

Magyar sajtójogi szabályok annotált gyűjteménye 1848–1989

Szerkesztette: Paál Vince

A sajtójogi szabályokat összegyűjtötte és annotációval ellátta:
Paál Vince és Tomasitz István

Bővítette és módosította, a *Bevezetést* írta: Paál Vince

Készült a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatudományi Intézete sajtótörténeti kutatásainak keretében.

Budapest, 2017.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
Magyar sajtójogi szabályok 1848–1849	7
Magyar sajtójogi szabályok 1850–1867	47
Magyar sajtójogi szabályok 1867–1914	113
Magyar sajtójogi szabályok 1914–1918	360
Magyar sajtójogi szabályok 1918–1919	490
Magyar sajtójogi szabályok 1919–1938	523
Magyar sajtójogi szabályok 1939–1944	813
Magyar sajtójogi szabályok 1945–1948	998
Magyar sajtójogi szabályok 1949–1989	1036

Bevezetés

Magyarországon 1848-tól 1989-ig szinte minden hatalom deklarálta a gondolat közlése szabadságának elvi tételét, azt azonban csak az általa üdvösnek vélt keretekben kívánta megvalósítani. Az első magyar sajtótörvénytől az 1989–1990. évi rendszerváltozásig eltelt csaknem másfél évszázad sajtószabályozásának története jó lenyomata annak, hogy az egyes időszakokban mennyire érvényesülhettek az emberi és az állampolgári szabadságjogok.

A korának színvonalán álló 1848. évi liberális sajtótörvény – a vesztes szabadságharc miatt – nem sokáig érvényesülhetett. A magyarországi sajtó 1867 és 1914 közötti időszakban örvendhetett a legnagyobb szabadságnak. Az 1914. évben elfogadott második magyar sajtótörvény a korábbinál nagyobb felelősséget helyezett a nyomtatott szó terjesztőire. Természetesnek is mondható, hogy az első világháború során a kivételes hatalom alapján jelentősen megnövekedett a végrehajtó hatalom szerepe a sajtóellenőrzése terén is. A mindenkori kormányoknak az első nagyháború követelményeiből következő erős jogosítványai a sajtó megiregulázására – különböző indokokkal – a két világháború között, sőt a második világégést követő években is fennmaradtak. Minőségi változást hozott az 1948-tól 1990-ig tartó államszocialista diktatúra, amelyben a sajtószabadság rendkívül keskeny mezsgyéjét – a dolgozó osztályok érdekeire hivatkozva – a hatalmat birtokló állampárt vezetői jelölték ki.

*

Az 1848-as európai forradalmi hullám Magyarországra is elhozta a sokak által évtizedek óta áhított polgári átalakulást, amely alkotmányjogilag az 1848. évi áprilisi törvényekben öltött testet. Az ország első polgári alkotmányaként is értelmezhető harmincegy törvénycikkből a tizennyolcas számú volt a sajtótörvény, amely a magyar történelemben először „örökre” megszüntetettnek nyilvánította az előzetes vizsgálatot, vagyis a cenzúrát és rögzítette, hogy „Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti, és szabadon terjesztheti”. Ez azonban nem jelentette azt, hogy mindenkinek azonos lehetőségei nyíltak gondolatai és véleménye közzétételére. Nemcsak a lapalapítás vagy bármilyen nyomtatvány előállítás és terjesztése jelentett ugyanis mindenkor költséges befektetést, hanem a törvényben megszabott meglehetősen tetemes összegű lapkaució is szűkebbre vonta a sajtószabadsággal élni tudók körét. A törvény nagy része a lapindítás és a nyomdaalapítás adminisztrációs kötelezettségeinek, valamint a sajtóvétségek hosszú sorának és azok büntető tételeinek ismertetéséből állt. Nem véletlen, hogy a kortársak is ellentétesen ítélték meg a magyar sajtójog történetének történeti távlatból ma már kétségtelenül kiemelkedő állomását. A sajtó szabadságának új keretei azonban szinte még ki sem alakultak, amikor az 1848/49-es magyar szabadságharc során, majd annak 1849-ben bekövetkezett bukásával az önkényuralom korszakában a sajtószabadság az 1848-as vívmányokhoz képest jóval szorosabbra vont korlátok közé szorult vissza. Az önkényuralom időszakában 1852-től egész Magyarország területén érvényben volt az új Sajtórendtartás (a katonai határörvidéken bizonyos módosításokkal). Ez is fenntartotta a nyomtatott szó terjesztés előtti ellenőrzését, ami odavezetett, hogy a kiadók súlyos öncenzúrát alkalmaztak, hiszen amennyiben a már nagy költséggel kinyomtatott sajtótermék terjesztését a hatóság nem engedélyezte és lefoglalta, az nagy anyagi veszteséget okozott számukra.

Az 1867. évi kiegyezés eredményeként az áprilisi törvények – bizonyos módosítások után – újra a magyar jogrendszer részeivé váltak. A sajtótörvény is kisebb módosításokkal ismételen hatályba lépett, kivéve Erdélyt, ahol 1900-ig az 1852-ben kiadott, majd többször módosított Sajtórendtartás volt érvényben. Fokozatosan kiépült a sajtóügyekben is eljáró

esküdtbíróági rendszer (Erdélyben csak 1871-ben vezették be), ami Magyarországon egészen az első világháborúig meghatározó elem volt a sajtó útján elkövetett kihágások és vétségek feletti ítélkezésben. Már a kiegészítés létrejöttkor sokan megfogalmazták egy a gyakorlati élettel jobban számot vető, új sajtónovella szükségességét, de annak elfogadására akkor nem került sor. Helyette a végrehajtó hatalom – a törvényhozástól kapott felhatalmazás alapján – több mint húsz sajtórendészeti, sajtó-büntetőeljárási és sajtó-büntetésvégrehajtási rendelettel pontosította, illetve egészítette ki a sajtó világának szabályozását. A Büntetőtörvénykönyv (1878: V. tc. – Csemegi-kódex), a kihágásokról szóló Büntetőtörvénykönyv (1879: XL. tc.), valamint az azokat életbeléptető törvénycikk (1880: XXXVII. tc.) is számos pontban módosította a sajtótörvénynek a sajtó útján elkövetett vétségekről és bűncselekményekről, valamint azok szankcionálásáról szóló részeit. 1900-ra az 1848-as sajtótörvény negyvenöt cikkelyéből már csak huszonkettő volt érvényben.

A modern és egységes szabályozás megteremtése jegyében született meg az új sajtótörvény, az 1914. évi XIV. törvénycikk a sajtóról. Az új sajtótörvény – elődjéhez hasonlóan – kinyilvánította: „Sajtó útján mindenki szabadon közölheti és terjesztheti gondolatait”. A törvény készítői sem tagadták azonban, hogy az megszorításokat tartalmaz a korábbi helyzethez képest. Ezt azzal indokolták, hogy a sajtó megnövekedett súlya a véleményformálók felelősségét is megnövelte, ennek pedig a törvényi konzekvenciáit is le kell vonni, vagyis a sajtót a kialakult kapitalista, vállalkozói adminisztratív keretek közé kell helyezni. A sajtótörvény fogadtatása – elődjéhez hasonlóan – igen vegyes volt. Ellenzői egyenesen a sajtó teljes gúzsba kötését látták benne. Az új sajtótörvény bevezette a helyreigazítási jogot, amely a törvény ellenzői körében talán a legnagyobb ellenállást váltotta ki. (Az, akiről időszaki lap nyíltan vagy burkoltan „valótlan tényeket” közölt vagy „való tényeket hamis színben” tüntetett fel, helyreigazító nyilatkozat közzétételét követelhetné.) Részletesebben szabályozta a fokozatos felelősség elvét is. A szerző felelőssége a kiadóra hárult, ha a sajtóterméket a büntető törvénybe ütköző tartalommal egyenesen a kiadó rendelte meg. Az új sajtótörvény egy olyan fokozatos felelősségi rendszert állított fel, amelyben időszaki lapok esetében a szerző, majd a felelős szerkesztő, majd kiadó sorrendjében következett a sajtójogi felelősség, de azt mindig csak egy személy viselte. Ugyancsak a kiadókra jelenthetett terhet a sajtóbeli közleménnyel okozott kár megtérítésének kötelessége, olyan esetekben is, amikor a sajtóközlemény tartalma egyébként nem volt bűncselekmény. A törvény egyik további jelentős újítása volt, hogy szabályozta az időszaki lap kiadója és szerkesztőségének tagjai közötti jogviszonyt is. Az újságírók és munkaadóik viszonyáról addig az ipartörvény rendelkezett, amelynek értelmében az újságírók jogállása a kereskedősegédekkel volt azonos. A sajtótörvény az értelmiségi foglalkozás rangjára emelte az újságírói hivatást.

A történelem annyiban ismételte önmagát, hogy a második magyar sajtótörvénynek sem volt megfelelő „kifutási ideje”, mert hatályba lépését követően néhány hónap múlva kitört az első világháború, ami azzal is járt, hogy a végrehajtó hatalom – a kivételes hatalomról szóló 1912. évi LXIII. tc.-ben kapott felhatalmazással élve – rendeletek sorával szűkítette a sajtó addigi szabadságát. Jogilag ugyan az előzetes sajtóellenőrzést csak az „arra okot szolgáló és (külön megjelölendő)” sajtótermékek esetében vezették be, de mivel a „hadviselés érdekeit veszélyeztető” sajtótermékek megjelenését és terjesztését a belügyminiszter betilthatta, a lapok többsége igyekezett elkerülni az előzetes ellenőrzés alá helyezést, így közleményeiket előre bemutatták az illetékes bizottságnak, mondjon véleményt arról, vajon azok tartalma ütközik-e a hadviselés érdekeivel. A gyakorlatban ezáltal lényegében a cenzurális viszonyok váltak általánossá. A sajtótermékek külföldre való kivitelét, illetve onnan történő behozatalát is súlyosan korlátozták.

A világháborús összeomlást követően, a régi elitet leváltó polgári demokratikus erők alkotta kormányok hatályon kívül helyezték a kivételes hatalom alapján hozott sajtószabadságot korlátozó háborús rendeleteket. „Néptörvény”-t fogadtak el a sajtóról, amely

immár a harmadik jogi aktus volt a magyar történelemben, amely deklarálta a sajtószabadság megteremtését. A papírhány és az országban uralkodó anarchikus viszonyok, amikor napirenden volt, hogy feldühödött tömegek kiadóhivatalokat és nyomdákat rongáljanak meg, illetve újságírókat verjenek össze, nem tették azonban lehetővé, hogy a sajtó valóban szabadon működhessen. Az 1919 márciusában hatalomra kerülő Tanácsköztársaság elvi szinten sem állt a sajtó teljességének szabadsága mellett, azt csak a „proletariátus sajtója” számára tartotta kívánatosnak. A polgári sajtóorgánumokat ennek megfelelően be is tiltotta. A tanácshatalmat váltó, néhány napig működő szakszervezeti kormány a Tanácsköztársaság által hozott, sajtót korlátozó rendeleteket hatályon kívül helyezte, és visszaállította a sajtó szabadságát elvekben garantáló II. Néptörvényt.

A Budapestre bevonuló román hadsereg aztán újra bevezette a cenzúrát. Az ellenforradalmi Friedrich-kormány visszatért a világháború alatt érvényben levő, a kivételes hatalom alapján álló sajtóellenőrzés rendszeréhez, annyi szigorítással, hogy valamennyi sajtóterméket az előzetes cenzúra alá vonta. A hatalomra kerülő ellenforradalmi rendszer első éveiről is elmondható, hogy a sajtónak nemcsak a jogszabályok szabtak kereteket, hanem a Nemzeti Hadsereg, a katonaság, a különböző szélsőjobboldali terrorista különítmények és a helyi hatóságok önkénye is. 1921 végén ugyan megszűnt az előzetes bemutatási kötelezettség (cenzúra), az 1914. évi sajtótörvény azonban teljes egészében továbbra sem érvényesülhetett, hiszen a szabadságjogok korlátozását lehetővé tevő „kivételes hatalmat” bizonyos tekintetben a Horthy-korszak egészében fenntartották. Az állam és a társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi III. tc. pedig nemcsak a sajtó útján elkövethető bűncselekmények körét bővítette ki, amennyiben újabb deliktumokat sorolt ide („az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos” felforgatására vagy megsemmisítésére való felhívás, „valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos úton való létesítésének” követelése, „a katonaság intézménye, a magyar fegyveres erő, a m. kir. csendőrség vagy a m. kir. államrendőrség elleni” gyűlöletkeltés, a „magyar nemzet megbecsülésének csorbítása” vagy „hitelének sértése”, a „magyar állam vagy a magyar nemzet ellen meggyalázó kifejezés használata”), hanem a kiszabható büntetéseket is szigorította. Annak a gyakorlatnak a fenntartása pedig, hogy új időszaki lapot csak a miniszterelnök engedélyével lehetett indítani, valamint hogy bírósági ítélet nélkül a belügyminiszter lapokat tilthattott be, a két világháború közötti időszakban a sajtószabadság súlyos korlátozását jelentette.

A második világháború előestéjén a sajtószabadság további szűkítése következett be. Az ún. első zsidótörvény – 1938. évi XV. törvénycikk a társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról – értelmében az újságírói foglalkozást az újonnan felállított újságírókamara tagságához kötötték, amelyben azonban a zsidó származásúak százalékos aránya a tagság 20%-át nem haladhatta meg. Egy évvel később az ún. második zsidótörvény – 1939. évi IV. törvénycikk a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról – ezt a számot 6%-ra csökkentette. Az 1938. évi XVIII. törvénycikk az állami rend megóvása végett szükséges sajtórendészeti rendelkezésekről (a sajtótörvény módosítása) pedig a nem időszaki sajtótermékek esetében lényegében elrendelte az előzetes cenzúra intézményét, a miniszterelnöknek az időszaki lapok indításának engedélyezésére vonatkozó rendeletben biztosított jogát immár törvényben rögzítette. A törvény a nem naponta megjelenő lapok esetében a miniszterelnöki engedélyek megújítását is előírta. Ennek során az érintett lapok mintegy 10%-a nem kapott újra engedélyt a megjelenéshez, ezért megszűntek.

Az 1939. évi II. tc. a honvédelemről – a háborúra való felkészülés jegyében – a kivételes hatalom alapján történő kormányzás jogi alapját teremtette meg (egyidejűleg pedig hatályon kívül helyezte az addig a kivételes hatalom gyakorlását lehetővé tevő 1912. évi LXIII. törvénycikket). A törvény felhatalmazta a kormányt a sajtótermékek ellenőrzés alá helyezésére, a belügyminisztert pedig arra, hogy a „hadviselés érdekét vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érintő” sajtótermék terjesztését megtiltsa. A második világháború kitörésekor a

kormány a felhatalmazást igénybe véve bevezette az előzetes cenzúrát, és számos egyéb, a sajtót korlátozó rendeletet adott ki. Az előzetes ellenőrzés aztán a világháború idején egyszer kötelező, másszor fakultatív jelleggel működött. A honvédelmet, a külpolitikát, az ország belső rendjét, gazdasági érdekeit, a köznyugalmat, a közbiztonságot stb. érintő sajtóközlemények cenzúra alá tartoztak. A papírhányból fakadó terjedelmi korlátozások megint csak a sajtó normális működését gátolták.

Magyarországnak a hitleri Németország általi megszállásának következményeként a nem szélsőjobboldali lapokat betiltották, rendeletben írták elő a közgyűjtemények „zsidó” szerzőktől származó sajtótermékeinek begyűjtését és megsemmisítését.

Magyarország 1944 ősztől 1945 tavaszáig hadszíntér volt, ez pedig azzal a következménnyel járt, hogy az országban ez idő alatt egyidejűleg kétféle sajtójog létezett. A nyugati részen a nyilas kormányzat sajtójoga, míg a szovjet csapatok előrenyomulásával egyre nagyobb keleti részen az Ideiglenes Kormányban képviselt pártok sajtójoga, korlátozva a Szövetséges Ellenőrző Bizottság (SZEB) által. A Fegyverszüneti Egyezmény értelmében új lap indításához és mozgófilm levetítéséhez a SZEB engedélye volt szükséges. Szintén a Fegyverszüneti Egyezmény alapján került sor a fasiszta érzelmű, szovjetellenes és antidemokratikus sajtótermékek megsemmisítését elrendelő miniszterelnöki rendelet kiadására. Hatályon kívül helyezték az 1938 és 1944 között hozott zsidótörvényeket, így megszűnt az újságírói pályán is a vallási és felekezeti megkülönböztetés. Ugyanakkor továbbra is érvényben volt az 1914. évi sajtótörvény, illetve az azt módosító 1938. évi XVIII. tc. is, a lapindítás miniszterelnöki engedélyezésével, továbbá a belügyminiszter lapbetiltási joga is megmaradt. Az alatt az idő alatt, amíg az országban harcok dúltak, valamennyi sajtótermék esetében kötelező volt az előzetes cenzúra is. Az ország egész területének a német haderők alóli felszabadítása után a Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült pártok és az egyházak sajtótermékeit kivették a cenzúrát bevezető rendelet hatálya alól. A békeszerződés aláírása és a SZEB mandátumának megszűnése után rendeletben szabályozták, hogy könyvet, időszaki és nem időszaki lapot kinyomtatni és megjelentetni csak a kormány engedélyével lehet, sőt az érvényes lapengedélyek megújítását is elrendelték. Lényegében tehát a koalíciós időszak sajtószabályozása sem hozott jelentősen eltérő megoldást a Horthy-korszak gyakorlatához képest.

A kommunista hatalomátvétel mintegy záró akkordjának tekinthető az új sztálinista alkotmány (1949. évi XX. tc.) elfogadása, amely a sajtó szabadságának elveiben is új értelmezését adta, amikor kimondta, hogy a Magyar Népköztársaság a „dolgozók érdekeinek megfelelően” biztosítja a sajtószabadságot. A kommunista hatalomátvétellel bekövetkező változás nem tükröződik a sajtójogi szabályozásban. A kiépült állampárti irányítás és az azzal párhuzamos új intézményrendszer önmagában is elegendő volt ugyanis a sajtó szocialista uniformizálására. A lapengedélyeket a pártszervek véleményének kikérése után bírálta el az illetékes minisztérium stb. Az előzetes ellenőrzést bevezető rendelet ugyan hatályban maradt, de a gyakorlatban csak bizonyos sajtótermékek (pl. egyházi lapok) esetében alkalmazták, a kialakult rendszeren belüli szűrők feleslegessé tették azt.

A Kádár-korszakban többször kísérlet történt új sajtótörvény megalkotására. Az első alkalommal azonban csak egy rendelet született [26/1959. (V. 1.) Korm. számú], amely viszont azért is korszakos jelentőségű, mert hatályon kívül helyezte az addig érvényben lévő 1914. évi sajtótörvényt, az azt módosító 1938. évi XVIII. törvénycikket, valamint két törvényi paragrafus, öt kormányrendelet, három miniszterelnöki rendelet és öt miniszteri rendelet szerepét vette át. A rendelet az érvényes gyakorlatnak megfelelően engedélyhez kötötte az időszaki lapok megjelentetését. Rendelkezett a sajtó-helyreigazítás szabályairól is (az állami, gazdasági vagy társadalmi szervek és szervezetek, valamint magánszemélyek – illetve „közérdek sérelme esetén” a miniszterek – számára lehetővé tette, hogy a nyomtatott vagy elektronikus sajtóban helyreigazítást követeljenek, amennyiben az „valótlan tényt közölt”). A sajtó-közigazgatási

szabályok végül csak 1986-ban épültek be a nyomtatott sajtó működésének egészét átfogó sajtótörvénybe (II. törvény), ami azonban lényegében nem volt több egy igen rövid sajtórendészeti kódexnél. Nem foglalkozott a mindinkább alapvető fontosságú elektronikus médiával sem, amiről csak egy 1974-ben hozott kormányhatározat szólt, amely két önálló intézménnyé alakította és a miniszterelnök felügyelete alá helyezte az addig osztatlan szervként működő televíziót és rádiót.

A szocialista korszak jogalkotására jellemző volt, hogy az állampárt vezető testületeinek határozatai nagyobb súllyal bírtak, mint az inkább csak a technikai szabályokat tartalmazó jogszabályok, kormányhatározatok. Ez érvényesült a sajtó szabályozásának terén is.

*

A kötet az 1848 és 1989 közötti magyarországi sajtóra vonatkozó törvények, törvényerejű rendeletek, különböző állami szervek rendeleteinek, határozatainak, utasításainak stb., összefoglalóan: *sajtójogi szabályainak* gyűjteményét tartalmazza. A „jogsabály” elnevezést azért kerüljük, mert gyűjtési körünket a jogsabály fogalmánál szélesebb körben határoztuk meg, a jogsabály definíciójába bele nem tartozó jogi rendelkezéseket is felvettünk a gyűjteménybe. A gyűjtés során teljességre törekedtünk ugyan, de jónéhány olyan sajtójogi rendelkezésre találtunk utalást, amelyeknek a szövegét azonban nem sikerült megleglnünk. A gyűjtés köre kiterjedt a filmre, a filmszínházakra, a rádiózásra és a televíziózásra vonatkozó jogi rendelkezésekre is.

A sajtóval kapcsolatos szabályokat az alábbi kiadványokból és adatbázisokból gyűjtöttük össze.¹ Az első felelős magyar kormány kezdetben nem rendelkezett saját „közlönnel”. Annak feladatát az első hónapokban a *Pesti Hirlap* látta el, amely „hivatalos” rovatában közölte a kormány rendelkezéseit. Az első magyar hivatalos értesítő a *Közlöny* című kiadvány volt, ami 1848. június 8-tól 1849. augusztus 11-ig jelent meg. Az 1850-es évek abszolútizmusa alatt a *Magyarországot illető Országos Törvény- és Kormánylap* hozta a jogi rendelkezéseket. Ez a kiadvány 1850 és 1859 között jelent meg. Ezzel párhuzamosan 1849. november 15-től a *Magyar Hirlap*, majd 1853. január 1-től a *Budapesti Hirlap* a kormányzat félhivatalos lapjaként „Hivatalos rész” című rovatában szintén közölte a „nyílt parancsokat” és rendeleteket. 1860. december 1-től 1867. február 19-ig, a kiegyezésig a *Sürgöny* című kiadvány volt a kormányzat hivatalos közlönye. 1867. március 12-én indult a magyar kormányok hivatalos értesítője, a *Budapesti Közlöny*, ami 1944 végén szűnt meg. Szerepét az 1945. január 4-én elindított *Magyar Közlöny* vette át, amely kisebb-nagyobb formai, szerkezeti és tartalmi változásokkal napjainkig a jogsabályok hivatalos közzétételének orgánuma. A Tanácsköztársaság hivatalos lapjának szerepét a *Tanácsköztársaság* című lap töltötte be, amely 1919. március 26-a és augusztus 1-je között százhat számban hozta nyilvánosságra a népbiztosok rendeleteit és tanács hatalom egyéb jogi aktusait.

A törvényeket tartalmazó *Országos Törvénytár* 1868. április 30-án indult. A kiegyezés évétől, 1867-től évente kiadták a *Magyarországi Rendeletek Tárát* a királyi és kormányrendeletek hivatalos gyűjteményét is, ami 1945-ig jelent meg. Utóbbi kettő online is hozzáférhető.² A rendeletek hatályosságának kritériuma azonban továbbra is a *Budapesti Közlöny*ben való megjelenés volt. 1945 után a Minisztertanács Titkársága/Hivatala évente adta ki a *Törvények és rendeletek hivatalos gyűjteményét*.

Ezekon kívül használtuk az online is hozzáférhető ágazati közlönyöket: a *Belügyi Közlönyt*, az *Igazságügyi Közlönyt* és a *Hivatalos Közlönyt* is.³ A *hatályban levő*

¹ A hivatalos közlönyök történetéhez ld.: *A magyar hivatalos közlöny 150 éve*. Lajosmizse, Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1998. <http://www.mhk.hu/Archiv/public/cdjogasz/PDF/mm.pdf>

² <http://1000ev.hu/> és <http://dt.ogyk.hu/hu/gyujtemenyismertetok/jogforrasok/rendeletek-tara>

³ <http://dt.ogyk.hu/hu/gyujtemenyismertetok/jogforrasok/agazati-kozlonyok>

igazságügyministeri rendeletek rendszeres gyűjteménye című több kötetes mű VII. kötetét⁴ is haszonnal forgattuk.

A közlésnél lehetőség szerint megtartottuk a sajtójogi szabályoknak a felhasznált gyűjteményekben megtalálható tagolását. Ettől a címekben tértünk el, amelyeket igyekeztünk egységesen szerkeszteni, illetve a helytakarékosság érdekében számos alkalommal az eredetinel „sűrűbb” szövegszerkesztést alkalmaztunk. Megtartottuk a régi írásmódot is. Ettől csak ott tértünk el, ahol az eredeti szövegben szereplő rövid „i” és rövid „u” helyett a mai helyesírás szerint hosszú „í”, illetve hosszú „ú” a helyes. Ezekben az esetekben ugyanis a két magánhangzó írásában a korabeli szövegekben sem tapasztaltunk konzekvens eljárást. Az eredeti szövegben található nyilvánvaló betűtévesztéseket és betűkihagyásokat külön megjelölés nélkül javítottuk.

A sajtójogi szabályok címe és szövege között jól elkülönítve, dőlt betűvel röviden összefoglaltuk az adott jogforrás tartalmát, esetenként megadtuk a keltezés dátumát, a hatálybalépés napját, a módosított vagy hatályon kívül helyezett jogforrás számát, továbbá utaltunk az adott jogforrást kiegészítő, módosító vagy hatályon kívül helyező jogforrásra. A címekben és helyenként a jogforrások szövegében előforduló [] (szögletes zárójelek) a szerkesztő magyarázó kiegészítéseit tartalmazzák. A [...] (szögletes zárójelben három pont) a kihagyásokat jelöli.

Paál Vince

⁴ MARSCHALKÓ János (a m. kir. igazságügyminister megbízásából készítette): *A hatályban levő igazságügyministeri rendeletek rendszeres gyűjteménye*. Budapest, 1896–1909.

Magyar sajtójogi szabályok 1848–1849

Pest, mart. 17-én. [A Helytartótanács rendelkezése]

A Pesti Hírlap (amely 1848-ban a hivatalos lap szerepét is betöltötte) 1848. március 18-ai száma számolt be a Helytartótanács cenzúra eltörlését tudató intézkedéséről.

Törvényi szabályozás meghozataláig ideiglenes szabályokat állított fel az intézkedés: kimondta a sajtó szabad, cenzúra nélküli működését, a szerző felelősségét művéért, továbbá a nyomda kötelességét, hogy a nyomtatványból egy példányt az illetékes hatóságnak szolgáltatson be. A sajtó útján elkövetett visszaélések elbírálására egy ideiglenes bizottság került felállításra (mintegy az esküdtbíráskodást megelőlegezve), amely a bíróság elé történő küldésről volt hivatott dönten. A szerző köteles aláírni művét és a nyomdatulajdonos előtt személyazonosságát igazolni. A nyomda tulajdonosa a feladatai elhanyagolása esetében a mű tartalmáért a szerző vagy kiadó felelősségével megegyező felelősséggel tartozik. Ugyanez vonatkozik az illetékes hatóság vezetőjére is, ha a neki átadott nyomtatványt az ideiglenes bizottság elnökének nem továbbítja.

Martius 16-kai éjjel Budapest utcái kivilágítási fényben úsztak. Nagyobb vendég tiszteletére ez még nem történt, s nem történik soha. Mi után olly régen epedt annyi hő kebel – végre megérkezett a *sajtó-szabadság* arany kora. A nemzet óhajtsai, a nép öröme s bánata nem leend ezentúl csupa elnyomott sóhaj, – a világ nyelve a sajtó, szolgálatára áll. – A történetíró fel fogja keresni a – szálakat, melyek ez örvendetes változást előidézték, nekünk a történetek felszínén tovább kell haladnunk. – A helytartótanácsi intézmény, melly a censura eltörlését tudatja, kellő hozzáalkalmazás végett a nyomdatulajdonosokkal már mart. 16-án közöltetett. Martius 17-én pedig a sajtóügy további rendezését tárgyzó következő helytartótanácsi intézmény olvastatott fel Pestváros házában a központi választmány ülésében.

Nemes városi tanács! A megelőző censura a törvényhozás további rendelkezéseig megszűnván a sajtó kicsapongásai és visszaéléseinek kellő megtorlása végett addig is, míg a törvényhozás rendelkezend, e következő szabályok állíttatnak fel:

1) A sajtó minden megelőző censura nélkül szabadon működik.

Minden, akár könyvnyomtatás, akár nyomás által kiadott bármellynemű irat vagy rajznak szerzője, szerkesztője, vagy készítője az iratban vagy rajzban foglaltakért felelős.

3) Minden könyvnyomtató és nyomó az illető irat vagy rajz kinyomása és a szerzőnek átadása után, tartozik azonnal a nyomtatnak egy példányát az illető hatóság elnökének átadni; ki

4) Köteles azon példányt a kinevezett bizottság elnökének haladéok nélkül felelősség terhe alatt azonnal átküldeni.

5) A sajtó útján elkövethető visszaélések és kihágások megbírálása végett rendelt ideiglenes bizottság névsora ide mellékeltetik következőkép: Nyáry Pál, Klauzál Gábor, Deák Ferencz, Patay József, Fáy András, b. Eötvös József, Trefort Ágoston, Vörösmarty Mihály, Bajza József, Fényes Elek, Szalay László, Balla Endre, Rottenbiller Leopold, b. Kemény Zsigmond, Lukács Móricz, Valero Antal, Szilágyi István gombkötő, Kappel Frigyes, Tóth Gáspár szabó, Fröhlich Frigyes, Burgmann Keresztély, Irinyi József, Egressy Samu, Zlinszky János főbíró, Belaagh Antal eskütt.

6) Ezen bizottság a kinyomott iratot, vagy rajzot megvizsgálván, a benne talált vétség iránt véleményét kimondja, és az esetet a vétkesnek illető bíróságához további elítélés végett átküldi.

7) Ki valamely iratot, vagy rajzot ki akar adni, köteles a nyomandó iratot vagy rajzot önkezelével aláírni, és ha a nyomdatulajdonos előtt a kinyomtatást kívánó egyén ismeretes nem volna, köteles ugyanazonságát az illető nyomdatulajdonos előtt ismeretes két tanú által bebizonyítani.

8) A nyomda tulajdonosa tartozik minden legkisebb nyomatra nevét, vagy műhelye czímét kinyomni; ha ezt elmulasztaná, vagy, ha az általa kinyomott iratot ismerve, a kiadó egyént általa alá nem íratta, vagy ha azt nem ismerve, annak ugyanazonságát két általa ismeretes tanúkkal maga előtt be nem bizonyította; úgyszint, ha a nyomott irat vagy rajz, s hatósági elnök kezébe azonnali általadását elhanyagolná: a kiadott irat vagy rajz tartalmaért szintűgy felelőssé válik, mint maga a szerző vagy kiadó.

9) Épen ezen felelet terhe alá esik azon hatóság elnöke is, ki a nyomda tulajdonosa által neki átadott nyomtatványt a bizottság elnökének azonnal meg nem küldi.

Miről a városi tanács ezennel szoros hozzátartás végett értesítettik. Kelt Budán a magyar kir. helyt. tanács 1848-ik évi böjtmáshó 16-kán tartott üléséből, a városi tanácsnak jóakarói gr. Zichy Ferencz m. k., Nyéky Mihály m. k. stb.

Ezen, számtalan éljenzések közt felolvasott intézményből örömmel látta mind a városi tanács, mind a jelenleg fennálló központi választmány, miszerint a sajtókörüli vétségek megbírálására nézve, az annyira nélkülözhetlen eskütszéki forma, mennyire lehetséges, behozatott. Nincsen ugyan még abba a bírának sorsáltali választása behozva, de vannak közbizalom-övezte nevek, vannak a különböző osztályok képviselői. Ez intézmény az ország egyéb törvényhatóságaihoz is van intézve.

1848. évi XVIII. törvénycikk sajtótörvény

Az 1848. évi áprilisi törvények sorában jelent meg a sajtótörvény (a továbbiakban: St.), amely 45 szakaszban szabályozta 1848. április 11-i hatállyal a sajtóra vonatkozó előírásokat.

A törvény preambuluma rögzíti, hogy az előzetes ellenőrzést („előző vizsgálat”) „örökre” eltörölték, valamint a sajtószabadságot visszaállították.

Az 1. § alapvető meghatározása szerint: „Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti, és szabadon terjesztheti”. A sajtó útján történő közlés definícióját pedig a 2. § adja meg, eszerint minden olyan közlés, amely szóban vagy ábrázolatban nyomda, könyomda, illetve metszés útján történik, és a közzététel – akár ingyenesen, akár ellenérték fejében – már megkezdődött.

Ezen alapvető meghatározások után következő négy fejezet a részletszabályokat állapítja meg a sajtóvétségek, a bírói eljárás, az időszaki lapok, továbbá a nyomdák és könyvárusok tekintetében.

Az I. fejezet tízféle sajtóvétséget nevesít (3–12. §), azok súlyához igazodva szabadságvesztés és pénzbüntetés (akár együttesen is alkalmazott) kilátásba helyezésével. E sajtóvétségek: bűn elkövetésére sajtó útján történő felhívás, felhívói és bűnkísérlői alakzatban; erkölcsiséggel való visszaélés; az állami, illetve birodalmi egység felbontására, az alkotmány erőszakos megváltoztatására való felhívás; az uralkodó személye, illetve az uralkodóház tagjai elleni sértés; a közbéke és csend erőszakos megváltoztatására való lázítás; törvényes hatóság vagy

testület, illetve köztisztviselő vagy közmegbízásban eljáró rágalalmazása; végül magánszemély rágalalmazása. Utóbbi esetben a büntetésen túl a sértett perköltségét és kárát is meg kell téríteni. A sajtójogi felelősség tekintetében sorrendet állít fel (13. §), miszerint elsősorban a szerző büntetendő, ha ez nem lehetséges a kiadó, ha az sem vonható felelősségre, a nyomda (vagy metszde) tulajdonosa tartozik felelősséggel.

Kimondja a törvény, hogy az országgyűlés, törvényhatóságok, illetve egyéb meghatározott törvényes testületek iratainak, nyilvános üléseinek valós közlése nem alapozhatja meg a sajtójogi felelősséget (14. §).

A bírósági eljárás rendjét a törvény II. fejezete határozza meg, a sajtóvétségek felett esküdszéki bíráskodást vezet be, amelynek megalakítására felhatalmazást ad a Kormánynak (17. §). A továbbiakban a bírósági eljárás menetére tartalmaz részletszabályokat.

Az újság vagy időszaki lap a törvény meghatározása szerint részben vagy egészben politikai tartalmú, és havonta legalább kétszer jelenik meg. A megjelenés helye szerint területileg illetékes hatóságnál be kell jelenteni a tulajdonos vagy felelős kiadó vagy felelős szerkesztő nevét és lakcímét, valamint a nyomdát, ezen adatokat továbbítani kell a Kormány részére. Bevezeti a lapbiztosítékot: a naponta megjelenő lapoknak 10.000 forintot, egyéb lapoknak 5000 forintot kell letenniük. A biztosíték a sajtóvétségben történt elmarasztalás esetén fizetendő büntetés fedezetére szolgál. 200 forint pénzbüntetés terhe mellett a lap szétküldésével egyidőben egy példányát az illetékes hatósághoz kell benyújtani (30. §). A felsorolt feltételek megsértése szabadságvesztéssel és pénzbüntetéssel sújtható (31. §). A törvény előírja a Kormány, illetve egyéb meghatározott hatóságok közleményeinek „szokott díjért” történő megjelentetését (32. §), továbbá a mástól átvett közlemények esetén alkalmazandó felelősségi terhet (33. §). A 35. § kötelezi a lapokat, hogy a velük szemben hozott elmarasztaló ítélet az azt következő lapszámban tegyék közzé.

A IV. fejezet előírja a nyomdaalapítási szándék területileg illetékes törvényhatóságnál történő bejelentési kötelezettségét, és 4000 (vidéken 2000) forintos biztosíték letételét, ezek elmulasztása büntetést von maga után (37–38. §). A nyomdabirtokos kötelessége továbbá bejelenteni lakhelyét és nyomdája helyét, valamint hatóságilag jóváhagyott nyilvántartást vezetni minden nála készült nyomtatvány meghatározott adatairól (39. §). A nyomda kötelessége minden nyomtatványból két kötelespéldány beszolgáltatása, amelyből egy a helyi hatóságé, a másik pedig a Nemzeti Múzeumé (40. §). Sajtóvétség elkövetése esetén, ha a nyomtatványon nem szerepel a nyomdatulajdonos neve és lakhelye, őt büntársként kell tekinteni (41. §).

A könyvárusításra nem hoz különös szabályt a törvény, azt engedély nélkül, a kereskedőkre vonatkozó egyéb előírásoknak megfelelően szabadon lehet folytatni az elmarasztaló ítélettel nem sújtott és a formai követelményeknek megfelelő művek esetében. A házaló és zúgkönyvkereskedőket a rendőri felügyelet alá helyezi a törvény (42–45. §).

Az előző vizsgálat eltöröltetvén örökre, s a sajtószabadság visszaállítatván, ennek biztosítékaul ideiglenesen rendeltetnek:

1. § Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti, és szabadon terjesztheti.
2. § Sajtóutoni közlés alatt értetik: minden olyan közlés, melly vagy szavakban, vagy ábrázolatokban, nyomda, könyomda s metszés által eszközöltetik, és a mellyek közzététele, a példányok akár ingyen kiosztásával, akár eladásával, már megkezdődött.

I. FEJEZET

Sajtóvétségekről

3. § Ki valamely bűn, avagy vétség elkövetésére, egyenes és határozott felhívást tesz sajtó útján, és a bűn, avagy vétség valósággal el is követtetik, a felhívó, mint bűnrészes tekintetvén, a köztörvények súlya szerint büntetettik.

4. § Ki valamely bűn, avagy vétség elkövetésére, egyenes és határozott felhívást tesz sajtó útján, de annak nem lőn semmi következménye, mint bűnkísérő tekintetvén, a köztörvények súlya szerint fog büntettetni.

5. § Ki a nyilvános köz- és vallásos erkölcsiségből, s a tisztességes erkölcsökből csúfot űz, 1 évre terjedhető fogsággal, és 400 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetettik.

6. § Ki a magyar szent korona alá helyezett terület tökéletes álladalmi egységének, ki a sanctio pragmaticánál fogva megállapított, s az uralkodóház közösségében létező birodalmi kapcsolatnak tetteles felbontására izgat; ki az alkotmány erőszakos megváltoztatására s a törvényes felsőség elleni engedetlenségre lázít, s bűnök elkövetésére hív fel és buzdít, négy évig terjedhető fogsággal, és 2000 forintig emelkedhető büntetéssel fog büntettetni.

7. § Ki a felség személyének sérthetlensége, a királyi székbeli örökösödésnek megállapított rende ellen kikel, avagy a királynak magas személye ellen sértés követ el, hat évig terjedhető fogsággal, és 3000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetettik.

8. § Ki az uralkodóház tagjai ellen követ el sértést, 4 évig terjedhető fogsággal, és 2000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetettik.

9. § Ki a közbéke és csend erőszakos megzavarására lázít, két évig terjedhető fogsággal, és 1000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetettik.

10. § Ki törvény által alkotott valamely hatóságot vagy testületet rágalmakkal illet, két évig terjedhető fogsággal, és 1000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetettik.

11. § Ki valamely köztisztviselőt vagy közmegbízásban eljárót, hivatalos tetteire vonatkozólag rágalmakkal illet, egy évig terjedhető fogsággal és 600 frtig emelkedhető pénzbírsággal büntetettik.

12. § Ki magán személyt rágalmakkal illet, hat hónapig terjedhető fogsággal és 300 ftra emelkedhető pénzbírsággal büntetettik.

Egyszersmind a panaszkodónak okozott pörlekedési költségekben és a közzététel által reá nézve előidézett károkból is a panaszkodó részére el fogván marasztalni.

13. § Sajtóvétségért büntetettik a szerző; ha ez nem tudatnék, a kiadó; ha ez sem tudatnék, a nyomda vagy metszde tulajdonosa.

14. § Ki az országgyűlés, a törvényhatóságok, mindenféle törvényszékek, és törvény által alkotott egyéb testületek iratait, és azok nyilvános üléseit hív szellemben és igazán közli, ellene a közlöttek tartalma miatt kereset nem indíthatatik.

15. § A fogság és pénzbüntetés, a körülmények szerint, külön is, együtt véve is alkalmaztathatik.

Minden pénzbüntetések és elkobzások az országos pénztár javára fordíthatnak.

16. § Ki ugyanazon vétséget, mellyért már egyszer büntetve volt, ismét elköveti, azon büntetésnél, mellyre első ízben ítéltetett, felével súlyosabban büntetethetik.

II. FEJEZET

A bírói eljárásról

17. § A sajtóvétségek fölött nyilvánosan, esküdtszék ítél. A ministerium felhatalmaztatik, hogy szorosán a büntető eljárásról szóló múlt országgyűlési javaslatnak elvei szerint, az esküdt-bíróságok alakítását rendelet által eszközölje.

Megjegyeztetvén a 39-ik §-ra: hogy esküdtszéki képességre 200 forint évenkénti jövedelem kívántatik; a VIII-ik fejezetre pedig, hogy a főigazítószerk hatóságával, ideiglenesen, a hétszemélyes tábla ruháztatik fel.

18. § A jelen törvény 3. 4. 5. 6. 7. 8-ik §-ai eseteiben, az illető közvádoló hivatalos kívánatára történik a vizsgálat és közkereset alá vétel.

19. § A jelen törvény 9. és 10-ik §-ai eseteiben csak az illető testületek által hozott határozat folytában indíthatja meg a közvádoló a megtorló keresetet.

20. § Egyéb esetekben a kereset csak az illetőleg panaszára indíthatatik meg.

21. § Úgy a közvádoló, mint a panaszló fél, vádlevelében tartozik szabatosan és világosan kijelelni azon izgatást, felhívást, sértést, meggyalázást, megbecstelenítést, melyet megtoroltatni kíván, különben a bűnvizsgáló bíró által kívánatától egyszerűen elmozdítatik.

22. § A bűnvizsgáló bíró a vád feladása után a nyomtatványokat vagy metszvényeket, ha szükségesnek ítéli, tüstént zár alá veheti, mely eljárásáról rendes jegyzőkönyvet készít.

Ha a vád alól a bepanaszlott feloldoztatik, a lezároltakat a vizsgáló bíró köteles, 200 ft. büntetés terhe alatt, azonnal kiadni.

23. § Midőn a keresetet a közvádoló hivatalból indítja meg, az, ugyanazon hatóság esküdt-bírósa által ítéltetik el, mellynek kebelében a vádlott lakik, vagy hol a mű megjelenvén, az aláirt példány beadása történt.

Midőn pedig a kereset a panaszló fél folyamodására indíttatik meg, a melly hatóságban a panaszló fél lakik, az ügy abban is elítéltetik.

24. § A megbecstelenítő, meggyalázó, sértő állítások bebizonyítása nem engedtetik meg, kivén, ha valaki, mint tisztviselő, vagy közmezbízott cselekedett, és a felhozott tények e körbeli eljárására vonatkoznak.

Ez esetben, ha a tény bebizonyíttatik, a vádlott tette számítás alá nem jöhet, kivén azon megbecstelenítést, melly annak folytában még történt, a nélkül, hogy magából a tetteből szükségképen következett volna.

25. § A meggyalázott, megbecstelenített panaszló fél erkölcsi magaviselete mellett tanukat hallgattathat ki, de a vádlott, annak erkölcsisége ellen, tanuk kihallgatását nem követelheti.

26. § Az elmarasztó ítélet meghozatván, azonkívül, hogy ez az elmarasztott költségén közzététtetik, egyszersmind a lefoglalt darabok elnyomása, vagy megsemmisítése egészen, vagy részben, elrendeltetik.

27. § Ki az ekképen elmarasztaló ítélet által sújtott elmeművet sajtó útján újra közzé teszi, vagy árulja, a szerzője ellen hozathatott legnagyobb büntetéssel fog illetetni.

28. § Minden olyan sajtóvétség, melly ellen hivatalból megtorlásnak van helye, hat hónap múlva; a melly ellen pedig csak magán kereset indítható, 2 év múlva idősül el.

29. § Minden sajtóvétség, melly a jelen törvény országgyűléseni kihirdetése után követtetik el, jelen törvény szerint fog elítéltetni.

III. FEJEZET

Az időszerki lapokról

30. § Újság, vagy időszerki lap, mellynek tartalma akár részben, akár egészen, politikai tárgyak körül forog, és havonként legalább kétszer jelenik meg, csak a következő feltételek teljesítése mellett adhatik ki:

1-ör: Melly hatóságban a lap megjelenend, annak alispánjához, főkapitányjához, grófjához, polgármesteréhez benyújtatik a nyilatkozat, mellyben ki leend téve a tulajdonos, vagy felelős kiadó, vagy felelős szerkesztő neve, laka, és a nyomda, mellyben a lap nyomatni fog, s a hatóság elnöke ezt a ministeriumnak bejelenteni köteles.

2-or: Ha a lap naponként jelenik meg, biztosítékul 10,000 forint, ha ritkábban jelenik meg, 5,000 forint tétetik le kész pénzben, vagy fekvő birtokra kettős biztosítékkal betáblázott kötelezvényben; első esetben a tőke az illető hatóság felügyelése s jóállása alatt, 5% kamattal, a letevő részére jövedelmez.

Az eddig megjelent lapok, az 1-ső pontban foglalt föltételnek e törvény kihirdetése után tüstént, a 2-ik pontbelinek két hónap alatt tartoznak eleget tenni.

3-or: Sajtóvétségérti elmarasztalás esetében a pénz-büntetés a biztosítékból vonatik le; ha belőle ki nem telnék, azonkívül, hogy a szerző együttjótállónak tekintetik, a foglalás a felelős tulajdonos, kiadó, vagy szerkesztő egyéb javaira is kiterjesztetik.

Az eként támadt hiányt az elmarasztaló ítélet után 10 nap múlva ki kell pótolni, különben annak megtörténtéig a lap nem fog megjelenni.

4-er: Melly időpontban a lap vagy füzet szétküldöztetik, annak egy példánya, bejegyzett felelős személy aláírásával, a helybeli hatóságok elnökénél tétetik le.

Csupán ennek nem teljesítése miatt a lapok szétküldözését megtiltani nem szabad, hanem ki e szabály ellen vét, 200 forintig terjedhető pénzbüntetéssel fog megbüntetni.

31. § Ki az előbbi §-ban elősorolt föltételek betöltése nélkül időszakai lapot kiad, egy évi fogságig, és 500 forintig terjedhető büntetéssel sújtatik.

Úgy e büntetés, mint a 30. § 4. sz. alatt foglalt, a köztörvényszékek által, rövid úton, fölebbvihetés és ellenállhatás nélkül fog kimondatni.

32. § Melly közleményeket a kormány s a törvényhatóságok és egyéb törvényes testületek a szerkesztéshez küldenek, minden lap tartozik azokat, a szokott díjért, számába beiglatni.

33. § Minden czikkéért, mellyek valamely lapban megjelennek, ha a szerző felelősségre nem vonattathatnék, a nyilatkozatban kijelelt felelős személyek is feleletteherrel tartoznak. E felelősség kiterjed azon czikkekre is, mellyeket más lapból vagy könyvből kölcsönöznek; ilyen átvételi esetben a büntetés a szerzőénél, vagy első közlőénél, mindig kisebb lévén, s a maximumig soha sem terjedhetvén.

34. § Minden sajtóvétségek, mellyek időszakai lapban követtetnek el, ugyanazon törvények szerint büntettetnek, mint egyéb sajtóvétségek.

35. § Az elmarasztaló ítélet meghozatván, az illető tulajdonosok vagy kiadók tartoznak azt lapjuk legközelebbi számában közzétetni, a 31. §-ban megirt módon megveendő 100 forint büntetés terhe alatt.

36. § Midőn a 30. § értelmében bejelentett felelős személy ítélet folytában fogságot szenved, az ítélet kihirdetése után három nap alatt más felelős személyt kell bejelenteni, és a lap csak annak neve alatt jelenhetik meg.

IV. FEJEZET

A nyomdákról és könyvvarusságról

37. § Nyomdát és könyvnyomdát felállíthat minden, a ki az 1840:16. törvénycikk 1-ső és 2-ik fejezetében foglalt rendeleteknek eleget tevén, mellyben lakik, azon törvényhatóság elnökének szándékát bejelenti, a ki erről a belügyek ministerét értesíti; és a fővárosban 4,000, egyébütt 2,000 forintot részére 5%-tek kamatozandót, letesz.

38. § Ki titkolt nyomdát s könyomdát bír, tudniillik mely nincs bejelentve, műszereinek kobzását túl, 1 évi fogsággal és 2,000 forintig terjedhető büntetéssel fog büntettetni.

39. § Minden nyomdabirtokos lakát és sajtóinak helyét, az illető törvényhatóság elnökének bejelenteni tartozván, ezenkívül köteles egy átzsinórozott és elnökileg lepecsételt könyvet tartani, mellyben mindenféle kis és nagy nyomtatvány elkészültének ideje, továbbá alakja, czíme, vagy ismertető tartalma, a kötetek, példányok ívek száma bejegyeztessék.

40. § Úgy a nyomtatványokból, mint az ábrázolatokból két (2) példány a helybeli hatóságnak átadandó, egyik a hatóságé, másik bekötve a nemzeti muzeumé lesz.

41. § Melly nyomdatulajdonos bármely nyomtatványra nevét és lakát ki nem teszi, vagy álnevet tesz ki, ha a nyomtatvány sajtóvétséget foglal magában, bűntársnak tekintetik; ellenkező esetben 100 forintig terjedhető büntetésben marasztaltathatik el.

42. § A könyvárusság semmi különös engedelemről nem föltételeztetik, hanem azt, a kereskedőkre nézve fenálló törvényes szabályok megtartása mellett, mindenki gyakorolhatja.

43. § A könyvárusok, mindazon elmeműveket, melyek elmarasztaló ítélet által nem sújtvák, szabadon árulhatják.

44. § Ki olyant árul, mellyen a nyomdatulajdonosnak neve, s laka kitéve nincs, a nála találatott példányok elkobzásán felül ötven forintig terjedhető büntetéssel fog büntettetni.

45. § Az úgynevezett házaló, vagy zug-könyvárulók, az illető hatóság rendőri felügyelése alá helyeztetnek.

[A ministeri tanács 1848. április 20-ai határozata]

Az addigi cenzorok fizetése cenzori tevékenységük tekintetében megszűnik.

A sajtószabadságnak törvényáltali biztosítása következtében, a censoroknak ezelőtt törvényellenesen viselt hivataluk megszűnván, a ministeri tanácsnak április 20-ai határozata által fizetésök is azonnal megszüntetett. Egyébiránt a tanulmányi biztosság tagjai úgyis, mint a k. helytartó-tanács tanulmányi osztályának személyzete jövőn tekintetbe, s illy minőségbeni fizetésökre nézve a törvény által biztosítottván – hacsak más hivatalra nem alkalmaztatnak – fizetésöknek csupán felét tartják meg, másik fele, cenzori minőségökre számítva, szintúgy megszűnik.

A belügyminiszter 1848. április 28-ai utasítása a törvényhatóságok vezetőinek.

A belügyminiszter a törvényhatóságok vezetőit a sajtótörvény betartatására szólítja fel. Sorba veszi, hogy a sajtótörvény egyes paragrafusai értelmében a törvényhatóságok vezetőinek mi a teendőjük. Lényegében a sajtótörvényhez végrehajtási utasítást ad ki. Így többek között a törvényhatóságok első emberei kötelesek a már megjelenő időszaki lapokról – azok lényeges adatait is tartalmazó – összeírást készíteni, az összeírást folyamatosan frissíteni, és azt belügyminiszternek háromhavonta megküldeni. Továbbá kötelesek a nyomdákra és a nyomtatványárusokra vonatkozó előírások betartását ellenőrizni.

A sajtó szabaddá lett hazánkban is. E téren új mozgás, új élet lesz, sőt már van; íróink eddigelé nem ismert munkásságot fejtenek ki. A gondolatoknak és érzelmeknek szabad közölhetése nagy sokaságban vonja az értelmi erőket az irodalom körébe. Természetes, hogy

ingerrel bír a tér, melly az imént tele volt korlátozásokkal, és most a versenynek egészen megnyílt.

A szabad sajtó egyik föltétele a nemzet szabadságának. Úgy a kormánynak, mint a nemzetnek nélkülözhetlen szolgálatokat tesz. Tanácsadója és őre mindkettőnek. E nélkül nincs fejlődés, nincs haladás, nincs javítás, nincs szabadság, tudniillik olyan, melly a népé is és nemcsak keveseké.

A sajtó valóságos hatalom, valóságos fegyver. Értelmes, becsületes, lelkiismeretes ember kezében áldáshozó mint a nap; oktalan, álnok és könyelmű ember kezében átok mint a tűz. Ezért szükséges volt azt körülírni törvényekkel, mellyek a jogot épségben hagyván, alkalmazásának bizonyos határt tűznek ki.

Meggyőződésem, hogy bár az 1848. XVIII. t.czikket sokan igen szigorúnak tartják, nincs hiedelem, mellyet előadni nem lehetne a nélkül, hogy azon törvénycikk ellen vétség fogna elkövetetni. S e meggyőződésem él függetlenül attól, hogy e vétségek felett esküttbírótság ítél, melly a közvélemény képviselője levén, igazságtalanul ítélhet mindenütt, csak itt nem.

És épen e meggyőződésemenél fogva különösen szükségesnek tartom, hogy az 1848-ki sajtótörvény rendeletei pontosan megtartassanak. Minden esetre nagy ok mellette, hogy a körülményekhez alkalmazva igazságos, hogy rajta a változtatásokat az országgyűlésen évenként megtehetni; de a törvény megtartásának egyedüli okát én abban keresem: hogy törvény. Kell lenni hatalomnak az állodalomban, melly minden felett van, és ez a törvény. Ezt ne lehessen büntetlenül megszegni senkinek és soha.

Ezen elvek nyomán adom ki jelen utasításomat, mellyet Ön felelet terhe alatt veend eszközzésbe, pontról-pontra, úgy a mint következik.

Az igazságügyminister kiadván a rendeletet az esküttbíróság megalakítására nézve, s az általa szerkezendő és kinevezendő közvádlók tiszte levén a sajtóvétségeket (1848. XVIII. t.cz. 3. 4. 5. 6. 7. 8. §) megtorolni, Önnek kötelességei közé sorozom:

Az időszaki lapokra nézve.

1. Összeírást fog készíteni azon időszaki lapokról, mellyek törvényhatósága körében már megjelennek, kitevén világosan: ki a tulajdonos, a kiadó, a szerkesztő; mind ez hol lakik, a lap ki nyomdájában nyomatik, political tartalmú-e, vagy másnemű tárggyal foglalkozó, hetenként hányszor és mi alakban jelen meg, mi áron adatik?

Ezt mától számítandó 14 nap alatt elvárom.

A mint valamely új lap megjelen, vagy nemére nézve tartalma, avagy a felelős személy változik, vagy más nyomdában nyomatik, arról értesíteni fog, miután minden hasonló közbejött változásokról magát Ön értesíttetni köteles.

Május 1-jétől kezdve minden három hónapban új összeíratot tartozik nekem beküldeni.

2. Felügyelend, hogy időszaki lap ne jelenhessen meg előbb, semmint Önnek az 1848. XVIII. t. 1. §. [helyesen: 30. §. 1.] szerint nyilatkozat adatik be, mellyben ki legyen téve a tulajdonos, a felelős kiadó, a felelős szerkesztő neve, lakhelye, laka, a nyomda, mellyben a lap nyomatni fog; és ezt nekem azonnal bejelentendi.

3. Felügyelend, hogy az 1848. XVIII. t.cz. 30 § 2-ik pontja szerint, a f. é. ápril 11-ike előtt megjeleni szokott lapok, attól számítandó két hónap alatt, a biztosítékot letegyék, a mellyek pedig ápril 11-dike után kezdtek volna kiadatni, azok a biztosíték letétele előtt ki ne bocsáttathassanak.

Általában, melly lapnak biztosítékot kell letennie, és nem tette le, annak megjelenése gátoltassék meg.

4. Felügyelend, hogy a mely időpontban a lap vagy füzet szétküldöztetik, annak egy példánya a bejegyzett felelős személy aláírásával az Ön által kijelölendő helyen pontosan és bizonyosan letétessék.

A törvény szelleme szerint e letételnek a lap szétküldöztetése kezdetével és nem később kell és szabad megtörténnie.

Ki e szabály ellen vét, 200 forintig terjedő büntetéssel fog sújtaní.

5. Felügyelend, hogy ha a biztosíték készpénzben tétetik le, az 5%-vel jövedelmezzen, biztos helyre adatván ki. Törvény szerint e pénzre nézve a hatóság és Ön tartozik jótállással.

6. Felügyelend, hogy ha a bírói elmarasztalás folytában, a pénzbírság a biztosítékból vonatik le, a végrehajtástól számítandó 10 nap alatt a biztosítéki összeg kipótoltassék, különben a lapot le fogja tiltani.

7. Felügyelend, hogy ha bírói elmarasztalás folytában a lap felelős személye fogságot szenvedne, bezárása után 3 nap alatt más felelős személy jelentessék be, kinek neve alatt a lap megjelenend, – addig a lapért, utósó esetben, ha más felelős személy nem helyettesíttetnék, a nyomdatulajdonos fogván felelni.

8. Ki időszaki lapot ad ki a kellő nyilatkozat beadása nélkül;

Ki időszaki – akár részben, akár egészen politicai lapot ad ki a törvényes biztosíték letétele nélkül;

Ki az eddigi illető lapok közül april 11-dikétől számítandó két hó múlva, a napra, a biztosítékot le nem teszi;

Ki a bírói elmarasztalás folytában megcsónkított biztosítéki összeg kiegészítése nélkül adja ki lapját;

Ki az 1848: XVIII. 30. §. 1. szakaszában körülírt nyilatkozatbeli közbejött változásokat azonnal be nem jelenti:

A 31. §. szerint egy évi fogságig és 500 forintig terjedhető büntetéssel sújthatván; ennek eszközlésére Ön a közvádlót tiszte szerint felhívni köteles, minden e részbeli elmulasztásaért felelőssé tétetvén.

A nyomdákra és könyvárusokra nézve.

A fejlődés és forrás korszaka soha nem jár kitörések, túlzások, sőt merények nélkül, úgy az életben, mint a sajtóban.

A társaság elemei midőn magoktól, belőlről bomladozásnak vagy átalakulásnak indultak, a feloszlás a sajtó által tulabbhajtathatik, semmint az akár a személy- és vagyonbátorsággal, akár a jog és nemzetiség eszméjével megfér. Mindenkinék joga, sőt kötelessége a közélet és tudomány fejlődésén munkálni, javaslatot tenni, tervet készíteni, felhívást intézni polgártársaihoz, de mind ezt saját felelősségének terhe alatt. Ki a közvélemény és a bíró elől úgy elrejtezik, hogy föl nem találthathatik, annál vagy a jóakarat, vagy a bátorság hiányzik; amaz nem hazafi, ez nem férfiú. Kivált viszonyai közt hazánkknak, lehetetlen olly nyomtatványoknak tért engedni, mellyeknek szerzői nevöket elhallgatván (a mi magában nem tilos) még kiadójak vagy a nyomdatulajdonos sem tudatnék. Az ekképen titokból használt sajtó a nemtelen orfegyverhez levén hasonló, meg nem engedethetik.

Ezeknek folytában, a törvény rendeletei szerint a nyomdák feletti szigorú örködés szükséges levén, az új nyomdákra és könyomdákra nézve meg fogja Ön kívánni:

1. hogy a ki nyomdát vagy könyomdát akar felállítani, tartozik az 1840-ik XVI. t.cz. 1. és 2-ik fejezetében foglalt rendeleteknek elegettenni.

2. Tartozik Budapesten 4000, egyéb helyeken 2000 pftot biztosítékul letenni, melly Önnek s a hatóságnak jótállása mellett 5%-vel kamatozand a letevő részére.

3. Tartozik egyszersmind Önnek a felállításról jelentést tenni; miről nekem azonnal értesíttetnem kell.

Általában véve, minden nyomda- és illetőleg nyomdatulajdonos tartozik teljesíteni, s Ön felelet terhe alatt tartozik velök teljesíttetni a következőket:

4. Kell, hogy minden nyomdabirtokos bejelentse lakát, sajtóinak számát és helyét és azt is, mely betűfajból avagy más ékítményekből súly szerint mennyit bír, és ezt minden netaláni új beszerzéskor előbb, semmint használta volna. Egyszersmind ezeknek lenyomásait is beadja.

A betű- és nyomdai más jegy-öntők műhelyei ellenőrség alatt tartandók, hiteles jegyzéket tartozván arról tartani, miből, mi mennyiséget, kinek és mikor adnak el?

5. Kell, hogy Ön által lepecsételt sinórral átvont jegyzőkönyv tartassék minden nyomdában, melybe mindenféle nyomtatványok elkészültének ideje, alaka, címe vagy ismertető tartalma, továbbá a kötetek, példányok, ívek száma bejegyeztessék.

Felügyelend, hogy e könyv rendesen, pontosan vezettessék, mi ha nem történnék, a 38. §. és 41. §. rendeleteinek hasonlatosságánál fogva, megbüntetését eszközölni.

6. Melly nyomda, vagy melly egyes sajtó nincs bejelentve, avagy nem ott van, a hol a bejelentés mondja lenni, Ön által tüstént elkoboztatván, tulajdonosának megbüntetése végett a közvádlónál jelentést teend.

7. Évnegyedenként sorozatos jelentést teend nekem Ön azon nyomtatványokról és ábrázolatokról, melyeket a 40-dik §. értelmében átveend, de a mellyek a hatóságái maradván, ott megtartandók lesznek.

A napi hirdetmény, a *helybeli* hatóság elnökénél, megjelenésekor tüstént leteendő; röpiratok és könyvek a megjelenés után legfőlebb hét nap alatt.

A museum bekötött példányát a közoktatási miniszternek fogja megküldeni. Ott, hol a törvény- és helybeli hatóság elnöke nem egy, arra, hogy a helybeli hatóság elnöke végezze a maga illető tiszttét, amaz ügyelend fel, nekem felelősséggel a törvényhatósági elnök tartozván.

8. Minden nyomda, mellynek tulajdonosa az 1840: XVI. t.cikk 1. és 2-ik fejezetének eleget nem tesz, vagy a biztosítékot le nem teszi, vagy kellő nyilatkozatot Önnek nem adott, rövid úton be fog záratni.

9. Felügyelend, hogy könyvárusboltot más ne nyithasson, mint az, ki a kereskedőkre nézve fennálló törvényes szabályoknak elegetteend.

A ki ezeknek eleget nem tehetnek, azoknak boltjuk zárassék be.

10. Felügyelend, hogy minden nyomdatulajdonos, ki a nyomtatványon nevét és lakát ki nem teszi, vagy álnevet és ál-lakot tesz ki, a 41. § szerint megbüntettessék.

Mint szinte minden, ki ilyen munkát árul. Az ilyen példányok rövid úton tüstént elkoboztassanak, a 44. §. értelmében.

11. Az úgynevezett házaló vagy zugkönyvárusok egyenesen rendőri bánásmód alá tartozván, intézkedni fog ön, hogy erre engedelmet csak alkalmas ember kapjon, s a kinek engedelme nincs, az árulástól eltiltassék, és illetőleg megfenyítettessék.

Egyébiránt az engedelmet becsületes magaviseletű embertől meg nem kell tagadni, kiről t. i. föltehető, hogy akár a társasági rendnek, akár az erkölcsöknek veszélyes nyomtatványok és képek titkos árulására fel nem használtatik.

Ezek szerint fog Ön eljárni az 1848: XVIII. t.cikk végrehajtása körül. Az életnek szabad fejlődés kell, – a törvények tiszteletet és engedelmisséget igényelnek. Mi, a törvények végrehajtói, tartozunk rendeleteihez szigorúan ragaszkodni és azokat másokkal is megtartatni. Szolgái vagyunk és nem urai. Remélem nemzetünk józan szellemétől, az élet és a sajtó szabad munkássága önkényt fog alkalmazkodni a törvényekhez; ott, hol ez nem történnék, élni fog Ön azon joggal és hatalommal, mellyel, felelősség terhe alatt, a törvények által felruháztattunk.

Budapest, ápril 28-án 1848.

Belügyminister
Szemere Bertalan.

**[Az igazságügyminiszter 1848. április 29-ei rendelete]
a sajtóvétségek fellett ítélő esküdtiségek alakításának ideiglenes
szabályozásáról]**

A Sajtótörvényben kapott felhatalmazás alapján került kiadásra az esküdtisék kialakítását célzó 108 §-ból álló rendelet, amely a Pesti Hírlap 1848. május 1. és 2. napi számaiban jelent meg. A törvényhatóságokat kötelezi az esküdtiséki tagságra képes személyek összeírására: ezek a 24 és 60 év közötti, legalább évi 200 forint tiszta jövedelemmel rendelkező, illetve egyes foglalkozást űző személyek. A rendelet meghatározza az esküdtiségek megalakításának és működésének szabályait: a törvényhatóságok bűnvizsgáló bírót, közvádló és perbefogási törvényszéket is kötelesek választani. Egy ügyben 12 esküdt jár el és dönt arról, hogy a vádlott vétkes-e vagy sem, a büntetést már a felállítani rendelt bíróság szabja ki. Az esküdtiséki tárgyalás nyilvános és szóbeli. A tárgyaláson bizonyítékok mutathatók be, tanú és szakértő is meghallgatható.

Az 1848. XVIII-ik törvénycikkely felhatalmazta a minisztériumot, hogy a büntető eljárásról szóló 1844-diki országgyűlési törvényjavaslat elvei szerint a sajtóvétségek felett ítélendő esküdtiségek alakítását ideiglenesen eszközölje; – ehhez képest rendeltetik:

1. §. A sajtóvétségek megítélésére minden törvényhatóságban külön esküdtisék leend.
2. §. Minden törvényhatóság köteles a jelen rendelet vétele után legfeljebb 14 nap alatt, a kebelében lakó mindazon egyéneket összeírni, kik esküdtiséki tagságra képesek.
3. §. Képesek pedig mindazok, kik életkoruknak 24-ik évét már elérték, s a 60-ik évet még túl nem haladták, és ezen felül évenkénti 200 ft. tiszta jövedelemmel bírnak; – úgy azok is, kik, ha mindjárt annyi jövedelmök nem volna, s életkoruknak 24-ik évét nem töltötték volna is be:
 - a) nyilvános oktatók vagy oktatói segédek,
 - b) magyar tudós társasági tagok,
 - c) bölcsészeti, törvény- és orvosi tudományok tudorai és okleveles sebészek,
 - d) hiteles ügyvédek és mérnökök,
 - e) községi jegyzők.
4. §. Ellenben esküdtiséki képességgel egyáltalában ne bírnak:
 - a) egyházi személyek,
 - b) szolgálatbeli és nyugdíjazott katonák,
 - c) bírák és közvádlók,
 - d) szolgák, napszámosok és írástudatlanok,
 - e) azok, kik nem látnak, vagy nehézhallásúak.
5. §. Elkészülvén az esküdtiséki képességgel bírók összes lajstroma, választ a törvényhatóság egy három tagból álló bizottmányt, melly azon lajstromot átnézi, s ha abba hibák csúsztak volna be vagy azért, mert olyas egyének maradtak ki belőle, kik a törvényszabta-képességgel bírnak, vagy azért, mert olyanok vezettettek az összeírásba, kikben azon képesség hiányzik, – és illy hibák miatt panasz tételik: azokat kiigazítja, s az átnézett és illetőleg kiigazított lajstromból a szolgálatbeli lajstromot elkészíti.
6. §. Ezen szolgálatbeli lajstrom elkészítésének módja következő leend:

Az említett bizottmány kijelöl az esküdtiséki képességgel bíróknak összes lajstromából legalább 72, s legfőlebb 144 tagot, s azoknak neveit, mindenikét külön papírtekercsre írva, s egy edénybe vetve, nyilvános ülésben egymásután kihúztatja, és azon sorban, mellyet ekképen a sors határozott el, külön lajstromba vezeti, még pedig osztályonként olyképen, hogy minden osztály

36 tagból álljon, következve, az első 36 teendi az első osztályt, a második 36 a másodikat és így tovább.

7. §. Az illy módon készített s osztályozott szolgálatbeli lajstromban foglaltakból fognak a jövő országgyűlésnek további rendelkezéseig minden sajtóvétségi esetben az eskütszékek alakulni, és pedig első évnegyedben az első osztályból, másodikban a második osztályból s így tovább.

8. §. Az eskütszékek 12 tagból fognak állni, határozat hozatalára mind a 12 tagnak jelen- és együttléte szükséges.

9. §. Alakításuk módjáról az alább következő 34–44. §§. bővebben rendelkezik.

10. §. Tartozik továbbá minden törvényhatóság a jelen rendelet vétele után legfelebb 14 nap alatt, sajtóvétségekre egy vagy ha szükségesnek talátnék, több bűnvizsgáló bírót tisztviselői közül kijelölni, – valamint egy, vagy a szükséghez képest több közvádlót választani.

11. §. Tartozik végre minden törvényhatóság 13 tagból álló perbefogási törvényszéket választani, mellyhez elnökül a törvényhatóság rendes elnöke adatik, s mellynek csak olly egyének lehetnek tagjai, kik a felebb körülirt eskütszéki képességgel bírnak.

12. §. Ezen törvényszéknek tiszte, egyedül azon kérdés iránt végezni: valljon a sajtóvétség miatt vádlott, vagy bepanaszlott perbefogatandó-e vagy sem?

13. §. Minthogy az eskütszéki tagok csak azon kérdés felett határoznak: ha valljon a vádlott vétkes-e vagy sem? szükséges egy bíróság, melly a törvényt a vádbeli esetre alkalmaztatva, a vétkesnek talált vádlottra ítéletképen kimondja a törvényszabta büntetést, s melly egyszersmind az egész eskütszéki eljárást vezeti.

14. §. Ezen tiszte minden törvényhatóságban külön, egy a törvényhatóság által, már most előre megválasztandó bíróság fogja minden sajtóvétségi esetben teljesíteni.

15. §. Álland pedig ezen bíróság egy elnökből, két ülnökből és egy szavazatnélküli jegyzőből, kik a jövő országgyűlésének további rendelkezéseig az 1848. XXVIII-ik törvénycikkely értelmében elmozdíthatlanok, s kiknek rendes fizetésök nem leend ugyan, de hivatalos foglalkozásuk idejére, az elnök 6 ft, az ülnökök 4 ft s a jegyző 3 ft napidíjt kapnak a törvényhatóság pénztárából, s a mennyire a törvényhatóság székhelyén nem laknának, hivatalos utazásaik költségei is meg fognak ugyanon pénztárból térítettetni.

16. §. Sajtóvétségekre nézve a bírói illetőségről az 1848. XVIII. törvénycikkely 23. §-a rendelkezik; minden egyes esetben tehát azon kérdést, hogy a sajtóvétségről vádlott, mellyik törvényhatóság eskütszéke elébe léssen állítandó, a most idézett §. szerint kell megítélni.

17. §. Az előforduló sajtóvétségek vagy ollyasok lesznek, mellyeknél a közvádló hivatalos kívánatára történik a vizsgálat és közkeresetalávétele, vagy ollyasok, mellyekre nézve csak a sértett fél panaszára indíttathatik meg a közkereset; amazok az 1848. XVIII. törvénycikkely 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. §§-ban – emezek a 11 és 12. §§-ban íratnak körül; mindnyájokra nézve azonban egyaránt áll, hogy az elkövetett sajtóvétség bejelentésének, – eszközöltessék ez bár tiszti vádlevél, vagy magánpanasz képében, – mindig a bűnvizsgáló bírónál kell történni, s mindig szabatosan és világosan kell kijelölnie azon vétséget, mellynek megfenyítését szorgalmazza, különben egyszerűen félretétetik.

18. §. A bűnvizsgáló bíró, mihelyest a vád, vagy panasz elébe terjesztetett, a bevádolt, vagy bepanaszlott nyomtatványokat, vagy metszvényeket, ha szükségesnek tartja, tüstént zár alá veheti, s ezen eljárásról rendes jegyzőkönyvet viszen; – mindenestre azonban, kihallgatván mind a vádlottat, mind azon személyeket, kiket ez utóbbi, vagy a közvádló, vagy a panaszló mint ollyanokat jelöl ki, kiknek a vádra és védelemre szolgáló bármilly körülményről tudomásuk van, a vizsgálatot minélelőbb berekeszteni tartozik.

19. §. Eljárást a bűnvizsgáló bíró körülményesen írásba foglalni, és jegyzőkönyv alakjában szerkeszteni köteles, mellynek elején az eljárás helyét, évét és napját, úgy a vizsgálatra alkalmat szolgáltatott okokat megemlítvén, a kiviláglott körülményeket híven elősorolja, tartozván az ekkép szerkesztett s általa aláírt jegyzőkönyvet a bevádolt, vagy

bepanaszlott nyomtatvánnyal, vagy metszvénynyel s a vizsgálatközben beérkezett többi mellékletekkel egyetemben az illető közvádlónak beküldeni, s ez a beküldött irományok megtekintése után, ha véleménye szerint a bűnvizsgálat kimerítve nincsen, a bűnvizsgáló bírót az előforduló hiányok kijelölése mellett a bűnvizsgálat folytatására azonnal felhívja, ki is a hiányok pótlása után az irományokat a közvádlónak újra beküldeni köteles.

20. §. Az ekkép szerkesztett jegyzőkönyv nyomán készült vádirat, ezen jegyzőkönyvvel együtt, a törvényhatóság rendes elnökéhez küldetik be, ki a perbefogási törvényszéket legfeljebb harmad napra tartozik egybehívni.

21. §. Egybegyűlvén a perbefogási törvényszék, melly nyilvános ülésben tárgyal, de végzést zárt ajtónál hoz, – először a bűnvizsgáló bírónak jegyzőkönyve s ennek mellékletei olvastatnak fel, vagy mutattatnak be, azután a közvádló véleménye. Midőn a perbefogási törvényszék, végzéshozatal végett, külön terembe vonul vissza, az elnök azon kérdést teszi fel a törvényszék tagjainak: „meg vannak-e győződve, hogy a vádlott az előterjesztett bizonyítékoknál fogva a vádlevélben kijelölt sajtóvétség miatt igazságosan perbefogathatik?” A szavazás élő szóval történik, de mihelyest csak egy tag kívánja, titkossá alakul át, s a perbefogásnak csak akkor van helye, ha a többség, tehát 13 szavazat közül legalább 7 a feltett kérdésre „igen”nel felel.

22. §. Jegyzőkönyv a perbefogási törvényszék üléséről nem vitetik, hanem az elnök a végzéshozatal értelmében az illető közvádlói véleményre vagy ezt írja: „a vádlott ellen a perbefogásnak helye van”, – vagy ezt: „a vádlott ellen a perbefogásnak nincsen helye”, mi megtörténvén, hozott végzésével a perbefogási törvényszék a nyilvános tanácskozási teremben megjelenik, s itt a végzést az elnök felolvassa.

23. §. A perbefogás alól felmentő végzés a vádlottal haladék nélkül írásban közöltetik, s ilyenkor a netalán lezárolt nyomtatványokat, vagy metszvényeket a vizsgáló bíró köteles 200 ft büntetés terhe alatt azonnal kiadni.

24. §. A perbefogást elrendelő végzés a perbefogottnak az eskütszék elébe idézéssel együtt adatik tudtára.

25. §. Perbefogást megrendelő, vagy az alól felmentő végzés olly vádlott ellen is hozattathatik, ki vagy makacsságból, vagy egyéb oknál fogva távolvan.

26. §. A közvádló, perbefogás esetében legfeljebb három nap alatt tartozik a 13-ik § alatti bíróság elnökét eskütszék tartására felhívni, s a vádlevelet kezéhez küldeni.

27. §. A vádlevélnek magában kell foglalnia:

a) azon nyomtatványnak, vagy metszvénynek pontos megjelölését s azon helyeknek, vagy részeknek felemlítését, mellyeken a vád alapul,

b) azon vétség megnevezését, melly miatt a vádlott perbefogatott, s a törvény azon szakaszának felhívását, mellybe a vádbeli vétség ütközik,

c) a bevádolt személy nevét, polgári állapotát, lakását, tartózkodási helyét,

d) azon tanuk és műértők lajstromát, kiknek megjelenését az eskütszéki tárgyalás alkalmával a közvádló szükségesnek tartja.

28. §. A vádlevél két párban küldetik be az elnökhez, ki a fenforgó körülményekhez képest az idézési határidőt bennök kijelöli, s erről a törvényhatóság elnökét az eskütszéki tagok berendelése végett is nyomban értesíti.

29. §. A 13-ik § alatti törvényalkalmazó bíróság elnökének aláírásával ellátott vádlevél egyik párja a közvádlónak visszaadatik, a másik pedig legalább 14 nappal a megjelenési határidő előtt a vádlottnak kezéhez szolgáltatik. Ezen 14 naphoz még annyi nap toldatik, mennyi hat-hat órai távolságra fekszik a vádlott lakhelye az ítélő eljárás székétől.

30. §. Midőn a vádlott a maga védelmére tanukat vagy műértőket kíván az eskütszék elébe rendeltetni, tartozik azokat a vádlevélnek vétele után 3 nap alatt a bíróság elnökének kijelölni.

31. §. A vádló s a vádlott által berendeltetni kívánt tanuk és műértők lajstroma, melyre a bíróság elnöke az általa kitűzött megjelenési napot feljegyzi, a bűnvizsgáló bírónak adatik ki, s ennek kötelessége a tanukat és műértőket a kitűzött határidőre berendelni.

32. §. A vádlott nem-ügyvédet is választhat védőjének; ha védőt választani vonakodnék, a bíróság a helybeni ügyvédek sorából rendel egyet védelmére.

33. §. A per felvételére kijelölt nap halasztásának csak azon esetre van helye, ha a bíróság a közvádlónak, vagy a vádlottnak e részben előadott okait érvényeseknek találja.

34. §. A törvényhatóság elnöke, mihelyest a 28. §. értelmében a bíróság elnökének értesítését veszi, az illető eskütszéki osztályt, azt t. i. mellyen azon évnegyedben a szolgálat rendbe van, a tárgyalásra kitűzött napot megelőző napnak estéjére berendeli.

35. §. A meg nem jelent, vagy idő előtt s engedelem nélkül eltávozott eskütt, ha kimaradásának, vagy eltávozásának nyomós okát nem adhatja, 100 ftig terjedhető bírságban marasztalják el.

36. §. Megérkezvén a tárgyalás napja, az ülés megnyitása előtt, de a közvádlónak s a vádlottnak és védőjének, valamint szintén a szolgálatra berendelt eskütszéki tagoknak – kiknek névsora már kétnappal azelőtt, mind a közvádlóval, mind a vádlottal elnökiileg közöltetett – jelenlétében a bíróság elnöke felolvassa a szolgálatra berendelt eskütszéki tagok neveit, hogy ekképen mindannyinak jelenétéről meggyőződjenek.

37. §. Ha a beérkezett eskütszéki tagok nincsenek 36-an, akkor a megjelentek az eskütszéki képességgel bíró helybeli egyének közül szabad választás által azonnal kiegészítik magokat.

38. §. Együttlevén a 36 eskütszéki tag, mindeniknek neve külön papírra feliratik, s ugyanazonegy edénybe vettetik.

39. §. Az eskütszéki eljárásnál mind a vádlott, mind a közvádló azon joggal bír, hogy az eskütszéki szolgálatra kijelölt 36 eskütszéki tagok sorából mindenik külön-külön 12 tagot határozottan visszavethet a nélkül, hogy ezen visszavetésnek okát adni köteles volna. Ugyanazért, midőn az eskütszéki tagoknak a felebbi 38-ik § szerint egy edénybe vetett neveit a bíróság elnöke egymás után kihúzza, minden kihúzott névnél megkérdeztetik a közvádló is a vádlott is: ha azon tag ellen, kinek neve épen kihúzatott, akar-e visszavetési jogával élni?

40. §. Ha 12 olly tagnak neve lett már kihúzva, kik ellen sem a közvádló, sem a vádlott visszavetési jogukkal nem éltek, e 12-ből fog alakulni az eskütszék; ugyanazért, a nevek kihúzása mindaddig folytatattik, míg vagy ilyen 12 tag össze nem került, vagy miglen visszavetési jogukat mind a közvádló, mind a vádlott teljesen kimerítették, mert ez utósó esetben, midőn t. i. mind a közvádló mind a vádlott különkülön 12 és így összesen 24 kihúzott tag ellen éltek már a visszavetési joggal, azon 12 tag, kiknek nevei az edényben maradtak, képezendik minden visszavetés nélkül az eskütszék.

41. §. Midőn ugyanazonegy sajtóvétségért több vádlott együtt fogatott perbe, valamennyi együttvéve vethet vissza csak 12 tagot, s az iránt, hogy e jogot közösen, vagy magok közt felosztva miként gyakorlandják, egymásközt értekezhetnek.

42. §. Midőn a közvádló nem akar visszavetési jogával élni, vagy midőn azt a teljes számig ki nem meríti, szabadságában áll, jogát a vádlottnak általengedni.

43. §. Az eskütszék tagjai tárgyalás előtt ezen esküt fogják letenni:

Esküszöm az élő istenre, hogy a tárgyalás egész folyamára lelkiismeretesen figyelmezek, s félretevén kedvezést, félelmet, gyűlölséget és minden személyes tekinteteket, egyedül az előadandó vád és védelem egymáshoz mért erősségei és okai nyomán, saját belső meggyőződéseim szerint, igazán szabadon és becsületesen ítélek. Isten engem úgy segéljen.

44. §. Minthogy megtörténhetik, hogy a megalakult eskütszék 12 tagjai közül a tárgyalás folytában valamelyik megbetegszik, az eskütszéki határozat hozatalához pedig 12 tagnak együttléte múlhatlanul szükséges, joga leend a bíróság elnökének, azon 12 tagon felül, kikből a felebbi §§. szerint az eskütszék alakult, a többi vissza nem vetett tagokból még kettőt

felesketni, s ezek ama 12 taggal együtt az egész tárgyaláson jelenleendének, de a határozat hozatalában csak akkor vesznek részt, ha ama 12 tagok közül valamelyik megbetegedettnek helyét pótolják.

45. §. Az eskütszékek előtti tárgyalás nyilvános és szóbeli leend.

46. §. A bíróság elnöke köteles azon esetre, ha eljárásközben tolmácsra lehetne szükség, alkalmas egyénről előre gondoskodni, s ezt a tárgyalás megnyitása előtt arra megesketni, hogy tisztében lelkiismeretesen fog eljárni.

47. §. Szükséges levén, hogy az esküttek az ülés folyása alatt folytonosan szemmel tarthassák a vádlottat, hogy ne csak nyilatkozásait hallják, hanem azt is láthassák, milly hatással vannak rá a fölhozott bizonyítékok: ez oknál fogva tárgyalás közben a bíróságtól, ügyvédektől, felektől és tanuktól, úgy a hallgatóságtól elkülönített helyen a vádlottal szemközt foglalnak helyet.

48. §. A vádlott az eskütszék előtt szabadon jelenik meg.

49. §. A bírósággal szemközt korlátokkal elkülönített hely rendeltetik a hallgatók számára, kiknek a csendet zavarni semmi módon sem szabad.

50. §. A bíróság elnökének tiszte levén az egész eljárást vezetni, s az ülésbeni rendről gondoskodni, ennek fentartására adott parancsai pontosan és nyomban teljesítendőek.

51. §. Védőjével tárgyalásközben a vádlott szabadon értekezhetik, csak akkor nem, midőn hozzá a bírák, vagy az esküttek, vagy a közvádló által kérdés intéztetik. Ha a vádlott, vagy védője azt tartaná valamelly kérdéstről, hogy ezt hozzá nem kellett volna intézni, ez elleni kifogását megteheti.

52. §. A tárgyalást a bíróság elnöke a vádlottnak kereszt és vezetékeve, születéshelye, állapota s életkora iránti kérdésekkel nyitja meg.

53. §. Megnyittatván ekkép a tárgyalás, ez minden megszakadás s a külvilággal minden közlekedés nélkül mindaddig folytatandó, míg az esküttek határozatot hoztak a vétkesség kérdésében. Az elnök csak annyi időre függesztheti fel a tárgyalást, mennyi a bírák, esküttek, tanuk és vádlottak kipihenésére szükséges.

54. §. Az elnök, miután a felebb említett kérdéseket a vádlotthoz intézte, a közvádlóhoz és védőhöz fordul, emlékeztetvén őket a törvény iránti tiszteletre és azon köteleességekre, melly szerint jogaik gyakorlatában illedelemmel tartoznak eljárni.

55. §. Mindenekelőtt a perbefogó végzés s a vádlevél olvastatnak fel a jegyző által, azután, ha a vádlott nem akar már előre az ügy felől nyilatkozni, a kérdéses nyomtatványok, vagy metszvények bemutatása s illetőleg felolvastatása után, a vallomástételeik előtt megesketendő tanuk és műértők kihallgattatnak.

56. §. Vallomása közben a tanú, vagy műértő félbe nem szakaszthatik, ennek berekesztése után azonban a vádlottnak, vagy védőjének joga van a tanúhoz kérdéseket intézni, s az ellene vallottaknak személyes hitelessége és előadása ellen mind azt felemlíteni, mi támaszul szolgálhat a védelemnek.

57. §. A megbecstelenítő, meggyalázó, sértő állítások bebizonyítására nézve az 1848: XVIII-ik törvényczikkely 24-dik s 25-dik §-aiban foglalt külön rendelkezés szolgálанд sinórmértékül.

58. §. A bírák, az esküttek s a közvádló mindazon kérdéseket intézhetik a tanúhoz, mellyeket az ügy kifejlésére szükségeseknek gondolnak.

59. §. A bűnvizsgálati irományok egyes pontjai a bírák, esküttek, közvádló vagy védő kívánságára a jegyző által felolvasatnak de a bűnvizsgálati írott tanúvallomások csak annyiban olvastatnak fel, mennyiben a tanuknak élőszóvali s az eskütszék színe előtti kihallgatása, időközben történt haláluk miatt, vagy egyéb okoknál fogva lehetetlenné vált.

60. §. Az elnöklő bírónak tájékoztatására ismételve megjegyeztetik, hogy a tárgyalásnak szóbelinek kell lenni. Az eskütszéki institutióknak egyik alapelve szerint csak az élőszóvali tárgyalás, nem pedig holt irományok útján eszközölthetik a kiviláglás; ez oknál fogva az

ügynevezett információknak az esküttek közötti kiosztogatása is tilos. Illyes emlékiratokban már előre fejtegettetvén az ügy, olyas érzelmek befolyása alatt jelenhetnének meg tárgyaláskor az esküttek, melyek őket azon kötelességök teljesítésében gátolnák, miszerint letett hitöknél fogva egyedül az ülésben előadandó vád és védelem egymáshoz mért erősségei nyomán tartoznak határozatot hozni.

61. §. Midőn a tárgyalásból valószínűséggel kiviláglik, hogy valamely tanú, vagy műértő tudva hamis bizonytságot tett, azon tanú vagy műértő letartóztatandó, s ellene a bűnvizsgálat elrendelendő.

62. §. A bíróság elnöke akár a közvádó, akár a vádlott kívánatára s önmagától is, ha a kivilágítás eszközzésére szükségesnek tartaná, ülés közben új tanukat, vagy műértőket is rendelhet be kihallgatás végett.

63. §. Kihallgatván ekkép a tanúk és műértők, a közvádó a vád pontjait, a vádlott s ennek védője pedig a védelem pontjait összefoglalja; a közvádó a védelemre válaszolhat, de a végszó mindig a vádlottat és védőjét illeti.

64. §. Berekesztetvén a vitázatot, az elnök pártatlanul köteles összegezni (reassumálni) az egész tárgyalást. Az összegezés módjának és terjedelmének meghatározása az elnök bölcsességére bízatik, de ennek semmi esetre sem szabad személyes véleményét a fenforgó ügyről nyilvánítani, tiszte csak abban állván, hogy az esküttek előtt minél nagyobb világosságba helyezze a vád és védelem erősségeit, hogy az ügyet egyszerű alkatrészeire visszavezesse, s hogy különválaszson tőle minden idegenszerűt, mi az esküttek figyelmét másfelé térítvén, őket tévedésbe hozhatná.

65. §. Az összegezés után az elnök felteszi az esküttek által megfektendő kérdéseket.

66. §. Ezen kérdéseknek mindenkor a vádbeli vétség minőségéhez alkalmazottaknak, de egyszersmind oly tisztáknak és határozottaknak kell lenni, hogy azokra az eskütszék mindig egyszerűen „igen”nel vagy „nem”mel felelhessen; egyik kérdésnek minden esetben annak kel lenni: „valljon meg vannak-e az előadottak után lelkiismeretökben győződve az eskütszéki tagok, hogy a vádlott cselekedte azt, miről a vádlevélben vádoltatik?” egy másik kérdésnek pedig azt kell tartalmazni: „valljon az, mit a vádlott cselekedett, oly cselekvés volt-e, minőnek az a vádlevélben állítottatik?” Így, például, midőn valaki arról vádoltatnék, hogy a sajtó útján közölt valamely iratában a törvényes felsőség elleni engedetlenségre lázított, egyik teendő kérdés az volna: „valljon az előadottak után meg vannak-e az eskütszéki tagok lelkiismeretökben győződve, hogy a vádlevélben felhozott azon iratnak valósággal a vádlott volt szerzője? egy másik kérdés pedig az volna: „valljon meg vannak-e arról is győződve, hogy azon iratnak a vádló által kijelölt szavai valósággal lázítók a törvényes felsőbbség ellen?”

67. §. A mondott kérdéseken kívül egyes esetekben más oly kérdések is fejlődhetnek ki a körülményekből, melyeknek az eskütszék általi eldöntése szükséges. Ezek minden egyes esetben a bíróság belátására bízvák.

68. §. A bíróság által feltett kérdések mellé, úgy a közvádó mind a vádlott, még más kérdések iktatását is kívánhatják, melyek iránt a bíróság határozni köteles.

69. §. Az elnöklő bíró a jegyző által írásba foglalt kérdéseket aláírja, s általadja a perbeli okleve[le]kkel együtt – a bűnvizsgálati írott tanútételek kivételével – az eskütteknek, figyelmeztetvén ezeket: hogy a törvény annál fogva bízta a „vétkes”-nek vagy „nem vétkes”-nek kimondását szabad és független polgárookra, mert e kérdésben az ember élő lelkiismerete biztosabban ítél, mint a holt szabályok; – hogy a törvény nem kéri tőlök számon, mi által s miért éreznek magokban meggyőződést, nem adott elejökbe szabályokat, melyek szerint a bizonyítékok teljessége, a próbák igazságos volta mérendő, nem parancsolja, hogy minden tényt igaznak ismerjenek már azért, mert ennyi vagy annyi tanuktól állítottatik, hanem csak azt hagyja meg nekik, hogy aggódó gondossággal figyelmezzenek a tárgyalás egész folyamára, s most már magokba szállva, tiszta lelkiismerettel kérdjék meg magoktól: valljon úgy a vádlott ellen, mint mellette felhozott próbák és erősségek miként hatottak ítélőtehetségökre, s igaz

meggyőződésök szerint részrehajlás nélkül és férfiakhoz illő bátorsággal mondják ki az elejükbe terjesztett vádra nézve a felhozott bizonyítékok nyomán a „vétkest“, ha a vádlott vétkes, – a „nem vétkest“, ha a vádlott nem vétkes.

70. §. Ezen figyelmeztetés után az esküttek határozat hozatala végett a számukra készen tartott szobába visszavonulnak. Ugyanekkor az ítélet kihirdetéseiglen a vádlott is eltávozhatik.

71. §. A szobájukba visszavonult esküttekhez senkisémet mehet be, s a határozat hozatala előtt ők sem távozhatnak el. Ennek eszközzésére a terem ajtaja elébe őt állíttatik, s csak az elnöknek írásban adott engedelmével jöhetnek érintkezésbe a külvilággal.

72. §. Az esküttek a tanácskozás megnyitása előtt főnököt választanak magoknak, ki a megfajítás végett nekik általadott kérdéseket előttök fölolvassa.

73. §. A mint a főnök egyenként fölolvassa a feltett kérdéseket, úgy döntenek el szavazással egymásután.

74. §. A szavazás élő szóval történik, de mihelyest csak egy tag kívánja, titkossá változik át. „Igen“ vagy „nem“ ennyiből áll az egész szavazat.

75. §. Arra, hogy a vádlott vétkesnek mondassék ki, legalább 8 szavazat szükséges. 5 felmentő szavazat elégséges a vádlottnak feloldozására.

76. §. Az esküttek, miután feleleteik főnökük által megfajítás végett nekik általadott kérdések aljára íratatik a tárgyalási terembe visszatérnek, hol előbbeni helyeiket újra elfoglalván, főnökük így szól: „becsületekre és lelkiismeretemre, isten és emberek előtt, az eskütszék határozata ennyi, vagy annyi szavazattal: a vádlott vétkes, vagy: az eskütszék határozata ennyi vagy annyi szavazattal: „a vádlott nem vétkes“ stb. – egyszersmind az írott feleleteket az elnöknek általadja, ki azokat a jegyzővel együtt aláírja.

77. §. Ha a bíróság tagjai kivétel nélkül úgy vannak meggyőződve, hogy az esküttek az ügy lényegét nézve hibáztak, joguk van az eskütszék határozatát felfüggeszteni s az ügyet új eskütszék elébe terjeszteni, ezen új eskütszék szintén a 34–44. §-ok szerint leszen alakítandó, de nem azon osztályból, mellyből az előbbi alakíttatott, hanem azon osztályból, melyet a következő évnegyedben érne egyébként a szolgálat rendje.

78. §. A határozat ezen felfüggesztésének egy ügyben csak egyszer van helye, s csak elmarasztó határozat esetében – feloldozó határozat nem függesztethetvén fel.

79. §. Az eskütszéki határozatnak kijelentése után, az elnök a vádlottat előrendeli, s a hozott határozatot a jegyző által előtte fölolvastatja.

80. §. Midőn a vádlott nem vétkesnek nyilváníttatik, az elnöklő bíró által a vád alól haladék nélkül felmentetik.

81. §. Ha vádlott vétkesnek jelentetett ki, a közvádoló előadja kívánatát a törvény mikénti alkalmazása iránt.

82. §. Erre a vádlott felelhet, s magát védheti akár azzal, hogy kárpótlással épen nem, vagy legalább nem annyival tartozik, mennyi a sértett fél számára követeltetik; de a vétség bizonyossága s általa lett elkövettetése iránt többé nem vitatkozhatik.

83. §. Most a bírák vagy a teremben lassú hangon, vagy ha bővebb tanácskozás volna szükséges, tiszti szobájukba visszavonulva hoznak a törvény alkalmazása s a vétségre szabandó büntetés iránt szavazatok többségével ítéletet, mely az elnök által nyilvános ülésben s a vádlott jelenlétében kihirdetendő. Azon törvény, mellyen az ítélet alapul, minden esetben fölolvastatandó.

84. §. Meghozatván az elmarasztó ítélet, azonkívül, hogy ez az elmarasztott költségén közzététetik, egyszersmind az 1848: XVIII-ik t.cikkely 26-ik §-ának rendeletéhez képest a lefoglalt darabok elnyomása vagy megsemmisítése egészben vagy részben elrendeltetik.

85. §. Ki az elmarasztó ítélet által ekképen sújtott elmeművet sajtó útján újra közzéteszi vagy árulja, az a sajtóvétségekről szóló 1848-ik XVIII-ik törv.cikkely 27-ik §-ának büntetése alá esik.

86. §. Ha valamely vádlott a tárgyalásra kitűzött határnapon meg nem jelenik, ellene az eskütszéki eljárás azért mégis folyamatba teendő, s illy esetben a közvádló előadása és bizonyítékai nyomán határoz az eskütszék a vétkesség kérdése felett, s ha a vádlott az eskütszék által vétkesnek találtatott, a bíróság is azok szerint mondja ki a törvénynek büntető súlyát.

87. §. Ezen eljárásnál védőt a meg nem jelent vádlottnak a bíróság nem rendel ugyan, de rokoni vagy baráti hozhatnak fel bizonyítékokat az iránt, hogy a vádlott nem makacsságból, hanem kénytelenségből mulasztotta el a megjelenést s ha ezen okokat az eskütszék alaposnak találja, a tárgyalás egy, a bíróság által előre kitűzendő, de három hónapot meg nem haladható határidőre halasztatik.

88. §. A 86-ik §. esetében a bíróságnak ítélete, mennyiben kárpótlást és pénzbírságot foglal magában, az elítéltnak bárhol találtató értékéből végrehajtandó. De ha a vádlott akár a végrehajtás előtt, akár a végrehajtás után legfeljebb két hónap alatt előáll, s bebizonyítván, hogy nem makacsságból, hanem valamely alaposnak tekinthető okból mulasztotta el elsőben a megjelenést, új eskütszéki eljárás melletti kihallgatását kéri, ez tőle meg nem tagadtatik, s ellene az új eljárás minden részben olly módon tétetik folyamatba, mintha az előbbi eljárás nem is történt volna; s ha ekkor teljesen felmentetik, visszakapja mind azt, mi vagyonából előbbeni ítélet folytában bírság s kárpótlásképen végrehajtó által elvétellett; ha pedig a második eljárásakor teljesen ugyanis fel nem mentetik, de kisebb kárpótlási s bírsági summára ítéltetett, mint a mi az első eljárásakor rajta végrehajtás által megvétellett, akkor a két summa közötti különbséget kapja vissza.

89. §. Midőn pedig a meg nem jelent vádlott fogságra is ítéltetik, ezen büntetés újabb eskütszéki eljárás nélkül nem lesz ugyan rajta végrehajtható, hanem az ítéletnek az leendő következése, hogy az elítélt vádlottnak eskütszék elébe állítása a köztörvényhatóság útján, ha egyébként nem lehet, személyének letartóztatása által is eszközöltetik.

90. §. A felebbi 89-dik §. esetében az új eljárás minden részben úgy történik, mint, ha az első makacsságbeli eljárás meg sem történt volna, de a vádlott mind az első, mind a második eljárás költségeiben elmarasztatik még akkor is, ha érdemileg felmentetnék, – kivéve azon esetet, ha bebizonyítja, hogy elsőben is a megjelenést nem makacsságból, hanem alapos okoknál fogva mulasztotta el.

91. §. Az öszves tárgyalás a jegyző által írásba foglaltatik annak bebizonyítására, hogy a törvény rendeletei mindenben megtartván, semmi lényeges forma sem sértetett meg. Ezen jegyzőkönyvbe, ha követeltetik, a közvádlónak s a vádlottnak minden ollyas kívánatai, mellyektől a bíróság által tételtek, szintén bejegyeztetendők.

92. §. A jegyzőkönyvet, a jegyzőn kívül az elnök is aláírja. A bírói ítélet kihirdetése után, a közvádlónak 24 óra alatt, s a vádlottnak 8 nap alatt joga van az ítélet megsemmisítése végett a hétszemélyes táblához folyamodni, – minden egyes folyamodás egy e végre rendelt nyíltkönyvbe soroztatik.

93. §. Midőn az ítélet ellen a közvádló folyamodik, e folyamodásnak a vádlottal 3 nap alatt kell közölnetnie, a 3 nap, ha a vádlott 6 órányi távolságnál messzebb lakik, minden hat órányi távolságra még egy nappal toldatván meg.

94. §. Ha a vádlott pénzbírságon kívül fogságra is, vagy egyedül fogságra ítéltetett, a hétszemélyes táblához csak úgy folyamodhatik, ha már vagy el van zárva, vagy kezesség mellett hagyatott szabad lábán.

95. §. Úgy a vádoló mint a vádlott, folyamodásuk beadásakor az eljárt bíróság kezeibe leteszik mind azon adatokat, mellyeknél fogva az ítéletet megsemmisítettetni kéri.

96. §. A folyamodások, a hétszemélyes táblához fölerkezésök után, legalább 14 nap alatt tárgyalás alá vétetnek.

97. §. A hétszemélyes tábla a hibásnak talált ítéletet új ítélettel nem pótolhatja, de a perbefogási, az eskütszéki s a bírósági ítéleteket megsemmisíti, a) ha az eljáró hatóság nem ott

az illetékes; b) ha az eljárás lényeges formái megsértettek; c) ha a közvádó vagy a vádlott által előadott törvényes kívánatok a bíróság által meg nem hallgattak; d) ha a vétségre a törvény helytelenül alkalmaztatott.

98. §. Ha a hétszemélyes tábla azt találja, hogy a vádlott nem azon törvényhatóság eskütszéke előtt pereltetett meg, melly törvény szerint illetékes lett volna, a pert illetőségéhez utasítja.

99. §. Ha a tárgyalás, vagy határozathozatal bármely részében a törvény formái megsértettek vagy elmellőztettek, az esetben a hétszemélyes tábla, az elmarasztó végítéletet minden esetre megsemmisítvén, a pert ugyanazon törvényhatóságbeli, de új eskütszék elébe utasítja, melly ollyas 36 tagból alkottatik, kik között az előbb ítélt 12 eskütből egy sem lehet. Ha a megsemmisítő ítélet a perbefogási törvényszék eljárására is kiterjed, annak az előbbiektől külön, a törvényhatóságtól e végre választandó tagokból kell állania. Ha pedig a bűnvizsgálatra is kihat, új bűnvizsgáló bírót a hétszemélyes tábla rendel.

100. §. Ha az eskütszéki eljárásközben a közvádó, vagy a vádlott által előadott törvényes kívánatok a bíróság által addig meg nem hallgattak, vagy ha a vétségre a törvény helytelenül alkalmaztatott, az ügy az első esetben az igazságügyi minisztériumhoz más eskütszék és más bíróság kijelölése végett küldetik be, a második esetben pedig az eljáró bírósághoz küldetik vissza, melly az eskütszék határozatának épentartásával, minden egyébnek elmellőzésével, a törvény helyes alkalmazására utasítatik.

101. §. A hétszemélyes táblához megsemmisítés eszközzése végett csak egy ízben engedtetik meg a folyamodás.

102. §. A megsemmisítő eljárás tökéletesen nyilvános.

103. §. Ha az ítélet megsemmisített, a hétszemélyes tábla ebbeli ítélete minden periratokkal egyetemben 3 nap alatt új eljárás végett a kijelölt helyekhez általtétetik; ha pedig a megsemmisítésnek helye nem találtatott, folyamodás és mellékletek 24 óra alatt azon bírósághoz küldetnek vissza, mellynek ítélete, vagy eljárása ellen a folyamodás történt. A hétszemélyes táblához ezen folyamodáson kívül a sajtóvétségek feletti eljárásnál végrehajtás előtt semmi más perorvoslatnak nincsen helye. A végrehajtás elkezdése után azonban az elmarasztott a reá szabott büntetésnek kegyelem útján mérsékléseért, vagy elengedéseért ő fölségéhez akármikor folyamodhatik.

104. §. Az elmarasztó ítélet, ha ellene a hétszemélyes táblához folyamodás nem történt, a folyamodhatásra engedett érvényes időnek elmúltá után azonnal végrehajtatik, – ha pedig ellene folyamodás történt, akkor a végrehajtás, a 94. §. rendeletének épségbentartásával, a semmisítésnek helyet nem találó ítéletnek az illető törvényhatósághoz érkezése után 24 óra alatt történik.

105. §. Az ítélet végrehajtását az illető törvényhatóság fogja eszközölni.

106. §. Minden ollyas sajtóvétség, mellynél hivatalbóli megtorlásnak van helye, 6 hónap múlva, – a melly ellen pedig csak a panaszló fél folyamodására indíttathatik meg a kereset, 2 év múlva idősül el.

107. §. Az eskütszék által vád alól törvényesen felmentett ellen a büntető eljárás meg nem újíthatatik, kivevén, ha az általa elkövetett vétséget az elidősülési időszak lefolyása előtt, törvény előtt önként megvallaná.

108. §. Az eskütszéki határozatnál fogva elmarasztott, perének megújítását új bizonyítékok alapján bármikor követelheti, de a perújítás az ítélet végrehajtását nem akadályozhatja.

Pesten, ápril 29 én 1848.

Deák Ferencz,
igazságügyi miniser.

[A földművelés, ipar és kereskedési minister rendelete]

Postavitelbéri ideiglenes szabályzat.

Az ideiglenes postavitelbéri szabályzat vonatkozott könyvek, röpiratok, kották és egyéb nyomtatványok postai szállítására is.

Megjelent a Pesti Hirlap 1848. május 19-ei számában.

1-ör A levél-vitelbér ezennel leszállítatik: féllatos levéltől 10 mérföldig bezárólag 2 kr-ra; 10 mérföldtől 20 mérföldig bezárólag 6 kr-ra; 20 mérföldön felül 10 kr-ra.

2-or Keresztkötés alatt feladott nyomtatott vagy kőmetszett körlevelek, árulajstromok, tőzsde-jegyzetek (Börse-Zetteln) könyvek, röpiratok, zenészeti műdarabok s egyéb nyomtatványok, valamint árucikkek mustrái is, a most megállapított levél-vitelbér negyedével lesznek díjazandók; e díj azonban egy krajczárnál kisebb nem lehet.

3-or Jelen szabályzat s illetőleg vitelbéri leszállítás csak a belföldi levelezésekre, Magyarország s a kapcsolt részek határai közt küldendőkre s elfogadtandókra van kiterjesztve.

4-er Azon levelektől s keresztkötésalatti kötegektől, melyek bérmentesen küldetnek Magyarországból s a kapcsolt részekből az ausztriai tartományokba, úgy szinte azon levelektől s keresztkötésalatti kötegektől is, melyek az ausztriai tartományokból Magyarországra s a kapcsolt részekbe érkeznek, az ausztriai vitelbér fog fizettetni, mely a legújabb ausztriai szabályzat szerint féllatos levéltől 10 mérföldig 3 kr., 10–20 mérf. 6 kr. – 20 mérföldön felül 12 kr. – A keresztkötésalatti kötegekre nézve e levél-vitelbérek szinte negyede fizettetik és ezekre nézve is a díj egy krajczárnál kisebb nem lehet.

5-ör A most leszállított vitelbér folyó évi július elsején veendi kezdetét.

6-or A súlyfokozat s egyebekre nézve az eddigi postaszabályzat ideiglenesen megtartatik.

(Megjelent: *Pesti Hirlap*, 1848. május 19.)

[A földművelés, ipar és kereskedési minister rendelete]

Szabályzat a belföldi időszaki lapoknak postán szétküldési díja iránt.

A rendelet a belföldi időszaki lapok postai terjesztési díjait szabályozza. Eszerint a belföldi hírlapok és folyóiratok postai szállítási díjai 1848. július 1-től csökkenek. A fizetendő díjak függenek az adott lap megjelenési gyakoriságától, valamint attól, hogy az adott helyen milyen gyakorisággal jár a posta.

Megjelent a Pesti Hirlap, 1848. május 19.-ei számában.

1-ör Jelen szabály szerint a belföldi hírlapok és folyóiratok ezennel leszállított vitelbére, kezdetét veendi folyó évi július 1-jén.

2-or A díjmennyisége határatában, nemcsak a megjelenés, de a posta útjáni szétküldés gyakorisága is tekintetbe vétetett; – annál fogva

a) hetenként 6-or megjelenő s ugyanannyiszor szétküldött lapért a postadíj félévre tenni fog 1 ft 18 krt., ha pedig olly helyekre küldetik, hová a posta ritkábban jár, annál fogva a kézbesítés ritkábban történhetik, a postadíj félévre 52 krajczárban állapítatik meg.

b) hetenként 4-er megjelenő, s ugyanannyiszor szétküldött lapért fog fizettetni 52 kr. ha ritkábban küldetik szét, 39 kr.

c) hetenként 3-or megjelenő s ugyanannyiszor szétküldött lapért 39 kr.

d) hetenként 2-er megjelenő lapért 30 kr.

e) hetenként 1-er megjelenő lapért 21 kr.

3-or A néplapokra nézve, midőn kiadói a posta utjáni szétküldhetés iránt folyamodnak, a vitelbér különösen és kivételesen lesz meghatározandó. – Így jelenleg a „Munkások ujságá”-nak vitelbére félévre 10 p. krajczárban állapítatik meg.

4-er A postaállomásoknál és levélszedőségeknél az előfizetők besorozásáért iktatási díj fejében 10 krajczárnál többet követelni nem szabad; ki ezen szabályt túllépni merészli, a postaügyben fennálló fegyelmi rendszerhez képest fog büntettetni. Ellenben a rendszeres és osztályos postahivataloknál az ilyen besorozási díjak általában eltiltatnak.

5-ör Az ingyen példányoknak ezelőtt volt adása különben is meglevén szüntetve, minden további követelés az iránt büntetés alatt tilalmaztatik.

(Megjelent: *Pesti Hirlap*, 1848. május 19.)

A földművelési ministériumból.

A hírlapok szerves részeit nem képező mellékletek postai terjesztését szabályozza. Az ilyen mellékletek csak díjfizetés mellett, az érintett lapok szerkesztőségeinek hozzájárulásával terjeszthetők. A hivatalos tárgyú külön mellékletek terjesztése az érintett szerkesztőségek előzetes értesítése nélkül is engedélyezett.

Megjelent a Pesti Hirlap 1848. június 6-ai számában.

A hírlapok azon mellékleteire nézve, melyek a hírlapoknak kiegészítő részeit nem képezik, rendeltetik: 1-ször. A hírlapi mellékletek a hírlapoknál ezután is csak az eddigi meghatározott díjfizetés mellett küldethetnek szét. 2-or. A ki illy mellékleteket valamelly hírlappal szétküldeni kíván, köteles az illető postahivatalnál a szétküldetni kívánt mellékletekért eső díjat előre lefizetni, egyszersmind pedig az illető lapok szerkesztőségének vagy kiadójának írásbeli megegyezését előmutatni arról, hogy a melléklet hírlapjávali szétküldését nem ellenzi. 3-or. A szerkesztőségnek vagy kiadónak ezen nyilatkozata, a postahivatalnál, melly által a melléklet szétküldése eszközöltetik, megtartandó. 4-szer. A hivatalos tárgyú külön mellékletek szétküldése a szerkesztőségek előleges értesítése nélkül is eszközöltethetik.

(Megjelent a *Pesti Hirlapban*, 1848. június 6-án.)

A földművelés-, ipar és kereskedési ministertől. Hírlapkezelési szabályzat.

Az 1848. július 3-án kelt, 24 §-ból álló szabályzat tartalmazza az előfizetések elfogadásának és megrendelésének és a hírlapok szétküldésének részleteit. Az engedélyezett hírlapokra az előfizetést minden postahivatal köteles elfogadni, és erről jegyzéket kell vezetnie. Minden egyes beérkező postajárat után a hírlapokat kézbesíteni kell.

A postahivatalok ellen a hírlapok rendetlen szétküldése s kézbesítése miatt hozzám érkezett számos panaszoknak elejét venni, rendelem a következőket:

I.

Az előfizetések elfogadásáról és a megrendelésről.

1 §. A budapesti főpostahivatalnak hírlapkiadásával foglalkozó osztálya mind azon hírlapoknak, melyek a hazában megjelennek, és melyeknek postávali szétküldetése megengedett, nyomtatott sorjegyzékét valamennyi hazai postahivatalokkal, és a külföldi hírlapkiadói hivatalokkal minden év vége felé közlendei.

Az időközben megjelenő és postán szétküldendő hírlapok különös rendeletek által fognak a postahivataloknak tudtul adni.

2 §. Ezen hírlapi sorjegyzékben megnevezett, vagy különös rendeletek által időközben megengedett hírlapokra, minden hazai postahivatal az előfizetést elfogadni, és az előfizetett hírlapokat a megjelenés helyén létező pósta, vagy hírlapkiadói hivatalnál megrendelni köteles.

3 §. Az előfizetésről a postahivatal, mellynél az előfizetési ár letétetik, az előfizetőnek nyugtátványt adand, és abban az előfizetőnek vezeték- és keresztnévén kívül, a hírlap címét és az időszakot, melyre az előfizetés tétetett, valamint az előfizetési árt, és a lefizetett besorozási díjt, a mennyiben ezt követelni, az e részben szabályozó rendelet által jogosítva van, pontosan feljegyezi.

4 §. Az előfizetett hírlapokról minden postahivatal egy jegyzőkönyvet vezetend, és abban minden előfizetett hírlapnak bejegyzésére egy, vagy a szükséghez képest több lapot szárand, hogy mind azon előfizetések, melyek ugyanazon egy című hírlapra tétettek, egy sorban jelenjenek meg.

Ezen hírlapelőfizetési jegyzőkönyvbe a felvett előfizetések sora szerint különös rovatokba bejegyeztessék:

- a) az előfizetések folyó száma,
- b) az előfizetés napja,
- c) az előfizetőnek vezeték- és keresztnéve,
- d) az előfizetőnek lakhelye,
- e) az előfizetési időszak,
- f) az előfizetési díj,
- g) a lefizetett besorozási díj azon postahivataloknál, hol azt követelni szabad, és
- h) a nap, mellyen az előfizetett hírlap megrendeltetett.

5 §. Az előfizetett hírlapokat a postahivatal, mellynél az előfizetés történt, a meddig a megrendelés 14 nappal az előfizetési időnek kezdete előtt, a hírlap megjelenési helyére beérkezhetik, legalább hetenként egyszer, később pedig postanaponként megrendelendi, hozzá mellékelvén: az illető előfizetőnek egy különös papírosszeletre hibátlanul és világosan írott, és azon számmal, melly alatt az előfizetés a megrendelési levélben megjelenik, jegyzett címét, valamint az esendő előfizetési összeget valamennyi megrendelt hírlapokért.

6. §. Ott, hol szekérpóstajárások nem léteznek, a tisztviselők és postamesterek az előfizetési pénzek beküldésében mindenkor a kellő óvatossággal járjanak el, és a mennyiben eszközölhető, azokat só- vagy harminczad-hivatali utalványozások által rendeltetésök helyére juttassák.

7. §. A hírlapi előfizetési idő vége felé mindenik megrendelő postahivatal közölje azon posta- vagy hírlapkiadói hivattal, mellynél a megrendelést tette, mind azon hírlapoknak összes darab számát, a hírlapok címje szerint elkülönözve, mellyeknek megküldését az előfizetési időszak kezdetével elvárja.

II.

A megrendelések fogatosításáról.

8. §. Azon postahivatalok, mellyeknél hírlapok jelennek meg, minden beérkező megrendelési levelet érkeztök sorja szerint folyó számokkal, és az érkezés napjával ellátandják; és egy jegyzőkönyvbe, mellyben minden azon postahivatalnál, vagy hírlapkiadói hivatalnál megrendelhető hírlapnak egy különös rovata legyen, bejegyezzék:

- a) a megrendelési levél sorsszámát,
- b) a megrendelési levél érkezés napját,
- c) a postahivatalt, melly a megrendelést teszi.
- d) az illető rovatba; a megrendelt egy című hírlapok összes számát,
- e) valamennyi egyszerre megrendelt hírlapoknak összes előfizetési árát, és
- f) azon körülményt, ha az előfizetési ár hibásan, t. i. a meghatározott árnál több, vagy kevesebb küldetett volna be.

9. §. Ezen kívül még minden külön című hírlapokról egy különös jegyzőkönyvet vezetendnek, mellybe folyó számok szerint az előfizetőknek neveit, a hírlapnak rendeltetési helyét, és az utolsó postahivatalt, mellynél a hírlap kézbesítendő, egyenként bejegyzendik.

10. §. Ha valamely postahivatal az előfizetési összeget hibásan küldötte volna be: az átvevő postahivatal e hiány felvilágosítására s helyrehozására azonnal megteszi ugyan a szükséges lépéseket; de ezért a beérkezett hírlapmegrendeléseknek fogatosítása ne akadályoztassék; hanem a 9. §-ban említett jegyzőkönyv folyó számaival ellátott címiratok késedelem nélkül az illető szerkesztőségeknek kézbesítessenek.

11. §. A postahivatal és illetőleg a hírlap-kiadói hivatal arról gondoskodandik, hogy mind a hírlapok, mellyek postanaponként elküldendők, a szerkesztőségek részéről idején és pontosan a postahivatalhoz szállitassanak, mind pedig a hírlapok borítékai idején és pedig az előfizetési időszak megkezdődén, minél gyorsabban kellő használat végett készen legyenek, és a megrendelt hírlapok szétküldése rendesen eszközöltessék.

III.

A hírlapok szétküldéséről és azoknak kézbesítéséről.

12. §. A hírlapok, megjelenésök számához képest, mindannyiszor szétküldessenek, a hányszor a rendes posta rendeltetésök helyére jár. Tehát a naponként megjelenő hírlapok, azon helyekre, hová naponként történnek posta-járások, naponként, – a hová hetenként négyszer járnak a posták: négyszer egy héten, és így tovább.

13. §. Mind azon hírlapok, mellyek kézbesítés végett ugyanazon egy postahivatalhoz küldendők, a küldő postahivatal által egy csomóba összeköttesse, ha bár csak egy hírlap lenne is valamely postahivatalhoz küldendő. Az egyes csomók borítékkal ellátassanak, és ezek

a hivatal pecsétjével lepecsételtetvén, az illető pósthivatali hely nevével címíratképen megjegyeztessenek.

14. §. Minden illyes csomóhoz ezen kívül egy „hírlap szállítmányi jegyzék” függesztessék, melyből valamennyi az illető csomóban foglalt hírlapok összes száma címök szerint elkülönözve látható legyen.

15. §. Mielőtt az egyes csomók lepecsételtetnének, a pósthivatal, melytől azok küldetnek, köteles arról meggyőződni, hogy az elküldendő hírlapokból egy sem hiányzik, és hogy ebben biztosan eljárhaszon, mindenkor jegyzékben tartsa azon hírlapok számát, melyek az egyes pósthivatalokhoz küldendők.

16. §. Arra nézve, hogy a hírlapcsomóba valamennyi abba tartozó hírlapok betétesse a küldő pósthivatal felelős. Ha tehát valamelyik csomóban egyes hírlapok hiányzanának, nem csak a hiányzó hírlapszámokat megszerezni köteles leendő, de ezen kívül még mindenikért egy pengő forint büntetéssel fog büntettetni.

17. §. Mind a hírlapok beosztásának könnyítése, mind pedig a szükséges rendnek fentartása végett, a boríték alatti szétküldés rendszere megkívánja, hogy valamennyi póstán elküldendő hírlapok a pósthivatalnál borítottassanak, a mennyiben tehát e részben különböző eljárás létezne, az megszüntetendő leendő.

18. §. Minthogy a célba vett ellenőrség tekintetéből szükséges, hogy mind azon postahivatal, mely a hírlapokat küldi, mind pedig az, mely azokat kézbesítés végett átvevendi, tisztában legyen arról, hány darab hírlapokat kell valamely posta hivatalhoz küldeni, s illetőleg hánynak kell megérkezni, ez okból a szétküldő postahivatal tudósítandja azon postahivatalokat, melyekhez az általok megrendelt hírlapokon kívül más postahivataloknál, vagy a szerkesztőségénél előfizetett példányok is küldendők kézbesítés végett, ezen hírlapok számáról: és pedig olly formán, hogy midőn ezen hírlapok megindítatnak, azokat először a hírlap szállítmányi jegyzékben külön feljegyzendi.

19. §. Hasonlóul külön feljegyzendők a hírlap szállítmányi jegyzékbe azon hírlap-példányok, melyek később rendeltetvén meg, a többiekénél későbbben tételnek folyamatba, de ezen elkülönözés csak a szétküldésnek megindításánál szükséges; később csak az egyforma című hírlapoknak összes száma tétessék ki az illető hírlapszállítmányi jegyzékben.

20. §. A hírlap-csomók mint hivatalos ajánlott küldemények kezeltesse; mi ha elmulasztatnék, s egyes hírlap csomók rendeltetésök helyére el nem jutnának; azokért minden esetre a küldő, vagy illetőleg azon postahivatal marad felelős, mely az elveszett hírlap-csomót az ajánlott levelek jegyzékébe bejegyezni elmulasztotta.

21. §. Azon postahivatal, melyhez a hírlapcsomó címezve van, köteles a rendes postának tovább küldése után, a bepecsételt csomót felnyitva, az érkezett hírlapokat megszámlálni, s azokat hírlapelőfizetési jegyzőkönyvével, vagy pedig annak e célra munkakönnnyítés végett tekintettel a 16. §. nyomán közbejött változásokra, előre elkészített kivonatával összehasonlítani, és ha hiányt, vagy akármi hibát tapasztalna, arról a visszaforduló postával azon postahivatalra, melytől a hírlapcsomó küldetett, okvetlenül tudósítani, hogy a netalán közbejött tévedés kiegyenlítettessék, vagy a becsúsztott rendetlenség megvizsgáltathassék és eltávolíthatassék; ellenkező esetben, ha t. i. ezen tudósítást elmulasztja, minden hibáért, mely később felfedeztetik, vagy bepanaszoltatik, egyedül maga lesz felelős, e tekintetben semminemű a külső postahivatalra utaló mentsége el nem fog fogadtatni, és a 16. §-ban szabott büntetés alkalmaztatni.

22. §. Az előfizetők gondja, hírlapjaikat a postahivatalnál átvenni és elvitetni, azonban a postahivatalok lehetőleg felügyelendnek, hogy a mennyiben a hírlapok nem az előfizetők vagy azoknak cselédjei által vitetnének el, azok az előfizetőknek biztosan kezökbe juttassanak. Időközben a postahivatalnál maradt hírlapokat felbontani s azokat olvasgatni, vagy másnak olvasni adni szigorúan tilalmaztatik; és azok, kikre e részben, vagy a hírlapoknak

elsikkasztására nézve a vétség bebizonyosodik, úgy fognak büntettetni, mint a kik leveleket felbontottak, vagy elsikkasztottak.

23. §. Szinte ezen büntetés fogja érni mind azokat, kik az osztályos postahivataloknál a hírlap-csomókat felbontani vagy visszatartóztatni s abból csak egy hírlapot is felbontani, olvasni, vagy másnak olvasni adni merészkednek.

24. § A külföldi hírlapok megrendelésére nézve az eddigi szokás további intézkedésig megtartatik; de azoknak szétküldésére és kézbesítésére, valamint az előfizetés felvételére a jelen szabályok is kiterjesztetnek.

Budapest, július 3-án 1848.

A vallás és közoktatási ministertől.

A vallás- és közoktatási miniszter a népnevelés előmozdítása érdekében „Nevelési Szemle” címmel havonta megjelő folyóiratot kíván indítani 1849. január 1-jei kezdettel. Egyúttal pályázatot hirdet a folyóirat szerkesztői és segédszerkesztői posztjára. Ezenkívül a miniszter a nevelés és közoktatás tárgyában készült értekezések készítésére és a minisztériumba való beküldésére szólít fel.

Kelt Budapest, 1848. július 25-én.

I.

A népnevelésnek hazánkban jobb lábra állíthatása nélkülözhetetlen tényezőként igényel egy olyan folyóiratot, melyben az e részben követendő például előttünk álló nemzetek nevelési elvei, hazánk s korunk szükségéhez illesztve, időről időre felmutattassanak; a saját körünkben fel-felmerülő népnevelési előnyök és hiányok, kellő használat s orvoslás tekintetéből, ismertessenek; az oktatás s neveléstan egyes legfontosabb kérdései népszerűleg kimerítve megfejtessenek; a neveléstani irodalom művei, honiak s külföldiek egyiránt, az azok közt célszerűleg választhatásra irányadólag bíraltassanak; s midőn az illy szellemben közlendő értekezések által, egy részről, legkitűnőbb szakembereink felismerésére alkalmat nyerünk, ugyanakkor, más részről, folytonosan pótoljuk azon tanítóink fogyatkozását, kiknek hivatalba állásuk előtt nem vala módjuk magokat, rendeltetésök céljához illő módon, kiképezni stb. stb.

Czélom egy illy szellemű folyóiratot, Nevelési Szemle cím alatt, legfelebb 10 nyomtatott ívre terjedendő havi füzetekben, a jövő 1849-dig évi január 1-ső napján úgy indítani meg, hogy minden füzet azon hónap elsőjén, mellynek nevét viselendi, már köz kézen foroghasson.

A Szemle szerkeztőjének évi díját 1500 pftra, egy mellé adandó segéd szerkeztőét 800 pftra határoztam. Továbbá a Szemlébe fölvehető eredeti czikknek nyomtatott ívéért 20 pfrt, az idegen nyelvből fordított értekezésnek nyomtatott ívéért pedig 12 pfrt tiszteletdíjt ajánlok.

Miről azon felszólítással értesítem a nevelésügyi szakismerő barátait, hogy a kik a nevezett szerkeztői vagy segédszerkeztői állomásra alkalmaztatni kívánnak, adják be az iránti folyamodványukat, tanodai bizonyítványaiknak kíséretében, s minden a nevelés ügye körül, kivált pedig a nevelési irodalom mezején, szerzett érdemeiknek hiteles felemlítése mellett, budapesti irodámba, f. é. october 1-ső napjáig.

Azok pedig, akik a nevelés és közoktatás bármelly ágára, különösen a népnevelésre vonatkozó értekezéseikkel vállalatomhoz járulandanak, f. é. october 1-ső napjától kezdve

küldjék munkálataikat most nevezett irodámba; tiszteletdíjukat, a beküldött értekezésnek megjelente után, s annak terjedelméhez képest, a szemlei szerkeztőség útján pontosan veendő.

Az iránti intézkedésem, mikép élvezhesse a tanítói kar a nevelési szemlét anyagi terhelte nélkül, annak idejében fog a maga útján közzétetni.

Budapest, július 25-kén 1848.

B. Eötvös József.

[Az országos honvédelmi bizottmány 1848. november 3-i rendelete]

Az országos honvédelmi bizottmány figyelmezteti a lakosságot, hogy a nyereszkedési célzattal megjelenő, sokszor koholt híreket tartalmazó falragaszoknak (plakátok) hitelt ne adjon.

Tapasztalván, hogy hosszabb idő óta, csupa ámitásra, s nyereszkedésre számított falragaszok (placat) által olyan koholt álhírek terjesztetnek, mellyek egyedül a közönségnek kizsebelésére számítvák, s a mellett még tévedésekre is vezetnek; a közönség komolyan figyelmeztetik: hogy illy alaptalan s vakmerő nyereszkedésből koholt újdonságok által magát elámítani ne engedje, s hitelt csak azon falragaszoknak adjon, mellyek vagy a honvédelmi bizottmány, vagy a rendőrségi hivatal által tétetnek közzé.

Kelt Budapesten, novemb. 3-án 1848.

[Az országos honvédelmi bizottmány 1848. november 6-i rendelete]

A Honvédelmi Bizottmány elrendeli, hogy minden községben a hetente megjelenő, és az adott községben járó néplapokat minden vasárnap és ünnepnap a népnek olvassák fel, abból a célból, hogy a nép a haza nehéz helyzetét megismerje, és álhíreknek ne üljön fel.

A népet, a haza jelen körülményeivel megismertető néplapi tudósításoknak az illető községeken gyorsabb terjesztése végett, azon községek jegyzőinek, mellyekbe a néplapok akár községi költségen, akár ingyen megküldetnek, megparancsoltatik: hogy a hetenként megjelenő és a legközelebbi póstaállomásról a község által hordatandó néplapokat, minden vasárnap és ünnepnap a népnek olvassák fel, miszerint az a haza szerencsétlenségét esmerve, magát alattomos bujtogatók által el ne ámmítassa. Kelt Pesten, nov. 6-án 1848.

**A honvédelmi bizottmány
Nyáry Pál, h. elnök**

[Az országos honvédelmi bizottmány 1848. november 6-i rendelete]

A Honvédelmi Bizottmány elrendeli, hogy a postahivatalok a néplapok megérkezéséről az érintett községeket haladéktalanul tájékoztassák, hogy azok a lapokat mihamarabb átvehessék.

A néplapok pontosabb elküldetése végett a postahivataloknak meghagyatik: miszerint mind azon községet, melyeknek néplapok küldetnek, a lapok megérkezése napjáról haladéktalanul értesítvén, úgy intézkedjenek, hogy a lapok a postahivatalban ne heverjenek, hanem azonnal rendeltetésük helyére elküldessenek. Költ Pesten, novemb. 6-án 1848.

A honvédelmi bizottmány
Nyáry Pál, h. elnök

10781/B. **Rendelet a hatóságokhoz**

Az 1848. november 27-én kelt belügyminiszteri rendelet a több nyelven (magyarul, németül és tótul) megjelenő Népbarát című lapot megvételtre ajánlja, és lehetővé teszi, hogy a községi pénztárak terhére egy példányban előfizessenek rá.

A nép felvilágosítására hasznos szolgálatot tevén azon néplap, melly magyarul Népbarát, tótul Prjatel ludu, oláhul Amiculu poporului, németül Volksfreund cím alatt jelenik meg; ennek következtében felszólítatnak a hatóságok, miszerint a lelkészeket, falusi előljárókat, és lakosságot e lap megjelenésére ajánlólag figyelmeztessék; megengedtetvén, hogy egy példánynak évi ára a községi pénztárból kifizettessék.

A magyar népbarát hetenkint kétszer jelenik meg, vasárnap egy, csütörtökön pedig félíven, s az előfizetési ár fél évre 2 frt, a tót, oláh és német példány megjelenik hetenkint egyszer egy íven, s ára félévre 1 frt 30 kr.

Kelt Budapesten, november 27 kén 1848.

A belügyministeriumtól.

[Az országos honvédelmi bizottmány 1848. november 30-ai rendelete]

4266/E.

A Honvédelmi Bizottmány ismételen az álhíreket terjesztő falragaszok kihelyezésének megakadályozására szólítja fel az országos rendőrségi igazgatóságot.

Kelt, Pest 1848. november 30-án.

Újólág is tapasztaltatni kénytelenítették a honvédelmi bizottmány, hogy bár az álhíreket terjesztő falragaszokat már eltiltotta is, némelly nyeréskedők és a közönség elámításának örvendők, ezen vétkes merényökkal, nemcsak föl nem hagynak, sőt most már épen reactionarius és bujtogató szellemben kezdenek működni.

Miután pedig a honvédelmi bizottmány, minden a hazát s nemzetet érdeklő híreket és eseményeket a hírlapok és hol szükség, nyilvános hirdetmények által is azonnal a nyilvánosság elébe juttatni, s így a közönséget hitelesen tudósítani szokta, az országos rendőrségi igazgatóságnak a mai nap újólág meghagyta, hogy ezen káros hatású rendetlenség megszüntetése iránt tüstént s erélyesen intézkedvén, e rendelet ellen daczolókat, mint reactio és bujtogató eszközöket s eszközlőit a fenyték s illetőleg büntetés kellő szigorával sújtsa.

Pest, nov. 30. 1848.

A honv. bizottmány elnöke
Kossuth Lajos

A honvédelmi bizottmánytól.

A honvédelmi bizottmány egy részt a sajtószabadságot hön tisztelve, más részt, a törvényeket mindenki által tiszteletben kívánván tartani, 3 a „Figyelmezőt” érdeklő rendelkezése, kellő tudomás végett közhírré tétetik.

34/R. P. K.

Pest város közönségének december 1-én

A Honvédelmi Bizottmány felszólítja Pest városát, hogy a „Figyelmező” című politikai lapot tiltsa be, mert a sajtótörvényben előírt lapbiztosítékot a lap után nem tették le.

Kelt 1848. december 1-jén.

Minthogy Vida Károly a Figyelmező című politikai lap szerkesztője, minden biztosték nélkül lapját még f. é. julis 19-kén megindította s azóta 1848. évi 18. törvényczikkely 30-ik szakasza ellenére folyamatosan járattja;

Annálfogva meghagyatik Pestváros közönségének, hogy a nevezett lapot mindaddig, míg a törvény értelmében kellő biztosítékkal el nem lesz látva, azonnal tiltsa be s erről jelentést tegyen.

35/R. P. K.

Pestváros közönségének december 10-én.

A Honvédelmi Bizottsmány felszólítja Pest városát, hogy ntézkejk Vida Károly bíróság elé idézése érdekében, mert Vida a „Figyelmező” című politikai lap felelős szerkesztőjeként a lap megjelenése óta egyetlen számot sem mutatott be a városi hatóságnak, és ezzel megsértette a sajtótörvény 30. szakaszát.

Kelt 1848. december 10-én.

Miután a Figyelmező című piliticai lap szerkesztője Vida Károly a „l” bizonyítvány szerint, lapja megjelenése óta mai napig egy számot sem mutatott be a városi hatóságnak, s ez által folytonosan az 1848. évi 18. törvénycikkely 30. szakasza ellen vétkezett.

Annálfogva jelentéstétel mellett oda utasítatik Pestvárosa közönsége, miszerint a fent idézett törvény folytán rögtöni intézkedéseket tegyen a végett, hogy a nevezett szerkesztő minden mulasztásáért a törvényszabta köztörvény elébe idéztessék büntetés végett.

36/R. P. K.

Pestváros közönségének december 10-én.

A Honvédelmi Bizottsmány felszólítja Pest városát, hogy intézkejk Vida Károly szerkesztő bíróság elé idézése érdekében, mert „Figyelmező” című politikai lapja után a sajtótörvényben előírt lapbiztosítékot nem tették le.

Kelt 1848. december 10-én.

Az ide 'l' csatolt, három melléklettel ellátott, budai polgármester jelentéseiből kitetszik, mikép Vida Károly Figyelmező című lapját f. é. július 19-én a nélkül indította meg, hogy az 1848. évi 18. t. cikkely 30. szakasza által rendelt biztosítékot letette volna; mert miután édes atyja Vida András határozottan a Budapesti híradó című lapra vállalt jótállást, ezen jótállás a Figyelmező című lapra a jótálló által át nem íratott, a Figyelmezőre minden biztosíték hiányzik.

Tehát Pestvárosa közönsége oda utasítatik, hogy Vida Károly szerksztőt a fenidézett törvénycikkely 31. § értelmében a törvény rendelte büntetés végett azonnal köztörvényszék elébe idéztesse, jelentése elvárátván.

Az orsz. honv. bizottmány tagja:

Madarász László

2./R. P. K.
Az országos honvédelmi bizottmánytól.
Budapesten létező minden nyomdatulajdonosokhoz

A falreagaszk és röpívek által terjesztett álhírek visszaszorítása érdekében a Honvédelmi Bizottmány felszólítja budapesti nyomdatulajdonosokat, hogy a sajtótörvény azon előírását, miszerint a nyomtatványokon a nyomda nevét is címét szerepeltetni kötelező, szigorúan tartsák be.

Kelt Budapest [sic!], 1848. december 3-án.

Miután felragaszok és röpívek általt hírelt, a kormánynak figyelmét felhívó álhírekkel és koholmányokkal a bujtogatók napról napra több merészségre vetemednek: ezennel meghagyatik minden Budapesten létező nyomda-tulajdonosoknak, hogy az 1848-ki 18-ik t. cz. 41-ik szakaszának parancsolatait szigorú pontossággal teljesítsék.
Kelt. Budapesten, dec. 3-án 1848.

Az orsz. honv. bizottmány tagja:
Madarász László.

4. / R. P. K.
Az orsz. honvédelmi bizottmánytól.

Az Országos Honvédelmi Bizottmány 1848. december 3-án kelt rendelete a röpívek és felragaszok szerkesztőit figyelmezteti az 1848. évi (XVIII.) sajtótörvény 30. §-ának 4. fejezetében foglalt köteleosségre, miszerint a terjesztés előtt vagy azzal egy időben a szerkesztő aláírásával ellátott köteles példányt kell a helyi hatóság vezetőjéhez eljuttatni.

Meghagyatik minden röpívek, felragaszok és más nyomtatványok szerkesztőinek: hogy az 1848-ik 18-ik törvény 30-dik §-ának 4-ik fejezete szerint, a mint elmeműveik szétküldöztetnek, szétosztatnak, a szerző aláírásával, a helybeli hatóság elnökének is megküldessenek, ellenkező esetben a törvény szavai szerint 200 forintig fognak megbüntettetni.
Budapesten, dec. 3-án 1848.

Az orsz. honvédelmi bizottmány tagja:
Madarász László

5. /R. P. K.
Az országos honvédelmi bizottmánytól.

Az Országos Honvédelmi Bizottmány 1848. december 3-ai rendelete megtiltja, hogy olyan nyomtatványokat és röpíveket terjesszenek, amelyeken a nyomdatulajdonos neve és lakása nincsen feltüntetve. A rendelet megszegőit az 1848. XVIII. tc. 43. §-a értelmében 50 forintig terjedő pénzbírsággal, továbbá fogsággal fenyegeti.

Minekutána a röpívek árulói, álhírekkel, és koholmányokkal ámítják, és zsebelik a közönséget; azért ezennel minden röpívek árulóinak szoros büntetés alatt meghagyatik, hogy semmi olyan röpíveket, nyomtatványokat, a melyekre a nyomdatulajdonos neve, és lakása kinyomtatva nincsen, árulni ne merészeljenek, különben az 1848. 18-ik törvény 43-ik §. szerint 50 forintig, és ezen felül mint bűnrészesek fogsággal is megfognak büntettetni.
Budapesten, dec. 3-kán 1848.

A honvédelmi bizottmány tagja:
Madarász László

6240/E.
Felszólítás az írószaki [sic!] sajtó organumaihoz.

A Honvédelmi Bizottság elnöke 1848. december 21-én figyelmezteti a lapokat, hogy tartózkodjanak a hadviselésre és a honvédelmi készülétekre vonatkozó hírek felelőtlen nyilvánosságra hozásától. Ebben a tárgyban csak a kormány által nyilvánosságra hozott hírek jelenhetnek meg. A kormány – tisztelve a sajtószabadság elvét – a vétkes lapok ellen büntető rendelkezések alkalmazását helyezi kilátásba.

Tapasztaltatik, hogy némelly hírlapok, újsághírek tenyésztése iránti vágyból nem mindig válogatják meg a hadimozdulatokra s honvédelmi készülétekre vonatkozó híreket; s olyakat is közlenek, miknek idő előtti közléseivel csak az ellenségnek tesznek hasznos szolgálatot, a hazának ellenben nagy kárt okoznak.

A mit a hadi mozdulatokból s készülétekből közhírré tenni tanácsos, azt a kormány közhírré tenni el nem mulasztja, azon túl menni, s kivált minden válogatás, minden discretio nélkül közhírré tenni a függőben lévő lépéseket, csaknem annyit tesz, mint az ellenséggel szövetkezni.

A kémek, kik hadmozdulatokról, a táborok állásáról, számáról, a vezérek szándékáról híreket visznek az ellenségnek, fel szoktak akasztatni

Némely hírlapok pedig újság híresztelési vágyból nyilvánosan tesznek olyanokat, millyeneknek csak titokban is közléseért a kémek megbüntettetnek; ha az ellenség torkában lelkes hazafiak szent szabadságának ügyéhez csatlakoznak, azoknak lépteit gondatlanul kikürtölik, s őket a legnagyobb veszélynek teszik ki, s általában idő előtti híreszteléseikkel a hazának sokat ártnak.

Felszólítatnak tehát minden hírlapszerkesztők és levelezők, hogy a haza védelmére s hadi mozdulatokra vonatkozó tudósításaikban a legnagyobb óvatossággal járjanak el.

A kormány tisztelve a sajtó szabadság elvét, nem örömet nyúl repressiv eszközökhöz is a sajtó irányában, de figyelmezteti a sajtót, hogy egy gondatlan szó sokszor többet árthat, mint egy egész árulási terv, s azért a kormány nem fogja tűrhetni, hogy gondatlanságból a hazának ártalom okoztassék.

A sajtónak gyönyörű hivatása van, mostani körülményeink szerint: lelkesíteni a népet, figyelmeztetni mindenkit hazafiúi kötelességeire, kimutatni, mennyi erő fekszik a népben, ha azt érezni tudja, mi vár reá, ha passivitás által el hagyná veszni a hazát, melyet olly könnyen megmenthet, ha egy testté olvadva segít az ellenséget semmivé tenni, kimutatni, mit tegyen a nép, mit nem, s a szent lelkesedés érzelmeit folytonosan lángra gyújtani a haza érdekében – ez a sajtó nemes hivatása. Ezt kellene napról napra ismételnie, mint Cato ismétlé Carthago eltörlését – de a hírek közlésében discretioval kell eljárnia.”

Budapesten, dec. 21-kén 1848.

A honvédelmi bizottmány elnöke.

457. sz. | R. P. K.

A Honvédelmi Bizottmány közli, hogy Stancsics [Táncsics] Mihály, „Munkások újsága” című lapját nem ő, hanem Debrecen városa tiltotta be, amiről a kormányt 1848. december 30-án tájékoztatta. A betiltás oka az volt, hogy Táncsics a sajtótörvényben előírt lapbiztosítékot nem tette le.

Miután azon hibás vélemény terjesztetik, mintha a „Munkások újságát” a kormány tiltotta volna le; közhírré tétetik, Debreczen városának, mint illető törvényhatóságnak e tárgyban tett hivatalos jelentése.

392. Debreczen város tanácsától. Madarász László országos honvédelmi bizottmányi tagnak.

– Felterjesztvén, miszerint Stancsics Mihály, „Munkások újsága” című lap szerkesztője, az 1848-ik évi XVIII-ik t. cz. által parancsolt biztosítási díjt, mind ez ideig le nem fizette, s ezt maga is a tanácsülés előtt – hova ez iránt felhívatott – őszinte bevallván városi törvényszékünket Stancsics Mihály irányában az 1848-ik évi XVIII-ik t. cz. 31. értelmébeni eljárásra utasítottuk, s lapjának kiadását, a törvényszék eljárásáig felfüggesztettük. Mit is kellő tudomás végett ezennel tisztelettel felterjesztünk.

Kelt Debreczenben 1849 ik évi január 30-án tartott tanácsülésben, Debreczen város tanácsa.

**Boros István s. k.
helyettes főjegyző.**

337. sz.: R. P. K.
Az országos honvédelmi bizottmánytól.

Az Országos Honvédelmi Bizottmány utasítja a postahivatalokat, hogy Táncsics Mihály betiltott lapjára, a „Munkások újságá”-ra befizetett előfizetéseket az előfizetők megkeresésére adja vissza.

Kelt Debrecen, 1849. február 15-én.

Közbejött körülményeknél fogva oda utasítatnak az illető postahivatalok, hogy Táncsics Mihály által megindított, de törvényes bíróság ítélete után törvényes kellékekkel el nem látott, 's ez okból letiltott Munkások újságára tett előfizetéseket, az előfizetőknek megkeresésekre visszaadják.

Kelt Debreczenben, február 15-én 1849.

Madarász László
az országos honvédelmi bizottmány tagja.

**[A Honvédelmi Bizottmány 1849. február 26-ai rendelete
a postahivataloknak]**

A Honvédelmi Bizottmány utasítja a postahivatalokat, tájékoztassák az érintett előfizetőket, hogy az 1849 januárja előtt Pesten befizetett lapelőfizetéseket az illető postatiszt világos parancs ellenére sem küldte el Debrecenbe. Az olyan lapok előfizetéseként Debreczenben befizetett összeget, amelyek eddig nem jelentek meg, letétként őrizték, és az előfizető kívánságára utalják vissza.

Kelt Debrecen 1849. február 26.

A' hirlapi előfizetésekre nézve közhírré tétetik, és minden érdeklelt postahivataloknak illetőleg meghagyatik:

1-ször: Hogy miután Pestről, hova sok hirlapokra már január előtt tetemesebb előfizetési összeg beküldetett, semmi előfizetési pénz Debreczenbe, világos parancs ellenére is, az illető postatisztól át nem küldetett; ezt azon előfizetésekre nézve, melyek már Pestre beküldettek, az illető előfizetőkkel tudassák.

2-or: Mindazon előfizetésekre nézve pedig, melyek nem Pestre, mint az ellenség által megszállott helyre, de Debreczenbe küldettek, oda utasíttatnak az illető postahivatalok, hogy mivel több hírlapok mindeddig meg nem jelenvén, az előfizetési öszvegek, a' debreczeni postahivatalnál letétel gyanánt őriztetnek, mihelyt az illető előfizetők azon előfizetési mennyiségnek visszaküldetését kívánják, ezen kívánságot kimutató jegyzékben azonnal a' debreczeni postahivatallal tudassák, meg levén téve azon rendelkezés, hogy az előfizetési öszvegek az illető helyekre rögtön visszaküldessenek.

Kelt Debreczenben febr. 26. 1849.

Madarász László,
az orsz. honv. bizottm. tagja.

Debreczen város polgármestere.

*Debreczen város polgármestere – feltehetően a Honvédelmi Bizottmány felszólítására – jelenti, hogy Jókai Mór „Esti” című lapja után a lapbiztosíték fedezetére fekvő birtok szolgál, amelynek tényleges értékéről azonban egyelőre nincs hiteles igazolás.
Kelt Debreczen 2849. február 28-án.*

Felszólíttatásom következtében jelentem, hogy az „Esti” című lap szerkesztője, Jókai Mór, az 1848-ik évi XVIII. törvényczikk 3-ik fejezete 30-ik §-nak 1-ső pontja értelmében a' nyilatkozatot megtette: miszerint ő a' debreczeni nyomdában naponként Esti című lapokat nyomat.

A' mi pedig a' fennérített törvényczikk fejezet paragraphus második pontja szerint a' kívánt biztosítékot nézi: e' tárgyban a' kezességet képviselő Szunyogh Rudolf úr vállalta magára. Mivel a' biztosíték azonban fekvő birtokban áll, 's ennek becséről a' bizonyítvány, úgy szinte a' betáblázási jegyzőkönyvi kivonat kezeim közzé mind idáig is be nem adatott: e' tárgyban kimerítő tudósítást ennél fogva nem tehettem, 's nem tehetek.

Debreczen, febr. 28. 1849.

Poroszlai Fridrik,
polgármester.

454. sz. R. P. K.

Az Országos Honvédelmi Bizottmány tagjaként Madarász László Debrecen városának február 28-ai fölterjesztése alapján közli, mivel Jókai Mór „Esti lapok” című hírlapjára a törvényben előírt biztosítékot nem tették le, ezért a postai szállítása és terjesztése nem megengedett.

Debreczen városának tegnapi fölterjesztéséből kitetszvé: miként az „Esti lapokra”, a’ törvényes biztosíték sem készpénzben sem fekvő vagyona betáblázott kötelezvényben le nem tétetett, az írt lapnak postán leendő szétküldése, míg a’ törvény követeléseinek elég nem tétetik, meg nem engedtetik.

Debreczen, mart. 1. 1849.

Az orsz. honvédelmi bizottmányi tagja,
Madarász László.

454. [sic!] sz. R. P. K.

Az Országos Honvédelmi Bizottmány tagjaként Madarász László 1849. március 2-ai keltezéssel utasítja Debrecen városát, hogy Jókai Mór Esti Lapok című hírlapjának indulásával kapcsolatos intézkedéseket tegye meg.

Debreczen városának. Az „Esti lapok” című hírlap iránt tett jelentés folytán, oda utasíttatik a’ hatóság, hogy mivel a’ sajtótörvény rendelete szerinti intézkedések, a’ helyhatóság köréhez tartoznak, Debreczen városának hatósága, az 1848-ik törvény 18-ik czikke értelmében haladéktalanul intézkedjék, ’s Jókai Mórnak [átírt] s itt „l” alá csatolt folyamodását szolgáltassa kézhez.

Debreczen, mart. 2-án 1849.

Madarász László,
országos honvédelmi bizottmányi tag.

Olmützi (oktrojált)alkotmány (1849. március 4.)

Az oktrojált alkotmány egyetlen szakasza, a 103. § utal a sajtószabályozás területére, amennyiben sajtóügyekben esküdtszéki ítélezést rendel el.

Megjegyzésre érdemes, hogy az egyidejűleg kiadott „Kaiserliches Patent vom 4. März 1849, über die, durch die constitutionelle Staatsform gewährleisteten politischen Rechte” címet viselő patens 5. §-a deklarálja mindenki jogát, hogy „szó, írás, nyomtatás vagy képi megjelenítés által

szabadon nyilvánítsa ki gondolatát”, továbbá, hogy a sajtó nem vethető cenzúra alá, illetve a sajtóval való visszaélésekkel szemben törvény fog születni. Ennek a pátiensnek a hatálya azonban Magyarországra nem terjedt ki.

[...]

103. § A törvényszéki eljárás rendesen nyilvános és szóbeli leend.

A nyilvánosság alóli kivételeket a rend és erkölcsiség érdekében a törvény fogja meghatározni. Büntetőügyekben vádló eljárásnak lesz helye, esküdtzékek ítélendnek minden súlyos bűntényekben, melyeket a törvény részletesben jelölend ki, valamint politikai és sajtóvétségekben is.

[...]

**[A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1849. június 19-ei rendelete
a sajtótörvényben a Nemzeti Múzeumnak megküldendő kötelezpéldányok
tárgyában]**

Tekintettel arra, hogy ez ideig a kötelezpéldányok csak elenyésző mennyiségben érkeztek meg a Nemzeti Múzeumhoz, a miniszter felszólít a sajtótörvény vonatkozó előírásának betartására. A jövőben a nyomdatulajdonosok nem a helyi törvényhatóság elnökén keresztül, hanem közvetlenül kötelesek a kötelezpéldányokat a Nemzeti Múzeum részére eljuttatni. A rendelet pontos előírásokat tartalmaz a határidőkre és a beküldés módjára vonatkozóan.

Az 1848: 18. t. cz. 40. §-a által elrendeltetett: hogy minden nyomtatványokból, és ábrázolatokból egy példány a nemzeti muzeum számára az illető nyomda-tulajdonosok által a hatósági elnök útján kiszolgáltassék.

Miután azonban e törvénynek teljesítése elannyira elmulasztatott, hogy múlt évről egy pár vidéki kissebb nyomdának küldeményein s egy két folyóiratnak rendesen küldött számain kívül, a hazában megjelent nyomtatványokból, és ábrázolatokból a muzeumhoz semmi sem érkezett.

Miután a muzeum igazgatójának újabban tett jelentése szerint, a jelen évben és a cath. iskolai lapon kívül sem könyv sem hírlap nem küldetett, s még folyvást nem küldetik a nemzet emez intézetéhez, ezennel rendelem a mint következők:

1. A nyomdatulajdonosok a muzeum részére járó küldeményeket ezentúl nem a hatósági elnökhöz, hanem kellőleg borítékolva, közvetlenül a magyar nemzeti muzeumnak címezve, önmagok fogják, Budapestről egyenesen vidékről pedig póstán elküldeni, minek következtében a pénzügyi ministerium megkerestetett, hogy a vidéki nyomdatulajdonosok illyes küldeményeinek felvétele iránt minden posta hivataloknál rendelést tegyen.

2. A magyar álladalom határiban levő nyomdák tulajdonosai ezen rendeletnek a hivatalos lapban közzétételétől számítva, Budapestről 12, vidékekről 40 nap alatt, mindazon nyomtatványokat, és ábrázolatokat, mellyek m. 1848. évben, valamint azokat is, mellyek jelen évben ez ideig sajtóikon megjelentek, a mennyiben még be nem küldötték volna, elmulaszthatatlanul megküldjék.

3. A kitett határidő elteltével azon nyomtatványok és ábrázolatok, melyeknek beküldése elmulasztatott, az illető nyomda-tulajdonosok költségére fognak megszereztetni.

4. Jövőre nézve a budapesti nyomda-tulajdonosoktól, a nyomtatvány vagy ábrázolat megjelenésétől fogva 6 nap alatt, vidékről pedig 30 nap alatt váratik el az illető példány beküldése, e határidő után a nyomtatvány vagy ábrázolat megszerzését a mulasztó nyomdatulajdonos költségére fogom eszközölni.

5. A hol a nyomtatvány, vagy ábrázolat többféle papíron adatik ki, a muzeum illetősége a legszebb kiadásból küldessék.

6. A nyomtatványok a felhívott törvény rendelete szerint a muzeumot bekötve illetvén, ennek megtartására a nyomdatulajdonosok ezennel akkép köteleztetnek, miszerint a kötéseknel megtartandó szín egyszersmind hazafiúi készségüket is bizonyítsa, és a több kötetekben megjelenő munkáknál a kellő egyformaságot megtartsák; ha azonban az illy munkák kötetei nem egyszerre bocsáttatnának ki, az egyenként érkező kötetek füzve küldessenek.

7. A hírlapok mint Pesten, mint a vidékekről azon szerint, és az napon küldessenek a magyar nemzeti muzeumnak címezve, a mint más olvasóknak, és előfizetőknek szétküldöztetnek; ennek elmaradása esetében a 3. pontban kitett határidő után a mulasztó nyomdatulajdonos költségére fog a meg nem érkező hírlap megrendeltetni.

8. A mulasztások eseteiben a nyomdatulajdonosoktól, nem csupán a nyomtatvány, vagy ábrázolat beszerzési ára, hanem az ide járó költségek is felhajtani fognak.

Ezen rendeletnek azonnal, a mint e hivatalos lapból olvasandják pontos megtartására a hatósági elnökök a hatóságuk kebelében levő nyomdák tulajdonosait szigorúan kötelezzék.

Kelt Budapesten, jun. 19. 1849.

Vallás és közoktatásügyi minister
Horváth Mihály

[A belügyminiszter rendelete] 359./B.E.

A belügyminiszter a Közlöny című hivatalos lap új felelős szerkesztőjévé Emödi Dániel hadnagyot nevezi ki. A Közlöny a jövőben szélesebb feladatkört kap, amennyiben a rendeleteken kívül a kormány nézeteit tükröző, cselekedeteit magyarázó közleményeket is hoz. A hivatalos lapot a jövőben minden község ingyenesen megkapja, megfelelő számú ingyen példányt juttatnak el a katonai táborokba, továbbá új mellékklappal is bővül. Egyes cikkeit ünnep- és vasárnapokon a nép előtt nyilvánosan fel kell olvasni.

Kelt, Budapest 1849. június 24.

Folyó esztendő július 1-től kezdve a „Közlöny“ új felelős szerkesztő által fog vezettetni.

Emödi Dániel hadnagy neveztetett ki általam főszerkesztőül, ki ez okból is, keleti küldetését máskorra halasztá.

Az új viszonyok új feladatot tűztek ki a hivatalos lapnak. Akaratom, hogy azokat a Közlöny megoldja; szüksége van rá a nemzetnek, a szerkesztőnek ereje van hozzá.

Ennélfogva a hivatalos lapra nézve a következő elveket állapítám meg.

1. Miután a háboruk zavarai miatt a hírlapokra általában nem történik előfizetés, úgy hogy postán a legolvasottabb hírlap alig bír kétszáz előfizetővel, azonban kell, hogy a nemzet az

eseményekről és rendeletekről értesítessék: a hivatalos lap minden községnek, melly bizonyos népességgel bír, ingyen fog megküldetni.

Sőt a táborokba is oly számmal fogom elküldeni, hogy hazánk védei is ismeretére jussanak mindannak, a mi érdekli a szent földet, mellyért véreket ontják.

2. Kétségkívüli, hogy mivel a Közlöny legszámosabb példányban küldetett, mivel leghűbb, s legkimerítőbb rajzát adta a történeteknek, mivel legbiztosabban eljutott a nép közé, a nagy közönségre a legnagyobb hatással volt. Ezért találtam szükségesnek, hogy vele egy melléklap jelenjen meg, melly a nép józan eszéhez mért fejtegetéseket foglaland magában.

Egyszersmind intézkedtem, hogy ezen cikkei ünnep és vásárnapokon a nép előtt nyilván felolvastassanak.

3. A Közlöny ezután nemcsak a rendeleteknek lesz közlője, hanem a kormány elveinek is képviselője. Fogja vallani mindig a kormány elveit; fogja azokat magyarázni, fejtegetni, védeni, ha kell; fogja a nemzetet tájékoztatni a kormány politikájára nézve. Nem felel ugyan a kormány minden tétéleért a szerkesztőnek, de a cikkek irányának a kormányéval nem szabad ellenkezni. E szerint a hivatalos lap új stadiumba lép, új életet kezd, cselekvő állásba helyezi magát, s bajnoka, véde, képviselője, magyarázója leendő a kormány elveinek, tehát mindig azon hatalomnak, melly a nemzet többsége által fog fentartani.

Ezen elvek alapján szerkesztett az itt következő program-értesítés.

Budapest, június 24-kén 1849

Belügyminister,
Szemre Bertalan.

[A kormányzó és a belügyminiszter által kiadott 344./B. E. számú rendelet]

A rendelet újra bevezeti a cenzúrát: a jövőben bármely nyomtatvány Budapesten csak a rendőrség illetékes osztályának, egyéb településeken pedig a helybeli hatóság elnökének ellenőrzése és engedélye után terjeszthető.

Ezenkívül büntetést helyez kilátásba a hadviselés érdekeit sértő híreket gondatlanságból vagy rosszindulatból terjesztő hírlapokkal szemben. Elrendeli, hogy ezen, a „hadi kémiszolgálat” felérő cselekmények visszaszorítása érdekében a bűnöst állítsák rögtönítélő vegyes törvényszék elé, a vétkes hírlapot pedig tiltsák be.

A haza ellenségeinek hírlapjaink adják a leghitelesb s leggyorsabb tudósításokat, azoknak teszik a leghasznosb szolgálatot.

E napokban egy lap annyira elfeledkezett a haza iránti kötelességéről, hogy részletesen leírna egyik fővárunk őrségi erejét.

Egy más lap egy tábornok magánylevelét közlé, mellyben a parancsnoksága alatti hadtest száma van elősorolva.

Ez több mint botrány, ez nyilvános hadi kémiszolgálat az ellenség érdekében.

Alig van lap, melly vagy vigyázatlan vagy rosszakaratú nem volna, haderőnket, állásunkat, mozdulatainkat közölni az ellenséggel.

Miután tehát a szerkesztő ismételt megintése, felhívása a haza nevében is fogamatlannak mutatkozott, ezennel rendelem:

1. A hadi erőknék s elosztásának vigyázatlan, könnyelmű, időelőtti kibeszélése következményeiben keserves lehétvén a hazára nézve, ép úgy mint a szándékos hazaárulás: az

ez ellen hibázó sőt bűnhődő szerkesztő a f. é. febr. 13-án kelt törvény 5-ik §-a b. alatti pontja értelmében a rögtönítélő vegyes törvényszék elébe állíttatik.

2. A hírlap pedig kormányilag mindenestre el fog tiltatni.

3. hírlap s bármi nyomtatvány Budapesten csak a rendőri közlépponti osztály átolvasása és engedelve után fog kihordathatni: egyéb helyeken megjelenő pedig a helybeli hatóság elnökének engedelve után osztathatik ki. A hatósági elnökök pedig felelősökké tétetnek semmi olly nyomtatvány kiosztását meg nem engedni, melly a hazának hadviselési tekintetben ártalmára lehet.

Budapesten, junius 27. 1849.

Kossuth Lajos
kormányzó

Belügyminister
Szemere Bertalan.

[A kormányzó és a ministeri tanács 1849. július 7-ei közös rendelete a „Márczius 15-ke” című lap betiltása tárgyában]

A közös kormányzói és miniszteri tanácsi rendelet betiltja a „Márczius 15-ke” című lap megjelenését, mivel a lap „a kormány és a hadviselési intézkedések ellen” a „közbékét veszélyeztető, és a haza védelmét nehezítő, gátoló izgatást” folytat. Továbbá a lap az ellene elrendelt előzetes bemutatási kötelezettséget is megszegte.

Tekintetbe véve, hogy jelen terhes viszonyokban a hon megmentésének semmi sem ártalmasabb, mint a belviszálynak felköltése, mint a kormány rendeleteinek kigúnyolása, azok elleni izgatás, a kormányzó bizodalom megölő rágalmazása, azok olly aljas vádakkal gyanúsítása, melly a nemzetben minden védelmi törekvések előlésére czéloz, és tekintetbe véve, hogy a kormánynak nincs szentebb kötelessége, mint az illy bűnös merényleteket a törvény egész súlyával megtorlani.

Miután a Pesten megjelenő „Márczius Tizenötödike” lapban a közbékét veszélyeztető, és a haza védelmét nehezítő, gátoló izgatás a kormány és a hadviselési intézkedések ellen naponkint vakmerőbben folytatattik s a 63, 64, 65, 66 és 67. számokban a kormány tagjai elleni izgatások a tetteges kihágásokra törtek ki.

Mivel továbbá a folyó évi „Közlöny” 143-dik számában 344 | B. eln. kihirdetett kormányzói rendelet megszegésével a „Mártius 15-ke” felelős szerkesztője, lapját kiosztás előtt, illető helyen bemutatni ismételt ízben is elmulasztotta, s egyszersmind ugyanakkor azon bűnt is elkövette, melly miatt a bemutatásra köteleztetett.

Az 1848: 18. t. cz. 1. Fej. 9 és 10. §§. s ugyan azon törvény 2. Fej. 22. 26 §§., valamint a feljebb idézett kormányi rendelet alapján, méltó figyelembe véve egy úttal azt is, hogy a haza jelen pillanataiban illyes bűnnek kiszámíthatlan következményei lehetnek:

A ministeri tanácssal egyet értőleg rendelem:

1. A „Márczius 15-ke” lapnak további kiadása ezennel eltiltatik.
2. Annak felelős szerkesztője az ország védelmére kárhozatosan ható lázításaiért az 1848: 13. tcz. 2. Fej. 18. §. folytában keletkezett ministeri rendszabályok értelmében, s a mostani viszonyok tekintetbe vételével alakítandó esküdtszéki bíróság elébe idéztetik, a törvény előli elvonulthatásának megakadályozása iránti szükséges intézkedések is megtétetvén.

A jelen rendelet végrehajtásával a belügy és igazságügy ministerek bíztatnak meg.
Budapest, július 7-én, 1849.

**Kossuth Lajos,
kormányzó.**

**Szemere Bertalan,
a ministeri tanács elnöke.**

**Vukovics Sebő,
igazságügyminister.**

Magyar sajtójogi szabályok 1850–1867

[A budapesti cs. k. kat. ker. parancsnokság hirdetménye]

A budapesti cs. k. kat. ker. parancsnokság – a kormány intézkedéseit bíráló tartalma miatt – 1850. január 8-án megtiltja a „Figyelmező” című lap további megjelenését.

Hirdetmény

Miután a helyben kiadott „Figyelmező” című politikai napilap egy idő óta úgy látszik különös feladatául tűzte ki, mindenféle izgató, rosszakaratú és a kormány rendszabályait gyanúsító cikkek által folytonos nyugtalanságot terjeszteni, és ezáltal az újra helyreállított béke jótékony gyümölcseit veszélyeztetni, miután az eszerint nyilvánosságra bocsátott programja által elvállalt kötelességeit egészen félretette; és miután több rendbeli ez iránti emlékeztetések és óvások minden figyelem nélkül maradtak: szükségesnek találtatott, a lapnak további megjelenését, annak nyilvánosan aggasztó iránya miatt ezennel megszüntetni.

Pest, január 8-dikán 1850.

A budapesti cs. k. kat. ker. parancsnokság.

1850-diki September 6-kán kelt császári nyíltparancs,

kötelező minden koronaországokra,

a játékkártyáktól, naptáraktól (kalendáriumoktól), külföldi hírlapoktól. hirdetvényektől és a hírlapokba való beiktatásoktól járó illetékek tárgyában új ideiglenes törvény iránt.

A játékkártyák után fizetendő illetéket azon korona országokra is kiterjesztik, ahol az addig nem volt. Az 1850. november 1. napjától hatályos rendelkezés – többek között – a külföldön megjelenő és az országba behozott, politikai tartalmú, naponta, de legalább heti egyszer kiadott hírlapok tekintetében, illetve a magánhirdetések – legyenek azok nyomtatott laphoz csatolva vagy nyilvános helyen kifüggesztve –, továbbá a naptárak után illetékfizetési kötelezettséget vezet be, melyet bélyeg formában kell leróni. Az ideiglenes törvény az illetékfizetés módját és összegét is meghatározza. Módosítja az 1857. október 23-án kelt császári rendelet.

Mi Első Ferencz József,

Isten kegyelméből ausztriai császár; Magyar- és Csehország, Lombárdia és Velencze, Dalmát., Horvát-, Tótország, Galiczia, Lodomeria és Illiria s Jeruzsálem, s a t. királya; Ausztria főhercege; [...]

Birodalmunk minden koronaországai egyforma megadóztatásának birodalmi alkotmány által kimondott elve és a növekedett álladalmi szükségletek megkívánják, hogy azon adó, melly eddig néhány koronaországokban a játékkártyáktól, naptáraktól, hírlapoktól és hirdetvényektől bélyeg által szedetett be, a jelen körülményekhez képest szabályoztassék s minden koronaországokra haladék nélkül kiterjesztessék.

Ez okból a játékkártyáktól bélyegilletéket, hol eddig illyes létezett, tetemesen leszállítottuk, s a belföldi hírlapoktól bélyeget egészen megszüntettük, s jelenleg ministertanácsunk javaslatára, a birodalmi alkotmány 87-ik, 120-ik és 121-ik§§. alapján a játékkártyáktól, naptáraktól, külföldi politikai hírlapoktól, hirdetvényektől, s tudósításoknak a belföldi hírlapokba iktatásától járó illetékek tárgyában idecsatolt ideiglenes törvény behozatalát következő határozatokkal rendeljük:

I.

Jelen ideiglenes törvény 1850-diki November 1-jétől kezdve minden koronaországokban hatálybaléptetendő. A naptárakat illetőleg ennek hatálya az 1851-dik napévre szerkesztett naptárakkal kezdődik.

II.

Az új törvény hatálybaléptével a játékkártyák, naptárak, hírlapok és hirdetvények bélyege iránt 1840-diki Január 27-kén kelt törvény azon koronaországokban, mellyek számára az kiadatott, minden pótlórendeletekkel együtt hatályon kívül léptetendő.

III.

Azon koronaországokban, mellyekben ama törvény (II-ik cikk) nem volt hatályos, 1851-diki Május 1-je után semmiféle játékkártyáknak sem szabad, használatlan vagy használt állapotban a készítőik vagy árulóknál létezniök a nélkül, hogy bélyeggel ellátva ne lennének. Bélyegzetlen kártyák 1851-diki Május 1-je után az ezeket használók által sem tartathatnak. Ezen rendeletek áthágására az idemellékelt ideiglenes törvényben megállapított büntetések alkalmazandók.

IV.

Az említett koronaországokban létező játékkártya-készítők tartoznak az általuk játékkártya készítésre nyert szabadalmat, a vezérő jövedék-járási hatóságnak 1850-diki Január 1-jéig bemutatni, és a törvény 11-ik és 15-ik §§-ban megállapított kötelezettségeket teljesíteni.

Az idemellékelt ideiglenes törvény végrehajtásával pénzügyi ministerünk bízatik meg.

Kelt Bécs császári fő- és székvárosunkban, ezer nyolczszáz ötvenedik évi September hatodikán, uralkodásunk második évében.

Ferencz József.

Schwarzenberg, Krauss, Bach, Bruck, Schmerling, Thinnfeld, Thun, Csorich, Kulmer.

Ideiglenes törvény
a kártyáktól, naptáraktól, külföldi hírlapoktól és hirdetvényektől járó illetékek tárgyában.

Első czikk.

Általános határozatok.

1. Az adó tárgya.

1. §.

A jelen törvény által rendelt adó alatt állanak:

1. Játékkártyák, mellyek az álladalom terjedelmén belőli használatra rendelvék, azokat kivévén, mellyek csupán gyermeki játékszerkép használhatók.

2. Az álladalom terjedelmén belőli használatra rendelt naptárak, képezzenek bár csak önálló egészet, vagy más nyomtatványok, avvagy használati tárgyak alkatrészét;

3. a külföldön megjelenő és az álladalom határain belől behozott politikai tartalmú hírlapok, mellyek alatt különösen olly lapok értetnek, mellyek politikai újdonságokat s értekezéseket tartalmaznak, s naponként vagy legalább hetenként egyszer adatnak ki, azokat kivéve, mellyek

a) a kiadásnak egy fél évnél régibb napjáról keletkeznek, vagy

b) utasok által saját használatukra magokkal vitetnek.

4. Az álladalom terjedelmén belőli használatra rendelt és a kézírástól különböző módon többszörözendő, magánügyekbeli hirdetvények, függesztessenek bár azok köz helyeken ki, vagy csatoltassanak hírlapokhoz, avvagy más módon tétessenek forgalomba s terjesztessenek el.

Ez alól kivétetnek:

a) Azon kihirdető végzések, közhírrétételek s egyéb hirdetvények, melyek közhatóságoktól s hivataloktól, községektől, közintézetek s alapítványok igazgatóhatóságaitól, egyházi s vallástársulatoktól hivatásuk céljaira hivatalosan adatnak ki.

b) Azon hirdetvények, mellyek csupán emberségi s jótékony célokra, nem pedig az egyleti tagok hasznának eszközzésére irányozvák, ha csupán ezen egyleti célokat tárgyazzák:

c) Olly hirdetvények mellyek más személyektől, kizárólag emberségi vagy jótékony célokra keletkeznek.

5. Minden hirdetvények s tudósítások, mellyeket valaki belföldi hírlapokba vagy más időszaki iratokba iktattat. A 4-ik a. b. c. alatt elősorolt kivételek ezekre szintűgy érvényesek.

2. Ezen tárgyak némellyikét tárgyzó illetékmentesség föltételei, ha azok külföldre rendelvék.

2. §.

A külföldre küldendő játékkártyák, naptárak és hirdetvények az adó alól fölmentetnek, ha az illetékfizetésre kötelezett azokat a lakhelyéhez legközelebbfekvő vám-, bélyeg- vagy adóhivatalnak a kiviteli nyilatkozattal átadja, ott az illetéket biztosítja, és magát az olly belföldi árúk utalványozására nézve, mellyeknek kivitelt a fél kimutatni köteles, megszabott eljárásnak alája veti. Ugyanaz köteles a vámjegyen kifejezett határidő alatt az elküldött tárgyaknak az álladalom terjedelméből kivitelt bebizonyítani.

3. Lefizetés neme.

3. §.

Az adó az 1-ső §-ban 1–4. elősorolt tárgyaktól bélyeg által, a belföldi hírlapokba iktatásuktól pedig közvetlenül szedetik be. A külföldi hírlapoktól illeték beszedése a 20, 21, 22. §§. határozataihoz alkalmazandó.

[...]

Második czikk.

[...]

II. Naptárbélyeg.

I. Naptári illeték.

16. §.

A bélyegilleték minden naptárakra nézve különbség nélkül, darabonként három krajczárt (a lomhárd-velencei királyságban 15 cent.) tesz.

2. A bélyeg minősége.

17. §.

A bélyeg azon esetben, ha naptár csak egy lapból áll, ennek előoldalára, ha több lapból áll, a címlapra nyomatik.

3. Az illetékfizetés időpontja.

18. §.

A naptárak eladás végett az árulási helyre nem vitethetnek, vagy másnak át nem adathatnak mindaddig, míg a törvényes bélyeg reájok nem nyomtatott.

[...]

III. Külföldi hírlapokért járó illeték.

I. Külföldi hírlapoktól illeték.

20. §.

A bélyegilleték az ausztriai álladalom terjedelmén kívül megjelenő politikai tartalmú hírlapok minden példányától két krajczárt (a lombárd-velencei királyságban 10 cent.) tesz. A bélyeg a hírlapnak első lapjára nyomatik.

2. Illetékfizetés a cs. k. postaigazgatóság útján megrendelés esetében.

21. §.

Azon külföldi hírlapoktói illeték, melyek a cs. k. postaigazgatóság útján rendeltetnek meg, a postabérrel együtt fizettetik ki. Azon hírlapokra nézve, melyek az álladalom terjedelmébe más módon hozatnak be, a 4-ik §. megtartandó.

3. Különös határozatok a közös postaegyletben megjelenő hírlapokra nézve.

22. §.

Azon hírlapokra nézve, melyek az Ausztriával közös postaegyletet képező álladalmakban jelennek meg, a hírlapkiadás tárgyában fennálló szerződések megtartandók.

IV. A hirdetvények bélyege

1. A hirdetvényekért járó illeték.

23. §.

Az 1-ső és 4-ik §-ban kijelölt hirdetvényektől bélyegilleték tesz:

1. egy fél krajczárt (a Lombárd-velencei királyságban 3 cent.) minden darabtól, ha a négyszög termérték 180 bécsi négyszöghüvelyket meg nem halad;

2. egy krajczárt (a Lombárd-velencei királyságban 5 cent) ha a papiros alakzata ezen termértéket meghaladja.

2. Az illetékfizetés időpontja.

24. §.

A bélyegilleték a hirdetvény kinyomása előtt lefizetendő, a bélyeg tehát a bélyeghivatalhoz nyomatlanul hozott papirosra felnyomandó.

3. Magánmegjelelés.

25. §.

Az illetékkötelezett hirdetvény minden nyomtatának, azon nyomda tulajdonosának, melly által az nyomtatott, nevét és álláshelyét kell tartalmaznia.

V. Az illetékkötelezett hirdetvényeknek belföldi időszak iratokba iktatásától járó illeték.

1. Beiktatásoktól illeték.

26. §.

Az illetékkötelezett hirdetvényeknek vagy tudósításoknak belföldi időszak iratokba iktatásától járó illeték tíz krajczárt (a lombárd-velencei királyságban ötven cent.) tesz minden előszöri beiktatásért, s ugyanannyit ezen beiktatásnak minden ismétléseért.

2. Az lefizetés ideje és módja.

27. §.

Ezen illeték a lap kiadója által, az abba minden naptári hó folyama alatt felvett hirdetévényekért és tudósításokért, legfeljebb a következő hó 5-ig, ezen hirdetévényeknek a lap által igazolt jegyzékével az illeték beszedésére rendelt hivatalnál lefizetendő.

[...]

Harmadik czikk.

Az illetékfizetési kötelezettségről s ezéérti felelősségről.

1. Közvetlen kötelezettség.

28. §.

A jelen törvény által megállapított adó lefizetésére kötelezvék:

- a) játékkártyáktól ezek készítője,
- b) naptáraktól ezek kiadója,
- c) hirdetévényektől azon vállalat, mellyben ezek kinyomása történt,
- d) a belföldi időszakos iratokba iktatásoktól, azok kiadója,
- e) az 1-ső §-ban 1–4. említett külföldi tárgyaktól az, ki ezeket behozza vagy maga avvagy más részére a külföldről kapja.

[...]

1850-diki November 15-kén kelt császári nyíltparancs,

kiható a birodalom egész terjedelmére,

mellynél fogva a nyomtatványok általi bármelly közlés, melly a hadcsapatoknak a birodalombani mozgalmaira vagy hasonló viszonyokra s katonai működésekre vonatkozik, a hivatalos tudósítások egyedüli kivételével, föltétlenül tiltatik, 500 ftig terjedhető büntetéssel, s másodszori áthágás esetében ezenkívül még az illető hírlap további megjelenésének megszüntetésével is büntettetvén.

A birodalom egész területén hatályos nyílt parancs megtiltja, hogy a nyomtatványok – a hivatalos közlések kivételével – a hadsereg mozgásairól tudósítsanak.

Mi Első Ferencz József,

Isten kegyelméből ausztriai császár; Magyar- és Csehország, Lombárdia és Velencze, Dalmát., Horvát-, Tótország, Galiczia, Lodomeria és Illíria s Jeruzsálem, s a t. királya; Ausztria főhercege; [...]

fontolóra vevén jelen viszonyokat, a birodalmi alkotmány 87-ik §-hoz képest ministertanácsunk javaslatára elhatároztuk következőket rendelni:

1. A nyilvános lapokban s egyéb nyomtatványokban bármely közlés, mely a hadcsapatoknak álladalmainkban mozgalmára, erejére s föllállítási helyére, a hadi kellékek szállítására s tartási helyére vonatkozik, s általában minden illyes közlés, mely a katonai működések tervét s irányát megismertetni képes, további rendeletig föltétlenül tiltatik. Ezen tilalom alól csak azon tudósítások vannak kivéve, mellyek az országos hivatalos lapok útján jutottak nyilvánosságra.

2. Ezen tilalomnak bármely áthágása azon bírói hatóság által, mely az áthágások fölött átatában ítélt, ötszáz. forintig terjedhető pénzbeli büntetéssel büntetendő.

3. Másodszori áthágás esetében a bírósági üldözéstől függetlenül az illető hírlap további megjelenése, a jelen tilalmat okozó viszonyok tartásideje alatt a politikai hatóság által megszüntetendő.

Kelt császári fő- és székvárosunkban Bécsben, ezer nyolczszáz ötvenedik November 15-kén.

Ferencz József.

Schwarzenberg, Krauss, Bach, Bruck, Thinnfeld, Thun, Schmerling, Csorich, Kulmer.

A pénzügyministeriumnak 1850-ki november 25-ken kelt rendelete,

kötelező minden koronaországokra,

a belföldi időszaki iratokba beiktatott illetékköteles hirdetvények és tudósításoktól járó illetékek lefizetése alkalmávali eljárás iránt.

(A közönséges birodalmi törvény- és kormánylapból 1850. CLIV. darab, 455. sz., kiadatott 1850-diki november 30-kán.)

A belföldi időszaki lapokban megjelenő hirdetésekről kimutatást kell készíteni. A kimutatást és a hirdetést tartalmazó hírlapokat két példányban a bélyeghivataloknak, vagy ahol olyan nincs, az illetékes adóügyi hivatalnál kell leadni.

A rendelet büntető intézkedéseket helyez kilátásba arra az esetre, ha be nem mutatott hírlapokban illetékköteles hirdetések jelennek meg.

Az 1850-ki szeptember 6-kan kelt ideiglenes törvény 27-dik §-nak végrehajtásául a belföldi időszaki iratokba beiktatott illetékköteles hirdetvények és tudósításoktól járó illetékek lefizetése alkalmávali eljárás iránt következő határozatok tűztek ki:

1. Az időszaki irat kiadója által az érintett törvény 27-ik §. szerint előmutatandó jegyzék az idemellékelt minta szerint készítendő, benne az időszaki iratba felvett magánügyekbeni hirdetvények és tudósítások száma minden napra kimutatandó.

Ha az időszaki irat több különös cízzel ellátott osztályzatból áll, akkor az érintett hirdetvényeknek és tudósításoknak mindegyik osztályban előforduló száma minden napra elkülönözve kiteendő.

A jegyzék végén az illetékköteles hirdetvények összes száma, s az e szerint járó illetékmennyiség, és pedig ez utóbbi betűkkel is kiteendő, s elismerendő, hogy az elősorolt

adatok és az ezek igazolásul odacsatolt hírlapok, melyekben az illetékmentes hirdetések veres krétával megjegyzendők, teljesek.

2. A jegyzék olyan helyeken, hol bélyeghivatalok léteznek, az ezen hivatalokhoz rendelt pénztár-osztályzatnál, ezen helyeken kívül pedig az adójárásban a jogügyletektől járó közvetlen illetékek beszedésére rendelt hivatalnál, a kimutatott illetékösszeggel és az erre vonatkozó hírlapokkal együtt, két példányban átadandó.

3. A 2-dik pont szerint az átvételre jogosított hivatal, az utólagos hivatalos helyesítés fentartása mellett, a lefizetett összegről nyugtatványt ad, és a jegyzék egyik példányát a naplóhoz csatolja, a másik a hozzája mellékelt hírlapokkal együtt megvizsgálás és eldöntés végett a járási hatóság elé terjesztetik.

4. Ha a vizsgálat alkalmával úgy találtatnék, hogy az előmutatott hírlapokban foglalt minden hirdetés nem lennének feljegyezve, vagy ha számadási hibák fordulnak elő, a hírlapkiadóhoz fizetési meghagyás küldetik, melyben az elmaradott, vagy helytelenül illetékmenteseknek kijelölt, hirdetések előadandók, s általában a nagyobb követelés alapja határozottan kiteendő. Ha az vétetnék észre, hogy a jegyzékbe fel nem vétettek olyan hirdetések, melyek az elő nem mutatott hírlapokban jelentek meg, erre nézve büntető eljárás indítandó, az illetékre nézve pedig a fenebb kijelölt módon kell eljárni.

Krauss.

**A kereskedelmi, ipar- és középítészeti ministeriumnak 1851-diki június 28-
kán kelt rendelete,
melly által az országos hírlapokhoz küldött hivatalos hirdetések
bérmentessége állapítattik meg.**

(A közönséges birodalmi törvény- és kormánylapból, 1851. XLVI. darab, 167. sz., kiadatott 1851-ki július 16-dikán.)

A hivatalos hirdetések bérmentesen juttathatók el a hírlapokhoz.

A bírósági és más országfejedelmi hatóságoknak azon hivatalos hirdetései, melyeknek a koronaországokbeli országos hírlapok hivatalos lapjába ingyen kell fölvetetniök, nemcsak a bérmentes hatóságok általi föladás, hanem a hírlapszerkesztőségek részérei kiszolgáltatás alkalmával is bérmentesen kezelendők.

Az ilyes küldeményeknek azonban a hivatalos pecséttel lepecsételve és a czimlapon az elküldő hatóság megnevezésével és ezen kijeleléssel: „hivatalos küldemény” kell ellátva lenniök.

Baumgartner.

**Rendelete a belügyministernek 1852-diki január 25-kéről,
a külföldi zsidó és héber ima-és valláskönyvek, továbbá az illír és oláh könyvek
bevitele tárgyában.**

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap VII. dar. 29. sz. kiadatott és szétküldetett
január 29-kén 1852.)

*A külföldön nyomtatott zsidó és héber ima- és valláskönyvek, valamint az illír és oláh könyvek
külföldről továbbra is csak engedéllyel hozhatók be „az ausztriai állam” területére.*

Az áruknak az ausztriai császári állambani be- és kivitele tárgyában 1838-diki novemb. 1-jén kelt vámjegyzék 66 tétel 2 pontja alatt foglalt azon határozat: „miszerint a külföldön nyomtatott zsidó és héber ima- és valláskönyvek a beviteli tilalom alá vetvék, s épen úgy, mint az illír és oláh könyvek, a külföldről csak engedelem mellett vitethetnek be” az 1851-diki november 6-kán kelt legf. határozvány folytán továbbá is hatályban marad, s e szerint a fönnevezett könyvek bevitele az ausztriai állam egész területében, csak az illető helytartóságoktól és országfőnökségektől előlegesen kikérendő beviteli engedelem mellett szabados.

Bach, sk.

**1852-diki május 27-kén kelt császári nyíltparancs,
melly által a birodalom összes koronaországaira nézve, a katonai
határőrvidéket kivéve, egy új sajtórendtartás bocsáttatik ki, s 1852-diki
september 1-től kezdve hatályba léptetik, és a sajtóvali visszaélés ellen 1849-
diki márczius 13-kán kelt törvény⁵ (birod. törv. lap 101 sz.) érvénytelennek
nyilváníttatik.**

*Az 1852. szeptember 1. napjától hatályos 45 §-ból álló új sajtórendtartás érvényteleníti a
korábbi, 1849. márczius 13-án kiadott törvényt. Utóbbi azonban Magyarországon nem volt
hatályos. A sajtórendtartás a katonai határőrvidékre nem vonatkozott.*

*Az I. „Czikk” általános meghatározásokat ad meg. Az 1. § rögzíti, hogy nyomtatvány alatt
bármilyen, itt meghatározott eljárással többszörözött alkotás tekintendő, a hatósági
nyomtatványok kivételével. A nyomtatványokon fel kell tüntetni a nyomtató, kiadótulajdonos,
kiadó nevét, továbbá a nyomtatás helyét és a megjelenés idejét; időszaki nyomtatványokon
ezeken felül a szerkesztő nevét is (2. §). Az időszaki nyomtatványokat a megjelenés vagy
szétküldés előtt legfeljebb egy órával be kell mutatni a „közrend és biztonság föntartására
kirendelt országfejedelmi hatóságnál”, illetve – ha a kiadás helyén ilyen van – az állami
ügyésznél. Más nyomtatványok esetében a határidő három nap (3. §). Kötelespéldányok
küldendőek a belügyminisztériumnak, a legfelsőbb rendőrhatalóságnak, a császári és királyi
udvari könyvtárnak, illetve minden koronaországban a kijelölt könyvtárnak, továbbá időszaki
nyomtatványok esetén a koronaország helytartójának (4. §).*

⁵ Magyarországra nem volt érvényes.

A nyomtatványok előállításáról és terjesztéséről szóló II. „szakasz” az iparral kapcsolatos előírások hatálya alá vonja az ilyen tevékenységet. A házalást és a nyomtatványok hatósági engedély nélküli kifüggesztését megtiltja (5–8. §).

A III. „szakasz” az időszaki nyomtatványokkal, vagyis a havonta legalább egyszer megjelenő sajtótermékekkel foglalkozik: ezek kiadásához a legfelsőbb rendőrhatalóság, illetve a koronaország helytartójának engedélye szükséges, melyhez a kérelem kellékeit is meghatározza (10. §). Az időszaki nyomtatvány szerkesztőivel szembeni elvárás, hogy a megjelenés helyén kell lakniuk, legalább huszonnégy évesnek és ausztriai állampolgárnak kell lenniük, továbbá személyük és vagyonuk felett szabad rendelkezési joggal, feddhetetlen erkölccsel és megfelelő képzettséggel kell rendelkezniük (12. §). Politikai tartalmú nyomtatványok „biztosítványt” kötelesek letenni, más időszaki nyomtatványok pedig abban az esetben, ha bíróság elítéli azokat (13. §). A biztosíték összege hatvanezer lakosnál népesebb települések esetén tízezer pengő forint, harmincezer lakos felett hétezer, egyébként pedig ötezer forint (14. §).

Rendelkezik a hivatalos helyreigazítás feltételeiről: azt a következő lapszámban költségmentesen kell megjelentetni. Betiltható az az időszaki és nem időszaki nyomtatvány, amely folyamatosan – mai szóhasználattal – államellenes, vallás-, közerkölcsiség-, közcsend- és rendellenes irányt követ (22. §).

A külföldi nyomtatványokat a birodalom egész területén a legfelsőbb rendőrhatalóság betilthatja (23. §).

Büntetendőnek minősül, aki büntetendő tartalmú vagy eltiltott nyomtatványt terjeszt az V. cikk rendelkezése értelmében (24. §). Minden tiltott vagy a rendelkezések kijátszásával megjelentetett nyomtatvány lefoglalható (25. §).

A VII. cikk határozza meg a sajtórendtartás szabályainak megszegése esetére vonatkozó büntetéseket, melyek jellemzően pénzbüntetések, súlyosabb esetekben pedig szabadságvesztés (26–32. §).

A nyomtatványok tartalmára vonatkozó felelősséget szabályozó VIII. cikk azon esetekre állapít meg felelősségi szabályokat, amikor az elkövető az általános büntetőtörvények által nem büntethető. Ellenkező bizonyításáig felelősséggel tartozik a szerkesztő, fordító vagy kiadó, időszaki nyomtatványoknál mindegyik szerkesztő, végezetül a kiadótulajdonos. Meghatározott esetekben pedig a nyomda ügyvezetője felelős végső soron, illetve a terjesztő is felelősségre vonható bizonyos esetekben (33–41. §).

A X. cikk rendelkezése lehetővé teszi háromszori sajtóvisszaélés miatti elítélés esetére az iparüzleti jogosítvány elvételét (44. §).

Mi Első Ferencz József,

Isten kegyelméből ausztriai császár;

Magyar- és Csehország, Lombárdia és Velence, Dalmát-, Horvát- Tótország, Galícia, Lodomeria és Illíria s Jeruzsálem, s a t. királya; Ausztria főhercege [...]

megfontolván, miszerint a kiegészített általános büntető törvénynek a birodalom egész terjedelmére nézve, a katonai határőrvidéket kivéve, 1852-diki május 27-én kelt nyíltparancsunkkal történt közhírré tétele, valamint a sajtóvali visszaélés ellen létező törvényes határozatok és szabályok elégtelenségéről szerzett meggyőződés, ezek megvizsgálást szükségessé tette, ministereink és birodalmi tanácsunk meghallgatása után, s az 1849-ki március 13-kán kelt nyíltparancsunk egyidejűleges hatályon kívüli tétele mellett, minden koronaországok számára, a katonai határőrvidéket kivéve, a következő sajtórendtartást kibocsátani, és azt 1852-diki szeptember 1-től kezdve hatályba léptetni jónak láttuk.

Sajtórendtartás.

I. Czikk.

Általános határozatok.

1. §.

Mindaz, a mi ezen nyíltparancsban a nyomtatványokról rendeltetik, nem csak a nyomtatósajtó termelékeire, hanem az elmének és képző művészetnek kő-, fém- vagy fanyomat, verés, mintázás avvagy bármelley gép- vagy vegytani eszközök által többszörözött minden szüleményeire (irodalmi és művészeti munkákra) nézve is érvényes.

Ellenben ezen nyíltparancs határozatai azon hivatalos nyomtatványokra, mellyek hatóságaink által adatnak ki, nem alkalmazandók.

2. §.

Minden nyomtatványnak a nyomtató, a kiadótulajdonos, és ha különös kiadó létezik, ennek nevével is, valamint a nyomtatási helynek előadásával és a megjelenés idejének szokott megjelölésével kell ellátva lennie.

Ugyanezen szabály érvényes az időszaki nyomtatványok (hírlapok, folyóiratok stb.) minden egyes lapjára (számára) vagy füzetére nézve is, azon további határozattal, hogy annak még a szerkesztő vagy szerkesztők nevét is kell tartalmaznia.

Azon esetekben, mellyekben a kiadótulajdonos a nyomtatványon vagy épen nincs, vagy hamisan van megnevezve, az ezen nyíltparancsban a kiadótulajdonosra szabott kötelezettségek teljesítéseért mindég a nyomtató felelős.

3. §.

Az időszaki nyomtatványnak minden egyes lapjából (számból) vagy füzetéből, és az ezzel szétküldendő minden mellékletből, továbbá a kihirdetendő nyomtatványokból, a nyomtató, vagy ha a kiadás valamelly iparüzletszerű kiadótulajdonos által történik, a kiadótulajdonos köteles, legfőlebb egy órával a megjelenés helyéni kiadás vagy szétküldés előtt, időszaki nyomtatványoknál a felelős szerkesztő aláírásával ellátott egy példányt a közrend és biztonság föntartására kirendelt országfejedelmi hatóságnál, és olly helyeken, a hol álladalmi ügyész székel, ennél is egy példányt letenni.

Minden más, a sajtót elhagyó nyomtatványból, köteles a nyomtató egy példányt, a kiadás vagy szétküldés előtt legfőlebb három nappal, a megjelenés helyén létező említett hatóságnak átnyújtani.

Az ezen hatóság által az átnyújtó kívánata folytán kiszolgáltatandó vevényben a letétel időpontja pontosan elismerendő.

A nyomtatványnak az említett határidők eltelte előtti minden kiosztása, kiadása, bárminemű szétküldése vagy szétküldés végetti átadása tilos.

4. §.

A kiadótulajdonos tartozik a belföldön kiadott minden nyomtatványból következő kötelesepéldányokat, úgymint egyet a belügyministeriumnak, egyet a legfelsőbb rendőri hatóságnak, egyet a cs. k. udvari könyvtárnak, és egyet azon egyetemi vagy országos könyvtárnak átnyújtani, melly különös hirdetvény által minden koronaországban vagy közigazgatási vidékben, ezen kötelesepéldány átvételére jogosítottaknak nyilvánítatik.

Ezenfölül az időszaki nyomtatványokból egy kötelesepéldány azon koronaország helytartójának, mellyben a nyomtatvány megjelenik, beküldendő.

Ezen megküldéseknek, időszaki nyomtatványoknál megjelenésük szabályszerű időszakaiban, nem időszaki nyomtatványoknál legfőlebb a nyomtatvány kiadásától számítandó nyolcz nap alatt kell történniök, ezek bérmentesek, és különösen költséges kiállítású nyomtatványoknál, a kötelezpéldányért a bolti árbóli kellő százalék-leszámítás melletti kárpótlás fog adatni.

A kötelezpéldányok beküldése alul azonban az üzleti és magánhasználatra való nyomtatványok, mint jelentési czédulák, címzetek, ajánlási jegyek, üres lapok és a sajtónak hasonló alárendelt termelékei kivétetnek.

Rovatozott papirosok és tisztán iparüzleti minőségű ékítménytárgyak, a mennyiben sem szöveget, sem képes ábrázolatokat nem tartalmaznak, továbbá a függvények s látogatási jegyek a 2 és 3 §§-ban kiszabott alakszerűségek teljesítése alul fölmentvék.

II. Szakasz.

A nyomtatványok készítéséről, és az ezekkel üzletről.

5. §.

Ki légyen nyomtatványok készítésére, kiadására és az ezekkel üzletre följosítva, az iparüzleti törvények és szabályok határozzák meg.

Ezen határozatok az időszaki nyomtatványok készítésére és szétterjesztésére nézve is irányadók.

6. §.

A nyomtatványok szétterjesztését (eladását, árulását vagy kiosztását) csupán a nyomtatványokkal kereskedésre az iparüzleti törvények szerint följosított személyek, és pedig csak szabályszerű eladási helyeiken josítványukhoz képest, és az iparüzleti szabályok által szabályozott mód szerint folytathatják.

7. §.

A nyomtatványokkal házálás, ezeknek eladás végetti kínálása, kikiáltása s kiosztása az iparüzleti helyiségen kívül, tiltatik.

Szintűgy tilos, a nyomtatványoknak utczákon és más nyilvános helyeken kifüggesztése vagy fölragasztása, a közrend és biztonság föntartására kirendelt hatóság különös engedélye nélkül.

A falragaszok tilalma azonban tisztán helybeli vagy iparüzleti tartalmú hirdetményekre, úgymint: színházi lapokra, bérlések, eladások, multságok s. t. e. f. hirdetésére nem vonatkozik.

Illyes hirdetmények a biztonsági hatóság által e végre meghatározott helyeken kifüggeszthetők. Falragasztványok kifüggesztésére senkit sem szabad használni, a ki a biztonsági hatóság engedelemlevelét, melyben nevének kifejezve kell lennie, magával nem hordja.

Ezen engedelemlevel visszaélés esetében azonnal elvétethetik.

Nyomtatványokrai előfizetőknek vagy aláíróknak gyűjtése, olly személyek által, kik a biztonsági hatóság engedelemlevelével ellátva nincsenek, a nyomtatványokkal házálással egyenlőnek tekintendő.

8. §.

Olly helyeken, a hol nyomtatványokkal kereskedésre jogosított személyek vagy épen nem, vagy a megkívántató számmal, avvagy kellőleg fölállítva nem léteznek, a helytartó, a kimutatott szükséglet folytán, egyes bizalmat érdemlő személyeknek, meghatározott időszaki nyomtatványokra nézve eladási engedélyeket adhat.

Ezen eladási engedélyek mindég csak hat hónapra adandók, semmi más személyre, más eladási helyre és más nyomtatványra nézve nem érvényesek, mint a mellyek ezekben világosan megnevezvék, s visszaélés vagy az engedély áthágása esetében azonnal ismét levétethetnek.

Hasonló eladási engedélyeket ott, a hol a biztonság és rend föntartására saját országfejedelmi hatóságok állítvák föl, ezek, különben pedig a kerületi előljárók, ha az iránti szükséglet mutatkozik, hatáskörük területében lakó bizalmat érdemlő személyeknek, szent képek, imádságok és imakönyvek eladása végett, vagy bizonyos helységekre avvagy vásárookra, bucsújárónapokra és egyházi ünnepélyekre adhatnak. A biztonság és rend föntartására rendelt hatóságok kötelesek olly helyeken, hol az eladás történik, a fölött őrködni, hogy az illyes jogosítvány át ne hágassék.

III. Szakasz.

Az időszaki nyomtatványokról.

9. §.

Időszaki nyomtatványnak azon nyomtatvány tekintendő, a melly vagy naponként, vagy legalább is havonként egyszer, habár nem egyforma időszakokban is, jelenik meg.

Valamelly laphoz vagy füzethez tartozó alkatrészeknek olly mellékletek tekintendők, mellyek ezzel egyidejűleg s elválasztlanul adatnak ki, és előfizetési úton vagy egyenként elkülönítve nem árulhatnak.

Ellenben mindazon lapok által, mellyek tartalmukhoz képest önálló időszaki nyomtatványokat képeznek, és előfizetési úton vagy egyenként elkülönítve árulhatnak, a megjelenés föltételei is elkülönítve teljesítendők, és ezen kötelezettség alul valamelly közös cím fölvétele által magukat ki nem vonhatják.

10. §.

Az időszaki nyomtatvány kiadására különös engedély kívántatik. Ennek megadása, a biztosítvány letételére kötelezett időszaki nyomtatványokra nézve (13. §.) a legfelsőbb rendőri hatóságot, a többiekre nézve a koronaország helytartóját illeti.

Az e végetti folyamodványnak, melly azon helyen, hol az időszaki nyomtatvány meg fog jelenni, a közrend- és biztonság föntartására kirendelt hatóság útján benyújtandó, magában kell foglalnia:

1. A kiadótulajdonosnak, és ha különös kiadó létezik, ennek is, nevét és lakhelyét;
2. annak kimutatását, hogy a kiadótulajdonos az iparüzleti törvények szerint illyes iparüzleti vállalatra föl van jogosítva, és hogy rendes lakhelye a kiadás helyén létezik;
3. a törvényes tulajdonokkal bíró szerkesztő nevét és lakhelyét, s ha a lapon több szerkesztők nevezendők meg, mindnyájuknak nevét és lakhelyét;
4. annak kimutatását, hogy a lapon megnevezendő mindegyik szerkesztő a szerkesztőség vezetésére megkívántató törvényes tulajdonságokkal bír.
5. a nyomtató nevét és lakhelyét;
6. az időszaki nyomtatvány megjelölését (címét), megjelenési időszakait és a szándéklott tartalom előadását (13. §.)

Az engedménynek a helytartó által lett megtagadása ellen a folyamodvány a legfelsőbb rendőri hatósághoz intézendő.

A ki az időszaki nyomtatvány kiadására kapott engedélyt használni akarja, köteles magát ezzel, és azon esetben, ha biztosítvány teendő, ezen utóbbinak letétele iránt, az első lap megjelenése előtt legfőlebb nyolcz nappal, a közrend- és biztonság föntartására ugyanott kirendelt országfejedelmi hatóságnál igazolni, és ha a megjelenés helyén egyszersmind álladalmi ügyész székel, az errőli jelentést egyidejűleg ennek is átnyújtani.

Az engedély bizonytalan időre is adható, és azt azon hatóság engedelmével, a melly által adatott, másnak átengedni nem szabad.

11. §.

Ha ezen igazolás elmulasztatik, vagy ha ez a közrend és biztonság föntartására kirendelt országfejedelmi hatóság által nem teljesnek nyilvánítatik, úgy az időszaki nyomtatvány kiadása az említett hatóság által minden törvényes föltételek teljesítéseig betiltandó.

Hasonló módon és a mulasztásnak ugyanazon következményei mellett, az időszaki nyomtatvány kiadása közben a 10 §-ban elősorolt kellékek valamelyikére nézve keletkező minden változás is, még a további kiadás előtt följelentendő.

Az említett hatóság intézkedései ellen támasztott panasz esetében, – melly azonban halasztó erővel nem bír, – a határozás a koronaország helytartóját és a további folyamodás útján a legfelsőbb rendőri hatóságot illeti.

12. §.

Az időszaki nyomtatvány mindegyik szerkesztőjének a megjelenés helyén kell laknia, s legalább is huszonnégy évesnek és ausztriai álladalmi polgárnak kell lennie.

Továbbá személye és vagyona fölött szabad rendelkezési joggal, feddhetlen erkölccsel és olly fokú tudományos képezettséggel kell bírnia, melly az irodalmi vállalat vezetése által föltételeztetik. Álladalmi hivatalnokok a szerkesztésben csak úgy vehetnek részt, ha e végre az előleges fölhatalmazást előljáró hatóságuktól megkapták.

Olly személyek, kik vizsgálati vagy büntetési fogságban léteznek, fogságuk ideje alatt az időszaki nyomtatványok kiadásából és szerkesztéséből kizárvák.

13. §.

Minden ollyas nyomtatványért, a melly habár csak mellékesen is, a politikai napi eseményeket tárgyalja, politikai, vallási vagy társadalmi kérdésekkel foglalkozik, avvagy általában politikai tartalmú, a kiszabott biztosítvány leteendő.

Más időszaki nyomtatványok is köteleztetnek a biztosítvány letételére, mihelyest tartalmuk vagy a jelen nyíltparancs áthágása miatt bíróilag elítéltetnek.

Annak elhatározása, valjon valamely időszaki nyomtatvány a biztosítványt letenni köteles-e, azon esetben, ha ez ellen ellenvetés tétetik, a koronaország helytartóját és további folyamodás útján a legfelsőbb rendőri hatóságot illeti.

A hivatalos hírlapok a biztosítvány letételétől mentesek.

14. §.

A biztosítvány, olly időszaki nyomtatványokért, mellyek hatvanezer lakosnál nagyobb népességű helyeken, vagy ezeknek két mértföldnyi körületében jelennek meg, tízezer pengő forintot; olly helyeken, mellyekben harmincezer lakosnál több létezik, hétezer pengő forint; minden más helyeken ötezer pengő forintot tesz; olly időszaki nyomtatványokért, mellyek hetenként háromszornál kevesebbszer jelennek meg, ezen biztosítványi öszvegnek csak fele teendő le.

15. §.

A biztosítvány a letevő választása szerint vagy készpénzben, vagy a bemutatóra szóló, pengő pénzben kamatoló ausztriai császári álladalmi kötelezvényekben, a letétel napjáni börzefolyam szerint, azonban a névbecsen fölül soha nem számítva, fizetendő le. Az első esetben a biztosítványi öszvegtől a kamat a cs. k. törlesztőalapnál létező pénzláb szerint fizettetik.

Azon pénztárak, melyeknél a befizetésnek történnie kell, minden koronaországban külön fognak közhírré tetetni.

A biztosítvány az időszaki nyomtatvány megjelenésének megszűnte esetében, az utolsó szám kiadása utáni hat hónap múlva, az illető álladalmi ügyész abbeli bizonyítványának előmutatása mellett, hogy ezen időszaki nyomtatvány miatt semmiféle bírói eljárás sincs folyamatban, a lefizetőnek visszaadatik.

16. §.

A biztosítvány azon nyomtatvány és mellékletei miatt, melyért adatott, kiszabott minden pénzbeli büntetésekért s a vizsgálati költségeikért, az elítélt személyének figyelembe vétele nélkül, kezeskedik.

17. §.

Ha valamely jogérvényes ítélet által az egész biztosítványnak vagy valamely részének elvesztése kimondatott, úgy az érdeklettek kötelesek magukat az ítélet jogerőre emelkedése után három nap alatt a közrend és biztonság föntartására kirendelt országfejedelmi hatóságnál és az álladalmi ügyésznél, az elvesztettnek ítélt összeg és a netalán megítélt eljárási költségeknek azon pénztárba lett beszoigáltatása iránt, melyre ezen pénzbüntetések szállanak, igazolni; ellenkező esetben az álladalmi ügyész ezen befizetésnek a biztosítványból teljesítése iránt a bíróság további közbejötté nélkül intézkedik.

Ha a biztosítvány nem készpénzben fizettetett le, úgy e végre, az illy czélból letet álladalmi kötelezvények szükséges része, hasonlókép a bíróság hozzájárulása nélkül, börzeszerűleg adatik el. Az eljárási költségek megtérítése is hasonló módon hajtandó be.

18. §.

Ha a biztosítvány az abból rendelt kárpótlások folytán megkevesbül, úgy annak kiegészítése a 11. §. megállapított következmények alatt legfőlebb három nap alatt kimutatandó.

A 11. §-ban megállapított következményeknek van helye azon esetben is, ha az időszaki nyomtatványért biztosítvány nem adatott, és az ítéletileg kiszabott pénzbüntetések vagy az eljárási költségek megtérítése három nap alatt le nem fizettetnek.

19. §.

A már jelenleg létező időszaki nyomtatványok kiadóinak, a biztosítványnak a jelenleg megállapított mennyiség szerinti lefizetésére, három hónapi határidő engedtetik. Ezen időszaki nyomtatványok szabályszerűleg engedélyezetteknek tekintetnek, s kötelesek harmincz nap alatt a 10. §-ban 1–6 alatt elősorolt adatokat a fölhívott hatóságoknál kimutatni. Ezen határidők azon időponttól folynak, melyben ezen nyíltparancs hatályba lép.

20. §.

Az időszaki nyomtatványba az abban közlött tényeknek minden hivatalos megigazítása, az ennek vétele után legközelebb megjelenő lapba (számba) vagy füzetbe költségmentesen beiktatandó.

A tényeknek az érdeklettek részéről egyéb megigazításai hasonló módon, ingyen azonban csak annyiban iktatandók be, a mennyiben a válasz terjedelme azon czikk terjedelmét, melyre a válasz vonatkozik, kétszeresen fölül nem haladja.

Ha ezen eset forog fen, úgy a több sorokért a közönséges beiktatási illetékek fizetendők.

A megtagadás esetében, a beiktatás az álladalmi ügyész által eszközlendő ki. Ezenkívül olly időszaki nyomtatvány, mely jelentéseket (hirdetéseket) vesz föl, különös szerződési kötelezettségek esetén kívül is arra szorítható, hogy a biztonsági hatóság kívánatára a hivatalos kibocsátványokat a közönséges beiktatási illetékek megtérítése mellett, a legközelebbi számba beiktassa.

21. §.

Ha valamelly időszaki nyomtatvány ellen bűnvádi eljárás indíttatik, úgy a hatóság meghagyása folytán az ezen bűnvádi tárgyalásban kibocsátott rendeletek teljesen és változatlanul ugyanazon időszaki nyomtatvány legközelebb megjelenő lapjában (számában) vagy füzetében, s szintűgy a büntető ítélet is közlendők.

Az illyes közlésnél bármiféle hozzáadások és megjegyzések meg nem engedhetők, nem tévén különbséget, valjon ez azon számban, mely a közlést tartalmazza, vagy valamelly más számban történik-e. Továbbá a még lefoglalt vagy büntetésreméltónak nyilvánított nyomtatványt tovább terjeszteni, vagy nyomtatás által közzétenni még akkor sem szabad, ha ez csak melleleg és elbeszéléskép történék is.

22. §.

Ha valamelly időszaki nyomtatványban folytonosan a trón, a monarchiai uralkodásforma, a birodalom álladalmi egysége és épsége, a monarchiai elv, a vallás, a közerkölcsiség, vagy átalában az álladalmi társaság alapjai iránt ellenséges, vagy a közcsend és rend föntartásával össze nem egyeztethető irány követtetik, úgy előrebocsátott kétszeri írásbeli sikertelen megintés után az illyes időszaki nyomtatványnak további kiadása azon koronaország helytartója által, melyben ezen nyomtatvány kiadatik, három hónapra betiltható.

A hosszabb ideig tartó, vagy egészeni betiltás avvagy az engedmény visszavétele csak a legfelsőbb rendőri hatóság által mondathatik ki.

A belföldön megjelenő más, nem időszaki nyomtatványok is, ha illyes veszedelmes irányt követnek, a legfelsőbb rendőri hatóság által és sürgető esetekben azon koronaország helytartója által, melyben ezek nyomattak vagy kiadattak, betilthatók. A helytartó intézkedései ellen a folyamodás útja, azonban halasztó erő nélkül, a legfelsőbb rendőri hatósághoz nyitva áll.

IV. Czikk.

A külföldi nyomtatványokról.

23. §.

A külföldi nyomtatványok a legfelsőbb rendőri hatóság által a birodalom egész terjedelmére nézve eltiltathatnak.

A külföldi nyomtatványnak eltiltása, magában foglalja azon nyomtatvány bel- vagy külföldön készült minden fordítása közrebocsátásának vagy terjesztésének avvagy különbeni kiadásának tilalmát is, tartalmazza bár az a nyomtatványt egész terjedelemben vagy ennek csak egy részét.

A cs. k. postaintézet a tiltott külföldi, vagy ezekkel egyenlő nyomtatványokra sem az előfizetéseket, sem különben szállítás végett azon nyomtatványokat el nem fogadhatja, és azoknak bevitele, árulása, hirdetése s terjesztése mindenkinek tiltatik.

V. Cikk.

A nyomtatványok büntetésreméltó terjesztéséről.

24. §.

Büntetésreméltó terjesztőnek tekintendő minden könyv- vagy műárus, ószerárus, könyvnyomtató, kiadótulajdonos, vagy bárki, a ki a nyomtatványok árulását iparüzletkép folytatja, ha ő büntetésreméltó tartalmú, vagy valamely tudtára esett különös intézkedés által eltiltott nyomtatványokat szétküld, vagy ezek szétküldésére megrendelés által okot szolgáltat, avvagy illyes nyomtatványokat az áruk bevétele nézve létező szabályok áthágásával a külföldről az ausztriai álladalom vidékébe behoz vagy behozat; továbbá bárki, a ki illyes nyomtatványokkal jogosítlan vagy titkos kereskedést űz, vagy ezeket nyilvános helyeken, olvasóköroökben, kölcsönkönyvtárakban sat. kiteszi vagy különben további terjesztés végett másoknak átengedi.

VI. Cikk.

A lefoglalásról.

25. §.

A közrend és biztonság föntartására kirendelt hatóság köteles minden tiltott, valamint minden olyan nyomtatványt, a melly jelen nyíltparancs szabályainak figyelembe vétele nélkül adatik ki, vagy mellynek tartalma valamely, hivatalból üldözendő büntetésreméltó cselekvény alapjaul szolgál, lefoglalni. Minden lefoglalás iránt a szabályszerű eljárás indítandó.

A biztonsági hatóság által rendelt lefoglalás elleni folyamodás a helytartóhoz s tovább a legfelsőbb rendőri hatósághoz intézendő. A folyamodás halasztó hatállyal nem bír. Az illyes lefoglalás megszüntetése csak politikai úton történhetik.

VII. Cikk.

A sajtórendtartás áthágása miatti büntetésekről.

26. §.

Jelen nyíltparancs 2, 3 és 4 §§. szabályainak áthágása huszonöttől kétszáz pengő forintiglani bírsággal büntetendő, melly ismétlés esetében megkettőztethetik.

A 2. §-ban kiszabott följegyzésben tudva tett hamis előadás miatt a nyomtató vagy a különbeni bűnösök ezenfelül nyolcz naptól egy hónapiglani fogsággal büntetendők.

27. §.

Jelen nyíltparancs 5–8 §§. szabályainak áthágásai miatt, nem tekintve az iparüzleti törvények szerint netalán bekövetkező elbánást, úgy a közvetlen tettes, mint az is, ki őt e végre megrendelte, öttől kétszáz pengő forintiglani bírsággal, vagy egy naptól egy hónapiglani fogsággal büntetendő.

A házaló kereskedésben vagy különben tiltott terjesztésben avvagy zugforgalomban ért vagy szabályellenesen nyilvánosan kifüggesztett nyomtatványok elkobzandók.

28. §.

Valamely időszaki nyomtatványnak a 9–19 §§. rendeletei elleni kiadásaért, nem tekintve a 11. és 18. §§-ban kimondott következményeket, a kiadótulajdonos és a nyomtató ötventől ötszáz pengő forintiglani bírsággal büntetendő.

29. §.

Az álladalmi ügyész vagy hatóság részéről átadott hirdetmények kinyomtatásának megtagadása (20. és 21. §§.) huszonötötől kétszáz pengő forintiglan bírsággal büntetendő.

A megtagadás folytatása esetében az időszaki nyomtatvány további megjelenése a kiszabott kötelesség teljesítéseig betiltható.

Ezenkívül a főebbi kötelezettség teljesítése végetti más törvényes kényszerítő eszközök alkalmazása föntartatik.

30. §.

A közzététel végett átadott hatósági kibocsátványokhoz csatolt hozzáadásoknak vagy az ezek iránti megjegyzéseknek beiktatása, továbbá valamely lefoglalt vagy büntetésreméltónak nyilvánított nyomtatvány (21. §.) további hirdetése vagy terjesztése ötventől ötszáz pengő forintiglan bírsággal, s különösen gonosz szándék esetében azonfölül nyolcz naptól egy hónapiglan fogsággal büntetendő.

Az ezen áthágás tárgyát képező nyomtatványok, valamint az ezek készítésére szolgáló betűszedvény vagy különbeni készültek megsemmisítendők.

31. §.

Olly időszaki nyomtatványnak, mellynek kiadása a hatóság által betiltatott, hasonló vagy megváltoztatott cím alatti további közzététele, nem tekintve a rendelendő betiltást, ötventől ötszáz pengő forintiglan bírsággal, és súlyosító körülmények esetében a szerkesztő, kiadótulajdonos vagy nyomtató e miatt egytől három hónapiglan fogsággal és különösen súlyosító körülmények között a nyomtató és kiadótulajdonos az iparüzlet elvesztésével is büntetendő.

32. §.

A tiltott vagy ezekkel egyenlő nyomtatványok bevitele, árulása, hirdetése és terjesztése ötventől ötszáz pengő forintiglan bírsággal, és súlyosító körülmények között egytől három hónapiglan fogsággal büntetendő.

A terjesztésben ért illyes nyomtatványok elkobzandók. Ha a külföldről a császári birodalomba behozott nyomtatványok terjesztése a tilalom kibocsátása előtt történt; ezen nyomtatványok, – a mennyiben tartalmuk miatt bírói eljárás nem indítatik, – az országból kitakarítandók.

Ugyanezen büntetés szabandó az ideiglenesen vagy végképen betiltott lap önhatalmú kiadásának minden kísérletére, valamint az illyes lap terjesztésére is.

VIII. Czik.

A nyomtatványok büntetésreméltó tartalmaérti felelősségről.

33. §.

A ki magát nyomtatványok által valamely az általános büntető törvények szerint büntetésreméltónak nyilvánított cselekvényben teszi bűnössé, az ezen törvények által kiszabott büntetések alá esik.

34. §.

A büntetésreméltó nyomtatvány szerkesztésénél, nyomtatásánál vagy terjesztésénél közremunkáló személyek, a mennyiben ők az általános büntető törvénykönyv határozatai szerint a nyomtatvány által elkövetett büntetben vagy vétségben bűnösöknek nem találtnak, a következő esetekben a büntetésreméltó tartalomért egyidejűleg felelősek, és a köteles

figyelem és gondoskodás elmulasztása miatt az alábbi következő határozatok szerint büntetendők, és pedig;

a) a szerkesztő, fordító vagy kiadó, a mennyiben be nem bizonyítja, hogy a nyomtatás az ő tudta s bűne nélkül történt;

b) időszaki nyomtatványoknál a lapon megnevezett mindegyik szerkesztő, ha be nem bizonyítja, hogy a büntetésreméltó cikk kinyomtatása határozott akarata ellen történt, és hogy ő a jelentést erről legfőlebb a próbapéldány (3. §.) átadásaig az illető hatóságnál megtette;

c) a kiadótulajdonos, űzze bár a nyomtatványok kiadását iparüzletkép, vagy csak ezen külön esetben vállalta legyen is azt föl.

35. §.

Ezen személyeken kívül a nyomtatvány tartalmáért a nyomtató (a nyomda ügyvezetője) felelős:

a) ha iparüzletileg jogosított kiadótulajdonos a nyomtatványon nincs, vagy hamisan van megnevezve;

b) ha a nyomtatvány, külalakjánál fogva valamelly falragaszt vagy röpívet, azaz olly sajtó termelékét képez, melly egyes lapokból áll, vagy legalább egy nyomtatott íven túl nem terjed;

c) ha a nyomtatás ezen nyíltparancs 2. és 3. §§-nak áthágásával történt.

36. §.

Az eladással foglalkozó, áruló vagy terjesztő a nyomtatvány tartalmáért felelős:

a) külföldi nyomtatványoknál, ha a nyomtatvány megjelenésének helye vagy annak szerkesztője, vagy kiadótulajdonosa, avvagy a megküldés módja a nyomtatvány gyanús tartalma iránt figyelmet gerjeszteni képes, vagy ha az általános kiszabott vagy legalább szokott megjelölések, tudniillik a nyomtatvány megjelenésének helye és ideje, továbbá kiadótulajdonosának neve hiányzik, vagy helytelenül van előadva, vagy ha végre, az eladás titkos módon történik;

b) olly nyomtatványoknál, mellyek ezen nyíltparancs 5–8 §§-nak áthágásával bocsáttatnak forgalomba;

c) falragaszok és röpíveknél (35. §.).

37. §.

A büntetésreméltó nyomtatványok kiadásánál közremunkáló személyek felelőssége (34–36 §§.) a nyomtatványok és az ahhoz tartozó mellékeltek teljes tartalmára kiterjed.

A szerkesztőségnek vagy kiadónak a fölvelt beiktatások tartalma elleni óvásai és nyilatkozatai, vagy a más személyek által elvállalt kezesség, ezen törvényes felelősséget meg nem szüntetik.

38. §.

Ha valamelly nyomtatvány tartalma a törvény által büntettnek nyilvánított cselekvényt képez, úgy az ezen tartalomért felelősek mindegyike (34–36 §§.), kinek közremunkálása büntettül nem tulajdoníttatott, egytől hat hónapiglani fogsággal, és súlyosító körülmények között hat hónaptól két évigleni szigorú fogsággal büntetendő.

Ezenfölül olly időszaki nyomtatványoknál, mellyekért biztosítvány adatott, ennek az általános büntető törvénykönyv 28. §-ban megállapított mérték szerinti elvesztése ítélandó.

Ha pedig a nyomtatványért biztosítvány nem adatott, úgy az iparüzleti kiadótulajdonos ellen, vagy a mennyiben illyes a nyomtatványon nincs, vagy hamisan van megnevezve, a nyomtató (a nyomda ügyvezetője) ellen, ha közremunkálásuk nekik büntettül nem tulajdoníttatott, a fogsági büntetés mellett ötszáztól ezer pengő forintiglani bírság ítélandó.

39. §.

Ha a nyomtatvány tartalma vétséget képez, úgy az ezen tartalomért a 34–36 §§. értelmében felelősek mindegyike, a ki ugyanazon vétségben bűnösnek nem találtatik, tizennégy naptól három hónapiglan fogsággal vagy ötvenről ötszáz forintiglan bírsággal büntetendő. Súlyosító körülmények között hat hónapi fogság ítélendő.

40. §.

A 39. § esetében is, olly időszakai nyomtatványoknál, mellyekért biztosítvány adatott, egyszersmind a biztosítványnak az általános büntető törvénykönyv 251. §-ban megállapított mérték szerinti elvesztése ítélendő.

Ha pedig a nyomtatványért biztosítvány nem adatott, úgy az iparüzleti kiadótulajdonos ellen, s a mennyiben illyes a nyomtatványon nincs, vagy hamisan van megnevezve, a nyomtató (a nyomda ügyvezetője) ellen, ha közremunkálásuk nekik vétségül nem tulajdonított, száztól ötszáz pengő forintiglan bírság ítélendő.

41. §.

A sajtóügyekben ítéletileg kimondott pénzbüntetések behajtásának módja iránt, azon pénzalap iránt, mellybe ezek beszolgáltatandók, valamint a pénzbüntetésnek fogsággá leendő átváltoztatása iránt, az általános büntető törvénykönyv határozatai alkalmazandók.

IX. Cikk.

A hatóságoknak a sajtóügyekbeni illetőségéről.

42. §.

A 2. bezárólag 32. §§-nak áthágásai miatti eljárás, a határozat és a büntető ítélet végrehajtása, a rend és biztonság föntartására kirendelt országfejedelmi hatóságot, minden más esetekben a rendes bírói hatóságot, és pedig azon országokban, a hol és a meddig az 1850-diki január 17-kén kelt büntető pörrendtartás hatályos, a járási társasbíróságokat, a birodalom minden többi részeiben pedig az országfejedelmi társas büntető bíróságokat illeti.

Ha azon nyomtatvány tartalma által, mellynél a sajtórendtartás áthágása történt egyszersmind valamelly magábanvéve büntetésreméltó cselekvény követetett el, úgy azon büntető bíróság, mellyet a nyomtatvány tartalma által elkövetett büntetésreméltó cselekvény fölötti törvényhatóság illeti, köteles a sajtórendtartás áthágása fölött is ítéletet hozni.

43. §.

Azon büntetések fölött, mellyek valamelly nyomtatvány büntetésreméltó tartalma miatt (33–40 §§.) szabandók, azon bíróságok ítélnék, mellyek általában a tartalmon alapuló büntett vagy vétség fölötti határozásra hivatvák.

X. Cikk.

Az iparüzleti jogosítvány elvételéről.

44. §.

Olly iparüzőktől, kik a sajtóvali visszaélés ellen kibocsátott törvényeknek iparüzletök gyakorlata közbeni megszegései miatt már kétszer elítéltettek, további elítéltetésök esetében, az iparüzleti jogosítvány elvétethetik.

XI. Czikk.

Az elévülésről.

45. §.

A jelen nyíltparancs áthágása miatti vizsgálat és büntetés megszűnik, ha az áthágás elkövetése utáni hat hónap alatt eljárás nem indítatott, vagy ha a megkezdett eljárás ugyanannyi időn át nem folytattatott.

Ezen nyíltparancs végrehajtásával a bel- és igazságügyi ministerek a legfelsőbb rendőri hatósággal egyetértőleg bízatnak meg, és az ennek fogamatanosítása végett szükséges rendeletek kibocsátására fölhatalmaztatnak.

Kelt császári fő- és székvárosunkban Bécsben, 1852-diki május 27-kén.

Ferencz József.

Gr. Buol-Schauenstein s. k. Bach s. k. Krauss s. k.

Legfelsőbb rendeletre:

Ransonnet s. k.

Kibocsátványa a pénzügyministeriumnak 1852-diki augusztus 14-ről, melly által azon álladalmi pénztárak jelettetnek ki, mellyeknél a politikai tartalmú időszak kiadásáért, vagy az időszak kiadásáért bírósági elíteltetése esetében a biztosítvány letétethetik, s melly által az 1849-diki marczius 24-kén kelt kibocsátvány (birod. törv. lap 190. sz.) hatályon kívül tétetik.

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap L., dar. 163. sz. kiadatott és szétküldetett augusztus 21-kén 1852.)

A pénzügyminisztérium meghatározza azokat a pénztárakat, ahol a politikai lapok utáni lapbiztosíték letéhető.

Az 1852-diki május 27-kén kelt legfelsőbb nyíltparancsnak (birod. törv. lap 122. sz.), mellyel az új sajtórendtartás kibocsátatott, 15. §. szerint, a politikai tartalmú időszak kiadásáért s ugyan azon nyíltparancs 13. §. szerint más időszak kiadásáért is, ha azok bírósági elíteltetnek, a biztosítvány a letevő választása szerint vagy készpénzben vagy bemutatóra szóló, pengő pénzben kamatoló ausztriai álladalmi kötelezvényekben, a letétel napjáni börzefolyam szerint, azonban a névbeccsen fölül sohasem számítva, fizetendő le, s az első esetben a biztosítványi összegtől a kamat a cs. k. törlesztőalapnál létező kamatláb szerint fizetetik.

Azon pénztárak, mellyeknél az említett biztosítvány letételének történnie kell, az igazság-, bel- és pénzügyi ministeriumok, továbbá a legfőbb rendőri hatóság közötti értekezlet folytán következők:

[...]

**Rendelete a bel- és igazságügyi ministereknek és a legfőbb rendőri hatóság főnökének,
melly által a sajtórendtartás f. évi [1852.] szeptember 1-től kezdve a kivételes állapotban létező biralomrészekre is kiterjesztetik.**

Az 1852. május 27-én kiadott sajtórendtartás 1852. szeptember 1-jével – a határőrvidékek kivételével – a kivételes állapotban levő birodalomrészekben is hatályba lép.

Ő. cs. k. apostoli Felsége Szent-Mártonban f. évi augusztus 11-kén kelt legfelsőbb határozványával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, miszerint a sajtórendtartás f. évi szeptember 1-jétől kezdve azon biralomrészekben is, mellyek jelenleg kivételes állapotban vannak, teljes törvényerőbe léptetendő, s a sajtórendtartásban kijelelt hatóságok által foganatósítandó.

Ehhez képest szeptember 1-jétől a politikai és rendőri hatóságok, az álladalmi ügyészségek és a rendes bíróságok a sajtó által elkövetett büntetésre méltó cselekvények megbüntetése tekintetében, a büntető törvény, az illetőségi rendeletek és a sajtórendtartás által reájok ruházott szabályszerű hatáskörbe lépendnek és a katonai hatóságoknak s a hadi törvényszékeknek a sajtóügyekbeni hatásköre ugyanazon naptól kezdve megszűnik.

Bach s. k. Krauss s. k. Kempen s. k.

**Rendelete a legfőbb rendőri hatóság főnökének 1852-diki szeptember 8-ról,
a „Fränkischer Kurier” című hírlap eltiltása tárgyában.**

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap LV. dar. 178. sz. kiadatott és szétküldetett szeptember 15-kén 1852.)

A „Fränkischer Kurier” című hírlapot az 1852. május 27-én kiadott sajtórendtartás 23. §-a alapján kitiltják a „birodalom” egész területéről.

Miután a Tümmel W-nél Nürnbergben, Meyer G. felelős szerkesztése alatt megjelenő „Fränkischer Kurier” (Mittelfränkische Zeitung) című hírlap a közcsend és rend fentartásával meg nem egyeztethető irányt az ausztriai kormány elleni gyűlölséges módon tanúsított; a legfőbb rendőri hatóság, az 1852-diki május 27-kén kelt sajtórendtartás 23. §. értelmében ezen hírlapot a birodalom egész terjedelmére eltiltja.

Kempen s. k.

**Hirdetménye a[z] [erdélyi] cs. k. katonai és polgári kormányzónak 1852-
diki september 10-ről,
a rendőri és közigazgatási hatóságoknak sajtóügyekbeni illetősége iránt.**

Az erdélyi katonai és polgári kormányzó megnevezi a sajtókihágások miatt indított ügyekben illetékes erdélyi hatóságokat.

A bel- és igazságügyi ministeriumoknak s a legfőbb rendőrhatóság elnökének 1852. august. 18-ról kelt, az országos törvénylapban (XVII. darab) 1852. september 1-ről 5292 elnöki sz. a. közhírré tett rendeletére vonatkozva, melly által a sajtórendtartás 1852. september 1-jén kezdve a kivételes állapotban levő birodalomterületekre is kiterjesztetett, a hatóságoknak sajtóügyekbeni illetősége iránt az 1852. május 27-ről sajtórendtartás 42. §-sa értelmében a következők állapítatnak meg:

1-ször. A sajtórendtartás 2–32 §§-ainak áthágásai elleni büntető eljárás, határozás és végrehajtás illeti:

- a) Nagy Szeben fővárosa s az egész nagyszebeni közigazgatási kerület (szék) területén kizárólag a nagyszebeni cs. k. rendőrigazgatóságot),
- b) Brassó városa s az egész brassói vidék területén a brassói cs. k. rendőrigazgatóságot (városkapitányságot),
- c) Kolozsvár városa s az egész kolozsvári közigazgatási kerület területén a kolozsvári cs. k. rendőrigazgatóságot (városkapitányságot),
- d) Szászváros, Szászsebes, Szerdahely, Medgyes, Segesvár, Kőhalom, Nagysink, Újegyház közigazgatási járásai (székei) s Besztercze vidékének Szászréggennel együtti területén, a fenebb említett hivatalos teendők a kerületi hivatalok gyanánt működő városi tanácsokra s székhivatalokra bíztnak, s még pedig további rendelkezésig az illető hivatalok elnökeinek személyes felelőssége alatt
- e) a károlyfejérvári, kolozsvári, rettegi, udvarhelyi és fogarasi közigazgatási vidékeken, a sajtóügyekbeni hivatalos eljárás, egyedüli kivételével a kolozsvári kerületnek, a felállított cs. k. kerületi hivatalokra bízatik tiszterületök egész terjedelmére nézve, olly móddal, hogy azon városokban is, mellyekben a közvetlen a katonai vidékparancsnokságok alatt álló tanácsok léteznek, ezen községi hatóságok is az illető cs. k. kerületi hivatalok alá rendeltetnek, s azok a fenemlített sajtóügyekbeni hivatalos eljárástól elrekesztetnek.

2-szor. Minden sajtóügyekbeni tudósítások, feljelentések s más benyújtványok, továbbá az első bíróságú hatóságok határozatai elleni folyamodások, közvetlenül a cs. k. katonai és polgári kormány elnökségéhez N. Szebenbe intézendők.

3-szor. Minden más, a sajtórendtartás 42. §. szerint rendes hatóságokhoz utasított esetekben, a jelenlegi rendelet 1-ső szakaszában említett rendőri és közigazgatási hatóságok forduljanak e tárgyba vágó viszonyok között közvetlenül az illető büntető törvényszékekhez.

**Herczeg Schwarzenberg Károly s. k.
altábornagy.**

**Rendelete a pénzügyministeriumnak 1852-diki sept 13-ról,
melly által a külföldről érkező nyomtatványok körüli vámhivatali eljárásnak a
sajtótörvény fogantatása végett szükséges némelly változásai tételnek
közhírré.**

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap LVII. dar. 183. sz. kiadatott és szétküldetett a
német-magyar és német-román kettős kiadásban october 16-kán 1852.)

A rendelet meghatározza azokat a fővámhivatalokat, ahol a külföldről érkező könyvküldemények és nyomtatványok vámkezelése és egyúttal rendőrhatalósági átvizsgálása történhet. Kivételt képeznek az utazó személyes használatra magával hozott nyomtatványok, amelyek nem esnek vámkezelés alá. Ha azonban az utazó ingóságai között ugyanazon nyomtatvány egynél több példányban fordul elő, vagy ha a bevitel olyan körülmények között történik, melyekből a terjesztés szándékára lehet következtetni, akkor a vámhivatalhoz való utalásnak van helye.

Az 1852-diki majus 27-kén kelt sajtórendtartás végetti utasítás 9 §-nak határozatai szerint, a rendőri hatóságoknak a külföldről érkező könyvküldemények pontos átvizsgálása kötelességévé tételtek és megállapítatott, miszerint a nyomtatványoknak rendőri szempontbóli átvizsgálása a vámkezelés alkalmával eszközöndő, 's hogy e szerint ezen utóbbi jelenleg csak azon első osztályú fővámhivataloknál történhetik, melyeknél könyvvizsgálati bizottmányok rendelvek ki.

Ezen fővámhivatalok a következők:

[...]

Magyarországra nézve	Pest, Pozsony, Sopron
Erdélyre nézve	Nagy-Szeben, Brassó
a Vajdaságra és bánságra nézve	Temesvár
[...]	
Horvát- és Tótországra	Zágráb, Fiume
[...]	

E miatt a külföldről érkező könyvkötegek, keresztboríték alatti küldemények sat., szállítassanak bár azok postán vagy más alkalmatosság által, a határszélről kezelés végett ezen fővámhivatalokhoz utalandók, és ezen utalás alól csak az időszakai nyomtatványok vétetnek ki, melyeknek a posta általi kiosztása megengedetett.

Ez által az 1851-diki november 6-kán kelt vámjegyzékhez előemlékeztetések 29 §-nak határozatai, továbbá magának a vámjegyzéknek a vámhivatalok jogositványairól szóló határozatai, lényeges változást szenvednek, minthogy a nyomtatványok megvámozására nem minden első osztályú fővámhivatalok hatalmazták fel, és a másod osztályú fővámhivataloknak s az első osztályú mellékvámhivataloknak azon kivételes fölhatalmaztatása, – mely szerint ezek által a határforgalomban, vagy ha az utazók által saját használatukra magukkal vitt tárgyak körül forog a kérdés, a magasb osztályú hivataloknak föntartott czikkek is megvámozhatók, azon esetben, ha azoknak mennyisége a megvámozási egységet, vagy illetőleg ezen egység felét meg nem haladja, – jövendőben a nyomtatványok tekintetében hatályon kívül léptetendő, minél ezen kifejezés alatt „nyomtatványok” az 1852-diki május 27-kén kelt legfelsőbb nyiltparancs 1

§ szerint (birod. törv. lap 603. lap) kő-, fém- vagy fanyomat, verés, mintázás, vagy bármilyen gép- vagy vegytani eszközök által többszörözött irodalmi és művészeti művek értendők.

Ennélfogva a nyomtatványok megvámoztatására föl nem hatalmazott határbeli vámhivatalok a vámvonalon keresztüli bevitelben előforduló nyomtatványokat a főnemlített első osztályú fővámhivatalok valamelyikéhez, vagy ha a nyomtatványok olyan utazóknak ingóságai között fordulnak elő, a ki az államvidéken föltartózkodás nélkül utazik keresztül, azokat hivatalos lepecsételéstől azon hivatalhoz kötelesek utalni, melyen keresztül a kilépésnek történnie kell.

Ezen eljárásnak azonban nincs helye, és az utazó által magával hozott nyomtatványok utalása egészen abbahagyandó azon esetben, ha azok csupán egyes példányokban fordulnak elő, az utazó személyes használatára rendelve és minőségre és mennyiségre nézve annak szükségletéhez alkalmazvák, következésképp a vámjegyzéki előemlékeztetés 21 § 7 sz. szerint az utazási ingóságok gyanánti vámmentes kezelésre alkalmasak.

Ha azonban az utazó ingóságai között ugyanazon nyomtatvány egynél több példányban fordulna elő, vagy ha a bevitel olyan körülmények között történnék, melyekből a szétterjesztési szándékot lehetne következtetni, úgy a hivatalos zár alatti utalásnak van helye.

Jelen rendelet azon a napon lépend hatályba, mellyen az minden egyes vámhivatalnak az előjáró hatóság által meg fog küldetni.

Baumgartner s. k.

**Rendelete a legfőbb rendőri hatóság főnökének 1852-diki sept. 17-ről,
a „*Berlinische Nachrichten von Staats- und gelehrten Sachen*” (Haude-
Spanner'sche Zeitung) című lap eltiltása iránt.**

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap LVIII. dar. 188. sz. kiadatott és szétküldetett a német-magyar és német-román kettős kiadásban october 16-kán 1852.)

A rendelet a berlini „Berlinische Sachen” című napi lap terjesztését a birodalom egész területén megtiltja.

A legfőbb rendőri hatóság a Haude- és Spanner-féle hírlapkiadásban Berlinben, Spiker S. H. szerkesztése alatt megjelenő „Berlinische Sachen” című napi lapot az 1852-diki majus 27-dikén kelt sajtórendtartás 23. §-sa értelmében a birodalom egész terjedelmére nézve eltiltotta.

Kempfen s. k.

**Rendelete a legfőbb rendőri hatóságnak 1852-diki october 5-ről,
a Turinban megjelenő „L’union sociale” című hetilap eltiltása tárgyában.**

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap LX. dar. 201. sz. kiadatott és szétküldetett october 12-kén 1852.)

A rendelet a Torinóban (Turin) megjelenő „L’union sociale” című hetilap terjesztését a birodalom egész területén betiltja.

A legfőbb rendőri hatóság a folyó évi september eleje óta Turinban megjelenő „L’union sociale” című hetilapot közártalmú iránya miatt a birodalom egész terjedelmére nézve eltiltja.

Kempen s. k. a. t. n.

**Rendelete a legfőbb rendőri hatóságnak 1852-diki oktober 20-ról,
a Berlinben megjelenő „Budelmeyer Zeitung” című hírlap eltiltása iránt.**

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap LXIII. dar. 231. sz. kiadatott és szétküldetett october 27-kén 1852.)

A rendelet a „Budelmeyer Zeitung” című hírlapot a birodalom egész területén betiltja.

A legfőbb rendőri hatóság, a Dr. Cobnfeld szerkesztése alatt megjelenő „Budelmeyer Zeitung” című hírlapot, politikai és erkölcsi tekintetben folytonosan bontránkoztató iránya miatt, a birodalom egész terjedelmére nézve eltiltja.

Kempen s. k. a. t. n.

**Rendelete a legfőbb rendőri hatóság főnökének 1852-diki november 9-ről,
a Turinban megjelenő „La Voce della Liberta” című időszaki irat eltiltása
iránt.**

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap LXVII. dar. 231. sz. kiadatott és szétküldetett november 20-kén 1852.)

A rendelet a Torinóban (Turin) megjelenő „La Voce della Liberta” című hírlap terjesztését a birodalom egész területén betiltja.

A legfőbb rendőri hatóság a Turinban Dr. Brofferio szerkesztése alatt megjelenő „La Voce della Liberta” című hírlapot forradalmi iránya miatt a birodalom egész terjedelmére nézve eltiltja.

Kempen s. k. a. t. n.

**A hadügyministeriumnak 1852-diki november 22-kén kelt rendelete,
melly által az 1852-diki november 20-kán kelt legfelsőbb határozvány
következtében, az 1852-diki május 27-kén kelt sajtórendtartás a cs. k.
hadsereg, a katonai határőrvidék lakosaira és a katonai törvényhatóság alá
tartozó minden egyéb személyekre nézve is, több változtatásokkal és
hozzáadásokkal kiszabatik, és 1852-diki december 1-től kezdve hatályba
léptetik.**

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap LXIX. dar. 244. sz. kiadatott és szétküldetett december 4-kén 1852.)

Az 1852. május 27-ei császári sajtórendtartás 1852. december 1-től a cs. k. hadsereg, a katonai határőrvidék lakosaira és a katonai törvényhatóság alá tartozó személyekre is kiterjed a rendeletben felsorolt eltérésekkel. Így pl. az időszaki nyomtatványok árusítása engedélyének megadása a katonai határőrvidék területén az országos katonai parancsnokság jogköre. Biztosítékköteles időszaki nyomtatvány kiadásában vagy szerkesztésében sem szolgálatban levő, sem nyugalmazott, sem rendfokozatának megtartásával kilépett tiszt, sem pedig a hadsereg közigazgatásában alkalmazott egyéb személyek nem vehetnek részt. A katonai törvényhatóság alá tartozó egyéb személyek a biztosítékköteles időszaki nyomtatvány kiadásához vagy szerkesztéséhez engedélyt a katonai határőrvidéken kívül a legfőbb rendőri hatóságtól; a katonai határőrvidék területén pedig a hadügyminisztériumtól kötelesek kérni. A biztosítékfizetésre nem kötelezett időszaki nyomtatványok kiadására vagy szerkesztésére engedélyt katonai személyeknek a hadügyminisztériumtól, a katonai törvényhatóság alá tartozó minden más személynek pedig az országos katonai parancsnokságtól kell kérnie. A katonai határőrvidéken sajtóterméket ideiglenesen vagy véglegesen az országos katonai parancsnok tilthat be. A sajtórendtartás, illetve ezen rendelet szabályainak áthágása esetén a büntető eljárás, a büntető ítélet hozatala és végrehajtása a katonai törvényhatóság alá tartozó személyek ellen a katonai hatóság illetékességébe tartozik.

Ő. cs. k. apost. Felsége Bécsben 1852-diki november 20-kán kelt legfelsőbb határozványával elrendelni méltóztatott, miszerint az 1852-diki majus 27-kén kelt legfelsőbb nyíltparancssal a katonai határőrvidéken kívül minden koronaországokra nézve kibocsátott sajtórendtartás, a cs. k. hadseregre, a katonai határőrvidék lakosaira, valamint a katonai törvényhatóság alá tartozó minden egyéb személyekre nézve is, azonban a következő változásokkal, kötelező erejűvé tétessék, és a sajtóvali visszaélés ellen kibocsátott minden előbbi törvényes határozatok egyidejűleges megszüntetése mellett, 1852-diki december 1-től kezdve hatályba léptessék.

Először. A meghatározott időszaki nyomtatványok elárusítása végetti engedélyek megadása, a melly a sajtórendtartás 8. §. szerint a helytartót illeti, a katonai határőrvidéken kívül a katonai törvényhatóság alá tartozó személyekre nézve is a helytartóra ruháztatik; a katonai határőrvidékben pedig ezen engedélyek az országos katonai parancsnokság által adandók.

A szent képek, imádságok és imakönyvek elárusítása végetti engedélyek megadása a katonai határőrvidéken kívül a sajtórendtartás 8. §-ban megnevezett polgári hatóságokat, a katonai határőrvidékben pedig a 8. §-ban elősorolt körülmények között, az ezredi parancsnokságot, illetőleg a községi magistratust, és az illyes parancsnokság alá nem tartozó, eladásért folyamodókra nézve, az országos katonai parancsnokságot illeti.

A fölött, hogy ezen jogosítvány át ne hágassék, a katonai határőrvidékben azon hely katonai hatósága, a hol az eladás történik, a katonai határőrvidéken kívül pedig a sajtórendtartás által erre hivatott polgári hatóság köteles öröködni.

Másodszor. Biztosítékköteles időszaki nyomtatvány kiadása vagy annak szerkesztésébeni részvétel, valamint politikai vagy a hadsereg fegyelmére, szellemére avvagy szolgálati kötelességére ártalmasan ható czikkeknél időszaki nyomtatványokba iktatása, úgy a valóságos szolgálatbeli, mint nyugalmazott és rangjuk megtartásával kilépett minden tisztnek, valamint katonai szolgálatban álló avvagy a hadsereg közigazgatásánál alkalmazott minden más személyeknek is merőben tiltatik. Az ez ellen cselekvők egytől három hónapiglan fogsággal büntetendők; súlyosító körülmények mellett vagy ismétlés esetében a fogság súlyosbítható, azonban a tiszt és hivatalnokok, valamint a nem kötelezett katonai felek ezenkívül elbocsátással, altisztek lejebbitéssel büntetendők.

Hasonló büntetések alá vetvék azok is, kik katonai minőségek eltitkolása által bármely időszaki nyomtatvány kiadása végetti engedélyt csalnak ki.

Harmadszor. Az előbbi pontban elősorolt osztályokhoz nem tartozó, azonban a katonai törvényhatóság alatt álló más személyek, a biztosítékköteles időszaki nyomtatvány kiadása vagy szerkesztése végetti engedélyt, a sajtórendtartás 10–12 §§-ban foglalt különbeni szabályok megtartása mellett, a katonai határőrvidéken kívül a hadügyi ministerium által a legfőbb rendőri hatóságtól; a katonai határőrvidékben pedig a hadügyi ministeriumtól kötelesek kikérni, a melly ez iránt a legfőbb rendőri hatósággal értekezendik. Ezen személyek kötelesek magukat a nyert engedéllyel, valamint a biztosítvány letétele iránt a katonai határőrvidéken kívül a sajtórendtartás 10. §-ban erre hivatott hatóságoknál, a katonai határőrvidékben pedig az ezredi parancsnokságnál, illetőleg a községi magistratusnál igazolni.

Negyedszer. Ezen hatóságok kötelesek azon esetben, ha ezen igazolás elmulasztatnék, vagy teljesnek nem ismertetnék, az időszaki nyomtatvány kiadását minden törvényes föltételek teljesítéseig betiltani.

A sajtórendtartás 10. §-ban elősorolt kellékek valamelyikében az időszaki nyomtatvány kiadása közben történő minden változás is hasonló módon s a mulasztás ugyanazon következményei mellett, még a további kiadás előtt följelentendő.

Az ezen hatóságok intézkedései ellen támasztott panasz esetében, a melly azonban halasztó erővel nem bír, a határozat a katonai határőrvidéken kívül a koronaország helytartóját,

és további folyamodás útján a legfőbb rendőri hatóságot; a katonai határőrvidékben pedig, az országos katonai parancsnokot, és utolsó folyamodásilag a hadügyi ministeriumot illeti.

Ötödször. A biztosítékfizetésre nem kötelezett időszaki nyomtatványok kiadása vagy szerkesztése végetti engedély, a hadakozó és nem hadakozó létszámhoz tartozó katonai személyek által, míg valóságos szolgálatban vannak, a hadügyministeriumtól; a katonai törvényhatóság alá tartozó minden más személyek által pedig az országos katonai parancsnokságtól, mindkét esetben a sajtórendtartás 10. §-ban kiszabott bizonyítékok fölmutatása mellett kérendő.

Az első esetben a hadügyministerium a legfőbb rendőri hatósággal, az utóbbiban pedig az országos katonai parancsnokság a helytartóval értekezendik, és mindkét esetben, úgy az adott engedélyről s az illyes lap megjelenéséről, mint annak megszüntetéséről is a legfőbb rendőri hatóság értesítendő.

A nyert engedelem kimutatása, továbbá a kiadás megszüntetése s az ez iránti panasz támasztása tekintetében, a z előbbi két pontban a biztosítékköteles nyomtatványok iránt foglalt rendelet tartandó meg.

Hatodszor. A sajtórendtartás 15. §-ban kívánt a felőli bizonyítvány, hogy az időszaki nyomtatvány folytán a biztosítéktevő ellen bírósági eljárás nincs folyamatban, a katonai törvényhatóság alá tartozó személyeknél, személyi hatóságuktól kérendő ki.

Azon pénztárak tekintetében, melyeknél a biztosítvány lefizetése történik, a katonai határőrvidéken kívül az szolgál sinőrmértékül, a mi a pénzügyi ministeriumnak 1852-diki augusztus 14-kén kelt hirdetményében (birod. törv. lap 163 sz.) foglaltatik; a katonai határőrvidékben pedig a lefizetésnek a zágrábi és temesvári hadi pénztáraknál kell történnie.

Hetedszer. Az elvesztettnek ítélt összeg s a netalán megítélt eljárási költségek beszolgáltatása iránt a sajtórendtartás 17. §-ban kiszabott kimutatásnak a katonai törvényhatóság alá tartozó személyeknél, személyi hatóságuk előtt kell történnie, a melly erről azon hatóságot, mellyre ezen rendelet szerint az időszaki nyomtatvány kiadásának betiltását tárgyazó jog ruháztatott, haladéktalanul értesíteni, és szükség esetében az iránt, a mi a sajtórendtartás főnebbi §. szerint, az elvesztett összeg behúzása tekintetében az álladalmi ügyész teendői közé tartozik, intézkedni köteles.

Nyolczadszor. A sajtórendtartás 20. §-ra nézve megegyeztetik, miszerint a katonai törvényhatóság alá tartozó személyeknek is jogában áll az időszaki nyomtatványban előforduló tények megigazításait ezen vagy más illyes nyomtatványba beiktattatni, a mennyiben a megigazítás tartalma, mellyért felelősök maradnak, az ezen rendelt „Másodszor“ alatti pontjában foglalt szabállyal nem ellenkezik, s előljáró katonai hatóságuk részéről, – mellynek erről minden esetre jelentést kell tenniök, – az ellen nehézség nem támasztatik.

A megigazítás fölvétele megtagadásának esetében a sajtórendtartás ugyanazon §. által az álladalmi ügyészre ruházott hivatali eljárás, ha a kiadó a katonai törvényhatóság alá tartozik, ennek személyi hatóságát illeti.

Kilenczedszer. A kiadó megintése, és a nyomtatvány ideiglenes vagy végképeni betiltása, valamint sürgető esetekben a belföldön megjelenő más nem időszaki nyomtatványok eltiltása iránt, a sajtórendtartás 22. §§-ban azon koronaország helytartójának, mellyben az időszaki nyomtatvány kiadatik, s illetőleg a legfőbb rendőri hatóságnak főtartott jogosítványok, a katonai határőrvidéken kívül a katonai törvényhatóság alá tartozó személyekre nézve is ezen hatóságokat illetik.

A katonai határőrvidékben ezen jogosítványok az előljáró országos katonai parancsnokot illetik, ezek ellen a hadügyministeriumhozi folyamodás – azonban halasztó erő nélkül – fönmaradván; melly utóbbi e fölött, a legfőbb rendőri hatósággal értekezlet után határozand, és a határozatról a most említett hatóságot értesítendi.

A sajtórendtartás 23. §. által a külföldi nyomtatványok vagy ezek fordításai tekintetében a legfőbb rendőri hatóságra ruházott eltiltási jogot, ha a tárgy a katonai határőrvidéket illeti, az

országos katonai parancsnokság, s illetőleg a hadügyi ministerium gyakorolja; minden illyes eltiltásról azonban a legfőbb rendőri hatóság tudósítandó; az országos katonai parancsnokság intézkedései ellen a hadügyministeriumhozi folyamodás útja nyitva áll.

Tizedszer. Az eltiltott, vagy a sajtórendtartás s illetőleg jelen hirdetmény szabályai meg nem tartásával kiadott nyomtatványnak a sajtórendtartás 25. §-ban kiszabott elkobzása, mihelyest ezt a katonai hatóság, vagy a katonai határőrvidéken kívül a közrend és biztonság föntartására kirendelt polgári hatóság is, elrendelendőnek találja, a katonai törvényhatóság alá tartozó személyek ellen, személyi hatóságuk által, – a mellyet előforduló esetekben a polgári hatóság megkeresni köteles, – haladéktalanul végrehajtandó.

Ha az elkobzás a polgári hatóság által rendeltetett el, a folyamodásra nézve a 25 §. szabályai érvényesek.

Ha pedig az intézkedés a katonai hatóság által történt, az az elleni folyamodvány az országos katonai parancsnoksághoz, és további folyamodás útján, vagy ha a határozat közvetlenül az országos katonai parancsnokság által hozatott, a hadügyi ministeriumhoz intézendő.

Tizenegyedszer. A 33, 34 és 41 §§-ban említett általános büntetőtörvények gyanánt a katonai törvényhatóság alá tartozó személyekre nézve a főnálló katonai büntető törvények kötelezők.

A 38 és 40 §§. szerint elvesztettnek nyilvánítandó biztosítéki összeg megállapításánál, a katonai bíróságok is, egy új büntető törvénykönyv kihirdetéseig, az 1852-ki május 27-kén kelt polgári büntető törvénykönyv 28 és 251 §§. határozatait kötelesek sinórmértékül venni olly módon, hogy a katonai személyek ellen ítéletileg ugyanazon összeg elvesztése mondandó ki, a melly azon esetben fogna szabadni, ha a sajtó által elkövetett büntett vagy vétség a polgári büntető törvénykönyvben az ellen határozott büntetéssel lenne fenyítendő.

A katonai személyektől behúzandó összeg a sérvitézi pénzalapra, s a katonai határőrvidékben azon hely kórházi vagy szegényi pénzalapjára, a hol a büntetésreméltó cselekvény elkövetetett, és a hol illyes pénzalap nem létezik, a közönséges vagy katonai községi jövedelmi pénzalapra száll.

Tizenkettedszer. Ezen sajtórendtartás, illetőleg a jelen rendelet szabályai minden áthágása fölötti eljárás, a büntető ítélet hozatala és végrehajtása, a katonai törvényhatóság alá tartozó személyek ellen, a katonai hatóságot illeti.

A 2, – berekesztőleg 32 §§. áthágásai miatt ezen hivatalos eljárás a vádlott személyi hatósága által kijelölendő bizottmány által, – melly három tisztből álland, kik közül az egyik őrnagy vagy legalább is kapitányi tisztséget visel s elnököl, egy a tárgyalást vezető hadbíró meghívása mellett – eszközlendő, melly bizottmány azonban köteles az általa hozandó ítéletet elhatározás végett a bíróság fölé rendelt parancsnok elibe terjeszteni.

A katonai határőrvidékbeli községi magistratusoknál ezen bizottmány a polgármester elnöklete alatt, két ülnök s egy igazságügyi előadó meghívása mellett létesítendő, s az ítélet fölött a magistratus bírósági ülésében határozat hozandó.

Minden egyéb olly áthágási esetekben pedig, mellyekben a nyomtatvány tartalma által büntethető cselekvény követtetik el, az illető katonai bíróságok kötelesek föllépni és a főnálló katonai büntető törvények szerint eljárni.

A katonai törvényhatóság alá tartozó személy ellen, a katonai határőrvidéken kívül hozandó minden illyes ítéletről azon koronaország helytartója is értesítendő, a hol az ítélet hozatott.

Csorich s. k.

**Rendelete a belügyministeriumnak és a legfőbb rendőri hatóságnak 1852-
diki december 24-ről,
*melly által a „Pest-Ofner Zeitung” című hírlap és a „Budapesti Hírlap”
Magyarországra nézve hivatalos hírlapoknak nyilváníttatnak.***

(az 1852-diki közönséges birodalmi törvény- és kormánylap LXXIX. dar. 265. sz., kiadott és szétküldetett december 31-kén 1852.)

A rendelet „Pest-Ofner Zeitung” és „Buda-Pesti Hírlap” című hírlapokat Magyarországon hivatalos hírlapoknak nyilvánítja.

A belügyministerium által a legfőbb rendőri hatósággal egyetértőleg a Pesten megjelenő „Pest-Ofner Zeitung” című hírlap és az ugyanott megjelenő „Buda-Pesti Hírlap” Magyarországra nézve a sajtórendtartás 13. §. értelmében hivatalos hírlapoknak nyilváníttatnak.

Bach, s. k. Kempen, s. k.

**A bel- és igazságügyministeriumoknak s a legfőbb rendőri hatóságnak
1853-diki ápril 26-kán kelt rendelete,
kiható a birodalom egész területére, a katonai határőrséget kivéve,
*a büntetésreméltó tartalmú s különös intézkedések által eltiltott
nyomtatványokkal, végre botrányos és erkölcstelen műtárgyakkal és
dolgokkali bánásmód iránt, nyilvános árveréseknél.***

(Birodalmi törvénylap 1853. XXIII. darab, 73., kiadott 1853. május 4-kén.)

Azok a nyomtatványok, amelyek terjesztése az 1852. május 27-ei sajtórendtartás értelmében kihágásnak minősül, árveréseken nem bocsáthatók eladásra.

A sajtórendtartás fogyanatosításával megbízott bel- és igazságügyi ministeriumok, továbbá a legfőbb rendőri hatóság a büntetésreméltó tartalmú s különös intézkedések által eltiltott nyomtatványokkal, végre botrányos és erkölcstelen műtárgyakkal és dolgokkali bánásmód tekintetében, nyilvános árveréseknél, következendőt határozzák;

1. Mindazon nyomtatványok, melyekre az 1852. május 27. sajtórendtartás (1. §.) vonatkozik, s melyeknek terjesztése sajtó-kihágásnak nyilvánítatott (24. §.), a nyilvános árveréseknél árubabocsátás és eladás alól kizárják.

2. Az illyes árverezéseket eszközölő hatóságok oda utasítatnak, hogy a közrend és biztonság föntartására hivatott fejedelmi hatóságokkal az elárverezendő nyomtatványok jegyzékét jó eleve közöljék.

3. Az utóbb nevezett hatóságok által a nyilvános árverésre nem alkalmasaknak ismert nyomtatványok, nyilvános árverésre nem bocsátandók.

4. A nyilvános árverés alól kizárt, tilos vagy büntetésreméltó nyomtatványokkal további bánásmód tekintetében a sajtórendtartás szabályai tartandók szem előtt.

5. A hagyatékoknál előforduló egyéb botrányos vagy erkölcstelen festvényeket, rajzolatokat s műtárgyakat, vagy illyes festvényekkel avagy rajzolatokkal ékesített dolgokat sohasem szabad nyilvánosan eladni vagy áruba bocsátani.

Bach. Krauss. Kempen.

**Az kereskedelmi, ipar- és középítészeti ministeriumnak 1853-ki aug. 9-kén
kelt kibocsátványa,
azon keresztboríték alatti küldemények fogalmának meghatározása iránt,
mellyeket vitelbér-mérséklés illet.**

Vitelbér-mérséklésben részsülnek azok a hírlapok, egyéb időszakai művek, röpiratok stb., amelyek kereszt- vagy szalagborítékán vagy magán a nyomtatványokon a címzésen, a keltezésen kívül semmilyen utólagos felirat nem található.

A levélvitelbéri díjak 1850-ki martius 26-dikán kelt határozatok 5 és 19.§§-aira, s az 1851-ki december 5-kén kelt megvizsgált német-ausztriai postaegyleti szerződvény 22. cikkére vonatkozólag, a vitelbér-mérséklésben részesülő keresztboríték alatti küldemények tekintetében, következő állapítatik meg:

Hírlapok s egyéb időszakai művek, röpiratok, nyomtatás, könyomás, fémnyomás vagy másoló gépek által többszörözött zeneművek, lajstromok, előrajzok, ár- és lotteria-jegyzékek, börzejegyek, hirdetmények s egyéb jelentések, körlevelek, a kereskedők ajánlványai és tudósítványai, mellyek a czimen, keleten és a névalíráson kívül semmi írott, vagy kézi bélyeggel, avagy nyomtatott betűk fölragasztása által utólagosan eszközölt, habár csak számjelekből álló hozzáadásokat vagy közbeszúrásokat, akár magára a küldeményre, akár pedig a kereszt- vagy szalagborítékra legyenek azok téve; továbbá olly javítékívek, mellyek a javításhoz tartozókon kívül egyéb változtatásokat vagy hozzáadásokat nem tartalmaznak, a levélvitelbéri díjak iránt 1850-ki martius 26-kán kelt határozatok 5. §., s a megvizsgált német-ausztriai postaegyleti szerződvény 22. cikke által szabályozott vitelbér-mérsékletben részesülnek, ha a vitelbér előre lefizetése mellett, keresztboríték vagy szalag alatt, azaz olly módon becsinálva adatnak föl, hogy tartalmuk teljesen megsemlélthetik.

E részben megengedeteik, hogy a kereszt- vagy szalagborítékon létező külső cím, magán a küldemény fején ismételhessék, nemkülönben hogy a fön kijelölt tárgyaknak több példányai is, az összes súly után járó mérsékelt vitelbér lefizetése mellett, egy kereszt- vagy szalagboríték alatt küldessenek el, a mennyiben az egyes példányokon különböző czimzettek számárai rendeltetést tanúsító megjelölés nem létezik, ezen megjelölés akár kézirat, akár bélyeg által, akár pedig nyomtatott betűk vagy czédulák fölragasztása által eszközöltetett legyen.

A keresztboríték alatti küldeményekre jelen rendelettel ellenkezőleg tett közbeszúrások, hozzáadások és megjelölések, a küldeménynek nemcsak a teljes levél-vitelbér és pótdíj alá vetését, hanem a törvényes büntetési eljárás indítását is maguk után vonják.

Baumgartner

**A bel- és igazságügyi ministerinmoknak és a legfőbb rendőri hatóságnak
1853-ki szeptember 8-kán kelt rendelete,
kiható minden koronaországokra, a katonai határőrséget kivéve,
*a sajtórendtartás 27 és 32. §§. szerint elkobzandóknak nyilvánított
nyomtatványokkal bántásmód iránt.***

(Birodalmi törvénylap 1853. LIX. darab, 177. sz., kiadatott 1853. szeptember 14-kén.)

A rendelet szabályozza az elkobzandó nyomtatványok kezelését. Az érintett nyomtatványokból a hatóságok annyit őriznek meg, amennyi a nyomtatványok azonosításához szükséges. Ha a megsemmítendő nyomtatványnak művészeti vagy tudományos értéke van, akkor azt azokkal a nyilvános intézetekkel közölni kell, amelyek a nyomtatványt kellő felügyelet alatt tudományos vagy művészeti szempontból hasznosítani tudják.

A sajtórendtartás fogantatásával megbízott bel- és igazságügyi ministeriumok s a legfőbb rendőri hatóság, az 1852-ki május 27-kén kelt sajtórendtartás 27 és 32. §§. szerint s az ennek fogantatására vonatkozó utasítás szerint elkobzandóknak nyilvánított nyomtatványokkal bántásmódra nézve következőket találják rendeltetőknek.

1. §.

Az elkobzandóknak nyilvánított nyomtatványokból mindenek előtt az elkobzási nyilatkozatot kimondó hatóságok által annyi példány tartandó vissza hivatalos használat végett, a mennyi a körülmények szerint az elkobzott nyomtatvány s tartalma azonosságának megállapítására szükségesnek ítéltetik. Ennél, ezen célból, az illyes példányoknak a politikai országos hatóság, a belügyministerium és a legfőbb rendőri hatóság elé leendő terjesztésére gond fordítandó.

2. §.

Az elkobzandóknak nyilvánított nyomtatványoknak ez után fennmaradó hátraléka a sajtórendtartás 41. §. értelmében azon pénzalapra fordítandó, melyre a büntetőtörvény határozatai szerint a portéka-, áru- és eszközökbeli büntetés száll. Az elkobzást határozó hatóság köteles ezen utalványozást kimondani és fogantatítani.

3. §.

Olly nyomtatványoknál, melyek botrányos tartalmuk miatt nyilvánítatnak elkobzandóknak, s melyeknél az említett hatóság ítélete szerint a botrány elhárítása végett az egészeni vagy részletes formaszertű megsemmítés, becsomoszolás, beolvastás s a t. által szükségesnek ítéltetik, az ezen megsemmítés után fennmaradó anyagszer, a mázolt papír s a t. kellőleg értékesítendő. A bejött árból mindenek előtt a megsemmítés költségei fizetendők. Ha ezután fölösleg marad fenn, az a 2. §. szabálya szerint alkalmazandó, ellenben a hiány a perköltségekkel együtt behajtandó. Az elkobzást ítéző hatóság köteles ezen intézkedéseket megtenni és fogantatítani.

4. §.

Azonkívül ezen hatóság a nyomtatvány ítéletileg kimondott formaszertű megsemmítésének fogantatba vétele előtt, az 1. §-ban említett példánynak a politikai országos hatósághoz beküldése alkalmával ez utóbbinak utasítását köteles kikérni, olly célból, hogy azon esetre, ha a megsemmítendő nyomtatványnak művészeti vagy tudományos bece van, az

azon nyilvános intézetekkel közöltessék, melyeknél annak kellő felügyelet alatti használatától hasznos eredmény várható.

Bach. Krauss. Kempen.

**A belügyi, igazságügyi ministerinmoknak, és a legfelsőbb rendőri
hatóságnak 1853-diki october 8-kán kelt rendelete,**

kiható a birodalom egész területére a katonai határőrséget kivéve,

***a nyomtatványok köteles példányokról vétbizonyítványoknak az azok
átvételére jogosított hatóságok és intézetek általi kiadása tárgyában.***

*Nyomtatványok köteles példányainak beszolgáltatására kötelezettek kérésre az átvételre
jogosított hatóságok és intézetek a beszolgáltatás tényéről igazolást adnak ki.*

(Birodalmi törvénylap 1853. LXX. darab, 211. sz., kiadatott 1853. october 24-kén.)

A nyomtatványok köteles példányainak a sajtó-rendtartás 4. §. szerint azok átvételére jogosított hatóságokhoz és intézetekhez beküldése felől határozott bizonyíték lehetségesítése végett, a sajtórendtartás végrehajtásával megbízott belügyi, igazságügyi ministeriumok és a legfőbb rendőri hatóság rendelendőnek találják, hogy jövőben a nyomtatványok köteles példányainak átszolgáltatására kötelezett iparosoknak kívánatukra az átvételre jogosított hatóságok és intézetek által vétbizonyítvány adassék ki.

E végre azon illető iparosok, kik vétbizonyítványt kívánnak, ennek a mintáját, melyben a beküldött nyomtatványok egész címe, az elküldés kelte és azon hatóság vagy intézet, melyhez a nyomtatvány köteles példánya beküldetik, pontosan följegyezve van, a köteles példány küldeményéhez csatolni kötelesek.

Az illető hatóság vagy intézet azután ezen vétbizonyítványt, a mennyiben az a küldeménynyel megegyezik, a beérkezés keltének kitétele mellett egy a végre megbízott hivatalnok által a maga nevében aláíratandja, és a beküldőhöz visszajuttatandja.

A sajtórendtartás 4. §-ában a köteles példányok küldeményeire nézve engedett vitelbérmentesség a sajtó-rendtartás végrehajtását tárgyzó utasítás 4. §. szerint a vétbizonyítványok ezen visszaküldeményeire is kiterjed.

Időszaki iratok és egyes jelentéktelen nyomtatványok egyes számainak egyes köteles példányai felől hivatalos vétbizonyítvány nem adatik ki.

Bach. Krauss. Kempen.

A bel-, és igazságügyi ministeriumoknak, a hadsereg főparancsnokságának s a legfőbb rendőri hatóságnak 1854. május 14. kelt rendelete, *mellynél fogva a nyomtatványok általi bármely közlés, mely a hadcsapatoknak a birodalombani mozgalmaira, vagy hasonló viszonyokra s katonai működésekre vonatkozik, a hivatalos hírlapok által közzétett tudósítások egyedüli kivételével, föltétlenül s büntetés alatt tiltatik.*

(Birodalmi törvénylap, 1854. XLIV. darab, 121. sz., kiadatott május 17-kén.)

A bel- és igazságügyi minisztérium, a legfőbb katonai parancsnokság és a legfőbb rendőrhatalóság rendelete lényegében megismétli az 1850. november 15-ei császári nyílt parancs hadimozgásokról való tudósítási tilalomra vonatkozó előírásait.

Az 1850. november 15-kén kelt legfelsőbb nyíltparancsra (bir. törv. lap 447. sz. [Kiegészítő kötet az orsz. törv. és korm. laphoz 1851., 148. sz. 192. lap]), s az 1852. május 27-kén kelt sajtórendtartásrai tekintettel, az 1854. május 14-kén kelt legfelsőbb határozvány folytán következők rendeltetnek:

I.

A nyilvános lapokban s egyéb nyomtatványokban bármely közlés, mely a hadcsapatoknak a cs. k. biralombani mozgalmára, erejére s fölállítási helyeire, a hadi kellékek szállítására s tartási helyeire vonatkozik, s általában minden illyes közlés, mely a katonai működések tervét s irányát megismertetni képes, ezennel föltétlenül tiltatik.

Ezen tilalom alól csak azon tudósítások vannak kivéve, mellyek a hivatalos lapok útján jutnak nyilvánosságra.

II.

A tilalom bármely áthágása azon országfejedelmi hatóság által, melyet a sajtórendtartás 42. § szerint, a sajtórendtartás 2- bezárólag 32. §§-nak áthágása miatt az eljárás, határozás s a büntető ítélet végrehajtása illeti, 500 forintigani bírsággal büntetendő.

III.

Ha az áthágás a háborúnak valóságos vagy fenyegető kiütésekor történik, az illető lap tüstint lefoglalandó, s másodszori áthágás esetében a hírlap bizonyos időre, vagy a főnforgó viszonyok határozatlan tartalmáig betiltandó.

Báró Bach. Báró Krausz Gróf Wratistlaw. Báró Kempen.

**Hirdetés a magyarországi cs. k. orsz. pénzügyigazgatóságtól 1854-diki
october 6-ról 26,695. sz. a.**

A császári és királyi országos pénzügyigazgatóság kijelöli azt az öt adóhivatalt, amelyek a naptárak és a hirdetések forgalmazásához előírt bélyegjegyek árusításával kizárólagosan foglalkozhatnak.

[...]

4. Ezen öt adóhivatal (*pesti, kassai, soproni, pozsonyi, nagyváradi) végül a naptári és hirdetvényi bélyegjegyek árulásával is kizárólag megbízott.

Almásy.

**A legfőbb rendőri hatóságnak 1855. május 2-kán kelt rendelete,
következő című nyomtatványnak: „La Russie et le vieux monde par
Alexandre Herten”, eltiltása.**

(Birodalmi törvénylap 1855. XXI darab, 83. sz., kiadatott 1855 május 26.)

A legfőbb rendőri hatóság „La Russie et le vieux monde par Alexandre Herten. Jersey. Imprimerie universelle. 1854.” című nyomtatványt betiltja.

A legfőbb rendőri hatóság következő című nyomtatványt: „La Russie et le vieux monde par Alexandre Herten. Jersey. Imprimerie universelle. 1854.”, a sajtórendtartás 23 §-nak s a sajtórendtartás foganatosítása végetti utasítás 15 §-nak értelmében általánosan eltiltandónak találta.

Kempen, altábornagy.

**A pénzügyi ministeriumnak 1855. május 16-kán kelt rendelete,
kiható minden koronaországokra,
azon mód iránt, mellyen a naptáraktóli adó lefizetendő.**

(Birodalmi törvénylap 1855, XXII. darab, 92 sz., kiadatott 1855. május 26-án)

A pénzügy minisztérium engedélyezi, hogy az országos pénzügyi hatóságok székhelyein a naptárak után fizetendő adót a naptárak megbélyegzése által róják le.

A pénzügyi ministerium megengedendőnek találja, hogy az országos pénzügyi hatóságok székhelyein a naptáraktóli adó, mint eddig, azoknak megbélyegzése által fizettethessék le. Azon időpont, melyben ezen intézkedés életbe lép, s azon hivatal, melyre ezen hivatalos működés teljesítése bízott, az illető országos pénzügyi hatóság által fog közhírré tétetni.

Báró Bruck

A pénzügyi ministeriumnak 1855. június 10-kén kelt kibocsátványa,
kiható a közös vámkapcsolat minden koronaországaira,
a német vámegyleti álladalmak szabad forgalmábóli könyvek s a t.

(Birodalmi törvénylap 1855. XXIV. dar., 96 sz., kiadatott 1855. június 20-kán).

Az osztrák vámterület és a német vámegylet vámterülete között könyvek, térképek, (tudományosak), zeneművek és papírképek, amennyiben azokat az érintett területen adták ki, vámmentesen szállíthatók.

Az 1853. február 19-kén kelt szerződvény (Orsz. korm. lap 1853, XXII. dar., 207. sz., 891. lap) I. A. melléklet 19. pont harmadik kikezdésében foglalt határozatoknak a német vámszövetség álladalmaiban divatozó értelmezései tekintettel, mind a két vámvidékbeni egyforma eljárás létesítése végett, a modenai és pármái hercegi kormányokkal egyetértőleg, az 1853. december 5-kén kelt vámjegyzék (Uo. XXV. dar., 265. sz., 998. lap.) 79. a) és b) tételéhez 1. jegyzetnek következő megváltoztatása állapított meg:

Könyvek, térképek, (tudományosak), zeneművek és papírosni képek, nemkülönben fekete vagy színes közönséges képívek, a mennyiben ezen tárgyak az ausztriai vámkapcsolathoz vagy a német vámegylethez tartozó álladalmakban nyomattak s adattak ki, vagy ezen két vámegylet egyikében nyomattak s a másodikban adattak ki, a vámegyleti álladalmak felőli határon keresztül ezen álladalmak szabad forgalmából vitetvén be, vámmentesek.

Ezen vámjegyzéki határozat azon napon lépend hatályba, mellyen a vámhivatalok tudomására fog jutni.

Báró Bruck.

Hirdetés a cs. k. pénzügyigazgatóság soproni osztályától 1855-diki július 19-kéről 11,405 sz. a.

a megengedett naptár-bélyegzés hatályba lépésének kezdete iránt az ottani közigazgatási területben.

A magyarországi császári és királyi országos pénzügyigazgatóság 1854-ki október 6-án 26695 sz. a. (orsz. korm. lap II. R. 26. sz.) kelt rendeletének 2. §-a módosul, amennyiben a naptárak megbélyegzését a cs. k. soproni fővámhivatal fogja végezni.

Hivatkozva a cs. k. pénzügyministeriumnak 1855. május 16-kán kelt rendeletére (Orsz. korm. lap 1855., I. R. XII. dar., 99. sz. 291. lap.), köztudomásra adatik, miszerint a naptáraknak az említett magas rendelvénnyel folytán megengedett bélyegzése a cs. k. soproni fővámhivatalra bízott, s ezen naptár-bélyegzés azon felekre nézve, melyek az érintett engedélyt használni kívánják, a nevezett fővámhivatalnál 1855 július 26-kán fog kezdődni.

Ennélfogva a magyarországi cs. k. országos pénzügyigazgatóság 1854-ki október 6-kán 26695 sz. a. (orsz. korm. lap II. R. 26. sz.) kelt rendeletének 2. §-a részletes változtatást szenved.

Mitis.

Hirdetés a cs. k. pénzügyigazgatóság budai osztályától 1855-diki július 20-káról 22, 721 sz. a.,

a naptárak bélyegzésével megbízott hivatalnak s azon időpontnak meghatározása iránt, melyben e rendszabály kezdetét veendi.

Nemcsak a naptárak, hanem a játzókérttyák megbélyegzésével is megbízzák vidéken a pesti cs. k. adóhivatal. A rendelkezés 1855. augusztus 1-jétől kell alkalmazni.

Függelékül a magas pénzügyministeriumnak 1855. május 16-kán kelt rendeletéhez (orsz. korm. lap 1855, XII. dar., 99. sz.), s hivatkozva az egyesülve önállott magyarországi országos pénzügyigazgatóságnak m. é. október 6-kán 26,695 sz. a. (orsz. korm. lap 1854, II. R., XIX. dar., 26. sz.) kelt hirdetvényére, ezennel köztudomásra adatik: miszerint ezen cs. k. pénzügyigazgatósági osztály vidéken nemcsak a naptárak, hanem a játzókérttyák megbélyegzése is a pesti cs. k. adóhivatalra bízott, s az időpont melyben e rendszabály kezdetét veendi, 1855 augusztus 1-jére határozottatott.

Konečný.

**Hirdetés a cs. k. pénzügyigazgatóság nagyváradai osztályától 1855-diki
augustus 29-kéről 11,138 sz. a.,
a naptárak bélyegzésével megbízott hivatalnak s azon időpontnak
meghatározása iránt, mellyben ezen rendszabálynak kezdődnie kell.**

*A naptárak megbélyegzésével a pénzügyigazgatóság nagyváradai osztálya területén a debreceni
jövedéki főhivatalt bizzák meg. Ez a rendelkezést október 1-től kell alkalmazni.*

A magyar cs. k. pénzügyministerium f. é. augusztus 2-kán 35,092 sz. a. kelt
kibocsátványával megengedni méltóztatott, hogy a naptárak megbélyegzése ezen közigazgatási
területben a debreczeni cs. k. jövedéki főhivatalra ruháztassék.

Melly határozat azon megjegyzéssel adatik köztudomásra, hogy az időpont, mellyben e
rendszabálynak kezdődnie kell, f. é. october 1-jére tűzetik ki.

Keszlerffy.

A pénzügyi ministeriumnak 1855. september 13-kán kelt kibocsátványa
kiható minden koronaországra,
a hirdetvényektől adó lefizetésének módja iránt.

(Birodalmi törvénylap 1855. XXXV. dar. 164. sz., kiadatott 1855 september 26-kán.)

*A koronaországok fővárosaiban, ahol korábban bélyeghivatal volt, a hirdetések után fizetendő
adó is leróható bélyeggel.*

A pénzügyi ministerium megengedőnek találja, hogy azon koronaországok
fővárosaiban, mellyekben a bélyegjegyek behozatala előtt bélyeghivatal létezett, a
hirdetvényektől adó, ha azt az adókötelezettek kívánják, mint elébb, azok megbélyegzése által
fizettethessék le.

Azon időpont, mellyben ezen intézkedés kezdődni fog, s azon hivatal, mellyre ezen
hivatalos cselekmény bízva van, az illető országos pénzügyi hatóság által fog közhirrre tétetni.

Báró Bruck.

1857. october 23-kán kelt császári rendelet,
kiható minden koronaországokra,
***melylyel az 1850. september 6-kán kelt törvénynek (birod. törv. lap CXIX.
darab, 345. sz.) a hirdetések s folyóiratokat tárgyazó határozatai
megváltoztatnak.***

(Birodalmi törvénylap 1857. XLI. darab, 207. sz., kiadatott 1857. october 31-kén.)

Módosítja az 1850. szeptember 6-án kelt törvényt. A naponta vagy legalább heti egyszer megjelenő, lapbiztosíték (kaució) letételére kötelezett belföldi időszakai nyomtatványok vonatkozásában is bevezeti a bélyegilleték-fizetési kötelezettséget, melynek mértéke példányonként 1 krajcár (1–2. §). A külföldi hírlapok az illeték tekintetében a belföldiekkel azonos elbírálás alá esnek. Az illetékköteles hirdetések vagy tudósítások belföldi időszakai lapokba való elhelyezése után fizetendő illeték tíz krajcárról 15 krajcárra emelkedik.

Ministereim s birodalmi tanácsom meghallgatása után az 1850. september 6-kán kelt törvénynek [Orsz. törv. és korm. lap] következő változtatásait határoztam el:

1 §.

Az 1852. május 27-kén kelt sajtórendtartás (birod. törv. lap XXXVI. darab 122. sz.) 13. §. folytán biztosítvány letételére kötelezett belföldi időszakai nyomtatványok, azon lap vagy lapok tekintetében, melyekért a biztosítvány leteendő, bélyegadó alá vettetnek, ha naponként vagy legalább is hetenként egyszer jelennek meg.

2. §.

A bélyegilleték a főlapról fizettetik, s annak minden példányától 1 krra határoztatik. Ha valamely napon főlap nem, hanem csak melléklet jelenik meg, úgy az illeték ettől fizetendő.

3. §.

A bélyegilletéket az időszakai irat nyomtatása előtt kell lefizetni; ennél fogva a bélyeg a hivatalhoz még nyomtatlanul vitt papirosra nyomatik, s annak a nyomtatás után az illetékköteles lap első oldalán kell megjelennie.

4. §.

Az 1850. september 6-kán kelt törvény 22. §-ban említett külföldi hírlapokkal az illeték tekintetében úgy kell bánni, mint a belföldiekkel. Az illeték a nyomtatványrai előfizetés alkalmával postaintézeteim által beszedendő s a bélyegjövedék számára beszámolandó. A nyomtatványra a kiszolgáltatás alkalmával csak a postabélyeg nyomatik.

5. §.

A folyóiratoktól a postaintézetek általi szállításért beszedendő illeték kiszámításánál, a bélyeg alá vetett lapok előfizetési árából a bélyegilleték összege levonandó.

6. §.

Oly hirdető vagy értesítő lapok, melyek nem valamely folyóirat alkatrészeképp adatnak ki, mindenik példány után a folyóiratokra nézve megállapított bélyegilleték alá esnek, akár időszakilag vagy nem időszakilag jelenjenek meg, s bármi módon terjesztessenek el. Hasonlóképp azon nem politikai tartalmú belföldi időszakai lapok is, melyek hirdetéseknek vesznek

föl. Az azokba beiktatott illetékköteles hirdetések és értesítések ezenkívül azon illeték alá vettettek, mely a folyóiratokba ilyes beiktatásoktól fizetendő.

7. §.

Az 1850. szeptember 6-kán kelt törvény 26. §-ban megállapított beiktatási illeték 10 krról 15 krra emeltetik föl.

8. §.

A bélyegilletékek lefizetésére azon vállalat köteleztetik, a melyből a folyóirat vagy a hirdető avagy értesítő lap nyomtatása kikerült.

9. §.

Ugyanaz köteles a nem időszakilag megjelenő hirdető vagy értesítő lapoktól is a járandó beiktatási illetékeket, a hirdető lap egy bélyegzetlen példányának hozzátűklása mellett a kiadás napján az arra rendelt jövedéki hivatalhoz beküldeni.

10. §.

Ezen illetékek lefizetéseért a jelen rendelet 8. és 9. §-ban kijelölt személyeken kívül ezekkel együtt, s egymás között egyetemlegesen a folyóiratok s hirdető lapok kiadótulajdonosai kezeskednek.

11. §.

Az időszaki hirdető lapokra az 1850. szeptember 6-kán kelt törvény 27. §. alkalmazandó.

12. §.

A 3. 6. és 9. §§-ban foglalt határozatok meg nem tartása, valamint az 1850. szeptember 6-kán kelt törvény 32. §-nak alkalmazásával ellenkező szokás mint jövedékrövidítés az idézett törvény határozatai szerint büntetendő.

13. §.

Jelen határozatok 1858. január 1-jén lépnek hatályba.

14. §.

Az ezen rendelet fogantatása végett szükséges intézkedések megtételével pénzügyi ministerem bíztatik meg.
Ischl 1857. october 23-kán.

Ferencz József.

Gróf Buol-Schauenstein. Bárá Bruck.

Legfelsőbb rendeletre:
Ransonnet.

A pénzügyi ministeriumnak 1857. october 27-kén kelt rendelete,
kíható minden koronaországra,
a kihirdetésektől járó illetékek biztosítása tárgyában.

(Birodalmi törvénylap 1857. XLI. darab, 209. sz., kiadatott 1857. october 31-kén.)

A rendelet a hirdetések után fizetendő illetékek jobb hatékonysággal történő beszedése érdekében egyes részleteket szabályoz. Így például a bélyegköteles hirdetésekhez felhasználandó papírt a hirdetés nyomtatása előtt kell „megbélyegezni”. A nem bélyegköteles hirdetéseknel fel kell tüntetni: N. B. H. (nem bélyegköteles használatra.).

Minden vállalat, amely hirdetések nyomtatásával foglalkozik, az általa nyomtatott hirdetésekről külön följegyzést köteles vezetni. Ezen kötelezettség elmulasztása jövedéki kihágásnak minősül.

Miután az 1850. september 6-kán kelt törvény (birod. törv. lap CXIX. darab 345. sz.) 1. §-nak 4. pontjában említett hirdetések, azon hirdető és értesítő lapokat kivéve, melyek nem valamely folyóirat alkatrészeképp adatként ki, csak akkor esnek az ezen törvény 23. §-ban kijelölt bélyeg alá, ha közhelyeken kifüggesztetnek, folyóiratokhoz mellékeltetnek a nélkül, hogy azokban idézve lennének, vagy azok terjesztésével foglalkozó saját személyek által tétetnek forgalomba; a pénzügyi ministerium az idézett törvény 24. §-nak fogantatása végett következőket rendeli:

1. A belföldi nyomtatott, bélyegköteles használatra rendelt hirdetések tekintetében 1858. évi január hó 1-jétől fogva a nyomtatás után a bélyegezés s a mennyiben bélyegjegyek használhatók, a jegyek fölülbélyegezése nem fog többé megengedtetni.

2. A bélyegköteles hirdetésekre szükséges papirosnak, a hirdetés nyomtatása előtt megbélyegezve, s bélyegjegyek használatánál fölülbélyegezve kell lennie.

3. Oly hirdetésekre, melyek nem bélyegköteles használatra rendelvek, vagy a példányok azon részére, melyeknek nem ez a rendeltetése, a hirdetés utolsó sora alatt föltűnő betűkkel ezen megjegyzés nyomtatandó: *N. B. H. (nem bélyegköteles használatra.)*

4. Az ezen megjelöléssel el nem látott hirdetések, azon vállalat irányában, melyből a nyomtatás kikerült, bélyegköteleseknek tekintendők.

5. Minden vállalat, mely hirdetések nyomtatásával foglalkozik, az általa nyomtatott hirdetésekről külön följegyzést köteles vezetni, s ahoz a nyomtatott hirdetés egy példányát mellékelni. A följegyzésben előadandó: a megrendelő neve, a megrendelt példányok száma, a bélyegköteles használatra rendelt példányok száma s az átszolgáltatás ideje. Ezen följegyzés a jövedéki közlönyöknek, valahányszor kívánják, előmutatandó.

6. Ezen iparüzleti följegyzés helytelen vezetése, a könyvvitel elmulasztása, vagy más szabálytalanságok, végre az említett iparüzleti följegyzés előmutatásának megtagadása esetében, a jövedéki kihágások tárgyában büntető törvény 389–391 és 455 §§-nak határozatai alkalmazandók.

7. A hirdetésekkel vagy valamely időszak irat napi tartalmával benyomtatásnál bemázolt bélyeges papirosért az illeték akkor térítetik meg, ha ezen papiros azon nap közepéig, melyen az illető lap kiadatik, az arra rendelt hivatalnak átadatott. Ennélfogva ezen kedvezmény csak azon hirdetésekre alkalmazható, melyekre a kiadás napja rá van nyomva.

Báró Bruck.
Konečný.

**Hirdetés a cs. k. országos pénzügyigazgatóság pozsonyi osztályától 1857-ki november 5-kéről 24,610 sz. a.,
az időszakai nyomtatványok megbélyegzése s a beigtatási [sic!] illetékek
lefizetése iránt.**

Az időszakai nyomtatványok „megbélyegzésével” és az időszakai lapokba elhelyezett hirdetések utáni illeték beszedésével a cs. k. pénzügyigazgatóság pozsonyi osztálya a pozsonyi fővámhivatalt bízta meg.

A birodalmi törvénylap f. é. XLI. darabjában 207. sz. a. közzétett, 1857. október 23-kán kelt császári rendeletnek foganatosítása végett, mely által az 1852. május 27-kén kelt sajtórendtartás 13. §-a folytán biztosítvány letételére kötelezett időszakai nyomtatványok, valamint a hirdető és értesítő lapok 1858. január 1-től kezdve minden példány után 1 kr. bélyegadó alá vettetnek, az országos pénzügyigazgatósági osztály úgy rendelkezett, hogy előforduló esetben a bélyegzés Pozsonyban f. é. december 20-tól kezdve a cs. k. fővámhivatal által teljesítessék.

Mi pedig a hirdető és értesítő lapoktól járó beigtatási illetéknek a császári rendelet 9. §-ában meghagyott beküldését nézi [sic!], erre a cs. k. pozsonyi adóhivatal jelöltetik ki, mint melyhez ezen beküldésnek történnie kell.

**A pénzügyi ministeriumnak 1857. november 14-kén kelt kibocsátványa,
kiható minden koronaországokra,
az 1857. október 23-kán kelt császári rendelet foganatosítása tárgyában.**

(Birodalmi törvénylap 1857. XLV. darab, 221. sz., kiadatott 1857. november 20-kán.)

A nem politikai időszakai lapoknak csak azon számai után kell bélyegilletéket fizetni, melyek illetékköteles hirdetéseket tartalmaznak. A lapilleték (kaució) letételére kötelezett folyóiratok melléklapjai csak akkor mentesek a bélyegadó alól, ha a főlappal azonos időszakonként jelennek meg. Azon melléklap számok után, amelyek a főlap számainál gyakrabban jelennek meg, bélyegadót kell fizetni. Bélyegzetlen melléklapok nyomtatása és kiadása jövedékcsalásnak tekintendő. A bélyegköteles folyóirat vagy hirdető lap kiadásával foglalkozó minden vállalat jelentéssel (bevallással) tartozik a jövedékpénztárnak, amely alapján nyomon követhető a bélyegadó fizetési kötelezettség teljesítése.

Az 1857. október 23-kán kelt császári rendelet (birod. törv. lap XLV. darab 207. sz.) foganatosítása végett következő rendeltetik:

1. Miután az idézett császári rendelet 6. §. folytán a nem politikai tartalmú belföldi időszakai lapok a hirdetésekre nézve a hirdető vagy értesítő lapokkal egyenlőknek tekintendők, ennél fogva az ott kiszabott bélyegilleték az időszakai iratnak nem minden, hanem csak azon lapjaitól fizetendő, melyek valósággal hirdetményeket tartalmaznak.

2. Azon hirdető vagy értesítő lapok, melyek időszakilag jelennek meg, s azon nem politikai tartalmú belföldi időszaki folyóiratok, melyek hirdetéseket vesznek föl, kötelesek az azon kívül fizetendő beiktatási illeték tekintetében (1857. október 23. császári rendelet 7. §.) az 1850. szeptember 6-kán kelt törvény (birod. törv. lap CXIX. darab, 345 sz.) 27. §-át s az 1850. november 25-kén kelt ministeri rendeletet (birod. törv. lap 1850. évfolyam 455 sz.) szorosan megtartani.

3. Minthogy a biztosítvány letételére kötelezett folyóiratoknak azon melléklapjai, melyek nem a főlappal egyideűleg adatnak ki, csak a főlapért lefizetett bélyegilletékei tekintettel nem esnek további bélyegilleték alá, ennél fogva az említett melléklapok csak azon számban kezelhetetnek bélyegmentesen, mely a megbélyegzett főlapok számával egyenlő.

Az államkincstárnak károsodástóli óvása végett azonban mind a fő-, mind pedig az említett melléklapok megbélyegzendők. Megkülönböztetésül a melléklapok, azokat is ideértve, melyek oly napokon adatnak ki, melyeken főlap nem jelenik meg, veres színű bélyeggel fognak megbélyegeztetni, s a bélyegilleték a veres bélyeglenyomatok azon számától is lefizetendő, mely a fekete lenyomatok számát meghaladja.

4. Bélyegzetlen melléklapok nyomtatása és kiadása jövedékrövidítésnek tekintendő.

5. Bélyegköteles folyóirat vagy hirdető lap kiadásával foglalkozó minden vállalat tartozik a papiros megbélyegzése végett esetről esetre egy az érdekllett nyomda által is aláírt nyilatkozatot a jövedékpénztárnak átadni, melyben a megbélyegzendő papirosívek száma, s az ezen rendelet 3. §-ban foglalt kellék szerint, a fekete továbbá a veres bélyeglenyomatok száma, végre a járandó illeték az alább következő, példakép betöltött minta szerint kiteendő. Tévedések elkerülése végett mind a vállalat mind pedig a nyomda is köteles czímaláírását s minden abban történő változást a pénztárral írásban közölni.

6. A pénztár számfejtő könyvében minden vállalat számára saját számla nyittatik, melybe a nyilatkozatok idősorozatok szerint beiktatandók. Ezen számlából számíttatik ki, hogy mily számú veres bélyeglenyomatoktól fizetendő a bélyegilleték. A kellő időben benyújtott, a nyomtatásnál elkevert példányokért, mi alatt azonban az el nem keltek teljességgel nem értendők, a vállalat számára ugyanazon számú fekete s illetőleg veres lenyomatok mindenik hónap végén ingyen bélyegeztetnek.

Nyilatkozat mintája.

[...]

7. Minden félreértés elhárítása végett kijelentetik, hogy az 1857. október 23-kán kelt császári rendelet 4. §-nak határozata csak az előfizetés útján a cs. k. postaintézetek által kapott, a postaegyleti államokban megjelenő folyóiratokra alkalmazható, s hogy mindazon külföldi folyóiratok, melyek a belföldön biztosítvány letételére köteleztetnének (a postaegyleti államokban megjelenők is), mindenik példányért két krajczárnyi bélyeg alá esnek, ha a külföldről nem a most említett módon hozatnak be.

A könyvárusok s egyéb magánszemélyek kötelesek az 1850. szeptember 6-kán kelt. törvény 4. és 28. §§-nak rendeletét, az ezen törvény negyedik czikke szerinti büntetés elkerülése mellett szorosan megtartani.

Báró Bruck.

**Hirdetés a cs. k. országos pénzügyigazgatóság nagyváradai osztályától
1857. december 2-káról 16,708 sz. a,
melylyel a bélyegköteles időszakos folyóiratok s hirdető és értesítő lapok
papirosának megbélyegzésére, valamint a beigtatási [sic!] illetékek átvételére
rendelt hivatalok köztudomásra adatnak.**

A bélyegköteles időszakos folyóiratok és a hirdetői lapok „megbélyegzésével” a nagyváradai közigazgatási területen a debreceni cs. k. fővámhivatalt és az aradi gyűjtőpénztárt bízzák meg.

Az 1857. október 27. és november 24-kén 43073 és 45895 sz. a. kelt magas pénzügyministeri kibocsátványok következtében ezennel köztudomásra adatik, hogy az 1857. október 23. kelt császári rendelet szerint bélyegköteles időszakos folyóiratok, s hirdető és értesítő lapok papirosának megbélyegzésével a nagyváradai közigazgatási területben a debreceni cs. k. fővámhivatal s az aradi gyűjtőpénztár van megbízva.

Ezen hivatalok, valamint a szathmári gyűjtőpénztár s a nagyváradai pénzügykerületi pénztár azon beigtatási illetékek átvételére is hivatvák, melyek az idézett csász. rendelet 9. §-a következtében a nem időszakonként megjelenő hirdetővényektől és értesítővényektől fizetendőek.

Keszlerffy.

**Hirdetés a cs. k. országos pénzügyigazgatóság kassai osztályától 1857-diki
december 2-káról 17,854 sz. a.,
az időszakos nyomtatványok hirdető és értesítő lapok megbélyegzése, a
beigtatási [sic!] illetékek beszédése tárgyában.**

A bélyegköteles időszakos folyóiratok és a hirdetői lapok „megbélyegzésével” a kassai közigazgatási területen a kassai cs. k. fővámhivatal bízzák meg.

Azon időszakos nyomtatványoknak s hirdető és értesítő lapoknak megbélyegzésére, melyeknek bélyegkötelezettsége az 1857. október 23-kán kelt császári rendeletben (birod. törv. lap 207 sz.) kimondatott, a cs. k. pénzügyministerium f. é. október 27-kén 43073 sz. a. kelt kibocsátványával a kassai közigazgatási területre nézve a kassai cs. k. fővámhivatalt rendelte, melynél az idézett csász. rendelet 9. §-a szerint a hirdető és értesítő lapoktól járó beigtatási illetékek is fizetendőek.

Schaulawy

**Hirdetés a cs. k. országos pénzügyigazgatóság budai osztályától 1857-diki
december 10-kéről 38,947 sz. a.,
*melylyel az illetékköteles időszakai folyóiratok, s hirdető és értesítő lapok
papirosának megbélyegzésére; valamint a beigtatási illetékek átvételére rendelt
jövedéki illetékek köztudomásra adatnak.***

A bélyegköteles időszakai folyóiratok és a hirdetési lapok „megbélyegzésével” a budai közigazgatási területen a pesti cs. k. gyűjtőpénztárt és a miskolci cs. k. adóhivatalt bízzák meg. Ezen hivatalokban, valamint az egri, a kecskeméti, a szegedi és a kalocsai cs. k. adóhivatalokban egyszersmind a nem időszakai lapokban elhelyezett illetékköteles hirdetések és értesítések után fizetendő illetékek is befizethetők.

A f. é. october 27. és november 24-kén 43073 és 45895 sz. a. kelt magas pénzügyministeri kibocsátványokhoz képest ezennel köztudomásra adatik, hogy az 1857. october 23. kelt császári rendelet szerint bélyegköteles időszakai folyóiratok, s hirdető és értesítő lapok papirosának megbélyegzésével a budai közigazgatási területben a pesti cs. k. gyűjtőpénztár és a miskolci cs. k. adóhivatal van megbízva.

Ezen hivatalok, valamint az egri, kecskeméti, szegedi és kalocsai cs. k. adóhivatalok egyszersmind azon beigtatási illetékek átvételére is hivatvák, melyek az idézett csász. rendelet 9. §-a következtében a nem időszakonként megjelenő hirdetvényektől és értesítvényektől fizetendők.

Konečný.

**Hirdetés a cs. k. országos pénzügyigazgatóság soproni osztályától 1857.
december 21-kéről 26,454 sz. a.
*a soproni közigazgatási területben az illetékköteles időszakai nyomtatványok, s
hirdető és értesítő lapok papirosának megbélyegzésére rendelt hivatalok iránt.***

A bélyegköteles időszakai folyóiratok és hirdetési lapok „megbélyegzésével” a soproni közigazgatási területen a soproni cs. k. fővámhivatalt és a győri cs. k. adóhivatalt bízzák meg.

Az 1857. october 23-án kelt császári rendelet értelmében illetékköteles időszakai nyomtatványok s hirdető és értesítő lapok papirosának megbélyegzésére, a soproni közigazgatási területben a cs. k. pénzügyministeriumnak m. é. october 27. és december 8-kán 43073 és 50852 sz. a. kelt kibocsátványaihoz képest a soproni cs. k. fővámhivatal s a győri cs. k. adóhivatal rendeltettek.

Mitis.

A kereskedelmi, középítészeti és közlekedési ministeriumnak s a pénzügyi ministeriumnak 1857 december 23-kán kelt rendelete,
kiható minden koronaországokra,
a bélyegkötelezettség teljesítésének, posta útján elküldött belföldi bélyegköteles nyomtatványoknál ellenőrködése iránt.

(Birodalmi törvénylap 1857 LI. darab, 243 sz., kiadatott 1857. december 29-kén.)

A bélyegköteles nyomtatványokat a cs. k. postaintézetnek oly módon kell átadni, hogy a bélyegjegy a példány külső lapján látható legyen. Ha ez a feltétel nem teljesül, a postahivatal köteles a nyomtatványok felvételét megtagadni.

Azon belföldi időszakos nyomtatványoknak minden példánya, melyek az 1857 október 23-kán kelt császári rendelet (birod. törv. lap 207 sz.) értelmében bélyegkötelesek, ha annak elküldése a cs. k. postaintézetek által szalag vagy keresztkötés alatt eszközözlendő, a cs. k. postaintézetnek olyképp összehajtva adandó át, hogy a bélyegjegy a példány küllapján látható legyen.

A cs. k. postaintézetek ezen intézkedés ellenőrzésére s oly küldeményeknek, melyeknél ezen föltétel nem teljesítetett, visszautasítására utasítvák; azon esetre pedig, ha bélyegzetlen küldeményeknek elküldése kísértetnék meg, oda utasítottak, miszerint a megtalált bélyegzetlen hírlappéldányokat, az arról fölveendő hivatalos lelettel, a legközelebbi jövedéki hatósághoz a hivatalos eljárás teljesítése végett átküldjék.

Báró Bruck. Toggenburg lovag.

A pénzügyi ministeriumnak 1858. július 15-kén kelt kibocsátványa,
melylyel az 1858. július 8-kán kelt császári rendelet (birod. törv. lap 102. sz.) foganosítása végett megkívántató határozatok tétetnek közhírré.

A pénzügyminiszter a bélyegjegyek beszerzéséről tájékoztat. Eszerint bélyegjegyet a bélyeghivatalokban és az országos pénzügyi hatóság által kijelelendő hivatalban lehet beszerezni.

[...]

4. A hirdetésekre, naptárakra és külföldi hírlapokra bélyegjegyek a bélyegeladókánál nem kaphatók. Oly helyeken, hol elébb bélyeghivatalok voltak fölállítva, a bélyeg a hirdetésekre rendelt papirosra s a naptárakra közvetlenül fog fölnyomatni. Más helyeken az országos pénzügyi hatóság által kijelelendő hivatal, az illeték lefizetése mellett, a megkívántató bélyegjegyeket kiszolgáltatandja, s azokat, miután a fél által az illetékköteles tárgyra szabályszerűleg fölragasztattak, tüstint fölülbélyegzeni.

Ugyanezen eljárás követendő mindenütt azon bélyegköteles külföldi folyóiratokra nézve is, melyek nem a cs. k. postaintézetek útján hozatnak be.

Báró Bruck.

**Hirdetés a cs. k. országos pénzügyigazgatóság soproni osztályától 1858.
september 9-kéről, 16967. sz. a.,
*a hirdetvényekre és naptárakra kívántató bélyegjegyek kiadásával a soproni
közigazgatási területben megbízott hivatalok iránt.***

A soproni közigazgatási területen bélyegjegyek árusításával Szombathelyen, Győrben, Magyar-Óvárótt, Pápán, Veszprémben és Szekszárdon a cs. k. adóhivatalokat, továbbá a pécsi és a kanizsai járási gyűjtőpénztárakat bízzák meg.

Hivatkozva a f. é. július 15-kén 3299. sz. a. kelt magas pénzügyi ministeri rendelet (birod. törv. lap XXVII. dar., 103. Orsz. korm. lap. 1858, I. Rész, XXI. darab, 106. sz., 402. lap) 4. pontjára, a soproni közigazgatási területben a hirdetvények és naptárakra kívántató bélyegjegyek kiszolgáltatásával a Szombathelyen, Győrben, Magyar-Óvárótt, Pápán, Veszprémben és Szekszárdon [sic!] létező cs. k. adóhivatalok, továbbá a pécsi és kanizsai járási gyűjtőpénztárak bízzák meg.

Mitis.

**Hirdetés a cs. k. országos pénzügyigazgatóság kassai osztályától 1858.
september 15-kéről, 12,831. sz. a.,
*azon hivatalok iránt, melyek a kassai közigazgatási területben hirdetvények,
naptaárak és külföldi hirlapokrai új bélyegjegyekkel láttatnak el.***

Kassán, mint a korábbi bélyeghivatal állomáshelyén a hirdetésekre szánt papírra és naptárakra a bélyegjegyet a fővámhivatalban közvetlenül nyomják rá. A már nem forgalmazott naptárakra és hirdetésekre szóló bélyegjegyek csak a rimaszombati, a rozsnói, az eperjesi és a lőcsei cs. k. adóhivataloknál, továbbá hirdetésekre szóló bélyegjegyek az ungvári és sátorajaujhelyi cs. k. adóhivataloknál szerezhetők be.

Miután a magas pénzügyministeriumnak f. é. július 15-kén 3299. sz. a. kelt kibocsátványa szerint, a f. é. november 1-jétől fogva hirdetvényekhez, naptárakhoz és külföldi hirlapokhoz használandó új bélyegjegyek nem fognak árultatni, hanem oly helyeken, hol előbb bélyeghivatalok léteztek, a hirdetvények papírára s a naptárakra közvetlenül fölnyomatni, más

helyeken pedig az illető hivatal az illeték lefizetése mellett a kívántató bélyegjegyeket kiszolgáltatja, s azokat, mihelyt a fél által az illetékköteles tárgyra szabályszerűleg fölragasztattak, tüstint fölülbélyegzeni; továbbá oly bélyegköteles hirdapok körül is, melyek nem a cs. k. postaintézetek útján hoztnak be, hasonló eljárás követendő; ennél fogva köztudomásra adatik: miszerint Kassán, mint az elébb főállott bélyeghivatal állomáshelyén, a bélyeg hirdetvényekre szánt papírra és naptárakra, valamint a nem a cs. k. postaintézet útján behozott bélyegköteles külföldi hirdapokra a cs. k. pénzügykerületi pénztár-egyszersmind II. osztályú fővámhivatalnál közvetlenül fog fölnyomatni, ellenben nem árulható naptári és hirdetvényi bélyegjegyekkel csak a rimaszombathi, rosnyói, eperjesi és lőcsei cs. k. adóhivatalok, végre hirdetvényi bélyegjegyekkel az ungvári és s.-a.-ujhelyi cs. k. adóhivatalok fognak elláttatni.

Schaulawy.

**Hirdetés a cs. k. orsz. pénzügyigazgatóság budai osztályától 1858.
september 16-káról, 29212. sz. a.,
*a hirdetvények-, naptárak- és külföldi hirdapokra szolgáló bélyegjegyek
kiszolgáltatása végett a Pest-budai közigazgatási területben kijelölt hivatalok
íránt.***

A budai közigazgatási területen bélyegjegyek árusításával a váci, az esztergomi, a székesfehérvári, a kecskeméti, a szegedi, a kalocsai, a miskolci és az egri cs. k. adóhivatalokat bízzák meg.

A f. é. július 15-kén 3299. sz. a. kelt magas pénzügyministeri rendelet (birod. törv. lap XXVII. dar., 103. sz.) 4. pontjának teljesítéseül, f. é. november 1-től kezdve a hirdetvényekhez, naptárakhoz és a külföldről a postaintézet használata nélkül közvetlenül behozott külföldi hirdapokhoz kívántató bélyegjegyek kiszolgáltatására a váczi, esztergami, sz. fejevári, kecskeméti, szegedi, kalocsai, miskolci és egri cs. k. adóhivatalok jelöltetnek ki.

Konečný.

**A bel-, igazság- és pénzügyminisztereknek s a legfőbb rendőri hatóságnak
1858. szeptember 28-án kelt rendelete,**

kiható a birodalom egész területére,

mellyel az 1858. szeptember 25-én kelt legfelsőbb határozvány folytán a hivatalnokok nap- és mérföldpénzei, a járatí és táppénzek, a futári és kézbesítési illetékek, s általában a hatósági meghagyás folytán teljesített működésekért járó illetékek, továbbá a polgári és büntető eljárásbani tanúk, szakértők és tolmácsok illetékei, a jegyzői illetékek, végre a hírlapi jegyzői és ügynöki biztosítékok az új ausztriai pénzbecs szerint szabályoztatnak.

Az időszaki lapok után leteendő biztosítékot ausztriai pénzre átszámítva határozzák meg.

[...]

4. §.

Az 1852. május 27-kén kelt sajtórendtartás 14. §-ban az időszaki nyomtatványokra s a főnálló szabályokban a jegyzőség nemkülönben a közügynökség gyakorlására nézve kiszabott biztosítékok, azon esetben, ha azok csak 1858. november 1-je után tételnek le, az eddigi mennyiségnek ausztriai pénzbecsre átszámítása után járó összegekben fizetendők le.

Báró Bach. Gróf Nádasdy. Báró Bruck. Báró Kempen, a. t. n.

A pénzügyminisztériumnak 1858. december 5-kén kelt rendelete,

kiható minden koronaországokra,

azon folyóiratok bélyegkötelessége iránt, melyek évenként 52-szer vagy havonként 4-szer jelennek meg.

Azok folyóiratok, amelyek évente 52-szer vagy havonként 4-szer jelennek meg, a bélyegkötelezettség szempontjából a hetenként egyszer megjelenőkkel azonos elbírálás alá esnek.

Azon fölmerült kérdése folytán, hogy oly folyóiratok, melyeknek a hirdetés szerint évenként 52-szer vagy havonként 4-szer kell megjelenniök, a bélyegkötelesség alá esnek-e, kijelentik, miszerint az említett folyóiratok a hetenként egyszer megjelenőkkel a bélyegkötelességre nézve egyenlőknek tekintendők.

Báró Bruck.

A kereskedelmi ministeriumnak 1858. december 17. kelt hirdetménye,
kíható Horvát- és Tótországoknak azon területrészeire, melyekben az 1852. szeptember 4-kén
kelt házalási törvény (birod. törv. lap 252. sz.) ki van hirdetve,
**a „Sostar” nevű horvát naptár házalók általi árulásának az 1858. december 8-
kán kelt legfelsőbb határozvánnyal történt kivételes megengedése iránt.**

(A birodalmi törvénylapban 1858. LIX. darab, 242. sz., kiadott 1858. december 28-kán.)

Kivételesen engedélyezik a „Sostar” című horvát naptár házalás útján való terjesztését.

**Hirdetés a cs. k. országos pénzügyigazgatóság kassai osztályától 1859.
január 5-kéről, 143. sz. a.,
a sátor-alja-ujhelyi adóhivatalnak naptárakra szolgáló bélyegjegyekkel
ellátása iránt.**

A cs. k. sátoraljaiujhelyi adóhivatalt ellátták a naptárakra vonatkozó bélyegjegyekkel is.

Az 1858. szeptember 15-kén 12831. sz. a. kelt hirdetmény (orsz. korm. lap. II. R., XVIII. dar., 30. sz.) kapcsán ezennel köztudomásra adatik, miszerint a cs. k. sátor-alja-ujhelyi adóhivatal naptárakra szolgáló bélyegjegyekkel is ellátott.

Schaulawy.

**A kereskedelmi és népgazdászati ministériumnak 1862. máj. 15-ről kelt
rendelete,
az új levél- s hírlapi jegyek, valamint új bélyeg-lenyomatokkal levél-borítékok
kiadása iránt**

*Új levél- és hírlapi jegyeket hoznak forgalomba, amelyekre a császár fejének másolata helyett
a cs. k. birodalmi sas kerül. A régi bélyegjegyek 1863. november 30-ig érvényesek.*

Az új levél- s hírlapi jegyek, valamint új bélyeg-lenyomatokkal levél-borítékok kiadása iránt; érvényes az egész birodalomra nézve.

A levelek és keresztkötés-küldemények bérmentesítése végett új levél- s hírlapi jegyek, valamint az egyes kategóriák szerint, új bélyeg-lenyomatokkal ellátott borítékok fognak kiadatni, mihelyt a jelenleg alkalmazásban levő postai jegyek a borítékok egyik vagy másik kategóriájának készlete ki fogott merítettni.

E tekintetben a következők juttatnak tudomásra:

1. Az új levél- s hírlap-jegyeken, valamint az új levélborítékok bélyeg képében, Császár Őfelsége feje másolata helyett a cs. k. birodalmi sas veretik ki domború nyomattal, s a bélyegek borítékaira a felsőjobboldali szegletre helyeztetik.

2. A borítékok most már csak egyetlen, még pedig az eddigi kisebb alakban készítettnek, s a levelek kihullásának meggátlása végett az egész szélén mézgával körülmázoltatnak.

3. A levél-jegyek és boríték-bélyegek közül:

az 5 újkrosok (soldi) rózsaszínűek;

a 10 – “ – újkrosok kék – “ –

a 15 – “ – világos barna színűek.

A boríték-bélyegek közül:

a 25 újkrosok (soldi) rózsaszínűek.

4. A 3 újkros új levéljegyek s boríték-bélyegek, – mint eddig – zöld, a keresztkötés-küldeményekre szánt 2 újkros (soldi) jegyek sárga, s a hírlap-jegyek halvány-violaszínben készítettnek.

5. 20, 30 s 35 újkros bélyeggel ellátott levél-borítékok többé nem adatnak ki.

6. Az eddigi levél- és hírlapi jegyek s bélyeggel ellátott levél-borítékok 1863. november végéig még bérmentesítésre fordíthatatnak, 1863. dec. 1-től kezdve a régi jegyekkel ellátott levelezések s keresztkötés-küldemények, valamint a régi bélyeggel ellátott borítékban levő levelezések bérmentetleneknek fognak tekintetni.

Wickenburg s. k.

Magyarország kir. helytartójának rendelete az összes megyei és kerületi kormányzóhoz.

A helytartó felszólítja a területi kormányzókat, hogy a sajtórendtartásnak a kötelező példányokra vonatkozó 4. §-át szigorúan tartassák be, tekintettel arra, hogy a tapasztalatok szerint a köteles példányok beszolgáltatása csak „pontatlanul s hiányosan” történik. A mulasztókat 200 forintig terjedő büntetéssel fenyegeti meg.

Kelt Buda, 1862. november 22.

Tapasztaltatott, hogy a sajtórendtartás 4. §-ában meghatározott nyomtatvány-köteles példányok csak igen pontatlanul s hiányosan küldetnek be az illető helyekre.

Fölhívom ennélfogva [...], hogy a hatósága területén található nyomda-tulajdonosokat azonnal utasítani szíveskedjék, miszerint jövőben mindenrendű nyomtatványból, – hová mindazonáltal az idézett §. két utolsó pontjában foglalt alárendelt sajtó-termékek nem sorozandók, a m. kir. udvari kancelláriához Bécsben, a bécsi cs. kir. udvari könyvtárhoz, és a pesti m. kir. egyetemi könyvtárhoz egy-egy köteles-példányt; az időszaki nyomtatványokból ezenfelül egy példányt a m. kir. helytartótanács elnökségéhez annál bizonyosabban beküldeni kötelességöknek ismerjék, mert különben ezen rendelet elmulasztása miatt 200 frtig terjedő bírsággal fognak megfenyítettetni.

Budán, november 22-én 1862.

A rendőrministernek 1863. jan. 24-ről kelt rendelete,
 érvényes az egész birodalomra,
*melylyel a külföldi zsidó s héber ima- s vallási könyvek, valamint illyr s oláh
 könyvek bebocsátásában eddigi megszorítás megszüntettetik.*

Az 1863. január 18-ai „legfelsőbb határozatnak” megfelelően hatályon kívül helyezi a birodalom egész területére érvényes 1852. január 25-én kelt rendeletet, amelynek értelmében külföldi zsidó és héber ima- és valláskönyvek, valamint illír és oláh könyvek csak az illetékes helytartóságok és ország-elnökségek engedélyével voltak behozhatók.

Az 1852. évi általános birodalmi törvény- s kormánylap által (VII. darab, 29. sz.) kihirdetett, s főnnállott belügyministerium által, akkori illetékességben – mint legfőbb rendőri és sajtóügyi hatóság – kibocsátott, s a birodalom egész területére nézve érvényes 1852. jan. 25-ről kelt rendelet, melynélfogva a külföldi zsidó s héber ima- s vallás-könyvek, valamint illyr s oláh könyvek behozatala, az austriai állam terület egész területén csupán az illető helytartóságok s ország-elnökségek által előlegesen kinyerendő beviteli engedély mellett volt megengedve, az 1863. jan. 18-ki legfelsőbb határozat következtében hatályon kívül helyeztetik.

Mecséry s. k.

**Kereskedelmi ministerium rendelete 1863. november 15-ről,
újabb levél- s hírlap-bélyegek s levél-boríték érvényének meghosszabbítására
vonatkozólag; érvényes az egész birodalomra.**

A rendelet meghosszabbítja – többek között – a régi hírlapbélyegek érvényességét is 1864. február végéig.

Az 1863. május 15-ről kelt kereskedelmi ministeri határozvánnyal (bir. tör. I. 44. sz.) megállapított határidő (1863. november vége) a levél- s hírlap-bélyeg [...] levélborítékok érvényére nézve, 1864. február végéig meghosszabbítatik.

A cs. kir. kereskedelmi ministeriumért:

Kalenberg, s. k.

**Kir. helytartó őnagyméltósága körirata
minden megye és kerület t. cz. kormányzójához.**

A helytartó 1864. szeptember 15-én megjelent köriratában felszólítja a megyei és kerületi kormányzókat, hogy intézkedjenek az iránt, hogy a hatóságok és hivatalok hivatalos közleményeiket a hivatalos lapokba (Sürgöny, Ungarische Nachrichten) azon a nyelven adják le, amelyen az illető lap megjelenik. A hivatalos lapok nyomdájában és szerkesztőségében a fordításhoz szükséges apparátus nem áll rendelkezésre.

A szabály be nem tartásából adódó késedelmes megjelenésért vagy a közlemények felvételének elmaradásáért a beküldő viseli a felelősséget.

Számosabb esetek fordulván elő, melyekben hatóságok és hivatalok a „Sürgöny” és „Ungarische Nachrichten” című hivatalos lapokba felvétetni kívánt hivatalos hirdetményeket nem azon nyelven küldvén be, melyen az illető hivatalos lap szerkesztve van, ez által a hivatalos hirdetmények közzétételében késedelem okoztatott: értesítem ezennel a fencímzett urakat, hogy a hivatalos lapoknak sem kiadó-hivatalában, sem szerkesztőségében nincs aziránt intézkedés téve, hogy a hivatalos hirdetményeknek fordítása eszközöltessék; s ennél fogva a hivatalos hirdetmények mindig azon nyelven szerkesztve küldendők a hivatalos lapok kiadó-hivatalához, mely nyelven az illető hivatalos hírlap megjelenik; megjegyeztetvén, hogy e szabály meg nem tartása esetében a hirdetménynek e miatt az illető hivatalos lapba felvételében történt késedelemért, vagy ezen felvételnek éppen elmaradásáért; s a következményekért egyedül csak a beküldő hatóság[ra], vagy hivatalra fog a legszorosabb felelősség háromolni.

Felhívom tehát a fencímzett urakat, hogy a kormányzásukra bízott területen létező minden közigazgatási s bírói hatóságokat ezen szabály pontos megtartására szigorún utasítani szíveskedjenek.

[Megjelent, 1864. szeptember 15-kén.]

**Ő cs. k. Apostoli Felsége következő legfelsőbb sajátkezű iratot méltóztatott
legkegyelmesebben kibocsátani:**

Az 1865. június 8-án kelt cs. k. irat kilátásba helyezi a Helytartótanács helyreállítását, a katonai törvénykezés „kivételes működésének” megszüntetését, a polgári törvénykezés visszaállítását. A polgári törvényszékek a sajtó által elkövetett bűnügyekben azon utasítás szerint fognak eljárni, amely az 1852. május 27-ről kelt sajtórendtartáshoz függelékül kiadásra kerül.

Kedves gróf Zichy. Miután ama sajnálatraméltó állapotok, melyek Engem – 1861. május 15-ről kelt határozatom, s 1861. november 5-ről kelt sajátkezű irtom értelmében – magyar helytartótanácsom törvényes hatáskörének ideiglenes megszorítására, valamint bizonyos, a nyilvános rend fönnállása, s a személy- s vagyoni biztonság ellen irányzott büntetésreméltó cselekvényeknek kivételesen a magyar királyságomban lévő katonai törvényszékekhez utasítására, s végre azok büntető törvényhatóságának az ott alkalmazott cs. kir. polgári államhivatalnokok, szolgák s a pénzügyőrségrei kiterjesztésére bírtak, – általános

nyugalomnak a rendnek adtak helyet, s miután bizton megvárhatni hiszem, hogy minden, amaz állapotok visszatérésére czélzó netaláni fondorlatok magyar királyságom hű népének józan értelmén s a hatóságok éberségén hajótörést fognak szenvedni: – indítatva érzem Magamat, magyar helytartótanácsomnak főlebb említett kéziratom által ideiglenesen megszorított hatáskörét teljes törvényes kiterjedésében ismét helyreállítani, – az említett határozataim következtében Magyarországon hatályba léptetett katonai törvényszékeknek ez időszerinti kivételes működését f. évi július 1-től kezdve megszüntetni s az azokhoz utasított büntetésreméltó cselekvények elítélését ismét a polgári törvényszékekhez utasítani; melyek a sajtó által elkövetett büntetésreméltó cselekvények tekintetében, azon utasítás szerint fognak eljárni, mely függelékül a magyar királyságomban érvényben lévő 1852. május 27-ről kelt sajtórendtartáshoz, – az ./. alatt mellékelt terv szerint lesz kibocsátandó, s melyhez ezennel beleegyezésemet adom.

[...]

Budán, jun. 8. 1865.

Ferencz József, s. k.

Függelék az 1865. évi jun. hó 8-ról kelt legfelsőbb kéziratához.

Az I. Rész a sajtó útján elkövetett büntetendő cselekményekről és azok büntethetőségéről szól. Nyomtatvány tartalma által elkövetett büntetendő cselekmény esetében a szerző, a fordító, a kiadó, a szerkesztő, illetve a közreműködők is büntetendők.

Tilos – többek között – nyomtatvány útján valamely büntett, vétség vagy kihágás elkövetésére buzdítani, ösztönözni. Büntetendő a nyomtatvány által elkövetett istenkáromlás, vallásgyalázás, az uralkodó és az uralkodócsalád tagjainak megsértése, az államforma és a birodalom egysége elleni felhívás, valamely közhatóság munkájának erőszakos megzavarására való felszólítás, nemzetiségek, vallási közösségek, a társadalom egyes osztályai közötti békétlenség szítása, a házasság, a családi kötelékek, a magántulajdon intézményének támadása, közbiztonságot veszélyeztető álhir terjesztése. Kihágást követ el, aki másokat – név szerint vagy felismerhető jelek említése mellett – kitalált vagy elferdített tények állításával bectelenséggel vádol, aki nyomtatványokban vagy képes ábrázolatokban valaki ellen magán-, vagy családi életéből merített becsületbe vágó, akár igaz tényeket közzé tesz, aki az erkölcsösséget vagy szemérmet közbotrányt okozva sérti stb.

A nyomtatvány tartalma által elkövetett cselekvény bünvádilag nem üldözhető, ha a nyomtatvány megjelenése vagy belföldi terjesztésének kezdete óta hat hónap eltelt anélkül, hogy a vétekese ellen büntető eljárás indult volna, vagy a megindult eljárás ennyi ideig nem folytatódott volna.

A II. Rész a büntető eljárás részletes szabályait tartalmazza.

Nyomtatványok tartalma által elkövetett büntetendő cselekvények fölött – a kir. ítélőtábla törvényes bíraskodási köréhez tartozó büntettek kivételével – az illetékes megyei, szab. kir. városi vagy kerületi törvényszékek ítélnek.

Valamely időszaki nyomtatvány megjelenésének beszüntetését háromhavi tartamra a bíróság a közvádlo külön indítványa folytán csak az esetben rendelheti el, ha annak tartalma által 5 évi börtönnél szigorúbban sújtott büntényt, vagy egy évi időszakban kétszer enyhébben büntetett cselekményt, vagy büntényt és egy vétséget, illetve három ízben vétséget követtek el.

I. Rész.

Sajtó útján elkövetett tilos cselekvényekről, ezek büntetéséről és elévüléséről.

1. §.

Nyomtatványok tartalma által elkövetett tilos cselekvényeknél a cselekvény büntethetősége a szerző, fordító, kiadó, szerkesztő, s akiadó-tulajdonosra nézve az illető műnek nyomtatás végetti átadásával, a bűntársakra nézve pedig közreműködésük kezdetével számítandó.

2. §.

Ki nyomtatványban valamely büntett, vétség, avagy kihágás elkövetésére buzdít, ösztönöz, vagy csábítani törekszik, a tilos cselekvény valóságos elkövetése, vagy tilos bűnkísérlés esetén mint bűnrészes büntetendő, ha pedig az említett fölhívás eredménytelen maradt, mint bűnkísérlő azon büntetésben marasztalandó, mely az illető tilos cselekvény kísérletére lett volna kiszabandó.

3. §.

Ki valamely nyomtatványban az Istent káromolja, ki a vallás iránt megvetést tanúsít, vagy hitetlenséget igyekszik terjesztetni, büntettet követ el, s 1-től 5 évig terjedhető súlyos börtönnel s 100-tól 500 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik. Ki az álladalomban törvényesen fenálló egyház, vagy vallástársulat tanait, szokásait, vagy intézményeit kigúnyolja, vagy lealacsonyítani törekszik, ki oly vallásfelekezet megalapítására vagy terjesztésére izgat, ösztönöz, vagy csábítani törekszik, mely az álladalmi hatóság által meg nem engedhetőnek nyilvánított, – vétséget követ el, s első esetben 3 hótól egy évig terjedhető szigorú fogsággal, s 100–200 forintig emelkedhető bírsággal, második esetben pedig egy hótól egy évig terjedhető szigorú fogsággal, s 50–100 forintigani pénzbírsággal fenyítendő.

4. §.

Ki az Ő cs. k. Ap. Felsége iránti tiszteletet nyomtatványokban gyalázások, káromlások vagy gúnyolódások, vagy képes ábrázolatok által megsérti, bűntényben válik bűnössé s egytől öt évigleni súlyos börtönnel s 1000-től 3000 forintig emelkedhető bírsággal büntetendő.

5. §.

Ki a 4-ik §-ban érintett cselekvények által az Uralkodó-ház egyéb tagjait sérti meg, bűntényt követ el, s egytől öt évigleni börtönnel s 1000-től 2000 forintig emelkedhető bírsággal fenyítendő.

6. §.

Ki valamely nyomtatványban az uralkodási forma erőszakos megváltoztatására, – valamely résznek az ausztriai császárság egységes birodalmi kapcsolatából elszakítására, vagy az állam elleni külvészély, avagy beltámadás, avagy polgári háború előidézésére vagy nagyobbítására, vagy végre az osztrák birodalmi, vagy az országos alkotmányok erőszakos megváltoztatására, bár eredmény nélkül buzdít, ösztönöz s csábítani törekszik, bűntényt követ el, s tíztől húsz évigleni súlyos börtönnel s 1000-től 4000 forintig terjedhető pénzbírsággal büntetetik.

7. §.

Ki valamely nyomtatványban Ő cs. kir. Apostoli Felségének személye, az egységes osztrák birodalmi kapcsolat, az osztrák birodalmi, vagy az országos alkotmányok, az osztrák birodalmi, vagy az országos közigazgatás elleni megvetésre vagy gyűlöletre, törvények,

bíróságok, vagy más közhatóságok rendeletei, ítéletei vagy intézkedései elleni engedetlenségre, ellenszegülésre, vagy ellentállásra, vagy az adó megtagadására buzdít, ösztönöz, vagy csábítani törekszik, bűntényt követ el s egytől öt évigleni súlyos börtönnel s 500-tól 1000 ftig terjedhető pénzbírsággal fenyegetik.

8. §.

Ki nyomtatványban valamely közügyek tárgyalására hivatott gyülekezet, bíróság, vagy valamely más közhatóság összejövetelének, fenállásának vagy működésének erőszakos megháborítására vagy akadályozására buzdít, ösztönöz, vagy csábítani törekszik, bűntényt követ el, s egytől öt évigleni börtönnel s 500–1000 ftnyi bírsággal, – ha pedig e cselekvények törvényesen elismert testületek vagy oly gyülekezetek ellen irányozvák, melyek a közhatóság közreműködése vagy felügyelete alatt tartatnak, hat hónaptól egy évigleni börtönnel, s 100-tól 500 ftig emelkedhető bírsággal büntetetik.

9. §.

Ki valakit nyomtatványilag valamely ráfogott bűntettel oly módon vádol, hogy e vád (rágalom) a vádlott elleni felsőbbbségi vizsgálatra vagy nyomozásokra okot szolgáltathat, bűntényt követ el, s egytől öt évigleni súlyos börtönnel s 1000-tól 2000 ftiglani bírsággal büntetetik.

10. §.

Ki nyomtatványokban gyalázások, gúnyolódások, valótlan állítások, vagy tények elferdítése által másokat az osztrák birodalmi, vagy valamely országos képviselői testület, a cs. kir. had- és hajósereg vagy annak egyes önálló osztálya ellen gyűlöletre vagy megvetésre ingerelni, vagy a fenérintett módon hatóságok rendelkezéseit vagy határozatait lealacsonyítani, vagy másokat álladalmi vagy községi hatóságokat, avagy a kormány egyes közegei ellen hivatásszerű tetteikre vonatkozólag, – vagy valamely tanú vagy szakértő ellen bíróság előtti vallomásuk miatt gyűlöletre, megvetésre vagy alaptalan panasztételekre ingerelni törekszik, ha és a mennyiben cselekvénye súlyosabban fenyegetendő tényálladékokat nem képez, vétségben válik bűnössé s első esetben 6 hónaptól egy évig terjedhető szigorú fogsággal, s 100-tól 500 ftig emelkedhető bírsággal, második esetben pedig egy hónaptól egy évig terjedhető szigorú fogsággal, s 50-200 ftiglani pénzbírsággal büntetendő.

11. §.

Ki másokat nyomtatványilag a különféle nemzetiségek, vallási vagy más társulatok, a polgári társadalom egyes osztályai vagy rendei, avagy törvényesen elismert testületek elleni ellenségeskedésre vagy általában az álladalmi lakosokat egymás elleni pártoskodásra serkenti, buzdítja, vagy csábítani törekszik, vétséget követ el s három hónaptól egy évig terjedhető szigorú fogsággal, s 100-tól 500 ftig emelkedhető bírsággal fenyegetendő.

12. §.

Ki valamely nyomtatványban a házassági s családi intézményeket vagy a tulajdonjog fogalmát lealacsonyítja, vagy megingatni törekszik, ki másokat erkölcstelen, avagy törvényileg tiltott cselekvényekre felszólít, buzdít, vagy csábítani törekszik, vagy azokat magasztalja s igazolni igyekszik, szintén vétségben válik bűnössé, s egy hótól egy évig terjedhető szigorú fogsággal s 100-500 ftig emelkedhető pénzbüntetéssel fenyegetendő.

13. §.

Ki nyomtatványilag valamely a közbiztonságot nyugtalanító álhírt a nélkül, hogy azt igaznak tartania elegendő oka lenne, vagy ilyenmő állítólagos jóslatot közzé tesz, vagy továbbterjeszt, vétséget követ le, s 8 naptól 6 hónapiglani szigorú fogsággal s tíztől száz ftiig terjedhető bírsággal büntetetik.

14. §.

Hasonló fenyték sújtja azt, ki a bírák szavazatát, vagy a bírósági vagy közhatósági tárgyalásokról tiltott közléseket nyilvánosakká, vagy valamely oly hirdetményt mint közhatósági kibocsátványt hamisan közzé tesz, vagy továbbterjeszt, melynek egészbeni vagy részletes valótlansága előtte tudva, vagy elegendő okokból valószínű volt.

15. §.

Ki nyomtatvány útján büntetésre méltó cselekvények miatt elvesztett biztosítvány, pénzbüntetések, vagy kárpótlások fedezése vagy megtérítése végett gyűjtögetéseket vagy aláírásokat eszközöl vagy hirdet, szintén vétségben válik bűnössé s 14 naptól 6 hónapig terjedhető szigorú fogsággal s 20-100 ftiiglani pénzbírsággal büntetendő.

16. §.

Vétségben válik továbbá bűnössé:

a) ki nyomtatványilag más[t]: hamisan, a nélkül azonban, hogy cselekvénye a 9. §. értelmében bünténynyé minősítettethetnék, valamely büntetettel, vagy hamisan valamely vétség vagy kihágással vádol.

b) Ki különben is költött, vagy elferdített tények közlése által valakit névszerint, vagy reá alkalmazható ismertető-jelek által, valamely határozott bectelen, vagy oly erkölcstelen cselekvénnyel hamisan vádol, mely őt a közvélemény előtt megvetővé teheti, vagy lealacsonyíthatja.

c) Ki nyomtatványokban, vagy képes ábrázolatokban vádul valaki ellen magán-, vagy családi életéből merített becsületbe vágó, habár igaz tényeket közzé tesz.

d) A ki mást a fennértett módon, akár névszerint, akár reá illő ismertető-jelek által, bizonyos tények előadása nélkül megvetésre méltó tulajdonságokkal vagy érzelmekkel vádol, vagy közgúny tárgyává tesz.

Az a) s b) pontok alatt foglalt esetekben a vádlott bűnössé válik, ha állításai valóságát be nem bizonyítja, – vagy ha a vád oly tilos cselekvényre vonatkozik, mely fenytítőleg csak egy harmadik személy kívánatára üldöztetethetik. Ezen utóbbi esetben, valamint a c) pont alatt értett ténykörülményekre nézve is a valóság bebizonyítása helyt nem foghat.

Ha ellenben vádlott a d) pont alatt fölhozott esetekben a bűnvádi eljárás folytán állításai igazolásául a sértett fél bectelen cselekvényeire hivatkozik, a valóság bebizonyítása esetén büntelenné válik.

Ezen vétség büntetése 6 hótól egy évig terjedhető fogság, s 100-500 ftiiglani pénzbírság.

17. §.

Az előzőtt szakaszban értett tilos cselekvényekben az is bűnössé válik, s a fennírt módon büntetendő, ki az ott elsorolt megtámadásokat családok, közhatóságok, vagy hivatalos működésük tekintetében a kormány egyes közegei, törvényesen elismert testületek, vagy végre valamely megholtak jó híre ellen intézi.

Utóbbi esetben az elhunytak vérrokonai, házastársa, örökbefogadó a nevelő szülők, fogadott, nevelt vagy gyámgyermekai, vagy a vele föl- s lemenő ágbeli sógorságban állottak, házastársának testvérei, a testvéreinek házastársai jogosítvák a bűnvádi üldöztetést szorgalmazhatni.

18. §.

Ki nyomtatványilag vagy képes ábrázolatokban az erkölcsösséget vagy szemérmet durván és közbotrányt okozólag sérti, vétséget követ el, s hat hótól egy évig terjedhető szigorú fogsággal, s 100-tól 500 ftig emelkedhető bírsággal büntetetik.

19. §.

A ki sajtó útján a cs. kir. szárazföldi vagy tengeri hadsereg katonai működésének tervéről és irányáról, a csapatok és hajók mozdulatairól erejéről és felállítási helyéről, az erődítmények állapotáról, s végre hadiszerek őrizetéről vagy szállításáról közleményeket bocsát ki, ha ezek minőségéből vagy a fenforgó körülményekből felismerhető volt, hogy ezáltal az állam érdekei veszélyeztethetnének, vagy ha ily közlemények különösen is eltöltve valának, – s mennyiben cselekvénye súlyosb fenyték alá esőnek nem találta, – vétséget követ el, s 50-től 500 ftig emelkedhető bírsággal, már kitört vagy közvetlenül fenyegető háború idején pedig 14 naptól 3 hónapig terjedhető fogsággal, s 100-tól 500 ftig emelkedhető bírsággal büntetetik.

E szabály hivatalos lapok útján közzétett közleményekre nem alkalmazható.

20. §.

A ki sajtó útján valamely bírói tárgyalástól függő fenytő-perbefogási határozatot vagy vádiratot ennek a végtárgyaláskori előterjesztése előtt vagy a fenytő vizsgálat folytán felmerült bizonyítékok, vagy a vádlottak tanúk, szakértők vallomásainak tartalmát a nyomozás befejezése s mielőtt azok a végtárgyalásnál fölhasználtattak volna, közlése, vétséget követ el, s 50-500 ftig terjedhető pénzbírsággal büntetendő. – Ki valamely még folyamatban lévő büntető tárgyalás alkalmából nyomtatványilag a bizonylatok erejéről oly fejtegetésekbe bocsátkozik, a tárgyalás kimenetéről oly vélelmeket állít fel, vagy a per eredményéről oly elferdítéseket tesz közzé, melyek a közvéleményre a bírói határozatot megelőző befolyást gyakorolhatnának, szintén vétségben válik bűnössé, s 1–3 hónapig terjedhető fogsággal s 100–500 ftig emelkedhető bírsággal fenytendő.

21. §.

Az 1852. évi sajtó-rendszabálynak valamely nyomtatvány büntetésre méltó tartalmaért a tartozó figyelem s gondoskodás elmulasztása miatti felelősséget tárgyzó rendeletei érintetlenül maradnak.

22. §.

A nyomtatvány tartalma által elkövetett cselekvény bűnvádilag nem üldözhető, ha a nyomtatvány megjelenése vagy belföldöni terjesztésének kezdete óta a már hat hó folyt le s ezen idő alatt büntető eljárás, bár a lehetséges lett volna, a vétkesek egyike ellen sem indítatott, vagy a megindított eljárás ugyanannyi időn át nem folytatott. Ugyanezen elv alkalmazandó a tartozó figyelem s gondoskodásnak nyomtatványok által elkövetett tilos cselekvények tekintetébeni elmulasztására nézve is.

Megszűnteknek tekintendők továbbá a sajtórendszabály 22. §-a szerint valamely időszaki nyomtatvány kiadója ellen írásilag kiadott megintés jogkövetkezményei is, ha ezen megintés kibocsátásától két év folyt le a nélkül, hogy ezen idő alatt ugyanazon időszaki nyomtatványnak tartalma által valamely büntetésre méltó cselekvény elkövetett, vagy kiadója újabb megintetett volna.

II. Rész.

A büntető eljárásról.

23. §.

Nyomtatványok tartalma által elkövetett büntetésreméltó cselekvények fölötti fenyítő eljárás, a kir. ítélő-tábla törvényes bíraskodási köréhez tartozó büntettek kivételével (§§ 4, 5, 6, 7.) az illetékes megyei, szab. kir. városi vagy kerületi törvényszéket illeti.

A kir. ítélő-táblának fentartott büntényekre nézve annak illetősége megállapítottnak tekintendő, ha az illető nyomtatvány Magyarországon nyomtattatott, vagy terjesztetett.

Minden egyéb – valamely nyomtatvány tartalma által elkövetett büntény, vagy vétségre nézve azon megyei, szab. kir. városi vagy kerületi törvényszék illetékes, melynek kerületében a bűnös cselekvény elkövetetett. Ha a nyomtatási hely ismeretes s Magyarországon létezik, cselekvési helyül mindig ez, – ha pedig a nyomtatási hely ismeretlen, vagy Magyarországon kívül létezik, a Magyarországbani terjesztés helye tekintendő. Ha ez utóbbi esetben több bíróság lenne ugyanazon vizsgálatra nézve illetékes, az fog eljárni, mely a vizsgálatot legelőbb indította meg.

24. §.

Nyomtatványok által elkövetett bűnös cselekvények bírói üldözése a közvádló (kir. ügyigazgató, illetőleg tiszti ügyész) indítványa folytán történik.

Ha azonban a 10. §-ban elsorolt megtámadások valamelyike a cs. k. had- vagy hajósereg, vagy ezeknek egyes önálló osztályai ellen intéztetett, a bűnvádi üldöztetés csak a hadügyi, illetőleg tengerészeti minister beleegyezésével foghat helyet.

A 16. s 17. §§. eseteiben a bűnvádi eljárás az illető magánvádló, vagy megbízottjának indítványa folytán rendelendő el.

A 16. §-ban érintett bűnös cselekvényekre nézve azonban az eljárás hivatalból indítandó meg, ha azok az osztrák birodalmi képviselő, valamely országgyűlés, közhatóság, a cs. k. had- és hajósereg, vagy ezek egyes önálló osztályai ellen irányozvák. A cs. k. had- és hajósereg, vagy ezek egyes önálló osztályai ellen intézett sértések esetén a hadügyi, illetőleg tengerészeti minister beleegyezése kikérendő. Ha a megtámadás valamely közhivatalnok, vagy szolga, valamely katonai személy vagy lelkész ellen hivatásszerű cselekvényeikre vonatkozólag intéztetett, a közvádló a közérdek szempontjából a keresetet szintén megindíthatja. A közvádló ily esetekben előlegesen a sértett fél, vagy ha ez ki nem hallgattathatnék, előljárója vagy legközelebbi felsőbb hatóságának beleegyezését kérje ki. A sértett fél mindenkor jogosítva van a közvádló által megindított keresethez csatlakozhatni.

25. §.

Ha ugyanazon vádlott ellen ugyanegy időben több sajtóper, vagy ezeken kívül még más büntetésreméltó cselekvény miatt is lenne bűnvádi kereset folyamatban, a bíróság a köz- vagy magánvádló kívánatára a sajtó útján elkövetett minden egyes büntetésreméltó cselekvény iránt külön eljárást foganatosíthat, és külön ítéletet hozhat, mely elkülönítés ellen feljebbezésnek helye nincsen. Az ily elkülönített határozat esetén azonban a törvényszék bíraskodása alá csak később kerül bűnös cselekvények miatti büntetés kiszabásánál a vádlottra korábbi ítélet által már kimért büntetésre kellő tekintettel kell lenni.

26. §.

Oly nyomtatványok lefoglalására nézve, melyek tartalmuknál fogva közérdek szempontjából üldözendők, a sajtórendszabály 25. §-ban foglalt szabványok irányadók.

Minden egyéb esetben a lefoglalás csak bíróságilag kereset s a magán-vádló részéről ebben előterjesztett indítvány folytán történhetik.

Előleges lefoglalást rendelő végzések ellen külön felfolyamodásnak nincsen helye.

27. §.

Ha a közvádló valamely nyomtatvány tartalmában büntetésreméltó cselekvény tényálladékát ismeri fel, tartozik vagy az elővizsgálat megindítását az illető bíróságnál indítványozni, vagy pedig vádiratát benyújtani.

Oly vétségekre nézve, melyek csak az érdeklett fél kívánata folytán üldözhetők, az utóbbi keresete benyújtása előtt a közvádlóhoz forduljon, kinek belátásától függ, vajjon a bűnvádi keresetet kívánatához képest önmaga akarja-e megindítani, vagy sem. Első esetben az érdeklett fél szabadságában áll, a büntető eljárást a közvádlóval egyetértőleg, – második esetben pedig önmaga, vagy meghatalmazottja által folyamatba tenni.

Ha a közvádló a büntető eljárás folyamában a közreműködéstől eláll, a magán-vádló azt egyedül is folytathatja.

28. §.

Ha a köz- vagy magán-vádló valamely nyomtatványban csak vétség tényálladékát látja: a szükséges adatokat maga is megszerezheti vagy bíróságilag kinyomoztathatja.

Ez esetben a köz- vagy magán-vádló, ha a bűnvádi keresetet indokoltnak tartja, vádiratát az illető törvényszéknél benyújtja, s ahoz a vádlott megidézésére szükségelt kiadványokat kellő számban hozzácsatolja.

A vádlevelben minden vádlottnak neve, lakhelye, a vád tárgyát képező tényálladék, az illető nyomtatvány, – a köztörvények, vagy a jelen szabályok arra vonatkozó helyeinek világos kijelölésével, végre a tanúk és szakértők nevei és lakhelyei, valamint a bizonyítás alapját képezendő irományok kellőleg felhozandók.

29. §.

A törvényszék ily büntető keresetekre nézve csupán illetékességét vévén fontolóra, ha azt helyén találja, határozatilag kimondandja, miként a főtárgyalás elrendelendő.

A főtárgyalás napja ezután az annak vezetésével megbízott elnök által határoztatik meg, ki arra minden vádlottat a vádirat egy példányának közlése mellett akként idézi meg, hogy a főtárgyalásig legalább nyolcz napi időköz maradjon. Ha a vádlott saját védelmére még némely körülmények kipuhatolását vagy a törvényszék által a főtárgyalásra meghívott tanukon és szakértőkön kívül még más személyek vagy szakértők kihallgatását is szükségesnek véli, ebbéli kérelmét a tanuk nevei és lakásuk, valamint a felderítendő körülmények feljegyzése mellett legalább 24 órával a főtárgyalás napja előtt a törvényszékhez benyújtani tartozik; mi felett a bíróság a vádló meghallgatása mellett s egyúttal ez utóbbinak szintén újabb tanuk és szakértők meghívása iránt netalán teendő indítványára nézve is határoz, s ha a szükség úgy kívánná, a főtárgyalást az elrendelt nyomozások bevégzéséig elnapolja.

Az egyik vagy másik fél részéről kért ily nyomozások megtagadása miatti panaszok csak a főtárgyalás eredménye elleni feljebbvezéssel kapcsolatosan érvényesíthetők.

Ha a bíróság a főtárgyalás elrendelését megtagadja, az ellen a köz- vagy magánvádló három nap alatt a másodbírósághoz feljebbvezéssel élhet.

30. §.

Az ítélő-bírótság előtti tárgyalás nyilvános és szóbeli. Hallgatókul csak felserdült férfi személyek bocsáthatók be, fegyveresen azonban a tanácssterembe lépni tilos.

A nyilvánosság csak erkölcsiségi vagy közbiztonsági tekintetből zárható ki.

31. §.

A megyei, szab. kir. városi s kerületi törvényszékek ezen függelék által szabályozott bűnügyekben rendesen egy elnök, két bíró s egy jegyzőkönyvvezetőből álló tanácsokban határoznak; oly főtárgyalásoknál azonban, melyeknél valamely sajtó útján elkövetett oly bűntényről van szó, mely a törvény vagy jelen rendelvénnyel értelmében 5 évet meghaladó börtönbüntetéssel sújtandó, – valamint az e részbeni határozatoknál az elnökön s jegyzőkönyvvezetőn kívül négy bírónak kell jelen lennie. A szavazók eme száma sem nem szaporítható, sem nem kevesbíthető.

32. §.

A vádló vádját a főtárgyalás előtt a költségek megtérítése mellett, annak folyama alatt pedig csak a vádlott beleegyezésével vonhatja vissza. Ha a közvádló a keresettől eláll, a kártérítési igény a kincstár ellen intézhető.

33. §.

Ha valaki oly nyomtatvány tartalmánál fogva, melyre nézve biztosíték volt leteendő, bűntény vagy vétségben bűnösnek találtatott, az e függelékben kiszabott büntetésen felül még ezen biztosíték elvesztése is azon hely szegény alapja javára kimondandó, hol a bűnös cselekvény elkövetett.

Oly esetekben, midőn a marasztalás oly bűntény miatt történt, melyre a jelen függelék szerint 5 évnél súlyosb büntetés szabható, a biztosíték elvesztése annak % részétől, teljes összevéig, – minden egyéb bűnténynél 300 ftól a biztosíték feléig, végre minden vétségnél 50–300 ftig terjed; s a bíróság a biztosíték elvesztésére nézve a fenemlített legkisebb mértéken alól soha sem szállhat le.

Oly esetben is, midőn valaki nyomtatvány tartalmánál fogva a tartozó gondoskodás elmulasztása miatt lőn elítélve, a biztosíték elvesztése, tekintettel az érintett tartalomra, az elkövetett bűntény vagy vétség állandékához képest a fenebbi mérték szerint szabandó ki.

Azonkívül minden oly esetben, midőn valamely nyomtatvány tartalma által bűntény vagy vétség követtetett el, a büntetésre méltónak ítélt nyomtatvány egészen, vagy részbeni – nemkülönben annak többszörösítésére alkalmas szerek betűszedvények, lemezek, minták, kövek stb. megsemmisítése is elrendelhető.

A nyomtatványok megsemmisítése mindazáltal azon példányokra ki nem terjed, melyek már saját használatra harmadik személyek birtokába kerültek.

34. §.

Valamely időszaki nyomtatvány megjelenésének beszüntetését három havi tartamra a bíróság a közvádló külön indítványa folytán csak az esetben rendelheti el, ha annak tartalma által 5 évi börtönnél szigorúbban sújtott bűntény, vagy egy évi időszakban vagy kétszer enyhébben fenytett bűntények, vagy ilyennemű bűntény s egy vétség, vagy végre három ízben vétség követtetett el.

35. §.

A megyei, szab. kir. városi s kerületi törvényszékek határozatai elleni feljebbezés a kir. ítélő-táblához, ennek határozatai ellen pedig a hétszemélyes táblához intézendő.

Két egyhangú határozat esetén további feljebbezésnek helye nincsen.

36. §.

Ezen rendelvény minden annak tárgyát képező bűnügyre nézve alkalmazandó, melyben első folyamodási ítélet még nem keletkezett.

A katonai törvényszékek által polgári egyének ellen a polgári fenyítő-bíróságok rendes működésének ismétli megkezdése előtt hozott ítéletek felülvizsgálata a felsőbb katonai törvényszékek hatáskörébe tartozik.

37. §.

Mennyiben e szabályok eltérő intézkedést nem tartalmaznak, a magyar törvény mint törvényesen fenálló gyakorlat a sajtó terén elkövetett tilos cselekvények körüli eljárásra nézve is irányadók.

**Császári rendelet 1866. aug. 19-ről,
a nyomtatványok, (keresztkötés – küldemények), árupróbák és mustrákérti
postabér mérséklésére vonatkozólag;
érvényes az egész birodalomra**

*Módosítja az 1865. november 21-én kelt császári rendeletet. Mérsékli a postai szállítás díjtételeit, így az újságokat is olcsóbban továbbítják. Nyomtatványok postai szétküldésénél 2½ vám-latnyi súlytól 2 új korona fizetendő. A keresztkötéses nyomtatványküldemények nem lehetnek 15 vám-latnyinál nehezebbek.
Kelt, Schönbrunn, 1866. augusztus 19.*

A nyomtatványok (keresztkötés – küldemények), áru-próbák s mustráknak a levélpostávali szétküldésének lehetőleg könnyítése végett, 1865. nov. 21-én kelt rendeletem 4. pontjának megváltoztatása mellett, a belső közlekedés részerei postabér mérséklése iránt, m. évi sept. 20-ki nyíltparancsom alapján rendelem, a mint következik:

Nyomtatványok (keresztkötés küldemények), árupróbák s mustrákért, a levélpostávali szétküldésnél, a belföldön f. évi oct. 1-től kezdve, 2½ vám-latjától a 2 ujkrnyi mérsékelt postabér fizetendő, ha azok a föladásnál bérmentesíttetnek, s szabályszerű minőségűek.

Azonban azoknak nem szabad a 15 vám-latnyi súlyt túlhaladniok.

Az áru próbák s mustrákhoz jövőre semmi levelet sem szabad hozzáragasztani, vagy csatolni.

Kereskedelmi ministeremre hagyatik annak meghatározása, hogy az említett küldeményeknek melyik minőségét kelljen szabályszerűnek tekinteni.

Oly nyomtatványok, áru próbák s mustrák, melyek a 15 vám-latnyi súlyt túlhaladják, a levélpostávali elszállítás végett nem lesznek elfogadandók, s ha azok levélgyűjtési szekrényekbe tétetnének be, s ha a földő a postahivatal előtt ismeretes, annak visszaszolgáltatandók, máskülönben pedig a szekérpostával rendeltetési helyükre küldendők.

Az utóbbi esetben az azokon lévő bárczák a szekérpostabér fölszámításánál tekintetbe nem veendő.

Schönbrunn, augusztus 19. 1866.

Ferencz József, s. k.

Belcredi, s. k.

Wüllerstorff, s. k.

Legfelsőbb rendeletre:
Lovag Meyer Bernát, s. k.

**A kereskedelmi s népgazdászati ministerium rendelete 1866. sept. 5-ről,
mely határozatokat foglal magában a nyomtatványok (keresztkötés-
küldemények), áru-próbák s mustrák minősége iránt, azoknak a belföldön a
levélpostávali szétküldésénél.**

*Hatályon kívül helyezi az 1853. évi augusztus 9-i rendeletet (birod. törv. l. 1853. 1001. l.).
Újra szabályozza a postai szállítás szabályait. Nyomtatványok a belföldi levélpostával 2½ vám-
lattól 2 korona díjért szállíthatók, ha 15 vám-latnyi súlynál nem nehezebbek. A küldeményeket
úgy kell postára adni, hogy azok tartalma megállapítható legyen. A mérsékelt postai díj csak
azokra a nyomtatványokra vonatkozik, amelyek tartalmát – sem nyomtatással, sem kézírással,
sem egyéb módon – a kinyomtatás után nem változtatták meg.*

A 2½ vám-lattól 2 krnyi mérsékelt díj mellett a belföldön levélpostával szállíthatóknak:

1. Nyomtatványok, ú. m.: minden nyomtatott, könyomatú, ércnyomatú, fényképezet, vagy másként mechanikai úton létesített, s alakjainál s egyéb minőségénél fogva a levélpostávali szállításra alkalmas tárgy. Ez alól kivételvék a másoló gép vagy átnyomat segélyével létesített iratok.

A küldeményeket nyitva, még pedig vagy egyszerűen összetéve, vagy be nem zárt borítékokban, vagy pedig keskeny szalag- vagy keresztkötés alatt kell beszolgáltatni. A kötésnek akkép kell alkalmaztatnia, hogy azt le lehessen húzni, s a küldemény tartalmának oly tárgyakrai szorítását, miknek kötés alatti szétküldése meg van engedve, ki lehessen mutatni.

A küldemények bekötött vagy fűzött könyvekből a nyitott jegyekből is (üzleti értesítések, árjegyzékek, családi jelentések stb.) állhatnak. A jegynek szilárd papírból kell készítve lennie, s nagyságának nem kell lényegesen eltérnie egy rendes levél-boríték mérvétől.

A nyomtatványoknak bérmentesítetteknek kell lenniök, s a 15 vám-latnyi súlyt, bezárólag, nem haladhatják túl. Bérmentesítés végett levélbélyegek alkalmazandók, s ezek a címírat oldalán felül jobbra ragasztandók föl.

A címírat a szalag- vagy kereszt-kötésen, vagy magán a küldeményen helyeztethetik el.

Továbbá a küldeményhez a külsővel öszhangzó belső címíratot is lehet csatolni.

Több tárgyak egy kötés vagy boríték alatt küldethetnek szét, ha azok ugyanazon elküldőtől erednek, s általában kötés alatti szétküldésre alkalmasak; azonban akkor az egyes tárgyaknak nem szabad különböző címíratokkal, vagy külön cím-borítékokkal ellátva lenniük.

Különböző elküldőktől eredő körleveleket stb. csak akkor szabad egy kötés alatt küldeni szét, ha azok ugyanazon egy lapon vagy íven vannak nyomtatva, könyomtatva vagy ércznyomatva.

A kijelölt tárgyaknak a mérsékleti díj melletti szétküldése meg nem engedhető, ha azok nyomtatás stb. általi elkészítésük után bárminő hozzáadásokat kaptak, a hely, kelet s név aláírás, illetőleg megjegyzés kivételével, vagy pedig ha tartalmukon változtatásokat szenvedtek. Itt semmi különbséget sem tesz, hogy vajjon a hozzátételek vagy változtatások írva vagy más módon, p. o. bélyeg, nyomtatás, szavak, számok vagy jegyek fölibe ragasztása, pontozás, aláhúzás, keresztülhúzás, bemázolás, kivakarás, átszúrás, egyes szavak, számok vagy jegyek el- vagy kivágása által stb. eszközölve vannak-e.

A kötés belső vagy külső oldalán sem szabad bárminő oly hozzátételeknek lenniük, melyek nem képezik a címírat alkatrészét, az elküldő neve, czége, valamint lakhelyének kivételével.

A tiltott hozzáadások közé nem kell számítani a divatképek, térképek stb. színezését; a képek- s térképeknek azonban megátórlótétőleg nem lehet szabadkézzel rajzolva, hanem fametszet, könyomat, aczélmetszet, réz-metszet, fényképészet stb. által kell létesítve lenniük.

Árjegyzékek s kereskedelmi körleveleknél kivételesen meg van engedve az árak s az utazó nevének kézzel írott bejegyzése, valamint az árszabások s az utazó nevének kézzel írott, vagy mechanikai úton eszközölt megváltoztatása is; továbbá az árjegyzékek a kereskedelmi körlevelek a kereskedés több részesei czégjének kézzel írott alájegyzésével is el lehetnek látva.

A javíték-ívekhez oly változtatások s hozzáadások, melyek a javításra, a kiállításra, s a nyomásra vonatkoznak, hozzácsatoltathatnak; valamint a kézirat is azokhoz mellékelthetnek. A javíték-íveknél megengedett hozzátételek tér hiányában, a javíték-ívekhez mellékelten külön czédulákra is elhelyeztethetnek.

Oly 15 vám-laton fölüli nyomtatványok, melyek levélgyűjtő-szekrényekben találhatnak, ha a föladó ismeretes, ennek visszaszolgáltatandók; máskülönben pedig a szekérpostával rendeltetési helyükre küldendők; ez utóbbi esetben az azokon lévő bélyegek a szekérpostabér fölszámításánál nem veendők tekintetbe, s a hivatalosan kiadványozandó fuvar-levélre ráhelyezendő bélyegjegyjérti illeték kifüggesztés útján lesz behajtandó

Azon nyomtatványok árszabályozása tekintetében, melyek bérmentetlenül, vagy ki nem elégítőleg bérmentesítve küldetnek el, vagy a fölebbi határozatoknak nem felelnek meg, de máskülönben a levélpostávali szétküldésre alkalmasak, azon elv áll, miszerint a bérmentetlen levelekérti szokott postabér szabatik ki a ki nem elégítőleg bérmentesített, de egyébként a fölebbi határozatoknak megfelelő nyomtatványoknak; azonban csupán a bélyegek által nem bérmentesített súlyrészt illetőleg. Ellenben ha valamely nyomtatvány küldeményhez írásbeli közlés van csatolva, vagy olyan van azon, vagy a kereszt vagy szalag-kötésen elhelyezve, akkor nem csak a teljes postabérrel s a postadíjakkali díjszabásnak kell történnie, hanem a jövedéki büntetőeljárás is megkezdendő.

A tartalmonyi változtatások vagy hozzátételeknél (egyes szavak vagy számok betétele, kitörlése, aláhúzása stb.), ha csak az ily változtatások a jelen szabályzatban világosan megengedhetőkül nem nyilvánítottak, a küldeménynek szintén a levélposta tarifa szerinti díjszabása áll ugyan elő; azonban a büntető-eljárás a postahivatalok részéről ily esetekben jövőre csak akkor lesz eszközöndő, ha a körülményekből azon alapos gyanú ered, hogy a kijelölt módon rejtett levelezés folytatása volt szándékolva.

[...]

Ezen határozat által az 1853-ki augusztus 9 ki rendelet (birod. törv. l. 1853. 1001. l.) egészben hatályon kívül tétetik.

A jelen szabályzat a postabér-kezelésről és a nyomtatványok (keresztkötés-küldések), árupróbák és minták minőségéről, a postaegyletteli közlekedésre, melyre nézve az eddigi szabályok érvényben maradnak, nem alkalmazható.

Ép úgy továbbra is hatályban maradnak a nem a posta egylethez tartozó idegen államokkal közlekedésnél az illető szerződésbeli feltételek.

A kereskedelmi miniszter helyett:
Löwenthal, m. k.

Magyar sajtójogi szabályok 1867–1914

**Ministeri előterjesztés 1867. febr. 25-ről, a sajtóügyben,
az 1848: 18. t. cz. életbeléptetése, az esküdtszékeknek Pesten, Debreczenben,
Eperjesen, Nagyszombatban és Kőszegen felállítása, s a sajtó ügyekben a
királyi, illetőleg a kerületi táblák biráskodása tárgyában.**

Az előterjesztésben rögzítették, hogy az 1848. évi XVIII. törvénycikk mielőbbi életbe léptetését kötelességének tartja a kormány, így különösen a sajtóvétségek felett ítélkezésre jogosult esküdtszékek felállítása fontos szempont, azonban – egyelőre – csak Pesten, Debreczenben, Eperjesen, Nagyszombatban és Kőszegen kívánja azokat felállítani. Az esküdtszékek tartoznak megítélni a tényeket és a bűnösséget, az illetékes bíróságok pedig elnököt és két másik bírói tagot delegálnának az esküdtszékek mellé. Az előterjesztés az országgyűlés felhatalmazását kéri erre a(z) ideiglenes) rendelkezésre.

Az 1867. február 25-én kelt előterjesztést a Képviselőház március 9-én., a Főrendiház március 12-én, határozattal fogadta el.

(Határozattá emeltetett a képviselőházban márcz. 9-én, a főrendi házban márcz. 12-én.)

A ministerium kötelességének tartja az 1848: 18. t. cikket, mely a sajtó vétségekről szól, mielőbb tettleg életbeléptetni.

Az említett törvény szerint sajtóvétségek felett esküdtszék ítél, s 1848-ban az akkori ministerium minden törvényhatóságnak meghagyta, hogy a maga kebelében esküdtszéket alakítson.

E ministeri rendeletet most a törvényhatóságok s ítélőszékek végleges rendezése előtt végrehajtani egyrésztől nem volna czélszerű, másrésztől pedig nagy akadályokkal s bonyodalmakkal állana kapcsolatban.

Ő Felsége kormánya eleget kíván ugyan tenni a törvény azon világos rendeletének, hogy sajtóvétségek fölött ezentúl esküdtszékek ítéljenek; de most egyelőre csak Pesten, Debreczenben, Eperjesen, Nagyszombatban és Kőszegen képes az esküdtszékek megalakítását végrehajtani.

Ezen esküdtszékek fognának ítélni a tény fölött; az esküdtszéki eljárás vezetése, s ha a vádlott az esküdtszék által bűnösnek találtatott, a törvények bírói alkalmazása Pesten a királyi táblát, Debreczenben, Eperjesen, Nagyszombatban és Kőszegen pedig az ottani kerületi táblákat fogná illetni olyképen, hogy az említett ítélőszékek e célra saját kebelükből egy elnököt s két más bírói tagot állandóan kiküldenek.

A ministerium tebat ez eljárásra a tisztelt ház felhatalmazását kéri; valamint arra is, hogy ezen öt sajtóvétségi bíróságnak területi körét kijelölje s ideiglenes ministeri rendelet által intézkedjék az esküdtszékek miképi alakítása, az esküdtszéki eljárásnak, amennyiben lehet, az 1848-diki ministeri rendelet szerint szabályozása, végre mindazon módosítások iránt, a melyek az 1848: 18. t. cz. alaki részében ezen ideiglenes bírói illetékesség szempontjából szükségeltetnek.

Addig is, a míg ezen sajtóvétségi esküdszékek s bíróságok a fentirt módon mielőbb megalakíttatnak, a netalán előforduló sajtóvétségek fölött a mostani bíróságok fognak az 1848: 18. t. cz. első fejezete szerint eljárni.

Erdélyországra nézve a sajtóvétségek megfenyítését s az esküdszékek föllállítását illetőleg az ottani viszonyok jelen állapotának tekintetéből addig is, míg mindezekre nézve végelhatározás történhetik, a ministerium rövid idő múlva külön javaslatot fog előterjeszteni.

Kelt Pesten, 1867. évi. febr. 25-kén,

Gr. Andrássy Gyula.

Gr. Festetics György.

B. Eötvös József.

Gr. Mikó Imre.

Lónyay Menyhért.

Gorove István.

Horváth Boldizsár.

B. Wenckheim Béla.

A m. k. bel- és igazságügyi ministereknek 1867. márczius 17-kén kelt rendelete

a sajtóviszonyok tárgyában.

(Közzététetett márcz. 20-án.)

Az országgyűlési felhatalmazás alapján „az előbbi kormányrendszer” alatt a sajtóviszonyokra vonatkozó szabályokat hatályon kívüli helyezi, és az 1848. évi XVIII. törvénycikk (a továbbiakban: Sajtótörvény) lép életbe, a rendeletben foglalt módosításokkal.

Az esküdszékek felállításáig meghatározza a sajtóvétségek esetében követendő eljárásrendet: a Sajtótörvényben meghatározott egyes sajtóvétségek esetében a közvádlókat az igazságügy-minisztérium nevezi ki; meghatározza a bírósági illetékesség szabályait; előírja a bírósági tárgyalások nyilvánosságát; az elsőfokú ítélet elleni fellebbezést az ítélet kihirdetését követő 24 órán belül be kell jelenteni; fellebbezés esetére meghatározza az eljárásrendet; a fellebbviteli bíróság a pesti Királyi Ítéltábla; ennek ítéletével szemben a Hétszemélyes Táblához lehet fordulni.

A működő, akár csak részben politikai tárgyú, havonta legalább kétszer megjelenő időszaki lapoknak eleget kell tenniük a Sajtótörvény 30. §-ban foglalt feltételeknek, és új lapok csak e feltételek teljesítésével adhatóak ki. Az illetékes hatóságoknak bejelentési kötelezettséget ír elő a fenti időszaki lapokról, illetve a feltételek teljesítéséről. A nyomdatulajdonosok részére is előírja a sajtótörvényi feltételeknek (37. §) való megfelelés igazolását, illetve a hatóságoknak a nyomdák bejelentését a belügyminisztérium felé.

Az 1867. márczius 17-én kelt és márczius 20-án közzétett rendelet Erdély területén nem lépett hatályba, ott továbbra is a fennálló eljárási rend maradt érvényben.

A sajtóviszonyok tárgyában az országgyűlés mindkét házától nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeljük:

1. A sajtóviszonyokra vonatkozólag az előbbi kormányrendszer alatt kibocsátott kivételes rendszabályok a jelen rendelet megjelenésének napjától kezdve hatályon kívül helyeztetnek, s

ezek helyébe az 1847/8-ki 18. t. cz. intézkedései lépnek életbe, egyelőre az alábbi pontokban foglalt módosításokkal.

2. Addig is, míg az esküdszékek életbeléptetése az országos határozat által kijelölt helyeken eszközölhető lenne, a sajtó vétségek fölötti eljárás következőleg szabályoztatik:

a) Az 1847/8. 18. t. cz. 3. 4. 5. 6. 7. és 8-dik §-ában körülírt sajtóvétségek eseteiben a közvádlókat az igazságügyi ministerium fogja kinevezni.

b) A vádlott fölött, ha a keresetet a közvádó hivatalból indítja meg, a fennálló bünvádi eljárás mellett, de az 1847/8. 18. t. cz. szabályai szerint, azon első folyamodású fenyítő bíróság ítélt, melynek kebelében a vádlott lakik, vagy a hol a sajtóvétség tárgyát képező mű megjelent s annak aláírt példánya beadatott.

Ha pedig a sértett fél lép fel váddal, a kereset azon első folyamodású fenyítő hatóságnál is benyújtható, a melynek körében maga a vádló lakik.

c) Az eljáró bíróságok tárgyalásai – kivéve az ítélethozatal iránti tanácskozást – nyilvánosak.

d) Az esküdszékek életbeléptetéséig az első bíróság ítélete ellen a fölbbezés megengedtetik, ha az 24 óra alatt az ítélet kihirdetése után bejelentetett.

Egyébiránt a fölbbezés indokai 3 nap alatt írásban is benyújthatók

e) Ha fölbbezés történt, az ítélet kihirdetése után negyedik napon az első bíróság ítélete, a tanácskozási jegyzőkönyvvel s az összes periratokkal együtt, a fölbbezési bírósághoz haladéktalanul felterjesztendő. A netáni késedelemért, mely minden egyes esetben igazolandó, az első bíróság elnöke felelős.

f) Fölbbezési bíróság a pesti királyi ítélő tábla. Ennek ítélete ellen további fölbbezésnek csak azon pontokra nézve van helye, a melyekre nézve a két alsó bíróság ítéletei egymástól eltérők.

g) Ezen esetben mint legfelsőbb ítélőszék a hétszemélyes tábla ítélt.

h) A semmiségi panaszokat a hétszemélyes tábla, mint törlesztő szék, intézi el.

3. A jelenleg folyamatban lévő időszaki lapok, a mennyiben akár tisztán, akár részben politikai tárgyúak, s havonként legalább kétszer megjelennek, az 1847/8. 18. t. cz. 30. §-ban foglalt feltételeknek az ott kikötött határidő alatt, mely a jelen rendelet megjelenésének napjától számítandó, pontosan eleget tenni tartoznak. Ezentúl keletkezendő ilyennemű időszaki lapok csak e feltételek előleges teljesítése után adathatnak ki.

4. A hatóságok részéről az illető alispán, főkapitány, gróf vagy polgármester a jelen rendelet megjelenésétől számítandó 30 nap alatt a belügyministeriumhoz jelentést tartozik tenni, azon részben vagy egészben politikai tartalmú időszaki lapokról, melyek hatósága körében ez idő szerint havonként legalább kétszer megjelennek; valamint arról is, vajjon az 1847/8. 18. t. cz. 30. §-ában meghatározott biztosíték le van-e téve, és az hol kezeltetik?

Az ezentúl keletkezendő ilyennemű időszaki lapokról első megjelenésüktől számítandó 15 nap alatt, hasonló jelentés teendő.

5. A nyomda- és nyomdatulajdonosok a jelen rendelet megjelenésétől számítandó 15 nap alatt igazolni tartoznak, hogy az 1847/8. 18. t. cz. 37. §-ában foglalt feltételnek eleget tettek.

6. A hatóságok elnökei a hatóságuk körében jelenleg létező nyomdákat és könyomdákat 30 nap alatt kötelesek a belügyministeriumnak bejelenteni s e jelentésben azon körülményt is kitüntetni: vajjon az illető nyomdatulajdonosok a törvényszerű biztosítékot letették-e, s ez hol kezeltetik?

7. E rendelet hatálya egyelőre csak Magyarországra terjed ki; ellenben Erdélyre nézve a ministerium külön rendelet által fog intézkedni, s addig ott a sajtóviszonyokra nézve jelenleg fennálló eljárás teljes épségében fentartandó.

Kelt Budapesten 1867. évi márczius 17-kén.

B. Wenckheim Béla,
belügyminister.
Horváth Boldizsár,
igazságügyi minister.

Királyi rendelet 1867. ápril 11-ről
a sajtó vétségek megkegyelmezése tárgyában.

Ferenc József király 1867. április 11. napján (!) kiadott rendeletével minden, a fenti, március 17. napján kibocsátott rendelet hatályba lépése előtt elkövetett, hivatalból üldözendő sajtóvétség tekintetében, mind eljárási, mind az esetleges elítélés és annak következményei vonatkozásában közkegyelmet adott.

Magyar igazságügyministerem előterjesztése folytán Magyarországom területén a kivételes állapot megszűnte után, s a sajtó-viszonyok tárgyában bel- és igazságügyministereim által f. é. márczius hó 17 én kibocsátott rendelet hatályba lépte előtt elkövetett minden olynemű sajtó-vétségekre nézve, melyek megtorlása hivatalból és nem a sértett fél magán-panasza folytán eszközözlendő, az időközben netalán már megtörtént jogerejű elítéltetést s ennek következményeit is beleértve, ezennel általános kegyelmet adok és engedek, s ezen elhatározásom foganatosításával említett igazságügyministeremet megbízom.

Kelt Bécsben, 1867. évi ápril 11-kén.

Ferencz József.
Horvát Boldizsár,
igazságügyi minister.

A m. k. igazságügyministernek 1867. évi május 4-én kelt rendelete,
az esküdtszékek tárgyában

A rendelet felhívja Pest, Buda, Kőszeg, Nagyszombat, Debrecen és Eperjes szabad királyi városok (a királyi ítélő tábla és a királyi kerületi táblák székhelyei) törvényhatóságait az esküdtszékek felállítására vonatkozó előírások mielőbbi végrehajtására, az esküdtszéki tagságra alkalmas személyek összeírására és az esküdtszéki lajstrom elkészítésére.

**Pest, Buda, Kőszeg, Nagyszombat, Debreczen és Eperjes sz. kir. városok
törvényhatóságához!**

Hogy a magyar királyi kormány az országgyűlés azon határozatának, mely a sajtóvétségek fölötti bíraskodás végett Pesten, Debreczenben, Eperjesen, Kőszegen és Nagyszombatban, t. i. a királyi ítélő tábla s a királyi kerületi táblák székhelyein, esküdtszékek alakítását rendelte el, mielőbb megfelelhessen, – mindenek előtt szükséges, hogy a fent írt szabad királyi városok kebelében lakó mindazon egyének, kik esküdtszéki tagságra képesek, összeíratassanak, s hogy az esküdtszéki szolgálati lajstrom elkészíttessék.

Ennek eszközölhetése végett addig is, míg az esküdtszéki eljárásra vonatkozó ministeri rendelet egész terjedelmében közhírré tétethetnék, annak az esküdtszéki tagok összeírására s a szolgálati lajstrom egybeállítására vonatkozó pontjait / alatt oly felhívással teszem át a fentcímzett szabad királyi városi törvényhatóságához: hogy az azokban foglalt intézkedéseknek haladéktalanul fogamatot szerezni, és mihelyt az összeírás s a szolgálati lajstrom az illető királyi bíróság elnökének átadva lesz, erről hozzám jelentést tenni szíveskedjék.

Kelt Pesten, május 4-kén.

Horvát Boldizsár.
igazságügyminister.

**A m. k. igazságügyministeriumnak 1867. évi május 17-én kelt [27. §. sz.]
rendelete,
*a sajtóvétségek felett ítélendő esküdtszékek felállítása iránt.***

A rendelet állítja fel formailag Pesten, Debreczenben, Eperjesen, Kőszegen és Nagyszombatban az esküdtszékeket (1. §).

Miután az esküdtszék csak a bűnösség kérdésében dönt, az eljárás vezetése és az esetleges büntetés kiszabása a Királyi Ítélőtábla, illetve a helyi kerületi táblák feladata. (2. §) Ezt követően meghatározza a táblák által kijelölendő személyi összetételt, majd az esküdtszékek illetékességi körét (3–5. §§). Elrendeli az esküdtszéki tagságra alkalmas személyek 14 napon belüli összeírását, és az alkalmasság feltételeit: 24 és 60 év közötti életkor és évi 200 forint tiszta jövedelem; illetve mérnökök, orvosok, ügyvédek, tanítók, jogi-, bölcsészdoktorok, az MTA tagjai (akkor is, ha 24 évnél fiatalabbak és ha a fenti jövedelemmel nem rendelkeznek) (6–7. §§). Nem választhatók az esküdtek közé az egyházi személyek, katonák, bírák, közbírák, írní- olvasni nem tudók, némák, vakok, siketek, nehéz hallásúak és a fenyíték alatt lévő egyének (8. §).

Az összeírási szabályokat követően a szolgálati lajstrom elkészítésének, majd az abból az esküdtek behívásának eljárási rendjét határozza meg (9–13. §§).

Ezt követően magára a sajtóvétségek tekintetében követendő eljárásra tartalmaz rendelkezéseket. Az eljárás lényegében egy „előzetes” vizsgálattal kezdődik, amit a bűnvizsgáló bíró folytat le, és vizsgálatának eredményét jegyzőkönyv formájában terjeszti a közbírák el, aki dönthet a vádemelésről (14–18. §§). További részletesen szabályozza az eljárást, így például a vádirat kötelező elemeit, a különböző kézbesítési határidőket, illetve az egyes eljárási cselekményeket (19–104. §§).

A rendelet 1867. május 17-én került kibocsátásra és 1867. június 16-án lépett hatályba. Hatályon kívül helyezte az 1897. évi XXXIV. törvénycikk 27. §-a.

A magyar k. felelős ministerium, elfoglalván alkotmányos hatáskörét, első kötelességei közé számította, az 1848-ki 18-ik törvényczikket, mely a sajtószabadságot kihirdette, s az előző vizsgálatot eltörölte, de egyszersmind a sajtóvétségek büntetéséről is intézkedett, újra életbe léptetni, s eleget kívánt tenni a törvény azon üdvös rendeletének, hogy sajtóvétségek felett esküdtszékek ítéljenek.

A mennyiben mégis a ministerium, a létező körülmények közt nem tarthatta czélszerűnek, hogy az 1848-diki törvény, mely a sajtó vétségek feletti ítélő esküdtszékeknek minden egyes törvényhatóságban leendő felállítását rendeli, ezúttal, már teljes kiterjedésében végrehajtassék: a képviselőháztól felhatalmazást kért arra, hogy az esküdtszékek megalakítását most egyelőre csak Pesten, Debreczenben, Eperjesen, Kőszegen s Nagyszombatban, t. i. a kir. ítélő tábla, s a királyi kerületi táblák székhelyein hajthassa végre; valamint arra is, hogy ezen öt sajtóvétségi bíróságnak területi körét kijelölje s ideiglenes rendelet által intézkedhessék az esküdtszékek miképeni megalakítása s az esküdtszéki eljárásnak szabályozása iránt.

A képviselőház ezen meghatalmazást folyó 1867. évi márczius hó 9-én tartott ülésében a ministeriumnak megadta, s ehhez a főrendiház is márczius 12-én tartott ülésében hozzájárulván, – ezen országgyűlési meghatalmazás erejénél fogva, azon célra, hogy az 1848-i törvény rendelete, miszerint a sajtóvétségek felett esküdtszékek ítéljenek, mielőbb életbe léptetessék, – rendeltetik:

1. §. A sajtóvétségek megítélésére esküdtszékek állíttatnak fel: Pesten, Debreczenben, Eperjesen, Kőszegen és Nagyszombatban, mint a kir. ítélő tábla, s a kir. kerületi táblák székhelyein.

2. §. Minthogy az esküdtszéki tagok csak azon kérdés felett határoznak: ha vajjon a vádlott vétkes-e vagy sem? szükséges oly bíróság, mely a törvényt a vádbeli esetre alkalmazva, a vétkesnek talált vádlottra ítéletképen kimondja a törvényszabta büntetést, s mely egyszersmind az egész esküdtszéki eljárást vezeti. E tiszte Pesten a kir. ítélő tábla; Debreczenben, Eperjesen, Kőszegen és Nagyszombatban pedig a helybeli kerületi táblának e célra saját kebelükből kiküldendő állandó küldöttségei fogják minden egyes sajtóvétségi esetben teljesíteni.

3. §. Ezen, az esküdtszéki eljárást vezető, s törvényalkalmazó táblai küldöttség egy elnökből, két ülnökből s egy szavazat nélküli jegyzőből áll, kiknek ezen küldetése, további rendeletig, állandó leend.

4. §. A Pesten összeülendő esküdtszék s királyi táblai bíróság illetékességi körébe fognak tartozni: Pest, Pilis és Solt- törvényesen egyesült, továbbá Fehér-, Tolna-, Baranya-, Esztergom-, Komárom-, Győr-, Nógrád-, Hont-, Bács-Bodrog-, Csongrád-, Temes-, Torontál- s Krassómegyék, a területükön fekvő szabad királyi városokkal együtt, továbbá a nagy- és kiskunsági s jászsági kerület.

A kőszegi esküdtszék s kerületi tábla bíraskodása alá soroztatnak: Mosony-, Sopron-, Vas-, Zala-, Veszprém- és Somogy megyék, s az ezek területén fekvő szabad királyi városok.

A nagyszombati esküdtszék s kerületi tábla bíraskodása alá: Pozsony-, Nyitra-, Bars-, Trencsén-, Turóc-, Árva-, Liptó- és Zolyom megyék s ezek területén létező szabad királyi és bányavárosok.

Az eperjesi esküdtszék s kerületi tábla bíraskodása alá: Szepes-, Sáros-, Abauj-, Gömör-, Torna-, Zemplén-, Ung-, Bereg-, Ugocsa- Máramaros megyék s az ezen megyék területén fekvő szabad királyi városok.

Végre a debreczeni esküdtszék s kerületi tábla bírósági körébe tartoznak: Bihar-, Heves-, Borsod-, Szatmár-, Szabolcs-, Arad-, Zaránd-, Békés-, Csanád-, Kraszna-, Közép-Szolnok megyék, a Hajdúkerület, s Kővárvidéke, a területeiken létező szabad királyi s bányavárosokkal.

5. §. Mindazon sajtóvétségben, mely a 4-ik §-ban felsorolt törvényhatóságokban megjelent nyomtatványok, s az ugyanazokban lakó egyének által követtetik el, azon

esküdtszékek fognak ítélni, s azon táblai bíróságok fogják az esküdtszéki eljárást vezetni s a törvényt alkalmazni, melyek a 4-ik §-ban, mint illetékesek kijelöltettek.

Ha sajtóvétség oly nyomtatvány által követtetett el, a melyen sem a szerző, sem a kiadó, sem pedig a nyomdatulajdonos megnevezve nincs, – valamint oly esetben is, midőn vádlott fél a külföldön lakik vagy tartózkodik, vagy pedig ennek rendes lak-, vagy tartózkodási helye nem tudatik: bírói illetékességgel a pesti esküdtszék s királyi tábla ruháztatik fel.

6. §. A jelen rendelet vétele után legfeljebb 14 nap alatt mindazon, az elszámlált székhelyek, úgymint: Pest (Budát is ide értve), Debreczen, Eperjes, Kőszeg s Nagyszombat szabad királyi városok kebelében lakó egyének összeírandók, kik esküdtszéki tagságra a törvény által képesítve vannak.

7. §. Képesítve vannak pedig mindazok, kik:

a) életkoruknak 24-ik évét már elérték, s a 60-ik évet még túl nem haladták, ha évenkénti 200 frt tiszta jövedelemmel bírnak;

b) azok, kik, habár életkoruk 24-ik évét nem töltötték volna is be, s évi 200 forint tiszta jövedelemmel nem bírnának is, de hites ügyvédek, mérnökök, bölcsészeti, törvény- vagy orvosi tudományok tudorai, okleveles sebészek, magyar tud. társasági tagok, nyilvános rendes vagy segédtanítók.

8. §. Ellenben esküdtszéki képességgel nem bírnak: egyházi személyek, szolgálatban lévő és nyugalmazott katonák, bírák és közbírók; továbbá szolgák és napszámosok, s általában azok, kik írni s olvasni nem tudnak, – némák, vakok és siketek, vagy nehéz-hallásúak; végre fenyték alatt lévő egyének.

9. §. Elkészülvén az esküdtszéki képességgel bírók lajstroma: a szabad királyi városi törvényhatóság egy 3 tagból álló bizottmányt nevez ki, mely azon lajstromot átnézi, s ha abban (vagy azért, mert belőle kimaradtak olyanok, kik törvénytábla képességgel bírnak, vagy azért, mert belevezetettek, kikben a törvényes képesség hiányzik) hibák találtatnának, s ezek iránt panasz tétetnék: e hibákat kiigazítja, s a kiigazított lajstromból az úgynevezett szolgálati lajstromot elkészíti.

10. §. Az elkészült összeírások a törvényhatóság házában, nyilvános helyen kitétetnek, s a kitételről számítandó s falragasztványok által (Pesten pedig hírlapilag is) közzéteendő 3 napi határidő alatt mindenkinek joga lesz a fentebbi 9. §-ban említett hiányok miatt panaszt emelni, s a folyvást együtt ülő 3 tagú bizottmánynál benyújtani, mely a 3 napi határidő elteltével azonnal az átnézéshez s kiigazításhoz fog.

11. § A szolgálati lajstrom következőleg készül: az említett 3 tagú bizottmány az esküdtszéki képességgel bíró polgárok Összes lajstromából legalább 72, s legfeljebb 144 tagot jelöl ki, s azoknak neveit, külön papírszeletekre írva s edénybe téve, nyilvános ülésben, sorban egymásután kihúztatja, és azon sorban, melyet ekkép a sors elhatározott, külön lajstromba vezeti, még pedig olyképen, hogy 4 osztályba soroztassanak, s mindegyik osztály 36 tagból álljon; az első 36 kihúzott képezvén az első, a második 36 a második osztályt, és így tovább. A buda-pesti esküdtszék szolgálati lajstroma felében pesti, másik felében pedig budai tagokból állítandó össze, minélfogva mind Pesten, mind Budán külön-külön a szolgálati lajstromba legfőlebb 72 tag, egy-egy szolgálati osztályba pedig 18 tag sorolandó.

12. §. Ezen lajstrom, azonnal annak a fentebbi módon létesített elkészülése után, átadandó az illetékes bíróság, névszerint Pesten a tek. kir. ítélő tábla elnökének, a királyi személynöknek, Kőszegen, Eperjesen, Nagyszombatban s Debreczenben pedig a kir. kerületi táblák elnökeinek, s az ily módon készített s osztályozott szolgálati lajstromból fognak, sajtóvétségi esetekben, az esküdtszékek alakulni, és pedig: első évnegyedben az első osztályból, második évnegyedben a második osztályból, s így tovább.

13. §. Az esküdtszéki eljárást vezető bíróság elnökének felhívására minden egyes esetben tartozik a törvényhatósági elnök, t. i. a polgármester, azon esküdtszéki osztályt, melyet a folyó évnegyedben a szolgálat rendje ér, a bíraskodás helyére s a tárgyalásra kitűzött határidőre

berendelni. Minden ebbeli mulasztásért vagy késedelemért a törvényhatóság elnöke felelős; azért a berendelés megtörténte kézbesítési ívvel, s a berendelt egyének sajátkezű elismerésével igazolandó.

14. §. Sajtó vétségekben eljáró egy, vagy a szükséghez képest több bűnvizsgáló bírót és közvádlót a ministerium fog kijelölni.

15. §. A sajtóvétségek bírói illetőségére nézve az 1848. évi XVIII-ik törvénycikkely 23-dik §-a rendelkezvén: azon kérdést, hogy a sajtó vétségekről vádlott melyik esküdtszék elébe lesz állítandó, az idézett §. és a jelen rendelet 4-ik és 5-ik §-a szerint kell megítélni.

16. §. A sajtóvétségek bejelentésének – eszközöltessék ez bár tiszti vádlevél vagy magánpanasz képében (1848: XVIII. 3–10. és 11–12. §§.) mindig a bűnvizsgáló bírónál kell történni, és szabatosan s világosan kell kijelölni azon vétséget, melynek megfenyítését szorgalmazza; különben egyszerűen félretétetik.

17. §. A bűnvizsgáló bíró, mihelyt a vád elébe terjesztetett, a bevádolt nyomtatványokat vagy metszvényeket, ha ezt szükségesnek véli, zár alá veheti, s ezen eljárásáról rendes jegyzőkönyvet vesz fel, s kihallgatván mind a vádlottat, mind a kijelölt tanukat, (t. i. azon személyeket, kiknek a vádra s védelemre szolgáló bármely körülménnyel tudomásuk van) a vizsgálatot mielőbb berekeszteni tartozik.

18. §. A bűnvizsgáló bíró, eljárását körülményesen írásba foglalni, s jegyzőkönyv alakjában szerkeszteni köteles, melynek elején az eljárás helyét és idejét, valamint a vizsgálatra alkalmat adott okokat megemlítvén, a kiviláglott körülményeket híven elősorolja. Ezen ekkép szerkesztett s általa aláírt jegyzőkönyvet a bevádolt irománnyal vagy metszvényvel s a vizsgálat közben beérkezett egyéb mellékletekkel együtt az illető közvádlóhoz azonnal átteszi, s ez – a hozzá áttett irományok gondos áttekintése után, – ha véleménye szerint a bűnvizsgálat kimerítve nincsen, a vizsgáló bírót, az előforduló hiányok kijelölése mellett a bűnvizsgálat folytatására azonnal felhívja, ki is a hiányok pótlása után az irományokat a közvádlóhoz ismét késedelem nélkül visszaküldeni tartozik.

19. §. Az ekkép szerkesztett jegyzőkönyv nyomán készített vádirat, ezen jegyzőkönyvvel együtt, a bíróság elnökéhez küldetik be, ki az esküdtszéket összehívja.

20. §. A vádlevélnek magában kell foglalnia:

a) azon nyomtatványnak vagy metszvénynek pontos megjelölését, s azon helyeknek vagy részeknek felemlítését, melyeken a vád alapul;

b) azon vétség megnevezését, mely miatt a vádlott perbe fogatik, s a törvény azon §-ának felidézését, melybe a vádbeli vétség ütközik;

c) a bevádolt személy nevét, polgári állását, lakhelyét;

d) azon tanuk s műértők lajstromát, kiknek megjelenését az esküdtszéki tárgyalás alkalmával a közvádló szükségesnek tartja;

e) az esetre, ha a nyomtatványon sem a szerző, sem a kiadó, sem pedig a nyomdatulajdonos megnevezve nem volna, vagy ha ezek közül az, a ki vádolva van, külföldön laknék vagy tartózkodnék, vagy pedig rendes lak- vagy tartózkodási helye nem tudatnék: ki kell a vádlevélben fejezni még azon kérelmet is, hogy a vádlott megidézése hírlapi hirdetmény által eszközöltessék, s a vádlott részére hivatalból gondok neveztessek.

21. §. A vádlevél két párban küldetik be az elnökhöz, ki a fenforgó körülmények tekintetbevételével, az idézési határidőt kitűzi, s erről az illető polgármestert, az esküdtszéki tagok berendelése végett nyomban értesíti. (11. §.) Egy-egy berendelt osztály 36 tagból áll; ezen 36 tag Buda-Pesten akképen fog berendeltetni, hogy Pestről s Budáról egyenkint 18 tag jelenjen meg.

22. §. A törvény-alkalmazó bíróság elnökének aláírásával ellátott vádlevél egyik párja a közvádlónak visszaadatik, a másik pedig legalább 14 nappal a megjelenési határidő előtt a vádlott kezéhez szolgáltatik. – Helyben nem lakó vádlottakra nézve ezen 14 naphoz, és ugyan lakhelyük távolságának tekintetbevételével, még egy, két, legfőlebb három nap toldathatik. – A

kézbítés hitelesen bizonyítandó. – A 20-ik §. e) pontja esetében az idézés a magyar hivatalos lap útján történik, s ebben a gondnok is felemlítettik.

23. §. Ha a vádlott a maga védelmére tanukat vagy műértőket kíván az esküdszék elé rendeltetni, tartozik azokat a vádlevél vétele után helyben 3 nap, s a bíróság székhelyén kívül lakván legfeljebb 6 nap, s illetőleg a hírlapi hirdetés után 8 nap alatt a bíróság elnökének kijelölni; különben tekintetbe nem vétetnek.

24. §. A vádló s a vádlott által berendeltetni kívánt tanuk s műértők lajstroma, melyre a bíróság elnöke az általa kitűzött megjelenési napot feljegyzí, a bñvizsgáló bírónak adatik ki, s ennek kötelessége a tanukat s műértőket a kitűzött határidőre berendelni.

25. §. A vádlott védőt választhat, ha akar, s ezen védő nem-ügyvéd is lehet.

26. §. A per felvételére kitűzött határidő elhalasztásának csak azon esetben van helye, ha a bíróság a közvádlónak vagy a vádlottnak e részben előadott okait érvényeseknek találja.

27. §. A törvényhatóságok elnökei, mihelyest a bíróság elnökének értesítését veszik, az illető esküdszéki osztályokat azon sorban, mint ez a 11-ik §-ban megszabva van, a tárgyalásra kitűzött napra berendelik

28. §. A meg nem jelent, vagy idő előtt s a bíróság elnökének engedelme nélkül eltávozott esküdt, ha kimaradásának vagy eltávozásának nyomós okát nem adhatja, 100 forintig terjedhető bírságban marasztatik el ugyanazon bíróság által.

29. §. Megérkezvén a tárgyalás napja s órája, az ülés megnyitása előtt, de a közvádlónak s a vádlottnak és védőjének, ha ilyen van, valamint a szolgálatra berendelt esküdszéki tagoknak – kiknek névsora már legalább két nappal az előtt mind a közvádlóval, mind a vádlottal elnökileg közöltetett, – jelenlétükben, a bíróság elnöké felolvassa a szolgálatra berendelt esküdszéki tagok neveit, hogy ekképen mindanyynak jelenlétéről meggyőződjk.

30. §. Ha a beérkezett esküdszéki tagok nincsenek harminczhatan, akkor a megjelentek az esküdszéki képességgel bíró helybeli egyének közül, szabad választás útján, azonnal kiegészítik magukat.

31. §. Együtt lévén a 36 esküdszéki tag, mindegyiknek neve külön papírra föliratik s ugyanazon egy edénybe vettetik.

32. §. Az esküdszéki eljárásnál mind a vádlott, mind a közvádló azon joggal bír, hogy az esküdszéki szolgálatra kijelölt 36 esküdszéki tag sorából, mindegyik külön-külön 12 tagot visszavethet a nélkül, hogy ezen visszavetésnek okát adni köteles volna.

33. §. Ez oly módon történik, hogy midőn az esküdszéki tagoknak a fentebbi 31-ik §. szerint egy edénybe vetett neveit a bíróság elnöke egymásután kihúzza, úgy a vádlott, mint a közvádló minden kihúzott névnel megkérdeztetik: ha azon tag ellen, kinek neve épen kihúzatott, akar-e visszavetési jogával élni?

34. §. Ha 12 oly tagnak neve lett már kihúzva, kik ellen sem a közvádló, sem a vádlott visszavetési jogukkal nem éltek, e 12-ből fog alakulni az esküdszék; ezért a nevek kihúzása mindaddig folytatatik, míg vagy ilyen 12 tag össze nem került, vagy míg visszavetési jogukat mind a közvádló, mind a vádlott teljesen kimerítették; ez utóbbi esetben ugyanis, midőn t. i. mind a közvádló, mind a vádlott külön-külön 12, és így összesen 24 kihúzott tag ellen éltek már a visszavetési joggal, azon 12 tag, kiknek nevei az edényben maradtak, képezendik minden visszavetés nélkül az esküdszéket.

35. §. Midőn ugyanazon egy sajtóvétségért több vádlott fogatott perbe, valamennyi együttvéve vethet vissza csak 12 tagot, s az iránt, hogy e jogot közösen vagy egymás közt felosztva miként gyakorolják, – egymás közt értekezhetnek.

36. §. Ha a közvádló nem akar visszavetési jogával élni, vagy midőn azt a teljes számig (12-ig) ki nem meríti, szabadságában áll, jogát a vádlottnak átengedni.

37. §. Az esküdszék tagjai tárgyalás előtt ezen esküt fogják letenni:

Esküszöm az élő Istenre, hogy a tárgyalás egész folyamára lelkiismeretesen figyelmezek, s félretévén kedvezést, félelmet, gyűlölséget és minden személyes tekinteteket, egyedül az

előadandó vád és védelem egymáshoz mért erősségei és okai nyomán, saját belső meggyőződése szerint, igazán, szabadon és becsületesen ítélek. Isten engem úgy segéljen.

38. §. Minthogy megtörténhetik, hogy a megalakult esküdtszék 12 tagjai közül a tárgyalás folytában valamelyik megbetegszik, az esküdtszéki határozat hozatalához pedig 12 tagnak együttléte múlhatlanul szükséges, joga leend a bíróság elnökének, azon 12 tagon felül, kikből a felebbi §§. szerint az esküdtszék alakult, a többi vissza nem vetett tagokból még kettőt felesketni, s ezek ama 12 taggal együtt az egész tárgyaláson jelen leendnek; de a határozat hozatalában csak akkor vesznek részt, ha ama 12 tag közül valamelyik megbetegedettnek helyét pótolják.

39. §. Az esküdtszékek előtti tárgyalás nyilvános és szóbeli leend.

40. §. A bíróság elnöke köteles azon esetre, ha eljárás közben tolmácsra lehetne szükség, alkalmas egyénről előre gondoskodni, s ezt a tárgyalás megnyitása előtt arra megesketni, hogy tisztében lelkiismeretesen fog eljárni.

41. §. Szükséges lévén, hogy az esküdtek az ülés lefolyása alatt folytonosan szemmel tarthassák a vádlottat, hogy ne csak nyilatkozásait hallják, hanem azt is láthassák, mily hatással vannak rá a fölhozott bizonyítékok: ez oknál fogva tárgyalás közben a bíróságtól, ügyvédektől, felektől és tanuktól, úgy a hallgatóságtól elkülönített helyen, a vádlottal szemközt foglalnak helyet.

42. §. A vádlott az esküdtszék előtt szabadon jelenik meg.

43. §. A bírósággal szemközt korlátokkal elkülönített hely rendeltetik a hallgatók számára, kiknek a csendet zavarni semmi módon sem szabad.

44. §. A bíróság elnökének tiszte lévén az egész eljárást vezetni, s az ülésbeni rendről gondoskodni, ennek fentartására adott parancsai pontosan és nyomban teljesítendőek.

45. §. Védőjével tárgyalás közben a vádlott szabadon értekezhetik, csak akkor nem, midőn hozzá a bírák, vagy az esküdtek, vagy a közvádló által kérdés intéztetik. Ha a vádlott, vagy védője azt tartaná valamely kérdésről, hogy ezt hozzá nem kellett volna intézni, ez elleni kifogását megteheti.

46. §. A tárgyalást a bíróság elnöke a vádlottnak kereszt- és vezetékeve, születéshelye, állapota és életkora iránti kérdésekkel nyitja meg. Ismeretlen vagy oly vádlott ellenében, ki a külföldön lakik vagy tartózkodik, kikiáltás használtatik.

47. §. Megnyitván ekkép a tárgyalás, ez minden megszakadás s a külvilággal minden közlekedés nélkül mindaddig folytatandó, míg az esküdtek határozatot hoztak a vétkesség kérdésében. Az elnök csak annyi időre függesztheti fel a tárgyalást, mennyi a bírák, esküdtek, tanúk és vádlottak kipihenésére szükséges.

48. §. Az elnök, miután a fentebb említett kérdéseket a vádlotthoz intézte, a közvádlóhoz és védőhöz fordul, emlékeztetvén őket a törvény iránti tiszteletre és azon kötelességükre, mely szerint jogaik gyakorlásában illedelemmel tartoznak eljárni.

49. §. Mindenekelőtt a vádlevél olvastatik fel a jegyző által; azután, ha a vádlott nem akarna már előre az ügy fölött nyilatkozni, a kérdéses nyomtatványok vagy metszvények bemutatása s illetőleg felolvastatása után, a vallomástételeik előtt megesketendő tanúk és műértők kihallgattatnak.

50. §. Vallomása közben a tanú vagy műértő félbe nem szakaszthatatik; ennek berekesztése után azonban a vádlottnak vagy védőjének joga van a tanúhoz kérdéseket intézni, s az ellene vallottaknak személyes hitelessége és előadása ellen mindazt főlemlíteni, mi támaszául szolgálhat a védelemnek.

51. §. A megbecstelenítő, meggyalázó, sértő állítások bebizonyítására nézve az 1848: XVIII. törvénycikkely 24-ik s 25-ik §-aiban foglalt külön rendelkezés szolgálанд zsinórmértékül.

52. §. A bírák, az esküdtek s a közvádló mindazon kérdéseket intézhetik a tanúhoz, melyeket az ügy kifejlésére szükségeseknek gondolnak.

53. §. A bűnvizsgálati irományok egyes pontjai a bírák, esküdtek, közvádlo vagy védő kívánságára a jegyző által felolvastatnak; de a bűnvizsgálati írott tanúvallomások csak annyiban olvastatnak fel, mennyiben a tanúknak élő szóvali s az esküdtszék színe előtti kihallgatása, időközben történt haláluk miatt, vagy egyéb okoknál fogva lehetetlenné vált.

54. §. Az elnöklő bírónak tájékoztatására ismételve megjegyeztetik, hogy a tárgyalásnak szóbelinek kell lenni. Az esküdtszéki institutiónak egyik alapelve szerint csak az élő szóvali tárgyalás, nem pedig holt irományok útján eszközölthetik a kiviláglás: ez oknál fogva az úgynevezett informatióknak az esküdtek közötti kiosztogatása is tilos. Ilyes emlékiratokban már előre fejtegettetvén az ügy, olyas érzelmek befolyása alatt jelenhetnének meg tárgyaláskor az esküdtek, melyek őket azon kötelességök teljesítésében gátolnák, miszerint letett hitüknél fogva egyedül az ülésben előadandó vád és védelem egymáshoz mért erősségei nyomán tartoznak határozatot hozni.

55. §. Midőn a tárgyalásból valószínűséggel kiviláglik, hogy valamely tanú vagy műértő tudva, hamis bizonytságot tett, azon tanú vagy műértő letartóztatandó, s ellene a bűnvizsgálat elrendelendő.

56. §. A bíróság elnöke akár a közvádlo, akár a vádlott kívánatára s önmagától is, ha a kiviláglás eszközzésére szükségesnek tartaná, ülés közben új tanúkat vagy műértőket is rendelhet be kihallgatás végett.

57. §. Kihallgattatván ekkép a tanúk és műértők, a közvádlo a vád pontjait, a vádlott s ennek védője pedig a védelem pontjait összefogják; a közvádlo a védelemre válaszolhat, de a végszó mindig a vádlottat és védőjét illeti.

58. §. Berekesztetvén a vitázat, az elnök pártatlanul köteles összegezni (reassumálni) az egész tárgyalást. Az Összegezés módjának és terjedelmének meghatározása az elnök bölcsességére bízatik; de ennek semmi esetre sem szabad személyes véleményét a fennforgó ügyről nyilvánítani, tiszte csak abban állván, hogy az esküdtek előtt minél nagyobb világosságba helyezze a vád és védelem erősségeit, hogy az ügyet egyszerű alkatrészeire visszavezesse, s hogy külön válaszszon töle minden idegenszerűt, mi az esküdtek figyelmét másfelé térítvén, őket tévedésbe hozhatná.

59. §. Az összegezés után az elnök felteszi az esküdtek által megfejtendő kérdéseket.

60. §. Ezen kérdéseknek mindenkor a vádbeli vétség minőségéhez alkalmazottaknak, de egyszersmind oly tisztáknak és határozottaknak kell lenni, hogy azokra az esküdtszék mindig egyszerűen „igen”-nel vagy „nem”-mel felelhessen; egyik kérdésnek minden esetben annak kell lenni: „vajjon meg vannak-e az előadottak után lelkiismeretükben győződve az esküdtszéki tagok, hogy a vádlott cselekedte azt, miről a vádlevélben vádoltatik?”; egy másik kérdésnek pedig azt kell tartalmazni: „vajjon az, mit a vádlott cselekedett, oly cselekvés volt-e, minőnek az a vádlevélben állittatik?” Így például, midőn valaki arról vádoltatnék, hogy a sajtó útján közlött valamely iratában a törvényes felsőség elleni engedetlenségre lázított, egyik teendő kérdés az volna: „vajjon az előadottak után meg vannak-e az esküdtszéki tagok lelkiismeretükben győződve, hogy a vádlevélben felhozott azon iratnak valósággal a vádlott volt szerzője?”; – egy másik kérdés pedig az volna: „vajjon meg vannak-e arról is győződve, hogy azon iratnak a vádló által kijelölt szavai valósággal lázítók a törvényes felsőbbség ellen?”

61. §. A mondott kérdéseken kívül egyes esetekben más oly kérdések is fejlődhetnek ki a körülményekből, melyeknek az esküdtszék általi eldöntése szükséges. Ezek minden egyes esetben a bíróság belátására bízvák.

62. §. E bíróság által feltett kérdések mellé úgy a közvádlo, mint a vádlott, még más kérdések iktatását is kívánhatják, melyek iránt a bíróság határozni köteles

63. §. Az elnöklő bíró a jegyző által írásba foglalt kérdéseket aláírja, s átadja a perbeli oklevelekkel együtt – a bűnvizsgálati írott tanútételek kivételével – az esküdteknek, figyelmeztetvén ezeket, hogy a törvény annál fogva bízta a „vétkes”-nek vagy „nem vétkes”-nek kimondását szabad és független polgárookra, mert e kérdésben az ember élő lelkiismerete

biztosabban ítélt, mint a holt szabályok; – hogy a törvény nem kéri tőlük számon, mi által és miért éreznek magukban meggyőződést; nem adott elejökbe szabályokat, melyek szerint a bizonyítékok teljessége, a próbák igazságos volta mérendő; nem parancsolja, hogy minden tényt igaznak ismerjenek már azért, mert ennyi vagy annyi tanúktól állítatik; hanem csak azt hagyja meg nekik, hogy aggódó gondossággal figyelmezzenek a tárgyalás egész folyamára, s most már magukba szállva tiszta lelkiismerettel kérdjék meg maguktól: vajjon úgy a vádlott ellen, mint mellette felhozott próbák és erősségek miként hatottak ítélőtehetségükre, s igaz meggyőződésük szerint, részrehajlás nélkül és férfiakhoz illő bátorsággal mondják ki az elejökbe terjesztett vádra nézve – a felhozott bizonyítékok nyomán – a „vétkest”, ha a vádlott vétkes, – a „nem vétkest”, ha a vádlott nem vétkes.

64. §. Ezen figyelmeztetés után az esküdtek határozat hozatala végett a számukra készen tartott szobába visszavonulnak. Ugyanekkor az ítélet kihirdetéseiglen a vádlott is eltávozhatik.

65. §. A szobájukba visszavonult esküdtekhez senki sem mehet be, s a határozat hozatala előtt ők sem távozhatnak el. Ennek eszközzésére a terem ajtaja elé őr állítatik, s csak az elnöknek írásban adott engedelmével jöhetnek érintkezésbe a külvilággal.

66. §. Az esküdtek a tanácskozás megnyitása előtt főnököt választanak maguknak, ki a megfajtás végett nekik átadott kérdéseket előttük fölolvassa.

67. §. A mint a főnök egyenkint felolvassa a feltett kérdéseket, úgy döntenek el szavazással egymás után.

68. §. A szavazás élő szóval történik; de mihelyest csak egy tag kívánja, titkossá változik át. „Igen” vagy „nem” – ennyiből áll az egész szavazat.

69. §. Arra, hogy a vádlott vétkesnek mondassék ki, legalább 7 szavazat szükséges; – 6 felmentő szavazat elégséges a vádlottnak feloldozására.

70. §. Az esküdtek, miután feleleteik főnökük által a megfajtás végett nekik átadott kérdések aljára íratlak, a tárgyalási terembe visszatérnek, hol előbbeni helyeiket újra elfoglalván, főnökük így szól: „becsületemre és lelkiismeretemre, Isten és emberek előtt, az esküdtszék határozata ennyi vagy annyi szavazattal: a vádlott vétkes;” vagy: „az esküdtszék határozata ennyi vagy annyi szavazattal: a vádlott nem vétkes” stb. – egyszersmind az írott feleleteket az elnöknek átadja, ki azokat a jegyzővel együtt aláírja.

71. Ha a bíróság tagjai kivétel nélkül úgy vannak meggyőződve, hogy az esküdtek az ügy lényegére nézve hibáztak: joguk van az esküdtszék határozatát felfüggeszteni, s az ügyet új esküdtszék elé terjeszteni. Ezen új esküdtszék úgy lesz alakítandó, mint az előbbeni; de nem azon osztályból, melyből az előbbi alakítottatott, hanem abból, melyet a következő évnegyedben érne a szolgálat rendje.

72. §. A határozat ezen felfüggesztésének egy ügyben csak egyszer van helye, s csak elmarasztaló határozat esetében, feloldozó határozat nem függesztethetvén fel.

73. §. Az esküdtszéki határozatnak kijelentése után az elnök a vádlottat előrendeli, s a hozott határozatot a jegyző által előtte felolvastatja.

74. §. Midőn a vádlott „nem vétkes”-nek nyilvánítatik, az elnöklő bíró által a vád alól haladék nélkül felmentetik.

75. §. Ha a vádlott „vétkes”-nek jelentetett ki, a közvádló előadja kívánatát a törvény mikénti alkalmazása iránt.

76. §. Erre a vádlott felelget, s magát védheti akár azzal, hogy kárpótlással épen nem, vagy legalább nem annyival tartozik, mennyi a sértett fél számára követeltetik: de a vétségre bizonyossága s általa lett elkövetése iránt többé nem vitatkozhatnak.

77. §. Most a bírák vagy a teremben lassú hangon, vagy, ha bővebb tanácskozás volna szükséges, tiszti szobájukba visszavonulva, hoznak a törvény alkalmazása s a vétségre szabandó büntetés iránt szavazatok többségével ítéletet, mely az elnök által nyilvános ülésben s a vádlott jelenlétében kihirdetendő. Azon törvény, melyen az ítélet alapul, minden esetben felolvastatandó.

78. §. Meghozatván az elmarasztaló ítélet, azonkívül, hogy ez az elmarasztalt költségén közzététetik, egyszersmind az 1848. XVIII-ik törv. czikkely 26-ik §-ának rendeletéhez képest, a lefoglalt darabok elnyomása vagy megsemmisítése egészen vagy részben elrendeltetik.

79. §. Ki az elmarasztaló ítélet által ekképen sújtott elméművet sajtó útján újra közzéteszi vagy árulja, az a sajtó vétségekről szóló 1848-ki XVIII. törvényczikkely 27-ik §-ának büntetése alá esik.

80. §. Ha valamely vádlott a tárgyalásra kitűzött határnapon meg nem jelenik, ellene az esküdtszéki eljárás azért még is folyamatba teendő, s ily esetben a közvádló előadása és bizonyítékai nyomán határoz az esküdtszék a vétkekesség kérdése felett, és ha a vádlott az esküdtszék által vétkesnek találtatott, a bíróság is azok szerint mondja ki a törvénynek büntető súlyát.

81. §. Ezen eljárásnál, a 20-dik §. e) pontjában foglalt esetet kivéve, védőt a meg nem jelent vádlottnak a bíróság nem rendel ugyan, de rokonai vagy barátjai hozhatnak fel bizonyítékokat az iránt, hogy a vádlott nem makacsságból, hanem kénytelenségből mulasztotta el a megjelenést; s ha ezen okokat az esküdtszék alaposnak találja, a tárgyalás egy a bíróság által előre kitűzendő, de három hónapot meg nem haladható határidőre halasztatik.

82. §. A 80-ik §. esetében a bíróságnak ítélete, mennyiben kárpótlást és pénzbírságot foglal magában, az elítéltnak bárhol találtató értékéből végrehajtandó. De ha a vádlott akár a végrehajtás előtt, akár a végrehajtás után legfeljebb két hónap alatt előáll, s bebizonyítván, hogy nem makacsságból, hanem valamely alaposnak tekinthető okból mulasztotta el elsőben a megjelenést, új esküdtszéki eljárás melletti kihallgatását kéri, ez tőle meg nem tagadtathatik, s ellen[e] az új eljárás minden részben oly módon tétetik folyamatba, mintha az előbbi eljárás nem is történt volna; s ha ekkor teljesen felmentetik, visszazapja mindazt, mi vagyonából az előbbeni ítélet folytában bírság- s kárpótlásképen végrehajtás által elvétellett; ha pedig a második eljárásakor teljesen ugyan fel nem mentetik, de kisebb kárpótlási s bírsági summára ítéltetett, mint a mi az első eljárásakor rajta végrehajtás által megvétellett, akkor a két summa közötti különbséget kapja vissza.

83. §. Midőn pedig a meg nem jelent vádlott fogságra is ítéltetik, ezen büntetés újabb esküdtszéki eljárás nélkül nem lesz ugyan rajta végrehajtható, hanem az ítéletnek az leendő következtése, hogy az elítélt vádlottnak esküdtszék elé állítása, a köztörvényhatóság útján, ha egyébként nem lehet, személyének letartóztatása által is eszközöltetik.

84. §. A fentebbi 83-ik §. esetében az új eljárás minden részeiben úgy történik, mintha az első makacsságbeli eljárás meg sem történt volna; de a vádlott mind az első, mind a második eljárás költségeiben elmarasztatik még akkor is, ha érdemileg fölmentetnék, kivéve azon esetet, ha bebizonyítaná, hogy elsőben is a megjelenést nem makacsságból, hanem alapos okoknál fogva mulasztotta el.

85. §. Az összes tárgyalás a jegyző által írásba foglaltatik, annak bebizonyítására, hogy a törvény rendeletei mindenben megtartatván, semmi lényeges forma sem sértetett meg. Ezen jegyzőkönyvbe, ha követeltetik, a közvádlónak s a vádlottnak minden olyas kívánatai, melyektől a bíróság által elűttettek, szintén bejegyeztetendők.

86. §. A jegyzőkönyvet a jegyzőn kívül az elnök is aláírja. A bírói ítélet kihirdetése után, a közvádlónak 24 óra alatt, s a vádlottnak 3 nap alatt joga van az ítélet megsemmisítése végett a hétszemélyes táblához folyamodni, – minden ilyes folyamodás egy e végre rendelt nyíltkönyvbe soroztatik.

87. §. Midőn az ítélet ellen a közvádló folyamodik, e folyamodásnak a helyben lakó vádlottal 3 nap alatt kell közölni; helyben nem lakó vádlottakra nézve ezen 3 naphoz másik 3 nap toldatik.

88. §. Ha a vádlott pénzbírságon kívül fogságra is vagy egyedül fogságra ítéltetett, a hétszemélyes táblához csak úgy folyamodhatik, ha már vagy el van zárva, vagy kezesség mellett hagyatott szabad lábbon.

89. §. Úgy a vádló, mint a vádlott, folyamódásuk beadásakor az eljáró bíróság kezeibe leteszik mindazon adatokat, melyeknél fogva az ítéletet megsemmisíttetni kéri.

90. §. A folyamódások a hétszemélyes táblához fölrkezésük után, legalább 14 nap alatt tárgyalás alá vétetnek.

91. §. A hétszemélyes tábla a hibásnak talált ítéletet új ítélettel nem pótolhatja; de az esküdszéki s a bírósági ítéleteket megsemmisíti:

- a) ha az eljáró hatóság nem volt az illetékes;
- b) ha az eljárás lényeges formái megsértettek;
- c) ha a közvádló vagy a vádlott által előadott törvényes kívánatok a bíróság által meg nem hallgattak;
- d) ha a vétségre a törvény helytelenül alkalmaztatott.

92. §. Ha a hétszemélyes tábla azt találja, hogy a vádlott nem azon esküdszék s bíróság előtt pereltetett meg, mely a 4-ik és 5-ik §§. szerint illetékes: a pert illetőségéhez utasítja.

93. §. Ha a tárgyalás vagy határozathozás bármely részében a törvény és ezen rendelet formái megsértettek vagy elmellőztettek: ez esetben a hétszemélyes tábla, az elmarasztaló végítéletet mindenestre megsemmisítvén, a pert ugyancsak az ítélő táblák által kiküldött bíróságok vezetése alá tartozó, de új esküdszék elébe utasítja, mely olyan 36 tagból alkottatik, kik között az előbb ítélt 12 esküdtből egy sem lehet. – Ha a megsemmisítő ítélet a bűnvizsgálatra is kihat: az igazságügyi ministerium új bűnvizsgáló bírót rendelend.

94. §. Ha az esküdszéki eljárás közben a közvádló vagy a vádlott által előadott törvényes kívánatok a bíróság által meg nem hallgattak, vagy ha a vétségre a törvény helytelenül alkalmaztatott, az ügy az első esetben az igazságügyi ministeriumhoz, más esküdszék és más bíróság kijelölése végett küldetik be; a másik esetben pedig az eljáró bírósághoz küldetik vissza, mely az esküdszék határozatának épentartásával, minden egyébnek elmellőzésével, a törvény helyes alkalmazására utasíttatik.

95. §. A hétszemélyes táblához, megsemmisítés végett, csak egy ízben engedtetik folyamódás.

96. §. A megsemmisítő eljárás tökéletesen nyilvános, s hogy ezen rendelet gyakorlatilag életbe léphessen, a hétszemélyes tábla elnöke fog intézkedni.

97. Ha az ítélet megsemmisíttetett, a hétszemélyes tábla megsemmisítő ítélete, minden perirattal együtt, 3 nap alatt, új eljárás végett, ha pedig a megsemmisítésnek helye nem találtatott, a folyamódás s mellékletek 24 óra alatt azon bírósághoz küldetnek vissza, melynek ítélete vagy eljárása ellen a folyamódás történt.

98. §. A hétszemélyes táblához ezen folyamódáson kívül, a sajtóvétségek feletti eljárásnál, végrehajtás előtt, semmi más perorvoslatnak nincs helye.

99. §. A végrehajtás elkezdése után az elmarasztalt, a reá szabott büntetés kegyelem útján mérséklése- vagy elengedéseért Ő Felségéhez akármikor folyamódhatik.

100. §. Az elmarasztaló ítélet, ha ellene a hétszemélyes táblához folyamódás nem történt, a folyamódhatásra engedett törvényes időnek elmúltá után azonnal végrehajtatik; ha pedig ellene folyamódás történt, akkor a végrehajtás, a 94. §. rendeletének épségben tartásával, a megsemmisítésnek helyét nem találó ítéletnek az ítélő törvényhatósághoz érkezése után 24 óra alatt történik.

101. §. Az ítélet végrehajtását az esküdszéki eljárást vezető s törvényt-alkalmazó királyi és kerületi táblák fogják eszközölni.

102. §. Minden olyan sajtóvétség, melynél hivatalbóli megtorlásnak van helye, hat hónap múlva, a mely ellen pedig csak a panaszló fél folyamódására indíttathatik meg a kereset, 2 év múlva idősül el.

103. §. Az esküdszék által vád alól törvényesen felmentett ellen a büntető eljárás meg nem újíttathatik, kivévn, ha az általa elkövetett vétséget az elidősülési időszak lefolyása előtt törvény előtt önként megvallaná.

104. §. Az esküdtszéki határozatnál fogva elmarasztott, perének megújítását új bizonyítékok alapján bármikor követelheti; de a perújítás az ítélet végrehajtását nem akadályozhatja.

105. §. Jelen rendelet 1867. évi június 16-án lép hatályba.

Kelt Pesten, 1867. május 17-kén.

Horvát Boldizsár,
igazságügyi minster.

**A m. k. igazságügy minsteriumnak 1867. jún. 2-án kibocsátott rendelete,
a sajtóvétségek eseteiben eljáró közvádlók kinevezése iránt.**

A rendelet kinevezi az öt esküdtszék területén illetékes közvádlókat. A törvényhatóságok vezetői a nekik megküldött sajtótermékpéldányokból egyet 1867. június 16-tól, az esküdtszéki rendelet hatályba lépésének napjától az illetékes közvádlóhoz kötelesek továbbítani.

A magyar királyi igazságügyminsterium részéről a sajtóvétségek fölött ítélő esküdtszékek szervezése iránt folyó évi május 17-ről kibocsátott rendelet 14-ik §-a alapján a közvádló teendőivel sajtóvétségek eseteiben, a pesti esküdtszék területére nézve Kléh István pesti – a kőszegi esküdtszék területére nézve Szabó László szombathelyi, – a nagyszombati esküdtszék területére nézve Kanovich László nagyszombati, – a debreczeni esküdtszék területére nézve Kuthy István debreczeni ügyvédek bízattván meg, – a törvényhatóságok elnökei ezennel oda utasíttatnak, hogy a területükön megjelenő időszakos folyóiratok s egyéb nyomtatványok és metszvények azon példányát, mely az 1847/8. évi 18-dik t. cz. 30-ik §-ának 4-ik pontja s a 40-ik §. értelmében a hatóság elnökénél teendő le, f. évi június 16-tól, mint az esküdtszéki rendelet hatálybaléptének napjától kezdve, az illető kerületi közvádlóhoz áttegyék.

Pest, 1867. június 2-án.

A magy. kir. igazságügyminsterium.

A magyar királyi igazságügyministertől.

Az igazságügyminiszter 1867. június 5-én kelt rendelkezésében felszólítja a törvényhatóságokat, hogy a nyomtatványoknak a sajtótörvény értelmében a törvényhatóság elnökénél leteendő példányát az esküdszéki rendelet hatálybalépte napjától (1867. június 16.) a közvádlóhoz küldjék át.

A sajtóvétségek fölött ítélő esküdszékek szervezése iránt f. é. május hó 17. kibocsátott rendelet egy példányát hivatalos használat végett azzal küldöm meg a közönségnek, miszerint hatóságuk elnökét utasítsák, hogy a területükön megjelenő elmeművek azon példányát, mely az 1847–48 évi XVIII. t. cz. 30. §-nak 4. pontja, és a 40-ik §. értelmében a hatóság elnökénél teendő le, f. é. június 16-tól mint az esküdszéki rendelet hatálybalépte napjától kezdve az illető kerületi közvádlóhoz rendesen áttegye.

A hivatalos példány bekívánásának a sajtó fölötti hatósági öröködetés lévén egyedüli célja, miután az esküdszékek száma a fenti rendelet által megszorított s a közvádlói teendőket nem a hatóságok tisztai ügyészei – hanem a kormány által kinevezett külön közvádlók fogják teljesíteni, hogy a törvény célja elérve legyen, kell: hogy a hivatalos példányok az illető közvádlóhoz azonnal áttétessenek.

Pesten, 1867. június 5-én,

Horvát Boldizsár,
igazságügyminister.

Legfelsőbb elhatározás 1867. jun. 9-ről, a politikai vádak vagy sajtóvétségek folytán hozott ítéletek s elrendelt vizsgálatok megszüntetése; az elkobzott javak visszaadása; és a külföldön tartózkodók büntelen visszatérhetése tárgyában.

Az 1867. június 9-én kelt uralkodói elhatározás megszünteti a politikai vádak vagy sajtóvétségek miatt hozott ítéleteket és elrendelt vizsgálatokat. Elrendeli az elkobzott javak visszaadását és az esetlegesen külföldön tartózkodók számára lehetővé teszi a szabad visszatérést.

Mindazon ítéleteket, melyek Magyarországunknak s társországainak bármely lakója ellen politikai vádak folytán, vagy sajtóvétségek miatt e mai napig hozattak, úgy szintén a hasonló okokból elrendelt vizsgálatokat is, ezennel megszüntetjük. – Az elítéltektől elkobzott javakat visszaadjuk; s mindazoknak, kik hasonló okok miatt még külföldön tartózkodnak, az országba leendő szabad visszatérést megengedjük, kiterjesztjük ezt azokra is, kik az alkotmány visszaállítása óta sem szüntek meg az ország törvényei ellen törekedni; – azonban az ország legszentebb érdekei követelik, hogy ezektől megkívánjuk, miszerint a koronás király iránti hűségükre és az ország törvényei iránti engedelmességre ünnepélyes ígéretet tegyenek.

E végből illető hatásaink a külföldön tartózkodókra nézve kellő utasításokkal láttattak el.

Kelt Budán, 1867. június 9-én.

Ferencz József.

Gr. Andrássy Gyula,
ministerelnök.

1731. R. számú BM. körrendelet.

Az 1867. évi június 26-án kelt rendelet felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy az 1848. évi sajtótörvény értelmében a sajtótermékek utcai és házaló terjesztéséhez engedélyre van szükség. Módosította a m. kir. belügyminister 1905. évi 106.647. számú körrendelete.

Újabb időben a hírlapok és egyéb nyomtatványok nemcsak a hírlapok kiadóhivatalaiban és könyvárus boltokban árusítatnak, hanem főleg városokban többnyire ismeretlen egyének által utczákon is kínálatnak, sőt azokkal rendszeres házaló kereskedés üzetik.

Ő Felsége kormánya nem kívánja s nem akarja az 1848: XVIII. t.-cz. által biztosított sajtó szabadságot legkevésbé is korlátozni, de jogában és kötelességében áll, az idézett t.-cz. 45. §-a értelmében is a nyomtatványokkal való házalás felett felügyeletet gyakorolni, azt bizonyos feltételekhez és szabályokhoz kötni, sőt a mennyiben az idézett törvény 43. §-a csak a könyvárusoknak engedi meg az elmarasztaló ítélet által nem sújtott elmeműnek szabad árulását, egészen be is tiltani. Felhívom, hogy a nyomdászokat és könyvárusokat arra figyelmeztetvén, mikép az ítéletileg el nem tiltott sajtótermékek szabad árulása, csak a könyvárusoknak van a törvény által megengedve, nekik meghagyni szíveskedjék, hogy ha hírlapokat, röpiratokat, képeket, vagy bármiféle sajtótermékeket utcán vagy házankint mások által elárusíttatni kívánnák, erre az illető nyomtatvány előleges bemutatása mellett előbb a törvényhatóság engedelmét kérik ki.

Czím érzelmeitől s erélyességétől pedig elvárom, hogy a népet izgató, a rendet veszélyeztethető, vagy szemérmet sértő nyomtatványoknak nyilvános árulását megengedni addig sem fogja, míg azok felett az illetékes bíróság ítéland.

Budapesten, 1867. évi június hó 26-án.

A m. k. igazságügyi miniszternek 1867. jul. 17-én kelt [403. sz.] rendelete, a sajtó termékek köteles példányainak beküldése iránt.

Minden sajtótermékből egy példányt a bejelentett felelős személy által aláírva, a nyomdából való kikerülést követően – a Sajtótörvény előírásától eltérően – a helybeli hatóság elnöke helyett közvetlenül a közzéadólóhoz kell beküldeni. A rendelet 1867. augusztus 1-én lépett hatályba.

A sajtó ellenőrizhetése céljából az 1847⁸: XVIII. t. cz. 30. §. 4. pontja és 40. §. azt rendeli, hogy minden sajtó-terméknek egy, illetőleg két példánya a helybeli hatóság elnökénél leteendő.

A törvény ezen rendelete annak 23. §-ában is kifejezett azon feltevésen alapult, hogy a sajtóvétségek felett minden egyes törvényhatóságban alakítandó esküdt-bíróságok fognak ítélni, s ekkép a sajtónak ellenőrzését legcélszerűbben a törvényhatóságok főnökei eszközölhetik.

Miután azonban az országgyűlés határozata szerint a sajtóvétségek elítélésére külön esküdt-bíróságok állítottak fel, s ezek mindegyikének illetősége több törvényhatóságra lőn kiterjesztve; a törvény 28. §-ban megszabott határidő pedig a gyors eljárást szükségessé teszi; s miután ennek folytán a sajtó fölötti ellenőrködés az esküdt-bíróságokhoz kinevezett közbírákhoz ruháztatott át; – hogy ezen megváltozott viszonyok közt a törvény céljának eleget tenni lehessen, az országgyűléstől nyert felhatalmazásom erejénél fogva szükségesnek látom elrendelni:

hogy minden sajtótermékből, legyen az nyomtatvány, könyv, metszvény vagy bármi más ábrázolat, az idézett t. cz. 30. és 40. §§-ban érintett egy példány, a bejelentett felelős személy aláírásával ellátva, azon időpontban, midőn a nyomdából kikerül és szétküldetik, vagy áruba bocsátatik, az 1847⁸: XVIII. t. cz. 30. §-ának 4. pontjában foglalt büntetés terhe alatt a helybeli hatóság elnöke helyett az illető kerületbeli közbírához küldessék be. – A 40. §-ban megszabott s a nemzeti múzeum számára rendelt másik példány pedig, mint eddig, a helybeli hatóság elnökénél teendő le.

A közbírák utasítatnak, jelen rendelet áthágói ellen a törvényes keresetet megindítani.

A törvényhatóságok közönségei pedig felhívatnak, hogy a jelen rendeletet, elnökségek útján a területükön létező nyomdák tulajdonosaival maguk mihez tartása végett közöljék.

Jelen rendelet hatálya f. é. augusztus 1-től veszi kezdetét.

Kelt Pesten, 1867. július 17-én.

Horvát Boldizsár,
igazságügyminister.

**A m. k. igazságügyi miniszternek 1867. július 18. kelt és Pest városához
intézett rendelete,
az esküdtbírák képességgel bíró izraeliták összeírása tárgyában.**

Az izraelita vallásúak tekintetében semmiféle korlátozást nem tartalmaznak a vonatkozó előírások, Pest városa azonban mégsem vette figyelembe az ilyen vallású személyeket az esküdtbírák lajstrom összeállításakor. Az igazságügy-miniszter helyteleníti az eljárást, és külön összeírást, illetve új szolgálati lajstrom összeállítását rendeli el.

Az esküdtök összeírására és igazolására kiküldött bizottmányok nyilatkozatából, melyet t. főpolgármester ur f. hó 14-én 881 eln. sz. a. kelt jelentése mellett hozzám áttett, megnyugvással veszek tudomást arról, hogy az érintett összeírásnál, habár e célra a választási összeírásokra készült lajstromok használtattak, nem az 1847⁸: 5. törvény cikkében foglalt szabályok, hanem a képesség azon feltételei szolgálnak irányadóul, amelyek az esküdtbírák alakítására vonatkozólag f. é. május 17-én kelt rendeletem 7. és 8. §§-aiban előírva vannak; s

hogy eszerint az összeírás ellen e részben emelt panaszok annyival inkább alaptalanok, miután az összeírás igazolása körül is, fentebb idézett rendeletem 10-ik §-ának elégtételt.

Egy pontra nézve azonban a bizottmányok nyilatkozata az összeírást kétségtelenül hiányosnak tünteti fel, a mennyiben tudniillik az izraelita vallásúakra ki nem terjesztett, s a mennyiben ezek közül pótlólag csak azok iktattak a lajstromokba, a kik az igazolási három napi határidő alatt a bizottmány előtt önkényt jelentkeztek.

El kell ugyan ismernem, hogy hazai törvényhozásunk, az izraeliták polgári és politikai jogait szabatosan körvonalozó intézkedések hiányában, e kérdés körül a kételyeknek még némi tért enged, s azért az összeíró bizottmányok által e tekintetben követett eljárást menthetők találom; tekintve mindazon által:

hogy az 1847^{7/8}. XVIII. t. cz. 17. §-a az esküdszékek alakítására nézve az 184^{3/4}-ik évi országgyűlésnek a büntető eljárásról szóló javaslatában foglalt elveket tűzte ki zsinórmértékül, a most érintett országgyűlési javaslat 39. §-a pedig az esküdszéki összeírást, polgári állapotra való tekintet nélkül rendelté teljesíteni, s ezzel összhangzásban a 40. §. azok sorában, kik az összeírásból ki-hagyandók, az izraelitákat fel nem említi;

tekintve, hogy az országgyűlés mindkét házától nyert felhatalmazásom alapján, az esküdszékek tárgyában f. é. május 17-én kibocsátott s a fentebbi országgyűlési javaslat elveire fektetett rendeletben is sem a 7. §., mely az esküdszéki képességet szabályozza, e képességet a valláshoz nem köti, sem pedig a kivételekről szóló 8. §. az izraelitákat a képességből ki nem zárja;

tekintve továbbá, hogy e rendeletem s az 184^{3/4}-ik évi országgyűlési munkálat egybehangzó értelmében, már maga az ügyvédi jogosultság az esküdszéki tagságra oly képességet nyújt, a mely semmi más feltételhez kötve nincs s ennél fogva az ügyvédi gyakorlatra jogosított izraelitáktól az esküdszéki képesség el nem vitatható, az pedig, hogy az izraelita vallású ügyvédek s nem ügyvédek közt e tekintetben különbség állíttassék fel, semmi körülmény által nem lenne indokolható;

tekintve elvégre azt, hogy már az 1840. 15. t. cz. II. részének 5. §-a is, mely az első bíróságú váltótörvényszékekhez két, a többivel egyenlő szavazatu kereskedői ülnököt rendelt, az izraelita vallású kereskedőknek ily minőségben lett alkalmazása által tényleg oly magyarázatot nyert, mely az izraelita vallású honpolgároknak bírói képességet nyújt, s ekkép már a törvényes gyakorlat is az izraeliták bíraskodási jogát megállapítja;

mindezen okoknál fogva az összeíró bizottmányok azon eljárását, mely szerint az izraelitákat az esküdtek összeírásából kihagyá, nem ismerhetem el olyannak, mely akár az 184^{3/4}-ik évi országgyűlési javaslat, akár pedig az ennek alapján f. é. május 17-én kibocsátott rendeletem elveinek, akár elvégre a törvényes gyakorlatnak s korunk irányzatának megfelelő volna.

Minthogy azonban az összeírás megsemmisítése az esküdszéki intézmény életbeléptetését elhalasztaná; s tekintettel arra, hogy az összeírás most érintett hiánya, az igazolási eljárásnál egy részben pótolva lett: a ministertanács beleegyezése folytán csak az esküdszéki lajstromok kiegészítésére szorítkozván, a következőket rendelem:

1. Az esküdszéki képességgel bíró izraelita vallású lakosokra nézve külön összeírás teljesítendő ugyanazon szabályok szerint, melyek ez iránt május 17-i rendeletemben foglaltatnak, s ezen a 10. §. értelmében igazolandó összeírással, az eddig készült esküdszéki lajstromok kiegészítendőek.

2. Az eddig elkészített szolgálati lajstrom azon része, a mely az első két évnegyedre szól, helybenhagyatik; ellenben az 1868-ik évi január 1-től számítandó további évnegyedekre, az első pont értelmében kiegészített összeírás alapján új szolgálati lajstrom lesz összeállítandó.

Felhívom t. főpolgármester urat, hogy e rendeletem mielőbbi foganatba vételére a kellő intézkedéseket megtenni, a kiegészített összeírást s a 3-ik és további évnegyedekre egybeállított

szolgálati lajstromot annak idejében, mindenesetre azonban az év lejárta előtt a pesti királyi tábla elnökéhez átszolgáltatni, engem pedig ennek megtörténtéről értesíteni szíveskedjék.

E rendeletemről egybehangzó eljárás végett Buda város polgármestere is értesítettett.

Kelt Pesten, 1867. július 18-án.

Horvát Boldizsár.

igazságügyi minister.

**A magy. kir. igazságügyministernek 1867. jul 25-én kelt pótrendelete,
a sajtóvétségek felett ítélő esküdtszékek felállítása iránt 1867. évi máj. 17-én
kibocsátott ministeri rendelet némely pontjaira nézve felmerült kételyek
tárgyában.**

E rendelet lényegében eljárási kérdésekben az 1867. május 17-én kelt rendelet értelmezését, végrehajtását és részben módosítását tartalmazza.

A sajtóvétségek felett ítélő esküdtszékek felállítása iránt 1867. évi május 17-én kibocsátott ministeri rendelet némely szakaszainak értelmezése, s a felmerült kételyek elosztatása tekintetéből, pótlólag rendeltetik:

Az említett ministeri rendelet szövegében némely helyütt az „esküdtszék” kifejezés alatt nem csupán a vádlottak vétkessége felett ítélő s 12 tagból álló, szorosb értelemben vett esküdtszék, hanem ez, a törvényt alkalmazó s az esküdtszéki eljárást vezető bírósággal együttvéve értendő; ugyanazon jelentéssel, mint a „jury” kifejezés (81. §. 5-ik sor). Úgy szintén a „bíróság” kifejezés alatt nem épen csak az összes bíróság, hanem annak bizonyos eljárásokra hivatott része, p. o. az elnök is értetik.

Áltános szabály, hogy a 12 polgárból álló, szorosan vett esküdtszék egyedül csak a vádlott vétkessége felett ítélhet (2. §.) s azon esetben, ha tagjai közül valaki hiányoznék, e hiányt kiegészítheti (30. §.); ellenben minden egyéb bírói teendő, úgy mint: illetékesség s keresetőség (actoratus) elleni kifogások, úgy szintén halasztás, igazolás, perújítás iránti folyamodások feletti határozás a bíróságot (t. i. a királyi s kerületi táblai küldöttséget) s illetőleg a meghatározott esetekben az elnököt illeti.

Általános szabály továbbá, hogy miután a sajtóvétségek felett ítélő esküdtszékek iránti rendeletbe, mely a közrebocsátott s lehetségig rövidre vont alakjában is 105 §-t tartalmaz, az egész perrendtartást belefoglalni szükségesnek nem mutatkozott, – mindenütt, hol a rendeletben külön szabály felállítva nincs, a közönséges perrendtartás szabályai alkalmazandók.

A mi már a felvilágosításra s bővebb értelmezésre váró egyes kételyeket illeti:

1. Az illetékesség iránt fenforgó kételyre nézve, – a mennyiben t. i. a 15-ik §-ban idézett 1848: 18. törvényczikk 23-ik §-sa az illetékesség iránt a nyomtatvány megjelenésének helye s a vétséget elkövető egyén lakása tekintetében vagylagosan (disjunctive) rendelkezik, az 5-dik §-ban pedig az s betű által összekapcsoltan (conjunctive) látszik intézkedés téve – határozottan azon magyarázat adatik, hogy e tekintetben az 1848-diki törvény szava szolgáljon irányadóul, s az illetékesség a nyomtatvány megjelenési helye, – vagy a vétséget elkövető egyén lakása után, tetszés szerint határozottassék meg, s e két illetékességi alap nem összekötve, hanem vagylagosan (disjunctive) vétessék. A ministeri rendelet 5-dik §-ában „vagy” kifejezés helyett becsúsztatt s betű, mely a kételyre okot szolgáltatott, nyomtatáshibának tekintendő.

Miután e kétely ekkint meg van szüntetve: nem igen valószínű, hogy illetékességi kifogások egyáltalában, vagy legalább gyakrabban előforduljanak; hogy azonban netaláni szükség esetében, minden ide vonatkozó kérdés, nevezetesen: hogy az illetékességi kifogás felett ítélni ki legyen hivatva? teljesen meg legyen oldva s az illetékességi egész eljárás világosan szabályozva, a következő felvilágosítások adatnak:

- a) a vizsgáló bíró, kinél a sajtóvétségek bejelentése történt (16. §.), vizsgálatát mindenesetre bevégezni tartozik, s őt illetőleg, mint a kinek hatásköre az egész országra kiterjed, illetékességi kifogásnak helye nem lehet.
- b) A bevégzett vizsgálat s elkészített vizsgálati jegyzőkönyv nyomán (18. 19. §§.) benyújtván a vádlevél, s ez a törvényalkalmazó (táblai) bíróság elnöke által a vádlottal közöltetvén: ennek (t. i. a vádlottnak) joga van a megjelenésre kitűzött határidő első felében a bíróság illetősége ellen kifogásait az idéző bíróságnál benyújtani, – mit ha elmulasztana, az illetőség ellen többé kifogást nem tehet. A bíróság (tehát nem az esküdszék) ezen illetőségi kifogás felett előlegesen határoz.
- c) Ha az illetőségi kérdésben hozott bírósági határozatban, mely azonnal kihirdettetik, a felek megnyugosznak: az esküdszéki eljárás azonnal folytatódik.
- d) Ha ellenben a felek egyike vagy másika a bíróság illetékességi határozatában meg nem nyugodnék: felfolyamodásnak van helye, mi a további eljárást felfüggeszti.
- e) Az illetékességi kérdésben tett eme felfolyamodás a hétszemélyes táblához lesz felterjesztendő, mely a sajtóvétségek iránti perekben, mint semmitő-szék ítélt (86. §.); s a 9 2-ik §. szerint a pert hivatalból is illetőségéhez utasíthatja.

Ily felfolyamodás, az illetékesség iránti végzés kihirdetése után 3 nap alatt benyújtandó, s a bíróság által a benyújtástól számított másik három nap alatt felterjesztendő és azonnal elintézendő.

2. A törvényalkalmazó (táblai) bíróság ítélt az 1848: XVIII. törvénycikk 33-ik §-ának azon esetében is, midőn a szerző, bármely okból felelősségre nem vonattathatván, a nyilatkozatban kijelölt többi felelős személyek ellen indítatik a kereset, s ezek, a keresetőség (actoratus) tekintetében, az ellenök intézett eljárás ellen kifogást tesznek. Ily esetben a kifogás, hasonlóul mint az illetékességre nézve az 1. a)–e) alatt rendeltetik, előlegesen, és ugyan a megjelenésre kitűzött határidő első felében nyújtandó be, s a határozás és az elleni felfolyamodás épen úgy történik, mint az illetékesség elleni kifogások eseteiben.

3. Az esküdszéki eljárást vezető s törvényalkalmazó (táblai) bíróság nemcsak az esküdszéki tárgyalás folyama alatt, hanem azonkívül is intézkedhetik mindazon esetekben, melyek bírósági intézkedést kívannak, mint p. o. igazolási és perújítási kérvények felett; azonban soha sem a per felvételére kitűzött határidőnek kért elhalasztása felett (26. §.), mely ugyanazon elnöknek teendője, ki a 21. §. szerint, a tárgyalási idő kitűzésére jogosítva van, s kinek különben is joga lett volna hosszabb határidőt kitűzni.

A 26-ik §-ban e kifejezés alatt: „bíróság” a bíróság elnöke értetik, ki a 21-ik §. szerint a határidő kitűzésének jogát gyakorolja.

4. A 28-ik §-ban, a meg nem jelent, vagy idő előtt engedelem nélkül eltávozott esküdt elmarasztaltatását illetőleg kétségtelen, hogy ezen elmarasztalás mindenkor feltételes, s az elmarasztalt mindenkor megkísértheti igazolását ugyanazon bíróság előtt, mely őt behívta; és pedig a közönséges perrendtartás szabálya szerint, az abban kitűzött határidő alatt, mely az akadály megszűntétől számítandó; hogy azonban a tárgyalás fennakadást ne szenvedjen, az elmaradt vagy eltávozott esküdt azonnal helyettesítendő a rendelet 30-ik §-a szerint.

A kimaradt tanúk és műértők úgy tekintendők, mintha tanúskodni nem akarnának; a reájok szabandó pénzbírság a hazai törvényekben a tanúskodni nem akarókra kimért 16 nehéz márka. Ezenfelül az elnöknek joga van a kimaradt tanukat, az igazságszolgáltatás érdekében, melyet előmozdítani minden honpolgár tartozik, karhatalommal elővezettetni.

5. A 82-ik §-ban engedett azon jog felett, hogy az, ki a megjelenést nem makacsságból, hanem valamely alaposnak tekinthető okból mulasztotta el, új esküdszéki eljárás melletti kihallgatását kérhesse; valamint általában az igazolás kérdésében, az eljárást vezető s törvényalkalmazó (táblai) bíróság határoz.

6. Az új esküdszéki eljárást rendelő határozat sem a még meg nem kezdett végrehajtást fel nem függeszti, sem a már megkezdettnek folyamát meg nem akasztja, s ezen új eljárás teljesen egy jellegű lévén a perújítással, ennek szabályait követi. – Ha azonban a makacsság alapján hozott ítélet fogságbüntetésre szól, melyre nézve reexecutionnak helye nem lehetne, ez esetben a végrehajtás felfüggesztetik, s ha már fogamatba vétetett, az új eljárás megengedése után azonnal félbehagyatik.

7. A magánvádlótól, a részére végrehajtás útján bevett bírság- és kárpótlásra nézve netalán követelhető biztosítás tekintetében a közönséges perrendtartás szabályai szerint eszközöltetik az eljárás, és szükség esetében valamely helybeli letéti pénztár vétetik igénybe.

8. A 101-ik §. azon kifejezése, hogy az ítéletek végrehajtását a királyi s kerületi táblák fogják eszközölni, másképen nem érthető, mint hogy arra az egész táblák helyett, ezeknek állandó megbizatással kiküldött osztályai vannak hivatva, melyek a végrehajtást a közönséges szabályok szerint, t. i. helyben egy kiküldött bírósági tag s vidéken megkeresés útján fogják fogatosítani.

9. A vádlevél annyi példányban lesz beküldendő, hogy minden vádlottnak kezéhez egy példányt lehessen juttatni.

10. A 29-ik §-ra nézve kifejezett azon nehézséget, hogy az esküdtek névsorának a vádlottal, a kitűzött tárgyalás előtt leendő közlése, melyre 2 nap van kitűzve, távolabb lakó vádlottaknál nem lenne eszközölhető, minél fogva ezen névsornak a vádlevéllel együtt leendő közlése indítványoztatott: eloszlatja maga a 29-ik §-nak „legalább” kifejezése, mely nem zárja ki azt, hogy a távolsághoz képest, az elnök belátása szerint, két napnál hosszabb határidő tűzethessék ki.

11. Valamint a 30-ik §. esetében, úgy azon esetben is, ha a megalakult esküdszék tagjai közül egy vagy több a részvételben akadályozva lenne, s a visszavetési jog gyakorlata folytán az eredmény akként fejlődne ki, hogy a 38-ik §-ban említett póttagok, a visszavetés után ki nem kerülnének, p. o. ha akkor, midőn mind a közvádló, mind a vádlott külön-külön 12 s így összesen 24 kihúzott tag ellenében éltek már a visszavetési joggal, s a fennmaradt 12 tag képezi az esküdszéket, ezen 12 tag közül egy vagy több megbetegednék: póttagok, a 30-ik §. hasonlatosságára, ugyancsak maguk az esküdtek által, az esküdti képességgel bíró helybeli egyének közül választandók.

12. A 40-ik §-ban foglalt gondoskodás, t. i. tolmácsok alkalmazása, egyenesen az eljáró bíróság kötelessége; s a tolmácsok előre meg nem szabható díjainak meghatározása a körülményekhez s a végzett munka mennyisége- és minőségéhez képest szintén a bíróságot illeti, valamint a hallgatóság zavargásainak vagy illetlen viseletének fékezése s e célra a terem kiürítése, vagy szükség esetében a gátló és segítő intézkedések fogamatba vétele és e szerint a hatóságok megkeresése az elnök jogai s egyszersmind kötelességei közé tartozik.

13. Az izraeliták felesketési módját illetőleg azon eljárás alkalmazandó, mely az izraelita ügyvédek ügyvédi eskü letételére nézve divatozik, hogy t. i. a rabbi közbejött nélkül is, de minden esetre feltett kalappal a Thórára tett kézzel esküdjének s vallásos szokásaik figyelembe tartassanak.

14. Perköltségek megítélésének minden esetben, mind a magán-, mind a közvádló irányában helye van.

15. Ha börtönre lesz szükség: a helybeli megyei vagy városi börtön használtathatik, mi iránt minden egyes esetben lehet a körülmények szerint intézkedni; s az elítéltek ellátása, a mennyire lehetséges, saját költségükön, különben az állam költségén történik, melynek a magánosok elleni viszkeresete fennmarad.

16. A rendelet 95-ik §-a következőkkel bővítettik: „A megsemmisítés következtében indított újabb eljárás elleni panasznak s perorvoslatnak csak a 91-ik §. b) és d) pontjai alatti esetekben van helye”.

17. A 97-ik §. olyképen egészített ki: hogy ha az ítélet a hétszemélyes tábla által megsemmisített, ezen semmisítő ítélet, a periratokkal együtt, 3 nap alatt, új eljárás végett a kijelölt bírósághoz küldetik.

18. A hétszemélyes tábla, sajtóperekben, hat szavazó bíróból és egy elnökből alakított tanácsban ítélt.

19. A sajtóvétségek felett ítélő bíróságok pecségei Magyarország címerével s ezen körülírással lesznek ellátandók: „pesti (stb.) sajtóbíróság.”

Jelen pótrendelet, annak közlése s kihirdetése után, azonnal hatályba léptetendő.

Kelt Pesten, 1867. július 25-én.

Horvát Boldizsár,
igazságügymininister.

**A m. kir. igazságügyministeriumnak 1867. sept. 8-án kelt hirdetménye,
a pesti esküdtszék területében a sajtóvétségekre vonatkozó közvádloi teendők
átruházása iránt.**

1867. szeptember 8. napjával a pesti közvádloi feladatokat a magyar királyi ügyek igazgatósága látja el az igazságügy-minisztérium hirdetménye alapján.

Kléh István pesti ügyvéd, és sajtóvétségek esetében a pesti esküdtszék területére nézve ideiglenesen kinevezett közvádló, ezen tiszte alól saját kérelmére felmentetvén, a közvádloi teendők a fennevezett területre nézve a m. kir. ügyek igazgatóságára ruháztattak át.

Pesten, 1867. sept. 8.

A m. kir. igazságügyministeriumtól.

**A m. kir. igazságügyministernek 1867. szeptember 9-én kelt rendelete az
ország valamennyi törvényhatóságához
melylyel a sajtóvétségekre nézve kirendelt vizsgáló bírák működése
szabályoztatik.**

Sajtótermék lefoglalása és zár alá vétele iránt a bünvizsgáló bíró határoz, azonban végrehajtása iránt megkeresheti az illetékes törvényhatóságokat, akik a megkeresést teljesíteni kötelesek, akár karhatalom igénybevételével is. Az 1867. szeptember 9-én kelt rendelet megnevezi továbbá mind a bünvizsgáló bírákat, mind a közvádlókat.

A sajtóvétségekre nézve kirendelt vizsgáló bírának, mint az esküdszéki intézmény törvényes közegeinek működési köre az egész országra kiterjedvén, hogy törvényből merített hatalmukat sikerrel érvényesíthessék, kell, hogy működésükben az ország törvényhatóságai részéről kellőleg gyámolítottassanak.

Ily közreműködést igényel különösen a bevádolt nyomtatványok és metszvények lefoglalása és zár alá vétele.

Az 1847/8. XVIII. t. cz. 22. s az esküdszékek tárgyában f. évi május 17-kén kibocsátott rendeletem 17-ik §-a értelmében a lefoglalás és zár alá vétel joga a sajtó ügyekben kirendelt bűnvizsgáló bíró hatásköréhez tartozik ugyan, de ezen intézkedésnek oly értelmet tulajdonítani, hogy a lefoglalást és zár alá vételt a bűnvizsgáló bíró csak személyesen és közvetlenül teljesítheti, sok esetben meghiúsítná a törvény célját, egyszersmind pedig ellenkeznék mind a törvény szellemével, – mind a törvényes gyakorlattal is.

Az idézett szakaszok valódi értelme az: hogy a lefoglalás és zár alá vétel iránt, sajtóügyekben, a bűnvizsgáló bíró határoz, s ezen határozatát önmaga is végrehajthatja; ha azonban távolság okainál vagy bármi más körülménynél fogva ezt Önmaga nem teljesíthetné: határozatának, az illető törvényhatóság által, megkeresés útján, szerez foganatot.

A bűnvizsgáló bíró törvényszabta hatáskörében, szintoly törvényes és önálló bíróságot képez, mint az országnak egyéb rendes bíróságai, intézkedései és megkeresései tehát a törvényhatóságok által épen úgy fogadandók és teljesítendőek, mint az a fennálló gyakorlat szerint egyéb bíróságok ítéleteivel és megkereséseivel történni szokott.

Szintoly kevésbé utasítható visza a bűnvizsgáló bíró olynemű megkeresése is, a melyben valamely lefoglalás és zár alá vétel eszközölhetése végett, egyik vagy másik törvényhatóságtól a karhatalom segélyét venné igénybe.

Ennélfogva mind a törvény, mind pedig az országgyűléstől nyert felhatalmazásom alapján, felhívom (czim), miszerint az esküdszéki bűnvizsgáló bírának hozzájuk intézett minden törvényes megkereséseit haladéktalanul teljesítse, s elhárítsa ekkép magáról a felelősséget mindazon károk és veszélyek iránt, melyek az ily természetű ügyek késő elintézése, vagy ennek megtagadása folytán egyeseket úgy, mint magát az államot oly érzékenyen sújthatnák.

Értesítem egyúttal a (czim), miszerint bűnvizsgáló bírakká kirendeltettek:

a pesti esküdszéki kerületben	:	Ebeczky Emil,
a kőszegi „ „	:	Kránitz József,
a nagyszombati „ „	:	Sipos Sándor,
az eperjesi „ „	:	Kámánházy Béla,
végre a debreczeni „ „	:	Kacziány Nándor.

Közüvádlokká pedig:

Pesten:	.	.	.	.	.	a királyi ügyek igazgatósága,
Kőszegen:	.	.	.	.	.	Szabó László,
Nagyszombaton:	.	.	.	.	.	Kanovich László,
Eperjesen:	.	.	.	.	.	Lihán Szilárd,
Debreczenben:	.	.	.	.	.	Kuthy István.

Kelt Pesten, 1867. sept. 9-én.

Horvát Boldizsár,
igazságügyminister.

**A m. kir. igazságügyminiszternek 1867. szeptember 10-kén kelt leirata
Pestmegye közönségéhez,
a pesti esküdtszéki bűnvizsgáló bíró megkeresésének nem teljesítése folytán.**

Az igazságügy-miniszter felháborodásának ad hangot a leiratban, miután Pest megye nem teljesítette az illetékes vizsgálóbíró egy nyomtatvány zár alá vételi megkeresését, holott ez jogszabályi kötelessége lett volna. Részletesen megmagyarázza, miért volt helytelen a megye eljárása. Hangsúlyozza a vizsgálóbírónak joga van ilyen megkereséseket a törvényhatóságokhoz intézni, azok pedig kötelesek azoknak eleget tenni.

Megütközéssel értettem a megye közönségének f. é. augusztus 31-én 2725. sz. a. kelt jelentéséből, miszerint a pesti esküdtszéki kerület bűnvizsgáló bírójának, Ebeczky Emilnek, a megye első alispányjához intézett abbeli megkeresését, melyben Kossuth Lajos által a vácsi választókerület elnökéhez címzett nyilatkozvány nyomtatott példányainak zár alá vétele kéretik, a megye közönsége azon ürügy alatt, mintha az, alakjára s lényegére nézve törvénybe ütköző volna, egyszerűen félretette.

Hogy a megye közönsége ezen eljárásának helytelenségét kitüntessem, szükségesnek tartom észrevételeimet a következőkben előadni:

Az alakra nézve azon kifogást teszi a megye közönsége, hogy miután Ebeczky Emil kineveztetése vele hivatalosan nem közöltetett, őt esküdtszéki bűnvizsgáló bírónak el nem ismerheti.

Ezen kifogás merőben alaptalan. Törvényeket és rendeleteket szokás ugyan a hazai törvényhatóságokkal közölni; nem ismerek azonban törvényt, mely azt kívánná, hogy a kormány, minden egyes közegeinek kineveztetését a törvényhatóságokkal különösen is tudassa. Ebeczky Emilnek a pesti esküdtszéki kerület bűnvizsgáló bírójává lett kirendeltetése annak idejében közölve lett a hivatalos lapban, miről a megye közönsége magának tudomást szerezhetett. De ha nem szerzett volna is, s ha őt, mint vizsgáló bírót hivatalosan nem ismerné, ebből korántsem az következik, hogy jogosítva van annak megkeresését egyszerűen félretenni, hanem kötelessége lett volna a megyének, a megkeresés alaki hitelessége iránt bizonyosságot szerezni, s az eredményhez képest tenni meg intézkedéseit.

Annál szembeötlőbb az érintett kifogás alaptalansága: miután a megyei közönség, fennebbi jelentésében maga is hivatkozik az 1847/8. XVIII. t. cz. 22. §. melyen a bűnvizsgáló bírói intézmény alapul. Elismervén tehát ezen intézmény létezését és törvényességét: az engedelmességet, a melylyel annak mindenki tartozik, nem teheti függővé a személytől, a ki azt esetleg betölti. – A személy változhatik, de az intézmény marad; s nem a bíró egyénisége, hanem a bíróság intézménye az, a melytől a megyéhez intézett felszólítás eredt.

Másik kifogásuk az, hogy az esküdtszéki vizsgáló bírót a megyei törvényhatósággal koordinálnak el nem ismerhetik, s hogy a megkeresésben foglalt intézkedésre maga a vizsgáló bíró van hivatva, a nélkül, hogy e tekintetben más hatóság közreműködését igénybe vehetné.

Igaz ugyan, hogy az 1848. XVIII. t. cz. 22. §. a nyomtatványok és metszvények zár alá vételének elrendelési jogát a vizsgáló bírónak adja meg; de minden hatóságnak vagy törvényes közegnek, mely hatalmát a törvényből meríti, joga van más hatósághoz megkereséseket intézni, s arra, hogy koordinálnak tekintessék, nem szükség egyenlő hatáskörrel bírnia. Például csak a rendezett tanácscsal ellátott mezővárosi törvényszékeknek a megyei törvényhatósághoz intézett törvényes megkereséseit említem, melyeknek a megye ép úgy tartozik eleget tenni, mint más egyenlő hatáskörű törvényhatóság megkeresésének. Miután pedig a vizsgáló bíró az esküdtszéki intézménynek a kormány által kirendelt egyik törvényes közege s mint ilyennek működési köre az ország egész területére kihat: joga van megkereséseket intézni a

törvényhatóságokhoz, s ezeknek, mint a végrehajtó hatalom törvényes orgánumainak, a fennálló bünvádi gyakorlathoz képest is kötelességökben áll azokat teljesíteni.

Egyébiránt, noha egész teljében ragaszkodom a bünvizsgáló bíró azon törvényes jogához, hogy a lefoglalást és zár alá vételt, ha célszerűbbnek látja, az ország területén bárhol, önmaga közvetlenül teljesíthesse: mindemellett csak helyeselhetem a pesti bünvizsgáló bírónak a fenforgó esetben követett azon eljárását, mely szerint az általa elrendelt lefoglalás és zár alá vétel eszközzésére, Pestmegye területén, magát a megyei törvényhatóságot kereste meg; mert sokkal több kíméletet, s a féltékenységre vagy félreértésekre sokkal kevesebb okot látok ebben, mint ha a bünvizsgáló bíró valamely törvényhatóság területén, a törvényhatóság mellőztével, az ily jogcselekvényeket a kormány karhatalmával hajtatná végre.

Azon állítás ellenében, mely szerint a bünvizsgáló bíró, zár alá vétel esetében, a perrendtartás szabályai szerint a személyt és helyet is tartoznék kijelelni, mi a vizsgálóbíró megkeresésében hiányzik: egyszerűen a dolog természetére utalok, melynél fogva az a jelen esetben merőben lehetetlen. Egyébiránt a megkeresés tárgya a megye részéről csupán a szükséges köröztetést, s a találtató nyomtatványok lefoglalását igényelvén, erre nézve e perrendtartás szabályai bizonyára nem, s csakis a fennálló bünvádi gyakorlati szabályok szolgálhatnak zsinórmértékül.

Remélem, hogy a megye közönsége, belátva az okok tarthatatlanságát, melyeknél fogva közreműködését a fenforgó esetben megtagadta, jelen felhívásom vételével azonnal sietni fog a bünvizsgáló bíróság megkeresésének eleget tenni. Ezt annál inkább elvárom, mert a mint egyrésztől csak méltányolni tudom, ha a törvényhatóságok jogaihoz ragaszkodnak: úgy másrésztől állásom felelősségénél fogva szigorúan követelnem kell mindenkitől, hogy viszont mások jogai iránt is tisztelettel viseltessék, s hogy ne ingassa meg a közös szabadság és rend azon erkölcsi alapját, mely a kölcsönös jogtiszteletben áll, – a mely ha megdől: mind egyesek, mind a törvényhatóságok jogait menthetetlenül magával rántja.

Végül, félreértések megelőzése tekintetéből szükségesnek tartom a megyei közönséget értesíteni: hogy a menyinyiben az eddigelé megjelent igazságügyi szabályrendeletek hiányosan küldettek volna meg a megyei közönségnek, a mi csak elnézésből történhetett: e netaláni mulasztás azonnali pótlása iránt a kellő intézkedéseket megtettem.

Kelt Pesten, 1867. szeptember 10-kén.

Horvát Boldizsár,
igazságügyminister.

**A m. k. igazságügyministernek 1867. szeptember 10-én kelt rendelete,
Debreczen városa közönségéhez,
*az izraeliták esküdtszéki képességére vonatkozó utasításnak teljesítése iránt.***

Debreczen városa vonatkozásában is felhív az igazságügy-miniszter az esküdtszéki lajstrom összeállításának felülvizsgálatára, az esküdtszéki képességgel bíró izraelita vallású polgárok figyelembevételére.

A város közönsége f. évi július 31-én 124/5187. sz. a. kelt jelentése szerint, az izraeliták esküdtképessége, s a netán hiányos összeírások kiegészítése tárgyában f. é. július 28-án 488. eln. sz. a. kiadott intézvényemet szabályszerű eljárásra vonatkozóan nem tarthatván, e tekintetben részéről további intézkedésnek szükségét nem látta.

Ebbeli eljárását azzal indokolja a város közönsége, miszerint a közgyűlés az esküdtek összeírására kinevezett küldöttséget semmiféle hitfelekezeti korlátozást tartalmazó utasítással nem látván el, miután a kihagyottaknak a felszólamlásra elég idejük volt, a mennyiben ezt tenni elmulasztották, úgy tekintendő, mint kik magukat képesítve nem érezték, vagy polgári jogukat élvezni nem akarták, s így érdekében a szabályrendelet megtartásával létrejött összeírási munkálatot felforgatni nem lehet.

A törvény ezen magyarázata szerint, úgy látszik, a városi közönség az esküdt-bíráskodást egyedül jognak és pedig oly polgári jognak tekinti, melynek élvezete a jogosítottnak tetszésétől van feltételezve.

Az esküdtszékek felállítása iránt kiadott ministeri rendelet 6. §-a, mely az esküdtképességgel bírók összeírását feltétlenül megrendeli, kapcsolatban a 28. §-sal, mely a meg nem jelent esküdtet 100 forintig terjedhető bírságban rendeli elmarasztalni, meggyőzhetne volna a város közönségét, miszerint az esküdt-bíráskodás nem egyedül jog, de olyatén törvényes kötelezettség is, mely alól magát senki, annál kevésbbé a polgárok egy egész osztálya, törvényes ok nélkül ki nem vonhatja.

E szempont lebegett szemeim előtt május 17-i rendeletem alkotásánál, s azon vezérelv, hogy a szabadság érdekében annyira üdvös esküdtszéki intézmény életbeléptetését és megszilárdulását nem lehet és nem szabad egyesek közönyétől függővé tenni.

Nem arról van tehát szó, vajjon a közgyűlés minő utasítással látta el az összeíró küldöttséget, s hogy egyes felszólalások megítélésénél a vallásfelekezeti különbség volt-e irányadó vagy sem? hanem arról, vajjon az izraelita hitfelekezeti osztálynak esküdt-képességgel bíró tagjai általában felvételtek-e az összeírásba, vagy sem?

Miután pedig nekem nem csak jogom, de kötelességem is az esküdtszéki intézmény függetlensége s az összeírások helyessége felett örködni, s miután a küldött jelentésből nem tűnik ki az, ha vajjon az összeíró küldöttség által az összeírás az esküdtszéki képességgel bíró izraelita vallásúakra is kiterjesztet[t]-e: ez oknál fogva újból felszólítom a város közönségét, miszerint erről hozzám rögtön jelentést tegyen és az esetben, hahogy az esküdtszéki tagok összeírásánál a fentebb jelzett hiány előfordult volna, annak pótlására nézve a f. é. 488/eln. sz. a. közlött rendelet szabályai szerint intézkedjék, s az eredményről engem annak idejében értesítsen.

Pesten 1867. szeptember 10-én.

Horvát Boldizsár,
igazságügyi minister.

**A m. kir. igazságügyi miniszternek 1867. sept. 12-ről kelt [705. sz.] rendelete,
az ország valamennyi törvényhatósága főnökeihez,
melylyel a sajtótörvény 30. 36. 37. és 38. §§-ai elleni vétségeknek az illető
kerületi közbíró tudomására hozatala elrendeltetik.**

A törvényhatóságok vezetőinek feladata a Sajtótörvény 30., 36., 37. és 38. §§-ban foglalt előírások (bejelentési kötelezettség, biztosíték letétele, illetve kiegészítése) megtartásának ellenőrzése; ezek elmulasztása esetében kötelesek a közbírót értesíteni.

A május 17-iki ministeri rendelet szerint sajtóvétségek eseteiben a közkereset indítása a sajtó bíróságokhoz kinevezett közbírók hatásköréhez soroztatott.

A közvádlók kerülete több törvényhatóságot foglalván magában, szükségessé vált intézkedni arról, hogy a közvádlók a sajtótörvény azon szabályainak áthágásáról kellő időben értesítenek, melyek megtartását a köteles példányból ellenőrizni nem lehet.

Miután az 1848. XVIII. t. cz. 30. és 37-ik §§. szerint a törvényhatóságok területén megjelenő lapok s fennálló nyomdák feletti felügyelet a törvényhatóságok főnökeire bízott, az ő kötelességök felvigyázni arra: hogy a törvény 30. 36. és 37. §§-aiban megszabott bejelentés, biztosíték letétele, illetőleg kiegészítése megtörténjék, s azok elmulasztása eseteiben az illető közvádlót arról értesíteni.

Ennél fogva, hogy a törvény kellő időben foganatosítható legyen; felhívom a közönség főispányát (főkapitányát vagy polgármesterét) hogy mindazon eseteket, melyekben a törvényhatósága területén fennálló nyomdák vagy megjelenő lapok a sajtótörvény 30. 36. 37. és 38 §§. ellen véténének, haladék nélkül az illető kerületi közvádló tudomására juttatni szíveskedjék.

Kelt Pesten 1867. szeptember 12-én.

Horvát Boldizsár,
igazságügyminister.

**A m. kir. igazságügy ministernek 1867. sept 12-én kelt rendelete, mind az öt esküdtszéki közvádlóhoz és vizsgáló bíróhoz,
a sajtó bírósági közvádlók hatásköréről, a sajtótörvény III. és IV. fejezetében foglalt szabályok elleni vétségek közkereset alá vételét illetőleg.**

Kimondja a rendelet, hogy a sajtótörvény III. és IV. fejezetében foglalt szabályok elleni vétségek esetében a közkereset megindítása a közvádlók hatáskörébe tartozik.

Előfordult eset alkalmával kétség merült fel az iránt, ha vájjon a sajtótörvény III. és IV. fejezetében foglalt szabályok elleni vétségek közkereset alá vétele a sajtóbírói közvádlók hatásköréhez tartozik-e?

Miután az 1848: XVIII. t. cikkelyben a sajtótörvény mindennemű megszegése ugyanazon közvádlók illetőségéhez van utasítva, a május 17-iki ministeri rendeletben pedig a közvádlói teendők megosztása elrendelve nincs;

Miután a 403. eln. sz. a. ministeri rendelettel a köteles példányok közvetlen a közvádlókhoz rendeltettek beküldetni, és ezekből a sajtótörvény III. és IV. fejezetében foglalt szabályok megtartása legczélszerűbben ellenőrizhető; szükségesnek találom tudtul adni: hogy ez utóbbi szabályok megszegése eseteiben a közkereset megindítása a közvádlók hatásköréhez tartozik. A köztörvényszékeknek e vétségek elítélésére a sajtótörvény 31. §-ában megállapított illetősége épségben marad.

Kelt Pesten 1867. Szeptember 12-én.

Horvát Boldizsár,
igazságügyminister.

**A m. kir. igazságügyministernek 1867. sept. 12-én kelt rendelete Pest városa
közönségéhez,
az izraeliták esküdtszéki képessége iránt kibocsátott ministeri rendelet folytán
tett felterjesztésre.**

Ismételten kifejti az igazságügy-miniszter, hogy az esküdtszéki bíraskodás nemcsak jog, hanem egyben kötelesség is, mely alól senki sem vonhatja ki magát, így az az eljárás, amely esküdtszéki képességgel bíró polgárok „egy egész osztályát” kihagyta az eljárásból, nem megfelelő.

Az esküdtszéki tagok összeírása tárgyában folyó évi augusztus 7-kén 23.529. sz. a. kelt jelentésükből mindenekelőtt megnyugtató tudomásul veszem a városi közönség abbeli intézkedését, mely szerint az esküdtszéki lajstromok kiegészítésére vonatkozó, folyó évi július 18-án 488. sz. a kiadott rendeletem foganatosítását, tekintve annak az összeíró bizottsággal törvényes használat végett leendő közlését, elhatározta.

A hivatkozott rendelet érdeme ellen támadt aggályaira szükségesnek tartom megjegyezni, miszerint én az esküdtszéki intézmény függetlensége, s az esküdtbíróság összeállítása feletti örködést első sorban a felelős kormány kötelességének tekintem.

Ebből kiindulva, miután az esküdtszéki bíraskodást nem egyedül jognak, de olyatén törvényszerű kötelezettségnek is tekintem, mely alól magát a kötelezettek közül senki törvényes ok nélkül ki nem vonhatja, részemről csakis feladatokat teljesítettem akkor, midőn pótolni rendeltem el azon hiányos eljárást, mely az esküdtszéki képességgel bíró polgárok egy egész osztályát kihagyta az összeírásból.

Ép az ily hiányos eljárás tünteti elő leginkább a kormány felügyeleti jogának szükségét és czélszerűségét: mert midőn egyesek panasza csak egyes hiányok, vagy sértett jogok orvoslását vonhatja maga után, ily panaszok vagy felszólalások nem létében a kötelezettség alól magukat

egész osztályok kivonhatnák, ha a kormány e tekintetben a törvény rendeleteinek szoros megtartása felett nem örködnék.

Midőn ezen eljárása által a kormány az esküdtszéki intézmény függetlenségét sértetlenül megóvjá, elejét veszi egyúttal azon eshetőségnek, mely szerint ez intézmény a törvényhatóságok vagy az összeíró bizottmányok téves felfogása, egyoldalú intézkedése, avagy bár honnét jövő befolyások által csorbát szenvedhetne.

Az esküdtszékek függetlensége nem abban áll, hogy azok saját tetszésük szerint alakuljanak; hanem áll abban, hogy működésükre sem felülről, sem alulról törvénytelen befolyás ne gyakoroltassák.

A városi közönség maga is elismerni látszik, hogy – miután május 17-ki rendeletem alapját az országgyűléstől nyert felhatalmazásom képezi, – annak értelmezése sem illethet mást, mint engemet, mint a kire a törvényhozás jogai e téren s e kivételes alkalommal átruháztattak.

De ha oly törvényről volna is szó, melyet maga az országgyűlés alkotott: még ekkor is a felügyelet a fölött, hogy a hozott törvény a törvényhozás szellemében, s az egész ország területén egyformán hajtassék végre, a kormány azon jogaihoz és kötelességeihez tartozik, amelyeket az 1847/8: III. t. cz. 3. §-a értelmében a kormány sem fel nem adhat, sem magától el nem utasíthat.

E jogon alapul az 1848. évi alkotmánynak legfontosabb vívmánya, a kormány felelőssége. A mint e jog érvényre-emelkedését az egyes törvényhatóságok superarbitriumától akarnák függővé tenni, nem is említve azon zavart, mely ugyanazon törvény külön-külön szempontok szerinti végrehajtásából eredhetne, a kormány felelősségének elve a gyakorlati alkalmazásban merőben lehetetlenné válnék.

Midőn az 1847/8: III-ik t. cikkben positiv törvényt bírunk, mely a végrehajtó-hatalom felelősségét szabályozza:

akkor a valódi alkotmányosság érdeke követeli, óvakodnunk a végrehajtó-hatalom jogainak minden olynemű megosztásától, mely a felelősséget részben vagy egészben a kormány vállairól leemelné, s oly közegekre terelné át, a melyeket részint szabatos törvényhozási intézkedések hiányában, részint pedig testületi rendszerüknél fogva feleletre vonni nem lehetne.

Ily eljárás visszavezetne bennünket a dicasterialis rendszer korába, azon különbséggel: hogy egy helyett több mint százszal állanánk szemközt, a melyek sok esetben a törvényhozás intencióit teljesen paralizálhatnák.

A mint tehát egyrészt súlyt helyezek arra, hogy a törvényhatóságok ellenőrzési jogaikhoz a kormány eljárása irányában továbbá is szigorúan ragaszkodjanak, s a kormány netaláni törvénytelen vagy téves intézkedéseit napfényre hozzák s az országgyűlés elé terjeszszék: úgy másrészt nem csak a kormányzás lehetősége tekintetéből, de azon hűségénél fogva is, melylyel az alkotmányos elvek és az 1848-dik évi törvények iránt viseltetem, sem ezen, sem más esetben nem adhatom fel azon elvet: mely szerint az egyedüli fórum, mely a kormányt felelősségre vonhatja, s a mely annak intézkedéseit felfüggesztheti, betilthatja vagy megsemmisítheti, maga az országgyűlés.

A mi a hivatkozott rendelet alakját illeti, mely szerint az nem közvetlenül a város közönségéhez, hanem annak főpolgármesteréhez intéztetett: legyen elég az 1847/8: XVIII. t. cz. 30. és 37. §§-aira hivatkoznom, melyek sajtóügyekben a ministerium s a helyhatóságok elnökei közt a közvetlen érintkezésnek helyt adnak, s ha végre felemlítem, miszerint a városi főpolgármester a kérdéses rendeletnek nem egyenes fogantatbavételére, hanem az ekörül szükséges intézkedéseknek a város közönségéhez intézett május 17-ki rendeletben foglalt szabályok szerinti megtételére lőn általam felhíva, miből a városi közönség mellőzését következtetni épen nem lehet, – mindezek után remélem, megnyugvással veendi a városi közönség abbéli kijelentésem, miszerint ez eljárás által a helyhatóság törvényes jogait csonkítani, avagy ellenében a jövőre nézve hátrányos következtetéseket vonni egyáltalán nem lehetett szándékomban.

Kelt Pesten, 1867. september 12-én.

Horvát Boldizsár,
igazságügyminister.

**A m. k. igazságügy ministernek 1867. sept. 18-án kelt rendelete az ország
valamennyi törvényhatóságához,
a sajtó-ügyi vizsgáló-bíró megkereséseinek foganatosítása tárgyában**

Ezen értelmező rendelet leszögezi, hogy a bűnvizsgáló bíró idézésére mindenki köteles megjelenni, a meg nem jelenő vádlott akár karhatalommal is elővezettethető, valamint a törvényhatóságok együttműködésre kötelesek.

Kételyek merülvén fel az iránt, vajjon az ország törvényhatóságai az esküdtszéki bűnvizsgáló bírák megkereséseinek tartoznak-e – és mily mértékben megfelelni? – ezek elosztatása tekintetéből szükségesnek látom a törvényhatóságokkal tudatni, miszerint:

1. Az esküdtszéki bűnvizsgáló bíró idézésére mindenki, személykülönbség nélkül megjelenni tartozik. – E szabály alól csak az országgyűlés tagjai képeznek kivételt, de csak azon esetben, ha mint vádlottak s nem mint tanúk lennének megidézendők;

2. Az idézési végzés kézbesítése akár közvetlenül a bűnvizsgáló bíró személyzete által, akár megkeresés útján az illető törvényhatóság által, sőt tértívevény mellett posta útján is eszközölhető;

3. A megjelenni vonakodó vádlottat, vagy tanút a bűnvizsgáló bíró jogosítva van karhatalommal is maga elé vezetetni;

4. Ha e célra a bűnvizsgáló bíró valamely törvényhatóság karhatalmát venné igénybe: azt, az ő megkeresésére minden törvényhatóság köteles azonnal megrendelni.

Pesten, 1867. szeptember 18-án.

Horvát Boldizsár,
igazságügyminister.

**A m. kir. igazságügyministernek 1867. sept 18-án kelt rendelete Pest-, Pilis- és Soltmegye közönségéhez,
az esküdtszéki bűnvizsgáló bíró előtti megjelenés kötelezettsége, az idézés kézbesítése s a kényszer-elővezetés iránt.**

Rosszállását fejezi ki az igazságügy-miniszter, midőn a vonatkozó előírásoknak – így többek között az igazságügy-miniszter rendeletének – a megye nem kívánt megfelelni. Elrendeli, hogy a bűnvizsgáló bíró idézésére mindenki köteles megjelenni, az idézés kézbesítése történhet a bűnvizsgáló bíró útján közvetlenül vagy akár megkeresés vagy posta útján, valamint karhatalom is igénybe vehető a megjelenni nem kívánó személy elővezetése érdekében.

Folyó évi sept. 7-én kelt rendeletemben tudattam a megyei közönséggel, hogy az esküdtszéki bűnvizsgáló bíró oly bírói hatalommal van felruházva, melynél fogva joga van, a vizsgálata alatt levő ügy felderítésére tanukat maga elé idézni, s a megjelenni vonakodók ellen a törvény szigorát is alkalmazni; s ennek kapcsán felszólítám a megyei közönséget: utasítaná másodalispánját oda, hogy a pesti bűnvizsgáló bíró idézési végzésének haladéktalanul megfeleljen.

A megye kis-gyűlése, mint folyó évi szeptember 11-én 2966. szám alatt kelt felterjesztéséből meglepetéssel értem, jónak látta e rendeletemtől az engedelmességet megtagadni, oly okok alapján, melyek sem a törvény, sem pedig a törvényes gyakorlat által nem igazolhatók.

A míg a megyei közönség egy korábbi esetben a pesti esküdtszéki bűnvizsgáló bíró megkeresését némely vád alá vont nyomtatványok lefoglalása iránt azon okból tette félre, mert az 1848: XVIII-ik t. cz. 23-ik §-át olyképen magyarázta, hogy a lefoglalást és zár alá vételt a bűnvizsgáló bíró az egész ország területén önmaga van hivatva teljesíteni, s erre az illető törvényhatóságok neki segédkezeket nyújtani nem tartoznak: most e megyei közönség az ellenkező szélsőség terére lép, azt állítván, hogy a bűnvizsgáló bíró idézési végzése mindazoknak, a kik a megye területén laknak, csak a megyei törvényhatóság által kézbesíthető.

Nem is említve, hogy ezen állítás olyan, melyet semmiféle törvény nem támogat, a fennálló polgári és bűnvádi törvénykezési gyakorlat pedig teljesen megczáfol: elég hivatkoznom arra, hogy az esküdtszék alakítására vonatkozó rendeletem az országgyűlés

mindkét házától nyert felhatalmazásom alapján keletkezett; miután e téren a törvényhozás jogait gyakoroltam, nem lehet tőlem elvitatni azon jogot is, hogy önalkotta rendeletem valódi értelmét felmerülő kétségek eseteiben, önmagam határozhassam meg. E jogommal éltem akkor is, midőn fennidézett rendeletemben, úgy abban is, melyet folyó évi szeptember 9-kéről 696. szám alatt az ország összes törvényhatóságaihoz kibocsátottam, a sajtóügyekben kirendelt bűnvizsgáló bírákra nézve kijelentettem: miként azok hatásköre az egész országra kiterjed, miből önként következik, hogy a feladatukhoz tartozó jogcselekvényeket akár közvetlenül önmaguk teljesíthetik, akár pedig ezek fogamatbavételét az illető törvényhatóságok által, megkeresés útján eszközölhetik.

Ennélfogva a legnagyobb megütközéssel fogadtam a megyei közönség fentérintett felterjesztését, s e megütközésemet még inkább emelte a felterjesztés azon része, mely a megyei tisztviselőkre nézve kivételes állást követel, s ez által magát a törvény előtti egyenlőség magas elvével ellentétbe helyezi. Ily téves fogalmakra, alkotmányos elveink s haladási irányunk ily helytelen félreértésére nézve lehetetlen, hogy legkomolyabb roszalásomat ki ne fejezzem.

Azon kérdés kutatásába, vajjon a bűnvizsgáló bíró által megidézett megyei tisztviselők mint magán egyének, vagy pedig mint tisztviselők lettek-e megidézve? nem érzem magamat hivatva belebocsátkozni; sokkal több tisztelettel viseltetvén a bíróságok függetlensége iránt, semhogy az ő hatáskörükhöz tartozó kérdéseket administratív hatalmam alá vonni akarhatnám. Fel kell tennem a pesti esküdtszéki bűnvizsgáló bíró belátásáról, hogy megtudja különböztetni az eseteket, a melyekben hatósági hivatalos bizonylatnak van helye, azoktól, a melyekben hatósági tisztviselők magántudomására történt egyik vagy másik fél részéről hivatkozás, – de ha minden feltevés mellett is, a bűnvizsgáló bíró e terén helytelen lépést követne is el, annak orvoslása, a hiba felderítése után, nem hozzám, hanem sajtóperekben a törlesztőszék illetőségéhez tartozik.

Egyébiránt, a míg egyrészt mély sajnálatomat fejezem ki a fölött, hogy a megyei közönség hivatásával egybeférőnek találja ily komoly időkben a kormány törvényes intézkedéseinek ellenszegülni, a kormány erejét és idejét az alkotás munkáitól elvonni és kisszerű meddő polémiákra elforgácsolni, – más részről ki kell jelentenem, hogy daczára azon kegyeletnek, a melylyel hazánk municipális intézménye iránt viseltetem, nem fogok soha megfeledkezni azon feladatomról: hogy a törvénynek s a végrehajtó hatalom jogainak, minden rendelkezésemre álló törvényes eszközökkel elismerést és érvényt szerezzek. Ennek folytán előrebocsátva azt, hogy a megyei közönség további ellenszegülését annak jeléül venném, hogy a megye a törvény s a kormány iránti engedelmisséget megtagadva, nem akar vagy nem képes törvényhatósági magasztos feladatának megfelelni, rendelem a mint következik:

1. Az esküdtszéki bűnvizsgáló bíró idézésére mindenki, személykülönbség nélkül, megjelenni tartozik. E szabály alól csak az országgyűlés tagjai képeznek kivételt, de csak azon esetben, ha mint vádlottak és nem mint tanúk lennének megidézendők.

2. Az idézési végzés kézbesítése akár közvetlenül a bűnvizsgáló bíró személyzete által, akár megkeresés útján az illető törvényhatóság által, sőt tért-vevény mellett posta útján is eszközölhető.

3. Megjelenni vonakodó vádlottat vagy tanút a bűnvizsgáló bíró jogosítva van, karhatalommal is maga elé vezetetni.

4. Ha e célra a bűnvizsgáló bíró valamely törvényhatóság karhatalmát venné igénybe: azt, az ő megkeresésére, minden törvényhatóság köteles azonnal megrendelni.

Kelt Pesten 1867. szeptember 18-án.

**A m. k. igazságügyminiszternek 1867. sept. 20-án kelt rendelete Szabolcs
megye közönségéhez,
a sajtóügyi vizsgáló bíró megkeresésének gyors végrehajtása tárgyában.**

*Az igazságügy-miniszter e rendeletében Szabolcs megye által felvetett kérdésekben ad
iránymutatást a vizsgálóbíró működésével kapcsolatban.*

Szabolcs megye közönségének f. évi szeptember 3-án 642. sz. a. kelt feliratára, azon reményben, hogy időközben f. hó 9-én 696. sz. a. hozzá intézett körrendeletem a címzett megye közönségének kételyeit eloszlatta, s azt a bűnvizsgáló bíróság megkeresésének teljesítésére bírandotta – válaszolni még csak a következőket tartom szükségesnek.

Bár a bűnvizsgáló bíróság megkeresésének kifogásolt alakja a megye közönségének eljárását nem igazolhatja: még is később előfordulható esetek tekintetéből, már e hó 12-én a magyar kir. földművelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriummal érintkezésbe helyeztem magamat az iránt, hogy hivatalos távirati közlemények ezentúl hivatalos jelleggel láttassanak el. A mint tehát ez iránt az általam megkeresett ministeriumban megállapodás történik: az az országos hatóságokkal is haladéktalanul fog közölni.

A bűnvizsgáló bíróság megkeresésének tartalma ellen felhozott kifogásokkal szemben kénytelen vagyok szorosan ragaszkodni a f. évi szeptember 9-én 696 sz. a. kelt körrendeletemben kifejtett elvekhez, mert azok fogyanatosítása nélkül gyors és pontos vizsgálatok eszközölhetése lehetetlenné – s így maga az esküdszéki bíraskodás hiányossá válnék. Annál is inkább elvárom pedig a címzett megye közönségétől most idézett rendeletem lelkiismeretes fogyanatosítását, mert a felelősség súlyát, melylyel a kormány az 1848. III. t. cz. értelmében az országgyűlésnek tartozik, csak is oly feltétellel viselhetem, ha rendeleteim, melyek kibocsátása körül soha sem fogok más vezérelvet követni, mint a törvényt, az egyes törvényhatóságok által minden indokolatlan halogatás nélkül végrehajtatnak

Noha végre a kormány az általa eszközölt kinevezéseket a megyei hatóságokkal közölni nem köteles, a megye közönségének e tárgyra vonatkozó aggodalmát is már többször idézett szeptember 9-ki körrendeletemben eloszlatam.

Midőn tehát egy részt a bűnvizsgáló bíróságoknak meghagytam, hogy jövőre hivatalos megkereséseiket a megyék hatóságához intézzék: más részt elvárom, hogy az ily – többnyire gyors végrehajtást igénylő – megkereséseknek a megyei hatóságok részéről haladéktalanul elégtétessék.

Pesten, 1867. szeptember 20-án.

Horvát Boldizsár.

**A m. kir. igazságügyministernek 1867. évi okt. 1-én kelt rendelete az ország
valamennyi törvényhatóságához,
a közvádlo sajtóügyekbeni közreműködésének szabályozása tárgyában,
különös tekintettel a magánszemélyek ellen elkövetett sajtó-vétségek
bevádolására.**
(Ehhez egy melléklet.)

A rendelet felsorolja azokat a kivételeket, amikor magánszemély elleni sajtóvétség (Sajtótörvény 12. §) esetében helye van a közvádlo közreműködésének. A sértettnek joga van azonban magánvádlóval képviseltetni magát, akinek jogállására vonatkozóan a rendelet további előírásokat is tartalmaz.

Előfordult eset alkalmával kérdés tétetvén az iránt, hogy a sajtótörvény 11. és 12. §§. eseteiben a közvádlo mennyiben tartozik közbenjárni – az 1848: XVIII. t. cz. 20. §-a s a május 17. ministeri rendeletből kifolyólag az országgyűlés mindkét házatól nyert felhatalmazásom erejénél fogva rendelem:

1. A sajtótörvény 12. §-ában foglalt vétség eseteiben az alábbi 8. pont esetét kivéve, a közvádlo közreműködésének nincs helye. A 11. §. eseteiben a sértett fél a közvádlo közbenjárásával élhet.

2. A sértett félnek joga van mindkét §. eseteiben önszemélyében vagy erre világosan meghatalmazott képviselője által magánvádlóul fellépni.

3. A magánvádlót mindazon jogosítványok közvetlen megilletik, melyek a május 17. ministeri rendeletben a közvádlo részére megszabták.

4. E rendelet 18. §-ának esetében a vizsgálóbíró tartozik a magánvádlót a vizsgálat befejeztéről tudósítani, ki a vizsgálati iratokat nála megtekintheti, s a netalán pótlándók iránt észrevételeit megteheti. A netaláni hiányok pótlása után a vizsgáló bíró a magánvádlónak tíz napra terjedő határidőt tűz ki a vádlevél benyújtására s a hozzá benyújtott vádlevelet a vizsgálati iratokkal együtt a bíróság elnökéhez azonnal beküldi.

5. Ha a magánvádló a vádlevelet benyújtani elmulasztja, vagy ha az esküdszéki tárgyalásról kimarad, az általa emelt vád visszavontnak tekintetik.

A 11. és 12. §§. azon eseteiben, midőn a vád a közvádlo által emeltetett, a sértett fél panaszát az esküdszéki tárgyalást megelőző napig visszaveheti. Tartozik ezt a közvádlonak bejelenteni, ki arról a bíróság elnökét haladéok nélkül értesíti.

6. A magánvádló az 5. pontban foglalt második és mindazon esetben, midőn a vád a közvádlo közbenjárása nélkül emeltetett, ha a vádlott felmentetik, ennek kíváratára az okozott költségekben elmarasztalandó. E költségeket a május 17. rendelet 3. §-ában foglalt bíróság szabja meg, s határozata ellen ugyanezen rendelet 86. §-ában érintett semmiségi panaszon kívül nincs jogorvoslat.

7. §. A vizsgáló bíró köteles mindazon esetekről, midőn magánvádló feladására vizsgálatot indít, a közvádlot értesíteni, kinek jogában áll, a vizsgálati iratokat megtekinteni, a vizsgálatnál és az esküdszéki tárgyalásnál jelen lenni.

8. A közvádlonak joga van mindazon esetekben, midőn a vizsgálat tárgyát képező cselekvénnyel egyszersmind közkereset alá tartozó vétség is követtetett el, a 11. és 12. §§-ban foglalt vétség vád alá vételét a maga részére fentartani.

9. Jelen rendelet mindazon esetekre kihat, melyekben még vádlevél be nem nyújtatott.

Pesten, 1867. október 1-én.

Horvát Boldizsár.

A mellékelt utasítás szövege a következő:

Utasítás

a sajtóbíróságok, közvádlók, s vizsgáló bírák számára.

A mai napon kiadott 733 – eln. sz. a. rendelet szerint a magán személyek ellen elkövetett becsületsértések bevádálása az eskütszéki közvádlók hatásköréből kivételt.

E rendelet fogantatására irányadóul megjegyzem:

A sajtótörvény 11. §-a alá tartozó esetekben a sértett fél a közvádlóhoz fordulhat, s a közvádló, ha csak a panasz szembeütően alaptalan nem lenne, a vád alá vételt meg nem tagadhatja.

A rendelet 7. pontjában körülírt jog a közvádlóknak főleg a célból adatott, hogy felügyeljenek, nem követte-tett-e el a vizsgálat alá vont cselekvénnyel más közkereset alá tartozó vétség is? vagy pedig talán csak is ily vétség forog fenn, s nem olyan, mely magán panasznak tárgya lehet?

Az esetre, ha a közvádló s a magánvádló közt arra nézve, vajjon a fenforgó cselekvény magán vagy közkereset alá tartozik-e? véleménykülönbség forog fenn: a közvádló nem gátolhatja ugyan a magánfelet vélt sérelme megtorlásában, de gondoskodjék arról, hogy a vizsgálat az általa kijelölt irányban is megtörténjék, s a közkeresetet indítsa meg.

A rendelet 8. pontja szerint a közvádlónak joga van az ott körülírt esetben a sajtótörvény 11. s 12. §-aiban foglalt vétség vád alá vételét is fentartani. E jog azonban csak az esetben veendő fogantatba, ha az ügy sajátsága miatt a közérdek megkívánja s a magán fél beleegyez.

Az esetre, ha a sértett fél ezt egyáltalában ellenezné, csak a közérdek fontos s túlnyomó tekintetéből ragaszkodjék a közvádló eme jogához.

A 9. pontra vonatkozólag, a mennyiben a sértett fél a sajtótörvény 11. §-a esetében a közvádló kikerülésével meghatalmazottja vagy önszemélyében magánvádlóul fellépett volna, habár a vádlevél jelen rendelet kihirdetése előtt adatott is be, ennek szabályai szerint kell eljárni.

A sajtótörvény 12. §-a alá tartozó esetekben azonban, ha netalán a közvádló a vádlevelet beadta volna, az ügy az ő közbejöttével fejezendő be.

A 12. §. egyéb eseteiben a panaszló fél haladék nélkül értesítendő, hogy a közvádló ügyében vádlóul nem léphet fel, s szabadságában áll a vád keresztülvitelére személyesen vagy meghatalmazottja által közreműködni.

Ez utóbbi igazolására az általános meghatalmazás nem elegendő, annak a fenforgó ügyre mindig különösen kell vonatkoznia. A vizsgáló bíró a meghatalmazottól, mielőtt jelentkezik, meghatalmazását átveszi, s az iratokhoz csatolja.

A vizsgáló bíró jelen rendelet 4. pontja értelmében a vádlevél benyújtására szóló határidőt mindig végzés alakjában tűzi ki, mely a magánvádlónak elismervény mellett kézbesítendő. A határidő a kézbesítést követő nappal kezdődik.

Kelt Pesten 1867. október 1-én,

Horvát Boldizsár.

A m. kir. igazságügyminister 1867. évi okt. 6-án kelt rendelete, az ország valamennyi törvényhatóságához, a sajtótörvény III. és IV. fejezetében foglalt szabályok elleni vétségek feletti vizsgálatnak ki által leendő eszközése iránt.

A rendelet megerősíti, hogy a Sajtótörvény III. és IV. fejezetében foglalt vétségek esetében mindig azon törvényszék vizsgáló bírása vizsgálódik, amely a Sajtótörvény 31. §-a szerinti vétségek elítélésére illetékes.

Előfordult eset alkalmával kérdés tétetvén az iránt, hogy a sajtótörvény III. és IV. fejezetében foglalt szabályok elleni vétségek ki által veendő vizsgálat alá? – kijelentem: hogy a vizsgálat jelen rendelet vétele napjától fogva mindig azon törvényszék vizsgáló bírása által teljesítendő, mely a sajtótörvény 31. §. szerint a vétség elítélésére illetékes.

Az esküdszéki kerületi vizsgáló bírák által jelen rendelet vétele előtt megkezdett vizsgálatok általuk fejezendők be, valamint a már teljesített vizsgálatok is épségben maradnak, s általuk a 31. §. szerint illetékes törvényszékekhez további eljárás végett beküldetnek.

Mely rendelet mind az öt esküdszéki kerületi közvádlóval, vizsgáló bíróval és az ország összes törvényhatóságaival tudomásvétel és alkalmazkodás végett közöltetik.

Pesten, 1867. október 6-án.

Horvát Boldizsár,
igazságügyminister.

A m. kir. igazságügyministernek 1867-ik évi október 12-én kelt rendelete, az ország valamennyi törvényhatóságához, a sajtó-vétségért fogságra ítélt egyének fegyházi elhelyezése tárgyában.

A rendelet hangsúlyozza, hogy a sajtóvétség miatt elítélteket a közönséges bűnözőktől elkülönítve, enyhébb szabályok alkalmazásával kell elhelyezni.

A sajtóvétségekre nézve f. é. július 25-én kiadott pótrendeletemben intézkedtem az iránt, hogy az ily vétségért bekövetkezhető elmarasztalás eseteiben a fogságra ítélt elhelyezésére a megyei vagy városi fegyházak használtathatnak, mi iránt minden egyes esetben a körülmények szerint lehet intézkedni.

Ezen rendeletem helyes alkalmazása céljából figyelmeztetem az illető törvényhatóságokat, miszerint előforduló eset alkalmával az ily elítéltek, a közönséges bűnhönczöktől elkülönített tisztességes helyiségben lesznek elzárandók, s társadalmi állásuk és műveltségüknek megfelelő szelídebb bánásmódban részesítendők, megengedtetvén nekik egyúttal a szellemi foglalkozás, s ehhez szükséges szerek használata is.

Kelt Pesten 1867. október 12-én.

Horvát Boldizsár,
igazságügyi minister.

**A m. kir. földmívelés-, ipar- és keresk. ministeriumnak 1867. decz. 4-én kelt
rendelete,
*a közvádoló köteles példányainak ingyen szállítása iránt.***

A rendelet a közvádólónak benyújtandó kötelespéldányok díjmentes postai elszállítását mondja ki.

A sajtótermékek egy-egy példánya az illető kiadók által az 1848. XVIII t. cz. alapján felállított esküdtszékek kerületi közvádolóinak is beküldendő lévén, és az ily küldemények hivatalos, vagyis köteles példányokul tekintetvén, a postán díjmentesen fognak elszállíttatni, úgy azonban, hogy az illető feladó az ily küldemény czímszalagját „köteles példány” megjelöléssel ellátni tartozzék.

Kelt Pesten, 1867. évi december hó 4-én.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministeriumtól.

**A m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumnak 1867. decz.
18-án kelt hirdetménye,
*a hírlapok szétküldési illetékei iránt.***

Módosítja az újságok és a hírlapok szétküldési (kézbesítési) illetékére vonatkozó előírásokat. Leszállítja az újságjegyek árát. Azon tárcaszámok (tárcaregények), amelyek nem tartoznak az újságszámhoz, a nyomtatványokért járó közönséges díjazás alá esnek. Az újságok melléklapjainak szétküldése után nem kell külön díjat fizetni, ha azok kézbesítése a főlappal együtt történik. A kézbesítési illeték 15 lat súlyig fél új krajcár, függetlenül attól, hogy a csomag az újság egy vagy több számát tartalmazza-e.

A cs. kir. kereskedelmi ministeriummal létrehozott egyezmény folytán, az 1868-ik év elejétől kezdve az újságok és hírlapok szétküldési illetékeit érdeklőleg a következő határozatok lépnek életbe:

1. Az újságjegyek ára egy száz darabért egy forint öt krajczárról egy o. é. frtra szállíttatik le.

2. A hetenkint többször megjelenő újságok és hírlapok, csakúgy mint eddig, súlykülönbség nélkül példányonként egy-egy újság-jegy mellett szétküldendők.

Azon időszaki iratok, melyek hetenkint csak egyszer, de havonként többször jelennek meg, minden 5 vámlat után, a havi folyóiratok pedig 2 ½ vámlat után egy-egy újságjeggyel látandók el példányonként.

Azon folyóiratok, melyek évenként legalább tizenkétszer nem jelennek meg, közönséges nyomtatványok (keresztkötésű szállítmányok) gyanánt szállítandók.

3. Az újságok becsomagolására vonatkozó szabályok érintetlenül hagyatnak.

4. Késedelmes előfizetések esetében, ha t. i. pótlólag több újság szám egyszerre küldetik az előfizetőnek, minden egyes szám a megfelelő újságjeggyel ellátandó.

Oly tárcza-számok (tárcza-regények), melyek nem tartoznak az utánküldött újságszámokhoz, hanem utólag külön küldetnek, a nyomtatványokért (keresztikötési küldeményekért) járó közönséges díjazás alá tartoznak.

5. Az újságok melléklapjai, ha a főlappal egyidejűleg küldetnek szét, külön illetéket akkor sem fizetnek, ha a melléklapra – a főlaptól elkülönözten lehet előfizetni.

6. Külön-mellékletek, (röpiratok, képek, naptárak, stb.), melyeket a szerkesztőség a kiadott program vagy előfizetési felhívás alapján bizonyos feltételek alatt az öszzes vagy egyes előfizetőknek kiszolgáltat, az újság mellett díj mentesen küldhetők szét azon esetben, ha alakjuk vagy teriméjüknel fogva a levélpóstával elszállíthatók.

Ugyanez áll azon előfizetési felhívásokra nézve is, – melyek saját lapjaikhoz mellékelteknek.

A lapok mellett szétküldött magán-hirdetéseikért, egy ív, vagy ív-rész és minden száz példány lenyomat után 40 új kr. illeték fizetendő.

Az újságoknak bármily más, akár a szerkesztőségtől, akár más szétküldőtől eredő külön mellékletei a közönséges nyomtatványokat, (keresztikötésű szállítmányokat) terhelő díjazás alá esnek.

7. A kézbesítési illeték az újságokért jövőendőben, az újság minden egyes leadásáért fél új krban számítandó fel, tekintet nélkül arra, vajjon a leadvány az illető folyóirat egy vagy több példányát vagy számát tartalmazza-e, ha az a 15 lat súlyt meg nem haladja.

A nagyobb súlyú újságsomagok nem kézbesíthetők, hanem kell, hogy a postahivatalból elvitessenek.

A fentebbi kézbesítési illeték, csakúgy mint eddig, legalább egy hóra előre fizetendő, s a havi öszlet kiszámításából mutatkozó félkrajczáros törtrészek egész krajczárban számítandók.

Kelt Pesten, 1867, deczember 18-án.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelmi
m. kir. ministeriumtól.

**A m. kir. vallás- és közoktatási miniszternek 1867. decz. 20-án [15.836. sz. a.]
kelt rendelete valamennyi törvényhatósághoz
a sajtótermelvénnyek jegyzékének évnegyedes beküldése iránt.**
(Ehhez egy kimutatás)

1865. január 1-től megjelent minden sajtótermékről a nyomdák, illetve sokszorosító intézetek negyedévente a rendelet mellékletében található minta szerinti kimutatást kötelesek készíteni és a miniszternek megküldeni.

Oly végből, hogy a hazai könyvészet évenként kellő pontossággal szerkesztethessék, másrészt hogy a magy. nemz. múzeum-könyvtár igazgatósága magának a Magyarországon évenként megjelenő sajtótermelvényekről minél teljesebb tudomást szerezhessen, a f. é. június hó 28-án 5128. sz. a. kelt ministeri rendelet kapcsán felhívatik a közönség, miszerint a területén működő könyv- és nyomdákat, s a szellemi termelvények sokasításával foglalkozó bármely intézetek tulajdonosait haladéktalanul felszólítani szíveskedjék, miszerint az 1865-ik év január 1-jétől fogva műhelyeikben megjelent minden termékről az / alatti minta szerint évnegyedenként kimutatásokat szerkesztszenek, melyek a közönség által egybegyűjtve, minden évnegyed lefolyta után a következő hó első felében hozzám beküldendők.

Kelt Budán, 1867. december 20-án.

B. Eötvös József.

**[A földművelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium 1867. december 30-ai rendelete
az eddigi német-austriai postaegylet külföldi tartományaiba intézett levelezések
és kocsipostai küldemények kezelése és díjaztatása körül]**

A földművelésügyi minisztérium módosítja a német-austriai postaegylet külföldi tartományaiba küldött postaküldemények – köztük a nyomtatványok és újságok kezelésére és díjazására vonatkozó szabályokat.

Az 1868-ik év január 1-jétől kezdve az eddigi német-austriai postaegylet külföldi tartományaiba intézett levelezések és kocsipostai küldemények kezelése és díjaztatása körül a következő változások lépnek életbe:

1. A levelek, nyomtatványok és áru-mustrák súlya, ha azok a levélpostával küldetnek szét, a 15 vámlatot, a portómentes levelezéseke az egy fontot meg nem haladhatja.

[...]

4. Nyomtatványokért, előleges franco esetében, távolsági különbség nélkül, minden 2 ½ vámlat, vagy ezen súly tört része után 2 újkrajczár egységes díjtét szedetik. Ha pedig bérmentesítlenül, vagy elégtelenül bérmentesítve adatnak föl – a bérmentesítlen levelekre szabott portó alá esnek, a már alkalmazott levéljegyek értéke leszámíttatván.

[...]

6. A rendeltetés helyéről tovább- vagy utánküldött levélpostai szállítmányok pótdíjaztatása elmarad.

7. A nyomtatványok, árumustrák csak úgy, mint a levelek, 10 újkrajczár ajánlati díjnak a portóval egyidejű lefizetése mellett recommandóval küldhetők; hasonlóan további 10 újkrajczár díj fizetendő az esetben, ha a feladó a felvevő postaintézettől a címzett fél vétbizonylatának (retour recepisse) megszerzését kívánja.

[...]

10. A külföldi újságoktól szedendő postajáradék (provisio), tekintet nélkül azoknak politikai vagy nempolitikai tartalmára, a havonként legalább négyszer megjelenő újságoktól a nettó-ár 25%, a kevesebbszer megjelenőktől a szintén nettó-ár 12 ½%-jában állapítatik meg. Az ily provisio minimalrészlete 20 újkrajczárt tesz.

[...]

Pesten, 1867. évi december 30-án.

*A földművelés-, ipar- és kereskedelmi
m. kir. ministeriumtól.*

**Az 1868-ik év január 1-jétől kezdve az eddigi német-austriai postaegylet
külföldi tartományaiba intézett levelezések és kocsipostai küldemények
kezelése és díjaztatása körül a következő változások lépnek életbe:**

*1868. január 1-től a német-austriai postaegylet külföldi tartományaiba irányuló postai
küldemények díjsabása változik.*

*Nyomtatványokért – távolsági különbség nélkül – minden 2 1/2 vámlat [1 vámlat = 16,66
gramm], vagy ezen súly tört része után 2 új krajczár díjat kell fizetni. A külföldi újságoktól
szedendő postajáradék – tekintet nélkül azoknak politikai vagy nem politikai tartalmára – a
havonként legalább négyszer megjelenő újságok esetében a nettó ár 25%-a, a kevesebbszer
megjelenők esetében a nettó ár 12,5%-a.*

Kelt Pest, 1867. december 30-án.

1. A levelek, nyomtatványok és áru-mustrák súlya, ha azok a levélpostával küldetnek szét, a 15 vámlatot, a portómentes levelezéseke az egy fontot meg nem haladhatja.

2. A levélportó bármily távolságig terjedő kölcsönös forgalomnál tesz:

a) közönséges francolevélért egy vámlat súlyig bezárólag 5 újkrajczárt; ennél nagyobb súlynál 10 újkrajczárt;

b) közönséges bérmentesítlen levélért egy vámlat súlyig bezárólag 10 újkrajczárt; ennél nagyobb súlyúakért 15 újkrajczárt.

[...]

4. Nyomtatványokért, előleges franco esetében, távolsági különbség nélkül, minden 2 1/2 vámlat, vagy ezen súly tört része után 2 újkrajczár egységes díjtét szedetik. Ha pedig bérmentesítlenül, vagy elégtelenül bérmentesítve adatnak föl – a bérmentesítlen levelekre szabott porto alá esnek, a már alkalmazott levéljegyek értéke leszámíttatván.

[...]

7. A nyomtatványok, arúmustrák csak úgy, mint a levelek, 10 újkrajczár ajánlati díjnak a portoval egyidejű lefizetése mellett recommandoval küldhetők; hasonlóan további 10

újkrajczár díj fizetendő az esetben, ha a feladó a felvevő postaintézettől a címzettől vétbizonylatának (retour recepisse) megszerzését kívánja.

[...]

10. A külföldi újságoktól szedendő postajáradék (provisio), tekintet nélkül azoknak politikai vagy nempolitikai tartalmára, a havonként legalább négyszer megjelenő újságoktól a netto-ár 25%, a kevesebbszer megjelenőktől a szintén netto-ár 12 1/2%-jában állapítatik meg. Az ily provisio minimalrészlete 20 újkrajczárt tesz.

[...]

Pesten, 1867. évi december 30-án.

*A földművelés-, ipar- és kereskedelmi
m. kir. ministeriumtól.*

1868. évi LIV. törvénycikk a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában

Az 1868. december 12-én kihirdetett törvénycikk 594. §-a felhatalmazza az igazságügy-minisztert – többek között – a sajtóperek tekintetében, hogy az eljárást és a bírósági illetékességet a törvényhozás „tüzetes intézkedéséig” ideiglenesen szabályozza.

594. § [...]

Az igazságügyministerium felhatalmaztatik:

a) hogy az eljárást a fennálló hitbizományokra és a bírói illetőséget a megszüntetett kerületi táblákhoz tartozott sajtóperekre nézve, a törvényhozás tüzetes intézkedéséig ideiglenesen szabályozza;

b) hogy az időpontot, melyben a jelen törvénykezési rendtartás hatályba lép, valamint az ennek életbeléptetésére szükséges átmeneti intézkedéseket meghatározza;

c) hogy a törvénykezési rendtartásnak a végrehajtására vonatkozó szabványait, ideiglenesen a célznak megfelelő módon, a váltóvégrehajtásokra is kiterjeszthesse.

[...]

**A m. kir. igazságügyministernek 1868. évi február 22-én kelt rendelete,
mind az öt sajtóügyi vizsgáló bíróhoz: a sajtóügyi vizsgáló bírók hatáskörének
szabályozása tárgyában.**

A hatásköri szabályok téves értelmezése miatt figyelmezteti az igazságügy-miniszter a sajtóügyi vizsgálóbírákat, hogy eljárásukban a vádlók indítványához vannak kötve, feladatuk a felelős

személyek kinyomozása, illetve a tényállás kiderítése. Felhívja továbbá a figyelmet az eljárás gyors lefolytatásának követelményére is.

Számos esetben tapasztaltam azt, hogy a sajtóbíróági vizsgálóbírák a hatáskörüket körülíró szabályokat tévesen értelmezik és így nemcsak a vádlókhöz fennálló és a rendeletekben meghatározott viszonyuk megzavartatik, hanem oly lépések is történnek, melyek a vizsgáló bírák hivatásával s az esküdszéki intézmény természetével egyenesen ellenkeznek.

Ez okból szükségesnek látom a vizsgáló bírakat figyelmeztetni, miszerint: úgy a vizsgálat megindításában, mint annak irányzatában a vádlók indítványához vannak kötve:

Feladatuk arra szorítkozik: egyrészt kinyomozni azon személyeket, kik a törvény értelmében a tiltott cselekvényért, bármi tekintetben, habár fokozatosan is felelősek, másrészt tisztába hozni mindazon körülményeket, melyek a vád alá vett cselekmény beszámítására bármi tekintetben jelentőséggel bírnak.

A vizsgálat tehát azon irányzatban vezetendő, melyet a vádló feljelentésében vagy a pótvizsgálat iránti kívánatában kifejez. E kívánat teljesítését a vizsgáló bíró csak magánpanasz eseteiben és csak akkor tagadhatja meg, ha az a fennforgó ügyre egyáltalában nem tartozó, vagy minden esetben közömbös ténykörülmények kinyomozását tárgyzná.

A vizsgálat megszüntetése a vizsgáló bíró hatáskörén kívül esik; ezt a vádló beleegyezése nélkül semmi esetben sem teheti; még akkor sem, ha a vizsgálat folyamán azon meggyőződésre jutna, hogy a vád átalában, vagy bizonyos személyekre nézve, alaptalan.

Továbbá az 1867. évi május 17-én kibocsátott ministeri rendelet 17-ik §-a értelmében, köteles ugyan a vizsgáló bíró a védelemre vonatkozó adatokat is egész részrehajlatlansággal felvenni, s egybegyűjteni; de hatáskörének túlhágása lenne: ha a vádlottat, nyilatkozatának nyilvános magyarázatára vagy visszavonására birni törekednék, vagy azt tűzné ki célul, hogy a vádlót és vádlottat kiegyeztesse.

Elvégre nem szabad szem elől téveszteni: hogy a védelem sajtóperekben szóbeli, nyilvános és közvetlen, amelynek az esküdtek színe előtt van helye; minélfogva az esküdszéki intézménynek teljes elfordítása volna, ha a vizsgálatról felvett jegyzőkönyv írásbeli perbeszédnek gyűjteményévé fajulna el. A vizsgálati jegyzőkönyv nem foglalhat mást magában, mint a tény beismerését vagy tagadását, a védelem röviden és szabatosan megjelölt sarkpontjait, a vizsgáló bíró által a körülményekhez képest felteendő kérdéseket s ezekre adott feleletet a tanúk nyilatkozatát, a terhelő, mentő és enyhítő adatok elsorolását; az tehát nem bírhat sem vád-, – sem vádirat természetével, hanem a tényálladék hű tükrének kell lennie. Ez okból meg nem engedhető: hogy a jegyzőkönyvbe a vádló és vádlott észrevételeiket sajátkezűleg írják be; hanem azt kizárólag a a vizsgáló bírónak kell vezetnie.

Nagy súlyt helyezek még az eljárás gyorsaságára is, mi az esküdszéki intézmény hitelének és czélszerűségének egyik fő tényezője. Ugyanazért óvakodnia kell a vizsgáló bírónak minden hosszadalmasságtól vagy oly adatok gyűjtésétől, a melyek a törvény szerint a vádlott mentségére még akkor sem szolgálhatnának, ha azok által a ténykörülmény, a melyre a vádlott hivatkozik, bebizonyítható volna is. Így például 1848: 18-dik törv. czikk 24. §-a esetében, ha a vádlott a sértő állítások bebizonyítására akarna vállalkozni, a vizsgáló bíró azt a 10. §-ban érintett hatóságok és testületek ellenében meg nem engedheti, s az erre vonatkozó adatokat sem el nem fogadhatja, sem azokat hivatalból meg nem szerezheti, – általában a vizsgáló bírónak résen kell lennie: nehogy a vizsgálat tévirányba tereltessek s támogatást nyújtson oly törvénytelen törekvéseknek, a melyeknek célja nem egyéb, mint a fennforgó ügyet összezavarni, vagy legrosszabb esetben az eredményt késleltetni,

A gyorsaság most érintett igényletének sajtóperekben annál könnyebb megfelelni: miután itt különbözőleg a bűnvádi vizsgálatról, a hol nem csak a bűntényt kell constataálni, hanem a bűnös is kinyomozandó, – a corpus delicti maga a lap vagy könyv, a melyben a sajtóvétség

tárgyát képező cikk megjelent, azt tehát nyomozni nem kell, – a mi pedig a sajtóvétség elkövetőjét illeti, erre nézve, rendkívüli esetek kivételével, elég a felelős szerkesztő s a kiadó megkérdezése, szükség esetén pedig a szerkesztői s kiadói helyiségek átkutatása. Sőt e kutatás is többnyire fölösleges, miután a súly nem annyira a cikk szerzőjére, mint inkább annak tartalmára fektetendő. – E szerint tehát ha a felelős szerkesztő vagy a kiadó valamely névtelen cikk szerzőjét fölfödözni vonakodnának: elég e ténykörményt constatálni, – hogy a sajtótörvény 13-ik vagy 33. §-a értelmében feleletre vonattathassanak azok, kiket ily esetben a felelőség súlya terhel.

Elvárom a vizsgáló bíroktól: hogy e szempontokat szigorúan szem előtt tartandják s óvakodni fognak minden olyan túllépéstől, mely által az esküdszéki intézmény hitele s jövője veszélyeztetnék.

Pesten 1868. február 22-én.

Horvát Boldizsár.

**A magyar királyi igazságügyministernek 1868. évi márcz. 22-én kelt
rendelete,
valamennyi sajtóbíróság elnökéhez, vizsgáló bíróhoz és közvádlóhoz; a sajtó
ügyi vizsgálatok gyorsítása iránt.**

A rendelet felhívja a figyelmet a sajtóügyi eljárások mielőbbi lefolytatására, valamint a bíróságok számára az ügyekről negyedévenkénti jelentési kötelezettséget ír elő.

Az esküdszéki intézmény hitele s céljának egyik legfőbb biztosítója: az illető közegek szabatos és gyors eljárása s ennek folytán a repressio minél gyorsabb bekövetkezése.

E célból kívánatos, hogy a megtorlandó sajtóvétség lehetőleg egyszerűsítve s oly alakban kerüljön az esküdszék elé, mely a pártatlan megítélést biztosítja.

Szükség továbbá, hogy a vizsgáló bírák és közvádlók, nem külömben [sic!] az eljárást vezető bíróság a reájuk ruházott hatáskörben teendőiket kitelhető gyorsasággal végezvén, az ügynek esküdszéki elítéltetését siettetni, s jogtalan késleltetést célzó minden törekvéseket, a törvény által kiszabott korlátok közt megghiúsítani iparkodjanak.

Ily eljárás mellett az eddigieknél kedvezőbb eredményekre tartván számot: utasítom egyúttal az eljárást vezető bíróságokat, miszerint a hozzájuk bemutatott sajtó panaszok mibenlétéről, jelesen a bemutatás ideje, az elintézesek s hátralékokról – negyedévenként – hozzám kimutatásokat küldjenek, s az első ily kimutatást f. hó végével okvetlen betérjesszék.

Pesten, 1868. márczius 22-én.

Horvát Boldizsár.

**A m. kir. igazságügyministernek 1868. évi márcz. 30-án kelt rendelete,
valamennyi törvényhatósághoz, a kir. hétszemélyes táblához, a kir. kincstári
ügyészséghez, a pesti jövedéki fő- és adóhivatalhoz és valamennyi sajtóügyi
esküdtszékhez: melyel a sajtó-vétségért elítéltek tartási költségei
meghatározatnak.**

A rendelet napi 80 koronában maximálja a sajtóvétségben elítéltek állami eltartási költségét.

A sajtó-vétségek felett ítélő esküdtszékek felállítása iránt kibocsájtott pótrendelet 15-ik §-a kapcsában, szükségesnek tartottam a közönséget az iránt értesíteni, hogy mindazon esetekben, midőn az elítéltek tartási költségeiket sajátjokból nem fedezhetik, s eltartásuk az állam költségén történik, ezen költségek napi 80 krt. meg nem haladhatnak.

Kelt Pesten 1868. márczius 30-án.

Horvát Boldizsár.

**A m. kir. igazságügyministernek 1868. évi április hó 8-án kelt rendelete,
a sajtóbírószági közvádlókhoz: a sajtóvétségek feljelentésének szerkesztése
iránt.**

A feljelentésnek a sajtóvétséget tartalmazó nyomtatványban a „főbb helyek”-et tartalmaznia kell, azonban a közvádló a vizsgálatot kiterjesztheti a feljelentésben nem megjelölt részekre is.

Számos helyről kétség merül fel az iránt, ha valjon az 1867. május 17. rendelet 16. §. értelmében a sajtóvétség feljelentése miként szerkesztendő: kijelentem, miszerint abban a sajtóvétséget tartalmazó főbb helyek kijelölése felveendő. A közvádlónak azonban jogában áll, a vizsgálat folyamában a vádlottnak a vád alá vett czikk oly részei iránti kihallgattatását s illetőleg azokra a vizsgálat kiterjesztését is kívánni, a melyek a feljelentésben ki nem jelöltettek.

Kelt-Pesten, 1868. ápril 8-án.

Horvát Boldizsár.

**A m. k. igazságügyministernek 1868. évi május 15-én kelt rendelete,
az öt sajtóbíróshoz, ker. közvádlnak, továbbá a m. kir. hétszemélyes
táblához: melylyel az 1867-ik évi május 17-én kelt sajtóügyi rendelet és
sajtóügyi pótrendelet, némely szabálya magyaráztatik.**

A gyakorlati tapasztalatok alapján figyelmeztet a rendelet a határidők betartására; meghatározza a fogságbüntetés betegség miatti felfüggesztésének rendjét; a semmitőszék ítéletét kézbesítés útján kell közölni; az országgyűlés tagjának elítélése esetén az illető ház elnökének meg kell küldeni az ítéletet; végül szerkesztő elítélése esetén a kiadónak (is) kézbesítendő az ítélet.

Számos esetben tapasztaltam azt, hogy az 1867. május 17-iki ministeri rendeletnek és az arra vonatkozó későbbi pótrendeleteknek szabályai tévesen magyaráztatnak, és az egyes beadványok elintézésénél, és a bírói határozatok kézbesítésénél az eljárás természete által megkívánt gyorsaság nem tartatik meg, és ez által az esküdtszéki intézmény hitele szenved: ennél fogva azon célból, hogy az idézett szabályok egybehangzó alkalmazása és gyors foganatosítása biztosítható, szükségesnek találok a sajtóbíróságokat a következő pontokra figyelmeztetni:

1. Az eljárásra nézve a rendeletekben megszabott határidők pontosan megtartassanak, és mindazon beadványok elintézése, és a bírói határozatok kézbesítése, melyek tekintetében különös határidő megállapítva nincs: legfőlleg három nap alatt eszközöltessék.

2. Ha valamely fogságra szóló ítélet végrehajtásának felfüggesztését az elítélt betegség okából kérelmezi; vagy ez iránt a végrehajtó hatóság jelentést tesz; a sajtóbíróság elnöke legfőlleg 24 óra alatt az elítélt megvizsgálására egy, vagy ha célszerűnek vélné több szakértőt küldjön ki, és a végrehajtás felfüggesztését a bíróság csak azon esetben rendelheti el, ha a szakértői vélemény szerint maga a fogságbüntetés alkalmazása a beteg felgyógyulást veszélyeztetné, vagy annak állapotját jelentékenyen súlyosbíthatná. Ezen haladék a bírói határozat keltétől számítandó legfőlleg 14 napra terjedhet, melynek lefolyta után a sajtóbíróság elnöke a fennírt határidő alatt az elítélt újólágos megvizsgálása iránt intézkedik, és ha szükségesnek mutatkozik a bíróság egy vagy több újabb [!] haladékot engedélyez.

3. A semmitő-széknek a 97. §-ban érintett ítélete úgy a közvádlnak mint a vádlottal nem kihirdetés, hanem kézbesítés útján közlendő, és ha ez utóbbi a kezeslevélben mindig kijelölendő rendes lakhelyén nem található: az ítélet, ajtajára szegezendő. A sajtóbíróság elnöke az ítélet leérkezése után a kézbesítést azonnal elrendeli, és, ha a semmitőszék által az elítélt semmisségi panaszát elvetette: a sajtóbíróság elnöke a kézbesítés elrendelésével egyidejűleg a végrehajtás foganatosítása iránt is intézkedik.

4. Ha sajtóvétség miatt az országgyűlés valamelyik házában tagja fogságra ítéltetett: az ítélet mihelyt az jogerőre emelkedett, az illető ház elnökének megküldendő.

5. Ha az 1848. 18. t. cz. 30. §. alá tartozó időszaki sajtótermék szerkesztője fogságra elítéltetett: a sajtóbíróság elmarasztó, s illetőleg a semmitőszék azon ítélete, melylyel az elítélt semmisségi panaszát elvetette az érintett időszaki sajtótermék kiadójának is 3 nap alatt oly utasítással kézbesítendő, hogy az 1848. 18. t. cz. 36. §-nak az ott foglalt határidő alatt eleget tegyen. Ezen végzés kézbesítésének napjáról a közvádlnak értesítendő.

Kelt Pesten 1868-ik évi május 15-én.

Horvát Boldizsár.

**A m. kir. földmivelés-, ipar- s kereskedelemügyi miniszternek 1868. évi
július hó 2 án kelt rendelete,
az ország valamennyi törvényhatóságához és az erdélyi főkormányshoz:
azon árúk iránt, melyeknek házalva árulása tilos.**

A rendelet megtiltja többek között könyvek és naptárak házaló árusítását.

[...]

o) irodalmi és műtárgyak, mint könyvek, énekek, naptárak, képek, szobrok és mellszobrok;

[...]

Kelt Pesten, 1868. július hó 2-án.

Gorove István.

**A m. k. igazságügyminiszternek 1868. évi augusztus 10-én kelt rendelete,
mind az öt ker. sajtóbíróshoz: a sajtóvétségért ítéletileg kiszabott fogság
büntetések kiállása helyéről.
(Ehez egy utasítás % alatt.)**

A rendelet megerősíti, a sajtóbíróshok elrendelhetik, hogy az elítélt ne a sajtóbírósh székelyén, hanem a bírósági kerület más fogházában töltse le büntetését.

Előfordult eset alkalmával kétség támadván az iránt: valljon az 1867. július 25-diki rendelet 15. pontja szerint a sajtóbíróshoknak jogában áll-e elrendelni, hogy az elítélt a kiszabott fogságbüntetést nem a sajtóbírósh székelyén fenálló, hanem a bíróság által kerületében kijelölendő más törvényhatósági fogházban töltse ki: szükségesnek találok irányadásul kijelenteni, hogy e jog a sajtóbíróshokat megilleti, melyek azt a mai napon kiadott utasításom értelmében kötelesek gyakorolni.

Kelt Pesten, 1868. augusztus 10-én.

Horvát Boldizsár.

% Utasítás.

Az 1867. július 25-iki rendeletem 15. pontjának értelmezése iránt kétség merülván fel, – e kérdést a mai napon kiadott s a sajtóbíróshhoz, és az ország összes törvényhatóságaihoz intézett rendeleteimben úgy oldottam meg, hogy a sajtóbíróshoknak jogában áll az ítéletben azon törvényhatósági fogházat kijelölni, melyben az elítélt fogságbüntetését ki fogja tölteni.

Ez értelmezés folytán a bíróság részére széles intézkedési kör állapított meg: és különös figyelemébe ajánlom a sajtóbíróságnak, hogy annak a szabályok célzatának megfelelő felhasználására ügyeljen fel.

Ez intézkedés tételét főleg két szempont javasla, egy részről az, hogy előkerülhet azon eset, midőn a sajtóbíróság székhelyén fenálló fogházban alkalmas helyiség teljességgel nem, vagy csak aránytalanul nagy költségen kapható.

Egy más fontosabb tekintet pedig abban áll, hogy gyakorta a különös fennforgó körülmények miatt, különösen rövid tartamú fogság esetében, az elítélt aránytalanul sújtatnék az által: ha büntetését távol rendes lakhelyétől, a sajtóbíróság székhelyén kellene kiállani.

Az esetek e két nemében indokolva lehet, ha a sajtóbíróság megengedi, hogy az elítélt fogságbüntetését azon törvényhatóság fogházában töltse ki, melyben rendes lakását tartja.

Az okok különbözőségéből, melyek az esetek e két neménél ily intézkedésre fennforognak, önkényt következik: hogy ez utóbbi nemű esetekben a bíróság ily határozatot csak a vádlott vagy elítélt kérelmére hozhat, és intézkedése alapjául azon kimutatott körülményeket veszi, melyeket az elítélt kérelme támogatására előad. A fogságbüntetés megkezdése után azonban, a törvényszék az ily kérelmet többé tekintetbe nem veheti.

A határozatnál szabályul követendő, hogy rendszerint azon törvényhatóság fogházát kell kijelölni, a melyben az elítélt rendes lakását tartja: Ettől csak különös okokból történjék eltérés.

A bíróság ezen intézkedései, a büntetés végrehajtásának módozataira vonatkozóan: azok ellen a semmitőszékhez semmi jogorvoslattel sem lehet fordulni, a netaláni panaszok az igazságügyi ministeriumhoz felterjesztendők, a nélkül azonban, hogy az ily panaszok a bíróság határozatának foganatosítását bármi tekintetben gátolhatnák.

A törvényhatóságok által, a rendelet értelmében beküldendő kimutatást: a sajtóbíróság azon szempontból fogja megvizsgálni, ha valljon az ítélet végrehajtása körül szabálytalanság nem történt-e? És az erre vonatkozó észrevételeit a felterjesztésben előadja.

Ezek azon irányadó szempontok, melyek e rendelet foganatosításául követendők; nem mulaszthatom el azonban nyomatékosan kiemelni, hogy mindezen intézkedések csak kivételes esetekben történhetnek, és soha sem kell szem elől tévesztetni, hogy a Julius 24-iki rendeletben kimondott azon rendelkezés, miszerint a sajtóvétség miatt elítéltek, rendszerint a sajtóbíróság székhelyén fenálló fogházba zárandók el, mint általános szabály teljes érvényben marad.

Kelt Pesten 1868. augusztus hó 10-én.

Horvát Boldizsár.

**Az igazságügyi m. kir. ministernek ugyanezen ügyben 1868. évi augusztus
10-én kelt rendelete,
*Magyarország valamennyi törvényhatóságához.***

A rendelet felhívja a törvényhatóságokat a sajtóbírósági – fogházbüntetés letöltésére vonatkozó – megkeresések teljesítésére.

Az 1867. július 25-diki igazságügyministeri rendelet 15. pontja szerint a sajtóbíróságoknak jogában áll, elrendelni, hogy az elítélt, a kiszabott fogságbüntetését nem a sajtóbíróság székhelyén fenálló, hanem a bíróság által kerületében kijelelendő más törvényhatósági fogházban töltse ki.

Fölvívom ennélfogva a (címet), hogy adandó alkalommal a sajtóbíróságoknak ily tartalmú megkereséseit teljesítse, és arról minden egyes esetben, a megkereső sajtóbírószágot értesítse; ezenfelül azokról, kik az ilynemű megkeresések folytán elzáratlak, táblás kimutatást vezessen, melybe a sajtóbírószági megkeresés megérkeztenek, – a fogságbüntetés megkezdésének, – továbbá a fogságbüntetés befejeztenek napja, és az ítéletben kiszabott fogságbüntetésnek tartama, külön rovatba iktatandó.

E kimutatás minden év-negyed végén azon sajtóbírószágnak, melynek kerületében az illető törvényhatóság fekszik, megküldendő, mely azt netaláni észrevételeivel az igazságügyministerhez köteles felterjeszteni.

Az elzárottak tisztességes fogságban tartandók; az élelmezés költségeit sajátjokból tartoznak viselni, ha pedig kimutatják, hogy erre nem képesek, a törvényhatóság költségén illően élelmezendők, – egy egyén élelmezési költségei azonban naponta 80 krt meg nem haladhatnak.

A kiadások a törvényhatósági pénztárnak az állam által évenként vissza fognak téríttetni. Miről a (cím) tudomásvétel, és kellő alkalmazkodás végett értesíttetik.

Kelt Pesten, 1868. évi augusztus 10-én.

Horvát Boldizsár.

1869. évi XXIII. törvénycikk a hírlapbélyeg eltörléséről

Az 1869. december 23-án kihirdetett törvénycikk 1870. január 1-jei hatállyal eltörli a Magyarországon megjelenő hírlapok és idöszaki lapok bélyegkötelezettségét.

1. § A magyar korona országainak területén megjelenő hírlapok és idöszaki lapok bélyegzése 1870. év január 1-től fogva megszüntettetik.

2. § Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bíztatik meg.

Igazságügyministeri rendelet az ideiglenesen felállítandó „királyi vegyes bíróságok” tárgyában. (Megjelent a „Budapesti Közlöny”-ben 1869. május 13-án.)

Az 1869. május 12-én kelt rendelet Nagyszombatban, Kőszegen, Eperjesen és Debrecenben – ideiglenesen – vegyes királyi bíróságokat állít fel 1869. június 1-jével napjával. Első fokon e bíróságok hatáskörébe tartozik – többek között – a sajtóvétségek feletti esküdszéki tárgyalások vezetése.

A szölobirtok után járó tartozások megváltásáról alkotott 1868: 29. tv-cikk 23. §-a, a földmívelési-, igazság-és belügy ministereknek tette kötelességül azon felebbviteli bíróságok

felállítását, a melyek a szőlőbirtok utáni tartozásokból eredő váltságdíjak megállapítása s egyénenkint való felosztása iránt végérvényesen lesznek hivatva határozni.

Továbbá a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában hozott 1868: 54. tvczikk zárintézkedéseinek a) pontjában, az igazságügyminister lőn felhatalmazva: hogy az eljárást a megszüntetett kerületi táblákhoz tartozott sajtóperekre nézve, a törvényhozás további intézkedéséig, ideiglenesen rendeleti úton szabályozza.

A törvényhozás ezen intézkedéseinek végrehajtásául, és tekintettel egyszersmind arra is: hogy a közadók tárgyában létrejött 1868: 21. t.-cz. 79. §-a a kincstár kártérítési kereseteit, a pénzügyi törvények és törvényes rendeletek végrehajtásának elmulasztásából eredt károkra vonatkozólag, első folyamodásilag a kerületi táblákhoz utalta, a később keletkezett 1868: 54. tvczikk azonban a kerületi táblákat megszüntette, s ilykép a ministerium kötelességévé vált gondoskodni arról, hogy az érintett kincstári keresetek addig is, míg a törvényhozás ez iránt rendelkeznek, első folyamodási bíróság nélkül ne maradjanak:

a földművelési- és belügy ministerek beleegyezése, és ő cs. és Apostoli kir. Felsége folyó évi martius hó 12-én kelt legmagasabb jóváhagyása mellett, a következőket rendelem:

I.

Nagy-Szombatban, Kőszegen, Eperjesen és Debreczenben „vegyes kir. bíróságok” állíttatnak fel, a melyek működésüket f. 1869. évi június 1-én fogják megkezdeni.

II.

Ezen bíróságok hatásköréhez tartoznak:

1) *felelbbviteli úton*: mindazon ügyek, a melyek az 1868: 29-ik t.-cz. alapján, a szőlőbirtok utáni tartozások megváltásából származó váltságdíjak megállapítása és egyénenkint való felosztása tárgyában, a választott bíróságok ítéletei ellen oda felterjesztetnek;

2) *első folyamodásilag pedig*: a sajtóvétségek felett ítélő esküdtszéki tárgyalások vezetése s mindazon teendők, a melyeket a sajtóperekben eddig a felosztott kerületi táblák kiküldöttsége végezett;

3) *szintén első folyamodásilag*: a kincstárnak az 1868: 21. t.-cz. alapján indítandó kártérítési keresetei, a fennálló pénzügyi törvények és törvényes rendeletek végrehajtása körüli mulasztásból eredhető károkra nézve.

III.

Ezen bíróságok illetősége azon területekre terjed ki, a melyek a II-dik czikk alatt elsorolt ügyekre nézve külön-külön eddig a kerületi táblákhoz tartoztak.

E tekintetben tehát:

- 1) a nagy-szombati vegyes kir. bíróság a volt dunáninneri kerületi tábla,
- 2) a kőszegi vegyes kir. bíróság a volt dunántúli kerületi tábla,
- 3) az eperjesi vegyes kir. bíróság a volt tiszáninneri kerületi tábla,
- 4) a debreczeni vegyes kir. bíróság a volt tiszántúli kerületi tábla bírósági területkörét veszi át.

IV.

Létszáma ezen bíróságoknak áll: 1 elnökből, 2 rendes és 2 pótbíróból és egy jegyzőből, a kit szükség esetén az igazságügyminister szavazati joggal fog felruházni, s a szükséges segédszemélyzetből.

Jogérvényes határozataikhoz a felebbvitt ügyekben (II-ik czikk 1-ső pontja) az elnökön kívül négy bíró, – azon ügyekben pedig, a melyekben első folyamodási bírói hatóságot gyakorolnak (II-ik czikk 2-és 3-ik pontjai), az elnökön kívül két bíró jelenléte szükséges.

V.

Eljárásaikban e bíróságok a II. czikk 1-ső pontjában érintett ügyekre nézve az 1868: 29. t.-cz. szabályaihoz s e törvény alapján kibocsátott rendeletekhez; a II-ik czikk 2-ik pontjában foglalt sajtóügyekben a sajtóperekre nézve fennálló törvény- és rendeletekhez; a II. czikk 3-ik pontja alatti kincstári kártérítési keresetekre nézve pedig az 1868: 54. t.-cz. által szabályozott polgári törvénykezési rendtartás határozataihoz vannak kötve.

VI.

A jelen rendeletben felállított vegyes királyi bíróságok, a törvényhozás e részbeni intézkedéséig, ideigleneseknek tekintendők.

Kelt Pesten, 1869. május 12-én.

Horvát Boldizsár s. k.,
igazságügy minister.

Szabályzat, a pesti esküdtszék által sajtóvétségért elítéltek fogsági büntetésének végrehajtása iránt.

Az 1869. június 19-én kiadott szabályzat részletesen meghatározza a sajtóvétség miatt elítéltek büntetése végrehajtásának körülményeit.

1. §. A pesti esküdtszék által sajtóvétség miatt elítéltek fogságuk idejét rendszerint a Vácson levő különfogházban töltik ki.

2. §. Az elítélteknek ezen fogházba való befogadása a m. kir. igazságügy minister engedélye folytán történik, mire nézve következő eljárás állapíttatik meg:

Az ítélet tartalma, az illetőnek személyleírásával együtt, a sajtóbíróság elnöke által az igazságügy ministerrel közöltetik, megjelöltetvén a nap is, melyen az elítélt a fogház igazgatóságánál jelentkezni köteleztetett.

Erről a minister a fogház igazgatóságát oly meghagyással értesíti, hogy az esetre, ha az elítélt a kitűzött napon ott nem jelentkezne, azt az igazgatóság további inézkedés végett a ministernél rögtön bejelentse.

3. §. A sajtóbíróság elnöke a személyleírásnak egyik példányát az elítéltnak kézbesített, megjelölvén ebben azon napot is, melyen az magát a fogház igazgatóságánál jelenteni tartozik.

Ha a fogház igazgatósága jelentené, hogy az elítélt a kitűzött napon ott meg nem jelent: a sajtóbíróság elnöke az igazságügyministertől nyert értesítés folytán annak latartóztatása s odaszállíttatása iránt a kellő intézkedéseket megteszi.

4. §. A megjelent vagy beszoigáltatott foglyok a fogház igazgatója vagy helyettese által fogadtatnak, ki személyük azonosságát megállapítván, Őket a fogház szabályainak pontos megtartására komolyan figyelmezteti, és a fogház egyik szobájában elhelyezi.

5. §. A fogságra ítéltnek vezeték- s keresztnéve, életkora, állapota, rendes lak- vagy utolsó tartózkodási helye, vétsége, a fogházba érkezésének s leendő kiszabadulásának napja a fogház anyakönyvébe a fogság megkezdésétől számított első 24 óra alatt az igazgatóság által pontosan bejegyzendők.

6. §. Minden fogoly, fogságának megkezdésekor, az igazgatóság által az iránti nyilatkozatra felszólítandó: vajjon saját költségén akarja-e magát élelmeztetni; ha ezt tenni nem akarná, szabályszerű ellátásáról az igazgatóság gondoskodik.

7. §. Betegség esetén a fogoly a fogház orvosa által gyógyíttatik; megengedtetik azonban, hogy saját költségén más orvos segélyével is élhessen; – de ha ezek gyógyfürdők használatát vagy bármi olyast rendelnének, mi által a fogság folyama megszakíttatnék: ezek teljesíthetése iránt az igazságügyminister engedélye kikérendő.

8. §. Reggeli 10 órától déli 12 óráig, s délután 3-tól 5 óráig látogatásokat minden fogoly szabadon fogadhat. A látogató azonban tartozik az igazgatótól, annak aláírásával ellátott látogatási jegyet kieszközölni, melynek előmutatása nélkül a fogházba senki be nem bocsátatik.

9. §. Olvasmányaikat és foglalkozásukat a foglyok szabadon választhatják. Könyveket, hírlapokat s folyóiratokat saját költségükön járathatnak. Leveleket akadálytalanul fogadhatnak s küldhetnek.

10. §. Az udvaron, vagy a fogház kertjében naponkint reggel 8 órától 12-ig, s délután 2-től 6 óráig tetszés szerint sétálhatnak; az igazgatóság azonban ügyelni tartozik, hogy a netalán ugyanezen fogházban elzárt vizsgálati foglyokkal séta alkalmával ne érintkezzenek.

11. §. A fürdőt az egészségesek az igazgató által megállapított rend- és időben használhatják.

12. §. A foglyok az igazgató és helyettese iránt tisztelettel viseltetni, ezek, – úgy az őrszemélyzet rendelkezéseit engedelmisséggel fogadni, a házi csend és rend megzavarásától tartózkodni, s minden a fogház tulajdonain ejtett kárt megtéríteni kötelesek.

13. §. Az igazgató azokat, kik a jelen szabályokat szándékosan megsértik, s az ezt követő megintésre nem hajolván, szabályellenes viseletüket folytatják: a fegyelmi büntetés kiszabása végett, a tényállás körülményes előadásával, az igazságügyministernek azonnal feljelenteni köteles.

14. §. A fogház őrizetére rendelt felügyelők minden szökési kísérletet a szükségesnek látszó eszközökkel megghiusítani tartoznak.

Pest, 1869. évi június 19-én.

Horvát Boldizsár s k.,
igazságügy minister.

**A m. kir. belügyi és igazságügyi ministerek 1871. május 14-én $\frac{1498}{\text{I.m.E}}$ szám
alatt kelt rendelete
az Erdélyben fennálló 1852. május 27-iki sajtórendtartás módosítása
tárgyában.**

*A rendelet hatályon kívül helyezi az Erdélyben ezidáig még hatályos 1852. május 27-ei sajtórendtartás 10., 11., 12., 19., 22., 23., 25., 29., 42–44. §-ait. Továbbá módosítja a sajtórendtartásnak az időszaki nyomtatványokról, a külföldi nyomtatványokról, a nyomtatványok lefoglalásáról, a rendtartás áthágásának esetére vonatkozó büntetésekről és a hatóságoknak a sajtóügyekben való illetékességéről szóló részeit. A sajtórendtartásnak ezen rendelettel nem érintett §-ai Erdélyben továbbra is hatályban maradnak.
A rendelet 2. §-át módosította a m. kir. bel- és igazságügyminiszter 1872. évi április hó 22-én kelt rendelete.*

Addig is, míg a sajtóügy törvényhozás útján szabályoztatik: az országgyűlés mindkét házának 1867. évi mart. 8-án és 11-én kelt határozatain alapuló, és az 1868. 43. t. cz. 12. §-a által fentartott felhatalmazás erejénél fogva rendeltetik:

1. §.

Az 1852. május 27-iki sajtórendtartás 10., 11., 12., 19., 22., 23., 25., 29., 42–44. §-ai hatályon kívül tétetnek.

2. §.

A sajtórendtartásnak az 1871-ik évi mart. hó 25-én 560. sz. a. kelt belügyministeri rendelettel már módosított 3. §-a továbbá úgy módosul, hogy az abban érintett köteles-példány azon törvényhatóság elnökénél (főispán, királybíró, főkapitány, polgármester) nyújtandó be, melynek területén a nyomtatvány megjelenik, s ezen felül a közzététellel egyidejűleg egy más példány a marosvásárhelyi sajtóbírószáki közvádlóhoz küldendő be.

3. §.

A sajtórendtartás 4. §-ának első és második bekezdése ezen szavaktól „a kiadó tulajdonos” bezárólag ezen szavakig „beküldendő” hatályon kívül tétetvén, helyette rendeltetik:
„A kiadótulajdonos tartozik a belföldön kiadott minden nyomtatványból azon törvényhatóság elnökéhez, melynek területén a nyomtatvány megjelent, továbbá a m. kir. belügyminiszterhez, az erdélyi nemzeti múzeumhoz és a m. nemz. múzeumhoz egy-egy köteles példányt beküldeni.”

4. §.

A sajtórendtartás 9. §-a úgy módosul, hogy időszaki nyomtatványnak csak azon nyomtatvány tekintendő, mely havonként legalább kétszer, habár nem egyforma időszakokban jelenik meg.

5. §.

A sajtórendtartás 10. és 11-ik §-ai helyett rendeltetik:
A ki időszaki nyomtatványt akar kiadni, köteles azon törvényhatóság elnökéhez, melynek területén a lap megjelenik, szándékát előleg írásban bejelenteni.
E bejelentésnek magában kell foglalnia:

1. a kiadó-tulajdonosnak, és ha különös kiadó létezik, ennek is nevét és lakhelyét;
2. a törvényes tulajdonokkal bíró szerkesztő nevét és lakhelyét, s ha a lapon több szerkesztő nevezendő meg, mindnyájuk nevét és lakhelyét;
3. a nyomtató nevét és lakhelyét,
4. az időszaki nyomtatvány megjelölését (címet), megjelenési időszakait és a szándékolt tartalom előadását.

Ha a kiadni szándékolt időszaki nyomtatványért biztosíték teendő le: a kiadó köteles a biztosíték letételét a megindítás előtt a törvényhatóság elnökénél igazolni, s arról egyidejűleg a marosvásárhelyi sajtóbírószági közvádlóhoz jelentést tenni.

Hasonló módon köteles a kiadó az 1–4. pont alatt érintett körülményekben előforduló minden változást még a további kiadás előtt a törvényhatóság elnökének írásban bejelenteni.

E határozatok megszegése esetében, a bíróság a sajtórendtartás 28. §-ban meghatározott büntetésen kívül, a szabályszerű feltételek teljesítéséig a lapot betiltandja.

A törvényhatóság elnöke köteles minden egyes bejelentésről a m. kir. belügyministert és a marosvásárhelyi közvádlót értesíteni.

6. §.

A sajtórendtartás 12. §-a helyett rendeltetik:

Az időszaki nyomtatvány mindegyik szerkesztőjének legalább 24 évesnek és magyar állampolgárnak kell lennie, s személye és vagyona felett szabad rendelkezéssel kell bírnia.

Oly személyek, kik vizsgálati vagy büntetési fogságban vannak, fogságuk ideje alatt, az időszaki nyomtatvány szerkesztéséből és kiadásából kizárva.

7. §.

A sajtórendtartás 13. §-ának második és harmadik bekezdése, ezen szavaktól „más időszaki nyomtatványok” – bezárólag ezen szavakig „hatóságot illeti” – hatályon kívül tételük.

8. §.

A sajtórendtartás 15. §-hoz pótlólag rendeltetik: hogy a biztosítvány kettős értékű jelzalog által biztosított kötelezvényekben, a magyar földhitelintézet zálogleveleiben vagy az 1867-iki magyar vasúti kölcsön-kötelezvényekben is lehetősé.

9. §.

A sajtórendtartás 20. §-a úgy módosul: hogy megtagadás esetében a beiktatás nem az államügyész (közvádló), hanem a jelen rendelet 14. §-ban meghatározott bíróság útján eszközözlendő.

A bíróság az ily kívárat felett haladéktalanul határoz, és határozatának a felvételt elrendelő része ellen használt jogorvoslat nem bír felfüggesztő hatállyal.

A hivatalos kibocsátványokat tartozik a lap azon hatóság kíváratára is beiktatni, mely azt kibocsátotta.

10. §.

A sajtórendtartás 21. §-a úgy módosul: hogy az ott érintett közleményekre vonatkozó megjegyzések és hozzáadások beiktatása csak a közleményt tartalmazó számban tilos.

11. §.

A sajtórendtartás 25. §-a helyett rendeltetik:

A törvényhatóságok elnökei és más közigazgatási tisztviselők kötelesek, ha oly nyomtatvány jön tudomásukra, melyben hivatalból üldözendő büntetésre méltó cselekvény foglaltatik, a marosvásárhelyi sajtóbírószági közvádlót, – ha pedig a nyomtatvány a

sajtórendtartás határozatainak megszegésével adatott ki, a jelen rendelet 14. §-ban érintett bíróságokat haladék nélkül értesíteni.

12. §.

A sajtórendtartás 29. §-a helyett rendeltetik:

A hatóságok vagy magánfelek által átadott közlemények beiktatásának megtagadásáért, vagy ha a közzététel nem a szabályszerű időben és módon teljesítetett, a felelős szerkesztő huszonötötől kétszáz forintig terjedhető bírsággal büntetendő, s az időszaki nyomtatvány a szabályszerű beiktatás teljesítéséig betiltandó.

13. §.

A sajtó rendtartás 32. §-ának második és harmadik bekezdése ezen szavaktól: „Ha a külföldről” bezárólag ezen szavakig: „terjesztésére is” hatályon kívül tétetik.

14. §.

A sajtórendtartás 2–32., illetőleg a jelen rendelet 2–13. §-ai határozatainak áthágása esetében azon bíróságok, melyek a fennálló szabályok szerint a kihágások elítélésére illetékesek, a büntető perrendtartás 416. és következő §-aiban meghatározott módon fognak eljárni.

Ha azon nyomtatvány tartalma által, melynél a sajtórendtartás áthágása történt, valamely hivatalból üldözendő büntetésre méltó cselekvény követtetett el, a bíróság köteles erről a marosvásárhelyi közvádltól értesíteni.

15. §.

A hol a sajtórendtartásban „a közrend és biztonság fentartására kirendelt hatóság” vagy „politikai hatóság” vagy „államügyész” kifejezés használatik, azok alatt jelenleg a törvényhatóságok elnökei, illetőleg a marosvásárhelyi sajtóbírószági közvádltó értendő.

A sajtórendtartásban, a sajtóbírószági eljárásban és a jelen rendeletben említett pénzbírószágok osztrák értékben számítandók.

16. §.

Ezen rendelet 1871. évi július 15-én lép életbe.

Kelt Pesten, 1871. évi május hó 14-én.

Horvát Boldizsár, s. k.
igazságuügyminister.

Tóth Vilmos, s. k.
belügyminister.

**A m. k. igazságügyministernek 1871. május 14-én 1498. eln. sz. a. kelt
rendelete**

***a nyomtatvány útján elkövetett büntetésre méltó cselekvények esetében
követendő esküdtszéki eljárásnak Erdélybe való behozatala iránt.***

A rendelet Erdélyre is kiterjeszti az esküdtszéki eljárást 1871. július 15-ei hatállyal. Az általános büntető törvénykönyv 29. és 252. §-ának azon határozatait, amelyek szerint a sajtó útján elkövetett büntetendő cselekmény miatti elítélés az időszaki nyomtatvány további megjelenése egy időre vagy végleg betiltható, érvényüket veszti.

Azon czélból, hogy a sajtószabadságnak az esküdtszéki intézményben fekvő biztosítéka Erdélyre is kiterjesztessék, az országgyűlés mindkét házának 1867-ik évi mart. 8-án és 11-én kelt határozatain alapuló, és az 1868. 43. t. cz. 12. §-a által fenntartott felhatalmazás erejénél fogva rendeltetik:

1. §.

A marosvásárhelyi sajtóbíróság előtt követendő eljárás iránt mai napon kiadott rendelet f. é. július 15-én hatályba lép, és ezen naptól fogva nyomtatvány által elkövetett büntetésre méltó cselekvény esetében, még ha az ama napot megelőzőleg követtetett volna is el, a büntető eljárás ezen rendelet határozatai szerint teljesítendő.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott nap előtt nyomtatvány útján elkövetett büntetésre méltó cselekvény miatt indított perek, ha azokban a büntető perrendt. 196. §-ában érintett határozatok egyike sem hozatott, vagy a perbefogás jogerejűleg elrendeltetett, de a végtárgyalás még meg nem tartatott: az új eljárás határozatai szerint folytatandók.

Ennélfogva a vizsgálati iratok a marosvásárhelyi közvádolóhoz teendők át.

A közvádoló mindazon perekben, melyekben a büntető eljárás hivatalból indítatott meg, a vizsgálat netaláni kiegészítését és a vádlevél benyújtását illetőleg, az új eljárás határozatai szerint jár el.

Azon ügyekre nézve pedig, melyek az általános büntető törvénykönyv 495. §-a szerint csak a sértett fél panaszára indíthatók meg, a közvádoló a vizsgálati iratokat a sajtóbírószági vizsgáló bíróhoz teszi át, ki a vizsgálat befejezéséről gondoskodik, vagy ha a vizsgálatot befejezettnek találja, a sértett felet a fennírt rendelet 20. §. szerint értesíti.

A sértett fél egyúttal arról is értesítendő, hogy miután az új eljárás 14. §-a szerint a közvádoló magánszemélyek ellen elkövetett becsületsértés eseteiben a vád viteléből ki van zárva, ha ügyöket személyesen folytatni nem akarják, kellőleg meghatalmazott képviselőjüket a vádlevél benyújtására kitűzött határidő alatt jelentsék be.

3. §.

Azon ügyekben, melyekben a büntető perrendt. 196. §-ában érintett határozatok egyike hozatott ugyan, de még jogerőre nem emelkedett, a perbefogás kérdésében a jogérvényes határozat bevárando, és a további eljárás ezen rendelet 2. §-ának határozatai szerint történik.

Oly ügyekben viszont, melyek érdemleges ítélettel már befejeztettek, a további eljárásban a büntető perrendt. határozatai követendők.

4. §.

A büntető perrendt. határozatai nyomtatvány által elkövetett bűntények és vétségek esetében is követendők, a mennyiben az 1. §-ban érintett rendelet nem intézkedik és annak határozataival összeférnek.

5. §.

Az általános büntető törvénykönyv 29. és 252. §-ai-nak azon határozatai, melyek szerint a sajtó útján elkövetett büntetésre méltó cselekvény miatti elítéléssel egyszersmind az időszaki nyomtatvány további megjelenése egyidőre vagy végleg betiltható, hatályon kívül tételnek.

6. §.

A ki az országgyűlés, a törvényhatóságok, a törvényszékek nyilvános üléseiben történt dolgokat hív szellemben és igazán közli, ellene a közlöttek tartalma miatt kereset nem indíthatatik.

7. §.

Az általános büntető törvénykönyv 490. §-a úgy módosul, hogy a megbecstelenítő, meggyalázó, sértő állítások bebizonyítása egyáltalában nem engedtetik meg, kivéve, ha valaki mint köztisztviselő, vagy közmegbízott cselekedett és a felhozott tények e körbeli eljárására vonatkoznak.

Ez esetben, ha a tény bebizonyíttatik, a vádlott tette büntelen, kivéve azon megbecstelenítést, mely annak folytában még történt, a nélkül, hogy magából a tettből szükségképen következett volna.

Oly esetben, midőn a sértő állítás bebizonyítása ki van zárva, a sértő fél erkölcsi magaviselete mellett tanukat hallgattathat ki, de annak erkölcsisége ellen tanuk kihallgatása ki van zárva.

8. §.

Az elévülés ideje nyomtatvány útján elkövetett bűntettekre nézve egy év, – vétségekre nézve az általános büntető törvénykönyv rendeletei fennmaradnak.

Kelt Pesten 1871. évi május 14-én.

Horvát Boldizsár s. k.
igazságügyminister.

**A m. kir. igazságügyministernek 1871. május 14-én 1498. eln. sz. a. kelt
rendelete
a marosvásárhelyi sajtóbíróság előtt követendő eljárás iránt.**

A rendelet sajtóbíróságot és esküdtszéket állít fel Marosvásárhelyen és a magyarországi előírásokhoz hasonlóan határozza meg az eljárásrendet.

1. §.

Nyomtatvány útján elkövetett bűntettek és vétségek elítélésére a m. vásárhelyi kir. tábla területén sajtóbíróság és esküdtszék állíttatik fel Maros-Vásárhelyt.

2. §.

A sajtóbíróság áll a maros-vásárhelyi kir. tábla tagjaiból kirendelendő egy elnök- és két ülnökből és egy szavazat nélküli jegyzőből, kiknek kiküldetése további rendeletig állandó leendő.

3. §.

Az 1. §-ban érintett sajtóbíróság illetősége alá tartoznak mindazon büntettek és vétségek, melyek a marosvásárhelyi kir. tábla területén megjelent nyomtatvány útján követték el.

Ha a nyomtatványon sem a szerző, sem a kiadó, sem pedig a nyomda-tulajdonos megnevezve nincsen, a marosvásárhelyi sajtóbíróság illetőségét a terjesztés helye is megállapítja; ha pedig ily esetben az 1867. május 17-iki rendelet 5.§-a szerint a pesti sajtóbíróság is illetékes lenne, azon bíróság, melynél a vizsgálat megindítása előbb kértett, lesz illetékes.

4. §.

Ha sajtó útján elkövetett büntettek és vétségek más büntetésre méltó cselekvénnyel találkoznak össze: az utóbbira nézve mindig külön eljárásnak és ítéletnek van helye.

5. §.

Az esküdti képesítvénnyel bírók lajstroma a városi közgyűlésből kiküldendő három tagú bizottmány által készítendő el.

6. §.

Esküdti képesítvénnyel bírnak és ennél fogva az 1. §-ban érintett lajstromba felveendőek mindazok, kik:

a) életkoruknak 24-ik évét már elérték, s a 60. évet még túl nem haladták, ha évenként 200 frt. tiszta jövedelemmel bírnak;

b) azok, kik habár életkoruknak 24. évét nem töltötték volna is be, s évi 200 frt. tiszta jövedelemmel nem bírnának is, de hites ügyvédek, mérnökök, a bölcsészeti, törvény- vagy az orvosi tudományok tudorai, okleveles sebészek, magyar tud. társasági tagok, nyilvános, rendes vagy segéd-tanítók.

7. §.

Esküdti képesítvénnyel nem bírnak: egyházi személyek, szolgálatban levő vagy nyugalmazott katonák, bírák, közbírák (tisztai vagy királyi vagy államügyeszek) továbbá szolgák, napszámosok s általában azok, kik írni és olvasni nem tudnak, némák, vakok és siketek vagy nehéz hallásúak; végre fenyték alatt levő egyének.

8. §.

Elkészülvén az esküdti képesítvénnyel bírók lajstroma, a városi közgyűlés 3 tagból álló új bizottmányt nevez ki, mely a lajstromot átnézni, s ha abban (vagy azért, mert belőle kimaradtak olyanok, kik a fenn meghatározott képesítvénnyel bírnak, vagy azért, mert olyanok íratnak a lajstromba, kiknél a képesítvény hiányzik,) hibák találtatnának, s ezek iránt panasz tétetnék: e hibákat kiigazítja, s a kiigazított lajstromból az úgynevezett szolgálati lajstromot elkészíti.

9. §.

Az elkészült összeírások a törvényhatóság hivatali helyiségében nyilvánosan kitétetnek, s a kitétel napjától számítandó és falragasztványok útján legalább három nappal előbb kihirdetendő 3 napi határidő alatt mindenkinek jogában áll, a 8. §-ban érintett hibák vagy

hiányok miatt panaszt emelni, s a folyvást együtt ülő három tagú bizottmánynál benyújtani, mely a három napi határidő elteltével az emelt panaszokat megvizsgálja, azok felett határoz s ahhoz képest a lajstromot kiigazítja.

10. §.

Az esküdti képesítvénnyel bírók lajstroma kiigazíttatván, a 8. §-ban érintett bizottmány a szolgálati lajstromot elkészíti.

E célra az esküdti képesítvénnyel bírók közül a legalkalmasabbakat és pedig legalább 72 és legfeljebb 144 egyént kijelöli, s azoknak neveit külön papírszeletre írva s edénybe téve nyilvános ülésben, sorban egymásután kihúztatja és a sorshúzás által kijelölt sorban külön lajstromba foglalja, és pedig olyképen, hogy legalább két, legfeljebb négy osztályba soroztassanak és mindenik osztály 36 tagból álljon, az először kihuzott 36 képezvén az első, a második 36 a második osztályt s így tovább.

A lajstromban az illetők neve után kiteendő azok foglalkozása és lakása is.

11. §.

A szolgálati lajstrom egy példányban a maros-vásárhelyi kir. tábla elnökének benyújtandó.

Az ily módon készített és osztályzott szolgálati lajstromból fognak sajtóvétségi esetekben az esküdtszékek alakulni, és pedig az első évnegyedben az első osztályból a második évnegyedben a második osztályból és így tovább.

12. §.

Az esküdtszéki eljárást vezető bíróság elnökének felhívására minden egyes esetben tartozik a törvényhatósági elnök, t. i. a polgármester azon esküdtszéki osztályt, melyet a folyó évnegyedben a szolgálat rendje ér, a bíraskodás helyére s a tárgyalásra kitűzött határidőre berendelni. Minden ilyen mulasztásért vagy késedelemért a törvényhatóság elnöke felelős, azért a berendelés megtörténte kézbesítési ívvel, s a berendelt egyének sajátkezü elismerésével igazolandó.

13. §.

Nyomtatvány útján elkövetett büntetésre méltó cselekvény esetében eljáró egy, vagy a szükséghez képest több bűnvizsgáló bírót az igazságügyminister nevez ki.

Közzvádlóul a marosvásárhelyi sajtóbírósághoz a kir. közügyek igazgatója neveztetik ki, ki magát segédszemélyzete által is képviseltetheti.

14. §.

A büntető eljárás csak a köz- vagy magánvádló panasza folytán indítható meg.

Az át. b. törvénykönyv 487., 491. §§-ban meghatározott cselekvények esetében a vád vitele a 495. §-ban meghatározott feleket illeti, s a közzvádló közbenjárásának csak az esetben van helye, mikor az érintett cselekvények közhatóságok vagy a közhivatalban álló, vagy közmegbízásban eljáró személyek ellen, hivatalukban vagy megbízatásukban teljesített működésükre vonatkozólag követtettek el, s ezen hatóságok vagy személyek részéről e végre a közzvádló megkerestetik.

Ha a közzvádló az eljárás megindítására elegendő okot nem talál: a megkeresést visszautasíthatja. A sértett félnek azonban még mindig jogában áll önön nevében vádat emelni.

Ha azonban ugyanazon cselekvénnyel köz- és magánvád alá tartozó vétség követtettet el: a magánvád alá tartozó cselekvény bevédlését a közzvádló jogosítva van magának fenntartani.

15. §.

A büntetésre méltó cselekvény feljelentésének, eszközöltessék az tisztí vagy magánvád képeben, mindig a bűnvizsgáló bírónál kell történni s szabatosan és világosan ki kell jelölni azon büntetésre méltó cselekvényt, melynek megfenyítését szorgalmazza s azon egy vagy több helyet, melyek ezen cselekvényt tartalmazzák.

A vádlónak azonban jogában áll, a vizsgálat folyamában a vádlottnak a vizsgálat tárgyat képező cikk oly részei iránti kihallgattatását, és illetőleg azokra a vizsgálat kiterjesztését is kívánni, a melyek a feljelentésben ki nem jelöltettek.

16. §.

A vizsgáló bíró, kinél a büntetésre méltó cselekvény bejelentése történt, vizsgálatát mindenesetre bevégezni tartozik, és őt illetőleg, mint a kinek hatásköre az egész országra kiterjed, illetőségi kifogásnak helye nem lehet.

17. §.

A vizsgáló bíró, mihelyt a vád elébe terjesztetett, a bevádolt nyomtatványokat, ha ezt szükségesnek véli, zár alá veheti, s ezen eljárásáról rendes jegyzőkönyvet vesz fel.

A zár alá vételt a vizsgáló bíró vagy maga közvetlen eszközölheti, vagy azok teljesítésére, szükség esetében távirda útján is, a hatóságokat megkeresheti, kik eljárásukról szintén jegyzőkönyvet vesznek fel.

18. §.

A vizsgáló bíró idézésére mindenki személykülönbség nélkül megjelenni tartozik, kivételt ezen szabály alól csak az országgyűlés tagjai képeznek, de csak az esetben, mikor mint vádlottak és nem mint tanúk idéztettek meg.

Az idézési végzés kézbesítése akár a vizsgáló bíró személyzete, akár megkeresés útján az illető törvényhatóság által, sőt tértí vevény mellett posta útján is eszközölhető.

A meg nem jelenő vádlott ellen az általános büntető eljárásban foglalt szabályok szerint kell eljárni.

Ha a vádlottat a büntető eljárásban meghatározott minden eszköz megkísérlete mellett sem lehetne előkeríteni, a vizsgálat befejezendő s a további eljárás ezen vádlott ellen annak letartóztatásáig abban hagyandó.

19. §.

A vizsgáló bíró a vizsgálat egy részének teljesítésére a hatóságokat megkeresheti.

A hatóságok úgy ezen, mint a vizsgáló bíró más tárgyu megkereséseit pontosan és haladéknélkül kötelesek teljesíteni.

20. §.

A vizsgáló bíró kihallgatja mind a vádlottat, mind a kijelölt tanukat (t. i. azon személyeket, kiknek a vádra s védelemre vonatkozó bármely körülményről tudomásuk van) s a vizsgálatot mielőbb befejezni tartozik.

Eljárásáról jegyzőkönyvet vesz fel, melynek elején az eljárás helyét és idejét, valamint a vizsgálatra alkalmat adott okokat megemlítvén, a kiviláglott körülményeket híven elősorolja. Ezen ekkép szerkesztett s általa aláírt jegyzőkönyvet, a bevádolt nyomtatvánnyal, s a vizsgálat közben beérkezett egyéb mellékletekkel együtt az illető közvádlóhoz azonnal áttézi, s ez a hozzá áttett irományok gondos áttekintése után, ha véleménye szerint a bűnvizsgálat kimerítve nincsen, a vizsgáló bírót, az előforduló hiányok kijelölése mellett, a bűnvizsgálat folytatására azonnal felhívja, ki is a hiányok pótlása után az irományokat a közvádlóhoz ismét késedelem nélkül visszaküldeni tartozik.

21. §.

A vizsgáló bírák a vizsgálat megindításában és annak irányzatában a vádlók indítványához vannak kötve, a vizsgálat tehát azon irányzatban vezetendő, melyet a vádló feljelentésében vagy pótvizsgálat iránti kívánságában kifejez.

E kívánság teljesítését a vizsgáló bíró csak magán panasz esetében és csak akkor tagadhatja meg, ha a fennforgó ügyre egyáltalán nem vonatkozó, vagy minden esetben közömbös vagy oly ténykörülmények kinyomozását tárgyzná, melyek bebizonyítása a törvény által ki van zárva.

A vizsgálati jegyzőkönyv lehető rövidséggel szerkesztendő, s nem foglalhat magában mást, mint a tények kinyomozására tett lépéseket, azok eredményét, s kizárólag a vizsgáló bíró vagy hivatali személyzetének egyik tagja által vezetendő, s egyáltalában tiltva van annak megengedése, hogy a vádló vagy vádlott észrevételeiket sajátkezűleg írják be.

22. §.

A vizsgálat a vádló beleegyezése nélkül semmi esetben sem szüntethető meg.

23. §.

Az esetben, ha a vizsgálat magán vád folytán indított, a vizsgáló bíró a magánvádlót a vizsgálat befejezéséről oly megjegyzéssel tudósítja, hogy a vizsgálati iratokat az értesítés vételétől számítandó három nap alatt nála megtekintheti, s a netaláni pótlások iránt észrevételeit előadhatja.

A netaláni hiányok pótlása után a vizsgáló bíró végzés által tíz napra terjedő határidőt tűz ki a magánvádlónak a vádlevél benyújtására, s a hozzá benyújtott vádlevelet a vizsgálati iratokkal együtt a bíróság elnökéhez küldi be.

A vizsgáló bíró köteles mindazon esetekről, midőn a magánvádló feladására vizsgálatot indít, a közvádlót értesíteni, kinek jogában áll a vizsgálati iratokat megtekinteni, a vizsgálatnál és az esküdszéki tárgyalásnál jelen lenni, hasonlóképen jogában áll mindazon esetekben, midőn a vizsgálat tárgyát képező cselekvénnyel egyszersmind közkereset alá tartozó büntetésre méltó cselekmény is követtetett el, a magánvád tárgyát képező vétség vád alá vételét is a maga részére fentartani (14. §.).

24. §.

A vizsgálati jegyzőkönyv nyomán készített vádirat ezen jegyzőkönyvvel együtt a bíróság elnökéhez küldetik be, ki az esküdszéket összehívja.

Magánvád esetében, ha a magánvádló a vádlevelet a 20. §-ban érintett határidő alatt benyújtani elmulasztja: az általa emelt vád visszavontnak tekintetik.

25. §.

A vádlevélnek magában kell foglalnia:

- a) azon nyomtatványnak pontos megjelölését, s azon helyeknek vagy részeknek felemlítését, melyeken a vád alapul;
- b) azon büntetésre méltó cselekmény megnevezését, mely miatt a vádlott perbe fogatik, s a törvény azon §-ának felidézését, melybe a vádbeli vétség ütközik;
- c) a bevádolt személy nevét, polgári állását, lakhelyét;
- d) azon tanúk s műértők lajstromát, kiknek megjelenését az esküdszéki tárgyalás alkalmával a közvádló szükségesnek tartja.

26. §.

A vádlevél annyi példányban nyújtandó be az elnökhöz, hogy a vádlónak és minden vádlottnak külön-külön egy-egy példány jusson. Az elnök a fennforgó körülmények tekintetbe

vételével az idézési határidőt kitűzi, s erről az illető polgármestert az esküdszéki tagok berendelése végett nyomban értesíti.

27. §.

Az elnök aláírásával ellátott vádlevél egyik párja a közvádlónak visszaadatik, a másik pedig legalább 14 nappal a megjelenési határidő előtt a vádlott kezéhez szolgáltatik.

Helyben nem lakó vádlottakra nézve ezen 14 naphoz, és ugyan lakhelyük távolságának tekintetbe vételével még egy, két, legfeljebb három nap toldathatik. A kézbesítés hitelesen bizonyítandó.

28. §.

A vádlottnak jogában áll a megjelenésre kitűzött határidő első felében a bíróság illetősége ellen kifogásait az idéző bíróságnál benyújtani, mit ha elmulasztana, az illetőség ellen többé kifogást nem tehet.

A bíróság az illetőségi kifogás felett azonnal határoz, s határozata a vádlóval és a vádlottal közöltetik.

E határozat ellen a közlés megtörténtét követő három nap alatt semmiségi panasznak van helye a kir. kúria semmitő osztályához, mint semmitőszékhez; a semmiségi panasz a további eljárást felfüggeszti és három nap alatt a semmitőszékhez felterjesztendő és ott azonnal elintézendő.

29. §.

Ha a vádlott a maga védelmére tanukat vagy műértőket kíván az esküdtbíróság elé rendeltetni, tartozik azokat a vádlevél vétele után helyben 3 nap, s a bíróság székhelyén kívül lakván, legfeljebb 6 nap s illetőleg a hírlapi hirdetés után 8 nap alatt a sajtóbíróság elnökének kijelölni, különben tekintetbe nem vétetnek.

30. §.

A vádló s a vádlott által berendeltetni kívánt tanuk s műértők lajstroma, melyre a sajtóbíróság elnöke az általa kitűzött megjelenési napot feljegyzí, a bűnvizsgáló bírónak adatik ki, s ennek kötelessége a tanukat és műértőket a kitűzött határidőre berendelni.

31. §.

A vádlott védőt választhat, ha akar, s ezen védő nem ügyvéd is lehet.

32. §.

A per felvételére kitűzött határidő elhalasztásának azon esetben van helye, ha a bíróság a vádlónak vagy a vádlottnak e részben előadott okait érvényeseknek találja.

Az ily indítvány legfeljebb a vádlevél felolvasásáig adandó elő, később tekintetbe nem jöhet, kivéve, ha az elhalasztási ok a tárgyalás folyama alatt merült fel.

33. §.

A törvényhatóságok elnökei, mihelyest a bíróság elnökének értesítését veszik, az illető esküdszéki osztályokat azon sorban, mint ez a 11. §-ban megszabva van, a tárgyalásra kitűzött napra berendelik.

34. §.

A meg nem jelent vagy idő előtt s a bíróság elnökének engedelmével eltávozott esküdt, ha kimaradásának vagy eltávozásának nyomós okát nem adhatja, 100 forintig terjedhető bírságban marasztaltatik el ugyanazon bíróság által.

Az elmarasztalt esküdt a marasztaló határozat vételétől számított 14 nap alatt igazolását a bíróság előtt előadhatja, mely fölött a bíróság végérvényesen határoz.

Az elmaradt vagy eltávozott esküdt azonnal a 38. §. rendelete szerint helyettesítendő.

35. §.

Megérkezvén a tárgyalás napja s órája, az ülés megnyitása előtt, de a közvádlónak s a vádlottnak s védőjének, ha ilyen van, valamint a szolgálatra berendelt esküdtszéki tagoknak, – kiknek névsora már legalább két nappal azelőtt mind a közvádlóval, mind a vádlottal elnökileg közöltetett – jelenlétükben a bíróság elnöke felolvassa a szolgálatra berendelt esküdtszéki tagok neveit, hogy eképen mindannyinak jelenlétéről meggyőződjenek.

36. §.

Ha a vádlott a tárgyalási napon meg nem jelen, és halasztás sem kéretik, vagy a kért megtagadtatik, s a vádlott a bíróság székhelyén vagy közelében tartózkodik, az elnök az ülést felfüggeszti s a vádlott elővezettetését elrendeli. Ha pedig a vádlott a székhelyen nincs jelen, valamint ha kiderül, hogy legyőzhetlen akadály gátolja a megjelenésben: a bíróság a tárgyalást alkalmas időre elhalasztja.

37. §.

Ha a vádlott nem található, annak előállítása a büntető eljárásnak határozatai szerint eszközölendő, s előkerültéig az eljárás felfüggesztetik.

38. §.

Ha a beérkezett esküdtszéki tagok nincsenek harminczhatan: akkor a megjelentek az esküdtszéki képességgel bíró helybeli egyének közül, szabad választás útján azonnal kiegészítik magukat.

A megválasztott esküdtnak a megválasztás azonnal tudtul adandó s a 34. §-ban kitett bírság terhe alatt azonnal megjelenni köteles.

39. §.

Együttlévén a 36 esküdtszéki tag, mindegyiknek neve külön papírra felíratik, s ugyanazon egy edénybe vettetik.

40. §.

Az esküdtszéki eljárásnál mind a vádlott, mind a közvádló azon joggal bír, hogy az esküdtszéki szolgálatra kijelölt 36 esküdtszéki tag sorából, mindegyik külön-külön 12 tagot visszavethet a nélkül, hogy ezen visszavetésnek okát adni köteles volna.

41. §.

Ez oly módon történik, hogy midőn az esküdtszék[i] tagoknak a fentebbi 39. §. szerint egy edénybe vetett neveit a bíróság elnöke egymásután kihúzza, úgy a vádlott, mint a közvádló minden kihúzott névnél megkérdeztetik: ha azon tag ellen, kinek neve éppen kihúzatott, akar-ei visszavetési jogával élni?

42. §.

Ha 12 oly tagnak neve lett már kihúzva, kik ellen sem a közvádló, sem a vádlott visszavetési jogukkal nem éltek, e 12-ből fog alakulni az esküdtszék; ezért a nevek kihúzása mindaddig folytatatik, míg vagy ilyen 12 tag össze nem került, vagy míg visszavetési jogukat mind a közvádló, mind a vádlott teljesen kimerítették; ez utóbbi esetben ugyanis, midőn t. i. mind a közvádló, mind a vádlott külön-külön 12 és így összesen 24 kihúzott tag ellen éltek már a visszavetési joggal, azon 12 tag, kiknek nevei az edényben maradtak, képezendik minden visszavetés nélkül az esküdtszék.

43. §.

Midőn ugyanazon egy sajtóvétségért több vádlott fogatott perbe, valamennyi együttvéve vethet vissza csak 12 tagot, s ez iránt, hogy e jogot közösen, vagy egymás közt felosztva, miként gyakorolják, egymás közt értekezhetnek.

44. §.

Ha a közvádló nem akar visszavetési jogával élni, vagy midőn azt a teljes számig (12-ig) ki nem meríti, szabadságában áll jogát a vádlottnak átengedni.

45. §.

Az esküdtszék tagjai tárgyalás előtt ezen esküt fogják letenni:

Esküszöm az élő Istenre, hogy a tárgyalás egész folyamára lelkiismeretesen figyelmezek, s félretéven kedvezést, félelmet, gyűlölséget és minden személyes tekinteteket, egyedül az előadandó vád és védelem egymáshoz mért erősségei és okai nyomán, saját belső meggyőződéseim szerint, igazán, szabadon és becsületesen ítélek. Isten engem úgy segéljen.

46. §.

Minthogy megtörténhetik, hogy a megalakult esküdtszék 12 tagja közül a tárgyalás folytában valamelyik megbetegszik, az esküdtszéki határozat hozatalához pedig 12 tagnak együttléte múlhatlanul szükséges: joga leend a bíróság elnökének azon 12 tagon fölül, kikből a fentebbi §§. szerint az esküdtszék alakult, a többi vissza nem vetett tagokból még kettőt felesketni, s ezek ama 12 taggal együtt az egész tárgyaláson jelen leendenek, de a határozat hozatalában csak akkor vesznek részt, ha ama 12 tag közül valamelyik megbetegedettnek helyét pótolják.

Ha a visszavetés által a póttagok a berendelt esküdtek közül ki nem telnek: az esküdtek a 38. §. szerint választás útján határozzák meg a póttagokat.

47. §.

Az esküdtszék előtti tárgyalás nyilvános és szóbeli leend.

48. §.

A bíróság elnöke köteles azon esetre, ha eljárás közben tolmácsra lehetne szükség, alkalmas egyénről előre gondoskodni s ezt a tárgyalás megnyitása előtt arra megesketni, hogy tisztében lelkiismeretesen fog eljárni.

49. §.

Szükséges lévén, hogy az esküdtek az ülés lefolyása alatt folytonosan szemmel tarthassák a vádlottat, hogy ne csak nyilatkozásait hallják, hanem azt is láthassák, mily hatással vannak reá a felhozott bizonyítékok: ez oknál fogva tárgyalás közben a bíróságtól, ügyvédektől, felektől és tanuktól, úgy a hallgatóságtól elkülönített helyen a vádlottal szemközt foglalnak helyet.

50. §.

A vádlott az esküdszék előtt szabadon jelenik meg.

51. §.

A bírósággal szemközt korlátokkal elkülönített hely rendeltetik a hallgatók számára, kiknek a csendet zavarni semmi módon sem szabad.

52. §.

A bíróság elnökének tiszte lévén az egész eljárást vezetni s az ülésben a rendről gondoskodni, ennek fenntartására adott parancsai pontosan és nyomban teljesítendőek.

53. §.

Védőjével tárgyalás közben a vádlott szabadon értekezhetik, csak akkor nem, midőn hozzá a bírák vagy az esküdtek, vagy a közvádlo által kérdés intéztetik. Ha a vádlott vagy védője azt tartaná valamely kérdésről, hogy ezt hozzá nem kellett volna intézni, ez elleni kifogását megteheti.

54 §.

A tárgyalást a bíróság elnöke a vádlottnak kereszt- és vetetékneve, születéshelye, állapota és életkora iránti kérdésekkel nyitja meg. Ismeretlen tartózkodású vagy oly vádlott ellenében, ki külföldön lakik vagy tartózkodik, kikiáltás használtatik.

55. §.

A megkezdett tárgyalás a 67. §-ban érintett esetet kivéve idegen ügygyel félbe nem szakítható.

Az elnök azonban a közreműködő személyek kipihenése vagy a bizonyítékoknak nyomban való előállítására végett felfüggesztheti az ülést.

Ha a tárgyalás egy napon be nem végezhető, a következő napokon szakadatlanul folytatattatik. Ünnepe vagy vasárnapon csak ha szükséges, az azt követő napon azonban tekintet nélkül arra, ünnep-e vagy köznap, mindenesetre folytatattatik a tárgyalás.

56. §.

A bíróság a már megkezdett tárgyalás elnapolását is elrendelheti:

a) ha a bírói vagy vádlói személyzetre nézve nyomban el nem hárítható akadály áll elő;
b) ha a szükséges bizonyítékok felvétele rögtön nem teljesíthető, vonatkozzék bár az új vagy már korábban előkerült tényekre vagy bizonyítékokra (29. és 68. §§.);

c) ha a védő a nélkül, hogy a védelemről kellőleg gondoskodott volna, kimarad, vagy úgy megbetegszik, hogy az ülésből a bizonyítékok felvétele előtt el kell távoznia, vagy ezen időpont előtt az elnök engedelmével nélkül eltávozik és a vád tárgya oly büntetésre méltó cselekvény, melynek elítélésénél a védelem törvény szerint szükséges, (bünt. perrendt. 213. §.); más büntetésre méltó cselekvény esetében, csak ha a vádlott az elnapolást kívánja s e kívánatot a közvádlo meghallgatása után a bíróság alaposnak találja;

d) ha a vádlott az ülésből az elnök engedelmével nélkül a bizonyítékok felvétele előtt eltávozik és rögtön elő nem vezettethető, vagy azon időpont előtt úgy megbetegszik, hogy az ülésen tovább jelen nem lehet, miről szükség esetén orvosi megvizsgálás által kell bizonyosságot szerezni.

Az elnapolás elmarad, ha az utóbbi esetben a folytatást és a mennyiben a tárgyaláson még ki nem hallgattatott, az elővizsgálatban tett vallomásának felolvasását maga a vádlott kívánja, s e kívánatot a közvádlo meghallgatása után a bíróság megengedhetőnek találja.

A tárgyalásnál közreműködő személyeket az elnök szóval idézi meg az elnapoláskor, s egyszersmind az igazolatlan kimaradásra rendelt hátrányokat felemlíti.

57. §.

A tárgyalás más napra való halasztása és az elnapolás olyképp intézendő, hogy az elnök összefoglalása meg ne szakíttassék, s annak befejezte után az esküdtek tanácskozása nyomban megkezdessék.

58. §.

Ha az elnapolás két napnál hosszabb időre történt, a napot, melyen a tárgyalás megszakított, s a melyen az újra megkezdett, nem számítva: úgy az esküdtszék újra alakíttatik s a tárgyalás kezdettől fogva ismétlődő.

59. §.

Ha az elnapolás a vádló, vádlott vagy védő avagy valamely tanú vagy szakértő hibája miatt vált szükségessé: az illető az elnapolt tárgyalás költségeiben elmarasztalendő.

60. §.

A bünt. perrendtartás 226., 230., 231., valamint 244–246. §§-nak határozatai a sajtó-eljárásban is alkalmazandók.

61. §.

Az elnök, miután a fentebb említett kérdéseket a vádlotthoz intézte, közvádlóhoz és védőhöz fordul, emlékeztetvén őket a törvény iránti tiszteletre és azon kötelelességekre, mely szerint jogaik gyakorlatában illedelemmel tartoznak eljárni.

62. §.

Mindenekelőtt a vádlevél olvastatik fel a jegyző által; azután, ha a vádlott nem akarna már előre az ügy fölött nyilatkozni, a kérdéses nyomtatványok vagy metszvények bemutatása s illetőleg felolvastatása után, a vallomástételeik előtt megesketendő tanúk és műértők kihallgattatnak.

63. §.

Vallomása közben a tanú vagy műértő félbe nem szakaszthatik, ennek berekesztése után azonban a vádlottnak vagy védőjének joga van a tanúhoz kérdéseket intézni, s az ellene vallottaknak személyes hitelessége és előadása ellen mindazt felemlíteni, mi támaszául szolgálhat a védelemnek.

64. §.

A bírák, az esküdtek s a közvádló mindazon kérdéseket intézhetik a tanúhoz, melyeket az ügy kifejtésére szükségessének gondolnak.

65. §.

A bünvizsgálati irományok egyes pontjai a bírák, esküdtek, közvádló vagy védő kívánságára a jegyző által felolvasztatnak, de a bünvizsgálati írott tanúvallomások csak annyiban olvastatnak fel, mennyiben a tanuknak élő szóval s az esküdtszék színe előtti kihallgatása, időközben történt haláluk miatt, vagy egyéb okoknál fogva lehetetlenné vált.

66. §.

Az elnöklő bírónak tájékoztatására ismételve megjegyeztetik, hogy a tárgyalásnak szóbelinek kell lenni. Az esküdtszéki intézménynek egyik alapelve szerint csak az élőszóvali tárgyalás, nem pedig holt irományok útján eszközölthetik a kiviláglás: ez oknál fogva az úgynevezett informatióknak az esküdtek közötti kiosztogatása is tilos. Ilyes emlékiratokban már előre fejtegettetvén az ügy, olyas érzelmek befolyása alatt jelenhetnének meg tárgyaláskor az esküdtek, melyek őket azon kötelességük teljesítésében gátolnák, miszerint letett hitöknél fogva egyedül az ülésben előadandó vád és védelem egymáshoz mért erősségei nyomán tartoznak határozatot hozni.

67. §.

Midőn a tárgyalásból valószínűséggel kiviláglik, hogy valamely tanú vagy műértő tudva hamis bizonytságot tett, azon tanú vagy műértő letartóztatandó, s ellene a bűnvizsgálat elrendelendő.

68. §.

A bíróság elnöke akár a közvádló, akár a vádlott kívánatára s önmagától is, ha a kiviláglás eszközlésére szükségesnek tartaná, ülés közben új tanukat vagy műértőket is rendelhet be kihallgatás végett.

69. §.

Kihallgattatván ekkép a tanuk, és műértők, a közvádló a vád pontjait, a vádlott s ennek védője pedig a védelem pontjait összefoglalják; a közvádló a védelemre válaszolhat, de a végszó mindig a vádlottat és védőjét illeti.

70. §.

Berekesztetvén a vitázatot, az elnök pártatlanul köteles összefoglalni az egész tárgyalást. Az összefoglalás módjának és terjedelmének meghatározása az elnök bölcseségére bízatik, de ennek semmi esetre sem szabad személyes véleményét a fennforgó ügyről nyilvánítani, tiszte csak abban állván, hogy az esküdtek előtt minél nagyobb világosságba helyezze a vád és védelem erősségeit, hogy az ügyet egyszerű alkatrészeire visszavezesse, s hogy külön válaszszon töle minden idegenszerűt, mi az esküdtek figyelmét másfelé térítvén, őket tévedésbe hozhatná.

71. §.

Az összefoglalás után az elnök felteszi az esküdtek által megfejtendő kérdéseket.

72. §.

Ezen kérdéseknek mindenkor a vádbeli vétség minőségéhez alkalmazottaknak, de egyszersmind oly tisztáknak és határozottaknak kell lenni, hogy azokra az esküdtszék mindig egyszerűen „igen”-nel vagy „nemmel” felelhessen. Egyik kérdésnek minden esetben annak kell lenni: „vajjon meg vannak-e az előadottak után lelkiismeretökbön győződve az esküdtszéki tagok, hogy a vádlott cselekedte azt, miről a vádlelben vádoltatik?” Egy másik kérdésnek pedig azt kell tartalmazni: „vajjon az, mit a vádlott cselekedett, oly cselekvés volt-e, minőnek az a vádlelben állítatik?” így például, midőn valaki arról vádoltatnék, hogy a sajtó útján közlött valamely iratában a törvényes felsőség elleni engedetlenségre lázított, egyik teendő kérdés az volna: „vajjon az előadottak után meg vannak-e az esküdtszéki tagok lelkiismeretökbön győződve, hogy a vádlelben felhozott azon iratnak valósággal a vádlott volt szerzője? Egy másik kérdés pedig az volna: „vajjon meg vannak-e arról is győződve, hogy azon iratnak a vádló által kijelölt szavai valósággal lázítók a törvényes felsőbbség ellen?”

73. §.

A mondott kérdéseken kívül egyes esetekben más oly kérdések is fejlődhetnek ki a körülményekből, melyeknek az esküdtszék általi eldöntése szükséges. Ezek minden egyes esetben a bíróság belátására bízvák.

74. §.

Ezen, a bíróság által feltett kérdések mellé, úgy a közvádoló, mint a vádlott, még más kérdések iktatását is kívánhatják, melyek iránt a bíróság határozni köteles.

75. §.

Az elnöklő bíró a jegyző által írásba foglalt kérdéseket aláírja, s átadja a perbeli oklevelekkel együtt a bünvizsgálati írott tanutételek kivételével – az esküdteknek, figyelmeztetvén ezeket: hogy a törvény annál fogva bizta a „vétkes”-nek vagy „nem vétkes”-nek kimondását szabad és független polgárookra, mert e kérdésben az ember élő lelkiismerete biztosabban ítél, mint a holt szabályok; – hogy a törvény nem kéri tőlök számon, mi által és miért éreznek magukban meggyőződést, nem adott elejükbe szabályokat, melyek szerint a bizonyítékok teljessége, a próbák igazságos volta mérendő; nem parancsolja, hogy minden tényt igaznak ismerjenek már azért mert ennyi vagy annyi tanuk által állítatik, hanem csak azt hagyja meg nekik, hogy aggódó gondossággal figyelmezzenek a tárgyalás egész folyamára, s most már magukba szállva tiszta lelkiismerettel kérdjék meg maguktól, vajjon úgy a vádlott ellen, mint a mellette felhozott próbák és erősségek miként hatottak ítélőtehetségükre, s igaz meggyőződésük szerint, részrehajlás nélkül és férfiakhoz illő bátorsággal mondják ki az elejükbe terjesztett vádra nézve, a felhozott bizonyítékok nyomán a „vétkest”, ha a vádlott vétkes, – a „nem vétkest”, ha a vádlott nem vétkes.

76. §.

Ezen figyelmeztetés után az esküdtek határozat hozatala végett a számukra készen tartott szobába visszavonulnak. Ugyanekkor az ítélet kihirdetéséig a vádlott is eltávozhatik.

77. §.

A szobájokba visszavonult esküdtekhez senki sem mehet be, s a határozat hozatala előtt ők sem távozhatnak el. Ennek eszközzésére a terem ajtaja elé őr állítatik, s csak az elnöknek írásban adott engedelmével jöhetnek érintkezésbe a külvilággal.

78. §.

Az esküdtek a tanácskozás megnyitása előtt főnököt választanak maguknak, ki a megfejtés végett nekik átadott kérdéseket előttök felolvassa.

79. §.

A mint a főnök egyenkint felolvassa a feltett kérdéseket, úgy döntenek el szavazással egymás után.

80. §.

A szavazás élőszóval történik, de mihelyest csak egy tag kívánja, titkossá változik át. „Igen” vagy „nem” ennyiből áll az egész szavazat.

81. §.

Arra, hogy a vádlott vétkesnek mondatik ki, legalább 7 szavazat szükséges, 6 felmentő szavazat elégséges a vádlottnak feloldozására.

82. §.

Az esküdtek, miután feleleteik főnökük által a megfajtás végett nekik átadott kérdések aljára íratk, a tárgyalási terembe visszatérnek, hol előbbeni helyeiket újra elfoglalván, főnökük így szól: „becsületedre és lelkiismeretedre, Isten és emberek előtt, az esküdtszék határozata ennyi vagy ennyi szavazattal: „a vádlott vétkes”, vagy az esküdtszék határozata ennyi vagy ennyi szavazattal: „a vádlott nem vétkes” stb. egyszersmind az írott feleleteket az elnöknek átadja, ki azokat a jegyzőkönyvvvel együtt aláírja.

83. §.

Ha a bíróság tagjai kivétel nélkül úgy vannak meggyőződve, hogy az esküdtek az ügy lényegére nézve hibáztak: joguk van az esküdtszék határozatát felfüggeszteni, s az ügyet új esküdtszék elé terjeszteni. Ezen új esküdtszék úgy lesz alakítandó, mint az előbbi, de nem azon osztályból, melyből az előbbi alakított, hanem abból, melyet a következő évnegyedben érne a szolgálat rendje.

84. §.

A határozat ezen felfüggesztésének egy ügyben csak egyszer van helye, s csak elmarasztaló határozat esetében, – feloldozó határozat nem függesztethetik fel.

85. §.

Az esküdtszéki határozatnak kijelentése után az elnök a vádlottat előrendeli, s a hozott határozatot a jegyző által előtte felolvastatja.

86. §.

Midőn a vádlott nem vétkesnek nyilvánítatik, az elnöklő bíró által a vád alól haladék nélkül felmentetik.

87. §.

Ha a vádlott vétkesnek jelentetett ki, a közvádló előadja kívánságát a törvény mikénti alkalmazása iránt.

88. §.

Erre a vádlott felelhet, s magát védheti akár azzal, hogy kárpótlással épen nem, vagy legalább nem annyival tartozik, mennyi a sértett fél számára követeltetik; de a vétség bizonyossága s általa lett elkövettetése iránt többé nem vitatkozhatik.

89. §.

Most a bírák vagy a teremben lassú hangon, vagy ha bővebb tanácskozás volna szükséges, tisztai szobájukba visszavonulva, hoznak a törvény alkalmazása s a vétségre szabandó büntetés iránt szavazatok többségével ítéletet, mely az elnök által nyilvános ülésben s a vádlott jelenlétében kihirdetendő. Azon törvény, melyen az ítélet alapul, minden esetben felolvastatandó.

90. §.

Meghozatván az elmarasztaló ítélet, azon kívül, hogy ez az elmarasztalt költségén közzététetik, egyszersmind a lefoglalt darabok elnyomása vagy megsemmisítése egészen vagy részben elrendeltetik.

91. §.

Az összes tárgyalás a jegyző által írásba foglaltatik annak bebizonyítására, hogy a törvény rendeletei mindenben megtartatván, semmi lényeges forma sem sértetett meg. Ezen jegyzőkönyvbe, ha követeltetik, a közvádlónak s a vádlottnak minden olyas kívánatai, melyektől a bíróság által elűtetik, szintén bejegyeztetendők.

92. §.

A jegyzőkönyvet a jegyzőn kívül az elnök is aláírja. A bírói ítélet kihirdetése után, a közvádlónak 24óra alatt, s a vádlottnak 3 nap alatt joga van az ítélet megsemmisítése végett a m. kir. kúria semmitő osztályához, mint, semmitőszékhez folyamodni; minden ilyes folyamat egy e végre rendelt nyílt könyvbe soroztatik.

93. §.

Ha az ítélet kihirdetésén a vádlott jelen nem volt: az neki kézbesítendő, s a jogorvoslat benyújtására szánt fennebbi három nap, a kézbesítést követő nappal kezdődik.

94. §.

Midőn az ítélet ellen a közvádló folyamodik, e folyamodásnak a helyben lakó vádlottal 3 nap alatt kell közöltetnie; helyben nem lakó vádlottakra nézve ezen 3 naphoz másik 3 nap toldatik.

95. §.

Úgy a vádló, mint a vádlott folyamodásuk beadásakor az eljáró bíróság kezeibe leteszik mindazon adatokat, melyeknél fogva az ítéletet megsemmisíttetni kéri.

96. §.

A folyamatok a semmitőszékhez felérkezésök után, legalább 14 nap alatt tárgyalás alá vétetnek.

97. §.

A semmitőszék a hibásnak talált ítéletet új ítélettel nem pótolhatja, de az esküdszéki s a bírósági ítéleteket megsemmisíti:

- a) ha az eljáró bíróság nem volt illetékes;
- b) ha az eljárás lényeges formái megsértettek;
- c) ha a közvádló vagy a vádlott által előadott törvényes kívánatok a bíróság által meg nem hallgattattak;
- d) ha a büntetésre méltó cselekvényre a törvény helytelenül alkalmaztatott.

98. §.

Ha a semmitőszék azt találja, hogy a vádlott nem az illetékes esküdszék s bíróság előtt pereltetett meg, a pert illetőségéhez utasítja.

99. §.

Ha a tárgyalás vagy határozathozás bármely részében a törvény és ezen rendelet formái megsértettek vagy elmellőztettek: ez esetben a semmitőszék, az elmarasztaló végítéletet

mindenesetre megsemmisítvén, a pert ugyanazon sajtóbírósághoz, de új esküdtszék elébe utasíthatja, mely olyan 36 tagból alkottatik, kik között az elébb ítélt 12 esküdtből egy sem lehet. Ha a megsemmisítő ítélet a bűnvizsgálatra is kihat: az igazságügyi ministerium új vizsgáló bírót rendelend.

100. §.

Ha az esküdtszéki eljárás közben a közvádló, vagy a vádlott által előadott törvényes kívánatok a bíróság által meg nem hallgattattak, vagy ha a vétségre a törvény helytelenül alkalmaztatott: az ügy az első esetben az igazságügyi ministeriumhoz más esküdtszék és más bíróság kijelölése végett küldetik be, a másik esetben pedig az eljáró bírósághoz küldetik vissza, mely az esküdtszék határozatának épentartásával, minden egyébnek elmellőzésével, a törvény helyes alkalmazására utasíttatik.

101. §.

A semmitőszékhez, megsemmisítés végett, csak egy ízben engedtetik folyamodás.

A megsemmisítés következtében indított újabb eljárás elleni semmiségi panasznak csak a 97. § b) c) és d) pontja esetében van helye.

102. §.

A semmitőszéki eljárás nyilvános, s hogy ezen rendelet gyakorlatilag életbe léphessen, a semmitőszék elnöke fog intézkedni.

103. §.

Ha az ítélet megsemmisített, a semmitőszék megsemmisítő ítélete, minden perirattal együtt 3 nap alatt új eljárás végett a kijelölt bírósághoz, – ha pedig a megsemmisítésnek helye nem találtatott, a folyamodás s mellékletek 24 óra alatt azon bírósághoz küldetnek vissza, melynek ítélete vagy eljárása ellen a folyamodás történt.

104. §.

A semmitőszékhez megengedett ezen folyamodáson kívül, a sajtóvétségek feletti eljárásnál, végrehajtás előtt, semmi más jogorvoslatnak nincs helye.

105. §.

A végrehajtás elkezdése után az elmarasztalt, a reá szabott büntetés kegyelem útjánai mérséklése vagy elengedéseért, Ő Felségéhez akár mikor folyamodhatik.

106. §.

Az elmarasztaló ítélet, ha ellene a semmitőszékhez folyamodás nem történt, a folyamodhatásra engedett törvényes idő elmúltá után azonnal végrehajtatik, – ha pedig ellene folyamodás történt, akkor a végrehajtás a semmitésnek helyt nem adó ítéletnek az ítélő bírósághoz érkezése után azonnal megtörténik.

107. §.

Az ítélet végrehajtása a büntető-eljárásban meghatározott szabály szerint történik.

A fogság-büntetés végrehajtásáról, különösen a foglyokkal való bánásmódról külön rendelet intézkedik.

108. §.

Az esküdtszék által vád alól törvényesen felmentett ellen a büntető eljárás meg nem újíthatatik, – kivéven, ha az általa elkövetett büntetésre méltó cselekvényt az elévülési időszak lefolyása előtt valamely hatóság előtt önként megvallaná.

109. §.

Az esküdtszéki határozatnál fogva elmarasztalt, a büntető eljárás újra felvételét, új bizonyítékok alapján bármikor követelheti, de a perújítás az ítélet végrehajtását nem akadályozhatja.

Kelt Pesten, 1871. évi május hó 14-én.

Horvát Boldizsár s. k.
igazságügyminister.

1871. évi XXXI. törvénycikk ***az első folyamodású bíróságok rendezéséről***

Az 1871. június 10-én kihirdetett törvénycikk az 1848. évi sajtótörvény 32., 35., 36., 39., 40., 41., 44. §-ai megszegése esetében első fokon a járásbíróság illetékes. A sajtóútján elkövetett felségsértés és az uralkodóház tagjainak megsértése stb. esetén az eljárás az illetékes sajtóbíróság hatásköréhez tartozik.

[...]

16. § Bünvádi ügyekben a járásbíróság eljár és ítél:

a) azon büntetendő cselekmények esetében, melyek fölött a törvények és a törvényes gyakorlat szerint az eddig fennállott egyes bíróságok ítéltek;

b) az 1848: XVIII. tc. 32., 35., 36., 39., 40., 41., 44. §-ai és az 1848: XXXI. törvénycikk 1. és 3. § rendeleteinek megszegése esetében.

Ezekon felül a járásbíróságok teljesítik a büntető vizsgálatot a járásukon belül felmerülő azon bűnügyekben, melyek a törvényszék hatásköréhez tartoznak, a mennyiben a törvényszék ezen bűnvizsgálatok vezetését saját vizsgáló bíróra nem bízza.

17. § A járásbíróság hatásköréhez tartozó bünvádi ügyekben is a kir. ítélő tábla a másodbíróság.

[...]

25. § Addig, míg a bünvádi eljárás törvényhozás útján szabályoztatik, felségsértés, hűtlenség, pénz, pénzjegy és közhitelpapírok hamisítás büntetteire nézve a pesti királyi tábla területén a pesti kir. törvényszék;

felségárulás, a felség és az uralkodóház tagjainak megsértése, a közcsendháborítás, pénzhamisítás és a közhitelpapírok meghamisítása eseteiben a marosvásárhelyi kir. tábla területén pedig a marosvásárhelyi kir. törvényszék ruháztatik fel első folyamodású bírói hatósággal.

Ha a fent előszámlált cselekvények valamelyike sajtó útján követtetik el, az eljárás az illetékes sajtóbíróság hatásköréhez tartozik.

[...]

1871. évi XXXII. törvénycikk
az első folyamodású kir. törvényszékek és járásbíróságok életbeléptetéséről

Az 1871. június 10-én kihirdetett törvénycikk 3. §-a a sajtó útján elkövetett és esküdszék elé utalt bűncselekmények vonatkozásában a törvényszékeket ruházta fel hatáskörrel. Ezen törvényszékeket és azok sajtóbíróságainak területkörét a minisztérium határozza meg.

[...]

3. § A sajtó után elkövetett és esküdszék elé utalt büntetendő cselekmények fölött bírói hatósággal szintén egyes törvényszékek ruházandók fel. Ezen törvényszékeket és azoknak sajtóbíróságai területkörét is a ministerium határozza meg.

[...]

A m. kir. igazságügyi ministertől 1871. július 1-én 1769. eln. sz. a. kiadott
utasítás
a sajtóvétség miatt elítélt egyének fogság-büntetésének végrehajtása iránt.

A sajtóvétség miatt elítéltek államfogházban letöltendő fogságbüntetése végrehajtásának részletes szabályait állapítja meg az utasítás.

1. §.

Sajtóvétség miatt elítélt egyének fogságbüntetésüket az e végre kijelölendő államfogházban állják ki.

2. §.

A sajtóvétség miatt hozott ítéletnek végrehajthatósága esetében a sajtóbíróság elnöke írásban szólítja fel az elítéltet a fogság-büntetés megkezdésére.

Ezen meghagyásban megjelölendő azon államfogház, melyben az elítélt büntetését kitöltendi, s meghatározandó a nap is, melyen magát a megjelölt államfogház igazgatójánál jelenteni, s büntetését megkezdeni tartozik.

Egyidejűleg értesíti a sajtóbíróság elnöke az államfogház igazgatóját is, s az értesítés mellé az elítéltnak személyleírása, valamint az ítélet hivatalos alakban kiállított egy példánya lesz csatolandó.

3. §.

Ha az elítélt a kitűzött napon nem jelentkeznék az államfogház igazgatójánál: ez utóbbi 24 óra alatt köteles ezen körülményről a sajtóbíróság elnökét értesíteni.

Az elnök köteles ily esetben az elítéltnak letartóztatása, és a fogságba való szállítása iránt a szükséges intézkedéseket azonnal megtenni.

4. §.

A megjelent vagy beszállított egyén azonnal a fegyház igazgatója elé vezettetik, a ki a személy azonosságát megállapítván: a fogolynak nevét, vallását, életkorát, állapotát, honosságát, rendes lak- vagy tartózkodási helyét, a büntettet, melyért elítéltetett, továbbá a fegyházba érkezésének és kiszabadulásának napját, az intézet anyakönyvébe bejegyezteti.

Ezután figyelmezteti a foglyot a házszabályok pontos megtartására, és a jelen rendelet egy példányát kézbesíti neki; ennek megtörténtével a fogoly a számára rendelt fogság-helyiségébe kísértetik.

5. §.

A fogoly saját ruháját és magával hozott egyéb ruhaneműit, ágycsészéjét, evő-, ivó- s öltöző készületeit, írószereit, könyveit, ékszereit és pénzét magánál megtarthatja.

6. §.

Mindenik fogoly rendszerint külön helyiségbe, a legszükségesebb bútorzattal felszerelt egészséges és világos zárkába helyeztetik el.

Ha azonban a fogház helyi viszonyai nem engednék meg mindenik fogoly külön elzárását: ez esetben ketten, sőt hárman is egy nagyobb zárkába zárathatnak.

7. §.

Mindenik fogoly, fogságának megkezdésekor nyilatkozatra szólítandó fel aziránt: vajjon saját költségén akarja-e magát élelmeztetni; különben szabályszerű ellátásáról a fogház igazgatósága gondoskodik. Az első esetben a fogoly, a házi rendet nem zavaró módon, a mértékletesség határai között külön ételekkel és italokkal élhet.

Az illetőnek a burnótozás és dohányzás, valamint gyertyavilág helyett saját költségére a lámpa használata is szintén megengedett.

8. §.

A fogolynak megengedhető minden oly foglalkozás, mely által a házi rend és csend nem zavartatik; különösen szabadon választhatja olvasmányait, s könyveket és folyóiratokat saját költségén járathat.

9. §.

A fogoly a fogház zárt udvarán vagy kertjén belől, naponként összesen hat órán át, és pedig d. e. 8–11 óra között, s d. u. a téli hónapokban 2–6, a nyári évszakon át pedig 3–7 óra között a szabad levegőt tetszése szerint élvezheti.

10. §.

Reggeli 9 órától 11 óráig, s délután 2 órától 7 óráig látogatásokat fogadhat, míg ezen kedvezményvel visszaélés nem tapasztaltatik. Azonban mindenik látogató tartozik a fogház igazgatójától nevére szóló látogatási jegyet kérni, a ki azt – ha alapos kifogások nem forognak fenn, nem tagadhatja meg. Látogatójegy előmutatása nélkül a fogházba senki sem bocsáttathatik be.

11. §.

A sajtófogoly szabadon küldhet leveleket, s a hozzá intézettek is ellenőrzés nélkül kézbesítendőek neki.

12. §.

Betegség esetén a fogoly a fogház orvosa által gyógyíttatik; megengedtetik azonban, hogy saját költségén más orvos segélyével is élhessen. Súlyosabb vagy hosszabb ideig tartó betegség esetében, megengedtetik: hogy a fogoly szülője, házastársa, testvére vagy gyermeke által ápoltság, s e végből az illető rokonnak a fogoly betegsége tartamára a fogházban való tartózkodásra engedély adandó.

13. §.

Az igazgató és az őrszemélyzet a fogoly irányában magukat ildomosán tartoznak viselni, de kötelessége a fogolynak is azok iránt hasonló viseletet tanúsítani, figyelmeztetéseiknek engedelmességni és a házrendnek szabályait megtartani. A fogoly továbbá a fogház tulajdonán ejtett minden kárt megtéríteni tartozik.

14. §.

A fogház őrizetére rendelt örök által minden szökési kísérlet a szükséges eszközökkel megghiúsítandó.

15. §.

Az igazgató azon fogolytól, ki a jelen utasítás határozatait vagy az ezek által szabályozott házi rendet megsérti, s az ezt követő figyelmeztetésre sem hajolván, szabályellenes viseletét folytatja: fegyelmi büntetésként a fönnebbi 7., 9., 10. és 11. §§-ban engedélyezett kedvezményeket legfőlebb két hétre terjedőleg megvonhatja. Ha pedig a fogoly még ezentúl is szabályellenesen viselné magát, vagy a fönnebbieknél még szigorúbban fenytendő kihágást követne el: ezt az igazgató a tényállás körülményes előadása mellett súlyosb fegyelmi büntetés kiszabása végett az igazságügy ministeriumhoz azonnal feljelenteni tartozik.

16. §.

A fogoly ítéletileg kiszabott fogságidejét kitöltvén, vagy netalán legfelsőbb megkegyelmezés következtében fogsága véget érven: a fogház felügyelője által igazolvánnyal ellátva szabadon bocsáttatik.

Pest 1871. július 1-én.

Bittó István,
igazságügyminister.

**A királyi ministerium rendelete
az első folyamodású királyi törvényszékek és járásbírószágok székhelyeinek
megállapítása tárgyában.**

Az 1871. július 10-én kelt rendelet az első fokú bíróságok székhelyeit állapítja meg. A rendelet 5. §-a sajtóügyekben az „esküdszékek rendezéséről szóló törvény megalkotásáig” a következő helyeken ad sajtóügyekben hatáskört az egyes királyi törvényszékeknek: Pest, Pécs, Szombathely, Pozsony, Arad, Debrecen, Kassa, Kolozsvár, Nagyszeben és Marosvásárhely.

A királyi ministerium az 1871. XXXII. t. cz. 1., 2. és 3. §-aiban nyert felhatalmazás alapján rendeli:

1. §.

Az első folyamodású királyi törvényszékek és járásbíróságok székhelyei és a járásoknak a törvényszéki kerületekbe való beosztása következőleg állapíttatik meg:

[...]

3. §.

A Pesten felállítandó két törvényszék közül az egyik „Pesti királyi törvényszék,” a másik „Pest vidéki királyi törvényszék” címet viselend és az 1871. XXXI. t. cz. 24. és 25. §-aiban a pesti királyi törvényszékre ruházott teendők az első által végeztetnek.

[...]

5. §.

Az esküdszékek rendezéséről szóló törvény megalkotásáig, a sajtó útján elkövetett oly büntetendő cselekvények felett, a melyek esküdszék elébe utalvák, a következő törvényszékek ruháztatnak fel bírói hatósággal:

1) a pesti k. törvényszék: a pesti, pestvidéki, budai, kecskeméti, kalocsai, balassagyarmati, székesfehérvári, esztergomi, komáromi, ipolysági, selmeczbányai, egri, gyöngyösi, szolnoki, jászberényi, kardszagi, szegedi, hódmezővásárhelyi, szabadkai, zombori, bajai és újvidéki törvényszékek területein;

2) a pécsi k. törvényszék: a pécsi, kaposvári és szegzárdi törvényszékek területein;

3) a szombathelyi k. törvényszék: a szombathelyi, szt-gotthárdi, soproni, zalaegerszegi, nagykanizsai, csáktornyai, győri, magyaróvári, veszprémi és pápai törvényszékek területein;

4) a pozsonyi k. törvényszék: a pozsonyi, nagyszombati, beszterczebányai, aranyosmaróthi, nyitrai, szeniczi, trencsényi, zsolnai és turócszmtártoni törvényszékek területei;

5) az aradi k. törvényszék: az aradi, borosjenői, békésgyulai, makói, kőrösbányai, lugosi, oravicabányai, temesvári, verseczi, nagybecskereki és nagyikikindai törvényszékek területein;

6) a debreczeni k. törvényszék: a debreczeni, nagyvárad, belényesi, hajdúböszörményi, marmarosszigeti [sic!], huszti, szatmárnémeti, nagykárolyi, nagybányai, szilágysomlói, zilahi és nyíregyházi törvényszékek területein;

7) a kassai k. törvényszék: a kassai, miskolczi, lipótszmtiklósi, alsókubini, lőcsei, rimaszombati, tornai, eperjesi, sátorajújhelyi, homonnai, beregszászi, ungvári és nagyszőlősi törvényszékek területein;

8) a kolozsvári k. törvényszék: a kolozsvári, tordai, szamosújvári, enyedi, gyulafehérvári, abrudbányai és deési törvényszékek területein;

9) a nagyszebeni k. törvényszék: a nagyszebeni, fogarasi, brassói, segesvári, medgyesi, dévai és hátszegi törvényszékek területein;

10) a marosvásárhelyi k. törvényszék: a marosvásárhelyi, naszódi, beszterczei, sepsiszentgyörgyi, kézdivásárhelyi, csikszeredai, gyergyószmtiklósi és székelyudvarhelyi törvényszékek területein;

Kelt Pesten, 1871. évi juliushó 10-én.

Gr. Andrásy Gyula.
Bittó István.

**A m. kir. bel- és igazságügyminiszter 1872. évi április hó 22-én kelt rendelete,
az Erdélyben fentartott 1852. évi május 27-iki sajtórendtartás módosítása
tárgyában, 1871. évi májushó 14-én 1498. sz. a. közösen kibocsátott rendelet 2.
§-nak módosítása iránt.**

Módosítja az 1852. május 27-ei sajtórendtartást módosító 1871. május 14-én 1498. sz. a. belügyminiszter és az igazságügyminiszter közösen kibocsátott rendeletének 2. §-át.

A kir. minisztérium 1871. évi július 10-ei rendelete, az 1871. XXXIII. t. cz. 2. §-nak c) és 17. §-nak d) pontja, továbbá az 1871. XXXIII. t. cz. 26. §-a következtében beállott változásoknak megfelelően a marosvásárhelyi sajtóbírószági közvádlóhoz beküldendő köteles példány helyett, egy-egy példányt kell küldeni az illetékes sajtóbírószági ügyészhez mint közvádlóhoz, és a marosvásárhelyi kir. főügyészhez.

Az 1871. XXXII. t. cz. 1., 2. és 3. §§-ban foglalt felhatalmazás alapján, a bírósági székhelyek és területkörök megállapítása tárgyában, 1871. évi július hó 10-én 1976. [Téves a szám! A rendelet szám nélkül, „A királyi ministerium rendelete az első folyamodású királyi törvényszékek és járásbírószágok székhelyeinek megállapítása tárgyában” néven jelent meg.] sz. a. közzétett rendelet 5. §. által, a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla területére nézve, a sajtóügyekbeni bíraskodás a marosvásárhelyi, kolozsvári és szebeni e. f. királyi törvényszékekre ruháztatván; továbbá az 1871. XXXIII. t. cz. 2. §-nak c) és 17. §-nak d) pontja értelmében, a közvádlói teendők teljesítése, a nevezett kir. törvényszékek mellé rendelt királyi ügyészeket illetvén; végül:

a kir. főügyész az 1871. XXXIII. t. cz. 26. §-a értelmében, azon kir. ítélőtábla területén, a mely mellé rendeltetett, minden ügyészégi teendőt, bármely törvényszék előtt, vagy maga személyesen végezhetvén, vagy e célra akár helyettesét, akár az alája rendelt ügyészek egyikét kiküldhetvén; az ekként változott törvényi intézkedésekhez képest, az 1871. évi május hó 14-én 1498. szám a. kibocsátott rendelet 2. §-a akként módosíttatik: hogy a marosvásárhelyi sajtóbírószági közvádlóhoz beküldetni rendelt köteles példány helyett, egy-egy példány lesz küldendő, az illető sajtóbírószági ügyész, mint közvádlóhoz, és a marosvásárhelyi kir. főügyészhez.

Pesten, 1872. évi április 22-én.

Tóth Vilmos.
belügyminiszter.

Bittó István.
igazságügyminiszter.

**A magy. kir. igazságügyminiszternek 1872. okt. 8-án 31.720. sz. alatt kelt
rendelete
a bánsági határőrvidék, és a titeli zászlóalj területén ezeknek polgárosításával
életbelépendő törvénykezési szabályok tárgyában.**

A polgárosított bánsági határőrvidék és a polgárosított titeli zászlóalj területére sajtóügyekben az 1862. december 17-én kelt sajtószabályok követendők.

Kelt Budapest, 1872. október 8.

Az 1872. évi június hó 9-én kelt legfelsőbb királyi leirat határozatainak fogantatásául rendelem a mint következők:

[...]

XIV. Cikk.

A törvényszékeknek a büntető eljárásra nézve, a m. kir. igazságügyministerium által 1872. évben ily cím alatt: „Az igazságügyminister által javaslatba hozott szabályok a bünvádi eljárás egyöntetűsége tárgyában” kibocsájtott büntető törvénykezési szabályrendelet szolgál zsinórmértékül.

A sajtóügyekben való eljárásra nézve, a hadügyministerium 1864. évi július hó 1-én kelt körrendeletében foglalt határozatok kizárásával, az 1862. évi december hó 17-én kelt sajtószabályok követendők.

[...]

Kelt Pesten, 1872. évi október hó 8-án.

Dr. Pauler Tivadar.

A m. kir. belügyministernek 1873. márczius 9-én 463. sz. a. kelt, s valamennyi törvényhatóság elnökéhez intézett körrendelete, a külföldön megjelent sajtótermékek házalás útján leendő elárusításának szabályozása tárgyában.

Felidézi az 1867. június 26-án 1731. R. szám alatt kiadott belügyminiszteri körrendeletet, amely a belföldi sajtótermékek házalás útján történő terjesztését a területileg illetékes törvényhatóság előzetes engedélyéhez kötötte. E rendelet a külföldön megjelent sajtótermékek házalás útján történő terjesztésére a belügyminister előzetes engedélyét írja elő. Erdélyre ebben a tekintetben az 1852. május 27-ei Sajtórendtartás vonatkozik.

Módosította a m. kir. belügyminister 1905. évi 106.647. számú körrendelete.

Az 1848: XVIII. t. cz. Magyarországon a sajtószabadság elvét törvényerőre emelvén, egyúttal a sajtótermékek rendes úton való elárusításának módját is meghatározta, ellenben az azokkal való házalást a 45. §-ban az illető hatóság rendőri felügyelete alá helyezte.

A királyi kormány a törvény által reá ruházott ezen kötelesség folytán a sajtótermékekkel házalás szabályozását a kellő egyöntetűség szempontjából is szükségesnek találván, az összes törvényhatóságok elnökei, mint kikre az idézett törvény által a sajtóügykezelése – a mennyiben az közigazgatási útra tartozik – bízott, az 1867. évi június 26-án 1731. R. szám alatt kelt belügyminiszteri körrendelettel értesítettek, hogy az idézett sajtótörvényben körülírt mindennemű belföldi sajtótermékek házalás útján csak azon esetben árulhatók, ha erre az illető sajtótermék előleges bemutatása mellett azon törvényhatóság engedélye nyert ki, melyben a házalás eszközöltetik.

Legújabbban ismételve merültek fel esetek, hogy külföldön megjelent sajtótermékeknek Magyarországon házalás útján leendő elárusítása részint minden hatósági engedély nélkül megkísértetett, részint az illető belföldi vagy külhoni ügynökök az engedély kinyerése iránt hol

egyik hol másik hatósághoz fordultak, miáltal a törvényszerű felügyelet felette megnehezítettett, vagy épen lehetlenné tétetett.

Ennek kikerülése végett, valamint a különben is múlhatlanul szükséges egyöntetű eljárás létesítése céljából, a törvény által reám ruházott jog és kötelesség alapján ezennel rendelem: miszerint oly esetben, midőn bárki külföldön megjelent hírlapokat, röpiratokat, képeket vagy bármiféle sajtótermékeket Magyarország határain belől, Erdély kivételével, házalás útján elárusítani, vagy ilyenekre előfizetőket ily módon gyűjteni kíván, tartozik erre, az illető sajtótermék előleges bemutatása mellett, a kir. belügyminister előzetes engedélyét kikérni, s a kinyert ezen engedélyt azon törvényhatóság elnökénél, melynek területén az elárusítást gyakorolni kívánja, az elárusítás megkezdése előtt bemutatni.

A Királyhágon túli törvényhatóságok területén a sajtóviszonyokra nézve ez időszert még az 1852. évi május 27-iki sajtórendtartás mindazon szabványai, melyek az 1871. évi május 14-én 1498 I. M. E. szám alatt kelt belügyi- és igazságügyministeri szabályrendelet által módosítást nem szenvedtek, érvényben lévén, ezen sajtórendtartás 7. §-a a fentebb előadottak értelmében a Királyhágon túli törvényhatóságok területére nézve továbbra is teljes érvényben fentartatik.

Az összes törvényhatóságok kötelessége leend ezen rendeletem pontos végrehajtása felett őrködni, az az ellen vétőket kérdőre vonni, s általában a hatóságuk alatti területen az elárusítást csak a ministeri engedélyben meghatározott sajtótermékekre nézve s az abban meghatározott időtartamon belől megengedni.

Miről tekintetes Uraságod megfelelő eljárás végett ezennel értesíttetik.

Buda-Pesten, 1873. évi marczius hó 9-én.

A minister helyett:

Zeyk Károly,
államtitkár.

1874. évi XXXIII. törvénycikk az 1848:V. törvénycikk és az erdélyi II. törvénycikk módosításáról és kiegészítéséről

A törvény értelmében büntetésük tartama alatt választói jogot nem gyakorolhatnak azok, akiket az 1848. évi XVIII. tc. (sajtótörvény) alapján sajtóvétség miatt fogságra ítélték.

[...]

12. § Választói jogot nem gyakorolhatnak és ennél fogva a választók névjegyzékébe fel nem vétethetnek, bármely alapon bírjanak különben választói joggal, azok:

1. kik büntett vagy vétség miatt vagy az 1848-ik évi XVIII. tc. 6., 7., 8., 9., 10., 11. és 12. §-aiban körülírt sajtóvétség miatt fogságra ítéltettek, a büntetés tartama alatt;

2. kik büntett vagy vétség miatt jogérvényes bírói határozattal elrendelt vizsgálati fogságban vannak;

3. kik választói joguk elvesztésére ítéltettek, a jogérvényes ítéletben megszabott időtartam alatt;

4. a vagyonbukottak, míg a csőd meg nem szüntettetett;

5. azok, kik az összeírást, illetőleg a kiigazítást megelőző évre a választókerületben fizetendő egyenes adójukat le nem fizették.

Az 1., 2., 3. és 4. pontban említett választók választói egyéb jogosultságuk igazolása mellett külön-jegyzékbe vétetnek, és kivételkép gyakorolhatják szavazati jogukat, ha felmentésüket vagy a csőd megszüntetését jogerőre emelkedett bírói határozattal, a büntetés teljes kiálltát az illetékes hatóság bizonyítványával, a választói jog elvesztése határidejének leteltét pedig az eredeti bírói ítélettel az összeíró-, illetőleg kiigazító bizottság, vagy esetleg a választási elnök előtt igazolták.

[...]

A m. királyi ministerium 1423/I. M. E. sz. a. rendelete: a kir. e. f. bíróságok újabb szervezése tárgyában.

*Átszervezi az elsőfolyamodású bíróságok rendszerét. Ez nem érinti a bíróságok területére, illetve azok egyes részére hatályos törvényeket, rendeleteket és szabályokat, így az 1871. július 10-én kiadott kir. minisztériumi rendelet 5. §-át sem, amely a sajtó útján elkövetett és esküdszék elébe utalt büntetendő cselekményeket a kir. elsőfokú törvényszékekre ruházta.
Kelt Budapest, 1876. április 15.*

Az 1875: XXXVI. t. cz. 1. §-ában nyert felhatalmazás erejénél fogva az 1875-ik évi július hó 31-én 2722/I. M. E. sz. a. kelt rendelet kapcsában a kir. ministerium rendeli:

1. §.

A kir. e. f. törvényszékek közül 1876. évi május hó 31-ével a nagy-enyedi, selmecz-bányai, nagy-szombati, zsolnai, bajai, magyar-óvári, szent-gothárdi, gyöngyösi, homonnai, nagy-károlyi, nagy-bányai, szilágy-somlyói, makói, hódmező-vásárhelyi, boros-jenői, körös-bányai, oravicza-bányai és verseczi, ugyancsak 1876. évi június hó 30-val pedig a segesvári, medgyesi, lipó-szentmiklósi és alsókubini törvényszékek szűnnek meg.

[...]

4. §.

A selmecz-bányai, nagy-bányai és oravicza-bányai kir. e. f. törvényszékek által bányaugyekben az 1871. évi július hó 10-én kiadott kir. ministeriumi rendeletnek 2-ik, 5-ik, s illetve 6-ik pontja alapján gyakorolt bírói hatóság 1876. évi június hó 1-jétől kezdve a besztérczebányai, illetve a szatmár-németi és fejér-templomi kir. e. f. törvényszékekre ruháztatik.

5. §.

Az 1871. évi július hó 10-én kiadott kir. ministeriumi rendeletnek 4-ik §-a, melylyel a bányaugyekben, – és 5-ik §-a, melylyel a sajtó útján elkövetett és esküdszék elébe utalt büntetendő cselekmények felett – és az 1871. évi december hó 29-én 646/1. M. E. 1872. sz. a. kelt kir. ministeriumi rendelet, a melylyel a pénzügyekben bírói hatósággal az idézett 5. §-ban, s illetve rendeletben megnevezett kir. e. f. törvényszékek felruháztattak, a jelen rendelet 1-ső és 4-ik §-ából folyó módosításokkal továbbra is fentartatnak.

6. §.

A bíróságok területének fentebb megállapított beosztása által az azokra, illetőleg azoknak egyes részeire nézve hatályba levő törvények, rendeletek és szabályok további fennállása nem érintetik.

7. §.

Az 1-ső §-ban megnevezett kir. e. f. törvényszékek mellett felállított kir. ügyészségek 1876. évi május hó 31-vel, illetőleg 1876. évi június hó 30-ával szintén megszűnnek.
Budapesten, 1876. ápril hó 15-én.

Tisza Kálmán, s. k.
m. kir. miniszterelnök.

Perczel Béla, s. k.
m. kir. igazságügyminiszter.

**A m. kir. igazságügyministeriumnak 32.106/1877. sz. a. kelt rendelete,
a budapesti esküdtszék szolgálati lajstroma elkészítése tárgyában.**

Az 1877. november 20-án kelt rendelet Budapest létrejötté miatt változtatja meg az esküdtszéki lajstrom összeállításának szabályait.

Buda és Pest sz. kir. fővárosoknak, valamint Ó-Buda mezővárosnak és a Margit-szigetnek az 1872. 36. törvénycikk 1. §-a által Budapest főváros név alatt egy törvényhatósággá történt egyesítése folytán, az országgyűlés mindkét házától nyert felhatalmazásom erejénél fogva, a sajtóvétségek felett ítélandó esküdtszékek felállítása iránt 1867. évi május hó 17-én 307/el. sz. a. kibocsátott igazságügyministeri rendelet 11. §-ának következő pontját: »A budapesti esküdtszék szolgálati lajstroma felében pesti, másik felében pedig budai tagokból állítandó össze, minélfogva mind Pesten, mind Budán külön-külön a szolgálati lajstromba legfőlebb 72 tag, egy-egy szolgálati osztályba pedig 18 tag sorolandó« – hatályon kívül helyezem, és rendelem, a mint következik:

1. §.

Budapest fővárosában az esküdtszék szolgálati lajstroma, tekintet nélkül az előbb különválva volt, jelenleg: azonban már egyesített városrészekre, a fővárosnak sajtó-esküdtszéki képességgel bíró lakosaiból állítandó össze.

2. §.

Jelen rendeletem annak közzététele napján lép hatályba, és az 1878. évi szolgálati lajstrom már ezen rendelet szerint állítandó össze.

Budapest, 1877. évi november hó 20-án.

Perczel Béla.

1878. évi V. törvénycikk **a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről**

Az 1878. május 29-én kihirdetett Büntetőtörvénykönyv általános részében meghatározza a „nyomtatvány” törvénykönyvi értelmezését, eszerint nyomtatvány „valamely iratnak vagy ábrázolatnak, nyomda, metszett minta, gép vagy más mesterséges készüllet vagy vegyészeti által eszközölt többszörösítése” (63. §). Egyébként a 62. § kimondja, hogy ha a bűncselekmény nyomtatvány, irat vagy kép közzététele útján valósul meg, az adott tárgy elkobozható és megsemmisíthető akkor is, ha senki ellen sem indult büntetőeljárás.

A törvény nevesíti a nyomtatvány (illetve irat, képes ábrázolás) útján is elkövethető bűncselekményeket és azok büntetési tételeit: felségsértés elkövetésére való felhívás (134. §), király elleni sértés (140. §), a királyi ház valamelyik tagja elleni sértés (141. §), a lázadás büntettére való felhívás vagy annak terjesztése (158. §), büntett vagy vétség elkövetésére való felhívás (171. §), hatóságokkal szembeni engedetlenség, valamely osztály, nemzetiség, hitfelekezetet, a tulajdon vagy a házasság jogintézménye elleni izgatás (172. §), király személye sérthetetlenségének, a trónöröklés törvényes rendjének, az alkotmányos államformának vagy a törvény kötelező erejének megtámadása; az alkotmány egyes intézményei, a monarchia másik államával fennálló kapcsolata vagy a magyar államot képező országok közt fennálló államközösség elleni, a királynak, az országgyűlésnek, az országgyűlési bizottságoknak vagy a közösügyek tárgyalására hivatott bizottságnak törvényes joga elleni lázítás (173. §), büntett vagy vétség elkövetőjének feldicsérése (174. §), Isten ellen intézett gyalázó kifejezések által közbotrány okozása (190. §), fajtalaniséget tartalmazó irat, nyomtatvány, képes ábrázolat nyilvános helyen történő kiállítása, árulása, terjesztése, illetve az ilyen iratok stb. készítése, nyomtatása (248. §), rágalmozás és becsületsértés (259. §), zsarolás (351. §), a Monarchia fegyveres erőinek állásáról, mozdulatairól, erejéről stb. szóló, sajtó útján közölt közlemény közzététele, amennyiben az (egyéb minősítő körülmények mellett) nem a kormány által nyilvánosságra hozott tudósítást tartalmazza (456. §).

Rágalmazás és becsületsértés miatti elítéltetés esetében, a sértett fél kívánságára az ítéletet egész terjedelmében indokaival együtt az elítélt költségére valamelyik lapban közzé kell tenni. Ha pedig a büntetendő cselekményt időszaki nyomtatványban követték el: az ítéletet indokaival együtt ugyanazon nyomtatványnak a jogérvényes ítélet kihirdetése vagy kézbesítése után megjelenő első száma elején közzé kell tenni (277. §).

A 140. §-át módosítja és a 173. §-át kiegészíti az 1913. évi XXXIV. törvénycikk. A királyság intézményének védelmére vonatkozó §-ait hatályon kívül helyezi az 1919. évi XI. néptörvény.

[...]

62. § Ha a büntetendő cselekmény, nyomtatvány, irat vagy képes ábrázolat közzététele vagy terjesztése által követtetett el: a szerzőnek, a nyomdásznak, az elárusítónak vagy terjesztőnek, úgyszintén a nyilvános kiállítónak birtokában levő példányok, minták vagy lemezek elkobzása és megsemmisítése ítélet által az esetben is kimondandó: ha a bünvádi eljárás senki ellen sem indíthat meg.

63. § Nyomtatvány alatt értetik valamely iratnak vagy ábrázolatnak, nyomda, metszett minta, gép vagy más mesterséges készüllet vagy vegyészeti által eszközölt többszörösítése.

[...]

127. § A felségsértés büntettét képezi azon cselekmény is, mely közvetlenül arra van irányozva, hogy:

1. a trónöröklés törvényes rendje erőszakkal megváltoztassék;
2. a magyar állam alkotmánya, vagy a magyar államot képező országok közt fennálló államközösség, vagy a magyar állam és az osztrák-magyar monarchia másik állama közt fennálló kapcsolat erőszakkal megváltoztassék;

[...]

134. § A ki gyülekezeten nyilvánosan szóval, vagy a ki irat, nyomtatvány, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által, a felségsértés elkövetésére egyenes felhívást intéz, – a mennyiben az irat vagy nyomtatvány, vagy képes ábrázolat tartalmát, illetőleg jelentését tudta: öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal, – a 127. § 1. vagy 2. pontjában meghatározott felségsértés elkövetésére irányzott egyenes felhívás esetében azonban, öt évtől tíz évig terjedhető államfogházzal büntetendő.

Ha a felhívás teljesen sikertelen maradt: a büntetés öt évi államfogházat nem haladhat túl.

[...]

140. § A ki a király ellen sértést követ el: vétség miatt két évig terjedhető fogházzal és hivatalvesztéssel büntetendő.

A ki azonban a sértést irat, nyomtatvány, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által követi el: vétség miatt három évig terjedhető államfogházzal és hivatalvesztéssel büntetendő.

141. § A ki a királyi család valamelyik tagját tetteleg bántalmazza, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik: a királyi ház tagja bántalmazásának büntettét követi el, és öt évig terjedhető fegyházzal, hivatalvesztéssel és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésével büntetendő.

A ki a királyi ház valamelyik tagja ellen sértést követ el: vétség miatt egy évig terjedhető fogházzal, ha pedig a sértést irat, nyomtatvány, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által követi el: két évig terjedhető államfogházzal büntetendő.

[...]

158. § A ki a jelen fejezet előbbi szakaszaiban meghatározott cselekmény elkövetésére, a 134. §-ban kijelölt módon felhívást intéz vagy terjeszt, ha az, a felhívás folytán követtetett el, vagy kíséreltetett meg: mint felbujtó büntetendő.

Ha pedig a felhívás teljesen eredménytelen maradt: hat hónaptól két évig terjedhető államfogházzal büntetendő.

[...]

171. § A ki valamely gyülekezeten nyilvánosan, szóval, vagy a ki nyomtatvány, irat, képes ábrázolat terjesztése, vagy közszemlére kiállítása által, büntett vagy vétség elkövetésére egyenesen felhív, ha a büntett vagy vétség elkövetetett: mint felbujtó büntetendő.

Ha pedig a felhívás eredménytelen maradt – a mennyiben az a jeles törvény külön rendeletei alá nem esik: két évig terjedhető államfogházzal, és kétezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

172. § A ki a 171. §-ban meghatározott módon a törvény ellen, vagy a ki hatóságoknak törvényes hatáskörükben kiadott rendelete, meghagyása, határozata ellen engedetlenségre

egyenes felhívást intéz vagy terjeszt: két évig terjedhető államfogházzal, és ezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanezen büntetés éri azt: a ki a 171. §-ban meghatározott módon, valamely osztályt, nemzetiséget vagy hitfelekezetet gyűlöletre a másik ellen, úgyszintén azt is: a ki a tulajdon vagy a házasság jogintézménye ellen izgat.

173. § Öt évig terjedhető államfogházzal büntetendő az, a ki a 171. §-ban meghatározott módon a király személyének sérthetlenségét, a trónöröklés törvényes rendjét, az alkotmányos államformát, vagy a törvény kötelező erejét megtámadja; úgyszintén az is, ki az alkotmány egyes intézményei, a monarchia másik államával fennálló kapcsolat, vagy a magyar államot képező országok közt fennálló államközösség ellen, avagy a királynak, az országgyűlésnek, az országgyűlési bizottságoknak vagy a közösügek tárgyalására hivatott bizottságnak törvényes joga ellen lázít.

174. § A ki a törvény által büntettnak vagy vétségnek nyilvánított cselekményt a 171. §-ban meghatározott módon magasztal, vagy valamely büntett vagy vétség elkövetőjét annak elkövetése miatt azon módon feldicsér, vagy nyilvánosan kitüntet, hat hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

A bűnvádi eljárás csak akkor indítható meg, ha a cselekmény, elkövetése után három hó alatt a bíróságnál feljelentetett.

[...]

190. § A ki a 171. §-ban meghatározott módon Isten ellen intézett gyalázó kifejezések által közbotrányt okoz, a ki az állam által elismert vallás szertartását erőszakkal megakadályozza, vagy megzavarja: vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal és ezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

[...]

248. § A ki fajtalanságot tartalmazó iratot, nyomtatványt vagy képes ábrázolatot nyilvános helyen kiállít, árul vagy terjeszt: a szemérem elleni vétséget követi el, és három hónapig terjedhető fogházzal, és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az irat, nyomtatvány vagy képes ábrázolat szerzője, készítője, nyomtatója, ha ennek többszörözése, terjesztése vagy nyilvános helyen kiállítása az ő tudtával történik: hat hónapig terjedhető fogházzal, és ötszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

[...]

259. § Egy évig terjedhető fogházzal, és ezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő a rágalmazás: ha a rágalmazó, állítását nyomtatvány vagy nyilvánosan kiállított képes ábrázolat által tette közzé vagy terjesztette.

261. § A ki más ellen meggyalázó kifejezést használ, vagy meggyalázó cselekményt követ el, – a mennyiben a 258. § esete fenn nem forog: a becsületsértés vétségét követi el, és ötszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel, – ha pedig a meggyalázó kifejezést a 259. §-ban megjelölt módon tette közzé, vagy terjesztette: három hónapig terjedhető fogházzal és ötszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha a cselekmény testi sértést képez: az arról rendelkező törvény lesz alkalmazandó.

[...]

277. § Rágalmazás és becsületsértés miatti elítéltetés esetében, a sértett félnek kívánatára megrendelendő: hogy az ítélet egész terjedelmében, indokaival együtt, az elítéltnak költségére azon vidéknek, hol a büntetendő cselekmény elkövetetett, valamelyik lapjában, és ha ott lap nem jelenik meg, a sértett fél által megjelölt belföldi lapban tétessék közzé.

Ezen kívánság a tárgyalás folyama alatt fejezendő ki.

Ha pedig a büntetendő cselekmény időszaki nyomtatványban követtetett el: az ítélet indokaival együtt, ugyanazon nyomtatványnak, a jogérvényes ítélet kihirdetése vagy kézbesítése után megjelenő első száma elején teendő közzé.

[...]

350. § A ki azon célból, hogy magának vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen, valakit erőszakkal vagy fenyegetéssel, valaminek cselekvésére, eltűrésére, vagy elhagyására kényszerít: a mennyiben cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez – a zsarolás vétségét követi el, és három évig terjedhető fogházzal büntetendő.

351. § A zsarolás vétségét követi el és a 350. § szerint büntetendő az, a ki azon célból, hogy magának vagy másnak vagyoni hasznot szerezzen, valakit rágalmazó vagy becsületsértő állításának nyomtatvány által való közzétételével fenyeget.

[...]

456. § Öt évig terjedhető államfogházzal és négyezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az is: a ki az osztrák-magyar monarchia fegyveres erejének állásáról, mozdulatairól, erejéről és működéséről, az erődök és erődítmények állapotáról, úgyszintén a fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről vagy élelmi szerek hollétéről, mennyiségéről, minőségéről vagy szállításáról, miután az ilyenmű közlések már eltiltattak, vagy a közlések minőségéből, vagy a fennforgó körülményekből beláthatta, hogy közlése által az állam érdeke sértetik meg, valamely közleményt sajtó útján tesz közzé, a mennyiben a közlemény nem a kormány által nyilvánosságra hozott tudósítást tartalmazza.

[...]

1879. évi XL. törvénycikk **a magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról**

Az 1879. június 14-én kihirdetett kihágási törvény kihágásnak minősíti és büntetni rendeli azt, aki valamely erőd elhelyezkedéséről az illetékes hatóság engedelmé nélkül tervet vagy vázlatot közzétesz (33. §); aki nyomtatvány útján büntető vagy fegyelmi eljárás útján kiszabott pénzbüntetése fedeztetésére gyűjtésre hív fel (39. §); aki nem zsarolási célból rágalmazó vagy becsületsértő állításnak nyomtatvány útján való közzétételével fenyeget (41. §), aki hatóság nyilvánosan közzétett rendeletét engedély nélkül, megrongálja vagy eltávolítja (47. §), aki tiltott tartalmú hirdetést, annak tiltott voltát tudva, nyilvánosan kikiált vagy közzé tesz (48. §).

[...]

33. § A ki valamely vár, vagy erőd, vagy a védelem céljából létesített megerősített tábor fekvéséről, erődítményeiről, vagy ezeknek valamelyik részéről, az illetékes hatóság engedelmével, tervet vagy vázlatot készít, vagy közzétesz, úgyszintén a ki hivatalos őrizet alatt levő ilyen tervet, vagy vázlatot magának vagy másnak megszerez, lemásol, vagy lemásoltat; két hónapig terjedhető elzárással és háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

[...]

39. § A ki azon célból, hogy a büntető vagy fegyelmi eljárás folytán pénzbüntetésre ítéltnek büntetése fedeztessék vagy kárpótoltassék, nyomtatvány által, vagy valamely gyülekezésen nyilvánosan, szóval gyűjtésre hív fel, vagy a gyűjtésre való felhívást terjeszti, vagy a gyűjtés eredményét ily módon közzé teszi: háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A gyűjtés által bejött pénz vagy érték elkobzandó.

[...]

41. § A ki nem zsarolási célból (B. T. K. 350. §) valakit gyilkosság, rablás, súlyos testi sértés, gyűjtogatás vagy más közveszélyes bűntett elkövetésével, avagy pedig rágalmozó vagy becsületsértő állításnak nyomtatvány útján való közzétételével fenyeget: egy hónapig terjedő elzárással és két száz forintig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki pedig nem zsarolási célból a fent említett bűntettek elkövetésével valamely vidéknek vagy községnek lakosait fenyegeti: két hónapig terjedhető elzárással és háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

[...]

47. § Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő: a ki a hatóságnak nyilvánosan közzétett rendeletét vagy hirdetményét, a hatóság meghagyása nélkül szándékosan megrongálja, olvashatlanná teszi, vagy leszakítja.

48. § Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetetik: a ki tiltott tartalmú hirdetést, annak tiltott voltát tudva, nyilvánosan kikiált vagy közzé tesz.

[...]

**A m. kir. igazságügyministernek 5.093. számú rendelete,
az államkincstárt illető pénzbírságok kezelése és behajtása iránt 1874. évi
december 7-én 19.221. szám alatt kibocsátott szabályrendelet módosítása
tárgyában.**

*Az 1880. április 12-én kelt rendelet értelmében a sajtóbírósi ítélettel kiszabott pénzbírságokat az igazságügy-minisztérium javára kell fordítani.
Hatályon kívül helyezték a büntetőtörvénykönyvek.*

Az esküdtszékek által valamely sajtóvétségben vétkesnek kimondott egyének ellen *sajtóbírósi ítélettel* kiszabott pénzbírságok ezentúl az igazságügyministeri tárcza javára lévén fordítandók, az államkincstár illető pénzbírságok kezelése és behajtása tárgyában 1874. évi december hó 7-én 19.221. szám alatt kiadott szabályrendeletet következőleg módosítom.

A sajtóügyi pénzbírságok, illetőleg az azokat megállapító jogérvényes sajtóbírósi ítéletek ezentúl nem lesznek az idézett szabályrendelet 4. szakaszában említett sürgetési naplóba bevezetendők, hanem a helyett ezen ítéletek a pénzbírság lefizetésére megállapított határidő lejártával az igazságügyministeriumhoz terjesztendők fel, és pedig az illető sajtóbírósi elnöke által.

Ezen felterjesztésben megemlítendő, váljon az elmarasztalt lefizette-e a pénzbírságot vagy sem?

A lefizetett sajtóügyi pénzbírság a kir. adóhivatalba szállítandó, s azon adóhivatal által az igazságügyi tárcza javára „sajtóügyi bírság” címén bevételbe teendő.

Az adóhivatali napló bevételezési tételszáma, a sajtóbírósi ítélet felterjesztésekor szintén bejelentendő.

Ha a pénzbírság önként nem fizettetik le, annak az elmarasztalttól leendő behajtása iránt az igazságügyministerium fog intézkedni.

A mennyiben pedig a kérdéses pénzbírságok részletekben való lerovásának megengedése végett folyamodvány adatnék be, azt azon sajtóbírósi elnök, a ki a marasztaló ítéletet felterjesztette, saját véleményének közlése mellett, az igazságügyministeriumhoz tartozik felterjeszteni.

Kelt Budapesten, 1880. évi április hó 12-én.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

1880. évi XXXVII. törvénycikk
a magyar büntető-törvénykönyvek (1878: V. törvénycikk és 1879:XL. törvénycikk) életbeléptetéséről

Az 1880. június 21-én kihirdetett törvénycikk 7. §-a kimondja, hogy a Sajtótörvény 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 15., 16., 18., 19., 20., 24. és 26. §-ai helyébe a büntető törvénykönyv megfelelő intézkedései lépnek, valamint a Sajtótörvény 31. §-ban a fellebbvitel kizárására vonatkozó intézkedést hatályon kívül helyezi a 46. §. A nyomtatvány útján (büntető-törvénykönyv 63. §) elkövetett büntettek és vétségek tárgyában a sajtóbírósi és esküdtszékek hatáskörét érintetlenül hagyja (39. §). Erdélyben és a polgárosított határőrvidéken az ott érvényben levő sajtó-rendtartásoknak mindazon rendelkezései, melyek a büntettekről és vétségekről szóló büntető-törvénykönyv intézkedéseinek tárgyát nem képezik, – beleértve a nyomtatványokban foglalt büntetendő cselekményekért való különös felelősség szabályozásáról szóló intézkedéseket is – továbbra is hatályban maradnak.

7. § A sajtótörvényt tárgyzó 1848: XVIII. tc. 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 15., 16., 18., 19., 20., 24. és 26. §-ai helyébe a büntettekről és vétségekről szóló büntető-törvénykönyv megfelelő intézkedései lépven: az idézett törvénycikk többi szakaszai, a jelen törvény 46. §-ában foglalt változtatással, érvényben maradnak.

Nyomtatvány útján elkövetett bűntettek és vétségek eseteiben, az 1848: XVIII tc. 13. és 33. §-ai alapján felelősségre vonandó személyekre nézve, a bűntettekről és vétségekről szóló büntető-törvénykönyvnek a felelősséget tárgyzó mindazon intézkedései, a melyek az 1848: XVIII tc. 13. és 33. §-aiból folyó felelősséggel ellentétben állanak, – nem alkalmazandók.

Az ország erdélyi részeiben és a polgárosított határőrvidéken az ott érvényben levő sajtó-rendtartásoknak mindazon rendelkezései, melyek a bűntettekről és vétségekről szóló büntető-törvénykönyv intézkedéseinek tárgyát nem képezik, – beleértve a nyomtatványokban foglalt büntetendő cselekményekért való különös felelősség szabályozását tárgyzó intézkedéseket is – továbbra is hatályban maradnak.

A hatályban hagyott jogszabályokba ütköző cselekmény vagy mulasztás, ha arra három hónapi időtartamot meghaladó szabadságvesztés-büntetés van megállapítva, vétséget, ellenesetben pedig kihágást képez.

[...]

39. § A kir. törvényszékek hatásköréhez utaltatnak:

[...]

A nyomtatvány útján (büntető-törvénykönyv 63. §) elkövetett bűntettek és vétségekre nézve, a sajtóbírószágok és esküdtszékek hatásköre érintetlenül hagyatik.

[...]

46. § A sajtótörvényt tárgyzó 1848: XVIII. tc. 31. §-ának a felebbvitel kizárására vonatkozó intézkedése hatályon kívül helyeztetik.

[...]

A m. kir. pénzügyministernek 938. számú körrendelete, a készpénzben letett hírlapbiztosítékok kezelése iránt.

Az 1881. május 26-ai körrendelet a készpénzben letett hírlapbiztosítékok elszámolása, „gyümölcsöző” elhelyezése és visszaszolgáltatása vonatkozásában tartalmaz eljárásrendet meghatározó utasítást.

A készpénzben letett hírlapbiztosítékok elszámolásáról, gyümölcsöző elhelyezéséről és visszaszolgáltatásáról szóló alább közölt utasítás, az abban foglalt szabályok pontos megtartása végett azon hozzáadással adatik ki, hogy a készpénzben letett és a törvényhatóságok által beszállított hírlapbiztosítékoknak gyümölcsöző elhelyezése felelősség terhe alatt esetről-esetre azonnal fogatosítandó.

Kelt Budapesten, 1881. évi május hó 26-án.

Utasítás

a készpénzben letett hírlapbiztosítékok elszámolásáról, gyümölcsöző elhelyezéséről és visszaszolgáltatásáról.

1. §.

Az 1848. évi XVIII. t.-cz. 30. §-ának rendelkezése folytán minden politikai tartalmú időszaki lapnak megindítása az illető politikai hatóság elnökénél bejelentendő és biztosíték letételéhez kötve lévén, a készpénzben letett biztosíték a letevő részére az illető hatóság felügyelete és jótállása mellett 5% kamatot jövedelmez.

A biztosíték rendszerint azon hatóság által őriztetik, a melynél a bejelentés történt.

2. §.

Minden készpénzben letett és a magyar politikai hatóságok által a kir. adóhivatalokhoz küldött hírlapbiztosíték az utóbbiak által akadálytalanul átveendő és 24 óra alatt a központi állampénztárba beszállítandó.

3. §.

A készpénzben letett hírlapbiztosítékok a tiszti biztosítékok elszámolásáról, befektetéséről és zár alóli feloldásáról szóló 1873. évi 49,463. számú oktatás értelmében kezeltetnek, a jelen utasításban foglalt módosításokkal; – minélfogva azok az említett oktatás 3. §-ában előírt befektetési jegyzék mellett forgalmi úton a magy. kir. központi állampénztárhoz beszállítatván, az utóbbi által kiállítandó készpénzbiztosítéki okmányok az illető politikai hatóság főnökének megőrzés végett kiadandók lesznek.

4. §.

Minden biztosíték azon naptól kezdve hoz öt százalék kamatot, melyen az a magy. kir. központi állampénztárhoz gyümölcsöztetés végett beérkezett.

5. §.

A biztosíték után járó kamatok utólagos félévi részletekben mindén év január 1-én és július 1-én fizettetnek ki azon kir. adóhivatalnál, melynél azt a fél a hatóság beleegyezése mellett kívánja.

6. §.

A kamatok, a magy. kir. pénzügyministerium központi számvevősege által, a tulajdonos kívánatára és a hatóság beleegyezése mellett, bármely magy. kir. adóhivatalhoz átutalhatók.

7. §.

A készpénzben letett hírlapbiztosítékok után járó kamatok minden levonás nélkül fizettetnek ki, és az ebbeli jövedelem bevallás útján vonatik a megfelelő adó alá.

8. §.

A felügyelet a hírlapbiztosítékokra nézve a politikai hatóságok főnökeit illetván, a bíróságok által ítéletileg kiszabott pénzbírságok az erre felkérendő politikai hatóság főnöke által lesznek kiutalványozandók a biztosítéki összegből, és a letett biztosítéknak visszaszolgáltatását szintén a politikai hatóság főnöke fogja eszközölni, miután erre minden egyes esetben a magy. kir. belügyministerium engedélyét kinyerte.

9. §.

A 8. §-ban említett esetekben és a készpénzbiztosíték felmondása folytán, a politikai hatóság főnöke a magy. kir. pénzügyministerium központi számvevőségét közvetlenül megkeresi és az utóbbi annak alapján a biztosítékot felmondván, a szükséges további intézkedések megtétele végett, – a visszafizetés módozatainak közlése mellett, – az illető magy. kir. pénzügyigazgatóságot megkeresi, egyúttal pedig az illető politikai hatóság főnökét értesíti.

Részletes visszafizetések pénzbírságok fedezésére szintén a fenti módon és a biztosítéki okmány bevonása mellett foganatosíttatnak, a fenmaradó összegről pedig egy új okmány fog a politikai hatóság főnökének átszolgáltatni.

10. §.

A négy heti fölmondási batáridő lejártá után a biztosíték az illetékes magyar kir. pénzügyigazgatóság

utalványa alapján fog kifizettetni, a következő okmányok átadása mellett;

a) bélyeggel ellátott nyugta a tőkéről;

b) bélyeggel ellátott nyugta a kamatokról;

c) eredeti pénztári okmány a befektetett tőkéről;

d) ha a biztosíték a letevő jogutódjának fizetendő vissza, a tulajdonjog átruházását igazoló okmány, s az ebbeli illeték befizetéséről szóló bizonyítvány.

A biztosítéki okmány elveszése esetében a biztosíték vissza nem fizethető, mielőtt az okmány bíróilag meg nem semmisítettett.

11. §.

A kezelésre átvett készpénzbeli hírlapbiztosítékokról az illető pénztár külön lapot vezet minden biztosíték-tulajdonos nevére, s ezen lapon a teljesített kamatfizetések és egyéb változások, valamint a tilalmak is feljegyeztetnek.

12. §.

A készpénzbeli hírlapbiztosítékok címén befolyt összegek a magy. kir. központi állampénztár által alapszerűleg kezeltetnek.

Kelt Budapesten, 1881. évi május hó 26-án.

2591. sz. BM. körrend.
Valamennyi törvényhatóságnak.

Az 1881. június 30-án kelt rendelet a készpénzben letett lapbiztosítékok kezelési módját szabályozza részletesen.

A politikai tartalmú lapokért készpénzben letett biztosítékok kezelésének egyöntetűsége céljából, a m. kir. pénzügyminister úrral egyetértőleg ezennel elrendelem, hogy minden készpénzben letett hírlapbiztosíték jövőre nézve az illető adóhivatalba azonnal beszállíttassék. A m. kir. adóhivatal által a biztosítéki összeg a m. kir. központi állampénztárba 24 óra alatt beszállíttatik s ott 5% kamatjövedelemmel gyümölcsözőleg elhelyeztetik. Tekintettel arra, hogy a biztosítéki összeg után csak is a központi állampénztárba lett beérkezés napjától, (mint a melyen gyümölcsözőleg elhelyeztetik) fizettetik kamat, a biztosítéki összeg még a letétel napján beszállítandó az adóhivatalba, minden kamat veszteségért, mely a késedelmes beszállításból származik, a mulasztást elkövető tisztviselőt, a cízzel szemben felelősség terheli. A m. kir. pénzügyminister úrnak e tárgyban az összes pénzügyigazgatóságokhoz, adóhivatalokhoz, a m. kir. központi állampénztárhoz és a központi számvevőséghez kiadott Utasítását cízzel tudomás és mihez tartás végett ezennel megküldöm.

Budapesten, 1881. évi június hó 30-án.

A m. kir. belügyministernek 4971. eln. szám alatt valamennyi
törvényhatósághoz intézett körrendelete,
az időszaki lapok biztosítéka fejében jelzálogul lekötött ingatlan becsértékének
mikénti megállapítása tárgyában.

Az 1883. december 4-én kelt körrendelet alapján, amennyiben a hírlapbiztosíték biztosítására jelzálogként ingatlan került lekötésre, az ingatlan értékét előzetes bírói becsléssel kell megállapítani.

Egy előfordult eset alkalmából kérdés merült fel az iránt, hogy a midőn időszaki lap után az 1848. évi XVIII. t.-czikk 30. §-ában előírt biztosíték betáblázott kötelezvényben tétetik le, az idézett §. értelmében a jelzálogul szolgáló ingatlan becsértéke miképen állapíttassák meg, – szabályos bírói becsú útján-e, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 145. és 148. §-ban előírt módon?

Minthogy ezen utóbb említett §§-ok nem az illető ingatlan becsértékére, hanem a kikiáltási ár meghatározására vonatkoznak, az eddig általán követett gyakorlatnak megfelelőleg is ezennel elrendelem, hogy a törvényszabta hírlapbiztosíték jelzálogául szolgáló ingatlanok előzetesen bírói becsú útján megbecsültesse, s a bekebelezett biztosítéki okirat biztosítékul csak azon esetben fogadtassék el, ha a teljesített bírói becsüről szóló jegyzőkönyv bemutatatik; magától értetvén, hogy ez esetben is csak akkor, ha a biztosíték különben a törvény követelményeinek megfelel.

Kelt Budapesten, 1883. évi december hó 4-én.

Tisza, s. k.

1884. évi XVI. törvénycikk a szerzői jogról

Az írói mű gépi többszörözése, közzététele és forgalomba helyezése, a jelen törvény által meghatározott védelmi időn belül, a szerző kizárólagos jogát képezi. Az írói műnek gépi többszörözése, közzététele és forgalomba helyezése, ha az a jogosult (1., 2., 3. §) beleegyezése nélkül történik, a szerzői jog bitorlásának tekintetik és tilos. Az eredeti műnek a szerző beleegyezése nélkül történt fordítása a szerzői jog bitorlásának tekintendő

Nem tekintetik a szerzői jog bitorlásának: 1. a már megjelent mű egyes helyeinek vagy kisebb részeinek szószerint idézése; vagy a már többszörözött és közzétett kisebb dolgozatoknak, a cél által indokolható korlátolt terjedelemben felvétele olyan nagyobb munkába, amely tartalma szerint önálló tudományos műnek tekinthető, avagy olyan gyűjteménybe, mely több író művéből, egyházi, iskolai-oktatási használatra szerkesztett; feltéve, hogy a szerző vagy a forrás világosan megneveztetett; 2. a hírlapok és folyóiratok egyes közleményeinek átvétele; kivéve a szépirodalmi és a tudományos dolgozatokat; továbbá az olyan nagyobb közleményeket, melyeknek az élén az utánnyomás tilalmát kifejezték; 3. a nyilvános ügyiratok és tárgyalások közlése; 4. a nyilvános tárgyalásoknál és tanácskozásoknál tartott beszédek többszörözése (6. § 6. pont); 5. a 2-ik § 3-ik bekezdésében említett gyűjteményes művek egyes adalékainak többszörözése.

Amennyiben eltérő intézkedések nem állnak fenn, a védelem, amelyet jelen törvény a szerzői jog bitorlása ellen biztosít, a szerző egész életére és annak halála után még 50 esztendőre terjed. Aki szándékosan, vagy gondatlanságból a szerzői jog bitorlását képező cselekvényt követ el, ezen vétségért a szerzőnek, vagy jogutódának nyújtandó kártérítésen felül, 1000 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A pénzbüntetés minden tettesre nézve külön állapítandó meg.

A szerzői jog bitorlása miatt megindított perekben a bíróság, a szándékosság és gondatlanság, továbbá a kár és gazdagodás ténye és mennyisége felett, a fenforgó körülmények alapján, saját belátása szerint határoz.

Budapesten és Zágrábban tudósokból, írókból, művészekből, könyvkereskedőkből, nyomdászokból és más alkalmas egyénekből állandó szakértő bizottságok alakítandók, melyek a bíróság által eléjük terjesztett kérdésben véleményt adni kötelesek. A szerzői jog bitorlásának megbüntetése, továbbá az okozott kár és az illetéktelen gazdagodás iránt támasztható kereset három esztendő alatt évül el.

A fényképészet által előállított műnek gépi utánképzése, közzététele, és forgalomba helyezése, 5 évi védelmi idő alatt, az eredeti felvétel szerzőjének kizárólagos jogát képezi.

Hatályon kívül helyezi az 1921. évi LIV. tc. a szerzői jogról.

A törvény 1884. július 1-én lépett hatályba.

I. FEJEZET

Írói művek

1. A szerző kizárólagos joga

1. § Az írói mű gépi többszörözése, közzététele és forgalomba helyezése, a jelen törvény által meghatározott védelmi időn belül, a szerző kizárólagos jogát képezi.

Ha a műnek több szerzője van és az egyes szerzők részei el nem különíthetők: ellenkező megállapodás hiányában, a mű többszörözésére, közzétételére és forgalomba helyezésére, a többieknek előzetesen adandó kárpótlás mellett, a szerzők mindegyike feljogosítottnak tekintendő. A kárpótlást a bíróság, esetleg szakértők meghallgatása mellett, a fenforgó körülmények alapján határozza meg. (29. §) Arra, hogy a műhöz nevét adja, akarata ellenére, a szerzők egyike sem kötelezhető.

Ha a szerzők részei elkülöníthetők, az elkülöníthető részek mindegyikének többszörözéséhez, közzétételéhez és forgalomba helyezéséhez, az illető szerző beleegyezése szükséges.

2. § Többeknek irodalmi adalékaiból álló műre, mint egységes egésze nézve, a szerkesztő a szerzővel egyenlő védelemben részesül.

Az egyes irodalmi adalékokra nézve a szerzői jog azoknak szerzőit illeti.

Még meg nem jelent, s egyszersmind a jelen törvény védelme alatt nem álló iratokból vagy adalékokból szerkesztett gyűjteményes műre, mint egységes egésze, a szerkesztő a szerzővel egyenlő védelemben részesül.

3. § A szerző joga szerződés, vagy halál esetére tett intézkedés által másokra is – akár korlátlanul, akár korlátolva – átruházható. Ilyen intézkedés hiányában a szerző joga annak törvényes örököseire száll át.

A magyar szent koronának az uratlan hagyatékra nézve fennálló háromlási joga a szerzői jogra ki nem terjed.

Ha a műnek több szerzője van, és ezek valamelyike örökös nélkül halt el: a szerzői jog az életben maradt szerzőtársakat illeti.

4. § A szerzői jog addig, míg az a szerzőt vagy örököseit, vagy hagyományosait illeti, végrehajtás tárgya nem lehet.

A végrehajtás tárgya csak azon vagyoni előny lehet, mely a szerzőt vagy örököseit, vagy hagyományosait a műnek jogosult forgalomba helyezése, vagy annak nyilvános előadása következtében illeti.

5. § Az írói műnek gépi többszörözése, közzététele és forgalomba helyezése, ha az a jogosult (1., 2., 3. §) beleegyezése nélkül történik, a szerzői jog bitorlásának tekintetik és tilos. Az, hogy a mű többszörözése, közzététele és forgalomba helyezése egészben vagy részben történt-e, a tilalom tekintetében különbséget nem tesz.

Gépi többszörözésnek tekintendő a leírás is, ha az a gépi többszörözés helyettesítésére van rendelve.

6. § A szerzői jog bitorlásának tekintendő továbbá:

1. a még meg nem jelent kéziratnak, a szerző beleegyezése nélkül történt többszörözése, közzététele és forgalomba helyezése. A többszörözést, közzétételt és forgalomba helyezést, a kéziratnak vagy másolatának jogosult birtokosa is csak a szerző beleegyezésével eszközölheti;

2. a szerző beleegyezése nélkül történt többszörözése, közzététele és forgalomba helyezése az oktatás, vagy mulatság céljából tartott előadásoknak vagy felolvasásoknak;

3. az olyan kiadás, melyet a szerző vagy kiadó, a köztük fennálló szerződés vagy a törvény ellenére eszközöl;

4. a műnek több példányban kiállítása, mint a mennyihez a kiadónak a szerződés szerint joga van;

5. a szerzőtársak által közösen készített műnek olyan kiadása, melyet az egyik szerzőtárs jogosulatlanul eszközöl (1. § második bekezdése);

6. a nyilvános tárgyalásoknál és tanácskozásoknál különböző alkalommal különböző tárgyak felett tartott beszédeknek az illető szónok beleegyezése nélkül történt gyűjteményes kiadása;

7. kizárólag a napilapokba leendő felvétel végett összegyűjtött és többszörözve megjelent táviratoknak és tudósításoknak valamely hírlapba történt jogosulatlan átvétele. Az ilyen közleményeknek valamely hírlapban megjelenése után átvételére a 9-ik § 2-ik pontjának rendelkezése alkalmazandó.

7. § Az eredeti műnek a szerző beleegyezése nélkül történt fordítása a szerzői jog bitorlásának tekintendő:

1. ha a mű, mely először holt nyelven jelent meg, valamely élőnyelvre lefordítva adatik ki;

2. ha a mű, mely egyszerre több nyelven jelent meg, e nyelvek valamelyikére lefordítva adatik ki;

3. ha a szerző az eredeti mű címlapján vagy elején a fordítási jogot magának fentartotta; feltéve, hogy a fordítás közzététele, az eredetinek megjelenésétől számítandó egy esztendő alatt megkezdett és három esztendő alatt befejeztetett. A védelem azon nyelvek tekintetében megszűnik, melyekre a fordítás az első év alatt meg nem kezdetett. Ha a fentartás csak bizonyos nyelvekre szólt: a mű azon nyelvekre, melyekre a fentartás nem szól, azonnal lefordítható. Az olyan eredeti műveknél, melyek több kötetben vagy részekben jelentek meg, minden kötet vagy rész külön munkának tekintendő és a fordítási jog fentartása minden kötetben vagy részen ismétlődő. A naptári év, melyben az eredeti mű megjelent, a fordítási időbe be nem számítatik.

Színműveknél, a fordításnak az eredeti mű megjelenésétől számítandó hat hó alatt, teljesen be kell fejeztetni.

A fordítás megkezdése és befejezése, a jelen törvény által megállapított határidőn belől, beiktatás végett bejelentendő. (42. és 44. §)

A még meg nem jelent és a jelen törvény által védett írói művek (6. § 1. és 2. p.) fordítása, a szerzői jog bitorlásának tekintendő.

8. § Az írói fordított művek a jogosulatlan többszörözés, közzététel és forgalomba helyezés ellen, az eredeti művekkel egyenlően védetnek.

9. § Nem tekintetik a szerzői jog bitorlásának:

1. a már megjelent mű egyes helyeinek vagy kisebb részeinek szószerint idézése; vagy a már többszörözött és közzétett kisebb dolgozatoknak, a cél által indokolható korlátozott terjedelemben felvétele olyan nagyobb munkába, mely tartalma szerint önálló tudományos műnek tekinthető, avagy olyan gyűjteménybe, mely több író művéből, egyházi, iskolai-oktatási használatra szerkesztetett; feltéve, hogy a szerző vagy a forrás világosan megneveztetett;

2. a hírlapok és folyóiratok egyes közleményeinek átvétele; kivéve a szépirodalmi és a tudományos dolgozatokat; továbbá az olyan nagyobb közleményeket, melyeknek az élén az utánnyomás tilalma kifejeztetett;

3. a nyilvános ügyiratok és tárgyalások közlése;

4. a nyilvános tárgyalásoknál és tanácskozásoknál tartott beszédek többszörözése (6. § 6. pont);

5. a 2-ik § 3-ik bekezdésében említett gyűjteményes művek egyes adalékainak többszörözése.

10. § A törvények és rendeletek kiadása tekintetében az 1880: LIII. törvényekről intézkedik.

2. A szerzői jog tartama

11. § A mennyiben az alábbi §-ban eltérő intézkedések nem foglaltatnak, a védelem, melyet jelen törvény a szerzői jog bitorlása ellen biztosít, a szerző egész életére és annak halála után még 50 esztendőre terjed.

12. § A szerzőtársak által közösen készített műnél, a védelmi idő azon szerzőtárs halálától számítandó, a ki a többi túlélte.

Többeknek irodalmi adalékaiból készült műnél, az egyes adalékok védelmi ideje a szerint határoztatik meg, a mint az adalékok szerzői megnevezettek, vagy meg nem nevezettek. (11. és 13. §.)

A 6-ik § 6-ik pontjában említett gyűjteményes művek a szónok halálától számított 50 éven át részesülnek védelemben; de ha a szónok életében vagy halálától számított 5 év alatt a beszédek gyűjteménye ki nem adatik: a gyűjteményes kiadás a jogutódok beleegyezése nélkül is eszközölhető.

13. § A szerző életében megjelent írói művek a 11. §-ban megállapított védelemben csak akkor részesülnek, ha a szerző valódi neve vagy elismert irodalmi neve a címlapon, vagy az ajánlás, illetve az előszó alatt kitétetett.

Többeknek irodalmi adalékaiból készült műveknél az egyes adalékok megvédése végett elegendő, ha a szerző neve az adalék elején vagy végén kitétetett.

Az álnév alatt, vagy a szerző nevének kitétele nélkül megjelent írói művek, a mennyiben az első kiadás ideje a művön kitétetett, ettől számítandó 50 évig védetnek. De ha a mű megjelenésétől számított 50 esztendő alatt a szerző neve beiktatás végett bejelentetett: a védelmi idő a 11. § szerint számíttatik.

14. § A szerző halála után kiadott mű a szerző halálától számított 50 éven át részesül védelemben.

Ha a mű a szerző halálától számított 45 év eltelte után, de 50 éven belül adatik ki először, a megjelenéstől számítandó 5 esztendőn át részesül védelemben.

15. § Az akadémiák, egyetemek, testületek és más jogi személyek, továbbá a nyilvános tanintézetek, a mennyiben az általok kiadott művekre nézve a szerzővel egyenlőknek tekintendők, a mű első megjelenésétől számítandó 50 éven át részesülnek védelemben.

16. § Több kötetben vagy részben megjelenő műveknél a védelem tartama minden egyes kötetnek, vagy résznek első megjelenésétől számíttatik.

Az olyan műveknél, melyek több részben vagy több kötetben ugyanazon anyagot tárgyalják, és így egymással összefüggőknek tekintendők, a védelem tartama az utolsó kötet vagy rész megjelenésétől számíttatik. De ha az egyes részek vagy kötetek kiadása között három évnél hosszabb időköz telt el: az előbb megjelent részek, vagy kötetek külön önálló műnek, a három év lefolyása után megjelenő részek, vagy kötetek pedig új műnek tekintendők.

17. § A fordítás tilalma a 7-ik § 2-ik pontja esetében az eredeti mű megjelenésétől számított öt évre, ugyanazon § 3-ik pontja esetében pedig a jogosult fordítás első megjelenésétől számított 5 évre terjed.

18. § Az előző szakaszokban megállapított védelmi időbe a mű vagy a fordítás első megjelenésének naptári éve, illetőleg azon év, melyben a szerző meghalt, nem számíttatik be.

3. Büntetések

19. § A ki szándékosan, vagy gondatlanságból a szerzői jog bitorlását képező cselekvényt követ el, ezen vétségért a szerzőnek, vagy jogutódának nyújtandó kártérítésen felül, 1000 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. A pénzbüntetés minden tettesre nézve külön állapítandó meg.

Ha a pénzbüntetés be nem hajtható, annak helyébe fogházbüntetés lép, melynek tartamát a bíróság már az ítéletben határozza meg. Ezen meghatározásnál 1 frttól 10 forintig terjedő összeg helyett egy napi fogházbüntetés állapítandó meg.

Ha a cselekmény elkövetőjét sem szándékosság, sem gondatlanság nem terheli, büntetésnek helye nincsen, és a cselekmény elkövetője a szerzőnek vagy jogutódának az okozott kárért csak saját gazdagodása erejéig felelős.

20. § A ki mást a szerzői jog bitorlására rábír, a 19. §-ban meghatározott büntetés alá esik, és a szerzőnek, vagy jogutódának, a 19. § értelmében kártérítéssel tartozik akkor is, ha a tettes a most érintett § szerint vétkes nem volna, vagy kártérítésre köteles nem lenne.

Ha a közvetlen tettes szándékosan, vagy gondatlanságból járt el: a kártérítésért mindketten egyetemlegesen felelősek.

A többi részesek büntetése és kártérítési kötelezettsége az általános jogi elvek szerint ítélandó meg.

21. § A készletben levő példányok és a jogosulatlan többszörözésre rendelt különös készülékek, a milyenek: a nyomdai minták, lapok, érclemezek, vésett faduczkok, kövek, tömöntvények stb. elkoboztatnak, és mihelyt az elkobzás iránt hozott bírói határozat jogerejűvé vált, megsemmisíttetnek, vagy károsító alakjuktól megfosztva a tulajdonosnak visszaadnak.

Ha a műnek csak egy része tekinthető jogosulatlanul többszörözöttnek: az elkobzás csak ezen egy része és az annak többszörözésére kizárólag használt készülékekre terjed ki.

Az elkobzás kiterjed mindazon példányokra és készülékekre, melyek a jogosulatlan többszörözés eszközlőjének, a nyomdásznak, a könyvkereskedőnek, az iparszerű terjesztőnek és annak birtokában találtnak, a ki a jogosulatlan többszörözést eszközölte. (20. §)

Az elkobzás akkor is foganatosítandó, ha a jogosulatlan többszörözés eszközlőjét sem szándékosság, sem gondatlanság nem terheli. Az elkobzás az örökösök és hagyományosok ellen is elrendeltetik.

A mennyiben ez által harmadik személyek jogai nem sértetnek, a károsítottak szabadságában áll a példányokat és készülékeket, azok kiállítási árában, egészen vagy részben átvenni.

22. § A szerzői jog bitorlása be van fejezve, mihelyt valamely műnek a törvény ellenére többszörözött első példánya elkészült, illetőleg a kézirat közzétételét.

A többszörözés pusztá megkísérlése sem büntetést, sem kártérítést nem von maga után: de az elkészült részek és készülékek ez esetben is elkoboztatnak.

23. § A ki a törvény tilalma ellenére többszörözött mű példányait, szándékosan üzletszerűleg áruba bocsátja, eladja, vagy más úton terjeszti, az általa okozott kárt a szerzőnek, vagy jogutódának megtéríteni köteles, és a 19. §-ban megállapított büntetéssel sújtatik.

Az üzletszerű terjesztésre szánt példányok a 21. § értelmében akkor is elkoboztatnak, ha a terjesztőre a szándékosság ki nem derül.

24. § Ha a 9. § 1. pontja esetében a forrás vagy a szerző megnevezése szándékosan vagy gondatlanságból elmulasztatik: a gépi többszörözés eszközlője és az, a ki mást a többszörözésre rábír, ötven forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. Ugyanezen büntetés alá esik az is, a ki a szerző akarata ellenére, annak nevét a művön közzéteszi (1. § második bekezdése).

Ezen esetekben a pénzbüntetés fogházbüntetésre át nem változtatható, és kártérítésnek helye nincs.

4. Eljárás

25. § Úgy a kártérítési igények megállapítása, mint a jelen törvényben meghatározott büntetések kiszabása, beleértve az elkobzás elrendelését is, a polgári bíróságok hatásköréhez tartozik.

26. § A sértett fél ügyét a bitorlás elkövetésének helyére nézve illetékes elsőfolyamodású kir. törvényszéknél, vagy azon elsőfolyamodású kir. törvényszéknél indíthatja meg, mely a panaszlottnak személyes bírósága.

27. § Az eljárás csak a sértett fél kérelmére indíttatik meg.

A sértett fél az elsőfolyamodású bíróság által hozott ítélet közlése előtt kijelentheti, hogy a panaszlottnak megbüntetését nem kívánja. Ilyen kijelentés esetében büntetésnek helye nincs.

28. § A szerzői jog bitorlása miatt keresetet indíthat az, a kinek szerzői vagy kiadói joga megsértetett, vagy veszélyeztetve van.

A már közzétett műveknél az ellenkező tényállás igazolásáig, az tartandó szerzőnek, a ki a művön szerzőül meg van nevezve.

Az álnév alatt, vagy a szerző nevének kitétele nélkül megjelent műveknél, ha a kiadó megnevezve nincsen, a művön kijelölt bizományos van jogosítva a szerzőt illető jogok érvényesítésére. A művön megnevezett kiadó, illetve bizományos, az ellenkező tényállás igazolásáig, az álnévű, vagy a meg nem nevezett szerző jogutódának tekintetik.

29. § A szerzői jog bitorlása miatt megindított perekben a bíróság, a szándékosság és gondatlanság, továbbá a kár és gazdagodás ténye és mennyisége felett, a fenforgó körülmények alapján, saját belátása szerint határoz.

30. § Ha olyan műszaki kérdések merülnek fel, melyek a bitorlás tényének megállapítására befolyással vannak: a bíróság szakértőket hallgathat meg.

31. § Budapesten és Zágrábban tudósokból, írókból, művészekből, könyvkereskedőkből, nyomdászokból és más alkalmas egyénekből állandó szakértő bizottságok alakítandók, melyek a bíróság által eléjük terjesztett kérdésben véleményt adni kötelesek.

32. § Ezen bizottságok elnökeit és tagjait a vallás- és közoktatásügyi kir. minister, illetőleg Horvát-Szlavonorságok bánja hat évre nevezi ki.

A bizottsági tagok egyszer-mindenkorra szakértői esküt vagy ezt pótló ünnepélyes bizonylást tesznek.

33. § A bizottságok véleményüket, a megkereső bíróság által tett kérdésekre, a közölt adatok alapján adják meg.

34. § A bizottság üléseire minden tag meghívandó.

Érvényes határozat hozatalához, az elnökkel együtt, legalább öt tag jelenléte szükséges.

A bizottság ügyrendét az igazságügyi, a vallás- és közoktatásügyi minister és Horvát-Szlavonorságok bánja egyetértőleg állapítják meg.

35. § A bizottság a véleményadásért díjt számíthat fel. A díj megállapításánál a bíróság a polgári törvénykezési rendtartás szabályai szerint jár el.

5. Elévülés

36. § A szerzői jog bitorlásának megbüntetése, továbbá az okozott kár és az illetéktelen gazdagodás iránt támasztható kereset három esztendő alatt évül el.

Az elévülés azzal a nappal kezdődik, melyen a jogosulatlanul többszörözött példányok terjesztése megkezdett, vagy a mű közzététele történt.

37. § A jogosulatlanul többszörözött példányok terjesztésének (23. §) megbüntetése és a terjesztés által okozott kár megtérítése iránt támasztható kereset szintén három esztendő alatt évül el.

Az elévülés azzal a nappal kezdődik, melyen a terjesztés utoljára történt.

38. § A jogosulatlan többszörözés és terjesztés nem büntetendő, ha a panaszra jogosított panaszával az elévülési határidőn belől, azon időtől számítva, midőn a vétség elkövetéséről és a tettes személyéről tudomást szerzett, három hó alatt fel nem lép.

39. § A jogosulatlanul készült példányok, vagy az ezek előállítására szolgáló készülékek megsemmisítése, illetőleg elkobzása mindaddig kérhető, míg a forgalomba helyezésre szánt példányok, vagy az említett célra szolgáló készülékek megvannak.

40. § A 24. §-ba ütköző cselekvény esetében a sértett fél kereseti joga azon naptól számított három hó alatt évül el, melyen a nyomtatvány terjesztése megkezdett.

41. § Az elévülés félbeszakítására és nyugvására az általános szabályok alkalmazandók.

6. Beiktatás

42. § Az iktatókönyv, melybe a beiktatás a 7., 13., 55. és 65. § határozatainak megfelelően történik, a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi kir. ministeriumnál vezetetik.

43. § A beiktatás az érdekeltek szóbeli vagy írásbeli kérelmére, a jogosultság vagy a bejelentett tények valóságának előleges vizsgálata nélkül történik.

44. § Az iktatókönyvet mindenki megtekintheti és követelheti, hogy abból részére hiteles kivonatok állíttassanak ki.

A beiktatások a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister által meghatározandó közlönyben közzétételnek.

A Horvát-Szlavonországok területén megjelent, valamint a horvát-szlavonországi illetőségűek által a külföldön kiadott munkákra vonatkozó beiktatások, az említett közlönyön kívül, a Horvát-Szlavonországok területén megjelenő és azon országok bánja által kijelölendő közlönyben is közzétételnek.

A beiktatásnál követendő eljárásnak rendeleti úton való részletes szabályozásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister bizatik meg.

II. FEJEZET

Zeneművek

45. § Az 1–6., továbbá a 9–44. § határozatai megfelelően a zeneművek szerzőit illető többszörözési, közzétételi és forgalomba helyezési jogra is alkalmazandók.

46. § A szerzői jog bitorlásának tekintetik, a zeneműnek a szerző beleegyezése nélkül kiadott minden olyan átdolgozása, mely sajátlagos szerzeménynek nem tekinthető. Ilyenek a zeneművekből készült kivonatok, a zeneműnek egy vagy több hangszerre vagy szolamra berendezése, továbbá egy és ugyanazon mű egyes részeinek vagy dallamainak művészileg fel nem dolgozott lenyomata.

47. § A szerzői jog bitorlásának nem tekintetik, a már megjelent zenemű egyes helyeinek idézése, továbbá a kisebb terjedelmű zeneműveknek, a czél által indokolható korlátolt terjedelemben felvétele önálló tudományos munkába, vagy olyan gyűjteménybe, mely többek műveiből kizárólag iskolai, vagy oktatási használatra szerkesztetett; feltéve, hogy a szerző vagy a felhasznált forrás megneveztetett; ellenkezőleg a 24. § határozata alkalmazandó.

48. § A szerzői jog bitorlásának nem tekintetik továbbá a megjelent írói műnek a zenemű szövegéül felhasználása, ha a szöveg a zenekísérettel együtt nyomatik le. Kivétetik az olyan szöveg, mely természeténél fogva csakis a zeneszerzésre nézve bír jelentőséggel, a milyen az opera, oratorium stb. szövege. Az ilyen szövegek, a zenekísérettel együtt, csak szerzőjük beleegyezésével nyomathatók ki. A szerző beleegyezésének tekintendő, ha a szöveget felhasználás végett a zeneszerzőnek fentartás nélkül átadta.

A szövegnek zenekíséret nélküli kiadásához a szöveg szerzőjének vagy jogutódának külön beleegyezése szükséges.

III. FEJEZET

Színművek, zeneművek és zenés színművek nyilvános előadása

49. § A színművek, zeneművek és zenés színművek nyilvános előadásának kizárólagos joga a szerzőt illeti.

50. § A színművek és zenés színművek, a jogosult beleegyezése nélkül, színpadon akkor sem adhatók elő, ha nyomtatásban megjelentek és áruba bocsáttattak is.

Színpadon kívül az ilyen művekből nyitányok, felvonásközi és egyéb zenerészek, a jogosult beleegyezése nélkül is előadhatók.

51. § A többszörözve megjelent és áruba bocsátott zeneművek, nyilvánosan a jogosult beleegyezése nélkül is előadhatók, a mennyiben a szerző a mű címlapján, vagy annak az elején, az előadási jogot magának fenn nem tartotta.

52. § Ha a műnek több szerzője van: a nyilvános előadás tekintetében, az 1. § második és harmadik bekezdése azon eltéréssel alkalmazandó, hogy a szöveges zeneművek előadásához, ideértve a zenés színműveket is, rendszerint elég a zeneszerző beleegyezése, és hogy az ilyen műveknek zene nélkül előadásához a zeneszerző beleegyezése nem szükséges.

53. § A színmű jogosult fordítója, saját fordításának nyilvános előadása tekintetében, védelemben részesül.

54. § A jogosulatlan fordítás (7. §) és a jogosulatlan átdolgozás (46. §) nyilvános előadása, a szerzői jog bitorlásának tekintetik.

55. § A nyilvános előadás jogának tartamára nézve a 11–18. § határozatai irányadók.

Az álnév alatt, vagy a szerző nevének (13. § 1-ső bekezdés) kitétele nélkül szerzett művek, a mennyiben első nyilvános előadásuk idejekor még közzétéve nem voltak, az első előadás napjától, a hátrahagyott művek pedig a szerző halálától számított 50 évig részesülnek a jogosulatlan előadás ellen védelemben.

De ha az álnév alatt, vagy a szerző nevének kitétele nélkül szerzett mű szerzője, vagy annak jogutóda, az 50 évi határidő alatt, a szerző valódi nevét beiktatás végett bejelentette (43. §), vagy ha a szerző ugyanazon idő alatt a művet valódi neve alatt közzéteszi: a védelmi idő a 11. § szerint számíttatik.

56. § A még meg nem jelent, de már nyilvánosan előadott színművek, zeneművek és zenés színművek szerzőjének, az ellenkező tényállás igazolásáig, az tekintendő, a ki az előadást hirdető jelentésben mint szerző neveztetett meg.

57. § A ki szándékosan vagy gondatlanságból a színművet, zeneművet, vagy zenés színművet teljesen, vagy jelentéktelen változásokkal jogosulatlanul nyilvánosan előadja, köteles a szerzőnek, vagy jogutódának az okozott kárt megtéríteni, és a 19. §-ban meghatározott pénzbüntetéssel büntetettik.

Arra, a ki a jogosulatlan előadást eszközölte, a 20. § akkép alkalmazandó, hogy a kártérítés összege az 58. § szerint állapíttatik meg.

58. § Kártérítésül (57. §) fizetendő a jogosulatlan előadásokból befolyt egész jövedelem, az arra fordított költségek levonása nélkül.

Ha a mű más művekkel együttesen adatott elő: a kártérítés összegéül a bevételnek aránylagos része állapítandó meg.

Ha bevétel nem volt, vagy ha az meg nem állapítható: a kártérítés összegét a bíró szabad belátása szerint határozza meg.

Ha az előadás eszközlőjét sem szándékosság, sem gondatlanság nem terheli, büntetésnek helye nincsen; és az előadás eszközlője az okozott kárért csak saját gazdagodása erejéig felelős.

59. § A 3., továbbá a 25–44. § a színművek, zeneművek és zenés színművek nyilvános előadására is megfelelően alkalmazandók.

IV. FEJEZET

A képzőművészet alkotásai

60. § A képzőművészet – rajz, metszés, festés, szobrászat – alkotásainak egészben vagy részben utánképzése, közzététele és forgalomba helyezése a mű szerzőjének kizárólagos jogát képezi.

61. § A képzőművészet alkotásainak utánképzése, ha az terjesztési szándékkal és a jogosult beleegyezése nélkül történik, a szerzői jog bitorlásának tekintetik.

Az utánképzés a szerzői jog bitorlásának tekintendő akkor is:

1. ha az eredeti más műfajban, vagy más műnemben utánoztatik;
2. ha az utánképzés nem közvetlenül az eredeti után, hanem annak valamely utánzása nyomán készült;
3. ha a képzőművészet valamely alkotása az építészet, ipar, vagy kézműipar alkotásain utánoztatik;
4. az olyan kiadás, melyet a szerző vagy kiadó a köztük fennálló szerződés vagy a törvény ellenére eszközöl;
5. a műnek több példányban kiállítása, mint a mennyihez a kiadónak a szerződés szerint joga van.

62. § Nem tekintendő a szerzői jog bitorlásának:

1. az olyan szabad feldolgozás, mely által az eredeti műtől különböző új mű állíttatik elő;
2. az egyes másolatok, melyek nem áruba bocsátás céljából készültek.

Az ilyen másolatoknál azonban az eredeti mű szerzőjének jegyét, nevét vagy nevének kezdőbetűit használni, a 19. §-ban megállapított büntetés terhe alatt tilos;

3. az utczákon, köztereken és más hasonló nyilvános helyeken maradandólag felállított művek utánképzése más műnemben;

4. az egyes művek utánképzésének csupán a szöveg értelmezése végett, a cél által indokolható korlátozott terjedelemben felvétele olyan munkába, mely lényegénél fogva önálló írói műnek tekintendő.

63. § A ki másnak a művét jogosan, más műfajban, vagy más műnemben utánképzi, az általa alkotott műre nézve szerzőnek tekintendő akkor is, ha az eredeti mű már köztulajdonná vált.

64. § Ha a szerző valamely művét másnak tulajdonába bocsátja, ezzel az utánképzés joga még átengedettnek nem tekintetik. A megrendelt arczképeknél és szoborképmásoknál e jog a megrendelőt illeti.

A tulajdonos nem köteles a művet a szerzőnek, vagy jogutódának utánképzés végett átengedni.

65. § Egyebekben a jelen törvény 3., továbbá 11–44. §-ai a képzőművészet alkotásaira, illetőleg azok szerzőire és az ilyen műveknek időszaki vagy gyűjteményes kiadásaira is megfelelően alkalmazandók.

A már közzétett művekre nézve a védelem a 13. § értelmében ahhoz képest határoztatik meg, hogy a szerző neve a művön ki volt-e téve vagy sem; illetőleg, hogy e hiány beiktatás által pótoltatott-e vagy sem.

66. § Az építészeti művekre, iparkészítményekre és az iparkészítményeken alkalmazott képzőművészeti alkotásokra a jelen törvény intézkedései nem alkalmazhatók.

V. FEJEZET

A föld- és térképek, a természettudományi, mértani, építészeti és más műszaki rajzok és ábrák

67. § A föld- és térképekre, természettudományi, mértani, építészeti és műszaki rajzokra és ábrákra, a mennyiben azok rendeltetésöknél fogva képzőművészeti alkotásoknak nem tekinthetők, a jelen törvény 1–44. §-ai, ha pedig rendeltetésöknél fogva képzőművészeti alkotásoknak tekintendők, a jelen törvény 60–66. §-ai megfelelőleg alkalmazandók.

68. § Nem tekinthető a szerzői jog bitorlásának, a rajzok és ábrák felvétele olyan írói munkába, melynél a rajzok és ábrák csak a szöveg értelmezésére szolgálnak; feltéve, hogy a szerző vagy a forrás világosan megneveztetett.

VI. FEJEZET

Fényképek

69. § A fényképészet által előállított műnek gépi utánképzése, közzététele, és forgalomba helyezése, a 70. §-ban megállapított védelmi idő alatt, az eredeti felvétel szerzőjének kizárólagos jogát képezi.

Ezen kizárólagos jog feltétele, hogy az eredeti felvétel jogosult levonatainak, vagy utánképzéseinek minden példányán kitüntetve legyen:

1. az eredeti felvétel szerzőjének vagy kiadójának neve, vagy czége és lakhelye;
2. a naptári év, melyben a jogosult levonat, vagy az utánképzés először megjelent.

70. § A jelen törvény által biztosított védelem, a fényképészeti mű szerzőjét vagy annak jogutódát öt évig illeti azon naptári év lefolyásától számítva, a melyben a fényképészeti felvétel jogosult levonata vagy utánképzése először megjelent.

Ha a levonat vagy az utánképzés nem adatott ki: az öt évi határidő azon naptári év lefolyásától számíttatik, a melyben az eredeti fényképészeti felvétel történt.

A többi kötetben megjelenő művek fényképeire a 16. § rendelkezései alkalmazandók.

71. § A fényképészeti műnek terjesztési szándékkal a jogosult beleegyezése nélkül történt gépi utánképzése, közzététele és forgalomba helyezése a szerzői jog bitorlásának tekintendő.

72. § A megrendelt fényképészeti arckép utánképzési joga kizárólag a megrendelőt illeti.

73. § Nem tekintetik a szerzői jog bitorlásának:

1. a fényképnek olyan szabad felhasználása, mely által az eredeti műtől különböző új mű állíttatik elő;
2. a fényképészeti műnek utánképzése, ha ez valamely iparkészítményre alkalmaztatik;
3. a fényképészeti felvételnek más műfajban vagy más műnemben utánképzése.

74. § A ki másnak fényképészeti felvételét, más műfajban vagy más műnemben utánképezi, az általa előállított műre nézve a 63. § értelmében szerzőnek tekintendő.

75. § Egyebekben a jelen törvény 3., 19–44. és 68. §-ai a fényképekre is megfelelően alkalmazandók.

VII. FEJEZET

Általános határozatok

76. § Ezen törvény 1884. évi július hó 1-ső napján lép hatályba.

Védelme kiterjed azon írói, zenészeti, színi, képzőművészeti, műszaki és fényképészeti művekre is, melyek az érintett idő előtt jelentek meg.

77. § A jelen törvény hatályba lépése előtt készült példányok, melyeknek előállítása eddig tiltva nem volt, ezentúl is terjeszthetők.

A jelen törvény hatályba lépésekor meglévő tömöntvények és más hasonló készülékek (21. §) ha előállításuk eddig tiltva nem volt, ezentúl is használhatók.

78. § A jelen törvény hatálybalépése előtt jogosan előadott színművek, zeneművek és zenés színművek ezentúl is előadhatók.

79. § A magyar állampolgárok műveire a jelen törvény akkor is kiterjed, ha azok külföldön jelentek meg.

Külföldiek műveire ezen törvény nem alkalmazandó.

Ezen szabály alól kivétetnek és a jelen törvény értelmében védelemben részesülnek:

a) külföldieknek azon művei, a melyek belföldi kiadónál jelentek meg;

b) azon külföldiek művei, kik az országban legalább két év óta állandóan laknak és itt folytonosan adót fizetnek.

80. § A jelen törvény alkalmazandó akkor is, ha magyar állampolgár azt, magyar állampolgár hátrányára, külföldön szegi meg.

81. § A jelen törvény értelmében követendő eljárásnak rendeleti úton szabályozásával a kir. igazságügyminister, illetőleg a horvát-szlavon-dalmátországi bán bizatik meg.

82. § Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyi, a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi, a vallás- és közoktatásügyi kir. minister, illetőleg a horvát-szlavon-dalmátországi bán bizatik meg.

**A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministernek 48.184. szám
alatt valamennyi törvényhatósághoz intézett körrendelete,
mely szerint az 1884. évi XVII. t.-cikkbe foglalt ipartörvény intézkedései a
nyomdákra is kiterjednek.**

Az 1884. október hó 23-ai körrendelet megerősíti, hogy az ipartörvény a nyomdákra mint vállalkozásokra is vonatkozik. Nyomda üzemeltetéséhez az iparigazolvány kiváltása szükséges.

Kérdés merülvén fel az iránt, vajjon az 1884: XVII. t.-cz. intézkedései a nyomdaiparra is kiterjednek-e, tudomás és megfelelő alkalmazkodás végett a következőkről értesítem a törvényhatóságot:

Az 1884: XVII. t.-cikkbe foglalt ipartörvény minden tekintetben a nyomdákra is talál alkalmazást, és ezen felül reájuk még az 1848: XVIII. t.-cz. illető intézkedései is irányadók.

Tehát az, a ki nyomdát akar felállítani, tartozik mindenekelőtt az 1884: XVII. t.-cz. 4. §-a értelmében az elsőfokú iparhatóságtól iparigazolványt szerezni, s ezen igazolvány bemutatásával az 1848: XVIII. t.-cz. 37. §-a értelmében az illető törvényhatósági elnöknel jelentkezni.

A többször idézett 1848: XVIII. t.-cz.-be foglalt sajtótörvény csak azon külön viszonyokat szabályozza, a melyek a nyomdát mint a sajtószabadság tekintetéből megkövetelt felelős vállalkozót illetik, és egészen mellőzi azokat a viszonyokat, a melyek a nyomdánál mint ipari vagy kereskedelmi vállalatnál épűgy, mint minden más vállalatnál előfordulnak; ezekre nézve világosan más törvényekre utal, így a nyomdavállalat megkezdésénél a törvényhatóság elnökénél való jelentkezés föltételéül tűzi ki azt, hogy az illető az akkor az efféle vállalatokra nézve érvényes 1840: XVI. t.-cz. (a kereskedőkről) 1. és 2-ik fejezetében foglalt rendeleteknek eleget tett.

Minthogy pedig az 1840: XVI. t.-cz. helyébe nagyobbbrészt az 1884: XVII. t.-cz. lépett, ennek intézkedéseit a nyomdákra nézve is irányadóknak kell venni.

Kelt Budapesten, 1884. évi október hó 23-án.

A minister helyett:

Matlekovits, s. k.
h. államtitkár.

1887. évi IX. törvénycikk
az irodalmi és művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalmát illetőleg a
birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányával kötendő
egyezmény iránt

A törvény felhatalmazza a magyar kormányt, hogy az irodalmi és művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalmát illetően az alábbi egyezményt kösse meg az osztrák kormányval. Az „irodalmi vagy művészeti művek” alatt értendők: könyvek, röpiratok és más írói művek; színművek, zeneművek, zenés színművek, rajzművészeti, festészeti, szobrászati művek, metszetek; könyvomatok; illusztrációk; földtani és földrajzi térképek; földrajzi, helyrajzi, természettani, mértani, építészeti és más műszaki rajzok, tervek, vázlatok és domborművek, valamint általában minden tudományos irodalmi vagy művészeti termék.

Az irodalmi vagy művészeti művek szerzői és ezek jogutódai, ide értve a kiadókat is, a két állam mindegyikének területén kölcsönösen azon előnyökben részesülnek, amelyek ott irodalmi vagy művészeti művek oltalmára törvényesen fennállnak vagy fennállni fognak. Ezen előnyök a szerzőket és jogutódaikat a másik területen csak azon esetben illetik meg, ha az illető mű eredete területén is törvényes oltalomban részesül, és nem tarthatnak a másik területen sem azon határidőn túl, amely az eredet területén a szerzőknek s jogutódaiknak biztosítva van.

Ezen egyezmény határozmányai azon irodalmi vagy művészeti művekre is alkalmazandók, amelyek ennek hatálybalépte előtt már léteztek, feltéve ha azokról meghatározott időn belül leltár készül és azokat az előírás szerinti bélyeggel ellátják.

Felhatalmaztatik a kormány, hogy a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányával a következő egyezményt köthesse meg s ezen egyezmény hatályba lépének napját a nevezett kormányval egyetérve, rendelet útján állapíthassa meg.

I. Cikk

Az irodalmi vagy művészeti művek szerzői és ezek jogutódai, ide értve a kiadókat is, a két állam mindegyikének területén kölcsönösen azon előnyökben részesülnek, a melyek ott irodalmi vagy művészeti művek oltalmára törvényesen fennállnak vagy fennállni fognak.

Ennek folytán az irodalmi vagy művészeti művek szerzői és jogutódaik, ha ezen művek a két állam egyikének területén jelentek meg, jogaiknak a másik állam területén való minden sértése ellen ugyanazon oltalomban és jogsegélyben fognak részesülni, mintha a jogsértés a másik állam területén megjelent valamely irodalmi vagy művészeti mű szerzője vagy ennek jogutóda ellen követettett volna el; nemkülönben az irodalmi vagy művészeti művek szerzői és jogutódaik, ha a két államterület valamelyikének honosai vagy lakói, a másik állam területén hasonlóképen jogaiknak minden sértése ellen ugyanazon oltalomban és jogsegélyben fognak részesülni, mintha a jogsértés a másik területen honos vagy lakos szerző vagy ennek jogutóda ellen követettett volna el.

Mindazonáltal ezen előnyök a szerzőket és jogutódaikat a másik területen csak azon esetben illetik meg, ha az illető mű eredete területén is törvényes oltalomban részesül, de nem tarthatnak a másik területen sem azon határidőn túl, a mely az eredet területén a szerzőknek s jogutódaiknak biztosítatik.

Ezen kifejezés „irodalmi vagy művészeti művek” alatt értendők: könyvek, röpiratok és más írói művek; színművek, zeneművek, zenés színművek, rajzművészeti, festészeti, szobrászati művek, metszetek; könyvomatok; illusztrációk; földtani és földrajzi térképek; földrajzi, helyrajzi,

természettani, mértani, építészeti és más műszaki rajzok, tervek, vázlatok és domborművek, valamint általában minden tudományos irodalmi vagy művészeti termék.

II. Cikk

A mennyiben a szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. magyar törvénycikk szerint egyes szerzői jogok biztosítása végett szükséges a nyilvános lajstromba való beiktatás; ezen beiktatások, hogy ha ezeket olyan szerzők vagy jogutódaik kérik, a kiknek jogai csupán csak a jelen szerződés alapján óvhatók meg, a cs. kir. kereskedelemi ministeriumnál Bécsben történhetnek, a hol e czélból külön lajstrom vezetendő.

Az ezen lajstromba történt bevezetések minden hónap végén kihirdetés végett a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriummal közlendők.

Ez iránt a részletesebb szabályokat a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormánya fogja rendeleti uton kibocsátani.

III. Cikk

Ezen egyezmény határozmányai azon irodalmi vagy művészeti művekre is alkalmazandók, a melyek ennek hatálybalépte előtt már léteztek.

Mindazonáltal az ezen egyezmény hatálybalépte előtt készített azon példányok, a melyeknek előállítása eddig nem tiltatott, ezentúl is terjeszthetők. Szintén használhatók még négy évig a jelen egyezmény hatálybaléptétől számítva, az ezen hatálybalépéskor meglevő többszörözési készülékek: mint tömöntvények, fametszetek és mindennemű metszett lapok, valamint könyomatú kövek, ha ezek előállítása eddig nem volt tiltva.

Az ilyen példányok terjesztése és a megjelelt készülékek további használata azonban csak az esetben engedtetik meg, ha az érdekelt félnek a jelen egyezmény hatálybaléptétől számítandó három hónap alatt előterjesztett kérelme folytán az illető kormány által a megjelelt példányok és készülékek leltározattak és különös bélyeggel elláttattak.

Jelen egyezmény hatálybalépte előtt jogosan előadott színművek, zeneművek és zenés színművek ezentúl is előadhatók.

IV. Cikk

A jelen egyezménynek a két törvényhozás helybenhagyása után mindkét állam területén egyidejűleg kell hatályba lépni; a hatálybalépés időpontját a két kormány egyetértve fogja meghatározni.

Jelen egyezmény, hatálybaléptétől számítva, tíz évig hatályban marad és ha fel nem mondatik, ezen idő lejárta után további két évre és így tovább két évről két évre hallgatagon meghosszabbítottak fog tekintetni.

A felmondásnak az egyezmény hatálya idejének lejárta előtt egy évvel kell történni.

A jelen törvény kihirdetésének napján hatályba lép.

Végrehajtásával az igazságügyi és a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerek bizatnak meg. Az egyezmény II. Cikke értelmében közlendő beiktatások kihirdettetése a horvát-szlavon-dalmátországi bánnal egyetértőleg fog eszközöltetni.

**A m. kir. ministeriumnak 2049/M. E. számú rendelete,
melylyel az irodalmi és művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalmát illetőleg a
magyar királyi kormány és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok
kormányai között létrejött egyezménynek megkötése közhírré tétetik.**

A közhírré teszi, hogy a magyar kormány az osztrák kormánnyal az irodalmi és művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalmát illetően az 1887. évi IX. törvénycikk tartalmának megfelelő egyezményt kötötte.

Az egyezmény hatályba lépésének napja 1887. július 1.

A magyar királyi kormány és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányai között az irodalmi és művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalmát illetőleg az 1887: IX. t.-cz. alapján s az abban megállapított szövegezés szerint 1887. évi május hó 10-ik napján az A) alatti mellékletben foglalt egyezmény kötöttet, mely egyezmény közös megállapodás szerint folyó 1887. évi július hó 1-én fog hatályba lépni.

Kelt Budapesten, 1887. évi június hó 7 én.

Tisza Kálmán, s. k.

A) melléklet

Egyezmény

a magyar korona országainak kormányai és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányai közt az irodalmi és művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalmát illetőleg.

A magyar korona országainak kormányai az 1887: IX. törvénycikk alapján a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányával, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányai pedig az 1887. év február 16. napján kelt (az osztrák birodalmi törvénylap 14-ik számában közzétett) törvény alapján a magyar korona országainak kormányával az irodalmi és művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalmát illetőleg a következő egyezményt köti:

(Ld. a1887. évi IX. törvénycikket)

[...]

V. cikk.

Ezen egyezmény a két állam mindegyikének területén akképen teendő közzé, hogy 1887. évi július hó 1-ső napján lépjen hatályba.
Kelt Budapesten, 1887. évi május hó 10-én.

Tisza, s. k.
Bedekovich, s. k.
Gr. Széchenyi, s. k.
Fabiny Teofil, s. k.
(P. H.)

Trefort, s. k.,
B. Orczy Béla, s. k.
B. Fejérváry Géza, s. k.
Baross, s. k.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister, f. évi 21.243. szám alatt a következő rendeletet intézte valamennyi tankerület kir. főigazgatójához.

A vallás -és közoktatási miniszter 1887. évi 8267. sz. alatt kiadott rendelete értelmében az országos közoktatási tanácshoz elbírálásra benyújtott középiskolai tankönyvek után bírálati díjat kell fizetni. Ezen díj megfizetésére vonatkozó részleteket tartalmazza az 1887. évi 21.243. számú rendelet.

Hatályba lépett 1887. július 1-jén.

F. évi 8267. sz. alatt kelt intézkedésem kapcsán, melylyel elrendeltem, hogy az országos közoktatási tanácshoz megbírálásra kerülő középiskolai tankönyvekért bírálati díj szedessék, a következőket találtam elrendelendőknék:

1. Minden tanári kar, mely valamely középiskolai tan- vagy segédkönyv engedélyezése iránt előterjesztést kíván tenni, megelőzőleg az orsz. közoktatási tanácshoz (Budapest VIII. ker. Ösz utca 9. sz.) 10 frt bírálati díjat tartozik beküldeni a könyvnek egy példányával. Ez összege a tanács hivatalos nyugtát küld az illető intézet igazgatóságának, mely nyugta a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz felterjesztendő engedélyezést kérő ügyiratokhoz csatoltatik.

2. Az orsz. közoktatási tanács a hozzá beérkező bírálati díjakról külön könyvet vezet s rólok évenként egyéb átalányaival együtt hivatalosan elszámol.

3. Ha egy s ugyanazon könyvért többfelől küldetnék be bírálati díj, csak az először érkező fog a tanácsnál megtartatni, a később érkezők oly értesítéssel fognak visszaküldetni, hogy az illető könyv engedélyezését már más intézet kérte.

4. Lényegileg nem változott új kiadású könyvekért, melyeket a tankönyvbírálati szabályzat 9. pontja értelmében a szerző vagy jogutóda felterjeszthet, a bírálati díjnak fele fizetendő.

5. Ha kiadóktól vagy magán felektől érkeznek valamely könyv bírálatra, azon célból, hogy az a tanintézetek könyvtárai számára beszerzésre vagy a tanártestületek figyelmébe ajánltassék, a közoktatási tanács a könyv megbírálása előtt a beküldőt a bírálati díj lefizetésére fel fogja szólítani.

A középiskolai tan- és segédkönyvek megbírálnak stb. ügyében 1885. évi 3887. sz. alatt kiadott rendeletem változatlanul érvényben marad; jelen rendeletem határozmányai f. évi július hó 1-vel lépnek érvénybe.

Kelt Budapesten, 1887. évi június hó 8-án.

Trefort, s. k.

1888. évi XXXI. törvénycikk **a távírda, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről**

A törvénycikk értelmében az államnak fenntartott jogok közé tartozik a távíró, a távbeszélő és a villamos jelzőberendezések felállítása és üzemben tartása. A közhatalomnak ezt a kizárólagos jogát „távírókényszernek” is nevezték. A törvény teremtette meg a későbbi rádiójog elméleti alapjait.

1. § A távírda, a távbeszélő és villamos jelzők, illetve ezeknek felállítása, berendezése és üzletbentartása, – azoknak kivételével, melyek az egyes házak belsejében, úgyszintén más köz- vagy magánterület által el nem választott telken avagy összefüggő birtokon a közhasználat kizárásával tervezetnek, s melyeknek létesítése és használata semmiféle engedélyhez kötve nincs – az államnak fenntartott jogai közé tartoznak.

Ennélfogva bárki másnak arra, hogy a magyar korona területén távírdát, távbeszélőt vagy villamos jelzőt létesíthessen, berendezhessen és üzletben tarthasson, a jelen törvényben megállapított engedélyt előzetesen kell kieszközölnie.

Az állami távírda, távbeszélő és villamos jelzők ezen jogi természetét nem változtatja meg azon körülmény, ha ezek üzlete bérbe adatnék vagy bármely egyéb módon más által gyakoroltatnék.

2. § Azon közhasználatú távírdáknak és távbeszélőknek mások részére való engedélyezése, melyek a magyar korona területén túlmenőleg tervezetnek vagy ezen területen belül egyenként tízezernél több lakossal bíró oly városokat, illetve községeket kötnének össze, melyek állami távírdával vagy állami távbeszélővel már ellátva vannak, a törvényhozást illeti meg; minden más esetben az engedélyezés a közmunka- és közlekedésügyi minister hatásköréhez tartozik.

A vasutak és más közlekedési vállalatok üzleti távírdái, távbeszélői vagy villamos jelzői iránt, úgy a múltra nézve, mint a jövőben az engedélyokmányok határozmányai mérvadóak.

Ha valamely illetén berendezésről az engedélyokmány nem rendelkezne és azt a forgalmi vállalat létesíteni kívánná, ehhez a közmunka- és közlekedésügyi minister engedélye előzetesen kieszközölni.

A minister az ily engedély feltételeit külön fogja megállapítani.

Egyebekben a jelen törvény határozmányai alkalmazandók.

Azon esetekben, midőn a közszolgálat, közbiztonság, közegészség, árvédelem, vagy tűzoltás céljaira szükséges távírda, távbeszélő vagy villamos jelző berendezések létesítéséről van szó, a közmunka- és közlekedésügyi ministernek jogában áll az engedélyezés feltételeit könnyíteni és a jelen törvény 3. §-ának egyes rendelkezéseitől eltérni.

3. § A közmunka- és közlekedésügyi minister által saját hatáskörében kiadható engedélyokiratban, a mennyiben az előző § kivételt nem tesz, minden esetre biztosítandók a következők:

1. Az állam fentartott joga.
2. Az engedély időtartama, mely a közhasználatú berendezéseknél 50 éven, a magánhasználatú berendezéseknél pedig 10 éven túl nem terjedhet.
3. Az államnak azon joga, hogy a közhasználatú berendezéseket tartozékaikkal együtt, az engedély tartamán belül is és az engedélyokiratban meghatározandó feltételek alatt beválthassa.
4. A közhasználatú berendezések az engedély lejártával összes tartozékaikkal együtt teljesen használható állapotban, ingyen és tehermentesen az állam tulajdonába mennek át.
A magánhasználatú berendezések az engedélyes tulajdonában megmaradnak. A mennyiben azoknak további, de minden egyes megújítás esetében 10 éven túl nem terjedhető fentartása, az engedélytartam utolsó évének első felében ki nem eszközöltetnék, illetve meg nem adatnék: az engedélyidő lejártá napjától számítandó 14 nap alatt lebontandók és eltávolítandók, mit ha az engedélyes tenni elmulasztana, az alábbi 11. § alkalmazható.
5. Az államrendészet érdekei.
6. A közmunka- és közlekedésügyi miniszternek azon joga, hogy a közhasználatú berendezések használati díjait megszabhassa és módosíthassa.
7. A közhasználatú berendezéseknek mindenki által egyaránt lehető használata az államrendészet által megkívánt korlátozások között (1. fent 5. pont).
8. Közhasználatú berendezéseknél az engedélyesnek azon kötelezettsége, mely szerint azon esetben, ha ugyanazon helység területén más közhasználatú távírda, távbeszélő, vagy villamos jelző berendezés léteznék, ezeknek a saját berendezésével leendő összekapcsolását a közmunka- és közlekedésügyi miniszter felhívására és az általa meghatározandó idő alatt saját költségén eszközölni tartozik.
9. Azon kikötés, hogy az engedély élők közti jogügylet útján, csak a közmunka- és közlekedésügyi miniszter engedélyével, illetve jóváhagyásával ruházható át másra.
- 4. §** Ha vagy haláleset folytán, vagy bírói árverés következtében az engedélyezett vállalat tulajdona más személyre menne át, valamint akkor is, ha az engedélyes ellen gondnokság rendeltetik, csőd nyittatik, vagy a vállalatra vagy tartozékaira végrehajtás vezetetik: ezen változások az illetékes hatóság, illetve bíróság által a közmunka- és közlekedésügyi miniszternek bejelentendők; önként értetvén, hogy ha a vállalat tulajdonjoga bármely címen új tulajdonosra menne át, ez által az engedélyokirat határozmányai változást nem szenvednek és az abban foglalt jogok és kötelezettségek érintetlenül maradnak.
A mennyiben halálozás esetében az engedély idegen állampolgárra szállna át, a közmunka- és közlekedésügyi miniszternek jogában áll az engedélyt az idegen állampolgártól azonnal elvonni vagy saját választása szerint azt követelni, hogy az üzletvezetés oly belföldi állampolgár által gyakoroltassék, kinek személyében a közmunka- és közlekedésügyi miniszter megnyugszik.
- 5. §** Az 1. és 2. § szerint az engedélyezés tárgyát képező berendezések létesítésére és üzletére vonatkozó műszaki és eljárási szabályokat a közmunka- és közlekedésügyi miniszter állapítja meg.
A huzalvezetés, felerősítés és bekapcsolás tervei a közmunka- és közlekedésügyi miniszter előző jóváhagyását igénylik.
- 6. §** Az 1881. évi XLI. törvénycikk rendelkezéseinek kiterjesztésével a távírdáknak felállításán felül a távbeszélőknek és villamos jelzőknek közhasználatra való felállítása is azon vállalatok közé soroztatik, a melyekre nézve a idézett törvénycikk értelmében kisajátításnak van helye.
A jelen törvényben tárgyalt berendezések az idézett törvény 6. §-ának rendelkezése alól kivételnek.
A közutaknak, utcáknak és tereknek közhasználatú távírdák, távbeszélők, vagy villamos berendezések felállítására vagy áthelyezésére történő igénybevételének módozatait –

figyelemmel a közlekedés akadálytalan fentartására – a közmunka- és közlekedésügyi minister esetről-esetre állapítja meg.

Ezen megállapítást megelőzőleg a törvényhatósági joggal bíró városok területén a közmunka- és közlekedésügyi minister küldöttjének vezetése alatt bejárás tartandó, melyhez a Budapest szab. kir. fővárost érdeklő esetekben a fővárosi közmunkatanács, a főváros közönsége és a fővárosi állami rendőrség, a többi törvényhatósági joggal bíró vagy legalább 10,000 lakossal bíró rendezett tanácsú városok területét illetőleg az illető törvényhatóság és rendőri hatóság, illetve az említett rendezett tanácsú városoknál a polgármester meghívandó. E bejárás eredménye felett a közmunka- és közlekedésügyi minister határoz.

Midőn valamely állami berendezés létesítését a nevezett minister közérdekből sürgősnek jelenti ki, az előbbi pontban említett bejárás mellőzhető.

7. § A ház- és földtulajdonosok és birtokosok kártérítés nélkül eltérni tartoznak, hogy a közhasználatú távírdák, távbeszélők és villamos jelzők huzalai épületeik és földjeik felett a légűrben a közmunka- és közlekedésügyi minister által esetről-esetre megállapítandó magasságban, a vállalat költségére elvezetessenek oly módon, hogy ez által az ingatlanok korlátlan használatában akadályozva ne legyenek.

A mennyiben építkezések vagy átalakítások miatt a légűrben vezetett huzaloknak magasabbra helyezése válnék szükségessé: ez az ingatlan tulajdonosának vagy birtokosának bejelentésétől számított 45 nap alatt a vállalat által saját költségére foganatosítandó.

8. § A közhasználatú távírdák, távbeszélők és villamos jelzők huzalainak a vállalat költségére az épületekre vagy azok tetőzetére való felerősítését és bekapcsolását, valamint az ingatlan korlátlan használatának akadályozása nélkül a föld alatt elvezetését, az épület- és földtulajdonosok és birtokosok eltérni kötelesek; azonban a huzaloknak felerősítése vagy bekapcsolása avagy a föld alatt való elvezetése által okozott káraiknak megtérítését, illetve az előbbi állapot helyreállítását követelhetik.

Az épület lebontása, átalakítása, felemelése vagy új épület létesítése esetében, az épületre vagy annak tetőzetére felerősített vagy bekapcsolt, illetőleg a föld alatt elvezetett huzalok az ingatlan tulajdonosának vagy birtokosának bejelentésétől számított 45 nap alatt a vállalat által saját költségére eltávolítandók, illetőleg áthelyezendők.

9. § A 7. és 8. § második bekezdésében említett bejelentés módzatait, valamint a bejelentéstől számított 45 nap sikertelen eltelte után a huzalok eltávolításánál követendő eljárást a közmunka- és közlekedésügyi minister az igazságügyi miniszterrel, illetőleg Horvát-Szlavonországok bánjával egyetértőleg kiadandó rendelet útján állapítja meg.

A 8. § eseteiben igényelhető kártalanítást, ha az érdekelték között egyezség nem jő létre, a bíróság állapítja meg. A huzalvezetés berendezése alkalmával okozott károk eseteiben a kártalanítás megállapítására az 1881. évi XLI. tc. II. és IV. fejezetének szabályai megfelelően alkalmazandók, s az e végből szükségeseknek mutató eljárás különös szabályokat a közmunka- és közlekedésügyi minister, rendeleti úton állapítja meg.

A később okozott károk megtérítése egyezség hiányában a törvény rendes útján követelhető.

10. § Az állami távírdák, távbeszélők és villamos jelző berendezések törvényhatósági vagy községi adópótlékokkal vagy bármely más járulékokkal és illetékekkel meg nem terhelhetők. Ily állami berendezések bérleti azonban épen úgy, mint a hasonnemű közhasználatú vállalatok engedélyesei is, ebbeli tiszta jövedelmük után a fennálló adózási törvények értelmében úgy az állami adókat, mint az ezek után kivetett törvényhatósági vagy községi pótlékokat viselni tartoznak.

Kivételnek ezen rendezés alól a közszolgálat, közbiztonság, közegészség, az árvédelem vagy tűzoltás és egyéb hasonló célokra engedélyezett berendezések, melyek után semmiféle adó vagy illeték nem szedhető.

11. § A ki közterület által, vagy mások tulajdonát képező magánterület által elválasztott telkén vagy birtokán előzetes engedély nélkül távírda, távbeszélő vagy villamos jelző berendezést létesít, vagy engedély nélkül fentart, vagy a ki a magánhasználatú távírdát a magánhasználat természetével ellenkező módon használja, kihágást követ el és a közmunka- és közlekedésügyi miniszternek illetve megbízott közegének indítványára 50 forinttól 300 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ezen kihágás eseteiben a kihágások tekintetében illetékes királyi bíróságok ítélnek.

A közmunka- és közlekedésügyi miniszter az engedély nélkül létesített berendezést az illető közigazgatási (rendőri) hatóság útján azonnal lezáratja, egyszersmind a berendezőt felhívja, hogy a berendezést a felszólítás vétele napjától számítandó 8 nap alatt távolítsa el, mit ha meg nem tenne, e berendezés a panaszolt fél költségére ugyancsak a rendőri hatóság által azonnal eltávolítandó lesz.

A kihágás jogerejű megállapítása után a fél tulajdonát képező berendezési és felszerelési anyagok az eljáró hatóság által el is árverezhetők és a befolyandó összeg a pénzbüntetés és az eljárási költségek fedezésére fordítandó.

12. § Azon büntető határozatok, melyek a távírdák megrongálói ellen a közbiztonság szempontjából a büntető törvényekben alkottattak s érvényben fennállanak, a távbeszélők és villamos jelzők megrongálóival szemben is érvényesek, illetve ezekre is kiterjesztetnek.

13. § A magyar korona területén netán már létező engedélyezés alá eső és nem az eddig érvényben volt szabályrendeletek alapján létesített távírda, távbeszélő, vagy villamos jelző berendezések birtokosai a jelen törvény életbelépése napjától számítandó 45 nap alatt tartoznak a közmunka- és közlekedésügyi miniszterhez engedélyért folyamodni, minek elmulasztása esetén, vagy ha a miniszter az engedélyt megtagadná, köteles a birtokos a fenti határidő lejártával, illetve az elutasító miniszteri rendelet vétele napjától 8 nap alatt az egész berendezést saját költségén eltávolítani, ellenkező esetben az előző 11. § határozmányai alkalmazandók.

14. § A közterületeken a villanyvilágítások, úgyszintén bármely másféle villanyvezetékek csak úgy létesíthetők és helyezhetők el, hogy azoknak berendezése és nevezetesen a villamáramnak vezetése által a közhasználatú távírdák, távbeszélők és villamos jelzők működése meg ne akadályoztassék és meg ne zavartassék.

E végből a villamvilágítási vagy egyéb villamvezetési berendezések, kiviteli, valamint azoknak később bármikor célba vett módosításának, kiegészítésének stb. tervei a közmunka- és közlekedésügyi minisztert előző jóváhagyása alá terjesztendők.

Ha a miniszter a tervek és jelesen a vezeték-elhelyezés módjának megbírálása alapján arról győződne meg, hogy a vezeték elhelyezése és általában a tervezet kivitele, a már létező közhasználatú távírda, távbeszélő, vagy villamos jelző működését megakaszthatná, vagy megzavarhatná, úgyszintén azon esetben, midőn ezen hátrányok utólag, azaz: akkor keletkeznének, mikor a villamvilágítás vagy más célú villamvezetés már működésben van, megkövetelheti, hogy az, a ki a villamos világítást, vagy az egyéb villamos vezetést létesíteni kívánja, illetve fentartja, saját költségén a terveket, illetve a vezeték elhelyezését kellően módosítsa, áthelyezze és mindazon óvintézkedéseket fogantatba vegye, melyeket a miniszter elrendel.

Az ellen, a ki a közmunka- és közlekedésügyi miniszter előző jóváhagyása, vagy a miniszter által a fenti bekezdés értelmében támasztott kívánság fogantatosítása nélkül létesít, módosít, vagy fentart villamos világítást, avagy egyéb villamvezetési berendezést, a jelen törvény 11. §-ában körülírt büntetés és eljárás alkalmazandó.

15. § A jelen törvény a törvénytarban történő megjelenése napján lép életbe és az igazságügyi miniszterrel és Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértő végrehajtásával, a közmunka- és közlekedésügyi miniszter bíztatik meg.

**A kereskedelemügyi m. kir. ministernek 5829. számú rendelete,
a hírlapjegy-kedvezménynek az ingyen járó hirdetményes időszaki lapokra
való kiterjesztése tárgyában.**

Az 1890. február 19-én kelt rendelet a hazai sajtótermékek terjesztése érdekében a hírlapjegy-kedvezményt kiterjeszti a belföldön vagy Ausztriában időnként megjelenő, rendszerint ingyen terjesztett nyomtatott hirdetményekre.

A hazai sajtó, ipar stb. termékeinek lehető terjesztése érdekében, ezennel kiterjesztem a hírlapjegy-kedvezményre való igényt az egyes könyvkereskedők, iparosok, kereskedők, gyárosok stb. által, vagy csupán saját üzletük, vagy egész üzletcsoportok érdekében időnkint kiadatni és, nagyobb részt előfizetés nélkül ingyen kiosztatni szokott nyomtatott hirdetményekre, ha

a) e sajtótermékek a magyar szent korona területén vagy Ausztriában rendes időközökben megjelennek, illetve postára adatnak, és vagy a belföldre, vagy Ausztriába szólnak; s ha

b) megfelelő elnevezés, valamint a felelős szerkesztőnek minden egyes példányon való megjelölése által az időszaki folyóirat jellegét öltötték.

A hírlapjegy-engedély kieszközlésére és a hírlapjeggyel való bérmentesítés módozataira vonatkozó szabályok a sajtótermékek ezen fajtájára is változatlanul érvényesek.

Kelt Budapesten, 1890. évi február hó 19-én.

Baross Gábor, s. k.

**A m. kir. belügyministernek 414/el. szám alatt valamennyi
törvényhatósághoz intézett körrendelete,
az 1848. évi XVIII. törv.-czikkbe becikkelyezett »sajtótörvény« IV. fejezete 39.
§-ában foglalt rendelkezések megszegésének minősítése, s az azok ellen vétő
nyomdatulajdonosok megbüntetése tárgyában.**

A m. kir. belügyminiszternek [1891. évi] 414/el. szám alatt valamennyi törvényhatósághoz intézett körrendelete 100 forintig terjedő pénzbüntetéssel, illetve akár 15 napig terjedő elzárással rendeli büntetni azt a nyomdatulajdonost, aki a Sajtótörvényben meghatározott bejelentési, valamint nyilvántartási kötelezettségének nem tesz eleget.

Az 1848. évi XVIII. t.-czikk IV. fejezete 39. §-a szerint minden nyomdabirtokos tartozik lakását és sajtóinak helyét az illető törvényhatóság elnökének bejelenteni; ezenkívül köteles egy átzsinórozott és elnökileg lepecsételt könyvet tartani, melybe mindenféle kis és nagy nyomtatvány elkészültének ideje, továbbá alakja, czíme vagy ismertető tartalma, a kötetek, példányok, ívek száma bejegyzendő.

A törvény ezen rendelkezéseire való tekintettel, az 1879. évi XL. t.-czikk 1. §-a alapján rendelem:

A ki az 1848. évi XVIII. t.-cikk 39. §-ában foglalt rendelkezések bármelyikének nem tesz eleget, kihágást követ el és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha az utolsó pénzbüntetés lefizetésétől vagy az azt helyettesítő elzárás kiállításától két év nem múlt el, tizenöt napig terjedhető elzárással és egyszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Végül felhívom a törvényhatóságot, hogy ezen rendeletet azonnal közzé tegye közhírré.

Kelt Budapesten, 1891. évi február hó 8-án.

Gr. Szapáry, s. k.

**A m. kir. igazságügyministernek 16.352. szám alatt valamennyi kir. bírósághoz, kir. főügyészséghez, kir. ügyészséghez és valamennyi törvényhatósághoz intézett körrendelete,
a sajtóperekben hatósági körrel felruházott törvényszékeknek újabb szervezése és azok sajtóbírói kerületeinek újabb beosztása tárgyában.**

Korábbi rendelkezések hatályon kívül helyezése mellett az 1890. évi XXV. törvénycikk alapján szervezett tizenegy királyi ítélőtábla székhelyén lévő királyi törvényszékek kapnak hatáskört a sajtó útján elkövetett és esküdtszék elé utalt büntetendő cselekmények vonatkozásában, főszabály szerint az 1892. május 28-án kelt és 1893. január 1-jén hatályba lépett rendelet értelmében.

A magyar királyi ministerium az elsőfolyamodású királyi törvényszékek és királyi járásbírók életbeléptetéséről szóló 1871: XXXII. törvénycikk 3. §-ában nyert felhatalmazás erejénél fogva az elsőfolyamodású királyi törvényszékek és járásbírók székhelyeinek megállapítása tárgyában 1871. évi július hó 10-én kiadott rendelet 5. §-ának, továbbá a királyi elsőfolyamodású bíróságok újabb szervezése tárgyában 1875. évi július hó 31-én 2722. I. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet 7-ik §-ában és az 1876. évi április hó 15-én 1423. I. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet 5. §-ában a sajtóbírókra vonatkozólag foglalt intézkedéseknek, végül a nagyszebeni kir. törvényszék esküdtszéki sajtóbírói hatósági körének megszüntetése tárgyában 1885. évi június hó 29-én 31.482. I. M. szám alatt kelt körrendelet hatályon kívül helyezése mellett, a következőket rendeli:

1. A sajtó útján elkövetett és esküdtszék elé utalt büntetendő cselekmények fölött bírói hatósági körrel 1893. évi január hó 1-étől kezdve az 1890: XXV. törvénycikk alapján szervezett tizenegy királyi ítélőtábla székhelyén székelő kir. törvényszékek, Budapesten a budapesti királyi törvényszék büntető osztálya ruháztatnak fel.

2. A fiemei, fehértemplomi, karánsebesi és pancsovai királyi törvényszékeknek kivételes sajtóbírói hatásköre – esküdtszék kizárásával – továbbra is fentartatik.

3. A királyi ítélőtáblák székhelyén létező törvényszékeknek sajtóbírói területköre az eme székhelyen levő királyi ítélőtábla kerületére terjed ki, kivéve a budapesti és a temesvári királyi törvényszékeket, melyek közül az előbbinek sajtóbírói hatásköre a fiemei királyi törvényszék területének kivételével a budapesti kir. ítélőtábla területére, utóbbié pedig a lugosi

és temesvári királyi törvényszékek, valamint a dettai, oraviczabányai, szászka-bányai és verseczi királyi járásbíróóságok területére terjed ki.

A fiumei kir. törvényszék kivételes sajtóbíróági hatósági köre Fiume sz. kir. városra és annak kerületére; a fehértemplomi királyi törvényszéké a fehértemplomi, károlyfalvi és kubini királyi járásbíróóságoknak területére, végre a karánsebesi és pancsovai kir. törvényszéké ugyanezen királyi törvényszékeknek területére terjed ki.

4. Az aradi és szombathelyi királyi törvényszékeknek esküdtszéki sajtóbíróági hatásköre 1892. évi december hó 31-ével megszüntetettik és az év végén az aradi királyi törvényszék előtt folyamatban levő sajtóperek a nagyváradi, a szombathelyi királyi törvényszéknél folyamatban levők pedig a győri királyi törvényszékhez teendők át.

A többi sajtóbíróágoknál a fentebbi határnapon folyamatban levő sajtóperek, tekintet nélkül a sajtóbíróági területkörben esetleg beállt változásra, ama sajtóbíróágnál folytatandók és fejezendők be, a melynél folyamatba tétettek.

5. Jelen rendelet 1893. évi január hó 1-én lép hatályba.

Kelt Budapesten, 1892. évi május hó 28-án.

Szilágyi, s. k.

A titeli és a józseffalvi kir. járásbíróóságok területének sajtóbíróági beosztása.

[A 22.563/1892. I. M. számú rendelet.]

Az igazságügyminiszter megerősíti, hogy 16.352/1892. I. M. szám alatt kibocsátott körrendeletből a titeli és józseffalvi (zsablyai) kir. járásbíróóságokra az következik, hogy a szegedi kir. törvényszéknek sajtóbíróági területköre azokra is kiterjed.

A kir. igazságügyminiszter fölvetett kérdés folytán kijelentette, hogy abból, miszerint a f. évi május hó 28-án 16.352. I. M. szám alatt kibocsátott körrendeletben (a szegedi kir. ítélőtábla kerületéhez tartozó újvidéki kir. törvényszékhez beosztott) titeli és józseffalvi (zsablyai) kir. járásbíróóságok területén esetleg elkövethető sajtó vétségek feletti bíraskodás tekintetében különleges intézkedés nem foglaltatik: csak azon következtetés vonható le, hogy a szegedi kir. törvényszéknek sajtóbíróági területköre a titeli és józseffalvi kir. járásbíróóságok területére is kiterjed. E két járásbíróág területén esetleg elkövetett sajtóvétségekre nézve azonban a szegedi kir. törvényszék mint sajtóbíróág a királyi bíróságok újjászervezése tárgyában 1876. évi 1.423. I. M. E. szám alatt (R. T. 77. 1.) kiadott rendelet 6-ik §-ában is elfogadott elvi álláspontnak megfelelően az 1872. évi október hó 8-án 31.729 I. M. szám alatt (R. T. 352. 1.) kibocsátott rendelet XIV. cikkének második bekezdése, illetőleg az 1873: XXVII. törvénycikk 16. §-a által fentartott 1862. évi december hó 17-én kelt sajtószabályok alkalmazásával lesz köteles eljárni.

3.961. számú BM. körrendelet.

Valamennyi vármegye alispánjának és valamennyi törvh. város polgármesterének. (Az erdélyi vármegyék, valamint Pancsova, Kolozsvár és Maros-Vásárhely város kivételével.)

Az 1892. évi október 6-án kelt rendelet értelmében a törvényhatóságok kötelesek a lapindításra vonatkozó bejelentéseket időközönként a sajtóügyi közvádlónak is megküldeni.

A sajtóügyi kerületi közvádlónak, hogy eleget tehessen az időszaki lapok tartalmának ellenőrzése tekintetében fennálló kötelességének, és hogy felmerülhető törvényszegések megtorlása céljából a szükséges lépéseket haladéktalanul megtehesse, tudomásul kell bírnia az időszaki lapok megjelenéséről már megindításuk idejében és ismernie kell azon egyéneket, kik felelősségre vonhatók. Utasítom ennél fogva (címedet), hogy az 1848. évi XVIII. t.-cz. 30. §-ának 1. pontja értelmében a hírlapok és folyóiratok megindítása tárgyában benyújtott nyilatkozatok tartalmát az illetékes sajtóbírószági kerület közvádlói teendőit teljesítő kir. ügyészséggel esetről-esetre haladéktalanul közölje.

Budapesten, 1892. évi október hó 6-án

37.645/1892. I. M. sz. rendelet.

Időszaki lapok megindítására nézve az 1848: XVIII. t.-cz. 30. §-ához képest beadandó nyilatkozatoknak az illetékes sajtóügyi közvádlóval való közlése.

A belügyminiszter felszólít az 1892. évi 3961. eln. számú rendeletének pontos betartására.

A sajtóügyi kerületi közvádlónak, hogy eleget tehessen az időszaki lapok tartalmának ellenőrzése tekintetében fennálló kötelességének és hogy a felmerülhető törvényszegések megtorlása céljából a szükséges lépéseket haladéktalanul megtehesse, tudomással kell bírnia az időszaki lapok megjelenéséről már megindulásuk idejében és ismernie kell azon egyéneket, kik felelősségre vonhatók. A kir. belügyminister úr 1892. évi 3961. eln. számú rendeletével utasította ennél fogva – az erdélyrészi törvényhatóságok és Pancsova város kivételével – a vármegyei és városi törvényhatóságok alispánjait illetőleg polgármestereit, hogy az 1848: XVIII. t.-cz. 30. §-ának 1. pontja értelmében a hírlapok és folyóiratok megindítása tárgyában benyújtott nyilatkozatok tartalmát az illetékes sajtóbírószági kerület közvádlói teendőit teljesítő kir. ügyészséggel esetről-esetre haladéktalanul közöljék.

1324. számú BM. körrendelet.
Valamennyi vármegye alispánjának és th. joggal felruházott város
polgármesterének.
(Budapest kivételével.)

Az 1893. évi április 30-án kelt rendelet szabályozza a hírlapi biztosíték kicserélésének módját, annak figyelembevételével, hogy feleslegesen egyszerre két biztosíték ne legyen lekötve, valamint, hogy biztosíték nélkül se maradjon az arra kötelezett lap.

A politikai tartalmú időszakos lap után az 1848: XVIII. t.-cz. 30. §-a értelmében letett biztosíték kezelése körül azon kérdést illetőleg, hogy ha a lapért letett óvadék a nélkül, hogy a lap megszűnt volna, az óvadékot letevő által visszavonatik, de a szerkesztő vagy a kiadó a törvénynek megfelelő újabb óvadékot nyújt: vajjon ez esetben meddig terjed a korábbi és már visszavont óvadék szavatolási kötelezettsége, s mely időtől kezdődik az újabban letett s tényleg létező biztosíték? – a törvény nem rendelkezvén, a gyakorlat abban állapodott meg, hogy a szavatosság azon biztosítékot terheli, mely a megtorlás tárgyát képező cikk megjelenésének idejében az illető hírlap óvadékát képezte. E gyakorlatnál fogva tehát a felmondott biztosíték nem adatott vissza a felmondás, illetve kicserélés napján azonnal, hanem visszatartatott a hivatalbeli megtorlás alá eső sajtó vétségére nézve az 1848: XVIII. t.-cz. 20. §-ában megállapított 6 hónapi elévülési idő leteltéig, vagy ha ez idő alatt a felmondott és kicserélt biztosíték szavatossága idejében megjelent hírlapi közlemény miatt sajtóper indítatott, addig, a míg a sajtóper végleg be nem fejeztetett és az esetleg kiszabott pénzbüntetés le nem fizettetett.

Az ekkép gyakorlatba vett eljárás azt eredményezheti, hogy egy lap után több biztosíték lehet lekötve, holott az idézett törvénycikk csak egyet kíván. Minthogy ezt az állapotot kívánatosnak és indokoltnak nem tartom, mert az csak bonyodalmat és az érdekelteknek vagyoni hátrányt okozhat a nélkül, hogy arra az igazságszolgáltatás céljai megvalósítása végett szükség volna: a hírlapbiztosíték visszaadása, illetve kicserélése körül eddig kifejtett gyakorlatot oda módosítandónak találtam, hogy a kicserélt biztosíték visszaadására nézve az elévülési idő, vagy az a körülmény, hogy a hírlapban a kicserélt biztosíték szavatossági ideje alatt megjelent közlemény miatt sajtó eljárás van folyamatban, akadályul ne szolgáljon. Nehogy azonban az eddigi gyakorlat elhagyása valami jogsérelmet okozzon, utasítom czímedet, hogy jövőre minden hírlapi biztosíték kicserélésénél oly feltétel mellett fogadja el az újabb biztosítékot, hogy az az illető hírlapért feltétlenül, tehát a letétel előtti időről is szavatol. Ezen feltétlen szavatosság azonban oly figyelmeztetéssel tudatandó az új biztosíték letevőjével, hogy az esetre, ha a kitűzendő záros határidőben ezen feltétlen szavatosság ellen észrevételeit (czímedhez) be nem nyújtja, a feltétlen szavatosságba beleegyezettnek fog tekinteni s a régi biztosíték annak, a ki azt visszavonta, ki fog adatni, ellenkező esetben pedig – vagy is ha az új biztosíték feltétlen szavatossága kifogásoltatnék, – az új biztosíték nem fog elfogadtatni. Önként értetik, hogy a letett hírlapi biztosíték visszaszolgáltatása vagy kicserélése ezentúl is minden egyes esetben a m. kir. belügyministeriumtól kinyert engedély alapján eszközölhető.

Budapesten, 1893. évi április hó 30-án.

1894. évi X. törvénycikk
az irodalmi vagy művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalma végett
Nagy-Britániával 1893. évi április 24-én Bécsben kötött államszerződés
beczikkelyezése tárgyában

Az irodalmi vagy művészeti művek szerzői és jogutódaik, ideértve a kiadókat is, a szerződőfelek országaiban kölcsönösen azokat az előnyöket élvezik, amelyeket ott a törvény az irodalmi vagy művészeti művek oltalmára nyújt vagy nyújtani fog. Hasonlóképen az irodalmi vagy művészeti művek szerzői és jogutódaik, akik az egyik szerződőfélnek alattvalói, vagy az egyiknek országaiban laknak, a másik szerződőfél országaiban ugyanazt az oltalmat és jogi segínyt élvezik jogaiknak minden sértése ellen, mintha annak az államnak volnának alattvalói vagy lakosai, a hol a jogsértés történt. A jelen szerződés rendelkezései semmi tekintetben sem csorbíthatják a szerződő feleknek azt a jogát, hogy bármely mű vagy termék terjesztését, előadását, kiállítását vagy elárusítását a belföldi törvényhozás vagy rendészet intézkedéseivel felügyelet alá helyezhessék vagy megtilthassák.

A szerződés rendelkezései nem alkalmazandók a külön felsorolt brit gyarmatokra és külbirtokokra.

A szerződés rendelkezései a hatályba léptének napja előtt előállított irodalmi vagy művészeti művekre is alkalmazandók, a szerződésben meghatározott korlátozásokkal.

A szerződés tíz éven át hatályban marad. Azt követően az hatályban marad valamelyik fél megszüntetésre vonatkozó bejelentésétől számított egy év elteltével.

Ő Felsége Ausztria császára és Magyarország apostoli királya és ő Felsége Nagy-Británia és Írhon egyesült királyság királynője, India császárnője közt, az irodalmi vagy művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalma végett 1893. évi április hó 24-én Bécsben kötött államszerződés, miután az országgyűlés elfogadta és utóbb a szerződő felek szokott módon megerősítették, ezennel az ország törvényei közé iktattatik.

Szövege a következő:

Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya, és
Ő Felsége Nagy-Británia és Írhon egyesült királyság királynője, India császárnője stb.,
azon óhajtól indítatva, hogy a legteljesebb módon biztosítsák egymás országaiban az irodalmi vagy művészeti művek szerzőinek vagy jogutódjaiknak jogait, e végett szerződés kötését határozták el és teljhatalmazottaikká kinevezték, még pedig:

[következik a meghatalmazottak megnevezése]

a kik jó és kellő alakban kiállított teljhatalmazásaik közlése után, a következő czikkeken állapodtak meg:

I. Cikk

Az irodalmi vagy művészeti művek szerzői és jogutódaik, ideértve a kiadókat is, a magas szerződőfelek országaiban kölcsönösen azokat az előnyöket élvezik, a melyeket ott a törvény az irodalmi vagy művészeti művek oltalmára nyújt vagy nyújtani fog.

Ennek folytán olyan irodalmi vagy művészeti művek szerzői, a mely művek az egyik magas szerződő fél országaiban tétettek közzé először, úgyszintén az ilyen szerzőknek jogutódai, a másik magas szerződőfél országaiban ugyanazon oltalomban és jogi segínyben részesülnek

jogaiknak minden sértése ellen, mintha a mű először abban az országban tétetett volna közzé, a hol a jogsértés történt.

Hasonlóképpen az irodalmi vagy művészeti művek szerzői és jogutódaik, kik az egyik magas szerződéfélnak alattvalói, vagy az egyiknek országaiban laknak, a másik szerződéféln országaiban ugyanazt az oltalmat és jogi segílyt élvezik jogaiknak minden sértése ellen, mintha annak az államnak volnának alattvalói vagy lakosai, a hol a jogsértés történt.

Ezek az előnyök kölcsönösen a szerzők és jogutódaik részére csak az esetre vannak biztosítva, ha a kérdéses művet annak az államnak törvényei, a hol a mű először tétetett közzé, szintén védik és az oltalom tartama a másik országban nem haladhatja meg azt az időt, melyet a szerzők és jogutódaik részére az az ország nyújt, a hol a mű először tétetett közzé.

II. Cikk

A fordítás joga, részét képezvén a szerzői jognak, a fordítás jogának oltalma is biztosítva van a jelen szerződésben megállapított föltételek alatt. Ha a jelen szerződés alapján ő brit Felsőseinek országaiban oltalmat élvező mű, megjelenési évének eltelté után tíz esztendő alatt angol fordításban nem tétetett közzé, a mű angolra való fordításának joga az említett országokban a mű szerzőjét kizárólagosan többé nem illeti.

Ha valamely könyv részenként tétetik közzé, a fentemlített tíz évi időtartam minden egyes rész megjelenési évének elteltével kezdődik.

III. Cikk

Jogosult fordítások úgy védetnek, mint az eredeti művek. Részesülnek e szerint azon teljes védelemben, melyet a jelen szerződés az eredeti művek jogosulatlan többszörözése ellen nyújt.

Magától értetik, hogy ha valamely mű lefordításának joga már mindenkit megillet, a fordító nem ellenezheti, hogy ugyanazt a művet mások is lefordítsák.

IV. Cikk

Az „irodalmi vagy művészeti művek” kifejezése alatt értendők: könyvek, röpiratok és minden más írói művek; színművek vagy zenés színművek, zeneművek szöveggel vagy szöveg nélkül; rajzművészeti, festészeti, szobrászati művek és metszetek, könyvomatok, illusztrációk, földrajzi térképek, földrajzi, helyrajzi, építészeti vagy általában tudományos tervek, vázlatok és domborművek; valamint általában az irodalmi, tudományos vagy művészeti körbe tartozó minden termék, melyet a nyomtatásnak vagy többszörözésnek bármely módján közzé lehet tenni.

V. Cikk

A brit birodalomban és az osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyságok- és országokban a jelen szerződéssel biztosított jogok élvezete csakis azoknak a föltételeknek és alakszerűségeknek betöltésétől függ, a melyeket annak az államnak törvénye állapít meg, a hol a mű először megjelent; és további alakszerűségek vagy föltételek nem kívántatnak meg a másik országban.

Következésképpen nem szükséges, hogy a mű, mely az egyik országban törvényes oltalomban részesül, beiktattassék vagy abból példányok tétessenek le a másik országban oly célból, hogy sértések ellen azt a jogi segílyt nyerje, melyet a másik ország nyújt a területén először közzétett műveknek.

A magyar korona országaiban ellenben e jogok élvezete attól függ, hogy be legyenek töltve azok a föltételek s alakszerűségek, melyeket Nagy-Britaniának s azok is, melyeket Magyarországnak törvényei és rendeletei szabnak meg.

VI. Cikk

Hogy a jelen szerződés által oltalmazott művek szerzői az ellenkező bebizonyításáig ilyenekül tekintessenek s ennek folytán a másik állam bíróságai előtt a szerzői jog sértése miatt eljárást indíthassanak: elég, ha nevük a művön a szokásos módon ki van téve.

A bíróságok azonban kétség esetén oly további bizonyítékok szolgáltatását követelhetik, a minőket az illető ország törvényei kívánnak.

Ha a mű a szerző nevének kitétele nélkül vagy álnév alatt jelent meg, a szerzőt illető jogok érvényesítésére a művön megnevezett kiadó van jogosítva.

Ő tekintendő más bizonyíték hiányában a meg nem nevezett vagy álnévű szerző jogutódjának mindaddig, míg a szerző vagy jogutódja ki nem jelenti és be nem bizonyítja jogait.

VII. Cikk

A jelen szerződés rendelkezései semmi tekintetben sem csorbíthatják a magas szerződő feleknek azt a jogát, hogy bármely mű vagy termék terjesztését, előadását, kiállítását vagy elárusítását a belföldi törvényhozás vagy rendészet intézkedéseivel felügyelet alá helyezhessék vagy megtilthassák.

A magas szerződőfelek mindenike fentartja magának azt a jogot is, hogy megtilthassa oly művek behozatalát saját területére, a mely művek a belföldi törvények vagy más államokkal fennálló egyezmények értelmében tiltott többszörösítéseknek vannak nyilvánítva, vagy ilyeneknek fognak nyilváníttatni.

VIII. Cikk

A jelen szerződés rendelkezései a hatályba léptének napja előtt előállított irodalmi vagy művészeti művekre is alkalmazandók, de a következő szabályokban körülírt korlátozások közt:

A) Az osztrák-magyar monarchiában:

A jelen szerződés hatálybalépte előtt elkészített példányok, a melyeknek előállítása eddig meg volt engedve, jövőben is forgalomba hozhatók.

Hasonlóképen a többszörözési készülékek, mint tömöntvények, fametszetek és mindennemű metszett lapok, valamint könyomatu kövek, ha mindezek előállítása eddig nem volt tiltva, a jelen szerződés hatályba léptétől számított négy év alatt továbbra is használhatók.

Az ilyen példányok terjesztése és az említett készülékek használata azonban csak abban az esetben van megengedve, ha az érdekelt félnek a jelen szerződés hatályba léptétől számítandó három hónap alatt előterjesztendő kérelme folytán az illető kormány az említett példányokat és készülékeket leltározhatta és különös bélyeggel elláttatta.

A jelen szerződés hatálybalépte előtt jogosan előadott színművek és zenés színművek vagy zeneművek jövőben is előadhatók.

B) Nagy-Británia és Írhon egyesült királyságban olyan irodalmi vagy művészeti mű szerzője vagy kiadója, a mely mű a jelen szerződés hatályba léptének napja előtt jelent meg először: jogának megsértése ellen minden törvényes segélyre fel van jogosítva; de ha a jelen szerződést hatályba léptető kormányrendelet kihirdetésének napja előtt bárki is jogosan tett közzé valamely művet az egyesült királyságban, azok a jogok vagy érdekek, a melyek ilyen közzétételből származnak vagy ezzel kapcsolatosak – a mennyiben az említett napon még fennállanak és értékkel bírnak – meg nem szűnnek és rövidséget nem szenvednek.

IX. Cikk

A jelen szerződés rendelkezései alkalmazandók ő brit Felségének összes gyarmataira és külbirtokaira, kivéve a következőket:

India,	Victoria,
Canada területe,	Queensland,
Newfounland,	Tasmania,
Cap-föld,	South-Australia,

Natal,
New-South-Wales,

Western-Australia,
New-Zealand.

Mindazonáltal a jelen szerződés rendelkezései alkalmazandók lesznek a fentnevezett gyarmatok és külbirtokok közül azokra, a melyekre nézve ezt ő brit Felségének ő császári és apostoli királyi Felségénél levő képviselője a jelen szerződés megerősítésére vonatkozó okmányok kicserélésének napjától számított két éven belül bejelenti.

X. Cikk

A jelen szerződés a megerősítésre vonatkozó okmányok kicserélésének napjától számított tíz éven át hatályban marad; és az esetben, ha tizenkét hónappal az említett tíz évi időtartam lejártá előtt a két magas szerződő fél közül egyik sem jelenti ki szándékát a jelen szerződés megszüntetésére: az hatályban marad egy éven át attól a naptól számítva, a melyen a magas szerződőfelek bármelyike ily kijelentést tesz.

Ő brit Felsége kormányának hasonló módok között arra is joga van, hogy az egyezményt a IX. Cikkben említett gyarmatok és külbirtokokra külön-külön felmondhassa.

XI. Cikk

A jelen szerződés meg fog erősíttetni és a megerősítésére vonatkozó okmányok, mihelyt lehetséges, Bécsben ki fognak cseréltetni. A szerződés hatályba lép tíz nappal a magas szerződőfelek törvényei által megszabott alakszerűségeknek megfelelő kihirdetése után.

Ennek hiteléül az illető teljhatalmazottak a jelen szerződést aláírták és pecsétjeikkel ellátták.

[Aláírások]

1651. számú BM. körrendelet. *Valamennyi törvény-hatóság elnökének.*

Az 1894. április 19-én kelt rendelet értelmében a törvényhatóságok kötelesek a lapindításra vonatkozó bejelentésekről a belügyminisztert aznap tájékoztatni.

Tapasztalván, hogy az időszaki lapok megindításáról a vezetésem alatt álló m. kir. belügyministeriumhoz teendő jelentések késedelmesen érkeznek fel, felhívom a (címet) hogy jövőben valamely időszakilap megindításáról hozzám még ugyanazon napon, midőn az a (címnél) bejelentetik, a vonatkozó iratok felterjesztése mellet tegyen jelentést.

Ezen rendeletem pontos foganatosításáért a (címet) személyesen felelőssé teszem.

Budapesten, 1894. évi április hó 19-én.

**A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 29.756. számú rendelete,
az irodalmi vagy művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalma végett
Nagy-Britanniával 1893. évi április hó 24-én kötött és az 1894. évi X.
törvényczikkbe foglalt államszerződés VIII. cikkének végrehajtása tárgyában.**

*Az irodalmi vagy művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalma végett Nagy-Britanniával kötött szerződés hatályba lépte (1894. május 11.) előtt elkészített példányok, amelyeknek előállítása eddig engedélyezett volt, jövőben is forgalomba hozhatók. Hasonlóképen a többszörözési készülékek, mint a tömöntvények, fametszetek és mindennemű metszett lapok, valamint könyomatú kövek, ha mindezek előállítása eddig nem volt tiltva, a szerződés hatályba léptétől számított négy éven belül továbbra is használhatók. Az ilyen példányok további terjesztése, illetőleg az ilyen többszörösítési készülékek használata végett a szükséges leltározás és bélyegzés teljesítésére irányuló kérelmet a VIII. cikk ötödik bekezdése értelmében 1894. augusztus 11-ig a törvényhatóság első tisztviselője elé kell terjeszteni.
Kelt Budapest, 1894. május 1.*

1. §

Az irodalmi vagy művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalma végett Nagy-Britániával 1893. évi április hó 24-én Bécsben kötött és az 1894. évi X. törvényczikkbe foglalt államszerződés VIII. cikke így szól:

»VIII. cikk.

A jelen szerződés rendelkezései a hatályba léptének napja előtt előállított irodalmi vagy művészeti művekre is alkalmazandók, de a következő szabályokban körülírt korlátozások közt:

A) Az osztrák-magyar monarchiában:

A jelen szerződés hatályba lépte előtt elkészített példányok, a melyeknek előállítása eddig meg volt engedve, jövőben is forgalomba hozhatók.

Hasonlóképen a többszörözési készülékek, mint tömöntvények, fametszetek és mindennemű metszett lapok, valamint könyomatú kövek, ha mindezek előállítása eddig nem volt tiltva, a jelen szerződés hatályba léptétől számított négy év alatt továbbra is használhatók.

Az ilyen példányok terjesztése és az említett készülékek használata azonban csak abban az esetben van megengedve, ha az érdekelt félnek a jelen szerződés hatályba léptétől számítandó három hónap alatt előterjesztendő kérelme folytán az illető kormány az említett példányokat és készülékeket leltározatta és különös bélyeggel ellátta.

A jelen szerződés hatályba lépte előtt jogosan előadott színművek és zenés színművek vagy zeneművek jövőben is előadhatók.

B) Nagy-Británia és Írhon egyesült királyságban olyan irodalmi vagy művészeti mű szerzője vagy kiadója, a mely mű a jelen szerződés hatályba léptének napja előtt jelent meg először: jogának megsértése ellen minden törvényes segélyre fel van jogosítva, de ha a jelen szerződést hatályba léptető kormányrendelet kihirdetésének napja előtt bárki is jogosan tett közzé valamely művet az egyesült királyságban, azok a jogok vagy érdekek, a melyek ilyen közzétételből származnak vagy ezzel kapcsolatosak – a mennyiben az említett napon még fennállanak és értékkel bírnak – meg nem szűnnek és rövidséget nem szenvednek.«

A most idézett VIII. cikk értelmében az államszerződés hatályba léptének napján, vagyis 1894. évi május hó 11-ik napján meglévő példányok további terjeszthetése, illetőleg ily többszörösítési készülékeknek 1894. évi május hó 11. napjától számított négy éven át leendő használhatása végett a szükséges leltározás és bélyegzés teljesítésére irányuló kérelemnek a

VIII. cikk ötödik bekezdése értelmében 1894. évi augusztus hó 11-ik napjáig a törvényhatóság első tisztviselője elé terjesztendők.

A törvényhatóság első tisztviselője a kérelem fölött érdemlegesen határoz, és ha annak helyt ad, a bemutatott példányok vagy többszörözési készülékek leltárát a mellékelt minta szerint elkészíti s ennek felterjesztése mellett a kereskedelemügyi ministert megkeresi a megfelelő bélyegnyomó leküldése végett.

A törvényhatóság első tisztviselőjének netalán elutasító határozata ellen felfolyamodásnak van helye a kereskedelemügyi ministerhez, a ki végérvényesen határoz.

2. §

Az előbbi §-ban említett bélyegnyomó a következő felírást viseli: »Az 1893. évi április hó 24-én Nagy-Britániával kötött államszerződés VIII. cikke értelmében bélyeggel ellátott.«

E bélyeg a leltárban felsorolt minden egyes példányra és többszörözési készülékre alkalmazandó.

A bélyegzés a törvényhatóság első tisztviselőjének ellenőrzése mellett teljesíttetik.

A törvényhatóság első tisztviselője a bélyegzés megtörténtéről, a bélyegnyomó felterjesztése mellett a kereskedelemügyi ministernek jelentést tesz.

Kelt Budapesten, 1894. évi május hó 1-én.

Minta

a m. kir. kereskedelemügyi ministernek 1894. évi május hó 1-én 29.756. sz. a. kibocsátott rendeletéhez:

Leltára

a város polgármestere/vármegye alispánja által a Nagy-Britániával az irodalmi vagy művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalma iránt 1893. évi április hó 24-én kötött állami szerződés VIII-ik cikke értelmében bélyeggel ellátandó egyes példányoknak és többszörösítési készülékeknek.

[....]

**A kir. igazságügyminiszternek 14.893/1894. I. M. számú rendelete,
a »Vállalkozók Lapja«-ban díjtalanul közzeendő kivonatos hirdetmények
tárgyában.**

Valamennyi kir. törvényszék elnökéhez; valamennyi kir. ügyészség vezetőjéhez és – a mária-nostrai kir. fegyintézet kivételével – valamennyi orsz. fegyintézet, továbbá a kis hartai közvetítő intézet, a szegedi kerületi börtön és a javító intézetek igazgatóságaihoz.

Az igazságügyi miniszter erről tájékoztatja a törvényszékek elnökeit, az ügyészségek vezetőit, a fegyintézetek és a javító intézetek igazgatóságait, hogy a Vállalkozók Lapja hirdetményeik kivonatos közlését ingyen is vállalja.

Kelt Budapest, 1894. május 7.

A »Vállalkozók Lapja« című szaklap (szerkesztősége és kiadóhivatala Budapesten, IV. ker., Lipót-utca 2. sz. a.) f. évi április 9-én kelt beadványa szerint az ezen miniszterium és hatósága alatt álló intézetek, úgyszintén a kir. bíróságok s kir. ügyészségek által kibocsátott hirdetmények *kivonatos* közlését díjtalanul lévén hajlandó eszközölni, erről a címet oly felhívással értesítem, hogy a mennyiben a hatóságok ipari és más terményben szükségleteinek beszerzésére vonatkozó 15510/93. számú itteni rendelethez tartozó melléklet 13. §-a alapján*) pályázati hirdetmény küldetik a nevezett laphoz s a cél a hirdetmény kivonatos közlése által is elérhető, a vonatkozó megkeresésben világosan kiteendő, hogy az illető hirdetésnek *díjtalan közlése* kívántatik.

Kelt Budapesten, 1894. évi május hó 7-én.

**A m. kir. igazságügyministernek 3768/I. M. E szám alatt a kir. Curiához, a kir. ítélőtáblához, a kir. főügyészségekhez, a kir. ügyészségekhez és a budapesti kir. keresk. és váltótörvényszék kivételével valamennyi kir. törvényszékhez intézett rendelete,
az esküdt bírósági kerületek sajtóügyi vizsgálóbíráinak helyettesítése tárgyában.**

Az 1894. szeptember 13-án kelt rendelet a sajtóügyi vizsgálóbíró helyettesítését jelöli ki.

Fölmerült kétség eloszlatása végett elrendelem, hogy az esküdtbírósági kerületek sajtóügyi vizsgálóbírójának teendőit, e vizsgálóbírónak akadályoztatása esetében – a mennyiben egyes ügyekre vagy egyes törvényszékekre nézve külön kivételes intézkedést nem teszek – az a törvényszéki bíró végezze, a ki a sajtóbírósági hatáskörrel felruházott törvényszéknél a vizsgálóbírónak állandó helyetteséül kirendelve van.

Budapesten, 1894. évi szeptember hó 13-án.

A minister helyett:

Erdély Sándor, s. k.
államtitkár.

**A kir. igazságügyministernek 36.245/1894. I. M. számú rendelete,
az esküdtszéki sajtóbírósági ítélettel megállapított pénzbüntetések behajtása és kezelése tárgyában 1881. évi 16.401. I. M. szám alatt kibocsátott körrendeletnek újból közlése iránt.**

A kir. főügyészekhez, továbbá a debreczeni, győri, kassai, kolozsvári, marosvásárhelyi, nagyvárad, pécsi, pozsonyi, szegedi és temesvári kir. törvényszékhez, ugyanezen és a budapesti kir. ügyészségekhez, végre a budapesti kir. törvényszék büntető osztályához.

Felhívja a figyelmet, hogy az esküdtszéki ítélettel vétkeseknek kimondott egyének ellen megállapított pénzbírságok kezelése tárgyában 1880. évi április 3-án 5.093. sz. a. kiadott rendelet a büntetőtörvénykönyvek életbelépte óta hatályát veszítette. Ezen pénzbírságok továbbra is az orsz. rabsegélyző- és javító-intézeti alap javára fordítandók.

A rendelet a 36.245/1894. I. M. számú igazságügyminiszteri rendelet mellékleteként ismételt kiadásra került.

Hivatalos úton tudomásomra jutott, hogy az esküdtszéki sajtóbírósági hatáskörrel felruházott törvényszékek egyike az esküdtszéki sajtóügyekben kiszabott pénzbüntetések kezelése tárgyában 1880. évi április hó 12-én 5.093. I. M. szám alatt kibocsátott rendeletet előfordult eset alkalmából még ez idő szerint is hatályban levőnek tekintette.

Ennélfogva szükségesnek tartom a cím figyelmét felhívni az 1882. évi márczius 30-án 16.401/1881. szám alatt, az akkor esküdtszéki sajtóbírósági hatáskörrel felruházva volt kir.

törvényszékekhez kibocsátott és annak idején a Magyarországi Rendeleték Tárában közzé nem tett körrendeletre.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 17-én.

Melléklet

a kir. igazságügyminiszternek 36.245/1894. I. M. számú rendelethez:

a kir. igazságügyminiszternek 16.401/1881. I. M. szám alatt kibocsátott rendelete.

Előfordult eset alkalmából figyelmeztetem a czímet, hogy az esküdtszéki ítélettel vétkeseknek kimondott egyének ellen megállapított pénzbírságok kezelése tárgyában 1880. évi április 3-án 5.093. sz. a. kiadott rendeletem a büntetőtörvénykönyvek életbelépte óta hatályát elvesztette, a mennyiben a büntettek és vétségekről szóló 1878: V. t.-cz. 27. §-a, illetve az 1880: XXXVII. t.-cz. 7. §-a értelmében az ily pénzbüntetések is az orsz. rabsegélyző- és javító-intézeti alap javára fordítandók, behajtásuk pedig – ha a törvényszék felszólítására önként be nem fizettetnének, vagy az 1848: XVIII. t.-cz. 30. §-a alapján az időszaki nyomtatvány biztosítékából közigazgatási úton foglalás által bevonhatók nem volnának – úgy mint más pénzbüntetéseké az 1880. évi aug. 9 én 2.106. I. M. E. sz. a. kelt rendelet 6. mellékletét képező utasítás szerint foganatosítandó.

**A kir. igazságügyminiszternek 32.373/1894. I. M. számú rendelete,
egyes első folyamodású bíróságok által a »Hivatalos Rendőri Közlöny«
szerkesztőségéhez és kiadóhivatalához intézett szabálytalan megkeresések
megszüntetése tárgyában**

A vidéki kir. törvényszékekhez és kir. járásbíróságokhoz, a pestvidéki kir. törvényszékhez, a budapesti kir. törvényszék büntető osztályához, a budapesti büntető kir. járásbírósághoz, valamennyi kir. ügyészséghez és az összes orsz. letartóztatási intézetek igazgatóságaihoz.

Felhívja a címzettek figyelmét, mivel a »Hivatalos Rendőri Közlöny«-nek sem szerkesztősége, sem kiadóhivatala nincs hivatalos levelezési joggal felruházva, ezért a megkeresésekre (pl küldjék meg a megkereső hatóságnak az említett lapnak azt a példányát, melyben valamely körözhírt közzé tették) választ sem adhat. Figyelmezteti a címzetteket, hogy hasonló megkeresésektől a jövőben tartózkodjanak.

Kelt Budapest, 1894. szeptember 22.

Hivatalos úton tudomásomra jutott, hogy több kir. törvényszék, illetőleg vizsgálóbíró és kir. járásbíróság gyakran fordul a »Hivatalos Rendőri Közlöny«-nek részint szerkesztőségéhez, részint kiadóhivatalához azzal a megkereséssel: küldjék meg a megkereső hatóságnak az említett lapnak azt a példányát, melyben valamely körözhír közzétéve volt.

Minthogy az említett lapnak sem szerkesztősége, sem kiadóhivatala nincs hivatalos levelezési joggal felruházva, minélfogva hasonló megkeresésekre válasz sem adatik: figyelmeztetem a (címet), hogy hasonló megkeresések jövőre mellőzendők.

Több esetben a »Hivatalos Rendőri Közlöny«-ben közzététel végett megküldött nyomozólevelek sem a tartalom, sem a fogalmazás tekintetében nem voltak szabatosan kiállítva, egyes elsőfolyamodású bíróságok pedig szabályszerű körözhvény helyett csak a köröztetni rendelt egyén személyleírását terjesztették fel a m. kir. belügyministeriumhoz.

Minthogy pedig az említett lap szerkesztősége sem a beérkezett körözhvény módosítására vagy megváltoztatására nem jogosított, sem arra nem bír hatáskörrel, hogy a felterjesztett személyleírás mellé formászerű nyomozó-levelet szerkesztszen. felhívom a (címet): fordítson figyelmet a kibocsátandó körözhvényeknek helyes és szabatos kiállítására s jövőre minden egyes esetben a köröztetni rendelt egyén pusztá személyleírásának megküldése helyett szabályszerű nyomozólevelet bocsásson ki és terjesztszen fel az említett lapban leendő közzététel végett a m. kir. belügyministeriumhoz.

Egyes esetekben előfordult helytelen eljárás ismétlésének megakadályozása végett arra is felhívom a (cím) figyelmét, hogy:

a »Hivatalos Rendőri Közlöny« szerkesztőségéhez intézett megkeresésekhez kézbesítési vevények nem melléklendők, mert azokat e lap szerkesztősége úgy sem tölti ki, illetőleg nem küldi vissza:

továbbá, hogy a mennyiben a (cím) valamely körözhvényének visszavonását rendeli el, határozatában egyúttal a korábbi nyomozó-levélnek bírósági iktatószámát és kibocsátási idejét is tüntesse fel.

Kelt Budapesten, 1894. évi szeptember hó 22-én.

**A m. kir. miniszerelnöknek 2428/M. E. szám alatt kiadott rendelete,
Newfoundland, India, Victoria, Queensland és New-Zealand csatlakozásáról a
szerzői jog kölcsönös oltalma végett Nagy-Britanniával kötött
államszerződéshez.**

*Újfundland, India, Victoria, Queensland és Új-Zéland is csatlakozik a Nagy-Britanniával 1893. április 24-én a szerzői jog kölcsönös oltalmáról kötött államszerződéshez. Az 1894: X. törvénycikkbe iktatott államszerződés rendelkezései ezen területekre is alkalmazandók.
Kelt Budapest, 1894. november 6.*

A közös külügyminiszeriumtól vett értesülés szerint Ő brit Felségének Ő császári és apostoli királyi Felségénél levő képviselője kijelentette, hogy Newfoundland gyarmat, India császárság, úgyszintén Victoria, Queensland és New-Zealand ausztráliai gyarmatok csatlakoznak az irodalmi vagy művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalma végett Nagy-Britanniával 1893. évi április hó 24-én kötött államszerződésünkhöz.

Az 1894: X. törvénycikkbe iktatott ezen államszerződés rendelkezései tehát az államszerződés IX. cikkének utolsó bekezdése értelmében Newfoundland gyarmatra, India császárságra, valamint Victoria, Queensland és New-Zealand ausztráliai gyarmatokra is alkalmazandók.

Budapesten, 1894. évi november hó 6-án.

Wekerle, s. k.

**A m. kir. belügyminiszternek 4187/eln. szám alatt valamennyi
törvényhatóság első tisztviselőjéhez intézett rendelete,
a hírlap-biztosítékul elfogadható értékpapírok megjelölése tárgyában.**

A belügyminiszter 1894. november 8-án kelt rendelete meghatározza azon értékpapírok körét, amelyeket hírlapbiztosítékul el lehet fogadni.

Tapasztaltatván egyrészt, hogy a hatóságok a hírlapi biztosítékul elfogadható értékpapírok tekintetében nincsenek kellően tájékozva, másrészt pedig egyes magánpénzüzetek által újabb időben kibocsátott és kellő biztosítékkal ellátott értékpapírokra is figyelemmel kívánván lenni, a m. kir. ministertanács határozata alapján értesítem Tekintetes Uraságot, hogy hírlapbiztosítékul készpénzen, vagy az ennek megfelelő összegről kiállított és kettős értékű ingatlanra bekebelezett kötelezvényen kívül, a következő értékpapírok fogadhatók el a letét napján jegyzett hivatalos tőzsdei árfolyamnak megfelelő összegben, de legfőleg a névérték erejéig; úgymint: magyar és osztrák állampapírok; állami kamatbiztosítást élvező vasutak elsőbbségi kötvényei, a magyar földhitelintézetnek, a magyar kisbirtokosok orsz. földhitelintézetének, az osztrák-magyar banknak, a magyar jelzálogbanknak, a pesti kereskedelmi banknak és a pesti hazai első takarékpénztár-egyesületnek záloglevelei; a temes-bégavölgyi vízszabályozási társulat által kibocsátott kötvények ; a horvát-szlavonországi jelzálogbank 4½%-os záloglevelei; a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja mint részvénytársaság által korona-értékben kibocsátott 4½%-os záloglevelek; a pesti magy. kereskedelmi bank által korona-értékben kibocsátott 4%-os záloglevelek; az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár által kibocsátott 4½%-os osztrák értékű és 4%-os korona-értékű záloglevelek; a pesti hazai első takarékpénztár-egyesület által korona-értékben kibocsátott 4%-os záloglevelek; úgyszintén azon záloglevelek, melyek az 1889: XXX. t.-cz. 11. §-a alapján a m. kir. pénzügyminiszterium által a jövőben óvadékképeseknek és az itt megjelölt befektetésekre alkalmasaknak fognak kijelentetni; végül a pesti hazai első takarékpénztár-egyesület és az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár-részvénytársaság betéti könyvecskéi.

Budapesten, 1894. évi november hó 8-án.

Hieronymi, s. k.

**A m. kir. miniszterelnöknek 2.590/M. E. számú rendelete,
*Western-Australia és Natal angol gyarmatok csatlakozásáról a szerzői jog
kölcsonös oltalma végett Nagy-Britanniával kötött államszerződéshez.***

(L. 1894. november 6-án 2428/M. E. sz. a. kiadott rendeletet.)

*Nyugat-Ausztrália és Natal angol gyarmatok is csatlakoznak a Nagy-Britanniával 1893. április 24-én a szerzői jog kölcsönös oltalmáról kötött államszerződéshez. Az 1894: X. törvénycikkbe iktatott államszerződés rendelkezései ezen területekre is alkalmazandók.
Kelt Budapest, 1894. november 24.*

A közös külügyministeriumtól vett értesülés szerint Ő Britt Felségének Ő császári és apostoli királyi Felségénél levő képviselője kijelentette, hogy Western-Australia és Natal angol gyarmatok csatlakoznak az irodalmi vagy művészeti művek szerzői jogának kölcsönös oltalma végett Nagy-Britanniával 1893. évi április hó 24-én kötött államszerződésünkhöz.

Az 1894. évi X. törvénycikkbe iktatott ezen államszerződés rendelkezései tehát, az államszerződés IX. cikkének utolsó bekezdése értelmében Western-Australia és Natal angol gyarmatokra is alkalmazandók.

Budapesten, 1894. évi november hó 24-én.

Wekerle, s. k.

**A kereskedelemügyi miniszter úrnak 81.916/1894. számú rendelete
tiltott tárgyakat (kivándorlási hirdetményeket, kitiltott hírlapokat) tartalmazó
zárt levelek kezeléséről.**

A kereskedelemügyi miniszter 1894. november 27-ei keltezéssel elrendeli, hogy azokat a külföldről érkező leveleket, amelyekkel kapcsolatban a postahivatal részéről az a gyanú merül fel, hogy azok kivándorlásra buzdító hirdetések vagy Magyarországról kitiltott hírlapokat tartalmaznak, a címzett és a hatóság képviselője jelenlétében bontsák fel. Amennyiben a címzett ehhez nem járul hozzá, a küldeményt »nem fogadta el, refusé« jelzéssel visszaküldik a feladóhelyre.

Hatályon kívül helyezte a kereskedelemügyi miniszter 32.858/1897. számú rendelete.

Postai szállításból kitiltott tárgyak, különösen sajtótermékek újabb időben főleg Romániából zárt levelekben érkeznek. Ily módon k i lesz játszva a postaszállítási tilalom, mely az illető küldeményekre elrendeltetett.

Nehogy a kivándorlásra ösztönző nyomtatványok s az állam ellen izgató hírlapok stb. a fennálló törvényes intézkedések illetén megkerülésével terjeszthetők legyenek, a kézbesítő posta- (és távírda) hivatalok, ha oly közönséges vagy ajánlott levél érkezne, melyről a feladóhely, alak vagy a címzett viszonyai s eféle után ítélve azt lehet következtetni, hogy kitiltott tárgyat tartalmaz, a levelet egyelőre tartsák vissza és értesítsék városokban a rendőrkapitányt, községekben a szolgabíró, vagy ha az sincs helyben, a községi elöljárót azzal, hogy a levél kézbesítése végett a postahivatal által még az napra, avagy legkésőbb másnap délelőttre meghatározandó órában a postahivatal helyiségében jelenjék meg, avagy küldje helyettesét, illetve a községi elöljáróság küldje valamelyik tagját, hogy a levél jelenlétében kézbesíthetessék a címzettnek.

Ugyanezen órára hívandó meg a címzett is azon figyelmeztetés mellett, hogy ha a kitűzött időben meg nem jelen, illetve valakit mint meghatalmazottat el nem küld, a levél mint kézbesíthetetlen a feladó helyre fog visszaküldetni.

A postahivatal a megjelent címzettnek hozza tudomására, hogy a kézbesítés azért történik hatósági közeg jelenlétében, mert azon gyanú forog fenn, hogy a levél tiltott tárgyakat (kivándorlási hirdetményeket, kitiltott hírlapot stb.) tartalmaz; azután megkérdezi a címzettet, hogy a levelet elfogadja-e? Ha címzett a levelet nem fogadja el, azt mint kézbesíthetlent a feladóhelyre kell visszaküldeni. Ha címzett úgy nyilatkozik, hogy a levelet elfogadja, úgy

tartozik erről a postahivatal részére az alábbi felhatalmazást kiállítani és a levél átvételét, ha ajánlott, a kézbesítő-könyvben elismerni.

A postahivatal ezután a levelet felbontás végett a hatósági közegnek adja át, a ki a belügyminister úrnak e részben kibocsátott rendelete értelmében jár el.

A címzett által teljes ív papírra írva kiállított meghatalmazást úgy a postahivatal közlege, mint a hatósági közeg is aláírja, azután pedig azt a postahivatal irattárában kell elhelyezni.

Ha a meghívott címzett a kitűzött órában meg nem jelennek, vagy a felhatalmazást, esetleg a kézbesítő okmányt aláírni vonakodnék, a postahivatal a levelet mint kézbesíthetlent »nem fogadta el, refusé« című czédulával ellátva, a feladóhelyre visszaküldi.

Ha az értesített hatóság részéről a kitűzött időben nem jelenik meg senki, a postahivatal a levelet késedelem nélkül kiadja a címzettnek; de az esetről jelentést tesz felettes igazgatóságához, mely a hatóság mulasztását az alispánnak, illetve polgármesternek hozza tudomására.

A kézbesítő postahivatalok a fenti rendelet foganatosításánál tapintatosan járjanak el s a rendeletet csak külföldről érkezett és oly levelekre nézve vegyék alkalmazásba, melyek tekintetében indokolt s alapos a gyanú, hogy kitiltott tárgyakat tartalmaznak.

Felhatalmazás.

Felhatalmazom a hivatalt, hogy a címemre i posta- (és távirda)- ból érkezett zárt levelet (ajánl. szám) a jelenlévő hatósági közegnek, jelenlétemben való felbontás czéljából s annak megállapítása végett, hogy az nem tartalmaz-e kitiltott tárgyakat (kivándorlási nyomtatványokat, kitiltott hírlapokat stb.) szolgáltatassa ki.

Kelt

Postahivatalbeli

Címzett aláírása

Hatósági közeg aláírása

Kelt Budapesten, 1894. évi november hó 27-én

**A kir. igazságügyministernek 50.730/1894. I. M. számú rendelete,
a postai forgalomból kitiltott külföldi hírlapokat vagy más tárgyakat
tartalmazó zárt levelek kezeléséről a m. kir. kereskedelemügyi minister úr által
f. évi november hó 27-én 81.916. sz. a. kibocsátott körrendelet közlése
tárgyában.**

Az összes igazságügyi hatóságokhoz.

*A rendelet az igazságügyi hatóságoknak külön tudomására hozza a kereskedelemügyi minister
f. év november 27-én 81.916. sz. a. kiadott rendeletét.*

Kelt Budapest, 1894. december 24.

A postai forgalomból kitiltott külföldi hírlapok vagy más tárgyaknak zárt levelekben való becsempészését megakadályozandó, a m. kir. kereskedelemügyi minister úr folyó évi november hó 27-én 81.916. sz. alatt az idemellékelt körrendeletet bocsátotta ki az illetékes hatóságokhoz, melyet figyelembevétel végett a felügyeletem alá tartozó igazságügyi hatóságoknak is ezennel tudomására hozok.

Kelt Budapesten, 1894. évi deczember hó 24-én.

Melléklet

a kir. igazságügyministernek 50.730/1894. I. M. számú rendeletéhez:

**A kereskedelemügyi minister úrnak 81.916/1894. számú rendelete
*a tiltott tárgyakat (kivándorlási hirdetményeket, kitiltott hírlapokat) tartalmazó zártlevelek
kezeléséről.***

[...]

**A kir. igazságügyministernek 31.891/1895. I. M. számú rendelete,
*az ország erdélyi részeiben és a volt Partium területén birtokrendezési, továbbá
telekkönyvi helyesbítési ügyekben kibocsátott hirdetmények hírlapi közzététele
tárgyában.***

Valamennyi kir. törvényszékhez és valamennyi telekkönyvi hatósághoz az erdélyi részek és a volt Partium, területén.

Az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zarándmegyék és a volt Kővárvidék területén a birtokrendezési, különösen pedig az úrbéri elkülönítési, az arányosítási és a tagosítási ügyekben követendő eljárás tárgyában kibocsátott hirdetmények közzététele, illetőleg a közzététel díjazása iránt a »Kolozsvár« című kolozsvári napilap kiadótulajdonosával kötött szerződés szerint a lap kiadótulajdonosa a szóban forgó hirdetményeket a »Kolozsvár« című napilapnak három egymás után következő számában fogja esetről-esetre közzétenni. A rendelet a közzététel díjazását is szabályozza.

Hatályon kívül helyezi a 8.745/1906. I. M. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1895. július 24.

I.

Az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zarándmegyék és a volt Kővárvidék területén a birtokrendezési, különösen pedig az úrbéri elkülönítési, az arányosítási és a tagosítási ügyekben követendő eljárás tárgyában 1893. évi 356. szám alatt (Igazs. Közl. II. évf. 1. sz. melléklete) kibocsátott utasításban említett hirdetmények közzététele, illetőleg a közzététel díjazása iránt a »Kolozsvár« című kolozsvári napilap kiadótulajdonosával kötött és a mai napon jóváhagyott szerződés szerint oly értelmű megállapodás jött létre, hogy a nevezett lap kiadótulajdonosa a szóban forgó hirdetményeket a »Kolozsvár« című napilapnak három egymás után következő számában fogja esetről-esetre közzétenni az illető kir. törvényszék vagy

elnöke által a hirdetménynyel egyidejűleg postautalványon bérmentve beküldendő 3, azaz három forintért.

Felhívom az erdélyi részek és a volt Partium területére illetékes kir. törvényszékeket, hogy birtokrendezési hirdetményeiket, melyeket az eljárási utasítás szerint, a hivatalos lapon kívül vidéki hírlapba is be kell iktatni, kivétel nélkül minden felmerülő esetben küldjék meg a »Kolozsvár« című hírlap kiadójához és szorosán alkalmazkodjanak úgy a díjazásra, mint a díjaknak bérmentesített postautalványon való beküldése tekintetében a fentebb jelzett kikötésekhez.

A szóban forgó kihirdetési díjakról a »Kolozsvár« című napilap kiadótulajdonosa által kiállítandó számlák és nyugtatványok az illetéki díjjegyzék 20-ik tételében »birtokrendezési ügyek« vezérszó alatt foglalt határozmányok szellemében bélyegmentesek.

A birtokrendezési hirdetmények hírlapi közzététele tárgyában 1887. évi május 7-én 16.226. I. M. sz. a. és 1886. évi február 19-en 5.964. I. M. szám alatt kelt rendeleteket hatályon kívül helyezem.

II.

A jelen rendelet I. részében említeti szerződés szerint a »Kolozsvár« című napilap kiadótulajdonosa arra is vállalkozott, hogy a tényleges birtokos tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvbe bejegyzéséről és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítéséről szóló 1892: XXIX. t.-cz. alapján közzéteendő hirdetményeket a »Kolozsvár« című napilapnak három egymásután következő számába a következő díjtételek mellett iktatja be, u. m.:

a) a háromszor való közzététel díja, ha a hirdetmény 300 szónál nem több, 9 frt;

b) ha a hirdetmény több, mint 300 szó, az említett 9 frton felül a 300-at meghaladó, minden szóért minden egyes hirdetés után 1 krajczárt kell fizetni.

Ezeket a díjtételeket közlöm ugyan, de az erdélyi részek és a volt Partium területére illetékes bíróságokat nem kívánom korlátozni annak megállapításában, hogy az 1892: XXIX. t.-cz. alapján kibocsátandó hirdetményeket a hivatalos lapon kívül melyik vidéki lapban tétessék közzé.

Végül megjegyzem, hogy a jelen rendelet II. részében említett díjakról kiállítandó számlák és nyugták bélyegkötelesek s azokon a bélyegilletéket az illetéki díjjegyzék 101. tétele értelmében a II. fokozat szerint, a szerződési jogügylet után járó bélyegilletéket pedig az illetéki díjjegyzék 87. tételének d) betűje szerint szintén a II. fokozat szerint kell az 1881: XXVI. t.-cz. 10. §-ához képest leróni és hogy mindkét rendbeli bélyegilleték a »Kolozsvár« kiadótulajdonosát terheli. Kelt Budapesten, 1895. évi július hó 24-én.

A 13.691/1895. I. M. sz. rendelet.

Nyomtatványok lefoglalása iránt hozott bírói határozatok közlése végett teendő intézkedésekről.

Az igazságügyminiszter felszólítja a kir. főügyészeket, hogy utasítsák a felügyeletük alatt álló kir. ügyészségeket, hogy a nyomtatványok lefoglalásáról a belügyminiszternek és a kereskedelemügyi miniszternek haladéktalanul számoljanak be annak érdekében, hogy így a miniszterek a közigazgatási, csendőri és a postai hatóságokat is megfelelően tájékoztatni tudják, és utóbbiak a szükséges intézkedéseket az egész ország területén eredményesen foganatosíthassák.

Azon célból, hogy a nyomtatványok törvénybe ütköző kiadása és terjesztése miatt indított sajtóügyi eljárásból vagy a BTK. 62. §-a alapján köztörvényszék előtt indított büntügyi eljárásból kifolyólag a nyomtatvány bárhol található példányaira elrendelt lefoglalás iránt hozott bírói határozatról az ország összes kir. ügyészségei, közigazgatási és csendőri hatóságai, valamint a nyomtatványokat szállító postaintézetek mielőbb tudomást szerezhessenek és az általuk föltalált, nekik bemutatott, illetőleg kezelésük alá jutott példányokat lehetőleg még elterjesztésük előtt minden további körülményesség és késedelem nélkül szabályszerű módon lefoglalják és azokat vagy a lefoglalást rendelő bírói határozat értelmében, vagy pedig a területükön elkövetett külön büntetendő cselekmény megtorlása végett törvényes elbánás alá vehessék: a kir. igazságügyminister fölhívta a kir. főügyészeket, utasítsák a felügyelete alatt álló kir. ügyészségeket, hogy mindazon esetekben, a melyekben valamely nyomtatvány az ország területén bárhol található példányainak lefoglalását szorgalmazza, ugyanakkor azt is indítványozza, miszerint a bíró vagy bíróság által a lefoglalás és zár alá vétel tárgyában hozandó határozat hivatalos kiadványa a végzésben foglalt intézkedésnek a közigazgatási, csendőri és a postai hatóságokkal való közlése, tehát hatályos és gyors foganatosíthatása végett a m. kir. belügyminister úrhoz, mint legfőbb rendőri hatósághoz, valamint a m. kir. kereskedelemügyi minister úrhoz azonnal fölterjesztessék. A lefoglalást rendelő bírói határozat tartalmáról pedig tájékozás végett valamennyi kir. főügyész a közvédat képviselő kir. ügyészség által lesz azonnal értesítendő.

17.119/95. számú BM. rendelet.
Budapest székes-főváros polgármesteréhez.

Felhívja a főváros polgármesterét, hogy hírlapok utcai árúsítására vonatkozó engedélyt csak oly feltétellel adja meg, hogy a kiadó az elárúsításra iskolaköteles korban lévő vagy megbotránkoztató külsejű egyéneket nem alkalmazhat, ezek pedig a hírlapok címén és árán kívül egyéb adatokat nem kiabálhatnak, és a hírlapokat tolakodó módon nem kínálhatják.

Tapasztaltatott, hogy a hírlapok engedélyezett utcai elárúsításával többnyire iskolaköteles gyermekek és tisztátalan külsejű egyének foglalkoznak, továbbá az elárúsítók a hírlapokat éktelen kiabálással, gyakran megbotránkoztató jelzésekkel és tolakodó módon kínálják, s hol a járdákon összevissza szaladgálnak, hol az utcasarkokon csoportosan álldogálnak, mi által a járókelő közönség kényelmét zavarják, sőt az élénkebb forgalmi helyeken a közlekedést akadályozzák.

Minthogy az 1848: XVIII. t.-cz. 45. §-a szerint a nyomtatványokkal való házalás a hatóság felügyelete alá helyezett, s ebből kifolyólag jogában áll azt bizonyos feltételekhez kötni, sőt esetleg be is tiltani minthogy továbbá az elárúsítók fent vázolt viselkedése az 1883. évben 731. kgy. sz. a. alkotott fő- és székvárosi szabályrendeletbe ütközik, felhívom Czímet, hogy hírlapoknak utcai elárúsítására az engedélyt csak oly feltétellel adja meg, hogy az illető kiadó az elárúsításra iskolaköteles korban lévő, vagy botránkozást kelthető külsejű egyéneket nem alkalmazhat, ezeknek a hírlapok címén és árán kívül egyéb adatokat kikiáltani s a hírlapokat tolakodó módon kínálni nem szabad, mert az ez ellen cselekvők a fent idézett szabályrendelet értelmében megbüntettetnek, azonfelül a mennyiben a kiadó is hibás, az elárúsításra adott engedély is megvonatik, illetve ennek megújítása nem fog engedélyeztetni.

Ezen rendeletemet miheztartás végett egyúttal a főkapitánynyal közöltem s felhívom Czímet, hogy ezt az ezidőszerint engedélylyel bíró hírlapkiadókkal közölje azzal, miszerint e rendeletem a közléstől számított 3-ik napon lép hatályba.

1896. évi XXXIII. törvénycikk a bűnvádi perrendtartásról

Az 1896. december 22-én kihirdetett törvénycikk XXX. fejezete (561–575. §§) határozza meg a nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmények esetében alkalmazandó – és az általános eljárási szabályokhoz képest eltérő – eljárást. Elsősorban a nyomtatvány készültének helye szerinti sajtóbíróság illetékes az ügyben, de további illetékességi szabályok is lefektetésre kerülnek. A közvádlo teendőit az illetékes sajtóbíróság székhelyén lévő királyi ügyészség látja el. A főtárgyalást megelőzően vizsgálatot kell végezni. Meghatározza a törvény a lefoglalás szabályait is. A vádirat benyújtása után a vizsgálóbíró köteles az ügy iratait az illetékes sajtóbíróság vádtanácsához felterjeszteni. A főtárgyalás esküdtbíróság előtt tartandó.

[...]

XXX. FEJEZET

Eljárás nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmény esetében

561. § A jelen törvény rendelkezései a nyomtatvány (1878. évi V. törvénycikk 63. §) útján elkövetett büntett vagy vétség miatt indított eljárásban az alábbi módosításokkal alkalmazandók.

562. § Az eljárásra az a sajtóbíróság illetékes, melynek területén a nyomtatvány készült; ha pedig a nyomtatvány készültének helye ismeretlen, vagy a magyar állam területén kívül fekszik, az a sajtóbíróság, melynek területén a nyomtatványért felelős egyén lakik vagy tartózkodik.

Ha mind a nyomtatvány készültének helye, mind a felelős személynek lakó-, illetőleg tartózkodóhelye ismeretlen, vagy a magyar állam területén kívül esnek, az a sajtóbíróság illetékes, melynek területén a vád tárgyává tett nyomtatványt forgalomba hozták.

563. § Több egyenlően illetékes sajtóbíróság közt a megelőzés (16. §) dönt.

Mindazáltal, ha a kir. ügyészség a vádirat benyújtása előtt indítványozza, köteles a terheltnek lakó- vagy tartózkodóhelye szerint illetékes sajtóbíróság az eljárás folytatását a nyomtatvány készültének helye szerint illetékes sajtóbíróságnak átengedni.

A magánvádlónak vagy a terheltnek a fennebb megjelölt időpontig előterjesztett kérelmére a terheltnek lakó- vagy tartózkodóhelye szerint illetékes sajtóbíróság elrendelheti az ügy áttételét.

A nyomtatvány készültének helye szerint illetékes sajtóbíróság a hozzá áttett ügyet vissza nem utasíthatja.

564. § A nyomtatvány útján elkövetett büntettek és vétségekre nézve a közvádlo teendőit a sajtóbíróságnak egész területén az e bíróság székhelyén levő kir. ügyészség végzi.

565. § A főtárgyalás elrendelését vizsgálatnak kell megelőzni.

A vizsgálatot bármely törvényszéknek vizsgálóbírája, kire nézve az 562. §-ban meghatározott körülmények valamelyike fenforog, elrendelheti és teljesítheti. Köteles azonban a vizsgálat elrendeléséről az illetékes sajtóbíróság vádtanácsát haladéok nélkül értesíteni.

A vádtanács a vizsgálat teljesítését a sajtóbíró vizsgálobírájának tarthatja fenn, vagy meghatározhatja, hogy azt a területén működő melyik vizsgálobíró teljesítse vagy folytassa.

566. § A vád tárgyává tett nyomtatvány a vizsgálat elrendelése iránti indítványhoz csatolandó, vagy abban a cím, a megjelenés ideje és helye szerint tüzetesen megjelölendő.

Ezenfölül a vádló köteles idézni a nyomtatványnak ama részeit, melyekre vádját alapítja.

567. § Valamely nyomtatvány büntettet vagy vétséget megállapító tartalma miatt a feljelentés megtétele után vagy ezzel egyidejűleg csak a vádló indítványára foglалható le.

A lefoglalás elrendelésére és foganatosíttatására rendszerint az illetékes vizsgálobíró (565. §) vagy sajtóbíró (562. §), ha azonban a késedelem veszélylyel járna, bármely vizsgálobíró vagy járásbíró is jogosítva van.

A lefoglalás kiterjed a nyomtatványnak mind forgalomba hozott, mind postának vagy szállítóintézetnek átadott, mind végre a szerkesztőnél, a kiadónál, a nyomdásznál vagy más egyénnél készletben levő példányaira. Kiterjeszthető továbbá a nyomtatvány előállítására szolgált mintára, metszetre és más sokszorosító készülékre.

A minta lefoglalását a kiszedett szöveg betűinek szétszedése is pótolhatja.

568. § A vádló a lefoglalástól számított nyolcz nap alatt köteles a lefoglalt nyomtatványra vonatkozó vizsgálat elrendelése iránt indítványt tenni, a mennyiben ezt még meg nem tette volna.

Ellenkező esetben a lefoglalás hatályát veszti és a lefoglalt nyomtatvány és sokszorosító készülék kiadandók.

Ha a vádló elejti a vádat, a vizsgálobíró a lefoglalást megszünteti.

569. § A vizsgálobíró intézkedése ellen megengedett panasz és felfolyamodás felett annak a törvényszéknek vádtanácsa határoz, mely mellett a vizsgálobíró működik.

Ellenben a vizsgálat folytatása vagy kiegészítése tekintetében, ha erre nézve a vádló és a vizsgálobíró közt nézeteltérés van; továbbá a 128. § első bekezdésében meghatározott eseten kívül az eljárás megszüntetése, illetőleg a főtárgyalás elrendelése vagy a vádhatározat hozása tárgyában az illetékes sajtóbírósnak vádtanácsa határoz.

570. § Az 566. §-ban foglalt szabályok a vádiratra nézve is megfelelően alkalmazandók.

571. § Mihelyt a vádló benyújtotta a vádiratot, illetőleg mihelyt az ennek benyújtása végett a törvényben meghatározott határidő lejárt, a vizsgálobíró köteles az ügynek összes iratait az illetékes sajtóbírósnak vádtanácsához betérjeszteni.

Ennek elnöke intézkedik a vádiratnak a terhelttel leendő közlése iránt.

572. § A terhelt a vádirat ellen beadható kifogásokban (256., 257. §) is megnevezheti azt, kinek felelősségre vonása az ő ellene indított eljárás megszüntetését vonja maga után.

Közvetlen idézés a főtárgyalásra csak a vád alapjául szolgáló nyomtatvány szerzője ellen rendelhető el.

573. § A nyomtatvány útján elkövetett büntett vagy vétség tekintetében a főtárgyalás a XIX. fejezetben meghatározott rendelkezések értelmében, esküdtbíró előtt tartandó.

574. § Az esküdtekhez intézendő főkérdésben (355. §) a vád tárgyává tett bűncselekménynek megkülönböztetésére szolgáló ténykörülmeny gyanánt a vád alapjául szolgáló sajtóközlemény, annak a vádiratban megjelölt szavaira való utalással és az, hogy a vádlott milyen minőségben (szerző, kiadó, nyomdatulajdonos stb.) felelős, kifejezetten megemlítendő.

Az ítéletben a vád tárgyává tett nyomtatványról az 1878. évi V. tc. 61. és 62. §-ai értelmében kell intézkedni.

Könyveknél, folyóiratoknál és olyan nyomtatványoknál, melyeknél az elkülönítés lehetséges, a lefoglalt nyomtatványnak csak ama részei kobozhatók el és semmisíthetők meg, melyek a vád tárgyává tett sajtóközleményt tartalmazzák.

Ha a büntett vagy vétség időszaki lapban volt elkövetve és a bíróság a vádlott bűnösségét megállapította, elrendelendő: hogy az ítéletet ugyanannak a lapnak legközelebb megjelenő számában közzétegye.

575. § A jelen fejezet rendelkezései nem alkalmazandók:

1. olyan nyomtatvány elkobzására és megsemmisítésére, mely miatt a bünvádi eljárás senki ellen sem indítható meg;

2. a sajtótörvény szabályainak megsértése által elkövetett vétségekre és kihágásokra.

Az 1. pont esetében a jelen törvény XXV. fejezetében foglalt rendelkezések szerint kell eljárni.

A 2. pont esetében, – habár az abban megjelölt bűncselekményeket nyomtatvány útján követték is el, – a jelen törvénynek általános szabályai alkalmazandók.

[...]

**A m. kir. belügyminister 1896. évi 27.239. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
a clr. Lucaciu Vasult földícsérő nyomtatvány elkobztatása iránt.**

Az 1896. március 30. napján kelt rendelet a clr. Lucaciu Vasult földícsérő nyomtatvány elkobzását írja elő.

A nagyszebeni kir. törvényszék, mint bünfenyítő bíróság által, 1895. évi november hó 27-én 4186. szám alatt hozott, és a kolozsvári kir. ítélőtábla részéről 1896. évi január hó 22-én 97. szám alatt helybenhagyott ítélet szerint, a dr. Lucaciu Vasult földícsérő, 1893. évben a nagyszebeni »*Institut Tipografie T. Liviu Albini in Sibiu*« című nyomdában megjelent »*Martirului Dr. Vasilie Lucaciu*« föliratú, a magyar büntetőtörvénykönyvnek hatálya alatt álló területen belül a szerzőnek, nyomdásznak, elárusítónak, terjesztőnek, úgyszintén a nyilvános kiállítónak birtokában található nyomtatvány összes példányainak elkobzása és megsemmisítése rendeltetvén el: ezennel felhívom a törvényhatóságot, hogy a fentebb tüzetesen körülírt, államellenes izgatásra alkalmas nyomtatvány példányait koboztassa el, és az elkobzott példányokat a nagyszebeni kir. ügyészséghez küldesse meg.

Budapesten, 1896. évi márczius hó 30-án.

A minister helyett:

*Latkóczy Imre, s. k.
álmintitkár.*

**A m. kir. igazságügyministernek 1896. évi 39.008. I. M. számú rendelete,
a nyomtatványok lefoglalásának gyorsítása és sikerebb foganatosítása
tárgyában.**

Az 1896. augusztus 11-én kelt rendelet a zár alá vétel egyes eljárási kérdéseiben tartalmaz előírásokat.

A nyomtatványok példányaira a sajtótörvény és szabályok értelmében a kir. bíróság, illetőleg a sajtóügyi vizsgálóbíró által elrendelt zár alá vétel foganatosítása körül tapasztalt késedelem, és az ezzel járó hátrányos, sőt az egész eljárás sikertelenségét is eredményező következmények elkerülése végett következőket rendelem:

A nyomtatványok zár alá vétele iránt a bíróságnál tett indítványok, akár a sajtóügyi följelentésben, akár külön terjesztetnek elő, a fennálló eljárási szabályok szerint illetékes sajtóügyi vizsgálóbíró, illetőleg a sajtóbíróság előadó bírójának kezeihez haladéktalanul átszolgáltatandók, a sajtóbíróság, illetőleg a sajtóügyi vizsgálóbíró a lehető legrövidebb idő alatt tartozik az indítvány fölött határozni, mely határozat nyomban kiadandó.

Azon esetben, a melyekben valamely nyomtatvány (B. T. K. 63. §.) az ország területén bárhol található példányainak zár alá vétele rendeltetik el, a nyomtatvány továbbterjesztésének mielőbbi megakadályozása végett – az e tekintetben szükségesnek talált külön rendelkezéseken kívül – a bírói határozat egy-egy kiadványa mindenkor még a m. kir. bel- és kereskedelemügyi minister urakhoz is azonnal, és pedig azzal a megkereséssel terjesztendő fel, miszerint a bírói határozatban foglalt rendelkezést a közigazgatási, illetőleg rendőri, továbbá a csendőri, valamint a postai hatóságok- és közegekkel a lefoglalásnak az ország egész területén való gyors foganatosítása végett nyomban közöljék.

Budapesten, 1896. évi augusztus hó 11-én.

**A m. kir. belügyminister 1896. évi 53.011. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
a »Narodny Kalendár 1896.« cz. nyomtatvány elkobzása tárgyában.**

Az 1896. június 12-én kelt rendelet »Narodny Kalendár 1896.« elkobzását írja elő.

A rózsahegy kir. törvényszék, mint büntető bíróság, a Pittsburgban, Amerikában, Rovnianek P. V. és dr. Wagner J. A. szerkesztésében tót nyelven megjelent »Narodny Kalendár 1896.« című nyomtatvány a szerzőnek, nyomdásznak, elárusítónak, terjesztőnek és nyilvános kiállítónak birtokában lévő, s a magyar büntető törvény hatálya alatt lévő területen található példányait – nemzetiség és törvény elleni izgatást tartalmazó cikkei miatt – f. évi május hó 27-én 2213. sz. alatt kelt ítéletével elkoboztatni és megsemmisíttetni rendelve, felhívom a törvényhatóságot, hogy az említett nyomtatványnak a hatósága területén található ily példányait lefoglaltatván, azokat a rózsahegy kir. ügyészségnek küldje meg.

Budapesten, 1896. évi június hó 12-én.

A minister meghagyásából:

Dr. Sélley, s. k.,
ministeri tanácsos.

**A m. kir. belügyminister 1896. évi 60.351. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
az »Ezeréves jubileumi legújabb dalok és a szerelmes libapásztorleány dala«
című nyomtatvány lefoglalása tárgyában.**

Az 1896. július 2-án kelt rendelet »Ezeréves jubileumi legújabb dalok és a szerelmes libapásztorleány dala« című sajtótermék lefoglalását írja elő.

A budapesti ker. kir. sajtóügyi vizsgálóbíró f. évi június 19-én 39.759. (B) 63. svbl.) szám alatt kelt végzésével a Budapesten Bagó Márton és fia nyomdájából kikerült »Ezeréves jubileumi legújabb dalok és a szerelmes libapásztorleány dala« című nyomtatvány összes példányainak zár alá vételét és lefoglalását az 1848. évi XVIII. t.-cz. 22. §-a alapján azzal rendelte el, hogy a lefoglalandó példányok a nevezett sajtóügyi vizsgálóbíróhoz lesznek beküldendőek.

Felhívom a törvényhatóságot, hogy az említett nyomtatvány lefoglalásának foganatosítása és a lefoglalt példányoknak a nevezett vizsgálóbíróhoz leendő megküldése iránt haladéktalanul intézkedjék.

Budapesten, 1896. évi július hó 2-án.

A minister meghagyásából:

Dr. Sélley, s. k.
ministeri tanácsos.

**A m. kir. belügyminister 1896. évi 91.747. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
a »Magyar Néplap« f. é. 103. számának lefoglalása iránt.**

Az 1896. október 16. napján kelt rendelet a »Magyar Néplap« 1896. évi 103. számának lefoglalását írja elő.

A budapesti kerületi kir. sajtóügyi vizsgálóbíró f. évi 58.352. btő szám alatt kelt végzésével a Budapesten megjelenő »Magyar Néplap« című hetilap f. évi augusztus hó 28-iki 103. számát, mivel annak egyik közleményében a nyilvános rágalmazás és becsületsértés vétségét látja fenforogni, lefoglalni és zár alá vétetni rendelve, felhívom a törvényhatóságot, hogy intézkedjék, miszerint a fent körülírt nyomtatványnak hatósága területén található példányai lefoglaltatván, a nevezett vizsgálóbíróhoz küldessenek meg.

Budapesten, 1896. évi október hó 16-án.

A minister meghagyásából:

Dr. Sélley, s. k.
ministeri tanácsos.

**A m. kir. belügyminister 1896. évi 93.070. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
a »Magyar Néplap« folyó évi 115. számának lefoglalása iránt.**

Az 1896. október 16-án kelt rendelet a »Magyar Néplap« folyó évi 115. számának lefoglalását írja elő.

A budapesti ker. kir. sajtóügyi vizsgálóbíró folyó év október hó 10-én 63.217. szám alatt kelt végzésével a Budapesten megjelenő »Magyar Néplap« című hetilap folyó évi szeptember

hó 25-én kiadott 115. számát, mivel abban a btk. 172. §-ának 2. pontjába ütköző hitfelekezet elleni izgatás vétségének ismérveit feltüntető czikk foglaltatik, lefoglalni és zár alá vétetni rendelvén, felhívom a törvényhatóságot, hogy intézkedjék, miszerint ezen nyomtatványnak hatósága területén található példányai lefoglaltatván, az elül nevezett vizsgálóbírónak megküldessenek.

Budapesten, 1896. évi október hó 18-án.

A minister meghagyásából:

Liptay, s. k
ministeri o. tanácsos.

92.609/96. B. M. számú körrendelet.

A kihirdetési táblákra kifüggesztett házassági kihirdetési lapok kémélése tárgyában.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

Az ún. kihirdetési táblákat (hirdetőtáblák) – a szükséges hozzáférhetőség és nyilvánosság megóvása mellett – védett, az időjárásnak kevésbé kitett helyen kell elhelyezni.
Kelt Budapest, 1896. december 23.

Ismételten előfordult, hogy olyan esetekben, midőn a fő- és székvárosban elrendelt házassági kihirdetést a vidéken is foganatosítani kellett, a fő- és székvárosi anyakönyvvezető által az illető vidéki hely anyakönyvvezetőjéhez az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 48. §-ának második bekezdése alapján a kihirdetés foganatosítása végett küldött kihirdetési űrlapok megrongált vagy épen olvashatatlan állapotban érkeztek vissza a megkereső fő- és székvárosi anyakönyvvezetőhöz. Minthogy ez a visszasság arra a körülményre vezetendő vissza, hogy a kihirdetési táblák, különösen faluhelyeken kevésbé védett és az időjárás viszontagságainak kitett helyen vannak alkalmazva, felhívom a (címet), hogy hasson oda, miszerint a kihirdetési táblák, a 27.243/95. számú igazságügyministeri utasítás 39. §-a értelmében szükséges hozzáférhetőség és nyilvánosság megóvása mellett, olyképen legyenek elhelyezve, hogy a kihirdetési lapok épsége és olvashatósága az elhelyezés folytán csorbát ne szenvedjen.

Budapesten, 1896. deczember hó 23-án.

A minister helyett:

Széll Ignác s. k.,
államtitkár.

**A m. kir. igazságügyminister 1897. évi 3382. számú körrendelete,
az esküdtzéki sajtóbíróóságok határozatai ellen használható semmisségi
panasznak írásban benyújtása tárgyában.**

Az 1897. január 2-án kelt rendelet felhívja a figyelmet az esküdtzéki bíróságok határozata elleni semmisségi panasz írásbeliségére vonatkozó szabályokra.

A kir. curia sajtótanácsa több ízben tapasztalta, hogy a sajtóperekben eljáró magánvádlók és vádlottak gyakran abban a téves véleményben vannak, hogy az esküdtzéki sajtóbíróóság határozata ellen használni kívánt semmisségi panaszt elégséges a főtárgyaláson szóval bejelenteni.

Minthogy pedig a semmisségi panasz a hatályban lévő sajtóeljárési szabályok, nevezetesen: az 1867. évi május hó 17-én 307. I. M. E. sz. a. kibocsátott rendelet 86. §-a. illetőleg az országnak a Királyhágón túl fekvő részeire nézve az 1871. évi május hó 14-ről 1498. I. M. E. sz. a. kelt rendeletnek 92. §-a, valamint a kir. curiának állandó gyakorlata szerint írásban adandó be, és ennek elmulasztása, vagy a szóval bejelentett semmisségi panasz írásban való benyújtásának elkésése esetében a kir. curia a szóban forgó perorvoslatot visszautasítja:

felhívom elnök urat, intézkedjék, hogy a vezetése alatt álló kir. törvényszéknél tartott sajtóbíróósági tárgyalások alkalmával az ítélethirdetés után az elnök tanítsa ki a feleket arra, hogy a kir. curia – az ez idő szerint hatályban levő jogforrások értelmében – csak a kellő időben írásban beadott semmisségi panaszt tekinti joghatálylyal bírónak.

Budapesten, 1897. évi január hó 23-án.

**A m. kir. belügyminister 1897. évi 12.908. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
a »Lustig ist's Soldatenleben« cz. nyomtatvány lefoglalása tárgyában**

Az 1897. február 11-én kelt rendelet »Lustig ist's Soldatenleben« c. sajtótermék lefoglalását írja elő.

A budapesti kir. büntetőtörvényszék vizsgálóbírája f. évi január hó 25-én 5846. szám alatt kelt végzésével a Bécsben 1896. évben Brand Ignác nyomdájában készült »Lustig ist's Soldatenleben« című nyomtatványnak lefoglalását – a benne állítólag foglalt, s a B. T. K. 172 §. 2. pontjába ütköző vétség miatt – elrendelvén, felhívom a törvényhatóságot, hogy intézkedjék, miszerint ezen nyomtatványnak az elárusítók, terjesztők vagy nyilvános kiállítók birtokában található példányai lefoglaltatván, a budapesti kir. ügyészségnek megküldessenek.

Budapest, 1897. évi február hó 11-én.

A minister megbízásából:

Dr. Sélley, s. k.
ministeri tanácsos.

**A kir. igazságügyministernek 10.847/1897. I. M. számú rendelete,
a szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. t.-cz. 31. §-a szerint alakított
szakértőbizottság módosított ügyrendjének közlése és a budapesti szerzői jogi
szakértőbizottság újjáalakítása tárgyában.**

A rendelet tájékoztat a szerzői jogi szakértőbizottság újjáalakításáról, továbbá mellékletében tartalmazza a bizottság módosított ügyrendjét.

Kelt Budapest, 1897. február 18.

A szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. t.-cz. 31. §-a szerint alakított szakértő bizottságnak módosított ügyrendjét az alábbi lenyomatban közlöm azzal, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr a budapesti szerzői jogi szakértőbizottságot hat évi tartamára újjáalakítván, elnökévé Arany László magyar földhitelintézeti igazgatót, a magyar tudományos akadémia levelező tagját (Budapest, V. ker. Bálvány-utca 7. sz.) nevezte ki.

Kelt Budapest, 1897. évi február hó 18-án.

Melléklet

a kir. igazságügyministernek 10.847/1897. I. M. számú rendeletéhez:
A szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. törvénycikk 31. §-a szerint alakított szakértőbizottság
ügyrendje.

(Módosított a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek 1897. évi ad: 6013. sz. rendeletével, az igazságügyi m. kir. miniszterrel és Horvát-Szlavon-Dalmátországek bánjával egyetértőleg.)

1. §. A szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. t.-cz. 31–35. §-ai szerint alakított szakértő bizottságoknál az igazgatási teendőket az elnök látja el. Ő közvetíti az érintkezést a bíróságokkal, a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel, illetőleg a horvát-szlavonországi bánnal és szükség esetén az egyéb hatóságokkal is. Az elnököt akadályoztatása esetében az alelnök helyettesíti.

2. §. A bizottsághoz intézett megkeresvényeket vagy egyéb beadványokat az elnök veszi át s intézkedik, hogy azok az iktatókönyvbe vezetessenek. Az iktatókönyv a következő rovatokat foglalja magában:

- a) a beadvány száma,
- b) a beadvány érkezésének ideje,
- c) a megkereső bíróság neve,
- d) a perben álló felek nevei,
- e) a felmerült műszaki kérdés természete (írói, zene-, képzőművészeti, fényképezési kérdés),
- f) az előadó neve,
- g) a kiadás ideje,
- h) az irattári szám,
- i) jegyzet.

Az iktatókönyv mindenik év végével lezárandó.

3. §. Az iktatókönyvi szám s a beérkezés napja a beadványon s mellékletein kitüntetendő.

4. §. A beiktatás megtörténte után az elnök az olyan beadványt, a mely a szakértő bizottság közreműködését szükségessé teszi, a fenforgó szakkérdés természetének figyelembevételével általa kijelölendő bizottsági taghoz küldi oly felhívással, hogy arra vonatkozólag véleményét 3–8 napi határidő alatt írásban kidolgozni, az ügynek előadására elkészülni, és ha elkészült, ezt az elnöknek tudtára adni sziveskedjék.

Egyéb beadványokat az elnök saját hatáskörében intéz el.

5. §. Mihelyt az előadásra fölkért tag jelenti, hogy az előadásra elkészült, az elnök a bizottság azon tagjaiból, a kik a fenforgó kérdésben, ahhoz képest, a mint az az irodalom, a zene, a képzőművészet, a fényképezés, vagy a nyilvános előadások körébe vág, szakértő véleményt adni illetékesek, szaktanácsot jelöl ki, mely az előadót is beleszámítva, öt–hét tagból állhat. Egyszersmind az elnök kitűzi a szaktanács ülésének idejét és helyét.

6. §. A szaktanács ülésére nemcsak a tanácsba kijelölt tagok, hanem a szakértő bizottság összes többi tagjai is meghívandók és ha nyilatkozni kívánnak, véleményök meghallgatandó, szavazati joga azonban csak a szaktanács kijelölt tagjainak van.

Határozathozatalra legalább öt szavazó tag jelenléte szükséges. Ha a kijelölt tagok közül valaki a kitűzött időre meg nem jelenne, a bizottság elnöke jogosítva van helyette más tagot jelölni.

7. §. Ha a bizottsági elnök a kijelölt szaktanácsnak maga is szavazó tagja, akkor a tanács ülésén ő elnököl, különben pedig a tanács megalakítása alkalmával a kijelölt szavazó tagok egyikét egyszersmind a tanácsbeli elnöklésre is felkéri.

8. §. Az ülések nem nyilvánosak.

9. §. Az előadó véleménye írásba foglalandó s akként szerkesztendő, hogy ha elfogadtatik, lehetőleg változatlan szöveggel vétethessék fel a jegyzőkönyvbe.

10. §. Az előadó véleményének meghallgatása után a szaktanács elnöke az eldöntendő kérdést megvitatás alá bocsátja. Ha az előadó javaslatától eltérő vélemény nyilvánul, a kérdés szavazás útján döntetik el. A szavazás nyíltan történik: mindenkinek joga van szavazatát indokolni, valamint a tanácskozás folytán nyilvánított véleményétől, ha más meggyőződésre jut, eltérőleg szavazni, míg az elnök a határozatot ki nem mondotta.

11. §. A tanácselnök a határozatot a szavazati joggal bíró tagok többsége által elfogadott vélemény szerint mondja ki.

Ha a szavazatok száma szerint a két vélemény közül egyik sem nyerné el a többséget; a kérdés azon vélemény szerint döntetik el, a melyhez az elnök szavazatával hozzájárult.

12. §. Ha a tanácskozás során kettőnél több elágazó vélemény merülne fel, az elnök a tanácskozást egyes részletes kérdések szerint különíti el s minden egyes részletes kérdés iránt azok természetszerinti rendjének megfelelő sorban külön szavazást rendel. Az így kimondott részletes határozat a további kérdések feletti tanácskozás alapjául szolgál.

13. §. Az ellenvélemények és módosítványok indítványozói – a mennyiben az ülés folyama alatt indítványukat írásba nem foglalnék, tartoznak azt az ülés után 24 óra alatt írásban beadni.

14. §. A tanács üléseiről jegyzőkönyv vezetetik, melynek fejezetén az ülés napja, az elnök és a megjelent tagok, továbbá a jegyző neve, szövegében pedig a fenforgó ügy rövid kivonata és a hozott határozat szó szerint foglaltatik.

15. §. A jegyzőkönyveket és a határozatok szövegét a bizottság jegyzője fogalmazza, s a tanácselnök és az előadó hitelesítik.

16. §. Ha a határozat egyhangúlag hozatott, ez a jegyzőkönyvben megemlíti; midőn azonban a vélemények akár az ügy érdemére, akár az indokolásra nézve eltérők, az ellenvélemény indokaival együtt a jegyzőkönyvbe beírandó s egyszersmind feljegyzendő, hogy a határozat és az ellenvélemény kinek indítványára és a szavazatok mily alakulásával keletkezett.

17. §. A bizottság kiadványait a bizottság elnöke vagy ennek helyettese írja alá.

A kiadványhoz, ha az a bíróság által előterjesztett kérdésre az érdemleges válasziratot képezi, minden esetben a tanács jegyzőkönyvének, illetve a vonatkozó határozatnak hiteles másolata csatolandó.

18. §. Az iratok és kezelési könyvek a bizottság megállapodása szerint az elnök vagy az alelnök őrizete alatt állanak, a ki a bizottság irodai teendőinek elvégzésére alkalmas egyént is fogad, kinek díját a bizottság állapítja meg.

19. §. A bizottsághoz jegyzőt, ki szavazási joggal nem bír, a vallás- és közoktatásügyi minister, illetve Horvát-Szlavonországban a bán rendel ki a hatóságaik alatti hivatalok vagy intézetek fogalmazó személyzete köréből. A kirendelt hivatalnok esetleges jutalmazásáról a bizottsági elnök meghallgatása után szintén a vallás- és közoktatásügyi minister. illetve a horvát-szlavonországi bán gondoskodik.

20. §. A bizottság teendőivel járó személyi és dologi kiadások a bizottság által felszámított és a bíróság által megállapított (törvény 35. §.) s az elnök által kezelt díjakból fedeztetnek. Az ezen kiadások fedezése után fenmaradt pénzösszeg tiszteletdíjként időről-időre a bizottság tagjai között osztatik fel.

Az elnök és az előadó tiszteletdíja ülésenként 10 frtnál, a bizottsági többi tagoké pedig 5 frtnál nagyobb nem lehet.

21. §. A budapesti bizottság hivatalos pecsétül Magyarország czímerét használja, ezen körirattal: »Szerzői jogi szakértő bizottság Budapesten«; a zágrábi bizottság pedig Horvát-Szlavon-Dalmátország czímerét, fölötte Szent István koronájával, ezen körirattal: »Szerzői jogi szakértő bizottság Zágrábban«.

48. számú [1897. évi] BM. körrendelet.
***I. Valamennyi vármegye alispánjának. II. Valamennyi t. h. j. város
polgármesterének.***

Az 1897. február 27-én kelt rendelet felhívja a törvényhatóságokat a nyomdatulajdonosok azon kötelességére, hogy a nyomdájukból kikerülő sajtótermékekről pontos nyilvántartást kell vezetniük. Amennyiben ennek nem tesznek eleget, a törvényhatóság a nyomdatulajdonos költségére végeztesse azt el.

Tapasztaltatott, hogy némely nyomdatulajdonos a nyomdájukban készült sajtótermékekről az 1867. évi december 20-án 15.836. sz. a. kelt vallás- és közoktatásügyi ministeri körrendelet értelmében bemutatandó és 1895. évi 315 res. sz. a. kelt körrendeletem folytán a sajtóügyi közvádolóval is közlendő kimutatásokat beterjeszteni vonakodik.

Mínthogy az előidézett körrendelet értelmében a kimutatás összeállítása a nyomdatulajdonosok kötelességét képezi, a hatóságnak jogában van, hogy ha valamely könyvnyomda tulajdonos ezen kötelességét teljesíteni elmulasztaná, azt az illetőnek költségére más által elkészíttetni, s a költségeket rajta közigazgatási úton megvenni.

Felhívom tehát a (címet), hogy ha valamely nyomdatulajdonos a szóban forgó kimutatást a kitűzött határidőre be nem mutatná, intézkedjék, miszerint az a nyomdatulajdonos által az 1848: XVIII. t.-cz. 39. §-a értelmében vezetett könyvekből valamely hatósági közeg által összeállíttassanak s a költségek a mulasztó nyomdatulajdonoson behajtassanak.

Budapesten, 1897. évi február hó 27-én.

**A m. kir. belügyminister 1897. évi 1608. eln. számú körrendelete
valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez (az erdélyrésziek
kivételével),
*hírlapok utczai elárusításának szabályozása tárgyában.***

Hivatkozik a rendelet az 1867. június 25-én, 1731. R. szám alatt kiadott belügyminiszteri körrendeletre, mely értelmében sajtótermékkel való házalás, valamint utcai és nyílt tereken történő árusítás csak a sajtótermék előzetes bemutatása után kiadott törvényhatósági engedéllyel gyakorolható. A gyakorlati tapasztalatok alapján azonban a rendelet lehetővé teszi előzetes, nyolc napot meg nem haladó időtartamú engedély kiadását is, azonban az egyes lapszámok továbbra is bemutatandóak, valamint újságeladóként testi fogyatékos, megbotránkoztató külsejű egyén, illetve iskolaköteles gyermek nem alkalmazható, továbbá az eladók nevét az illetékes rendőrhatalóságnál be kell jelenteni. Az eladó kizárólag a hírlap nevét és árát hirdetheti. A fentiek ellenőrzése az 1897. április 13-án kelt rendelet értelmében a törvényhatóságok feladata.

Módosította a belügyminiszter 1902. évi 11.287. számú körrendelete.

A sajtótermékekkel való házalás, valamint azoknak utczákon és nyílt tereken való elárusítása – az 1867. évi június 25-én 1731. R. sz. a. kiadott belügyminiszteri körrendelet

értelmében – csak hatósági engedélyvel gyakorolható, mely engedély – az illető sajtótermék előzetes bemutatása mellett – a törvényhatóság első tisztviselőjénél kérendő.

Tapasztaltatott, hogy újabb időben a napilapok kiadótulajdonosai az utcán való elárusítás céljából mindgyakrabban folyamodnak engedélyért, mivel pedig a hírlapok megjelenése rendszeren oly időre esik, midőn hivatalos órák nincsenek, az említett rendelkezés szigorú megtartása mellett az engedély csak több órai késedelemmel, tehát oly időben volna megadható, midőn a hírlap az újdonság jellegét már elvesztvén, az engedély majdnem értéktelenné válik.

Hogy tehát úgy a hírlapkiadók, valamint a nagy közönség érdekeinek lehetőleg elég tétessék, másrészt pedig a hatóságoknak az ellenőrzésre nézve – az 1848: XVIII. t.-cz. 45. §-a alapján – fennálló joga is biztosítsassék, a következőket rendelem:

Hírlapoknak utcán való elárusítására az engedély – nyolcz napot meg nem haladó időre – előzetesen is megadható. Ily esetekben kötelezendő azonban a kiadó, hogy az egyes hírlapszámokat utcai elárusításuk megkezdése előtt a hatóságnak bemutassa; továbbá hogy a hírlapok utcai elárusításával testileg nyomorékokat, vagy másképp megbotránkoztató külsejű egyéneket, valamint iskolaköteles korban álló gyermekeket meg ne bízson, s végül hogy az elárusítással megbízott egyének neveit a helyi rendőri hatóságnál előzetesen bejelentse.

Az elárusítóknak a hírlap címén és árán kívül egyebet, például az abban foglalt egyes cikkek felírását vagy tartalmát kikiáltani, s azokat tolakodó módon kínálni nem szabad.

A kiadó egyúttal figyelmeztetendő, hogy ha a fenti feltételeknek eleget nem tesz, tőle az engedély azonnal vissza fog vonatni, illetőleg nem fog megújíttatni.

A címnek pedig kötelességévé teszem, hogy a bemutatott lappéldányokat haladéktalanul gondosan áttekintse, vagy ezzel külön megbízott közege által áttekinttesse, valamint az engedély összes feltételeinek megtartását ellenőriztesse, s a mennyiben valamely lapszám – izgató, a közrendet veszélyeztető, vagy a szemérmet és erkölcsiséget sértő tartalma miatt – komoly kifogás alá esnék, vagy ha a fentemlített feltételeknek elég nem tétetnék, – az engedély visszavonása mellett – az utcai továbbárusítás megakadályozása iránt azonnal intézkedjék.

Budapesten, 1897. évi április hó 13-án.

Perczel, s. k.

**A m. kir. belügyminister 1897. évi 47.668. számú körrendelete valamennyi törvényhatósághoz,
a »Vörös irány« cz., »Május 1.« feliratú nyomtatvány lefoglalása tárgyában.**

Az 1897. május 18-án kelt rendelet »Vörös irány« cz., »Május 1.« feliratú sajtótermék lefoglalását írja elő.

A kassai kir. törvényszék vizsgálóbírája, f. évi május hó 8-án 3325. B. szám alatt kelt végzésével, a Kassán, Ries Lajos nyomdájában megjelent »Vörös irány« című, »Május 1.« felirattal ellátott nyomtatványnak lefoglalását – az abban foglalt, s a B. T. K. 172. §-ának 2. bekezdésébe ütköző osztály elleni izgatás vétsége ismérveit feltűntető cikkek miatt – elrendelvén, felhívom a törvényhatóságot, hogy intézkedjék, miszerint ezen nyomtatványnak

hatósága területén található példányai lefoglaltatván, a kassai kir. ügyészségnek megküldessenek.

Budapesten, 1897. évi május hó 13-án.

A minister helyett:

Latkóczy Imre, s. k.
államtitkár.

**A m. kir. belügyminister 1897. évi 40.003. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
a szeméremsértő nyomtatványok és képek nyilvános helyen való kitételének
eltiltása tárgyában.**

Az 1897. június 2-án kelt rendelet megtiltja a szeméremsértő nyomtatványok nyilvános helyeken való kiállítását.

Miután az utóbbi időkben mind gyakrabban merülnek fel panaszok a szeméremsértő nyomtatványoknak és képeknek nyilvános helyeken való kitétele miatt: ennél fogva – a közérkölciség érdekeinek lehető megóvása czéljából – a következő rendelkezést teszem:

A ki szeméremsértő nyomtatványt, képes ábrázolatot, vagy más tárgyat utcai kirakatban, vagy más közlekedési, vagy pedig oly nyilvános helyen, a hol azokat bárki láthatja, kiállít, és azt a rendőri hatóság felhívására azonnal el nem távolítja, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az eljárásra azon közigazgatási hatóságok illetékesek, melyeket az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 42. §-a kijelöl.

Miről a törvényhatóságot tudomás és további eljárás végett ezennel értesítem.

Budapesten, 1897 évi június hó 2-án

Perczel, s. k.

2311. számú BM. körrendelet.
Valamennyi törvényhatóságnak. (Budapest kivételével.)

Az 1897. június 25-ei rendelet értelmében a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank takarékbetétkönyvei hírlapbiztosítéskul elfogadandók.

1894. évi november 8-án 4187. eln. sz. a. kelt rendeletem kapcsán értesítem czímet, hogy a „Pesti magyar kereskedelmi bank” takarékbetét könyvecskéi hírlapbiztosítéskul szintén elfogadandók.

Budapesten, 1897. évi június hó 25-én.

**A kir. igazságügyminiszternek 37.488/1897. I. M. számú rendelete,
a házassági kihirdetéseknek Romániában hírlapi uton való közzé tétele
tárgyában.**

Mivel egyes romániai hírlapok a házassági kihirdetéseket csak román nyelven szokták közzétenni, annak ellenére, hogy azokat magyar eredetiben és román fordításban is megkapják, az igazságügyi miniszter – a házassági kihirdetéseknek Romániában magyar nyelven való közzététele érdekében – utasítja a magyar állami anyakönyvvezetőket, hogy további intézkedésig a »Fointa Nationale« és a »Timpul« című romániai hírlapokat jelöljék meg mint olyanokat, melyek közül az egyikben a házassági kihirdetés közzétételének Romániára nézve történni kell. A magyar anyakönyvvezetők a kihirdetés eredeti magyar nyelvű példányát és román fordítását a miniszternek kötelesek felterjeszteni.

Kelt Budapest, 1897. július 7.

Az 1894: XXXIII. t.-cz. 53. §-a akképen rendelkezik, hogy ha azon helyek valamelyike, a hol a magyar állami anyakönyvvezető által elrendelt házassági kihirdetést foganatosítani kell, Magyarországon kívül fekszik, a kihirdetést a kérelmező költségére a kihirdetés helyén vagy annak közelében megjelenő hírlapban kell közzétenni.

Az 1895. évi 27.243. I. M. számú házassági utasítás 44. §-a⁶ pedig akképen intézkedik, hogy a kihirdetést magyarul mindenesetre és a mennyiben az illető hírlap nem magyar nyelven jelen meg, a hírlap nyelvének megfelelő fordításban is közzé kell tenni.

Hivatalos úton érkezett jelentések szerint azonban egyes romániai hírlapok a házassági kihirdetéseket, noha azok magyar eredetiben és román fordításban küldetnek be hozzájuk, csak román nyelven szokták közzétenni, ellenben magyar nyelven nem.

Oly célból tehát, hogy a házassági kihirdetéseknek Romániában magyar nyelven való közzététele is biztosítva legyen, utasítom a magyar állami anyakönyvvezetőket, hogy további intézkedésig úgy a »Fointa Nationale« mint a »Timpul« című romániai hírlapokat jelöljék meg mint olyanokat, melyek közül az egyikben a házassági kihirdetés közzétételének Romániára nézve történni kell, és hogy a közzététel eszközlése végett a kihirdetés eredeti magyar nyelvű

⁶ Az 1895. évi 27.243. I. M. számú rendelet az *Igazságügyi Közlöny* IV. évfolyama 8-ik számának 1. mellékletét képezi.

példányának és román fordításának fölterjesztése mellett a vezetésem alatt álló magyar királyi igazságügyministerium közvetítését vegyék igénybe.

A közzététel eszközlése után a magyar kir. igazságügyministerium a közzétételt tartalmazó romániai hírlap-példányt az illető magyar állami anyakönyvvezetőnek megküldi és vele a kihirdetési díjat is közli, melyet az anyakönyvvezető a házassulóktól beszedni és a kir. igazságügyministeriumhoz továbbítás végett fölterjesztetni tartozik.

Végül megjegyzem, hogy mivel a Bukarestben német nyelven megjelenő »Bukarester Tageblatt« című napilap, a vett értesülések szerint, a házassági kihirdetéseket több alkalommal magyar és német nyelven közzétette: oly esetben, midőn a hírlapi kihirdetésnek eme hírlap útján való foganatosítása a kihirdetés ismeretessé válását a fenforgó körülmények szerint kellően biztosítja, az anyakönyvvezetők a kihirdetések közzétételére e lapot is megjelölhetik s ehhez e célból közvetlenül is fordulhatnak.

Kelt Budapesten, 1897. évi július hó 7-én.

**A kir. igazságügy miniszternek 36.750/1897. I. M. számú rendelete,
a bibliaterjesztőtársulat által kiadott szentírás terjesztéséről a letartóztatottak
között.**

Valamennyi kir. főügyésznek ügyésznek és az orsz. letartóztatási intézetek igazgatóságainak.

Az igazságügyminiszter felszólítja a főügyészeket és letartóztatási intézetekigazgatóságait, hogy támogassák a brit és külföldi bibliatársulat budapesti ügynöksége azon tevékenységét, hogy a letartóztatottak között a szentírást terjesszék. Ezzel kapcsolatban a rendelet melléklete tartalmazza a korábbi igazságügyi miniszter hasonló tartalmú rendeletét.

Kelt Budapest, 1897. július 9.

A brit és külföldi bibliatársulat budapesti ügynöksége (Budapest, Deák-tér 4. sz.) oly kérelemmel fordult hozzám, hogy a szentírásnak a letartóztatottak között leendő terjeszthetését megengedő régebbi rendelet megújíttassék.

Ezen kérelemnek megfelelően, 1892. évi május 21-én 18.745. sz. a. kelt rendeletem kapcsán felhívom a címet, hogy az említett társulat emberbaráti nemes törekvését saját hatáskörében előmozdítani igyekezzenek.

Az ezen ügyre vonatkozó s egyik hivatali elődöm által 22.996/78. sz. a. kiadott rendeletek másolatait % alatt csatolom.

Kelt Budapesten, 1897. évi július hó 9-én.

Melléklet

a kir. igazságügyministernek 36.750/1897. I. M. számú rendeletéhez.

A kir. igazságügy miniszternek 22.996/1878. I. M. számú rendelete.

I. Az orsz. fegyintézetek igazgatóságának Lipótváron, Illaván, Munkácson, Vácson, Szamosujvárt, Márianostrán.

II. Valamennyi kir. ügyészségnek.

Az angol bibliaterjesztő társulat bécsi igazgatósága a dunántúli helv. hitv. egyházkerület képviselője útján az iránt fordult hozzám, hogy a nevezett társaságnak engedném meg, miszerint a bibliának újtestamentomi részét a Magyarországon létező fegyintézetekben, börtönökben és fogházakban letartóztatottak közt terjeszthesse, késznek nyilatkozván a biblia árát a letartóztatottak javára felére leszállítani, esetleg azt az egészen szegény letartóztatottaknak ingyen is kiszolgáltatni.

A kérelmet részemről teljesíthetőnek találván megengedtem a nevezett társulat igazgatóságának, hogy a biblia újtestamentomi részét úgy az orsz. fegyintézetekben, valamint az ügyészségi börtönökben és fogházakban letartóztatott protestáns hitfelekezetű fegyenczek és rabok közt az általa kilátásba helyezett kedvezmény nyújtása mellett az illető fegyintézeti igazgatóság illetve kir. ügyészség közvetítése útján terjeszthesse.

Miről a címet hivatkozással a fegyintézeti házszabályok 25 §-a d) pontjára / börtönrendtartás 164. §-ának b) pontjára tudomás és további intézkedés végett oly megjegyzéssel értesítem, hogy a mennyiben az érintett műnek a felügyelete alatt álló fegyintézet / börtön vagy fogház könyvtára számára leendő megszerzését is kívánatosnak tartaná, azt a szükséges számú példányokban beszerezheti.

Az árjegyzék megküldése iránt a cím a bibliaterjesztő társulat budapesti raktárához (Deák-tér 3. sz., Viktor B. helyettese) fordulhat.

Kelt Budapesten, 1880. évi márczius hó 22-én.

1897. évi XXXIV. törvénycikk a bünvádi perrendtartás életbeléptetéséről

A törvénycikk egyes paragrafusai érintik a sajtóvétségek szabályozását. Egyes sajtó útján elkövetett büntetendő cselekmények esetében megszünteti az esküdtbírók illetékességét. Így például nyomtatvány útján elkövetett büntetendő rágalmozás és becsületsértés egyes eseteiben, valamint az esküdtbírósnak bűnösséget megállapító ítéletével már sújtott nyomdatermeknek újra közlése vagy árulása által elkövetett büntettek, vétségek és kihágások a királyi törvényszékek hatáskörébe kerülnek.

Hatályon kívül helyezi a sajtótörvény (1848: XVIII. tc.) 17., 21., 22., 23. és 29. §-ait.

A törvénycikk 1900. január 1-jétől Erdélyben („az országnak a Királyhágón túl fekvő részei”), a polgárosított határőrvidéken és Fiume városában és kerületében is hatályba lépteti az 1848. évi sajtótörvény még érvényben levő rendelkezéseit (21. §), egyidejűleg hatályon kívül helyezi ezeken a területeken is az ott addig még hatályos, többször módosított 1852. évi Sajtórendtartásokat (27. §.). Ezzel egész Magyarországon egységesen érvényes sajtószabályozás lép életbe.

[...]

15. § Esküdtbíróóságok előtt tartandó meg a főtárgyalás:

I. az 1878. évi V. törvénycikkben meghatározott büntettek miatt, ha a vád tárgya:

[...]

II. A nyomtatvány útján (1878:V. törvénycikk 63. §) elkövetett büntettek vagy vétségek, úgyszintén a törvényben megállapított és nyomtatvány útján elkövetett kihágások eseteiben, kivéve a 16. §-ban és a 17. § 2. pontjában felvett eseteket.

Az I. pont 1., 2., 3. és 4. pontjaiban foglalt büntettek, valamint a II. pontban felsorolt büntettek és vétségek eseteiben a királyi ítélőtáblák székhelyén működő esküdtbíróóságok járnak el; melyeknek kivételes, illetőleg sajtóbírósági területköre a székhelyen levő királyi ítélőtábla kerületére terjed ki.

16. § A nyomtatvány útján elkövetett és az 1878: V. törvénycikk 259. és 261. §-ai szerint büntetendő rágalmozás és becsületsértés a kir. törvényszék hatásköréhez tartozik.

Ha azonban a rágalmozás vagy becsületsértés az 1878:V. törvénycikk 262. és 451. §-aiban meghatározott személyek vagy nyilvános számadásra kötelezett vállalat igazgatója és tisztviselője ellen, avagy közmegbízásban eljáró ellen, és pedig az utóbbinak hivatalos tetteire vonatkozólag volt elkövetve, az esküdtbíróóság ítél.

Azokban az esetekben, melyekben az 1878:V. törvénycikk 264. §-a a valódiság bizonyítását kizárja, a nyomtatvány útján elkövetett rágalmozás vagy becsületsértés mindig a kir. törvényszék hatásköréhez tartozik.

17. § A kir. törvényszékek hatásköréhez tartoznak:

1. azok a büntettek, melyek a 15. § szerint az esküdtbíróóságok hatásköréhez utasítva nincsenek;

2. az esküdtbíróáságnak bűnösséget megállapító ítéletével már sújtott elmeműnek (1848:XVIII. törvénycikk 27. §) újra közlése vagy árulása által elkövetett büntettek, vétségek és kihágások;

3. az 1878:V. törvénycikk 258., 260., 261. és 262. §-aiban meghatározott vétségeknek azok az esetei, melyekben az eljárás a büntetőtörvénykönyv 269–272. §-ai értelmében hivatalból indítandó meg;

4. azok a vétségek, melyek a 18. § szerint a kir. járásbíróóságok hatásköréhez utasítva nincsenek.

Az 1878:V. törvénycikk második részének I., II., III., IV. és XI. fejezetében körülírt büntettek és vétségek, a mennyiben ezen § értelmében a kir. törvényszékek elé vannak utasítva, a kir. ítélőtáblák székhelyén levő kir. törvényszékeknek, Budapesten a budapesti kir. büntető törvényszéknek kivételes hatáskörébe tartoznak.

A budapesti kir. büntető törvényszéknek az 1887. évi XXVI. törvénycikk. 4. §-ában, illetőleg az 1895:XLIV. törvénycikk 1. §-ában megállapított kizárólagos hatásköre érintetlen marad.

[...]

20. § A ki a büntető bíróság előtt a nyilvánosság kizárásával tartott tárgyalást vagy főtárgyalást a hatóság engedélye nélkül bármely módon, egészben vagy részben közzétesz; a mennyiben súlyosabban büntetendő cselekmény nem forog fenn, három hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

21. § Az 1848: XVIII. törvénycikknek érvényben levő rendelkezései a bűnvádi perrendtartás életbelépésének napjától kezdve az országnak a Királyhágón túl fekvő részeiben, továbbá a polgárosított határőrvidéken, valamint Fiume városában és kerületében is hatályba lépnek.

[...]

27. § A bűnvádi perrendtartás életbe lépésének napjától kezdve hatályukat veszítik a törvényeknek, rendeleteknek és szabályrendeleteknek mindazok a rendelkezései, valamint a szokásjognak mindazok a megállapításai, melyek megegyeznek vagy ellenkeznek azokkal a szabályokkal, a melyeket a királyi bíróságok hatáskörébe utasított bűntettek, vétségek és kihágások miatt megindítandó rendes bűnvádi eljárásra vonatkozólag a bűnvádi perrendtartás vagy az esküdtbíróságokról rendelkező, vagy a jelen törvény tartalmaznak.

Különösen hatályukat veszítik:

az 1848:XVIII. törvénycikk 17., 21., 22., 23. és 29. §-ai;

az 1873:XXVII. törvénycikk 16. §-a;

az 1880:XXXVII. törvénycikk 7. §-ának harmadik bekezdése, valamint 38., 39., 40., 44. és 45. §-ai;

az 1883:VI. törvénycikk.

Továbbá hatályukat veszítik:

[...]

az 1867 márczius 17-éről 16. I. M. E. szám alatt a sajtóviszonyok tárgyában kiadott bel- és igazságügyi ministeri rendelet, továbbá az 1867 május 17-én 307. I. M. E., az 1867 július hó 25-én ad 307. I. M. E. szám alatt kelt rendeletekben, valamint az ezeket módosító és pótló rendeletekben foglalt sajtóeljárási szabályok;

az országnak a királyhágón túl fekvő részeiben, valamint Fiume városában és kerületében az 1852 május 27-én kibocsátott sajtórendtartás, illetőleg az 1853 július hó 29-én kibocsátott büntetőperrendtartás, az ehhez később kiadott rendeletek, továbbá az igazságügyi és belügyi ministereknek és 1871 május hó 14-éről 1498 I. M. E. sz. a. kelt három rendelete és 1872 április hó 22-éről 13.448. sz. a. kelt. rendelete;

[...]

1897. évi XXXV. törvénycikk **a m. kir. központi statisztikai hivatalról**

A Központi Statisztikai Hivatal létrehozásáról szóló törvény 4. §-a elrendeli, hogy a kiadók és a nyomdák az új Hivatal részére meghatározott nyomdatermékekből kötelespéldányt szolgáltatassanak be. Az 5. § értelmében pedig a Központi Statisztikai Hivatal köteles összes kiadványaiból valamennyi törvényhatóságnak küldeni.

[...]

4. § A központi statisztikai hivatal a jelen törvény 1. §-ában körülírt feladatának előmozdítására nyilvános könyvtárt és térképgyűjteményt tart fenn.

E végből a nyomtatók, illetőleg kiadók a nyomdatermékekből statisztikai czélokra egy példányt a m. kir. központi statisztikai hivatalnak ingyen beszolgáltatni tartoznak.

A beszolgáltatási kötelezettség a következő nyomtatványokra terjed ki:

1. gépi sokszorosítás útján köteles vagy füzetes alakban kiadott mindennemű írói műre, kivéve a tisztán szépirodalmi tartalmúakat;

2. minden időszakos folyóiratra, kivéve a tisztán szépirodalmi tartalmúakat s a hetenkint vagy egy hétnél rövidebb időközökben megjelenő hírlapokat;

3. iskolai értesítőkre, mindennemű évi jelentésekre, statisztikai kimutatásokra, czim- és névtárakra, továbbá föld- és térképekre.

A beszolgáltatás módozataira, valamint a beszolgáltató felelősségére nézve a nyomdatermékeket tudományos célokra szolgáló köteles példányainak beküldése tekintetében fennálló törvényes szabályok irányadók, melyeknek értelmében a kereskedelemügyi minister rendeletileg intézkedik.

Horvát-Szlavonországokban a nyomdatermékek köteles példányainak a központi statisztika céljaira való beszolgáltatása iránt a bán fog megfelelően gondoskodni.

5. § A központi statisztikai hivatal a statisztikai adatgyűjtések eredményét statisztikai évkönyvben, havi füzetekben és statisztikai közleményekben bocsátja nyilvánosságra.

Az évkönyv kiterjed a magyar korona országainak összes közérdekű viszonyaira; a havi füzetek mindazon fontosabb adatokat foglalják magukban, a melyek havonkénti közlésre alkalmasak; a közlemények pedig a statisztikai adatgyűjtés egy-egy ágára szorítkoznak.

A miniszterelnök az egyes ministeriumok ügykörét felölelő tartalmú statisztikai évkönyvet a ministeriumok működést, valamint az igazgatásuk és felügyeletük alá tartozó ügyeket és közállapotokat ismertető jelentés kíséretében évenként, a költségvetés bemutatásával egyidejűleg az országgyűlés elé terjeszti.

A központi statisztikai hivatal összes kiadványai valamennyi törvényhatóságnak hivatalból megküldendők.

[...]

1897. évi XLI. törvénycikk ***a nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles példányainak*** ***beszolgáltatásáról***

A törvény arról rendelkezik, hogy a Magyarországon nyomtatott, gépi sokszorosítás útján készült nyomdatermékekből, a nyomtató tudományos célokra két-két példányt tartozik ingyen beszolgáltatni a Magyar Nemzeti Múzeumnak és a Magyar Tudományos Akadémiának. A törvény szabályozza a beszolgáltatás szabályait, kivételeket határoz meg, és büntetőjogi kitételeket is tartalmaz.

1. § A Magyarországon nyomtatott, gépi sokszorosítás útján készült nyomdatermékekből, a nyomtató tudományos célokra két példányt tartozik ingyen beszolgáltatni, és pedig:

1. egy példányt a M. Nemzeti Múzeumnak (2., 3. §);
2. egy példányt a M. Tud. Akadémiának (4. §)

Horvát-Szlavonországokban vagy a külföldön nyomtatott, de a jelen törvény hatálya alatt álló országrészekben (17. §) kiadott nyomdatermékek köteles példányait a kiadó tartozik beszolgáltatni.

2. § A Magyar Nemzeti Múzeumot megillető példány beszolgáltatásának kötelezettsége kiterjed a gépi sokszorosítás útján készült minden nyomdatermékre; tehát nemcsak az elárusítási forgalomra, vagy általában terjesztésre szánt, szorosabb értelemben vett írói művekre, hanem a kéziratképen nyomtatottakra is, valamint az időszakai sajtó s a ponyvairódalom termékeire; statisztikai kimutatásokra, iskolai értesítőkre, név- és naptárakra; továbbá a gépi sokszorosítás minden ágában előállított föld- és térképekre, hangjegyekre, képes ábrázolásokra stb.; ez utóbbiak akár önállóan szöveggel, vagy szöveg nélkül, akár mint valamely nyomtatvány kiegészítő részei kerülnek fogalomba.

3. § A Magyar Nemzeti Múzeumnak be nem szolgáltatandók:

1. az érték- és hitelpapírok és értékjegyek;
2. a hivatali ügykezelésre szánt hivatali nyomtatványok, a mindennemű üzleti nyomtatványok;
3. a vonalzott űrlapok és könyvek; címkek (etiquettek és vignetták);
4. családi értesítések, levélpapírok, látogató- és köszöntő-jegyek, meghívók, szavazólapok s kizárólag magánhasználatra készült egyéb alkalmi nyomtatványok;
5. könyomás és egyéb gépi többszörösítés útján másolt kéziratok;
6. fényképek, ha azok tisztán vegyi úton készültek.

A 2–6. alatt felsorolt nyomdatermékek beszolgáltatása azonban kötelezővé válik, ha valamely beszolgáltatandó más nyomdatermék kiegészítő részeit vagy mellékleteit képezik.

A jelen szakasz 2., 4. és 5. pontjai alól kivételt képeznek és a 2. § értelmében beszolgáltatandók: a hivatalok, ipari és kereskedelmi vállalatok, egyesületek és társulatok évi jelentései; továbbá a falragaszok, színlapok, műsorok és a gyászjelentések; végül a tudományos célból készített fac-similék, a tankönyveket helyettesítő könyvmatos tanári előadások és a könyvmatos hírlapok.

4. § A M. Tud. Akadémiának, a nyomdatermék-kimutatással egyidejűleg, csak a következő nyomtatványok szolgáltatandók be:

1. gépi sokszorosítás útján kötetes vagy füzetes alakban kiadott mindennemű írói mű;
2. a ponyvairadalomból az egy-leveles nyomtatványok is;
3. minden időszaki folyóirat, kivéve az egy hétnél rövidebb időközökben megjelenő hírlapokat;
4. iskolai értesítők, évi jelentések, statisztikai kimutatások, név- és naptárak, föld- és térképek.

5. § A napilapok havonként összegyűjtve, egyéb időszaki nyomdatermékek, valamint a füzetes kiadványok és minden más nyomdatermék köteles példányai pedig naptári évnegyedenként összegyűjtve, a forgalomba hozatalt követő hónap, illetőleg negyedév első két hete alatt, közvetlenül szolgáltatandók be az 1. §-ban 1-2. alatt megjelölt rendeltetési helyekre.

6. § A beszolgáltatásra kötelezettnek a beszolgáltatott köteles példányokhoz két azonos nyomdatermék-kimutatást kell csatolnia.

E kimutatásokban a beszolgáltatott példányok címei folyó számok alatt egyenként felsorolandók, a beküldő nevének (cézégének) és lakásának pontos bejegyzése mellett.

A mennyiben elháríthatatlan okokból valamely beküldendő köteles példány csatolva nem volna, ez okok s az utólagos beküldésre kért újabb határidő a kimutatásokba szintén pontosan bejegyzendő.

A nyomdatermék-kimutatás egyik példánya, a beküldött köteles példányok átvételének tanúsításával, a beszolgáltatásra kötelezettnek visszaküldendő.

7. § A köteles példányokat a magy. kir. államnyomda is rendeltetési helyökre beszolgáltatni tartozik, kivéve azokat a nyomdatermékeket, melyeknek határidőhöz kötött, vagy feltétlen titokban tartását fontos állami érdekből az illetékes felettes hatóság esetről esetre elrendeli.

Más nyomdákban készült egyes nyomdatermékek beszolgáltatása alól, az érdekelt fél indokolt kérelmére a vallás- és közoktatásügyi minister adhat időhöz kötött, vagy végleges felmentést.

8. § A beszolgáltatott köteles példánynak teljenek és hibátlannak kell lennie.

Ha egy kiadáshoz tartozó példányok között a tartalomban eltérés forog fenn, a köteles példány mindegyik változatból beszolgáltatandó.

Egy kiadáshoz tartozó, de különböző papíron nyomtatott példányok közül a jobb minőségű papíron nyomtatott példány szolgáltatandó be, – kivéve, ha a jobb minőségű papíron nyomtatott díszpéldányok száma huszonötöt meg nem halad.

Új kiadásokból, még ha változatlanok is (stereotyp-nyomás), valamint külön lenyomatokból és kivonatokból újabb köteles példányok szolgáltatandók be.

9. § A mennyiben valamely nyomdatermék szövegének, vagy kiegészítő más részeinek, a hozzá való képes ábrázolásoknak, hangjegyeknek, föld- és térképeknek stb. nyomtatása és előállítása több nyomda között oszlik meg, valamennyi közreműködő magyarországi nyomtatót és a kiadót a teljes köteles példány beszerzéséért egyetemleges felelősség terheli. Úgy az illető nyomtatók, mint a kiadó évnegyedes kimutatásaikba a különböző helyen készült nyomdatermék bejegyezni és megnevezni tartoznak azt, aki a beszerzést magára vállalta. – A mennyiben azonban a teljes köteles példány egyik kimutatáshoz sem volna csatolva, annak beszerzése az illető nyomtatók bármelyikétől, vagy a kiadótól követelhető.

10. § A köteles példányok, valamint az átvételi elismervények postai küldése, a fennálló postarendszabályok betartásától feltételezetten, portodíjmentességet élvez.

11. § A rendeltetési helyekre kellő időben nem érkezett köteles példányoknak utólagos beszerzését, vagy a nem teljes, hibás és általában a jelen törvényben megkövetelt kellékeknek meg nem felelő példányoknak kifogástalanokkal való pótlását a M. Nemzeti Múzeum, illetőleg a M. Tud. Akadémia az 5. §-ban a beszerzésre megszabott határidő leteltétől számított három éven belül a mulasztással terhelt féltől postán ajánlva küldött felszólítás útján megkövetelheti és a felszólítás teljesítésére, annak keltétől számított, legalább 30 napi záros határidőt tűz ki.

E felhívás sikertelensége a 12. §-ban megállapított következményeket vonja maga után.

12. § Kihágást követ el és 100 forintig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő:

1. a ki a 11. §-ban megszabott felszólításra, az abban kitűzött határidő alatt, a köteles példányt be nem szolgáltatja, illetőleg a jelen törvényben megkövetelt kellékeknek meg nem felelő köteles példányt kifogástalanul nem pótolja.

2. a ki a köteles példányokkal együtt beküldendő kimutatásokra nézve a jelen törvény rendelkezéseit megszegi.

A jelen § 1. pontjában körülírt kihágás elkövetőjét a be nem küldött, vagy nem pótolta példány vételárában is el kell marasztalni az átvételre jogosult Magyar Nemzeti Múzeum, illetőleg M. Tudományos Akadémia javára.

13. § A jelen törvény 12. §-ában említett kihágási ügyekben, úgy a pénzbüntetésre, valamint a be nem küldött, vagy a nem pótolta köteles példány vételárának megfizetésére nézve, az 1880:XXXVII. tc. 40. §-ának 5. pontjához képest a kir. járásbírók járnak el.

14. § A befolyt pénzbüntetés annak a könyvtárnak gyarapítására fordítandó, melynek érdekében az eljárás folyamatba tetetett.

15. § A nyomdatermék ama köteles példányai, melyek a fennálló törvények és szabályok szerint a sajtóügyi közvadásznak adatnak be, – a mennyiben azokra nézve további nyilvántartás, vagy hivatali használat szüksége már nem forog fenn, – a Magyarországon létező vagy létesítendő oly nyilvános múzeumok és könyvtárak gyarapítására fordítandók, melyeket e célból a vallás- és közoktatásügyi miniszter megjelöl.

A sajtóügyi közvadászhoz érkezett köteles példányok kezelésének, őrzésének, átvételének és átadásának módjait, – valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszter által kijelölt múzeumok és könyvtárak részére való átadás alól a kivételeket az igazságügyi és a vallás- és közoktatásügyi miniszterek rendeleti úton állapítják meg.

Egyebekben a jelen törvény nem érinti a fennálló törvények és más jogszabályok ama rendelkezéseit, melyek a nyomdaterméknek sajtórendészeti célokra szolgáló köteles

példányaira és a nyomdatermékeknek sajtórendészeti szempontból szükséges nyilvántartására vonatkoznak.

16. § A fennálló törvények és más jogszabályok ama rendelkezései, melyek a nyomdatermékeknek tudományos czélokra szolgáló köteles példányairól szólnak, az 1897:XXXV. tc. kivételével, hatályon kívül helyeztetnek.

17. § A jelen törvény hatálya a magyar állam egész területére kiterjed, Horvát- és Szlavonországok kivételével.

18. § Jelen törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi és az igazságügyi ministerek bíztnak meg.

**A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1897. évi 72.126. sz. a. kelt
rendelete
népkönyvtárak létesítése ügyében.**

Valamennyi kir. tanfelügyelőségnek.

*Felszólítja a tanfelügyelőségeket, hogy a népkönyvtárak létrehozásához a tanítókat közreműködésre buzdítsák. Elrendeli, hogy az állami, államilag segélyezett községi és községi elemi iskolák szertárhelyiségeiben, esetleg tanítói szobáiban, tanácstermeiben, vagy könyvtárhelyiségeiben az iskola érdekeinek csorbítása nélkül a népkönyvtárak számára szükséges szekrényeket elhelyezhessék.
Kelt Budapest, 1897. szeptember 4.*

Minthogy a közműveltséget és közerkölcsiséget fokozni alig van hatalmasabb eszköz a népkönyvtáraknál, pedig azok szervezése és felállítása rendesen azon múlik, hogy az e célra alkalmas helyiségek hiányzanak. A népkönyvtárak létesítésének minden lehető eszközzel való előmozdítását óhajtván, egyfelől arra hívom fel a tanfelügyelőséget, hogy a mondott nemes célú intézmények létesítését saját hatáskörében is és a tanítók közreműködésre való buzdítása által előmozdítani igyekezzék, – másrészt ezennel elrendelem, hogy az állami, államilag segélyezett községi és községi elemi iskolák szertár helyiségei, esetleg tanítói szobái, tanácstermei, vagy könyvtár helyiségei az iskola érdekeinek csorbítása nélkül a népkönyvtárak számára szükséges szekrények elhelyezésére átengedtesenek; olyan állami és községi iskolai épületekben pedig, hol a jelzett helyiségek nem állanak rendelkezésre, szükség esetén az elemi iskola valamelyik tantermében, esetleg a kisdedóvoda foglalkozási termében, ha az elegendő tágas, a szükséges szekrény elhelyezése megengedendő.

Budapesten, 1897. szeptember hó 4-én.

**A kir. igazságügyministernek 59.241/1897. I. M. számú rendelete,
a postai forgalomból kitiltott tárgyakat gyaníthatólag tartalmazó zárt levelek
kezelése tárgyában ki adott kereskedelemügyi miniszteri körrendelet hatályon
kivül helyezése tárgyában.**

Az összes igazságügyi hatóságokhoz.

Tájékoztatja az igazságügyi hatóságokat, hogy a kereskedelemügyi miniszter 1894. november 27-én 81.916 szám alatt kibocsátott rendeletét 1897-ben a 32.858. sz. a. kelt rendeletével hatályon kívül helyezte.

Kelt Budapest, 1897. október 29.

Tudomás és miheztartás végett értesítem az igazságügyi hatóságokat, hogy a kereskedelemügyi m. kir. minister úr azt a rendeletet, melyet hivatali előde a postai szállításból kitiltott tárgyakat gyaníthatólag tartalmazó zárt levelek kezelése tárgyában 1894. évi november hó 27-én 81.916. szám alatt kibocsátott volt, és a melyet 1894. évi december hó 24-én 50.730 I. M. szám alatt⁷ kiadott rendelettemmel az összes igazságügyi hatóságokkal közöltem, a kir. belügyminister úr hozzájárulása folytán f. évi 32.858. sz. a. kelt rendeletével hatályon kívül helyezte.
Kelt Budapesten, 1897 évi október hó 29-én.

**A m. kir. belügyminister 1898. évi 5.528. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
a lefoglalt sajtótermékek jegyzékének a »Rendőri Lapok«-ban közzététele
tárgyában.**

Az 1898. január 21. napján kelt rendelet előírja a sajtótermékek lefoglalása tárgyában hozott végzéseknek a „Rendőri Közlöny”-ben történő kötelező közzétételét.

Hogy a kir. bíróságok által törvénybe ütköző sajtótermékek lefoglalása iránt hozott végzések minél gyorsabban foganatosíthatók legyenek, ezen végzések jövőben a »Belügyi Közlöny« mellékleteként megjelenő »Hivatalos Rendőri Közlöny«-ben fognak, »Lefoglalt sajtótermékek« rovat alatt, közzététetni.

⁷ Az utóbb hivatkozott rendelet és annak melléklete az *Igazságügyi Közlöny* III. évfolyamának 414–416. lapján volt közzölve.

Felhívom ennél fogva a törvényhatóságot, hogy alant as hatóságait és a községi eljáróságokat utasítsa, miszerint a hivatalos »Rendőri Közlöny« fentemlített rovatát különös figyelemmel kísérjék, a lefoglalást foganatosítsák, a lefoglalt példányokat pedig a megjelölt kir. bírósághoz vagy kir. ügyészséghez küldjék be.

Budapesten, 1898. évi január hó 21-én.

A minister helyett:

*Latkóczy Imre, s. k.
államtitkár.*

**A vallás- és közoktatásügyi és az igazságügyi m. kir. ministerek [1898. évi]
5.720. V. M. szám alatt kiadott rendelete,
a nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles-példányainak
beszolgáltatásáról szóló 1897 : XLI. t.-cz. végrehajtása, és a sajtórendészeti
köteles-példányokkal való elbánás tárgyában.**

A rendelet első fejezete (1–9. §§) a tudományos célokat szolgáló, így a Magyar Nemzeti Múzeum, illetve a Magyar Tudományos Akadémia részére beszolgáltatandó kötelespéldányokkal kapcsolatos eljárásrendet határozza meg. A második fejezet szabályozza a sajtórendészeti kötelespéldányok beszolgáltatásának rendjét: meghatározza ezzel kapcsolatban a nyomdák és kiadók, továbbá a törvényhatóságok, valamint a sajtóügyi vádhatóságok kötelezettségeit.

Hatályon kívül helyezi a vallás- és közoktatási miniszternek 15.836. sz. a., 1867. december 20-án kelt rendeletét, továbbá módosítja a 315/1895. B. M. számú körrendeletet. Módosítja a 46.564/1908. számú V. K. M. rendelet.

Kelt 1898. február 1-jén.

A nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles-példányainak beszolgáltatásáról szóló 1897: XLI. t.-cz. 15. és 18. §-aiban nyert felhatalmazás alapján rendeljük, a mint következik:

I. FEJEZET.

A M. N. Múzeum és M. T. Akadémia részére beszolgáltatandó köteles-példányokról.

A beszolgáltatás határideje.

1. §.

A Magyar Nemzeti Múzeumot, illetőleg a Magyar Tudományos Akadémiát megillető köteles-példányok az 1897: XLI. t.-cz. hatályba lépésének napjától, vagyis 1897. évi december hó 11-étől közvetlenül a Magyar Nemzeti Múzeumnak, illetőleg a Magyar Tudományos Akadémiának szolgáltatandók be, még pedig:

a) az 1897. december hó 11-től 1898. január hó 1-ig megjelent napilapok köteles-példányai a Magyar Nemzeti Múzeumnak: 1898. évi február hó első két hete alatt;

b) az 1897. december hó 11-étől 1898. január 1-jéig forgalomba hozott egyéb időszaki nyomdai termékek, valamint a füzetes kiadványok és minden más nyomdai termék köteles-példányai a Magyar Nemzeti Múzeumnak és a Magyar Tudományos Akadémiának: 1898. évi április hó első két hete alatt;

c) 1898. január hó 1-jétől kezdve minden következő évben a napilapok havonként összegyűjtve: a következő hónap első két hete alatt; minden más nyomdai termék köteles-példányai évnegyedenként összegyűjtve, a forgalomba hozatalt követő negyedév első két hete alatt szolgáltatandók be a nyomdatermék-kimutatásokkal együtt.

A nyomdatermék-kimutatások.

2. §.

A vallás- és közoktatásügyi ministerium által valamennyi törvényhatósághoz intézett és 1867. évi december hó 20-án 15.836/67. sz. a. kelt körrendelet hatályon kívül helyeztetik és ezentúl a Magyar Nemzeti Múzeumot és a Magyar Tudományos Akadémiát illető köteles-példányokról a nyomdai termék-kimutatások nem a törvényhatóságok útján és nem a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz, hanem közvetlenül a Magyar Nemzeti Múzeumhoz az *A)* és *B)*, a Magyar Tudományos Akadémiához pedig a *B)* alatt csatolt minta szerint készítve küldendők be két azonos példányban.

Az *A)* alatti külön kimutatásba csak a Magyar Nemzeti Múzeum részére havonként beszereltetendő napilapok foglalandók, míg az 1897: XLI. t.-cz. 5. §-a szerint évnegyedenként beszereltetendő többi nyomdatermék együttesen a *B)* alatti kimutatásban sorolandók fel. Ezen *B)* alatti kimutatásban a Magyar Nemzeti Múzeumot illető nyomda-termékek a következő fejezetek alatt csoportosítandók: I. Időszaki folyóiratok és hírlapok (a napilapok kivételével). II. Könyvek és füzetek. III. Zeneművek. IV. Önálló képes ábrázolások (metszetek, könyvomatok, térképek, gépi eljárással készült fényképi sokszorosítások stb.). V. Vegyes kisebb nyomtatványok, lehetőleg szám- és természetök szerint csoportosítva; például falragaszok, színlapok, gyászjelentések stb.

A *B)* alatti minta a Magyar Tudományos Akadémiához az 1897: XLI. t.-cz. 4. §-ának rendelkezéséhez képest az előző bekezdésben említett fejezetekre való megosztás nélkül, egyébként azonban szintén minden rovat pontos kitöltése mellett küldendő be

Az egy kimutatásba foglalt nyomdatermék címei elejétől végig futó, 1-től folyó-számokkal látandók el. A kimutatások szövege tisztán, olvashatóan, tintával irandó.

3. §.

Az ellenőrzés megkönnyebbítése végett a kimutatásokban előforduló folyó-számok az illető nyomdatermékre is feltűnő helyen írónnal feljegyzendők.

A kimutatásokhoz mellékelt nyomdaterméknek folyó-számok szerint rendezve s gondosan csomagolva kell lenniök. A mennyiben az egyszerre beszereltetendő nyomdatermék súlyja 20 kilogrammot meghaladna, s a postán egynél több csomagban volnának küldendők: a teljes kimutatás mindkét példányban csak az egyik csomaghoz csatolandó.

A mennyiben elháríthatatlan okokból valamely beküldendő kötelespéldány csatolva nem volna: ez okok és az utólagos beküldésre kért újabb határidő a kimutatások jegyzetrovátába pontosan bejegyzendők. Ugyanott tüntetendő fel a törvény 9. §-ában meghatározott egyetemleges kötelezettség esetében a kötelezettek közül annak neve (czége) és lakása (székhelye), ki a köteles példánynak beszereltetését elvállalta.

A beküldés módozatai.

4. §.

A beszolgáltatásra kötelezett a köteles-példányokat a Magyar Nemzeti Múzeumnak és a Magyar Tudományos Akadémiának a nyomdai termék-kimutatásokkal együtt akár – postadíjmentesen – posta útján küldheti be, – akár pedig a kézbesítés más módját választhatja.

A kézbesítésnek, ha nem postai úton történik, a Magyar Nemzeti Múzeumban hétköznapi napokon 9-től 1 óráig, s a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában 11-től 1 óráig az átvételre jogosított tisztviselő kezéhez kell történnie.

A postán küldött köteles-példányok és kimutatások, a postai rendszabályok megtartása mellett, a Magyar Nemzeti Múzeumhoz, illetőleg a Magyar Tudományos Akadémiához címzendők. Ha a köteles-példányok 250 grammnál súlyosabbak, vagy ha különböző alakúak, körülkötendők. Ha egy kilogrammnál súlyosabbak, erősen becsomagolandók és bélyegmentes szállítólevéllel ellátandók. Ha 20 kilogrammnyi súlyt meghaladnak: több, legfeljebb 20 kilogrammos csomagokra osztandók. A címlapra, s a mennyiben szállítólevél szükséges, erre is, mindenkor ez a följegyzés írandó: »Köteles nyomdatermék-példányok. Portomentes.«

Ez utóbbi megjegyzés alkalmazásának elmulasztása, a postai rendszabályokban meghatározott következményeken felül, még azt is maga után vonja, hogy a portomentességet megszünteti s a Magyar Nemzeti Múzeum, illetőleg a Magyar Tudományos Akadémia a postadíjjal terhelt szállítmány átvételét megtagadhatja, mely esetben a beszolgáltatás meg nem történnének tekinthető.

A köteles-példányok és nyomdatermék-kimutatások átvizsgálása.

5. §.

A M. N. Múzeum és a M. T. Akadémia a nyomdatermék-kimutatásnak mindkét azonos példányát visszatarthatja mindaddig, míg a kimutatást és az annak kapcsán érkezett köteles-példányokat át nem vizsgálhatja és meggyőződést nem szerez arról, hogy azok a törvény rendelkezéseinek mindenben megfelelnek.

A M. N. Múzeum és a M. T. Akadémia gondoskodni tartozik arról, hogy a köteles-példányoknak és nyomdatermék-kimutatásoknak átvizsgálása késedelmet ne szenvedjen, és a szabályszerű átvétel tanúsításával ellátott kimutatás, esetleg a pótlások iránti felszólítás, a legközelebbi beszolgáltatás időpontjáig, mind a mellett törvény 11. §-ába megszabott elévülési idő alatt, jogaik érvényesítésének fentartása mellett megtörténjék.

A nyomdák törzskönyvéről.

6. §.

A vármegyei alispánok, illetőleg a törvényhatósággal felruházott városok polgármesterei kötelesek 1898. évi február hó végéig a területükön létező nyomdákrol és gépi sokszorosítással foglalkozó műhelyekrol pontos jegyzéket, a jelzett határidőn túl pedig esetről-esetre minden változásról késedelem nélkül értesítést küldeni a M. N. Múzeumnak. (14. §.).

A M. N. Múzeum e jegyzékek nyomán, a hazai nyomtató- és gépi sokszorosítással foglalkozó iparosokrol (cézekekről) a helynevek betűrendjében egy, az egész országra kiterjedő teljes lajstromot készít, melyet évenként, a benne előállott változásokat pedig negyedévenként, nyomtatásban közzétesz és ekként egy törzskönyvet vezet, melybe a beszolgáltatást kötelezettség teljesítésének megtörténte és annak időpontja, valamint a jegyzékben előforduló minden későbbi változás bejegyzendő.

A M. N. Múzeumnál vezetett törzskönyv szolgál alapjául az 1897. XLI. t.-cz. hatályának területén nyomtatott és gépi sokszorosítás útján készült nyomdatermékek pontos beszolgáltatásának ellenőrzésére.

A kiadókra az 1897. XLI. t.-cz. 1. §-ának utolsó bekezdése és 9. §-a szerint háruló kötelezettség ellenőrzését a M. N. Múzeum és a M. T. Akadémia a bibliographiai hirdetéseknek és közleményeknek, előfizetési felhívásoknak, általában minden erre vonatkozó nyilvánosságra jutott adatnak gondos figyelemmel kísérésével gyakorolja.

Felmentés a köteles-példányok beszolgáltatása alól.

8. §.

Az 1897. XLI. t.-cz. 7. §-ában foglalt rendelkezés, mely szerint »egyes nyomdatermékek beszolgáltatása alól, az érdekelt fél indokolt kérelmére, a vallás- és közoktatásügyi minister adhat időhöz kötött, vagy végleges felmentést«: csak abban az esetben érvényesíthető, ha az érdekelt fél a kinyomatás, illetőleg a gépi sokszorosítás után azonnal, szabályszerűen bélyegelt kérvényt nyújt be a vallás- és közoktatásügyi ministerhez, melyben a fenforgó kivételes körülmények hitelt érdemlő módon igazolandók annak megítélése végett, hogy a beszolgáltatás kötelezettségének elhalasztására vagy végleges elengedésére elfogadható fontos ok igazolt-e vagy nem?

A mennyiben a minister a kérelmet teljesíthetőnek nem találja: az erre vonatkozó elhatározás vételét követő legközelebbi beszolgáltatás alkalmával a kérdéses nyomdatermék a kimutatásba szintén befoglalandó s a többi nyomdatermékhez csatolandó.

A köteles-példányok beszolgáltatásának elmulasztása.

9. §.

Az 1897. XLI. t.-cz. 12. §-ába ütköző kihágások eseteiben az 1880. XXXVII. t.-cz. 44. §-a alapján kibocsátott és ez idő szerint hatályban levő 1880. évi augusztus hó 15-én 2.265. sz. a. kiadott igazságügyministeri rendeletben szabályozott eljárás követendő.

A feljelentést (az idézett eljárási szabályok 2. §-a értelmében) az 1897. XLI. t.-cz. 13. §-a alapján, a beszolgáltatásra kötelezettre nézve illetékes kir. járásbíróság előtt a M. T. Múzeum képviselőjében a közalapítványi kir. ügyigazgatóság, és a M. Tudományos Akadémiának képviselőjében annak igazolt ügyésze terjesztheti elő, de a feljelentést a nevezett közintézetek képviselői az elj. szab. 25. §-a értelmében az illetékes kir. ügyészségnél is tehetik. A be nem küldött vagy nem pótolta példány vételára (1897. XLI. t.-cz. 12. §. utolsó pont) iránt az igény a följelentésben igazolható, és a közintézetek képviselői, az elj. szab. 35. §-ának rendelkezésétől eltérőleg, a tárgyaláson megjelenni nem tartoznak.

A mennyiben a följelentésben a be nem küldött vagy nem pótolta köteles-példány vételára igazolva nem volna, ennek írásbeli pótlását a bíróság elrendelheti.

A be nem küldött vagy nem pótolta köteles-példány vételárának megfizetésére kötelező ítéletet az 1881. LX. t.-cz. rendelkezései szerint kell végrehajtani.

Az 1897. LXI. t.-cz. 14. §-ában említett pénzbüntetések behajtására és kezelésére nézve a kir. járásbíróságok részére 1880. évi augusztus hó 9-én 2.106. sz. alatt kiadott igazságügy ministeri rendelethez mellékelt 6. sz. utasítás és a kapcsolatos rendeletek követendők. A pénzbüntetésnek befolyt összege azonban nem szállítandó be az adóhivatalba, hanem azt a hivatalból értesítendő M. N. Múzeum, illetőleg a M. T. Akadémia hivatalos nyugtájára esetről-esetre ki kell fizetni.

II. FEJEZET.

A sajtóügyi közvádlo részére beszolgáltatandó köteles-példányokról.

A nyomtatók és kiadók kötelességei a sajtórendészeti köteles-példányok tekintetében.

10. §.

A nyomdai termékeknek a sajtóügyi közvádlohoz benyújtandó sajtórendészeti köteles-példányai a fennálló törvényekben és szabályokban meghatározott időben és jogkövetkezmények terhe alatt a jövőben is esetről-esetre adandók be, nem pedig úgy, mint a tudományos czélokra szolgáló és a M. N. Múzeumot, valamint a M. T. Akadémiát illető köteles-példányok havonként, illetőleg negyedévenként összegyűjtve.

Szabadságukban áll azonban azoknak, a kik a fennálló törvény és szabályok szerint a sajtórendészeti köteles-példány beszolgáltatására kötelezvék, hogy az 1897: XLL t.-ez. 3. §. 1., 2., 3., 4. és 6. pontjaiban felsorolt nyomdai termékeket ne esetről-esetre, hanem havonként összegyűjtve nyújtsák be.

A sajtórendészeti köteles-példányokhoz nyomdatermék-kimutatást csatolni nem kell, de ezen köteles-példányoknak szintén teljeseeknek és hibátlanoknak kell lenni.

11. §.

A sajtórendészeti köteles-példányok beszolgáltatási módozatára nézve a jelen rendelet 4. §-a, az alábbi rendelkezések megtartása mellett, megfelelően alkalmazandó.

Az időszaki lapok köteles-példányai, akár postai úton, akár kihordással veszi a szétküldés kezdetét, a szétküldés időpontjában, Fiume városában és kerületében pedig egy órával előbb, az illető sajtóügyi közvádlo címe alatt – hacsak a jelen §. harmadik bekezdésének esete fenn nem forog – a megjelenés helyén működő főpostán, kézbesítő könyv mellett adandók fel, melynek átvételi rovatában a postahivatal az átvételt elismeri és ennek idejét, valamint röviden azt a körülményt is kitünteti, hogy a köteles-példány a közönségnek szánt példányokkal egyidejűleg adatott-e fel? és mindezt a köteles-példányra is feljegyzi ilyképen: Többivel (esetleg: Magában) d. e. 2 ó. 35 p. Aláírás: (A postahivatalnak időjelzéssel ellátott bélyege).

Ha a szétküldés a lap kiadásának helyén kihordással olyan időben veszi kezdetét, midőn az ottani főpostának hivatalos órája nincsen: akkor a sajtóügyi közvádlo határozza meg, hogy a köteles-példány a lap kiadásának helyén hol, kinek és mikor kézbesítendő. Ezt a határozatot a köteles-példány beszolgáltatására kötelezettnek – a törvényes következmények terhe mellett – előzetesen kell kieszközölnie.

Egyéb nyomtatványok köteles példányai rendszerint a sajtóügyi közvádlo hivatali helyiségében, a beadványok iktatására meghatározott órák alatt adandók át; és ha postán küldetnek be: oly időben adandók fel, hogy az azok beszolgáltatására megszabott időpontig oda megérkezessenek.

12. §.

Minden nyomtató tartozik minden, a nyomdában készült nyomdai termékről az *A)* és *B)* mintáknak megfelelő kimutatást havonként elkészíteni és azt Budapesten közvetlenül a sajtóügyi vádhatósághoz, az ország többi részében pedig azon törvényhatóság első tisztviselőjéhez (polgármester, alispán) beküldeni, melynek területén a nyomda működik.

Az *A)* minta szerint készült kimutatásnak a napilapok felsorolását, a *B)* minta szerint készült kimutatásnak pedig mindazon többi nyomdai termékek megjelölését kell tartalmaznia, melyek az 1891. évi február hó 8-án 414/eln. sz. a. kiadott belügyministeri rendeletben megszabott következmények terhe alatt vezetendő könyvben foglalvák. A *B)* minta szerint készült kimutatásba tartozó időszaki nyomdatermékek, továbbá a 10. §. második bekezdéséhez

képest havonként összegyűjtve beküldött vegyes nyomtatványok külön fejezetek alá foglalandók, de különben a B) minta szerint készült kimutatást a 2. §. második bekezdésében említett fejezetekre felosztani nem kell.

Az eddigi negyedévi kimutatások (1867. évi 15.836. sz. vall. és k. okt. ministeri és 1895. évi 315. sz. bel. ü. min. r.) megszűnnek.

A törvényhatósági első tisztviselők teendői a sajtórendészeti köteles-példányok tekintetében.

13. §.

A törvényhatóságok első tisztviselői tartoznak a 12. §. szerint hozzájuk beszolgáltatandó sajtótermék-kimutatásokat, ha pontosan be nem érkeznének, bekövetelni, azoknak tartalmát az 1891. évi február 8-án 414. eln. szám alatt kibocsátott belügyministeri rendelet értelmében vezetendő nyomdai könyvvvel egybehasonlíttatni, és a netalán tapasztalt hiányokat pótoltatni; a kimutatást pedig legkésőbb a beérkezés hónapját követő hó végéig az ellenőrzés megtörténtét igazoló záradékkal a sajtóügyi közvádlónak megküldeni.

A m. kir. államnyomda a m. kir. pénzügyministerium felügyelete és ellenőrzése alatt állván, annak megvizsgálása, hogy a nyomdai termékekről az 1848: XVIII. t.-cz. 39. §-ában, és az 1891. évi február 8-án 414. eln. sz. a. kiadott belügyministeri rendeletben előírt, és a készített nyomtatványok megjelölését tartalmazó könyv helyesen vezetetik-e; továbbá, hogy a nyomdai termékek sajtórendészeti köteles-példányai a sajtóügyi közvádlóhoz beküldetnek-e; végre, hogy a m. kir. államnyomda által havonként beküldött sajtótermék-kimutatások megfelelnek-e a nyomtatványokról vezetett könyv adatainak: a m. kir. pénzügyminister hatásköréhez tartozik, a ki a sajtórendészeti köteles-példány beküldése alól esetről-esetre fölmentést is adhat, tehát sem a székes főváros polgármestere, sem az első fokú iparhatóság, sem más hatóság a fentebbi körülmények vizsgálatára vonatkozólag el nem járhat.

14. §.

A fennálló nyomdákról és a gépi sokszorosítással foglalkozó műhelyekről a fentebbi 6. §-nak első bekezdése szerint a Magyar Nemzeti Múzeum részére készítendő jegyzék egy példányát, valamint az időközi változásokról szóló értesítéseket a törvényhatóság első tisztviselője egyidejűleg a sajtóügyi közvádlóhoz is megküldeni tartoznak.

15. §.

A törvényhatóságok első tisztviselői tartoznak a politikai tartalmú hírlapok és folyóiratok megindítása tárgyában az 1848: XVIII. t.-cz. 30. §-ának 1. pontja, illetőleg az ország azon részeiben, a hol a most idézett törvény hatályban nincsen, az ott érvényben levő szabályok megfelelő rendelkezései értelmében benyújtott nyilatkozatok és bejelentések tartalmát az 1892. évi október hó 6-án 3961. eln. sz. alatt kiadott belügyministeri körrendelet szerint esetről-esetre a sajtóügyi közvádlóval közölni.

A sajtóügyi vádhatóságok teendői a sajtórendészeti köteles-példányok tekintetében.

16. §.

A törvényhatóságok első tisztviselői által a 14. §. szerint beküldendő jegyzék és időközi értesítések alapján a sajtóügyi vádhatóság a kerületében levő nyomdákról és gépi sokszorosítással foglalkozó műhelyekről, illetőleg vállalatokról a C) minta szerint törzskönyvet vezet, a melynek segítségével azt is nyilvántartja, hogy a 12. §-ban szabályozott havi sajtótermék-kimutatások a 13. §. értelmében beérkeznek-e?

17. §.

A politikai tartalommal bíró hírlapok- és időszaki nyomtatványokról a sajtóügyi vádhatóságok, a 15. §. szerint velők közlendő bejelentések és az általok szükség esetén kért felvilágosítások alapján, a D) minta szerint törzskönyvet vezetnek.

18. §.

A sajtóügyi vádhatóságok a beérkezett köteles-példányokról félévenként lezárandó két nyilvántartást vezetnek. Az egyik a 12. §-ban említett A) kimutatásnak, a másik pedig az ugyanott említett B) kimutatásnak vonalas rovatai szerint készül.

Az A) minta rovatai szerint készült nyilvántartásba, melynek címe »Nyilvántartás az 18 ... év $\frac{\text{első}}{\text{második}}$ felében érkezett időszaki nyomdatermékekről«, a sajtóügyi vádhatóságnak minden odaérkező időszaki nyomdaterméket be kell vezetnie, tekintet nélkül arra, vajjon azok a nyomtatónak A) vagy B) kimutatásába tartoznak-e? Az időszaki nyomdatermékek e nyilvántartás 1. és 2. rovatába félévenként csak egyszer vezetendők be, s az egyes példányok beérkezését a 3. rovatban kell az időszaki nyomdatermék illető számaival jelezni.

A B) minta rovatai szerint készült nyilvántartásba, melynek címe: »Nyilvántartás az 18 ... év $\frac{\text{első}}{\text{második}}$ felében érkezett nyomdatermékekről az időszaki nyomdatermékek kivételével«, a sajtóügyi vádhatóság az összes többi nyomdatermékeket vezeti be az érkezés sorrendjében.

Mindkét nyilvántartás tartalma a havonként utólagosan érkező A) és B) kimutatások adataival összeegyeztetendő, és eltérés vagy hiány esetén a szükséges intézkedések megteendőek, illetőleg a törvényszerű eljárás megindítandó.

A budapesti sajtóügyi vádhatóság a fentebbi jegyzékeken kívül névmutatót is vezet, mely a nyomdai termékek szerzőjének, s ennek hiányában címének betűrendjében készül.

A sajtóügyi közvádoló iktató-hivatalába beérkezett köteles-példány a beérkezés napjának írásbeli feljegyzésével látandó el, a megfelelő nyilvántartási jegyzékbe vezetendő be, és az ellenőrzéssel megbízott ügyésznek a napi kiosztás alkalmával, vagy soron kívül adandó át. Ugyanezen eljárás követendő a beérkezett havi sajtótermék-kimutatásokkal.

Azokra a sajtórendészeti köteles-példányokra, melyek a 10. §. második bekezdéséhez képest nem esetről-esetre, hanem havonként összegyűjtve érkeznek be, a beérkezés napját feljegyezni nem kell.

19. §.

Az 1897. év végéig átvett sajtórendészeti köteles-példányok őrzésére, rendeltetésére és értékesítésére nézve az eddigi eljárás követendő.

Ellenben 1898. évi január hó 1-jétől fogva a sajtóügyi közvádlóknak beszolgáltatott köteles-példányok átvétele, kezelése és nyilvántartása a jelen rendelet alapján lesz foganatosítandó, és az 1898. év első felében átvett köteles-példányok az 1899. év elején, a későbbiek pedig a beérkezések féléve után következő második félév elején, évenként kétszer lesznek a vallás- és közoktatásügyi minister által megjelölendő múzeumok és könyvtárak részére a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége által kirendelt közegnek kiadandók.

20. §.

A nyomdatermékeknek a sajtóügyi közvádlóhoz benyújtott köteles-példányai közül a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minister által kijelölt nyilvános múzeumok és könyvtárak részére való átadás alól az 1897: XLI. t.-cz. 15. §-a értelmében kivételnek:

a) azon nyomtatványok, melyek hivatali eljárás tárgyát képezik, vagy melyekre ily eljárás valószínűségét a sajtóügyi közvádló fenforogni látja;

b) azon nyomtatványok, melyek közvetlenül hivatalos eljárás tárgyát ugyan nem képezik, de a melyekre nézve ily eljárással való összefüggésnél fogva a hivatali használat szükségét vagy valószínűségét a közvádó megállapítja.

A fentebbiek szerint visszatérhető nyomdai termékeket a hivatali eljárás vagy használat befejezése, valamint az eljárás vagy használat szükségének és valószínűségének megszűnte után, a mennyiben a bíróság azoknak sem elkobzását, sem megsemmisítését el nem rendelte, a sajtóügyi közvádó, mielőtt azok rendelkezésre állanak, a legközelebbi rendes átadási időpontban (19. §.) tartozik átadni.

Az eljárás vagy használat folytán netalán teljesen használhatlanná vált nyomdai termék átadása szintén mellőzendő.

Bármely nyomdai terméknek hivatali eljárás vagy használat alá vétele, vagy ily valószínűségnek megállapítása a 18. §. szerint vezetendő nyilvántartási jegyzékek »jegyzet« rovatában a nyomdai termék sorszáma és a hivatalos ügy iktató-száma való rövid utalással följegyzendő. A fentebbi körülmény megszűnte pedig ugyanott a kelet kitüntetésével a legnagyobb rövidséggel bejegyzendő.

A sajtórendészeti köteles-példányok átszolgáltatása a kijelölt múzeum vagy könyvtár részére.

21. §.

A kijelölt múzeum vagy könyvtár részére a nyomdai termékek átszolgáltatása rendszerint közvetlenül (tehát nem postán) a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége által a végből kirendelt közeg kezeihez a sajtóügyi vádhatóság hivatali helyiségében és az általa kijelölt napon és órában eszközözlendő.

A nyomdai termékek átvételéről az átvevő közeg elismervényt, azok átadásáról pedig a sajtóügyi vádhatóság bizonylatot ad, melyek a 18. §-ban meghatározott nyilvántartási jegyzékeknek csupán sorszámaira való hivatkozással állítandók ki.

A sajtóügyi vádhatóságok tartoznak megengedni, hogy az átvevő közeg a most említett nyilvántartási jegyzékeket lemásoltathassa, és e másolatokat, kívárat esetén, a sajtóügyi vádhatóságok aláírás és pecsét alkalmazása által hitelesíteni tartoznak.

Budapesten, 1898. évi február hó 1-én.

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek »az időszakos lapok sajtórendészeti kötelespéldányairól« 1898. évi 6551. szám alatt kibocsátott rendelete

A vallás- és közoktatásügyi miniszternek az igazságügyi miniszterrel közösen, 1898. február 1-én 5720. sz. a. kibocsátott rendelete értelmében az időszakos lapoknak postára adott sajtórendészeti köteles példányait kézbesítő-könyvvél kell feladni. A postára adott sajtórendészeti köteles példányokat a sajtóügyi közvádónak vagy igazolt megbízottjának, ha kívánja, a rendes hivatalos órákon kívül is rendelkezésre kell bocsátani.

Kelt Budapest, 1898. február 4-én.

A nyomda-termékek tudományos célokra szolgáló köteles példányainak beszolgáltatásáról szóló 1897. évi XLI. t.-cz. végrehajtása és a sajtórendészeti köteles példányokkal való elbánás tárgyában vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minister úrnak

igazságügyi magyar kir. minister úrral közösen folyó évi február hó 1-én 5720. sz. a. kibocsátott rendelete értelmében az időszakos lapoknak postára adott sajtórendészeti köteles példányai kézbesítő-könyvvvel adandók fel.

Felhívom azon postahivatalokat, a hol időszakos lapok sajtórendészeti köteles példányai feladatnak, hogy az ily kézbesítő-könyv átvételi rovatában a köteles példány átvételét aláírással és a helyes kelti bélyegző lenyomásának alkalmazásával ismerjék el, feltüntetvén egyszersmind azt is, hogy a köteles példány mely napszakban, hány óra és perczkor, és vajjon a közönségnek szánt példányokkal egyidejűleg adatott-e fel vagy sem, és mind azt a kötelespéldányra is jegyezzék fel ilyképen: Többivel (Magában) d. u. 2 ó. 35 p. Aláírás. Hely- és kelti bélyegző lenyomata.

Egyszersmind felhívom a postahivatalokat arra is, hogy a postára adott sajtórendészeti köteles példányokat a sajtóügyi közvádlnak vagy igazolt megbízottjának, ha kívánja, a rendes hivatalos órákon kívül is bocsássák rendelkezésére.

A felvevő hivatal a szóban forgó kötelespéldányt elküldésig a sajtóügyi közvádlnak avagy ennek székhelyén kívül a megbízott ügyésznek stb., valamint ezek igazolt közegeinek éjjel-nappal bármikor rendelkezésre tartja, kiadja, s ha betekintés után újból postára adatnak, elindítja. Szóban forgó köteles példányokat épp így a kézbesítő-hivatal is kiadásra mindenkor készen tartja.

Megjegyzendő, hogy jelen rendelet határozatai csakis az időszakos lapokra, illetve az ezekről a sajtóügyi közvádlnak küldött köteles példányokra vonatkoznak. (Posta Tarifák, VIII. rész, A.) 2. §. a) 11., 18. p.)

Kelt Budapesten, 1898. évi február hó 4-én.

A m. kir. igazságügyminister 1898. évi 8.835. számú rendelete a kir. főügyészekhez, kir. törvényszékek elnökeihez és a vizsgálóbírákhoz, a nyomtatványok sajtórendészeti köteles-példányainak a büntető jogszolgáltatás céljaira való felhasználása tárgyában.

Pontosítja az 1898. évi 5720. V. M. számú rendeletben a sajtórendészeti kötelespéldányok beszolgáltatására meghatározott eljárásrendet.

Hatályon kívül helyezte a 39.425/1907. I. M. sz. rendelet.

A nyomdatérmekek tudományos célokra szolgáló köteles-példányainak beszolgáltatásáról szóló 1897: XLI. t.-cz. életbeléptetése alkalmából a sajtórendészeti köteles-példányok kezelése tekintetében eddig fennállott szabályok némi módosítása válván szükségessé, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerrel együttesen 1898. évi február hó 1-én 5720. V. M. sz. a. kiadott e tárgyú rendelet 11. §-a kapcsán a következőket rendelem.

I. A sajtóügyi közvádlok székhelyére nézve:

Ha az ottani főpostán folytonos (éjjel-nappali) szolgálat van berendezve, a sajtóügyi közvádlok az időszakos lapoknak oda a terjesztés megkezdésekor feladott sajtórendészeti köteles-példányát szükség esetén rögtön nézzék át, és ha abban valamely bűncselekmény jelenségeit ismernék fel: a bűnvádi feljelentést, tekintettel a vizsgálóbírói működés folytonosságára, azonnal tegyék meg, és annak elintézését, különösen a bűnjelek lefoglalását

oly időben eszközölje ki, a midőn nemcsak a helybeli készletnek legnagyobb része, hanem a postára adott példányok is ott, vagy – a távíró és távbeszélő felhasználásával – szállítás közben, avagy a nagyobb postahivataloknál kiadás előtt tényleg le is foglalhatók, és ez által a törvény rendelkezése végrehajtható.

Ha ugyanott folytonos postai szolgálat berendezve nincsen és a lap szétküldése kihordással oly időben veszi kezdetét, midőn annak sajtórendészeti köteles-példánya az ottani főpostára kézbesítő-könyv mellett fel nem adható: a sajtóügyi közvádlo ama köteles-példány átvételére legcélszerűbben a fogháznak felügyelő- vagy őrszemélyzetéből rendel megbízottat, s attól a lapot átvéve, a netán szükséges további intézkedéseket rögtön tegye meg.

II. A sajtóügyi közvádlok székhelyén kívül:

Hogy a sajtóügyi közvádlo a kerületében, de székhelyén kívül megjelenő és nézete szerint a büntető igazságszolgáltatás érdekében sürgős megvizsgálást igénylő időszak lapok büntetésre méltó tartalmáról is kellő időben legalább annyi értesítést nyerjen, a mennyi a bűnvádi eljárás megindítására szükséges, ama lapok megjelenése helyén működő kir. ügyészt, s ha ott kir. ügyészség nem léteznék: városokban azok polgármesterét, a nagyközségekben pedig az esetleg ott székelő főszolgabíró, és ha a nagyközség járási székhely sem volna: annak bíróját az 1871: XXXIII. t. cz. 21. §-ára való hivatkozással keresse meg, hogy az egyidejűleg rendelkezésére bocsátandó sajtórendészeti köteles példánynak minden egyes számát a postahivaltaltól vagy a sajtóügyi közvádlo ottani megbízottjától, a postai továbbszállítás előtt esetről-esetre átvéve nézze át, és ha abban nem észlelné valamely nem magánindítványra-üldözendő bűncselekmény jelenségeit: azt láttamozva a legközelebb induló postával hozzá küldje el; ellenkező esetben pedig rögtön, a rendelkezésére álló legrövidebb úton, tehát lehetőleg távbeszélő vagy hivatalos express távirat útján közölje a sajtóügyi közvádloval a kérdéses lap címét, számát, a közlemény feliratát vagy kezdő szavait, a bűncselekményt feltüntető kifejezéseknek összefüggő szószerinti idézését, és ha a szerző ki van tüntetve, ennek nevét, és végül azt a körülményt is, hogy a közönség részére feladott lapokat a posta mikor továbbítja; magát a lapot pedig a legközelebb induló postával küldje el hozzája.

A további törvényes intézkedések rendszerint ez alapon lesznek foganatosítandók.

Ha azonban a sajtóügyi közvádlo székhelyén kívül megjelenő időszak lapok lefoglalása a helyi és közlekedési viszonyok között az ottani királyi ügyészség, illetőleg közigazgatási hatóság igénybevétele útján nem volna a kellő időben keresztülvihető; és ama viszonyok a posta-és távirdahivatal éjjeli szolgálatának igénybevételével sem javíthatók meg célszerűen: akkor a sajtóügyi közvádlo, ottani teendőinek elintézése végett, hivatalának egy ügyészi tagját kellő időben a helyszínére küldi ki, és a sajtóügyi vizsgálóbíró is eme teendőit a helyszínén teljesíti.

Az időszak lapok közé nem tartozó, de sajtórendészeti szempontból figyelemreméltó nyomdai termékek rendszerint nappal adatnak ki, és a sajtórendészeti köteles példányok a Királyhágón túl, valamint Fiume városában és kerületében legalább három nappal, a polgárosított határőrvidék területén pedig legalább 24 órával a kiadás előtt, s az 1848: XVIII. t.-cz. hatályának területén a kiadás napján a hivatalos órák alatt jutnak a sajtóügyi közvádlo birtokába; minélfogva azokra nézve e helyen különös intézkedésnek szüksége nem forog fenn.

Végül értesítem a címet, hogy fentebbi rendelkezéseimmel megegyezőleg a kereskedelemügyi m. kir. minister 1898. évi február hó 4-én 6551. szám alatt kelt rendeletével utasította a postahivatalokat, miszerint az időszak lapoknak náluk feladott vagy hozzájuk érkezett sajtórendészeti köteles-példányait a címzett sajtóügyi közvádlonak vagy igazolt megbízottjának kívánatára a rendes postai továbbítás előtt is bármikor, tehát hivatalos órán kívül, sőt éjjel is kiadják; s hogy a távirdahivatalok a Távirda-üzletszabályzat 20. §-ának h) pontja alapján a királyi ügyészek vagy az általuk megbízott közigazgatási vagy rendőri közegek

által feladott állami táviratokat, a szolgálati időre való tekintet nélkül, éjjel-nappal bármikor felveszik és a lehetőség szerint azonnal a rendeltetés helyére juttatják.

Budapesten, 1898. évi február hó 7-én.

**A m. kir. belügyminister 1898. évi 16.037. számú körrendelete valamennyi
vármegyei törvényhatóság alispánjához,
a sajtóügyi köteles-példányok idejekorán átvizsgálása tárgyában.**

Az 1898. február 22-én kelt rendelet az igazságügy-miniszter 1898. évi 8835. számú rendeletéhez kapcsolódva írja elő a törvényhatóságoknak a sajtóügyi közvádolóval való együttműködési kötelezettséget.

A hatóságok, különösen a helyhatóságok első tisztviselői, mint a rendőrség főnökei, a hivatalos hatáskörükben tudomásukra jutott és nem magán indítványra üldözendő bűncselekményeket általában, tehát a sajtó útján elkövetetteket is, kötelesek a vádhatóság tudomására hozni és ennek a bűncselekménynek kinyomozására irányuló megkereséseit teljesíteni, mire nézve egyes sajtójogszabályaink különös rendelkezéseket is tartalmaznak (ú. m. az országnak a Királyhágón túli részére nézve az 1871. évi május hó 14-én 1498. I. M. E. szám alatt a sajtórend-tartás módosítása tárgyában kiadott bel- és igazságügyministeri rendelet 11. §-a; a polgárosított határőrvidék területére nézve az 1862. évi december 17-én kelt o. sajtótörvény 17. §-ával és az ugyanekkor kibocsátott sajtóeljárás 17. §-ával kapcsolatos 1853. évi o. bpts. 71. §-a; Fiume városára és kerületére nézve az 1853. évi o. sajtórendtartás 3. §-a és az 1853. évi o. bpts. 71. §-a; és az 1848: XVIII. t.-cz. hatályának területére nézve az 1867. évi szeptember hó 12-én 705. szám alatt kelt I. M. R. és az 1871: XXXIII. t.-cz. 21. §-a és eme köteleesség gyorsabb teljesítése végett a Királyhágón túl, továbbá a polgárosított határőrvidék területén, valamint Fiume városában és kerületében egy kötelespéldány az illető közigazgatási hatóságoknál teendő le, az 1848: XVIII. t.-cz. hatályának területén pedig eddigelé a Magyar Nemzeti Múzeum köteles példánya volt e célra igénybe vehető.

Ámde az időszaki lapok megjelenésének helyén mindenütt sajtóügyi közvádló nincsen, sem ama lapok szétküldése a köteles-példánynak a sajtóügyi közvádlóhoz érkezéig – Fiume kivételével – meg nem akadályozható, s most már a Magyar Nemzeti Múzeum példánya sem a közigazgatási hatóságnál teendő le, mi által ez a sajtó útján elkövetett bűncselekmények feljelentése iránti köteleességének teljesítésében korlátozva van, mely okoknál fogva ezentúl a sajtóügyi bünvádi eljárás célját egyedül a sajtóügyi közvádló rendelkezésére álló kötelespéldánynak célszerűbb felhasználásával, valamint az igazságszolgáltatási és közigazgatási hatóságok törvényszerű és céltudatos közreműködésével lehet biztosítani.

Hogy tehát a sajtóügyi közvádló a kerületében, de székhelyén kívül megjelenő és nézete szerint a büntető igazságszolgáltatás érdekében sürgős megvizsgálást igénylő időszaki lapok büntetésre méltó tartalmáról is kellő időben legalább annyi értesítést nyerjen, a mennyi a bünvádi eljárás megindítására szükséges, az igazságügy minister úr f. év február hó 7-én 8.835. szám alatt kelt rendeletében akként intézkedett, hogy a sajtóügyi közvádló ama lapok megjelenése helyén működő kir. ügyészt, s ha ott kir. ügyésség nem léteznék, városokban azok polgármesterét, a nagy községekben pedig az esetleg ott székelő főszolgabíró, és ha a nagyközség járási székhely sem volna, annak bíróját – az 1871: XXXIII. t.-cz. 21. §-ára való hivatkozással – keresse meg, hogy az egyidejűleg rendelkezésére bocsátandó sajtórendészeti

köteles-példánynak minden egyes számát – a postahivataltól vagy a sajtóügyi közvádlo ottani megbízottjától a postai tovább-szállítás előtt esetről-esetre átvéve – nézze át, és ha abban nem észlelné valamely nem magánindítványra üldözendő bűncselekmény jelenségeit, azt láttamozva, a legközelebb induló postával hozzá küldje el, ellenkező esetben pedig rögtön, a rendelkezésére álló legrövidebb úton, tehát lehetőleg távbeszélő vagy hivatalos express távirat útján közölje a sajtóügyi közvádloval a kérdéses lap címét, számát, a közlemény feliratát vagy kezdő szavait, a bűncselekményt feltüntető kifejezéseknek összefüggő szószerinti idézését, és ha a szerző ki van tüntetve, ennek nevét, és végül azt a körülményt is, hogy a közönség részére feladott lapokat a posta mikor továbbítja; magát a lapot pedig a legközelebb induló postával küldje el hozzája.

Erről a Címet oly felhívással értesítem, hogy a hatósága alatt levő főszolgabirákat, illetve rend. tan. városok polgármestereit és nagyközségek előljáróit utasítsa, miszerint a kerületi sajtóügyi közvádlonak a fenti értelemben netán hozzá intézendő megkereséseinek a legpontosabban eleget tegyenek.

Budapesten, 1898. évi február hó 22-én.

Perczel, s. k.

**A m. kir. igazságügyminister 1898. évi 858. I. M. E. számú rendelete a kir. főügyészekhez és kir. ügyészekhez,
a bíróságilag lefoglalt nyomtatványok postai szállításának megakadályozása tárgyában.**

A – lefoglalási rendelkezés hatálya alatt lévő – sajtótermékek postai úton való csempészetének felderítésére, illetve hatékonyabb eljárás lefolytatására hívja fel a rendelet az ügyészségeket 1898. március 6-ai keltezéssel.

Hivatalos úton nyert értesülésem szerint oly izgatást tartalmazó nyomtatványok, melyeknek lefoglalását a sajtóügyi vizsgálóbíró elrendelte és részben foganatosította is, árúmintákba, árjegyzékekbe és más hírlapokba rejtve, keresztkötés alatt vagy zárt csomagokban adatnak fel a postára.

Minthogy a postahivatalok – nagy elfoglaltságuknál fogva – mindenhol és minden időben nem fordíthatnak elég gondot e csempészet felderítésére: felhívom a kir. ügyész urakat, hogy ott, a hol a nyomtatvány lefoglalása elrendeltetett, valamint ott, a hol az ily nyomtatványok tilos terjesztése a közrend bűnös megzavarására vezethetne, a postahivatalokat keressék meg, hogy az ily határozottan megjelölendő nyomtatványok csempészetét minden törvényes módon akadályozzák meg; nevezetesen a keresztkötés alatti küldemények beható megvizsgálása útján felfedezett ily nyomtatványokkal a fennálló szabályok szerint bánjanak el, a zárt csomagok tartalmának tilos voltára nézve a külső körülményekből és a helyi viszonyok ismeretéből merített adataikat pedig a kir. ügyész urakkal haladéktalanul közölgék, és ez által az elrendelt bírói lefoglalás szabályszerű foganatosítására alkalmat szolgáltatassanak.

Budapesten, 1898. évi márczius hó 6-án.

1898. évi V. törvénycikk ***az 1848. évi törvények megalkotása emlékének ünnepléséről***

Az 1898. április 11-én hatályba lépett törvénycikk nemzeti ünnepké nyilvánította április 11-ét, emlékezve az 1848. évi törvényhozási alkotásokról, melyek – többek között – a sajtószabadság elveit is érvényre juttatták.

1. § A nemzet kegyelettel és hálás érzelmekkel emlékeztetve meg az ország történetében korszakot képező 1848. évi azon törvényhozási alkotásokról, melyekkel az alkotmányos jogok a nemzet minden osztályára kiterjesztettek, a képviselői alapon nyugvó felelős kormányrendszer behozatott, a közteherviselés általánosított, a földbirtok felszabadított, a sajtószabadság, a jogegyenlőség s általában a politikai és polgári szabadság magasztos elvei érvényre jutottak: ezen alapvető törvények megalkotásának félszázados évfordulója alkalmából a törvényhozás április hava 11-ik napját, mint azt a napot, a melyen dicső emlékeztető V-ik Ferdinánd király az 1848-ik évi korszakot alkotó törvényeket szentesítette, nemzeti ünnepké nyilvánítja.

2. § E törvény 1898. évi április hó 11-ik napján lép életbe s végrehajtásával a ministerium bizatik meg.

**A kereskedelemügyi m. kir. minister 1898. évi 2862. eln. számú rendelete
valamennyi törvényhatósághoz,
a m. kir. központi statisztikai hivatalról szóló 1897: XXXV. t.-cz. 4. §-a
értelmében a nevezett hivatalt a nyomdatermékekből megillető köteles-
példányok beszoigáltatása tárgyában.**

Az 1898. június 8-án hatályba lépett rendelet pontosan meghatározza, hogy mely sajtótermékekből jár köteles példány a Központi Statisztikai Hivatalnak, és szabályozza azok beszoigáltatásának rendjét. A kötelespéldány-kötelezettség nem vonatkozott a tisztán szépirodalmi tartalmú kiadványokra, a hetente vagy annál gyakrabban megjelenő hírlapokra és általában a naptárakra.

Az 1897: XXXV. t.-cz. 4. §-a értelmében a m. kir. központi statisztikai hivatalt a nyomdatermékekből megillető köteles-példányok beszoigáltatása tárgyában, az idézett törvényszakaszban adott felhatalmazás alapján, a nyomdatermékek tudományos czélokra szolgáló köteles példányainak beszoigáltatásáról szóló 1897: XLI. t.-cikk-ben foglalt szabályok szem előtt tartásával, rendelem a mint következők:

1. §.

A nyomtatók, illetőleg a mennyiben külföldön nyomott, de hazai kiadó által kiadott termék beszoigáltatásáról van szó, a kiadók a nyomdatermékekből statisztikai czélokra egy példányt a m. kir. központi statisztikai hivatalnak ingyen beszoigáltatni tartoznak.

A beszoigáltatási kötelezettség az 1897: XXXV. t.-cz. 4. §-ához képest a következő nyomtatványokra terjed ki:

1. gépi sokszorosítás útján kötetes vagy füzetes alakban kiadott mindennemű írói műre, kivéve a tisztán szépirodalmi tartalmúakat;
2. minden időszakos folyóíratra, kivéve a tisztán szépirodalmi tartalmúakat s a hetenkint, vagy egy hétnél rövidebb időközökben megjelenő hírlapokat;
3. iskolai értesítőkre, mindennemű évi jelentésekre, statisztikai kimutatásokra, cím- és névtárakra, továbbá föld- és térképekre.

2. §.

Széptani művek, továbbá tudományos magyarázatokkal ellátott szépirodalmi művek tisztán szépirodalmiaknak nem lévén tekinthetők, beszoigáltatási kötelezettség alá esnek.

Ellenben nem terjed ki a beszoigáltatási kötelezettség a naptárakra, még ha mellékesen cím- és névtári, vagy egyéb közhasznú részt is tartalmaznak. Kivételt képeznek az oly naptárak, a melyek tulajdonképeni rendeltetéseknel fogva cím- és névtár, vagy valamely szakmú szerepét töltik be; ezek még abban az esetben is beszoigáltatandók, ha a naptári rész első helyet foglal is el bennök.

3. §.

A beszoigáltatás határidejére, valamint a beszoigáltatás módozataira nézve a nyomdatermékek tudományos czélokra szolgáló köteles-példányainak beszoigáltatásáról szóló 1897: XLI. t.-cz. 5–10. §§-aiban, valamint az e törvénycikk végrehajtása tárgyában a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister által az igazságügyi m. kir. ministerrel közösen kibocsátott 1898. évi 5.720/V. és K. M. rendelet 1–8. §§-aiban foglalt rendelkezések – alábbi

módosításokkal – a m. kir. központi statisztikai hivatalt megillető köteles-példányok beszolgáltatásánál is megfelelően alkalmazandók:

a) A m. kir. központi statisztikai hivatal részére a beszolgáltatási kötelezettség az 1898. évi január hó 1-től fogva kezdődik. Az 1898. január hó 1-től március hó végéig terjedő évnegyedben megjelent s beszolgáltatási kötelezettség alá eső nyomtatványok az 1898. évi április–júniusi negyedében megjelent, illetve megjelenendő nyomtatványokkal együttesen, és pedig 1898. évi július hó első két hetében szolgáltatandók be.

b) A m. kir. központi statisztikai hivatal részére történő beszolgáltatásoknál az 1898. évi 5720/V. és K. M. rendelet 2. §-ában említett B) minta szerint szerkesztendő nyomdatermék-kimutatásokban a nyomtatványoknak fejezetek szerint való megosztása mellőzhető.

c) A beszolgáltatásra kötelezett a köteles-példányokat, a »m. kir. központi statisztikai hivatal«-ra címezve, posta útján, postadíjmentesen küldheti be, vagy más módon kézbesítheti.

A kézbesítésnek, ha nem postai úton történik, hétköznapiokon 11-től 1 óráig a m. kir. központi statisztikai hivatal könyvtári helyiségében az arra jogosított tisztviselő kezéhez kell történnie.

A postán küldött köteles-példányok, ha 250 grammnál súlyosabbak, vagy ha különböző alakúak, körülkötendők. Ha egy kilogrammnál súlyosabbak, erősen becsomagolandók, és a postahivataloknál 25 drbkint 8 kr-ával kapható bélyegmentes hivatalos szállítólevéllel ellátandók. Ha 20 kilogrammnyi súlyt meghaladnak: több, legfeljebb 20 kilogrammos csomagokra osztandók. Egy szállítólevél kíséretében 3 ily egy címre szóló csomag adható fel. Értéket nyilvánítani nem szabad, illetve a mennyiben nyilváníttatnék, a csomag viteldíj-kötelezettség alá esik.

A címlapra (burkolatra), s a mennyiben szállítólevél szükséges, erre is mindenkor a beküldő neve és ezen záradék irandó: »Köteles nyomdatermék-példányok, Porto-mentes.« Ezen feljegyzések alkalmazásának elmulasztása a portomentességet megszünteti s a postai viteldíj megfizetésére való kötelezettséget vonja maga után. A hiányok tehát a felvevő postahivatal felszólítására vagy pótlándók, vagy pedig a küldemény bérmentesítendő, minthogy a m. kir. központi statisztikai hivatal portoköteles bérmentetlen küldeményeket nem fogad el, mely esetben a beszolgáltatás meg nem történnének tekinthető.

4. §.

A vármegyei alispánok, illetőleg a törvényhatósággal felruházott városok polgármesterei kötelesek 1898. évi június hó végéig a területükön lévő nyomdákra és gépi sokszorosítással foglalkozó műhelyekről pontos jegyzéket, a jelzett határidőn túl pedig esetről-esetre minden változásról késedelem nélkül értesítést küldeni a m. kir. központi statisztikai hivatalnak.

A m. kir. központi statisztikai hivatal e jegyzékek és időnkinti értesítések alapján a hazai nyomtatók- és gépi sokszorosítással foglalkozó iparosokról (cégekről) egy, az egész országra kiterjedő törzskönyvet vezet, a mely a nyomtatók beszolgáltatási kötelezettségének ellenőrzésére szolgál.

A kiadókra háruló kötelezettség ellenőrzését a m. kir. központi statisztikai hivatal a bibliographiai hirdetéseknek és közleményeknek, előfizetési felhívásoknak, és általában minden erre vonatkozó adatnak gondos figyelemmel kísérésével gyakorolja. Az ily természetű adatokat a m. kir. központi statisztikai hivatal egyszersmind a nyomdákra és gépi sokszorosítással foglalkozó műhelyekre vonatkozólag az alispánok, illetőleg polgármesterek által összeállított jegyzékek és beterjesztett értesítésekben foglalt adatok ellenőrzése céljából, nemkülönben a nyomtatók beszolgáltatási kötelezettségének ellenőrzésére is mindenkor gondosan figyelemmel kísérni tartozik.

5. §.

A m. kir. központi statisztikai hivatalt a nyomdatermékekből megillető köteles-példányok beszo lgáltatására vonatkozó s az 1897: XLI. t.-cz. 12. §-ában meghatározott mulasztások kihágást képeznek, melynek büntetésére, valamint az eljárás módjára, nemkülönben a kellő időben be nem érkezett köteles-példányok utólagos beszo lgáltatására és a kifogás alá eső példányok pótlására nézve az imént említett törvény 11–13. §-ainak, valamint az 5720/98. V. és K. M. számú rendelet 9. §-ának rendelkezései alkalmazandók azzal a módosítással, hogy a feljelentést a m. kir. központi statisztikai hivatal igazgatósága terjeszti elő, s hogy a befolyó pénzbüntetések, melyeknek összege a hivatalból értesítendő m. kir. központi statisztikai hivatal nyugtájára esetről-esetre kifizetendő, e hivatal könyvtárának javára fognak fordíttatni.

6. §.

Jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.
Budapesten, 1898. évi június hó 8-án.

B. Daniel, s. k.

**A kir. igazságügyministernek 35.775/1898. I. M. számú rendelete,
a nyomdatermékekből a m. kir. központi statisztikai hivatalt az 1897. évi
XXXV. t.-cz. alapján megillető kötelespéldányok beszo lgáltatása iránt ki adott
körrendelet közlése tárgyában.
Büntető törvénykezési hatáskörrel felruházott valamennyi kir. bíróságokhoz és
a kir. ügyészségekhez.**

A büntető törvénykezési hatáskörrel felruházott valamennyi kir. bíróságokhoz és a kir. ügyészségekhez címezve tartalmában lényegében megismétli a kereskedelemügyi m. kir. minister 1898. évi 2862. eln. számú rendeletét.

A nyomdatermékekből a m. kir. központi, statisztikai hivatalt az 1897. évi XXXV. t.-cz. alapján megillető köteles példányok beszo lgáltatása tárgyában a m. kir. kereskedelemügyi minister ú r által 1898. évi június hó 8-án 2862/eln. sz. a. hozzájárulásom mellett kiadott körrendeletet tudomás és különösen az 5. §. rendelkezésének alkalmazása végett alább közlöm.
Kelt Budapesten, 1898. évi június hó 13-án.

Melléklet

a kir. igazságügyministernek 35.775/98. I. M. sz. rendeletéhez:

A kereskedelemügyi m. kir. ministernek 2862/98. eln. sz. alatt a m. kir. központi statisztikai hivatalról szóló 1897: XXXV. t.-cz. 4. §-a értelmében a nevezett hivatal a nyomdatermékekből megillető kötelespéldányok beszolgáltatása tárgyában valamennyi vármegyei és városi törvényhatósághoz intézett rendelete.

Az 1897: XXXV. t.-cz. 4. §-a értelmében a m. kir. központi statisztikai hivatal a nyomdatermékekből megillető köteles példányok beszolgáltatása tárgyában az idézett törvényszakaszban adott felhatalmazás alapján, a nyomdatermékek tudományos czélokra szolgáló köteles példányainak beszolgáltatásáról szóló 1897: XLI. t. cikkben foglalt szabályok szem előtt tartásával, rendelem a mint következik:

1. §.

A nyomtatók, – illetőleg a mennyiben külföldön nyomott, de hazai kiadó által kiadott termék beszolgáltatásáról van szó, a kiadók – a nyomdatermékekből statisztikai czélokra egy példányt a m. kir. központi statisztikai hivatalnak ingyen beszolgáltatni tartoznak.

A beszolgáltatási kötelezettség az 1897: XXXV. t.-cz. 4. §-ához képest a következő nyomtatványokra terjed ki:

1. gépi sokszorosítás útján kötetes vagy füzetes alakban kiadott mindennemű írói műre, kivéven a tisztán szépirodalmi tartalmúakat;

2. minden időszaki folyóíratra, kivéve a tisztán szépirodalmi tartalmúakat s a hetenkint vagy egy hétnél rövidebb időközökben megjelenő hírlapokat;

3. iskolai értesítőkre, mindennemű évi jelentésekre, statisztikai kimutatásokra, cím- és névtárakra, továbbá föld- és térképekre.

2. §.

Széptani művek, továbbá tudományos magyarázatokkal ellátott szépirodalmi művek tisztán szépirodalmiaknak nem lévén tekinthetők, beszolgáltatási kötelezettség alá esnek.

Ellenben nem terjed ki a beszolgáltatási kötelezettség a naptárakra, még ha mellékesen cím- és névtári, vagy egyéb közhasznú részt is tartalmaznak. Kivételt képeznek az oly naptárak, a melyek tulajdonképeni rendeltetésüknél fogva cím- és névtár, vagy valamely szakmű szerepét töltik be; ezek még abban az esetben is beszolgáltatandók, ha a naptári rész első helyet foglal is el bennük.

3. §.

A beszolgáltatás határidejére, valamint a beszolgáltatás módozataira nézve a nyomdatermékek tudományos czélokra szolgáló köteles példányainak beszolgáltatásáról szóló 1897: XLI. t.-cz. 5–10. §-aiban, valamint az e törvenyzikk végrehajtása tárgyában a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister által az igazságügyi m. kir. ministerrel közösen kibocsátott 1898. évi 5720. V. és K. M. rendelet 1–8. §-aiban foglalt rendelkezések – alábbi módosításokkal – a m. kir. központi statisztikai hivatal megillető köteles példányok beszolgáltatásánál is megfelelően alkalmazandók:

a) A m. kir. központi statisztikai hivatal részére a beszolgáltatási kötelezettség az 1898. évi január hó 1-étől fogva kezdődik. Az 1898. január hó 1-étől március hó végéig terjedő évnegyedben megjelent s beszolgáltatási kötelezettség alá eső nyomtatványok az 1898. április–júniusi negyedében megjelent, illetve megjelenendő nyomtatványokkal együttesen és pedig 1898. évi július hó első két hetében szolgáltatandók be.

b) A m. kir. központi statisztikai hivatal részére történő beszolgáltatásoknál az 1898. évi 5720. (V. és K. M. rendelet 2. §-ában említett *B*) minta szerint szerkesztendő nyomdatermékek kimutatásokban a nyomtatványoknak fejezetek szerint való megosztása mellőzhető.

c) A beszolgáltatásra kötelezett a köteles példányokat a »m. kir. központi statisztikai hivatal«-ra címezve posta útján, postadíjmentesen küldheti be, vagy más módon kézbesítheti.

A kézbesítésnek, ha nem postai úton történik, hétköznapiokon 11-től 1 óráig a m. kir. központi statisztikai hivatal könyvtári helyiségében az arra jogosított tisztviselő kezéhez kell történnie.

A postán küldött köteles példányok, ha 250 grammnál súlyosabbak, vagy ha különböző alakúak, körülkötendők. Ha egy kilogrammnál súlyosabbak, erősen becsomagolandók és a postahivataloknál 25 darabonként 8 krajczárjával kapható bélyegmentes hivatalos szállítólevéllel ellátandók. Ha 20 kilogrammnyi súlyt meghaladnak: több, legfeljebb 20 kilogrammos csomagokra osztandók. Egy szállítólevél kíséretében 3 ily egy címre szóló csomag adható fel. Értéket nyilvánítani nem szabad, illetve a mennyiben nyilváníthatnák, a csomag viteldíj kötelezettség alá esik. A címlapra (burkolatra) s a mennyiben szállítólevél szükséges, erre is mindenkor a beküldő neve és ezen záradék irandó: »Köteles nyomdatermék-példányok. Portomentes«. Ezen feljegyzések alkalmazásának elmulasztása a portomentességet megszünteti s a postai viteldíj megfizetésére való kötelezettséget vonja maga után. A hiányok tehát a felvevő postahivatal felszólítására vagy pótlandók, vagy pedig a küldemény bérmentesítendő, minthogy a m. kir. központi statisztikai hivatal portoköteles bérmentetlen küldeményeket nem fogad el, mely esetben a beszolgáltatás meg nem történtnek tekinthető.

4. §.

A vármegyei alispánok, illetőleg a törvényhatósággal felruházott városok polgármesterei kötelesek 1898. június hó végéig a területükön lévő nyomdákra és gépi sokszorosítással foglalkozó műhelyekről pontos jegyzéket, a jelzett határidőn túl pedig esetről esetre minden változásról késedelem nélkül értesítést küldeni a m. kir. központi statisztikai hivatalnak.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal e jegyzékek és időnkinti értesítések alapján a hazai nyomtatók és gépi sokszorosítással foglalkozó iparosokról (czégekről) egy az egész országra kiterjedő törzskönyvet vezet, a mely a nyomtatók beszolgáltatási kötelezettségének ellenőrzésére szolgál.

A kiadókra háruló kötelezettség ellenőrzését a magyar kir. központi statisztikai hivatal a bibliographiai hirdetéseknek és közleményeknek, előfizetési felhívásoknak és általában minden erre vonatkozó adatnak gondos figyelemmel kísérésével gyakorolja. Az ily természetű adatokat a magy. kir. központi statisztikai hivatal egyszersmind a nyomdákra és gépi sokszorosítással foglalkozó műhelyekre vonatkozólag az alispánok, illetőleg polgármesterek által összeállított jegyzékek és betérjesztett értesítésekben foglalt adatok ellenőrzése céljából, nemkülönben a nyomtatók beszolgáltatási kötelezettségének ellenőrzésére is mindenkor gondosan figyelemmel kísérni tartozik.

5. §.

A magyar kir. központi statisztikai hivatalt a nyomdatermékekből megillető köteles példányok beszolgáltatására vonatkozó s az 1897 : XLI. t.-cikk 12. §-ában meghatározott mulasztások kihágást képeznek, melynek büntetésére, valamint az eljárás módjára, nemkülönben a kellő időben be nem érkezett köteles példányok utólagos beszolgáltatására és a kifogás alá eső példányok pótlására nézve az imént említett törvény 11–13. §-ainak, valamint az 5720/98. V. és K. M. számú rendelet 9. §-ának rendelkezései alkalmazandók, azzal a módosítással, hogy a feljelentést a magyar kir. központi statisztikai hivatal igazgatósága terjeszti elő s hogy a befolyó

pénzbüntetések, melyeknek összege a hivatalból értesítendő magyar kir. központi statisztikai hivatal nyugtájára esetről-esetre kifizetendő, e hivatal könyvtárának javára fognak fordíttatni.

6. §.

Jelen rendelet kihirdetése napján [1898. június 14.] lép hatályba.

Kelt Budapesten, 1898. évi június hó 8-án.

**A kir. igazságügyministernek 4.958/1898. I. M. E. számú rendelete,
a »Magyarország Tiszti Cím- és Névtára« című munka összeállításához
szükséges adatok beszolgáltatásánál követendő eljárás szabályozása tárgyában.**

Az összes kir. bíróságok és igazságügyi hatóságok vezetőihez.

*Felszólítja a címzetteket, hogy a „Magyarország Tiszti Cím- és Névtára” összeállításhoz szükséges adatok beszolgáltatása során a mellékletben megadott Tájékoztató alapján járjanak el. A Tájékoztató-t módosítja a 8.845/1902. I. M. E. számú rendelet melléklete.
Kelt, Budapest, 1898. december 16.*

Felhivom az összes kir. bíróságok és a többi igazságügyi hatóságok vezetőit, hogy a »Magyarország Tiszti Cím- és Névtára« című munka összeállításához szükséges címzárti adatok beszolgáltatása körül szorosán az alább teljes szövegében közlött »Tájékoztató« értelmében járjanak el.

Kelt Budapesten, 1898. évi december hó 16-án.

Melléklet

a kir. igazságügyministernek 4.958/1898. I. M. E. számú rendeletéhez:

Tájékoztató a »Magyarország Tiszti Czim- és Névára« című munka összeállításához szükséges adatok beszolgáltatása iránt.

[...]

A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek – a m. k. belügyminiszterrel egyetértőleg – 1898. évi ad 90.302. szám alatt kibocsátott rendelete, azon nyomtatványoknak, melyektől a postai szállítási jog megvonatott, a vasúti és gőzhajózási szállításból való kizárása tárgyában.

A postai szállításból kitiltott nyomtatványok a vasúti szállításból és a gőzhajókon való szállításból is ki vannak tiltva.

Kelt 1898. december 31-én.

1. §.

Oly nyomtatványok, melyek a magyar korona országainak területén a postai szállításból ki vannak tiltva, az 1892. évi december hó 10-én kibocsátott vasúti üzletszabályzat (Magyarországi Rendeletek Tára 1892. évi folyam 224. szám) 50. §-ában foglalt határozmányok alapján a vasúti szállításból is ki vannak zárva. Ugyanez áll a gőzhajókon való szállítást illetőleg is.

2. §.

Ha a küldeménynek fuvarozás végett történt átvétele után állapíttatik csak meg, hogy az 1. §-ban megjelölt fajtájú nyomtatványokat tartalmaz, köteles az illető közlekedési vállalat a küldeményt, vagy annak a szállítási tilalom alá eső részét feltartóztatni és erről a közigazgatási hatóságnak jelentést tenni.

A közigazgatási hatóság a tényálladék felvétele után a rendelkezésre jogosultat értesíteni tartozik, hogy kívánságára az illető küldemény saját költségén a külföldre vissza fog küldetni, vagy pedig – ha négy héten belül nem közölné ezen kívánságát – a küldemény meg fog semmisíttetni.

3. §.

Az ily küldemények kezelésére nézve a postai forgalomban fennálló szabályok jelen rendelet által nem érintetnek.

4. §.

Jelen rendelet kihirdetése napján azonnal hatályba lép.

A cs. kir. osztrák kormány az ez iránt történt megállapodás szerint egyidejűleg hasonló intézkedést tesz a birodalmi tanácsban képviselt királyságok- és országokra nézve.

Budapesten, 1898. évi december hó 31-én.

B. Daniel, s. k.

**A m. kir. belügyminister 1899. évi 477. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
a postai szállításból kitiltott nyomtatványoknak a vasúton vagy gőzhajón való
szállításból kizárása tárgyában.**

*A postai szállításból kitiltott, külföldre vissza nem küldött sajtótermékeknek a
belügyminisztériumba való szállításáról rendelkezik.*

Kelt Budapest, 1899. január 16-án.

A postai szállításból kitiltott külföldi sajtótermékeknek a vasúton vagy gőzhajón való szállításból kizárása iránt a m. kir. kereskedelmi minister úr által, velem egyetértőleg, az önálló igazgatással bíró összes hazai gőzmozdonyú vasúti és gőzhajózási vállalatok igazgatóságához múlt évi december hó 31-én ad 90.302. szám alatt kiadott rendeletet tudomás és mihez tartás végett a tör-hatósággal [sic!] oly hozzáadással közlöm, hogy ezen rendelet 2. §-a értelmében a külföldre vissza nem küldött nyomtatványok a vezetésem alatt álló magyar királyi belügyministeriumba lesznek beszállítandók.

Budapest, 1899. évi január hó 16-án.

Perczel, s. k.

**1626. számú BM. körrendelet.
Valamennyi törvényhatóságnak.**

*Az 1899. május 15-én kelt rendelet értelmében a Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság
által kibocsátott 4½ %-os koronaértékű záloglevelek hírlapbiztosítékul elfogadandók.*

Tudomás és mihez tartás végett értesítem a címet, hogy a „Belvárosi takarékpénztár részvénytársaság” által kibocsátott 4½ %-os koronaértékű záloglevelek a m. kir. pénzügyminister úr 1895. évi 76004. sz. rendeletével az 1889: XXX. t.-cz. 11. §-ában felsorolt összes befektetési célokra elfogadandóknak nyilvánítván, azok az 1894. évi november hó 8-án 4187. eln. sz. a. kelt belügyministeri körrendelet értelmében hírlapbiztosítékul is elfogadandók.

Budapest, 1899. évi május hó 15-én.

1899. évi augusztus 15-én 3200. sz. a. kelt I. M. E. rendelet
a bűnvádi perrendtartás (1896. XXXIII. t.-cz.) életbe léptetésének tárgyában

Az új bűnvádi perrendtartás életbelépése előtt – többek között a sajtóügyekben elkezdett – bírósági perek lefolytatásával kapcsolatban tartalmaz átmeneti szabályokat.

[...]

9. §. Olyan ügyben, melyben a főtárgyalás, illetőleg a járásbírósnál a tárgyalás 1900. évi január hó 1-jét megelőzőleg még nem volt kitűzve, és az eljárás folytatása az új jogszabályok (6. §.) értelmében más bíróság, illetve illetékessége alá tartozik: az eljáró vádтанács, illetőleg első fokú bíróság meghallgatása után indokolt határozatot hoz, azt a felekkel, illetőleg képviselőikkel, úgyszintén a magánjogi igényének érvényesítése végett fellépett károsítottal közli és határozatának jogerőre emelkedése után az iratokat az új szabályok szerint hatáskörrel, illetőleg illetékességgel felruházott bírósághoz teszi át.

A mennyiben az eljárás nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmény miatt folyik, – ide értve az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 16. §-ában illetőleg 17. §-ának 2. pontjában meghatározott eseteket is, – az eljáró bíróság a jelen §. első bekezdésének esetében az ügy iratait, – a B. P. XXX. fejezete értelmében való eljárás végett, – az illetékes esküdtbíróshoz, kir. törvényszékhez, esetleg az illetékes sajtóbírósa vádтанácsához (B. P. 571. §.) teszi át.

[...]

16. §. Olyan sajtóügyekben, melyekben a főtárgyalás határnapja 1900. évi január hó 1-ét megelőzőleg már ki volt tűzve s melyekben a főtárgyalást az eddigi eljárási szabályok szerint kell az esküdtbírósa előtt megtartani: az esküdtszék harminczhat esküdtből alakítandó meg.

E végből a törvényszék a szolgálati lajstromba az 1897. évi XXXIII. t.-cz. 19. §-a értelmében folytatólag még hat esküdtet sorsol ki s ezeknek a főtárgyalásra leendő megidézése iránt intézkedik. Ezeket az esküdteket azonban nem lehet más ügyek elintézése körül alkalmazni.

[...]

1899. évi szeptember 20-án 3.300. sz. a. kelt I. M. E. rendelet
a bűnvádi perrendtartás életbelépte alkalmával a kir. ügyészségek által teendő intézkedések és indítványok tárgyában.

Az igazságügyminiszter rendelete az új bűnvádi perrendtartás bevezetése alkalmával újra szabályozza az ügyészek teendőit a sajtóperek tekintetében is.

[...]

XIII.

Nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmény miatt indított ügyben 1899. évi december hó 31-e után is az eddig illetékes bíróságok előtt és az eddigi eljárási szabályok szerint tegye meg a kir. ügyészség indítványait, ha az esküdtbírósági főtárgyalás a B. P. életbelépte előtt az életbelépés utáni időre ki volt tűzve, habár a határnapot kitűző végzés ellen az illetékesség és kereshetőség tekintetében később kifogások adtak is be.

Ha az 1848. évi XVIII. t.-cz. hatályának eddigi területén olyan ügyben, melyben a főtárgyalás a B. P. életbeléptét megelőzőleg már ki volt tűzve, a vádlott távollétében elítéltetett, a kir. ügyészség a további eljárásnak az eddigi szabályok szerint folytatását indítványozza.

XIV.

A nyomtatvány útján elkövetett büntett, vétség vagy a törvényben megállapított ily kihágás miatt a B. P. életbelépése előtt folyamatba tett és ezután a B. P. szabályai szerint folytatandó bűnügyekben előterjesztendő indítványok megtételénél a következők tartandók szem előtt:

1. a nyomtatvány útján elkövetett büntettek és vétségek eseteiben általában a kir. ítélő táblák székhelyén működő esküdtbíróságok – Budapesten a budapesti kir. büntető törvényszék mellett szervezett esküdtbíróság – járnak el, melyeknek sajtóbírósági területköre a székhelyen lévő kir. ítélő táblák kerületére terjed ki (É. L. T. 15. §., II. pont, más. bek.). Ettől eltérőleg:

a) az É. L. T. 16. §-ának első és harmadik bekezdéseiben, valamint 17. §-ának 2. pontjában említett büntetendő cselekmények miatt folyamatban lévő bűnügyekben, – a mennyiben a B. P. szabályai szerint folytatandók, – a kir. törvényszék, még pedig a 17. §. 2. pontja esetében első sorban az új nyomtatvány készültének, illetőleg az áruba bocsátásnak helyére nézve illetékes kir. törvényszék fog eljárni;

b) a törvényben megállapított és nyomtatvány útján elkövetett kihágások elbírálása az illetékes kir. törvényszék mellett szervezett esküdtbíróság hatáskörébe tartozik;

2. a nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmények miatt indított ügyekben a sajtóbíróság illetékességét ezentúl a B. P. 562. és 563. §-ai, a kir. ügyészség illetékességét pedig a B. P. 564. §-a szerint kell megállapítani.

XV.

Nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmény eseteiben 1900. évi január hó 1-étől fogva a kir. ügyészség még a következőkre fordítson figyelmet:

a) a B. P. életbelépésének napjától kezdve az 1848: XVIII. t.-cz. érvényben levő rendelkezései az országnak a Királyhágón túl fekvő részeiben, továbbá a polgárosított határőrvidéken, valamint Fiume városában és kerületében is hatályba lépven (É. L. T. 21. §.), azok e naptól fogva az utóbb említett területeken is alkalmazandók lesznek; az 1900. évi január hó 1-ét megelőzőleg elkövetett bűncselekményekre azonban, – a mennyiben a korábbi jogszabályok a terheltre nézve az újaknál kedvezőbbek, – a B. P. életbelépte után is az előbbiek nyerne alkalmazást;

b) valamely nyomtatványnak büntetendő tartalma miatt a B. P. életbelépése előtt történt lefoglalása esetén, ha az eljárás a B. P. XXX. fejezete értelmében folytatandó, a kir. ügyészség a vizsgálat elrendelése iránt, a mennyiben még meg nem tette volna, a B. P. életbeléptétől számított nyolcz nap alatt tegyen indítványt, különben a lefoglalás a B. P. 568. §-a értelmében hatályát veszti;

c) a B. P. 561. §-ából világosan kitűnik, hogy nyomtatvány útján elkövetett valamennyi büntett és vétség eseteiben az eljárást a B. P. XXX. fejezete értelmében kell lefolytatni.

Mínthogy a B. P.-nak ezen általános szabályán az É. L. T. 16. §-a és 17. §-ának 2. pontja csak annyiban változtatott, hogy a nyomtatvány útján elkövetett egyes bűncselekmények eseteiben a főtárgyalás nem az esküdtbíróság előtt tartandó meg, azonban az eljárásra

vonatkozó, előbb említett főszabály ezekre az esetekre nézve is érintetlenül maradt: ennél fogva az É. L. T. 16. §-ának első és harmadik bekezdései, valamint 17. §-ának 2. pontja által a kir. törvényszékek hatáskörébe utalt büntettek és vétségek eseteiben is a B. P. XXX. fejezetében foglalt rendelkezéseknek alkalmazását kell szorgalmazni. Ugyanezt az álláspontot iparkodjanak érvényre juttatni a kir. ügyészség tagjai nyomtatvány útján elkövetett kihágás eseteiben is, a B. P. XXX. fejezetének feliratánál fogva és azért is, mert e fejezet rendelkezéseiből kitűnik, hogy azok nyomtatvány útján elkövetett bűncselekményekre általában kiterjednek.

**A m. kir. belügyminister 1899. évi 5567. eln. számú körrendelete
valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez (átíratra Fiume
kormányzójához),
a bűnvádi perrendtartás életbeléptetése tárgyában.**

A bűnvádi perrendtartás (1896. évi XXXIII. tc.) életbeléptetésével az 1848. évi sajtótörvénynek még érvényben lévő rendelkezései Erdélyben és a polgárosított határőrvidéken, továbbá Fiumében és kerületében is hatályba lépnek. Az 1899. december 14-én kelt rendelet felsorolja azon hatályos, sajtóügyi jogszabályokat, amelyek 1900. január 1. napjától az ország egész területén hatályosak lesznek.

A bűnvádi perrendtartás életbeléptetését tárgyazó 1897. évi XXXIV. t.-cz. 21. §-a szerint az 1848. évi XVIII. t.-cz. érvényben levő rendelkezései a bűnvádi perrendtartás életbelépésének napjától kezdve az országnak a királyhágón túl fekvő részeiben, továbbá a polgárosított határőrvidéken, valamint Fiume városában és kerületében is hatályba lépnek.

Ehhez képest mindazok a rendeletek, a melyeket a belügyi kormány az 1848: XVIII. t.-cz. alapján kiadott, de a melyek a fentebb említett jogterületekre életbeléptethetők részben nem voltak azon okból, mert e jogterületekre az idézett sajtótörvény hatálylyal nem bírt: a bűnvádi perrendtartás életbeléptetésének napjától, azaz az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 1. §-a, valamint a m. kir. igazságügyi minister úr részéről folyó évi augusztus hó 15-én 3.200 I. M. E szám alatt kibocsátott rendelet értelmében, 1900. évi január hó 1-től kezdődőleg az országnak egész területére ki fognak terjedni.

Ilyenek a hírlapi biztosítékokra vonatkozó 1881. évi 2591. eln., 1883. évi 4971. eln., 1893. évi 1324. eln., 1894. évi 4187. eln., 1897. évi 2311. eln. és 1899. évi 1626. eln. számú, – a hírlapok és folyóiratok megindítása tárgyában a sajtótörvény 30. §-a értelmében benyújtott nyilatkozatoknak az illetékes sajtó bírósági kerület közvádlói teendőt teljesítő kir. ügyészséggel való közlését elrendelő 1892. évi 3961. eln. számú, – a hírlapok megindításáról jelentést kívánó 1894. évi 1651. eln. számú, – a sajtótörvény 39. §-a rendelkezéseinek be nem tartását kihágásnak minősítő 1891. évi 414. eln. számú, – a nyomdatulajdonosok által a nyomdatermékekről szóló kimutatás betérjesztésének elmulasztása esetében követendő eljárást megállapító 1897. évi 48. számú, végül a hírlapok és egyéb nyomtatványok utcán, vagy házalás útján való elárusítását szabályozó 1867. évi 1731. R., 1873. évi 463. eln. és 1897. évi 1608. eln. számú belügyministeri körrendeletek.

A midőn ezen körrendeleteket, abban az alakjukban, a mint azok Magyarország területén, a többször említett jogterületek kivételével, ma is érvényben vannak, idezárva közlöm Tekintetes Uraságoddal, azokat, a mennyiben a törvényhatóság területén *(a törvényhatóság Nagyméltóságoddal* Fiume város és kerületének

határőrvidéki részein) ez ideig részben vagy egészben érvényben nem voltak: a fentebbiekből kifolyólag 1900. évi január hó 1-től kezdődő hatálylyal ezennel életbeléptetem azzal a figyelmeztetéssel, hogy az 1897. évi február hó 27-én 48. sz. alatt kiadott körrendeletben hivatkozott 1895. évi 315. res. számú belügyministeri körrendelet helyébe, a nyomdatermékek tudományos czélokra szolgáló köteles példányainak beszolgáltatásáról szóló 1897. évi XLI. t.-cz. s a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minister úr részéről ezen törvény alapján 1898. évi 5720. V. M. sz. alatt kiadott rendelet megfelelő rendelkezései léptek.

Önként értetődik, hogy a fent megjelölt időponttól fogva a
a törvényhatóság területén *(a törvényhatóság határőrvidéket képezett részeiben)* eddig Fiume város és kerületének érvényben levő egyéb sajtószabályok hatályukat veszítik.

Erről Tekintetes Uraságodat tudomás és mihez tartás végett azzal értesítem, hogy
Nagyméltóságodat megfelelő szíves intézkedés
a törvényhatóság területén *(a törvényhatóság határőrvidéket képezett részeiben)* Fiume város és kerületének megjelenő azon időszakai politikai lapok kiadóit, *(hogy a törvényhatóság határőrvidéket képezett részeiben megjelenő azon időszakai politikai lapokról, melyek havonként csak kétszer jelennek meg, az 1848: XVIII. t.-cz. 30. §-ának 1. pontjában kívánt nyilatkozatot jelen rendeletem életbeléptével azonnal kívánja be, s úgy ezen, valamint ama politikai lapok kiadóit),* mely lapok az 1848. évi XVIII. t.-cz. 30. §-ának 2. pontjában megjelölt mérvű biztosítékkal nem rendelkeznek, utasítsa ^{utasítani szíveskedjék}, hogy a biztosíték törvénykövetelte kiegészítése iránt intézkedjenek, s annak megtörténtét az idézett törvényhely rendelkezéseinek megfelelően, legkésőbb 1900. évi január hó 1-től számított két hónap leforgása alatt Tekintetes Uraságodnál. Tekintetes Uraságodnak pedig kötelességévé teszem, hogy ezen Nagyméltóságodnál ^{Nagyméltóságodat pedig felkérem} bejelentésekről a végből, hogy a felajánlott biztosítékok elfogadása tekintetében határozhassak, hozzám annak idején haladéktalanul jelentést ^{tegyen} ^{tenni szíveskedjék}, minthogy az 1848: XVIII. törvényczikk 30. §-ának 3. pontjából kifolyólag a hírlapi biztosítékok elfogadása és megváltoztatása iránt végérvényesen határozni ezen ministerium illetékes.

Meg kell jegyezni, hogy a mennyiben a biztosíték jövőben jelzálogi bekebelezés útján nyújtatik, a biztosíték tárgyát képező ingatlanok hiteles telekkönyvi kivonatai, a becsértékekről felveendő szabályszerű bírói becslevél, úgyszintén az ingatlanok tulajdonosainak kötelező nyilatkozatai hozzám egyidejűleg felterjesztendőek lesznek.

Budapesten, 1899. évi december hó 14-én.

Széll, s. k.

**A m. kir. belügyminister 1899. évi 130.000 számú körrendelete valamennyi törvényhatósághoz,
a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. t.-cz. életbeléptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kibocsátott Utasítás tárgyában.**

Az 1899. december 22-én kelt körrendelet utasítja a rendőrségi hatóságokat, hogy amennyiben olyan nyomtatványok útján elkövetett bűncselekményekről értesül, amelyeken nincs feltüntetve a nyomda neve, vagy amelyek külföldön nyomattak, akkor arról az ügyészséget haladéktalanul

tájékoztatassa. Ugyanez az eljárás a bűncselekményt nem tartalmazó, de a nyomda adatai nélkül megjelentetett nyomtatványok esetében is.

[...]

A 130.000/99. B. M. számhoz.

Utasítás

a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére.

[...]

35. §.

Ha a rendőri hatóság oly nyomtatványok vagy képes ábrázolatok (BTK. 63. §.) útján elkövetett és nem magán-indítványra üldözendő bűncselekményről értesül, melyen a nyomda megjelölve nincs, vagy mely külföldön nyomtatott, s melyről feltehető, hogy arról a kir. ügyészség tudomást nem szerezhette, köteles rögtön a rendelkezésére álló legrövidebb úton – lehetőleg távbeszélő vagy expressz-távírat útján – közölni a kir. ügyészséggel a kérdéses lap címét, számát, a közlemény feliratát vagy kezdő szavait, a bűncselekményt feltüntető kifejezéseknek összefüggő, szószerinti idézését, és ha a szerző ki van tüntetve annak nevét vagy a nyomdát, és végül azt a körülményt is, hogy a közönség részére feladott lapok, illetve a nyomtatványok mikor és mi módon továbbíttatnak, illetőleg terjesztetnek.

Tekintet nélkül arra, hogy a nyomtatvány bűncselekményt tartalmaz-e, beküldendő a kir. ügyészséghez az a nyomtatvány is, a melyen a nyomda tulajdonosának neve és lakása kitüntetve nincs, vagy a melyen a nyomdatulajdonos álnevet használt.

[...]

Budapesten, 1899. évi deczember hó 22. napján.

Széll, s. k.

133.948/99. B. M. számú körrendelet.
Az Országos Törvénytár szerkesztősége által előállított kiadmányok
bizományba adása tárgyában.

(Valameimyi törvényhatóságnak.)

A belügyminiszter körrendelete arról tájékoztatja a törvényhatóságokat, hogy az országos törvénytári szerkesztőség által előállított kiadmányokat 1900. január 1-től Toldi Lajos budapesti könyvkereskedő mint főbizományos árusítja. Az előfizetési példányok előjegyzését ezután is az országos törvénytár szerkesztősége kezeli.

Kelt Budapest, 1899. december 31.

Az országos törvénytári szerkesztőség által előállított kiadmányok elárúsítása 1900. évi január hó 1-ével Toldi Lajos budapesti könyvkereskedőnek (II. ker. Fő-utca 2. szám) mint főbizományosnak bizományába adatott át.

Erről a törvényhatóságot tudomás és mihez tartás végett azzal értesitem, hogy ezentúl a hatóságok és hivatalok kiadmány-szükségletei, az előfizetési példányok kivételével, vagy nevezett Toldi Lajos budapesti könyvkereskedőnél, mint a szóban levő kiadmányok elárúsításával megbízott főbizományosnál, vagy bármely más a főbizományossal üzleti összeköttetésben levő hazai könyvárusnál lesznek beszerzendők.

Az utólagos ármegetérítés mellett járó u. n. előfizetési példányok előjegyzését ezután is az országos törvénytár szerkesztősége fogja eszközölni, s úgy a hatóságok és hivatalok, valamint azok közegei ezen kiadmányokkal közvetlenül fognak elláttatni.

Budapesten, 1899. évi december hó 31-én.

Széll s. k.

A m. kir. belügyi és a m. kir. honvédelmi minister 1900. évi 1157. B. M. eln.
számú rendeletével kiadott
csendőrségi (II.) szolgálati utasítás.

Az 1900. február 20-án kelt rendelet 127. §-a arról rendelkezik, hogy nyomtatványokat, leveleket, táviratokat és egyéb postai küldeményeket stb. a csendőrség nem foglalhat le. A 135. § értelmében, amennyiben a járőr olyan nyomtatvány vagy képes ábrázolat terjesztését vagy nyilvános helyen való kiállítását észleli, mely nem csupán magánindítványra üldözendő bűncselekményt állapít meg, akkor abból a törvény által megengedett módon (vétél, elkérés útján stb.) legalább egy-egy példányt igyekszik megszerezni és azt az őrsparancsnokságnak azonnal bemutatja, illetve az esetről tájékoztatást ad.

[...]

**Nyomtatványokat, leveleket, táviratokat és egyéb postai stb. küldeményeket a
csendőrség nem foglalhat le.**

127. §.

Nyomtatványokat, továbbá leveleket és táviratokat – kivéve azt az esetet, ha ezeket a csendőrség házkutatás, illetőleg a terhelt ruháinak vagy egyéb tárgyainak átvizsgálása alkalmával vette őrizet alá (120. és 122. §§.), – valamint posta- és táviróhivataloknál vagy egyéb szállító vagy fuvarozó-intézeteknél levő küldeményeket a csendőrség hatósági felhívás, illetőleg megkeresés nélkül sohasem foglalhat le.

Ha tehát a csendőrség arról értesül, hogy ilyen lefoglalandó levelek, táviratok vagy egyéb küldemények továbbítás végett a posta-, illetőleg táviróhivataloknál, vagy egyéb szállító és fuvarozó intézeteknél vannak, azoknak lefoglalhatása végett tegyen a lehető legrövidebb úton haladéktalanul jelentést a legközelebbi kir. ügyészségnél, vizsgálóbírónál, illetőleg ha a járásbíróság közelebb van, ez utóbbinál.

[...]

Eljárás nyomtatvány vagy képes ábrázolat által elkövetett bűncselekmény esetén.

135. §.

Ha a járőr olyan nyomtatvány vagy képes ábrázolat terjesztését vagy nyilvános helyen való kiállítását észleli, mely nem csupán magánindítványra üldözendő bűncselekményt állapít meg, igyekezzék ezekből, törvény által megengedett módon (vétél, elkérés útján stb.), legalább egy-egy példányt megszerezni és azt az őrsparancsnokságnak azonnal bemutatni. De ha ilyen példányok nem is szerezhetők meg, az észleltekről haladéék nélkül, a legrövidebb úton az őrsparancsnokságnak, ha pedig a késedelem veszélylyel jár, a legközelebbi kir. ügyészségnek jelentés teendő.

Az őrsparancsnokság a fenti esetben a rendelkezésére álló legrövidebb úton, esetleg táviró vagy távbeszélő útján, a legközelebbi kir. ügyészségnek tesz jelentést és a megszerzett példányt beküldi.

Tekintet nélkül arra, hogy a nyomtatvány bűncselekményt tartalmaz-e, lehetőleg megszerzendő, az őrsparancsnokságnak bemutatandó és ez utóbbi által a kir. ügyészséghez beküldendő az oly nyomtatványnak egy példánya is, a melyen a nyomda tulajdonosának neve és lakása kitüntetve nincs, vagy a melyen a nyomdatulajdonos álnevet használt.

[...]

Budapesten, 1900. évi február hó 20-án.

*Széll Kálmán, s. k.
Br. Fejérváry Géza, s. k.*

1900. évi X. törvénycikk
a naptárak, hirdetmények, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és időszakos lapok bélyegkötelezettségének megszüntetéséről
(Szentelést nyert 1900. június 4-én. Kihirdettetett az „Országos Törvénytar” 1900. június 12-én kiadott 5. számában.)

Egyebek mellett a külföldi hírlapok és időszakos lapok bélyegkötelezettségét szünteti meg az 1900. június 12. napján kihirdetett, és főszabályként 1900. június 30. napján hatályba lépett törvénycikk.

1. § A naptárak bélyegkötelezettsége 1900. évi december hó 31-én, a hirdetmények, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és külföldi időszakos lapok bélyegkötelezettsége ellenben 1900. évi június hó 30-án megszűnik; az ezen időpontokig bezárólag esedékessé váló ilyenmő bélyegilleték azonban szabályszerűen lerovandó s el nem engedhető.

2. § Az 1900. évre szóló, el nem kelt bélyegzett naptárak után lerótt bélyegilleték, a mennyiben a naptárakat a kiadó az illetékes pénzügyi hivatalhoz 1900. évi december hó 1-éig beszolgáltatja, s a mennyiben azokon a használatnak semmi nyoma nem látható, készpénzben visszatérítendő. Más jogcímen az 1900. évre szóló naptárak után lerótt bélyegilleték sem részben, sem egészben vissza nem téríthető.

Az 1901. évre szóló naptárak már az 1900. év folyama alatt bélyegtelenül kiadhatók és árúba bocsáthatók.

3. § Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bíztatik meg.

A m. kir. belügyminister 1900. évi 35.629. számú körrendelete valamennyi törvényhatósághoz,
a pesti magyar kereskedelmi bank 4½%-os községi kötvényeinek hírlapbiztosítékul használhatása tárgyában.

A rendelet értelmében a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank által kibocsátott értékpapír is elfogadható hírlapbiztosítékul.

Kelt Budapest, 1900. június 5-én.

A »Pesti magyar kereskedelmi bank« részvénytársaság által kibocsátott 4½%-os községi kötvényeket, tekintettel arra, hogy azok az 1897: XXXII. t.-czikk 22. §-ában felsorolt összes befektetési czélokra alkalmas, biztos értékpapírokat képeznek, hírlapbiztosítékul is elfogadhatóknak jelentem ki.

Erről a törvényhatóságot tudomás és mihez tartás végett értesítem.

Budapest, 1900. évi június hó 5-én.

A minister helyett:

Gulner, s. k.
államtitkár.

1900. évi jul. 4-én 21843. sz. a. kelt IM. rendelet
a sajtóügyek mibenállásáról negyedévenként felterjesztendő jegyzékek
tárgyában.

Az új bünvádi perrendtartás és az azzal összefüggésben hatályba lépett törvényi rendelkezések alapján kiadott rendelet értelmében a nyomtatvány által elkövetett bűncselekmények miatt indított büntető ügyek közül csak azokról kell negyedévenként külön jegyzéket készíteni, és az igazságügyminiszternek felterjesztani, amelyek a kir. ítélőtáblák székhelyén működő esküdtbírók kivételes hatáskörébe tartoznak.

Módosítja az 1893. évi február 23-án 5988. IM. sz. a. kiadott körrendeletet.

A sajtóügyek mibenállásáról negyedévenként felterjesztendő jegyzékek tárgyában 1893. évi febr. 23-án 5988. IM. sz. a. kiadott körrendeletnek módosításával és kiegészítésével az új bünvádi perrendtartás és az azzal összefüggőleg hatályba lépett törvénybeli rendelkezések folytán elrendelem, hogy jövőben a nyomtatvány által elkövetett bűncselekmények miatt indított büntető ügyek közül csak azoknak mibenállásáról lesz negyedévenként külön jegyzék készítendő, és ide az előző évnegyedre vonatkozólag minden negyedév első hetében felterjesztendő, – melyeket az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 15. §. II. pontjának 2. bekezdése a kir. ítélőtáblák székhelyén működő esküdtbírók kivételes hatáskörébe utal.

Tehát nem veendő fel ezen jegyzékbe a hivatkozott törvény 15. §. II. pontjának első bekezdése által, valamint a 16. §. második bekezdésében foglalt rendelkezés által az esküdtbírók *rendes* hatáskörébe utalt vétségek és kihágások.

A büntető eljárás kezdetétől jogerős befejezéseig való mibenállásának valódi megismerésére szolgáló ezen jegyzékeknek következő rovatok alatt kell a megfelelő és pontos adatokat tartalmazni:

1. Sorszám.
2. A följelentés megtételének napja és száma.
3. A feljelentő és a vádló megjelölése.
4. A nyomtatvány neme és címe, – a hírlap kiadási napja és száma, – a hírlapi cikk felirata, – a nyomtatás helye.
5. A törvényszakaszerint megjelölt vádbeli cselekmény megnevezése.
6. A megjelölt felelős egyén neve, foglalkozása, lakhelye.
7. Az eljárás a negyedév végén mily stádiumban van?
Ítélet vagy befejező határozat mikor hozatott?
Mily perorvoslat használtatott?
Az ügy jogerősen mikor fejezte[te]tt be?
8. Jegyzet.

Ezen jegyzékekbe természetesen fölveendő azon ügyek is, melyekben a vizsgálatot a B. P. 565. §-a értelmében más törvényszék vizsgálóbírája rendelte el vagy teljesíti, de a vizsgálat elrendeléséről a kir. ítélőtábla székhelyén levő illetékes esküdtszéki sajtóbírók vádtanácsa értesítve lett.

Felhívom a Czímet, hogy a vezetése alatt álló kir. törvényszéknél folyamatban levő és fentebb meghatározott sajtóügyekről az előirt jegyzéket jövőben a kijelölt időben, és pedig mindenkor a kir. ítélőtábla elnöke útján, terjessze föl és a folyó év első negyedéről szóló ily kimutatást is pótlólag mielőbb mutassa be.

Megjegyzés. A fiumei, pancsovai, karánsebesi és fehértemplomi kir. törvényszékek elnökei a fenti rendelet első bekezdésének közlése mellett egyidejűleg értesítették, hogy rájuk nézve jövőben megszűnik azon kötelezettség, mely szerint a nyomtatvány útján elkövetett

bűncselekmények miatt indított sajtóügyek mibenállásáról negyedévenként jegyzék volt felterjesztendő. Ugyanekkor a kir. ítélőtáblák elnökei a rendelet közlése mellett felkértek, hogy a hozzájuk felterjesztendő jegyzékek alapján az azokban kimutatott egyes sajtóperek gyors előrehaladását mindenkor ellenőrizni, szükség esetében saját felügyeleti hatáskörében az intézkedéseket megtenni, és a jegyzékeket az illető negyedévet követő hó végéig a netalán tett intézkedéseket tartalmazó jelentéssel terjeszszék fel. Felkértek arra is, hogy a nyomtatvány útján elkövetett büntettek, vétségek és kihágások miatt indított azon bűnügyeknek előrehaladását is felügyeleti hatáskörükben s különösen az időszakai vizsgálatok és a rendszeresített évi kimutatások útján figyelemmel kísérik, a melyekben az eljárás az 1897: XXXIV. t.-cz. 15. §. II. pontjának első bekezdése és a 16. §. második bekezdése értelmében a felügyeletök alatt álló kir. törvényszékek mint esküdtbíróságoknak rendes, és a hivatkozott törvény 16. §. 1. és 3. bekezdése valamint a 17. §. 2. pontja értelmében a köztörvényszékeknek hatáskörébe tartozik, és a mely sajtóügyekről a fentebbi részletes negyedévi jegyzékeknek készítése és felterjesztése a jövőben megszűnik.

59.207/1900. B. M. számú körrendelet.
A kivándorlási mozgalom meggátlása tárgyában.

(Valamennyi törvényhatóságnak.)

A külföldi tengeri gőzhajózási vállalatok, hogy a kivándorlók szállításából minél több anyagi hasznuk legyen, nagy számmal küldenek szét nyomtatványokat, melyekben a lakosokat az amerikai gazdasági viszonyok magasztalásával a kiutazásra csábítják; egyszersmind az utazásra, sőt a hatóságok és az útlevélszabályok kijátszására vonatkozó ismereteket is adnak. A körrendelet figyelmeztet, hogy az ilyen nyomtatványok a hazai posta-szállításból ki vannak tiltva. Egyes vidékeket a kivándorlásra csábító nyomtatványokkal elárasztanak, ami azt mutatja, hogy azok a posta- és távirda-hivatalok figyelmét elkerülik. A belügyminiszter ezért felkérte a kereskedelemügyi minisztert, hogy az említett hivatalokat az ily nyomtatványok éber ellenőrzésére újból utasítsa.
Kelt Budapest, 1900. július 5.

Újabban több törvényhatóság tett hozzám jelentést a kivándorlási mozgalom terjedéséről, és némelyek annak meggátlása céljából intézkedéseket s a hatóságok részéről ezen mozgalommal szemben követendő eljárás tekintetében egyszersmind utasítást kértek. Ennél fogva tájékozás és miheztartás, valamint további megfelelő intézkedés végett, a következőket tartom szükségesnek kijelenteni:

[...]

Tudvalevő, hogy külföldi tengeri gőzhajózási vállalatok a végből, hogy a kivándorlók szállításából minél több anyagi hasznuk legyen, úgyszintén azoknak külföldön levő ügynökei – mint erre a hatóságok innen már figyelmeztetve is voltak – igyekeznek hazánkban is egyes egyéneket megnyerni, kik bizonyos pénzjutalék fejében számukra minél több utast toborozzanak.

[...]

Az említett vállalatok és ügynökeik azonkívül nagy számmal küldenek szét nyomtatványokat, melyekben a lakosokat az amerikai gazdasági viszonyok magasztalásával a kiutazásra csábítják; egyszersmind az utazásra, sőt a hatóságok és az útlevélszabályok kijátszására vonatkozó tanításokat is adnak.

Ily nyomtatványok a hazai posta-szállításból ki vannak tiltva s azok a posta- és távirda-hivatalok által, ha keresztkötés alatt, vagy nyílt borítékban küldetnek, különben sem továbbíttatnak. Amennyiben pedig az ily nyomtatványok zárt borítékban is küldetnek, a posta- és távirda hivatalok, mint erről a törvényhatóságok 1890. évi október 4-én 64981. szám alatt kelt itteni rendelettel értesítették, a m. kir. kereskedelmi miniszter ur által utasítva vannak, hogy ha hozzájuk ily gyanús levél érkezik, azt kézbesítsék ugyan, de erről a főszolgabíró, illetve polgármestert rögtön értesítsék. A hatóságok feladata tehát az ily értesítések vétele után az illető egyéneket figyelemmel kísértetni s a tapasztalatokhoz képest eljárni.

Mínt hogy pedig a hozzám tett azon jelentésekből, hogy egyes vidékek ily kivándorlásra csábító nyomtatványokkal elárasztatnak, az következtethető, hogy azok a posta- és távirda-hivatalok figyelmét elkerülik, a kereskedelemügyi miniszter urat egyidejűleg felkértem, hogy az említett hivatalokat az ily nyomtatványok éber ellenőrzésére újból utasítsa.

Tapasztaltatott, hogy az ily nyomtatványok gyakran a községi bírák, tanítók és korcsmárosok címére küldetnek, mivel ezek a községi lakosokkal sűrűbb érintkezésben vannak, szükséges tehát, hogy ezek alkalmas úton felszólíttassanak, hogy ha hozzájuk ily nyomtatványok érkeznének, hazafias kötelességüknek tartsák azt el sem fogadni, vagy az illető főszolgabírónak, illetve polgármesternek azonnal beszolgáltatni.

Tudva van a törvényhatóság előtt is, hogy az észak-amerikai egyesült államok a bevándorlás tekintetében bizonyos korlátozásokat léptettek életbe;

[...]

Az ily visszaautasított egyének azután az elutazáskor még meglevő kevés vagyonukat is teljesen elkölthetve és a lelketlen ügynökök által is kifosztva, többnyire a külföldi osztrák-magyar consulátusok által nyújtott előlegek segítségével, a legnagyobb nyomorban érkeznek vissza hazájukba.

De azoknak is, kik szerencsésen partra szállottak, különösen kezdetben nagy nehézségekkel, sőt nélkülözésekkel kell küzdeniök és sokan csakhamar belátják csalódásukat. Ezt illusztrálja a New-Yorkban megjelenő „Szabadság” című hírlap mellékelt számában „A telepedés nehézségei” felirattal közölt cikk is. Még kedvezőtlenebb helyzet vár a Dél-Amerikába, nevezetesen a Brazíliába bevándorlókra, amint erre a törvényhatóságok innen ismételve figyelmeztetve lettek, így az 1893. évi május 11-én 31932. sz. a., az 1897. évi május 1-én 37205. sz. a. és az 1896. évi november 13-án 86032. sz. a. kiadott körrendeletekkel.

Czél szerű lesz ennél fogva, hogy oly helyeken, hol kivándorlási mozgalom már észleltetik, a lakosság a kivándorlással járó nehézségekre és veszélyekre, a szokásos hirdetési módok felhasználásával, városokban esetleg a helyi hírlapok útján, falvakban még az illető lelkészek útján is újból komolyan figyelmeztetessék. A községi előljárók is igyekezzenek a lakosságot személyes érintkezés közben kellőleg felvilágosítani s a kivándorolni készülőket szándékuktól eltéríteni.

[...]

Azon visszaélés megakadályozása végett, hogy a már használt útlevelek egy más egyén által ismét felhasználtatnak, a kivándorlásra csábító nyomtatványok tekintetében fennálló fentebb említett rendelkezések szintén érvényben lévén, az ily útlevelek, midőn annak visszaküldéséről a hatóság a posta- és távirda-hivatal útján értesül, az illetőtől haladéktalanul bevonandók.

Végül felhívom a törvényhatóságot, hogy a kivándorlási mozgalmat folyton éber figyelemmel kísérvén, arról időről-időre hozzám jelentést tegyen; amennyiben pedig a kivándorlás egyes helyeken oly különös okokra volna visszavezethető, melyek valamely kormányhatósági, esetleg törvényhozási intézkedés által sikeresen orvosolhatók volnának, ez iránt az illető helyre tüzetesen indokolt felterjesztést tegyen.

Budapesten, 1900. évi július hó 5-én.

Széll s. k.

[53.306/1900. K. M. számú rendelet.]

Figyelmeztetés a kivándorlásra vonatkozó küldemények helyes kezelésére.

A kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszter vonatkozó rendeleteire hivatkozva arra figyelmezteti a postahivatalokat, hogy a kivándorlásra csábító nyomtatványküldeményekre vonatkozó előírásokat szigorúan tartsák be. Az észlelt mulasztások esetében a posta- és távirdaigazgatóságokat megtorlásra szólítja fel.

Helyesbíti a 83.500/1902. K. M. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1900. július 25.

Belügyminister úr értesítése szerint az ország egyes vidékei elárasztatnak kivándorlásra csábító nyomtatványokkal, mi arra vall, hogy egyes posta-távirda-hivatalok az e részben fennálló szabályrendeleteket szem előtt nem tartják.

Újból utasítom ennél fogva a kir. posta-távirda-hivatalokat, hogy a kivándorlásra vonatkozó küldemények kezelésére nézve a »P. T. Sz. Gy.« III. rész 927. és következő folyó számai alatt közzétett rendeletekhez szigorúan alkalmazkodjanak, nevezetesen, hogy az Ausztriából, Németországból és egyéb külföldről nyitott borítékban vagy keresztszalag alatt, szóval nyomtatvány-küldemények gyanánt érkező hirdetményeket, kivándorlásra buzdító nyomtatványokat és úgynevezett ismertetési czédulákat stb. ne továbbítsák és ne kézbesítsék, hanem a kitiltott sajtótermékek módjára kezeljék.

Mínthogy továbbá a kivándoroltak, mielőtt hajóra szállnának, a külföldi kikötőkből nem ritkán úti leveleiket rokonaiknak vagy ismerőseiknek újból használatra visszaküldik, a posta-távirdahivatalok oly közönséges és főképen ajánlott leveleket, melyekről következtetni lehet, hogy ily úti leveleket tartalmaznak, rendesen és felbontatlanul kézbesítsék ugyan, de egyúttal hivatkozva az 1900. [helyesen: 1890.] évi 64.891/I–IV. sz. belügyminiszteri rendeletre, a címzett nevét, a levél feladási helyét és a kézbesítés napját a szolgabíróval, illetve a polgármesterrel azonnal közölgék.

Az igazgatóságok utasítsák a kerületi biztosokat, hogy a hivatalok ebbeli tevékenységét ellenőrizzék és a hivatalokat alkalmilag oktassák.

Az észlelt mulasztásokat a posta- és távirdaigazgatóságok szigorúan torolják meg.

Budapest, 1900. július 25.

1901. évi VI. törvénycikk
az irodalmi, művészeti és fényképészeti művekre vonatkozó szerzői jogok
kölcsönös védelme végett a Németbirodalommal 1899. évi december hó 30-án
Berlinben kötött egyezmény becikkelyezése tárgyában

Minden irodalmi, művészeti és fényképészeti mű, mely a szerződő felek egyikének államterületein hazai mű, a másik fél államterületein, hacsak nem tekintendő ott is hazainak, az ott az ilyen művek számára a belföldi törvényhozás által mindenkor biztosított védelmet fogja az egyezmény alapján élvezni. Az egyezménynyel biztosított jogok nemcsak a szerzőket, hanem jogutódaikat is, a kiadókat is ideértve, egyaránt megilletik; akár a szerzői jog, mint olyan, akár annak csupán gyakorlata szállott át a jogutódra.

Az egyezmény rendelkezései semmi tekintetben sem csorbítják a két szerződő fél mindenkének azt a jogát, hogy törvényhozási vagy beligazgatási intézkedésekkel bármely mű vagy termék terjesztését, előadását, kiállítását vagy elárusítását felügyelet alá helyezhessék vagy megtilthassák.

Az egyezmény rendelkezéseit a hatályának kezdete előtt létezett művekre is alkalmazni kell. Hasonlóképen a többszörösítésre vagy utánképzésre szolgáló készülékek (lenyomatok, tömöntvények, lapok, kövek és formák), melyeknek előállítása eddig tiltva nem volt; az egyezmény hatályának kezdetétől számítva, még négy éven át használhatók.

Az ilyen többszörösítéseknek vagy utánképezéseknek terjesztése és utánképzésre szolgáló készülékek további használata azonban csak akkor megengedett; ha ezeket a tárgyakat az érdekelt félnek az egyezmény hatályának kezdetét követő három hónapon belül előterjesztett kérelme folytán leltárba veszik és külön bélyeggel ellátják.

Az egyezmény tíz évig marad hatályban. Abban az esetben, ha tízenkét hónappal a tízévi időtartam lejártá előtt a szerződő felek egyike sem mondja fel az egyezményt; az hatályban marad egy évig attól a naptól számítva, amelyen a szerződő felek egyike a felmondási nyilatkozatot megteszi.

Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya és Ő Felsége a német császár, Poroszország királya közt az irodalmi, művészeti és fényképészeti művekre vonatkozó szerzői jogok kölcsönös védelme végett 1899. évi december hó 30-án Berlinben kötött egyezmény, miután az országgyűlés elfogadta és utóbb a szerződő felek szokott módon megerősítették, ezennel az ország törvényei közé iktattatik.

Szövege a következő:

Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya, egyfelől

és

Ő Felsége a német császár, Poroszország királya, a Németbirodalom nevében, másfelől attól az óhajtól indítatva, hogy az irodalmi, művészeti és fényképészeti művekre vonatkozó szerzői jogokat mindkét fél államterületein hathatós módon biztosítsák, e végett külön egyezmény kötését határozták el és ehhez képest meghatalmazottjaikká kinevezték:

Ő Felsége Ausztria császára, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya magyar-szögyéni és szolgálóegyházi Szögyény-Marich László urat, aranykulcsosát és val. belső titkos tanácsosát stb. stb., rendkívüli és teljhatalmu nagykövetét Ő Felsége a német császár, Poroszország királya udvaránál

és

Ő Felsége a német császár, Poroszország királya gróf Bülow Bernát urat, államministerét és a birodalmi külügyi hivatal államtitkárját stb. stb.,

kik, miután egymással meghatalmazásaikat közölték és azokat jó és kellő rendben találták, a következő czikkekben állapodtak meg:

I. CZIKK

Minden irodalmi, művészeti és fényképészeti mű, mely a szerződő felek egyikének államterületein hazai mű, a másik fél államterületein, hacsak nem tekintendő ott is hazainak, az ott ily nemű művek számára a belföldi törvényhozás által mindenkor biztosított védelmet fogja a jelen egyezmény alapján élvezni.

A szerződésszerű védelemnek azonban nincs helye, ha a mű ott, a hol az hazai mű, egyáltalában nem élvez törvényes védelmet. E védelem továbbá nem áll fenn hosszabb ideig, mint a meddig a törvényes védelem ott tart, a hol a mű hazai mű.

II. CZIKK

Hazainak kell tekinteni valamely művet, ha arra megjelenésének helyénél, vagy szerzőjének honosságánál vagy lakóhelyénél fogva az illető belföldi törvényhozás nyer alkalmazást.

III. CZIKK

A Németbirodalom és az ausztriai birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok közti viszonyt illetőleg a szerződésszerű védelem csak azoknak a feltételeknek és alakszerűségeknek betöltésétől függ, melyeket annak a félnek törvényhozása határoz meg, a melynek területén az illető mű hazai mű.

Ellenben a magyar korona országai és a Németbirodalom közti viszonyt illetőleg a szerződésszerű védelem attól függ, hogy a föltételek és alakszerűségek tekintetében ne csak azon szerződő fél törvényei és szabályai tartassanak meg, a melynek területén a mű hazai mű, hanem azon másik fél törvényei és szabályai is, a melynek területén a szerződésszerű védelem nyújtandó lesz.

A jelen cikk értelmében föltételeknek és alakszerűségeknek kell tekinteni különösen a fordítási jog fentartását és a fordításnak megkezdését meghatározott határidőn belül; ugyanez áll a zeneművek nyilvános előadási jogának fentartásáról.

IV. CZIKK

A kizárólagos fordítási jog azokra a nyelvekre, a melyeken jogszerű és teljes fordítás nem jelent meg; semmi esetre sem tart tovább, mint a mű megjelenését követő három évig.

Azokra a nyelvekre, a melyeken ily fordítás kellő időben megjelent, a fordítási jog csak e megjelenést követő öt év múlva ér véget.

A határidők számításánál a mű vagy a fordítás megjelenésének naptári éve be nem számítandó.

V. CZIKK

A jelen egyezményenyl biztosított jogok nemcsak a szerzőket, hanem jogutódait is, a kiadókat szintén ideértve, egyaránt megilletik; akár a szerzői jog, mint olyan, akár annak csupán gyakorlata szállott át a jogutódra.

Hogy a szerzők az ellenkező bizonyításáig ilyenekül tekintessenek s ehhez képest a szerződő felek bíróságai előtt jogaik érvényesítése végett fölléphessenek: elég, ha nevük a művön a szokásos módon ki van téve.

Névtelenül vagy álnév alatt megjelent művekre nézve a szerkesztő, és ha ilyen nincs megnevezve, vagy nem valódi nevével szerepel, a kiadó van jogosítva a szerzőt illető jogok érvényesítésére.

A szerkesztőt és a kiadót ezekben az esetekben minden további bizonyítás nélkül a névtelen vagy álnevű szerző jogutódja gyanánt kell tekinteni.

VI. CZIKK

A jelen egyezmény rendelkezései semmi tekintetben sem csorbitják a két szerződő fél mindenikének azt a jogát hogy törvényhozási vagy beligazgatási intézkedésekkel bármely mű vagy termék terjesztését, előadását, kiállítását vagy elárusítását felügyelet alá helyezhessék vagy megtilthassák.

Hasonlóképen fentartatik a két szerződő fél mindenike részére az a jog; hogy saját területükön megtilthassák oly műveknek behozatalát, melyek belföldi törvényeik szerint vagy más hatalmasságokkal létrejött megállapodásaik értelmében meg nem engedett többszörösítéseknek vannak nyilvánítva vagy fognak nyilváníttatni.

VII. CZIKK

A jelen egyezmény rendelkezéseit a hatályának kezdete előtt létezett művekre is alkalmazni kell. Azok a megkezdett többszörösítések és utánképzések azonban, melyeknek előállítása eddig tiltva nem volt; befejezhetők és épen úgy, mint a megengedett módon már előállítottak, terjeszthetők.

Hasonlóképen a többszörösítésre vagy utánképzésre szolgáló készülékek (lenyomatok, tömöntvények, lapok, kövek és formák), melyeknek előállítása eddig tiltva nem volt; a jelen egyezmény hatályának kezdetétől számítva, még négy éven át használhatók az említett célra.

Az ilyen többszörösítéseknek vagy utánképzéseknek terjesztése és a jelzett készülékeknek további használata azonban csak akkor van megengedve; ha ezek a tárgyak az érdekelt félnek a jelen egyezmény hatályának kezdetét követő három hónapon belül előterjesztett kérelme folytán leltárba fölvettek és különös bélyeggel elláttattak. A részletes határozatokat e tárgyban a közigazgatási hatóságok állapítják meg.

A jelen egyezmény hatályának kezdete előtt jogosan előadott színművek, zeneművek és zenés színművek ezentúl is szabadon előadhatók.

VIII. CZIKK

A jelen egyezmény tíz évig marad hatályban attól a naptól számítva, a melyen életbe lép.

Abban az esetben, ha tizenkét hónappal a tíz évi időtartam lejárta előtt a szerződő felek egyike sem mondja fel a jelen egyezményt; az hatályban marad egy évig attól a naptól számítva, a melyen a szerződő felek egyike a felmondási nyilatkozatot megteszi.

IX. CZIKK

A jelen egyezmény meg fog erősíttetni és a megerősítési okiratok, mihelyt lehetséges, Berlinben ki fognak cseréltetni; az egyezmény életbe lép a tizenötödik nap kezdetén azon nap után, a melyen a megerősítési okiratok kicserélése történt.

Ennek hitelül mindkét fél meghatalmazottjai az egyezményt aláírták és czímerükkel megpecsételték.

Kelt két példányban Berlinben, ezernyolcszázkilencvenkilencedik évi deczember hó 30-ik napján.

[Aláírások]

Zárójegyzőkönyv

Mielőtt a mai kelet alatt kötött egyezmény aláírásához fogtak volna, az alulírott meghatalmazottak a következőkben állapodtak meg:

az I. és II. cikkekhez:

Egyfelől az ausztriai birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok, másfelől pedig a Németbirodalom közti viszonyt illetőleg egyetértés áll fenn arra nézve:

1. hogy belföldi szerzőknek az egyik területen megjelent művei nem tekinthetők a másik területén hazai műveknek és ezért csak szerződésszerű védelemben részesülnek;

2. hogy valamely művet, a mennyiben azt az egyik fél törvényhozása csak megjelenésénél fogva védi, szerződésszerű védelem csak akkor illet, ha a mű a másik félnek belföldi törvényhozása szerint is az előbb említett fél területén megjelentnek tekintendő.

A jelen jegyzőkönyv mely külön megerősítés nélkül is, a vonatkozó egyezmény-megerősítő okiratok kicserélésének pusztá ténye által, a szerződő felek részéről elfogadottnak és jóváhagyottnak fog tekintetni, 1899. évi december hó 30-ik napján Berlinben két példányban íratott alá.

[Aláírások]

A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 35.307/1901. sz. a. kibocsátott rendelete,
az irodalmi, művészeti és fényképészeti művekre vonatkozó szerzői jogok kölcsönös védelme végett a Németbirodalommal 1899. évi december hó 30-án Berlinben kötött és az 1901: VI. törvénycikkben foglalt egyezmény VII-ik cikkének végrehajtása tárgyában.

Az egyezmény rendelkezéseit a hatályának kezdete előtt létezett művekre is alkalmazni kell. Azok a megkezdett többszörösítések és utánképzések, amelyeknek előállítása eddig tiltva nem volt, befejezhetők és a megengedett módon már előállítottakkal egyetemben terjeszthetők.

Hasonlóképen a többszörözési készülékek (tömöntvények, lapok, kövek, formák), ha mindezek előállítása eddig nem volt tiltva, a szerződés hatályba léptétől számított négy éven belül továbbra is használhatók. Az ilyen példányok további terjesztése, illetőleg az ilyen többszörözési készülékek használata végett a szükséges leltározás és bélyegzés teljesítésére irányuló kérelmet a VII. cikk 3. bekezdése értelmében 1901. augusztus 24-ig a törvényhatóság első tisztviselője elé kell terjeszteni.

Kelt Budapest, 1901. május 24.

1. §.

Az irodalmi, művészeti és fényképészeti művekre vonatkozó szerzői jogok kölcsönös védelme végett a Németbirodalommal 1899. évi december hó 30-án Berlinben kötött és az 1901: VI. törvénycikkben foglalt egyezmény VII. cikke így szól:

»VII. cikk.

A jelen egyezmény rendelkezéseit a hatályának kezdete előtt létezett művekre is alkalmazni kell. Azok a megkezdett többszörösítések és utánképzések azonban, melyeknek előállítása eddig tiltva nem volt, befejezhetők és éppen úgy, mint a megengedett módon már előállítottak, terjeszthetők.

Hasonlóképpen a többszörösítésre vagy utánképzésre szolgáló készülékek (lenyomatok, tömöntvények, lapok, kövek és formák), melyeknek előállítása eddig tiltva nem volt, a jelen egyezmény hatályának kezdetétől számítva még négy éven át használhatók az említett célra. Az ilyen többszörösítéseknek vagy utánképzéseknek terjesztése és a jelzett készülékeknek további használata azonban csak akkor van megengedve, ha ezek a tárgyak az érdekelt félnek a jelen egyezmény hatályának kezdetét követő három hónapon belül előterjesztett kérelme folytán leltárba felvételre és különös bélyeggel elláttak. A részletes határozatokat e tárgyban a közigazgatási hatóságok állapítják meg.«

A most idézett VII. cikk értelmében az egyezmény hatályba lépésének napján, vagyis 1901. évi május hó 24-ik napján meglevő vagy megkezdett példányok további terjeszthetése, illetőleg ily többszörözési vagy utánképzési készülékeknek 1901. évi május hó 24-ik napjától számított négy éven át leendő használata végett a szükséges leltározás és bélyegzés teljesítésére irányuló kérelmek a VII. cikk 3. bekezdése értelmében 1901. évi augusztus hó 24. napjáig a törvényhatóság első tisztviselője elé terjesztendők.

A törvényhatóság első tisztviselője a kérelem felett érdemlegesen határoz és ha annak helyt ad, a bemutatott példányok vagy többszörözési és utánképzési készülékek leltárát a mellékelt minta szerint elkészíti s ennek felterjesztése mellett a kereskedelemügyi ministert megkeresi a megfelelő bélyegnyomó leküldése végett.

A törvényhatóság első tisztviselőjének netaláni elutasító határozata ellen felfolyamodásnak van helye a kereskedelemügyi ministerhez, a ki végérvényesen határoz.

2. §.

Az előbbi szakaszban említett bélyegnyomó a következő felírást viseli: »Az 1899. évi december hó 30-án a Németbirodalommal kötött egyezmény VII. cikke értelmében bélyeggel ellátott.«

E bélyeg a leltárban felsorolt minden egyes példányra és többszörözési vagy utánképezési készülékre alkalmazandó.

A bélyegzés a törvényhatóság első tisztviselőjének ellenőrzése mellett teljesíttetik.

A törvényhatóság első tisztviselője a bélyegzés megtörténtéről, a bélyegnyomó felterjesztése mellett a kereskedelemügyi ministernek jelentést tesz.

Kelt Budapesten, 1901. évi május hó 24-én.

Minta

a kereskedelemügyi m. kir. ministernek 35.307/1901. sz. a. kiadott rendeletéhez;

Leltára

a város polgármestere/vármegye alispánja által az irodalmi, művészeti és fényképészeti művekre vonatkozó szerzői jogok kölcsönös védelme végett a Németbirodalommal 1899. évi december hó 30-án Berlinben kötött egyezmény VII. cikke értelmében bélyeggel ellátandó egyes példányoknak többszörösítési és utánképzési készülékeknek.

[...]

1901. évi XXVII. törvénycikk
a Washingtonban 1897. június 15-én kötött „Egyetemes postaszerződés”
beczikkelyezéséről

Az „Egyetemes postaszerződés” nyomtatványok és hírlapok szállítására vonatkozóan is rendelkezik. A szállítási díjakat egységesen állapítja meg, meghatározza a postára feladható nyomtatványok legnagyobb súlyát és fizikai kiterjedését.

[...]

2. CZIKK

A jelen szerződés határozatai kiterjednek az egyesület egyik országából a másikba intézett levelekre, egyszerű és fizetett válaszszal ellátott levelezőlapokra, mindennemű nyomtatványokra, üzleti papírokra és árumintákra. Ezen határozatok érvényesek továbbá az egyetemes postaegyesület országai és az egyesülethez nem csatlakozott országok közt váltott fenten említett küldeményekre is, ha azok legalább két szerződő ország szolgálatát veszik igénybe.

[...]

5. CZIKK

1. A postai küldemények szállítási díjai az egyesület egész területén – ott a hol a kézbesítési szolgálat már be van vagy be lesz rendezve, a házhoz való kézbesítést is bele értve – a következőleg állapítatnak meg:

[...]

3-szor, mindennemű nyomtatványokért, üzleti papírokért és árumintákért: minden egyes külön címzett ily küldeményért vagy csomagért és illetve ezeknek minden 50 grammjáért vagy az 50 gramm minden töredékeért 5 centime jár, feltéve, hogy az ily küldemény vagy csomaglevelet vagy tényleges és személyes levelezés jellegével bíró írott közleményt nem tartalmaz és könnyen megvizsgálható.

[...]

6. Üzleti papírt és nyomtatványt tartalmazó csomagok 2 kilogrammnál súlyosabbak nem lehetnek s kiterjedésük bármely irányban 45 centimétert meg nem haladhat. Oly tekercsalakú csomagok azonban, melyek átméretben 10 centimétert és hosszban 75 centimétert meg nem haladnak, a postán való szállításra elfogadhatók.

[...]

11. CZIKK

1. A küldemények bérmentesítésére csak oly frankojegyeket lehet használni, melyek a feladó országban a magánlevelezések bérmentesítésére nézve érvényesek. Azon frankojegyek, a melyeket valamely ország különleges és sajátlagos célból bocsát ki, mint a milyenek például a múltó érvénnyel bíró emlék-postajegyek, a nemzetközi forgalomban nem használhatók.

A kibocsátó ország frankojegyeivel ellátott levelezőlapok válaszlapjai és a frankojegyekkel el nem látott hírlapok vagy hírlapcsomagok, melyekre „Abonnement-poste” (postai előfizetés)

felírás van alkalmazva és a melyek a jelen szerződés 19. cikke alapján a hírlapelőfizetésre vonatkozó egyezmény szerint szállítatnak, érvényesen bérmentesítetteknek tekintendők.

[...]

16. CZIKK

1. Az oly üzleti papírok, áruminták és nyomtatványok, melyek az ezen szerződés 5. cikke és ugyanezen szerződés 20. cikkében említett, a foganatosítási szabályzat által ezen küldeménynemekre nézve követelt feltételeknek nem felelnek meg, nem szállítatnak.
2. Az ily küldemények – előforduló esetben – visszaküldendők a bélyegző lenyomattal jelzett feladó helyre és a feladónak, ha az lehetséges, visszakézbesítendők.

[...]

19. CZIKK

Az értéknilyvánítással ellátott levelekre és dobozokra, a postai utalványokra, a nemzetközi postai csomagokra, a postai megbízásokra, az azonossági könyvecskékre, a hírlapelőfizetésekre stb. vonatkozó szolgálati ágak berendezése az egyesület különböző államai vagy államcsoportjai közt külön egyezmény tárgyát képezi.

[...]

A m. kir belügyminister 1901. évi 64.573. számú körrendelete valamennyi törvényhatósághoz, a hangversenyek, mutatványok stb. engedélyezése tárgyában.

*A rendelet a szabályozott tevékenységek üzéséhez meghatározott feltételeket szab meg, és előírja rendőrhatalóság és a helyhatóság engedélyének megszerzését. A rendelet hatálya alá tartozott a mozik üzemeltetése is.
Életbe lépet 1901. szeptember 1-én.*

A hangversenyek, mutatványok stb. engedélyezése tárgyában a következőket rendelem:

1. §.

Hangversenyek, tánczvigalmak, szavalatok (reczitator), felolvasások, daltársulati, bűvészeti, továbbá czirkusz, valamint egy vagy több állattal bemutatandó előadások, álarczos menetek nyilvános rendezéséhez, – tűzijáték; állatsereglet, anatómiai, panoptikai és más hasonló múzeum, báb- vagy gépszínház nyilvános bemutatásához, kintorna, sípláda, czitera és általában hangszerekkel udvarokon, utczákon, tereken, nyilvános helyeken kereseti célból való játszáshoz, végre hinták (lég-, hajó-, körhinták), erő-mérőgépek, hullámvasutak és ezekhez hasonló természetű játékoknak és szórakoztató eszközöknek, illetve hasonló látványoknak nyilvános helyeken való felállításához rendőrhatalósági engedély szükséges.

2. §.

A rendőrhatalósági engedélyeket magyar állampolgárok részére törvényhatalósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitány, vármegyei járásokban pedig a járási főszolgabírák adják.

3. §.

Külföldiek részére a rendőrhatalósági engedélyt – Budapest székesfőváros területének kivételével – a m. kir. belügyminister adja.

4. §.

Budapest székesfőváros területén úgy a magyar állam-polgárok, mint a külföldiek részére az engedélyt – az e részben fennálló szabályok figyelembe vételével – a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya adja ki.

5. §.

A rendőrhatalósági engedélyért írásbeli folyamodványt kell benyújtani, melyben név szerint felsorolandók és közelebbről megjelölendők (származás, életkor és a mutatvány minősége szerint) mindazon egyének, kik a társaságnál működnek.

A folyamodvány, a mennyiben kizárólag a rendőrhatalósági engedély megadását célozza, az illetéki díjjegyzék 14. tétel 1) pontjában foglalt rendelkezésnek megfelelően bélyegilletékmentes.

6. §.

A rendőrhatalósági engedély megadandó, ha annak megtagadását közbiztonsági, közegészségi vagy más egyéb rendőri tekintetek indokoltta nem teszik és az engedélyt kérő a saját, valamint a társulatnál működő összes tagok erkölcsi megbízhatóságát hatósági bizonyítvánnyal igazolja és kellő biztosítékot nyújt arra, hogy úgy ő, mint a társaságához tartozó egyének a fennálló rendőri szabályoknak pontosan eleget fognak tenni.

7. §.

Kintornán, sípládán és általában hangszereken kereseti célból való játszás (úgynevezett utcai zenélés) csak vagyontalan és keresetképtelen, egyébként azonban a 6. szakaszban foglalt általános kellékeknek megfelelő egyéneknek engedhető meg.

8. §.

A rendőrhatalósági engedélyben világosan ki kell tüntetni, hogy az mire adatott.

Nem adható engedély általában olyan játék üzésére, melynél a vállalkozó pénz- vagy tárgynyermény kilátásba helyezésével kelti fel a közönség játékszenvedélyét.

Különösen, mint a szegényebb sorsú tudatlan nép kizsákmányolására irányuló szerencsejátékok, tilosak:

1. báb (hordozható), tekebáb,
2. golyó, színesgolyó,
3. baba, színesbaba,
4. monaco,
5. mariandli,
6. birbics,
7. czéldobás (kör, karika vagy lemezczéldobás),
8. szín (farbenspiel), számozott szín és az ezekhez hasonló természetű egyéb játékok.

9. §.

A rendőrhatósági engedély mindig csak az engedélyező hatóság területére szól s egy meghatározott időre, mely azonban négy hónál hosszabb nem lehet, adandó. A rendőrhatósági engedély – bélyeg-illetékmentes újabb folyamodvány alapján – ismételve meghosszabbítható.

10. §.

A rendőrhatósági engedély alapján köteles még az illető jogosított az előadás, mutatvány stb. megkezdése előtt a vármegyei járásokban az illető község elöljáróságától a helyhatóság engedélyét megszerezni.

Törvényhatósági jogú és rendezett tanácsú városokban a helyhatósági engedély a rendőrhatósági engedéllyel együttesen adatik meg.

A helyhatósági engedély után köteles az illető fél a bélyeg- és illetékszabályok kiegészítő részét képező illetéki díjjegyzék 13. tét. IV. 3. és 4. pontjai alatt megszabott illetéket leróni.

A törvényszerű illeték lerovása nélkül a helyi hatóság által engedély nem adható (1875: XXV. t.-cz. 12. §.) s előadás, mutatvány stb. nem tartható.

Az engedély tartama alatt időközben előforduló személyváltozásokat köteles az engedélyes városokban a rendőrkapitányságnak, községekben az elöljáróságnak bejelenteni.

11. §.

Az engedélyes (a 7. §-ban említett utcai zenélés kivételével) köteles azonkívül az előadás, mutatvány stb. után a törvényhatósági, vagy a törvényhatóság által jóváhagyott községi szabályrendeletben megállapított díjat a városi, illetőleg községi szegény alap javára lefizetni, mely az e részben fennálló szabályok értelmében kezelendő.

12. §.

Az engedély bármikor visszavonható, ha az előadások, mutatványok stb. a közerkölcsiségre, a közbiztonságra, közrendre és nyugalomra nézve veszélyessé válnak, ha az engedélyes vagy társulatának bármelyik tagja a fennálló rendőri szabályoknak eleget nem tett, vagy a kapott engedélytől bármi módon eltért, vagy végre mutatványainak leple alatt szerencsejátékot űz.

13. §.

Az engedély megtagadása vagy visszavonása esetében a székesfővárosi rendőrfőkapitány határozata ellen a m. kir. belügyministerhez, a törvényhatósági joggal felruházott városok rendőrkapitányainak határozata ellen a városi tanácshoz, a rendezett tanácsú városok rendőrkapitányai és a főszolgabírák határozata ellen a vármegye alispánjához, III-ad fokban pedig a m. kir. belügyministerhez fellebbezésnek van helye.

14. §.

Társulatok által reklám céljából rendezendő felvonulások (kocsival, lovakkal, állatokkal stb.) csakis a rendőri hatóság engedelmével tarthatók meg.

15. §.

Az ezen rendeletben foglalt rendelkezések vagy tilalmak megszegése, a mennyiben a cselekmény vagy mulasztás súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást képez, és az 1879: XL. t.-cz. 76. §-a szerint 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

16. §.

A m. kir. pénzügyminister úrral egyetértőleg kiadott jelen rendeletem 1901. évi szeptember hó 1-ső napján lép életbe.

A belügyministerium által addig kiadott rendőrhatalósági engedélyek az azokban kitüntetett időtartamig érvényben maradnak.

Budapesten, 1901. évi augusztus hó 4-én.

Széll, s. k.

86.975/1901. K. M. számú rendelet ***Lefoglalandó nyomtatvány.***

A szegedi kir. törvényszék elrendelte a „Munkásdalok szavalatok és halotti énekek” című nyomtatvány lefoglalását, ezért a rendelet felszólítja a postahivatalokat, hogy a nevezett nyomtatványt ne továbbítsák, és ne kézbesítsék.

Kelt 1902. január 3-án.

A szegedi kir. törvényszék h. vizsgálóbírája a „Vásárhelyi Híradó” hódmezővásárhelyi nyomdájában megjelent „Munkásdalok szavalatok és halotti énekek” című nyomtatványra a lefoglalást elrendelte.

A posta-(távirda)-hivatalok a szóban forgó nyomtatványt ne továbbítsák és ne kézbesítsék, hanem a szegedi kir. törvényszék h. vizsgálóbírájához dr. Rigó Endréhez küldjék be.

Budapest, 1902. január 3.

61.630/1901. K. M. számú rendelet. **Figyelmeztetés a hírlapstatisztika helyes felvételére.**

A rendelet a hírlapstatisztika helyes elkészítésére figyelmezteti a posta- és távirdahivatalokat. Hangsúlyozza, hogy a statisztikába a hírlapjegyekkel bérmentesített árjegyzékeket, valamint a hírlapok és folyóiratok mutatószámait nem vegyék bele.

Kelt Budapest, 1902. január 6-án.

A hírlapstatisztikába a „P. T. Sz. Gy.” III. részében 1020. folyószám alatt közzétett 84.000. számú rendelet I. 1. a–d) pontjaiban jelzett hírlapok, folyóiratok és füzetes művek veendőek fel, a posta-(távirda)-hivatalok azonban az adatgyűjtés ideje alatt feladott hírlapjegyekkel bérmentesített árjegyzékeket is felveszik a statisztikába, minek következtében az a hírlapok és folyóiratok forgalmáról a valóságnak meg nem felelő adatokat tartalmaz.

Figyelmeztetem ennél fogva a posta-(távirda)-hivatalokat, hogy a hírlapstatisztika felvétele alkalmával a hírlapjegyekkel bérmentesített árjegyzékeket (hirdetményeket, reklámlapokat stb.) a hírlapok, folyóiratok és füzetes művektől szorosan különböztessék meg és ne vegyék fel a statisztikába.

Hasonlóképpen nem veendő fel a hírlapstatisztikába a hírlapok és folyóiratok mutatószámai vagyis azon példányai, melyeket a hírlapkiadóhivatalok különösen az év,

vagy az évnegyedek elején hírlapjegyekkel bérmentesítve azzal a jelzéssel „Ingyen“ „Mutatványszám“ szoktak feladásra hozni.

A posta-(tavirda-)hivatalok az adatgyűjtés ideje alatt postára adott mutatványszámok és árjegyzékek darabszámáról vezessenek pontosan külön előjegyzést, – és a negyedévi hírlapstatisztikában külön utolsó tételként jegyezzék fel, hogy az adatgyűjtés ideje alatt ... darab hírlapjeggyel bérmentesített árjegyzék és mutatványszám adatott postára.

Az igazgatóságok az évi összesítésen az árjegyzékek és mutatványszámok darabszámát ugyancsak így mutassák ki.

Az, hogy valamely hírlapjeggyel bérmentesített nyomtatványküldemény hírlap vagy folyóirat-e, vagy árjegyzék, megállapítható annak tartalmából, valamint azon körülményből, hogy az árjegyzékek ingyen járnak, továbbá a hírlapjegy engedélyéről vezetett előjegyzésekből.

A hírlapstatisztika helyes felvétele és egyöntetű eljárás céljából figyelmeztetem továbbá a posta-(tavirda-)hivatalokat, hogy a hírlapok és folyóiratoknak nyelv szerinti csoportosításánál a fentidezett rendelet *D)* mintájához („P. T. Sz. Gy.“ III. rész 984. lapján) szorosan alkalmazkodjanak, az egyes lapokat a betűsoros rendbefoglalásnál azzal az elnevezéssel és azon betű alá sorozzák, mely alatt azok a magyar, illetve külföldi hírlapárjegyzékben előfordulnak; ha valamely hírlap vagy folyóirat a hírlapárjegyzékben nem fordulna elő, a posta-(és távirda-)hivatalok azt azon betű alá sorozzák, melylyel a lap címe kezdődik, a cím elején lévő névelő azonban tekintetbe nem veendő, például, „a XX. század“ az „Sz“ betű alá sorozandó.

E rendelet az árjegyzékek nyilvántartására és a hírlapjegy-kiadási előjegyzésre vonatkozó rendeletet nem érinti.

Budapest, 1902. január 6.

85.827/1901.

Lefoglalandó levelezőlap.

*A rendelet megvonja Mihály oláh vajda mellképét ábrázoló levelezőlap postai szállítási jogát.
Kelt Budapest, 1902. január 9-én.*

A Rumániában magánipar által előállított és Mihály oláh vajda mellképét ábrázoló, a magyar állam egysége ellen izgató levelező-lap postai szállítási jogát a belügyministerium vezetésével megbízott miniszterelnök úr megvonta.

A posta- és távirdahivatalok az ily levelezőlapokat a többi kitiltott sajtótermékek módjára kezeljék.

Budapest, 1902. január 9.

**A m. kir. belügyminister 1902. évi 11.287. számú körrendelete valamennyi
törvényhatóság első tisztviselőjéhez,
a hírlapok utcai elárusítását szabályozó 1897. évi 1608. eln. sz. körrendelet
módosítása, illetve szigorú végrehajtása tárgyában.**

Az 1902. március 27-én kelt körrendelet a hírlapok utcai árusítására vonatkozó engedély 8 napos időtartamát három hónapra emeli fel. Kimondja, hogy a már létező hírlapok címéhez és alakjához hasonló hírlapok utcai árusítására nem lehet engedélyt adni. Felhívja a törvényhatóságokat az előírások szigorú betartására.

A hírlapok utcai elárusítása az 1897. évi április hó 13-án 1608. eln. szám alatt kibocsátott belügyministeri körrendelet óta oly nagy mérvben fejlődött, hogy az idézett rendeletben foglalt az a korlátozás, hogy a hírlapok utcai elárusítására az engedély előzetesen csak 8 napra adható meg, úgy a hatóságokra, mint a hírlapkiadókra nézve mind terhesebbé vált; miért is a szóban forgó rendelkezést oda módosítom, hogy a hírlapok utcai elárusítására az engedély előzetesen 3 óra is megadható.

Továbbá ismételve tapasztaltatván, hogy az újólág indított hírlapok gyakran egy már létező és elterjedt hírlap címéhez és alakjához annyira hasonló címet és alakot vesznek fel, hogy ez által a nagyközönséget könnyen tévedésbe ejtik; ennek elkerülése végett utasítom címet, hogy olyan hírlapok utcai elárusítására, melyeknél a fenti körülmények fenforognak, engedélyt ne adjon.

Végül felhívom még címet, hogy az elüldézett körrendelet egyéb intézkedéseit szigorúan tartsa szem előtt, különösen pedig az utcai elárusításra kerülő hírlapokat éberen ellenőrizze.

Budapest, 1902. évi március hó 27-én.

Széll s. k.

**490/1902. B. M. res. számú körrendelet.
Az erkölcstelen képes ábrázolatok közszemlére való kitételének eltiltása
tárgyában.**

(Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságnak.)

Tekintettel arra, hogy az erkölcstelen közleményeket és képeket tartalmazó »Kis Élczlap« és »Magyar Figaró« című újságokat gyakran kiteszik egyes üzletek kirakatába, a körrendelet felszólítja a törvényhatóságokat, hogy 1897. évi 40.003. B. M. szám alatt kiadott körrendeletet, amely a szemérmet sértő nyomtatványok vagy képes ábrázolatoknak utcai kirakatokban való kiállítását megtiltja, a legszigorúbban tartassák be.

Kelt Budapest, 1902. június 2.

Budapesten B. Virágh Géza kiadásában és szerkesztésében »Kis Élcslap« cz. alatt heti újság jelenik meg, mely Biró Miksa tulajdona és mely képeiben és közleményeiben a legszemérmertlenebb erkölcstelenség terjesztője.

Azonkívül felettébb erkölcstelen irányzatú és szemérmert sértő képeket közöl a »Magyar Figaró« című újság is.

Ezeknek a lapoknak szemérmert sértő képei pedig egyes üzletek és főleg a legtöbb dohánytőzsde kirakatában láthatók.

Felhívom a törvényhatóságot, hogy az 1897. évi június hó 2-án 40.003. B. M. szám alatt kiadott körrendelet értelmében ezen lapok szemérmert sértő képes ábrázolatainak a kirakatokból való eltávolítása iránt azonnal és a legerélyesebben intézkedjék, egyidejűleg pedig utasítsa közegeit, hogy a szemérmert sértő nyomtatványok, vagy képes ábrázolatoknak utcai kirakatokban való kiállítását megtiltó s fent hivatkozott belügyministeri körrendeletet a legszigorúbban hajtsák végre.

Budapesten, 1902. évi június hó 2-án.

Széll s. k.

**A kir. igazságügyministernek 8.845/1902. I. M. E. számú rendelete,
a »Magyarország Tiszti Czim- és Névtára« című munka összeállításához
szükséges adatok beszolgáltatásánál követendő eljárás újabb szabályozása
tárgyában.**

Az összes kir. bíróságok és igazságügyi hatóságok vezetőihez.

Felszólítja a címzetteket, hogy a „Magyarország Tiszti Czim- és Névtára” összeállításhoz szükséges adatok beszolgáltatása során a mellékletben megadott Tájékoztató alapján járjanak el. A mellékletben közölt Tájékoztató egyúttal a 4.958/1898. I. M. E. számú rendelet mellékletében közölt Tájékoztató helyébe lép.

Kelt, Budapest, 1902. augusztus 9.

Felhívom az összes kir. bíróságok és igazságügyi hatóságok vezetőit, hogy a »Magyarország Tiszti Czim- és Névtára« című munka összeállításához szükséges címtári adatok beszolgáltatása körül szorososan az alább teljes szövegben közölt »Tájékoztató«⁸ értelmében járjanak el és a címtári adatok kiigazítására különös gondot fordítsanak.

Kelt Budapesten, 1902. évi augusztus hó 9-én.

Melléklet

a kir. igazságügyministernek 8.845/1902. I. M. E. számú rendeletéhez:

Tájékoztató a »Magyarország Tiszti Czim- és Névtára« című munka összeállításához szükséges adatok beszolgáltatása iránt.

[...]

⁸ Az ezúttal kiadott »Tájékoztató« az 1898. évi decz. 16-án 4.958. I. M. E. sz. a. (Igazs. Közl. VII. évf. 12. sz. 370. l.) kelt rendelet kíséretében közölt »Tájékoztató« helyébe lép.

83.500/1902. K. M. számú rendelet.
A kivándorlásra vonatkozó postai küldemények kezelése tárgyában.

Helyesbíti a 35.752/1892. és az 53.306/1900. K. M. számú rendeletek szövegezésébe került hibákat. A kivándorlási hirdetményeket és használt útleveleket tartalmazó, illetve ily tartalom gyanújában álló levelek kézbesítéséről a szolgabíró, városokban a rendőrkapitányság, illetve Budapesten a m. kir. államrendőrség főkapitánya értesítendő.
Budapest, 1903. január 9.

Az 1892. évi július hó 8-án 35.752. szám alatt, valamint az 1900. év július hó 25-én 53.306. sz. a. kelt rendelet kapcsán (1. a „P. és T. Sz. Gy.”-nek III. rész 927. f. sz. és „P. és T. R. T.” 1900. évfolyam 46. számát) értesítem a kir. posta- és távirdahivatalokat, hogy a kivándorlási hirdetményeket és használt útleveleket tartalmazó, illetve ily tartalom gyanújában álló levelek kézbesítéséről a szolgabíró, városokban a rendőrkapitányság, illetve Budapesten a m. kir. államrendőrség főkapitánya értesítendő.

Ehhez képest a kir. posta- és távirdahivatalok a „P. és T. Sz. Gy.”-ének III-ik részében 927. sz. a. közzétett 35.752. sz. rendelet 2. pontja első bekezdésének 8-ik sorában, valamint a „P. és T. R. T.” 1900. évfolyam 46. számában közzétett 53.306. számú rendelet 3-ik bekezdésének utolsó előtti és utolsó sorában a „polgármesterrel” szó helyébe írják ezeket: „városokban a rendőrkapitánysággal, Budapesten a m. kir. államrendőrség főkapitányával”.

Az utóbb idézett rendelet 3-ik bekezdésének 8-ik sorában továbbá helyesbítsék az 1900. évszámot „1890”-re.

Budapest, 1903. január 9.

1903. évi IV. törvénycikk

a kivándorlásról

Az engedély nélkül szállító vállalkozó és meghatalmazottak által küldött levelek, hirdetmények, nyomtatványok és hajójegyek az eljárásra illetékes hatóság által lefoglalandók és elkobzandók (46. §). Aki nyomtatvány vagy irat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által kivándorlásra buzdít, 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő (47. §). Az, aki engedéllyel nem bíró vállalkozónak kivándorlásra vonatkozó hirdetményét és közleményeit sajtó útján közzéteszi, 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő (48. §).

Hatályon kívül helyezte az 1909. évi II. tc. a kivándorlásról.

[...]

1. § E törvény alkalmazása szempontjából kivándorlónak tekintetik az, a ki tartós keresete céljából bizonytalan időre – külföldre távozik.

[...]

46. § A ki a 7., 13. és 15. §-ok szerint megkívánt engedély, illetőleg jóváhagyás nélkül kivándorlók szállításával, illetőleg annak közvetítésével foglalkozik; kihágást követ el, és két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az ily engedély nélkül szállító vállalkozó és meghatalmazottak által küldött levelek, hirdetmények, nyomtatványok és hajójegyek – az eljárásra illetékes hatóság által lefoglalandók és elkobzandók.

47. § A ki valamely gyülekezeten nyilvánosan szóval, vagy a ki nyomtatvány vagy irat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által kivándorlásra buzdít, 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

48. § Kihágást követ el és 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, a ki belügyministeri engedéllyel nem bíró vállalkozónak, vagy meghatalmazottnak a kivándorlásra vonatkozó hirdetményét és közleményeit sajtó útján közzéteszi.

49. § Ebbe a törvénybe ütköző kihágási ügyekben – a mennyiben az nem nyomtatvány útján követtetett el – a rendőri büntető bíraskodást gyakorolják:

[...]

A 47. §-ba ütköző kihágás esetében, a mennyiben nyomtatvány útján követtetik el, az 1897. évi XXXIV. tc. 15. § II. pontjának megfelelően az esküdtbíróság, – a 48. §-ba ütköző kihágás esetében pedig a kir. törvényszék, mint sajtóbíróság gyakorolja a bíraskodást.

[...]

53.732–II.-a./1903. B. M. számú körrendelet.
A vármegyei Hivatalos Lapok portómentessége tárgyában.

(Valamennyi vármegyei törvényhatóságnak.)

A körrendelet megerősíti a törvényhatóságoknak, , hogy portómentesség kizárólag a hivatalos lapoknak engedélyezhető, az azokkal kapcsolatosan megjelenő és magán közleményeket is tartalmazó egyéb lapok feltétlenül díjkötelesek.

Kelt Budapest, 1903. június 19.

Felmerült azon eset, hogy egyik vármegye közönsége oly értelemben határozott, miszerint létesítendő hivatalos lapját más nem hivatalos jellegű magánújsággal együtt jelenteti meg, s egyidejűleg azon kéréssel fordult a kereskedelemügyi minister úrhoz, hogy a Vármegyei Hivatalos Lapnak az azzal kapcsolatosan megjelenő magánlappal együtt adja meg a postai portómentességet.

Ezen kérelemből kifolyólag a nevezett minister úrral egyetértőleg tudomás és mihez tartás végett értesítem a vármegye közönségét, hogy portómentesség kizárólag csakis a hivatalos lapoknak engedélyezhető, az azokkal netán kapcsolatosan megjelenő s magán közleményeket is tartalmazó más lapok ellenben feltétlenül díjkötelesek.

Budapesten, 1903. évi június hó 19-én.

A minister helyett:

Gulner s. k.,
államtitkár.

**A kir. igazságügyministernek 32.639/1903. I. M. számú rendelete,
a házassági kihirdetéseknél Romániában a »Bukaresti Magyar Ujság«-ban
való közzététele tárgyában.**

A Bukarestben megjelenő »Bukaresti Magyar Ujság« című hetilapot jelöli meg mint olyan lapot, amelyben a házassági kihirdetés közzétételének Romániára nézve történnie kell. Hatályon kívül helyezi a 37.488/1897. I. M. számú rendeletet. Hatályon kívül helyezi a 20.082/1908. I. M. számú rendeletet.

Kelt Budapest, 1903. október 23.

A házassági kihirdetéseknél Romániában hírlapi úton való közzététele tárgyában 1897. évi július hó 7-én 37.488. I. M. szám alatt kibocsátott igazságügyministeri rendeletnek hatályon kívül helyezésével utasítom az állami anyakönyvvezetőket, hogy további intézkedésig a Bukarestben megjelenő »Bukaresti Magyar Ujság« című hetilapot jelöljék meg oly lap gyanánt, a melyben a házassági kihirdetés közzétételének, amennyiben az alól felmentés nem adatott, Romániára nézve történnie kell. A »Bukaresti Magyar Ujság« magyar nyelven jelenvén meg, a házasság kihirdetését az 1895. évi 27.243. I. M. számú házassági utasítás 44. §-a értelmében csupán magyar nyelven kell közzétenni.

Az említett hírlap szerkesztő-tulajdonosa (lakik: Bukarest, Soseana din Nou-Filaret No 20.) a házassági kihirdetéseket esetenként tíz frank díj ellenében hajlandó közzétenni. A közzététel végett úgy a felek, mint az anyakönyvvezetők közvetlenül a nevezett lappal lépjenek érintkezésbe és a kihirdetés közzététele ért járó 10 frank díjat a nevezett lapnak egyidejűleg küldjék meg.

Kelt Budapesten, 1903. évi október hó 23-án.

54.064. K. M. számú rendelet.
A kivándorlásra csábító postai küldemények kezelése.

A kereskedelemügyi miniszter figyelmezteti a postahivatalokat, hogy a kivándorlásra csábító nyomtatványküldeményekre vonatkozó előírásokat szigorúan tartsák be. Az észlelt mulasztások esetére szigorú megtorlást helyez kilátásba.

Kelt Budapest, 1904. július 30.

Tudomásomra jutott, hogy a m. kir. posta-távirdahivatalok a kivándorlásra csábító hirdetményeket tartalmazó nyomtatvány-küldemények, illetőleg ily tartalom gyanújában álló levelek mikénti kezeléséről kiadott, a „P. T. Sz. Gy.” III. R. 927. f. sz. alatt a „P. és T. R. T.” 1900. évi 46. sz. és 1903. évi 3. sz.-ban közzétett 35.752/1892., 53.306/1900., ill. 83.500/1902. sz. rendeleteimet nem veszik kellően figyelembe, minek következtében különösen az ország északi részében lakók akadály nélkül kapják kézhez a leginkább Németországból jövő ilyfajta hirdetményeket.

Figyelmeztetem ennél fogva a m. kir. posta-távirdahivatalokat, hogy az idézett rendeleteknek tegyenek pontosan eleget és az ilyen nyomtatványokat, ha nyitott küldeményként érkeznek, a kitiltott sajtótermékek módjára kezeljék, ha pedig zárt levélben sejtenek ily hirdetményeket, úgy azok kézbesítéséről az illetékes hatóságot értesíteni el ne mulasztászik.

A tudomásomra hozott mulasztásokat a legnagyobb szigorral fogom megtorolni.

Budapest, 1904. július 30.

**A m. kir. belügyminister 1905. évi 71.770. számú körrendelete valamennyi
törvényhatóság első tisztviselőjéhez,⁹
*a hírlapok utcai árusításáról.***

Az 1905. július 24-én kelt körrendelet felhívja az illetékeseket az utcai árusítást szabályozó, már meglévő előírások betartására és betartatására. Különösen azokra, amelyek tiltják nyomorékok, illetve iskolaköteles gyermekek utcai árusként való alkalmazását, továbbá amelyek előírják, hogy a hírlapok címén és árán kívül hangos szóval semmi egyéb nem lehet kikiáltani.

Úgy a székesfővárosban, mint a vidéki nagyobb városokban általános a panasz, hogy a hírlapok és egyéb nyomtatványok utcán vagy házalás útján való elárusításának szabályozása tárgyában hivatali elődeim által kiadott 1867. évi 1731. számú, 1873. évi 463. eln. számú és végül 1897. évi 1608 eln. számú rendeleteknek az elárusítás mikénti foganatosítására vonatkozó rendelkezéseit egyrészt a lapkiadók és elárusítók nem tartják be, másrészt a hatóság az elárusítás feltételeit kellőleg nem ellenőrzi.

E körülmény és a »Budapest fővárosi újságelárusítók önképző és önsegélyező egyesületé«-nek elnöksége által e téren napirenden lévő visszaélések orvoslása iránt hozzám benyújtott folyamodvány folytán felhívom, hogy az elülemlyített rendelet azon intézkedéseinek, amelyek szerint a hírlapok utcai elárusításával testileg nyomorékok vagy másképp megbotránkoztató külsejű egyének, valamint iskolaköteles korban álló gyermekek meg nem bízhatók, az idézett

⁹ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

rendeletben foglalt következmények terhe mellett szigorúan érvényt szerezni igyekezzék. Intézkedjék tehát, hogy oly egyének részére, akik a hírlapelárusítástól nyomorék voltak vagy általában megbotrántoztató külső megjelenésük folytán eltiltandók lennének, hírlapelárusító engedély ne adassék, vagy amennyiben a lapkiadók ilyet kiszolgáltatnának, az az illetőtől vonassék el. E rendelkezés betartásának szigorú ellenőrzése azért szükséges, mert mindinkább tapasztalható, hogy a hírlapelárusítás a koldulás elpalástolására, illetőleg felhasználására és ebből folyó visszaélések elkövetésére is szolgál és olyanoknak is megengedtetik a lapelárusítás, akik tulajdonképpen koldusok s így a koldulási, illetőleg az 1882. évi 18.613. sz. rendelet értelmében könyöradománygyűjtési engedély szerzésére lennének utasítandók.

Úgyszintén a legszigorúbban betartandó a lapelárusítási engedélyek kiadásának ama másik korlátozása is, hogy iskolaköteles korban álló gyermekek hírlapoknak utcai elárusításával nem foglalkozhatnak.

Minthogy pedig tanköteles korban levők alatt az 1868: XXXVIII. t.-c. I. fejezetének 1. §-a szerint a 6–15 évesig bezárólag terjedő életkorban lévő gyermekek értendők, a fenti rendeletnek ez intézkedése olyképp magyarázandó, hogy a 15 éven aluli gyermekek hírlapelárusításra erkölcsi és tanügyi okokból a tanidő alatt egyáltalában nem használhatók fel.

Az ismétlő iskolákba járni köteles (12–15 éves) gyermekeknél azonban, tekintettel arra, hogy ezek az iskolai nagy szünetekben az oktatástól nem vonatnak el, kivételesen megengedhető, hogy július és augusztus hónapokban, hacsak más iskolába nem járnak, vagy tanfolyamban nem vesznek részt, a hírlapokat utcán árusíthassák.

Végül miután általános panasz tárgyát képezi az is, hogy a hírlapok utcai elárusítói az említett 1897. évi B. M. rendelet ama meghagyását, amely szerint : »Az elárusítóknak a hírlap címén és árán kívül egyebet, például az abban foglalt egyes cikkek felírását vagy tartalmát kikiáltani s azokat tolakodó módon kínálni nem szabad«, nemcsak hogy nem tartják be, de sőt lapjaikat durva és közbotrányt okozó kiabálással kínálják, felhívom (Címedet), hogy ezen visszaélések meggátlása iránt saját hatáskörében haladéktalanul és szigorúan intézkedjék.

Budapesten, 1905. évi július hó 24-én.

Kristóffy s. k.

**A m. kir. belügyminister 1905. évi 106.647. számú körrendelete valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez,¹⁰
a sajtótermékekkel való házalás tárgyában 1867. évi 1731. szám alatt és 1873. évi 463. eln. szám alatt kelt belügy ministeri körrendeletek módosításáról.**

A belföldi sajtótermékek utcán vagy házalás útján történő árusítását az egész ország területére a belügyminister engedélyezheti, és ebben az esetben nem kell az egyes törvényhatóságok első tisztviselőjéhez engedélyért folyamodni.

Kelt Budapest, 1905. október 8-án.

Az 1867. évi 1731. és 1873. évi 463. eln. sz. belügyministeri rendeletek értelmében belföldi sajtótermékeknek utcán vagy házalás útján való elárusításához – a sajtótermék előzetes bemutatása mellett – azon törvényhatóság első tisztviselőjének engedélye kívántatik meg, amelynek területén a házalás, illetőleg az előfizetők gyűjtése szándékba van véve.

¹⁰ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

Miután azonban gyakori eset, hogy hazai sajtótermékekkel a könyvkiadók és elárúsítók nemcsak egy törvényhatóság, hanem az egész ország területén kívánnak házalni, és így kénytelenek minden törvényhatóságtól külön engedélyt kérni, amely eljárás a hazai sajtótermékeknek házalás útján való elárúsíthatására bénítólag hat és azt jelentékenyen megnehezíti.

Az e tekintetben felhangzó panaszokat méltányolva, azok megszüntetése érdekében az elülemlyített rendeletek intézkedéseit oda módosítom, hogy az egész ország területén utcán vagy házalás útján elárúsítandó belföldi sajtótermékekre nézve az engedélyt ezentúl ne a törvényhatóságok külön-külön, hanem a m. kir. belügyminister adja meg.

Az idézett 1873. évi 463. eln. számú belügyministeri rendeletnek a külföldi sajtótermékekre vonatkozó intézkedéseit ezen rendelet nem érinti.

Budapesten, 1905. évi október hó 8-án.

Kristóffy s. k.

**A m. kir. belügyminister 1905. évi ad 106.647. számú körrendelete
valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez,¹
a sajtótermékekkel való házalás engedélyezése tárgyában 106.647/1905. sz. a.
kiadott körrendelet kiigazításáról.**

A rendelet pontosít egy elírást, illetve rögzíti, hogy a kiigazított körrendelet kizárólag könyvek, képek, metszetek árusítására vonatkozik, hírlapokra továbbra is az 1.608/1897. számú körrendelet vonatkozik, vagyis a hírlapok utcai árusítására az engedélyt továbbra is a törvényhatóságok első tisztviselői jogosultak megadni.

Kelt Budapest, 1905. október 22-én.

A f. évi október hó 8-án 106.647. sz. a. kiadott körrendelet második bekezdésének ötödik sorában a »hazai sajtótermékeknek« szavak előtt előforduló »nem« szó leírási hibából jutott a szövegbe, mely okból annak törlésével a helyes szöveg a következő: »amely eljárás a hazai sajtótermékeknek házalás útján való elárúsíthatására bénítólag hat és azt jelentékenyen megnehezíti«.

E körrendelet egyébként a »Belügyi Közlöny« folyó évi 43. számában helyesen így jelent meg.

Egyúttal egyes lapok közleményei folytán netalán előforduló félreértések eloszlatása érdekében megjegyzem, hogy az elülemlyített körrendelet kizárólag a *könyvek, képek, metszetek* házalás útján való elárúsításának engedélyezésére vonatkozik és a hírlapok utcai árusítása tárgyában kiadott és érvényben levő 1897. évi 1608. eln. sz. itteni körrendelet intézkedéseit egyáltalában nem érinti, vagyis a hírlapok utcai árusítására az engedélyt jövőre is a törvényhatóságok első tisztviselői jogosultak megadni.

Budapesten, 1905. évi október hó 22-én.

Kristóffy s. k.

128.328/I-c./1905. B. M. számú körrendelet.
***A Bécsben hírlapi úton foganatosítandó házassági kihirdetéseknek mely
hírlapokban leendő közzététele.***

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

*Az 1895. évi 27.243. I. M. sz. Utasítás 44. §-a értelmében az olyan esetekben, amikor egyes házassági kihirdetéseknek bécsi hírlapban való közzététele válik szükségessé, a »Fremdenblatt«, az »Illustriertes Wiener Extrablatt«, a »Wiener Allgemeine Zeitung« és »Wiener Mittagszeitung« című bécsi hírlapok figyelembe vétele mutatkozik ajánlatosnak.
Kelt Budapest, 1905. december 7.*

Tekintettel arra, hogy a külföldi hírlapokban közzéteendő házassági kihirdetések esetében a hírlapot az 1895. évi 27.243. I. M. sz. Utasítás 44. §-a szerint maguk az anyakönyvvezetők jelölik meg, s hogy a dolog természeténél fogva a szóban levő célra lehetőleg olyan hírlapok választandók, melyeknek nagyobb mértékű elterjedése a lehető legszélesebb körű nyilvánosságot biztosítja: az összes anyakönyvvezetőkkel mihez tartás céljából leendő közlés végett értesítem a (címet), hogy oly esetekben, midőn egyes házassági kihirdetéseknek bécsi hírlapban való közzététele válik szükségessé, a »Fremdenblatt«, az »Illustriertes Wiener Extrablatt«, a »Wiener Allgemeine Zeitung« és »Wiener Mittagszeitung« című bécsi hírlapok figyelembe vétele mutatkozik ajánlatosnak.

Budapesten, 1905. évi december hó 7-én.

Kristóffy s. k.

22.200./III–a./1906. B. M. számú körrendelet.
Hírlapok utcai árusítása.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)¹¹

*Az 1867. évi 1.731/R., az 1897. évi 1.608/eln. és az 1902. évi 11.287. B. M. sz. rendeleteknek hatályon kívül helyezése mellett – további rendelkezésig – megtiltja a hírlapoknak és röpiratoknak utcán, nyilvános tereken, házalás útján vagy kikiáltással való árusítását. A könyvárusoknak az 1848: XVIII. t.-c. 43. §-a alapján az el nem tiltott sajtótermékek árusítására vonatkozó joga (a hírlapok, röpiratok dohány tőzsdékben, nyilvános üzlethelyiségekben, vasúti állomásokon való árusítása) egyelőre érintetlenül marad.
Kelt Budapest, 1906. február 26.*

Az utcai árusítás és házalás útján terjesztett sajtótermékek, különösen pedig a hírlapok már évek óta az események és tények elferdítése, valamint valótlanságok közlése által a közvéleményt irányzatatosan nemcsak félrevezetik, hanem a kormány, a közhatóságok és ezzel a törvényes rend

¹¹ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

ellen folytatott izgatásaikkal az állami rendet, valamint a közbéket és közrendet súlyos zavarok veszélyének teszik ki.

Minthogy az 1848: XVIII. t.-c. 45. §-a, valamint az 1867. évi június hó 25-én kiadott 1.731/R. B. M. sz. körrendelet értelmében a kormánynak jogában és kötelességében áll, hogy a nyomtatványoknak házalás útján vagy utcán való elárúsítása felett felügyeletet gyakoroljon, azt bizonyos feltételekhez és szabályokhoz köthesse, sőt az ily módon való árusítást el is tilthassa, ez alapon az állami és közrend érdekében az 1867. évi 1.731/R., az 1897. évi 1.608/el. és az 1902. évi 11.287. B. M. sz. rendeleteknek hatályon kívül helyezése mellett ezennel elrendelem, hogy hírlapoknak és röpiratoknak utcán, nyilvános tereken, házalás útján vagy kikiáltással való árusítása további rendelkezésig tilos.

Az ily módon árusított sajtótermékek az árusítóktól azonnal lefoglalandók.

Ezen tilalom megszegését az 1879: XL. t.-c. 1. §-a alapján kihágásnak minősítem és 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel rendelem büntetni.

Ezen rendelkezés következtében a jelenleg érvényben levő ily engedélyek hatályukat veszítik.

Minthogy továbbá az 1848: XVIII. t.-c. 43. §-a szerint az ítéletileg el nem tiltott sajtótermékeknek szabad árulása csak a könyvárusoknak van megengedve, ennél fogva kijelentem, hogy a hírlapok, röpiratok dohány tözsdékben, nyilvános üzlethelyiségekben, vasúti állomásokon való árusításának kérdése szintén a belügyminister – mint legfőbb rendőri hatóság – hatáskörébe tartozván, e kérdés mikénti szabályozását későbbre tartom fenn.

Miről mihez tartás végett azzal értesítem, hogy azt végrehajtás és ellenőrzés végett a rendőri hatóságokkal haladéktalanul közölje.

Budapesten, 1906. évi február hó 26-án.

Kristóffy s. k.

**A kir. igazságügyministernek 8.745/1906. I. M. számú rendelete,
az ország erdélyi részeiben és a volt Partium területén birtokrendezési
ügyekben kibocsátott hirdetmények hírlapi közzététele tárgyában.**

Az ország erdélyi részeiben és a volt Partium területén birtokrendezési ügyekben eljáró kir. törvényszékek maguk jelölik ki azt a vidéki hírlapot (esetleg hírlapokat), amelyben jövőben közzé fogják tenni azokat a hirdetményeket, amelyeket a hivatalos lapon kívül vidéki hírlapba is be kell iktatni. Egyúttal a »Kolozsvár« című volt kolozsvári napilap kiadótulajdonosával kötött szerződés megszűnése okán hatályon kívül helyezi a 31.891/1895. I. M. számú rendeletet. Kelt Budapest, 1906. március 19.

Az ország erdélyi részeiben és a volt Partium területén birtokrendezési, továbbá telekkönyvi helyesbítési ügyekben kibocsátott hirdetmények hírlapi közzététele tárgyában 1895. évi július hó 24-én 31.891. I. M. szám alatt kibocsátott rendeletet (Igazs. Közl. IV. évf. 246. lap) a »Kolozsvár« című volt kolozsvári napilap kiadótulajdonosával kötött szerződés megszűnése folytán hatályon kívül helyezem, s a következőket rendelem:

Az ország erdélyi részeiben és a volt Partium területén birtokrendezési ügyekben eljáró kir. törvényszékek maguk jelölik ki ama vidéki hírlapot (esetleg hírlapokat), amelyben jövőre rendszerint közzé tenni fogják azokat a hirdetményeket, amelyeket az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna-, Közép-Szolnok-, Zaránd-megyék és a volt Kővárvidék területén a birtokrendezési, különösen pedig az úrbéri elkülönítési, az arányosítási és a tagosítási ügyekben

követendő eljárás tárgyában 1893. évi 356. I. M. szám alatt kibocsátott utasítás (Igazs. Közl. II. évf. 1. sz. melléklete) szerint a hivatalos lapon kívül vidéki hírlapba is be kell iktatni.

A vidéki hírlap kijelölésénél azonban a kir. törvényszékek ügyelni kötelesek arra, hogy a hirdetések közzétételére a vidékén leginkább elterjedt vidéki hírlapot válasszák és hogy a kijelölt hírlap kiadótulajdonosa által kért hirdetési díjakkal az egyes községek birtokrendezési alapja a lehető legkevesébé terheltesse meg.

Minden kir. törvényszék a hirdetések közzétételére kijelölt lap címét, vagy ha a kijelölt lap helyett más hírlapot jelölne ki, az újonnan kijelölt lap címét a jogosítvánnyal bíró birtokrendező mérnökökkel, továbbá hozzájárulás céljából a felettes kir. ítélőtábla elnökével is közli.

Végül megjegyzem, hogy a szóban forgó hirdetések közzétételi díjairól a hírlapok kiadótulajdonosai által kiállított számlák és nyugtatványok az illetéki díjjegyzék 20. tételében »birtokrendezési ügyek« vezérszó alatt foglalt határozmányok szellemében bélyegmentesek.

Kelt Budapesten, 1906. évi márczius hó 19-én.

**A kereskedelemügyi m. kir. minister 1906. évi 21.809/b/1906. szám alatt
kiadott rendelete
a postaküldemények és táviratok lefoglalása s azokról adatok szolgáltatására
vonatkozólag**

Az 1906. március 20-án kelt rendelet értelmében sajtótermék útján elkövetett bűncselekmény esetében a sajtóbírószágok, vizsgálóbírák és járásbírószágok az illető sajtótermék (hírlap, röpirat stb.) összes példányaikat lefoglalhatják. A jogerős bírói ítélettel már előzőleg elkobzandónak kimondott tárgyat (nyomtatványt, hírlapot, képes ábrázolatot, vagy ezek előállítására szolgáló mintát, lemezt vagy sokszorosító készüléket) tartalmazó postaküldeményt bármely bírószág, kir. ügyészség vagy rendőri hatóság is lefoglalhatja, és követelheti annak kiszolgáltatását. Az engedély nélkül kivándorlókat szállító vállalkozók és ezeknek meghatalmazottai által küldött leveleket, nyomtatványokat, hirdetményeket vagy hajójegyeket tartalmazó postaküldeményeket a posta- és távirdahivataloknál lefoglalhatják, és azoknak kiszolgáltatását kívánhatják az eljárásra illetékes hatóságok. A lefoglalás részletes szabályait is tartalmazza a rendelet.

Az újabb törvényeknek, különösen a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. t.-cikknek rendelkezéseire való tekintettel, a postai küldemények és táviratok lefoglalására és azokról adatok szolgáltatására nézve, az igazságügyi és belügyi m. kir. minister urakkal egyetértve megállapított következő szabályok irányadók:

Postaküldemények, táviratok lefoglalása bűnügyekben.

1. A vizsgálóbírák, kir. járásbírószágok és kir. törvényszékek (vádтанács) jogosítva vannak a büntett vagy nem csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétséggel terheltek ellen folyamatba tett bűnügyekben a terhelteknek szánt vagy tőlük eredő leveleket s egyéb postaküldeményeket, nemkülönben táviratokat (még ha álcím alatt érkeztek vagy adattak is fel) a posta- és távirdahivataloknál lefoglalni és azok kiszolgáltatását kívánni. (1896: XXXIII. t.-cz. 171., 177. és 178. §§.).

Sajtótermékeket tartalmazó küldemények lefoglalása.

2. Sajtótermék útján elkövetett bűncselekmény esetében a sajtóbíróságok, vizsgálóbírák és járásbíróságok az illető sajtótermék (hírlap, röpirat stb.) összes példányait lefoglalhatják. (1896: XXXIII. t.-cz. 567. §.)

Ügyészségek visszatartási joga.

3. Az 1. pont alatt említett esetekben a lefoglalást a kir. ügyészségek is elrendelhetik, mely esetben a posta- és távirdahivatalok kötelesek a lefoglalt küldeményt vagy táviratot a kir. ügyészség határozatáról nyert értesüléstől számított három napig visszatartani. (1896: XXXIII. t.-cz. 178. §.) E háromnapos határidőbe nem számítandó be az a nap, a melyen a postahivatal a kir. ügyészség határozatáról értesült (1896: XXXIII. t.-cz. 11. §.).

Ha a vizsgálóbíró, illetve a kir. járásbíróság e határidő alatt a lefoglalást fenn nem tartja és illetve erre vonatkozó határozata a mondott idő alatt a posta- és távirdahivatalhoz be nem érkezik: a lefoglalás hatályát veszti és a posta- és távirdahivatal a lefoglalt küldeményt vagy táviratot a feltartóztatás okának megjelölésével a címzettnek kézbesített, illetve rendeltetési helyére tovább küldi.

Mozgó-(kalauz-)postáknál a lefoglalás rendszerint nem eszközölhető.

4. A vonatokban közlekedő mozgó-(kalauz-)postáknál a postaküldemények lefoglalása vagy a küldeményeknek visszatartása, tekintettel a foganatosítással járó nehézségekre, – a halaszthatatlan szükség eseteit kivéve – rendszerint nem eszközölhető.

A lefoglalás közlése a posta- és távirdahivatalokkal.

5. A vizsgálóbíró, a kir. járásbíróság (az eljáró bíró), a kir. törvényszék (vádтанács), a sajtóbíróság (az eljáró bíró) s a kir. ügyészség (az eljáró ügyész) a postaküldemények és táviratok lefoglalását, illetve visszatartását (lásd az 1., 2. és 3. pontot) az illető posta- és távirdahivatalhoz intézett s a lefoglalandó postaküldemény vagy távirat tüzetes megjelölését (a küldemény nemét, címét s esetleg más adatokat, táviratoknál azok címét s esetleg feladási helyét, sajtótermékeknél a hírlap, röpirat, könyv stb. címét, esetleg számát, a megjelenés helyét s esetleg idejét) tartalmazó írott határozatban vagy személyes megjelenés esetében jegyzőkönyv felvétele mellett élő szóval rendelhetik el. Utóbbi esetben a jegyzőkönyv egyik példánya az illető postahivatalban marad.

A lefoglalás, illetve visszatartás távirat vagy távbeszélés útján is elrendelhető, de a vizsgálóbíró, járásbíróság, kir. törvényszék (vádтанács), sajtóbíróság, illetve a kir. ügyészség köteles az alakszerű írott határozatot a posta- és távirdahivatalnak utólag és nyomban megküldeni (1896: XXXIII. t.-cz. 178. §.).

A lefoglalt küldemény vagy távirat átvételére jogosítottak.

6. A lefoglalt levelet, más postaküldeményt vagy táviratot csak a vizsgálóbíró veheti át, vagy helyette a bíróságnak vagy a kir. ügyészségnek az a tagja, a kít a vizsgálóbíró vagy az eljáró bíróság ezzel megbízott (1896. XXXIII. t.-cz. 185. §.).

A posta- és távirdahivatalhoz intézett végzésben névszerint meg van nevezve a fentemlített személyek közül az, ki az átvétellel meg van bízva.

A lefoglalt küldemény vagy távirat átvételének elismerése.

7. A lefoglalt postaküldemény vagy távirat átvételét a jogosított átvevő a rendes kézbesítő okmányon ismeri el.

Táviratoknál a vevény hátoldalára a távirat címe jegyzendő.

Nem könyvelt küldeményekről s a táviratok eredetijéről (feladási lap) az átvevő átvételi elismervényt állít ki, a melyben a lefoglalt tárgyat és a címzett nevét is meg kell nevezni.

Egyszerre több példányban feladott hírlapok, folyóiratok vagy egyéb sajtótermékek lefoglalásánál az átvételi elismervényben a címzettek neveinek egyenkénti felsorolása nem szükséges, e helyett elegendő a darabszám kitétele.

Az átvételre jogosult a kézbesítő okmányon (átvételi elismervényen) hivatali állásának megjelölése mellett ismeri el az átvételt, a posta- és távirdahivatal pedig feljegyzi arra annak a végzésnek adatait (eredetét, keltét és számát), a melynek alapján az átadás a fentemlített módon történt.

Bírói ítélettel elkobzandónak kimondott nyomtatványok lefoglalása bíróságok, ügyészségek vagy rendőri hatóságok által.

8. Ha olyan postaküldeményről van szó, a mely jogerős bírói ítélettel már előzőleg elkobzandónak kimondott tárgyat (nyomtatványt, hírlapot, képes ábrázolatot, vagy ezek előállítására szolgáló mintát, lemezt vagy sokszorosító készüléket) tartalmaz: bármely bíróság, kir. ügyészség vagy rendőri hatóság is lefoglalhatja az ilyen postaküldeményt s követelheti annak kiszolgáltatását (1896: XXXIII. t.-cz. 478. §.)

Az elkobzandó küldeményeket a bíróságnak, ügyészségnek vagy a rendőri hatóságoknak e célból megbízott tagjai is átvehetik.

A lefoglalás és az átvétel, illetve átadás módozataira nézve az előző 5. és 7. pontokban foglalt határozatok érvényesek.

[...]

Postaküldemények lefoglalása kivándorlási ügyekben.

10. Az engedély nélkül kivándorlókat szállító vállalkozók és ezeknek meghatalmazottai által küldött leveleket, nyomtatványokat, hirdetményeket vagy hajójegyeket tartalmazó postaküldeményeket a posta- és távirdahivataloknál lefoglalhatják és azoknak kiszolgáltatását kívánhatják az eljárásra illetékes hatóságok (1903: IV. t.-cz. 46. §.).

Illetékes hatóságok: első fokon kis- és nagyközségekben a főszolgabíró illetőleg szolgabíró; rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitány, illetőleg helyettese, ezek akadályoztatása esetében a tanács által e részben megbízott tisztviselő. Másodfokon: kis- és nagyközségekben és rendezett tanácsú városokban az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács. Budapest székesfővárosban, valamint Újpest és Rákospalota községekben első fokon a kerületi kapitányság, másodfokon a főkapitány vagy helyettese. Harmadfokon illetékes a belügyminister (1903: IV. t.-cz. 49. §.).

A lefoglalás, valamint, a lefoglalt küldemény átadásának módozataira nézve az 5. és 7. pontokban foglaltak irányadók.

A kivándorlásra csábító nyomtatványküldemények lefoglalása tárgyában eddig kiadott postai rendeleteket hatályon kívül helyezem. E rendeletek a következők: a Szab. Gyűjt. III. Részében 927–930. folyószám alatti rendeletek, valamint az 53.306/1900., 83.500/1903., 54.064/1901. számú rendeletek.

Adatszolgáltatás levelekről, más postaküldeményekről és táviratokról.

11. Az 1. és 2. pontok alatt említett bűnügyekben a vizsgálóbírák, kir. járásbírók, kir. törvényszékek (vádтанács), sajtóbírók, kir. ügyészségek, nem különben a rendőri hatóságok is a postahivataloktól kívánhatják, hogy velük vagy az általuk e célból megbízott közegeikkel közöljék a büntető eljárás céljaira szükséges levelek, egyéb postaküldemények (ideértve a Hírlapokat és mindennemű sajtótermékeket is) és a táviratok feladására és kézbesítésére vonatkozó adatokat, nevezetesen azt, hogy bizonyos egyén hol, mikor, mily levelet, postaküldeményt vagy táviratot adott fel s illetve számára milyenek érkeztek. Igényelhetik azt is, hogy ugyanezen alkalommal az illető levelet vagy postaküldeményt (hírlapokat s mindennemű sajtótermékeket is) a posta és távirdahivatalban megtekinthessék.

Táviratokra vonatkozólag az adatközlés a feladó és címzett nevének, a feladási és rendeltetési hely nevének, továbbá a kézbesítés helyének és idejének közlésén túl nem terjedhet.

A szóban levő adatokra vonatkozó értesítések átvételére, valamint a megjelölt levelek és postaküldemények megtekintésére a rendőri közegek (lásd a 9. pontot) is kiküldhetők.

Az ebbeli megkeresésnek is hivatalos úton írásban, szóval vagy távirat, illetve távbeszélő útján kell a posta- és távirdahivatalhoz intéznie.

A posta- és távirdahivatalok kötelességei.

12. A posta- és távirdahivatalok akár lefoglalás, akár adatszolgáltatás ügyében a hozzájuk a fentebbieknek megfelelően intézett megkereséseket kötelesek feltétlenül és késedelem nélkül a saját hatáskörükben teljesíteni.

Kötelesek továbbá az írásbeli megkereséseket, valamint a lefoglalás szóbeli elrendeléséről felvett jegyzőkönyveknek őket illető példányait és a kiszolgáltattott küldemények átvételéről szóló kézbesítő okmányokat, illetve elismervényeket megőrizni s előjáró igazgatóságuknak minden egyes esetben jelentést tenni.

Az igazgatóságok a lefoglalások és bármely adatszolgáltatás eseteit havonként a kereskedelemügyi miniszterhez bejelentik.

Ha oly levél, postaküldemény vagy oly távirat eredetije foglaltatnék le (lásd az 1. pontot) és lenne kiszolgáltató, a mely a posta- és távirdaigazgatóságnál, illetve a számvevőségnél van, a megkeresett posta- és távirdahivatal köteles a megkeresést haladéék nélkül előjáró igazgatóságához felterjeszteni.

A postaküldemények vagy táviratok lefoglalásáról vagy a postaküldemények elkobzásáról nem szabad értesíteni sem a feladót, sem a címzettet. Ha azonban a postaküldemény lefoglalása azután következett be, miután a címzett a küldemény beérkezéséről már az értesítőt átvette, a címzettet akkor, a mikor a küldemény átvételére jelentkezik, a lefoglalásról értesíteni kell.

Lefoglalt postaküldeményekre vonatkozó tudakozványokat a rendeltetési postahivatal »a vizsgálóbíró (kir. járásbíró stb.) ... sz. végzésével lefoglalta« elintézésel küldi vissza a kiállító posta- és távirdahivatalhoz.

Kezelésre vonatkozó okmányok kiszolgáltatása vagy felmutatása.

13. Ha a vizsgálóbírák, a kir. járásbírók, kir. törvényszékek, sajtóbírók, az ügyészségek és rendőri hatóságok a posta- és távirdakezelésre vagy kézbesítésre vonatkozó okmányok kiszolgáltatása vagy felmutatása iránt intéznek a posta- és távirdahivatalokhoz megkereséseket, a hivatalok kötelesek ezekről esetről-esetre és haladéék nélkül előjáró igazgatóságukhoz, a megkeresés felterjesztése mellett, jelentést tenni.

Az igazgatóság az ügyet véleményével rendelkezés végett a kereskedelemügyi miniszterhez felterjeszti.

Más hatóságok és idegen bíróságok megkeresései.

14. Ugyancsak az előző (13.) pontban foglaltak szerint járnak el a hivatalok oly esetekben is, midőn postaküldemények és táviratok lefoglalása, visszatartása vagy kiszolgáltatása, illetőleg azokról adatok szolgáltatása, kezelési vagy kézbesítési okmányok kiadása vagy felmutatása iránt, az alábbi 15. és 16. pontokban felsorolt esetek kivételével, más hazai hatóságoktól avagy a horvát-szlavonországi, a megszállott tartományokbeli, az osztrák vagy általában külföldi bíróságoktól, illetve hatóságoktól érkeznek hozzájuk megkeresések.

[...]

Budapest, 1906. márczius hó 20.

31.100/III-a./1906. B. M. számú körrendelet.

A sajtótermékeknek vasúton való szétküldésénél szükséges sajtórendőri intézkedések.

Bármely induló vonattal csak azok a hírlapok küldhetők tovább, amelyeket legalább egy órával a vonat indítása előtt adtak postára. Később feladott lapok csak kivételesen akkor küldhetők el az illető vonattal, ha ez sajtórendészeti szempontból akadályba nem ütközik. Ugyanez a szabály vonatkozik a bíróilag már lefoglalt valamely hírlapnak a törvénysértő cikk kihagyásával vagy pótlásával postára adott újabb kiadására is.

Hatályon kívül helyezte a 40.201/III-a./1906. B. M. számú körrendelet.

Kelt Budapest, 1906. márczius 20.

A sajtótermékek ellenőrzése és ezzel kapcsolatban a nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmények esetében a bűnvádi eljárásnak kellő időben való törvényszerű kezdeményezése gyakran lehetetlenné válik, mert egyes hírlapokat közvetlenül a vonat elindulása előtt adnak postára, sőt gyakran az utolsó percben közvetlenül az induló vonat mozgó-postakocsijaiba dobnak be.

Rendelem tehát, hogy bármely induló vonattal csak azok a hírlapok küldhetők tovább, amelyeket legalább egy órával a vonat indítása előtt adtak postára. Később feladott lapok csak kivételesen akkor küldhetők el az illető vonattal, ha ez sajtórendészeti szempontból akadályba nem ütközik.

Ugyanez a szabály áll a bíróilag már lefoglalt valamely hírlapnak a törvénysértő cikk kihagyásával vagy pótlásával postára adott újabb kiadására is.

Az ilyen újabb kiadás beérkezéséről a postahivatal a sajtóügyi vádhatóság szolgálattételre kirendelt tagját azonnal értesíteni köteles. Ettől az értesítéstől számított egy órán belül az újabb kiadás szintén csak akkor küldhető tovább, ha ez sajtórendészeti szempontból akadályba nem ütközik.

Nyilvántartás és ellenőrzés céljából a postahivatalok a hírlapok feladási idejét a posta- és táviró-hivatalnál pontosan megőrzendő hírlapfeladási lapon mindenkor feljegyezni tartoznak.

Feladási helyekül Budapesten a hírlapok részére, a szaklapok kivételével, kizárólag a főpostai, a keleti pályaudvar mellett levő 72. és a nyugati pályaudvar mellett működő 62. számú hivatalt jelölöm ki.

Hírlapok és egyéb sajtótermékek közvetlenül a mozgópostára sem Budapesten, sem máshol egyáltalában nem adhatók fel.

Budapesten, 1906. évi március hó 20-án.

Kristóffy s. k.

40.201/III-a./1906. B. M. számú körrendelet.

A »sajtótermékeknek vasúton való szétküldésénél szükséges sajtórendőri intézkedések tárgyában« kiadott rendelet hatályon kívül helyezése.

Hatályon kívül helyezi az 1906.-ban 31.100. B. M. szám alatt kiadott rendeletet.

A »sajtótermékeknek vasúton való szétküldésénél szükséges sajtórendőri intézkedések tárgyában« folyó évi március hó 20-án 31.100. szám alatt kiadott rendeletet ezennel hatályon kívül helyezem.

Budapesten, 1906. évi április hó 11-én.

Andrássy s. k.

40.202/III-a./1906. B. M. számú körrendelet

A hírlapok utcai árusítása.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

A hírlapok utcai árusítását és a sajtótermékek házalás útján való terjesztését ismételten engedélyezik.

Kelt Budapest, 1906. április 11.

A hírlapok utcai árusítása és a sajtótermékeknek házalás útján való terjesztése tárgyában folyó évi február hó 26-án 22.200. és az ad 27.116. számok alatt kiadott rendeleteket ezennel hatályon kívül helyezve, az 1867. évi 1731/R, az 1897. évi 1608/el. és az 1902. évi 11.287. számú rendeleteket érvényükbe visszaállítom.

Miről Címedet további megfelelő eljárás végett értesítem.

Budapesten, 1906. évi április hó 11-én.

Andrássy s. k.

45.415/III-a./1906. B. M. számú körrendelet.

A »The Home Seekers Land and Colonization Company Limited« kanadai cégtől érkező levelek és nyomtatványok lefoglalása.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)¹²

A körrendelet a »The Home Seekers Land and Colonization Company Limited« kanadai cégtől érkező levelek és nyomtatványok lefoglalását rendeli el, mert nevezett cég a lakosság megtévesztésével Kanadába való kivándorlásra és letelepedésre buzdít.

Kelt Budapest, 1906. május 4.

Kanadában »The Home Seekers Land and Colonization Company Limited« cég alatt egy földparcellázó és telepítő részvénytársaság alakult, melynek célja: a földművelő és gazdaközöniséget Kanadába leendő kivándorlásra és letelepedésre buzdítani és olcsón vásárolt földterületeket nagy haszonnal a hiszékeny közönségnek eladni.

E célból Winnipeg kanadai városban »Magyar települők központi irodája« cégű. vállalat irodát nyitott, mely most hazánk földművelőit és gazdaközöniségét hangzatos ígéretek mellett a kivándorlásra csábító levelekkel s nyomtatványokkal árasztja el.

Tartalmuknál fogva ezek a levelek igen alkalmasak lévén a közönség jóhiszeműségének megtévesztésére, nehogy ezen agitáció következtében egyesek lelketlen ügynökök kezeibe kerüljenek, felhívom a címet, miszerint haladéktalanul intézkedjék, hogy a megnevezett részvénytársaságtól érkező levelek és nyomtatványok a 40,000/1904. B. M. sz. utasítás 68–70. §-ában elrendelteknek szigorú betartása mellett lefoglaltassanak s elkobztassanak, a közönség pedig a legalkalmasabb és legkiterjedtebb módon felvilágosittassék arról, hogy a cég által eladásra szánt földterület a tengerparttól több ezer kilométer távolságra fekszik és hogy az ottani éghajlati viszonyok honosainkra annyiban nagyon kedvezőtlenek, mivel a tél majdnem hét hónapig tartó, zord s nagyon hideg.

A részvénytársaság leveleit a cég megnevezésével ellátott zöldes borítékban küldi szét, s ilyeneket a községi előljáráshoz is intéz.

Budapesten, 1906. évi május hó 4-én.

Andrássy s. k.

**A kereskedelemügyi m. kir. minister 1906. évi 34.662. számú rendelete,
*postaküldemények posta- (távírda-) hivataloknál való lefoglalásáról és az
azokról való adatszolgáltatásról***

Az 1906. május 25-én kelt rendelet értelmében sajtótermék útján elkövetett bűncselekmény esetében a sajtóbíróságok, kir. törvényszéki vizsgálóbírák és a kir. járásbíróságok az illető sajtóterméknek (hírlap, röpirat stb.) összes, tehát a postára adott példányait is lefoglalhatják. Jogerős bírói ítélettel elkobzandónak kimondott tárgyat (nyomtatványt, hírlapot, képes ábrázolatot, vagy ezek előállítására szolgáló mintát, lemezt vagy sokszorosító készüléket)

¹² Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

tartalmazó postai küldeményt bíróság, kir. ügyészség vagy rendőri hatóság is lefoglalhat. A postahivatalok azonban ilyen küldemények lefoglalását és kiszolgáltatását a kir. ügyészség, illetve a rendőri hatóság intézkedésére csak abban az esetben foganatosíthatják, ha nyitva feladott küldeményről van szó, és így megállapíthatják, hogy a küldemény valóban bírói ítélettel elkobzandónak kimondott sajtóterméket vagy tárgyat tartalmaz.

A rendelet a postai szállításból kizárt sajtótermékek és egyéb tárgyak lefoglalására vonatkozó rendeleteket nem érinti. A kivándorlásra csábító nyomtatványokat tartalmazó küldemények kezelésére vonatkozó rendeletek érvényben maradnak.

Hatályon kívül helyezi a közmunka- és közlekedésügyi miniszter 1888. évi 38.021. számú rendeletét.

[...]

3. Sajtótermék útján elkövetett bűncselekmény esetében a sajtóbíróságok, kir. törvényszéki vizsgálóbírák és a kir. járásbíróságok az illető sajtóterméknek (hírlap, röpirat stb.) összes, tehát a postára adott példányait is lefoglalhatják.

Ugyanezek lefoglalhatják a sajtótermékek előállítására szolgált mintákat, metszeteket, sokszorosító készülékeket stb. tartalmazó postaküldeményeket is (1896: XXXIII. t.-cikk 567. §.).

A sajtótermékeket, kivéve azokat, melyeknek elkobzását jogerős bírói ítélet rendeli el, (l. 4. pontot) a postánál nem foglalhatják le s nem tartóztathatják föl sem az *ügyészségek* sem a *rendőri hatóságok*.

4. Ha olyan postaküldeményről van szó, amely jogerős bírói ítélettel elkobzandónak kimondott tárgyat (nyomtatványt, hírlapot, képes ábrázolatot, vagy ezek előállítására szolgáló mintát, lemezt vagy sokszorosító készüléket) tartalmaz: bármely bíróság, kir. ügyészség vagy rendőri hatóság is lefoglalhatja az ilyen tárgyat s követelheti annak kiszolgáltatását (1896: XXXIII. t.c 478. §.).

A postahivatalok azonban az ily küldemények lefoglalását és kiszolgáltatását a kir. ügyészség, s illetve a *rendőri hatóság* intézkedésére csak abban az esetben foganatosíthatják, ha *nyitva* feladott küldeményről van szó s így megállapíthatják, hogy a küldemény valóban bírói ítélettel elkobzandónak kimondott sajtóterméket vagy tárgyat tartalmaz.

Rendőri hatóságok alatt értendők: az államnak, a törvényhatóságoknak, a rendezett tanácsú városoknak és a községeknek rendőri hatáskörrel bíró hatóságai és hivatalai (a m. kir. államrendőrség főkapitánysága és kerületi kapitányságai, a m. kir. határszéli rendőrkapitányságok és a rendőrhatalom jogkörrel felruházott határrendőrségi kirendeltségek, a városi rendőrkapitányságok, főszolgabíróságok, a községi előljáróságok), valamint ezeknek vezetői és önálló intézkedésre jogosított tagjai (1896 : XXXIII. t.-cikk 85. §.).

5. Az engedély nélkül kivándorlókat szállító vállalkozók és ezeknek meghatalmazottai által küldött leveleket, nyomtatványokat, hirdetményeket vagy hajójegyeket tartalmazó postaküldeményeket a posta- és táviráda-hivataloknál lefoglalhatják és azoknak kiszolgáltatását kívánhatják az eljárásra illetékes hatóságok (1903: IV. t.-cikk 46. §.).

Illetékes hatóságok: első fokon kis- és nagyközségekben a főszolgabíró, illetőleg szolgabíró, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitány, illetőleg helyettese, ezek akadályoztatása esetében a tanács által e részben megbízott tisztviselő. Másodfokon: kis- és nagyközségekben és rendezett tanácsú városokban az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács. Budapest székesfővárosban, valamint Újpest és Rákospalota községekben első fokon a kerületi kapitányság, másodfokon a főkapitány vagy helyettese. Harmadfokon illetékes a belügyminister (1903: IV. t.-cikk 49. §.)

[...]

18. E rendelet a postai szállításból kizárt sajtótermékek és egyéb tárgyak lefoglalására vonatkozó rendeleteket nem érinti.

19. A kivándorlásra csábító nyomtatványokat tartalmazó küldemények kezelésére vonatkozó rendeletek újabb intézkedésig érvényben maradnak.

Budapesten, 1906. évi május hó 25-én.

Kossuth s. k.

110.075/II-a./1906. B. M. számú körrendelet.

A »Hungary« című angol képes újság részéről a törvényhatóságok és nagyobb városok ismertetése céljából tervezett közlemény-sorozat támogatása.

(Valamennyi törvényhatóságnak.)¹³

A körrendelet támogatásra ajánlja a »Hungary« című budapesti angol nyelvű képes újságot, amely a magyar vármegyék, vármegyei székhelyek és nagyobb városok írásban és képekben való bemutatását tervezi.

Kelt Budapest, 1906. október 12.

A Budapesten megjelenő »Hungary« című angol képes újság szerkesztője, Golonya Jenő, lapjában legközelebb a magyar vármegyék, vármegyei székhelyek és nagyobb városok írásban és képekben való ismertetését fogja megkezdeni.

A nevezett újság az által, hogy hazánk közviszonyait a sok tekintetben tévesen, vagy hiányosan informált külföld előtt a maguk teljes valóságában ismerteti, jelentékeny hazafias és kulturális feladatot teljesít

A fentemlített figyelemre méltó vállalkozás eszméje is az újság ezen kitűzött célját kívánja szolgálni.

A közleménysorozat megjelenéséhez szükséges költségek részbeni fedezése céljából a lap szerkesztője azzal a kéréssel fog közvetlenül a törvényhatóságokhoz, illetőleg egyes nagyobb r. t. városokhoz fordulni, hogy a közlemények, illetőleg a szöveget kísérő képek előállításával járó készkiadások fedezését vállalják magukra.

A lap szerkesztőjének ezt a közvetlenül címhez intézendő, méltánylást érdemlő kérelmét a törvényhatóság különös figyelmébe ajánlom.

Nem kételkedem benne, hogy a cím módot fog találni arra, hogy e hazafias vállalkozást a maga részéről, amennyiben ezt tenni módjában van, a kívánt támogatásban részesíthesse.

(Csak a vármegyei törvényhatóságoknak)

Felhívom címet, hogy a lap szerkesztőjének közvetlenül egyes r. t. városokhoz intézendő kérelmét már előzetesen ajánlja a vármegye területéhez tartozó r. t. városok figyelmébe.

Budapesten, 1906. évi október hó 12-én.

Andrássy s. k.

¹³ Ez a körrendelet Fiumére is kiterjed.

83.007/1906. K. M. számú rendelet
Postaküldemények és táviratok lefoglalása a posta- és távirdahivataloknál.

Szabályozza, hogy a postahivatalok miként jutassák el a lefoglalással sújtott postaküldeményeket (közönséges és ajánlott küldeményeket, sajtótermékeket, utalványokat és táviratokat) a lefoglalást elrendelő bíróság részére.

Kelt, Budapest, 1907. január 20.

A postaküldemények és táviratok lefoglalása és azokról adatok szolgáltatása körüli eljárást szabályozó, a „P. és T. R. T.” 1906. évfolyamának 26-ik számában közzétett 34662. sz. rendelet 8-ik pontja értelmében a lefoglalt postaküldeményt vagy táviratot csak a kir. törvényszéki vizsgálóbíró vagy helyette a bíróságnak vagy a kir. ügyészségnek az a tagja veszi át, a kit a kir. törvényszéki vizsgálóbíró vagy az eljáró bíróság ezzel megbízott.

Gyakran előfordul azonban, hogy a bíróság, székhelyén kívül, más postahivataloknál foglal le postaküldeményeket, táviratokat, a mikor a fentjelzett átvétel nehézségekkel jár s ezért a bíróság végzésében ily esetekben, de olykor a székhelyén lefoglalt küldeményekre nézve is, ezek beküldését rendeli el.

Ehhez képest igazságügyi m. kir. minister úrral egyetértőleg, fentidézett rendeletem kapcsán, felhívom a m. kir. posta- és távirdahivatalokat, hogy oly esetekben, a midőn a bíróság a lefoglalt küldemény beküldését rendeli el, annak kiszolgáltatása körül a következők szerint járjanak el.

[...]

A megküldés akkép történik, hogy a postahivatal a lefoglalt közönséges és ajánlott küldeményeket, sajtótermékeket, utalványokat és táviratokat megfelelő értesítés mellett s a nem könyvelt küldeményekről a bíróság részéről átvételi elismervényül szolgáló jegyzéket csatolván, boríték alatt ajánlva küldi a bíróság székhelyén lévő postahivatalnak.

[...]

Az a hivatal, mely a más postahivatal által lefoglalt és megküldött postaküldeményeket és táviratokat a bíróságnak átadja, a kézbesítés körül úgy jár el, mintha ő foglalta volna le azokat.

A budapesti kir. büntető bíróságok által lefoglalt levélpostai küldeményeket a Budapest 4. sz., a csomagpostai küldeményeket a Budapest 70. sz. postahivatal kézbesíti.

Budapest, 1907. január hó 20-án.

**A m. kir. igazságügyminister 1907. évi 39.425. I. M. számú rendelete,
a nyomtatványok sajtórendészeti köteles példányainak a büntető
jogszolgáltatás céljaira való felhasználása tárgyában 8.835/1898. sz. a. kiadott
igazságügyministeri rendelet hatályon kívül helyezéséről.**

*Hatályon kívül helyezi a 8.835/1898. számú I. M. rendeletet, mivel ennek azon pontjai, amelyek
időszaki nyomtatványok postai szállítás közbeni, illetve továbbítás előtti lefoglalását
szabályozza, nem felel meg a sajtótörvénynek.*

Kelt Budapest, 1907. október 3-án.

A nyomtatványok sajtórendészeti köteles példányainak a büntető jogszolgáltatás céljaira
való felhasználása tárgyában 1898. évi február hó 7-én 8.835. I. M. sz. a. kiadott rendelet
kivételes ellenőrzési módozatot, vagyis az időszaki nyomtatványoknak postai szállítás közben,
illetőleg továbbítás előtt való lefoglalását szabályozza.

Minthogy a sajtószabadságot korlátozó eme rendelet a sajtótörvény szellemének meg nem
felel: a hivatkozott 1898. évi február hó 7-én 8.835. I. M. sz. a. kiadott rendeletet ezennel
egészben hatályon kívül helyezem.

Erről a hatóságokat tudomás végett értesítem.

Budapecsten, 1907. évi október hó 3-án.

Günther s. k.

**A m. kir. belügyminister 1907. évi 118.268. számú körrendelete valamennyi
vármegyei alispánhoz, továbbá Baja, Hódmező-Vásárhely, Selmecz és
Bélabánya s Versecz városi törvényhatóságok polgármestereihez,
a sajtóügyi köteles példányoknak idejekorán való átvizsgálásáról.**

Hatályon kívül helyezi az 1898. évi 16.037. B. M. számú rendeletet.

Kelt Budapest, 1907. október 11-én.

A sajtóügyi közvádlo részére beszolgáltatandó köteles példányok tekintetében ez idő
szerint az 1898. évi február hó 1-én 5.720 sz. a. kiadott vallás- és közoktatásügyi ministeri
rendelet intézkedései, valamint az érvényben lévő más ismeretes szabályok alkalmaztatnak,
míg a nyomtatványok lefoglalása iránt az időközben törvénybe iktatott »Büntető Perrendtartás«
szabályai követtetnek.

Ezen okokból a nyomtatványok sajtórendészeti köteles példányainak a büntető
jogszolgáltatás céljaira való felhasználása tárgyában 1898. évben kibocsátott 8.835. számú
igazságügyministeri rendelet nem lévén többé alkalmazásban, annak hatályon kívül helyezése
iránt az igazságügyminister úr az »Igazságügyi Közlöny« folyó évi október hó 15-én megjelent
10-ik számában közzétett rendeletben intézkedett.

Ennélfogva a hivatali elődöm által az idézett igazságügyministeri rendelet alapján kiadott
1898. évi 16.037. B. M. sz. rendeletet, mely újabb időben a gyakorlatban alkalmazásban
egyéltalán nincs, ezennel szintén hatályon kívül helyezem.

Tájékoztatás és mihez tartás végett egyúttal közlöm a Címmel, hogy a nyomtatvány útján elkövetett bűncselekményeknél a rendőri hatóságok és közegek feljelentési kötelezettségét és ennek módját az 1899. évi 130.000. B. M. számú rendelettel kiadott »Rendőri Utasítás« 35. §-a, illetőleg a »Csendőrségi Utasítás« 127. §-a szabályozzák.

Budapesten, 1907. évi október hó 11-én.

Andrássy s. k.

**A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek az igazságügyminiszterrel egyetértőleg kiadott 46.564/1908. számú rendelete,
a nyomdatermékek tudományos célú, valamint sajtórendészeti kötelespéldányaira vonatkozó rendelet módosítása tárgyában**

A rendelet módosítja az 5.720/1898. V. K. O. M. számú rendeletet. Új paragrafus beiktatásával meghatározza azokat a nyomdatermékeket, amelyeknek a sajtóügyi közvádolóhoz benyújtott köteles példányait a vallás- és közoktatásügyi miniszter által kijelölt nyilvános múzeumok és könyvtárak részére nem kell megküldeni.

Kelt Budapest, 1908. április 25.

1898. évi 5.720. V. K. O. M. sz. a. akkori hivatali elődöm s az akkori igazságügyi miniszter közös rendeletet bocsátott ki a nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles példányainak beszolgáltatásáról szóló 1897. évi XLI. t.-c. végrehajtása és a sajtórendészeti köteles példányokkal való elbánás tárgyában.

E rendeletet most, az igazságügyi miniszterrel egyetértőleg, módosítom olyképpen, hogy a rendelet 19. §-a után a következő szövegű új 20. §-t iktatom be:

20. §.

A nyomdatermékeknek a sajtóügyi közvádolóhoz benyújtott köteles példányai közül a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által kijelölt nyilvános múzeumok és könyvtárak részére való átadás alól kivétnek:

a) az érték- és hitelpapírok és értékjegyek;

b) a hivatali ügykezelésre szánt hivatali nyomtatványok, a mindennemű üzleti nyomtatványok;

c) a vonalozott űrlapok és könyvek, címkék (etiquették és vignetták);

d) családi értesítések, levélpapírok, látogató- és köszöntőjegyek, meghívók, szavazólapok s kizárólag magánhasználatra készült egyéb alkalmi nyomtatványok;

e) nyomás és egyéb gépi többszörösítés útján másolt kéziratok;

f) fényképek, ha azok tisztán vegyi úton készültek;

g) játék-kártyák.

A b)–f) pontok alatt felsorolt nyomda-termékek azonban a kijelölt múzeumoknak és könyvtáraknak átadandók, ha azok valamely más beszolgáltatandó nyomdatermék kiegészítő részeit vagy mellékleteit képezik. Úgyszintén átadandók: a hivatalok, ipari és kereskedelmi vállalatok, egyesületek és társulatok évi jelentései, továbbá a falragaszok, színlapok, műsorok és gyászjelentések, nemkülönben a tudományos célból készült facsimilék, a tankönyveket helyettesítő nyomatos tanári előadások és nyomatos hírlapok.

E beiktatott új szakasz után a régi rendelet 20. §-a mint 21. §. s 21. §-a mint 22. §. következik, változatlan szöveggel.

Kelt Budapesten, 1908. évi április hó 25-én.

**A m. kir. igazságügyminiszternek 20.082/1908. I. M. számú rendelete,
a házassági kihirdetéseknek Rumániában a Romániai Hírlapban való
közzététele tárgyában.**

Utasítja az állami anyakönyvvezetőket, hogy további intézkedésig a Bukaresztben megjelenő Romániai Hírlapot jelöljék meg oly lap gyanánt, melyben a házassági kihirdetés közzétételének Romániára nézve történni kell.

Hatályon kívül helyezi a 32.639/1903. I. M. számú rendeletet. Kiegészíti az 5.588/1909. I. M. számú rendeletet.

Kelt Budapest, 1908. augusztus 8.

A házassági kihirdetéseknek Rumániában hírlapi úton való közzététele tárgyában 1903. évi október hó 23-án 32.639. I. M. szám alatt kibocsátott igazságügyminiszteri rendeletnek (Igazságügyi Közlöny XIII. évf. 8. lap) hatályon kívül helyezésével utasítom az állami anyakönyvvezetőket, hogy további intézkedésig a Bukaresztben megjelenő Romániai Hírlapot jelöljék meg oly lap gyanánt, melyben a házassági kihirdetés közzétételének – amennyiben ez alól felmentés nem adatott – Rumániára nézve történni kell.

A Romániai Hírlap magyar nyelven jelenvén meg, a házasság kihirdetését a 20.000/1906. I. M. számú Házassági Utasítás¹⁴ 41. §-a értelmében csupán magyar nyelven kell közzétenni.

Az említett hírlap szerkesztője a házassági kihirdetéseket esetenként tíz frank díj ellenében hajlandó közzétenni. A közzététel végett úgy a felek, mint az anyakönyvvezetők közvetlenül a nevezett lappal lépjenek érintkezésbe és a kihirdetés közzétételeért járó 10 frank díjat a nevezett lapnak egyidejűleg küldjék meg.

Kelt Budapesten, 1908. évi augusztus hó 8-án.

**A m. kir. igazságügyminiszternek 5.588/1909. I. M. számú rendelete,
a házassági kihirdetéseknek Rumániában közzétételéről 1908. évi augusztus
hó 8. napján 20.082/1908. I. M. számalatt kibocsátott rendelet kiegészítése
tárgyában.**

A 20.082/1908. I. M. számalatt kibocsátott rendelet kiegészítése képen utasítja az állami anyakönyvvezetőket, hogy további intézkedésig a Bukaresztben megjelenő Romániai Hírlapon kívül az ugyanott megjelenő Romániai Magyar Újságot is jelöljék meg oly lapként, amelyben a

¹⁴ Az 1906. évi 20.000 I. M. számú »Házassági Utasítás« az Igazságügyi Közlöny X V. évfolyamának 11. számához külön melléklet gyanánt van csatolva.

házassági kihirdetés közzétételének Romániára nézve történni kell. Kiegészíti a 20.082/1908. I. M. számú rendeletet.
Kelt Budapest, 1909. március 2.

A házassági kihirdetéseknél Rumániában hírlapi úton közzététele tárgyában 1908. évi augusztus hó 8. napján 20.082/1908. I. M. szám alatt kibocsátott rendeletem kiegészítéseként utasítom az állami anyakönyvvezetőket, hogy további intézkedésig a Bukarestben megjelenő Rumániai Hírlapon kívül az ugyanott megjelenő Romániai Magyar Újságot is jelöljék meg oly lap gyanánt, amelyben a házassági kihirdetés közzétételének, amennyiben ez alól felmentés nem adatott, Romániára nézve történni kell. A közzététel tehát vagy a Rumániai Hírlapban vagy a Romániai Magyar Újságban történhetik.

A Romániai Magyar Újság is magyar nyelven jelenvén meg, a házassági kihirdetést a 20.000/1906. I. M. számú Házassági Utasítás¹⁵ 41. §-a értelmében csupán magyar nyelven kell közzétenni.

A nevezett lapok lehetőleg váltakozva veendőik igénybe akként, hogy a hirdetésekben lehetőleg egyenlő arányban részesüljenek.

A közzététel végett mind a felek, mind az anyakönyvvezetők a Romániai Magyar Újsággal is közvetlenül lépjenek érintkezésbe és a hirdetés közzétételéért járó díjat, esetenként tíz frankot, a lapoknak a kihirdetéssel egyidejűleg küldjék meg.

Kelt Budapesten, 1909. évi március hó 2-án.

**A m. kir. igazságügyminiszternek 6.968/1909. I. M. számú rendelete,
a házassági kihirdetéseknél Horvát-Szlavonországokban, Dalmáciában és
Boszniában közzététele tárgyában.**

Utasítja az állami anyakönyvvezetőket, hogy további intézkedésig az Eszéken megjelenő Szlavóniai Magyar Újságot jelöljék meg oly lap gyanánt, amelyben a házassági kihirdetés közzétételének Horvát-Szlavonországokra, Dalmáciára és Boszniára nézve történni kell.

Kelt Budapest, 1909. március 16.

Utasítom az állami anyakönyvvezetőket, hogy további intézkedésig az Eszéken megjelenő Szlavóniai Magyar Újságot jelöljék meg oly lap gyanánt, amelyben az 1906. évi október hó 15-én 20.000. I. M. szám alatt kibocsátott Házassági Utasítás 41. §-a értelmében a házassági kihirdetés közzétételének – amennyiben ez alól felmentés nem adatott – Horvát-Szlavonországokra, Dalmáciára és Boszniára nézve történni kell.

A Szlavóniai Magyar Újság magyar nyelven jelenvén meg, a házasság kihirdetését a 20.000/1906. számú Házassági Utasítás 41. §-a értelmében csupán magyar nyelven kell közzétenni.

Az említett lap szerkesztője a házassági kihirdetéseket esetenként 10 (tíz) korona díj ellenében hajlandó közzétenni. A közzététel végett úgy a felek, mint az anyakönyvvezetők közvetlenül a

¹⁵ Az 1906. évi 20.000. I. M. számú házassági utasítás az *Igazságügyi Közlöny* XV. évfolyamának 11. számához külön melléklet gyanánt van csatolva.

lappal érintkezzenek (Eszék Vašarište 19. szám) és a kihirdetés közzétételeért járó 10 korona díjat a lapnak a közzététel iránti megkereséskor küldjék meg.

Kelt Budapesten, 1909. évi március hó 16-án.

**A m. kir. miniszterium 1909. évi 875. M. E. számú rendelete,
a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalmáról.**

A rendelet megtiltja a fegyveres erők állásáról, mozgásáról, erejéről, működéséről stb. szóló hírlapi közléseket, amennyiben azokat nem a kormány hozta nyilvánosságra.

Kelt 1909. március 20-án.

Minthogy a katonai intézkedésekről egyes hírlapok oly cikkeket közöltek, amelyek a mellett, hogy a lakosságot indokolatlanul nyugtalanítják, a véderő elhelyezéséről és mozdulatairól is tájékoztatást nyújtanak: a m. kir. minisztérium a fegyveres erő állásáról, mozdulatairól, erejéről és működéséről, az erődök és erősítvények állapotáról, úgyszintén a fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, mennyiségéről és minőségéről, vagy szállításáról szóló hírlapi közléseket ezennel megtiltja.

Az ily tartalmú közleményeknek sajtó útján való közzétételét az 1878. évi V. t.-c. 456. §-a öt évig terjedhető államfogházszal és négyezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel sújtja.

Ez a tilalom a kormány által nyilvánosságra hozott tudósítások hírlapi közzétételére nem terjed ki.

Budapesten, 1909. évi március hó 20-án.

Wekerle s. k.

**1909. évi II. törvénycikk
a kivándorlásról**

A törvény megtiltja, hogy a kivándorlásra vonatkozó felhívást, tájékoztatást közzé tegyenek vagy valakinek megküldjenek (15. §). Aki nyomtatvány útján, nyomtatvány, irat, vagy képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által kivándorlásra csábít, illetve aki a nem engedélyezett kivándorlási üzlet körére vonatkozó hirdetményeket vagy közleményeket nyomtatvány útján közzé tesz, vagy bármely más módon terjeszt, vétséget követ el és az e törvényben meghatározott büntetéssel sújtandó (37–38. §). Az e törvényben meghatározott büntettek és vétségek, valamint a nyomtatvány útján elkövetett kihágások elbírálása a királyi törvényszékek hatáskörébe tartozik (49. §). A kivándorlási üzlet körébe tartozó mindennemű hirdetmények, levelek stb. lefoglalandók (50. §).

Hatályon kívül helyezi az 1903. évi IV. tc.-t a kivándorlásról.

[...]

A kivándorlásról általában

1. § Kivándorlónak tekintendő az, a ki tartós kereset céljából külföldre távozik.

E törvény hatálya rendszerint nem terjed ki azokra, a kik valamely európai államba egy évnél rövidebb időre meghatározott munkák teljesítése végett távoznak. A belügyminiszter azonban a szükséghez képest rendeleti úton ezekre is kiterjesztheti e törvénynek vonatkozó rendelkezéseit.

[...]

15. § Tilos a vállalkozónak és helyettesének vagy bármely alkalmazottjának a kivándorlásra vonatkozó bármiféle más felhívást, tájékoztatást közzétenni vagy bárkinek megküldeni, mint a menetrendre, ellátásra és szállításra vonatkozó egyszerű ismertetést. Ezek az ismertetések is csak az engedélyezett irodák belső helyiségeiben tehetők közszemlére, és úgy ezek, valamint a kivándorlásra vonatkozó bárminő felvilágosítások csak arra való külön felhívásra küldhetők meg az érdeklődőknek.

[...]

37. § A ki a kivándorlás előmozdítása céljából valótlanságot terjeszt, vagy bármely más módon kivándorlásra csábít, vétség miatt egy évig terjedhető fogházzal és 2000 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki kivándorlásban a törvény által korlátozott személyt (2. §) csábít kivándorlásra, úgyszintén a ki valamely gyülekezeten szóval, nyomtatvány útján, nyomtatvány, irat, vagy képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által kivándorlásra csábít, vétség miatt hat hónaptól három évig terjedhető fogházzal és 1000 K-tól 4000 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki az előbbi bekezdésben megjelölt cselekményt üzletszerűen követi el, vagy ha azt a cselekményt oly egyén követi el, a ki a jelen törvény alapján büntett vagy vétség miatt már büntetve volt és büntetésének kiállása óta tíz év még el nem telt, büntett miatt öt évig terjedhető börtönnel és 2000 K-tól 8000 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

38. § A ki a jelen törvény szerint szükséges belügyminiszteri engedély (6. §) vagy jóváhagyás (7. § utolsó bekezdése) nélkül kivándorlót szállít, vagy ily szállítást közvetít, vagy a ki a nem engedélyezett kivándorlási üzlet körére vonatkozó hirdetményeket vagy közleményeket nyomtatvány útján közzé tesz, vagy bármely más módon terjeszt, vétség miatt hat hónaptól három évig terjedhető fogházzal és 1000 K-tól 4000 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha az előbbi bekezdésben meghatározott cselekményt az követi el, a ki a jelen törvényben meghatározott büntett vagy vétség miatt már büntetve volt és büntetésének kiállása óta tíz év még el nem telt, büntett miatt öt évig terjedhető börtönnel és 2000 K-tól 8000 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

[...]

49. § Az e törvényben meghatározott büntettek és vétségek, valamint a nyomtatvány útján elkövetett kihágások elbírálása a királyi törvényszékek hatáskörébe tartozik, a többi kihágások felett pedig a rendőri büntető bíraskodást a következő hatóságok gyakorolják:

Elsőfokon:

a határrendőrség működési területén a határszéli rendőrkapitány, illetőleg a belügyminiszter által felhatalmazott határrendőrségi tisztviselő, egyebütt pedig kis- és nagyközségekben a főszolgabíró, illetőleg szolgabíró, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott

városokban a rendőrkapitány, illetőleg helyettese, ezek akadályoztatása esetében a tanács által e részben megbízott tisztviselő.

Másodfokon:

kis- és nagyközségekben és rendezett tanácsú városokban az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács.

A székesfővárosi államrendőrség működési területén elsőfokon az illetékes kerületi kapitányság vezetője, ennek akadályoztatása esetén a belügyminiszter által megbízott rendőrségi tisztviselő, másodfokon a főkapitány vagy helyettese.

Harmadfokon:

a belügyminiszter.

A rendőri büntető bíraskodásra illetékes hatóságok I. és II. fokú ítéletei a kivándorlási biztossal közlendők, a ki az ítéletek ellen az II., illetőleg III. fokú hatósághoz a törvényes határidőben fellebbezéssel élhet.

50. § Az engedélylyel bíró szállító vállalkozó vagy helyettese vagy más alkalmazottja által küldött és e törvény értelmében tiltott, úgyszintén az engedélylyel nem bíró szállító vállalkozó vagy megbízottja által küldött és a kivándorlási üzlet körébe tartozó mindennemű levelek, hirdetmények, nyomtatványok és hajójegyek, valamint az újból való használatra visszaküldött útlevelek lefoglalandók.

A lefoglalást rendszerint a közigazgatási hatóság rendeli el. A zárt levelek lefoglalására azonban csak az illetékes kir. törvényszék vizsgálóbírája jogosult. A postán nyitottan küldött ilyenmű lefoglalását maga a postahivatal fogatosítja.

A királyi postahivatalok azon egyszerű és ajánlott leveleknek s másnemű zárt postai küldeményeknek érkezéséről, melyeknek külsejéből, ú. m.: alakjáról, a feladás helyéről, tömeges érkezéséről, a borítékon levő netaláni czéjelzésből s egyéb jelekből gyanítani lehet, hogy az első bekezdésben megjelölt tartalommal bírnak, vagy abban felsorolt tárgyakat tartalmaznak, kötelesek a címzett nevének és a levél feladási helyének megjelölésével az illetékes közigazgatási hatóságot értesíteni.

Az ilyen postai küldemények lefoglalása, illetőleg kézbesítése körül követendő eljárást a kereskedelemügyi miniszter a belügyi és igazgatásügyi miniszterekkel egyetértőleg rendeleti úton szabályozza.

[...]

52. § E törvény életbeléptével az 1903: IV. tc. hatályon kívül helyeztetik és az annak alapján szervezett kivándorlási tanács megbízatása megszűnik.

[...]

**A m. kir. belügyminiszter 1909. évi 57.000. számú körrendelete valamennyi törvényhatósághoz és Budapest székesfőváros államrendőrsége főkapitányához,¹⁶
*a kivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. életbeléptetéséről és végrehajtásáról.***

Az 1909. szeptember 1-én életbe lépett rendelet 55. és 56. § a kivándorlással kapcsolatos hirdetmények és levelek elkobzásának szabályairól szól.

[...]

55. §.

Az engedéllyel bíró szállító vállalkozónak, helyettesének vagy bármely más alkalmazottjának a T. 15. §-ában megállapított tilalom ellenére kiadott felhívásait és tájékoztatásait a T. 50. §-a értelmében le kell foglalni.

Ezenfelül ugyancsak a T. 50. §-a értelmében le kell foglalni az engedéllyel nem bíró vállalkozó vagy megbízottja által küldött és a kivándorlási üzlet körébe tartozó mindennemű leveleket, hirdetményeket, nyomtatványokat és hajójegyeket, valamint a mások által való használat céljából visszaküldött útleveleket.

56. §.

»A lefoglalást rendszerint a közigazgatási hatóság rendeli el. A zárt levelek lefoglalására azonban csak az illetékes kir. törvényszék vizsgálóbírája jogosult. A postán nyitottan küldött küldemények lefoglalását maga a postahivatal foganatosítja.« (T. 50. §. 2. bekezdés.)

Azon egyszerű és ajánlott levelek és másnemű zárt postai küldemények érkezéséről, melyeknek külsejéből, u. m.: alakjukról, feladásuk helyéről, tömeges érkezésükről, a borítékon levő esetleges cégjelzésből és egyéb jelekből gyanítani lehet, hogy a T. 50. §-ának első bekezdésében megjelölt tartalommal bírnak, vagy abban felsorolt tárgyakat tartalmaznak, a postahivatalok kötelesek a címzett nevének és a levél feladási helyének megjelölésével, a rendőri büntető bíraskodásra elsőfokban illetékes közigazgatási hatóságot értesíteni. (T. 50. §. 3. bekezdés.)

A postai küldemények lefoglalása körül követendő eljárást a kereskedelemügyi miniszter által a belügyi és igazságügyi miniszterekkel egyetértőleg kiadott rendelet szabályozza.

Egyebekben a lefoglalás foganatosítása iránt a bünvádi perrendtartás életbeléptetése alkalmával kibocsátott 130.000/1899. B. M. számú utasítás arra vonatkozó rendelkezései irányadók.

Életbelépés.

57. §.

Ez az Utasítás 1909. évi szeptember hó 1-én lép életbe. Életbelépésével a rendeleteknek ezzel az Utasítással ellenkező rendelkezései hatályukat veszítik.

Budapesten, 1909. évi június hó 15-én.

Andrássy s. k.

¹⁶ Ez a körrendelet Fiúméra is kiterjed.

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszternek 53.788/1909. K. M. számú
rendelete,
a kivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. 50. §-ában említett postai küldemények
lefoglalása, illetőleg kézbesítése körül követendő eljárás szabályozása
tárgyában.**

A rendelet részletezi a kivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. 50. §-ában említett postai küldemények lefoglalása, illetőleg kézbesítése körül követendő eljárás módját. Meghatározza a lefoglalásra hivatott hatóságokat és ezek hatáskörét a lefoglalás tekintetében, a zárt postai küldeményekkel kapcsolatos eljárást a közigazgatási hatóságok által lefoglalt zárt postacsomagok átvételére és az azokban talált levelek és időszaki lapok kezelésére vonatkozóan. A tiltott, kivándorlásra vonatkozó anyagokat tartalmazó vagy gyaníthatóan tartalmazó küldeményeket, ha mint zárt postai csomagok vagy mint zárt levelek érkeznek a postahivatalhoz, a kir. ügyészségek visszatartathatják.

Hatályon kívül helyezi többek között a következő rendeleteket: a 35.752/1892. K. M. számú, az 53.306/1900 K. M. számú, a 83.500/1902. K. M. számú, az 54.064/1904 K. M. számú rendeleteket.

Kelt Budapest, 1909. augusztus 12.

A kivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. 50. §-ának utolsó bekezdésében nyert felhatalmazás alapján a m. kir. igazságügyi és belügyi miniszter urakkal egyetértve folyó évi szeptember 1-én kezdődő hatállyal rendelem, amint következik:

Kivándorlási ügyekben lefoglalható postaküldemények.

1. A kivándorlásról szóló 1909. II. t.-c. 50. §-ának első bekezdése értelmében lefoglalandók az engedéllyel bíró szállító vállalkozó, vagy helyettese, vagy más alkalmazottja által küldött és a kivándorlási törvény értelmében tiltott, úgyszintén az engedéllyel nem bíró szállító vállalkozó, vagy megbízottja által küldött és a kivándorlási üzlet körébe tartozó mindennemű levelek, hirdetmények, nyomtatványok és hajójegyek, valamint az újból való használatra visszaküldött útlevelek.

Hogy engedéllyel bíró szállító vállalkozónak és helyettesének, vagy bármely alkalmazottjának mily felhívást, tájékoztatást tilos közzétenni, vagy megküldeni, azt a kivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. 15. §-a határozza meg.

Ezen törvényszakasz idevonatkozó rendelkezései így szólnak: Tilos a vállalkozónak és helyettesének, vagy bármely alkalmazottjának a kivándorlásra vonatkozó bármiféle más felhívást, tájékoztatást közzétenni, vagy bárkinek megküldeni, mint a menetrendre, ellátásra és szállításra vonatkozó egyszerű ismertetést. Ezek az ismertetések, valamint a kivándorlásra vonatkozó bárminő felvilágosítások is csak arra való külön felhívásra küldhetők meg az érdeklődőknek.

A postahivatalokkal külön rendeletben fogom közölni a kivándorlók szállítására belügyminiszteri engedélyt (1909: II. t.-c 6. §.) nyert hazai és külföldi vállalkozók nevét vagy cégét, valamint az engedéllyel bíró külföldi vállalkozók és külföldön tartózkodó magyar állampolgárok részéről Magyarország területén belügyminiszteri jóváhagyással (1909: II. t.-c. 7. §. utolsó bekezdése) alkalmazott helyettesek nevét vagy cégét.

A lefoglalásra hivatott hatóságok és ezek hatásköre a lefoglalás körül.

2. A közigazgatási hatóságok közül az 1. pontban megjelölt küldemények lefoglalásának elrendelésére a következő hatóságok vannak hivatva :

Első fokon: a határrendőrség működési területén a határszéli rendőrkapitány, illetőleg a belügyminiszter által felhatalmazott határrendőrségi tisztviselő, egyebütt pedig kis- és nagyközségekben a főszolgabíró, illetőleg szolgabíró, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitány, illetőleg helyettese, ezek akadályoztatása esetében a tanács által e részben megbízott tisztviselő, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig az illetékes kerületi kapitányság vezetője, ennek akadályoztatása esetén a belügyminiszter által megbízott rendőrségi tisztviselő. *Másodfokon:* kis- és nagyközségekben és rendezett tanácsú városokban az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács, a székesfővárosi államrendőrség működési területén a főkapitány vagy helyettese. *Harmadfokon:* a belügyminiszter. (1909: II. t.-c. 49. §.)

A közigazgatási hatóságok a postahivatalokban csak oly zárt postacsomagokat foglalhatnak le, amelyek akár egészben, akár részben a kivándorlási törvény által tiltott tartalommal bírnak, vagy amelyek ily tiltott tartalom gyanúja alá esnek, ideértve a nyomtatványokat is. Az időszaki lapokat a közigazgatási hatóságok nem foglalhatják le. A postahivatalok a postán nyitottan küldött tiltott tartalmú küldeményeket, ideértve a nyomtatványokat is – az időszaki lapok kivételével a saját hatáskörükben lefoglalják és havonként a posta- és távirdaigazgatóságokhoz, ezek pedig a posta- és távirdavezérgazgatósághoz terjesztik fel.

Zárt levelek lefoglalására csak az illetékes kir. törvényszék vizsgálóbírója jogosult.

Időszaki lapok lefoglalására csak a sajtóbíróság vagy a vizsgálóbíró, vagy a járásbíróság van jogosítva. Pénzküldemények és táviratok lefoglalására csak a vizsgálóbíró és a járásbíróság jogosult.

Adatszolgáltatás zárt postai küldeményekről és a kapcsolatos eljárás.

3. A postahivatalok azon egyszerű és ajánlott leveleknek és másnemű zárt postai küldeményeknek érkezéséről, amelyeknek külsejéről, úgy mint alakjáról, a feladás helyéről, tömeges érkezéséről, a borítékon levő netaláni cégjelzésből s egyéb jelekből gyanítani lehet, hogy az 1. pontban megjelölt tartalommal bírnak, vagy abban felsorolt tárgyakat tartalmaznak, kötelesek a címzett nevének és a levél feladási helyének megjelölésével az illetékes közigazgatási hatóságot értesíteni. (1909:11. t.-c. 50. §. harmadik bekezdése.) Kötelesek ezenkívül az ily küldemények érkezéséről az illetékes kir. ügyészséget is értesíteni.

Azt, hogy valamely postai küldemény az 1. pontban megjelölt tartalommal bír, különösen akkor lehet gyanítani, ha ismert és engedéllyel nem bíró vállalkozó vagy ügynökének pecsétjével, bélyegzőjével vagy feliratával van ellátva, vagy ha ily külső jellel nem is bír, de olyan városból, kikötőből, vagy községből jön, ahonnan kivándorlók szállítatnak tengeren túlra, vagy ahol kivándorlók szállításával foglalkozó vállalkozók, ügynökök székhelyei vannak, vagy, ha a kivándorlás tilos közvetítésének gyanúja alatt állóknak, vagy az utóbbiak által olyan egyéneknek küldetnek, akikről foglalkozásuknál, műveltségi fokuknál fogva indokoltan feltehető, hogy rendszeres levelezést nem folytatnak.

A jelen 3. pont szerint értesítendő közigazgatási hatóságok azok az elsőfokú hatóságok, amelyek a 2. pontban vannak felsorolva.

E hatóságok és a kir. ügyészségek részére az értesítést rendszerint távbeszélő útján kell megadni. Ha a távbeszélő nem áll rendelkezésre, a közigazgatási hatóságot és a kir. ügyészséget helyben soronkívül elküldendő irattal, más helyre táviratilag, ily összeköttetés hiányában posta útján kell értesíteni.

A közigazgatási hatóság és a kir. ügyészség részére adott postahivatali értesítésnek tartalmaznia kell a küldemény tüzetes megjelölését (a küldemény nemét, feladási helyét és címét), továbbá röviden azt az okot, amelynek alapján az a gyanú felmerült, hogy a küldemény az 1. pontban megjelölt tartalommal bír.

Ha a fentmegjelölt közigazgatási hatóságot, vagy a kir. ügyészséget a postahivatal a fentiek szerint arról értesítette, hogy a postahivatalba oly küldemény érkezett, amelyre nézve az a gyanú forog fenn hogy az I. pontban megjelölt tartalommal bír, az ily küldeményt a postahivatal csak abban az esetben kézbesítheti a címzettnek ha a postahivatal értesítésétől számítva 24 óra elmúlt s ezen idő alatt a küldeményt a közigazgatási hatóság – amennyiben erre hatáskörrel bír – vagy a kir. törvényszék vizsgálóbírója szabályszerűen le nem foglalta, vagy ezen idő alatt a kir. ügyészség visszatartási jogát (4. pont) nem gyakorolta.

A kir. ügyészségek és a 2. pontban megjelölt közigazgatási hatóságok részére távirat vagy távbeszélő útján adott értesítések hitelezett állami táviratoknak vagy hitelezett állami távbeszéléseknek tekintendők és a felmerült költségek az állami táviratok vagy távbeszélések költségei módjára számítandók fel.

A posta- és távirdahivataloknak az ily táviratokat állami táviratlapon kell kiállítaniok, a távbeszéléseket pedig állami távbeszélésképen kell bejelenteniük. A közigazgatási hatóságok részére szóló táviratokat és távbeszéléseket a m. kir. belügyminisztérium érdekében feladottaknak, a kir. ügyészségek részére szólókat pedig a m. kir. igazságügyminisztérium érdekében feladottaknak kell jelezni.

A kir. ügyészségek visszatartási joga.

4. Az 1. pont alatt említett küldeményeket, ha mint zárt postai csomagok vagy mint zárt levelek érkeznek a postahivatalhoz, a kir. ügyészségek visszatartathatják, mely esetben a postahivatalok kötelesek a megjelölt küldeményeket a kir. ügyészség határozatáról nyert értesüléstől számított három napig visszatartani. (1896: XXXIII. t.-c. 178. §.) E három napos határidőbe nem számítandó be az a nap, amelyen a postahivatal a kir. ügyészség határozatáról értesült (1896: XXXIII. t.-c. 11. §.).

Ha a kir. törvényszéki vizsgálóbíró e határidő alatt a lefoglalást el nem rendeli, vagy erre vonatkozó határozata a mondott idő alatt a postahivatalhoz be nem érkezik: a postahivatal a visszatartott küldeményt a visszatartás okának megjelölésével a címzettnek kézbesítteti, vagy rendeltetési helyére tovább küldi.

A kir. ügyészségeknek ez a visszatartási joga nem terjed ki az időszaki lapokra még abban az esetben sem, ha azok oly közleményt vagy hirdetményt tartalmaznának is, amely akivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. értelmében tiltva van. Az ily közleményt vagy hirdetményt tartalmazó időszaki lapok lefoglalása tekintetében az eddig érvényben álló szabályok szerint kell eljárni. (1896: XXXIII. t.-c. XXX. fejezete.)

Kiterjed azonban a kir. ügyészségek visszatartási joga – az időszaki lapoktól eltekintve – azokra az egyéb nyomtatványokra, amelyek akár egészben, akár részben oly tartalommal bírnak, amelynek közzé tétele vagy terjesztése a kivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. által tiltva van. (1. pont.).

A lefoglalás közlése a postahivatalokkal.

5. Az illetékes közigazgatási hatóság és az illetékes kir. törvényszéki vizsgálóbíró a postaküldeményeknek a 2. pont értelmében hatáskörükhöz tartozó lefoglalását, az illetékes kir. ügyészség pedig a 4. pont értelmében a visszatartást az illető postahivatalhoz intézett és a postaküldemény tüzetes megjelölését (a küldemény nemét, címét és esetleg más adatokat) tartalmazó írott határozatban, vagy személyes megjelölés esetében jegyzőkönyv felvétele

mellett előszóval rendeli el. Az utóbbi esetben a jegyzőkönyv egyik példánya az illető postahivatalban marad.

A lefoglalás vagy visszatartás távirat vagy távbeszélő útján is elrendelhető, de e tárgyban az alakszerű írott határozatot a postahivatalhoz utólag és nyomban meg kell küldeni. (1896: XXXIII. t.-c. 178. §.).

A lefoglalt küldemény átvételére jogosítottak.

6. A 2. pontban megjelölt közigazgatási hatóságok az általuk lefoglalható postaküldeményeket (2. pont) a postahivatal vezetőjétől vehetik át. Az átvételre jogosult a közigazgatási hatóság vezetője, vagy e célra kiküldött tisztviselője.

A postahivatalhoz intézett és a lefoglalást elrendelő határozatban névszerint meg kell nevezni a fentemlített személyek közül azt, aki az átvétellel meg van bízva.

Eljárás a közigazgatási hatóságok által lefoglalt zárt postacsomagok átvételére és az azokban netalán talált levelek és időszaki lapok kezelésére vonatkozólag.

7. Ha a közigazgatási hatóság tagja valamely zárt postacsomag lefoglalását személyes megjelenés mellett előszóval rendeli el, köteles a postahivatal a lefoglalt küldeményt előtte azonnal felbontani.

Ha a zárt postacsomagot a közigazgatási hatóság a saját székhelyén működő postahivatalnál írott határozattal foglalta le, ez a postahivatal a közigazgatási hatóságot értesíteni fogja arról, hogy meghatározott időben a csomag bizottsági felbontása végett a közigazgatási hatóság vezetője, vagy kiküldött tisztviselője a postahivatalban jelenjék meg.

Ha a lefoglalást elrendelő közigazgatási hatóságnak székhelye másutt van, mint azé a postahivatalé, amelynél a zárt postacsomag írott határozattal lefoglaltatott, a postahivatal köteles a csomagot a lefoglaló határozat csatolása mellett, rövid átirat kíséretében a lefoglaló közigazgatási hatóság székhelyén levő postahivatalhoz küldeni, amely a csomag felbontása körül úgy jár el, mintha a lefoglalás nála történt volna.

A csomagnak felbontásáról minden esetben jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyben a csomag tartalmát részletesen meg kell állapítani. A jegyzőkönyvet a közigazgatási hatóság részéről jelenlevő tisztviselő is aláírja.

Ha a csomag felbontása alkalmával kitűnik, hogy annak tartalma a kivándorlási törvény határozataiba nem ütközik, a postahivatal azt újból lezárja és a címzett részére – a felbontás okának közlése mellett – kézbesíti, vagy a csomagot kézbesítés végett a rendeltetési postahivatalhoz juttatja.

Ha a csomag akár egészben, akár részben tiltott tartalommal bír, a postahivatal a csomagot, vagy annak azt a részét, amelyre a lefoglaló határozat vonatkozhatik, a közigazgatási hatóság tisztviselőjének átadja s az átvételt nyugtáztatja.

Ha a közigazgatási hatóság részére ilykép átadandó csomagban levél, vagy időszaki lap találtatnék, ezt a levelet, vagy időszaki lapot a közigazgatási hatóságnak kiadni nem szabad. Amennyiben a közigazgatási hatóság, annak a gyanúnak ad kifejezést, hogy a levél tiltott tartalommal bírhat, vagy az időszaki lapra a tiltott tartalmat megállapítja, a postahivatal a levelet, vagy az időszaki lapot külön borítékba helyezve lepecsételi s ugyanazzal a címmel látja el, amely a lefoglalt csomagon szerepelt, ezután pedig a levél, vagy időszaki lap érkezéséről a 3. pontban jelzett módon a kir. ügyészséget értesíti.

Ha erre a 4. pont értelmében visszatartás, vagy a 2. pont értelmében lefoglalás nem történt, a postahivatal a levelet, vagy időszaki lapot a címzettnek megfelelő értesítés mellett kézbesíti, vagy azt kézbesítés végett átirat kíséretében a rendeltetési postahivatalhoz juttatja.

Az előbbi bekezdés szerint történik a levélnek, vagy időszakos lapnak a címzett részére kézbesítése abban az esetben is, ha a közigazgatási hatóság azt gyanúsaként nem jelzi.

Amennyiben a címzett a levelet, vagy időszakos lapot nem fogadja el, azokat a tértüldemények módjára kell kezelni.

A lefoglalt küldemények eljuttatása a vizsgálóbíróhoz, vagy a bírósághoz.

8. A vizsgálóbíró, vagy a bíróság kívánhatja, hogy a lefoglalt postaküldeményt hozzá a postahivatal beküldje.

A beküldés körül a következőleg kell eljárni:

Az a postahivatal, amely a vizsgálóbíró, vagy a bíróság székhelyén működik, a lefoglalt küldeményt levélhordó útján kézbesíti a vizsgálóbírónak, vagy a bíróságnak és a küldemény átvételét szabályszerűen nyugtáztatja. A nem könyvelt küldeményekről a kézbesítő postahivatal átvételi elismervényt állít ki és a levélhordó ezen nyugtáztatja a küldemény átvételét.

Az a postahivatal, amely nem a vizsgálóbíró, vagy a bíróság székhelyén működik, a lefoglalt postaküldeményt kézbesítés végett a vizsgálóbíró, vagy a bíróság székhelyén lévő postahivatalnak küldi meg és pedig akképen, hogy a könyvelt küldeményekhez megfelelő értesítést, a nem könyvelt küldeményhez pedig az átvételi elismervényül szolgáló jegyzéket csatolja. A kézbesítést ily esetben eszközölő postahivatal a kézbesítés körül úgy jár el, mintha a lefoglalás nála történt volna.

A megküldés módoszataira nézve egyebekben a P. és T. R. T. 1907. évfolyam 8. számában közzétett 83.007/906. számú rendelet határozmányai mérvadók.

Záró rendelkezések.

9. A jelen rendelet életbeléptével hatályukat veszti:

1. az 1892. évi július hó 8-án 35.752. sz. a. kelt kereskedelemügyi miniszteri rendelet a kivándorlásra vonatkozó postai küldemények kezelése tárgyában (Szab. gyűjt. III. rész 927. f. sz.);

2. az 1900. évi július hó 25-én 53.306. sz. a. kelt kereskedelemügyi miniszteri rendelet a kivándorlásra vonatkozó küldemények helyes kezelése tárgyában (P. és T. R. T. 1900. évfolyamának 46. száma);

3. az 1903. évi január 9-én 83.500/902. sz. a. kelt kereskedelemügyi miniszteri rendelet a kivándorlásra vonatkozó postai küldemények kezelése tárgyában (P. és T. R. T. 1903. évfolyamának 3. száma);

4. az 1904. évi július 30-án 54.064. sz. a. kelt kereskedelemügyi miniszteri rendelet a kivándorlásra csábító postai küldemények kezelése tárgyában (P. és T. R. T. 1904. évfolyamának 30. száma);

5. az 1906. évi május hó 25-én 34.662. sz. a. a postaküldemények lefoglalása tárgyában kelt kereskedelemügyi miniszteri rendeletnek (P. és T. R. T. 1906. évfolyamának 26. száma) 5. és 19. pontjai.

Az utóbb idézett 1906. évi 34.662. számú kereskedelemügyi miniszteri rendeletnek 2., 7. és 8. pontjai csak annyiban maradnak hatályban, amennyiben nem kivándorlási ügyekre vonatkoznak. A most idézett rendelet többi pontjai érvényben maradnak kivándorlási ügyekre nézve is.

A postahivatalok jelen rendeletemet az 1906. évi 34.662. számú rendelet 2., 5., 7., 8. és 19. pontjainál, továbbá a Szabálygyűjtemény III. rész 929. és 930. folyó száma alatt közzétett 30.027/1895. és 3.556/1897. sz. rendeletek utolsó bekezdéseinél az ott idézett 35.752/1892. számú rendelet helyébe, végül a 83.007/1906. számú rendeletnél (P. és T. R. T. 1907. évfolyamának 8. száma) megfelelő módon jegyezzék fel.

A fenti utasítás 1. pontja kapcsán értesítem a postahivatalokat, hogy ezidőszerint kivándorlók szállítására engedélyvel bíró szállító, vállalkozó csak egy van: a liverpooli Cunard gőzhajózási társaság (Cunard Steam Ship Co. Limited of Liverpool), melynek kivándorlók szállítására 1904. június 19-én 54.766. belügyminiszteri szám alatt adott engedélye érvényben marad.

Minden más gőzhajózási, avagy egyéb szállító vállalat tehát engedéllyel nem bíró vállalkozónak tekintendő, amelynek kivándorlást közvetíteni a törvény szerint tilos.

A fenti utasítás 3. pontjában említett értesítésekről a kir. postahivatalok készítsenek előjegyzést, melyen a küldemény feladási helyének és címének megjelölésén felül azt a napot is tüntessék fel, melyen az illetékes hatóságot, illetve a kir. ügyészséget a küldemény megérkezéséről értesítették.

Ez az előjegyzés reklamációk esetére a hivataloknál megőrzendő.

Kelt Budapesten, 1909. augusztus hó 12-én.

**Ő csász. és ap. kir. Felségének 1910. évi február hó 17-én kelt legfelső
elhatározása**
Bosznia és Hercegovina alkotmányos intézményeire vonatkozólag.
(1.424/1910. M. E. sz.)

A 12. § kimondja a vélemény- és sajtószabadságot és megszünteti a sajtó előzetes cenzúráját Bosznia-Hercegovinában, és a tartománygyűlés törvényhozói hatáskörébe helyezi a sajtó ügyének rendezését.

Mi Első Ferencz József

Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya, stb. és Magyarország Apostoli
királya,

adjuk tudtára mindenknek, akiket illet:

Az 1908. évi október hó 5-én kelt rendelkezéseinkkel köztudomásra hoztuk azt az elhatározásunkat, hogy Boszniának és Hercegovinának alkotmányos intézményeket adunk jogállapotuk teljes és törvényes biztosítása, valamint belső- ügyeik kielégítő rendezése céljából. Egyidejűleg kijelöltük azokat az alapelveket, amelyek értelmében Bosznia és Hercegovina népének a polgári jogok teljes élvezete, a tartományi ügyek gondozásában pedig a tartományi képviselőlet útján megfelelő részvétel biztosíttassék.

Ezen szándékainkat végrehajtani akarván, arra való tekintettel, hogy Bosznia és Hercegovina közigazgatásának az 1880. évi VI. törvénycikkben s az 1880. évi február hó 22-diki – R. G. Bl. 18. sz. – osztrák törvényben meghatározott alapjai ezen törvények alkotmányos utón való megváltoztatásáig csorbitatlanul érvényben tartandók, és hogy Bosznia és Hercegovina alkotmányos intézményei semmiképen sem érinthetik Boszniának és Hercegovinának a monarchia két állama törvényeiben megállapított viszonyát ehhez a két államhoz, jónak láttuk Bosznia és Hercegovina számára kibocsátani, elfogadni és szentesíteni a következő:

tartományi önkormányzati szabályzatot,
tartománygyűlési választási rendtartást,
tartománygyűlési ügyrendet;
törvényt az egyletekről és törvényt a gyülekezési jogról,
valamint törvényt a járási tanácsról,
és rendeljük, amint következik:

[...]

12. §.

Nézetét szóban, írásban, nyomtatás vagy képes ábrázolás útján mindenki szabadon nyilváníthatja, az ezen joggal való visszaélés ellen irányuló törvényes határozmányok korlátai között.

A sajtó előzetes cenzúrája egyszer s mindenkorra megszűnt.
A postai szállítás joga az országban megjelenő nyomtatványoktól közigazgatási úton el nem vonható.

[...]

129.657/V-a/1910. B. M. számú körrendelet.

A tényleg létező nyomdák nyilvántartása.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

*Utasítja a törvényhatóságok első tisztségviselőit, hogy a területükön lévő nyomdákrol – az 1898. évi 5.720 számú vallás- és közoktatásügyi és igazságügyi miniszteri rendelet értelmében – a nyilvántartást rendszeresen készítsék el és küldjék meg a Magyar Nemzeti Múzeumnak.
Kelt Budapest, 1910. október 29-én.*

A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter úrnak átirata és a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatójának jelentése szerint a Múzeum nyomdatörzskönyvében a vidéki városok nyomdái közt sok olyan van, mely az 1897: XLI. t.-c. által előírt köteles nyomdapéldányokat és kimutatásokat nem küldi be. Ennek oka a jelentés szerint főképen a nyomdák megszűntében rejlik, amit igazol a nyomdák évkönyve is, melyben e nyomdák felsorolva nincsenek, de amely viszont olyanokat is említ, melyekről a Múzeumnak hivatalos tudomása nincs. Az ellenőrzés szempontjából a Múzeumnak feltétlenül szüksége van a fennálló nyomdák hiteles jegyzékére, melynek elkészítéséhez szükséges adatok beszolgáltatását, valamint az időközi változások bejelentésére az 1898. évi 5.720 számú vallás- és közoktatásügyi és igazságügyi miniszteri rendelet értelmében a törvényhatóságok kötelesek.

Utasítom ennél fogva a Címet, hogy hatósága területén a nyomdák nyilvántartását haladéktalanul rendelje el és minden év december hó 31-én tényleg fennálló nyomdák jegyzékét a következő év február hó 15-ikéig a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatójának közvetlenül küldje meg.

Budapesten, 1910. évi október hó 29-én.

A minister helyett:

Dr. Bezerédj s. k.,
államtitkár.

1912. évi L. törvénycikk
a fajtalan közlemények forgalmának elnyomása végett Párizsban létrejött
nemzetközi megállapodás becikkelyezése tárgyában

A törvénycikk Párizsban, 1910. május 4-én a „fajtalan közlemények” forgalmának megakadályozását célzó nemzetközi megállapodást teszi a magyar jog részévé. Eszerint az aláíró országok kötelezik magukat olyan hatóság felállítására vagy kijelölésére, amelynek feladata központosítani mindazokat az értesítéseket, amelyek alkalmasak arra, hogy megkönnyítsék azon cselekmények üldözését, amelyek saját jogrendjük értelmében fajtalan iratok (nyomtatványok), rajzok, képek vagy tárgyak útján elkövetett bűncselekmények és tényálladási elemeik tekintetében nemzetközi jellegűek. A megállapodás értelmében az aláíró országok ezen hatóságai együttműködnek.

1. § A fajtalan közlemények forgalmának elnyomása végett Párizsban 1910. évi május hó 4-én kelt nemzetközi megállapodás az ország törvényei közé iktattatik.

Szövege a következő:

Megállapodás a fajtalan közlemények forgalmának elnyomása végett

Az alább megjelölt Hatalmak Kormányai, egyaránt áthatva attól az óhajtól, hogy saját törvényhozásaik korlátai között megkönnyítsék a fajtalan közlemények útján elkövetett bűncselekmények nyomozására és megtorlására irányuló értesítések kölcsönös közlését, elhatározták, hogy e végből Megállapodást létesítenek és ennek következtében kinevezték meghatalmazottaikat, a kik Párizsban, az 1910. évi április hó 18-tól május hó 4-ig Értekezletre gyűltek össze és azon a következő rendelkezésekben egyeztek meg:

1. CZIKK

A szerződő Kormányok mindegyike kötelezi magát olyan hatóság felállítására vagy kijelölésére, a melynek feladata:

1. központosítani mindazokat az értesítéseket, a melyek alkalmasak arra, hogy megkönnyítsék azoknak a cselekményeknek nyomozását és megtorlását, a melyek saját belföldi törvényhozásuk értelmében fajtalan iratok (nyomtatványok), rajzok, képek vagy tárgyak útján elkövetett bűncselekmények és tényálladási elemeik tekintetében nemzetközi jellegűek;

2. megadni a szükséges útbaigazításokat a végből, hogy az előbbi pontban említett közlemények és tárgyak behozatalát meg lehessen akadályozni, valamint lefoglalásukat biztosítani vagy siettetni, mindezt a belföldi törvényhozás korlátai között;

3. közölni mindazokat a törvényeket, a melyeket saját Államaikban a jelen Megállapodás tárgyára vonatkozólag hoztak vagy ezentúl fognak hozni.

A szerződő Kormányok a francia Köztársaság Kormányának közvetítésével egymásnak kölcsönösen tudomására fogják juttatni a jelen cikk alapján felállított vagy kijelölt hatóságot.

2. CZIKK

Az 1. cikk szerint kijelölt hatóságnak joga lesz a többi szerződő Államok mindegyikében felállított hasonló szervezettel közvetlenül levelezni.

3. CZIKK

Az 1. cikk szerint kijelölt hatóság, hacsak saját országának belföldi törvényhozása nem akadályozza, köteles lesz az ott előfordult elítélésekre vonatkozó büntetőlapokat valamennyi többi szerződő Állam hasonló hatóságaival közölni, ha az 1. cikkben említett bűncselekményekről van szó.

[...]

1912. évi LIV. törvénycikk a polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvénycikk életbeléptetéséről

A törvény meghatározza, hogy mely perek bírósági tárgyalása, illetve mely bűnvádi, fegyelmi és polgári peres ügyekben keletkezett iratok, továbbá mely egyéb hatósági iratok nem tehetők engedély nélkül közzé. A törvény büntető tételeket is megállapít.

[...]

96. § A mennyiben súlyosabban büntetendő cselekmény nem forog fenn, vétséget követ el és három hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az is, a ki a hatóság engedélme nélkül:

1. polgári vagy fegyelmi bíróság előtt a nyilvánosság kizárásával tartott tárgyalást bármely módon, egészen vagy részben közzétesz;

2. bűnvádi vagy fegyelmi ügyben, továbbá a polgári bíróság előtt megindított házassági, születés törvényességének megtámadása iránti, kiskorúság meghosszabbítása, gondnokság alá helyezés és az atyai hatalom gyakorlatának megszüntetése, elmeógyógyintézetbe vagy kórházi elmebetegosztályba felvétel vagy onnan elbocsátás iránti ügyben beadványt vagy hatósági iratot, a melyet a hatóság nyilvánosságra nem hozott, egészen vagy részben közzétesz.

Hogy az engedelem megadására mely hatóság hivatott, azt általános rendelettel az igazságügyminister határozza meg.

Ez a § a határozatoknak jogi szaklapban, jogi vagy tudományos gyűjteményben vagy hasonló célú más nyomtatványban közzétételére nem alkalmazható, feltéve, hogy a közzétételben a felek neve kezdőbetűkkel sincs felismerhetővé téve.

[...]

1912. évi LXIII. törvénycikk a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről

A törvény a háború vagy a háborúval fenyegető helyzetben bővíti a végrehajtó hatalom jogosítványait. A 11. és 25. § érintette a sajtószabályozás területét is. Felhatalmazza a kormányt az előzetes sajtóellenőrzés (cenzúra) bevezetésére. A kormány elrendelhetette a sajtótermékeknek a közvádlóhoz benyújtandó köteles példányának a terjesztés megkezdése előtti benyújtását. Előzetes sajtóellenőrzés elrendelésekor a terjesztést az időszaki sajtótermékek esetén csak a sajtórendészeti köteles példány kézbesítésétől számított három óra múlva, más sajtótermékeknel a kézbesítés napjától számított egy hét múlva lehetett megkezdni. A kormány az ügyészséget, illetve a rendőrséget felhatalmazhatja az olyan sajtótermékek szétküldésének megtiltására, amelyekkel a hadviselés érdekeit érintő bűncselekményt követnének el. A kormány intézkedhet egyes belföldi időszaki lapok megjelenése és terjesztése megtiltásáról, ha azok közleményei veszélyeztetik a hadviselés érdekeit, továbbá külföldi lapok vonatkozásában megadja a felhatalmazást azok ellenőrzésére, lefoglalására, behozataluk, illetve terjesztésük megtiltására.

A törvény az általa nyújtotta felhatalmazás alapján hozott rendeletek megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

[...]

11. § A ministerium elrendelheti, hogy az időszaki lapoknak és más sajtótermékeknek a sajtóügyi közvádlóhoz benyújtandó sajtórendészeti köteles példányait a szétküldés előtt kell a legközelebbi kir. ügyészségnek, illetőleg rendőrhatóságnak kézbesíteni és hogy a szétküldés, a mennyiben a kir. ügyészség vagy a rendőrhatóság korábban meg nem engedik, időszaki lapoknál csak a sajtórendészeti köteles példány kézbesítésétől számított három óra múlva, más sajtótermékeknel a kézbesítés napjától számított egy hét múlva veheti kezdetét.

Ha az első bekezdés értelmében kijelölt kir. ügyészség vagy rendőrhatóság arról győződik meg, hogy valamely sajtótermékkel oly bűncselekmény követtetnék el, a mely a hadviselés érdekeit érinti, a sajtóterméknek szétküldését megtilthatja. Köteles azonban a kir. ügyészség vagy a rendőrhatóság a tilalommal együtt a tilalom megszegésének a 25. §-ban megállapított következményeit a sajtótermék előállítójával (nyomdászszal stb.) közölni és őt arra figyelmeztetni.

A jelen §-ban meghatározott ellenőrzés gyakorlásával a kir. ügyészségnek vagy a rendőrhatóságoknak egyes kirendelt tagjai is megbízhatók.

A ministerium intézkedhetik, hogy egyes belföldi időszaki lapoknak, a mennyiben közleményeik a hadviselés érdekeit veszélyeztetik, megjelenése és terjesztése eltiltassék.

A ministerium intézkedhetik, hogy a külföldről érkező sajtótermékek rendeltetési helyükre juttatás előtt, ellenőrzés alá vétessenek és a mennyiben tartalmuk a hadviselés érdekeire veszélyes, lefoglaltassanak. Külföldi időszaki lapoknak behozatala és terjesztése egészen is eltiltható.

A ki az első bekezdés alapján kibocsátott rendelet megszegésével a sajtórendészeti köteles példány beszolgáltatását elmulasztja vagy a sajtótermék szétküldését a megállapított idő előtt megkezd, valamint az, a ki a negyedik és ötödik bekezdés alapján eltiltott időszaki lapot kiad, terjeszt vagy behoz, a mennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

[...]

23. § Az 1878: V. tc. 456. §-ában meghatározott büntetéssel büntetendő az is, a ki az idézett §-ban meghatározott cselekményt valamely szövetséges állam haderejére vonatkozólag követi el.
[...]

25. § A ki az e törvény 11. §-a értelmében kibocsátott tilalmat ismerve, e tilalom megszegésével a sajtóterméket szétküldi, vagy szétküldését szándékos mulasztásával lehetővé teszi, az, a mennyiben a sajtótermék tartalma olyan, a melynek terjesztésére az 1878: V. tc. büntetést állapít meg, e büntetéssel büntetendő; ha a sajtótermék tartalma az 1878: V. tc. 144. §-ában, 146. § első bekezdésében vagy 147. §-ában meghatározott büntettek valamelyikének tényálladékát foglalja magában, három évtől öt évig terjedhető fegyházzal, ha pedig a 146. §-ának második bekezdésében vagy 456. §-ában vagy a jelen törvény 23. és 26. §-ában meghatározott bűncselekmények valamelyikének tényálladékát foglalja magában, három évig terjedhető államfogházzal és négyezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az előbbi bekezdés értelmében büntetendő a sajtótermék előállítója (nyomdász stb.) akkor is, ha a sajtóterméknek az e törvény 11. §-ának első bekezdése alapján elrendelt beszolgáltatását szándékosan elmulasztotta, vagy szétküldését a megállapított idő előtt megkezdte és tudta, hogy a sajtótermék tartalma az előbbi bekezdésben meghatározott bűncselekménynek tényálladékát alkotja.

Az előbbi két bekezdésben meghatározott bűncselekmények elkövetőinek felelősségére az 1848: XVIII. tc. 13. és 33. §-ában foglalt szabályok nem nyernek alkalmazást.

[...]

26. § Az 1879: XL. tc. 33. §-ában meghatározott cselekménynek háború idején elkövetése vétség, mely két évig terjedhető fogházzal és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

[...]

**A m. kir. belügyminiszter 1912. évi 136.000. számú körrendelete
valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez és a budapesti
államrendőrség főkapitányához,¹⁷
sajtótermékeknek házaló vagy utcai terjesztéséről.**

A rendelet lényegében fenntartja a sajtótermékek házaló vagy utcai terjesztésére vonatkozó előírásokat. Az utcai újságárusítás feltételeit azonban szigorítja, amennyiben a jövőben az utcai újságárusítást rendőri engedélytől teszi függővé és azzal csak 18 éven felüli személyek foglalkozhatnak. Az engedélyt csak személyes jelentkezés mellett állíthat ki a hatóság.

A házaló vagy utcai terjesztése körül észlelt szabálytalanságok és visszaélések meghatározott eseteiben az illetékes hatóságok az engedélyt és az árusítók igazolványát bevonhatják. Az előírások megszegőivel szemben a rendelet büntetési tételeket is megállapít.

Kelt Budapest 1912. augusztus 26-án.

A sajtótermékek és ezek között elsősorban a hírlapok és folyóiratoknak házaló, illetőleg utcai terjesztése az ország egész területén oly mérveket öltött, hogy e kérdés szabályozása –

¹⁷ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

egyrészt, mert az érvényben levő rendelkezések több ministeri rendeletben elszórtan találhatók fel, másrészt pedig, mivel a hatóságok és érdekelték az erre vonatkozó rendelkezések részbeni módosítását folyton sürgetik – tovább nem volt elodázható.

A jelenleg hatályban levő rendeletek szerint ugyanis csak a tanköteles korban levő gyermekek vannak eltiltva a sajtótermékek házaló vagy utcai terjesztésétől és még az ismétlő iskolába járó (12–15 éves) gyermekek is foglalkozhatnak újságárusítással. Ennek a következménye, hogy az újságárusítás mindjobban elvonja a serdülő fiatalságot az iskolai tanulmányoktól és a komoly ipari munkától; a serdülő korban levő gyermekek mindinkább nagyobb számban foglalkoznak utcai hírlapárusítással, amely címen egész napokat, sőt éjszeleket töltve az utcákon, csavargáshoz, renyhességhez szoknak és jelentékeny százalékuk az utcán való állandó tartózkodás hatása alatt közbiztonsági szempontból is veszélyes elemmé válik, amit a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények statisztikája elsomorítóan igazol.

A sajtótermékek házaló vagy utcai terjesztésének engedélyezésénél az eddig gyakorlatot lényegében fenntartom és csak az utcai újságárusítással való foglalkozás feltételeit és az újságárusítás utcai rendjét kívánom szabályozni, midőn a jövőben az utcai újságárusítást rendőri engedélytől teszem függővé és ezen foglalkozást űző kiskorú egyének korhatárát 18 évben állapítom meg.

Az eddigi gyakorlatnak főhibája az volt, hogy a rendőrség, illetőleg a közbiztonsági közegek a kifogás alá eső újságárusítókkal szemben megfelelőleg nem járhattak el, mert-azokat maguk az egyes kiadóhivatalok alkalmazták és velők szemben a rendőri hatóságnak más szerepe nem volt, mint hogy a »kiadóhivatal által az elárusítással megbízott egyének neveinek bejelentését tudomásul vegye«. Ennek tulajdonítható, hogy az újságelárusítók között elemi iskolába járó tanulók, valamint undort keltő betegségben szenvedők is találhatók, utóbbiak az újságárusítás leple és ürügye alatt gyakran koldulva és a közönséget adakozásra és minél nagyobb szánakozásra igyekezve bírni.

Ezen felsorolt okok tették indokolttá, hogy jövőben csak személyes jelentkezés mellett kiállítandó igazolvány alapján engedjék meg a házaló vagy utcai újságárusítás, és annak rendje a szerzett tapasztalatok és általános panaszok figyelembe vételével elő legyen írva.

Hogy e rendőri szabályoknak érvény legyen szerezhető, intézkednem kellett az iránt is, hogy a sajtótermékek házaló vagy utcai terjesztése körül észlelt szabálytalanságok és visszaélések meghatározott eseteiben az illetékes hatóságok úgy az engedélyt, mint az árusítók igazolványát visszavonhassák, valamint hogy a rendőri tilalmak megszegőivel szemben rendőri büntető utón eljárassanak.

A sajtótermékeknek házaló vagy utcai terjesztése tárgyában kiadott rendeletet mellékelve Címnek tudomásvétel és mihez tartás végett oly felhívással küldöm meg, hogy a rendeletnek kellő közhírré tételéről gondoskodják és egyúttal utasítsa az illető közigazgatási hatóságokat és közegeket, hogy a rendeletben foglaltak végrehajtása érdekében szükséges intézkedéseket saját hatáskörükben tegyék meg; elvárva, hogy úgy Címed, mint a hatóságok az ellenőrzés körüli kötelességüknek mindenben meg fognak felelni.

Budapesten, 1912. évi augusztus hó 26-án.

Lukács s. k.

Melléklet a 136.000/1912. B. M. számú körrendelethez.

**A m. kir. belügyminiszter 1912. évi 136.000. számú rendelete
*a sajtótermékeknek házaló vagy utcai terjesztéséről.***

1. §.

Sajtótermék házalás vagy utcán és nyílt tereken való árusítás vagy ingyen osztogatás útján csak akkor terjeszthető, ha arra az illetékes hatóság engedélyt adott.

2. §.

Sajtótermék alatt ebben a rendeletben minden nyomtatványt, iratot és képes ábrázolatot kell érteni. (1878: V. t.-c. 63. §.)

A szokásos meghívókra, valamint egyszerű üzleti hirdetésekre ez a rendelet nem terjed ki.

3. §.

A sajtóterméknek házalás útján vagy utcán és nyilvános tereken való terjesztésére (árusítására vagy ingyen osztogatására) az engedélyt belföldi sajtótermékre nézve az illető törvényhatóság első tisztviselője, külföldi sajtótermékre a belügyminiszter adja meg.

Hírlapok és folyóiratok kivételével a belügyminiszter adja meg az engedélyt a belföldi sajtóterméknek házalás útján vagy utcán és nyílt tereken való terjesztésére is, ha az engedélyt több törvényhatóság vagy az ország egész területére kéri.

4. §.

Hírlap és folyóirat házalás útján vagy utcán és nyílt tereken való terjesztésére az engedély legfeljebb 3 hónapra, más sajtótermékek hasonló terjesztésére legfeljebb egy évre adható meg. Az engedélyt idejének leteltével kérelemre újból meg lehet adni.

A megadott engedélyt a törvényhatóság első tisztviselője a törvényhatóság hivatalos lapjában, ilyennek hiányában valamely helyi lapban, a belügyminiszter pedig az általa megadott engedélyt a Belügyi Közlönyben közhírré teszi.

5. §.

Az engedély kérésekor köteles a kérvényező azt a sajtóterméket, amelyet házalás útján, vagy utcán és nyílt tereken terjeszteni kíván, előzetesen bemutatni.

A hírlapok és folyóiratok minden egyes példányszámát a kiadó az utcai árusítás megkezdése előtt a törvényhatóság első tisztviselőjének, ha pedig a sajtótermék nem a törvényhatóság székhelyén jelenik meg, vagy nem ott terjesztetik, a helyi hatóságnak bemutatni köteles.

Házaló vagy utcai terjesztésre szánt minden sajtótermék első (külső) lapján az illető példány árának szembetűnő módon és nyomtatásban fel kell tüntetnie.

6. §.

Nem engedélyezhető az olyan sajtótermék terjesztése, amely a közönség megtévesztése céljából a sajtótermék külsején vagy belső oldalain olyan feltűnő címeket tartalmaz, amelyek nyilvánvaló valótlanosságok, vagy a közlemény tartalmát nem fedik.

Ha az első bekezdésben foglalt eset már árusítási engedélyt nyert sajtótermékben fordult elő, az engedélyező hatóság írásban figyelmezteti a sajtótermék kiadóját, hogy ismétlődés esetén a házaló és utcai terjesztésre vonatkozó engedélyt vissza fogja vonni.

7. §

Nem adható engedély oly sajtótermék házalás útján vagy utcán és nyilvános tereken való terjesztésére, amelynek címe és alakja egy más ismert és elterjedt sajtótermékhez annyira hasonló, hogy ezáltal a közönség megtévesztése lehetséges.

8. §.

Ha hírlap vagy folyóirat bemutatott száma a 6. vagy 7. §. rendelkezéseibe ütközik, vagy olyan közleményt tartalmaz, amely izgat, a közrendet veszélyezteti, a szemérmet, a közérkölcsiséget sérti, vagy a családi élet belső ügyeit sértő módon tárgyalja, vagy valamely hitfelekezet elleni gyűlölet felkeltésére irányul: az engedélyező, illetőleg helyi hatóság az illető sajtótermék (hírlapszám) terjesztését megtilthatja. A helyhatóság erről haladéktalanul jelentést tesz a törvényhatóság első tisztviselőjéhez, aki a tilalmat hatályon kívül helyezheti.

A törvényhatóság első tisztviselője, ha a kifogást alaposnak találja, az illető sajtóterméknek házalás útján vagy utcán és nyílt tereken való terjesztését megakadályozza, és ha erre alapos ok forog fenn, a hírlap vagy folyóirat házaló és utcai árusítására vonatkozó engedélyt – a 6. §. eseteiben a figyelmeztetés előrebocsátása után – saját területére visszavonja s ezt az összes iratokkal felszerelve a belügyminiszternek bejelenti.

Ha a belügyminiszter az iratokból azt látja, hogy a hírlap és folyóirat tényleg alapos kifogás alá esik és állandóan az első bekezdésben említett tartalommal jelenik meg, úgy a kifogás alá eső hírlap vagy folyóirat terjesztését az ország egész területére megtilthatja. Ebben az esetben a törvényhatóság első tisztviselője az illető sajtótermék házaló vagy utcai terjesztésére az engedélyt csak akkor adhatja meg, ha a belügyminiszter ezt a tilalmat visszavonta.

Az engedély visszavonását közhírré kell tenni (4. §. 2. bekezdése).

9. §.

Hírlapnak és folyóiratnak házalás útján vagy utcán és nyílt tereken való terjesztésével csak az foglalkozhatik, akinek az illetékes rendőrhatalóság (főszolgabíró, városi rendőrkapitány, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya) »Újság elárusítói igazolvány«-t állított ki.

Az »Újságelárusítói-igazolvány«-t a rendőrhatalóság a kérelmező személyes jelentkezésére állítja ki, s annak tartalmaznia kell az igazolvány nyilvántartási számát, annak a területnek a megjelölését amelyen árusíthat, az elárusító nevét, korát és lakását.

A budapesti m. kir. államrendőrség hatáskörének területén és a 10.000 lakosnál többet számláló városokban és nagyközségekben az »Újságelárusítói igazolvány« hátlapjára reá kell erősíteni az elárusítónak a rendőrhatalóság hivatalos pecsétjével ellátott arcképét is.

10. §.

Az újságelárusítót a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya karszalaggal is ellátja, melyen az elárusítói igazolvány nyilvántartási számát kell feltüntetni, és melynek viselése az újságelárusítóra kötelező.

Oly városokban és nagyközségekben, ahol ez az ellenőrzés hatályossága szempontjából kívánatosnak mutatkozik, a rendőrhatalóság kötelezővé teheti a karszalag viselését.

11. §.

Újságelárusítói igazolványt csak az nyerhet, aki 18-ik életévét betöltötte.

12. §.

Nem nyerhet újságelárusítói igazolványt:

1. aki undort keltő, vagy ragályos betegségben szenved;
2. aki rendőri felügyelet alatt áll;

3. aki emberélet, testi épség, szemérem vagy vagyon ellen irányuló büntetendő cselekmény miatt legalább 6 hónapi szabadságvesztésbüntetésre ítéltetett el; vagy aki csavargás, koldulás vagy nyilvános botrány okozása miatt két ízben büntetve volt, ha utolsó büntetésének kiállása, vagy elévülése óta két év még el nem telt;

4. aki a 18. §. első bekezdésében említett ítélet hatálya alatt áll. Az igazolványt vissza kell vonni attól, akire nézve e szakasz 1–3. pontjaiban felsorolt esetek valamelyike az igazolvány kiadása után következik be.

13. §.

Az újságelárusítói igazolvány jogot ad mindazoknak a hírlapoknak és folyóiratoknak az engedély területén házalás útján, vagy utcán és nyilvános tereken való terjesztésére, amelyeknek ilyen módon való terjesztését az illetékes hatóság megengedte.

14. §.

Aki hírlapot és folyóiratot házalás útján, vagy utcán és nyilvános tereken terjeszt, köteles újságelárusítói igazolványát állandóan magánál hordani, és ha karszalag viselése kötelező, ezt látható módon viselni.

Köteles az igazolványt bármely közbiztonsági közeg kívánatára felmutatni.

Azt, aki újságelárusítói igazolványát, nem képes felmutatni, a közbiztonsági közeg a hírlapok és folyóiratok terjesztésétől haladéktalanul eltiltja, a nála lévő sajtótermékeket őrizetbe veszi, és a tettest, ha ismeretlen, vagy személyazonosságát igazolni nem tudja, vagy más község lakosa, a rendőrhatalóság elé állítja.

Hasonlóképpen jár el akkor, ha az újságelárusítói igazolvány birtokában lévő egyén oly hírlap és folyóirat terjesztésével is foglalkozik, amelynek házaló vagy utcai árusítása nincs engedélyezve.

15. §.

Az elárusítónak tilos a hírlap és folyóirat címén és árán kívül egyebet, pl. az egyes közlemények címét és tartalmát kikiáltani, vagy a sajtóterméket tolakodó módon kínálni.

Tilos az elárusítóknak terjesztés közben gyermeket – főleg csecsemőket – magukkal vinni és maguk mellett tartani.

16. §.

Kihágást követ el és 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az:

1. aki oly sajtóterméket, amelynek házalás útján, vagy utcán és nyílt tereken való árusítása engedélyhez van kötve, hatósági engedély nélkül, avagy az engedély visszavonása után terjeszt vagy terjesztet;

2. aki sajtóterméket a 8. §-on alapuló tilalom ellenére terjeszt vagy terjesztet;

3. aki oly sajtóterméket terjesztet, amely a 6. és 7. §. tilalmaiba ütközik;

4. aki hírlapok vagy folyóiratok házaló vagy utcai elárusításával foglalkozik a nélkül, hogy újságelárusítói igazolványa volna;

5. aki a hírlapok vagy folyóiratok házaló vagy utcai terjesztésére oly egyént használ föl, vagy ily célból oly egyénnek ad át példányokat, akinek nincsen újságelárusítói igazolványa;

6. az elárusító, ha a 15. §-ban foglalt tilalmak valamelyikét megszegi.

Ha a kihágást oly egyén követi el, aki a jelen szakaszban meghatározott valamely kihágás miatt már büntetve volt és büntetésének kiállása óta egy év még el nem telt, 15 napig terjedhető elzárással és 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

17. §.

Ha valamely sajtótermék kiadója egy éven belül két ízben ítéltetett el a 16. §. 1., 2., 3. és 5. pontjába ütköző kihágások bármelyikeért, az eljáró rendőri büntetőbíró köteles a jogerős ítélet másolatát annak a hatóságnak haladéktalanul megküldeni, amelyik az árusításra az engedélyt kiadta.

Ha az előbbi bekezdés esete a 16. §. 2., 3. vagy 5. pontjaiba ütköző kihágás tekintetében állott be, az engedélyező hatóság a házaló vagy utcai terjesztésre adott engedélyt visszavonhatja.

18. §.

Ha az újságárusító a 16. §. 1., 2., 4. és 6. pontjaiban körülírt kihágások bármelyikeért 1 éven belül két ízben ítéltetett el, az ítéletben ki lehet mondani, hogy elárusítói igazolványát elveszti és hogy neki határozott időre, – mely három hónapnál kevesebb és egy évnél több nem lehet – újságárusítói igazolványt nem lehet kiállítani.

A rendőrhatalóság, ha indokoltnak találja, az újságárusítói igazolványt bármikor, büntető ítélet nélkül is visszavonhatja, és vissza kell vonnia, ha az elárusítót kolduláson érték.

19. §.

A törvényhatóság első tisztviselőjének a sajtótermék házaló vagy utcai terjesztését engedélyező, az engedélyezést megtagadó, az engedélyt visszavonó vagy a terjesztést megtiltó határozata ellen az érdekeltek 15 nap alatt a belügyminiszterhez fellebbezhetnek.

Újságárusítói igazolvány kiállításának megtagadása vagy az igazolvány visszavonásának kérdésében másodfokban az alispán, törvényhatósági jogú városokban a tanács, harmadfokban a belügyminiszter; a budapesti m. kir. államrendőrség hatáskörének területén másodfokban a belügyminiszter határoz.

A 16. §-ban felsorolt kihágások elbírálása az 1901: XX. t.-c. 13. §-ában felsorolt rendőri büntetőbírósnak, Budapesten és azokon a területeken, amelyekre a Budapest székesfővárosi m. kir. államrendőrség hatásköre kiterjed, első fokon az illetékes kerületi kapitányság vezetőjének, akadályoztatása esetén a belügyminiszter által megbízott rendőrségi tisztviselőnek, másodfokon a főkapitánynak vagy helyettesének, harmadfokon a belügyminiszternek hatáskörébe tartozik.

20. §.

Ez a rendelet, az újságárusítói igazolvány beszerzésére vonatkozó rendelkezés kivételével, azonnal hatályba lép és ezzel egyidejűleg hatályukat veszti a sajtótermékek házaló vagy utcai árusítására vonatkozó összes miniszteri rendeletek.

Az újságárusítói igazolvány beszerzésének végső határidejét 1912. évi október hó 15-ben állapítom meg.

Budapesten, 1912. évi augusztus hó 26-án.

Lukács s. k.

**A m. kir. minisztérium 1912. évi 6.966. M. E. számú rendelete,
a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalmáról fennálló rendelet
tárgyában.**

Az 1912. november 23-án kelt rendelet figyelmeztet, hogy az 1909. évi 875. M. E. számú a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalmáról szóló rendelet továbbra is hatályos, és ismerteti annak szövegét.

A m. kir. minisztérium figyelmeztet mindenkit, hogy a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalma tárgyában 1909. évi március hó 20-án 875/909. M. E. szám alatt kelt rendelet most is hatályban van és szövege a következő:

»Minthogy a katonai intézkedésekről egyes hírlapok oly cikkeket közöltek, amelyek a mellett, hogy a lakosságot indokolatlanul nyugtalanítják, a véderő elhelyezése és mozdulatairól is tájékoztatást nyújtanak: a m. kir. minisztérium a fegyveres erő állásáról, mozdulatairól, erejéről és működéséről, az erődök és erősítvények állapotáról, úgyszintén a fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, mennyiségéről és minőségéről, vagy szállításáról szóló hírlapi közléseket ezennel megtiltja.

Az ily tartalmú közleményeknek sajtó útján való közzétételét az 1878. évi V. t.-c. 456. §-a öt évig terjedhető államfogházzal és négyezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel sújtja.

Ez a tilalom a kormány által nyilvánosságra hozott tudósítások hírlapi közzétételére nem terjed ki.«

Budapesten, 1912. évi november hó 23-án.

Lukács.s. k.

**4.422/V–a/1913. B. M. számú körrendelet.
A Népszava című politikai napilap utcai árusításának eltiltása.**

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)¹⁸

A rendelet a Népszava c. lap utcai árusítását, illetőleg terjesztését, tekintettel arra, hogy a lap „hosszabb idő óta a fennálló állami és társadalmi rend ellen irányuló s osztály elleni gyűlöletre izgató cikkeket közöl”, az ország egész területére megtiltotta.

Hatályon kívül helyezte a 144.214/1914. B. M. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1913. január 13-án.

Budapest székesfőváros polgármestere a Budapesten megjelenő »Népszava« című politikai napilaptól az utcai árusítás jogát 1913. évi január hó 8-án 2,979. sz. a. kelt véghatározatával megvonta s erről hozzám a 136.000/1912. sz. itteni körrendelet 8. §-a értelmében jelentést tett.

Tekintettel arra, hogy az illető lap 1913. évi január hó 10-iki száma a kifogásolt idézetet – melynek tartalma miatt az utcai terjesztés joga Budapest területére nézve már előzőleg

¹⁸ Ez a körrendelet Fiúméra is kiterjed.

megvonatott – ismét közölte s tekintettel arra, hogy a lap hosszabb idő óta a fennálló állami és társadalmi rend ellen irányuló s osztály elleni gyűlöletre izgató cikkeket közöl – a lapnak utcai árusítását, illetőleg terjesztését a 136.000/1912. sz. belügyministeri körrendelet 8. §-ának harmadik bekezdése alapján az egész ország területére nézve megtiltom.

Erről a Címet jelen rendeletem foganatosítása végett azzal értesítem, hogy ezen sajtótermék házaló vagy utcai terjesztésére a már netán kiadott ily engedély visszavonandó, újabb engedély pedig hozzájárulásom nélkül nem, illetőleg csak akkor adható, ha ezt a tilalmat újabb körrendeletben visszavontam.

Budapesten, 1913. évi január hó 13-án.

Lukács s. k.

**A m. kir. minisztériumnak 1.294/1913. M. E. számú rendelete,
a leány kereskedésnek és a fajtalan közlemények forgalmának elnyomása
végett központi hatóság kijelölése tárgyában.**

A leánykereskedés elnyomása végett Párizsban létrejött nemzetközi megállapodást becikkelyező 1912: XLIX. t.-c. 2. §-a és a fajtalan közlemények forgalmának elnyomása végett Párizsban létrejött nemzetközi megállapodást becikkelyező 1912: L. t.-cz. 2. §-a alapján az idézett két nemzetközi megállapodás mindegyikének 1. cikkében említett hatóságul a magyar szent korona országaira a miniszterelnökség II. ügyosztályát jelölik ki, amelynek ebben a minőségében a rövidített címe: »Erkölcserendészeti központi hatóság.» A rendelet részletezi a hatóság feladatait.

Kelt Budapest, 1913. február 28.

A leánykereskedés elnyomása végett Párizsban létrejött nemzetközi megállapodás és egyes hozzátartozó okiratok becikkelyezése tárgyában alkotott 1912: XLIX. t.-c. 2. §-a és a fajtalan közlemények forgalmának elnyomása végett Párizsban létrejött nemzetközi megállapodás becikkelyezése tárgyában alkotott 1912: L. t.-cz. 2. §-a alapján a m. kir. minisztérium a következőket rendeli:

I.

A m. kir. minisztérium az idézett két nemzetközi megállapodás mindegyikének 1. cikkében említett hatóságul a magyar szent korona országaira a m. kir. miniszterelnökség II. ügyosztályát jelöli ki, amelynek ebben a minőségében címe: „A m. kir. miniszterelnökség II. ügyosztálya, mint erkölcserendészeti központi hatóság a leánykereskedésnek és a fajtalan közlemények forgalmának elnyomására.” Rövidített címe: »Erkölcserendészeti központi hatóság.»

II.

A jelen rendelet I. pontjában kijelölt központi hatóság feladatai a fennálló nemzetközi megegyezések értelmében ezidőszert a következők:

[...]

3. A fajtalan közlemények forgalmának elnyomása végett létrejött és az 1912: L. t.-cikkbe iktatott nemzetközi megállapodás 1. cikke értelmében feladata:

a) központosítani mindazokat az értesítéseket, amelyek alkalmasak arra, hogy megkönnyítsék azoknak a cselekményeknek nyomozását és megtorlását, amelyek a belföldi törvényhozás értelmében fajtalan iratok (nyomtatványok), rajzok, képek vagy tárgyak útján elkövetett bűncselekmények és tényálladási elemeik tekintetében nemzetközi jellegűek;

b) megadni a szükséges útbaigazításokat avégből, hogy az előbbi pontban említett közlemények és tárgyak behozatalát meg lehessen akadályozni, valamint lefoglalásukat biztosítani vagy siettetni, mindezt a belföldi törvényhozás korlátai között;

c) közölni mindazokat a törvényeket, amelyeket belföldön a megállapodás tárgyára vonatkozólag hoztak, vagy ezentúl fognak hozni.

A fenti a), b) és c) pontban említett feladatok teljesítésénél a fajtalan közlemények forgalmának elnyomása végett létrejött nemzetközi megállapodás 2. cikke értelmében joga lesz a többi szerződő államok mindegyikében felállított hasonló szervezettel közvetlenül levelezni, 3. cikke értelmében pedig – amennyiben ezt a belföldi törvényhozás nem akadályozza – köteles lesz a belföldön előfordult elítélésekre vonatkozó büntetőlapokat valamennyi többi szerződő állam hasonló hatóságaival közvetlenül közölni, ha a fenti a) pontban említett bűncselekményekről van szó.

III.

Az erkölcsrendészeti központi hatóság a külföldről hozzáérkező büntetőlapokat hiteles másolatokban megküldi az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatalnak és a horvát-szlavonországi országos kormánynak.

IV.

A belföldi hatóságok kötelesek az erkölcsrendészeti központi hatóságot feladatainak teljesítésében támogatni és megkereséseinek, amennyiben törvényes akadály nem forog fenn, eleget tenni. Horvát-Szlavonországokban evégből az ottani önkormányzat körében a megfelelő utasítást az országos kormány bocsátja ki.

Kelt Budapesten, 1913. évi február 28-án.

1913. évi XXXIV. törvénycikk ***a király megsértéséről és a királyság intézményének megtámadásáról***

Módosítja az 1878. V. tc. (Büntetőtörvénykönyv) 140. §-át, és kiegészíti a 173. §-át. A király megsértésén kívül a király „tényeinek” nyomtatvány útján való bírálata is vétségnek minősül. A királyság intézményének sajtó útján való megtámadása is büntetendő. A király vagy a királyság ellen nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmények a kir. büntetőtörvényszék hatáskörébe tartoznak.

Hatályon kívül helyezte az 1919. évi XI. néptörvény.

1. § Az 1878:V. tc. 140. §-a helyébe a következő 2. §-ban foglalt rendelkezések lépnek; az 1878:V. tc. 173. §-a után új §-ként a következő 3. §-ban foglalt rendelkezés iktatandó.

2. § Aki a király ellen sértést követ el, vagy a király tényeit sértő módon bírálja, vétség miatt két évig terjedhető fogházzal, a politikai jogok gyakorlásának felfüggesztésével és hivatalvesztéssel büntetendő.

Aki az előbbi bekezdésben meghatározott cselekményt nyomtatvány útján, vagy pedig irat, vagy képes ábrázolat közszemlére tételével, vagy nyilvánosan szóval követi el, vétség miatt három évig terjedhető fogházzal, négyezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, továbbá a politikai jogok gyakorlásának felfüggesztésével és hivatalvesztéssel büntetendő.

3. § Aki a királyság intézményének megszüntetésére irányuló mozgalmat kezdeményez, szervez vagy vezet, vagy ily mozgalomban más módon tevékeny részt vesz, úgyszintén az, aki nyomtatvány útján, vagy pedig irat, vagy képes ábrázolat közszemlére tételével, vagy nyilvánosan szóval a királyság intézménye ellen lázít, vagy a királyság intézményét ugyanily módon politikai célzattal megtámadja, öt évig terjedhető államfogházzal és négyezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, továbbá a politikai jogok gyakorlásának felfüggesztésével és hivatalvesztéssel büntetendő.

4. § Az 1878:V. tc. 173. §-ában, valamint a jelen törvény 2. és 3. §-ában meghatározott cselekmény, akár nyomtatvány útján, akár más módon követték el, a kir. ítélőtáblák székhelyén működő kir. törvényszékeknek, Budapesten a budapesti kir. büntetőtörvényszéknek hatáskörébe tartozik.

Azokban az ügyekben azonban, amelyekben a főtárgyalás a jelen törvény életbeléptének napja előtt már ki volt tűzve, az eljárást az eddigi jogszabályok szerint arra hivatott bíróság folytatja.

5. § Ezt a törvényt az igazságügyminiszter hajtja végre.

1914. évi XIII. törvénycikk ***az esküdtbíróóság előtti eljárásra és a semmisségi panaszra vonatkozó*** ***rendelkezések módosításáról***

Módosítja a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. tc.-t, ami érinti helyenként a sajtó útján elkövetett bűncselekményekre vonatkozó szabályozást is.

I. CZIKK

A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. tc. (Bp.) 353–377. §-ai helyébe – a másik bekezdés esetének kivételével – a következő 1–26. §-okban foglalt szabályok lépnek. Az 1908:XXXVI. tc. 34. §-ának első bekezdése érintetlenül marad, második bekezdése pedig hatályát veszti (1913:VII. tc. 23. és 31. §-a).

Sajtó útján elkövetett bűncselekmények esetében, melyekben a vádat a kir. ügyészség képviseli, a Bp. 363–367. §-ai, 368. §-ának utolsó bekezdése és 369. §-a hatályban maradnak; a jelen törvény 13–16. §-ai és 19. §-a ezekben az ügyekben nem nyernek alkalmazást.

[...]

III. CZIKK

A Bp. 574. §-ának első bekezdése helyébe a következő 37. §-ban foglalt szabályok lépnek:

37. § A sajtó útján elkövetett bűncselekményeknél a ténykérdésben a vád alapjául szolgáló sajtóközleményt a vádiratban megjelölt szavakra való utalással kell megemlíteni és ugyanitt kell megjelölni, hogy a vádlott az ügyben milyen minőségben (szerző, kiadó stb.) szerepel.

A jogkérdés feltételére e bűncselekmények esetében is az 5. §-nak a jogkérdésre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

38. § Ezt a törvényt az igazságügyminiszter hajtja végre.

Magyar sajtójogi szabályok 1914–1918

1914. évi XIV. törvénycikk a sajtóról

A hat fejezetből és 64 szakaszból álló törvény, amely a korszak sajtójogi szabályozásának alapja, 1914. március 28. napján került kihirdetésre és 1914. április 12. napján lépett hatályba. A törvény 1. §-a deklarálta, hogy a sajtó útján „mindenki szabadon közölheti és terjesztheti gondolatait.”

Sajtótermék: valamely irat, ábrázolat vagy zenemű műszaki vagy vegyi úton előállított többszörösítése, továbbá ezekkel egy megítélés alá esik valamely gondolat „fonográf vagy más készülék” általi többszörösített megjelenítése is (2. §).

Időszaki lap pedig minden olyan hírlap vagy folyóirat, amely egy hónapnál nem hosszabb időközökben jelenik meg (3. §).

A törvény leghosszabb, II. fejezete sajtórendészet címszó alatt tárgyalja a sajtótermékek előállítási, továbbá terjesztési feltételeit, külön szabályokat meghatározva az időszaki lapok tekintetében, valamint e fejezet tartalmazza a helyreigazítás szabályait, valamint az előírások megszegése esetére vonatkozó büntető rendelkezéseket.

Minden sajtótermék egy példányát – a terjesztés megkezdésével egyidejűleg – a területileg illetékes ügyészségnek kell megküldeni (7. §).

Az utcai terjesztéshez egyebekben hatósági engedélyre volt szükség, melyet a területileg illetékes törvényhatóság, vagy több törvényhatóság területére, illetve az ország egész területére a belügyminiszter adhatott meg (13–14. §§).

Az időszaki lapok vonatkozásában rögzíti a törvény, hogy azokat engedély nélkül mindenki alapíthat, azonban a kiadónak a tervezett lapindítás előtt 15 nappal be kell jelentenie az illetékes törvényhatóságnál a törvényben felsorolt adatokat (16. §).

Politikai tartalmú lapok esetében lapbiztosítékot (lapkaució) kellett készpénzben vagy értékpapírban letenni. A biztosíték összege a megjelenési gyakoriság, illetve a megjelenés helye alapján került differenciáltan meghatározásra. (Heti legalább öt megjelenés estén Budapesten 50.000, vidéken 20.000 korona, egyébként Budapesten 20.000, vidéken 10.000 korona a biztosíték összege.)

A biztosíték célja az esetlegesen kiszabásra kerülő pénzbüntetés, bünyügyi költség, illetve kártérítés fedezése (18. §). Az alapítási bejelentés elbírálására a törvényhatóságnak 15 nap áll rendelkezésére. A hatósági tudomásul vétel megtörténte előtt tilos a lapot megindítani (19. §).

A törvény egyik újdonsága volt a helyreigazítási jog bevezetése. Az, akiről időszaki lap nyíltan vagy burkoltan valótlan tényeket közölt vagy való tényeket hamis színben tüntetett fel, helyreigazító nyilatkozat közzétételét követelhetette (20–23. §).

A büntető rendelkezések körében kilenc vétséget határoz meg a törvény, 15 napig terjedő fogházbüntetéstől három évig terjedő börtönbüntetés és 8000 korona pénzbüntetés kiszabásának a lehetőségével. A büntetendő cselekmények között megtalálható a bejelentési, illetve adatszolgáltatási kötelezettség megszegése, szándékosan valótlan hír közzététele és ezzel kár okozása, vagy a helyreigazítási joggal való károkozó visszaélés. A vétségeken túlmenően számos kihágási tényállás is megfogalmazásra került 600 koronáig terjedő pénzbüntetés terhe mellett (24–31. §§).

A sajtójogi felelősségről szóló harmadik fejezet egy fokozatos felelősségi rendszert állított fel. A sajtó útján elkövetett büntett, vétség, kihágás cselekményéért a felelősség elsősorban a szerzőt

terheli, ám a szerzővel megegyező a felelőssége a sajtótermék tartalma megrendelőjének, illetve az alkotásra rábíró személynek. (Nem mentesülnek a felelősség alól e személyek, ha más jelöltek meg szerzőként vagy a szerzőséget más átvállalta. [33. §]. Ha a szerző nem vonható felelősségre vagy maga a kiadó a megrendelő, mögöttesen a kiadó felel (34. §). Időszaki lapok esetében azonban a felelős szerkesztőé elsősorban a mögöttes felelősség, utána viszont a kiadóé (35. §). A nyomda tulajdonosa a felelős, ha az előbb említett személyek nincsenek feltüntetve a sajtóterméken (36. §). A szerző beleegyezése nélküli közzététel esetén a felelősség a közlőt, átvétel esetében az átvevőt terheli azzal, hogy „az időszaki lapok részére készülő hírlaptudósító újságoktól átvett közleményért“ ezen hírlaptudósító újságoké – a fentiekben írt sorrendben – a felelősség (37. §).

A vagyoni kártérítésen felül a sértett méltányos összegű nem vagyoni kártérítést is igényelhet (akkor is, ha a közleménnyel nem valósult meg bűncselekmény), melynek mértékét a bíróság mérlegeléssel állapít meg (39. §). A pénzbüntetés, büntügyi költség, kártérítés megfizetéséért az „elkövető“ tartozik felelősséggel, de ezt a célt szolgálja a már említett lapbiztosíték is; behajthatatlanság esetén a kiadóra, illetve a nyomdatulajdonosra száll a felelősség, a pénzbüntetés behajthatatlansága esetén azt szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Végezetül kiveszi a felelősségi körből a törvény a hivatalos szervek nyilvános iratai és nyilvános tárgyalásai pontos közlésének esetét, ekkor sem büntető eljárásnak, sem kártérítési igénynek nem lehet helye (40–44. §§).

A sajtóeljárásról szóló negyedik fejezet a büntető eljárási törvényektől való eltérő szabályokat állapít meg a sajtó útján elkövetett bűncselekmények vonatkozásában. Meghatározásra kerülnek a bírósági illetékességi szabályok sajtó útján elkövetett rágalmozás, becsületsértés és közszemérem elleni vétségek esetére (46–47. §§). Az eljárás megindítása időszaki lapok esetében hat hónap alatt, egyéb esetekben két év alatt évül el. Előzetes letartóztatásnak is helye lehet szökés, elrejtőzés, bizonyítékok eltüntetése, tanú vagy más személy befolyásolásának gyanúja, tárgyaláson való meg nem jelenés esetén, valamint külföldiekkel szemben. Az eljárást pedig soron kívül kell lefolytatni (48–56. §§).

Az ötödik fejezet az időszaki lap kiadója és szerkesztőségének tagjai közötti jogviszonyt szabályozza, amely eddig az ipartörvény hatálya alá esett. Az új szabályozás az újságírói hivatást az értelmiségi foglalkozások rangjára emelte.

Az állandó fizetéssel alkalmazott szerkesztőségi tag szolgálati jogviszonyát csak a törvényben meghatározott idejű felmondással lehet megszüntetni. A minimális felmondási idő felelős szerkesztő esetén egy év, segédszerkesztő, fontosabb munkakörű vagy öt évnél hosszabb ideje alkalmazott személyek esetén hat hónap, egyébként pedig három hónap. Meghatározásra kerültek mind az alkalmazottak, mind a kiadó oldaláról történő azonnali felmondás feltételei is (57–60. §§).

Az 1915. évi V. törvénycikk a lapbiztosíték letételére meghatározott egyéves határidőt három évre emelte, az 1918. évi V. törvénycikk pedig azt további két évvel meghosszabbította.

ELSŐ FEJEZET

Bevezető rendelkezések

1. § Sajtó útján mindenki szabadon közzölheti és terjesztheti gondolatait.

2. § Sajtótermék valamely iratnak, ábrázolatnak vagy zeneműnek műszaki vagy vegyi úton előállított többszörösítése.

A sajtótermékekre megállapított jogszabályokat megfelelően alkalmazni kell a gondolatnak fonográf vagy más készülék útján többszörösített kifejezésére.

3. § Időszaki lap az egy hónapot meg nem haladó időközökben megjelenő minden hírlap vagy folyóirat.

Az időszaki laptól elkülönítve is megszerezhető melléklet csak akkor időszaki lap, ha önmagában is az időszaki lap fogalma alá esik.

4. § E törvény rendelkezései nem terjednek ki az országgyűlés és bizottságai, úgyszintén a hatóságok által közrebocsátott sajtótermékeknek azokra a részeire, amelyek csak hivatalos közléseket tartalmaznak.

MÁSODIK FEJEZET

Sajtórendészet

1. A sajtótermékek előállításáról

5. § Az ország területén előállított minden sajtóterméken a nyomtatás vagy más többszörösítés helyét és a nyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának, úgyszintén a sajtótermék kiadójának nevét, időszaki lapokon pedig még a felelős szerkesztő nevét is ki kell tenni.

E rendelkezés nem terjed ki:

1. a társadalmi és az üzleti élet céljait szolgáló egyszerű jelentésekre, értesítésekre, például névjegyekre, űrlapokra, címlapokra, minta- és árjegyzékekre, ha kizárólag a jelzett célnak megfelelő közléseket tartalmaznak;

2. választásnál használt sajtótermékekre, ha tartalmuk csupán a választáshoz szükséges adatokra szorítkozik.

6. § Minden nyomda- vagy nyomdavidálgatás tulajdonosa köteles a törvényhatóság első tisztviselőjénél vállalatát bejelenteni s a kereskedelmi törvény értelmében esetleg vezetendő könyveken kívül bekötött, laponként folyószámmal ellátott, átfűzött és a nyomda- vagy nyomdavidálgatás helye szerint illetékes kir. törvényszéknek, Budapesten a budapesti kir. törvényszéknek elnöke által hitelesített könyvet vezetni, amelybe az 5. § második bekezdésében felsoroltak kivételével minden sajtótermék kiadójának nevét, a sajtótermék címét, alakját, az ívek, úgyszintén a kiadott példányok számát elszállítás előtt vagy az elszállítással egyidőben be kell jegyezni.

7. § Minden sajtóterméket, az 5. § második bekezdésében felsoroltak kivételével, a nyomda- vagy a nyomdavidálgatás tulajdonosa köteles egy példányban a nyomda vagy a nyomda helye szerint illetékes kir. ügyészségnek a terjesztés megkezdésével egyidejűleg megküldeni. A központi statisztikai hivatal, továbbá a Magyar Nemzeti Múzeumot és a Magyar Tudományos Akadémiát illető köteles példányokra az 1897: XXXV. tc. 4., 13. és 16. §-ai, valamint az 1897: XLI. tc. irányadók.

A kir. ügyészség vezetője a hozzá beküldött sajtótermékeket az 1897: XLI. tc. 15. §-a értelmében az ott említett könyvtárnak szolgáltatja ki.

2. A sajtótermékek terjesztéséről

8. § Terjesztés e törvény értelmében az árusítás, az ingyenes szétosztás, a közszemlére kitétel, a nyilvános helyen való elhelyezés, úgyszintén a szétküldés.

9. § Sajtóterméket a törvény korlátai közt mindenki szabadon terjeszthet.

A m. kir. posta és postai szállítást teljesítő minden közforgalmú közlekedési vállalat oly sajtóterméket, amelynek terjesztése a 10. § szerint eltiltva nincs, azonos díjakért szállítani köteles.

10. § Büntető ítélettel sújtott, bírói határozattal lefoglalt, valamint oly sajtóterméket, amelyen a nyomtatás vagy más többszörösítés helye és a nyomda vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának neve feltüntetve nincs, terjeszteni nem szabad.

Időszaki lapokkal szemben ez a tilalom csak arra a számra terjed ki, amely az első bekezdés alá esik.

A magyar szent korona országainak területén kívül kiadott vagy nyomtatott vagy ezen a területen kívül egyébként többszörösített sajtótermékek terjesztését a minisztérium közérdekből eltilthatja.

11. § A sajtótermékek utcai terjesztéséhez a kiadónak hatósági engedélyére van szüksége.

A magyar szent korona országainak területén kiadott sajtótermékek tekintetében az engedélyt egy-egy törvényhatóság területére a törvényhatóság első tisztviselője, több törvényhatóság, vagy az ország egész területére a belügyminiszter adja meg.

A magyar szent korona országainak területén kívül kiadott sajtótermékek utcai terjesztését a belügyminiszter engedélyezi.

Olyan sajtótermék utcai terjesztését, amely a közrendet vagy a közérkölciséget sérti vagy veszélyezteti, különösen amely valamely nemzetiség, osztály vagy hitfelekezet ellen gyűlölet ébresztésére alkalmas vagy a családi élet belső ügyeit tárgyalja anélkül, hogy ezt közérdek kívánná, engedélyezni nem szabad.

A belügyminiszter az előbbi bekezdésben felsorolt valamely okból egyes sajtótermékek utcai terjesztését megtilthatja. A tilalommal az utcai terjesztésre esetleg már megadott minden engedély hatályát veszti s a tilalom hatályának tartama alatt az illető sajtótermék utcai terjesztése nem engedélyezhető.

Az a hatóság, amely az engedélyt megadta, a negyedik bekezdés korlátai közt az engedélyt a joghatósága alá eső egész területre vagy annak egy részére visszavonhatja.

Az 5. § második bekezdésének 1. és 2. pontja alá eső sajtótermékek utcai terjesztéséhez engedély nem szükséges.

12. § Időszaki lapoknak utcai terjesztésre szánt egyes számait a kiadó a terjesztés megkezdésével egy időben az időszaki lap kiadásának helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselőjénél és ha az időszaki lap nem a törvényhatóság székhelyén jelenik meg, a kiadás helye szerint illetékes helyi hatóságnál bemutatni köteles.

Az ország területén kívül kiadott időszaki lap utcai terjesztésre szánt egyes számait annak a törvényhatóságnak első tisztviselőjénél vagy annál a helyi hatóságnál kell bemutatni, amelynek területén az időszaki lapot terjesztik.

Ha az időszaki lap valamelyik száma a 11. § negyedik bekezdésébe ütközik, az engedély megadására jogosult hatóság a lap e számának utcai terjesztését a joghatósága alá eső egész területre vagy annak egy részére megtiltja.

13. § Sajtótermékek utcai terjesztésével csak azok foglalkozhatnak, akik az illetékes rendőrhatságtól erre igazolványt kaptak.

Az igazolvány rendszerint csak attól tagadható meg vagy vonható el, aki életének tizennyolczadik évét még be nem töltötte, vagy ragályos vagy undort keltő betegségben szenved, vagy pedig az élet, a testi épség, a szemérem vagy a vagyon ellen irányuló büntett vagy vétség miatt három hónapi vagy ennél hosszabb ideig tartó szabadságvesztésbüntetésre volt elítélve és a büntetésének kiállása óta három év még nem telt el. Közérdekből azonban a rendőrhatság attól is megtagadhatja vagy elvonhatja az igazolványt, aki egy éven belül a közrendet sértő más vétség vagy kihágás miatt ismételtén meg volt büntetve. Az igazolvány kiállításánál a rendőrhatság előnyben részesítheti azokat, akik nehezebb testi munkára nem képesek.

Az 5. § második bekezdésének 1. és 2. pontja alá eső sajtótermékek utcai terjesztéséhez igazolvány nem szükséges.

14. § A sajtótermékek utcai terjesztésére vonatkozó egyéb szabályokat a belügyminiszter rendelettel állapítja meg.

A sajtótermékek házaló terjesztésére a házaló kereskedés általános törvényhozási szabályozásáig az utcai terjesztésre vonatkozó jogszabályok irányadók.

A sajtótermék kézbesítése a megrendelők lakásán (irodájában, üzlethelyiségében) sem utcai, sem házaló terjesztésnek nem tekinthető.

15. § Olyan falragaszt, amelynek terjesztése a 10. § szerint tilos, vagy amelynek utcai terjesztése a 11. § negyedik bekezdése szerint nem engedélyezhető, kifüggeszteni nem szabad.

A hatóság kifejezett rendelkezése nélkül tilos a falragaszt kifüggeszteni ott, ahol a tulajdonos a kifüggesztés ellen tiltakozott.

A falragaszok egyébként a fennálló jogszabályok korlátai közt bárhol szabadon kifüggeszthetők.

3. Az időszaki lapokról

16. § Időszaki lapot mindenki szabadon alapíthat. Az alapításhoz engedély nem szükséges.

Az időszaki lap megindítása előtt tizenöt nappal a kiadó köteles a lap kiadásának helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselőjénél írásban bejelenteni:

1. saját nevét és lakását;
2. a felelős szerkesztő nevét és lakását;
3. a nyomda- vagy más többszörösítő vállalatot, amelyben a lapot készítik;
4. a lap címét, alakját, megjelenésének helyét és ha előre meg vannak határozva, a megjelenés időszakai is;
5. a lap (politikai, társadalmi, tudományos, stb.) jellegét;
6. azt a helyet, ahonnét a terjesztés megindul.

A szerkesztő és a kiadó állampolgárságát és nagykorúságát (17. §), továbbá politikai tartalmú lap alapítása esetében a lapbiztosíték (18. §) lefizetését igazoló okiratokat a bejelentéshez csatolni kell.

Ha a lap különböző részei más-más helyen készülnek, minden egyes nyomda- vagy más többszörösítő vállalatot be kell jelenteni.

A felsorolt körülményekben beálló változásokat a kiadónak két nap alatt a törvényhatóság első tisztviselőjénél be kell jelentenie.

17. § Időszaki lap kiadója, vagy ha a lapot jogi személy vagy társaság adja ki, az ügyvitelre jogosított egyén, aki a kiadásért személyesen felelős, csak nagykorú magyar állampolgár lehet, aki állandóan az ország területén lakik s büntett miatt öt éven belül, aljas okból elkövetett vétség miatt pedig három éven belül büntetve nem volt, csőd vagy gondnokság alatt nem áll, szabadságvesztésbüntetést nem tölt és a politikai jogok gyakorlásától felfüggesztve nincs.

Időszaki lap felelős szerkesztője csak az lehet, aki az előbbi bekezdésben felsorolt kellékeknek megfelel és ezenfelül előzetes letartóztatásban vagy vizsgálati fogságban vagy feltételes szabadságra bocsátva nincs.

A kiadói és szerkesztői minőség igazolására szükséges bizonylatokat a hatóságok késedelem nélkül kötelesek kiállítani.

18. § Politikai tartalmú időszaki lap kiadásánál a kiadó köteles a legközelebb eső m. kir. állampénztárnál vagy kir. adóhivatalnál készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban biztosítékot letenni.

A biztosíték összege, ha a lap hetenként legalább ötször jelenik meg, Budapesten ötvenezer, vidéken húszezer korona, más esetekben Budapesten húszezer, vidéken tízezer korona. A székesfővárosi m. kir. államrendőrségnek Budapesten kívül eső működési területén ugyanaz a jogszabály érvényes, mint amelyet e bekezdés Budapest területére megállapít.

A nyomati úton vagy más módon, főképen az időszaki lapok részére készülő hírlaptudósítóújság biztosítékának összege ötezer korona.

A készpénzben letett biztosíték után az államkincstár a letevőnek a törvényes kamatlábnak megfelelő kamatot fizet.

A biztosíték a lapban megjelenő közlemények miatt esetleg megállapítandó pénzbüntetés, bűnügyi költség és kártérítés fedezésére szolgál.

Ha a biztosítékokból e célra valamely összeget elvontak vagy ha a biztosíték más okból csökkent, a lap a hiány bekövetkezésétől számított tizenöt nap elteltével politikai tartalommal csak úgy jelenhetik meg, ha a kiadó a biztosítékot teljes összegére kiegészítette. Ugyanez a szabály irányadó akkor is, ha az arra jogosult a biztosítékot felmondotta.

A biztosítékra vonatkozó részletes szabályokat a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértve rendelettel szabályozza.

19. § A törvényhatóság első tisztviselője az időszaki lap alapítására vonatkozó bejelentést, valamint a bejelentett körülményekben beállott változások bejelentését (16. §) megvizsgálja és azt, ha a törvényszerűnek találja, tudomásul veszi, ellenkező esetben a bejelentést az ok megjelölésével elutasítja.

Ha a törvényhatóság első tisztviselője tizenöt nap alatt nem közli határozatát a kiadóval, úgy kell tekinteni, mintha a bejelentést tudomásul vette volna.

Egyébként a bejelentés tudomásul vétele előtt a lapot megindítani nem szabad.

A belügyminiszternek mint másodfokú hatóságnak elutasító határozata ellen a kiadó a közigazgatási bírósághoz panasszal fordulhat.

A törvényhatóság első tisztviselője a bejelentésekről nyilvános jegyzéket vezet.

Az eljárást és a kezelés módját a belügyminiszter rendelettel szabályozza.

4. A helyreigazítási jogról

20. § A hatóság, amelyről vagy az, akiről valamely időszaki lap nyíltan vagy burkoltan valótlan tényeket közölt vagy való tényeket hamis színben tüntetett fel, követelheti az időszaki lapban megjelent közleményre vonatkozó helyreigazító nyilatkozatának közlését.

A szerkesztő a lapnak a nyilatkozat kézhez vétele után legközelebb vagy közvetlenül ez után megjelenő számában, ugyanazon a helyen, ahol a közlemény megjelent, és ugyanazzal a nyomással, mint amilyen annak nyomása volt, a nyilatkozatot díjfizetés nélkül változatlanul közölni köteles, ha:

1. a közlemény megjelentésétől számított egy hónap még nem telt el;
2. a helyreigazító nyilatkozat az időszaki lap nyelvén vagy az állam nyelvén van megírva;
3. a helyreigazító nyilatkozat csak ténybeli kijelentéseket vagy tényállításokra vonatkozó egyszerű czáfolatot tartalmaz;
4. a helyreigazítás valótlanúsága nyomban kétségbevonhatatlanul nem bizonyítható.

A szerkesztő nem köteles a helyreigazító nyilatkozatot közölni, ha terjedelme a helyreigazított közlemény terjedelmét meghaladja, kivéve, ha a helyreigazításhoz szükséges tényállást csak hosszabb közleményben lehet előadni.

A helyreigazító nyilatkozathoz az időszaki lap ugyanazon számában megjegyzést fűzni nem szabad, de a szerkesztő röviden megemlítheti, hogy fenntartja vagy nem tartja fenn azt a közleményt, amelyre a helyreigazító nyilatkozat vonatkozik.

A helyreigazító nyilatkozat közzététele a sajtójogi felelősséget (harmadik fejezet) nem érinti.

Kiskorú helyett törvényes képviselője, férjes nő helyett férje, elmebetegség vagy elmeegyeség miatt gondnokság alatt álló helyett gondnoka, elhalt érdekében, úgyszintén távollét folytán vagy más alapos okból akadályozott egyén helyett hozzátartozója (1878: V. tc. 78. §-a) kívánhat helyreigazítást.

Ha a kiskorú egyén vagy a férjes nő a helyreigazítást önmaga kérte, a törvényes képviselő vagy a férj újabb helyreigazítást nem kívánhat.

21. § Ha a szerkesztő a helyreigazító nyilatkozat közzétételére vonatkozó köteletségének törvényszerűen eleget nem tesz, a nyilatkozó a szerkesztő ellen panaszával az időszaki lap kiadásának helye szerint illetékes kir. járásbírósághoz, Budapesten a kir. büntető járásbírósághoz fordulhat.

A kir. járásbíróság a panasz fölött legkésőbb harmadnapra tárgyalást tűz ki, és a tárgyalási határról a panaszost és a szerkesztőt értesíti.

A tárgyalás nem nyilvános; a fél vagy képviselője azonban jelen lehetnek és felszólalhatnak.
A tárgyalást elnapolni nem lehet.

Bizonyításfelvételnek csak a 20. § második bekezdésének 4. pontjára nézve van helye.

A panasz tárgyában a bíróság ítélettel határoz.

A járásbíróság ítélete ellen huszonnégy órán belül egyfokú fellebbezésnek van helye.

A fellebbezés fölött az illetékes kir. törvényszék tanácsülésben három napon belül határozni köteles.

22. § Ha a bíróság a panasznak helyt ad, a szerkesztőt a helyreigazító nyilatkozat közzétételére és az eset körülményeihez képest a felmerült költség viselésére is kötelezi.

Ha a bíróság a panaszt elutasítja, a felmerült költséget a panaszos viseli.

Ha a helyreigazító nyilatkozat, amelynek közzétételét a szerkesztő megtagadta, a 20. §-nak nem felelt meg, a helyreigazító fél azonban a bírói tárgyaláson az idézett §-nak megfelelő a nyilatkozatot mutat be, a bíróság a szerkesztőt az utóbbinak közzétételére kötelezi.

23. § A jogerős marasztaló bírói határozat alapján a nyilatkozatot a szerkesztő a lapnak a határozat kihirdetését vagy kézbesítését követő legközelebbi vagy közvetlen azután megjelenő számában közölni s a lapnak azt a számát, amelyben a nyilatkozat megjelent, a bíróságnak megküldeni köteles.

Ha a szerkesztő a helyreigazítási nyilatkozatnak a bírói határozattal kötelességévé tett törvényszerű közzétételét elmulasztja, a bíróság őt újból, annyiszor kötelezheti a közzétételre, amennyiszer azt szükségesnek látja; egyúttal elrendelheti, hogy a nyilatkozatot a mulasztó szerkesztő költségére ugyanazon a helyen vagy másutt megjelenő egy vagy több más időszaki lapban közzétegyék.

A közzététel költsége a kiadót terheli, ha a bírósági határozatot a kiadó utasítása folytán nem foganatosították.

5. Büntető rendelkezések

24. § Vétséget követ el:

1. az a nyomdai alkalmazott, aki a neki átadott közlemény vagy hirdetés kizsedését vagy az ezzel összefüggő egyéb teendőt másokkal való előzetes megbeszélés alapján megtagadja; úgyszintén az a nyomdai alkalmazott, aki mást ily közlemény vagy hirdetés kizsedésében vagy az ezzel összefüggő egyéb teendőben másokkal való előzetes megbeszélés alapján erőszakkal vagy fenyegetéssel meggátol vagy meggátolni törekszik;

2. az a nyomda- vagy nyomdavállalat-tulajdonos, aki vállalatát a 6. § értelmében be nem jelenti;

3. az, aki büntető ítélettel sújtott vagy előzetesen lefoglalt, vagy a nyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának nevével és a nyomtatás vagy más többszörösítés helyének megjelölésével el nem látott vagy a 10. § harmadik bekezdése szerint a terjesztésből kitiltott sajtótermékeket – e körülményt ismerve – bármily módon terjeszt;

4. az, aki időszaki lapot a 16. §-ban körülírt bejelentésnek tudomásulvétele előtt indít, vagy a kiadótól vagy a szerkesztőtől megkívánt személyes feltételek (17. §) megszűnése után a lapot a 16. §-ban körülírt bejelentés elmulasztásával vagy tudatosan a törvénynek megfelelő más kiadó közbenjötté vagy más szerkesztő alkalmazása nélkül adja ki;

5. az, aki felelős szerkesztőként olyan személyt jelöl meg, aki a szerkesztéssel tényleg nem foglalkozik;

6. az, aki fenyegető vagy tolazkodó magatartással a maga vagy más részére bárkitől pénzt vagy más előnyt kér vagy kieszközöl azért, hogy a sajtóban valamit elhallgat, helyreigazít, vagy az ellenértékkel arányban nem álló díjért egyébként valamit közzétesz;

7. az, aki szándékosan valótlan hírt tesz közzé és ezzel kárt okoz;

8. az, aki a helyreigazítási joggal visszaélve, helyreigazító nyilatkozat alakjában szándékosan valótlan hírt tesz közzé és ezzel kárt okoz;

9. az, aki akár kifejezetten, akár burkoltan:

a) a nemi életre vagy a nemi betegségek megelőzésére vagy gyógyítására vonatkozó szeméremértő vagy a közérkölcsiséget veszélyeztető hirdetést tesz közzé;

b) a gyermeknemzést meggátló vagy magzatelhajtó szereket hirdet vagy magzatelhajtásra szolgáló módot vagy alkalmast ajánl.

25. § A 24. §-ban meghatározott vétség büntetése:

1. tizenöt napig terjedhető fogház az 1. pont esetében;

2. egy hónapig terjedhető fogház- és száz koronától ezer koronáig terjedhető pénzbüntetés a 2., a 3., a 4. és az 5. pont esetében;

3. egy évig terjedhető fogház- és kétszáz koronától kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetés a 6., a 7., a 8. és a 9. pont esetében.

A 24. § 6. pontjában meghatározott cselekmény büntett és három évig terjedhető börtönnel és ezer koronától nyolcezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, ha a tettes amiatt öt éven belül már két ízben meg volt büntetve s a bíróság megállapítja, hogy a cselekményeket üzletszerűen követi el.

A 24. § 7. és 9. pontjában meghatározott vétség miatt az eljárás csak a sértett fél indítványára indítható meg.

26. § Kihágást követ el és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő a nyomda vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa, ha a nyomtatás vagy más többszörösítés helyét, a saját és a kiadó nevét, időszaki lapokon pedig még a felelős szerkesztő nevét is az 5. § értelmében a sajtótermékre ki nem teszi.

Ugyanilyen büntetés alá esik az a nyomda- vagy könyomdatulajdonos, aki a 6. §-nak megfelelően nem vezet átfűzött és az illetékes kir. törvényszék elnöke által lepecsételt könyvet.

27. § Kihágást követ el és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a nyomda- vagy könyomdatulajdonos, aki a köteles példányt az illetékes kir. ügyészségnek a 7. § értelmében be nem küldi.

A központi statisztikai hivatalt, valamint a Magyar Nemzeti Múzeumot és a Magyar Tudományos Akadémiát illető köteles példányok beszolgáltatásának elmulasztása az 1897: XXXV. tc. 4. §-ának utolsóelőtti bekezdése, valamint az 1897: XLI. tc. 12., 13. és 14. §-a alá esik.

28. § Kihágást követ el és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a kiadó:

1. aki bármely hatóság hivatalos közleményét vagy hirdetését a szokásos díjért nem közli;

2. aki az időszaki lapnál beállott változásokról a törvény értelmében kötelességévé tett bejelentéseket a megszabott időben meg nem teszi;

3. aki az időszaki lap biztosítékának vagy egy részének elvonása esetében a biztosíték kiegészítése előtt a lapot a 18. § ellenére adja ki.

Kihágást követ el és ugyanily büntetés alá esik, aki tiltott gyógyító vagy kuruzsló szereket hirdet.

29. § Kihágást követ el és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. aki rendőrhatalósági igazolvány nélkül az utcán vagy házalva sajtóterméket terjeszt;

2. aki az utcán vagy házalva oly sajtótermékeket terjeszt, amelyekről tudja, hogy utcai vagy házaló terjesztésük nincs megengedve;

3. aki valamely sajtóterméket utcai vagy házaló terjesztés végett a 11. §-ban meghatározott engedély nélkül vagy rendőrhatalósági igazolvánnyal el nem látott egyénnek ad át, úgyszintén az, aki a 12. §-ban megszabott bemutatást elmulasztja;

4. aki falragaszt a 15. § ellenére függeszt ki;

5. aki falragaszt megengedett kifüggesztését megakadályozza vagy jogosan kifüggesztett falragaszt jogtalanul letép;

6. aki nem engedélyezett sorsjegyeket hirdet.

30. § Kihágást követ el és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a szerkesztő:

1. aki a helyreigazító nyilatkozathoz a 20. § ellenére megjegyzést fűz;
2. aki a helyreigazító nyilatkozat közzétételét szándékosan elmulasztja, bár tudja, hogy a közzététel kötelezettségének törvényszerű feltételei fennforognak (20. §);
3. aki a helyreigazító nyilatkozatnak bírói határozattal kötelességévé tett törvényszerű közzétételét elmulasztja (21–23.);
4. aki a 43. § negyedik bekezdésében megszabott köteletségének eleget nem tesz vagy a 43. § utolsó bekezdésében említett rendelkezést megszegi.

A 3. és a 4. pont alapján a bünvádi eljárás csak a közzététel elmulasztásának napjától számított tizenöt napon belül a sértett részéről előterjesztett indítványra indítható meg s a büntetés mindaddig ismételhető, amíg a közzététel meg nem történik.

Ha a helyreigazító nyilatkozat közzététele a kiadó utasítása folytán maradt el, a kiadó büntetendő.

A 3. és a 4. pontba ütköző kihágás ügyében hozott büntető ítéletben a közlemény közzététele iránt újból intézkedni kell.

31. § Az eljárás a 24. §-ban meghatározott vétségek és a 25. § utolsó előtti bekezdésében meghatározott büntett miatt a kir. törvényszék, 26., 27., 28. és 30. §-ban meghatározott kihágások miatt a kir. járásbíróság, a 29. §-ban meghatározott kihágások miatt pedig a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntetőbíróság, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség működési területén az államrendőrség hatásköréhez tartozik.

HARMADIK FEJEZET

Sajtójogi felelősség

32. § Sajtó útján elkövetett büntett, vétség vagy kihágás az a bűncselekmény, amelynek tényálladékát a sajtótermék tartalma foglalja magában.

A sajtó útján elkövetett büntettek, vétségek és kihágások esetében az általános büntető törvények rendelkezéseit az alábbi §-okban meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A 24. § 8. pontjának esetében a jelen törvény 34–36. §-ai és 40. §-ának első és második bekezdése nem nyernek alkalmazást.

33. § A sajtó útján elkövetett büntett, vétség vagy kihágás miatt elsősorban a szerző felelős.

Szerzőként kell büntetni azt is, aki a sajtóterméket büntető törvénybe ütköző tartalommal megrendelte, úgyszintén azt, aki a sajtótermék büntető törvénybe ütköző tartalmának megírására vagy egyéb megalkotására a szerzőt reábirta. A szerkesztő, kiadó és a nyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa azonban ily esetben is csak a 34–36. §-ok értelmében felelős.

Azt, aki az előbbi két bekezdés valamelyik rendelkezése alá esik, nem mentesíti a sajtójogi felelősség alól az a körülmény, hogy szerzőül másvalakit jelöltek meg, vagy hogy a szerzőséget másvalaki vállalta el.

34. § A szerző felelőssége – amennyiben a 35. § másképen nem rendelkezik – a kiadóra hárul, ha a szerző sajtójogi felelősségre nem vonható vagy ha a sajtóterméket a büntető törvénybe ütköző tartalommal egyenesen a kiadó rendelte meg.

35. § Időszaki lapok közleményeiért, a hirdetési és nyílttéri közlemények kivételével, a felelős szerkesztőt terheli a sajtójogi felelősség, ha a szerző sajtójogi felelősségre nem vonható vagy ha a közlemény büntető törvénybe ütköző tartalmának megírására a szerzőt egyenesen a felelős szerkesztő utasította.

Az időszaki lap szerkesztőjének felelőssége a kiadóra hárul, ha a szerkesztő sajtójogi felelősségre nem vonható, vagy ha a közleményt egyenesen a kiadó utasítására tették közzé.

Időszaki lapok nyílttéri közleményeiért és hirdetéseiért a 34. § értelmében a kiadó felelős.

36. § Ha a sajtóterméken a 33–35. §-okban megjelölt valamely felelős személy feltüntetve nincs s ha ennek folytán sajtójogi felelősségre más nem vonható, a nyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa felelős.

37. § Ha a közleményt sajtó útján a szerző beleegyezése nélkül tették közzé, szerzőnek a közlőt kell tekinteni. Ily esetben a szerző nem büntethető.

Sajtóközlemény átvétele esetében szerzőnek az átvevőt kell tekinteni.

A nyomati úton vagy más módon főképen az időszaki lapok részére készülő hírlaptudósító újságoktól átvett közleményért azonban a szerzői fokozaton a sajtójogi felelősség nem az átvevő időszaki lapoknak, hanem a hírlaptudósító újságnak személyzetét terheli a 33–36. §-okban az időszaki lapokra megállapított szabályok szerint.

38. § Aki büntető ítélettel sújtott sajtótermékek újból közzétesz, a sajtótermékben foglalt büntetetre, vétségre vagy kihágásra a törvényben megállapított büntetés alá esik.

39. § A sértett a sajtóbeli közleménnyel okozott vagyoni kárának megtérítésén felül nem vagyoni kárért is megfelelő pénzbeli elégtételt követelhet, amennyiben az – tekintettel az eset körülményeire – a méltányosságnak megfelel.

A nem vagyoni kárért járó elégtétel összegét a bíróság az összes körülményeket, különösen az érdekelt felek vagyoni viszonyainak is figyelembevételével belátása szerint állapítja meg.

A kártérítési követelés a sértettet akkor is megilleti, ha a sajtóbeli közlemény nem állapít meg bűncselekményt. Ebben az esetben a kártérítési igényt csak polgári úton lehet érvényesíteni.

40. § Az ítéletben megállapított pénzbüntetésért, bűnügyi költségért és kártérítésért (39. §) elsősorban az elítélt vagy elmarasztalt személy, ha pedig a közlemény oly időszaki lapban jelent meg, amelynek biztosítéka van, a biztosítékul letett összeg erejéig elsősorban a kiadó felelős.

Amennyiben a pénzbüntetést, a bűnügyi költséget vagy a kártérítést az előbbi bekezdésben tett megkülönböztetés szerint az elítélt vagy elmarasztalt személytől behajtani nem lehet, vagy azokat a biztosíték nem fedezi, a megállapított összeget a kiadótól és amennyiben ez sem lehetséges, a nyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosától kell behajtani.

A kárért való felelősségből származó követelések mind a 39. §, mind a jelen § esetében három év alatt évülnek el, annak az évnek a végétől kezdve, amelyben a sajtóbeli közlemény megjelent.

41. § Amennyiben a pénzbüntetést egészben vagy részben behajtani egyáltalában nem lehet, annyiban azt az elítélt személy ellen szabadságvesztésbüntetésre kell átváltoztatni.

Az ilyen szabadságvesztésbüntetés időtartamát az 1878: V. és az 1879:XL. tc. szabályai szerint már az ítéletben kell megállapítani.

42. § Ha a kiadó vagy a nyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa jogi személy vagy társaság, a megállapított pénzbüntetésért, bűnügyi költségért és kártérítési összegért a 39. és 40. § értelmében a vagyoni felelősség a jogi személyt vagy társaságot terheli.

43. § Az 1878: V. t.-cz. 277. §-ának rendelkezéseit a sajtó útján elkövetett rágalmozás és becsületsértés esetében a következő módosításokkal kell alkalmazni:

Ha a rágalmozást vagy becsületsértést sajtó útján, de nem időszaki lapban követték el, úgy a sértett félnek a tárgyalás alatt kifejezett kívánatára a bíróság elrendeli, hogy az elítélt az ítéletet indokaival együtt a bíróság által meghatározott valamely belföldi lapban közzététtesse.

Ha ezt a kötelezettséget az elítélt harmincz nap alatt nem teljesíti, a sértettnek jogában áll, hogy további harmincz napon belül az ítéletet a bíróság által meghatározott lapban saját költségén tétesse közzé. Ebben az esetben az eljáró bíróság a pénzbüntetésért felelős személyeket a költségek megtérítésében végzéssel marasztalja.

Ha a rágalmozást vagy becsületsértést időszaki lapban követték el, a sértett félnek a tárgyalás alatt kifejezett kívánatára a bíróság elrendeli, hogy az ítéletet indokaival együtt annak az időszaki lapnak szerkesztője, amelyben a sértő közlemény megjelent, ugyanebben a lapban a jogerős ítélet kézbesítése után megjelenő legközelebbi vagy azt közvetlenül követő számnak

elején rendes nyomással, minden lappéldányon tegye közzé. E célból az ítéletet a bíróság a lap szerkesztőjével közli.

Ha a szerkesztő az előbbi bekezdésben megszabott törvényes kötelességének eleget nem tesz, a helyreigazítási kötelesség megszegésére vonatkozó 23. §-t kell megfelelően alkalmazni.

Ha az időszaki lap, melyben a rágalmozó vagy becsületsértő közlemény megjelent, megszűnt, mielőtt a szerkesztő az ítélet közzététele tekintetében törvényes kötelezettségének eleget tett volna, a bíróság akár a büntető ítéletben, akár később a jelen § második és harmadik bekezdése értelmében intézkedik.

Akár időszaki lapban, akár más sajtótermékben követték el a rágalmozást vagy becsületsértést, a bíróság ítéletében elrendelheti, hogy a rágalmozó vagy becsületsértő kitételeknek az ítéletben foglalt idézeteit a közzétételnél ki kell hagyni.

44. § Az olyan közlemény tartalma miatt, amely az országgyűlés vagy bizottságai, a hatóságok, vagy más, a törvény által alkotott testületek nyilvános iratait vagy azok nyilvános tárgyalásait hív szellemben és igazán közeli, sem bűnvádi eljárásnak, sem kártérítési igénynek nincs helye.

NEGYEDIK FEJEZET

Sajtóeljárás

45. § A bűnvádi eljárást szabályozó törvényeknek rendelkezéseit a sajtó útján elkövetett bűntettek, vétségek és törvényben meghatározott ily kihágások miatt indított eljárásban az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni.

46. § Sajtó útján elkövetett rágalmozás és becsületsértés esetében, ha az eljárásra az 1897: XXXIV. tc. 16. §-ának második bekezdése szerint esküdtbíróság van hivatva, az idézett törvénycikk 15. §-ának utolsó bekezdésében a kir. ítélőtábla székhelyén működő esküdtbíróság illetékességének kizárólagosságáról foglalt rendelkezés nem nyer alkalmazást, hanem ilyen esetben az az esküdtbíróság jár el, amely az 1896: XXXIII. tc. (Bp.) 562. és 563. §-a szerint illetékes.

Az illetékes esküdtbíróság mellett működő vádtanács azonban a kir. ügyészség indítványára az ily ügyet közérdekből a kir. ítélőtábla székhelyén működő esküdtbírósághoz teheti át.

E tárgyban csupán az áttételt elrendelő végzés ellen van helye felfolyamodásnak.

A kir. ítélőtábla székhelyén működő esküdtbíróság a hozzá így áttett ügyet illetékesség okából a kir. ítélőtábla kerületében levő más esküdtbírósághoz nem teheti át.

47. § A sajtó útján a közszemérem ellen elkövetett és az 1878: V. tc. 248. §-a szerint büntetendő vétség a kir. törvényszék hatásköréhez tartozik.

48. § Az eljárás megindítása elévül időszaki lapban elkövetett bűntett, vétség vagy bármily sajtótermékben elkövetett kihágás miatt a terjesztés megkezdésétől számított hat hónap alatt, nem időszaki lapban sajtó útján elkövetett bűntett vagy vétség miatt pedig a terjesztés megkezdésétől számított két év alatt.

Ez a rendelkezés az 1878: V. tc. 112. §-ában és az 1879: XL. tc. 12. §-ában a magánindítvány előterjesztésének határidejére nézve foglalt rendelkezések hatályát nem érinti.

Ha a felelősségre vonható személyek bármelyike ellen az első bekezdésben megszabott idő alatt eljárást tesznek folyamatba, azt bármely más felelős személy ellenében ezen idő elteltével is az elévülési határidőn belül folytatni lehet.

49. § Az előzetes lefoglalásra a Bp. 567. és 568. §-ai az alábbi változtatással továbbra is érvényben maradnak.

Az előzetes lefoglalást, ha lehetséges, a sajtóterméknek a bűncselekményt tartalmazó részére kell korlátozni.

A lefoglalás elrendeléséről a vád képviselőin kívül haladéktalanul értesíteni kell a kiadót s a nyomdának vagy más többszörösítő vállalatnak tulajdonosát, ha a magyar szent korona országainak területén laknak, továbbá amennyiben ismeretes, a szerzőt, időszakos lapoknál ezenfelül a szerkesztőt.

Felfolyamodás esetében az iratokat huszonnégy órán belül a vádtanács elé kell terjeszteni, amely újabb huszonnégy óra alatt a felfolyamodást nem nyilvános ülésben elintézni köteles. Ezen az ülésen a kir. ügyész, úgyszintén a harmadik bekezdésben említett személyek és képviselőik felszólalhatnak.

Ha a vádtanács az előzetes lefoglalást megszüntette, úgyszintén ha a lefoglalás a Bp. 568. §-a szerint hatályát veszítette, az időszakos lap kiadója a lefoglalás következtében szenvedett kimutatható tényleges kárának megtérítését igényelheti. Ebben az esetben a Bp. 579–582. és 584–588. §-ait megfelelően alkalmazni kell.

50. § A sajtó útján elkövetett vétségek miatt előzetes letartóztatás vagy vizsgálati fogság csak külföldiek ellen, valamint tekintet nélkül az állampolgárságra akkor rendelhető el, ha a Bp. 141. §-ának 2. vagy 3. pontját kell alkalmazni, vagy ha a vádlott a főtárgyaláson bírói idézés dacára elfogadható ok nélkül nem jelent meg.

51. § Sajtó-ügyekben az eljárást soron kívül kell folytatni.

A Bp. 103. §-ában felsorolt esetekben a főtárgyalást vizsgálatnak kell megelőznie; más esetekben a vizsgálat nem kötelező. A Bp. 565. §-ának 1. bekezdése hatályát veszti.

52. § A Bp. 254., 256. és 268. §-ait a sajtó útján elkövetett bűncselekmények esetében is alkalmazni kell; még pedig akkor is, ha a vádat magánvádló képviseli. A Bp. 276–278. §-ait e rendelkezés nem érinti. A Bp. 571. §-a hatályát veszti.

53. § Ha valamelyik fél a valódiság bizonyítását kívánja, ez iránt az előterjesztést legkésőbb a vádirat közlésétől számított nyolc nap alatt köteles megtenni. A valódiság bizonyítása iránt később előterjesztett indítványt a bíróság figyelembe nem veheti.

Ugyanez alatt a határidő alatt köteles a fél bizonyítékait előterjeszteni.

Az ellenbizonyítékok előterjesztésére a bíróság nyolc napi határidőt szab.

Az állítás vagy kifejezés valódiságának bizonyítására vonatkozólag az 1878: V. t.-cz. 264. §-ának 3. pontjában foglalt tilalom nem terjed ki arra az esetre, ha az állított tényre nézve a közigazgatási hatóság fegyelmi eljárásban hozott felmentő ítéletet vagy megszüntető határozatot.

54. § A vád alá helyező végzésben a vádtanács, ha pedig ily végzést nem hoztak, az idézésben az esküdtbírói vagy a törvényszéki főtárgyalás elnöke megnevezi az összes tanukat és szakértőket, akik a főtárgyalásra megidézendők.

A vádtanács végzésében vagy a főtárgyalásra kibocsátott idézésben meg nem jelölt bizonyítékokon kívül más bizonyítékok beszerzését, különösen tanuk kihallgatását a felek az 53. §-ban meghatározott idő elteltével és különösen a főtárgyaláson csak akkor kérhetik, ha e miatt a főtárgyalást elnapolni nem kell vagy ha azt az eljárás előző szakában eredménytelenül kérték vagy végül ha igazolják, hogy a kérdéses bizonyítékokat előtt nem ismerhették.

55. § A főtárgyalás határnapjáról értesíteni kell mindazokat, akikre a büntető ítélet e törvény rendelkezései szerint valamely kötelezettséget állapíthat meg (40. §).

Az így értesített érdekeltek a főtárgyaláson személyesen vagy képviselőik útján megjelenhetnek s ott érdekeik védelmére felszólalhatnak.

56. § Az e törvény harmadik és negyedik fejezetében foglalt alaki és anyagi jogszabályok megsértése semmisségi ok.

Az 55. § értelmében érdekeltek azon jogszabályok szerint élhetnek perorvoslással, amelyek a vádlottak perorvoslati jogát szabályozzák.

ÖTÖDIK FEJEZET

Rendelkezők az időszaki lap kiadója és szerkesztőségének tagjai közt fennálló jogviszonyról

57. § Az időszaki lap kiadója és szerkesztőségének állandó fizetéssel alkalmazott tagja közt a szolgálati viszonyt csak felmondás útján lehet felbontani.

A felmondás ideje, ha a felek előzetesen szerződéssel hosszabb határidőt nem állapítottak meg, a felelős szerkesztőre egy év, a segédszerkesztőre és a fontosabb munkakörrel bíró munkatársakra, úgyszintén a lapnál öt évnél hosszabb idő óta alkalmazott bármely belső munkatársra hat hónap, egyébként három hónap.

Hatálytalan az olyan megállapodás, amely a felmondást a szerkesztőség tagjára hosszabb időhöz vagy terheesebb feltételekhez köti, mint a kiadóra. Ebben az esetben a szerkesztőség tagjára is az a megállapodás irányadó, amely a szerződés szerint a kiadóra vonatkozik.

58. § A szerkesztőség tagja – tekintet nélkül a felmondásnak szerződéssel megállapított feltételeire – a szolgálati viszonyt rögtön beálló hatállyal felmondhatja:

1. ha a kiadó szerződéses kötelezettségét nem teljesíti;
2. ha a kiadó ellene becsületsértést vagy személye ellen irányuló más vétséget vagy büntetést követ el;
3. ha a kiadó oly közlemény megírását követeli tőle, amelynek tartalma bűncselekmény, vagy amelynek iránya a felek közt fennálló szerződéssel ellenkezik;
4. ha a kiadó e törvény 17. §-a értelmében kiadói jogát elveszti.

Ezekben az esetekben a szerkesztőség tagját a szerződéssel kikötött munkadíj az egész felmondási időre megilleti, hacsak a kiadó nem igazolja, hogy a kár ennél kevesebb.

59. § A kiadó – tekintet nélkül a felmondásnak szerződéssel megállapított feltételeire – rögtön beálló hatállyal felmondhat a szerkesztőség tagjának:

1. ha a szerkesztőség tagja szerződéses kötelezettségét nem teljesíti;
2. ha a szerkesztőség tagja ellen becsületsértést vagy személye ellen irányuló más vétséget vagy büntetést követ el;
3. ha az, mint felelős szerkesztő e törvény 17. §-a értelmében szerkesztői jogát elveszti.

A szerkesztőség tagja nem esik az 1. pont alá, ha valamely közlemény megírását azért tagadja meg, mert az időszaki lap olyan politikai irányt kezd támogatni, amelynek szolgálatára magát sem a szerződés megkötése alkalmával, sem később nem kötelezte.

Az 1–3. pontok esetében a szerződéssel kikötött munkadíjra nézve a szerződésben foglalt megállapodás irányadó; ilyennek hiányában a szerkesztőség tagja csak a munkadíj aránylagos részét igényelheti, az egy hónapnál nem hosszabb időre felvett munkadíjat azonban visszafizetni nem köteles.

60. § Az időszaki lap kiadója és szerkesztőségének tagja közt fennálló szolgálati viszonyra egyebekben az általános magánjog szabályai irányadók.

HATODIK FEJEZET

Átmeneti és életbeléptető rendelkezések

61. § A 16–18. §-okban meghatározott kötelezettségeket a szerkesztők és a kiadók, a 24. és a 28. §-ban meghatározott büntetések terhével e törvény életbeléptétől számított egy éven belül kötelesek teljesíteni.

A 17. § szerint megkívánt személyi követelmények nem vonatkoznak azokra a kiadókra és szerkesztőkre, akik a jelen törvény hatályba lépte előtt érvényes jogszabályok alapján a törvény kihirdetésének idejében ilyen minőségben jogszerűen működtek, kivéve ha a kiadói vagy a

szerkesztői működésnek a 17. §-ban meghatározott valamely akadálya e törvény életbe lépte után következik be.

62. § A sajtójogi felelősségre megállapított szabályok, úgyszintén a többi e törvényben meghatározott büntető rendelkezések a törvény hatályba lépte előtt elkövetett cselekményekre csak akkor alkalmazandók, ha a cselekmény elkövetésekor fennállott jogszabályoknál enyhébbek.

A vagyoni jogi felelősségre (39. §) a cselekmény elkövetésekor fennállott, a kiadó és a szerkesztőségi tagok közt fennálló jogviszonyra (57–60. §-ok) pedig az újabb jogszabályok irányadók.

Az előbbi bekezdésben említett rendelkezéseken kívül eső, így különösen a perjogi rendelkezések, a törvény hatályba lépte előtt elkövetett cselekményekre is alkalmazandók.

Ha azonban a bünvádi eljárás e törvény hatályba lépte előtt már megindult és a vizsgálatot már befejezték, az ügyben az eddigi perjogi szabályok szerint kell eljárni.

63. § E törvény életbeléptének napjától kezdve hatályukat veszítik a törvényeknek, rendeleteknek, szabályrendeleteknek mindazok a rendelkezései, úgyszintén a szokásjognak mindazok a megállapításai, amelyek megegyeznek vagy ellenkeznek azokkal a jogszabályokkal, amelyeket a sajtójogra, különösen a sajtórendészetre, a sajtójogi felelősségre, a sajtóeljárásra, úgyszintén az időszakos lap kiadója és szerkesztőségének tagjai közt fennálló jogviszonyra vonatkozólag ez a törvény tartalmaz.

Az 1880: XXXVII. tc. 7. §-ának második bekezdésében és egyéb törvényekben idézett ama törvények helyett, amelyeket a jelen törvény hatályon kívül helyez, a jelen törvénynek a hatályon kívül helyezett törvények helyébe lépő rendelkezéseit kell érteni.

A bünvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló 1897: XXXIV. tc. 20. §-a és a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. tc. életbeléptetésére vonatkozó 1912: LIV. tc. 96. §-a, úgyszintén a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII. tc. 11. és 25. §-a érintetlenül marad.

A hatósági rendeletek és hirdetmények védelmére az 1879: XL. tc. 47. §-a, a jelen törvényben nem érintett hirdetményekre vonatkozólag pedig az idézett törvénycikk 48. §-a szintén hatályban marad.

64. § Ezt a törvényt az igazságügyminiszter, valamint a belügyminiszter, Fiume városára és kerületére pedig megfelelően a minisztérium hajtja végre.

**A m. kir. minisztérium 1914. évi 2.500. M. E. számú rendelete,
a sajtóról szóló 1914: XIV. törvénycikknek (St.)¹⁹ végrehajtása és egyes
kapcsolatos rendelkezések tárgyában.**

1914. március 30. napján kelt és 1914. április 12. napján lépett hatályba a Sajtótörvény végrehajtási rendelete.

Az I. rész a nyomdák alapítására és bejelentésére vonatkozó, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárást szabályozza. A II. rész a kötelespéldányokkal kapcsolatos eljárásrendet határozza meg. A III. rész a sajtótermékek terjesztésének általános szabályaival kapcsolatban állapít meg eljárási szabályokat, így például a szállítással kapcsolatban is. A IV. rész a házaló és utcai terjesztés vonatkozásában tartalmaz rendelkezéseket. Itt említésre érdemes, hogy az ilyen terjesztésű sajtótermékek első lapján az árat szembetűnő módon kell nyomtatásban megjeleníteni; a hírlapokat és folyóiratokat reggel 6 órától este 10 óráig, vasárnap délig, a külön kiadású lapokat éjjelig lehet árusítani; továbbá az árusítás módjára (például csak a cím és az ár közölhető) is tartalmaz előírásokat. A rendelet következő részei tartalmazzák a falragaszok kifüggesztésének (V.), az időszaki lapok bejelentésének (VI.), a politikai tartalmú időszaki lapok bejelentésének (VII.), a büntető rendelkezések (VIII.), a hatósági ügyek közzétételét korlátozó rendelkezések (IX.), a sajtóeljárási rendelkezések (X.) végrehajtási szabályait. A rendeletet a hatályukat veszítő, illetve hatályban maradó rendeleteket meghatározó (XI.) és az életbe léptető és Fiumére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazó (XII.) részek zárják.

A m. kir. minisztérium a sajtóról szóló 1914: XIV. t.-c. 14., 18., 19. és 64. §-ában, valamint az 1897: XXXIV. t.-c. 28., az 1897: XXXV. t.-c. 19., az 1897: XLI. t.-c. 15. és 18., az 1912: LIV. t.-c. 96. és 108., úgyszintén az 1913: VII. t.-c. 76. §-ában a m. kir. igazságügyi, belügyi, vallás- és közoktatásügyi, kereskedelemügyi és pénzügyi minisztereknek adott felhatalmazások alapján – a felhatalmazott miniszterek törvényes rendelkezési jogának érintetlenül hagyásával – a következőket rendeli:

I. A nyomda- és könyomdavállalatokról.

A St. 6. §-ához.

1. §.

Minthogy a nyomda- és könyomdavállalatokra nemcsak a St., hanem az ipartörvény (1884: XVII. t.-c.) rendelkezései is kötelezők: ennél fogva az, aki nyomdát vagy könyomdát akar felállítani, a törvényhatóság első tisztviselőjénél szükséges bejelentés előtt az ipartörvény 4. §-a értelmében az elsőfokú iparhatóságtól iparigazolványt köteles szerezni.

2. §.

A törvényhatóság első tisztviselője a hatósága területén létesülő új nyomda- és más többszörösítő vállalatokról s az ily vállalatoknál beálló változásokról késedelem nélkül értesítést küld a Magyar Nemzeti Múzeumnak, a m. kir. központi statisztikai hivatalnak s a nyomda- vagy könyomdavállalat helye szerint illetékes kir. ítélőtábla székhelyén működő királyi ügyészségnek.

¹⁹ E rendeletben St. megjelölés alatt a sajtóról szóló 1914: XIV. törvénycikket, R. megjelölés alatt pedig a jelen rendeletet kell érteni.

Ugyancsak a törvényhatóság első tisztviselője ellenőrizteti a St. 6. §-a szerint vezetendő könyv szabályszerű vitelét.

3. §.

A 2. §. szerint beküldött értesítések alapján a Magyar Nemzeti Múzeum és a m. kir. központi statisztikai hivatal az egész országra, a kir. ítélőtáblák székhelyén működő kir. ügyészség pedig a kir. ítélőtábla területére kiterjedő törzskönyvet (A. minta) vezet. E törzskönyvek segítségével kell nyilvántartani, hogy a sajtótermékekről szóló kimutatások (4. és 17. §-ok) az előírt időben beérkeztek-e.

A Magyar Nemzeti Múzeum a nyomda- és könyomдавállalatok jegyzékét évenként, a jegyzékben előállott változásokat pedig negyedévenként nyomtatásban közzéteszi.

II. A kötelespéldányokról.

A St. 7. §-ához.

1. A Magyar Nemzeti Múzeumot és a Magyar Tudományos Akadémiát illető példányokról.

4. §.

A Magyar Nemzeti Múzeumhoz az 1897: XLI. törvénycikk értelmében beszolgáltatandó sajtótermék kötelespéldányát a következő módon kell beküldeni:

1. a napi lapokat havonként összegyűjtve a következő hónap első két hete alatt, a B) alatt mellékelt kimutatás két példánya kapcsán;

2. minden más beszolgáltatandó sajtóterméket évnegyedenként összegyűjtve a forgalomba hozatalt követő évnegyed első két hete alatt, a C) alatt mellékelt kimutatás két példánya kapcsán.

A C) alatti kimutatásban a Magyar Nemzeti Múzeumot illető sajtótermékeket a következő fejezetek alatt kell csoportosítani: I. Időszaki folyóiratok és hírlapok (a napi lapok kivételével). II. Könyvek és füzetek. III. Zeneművek. IV. Önálló képes ábrázolások (metszetek, könyomatok, térképek, gépi eljárással készült fényképi sokszorosítások stb.). V. Vegyes kisebb nyomtatványok, lehetőleg szám és természetük szerint csoportosítva, például: falragaszok, színlapok, gyászjelentések stb.

A Magyar Tudományos Akadémiához az ezt illető kötelespéldányokat csak az első bekezdés 2. pontjában említett kimutatás kapcsán kell beküldeni. E kimutatásban a csoportosítás mellőzhető.

5. §.

A 4. §-ban említett kimutatásokat nemleges jelentésül az előírt időpontra az a nyomda- és könyomдавállalat is beszolgáltatni köteles, amely a vonatkozó idő alatt nem mutathat be kötelespéldányt.

A St. hatályának területén kívül nyomtatott, de a St. hatályának területén kiadott sajtótermékeknek kötelespéldányait és az ezekről szóló kimutatásokat a kiadó köteles beszolgáltatni.

6. §.

Ha valamely sajtótermék szövegét vagy kiegészítő részeit (képeket, hangjegyeket, föld- vagy térképeket) különböző nyomda vagy könyomдавállalatok állították elő, minden egyes résztvevő nyomda- vagy könyomдавállalat tulajdonosa – az 5. §. második bekezdésének esetében pedig a kiadó – köteles a kimutatásba a sajtóterméket bejegyezni, a jegyzetrovatban pedig megjelölni azt a személyt, aki a beszolgáltatást magára vállalta.

7. §.

Ha a nyomdavállalat tulajdonosa az 1897: XLI. t.-c. 7. §-a alapján a sajtótermék beszoigáztatása alól időhöz kötött vagy végleges felmentést kíván kérni, a kinyomatás vagy más többszörösítés után haladéktalanul szabályszerűen bélyegzett kérvényt köteles benyújtani a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, amelyben a fennforgó kivételes körülményeket hitelt érdemlő módon igazolni tartozik.

Ha a miniszter a kérelmet elutasítja, az erre vonatkozó elhatározás kézhezvételét követő legközelebbi beszoigáztatás alkalmával a nyomdavállalat tulajdonosa ezt a sajtóterméket is köteles bemutatni és a kimutatásba felvenni.

8. §.

A m. kir. államnyomda tekintetében a m. kir. pénzügyminiszter határozza el, hogy állami érdekből mely sajtótermékből nem szabad kötelespéldányokat beszoigáztatni.

Az ilyen sajtótermékeket a kimutatásba sem szabad felvenni.

9. §.

Ha a kimutatásba felvett valamely kötelespéldányt elháríthatatlan okból csatolni nem lehet, a kimutatás jegyzetrovatában ennek okát és az utólagos beküldésére kért újabb határidőt pontosan be kell jegyezni. (1897: XLI. t.-c. 6. §.).

10. §.

A 4. §-ban említett kimutatásokat tisztán, olvashatóan, tintával kell kitölteni.

Az egy kimutatásba foglalt sajtótermékek címeit 1-től kezdődő folyószámokkal kell ellátni.

A folyószámokat az illető sajtótermékre is feltűnő helyen írónnal fel kell jegyezni; vigyázni kell azonban arra, hogy ezzel a szöveg (cím) vagy kép meg ne' sérüljön.

11. §.

A kötelespéldányt és a kimutatást a beszoigáztatásra kötelezett vállalat akár közvetlen kézbesítéssel, akár postai úton beküldheti.

A közvetlen kézbesítés helyét és időpontját az említett intézetek és hivatal igazgatói előre általánosságban határozzák meg. Az átvételre csak az erre kijelölt tisztviselő vagy közeg jogosult.

12. §.

A Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyar Tudományos Akadémia a beküldött kimutatásokat és kötelespéldányokat sürgősen átvizsgálja; az átvizsgálás után a kimutatást az átvétel tanúsításával- egy példányban a beküldőnek visszaszoigáztatja; szükség esetében őt a hiányok pótlására felszólítja. Ennek lehetőleg a legközelebbi beszoigáztatás időpontjáig meg kell történnie.

A rendeltetési helyükre kellő időben nem érkezett kötelespéldány utólagos beszoigáztatását, vagy a nem teljes, hibás vagy a törvény szerint egyébként meg nem felelő példány pótlását a mulasztással terhelt féltől a beszoigáztatásra megszabott határidő leteltétől számított három éven belül ezután is meg lehet követelni.

A felszólítás teljesítésére annak keltétől számított legalább 30 napi záros határidőt kell kitűzni.

2. A m. kir. központi statisztikai hivatalról példányokról.

13. §.

Minthogy az 1897: XXXV. t.-c. 4. §-a eltérő magyarázatokra adott okot, a minisztérium kimondja, hogy a m. kir. központi statisztikai hivatalhoz az idézett törvényszakasz értelmében a következő sajtótermékekből is be kell szolgáltatni egy-egy példányt:

1. az esztétikai művekből;
2. az olyan szépirodalmi művekből, amelyek magyarázatok és jegyzetek felvétele folytán tudományos munkálatoknak tekinthetők;
3. az olyan naptárakból, amelyek cím- és névtárt tartalmazzak, vagy valamely szakmú szerepét töltik be;
4. a tudományos szakfolyóiratokból, tekintet nélkül a megjelenés időközzeire;
5. bármilyen módon sokszorosított s forgalomba kerülő statisztikai kimutatásokból, valamint föld- és térképekből.

14. §.

A 4–11. §-oknak a Magyar Nemzeti Múzeumot illető köteles-példányokra vonatkozó rendelkezései a m. kir. központi statisztikai hivatalról köteles-példányok tekintetében is megfelelően irányadók.

3. A sajtórendészeti köteles-példányokról.

15. §.

A sajtórendészeti köteles-példányt a terjesztés megkezdésével egyidejűleg rendszerint a nyomda- vagy a nyomdavidátlalás helye szerint, az 5. §. második bekezdésének esetében pedig a kiadás helye szerint illetékes kir. ítéltábla székhelyén működő kir. ügyészséghez – a kir. ügyészség vezetője által e célra kijelölt hivatalos helyiségben – kell beszolgáltatni.

Az előbbi bekezdésben megjelölt kir. ügyészség vezetője az illetékes kir. főügyész hozzájárulásával intézkedhetik, hogy egyes sajtótermékek beszolgáltatása időnkint vagy állandóan a kir. ítéltábla kerületében működő más kir. ügyészségnél történjen.

Ha a Sajtóterméket a terjesztés megkezdésekor az erre kijelölt hivatalos helyiségben átadni nem lehet, posta útján kell azt haladéktalanul beküldeni.

16. §.

Az érték- vagy hitelpapírok és az értékjegyek köteles-példányát értéktelenítő jellel ellátva kell a kir. ügyészségnek bemutatni.

17. §.

A kir. ügyészséghez beszolgáltatott sajtótermékekről a 4. §. első bekezdésének L és 2. pontja szerint szerkesztett kimutatást kell küldeni a sajtótermék beszolgáltatását követő minden hónap elején annak a törvényhatóságnak első tisztviselőjéhez, amelynek területén a nyomda vagy más többszörösítő vállalat működik, Budapesten ezenfelül a budapesti királyi ügyészséghez is.

A törvényhatóság első tisztviselője a kimutatást haladéktalanul megvizsgálhatja, a St. 6. §-a szerint vezetésű nyomdai könyvvel tüzetesen összehasonlíttatja, az esetleg észlelt hiányok pótlását elrendeli, azután az illetékes kir. ítéltábla székhelyén működő kir. ügyészséghez átteszi.

Ha valamely vállalat a kimutatást a szabályszerű időben be nem küldi, a törvényhatóság első tisztviselője azt a mulasztó költségén elkészítteti s a felmerült költséget közigazgatási úton behajtja.

A m. kir. államnyomdában az ellenőrzést a m. kir. pénzügyminiszter gyakorolja.

18. §.

A kir. ítélőtábla székhelyén működő (Budapesten a budapesti) kir. ügyészség a beérkezett kötelespéldányokról a *B)* és a *C)* kimutatásnak megfelelő két nyilvántartást vezet. A nyilvántartásokat félévenként kell lezárni.

A *B)* minta rovatai szerint készült nyilvántartásba minden napilapot be kell vezetni, még pedig a nyilvántartás 1. és 2. rovatában félévenként csak egyszer; az egyes példányok beérkezését a 3. rovatban a megérkezés napján a napilap megfelelő számaival kell jelezni.

A *C)* minta rovatai szerint készült nyilvántartásba a napilapok kivételével az érkezés sorrendjében minden sajtóterméket be kell jegyezni.

E nyilvántartásokat az utólagosan beérkező *B)* és *C)* kimutatások adataival össze kell egyeztetni, és az eltérések vagy hiányok esetében meg kell tenni a szükséges intézkedéseket, illetőleg meg kell indítani a törvényszerű eljárást.

A budapesti kir. ügyészség névmutatót is vezet, amely a sajtótermék szerzőjének és a sajtótermék címének betűrendjében készül.

A köteles példányra a beérkezés napját fel kell jegyezni.

19. §.

A sajtórendészeti kötelespéldányt – amennyiben a 20. §. kivételt nem tesz – a beérkezését követő második félév elején a kir. ügyészség átadja a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségétől kirendelt közegnek.

A kötelespéldányként beszolgáltatott játékkártyákat a kir. ügyészség minden év elején átadja az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóság kiküldött tagjának.

Az átadás időpontját a kir. ügyészség vezetője állapítja meg.

20. §.

A 19. §. első bekezdése alá nem esik:

1. az a sajtótermék, amely miatt bűnvádi eljárást indítottak, vagy amelyre a kir. ügyész szerint ilyen okiból vagy valamely más hivatalos eljárással kapcsolatban szükség lehet;
2. az érték- vagy hitelpapír és az értékjegy;
3. a nyomás és egyéb gépi többszörösítés útján másolt kézirat;
4. a fénykép, ha tisztán vegyi úton készült;
5. a játékkártya (19. §. 2. bek.).

Az 1. pont szerint visszatartott sajtóterméket, ha arra többé szükség nincs s a bíróság elkobzását el nem rendelte, a legközelebbi rendes átadási időpontban át kell szolgáltatni, hacsak az eljárás alatt használhatatlanná nem vált. A visszatartásról és a jelzett egyéb körülményekről az átadásnál rövid feljegyzést kell tenni, utalással a sajtótermék sorszáma és a hivatalos ügy iktató számára.

A 3. és a 4. pontban felsorolt sajtótermékeket át kell szolgáltatni, ha valamely más sajtótermék kiegészítő részei vagy mellékletei; át kell adni továbbá a tudományos célra készült fakszimilét, a tankönyveket helyettesítő nyomatos tanári előadásokat és a nyomatos újságokat.

21. §.

A 20. §. szerint átvett sajtórendészeti példányok átvételéről az átvevő elismervényt állít ki, a kir. ügyészség pedig bizonylatot ad. Ezekben az okiratokban csak a nyilvántartási jegyzék sorszámaira kell hivatkozni.

Az átvevő a kir. ügyészség nyilvántartási jegyzékéről másolatot vehet; ezt a másolatot – ha az átvevő kívánja – a kir. ügyészség aláírással és pecséttel hitelesíti.

22. §.

Az 5., a 6., a 8. és a 10. §-ban foglalt rendelkezések a sajtórendészeti kötelespéldányok tekintetében is megfelelően irányadók.

A 7. §-ban említett felmentés a sajtórendészeti kötelespéldányra nem terjed ki; a 8. §. tilalma erre is szól.

A kellő időben be nem küldött sajtórendészeti kötelespéldányt a kir. ügyészség bírói foglalás útján is beszerezheti.

4. Az összes kötelespéldányok postai szállításáról.

23. §.

I. A kötelespéldányok és a 4. és a 17. §-ban említett kimutatások postai szállítása portómentes, ha a címlapra, s ha szállítólevél szükséges, erre is a beküldő neve és a következő záradék: „Köteles sajtótermékpéldányok. Portómentes.” vagy: „Köteles sajtótermékkimutatások. Portómentes.” fel van jegyezve.

Ha ez a megjegyzés elmaradt, a portómentesség megszűnik s a feladó a postai viteldíjat megfizetni köteles. A hiányt a felvevő postahivatal felszólítására pótolni, ellenkező esetben a küldeményt bérmentesíteni kell.

Értéket nyilvánítani nem szabad; ellenkező esetben a küldeményért a rendes viteldíj jár.

Ha a címzett hatóság vagy intézet a portóköteles bérmentetlen küldeményt nem fogadja el, a beszolgáltatást meg nem történtnek kell tekinteni.

Portómentes továbbá a kimutatások visszaküldése (12. §.), ha a címlapra fel van jegyezve a következő záradék: „Átvételi elismervény kötelespéldányokról. Portómentes.”

II. Ha a postán küldött köteles példányok 250 grammnál súlyosabbak, vagy ha különböző alakúak, körül kell azokat kötni; ha egy kilogrammnál súlyosabbak, erősebben be kell csomagolni és bélyegmentesen szállítólevéllel kell ellátni.

Ha a küldemény 20 kilogrammnyi súlyt meghalad, több csomagra kell felosztani; egy csomag súlya 20 kilogrammot nem haladhat meg. Egy szállítólevéllel legfeljebb három csomag küldhető.

III. A 15. §. harmadik bekezdése esetében a postai alkalmazott a postai kézbesítőkönyv jegyzet-rovatában s a beküldött kötelespéldányon „Magában” vagy „Többivel együtt” szavakkal megjelöli, hogy a küldeményt magában, vagy a terjesztésre szánt példányokkal együtt adták-e fel.

III. A sajtótermékek terjesztésének általános szabályaihoz.

A St. 9. §-ához.

24. §.

Postai szállítást teljesítő közforgalmú közlekedési vállalat alatt minden oly vállalatot kell érteni, amely a postai szállítást törvény vagy szerződés alapján közvetíteni köteles.

E vállalatok a sajtótermékeket jogérvényesen fennálló és kellően kihirdetett díjszabásaik alapján olyképen kötelesek szállítani, hogy a díjszabásokat a bennük foglalt feltételek teljesítése esetében mindenkivel szemben ugyanazon a módon alkalmazzák.

E vállalatoknak a St. 9. §-ában megjelölt kötelezettsége nem jogosítja fel azokat a „posta” cím használatára, s nem érinti a m. kir. postának a sajtótermékek egy részének kizárólagos szállítására vonatkozó, a postai szabályokon alapuló jogát.

A sajtótermékek postai szállítására vonatkozó szabályoknak, így különösen a postai tarifák és postaüzleti szabályzat sajtótermékekre vonatkozó rendelkezéseinek hatályát ez a rendelet nem érinti. (78. §.).

A St. 10. §-ához.

25. §.

Ha a bíróság valamely sajtótermék előzetes lefoglalását vagy elkobzását rendelte el, a határozatot – az 1896: XXXIII. t.-c. 478. §-ában foglalt jogszabály alkalmazásán kívül – a szükséghez és az ügy sürgősségéhez képest:

1. közzéteheti az állam hivatalos lapjában vagy más alkalmasnak mutatózkodó időszakos lapban;

2. közzététel végett felterjesztheti a m. kir. igazságügyi, belügyi és kereskedelemügyi miniszterhez;

3. a postai szállítás megakadályozása végett közölheti a m. kir. posta- és távírda vezérigazgatósággal;

4. a hajózási vállalatok utasítása végett közölheti a m. kir. vasúti és hajózási főfelügyelőséggel;

5. a vasúti szállítás meggátlása végett közölheti a m. kir. államvasutak igazgatóságával, s ha a bíróság székhelyén vagy a sajtótermék valószínű terjesztésének helyén valamely magánvasút igazgatósága is van, ezzel az igazgatósággal is;

6. közvetlenül közölheti annak a postahivatalnak s vasúti vagy hajózási állomásnak a főnökével, amelynél a sajtóterméket előreláthatólag feladják.

Hasonlóképpen jár el a minisztérium, ha valamely a külföldön kiadott sajtótermék terjesztését a St. 10. §-a alapján eltiltotta.

26. §.

A 25. §. 2. pontjában említett m. kir. miniszter a határozatot az illető minisztérium hivatalos lapjának legközelebbi számában „Lefoglalt sajtótermék” rovat alatt közzétételi.

A közigazgatási hatóságok és közegek – ideértve a rendőri hatóságokat és közegeket, a csendőrsőket, csend őr járőröket, úgy szintén a községi előljáróságokat is – ezt a rovatot s más lapok hasonló tartalmú hivatalos közleményeit is – figyelemmel kísérni, a lefoglalást foganatosítani s a lefoglalt példányokat a közleményben megjelölt kir. bírósághoz vagy kir. ügyészhez beküldeni kötelesek.

27. §.

Az olyan sajtóterméket, amelynek lefoglalását vagy elkobzását a kir. bíróság elrendelte, továbbá a magyar szent korona országainak területén kívül kiadott vagy nyomtatott, vagy ezen a területen kívül egyébként többszörösített olyan sajtóterméket, amelynek terjesztését a minisztérium közérdekből eltiltotta, sem postán, sem vasúton vagy hajón szállítani nem szabad.

A m. kir. posta a küldemények tartalmának megvizsgálása s a szállítási tilalom alá eső termékekkel való elbánás tekintetében fennálló törvényes szabályai és utasításai szerint jár el.

A vasút vagy hajózási vállalat, ha valamely küldemény felvétele előtt állapítja meg, hogy abban az 1. bek. szerint a terjesztésből kizárt sajtótermék van, a felvételt megtagadja s az esetről a legközelebbi kir. ügyésznek vagy más közigazgatási hatóságnak késedelem nélkül jelentést tesz.

Ha az előbbi bekezdésben foglalt körülményt csak a küldemény felvétele után állapítják meg, a küldeményt vagy annak szállítási tilalom alá eső részét fel kell tartóztatni s az esetről a feladó értesítése mellett annak a kir. bíróságnak, amelyik a lefoglalást vagy az elkobzást elrendelte, a minisztérium által kitiltott sajtótermék feltartóztatása esetén pedig a legközelebbi

közigazgatási hatóságnak „Büntetőügyben portómentes” jelzésű ajánlott levélben jelentést tenni. A küldeményt a kir. bíróság, illetőleg a közigazgatási hatóság rendelkezésének vételéig vissza kell tartani.

28. §.

Ha a bíróság valamely sajtótermék lefoglalását vagy elkobzását elrendelte, vagy ha a minisztérium a magyar szent korona országainak területén kívül kiadott vagy nyomtatott, vagy ezen a területen kívül egyébként többszörösített valamely sajtótermék terjesztését közérdekből eltiltotta s alapos gyanú merül fel, hogy az ily sajtóterméket posta útján más sajtótermékekhez rejtve, vagy zárt csomagokban terjesztik, a kir. ügyészség – amennyiben az állami közrend érdekében szükségesnek tartja – a postahivatalokat megkeresheti, hogy az ily határozottan megjelölendő nyomtatványok terjesztését vagy csempészetét minden törvényes módon akadályozzák meg; nevezetesen a kereszkötés alatti küldeményeknek beható megvizsgálása útján a 27. §. második bekezdése szerint járjanak el, a zárt csomagok tartalmának tilos voltára nézve a külső körülményekből és a helyi viszonyok ismeretéből merített adataikat pedig a kir. ügyészséggel közölgék. Ezt a megkeresést sürgősen foganatosítani kell.

29. §.

A közigazgatási hatóság a 27. §-ban említett jelentés alapján a tényállást megvizsgálja, s amennyiben a küldeményt lefoglalás folytán a büntető bíróság rendelkezésére bocsátani nem kell, a rendelkezésre jogosultat haladéktalanul értesíti, hogy kívánságára és költségére az illető, küldeményt visszaküldi; ha ez négy héten belül e kívánságát nem közölné, a küldeményt megsemmisítetteti; ha pedig a küldeményt a büntető bíróság rendelkezésére kell bocsátani, a feladót és a címzettet erről megfelelően értesíti.

VI. A sajtótermékek házaló és utcai terjesztéséről.

1. A házaló és az utcai terjesztés engedélyezéséről.

A St. 11. §-ához.

30. §.

A hatóság az engedélyt az utcai és a házaló terjesztés két módjára akár külön-külön, akár együttesen megadhatja.

Az engedély visszavonását és a St. 11. §-ában említett tilalmat a belügyminiszter az állam hivatalos lapjában és a Belügyi Közlönyben, a törvényhatóság első tisztviselője a törvényhatóság hivatalos lapjában, s ha ilyen nincs, a Belügyi Közlönyben közzéteszi, az érdekelteket pedig arról megfelelően értesíti.

31. §.

A törvényhatóság első tisztviselőjének a sajtótermék házaló vagy utcai terjesztését engedélyező, az engedélyezést megtagadó, az engedélyt visszavonó vagy a terjesztést megtiltó határozata ellen az érdekeltek tizenöt nap alatt a belügyminiszterhez fellebbezhetnek.

2. A házaló és az utcai elárusítói igazolványról.

A St. 13. §-ához.

32. §.

Alkalmoszerűen megjelenő egyes sajtótermékek terjesztéséhez, ha a terjesztés nem ölti magára a foglalkozás jellegét, s magának a sajtóterméknek terjesztése a St. 11. §-a alapján meg van engedve, a terjesztőnek igazolványra nincs szüksége.

33. §.

Az igazolványt a rendőrhatalóság, Budapesten a székesfővárosi államrendőrség főkapitánya a kérelmező személyes jelentkezésére állítja ki. Az igazolványnak tartalmaznia kell az elárusító nevét, korát és lakását, az igazolvány nyilvántartási számát és annak a területnek a megjelölését, amelyen az elárusító használhatja.

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség hatáskörének területén és a 10.000 lakosnál népesebb városokban és nagyközségekben az igazolvány hátlapjára reá kell erősíteni az elárusítónak a rendőrhatalóság hivatalos pecsétjével ellátott arcképét is.

34. §.

A sajtótermékek házaló és utcai terjesztőjét a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya karszalaggal is ellátja, amelyen az elárusítói igazolvány nyilvántartási számát kell feltüntetni, és amelynek viselése az elárusítóra kötelező.

Oly városokban és nagyközségekben, ahol ez az ellenőrzés hatályossága szempontjából szükségesnek mutatkozik, a rendőrhatalóság kötelezővé teheti a karszalag viselését.

35. §.

A sajtótermékek házaló vagy utcai terjesztője köteles igazolványát állandóan magánál hordani; ha karszalag viselése kötelező, ezt látható módon viselni és az igazolványt bármely közbiztonsági közeg kívánatára felmutatni.

Azt, aki újságelárusítói igazolványát nem képes felmutatni, a közbiztonsági közeg a hírlapok és folyóiratok terjesztésétől haladéktalanul eltiltja, a nála levő sajtótermékeket őrizetbe veszi és a tettest, ha ismeretlen, vagy személyazonosságát igazolni nem tudja, a rendőrhatalóság elé állítja.

Hasonlóképpen jár el akkor, ha az újságelárusítói igazolvány birtokában levő egyén oly sajtótermékek terjesztésével is foglalkozik, amelynek házaló vagy utcai árusítását a hatóság nem engedélyezte.

36. §.

Az igazolvány kiállítása, megtagadásának vagy az igazolvány visszavonásának kérdésében másodfokon az alispán, törvényhatósági jogú városokban a tanács, harmadfokon a belügyminiszter; a budapesti m. kir. államrendőrség hatáskörének területén másodfokon a belügyminiszter határoz.

3. Egyéb rendelkezések.

A St. 14. §-ához.

37. §.

Az utcai és a házaló terjesztésre vonatkozó külön szabályok (St. 11–14., R. 30–39. §-ai), az árusításra és ingyenes szétoosztásra terjednek ki, a St. 14. §-ának harmadik bekezdésében foglalt korlátozással.

Házaló vagy utcai terjesztésre szánt minden sajtótermék első (külső) lapján az illető példány árának szembetűnő módon és nyomtatásban fel kell tüntetve lennie.

A hírlapok és folyóiratok házaló és utcai terjesztése reggeli hat órától vasárnapokon déli tizenkét óráig, más napokon esti tíz óráig van megengedve. A külön kiadású lapok éjjeli tizenkét óráig árusíthatók. Ez a megszorítás a pályaudvarokra nem terjed ki.

38. §.

Az elárusítónak tilos a sajtótermék címén és árán kívül egyebet, például az egyes közlemények címét és tartalmát kiáltani, vagy a sajtóterméket tolakodó módon kínálni.

A rendőrhatalóság engedélye nélkül tilos az elárusítónak terjesztés közben gyermeket – főleg csecsemőt – magával vinni és maga mellett tartani. Életük tizenkettedik évét betöltött fiatalok azonban vak, bna vagy nagyon elgyöngült elárusítókat kísérőik gyanánt vezethetnek.

39. §.

Aki a 37. §-ban foglalt szabályokat meg nem tartja, vagy a 38. §-ban foglalt rendelkezéseket megszegi, kihágást követ el és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

V. A falragaszok kifüggesztéséről.

A St. 15. §-ához.

40. §.

A St. 15. §-ának második bekezdésében foglalt tilalom alól a közigazgatási hatóság csak közérdekből (pl. valamely járvány megelőzésére stb.) adhat felmentést, ha ez az érdek más módon nem biztosítható.

Az ingatlanára vagy tartozékára kifüggesztett falragaszokat bárki akkor is eltávolíthatja, ha a kifüggesztés ellen előzetesen nem tiltakozott. A hatóság rendeletére kifüggesztett hirdetményt nem szabad eltávolítani.

VI. Az időszakos lapok bejelentéséről.

A St. 16. és 17. §-ához.

41. §.

Ha a kiadó jogi személy vagy társaság, be kell jelenteni annak a nevét is, aki az ügyvitelre jogosult s ehhez képest a St. értelmében a kiadásért felelős.

Ha a St. 17. §-ában előírt feltételek igazolásához szükséges valamely hatósági bizonylat kiadása nyolc napnál hosszabb időt vesz igénybe, erről a kérelmezőt az ok megjelölésével értesíteni kell.

A St. 19. §-ához.

42. §.

A törvényhatóság első tisztviselője a végből, hogy megállapítsa, vajjon a St. 16–18. §-aiban megkívánt feltételek fennforognak-e, illetőleg teljesítve vannak-e, más hatóságoktól is felvilágosítást kérhet; ebbeli megkereséseit soron kívül teljesíteni kell.

A bejelentés a 16–18. §-okban meghatározott feltételek fennforgása esetében sem tekinthető törvényszerűnek, ha a megindítani kívánt időszaki lap címe vagy alakja annyira hasonló egy már megjelenő lap címéhez vagy alakjához, hogy az a közönséget megtévesztené.

43. §.

Ha a törvényhatóság első tisztviselője a bejelentést a St. 19. §-a értelmében tudomásul vette, azt a *D.* minta szerint vezetett törzskönyvbe bejegyzi; a politikai tartalmú időszaki lapokra vonatkozó bejelentésekről a m. kir. belügyminiszternek haladéktalanul jelentést tesz, s az adatokat az illetékes kir. ítélőtábla székhelyén működő kir. ügyészséggel és a m. kir. pénzügyminisztériumi számvevőség központi csoportjával is közli.

A törvényhatóság első tisztviselőjénél vezetett törzskönyv nyilvános; abba a kijelölt hivatalos órák alatt bárki betekinthes s abból hivatalos másolatot vehet.

44. §.

Ha a törvényhatóság első tisztviselője a bejelentést tudomásul nem vette s a kiadó e miatt a belügyminiszterhez fellebbez, a fellebbezést 24 órán belül a szükséges jelentés kíséretében fel kell terjeszteni.

A m. kir. belügyminiszter a fellebbezést soron kívül intézi el.

45. §.

A belügyminiszter elutasító határozata ellen a közigazgatási bírósághoz használt panaszt soron kívül kell elintézni.

46. §.

A St. 16. §-ában felsorolt körülményekben beállott változás bejelentésének tudomásul vételénél az előbbi §-ok rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.

Ha a hatóság a változás bejelentését nem veszi tudomásul és határozata jogerős lesz, két napon belül újabb, a törvénynek megfelelő bejelentést kell tenni. A bejelentés elmulasztása vagy törvényszerűségének hiánya miatt a lap megjelenését meggátolni nem szabad; de a kiadóval szemben megfelelő esetekben a St. 24. §-ának 4. pontja alapján a büntető eljárás megindítható.

47. §.

A kir. ítélőtábla székhelyén működő (Budapesten a budapesti) kir. ügyészség a 43. §. szerint közölt bejelentések és a szükséghez képest kért felvilágosítások alapján az *E.* minta szerint törzskönyvet vezet.

VII. A politikai tartalmú időszaki lapok biztosítékáról.

A St. 18. §-ához.

1. A készpénzben letett biztosítékról.

48. §.

Minden m. kir. állampénztár (adóhivatal), amelynél valamely időszaki lap részére készpénzben biztosítékot kívannak letenni, köteles azt akadálytalanul átvenni és 24 óra alatt a tiszti biztosítékok elszámolásáról, befektetéséről és zár alóli feloldásáról szóló 49.463/1873. P. M. számú pénzügyminiszteri utasítás (1874. évi Pénzügyi Közlöny 90. l.) 3. §-ában előírt befektetési jegyzék mellett készpénzben közvetlenül a m. kir. központi állampénztárba beszállítani.

49. §.

A m. kir. központi állampénztár a lapbiztosítékot a 48. §-ban említett utasítás és az 1897: XX. t.-c. végrehajtása tárgyában a magyar minisztertanács által a m. kir. állami számvevőszék elnökének egyetértésével 1899. évi 5110. M. E. szám alatt kiadott utasítás 193. §-ához tartozó függelék értelmében alapszerűleg kezeli. A hírlapbiztosítékról kiállított biztosítéki okmányokat megőrzés végett az időszaki lap kiadásának helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselőjének kell kiadni.

50. §.

A készpénzben letett biztosíték után az államkincstár a törvényes kamatlábnak megfelelő kamatot fizet, még pedig attól a naptól kezdve, amelyen a biztosíték a m. kir. központi állampénztárhoz gyümölcsoztetés végett beérkezett.

A kamatokat utólagos félévi részletekben minden év január 1-én és július 1-én a m. kir. állampénztár vagy m. kir. adóhivatal fizeti ki, amelyet a letevő kérelméhez képest az illetékes törvényhatóság első tisztviselője kijelöl.

A m. kir. pénzügyminisztérium számvevőségének központi csoportja a kamatokat e végből az illetékes törvényhatóság első tisztviselője által kijelölt m. kir. állampénztárhoz vagy m. kir. adóhivatalhoz utalja át.

51. §.

A kamatot az államkincstár esetről-esetre szabályszerűen bélyegzett nyugtatványra fizeti ki. A nyugtatványon a biztosítéki okmány keltét, számát és tőkeösszegét – s ha több kamatrészlet egy összegbe foglalva nyugtáztatnék – az egyes kamatrészleteket is fel kell tüntetni. A felmondott biztosítéki tőke visszafizetésére kitűzött határnapon túl az államkincstár kamatot nem fizet.

A kamatot az államkincstár minden adólevonás nélkül fizeti ki; az ebbeli jövedelmet egyéni bevallás alapján vonják adó alá.

52. §.

A lapbiztosítékok felől a fennálló jogszabályok szerint a lap kiadásának helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselője intézkedik.

A kir. bíróságok ítéleteivel megállapított pénzbüntetés és bűnügyi költség kiutaltványozása iránt a kir. ügyészségnek, a kártérítési összeg kiutaltványozása iránt pedig a kir. bíróságnak a teljesítési határidő elteltével kiadott megkeresésére a törvényhatóság első tisztviselője intézkedik.

Más foglalatásokból eredő követelések tekintetében az 1881: LX. t.-c. 65. §-ának utolsó bekezdését kell megfelelően alkalmazni.

A törvényhatóság első tisztviselője a biztosítéknak az előbbi bekezdések értelmében bekövetkezett csökkenése vagy a letevő részéről történt felmondása esetében felhívja a kiadót, hogy a biztosíték összegét a St. 18. §-ának megfelelően egészítse ki. Ha a kiadó ennek a kötelezettségének tizenöt nap alatt eleget nem tesz, a törvényhatóság első tisztviselője erről a kir. ügyészséget értesíti.

53. §.

A letett biztosíték visszaszolgáltatását vagy újabbal való kicserélését a törvényhatóság első tisztviselője engedi meg.

A biztosíték visszaszolgáltatását csak a letevőnek vagy jogutódjának erre irányuló kérelmétől számított hat hónap leteltével szabad engedélyezni.

Az időszaki lapnak vagy a biztosítéknyújtási kötelezettségnek megszűnte után az esetleg csökkent biztosítéki összeg kiegészítését a második bekezdésben említett határidőn belül nem lehet követelni.

A biztosíték kicserélését csak akkor szabad megengedni, ha az újabb biztosíték letevője az időszaki lapban korábban megjelent közlemények tekintetében is elvállalja a feltétlen szavatosságot.

Ezt a feltételt a letevőnek oly figyelmeztetéssel kell tudtára adni, hogy ha a kitűzendő záros határidő alatt a feltétlen szavatosság ellen észrevételeit a törvényhatóság első tisztviselőjénél be nem nyújtja, úgy fogják tekinteni, mint aki a feltétlen szavatosságba beleegyezett.

54. §.

Az 52. és az 53. §. esetében a törvényhatóság első tisztviselője a m. kir. pénzügyminisztérium számvevőségének központi csoportjához a biztosítéknak vagy egy részének felmondása iránt megkeresést intéz. Az utóbbi a biztosítéknak vagy egy részének felmondását feljegyzi és a biztosíték visszafizetése iránt a további intézkedéseket megteszi, egyúttal pedig az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjét is értesíti.

A biztosítéki okmányt mindezekben az esetekben be kell vonni, ha pedig a biztosíték teljesen meg nem szűnnék, a fennmaradó összegről új okmányt kell az illetékes törvényhatóság első tisztviselője részére átszolgáltatni.

55. §.

A m. kir. pénzügyminisztérium számvevőségének központi csoportja részéről az 54. §. szerint feljegyzett felmondásnak határideje négy hét.

Ennek lejártával a pénzügyminisztérium vagy az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóság utalványára a m. kir. állampénztár vagy a m. kir. adóhivatal az 52. §. szerint fizetendő pénzbüntetést és bűnügyi költséget hivatalos nyugtára, egyéb összegeket bélyeggel ellátott nyugtára, a biztosítékot pedig (53. §.) a következő okmányok ellenében fizeti ki:

1. bélyeggel ellátott nyugta a tőkéről,
2. bélyeggel ellátott nyugta a kamatokról,
3. amennyiben ilyen kiadatott, eredeti pénztári letéti nyugta,
4. a biztosítéki okmány,
5. ha a biztosítékot a letevő jogutódjának kell visszafizetni, a tulajdonjog átruházását igazoló okmány és az átruházásért járó illeték befizetéséről szóló bizonyítvány.

Ha a biztosítéki okmány elveszett, a biztosítékot addig nem lehet visszafizetni, amíg az okmányt bírói úton meg nem semmisítették.

56. §.

A kezelésre átvett biztosítékokról a pénzügyminisztériumi számvevőség központi csoportja minden biztosíték tulajdonosának nevére külön lapot vezet, amelyen a teljesített kamatfizetéseket és egyéb változtatásokat, valamint a tilalmakat is feljegyzi.

57. §.

A letett biztosítéki tőkét átruházni és az eredeti készpénzbiztosítéki okmányokat ezzel kapcsolatban átírni csak bíróság vagy közjegyző által hitelesített engedélyokirat alapján lehet.

Az átírást az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjének megkeresésére a pénzügyminisztériumi számvevőség központi csoportja fogatosítja.

58. §

A biztosítékot a kiadó helyett más is leteheti; ily esetben a letett összeg kamatai az 50. és 51. §-ok rendelkezéseihez képest a letevőt illetik, a letett tőkére azonban a letevő mindaddig jogot nem tarthat, míg annak biztosítéki jellege fennáll.

2. Az óvadékképes értékpapírokban letett biztosítékról.

59. §.

Hírlapbiztosítékkul a St. 18. §-a szerint óvadékképes értékpapírokat is le lehet tenni. Az óvadékképes értékpapírokat és azt, hogy mily értékben fogadhatók el, a letétek kezelésére vonatkozólag a m. kir. adóhivatalok részére kiadott utasítás 27. §-a határozza meg.

Az óvadékképes értékpapírokban letett biztosítékot a lap kiadásának helye szerint illetékes törvényhatóság székhelyén működő m. kir. állampénztár (adóhivatal) közigazgatási letétként kezeli.

A Budapest székesfőváros területén kiadott időszaki lapok óvadékképes értékpapírokban letett biztosítékait a székesfőváros központi pénztára kezeli.

Az a m. kir. állampénztár (adóhivatal), amelynél a biztosítékkul szolgáló értékpapírt letenni kívánják, köteles azt akadálytalanul átvenni és 24 óra alatt a szükséges összes adatok közlése mellett közvetlenül az előbbi két bekezdésben megjelölt és a kezelésre illetékes pénztárhoz beszállítani.

60. §.

Az 52. és az 53. §-ok rendelkezéseit az óvadékképes értékpapírokban letett biztosíték tekintetében azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy e biztosíték felől a törvényhatóság első tisztviselője közvetlenül rendelkezik.

A letett értékpapírokból csak annyit szabad eladni, amennyi a pénzbüntetés, a bűnügyi költség és a kártérítési összeg kifizetéséhez okvetlenül szükséges.

Az eladás tőzsdei úton történik. A biztosítékot kezelő m. kir. állampénztár (adóhivatal) a törvényhatóság első tisztviselője által kijelölt értékpapírokat e végből, ha helyben el nem adhatja, a m. kir. központi állampénztárhoz terjeszti be, amely a fennálló gyakorlat és pénztári szabályok szerint jár el. Az értékpapír eladása esetében a pénztár a megmaradt biztosíték állagáról a törvényhatóság első tisztviselőjének haladéktalanul jelentést tenni tartozik, aki a biztosíték kiegészítéséig (52. §. utolsó bek.) az esetleg fennmaradó készpénz további kezelése felől is intézkedik.

61. §.

A letett értékpapírokat a biztosítéki jelleg megszűntével, az eredeti pénztári nyugta bevonása mellett, a pénztár szabályszerű bélyegtelen nyugtára adja ki.

Ha a biztosítékot a letevő jogutódja kívánja felvenni, be kell mutatnia az 55. §. 5. pontjában említett okiratokat is.

Az értékpapírok szelvényeit a letevő vagy jogutódja szabályszerű bélyegtelen nyugtára veheti át.

62. §.

Az 57. és az 58. §-okban foglalt rendelkezés az óvadékképes értékpapírokban letett lapbiztosíték tekintetében megfelelően irányadó.

3) Átmeneti rendelkezés.

63. §.

A St. életbeléptetésétől számított egy éven belül a fennálló időszaki lapok kiadói, – hacsak az eddigi biztosíték nem készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban volt letéve, – a St. 18. §-ának megfelelő óvadékot kötelesek tenni, egyébként pedig az eddig befizetett biztosítékot az idézett §-ban meghatározott összegre tartoznak kiegészíteni.

Ellenkező esetben a St. 28. §-ának 3. pontja a már fennálló politikai tartalmú időszaki lapok tekintetében is alkalmazást nyer.

VIII. A büntető rendelkezésekhez.

A St. 27. §-ához.

64. §.

A köteles példányok beszolgáltatása körül elkövetett mulasztások ügyében a feljelentést a Magyar Nemzeti Múzeum részéről a közalapítványi kir. ügyigazgatóság, a Magyar Tudományos Akadémia részéről annak igazolt ügyésze, a m. kir. központi statisztikai hivatal részéről annak igazgatósága, a királyi ügyészség pedig saját hatáskörében teszi meg.

A pénzbüntetés behajtására és kezelésére az általános jogszabályok irányadók; az említett könyvtárak részéről indított eljárás során megítélt pénzbüntetésekbe befolyt összegeket azonban annak a könyvtárnak a gyarapítására kell fordítani, amelynek érdekében az eljárást folyamatba tették.

A St. 40. §-ához.

65. §.

A sajtó útján elkövetett bűncselekmények miatt megítélt pénzbüntetés és megállapított bűnügyi költség kezelésére és hovafordítására a pénzbüntetésekre és a bűnügyi költségre vonatkozó általános rendelkezések irányadók.

Ugyanez áll az ily pénzbüntetés és bűnügyi költség behajtására is, ha a St. 18. és 40. §-a értelmében a biztosítékból közigazgatási úton be nem vonhatók.

IX. A hatósági ügyek közzétételét korlátozó rendelkezésekhez.

A St. 44. §-ához.

66. §.

Az 1897: XXXIV. t.-c. 20. §-a, az 1912: LIV. t.-c. 96. §-a és az 1913: VII. t.-c. 13. §-a szerint – amennyiben a két utóbb idézett törvényszakasz utolsó bekezdése kivételt nem állapít meg – büntetés alá esik, aki a hatóság engedelmével:

1. a büntető bíróság előtt a nyilvánosság kizárásával tartott tárgyalást vagy főtárgyalást, vagy pedig polgári vagy fegyelmi bíróság előtt a nyilvánosság kizárásával tartott tárgyalást bármely módon egészen vagy részben közzétesz;

2. bűnvádi vagy fegyelmi ügyben, továbbá a polgári bíróság előtt megindított házassági, születés törvényességének megtámadása iránti, kiskorúság meghosszabbítása, gondnokság alá helyezés és az atyai hatalom gyakorlásának megszüntetése, elmeógyógyintézetbe vagy kórházi elmebetegosztályba felvétel vagy onnan elbocsátás iránti ügyben beadványt vagy hatósági iratot, amelyet a hatóság nyilvánosságra nem hozott, egészen vagy részben közzétesz;

3. gyermek vagy fiatalkorú ügyében hatósághoz intézett beadványt, hatósági iratot vagy az eljárásnak bármely részét közzéteszi, vagy hatósági eljárás tárgyává tett ilyen ügyről nyomtatvány útján hírt ad.

67. §.

I. A hatósági engedelem megadására a 66. §. 1. és 2. pontja alá eső ügyek tekintetében a következő hatóságok vannak hivatva:

1. kir. járásbíróságnál levő ügyben a kir. járásbíróság vezetője;

2. kir. törvényszéknél levő ügyben a kir. törvényszék elnöke, még pedig akkor is, ha az ügy esküdtbíróság elé tartozik, vagy ha vizsgálóbírónál vagy kiküldött bírónál vagy vádтанácsnál van;

3. kir. ügyészségnél levő ügyben, továbbá a nyomozás szakában álló vagy olyan bűnvádi ügyben, amelyben még nyomozást nem rendeltek el, a kir. ügyészség vezetője;

4. kir. főügyészségnél levő ügyben a kir. főügyész;

5. a koronaügyészségnél levő ügyben a koronaügyész;

6. kir. ítélőtáblán vagy a kir. Kúrián levő ügyben annak a tanácsnak az elnöke, amely tanács az ügyben eljár vagy eljárta.

II. Ha azonban kir. járásbíróságnál vagy kir. törvényszéknél levő ügyben felsőbb bíróság, kir. ügyészségnél, kir. főügyészségnél vagy a koronaügyészségnél levő ügyben pedig bíróság zárta ki a tárgyalás nyilvánosságát, a 66. §. 1. pontja esetében az engedelem megadására annak a bíróságnak a vezetője (I. bekezdés 1. és 2. pontja), vagy annak a tanácsnak az elnöke (I. bekezdés 6. pontja) van hivatva, amely a nyilvánosságot kizárta.

III. Az I. és a II. bekezdésben megjelölt hatóság az engedelem megadására felhatalmazhatja azt a hatóságot vagy hatósági tagot, akinél az ügyirat van, vagy aki az ügyben eljárta.

68. §.

I. A hatósági engedelem megadására a 66. §. 3. pontja alá eső ügyekben a következő hatóságok vannak hivatva:

1. kir. járásbíróságnál vagy kir. törvényszéknél, mint a fiatalkorúak bíróságánál levő ügyben a fiatalkorúak bírójá;

2. törvényszéknél, mint fellebbviteli bíróságnál levő ügyben a fiatalkorúak törvényszéki tanácsának (1913: VII. t.-c. 36. §.) az elnöke;

3. kir. ügyészségnél levő ügyben a kir. ügyészség vezetője;

4. kir. főügyészségnél levő ügyben a kir. főügyész;

5. a koronaügyészségnél (1913: VII. t.-c. 43. §. utolsó bekezdése) levő ügyben a koronaügyész;

6. a kir. ítélőtáblán vagy a kir. Kúrián (1913: VII. t.-c. 44. §. utolsó bekezdése) levő ügyben annak a tanácsnak az elnöke, amely tanács az ügyben eljár vagy eljárta;

7. közigazgatási hatóságnál levő ügyben, ha az ügy közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, e hatóság vezetője.

II. Ha azonban kir. járásbírósnál vagy kir. törvényszéknél levő ügyben felsőbíróság, kir. ügyészségnél, kir. főügyészségnél vagy a koronaügyészségnél levő ügyben pedig bíróság zárta ki a tárgyalás nyilvánosságát, az engedelem megadására annak a bíróságnak a bírāja, vagy annak a tanácsnak az elnöke (I. bekezdés 1., 2. és 6. pontja) van hivatva, amely a nyilvánosságot kizárta.

III. Fiatakorúaknak a rendes bíróság előtt levő bűnügyeiben a jelen rendelet 67. §-ának I. és II. bekezdéseit kell alkalmazni.

IV. A 67. §. III. bekezdése a jelen §. eseteire is irányadó.

69. §.

Az engedelmet az előbbi §-ok szerint arra hivatott hatóság egyes közlemények tekintetében akár hivatalból, akár kérelemre oly kép adja meg, hogy az engedelmet bárki igénybe veheti.

Az ügyben eljáró hatósági személyt (az ügy előadóját, a vizsgálóbíró, az ügyészt, a nyomozó hatóság tagját, stb.) – amennyiben a 67. §. III. bekezdése értelmében nem ez a hatósági személy határoz – meg kell hallgatni az engedelem megadása vagy megtagadása felől. Folyamatban levő bűnügyi vizsgálat tartama alatt, ha a vizsgálóbíró ellenzi, az engedelmet nem szabad megadni.

70. §.

Az engedelem megadása iránti kérelmet rendszerint szóval, – ha pedig a kérelem elintézése hosszabb időt vesz igénybe, a hatóság kívánságára írásban, az utóbbi esetben ívenként egy korona bélyeggel ellátva, – annál a hatóságnál kell előterjeszteni, amelynél az illető ügyirat van, vagy amely az illető eljárást lefolytatta.

Ha az illető hatósági tag az előbbi §-ok értelmében az engedelmet maga nem adhatja meg, a kérelmet hivatalból juttatja el a megfelelő hatósághoz vagy hatósági taghoz.

A kérelemben pontosan meg kell jelölni azt a tárgyalást vagy a tárgyalásnak, az eljárásnak vagy az ügynek azt a részét, vagy pedig azt a beadványt vagy hatósági iratot, amelynek közzétételét kéri, továbbá azt is elő kell adni, hogy miért kéri a közzététel megengedését.

Az írásban előterjesztett kérelmet lajstromozás vagy iktatás nélkül az ügy irataihoz az illető tárgyalási jegyzőkönyv vagy hatósági irat mellé kell csatolni.

71. §.

Az engedelmet írásba kell foglalni, az ügynek utolsó számával, kelettel, hivatali pecséttel és aláírással el kell látni, és pontosan meg kell benne jelölni azt a tárgyalást, vagy a tárgyalásnak azt a részét, vagy pedig azt a beadványt vagy hatósági iratot, amelynek közzétételére az engedelem szól.

Sem az engedelem megadását, sem megtagadását nem szabad indokolni.

Az engedelem megadását vagy megtagadását a kelet feltüntetésével az ügyiratokon fel kell jegyezni s a feljegyzést alá kell írni.

Az engedelmet a bíróság hirdető tábláján közzé kell tenni.

A jelenlevő kérelmezővel az engedelmet megadó vagy megtagadó határozatot szóval kell közölni s az átvételt vagy közlést elismertetni, ha pedig a kérelmező nincs jelen, az elnöki ügyek kézbesítésére fennálló szabályok szerint kell neki az engedelmet vagy a megtagadó határozatot kézbesíteni.

Az engedelem megadása felől hozott határozat ellen felfolyamodásnak nincs helye.

Az engedelem egy példányát haladéktalanul meg kell küldeni az engedelmet adó hatóság székhelye szerint illetékes kir. ítélőtábla székhelyén működő kir. ügyészségnek.

Az engedelem megadása vagy megtagadása tárgyában hozott határozat bélyegmentes.

X. Rendelkezések a sajtóeljárásról.

A St. 46. §-ához.

72. §.

Rágalmazás és becsületsértés esetében, ha az eljárásra a St. 46. §-a szerint nem a kir. ítélőtábla székhelyén működő, hanem más esküdtbíróság hivatott s a vizsgálatot a St. életbelépésének napján még nem rendelték el vagy nem fejezték be, a vizsgálóbíró az ügy iratait a St. 46. §-a szerint eljárni hivatott esküdtbíróság mellett működő kir. ügyészséghez teszi át.

Ez a kir. ügyészség az ügyet megvizsgálja, s ha közérdekből indokoltnak tartja, hogy a már megindult vizsgálatot és eljárást a kir. ítélőtábla székhelyén működő bíróság folytassa le, ez iránt indokolt előterjesztést tesz a vádtanácsnak. A vádtanács a St. 46. §-a szerint határoz.

Ellenkező esetben a kir. ügyészség az ügyiratokat a vizsgálat elrendelése vagy folytatása végett a saját székhelyén működő vizsgálóbíróhoz teszi át.

Ugyanígy jár el a vádtanács, ha az ügyészség előterjesztése ellenére az ügy áttételét nem rendelte el.

A St. 47. §-ához.

73. §.

A St. 47. § ában említett, közszemérem ellen elkövetett és az 1878: V. t.-c. 248. §-a szerint büntetendő vétség miatt folyamatba tett ügyekben az esküdtbíróság jár el, ha a St. életbeléptének napján a főtárgyalást már kitűzték.

A St. 48. §-ához.

74. §.

Amennyiben a St. életbeléptének napján olyan sajtóügyek vannak folyamatban, amelyekben az eljárás a St. 48. §-a szerint elévült, a kir. ügyészség az eljárás megszüntetése iránt késedelem nélkül előterjesztést tenni és a bíróság az eljárást megszüntetni tartozik.

A St. 51. §-ához.

75. §.

A m. kir. igazságügyminiszternek 1899. évi 3.700. I. M. E. számú rendeletével a kir. bíróságok részére kibocsátott büntető ügyviteli szabályok 2. §-ának második bekezdése a sajtó útján elkövetett bűncselekmények miatt folyamatba tett eljárásra is szól.

A St. 62. §-ához.

76. §.

Sajtó útján elkövetett bűncselekmények esetében, ha az eljárás a St. életbeléptének napja előtt megindult, a következő átmeneti rendelkezések irányadók:

1. Ha a St. életbeléptének napján a vizsgálatot már befejezték, az ügyben az eddig érvényben volt perjogi szabályok szerint kell eljárni. Ugyanez a szabály irányadó akkor is, ha később a bíróság a vizsgálat kiegészítését rendeli el. A St. 53. §. 4. bekezdésének rendelkezése, mint a vádlottra kedvező anyagi jogi szabály, ily ügyekben is alkalmazást nyer.

2. Ha a St. életbeléptének napján a vizsgálatot még nem fejezték be s az 1896: XXXIII. t.-c. 103. §-a szerint a vizsgálat nem kötelező, a kir. ügyészség belátásához képest a vizsgálat folytatását (1896: XXXIII. t.-c. 103. §-ának 3. a) pontja) vagy megszüntetését indítványozhatja.

A 72. §. esetében ezt az indítványt az a kir. ügyészség teszi meg, amelynek székhelyén az eljárást a 72. §-ban foglalt jogszabályok szerint folytatni fogják.

XI. A hatályukat veszítő és hatályban maradó rendeletekről.

A St. 63. §-ához.

77. §.

E rendelet életbeléptének napjától kezdve különösen hatályukat veszítik:

I. A m. kir. igazságügyminiszternek következő rendeletei:

1. az 1867. évi június hó 5-én 307. I. M. E. sz. a. kelt rendelet a nyomtatványok kötelespéldányainak beszolgáltatása tárgyában;
2. az 1867. évi július hó 17-én 481. I. M. E. sz. a. kelt rendelet a sajtótermékek kötelespéldányainak beküldése iránt;
3. az 1867. évi szeptember hó 12-én 705/1867. I. M. E. sz. a kelt rendelet a sajtótörvény elleni vétségeknek az illető kerületi közbíró tudomására hozatala tárgyában;
4. az 1882. évi március hó 30-án 16.401/1881. sz. a. kelt rendelet az esküdtzéki sajtóbíróági ítélettel megállapított pénzbüntetések behajtása és kezelése tárgyában;
5. az 1894. évi szeptember hó 17-én 36.245/1894. I. M. sz. a. kelt rendelet az 1881. évi 16.401. I. M. sz. a. kibocsátott rendeletnek újból közlése iránt;
6. az 1895. évi április hó 1-én 13.691/1895. I. M. sz. a. kelt rendelet a nyomtatványok lefoglalása iránt hozott bírói határozatok közlése végett teendő intézkedésről;
7. az 1896. évi augusztus hó 11-én 39.008/1896. I. M. sz. a. kelt rendelet a nyomtatványok lefoglalásának gyorsítása és sikeresebb foganatosítása tárgyában;
8. az 1898. évi március hó 6-án 858/1898. I. M. E. sz. a. kelt rendelet a bíróságilag lefoglalt nyomtatványok postai szállításának megakadályozása tárgyában;
9. az 1898. évi június hó 13-án, 35.775/1898. I. M. sz. a. kelt rendelet a nyomdatermékekből a m. kir. központi statisztikai hivatal az 1897: XXXV. t.-c. alapján megillető kötelespéldányok beszolgáltatása iránt kiadott körrendelet közlése tárgyában;
10. az 1908. évi május hó 13-án 11.537/1908. I. M. sz. a. kelt rendelet a nyomdatermékek tudományos célú, valamint sajtórendészeti kötelespéldányaira vonatkozó rendelet módosítása tárgyában kiadott vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet közléséről;

II. A m. kir. belügyminiszternek következő rendeletei:

1. az 1874. évi 1137. B. M. sz. a. kelt rendelet a hírlapi biztosítékok tárgyában;
2. az 1881. évi június hó 30-án 2.591. B. M. E. sz. a. kelt rendelet a hírlapbiztosítékok tárgyában;
3. az 1883. évi december hó 4-én 4.971/1883. B. M. E. sz. a. kelt rendelet az időszakos lapok biztosítéka fejében jelzálogul lekötött ingatlan becsértékének mikénti megállapítása tárgyában;
4. az 1891. évi augusztus hó 2-án 414/1891. B. M. E. sz. a. kelt rendelet az 1848. évi XVIII. t.-cikkbe becikkelyezett „sajtótörvény” IV. fejezete 39. §-ában foglalt rendelkezések megszegésének minősítése, s az azok ellen vétő nyomdatulajdonosok megbüntetése tárgyában;
5. az 1892. évi október hó 6-án 3.961/1892. B. M. E. sz. a. kelt rendelet időszakos lapok megindítására nézve az 1848: XVIII. t.-c. 30. §-ához képest beadandó nyilatkozatoknak az illetékes sajtóügyi közbíróval való közlése tárgyában (37.645/1892. I. M. sz.);
6. az 1893. évi április hó 30-án 1.324/1893. B. M. E. sz. a. kelt rendelet a hírlapbiztosítékok tárgyában;
7. az 1894. évi április hó 19-én 1.651/1894. B. M. E. sz. a. kelt rendelet az időszakos lapok megindításáról a belügyminiszterhez teendő jelentések tárgyában;

8. az 1894. évi november hó 8-án 4.187/1894. B. M. sz. a. kelt rendelet a hírlapbiztosítékokról;

9. az 1897. évi február hó 27-én 48/1897. B. M. sz. a. kelt rendelet a sajtótermékekről a törvényhatósághoz bemutatandó kimutatások tárgyában;

10. az 1898. évi január hó 21-én 5.528/1898. B. M. sz. a. kelt rendelet a lefoglalt sajtótermékek jegyzékének a „Rendőri Lapok”-ban közzététele tárgyában;

11. az 1899. évi január hó 16-án 477/1899. B. M. sz. a. kelt rendelet a postai szállításból kitiltott nyomtatványoknak a vasúton vagy gőzhajón való szállításból kizárása tárgyában;

12. az 1899. évi december hó 12-én 5.567/1899. B. M. E. sz. a. kelt rendelet a bűnvádi perrendtartás életbeléptetése tárgyában;

13. az 1910. évi október hó 29-én 129.657/1910. B. M. sz. a. kelt rendelet a nyomdavidallatok nyilvántartása tárgyában;

14. az 1912. évi augusztus hó 26-án 136.000/1912. B. M. sz. a. kelt rendelet a sajtóterméknek házaló vagy utcai terjesztéséről.

III. a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszternek az igazságügyminiszterrel egyetértőleg kiadott következő rendeletei:

1. az 1898. évi február hó 1-én 6.720/1898. V. M. sz. a. kelt rendelet a nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles-példányainak beszolgáltatásáról szóló 1897: XLI. t.-cz. végrehajtása és a sajtórendészeti kötelespéldányokkal való elbánás tárgyában;

2. az 1908. évi április hó 25-én 46.564/1908. V. M. sz. a. kelt rendelet a nyomdatermékek tudományos célú, valamint sajtó rendészeti kötelespéldányaira vonatkozó rendelet módosítása tárgyában.

IV. a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek következő rendeletei:

1. a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 1884. évi október hó 23-án 48.184/1884. sz. a. kelt rendelete, mely szerint az 1884. évi XVII. törvénycikkbe foglalt ipartörvény intézkedései a nyomdákra is kiterjednek;

2. az 1898. évi június hó 8-án 2.862/1898. K. M. E. sz. a. kelt rendelet a m. kir. központi „statisztikai hivatalról szóló 1897. évi XXXV. t.-c. 4. §-a értelmében a, nevezett hivatal a nyomdatermékekből megillető kötelespéldányok beszolgáltatása tárgyában;

3. az 1898. évi február hó 4-én 6.551/1898. K. M. sz. a. kelt rendelet az időszaki lapok sajtórendészeti kötelespéldányairól;

4. az 1898. évi február hó 25-én 13.642/V. 1898. sz. a. kelt rendelet (amely azonos tartalmú az 1898. évi március hó 6-án 858/1898. I. M. E. sz. a. kelt s fentebb I. 8. alatt idézett rendelettel);

5. az 1898. évi december hó 31-én ad 90.302/1898. K. M. sz. a. kelt rendelet azon nyomtatványoknak, melyektől a postai szállítási jog megvonatott, a vasúti és gőzhajózási szállításból való kizárása tárgyában.

V. a m. kir. pénzügyminiszternek következő rendelete:

1. az 1881. évi május, hó 26-án 938/1881. P. M. sz. a. kelt rendelet a készpénzben letett hírlapbiztosítékok elszámolásáról, gyümölcsöző elhelyezéséről és visszaszolgáltatásáról.

78. §.

E rendelet életbeléptének napja után is hatályban maradnak, különösen:

I. a m. kir. igazságügyminiszternek következő rendelkezései:

1. a kir. ügyészség számára 1899. évi november hó 15-én 4.600/1899. I. M. E. sz. a. kelt rendelettel kiadott utasítás 162. §-a;

2. az 1906. évi június hó 4-én 20.486/1906. I. M. sz. a. kelt rendelet a postaküldemények és táviratok lefoglalására s azokról adatok szolgáltatására vonatkozólag 34.662/1906. sz. a. kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendeleteknek közlése tárgyában.

II. a m. kir. belügyminiszternek következő rendelkezései:

1. az 1874. évi április hó 5-én 15.148/1874. B. M. sz. a. kelt rendelet az értékpapírokhoz hasonlító hirdetmények s más nyomtatványok elkobzása iránt;

2. az 1897. évi június hó 27-én 40.003/1897. B. M. sz. a. kelt rendelet a szemérmeket sértő nyomtatványoknak és képeknek nyilvános helyeken való kitétele által elkövetett kihágásról;

3. a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére 1899. évi december hó 22-én 130.000 B. M. sz. a. kelt rendelettel kiadott utasítás 35. §-a;

4. a m. kir. csendőrség számára 1900. évi február hó 20-án 1157. B. M. sz. a. kiadott utasítás 127. és 135. §-a;

5. a kivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. végrehajtása tárgyában 1909. évi január hó 15-én 57.000/1909. B. M. sz. a. kelt rendelettel kiadott utasítás 55. és 56. §-a.

III. a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek következő rendeletei:

1. az 1897. évi december hó 10-én 77.108/1897. K. M. sz. a. kelt rendelet a köteles sajtótermék-példányok beszolgáltatása tárgyában;

2. az 1906. évi május hó 25-én 34.662/1906. K. M. sz. a. kelt rendelet postaküldeményeknek és táviratoknak a posta- (távírda-) hivataloknál való lefoglalásáról és az azokról való adatszolgáltatásról;

3. az 1898. évi szeptember hó 3-án 29.679/1908. K. M. sz. a. kelt rendelet a köteles sajtótermékek sürgetése ügyében;

4. az 1898. évi szeptember hó 3-án 41.058/1908. K. M. sz. a. kelt rendelet a köteles sajtótermékek beküldése tárgyában;

5. az 1909. évi augusztus hó 12-én 53.788. K. M. sz. a. kelt rendelet a kivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. 50. §-ában említett postai küldemények lefoglalása, illetve kézbesítése körül követendő eljárás tárgyában.

XII. Életbeléptető és Fiume városára és kerületére vonatkozó rendelkezések.

A St. 64. §-ához.

79. §.

A sajtóról szóló 1914: XIV. t.-c., a polgári perrendtartás életbeléptetéséről szóló 1912: LIV. t.-c. 96. §-a és a jelen rendelet 1914. évi április hó 12. napján lép életbe.

80. §.

Ez a rendelet Fiume városára és kerületére is kiterjed.

Ezen a területen a St.-nek és a jelen rendeletnek mindazon §-aiban, amelyek a kir. járásbíróóságokra vonatkoznak, a kir. járásbíróóság helyett az egyes bíróóságot; amelyek a törvényhatóság első tisztviselőjére és a helyi hatóságra vonatkoznak, ezek alatt a polgármestert kell érteni.

Budapesten, 1914. évi március hó 30-án.

Tisza s. k.

m. kir. miniszterelnök

1914. évi XLI. törvénycikk **a becsület védelméről**

A törvény a sajtóútján elkövetett rágalmozás vétségének büntetési tételét megemeli. Aki sajtó útján rágalmozást követ el nyolc naptól egy évig terjedhető fogházbüntetéssel és száz koronától hatezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A törvény módosítja az 1914. évi XIV. tc.-t a sajtóról, amennyiben annak 43. §-ának első és 53. §-ának negyedik bekezdésében foglalt rendelkezéseit hatályon kívül helyezi.

I. Rágalmazás és becsületsértés

1. § Rágalmazás vétségét követi el, aki valakiről más előtt oly tényt állít vagy híresztel, amely valóság esetében az illető ellen bünvádi vagy fegyelmi eljárás megindításának oka lehet vagy pedig őt közmegvetésnek tenné ki.

2. § Aki más ellen becstelenítő, lealacsonyító vagy megszégyenítő kifejezést használ, vagy pedig ily cselekményt követ el, – amennyiben az 1. § esete nem forog fenn, – a becsületsértés vétségét követi el.

3. § A rágalmazás büntetése hat hónapig terjedhető fogház és négyezer koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Nyolcz naptól egy évig terjedhető fogházbüntetést és száz koronától hatezer koronáig terjedhető pénzbüntetést kell alkalmazni:

1. ha a cselekményt sajtó útján vagy egyébként nyilvánosan követték el;
2. ha a törvény által alkotott testület, bizottsága vagy tagja, hatóság, közhivatalnok, törvényesen bevett vagy elismert vallásfelekezet lelkésze a sértett és a sértés hivatásuk gyakorlására vonatkozik;

[...]

4. § A becsületsértés büntetése négyezer koronáig terjedhető pénzbüntetés. Ha a sértés feltűnően durva, úgyszintén a 3. § második bekezdése szerint minősülő esetekben a büntetés hat hónapig terjedhető fogház és hatezer koronáig terjedhető pénzbüntetés.

5. § A rágalmazás büntetése nyolcz naptól két évig terjedhető fogházbüntetés és száz koronától nyolcezer koronáig terjedhető pénzbüntetés, ha a cselekményt a 3. § második bekezdésének 2. pontjában említett testület, bizottság vagy személy ellen hivatásuk gyakorlására vonatkozólag sajtó útján követték el.

[...]

V. Vegyes rendelkezések

27. § Ha oly tény miatt, amelynek valóságára nézve a bizonyítást elrendelték, bűnvádi vagy fegyelmi eljárást indítottak, ennek jogerős befejezéséig az eljárást a bíróság felfüggeszti.

28. § Az 1914: XIV. tc. (St.) 39. §-ának első és második bekezdésében, valamint 43. §-ának második, harmadik és utolsó bekezdésében foglalt rendelkezéseket a jelen törvény alá eső, nem sajtó útján elkövetett vétségek, úgyszintén a Btk. 227. §-a alá eső hamis vád büntette vagy vétsége esetében is megfelelően kell alkalmazni.

29. § A St. 53. §-ának első, második és harmadik bekezdésében, valamint 54. §-ában foglalt rendelkezéseket a jelen törvény alá eső vétségek esetében sajtó-eljáráson kívül is megfelelően kell alkalmazni.

[...]

35. § A Btk. 231. §-ában, továbbá 258–277. §-ában, a Bp. 542. §-ának második bekezdésében, végül a St. 43. §-ának első és 53. §-ának negyedik bekezdésében foglalt rendelkezések hatályukat veszítik.

[...]

A m. kir. belügyminiszter 1914. évi 74.700/V-a. számú körrendelete valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez²⁰ a hírlapok és folyóiratok házaló és utcai terjesztésének időbeli korlátairól.

A belügyminisztérium 1914. április 20-án kelt körrendeletében felszólítja a törvényhatóságok első képviselőit, hogy a hírlapok és folyóiratok árusítására vonatkozó időbeli korlátozásokat enyhítsék ott, ahol a terjesztést jogos érdek kívánja és az „sem éjjeli csendzavarással nem jár, sem pedig nem történik éjjeli mulató helyeken”.

A sajtóról szóló 1914: XIV. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium 2.500/1914. M. E. számú rendeletének 37. §-át e rendelet bevezető rendelkezése értelmében – a következően egészítem ki:

Minthogy a hírlapok és folyóiratok házaló és utcai terjesztésének időbeli korlátokat állító rendelkezésnek egyetlen célja, hogy a közrendet és közérkölciséget megóvja, felhívom a törvényhatóságok első tisztviselőit, hogy, a hírlapoknak és folyóiratoknak az említett időbeli korlátokon kívül eső időben való terjesztését mindazokban az esetekben, amikor az sem éjjeli csendzavarással nem jár, sem pedig nem történik éjjeli mulató helyeken, a terjesztést pedig jogos érdek kívánja, engedjék meg, egyúttal pedig utasítsák az alájuk rendelt rendőri hatóságokat és közegeket, hogy az ily terjesztést ne akadályozzák.

Budapest, 1914. évi április hó 20-án.

Sándor János s. k.

²⁰ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

**A m. kir. belügyminiszter 1914. évi 75.328/V-a. számú körrendelete
valamennyi törvényhatósági joggal felruházott város polgármesteréhez
(Budapest kivételével)²¹**

***a városi törvényhatóságok területén kiadott hírlapok óvadékképes
értékpapírokból letett biztosítékainak kezeléséről.***

Az 1914. április 21-én kelt körrendelet a törvényhatósági joggal bíró városokban kiadott politikai tartalmú időszakos lapoknak óvadékképes értékpapírokból letett biztosítékai kezelésének szabályait rögzíti.

A sajtóról szóló 1914: XIV. törvénycikk végrehajtása és egyes kapcsolatos rendelkezések tárgyában a m. kir. minisztérium által 2.500/1914. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek, az óvadék képes értékpapírokból letett hírlapi biztosítékok kezelésére vonatkozó 59–62. §-ainak kiegészítése tárgyában a St. 18. és 19. §-aiban nyert felhatalmazás alapján a m. kir. pénzügyminiszter úr velem egyetértőleg valamennyi pénzügyi hatósághoz és hivatalhoz a mellékelt rendeletet bocsátotta ki.

Erről polgármester urat tudomásvétel és megfelelő eljárás végett oly felhívással értesítem, haladéktalanul intézkedjék az iránt, hogy a város házipénztárában jelenleg őrzött ilyenmű biztosítékok az illetékes kir. adóhivatalba beszállíttassanak.
Budapesten, 1914. évi április hó 21-én.

Sándor János s. k.

Melléklet a 75.328/1914. B. M. számú körrendeletéhez.

**1.488/1914. P. M. számú körrendelet valamennyi pénzügyi hatósághoz és hivatalhoz
(kivéve a Budapest székesfővárosi pénzügyigazgatóságot, a m. kir. központi
állampénztárt és a IX. ker. m. kir. állampénztárt),
*a városi törvényhatóságok területén kiadott hírlapok óvadékképes értékpapírokból letett
biztosítékának kezeléséről.***

Az 1914. április 21-én kelt körrendelet a törvényhatósági joggal bíró városokban kiadott politikai tartalmú időszakos lapoknak óvadékképes értékpapírokból letett biztosítékai kezelésének szabályait rögzíti.

A m. kir. minisztériumnak a sajtóról szóló 1914: XIV. törvénycikk végrehajtása és egyes kapcsolatos rendelkezések tárgyában az 1914. évi március hó 30-án 2.500. M. E. szám alatt kelt rendeletének az óvadékképes értékpapírokból letett biztosítékok kezelésére vonatkozó 59–62. §-ait a belügyminiszter úrral egyetértőleg következőleg egészítem ki:

A törvényhatósági joggal bíró városokban kiadott politikai tartalmú időszakos lapoknak óvadékképes értékpapírokból letett biztosítékait is a lap kiadásának székhelyén működő m.

²¹ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

kir. állampénztár letétként kezeli. Ezek a letétek »Hírlapbiztosítéki letétnapló« elnevezésű naplóban, számolandók el, amelyre nézve az utalványozási jog az illetékes pénzügyigazgatóságot illeti, a letétek nyilvántartása és a letéti naplók szigorlata pedig a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség feladata.

A hírlapbiztosítékok a törvényhatósági joggal felruházott város polgármesterének rendelkezése alatt állanak, aki a biztosítékokra vonatkozó minden intézkedés fogantatására esetrőlesetre a pénzügyigazgatóságot megkeresi. A pénzügyigazgatóság az illetékes polgármester ily irányú megkereséseit haladéktalanul fogantatosítani köteles.

Budapesten, 1914. évi április 21-én.

**A kereskedelemügyi m. kir. minister 312/B. számú rendelete,
a postai, távirdai és távbeszélő forgalom ideiglenes korlátozásáról.**

*A postánál a magánforgalom a szükség követelményeihez képest, meghatározott irányokban egészben vagy részben beszüntethető vagy korlátozható.
Hatályba lépett 1914. július 27-én.*

A magyar szent korona országainak egész területére nézve a m. kir. ministerium által az 1912: LXIII. t.-c. 8. §. alapján a postai, távirdai és távbeszélő-forgalom ellenőrzése tárgyában kiadott rendelet hatályosságának idejében a postai, távirdai és távbeszélő-forgalom korlátozására a következő szabályok irányadók:

1. §.

A postánál a magánforgalom a szükség követelményeihez képest, meghatározott irányokban egészben vagy részben beszüntethető vagy korlátozható. Azt, hogy a beszüntetés vagy korlátozás milyen terjedelmű, a posta- és távirdavezérgazgatóság fogja közhírré tenni.

[...]

5. §.

E rendelet azonnal hatályba lép.
Budapest, 1914. július 27.

Br. Harkányi János.

**A m. kir. ministerium 1914. évi 5.477. M. E. számú rendelete,
postagalambok tartásának korlátozásáról és egyéb állatok hírhordásra való
használatának betiltásáról.**

A magyar szent korona országainak egész területén postagalambokat csak hatósági engedéllyel szabad tartani vagy forgalomba hozni. Azokat a postagalambokat, amelyeknek tartása nem engedélyeztetett, vagy azokat a galambokat, amelyek tekintetében attól kell tartani, hogy postagalambokként használhatók, a katonai hatóságok megváltják. Engedély nélkül más állatokat sem szabad hírhordásra használni. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít. Hatályba lépett 1914. július 27-én.

A m. kir. minisztérium az 1912. évi LXIII. t.-c. 7. §-ában és az 1912. évi LXVIII. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A magyar szent korona országainak egész területén postagalambokat csak hatósági engedéllyel szabad tartani vagy forgalomba hozni. Az engedélyt az 1. fokú rendőrhatóság a katonai területi parancsnokság hozzájárulásával adja meg.

Engedélyért a postagalambok birtokosai legkésőbb ennek a rendeletnek az illető községben történt kihirdetését követő nap folyamán kötelesek az 1. fokú rendőrhatósághoz folyamodni. A kérvényt a katonai területi parancsnoksághoz is be lehet nyújtani, aki azt saját véleményével ellátva az 1. fokú rendőrhatóságnak küldi meg.

Azokat a postagalambokat, amelyeknek tartása nem engedélyeztetett, vagy azokat a galambokat, amelyek tekintetében attól kell tartani, hogy postagalambokként használhatók, a katonai hatóságok, a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t.-c. végrehajtási utasításának rendelkezései szerint megváltják.

2. §.

Élő galambokat vasúton, gőzhajón vagy postán csak a katonai igazgatás szállíttathat. Postagalamboknak másnemű szállításához a katonai hatóságok beleegyezése szükséges.

Postagalambokat csak a katonai hatóság beleegyezésével és az erre meghatalmazott katonai személyek felügyelete alatt szabad felbocsátani.

3. §.

Engedély nélkül más állatokat sem szabad hírhordásra használni.

4. §.

Aki az 1., 2. és 3. §-ok rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el és az 1912. LXIII. tc. 7. §-a szerint, Horvát-Szlavonországokban a politikai hatóságok büntető hatalmáról szóló szabályok szerint büntetendő.

Tilalom ellenére tartott vagy forgalomba hozott vagy szállított galambokat, vagy tilalom ellenére hírhordásra használt más állatokat el kell kobozni és meg kell semmisíteni.

5. §.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1914. évi július hó 27-én.

Gróf Tisza István s. k.

**A m. kir. ministerium 5.478/M. E. számú rendelete,
a postai, távirdai és távbeszélő-forgalom ellenőrzéséről.**

*A rendelet értelmében a rendőri hatóság a keresztkötéses (nyomtatvány)-küldemények tartalmát megtekintheti. A hadműveletek területén működő posta- és távirdahivatalok kötelesek a katonai hatóságoknak és közegeknek azok kívánságára a le nem zárt postaküldeményeket (levelezőlapokat, sajtótermékeket) az azokba való betekintés végett a postán átengedni. A posta- és távirdahivatalok azokat a leveleket és csomagokat, amelyek feltételezhetően tiltott nyomtatványokat, vagy az „állam biztonságát, vagy a hadviselés érdekeit veszélyeztető iratokat tartalmaznak”, csak közigazgatási hatósági közeg (a rendőri hatóság kiküldöttje) jelenlétében kézbesíthetik. A rendelet értelmében valamennyi feladott távirat ellenőrzésre kerül. A rendelet tartalmazza a táviratok feladásának és ellenőrzésének módját is.
Kelt Budapest, 1914. július 27.*

A m. kir. ministerium az 1912: LXIII. t.-c. 8. §-ában nyert felhatalmazás alapján a magyar szent korona országainak egész területére nézve a következőket rendeli:

**I.
Postai forgalom.**

1. §.

A posta és távirda hivataloknak azon kötelessége, hogy a kir. vizsgálóbíróknak, a kir. bíróságoknak, a kir. ügyészségeknek, valamint a rendőri hatóságoknak a postaküldeményekről adatokat szolgáltatassanak: kiterjed arra is, hogy a katonai bíróságoknak és hatóságoknak kívánságára az általuk megjelölt bármely egyén postaküldeményeiről adatokat szolgáltatassanak.

A rendőri hatóság adatszolgálattal kapcsolatban a postai küldemények külsejének, valamint a keresztkötéses (nyomtatvány) küldemények és árúminták tartalmának megtekintését is igényelheti. Ez azonban csak a postahivatal vezetőjének vagy helyettesének jelenlétében történhetik meg.

2. §.

A hadműveletek területén működő posta- és távirdahivatalok kötelesek a katonai hatóságoknak és közegeknek kívánságára:

α) a le nem zárt postaküldeményeket (levelezőlapokat, sajtótermékeket) megtekintés és tartalmukról a háború céljaira leendő tudomásszerzés végett a postán átengedni;

β) megengedni, hogy az általuk megjelölt címzetteknek szóló, vagy megjelölt feladóktól eredő postacsomagot a hivatal főnökének helyiségében és jelenlétében megtekinthessék és felbonthassák.

A posta- és távirdahivatalok, a katonai hatóság vagy közeg kívánságára, az ily küldeményeket, a legközelebbi rendőri hatóság értesítése mellett, háromszor 24 óráig visszatartják.

3. §.

A posta- és távirdahivatalok azokat a leveleket és csomagokat, amelyek gyaníthatólag kitiltott nyomtatványokat, vagy az állam biztonságát, vagy a hadviselés érdekeit veszélyeztető iratokat tartalmaznak, csak közigazgatási hatósági közeg (a rendőri hatóság kiküldöttje) jelenlétében kézbesíthetik. A címzettet és a hatóságot a meghatározott időre a postahivatalba meghívják és a címzett csak abban az esetben kapja kézhez küldeményét, ha hajlandó azt a

hatósági közeg jelenlétében felbontani. Ha a címzett ebbe bele nem egyezik, ha kijelenti, hogy a küldeményt nem fogadja el, végre ha meg nem jelenik, hacsak a rendőri hatóság annak visszatartása és a lefoglalás kieszközlése iránt nem intézkedik, a küldeményt feladási helyére kell visszaküldeni.

4. §.

A posta- és távirdahivatalok kötelesek az oly csomagokról, amelyek a hadműveletek tartamára a szállításból kitiltott tartalommal bírnak, a legközelebbi katonai hatóságnak táviratilag vagy távbeszélő útján, s ha ez nem lehetséges, külön küldönccel értesítést küldeni, a csomagot háromszor 24 óráig visszatartani és rendelkezéshez képest azt esetleg a katonai hatóságnak átvételi elismervény ellenében kiszolgáltatni. Ha e határidőn belül a katonai hatóság a csomag lefoglalása iránt nem intézkedik, a posta- és távirdahivatalok a küldeményt szabályszerűen, mint kitiltott küldeményt kezelik.

II.

Távirdai és távbeszélő-forgalom.

5. §.

A táviratokra (távbeszélgetésre) vonatkozó adatszolgáltatás tekintetében az 1. §. határozmányai irányadók.

[...]

10. §.

A jelen, rendelet alapján szükséges további rendelkezéseket a kereskedelemügyi m. kir. minister bocsátja ki.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1914. július 27.

Gróf Tisza István.

**A m. kir. ministerium 1914. évi 5.482. M. E. számú rendelete,
a katonai intézkedések közlésének eltiltásáról.**

Ez az 1914. július 27. napján kelt és azonnal hatályba lépett rendelet megtiltja a tudósítást az Osztrák-Magyar Monarchia fegyveres erőiről, azok mozgásáról, erődök állapotáról, fegyverek, hadszerek mennyiségéről stb. A tilalom nem vonatkozott a jóváhagyott közleményekre. A tilalom megszegői öt évig terjedő államfogházzal, illetve 8000 koronáig terjedő pénzbüntetéssel sújthatók.

A m. kir. ministerium Magyarország egész területén az osztrák-magyar monarchia két állama fegyveres erejének állásáról, mozdulatairól, erejéről és működéséről, az erődök és erősítvények állapotáról, úgyszintén az e fegyveres erő számára szolgáló fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, mennyiségéről és minőségéről vagy szállításáról a sajtó útján történő közléseket ezennel eltiltja.

Az ily tartalmú közleményeknek sajtó útján való közzétételét az 1878. évi V. t.-c. 456. §-a (illetve 1912: LXIII. t.-c. 23. §-a) öt évig terjedhető államfogházzal és nyolcezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtja.

Ez a tilalom nem vonatkozik azokra a közleményekre, amelyek a m. kir. miniszerelnökség sajtóosztálya, a horvát-szlavon-dalmát országos kormány elnöksége, vagy a hivatalos lapok útján, – továbbá, amelyek a m. kir. honvédelmi miniszter, a cs. és kir. hadsereg főparancsnokság hadisajtószállása vagy a cs. és kir. hadügyminisztérium sajtóirodája engedélyével jutnak nyilvánosságra.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1914. július 27.

Gróf Tisza István s. k.

**A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.483/M. E. számú rendelete,
az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzéséről.**

A szintén 1914. július 27. napján kelt és hatályba lépett rendelet felhatalmazza az igazságügyminisztert az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a alapján a belügy- és kereskedelmi miniszterrel egyetértésben időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzésére. Hatályon kívül helyezte a 10.501/1921. M. E. számú rendelet.

A m. kir. minisztérium az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-a alapján felhatalmazza a m. kir. igazságügyminisztert, hogy a m. kir. belügyi és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve, egyes, erre okot szolgáltató időszaki lapoknak és az időszaki lapok közé nem tartozó minden más sajtóterméknek ellenőrzését, az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ában meghatározott korlátok között, rendelettel szabályozza.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1914. évi július hó 27-én.

**A m. kir. miniszterium 1914. évi 5.484. M. E. számú rendelete,
egyes belföldi időszaki lapok megjelenésének és terjesztésének eltiltásáról.**

A rendelet, amely 1914. július 27. napján kelt és lépett hatályba, felhatalmazta a belügyminisztert, hogy a hadviselés érdekeit veszélyeztető időszaki lapok megjelenését és terjesztését megtiltsa.

A m. kir. miniszterium az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ában nyert felhatalmazás alapján megbízza a belügyminisztert, hogy oly belföldi időszaki lapoknak, amelyeknek közleményei a hadviselés érdekeit veszélyeztetik, megjelenését és terjesztését eltiltsa.

Ez a rendelet azonnal életbe lép.

Budapesten, 1914. évi július hó 27-én.

Gróf Tisza István s. k.

**A m. kir. miniszterium 1914. évi 5.485. M. E. számú rendelete,
a Szerbiából érkező időszaki lapok behozatalának és terjesztésének eltiltásáról
és onnan érkező más sajtótermékek ellenőrzéséről és lefoglalásáról.**

A rendelet, amely 1914. július 27. napján kelt és lépett hatályba, megtiltja a Szerbiában megjelenő időszaki lapok behozatalát, továbbítását és terjesztését. A Szerbiából érkező nem időszaki sajtótermékeket pedig ellenőrzés alá veti.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

A m. kir. ministerium az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Szerbiában megjelenő időszaki lapokat belföldre behozni, a belföldön továbbítani vagy terjeszteni tilos.

Ez a tilalom kiterjed az előbbi bekezdésben említett időszaki lapoknak akár a külföldön, akár belföldön készített fordítására vagy kiadására is, tekintet nélkül arra, hogy a fordítás vagy kiadás az időszaki lapnak egész tartalmát, vagy csupán egy részét tartalmazza-e.

A m. kir. posta az eltiltott időszaki lapokra előfizetést el nem fogadhat és azokat nem továbbíthatja.

A vám- és postahivatali kezelés alá kerülő ily időszaki lapokat a belügyminisztériumnak, illetőleg a horvát-szlavon-dalmát országos kormány elnökségének kell haladéktalanul beszo­l­gáltatni.

2. §.

Szerbiából érkező nem időszaki sajtótermékeket rendeltetési helyükre juttatás előtt ellenőrzés alá kell venni.

3. §.

A 2. §-ban említett nem időszaki sajtótermékek ellenőrzését a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztálya, Horvát-Szlavonországokban pedig a kir. országos kormány elnöksége teljesítik.

Az említett külföldi országból érkező küldeményeket ebből a célból, akár könyvkereskedőnek, akár másnak címére szólnak, azok a vámhivatalok, amelyeknek vámkezelés céljából átadatnak, vámkezelés céljából kötelesek a budapesti, illetőleg a zágrábi fővámhivatalhoz irányítani. A fővámhivatal a küldemény beérkezéséről az ellenőrzés fogatosítása végett késedelem nélkül értesíti a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztályát, illetőleg a horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány elnökségét.

Azokat a nem időszaki sajtótermékeket, amelyek az említett külföldi államból zárt levelekben érkeznek és így vámhivatali kezelés alá nem tartoznak, a kicserélő postahivatalok a miniszterelnökség sajtóosztályának, illetőleg a horvát-szlavon-dalmát országos kormány elnökségének közvetlenül küldik meg.

4. §.

Azokat a nem időszaki sajtótermékeket, amelyeknél a megejtett ellenőrzés eredménye szerint kézbesítésnek nincs akadálya, szabályszerű vámkezelés után késedelem nélkül ki kell szolgáltatni.

Ha a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztálya, illetőleg a horvát-szlavon-dalmát országos kormány elnöksége az ellenőrzés alkalmával oly sajtóterméket talál, amelyre vonatkozólag bírói ítélet az elkobzást és esetleg a megsemmisítést már kimondotta, azt lefoglalja; máskülönben ha a sajtótermék tartalma az esetleges hadviselés érdekeire veszélyes, azt őrizetbe veszi, s amennyiben szükséges, intézkedik továbbterjesztésének beszüntetése és esetleg a bűnvádi eljárás folyamatba tétele iránt.

A m. kir. miniszterelnökség sajtóosztálya, illetőleg a horvát-szlavon-dalmát országos kormány elnöksége azt, hogy az előbbi bekezdés értelmében valamely sajtótermék terjesztését be kell szüntetni, a hivatalos lapban közzéteszi. A közzététel után a még forgalomban talált ily sajtóterméket le kell foglalni és további eljárás végett a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztályához, Horvát-Szlavonországokban pedig az országos kormány elnökségéhez be kell küldeni.

5. §.

Aki a jelen rendelet értelmében eltiltott időszaki lapot behoz vagy terjeszt, az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

6. §.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1914. évi július hó 27-én.

Gróf Tisza István s. k.

A m. kir. igazságügyminiszternek a m. kir. belügyi és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve kiadott 12.001. I. M. E. számú rendelete, az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzésének szabályozásáról.

Az 5.483/1914. M. E. rendeletben kapott felhatalmazás alapján, 1914. július 27. napjával lépett hatályba a rendelet. Az erre okot szolgáltatató (külön megjelölendő) időszaki lapok és más sajtótermékek sajtórendészeti kötelezpéldányát már a szétküldés előtt be kell szolgáltatni az illetékes hatóságoknak. Az ellenőrzésre feljogosított szerv a nyomda fekvése szerint területileg illetékes királyi ügyészség. Az időszaki lapok szétküldését a kézbesítéstől számított három óra elteltével lehet megkezdeni, más sajtótermékek esetén egy hét múlva. A hatóság vizsgálat alá veszi a kötelezpéldányt, és megtilthatja a sajtótermék szétküldését, ha azzal a hadviselés érdekeit érintő bűncselekményt követnének el.

A rendelet a végrehajtó hatalom által meghatározott sajtótermékek esetében bevezette az előzetes cenzúrát.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

A m. kir. ministeriumnak 5.483. M. E. számú rendeletében nyert felhatalmazás alapján Magyarország egész területére nézve, a m. kir. belügyi és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve, egyes, erre okot szolgáltatató (külön megjelölendő) lapoknak és az időszaki lapok közé nem tartozó minden más sajtóterméknek ellenőrzését az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ában meghatározott korlátok között a következőkben szabályozom.

1. §.

E rendelet közzétételétől kezdve egyes, külön megjelölendő időszaki lapoknak és minden más sajtóterméknek sajtórendészeti kötelezpéldányait már a szétküldés előtt, és pedig kézbesítés útján kell az illetékes hatósághoz (3. §.) beszolgáltatni,

2. §.

E rendelet értelmében a sajtótermékek ellenőrzésére a mellett a kir. törvényszék mellett működő kir. ügyészség van hivatva, amelynek területén a sajtóterméket előállító vállalat (nyomda stb.) van.

3. §.

A sajtórendészeti kötelezpéldányt a kir. ügyészség székhelyén a kir. ügyészség vezetőjének vagy az általa megbízott ügyészségi tagnak kezéhez, más helyeken a kir. ügyészség vezetője által kirendelt kir. ügyészségi tagnak (ügyészségi megbízottnak), vagy a kir. ügyészség vezetője által erre felhatalmazott rendőrhatalósági tagnak kezéhez kell kézbesíteni.

A határrendőrség területén a sajtórendészeti kötelezpéldány átvételével a kir. ügyészség a határrendőrség tagját is megbízhatja.

4. §.

A kötelezpéldányt kézbesítőkönyvvel kell a 3. §-ban megjelölt hatósági tag kezéhez kézbesíteni. Az átvételt a kézbesítés idejének (év, hó, nap, óra, perc) feljegyzésével és az átvevő aláírásával kell elismerni.

Amennyiben a kir. ügyészség vagy az ellenőrzéssel megbízott hatósági tag korábban meg nem engedi, időszaki lapoknál csak a sajtórendészeti kötelezpéldány kézbesítésétől számított három óra múlva, más sajtótermékeknel a kézbesítés napjától számított egy hét múlva szabad a szétküldést megkezdeni.

A postahivatalok, vasúti és hajózási vállalatok a sajtótermékek felvételét mindaddig tagadják meg, míg a feladó az előbbi bekezdésben jelzett idő elteltét a kézbesítő könyvvel, vagy a szétküldés korábbi megengedését az ellenőrzéssel megbízott hatósági tag írásbeli engedélyével nem igazolja.

5. §.

Az ellenőrzésre hivatott hatósági tag az időszaki lap kötelespéldányát azonnal, más sajtótermékét késedelem nélkül átvizsgálja, és ha arról győződik meg, hogy a sajtótermékkel oly bűncselekmény követtetnék el, amely az esetleges hadviselés érdekeit érinti, a sajtótermék szétküldését megtiltja, erről mindazokat a postai, felvevő hivatalokat és vasúti- és hajózási állomásfőnökségeket, ahol a sajtóterméket előreláthatólag feladják, értesíti, és a tilalommal együtt a tilalom megszegésének az 1912: LXIII. t.-c. 25. §-ában megállapított következményeit a sajtótermék előállítójával (nyomdással stb.) közli és őt arra figyelmezteti.

Az előbbi bekezdés esetében, valamint akkor is, ha a sajtótermék hivatalból üldözendő más bűncselekmény ismérveit tünteti fel, a kir. ügyészség a bünvádi eljárás megindítása iránt intézkedik. Az ellenőrzéssel megbízott hatósági tag ilyen esetekben az átvett kötelespéldányt azonnal az illetékes kir. ügyészséghez küldi be.

Az oly sajtótermékek szállítására nézve, amelyek szétküldését az első bekezdés értelmében megtiltották, az 1914: XIV. t.-c. végrehajtása tárgyában a m. kir. ministerium által kiadott 1914. évi 2.500. M. E. számú rendelet 27–29. §-ainak azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a bíróság által lefoglalt és elkobzott sajtótermékekre vonatkoznak.

6. §.

Minden olyan hírnak közlése, amely a lakosság körében nyugtalanságot vagy izgalmat kelthet, hátrányos befolyással lehet a monarchia katonai helyzetére és a hadviselés érdekeit is veszélyeztetheti. Ennélfogva az ilyen hírek csak akkor közölhetők, ha azok hivatalos forrásból erednek, vagy közlésükhöz a m. kir. miniszterelnökség sajtóirodája, vagy a nyomtatvány megjelenési helyére illetékes kormánybiztos kifejezetten hozzájárul. Az említett szempontokból kifogás alá eső lappéldány terjesztését az ellenőrzésre hivatott hatósági tag eltiltja, és az időszaki lap megjelenésének és terjesztésének esetleges eltiltása végett (1912: LXIII. t.-c. 11. §-a negyedik bekezdése) az igazságügyminiszterhez, illetőleg a belügyminiszterhez előterjesztést tesz.

7. §.

Ha a szétküldés megtiltására vagy a sajtótermék lefoglalására ok nincs, a kötelespéldány ellenőrzésére hivatott hatósági tag a szétküldést a 4. §. második bekezdésében megjelölt idő eltelte előtt is megengedheti.

8. §.

A sajtótermék ellenőrzésére hivatott hatósági tag annak megállapítása végett, hogy a sajtótermékkel elkövetett bűncselekmény a hadviselés érdekeit érinti-e, a katonai hatóság részéről ezzel megbízott katonai szakértő véleményét meghallgatni és a hadviselés érdekére vonatkozólag nyilvánított véleményét figyelembe venni köteles. Az ellenőrzésre hivatott hatósági tag köteles a sajtótermékek beküldött példányait a katonai hatóságok kiküldöttjeinek kíváratára betekintés végett rendelkezésre bocsátani.

9. §.

Aki a jelen rendelet megszegésével a sajtórendészeti kötelespéldány beszolgáltatását elmulasztja, vagy a sajtótermék szétküldését a megállapított idő előtt megkezdi, az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

10. §.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.
Budapesten, 1914. évi július hó 27-én.

Dr. Balogh Jenő.

**A m. kir. igazságügyiminiszter 1914. évi 12.002. I. M. E. számú rendelete,
a gyorsított bünvádi eljárás szabályairól.**

*A rendelet meghatározza a gyorsított bünvádi eljárás szabályait, és megnevezi azokat, amelyeket a nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmény esetében is alkalmazni kell.
Hatályba lépett 1914. július 27-én.*

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912:LXIII. tc. 31. §-ában nyert felhatalmazás alapján a gyorsított bünvádi eljárás szabályait a következőkben állapítom meg:

I. FEJEZET.

A gyorsított bünvádi eljárás rendes szabályai

1. §

Azokat a bűncselekményeket, amelyek a gyorsított bünvádi eljárás alá tartoznak, úgyszintén azt a területet, amelyre ezeknek az eljárási szabályoknak hatályossága kiterjed, valamint e szabályok életbeléptetésének időpontját a minisztérium az 1912:LXIII. tc. 12. §-ának 4. pontjában nyert felhatalmazás alapján kibocsátott rendeletével határozza meg.

A gyorsított bünvádi eljárásnak csak annyiban van helye, amennyiben a terhelt, vagy a cselekmény nem tartozik a katonai büntető bíraskodás alá.

2. §

A gyorsított bünvádi eljárásban a bünvádi perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. tc. (Bp.) rendelkezéseit a jelen rendeletből folyó eltérésekkel kell alkalmazni.

3. §

Pótmagánvádnak a gyorsított bünvádi eljárásban nincs helye.

A vádat a Bp. 41. §-a alá eső bűncselekmények miatt is a kir. ügyészség képviseli.

4. §

Magánjogi igény kérdésében a bíróság a tárgyalást és az ítélelhozást mellőzi, ha a bünvádi eljárást késleltetné.

5. §

Minden intézkedést a lehető legnagyobb sürgősséggel kell elrendelni és foganatosítani, tekintet nélkül a vasárnapokra és ünnepnapokra és a nap szakára.

A határidőkbe a vasárnapot és a Gergely naptár szerinti ünnepet be kell számítani akkor is, ha az a határidő utolsó napjára esik.

6. §.

A gyorsított bünvádi eljárásra a cselekmény elkövetésének helye szerint illetékes bírósággal egyenlően illetékes az a bíróság, amelynek területén a terheltet kézre kerítették vagy fogva tartják, ha a gyorsított eljárásra az is fel van hatalmazva.

Ha az illetékes bíróság előtt az eljárás megindítása vagy folytatása nehézségekbe ütköznék, az ügyben a gyorsított bünvádi eljárásra hivatott az a bíróság válik illetékessé, amelyhez a kir. ügyészség fordul.

Az ügy áttételének más illetékes bírósághoz csak a kir. ügyészség indítványára van helye.

7. §

Az ügyek egyesítésének és az egyesítés mellőzésének vagy megszüntetésének csak a királyi ügyészség indítványára és csak akkor van helye, ha az eljárás gyors befejezését nem akadályozza.

Gyorsított eljárás alá tartozó ügy nem egyesíthető olyan üggyel, amely nem tartozik gyorsított eljárás alá.

Az egyesítést az a bíróság rendeli el, amelyiknél a kir. ügyészség erre irányuló indítványt terjeszt elő, feltéve, hogy e bíróság hatáskörét egyik ügy sem haladja meg.

8. §

Ha a Bp. 55. §-ának megfelelő védő nem áll azonnal rendelkezésre, védőül ügyvédjelölt vagy más alkalmas jogtudó egyén is választható vagy kirendelhető azokban az esetekben is, amelyekben a védőt hivatalból kell kirendelni. A védőt az ügyvédi kamara székhelyén is a törvényszék elnöke rendeli ki.

A védő a vádirat benyújtásáig a terhelttel csak hatósági személy ellenőrzése mellett érintkezhetik és az iratokat csak akkor tekintheti meg, ha ez az eljárás célját nem veszélyezteti.

A védő kérelmére a főtárgyalást a védelem előkészítése céljából nem lehet elhalasztani. A védő elmaradása, vagy az, hogy védő nem volt kirendelhető, a Bp. 56. §. 1., 3. és 4. pontjának esetein kívül a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

9. §

Vizsgálatnak nincs helybe. A vizsgálatot a nyomozás pótolja.

A nyomozást a kir. ügyészség maga is teljesítheti. A nyomozásban a kir. ügyészséget ugyanazok a jogok illetik meg, mint a Bp. szerint a vizsgálóbíró a vizsgálat folyamán..

A rendőri hatóság, a Bp. 98. §-ának harmadik bekezdésében megjelölt intézkedéseket kivéve, bármely nyomozó cselekményt elrendelhet és foganatosíthat, de köteles erről a kir. ügyészséget késedelem nélkül, lehetőleg távirat vagy távbeszélő útján értesíteni.

A posta- vagy távirdahivatalban, továbbá a szállító- és fuvarozó intézeteknél lefoglalt levelek, táviratok és egyéb küldemények átvételére a rendőrhatalóság, vagy annak valamely tagja is feljogosítható.

A nyomozást a kir. ügyészség a határrendőrségre is bízhatja.

Egyes nyomozó cselekmények foganatosítása végett a katonai hatóságok is megkereshetők.

10. §

A nyomozó eljárásban minden hosszadalmasságot kerülni kell.

Jegyzőkönyvet csak oly nyomozó cselekményről kell szerkeszteni, amelyek a főtárgyalásnál bizonyítékkul fognak szolgálni és ott nem lesznek megismétlendők; más esetekben elég, ha a kihallgatott egyén vallomásának lényeges tartalmáról a jegyzőkönyvvezető vagy a cselekményt foganatosító közeg maga rövid feljegyzéseket tesz és ezt aláírja.

A nyomozó cselekményeknél csak akkor kell bírósági tanút alkalmazni, ha a kir. ügyészség szükségesnek találja.

Szakértői szemlénél és vélemény adásánál egy szakértő alkalmazása minden esetben elégséges, s a halottszemlénél és a boncolásnál szükség esetében a kezelőorvos is alkalmazható ily szakértőül, ha alkalmazása aggályosnak nem mutatkozik.

11. §

Az előzetes letartóztatás tartamára a vizsgálati fogságra vonatkozó szabályok irányadók.

Az előzetes letartóztatás megszüntetése tárgyában a főtárgyalás kitűzéséig a kir. ügyészség határoz. A letartóztatott terhelte biztosíték ellenében szabadlábra nem helyezhető.

12. §

A nyomozó hatóság intézkedései ellen, amennyiben a Bp. a perorvoslatot megengedi, huszonnégy óra alatt előterjesztésnek van helye az első fokon eljáró bírósághoz. Törvényszéki ügyekben az előterjesztés felől a törvényszék büntető tanácsa határoz. További perorvoslatnak nincs helye.

13. §

A kir. ügyészség, mihamarabb a nyomozás adataiból a vádemelésre elegendő alapot talál, késedelem nélkül, lehető rövideggel szerkesztett vádiratot terjeszt a bíróság elé, amelyben az ügy főtárgyalására hatánap kitűzését is kéri.

A vádiratot a főtárgyalási tanács elnökénél kell benyújtani, aki a főtárgyalásra hatánapot tűz, a vádiratot a terhelttel az idézéssel együtt közli és megteszi a főtárgyalás előkészítéséhez szükséges egyéb intézkedéseket.

A vádirat ellen kifogásnak nincs helye.

14. §

A főtárgyalás hatánapját akként kell kitűzni, hogy a vádiratnak a terhelttel közlése és a főtárgyalás hatánapja közé legalább háromnapi időköz essék, kivéve, ha a terhelte ez időköz megrövidítésébe kifejezetten beleegyezik.

A vádlottnak új bizonyítékok megszerzése iránti indítványát legkésőbb a vádirat közlését követő napon kell megtennie.

A főtárgyalásra távirat vagy távbeszélő útján is lehet idézni.

15. §

A bíróság elnöke a nyilvánosságot a Bp. 293. §-ában meghatározott eseteken kívül kizárja, ha a főtárgyalás nyilvánossága az állam biztonságát, vagy a katonai szolgálati érdekeket veszélyeztetné. Ha a nyilvánosság az állambiztonság veszélyeztetésének okából van kizárva, a főtárgyaláson a vádlott bizalmi férfiai sem lehetnek jelen.

16. §

A főtárgyalás elhalasztásának, félbeszakításának vagy elnapolásának csak elkerülhetetlen szükség esetében és csak a lehető legrövidebb időre van helye. Ha bizonyítás kiegészítése szükséges, ezt a tárgyaló bíróság kiszállással vagy egyik tagjának kiküldésével is foganatosítja.

17. §

Az ítéletet mindjárt meghozása után ki kell hirdetni.

18. §

Az ítélet ellen egyfokú perorvoslatnak van helye, amennyiben a perorvoslatot a Bp. ki nem zárja. A perorvoslatot azonnal, az ítélet kézbesítése esetében pedig ettől számított három nap alatt kell bejelenteni; indokait a határozat közlésétől írásban három nap alatt lehet beadni. Az elsőfokú bíróság perorvoslat bejelentése esetében az iratokat e három nap letelte után haladékon kívül köteles a felsőbírósághoz felterjesztetni.

A kir. ügyészség által bejelentett perorvoslatnak a fogva levő vádlott szabadlábra helyezésére halasztó hatálya van.

19. §

A fellebbviteli bíróság az ügy tárgyalására az iratok felérkezésétől nyolc napon belül tűz határnapot.

A fellebbviteli tárgyalás a vádlottnak a Bp.-ban megkívánt jelenléte nélkül is megtartható, ha a vádlott nem volt megidézhető vagy előállítható. Ha azonban a vádat oly bűntett miatt emelik, amelyre a törvény öt évig terjedhető szabadságvesztés-büntetésnél súlyosabb büntetést állapít meg, az alsóbíróság által felmentett, vádlottat a fellebbviteli bíróság a vád tárgyául szolgáló cselekményért csakis a Bp. szabályainak megfelelő eljárással ítélni el.

Ha a bizonyítás kiegészítése szükséges, azt a fellebbviteli bíróság egyik tagjának kiküldésével is fogantatosíthatja.

[...]

21. §

A gyorsított bünvádi eljárásnak az 1–5., 7–19. §-okban foglalt szabályait a nyomtatvány útján elkövetett bűncselekmény esetében is alkalmazni kell.

A gyorsított bünvádi eljárási szabályok hatályosságának területén mindegyik kir. törvényszéknek van sajtóbíróági hatásköre és mindegyik kir. ügyészségnek sajtó-közzétérési jogosultsága.

Az illetékességre a Bp. 562. §-a irányadó. E rendelet 6. §-ának második és harmadik bekezdésében foglalt szabályok itt is állanak.

A nyomozás a felelős személy kipuhatolására szorítkozik.

A lefoglalás hatályát veszti, ha a kir. ügyészség a lefoglalástól számított nyolc nap alatt a nyomozást meg nem indítja.

A terhelt a vádirat előterjesztése után a sajtójogi felelősséget, más felelős személyre át nem háríthatja.

[...]

II. FEJEZET.

A gyorsított bünvádi eljárás rögtönbíráskodási szabályai.

[...]

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1914. évi július hó 27-én.

Dr. Balogh Jenő s. k.

**A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.486. M. E. számú rendelete,
egyes bűncselekményeknek az esküdtbíróság hatásköréből a kir. törvényszék
hatáskörébe utalásáról.²²**

*A rendelet egyes törvényszékek területén a törvényszékek hatáskörébe utalja a főtárgyalást az 1897. évi XXXIV. t.-c. 15. §-a szerint az esküdtbíróságok hatáskörébe tartozó mindazokra a bűncselekményekre nézve (vagyis egyes nyomtatvány útján elkövetett büntettek és vétségek esetében is), amelyek miatt gyorsított bűnvádi eljárásnak van helye.
Hatályba lépett 1914. július 27-én.*

A m. kir. minisztérium az 1912:LXIII. t.-c. 12. §-ának 1. pontjában nyert felhatalmazás alapján a pécsi, szabadkai, zombori, újvidéki, nagyikindai, nagybecskereki, pancsovai, temesvári, fehértemplomi, lugosi, karánsebesi, dévai, nagyszebeni, gyulafehérvári, tordai, dési, besztercei, kolozsvári, marosvásárhelyi, csíkszeredai, székelyudvarhelyi, erzsébetvárosi, kézdivásárhelyi, brassói, zilahi és fiumei kir. törvényszékek területén elkövetett bűncselekmények tekintetében a kir. törvényszékek hatáskörébe utalja a főtárgyalást az 1897. évi XXXIV. t.-c. 15. §-a szerint az esküdtbíróságok hatáskörébe tartozó mindazokra a bűncselekményekre nézve, amelyek miatt gyorsított bűnvádi eljárásnak van helye.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1914. évi július hó 27-én.

Gróf Tisza István s. k.

**A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.487. M. E. számú rendelete,
az esküdtbíróságok működésének egyes kir. törvényszékeknél
felfüggesztéséről.**

A déli és keleti országrészekben felfüggeszti az esküdtbíróságok működését, és az esküdtbírósághoz tartozó ügyeket (köztük a sajtóperek egy részét is) a kir. törvényszékek hatáskörébe utalja.

²² Lásd az 5735/1914. M. E. sz. az 1448. o. és a 6082/1914. M. E. sz. az. 1473. o. Magy. Rend. Tára 1914.

A m. kir. minisztérium az 1912:LXIII. t.-c. 12. §-ának 2. pontjában nyert felhatalmazás alapján a pécsi, szabadkai, zombori, újvidéki, nagykikindai, nagybecskereki, pancsovai, temesvári, fehértemplomi, lugosi, karánsebesi, dévai, nagyszebeni, gyulafehérvári, tordai, dési, beszterczei, kolozsvári, marosvásárhelyi, csikszeredai, székelyudvarhelyi, erzsébetvárosi, kézdivásárhelyi, brassói, zilahi és fiumei kir. törvényszékeknek levő esküdtbíróóságok működését felfüggeszti és az esküdtbíróóságokhoz tartozó ügyekben a főtárgyalás megtartását a kir. törvényszékek hatáskörébe utalja.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.
Budapesten, 1914. évi július hó 27-én.

Gróf Tisza István, s. k.

**A m. kir. ministeriumnak és az egyes ministereknek 5.735/1914. M. E. számú rendelete,
*a háború esetére szóló kivételes intézkedések tárgyában kiadott rendeletek hatályának kiterjesztéséről.***

A rendelet kiterjeszti – többek között – az 5.487/914. M. E. számú rendelet hatályát, és így felfüggeszti az esküdtbíróóságok működését újabb törvényszékek területén, ami az esküdtszékek előtt tárgyalandó sajtó útján elkövetett büntettek és vétségek bírósági tárgyalását is érinti.

A háború esetére szóló kivételes intézkedések tárgyában, a »Budapesti Közlöny« 1914. évi július hó 26-iki 170. számában felsorolt és az említett számhoz mellékeltképpen csatolt egyes rendeletek hatálya az 1912: LXIII. tc-ben nyert felhatalmazás alapján a következőképpen terjesztetik ki:

[...]

10. Az esküdtbíróóságok működésének egyes kir. törvényszékeknek felfüggesztéséről szóló 5.487/914. M. E. számú rendelet hatálya a nyitrai, trencsényi, besztercebányai, rózsahegy, löcsei, eperjesi, kassai, sátoraljaújhelyi, beregszászi és máramaroszi kir. törvényszékek területére is kiterjed.

[...]

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.
Budapest, 1914. évi augusztus hó 1-én.

Gróf Tisza István s. k.,
m. kir. miniszterelnök

**A m. kir. ministeriumnak 5.081. M. E. számú rendelete,
a katonai intézkedések közlésének eltiltásáról szóló 5.482. M. E. számú
rendelete hatályának kiterjesztéséről.**

*Az 5.482. M. E. számú rendelet hatályának kiterjesztésével megtilt minden tudósítást a Német Birodalom fegyveres erőiről is, amennyiben azok nem hivatalos helyről származnak.
Kelt 1914. augusztus 3-án.*

A m. kir. ministerium az Osztrák-Magyar Monarchia két állama fegyveres erejének állásáról, mozdulatairól, erejéről és működéséről, az erődök és erősítvények állapotáról, úgyszintén az e fegyveres erő számára szolgáló fegyverek, hadiszerek és szerelvények mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, mennyiségéről és minőségéről, vagy szállításáról a sajtó útján történő közlését tilalmazó, 5.482/M. E. szám alatt kiadott rendeletének hatályát Magyarország egész területén, az 1912. évi LXIII. törvénycikkben nyert felhatalmazás alapján a Németbirodalom fegyveres erejére is ezennel kiterjeszti.

Budapest, 1914. évi augusztus hó 3-án.

Gróf Tisza István s. k.

**A m. kir. belügyministernek 1.937/1914. B. M. res. számú rendelete,
a Rendkívüli Ujság nevű lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása
tárgyában.**

A székesfőváros polgármesterének. Budapest.

*A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Rendkívüli Ujság” c. lap további megjelenését és terjesztését.
A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.
Hatályon kívül helyezte a 2.966/1914. B. M. res. számú közlemény.*

A magyar királyi ministerium 5.484. M. E. számú rendelete alapján a Budapesten megjelenő s Biraucz D. nyomdájában előállított »Rendkívüli Ujság« nevű lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időszaki lap szállítására nézve az 1914:XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában a magyar királyi ministerium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-ainak azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak. A magyar királyi postának ily időszaki lap részére előfizetésekre szóló postautalványokat (csekk-befizetéseket) felvennie nem szabad.

A tilalom ellenére netalán megjelenő időszaki lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a királyi ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszak lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Ezt a polgármester úrral tudomás és megfelelő eljárás végett azzal a felhívással közlöm, hogy rendeletemet Pesta Frigyesnek, mint a »Rendkívüli Ujság« szerkesztőjének és kiadójának (VIII. ker., Futó utca 10. szám), valamint a Birau cz D. nyomdavállalatnak (VII. Ilka-utca 36. szám) haladéktalanul hozza tudomására.

Budapest, 1914. évi augusztus hó 4-én.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister.

**A m. kir. minisztérium 1914 évi 5.858. M. E. számú rendelete,
a Szerbiából érkező időszak lapok behozatalának és terjesztésének eltiltásáról
és az onnan érkező más sajtótermékek ellenőrzéséről és lefoglalásáról szóló
5.485. M. E. sz. rendelet hatályának kiterjesztéséről.**

A rendelet 1914. augusztus 5-ével az 1914. évi 5.485. M. E. számú rendelet hatályát kiterjeszti az Oroszországból érkező időszak lapokra és más sajtótermékekre is.

A m. kir. miniszterium az 5.485. M. E. számú rendeletének hatályát ezennel az Oroszországból érkező időszak lapokra és más sajtótermékekre is kiterjeszti.

Budapest, 1914. évi augusztus hó 5-én.

Gróf Tisza István s. k.

**A m. kir. miniszterium 1914. évi 5.720. M. E. számú rendelete,
a külföldről érkező sajtótermékek ellenőrzéséről.**

1914. augusztus 7-től a külföldről érkező sajtótermékeket rendeltetési helyükre juttatás előtt ellenőrzése alá kell venni, és amennyiben tartalmuk a hadviselés érdekeire veszélyes, azokat le kell foglalni.

A m. kir. miniszterium az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ában nyert felhatalmazás alapján elrendeli, hogy a külföldről érkező sajtótermékeket rendeltetési helyükre juttatás előtt ellenőrzés alá kell venni, és amennyiben tartalmuk a hadviselés érdekeire veszélyes, azokat le kell foglalni.

Az ellenőrzés és az esetleges lefoglalás tekintetében a további intézkedéseket a szakminiszterekkel egyetértve a m. kir. miniszterelnök teszi meg.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1914. évi augusztus hó 7-én.

Gróf Tisza István s. k.

**A m. kir. belügyminister 144.724/1914 számú rendelete,
a Kassai Munkás megjelenésének és terjesztésének betiltása**

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Kassai Munkás” c. lap további megjelenését és terjesztését.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

A magyar királyi ministerium 5.484. M. E. számú rendelete alapján a Kassán megjelenő s a Matzner Samu nyomdájában előállított „Kassai Munkás” nevű lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt, eltiltom.

Az ily időszaki lap szállítására nézve az 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában a m. kir. ministerium által kiadott 2.500/1914 M. E. számú rendelet 27–29. §-ainak azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak. A m. kir. postának ily időszaki lap részére előfizetésekre szóló postautalványokat (csekkbefizetéseket) felvennie nem szabad.

A tilalom ellenére netalán megjelenő időszaki lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a királyi ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Erről az ügyészséget tudomásul és megfelelő eljárás végett értesítem.

Budapest, 1914. évi augusztus hó 7-én.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister

**A m. kir. belügyminister 1.914/1914. B. M. res. sz. rendelete,
a »Független Hirmondó« megjelenésének és terjesztésének betiltása²³**

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Független Hirmondó” c. lap további megjelenését és terjesztését.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

A m. kir. ministerium 5.484. M. E. számú rendelete alapján a Budapesten megjelenő s az özv. Győrffy Józsefné és Társa nyomdájában előállított »Független Hirmondó« nevű lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időszaki lap szállítására nézve az 1914. évi XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában a m. kir. ministerium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-ainak azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak. A magyar királyi postának ily időszaki lap részére előfizetésekre szóló postautalványokat (csekk-befizetéseket) felvennie nem szabad.

A tilalom ellenére netalán megjelenő időszaki lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister

**A m. kir. belügyministernek 2.551/1914. B. M. res. számú rendelete,
a Zasztava nevű lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása tárgyában.**

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Zasztava” c. lap további megjelenését és terjesztését.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

A m. kir. ministerium 5.484. M. E. számú rendelete alapján, az Újvidéken megjelenő s a Miletics Szvetožár nyomdájában előállított »Zasztava« nevű lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt, eltiltom.

Az ily időszaki lap szállítására nézve az 1914. évi XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában a m. kir. ministerium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-ainak azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak. A m. kir. postának ily időszaki lap részére előfizetésekre szóló postautalványokat (csekk-befizetéseket) felvennie nem szabad.

²³ A kiadás dátuma nem ismert, megjelent az 1914. augusztus 9-ei *Belügyi Közlönyben* (1914/40. szám).

A tilalom ellenére netalán megjelenő időszaki lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a királyi ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Erről a kir. ügyészséget tudomás és megfelelő eljárás végett értesítem.

Budapest, 1914. évi augusztus 13-án.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister.

**A m. kir. ministeriumnak 6.082/1914. M. E. számú rendelete,
a háború esetére szóló kivételes intézkedések tárgyában kiadott egyes
rendeletek hatályának kiterjesztéséről.**

A rendelet az 5.486/1914. M. E. számú, az 5.487/1914. M. E. számú és az 5.488/1914. M. E. számú rendeletek hatályát az aranyosmaróti, a pozsonyi és a szegedi kir. törvényszék területére is kiterjeszti.

Kelt, 1914. augusztus 14-én.

A m. kir. ministerium az 1912: LXIII. t.-cikkben nyert felhatalmazás alapján rendeli, amint következik:

A háború esetére szóló kivételes intézkedések tárgyában a »Budapesti Közlöny« 1914. évi július hó 26-iki 170. számában felsorolt és az említett számhoz mellékletképen csatolt rendeletek közül a következő rendeletek, nevezetesen:

1. az egyes bűncselekményeknek az esküdtbíróság hatásköréből a kir. törvényszék hatáskörébe utalásáról szóló 5.486/1914. M. E. számú,

2. az esküdtbíróságok működésének egyes kir. törvényszékeknél felfüggesztéséről szóló 5.487/1914. M. E. számú és

3. a gyorsított bünvádi eljárás szabályainak életbeléptetéséről szóló 5.488/1914. M. E. számú m. kir. ministeriumi rendeletek hatálya az *aranyosmaróti, a pozsonyi és a szegedi kir. törvényszék* területére is kiterjed.

A gyorsított bünvádi eljárás szabályairól a m. kir. igazságügyministernek 12.002/1914. I. M. E. számú rendelete rendelkezik.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1914. évi augusztus hó 14-én.

Gróf Tisza István s. k.,
m. kir. ministerelnök

**A m. kir. belügyminister 3.188/Res.²⁴ számú rendelete,
a Rijecke Novine megjelenésének és terjesztésének betiltása**

*A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Rijecke Novine” c. lap további megjelenését és terjesztését.
A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.*

A m. kir. ministerium 5.484. M. E. számú rendelete alapján a Fiumében megjelenő és a Miriam nyomda által előállított »Rijecke Novine« nevű lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt, eltiltom.

Az ily időszaki lap szállítására nézve az 1914:XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában a m. kir. ministerium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. § ának azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak. A m. kir. postának ily időszaki lap részére előfizetésekre szóló postautalványokat (csekk befizetéseket) felvennie nem szabad.

A tilalom ellenére megjelenő időszaki lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Erről a királyi ügyészséget tudomás és megfelelő eljárás végett értesítem.

Budapest, 1914. évi augusztus hó 27-én.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister

**A m. kir. belügyministernek 2.692/1914. B. M. res. számú rendelete,
a »Szlovenszky Dennik« nevű lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása
tárgyában.**

*A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Szlovenszky Dennik” c. lap további megjelenését és terjesztését.
A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.*

Kelt Budapest, 1914. augusztus 18-án.

Hatályon kívül helyezte a 3.751/1914. B. M. res. számú közlemény.

A magyar királyi ministerium 5.484. M. E. számú rendelete alapján a Budapesten megjelenő s a Budapesti lap- és könyvkiadó társulat részvénytársaság nyomdájában előállított Szlovenszky Dennik nevű lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt, eltiltom.

²⁴ A Belügyi Közlönyben (1914/45., 579.) 3.388., a Képviselőház Irományaiban (1910. XLV. köt. 1109. sz. 32.) 3.188. számmal szerepel a rendelet.

Az ily időszaki lap szállítására nézve az 1914:XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában a magyar királyi ministerium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-ának azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak.

A magyar királyi postának ily időszaki lap részére előfizetésekre szóló postautalványokat (csekk-befizetéseket) felvenni nem szabad.

A tilalom ellenére megjelenő időszaki lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a királyi ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Ezt polgármester úrral tudomás és megfelelő eljárás végett azzal a felhívással közlöm, hogy rendeletemet Stefanek Antalnak, mint a »Szlovenszky Dennik« felelős szerkesztőjének, továbbá a Szlovenszky Dennik részvénytársaságnak mint e lap kiadójának, valamint a Budapesti lap- és könyvnyomda társulat részvénytársaság nyomdavállalatnak haladéktalanul hozza tudomására.

Budapest, 1914. évi augusztus 18-án.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister.

**155.612/V-a B. M. számú körrendelet,
az időszaki lapok szerkesztősége és kiadóhivatala számára érkező
postaküldemények kézbesítése.²⁵**

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

A rendelet melléklete megismétli a 59.440/1914. B. M. számú rendeletet, amely hírlapok és folyóiratok kiadóhivatala és szerkesztősége számára érkező postai küldemények kézbesítésének szabályait tartalmazza. Egyúttal felhívja a törvényhatóságok első tisztviselőjét, hogy az időszaki lapok kiadóhivatala vagy szerkesztősége részéről a postai küldemények átvételéhez szükséges igazolvány kiállítása vagy annak pótlása iránti kérelmeket mindig soron kívül kell elintézni.

Kelt 1914. október 19-én.

²⁵ Belügyi Közlöny, 1914/55., 667–668.

hírlapok és folyóiratok kiadóhivatala és szerkesztősége számára érkező postaküldemények kézbesítése tárgyában a kereskedelemügyi m. kir. minister úr által 1914. évi 59.440/V. szám alatt kiadott rendelet[et] tudomásvétel és ahhoz leendő alkalmazkodás végett, alább azzal közlöm, hogy az időszaki lapok kiadóhivatala vagy szerkesztősége részéről előterjesztendő mindazokat a beadványokat, melyekben a kiadó részére szükséges igazolvány kiállítása vagy annak pótlása iránt folyamodnak, mindig soron kívül kell elintézni.

Budapesten, 1914. évi október hó 19-én.

A minister helyett:
Perényi s k.,
államtitkár.

Melléklet a 155.612/1914. B. M. számhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. minister 59.440/1914. számú rendelete, hírlapok és folyóiratok kiadóhivatala és szerkesztősége számára érkező postaküldemények kézbesítése.

I. A sajtóról szóló 1914: XIV. tc. által bejelentésre kötelezett (egy hónapot meg nem haladó időközben megjelenő) *hírlapok és folyóiratok* (időszaki lapok) postaküldeményeinek átvételére az van jogosítva, ki a *hírlap vagy folyóirat* megjelenéséről az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjénél tett bejelentésre hozott határozatban, vagy ha a bejelentéstől számított 15 napon belül ilyen határozat közzlése meg nem történék, a törvényhatóság első tisztviselője által kiadott bizonylatban a *hírlap vagy folyóirat* kiadójaként van megnevezve.

Bejelentésre nem kötelezett (egy hónapot meghaladó időközben megjelenő s a *sajtótörvény szerint időszaki lapnak nem tekinthető*) *hírlapok és folyóiratok* postaküldeményeit annak kell kézbesíteni, aki helyhatósági bizonylattal igazolja, hogy ő a *hírlap vagy folyóirat* kiadója.

Az említett határozatot vagy bizonylatot a *hírlap vagy folyóirat* kiadója tartozik akár eredetiben, akár közjegyzőileg vagy helyhatóságilag hitelesített másolatban a postahivatalnak átadni.

Ha a kiadó jogi személy vagy társaság (törvényhatóság, egylet, részvénytársaság stb.) a *hírlap vagy folyóirat* címére érkező postaküldemények átvételére a jogi személynek vagy társaságnak törvényes képviselői (alispán, egyleti elnök, cégjegyzéssel megbízottak stb.) vannak jogosítva.

A *hírlap vagy folyóirat* kiadója, jogi személyeknél és társaságoknál pedig a törvényes képviselő a küldemények átvételére maga helyett mást is meghatalmazhat.

Hírlap vagy folyóirat szerkesztőségének címzett postaküldemények átvételére a *hírlapon (folyóiraton)* megnevezett felelős szerkesztő vagy meghatalmazottja van feljogosítva. A felelős szerkesztő személyében beálló változást a kiadó a postahivatalnak bejelenteni tartozik. *Ennek elmulasztása miatt előálló téves kézbesítésekért a posta nem szavatol.*

Postahivatalok az 1907. évi Posta- és Távirat-Rendelet Tára 50. számában közölt 78.241. számú rendelet 22. pontját megfelelően helyesbítsék s az ehhez tartozó »Jegyzet« első bekezdése helyébe Írják a következőket:

»A szorosabb értelemben vett Magyarországnak, valamint Fiume városának és kerületének területén az 1914: XIV. t.-c. 3. és 16. §-ai értelmében *időszaki lap* az egy hónapot meg nem haladó időközben megjelenő *minden hírlap vagy folyóirat* és az időszaki lap kiadója

köteles a lap kiadójának helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselőjénél (a vármegyei alispánnál, városi törvényhatóság polgármesterénél) írásban bejelenteni: a kiadó és a felelős szerkesztő nevét és lakását, a nyomdát vagy más többszörösítő vállalatot, melyben a lapot készítik, a lap címét, alakját, megjelenésének helyét és – ha előre megvannak határozva – a megjelenés időszakait is, a lap (politikai, társadalmi, tudományos stb.) jellegét s azt a helyet, ahonnan a terjesztés megindul. Az egy hónapot meghaladó időközben megjelenő *hírlapok és folyóiratok* a törvényhatóság első tisztviselőjénél való bejelentésre nincsenek kötelezve. *Hírlap és folyóirat alatt postai szempontból úgy a sajtótörvény értelmében vett időszaki lapok, mint az ez alá a fogalom alá nem eső egyéb hírlapok és folyóiratok is értendők.*

Ugyanezen rendelet 27. pontjának utolsó bekezdése helyébe írandó:

h) hírlapok és folyóiratok *részéről a hírlap (folyóirat) kiadója.*

II. Mindazok a *hírlapok és folyóiratok*, melyeknek kiadója részére való kézbesítés nem a jelen rendeletben foglaltaknak megfelelően van igazolva, ennek az igazolásnak pótlásáról 1915. évi április hó 11-ig gondoskodni tartoznak.

Azok a postahivatalok, melyek *hírlapnak (folyóiratnak)* kézbesítenek, ennek megtörténtéről, illetőleg e részben tett intézkedéseikről igazgatóságuknak a folyó év végéig tegyenek jelentést.

Budapesten, 1914. évi augusztus hó 25-én.

A m. kir. belügyministernek 3.738/1914. B. M. res. számú rendelete, a »Közérdek« nevű lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása tárgyában.

*A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Közérdek” c. lap további megjelenését és terjesztését.
A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.*

A m. kir. ministerium 5.484. M. E. számú rendelete alapján a Nagykárolyban megjelenő s a Nagykárolyi Petőfi-nyomda részvénytársaságnál előállított Közérdek című lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időszaki lap szállítására nézve az 1914:XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában a m. kir. ministerium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-ának azon rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak. A m. kir. postának ily időszaki lap részére előfizetésekre szóló postautalványokat (csekk befizetéseket) felvennie nem szabad.

A tilalom ellenére megjelenő időszaki lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1914. évi szeptember 4-én.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister.

**A m. kir. belügyminister 144.214/1914. B. M. számú rendelete,
a Népszava c. politikai napilapnak az utcai árusítási jog megadása²⁶**

A rendelet hatályon kívül helyezi a Népszava c. politikai lap utcai terjesztését megtiltó rendeletet (4.422/1913. B. M. körrendelet).

A belügyminister 1913. évi január hó 13-án 4.422. szám alatt kiadott körrendeletével a Budapesten megjelenő »Népszava« című politikai napilap utcai árusítását illetőleg terjesztését az egész ország területére nézve megtiltotta s kimondotta, hogy a lap házaló és utcai terjesztésére már kiadott engedélyek visszavonandók s újabb engedély – a tilalom visszavonásáig – nem adható.

A belügyminister ezen körrendelet hatályát 144.214/1914. B. M. sz. a. kiadott rendeletével megszüntette s a lap utcai terjesztésére vonatkozólag az egész ország területére nézve kiadott tilalmat visszavonta.

**A m. kir. belügyministernek 2.966/1914. B. M. res. számú rendelete,
a »Rendkívüli Ujság« nevű lap megjelenését és terjesztését eltiltó 1.937/1914.
B. M. res. számú rendelet hatályon kívül helyezése tárgyában.²⁷**

A rendelet hatályon kívül helyezte a »Rendkívüli Ujság« c. lap megjelenését és terjesztését megtiltó rendeletet (1.937/1914. res. számú B. M. rendelet). Egyúttal a lapot előzetes cenzúra alá helyezte (a 12.001/1914. M. E. számú rendelet alapján).

A m. kir. belügyminister az 1914. évi augusztus 4-én 1.937/1914. res. számú rendeletét, mellyel a Budapesten megjelenő s Biraucz D. nyomdájában előállított »Rendkívüli Ujság« nevű lap további megjelenését és terjesztését eltiltotta, hatályon kívül helyezte s a lap további megjelenését és terjesztését azzal a megjegyzéssel engedte meg, hogy az igazságügyminister által az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzésének szabályozásáról 1914. évi július hó 27-én 12.001/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet hatálya ezen lapra is kiterjed.

²⁶ A kiadás dátuma nem ismert. Tájékoztató róla a *Belügyi Közlöny* 1914. szeptember 20-ai száma (1914/49., 622.).

²⁷ A rendelet kiadásának dátuma nem ismert. A rendeletről tájékoztató a *Belügyi Közlöny* 1914. szeptember 27-ei száma (1914/50., 631.).

**A m. kir. belügyministernek 3.751/1914. B. M. res. számú
közleménye,
a »Szlovenszky Dennik« nevű lap megjelenését és terjesztését eltiltó
2.692/1914. B. M. res. számú rendelet hatályon kívül helyezése tárgyában.**²⁸

A rendelet hatályon kívül helyezte a »Szlovenszky Dennik« c. lap megjelenését és terjesztését megtiltó rendeletet (2.692/1914. res. számú B. M. rendelet). Egyúttal a lapot előzetes cenzúra alá helyezte (a 12.001/1914. M. E. számú rendelet alapján).

A m. kir. belügyminister az 1914. évi augusztus 18-án 2.692. res. szám alatt kiadott rendeletét, mellyel a Budapesten megjelenő s a *Budapesti lapos könyvkiadó társulat részvénytársaság* nyomdájában előállított »Szlovenszky Dennik« nevű lap további megjelenését és terjesztését eltiltotta, hatályon kívül helyezte és a lap további megjelenését és terjesztését azzal a megjegyzéssel engedte meg, hogy az igazságügyminister által az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzésének szabályozásáról szóló 1914. évi július 27-én 12.001/1914. M. E. számú rendelet hatálya ezen lapra is kiterjed.

**A m.kir. belügyminiszter 1914. évi 7.271. eln. számú körrendelete
valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez és a székesfővárosi
államrendőrség főkapitányához a hadviseléssel kapcsolatos álhírek
kihilásának és terjesztésének tilalmáról.**

*A rendelet kihágásnak minősíti a hadviseléssel kapcsolatos vész hírek kihilását és valótlan vész hírek terjesztését. Az elkövetőkkel szemben büntetést is meghatároz.
Kelt Budapest, 1914. október 1-én.*

Mind sűrűbben érkezik a panasz a hadviseléssel kapcsolatos oly riasztó hírek kihilása és terjesztése miatt, amelyek alkalmasak arra, hogy a nagyközönség körében nyugtalanságot és ok nélküli aggodalmakat támasszanak.

Minden komoly ember kénytelen elismerni, hogy ily álhírek kihilása és terjesztése a közrendet és a köznyugalmat – amelynek fenntartása és előmozdítása éppen ilyen súlyos időkben kétszeres kötelesség – nagymértékben veszélyezteti. Ez okból ily álhírek kihilását és terjesztését szigorúan megtiltom és e tilalom megszegését az 1879: XL. tc. 1. §-a alapján kihágássá nyilvánítom.

Ennélfogva azt, aki a hadviseléssel kapcsolatban:

1. vész hírt kihil vagy valótlan vész hírt terjeszt; vagy
2. valakinek megsebesülését, halálát vagy az ellenség fogságába jutását állítja vagy hírszteli a nélkül, hogy az adat valóságáról hivatalos közlésből vagy kétséget kizáró más módon meggyőződést szerzett volna; vagy
3. egyéb oly hírt kihil, vagy olyan álhírt terjeszt, amely alkalmas arra, hogy a lakosság

²⁸ A rendelet kiadásának dátuma nem ismert. A rendeletről tájékoztat a *Belügyi Közlöny* 1914. szeptember 27-ei száma (1914/50., 631.).

körében félelmet vagy ijedelmet keltsen, kihágás miatt tizenöt napig terjedhető elzárással és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel kell büntetni.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntetőbíróság, a székesfővárosi magyar királyi államrendőrség működésének területén a budapesti m. kir. államrendőrség hatásköréhez tartozik.

Budapesten, 1914. évi október hó 1-én.

Sándor János s.k.
m. kir. belügyminiszter.

**A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1914. évi 72.550. számú rendelete,
*a politikai napilapok díjmentes postai szállításáról.***

Az 1914. október 2-án kelt rendelet díjmentessé tette a magyar szent korona országainak egész területén a politikai napilapok postai szállítását, ha azok 1914. évi október hó 1-je előtt már megjelentek.

A minisztertanács által adott felhatalmazás alapján megengedem, hogy a magyar szent korona országainak egész területén megjelenő s ugyanezen területre szóló összes politikai napilapok 1914. évi október hó 4-ikétől kezdve ezen engedélynek bármikor bekövetkező visszavonásáig a postán díjmentesen szállíttassanak a következő feltételek alatt:

1. Az engedély csak a politikai napilapokra terjed ki, amelyek 1914. évi október hó 1-én közforgalomban voltak.

Nem terjed ki a díjmentes szállítás kedvezménye az 1914. évi október hó 1-je után alapított politikai napilapokra, nem terjed ki egyéb napi-, hetilapokra, folyóiratokra, politikai napilapnak nem tekinthető bármely más sajtótermékekre még akkor sem, ha 1914. évi október hó 1-je után politikai napilappá alakulnak is át.

Mindezeket a fennálló eddigi határozmányok szerint kell továbbra is bérmentesíteni (1. P. T. és P. Ü. Sz. I. r. I. sz. 10. §. 9. pontját).

2. Az 1. pont szerint díjmentesen szállítható lapoknak is csupán azon példányait illeti meg a díjmentesség, amelyeket a kiadóhivatalok külön-külön címszalag alá helyezve, egyes példányonként küldenek előfizetőiknek vagy megrendelőiknek.

Egy címszalag alatt több hírlappéldány még akkor sem szállítható díjmentesen, ha azokat pl. elkésett előfizetés miatt, vagy bármely más okból a kiadóhivatal egyszerre küldi meg az előfizetőnek vagy megrendelőnek. Ily esetekben a hírlapokat hírlapjegyekkel szabályszerűen bérmentesíteni kell.

Nem esnek azonban bérmentesítési kötelezettség alá a hírlapkiadóhivatalok által a fennálló szabályok szerint (P. T. Sz. Gy. III. r. 184. f. sz. alatti 2861/74. sz. rendelet) készített hírlapkötegek vagy zárt hírlapcsomagok; de csak abban az esetben, ha a kötegekbe vagy csomagokba foglalt hírlapok mindegyike külön címezve külön címszalag alá van foglalva.

A postahivatalok jogosítva és kötelezve vannak arra, hogy ezeket a hírlapkötegeket és hírlapcsomagokat útközben is gyakran felbontsák és meggyőződjenek arról, hogy azok az előfizetőknél szánt egyes példányokat tartalmazzak-e?

A kézbesítő postahivatalok szintén kötelesek e tekintetben szigorú ellenőrzést gyakorolni.

Ha a kézbesítő postahivatal oly hírlapokat talál, amelyek bérmentesítendőek lettek volna, a hírlapokat ugyan rendesen kézbesíti, de a címszalagot visszatartja s azt, röviden rájegyezve a történt szabálytalanságot, a hírlap feladási helyének postaigazgatóságához felterjeszti, amely intézkedik a hiányzó bérmentesítési díj beszedése iránt.

Amennyiben ugyanazon hírlapnál ily esetek sűrűbben fordulnának elő, a postaigazgatóság jelentése alapján a díjmentes szállítás kedvezménye a hírlaptól elvonható.

3. A díjmentesen szállított hírlapokhoz ingyenes melléklapot vagy bármily mellékletet csatolni nem szabad. Ha az ilyen hírlap kiadóhivatala hírlapjához mégis melléklapot vagy oly mellékletet csatol, amelynek melléklése a P. T. és P. Ü. Sz. I. r. I. sz. 10. §-ának 10–11. és 16. pontjai szerint meg van engedve, akkor köteles az ezen §. 14. pontjában megállapított mellékleti díjakat, vagyis a megengedhető 250 gr. súlyig minden 100 darab és minden 25 gr. súly után egy koronát megfizetni.

A hírlapjeggyel bérmentesítve feladott más hírlapokhoz s egyéb sajtótermékekhez csatolható mellékletekre nézve a fent hivatkozott §. 10–14. és 16. pontjai továbbra is érvényben maradnak.

4. A díjmentes szállítás kedvezménye a helyi forgalomban sem a postahivatal belső, sem külső kézbesítő kerületére nem terjed ki még azon helyeken sem, ahol a P. T. és P. Ü. Sz. V. rész 1. §. m) pontja szerint a portómentes hatóságok és hivatalok, részére kivételesen helyi portómentesség van engedélyezve (Budapest, Temesvár).

5. Időszaki lapoknak vasúti vagy postai csomagokban való szállítása tárgyában a P. T. és P. Ü. Sz. 1. rész I. szakasz 1. §. 3. f) pontja alatt, valamint a P. T. Sz. Gy. III. rész 33–35. folyószámai alatt megjelent rendeletek ezen intézkedés által változást nem szenvednek.

Hasonlóképen nem áll be változás a magyar szent korona országainak területén túl bárhova szóló politikai napilapok bérmentesítése tekintetében.

Budapesten, 1914. évi október hó 2-án.

Báró Harkányi János s. k.
kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

**A m. kir. belügyminister 5.478/1914. és 5.485/1914 B. M. res. számú
rendeletei,
egyes külföldi lapok postai szállítási jogának megvonása.²⁹**

A kereskedelemügyi m. kir. minister a Pittsburgban megjelenő »*Hrvatski Gtasnik*« (Croatian Herald) című időszaki laptól, valamint a St. Louisban megjelenő »*Hrvatski Narod*«, a Punta Arenasban megjelenő »*Domovina*«, a Calumetben megjelenő »*Hrvatska Sloboda*«, a Seattleben megjelenő »*Slobodna Tribuna*«, a Chicagóban megjelenő »*Proletáreck*, »*Savjetnik*« és »*Glas Svobode*«, a Rosario de Santa Fében megjelenő »*Slavenska Misao*« és végül a Butte-ban (Montana) megjelenő »*Srpski Vijesnik*« (Servian Courier) című folyóiratoktól a postai szállítás jogát a magyar szent korona országainak területére nézve megvonta.

²⁹ A kiadás dátuma nem ismert. Tájékoztató róla a *Belügyi Közlöny* 1914. október 11-ei száma (1914/53., 652.).

**A m. kir. belügyminister 168.871/V-a. 1914. számú rendelete
a Fiumében megjelenő »La Voce del Popolo« című időszak
megjelenésének és terjesztésének eltiltása tárgyában.**

A szabad város polgármesterének. Fiume.

*A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „La Voce del Popolo” c. lap további megjelenését és terjesztését. A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők. Hatályon kívül helyezte a 27/1915. B. M. számú közlemény.
Kelt Budapest, 1914. október 19-én.*

A m. kir. ministerium 5.484. M. E. számú rendelete alapján a Benzon Ferenc fiumei lakos által kiadott és szerkesztett s Fiumében megjelenő »La Voce del Popolo« című politikai tartalmú időszak lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt, eltiltom.

Az ily időszak lapok szállítására nézve a sajtóról szóló 1914:XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet 27–29. §-aiban a m. kir. ministerium által terjesztéstől eltiltott sajtótermékek szállítására vonatkozólag meghatározott szabályokat megfelelően kell alkalmazni.

A m. kir. postahivataloknak ily időszak lap részére előfizetésre szóló postautalványokat és csekkfizetéseket felvenni nem szabad.

A tilalom ellenére megjelenő időszak lap példányait el kell kobozni és megsemmisítés végett a királyi ügyészségnek kell átadni

Aki a megjelenéstől eltiltott időszak lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Utasítom Polgármester urat, hogy ezen rendeletemet Benzon Ferenc fiumei lakosnak, mint a »La Voce del Popolo« című lap kiadójának és szerkesztőjének, valamint a »Minerva« S. A. fiumei nyomdavállalatnak is haladéktalanul hozza tudomására és hogy az 1896:XXXIII. tc. 87. §-ára való utalással intézkedjék egyúttal a lap netaláni megjelenésének és terjesztésének szigorú ellenőrzése iránt is.

Budapest, 1914. évi október hó 19-én.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister

**A m. kir. igazságügyminiszternek 68.500/1914. I. M. számú rendelete,
a szerzői jogról szóló 1884: XVI. t.-c. értelmében bíróság elé tartozó ügyekben
követendő eljárás tárgyában.**

A rendelet a szerzői jogról szóló 1884: XVI. tc. alapján érvényesíthető követelésekkel kapcsolatos bírósági eljárás részleteit szabályozza.

Hatályon kívül helyezi a 1.686/1884. I. M. számú és a 1.790/1884. I. M. számú rendeleteket.

Hatályon kívül helyezi a 9.800/1922. I. M. számú rendeletet.

Kelt Budapest, 1914. november 25.

A szerzői jogról szóló 1884: XVI. t.-c. értelmében bíróság elé tartozó ügyekben az eljárást az 1912: LIV. t.-c. 104. §-ában kapott felhatalmazás alapján következően szabályozom:

I. Hatáskör, illetékesség.

1. §.

A szerzői jogról Szóló 1884: XVI. t.-c. alapján érvényesíthető követelések tárgyában az eljárás – ideértve az idézett törvénycikkben meghatározott büntetések kiszabása és elkobzás elrendelése iránti eljárást is – a törvényszékek, Budapesten a budapesti kir. törvényszék hatáskörébe tartozik.

2. §.

Az 1884: XVI. t.-c. 26. §-a értelmében az eljárásra az a törvényszék illetékes, amelynek területén a szerzői jog bitorlását elkövették, de a (sértett fél) felperes annál a törvényszéknél is megindíthatja az eljárást, amely a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. t.-c. (Pp.) 19–26. és 28. §-ai értelmében az alperesre nézve illetékes.

Ha az 1884: XVI. t.-c. rendelkezését magyar állampolgár hátrányára külföldön szegik meg (1884: XVI. t.-c. 80. §.) és a polgári perrendtartás hatályosságának területén az alperesre nézve a Pp. 19–26. és 28. §-ai szerint illetékes bíróság nincs: az eljárásra a budapesti kir. törvényszék illetékes.

Ha az eljárás elkobzásra vagy elkobzásra is irányul és az illetékességet az előbbi bekezdések alapján nem lehet megállapítani, az a törvényszék illetékes, amelynek területén az elkobzás tárgya van.

3. §.

A bíróság a hatáskörnek a hiányát azok szerint a szabályok szerint veszi hivatalból figyelembe, amelyek a polgári perrendtartás értelmében az értéktől nem függő hatáskör hiányára, az illetékesség hiányát pedig azok szerint a szabályok szerint, amelyek a polgári perrendtartás értelmében a kizárólagos illetékesség hiányára irányadók.

II. Eljárás.

4. §.

Az 1884: XVI. törvénycikken alapuló eljárásban, amennyiben ebből a törvénycikkből és a jelen rendeletről más nem következik, a polgári perrendtartásnak a törvényszéki eljárásra megállapított szabályait kell alkalmazni.

5. §.

Az eljárás megindításának kérelmezéséről és a felperességről az 1884: XVI. t.-c. 27. és 28. §-a rendelkezik.

6. §.

Több személyt nemcsak a Pp. 77. és 78. §-ának eseteiben lehet e §-ok értelmében alperesként együtt perbe vonni, hanem akkor is, ha a per tárgya az 1884: XVI. törvénycikken alapuló különböző jog, illetőleg kötelezettség, vagy ha a felek az 1884: XVI. törvénycikkből folyó különböző ténybeli és jogi alapon vannak jogosítva illetőleg kötelezve, mindegyik esetben szükséges azonban, hogy az eljárásnak ugyanaz vagy egymással összefüggő mű legyen a tárgya. Ilyen esetben a keresetbe vett jogot, a ténybeli és jogi alapot mindegyik alperesre nézve külön fel kell tüntetni.

7. §.

Ha a felperes az alperesnek megbüntetését kívánja, vagy elkobzást kíván, keresetében kell ez iránt is határozott kérelmet előterjesztenie és tüzetesen meg kell jelölnie azokat a tárgyakat, mennyiségüket és hollétüket, amelyeknek elkobzását kéri.

Ha a felperes büntetés illetőleg elkobzás iránt kérelmet keresetében nem terjesztett elő, büntetésnek egyáltalában nem, elkobzásnak pedig utóbb előterjesztett kérelem alapján csak akkor lehet helye, ha a felperes a kérelem utóbbi előterjesztésekor valószínűvé teszi, hogy csak a perbe bocsátkozás után nyert tudomást azoknak a tárgyaknak a létezéséről, amelyeknek elkobzását kéri.

8. §.

A jelen rendeletben szabályozott eljárásban a Pp. 255–262. §-aiban meghatározott előkészítő eljárásnak nincs helye.

9. §.

A Pp. 271. §-át amennyiség kérdésén felül a szándékosság és a gondatlanság, továbbá a kár és a gazdagodás tényének a megállapítására is alkalmazni kell. (1884: XVI. t.-c. 29. §.)

10. §.

Ha szakértők meghallgatása szükséges (1884: XVI. t.-c. 1., 31. §§.), a bíróság véleményadás végett a kár tényének és a kártérítés mennyiségének kérdésében is az 1884: XVI. t.-c. 31–35. §-ai alapján működő állandó szakértőbizottsághoz fordulhat.

Amennyiben az állandó szakértőbizottság a kártérítés mennyiségének kérdésében véleményt nem adhatna, erről a bíróságot haladéktalanul értesíti.

III. Büntetések.

11. §.

Az 1884: XVI. t.-c. alapján a büntetés kiszabásának módjára, behajtására és hovafordítására a Pp. 791. §-át kell alkalmazni.

12. §.

A kiszabott szabadságvesztésbüntetést az eljáró törvényszék mellett működő ügyészség hajtja végre, ezért a szabadságvesztést kimondó ítéletet jogerőre emelkedése után vele közölni kell.

A budapesti kir. törvényszék által kiszabott ily büntetést a budapesti kir. büntetőtörvényszék mellett működő ügyészség hajtja végre.

IV. Elkobzás.

13. §.

Ha a törvényszék az ítéletben az 1884: XVI. t.-c. 21. §-a értelmében elkobzást rendel el, amennyiben zárlat nem volt foganatosítva, az elkobzás foganatosítására az ítéletben kiküldöttet rendel.

A kiküldött az elkobzást akkép foganatosítja, hogy az elkobzandó tárgyakat összeírja és azokat szoros zár alá, vagy az általa kinevezett gondnok őrizete alá helyezi.

Ha az elkobzandó tárgyak nincsenek a perbíróság székhelyén, vagy annak a hozzátartozó járásbíróságnak területén, amely a perbíróság székhelyén van, a perbíróság az elkobzás foganatosítása végett azt a járásbíróságot keresi meg, amelynek területén az elkobzást foganatosítani kell.

Ha csak az elkobzás foganatosításának megkísérlése alkalmával tűnik ki, hogy az elkobzandó tárgyak nincsenek a perbíróság székhelyén, vagy annak a hozzátartozó járásbíróságnak területén, amely a perbíróság székhelyén van, a megkeresést a kiküldött teljesíti.

Az elkobzott tárgyak megsemmisítését (1884: XVI. t.-c. 21. §.) csak az ítélet jogerőre emelkedése után és a nyertes fél újabb kérelmére lehet elrendelni. A kérelmet a kielégítési végrehajtás végett beadott kérvényben is elő lehet terjeszteni.

Ha a károsult az elkobzott tárgyakat előállításuk árában, egészen vagy részben átvenni szándékozik (1884: XVI. t.-c. 21. §. utolsó bek.), ez iránt az ítélet jogerőre emelkedése után benyújtandó kérvényben kell nyilatkoznia. A kérelem felől a perbíróság az érdekeltek, szükség esetében szakértők meghallgatása után, végzéssel határoz.

A végzés ellen beadott felfolyamodásnak halasztó hatálya van.

V. Zárlat.

14. §.

Zárlatnak van helye a jogosulatlanul többszörözött, illetőleg utánképzett művekre, a készletben lévő példányokra és a jogosulatlan többszörözésre vagy utánképzésre rendelt különös készülékekre; ha pedig a szerzői jog bitorlása színművek, zeneművek vagy zenés színművek nyilvános előadásában áll, ezekre a nyilvános előadásokra.

A zárlatot, ha lehetséges, a műnek vagy a többszörözésre rendelt készüléknek arra a részére kell korlátozni, amely a szerzői jog bitorlását tartalmazza.

15. §.

Amennyiben ebből a rendeletből más nem következik, a végrehajtási zárlatra fennálló szabályokat (1881: LX. t.-c, 1912: VII. t.-c. és 1912: LIV. t.-c.) kell a jelen rendelet alapján elrendelt zárlatra is megfelelően alkalmazni.

16. §.

Zárlat elrendelésének csak akkor van helye:

1. ha a zárlatot kérő szerzői vagy kiadói jogosultságát a szerző neve alatt megjelent eredeti művel, vagy az 1884: XVI. t.-c. 42–44. §-ának megfelelő beiktatással, illetőleg közokirattal (Pp. 315. §.) vagy a Pp. 317. §-ában meghatározott magánokirattal igazolja és egyszersmind vagy valószínűvé teszi, hogy a zárlat elrendelése nélkül igényeinek érvényesítése veszélyeztetve van, vagy a bíróság belátása szerint megállapítandó kellő biztosítékot (Pp. 127 §.) ad:

2. marasztaló ítélet alapján, ha az alperes ellentmondással, vagy a végrehajtásra halasztó hatályú fellebbvitellel élt. Ha azonban a bíróság a teljesítésre a fellebbviteli vagy ellentmondási határidőnél rövidebb időt szabott és az ítéletet a fellebbvitelre tekintet nélkül végrehajthatónak

nem nyilvánította, zárlatnak már akkor helye van, ha a marasztalt fél az ítéletnek a teljesítési határidőben eleget nem tesz.

Az 1. pont esetében sincs helye zárlat elrendelésének, ha pedig az 1881: LX. t.-c. 239. §-a értelmében a zárlatot az ellenfél meghallgatása nélkül előlegesen elrendelték, a zárlatot fel kell oldani, ha a zárlatot kérő ellenfele az 1. pontban meghatározott köz- vagy magánokirattal bizonyítja, hogy a többszörözésre (fordításra), utánpótlásra, közzétételre és forgalomba helyezésre, illetőleg a nyilvános előadásra vonatkozó jogosultságot megszerezte.

17. §.

Ha a zárlatot a per megindítása előtt kérik, elrendelésére az a törvényszék illetékes, amelynek területén a zárlatot foganatosítani kell.

Ha a zárlatot több törvényszék területén kell foganatosítani, a zárlatot kérő a zárlat elrendelését az illetékes törvényszékek közül tetszése szerint kiválasztott bármelyik törvényszéknél kérheti. Ha pedig a zárlatot a per folyamában vagy a per megindításával egyidőben kérik, a kérelmet a perbírósnál kell előterjeszteni. A kérelmet a keresetlevélbe is lehet foglalni.

18. §.

A jelen rendelet értelmében elrendelt zárlat esetében a zár alá vett tárgyak előleges elárverezésének (1881: LX. t.-c. 242. §.) nincs helye.

Nyilvános előadásra elrendelt zárlat joghatálya az, hogy a zárlat alá vett nyilvános előadást nem lehet megtartani és megtartását a zárlatot kérő vagy a zárgondnok kérelmére a kiküldöttnek szükség esetében rendőri segély vagy karhatalom alkalmazásával is meg kell akadályoznia.

19. §.

A felek a zárlat foganatosítása alkalmával vagy a foganatosítás után megállapodhatnak, hogy a zárgondnok a többszörözést és utánpótlást elkészíttesse, a készletben levő példányokat elárúsíttassa, illetőleg a nyilvános előadást megtartassa s a kiadások levonása után megmaradó összeget a per jogerős eldöntéséig, vagy a zárlat feloldásáig gyümölcsözőleg helyezze el.

Ezt a megállapodást a kiküldöttnek jegyzőkönyvbe kell foglalnia.

V. Életbeléptető és átmeneti rendelkezések.

20. §.

Ez a rendelet a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. törvénycikkei egyidejűleg lép e törvénycikk hatályosságának egész területén életbe s életbelépésével a szerzői jogról szóló 1884: XVI. t.-c. értelmében követendő eljárás tárgyában 1884. évi június hó 10-én 1686. szám alatt és a szerzői jogról szóló 1884: XVI. t.-c. értelmében Fiume városára és kerületére nézve követendő eljárás tárgyában 1884. évi június hó 17. napján 1790. szám alatt kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet az 1912: LIV. t.-c. (Ppé.) 3. §-a értelmében hatályát veszti.

A jelen rendelet életbelépése előtt folyamatba tett ügyekben a további eljárásra, ideértve a fellebbezési is, a korábbi jogszabályokat kell alkalmazni.

A perújításra és a semmisségi keresetre a Ppé. 63. és 64. §-a nyer alkalmazást.

Kelt Budapesten, 1914. évi november hó 25. napján.

**A m. kir. minisztérium 1914. évi 8.796. M. E. számú. rendelete,
a híradásra alkalmas fény- és egyéb jelzések eltiltásáról.**

A magyar szent korona országainak egész területén (beleértve a parti-tengert is) tilos olyan fény- (optikai) jelzéseket és híradásra alkalmas egyéb jelzéseket alkalmazni, leadni vagy felvenni, amelyekkel közlések továbbíthatók.

Aki a tilalmat megszegi, kihágást követ el és tizenöt napig terjedhető elzárással és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Hatályba lépett 1914. december 1-én.

A postai, távirdai és távbeszélő forgalom ellenőrzéséről folyó évi július hó 27-én 5.478/1914. M. E. szám alatt, az 1912:LXIII. t.-c. 8. §-a alapján kiadott rendelet céljának fokozottabb biztosítása, nevezetesen a hadviselés érdekeinek megóvása céljából a m. kir. minisztérium az említett rendelet hatályosságának idejére a következőket rendeli:

1. §.

A magyar szent korona országainak egész területén (beleértve a parti-tengert is) tilos olyan fény- (optikai) jelzéseket és híradásra alkalmas egyéb jelzéseket alkalmazni, leadni vagy felvenni, amelyekkel közlések továbbíthatók.

2. §.

Aki az 1. §-ban említett tilalmat megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és tizenöt napig terjedhető elzárással és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az eljárás a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik.

3. §.

A jelen rendelet nem vonatkozik azokra a jelzésekre, amelyek a tengeri hajózás körében, vagy a hatóságok (hatósági közegek) vagy a fegyveres erő tagjai részéről a fennálló szabályok értelmében alkalmaztatnak.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapesten, 1914. évi december hó 1-én.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 9.512/1914. B. M. eln. számú körrendelete
valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez,³⁰
a háborúval kapcsolatos nyomtatványoknak a »Magyar Nemzeti Múzeum«-
hoz való beküldéséről.**

*A belügyminiszter körrendeletben utasítja a törvényhatóságok első tisztségviselőit, hogy – a Magyar Nemzeti Múzeum kérésének megfelelően – a világháború történelmi anyagának lehetőleg teljes egybegyűjtése és a történetírás részére való megőrzése érdekében a háborúra vonatkozó alkalmi nyomtatványokból (falragaszok, hirdetmények, körrendeletek, brosrák stb.), amelyeket hatáskörükben közzétesznek, egy-egy példányt a Nemzeti Múzeum könyvtára részére közvetlenül küldjenek meg, és erre utasítsák az alárendelt hatóságokat is.
Kelt Budapest, 1914. december 9.*

A »Magyar Nemzeti Múzeum« tudományos kötelességének ismeri, hogy a világháború történelmi anyagát lehető teljességgel egybegyűjtse és a történetírás részére megőrizze.

Ennélfogva a múzeum igazgatósága az 1914. évi november hó 24-én kelt 1.096. számú megkeresésében azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy a háborúval kapcsolatban kibocsátott mindennemű nyomtatványoknak a múzeum könyvtára részére leendő megküldése iránt intézkedjem.

Mintfogya a »Magyar Nemzeti Múzeum« igazgatóságát a szóban forgó történelmi anyag egybegyűjtésére irányuló tudományos törekvésében teljes mértékben és készségesen támogatni óhajtom,

(Csak vármegyei alispánoknak.)

felhívom Alispán Urat, hogy mindazokból a háborúra vonatkozó alkalmi nyomtatványokból (falragaszok, hirdetmények, körrendeletek, brosrák stb.), amelyeket Alispán Ur saját hatáskörében ez ideig közzétett, illetőleg kibocsátott, egy-egy példányt a Nemzeti Múzeum könyvtára részére közvetlenül beküldeni s a vármegyei járások főszolgabíráit, valamint a r. t. városokat és községeket hasonló eljárásra utasítani szíveskedjék.

(Csak a törvényhatósági városok polgármestereinek.)

felhívom Polgármester Urat, hogy mindazokból a háborúra vonatkozó alkalmi nyomtatványokból (falragaszok, hirdetmények, körrendeletek, brosrák stb.), amelyeket Polgármester Ur saját hatáskörében ez ideig közzétett, illetőleg kibocsátott, egy-egy példányt a Nemzeti Múzeum könyvtára részére közvetlenül beküldeni s a város rendőrkapitányát hasonló eljárásra utasítani szíveskedjék.

(Valamennyinek.)

A jövőben kibocsátandó nyomtatványokat illetőleg hasonló eljárásnak lesz helye.
Budapesten, 1914. évi december hó 9-én.

Sándor János s. k.

³⁰ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

**A m. kir. belügyminiszter 10.561/1914. eln. számú körrendelete valamennyi
törvényhatóság első tisztviselőjéhez,³¹
a háborúval vonatkozásban levő hivatalos nyomtatványoknak a cs. és kir.
udvari levéltár számára való beküldéséről.**

*Tekintettel a történettudományi szempontokra kívánatos, hogy a háborúra vonatkozó hivatalos nyomtatványok a császári és királyi udvari könyvtárnak is rendelkezésére álljanak. A belügyminiszter ezért körrendeletben arra utasítja a törvényhatóságok első tisztségviselőit, hogy a háborúra vonatkozó alkalmi nyomtatványokból (falragaszok, hirdetmények, körrendeletek, broszúrák stb.), amelyeket hatáskörükben közzétesznek, három-három példányt a miniszterelnöknek küldjenek meg, és erre utasítsák az alárendelt hatóságokat is.
Kelt Budapest, 1914. december 22.*

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)³²

A mai nagy idők minden emléke számot tarthat az utókor tudományos érdeklődésére. A háború nyomán keletkezett irodalmi termékeket, egyéb kiadványokat és nyomtatványokat értékük szerint osztályozni ma még nem lehet. Kívánatos tehát, hogy az ilyen anyag a maga egészében lehetőleg több – a történelmi kutatások számára hozzáférhető – helyen össze legyen gyűjtve.

E célból rendeltem el 8.675/1914. eln. szám alatt kelt rendelettemmel a háborús eseményekkel kapcsolatos ügyiratok gondos megőrzését és 9.512/1914. eln. szám alatt kiadott körrendelettemmel a háborúra vonatkozó alkalmi nyomtatványoknak a Nemzeti Múzeum könyvtára részére való beküldését.

Újabban a miniszterelnök úr arról értesített, hogy történettudományi szempontok kívánatossá teszik, hogy a háborúra vonatkozó hivatalos nyomtatványok a császári és királyi udvari könyvtárnak is rendelkezésére bocsáttassanak. Egyúttal felkért a miniszterelnök úr, hogy a főfelügyeletem alatt álló hatóságok nyomtatványainak az udvari könyvtár részére való megszégése ügyében intézkedjem.

Mivel a háború emlékeinek az utókor számára való megőrzésére a magam részéről is különös súlyt helyezek: ennél fogva készséggel teszek eleget a miniszterelnök úr felkérésének és

(Csak a vármegyei alispánoknak.)

felhívom Alispán urat, hogy mindazokból a háborúra vonatkozó alkalmi nyomtatványokból (falragaszok, hirdetmények, körrendeletek, broszúrák, stb.), amelyeket Alispán úr saját hatáskörében ezideig közzétett, illetőleg kibocsátott, három-három példányt közvetlenül a miniszterelnök úrhoz felterjeszteni s a vármegyebeli járások főszolgabíráit, valamint a r.-t. városokat és községeket hasonló eljárásra utasítani szíveskedjék.

(Csak a törvényhatósági városok polgármestereinek.)

felhívom Polgármester urat, hogy mindazokból a háborúra vonatkozó alkalmi nyomtatványokból (falragaszok, hirdetmények, körrendeletek, broszúrák stb.), amelyeket Polgármester úr saját hatáskörében ezideig közzétett, illetőleg kibocsátott, három-három példányt közvetlenül a miniszterelnök úrhoz felterjeszteni s a város rendőrkapitányát hasonló eljárásra utasítani szíveskedjék.

³¹ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

³² Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

(Valamennyinek.)

A jövőben kibocsátandó nyomtatványokat illetőleg hasonló eljárásnak lesz helye.
Budapesten, 1914. évi december hó 22-én.

Sándor János s. k.

1915. évi V. törvénycikk
a sajtóról szóló 1914: XIV. törvénycikk 61. §-ának módosításáról

A törvény meghosszabbítja a politikai lapokra vonatkozó lapbiztosíték letételének határidejét.

1. § A sajtóról szóló 1914: XIV. tc. 61. §-a első bekezdésének a törvény életbelépte idejében már fennálló időszaki lapokra vonatkozó rendelkezése annyiban módosul, hogy a politikai tartalmú időszaki lapok kiadói az idézett tc. 18. §-ának megfelelő lapbiztosítékot az 1914: XIV. tc. életbeléptétől vagyis 1914. évi április hó 12. napjától számított három éven belül kötelesek letenni vagy az idézett tc. 18. §-ának megfelelően már előbb letett biztosítékukat ez időn belül kötelesek az ott meghatározott összegre kiegészíteni az idézett törvénycikkben meghatározott jogkövetkezmények terhével. E kötelezettség teljesítéséig az 1914: XIV. tc. életbeléptekor fennálló jogszabályoknak megfelelően nyújtott biztosíték szolgál az idézett tc. 18. §-a értelmében leteendő lapbiztosíték gyanánt.

2. § Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe s azt az igazságügyminiszter és a belügyminiszter hajtja végre.

A m. kir. belügyministernek 27/1915. B. M. számú közleménye,
a »Voce del Popolo« megjelenését és terjesztését eltiltó 168.871/1914. B. M.
számú rendelet hatályon kívül helyezése tárgyában.

A rendelet hatályon kívül helyezte a »La Voce del Popolo« c. lap megjelenését és terjesztését megtiltó rendeletet (168.871/1914. res. számú B. M. rendelet). Egyúttal a lapot előzetes cenzúra alá helyezte (a 12.001/1914. M. E. számú rendelet alapján).

A m. kir. belügyminister 1914. évi október hó 19-én 168.871. szám alatt kelt rendeletét, mellyel a Fiumében megjelenő s a »Minerva« fiumei nyomdavállalat által előállított »La Voce del Popolo« nevű lap további megjelenését és terjesztését eltiltotta, ezennel hatályon kívül helyezi s a lap további megjelenését és terjesztését azzal a megjegyzéssel engedi meg, hogy az igazságügyminister által az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzésének szabályozásáról 1914. évi július hó 27-én 12.001/1914. M. E. I. szám alatt kiadott rendelet hatálya ezen lapra is kiterjed.

**A m. kir. belügyministernek 466/1915. B. M. res. számú rendelete,
a „Nemzeti Iskola” című időszaki lap megjelenésének és terjesztésének
eltiltása tárgyában.**

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján, az ügyész javaslatára a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Nemzeti Iskola” c. politikai tanügyi lap további megjelenését és terjesztését.

*A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.
Hatályba lépett 1915. január 31-én.*

A m. kir. ministerium 5.484. M. E. számú rendelete alapján a Budapesten megjelenő és Markovits és Garai budapesti (VI., Lehel utca 14. szám) nyomdájában előállított »Nemzeti Iskola« című politikai tanügyi lap további megjelenését és terjesztését a budapesti kir. ügyésznek az igazságügyministerhez beadott és hozzám áttett javaslata alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időszaki lap szállítására nézve az 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában a m. kir. ministerium által kiadott 2.500/1914. M E. számú rendelet 27–29. §-ainak azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak.

A m. kir. postának ily időszaki lap részére előfizetésekre szóló postautalványokat (csekkbefizetéseket) felvenni nem szabad.

A tilalom ellenére netalán megjelenő időszaki lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Erről a kir. ügyészséget tudomás és megfelelő eljárás végett értesítem.

Budapest, 1915. évi január hó 31-én.

A minister helyett:
Báró Perényi Zsigmond s. k.,
államtitkár

Kereskedelemügyi m. kir. minister, ad 3.492/el. 1915. szám.

A kereskedelemügyi miniszter a magyar szent korona országainak területére megvonja a Pittsburgben megjelenő »Kiestanske Listy« címmel cseh nyelven megjelenő heti laptól a postai szállítás jogát.

Budapest, 1915. január 15.

A kereskedelemügyi m. kir. minister úr az északamerikai Egyesült Államok Pennsylvania államában, Pittsburg városban és Losa V. szerkesztésében »Kiestanske Listy« cím alatt, cseh nyelven megjelenő heti laptól a postai szállítás jogát a magyar szent korona országainak területére nézve megvonta.

Budapest, 1915. január hó 31-én.

A minister rendeletéből:

Follért Károly s. k.,

posta- és távirda vezérigazgató

Kereskedelemügyi m. kir. minister, ad 4.081/el. 1915. szám.

A kereskedelemügyi miniszter a magyar szent korona országainak területére megvonja a St.-Paul-Minneapolis-ban megjelenő »Minnesotsky Pokrok« címmel cseh nyelven megjelenő és a Puebloban »L'unione« címmel olasz nyelven megjelenő időszaki lapoktól a postai szállítás jogát.

Budapest, 1915. február 7.

A kereskedelemügyi m. kir. minister úr az Omaha állam St.-Paul-Minneapolis városában »Minnesotsky Pokrok« cím alatt cseh nyelven és a Colorado állam Pueblo városában »L'unione« cím alatt olasz nyelven megjelenő időszaki lapoktól a postai szállítás jogát a magyar szent korona országainak területére nézve megvonta.

Budapest, 1915. évi február hó 7-én.

A minister rendeletéből:

Follért Károly s. k.,

posta- és távirda vezérigazgató

Kereskedelemügyi m. kir. minister ad 954/el.1915. szám.

A kereskedelemügyi miniszter a magyar szent korona országainak területére megvonja a postai szállítás jogát a Roxroy Randolph nevű személy által nyitott borítékokban szetküldött mindazon nyomtatványoktól, melyekben nevezett feladó a közönséget arra szólítja fel, hogy általa jósoltasson magának.

Budapest, 1915. február 15.

A kereskedelemügyi m. kir. minister a Roxroy Randolph azelőtt londoni, jelenleg pedig hágai (Hollandia) lakos által nyitott borítékokban szetküldött mindazon nyomtatványoktól, melyekben nevezett feladó a közönséget arra szólítja fel, hogy általa jósoltasson magának, a postai szállítás jogát a magyar szent korona országainak területére nézve megvonta.

Budapest, 1915. február hó 15-én.

A minister rendeletéből:

Follért Károly s. k.,
posta- és távirda vezérigazgató.

A m. kir. belügyminiszter 1915. évi 14.450/V-a. számú körrendelete valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez,³³ időszaki lapok utcai árusításánál 14-ik évüket betöltött egyének alkalmazásáról.

1915. február 21-ével engedélyezi a háború idejére a 14 évnél idősebb személyeknek időszaki lapok utcai árusítását a 10.000 főnél népesebb városokban.

Hatályon kívül helyezte a 15.900/1920. B. M. sz. rendelet.

Több törvényhatóság első tisztviselőjének jelentéséből és a »Budapesti Napilapok Szindikátusának« a hírlapok utcai elárúsítása tárgyában előterjesztett kérvényéből arról értesültem, hogy az időszaki lapok utcai árusításával foglalkozó védkötelesek hadba vonulása, illetőleg katonai szolgálatra történt behívása következtében a hírlapok jelenlegi utcai árusítása által az időszaki lapokat kiadó vállalatok érdekei veszélyeztetve vannak, s a mellett még igen sok család is családfenntartó és így kereset nélkül maradván, nélkülözések közé jutott.

Ennek folytán, tekintettel arra, hogy a sajtóról szóló 1914: XIV. t.-c. 13. §-a a sajtótermékek utcai terjesztésével foglalkozók minimális életkorát kifejezetten nem határozza meg: részint a hírlapolvasó közönség ebbeli igényeinek kielégítése, részint az időszaki lapokat kiadó vállalatok érdekeinek elősegítése, védelme, főként pedig a családfenntartóval és keresettel nem bíró némely családok helyzetének a jelenlegi súlyos megélhetési viszonyok között való megkönnyítése céljából, kivételesen megengedem, hogy 10.000 lakosnál népesebb városokban a hadbavonult hírlapárusítóknak, úgyszintén vagyontalan, ennél fogva közsegélyre és a közönség könyörületességére szoruló más bevonult egyéneknek 14-dik életévüket betöltött hozzátartozói is nemre való tekintet nélkül a háború tartama alatt, sajtótermékeknek utcai

³³ Ez a körrendelet Fiúméra is kiterjed.

terjesztésével foglalkozhassanak. A jelentkezőknek e célból a sajtótörvény végrehajtása tárgyában kiadott 2.500/1914. M. E. sz. rendelet 33. és következő szakaszai értelmében a szükséges rendőrhatalósági igazolványokat ki kell állítani.

Utasítom ^{Alispán}
Polgármester urat, hogy ezen rendeletem végrehajtása iránt a saját részéről szükséges intézkedéseket azonnal tegye meg.

Budapest, 1915. évi február hó 21-én.

Sándor János s. k.

**A m. kir. belügyministernek 14.440/1915. B. M. számú rendelete,
a „Fiumei Híradó” című időszaki lap megjelenésének és terjesztésének
eltiltása tárgyában.**

Fiume szabad város polgármesterének.

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján közleményeinek a nemzetiségi ellentéteket és sűrlődásokat szító s ez által a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Fiumei Híradó” c. lap további megjelenését és terjesztését.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

Hatályba lépett 1915. január 31-én.

A m. kir. ministerium 5.484/1914. M. E. számú rendelete alapján a Kálmán Pál fiumei lakos által szerkesztett és kiadott s a Mercur című nyomdavállalatnál Fiumében előállított »Fiumei Híradó« című időszaki lap további megjelenését és terjesztését közleményeinek a nemzetiségi ellentéteket és sűrlődásokat szító s ez által a hadviselés érdekeit is veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időszaki lapok szállítására nézve a sajtóról szóló 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet 27–29. §-aiban, a m. kir. ministerium által a terjesztéstől közérdekből eltiltott sajtótermékek szállítására vonatkozólag meghatározott szabályokat megfelelően kell alkalmazni.

A tilalom ellenére megjelenő időszaki lap példányait el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki a megjelenéstől eltiltott időszaki lapot kiad vagy terjeszt, az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el, s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetik.

Utasítom Polgármester urat, hogy ezen rendeletemet Kálmán Pál fiumei lakosnak, mint a »Fiumei Híradó« című szerkesztőjének és kiadójának, valamint a »Mercur« című fiumei nyomdavállalatnak is haladéktalanul hozza tudomására és hogy az 1896:XXX. tc. 87. §-ára való utalással, intézkedjék egyúttal a lap netaláni megjelenésének és terjesztésének szigorú ellenőrzése iránt is.

Budapest, 1915. évi február hó 23-án.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister

**A kereskedelemügyi m. kir. minister 10.948. számú rendelete
kézbesíthetetlen tábori áruminta és nyomtatványküldemények kezelése
tárgyában.**

*A tábori postahivatalok – többek között – a kézbesíthetetlen nyomtatványokat (hírlap) a jövőben nem küldik vissza a feladóhelyre, hanem az illetékes katonai parancsnokok a legénység részére fogják kiosztani. A postahivatalok a tábori postahivatalokhoz címzett azon a nyomtatványokat (hírlap) és áruminta küldeményeket, amelyeket hiányos címzés, hiányos bérmentesítés vagy bármely okból továbbítani vagy a feladónak visszakézbesíteni nem lehet, a legközelebbi kórházaknak az ott ápolts sebesült és beteg katonák részére adják át.
Budapest, 1915. február 27.*

A közönség árumintákban a tábori postákhoz mind gyakrabban szalonnát, disznósajtot, friss kolbászt és más gyorsan romló tárgyakat küld, amelyek a hosszú szállítás tartama alatt megromlanak, a közegészséget veszélyeztetik s most, midőn az élelmiszerekkel oly takarékosan kellene bánni, nagy mennyiségű élelmiszerek pusztulnak hiába. Azonkívül gyakori az az eset, hogy ily küldemények hiányos csomagolás miatt a többi levélpostai küldeményt bezsírozzák.

A postahivatalok utasítva vannak, hogy az olyan árumintákat, amelyek tartalma a tábori postahivatalokhoz való szállítást, mely átlag 8–10 napot vesz igénybe, a megromlás veszélye nélkül előreláthatólag nem bírja ki es olyanokat, amelyek megfelelően csomagolva nincsenek, ne vegyék fel, illetőleg, ha ilyent a levélgyűjtőszekrénybe dobtak, azt a feladónak adják vissza.

Egyben értesítem a közönséget, hogy a hadügyminister úrral történt megállapodás szerint a tábori postahivatalok a kézbesíthetetlen áruminta és nyomtatvány (hírlap) küldeményeket ezentúl nem fogják feladásuk helyére visszaküldeni, hanem azok tartalmát az illetékes katonai parancsnok a legénység között ki fogja osztani.

Továbbá tudatom, hogy a magyar stabil postahivatalok a tábori postahivatalokhoz címzett, azokat a nyomtatvány (hírlap) és áruminta küldeményeket, amelyeket hiányos címzés, hiányos bérmentesítés vagy bármely okból továbbítani vagy a feladónak visszakézbesíteni nem lehet, a térti küldeményekkel való felterjesztés helyett, a legközelebbi kórházaknak az ott ápolts sebesült és beteg katonák részére adják át.

Budapest, 1915. évi február hó 27-én.

*Báró Harkányi János s. k.,
kereskedelemügyi m. kir. minister*

**A m. kir. belügyministernek 1.236/1915. B. M. res. számú rendelete,
a *Národny Hlásnik* című időszaki lap megjelenésének és terjesztésének
eltiltása tárgyában.**

Túrócz vármegye alispánjának, Túróczssentmárton.

*A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Národny Hlásnik” c. lap további megjelenését és terjesztését.
A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.
Kelt Budapest, 1915. március 12-én.*

A magyar királyi ministerium 5.484/1914. M. E. számú rendelete alapján a Gregor József turóczsszentmártoni lakos által kiadott és szerkesztett, s Turóczsszentmártonban megjelenő »Národny Hlásnik« című időszaki lap további megjelenését és terjesztését közleményeinek, a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időszaki lapok szállítására nézve a sajtóról szóló 1914:XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet 27–29. §-aiban a magyar királyi ministerium által a terjesztéstől eltiltott sajtótermékek szállítására vonatkozólag meghatározott szabályokat megfelelően kell alkalmazni.

A tilalom ellenére megjelenő időszaki lap példányait el kell kobozni és megsemmisítés végett a királyi ügyészségnek kell átadni.

Aki a megjelenéstől eltiltott időszaki lapot kiad vagy terjeszt, az 1912:LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik: két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Utasítom alispán urat, hogy ezen rendeletemet Gregor József turóczsszentmártoni lakosnak, mint a »Národny Hlásnik« című időszaki lap felelős szerkesztőjének és kiadójának, valamint a turóczsszentmártoni könyvnyomda részvénytársaság egyesületnek is haladéktalanul hozza tudomására és hogy az 1896:XXXIII. törvénycikk 87. §-ára való utalással, intézkedjék egyúttal a lap netaláni megjelenésének és terjesztésének szigorú ellenőrzése iránt is.

Budapest, 1915. évi március hó 12-én.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister

**A m. kir. belügyministernek 39.942/1915. B. M. számú rendelete,
a »Svetlo« című időszaki lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása
tárgyában.**

Nyitra vármegye alispánjának, Nyitra.

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Svetlo” c. lap további megjelenését és terjesztését.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

Kelt Budapest, 1915. április 12-én.

A m. kir. ministerium 5.484/1914. M. E. számú rendelete alapján a Chorvát János óturai lakos által szerkesztett és kiadott, Miaván a Pazsiczki Dániel nyomdájában előállított és Óturán megjelenő »Svetlo« című, tót nyelvű időszaki lap további megjelenését és terjesztését közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időszaki lapnak szállítására nézve, a sajtóról szóló 1914:XIV. tc. végrehajtására vonatkozó 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-aiban, a m. kir. ministerium által, a terjesztéstől eltiltott sajtótermékek szállítására nézve meghatározott szabályokat megfelelően kell alkalmazni.

A tilalom ellenére netán megjelenő időszaki lap példányait el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Utasítom Alispán urat, hogy ezen rendeletemet Chorvát János óturai lakosnak, mint a Svetlo című időszaki lap szerkesztőjének és kiadójának, valamint Pazsiczki Dániel nyomdatulajdonos, miavai lakosnak is haladéktalanul hozza tudomására és hogy az 1896:XXXIII. tc. 87. §-ára való utalással, intézkedjék egyúttal a lap netaláni megjelenésének és terjesztésének szigorú ellenőrzése iránt is.

Budapest, 1915. évi április hó 12-én.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister

**A m. kir. minisztérium 1915. évi 1.809. M. E. számú rendelete,
az ellenséges államokból érkező időszakos lapok behozatalának és
terjesztésének eltiltásáról és az onnan érkező más sajtótermékek ellenőrzéséről
és lefoglalásáról.**

A rendelet 1915. május 24-től valamennyi ellenséges államból megtiltja az időszakos lapok behozatalát. Az ellenséges államokból érkező nem időszakos sajtótermékeket pedig ellenőrzés alá vonja.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

A Szerbiából érkező időszakos lapok behozatalának és terjesztésének eltiltásáról és az onnan érkező más sajtótermékek ellenőrzéséről és lefoglalásáról szóló 5.485/1914. M. E. számú m. kir. minisztériumi rendeletben foglalt rendelkezések – amelyeknek hatálya az 5.858/1914. M. E. számú rendelet értelmében az Oroszországból érkező időszakos lapokra és más sajtótermékekre már kiterjed, – megfelelően kiterjesztetnek a többi ellenséges államokból érkező időszakos lapokra és más sajtótermékekre is.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapesten, 1915. évi május hó 24-én.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1915. évi 2.449. M. E. számú rendelete,
egyes térképek, útikönyvek, képes levelezőlapok és ábrázolatok terjesztésének
korlátozásáról.**

Az 1915. július 11-én kelt rendelet megtiltja a Monarchia, a Német vagy a Török Birodalom területeiről készült térképek terjesztését, ha azok 1:50.000 vagy ennél nagyobb lépték-méretű katonai országfelvételek kiadványai, ugyanilyen vagy ennél nagyobb lépték-méretű tereprajzok vagy dombortérképek vagy pedig 1:200.000 vagy ennél nagyobb lépték-méretű közönséges térképek.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII. t.-c. 7. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §

Tilos akár árusítás, akár ingyenes szétosztás, közszemlére kitétel, nyilvános helyen való elhelyezés vagy szétküldés útján terjesztani az Ő Felsége uralkodása alatt álló országok, a Német vagy a Török Birodalom területeiről készült bármilyen olyan térképeket, amelyek 1:50.000 vagy ennél nagyobb lépték-méretű katonai országfelvételek kiadványai, ugyanilyen

vagy ennél nagyobb lépték-méretű tereprajzok vagy dombortérképek vagy pedig 1:200.000 vagy ennél nagyobb lépték-méretű közönséges térképek.

Az általános katonai térkép szelvényeit azonban egyes példányokban a katonai földrajzi intézet budapesti bizományosa a fegyveres erő tisztjei és tisztviselői részére ezentúl is kiszolgáltathatja.

2. §

A m. kir. belügyminiszter a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértve, esetről-esetre megengedheti az 1. §-ban említett nyomtatványok beszerzését, ha reájuk állami vagy közgazdasági érdeken halaszthatatlan fontos munkálatok (közlekedési eszközök tervezetei, folyószabályozások, egyéb építkezések stb.) céljából vagy hatóságoknál és közvállalatoknál hivatali használat végett van szükség.

3. §

Az 1. §-ban említett területekre vonatkozó és 1:200.000-nél kisebb léptékű térképeket, úti kalauzfüzeteket, útikönyveket és helyleírásokat ezentúl is szabad terjesztetni, de az ilyen nyomtatványokat az ellenséges államokba egyáltalán nem szabad, más idegen államokba pedig csak a m. kir. belügyminiszternek a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértve esetről-esetre adott engedelmével szabad küldeni.

Az előbbi bekezdésben foglalt tilalom alól az Ő Felsége uralkodása alatt álló országok területén levő gyógy- és nyaralóhelyek leírásai tekintetében a m. kir. belügyminiszter a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértve kivételeket állapíthat meg.

A m. kir. belügyminiszter a honvédelmi miniszternek javaslatára a jelen §. 1. bekezdésében említett nyomtatványok terjesztését korlátozhatja vagy egészen megtilthatja, ha katonai szempontból fontos olyan adatot tartalmaznak, amelynek ismerete az ellenségnek hasznára válhatnék.

4. §

Tilos az 1. §-ban meghatározott módon terjesztetni olyan képes levelezőlapot vagy más ábrázolatot, amely az Ő Felsége uralkodása alatt álló országok területén levő s katonai szempontból fontos tárgyakat oly részletesen és könnyen felismerhetően tüntet fel, hogy a kémkedést és az ellenség célját szolgáló egyéb felderítést megkönnyíteni nyilvánvalóan alkalmas.

Ilyen katonai szempontból fontos tárgyak lehetnek különösen: vasutak és üzemi berendezések, katonai célokra szolgáló és katonai épületek és telepek (laktanyák, lőszer-, konzerv- és más gyárak, katonai sütődék, olaj- és gáztartályok, vágóhidak és vágómarhaszállások, hűtőházak, csikótelepek, stb.) hidak, viaduktok és vízvezetékek.

5. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1912: LXIII. t.-c. 7. §-ának utolsó bekezdése alapján az ugyane törvénycikk 15. §-ában említett közigazgatási hatóságok által két hónapig terjedhető elzárással, valamint hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapesten, 1915. évi július hó 11-én.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. ministeriumnak 2.987/1915. M. E. számú rendelete,
az idegenek és a náluk lévő tárgyak fokozott ellenőrzéséről.**

Az útlevelek kötelezettség alá eső személyek a határátlépés előtt kötelesek – többek között – a náluk lévő nyomtatványokat is a határszéli rendőrhatalóságnak felmutatni, annak megállapítása céljából, hogy azok kivitele vagy behozatala nem ütközik-e az állam biztonságába, vagy a hadviselés érdekeibe, vagy pedig a postai, távírdai és távbeszélő-forgalom ellenőrzéséről 1912:LXIII. tc. 8. §-a alapján vagy az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzéséről az 1912:LXIII. tc. 11. §-a alapján kiadott vagy ezentúl kiadandó rendeletekbe, vagy azon rendeletek valamelyikébe, amelyeket e rendeletek alapján kiadtak, vagy a jövőben kiadni fognak.

A rendelet megszegésének következményeit a belügyminiszter, Horvát-Szalonszágokban pedig a bán tesz intézkedéseket.

Hatályba lépett 1915. augusztus 18-án.

A m. kir. ministerium az 1903:VI. tc. 2. §-ában nyert felhatalmazás, továbbá a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

*I. Az útlevelek kötelezettség elrendeléséről 285/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet
kiegészítése.*

[...]

*II. A postai, távírdai és távbeszélő-forgalom és a sajtótermékek ellenőrzése tárgyában kiadott
rendeletek kijátszásának megakadályozása.*

4. §

Az útlevelek kötelezettség elrendeléséről 285/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet értelmében (1. §. 1. p.) útlevelek kötelezettség alá eső egyének kötelesek a határátlépés előtt a magukkal vitt leveleket, iratokat és nyomtatványokat a határszéli rendőrhatalóságnak felmutatni abból a célból, hogy a határszéli rendőrhatalóság az 1903:VIII. törvénycikk 2. §-ának c), h) és k) pontjaiban megjelölt törvényes hatáskörében megállapíthassa, vajjon ezeknek a leveleknek, iratoknak és nyomtatványoknak kivitele vagy behozatala nem ütközik-e az állam biztonságába, vagy a hadviselés érdekeibe, vagy pedig a postai, távírdai és távbeszélő-forgalom ellenőrzéséről a magyar királyi ministerium által az 1912:LXIII. tc. 8. §-a alapján vagy az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzéséről a magyar királyi ministerium által az 1912:LXIII. tc. 11. §-a alapján kiadott vagy ezentúl kiadandó rendeletekbe, vagy azon rendeletek valamelyikébe, amelyeket egyes magyar királyi ministerek e rendeletek alapján kiadtak, vagy a jövőben kiadni fognak.

5. §

A vámvizsgálatot fogantató pénzügyi közegek a 285/1915. M. E. számú rendelet 1. §-ának 1. pontja értelmében útlevelek kötelezettség alá eső egyénekre vonatkozó vámvizsgálat fogantatásánál és elsősorban az ily egyének útípodgyászának vizsgálatánál a jelen rendelet 4. §-ában jelzett célt szintén szem előtt tartani s ahol határrendőrségi közeg rendelkezésre áll, a vizsgálatot ennek közbenjöttével fogantatóítani s egyszersmind megengedni kötelesek, hogy a határrendőrségi közeg az illető egyénnél vagy annak útípodgyászában talált leveleket, iratokat

és nyomtatványokat a jelen rendelet 1. §-ában megjelölt célból átvizsgálhassa és azokat átvehesse.

6. §

A határszéli rendőrhatalóság azokat a leveleket, iratokat és nyomtatványokat, amelyeknek behozatala, vagy kivitele nem ütközik sem a 4. §-ban megjelölt szabályokba, sem az állam biztonságát vagy a hadviselés érdekeit veszélyeztetni nem látszik, a határt átlépő egyénnek megtekintés vagy átvizsgálás után nyomban visszaadni köteles.

[...]

III. Büntető és záró rendelkezések.

9. §

A jelen rendelet 1., 2. és 4. §-ában az útlevelek kötelezettség alá eső egyénekre nézve megállapított kötelezettség, továbbá 7. és 8. §-ban megállapított tilalom megszegésének következményeit a belügyminister rendelettel szabályozza, Horvát-Szlavonországokban pedig ez iránt a bán tesz megfelelő intézkedéseket.

10. §

Ez a rendelet 1915. évi augusztus hó 18-án lép életbe.
Budapest, 1915. évi augusztus hó 1.-én.

Gróf Tisza István s. k.,
m. kir. miniszterelnök

**A m. kir. belügyministernek 4.677/1915. B. M. res. számú rendelete,
a »Szlovensky Dennik« című időszaki lap megjelenésének és
terjesztésének ismételt eltiltása³⁴**

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Szlovensky Dennik” c. lap további megjelenését és terjesztését. A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

A m. kir. ministerium 5.484/1914. M. E. számú rendelete alapján a »Szlovensky Dennik« időszaki lap további megjelenését és terjesztését közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

A tilalom ellenére netán megjelenő időszaki lap példányait el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

³⁴ A rendelet kiadásának dátuma ismeretlen. A rendeletről tájékoztat a *Belügyi Közlöny* 1915. október 10-ei száma (1915/48., 1110.).

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

A rendelet azonnal hatályba lép.

**A m. kir. belügyministernek 6.791/1915. B. M. res. számú rendelete,
a „Riecki Novi List” nevű lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása
tárgyában.**

A szabad város Polgármesterének, Fiume.

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Riecki Novi List” c. lap további megjelenését és terjesztését.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

Kelt Budapest, 1915, december 30-án.

A m. kir. ministerium 5.484/1914. M. E. számú rendelete alapján, a Fiumében megjelenő s a »Riecki Dionicke Tiskare« nyomdavállalat által előállított »Riecki Novi List« nevű lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időközi lap szállítására nézve, az 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában a m. kir. ministerium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-ának azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak.

A m. kir. postának ily időközi lap részére, előfizetésekre szóló postautalványokat (chequebefizetéseket) fölvennie nem szabad.

A tilalom ellenére megjelenő időszaki lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszaki lapot kiadja, vagy terjeszti, az 1912:LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép

Ezt Polgármester úrral tudomás és megfelelő eljárás végett azzal a felhívással közlöm, hogy rendeletemet Justriss Slavonak, mint a »Riecki Novi List« felelős szerkesztőjének, továbbá Podolsak Ivánnak, mint e lap kiadójának, valamint a »Riecki Dionicke Tiskare« című nyomdavállalatnak haladéktalanul hozza tudomására.

Budapest, 1915. évi december hó 30-án

A minster helyett:
Báró Perényi Zsigmond s. k.,
államtitkár

**A m. kir. minisztérium 1916. évi 734. M. E. számú rendelete,
a rotációs újságpapír forgalmának és felhasználásának szabályozásáról.**

A rotációs újságpapír-ellátás feladatainak szervezésére felállítja az „Újságpapír Központ”-ot. A kiadókat és nyomdákat kötelezi rotációs újságpapír-készleteik, továbbá az egyheti papírigényük, a lapok ára, előző kétévi hirdetési oldalterjedelmük, valamint a papírszállítási költségeik bejelentésére. A Központ heti átlagban meghatározhatja azt a maximális oldalterjedelmet, amivel adott sajtótermék megjelenhet.

A rendelet is megállapít korlátozást az oldalterjedelem és a hirdetések terjedelme tekintetében. Módosítja a 639/1919. M. E. számú rendelet.

Hatályon kívül helyezi 1919. augusztus 22. napjával a 4.072/1919. M. E. számú rendelet, továbbá az 1920. évi 4.578. M. E. számú rendelet.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Annak biztosítása végett, hogy a rotációs újságpapíron nyomtatott időszakos lapok ily papírral elláthatók legyenek, Budapest székhellyel, külön szervezet állíttatik fel. Ennek a szervezetnek a neve: »Újságpapír Központ«.

A Központ tagjait az időszakos lapok előállításával foglalkozó lapkiadóvállalatok és nyomdavállalatok, valamint a rotációs újságpapírt gyártó vállalatok képviselői közül, az érdekképviselő által felterjesztett névsorból, a miniszterelnök a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg nevezi ki. A Központhoz a miniszterelnök és a kereskedelemügyi miniszter egy-egy kiküldöttet rendel ki.

A Központ saját kebeléből elnököt választ, aki a Központot a hatóságokkal és harmadik személyekkel szemben képviseli. A Központ maga állapítja meg ügyrendjét és azt jóváhagyás végett felterjeszti a kereskedelemügyi miniszterhez. A jóváhagyás tárgyában a miniszterelnök a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg határoz.

A miniszterelnök és a kereskedelemügyi miniszter kiküldötteinek javaslata felett a Központnak határozatot kell hoznia.

Mind a miniszterelnök, mind a kereskedelemügyi miniszter kiküldötte a Központ által hozott határozatok ellen óvást emelhet, és az ily határozatok végrehajtását a miniszterelnöknek a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg hozott döntéséig függőben kell tartani. A miniszterelnöknek döntését a Központ köteles végrehajtani.

2. §.

Az 1. §. 1. bekezdésében megjelölt cél érdekében a rotációs újságpapír-készleteket a hengerek (tekercsek) számának, az egyes hengerek súlyának, szélességének, átmérőjének és lyukbőségének feltüntetésével az alábbi rendelkezések szerint az Újságpapír Központnál (Budapest, VI., Teréz-körút 30.) be kell jelenteni. A bejelentést írásban kell megtenni.

3. §.

A lapkiadóvállalatok és a nyomdavállalatok kötelesek a birtokukban levő – akár saját, akár idegen helyiségben őrzött – rotációs újságpapír-készleteiket elsőízben az 1916. évi március hó 4. napján volt állapot szerint 1916. évi március hó 10. napjáig bezárólag, az 1916. évi március hó 4. napja után átvett rotációs újságpapír-készleteket pedig esetenként megérkezésük után haladéktalanul bejelenteni.

Elsőízben tett bejelentésükkel egyidejűleg kötelesek a lapkiadóvállalatok és a nyomdavállalatok a Központnak bejelenteni:

1. azt a rotációs újságpapírmennyiséget, amely az általuk kiadott, illetőleg náluk rotációs újságpapíron nyomtatott lapkiadásához egy hétre szükséges, azon oldalterjedelem mellett, amelyben a lap a 8. §. 3. és 4. bekezdése szerint a jelen rendelet életbelépésétől kezdve megjelenhetik;

2. a lap egyes számának árát;

3. azt a hirdetési oldalterjedelmet, amelyet a lap az 1914. évi március hónapban és az 1916. évi február hó második hetében (február 6–12-ig bezárólag) elért;

4. rotációs újságpapír szállítása iránt fennálló kötések lényeges adatait.

4. §.

Rotációs újságpapírt gyártó vállalatok kötelesek bejelenteni:

1. legkésőbb 1916. évi március hó 10. napjáig az 1916. évi március hó 4. napján meglevő rotációs újságpapírkészletüket; 2. az 1916. évi március hó 10. és 20. napján és azontúl minden hónapban a hó 1., 10. és 20. napján:

a) azt a rotációs újságpapírmennyiséget, amelyet a bejelentési napot megelőző napig az előző bejelentés óta gyártottak vagy egyébként szereztek;

b) azt a mennyiséget, amellyel a készletük ugyanezen idő alatt bármely okból (a jelen rendelet értelmében megengedett elszállítás stb. által) apadt, annak feltüntetésével, hogy kinek részére és mily mennyiséget szállított a gyár;

c) a mindenkor bejelentéskor meglevő készletüket;

3. azt, hogy készletükből, illetve gyártmányukból a legközelebbi bejelentés napjáig kinek, milyen mennyiséget és mikor lesznek kötelesek szállítani.

5. §.

Rotációs újságpapírkészletek birtokosai (örzői), amennyiben nem esnek a 3. és a 4. §. rendelkezései alá, kötelesek az 1916. évi március hó 4. napján birtokukban (őrizetükben) levő rotációs újságpapírkészleteket 1916. évi március hó 10. napjáig, az 1916. évi március hó 4. napja után birtokukba (őrizetükbe) kerülő rotációs újságpapírkészleteket pedig esetenként haladéktalanul bejelenteni. Amennyiben a bejelentésre kötelezett a készletet más részére tartja birtokában (őrizetében), vagy azt más részére köteles szállítani, a bejelentésben meg kell jelölni azt is, aki a készlettel való rendelkezésre jogosult, illetve azt, akinek a papírost szállítani köteles, és pedig az utóbbi esetben annak feltüntetésével, hogy milyen mennyiséget és mikor köteles szállítani.

Az egy métermázsát meg nem haladó készletek nem esnek bejelentés alá.

6. §.

A közforgalmú vasutak és hajózási vállalatok a nekik fuvarozás végett átadott rotációs újságpapírmennyiségeket nem kötelesek bejelenteni. Ezeket a készleteket megérkezésük után a címzettnek kell a 3–5. §-ok szerint bejelentenie.

7. §.

Rotációs újságpapírból a jelen rendelet életbelépésének napján a jelen rendelet hatályának területén (16. §.) meglevő összes készletek, továbbá az említett területen a jelen rendelet hatálya alatt utóbb előállított vagy erre a területre utóbb behozott ily készletek a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek, és azokkal birtokosaik csak a jelen rendelet korlátai között rendelkezhetnek. Egyébként ezekkel a készletekkel a jelen rendelet értelmében a Központ rendelkezik. (11. §.)

Az előbbi bekezdésen alapuló zár alá vétel nem terjed ki azokra az egy métermázsát meg nem haladó készletekre, amelyek az 5. §. 2. bekezdése szerint nem esnek bejelentés alá, valamint általában azokra a készletekre, amelyek a jelen rendelet hatályának területén kívül eső helyre szóló rendeltetéssel érkeznek a jelen rendelet hatályának területére.

8. §.

A végből, hogy a rendelkezésre álló és ezentúl beszerezhető rotációs újságpapírkészletek arányos felosztásával a már, ezidőszent megjelölő, valamint az esetleg újonnan alapítandó lapok megjelenése biztosítva legyen, az Újságpapír-Központ a rotációs újságpapírnak felhasználása tekintetében korlátokat állapíthat meg. Nevezetesen heti átlagban megszabhatja azt a legnagyobb egész oldalterjedelmet, amellyel a lap rotációs újságpapír felhasználásával kiadható. A Központ által megállapított terjedelmet túllépni tilos.

Az Újságpapír-Központ eltérő megállapításáig a jelen rendelet életbelépésétől kezdve rotációs újságpapír felhasználásával nem szabad a lapot oly terjedelemmel kiadni, amely a következő két bekezdésben megengedett heti szöveg és heti hirdetési oldalterjedelem együttes oldalszámát (egész oldalterjedelem) meghaladja.

A szövegoldalterjedelem a 6 filléres lapoknál heti 49 oldal, a 12 filléres lapoknál heti 98 oldal. A többi lapoknál annyi, ahány szövegoldallal az illető lap az 1916. évi február hó második hetében megjelent; újonnan alapított lapoknál a heti szövegoldalterjedelmet a Központ állapítja meg.

A hirdetési oldalterjedelem minden lapnál annyi oldal, amennyi megfelel az 1914. évi március hónapban az illető lap által elért egy heti hirdetési oldalterjedelem 55%-ának. Ezen egy heti oldalterjedelem átlagszámítással állapítandó meg az 1914. évi március hónapban megjelent egész havi hirdetési oldalterjedelemből. Ha azonban az ily módon kiszámított egy heti hirdetési oldalterjedelem 55%-a több, mint azon hirdetési oldalterjedelem, amelyet az illető lap az 1916. évi február második hetében elért, úgy az illető lapnál az 1916. február második hetében elért hirdetési oldalterjedelem az irányadó. Ugyanezen hét hirdetési oldalterjedelem irányadó azoknál a lapoknál is, amelyek az 1914. év március hónapja után alapítottak. A jelen rendelet hatálybalépése után alapított lapok hirdetési oldalterjedelmét a Központ állapítja meg.

Amennyiben a rotációs újságpapír-készletek pótlásának nehézségei az oldalterjedelem további csökkentését tennék szükségessé, azt a Központ mindannyiszor a jelen §-ban meghatározott egész oldalterjedelem alapulvétele mellett, egységes kulcs arányában elrendelheti.

Ha az oldalterjedelemnek akár a jelen §. szerinti, akár a Központ által történt meghatározásánál, a lapnak megengedett legnagyobb heti egész oldal terjedelme tört szám volna, a tört számot felfelé kell kikerekíteni olyképen, hogy a szöveg és a hirdetési oldalszám együttesen páros számot adjon.

Az a legkisebb napi egész oldalterjedelem (szöveg és hirdetési oldalterjedelem együttesen), amelynél kisebbet a Központ nem rendelhet el, a következő:

- a 12 filléres lapoknál 8 oldal,
- a 8 filléres lapoknál 6 oldal,
- a 6 filléres lapoknál 4 oldal,
- a 4 filléres lapoknál 2 oldal,
- a 4 fillérnél olcsóbb lapoknál 2 oldal.

A lapok a rájuk nézve irányadó heti egész oldalterjedelmet tetszésük szerint oszthatják meg a hét egyes napjai, és az esetleges reggeli és esti kiadások, és a szöveg és hirdetési oldalterjedelem között. Ha a lap egész oldalterjedelme leszállítás folytán a fent részletezett legkisebb terjedelemre van szorítva, a terjedelem átvitele egyik napról a másikra, vagy a reggeli és esti lapok között nincsen megengedve.

9. §.

A lapkiadóvállalatok és a nyomdavállalatok meglevő, valamint ezentúl beszerzendő rotációs újságpapír-készleteikből azt a mennyiséget, amely lapjaiknak a mindenkor megengedett legnagyobb egész oldalterjedelemben való előállításához szükséges, a kiadás céljára a zár alá vétel ellenére szabadon felhasználhatják.

A lapkiadóvállalatok és a nyomdavállalatok kötelesek a Központnak az ügykörére vonatkozó minden felvilágosítást megadni, és ugyancsak kötelesek rotációs újságpapír-készleteikről és azok felhasználásáról pontos kimutatást vezetni.

10. §.

A rotációs újságpapírt gyártó vállalatok, valamint rotációs újságpapír-készleteknek az 5. §. rendelkezései alá eső birtokosai az ilyen papír szállítása iránt vállalt, belföldön teljesítendő kötelezettségeiknek a 7. §-on alapuló zár alá vétele ellenére is eleget tehetnek. A szállított készlet azonban a 7. §. korlátai között az új birtokosnál is zár alatt marad.

11. §.

A 3. és 4. §-ban említett vállalatok az Újságpapír-Központ felszólítására kötelesek rotációs újságpapír-készleteiket a Központ utasításai szerint a Központ által átvevőül megjelölt lapkiadóvállalat vagy nyomdavállalat részére átengedni. Erre az átengedésre lapkiadóvállalat vagy nyomdavállalat csak annyiban köteles, amennyiben megmaradó készlete saját szükségletét 8 napra fedezi. Az átvételi árat, ha a Központ az árra nézve az átengedésre kötelezettel megegyezni nem tud, a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg.

Arra nézve, hogy az előbbi bekezdésben nem említett birtokosoknak rotációs papírkészleteiből az 1. §-ban említett célra mely mennyiségek vétessenek az Újságpapír Központ által igénybe, a szükséghez képest a kereskedelemügyi miniszter dönt. Igénybevétel esetében az illető papírkészlet birtokosa köteles az igénybevett mennyiséget a kereskedelemügyi miniszter által megállapított áron az Újságpapír Központnak vagy az általa átvevőül megjelölt lapkiadóvállalatnak vagy nyomdavállalatnak a tárolás helyén átadni.

12. §.

A lapkiadóvállalatok és a nyomdavállalatok kötelesek azokat a rotációs papírmennyiségeket, amelyeknek a szállítását kötések értelmében követelhetik, átvenni, tekintet nélkül arra, hogy azokat a lapterjedelem megszorítása folytán szabadon felhasználhatják-e, vagy sem. A szállításra kötelezettet szállítási kötelezettsége alól felmenteniök nem szabad.

13. §.

A jelen rendelet nem vonatkozik az államnak, az állami intézményeknek, valamint a közhatóságoknak hivatalos lapjaira és az előállításukhoz szükséges rotációs újságpapírkészletekre; nem vonatkozik továbbá a nyomdavállalatoknak azon rotációs újságpapírkészleteire sem, amelyekre az általuk nyomtatott állami vagy egyéb hatósági kiadványok és nyomtatványoknak előállítására szükségük van.

Az ily célra szánt újságpapírkészletről a magánnyomdavállalat köteles pontos raktárkönyvet vezetni, amelyben a készleteket, a felhasznált mennyiségeket és a felhasználás célját pontosan fel kell tüntetni.

Az ilyen készleteket a rendeltetésüktől eltérő célra felhasználni tilos.

14. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet alól további kivételeket állapíthat meg, ezek azonban az időszaki lapokra nem vonatkozhatnak.

15. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy megszegésüknél közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egy ötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

16. §.

Ez a rendelet 1916. évi március hó 3. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Budapesten, 1916. évi március hó 1-én.

*Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök*

**A m. kir. belügyministernek 32.858/1916. B. M. számú rendelete,
a „Romanul” nevű lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása tárgyában.**³⁵

*A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Romanul” c. lap további megjelenését és terjesztését.
A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.*

A m. kir. ministerium 5.484/1914. M. E. számú rendelete alapján, az Aradon megjelenő s a »Concordia részvénytársaság« nyomdavállalat által előállított »Romanul« nevű lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időközi lap szállítására nézve, az 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában a m. kir. ministerium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-ának azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a ministerium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak.

A m. kir. postának ily időközi lap részére, előfizetésekre szóló postautalványokat (chequebefizetéseket) fölvennie nem szabad.

A tilalom ellenére megjelenő időszakos lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki az eltiltott időszakos lapot kiadja, vagy terjeszti, az 1912:LXIII. törvénycikk 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép

³⁵ A rendelet kiadásának dátuma ismeretlen. A rendeletről tájékoztat a *Belügyi Közlöny* 1916. március 18-ai száma (1916/13., 356.).

**A m. kir. minisztérium 1916. évi 1.012. M. E számú rendelete,
titkos ténták avagy titkos írásmód vagy írásjelek ismertetését tartalmazó, vagy
ilyenek alkalmazásával készült sajtótermékek, iratok és ábrázolatok
terjesztésének eltiltásáról.**

1916. március 28. napi hatállyal megtiltja a titkos tinták, titkos írásmód, írásjelek ismertetését tartalmazó, vagy ilyenekkel készült sajtótermékek terjesztését.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII. t.-c. 7. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Tilos akár árusítás, akár ingyenes szétosztás, közszemlére kitétel, nyilvános helyen való elhelyezés vagy szétküldés útján, vagy bármely más módon terjeszteni olyan sajtóterméket, iratot vagy ábrázolatot, amely titkos ténták, avagy titkos írásmód vagy írásjelek ismertetését tartalmazza, vagy amely titkos ténta avagy titkos írásmód vagy írásjel alkalmazásával készült.

Aki az 1. bekezdés rendelkezését megszegi – amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik – kihágást követ el és az 1912: LXIII. t.-c. 7. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1916. március 28-án] lép életbe.

Budapesten, 1916. évi március hó 25-én.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 1916. évi 17.210. eln. számú körrendelete
valamennyi törvényhatósághoz, a hadi jótékonysági célokra irányuló
adománygyűjtésekről.**

A rendelet a hadi jótékonysági célokra történő adománygyűjtések engedélyeztetésének módját szabályozza. Az időszaki lapok kiadóinak nem kell engedély a hadi jótékonysági célokra való adománygyűjtéshez. A gyűjtés megindítását azonban a lap kiadása helye szerinti illetékes törvényhatóságnál be kell jelenteni, a befolyt adományokról leltárt kell vezetni, a befolyt adományokról a lapban az adományozónak és az adomány összegének feltüntetésével tájékoztatást kell adni, az adományok rendeltetési helyére juttatásáról a lapban tájékoztatni kell.

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján, a m. kir. minisztérium felhatalmazásával, a következőket rendelem:

1. §

A háborúval kapcsolatos hadi jótékonysági célokra akár nyilvánosan, akár nem nyilvánosan – a 2. és 3. §-ban meghatározott esetek kivételével – csak hatósági engedéllyel szabad adományokat gyűjteni.

A hatósági engedély nemcsak a közvetlen készpénzadományok gyűjtéséhez, hanem a gyűjtésnek bármily közvetett módjához (pl. jótékony célú mulatságok rendezése, jótékony célra árucikkek, műtárgyak forgalomba hozatala vagy kisorsolása stb.) is szükséges. Tárgy sorsjáték útján való gyűjtésre ez az engedély egymagában nem jogosít, hanem ehhez a sorsolásra vonatkozó általános rendelkezéseknek megfelelő pénzügyminiszteri engedély is szükséges.

Adománygyűjtésre általánosságban nem lehet engedélyt adni, hanem csak különlegesen meghatározott célra és a gyűjtésnek különlegesen meghatározott módjára.

2. §

Nem esnek az e rendeletben megkívánt hatósági engedély és általában e rendelet rendelkezései alá:

1. a szűkebb magánkörben (családi, rokonai vagy baráti kör stb.) előforduló gyűjtések;
2. a »M. kir. honvédelmi minisztérium hadsegélyező hivatala«, az »Országos Hadsegélyező Bizottsága, »A m. kir. Rokkantügyi Hivatal« és »A magyar szent korona országainak Vörös Kereszt Egylete« által szervezeti szabályaik rendelkezéseinek megfelelően rendezett gyűjtések;
3. az állami hatóságok vagy hivatalok személyzetének egy vagy több tagja részéről a hivatali személyzet körében a fölöttes miniszter, a vármegyei vagy városi hivatalok személyzetének egy vagy több tagja részéről a hivatali személyzet körében az alispán, illetőleg a polgármester engedélye alapján történő gyűjtések.

3. §

Az időszaki lapok kiadói hadi jótékonysági célokra adományokat hírlapi felhívás útján hatósági engedély nélkül gyűjthetnek, illetőleg a közönség részéről befolyó ilyen adományokat elfogadhatnak, kötelesek azonban:

1. minden egyes gyűjtés megindítását a lap kiadásának helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselőjének nyilvántartás végett bejelenteni, aki, ha a gyűjtés célja ellen kifogása van, ezt a bejelentővel haladéktalanul közli;
2. a beérkezett adományokat az e végből gyűjtésenként külön-külön vezetett jegyzékbe bejegyezni és a gyűjtésre vonatkozó feljegyzéseket és okmányokat a gyűjtés befejezésétől számított 1 éven át gondosan megőrizni;
3. a befolyt adományokat a lapnak egyik legközelebbi számában az adományozónak és az adomány összegének feltüntetésével nyújtani;
4. a befolyt adományokat legkésőbb minden hónap végén az adományok rendeltetésszerű felhasználására hivatott helyre, és ha ilyen nincs, vagy a lap előtt nem ismeretes, a belügyminiszterhez elküldeni, és ennek megtörténtét minden egyes esetben a lapnak egyik legközelebbi számában – az összegnek és a beküldés helyének megjelölésével – közzétenni.

Az időszaki lapok kiadói a hírlapi gyűjtésekről vezetett feljegyzéseiket és az ezekre vonatkozó okmányokat a törvényhatóság vagy a belügyminiszter kiküldött közegének kíváratára megvizsgálás végett a helyszínen bármikor rendelkezésre bocsátani és a vizsgálat során kívánt felvilágosításokat megadni kötelesek.

A belügyminiszter az időszaki lapok kiadóit bizonyos célokra irányuló adománygyűjtésektől eltilthatja, amely esetben egyidejűleg az adományozóknak vissza nem téríthető összegek hovaforrásáról is intézkedik.

Ha valamely időszaki lap kiadója magát a fentebbi rendelkezéseknek alá nem veti, vagy ha az adományok gyűjtése vagy kezelése körül visszaélések állapítottak meg, a belügyminiszter az adományok gyűjtését az illető időszaki lapra vonatkozólag a kiadónak általában megtilthatja.

[...]

9. §

Az időszaki lapok kiadói részéről a 3. §. értelmében hatósági engedély nélkül történő gyűjtések ellenőrzésére az idézett §. rendelkezései irányadók.

A 18.613/1882. B. M. számú belügyminiszteri rendelet (Magyarországi Rendeletk Tára 1882. évfolyam 348. oldal) 4–6. pontjában a gyűjtési engedélyeknek nyilvántartására, továbbá a gyűjtési eljárásnak és a gyűjtés eredményének ellenőrzésére vonatkozólag foglalt rendelkezések a jelen rendelet alá eső adománygyűjtések tekintetében is érintetlenül maradnak.

[...]

11. §

Ha a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és:

1. két hónapig terjedhető elzárással, valamint kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki az e rendelet értelmében szükséges hatósági engedély nélkül hadijótékonsági célra irányuló gyűjtést rendez, vagy az erre kapott hatósági engedéllyel a jótékonsági cél vagy az adományozó közönség hátrányára visszaél, vagy a gyűjtés eredményének ellenőrzését megghiúsítja;

2. ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki e rendelet rendelkezéseit egyébként megszegi.

A jogosulatlan gyűjtés eredményét a törvény értelmében el kell kobozni s hadijótékonsági célra kell fordítani, és azt e végből az Országos Hadsegélyező Bizottsághoz kell beküldeni.

Az e rendeletbe ütköző kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Budapesten, 1916. évi június hó 8-án.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister

**A m. kir. belügyministernek 2.696/1916. B. M. reés. számú rendelete,
a »Világító Őrtorony« és a »Tanítás« című időszakos lapok eltiltása tárgyában.**

A szabad királyi város Polgármesterének. Marosvásárhely.

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Világító Őrtorony” c. lap és annak mellékletét képező „Tanítás” c. lap további megjelenését és terjesztését.

*A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.
Kelt Budapest, 1916. június 10-én.*

A m. kir. ministerium 5.484/1914. M. E. számú rendelete alapján a Szabó Károly marosvásárhelyi lakos által szerkesztett és kiadott s a Tükör nyomdában Marosvásárhelyen nyomtatott »Világító Őrtorony és Krisztus jelenlétének hirdetője«, továbbá az ennek mellékletét képező, a »Tanítás« című időszakos lapok további megjelenését és terjesztését közleményeiknek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalmuk miatt eltiltom.

Az ilyen időszakos lapok szállítására nézve a sajtóról szóló 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet 27–29. §-aiban a m. kir. ministerium által a terjesztéstől közérdekből eltiltott sajtótermékek szállítására vonatkozólag meghatározott szabályokat megfelelően kell alkalmazni.

A tilalom ellenére megjelenő időszakos lapok példányait el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki a megjelenéstől eltiltott időszakos lapot kiad vagy az 1914:XIV. tc. 8. §-ában meghatározott módon terjeszt, az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Utasítom Polgármester urat, hogy ezen rendeletemet Szabó Károly marosvásárhelyi lakosnak, mint az említett időszakos lapok kiadójának és szerkesztőjének, valamint a Tükör nyomda marosvásárhelyi nyomdavállalatnak is haladéktalanul hozza tudomására és hogy az 1896:XXX. tc. 87. §-ára való utalással intézkedjék egyúttal a szóban levő lapok netaláni megjelenésének és terjesztésének a legszigorúbb ellenőrzése iránt is.

Budapest, 1916. évi június hó 10-én.

Sándor János s. k.
m. kir. belügyminister.

**A m. kir. belügyminiszter 1916. évi 86.723/V-a. számú körrendelete
valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez,
a politikai időszaki lapok biztosítékáról.**

*Nem engedélyezi pénzügyintézeti betétkönyvek politikai időszaki lapok biztosítékául történő felhasználását. Felhívja továbbá a figyelmet, hogy a biztosítékul elfogadható értékpapírok is csak a budapesti értéktőzsde aktuális, de 14 napnál nem régebbi árfolyamán fogadhatóak el.
Kelt 1916. július 18-án.*

Több budapesti pénzügyintézetnek azon kérelmére, hogy betét könyveik hírlapi biztosítékul elfogadtassanak, az 1914: XIV. t.-c. 18. §-ában nyert felhatalmazás folytán, a m. kir. pénzügyminiszter úrral történt megállapodás alapján értesítem ^{Alispán}_{Polgármester} urat, hogy a pénzügyintézeti betétkönyvek a politikai tartalmú időszaki lapok biztosítékául nem szolgálhatnak.

E betétkönyvek ugyanis a magánfelek által a betétbankoknak és takarékpénztáraknak megőrzés és gyümölcsöztetés végett – előre meghatározott feltételek mellett – átadott pénzek átvételének elismerésére, továbbá az ezek után esedékes időszaki kamatoknak, valamint a tőke visszatérítésének elszámolására szolgálnak, a tőzsdei forgalom és jegyzés tárgyát nem képezik, és üzleti és jogi jellegük az értékpapírok jellegével nem azonos. Ebből az okból azok értékpapíroknak, sőt óvadékképes értékpapíroknak egyáltalán nem tekinthetők; azokat tehát az 1914: XIV. t.-c. 18. §-ának azon rendelkezésével szemben, hogy a hírlapi biztosítékok csak készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokból tehetők le, hírlapi biztosítékul elfogadni nem lehet.

Ezen jogi helyzeten nem változtat az a körülmény, hogy a 2.500/1914. M. E. számú rendelet 59. §-ában az adóhivatali Utasítás III. füzetének 27. §-ára hivatkozás történik, mert e §. 7. pontjának azon intézkedése, hogy az ily betétkönyvek csupán az ott megjelölt korlátok között és legfeljebb csak egy évre terjedő ügyleteknél fogadhatóak el biztosítékul, nem érinti az 1914: XIV. t.-c. 18. §-ának első bekezdésében a hírlapi biztosítékokra nézve foglalt rendelkezést.

De mindezekről eltekintve sem köz-, sem magánérdekből nem kívánatos, sem nem szükséges a betétbankok és takarékpénztárak betétkönyveinek hírlapi biztosítékul való elfogadása, minthogy a befektetési piac a különböző hadikölcsön kibocsátások folytán bőven el van látva oly óvadékképes értékpapírokkal, amelyek a biztosítékot letevőnek a pénzügyintézeti betéteknél előnyösebb és biztosabb kamatozást nyújtanak.

Miután az értékpapírok biztosítékul sokszor oly esetben is névértékükben fogadtatnak el, midőn azok a budapesti értéktőzsdén névértéken alul voltak jegyezve, részint a szabatos eljárás biztosítása, részint pedig – ezen szabályellenes eljárás következtében, a lapbiztosíték szavatosságát illetőleg az 1914: XIV. t.-c. 18. §-ának 5. bekezdésében foglalt rendelkezésből kifolyólag – esetleg származható vagyoni felelősség mellőzhetése céljából, ráirányítom

^{Alispán}_{Polgármester} úr figyelmét egyúttal arra is, hogy a fentemlített pénzügyminiszteri utasítás 27. §-a értelmében az értékpapírok lapbiztosítékul rendszerint csak a budapesti értéktőzsdén legutóbb jegyzett, de 14 napnál nem régebb napi árfolyam szerinti értékben, mindazonáltal névértéken felül sohasem fogadhatóak el; az értéktőzsde forgalmának a háború folyamán való szünetelése alatt pedig a magyar állami értékpapírok mikénti értékelésére nézve, a m. kir. minisztérium által e tárgyban folyó évi január hó 15. napján 270/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet 1. §-a irányadó.

Mindezekről azzal értesítem Alispán
Polgármester urat, hogy abban az esetben, ha a sajtótörvénynek 1914. évi április hó 12. napján történt életbelépte után, a törvényhatósága területén alapított valamely politikai tartalmú időszakos lap biztosítékául az említett adóhivatali utasítás 27. §-ának 7. pontjában foglalt rendelkezés téves értelmezése következtében pénzügyi könyv fogadtatott volna el, avagy esetleg valamely régi lapbiztosíték ilyennel cseréltetett volna ki, vagy a biztosítékul letett óvadékképes értékpapír nem a fentebb megjelölt szabályoknak megfelelően értékeltetett volna, intézkedjék, hogy az illető lapbiztosíték az 1914: XIV. t.-c. 18. §-ában meghatározott határidő alatt és jogkövetkezmények terhe mellett, törvényszerű újabb biztosítékkal, a 2.500/1914. M. E. számú rendelet 53. §-ának utolsó bekezdésében meghatározott módon kicseréltesse, illetőleg a 270/1916. M. E. számú rendeletnek megfelelően kiegészítessék.

A némely hatóságok által e tárgyban kért utasítás adására vonatkozó felterjesztések ezen rendelettel szintén elintéztet nyertek.

Budapesten, 1916. évi július hó 18-án.

A miniszter helyett:

Perényi s. k.
államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1916. évi 2.480. M. E. számú rendelete,
titkos tinták forgalombahozatalának eltiltásáról.**

Tilos titkos írás céljára szolgáló tintát akár árusítás, akár ingyenes szétszétadás vagy szétküldés útján, vagy bármely más módon forgalomba hozni.

Aki a tilalmat megszegi, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Hatályba lépett 1916. július 28-án.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 7. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Tilos titkos írás céljára szolgáló tintát akár árusítás, akár ingyenes szétszétadás vagy szétküldés útján, vagy bármely más módon forgalomba hozni.

Aki az 1. bekezdés rendelkezését megszegi, az – amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik – kihágást követ el és az 1912: LXIII. t.-c. 7. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működése területén pedig a székes fővárosi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

2. §.

Ez a rendelet 1916. évi július hó 28. napján lép életbe.
Budapesten, 1916. évi július hó 25. napján.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyministernek 6.267/1916. B. M. res. számú rendelete,
»A Tett« című szépirodalmi időszaki lap eltiltása tárgyában.**

*A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „A Tett” c. lap további megjelenését és terjesztését.
A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.
Kelt Budapest, 1916. október 2-án.*

A m. kir. ministerium 5.484/1914. M. E számú rendelete alapján a Kassák Lajos budapesti lakos által kiadott és szerkesztett s Budapesten a Krausz I. és Társa könyvnyomdájában nyomtatott »A Tett« című szépirodalmi időszaki lap további megjelenését és terjesztését közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időszaki lapok szállítására nézve a sajtóról szóló 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet 27–29. §-aiban, a m. kir. ministerium által a terjesztéstől eltiltott sajtótermékek szállítására vonatkozólag meghatározott szabályokat megfelelően kell alkalmazni.

A tilalom ellenére megjelenő időszaki lap példányait el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki a megjelenéstől eltiltott időszaki lapot kiad vagy terjeszt, az 1912. évi LXIII tc. 11 §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el, s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Utasítom Polgármester urat, hogy ezen rendeletemet Kassák Lajos budapesti lakosnak, mint »A Tett« című időszaki lap kiadójának és felelős szerkesztőjének, valamint a Krausz I. és Társa székesfővárosi nyomdatulajdonos cégnek is haladéktalanul hozza tudomására és hogy az 1896:XXXIII. tc. 87. §-ára való utalással intézkedjék egyúttal a lap netaláni megjelenésének és terjesztésének szigorú ellenőrzése iránt is.

Budapest, 1916. évi október hó 2-án.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister.

**A m. kir. belügyministernek 132.161/1916. B. M. res. számú rendelete,
»Sveslo Svet« című szépirodalmi időszaki lap eltiltása tárgyában.³⁶**

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Sveslo Svet” c. lap további megjelenését és terjesztését.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

A m. kir. ministerium 5.484/1914. M. E. számú rendelete alapján a Miaván előállított és Mosócson megjelenő »Sveslo Svet« című tót nyelvű időszaki lap további megjelenését és terjesztését közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt eltiltom.

Az ily időszaki lapok szállítására nézve a sajtóról szóló 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet 27–29. §-aiban, a m. kir. ministerium által a terjesztéstől eltiltott sajtótermékek szállítására vonatkozólag meghatározott szabályokat megfelelően kell alkalmazni.

A tilalom ellenére megjelenő időszaki lap példányait el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki a megjelenéstől eltiltott időszaki lapot kiad vagy terjeszt, az 1912. évi LXIII. tc. 11 §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el, s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

A rendelet azonnal hatályba lép.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister.

**A kereskedelemügyi m. kir. minister 3,394/1916. eln. számú rendelete,
[Benes »Détruisez l'Autriche-Hongrie« című, francia nyelvű könyvének postai
szállításból való kitiltásáról]³⁷**

A rendelet megvonta Eduard Benes »Détruisez l'Autriche-Hongrie« (Pusztítások el Ausztria-Magyarországot) c. könyvétől a postai szállítás jogát a magyar szent korona országainak területén.

A kereskedelemügyi m. kir. minister 3,394/1916. eln. számú rendelete alatt kiadott rendeletével a Benes Edvard által szerkesztett és Párisban Delagrave könyvkereskedő által kiadott »Détruisez l'Autriche-Hongrie« című, francia nyelvű sajtóterméktől a postai szállítás jogát a magyar szent korona országainak területére nézve megvonta. (6,396/1916. B. M. res. sz.).

³⁶ A rendelet kiadásának dátuma nem ismert. A rendletről tájékoztat a *Belügyi Közlöny* 1916. szeptember 10-ei száma (1916/40., 1001.).

³⁷ A rendelet kiadásának dátuma nem ismert. A rendletről tájékoztat a *Belügyi Közlöny* 1916. október 15-ei száma (1916/48., 1120.).

**A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 69.327. számú rendelete,
a külfölddel való nyomtatvány- és levélforgalom korlátozásáról.**

Németországgal való forgalomban a nyomtatványforgalom [sic!] külön korlátozásnak alávetve nincsen. Más szövetséges és semleges államokba magánszemélyek – a rendeletben részletezett kivételektől eltekintve – nyomtatványokat nem küldhetnek.

A külföldre menő összes hírlapok és nyomtatványküldemények (a Németországba szólók is) csak a külföldi levelezéseket ellenőrző katonai cenzúrabizottságok engedélyével továbbíthatók. Kelt Budapest, 1916. november 4-én.

A cs. és kir. hadügyminiszter úrral történt megállapodás alapján, a hadviselés érdekei szempontjából, további intézkedésig a külföldre (ide nem értve Ausztriát és Bosznia-Hercegovinát) szóló nyomtatványokra és levelekre nézve a következőket rendelem:

I. Nyomtatványok levélpostával vagy csomagokban.

1. Németországgal való forgalomban a nyomtatványforgalom külön korlátozásnak alávetve nincsen.

2. Más szövetséges és semleges államokba magánosok nyomtatványokat nem küldhetnek. E tilalom alól kivételt képeznek:

a) a posta útján külföldről megrendelt, valamint a hírlapkiadóhivatalok által közvetlenül a postahivataloknál feladott belföldi hírlapok és folyóiratok;

b) a könyv- és zeneműkereskedők által közvetlenül a felvevő tisztviselő kezeihez adott postaküldeményben foglalt használatlan sajtótermékek;

c) megbízható cégek árjegyzékei, amelyeket a hazai kereskedelem és ipar érdekében küldenek, feltéve, hogy azok terjedelme egy rendes ív (24/34 cm.) nagyságot meg nem halad.

Feladó ezeket a nyomtatványokat a felvevő tisztviselő kezeihez kell hogy feladja. Tömeges küldemények azonban, amelyek a cenzúrázást megnehezítik, a továbbításból ki vannak zárva;

d) hadikölcsönnel kapcsolatos nyomtatványok, feltéve, hogy azok bankoktól vagy egyéb pénzügyintézetektől erednek, és azokat a feladó pénzügyintézeteknek a postahivatal előtt személyesen ismert alkalmazottai közvetlenül a felvevő tisztviselő kezeihez adják postára.

A külföldre menő összes hírlapok és nyomtatványküldemények (tehát a Németországba szólók is) a külföldi levelezéseket ellenőrző katonai cenzúrabizottságokhoz terelendőek, és csak az általuk történt cenzúrázás után továbbíthatók külföldre.

II. Levelek.

Ismételten felhívom a közönség figyelmét arra, hogy a cenzúrázási teendők megkönnyítése érdekében – Ausztria és Bosznia-Hercegovina kivételével – egyéb külföldre, valamint a csapataink által Oroszországban, Szerbiában, Montenegróban és Albániában megszállott területekre szóló levelek mindenkor nyitva adandók postára. A levelekhez béelt, vagy közleménynek egyéb módon való elrejtésére alkalmas borítékokat használni nem szabad. A levelezések jól olvasható írással, nem túl sűrű sorokkal írandók. A sorokat más sorokkal keresztben átírni nem szabad. Magánlevelek terjedelme általában a rendes levélpapír (quart alak) 2 oldalát lehetőleg ne haladja túl. Kereskedelmi levelezések terjedelme korlátozva nincsen. Feladók azonban saját érdekükben cselekszenek, ha minél ritkábban és minél rövidebben írnak külföldre, mert ezzel a cenzorok munkáját megkönnyítik és levelezésüknek gyorsabb továbbítását biztosítják. Akik a fenti feltételekhez nem alkalmazkodnak, ki vannak annak téve, hogy levelezéseik csak nagyobb késedelemmel továbbíthatnak.

Budapesten, 1916. évi november hó 4-én.

A miniszter rendeletéből:

Follért Károly s. k.

posta- és távírdavezérigazgató.

A m. kir. belügyministernek 16.143/1917. B. M. számú rendelete.

»A Nap« című időszaki lap eltiltása tárgyában.³⁸

A székesfőváros polgármesterének.

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „A Nap” c. lap további megjelenését és terjesztését.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők. Hatályon kívül helyezte a 17.473/1917. B. M. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1917. február 8-án.

A m. kir. ministerium 5.484/1914. M. E. számú rendelete alapján a Budapesti lapkiadó társaság által kiadott és Braun Sándor felelős szerkesztésében »A Nap« nyomda részvénytársaság nyomdájában előállított, Budapesten megjelenő »A Nap« című időszaki lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt, eltiltom.

Az ily időszaki lapok szállítására nézve a sajtóról szóló 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet 27–29. §-aiban, a m. kir. ministerium által a terjesztéstől eltiltott sajtótermék szállítására vonatkozó szabályokat megfelelően kell alkalmazni.

A tilalom ellenére megjelenő időszaki lap példányait el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki a megjelenéstől eltiltott időszaki lapot kiad, vagy terjeszt, az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el, s amennyiben cselekménye súlyosabb

³⁸ *Belügyi Közlöny*, 1917/7., 235. (1917. február 11.).

büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Utasítom Polgármester urat, hogy ezen rendeletemet »A Nap« című időszakai lap fent megnevezett felelős szerkesztőjének, továbbá a kiadónak és az illető nyomdavállalatnak hozza tudomására és hogy az 1896: XXXIII. tc. 87. §-ára való utalással intézkedjék egyúttal a lap netaláni megjelenésének és terjesztésének szigorú ellenőrzése iránt is.

Budapest, 1917. évi február hó 8-án.

Sándor János s. k.,
m. kir. belügyminister.

**A m. kir. belügyministernek 17.473/1917. B. M. számú rendelete,
»A Nap« című időszakai lap megjelenését, terjesztését eltiltó rendelkezés
visszavonása tárgyában.³⁹**

*A székesfőváros polgármesterének.
Budapest.*

Hatályon kívül helyezte »A Nap« c. lap megjelenésének és terjesztésének megtiltásáról szóló rendeletet (16.143/1917. B. M. számú rendelet).

Kelt Budapest, 1916. február 11-én.

A budapesti lapkiadó társaság által kiadott és a Nap nyomda részvénytársaság nyomdájában előállított Budapesti megjelenő »A Nap« című időszakai lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása iránt folyó évi február hó 8-án 16.143/V–a. szám alatt kiadott rendeletemet Braun Sándornak, »A Nap« főszerkesztőjének elem terjesztett kérelmére, különösen pedig a Budapesti Újságírók Egyesületének hozzám intézett beadványában felhozott indokokra tekintettel, ezennel hatályon kívül helyezem.

Erről polgármester urat jelen rendeletem fogantatása végett értesítem.

Budapest, 1917. évi február hó 11-én.

Sándor János s. k.

³⁹ *Belügyi Közlöny*, 1917/8., 259. (1917. február 18.).

**A m. kir. minisztérium 1917. évi 940. M. E. számú rendelete,
újságpapír felhasználásának korlátozásáról.**

A rendelet értelmében újságpapír felhasználásával nyomtatott új időszaki lap nem jelenhet meg, az időszaki lapok megjelenési gyakorisága és az áruk függvényében szabályozza a maximális oldalterjedelmeket. A könyvnyomdai munkások bérkiesésének pótlására bérkompenzációt határoz meg.

Kelt Budapest, 1917. március 9-én.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A szombatról vasárnapra virradó éjjeli 12 órától a hétfőről keddre virradó éjjeli 12 óráig terjedő időben az újságpapír felhasználásával nyomtatott időszaki lapok közül azok a lapok, amelyek az 1917. évi február havában naponta egyszer jelentek meg, csak egy, – azok a lapok pedig, amelyek az 1917. év február havában naponta kétszer jelentek meg, csak két kiadást adhatnak. Vasárnap délelőtti 9 órától hétfő délelőtti 9 óráig azonban újságpapír felhasználásával nyomtatott időszaki lap egyáltalában nem jelenhetik meg, kivéve azokat a lapokat, amelyek az 1917. évi február havában hetenkint csak egyszer, és pedig hétfőn jelentek meg; ezek hétfőn a szokott órában ezentúl is megjelenhetnek.

E rendeletnek hatályban léte alatt az újságpapír felhasználásával nyomtatott időszaki lapok nem jelenhetnek meg más órában, mint amelyben az 1917. évi február hó folyamán rendszerint megjelentek.

2. §.

A jelen rendelet hatályban léte alatt újságpapír felhasználásával nyomtatott új időszaki lap nem jelenhetik meg.

Újságpapír felhasználásával nyomtatott időszaki lapból külön vagy rendkívüli kiadást csupán a miniszterelnöknek az Újságpapír-Központ (734/1916. M. E. számú rendelet) 1. §-a meghallgatásával adott engedélye alapján szabad rendezni [sic!].

3. §.

Az újságpapír felhasználásával nyomtatott időszaki lapokra a következő legnagyobb napi oldalterjedelem állapíttatik meg:

Legnagyobb oldalterjedelme azoknak a lapoknak, amelyeknek évi előfizetési ára 18 K-nál kevesebb, hétköznapon 4 oldal, vásár- és ünnepnapon 8 oldal;

amelyeknek évi előfizetési ára 18 K vagy több, de 20 K-nál kevesebb, hétköznapon 6 oldal, vásár- és ünnepnapon 12 oldal;

amelyeknek évi előfizetési ára 20 K vagy több, de 24 K-nál kevesebb, hétköznapon 8 oldal, vásár- és ünnepnapon 16 oldal;

amelyeknek évi előfizetési ára 24 K vagy több, de 28 K-nál kevesebb, hétköznapon 10 oldal, vásár- és ünnepnapon 20 oldal;

amelyeknek évi előfizetési ára 28 K vagy több, de 36 K-nál kevesebb, hétköznapon 12 oldal, vásár- és ünnepnapon 24 oldal;

amelyeknek évi előfizetési ára 36 K vagy több, de 38 K-nál kevesebb, hétköznapon 16 oldal, vásár- és ünnepnapon 28 oldal;

amelyeknek évi előfizetési ára 38 K vagy több, hétköznapon 16 oldal, vasár- és ünnepnapon 32 oldal.

Olyan lapnál, amely külön meghatározott évi előfizetési árral naponként több (reggeli és délutáni vagy esti) kiadással jelenik meg, a legnagyobb oldalterjedelem tekintetében mindegyik kiadásra nézve külön-külön az illető kiadás évi előfizetési ára irányadó.

Az esetleges mellékletek külön előfizetési ára a lap napi legnagyobb oldalterjedelmének megállapításánál figyelembe nem jön. Ha a lapnak évi előfizetési ára különböző Budapesten és vidéken, a napi legnagyobb oldalterjedelem megállapításánál a Budapestre vonatkozó előfizetési ár az irányadó.

A lap előfizetési árának a jelen rendelet életbelépése után történt megváltoztatása a lap legnagyobb napi oldalterjedelmének szempontjából tekintetbe nem vétetik.

Az e §-ban meghatározott legnagyobb napi oldalterjedelmet meghaladó terjedelemben újságpapír felhasználásával nyomtatott időszaki lapot kiadni tilos. Az oldalterjedelem átvitele egyik napról a másikra, vagy az ugyanazon lap reggeli és esti kiadása között nincs megengedve.

Az Újságpapír-Központ az időszaki lapoknak a jelen §-ban meghatározott legnagyobb terjedelmét a rendelkezésre álló újságpapír-készletnek megfelelően felemelheti vagy csökkentheti.

4. §.

A napilapok technikai előállításával foglalkozó könyvnyomdai munkások a napilapok hetedik számának elmaradásából származó kereset-csökkenés részbeni ellensúlyozásául heti munkabérükön felül igénnyel bírnak a heti munkabér egy hatodrészesének megfelelő összegre. Ezt az összeget, ha a lap kiadója és a lapot előállító nyomdavállalat nem ugyanaz a személy, a lap kiadója a nyomdavállalatnak megtéríteni köteles.

A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a jelen §. rendelkezésének végrehajtása során felmerülhető részletkérdéseket rendeleti úton szabályozza.

5. §.

A jelen rendelet nem vonatkozik az államnak, az állami intézményeknek, valamint a közhatóságoknak hivatalos lapjaira.

6. §.

A jelen rendelet rendelkezéseinek megszegése kihágás, amely a 734/1916. M. E. számú rendelet 15. §-a értelmében büntetendő.

7. §

Ez a rendelet az 1916. évi március hó 11. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

A jelen rendelet életbelépésével a 734/1916. M. E. számú rendelet 8. §-a hatályát veszti.

Budapesten, 1917. évi március hó 9-én.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1917. évi 22.940. számú rendelete, a
postán szállított sajtótermékek ellenőrzéséről.**

Azt a rendelkezést, hogy a postahivatalok csak oly sajtótermékeket fogadhatnak el továbbításra, amelyek kötelespéldányának kézbesítésétől számított három óra, illetőleg egy hét már eltelt, vagy amelyek korábbi szétküldését a kir. ügyészség vagy az ellenőrzéssel megbízott hatósági tag megengedte, a postahivataloknak ezentúl csak az esetről-esetre megnevezendő időszaki lapok és más sajtótermékek esetében kell alkalmazniuk.

Amennyiben azonban a postán feladott sajtóterméken a nyomtatás helye vagy a nyomda tulajdonosának neve feltüntetve nincs, vagy a sajtótermék államellenesnek vagy izgatónak látszó tartalma azt a gyanút kelti, hogy annak köteles példányát nem mutatták be, a postahivatal annak egy példányát a területen illetékes kir. ügyészségnek megküldi annak megvizsgálására, hogy az továbbítható-e. A válasz megérkezéig, de legfeljebb három napig, a többi azonos küldemény továbbítását függőben kell tartani.

Kelt Budapest, 1917. március 28-án.

1914. évi július hó 26-án kelt 367/B. eln. számú rendelet 2. pontjában foglalt azt a rendelkezést, hogy a postahivatalok csak oly sajtótermékeket fogadhatnak el továbbításra, amelyek kötelespéldányának kézbesítésétől számított három óra, illetőleg egy hét már eltelt, avagy amelyek korábbi szétküldését a kir. ügyészség vagy az ellenőrzéssel megbízott hatósági tag megengedte, a postahivatalok ezentúl csak az esetről-esetre megnevezendő időszaki lapokra és más sajtótermékekre alkalmazzák.

Ebből kifolyólag a tanítás és művelődés céljaira szolgáló sajtótermékek továbbítása tárgyában 1914. évi augusztus hó 31-én kelt 1.551/B. számú, továbbá a közigazgatási, kereskedelmi és üzleti nyomtatványoknak csomagokban való szállítása tárgyában 1914. évi szeptember hó 2-án kelt 1.575/B. számú, valamint e két rendelettel kapcsolatos kiegészítő rendeleteket ezennel hatályon kívül helyezem. Ily küldemények tartalmát tehát ezentúl postáraadás előtt, sem a tankönyvcenzurázó bizottságnak (megbízottnak), sem a katonai helyi hatóságnak, sem pedig a kir. ügyészségnek külön átvizsgálás végett bemutatni nem kell, azokat a postahivatalok a belföldi, az Ausztriával, Bosznia-Hercegovinával, a magyar-osztrák csapatok által megszállott területekkel, a tábori postákkal, valamint Németországgal és az általa megszállott területekkel, és a német tábori postaállomásokkal való forgalomban, mint a többi küldeményeket felveszik, továbbítják, illetőleg kézbesítik.

2. Az egyéb szövetséges, valamint a semleges államokkal való forgalomban a sajtótermékek továbbra is az 1916. évi november 4-én kelt 69.327. számú rendelet I. 2. pontjában említett korlátozásnak vannak alávetve. Ezekbe az államokba *magánosok* nyomtatványokat nem küldhetnek. E tilalom alól kivételt képeznek:

a) a posta útján külföldről megrendelt, valamint a hírlapkiadó-vállalatok által közvetlenül a postahivataloknál feladott belföldi hírlapok és folyóiratok ;

b) a könyv- és zeneműkereskedők által közvetlenül a felvevő tisztviselő kezeihez adott postaküldeményben foglalt használatlan sajtótermékek;

c) megbízható cégek árjegyzékei, amelyeket a hazai kereskedelem és ipar érdekében küldenek, feltéve, hogy azok terjedelme egy rendes ív (21/34 cm) nagyságot meg nem halad. Feladó ezeket a nyomtatványokat a felvevő tisztviselő kezeihez kell, hogy feladja. Tömeges küldemények azonban, amelyek a cenzúrázást megnehezítik, a továbbításból ki vannak zárva;

d) hadikölcsönnel kapcsolatos nyomtatványok, feltéve, hogy azok bankoktól vagy egyéb pénzintézetektől erednek, és azokat a feladó pénzintézeteknek a postahivatal előtt személyesen ismert alkalmazottai közvetlenül a felvevő tisztviselő kezeihez adják postára.

Az e forgalomban megengedett sajtótermékeket ezentúl csak a külföldi postaküldeményeket cenzúrázó katonai bizottságok fogják ellenőrizni.

3. A 2. pontban említett viszonylatokban postán beérkező és a magyar szent korona országainak területére szóló sajtótermékeket, akár levélpostával, akár csomagokban érkeztek azok, a postahivatalok kötelesek a m. kir. minisztériumnak 1914. évi 5.720/M. E. számú rendelete értelmében a külföldről érkező sajtótermékeket ellenőrző budapesti, illetőleg zagrebi bizottsághoz terelni, és azokat csak az ott történt átvizsgálás után szabad kézbesíteniük. (A fiumei bizottság időközben megszűnt, a Fiumébe szóló külföldi sajtótermékek Budapesten cenzúráztatnak.)

4. Ez alkalommal felhívtam a postahivatalok figyelmét a sajtóról szóló 1914: XIV. t.-c. 10. §-nak 1. bekezdésében foglalt arra a határozmányra, hogy az oly sajtóterméket, amelyen a nyomtatás vagy más többszörösítés helye és a nyomda vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának neve feltüntetve nincs, terjeszteni nem szabad. Amennyiben ilyen mégis feladásra kerülne, avagy a sajtótermék államellenesnek vagy egyébként izgatónak látszó tartalma azt a gyanút kelti, hogy annak köteles példányát nem mutatták be, a postahivatalok a vonatkozó sajtótermék egy példányát a területükre illetékes kir. ügyészséghez tegyék át és attól kérdezzék meg, hogy az továbbítható-e. A válasz beérkeztéig, de legfeljebb három napig, a többi azonos küldemény továbbítását tartsák függőben. Budapest, 1917. évi március hó 28-án.

A miniszterrendeletéből:

Follért Károly s. k.
posta- és távirdavezérigazgató.

A m. kir. minisztérium 1917. évi 1.177. M. E. számú rendelete, a rotációs újságpapír forgalmának újabb szabályozásáról.

Rotációs újságpapírt lapkiadó- és nyomdavállalatok csak a Magyar újságpapír-beszerző részvénytársaságtól vásárolhatnak. Az ország területén tárolt, előállított vagy behozott rotációs újságpapír készletét a tulajdonos kizárólag csak a Magyar Újságpapír-beszerző részvénytársaságnak adhatja vagy idegenítheti el. A Magyar Újságpapír-beszerző részvénytársaságnak rotációs újságpapír-készleteivel az Újságpapír-központ rendelkezik, és ezek a készletek csak az Újságpapír-központ utasításai szerint és ellenőrzése mellett hozhatók forgalomba. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Az 1. §-t értelmezte az 1.177/1917. M. E. szűmú rendelet.

Módosította a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1918. évi 31.038. számú rendelete.

Hatályon kívül helyezte az 1920. évi 4.578. M. E. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1917. évi március 30-án.

1. §.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli.

A rotációs újságpapír szállítása iránt vállalt szerződési kötelezettségek jelen rendelet hatályának idejére felfüggesztetnek.

2. §.

Rotációs újságpapírt lapkiadó- és nyomdavállalatok csak a Magyar újságpapírbeszerző részvénytársaságtól vásárolhatnak.

Az ország területén tárolt, előállított vagy ide behozott rotációs újságpapír készletét a tulajdonos kizárólag csak a Magyar újságpapírbeszerző részvénytársaságnak adhatja vagy idegenítheti el.

3. §.

A Magyar újságpapírbeszerző részvénytársaságnak rotációs újságpapír-készleteivel a 734/1916. M. E. számú rendelet értelmében az Újságpapír-központ rendelkezik, és ezek a készletek csak az Újságpapír-központ utasításai szerint és ellenőrzése mellett hozhatók forgalomba.

4. §.

Amennyiben vevő és eladó között a rotációs újságpapír árára vonatkozólag megállapodás nem jönne létre, a vételért a kereskedelemügyi miniszter határozza meg.

A kereskedelemügyi miniszter a rotációs újságpapír legmagasabb árát rendelettel szabályozhatja.

5. §.

A jelen rendelet életbeléptének napjától, kezdve rotációs újságpapírt közforgalmú vasúton, hajón vagy gépkocsin csak a kereskedelemügyi miniszter írásbeli szállítási engedélyével (szállítási igazolvánnyal) szabad szállítani.

A szállítási engedélyt (szállítási igazolványt) a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztályától kell kérni (Budapest, II., Lánchid-utca 1.).

A szállítási engedélyt (szállítási igazolványt) a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árut felvevő állomásnak annak jeléül, hogy az engedély szállításra már használtatott és újból fel nem használható, azt a feladóállomás keletbélyegzőjével le kell bélyegeznie.

6. §.

Aki a jelen rendelet 1–3. §-ainak valamely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, úgyszintén aki rotációs újságpapírt az 5. §. ellenére szállítási igazolvány nélkül közforgalmi vasúton fuvarozás végett felad, avagy hajón vagy gépkocsin szállít vagy szállíttat, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során elkobásnak van helye.

Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része, a felmerült költség levonásával, a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárása közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

7. §.

A rotációs újságpapír forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 734/1916. M. E. számú rendelet, amennyiben jelen rendeletből más nem következik, érintetlenül marad.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Budapesten, 1917. évi március hó 30-án.

*Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. belügyministernek 48.417/1917. B M. számú rendelete,
az »Arcok és Álarok« című folyóirat eltiltása tárgyában.**

*A székesfőváros polgármesterének.
Budapest.*

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a köznyugalmat és a közrendet, valamint a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja az „Arcok és Álarok” c. lap további megjelenését és terjesztését.

*A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.
Kelt Budapest, 1917. május 6-án.*

A m. kir. ministerium 1914. évi 5.484. M. E. számú rendelete alapján a Fráter Aladár által szerkesztett s a dr. Bojár István felelős szerkesztő és kiadótulajdonos kiadásában a budapesti »Globus« műintézet és kiadóvállalatnál nyomtatott, Budapesten hetenként megjelenő: »Arcok és Álarok« című időszakos lap további megjelenését és terjesztését, az abban foglalt közleményeknek a köznyugalmat és közrendet, valamint a hadviselés érdekeit is veszélyeztető tartalma miatt betiltom.

Az ily sajtótermékek szállítására nézve a sajtóról szóló 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet 27–29. §-aiban. a m. kir. ministerium által a terjesztéstől eltiltott sajtótermékek szállítására meghatározott szabályokat megfelelően kell alkalmazni.

A tilalom ellenére megjelenő vagy terjesztett ezen időszakos lap példányaikat el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni.

Aki a megjelenéstől eltiltott időszakos lapot kiad, vagy terjeszt, az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el, s amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettetik.

Utasítom polgármester urat, hogy ezen rendeletemet dr. Bojár István budapesti lakossal, mint az »Arcok és Álarok« című időszakos lap felelős szerkesztőjének és kiadójának, valamint a »Globus műintézet és kiadóhivatal részvénytársaságnak« (Budapest, VI. ker., Aradi utca 8. sz.) haladéktalanul hozza tudomására és hogy az 1896:XXXIII. tc. 87. § árá való utalással intézkedjék egyúttal a lap netalán megjelenésének és terjesztésének szigorú ellenőrzése iránt is.

Budapest, 1917. évi május hó 6-án.

A minster helyett:

*Perényi s. k.,
államtitkár.*

**A m. kir. ministeriumnak 1.928/1917. M. E. számú rendelete,
a rotációs újságpapír forgalmának újabb szabályozásáról 1.177/1917. M. E.
szám alatt kiadott rendelet értelmezése tárgyában.**

*A rendelet az 1.177/1917. M. E. számú rendelet 1. §-át pontosította.
Kelt Budapest, 1917. június 1-én.*

A m. kir. ministerium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §

A rotációs újságpapír forgalmának újabb szabályozásáról 1.177/1917. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1917. évi március hó 31. napján megjelent 75. számában) 1. §-a kiterjed a rotációs újságpapír szállítására vonatkozó részükben azokra a szerződésekre is, amelyekben nyomdai vállalat időszaki lap előállítására oly kép vállalt kötelezettséget, hogy a lap előállításához szükséges rotációs újságpapírt a nyomdai vállalat szerzi be és szállítja, még pedig kiterjed tekintet nélkül arra, hogy a szerződésben a papír ára külön van-e megállapítva, vagy pedig bennfoglaltatik a szedés, nyomás és az ott kötelezett egyéb szolgáltatás költségeivel együtt a szerződésileg megállapított árakban.

Hogy az 1. bekezdésben említett esetben a rotációs újságpapír szállítása iránt vállalt kötelezettségnek felfüggesztése, ha a lapkiadóvállalat a rotációs újságpapírt saját terhére szállítja, mennyiben érinti a papír szállításával kapcsolatban vállalt egyéb kötelezettségeket, nevezetesen a szedés és kinyomatás iránt vállalt kötelezettségeket, illetve, hogy ezek miként teljesítendőek, a felek erre vonatkozó megegyezésének hiányában a rendes kir. bíróság előtt indítandó perben az eset körülményeinek szorgos figyelembevételével a bíróság állapítja meg.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján, mégpedig az 1. §. első bekezdése tekintetében 1917. évi március hó 31. napján kezdődő hatállyal lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Budapesten, 1917. évi június hó 1-én.

*Gróf Tisza István s. k.,
m. kir. miniszerelnök.*

**A m. kir. belügyminiszter 1917. évi 83.234. számú körrendelete valamennyi
törvényhatóság első tisztviselőjéhez,
időszaki lapok utcai árusításánál 10-ik életévüket betöltött egyének
alkalmazásáról.**

*1917. július 31-ei hatállyal engedélyezi, hogy a tízezer főnél népesebb városokban a háború idején tíz évnél idősebb személyek is árusíthassanak az utcán időszaki lapokat.
Hatályon kívül helyezte a 15.900/1920. B. M. számú rendelet.*

A Budapesti Napilapok Szindikátusa a hírlapok utcai árusítása tárgyában újabban azon kérelemmel fordult ide, hogy az 1915. évi február hó 21-én kiadott 14.450/1915. számú belügyminiszteri rendelet hatályon kívül helyezése mellett engedjem meg, hogy a lapok utcai árusításával életkorra való tekintet nélkül mindenki foglalkozhassék, mert az említett rendelet életbelépése óta eltelt két évben szerzett tapasztalatok szerint a nagy munkáshiány folytán ma már a nők és gyermekek nagy tömege gyárakban, iparvállalatokban, közüzemekben nyervén elhelyezést, a lapok darusítására 14 éven felüli egyének szerződtetése nehézségbe ütközik.

Méltányolva a kérelemben felhozott indokokat, a 14.450/1915. B. M. számú itteni rendelet módosításával kivételesen megengedem, miszerint a 10.000 lakosnál népesebb városokban a hadbavonult hírlapárusítóknak, úgyszintén vagyontalan, ennél fogva közsegélyre és a közönség könyörületességére szoruló más bevonult egyéneknek a 10-ik életévüket betöltött hozzátartozói, nemre való tekintet nélkül, a háború tartama alatt, sajtótermékeknek utcai terjesztésével foglalkozhassanak. A jelentkezőknek e célból a sajtótörvény végrehajtása tárgyában kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 38. és a következő szakaszai értelmében a szükséges rendőrhatalósági igazolványokat ki kell állítani.

Utasítom Alispán
Polgármester ezen rendeletem végrehajtása iránt a saját részéről szükséges intézkedéseket azonnal tegye meg.

Budapesten, 1917. évi július hó 31-én.

Ugron s. k.

A m. kir. minisztérium 1917. évi 5.700. M. E. res. számú rendelete, sajtótermékek kivételének ellenőrzéséről.

Az 1917. szeptember 1-én hatályba lépett rendelet értelmében a magyar szent korona országainak területéről sajtóterméket kivinni, illetve küldeni — a Német Birodalom, Ausztria, valamint Bosznia és Hercegovina kivételével — kizárólag a budapesti és a zágrábi Könyvkiviteli Bizottságok engedélyével lehet. A zeneművek és a kiadóhivatalok által feladott napilapok nem estek a rendelet hatálya alá. A Könyvkiviteli Bizottságok működésüket a rendelet hatályba lépésének napján kezdik meg.

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A magyar szent korona országainak területéről — a 2. §-ban felsorolt kivételektől eltekintve — sajtótermékeket kivinni vagy külföldi rendeltetéssel postai csomagban, vagy vasúton, hajón feladni csak akkor lehet, ha a budapesti vagy zagrebi könyvkiviteli bizottság engedélyezi.

Ilyen sajtótermékeket tehát a szállítólevéllel, illetőleg a fuvarlevéllel együtt előzetesen be kell mutatni a könyvkiviteli bizottságnak, és pedig a Horvát-Szlavonországokban feladásra kerülőket a zagrebi, a többiekét a budapesti bizottságnak.

A könyvkiviteli bizottság a kivitel engedélyezését az illető sajtótermékekre rányomott pecséttel, vagy a sajtótermékeket tartalmazó burkolatra, göngyöltre alkalmazott csomagzárral

és ezenfelül postai csomagoknál a szállítólevélre rányomott pecséttel, vasúton vagy hajón feladandó csomagoknál szállítási igazolvánnyal tanúsítja.

A pecsét a magyar szent korona országainak lombdíszes egyesített címerét ábrázolja a következő körirattal: – »Könyvkiviteli bizottság – Budapest«, illetőleg »Povjerenstvo za izvov knjiga – Zagreb«. Levélpostán (keresztkötésben) külföldre sajtótermékeket előzetes bemutatás nélkül is fel lehet adni.

Ilyen levélpostai küldeményeket a posta hivatalból továbbít a budapesti vagy a zagrebi könyvkiviteli bizottsághoz a szerint, hogy a küldemény Horvát-Szlavonországokban vagy az állam területén egyebütt került feladásra. A bizottság, vagy engedélyezi az ilyen küldemények továbbítását pecsétjének alkalmazásával, vagy pedig azokat feladási helyükre visszaküldeti.

2. §.

Az 1. §. rendelkezései, nem terjednek ki a zeneművekre és a kiadóhivatalok által feladott napilapokra. Ezek a sajtótermékek tehát bárhová szabadon kivehetők, és postán vagy vasúton feladhatók.

Nem terjednek ki továbbá az említett rendelkezések a Boszniába és Hercegovinába, Ausztriába és a Német birodalomba kiviendő vagy oda küldendő sajtótermékekre sem. Az említett tartományokba és országokba tehát bármilyen sajtóterméket szabadon ki lehet vinni, és az oda címzett sajtótermékeket postán és vasúton a könyvkiviteli bizottság előzetes engedélye nélkül is fel lehet adni.

3. §.

Ez a rendelet 1917. évi szeptember hó 1-ső napján lép életbe., amely napon a könyvkiviteli bizottságok is megkezdik működésüket (Budapesten: VIII., Mehmed szultán-út 14–16., Zagrebben: Vodnikova ulica br. 1.). Szervezésük, valamint a jelen rendelet végrehajtása céljából szükséges egyéb intézkedéseket a miniszterelnök, az érdekelt szakminiszterek és a bán egyidejűleg már megtették.

Budapesten, 1917. évi augusztus hó 28-án.

*Wekerle Sándor s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1917. évi 65.030. számú rendelete a hadifoglyok, továbbá a rendőri felügyelet vagy őrizet alatt állók (internáltak) posta- és távírdaforgalmáról.

Az 1917. szeptember 17-én kiadott rendelet többek között megszabta, hogy a külföldi hadifogságban levőknek a magyar szent korona országainak területéről könyveket csak a magyar szent korona országai Vöröskereszt-Egylete Hadifoglyokat Gyámolító Bizottsága útján lehet küldeni, és szabályozta ennek lebonyolításának módját. Egyidejűleg hatályon kívül helyezte a hadifoglyokkal és internáltakkal való posta- és távírda-forgalom tárgyában korábban megjelent rendeleteket.

A hadifoglyokkal és internáltakkal való posta- és távírda-forgalom tárgyában eddig megjelent rendeletek hatályon kívül helyezése mellett, összefoglalásképen a postahivatalokat a következőkről értesítem:

[...]

99. Az ellenség hatalmában levő egyes hadifoglyoknak a magyar szent korona országainak területéről könyveket csak a magyar szent korona országai Vöröskereszt-Egylete Hadifoglyokat gyámolító bizottsága (Budapest, IX. Üllői-út 1.) útján lehet küldeni és pedig a következő feltételek és módozatok mellett:

A stockholmi konferencia határozatai értelmében csak oly könyvek küldhetők az ellenséges külföldre, amelyek 1913-ban vagy azt megelőzőleg jelentek meg, és a könyvek megjelenési éve azok címlapján szabályszerűen fel van tüntetve. Képes folyóiratok, továbbá olyan könyvek, amelyekben vonatkozás van valamely korábbi háborúra, vagy az illető országra, amellyel háborút viselünk, vagy a politikára, az ellenséges külföldre való továbbításból föltétlenül ki vannak zárva. Aki tehát a magyar szent korona országai területéről valamely, az előbb már ismertetett föltételeknek megfelelő könyvet óhajt az ellenség hatalmában lévő hadifoglyoknak küldeni annak a küldendő könyvet a magyar Vöröskereszt-Egylet Hadifoglyokat Gyámolító Bizottságánál kell megrendelnie és egyidejűleg a könyv bolti árát oda be kell küldenie.

A könyvek beszerzésének és továbbításának lehetővé tétele érdekében föltétlenül szükséges, hogy a megrendelő közölje a magyar Vöröskereszt-Egylet Hadifoglyokat Gyámolító Bizottságával: 1. a küldendő könyv szerzőjének nevét, 2. a könyv pontos címét, 3. a könyv kiadójának nevét (cégét) és székhelyét, 4. a könyv bolti árát, 5. a hadifogoly nevét és pontos címét, akinek a megrendelt könyv el lesz küldendő. Múlhatatlanul szükséges továbbá, hogy a megrendelő a küldendő könyv bolti árát a megrendeléssel egyidejűleg a magyar Vöröskereszt-Egylet Hadifoglyokat Gyámolító Bizottságához is beküldje.

Miután pedig ez a bizottság munkaerővel – arra, hogy a hadifoglyoknak szánt könyveknek akár a címét, akár szerzőjének vagy kiadójának nevét s az utóbbiak székhelyét, akár pedig a megrendelt könyv bolti árát megállapítsa – nem rendelkezik, csak oly megrendeléseket fogadhat, illetve csak oly könyveket küldhet el a hadifoglyoknak, amelyek megrendelése alkalmával a fenti összes adatok hiánytalanul közöltettek, s egyidejűleg a könyvek bolti ára is beérkezik a bizottsághoz.

Nagyon ajánlatos azért, hogy mindenki, aki könyvet akar valamely hadifogolynak küldeni, annak megrendelése előtt valamely könyvkereskedésben a fenti adatokat megtudakolja, s csak ezek birtokában küldje be a bizottsághoz a megrendelést és egyidejűleg a könyv bolti árát.

A megrendelések megkönnyítése és a könyvek küldésének gyorsítása érdekében a bizottság az érdeklődőknek kívánatra díjtalanul könyvmegrendelési lapot bocsát rendelkezésre, a megrendelt könyvek bolti árát pedig legcélszerűbb postautalványon a magyar Vöröskereszt-Egylet Hadifoglyokat Gyámolító Bizottságához (Budapest, IX. Üllői-út 1.) beküldeni; az utalvány szelvényére a könyvmegrendelési lap folyószáma följegyzendő.

A beküldött pénzből esetleg fennmaradt összeget a bizottság a megrendelőnek nem küldi vissza, hanem azt a hadifoglytáborokba küldendő könyvtárak számára beszerzendő könyvek megvásárlására fordítja.

[...]

Budapesten, 1917. évi szeptember hó 17-én.

A miniszter rendeletéből:

Follért Károly s. k. posta- és távírda-vezérigazgató.

**A m. kir. belügyminiszter 1917. évi 80.920. eln. számú körrendelete,
valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez,
a genfi nyilvános egyetemi könyvtár mellett felállítandó hadi levéltár részére a
háborúra vonatkozó hirdetmények megküldéséről.**

Elrendeli, hogy a törvényhatóságok első tisztviselői a háborúval vonatkozásban a törvényhatóság területén eddig kiadott hivatalos nyomtatványokból (falragaszok, hirdetmények, körrendeletek stb.) egy-egy példányt – a genfi nyilvános egyetemi könyvtár mellett felállítandó hadi levéltár részére – közvetlenül a miniszterelnöknek küldjenek meg. Ez a jövőben kiadott nyomtatványokra is vonatkozik.

Kelt Budapest, 1917. december 12.

A miniszterelnök úrtól nyert értesülésem szerint a genfi városi tanács elhatározta, hogy az ottani nyilvános egyetemi könyvtár mellett levéltárat állít fel, s ott mindazokat a hivatalos és félhivatalos hirdetményeket, amelyek a háborúval kapcsolatban vannak, a lehetőséghez képest összegyűjteni szándékozik.

Mínthogy a genti városi tanácsnak ez a törekvése a történeti kutatás szempontjából támogatást érdemel: ennél fogva utalással a 8.675/1914. eln., 9.512/1914. eln. és 10.561/1914. eln. szám alatt kiadott itteni rendeletekre, felkérem Alispán/Polgármester urat, hogy a háborúval vonatkozásban a törvényhatóság területén eddig kiadott hivatalos nyomtatványokból (falragaszok, hirdetmények, körrendeletek stb.) egy-egy példányt – a rendeltetés megjelölése mellett – közvetlenül a miniszterelnök úrhoz felterjeszteni szíveskedjék.

A jövőben kibocsátandó nyomtatványokat illetőleg hasonló eljárást kell követni.

Budapesten, 1917. évi december hó 12-én.

A miniszter helyett:

Dr. Palugyay s. k.
államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1917. évi 4.980. M. E. számú rendelete,
Papír-Bizottság alakításáról.**

A rendeletben megbízást kap a kereskedelemügyi miniszter, hogy a papírellátás biztosítására és az ezzel kapcsolatos feladatok összehangolására Papír-Bizottságot állítson fel.

A Bizottság eredményes működése céljából a kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy mindazok, akik a papír előállításának folyamatában és forgalmazásában részt vesznek, készleteiket a Bizottságnak jelentsék be, és felhatalmazhatja a Bizottságot, hogy az érdekelt vállalatok üzemét ellenőrizze, üzleti könyveiket és levelezéseiket megtekinthesse.

Hatályon kívül helyezte az 1920. évi 4.578. M. E. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1917. december hó 31-én.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A papírellátás biztosítására a papír, a félanyag (faanyag, rongyanyag) és a cellulóze termelésének szabályozására, a nyersanyagok, félgyártmányok és a késztermékek felosztására, felhasználására és árszabályozására vonatkozó kérdésekben szakszerű tárgyalás és véleményadás, továbbá a papírellátással kapcsolatos tennivalóknak a jelen rendelet és a kereskedelemügyi miniszter által adott utasítások értelmében való elvégzésére Papír-Bizottság alakíttatik.

A bizottság megalakítása iránt a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

2. §.

A bizottság eredményes működése céljára a kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy mindazok, akik papír, félanyag (faanyag, rongyanyag) és cellulóze termelésével, előállításával, feldolgozásával vagy forgalomba hozatalával foglalkoznak, készleteiket a bizottságnak jelentsék be, és felhatalmazhatja a bizottságot, hogy az említett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekelt vállalatok üzemét ellenőrizze és e végből üzleti könyveiket és levelezéseiket is megtekinthesse.

A bizottságot ebben a működésében az érdekelt vállalatok kötelesek teljes mértékben támogatni, a szükséges felvilágosításokat megadni és a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit megtartani.

3. §.

A kereskedelemügyi miniszter a 2. §-ban említett intézkedéseken felül megteheti a fogyasztás papírral való ellátásának biztosítására szükséges azokat az egyéb intézkedéseket is, amelyekre a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények a minisztériumot felhatalmazzák, így különösen elrendelheti:

1. hogy a papír-, a félanyag- (faanyag, rongyanyag) és a cellulóze-készletek, vagy azok egy része birtokosaiknál vagy őrzőiknél zár alá vétessenek,

2. hogy az 1. pontban említett cikkek birtokosai készleteiket vagy azok egy részét a kereskedelemügyi miniszter által megjelölt hatóságoknak, intézményeknek, cégeknek stb. engedjék át. Az átengedés feltételeit a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg.

4. §.

A bizottság az érdekelt minisztereknek és a cs. és kir. hadügyminiszternek kiküldötteiből, valamint a kereskedelemügyi miniszter által az érdekeltség köréből meghívott tagokból áll.

5. §.

A bizottság ügyrendjét a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg.

6. §.

A bizottságnak az érdekeltség köréből meghívott tagjai a kereskedelemügyi miniszternek fogadalmat tesznek arra nézve, hogy a rájuk bízott ügyekben teljes pártatlansággal és a legnagyobb lelkiismeretességgel fognak eljárni, és a bizottság ügyeit, valamint a bizottsággal érintkező ügyfelek üzleti viszonyait feltétlen titoktartással fogják kezelni.

7. §.

Aki a kereskedelemügyi miniszternek a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezését megszegi vagy kijátsza, úgyszintén aki a 2. §-on alapuló ellenőrzést megghiúsítja, az – amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik – kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része, a felmerült költség levonásával, a Hadirokkantak Segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, az államrendőrség működési területén pedig az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1918. január 5.] lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

Budapest, 1917. évi december hó 31-én.

Dr. Wekerle Sándor s. k.
m. kir. miniszterelnök.

1918. évi V. törvénycikk
a lapbiztosíték letételére vagy kiegészítésére az 1915: V. törvénycikkben
megszabott határidő meghosszabbításáról

A lapbiztosítékok letételére vagy kiegészítésére az 1915: V. tc. 1. §-ában megszabott három évi határidőt további két évvel meghosszabbítja.

1. § A sajtóról szóló 1914: XIV. törvénycikk életbelépte idejében, vagyis 1914. évi április hó 12. napján már fennállott politikai tartalmú időszaki lapok tekintetében az idézett tc. 18. §-ának megfelelő lapbiztosíték letételére vagy kiegészítésére az 1915: V. tc. 1. §-ában megszabott három évi határidő az utóbb idézett törvénycikk egyéb rendelkezéseinek fenntartásával két évvel meghosszabbíttatik.

2. § Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe s azt az igazságügyminiszter és a belügyminiszter hajtja végre.

149.442/VI-b/1917. B. M. számú körrendelet.
A Lumina újság szállítása a hadifogolytáborokba.⁴⁰

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének)

A belügyminisztérium arról tájékoztat, hogy a bukaresti »Lumnia« c. lap hadifoglyoknak való megküldését a cs. és kir. hadügyminiszter engedélyezte.

Kelt Budapest, 1918. január 8-án.

⁴⁰ Belügyi Közlöny, 1918/3., 48.

Tudomásvétel végett közlöm, hogy a cs. és kir. hadügyminister úr megengedte, hogy a Bukarestben megjelenő »Lumina« című újság a hadifoglyoknak megküldessék.

Budapesten, 1918. évi január hó 8-án.

A minister rendeletéből:

Jekel s. k.,
ministeri tanácsos

**A m. kir. minisztérium 1918. évi 896. M. E. számú rendelete,
a nem rotációs újságpapír forgalmának és felhasználásának korlátozásáról.**

A rendelet a 734/1916. M. E. rendelettel létrehozott Újságpapír-központ hatáskörét a nem rotációs újságpapír forgalmára is kiterjeszti. A kiadók és nyomdák kötelesek bejelenteni az 1917. évben felhasznált nem rotációs újságpapír mennyiséget, a lap megjelenési időszakát, a példányszámot, az újságpapír beszerzési helyét. Nem rotációs újságpapíron új időszaki lap megjelenését megtiltja, külön- vagy rendkívüli kiadást az időszaki lapok kizárólag miniszterelnöki engedéllyel jelentethetnek meg. A rendelet megállapítja a megengedett legnagyobb oldalterjedelmet is: így például évi 36 korona vagy annál nagyobb előfizetési díjú lapok esetében 8 oldal, vásár- és ünnepnapokon 16 oldal.

Hatályon kívül helyezte 1919. március 6-ával az 1.253/1919. M. E. számú rendelet, majd az 1920. évi 4.578. M. E. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1918. március 11-én.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A 734/1916. M. E. számú rendelet alapján létesült Újságpapírközpont hatásköre az alábbi rendelkezések szerint a nem rotációs újságpapírra és az ily újságpapíron nyomtatott időszaki lapokra kiterjesztetik.

Az előbbi bekezdésben említett időszaki lapok alatt értendők:

a) politikai napi- és hetilapok;

b) szaklapok;

c) képeslapok, folyóiratok és egyéb időszaki lapok.

Az Újságpapírközpontba, az érdekképviseltek által felterjesztett névsor alapján a miniszterelnök a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg új tagokat nevez ki.

Az Újságpapírközpont, hatáskörének a jelen rendelettel történt kiterjesztéséhez képest, megváltoztatja ügyrendjét és azt jóváhagyás végett felterjeszti a kereskedelemügyi miniszterhez. A jóváhagyás tárgyában a miniszterelnök a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg határoz.

2. §.

A kereskedelemügyi minister elrendelheti, hogy a nem rotációs újságpapírkészleteket az Újságpapírközpontnak be kell jelenteni.

3. §.

Lapkiadó- és nyomdavállalatok kötelesek 1918. évi március hó 31. napjáig az Újságpapírközpontnak bejelenteni:

1. azt a mennyiséget, amelyet az általuk kiadott, illetve náluk nyomtatott időszaki lap kiadásához az 1917. évben nem rotációs újságpapírból felhasználtak;

2. azt, hogy az időszaki lap milyen időközökben és egy-egy szám hány példányban jelenik meg. Amennyiben egyes számok nagyobb példányszámban jelennek meg (vasárnapi, ünnepi, húsvéti, karácsonyi stb. számok), úgy ezt a bejelentésben külön fel kell tüntetni;

3. azt, hogy a lapkiadó-, illetve nyomdavállalat az időszaki lap előállításához szükséges nem rotációs újságpapírt honnét szerzi be.

A bejelentéssel együtt be kell küldeni az időszaki lap egy példányát.

4. §.

A jelen rendelet hatályban léte alatt nem rotációs újságpapír felhasználásával nyomtatott új időszaki lap nem jelenhetik meg.

Időszaki lapból külön- vagy rendkívüli kiadást csupán a miniszterelnöknek az Újságpapírközpont meghallgatásával adott engedélye alapján szabad rendezni.

5. §.

A nem rotációs újságpapírra nyomtatott napilapokra a következő legnagyobb napi oldalterjedelem állapítatik meg:

legnagyobb oldalterjedelme azoknak a napilapoknak, amelyeknek évi előfizetési ára 24 K-nál kevesebb, hétköznapon 4 oldal, vásár- és ünnepnapon 8 oldal;

amelyeknek évi előfizetési ára 24 K vagy több, de 36 K-nál kevesebb, hétköznapon 6 oldal, vásár-, és ünnepnapon 12 oldal;

amelyeknek évi előfizetési ára 36 K vagy több, hétköznapon 8 oldal, vásár- és ünnepnapon 16 oldal.

Az Újságpapírközpont engedélyt adhat arra, hogy olyan városokban, ahol rotációs újságpapíron előállított napilap is megjelenik, a nem rotációs újságpapíron megjelenő napilapok ugyanolyan terjedelemben jelenhessenek meg, mint a megfelelő előfizetési árcsoportba tartozó rotációs újságpapíron előállított napilapok.

Többféle előfizetési árnál a kisebb előfizetési ár irányadó.

Olyan lapnál, amely külön meghatározott évi előfizetési árral naponként több kiadásban jelenik meg, a legnagyobb oldalterjedelem tekintetében mindegyik kiadásra nézve külön-külön az illető kiadás évi előfizetési ára irányadó.

A legnagyobb oldalterjedelem megállapításánál a jelen rendelet életbelépése előtt érvényben volt előfizetési ár vétetik alapul. A lap előfizetési árának a jelen rendelet életbelépése után történt megváltoztatása a legnagyobb napi oldalterjedelem szempontjából tekintetbe nem vehető.

6. §.

A nem rotációs újságpapíron nyomtatott azoknak az időszaki lapoknak a legnagyobb oldalterjedelmét, amelyek nem esnek az 5. §. rendelkezései alá, az Újságpapírközpont az 1917. évi terjedelem alapul vételével, rövidebb idő óta megjelenő időszaki lapoknál pedig a jelen rendelet kihirdetéséig megjelent számok terjedelmének alapul vételével állapítja meg.

A terjedelem megállapításánál a nyomdai előállítás lehetősége figyelembe veendő. Az oldalterjedelem átvitele egyik számból a másikba meg van engedve. A legnagyobb oldalterjedelem azonban ily módon sem lehet nagyobb, mint a megfelelő szám oldalterjedelme volt az 1917. évben.

7. §.

Az Újságpapírközpont az időszaki lapok legnagyobb oldalterjedelmét felemelheti vagy csökkentheti.

A nem rotációs újságpapíron nyomtatott időszaki lapok csak az Újságpapírközpont engedélyével jelenhetnek meg más időpontban és más oldalméretben, mint amelyben a jelen rendelet életbelépése előtt legutóbb megjelentek.

8. §.

Az Újságpapírközpontnak az oldalterjedelemre vonatkozó korlátozó rendelkezései nem vonatkoznak az államnak, az állami intézményeknek, valamint a közhatóságoknak hivatalos lapjaira. Korlátozhatja azonban az Újságpapírközpont ezen hivatalos lapok nem hivatalos közleményeket tartalmazó oldalszámát.

9. §.

Az Újságpapírközpont a nem rotációs újságpapír beszerzésére vonatkozólag a Magyar Újságpapírbeszerző Részvénytársasággal, vagy más beszerző szervezetekkel megállapodást létesíthet. Az ily beszerző szervezetek, illetőleg a Magyar Újságpapírbeszerző Részvénytársaság újságpapírkészleteivel az Újságpapírközpont rendelkezik, és ezek a készletek csak az Újságpapírközpont utasítása szerint és ellenőrzése mellett hozhatók forgalomba.

Az Újságpapírközpont rendelkezése alapján a Magyar Újságpapírbeszerző Részvénytársaságtól, illetőleg a beszerző szervezetektől vásárolt újságpapírt csak annak az időszaki lapnak előállításához szabad felhasználni, amelyet az Újságpapírközpont megjelölt.

10. §.

A rotációs újságpapír felhasználásáról és forgalombahozatalának korlátozásáról kiadott rendelkezések hatályát a jelen rendelet nem érinti.

11. §.

A jelen rendelet rendelkezéseinek, valamint a kereskedelemügyi miniszter által a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezéseknek megszegése kihágás, amely a 734/1916. M. E. számú rendelet 15. §-a értelmében büntetendő.

12. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

Budapesten, 1918. évi március hó 11-én.

Dr. Wekerle Sándor s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1918. évi 613. M. E. számú rendelete,
a celluloset és papírt gyártó, feldolgozó és forgalombahozó iparokat érintő
rendelkezésekről.**

A kereskedelemügyi miniszter a cellulose, a félanyag (fából készített papíryananyag, rongyanyag) és a papír gyártását, feldolgozását és forgalombahozatalát rendelettel szabályozhatja. Erre a célra ilyen cikkek gyártásával, feldolgozásával és forgalombahozatalával foglalkozó vállalatok kényszertársulását is elrendelheti.

Hatályba lépett 1918. március 14-én.

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A kereskedelemügyi miniszter a cellulose, a félanyag (fából készített papíryananyag, rongyanyag) és a papír gyártását, feldolgozását és forgalombahozatalát rendelettel szabályozhatja. Erre a célra ilyen cikkek gyártásával, feldolgozásával és forgalombahozatalával foglalkozó vállalatok kényszertársulását is elrendelheti és a társulatok szervezetét és hatáskörét, a tagoknak jogait és kötelezettségeit, ideértve a társulattal és a többi tagokkal szemben teljesítendő fizetési és megtérítési kötelezettséget is, szabályozhatja.

2. §.

A kereskedelemügyi miniszter a papírellátás biztosítására szolgáló azoknak az intézkedéseknek a megtételét, amelyekre őt az eddig kiadott rendeletek és a jelen rendelet felhatalmazzák, általa kiküldendő vagy létesítendő szervre ruházhatja, amely a reá ruházott hatáskörben más közhatóságokkal közvetlenül érintkezhetik.

3. §.

A kereskedelemügyi miniszter közérdekből, amennyiben az az 1. §-ban meghatározott célra szükségesnek mutatkozik, rendelettel akként intézkedhetik, hogy a jelen rendelet hatálya alá tartozó ipari vállalatok által cellulose, félanyag vagy papír szállítása iránt vállalt kötelezettségek hatályukat veszítik.

4. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezéseinek megszegésére nézve az 1916: IV. t.-c. 6. §-a értelmében rendelkezhetik.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1918. március 14.] lép életbe.

Budapesten, 1918. évi március hó 11-én.

Dr. Wekerle Sándor s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1918. évi 12.731. számú rendelete,
a cellulose és papírgyári szövetség megalakításáról.**

Elrendeli a cellulose és papír gyártásával foglalkozó vállalatok kényszerszertársulását, „Cellulose- és papírgyári szövetség” névvel. Szabályozza annak működését és szervezeti felépítését. A szövetség állami felügyelet alatt áll.

Részben módosítja a 26.264/1918. K. M. számú rendelet.

Hatályba lépett 1918. március 14-én.

A m. kir. minisztériumnak 613/1918. M. E. számú rendelete alapján elrendelem a cellulose és papír gyártásával foglalkozó vállalatok kényszerszertársulását. A megalakítandó társulatra az alábbi szabályok irányadók:

1. §.

Cellulose és papírgyári szövetség.

Jelen rendelet erejénél fogva »Cellulose- és papírgyári szövetség« cím alatt szövetség alakul.

A szövetség székhelye: Budapest.

A szövetségnek e rendeletnél fogva tagja minden vállalat, amely celluloset, félanyagot (fából készített papíryanagot, rongyanyagot), mindennemű papírt és papírlemezt, összefoglalva röviden »szövetségi anyagoknak« nevezve, gyárilag előállít.

Olyan vállalatok, amelyeknek üzeme csak részben foglalkozik a fenti bekezdésben felsorolt cikkek gyártásával, üzemüknek ezen részével tagjai a szövetségnek.

Az ezen §. alá tartozó oly üzemek, amelyek a rendelet életbeléptetése után keletkeznek, üzemük megkezdésével lesznek tagjai a szövetségnek.

[...]

9. §.

Állami felügyelet.

A szövetség minden vonatkozásban állami felügyelet alatt áll, amelyet a kereskedelemügyi miniszter állandóan egy kirendelt miniszteri biztos vagy esetről-esetre kijelölt közegei által gyakorol.

[...]

12. §.

Életbelépés.

Jelen rendelet kihirdetésének napján [1918. március 14.] lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

Budapesten, 1918. évi március hó 12-én.

Szterényi József s. k.
kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

**A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1918. évi 42.601. számú rendelete,
a papíripari félkész- és késztermékek áaira vonatkozó árszabásról.**

A rendelet megszabja a papíripari félkész- és kész termékeknek az előállító által követelhető legmagasabb árait.

Kelt Budapest, 1918. március 31.

A cellulóze- és papírgyári szövetség a 12.731/1918. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet alapján a papíripari félkész- és kész termékeknek a gyáros, mint termelő által követelhető legmagasabb árait illetően az alábbi árszabást terjesztette a kereskedelemügyi miniszter elé, aki ezt az árszabást az 1918. évi május hó 31-én kelt 42.601/1918. számú rendeletével jóváhagyta. A jóváhagyott előterjesztés értelmében az árszabás 1918. évi június hó 1-én lépett érvénybe azzal a fenntartással, hogy az árszabásban II. és III. alatt felsorolt cikkekre (papírlemez és papír) vonatkozóan az ezen időpont előttről kelt szállítási kötelezettségek továbbra is fennmaradnak annyiban, amennyiben akár részlegesen, akár egészükben való teljesítésük 1918. évi június hó 1-től kezdődően számított 60 napon belül tényleg megtörténik.

I. Cellulóze- és faköszörület.

[...]

II.

Papírlemezék.

[...]

III.

Papírok.

[...]

IV.

Általános szabályok.

A jelen árszabásban megszabott árak az osztrák-magyar monarchia területére történő szállításoknál érvényesek, illetve kötelezők, beleértve a Boszniába és Hercegovinába történő szállításokat is.

[...]

Budapesten, 1918. évi március hó 31-én.

Szterényi s. k.

**A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1918. évi 26.264. számú rendelete,
a cellulóze- és papírgyári szövetség megalakításáról szóló 12.731. 1918. K. M.
számú rendelet módosításáról.**

Módosítja a cellulóze- és papírgyári szövetség igazgatósága tagjainak számára vonatkozó előírásokat.

Hatályba lépett 1918. április 17.

Az 1918. év március hó 12-én kelt 12.731/1918. számú rendeletem 7. §-ának első bekezdésében foglaltakat odamódosítom, hogy a cellulóze- és papírgyári szövetség igazgatósága legalább 8 és legfeljebb 11 tagból áll.

Jelen rendeletem kihirdetésének napján [1918. április 17.] lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

Budapesten, 1918. évi április hó 4-én.

Szterényi József s. k.

kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

**A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1918. évi 31.038. számú rendelete,
a rotációs újságpapír forgalmának szabályozásáról 1.177/1917. M. E. szám
alatt kiadott rendelet módosítása tárgyában.**

Rotációs újságpapírt nem postai polgári forgalomban közforgalmú vasúton fuvarozásra feladni, vagy hajón vagy gépkocsin szállítani csak az Újságpapír-központ engedélyével (szállítási igazolvány) szabad.

Kelt Budapest, 1918. évi április 23-án.

A m. kir. minisztérium 1918. évi március hó 11-én kelt 613/1918. M. E. számú rendelete alapján a m. kir. minisztériumnak 1.177/1917. M. E. számú rendeletét a következőkben módosítom:

1. §.

A jelen rendelet életbeléptének napjától kezdve rotációs újságpapírt nem postai polgári forgalomban közforgalmú vasúton fuvarozásra feladni, avagy hajón vagy gépkocsin szállítani vagy szállíttatni csak az Újságpapírközpont (Budapest, VI., Teréz-körút 30.) írásbeli szállítási engedélyével (szállítási igazolvány) szabad.

A szállítási engedélyt (szállítási igazolvány) a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni, és az árút felvevő állomásnak annak jeléül, hogy az engedély szállításra már használtatott és újból fel nem használható, keletbélyegzővel le kell bélyegeznie.

2. §.

Aki a jelen rendeletet megszegi vagy kijátsza, kihágást követ el és az 1.177/1917. M. E. számú rendelet 6. §-a szerint büntetendő.

3. §.

Jelen rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

A jelen rendelet életbelépésével az 1.177/1917. M. E. számú rendelet 5. §-a hatályát veszti.

Budapesten, 1918. évi április hó 23-án.

Szterényi József s. k.
kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

**A m. kir. belügyminiszter 1918. évi 44.965. számú rendelete valamennyi
törvényhatóság első tisztviselőjéhez,
a nyilvános előadásra szánt mozgóképek ellenőrzéséről.**

A rendelet értelmében felállítják az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságot, amelynek engedélye nélkül mozgóképet előadni nyilvánosan nem szabad. A rendelet meghatározza a Bizottság összetételét. A Bizottság általi ellenőrzés célja a törvénybe, rendeletbe, a közrendbe vagy a közérköcsiségbe ütköző, vagy a honvédelem érdekét sértő mozgóképek (filmek) nyilvános vetítésből való kizárása. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket állapít meg.

A rendelet 1918. július 1-én lépett hatályba.

A nyilvános előadásra szánt mozgóképek ellenőrzése végett, az érdekelt miniszterekkel egyetértve, a következőket rendelem:

1. §.

Mozgóképek nyilvános előadása a jelen rendelet értelmében gyakorlandó hatósági ellenőrzés alá esik.

Az ellenőrzés arra irányul, hogy nyilvánosan ne legyenek olyan mozgóképek előadhatók, amelyeknek nyilvános előadása törvénybe, rendeletbe, a közrendbe vagy a közérköcsiségbe ütközik, vagy a honvédelem érdekét sérti vagy veszélyezteti.

2. §.

A hatósági ellenőrzés céljára Budapesten Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság alakíttatik, amelyhez minden nyilvános-előadásra szánt mozgóképet egyszer megvizsgálás végett előzetesen be kell mutatni.

A bizottság a belügyminiszter által kinevezett elnökből és ezenfelül tizenhat tagból áll. Tagjai: a belügyminiszternek, a honvédelmi miniszternek, az igazságügyminiszternek, valamint a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányának egy-egy kiküldöttje, továbbá a vallás- és közoktatásügyi miniszternek hat (6) kiküldöttje, végül a mozgóképipar érdekeltsége köréből, valamint az erkölcsi és társadalmi érdekképviselők köréből a belügyminiszter által kinevezett 6 tag.

3. §.

A bizottság feladata annak megállapítása, hogy a nyilvános előadásra szánt mozgókép az 1. §-ban megjelölt cél szempontjából nem esik-e kifogás alá.

A bizottság a kifogás alá nem eső mozgóképet láttamozásával látja el és erről okiratot állít ki; a kifogásolt képek vagy képrészletek tekintetében a láttamozást megtagadja; a megvizsgált képekről nyilvántartást vezet.

Láttamozás esetében külön jelzéssel kell ellátni azokat a képeket, amelyek ifjúsági előadások céljára alkalmasak.

A mozgókép megvizsgálásáért a folyamodó a mozgókép minden métere után 6 fillér díjat köteles fizetni.

A bizottság határozata ellen a közlést követő tizenöt nap alatt bármelyik érdekelt – birtokon kívül – egyfokú fellebbezéssel élhet a belügyminiszterhez.

A mozgókép-vizsgálat végrehajtásának és az előadások ellenőrzésének részletes módozatait külön rendelet fogja szabályozni.

4. §.

Nyilvánosan előadni csak oly mozgóképet szabad, amelyet az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak talált és ennek tanúsításául láttamozással ellátott.

5. §.

Tizenhat évnél nem idősebb egyént csak felnőttek felügyelete alatt és csak oly mozgóképek nyilvános előadásához szabad bebocsátani, amelyet az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság ifjúsági előadások számára alkalmasnak talált.

6. §.

Mozgóképszínház-vállalatnál tizenhat évnél nem idősebb egyéneket alkalmazni tilos.

7. §.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő a mozgóképszínházvállalat tulajdonosa és alkalmazottja, aki a 4–6. §-okban megállapított rendelkezések valamelyikét megszegi.

Súlyosabb esetekben, különösen ha a vállalat tulajdonosa a jelen rendelet alapján már büntetve volt, a nyilvános előadásokra kiadott rendőrhatósági engedély is megvonható.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működése területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

A rendőrhatósági engedély megvonása esetén a jogorvoslat tekintetében a 64.573/1901. B. M. sz. körrendelet határozmányai irányadók.

8. §.

A jelen rendelet 1918. évi július hó 1. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

Budapesten, 1918. évi április hó 27-én.

A miniszter helyett:

*Dr. Palugyay s. k.
államtitkár.*

**A m. kir. belügyminiszter 1918. évi 4.596. res. számú rendelete,
»A közalkalmazott« című lap megjelenésének eltiltásáról.⁴¹**

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a köznyugalmat és a közrendet, valamint a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja az »A közalkalmazott« c. lap további megjelenését és terjesztését.

A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.

A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.484. M. E. sz. rendelete alapján a »Világosság« könyvnyomda részvénytársaság által előállított, Budapesten, Büchler József felelős szerkesztésében és kiadásában megjelenő »A közalkalmazott« című időszaki lap megjelenését és terjesztését – a köznyugalmat és közrendet, különösen pedig a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalmuk miatt – eltiltom.

Az ily időszaki lap szállítására nézve az 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában a m. kir. minisztérium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-ainak azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a minisztérium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak.

A tilalom ellenére megjelenő vagy terjesztett ezen időszaki lapok példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek átadni.

Aki a megjelenéstől az eltiltott időszaki lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el, és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

Felhívom Polgármester urat, hogy ezen rendeletemet Büchler József budapesti lakosnak mint a »A közalkalmazott« című időszaki lap kiadójának és felelős szerkesztőjének és a »Világosság« könyvnyomda részvénytársaság budapesti cégnek azonnal hozza tudomására és egyúttal az 1896:XXXIII. tc. 87. §-ára való utalással, a lap netáni megjelenésének és terjesztésének szigorú ellenőrzése iránt is intézkedni szíveskedjék.

A miniszter rendeletéből:

Jekel s. k.
miniszteri tanácsos.

⁴¹ A rendelet kiadásának dátuma ismeretlen. A rendeletről tájékoztat a *Belügyi Közlöny* 1918. július 7-ei száma, (1918/28., 706.).

**A m. kir. belügyminiszter 1918. évi 4.827. res. számú rendelete,
a »Magyar Vasutas« és a »Villamos« című lapok megjelenésének eltiltásáról.**

A rendelet az 5.484/1914. M. E. számú rendelet alapján a köznyugalmat és a közrendet, valamint a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt megtiltja a „Magyar Vasutas” és a „Villamos” c. lapok további megjelenését és terjesztését.

*A rendelet megszegői az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a szerint büntetendők.
Kelt Budapest, 1918. június 27-én.*

A m. kir. minisztérium 1914. évi 5.484. M. E. sz. rendelete alapján a »Világosság« könyvnyomda részvénytársaság által előállított, Budapesten, Pósz Jenő felelős szerkesztésében és kiadásában megjelenő »Magyar Vasutas« című, továbbá ugyancsak fentnevezett könyvnyomda r.-t.-által előállított, Budapesten, Dénes Pál szerkesztésében és Csendi Rezső kiadásában megjelenő »Villamos« című időszakos lapok megjelenését és terjesztését – a köznyugalmat és közrendet, különösen pedig a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalmuk miatt – eltiltom.

Az ily időszakos lap szállítására nézve az 1914:XIV. tc. végrehajtása tárgyában a m. kir. minisztérium által kiadott 2.500/1914. M. E. számú rendelet 27–29. §-ainak azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a minisztérium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak.

A tilalom ellenére megjelenő vagy terjesztett ezen időszakos lapok példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek átadni.

Aki a megjelenéstől az eltiltott időszakos lapot kiadja vagy terjeszti, az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében kihágást követ el, és amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Felhívom Polgármester urat, hogy ezen rendeletemet Pósz Jenő budapesti lakosnak (1. Akácfa-utca 5.), mint a »Magyar Vasutas« című időszakos lap kiadójának és felelős szerkesztőjének, valamint a »Villamos« című lap szerkesztőjének: Dénes Pál budapesti lakosnak (1. Elemér-utca 24.) és kiadójának: Csendi Rezső budapesti lakosnak (1. Dohány-utca 71.), és végül a »Világosság« könyvnyomda részvénytársaság budapesti cégnek azonnal hozza tudomására és egyúttal az 1896:XXXIII. tc. 87. §-ára való utalással, a lap netáni megjelenésének és terjesztésének szigorú ellenőrzése iránt is intézkedni szíveskedjék.

Budapest, 1918. évi június hó 27-én.

A miniszter rendeletéből:

Jekel s. k.
miniszteri tanácsos.

**A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1918. évi 67.600. számú rendelete,
a mozgófényképgyári szövetség megalakításáról.**

Elrendeli a mozgófényképekhez való nyers filmek és negatív filmek gyártásával foglalkozó vállalatok kényszertársulását.

Szabályozza annak működését és szervezeti felépítését. A szövetség állami felügyelet alatt áll.

Kelt Budapest, 1918. augusztus 18.

A m. kir. minisztériumnak 2.652/1918. M. E. számú rendelete alapján elrendelem a mozgófényképekhez való nyers filmek és negatív filmek gyártásával foglalkozó vállalatok kényszertársulását. A megalakítandó társulatra az alábbi szabályok irányadók.

1. §.

Mozgófényképgyári szövetség. Jelen rendelet erejénél fogva »Mozgófényképgyári szövetség« címmel szövetség alakul.

A szövetség székhelye: Budapest.

A szövetségnek e rendeletnél fogva tagja:

1. minden olyan vállalat, amely mozgófényképekhez való nyersfilmeket gyárilag állít elő;

2. minden olyan műipari vállalat, amely saját állandó technikai és művészeti személyzetével művészi, tudományos, ismeretterjesztő és szórakoztató mozgófényképekhez való negatív filmeket gyárilag állít elő.

[...]

12. §.

Állami felügyelet.

A szövetség minden vonatkozásában állami felügyelet alatt áll,

[...]

16. §.

Életbelépés.

Jelen rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

Budapesten, 1918. évi augusztus hó 18-án.

Báró Szterényi József s. k.
kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

**A m. kir. minisztérium 1918. évi 4.231. M. E. számú rendelete,
az újságpapír forgalmának és felhasználásának korlátozására vonatkozó
940/1917. M. E. számú és 896/1918. M. E. számú rendeletek kiegészítéséről.**

Ha meglevő időszaki lap címe, szerkesztősége, kiadóhivatala vagy tulajdonosa megváltozik, akkor a lapot új időszaki lapnak kell tekinteni, és mint ilyen sem rotációs, sem bármi más újságipar felhasználásával nem jelenhet meg.

Kelt Budapest, 1918. szeptember 27.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján – az 1917. évi március hó 9-én kiadott 940/1917. M. E. számú és az 1918. évi március hó 11-én kiadott 896/1918. M. E. számú rendeleteinek kiegészítéseképpen – a következőket rendeli el:

1. §.

Már meglevő időszaki lapból címének vagy ezenfelül még akár szerkesztőségének, akár kiadóhivatalának vagy tulajdonosának megváltoztatásával a jelen rendelet hatálya alatt létesülő időszaki lapot a 940/1917. M. E. számú rendelet 2. §-ában és a 896/1918. M. E. számú rendelet 4. §-ában foglaltak szempontjából új időszaki lapnak kell tekinteni, és ehhez képest az ilyen lap sem rotációs, sem bármi más újságpapír felhasználásával nem jelenhetik meg.

2. §.

A jelen rendeletnek megszegése kihágás, amely a 734/1916. M. E. számú rendelet 15. §-a értelmében büntetendő.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetési napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

Budapesten, 1918. évi szeptember hó 27-én.

Dr. Wekerle Sándor s. k.
m. kir. miniszterelnök.

Magyar sajtójogi szabályok 1918–1919

**A. magyar belügyminiszter 1918. évi 142.701. számú rendelete valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez és a székesfővárosi államrendőrség főkapitányához,
»A közalkalmazott« című és a többi bel- és külföldi lapot betiltó határozatoknak hatályon kívül helyezéséről.**

Hatályon kívül helyezi valamennyi belügyminiszteri határozatot, amelyekkel bel- és külföldi lapokat betiltottak.

Kelt Budapest, 1918. november 2.

Mindazon belügyminiszteri határozatokat, melyekkel »A közalkalmazott« című, továbbá a többi bel- és külföldi lapok betiltattak, ezennel hatályon kívül helyezem.

Budapesten, 1918. évi november hó 3-án.

Batthyány s. k.

**A magyar minisztérium 1918. évi 4.802. M. E. sz. rendelete,
a sajtószabadságot korlátozó háborús rendeletek hatályon kívül helyezéséről.**

Az 1918. november 5-én kiadott rendelet 1918. október 31. napjával hatályon kívül helyezte az 5.483/1914. M. E., 5.484/1914. M. E., 5.485/1914. M. E., 5.858/1914. M. E., 1.809/1915. M. E. és az 5.720/1914. M. E. számú rendeleteket, továbbá az ezek alapján vagy ezekkel kapcsolatban hozott egyes miniszteri rendeleteket, különös tekintettel a 12.001/1914. I. M. E. számú rendeletet.

A minisztérium hatályon kívül helyezi a sajtószabadságot korlátozó következő rendeleteket:

1. az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzése tárgyában 1914. évi július hó 27. napján 5.483/1914. M. E. szám alatt kiadott rendeletet;

2. az egyes belföldi időszaki lapok megjelenésének és terjesztésének eltiltása tárgyában 1914. évi július hó 27. napján 5.484/1914. M. E. szám alatt kiadott rendeletet;

3. az egyes ellenséges külföldi államokból érkező időszaki lapok behozatalát és terjesztését eltiltó rendeleteket, nevezetesen az 1914. évi július hó 27. napján 5.485. 1914. M. E. szám alatt, továbbá az 1914. évi augusztus hó 5. napján 5.858/1914. M. E. szám alatt és az 1915. évi május hó 24. napján 1.809. 1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletet;

4. a külföldről érkező sajtótermékek ellenőrzése tárgyában 1914. évi augusztus hó 7. napján 5.720/1914. M. E. szám alatt kiadott rendeletet; valamint

5. a felsorolt rendeletek alapján vagy a felsorolt rendeletekkel kapcsolatban egyes miniszterek által kiadott rendeleteket, így különösen az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzésének szabályozása tárgyában 1914. évi július hó 27. napján 12.001. 1914. I. M. E., szám alatt az igazságügyminister által a belügyi és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve kiadott rendeletet.

Ez a rendelet – az 1918. évi október hónap 31. napjától kezdődő hatállyal – kihirdetésének napján azonnal életbelép.

Budapesten, 1918. évi november hó 5-én.

*Károlyi s. k.
miniszterelnök.*

**A magyar minisztérium 1918. évi 5.350. M. E. számú rendelete,
az újságpapír forgalmának és felhasználásának korlátozására vonatkozó
4.231/1918. M. E. számú rendeletnek hatálytalanításáról.**

Az időszaki lapok címüket megváltoztathatják. A címváltoztatást az Újságpapír Központnak be kell jelenteni.

Kelt Budapest, 1918. november 14-én.

A minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A minisztériumnak az időszaki lapok címének megváltoztatására vonatkozó 4.231/1918. M. E. számú rendelete hatályon kívül helyeztetik és ennél fogva az időszaki lapok címüket megváltoztathatják. A címváltoztatást az Újságpapír Központnak be kell jelenteni.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapesten, 1918. évi november hó 14-én.

*Károlyi s. k.
miniszterelnök.*

**A magyar minisztérium 1918. évi 5.543. M. E. számú rendelete,
a papír forgalmának szabályozása tárgyában kiadott rendeletek módosításáról.**

Az Újságpapír Központ nem utalhat ki újságpapírt olyan kiadónak, amelyik megszegte az újságpapír felhasználására vonatkozó előírásokat. Az 1918. március 31. napja óta a rendelet

hatályba lépése napjáig (1918. november 22. napja) meg nem jelent időszaki lapok nem kaphattak a Központtól újságpapírt.

Hatályon kívül helyezte 1918. augusztus 22-ével a 4.072/1919. M. E. számú rendelet, majd az 1920. évi 4.578. M. E. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1918. november 15-én.

A minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az Újságpapír Központnak nem szabad papírost kiutalnia, ha az időszaki lap kiadója – akár rotációs, akár más újságpapíron készül az időszaki lap – az Újságpapír Központnak a lap terjedelmére, oldalméretére, a megjelenés időpontjára és a kiutalt papír felhasználására vonatkozó utasításait nem tartja be, és általában az újságpapír felhasználásáról korábban kiadott kormányrendeletek rendelkezéseit megszegi. Az utasítás be nem tartása vagy a rendelkezések megszegése miatt az Újságpapír Központ köteles azonnal feljelentést tenni a lap kiadója ellen a budapesti államrendőrségnél.

2. §.

Olyan időszaki lapok, amelyek 1918. március 31-ike óta a jelen rendelet életbeléptének napjáig nem jelentek meg, az Újságpapír Központ részéről papírellátásban nem részesíthetők. Ez a korlátozás nem vonatkozik azokra a lapokra, amelyek megjelentek, de címüket megváltoztatták, vagy ezentúl megváltoztatják. Az időszaki lapok megjelenési időpontjára vonatkozólag (naponként, hetenként stb.) az a megjelenési idő az irányadó, amelyben a lap 1918. március 31-ike és a mai nap között megjelent.

3. §.

A kereskedelemügyi miniszter az Újságpapír Központ (Budapest, VI., Eötvös-utca 9.) előterjesztésére elrendelheti az összes papírkészletek bejelentését, zárolását és igénybevételét. Ez kiterjeszthető mindennemű papírminőségre, így az állam, a közhivatalok, állami üzemek és a hadügyi igazgatás készleteire is.

4. §.

A zárolt papír zár alóli feloldását és felosztását a 4.980/1917. M. E. számú rendelet 1. §. alapján létesített Papírbizottság végzi.

Ezen bizottság a minisztériumok és érdekképviselők kiküldötteiből áll, akiket a miniszterelnök a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg nevez ki.

5. §.

A gyárak üzemét az Újságpapír Központ külön közegek kiküldésével ellenőrizheti.

6. §.

A jelen rendelet rendelkezéseinek, valamint az Újságpapír Központ s a Papírbizottság által a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezéseknek megszegése kihágás, amely a 734/1916. M. E. számú rendelet 15. §. értelmében büntetendő. E kihágás miatt az eljárás az egész ország területére nézve a budapesti államrendőrség hatáskörébe tartozik.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1918. november 22.] lép életbe.
Budapesten, 1918. évi november hó 15-én.

Károlyi Mihály s. k.
miniszterelnök.

Magyarország Nemzeti Tanácsa a nép akaratából
a következő
NÉPHATÁROZATOT
hozta:

Az 1918. november 16-án elfogadott néphatározat IV. cikke felhívja a népkormányt sürgős néptörvények alkotására, többek között, „a sajtószabadságról”.

[...]

IV. CIKK.

A népkormány alkosson sürgősen néptörvényeket:

1. az általános, titkos, egyenlő, közvetlen és a nőkre is kiterjedő nemzetgyűlési, törvényhatósági és községi választójogról,
2. a sajtószabadságról,
3. a nép esküdtbíráskodásáról,
4. az egyesülés és gyülekezés szabadságáról,
5. a földműves népnek földhöz juttatásáról.

[...]

Ezeket a törvényeket léptesse a népkormány sürgősen életbe és hajtsa végre.

Kelt Budapesten, 1918. évi november hó tizenhatodik napján.

Hock János s. k.,
a Nemzeti Tanács elnöke.

Nagy György s. k.,
a Nemzeti Tanács jegyzője.

A magyar kereskedelemügyi miniszter 1918. évi 109.110. számú rendelete,
a papiros- és papírlamezkészletek bejelentéséről.

Az 1918. december 7-én hatályba lépett rendelet értelmében a papiros vagy papiroslemez előállításával, feldolgozásával vagy forgalombahozatalával vagy raktározásával foglalkozó

*magánszemélyek, cégek, vállalatok és szervezetek kötelesek meglevő készleteiket – amennyiben azok súlya 500 (ötszáz) kg-ot meghaladja – a rendeletben meghatározott határidőn belül az Újságpapír Központ útján a kereskedelemügyi miniszternek bejelenteni. A rendelet megszegőivel szemben büntető tételeket is megállapít. Hatályon kívül helyezte az 1919. évi 888. M. E. számú rendelet.
Hatályba lépett 1918. december 7-én.*

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések és a magyar minisztérium 5.543/1918. M. E. számú rendeletében nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §.

Bejelentési kötelezettség.

Mindazok a vállalatok, cégek, üzemek és egyének, amelyek, illetve akik papiroslemez vagy papiros előállításával, feldolgozásával vagy forgalombahozatalával foglalkoznak, vagy papiroslemezt papirost akár saját, akár mások részére őrizetben tartanak, ideértve a közraktári és beraktározási vállalatokat, zálogházakat, intézeteket, beszerzési csoportokat, központokat és jóléti bizottságokat, kötelesek az 1918. évi december hó 10-ik napján meglevő készleteiket részletes kimutatás alakjában legkésőbb 1918. évi december hó 20-ik napjáig, az 1918. évi december hó 10-ik napján fuvarozás alatt álló készletüket pedig megérkezük után haladéktalanul az Újságpapír Központ (VI., Eötvös-u. 9.) útján a kereskedelemügyi miniszternek bejelenteni.

Szállítmányozó vállalatoknál beraktározó árukat nem a szállítmányozó vállalat, hanem az áruk felett rendelkezésre jogosult köteles a szállítmányozó nevének bejelentésével bejelenteni.

A bejelentési kötelezettség kiterjed a hatósági üzemekre, állami vagy más hivatalos intézményekre is. Ha az adatok beszolgáltatása megtagadtnék, azok az érdekeltek költségén hatósági úton szerezhetők be.

A jelen §. értelmében bejelentésre kötelezettek tartoznak készleteikre vonatkozó minden kívánt adatot és felvilágosítást a 4.980/1917. M. E. Számú rendelettel létesített Papír Bizottságnak megadni.

A jelen §. ellenére be nem jelentett készletek a 6. §. szerint el fognak koboztatni.

2. §.

Minden oly szállítmányozási vállalat, amely bárminemű papiroslemezt vagy papirost tart őrizetében, úgyszintén minden telek vagy háztulajdonos, illetőleg házgondnok és házfelügyelő, akinek telkén vagy házában bármely részében (pince, padlás, raktár, bolt, udvar, lakás stb.) papiroslemez vagy papiros van elraktározva, köteles erről az Újságpapír Központ útján a kereskedelemügyi minisztériumot azonnal értesíteni, tekintet nélkül arra, vajjon a cikkek tulajdonosa a maga részéről a szabályszerű bejelentést meg-tette-e vagy sem.

3. §.

A rendelet hatálya alá eső cikkek.

A jelen rendelettel megszabott bejelentési kötelezettség kiterjed mindennemű papirosra, papiroslemezre vagy kartonra, akár írásra, nyomásra, csomagolásra stb. szolgáljon is az, amennyiben a lemez, karton vagy papírkészlet összes súlya (tehát az egyes minőségeket és fajtákat egybefoglalva) az 500 (ötszáz) kg.-ot meghaladja.

Nem jelentendő be a fenti cikkekből készült kész- vagy félkészgyártmány, továbbá a feldolgozó iparnál a gyártás alatt levő félkész- és készgyártmány.

4. §.

Az 1. §. alapján a bejelentésre kötelezettek készleteiket csakis megfelelő bejelentési lapokon jelenthetik be, amelyek az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál, a Budapesti Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesületénél, az Újságpapír Központnál, és a Cellulose- és papírgyári szövetségnél szerezhetők be.

A 2. §. alapján bejelentésre kötelezettek (szállítmányozási vállalatok, telek- és háztulajdonosok, gondnokok és házfelügyelők) a bejelentést ajánlott levélben kötelesek megtenni, amelyben az elraktározási hely, valamint a cikkek felett rendelkezésre jogosult vagy jogosultak nevei tüntetendők fel.

Szállítmányozási vállalatok kötelesek ezenfelül a náluk beraktározott cikkek mennyiségét, illetőleg súlyát megadni.

5. §.

Ellenőrzés.

A jelen rendelet rendelkezéseinek ellenőrzésére a Papír Bizottság jóváhagyással ellenőrző-közegeket alkalmazhat, akiknek jogukban áll a rendelet által érintett vállalatok, cégek, üzemek, egyének stb. üzemét, üzletét, raktárait és egyéb helyiségeit, valamint könyveit, levelezéseit és feljegyzéseit megtekinteni. Az érdekeltek kötelesek mindezt megengedni és az ellenőrző közegeknek a kívánt felvilágosítást megadni.

Az ellenőrző közegek kellő igazolvánnyal látandók el és fogadalmat tesznek arra, hogy működésükben lelkiismeretesen és pártatlanul járnak el, és az ügyeket, az üzleti viszonyokat titokban tartják. A titoktartási kötelezettségért az ellenőrző közeg a 6. §. szerint felel.

6. §.

Büntető határozmányok.

A jelen rendelet bármely rendelkezésének megszegése vagy kijátszása kihágás, és hat hónapig terjedhető elzárással és 2.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része pedig, a felmerült költség levonásával, a hadirokkantak segélyalapját illeti. E kihágás miatt az eljárás az egész ország területére nézve a budapesti államrendőrség hatáskörébe tartozik.

7. §.

Életbelépés.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1918. december 7.] lép életbe.
Budapesten, 1918. évi december hó 3-án.

Garami Ernő s. k.
kereskedelemügyi miniszter

II. néptörvény A sajtó szabadságáról.

(Kiadatott az Országos Törvénytárban 1918. évi december hó 7-én.)

A néptörvény 1. §-a megadja a sajtószabadság definícióját, lényegében az 1914. évi XIV. törvénycikkkel megegyező módon. („Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti és szabadon terjesztheti.”) Megtiltja az előzetes vizsgálatot; sajtótermék lefoglalását kizárólag bírói ítélet alapján teszi lehetővé; az utcai terjesztést nem köti hatósági engedélyhez; valamint eltörli a lapbiztosítékot. A sajtó útján elkövetett bűncselekményekért való felelősség tekintetében megtartja a korábbiakban is meghatározott fokozatos felelősségi elvet, így a szerző, őt követően időszaki lapoknál a felelős szerkesztő, végül a kiadó tartozik felelősséggel. A részletek – akár rendeleti úton történő – kidolgozására a népkormány kapott felhatalmazást. A néptörvény kihirdetésének napján, 1918. december 7-én azonnal hatályba lépett.

1. § Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti és szabadon terjesztheti.[6]

2. § Előző vizsgálatnak nincs helye.

Sajtóterméket csupán bírói ítélet alapján lehet lefoglalni.

Sajtótermék utcai terjesztéshez – ideértve a falragasz kifüggesztését is – hatósági engedély nem kell.

A lapbiztosíték eltöröltetik.

3. § Sajtó útján elkövetett bűncselekmény esetében a felelősség fokozatosan terheli a szerzőt, a kiadót, időszaki lapban sajtó útján elkövetett bűncselekmény esetében pedig a szerzőt, a felelős szerkesztőt, a kiadót.

Ha a sajtótermék a nemzetgyűlésnek, hatóságnak vagy törvény által alkotott egyéb testületeknek nyilvános iratait vagy nyilvános tárgyalásait hív szellemben és igazán közli, bűnvádi eljárásnak nincs helye.

4. § E néptörvénynek azok a rendelkezései, amelyeknek végrehajtásához további intézkedés nem kell, azonnal életbe lépnek.

A többi rendelkezés végrehajtása végett szükséges szabályokat, valamint a sajtójog egyéb szabályait a népkormány sürgősen megállapítani köteles. Ez a szabályozás, amely rendelettel is történhetik, nem érintheti a jelen törvényben foglalt alapelveket.

**A magyar kereskedelemügyi miniszter 1918. évi 115.228. számú rendelete,
a napilapoknak és más időszakai folyóiratoknak köznapokon és vasárnapokon
való árusításáról.**

*A rendelet értelmében napilapokat és más időszakai folyóiratokat nyílt üzletekben az üzletek
nyitva tartására vonatkozó általános szabályok szerint, míg közterületen, vasút- és
hajóállomásokon egész nap lehet árusítani.*

Kelt Budapest, 1918. december 21-én.

A minisztérium 6.184/1918. M. E. számú rendeletének 20. §-ában nyert felhatalmazás
alapján ezennel megengedem, hogy a napilapok és más időszakai folyóiratok nyílt árusítási
üzletekben az azok nyitvatartására vonatkozólag a minisztérium idézett rendeletével
megállapított idő alatt, az utcákon, tereken, valamint a vasúti és a hajóállomásokon pedig úgy
köznapokon, mint vasárnapokon a szokásos keretekben és módozatok mellett az egész napon
át árusíthatók legyenek.

Budapesten, 1918. évi december hó 21-én.

Garami Ernő s. k.
kereskedelemügyi miniszter.

**A magyar minisztériumnak 1919. évi 639. M. E. számú rendelete,
a rotációs papír forgalmának és felhasználásának szabályozása tárgyában
kiadott 734/1916. M. E. számú rendelet módosításáról.**

*Megváltoztatja az Újságpapír Központ tagjai kinevezésének módját, amennyiben a 734/1916.
M. E. számú rendelet 1. §-ának 2-ik bekezdését módosítja.
Hatályba lépett 1919. január 26-án.*

A magyar minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott
törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A 734/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ának 2-ik bekezdése következőleg módosíttatik:

Az Újságpapír Központ tagjait az időszakai lapok előállításával foglalkozó lapkiadó
vállalatok, a nyomdavállalatok, a rotációs újságpapírt gyártó vállalatok, valamint a
napilapoknál dolgozó hírlapírók, kiadóhivatali tisztviselők és nyomdai munkások képviselői
közül az érdekképviselések által felterjesztett névsorból a miniszterelnök a kereskedelemügyi
miniszterrel egyetértőleg nevezi ki. A központba a miniszterelnök, a kereskedelemügyi
miniszter és a pénzügyminiszter képviselőket rendel ki.

A rendelet 1. §-ának többi szakaszai változatlanul maradnak.

2. §.

Jelen rendelet kihirdetésének napján [1919. január 26.] lép életbe.
Budapesten, 1919. évi január hó 24-én.

Dr. Berinkei Dénes s. k.
miniszterelnök.

**A Magyar Népköztársaság kormányának 1919. évi 888. M. E. számú
rendelete,
*a papiros- és papiroslemez-készletek bejelentéséről, zár alá vételéről és
igénybevételéről, valamint forgalombahozataluk és felhasználásuk
korlátozásáról.***

A papiros vagy papiroslemez előállításával, feldolgozásával vagy forgalombahozatalával vagy raktározásával foglalkozó magánszemélyek, cégek, vállalatok és szervezetek kötelesek meglevő készleteiket meghatározott határidőn belül a Papírbizottságnak bejelenteni. A bejelentés hatálya alá eső papírkészletek zár alá kerülnek. A papírbizottság a zár alá vett készletek tulajdonosát kötelezheti, hogy annak meghatározott részét a Papírbizottság által kijelölt félnek eladja. A zár alól való feloldás meghatározott feltételekkel kérlemzhető.

A rendelet megszegőivel szemben büntető tetteket is megállapít.

A rendelet 1919. február 13-án lépett életbe, egyidejűleg 109.110/1918. K. M. számú rendelet hatályát veszítette.

A Magyar Népköztársaság kormánya rendeli:

1. §.

Mindazok (vállalatok, cégek, üzemek és egyének), akik papiros vagy papiroslemez előállításával, feldolgozásával vagy forgalombahozatalával foglalkoznak, avagy papirost vagy papiroslemezt saját részükre vagy mások részére őrizetben tartanak, ideértve a közraktári és beraktározási vállalatokat, valamint a zálogházakat, intézeteket, beszerzési csoportokat, központokat és jóléti bizottságokat is, kötelesek az 1919. évi február hó 15. napján meglevő készleteiket legkésőbb 1919. évi február hó 25. napjáig, az 1919. évi február hó 15. napján túl beérkező készleteiket pedig a beérkezésüktől számított nyolc nap alatt a Papírbizottságnak (Budapest, VI., Eötvös-utca 9.) az alábbi módozatok szerint bejelenteni.

A szállítmányozó vállalatoknál beraktározott árúkat az árúk felett rendelkezésre jogosult személy tartozik a szállítmányozó megnevezésével bejelenteni. Ezenfelül a szállítmányozó vállalatok kötelesek a náluk beraktározott papiros és papiroslemezárúkról a Papírbizottságot értesíteni, még pedig tekintet nélkül arra, hogy a fent szabályozott bejelentést az árú tulajdonosa vagy a bejelentésre egyébként kötelezett személy teljesítette-e vagy sem.

A bejelentési kötelezettség kiterjed az állami és egyéb hatósági üzemekre és intézményekre is.

A bejelentés elmulasztása esetén a hiányzó adatok a mulasztott fél költségére hatósági úton is beszerezhetők.

A be nem jelentett készletekre nézve elkobzásnak van helye. (9. §.)

2. §.

Bejelentés alá esik mindennemű papiros, papiroslemez vagy karton, akár írásra vagy nyomásra, akár csomagolásra vagy egyéb célra szolgál, ha a készlet súlya – a különféle fajokat és minőségeket összevéve – ötszáz kilogrammot meghalad.

Nem esnek bejelentés alá az említett anyagokból előállított, valamint a feldolgozó iparban gyártás alatt levő félig kész és készgyártmányok.

3. §.

A bejelentést az e célra rendszeresített bejelentőlapokon kell teljesíteni. Ily bejelentőlapok kaphatók a Papírbizottságnál, a Cellulose- és Papírgyári Szövetségnél, a Budapesti Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesületénél, valamint a Kereskedelmi és Iparkamaráknál.

Annak az értesítésnek (1. §.), amelyet a szállítmányozó vállalat a nála beraktározott árukról köteles a Papírbizottságnak megadni, tartalmaznia kell az áru feltüntetését mennyiség és súly szerint, továbbá a beraktározás helyének megjelölését, és az áru felett rendelkezésre jogosultnak megnevezését.

4. §.

A bejelentés alá eső papiros- és papiroslemez-készletek a jelen rendelet erejénél fogva – az 5. §-ban megállapított kivételekkel – zár alá vétetnek.

A zár alá vett készleteket a rendes kereskedő gondosságával – a Papírbizottság kívánatára a többi készlettől elkülönítve – kell megőrizni és ezeket az árúkat csakis a Papírbizottságtól kapott engedély alapján szabad feldolgozni, forgalomba hozni vagy felhasználni.

5. §.

A zár alól ki vannak véve:

a) a rotációs újságpapír általában,

b) a papiros- vagy papiroslemezfeldolgozó üzemekben az egy fajú, súlyú és alakú papirosból és papiroslemezről ötszáz kilogrammot meg nem haladó készletek, a papiros vagy papiroslemez forgalombahozatalával foglalkozó vállalatoknál és minden más készletbirtokosnál pedig a kétszázötven kilogrammot meg nem haladó készletek. Az említett készletek súlyát a zár hatálya szempontjából mindenkor a meglevő mennyiség szerint kell számbavenni.

A papiros- és papiroslemezfeldolgozó üzemek – ideértve a nyomdákat is – zár alá eső készleteiknek huszonöt százalékot kéthavi szükségletük fedezése céljából szabadon használhatják fel, de feldolgozás nélkül csakis a Papírbizottság engedélyével hozhatják forgalomba. A papiros és papiroslemez forgalombahozatalával foglalkozó vállalatok és készletbirtokosok zár alá eső készleteiknek huszonöt százalékát szabadon hozhatják forgalomba és használhatják fel.

6. §.

A Papírbizottság, a kereskedelmiügyi minisztertől esetről-esetre kapott felhatalmazás alapján, zár alá eső készletek birtokosát arra kötelezheti, hogy készletéből meghatározott mennyiséget a Papírbizottság által kijelölt személynek (cég, üzem, vállalat) engedjen át.

Az átvételi árat – ha a felek arra nézve meg nem egyeznek – bizottság állapítja meg, amely a kereskedelemügyi miniszter képviselőjéből, valamint az általa és a Papírbizottság által kiküldött két-két szakértőből áll. A bizottság a felek meghallgatásával határoz.

Ha a fél a bizottság által megállapított árral nincs megelégedve, kérelmére az árat, egy vagy több szakértő meghallgatásával, a készlet fekvésének helye szerint illetékes járásbíróság állapítja meg.

A megállapítás tárgyában hozott végzés ellen felfolyamodásnak van helye a törvényszékhez. A felfolyamodás a Papírbizottságot az árú felett való rendelkezésében nem akadályozza. A törvényszék határozata ellen további fellebbevitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek Viselése felől a bíróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911: I. t.-c. 382–385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

7. §.

A papiros és papiroslemezkeszleteknek a zár alól való feloldását a Papírbizottságtól lehet kérni.

Hatóságok és hatósági üzemek ily irányú kérelmeiket a közhivatalok és állami üzemek papírszükségletét megállapító bizottság (K. P. M. B.) útján terjesztik elő.

A kérelmek benyújtására megfelelő űrlapokat kell használni, amelyek a 3. §-ban említett helyeken kaphatók.

Ha a Papírbizottságnak a zár alól való feloldás tárgyában hozott határozata ellen a kereskedelemügyi-miniszter képviselője óvást emel, az ügyet döntés végett a kereskedelemügyi miniszter elé kell terjeszteni.

8. §.

Az 1. §. értelmében bejelentésre kötelezettek tartoznak a készleteik tekintetében megkívánt bármely adatot vagy felvilágosítást a Papírbizottságnak megadni.

A jelen rendelet megtartásának ellenőrzésére a Papírbizottság a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyásával ellenőrző közegeket alkalmazhat, akik e célból az 1. §-ban említett személyek üzezeit, raktárait, üzleteit és egyéb telepeit, valamint üzleti könyveit, levelezéseit és egyéb feljegyzéseit megtekinthetik és tőlük a szükséges adatok és felvilágosítások megadását kívánhatják.

9. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezzer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágás során elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, a többi része pedig a Hadirokkantak Segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, az államrendőrség működési területén pedig az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

10. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1919. február 13-án] lép éltbe. Életbelépésével a papiros- és papiroslemezkeszletek bejelentése tárgyában kibocsátott 109.110/1918. K. M. számú rendelet hatályát veszti.

Ez a rendelt a rotációs újságpapír forgalombahozatala és felhasználása tekintetében fennálló rendelkezéseket nem érinti.

Budapesten, 1919. évi február hó 7-én.

Dr. Berinkey Dénes s. k.
miniszterelnök.

XI. néptörvény

A népköztársasági államforma védelméről.

(Jóváhagyta a Magyar Népköztársaság Elnöke 1919. évi február hó 10-én. Kihirdettetett az Országos törvénytárban 1919. évi február hó 11-én.)

A Néptörvény büntettnek minősíti – többek között – azt is, ha valaki irat, sajtótermék vagy képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása útján a népköztársasági államforma erőszakos megváltoztatására egyenes felhívást intéz, a népköztársasági államforma ellen lázít, vagy azt politikai célzattal megtámadja. A büntett öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

A néptörvény hatályon kívül helyezte a Btk.-nak (1878. évi V. tc.) a királyság intézményének védelmére vonatkozó rendelkezéseit, továbbá az 1913. évi XXXIV. törvénycikket.

Hatályba lépett 1919. február 11-én.

1. §.

Az, akinek cselekménye közvetlenül arra van irányozva, hogy Magyarország népköztársasági államformája erőszakkal megváltoztattassék, büntett miatt tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

[...]

3. §.

Aki nyilvánosan szóval, vagy aki irat, sajtótermék vagy képes ábrázolat terjesztése, vagy közszemlére kiállítása útján, az 1. §-ban meghatározott büntett elkövetésére egyenes felhívást intéz, úgyszintén az, aki ugyanily módon a népköztársasági államforma ellen lázít, vagy azt politikai célzattal megtámadja, végül az is, aki a népköztársasági államforma megszüntetésére irányuló mozgalmat kezdeményez, szervez, vagy vezet, vagy ily mozgalomban más módon tevékeny részt vesz, büntett miatt öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

4. §.

Nem büntethető a jelen néptörvény 1–3. §-aiban meghatározott büntettek miatt az, aki - önként és mielőtt a hatóság a cselekményt felfedezte volna - az előkészítést vagy megkezdett véghezvitelt abbahagyja és a cselekmény minden káros következményét elhárítja, vagy pedig a hatóságnál kellő időben feljelentést tesz és ennek folytán a cselekménynek minden káros következményét elhárította.

[...]

5. §.

Az, aki oly időben vesz hitelt érdemlő tudomást arról, hogy a jelen néptörvény 1–3. §-aiban meghatározott valamely bűntett elkövetése véttetett célba, amikor annak megakadályozása még lehetséges, és erről a hatóságot kellő időben nem értesíti, vétség miatt öt évig terjedhető fogházzal büntetendő, kivéve ha a célbavett bűntett abbahagyatott.

A tettes vagy részes hozzátartozója (1878:V. tc. 78. §.) a feljelentés elmulasztása miatt nem büntethető.

[...]

8. §.

Aki az e néptörvény 1–3. §-aiban meghatározott valamely bűntettet követ el, a cselekményéből keletkezhető kársérelem és egyéb hátrány megtérítéséért – tekintet nélkül a hátrány nagyságára és arra, hogy a hátrány tényleg bekövetkezett-e – Magyarországon található összes ingó és ingatlan vagyonával akképp felel, hogy az a bűncselekmény elkövetésével – a házastárs házassági vagyoni jogi igényeinek és általában harmadik személyek szerzett jogainak sérelme nélkül – törvénynél fogva az államra száll.

[...]

9. §.

E néptörvény rendelkezéseit alkalmazni kell mind magyar honosokra, mind külföldiekre, és pedig tekintet nélkül arra, hogy a cselekmény Magyarországon vagy külföldön követett-e el. Az 1878:V. törvénycikknek mindazok a rendelkezései, amelyek a királyság intézményének, a trónöröklés rendjének, továbbá a királynak és a királyi ház tagjainak büntetőjogi védelmére vonatkoznak, úgyszintén az 1913:XXXIV. törvénycikk hatályukat veszítik.

10. §.

Ez a néptörvény kihirdetésének napján azonnal életbe lép.
Végrehajtásával az igazságügyminiszter bízatik meg.

Kelt Budapesten, 1919. évi február hó 10-ik napján.

A Magyar Népköztársaság
Kormánya:

Berinkei Dénes dr. s. k.
Baloghy Ernő dr. s. k.
Böhm Vilmos s. k.
Buza Barna dr. s. k.
Garami Ernő s. k.
Juhász-Nagy Sándor dr. s. k.
Junker János s. k.
Kunfi Zsigmond dr. s. k.
Nagy Vince dr. s. k.
Peidl Gyula s. k.
Szabó István s. k.
Szabó Oreszt dr. s. k.
Szende Pál dr. s. k.
Vass János dr. s. k.

A Magyar Népköztársaság
Elnöke:
Károlyi Mihály s. k

**A Magyar Népköztársaság kormányának 1919. évi 1.253. M. E. számú
rendelete,
a nem rotációs újságpapír forgalmának és felhasználásának korlátozásáról
szóló 896/1918. M. E. számú rendelet hatályon kívül helyezéséről.**

*A nem rotációs újságpapír forgalmának és felhasználásának korlátozása tárgyában 896/1918. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet hatályát veszti. A rotációs újságpapír forgalombahozatala és felhasználása tekintetében fennálló rendelkezések érvényben maradnak.
Kelt Budapest, 1919. március 6-án.*

A Magyar Népköztársaság kormánya rendeli:

1. §.

A nem rotációs újságpapír forgalmának és felhasználásának korlátozása tárgyában 896/1918. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet hatályát veszti.

2. §.

A jelen rendelet a rotációs újságpapír forgalombahozatala és felhasználása tekintetében fennálló rendelkezések érvényét nem érinti.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.
Budapesten, 1919. évi március hó 6-án.

Dr. Berinkey Dénes s.k.
miniszterelnök.

**Szellemi Termékek Országos Tanácsa.
A közoktatásügyi népbiztosság 9. K. N. számú rendelete.**

A közoktatásügyi népbiztos rendeletével a sajtótermékek kiadásának irányítása céljából 1919. április 19-én felállítják a Szellemi Termékek Országos Tanácsát. A napi sajtó és a politikai lapok kivételével minden sajtóterméket a Tanács engedélyez. Csak az engedély birtokában kezdhető a többszörösítés és a terjesztés. A rendelet megszegőit a forradalmi törvényszék elé állítással fenyegeti.

1. §. A sajtótermékek kiadásának irányítása céljából «Szellemi Termékek Országos Tanácsa» néven külön szerv állítatik fel.

2. §. Minden – akár tudományos, akár szépirodalmi, művészeti, nevelésügyi vagy más – sajtóterméket, amely könyv vagy füzet alakjában jelenik meg (a napisajtó termékeit és a politikai lapokat kivéve), a könyvkiadó, könyvkereskedő, nyomda és általában az, aki sajtóterméket kiadni akar, köteles kiadás előtt jól olvasható kéziratban vagy két kefelevonatban, a többszörösítés tervezett példányszámának megjelölésével, engedélyezés végett a «Szellemi

Termékek Országos Tanácsának» (Budapest, IV., Türr István-utca 1. sz. Hungária-szálló; telefonszám 119–27., 119–28.) bemutatni. A sajtóterméket csak az engedély megadása után szabad többszörösíteni és terjeszteni.

Ilyen engedélyre nincs szükség azoknak a folyóiratoknak kiadásához, amelyeket a közoktatásügyi népbiztosság már eddig engedélyezett.

3. §. Aki e rendeletet megszegi, forradalmi törvényszék elé kerül.
Budapest, 1919. április 19.

Közoktatásügyi népbiztosság.

A Szellemi Termékek Országos Tanácsának szervezete. A közoktatásügyi népbiztosság 14. K. N. számú rendelete.

A 9. K. N. számú rendelettel felállított hatóság szervezetéről szóló újabb rendelet – amely 1919. április 26-án kelt, majd másnap került kihirdetésre – részletezi e szerv hatáskörét: így az a szellemi termelés központosított ellátásával és a szellemi termékek technikai előállításának és terjesztésének irányításával (is) foglalkozik. A Tanács élén a közoktatásügyi népbiztos áll.

A Tanács három osztályra tagolódik: 1. szellemi termelő osztályra, amelynek feladata minden sajtótermék (a napisajtó is) központi irányítása, a megjelent vagy megjelenés előtt álló sajtótermékek „felülbírálata” és a forgalomba bocsáthatóságról való döntés. A napi- és politikai sajtó esetében az osztály eljárása nem akadályozhatja a gyors megjelenést. Az osztály további feladata a napi- és szakajtó szocializálása. 2. technikai termelő- és szocializáló osztályra, amelynek feladata a szellemi termelő osztály által elkészített anyagok előállítása, a technikai termelés vezetése és az üzemek (így a nyomdák) szocializálása. 3. terjesztő osztályra, amelynek feladata a terjesztés a szocializált szervek útján.

Mindhárom osztályt egy-egy, a rendeletben meghatározott összetételű bizottság irányítja. A Tanács elnöke nevezi ki a sajtó, a technikai és terjesztőüzemek „termelőbiztosait”. A Tanács mellett működik a papírtermékek és nyomdai anyagok kizárólagos előállításával, behozatalával, elosztásával foglalkozó szerve, a Papír- és Nyomdaanyag Hivatal. A rendelet megjelenését követően „minden szellemi termék csak a Szellemi Termékek Országos Tanácsa útján” jelenhetett meg.

1. §. A közoktatásügyi népbiztosság 9. K. N. számú rendeletével Szellemi Termékek Országos Tanácsa nevű szerv hivatása a szellemi termelésnek központosított ellátása és a szellemi termékek technikai előállításának és terjesztésének irányítása.

2. §. A Tanács elnöke a közoktatásügyi népbiztosok sorából kiküldött népbiztos.

3. §. A Szellemi Termékek Országos Tanácsa három részre tagolódik:

1. szellemi termelő osztályra;

2. technikai termelő és szocializálóosztályra;

3. terjesztőosztályra.

4. §. A szellemi termelőosztály feladata minden sajtóterméknek – beleértve a napisajtó termékeit is – központi irányítása, a már megjelent vagy megjelenés alatt álló sajtótermékek felülbírálata és forgalomba való bocsátásának eldöntése. Ez az ellenőrzés és irányítás a napi- és politikai sajtónál olyképpen eszközözlendő, hogy a sajtótermékek gyors megjelenését ne akadályozza. A szellemi termelőosztály feladata egyben a napi- és szakajtó szocializálása.

5. §. A szellemi termelőosztály ügyeinek gondos ellátását biztosítandó irányítás jogával felruházott bizottságot kell alakítani, amelynek tagjai a közoktatásügyi népbiztosokon kívül a közoktatásügyi népbiztosság propaganda, pedagógiai, tudományos, valamint művészeti, irodalmi és zenei osztály egy-egy kiküldöttje, továbbá a Papír- és Nyomdaanyag-Hivatal, a termelő- és szocializálóosztály, a terjesztőosztály egy-egy tagja és az Újságírók Szakszervezetének két tagja.

6. §. A technikai termelő és szocializálóosztály feladata a szellemi termelőosztály által elkészített anyag előállítás, valamint a jövőbeni technikai termelés vezetése, folytonosságának biztosítása és az üzemek szocializálása, amely utóbbi tevékenységének keretében gondoskodik:

- a) a könyvnyomdák,
- b) a könyomdák,
- c) a könyvkötészet,
- d) az üzleti könyvgyárak,
- e) a reprodukáló üzemek,
- f) a betűöntődék,
- g) a kő- és könyvnyomdai, festék- és hengeranyaggyárak, valamint grafikai szaküzletek és üzemek,
- h) a könyv-, mű- és zeneműkiadói üzemek és a könyv-, mű és zeneműkereskedések,
- i) tanszer- és papírkonfekcióüzemek és kereskedések szocializálásáról.

7. §. A technikai termelő- és szocializálóosztály ügyeinek gondos ellátását, biztosítandó, irányítás jogával felruházott bizottságot kell alakítani, amelynek tagjai: a szocializáló népbiztosság, a Papír- és Nyomdaanyag Hivatal, a litográfusok, könyvkötők, nyomdai tisztviselők, fényképészek, iparművészek, könyvkiadók, könyvterjesztőalkalmazottak és a terjesztőosztály egy-egy kiküldöttje.

8. §. A már szocializált vagy ezután szocializálandó sajtó, továbbá a technikai és a terjesztőüzemek termelőbiztosait a Szellemi Termékek Országos Tanácsának elnöke nevezi ki.

9. §. A terjesztőosztály feladata a szellemi termékek terjesztése a szocializált és felállítandó szervek útján.

10. §. A terjesztőosztály ügyeinek gondos ellátását biztosítandó, irányítás jogával felruházott bizottságot kell kiküldeni, amelynek tagjai: a közoktatásügyi népbiztosság tankönyv- és könyvtárak ügyeinek képviselőjével megbízott egy-egy kiküldöttje, a sortiment, kolportázs, kiadóhivatali tisztviselők és a hírlapterjesztő munkások egy-egy képviselője.

11. §. A Szellemi Termékek Országos Tanácsa mellett és azzal szerves összefüggésben működik a Papír- és Nyomdaanyag-Hivatal, amelynek hivatása a papírgyártás, a behozatal és elosztás, valamint a papírhulladék ügyeinek intézése, a nyomdai anyagok behozatala és elosztása.

12. §. Ezen rendelet megjelenése után minden szellemi termék csak a Szellemi Termékek Országos Tanácsa útján jelenhetik meg.

13. §. Minden egyéb tisztán kezelési nyomtatvány vagy ügykezelési papírszükséglet kizárólag a Papír- és Nyomdaanyag-Hivatal útján kapható.

14. §. Aki e rendeletet megszegi, forradalmi törvényszék elé kerül.

Budapest, 1919. április 26.

Közoktatásügyi népbiztosság.

A közoktatásügyi népbiztosság 17. K. N. számú rendelete.

A mozi helyiségeket más célra igénybe venni csak a köztulajdonba vett mozgóképszínházak politikai biztosának engedélyével lehet. A rendeletre azért volt szükség, mert gyakran előfordult, hogy a mozi helyiségeket a meghirdetett előadások idején más célra használták, akkor is, ha a jegyek részben már elővételben elkeltek.
Kelt Budapest, 1919. április 23-án.

Gyakran megtörténik, hogy különböző egyesületek és tanácsok egyes mozgóképszínházak helyiségeit oly időben veszik igénybe, amikor ott előadásokat kellene tartani. Ez annak következtében, hogy a jegyek nagy része elővételben kel el, a legnagyobb zavarokat okozza.

Az ily zavarok elkerülése végett elrendeljük, hogy ezentúl mozgóképszínházi helyiséget bármilyen célra egyesül a társadalmosított mozgóképüzemek politikai biztosától (Paulik Béla, Budapest, V., Markó-utca 25., III. em.) előzetesen kikérendő engedély alapján lehet igénybevenni. Az ellen, aki enélkül valamely mozgóképszínházi helyiséget bármilyen célra lefoglal, mint a Forradalmi Kormányzótanács XLVIII. számú rendeletének (l. a Tanácsköztársaság április 9-én megjelent 13. számában) megszegője ellen fogunk eljárni.

Budapest, 1919. április 23.

Közoktatásügyi népbiztosság.

A közoktatásügyi népbiztosság 22. K. N. számú rendelete

Köztulajdonba és kezelésbe vesznek minden tudományos és közművelődési könyvtárat, amennyiben az a hivatali kézikönyvtár kereteit meghaladja. A könyvtárügyek központosított szerve az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézet lesz, egyidejűleg megszűnik a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa, valamint a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége. A megyék, városok és községek könyvtárügyének intézése az Országos Könyvtárügyi Tanács irányítása alatt a helyi munkás- és katonatanácsok feladata. A rendelet nem vonatkozik az egyesületi és a magán könyvtárakra. Az Országos Könyvtárügyi Tanács megalakulásáig annak hatáskörét a könyvtárügyi politikai megbízottak látják el.
Kelt Budapest, 1919. április 28-án.

1. §.

A Magyar Tanácsköztársaság az ország lakosságának könyvvvel s a könyvhöz vezető segédeszközökkel (bibliográfiák, katalógusos tb.) való ellátását állami feladatnak tekinti. Ezért tehát köztulajdonba és kezelésbe vesz minden tudományos és közművelődési könyvtárat, amennyiben az a hivatali kézikönyvtár kereteit túlhaladja. Ezen rendelet alapján köztulajdonná válnak az addig állami és községi tulajdonban levő könyvtárakon kívül az összes közművelődési intézmények, nem állami tanintézetek, hivatalok, egyházak, rendek stb. könyvtárai a hozzájuk tartozó összes ingatlannal és ingósággal.

2. §.

Az egész ország tudományos és közművelődési könyvtárügyének központosított ellátása és irányítása céljából a közoktatásügyi népbiztosság Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézet felállítását rendeli el s ezzel egyidejűleg megszünteti az eddig fennállott Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsát, valamint a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségét. Ez utóbbi köteles hivatali helyiségeit, felszereléseit, személyzetét az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézet rendelkezésére bocsátani.

3. §.

A megyék, városok és községek könyvtárügyének intézése az Országos Könyvtárügyi Tanács irányítása alatt a helyi munkás- és katonatanácsok feladata. E célból a közoktatásügyi népbiztosság elrendeli, hogy a falusi, városi, járási és megyei, Budapesten a kerületi és központi munkás- és katonatanácsok kebelén belül alakult művelődési osztályok, amennyiben ez szükségesnek mutatkozik, külön könyvtárügyi alosztályokat alkossanak, melyek a tanácsok rendeleteit végrehajtják, a területükön elhelyezett könyvtárak gazdasági ügyeit vezetik, munkáját ellenőrzik, erre vonatkozó kérdésekben saját kezdeményezésükből vagy felhívásra a felettes tanácsoknak és az Országos Könyvtárügyi Tanácsnak véleményt adnak. Amennyiben külön könyvtárügyi alosztályok nem alakulnak, mindez a művelődési osztályok feladata.

4. §.

A fennálló könyvtárak átvételét, valamint átszervezését az illetékes munkás- és katonatanácsok teljesítik az Országos Könyvtárügyi Tanács irányítása szerint, mely erre vonatkozóan részletes utasításokat dolgoz ki s szükség esetén állandó vagy ideiglenes megbízottat küld a munkás- és katonatanács könyvtárügyi alosztályába, esetleg művelődési osztályába a szervezés elvei egységes keresztülvitelének biztosítására és a munkás- és katonatanács szakszerű támogatására.

5. §.

Külön rendelet intézkedik az egyesületi és magánkönyvtárakról.

6. §.

Az Országos Könyvtárügyi Tanács megalakulásáig ennek hatáskörét a könyvtárügyi politikai megbízottakra ruházom.

Budapest, 1919. április 28.

Közoktatásügyi népbiztosság

A közoktatásügyi népbiztosság 23. K. N. számú rendelete.

*A rendelet a kezelés és őrizet nélkül maradt vagy veszélyeztetett magán- és családi könyvtárak köztulajdonba vételét írja elő. Ha valakinek tudomása van arról, hogy könyvek elkallódása fenyeget, arról köteles jelentést tenni a helyi munkás- és katonatanácsnak. Akinek birtokában könyvunikum vagy bármiféle nyomtatványunikum található, azt köteles a könyvtárügyi megbízottaknak bejelenteni. Magánszemélyek könyvtárakat vagy annak egy részét csak a könyvtárügyi megbízottak engedélyével értékesíthetik. Könyvgyűjteményeket csak a könyvtárügyi megbízottak írásbeli engedélye esetén lehet megvásárolni.
Kelt Budapest, 1919. április 28-án.*

1. §.

Kezelés és őrizet nélkül maradt vagy bármiként veszélyeztetett magán- és családi könyvtárak köztulajdonba vétetnek.

Az ilyen könyvtárak azonnal bejelentendők a közoktatásügyi népbiztosság könyvtárügyi megbízottainál (Budapest, VI., Andrassy-út 12. I. em.)

2. §.

Oly esetekben, amikor az elkallódás veszélye fenyeget, köteles mindenki (tehát nemcsak a könyvek volt tulajdonosa, hanem bárki, akinek a könyvekről és azok veszélyeztetéséről tudomása van) a helyi munkás- és katonatanácsnak a könyvek hollétéről jelentést tenni. A helyi munkás- és katonatanácsok a jelentés vétele után haladéktól gondoskodni tartoznak a könyveknek azonnali elszállításáról, megfelelő elhelyezéséről és leltározásáról.

A helyi munkás- és katonatanácsok kötelesek a tett intézkedésekről a leltár beküldésével együtt 48 órán belül jelentést tenni a könyvtárügyi megbízottaknak.

3. §.

Az 1. §-ban foglalt feltételek hiányában (tehát akkor is, ha a könyveket veszély nem fenyegeti) köteles mindenki, aki könyvunikum vagy bármiféle nyomtatványunikum birtokában van, ezt jegyzék és pontos leírás mellett a könyvtárügyi megbízottaknak bejelenteni.

4. §.

Magánosok, akik akár egész könyvtárt, akár a könyvtár jelentős részét áruba bocsátják, kötelesek előbb gyűjteményüket vagy értékesíteni kívánt részét a könyvtárügyi megbízottaknak felajánlani. Az értékesítés szabaddá válik, ha a könyvtárügyi megbízottak írásban közlik, hogy a felajánlott könyvgyűjteményre nem tartanak igényt és az eladást szabaddá nyilvánítják.

A könyvgyűjteményeket vagy azok egy részét a könyvtárügyi megbízottak írásbeli engedélye nélkül senki meg nem veheti.

Nem terjed ki a felajánlási kötelezettség kisebb, csupán néhány pár könyvből álló gyűjteményre, ha a gyűjteményben levő darabok 1870. után adattak ki.

Speciális gyűjteményeket elidegenítés előtt minden körülmények között fel kell ajánlani.

5. §.

Olyan gyűjtők szobáit, akik könyveiket felismerhetően könyvtárjellegű szobában helyezték el és a könyvtárügyi megbízottak igazolványával igazolják, hogy könyvtáraikat közcélra átengedték, amíg a könyvtár e helyiségekben marad elhelyezve, a lakásrekvirálás alól mentesíteni kell.

6. §.

Aki e rendelet ellen vét, forradalmi törvényszék elé kerül.

Budapest, 1919. április 28-án.

Közoktatásügyi népbiztosság

A közoktatásügyi népbiztosság 24. K. N. számú rendelete.

A megszűnt vagy felszámolás alatt levő egyesületek (intézmények, társaságok) könyvtárát és archívumát a hozzájuk tartozó berendezési tárgyakkal együtt a közoktatásügyi népbiztosság köztulajdonba veszi. A közoktatásügyi népbiztos felhatalmazza a könyvtárügyi megbízottakat, hogy működésüket tovább folytató egyesületek (intézmények, társaságok) könyvtárait és archívumait, amennyiben az archívum és könyvtár az egyesület kezelésében nincs kellően hasznosítva, saját kezelésükbe átvegyék. A könyvtárügyi megbízottak jogosultak arra is, hogy a ki nem használt egyesületi könyvtárak és archívumok vonatkozásában anélkül, hogy azokat köztulajdonba vennék, utasításokat adjanak az egyesület (intézmény, társaság) vezetőségének, amely köteles ezeket az utasításokat megtartani.

Kelt Budapest, 1919. április 25-én.

1. §.

A megszűnt vagy felszámolás állapotában levő egyesületek (intézmények, társaságok) könyvtárát és archívumát, a hozzájuk tartozó állványokkal és egyéb berendezési tárgyakkal együtt a közoktatásügyi népbiztosság köztulajdonba veszi.

2. §.

Az egyesületek volt elnöksége, esetleg titkársága vagy irodája köteles a jelen rendelet kihirdetésétől számított egy héten belül az egyesület könyvtárának jegyzékét a könyvtárügyi megbízottaknak beküldeni. A kincstári jegyzéktől elkülönített külön jegyzékben kell feltüntetni a kölcsönzött könyvek címét, a kölcsönvevő nevét és lakását.

Magánosok, akiknél az 1. § értelmében köztulajdonba vett könyvtárakból kölcsönzött könyvek vannak, kötelesek azokat a kölcsönző egyesületnek egy héten belül visszaszolgáltatni.

Ha a könyv a kölcsönvevőnél elkallódott, a kölcsönvevő köteles ezt a körülményt az egyesületnél bejelenteni.

Ha a könyvet a kölcsönző könyvtárnak visszaszolgáltatni nem lehet, a kölcsönvevők kötelesek a meglevő könyvet Budapesten a Szabó Ervin könyvtárba (IV., Károly-u. 8.), vidéken a helyi munkás- és katonatanácsokhoz beszolgáltatni.

A munkás- és katonatanácsok a hozzájuk beszolgáltatott könyveket a megye területén levő valamely könyvtárba tartoznak beszolgáltatni.

3. §.

A közoktatásügyi népbiztos felhatalmazza a könyvtárügyi megbízottakat, hogy működésüket tovább folytató egyesületek (intézmények, társaságok) könyvtárait és archívumait, amennyiben az archívum és könyvtár az egyesület kezelésében kellően ki nem használtatott, saját kezelésükbe átvegyék. A könyvtárügyi megbízottak jogosultak arra is, hogy a ki nem használt egyesületi könyvtárak és archívumok kezelésére anélkül, hogy azt köztulajdonba vennék, utasításokat adjanak az egyesület (intézmény, társaság) vezetőségének, amely köteles ezeket az utasításokat megtartani. E felhatalmazás alapján a könyvtárügyi megbízottak elrendelhetik az egyesületi könyvtárnak más helyiségbe való átköltöztetését, a könyvtárnak más könyvtárral való egyesítését s a könyvtár kezelésére megbízott kirendelését.

Budapest, 1919. április 25.

Közoktatásügyi népbiztosság.

A közoktatásügyi népbiztosság 25. K. N. számú rendelete.

Könyv- és zeneműkiadó vállaltok, könyvkereskedések, egyesületek és magánszemélyek kötelesek a kiadásukban (és bizományi kiadásukban) megjelent könyvekről e rendelet megjelenésétől számított 6 napon belül teljes leltárt, továbbá kimutatást készíteni, és azt a Szellemi Termékek Országos Tanácsa szocializáló bizottságához eljuttatni.

Az eddig köztulajdonba nem vett könyvkiadó-vállalatok a Szellemi Termékek Országos Tanácsa szocializáló bizottsága megbízottjának felügyelete mellett kötelesek magukat felszámolni.

A sortiment könyvkereskedőket, tekintet nélkül személyzetük számára, köztulajdonba veszik, és ezentúl a Szellemi Termékek Országos Tanácsának elosztó szerveiként működnek tovább.

A tudományos és modern antikváriumok – egyes kivételektől eltekintve – nem kerülnek köztulajdonba. A tudományos antikváriumok nem könyvkereskedelmi forgalomban 20 koronánál drágább könyvet, illetve 50 koronánál nagyobb összegben könyveket csak a szocializáló bizottság engedélyével vásárolhatnak.

Kelt Budapest, 1919. május 5-én.

1. §.

Könyv- és zeneműkiadó vállaltok, könyvkereskedések, egyesületek és magánosok a kiadásukban (és bizományi kiadásukban) megjelent könyvekről tartoznak e rendelet megjelenésétől számított 6 napon belül teljes leltárt, továbbá kimutatást készíteni:

1. a szedés alatt levő munkákról,
2. a nyomás alatt levő munkákról,
3. a könyvkötészetben levő munkákról,
4. a már elkészült, de piaci forgalomba nem került, illetve meg nem jelent könyvekről,
5. a matricázott munkákról,
6. a krúdában levő munkákról,
7. a beszolgáltatott, de még szedésbe nem adott kéziratokról,
8. a szerződéssel biztosított, de még be nem szolgáltatott munkákról,
9. a saját kiadásukban megjelent, de elfogyott munkákról,
10. a tervezetekről, melyek új könyvkiadásokra készültek.

2. §.

A kiadványjegyzéket (raktárkiegészítési jegyzéket) 3 példányban kell beszolgáltatni. A jegyzék a mai napig kiegészítendő.

Ha a kiadványjegyzékben gyűjteményes vállalatok csak számok szerint volnának felvéve, ezekhez olyan részletes kimutatást is kell csatolni, amelyből a címek kiderülnek.

A fűzött és kötött példányok külön-külön feltüntetendők.

A leltár akként készítendő, hogy a vállalatoknál vezetett raktárkönyvek a mai napig kiegészítendő és ennek megtörténte után állapítandó meg a példányszám.

A fenti tíz pontnak megfelelő külön-külön jegyzékeket a Szellemi Termékek Országos Tanácsának szocializáló bizottságához kell beküldeni. (Budapest, V., Markó-utca 25. IV. emelet 405.)

A könyvkiadók a raktáron levő könyvekből egy-egy példányt állítsanak össze, az összeállításról tegyenek jelentést a fentemlített bizottsághoz, amely intézkedni fog a könyvek elszállítása végett.

Ha az elfogyott kiadványokból mégis áll példány rendelkezésre, ezt is be kell mutatni.

3. §.

Az eddig nem szocializált könyvkiadóvállalatok felszámolni (likvidálni) kötelesek. A felszámolást a kiadók a Szellemi Termékek Országos Tanácsa szocializáló bizottsága megbízottjával együtt végzik. A raktáron levő kiadványok rendelkezés szerint szocializált üzemekbe osztandók be. A felszámoló vállalatok főnökei a likvidáció alatt a legjobban fizetett alkalmazottuk fizetését kapják. Ha alkalmazottuk nincs, vagy a fizetés ez alapon meg nem állapítható, fizetésüket a szocializáló bizottság állapítja meg.

4. §.

A sortiment könyvkereskedők, tekintet nélkül személyzetük számára, szocializáltatnak és ezentúl a Szellemi Termékek Országos Tanácsának elosztó szervei gyanánt működnek tovább. A Szellemi Termékek Országos Tanácsa minden elosztó üzemébe megbízottat jelöl ki, aki az üzem vezetéséért felelős. A megbízottak újabb intézkedésig az üzlet volt tulajdonosai illetve főnökei, akik a személyzet által megválasztott bizalmi-férfi ellenőrzésével vezetik az ügyeket. A volt főnök havi fizetéseképen újabb általános fizetésrendezésig ugyanolyan összeget vehet fel, mint a legjobban fizetett volt alkalmazottja, ha pedig a fizetés ez alapon nem állapítható meg, úgy azt a szocializáló bizottság állapítja meg. A könyvelosztó üzemek bevételeikről és kiadásaikról pontos feljegyzéseket tartoznak vezetni és a 2000 koronát meghaladó bevételeket a Pénzügyi Központnak tartoznak hetenként egyszer befizetni, ha az összeg a 10.000 koronát meghaladó összeget azonnal tartoznak befizetni. Máshol levő folyószámláikat a Pénzügyi Központnak kell átutaltatni. A személyzet számáról, alkalmaztatásuk idejéről, munkakörük leírásával tartoznak 6 napon belül jelentést tenni.

5. §.

A tudományos és modern antiquariumok, hacsak egyesekre kivétel nem tétel, nem szocializálандók és egyelőre nem hivatalos elosztó szervei a Szellemi Termékek Országos Tanácsának. A tudományos antiquariumok tartoznak cédula-katalógusaikat kiegészítve teljes anyaggal 14 napon belül beszolgáltatni. Az üzlet főnöke magáncélokra havonként általános fizetés rendezésig 2500 koronát vehet fel. Az üzlet bevételeiről és kiadásairól pontos feljegyzéseket tartozik vezetni és 2000 koronát meghaladó készpénzt hetenként legalább egyszer folyószámlára befizetni. Ha az összeg meghaladja a 10.000 koronát, úgy azt azonnal be kell fizetni. Folyószámla csak egy intézetnél tartható.

A tudományos antiquarium szabadkéz alatti (nem könyvkereskedelmi forgalom útján történő) vásárlásait, ha az egy könyvnél a 20 koronát, több könyvnél összegben 50 koronát meghaladja, tartozik a szocializáló bizottságnál bejelenteni és csak annak szakközegei jóváhagyása után történhetik meg az üzletkötés. A jelzett kereteken alul levő vásárlásokról tartoznak hetenként egyszer a szocializáló bizottságnak jelentést tenni. A könyvtárakat csak úgy vásárolhatnak, ha a könyvtári megbízottak is engedélyezik az ügylet megkötését.

A személyzet a 4. § szerint szintén bejelentendő.

6. §.

Minden könyvkereskedő (sortiment, antiquarium stb.) tartozik oly művekről, melyeknek példányszáma tízet meghalad, leltárt felvenni és 6 napon belül a második szakasz utolsóelőtti bekezdésében említett bizottsághoz bejelenteni.

A nem szocializált üzemek e rendelet megjelenésekor csak 2000 korona készpénzt tarthatnak meg, a többletet tartoznak folyószámlára befizetni. A szocializáló bizottság ellenőrzésül állandó megbízottat küldhet el.

7. §.

A 4. §. vonatkozik a zeneműkiadóra is. Kiadványaik közül csak a pedagógiai tanulmányi műveket, iskolákat, gyakorlatokat (etűdök), előadási darabokat (visszamenőleg tíz évre), modern magyar zeneszerzők mindenféle hangszerre írt alkotásait tartoznak leltározni. A nem leltározott készleteket a bizalmiférfiak ellenőrzik, nehogy a köztulajdonból kivonassanak.

8. §.

Arról, hogy ez a rendelet kikre terjed ki, vitás esetekben a 2. §.-ban említett szocializáló bizottság dönt.

9. §.

Aki ezen rendelet megszegi, forradalmi törvényszék elé kerül.

Budapest, 1919. május 5.

Közüktatásügyi népbiztosság

A közoktatásügyi népbiztosság 26. K. N. számú rendelete

*Valamennyi levéltár a közoktatásügyi népbiztosság ügykörébe kerül.
Kelt Budapest, 1919. április 29-én.*

1. §.

Valamennyi levéltárnak, nevezetesen az Országos Levéltárnak, az egyházi testületek levéltárainak, valamint a családi levéltáraknak ügyeit a belügyi népbiztossággal egyetértőleg a közoktatásügyi népbiztosság ügykörébe vesszük át.

2. §.

Az egyes levéltárak alkalmazottai illetményeiket ideiglenesen továbbra is onnan kapják, ahonnan eddig kapták.

Budapest, 1919. április 29.

Közüktatásügyi népbiztosság

Jegyzetek bejelentése.

A közoktatásügyi népbiztosság 47. K. N. számú rendelete.

A közoktatásügyi népbiztosság 1919. június 23-ával (kihirdetve: június 24-én) keltezett rendelete értelmében a kiadóknak és könyvkereskedőknek három napon belül be kell jelenteniük minden, kiadásukban megjelent vagy birtokukban lévő, illetve előkészületben lévő, főiskolai használatra szánt nyomtatott jegyzetet és tankönyvet, tekintet nélkül arra, hogy a Szellemi Termékek Országos Tanácsánál a (kötelező) bejelentés megtörtént-e. A rendelet megszegőit a forradalmi törvényszék elé állítással fenyegeti.

1. §. A kiadók és könyvkereskedők – tekintet nélkül arra, hogy a Szellemi Termékek Országos Tanácsának bejelentették-e vagy sem – három napon belül a közoktatásügyi népbiztossághoz (Báthory-utca 12., II. em. VI/I. ügyosztály) közvetlenül bejelenteni tartoznak mindazokat a kiadásukban megjelent vagy a birtokukban levő olyan főiskolai használatra szánt nyomatos (litograf) és könyvnyomatos jegyzeteket és tankönyveket, melyek akár magánosok vagy intézetek, akár pedig kiadóvállalatok kiadásában jelentek meg. Bejelentendők az előkészületben levő munkák is.

2. §. A két példányban kiállítandó bejelentésben feltüntetendő a munka címe és szerzője (esetleges álnév), a nyomtatott példányszám, a jelenlegi példányszám (ha elfogyott, az is), a terjedelem oldalakban, az oldalak méretei, továbbá a jelenlegi forgalombahozatali ár. A jelentéshez egy-egy mutatványpéldány is melléklendő.

3. §. E rendelet megszegői forradalmi törvényszék elé kerülnek és a büntetésen felül a kiadványok elkobzás alá esnek.

Budapest, 1919. június 23.

Közüktatásügyi népbiztosság.

A Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság alkotmánya.

(Elfogadta a szövetséges tanácsok országos gyűlése 1919. június 23-án.)

A Tanácsköztársaság 1919. június 23-án elfogadott és június 28-án kihirdetett Alkotmányának 8. §-a értelmében „a dolgozók véleményüket írásban és szóban szabadon nyilváníthatják”. „Minden nyomtatvány kiadásának joga a munkásságé”. A „Tanácsköztársaság gondoskodik” a szocialista eszme szabad terjedéséről.

[...]

8. §. A Tanácsköztársaságban a dolgozók véleményüket írásban és szóban szabadon nyilváníthatják, de megszűnt a tőkének az a hatalma, amellyel a sajtót a kapitalista gondolkodásmód terjesztésének és a proletáröntudat elhomályosításának eszközévé alacsonyította. Megszűnt a sajtónak a tőkéttől való függése is. Minden nyomtatvány kiadásának joga a munkásságé és a Tanácsköztársaság gondoskodik arról, hogy a szocialista eszme az egész országban szabadon terjedjen.

[...]

A közoktatásügyi népbiztosság 51. K. N. számú rendelete.

A közoktatásügyi népbiztosság, valamint a köztulajdonba vett üzemek kiadásában megjelenő időszaki lapok kiadóhivatalaival a Szellemi Termékek Országos Tanácsa a terjesztő tanácsa útján rendelkezik és felettük a felügyeletet gyakorolja.
Kelt Budapest, 1919. július 4-én.

A közoktatásügyi népbiztosságnak, valamint a köztulajdonba vett üzemeknek kiadásában megjelenő időszaki lapok kiadóhivatalaival a Szellemi Termékek Országos Tanácsa a terjesztő tanácsa útján rendelkezik és felettük a felügyeletet gyakorolja.

A Szellemi Termékek Országos Tanácsa ezeknek az időszaki lapoknak a kiadóhivatalait egyesítheti. Ebből a célból a kiadóhivatalok kötelesek a tanács felhívására üzleti könyveiket és minden egyéb iratukat a tanács terjesztő osztályának beszolgáltatni.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1919. július 4.

Közoktatásügyi népbiztosság

A közoktatásügyi népbiztosság 58. K. N. számú rendelete.

A rendelet megtiltja valamennyi eddig használatban volt ABC-s és olvasókönyvek iskolákban való használatát. Egyidejűleg új ABC-s könyvek kiadását írja elő. A papírhányra való tekintettel megszabja a szükséges tankönyvek száma meghatározásának módját is.

Kelt Budapest, 1919. július. 15-én.

1. §.

A közoktatásügyi népbiztosság eltiltja valamennyi eddig használatban volt ABC-s és olvasókönyvek iskolákban való használatát.

2. §.

A közoktatásügyi népbiztosság a nyolc osztályú népiskola számára a következő ABC-s és olvasókönyveket adja ki:

- I. osztályú ABC (7 éves gyermekek számára),
- II. osztályú ABC (8 éves gyermekek számára),
- III. osztályú olvasókönyv (9 éves gyermekek számára),
- IV. osztályú olvasókönyv (10 éves gyermekek számára),
- V–VI. osztályú olvasókönyv (11–12 éves gyermekek számára),
- VII–VIII. osztályú olvasókönyv (13–14 éves gyermekek számára).

3. §.

A közoktatásügyi népbiztosság valamennyi iskola tanítói számára egy „Történeti Kézikönyv” című vezérkönyvet és egy „Természet Könyve” című vezérkönyvet ad ki.

4. §.

Mínt hogy a papírhány miatt a könyvek példányszámának megállapításánál a legnagyobb elővigyázatossággal kell eljárni, – viszont a Tanácsköztársaságnak fontos érdeke, hogy minden tanuló megkaphassa az új könyveket – a könyvek megrendelésére nézve a közoktatásügyi népbiztosság a következőket rendeli el:

a) Abban a községben vagy városban, amelyben van könyvkereskedés, a könyvkereskedők kötelesek a 2. §-ban felsorolt évfolyamokba tartozó, előreláthatólag tényleg beíratandó növendékek számát megállapítani és a tankönyveket ezen az alapon megrendelni. Ha egy város területén több könyvkereskedés van, a könyvkereskedők megállapodnak abban, hogy a megrendelt könyvmennyiség hogyan osztassék el a könyvkereskedések között. A megrendelendő mennyiség megállapításánál a könyvkereskedők az iskolákkal és a művelődési megbízottakkal egyetértően járnak el. A könyvkereskedők megrendeléseiket – lehetőleg városonként összesítve – legkésőbb 1919. augusztus 1-ig tartoznak postán ajánlva a Szellemi Termékek Országos Tanácsa 1. számú könyvkiadó üzeméhez (volt Franklin-Társulat) Budapest, IV., Egyetem-uta 4. sz. elküldeni.

b) Abban a községben vagy városban, ahol nincs könyvkereskedés, maguk az iskolák vezetői tartoznak könyvszükségletüket az a) pontban említett módon megállapítani és a szükséges számú könyvet 1919. augusztus 1-ig postán ajánlva iskolánként külön vagy lehetőleg községenként összesítve a Szellemi Termékek Országos Tanácsa 4. számú könyvelosztó üzemében (volt Lampel Rt.-féle könyvkereskedés) Budapest, VI. Andrassy-út 21. megrendelni.

c) A 2. §-ban felsorolt ABC, illetve az olvasókönyvekből minden tanuló részére egy könyvet kell számítani. A 3. §-ban felsorolt történeti kézikönyvből annyit kell rendelni, ahány történelmi szaktanító és néhány osztálytanító van, a „Természet Könyve” című vezérkönyvből

pedig minden négy tanító részére egy példányt kell rendelni úgy, hogy minden iskolának legalább egy példány jusson. E vezérkönyvet nemcsak a népiskolák, hanem minden más iskola számára is meg kell rendelni.

5. §.

Az ABC- s olvasókönyvek és a vezérkönyvek ára, valamint a fizetés módozata csak később nyer megállapítást.

6. §.

A gazdasági és ipari iskolák olvasókönyveire, valamint általában a többi tankönyvekre vonatkozólag későbbi rendeletek intézkednek majd s később jelenik meg azoknak az eddig használt könyveknek jegyzéke is, amelyek továbbra is használhatók.

7. §.

A magyar nyelvű könyveken kívül a nem-magyar nyelvű könyveket külön kell megrendelni.

8. §.

E rendelet pontos betartását, különösen a megrendelt mennyiség takarékos és gondos megállapítását, valamint a megrendelések idejében való feladását mindenütt a helyi, járási és megyei művelődési megbízottak kötelesek ellenőrizni úgy az iskolában, mint a könyvkereskedőnél.

9. §.

Aki e rendelet ellen vét, forradalmi törvényszék elé kerül.
Budapest, 1919. július. 15.

Közüktatásügyi népbiztosság.

A közoktatásügyi népbiztosság 60. K. N. számú rendelete.

A rendelet a nyomdai termékek (minden gépi sokszorosítás útján készült nyomdatermék, gépi sokszorosítás útján készült föld- és térképek, hangjegyek, képes ábrázolások, műlapok, alkalmi nyomtatványok, falragaszok, színlapok, műsorok, facsimilék stb.) köteles példányainak beszolgáltatási rendjét szabályozza. Minden nyomdai terméket négy példányban kell beszolgáltatni a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi Könyvtárába. A beszolgáltatás ellenőrzése céljából a Szellemi Termékek Országos Tanácsának Kiadói Termelő Osztálya kéthetenként közli a Bibliográfiai Intézettel azon művek jegyzékét, amelyeket nyomtatás végett átadott a Nyomdai Termelő Osztálynak.

Hatályon kívül helyezi az 1897: XLI. tc.-et és az 1897: XXXV. tc. 4. §-át.

Kelt Budapest, 1919. július 16-án.

1. §.

A közoktatásügyi népbiztosság a nyomdai termékek könyvtári megőrzése, bibliográfiai és statisztikai feldolgozása céljából újból megállapítja a nyomdai termékek kötelező beszolgáltatására vonatkozó szabályokat.

2. §.

Beszolgáltatási kötelezettség alá esik egyezően az eddigi állapottal minden, Magyarországon nyomtatott, gépi sokszorosítás útján készült nyomdatermék. Beszolgáltatási kötelezettség alá esnek tehát egyebek között a gépi sokszorosítás útján készült föld- és térképek, hangjegyek, képes ábrázolások, műlapok, alkalmi nyomtatványok, falragaszok, színlapok, műsorok, facsimilék stb.

3. §.

E rendelet életbelépésétől kezdve a 2. §-ban felsorolt minden nyomdai terméket négy példányban be kell szolgáltatni a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi Könyvtárába. A vakok részére készült könyvekből csak egy példányt kell beszolgáltatni. A beszolgáltatás havonta történik.

4. §.

A beszolgáltatást a nyomda termelési biztosa jegyzék kíséretében teljesíti. A jegyzék pontosságáért és teljességéért a termelési biztos az üzemi tanács tagjaival együttesen felel. A beszolgáltatás ismételt elmulasztása bűncselekmény, amely felett a forradalmi törvényszék határoz.

5. §.

A Nemzeti Múzeum Széchenyi könyvtára a beérkezett nyomdatermékek jegyzékét a nyomdatermékek átvétele után átadja a 22. K. N. rendelettel létesített Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézetnek.

6. §.

A beszolgáltatás ellenőrzése céljából a Szellemi Termékek Tanácsának Kiadói Termelő Osztálya kéthetenként közli a Bibliográfiai Intézettel ama művek jegyzékét, amelyeket nyomtatás végett átadott a Nyomdai Termelő Osztálynak. Egyben közli az ország területén működő üzemek jegyzékét s havonként az ezekben bekövetkező változásokat.

7. §.

A beszolgáltatott példányoknak a nagy könyvtárak közötti célszerű szétosztásáról, bibliográfiai és statisztikai feldolgozásáról az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézet gondoskodik.

8. §.

A nyomdai termékek könyvtárak számára szükséges példányszámának megállapítása végett a nyomdai termékek kinyomtatása előtti utolsó kefelevonatot el kell küldeni az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézethez. Ez az intézet elkészíti a nyomdai terméknek a könyvvvel egyidejűleg készülő katalóguscédulájának kéziratát, megállapítja a terjesztendő példányszámon felül a könyvtárak szükségletét fedező példányszámot, valamint a kiállításban esetleg szükséges változtatásokat és a könyvtári kötést; egyben ilyen irányú megrendeléseket tesz. A nyomdai termékek kiadói imprimálása csak az Országos Könyvtárügyi Intézet ezirányú intézkedésének közlése után történhetik. A közkönyvtárak részére készült nyomdai termékeket

az érdekelt kiadói üzemek külön utasítás híján a Közkönyvtárak Gyűjtő és Elosztó Telepére tartoznak szállítani.

9. §.

A Bibliográfiai Intézet a tudós és laikus közönség tájékoztatására időszakonként feldolgozza és közzéteszi a beérkezett köteles példányokat. E közlemények összességüképpen a Bibliográfiai Intézet időről-időre külön munkálatokat ad ki.

10. §.

E rendelet kihirdetése napján lép életbe. Vele egyidejűleg érvényüket veszítik a köteles példányokról szóló régebbi szabályok is (1897: XLI. t.-c. és az 1897: XXXV. t.-c. 4. §-a) Végrehajtásáról a közoktatásügyi népbiztosság gondoskodik s ellenőrzését az Országos Könyvtárügyi Tanács megalakulásáig a könyvtárügyi megbízottak útján gyakorolja.

Budapest, 1919. július 16.

Közoktatásügyi népbiztosság.

A közoktatásügyi népbiztosság 64. K. N. számú rendelete.

Szellemi termékeket (könyveket, füzeteket, tanulmányokat, folyóiratokat, röpcédulákat, falragaszokat stb.) kő- és könyvnyomdai úton csak a Szellemi Termékek Országos Tanácsának engedélyével szabad sokszorosítani. Közös tulajdonba vett nyomdai és rokonpiaci üzemek csak olyan munkákat vállalhatnak, amelyeket a Szellemi Termékek Országos Tanácsának termelési osztálya, vidéken pedig a nyomdai termelőbiztos utalt hozzájuk.

Kelt Budapest, 1919. július 25-én.

1. §.

Szellemi termékeket (mindennemű könyveket, füzeteket, tanulmányokat, folyóiratokat, röpcédulákat, falragaszokat stb.) kő- és könyvnyomdai úton csak akkor szabad sokszorosítani, ha sokszorosításukra a Szellemi Termékek Országos Tanács (Budapest, V., Markó-utca 23–25. szám, IV. emelet 431.) engedélyt adott.

2. §.

Üzleti nyomtatványok, úgymint levélpapírok, borítékok, árjegyzékek, reklámiratok engedély nélküli nyomdai előállítására tilos. Az engedélyeket az említett cikkek előállítására Budapesten kizárólag a Szellemi Termékek Országos Tanácsának termelési osztálya (Budapest, V., Markó-utca 23–25. szám, IV. emelet 413.), vidéken pedig a nyomdai termelőbiztos adja.

Az engedély elnyerése végett köteles a megrendelő a mellékelt minta szerint megrendelőívet kiállítani és Budapesten az említett termelési osztályhoz, vidéken pedig a nyomdai termelőbiztoshoz beadni.

A jelen §. rendelkezése nem vonatkozik névjegyekre, eljegyzési és esketési értesítésekre, gyászjelentésekre, magán (nem üzleti) levélpapírokra és borítékokra, ha a megrendelt mennyiség 1000 példányt meg nem halad, továbbá hangversenyekre és előadásokra szóló meghívókra, jegyekre és műsorokra.

3. §.

Népbiztosságok s más állami szervek és hivatalok, szocializált üzemek, üzletek és vállalatok nyomtatványszükségletüket (tehát a könyvnyomdai, litográfiai, mélynyomási, fénynyomdai, kemigráfiai, könyvkötői, üzletikönyv, levélboríték, doboz- és zacskógyártási munkáikat) Budapesten kizárólag a Szellemi Termékek Országos Tanácsa termelési osztályának, vidéken pedig a nyomdai termelőbiztosnak közvetítésével rendelhetik meg és szerezhetik be.

A megrendelés kiállítására és továbbítására nézve az előbbi §. 2. bekezdésének rendelkezése irányadó.

A felsorolt hivatali szervek és üzemek az említett termelési osztály, vidéken a nyomdai termelőbiztos közvetítése nélkül a felsorolt cikkek készítésére megbízást nem adhatnak és a nyomdaüzemek az említett hivatali szervek és üzemek részéről közvetlen megbízást nem fogadhatnak el.

4. §.

Szocializált nyomdai és rokonipari üzemek csak olyan munkákat vállalhatnak, amelyeket a Szellemi Termékek Országos Tanácsának termelési osztálya, vidéken pedig a nyomdai termelőbiztos utalt hozzájuk. Ez alól kivétel a 2. § utolsó bekezdésében említett nyomtatványok.

A nyomdai és rokonipari szakmában az ügynökök útján való munkaszerzés a jelen rendelet életbelépésétől kezdve tilos.

5. §.

Az egy-két soros magán- és családi jellegű nyomtatványok kivételével köteles a nyomda minden nyomtatványon céget feltüntetni (impressum.).

6. §.

Kihágást követ el a nyomdai és rokonipari üzemnek az a tulajdonosa vagy felelős vezetője, továbbá az a szerző, kiadó vagy az a megrendelő, aki ennek a rendeletnek rendelkezéseit megszegi.

Budapest, 1919. július 25.

Közoktatásügyi népbiztosság.

Minta a 64. K. N. számú rendelethez.

1. (Budapesten.)

A Szellemi Termékek Országos Tanácsa termelési osztályának

Budapest

V., Markó-utca 25. IV. 413.

2. (Vidéken.)

..... nyomdai termelőbiztosnak

[...]

A közoktatásügyi népbiztosság 65. K. N. számú rendelete.

A rendelet megállapítja az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézet szabályzatát: feladatkörét és szervezeti felépítését.

Kelt Budapest, 1919. július 30-án.

Az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézet szabályzata.

1. §.

Az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfia Intézet feladata az ország könyvtárügyének és a könyvtárakkal összekötött tudományos kutatásnak és népnevelő munkának egységes vezetése, valamint felügyelete.

Hatáskörébe tartozik tehát: 1. A köztulajdonba vett és közoktatásügyi népbiztosság hatáskörébe utalt tudományos és közművelődési könyvtárak dologi és személyi ügyeinek intézése. 2. Az egész ország könyvtárügyének egységes terv alapján történő organizációja, azaz a meglévő könyvtárak ésszerű átszervezése és továbbfejlesztése, új könyvtárak alapítása, feleslegesek megszüntetése. 3. A könyvtárügyi szervezet és könyvtári munka ésszerűvé és egészségessé tétele. 4. A tudományos kutatás könyvtári segédeszközei, bibliográfiák stb. előállításának egységes irányelvek szerint való vezetése. 5. Könyvtáros-képzés. 6. Könyvtári ismeretek fejlesztése és terjesztése.

2. §.

Feladatának megfelelően az Intézet a következő osztályokra tagolódik:

A) Az Intézet vezetőjének és állandó helyettesének titkársága és az Intézet központi irodája.

B) Könyvtárügyi főosztály.

1. A tudományos szakkönyvtárak osztálya s a tudományos szakképzéshez szükséges könyvek osztálya. (Felsőiskolai tanulók könyvellátása, diákolvasók stb.)

2. Közművelődési könyvtárak (kerületi könyvtárak, gyári, kaszánya, ifjúmunkás stb.) könyvtárak.

3. Könyvtárak könyvgyűjtő és elosztó telepe. Duplumközpont.

4. Könyvtártervező és központi anyagbeszerző (könyvtártechnikai) osztály.

C) Bibliográfiai főosztály.

1. Magyarország bibliográfiája (kurrens bibliográfia, retrospektív bibliográfia, magyar folyóiratok repertórium stb.)

2. Szakbibliográfiák és speciális bibliográfiai munkák osztálya.

3. Magyar könyvtárak központi katalógusa és központi felvilágosító irodája.

4. A könyvtárakat katalóguscédulával központilag ellátó osztálya.

D) Könyvtárosképző-főiskola (bekapcsolva az Országos szakképző főiskolába).

E) Könyvtárkísérleti állomás, mely egy tudományos szakkönyvtár és egy közművelődési könyvtárból áll. Ez a két könyvtár organikusan illeszkedik ugyan be Budapest főváros könyvtárügyébe, mégis új rendszereknek, reformoknak kipróbálása céljából, továbbá mint a könyvtáros-főiskola gyakorlóhelye közvetlenül az Intézet alá tartozik.

F) Könyvtárügyi és bibliográfiai szakkönyvtár.

G) Könyvtárügyi és bibliográfiai kiadványok osztálya.

3. §.

Az Intézet vezetőjét és helyettes vezetőjét a közoktatásügyi népbiztosság nevezi ki, amelynek a vezető közvetlenül felelős. Az Intézet többi alkalmazottját a közoktatásügyi népbiztosság az Intézet vezetőjének előterjesztése alapján nevezi ki.

4. §.

Az Intézet vezetője köteles az Intézet következő évi költségvetési javaslatát s ezzel egyidőben a javaslathoz csatolva a következő év munkálatainak részletes tervezetét a közoktatásügyi népbiztosságnak bemutatni.

5. §.

Az elfogadott munkaterv kereteiben az Intézet vezetője a munkálatokat saját hatáskörében rendeli el s ezek költségeire az Intézet elfogadott költségvetésének kereteiben utalványozási joga van.

6. §.

Az Intézet vezetője évenként köteles részletesen beszámolni a közoktatásügyi népbiztosságnak a lefolyt évben végzett munkálatokról. A lefolyt év költségeiről pedig tudomásulvétel céljából köteles részletes elszámolást adni. A népbiztosság a költségek elszámolását rövidebb időközökben is követelheti az Intézet vezetőjétől.

7. §.

Az Intézet személyzeti, dologi, valamint pénzkezelési ügyeinek ellenőrzésére nézve a hasonló intézetekre fennálló rendelkezések mérvadók.

8. §.

A jelen szabályzat által nem érintett ügyeket, valamint az Intézet egyes osztályainak ügyeit részleteiben az Intézet vezetője által megállapított s a közoktatásügyi népbiztosság által jóváhagyott ügyrend szabályozza.

Budapest, 1919. július 30.

Közoktatásügyi népbiztosság.

A közoktatásügyi népbiztosság 66. K. N. számú rendelete.

Hatályba lépteti az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézetnek a 65. K. N. számú rendelettel megállapított szervezeti szabályzatát.

Kelt Budapest, 1919. július 30-án.

1. §.

Az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézetnek a 65. K. N. számú rendelettel megállapított szervezeti szabályzata azonnali hatállyal életbelép.

2. §.

Az 1. §-ban említett szervezeti szabályzat életbelépésével egyidőben a 22. K. N. rendelettel (I. „Tanácsköztársaság” május 6-án megjelent 35. számában) megállapított könyvtárügyi politikai megbízotti hatáskör átszáll az Országos Könyvtárügyi és Bibliográfiai Intézet vezetőjére.

Budapest, 1919. július 30.

Közoktatásügyi népbiztosság.

A Magyar Népköztársaság kormányának 1919. évi 6. számú rendelete, a sajtószabadságról.

Az ún. szakszervezeti kormány rendelete valamennyi a sajtót korlátozó, 1919. március 21-e után tett intézkedést hatályon kívül helyezi, és a sajtó szabadságáról szóló 1918. évi II. néptörvényt teszi meg irányadónak.

Kelt Budapest 1919. augusztus 4-én.

1. §.

A sajtót korlátozó 1919. évi március hó 21. óta tett minden intézkedés hatályát veszti, és a sajtóra az 1918: II. néptörvény irányadó.

2. §.

Ez a rendelet azonnal életbe lép.

Budapesten, 1919. évi augusztus hó 4-én.

*Ágoston s. k.
az igazságügyminisztérium ideiglenes
vezetésével megbízott külügyminiszter*

*Peidl s. k.
miniszterelnök*

Magyar sajtójogi szabályok 1919–1938

A Magyar Köztársaság miniszterelnökének 1. számú rendelete. *A sajtótermékekről.*

Az 1919. augusztus 8-án hatályba lépett rendelet értelmében a kormány a hivatalos lapján, a Budapesti Közlönyön kívül – a papírhányra való tekintettel – időszaki lapot, továbbá röpiratokat kiadni további intézkedésig tilos.

A magyar köztársaság miniszterelnöke rendeli:

1. §.

A kormány a hivatalos lapján, a Budapesti Közlönyön kívül a papírhányra való tekintettel időszaki újságot, tehát napilapot, hetilapot vagy folyóiratot, továbbá röpiratokat kiadni további intézkedésig tilos.

2. §.

Ez a rendelet azonnal érvénybe lép.

Budapest, 1919. évi augusztus hó 8-án.

Friedrich István
miniszterelnök.

A postai küldemények, táviratok és távbeszélgetések cenzúrázása.

Az 1919. augusztus 9-én kelt rendelet tájékoztat, hogy a román kir. erdélyi hadsereg-főparancsnokság elrendelte a Budapesten feladott és Budapestre érkezett minden magán- és hivatalos postaküldemény és távirat cenzúrázását. Írásbeli közlemény postacsomagban nem helyezhető el, és annak szállítólevelének szelvényére a feladó címén kívül egyéb közleményt írni nem szabad. A postahivatalok jogosultak, hogy mindazokat a csomagokat, amelyekkel kapcsolatban az a gyanú merül fel, hogy írásbeli közleményt tartalmaznak, a feladáskor a feladóval felnyitathassak és a feladó jelenlétében a tartalmat részletesen átvizsgálhassák. A csomagokat a román cenzúrahivatal is ellenőrzi.

A román kir. erdélyi hadsereg-főparancsnokság elrendelte a Budapesten feladott és Budapestre érkezett minden magán- és hivatalos postaküldemény és távirat cenzúrázását. Ugyancsak cenzúráztatnak a távbeszélgetések is úgy a helyi, mint a távolsági forgalomban.

Ezzel kapcsolatban figyelmeztetem a közönséget, hogy csak nyílt levelezőlapok és nyitott levelek adhatók fel; egy-egy levél terjedelme rendes nagyságú levélpapírra írva két

oldalnál nagyobb nem lehet. Írásbeli közlemény postacsomagban nem helyezhető el és azok szállítólevelének szelvényére a feladó címén kívül egyéb közleményt írni nem szabad.

A postahivatalok jogosultak, hogy mindazokat a csomagokat, amelyekre gyanújuk van, hogy írásbeli közleményt tartalmaznak, a feladáskor a feladóval felnyitathassák és a feladó jelenlétében a tartalmat részletesen átvizsgálhassák. Ha a feladó a csomagot a postai közeg felhívására nem nyitja fel, a csomagok felvételét a postahivatal megtagadni köteles. A csomagokat egyébként a román cenzúrahivatal is ellenőrzi.

A hivatalok és hatóságok leveleiket lezártan is feladhatják és ezek által feladott levelek terjedelme korlátozva nincs, de ezek is cenzúráztatnak és a cenzúrázás után a levelek lezártanak.

A postautalvány- és értéklevélforgalom szünetelésére vonatkozó rendelkezés változatlanul fennáll.

A magántávirat- és távbeszélőforgalom egyelőre szünetel és hatóságok, hivatalok is csak a legsürgősebb esetekben adhatnak fel táviratokat és az erre feljogosított hatóságok és hivatalok a távolsági forgalomban szintén csak sürgős esetekben beszélgethetnek.

Budapest, 1919. évi augusztus hó 9-én.

A miniszter helyett:

Hollós,
államtitkár.

**A belügyminiszter 1919. évi 72.316. számú körrendelete valamennyi
törvényhatósághoz,
*nem időszaki sajtótermékek utcai árusításának betiltásáról.***

*Valamennyi nem időszaki sajtótermék (a rendelet felsorolása szerint: könyv, röpirat, propaganda iratok stb.) utcai árusítását vagy egyéb nyilvános helyen való terjesztését megtiltja.
Kelt Budapest, 1919. augusztus 10-én.*

Valamennyi nem időszaki sajtótermék (könyv, röpirat, propaganda-iratok stb.) utcai árusítását vagy egyéb nyilvános helyen való terjesztését betiltom.

Nem esnek ezen tilalom alá az időszaki sajtótermékek.

Felhívom a vármegye/város közönségét, hogy jelen rendeletemet a hatósága területén működő rendőrhatalóságok útján haladéktalanul szigorúan hajtsa végre, s az esetleges kihágásokat toroltassa meg.

Budapesten, 1919. évi augusztus hó 10-én.

Samassa s. k.

**A magyar kormány 1919. évi 3.965. M. E. szám rendelete,
az újságpapír forgalmának és felhasználásának szabályozásáról.**

Minden újságnymáshoz alkalmas papír (rotációs, és nem rotációs, íves papír) csak engedéllyel hozható forgalomba. Az engedélyt a Papírbizottság adhatja meg. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Kelt Budapest, 1919. augusztus 14-én.

1. §.

A szűkös papírkészletekre való tekintettel további intézkedésig mindennemű újságnymásra alkalmas papír (rotációs, és nem rotációs, íves papír) csak külön engedéllyel hozható forgalomba, és csakis az engedélyben megjelölt célra és a kikötött feltételek mellett használható fel.

2. §.

Az engedély iránti kérelmek felett bizottság (papírbizottság; VI. Eötvös-utca 9.) határoz, amelynek tagjait a miniszterelnök a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg nevezi ki.

Mind a miniszterelnök, mind a kereskedelemügyi miniszter kiküldöttei a bizottság által hozott határozatok ellen óvást emelhetnek, és ily határozatok végrehajtását a miniszterelnöknek a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg hozott döntéséig függőben kelt tartani.

3. §.

Aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátsza, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágás során elkobzásnak van helye. Az elkobzott készletek értékének egyötöde a feljelentőt, a többi része pedig a hadirokkantak segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint: rendőri büntető bíróságnak, az államrendőrség működési területére pedig az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

4. §.

Ez a rendelet azonnal életbe lép.

Budapesten, 1919. évi augusztus hó 14-én.

Friedrich István s. k.
miniszterelnök

**A magyar kormány 1919. évi 4.072. M. E. számú rendelete,
a rotációs újságpapírkészletek bejelentése, zár alá vétele és igénybevétele,
valamint forgalombahozataluk korlátozása tárgyában.**

Az országban található összes rotációs papír zár alá vételét rendeli el a hivatalos lapok papírellátásának biztosítására. A készletekkel a kereskedelmi miniszter rendelkezhet.

A rotációs újságpapír forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 734/1916. 1.177/1917., 31.038/1918. K. M. számú rendeleteket, valamint az 5.543/1918. M. E. számú rendeletet hatályon kívül helyezi.

Kelt Budapest, 1919. augusztus 21-én.

A Magyar Köztársaság kormánya elrendeli:

1. §.

A rotációs újságpapíron nyomtatott hivatalos lapok papírellátását biztosítandó, az országban található összes rotációs újságpapírkészletek jelen rendelet erejénél fogva ezennel zár alá vétetnek és a készletekkel további intézkedésig csakis a kereskedelemügyi miniszter rendelkezhetik.

Mindazok (vállalatok, cégek, üzemek és egyének) tehát, akik ilyenmű papíros birtokában vannak, vagy ilyenmű papírost mások részére őrizetben tartanak, ideértve a közraktári és beraktározási vállalatokat stb., kötelesek a meglevő készleteket a kereskedelemügyi minisztériumnak (27. szakosztály) 48 óra alatt bejelenteni.

2. §.

A kereskedelemügyi miniszter a zár alá eső készletek birtokosait arra kötelezheti, hogy készletüket egészen vagy részben a miniszter által kijelölt személynek (cég, üzem, vállalat) engedjék át. Amennyiben a vevő és eladó között a rotációs újságpapír árára vonatkozólag megállapodás nem jönne létre, a vételárat a kereskedelemügyi miniszter határozza meg.

3. §.

Jelen rendelet életbeléptének napjától kezdve rotációs újságpapírt közforgalmú vasúton, hajón vagy gépkocsin csakis a kereskedelemügyi miniszter írásbeli szállítási engedélyével (szállítási igazolvánnyal) szabad szállítani. A szállítási engedélyt (szállítási igazolványt) a kereskedelemügyi minisztérium 27. szakosztályától kell kérni (II. Lánchid-utca 1. II. emelet.).

4. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során elkobzásnak van helye.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

5. §.

A rotációs újságpapír forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 734/1916. 1.177/1917. és 31.038/1918. K. M., számú rendelet, végül az 5.543/1918. M. E. számú rendelet ezennel hatályát veszti.

6. §.

Jelen rendelet kihirdetésének napján [1919. augusztus 22.] lép életbe.
Budapesten, 1919. évi augusztus hó 21-én.

Friedrich s. k.
miniszterelnök.

**A rémhír terjesztők ellen.
Kivonat a 21. és 25. sz. parancsból.**

A Budapesti Közlönyben 1919. szeptember 3-án megjelent kivonat egy évig terjedő börtönbüntetéssel fenyegeti mindazokat, akik hadműveletekről, csapatok helyzetéről, katonai hatóságok rendelkezéseiről vagy a román hadsereget érintő kérdésekről híreket „bármilyen módon” közölnek vagy terjesztenek.

E rendelet ellen vétőknek tekintetnek:

1. Mindazok, akik – habár rosszhiszeműség nélkül – nyilvános helyiségekben, állomásokon, vonatokon, utcákon stb. a hadműveletekre, csapatok helyzetére és eltolására, katonai hatóságok rendelkezéseire vagy bármilyen más, a román hadsereget érintő kérdésekre vonatkozólag híreket – legyenek azok akár igazak, akár képzeltek – hirdetnek, terjesztenek vagy bármilyen módon közölnek.

2. Ezen vétség a bíróságok által első és utolsó fokon egy évig terjedő fogházzal és 2000 lei pénzbírsággal lesznek büntetve.

Ha a fentemlített tetteket kémkedési vagy árulási szándékkal hajtják végre, akkor a háború tartama alatt érvényben levő büntető törvények által kiszabott büntetés alkalmaztatik.

[Budapesti Közlöny, 1919. szeptember 3.]

**A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszternek 4.393/1919. eln. számú
rendelete,
a nyomdatermékek köteles példányainak beszolgáltatására vonatkozóan a volt
tanácskormány alatt kiadott rendelet hatályon kívül helyezése tárgyában.**

Hatályon kívül helyezi a Tanácsköztársaság idején a nyomdatermékek köteles példányairól szóló 60. K. N. sz. rendeletet, és újra a vonatkozó korábbi jogszabályok (az 1897. évi XLI. t.c., valamint az ennek a törvénynek végrehajtása tárgyában kiadott 1898. évi 5.720. V. K. M. sz.

rendelet, a statisztikai célokra való beszolgáltatás tekintetében pedig az 1897. évi XXXV. t.c.) lesznek irányadók.

Kelt Budapest, 1919. szeptember 10-én.

A volt közoktatásügyi népbiztosságnak a nyomdatermékek köteles példányainak beszolgáltatását szabályozó 60. K. N. számú rendelete egész terjedelmében hatályon kívül helyeztetik.

Ehhez képest a nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles példányainak beszolgáltatása tekintetében az 1897. évi XLI. t.-c., valamint az ennek a törvénynek végrehajtása tárgyában kiadott 1898. évi 5.720. V. K. M. sz. rendelet, a statisztikai célokra való beszolgáltatás tekintetében pedig az 1897. évi XXXV. t.-c- 4. §-ában foglalt rendelkezés változatlanul irányadó.

Budapest, 1919. évi szeptember hó 10-én.

Huszár s. k.

**A magyar kormány 1919. évi 4.472. M. E. számú rendelete,
az újságpapír forgalmának és felhasználásának szabályozásáról.**

1919. szeptember 11-ei dátummal hatályon kívül helyezi az újságpapír felhasználással kapcsolatos 1/1919. M. E. számú, a 3.965/1919. M. E. számú, valamint a 4.072/1919. M. E. számú rendeleteket. A 1919. évi március hó 21. napján e tárgyban érvényben volt rendeleteket lépteti hatályba azzal a módosítással, hogy a 940/1917. M. E. számú rendeletnek 2. §-a és a 896/1918. M. E. számú rendeletnek 4. §-a, vagyis új lapok megjelenésének megtiltása hatályát veszti.

Kelt Budapest, 1919. szeptember 11-én.

1. §.

Az újságpapír forgalmának és felhasználásának korlátozása tárgyában 1919. évi augusztus hó 8-án kelt 1/1919. M. E. számú, augusztus hó 14-én kelt 3.965/1919. M. E. számú, valamint: augusztus hó 21-én kelt 4.072/1919. M. E. számú rendeletek ezennel hatályukat veszítik. További intézkedésig tehát az 1919. évi március hó 21. napján e tárgyban érvényben volt rendeletek lépnek hatályba azzal a módosítással, hogy a 940/1917. M. E. számú rendeletnek 2. §-a, úgyszintén a 896/1918. M. E. számú rendeletnek 4. §-a, új lapok megjelenésének betiltása szintén hatályát veszti.

2. §.

Jelen rendelet azonnal életbe lép.

Budapesten, 1919. évi szeptember hó 11-én.

Friedrich István s. k.
miniszterelnök.

**A magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter 182.862/B. XVIII. 1919.
számú rendelete.**

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Felhívja valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjét, hogy a volt tanácskormány alatt az egyes törvényhatóságok területén köztulajdonba vett muzeális és könyvtári gyűjteményekről sürgős és kimerítő jelentést tegyen, különösen a rendeletben felsorolt adatok vonatkozásában.

A volt közoktatásügyi népbiztosságnak a közművelődési könyvtárainak köztulajdonba vételéről szóló 22. K. N. számú, az »örizet nélkül maradt« magánkönyvtárak köztulajdonba vételéről szóló 23. K. N. számú és az egyesületi könyvtárak köztulajdonba vételéről szóló 24. K. N. számú rendeletei a magántulajdon jogintézményének visszaállítása folytán hatályukat veszítették.

A volt tanácskormány alatt a felsorolt rendeletek alapján a könyvtárak, valamint a muzeális gyűjtemények tekintetében a fővároson kívül is olyan intézkedések történtek – a muzeális gyűjtemények tekintetében anélkül, hogy azok köztulajdonba vétele külön rendelettel szabályoztatott volna – amely intézkedések pontos megállapítására az eredeti állapot mindenben szabályszerű visszaállítása érdekében feltétlenül szükség van.

Erre való tekintettel felhívom valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjét, hogy a volt tanácskormány alatt az egyes törvényhatóságok területén köztulajdonba vett muzeális és könyvtári gyűjteményekről hozzám sürgős és kimerítő jelentést tegyen. A jelentésben különösen a következő adatokra kell kiterjeszkedni:

1. A törvényhatóság területén, még pedig a vármegyei törvényhatóságokhoz tartozó városokban és községekben külön-külön mely köz- és magángyűjtemények vettek köztulajdonba?

2. A köztulajdonba vett gyűjtemények közül melyek hagyattak eredeti helyükön, melyek olvasztattak be más gyűjteménybe és melyeknek anyaga vitetett valamely közös gyűjtőhelyre, még pedig hova?

3. A köztulajdonba vett gyűjtemények, illetőleg muzeális és könyvtári gyűjteményekből köztulajdonba vétel alapján elszállított egyes tárgyak, könyvek, felszerelések – a magántulajdon jogintézményének visszaállítása után – visszaadattak-e az azt igénylőknek, s ha nem, mi volt a visszaadás elhalasztásának oka?

4. A visszaigényelt gyűjtemények, illetőleg egyes tárgyak visszabocsátása név szerint kiknek a kezéhez és az igényjogosultság milyen igazolása alapján történt?

5. A még vissza nem adott gyűjteményeket, illetőleg egyes tárgyakat név szerint kik igénylik és milyen jogalapon?

6. Név, állás (foglalkozás) szerinti felsorolása azoknak, akik a köztulajdonba vett gyűjtemények (tárgyak) visszaszolgáltatását végezték, illetőleg akik ezzel meg volnának bízandók.

Igen valószínű, hogy az egyes gyűjtemények köztulajdonba vételekor, illetőleg a tulajdonos intézmények, hivatalok, egyesületek stb. működésének megszűnésekor több tárgy jutott illetéktelenül olyanok birtokába, akiknek a birtokbavételre a volt tanácskormány rendeletei sem adtak jogot. Felhívom tehát alispán/polgármester urat, hogy ezeket a tulajdonos jelentése szerint hiányzó tárgyakat a rendőri hatóságok útján kutassa fel és szedesse be. Intézkedjék alispán/polgármester úr aziránt is, hogy a szabályszerű eljárás azok ellen, akiknél

ilyen tárgyak találtak és akik azok eltulajdonításával alaposan vádolhatók, haladéktalanul indíttassék meg.

Az olyan köztulajdonba vett muzeális és könyvtári anyag, amelynek visszaadását még senki sem igényelte, további intézkedésig megfelelő helyen megőrzendő s az egyes tárgyak rövid leltári jegyzéke a vezetésem alatt álló vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak beterjesztendő.

A jegyzékek elkészítésére az illető városban levő múzeumi vagy könyvtári tisztviselőket, ilyenek hiányában az oktatási intézetek alkalmazottait (tanárok, tanítók) kell felkérni.

Budapest, 1919. szeptember 17.

Huszár Károly s. k.

**A magyar kormány 1919. évi 4.680. M. E. számú rendelete,
a közrendet és közbiztonságot veszélyeztető sajtótermékek beszolgáltatásáról és
megsemmisítéséről.**

Betiltja a közrendet és közbiztonságot veszélyeztető kommunista, bolsevik, anarchista sajtótermékek birtoklását és forgalmazását, és elrendeli az ilyen sajtótermékek rendőrségnél történő beszolgáltatását. A rendőrség feladatává teszi a beszolgáltatás ellenőrzését és az ilyen sajtótermékek – akár házkutatás útján való – felkutatását. A tiltott sajtótermékek azonnali megsemmisítését írja elő. A tilalom megszegőivel szemben hat hónapig terjedő elzárást és 2000 koronáig terjedő pénzbüntetést helyez kilátásba.

A rendelet 1919. szeptember 20-án lépett hatályba.

A magyar minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII. t.-c. 7. §-a és az 1916: IV. t.-c. 6. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §.

A közrendet és a közbiztonságot veszélyeztető kommunista, bolsevista, anarchista irányú sajtótermékek birtoklása és forgalombahozatala tilos; az ily sajtótermékeket az elsőfokú rendőri hatósághoz be kell szolgáltatni.

2. §.

Az elsőfokú rendőri hatóságok kötelesek az 1. §-ban megjelölt sajtótermékek beszolgáltatását ellenőrizni, és az ily sajtótermékek felkutatására minden intézkedést megtenni.

Ha az a gyanú merül fel, hogy valaki az 1. §-ban megjelölt sajtóterméket tart birtokában, ennek megállapítása végett nála a rendőri hatóság személymotosztást és házkutatást tarthat.

3. §.

Az 1. §. értelmében beszolgáltatott vagy felkutatott sajtótermékekét a rendőri hatóság elégetés útján nyomban megsemmisíti.

4. §.

Aki az 1. §-ban foglalt tilalmat megszegi vagy kijátsza, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a fővárosi államrendőrség működési területén pedig az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1919. szeptember 20.] lép életbe. Végrehajtásával a belügyminiszter bízatik meg.

Budapesten, 1919. évi szeptember hó 20-án.

*Friedrich István s. k.
miniszterelnök.*

**A belügyminiszter 1919. évi 78.170. számú körrendelete valamennyi
törvényhatóság első tisztviselőjéhez,
a közrendet és a közbiztonságot veszélyeztető sajtótermékek beszoigáltatásáról
és megsemmisítéséről szoló 4.680/1919. M. E. számú rendelet végrehajtásától.**

A körrendelet előírja a törvényhatóságok részére, hogy a 4.680/1919. M. E. számú rendeletben előirt tilalmat közhírré kell tenniük. A közzétételtől számított 48 órán belül mindenki köteles a birtokolt tiltott sajtótermékeket a rendőrségnek beszoigáltatni. Akinek arról van tudomása, hogy más birtokában tiltott sajtótermék van, köteles azt bejelenteni. A rendőrség a beszoigáltatás „legathatósabb” ellenőrzése érdekében a „legalkalmasabbnak vélt intézkedések” megtételére felhatalmazást kap. Az azonnali elégetést megelőzően minden sajtótermékből egy példányt meg kell küldeni a belügyminiszternek, a megsemmisített példányszámot egyidejűleg jelenteni kell. A rendelet mellékletében foglalt jegyzék tartalmazza a kormányzatilag meghatározott tilalmi listát. (E jegyzékben 179 mű szerepel.)

A belügyminiszter 1919. évi 83.042. számú körrendelete tovább bővíti a jegyzéket (1919. október 24-ei dátummal).

Kelt Budapest, 1919. szeptember 21-én.

A közrendet és a közbiztonságot veszélyeztető sajtótermékek beszoigáltatásáról és megsemmisítéséről szoló 4.680/1919. M. E. számú rendelet 5. §-a ezen rendelet végrehajtásával engem bízott meg. Ehhez képest a következőket rendelem el:

Hatósága területén hirdetményileg és ezenfelül minden más, a helyi viszonyoknak megfelelő legalkalmasabb módon haladéktalanul közhírré teendő, hogy a hivatkozott kormányrendelet 1. §-ában említett kommunista, bolsevista és anarchista irányú, könyv, röpirat, röpcédula, propaganda-irat vagy bármilyen más alakban megjelent sajtótermékek (ideértve a bármilyen más technikai eszközök segítségével sokszorosított ilyen irányzatú iratokat is) birtoklása és forgalombahozatala tilos. Ehhez képest mindenki, akinek ilyen sajtótermék, akárcsak egy példányban is, van a birtokában, köteles azt, a hirdetmény közzétételétől számított 48 órán belül, az illetékes I. fokú rendőrhathósághoz, a fővárosi államrendőrség működési területén az illetékes kerületi kapitánysághoz, minden további kártalanítási igény nélkül, különbeni büntetés terhe alatt beszoigáltatni.

Mindazok, akik közvetlen tudomással bírnak arról, hogy kiknek birtokában és hol léteznek ilyen sajtótermékek, kötelesek azt a szükséges adatok közlése mellett, az illetékes I. fokú rendőrhatalóságnak annyival is inkább bejelenteni, mert amennyiben ilyesfajta mulasztás bizonyulna rájuk, a kihágási eljárás ellenük, mint részesek ellen, szintén folyamatba fog tétetni.

A hatóságok tájékoztatása végett mellékletként közlöm a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által összeállított és a budapesti államügyészség által megsemmisítendőknak megjelölt sajtótermékek jegyzékét. Önként értetődik, hogy ezeken felül lefoglalandók és megsemmisítendőek azok a sajtótermékek is, amelyek e jegyzékben ugyan nem foglaltatnak benne, de amelyek kommunista, bolsevista, anarchista irányzattal bírnak, vagy pedig a letűnt tanácsrendszer visszaállítása érdekében agítálnak.

Az I. fokú rendőrhatalóságok kötelesek az említett sajtótermékek beszolgáltatását a leghathatósabbban ellenőrizni, és azok felkutatására a legmesszebbmenő mindazon intézkedéseket megtenni, amelyeket a közrendet és közbiztonságot veszélyeztető minden ilyen irányzatú és széles körben elterjedt sajtótermékek egész mennyiségének összegyűjtésére a legalkalmasabbnak vélnék.

A beszolgáltatott vagy felkutatott kommunista, bolsevista és anarchista iratok, a hivatkozott kormányrendelet 3. §-ának rendelkezése szerint, elégetés útján haladéktalanul megsemmisítendőek, egyidejűleg azonban azok egy-egy példánya hozzám jelentés kíséretében felterjesztendő annak megjelölésével, hogy az illető sajtótermékből hány példány semmisített meg.

Elvárom az érdekelt hatóságok minden tagjától, hogy – felfogva azt a veszélyt, ami az ilyen tévtanoknak bizonyult eszméket hirdető szennyirodalmi termékeknek a kellő ítélőképességgel nem bíró egyének kezébe juthatásának lehetőségében rejlik, – minden erejükkel és tőlük telhető agilitással azon fognak iparkodni, hogy az e tárgyban elrendeltek a lehető leggyorsabban, de egyszersmind a lelelkiismeretesebb pontossággal be is tartassanak, illetőleg végrehajtsanak.

Budapesten, 1919. évi szeptember hó 21-én.

*Beniczky s. k.
belügyminiszter.*

**A belügyminiszter 1919. évi 83.042. számú rendelete valamennyi
törvényhatóság első tisztviselőjéhez,
a közrendet és a közbiztonságot veszélyeztető beszolgáltatandó és
megsemmisítendő sajtótermékek újabb jegyzékének közléséről.**

A belügyminiszter 1919. évi 83.042. számú körrendelete tovább bővíti az 1919. évi 78.170. számú körrendeletében felsorolt, megsemmisítendő sajtótermékek körét.

Kelt Budapest, 1919. október 24-én.

Folyó évi szeptember hó 21-én, a közrendet és a közbiztonságot veszélyeztető sajtótermékek beszolgáltatásáról és megsemmisítéséről szóló 4.680/1919. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 78.170/1919–VI/d. számú körrendeletem negyedik bekezdésében foglaltakra utalással, az említett rendeletem kiegészítéseként mellékletten közlöm az elkobzandó és megsemmisítendő kommunista, bolsevista és anarchista sajtótermékek újabb

jegyzékét, amelyeket a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Szellemi Termékek Országos Tanácsa által propaganda célokra megrendelt sajtótermékekről összeállított.

A jegyzékben foglalt propaganda iratok a 4.680/1919. M. E. számú rendelet 1. §-a értelmében szintén beszolgáltatandók az elsőfokú rendőri hatóságokhoz, és a nevezett hatóságok által a 3. §. értelmében elégetés útján megsemmisítendő, önként értetődik, hogy a már említett 78.170/1919–VI/d. számú itteni rendelet hatodik bekezdése értelmébeni jelentéstétel kötelezettsége ezen utóbbi államellenes sajtótermékek megsemmisítésére is kiterjed.

Budapesten, 1919. évi október hó 24-én.

A miniszter helyett:

Karafiáth s. k.
államtitkár.

A magyar kormány 1919. évi 5.499. M. E. számú rendelete, a sajtóról.

A háború eseteire szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények (1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a és az 1916. évi IV. törvénycikk 4. §-a) alapján 1919. november 14-én hatályba lépett rendelet megállapítja, hogy a sajtó szabadsága, a sajtótermékek fogalma, a sajtórendészet, a sajtójogi felelősség, sajtóeljárás, időszaki lap kiadója és a szerkesztőség tagja közötti jogviszony tekintetében az 1914. évi XIV. törvénycikk és a 2.500/1914. M. E. számú rendelet az irányadó a rendeletben meghatározott eltérésekkel.

Újból hatályba lépteti az 5.483/1914. M. E. számú és a 12.001/1914. I. M. E. számú rendeleteket azzal, hogy azok az ország területén megjelenő valamennyi időszaki lap sajtórendészeti ellenőrzésére kiterjednek. A rendelet alapján a terjesztést megelőzően kell a sajtórendészeti kötelezpéldányt beszolgáltatni, és időszaki lapok esetében (egyéb rendelkezés hiányában) a beszolgáltatást követően 3 óra elteltével kezdhető meg a terjesztés.

Az előírások megszegése esetén hat hónap elzárás és 2000 korona pénzbüntetés szabható ki, de amennyiben a szabályszegéssel elért nyereség is megállapítható, ennek kétszereséig terjedhet a pénzbüntetés. A rendelet általánosan bevezette a terjesztés előtti cenzúrát.

Hatályon kívül helyezte a 10.501/1921. M. E. számú rendelet.

A magyar kormány az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-a és az 1916: IV. t.-c. 6. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §.

A sajtó szabadsága, a sajtótermékek fogalma, a sajtórendészet, a sajtójogi felelősség, a sajtóeljárás, valamint az időszaki lapok kiadója és szerkesztőségének tagjai közt fennálló jogviszony tekintetében a sajtóról szóló 1914: XIV. törvénycikknek, valamint az e törvény végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletnek rendelkezései irányadók, a sajtórendészet gyakorlására az alábbi 2. §-ban megállapított eltérésekkel.

2. §.

Újból hatályba lépnek a minisztériumnak 1914. évi július hó 27-én 5.483/1914. M. E. szám alatt, továbbá a magyar igazságügyminiszternek a magyar belügy- és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve ugyane napon 12.001/1914. I. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletei

azzal a módosítással, hogy e rendeletek rendelkezései általában az ország területén megjelenő minden időszakos lap sajtórendészeti ellenőrzésére kiterjednek.

Ehhez képest minden időszakos lapnak és más sajtóterméknek a sajtóügyi közvádolóhoz benyújtandó sajtórendészeti köteles példányát a terjesztés megkezdése előtt kell kézbesítés útján beszolgáltatni, és a terjesztést, – amennyiben azt az ellenőrzésre hivatott hatóság korábban meg nem engedi, – időszakos lapoknál csak a sajtórendészeti köteles példány kézbesítésétől számított három óra múlva, más sajtótermékeknél pedig a kézbesítés napjától számított egy hét múlva szabad megkezdeni. Aki a sajtórendészeti kötelespéldány beszolgáltatását elmulasztja vagy a sajtótermék terjesztését a megállapított idő előtt megkezdi, amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettes az előző bekezdésben meghatározott cselekményével vagy mulasztásával elért, a pénzbüntetés a megállapított nyereség összegének kétszereséig terjedhet.

3. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján [1919. november 14.] azonnal hatályba lép; végrehajtásával az igazságügyminiszter bízatik meg.

Budapesten, 1919. évi november hó 13-án.

*Friedrich István s. k.
miniszterelnök.*

A magyar kormány 1919. évi 6.221. M. E. számú rendelete, a proletárdiktatúra szervei részéről megsemmisítés végett lefoglalt sajtótermékekről.

A Tanácsköztársaság szervei által lefoglalt sajtótermékek közül csak azokat engedi megsemmisíteni, amelyek tartalma a fennálló jogrendbe vagy a „közerkölcsökbe” ütközik, vagy az „ifjúság erkölcsi életének fejlődését” veszélyezteti. A többi lefoglalt sajtóterméket vissza kell adni igazolt tulajdonosainak. A rendelet által felállított bizottság határozza meg a megsemmisítendő sajtótermékek körét.

Hatályba lépett 1919. november 30-án.

1. §.

A proletárdiktatúra szervei részéről megsemmisítés végett lefoglalt sajtótermékek közül csak azokat szabad megsemmisíteni, amelyeknek tartalma a fennálló jogrendbe vagy a közerkölcsökbe ütközik, vagy az ifjúság erkölcsi életének fejlődését veszélyezteti.

Az e szempontból nem kifogásolható lefoglalt sajtótermékeket vissza kell adni igazolt tulajdonosaiknak. Hogy e rendelkezés értelmében a lefoglalt sajtótermékek közül melyeket kell megsemmisíteni, azt a volt Szellemi Termékek Országos Tanácsának felszámolására kiküldött bizottság elnökéből, mint elnökből, továbbá a belügyminiszter s a vallás- és közoktatásügyi miniszter részéről kijelölt egyénekből álló háromtagú bizottság állapítja meg. A bizottság eljárása s a felszámoló tömeggel szemben támasztható igények érvényesítése tekintetében egyebekben az 1919. évi október hó 10-én 5.193/1919. M. E. szám alatt kiadott rendelet rendelkezései irányadók.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1919. november 30.] azonnal hatályba lép.
Végrehajtásával a belügyminiszter és a vallás- és közoktatásügyi miniszter bízatik meg.
Budapesten, 1919. évi november hó 17-én.

*Friedrich látván s. k.
miniszterelnök.*

**A magyar kereskedelemügyi miniszternek ad 22.736./1919. K. M. számú
rendelete.**

A postai díjszabás megváltoztatása.

*A rendelet újraszabályozza a hírlapok postai szállításának díjtételeit is, a politikai napilapok
díjmentességét nem érinti.*

Kelt Budapest, 1919. november 25-én.

1920. évi január hó 1-től kezdve a postai díjszabást a következőképpen állapítom meg:

[...]

9. §. Hírlapok.

1. A hírlapok és folyóiratok díja – a megjelenési időre való tekintet nélkül – a
belföldön 250 gr.-ig 10 f, 500 gr.-ig 20 f.

Erre a kedvezményre csak azok a hírlapok és folyóiratok tarthatnak igényt, amelyek
1/4 évenként legalább egyszer megjelennek.

A politikai napilapoknak megadott díjmentességet ez a rendelet nem érinti.

2. Hírlapmellékletek díja az egyes példányok minden 25 gr.-ja után 100 db.-kint 4 K.

3. Az Ausztriával, a szerb-horvát-szlovén királysággal, valamint az utóbbi által
Magyarországon megszállott területtel való forgalomban a hírlapokra és azok mellékleteire az
1. és 2. pontban megállapított tarifák nyernek alkalmazást.

4. Hírlapkötegek viszontelárusítóknak csak a belföldi forgalomban

500 gr.-ig	60 f
1 kgr.-ig	1 K 20 f
2 kgr.-ig	2 K 40 f
3 kgr.-ig	3 K 60 f
4 kgr.-ig	4 K 80 f
5 kgr.-ig	6 K – f

Az ily kötegeknek bérmentesítése a rendes postabélyegekkal történik.

[...]

Budapest, 1919. évi november hó 25-én.

Kereskedelemügyi Minister

**A magyar kormány 1919. évi 6.898. M. E. számú rendelete,
az esküdtbíróóságok működésének ideiglenes felfüggesztéséről**

A kormány az esküdtbíróóságok működését ideiglenesen valamennyi törvényszéknél felfüggeszti, és az esküdtbíróóságokhoz tartozó ügyekben a főtárgyalás megtartását a törvényszékek hatáskörébe utalja. Ezzel az esküdtbíróóságok hatáskörébe tartozó sajtóügyek is a „rendes” bíróságokhoz kerültek.

A rendelet a címében szereplő ideiglenes kitétel ellenére az egész Horthy-korszakban érvényben maradt.

Hatályba lépett 1919. december 23-án.

Minthogy az esküdtbíróóságok megalakítása és működésük ez idő szerint elháríthatatlan akadályokba ütközik, a minisztérium az igazságszolgáltatás folytonosságának biztosítása érdekében a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII. törvénycikk 12. §-ának 2. pontja alapján a következőket rendeli:

1. §.

A minisztérium az esküdtbíróóságok működését ideiglenesen valamennyi törvényszéknél felfüggeszti, és az esküdtbíróóságokhoz tartozó ügyekben a főtárgyalás megtartását a törvényszékek hatáskörébe utalja.

A törvényszék előírt a főtárgyalást a bünvádi perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. t.-c. XVIII. fejezete, valamint az e törvényt módosító és kiegészítő törvények rendelkezései szerint kell megtartani.

2. §.

A jelen rendelet nem érinti: a gyorsított bünvádi eljárás rendes szabályainak újabb megállapításáról szóló 41.900/1917. I. M. számú rendelet és az e rendelet életbeléptetése tárgyában kiadott 2.731/1917. M. E. számú rendelet (közölve a „Budapesti Közlöny” 1917.

augusztus 12-én megjelent 185. számában), továbbá a törvénykezés ideiglenes szabályozásáról szóló 4.038/1919. M. E. számú rendelet, úgyszintén az e rendeletet kiegészítő 4.039/1919. M. E. számú rendelet (közölve a „Budapesti Közlöny” 1919. augusztus 20-án megjelent 90. számában) rendelkezéseit.

3. §.

A jelen rendelet rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekre is alkalmazni kell.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján azonnal hatályba lép.
Budapesten, 1919. évi december hó 23-án.

Huszár Károly s. k.
miniszterelnök.

**A magyar kormány 1920. évi 1.153. M. E. számú rendelete,
sajtótermékek házaló és utcai terjesztésének szabályozásáról.**

Hatályon kívül helyezi a 2.500/1914. M. E. számú rendeletnek a sajtótermékek házaló és utcai terjesztésére vonatkozó részét és azok helyébe új szabályokat alkot.

A házaló és utcai terjesztésre szánt sajtótermékeket előzetesen be kell mutatni az illetékes törvényhatóságnak. Részletes szabályokat állapít meg az újságárusítói engedélyre: újságot csak engedéllyel és az azt igazoló karszalag viselésével szabad. A sajtótermékeken az árat jól láthatóan nyomtatásban kell feltüntetni az első lapon. A terjesztést 6 és 22 óra között, vasárnap 12 óráig lehet folytatni, külön kiadású időszak sajtótermékek esetében nincs korlátozás. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Részleteiben módosította a 3.189/1920. M. E. számú és az 5.810/1920. M. E. számú rendelet. Ez utóbbi rendelet a terjesztési időszak végét a hivatalos zárórára módosítja, vasárnap pedig 19 órára. További módosította a 8.621/1920. M. E. számú rendelet. A rendelet „egyöntetű végrehajtása érdekében” került kibocsátásra 1938. május 13-ai hatállyal a 115.950/1938. B. M. rendelet.

Hatályba lépett 1920. február 13-án.

1. §.

A sajtóról szóló 1914: XIV. t.-c. végrehajtása tárgyában 2.500/1914. M. E. sz. rendelet 30–39. §-ai hatályon kívül helyeztetnek és helyükbe a következő rendelkezések lépnek:

2. §.

Sajtótermékeknek házalás útján vagy utcán való terjesztésére szóló engedély akár külön-külön, akár együttesen adható.

Házaló vagy utcai terjesztésre szánt mindennemű sajtótermékek (könyv, röpirat stb. is) az illetékes hatóságnak előzetesen, eredeti példányban bemutatandó.

Az engedély visszavonását és a sajtótörvény 11. §-ában említett tilalmat a belügyminister az állam hivatalos lapjában és a Belügyi Közlönyben, a törvényhatóság első

tisztviselője a törvényhatóság hivatalos lapjában s ha ilyen nincs, a Belügyi Közlönyben közzéteszi, az érdekelteket pedig arról megfelelően értesíti.

3. §.

A törvényhatóság első tisztviselőjének a sajtótermékek házaló vagy utcai terjesztését engedélyező, az engedélyezést megtagadó, az engedélyt visszavonó vagy terjesztést megtiltó határozata ellen az érdekeltek 16 nap alatt a belügyministerhez fellebbezhetnek.

4. §.

Sajtótermékeknek házalás útján vagy utcán való terjesztésével kizárólag csak azok foglalkozhatnak, akik az illetékes rendőri hatóságtól erre igazolványt kaptak.

5. §.

Az újságelárusítói igazolványt a kérelmező személyes jelentkezése mellett Budapesten a fővárosi államrendőrség főkapitánya, vidéken az illetékes rendőrhatalóság állítja ki.

Igazolvány csak annak részére adható, aki a rendőrhatalóság által kiállított erkölcsi bizonyítványt mutat be.

6. §.

Az igazolványnak tartalmaznia kell az elárusító nevét, korát és lakását, az igazolvány nyilvántartási számát, azoknak a sajtótermékeknek felsorolását, melyeknek terjesztésére az elárusító vállalkozott és annak a területnek a megjelölését, amelyen az elárusító az igazolványban felsorolt sajtótermékeket terjesztheti.

A fővárosi államrendőrség és a 10.000 lakosnál népesebb városokban és nagyközségekben az igazolvány hátlapjára az elárusítónak a rendőrhatalóság hivatalos pecsétjével ellátott arcképe is reá erősítendő.

7. §.

Mindazokat, akiknek részére Budapest főváros területére érvényes elárusítói igazolvány állítatik ki, a fővárosi államrendőrség főkapitánya karszalaggal is köteles ellátni, amelyen az elárusítói igazolvány nyilvántartási száma feltüntetendő és amelynek látható módon való viselése az elárusítóra kötelező.

Oly városokban és nagyközségekben, ahol ez az ellenőrzés hatályossága szempontjából szükségesnek mutatkozik, a rendőrhatalóság a karszalag viselését kötelezővé teheti.

8. §.

A sajtótermékeknek házaló vagy utcai terjesztője köteles igazolványát állandóan magánál hordani és azt bármely közbiztonsági közeg kívánságára felmutatni tartozik.

Azt, aki újságelárusítói igazolványát felmutatni nem tudja, a közbiztonsági közeg a sajtótermékek további terjesztésétől haladéktalanul eltiltja, a nála levő sajtótermékeket őrizetbe venni és a tettest, ha ismeretlen vagy személyazonosságát igazolni nem tudja, a rendőrhatalóság elé állítani köteles.

Hasonló eljárás követendő azokkal szemben is, akik – bár elárusítói igazolvány birtokosai – oly sajtótermékek terjesztésével is foglalkoznak, amelyeknek házaló vagy utcai árusítását a hatóság nem engedélyezte, illetőleg amelyeknek terjesztésére az igazolvány őket fel nem jogosítja.

Az ellenőrző közbiztonsági közegek azt az elárusítót, akinek – bár szabályszerűen kiállított igazolványa van ugyan – de nem a részére engedélyezett és az igazolványban feltüntetett utcaterületen foglalkozik sajtótermékek terjesztésével, a további árusítástól szintén eltiltani és a nála talált sajtóterméket lefoglalni köteles.

9. §.

Elárusítói igazolvány csak olyanok részére állítható ki, akik 18-ik életévüket betöltötték.

Az igazolványok kiállításánál a rendőrhatalóság előnyben köteles részesíteni azokat, akik a háborúban szenvedett sérülés vagy betegség folytán bekövetkezett rokkantság, valamint aggkor vagy szerencsétlenség következtében beállott munkaképtelenség miatt megélhetésüket más munkával biztosítani nem tudják. Előnyben részesítendőek továbbá azok az özvegyek, akiknek férje a háborúban esett el és több serdületlen gyermekük van, valamint oly 18-ik életévüket betöltött egyének, akik önhibájukon kívül hosszabb idő óta munka nélkül vannak, segélyt sehonnan nem kapnak és létfenntartásukhoz egyéb kereseti forrásuk nincsen.

Az életük 18-ik évét be nem töltött, de nem iskolaköteles egyének részére kivételesen akkor adható ki igazolvány, ha valamely testi fogyatkozás miatt más munkára teljesen képtelenek, vagy ha az illetékes rendőrhatalóság közvetlenül meggyőződést szerez arról, hogy kérelmező családjának egyetlen tagja sem keresetképes.

Az igazolvány kiállíthatásának vagy elvonhatásának egyéb módozataira nézve a sajtótörvény 13. §-ának rendelkezései irányadók.

10. §.

Az igazolvány kiállításának megtagadása vagy az igazolvány visszavonásának kérdésében másodfokon az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács, harmadfokon a belügyminister, a budapesti államrendőrség hatáskörének területén másodfokon a belügyminister határoz.

11. §.

Házaló, vagy utcai terjesztésre szánt minden sajtótermék első (külső) lapján az illető példány árának szembeűnő módon és nyomtatásban fel kell tűntetve lennie.

A hírlapok és folyóiratok házaló és utcai terjesztése reggeli hat órától vasárnapokon déli tizenkét óráig, más napokon esti tíz óráig van megengedve. A külön kiadású, nemkülönben a pályaudvarokon terjesztett időszaki sajtótermékekre ez a korlátozás nem vonatkozik.

Utcákon és tereken sajtótermékeknek elhelyezésére szánt asztaloknak, állványoknak, tábláknak oly módon való felállítását, mely az utcai forgalmat akadályozza, a közbiztonsági közegek megakadályozni kötelesek.

12. §.

Az elárusítónak tilos a sajtótermékek címén és árán kívül egyebet, például az egyes közlemények címét és tartalmát kiáltani vagy a sajtóterméket tolakodó módon kínálni.

A rendőrhatalóság engedélye nélkül tilos az elárusítónak terjesztése közben gyermeket – főleg csecsemőt – magával vinni és maga mellett tartani. Életük 12-ik évét-betöltött fiataikorúak azonban vak, béna vagy nagyon elgyöngűlt elárusítókat kísérőkként vezethetnek.

13. §.

Aki a jelen rendeletben foglalt szabályokat és tilalmakat meg nem tartja, amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és az 1879: XL. t.-c. 16. §-a alapján 15 napig terjedhető elzárással, valamint 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

14. §.

E rendelet életbelépésének napjától kezdve hatályukat veszítik mindazok a rendeletek, melyek jelen rendelettől eltérő intézkedéseket foglalnak magukban.

15. §.

Jelen rendelet kihirdetésének napján [1920. február 13.] lép hatályba és végrehajtásával a belügyminiszter bízatik meg.

Budapesten, 1920. évi január hó 28-án.

*Huszár Károly s. k.
miniszterelnök.*

1920. évi I. törvénycikk
az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának
ideiglenes rendezéséről

A törvénycikk 14. §-a a király személyének sérthetlenségét kiterjeszti a kormányzó személyére, és ugyanolyan büntetőjogi védelemben részesíti.

[...]

MÁSODIK FEJEZET

Kormányzói hatalom

[...]

14. § A kormányzó személye sérthetetlen és ugyanolyan büntetőjogi védelemben részesül, mint törvényeink szerint a király.

[...]

1920. évi VI. törvénycikk
a háború esetére szóló kivételes hatalom idejének meghosszabbításáról

A törvény a kivételes hatalom időtartamát a békeszerződés megerősítésétől számított egy évvel meghosszabbítja, azután a kivételes hatalom megszűnik, és hatályon kívül kell helyezni a kivételes hatalom alapján tett intézkedéseket is. A minisztérium azonban a kivételes hatalom alapján kibocsátott rendeleteket – ideértve a sajtóra vonatkozóakat is –, amennyiben szükségesnek látja, a törvényhozás további intézkedéséig a kivételes hatalom megszűnte után is hatályban tarthatja. A minisztérium rendelettel fogja közzétenni azt a napot, amelyen a kivételes hatalom megszűnik.

1. § Tekintettel a háború és a forradalom következtében előállott rendkívüli viszonyokra, a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényekben foglalt felhatalmazásokon alapuló kivételes hatalom időtartama a békeszerződés megerősítésétől számított egy évre meghosszabbíthatik.

Ahol az említett törvényekben és az azok alapján kibocsátott rendeletekben a háború idejéről van szó, ez alatt a kivételes hatalomnak a jelen törvénnyel meghosszabbított idejét is érteni kell; ahol pedig a hadviselés érdekéről van szó, ezzel az ország belső rendjének és közbiztonságának, valamint külső politikájának érdekei is egy tekintet alá esnek.

Az első bekezdésben meghatározott idő elteltével a kivételes hatalom megszűnik és hatályon kívül kell helyezni a kivételes hatalom alapján tett intézkedéseket, amennyiben hatályukat a minisztérium már előbb meg nem szüntette. Ha azonban az említett idő elteltékor a törvényhozás működése netalán szünetelne és a kivételes hatalom ideiglenes fenntartására tovább is szükség volna, a minisztérium a kivételes hatalmat a békeszerződés megerősítésétől számított egy év eltelte után is a törvényhozó testület megalakulásától számítandó három hónapon át még igénybe veheti.

2. § A minisztérium a kivételes hatalom alapján kibocsátott azokat a rendeleteket, amelyek a háború alatt keletkezett viszonyokat szabályozzák, amennyiben e viszonyok rendezése végett szükséges, a törvényhozás további intézkedéséig a kivételes hatalom megszűnte után is hatályban tarthatja s a szükséghez képest módosíthatja és kiegészítheti.

Utasíttatik azonban a minisztérium, hogy az ilyen viszonyok rendezése végett mielőbb törvényjavaslatot terjesszen a nemzetgyűlés elé.

3. § A minisztérium rendelettel fogja közzétenni azt a napot, amelyen a kivételes hatalom az 1. § értelmében megszűnik.

4. § Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe és azt a minisztérium hajtja végre.

**A belügyminiszter 1920. évi 5.123. számú rendelete,
a 44.965/1918. B. M. sz. alatt a mozgóképek előzetes vizsgálata tárgyában
kiadott rendeletnek végrehajtásáról, s ezen rendelet 3. és 5. §-ának
módosításáról.**

A rendelet a 44.965/1918. B. M. sz. rendelet végrehajtásának részleteit szabályozza. Továbbá megemeli a mozifilm megvizsgálásáért fizetendő díj összegét. A fiatalkorúak számára alkalmasnak nyilvánított filmek előadásait a 16 év alattiak felnőtt felügyelete nélkül is látogathatják.

Hatályba lépett 1920. évi április 1-én.

1. §.

Ezen rendelet életbelépésétől kezdve az ország területén nyilvános előadáson csak olyan mozgóképek mutathatók be, amelyeket a 44.965/1918. B. M. sz. rendelet 2. §-a szerint Budapesten alakított Országos Mozgóképek-Vizsgáló Bizottság előzetesen megvizsgált, nyilvános előadásra alkalmasnak talált s erről engedélyokiratot állított ki.

2. §.

Az Országos Mozgóképek-Vizsgáló Bizottság a mozgóképek előzetes vizsgálatát két egymással váltakozó, szükség esetén párhuzamosan működő, hattedágú albizottságban, hetenkint

rendszerint két napon – sürgős esetekben többször is – gyakorolja. Az albizottságok tagjait, működésük helyét és idejét az elnök jelöli ki.

3. §.

Az Országos Mozgóképfizsgáló Bizottság a képek előzetes vizsgálatát lehetőleg ugyanazon időben fogantatosítja, amikor azok a vállalkozók előtt bemutatásra kerülnek.

Addig, amíg az előzetes vizsgálat céljaira alkalmas állandó helyiség kijelölhető lesz, az előzetes vizsgálat abban a helyiségben ejtendő meg, ahol a kép a vállalkozók céljaira bemutatásra kerül.

A bemutatás helyére és idejére vonatkozó kérelem az Országos Mozgóképfizsgáló Bizottság elnökéhez három nappal előbb – sürgős esetekben 24 órával előbb – benyújtandó.

4. §.

A határozatokat, az albizottsági tagok esetleges véleményének meghallgatásával, az Országos Mozgóképfizsgáló Bizottság nevében az elnök, illetőleg helyette az albizottságnak a belügyminiszter részéről kiküldött tagja hozza, és ugyancsak ez látja el a határozatokról szóló engedélyokiratot aláírással és az Országos Mozgóképfizsgáló Bizottság bélyegzőjével.

A határozat meghozatalát az albizottsági tagok távolléte nem akadályozza. Az elnököt helyettesítő albizottsági tag távollétében azonban határozat nem hozható.

5. §.

Az elnöknek, illetőleg az őt helyettesítő albizottsági tagnak jogában áll a mozgóképfizsgálathoz bizottságon kívül álló szakértőket is meghívni, véleményüket kikérni és e célból a mozgóképfizsgáló esetleg újból vizsgálat alá venni.

6. §.

A határozatban, illetőleg a határozat alapján kiadott engedélyokiraton félreérthetetlenül ki kell tüntetni, hogy a megvizsgált mozgókép:

- a) nyilvános előadásra alkalmas-e és ha igen,
- b) egyben alkalmas-e arra is, hogy előadásához 16 évnél fiatalabb kiskorúak is beengedjenek.

7. §.

Ha a mozgóképfizsgáló nyilvános előadásra csak egyes részek vagy jelenetek teszik alkalmatlanná, az engedély kiadandó ugyan, de azon a kifogásolt részek vagy jelenetek kivágása rendeltető el.

Ezeket a kifogásolt részeket vagy jeleneteket ellenőrzés céljából az engedély-okiraton pontosan meg kell jelölni.

A kivágást folyamodó eszközli és a kivágott részeket 8 nap alatt az Országos Mozgóképfizsgáló Bizottságnak beszolgáltatni köteles. Ezen kötelezettség elmulasztása esetén az engedélyokirat érvényét veszti.

8. §.

Az engedélyt meg kell tagadni, ha a vizsgálatra bemutatott mozgókép tárgya, cselekménye, irányzata:

- a) a fennálló törvények és rendeletek hatázmányaiiba ütközik;
- b) az állambiztonság vagy a honvédelem érdekeivel ellentétben van, vagy ezeket veszélyeztet;
- c) a közrendet, közérkölcshiségét vagy a jóízlést sérti.

Az engedély megtagadása az engedélyokirat űrlapján történik, és röviden indokolandó.

A serdülő fiatalság (16 évnél fiatalabb egyének) előtti előadásra mindazon mozgóképek alkalmatlanok, amelyeknek tárgya vagy cselekménye vagy ezek részletei a fejlődő fiatalság lelkületét és erkölcsiségét károsan befolyásolhatná.

9. §.

Már az előzetes vizsgálat megejtését is meg kell tagadni az olyan mozgóképektől, melyeknek címük nincsen, vagy amelyeknek részletei, illetőleg jelenetei magyarázó szöveggel ellátva nincsenek.

10. §.

A kiadott engedélyokirat bármikor visszavonható vagy módosítható, ha utólag kiderül, hogy a mozgókép nyilvános előadásra alkalmatlan, és az engedély megtagadása, vagy felnöttek részére való korlátozása, indokolt lett volna.

11. §.

Az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság határozatai kivonatban, de minden esetben a mozgókép címének és a gyáros nevének feltüntetésével, az állami rendőrség hivatalos lapjában közzé teendők.

12. §.

5 évnél régebben kiadott engedélyokirattal ellátott mozgóképek vizsgálatra újból bemutatandók.

Ugyancsak újbóli vizsgálatra mutatandók be azok a mozgóképek, amelyeknek címét, alcímét a tulajdonos megváltoztatni óhajtja.

13. §.

Az előadási engedély megtagadása ellen az engedély kérő részéről – birtokon kívül – fellebbezésnek van helye a belügyminiszterhez.

14. §.

A mozgóképek előzetes vizsgálatát az érdekeltek bármelyike, tehát az előállító, a forgalombahozó, a közvetítő, vagy előadó egyaránt kérelmezheti. A kérelem rendszerint szóbeli.

15. §.

A megvizsgálendő képek az Országos Mozgókép-Vizsgáló-Bizottság irodájában adandók át és vizsgálatuk lehető rövid időn belül ejtendő meg. Az átadásnál csatolni kell két példányban a mozgóképnek felvonásonkinti, gépirással írt, rövid tartalmát. A tartalom leírásában pótlások rendelkeznek el. A megejtett vizsgálat után a mozgóképet, valamint az engedélyokiratot a jogosultnak azonnal ki kell adni.

16. §.

Ha egy mozgóképről több példány készül, vagy több példány kerül forgalomba, közülök rendszerint csak egy példány képezi az előzetes vizsgálat tárgyát. Ha azonban a sokszorosított példányok azonossága iránt kétely merült fel, az összes példányok vizsgálat alá vehetők.

17. §.

A 44.965/1918. B. M. sz. rendelet 3. §-ának negyedik bekezdése olyképp módosíttatik, hogy a mozgókép megvizsgálásáért folyamodó a mozgókép minden métere után húsz fillér díjat köteles fizetni.

A bizottságnak rendkívüli összehívása esetén a vizsgálati díjak kétszerese fizetendő.

A vizsgálati díjat az engedélykérő, az engedélyokirat kiadásával egyidejűleg, a vizsgálatnál megállapított méret-adatok alapján tartozik lefizetni, illetőleg lefizetését igazolni.

18. §.

Az engedélyokirat a következő adatokat tartalmazza.

- a) szám,
- b) a vizsgálatot kérő neve,
- c) a kép címe,
- d) a képet készítő cég,
- e) a kép hossza,
- f) a kép tárgya,
- g) a kép felvonásonkinti tartalma,
- h) az engedélyezés szövege,
- i) kelet, aláírás és bélyegző.

Az engedély-okirat a kiállítás keltétől számított 5 évig érvényes.

Az engedélyokirat kiállításával egyidejűleg a mozgókép láttamozási nyilatkozattal, az engedélyokirat számával, és az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság pecsétjével látandó el. A láttamozási nyilatkozatban mindig feltüntetendő, hogy a kép ifjúsági előadásra alkalmas-e.

19. §.

Minden megvizsgált mozgóképről az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság az engedélyokiratot egy példányban adja ki. Miután azonban az egyes mozgóképeket bemutató mozgó fénykép-vállalatok mindegyikének engedélyokirattal kell rendelkeznie, az engedélykérő az engedélyokiratról annyi másolati példányt készíthet, amennyire a képet bemutató mozgóképvállalatok ellátása céljából szüksége van.

A megfelelő nyomtatványt az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság irodája darabonként 20 koronáért szolgáltatja ki, s ugyancsak az iroda gondoskodik ezen másolatok hitelesítéséről, illetőleg aláírásáról és bélyegzővel való ellátásáról.

A másolatok hitelesítése alkalmával a megfelelő mozgóképpéldányok felmutatandók és azok az előző §. utolsó bekezdése szerint láttamozandók.

20. §.

A megvizsgált képekről az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság irodája nyilvántartást vezet.

A nyilvántartás azonos nagyságú és tartalmú és évenként változó színű papírlapokon történik. A nyilvántartási lapok a képek színének megfelelő betűsoros rendben kezelendők és 5 évenként kicserélendőek.

Külön nyilvántartás vezetendő az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság elé terjesztett vizsgálati kérelmekről, folyamodó nevének, a kép címének, hosszának, a vizsgálat eredményének, s az esetleges módosításoknak, végül a lefizetett vizsgálati díjaknak feltüntetésével.

Az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság ezen nyilvántartásába, indokolt esetben, bárki betekintést nyerhet.

21. §.

A 44.965/1918. B. M. szám alatt kiadott rendelet 5. §-ában foglalt korlátozásokat enyhítendő, ezen §. szövege helyébe a következő rendelkezés lép:

»16 évnél nem idősebb egyént csak oly mozgóképek nyilvános előadásához szabad bocsájtani, amelyeket az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság ifjúsági előadások számára alkalmasnak talált.«

Ezen rendelkezésből kifolyólag olyan mozgóképek előadására, amelyeket az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság által kiállított engedélyokirat ifjúság előtti előadásra alkalmatlannak jelez, 16 évnél fiatalabb egyént bebocsájtani nem szabad.

A 16 éves kor meghatározása hozzávetőleges becslés alapján történik.

22. §.

A mozgókép-vállalat tulajdonosa, vagy felelős helyettese, mindazon előadásoknál, melyekhez 16 éven aluli fiatalok be nem bocsájtathatók, ezt a körülményt az ajtón, vagy egyéb szembetűnő helyen kifüggesztett táblán a következő szövegű felirattal tartozik jelezni: »Ezen előadáson 16 évnél fiatalabb egyének részt nem vehetnek.«

23. §.

Ezen rendelet rendelkezéseinek betartását a rendőrhatóság szigorúan ellenőrizni köteles. Ellenőriznie kell:

a) a képek előzetes vizsgálatának megtörténtét, vagyis azt, hogy az előadott képek engedélyokirattal el vannak-e látva;

b) az engedélyokiraton kifogásolt részek, illetőleg jelenetek kivágását;

c) a képeknek az engedélyokiraton feltüntetett felvonásonkinti tartalmát, megakadályozva ezzel, hogy előadásra alkalmatlannak talált képek más címen adassanak elő;

d) hogy 16 éven aluli fiatalok csak oly előadásokra bocsájtassanak be, amelyek az engedélyokiraton részükre alkalmasnak vannak minősítve.

24. §.

A 16 éven aluli fiatalokra vonatkozó rendelkezés betartását az illetékes rendőrhatóságon kívül az Országos Mozgókép-Vizsgáló Bizottság is ellenőrizteti, amennyiben tagjai közül, továbbá – az illetékes rendőrhatóság előterjesztésére – a helyi társadalomnak fiatalokkal foglalkozó tagjai közül egyeseket megfelelő igazolvány kiadása mellett, a mozgókép-előadások látogatásával megbíz.

Az ilyen megbízottat, – igazolványának felmutatása után – a mozgókép-vállalat tulajdonosa, vagy rendelkező helyettese, a nézőtérre bebocsájtani, részére a széttekintést lehetővé tenni, és kívánságára az engedélyokiratot felmutatni tartozik.

A megbízott intézkedésre nem jogosult, amennyiben kihágást tapasztal, erről a rendőrhatóságnak jelentést tesz, avagy a rendőrhatóság jelenlévő, esetleg előhívott tagjának intézkedését kérheti.

25. §.

Ez a rendelet 1920. évi április hó 1-én lép életbe.

Budapest, 1920. évi február hó 21-én.

*Beniczky s. k.,
belügyminiszter.*

**A belügyminiszter 1920. évi 15.900. számú rendelete valamennyi
törvényhatóság első tisztviselőjéhez és Budapest főváros főkapitányához,
a sajtótermékek házaló és utcai terjesztését szabályozó 1.153/1920. M. E.
számú rendelet végrehajtásáról.**

A házaló vagy utcai terjesztésű sajtótermékek minden formájára kiterjeszti a terjesztési engedély kötelezettségét, tekintettel arra, hogy „gyakran oly nyomtatványok terjesztetnek utcai elárusítás útján, amelyeknek szélesebb körben való terjesztése közrendészeti vagy közerkölcsiségi szempontból nem kívánatos”. Felülvizsgálja továbbá az elárusítói igazolvány kiadásának szabályozását.

*Hatályon kívül helyezi a 14.450/1915. B. M. és a 83.234/1917. B. M. számú rendeleteket.
Kelt Budapest, 1920. március 10-én.*

A sajtótermékek házaló és utcai terjesztésének szabályozásáról alkotott 1.153/1920. M. E. számú kormányrendelet végrehajtása tárgyában a következőket rendelem el:

1. A sajtóról szóló 1914: XIV. t-c. 11. §-a értelmében a sajtótermékek utcai terjesztésére a sajtótermék kiadója hatósági engedélyt köteles megszerezni. Tekintettel arra, hogy az utóbbi időben az újságelárusítók nemcsak hírlapokat, hanem röpiratoknak és könyveknek utcai terjesztésével is sűrűn foglalkoznak, és ennek következtében gyakran oly nyomtatványok terjesztetnek utcai elárusítás útján, amelyeknek szélesebb körben való terjesztése közrendészeti vagy közerkölcsiségi szempontból nem kívánatos, a jövőben házaló vagy utcai terjesztésre szánt *mindennemű* sajtótermék (tehát nemcsak hírlap, hanem könyv, röpirat stb. is) annak a hatóságnak, amely a terjesztésre engedélyt megadni hivatott, előzetesen, eredeti példányban bemutatandók.

A terjesztési engedély megadásánál szem előtt tartandó, hogy nem csak röpiratok, hanem oly szépirodalmi művek is, amelyek a közrend, vagy a közerkölcsiség veszélyeztetésére, vagy pedig valamely nemzetiség, osztály vagy hitfelekezet elleni gyűlölet ébresztésére alkalmasak házaló vagy utcai terjesztésre engedélyt ne kapjon.

Felhívom Címet, értesítse a joghatósága területén működő valamennyi könyvkiadó és nyomdavállalatot, hogy kiadványaiknak házaló és utcán való terjesztése a jövőben csak hatósági engedéllyel történhetik. Azok a sajtótermékek, amelyeknek terjesztési engedélyét az elárusítók felmutatni nem tudják, haladéktalanul elkoboztatnak. Ha valamely kiadó egyszerre több kiadványának utcai terjesztése iránt folyamodik, a kiadványokon kívül köteles azokról két példányban kiállított jegyzéket bemutatni. A jegyzékek egyik példánya nyilvántartás végett a hatóságnál marad, a másik példány pedig a hatóság aláírásával és pecsétjével ellátva, az engedélyirattal együtt a kiadónak visszajuttatandó.

Utcái terjesztésre szánt *külföldön* megjelenő sajtótermékeket (könyvek, röpiratok stb.) a terjesztetni szándékozó vállalkozó hasonlóképen bemutatni köteles.

2. Az új rendelet értelmében újság elárusítói igazolvány csak annak részére állítható ki, aki 18-ik életévét betöltötte.

E rendelkezés következtében a 14.450/1915. B. M. és a 83.234/1917. B. M. számú rendeletek hatályukat veszítik. A háború alatt az akkori viszonyok következtében, meg kellett engedni, hogy sajtótermékek utcai terjesztésével nemcsak felnőttek, hanem 10 éven felüli gyermekek is foglalkozhassanak. Ez kizárólag a háború tartamára hozott kivételes intézkedés azonban olyan elfajult állapotokhoz vezetett, amelyeknek a törvényes rend korlátai közé való visszavezetése, és a kérdésnek a mai viszonyok szociális követelményei szerint való rendezése az új rendeletnek legfőbb feladatát képezte.

A jövőben nem engedhető meg az, hogy serdületlen és tanköteles korban levő gyermekek újságárúsítással foglalkozzanak, mert ez a foglalkozás elvonja a serdülő ifjúságot az iskolai tanulmányoktól, őket az utcán való csavargáshoz, renyhességhez szoktatja, amelynek következtében jelentékeny százaléukuk közbiztonsági szempontból is veszélyes elemmé válik.

Ezzel szemben figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a háborúban súlyosan megsebesült, tehát nehéz testi munkára nem alkalmas rokkant katonák, valamint a háborúban elesettek támasz nélkül maradt özvegyeinek és árváinak ezrei kereset nélkül állanak.

A rendelet fő célja tehát oda irányul, hogy az utcákon kószáló rikkancs gyerekek tanulásra, vagy rendes munka és megélhetés keresésére szoríttassanak, viszont a rokkantak, a harctéren elesettek Özvegyei, továbbá az aggkor vagy szerencsétlenség folytán munkaképtelenné váltak a könnyebb fizikai munkát igénylő utcai árusítás útján juthassanak keresethez.

Felhívom ennélfogva Címet, hogy a 2.500/1914. M. E. számú rendelet 33. §-a értelmében törvényhatósága területén a rendőrhatalóságok által eddig kiállított újságelárusítói igazolványok revízióját haladéktalanul rendelje el. Addig is, amíg a régi igazolványoknak a rendelet értelmében kiállítandó új igazolványokkal való kicserélése megtörténik, hasson oda, hogy az igazolvány nélkül való utcai újságárúsítás, különösen pedig 18 éven aluli gyermekeknek újságárúsítás címén az utcákon való csavargása megtiltassák.

A régi újságelárusítói igazolványok bevonását, az új újságelárusítói igazolvány kiállítását, valamint ott, ahol szükséges, az újságelárusítóknak karszalaggal való ellátását, a rendelet intézkedéseinek szigorú szem előtt tartásával az illetékes rendőrhatalóságok saját hatáskörükben hajtják végre akképen, hogy az átmenet ideje alatt a lapok utcai árusítása – az olvasó közönség és a lapkiadók érdekeire tekintettel – korlátozást ne szenvedjen.

3. A rendelet értelmében a jövőben újságelárusítói igazolvány csak megbízható egyéneknek állítható ki, ennek következtében a rendeletben előírt erkölcsi bizonyítvány felmutatása minden folyamodótól megkövetelendő. A rendelet értelmében az újságelárusítói igazolvány alaki kellékei közé tartozik mindazoknak a sajtótermékeknek taxatív felsorolása, melyeknek terjesztésére az elárusító vállalkozott és annak a területnek megjelölése, amelyen az elárusító az igazolványban felsorolt sajtótermékeket terjesztheti.

Az életben kifejlődött gyakorlattal szemben messzemenő követelmény volna annak a kívánságnak felállítása, hogy egyes lapvállalatok sajtótermékeinek elárusítói más lapvállalatok kiadványainak terjesztésével ne foglalkozhassanak. Az újságelárusító tetszése szerint vállalkozhatik mindazon sajtótermékek utcai terjesztésére, amelyeknek érvényben levő hatósági terjesztési engedélyük van. Az utcai terjesztésre elvállalt sajtótermékeknek az igazolványban való taxatív felsorolása mindössze azért szükséges, mert egyrészt az ellenőrző rendőrközegeknek megkönnyíti azt a feladatot, hogy az utcai terjesztésre hatósági engedélyt nem nyert sajtótermékek terjesztésével folytatott visszaéléseknek gátat vethessenek, másrészt, hogy a sajtótermékek utcai terjesztésének úgynevezett »albérletbe« adása terén folytatott üzelmeknek elejét vegyék.

Az elárusításnak bizonyos helyhez kötöttsége pedig a rendőrhatalóságoknak lehetővé teszi azt, hogy az e téren kifejlődött egészségtelen, sokszor már a közönség zaklatásává fajult versenyt bizonyos mértékig szabályozhassák akképen, hogy egyes útvonalak, vagy keresztezési pontok forgalmasságához képest mérlegelhessék és állapíthassák meg az egyes körzetekre vagy egyes utcai pontokra kiadható elárusítói igazolványok számát.

4. A rendelet 9. §-a értelmében 18 éven aluli egyének részére újságelárusítói igazolvány csak a legkivételesebben, és csak az esetben állítható ki, ha bebizonyítja, hogy valamely testi fogyatkozás miatt más munkára teljesen képtelen, vagy családjának egyetlen tagja sem keresetképes; mindkét esetben azonban csak akkor, ha iskolakötelezettségének már eleget tett.

Az új igazolványok kiállításánál a rendelet 9. §-ának 2. bekezdésében foglaltak a legszigorúbban szem előtt tartandók, s minden körülmények között az említett szakaszban felsoroltak az igazolványok kiadásánál előnyben részesítendők.

5. A rendőrhatalóságok szigorú kötelességévé teszem, hogy a jövőben a sajtótermékek utcai terjesztését a rendeletben foglalt intézkedések értelmében közegeik útján állandóan ellenőriztessék és a tapasztalt visszaélésekkel szemben a megtorló lépéseket minden esetben haladéktalanul tegyék meg.

Budapesten, 1920. évi március hó 10-én.

*Bencizky s. k.
belügyminiszter.*

**A m. kir. kormány 1920. évi 3.189. M. E. számú rendelete,
a sajtótermékek házaló és utcai terjesztésének szabályozása tárgyában kiadott
1.153/1920. M. E. számú rendelet módosításáról.**

Módosítja a 1.153/1920. M. E. számú rendelet 10. §-át. Az újságelárusító-igazolvány kiállítása megtagadásának vagy az igazolvány visszavonásának kérdésében a magyar királyi állami rendőrség működése területén másodfokon a kerületi rendőrkapitány, harmadfokon a belügyminiszter, a magyar királyi államrendőrség működése területén kívül eső helyeken másodfokon az alispán, harmadfokon a belügyminiszter, a budapesti magyar királyi államrendőrség hatáskörének területén másodfokon a belügyminiszter határoz.
Kelt Budapest, 1920. évi április 6-án.

1. §.

A sajtótermékek házaló és utcai terjesztésének szabályozása tárgyában kiadott 1.153/1920. M. E. számú rendelet 10. §-a hatályon kívül helyeztetik és helyébe a következő rendelkezés lép:

2. §.

Az újságelárusító igazolvány kiállításának megtagadásának, vagy az igazolvány visszavonásának kérdésében a magyar királyi állami rendőrség működése területén másodfokon a kerületi rendőrkapitány, harmadfokon a belügyminiszter, a magyar királyi államrendőrség működése területén kívül eső helyeken másodfokon az alispán, harmadfokon a belügyminiszter, a budapesti magyar királyi államrendőrség hatáskörének területén másodfokon a belügyminiszter határoz.

Budapesten, 1920. évi április hó 6-án.

Simonyi-Semadam Sándor s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottságnak 34/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

***A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált képszalagok jegyzéke.***

Az Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság rendelete meghatározza, hogy mely filmek vetítését engedélyezi, és melyeket nem.

Kelt Budapest, 1920. április 30-án.

A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találta a következő képszalagokat:

1. »Királyné lovagja« című történelmi drámát, mely Pathé Fréres cégnél 1914. évben készült s 2265 méter hosszú,
2. »Hableány« című kaliforniai történetet, mely Russel cégnél készült s 1500 méter hosszú,
3. »Totó mint rendező« című bohózatot, mely Pathé Fréres cégnél 1919. évben készült s 380 méter hosszú,

[...]

7. »Egy művész tragédiája« című drámát, mely 1919. évben készült s 1240 méter hosszú,
8. »Vallomás« című drámát, mely 1919. évben készült s 2132 méter hosszú,
9. »Bolygó csodafény« című drámát, mely Ambrosia gyárban 1918. évben készült s 1394 méter hosszú.

Az engedélyokirat kiadását megtagadta a következő képszalagoktól:

1. »Sörluck Nick Nock« című bohózatától, mely az Uher filmgyárban 1919/1920. évben készült s 800 méter hosszú,
2. »Tilos a csók« című vígjátéktól, mely a Star filmgyárban 1919. évben készült s 1145 méter hosszú,
3. »Szerelem hiénák« című drámától, mely a Decla cég gyárában 1919/1920. évben készült s 1700 méter hosszú,
4. »Szerelem szigete« című drámától, mely a Decla cég gyárában 1919/1920. évben készült s 1400 méter hosszú.

Budapest, 1920. évi április hó 30-án.

A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság.

**A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottságnak 44/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

***A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált képszalagok jegyzéke.***

Az Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság rendelete meghatározza, hogy mely filmek vetítését engedélyezi, és melyeket nem.

Kelt Budapest, 1920. május 18-án.

A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találta a következő képszalagokat:

1. »Bubi és a kisértet« című vígjátékot, mely Leon Gaumont cég gyárában készült s 250 méter hosszú,
2. »Kézzel-lábbal« című vígjátékot, mely Leon Gaumont cég gyárában készült s 400 méter hosszú,
3. »Éjszaka réme« című drámát, mely Leon Gaumont cég gyárában készült s 1180 méter hosszú,

[...]

Az engedélyokirat kiadását megtagadta a következő képszalagoktól:

1. »Tévedt utakon« című, »Tatjana hercegnek« alcímű drámától, mely Deitz cég gyárában 1919. évben készült s 1904 méter hosszú,
 2. »Ármány és szerelem« című drámától, mely Milánó cég gyárában 1918. évben készült s 1050 méter hosszú,
- Budapest, 1920. évi május hó 18-án.

*Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.*

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszternek ad 13.026/1920. K. M. számú
rendelete.**

A postai díjszabás megváltoztatása.

A rendelet újrászabályozza a hírlapok postai szállításának díjtételeit is.

Kelt Budapest, 1920. május 26-án.

1920. évi június hó 1-től kezdve a postai díjszabást a következőképen állapítom meg:

[...]

9. §. Hírlapok.

1. A hírlapok és folyóiratok díja a megjelenés idejére való tekintet nélkül a belföldön változtatlanul 250 gr.-ig 10 f, 500 gr.-ig 20 f.

Erre a kedvezményre csak azok a hírlapok és folyóiratok tarthatnak igényt, amelyek 1/4 évenként legalább egyszer megjelennek.

2. Hírlapmelléletek díja az egyes példányok minden 25 gr.-ja után 100 drb.-kint 5 K.

3. Az Ausztriával, a szerb-horvát-szlovén királlyal, valamint az utóbbi által Magyarországon megszállott területtel való forgalomban a hírlapokra és azok mellékleteire az 1. és 2. pontban megállapított tarifák nyernek alkalmazást.

4. Hírlapkötegek viszontelárusítóknak csak a belföldi forgalomban mint eddig:

100 gr.-ig	10 f
250 gr.-ig	20 f
500 gr.-ig	40 f
1 kg.-ig	80 f
2 kg.-ig	1 K 60 f
3 kg.-ig	2 K 40 f
4 kg.-ig	3 K 20 f
5 kg.-ig	4 K –

[...]

Budapest, 1920. évi május hó 26-án.

Dr. Emich Gusztáv s. k.,
m. kir. kereskedelemügyi minister.

**A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 48/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

***A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált képszalagok jegyzéke.***

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság rendelete meghatározza, hogy mely filmek vetítését engedélyezi, és melyeket nem.

Kelt Budapest, 1920. május 27.

A magyar királyi Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találta a következő képszalagokat:

1. »Fakadó szerelem« című drámát, mely Rex filmgyárban 1919. évben készült s 1280 méter hosszú,

2. »Szórakozott muzsikás« című vígjátékot, mely Rex filmgyárban 1919. évben készült s 367 méter hosszú,

3. »Éjszakai kaland« című vígjátékot, mely Rex filmgyárban 1919. évben készült s 430 méter hosszú,

[...]

Előadásra alkalmasnak találta, de eltiltotta, hogy az előadáson 16 éven aluli gyermekek megjelenhessenek, a következő képszalagokat:

1. »Ópium« című drámát, mely Róbert Reiner cég gyárában 1919. évben készült s 2300 méter hosszú,
2. »Margerete« című drámát, mely Berliner Filmmanufaktur gyárban 1919. évben készült s 1653 méter hosszú,
3. »Burlingtoni jaguár II. rész« című, a »Manillai cyklop« alcímű drámát, mely amerikai Pathé-gyárban 1918. évben készült s 1880 méter hosszú,

[...]

Az engedélyokirat kiadását megtagadta a következő képszalagoktól:

1. »Lélekvásár« című drámától, mely Maxim cég gyárában 1919. évben készült s 2138 méter hosszú,
2. »Princ Kuckuck« című drámától, mely Glória cég gyárában 1919. évben készült 2240 méter hosszú.

Budapest, 1920. évi május hó 27-én,

**Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.**

**A m. kir. Országos Mozgókép vizsgáló Bizottságnak 56/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

***A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált képszalagok jegyzéke.***

*Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság rendelete meghatározza, hogy mely filmek vetítését engedélyezi, és melyeket nem.
Kelt Budapest, 1920. június 8.*

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találta a következő képszalagokat:

1. »Csoda jó dolog a szerelem« című vígjátékot, mely Messter-filmgyárban 1918. évben készült s 1300 méter hosszú,
2. »Nap lovagja« című drámát, mely Star-filmgyárban 1918. évben készült s 1700 méter hosszú,

3. »Küzdelem, a létért« című drámát, mely Star-filmgyárban 1918. évben készült s 1940 méter hosszú,

[...]

44. »Romlott emberek« című drámát, mely Schwarzenberg-filmgyárban 1914. évben készült s 955 méter hosszú,

45. »Tenger leánya« című drámát, mely Cines olasz gyárban 1918. évben készült s 1630 méter hosszú,

46. »Veritas Vincit« című drámát, mely Joe May gyárban 1919. évben készült s 1332 méter hosszú.

Továbbá előadásra alkalmasnak találta, – de eltiltotta, hogy az előadásorr 16 évnél fiatalabb korúak is megjelenhessenek – a következő képszalagokat:

1. »Az asszonybecsület« című drámát, mely Fern Andra cég gyárában 1918. évben készült s 1345 méter hosszú,

2. »A csábító« című drámát, mely Star-filmgyárban 1918. évben készült s 1587 méter hosszú,

3. »Betörő« című vígjátékot, mely Star filmgyárban 1918. évben készült s 840 méter hosszú,

[...]

Az engedélyokirat kiállítását megtagadta a következő filmekről:

1. »Isten hozzád szerelem« című drámától, mely Star filmgyárban 1919. évben készült s 2580 méter hosszú,

2. »Bűnös világ« című drámától, mely Ungó-gyárban 1919. évben készült s 1015 méter hosszú,

3. »A 7-es számú ház« című drámától, mely Diskus-filmgyárban 1919. évben készült s 1630 méter hosszú,

[...]

7. »Züllés útján« című drámát, mely Erika-gyárban 1919. évben készült s 1600 méter hosszú.

Budapest, 1920. évi június hó 8-án.

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

**A m. kir. kormány 1920. évi 4.578. M. E. számú rendelete,
a rotációs újságpapír és íves nyomópapír beszerzéséről és elosztásáról.**

Hatályon kívül helyezi az újságpapírfelhasználás tárgyában született korábbi rendeleteket (az 1916. évi 734., az 1917. évi 1.177. és 4.980., az 1918. évi 896. és 5.543. M. E. sz.) és új szabályokat alkot. Papírelosztó Bizottságot létesít, az Újságelosztó Központéhoz hasonló hatáskörrel. A legkisebb napi oldalterjedelmet hétköznaponként 4, vasárnaponként 6 oldalban állapítja meg. A lapok a heti maximális oldalterjedelmet tetszésük szerint oszthatják meg naponként, illetve a szöveg és a hirdetés között.

Új időszaki lap alapítására „rendkívüli méltánylást érdemlő esetben” a miniszterelnök adhat engedélyt. Vasár- és ünnepnapokon és azokat követő reggelen nem jelenhet meg időszaki lap, valamint vasár- és ünnepnapokon sajtóterméket (sem szellemi, sem technikai értelemben) nem szabad előállítani.

Hatályon kívül helyezte az 1921. január 12-én kiadott 309/1921. M. E. számú rendelet, fenntartva azonban az új időszaki lapok indításának miniszterelnöki engedélyhez kötését, valamint a vasár- és ünnepnapokra vonatkozó rendelkezéseket.

A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

A rendelet legjelentősebb pontja az új időszaki lap indításának miniszterelnöki engedélyhez kötése, amely egészen a második világháború végéig érvényben volt.

Hatályba lépett 1920. június 15-én.

A m. kir. kormány a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. kormány a rotációs újságpapír, valamint az íves nyomópapír beszerzése és elosztása tárgyában egységes rendezést óhajtván biztosítani a m. kir. minisztérium 1916. évi 734., 1917. évi 1.177. és 4.980., 1918. évi 896. és 1918. évi 5.543. M. E. számú rendeleteit hatályon kívül helyezi, és a rotációs újságpapír, valamint az íves nyomópapír forgalmának és felhasználásának szabályozására a következőket rendeli:

A m. kir. kormány úgy a rotációs, mint az íves nyomópapír beszerzésének jogát – a rotációs újságpapírra vonatkozólag kizárólagossági hatállyal – a Hangya Termelési, Értékesítő és Fogyasztási Szövetkezetre ruházza. A Hangya által beszerzendő íves nyomópapír csakis az alább felsorolt nyomdai termékek előállítására fordítható:

- a) vidéki és hetilapok, folyóiratok és szaklapok;
- b) tankönyvek és írkák;
- c) állami nyomtatványszükségletek.

A rotációs újságpapírra vonatkozó kizárólagossági jog egyelőre 1920. évi december hó 31-ig érvényes, azon esetben azonban, ha ellenkező intézkedés nem történne, a rendelet hatálya további egy esztendőre automatikusan meghosszabbítottnak tekintendő.

2. §.

A Hangya szövetkezet, mint újságpapír beszerző szerv mellett a papírelosztás irányítására és a sajtó jogainak védelmére Budapest székhellyel papírelosztó szerv állítatik fel, amelynek neve: »Papírelosztó Bizottság«.

A Papírelosztó Bizottság tagjait a vallás- és közoktatásügyi, a honvédelmi, a kereskedelemügyi, pénzügyi és földművelésügyi minisztériumok, a m. kir. államvasutak, a m. kir. posta és távírda, továbbá az időszaki lapok előállításával foglalkozó lap- és tankönyvkiadó és nyomdavállalatok budapesti és vidéki, valamint a Hangya szövetkezet képviselői közül az említett hatóságok és érdekeltségek ajánlása alapján a miniszterelnök nevezi ki. Ugyancsak a miniszterelnök nevezi ki a bizottság elnökét is. A miniszterelnökség képviselői hivatalból foglalnak helyet a bizottságban.

a) A Papírelosztó Bizottság ügyrendjét maga állapítja meg, felterjeszti a miniszterelnökhöz, aki annak jóváhagyása iránt határoz.

b) A miniszterelnök képviselője a bizottság részéről hozott határozatok ellen óvást emelhet, s ez esetben a határozatok végrehajtását a miniszterelnök döntéséig függőben kell tartani. A döntést a bizottság köteles végrehajtani.

3. §.

A végből, hogy a rendelkezésre álló és ezután beszerezhető újságpapírkészlet arányos felosztásával a már megjelent, valamint az esetleg újonnan alapítandó lapok megjelenése biztosítva legyen a Papírelosztó Bizottság úgy a rotációs, mint az íves nyomópapír felhasználása tekintetében a felmerülő szükséghez képest esetről esetre korlátozásokat állapíthat meg. A bizottság által megállapított terjedelmet túllépni tilos. A legkisebb napi oldalterjedelem (szöveg és hirdetés együttesen) ezidőszert úgy a fővárosban, mint a vidéken hétköznaponként négy oldal, vasárnaponként hat oldal. A terjedelem túllépésére vonatkozólag a bizottság esetről-esetre előterjesztést tehet a miniszterelnöknek.

A lapok a rájuk nézve irányadó heti egész oldalterjedelmet – feltéve, ha ez a terjedelem napi négy oldalról később felemeltetnék – tetszésük szerint oszthatják meg a hét egyes napjain, és az esetleges reggeli és esti kiadások, valamint a szöveg és a hirdetési oldalterjedelem között.

A Papírelosztó Bizottság rendelkezése alapján a Hangya szövetkezettől vásárolt újságpapírt csak annak az időszaki lapnak előállításához szabad felhasználni, amelyet a Papírelosztó Bizottság megjelölt.

Az oldalterjedelemre vonatkozó korlátozó rendelkezések nem vonatkoznak az államnak, az állami intézményeknek, valamint a közhatóságoknak hivatalos lapjaira. Korlátozhatja azonban a Papírelosztó Bizottság ezen hivatalos lapok nem hivatalos közleményeket tartalmazó oldalszámát.

4. §.

A lap- és tankönyvkiadó vállalatok és nyomdavállalatok kötelesek a Papírelosztó Bizottságnak minden az ügykörre vonatkozó felvilágosítást megadni, s kötelesek a rotációs és íves nyomópapír készleteikről és azok felhasználásáról pontos kimutatást vezetni. Kötelesek a nyomdavállalatok az újságpapírból származó remittendákat megőrizni, és a Papírelosztó Bizottságnak, illetőleg a Hangya szövetkezetnek megfelelő kártérítés ellenében visszaszolgáltatni.

5. §.

Sem a rotációs újságpapír, sem az íves nyomópapír ára kg.-ként 30 koronánál magasabb nem lehet.

6. §.

A jelen rendelet hatályban léte alatt rotációs újságpapír és íves nyomópapír felhasználásával nyomtatott új időszaki lap nem jelenhetik meg. Rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben a miniszterelnök új lap indítására adhat engedélyt. Időszaki lapok alatt értendők:

- a) politikai napi- és hetilapok,
- b) szaklapok,
- c) képeslapok, folyóiratok és egyéb időszaki lapok (sajtótermékek).

7. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet érvénybeléptével egyidejűleg elrendelheti, hogy a nem rotációs újságpapír-készleteket a Papírelosztó Bizottságnak be kell jelenteni; úgyszintén ezen anyagok forgalmának korlátozása iránt is intézkedhetik.

A nem rotációs újságpapíron dolgozó lap és tankönyvkiadó és nyomdavállalatok kötelesek 1920. június 30-ig a Papírelosztó Bizottságnak bejelenteni:

1. azt a mennyiséget, amelyet az általuk kiadott, illetve náluk nyomtatott időszaki lap kiadásához 1919. évi szeptember 1-től 1920. évi június hó 1-ig nem rotációs újságpapírból felhasználtak;

2. azt, hogy az időszaki lap milyen időközökben, és egy-egy szám hány példányban és milyen terjedelemben jelenik meg. Amennyiben egyes számok nagyobb példányszámban jelennek meg (vasárnapi, ünnepi számok), úgy ezt a bejelentést külön fel kell tüntetni;

3. azt, hogy a lapkiadó, illetőleg nyomda vállalat az időszaki lap előállításához szükséges nem rotációs újságpapírt honnan szerzi be.

A bejelentéssel együtt be kell küldeni az időszaki lap egy példányát is.

A Papírelosztó Bizottságnak jogában áll a lap- és tankönyvkiadó, továbbá a nyomdavállalatok könyveibe és számadásába is ellenőrzés jogából betekinteni.

8. §.

Vasár- és ünnepnapon (ünnepnapok alatt nemcsak a római katolikus ünnepek, hanem a protestáns egyházi törvények által statuált ünnepek is értendők), valamint az azt követő reggelen időszaki lapok nem jelenhetnek meg, illetve a vasár- és ünnepnapok az ilyen sajtótermékeknek sem szellemi, sem technikai előállítására nem használhatók.

A miniszterelnök e rendelkezés alól indokolt esetekben kivételeket állapíthat meg.

9. §.

A Papírelosztó Bizottság tagjai a miniszterelnök képviselőjének kezébe fogadalmat tesznek arra nézve, hogy teljes pártatlansággal és a legnagyobb lelkiismeretességgel járnak el, és a bizottság ügyeit, valamint a bizottsággal érintkező ügyfelek üzleti viszonyait feltétlen titoktartással fogják kezelni.

10. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésénél és kijátszásánál bármi módon közreműködik, az, amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet. Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, a többi része pedig a felmerült költségek levonásával a Hadirokkantak Segélyalapját illeti. E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, az államrendőrség működési területén pedig az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

11. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1920. június 15.] lép életbe és azt a miniszterelnök hajtja végre.

Budapesten, 1920. évi június hó 9-én.

*Simonyi-Semadam Sándor s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 61/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

***A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált képszalagok jegyzéke.***

[...]

Budapest, 1920. évi június hó 15-én.

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

**A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 73/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

***A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált és előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke,***

[...]

Budapest, 1920 évi június hó 23-án.

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

**A m. kir. minisztérium 1920. évi 5.810. M. E. számú rendelete,
*a sajtótermékek házaló és utcai terjesztésének szabályozása tárgyában kiadott
1.153/1920. M. E. számú rendelet módosításáról.***

*Módosítja az 1.153/1920. M. E. számú rendelet 11. §-ának 2. bekezdését. A hírlapok és folyóiratok házaló és utcai terjesztése reggeli 6 órától vasárnapokon d. u. 7 óráig, más napokon pedig a mindenkori hivatalos záróráig engedélyezett.
Kelt Budapest, 1920. június 24-én.*

1. §.

A sajtótermékek házaló és utcai terjesztésének szabályozása tárgyában kiadott 1.153/1920. M. E. számú rendelet 11. §-ának 2-ik bekezdése hatályon kívül helyeztetik, és helyébe a következő rendelkezés lép:

2. §.

A hírlapok és folyóiratok házaló és utcai terjesztése reggeli 6 órától vasárnapokon d. u. 7 óráig, más napokon pedig a mindenkori hivatalos záróráig van megengedve.

A külön kiadású, nemkülönben a pályaudvarokon terjesztett időszaki sajtótermékekre ez a korlátozás nem vonatkozik.

Budapesten, 1920. évi június hó 24-én.

Simonyi-Semadam Sándor s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 823/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

**A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által előadásra
alkalmasnak talált képszalagok jegyzéke.**

[...]

Budapest, 1920. évi július hó 6-án.

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

**A m. kir. kormány 1920. évi 5.721. M. E. számú rendelete,
a rotációs újságpapír és íves nyomópapír beszerzése és elosztása tárgyában
kiadott 4.578/1920. M. E. számú rendelet módosításáról**

Értelmezi az 1916. évi 734. M. E. számú rendeletet és annak módosításainak hatályon kívül helyezését. Így módosítja a 4.578/1920. M. E. számú rendeletet is. Hatályon kívül helyezi az 1.177/1917. M. E. számú rendeletet.

Az Újságpapírközpont jogutódja annak összes jogaival és kötelezettségeivel a Papírelosztó Bizottság.

Módosítja a 309/1921. M. E. számú rendelet.

Életbe lépett 1920. július 15-én.

1. §.

Az 1916. évi 734. M. E. számú rendelet és az ezen rendeletet módosító rendeletek hatályon kívül helyezése olyképen értelmezendő, hogy az Újságpapírközpont jogutódja annak összes jogaival és kötelezettségeivel – amennyiben a 4.578/1920. M. E. számú rendelet, illetőleg jelen rendelet másképp nem intézkedik – a Papírelosztó Bizottság.

Az ügyek átadásánál esetleg felmerülő vitás kérdésekben a Papírelosztó Bizottság felterjesztése alapján a miniszterelnök dönt.

2. §.

Az 1.177/1917. M. E. számú rendelet hatályon kívül helyezésével a Magyar Újságpapírbeszerző r.-t. tulajdonában levő minden bel- és külföldön tárolt papírmennyiség felett, amely 1917. évi március hó 30-ika óta vásároltatott, a Papírelosztó Bizottság rendelkezik.

Ezeket a készleteket megvételre fel kell ajánlani a Hangya termelő, értékesítő és fogyasztási szövetkezetnek. Amennyiben az átvételi árra vonatkozólag megállapodás nem jönne létre, az átvételi árat a kereskedelemügyi minisztérium határozza meg. A készletek a Papírelosztó Bizottság közreműködésének megkezdésével egyidejűleg a Hangya szövetkezet papírosztályának átadandók, tekintet nélkül arra, hogy az ármegállapítás létre jött-e vagy sem.

3. §.

A jelen rendelet életbeléptének napjától kezdve rotációs újságpapírt közforgalmi vasúton, hajón vagy gépkocsin csak a Hangya írásbeli szállítási engedélyével (szállítási igazolvánnyal) szabad szállítani.

A szállítási engedélyt (szállítási igazolványt) a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni, és az árut a felvevő állomásnak annak jeléül, hogy az engedély szállításra már használtatott és újból fel nem használható, a feladóállomás keletbélyegzőjével le kell bélyegezni.

4. §.

A jelen rendelet [Feltehetően elírás! Helyesen: a 4.578/1920. M. E.] 1. §-ának utolsó bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

A rotációs újságpapírra vonatkozó monopólium újabb kormányrendeletig érvényben marad, a Hangya szövetkezet részéről azonban kéthónapi időtartamra felmondható.

5. §.

A 4. §. második pontja [sic! Feltehetően elírás!] helyébe a következő rendelkezés lép: A Papírelosztó Bizottság elrendelheti, hogy a lapkiadó és nyomdavállalatok a rotációs újságpapírosból fennmaradó szakadt részeket és a makulatúrát, ideértve a visszaküldött lappéldányokból eredő makulatúrát is, a Hangyaszövetkezetnek térítés ellenében adják.

6. §.

A rendelet [Feltehetően elírás! Helyesen: a 4.578/1920. M. E.] 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép: A hengeres és íves nyomópapír árát a Papírelosztó Bizottság javaslata alapján a minisztérium állapítja meg.

7. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napján [1920. július 15.] lép életbe és azt a miniszterelnök hajtja végre.

Budapesten, 1920. évi július hó 13-án.

*Simonyi-Semadam Sándor s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 90/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

***A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált és előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.***

[...]

Budapest, 1920. évi július hó 19-én.

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

**A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 92/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

***A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált és előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.***

*A rendelet tartalmaz 65 filmcímet, amelyeket nyilvános vetítésre alkalmasnak minősít, 27
filmcímet, amelyeket csak 16 éven felüliek számára minősít nyilvános vetítésre alkalmasnak, és
5 filmcímet, amelyek esetében a vetítést megtiltotta.*

Kelt Budapest, 1920. július 27-én.

A magyar királyi Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak
találta a következő képszalagokat:

1. »Emir a csodaló« című 'drájnát, mely Meduza-gyárban 1918. évben készült s 1300 méter
hosszú,

[...]

64. »A vér bosszúért kiált« című drámát, mely a Messter-filmgyárban 1919. évben készült s
1108 méter hosszú.

[...]

Továbbá előadásra alkalmasnak találta, – de eltiltotta, hogy az előadáson 16 évnél fiatalabb
korúak is megjelenhessenek, – a következő képszalagokat:

1. »A nagy áldozat« című drámát, mely a Deutsche Bioscop-filmgyárban 1918. évben készült
s 1213 méter hosszú,

[...]

27. »A fekete Vénus« című drámát, mely az Union-gyárban 1918. évben készült s
1662 méter hosszú.

Az engedélyokirat kiadását megtagadta a következő képszalagoktól:

1. »A hallhatatlan asszony« című drámától, mely a Pallas-gyárban 1918. évben, készült s 820 méter hosszú,
2. »A szerelem iskolája« című drámától, mely a berlini Filmmanifaktúr-gyárban 1919. évben készült s 1418 méter hosszú,
3. »A színész« című drámától, mely a Glória-gyárban 1920. évben készült s 1600 méter hosszú,
4. »Dr. Caligari ?« című expressionista filmjátéktól, mely a Decla-gyárban 1920. évben készült s 1780 méter hosszú.
5. »A számun« című drámától, mely az Union berlini gyárban 1920. évben készült s 1202 méter hosszú.

Budapest, 1920. évi július hó 27-én,

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

**A m. kir. kormány 1920. évi 6.357. M. E. számú rendelete,
a sajtóról szóló 5.499/1919. M. E. számú rendelet kiegészítéséről**

Az 1920. augusztus 3-án kelt és azonnal hatályba lépett rendelet hatályába visszahelyezi az 5.484/1914. M. E. számú rendeletet azzal, hogy a belügyminiszter az ország belső rendjének és közbiztonságának, illetve külpolitikájának érdekeit veszélyeztető belföldi időszaki lapok megjelenését és terjesztését is megtilthatja.

A m. kir. kormány az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-a, valamint az 1920: VI. t.-c. 1. §-a alapján az 5.499/1919. M. E. számú rendelet kiegészítéséül a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. minisztériumnak az egyes belföldi időszaki lapok megjelenésének és terjesztésének eltiltásáról az 1914. évi július hó 27-én 5.484. M. E. szám alatt kiadott rendelete újból hatályba lép azzal a kiegészítéssel, hogy a belügyminiszter oly belföldi időszaki lapoknak, amelyeknek közleményei az ország belső rendjének és közbiztonságának, valamint külső politikájának érdekeit veszélyeztetik, megjelenését és terjesztését szintén eltilthatja.

2. §.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1920. évi augusztus hó 3-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. Országos Mozképvizsgáló Bizottságnak 99/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

***A m. kir. Országos Mozképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált és előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.***

A rendelet tartalmaz 34 filmcímet, amelyeket nyilvános vetítésre alkalmasnak minősít, 18 filmcímet, amelyeket csak 16 éven felüliek számára minősít nyilvános vetítésre alkalmasnak, és 6 filmcímet, amelyek esetében a vetítést megtiltotta.

Kelt Budapest, 1920. augusztus 4-én.

A magyar királyi Országos Mozképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találta a következő képszalagokat:

1. »Művészbecsület« című drámát, mely a Pathé filmgyárban 1918. évben készült s 1484 méter hosszú,

[...]

34. »Salzburg« című tanulságos képet, mely a Sacha-gyárban készült s 80 méter hosszú.

Továbbá előadásra alkalmasnak találta, de eltiltotta, hogy 16 évnél fiatalabb korúak az előadáson megjelenhessenek, a következő képszalagokat:

1. »Morel I. rész« című, a »Lánc« alcímű kalandor történet, mely a Decla-gyárban 1920. évben készült s 1609 méter hosszú,

[...]

18. »A titokzatos nő« című drámát, mely a Pathé-gyárban készült s 1215 méter hosszú,

Az engedélyokirat kiadását megtagadta a következő képszalagoktól:

1. »Szerelmi kalauz« című vígjátéktól, mely a Star-filmgyárban 1918. évben készült s 475 méter hosszú,

2. »Az ősemlék« című drámától, mely a Star-filmgyárban 1917. évben készült s 1282 méter hosszú,

3. »A kis hercegnő« című drámától, mely a Maxim-gyárban 1919–1920. évben készült s 1143 méter hosszú,

4. »Tilos a dohányzás« című vígjátéktól, mely az Olivér-gyárban 1919. évben készült s 425 méter hosszú,

5. »A táncosnő halála« című társadalmi drámától, mely 1920. évben készült s 1477 méter hosszú,

6. »A pavillon titka« című drámától, mely a Nordisk-gyárban 1916. évben készült s 800 méter hosszú.

Budapest, 1920. évi augusztus hó 4-én.

*Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.*

A m. kr. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság 104/1920. O. M. B. számú rendelete.

A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra alkalmasnak talált és előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.

A rendelet tartalmaz 65 filmcímet, amelyeket nyilvános vetítésre alkalmasnak minősít, 18 filmcímet, amelyeket csak 24 éven felüliek számára minősít nyilvános vetítésre alkalmasnak, és 2 filmcímet, amelyek esetében a vetítést megtiltotta.

Kelt Budapest, 1920. augusztus 10-én.

A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találta a következő képszalagokat:

1. »Tih-Min« című drámát, mely a Leon Gaumont-gyárban készült s 9000 méter hosszú, [...]

65. »Bolond horgász« című vígjátékot, mely a D. L. G.-gyárban készült s 180 méter hosszú. Továbbá előadásra alkalmasnak találta, de eltiltotta, hogy 16 évnél fiatalabbkorúak az előadáson megjelenhessenek a következő képszalagokat:

1. »Szerencse lovagja« című drámát, mely a Sascha-gyárban 1919–20. évben készült 2325 méter hosszú, [...]

24. »Sherlock Holmes nősük« című bohózatot, mely a D. L. G.-gyárban készült s 390 méter hosszú.

Az engedélyokirat kiadását megtagadta a következő képszalagoktól:

1. »Barbárok« című drámától, mely a Hungária-gyárban 1918. évben készült s 1200 méter hosszú,

2. »A szerető« című drámától, mely a Hungária gyárban 1918. évben készült s 1400 méter hosszú.

Budapest, 1920. évi augusztus hó 10-én.

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottságnak 119/1920. O. M. B. számú rendelete.

A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra alkalmasnak talált és előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.

[...]

Budapest, 1920. évi augusztus hó 24-én.

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

**A m. kir. belügyministeniek 51,359/1920. B. M. számú körrendelete.
A »Falu« című havi folyóirat támogatása.**

(Valamennyi vármegye alispánjának.)

A belügyminiszter felhívja a törvényhatóságok és községek figyelmét »Falu« Országos Szövetség Falu címen induló folyóiratára. A miniszter a községi pénztárak terhére történő előfizetéssel szemben nem támaszt kifogást.

Kelt Budapest, 1920. augusztus 26.

Az elhanyagolt magyar faluk érdekeinek felkarolására, a falu kultúrájának fejlesztésére, a falusi nép érzés- és gondolatvilágának nemesítésére és ápolására alakult »Falu« Országos Szövetség céljainak előmozdítása érdekében »Falu« címen havonként megjelenő, az Országos Szövetség hivatalos közlönyéül szolgáló folyóiratot bocsátott ki, amely a nyomtatott betű erejével is harcolni akar a falusi nép egészségének, művelődésének és gazdasági jólétének fellendítéséért.

Tekintettel a »Falu« Országos Szövetség nemes céljaira, a kiadásában megjelenő a »Falu« című hivatalos közlönyt melegen ajánlom a törvényhatóságok, különösen pedig a községek figyelmébe és felkérem a törvényhatóság közönségét, hogy a minden hazafias mozgalmat lelkesen falkaroló tisztviselőinek segítségével a »Falu« folyóiratnak minél szelesebb körben való elterjedését előmozdítani szíveskedjék.

Amidőn a nevezett lapot Alispán Urnak és Alispán úr útján a járási főszolgabíróknak, különösen pedig a községi tisztviselőknak pártfogásába ajánlom, kijelentem, hogy a nevezett lapnak a községi pénztárak terhére való megrendelése ellen észrevételt nem tesznek. A községi pénztár terhére beszerzett lappéldányok természetesen leltárilag kezelendők.

A »Falu« című havi folyóirat a »Falu« Országos Szövetség kiadásában (Budapest, IX, Köztelek-utca 8.) jelenik meg és előfizetési ára egy évre 120 korona.

Budapest, 1920. évi augusztus hó 26-án.

Ferdinándy s. k.,
m. kir. belügyminister.

**A m. kir. belügyminiszter 1920. évi 55.609. számú körrendelete,
a mozgóképek előzetes vizsgálata tárgyában kiadott 5.123/1920., illetőleg
19.859/1920. B. M. számú rendeletek kiegészítéséről.**

Az 1920. szeptember 6-án kelt rendelet értelmében 1920. szeptember 15-től kezdve az ország területén nyilvános előadásokon csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által engedélyezett film vetíthető.

Az 5.123/1920., illetőleg a 19.859/1920. B. M. számú rendelet kiegészítéseken a következőket rendelem:

1920. évi szeptember hó 15-től kezdve az ország területén nyilvános előadásokon csak olyan mozgóképszalag mutatható be, amelyet a Budapesten alakított m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (VIII., Röck Szilárd-u. 20.) előzetesen megvizsgált, nyilvános előadásra alkalmasnak talált, és erről a Belügyi Közlönyben sorozatosan közzétett engedélyokiratot kiállította.

Budapesten, 1920. évi szeptember hó 6-án.

A miniszter helyett:

*Viczián István s. k.
helyettes államtitkár*

**A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 130/1920. O. M. B.
számú rendelete.**

**A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra
alkalmasnak talált, valamint az előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.**

*Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság rendelete meghatározza, hogy mely filmek vetítését
engedélyezi, és melyeket nem.*

Kelt Budapest, 1920. szeptember 13.

[...]

Az engedélyokirat kiadását megtagadta a következő képszalagoktól:

1. »Az aranyház« című drámától, mely a Progress-gyárban 1919. évben készült s 1800 méter hosszú,
2. »Szerelem úrnője« című drámától, mely a Neutral-gyárban 1920. évben készült s 2453 méter hosszú,
3. »Az arany könyv« című drámától, mely a Bayer Film-Comp. gyárban készült s 1400 méter hosszú,
3. »Szer a szerelem ellen« című vígjátéktól, mely a Star-filmgyárban 1917. évben készült s 780 méter hosszú.

Budapest, 1920. évi szeptember hó 13-án.

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

**A m. kir. kormány 1920. évi 8.454. M. E. számú rendelete,
a mozgófényképezemekről.**

Az 1920. október 3-án hatályba lépett rendelet módosítja a 64.573/1901. B. M. számú rendeletnek a mozikra vonatkozó rendelkezéseit.

Mozgófényképezemek (mozik) engedélyezése az ország egész területén a belügyminiszter feladata. A rendelet meghatározza azokat a feltételeket, amelyek magánszemélyek részére az engedély megszerzéséhez szükségesek. A belügyminiszteri engedélyen kívül az engedélyes a helyi hatóság engedélyét, valamint a rendőrhatalóság játszási engedélyét is köteles beszerezni. A rendelet 4. §-át a 640/1930. M. E. sz. rendelet módosította.

A m. kir. minisztérium a sajtóról szóló 1914: XIV. t.-c, valamint a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Ennek a rendeletnek hatálybalépésétől kezdve a mozgófényképek nyilvános előadására szolgáló üzemek (mozgófényképezemek) folytatásához szükséges mutatványi engedélyt az ország egész területére a belügyminiszter adja és a már megadottakat ugyanő vizsgálja felül.

2. §.

Mozgófényképezem folytatására rendszerint csak természetes személy kaphat rendőrhatalósági engedélyt. Jogi személy csak kivételesen olyankor, amikor azt akár az előadások tudományos vagy hazafias iránya és ebből kifolyóan a befektetési tőke magassága vagy jövedelmezőségének kisebb valószínűsége, akár a vállalkozás jövedelmének közérdekű rendeltetése indokoltá teszi.

3 §.

A természetes személy részére kiadott engedély személyhez kötött és rendszerint az engedélyesnek életfogytaig, kivételes esetekben valamely állapot megváltozásaig (özvegyiség tartamaig, nagykorúság elértéig stb.) terjed. Az engedély tartamát kifejezetten meg kell jelölni.

Ugyanegy természetes személy egynél több üzemre nem kaphat engedélyt.

Ugyanegy mozgófényképezem folytatása együttesen több természetes személynek is engedélyezhető, akiknek mindenképpen meg kell lenniök azoknak a kellékeknek, (6. §.) amelyek az engedélyezés előfeltételei. Ilyen esetben az engedélyt kérők előzetesen: kötelesek igazolni, hogy a társas viszonyból eredő anyagi kérdéseket egymás közt rendezték.

A jogi személyeknek kiadott engedély mindig határozott időre szól, amely időtartam 20 évnél hosszabb nem lehet. Az engedélyidő lejártával azonban az engedélyt meg lehet hosszabbítani.

Jogi személy több üzemre is kaphat engedélyt, ha ezt a közérdekű cél indokolja.

4. §.

A kiadott engedélyt sem élők közt, sem halál esetére átruházni, sem az üzem folytatását haszonbérbe adni vagy másnak átengedni nem szabad. Szakértő üzletvezető alkalmazása azonban nem esik e tilalom alá.

A tilalom ellenére történt átruházás, haszonbérbeadás vagy átengedés hatálytalan és az engedély elvesztését vonja maga után.

5. §.

Ha az engedélyes meghal vagy az üzem folytatására képtelenné válik, az üzemet a vele közös háztartásban együttélt özvegye, illetőleg felesége, törvényes származású kiskorú gyermek létében a kiskorú gyermek külön engedély nélkül folytathatja.

6. §.

Mozgófényképüzem folytatására engedély csak annak adható, aki

1. legalább 10 év óta magyar állampolgár;
2. feddhetlen életű és hazafias szempontból sem esett vagy esik kifogás alá;
3. életének 24-ik évét betöltötte;
4. korlátlan cselekvőképességgel rendelkezik.

E kellékek valamelyikének elvesztése esetében, avagy ha az engedélyes az üzemet az engedélyben megállapított határidőn belül bármi okból meg nem kezdi vagy az üzemet indokolatlanul megszünteti, a belügyminiszter az engedélyt megszüntetnek nyilvánítja.

Ha azonban az engedélyes cselekvőképességét önhibáján kívül vesztette el és felesége vagy kiskorú törvényes gyermeke van, az 5. §. rendelkezése irányadó.

Az ebben a §-ban felsorolt kellékeknek meg kell lenniök az engedély birtokába jutó feleség (özvegy), az üzletvezető és – az életkor, valamint a korlátlan cselekvőképesség kivételével – a kiskorú gyermek személyében is.

Tíz éven aluli gyermekekre az atya állampolgárságának időtartama irányadó.

Jogi személy csak akkor kaphat engedélyt, ha ezek a kellékek igazgatóságának mindenik tagjában megvannak.

7. §.

Mozgófényképüzem folytatására engedélyt a természetes személyek közül elsősorban azoknak kell adni, akik a 6. §-ban felsorolt kellékek mellett valamely különleges viszonyból fogva az állam gazdasági támogatására tarthatnak számot (vagyonatlan hadirokkantak, legalább két kiskorúról gondoskodó hadiözvegyek, hadiárvák, nem tényleges szolgálatban álló érdemes közszolgálati alkalmazottak stb.).

8. §.

Az engedély az engedélyes nevére (jogi személy cégére) szól és abban a községet (várost), utcát (utat, teret) és házszámot is pontosan meg kell jelölni, ahol a mozgófényképüzemet folytatni kell.

A mozgófényképüzemet ugyanabban a községben (városban) más helyre csak a helyi hatóság hozzájárulásával és a belügyminiszter engedélyével lehet kihelyezni.

Más községbe való áthelyezésre irányuló kérelmet új engedély kéreseként kell elbírálni.

9. §.

A mozgófényképüzemre kiadott belügyminiszteri engedélyen kívül köteles az engedélyes a helyi hatóság engedélyét, valamint a rendőrhatalóság játszási engedélyét is megszerezni és az azokért, valamint a hatósági ellenőrzésért megállapított illetékeket és díjakat fizetni.

10. §.

Minden engedélyes köteles az üzemében a magyar királyi belügyminiszter által időnkint kívánt hazafias vagy kulturális irányú filmeket nyilvános előadásai keretében díjtalanul bemutatni.

Ezen kötelezettség nem teljesítése vagy megtagadása az engedély elvonását vonja maga után.

11. §.

Azt, hogy az egyes községben (városban) hány mozgófényképüzem működhetik, a helyi hatóság meghallgatása után a belügyminiszter állapítja meg.

12. §.

Azokat a rendőrhatalósági engedélyeket, amelyek a rendelet hatályba lépte idején működésben lévő mozgófényképüzemekre vonatkoznak, lejáratukkor (64.573/1901. B. M. számú rendelet 9. §-a) a belügyminiszter felülvizsgálat alá vonja. Ha a belügyminiszter ezeket az engedélyeket meg nem újítja, azok a lejáratukkor az üzemre vonatkozó esetleges haszonbérleti szerződéssel együtt, minden kártérítésre való igény nélkül megszűnnek. Méltányos esetekben jogosult azonban a belügyminiszter egyes vállalatok üzemben tartását legfeljebb további egy év tartamára megengedni.

13. §.

Az e rendelet hatályba lépte idején működésben levő mozgófényképüzemek helyiségeire nézve a 6.211/1920. M. E. számú rendelet 4. §-ának rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

14. §.

E rendelet rendelkezéseinek megszegése kihágás, amelynek büntetése hat hónapig terjedhető elzárás és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetés.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. államrendőrség működési területén a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

15. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1920. október 3.] lép hatályba, és ettől kezdve a hangversenyek, mutatóványok stb. engedélyezése tárgyában 64.573/1901. B. M. szám alatt kiadott rendeletnek ettől a rendeletről eltérő rendelkezései a mozgófényképüzemekre vonatkozóan hatályukat veszítik.

16. §.

Ezt a rendeletet a magyar királyi belügyminiszter hajtja végre.
Budapest, 1920. évi október hó 1-én.

*Gróf Teleki Tál s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. kormány 1920. évi 8.621. M. E. számú rendelete,
a sajtótermékek házaló és utcai terjesztésének szabályozásáról szóló
1.153/1920. M. E. számú rendelet módosításáról.**

Módosítja a 1.153/1920. M. E. számú rendelet 9. §-ának első bekezdését. Budapesten, a törvényhatósági joggal felruházott városokban, továbbá a székesfővárosi m. kir. államrendőrség működési területén levő városokban és községekben elárusítói igazolvány a 18 éven aluliak részére csak akkor adható ki, ha valamely testi fogyatkozás miatt más munkára teljesen képtelenek, vagy ha az illetékes rendőrhatalóság közvetlenül meggyőződött arról, hogy

a kérelmező családjának egyetlen tagja sem keresőképes. Egyéb városokban és községekben elárusítói igazolvány 18 éven aluli egyének részére akkor is adható, ha azok iskolakötelezettségüknek már eleget tettek.
Kelt Budapest, 1920. október 1-én.

A sajtótermékek házaló és utcai terjesztésének szabályozása tárgyában kiadott 1.153/1920. M. E. számú rendelet 9. §-ának első bekezdése hatályon kívül helyezettik és helyébe a következő rendelkezés lép:

Budapesten, a törvényhatósági joggal felruházott városokban, továbbá a székesfővárosi m. kir. államrendőrség működési területén levő városokban és községekben elárusítói igazolvány a 9. §. 3. bekezdésének esetein kívül csak olyanok részére állítható ki, akik 18. életévüket betöltötték. Egyéb városokban és községekben elárusítói igazolvány 18 éven aluli egyének részére a 9. § 3. bekezdésének esetein kívül is kiállítható, ha ezek iskolakötelezettségüknek már eleget tettek.

Budapesten, 1920. évi október hó 1-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. kormány 1920. évi 8.671. M. E. számú rendelete, a Magyar Országos Mozgóképügyi (Film) Tanács felállításáról.

A rendelet felállítja a véleményező, de adott esetben intézkedési joggal is felruházott Magyar Országos Mozgóképügyi (Film) Tanácsot.

A Tanács feladata, hogy a kormánynak a filmügyekben (pedagógiai, propaganda stb. filmek előállítása, terjesztése, gyártása, kölcsönzése, forgalombahozatala stb.) javaslatokat tegyen, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter által elrendelt intézkedések végrehajtását ellenőrizze.

A rendelet meghatározza a Tanács összetételét és tagjainak kinevezési módját is.

Életbe lépett 1920. október 12-én.

1. §.

A mozgóképügyek erkölcsi, nemzetvédelmi, nemzetnevelési, irodalmi és művészeti nézőpontokból lévén elbírálandók, ez ügyeknek egységes elvek szerint való központi vezetése és irányítása a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumnak a feladata.

Avégből, hogy a mozgófénykép a nemzetnevelés és szórakoztatás kettős céljának minél sikeresebben megfeleljen, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium kebelében az érdekelt kormányzati ágak részvételével. »Magyar Országos Mozgóképügyi (Film) Tanács« állíttatik fel.

2. §.

A Magyar Országos Mozgóképügyi (Film) Tanács véleményadó szerv, mely a szükséghez képest intézkedési jogot is gyakorolhat. Ennek a jognak körét a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a Tanácsban képviselt érdekelt minisztériumokkal egyetértve állapítja meg. A Tanács feladata, hogy a kormánynak az Összes filmügyekben (nevezetesen: közszempontból kívánatos pedagógiai, propaganda stb. filmek előállítása, terjesztése, gyártása,

kölcsönzése, forgalombahozatala stb. kérdésében) véleményt, illetőleg a teendő intézkedésekre nézve – saját kezdeményezéséből vagy felhívására – javaslatokat terjesszen elő, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter által elrendelt intézkedések végrehajtását ellenőrizze, illetőleg irányítsa s általában a filmügyekben érdekelt összes tényezők állandó és legjobban célravezető együttműködését biztosítsa.

3. §.

A Tanács az előző §-ban megállapított feladatát a tanácsuléseken és szervei útján teljesíti. E szervek:

1. a Tanács elnöksége,
2. a szakbizottságok.

4. §.

Az elnökség a Tanács elnökéből és alelnökeiből áll, kiket a minisztertanács hozzájárulásával – az alelnököket az érdekelt miniszterek meghallgatásával – a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter három év tartamára nevez ki.

5. §.

A titkár a Tanács jegyzője, kit a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a vezetése alatt álló minisztérium tisztviselői közül a Tanács elnökének meghallgatásával három év tartamára nevez ki.

6. §.

A Tanács négy állandó szakbizottságra oszlik, úgymint:

- a) a honvédelmi,
- b) az általános pedagógiai,
- c) a propaganda,
- d) a műszaki és pénzügyi szakbizottságra.

Ezen szakbizottságokon kívül a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a Tanács javaslatának meghallgatásával a szükséghez képest más szakbizottságokat is alakíthat. A bizottságok élén a Tanács egy-egy alelnöke áll, aki a szakbizottság ügyviteléről – a Tanács elnökével egyetértőleg – saját hatáskörében gondoskodik. A szakbizottságok tagjainak számát a Tanács teljes üléséből előterjesztett javaslatra a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter állapítja meg és ugyan ő nevezi ki a tagokat a vezetése alatt álló, valamint a többi – a 7. §-ban felsorolt – minisztérium kiküldötteinek sorából.

7. §.

A Tanács tagjai a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium képviselőin kívül a honvédelmi minisztérium három, a belügyi, a kereskedelemügyi, a pénzügyi és a földművelésügyi minisztériumok két-két állandó kiküldöttje.

A Tanács tagjainak e minősége bizalmi jellegű. A Tanács felsorolt tagjain kívül az egyes ülésekre a filmirodalommal hivatásszerűen foglalkozó írók és művészek, valamint a mozgóképüggyel vonatkozásban levő magánérdekeltségek (mint a mozgóképügyi, mozgóképkereskedelmi és a mozgóképszínházi érdekeltségek) képviselői is meghívhatók, de ezek a határozathozatalban nem vehetnek részt.

8. §.

A Tanács teendőit rendszerint szakbizottsági üléseken látja el. Ezek legalább kéthetenként egyszer, tartatnak, de a szükséghez képest rövidebb időközökben is összehívhatók. A több szakbizottságot érdeklő ügyek a Tanács teljes ülésén tárgyalandók. Ilyen teljes ülés havonként legalább egyszer tartandó, de szükség esetén többször is egybehívható. Az ülés határozatképes, ha a Tanács, illetőleg a szakbizottság tagjainak legalább a fele jelen van.

A Tanács, illetőleg a szakbizottság határozatait mindenkor az ülésen jelenlevő tagok szavazattöbbségével hozza meg. Szavazategyenlőség esetén – úgy a tanácsi, mint a szakbizottsági ülésen mindig az elnök szavazata dönt.

Minden ülésről szabályszerű jegyzőkönyvet kell felvenni és azt megőrzésre a Tanács, illetőleg a szakbizottság irattárában kell elhelyezni. A szakbizottságok jegyzőit az illető alelnök javaslatára a Tanács elnöke bízta meg.

9. §.

Az elnök, illetőleg az alelnök gondoskodik a Tanácsnak, illetőleg az illető szakbizottságnak ülésre való egybehívásáról, vezeti az ülést és intézkedik az arról szóló jegyzőkönyv elkészítése iránt.

Ezenkívül az elnök irányítja a titkár és a szakbizottságoknak a jelen szabályzat és a Tanács határozatai alapján való munkáját és adja meg ezeknek az esetleg szükséges utasításokat.

10. §.

A titkár, illetőleg a szakbizottságok jegyzői végzik az elnök, illetőleg alelnök irányítása szerint a Tanács, illetőleg szakbizottság összes adminisztratív teendőit. Vezetik a Tanács, illetőleg a szakbizottságok ülésein a jegyzőkönyvet és végzik az ülések elé terjesztett és ott tárgyalott ügyek további kezelését. Általában kötelességük az ügymenet gyors és alapos lebonyolítása.

A titkár a szakbizottságok jegyzőinek nem előljárója. Ezek csak az illető szakbizottság alelnökének és a Tanács elnökének vannak alárendelve.

11. §.

A Tanács, valamint a szakbizottságok üléseinek tárgyalási anyaga és a tárgyalások során hozott határozatok, mielőtt hatóságilag nyilvánosságra hozatnak, hivatalos titokként kezelendők.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1920. október 12.] lép életbe. Végrehajtásával a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter bízta meg.

Budapesten, 1920. évi október hó 1-én.

*Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 145/1920. O. M. B. számú rendelete.

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra alkalmasnak talált és előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.

[...]

Budapest, 1920. évi október hó 4-én.

Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.

**A m. kir. belügyminiszter 1920. évi 68.800. számú rendelete,
a mozgófényképüzemekről szóló 8.454/1920. M. E. számú rendelet
végrehajtásáról.**

A 8.454/1920. M. E. számú rendelet végrehajtási rendelete részletesen szabályozza a mozik üzemeltetésének szabályait.

Hatályba lépett 1920. október 19-én.

A mozgófényképüzemekről szóló 8.454/1920. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában a következőket rendelem:

I. FEJEZET.

A mozgófényképüzem engedélyezése.

Minden üzemben levő mozgófénykép vállalat engedélyese köteles 1920. évi november hó 2-áig bezárólag a mutatóengedély megújítása iránt hozzám írásban folyamodni.

Az írásbeli kérelmet az illetékes elsőfokú rendőrhatósághoz kell a jelzett határidőn belül benyújtani. Az elsőfokú rendőrhatóság legkésőbb 8 nap alatt – a budapesti főkapitányság legkésőbb 15 nap alatt – a kérvényt véleményes jelentés kapcsán hozzám felterjeszteni köteles.

Azok az engedélyesek, akik fentebb említett kérelmüket a kitűzött záros határidőn belül előterjesztették, üzemüket a kérelem érdemleges elintézéséig abban az esetben is folytathatják, ha az előző mutatóengedélyük időközben netán lejárt volna is.

Az az engedélyes, aki engedélyének megújítását 1920. évi november hó 2-áig nem kéri, üzemét engedélye érvényességi határidejének lejáratakor megszüntetni köteles.

E szakaszban foglalt rendelkezések nem érintik a rendőrhatóságoknak a mozgófényképüzemek ellenőrzéséből kifolyó jogkörét.

2. §.

Az engedély megújítása, vagy új engedély kiadása iránt előterjesztett kérvényeknek a következő adatokat kell tartalmazniuk:

a) folyamodó nevét, jogi személyeknél az igazgatóság tagjainak és a felelős (szakértő) üzletvezetőnek nevét és mindezek lakhelyét;

b) a mozgófényképhelyiség pontos megjelölését, a község (város) utca (út, tér) és házszám feltüntetésével és lehetőleg a helyiség felett a kérelmező rendelkezési jogának igazolását;

c) a kérelem részletes indokait. Valamely üzemben levő mozgófényképállat helyiségét új engedély kérése esetében is meg lehet jelölni arra az esetre, ha annak jogosítványa nem fogna megújíttatni.

3. §.

A 2. §-ban említett kérvényhez az alábbi okmányokat kell csatolni:

- a) születési bizonyítvány;
- b) az állampolgárságot (legalább 10 évre visszamenőleg) igazoló okmány;
- c) írásbeli bizonyítékot arról, hogy a kérelmező a meglevő vállalatba már befektetett vagy az új üzem folytatásához szükséges tőke felett rendelkezik, továbbá a tőke nagyságát és eredetét igazoló okmányt;
- d) a kérelmező személyére vonatkozó különleges állapotok (rokkant, hadiözvegy stb.) igazoló hatósági bizonyítványt;
- e) engedélymegújítás kérése esetén a régi engedélyokiratot.

4. §.

Az elsőfokú rendőrhatalóság véleményes jelentésének magában kell foglalnia:

- a) a folyamodó (és felelős üzletvezető) személyi megbízhatóságára;
- b) a kérvényben megjelölt üzemhelyiségnek rendészeti szempontból alkalmas vagy alkalmatlan voltára;
- c) a társas viszony esetén az engedélyes társak közt fennálló érdekeltségi viszonyra vonatkozó adatokat;
- d) az üzemben levő vállalat eddigi működésére vonatkozó észleleteket, és
- e) a kérelem elbírálásánál figyelembe vehető egyéb körülményeket.

A jelentés megtételénél arra is indokoltan ki kell terjeszkedni, nem forog-e fenn annak a gyanúja, hogy az üzemi hitel nyújtása a megengedett mértéket meghaladó ellenszolgáltatásért vagy oly módon történik, amely a 8.454/1920. M. E. számú rendelet célzatának kijátszására vezethetne.

5. §.

Törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városokban a városi tanács, nagy- és kisközségekben a képviselőtestület köteles ezen rendelet hatályba lépésétől számított 15 napon belül megállapítani, hogy hatósága területén, figyelemmel a helyi viszonyokra és a vállalatok várható jövedelmezőségére, hány mozgófényképüzem létesítését, illetve működését tartanak indokoltnak. Ezt a jelentést kötelesek hozzám rendes szolgálati úton haladéktalanul felterjeszteni.

6. §.

Az engedély megújításának megtagadása esetében köteles a régi engedélyes üzemét a belügyminiszteri határozatban megjelölt napon beszüntetni, és ettől számított 8 napon belül az üzemhez tartozó helyiségeket – amennyiben a berendezés átadása tekintetében az új engedély birtokosával meg nem egyezett – kiüríteni, és az új engedélyesnek korlátlan rendelkezése alá bocsátani.

A helyiség átengedéseért semmi néven nevezendő térítés vagy kártalanítás nem jár. Ez a rendelkezés azonban nem érinti a helyiség használatáért járó bérfizetés kötelezettségét.

7. §.

Budapesten, továbbá a törvényhatósági joggal felruházott, valamint a rendezett tanácsú városok területén levő azoknak az üzlethelyiségeknek, valamint az esetleg hozzájuk tartozó raktárhelyiségeknek, illetőleg ezek egy részének bérletét (albérletét), amelyeket 1920. évi november hó 1. napjáig mozgófénykép-vállalat céljára béreltek vagy használtak, másra átruházni vagy az említett helyiségek használatát más célra egészen vagy részben átengedni tilos.

A mozgófénykép-vállalat engedélyesének személyében bármi okból bekövetkező változás esetén az említett helyiségekre nézve hatósági igénybevételnek van helye, amelynek alapján a lakásügyi hatóság új bérlőül csak azt a személyt jelölheti ki, akit a mozgófénykép-vállalat engedélyeseként a belügyminiszter az engedélyokiratban megjelölt.

II. FEJEZET.

A mozgófénykép-üzem folytatása

8. §.

A mozgófénykép-üzem engedélyesei kötelesek a m. kir. belügyminiszter által meghatározandó jótékonycélokra havonként egy-egy külön előadást tartani, amely előadásokból befolyó tiszta jövedelmet teljes összegében az esetenként megjelölt jótékonycélra kell fordítani. Kötelesek továbbá az engedélyesek havonként legalább háromszor egy-egy előadás keretében az e célra kijelölt hazafias és nemzetnevelő mozgófényképeket minden díjazás nélkül lejátszani.

A jótékonycélú előadásokon csakis azokat a mozgófényképeket lehet bemutatni, amelyeket a magyar országos mozgóképügyi (film-) tanács erre a célra kijelöl.

9. §.

Az engedélyes halála esetében az igényjogosult özvegye vagy gyermekei (8.454/1920. M. E. számú rendelet 5. §.) kötelesek 45 napon belül az I. fokú rendőrhatóság útján a belügyminiszternél bejelenteni, hogy az üzemet folytatni kívánják-e vagy sem.

Az üzem folytatása esetén az örökösztársak között e tekintetben létrejött megállapodásokat, nemkülönben az esetleges felelős (szakértő) üzletvezető nevét és lakhelyét is be kell jelenteni.

10. §.

Az engedélyes, illetőleg bejelentett felelős (szakértő) üzletvezetője az előadások tartama alatt állandóan az üzem helyiségeiben köteles tartózkodni. Helyettesítésnek csak kivételesen indokolt esetekben (betegség, halál stb.) van helye. Minden helyettesítést esetről-esetre az elsőfokú rendőrhatóságnál be kell jelenteni.

11. §.

Mozgófénykép-vállalatnál akármilyen minőségben csak olyan egyént lehet alkalmazni, aki:

1. magyar honos;
2. feddhetlen előéletű és hazafias szempontból sem esik vagy esett kifogás alá;
3. életének 18-ik évét betöltötte.

12. §.

A mozgófényképüzem folytatásának rendészeti feltételeit a helyi rendőrhatalóság a játszási engedélyben állapítja meg, és azoknak megtartását ugyanaz ellenőrzi.

A kikötött feltételek meg nem tartása okából a helyi rendőrhatalóság az előadások megtartását is megtilthatja.

13. §.

Ha az engedélyes a rendeletekben vagy az engedélyokiratokban megállapított rendelkezéseket megsérti, vagy az azokban reá rótt köteleességeknek nem tesz eleget, továbbá ha a helyi rendőrhatalóság által megállapított játszási feltételeket ismételten nem teljesíti vagy ismételten megsérti, erről a helyi rendőrhatalóság a belügyminiszterhez – szolgálati úton – haladéktalanul köteles jelentést tenni.

A belügyminiszter ilyen, valamint a 64.573/1901. B. M. számú rendelet 12. §-ában elsorolt okokból a mutatóengedélyt bármikor visszavonhatja.

14. §.

A mozgófényképüzem gyakorlása során elkövetett kihágásokat 8.454/1920. M. E. számú rendelet 14. §-a alapján kell büntetni.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1920. október 19.] lép életbe.

Budapesten, 1920. évi október hó 18-án.

*Ferdinándy s. k.
m. kir. belügyminiszter*

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 161/1920. O. M. B. számú rendelete.

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra alkalmasnak talált, valamint az előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.

[...]

Budapest, 1920. évi október hó 19-én.

*Horváth Elek s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.*

**A m. kir. kormány 1920. évi 9.222. számú rendelete,
a sajtóellenőrző miniszterközi bizottság működésének megszüntetéséről.**

Megszünteti (1920. október 31-ei hatállyal) az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-a alapján létrehozott Sajtóellenőrző Bizottság működését, amelyet a kormány a „kivételes sajtórendészeti ellenőrzésnek az időszakai sajtó szempontjából kevésbé hátrányos gyakorlása véget a sajtóvállalatok kérelmére szervezett”. Felállítja a Sajtótájékoztató Miniszterközi Bizottságot „a

sajtó munkájának megkönnyítésére“, amely „a lapok részére szükséges felvilágosításokat mindenkor megadja”.

Hatályon kívül helyezte a 10.501/1921. M. E. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1920. október 30.

1. §.

A minisztérium ezennel megszünteti ama bizottság (Sajtóellenőrző bizottság) működését, amelyet a kormány az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-a alapján hatályban levő kivételes sajtórendészeti ellenőrzésnek az időszakai sajtó szempontjából kevésbé hátrányos gyakorlása végett a sajtóvállalatok kérelmére szervezett.

2. §.

A minisztérium a sajtó munkájának megkönnyítésére sajtótájékoztató miniszterközi bizottságot állít fel, mely a lapok részére szükséges felvilágosításokat mindenkor megadja. E bizottság szervezetét és működését a miniszterelnök külön rendelettel szabályozza.

3. §.

Ez a rendelet nem érinti a sajtóról szóló 5.499/1919. M. E. számú a Budapesti Közlöny 1919. évi november hó 14-én megjelent 162. számában kihirdetett rendelet rendelkezéseit.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1920. október 31.] azonnal hatályba lép.
Budapesten, 1920. évi október hó 30-án.

*Gróf Teleki Pál s. k.,
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. miniszterelnöknek a m. kir. honvédelmi és igazságügyminiszterrel
egyetértőleg kiadott 1920. évi 9.223. M. E. számú rendelete,
a Miniszterközi Sajtótájékoztató Bizottság szervezéséről és működéséről.**

A Miniszterközi Sajtótájékoztató Bizottság szervezéséről és működéséről szóló részletszabályokat határozza meg az 1920. évi 9.222. M. E. számú rendelet alapján, azzal egyidejűleg hatályba lépve. A bizottságot Budapesten a miniszterelnök által megbízott elnök vezeti, további tagjai az elnök-helyettesek, az ügyészség képviselői, továbbá kizárólag tanácskozási joggal négy csoportvezető és legfeljebb 20 bizottsági tag. A Bizottság köteles a sajtót késedelem nélkül, állandóan tájékoztatni. Vidéken a főispánok feladatává teszi sajtótájékoztató bizottságok szervezését, tagjai az egyedül intézkedésre jogosult ügyészségi képviselő és a mellé beosztott katonai szakértők.

A rendelet rögzíti, hogy a Bizottság véleményező szervként működik, nem kötelező neki bemutatni az egyes sajtótermékeket, de kérelemre (felmerülő aggályok esetén) felvilágosítást ad a szerzőnek, szerkesztőnek, kiadónak. Véleménye nemcsak arra vonatkozhat, hogy az adott közlemény megjelentethető-e, de javasolhat kihagyást, változtatást, illetve pótlást. Az állam érdekeit, biztonságát veszélyeztető, külügyi vagy pénzügyi helyzetét aláásó, a hadsereg vagy belső rend ellen izgató, nyugtalanság vagy izgalom keltésére alkalmas közlemény esetén

*„figyelmezteti a bemutatót“ az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. §-ában foglalt rendelkezésre, miszerint a sajtóügyi közvádoló nem engedélyezi az ilyen sajtótermék szétküldését.
Hatályon kívül helyezte a 10.501/1921. M. E. számú rendelet.
Kelt Budapest, 1920. október 30.*

A magyar királyi miniszterelnök a magyar királyi kormány 9.222/1920. M. E. számú rendeletének 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a Sajtótájékoztató Miniszterközi Bizottság szervezése és működése tárgyában a következőket rendeli:

I.

A Sajtótájékoztató Miniszterközi Bizottság szervezete.

a) Budapesten

1. §.

A Miniszterközi Sajtótájékoztató Bizottság áll: a miniszterelnök által megbízott elnökből, elnökhelyettesekből, négy csoportvezetőből, a kir. ügyészség képviselőiből és legfeljebb 20 bizottsági tagból. Az elnökhelyettesek számát a szükséghez képest a miniszterelnök állapítja meg.

2. §.

A Bizottság nevében egyedül az elnök, illetőleg távollétében helyettese jogosult intézkedni. A csoportvezetők, illetőleg bizottsági tagok csak véleményt nyilvánítanak.

3. §.

A Miniszterközi Sajtótájékoztató Bizottság csoportokba felosztva működik. A Bizottság munkarendjét egyebekben az elnök állapítja meg, köteles azonban gondoskodni arról, hogy a sajtó késedelem nélkül való tájékoztatása állandóan biztosítva legyen.

4. §.

A Miniszterközi Sajtótájékoztató Bizottság költségeit a miniszterelnökség viseli.

b) Vidéken.

1. §.

Minden törvényhatóság főispánja köteles gondoskodni arról, hogy működése területén haladéktalanul annyi sajtótájékoztató bizottság szerveztessék, amennyi a működése területén megjelenő hírlapok késedelem nélkül való rendszeres tájékoztatásához szükséges.

2. §.

A Sajtótájékoztató Bizottság áll a kir. ügyészség képviselőjéből és a melléje beosztott katonai szakértőkből. Azon városokban, községekben, hol időszaki lapok jelennek meg, királyi ügyészség azonban helyben nincs, a 12.001/1914. I. M. E. sz. rendelet 3. §-a értelmében a királyi ügyészség vezetője által kijelölt rendőrhatalmú személyből és a melléje beosztott katonai szakértőből áll a bizottság.

3. §.

A Bizottság nevében egyedül a kir. ügyészség képviselője jogosult intézkedni. A katonai szakértő csupán a hadsereget illető kérdésekben jogosult véleményt nyilvánítani. Amennyiben

a hadsereget illető kérdésekben a katonai szakértő és a kir. ügyészség képviselője között véleményeltérés merülne fel, a kérdésben végérvényesen a főispán dönt.

4. §.

A főispán a bizottságok sürgős megszervezése céljából az illetékes igazságügyi és katonai hatóságokkal azonnal érintkezésbe lép. E bizottságok megszervezéséről és működésük megkezdéséről hozzám három nap alatt jelentés teendő.

5. §.

A vidéki sajtótájékoztató bizottságok működésével netalán felmerülő költségeket az igazságügyi és hadügyi tárca egyetemlegesen viseli.

II.

A Sajtótájékoztató Miniszterközi Bizottság működése.

A sajtó tájékoztatása a fentiek értelmében szervezendő bizottságok útján úgy a fővárosban, mint a vidéken a következőkép eszközölné:

1. §.

A Sajtótájékoztató Miniszterközi Bizottság csupán véleményező szerv gyanánt működik. Az időszaki lapokat, valamint bármi más sajtótermékeket is szerzőjük, szerkesztőjük, illetve kiadjuk a bizottságnak bemutatni nem köteles. Amennyiben azonban a közleményt illetőleg a szerzőnek, szerkesztőnek vagy kiadónak aggályai lennének, jogában áll a bizottsághoz fordulni, mely a kért felvilágosítást megadja.

2. §.

A Miniszter közti Sajtótájékoztató Bizottság, mint tanácsadó szerv, véleményét nemcsak oly irányban nyilváníthatja, hogy valamely közlemény megjelentethető-e, hanem a szükséghez képest kihagyásokra, változtatásokra vagy pótlásokra nézve is tehet javaslatot a bemutatónak. Ha a Sajtótájékoztató Miniszterközi Bizottság azt tapasztalná, hogy valamely közlemény megjelenése az állam érdekeit vagy az ország biztonságát veszélyezteti, a hadsereg vagy a belső rend ellen izgat, vagy a lakosság körében nyugtalanságot vagy izgalmat kelthet, az ország külügyi avagy pénzügyi helyzetét aláássa, úgy az 1912 : LXIII. t.-c. 11. §. 2-ik bekezdése értelmében figyelmezteti a bemutatót a törvény ama rendelkezésére, mely szerint ily sajtótermékek szétküldését a sajtóügyi közvádlo nem engedélyezi.

3. §.

A megjelent sajtótermékekért úgy jogi, mint rendészeti tekintetben a felelősség a sajtótörvény értelmében felelős egyént terheli.

4. §.

Az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ának első bekezdése alapján kiadott 5.499/1919. M. E. sz. rendelet 2. §-a továbbra is változtatlanul fennáll. Az ellenőrzésre hivatott hatóságok a sajtó érdekeinek teljes figyelembevételével kötelesek azonban eljárni és gondoskodni tartoznak arról, hogy a sajtóügyi közvádlo által gyakorolt ellenőrzés a lehető leggyorsabban eszközöltessék.

5. §.

A Sajtótájékoztató Miniszterközi Bizottságok működésénél érvényesítendő irányelveket a m. kir. miniszterelnök állapítja meg, és az egyes minisztériumok a tárcájuk körébe vágó útmutatásokat a miniszterelnökséggel közlik, amely azokat egybefoglalva hozza.

Jelen rendelet a 9.222/1920. M. E. számú kormányrendelet 4. §-a értelmében azonnal hatályba lép.

Budapest, 1920. évi október hó 30-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. Országos Mozcászvizsgáló Bizottságnak 174/1920. O. M. B. számú rendelete.

A m. kir. Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra alkalmasnak talált, valamint az előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.

[...]

Budapest, 1920. évi november hó 11-én.

Horváth Elek s. k.
ministeri tanácsos, elnök.

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 185/1020. O. M. B. számú rendelete.

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra alkalmasnak talált, valamint az előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.

[...]

Budapest, 1920. évi november hó 27-én.

Horváth Elek s. k.,
elnök, ministeri tanácsos.

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 191/1920. O. M. B. számú rendelete.

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra alkalmasnak talált, valamint az előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.

[...]

Budapest, 1920. évi december hó 15-én.

Kőszeghy s. k.,
alelnök, helyettes államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1921. évi 309. M. E. számú rendelete,
*a rotációs újságpapír és íves nyomópapír forgalmáról.***

A 4.578/1920. M. E. számú rendelet, valamint az ennek módosítása tárgyában kiadott 5.721/1920. M. E. számú rendeleteket részlegesen hatályon kívül helyezi. A Papírelosztó Bizottság megszűnik. A rotációs és az íves nyomópapír beszerzése és forgalma tekintetében megállapított korlátozások érvényüket veszítik.

Érvényben marad, hogy új időszaki lap csak a miniszterelnök engedélyével jelenhet meg. Továbbá vásár- és ünnepnapon, valamint az azt követő reggelen időszaki lapok nem jelenhetnek meg.

Kelt Budapest, 1921. január 12-én.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. minisztérium által a rotációs újságpapír és íves nyomópapír beszerzése és elosztása tárgyában 4.578/1920. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet, valamint az ennek

módosítása tárgyában 5.721/1920. M. E. sz. alatt kibocsátott rendelet az alább említett rendelkezések kivételével hatályát veszti.

Ehhez képest a Papírelosztó Bizottság működése, továbbá mind a rotációs, mind az íves nyomópapír beszerzése és forgalma tekintetében megállapított korlátozások megszűnnek, azonban a Magyar Szövetkezeti Központok Áruforgalmi R.-T. az eddig beszerzett rotációs újságpapírból az eddigi igényjogosultakat a részükre megállapított arányban 1921. évi április hó 1. napjáig részesíti.

2. §.

A 4.578/1920. M. E. számú rendeletnek az új időszaki lapok megjelenését szabályozó VI. §-ában, valamint az időszaki lapoknak vasárnapon és ünnepnapon s az azt követő reggelen való megjelenését eltiltó VIII. §-ában foglalt rendelkezések továbbra is hatályban maradnak.

3. §.

A m. kir. miniszterelnök az állam pénzügyi érdekeinek megóvása céljából mind a rotációs, mind az íves nyomópapír forgalma és felhasználása tekintetében esetről-esetre korlátozásokat állapíthat meg.

4. §.

Aki a jelen rendeletnek vagy az ennek alapján kibocsátott rendeleteknek bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésénél vagy kijátszásánál bármi módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. államrendőrség működési területén pedig az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Budapesten, 1921. évi január hó 12-én.

*Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

A m. kir. minisztérium 1921. évi 1.616. M. E. számú rendelete, a kivételes sajtóellenőrzés korlátozásáról.

A rendelet a Miniszterközi Sajtótájékoztató Bizottsággal kapcsolatban megerősíti, hogy csak véleményalkotási jogkörrel rendelkezik, intézkedési jogköre nincs. Véleményt is csak az állami érdekek közvetlen veszélyeztetése tekintetében nyilváníthat. Rögzíti továbbá, hogy a Bizottság azon véleménye, miszerint egy közlemény a fentiek alapján „aggályos”, nem jelenti a közlés megtiltását.

Hatályon kívül helyezte a 10.501/1921. M. E. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1921. március 5-én.

Abból a célból, hogy a sajtó működése addig is, amíg a sajtó kivételes ellenőrzése mellőzhetővé válik, minél kisebb mértékben korlátoztassék, a m. kir. minisztérium az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-a és az 1920: VI. t.-c. 1. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1920. évi október hó 30. napján 9.222/1920. M. E. szám alatt kiadott rendelettel felállított miniszterközi sajtótájékoztató bizottság hatásköre csupán arra terjed ki, hogy véleményt nyilvánítson abban az esetben, ha valamely lapban közzétételre szánt közlemény a 12.001/1914. I. M. E. számú rendeletben és az 1920: VI. t.-cikkben említett állami érdekeket közvetlenül veszélyezteti.

Ehhez képest a sajtótájékoztató bizottságnak intézkedési joga nincs. Ez a bizottság csupán a sajtó munkájának megkönnyítésére szolgáló véleményező szerv, amelynek igénybevétele nem kötelező; a bizottság nem is nyilváníthat véleményt oly közlemény tekintetében, amely a 12.001/1914. I. M. E. számú rendeletben és az 1920: VI. t.-cikkben említett állami érdekeket közvetlenül nem veszélyezteti.

2. §.

A miniszterközi sajtótájékoztató bizottságnak az a véleménye, hogy valamely közlemény közzététele az 1. §. első bekezdésében kiemelt érdekek szempontjából aggályos, a közlés tilalmát nem foglalja magában s azok a jogkövetkezmények, amelyeket valamely lappal szemben az 1. §. első bekezdésében kiemelt állami érdekeket veszélyeztető közlemény közzététele miatt alkalmazni lehet (a sajtóról szóló 5.499/1919. M. E. sz. rendeletben, valamint az ezt kiegészítő 6.357/1920. M. E. sz. rendeletben megjelölt intézkedések), a bizottság részéről nyilvánított véleményről teljesen függetlenül kerülnek alkalmazásba.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.
Budapesten, 1921. évi március hó 5-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**1921. évi III. törvénycikk
az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről**

Az állami és a társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi III. tc. (Államvédelmi törvény – Átv.) bővítette a sajtó útján is elkövethető büntettek körét, illetve – egyes esetekben – emelte a kiróható büntetés mértékét.

Súlyos büntetéssel fenyegette azt, aki az állami és a társadalmi rend felforgatására és erőszakos megdöntésére izgat vagy felhív; aki valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos úton való létesítését követeli, erre izgat vagy mást felhív; aki a katonaság intézménye, a magyar fegyveres erő, a m. kir. csendőrség vagy a m. kir. államrendőrség elleni izgat; aki valótlan ténynek terjesztésével a magyar állam és a magyar nemzet megbecsülését csorbítja, továbbá azt, aki a magyar állam vagy a magyar nemzet ellen meggyalázó kifejezést használ.

1. Az állami és társadalmi rend felforgatására vagy megsemmisítésére irányuló büntettek és vétségek

[...]

5. § Aki az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatását vagy megsemmisítését, különösen valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos úton való létesítését követeli, erre izgat vagy mást felhív, vétséget követ el és három évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Aki az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására vagy megsemmisítésére, különösen valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos létesítésére irányuló bűncselekmény elkövetésére nyilvánosan vagy több – habár nem együtt levő – személy előtt egyenes felhívást intéz, vétséget követ el és öt évig terjedhető fogházzal, ha pedig a bűncselekményt elkövették, felbujtóként büntetendő.

6. § Aki a katonaság intézménye, a magyar fegyveres erő, a m. kir. csendőrség vagy a m. kir. államrendőrség ellen gyűlöletre, vagy ezeknek szolgálati fegyelme ellen izgat vagy alakilag és tartalmilag egyaránt törvényes rendelkezésük ellen engedetlenségre hív fel, vétséget követ el és öt évig terjedhető fogházzal büntetendő.

A büntetés öt évig terjedhető börtön, ha a cselekményt abból a célból követték el, hogy a szolgálati fegyelem megbontassék; ha pedig ennek következtében a szolgálati fegyelemben ütköző büntettet követek el, a büntetés öt évig terjedhető fegyház.

2. A magyar állam és a magyar nemzet megbecsülése ellen irányuló büntettek és vétségek

7. § Aki olyan valótlan tényt állít vagy terjeszt, amely alkalmas arra, hogy a magyar állam vagy a magyar nemzet megbecsülését csorbítsa vagy hitelét sértse, vétséget követ el és öt évig terjedhető fogházzal büntetendő.

A büntetés tíz évig terjedhető fegyház, ha a cselekményt abból a célból követték el, hogy valamely külföldi állam vagy szervezet a magyar állam vagy a magyar nemzet ellen ellenséges cselekményre indíttassék; ha pedig ennek következtében valamely külföldi állam vagy szervezet a magyar nemzet ellen ellenséges cselekményre indítatott, a büntetés életfogytig tartó fegyház.

8. § Aki a magyar állam vagy a magyar nemzet ellen meggyalázó kifejezést használ vagy ily cselekményt követ el, vétség miatt három évig terjedhető fogházzal büntetendő.

[...]

**A m. kir. belügyminiszter 1921. évi 21.765. számú körrendelete,
a mozgófényképüzemekről alkotott 8.454/1920. M. E. számú rendelet
végrehajtása tárgyában kiadott 68.800/1920. B. M. számú rendelet
kiegészítéséről, illetőleg módosításáról.**

Kiegészíti és módosítja a 68.800/1920. B. M. számú rendeletet.

Módosította a 100.000/1943. B. M. számú rendelet.

Hatályba lépett 1921. március 12-én.

A mozgó fényképüzemről szóló 8.454/1920. M. E. sz. rendeletben nyert felhatalmazás alapján az e rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 68.800/1920. B. M. számú rendelet kiegészítése, illetőleg módosításaképpen a következőket rendelem:

1. §.

A 68.800/1920. B. M. számú rendelet 8. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

Kötelesek a mozgófényképüzemek engedélyesei:

a) a m. kir. belügyminiszter által meghatározandó jótékonycélokra havonként egy-egy külön előadást tartani, amely előadásokból befolyó tiszta jövedelmet teljes összegében az esetenként megjelölt jótékonycélra kell fordítani; ezeken az előadásokon csakis a filmtanács által kijelölt hazafias és nemzetnevelő mozgóképek mutathatók be;

b) havonta két műsor keretében az ezen műsorokkal megtartott minden egyes előadáson a vallás- és közoktatásügyi miniszter által az e célra kijelölt és saját költségén beszerzendő hazafias és nemzetnevelő filmeket minden ellenszolgáltatásra való igény nélkül, legalább egy héten keresztül bemutatni;

c) helyiségeiket, felszereléseiket és személyzetüket minden hét egy hétköznapijának délelőttjén ifjúsági hazafias ismeretterjesztő előadások céljaira a vallás- és közoktatásügyi miniszternek rendelkezésére bocsájtani, az ezen előadások alkalmával felmerülő, szigorúan vett üzemi önköltségek (fűtés, világítás, személyzet) megtérítése ellenében;

d) mindezekon kívül az engedélyes jogi személyek kötelesek minden vasárnap délelőttjén 11 órától, tehát istentisztelet után – saját költségükön – hazafias irányú ismeretterjesztő ifjúsági és munkás ingyenes előadásokat tartani.

A legutóbb említett előadások a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a belügyminiszterrel egyetértő irányítása mellett tartandók.

2. §.

A nyereségre alakult mozgófénykép vállalatokkal szemben a 8.454/1920. M. E. sz. rendelet 2. §-ában megállapított közérdekű jelleg biztosítása végett az engedélyokiratba egyéb közérdekű, illetőleg közcélú szolgáló kikötések is felvehetők az engedély bontó feltételül.

3. §.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1921. évi március hó 12-én.

Dr. Tomcsányi s. k.

m. kir. belügyminisztérium ideiglenes vezetésével
megbízott m. kir. igazságügyminiszter.

**A m. kir. minisztériumnak 1.902/1921. M. E. számú rendelete,
az úgynevezett tanácsköztársaság idejében »Szellemi Termékek Országos
Tanácsa« elnevezéssel működött intézmény felszámolásával kapcsolatos
intézkedések tárgyában.**

Amikor az úgynevezett »Szellemi Termékek Országos Tanácsa« sajtótermék előllítása, szállítása, vagy forgalombahozatala céljából könyvnyomdával, nyomdával, könyvkötőüzemmel, betűöntődével, könyv-, mű- vagy zeneműkiadó-vállalattal, valamely hatósággal, hatósági kezelésben álló üzemmel, vagy általában bármely más harmadik

személlyel ügyletet kötött vagy ily természetű jogi tényt létesített, a sajtótermék megrendelésére, átvételére, szállítására vagy forgalombahozatalára vonatkozó ügylet vagy egyéb jogi tény tekintetében jogosult vagy kötelezett félnek akkor is a »Szellemi Termékek Országos Tanácsa« felszámoló vagyontömegét kell tekinteni, ha az ügyletet az úgynevezett »Szellemi termékek Országos Tanácsa« saját nevében ugyan, de valamely más hatóság, üzem, avagy személy érdekében kötötte vagy a jogi tény az ő részéről ily módon jött létre.
Hatályba lépett 1921. március 19-én.

Az úgynevezett tanácsköztársaság szervei a sajtótermékek előállítsanak és terjesztésének központi irányítása céljából »Szellemi Termékek Országos Tanácsa« elnevezésű szervet létesítettek. Az ennek a szervnek működése és gazdálkodása révén előállott tényleges helyzet rendezése és az ebből felmerült jogviszonyok lebonyolítása a proletárdiktatúra idejében létesített gazdasági szervek felosztatása (felszámolása) tárgyában 5.193/1919. M. E. szám alatt kibocsátott (a Budapesti Közlönynek 1919. évi október hó 21-én megjelent 141. számában kihirdetett) minisztériumi rendelet és az ennek módosítása és kiegészítése tárgyában 5.284/1920. M. E. szám alatt kibocsátott (a Budapesti Közlönynek 1920. évi július hó 4-én megjelent 151. számában kihirdetett) minisztériumi rendelet szabályai szerint történik.

Minthogy az idézett rendeletek alkalmazása során kétségek merültek fel, vajjon abban az esetben, ha az úgynevezett tanácsköztársaság idejében ügyletek és egyéb jogi tények az úgynevezett »Szellemi Termékek Országos Tanácsa« közbenjöttével jöttek létre, jogosult és kötelezett félnek magát a »Szellemi Termékek Országos Tanácsának« vagyontömegét kell-e tekinteni, avagy pedig ennek a működését csupán az érdekelt felek közt való közvetítésnek kell-e minősíteni, a kétségek elosztatása céljából a m. kir. minisztérium az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről szóló 1920: I. törvénycikk 9. §-ának utolsóelőtti bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Olyan esetben, amikor az úgynevezett tanácsköztársaság idejében az úgynevezett közoktatásügyi népbiztosság rendelkezése alapján az úgynevezett »Szellemi Termékek Országos Tanácsa« sajtótermék előállítás, szállítása, vagy forgalombahozatala céljából könyvnyomdával, könyomdával, könyvkötőüzemmel, betűöntődével, könyv-, mű- vagy zeneműkiadó-vállalattal, valamely hatósággal, hatósági kezelésben álló üzemmel, vagy általában bármely más harmadik személlyel ügyletet kötött vagy ily természetű jogi tényt létesített, a sajtótermék megrendelésére, átvételére, szállítására vagy forgalombahozatalára vonatkozó ügylet vagy egyéb jogi tény tekintetében jogosult vagy kötelezett félnek akkor is a »Szellemi Termékek Országos Tanácsa« felszámoló vagyontömegét kell tekinteni, ha az ügyletet az úgynevezett »Szellemi termékek Országos Tanácsa« saját nevében ugyan, de valamely más hatóság, üzem, avagy személy érdekében kötötte vagy a jogi tény az ő részéről ily módon jött létre.

Az 1. bekezdésben foglalt értelmezési szabály alkalmazásából következik, hogy az 1. §-ban említett esetekben az ügyletből vagy egyéb jogi tényből származó követelést a »Szellemi Termékek Országos Tanácsa Lebonyolítás Alatt«, vagyontömegével szemben kell az idézett 5.193/1919. M. E. számú rendelet 9. §-a és a fennálló egyéb rendelkezések értelmében érvényesíteni, viszont az ily ügyletek és jogi tények alapján a »Szellemi Termékek Országos Tanácsa Lebonyolítás Alatt« tömegét megillető követeléseket ennek a tömegnek felszámolóbizottsága érvényesíti.

Ha azonban az 1. bekezdésben említett ügylet vagy egyéb jogi tény alapján a könyvnyomdavidálat stb. követelésének kielégítése már a jelen rendelet életbelépése előtt

annak a félnek részéről, aki az ügylet vagy egyéb jogi tény tárgyának birtokába jutott, megtörtént, az ily ügylet vagy egyéb jogi tény alapján a felszámoló tömeg követeléseket nem emelhet.

Egyébként egyfelől a könyvnyomdának és az 1. bekezdésben felsorolt egyéb üzemek, másfelől az úgynevezett »Szellemi Termékek Országos Tanácsa« vagy más harmadik személyek közt az úgynevezett tanácsköztársaság idejében felmerült jogviszonyokra a vállalatoknak, üzemeknek az úgynevezett tanácsköztársaság idejében történt »köztulajdonbavétele« folytán előállott tényleges helyzet rendezése tárgyában 1.360/1921. M. E. szám alatt kibocsátott (a Budapesti Közlönynek 1921. évi február hó 27-én megjelent 47. számában kihirdetett) minisztériumi rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1921. március 19.] lép életbe. A végrehajtáshoz esetleg szükséges szabályokat a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg.

Kelt Budapesten, 1921. évi március hó 16-án.

A m. kir. minisztériumnak 1.977/1921. M. E. számú rendelete, a hivatalos hirdetmények közzétételéről.

*Hivatalos hirdetményt a Budapesti Közlönyben vagy más időszakos lapban egyszer kell közzétenni akkor is, ha valamely jogszabály több ízben való közzétételt rendel.
Hatályba lépett 1921. március 24-én.*

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Hivatalos hirdetményt a Budapesti Közlönyben vagy más időszakos lapban egyszer kell közzétenni akkor is, ha valamely jogszabály több ízben való közzétételt rendel.

2. §.

A hirdetmények közzététele a Budapesti Közlönyben oly módon is történhetik, hogy a főlap csak a hirdetmény kivonatát tartalmazza s a hirdetmény szövege a Budapesti Közlöny Hivatalos Értesítőjében mint mellékletként jelenik meg.

3. §.

Résztulajdonosok és szervezetek hirdetményeinek a Budapesti Közlöny Hivatalos Értesítőjében való közzététele pótolja a közzétételnek az alapszabályokban meghatározott más módját.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1921. március 24.] lép életbe.

Kelt Budapesten, 1921. évi március hó 16-án.

**A m. kir. belügyminiszter 1921. évi 73.909. számú rendelete,
a mozgófényképüzemek ellenőrzéséről.**

*A mozik üzemeltetésére kiadott engedély (mutatványengedély) mindennemű átruházása tilos. Mivel ennek ellenére többen figyelmen kívül hagyják az erre vonatkozó rendelkezéseket (8.454/1920. M. E. sz. és 68.800/1920. B. M. sz. rendeletek), a belügyminiszter a rendőrhatóságokat ebben a vonatkozásban fokozottabb ellenőrzésre szólítja fel.
Kelt Budapest, 1921. augusztus 24-én.*

A mozgófényképüzemekről alkotott 8.454/1920. M. E. számú rendelet és az annak végrehajtása tárgyában kiadott 68.800/1920. B. M. számú rendelet értelmében a mutatványengedély az engedélyes személyéhez kötött és a vagyoni jogi forgalmon kívül eső rendőrhatósági jogosítvány, amelyet az engedélyes természetes személy saját személyében – a jogi személy pedig bejelentett felelős (szakértő) üzletvezetője útján – köteles gyakorolni, és az engedélyes természetes személyéknél az üzletvezető által való helyettesítésnek csak a 68.800/1920. B. M. számú rendelet 10. §-ában megjelölt kivételes esetekben van helye.

Az idézett kormányrendeletnek abból a rendelkezéséből, hogy a mutatványengedélyt sem élők között, sem halál esetére átruházni, sem az üzem folytatását haszonbérbeadni vagy másnak átengedni nem szabad, az is következik, hogy a mozgófényképüzemekre vonatkozó minden olyan megállapodás, amely akár nyílt, akár burkolt formában üzleti haszonrészesedés kikötését tartalmazza, s az engedélyes és a másik szerződő fél között mintegy üzlettársi viszonyt létesít (pl. megengedettnél magasabb kamat biztosítása révén a hitelezési ügyleteknél, avagy az üzem jövedelmében való részesedés kikötése útján a berendezésekre vonatkozó haszonbérleti szerződéseknél stb.), szintén a fennálló rendeletekbe ütközik, s így a mutatványengedély megvonásának következményével jár.

Mínthogy arról értesültem, hogy az engedélyesek közül többen a mozgófényképüzemekre vonatkozólag a fent idézett rendelkezésekbe ütköző, illetőleg azokat kijátszó megállapodásokat létesítenek, elrendelem, hogy a rendőrhatóságok a hatóságuk területén működő fényképüzemeket, illetőleg azok engedélyeseit a fentiekre való különös figyelemmel ellenőrizték, s amennyiben az említett rendelkezésekbe ütköző jelenségeket észlelnének, azokat minden részletükben nyomozzák ki, és a nyomozás eredményét az illető mutatványengedélyek megvonása tekintetében teendő véleményük kíséretében hozzám haladéktalanul jelentsék be.

Felhívom Alispán urat/Méltóságodat, hogy e rendeletem pontos és lelkiismeretes végrehajtására az alárendelt hatóságait legszigorúbban utasítsa.
Budapesten, 1921. évi augusztus hó 24-én.

Gróf Ráday s k.
m. kir. belügyminiszter.

***A m. kir. belügyministernek 89.127/1921. B. M. számú körrendelete.
A mozgófényképelőadások.***

(Valamennyi vármegye alispánjának, a m. kir. államrendőrség valamennyi kerületi főkapitányának, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányának.)

*A mozik számára kijelölt helyiségekben az engedélyokirat hatályosságának tartama alatt, más (orfeum, kabaré, dalestély, hangverseny stb.) nyilvános előadásokat tartani tilos. A rendelet kivételeket is meghatároz. A megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.
Hatályba lépett 1921. október 15-én.*

A mozgófényképüzemekre vonatkozó 68.800/1920. B. M. számú és a hangversenyek, mutatványok stb. engedélyezéséről szóló 64.573/1901. B. M. számú rendeletek kiegészítéseképpen a következőket rendelem:

1. §. Mozgófényképüzem céljaira kijelölt helyiségekben, az engedélyokirat hatályosságának tartama alatt, másnemű (orfeum, kabaré, dalestély, hangverseny stb.) nyilvános előadásokat tartani tilos.

Nem vonatkozik ez a tilalom:

1. a bemutatott mozgófénykép egyes részeinek vagy jeleneteinek előadására (u. n. sketsch);

2. a tudományos, ismeretterjesztő előadásokra és a hazafias irányú szavaló előadásokra.

2. §. Ha a mozgófényképüzem céljára kijelölt helyiségekben a mozgófényképelőadásokon kívül olyan előadások is engedélyeztettek, amelyek az 1. §. tilalom alá esnek, az ilyen mutatványi vagy játszási engedélyek hatályosságuk lejártá után nem újíthatók meg többé.

3. §. A rendőrhatalóság által engedélyezett nem állandó jellegű és nem üzemszerű nyilvános előadások keretébe – belügyministeri engedély alapján – egyes mozgófényképszámok is beilleszthetők.

Az ilyen engedély egy előadássorozatra is megadható.

4. §. Aki ennek a rendeletnek rendelkezéseit megszegi vagy kijátsza, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással, valamint 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. államrendőrség működése területén a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1921. évi október hó 11-én.

*Gróf Ráday Gedeon s. k.,
m. kir. belügyminister.*

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 159/1921. O. M. B. számú rendelete.

A m. kir. Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra alkalmasnak talált és előadásra megtiltott képszalagok jegyzéke.

[...]

Budapest, 1921. évi október hó 14-én.

Horváth Elek s. k.,
elnök, ministeri tanácsos.

**A m. kir. minisztérium 1921. évi 10.501.M. E. számú rendelete,
a kivételes sajtórendészeti ellenőrzés megszüntetéséről.**

1921. december 11-ei hatályba lépésével megszünteti az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. § első három bekezdése alapján gyakorolt kivételes sajtóellenőrzést, így hatályon kívül helyezi az 5.483/1914. M. E., az 5.499/1919. M. E., a 9.222/1920. M. E., a 9.223/1920. M. E. és az 1.616/1921. M. E. számú rendeleteket, továbbá az 5.483/1914. M. E. számú rendelet alapján kiadott 12.001/1914 I. M. E. számú rendeletet sem engedi a továbbiakban alkalmazni. Hatályban maradnak az 1912. évi LXIII. törvénycikk 11. § negyedik bekezdése alapján kiadott rendeletek, amelyek felhatalmazzák a belügyminisztert egyes belföldi lapok megjelenésének és terjesztésének megtiltására, valamint a külföldről érkező sajtótermékek ellenőrzését szabályozó rendeletek.

A rendelet Magyarországon teljesen megszüntette az előzetes cenzúrát, vagyis a sajtótermékek megjelenésének előzetes engedélyhez kötését.

A m. kir. minisztérium az 1920: VI. törvénycikk alapján rendeli:

1. §.

A minisztérium az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ának első három bekezdése alapján gyakorolt kivételes sajtóellenőrzést megszünteti, és az idézett §. alapján 5.483/1914. M. E. és 5.499/1919. M. E., 9.222/1920. M. E., 9.223/1920. M. E. és 1.616/1921. M. E. szám alatt kiadott rendeleteket hatályon kívül helyezi.

Ehhez képest az 5.483/1914. M. E. számú rendelet felhatalmazása alapján kiadott 12001/1914. I. M. E. számú rendelet szabályait sem lehet alkalmazni.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1921. december 11.] lép életbe. Továbbra is hatályban maradnak az 1912: LXIII. t.-c. 11. §-ának negyedik bekezdése alapján kiadott azok a rendeletek, amelyek egyes belföldi időszakos lapok megjelenésének és terjesztésének eltiltására a belügyminisztert felhatalmazzák, valamint azok a rendeletek, amelyek az említett §. ötödik bekezdése alapján a külföldről érkező sajtótermékek ellenőrzését szabályozzák.

Budapesten, 1921. évi december hó 10-én.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

1921. évi LIV. törvénycikk a szerzői jogról

Írói mű többszörösítésére, közzétételére és forgalombahelyezésére a törvényben meghatározott védelmi időn belül (11–17. §-ok) a szerzőnek van kizárólagos joga. Adalékokból vagy több műből szerkesztett gyűjteményes műre, mint egységes egészre nézve a szerkesztő – a gyűjteménybe felvett egyes adalékok vagy művek szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – a szerzővel egyenlő védelemben részesül. A szerzői jog élők között vagy halál esetére, korlátlanul vagy korlátozva átruházható. Átruházás hiányában a szerzői jog a törvényes örökösökre száll. Írói műnek többszörösítése, közzététele vagy forgalombahelyezése a szerzői jog bitorlásának tekintendő, ha a szerző beleegyezése nélkül történik. Írói mű bármely nyelvű fordításának a szerző beleegyezése nélkül történt többszörösítése, közzététele vagy forgalombahelyezése a szerzői jog bitorlásának tekintendő.

Amennyiben a törvény §-ai másként nem rendelkeznek, a védelem, amelyet a jelen törvény a szerzői jog javára biztosít, a szerző egész életére és a szerző halála után ötven évre terjed.

Aki a szerzői jogot szándékosan vagy gondatlanságból bitorolja, vétséget követ el és nyolcvanezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: továbbá tartozik a bitorló a sértettnek vagyoni és nem vagyoni kárért megfelelő pénzbeli kártérítést (elégítést) adni. A kártérítés összege a bitorló gazdagodásánál kevesebb nem lehet.

Budapesten továbbra is állandó szakértő bizottság működik, amely a bíróság által eléje terjesztett szerzői jogi vonatkozású kérdésekben véleményt adni köteles. A szerzői jogi szakértő bizottság elnökét, alelnökét és tagjait a vallás- és közoktatásügyi miniszter az érdekelt miniszterek meghallgatásával az igazságügyminiszterrel egyetértve, hat évre nevezi ki szakértelemmel bíró egyének köréből.

A szerzői jog bitorlásának (18., 19. és 23. §-ok) megbüntetésére és a kár megtérítése végett indítható eljárás három esztendő alatt évül el.

A képzőművészet – rajz, festés, építészet, szobrászat, metszés, könyvmás stb. – alkotásainak egészben vagy részben többszörösítésére, közzétételére, forgalombahelyezésére és mechanikai vagy optikai készülékek segítségével való üzletszerű bemutatására a jelen törvényben meghatározott védelmi időn belül (11–17. §-ok) a mű szerzőjének van kizárólagos joga.

Szövegekpekre (illusztrációkra), térképekre, továbbá földrajzi, helyrajzi (topográfiai), építészeti, mérnöki és más műszaki, valamint tudományos vonatkozású tervek, rajzok, ábrák, vázlatok és plasztikai művekre, amennyiben azok rendeltetésüknél fogva képzőművészeti vagy iparművészeti alkotásoknak nem tekinthetők, a jelen törvény 1–44. §-ai,

ha pedig rendeltetésüknél fogva képzőművészeti vagy iparművészeti alkotásoknak tekintendők, a jelen törvény 60–66. §-ai megfelelően alkalmazandók.

Fényképezéssel előállított műnek (fényképészeti műnek) többszörösítésére, közzétételére, forgalombahelyezésére és mechanikai vagy optikai készülékek segítségével való üzletszerű bemutatására a 69. §-ban meghatározott védelmi időn belül az eredeti felvétel szerzőjének van kizárólagos joga.

Mozgófényképmutatvány alakjában megjelenülő termék (mozgófényképészeti mű) tartalma szerint az írói művekkel, a képzőművészeti alkotásokkal vagy a fényképészeti művekkel egyenlő védelemben részesül, ha szerzője a cselekmény kitalálásában vagy a színrealkalmazás és elrendezés módjában vagy a bemutatott események és egyéb ábrázolások csoportosításában vagy egyéb módon a műnek egyéni és eredeti jelleget adott.

Magyar állampolgárok műveire a jelen törvény rendelkezései akkor is kiterjednek, ha a mű először külföldön jelent meg vagy tétetett közzé.

Hatályon kívül helyezi a szerzői jogról szóló 1884: XVI. törvénycikket.

ELSŐ FEJEZET

Írói művek

1. A szerzői jog tartalma

1. § Írói mű többszörösítésére, közzétételére és forgalombahelyezésére a jelen törvényben meghatározott védelmi időn belül (11–17. §-ok) a szerzőnek van kizárólagos joga.

Ha a műnek több szerzője van és az egyes szerzők részei el nem különíthetők, ellenkező megállapodás hiányában a mű többszörösítéséhez, közzétételéhez és forgalombahelyezéséhez valamennyi szerzőtárs beleegyezése szükséges.

Ha a szerzők részei elkülöníthetők, az elkülöníthető részek mindegyikének többszörösítéséhez, közzétételéhez és forgalombahelyezéséhez az illető rész szerzőjének beleegyezése szükséges.

2. § Adalékokból vagy több műből szerkesztett gyűjteményes műre, mint egységes egésyre nézve a szerkesztő – a gyűjteménybe felvett egyes adalékok vagy művek szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – a szerzővel egyenlő védelemben részesül.

3. § A szerzői jog élők között vagy halál esetére, korlátlanul vagy korlátozva átruházható. Átruházás hiányában a szerzői jog a törvényes örökösökre száll.

A szerzői jogot jövőben alkotandó műre nézve is át lehet ruházni. Az olyan szerződést azonban, amellyel a szerző szerzői jogát általában jövőben alkotandó minden művére vagy általában jövőben alkotandó műveinek meghatározott nemére ruházza át, a felek bármelyike előzetes egy évi felmondással bármikor felmondhatja, feltéve, hogy a szerződés létrejötté óta öt év már eltelt. Érvénytelen az e szabálytól eltérő oly megállapodás, amely a szerző hátrányára szolgál.

A szerző a szerzői jog átruházása esetében is végezhet a többszörösítés befejezéséig a művén oly változtatásokat, amelyek nem sértik annak a jogos érdekét, akire a szerzői jogot átruházták. Ez a rendelkezés a mű újabb kiadásaira is áll.

Az uratlan hagyatékra fennálló háramlási jog a szerzői jogra ki nem terjed.

Ha a műnek több szerzője van és valamelyikük örökös nélkül halt meg, a meghalt szerzőtárs szerzői joga a többi szerzőtársra vagy jogutódaira száll.

4. § A szerzői jog addig, míg az magát a szerzőt vagy örökösét vagy hagyományosát illeti meg, végrehajtás tárgya nem lehet.

Végrehajtás tárgya csak az a vagyoni előny lehet, amely a szerzőt vagy örökösét vagy hagyományosát annak következtében illeti meg, hogy ő a szerzői jogot értékesítette vagy érvényesítette.

5. § Írói műnek többszörösítése, közzététele vagy forgalombahelyezése a szerzői jog bitorlásának tekintendő, ha a szerző beleegyezése nélkül történik. Hogy a mű többszörösítése, közzététele vagy forgalombahelyezése egészen vagy részben történt-e, az a tilalom tekintetében különbséget nem tesz.

A jelen törvény alá eső többszörösítésnek tekintendő bármely eljárás útján akár egy, akár több példányban előállított többszörösítés, ideértve a kézi másolást is, kivéve nem üzletszerű használatra szánt egyes példány ingyenes előállítását.

6. § A szerzői jog bitorlásának tekintendők különösen:

1. még meg nem jelent vagy közzé nem tett műnek a szerző beleegyezése nélkül történt többszörösítése, közzététele vagy forgalombahelyezése, közzététel alatt értve itt a mű lényeges tartalmának nyilvános közlését is mindaddig, amíg a lényeges tartalom a szerző beleegyezésével közzétéve nincsen; a többszörösítésre, közzétételre vagy forgalombahelyezésre a kéziratnak vagy másolatának birtokosa is csak a szerző beleegyezésével jogosult;

2. oktatás vagy szórakozás céljából tartott előadásoknak vagy felolvasásoknak a szerző beleegyezése nélkül többszörösítése, közzététele vagy forgalombahelyezése;

3. olyan kiadás, amelyet a szerző vagy a kiadó a köztük fennálló szerződés vagy a törvény ellenére jelentet meg;

4. a műnek több példányban előállítása, mint amennyihez a kiadónak a szerződés szerint joga van;

5. szerzőtársak közösen készített művének olyan kiadása, amelyet az egyik szerzőtárs jogosulatlanul jelentet meg;

6. nyilvános tárgyalásokon, tanácskozásokon vagy összejöveteleken különböző alkalmakkor tartott beszédeknek a szónak beleegyezése nélkül történt gyűjteményes kiadása;

7. hírlapokba felvétel végett összegyűjtött és többszörösítve megjelent táviratoknak és tudósításoknak jogosulatlan átvétele; az ilyen közleményeknek valamely hírlapban megjelenésük után átvételére a 9. § 2. és 3. pontjának rendelkezése alkalmazandó;

8. a szerző beleegyezése nélkül a mű közzétett címének lényegében változatlan átvétele más mű címéül, ha a körülményekből nyilvánvaló, hogy az átvétel, amely nem volt elkerülhetetlen, a közönség megtévesztését célozta és a szerzőnek vagyoni vagy nem vagyoni kárt okozhatott;

9. a szerző beleegyezése nélkül a műnek átvitele mechanikai előadás céljára szolgáló készülékekre, állandó vagy cserélhető alkatrészekre (lemezekre, hengerekre, tekercsekre stb.);

10. a szerző beleegyezése nélkül a műnek felhasználása mozgófényképészeti mű céljára, továbbá a szerző beleegyezése nélkül a műnek egyéb közvetett elsajátításai, bárminemű átalakításai vagy felhasználásai, úgymint: alkalmazások (adaptálások), átdolgozások (arrangement), kivonatok, feldolgozások, regénynek, elbeszélésnek vagy költeménynek átalakításai színdarabbá és viszont stb., ha mindezek nem egyebek, mint a kérdéses mű utánképzései ugyanabban az alakban vagy más alakban oly változtatásokkal, hozzáadásokkal vagy rövidítésekkel, amelyek nem lényegesek és nem adják meg az utánképzésnek új eredeti mű jellegét.

7. § Írói mű bármely nyelvű fordításának a szerző beleegyezése nélkül történt többszörösítése, közzététele vagy forgalombahelyezése a szerzői jog bitorlásának tekintendő.

8. § Fordítások, alkalmazások (adaptálások), ideértve a mechanikai előadás céljára szolgáló (6. § 9. p.), művészi tevékenységgel járó alkalmazásokat is, úgyszintén átdolgozások (arrangement), kivonatok, feldolgozások, eredeti műnek közvetett elsajátításai, bárminemű átalakításai vagy felhasználásai, ideértve a mozgófényképészeti mű céljára szolgáló felhasználásokat (6. § 10. p.) is, továbbá különböző művek gyűjteményei (2. §) – az eredeti mű

szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – az eredeti művekkel egyenlő védelemben részesülnek.

9. § Nem tekintendő a szerzői jog bitorlásának:

1. már megjelent mű egyes helyeinek vagy kisebb részeinek hű idézése; vagy már megjelent egyes kisebb verses műveknek és kisebb prózai dolgozatoknak vagy nagyobb művek egyes kisebb részeinek a cél által indokolt terjedelemben felvétele olyan nagyobb munkába, amely tartalma szerint önálló tudományos műnek tekinthető, avagy olyan gyűjteménybe, amely többek műveiből kizárólag egyházi vagy iskolai használatra szerkesztett, ha a forrás és a benne esetleg megjelölt szerző világosan meg van nevezve;

2. szépirodalmi és tudományos dolgozatok kivételével egyéb hírlapi cikkeknek átvétele más hírlapba, ha utánnymásukat határozottan meg nem tiltották; de a forrást és az abban esetleg megjelölt szerzőt világosan meg kell nevezni;

3. hírlapban vagy folyóiratban megjelent napi híreknek és vegyes apróságoknak átvétele, amelyek egyszerű közléseket tartalmaznak;

4. nyilvános ügyszeratok és tárgyalások közlése;

5. nyilvános tárgyalásokon, tanácskozásokon vagy összejeveteleken tartott beszédek kiadása, amennyiben nem tekinthető a 6. § 6. pontja alá eső gyűjteményes kiadásnak.

10. § Törvények és rendeletek többszörösítésére, közzétételére és forgalombahelyezésére külön jogszabályok irányadók.

2. A védelem időtartama

11. § Amennyiben az alábbi §-ok másként nem rendelkeznek, a védelem, amelyet a jelen törvény a szerzői jog javára biztosít, a szerző egész életére és a szerző halála után ötven évre terjed.

12. § Szerzőtársak közösen készített műveinek védelmi ideje annak a szerzőtársnak halálától számítandó, aki a többit túlélte.

Adalékokból szerkesztett műben az egyes adalékok védelmi ideje aszerint határoztatik meg, amint az adalékok szerzői megneveztettek vagy meg nem neveztettek. (11. és 13. §)

Nyilvános tárgyalásokon, tanácskozásokon vagy összejeveteleken különböző alkalmakkor tartott beszédekből álló gyűjteményes művek a szónok életében és halálától számított ötven éven át részesülnek védelemben; de ha a szónok életében vagy halálától számított tíz év alatt a beszédek gyűjteménye meg nem jelent, a gyűjteményes kiadáshoz a jogutódok beleegyezése nem szükséges.

13. § Álnév alatt megjelent vagy pedig a szerző nevének – valódi vagy közismert írói (művészi) nevének – kitétele nélkül megjelent írói művek az első megjelenéstől számított ötven évig védetnek. De ha a mű első megjelenésétől számított ötven év alatt a szerző nevét beiktatás végett bejelentették (43. §), vagy ha ugyanazon idő alatt a mű a szerző neve alatt jelent meg, a védelmi idő a 11., 12. és 14. § szerint számítottatik.

14. § A szerző halála után megjelent mű a szerző halálától számított ötven éven át részesül védelemben.

Ha a mű a szerző halálától számított negyvenöt év eltelte után, de ötven éven belül jelent meg először, a megjelenéstől számított öt éven át részesül védelemben.

15. § Oly művek, amelyekre nézve akadémiák, egyetemek, testületek és más jogi személyek, továbbá nyilvános tanintézetek – egyéni szerző megnevezésének hiányában – a mű szerzőjéül tekintendők, a mű első megjelenésétől számított ötven éven át részesülnek védelemben.

16. § Több kötetben vagy több részben megjelenő oly művek védelmének tartama, amelyek védelmi idejét a megjelenés időpontjától kell számítani, minden egyes kötetnek vagy résznek első megjelenésétől számítottatik.

Olyan művek, amelyek több részben vagy több kötetben ugyanazon anyagot tárgyalják és így egymással összefüggőknek tekintendők, védelmének tartama az utolsó kötet vagy rész első megjelenésétől számíttatik. De ha az egyes részek vagy kötetek megjelenése között tíz évnél hosszabb időköz telt el, az előbb megjelent részek vagy kötetek külön önálló műnek, a tíz év lefolyása után megjelenő részek vagy kötetek pedig új műnek tekintendők.

17. § A 11-16. §-okban megállapított védelmi időbe a mű első megjelenésének naptári éve, illetőleg az a naptári év, amelyben a szerző meghalt, nem számíttatik be.

3. A bitorlás jogkövetkezményei

18. § Aki a szerzői jogot szándékosan vagy gondatlanságból bitorolja, vétséget követ el és nyolcvanezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: továbbá tartozik a bitorló a sértettnek vagyoni és nem vagyoni kárért megfelelő pénzbeli kártérítést (elégítést) adni. A kártérítés összege a bitorló gazdagodásánál kevesebb nem lehet.

Ha a bitorlót sem szándékosság, sem gondatlanság nem terheli, büntetésnek helye nincs és a bitorló a sértettnek csak saját gazdagodása erejéig felelős.

19. § Aki mást a szerzői jog bitorlására rábír, a 18. §-ban meghatározott büntetés alá esik és a sértettnek a 18. § első bekezdése értelmében kártérítéssel tartozik akkor is, ha a tettes kártérítésre vagy egyáltalában nem, vagy nem teljes mértékben kötelezhető.

Egyéb esetekben a kárért a tettes és a felbújtó egyetemlegesen felelősek.

A többi részes büntetése és kártérítési kötelezettsége az általános jogi elvek szerint ítélandó meg.

20. § A bitorlás útján létrejött példányok készletei, valamint a szerzői jog bitorlásának elkövetésére szánt különös eszközök és készülékek, amilyenek: minták, lapok, lemezek, dúcok, kövek, tömöntvények, hengerek, tekercsek, filmek stb., elkoboztatnak és mihelyt az elkobzást elrendelő bírói határozat jogerőre emelkedett, megsemmisíttetnek vagy károsító alakjuktól megfosztva a tulajdonosnak visszaadtnak.

Ha a műnek csak egy része tekinthető bitoroltnak: az elkobzás csak erre az egy részre és a hozzá különösen használt eszközökre és készülékekre terjed ki.

Az elkobzás kiterjed mindazokra a példányokra, eszközökre és készülékekre, amelyek a szerzői jogot bitorlónak vagy részeseinek, továbbá nyomdásznak, elárusítónak, más iparszerű terjesztőnek, nyilvános kiállítónak vagy üzletszerű használónak birtokában vagy bárhol készletben találtnak.

Elkobzásnak akkor is van helye, ha sem szándékosság, sem gondatlanság nincs. Elkobzásnak örökösök és hagyományosok ellen is van helye.

Amennyiben harmadik személy jogát nem sérti, a károsítottnak szabadságában áll a példányokat, eszközöket és készülékeket előállításuk áráért egészen vagy részben átvenni.

21. § A szerzői jog bitorlása akkor van befejezve, amikor valamely műnek a törvény ellenére többszörösített első példánya vagy a jogosulatlan utánképzésnek első példánya elkészült vagy a művet közzétették vagy forgalomba helyezték.

A szerzői jog bitorlásának kísérlete is kártérítést (18. §) von maga után; az elkészült részek, továbbá a bitorlás előkészítésére, valamint a bitorló cselekmény előzetes hirdetésére szolgáló különös eszközök és készülékek ez esetben is elkoboztatnak. (20. §)

22. § Aki a műnek oly példányait, amelyeknek forgalombantartása a jelen törvény értelmében jogosulatlan, szándékosan és üzletszerűen árúbabocsátja, eladja, más úton terjeszti vagy használja, az köteles az okozott kárt a sértettnek a 18. § értelmében megtéríteni és vétség miatt a 18. §-ban megállapított büntetéssel büntetendő.

Ily példányok a 20. és a 21. § értelmében akkor is elkoboztatnak, ha a terjesztőt vagy használót szándékosság vagy gondatlanság nem terheli.

23. § Aki a 9. § 1. és 2. pontja esetében a forrás vagy a benne esetleg megjelölt szerző világos megnevezését szándékosan vagy gondatlanságból elmulasztja, továbbá az, aki a szerző nevét akarata ellenére a művön megjelöli vagy mellőzi, vétség miatt negyvenezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Kártérítésnek (18. §) és elkobzásnak (20. és 21. §) ilyen esetben is helye van.

24. § A jelen törvényben meghatározott vétségek miatt kiszabott pénzbüntetéseket behajthatatlanság esetére az ítéletben fogházra kell átváltoztatni. Az ekként kiszabott szabadságvesztésbüntetés egy évi fogházat nem haladhat meg, még pedig akkor sem, ha vétségek halmazata esetében alkalmazzák.

A jelen törvényben meghatározott vétségekre nézve, amennyiben a jelen törvény eltérő rendelkezést nem tartalmaz, a büntetőtörvényeknek a vétségekre vonatkozó általános rendelkezései irányadók.

4. Bírói eljárás

25. § A jelen törvény rendelkezései alá eső magánjogi igények, a jelen törvényben meghatározott büntetések kiszabása és az elkobzás elrendelése iránti per polgári eljárásra és a kir. törvényszékek hatáskörébe tartozik.

26. § A sértett fél az eljárást a bitorlás elkövetésének helyére nézve illetékes törvényszéknél vagy annál a törvényszéknél indíthatja meg, amely az alperesre nézve általánosan illetékes.

A 89. §-ban említett eljárási rendeletben egyéb illetékességi okokat is meg lehet állapítani.

27. § Az eljárás csak a sértett fél kérelmére indíttatik meg.

A sértett fél az elsőbírósági ítéletet megelőző tárgyalás befejezéséig kijelentheti, hogy a bitorló megbüntetését nem kívánja. Ilyen kijelentés esetében büntetésnek helye nincsen.

Egyebekben az eljárásra a polgári perrendtartás szabályai irányadók azokkal az eltérésekkel, amelyeket a 89. § alapján kibocsátandó rendelet megállapít.

28. § A keresetlevél előterjesztésével egyidejűleg, vagy az előtt, vagy a per folyamán a sértett kérelmére, ha a bitorlás tényálladékát és igényei érvényesítésének veszélyeztetését valószínűsíti, a bíróság biztosítási intézkedéseket tesz, nevezetesen a példányokat és készülékeket zárlat alá veszi és a bitorlót a bitorlás ismétlésétől vagy folytatásától eltiltja.

29. § A jelen törvényben megállapított bűncselekmények tekintetében sértett az, akinek a szerzői vagy kiadói joga megsértett vagy veszélyeztetve van.

A már megjelent műveknél az ellenkező bizonyításáig az tekintendő szerzőnek, aki a művön szerzőül meg van nevezve.

Álnév alatt vagy a szerző nevének kitétele nélkül megjelent műveknél a kiadó és ha a kiadó megnevezve nincsen, a művön megjelölt bizományos van jogosítva a szerzőt illető jogok érvényesítésére. A művön megnevezett kiadó illetőleg bizományos, az ellenkező bizonyításáig az álnevű vagy a meg nem nevezett szerző jogutódának tekintik.

30. § A szerzői jog bitorlása miatt megindított ügyekben a bíróság a kárnak és a gazdagodásnak tényét és mennyiségét minden körülménynek, nem vagyoni kárnál különösen a felek vagyoni viszonyainak is figyelembevételével legjobb belátása szerint állapítja meg.

A bíróság a bitorlás kérdésében nyertes fél kifejezett kívánatára elrendelheti, hogy az ítélet valamely belföldi időszaki lapban a vesztes fél költségén közzététessék.

5. Szerzői jogi szakértő bizottság

31. § Budapesten továbbra is állandó szakértő bizottság működik, amely a bíróság által eléje terjesztett szerzői jogi vonatkozású kérdésekben véleményt adni köteles.

32. § A szerzői jogi szakértő bizottság elnökét, alelnökét és tagjait a vallás- és közoktatásügyi miniszter az érdekelt miniszterek meghallgatásával az igazságügyminiszterrel egyetértve, hat évre nevezi ki szakértelemmel bíró egyének köréből.

A bizottsági tagok egyszersmindenkorra szakértői esküt vagy eskü helyett ünnepélyes fogadást tesznek.

33. § A szerzői jogi szakértő bizottság véleményét a megkereső bíróság által tett kérdésekre a közölt adatok alapján adja meg.

34. § Érvényes határozat hozatalához az elnökkel együtt legalább öt tag jelenléte szükséges.

A bizottság ügyrendjét az igazságügyminiszter és a vallás- és közoktatásügyi miniszter egyetértve állapítja meg.

35. § A szerzői jogi szakértő bizottság a véleményadásért díjat számíthat fel. A díj megállapításában a bíróság az eljárás általános szabályai szerint jár el.

6. Elévülés

36. § A szerzői jog bitorlásának (18., 19. és 23. §-ok) megbüntetése és a kár megtérítése végett indítható eljárás három esztendő alatt évül el.

Az elévülés azzal a nappal kezdődik, amelyen a jogosulatlan többszörösítés befejeztetett vagy amelyen a jogosulatlan többszörösítés példányainak forgalombahelyezése megkezdett vagy amelyen a mű közzététele történt, illetőleg ezek kísérlete abban maradt.

A jelen törvény alá eső vétségek miatt kiszabott büntetés három esztendő alatt évül el.

37. § A jogosulatlan példányok terjesztésének vagy használatának (22. §) megbüntetése és az okozott kár megtérítése végett indítható eljárás szintén három esztendő alatt évül el.

Az elévülés azzal a nappal kezdődik, amelyen a terjesztés vagy használat utoljára történt.

38. § A 18., a 19., vagy a 22. § alá eső cselekmény nem büntetendő, ha a sértett fél az elévülési időn belül, attól az időtől számítva, midőn a jogsértő cselekményről és a bitorló személyéről tudomást szerzett, három hónap alatt a bitorló megbüntetését nem kívánta.

39. § A bitorlás útján létrejött példányok vagy az előállításukra szánt eszközök és készülékek megsemmisítése, illetőleg elkobzása az elévülési időn túl is mindaddig kérhető, míg megvannak.

40. § A 23. § alá eső bűncselekmény esetében a 38. és a 39. § rendelkezését megfelelően szintén alkalmazni kell.

41. § Az elévülés félbeszakítására és nyugvására az általános szabályok, büntetőjogi tekintetben a büntetőtörvényeknek a vétségekre vonatkozó általános rendelkezései alkalmazandók.

7. Beiktatás

42. § A jelen törvény 13., 55., 65., 75. és 82. §-a értelmében szükséges beiktatásokról a szabadalmi bíróság vezet iktatókönyvet.

43. § A beiktatás az érdekeltek szóbeli vagy írásbeli kérelmére a jogosultság vagy a bejelentett tények valóságának előzetes vizsgálata nélkül történik.

44. § Az iktatókönyvet mindenki megtekintheti és követelheti, hogy abból részére hiteles kivonatok állíttassanak ki.

A beiktatások a kereskedelemügyi miniszter által meghatározott közlönyben közzététettnak.

A beiktatáskor követendő eljárás további szabályait a kereskedelemügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

MÁSODIK FEJEZET

Zeneművek

45. § Zenemű többszörösítésére, közzétételére és forgalombahelyezésére a jelen törvényben meghatározott védelmi időn belül (11-17. §-ok) a szerzőnek van kizárólagos joga.

46. § Az 1. § második és harmadik bekezdésének, a 2-6. §-oknak és a 8. §-nak rendelkezéseit a zeneművekre is megfelelően alkalmazni kell.

47. § A szerzői jog bitorlásának nem tekintendő: már megjelent zenemű egyes helyeinek hű idézése, továbbá már megjelent egyes kisebb zeneműveknek vagy zeneművek egyes kisebb részeinek a cél által indokolt terjedelemben felvétele olyan nagyobb munkába, amely tartalma szerint önálló tudományos műnek tekinthető, avagy olyan gyűjteménybe, amely többek műveiből kizárólag iskolai használatra szerkesztett, ha a forrás és a benne esetleg megjelölt szerző világosan meg van nevezve. E megnevezés elmulasztása esetében a 23. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

A szerzői jog bitorlásának nem tekintendő továbbá valamely megzenésített kisebb verses műnek vagy nagyobb verses mű egyes kisebb részeinek nyilvános zenei előadás alkalmára kizárólag a hallgatóság használatára műsorral kapcsolatban hangjegyek nélkül való többszörösítése, közzététele és forgalombahelyezése.

48. § A 11-44. §-oknak rendelkezéseit a zeneművekre is megfelelően alkalmazni kell.

HARMADIK FEJEZET

Színművek, zenés színművek és zeneművek nyilvános előadása

49. § Színművek, zenés színművek és zeneművek nyilvános előadására a jelen törvényben meghatározott védelmi időn belül (55., 11–17. §-ok) a szerzőnek van kizárólagos joga.

50. § Némajátékot és koreografiai műveket minden vonatkozásban, tehát nyilvános előadásuk kizárólagos joga tekintetében is, tartalmuk szerint vagy színműveknek vagy zenés színműveknek kell tekinteni.

51. § A 8. §-ban felsorolt művek nyilvános előadására, amennyiben azokat színműveknek, zenés színműveknek vagy zeneműveknek lehet tekinteni, – a felhasznált eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – szintén e művek szerzőjének van kizárólagos joga.

52. § A nyilvános előadás joga kiterjed a 6. § 9. pontjában említett mechanikai előadásra is.

53. § Ha a műnek több szerzője van, a nyilvános előadás joga tekintetében az 1. § második és harmadik bekezdése azzal az eltéréssel alkalmazandó hogy – zenés színművek kivételével – szöveges zeneművek előadásához a szerzőket egymással szemben megillető jogok sérelme nélkül elég a zeneszerző beleegyezése.

54. § A 2–9. §-ok rendelkezéseit a 49–61. §-okban említett művek nyilvános előadására is kell megfelelően alkalmazni.

55. § A nyilvános előadás jogának tartamára nézve a 11–17. §-ok rendelkezéseit kell megfelelően és az alábbi két bekezdésben foglalt kiegészítéssel alkalmazni.

Álnév alatt vagy a szerző nevének kitétele nélkül szerzett művek, ha első nyilvános előadásuk idejekor még nem jelentek meg, az első nyilvános előadás naptári évének lefolyásától, a hátrahagyott művek pedig a szerző elhalálása naptári évének lefolyásától számított ötven évig részesülnek a jogosulatlan előadás ellen védelemben.

De ha az álnév alatt vagy a szerző nevének kitétele nélkül szerzett mű szerzője vagy annak jogutóda az ötven évi határidő alatt a szerző nevét beiktatás végett bejelentette (43. §), vagy ha ugyanazon idő alatt a mű a szerző neve alatt jelent meg, a védelmi idő a 11., 12. és 14. § szerint számíttatik.

56. § Még meg nem jelent, de már nyilvánosan előadott színművek, zenés színművek és zeneművek szerzőjének az ellenkező bebizonyításáig az tekintendő, aki az előadást hirdető jelentésben, mint szerző megneveztetett.

57. § Aki a szerző beleegyezése nélkül oly művet, amely a 49–51. §-ok rendelkezései alá esik, vagy ily műből egyes részeket szándékosan vagy gondatlanságból nyilvánosan előad vagy előadat, a sértettnek a 18. § értelmében kártérítéssel tartozik és vétség miatt a 18. §-ban meghatározott büntetéssel büntetendő.

58. § A 18. § második bekezdésének, a 19–21. §-oknak, továbbá a 23. és 24. §-nak rendelkezéseit a nyilvános előadásra vonatkozó szerzői jog bitorlásának esetében is kell megfelelően alkalmazni.

59. § A 25–26. §-oknak és a 38–44. §-oknak rendelkezéseit a 49–51. §-okban említett művek nyilvános előadására is kell megfelelően alkalmazni.

NEGYEDIK FEJEZET

A képzőművészet és az iparművészet alkotásai

60. § A képzőművészet – rajz, festés, építészet, szobrászat, metszés, könyomás stb. – alkotásainak egészben vagy részben többszörösítésére, közzétételére, forgalombahelyezésére és mechanikai vagy optikai készülékek segélyével való üzletszerű bemutatására a jelen törvényben meghatározott védelmi időn belül (11–17. §-ok) a mű szerzőjének van kizárólagos joga.

Többszörösítésnek kell tekinteni az utánképzést, építészeti műveknél pedig az utánépítést is.

61. § A képzőművészet alkotásainak többszörösítése, közzététele, forgalombahelyezése vagy pedig mechanikai vagy optikai készülékek segélyével üzletszerű bemutatása, ha a szerző beleegyezése nélkül történik, a szerzői jog bitorlásának tekintendő.

62. § Nem tekintendő a szerzői jog bitorlásának:

1. oly egyes másolatoknak ingyenes előállítása, amelyek nem terjesztés céljából és nem építés útján készültek; az ilyen másolatokon azonban az eredeti mű szerzőjének jegyét, nevét vagy nevének kezdőbetűit használni, továbbá ilyen másolatokat nyilvánosan kiállítani vagy üzletszerűen használni a 18. §-ban megállapított következmények terhe alatt tilos;

2. utcákon, köztereken és a közönség részére nyitva álló más helyeken a szabadban maradandólag felállított műveknek – még pedig ily építészeti művek pusztán külső látóképének – többszörösítése rajz, festés, metszés, könyomás vagy fényképezés útján;

3. már megjelent vagy maradandólag nyilvánosan kiállított egyes művek hű többszörösítésének csupán a szöveg értelmezése végett, a cél által indokolt terjedelemben felvétele olyan nagyobb munkába, amely tartalma szerint önálló tudományos vagy ismeretterjesztő írói műnek tekinthető, avagy olyan gyűjteménybe, amelyet többek műveiből kizárólag iskolai használatra szerkesztettek, ha az ismert forrást és a művön esetleg megjelölt szerzőt világosan megnevezték; e megnevezés elmulasztása esetében a 23. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni;

4. már megjelent, vagy maradandólag nyilvánosan kiállított egyes művek hű többszörösítésének mechanikai vagy optikai készülékek segélyével bemutatása tudományos, ismeretterjesztő vagy iskolai célokra történő előadások keretében, az előadás tárgyának szemléltetése céljából.

63. § Ha a szerző valamely művét másnak tulajdonába bocsátja, ezzel a szerzői jog átgégedettnek nem tekintetik.

64. § Megrendelt arcképek és szoborképmások tekintetében a 60. §-ban meghatározott valamely jog gyakorlásához szükséges a megrendelő beleegyezése is; a műnek nem üzletszerű célra hű többszörösítése a megrendelő a szerző beleegyezése nélkül is jogosítva van.

65. § A jelen törvény 1. §-ának második és harmadik bekezdésében 2-6. §-aiban, 8. §-ában és 11-44. §-aiban foglalt rendelkezések a képzőművészet alkotásaira is megfelelően alkalmazandók, de azzal a kivétellel, hogy a 20. § rendelkezéseit építményekre csak állaguknak lényeges sérelme és a rájuk vonatkozó tulajdoni jogviszonyoknak megváltoztatása nélkül lehet alkalmazni.

Aki a 64. § esetében a szerzői jogot a megrendelő jogainak sérelmével gyakorolja vagy bitorolja, az köteles az okozott kárt a megrendelőnek is a 18. § értelmében megtéríteni és a 18. §-ban megállapított büntetéssel büntetendő.

66. § Az iparművészet alkotásai a jelen fejezet értelmében részesülnek védelemben.

ÖTÖDIK FEJEZET

Szövegképek (illusztrációk), térképek, földrajzi, helyrajzi (topográfiai), építészeti, mérnöki és más műszaki, valamint tudományos vonatkozású tervek, rajzok, ábrák, vázlatok és plasztikai művek

67. § Szövegképekre (illusztrációkra), térképekre, továbbá földrajzi, helyrajzi (topográfiai), építészeti, mérnöki és más műszaki, valamint tudományos vonatkozású tervekre, rajzokra, ábrákra, vázlatokra és plasztikai művekre, amennyiben azok rendeltetésüknél fogva képzőművészeti vagy iparművészeti alkotásoknak nem tekinthetők, a jelen törvény 1–44. §-ai, ha pedig rendeltetésüknél fogva képzőművészeti vagy iparművészeti alkotásoknak tekintendők, a jelen törvény 60-66. §-ai megfelelően alkalmazandók.

HATODIK FEJEZET

Fényképészeti művek

68. § Fényképezéssel előállított műnek (fényképészeti műnek) többszörösítésére, közzétételére, forgalombahelyezésére és mechanikai vagy optikai készülékek segélyével való üzletszerű bemutatására a 69. §-ban meghatározott védelmi időn belül az eredeti felvétel szerzőjének van kizárólagos joga.

69. § A jelen törvénnyel biztosított védelem fényképészeti műnél tizenöt évre terjed azon naptári év lefolyásától számítva, amelyben a fényképészeti mű először megjelent.

Ha a fényképészeti mű a szerző életében nem jelent meg, a védelem a szerző elhalálása naptári évének lefolyásától számított tizenöt év elmúltával megszűnik.

70. § Fényképészeti műnek a szerző beleegyezése nélkül történt többszörösítése, közzététele, forgalombahelyezése vagy pedig mechanikai vagy optikai készülékek segélyével való üzletszerű bemutatása a szerzői jog bitorlásának tekintendő.

71. § A jelen törvény 1. §-ának második és harmadik bekezdésében, 2–6. §-aiban, 8., 9., 12. és 16. §-aiban, 18–44. §-aiban, 60. §-ának második bekezdésében és 62–64. §-aiban foglalt rendelkezések a fényképészeti művekre is megfelelően alkalmazandók.

72. § A 68–71. §-okban foglalt rendelkezések kiterjednek a fényképezéshez hasonló eljárásokkal előállított művekre is.

HETEDIK FEJEZET

Mozgófényképészeti művek

73. § Mozgófényképmutatvány alakjában megjelenülő termék (mozgófényképészeti mű) tartalma szerint az írói művekkel, a képzőművészeti alkotásokkal vagy a fényképészeti művekkel egyenlő védelemben részesül, ha szerzője a cselekmény kitalálásában vagy a színrealkalmazás és elrendezés módjában vagy a bemutatott események és egyéb ábrázolások csoportosításában vagy egyéb módon a műnek egyéni és eredeti jelleget adott.

74. § Mozgófényképészeti műveknek nyilvános előadására a 75. §-ban meghatározott védelmi időn belül a mozgófényképészeti mű szerzőjének van – az esetleg felhasznált mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – kizárólagos joga.

Az 1. § második és harmadik bekezdésének, továbbá a 2-8. §-oknak és az 56–59. §-oknak rendelkezéseit mozgófényképészeti művek nyilvános előadására megfelelően szintén alkalmazni kell.

75. § A mozgófényképészeti mű nyilvános előadása jogának (74. §) védelmi ideje ugyanaddig tart, ameddig a mű tartalma szerint (73. §) védelemben részesül.

Álnév alatt vagy a szerző nevének kitétele nélkül szerzett mozgófényképészeti műveknél, ha első nyilvános előadásuk idejekor még nem jelentek meg, a védelmi idő kezdetét az első nyilvános előadás naptári évének lefolyásától, hátrahagyott ily műveknél pedig a szerző halálának naptári évének lefolyásától kell számítani.

De ha az álnév alatt vagy a szerző nevének kitétele nélkül szerzett mozgófényképészeti mű szerzője vagy a szerző jogutóda a védelmi idő alatt a szerző nevét beiktatás végett bejelentette (43. §), vagy ha ugyanazon idő alatt a mű a szerző neve alatt jelent meg, a védelmi idő további számítására a mű tartalma szerint vagy a 11., 12. és 14. §-nak vagy a 69. és 71. §-nak rendelkezései irányadók.

76. § A 6. § 10. pontjában, a 8. §-ban, továbbá a 73-75. §-okban foglalt rendelkezések kiterjednek a mozgófényképmutatványhoz hasonló alakban megjelenülő termékekre is.

NYOLCADIK FEJEZET

Vegyes rendelkezések

1. Megjelent művek

77. § Megjelent művek a jelen törvény értelmében azok, amelyek nyilvános forgalomra szánt példányokban (többszörösítésekben, másolatokban, lenyomatokban, filmlevonatokban stb.) jogosan kiadattak.

2. Külföldi vonatkozások

78. § Magyar állampolgárok műveire a jelen törvény rendelkezései akkor is kiterjednek, ha a mű először külföldön jelent meg vagy tétetett közzé.

Külföldiek művei, amennyiben nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik, a jelen törvény rendelkezéseinek megfelelő védelemben csak akkor részesülnek, ha a mű először Magyarországon jelent meg.

Külföldi állampolgároknak ama művei, amelyek már az 1884:XVI. törvénycikk életbenléte idejében akár az 1884:XVI. tc. 79. § 3. bekezdése alapján, akár azért, mert a szerző előbb magyar állampolgár volt, védelemben részesültek, a jelen törvény rendelkezéseinek megfelelő védelemben részesülnek.

79. § A jelen törvény alá eső bírói eljárásnak (25–30. §-ok) helye van akkor is, ha a 22. §-ban említett példányokat külföldről terjesztették Magyarországon.

3. Átmeneti rendelkezések

80. § A jelen törvény életbelépésével a szerzői jogról szóló 1884:XVI. törvénycikk rendelkezései hatályukat veszítik.

A jelen törvény rendelkezései – a 81-87. §-okban foglalt korlátozásokkal és kivételekkel – az életbelépése előtt keletkezett művekre is alkalmazást nyernek.

81. § Valamely mű többszörösítésére szolgáló különös eszközök és készülékek (szedések, minták, lapok, kövek, tömöntvények, formák, negatívok stb.), ha a jelen törvény életbelépése előtt jogosan keletkezett, a jelen törvény életbelépésétől számított négy éven át példányok előállítására szabadon használhatók.

Ily eszközöknek és készülékeknek a jelen törvény életbelépése előtt jogosan megkezdett előállítása befejezhető és az ily eszközök és készülékek példányoknak előállítására ugyancsak a jelen törvény életbelépésétől számított négy éven át szabadon használhatók.

Az igazságügyminiszter, a vallás- és közoktatásügyi miniszter és a kereskedelemügyi miniszter az e §-ban említett eszközök és készülékek bemutatására rendelettel határidőt szabhatnak.

A jelen törvény életbelépése előtt vagy az előbbi bekezdések értelmében jogosan előállított példányok szabadon terjeszthetők.

82. § A jelen törvény rendelkezéseibe ütköző fordításokra nézve, ha azok a jelen törvény életbelépése előtt jogosan jelentek meg, vagy ha az akkor jogos fordítást a jelen törvény életbelépésétől számított három hónapon belül beiktatás végett bejelentették (43. §), a fordítónak eddigi szerzői joga az eredeti mű szerzőjével szemben is érintetlenül marad, de anélkül, hogy ez a jog az eredeti mű szerzőjét a jelen törvény szerint őt megillető jogoknak gyakorlásától ugyanazon nyelvű más fordításokkal, akár bármely más nyelvű fordításokkal szemben elzárhatná.

Az előbbi bekezdésnek a fordításokra vonatkozó szabályát megfelelően alkalmazni kell a 8. §-ban említett egyéb művekre is.

83. § Oly írói művek, amelyeket a jelen törvény életbelépése előtt megjelent zenemű szövegéül az 1884: XVI. tc. 48. §-a alapján a szerző beleegyezése nélkül felhasználtak, ugyanazon zenemű céljaira az 1884: XVI. tc. 48. §-ában megszabott korlátok között továbbra is szabadon felhasználhatók.

84. § Az 1884. évi július hó 1. napja előtt Magyarország területén jogosan előadott színműveket, zenés színműveket és zeneműveket a szerző beleegyezése nélkül ezentúl is bárki szabadon előadhatja.

Ugyancsak bárki szabadon előadhatja ezentúl is külföldi szerzőnek nemzetközi szerződés rendelkezései értelmében vagy nemzetközi szerződés hiányában eddig nem védett oly színművét, zenés színművét, zeneművét vagy mozgófényképészeti művét, amelyet az 1884. évi július hó 1. napjától a jelen törvény életbelépéséig terjedő időben Magyarország területén már nyilvánosan előadtak.

85. § A jelen törvény életbelépése előtt megjelent oly zeneművek, amelyek eddig az 1884:XVI. tc. 51. §-a értelmében a jogosult beleegyezése nélkül is nyilvánosan előadhatók voltak, e beleegyezés nélkül ezentúl is nyilvánosan előadhatók jogosan megjelent oly példányok alapján, amelyeket a nyilvános előadás jogát igénybevevő a jelen törvény életbelépése előtt szerzett meg s amelyek címlapján, elején vagy végén a szerző az előadás jogát magának fenn nem tartotta.

86. § A jelen törvény életbelépése előtt megjelent fényképészeti művekre a jelen törvény rendelkezései csak abban az esetben nyernek alkalmazást, ha az illető műre nézve azelőtt irányadó védelmi időtartam e törvény életbelépésének időpontjában még le nem járt.

87. § A jelen törvény életbelépése előtt befejezett vagy megkísérelt szerzői jogi bitorlásokra nézve a jelen törvénynek az 1884: XVI. törvénycikktől eltérő rendelkezései nem alkalmazhatók.

88. § A jelen törvényben biztosított védelem időtartama nyolc évvel meghosszabbíttatik oly művekre nézve, amelyeknek védelmi ideje 1921. évi december hó 31. napja előtt még nem járt le, feltéve, hogy a szerző a jelen törvény életbelépése előtt halt meg.

4. Záró rendelkezések

89. § A jelen törvény rendelkezései alá eső bírói eljárásnak (25–30. §-ok) részletes szabályait az igazságügyminiszter rendelettel állapítja meg.

90. § Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe.

91. § A jelen törvényt az igazságügyminiszter, a vallás- és közoktatásügyi miniszter és a kereskedelemügyi miniszter hajtja végre.

A m. kir. igazságügyminiszternok 9.800/1922. I. M. számú rendelete, a szerzői jogról szóló 1921: LIV. törvénycikk értelmében bíróság elé tartozó ügyekben követendő eljárás tárgyában.

Szabályozza a szerzői jogról szóló 1921: LIV. törvénycikk értelmében bíróság elé tartozó ügyekben követendő eljárást.

Zárlatnak van helye azokra a tárgyakra, amelyekre nézve az 1921: LIV. törvénycikk értelmében elkobzásnak lehet helye. Hatályon kívül helyezi a 68.500/1914. I. M. számú rendeletet.

Hatályba lépett 1922. március 12-én

A szerzői jogról szóló 1921: LIV. t.-c. 89. §-ában kapott felhatalmazás alapján az e törvény rendelkezései alá eső bírói eljárást követően szabályozom.

I. Hatáskör, illetékesség.

1. §.

A szerzői jogról szóló 1921 : LIV. törvénycikk rendelkezései alá eső magánjogi igények, az idézett törvényben meghatározott büntetések kiszabása és az elkobzás elrendelése iránti per az idézett t.-c. 25. §-a értelmében a törvényszékek hatáskörébe tartozik, a budapesti kir. büntetőtörvényszék kivételével.

[...]

10. §.

Zárlatnak van helye azokra a tárgyakra, amelyekre nézve az 1921 : LIV. törvénycikk értelmében elkobzásnak lehet helye.

Ha a szerzői jog bitorlása színmű, zenemű, zenés színmű vagy mozgófényképészeti mű nyilvános előadásában, avagy a képzőművészet (ipárművészet) alkotásainak vagy fényképészeti művek mechanikai vagy optikai készülékek segélyével való bemutatásában áll, zárlatnak van helye ezeknek a nyilvános előadására vagy bemutatására is.

A zárlatot, ha lehetséges, a műnek, eszköznek, vagy készüléknek illetve előadásnak vagy bemutatásnak arra a részére kell korlátozni, amely a szerzői jog bitorlását tartalmazza, illetőleg amely a szerzői jog bitorlásának elkövetésére van szánva.

[...]

17. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1922. március 12.] lép életbe s életbelépésével a szerzői jogról szóló 1884: XVI. törvénycikk értelmében követendő eljárás tárgyában 1914. november 25. napján 68.500. szám alatt kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet hatályát veszti.

Kelt Budapesten, 1922. évi február hó 28-án.

A m. kir. belügyminiszter 1922. évi 56.203. számú rendelete, a sajtóról szóló 1914: XIV. t.-c. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról.

*A hivatalos és választási sajtótermékek kivételével minden sajtótermék nyilvános elhelyezése, kifüggesztése, terjesztése is engedélyköteles. A hirdetővállalatok csak az engedély igazolása után fogadhatják a hirdetéseket. Az engedély nélküli sajtóterméket a közszemlére tevő költségére eltávolítják a rendőrhatalóságok.
Hatályba lépett 1922. április 4-én.*

Sajtótermékeknek közszemlére kitétele, nyilvános helyen való elhelyezése, illetőleg kifüggesztése, a terjesztésnek a nyilvános helyen való árusításnál vagy szétosztásnál is tágabb körű módja lévén, a sajtóról szóló 1914: XIV. t.-c. 64. és 11. §-ai alapján a következőket rendelem:

1. §

Az idézett törvény 5. §-ában megjelölt sajtótermékek (társadalmi és üzleti élet céljait szolgáló jelentések stb., választásnál használt sajtótermékek, ha tartalmuk csupán a választáshoz szükséges adatokra vonatkozik), továbbá a hivatalos hirdetmények kivételével minden egyéb sajtóterméknek (tehát falragaszoknak, röpíveknek stb. is) közszemlére kitétel, nyilvános helyen elhelyezés, illetőleg kifüggesztés útján való közzététele, illetőleg terjesztése is az idézett törvény 11. §-ában megjelölt hatóság (a törvényhatóság első tisztviselője, belügyminiszter) előzetes engedélyéhez van kötve.

2. §

A hirdető vállalatok tulajdonosai és vezetői a falragaszok, hirdetőtáblák stb. közzétételét minden egyes esetben csak az említett hatósági engedély megszerzésének igazolása után vállalhatják el.

3. §

E rendelet megszegői vagy kijátszói az 1914. XIV. t.-c. vonatkozó rendelkezései értelmében büntetendők. A hatósági engedély nélkül közszemlére kitett vagy nyilvános helyen elhelyezett sajtótermékeket pedig a rendőrhatalóságok a kifüggesztők és közszemlére tevők költségére haladéknélkül eltávolítani kötelesek.

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1922. évi április hó 4-én.

Gróf Klebelsberg Kunó s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. belügyministernek 53.840/1922. B. M. számú körrendelete. A mozgófényképüzemek havonként tartandó külön jótékonycélú előadásai.

(Valamennyi vármegye alispánjának. A m. kir. államrendőrség valamennyi kerületi főkapitányának és a budapesti m. kir. államrendőrség főkapitányának.)

Szabályozza, hogy amíg a Filmtanács nem jelöli meg, mely hazafias és nemzetnevelő filmek kötelező vetítéséből származó bevételek fordítandók a 68.800/1920. B. M. számú rendelet 8. §-a értelmében jótékonyági célokra, addig miképpen kell meghatározni, hogy a jegybevételekből mennyit kell a jótékonyági célra a rendőrhatalóság útján beszolgáltatni.

Hatályon kívül helyezte a 100.000/1943. B. M. számú rendelet.

Kelt 1922. április 4-én.

A mozgófényképüzemekről szóló 8.454/1920. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 68.800/1920. B. M. számú rendelet 8. §-a értelmében kötelesek a mozgófényképüzem-engedélyesek a belügyminister által meghatározandó jótékonycélra havonként egy-egy külön előadást tartani, mely előadásokból befolyó tiszta jövedelmet teljes összegében az esetenként megjelölt jótékony célra kell fordítani és ezeken az előadásokon csakis a Filmtanács által kijelölt hazafias és nemzetnevelő mozgóképek mutathatók be.

Minthogy az ily célra alkalmazható hazafias és nemzetnevelő mozgóképeknek kijelölése technikai okokból mindeztideig késedelmet szenvedett és e miatt kételyek merültek fel, hogy mely előadások jövedelme fordítandó jótékony célra és szolgáltatandók be, azért elrendelem, hogy 1921. évi szeptember hó elejéig visszamenően az elmúlt hónapokra a mozgófény képüzem-engedélyesek havonként egy-egy előadásuk átlagjövedelmét kötelesek az esetenként már megjelölt célra a rendőrhatalóságok útján beszolgáltatni.

Ezentúl pedig a mozgófényképvállalatok engedélyesei havonként legalább 8 nappal előbb bejelenteni tartoznak az elsőfokú rendőrhatalóságnál azt az előadást, melynek jövedelme a megjelölt célra lesz fordítandó.

Megengedem, hogy addig is, míg ezeken a jótékonycélú előadásokon bemutatható filmek a filmtanács által kijelöltetnek, a mozgófényképüzem-engedélyesek szabadon választhassanak az engedélyezett filmek közül e célnak megfelelő mozgóképeket; attól az időponttól kezdve azonban, midőn a filmtanács az erre alkalmas mozgófényképeket általánosságban kijelöli, a külön jótékonycélú előadásokon természetesen csak ezek közül választott mozgófényképek mutathatók be.

Felhívom Alispán Úrat / Méltóságodat, hogy erről az összes mozgófényképüzem-engedélyeseket értesítse, a mozgófényképvállalatok engedélyeseitől pedig elvárom, hogy tekintettel az emberbaráti és hazafias jótékony célokra a fenti közérdekű kötelezettségüknek nemcsak pontosan, hanem tehetségükhöz képest a leglelkismeretesebben is fognak megfelelni.

Felhívom végül Méltóságodat, hogy a jelen rendeletem pontos végrehajtását az elsőfokú rendőrhatalóságok útján szigorúan ellenőriztesse és az 1921. évi szeptember, október, november, december és 1922. évi január, február, március hónapokra netalán már beszolgáltatott összegeket is a fentiekre figyelemmel újból vizsgáltsa felül.

Budapest, 1922. évi április hó 4-én.

A minister helyett:
Nádossy s. k.,
országos főkapitány.

**A m. kir. minisztérium 1922. évi 6.310. M. E. számú rendelete,
a háború esetére szóló kivételes hatalom megszűnése napjának közzétételéről.**

A rendelet az 1920. évi VI. tc.-ben foglaltaknak megfelelően a rendelet háború esetére szóló kivételes hatalom megszűnését 1922. július 26. napjában jelöli meg, ami érinti a kivételes hatalom alapján hozott sajtójogi szabályozást is.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes hatalom idejének meghosszabbításáról alkotott 1920: VI. t.-c. 3. §-ának rendelete alapján közzéteszi, hogy a háború esetére szóló kivételes hatalom az idézett t.-c. 1. §-a értelmében az 1922. évi július hó 26. napjával megszűnik.

Budapesten, 1922. évi július hó 25-én.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztériumnak 5.230/1922. M. E. számú rendelete,
a kivételes hatalom alapján kibocsátott rendelkezések hatályon kívül helyezése
tárgyában.**

*A rendelet hatályon kívül helyezi a kivételes hatalom alapján kibocsátott, a rendelethez csatolt Jegyzékben felsorolt rendeleteket, többek között a sajtóra vonatkozókat is.
Hatályba lépett 1922. július 26-án.*

A m. kir. minisztérium a kivételes hatalom alapján kibocsátott rendelkezések hatályon kívül helyezése tárgyában az 1920. évi VI. t.-c. 1. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §.

Amennyiben hatályuk akár hatályon kívül helyező rendelkezések következtében, akár egyéb okból már előbb meg nem szűnt volna, a jelen rendelet kihirdetésének napján hatályukat veszti a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912: LXIII., 1914: L., 1915:

XIII., 1916: IV. és 1917: VII. törvénycikkben, az 1912: XXXIII. t.-c. 14. § ában, valamint a kivételes hatalom idejének meghosszabbításáról szóló 1920: VI. törvénycikkben foglalt felhatalmazások alapján kibocsátott mindazok a rendelkezések, amelyek a jelen rendelethez csatolt jegyzékben vannak felsorolva.

A kivételes hatalom alapján kibocsátott egyéb rendelkezések ideiglenesen további rendelkezésig hatályban maradnak.

2. §.

A jelen rendelet értelmében hatályon kívül helyezett rendelkezéseket a hatályosságuk tartama alatt keletkezett viszonyokra továbbra is alkalmazni kell.

A hatályon kívül helyezés következtében esetleg szükséges átmeneti rendelkezéseket az illetékes miniszterek teszik meg.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1922. július 26.] lép életbe.

Kelt Budapesten, 1922. évi július hó 25-én.

Jegyzék

a kivételes hatalom alapján kibocsátott és az 5.230/1922. M. E. számú rendelet értelmében hatályukat veszített rendelkezésekről.

A m. kir. minisztérium rendeletei.

1914. évből.

[...]

5.478/M. E. a postai, távirdai és távbeszélő-forgalom ellenőrzéséről a belföldi postaforgalom tekintetében;

5.483/M. E. az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzéséről;

5.484/M. E. [helyesen: 144.724/B. M.] a Kassai Munkás nevű lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása;

5.486/M. E. egyes büncselekményeknek az esküdtbíróóság hatásköréből a királyi törvényszék hatáskörébe utalásáról;

5.487/M. E. az esküdtbíróóságok működésének egyes királyi törvényszékeknél felfüggesztéséről;

[...]

8.796/M. E. a híradásra, alkalmas fény- és egyéb jelzések eltiltása;

[...]

1915. évből.

[...]

1.809/M. E. az ellenséges államokból érkező időszaki lapok behozatalának és terjesztésének eltiltásáról és az onnan érkező más sajtótermékek ellenőrzéséről és lefoglalásáról;

[...]

2.449/M. E. egyes térképek, utikönyvek, képes levelezőlapok és ábrázolatok terjesztésének korlátozása tárgyában;

[...]

1916. évből.

[...]

734/M. E. a rotációs újságpapír forgalmának és felhasználásának szabályozásáról;

[...]

1.012/M. E. titkos tinták, avagy titkos írásmód vagy írásjelek ismertetését tartalmazó, vagy ilyenek alkalmazásával készült sajtótermékek, iratok és ábrázolatok terjesztésének eltiltásáról;

[...]

2.480/M. E. titkos tinták forgalomba hozatalának eltiltásáról;

[...]

1917. évből.

940/M. E. újságpapír felhasználásnak korlátozásáról;

[...]

1.177/M. E. a rotációs újságpapír forgalmának újabb szabályozásáról;

[...]

1.928/M. E. a rotációs újságpapír forgalmának újabb szabályozásáról 1.177/1917. M. E. szám alatt kiadott rendelet értelmezése tárgyában;

[...]

4.980/M. E. Papír Bizottság alakítása;

[...]

5.700/M. E. a sajtótermékek kivitelének ellenőrzése tárgyában;

[...]

1918. évből.

[...]

896/M. E. a nem rotációs újságpapír forgalma és felhasználásának korlátozása;

[...]

4.231/M. E. az újságpapír forgalmának és felhasználásának korlátozására vonatkozó 9.408/1917. M. E. számú és 896/1918. M. E. számú rendeletek kiegészítése;

[...]

5.350/M. E. az újságpapír forgalmának és felhasználásának korlátozására vonatkozó 4.231./1918. M. E. számú rendeletének hatálytalanításáról;

[...]

5.543/M. E. a papír forgalmának szabályozása tárgyában kiadott rendeletek módosítása;

[...]

1919. évből.

[...]

639/M. E. a rotációs papír forgalmának és felhasználásának szabályozása tárgyában kiadott 734/1916. M. E. számú rendelet módosítása;

[...]

888/M. E. a papíros- és papíroslemez-készletek bejelentése, zár alá vétele és igénybevétele, valamint forgalombahozataluk és felhasználásuk korlátozása;

[...]

3.965/M. E. az újságpapír forgalmának és felhasználásának szabályozása;
[...]

4.072/M. E. a rotációs újságpapírkészletek bejelentése, zár alá vétele és igénybevétele, valamint forgalombahozataluk korlátozása;

[...]

4.472/M. E. az újságpapír forgalmának és felhasználásának szabályozása;
[...]

5.499/M. E. a sajtó szabályozása;

[...]

6.221/M. E. a proletárdiktatúra szervei részéről megsemmisítés végett lefoglalt sajtótermékek;
[...]

1920. évből.

[...]

4.578/M. E. a rotációs újságpapír beszerzése és elosztása a VI. és VIII. §-ok kivételével;
[...]

5.721/M. E. a 4.578/1920. M. E. számú rendelet módosítása;
[...]

6.357/M. E. az 5.499/1919. M. E. számú rendelet kiegészítése;
[...]

9.222/M. E. a sajtóellenőrző miniszterközi bizottság működésének megszüntetése;

9.223/M. E. a Miniszterközi Sajtótájékoztató Bizottság szervezése és működése;
[...]

1921. évből

[...]

309/M. E. a rotációs újságpapír és íves nyomópapír forgalma;
[...]

1.616/M. E. a kivételes sajtóellenőrzés korlátozása;
[...]

A m. kir. belügyminister rendeletei.

1914. évből.

[...]

5.484/B. M. [helyesen: 1.914/B. M.] a Független Hírmondó nevű lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása tárgyában;
[...]

168.871/B. M. V.–a. a Fiúmében megjelenő „La Voce del Popolo” című időszakos lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása tárgyában.

1915. évből.

14.440/B. M. V.–a. a „Fiumei Híradó” című időszakos lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása tárgyában;

[...]

1916. évről.

2.696/B. M. a „Világító őrtorony” és a „Tanítás” című időszaki lapok eltiltása tárgyában;
6.267/B. M. res. „A Tett” című szépirodalmi időszaki lap megjelenésének és terjesztésének eltiltása tárgyában;

[...]

1917. évből.

16.143/B. M. V–a. „A Nap” című időszaki lap eltiltása tárgyában;
17.473/B. M. V–a. „A Nap” című időszaki lap megjelenését, terjesztését eltiltó rendelkezés visszavonásáról;

[...]

48.417/B. M. V.–a. az „Arcok és Álarok” című folyóirat eltiltása tárgyában;

[...]

1918. évből.

[...]

4.596/B. M. res. „A Közalkalmazott” című időszaki lap megjelenésének és terjesztésének betiltása;

4.827/B. M. res. a „Magyar Vasutas” és a „Villamos” című időszaki lapok megjelenésének és terjesztésének eltiltása;

[...]

79.799/B. M. a „Népakarát” című időszaki lap 1918. évi 9., 10. és 11. számának lefoglalása;
142.701/B. M. „A Közalkalmazott” című és a többi betiltott bel- és külföldi lapok betiltó határozatának hatályon kívül helyezése.

[...]

A m. kir. igazságügyminiszter rendeletei.

1914. évből.

12.001/I. M. E. sajtótermékek ellenőrzésének szabályozásáról.

[...]

A m. kir. kereskedelemügyi minster rendeletei.

1914. évből.

312/B. K. M. a postai, távirdai és távbeszélőforgalom ideiglenes korlátozásáról;

1.551/B. K. M. a tanítás és művelődés céljaira szolgáló sajtótermékek továbbításáról;

1.781/B. K. M. könyveket tartalmazó csomagoknak szállítása Ausztriával, Bosznia-Hercegovinával és Németországgal való forgalomban;

2.054/B. K. M. riasztó hírek terjesztőinek a távbeszélő használatából való kizárása;

[...]

77.591/K. M. könyveket tartalmazó postacsomagoknak semleges országba szállításáról;

[...]

1915. évből.

169/B. K. M. könyveket tartalmazó postacsomagoknak Dalmáciába szállításáról;
[...]

1917. évből.

[...]
22.940/K. M. a postán szállított sajtótermékek ellenőrzéséről;
[...]
46.733/K. M. az Első Magyar Papíripar R.-T. nagyszebeni, maszinkói és ökörényi gyárainak,
valamint az ezekkel kapcsolatos melléküzemeinek üzemterve és az üzemtervbizottság
kinevezése tárgyában;
[...]

1918. évből.

[...]
12.731/K. M. a cellulose és papírgyári szövetség megalakítása;
[...]
20.420/K. M. a cellulose és papírgyári szövetség alakuló ülése;
[...]
26.264/K. M. a cellulose- és papírgyári szövetség megalakításáról szóló 12.731/1918. K. M.
számú rendelet módosítása;
[...]
31.038/K. M. a rotációs újságpapír forgalmának szabályozásáról 1.177/1917. M. E. sz. alatt
kiadott rendelet módosítása;
[...]
42.601/K. M. a papíripari félkész- és késztermékek áaira vonatkozó, a kereskedelemügyi m.
kir. miniszter által jóváhagyott árszabás;
[...]
67.600/K. M. a mozgófényképgyári szövetség megalakítása, a mozgóképgyári szövetség
miniszteri biztosának kinevezése és a mozgófényképgyári szövetség alakuló közgyűlése;
[...]
109.110/K. M. a papíros- és papírnemezkészletek bejelentése;
[...]
115.228/K. M. a napilapoknak és más időszaki folyóiratoknak köznapokon és vasárnapokon
való árusításáról;
[...]

1919. évből.

[...]
79.263/K. M. a Cellulose és Papírgyári Szövetség feloszlataása;
[...]

1922. évi XVII. törvénycikk
az 1922/23. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és
fedezendő állami kiadásokról

A 1920. évi VI. tc. 2. §-a továbbra is lehetőséget biztosított a kormánynak, hogy a kivételes hatalom ideje alatt hozott rendeleteket a kivételes állapot megszűnte után is fenntartsa. Az ilyen viszonyok rendezése végett azonban a kormánynak mielőbb törvényjavaslatot kellett a nemzetgyűlés elé terjesztenie. A kormány ezen kötelezettségének – kevésbé elegánsan – nem külön törvényben, hanem az 1922/23. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1922. évi XVII. tc. keretében tett eleget, amennyiben a törvény 6. §-a felhatalmazta a kormányt arra, hogy a kivételes hatalom alapján kibocsátott, még hatályban levő rendelkezéseket továbbra is érvényben tarthassa, azzal, hogy ha az érintett rendelkezések tárgyában (vagyis a sajtó szabályozás vonatkozásában is) az 1922. évi XVII. törvény hatálybalépésétől számított négy hónapon belül törvényjavaslatot terjeszt a nemzetgyűlés elé, akkor az érintett jogszabályok továbbra is érvényben maradnak. (Az nem volt feltétel, hogy a törvényjavaslatból törvény is legyen.)

A törvény azonban a 10.501/1921. M. E számú rendelettel megszüntetett előzetes cenzúra ismételt bevezetését nem tette lehetővé.

[...]

6. § Felhatalmaztatik a kormány, hogy a kivételes hatalom alapján kibocsátott azon rendelkezéseket, amelyek még hatályon kívül nem helyezettek, a közszabadságoknak, valamint a gazdasági élet teljes szabadságának visszaállítására irányuló átmenet időtartama alatt ideiglenesen hatályban tarthassa és a szükséghez képet módosíthassa vagy kiegészíthesse. Köteles azonban a kormány azokat a rendelkezéseket, amelyek fenntartásának szükségessége időközben megszűnik, azonnal hatályon kívül helyezni. Köteles továbbá a kormány a kivételes hatalom alapján kibocsátott mindazokra a rendelkezésekre vonatkozólag, amelyeket ideiglenesen hatályban tartott, amennyiben fenntartásuk a jelen §-ban megszabott hat hónapi határidőn túl is szükséges, a jelen törvény életbelépésétől számított négy hónapon belül az azokban szabályozott viszonyok törvényes rendezése végett törvényjavaslatokat terjeszteni a nemzetgyűlés elé.

Azok a rendelkezések, amelyeknek tárgyában a kormány a jelen törvény életbelépésétől számított négy hónap alatt törvényjavaslatot nem terjeszt a nemzetgyűlés elé, a jelen törvény életbelépésétől számított négy hónap alatt törvényjavaslatot nem terjeszt a nemzetgyűlés elé, a jelen törvény életbelépésétől számított hat hónap elteltével hatályukat veszítik.

Felhatalmaztatik továbbá a kormány, hogy a békeszerződés végrehajtása vagy a békeszerződés rendelkezései következtében előállott helyzet rendezése céljából szükséges rendelkezéseket a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényekben foglalt felhatalmazások körében rendelettel állapíthassa meg.

A jelen § alapján hatályában fenntartott, valamint az annak alapján kibocsátott minden rendeletről azonnal jelentést kell tenni a nemzetgyűlésnek.

Ahol a büntetőjogszabályokban a háború idejéről van szó, ez alatt azt az időt is érteni kell, amíg a jelen § alapján ideiglenesen fenntartott rendelkezések hatályban maradnak. Ahol pedig a hadviselés érdekéről van szó, ezzel az ország belső rendjének és közbiztonságának, valamint külső politikájának érdekei is egy tekintet alá esnek.

A háború esetére szóló kivételes hatalom alapján kibocsátott rendelkezéseket – amennyiben a kormány a rendelkezések hatályon kívül helyezésekor másképp nem rendelkezik, – a

hatályosságuk tartama alatt keletkezett viszonyok rendezésére, hatályon kívül helyezésük után is alkalmazni kell.

Az 1912:LXIII. tc. 11. §-ának 1., 2. és 3. bekezdésében foglalt felhatalmazás értelmében elrendelhető kivételes sajtórendészeti ellenőrzést (előzetes cenzura), amelyet a 10,501/1921. M. E. számú rendelet különben már megszüntetett, a jelen § felhatalmazása alapján a kormány nem léptetheti újból életbe.

[...]

**A m. kir. kormánynak 6.911/1922. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
korlátozásáról**

Azok a napilapok, amelyek egyes példányszámának ára 10 korona, hétköznaponként legfeljebb 8, vasár- és ünnepnaponként legfeljebb 12 oldal terjedelemben, azok a napilapok pedig, amelyek példányszámonkénti ára 5 korona, hétköznaponként legfeljebb 4, vasár- és ünnepnaponként legfeljebb 6 oldal terjedelemben jelenhetnek meg. Vonatkozik ez a rendelkezés az 5 koronánál olcsóbb időszaki sajtótermékekre is. A heti szaklapok és folyóiratok, amelyek közönséges íves nyomópapíron a napilapok formátumában jelennek meg, a 12 oldal terjedelmet meg nem haladhatják.

Módosította a 7.860/1922. M. E. számú rendelet, hatályon kívül helyezte a 10.406/1922. M. E. számú rendelet.

Hatályba lépett 1922. augusztus 20-án.

A 309/1921. M. E. számú kormányrendelet 3. szakasza alapján elrendelem a következőket:

1. A Magyarország területén megjelenő politikai napi- és hetilapok oldalterjedelmét egyelőre akként állapítom meg – tekintet nélkül arra, hogy rotációs vagy íves nyomópapíron állítatnak elő – hogy mindazon napilapok, amelyeknek egyes példányszáma jelenleg 10 koronáért árusítatik, hétköznaponként legfeljebb 8, vasár- és ünnepnaponként legfeljebb 12 oldal terjedelemben, azok a napilapok pedig, amelyek példányszámonként jelenleg 5 koronáért árusítatnak, hétköznaponként legfeljebb 4, vasár- és ünnepnaponként legfeljebb 6 oldal terjedelemben jelenhessenek meg. Vonatkozik ez a rendelkezés azokra az időszaki sajtótermékekre is, amelyek 5 koronánál kisebb összegért árusítatnak.

2. A jelen rendelet hatályba lépte alatt a fenti kategóriákba tartozó sajtótermékek nem léphetik túl a 8, illetőleg 12 oldalnyi terjedelmet még az esetben sem, ha eladási árúk példányszámonként 10 koronánál magasabban állapítatnék is meg.

3. A heti szaklapokra és folyóiratokra vonatkozólag azt a korlátozást állapítom meg, hogy azok a sajtótermékek, amelyek közönséges íves nyomópapíron a napilapok rendes formátumában állítatnak elő, a 12 oldal terjedelmet meg nem haladhatják.

4. Jelen rendelet kihirdetésének napján [1922. augusztus 20.] lép életbe azzal, hogy a rendelet ellen vétők 6 hónapig terjedhető fogházzal és 2.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők.

Budapest, 1922. évi augusztus hó 18-án

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszerelnök.

**A m. kir. minisztériumnak 6.976/1922. M. E. számú rendelete,
a kivételes hatalom alapján kibocsátott és az 1922: XVII. t.-c. 6. §-a alapján
ideiglenesen hatálybantartott rendeletek tárgyában.**

A rendelethez csatolt jegyzék felsorolja a kivételes hatalom alapján kibocsátott és a az 1922: XVII. t.-c. 6. §-a alapján ideiglenesen továbbra is hatálybantartott rendeleteket, így köztük a sajtóval kapcsolatosakat is.

Kelt Budapest, 1922. augusztus 21.

A m. kir. minisztérium az 1922/23. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1922: XVII. t.-c. 6. §-ában foglalt felhatalmazás alapján ideiglenesen hatályban tartja a háború esetére szóló kivételes hatalom alapján kibocsátott azokat a rendelkezéseket, amelyek a jelen rendelethez csatolt jegyzékben vannak felsorolva.

Kelt Budapesten, 1922. évi augusztus hó 21-én.

Jegyzék

**a kivételes hatalom alapján kibocsátott és a 6.976/1922. M. E. száma rendelet értelmében
hatályukban tartott rendelkezésekről.**

A m. kir. ministerium rendeletei.

1914. évből.

[...]

5.477/M. E. postagalambok tartásának korlátozásáról és egyéb állatok hírhordására való használatának betiltásáról;

5.478/M. E. a postai, távirdai és távbeszélő-forgalom ellenőrzéséről szóló rendeletnek a távrrdai és távbeszélő-forgalomra, valamint a külföldi postai forgalomra vonatkozó rendelkezései;

[...]

5.484/M. E. egyes belföldi időszakos lapok megjelenésének és terjesztésének eltiltásáról;

5.485/M. E. a Szerbiából érkező időszakos lapok behozatalának és terjesztésének eltiltásáról és az onnan érkező más sajtótermékek ellenőrzéséről és lefoglalásáról;

[...]

5.720/M. E. a külföldről érkező sajtótermékek ellenőrzése tárgyában;

[...]

5.858/M. E. a Szerbiából érkező időszaki lapok behozatalának és terjesztésének eltiltásáról és az onnan érkező más sajtótermékek ellenőrzéséről és lefoglalásáról szóló 5.485/1914. M. E. számú rendelet hatályánk kiterjesztéséről;

[...]

1919. évből.

[...]

6.898/M. E. az esküdtbírók működésének ideiglenes felfüggesztése;

[...]

1920. évről.

[...]

4.578/M. E. a rotációs újságpapír és íves nyomópapír beszerzése és elosztása tárgyában kibocsátott rendelet 6. és 8. §-a;

[...]

1921. évből.

309/M. E. a rotációs újságpapír és íves nyomópapír forgalma;

[...]

1.977/M. E. a hivatalos hirdetmények közzététele;

[...]

**A m. kir. miniszerelnöknek 7.860/1922. M. E. számú rendelete,
a rotációs és színes nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
korlátozása tárgyában kiadott 6.911/1922. M. E. számú rendelet
módosításáról.**

A módosítás értelmében azok a napilapok, amelyek egyes példánya 10 korona, heti 52 oldalon, azok a lapok, amelyek egyes példánya 5 korona vagy ennél kevesebb, heti 26 oldalon jelenhet meg. Azok a lapok, amelyek hirdetésmennyiségének heti átlaga július hónapban 17 oldalnál több volt, a heti oldalterjedelemnek kizárólag gazdasági természetű hirdetések közzététele céljából való felemelését kérhetik a miniszterelnöktől. Hatályon kívül helyezte a 10.406/1922. M. E. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1922. szeptember 24-én.

Azon szemponttól vezéreltetve, hogy a napilapok a közgazdasági élet követelményeinek a hirdetések közlése által is eleget tehessenek, a folyó évi augusztus hó 18-án kiadott 6.911. számú rendelet módosítása, illetőleg kiegészítéseként a 309/1921. M. E. számú kormányrendelet 6. szakasza alapján elrendelem a következőket:

1. §. A Magyarország területén megjelenő politikai napi- és hetilapok oldalterjedelme a legutóbb egyes napokra megállapított szabályozástól eltérőleg, azokra a napilapokra nézve, melyeknek egyes példánya jelenleg 10 korona, heti 52 oldalban, azokra a lapokra nézve, amelyeknek egyes példánya 5 korona vagy ennél kevesebb, heti 26 oldalban állapítatik meg. A heti oldalterjedelem napok szerinti beosztását minden lap tetszés szerint intézheti.

2. §. Oly lapok, amelyek hirdetésmennyiségének heti átlaga július havában (július 4-től 30-ig terjedő 4 hét adatai alapján) 17 oldalnál többet tett ki, a heti oldalterjedelemnek kizárólag gazdasági természetű hirdetések közzététele céljából való felemelését az idevonatkozó adatok bemutatása mellett kérhetik a miniszterelnöktől. A miniszterelnök megengedheti, hogy ezek a lapok a júliusi hirdetésmennyiség 75 százalékának megfelelő hirdetési oldalt adhassanak, mégis azzal a korlátozással, hogy e lapok oldalterjedelme a heti 66 (hatvanhat) oldalt semmi körülmények között meg nem haladhatja.

Ezt a kedvezményt azonban csak az esetben vehetik igénybe, ha kötelező erővel kijelentik, hogy heti 39 oldalnál több szöveget nem adnak.

3. §. Minden ünnepnap vasárnapnak számít. Olyan héten tehát, amelyen közbeeső ünnep miatt a lapok csak ötször jelennek meg, a heti oldalterjedelem az 1. §. esetén legfeljebb 48, illetőleg 24, a 2. §. esetén legfeljebb 62, illetőleg 32 oldal lehet. Ha valamelyik héten egynél több ünnep fordulna elő, az esetben a heti oldalterjedelem is a fenti arányban csökken.

4. §. Az ellenőrzés biztosítása céljából azok a lapok, amelyek a 2. §-ban megállapított kedvezményben részesülnek, tartoznak az általuk közölt hirdetésmennyiségről a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztálya számára hetenkint pontos kimutatást készíteni.

5. §. Rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben és amikor azt a közérdek is kívánatossá teszi, indokolt kérelem alapján jogában áll a miniszterelnöknek, hogy a fenti korlátozások alól a feltétlen szükségesség időtartamára felmentést adhasson.

6. §. Aki a jelen rendeletet megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésénél vagy kijátszásánál bármilyen módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. államrendőrség működési területén pedig az államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Budapest, 1922. évi szeptember hó 24-én.

Gróf **Bethlen István** s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. igazságügyminiszternek 52.800/922. I. M. számú rendelete, a szerzői jogi szakértőbizottság ügyrendjének megállapítása tárgyában.

A rendelet megállapítja a szerzői jogról szóló 1921: LIV. t.-c. 34. §-a alapján felállítandó szerzői jogi szakértő bizottság ügyrendjét.

Kelt Budapest, 1922. november 11-én.

A szerzői jogról szóló 1921: LIV. t.-c. 34. §-a alapján a szerzői jogi szakértő bizottság ügyrendjét a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve a következőképen állapítom meg.

1. §.

A szerzői jogról szóló 1921: LIV. t.-c. 31–35. §-ai szerint működő szakértő bizottságok igazgatási munkáját az elnök végzi. Ő közvetíti az érintkezést a bíróságokkal, a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel és egyéb hatósággal is. Gondoskodik az 1921: LIV. t.-c. 35. §-a alapján a bizottságot illető díjak kezeléséről.

Az elnököt akadályoztatása esetében az alelnök helyettesíti.

[...]

11. §.

Az elnök a határozatot a szavazati joggal bíró tagok többsége által elfogadott vélemény szerint mondja ki.

Az elnök utoljára szavaz. Ha az elnök szavazatával a szavazatok egyenlően oszlanak meg, az a vélemény emelkedik határozattá, amelyhez az elnök szavazatával hozzájárult.

[...]

Kelt Budapesten, 1922. évi november hó 11-én.

**A m. kir. kormánynak 10.406/1922. M. E. számú rendelete.
A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
ideiglenes meghatározása.**

Mindazon napilapok, amelyeknek példányait 10 koronáért árusítják, hetenként 66 oldalnyi terjedelemben jelenhetnek meg, azok a napilapok pedig, amelyeknek példányait 5 koronáért vagy ennél kevesebbért árusítják, hetenként 32 oldal terjedelemben jelenhetnek meg.

A heti szaklapok és folyóiratok, amelyek a napilapok formátumában jelennek meg, havonként négy, illetőleg nyolc számra, legfeljebb 64 oldal terjedelmet használhatnak fel.

Amennyiben egyes napilapok különbséget óhajtanak tenni a vidéki és a fővárosi mutációk között, akkor az egyik területen megtakarított terjedelmet – a miniszterelnök engedélyével – a másik területen felhasználhatják. „Rendkívüli méltánylást” érdemlő esetekben, és amikor azt a „közérdek is kívánatosá” teszi, jogában áll a miniszterelnöknek, hogy indokolt kérelem alapján a terjedelmi korlátozások alól felmentést adjon. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Hatályon kívül helyezte a 6.911/1922. M. E. és a 7.860/1922. M. E. számú rendeleteket.

Módosította a 7.720/1923. M. E. számú rendelet. Hatályon kívül helyezte a 4.810/1931. M. E. sz. rendelet.

Kelt Budapest, 1922. december 22-én.

A f. évi augusztus hó 18-án megjelent 6.911/1922. M. E. és a f. évi szeptember hó 24-én megjelent 7.860/1922. M. E. számú miniszterelnöki rendeletek hatályon kívül helyezése mellett a 309/1921. M. E. számú kormányrendelet 3. §-a alapján elrendelem a következőket:

1. §. A Magyarország területén megjelenő politikai napilapok oldalterjedelmét – és pedig tekintet nélkül arra, hogy rotációs vagy íves nyomópapíron állítatnak-e elő – egyelőre

akként állapítom meg, hogy mindazon napilapok, amelyeknek egyes példánya jelenleg 10 koronáért árusítottak, hetenkint 66 oldalnyi terjedelemben, azok a napilapok pedig, amelyeknek egyes példánya 5 korona vagy ennél kevesebb, hetenkint 32 oldal terjedelemben jelenhetnek meg. E terjedelem keretén belül úgy a szöveg, mint a hirdetés, valamint a rendelkezésre álló hely napi beosztása tekintetében saját belátásuk szerint intézkedhetnek.

2. §. A heti szaklapok és folyóiratok, amelyek a napilapok rendes formátumában állíttatnak elő, havonként négy, illetőleg nyolc számra, legfeljebb 64 oldal terjedelmet használhatnak fel.

3. §. Amennyiben egyes napilapok az oldalterjedelem felhasználása tekintetében különbséget óhajtanak tenni a vidéken és a fővárosban elhelyezett példányok között és a vidéki példányoknál nem kívánják teljes mértékben igénybe venni a maximális oldalterjedelmet, az esetben a m. kir. miniszterelnöktől kérelmezhetik, hogy az ekként megtakarított oldalszámok a fővárosi példányoknál – a fővárosi és vidéki példányszámok közötti arányszámok alapján – használhassák fel. Ha viszont a megtakarítást a fővárosi számoknál érnék el, a különbözet felhasználása ugyanígy kérelmezhető a vidéki példányok részére is. Már most megállapítatik azonban, hogy az ekként felhasználható terjedelem hetenkint legfeljebb 14 oldal lehet. (Magyarázatul szolgáljon a következő példa:

Ha folyó évi október hó második hetében egy lap budapesti példánymennyisége 80,000 és a vidéki 20,000, úgy az arányszám 1 : 4 és a lap minden négy megtakarított oldal egy oldallal többet adhat.)

4. §. Az ellenőrzés biztosítása céljából azok a lapok, amelyek a 3. §-ban megállapított kedvezményel kívánnak élni és ezirányú kérelmet terjesztenek elő, tartoznak a miniszterelnökség sajtóosztályánál hitelt érdemlő adatokkal (például hitelesített könyvkivonat, nyomdakönyv stb.) igazolni, hogy 1922. évi október hó második hetében – keddtől vasárnapig bezárólag – hány példányt adtak ki a fővárosban és mennyit küldtek a vidékre.

5. §. Minden ünnepnap vasárnapnak számít, olyan héten tehát, amelyben közbeeső ünnep miatt a lapok csak ötször jelenhetnek meg, a heti oldalterjedelem legfeljebb 56, illetőleg 25 oldal lehet. Ha valamelyik héten egynél több ünnepnap fordulna elő, az esetben a heti oldalterjedelem is a fenti arányban csökken. A hetilapokat ez a korlátozás nem érinti.

6. §. Rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben és amikor azt a közérdek is kívánatossá teszi, jogában áll a miniszterelnöknek, hogy indokolt kérelem alapján a fenti korlátozások alól a feltétlen szükségesség időtartamára felmentést adhasson.

7. §. Aki a jelen rendeletet megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésénél vagy kijátszásánál bármilyen módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esnék, kihágást követ el és hat hónapig terjedő elzárással és 2,000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. államrendőrség működési területén pedig az államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Budapest, 1922. évi december hó 22-én.

Gróf Bethlen István s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 1923. évi 6.900. számú körrendelete,
a mozgófényképüzemekről szóló 68.800/1920. B. M. és a 73.909/1921. B. M.
számú rendeletek kiegészítéséről, illetőleg módosításáról.**

A mozgófényképüzem évi hozadékanak egy pontosan meghatározandó része egy adott időtartamra az engedéllyessel szerződő fél javára leköthető, ha az engedélyes olyan társsal lép szerződéses kapcsolatba, aki az általa adott tőkével vagy személyes tevékenységével az üzem működésében részt vesz.

Az eredményes működésre önállóan nem képes mozgófényképüzemek alkalmi társas viszonyt létesíthetnek, és a társas viszonyban érdekeltek oly mozgófényképüzemeknél is alkalmazhatnak közös üzletvezetőt, ahol egyébként az üzletvezető alkalmazása tilos.

Hatályba lépett 1923. január 24-én.

A mozgófényképüzem-engedélyesek nehéz anyagi helyzetének megkönnyítése, illetőleg a mozgófényképüzemek közérdekű működésének zavartalansága és biztosítása céljából a mozgófényképüzemekről alkotott 8.454/1920. M. E. számú rendeletben kapott felhatalmazás alapján a 68.800/1920. B. M. és a 73.909. 1921. B. M. számú rendeletek kiegészítése, illetőleg módosításaként a következőket rendelem:

1. §. Az előzetesen megszerzendő belügyminiszteri engedélyben megállapított módozatok mellett a mozgófényképüzem évi hozadékanak egy pontosan meghatározandó része meghatározott időtartamra az engedéllyessel szerződő fél javára leköthető, ha az engedélyes szerződésileg oly társat vesz maga mellé, aki az általa adott tőkével, vagy személyes tevékenységével az üzem hasznosítását előmozdítja.

Az évi hozadék pontosan meghatározandó része az előbb említett módozatok mellett az engedéllyessel szerződő fél javára leköthető akkor is, ha a *szerződés az üzemhelyiség bérletére vonatkozik, és a lekötenő hozadék a helyiség bérellenértéke.*

Az ily szerződések azonban nem tartalmazhatnak oly rendelkezést, amely a mutatóvány engedély, mint személyhez kötött és forgalom tárgyát nem képezhető rendőrhatalósági jogosítvány ebbeli különleges jellegét bármi tekintetben is megváltoztatná, és az ily szerződések miniszteri jóváhagyásának tényéből magára a mutatóványengedélyre vagy annak gyakorlására vonatkozólag igény a nem engedélyes szerződő fél részéről még abban az esetben sem támasztható, ha a szerződés időtartama alatt a mutatóványengedély megvonásának vagy megszüntének esete állna is elő.

2. §. Indokolt esetekben azok a mozgófényképüzem-engedélyesek, akik igazolni tudják, hogy üzemük az általános üzemi költségek és egyéb körülmények következtében különállóan kellő eredménnyel nem folytatható, több ily üzemnek közös kockázat mellett történő egységes vezetése céljából a belügyminiszter előzetes engedélyével alkalmi társas viszonyt létesíthetnek, és a társas viszonyban érdekeltek oly mozgófényképüzemeknél is alkalmazhatnak közös üzletvezetőt, ahol egyébként az üzletvezető alkalmazása tilos.

Az ily társas viszony létesítése azonban az érdekeltek mutatóványengedélyeinek, mint személyes jogosítványnak, jellegét nem érintheti, és nem menti fel az érdekelt engedélyeseket a fennálló rendeletekben és az engedélyokiratokban előírt feltételek pontos betartásának kötelezettsége alól.

3. §. Az előző szakaszok alapján a kérelmeket a Magyar Mozdófényképüzem Engedélyesek Országos Egyesülete közvetítésével az illetékes elsőfokú rendőrhatalóságnál kell előterjeszteni, mely azokat a 68.800/1920. B. M. számú rendelet értelmében teendő részletes

véleményes jelentése kíséretében felettes hatósága útján a m. kir. belügyminiszterhez terjeszti fel.

4. §. A 68.800/1920. B. M. és a 73.909/1921. B. M. számú rendeleteknek e rendelettel nem módosított rendelkezései változatlanul érvényben maradnak.

5. §. Aki e rendeletet megszegi vagy kijátsza, a 8454/1920. M. E. sz. rendelet alapján büntetendő kihágást követ el, és annak mutatóványengedélye is hatályát veszti. Ugyancsak az engedély elvonását vonja maga után az is, ha a mozgófényképüzem-engedélyes az üzemének mozgófényképsükségletét nem meghatározott összegű filmkölcsönzési díj, hanem a hozadék bizonyos százalékának lekötése vagyis részesedés ellenében szerzi be.

6. §. E rendelet kihirdetésének [1923. január 24.] napján lép életbe.
Budapest, 1923. évi január hó 13-án.

Rakovszky s. k.

A m. kir. belügyminiszter 1923. évi 60.002. számú körrendelete, a ponyvairodalom elleni intézkedésekről.

Az 1923. április 17-én kibocsátott körrendelet „fokozottabb körütekintésre” hívja fel a törvényhatóságokat a sajtótermékek utcai és házaló terjesztésének engedélyezésénél. A hatóságok csak olyan sajtótermékek esetében adhatnak ki engedélyt, amelyek vallási, erkölcsi, művelődési vagy nemzeti szempontokból „kívánatosak”. A rendőrhatságoknak pedig fokozottabban ellenőrizniük kell a sajtótermékek utcai terjesztését, mert tömegesen terjesztenek „fantasztikus” detektívregényeket, „a jó erkölcsökbe ütköző” pornográf tartalmú könyveket, képeket, „a lakosság lelkiületét és nemzeti érzését” károsan befolyásoló különböző röpiratokat. Az engedély nélküli terjesztőkkel szemben a sajtótermék lefoglalása mellett kihágási eljárást kell indítani.

Köztudomású, hogy a ponyvairodalmi fércmunkák a néplélekre és főként az ifjúságra gyakorolt mértéktelítő hatásukkal, és ezzel kapcsolatban a vallás-erkölcsi, valamint a nemzeti érzés lazításával a közelmúlt forradalmi állapotainak egyik előkészítő tényezőjeként szerepeltek. A mind sűrűbben hozzám érkező panaszokból azt kell megállapítanom, hogy a megfelelő ellenőrzés hiányában e silány ponyvairodalmi termékek minden engedély nélkül (néha azonban nem kellő elővigyázat mellett kiadott hatósági engedély alapján is) különösen Budapesten és a nagyobb vidéki városokban utcai, házaló és vásári árusítás útján ismét tömegesen terjesztetnek. És pedig: egyfelől a mindenféle fantasztikus detektívregények, a jó erkölcsökbe ütköző pornografikus könyvek, képek és levelezőlapok, izgatató hatású és értéktelen ponyvaregényekből és ily színvonalú elbeszélésekből összetákolt naptárak, a lakosság lelkiületét és nemzeti érzését nem egyszer károsan befolyásoló különböző röpiratok, másfelől különféle szervezetek és némely el nem ismert szekták vallásos mezbe öltöztetett célzatos röpiratai stb. E sajtótermékeknek aggályosan fokozódó térhódítását a hatóságnak és szerveiknek fokozott éberséggel és eréllyel kell megakadályozniuk.

Ennélfogva a következőket rendelem el:

1. A törvényhatóságok első tisztviselői a sajtótermékek utcai, házaló és vásárokon való terjesztésének engedélyezésénél mindenkor a legnagyobb óvatossággal és körütekintéssel járjanak el. Engedélyt csak oly sajtótermékekre adjanak, amelyeknek terjesztését vallási, erkölcsi, művelődési vagy nemzeti szempontok teszik kívánatossá. Visszaélések elkerülése

végzett elvileg ily engedélyek csak a terjesztésre hivatott, megbízható egyesületek vagy vállalatok részére adhatók, egyeseknek pedig csak abban a kivételes esetben, ha a teljes megbízhatóság mellett egyéb méltánylandó körülmény is fennforog (pl. hadiözvegy, hadirokkant). A bármikor visszavonható engedély érvényességi időtartama rövid legyen (legfeljebb egy év). Az engedélyben, illetőleg az ahhoz fűzött jegyzékben a terjeszthető sajtótermékek felsorolandók, hogy az engedélyes azt más sajtótermék árusítására fel ne használhassa.

Az eddig kiadott és hatályon levő terjesztési engedélyeket pedig a fenti szempontokra figyelemmel hivatalból felül kell bírálni, és amennyiben akár az engedélyezett sajtótermékek, akár az engedélyes személye kifogás alá esnek, az engedélyek visszavonandók.

2. Szigorú kötelességévé teszem továbbá a rendőrhatságoknak, hogy a sajtótermékek utcai terjesztését az eddiginél fokozottabb ellenőrzés alá vegyék, és ennek megfelelően a közegeiket is részletes, szigorú utasításokkal lássák el. Az engedély nélküli terjesztők ellen pedig, a sajtótermékek lefoglalása mellett, a kihágási eljárást haladéktalanul indítsák meg.

Elvárom a II. fokú rendőrhatságok vezetőitől, hogy e rendeletem pontos végrehajtását személyesen ellenőrizték és eljárásuk eredményéről mindenkor kimerítően tájékoztassanak.

Budapesten, 1923. évi április hó 17-én.

Dr. Rakovszky Iván s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. kormánynak 3.732/1923. M. E. számú rendelete. *A mozgófénykép üzemek gépkezelői szakképzettségének rendezése.*

A rendelet életbelépését követő egy év elteltével mozi üzletvezetői vagy a gépkezelői teendőket csak mozgófénykép gépkezelői szakképesítéssel bíró egyének láthatják el A rendelet megszabja a belügyminiszter által szervezendő szakvizsga letételének feltételeit. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Kelt Budapest, 1923. május 18.

A m. kir. ministerium a mozgófényképüzemekkel kapcsolatos közbiztonsági érdekek megvédése céljából a következőket rendeli:

1. §. A mozgófényképek nyilvános előadására szolgáló üzemekben (mozgófényképüzemek) az e rendelet életbelépését követő egy év elteltével az üzletvezetői vagy a gépkezelői teendőket csak mozgófénykép gépkezelői szakképesítéssel bíró egyének láthatják el.

2. §. Mozgófényképüzemek gépkezelői szakvizsgájára csak az a férfi bocsátható, aki

a) életének 20. évét betöltötte;

b) feddhetlen előéletű és hazafias szempontból nem esik kifogás alá;

c) a gépkezelői teendők ellátására való testi alkalmasságát hatósági tisztí Orvosi bizonyítvánnyal igazolja;

d) a m. kir. mozgófénykép gépkezelői tanfolyamot – az e rendelet 5. §-ának második bekezdésében említettek kivételével – szabályszerűen elvégezte.

3. §. A m. kir. mozgófénykép gépkezelői szaktanfolyamot a belügyminister – a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg – szervezi. A szakvizsga bizottságát ja

belügyminister nevezi ki és ugyanő állapítja meg a szaktanfolyam látogatási díjainak és vizsgadíjainak mérvét

4. §. A szakvizsga sikeres letétele esetén a vizsgázó mozgófénykép-gépkezelői szakvizsga- bizonyítványt kap, amely őt feljogosítja a mozgófényképüzem vezetésére, illetőleg a gépkezelői teendők végzésére.

5. §. A mozgófényképüzemekben jelenleg alkalmazásban álló üzletvezetők és gépkezelők is kötelesek az e rendelet életbelépésétől számított egy éven belül a fentiek szerint előírt gépkezelői szaktanfolyamot elvégezni és a szakvizsgát letenni.

Az az üzletvezető vagy gépkezelő azonban, aki legalább három havi gépkezelői tényleges gyakorlat végzését hitelt érdemlő módon igazolja 1923. évi szeptember hó 1-éig, az előírt szaktanfolyam elvégzése nélkül is jelentkezhetik a gépkezelői szakvizsga letételére.

6. §. A belügyminister rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben a szakvizsga letételének kötelezettsége alól a mozgófényképüzemek üzletvezetői közül kivételesen felmentheti azt, aki hatósági tisztí orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy a mozgófénykép vetítógépének kezelésére testileg vagy egészségileg nem alkalmas.

7. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) az a mozgófényképüzemi engedélyes, aki mozgófényképüzemében az e rendelet életbelépését követő egy év elteltével a fentebb előírt képesítéssel nem rendelkező üzletvezetőt vagy gépkezelőt foglalkoztat;

b) az a gépkezelő, aki az előírt szakképesítés nélkül a mozgófényképüzem vetítógépét működésbe hozza;

c) az a mozgófényképüzemi üzletvezető, aki az üzemet az előírt gépkezelői képesítés nélkül vezeti.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak a magyar királyi államrendőrség működési területén az államrendőrségnek a hatáskörébe tartozik.

8. §. Az e rendelet 7. §-ának a) pontjába ütköző kihágás miatt jogerősen elítélt mozgófényképüzemi engedélyestől a belügyminister a kiszabott büntetésen felül a részére kiadott mutatványengedélyt is visszavonhatja.

9. §. Ez a rendelet kihirdetését [1923. május 25.] követő nyolcadik napon lép hatályba és azt a belügyminister hajtja végre.

Budapest, 1923. évi május hó 18-án.

Dr. Daruváry Géza s. k.,
a miniszerelnöki teendők ideiglenes vezetésével
megbízott m. kir. igazságügyminiszer.

A m. kir. kormánynak 7.720/1923. M. E. számú rendelete.
A rotációs és íves nyomópapíron előállítóit sajtótermékek terjedelmének ideiglenes meghatározásáról kibocsátott 10.406/1922. M. E. számú rendelet módosítása.

Módosítja a 10.406/1922. M. E. számú kormányrendelet 1. §-át. A politikai napilapok oldalterjedelmét akként szabályozza, hogy az 500 koronába kerülő napilapok hetente maximum 72 oldalnyi terjedelemben, a 300 koronánál nem drágább napilapok pedig hetente maximum

26 oldalnyi terjedelemben jelenhetnek meg, függetlenül attól, hogy rotációs vagy íves nyomópapírt használnak előállításukhoz.

Módosította a 1.275/1924. M. E. számú rendelet.

Kelt, 1923. november 2.

A 10.406/1922. M. E. számú kormányrendelet 1. §-ának hatályon kívül helyezése mellett a 309/1921. M. E. számú kormányrendelet 3. §-a alapján a következőket rendelem:

1. §. A Magyarország területén megjelenő politikai napilapok oldalterjedelmét – és pedig tekintet nélkül arra, hogy rotációs vagy íves nyomópapíron állíttatnak-e elő – egyelőre akként állapítom meg, hogy mindazon napilapok, amelyeknek egyes példánya (hétköznapiokon) jelenleg 500 koronáért árúsíttatik, hetenkint 72 oldalnyi terjedelemben, azok a napilapok pedig, amelyeknek egyes példánya (hétköznapiokon) 300 korona vagy ennél kevesebb, hetenkint 36 oldal terjedelemben jelenhetnek meg. E terjedelem keretén belül a lapok úgy a szöveg, mint a hirdetés, valamint a rendelkezésre álló hely napi beosztása tekintetében saját belátásuk szerint intézkedhetnek.

2. §. A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermék terjedelmének ideiglenes meghatározása tárgyában 10.406/1922. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletnek további (2., 3., 4., 5., 6., 7.) §-aiban foglalt rendelkezések továbbra is változatlanul érvényben maradnak.

Budapest, 1923. évi november hó 2-án.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m.kir. belügyminiszternek 195.000/1923. B. M. számú körrendelete.
A mozgófényképzemeli engedélyesek kötelező havi jótékonycélú előadásai helyett átalányösszeg megállapítása.

(Valamennyi vármegye alispánjának, a m. kir. állami rendőrség budapesti és valamennyi kerületi főkapitányának.)

Megengedi, hogy a mozik a kötelező jótékonycélú előadások megtartása helyett, amelyek nem jártak a kívánt eredménnyel, az elsőfokú rendőrhatalósággal megállapodhassanak a befizetendő méltányos átalányösszegekről.

Hatályon kívül helyezte a 100.000/1943. B. M. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1923. november 20.

A mozgófényképzemekről alkotott 8.454/1920. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 68.800/1920. B. M. számú rendelet 8. §-ának helyébe lépett 21.765/1921. B. M. számú rendelet 1. §-ának a) pontja kötelezi a mozgófényképzemek engedélyeseit havonként egy-egy jótékonycélú előadás megtartására, mely előadásból befolyó tiszta jövedelem az esetenként megjelölt jótékony célra fordítandó.

Miután a jótékonycélú előadások megtartása nem járt a kívánt eredménnyel, ezennel megengedem, hogy 1923. évi december hó 1-től kezdődőleg a mozgófényképzemeli engedélyesek – jóváhagyásomtól feltételezetten – az elsőfokú rendőrhatalósággal, a kötelező jótékonycélú előadások megtartása helyett, a helyi viszonyoknak megfelelő, minden hó. utolsó

napjáig az elsőfokú rendőrhatalóságoknál befizetendő méltányos átalányösszeg megfizetésében állapotodhassanak meg, mely összeg a helyárák esetleges emelésével, annak arányában önmagától emelkedik.

A megállapodás két-két példányban szerkesztve jóváhagyás végett a szolgálati út betartásával, minden üzemről külön-külön terjesztendő fel hozzám és jóváhagyásom megérkezte után állandó ellenőrzés céljából az elsőfokú rendőrhatalóság által nyilvántartásba veendő. Az elsőfokú rendőrhatalóságok kötelességévé teszem, hogy a hatóságuk területén összegyűjtött átalányösszegeket minden következő hó 10. napjáig a később kiadandó csekklap felhasználásával csekkszámolóm javára fizessék be és a befizetési lap hátlapján pontosan sorolják fel az egyes engedélyesek által befizetett összegeket. Kísérjék figyelemmel az egyes mozgófényképezetek helyárait és a belépti díjak esetleges emelkedése után a megállapított átalányösszeget revízió alá véve, az emelés arányában emeljék fel.

Megjegyezni kívánom még, hogy az egyhavi átalányösszeg megállapításánál a havonként egy előadásból befolyó tiszta jövedelem átlagösszege veendő számításba.

Az átalányösszeg befizetésénél tapasztalando netáni mulasztás a 68.800/1920. B. M. számú rendelet 13. §-ában előírt megtorló intézkedéseket vonja maga után.

Budapest, 1923. évi november hó 20-án.

Dr. Rakovszky Iván, s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. miniszterelnöknek 1.275/1924. M. E. számú rendelete.
A rotációs és íves nyomópapírom előállított sajtótermékek terjedelmének ideiglenes meghatározásáról kibocsátott 7.720/1923. M. E. számú rendelet módosítása.

A módosítás értelmében mindazon napilapok, amelyek heti 52 oldalon jelenhettek meg, ezentúl hetenként 88 oldalnyi terjedelemben, azok a napilapok pedig, amelyek heti 26 oldalterjedelmet vehettek igénybe, a jövőben hetenként 44 oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

Hatályon kívül helyezte a 4.810/1931. M. E. sz. rendelet.

Kelt Budapest, 1924. február 14-én.

A 7.720/1923. M. E. számú miniszterelnöki rendelet 1. §-ának hatályon kívül helyezése mellett a 309/1921. M. E. számú kormányrendelet 3. §-a alapján a következőket rendelem:

1. §. A Magyarország területén megjelenő politikai napilapok oldalterjedelmét – és pedig tekintet nélkül arra, hogy rotációs vagy íves nyomópapíron állíttatnak-e elő – egyelőre akként állapítom meg, hogy mindazon napilapok, amelyek a 7.860/1922. M. E. számú rendelet értelmében heti 52 oldalon jelenhettek meg, ezentúl hetenként 88 oldalnyi terjedelemben, azok a napilapok pedig, amelyek a fenti rendelet szerint heti 26 oldalterjedelmet vehettek igénybe, a jövőben hetenként 44 oldalterjedelemben jelenhetnek meg. E terjedelem keretén belül a lapok úgy a szöveg, mint a hirdetés valamint a rendelkezésre álló hely napi beosztása tekintetében saját belátásuk szerint intézkedhetnek.

2. §. A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének ideiglenes meghatározása tárgyában 10.406/1922. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletnek további (2., 3., 4., 5., 6., 7.) §-aiban foglalt rendelkezések továbbra is változatlanul ér vényben maradnak.

Budapesten, 1924. évi február hó 14-én.

Gróf Bethlen István s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszternek 42.574/1924. B. M. számú körrendelete.
*A mozgófényképüzemi engedélyesek kötelező havi jótékony célú előadásai
helyett fizetendő átalányösszeg megállapítása.***

*(Valamennyi vármegye alispánjának, a m. kir. állami rendőrség budapesti és valamennyi
kerületi főkapitányának.)*

*Mivel a mozgófényképüzemek engedélyesei részéről olyan panaszok merültek fel, hogy egyes
rendőrhatóságok nem voltak hajlandók figyelembe venni okmányokkal igazolt kiadásait sem,
a rendelet megerősíti, hogy a 195.000/1923. B. M. számú rendelet értelmében az átalányösszeg
megállapításánál a havonként egy előadásból befolyó tiszta jövedelem átlagösszege veendő
számításba.*

Hatályon kívül helyezte a 100.000/1943. B. M. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1924. március 29-én.

Az 1923. évi november hó 20-án 195.000/1923. B. M. szám alatt kiadott körrendeletben módot nyújtottam a mozgófényképüzemek engedélyeseinek, hogy az engedélyokiratban előírt kötelező havi jótékony célú előadások helyett az elsőfokú rendőrhatóságokkal átalányösszeg fizetésében állapotodhassanak meg.

Az átalányösszeg megállapításánál a mozgófényképüzemek engedélyesei részéről olyan panaszok merültek fel, hogy egyes rendőrhatóságok nem voltak hajlandók figyelembe venni okmányokkal igazolt kiadásait sem.

A fentebb hivatkozott alaprendeletben hangsúlyoztam, hogy az átalányösszeg megállapításánál, a havonként egy előadásból befolyó tiszta jövedelem átlagösszege veendő számításba.

Ebből következik, hogy a tiszta jövedelem kiszámításánál az okmányokkal kellően igazolt kiadási tételeket le kell vonni.

Felhívom Főkapitány (Alispán) urat, hogy az alárendelt hatóságokat ennek figyelembe vételével utasítsa és abban az esetben, ha valamelyik engedéllyel kötött megállapodásnál az igazolt kiadásokat levonásba hozni elmulasztották volna, vele újabb megállapodást kössenek és azt hozzám jóváhagyás végett terjessze fel.

Amennyiben pedig valamelyik mozgófényképüzem-engedélyes átalányösszeg fizetésére hajlandó nem volna, azt – további intézkedéséig – az engedélyokiratban kötelezőleg előírt havi jótékonycélú előadás pontos megtartására utasítsa és hogy az elmúlt hónapokban esetleg elmaradt jótékonycélú előadás helyett az illető hónap egy előadására eső tiszta jövedelmét a 14422. számú csekkszámom javára szállítsa be.

Budapesten, 1924. évi március hó 29-én.

A miniszter helyett:
Nádasy s. k.,
országos főkapitány.

**A m. kir. minisztérium 1924. évi 4.300. M. E. számú rendelete,
a nyilvános előadásra szánt mozgóképek, valamint azok bel- és külföldi
forgalmának hatósági ellenőrzéséről.**

A rendelet módosítja és kiegészíti a mozgóképekre vonatkozó szabályokat. A korábbiaknál részletesebb szabályozást teremt, és a szigorítás irányába mozdul el. Engedélyhez köti a mozgóképeknek külföldről való behozatalát vagy külföldre való kivitelét is.

Az illetékes elsőfokú rendőrhatalóság rendkívüli esetekben a filmek bemutatásának ideiglenes felfüggesztését személyes felelősségére kivételesen elrendelheti.

A rendelet egyes filmek esetében a nézők alsó korhatárát a 16. életév helyett a 18. életévben határozza meg.

A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Kelt Budapest, 1924. május 31-én.

A mozgóképek ellenőrzésére vonatkozó, most hatályban álló szabályok módosítása és kiegészítése végett a magyar királyi minisztérium a következőket rendeli:

1. §. A mozgóképek nyilvános előadása, vagy a nyilvános előadásra szánt mozgóképek belföldi forgalma, valamint a mozgóképeknek külföldről való behozatala, vagy külföldre való kivitele hatósági ellenőrzés alá esik.

E rendeletnek a mozgóképek nyilvános előadására vonatkozó rendelkezései a mozgóképeknek egyesületekben (kaszinók, klubok, társaskörök stb.), valamint tudományos vagy ismeretterjesztő intézmények körében való előadására is kiterjednek, és azokat ott is megfelelően alkalmazni kell.

Az ellenőrzés arra irányul, hogy a mozgóképek tárgya, cselekménye, irányzata vagy előadási módja a fennálló jogszabályokba, a közrendbe, vagy a közérkölcsökbe ne ütközzék, a nemzeti állameszmét, vagy az államnak más államhoz való viszonyát ne sértse vagy ne veszélyeztesse.

2. §. Az e rendelet 1. §-ában említett mozgóképek előzetes hatósági vizsgálatát az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság teljesíti.

A bizottság a belügyminiszter által kinevezett tisztviselőkből (elnök, helyettes elnök, a szükséges számú alelnökök, jegyzők) és a szükséges számú tagokból áll. Az irodai tennivalók ellátására szükséges kezelőszemélyzet tagjait az elnök fogadja fel és bocsátja el.

A bizottság tagjait a belügyminiszter saját hatáskörében, valamint a miniszterelnök, a belügy-, a pénzügy-, a kereskedelemügyi, a vallás- és közoktatásügyi, az igazságügyi, a honvédelmi, a népjóléti és munkaügyi és a külügyminiszter által egyenlő számban kijelölt

személyek közül, továbbá a mozgóképüzem-engedélyesek, valamint a mozgóképipari érdekeltségek köréből nevezi ki.

A bizottság tisztviselőinek megbízatása három évre szól, de ezt a belügyminiszter a három éven belül is bármikor visszavonhatja.

3. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság tisztviselői és tagjai, valamint a segéd- és kezelőszemélyzet körében alkalmazottak közül azok, akik rendes szolgálati ügykörükben hivatali esküt egyáltalában nem tettek, működésük megkezdése előtt a 2.708. 1920. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglalt hivatali esküt kötelesek letenni.

Az esküt a bizottság elnöke és helyettes elnöke a belügyminiszter előtt, a bizottság tisztviselői, tagjai, valamint a segéd- és kezelőszemélyzet pedig a bizottság elnöke előtt teszik le.

4. §. A belföldön, vagy a külföldön előállított mozgóképeket nyilvánosan előadni, valamint ilyeneket a belföldön forgalomba hozni, vagy a külföldre kivinni csakis az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyokirata alapján szabad.

Az első bekezdésben említett mozgóképeknek hatósági megvizsgálását az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnökéhez, írásban benyújtandó kérelemmel kell kérni.

A belföldön előállított mozgókép vizsgálatát tudományos vagy ismeretterjesztő intézmények és egyesületek, továbbá szabályszerű iparigazolvánnyal rendelkező belföldi filmgyárak vagy vállalatok kérhetik.

A külföldről származó mozgóképek megvizsgálását az a szabályszerű iparigazolvánnyal ellátott filmkölcsonzó vállalkozó vagy vállalat kérheti, amelyik a kizárólagos előadási jogot megszerezte, illetőleg a mozgókép behozatalára engedélyt kapott.

5. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság működésének részletes szabályait a magyar királyi belügyminiszter külön rendelettel állapítja meg.

6. §. Az engedélyt meg kell tagadni, ha a vizsgálatra bemutatott mozgókép tárgya, cselekménye vagy irányzata:

- a) fennálló törvénybe vagy rendeletbe ütközik;
- b) az állambiztonságot, vagy az államnak más állammal való viszonyát veszélyezteti vagy sérti;
- c) a nemzeti állam eszméjével ellenkezik;
- d) az állam, a véderő, vagy egyes hatóságok (hatósági közegek) tekintélyét sérti;
- e) a közrendet, a közerkölcsiséget, vagy a jó ízlést sérti;
- f) a vallási érzület megsértésére alkalmas.

Az engedély megtagadását röviden meg kell indokolni.

Ha a fenti szempontok valamelyike miatt kifogás alá eső mozgókép egyébként tudományos, ismeretterjesztő vagy művészi értékű, annak bizonyos szakkörök előtt való előadása a folyamodó kérelmére kivételesen megengedhető.

7. §. A 18. éven aluli ifjúság előtti előadásra *nem* lehet engedélyezni az olyan mozgóképeket, amelyeknek tárgya, vagy cselekménye, vagy ezek egyes része a serdülő fiatalság lelkületét, szellemi vagy erkölcsi fejlődését károsan befolyásolhatná, avagy képzeletük szertelen felcsigázására alkalmas.

8. §. Az előadási, forgalombahozatali vagy kiviteli engedélyt megtagadó határozat ellen a folyamodó a határozat közlését követő naptól számított 15 napon belül fellebbezéssel élhet a belügyminiszterhez. A fellebbezést az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnál kell benyújtani.

Az engedély megadása vagy megtagadása ellen a bizottság működésében résztvevő minisztériumi képviselők bármelyike külön véleményt jelenthet be, amelynek a fellebbezéssel egyenlő hatálya van.

9. §. Az engedélyokirat kiállításától számított három évig az ország egész területén érvényes.

A kiadott engedélyokirat bármikor visszavonható vagy módosítható, ha utólag derül ki, hogy a mozgókép nyilvános előadásra, forgalombahozatalra, vagy külföldre való kivitelre alkalmatlan, és hogy ezért az engedély megtagadása, a vagy felnőttek részére, vagy pedig tudományos, ismeretterjesztő, vagy művészi célok szolgálatában zártkörű bemutatásra való korlátozás lett volna indokolt.

Ha az illetékes elsőfokú rendőrhatalóság a helyi viszonyok által nyomatékosan indokolt rendkívüli esetekben a mozgóképnek bemutatását feltétlenül aggályosnak tartja, a bemutatás ideiglenes felfüggesztését személyes felelősségére kivételesen elrendelheti, köteles azonban erről, az indokok közlése mellett, a legrövidebb úton a belügyminiszternek jelentést tenni, aki az engedélyokirat érvényben tartása, vagy megvonása, vagy esetleges módosítása ügyében dönt.

Az engedélyokirat visszavonása vagy módosítása jogigényt nem ad a befizetett díjak visszafizetésére.

A három évnél régebben kiadott engedélyokirattal ellátott mozgóképeket, ha azokat továbbra is előadni, vagy bel- és külföldi forgalomba hozni kívánják, valamint azokat az engedélyezett mozgóképeket, amelyeknek címét, alcímeit, egyes részeit vagy jeleneteit az engedélyes megváltoztatni kívánja, vizsgálatra újólapon be kell mutatni.

10. §. Az Országos Mozképvizsgáló Bizottsághoz benyújtott kérelmekről, valamint az általa megadott engedélyekről külön-külön nyilvántartást kell vezetni.

A nyilvános előadásra alkalmasnak talált mozgóképek engedélyezése tárgyában hozott határozatok rövid kivonatát a Belügyi Közlönyben közzé kell tenni.

11. §. A mozgóképvizsgálati díjakat, valamint az engedélyokirat kiállítási díját, továbbá az Országos Mozképvizsgáló Bizottság tisztikarának és tagjainak díjazását, végül a bizottság ügyviteli és pénzügyi szabályait a belügyminiszter állapítja meg.

12. §. Mozképek nyilvános előadására öt éven aluli gyermekek egyáltalán nem bocsáthatók be.

A 18. életévüket be nem töltött fiatalokat csak az olyan mozgóképek előadására szabad bebocsátani, amelyeket az Országos Mozképvizsgáló Bizottság az ifjúság előtti előadásra is alkalmasnak talált.

13. §. E rendelet rendelkezéseinek megtartását az illetékes rendőrhatalóság köteles ellenőrizni, ezenkívül a belügyminiszter, valamint az Országos Mozképvizsgáló Bizottság elnöke is jogosult ezt igazolt kiküldöttei által közvetlenül ellenőriztetni.

14. §. Aki az e rendeletben foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátsza – amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik – kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással, valamint 120.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a magyar királyi állami rendőrség működési területén az állami rendőrségnek hatáskörébe tartozik.

15. §. Ezt a rendeletet a belügyminiszter hajtja végre, aki a rendelet hatálybalépésének időpontját is megállapítja.

Budapest, 1924. évi május hó 31-én.

*Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. belügyminiszter 1924. évi 125.400. számú körrendelete,
sajtótermékek utcai és házaló terjesztésének hatályosabb ellenőrzéséről és a
kolportage engedélyek nyilvántartásáról.**

A körrendelet előírja, hogy a törvény- és rendőrhatóságok a sajtótermékek utcai és házaló terjesztésére kiadott engedélyekről nyilvántartást vezessenek.

Kelt Budapest, 1924. július 2-án.

Arról győződtem meg, hogy egyes közigazgatási és rendőrhatóságok a sajtótermékek engedély nélkül történő utcai és házaló terjesztésének megakadályozásánál még mindig nem járnak el a kellő eréllyel.

Felhívom ezért Címet, hogy a sajtótermékek terjesztésére vonatkozó engedélyek kiadásánál, illetőleg a sajtótermékek házaló és utcai terjesztésének ellenőrzésénél tartsa szigorúan szem előtt a ponyvairodalom elleni intézkedések tárgyában kiadott 60.002/1923. B. M. számú körrendeletem fenti tárgyú intézkedéseit.

Elrendelem továbbá, hogy a törvényhatóságok első tisztviselői a hatályos ellenőrzés érdekében a sajtótermékek utcai és házaló terjesztése tárgyában a múltban kiadott engedélyeiről pontos nyilvántartást állíttassanak össze, és ezt a nyilvántartást a jövőben kiadandó engedélyekkel kiegészítve, a legnagyobb lelkiismeretességgel vezessék. Hasonlóképpen nyilvántartást kell vezetniök a rendőrhatóságoknak is a terjesztés előtt náluk bemutatott engedélyekről.

Elvárom a másodfokú rendőrhatóságok vezetőitől, hogy e rendeletem pontos végrehajtását személyesen ellenőrizzék, és annak megtartására alárendelt hatóságait is újból nyomatékosan utasítsák.

Budapesten, 1924. évi július hó 2-án.

A miniszter rendeletéből:

*Dr. Boór Aladár s. k.
miniszteri osztálytanácsos.*

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1924. évi 85.463. számú rendelete,
a nem fémvezetékes (rádió) távíró-, távbeszélő- és villamosjelző-berendezések,
valamint az ilyen berendezéshez szükséges készülékek és alkotórészek
gyártásának és forgalombahozatalának szabályozásáról.**

A rendelet megerősíti az állam monopóliumát a távírda-, a távbeszélő- és egyéb villamos berendezésekkel kapcsolatban, és kiterjeszti azt az olyan berendezésekre is, amelyek jeleknek, híreknek, képeknek vagy hangoknak villamosság útján, fémvezeték nélkül vagy fémvezetéken történő adására vagy vételére alkalmasak.

Ezzel állami monopóliummá tette a rádiózást (és megelőlegezve a televíziózást is).

A rendelet részletesen szabályozta a rádiókészülékek és azok alkatrészei előállításának és forgalmazásának egyes kérdéseit.

Életbe lépett 1924. szeptember 14-én.

A távírda-, távbeszélő- és egyéb villamos-jelzőberendezésekről szóló 1888: XXXI. törvénycikk 15. §-ában, valamint az 1884. XVII. törvénycikkbe iktatott ipartörvény módosításáról szóló 1922: XII. törvénycikk 58. §-ában kapott felhatalmazás alapján az igazságügyminiszterrel egyetértve a következőket rendelem:

1. §. Minthogy az államnak a távírda-, a távbeszélő-és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888: XXXI. t.-c. 1. §-ában meghatározott fenntartott joga kiterjed az olyan berendezésre is, amely jeleknek, híreknek, képeknek vagy hangoknak villamosság útján, fémvezeték nélkül, vagy fémvezetéken magasrezgésű áramok segítségével adására vagy felvevésére szolgál, ennél fogva bárki másnak arra, hogy a magyar állam területén ilyen berendezést létesíthessen és üzemben tarthasson, a kereskedelemügyi miniszter előzetes engedélyét kell kieszközölnie.

2. §. Az 1. §-ban említett berendezéshez szükséges készülékeket és alkotórészeket előállítani, külföldről behozni, megszerezni, raktáron vagy magánál tartani, használni, másra átruházni, vagy azokkal kereskedni szintén csak a kereskedelemügyi miniszter előzetes engedélye (1922: XII. t.-c. 58. §-a alapján szabad.

Az első bekezdésben említett készülékek és készülékalkotórészek előállítására csak olyan iparos (gyáros) kaphat engedélyt, aki szabályszerű iparigazolvány vagy iparengedély alapján villamosáramú (elektromos világítási, erőátviteli, elektrotechnikai stb.) berendezéseknek, azok részeinek, valamint villamos mérőeszközöknek felszerelésével, vezetékek létesítésével, javításával, illetőleg ezeknek a munkáknak valamelyikével foglalkozik. – Az iparos (gyáros) engedélye alapján az általa előállított készülékeket és készülékalkotórészeket el is idegenítheti oly személyeknek, akik megszerzésükre a jelen §. értelmében jogosultak.

Az első bekezdésben említett készülékekkel és készülékalkotórészekkel kereskedésre, ideértve azoknak külföldről behozatalát is, engedélyt csak oly személy kaphat, akinek elektrotechnikai cikkek árusítására szóló iparjogosítványa van.

3. §. Az 1. és 2. §-ban említett engedélyek valamelyikének elnyerésére irányuló kérvényben pontosan meg kell jelölni, szükség esetében megfelelő rajzok csatolásával is fel kell tüntetni azt, hogy a folyamodó mire kér engedélyt.

Az engedély megadása esetében az engedély feltételeit, illetőleg a közszempontból szükséges korlátozásokat a kiadandó engedélyokirat állapítja meg.

4. §. Azok, akik a jelen rendelet kihirdetésekor rádió-adó vagy felvevőkészülék birtokában vannak, rádió-adó vagy felvevőkészülékek, illetőleg készülékalkotórész előállításával vagy adásvételével foglalkoznak, kötelesek ezt a kereskedelemügyi miniszternek a rendelet megjelenésétől számított harminc nap alatt ajánlott levélben bejelenteni, és a jelen rendeletben megkívánt engedélyt kérni.

A jelentésben pontosan meg kell jelölni (le kell írni) a berendezést, illetőleg a készüléket.

5. §. A második paragrafusban említett készülékek és alkotórészek csak azok részére szolgálhatók ki, akik a kereskedelemügyi miniszter által kiállított engedélyokirat felmutatásával esetről esetre igazolják, hogy a kívánt készülék, illetőleg alkotórész megszerzésére jogosultak.

6. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el:

1. aki az 1. §. alá eső berendezést az ott megszabott engedély nélkül létesít vagy üzemben tart;

2. aki az 1. §. alá eső berendezéshez szükséges készüléket vagy alkotórészt engedély nélkül előállít, külföldről behoz, megszerez, raktáron vagy magánál tart, használ, másra átruház vagy azzal kereskedik.

A jelen §. 1. pontjában meghatározott kihágás az 1888: XXXI. t.-c. 11. §-ához képest 250.000 koronától 3,000.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, a jelen §. 2. pontjában meghatározott kihágás pedig az 1879: XL. törvénycikk (kbt.) 16. §-a alapján 1,000.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A jelen §. 1. pontjában meghatározott kihágás miatt a kereskedelemügyi miniszternek vagy megbízott közegének indítványára a kir. járásbíróság jár el. A jelen §. 2. pontjában meghatározott kihágás miatt a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntető bíróság, harmadfokon a kereskedelemügyi miniszter jár el.

7. §. A jelen rendelet 6. §-ának 1. pontja alá eső kihágások eseteiben az eljáró hatóság az 1888: XXXI. t.-c. 11. §-a értelmében megfelelően intézkedik az engedély nélkül üzemben tartott készülék használaton kívül helyezése iránt.

Az elkobzásra a Btk. 61. §. rendelkezései irányadók.

8. §. A jelen rendeletbe ütköző kihágás esetében megtartott szemle határnapjáról az illetékes postaigazgatóságot értesíteni kell, és az ily szemle fogatanosításánál a m. kir. postának kiküldött közege jelen lehet.

9. §. Jelen rendelet a kihirdetésének napját [1924. szeptember 14.] követő nyolcadik napon lép életbe.

Budapesten, 1924. évi szeptember hó 13-án.

Walko Lajos s. k.
m. kir. kereskedelemügyi miniszter.

A m. kir. belügyminiszternek 240.600/1924. B. M. számú körrendelete.
Mozgófényképszínházak által jóléti célokra fizetendő átalányok elszámolása.

(Valamennyi vármegye Alispánjának.)

A mozik által befizetendő a jótékony célú előadások megváltása címén fizetendő díjak befizetésének részleteit tisztázza.

Hatályon kívül helyezte a 100.000/1943. B. M. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1924. November 27.

A különféle bevételek kezelése és elszámolása körül több oldalról felmerült kételyek eloszlátása végett értesítem az Alispán urat, hogy a vidéki mozgófényképüzemek által a jótékony célú előadások megváltása címén jóléti fizetendő átalányösszegeket minden következő hónap tizedik napján egy összegben postautalványon a belügyminisztérium rendőri szervezeti osztálya pénztárának kell megküldeni.

A vidéki mozgófényképüzemek által jóléti célokra fizetett átalányokból befolyt és a rendőri szervezeti osztály pénztárának megküldött összegekről az összeg megküldésével egyidejűleg közvetlenül a belügyminisztérium VIII. osztályának kimutatás küldendő meg.

A kimutatásban fel kell tüntetni, hogy a beküldött összeget mely mozgófényképüzemek fizették be s hogy a beküldött összegből egy-egy mozgófényképüzem által mily összeg fizettetett be.

Felhívom, hogy jelen rendeletben foglaltakat a hatósága területén levő hatóságokkal azonnal közölje.

Budapesten, 1924. évi november hó 27-én.

A miniszter rendeletéből:

Pantl s. k.,
miniszteri tanácsos.

**A m. kir. belügyminiszternek 244.300/1924. B. M. számú körrendelete.
A mozgófényképüzemekben rendezett másnemű előadások ellenőrzése.**

(Valamennyi vármegye alispánjának, a m. kir. állami rendőrség budapesti és valamennyi kerületi Főkapitányának.)

Felszólít 89.127/1921. B. M. számú rendelet szigorú betartatására, amely szerint a mozielőadások számára engedélyezett helyiségekben engedély nélkül egyéb rendezvények tilosak.

Kelt Budapest, 1924. évi november 28.

Hivatali elődöm által a mozgófényképelőadások tárgyában 89.127/1921. B. M. szám alatt kiadott körrendelet szerint mozgófényképüzem céljaira kijelölt helyiségekben, az engedélyokirat hatályosságának tartama alatt, másnemű nyilvános előadásokat tartani tilos.

E tilalom dacára ismételtén azt tapasztaltam, hogy a mozgófényképüzemek helyiségeinek más célra való átengedését az elsőfokú rendőrhatalóságok hallgatólag tudomásul veszik és a bemutatott mozgóképpel össze nem függő szavalat, dal- vagy táncbetétnek beiktatását megengedik, illetőleg ezeket egyes mozgófényképüzem-engedélyesek még rendőrhatalósági bejelentés nélkül is előadatják.

Felhívom Főkapitány (Alispán) urat, utasítsa az alárendelt hatóságokat, hogy a fentebb hivatkozott rendelet pontos betartását a legszigorúbban ellenőrizték és kivételes esetekben, amidőn a kérdéses helyiségnek más célra való átengedése indokoltnak látszik, az engedélyes hozzájárulását magában foglaló kérvényiratokat véleményes jelentésük kíséretében, a szolgálati út betartásával, esetenként terjesszék elé.

Utasítsa továbbá a mozgófényképüzemekben felügyeleti szolgálatot teljesítő hatósági közegeket, hogy amennyiben a mozgófényképen kívül egyéb, a képpel egyáltalán nem, vagy csak lazán összefüggő előadás (tánc, szavalat, ének) is bemutattnak, győződjön meg arról, vajjon erre kapott-e az engedélyes tőlem külön engedélyt. Amennyiben pedig az engedélyes ily külön engedélyt felmutatni nem tud, úgy az előlhivatkozott rendelet 4. §-a értelmében ellene a kihágási eljárás megindítandó.

Budapesten, 1924. évi november hó 28-án.

A miniszter helyett:
Nádasy s. k.,

**A m. kir. minisztérium 1925. évi 670. M. E. számú rendelete,
a nyilvános előadásra szánt mozgóképek, valamint bel- és külföldi forgalmuk
hatósági ellenőrzése tárgyában kibocsátott 4.300/1924. M. E. számú rendelet
módosításáról.**

A 4.300/1924. M. E. számú rendeletben meghatározott pénzbüntetés mértékét 120.000 koronáról 100 aranykoronára módosítja. Hatályba léptette a m. kir. belügyminiszter 1925. évi 255.000/1924. számú körrendelete.

Kelt Budapest, 1925. január 6-án.

A m. kir. minisztérium a nyilvános előadásra szánt mozgóképek, valamint azok bel- és külföldi forgalmának hatósági ellenőrzése tárgyában 1924. évi május hó 31-ik napján kibocsátott 4.300/1924. M. E. számú rendelet 14. §-ának módosításaként az ott megszabott pénzbüntetés mérvét 120.000 korona helyett 100 aranykoronában állapítja meg.

Ezt a rendeletet a belügyminiszter hajtja végre. Hatálybaléptette a m. kir. belügyminiszter 1925. évi 255.000/1924. számú körrendelete, a korhatárok megállapítását tartalmazó paragrafusok nélkül.

Budapesten, 1925. évi január hó 16-án.

*Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. belügyminiszter 1925. évi 255.000/1924. számú körrendelete,
a m. kir. minisztérium által a nyilvános előadásra szánt mozgóképek, valamint
azok bel- és külföldi forgalmának hatósági ellenőrzéséről kibocsátott
4.300/1924. M. E. sz. rendelet végrehajtásáról.**

A rendelet a 4.300/1924. M. E. számú rendelet végrehajtási rendelete. Olyan mozgóképet, amelyet a hatóság a rendeletben megszabott módon nem ellenőrzött, nyilvánosan előadni nem szabad. Filmet külföldre vinni is csak engedéllyel lehet. A mozgóképek előzetes hatósági vizsgálatát az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság végzi. A rendelet meghatározza a Bizottság összetételét, működési rendjét és hatáskörét, valamint a filmek előzetes hatósági vizsgálatára irányuló kérelem formai kritériumait. A rendelet megszegőivel szemben szankciókat is megállapít.

Hatályba lépett 1925. április 1-jével, és ezen nappal hatályba léptette a 4.300/1924. M. E. számú és a 670/1925. M. E. számú rendeleteket a korhatárról szóló paragrafusok nélkül. Kiegészítette az 54.518/1939. B. M. számú rendeletet.

Kelt Budapest, 1925. február 12-én.

A m. kir. minisztérium által a nyilvános előadásra szánt mozgóképek, valamint azok bel- és külföldi forgalmának hatósági ellenőrzéséről kibocsátott 4.300/1924. M. E. számú rendeletének végrehajtása tárgyában a következőket rendelem:

I. Fejezet.
Általános rendelkezések.

1. §. A belföldön vagy külföldön előállított mozgóképek nyilvános előadása, valamint a belföldön előállított mozgóképek külföldre való kivitele a 4.300/1924. M. E. számú rendeletben, valamint a jelen rendeletben megszabott hatósági ellenőrzés alá esik.

Az ellenőrzés arra irányul, hogy a mozgóképek tárgya, cselekménye, irányzata vagy előadási módja, és pedig akár egészében, akár pedig egyes részeiben a fennálló jogszabályokba és közrendbe, vagy a közerkölcsökbe ne ütközzék, a nemzeti állameszmét, vagy az államnak más állammal való viszonyát ne sértse, vagy ne veszélyeztesse.

A mozgóképek belföldi forgalma, úgyszintén a külföldről behozott mozgóképek annyiban esnek hatósági ellenőrzés alá, amennyiben olyan mozgóképet, amelyet a hatóság a jelen rendeletben megszabott módon nem ellenőrzött, nyilvánosan előadni nem szabad.

A 4.300/1924. M. E. számú rendeletnek, valamint az e rendeletnek a mozgóképek nyilvános előadására vonatkozó rendelkezései a mozgóképeknek egyesületekben (kaszinók, klubok, társaskörök stb.), valamint tudományos vagy ismeretterjesztő intézmények körében való előadására is kiterjednek, és azokat ott is megfelelően alkalmazni kell.

A nyilvánosan bemutatni szándékolt mozgókép hirdetésére szolgáló ú. n. állóképek, vagyis a mozgókép egyes jeleneteiről készült fényképek és képes hirdetések (kliséplakátok, színes plakátok, ismertetések stb.) a sajtóról szóló 1914. XIV. t.-c. egyes rendelkezéseinek végrehajtása tárgyában 1922. évi április hó 4-én 56.203/1922. B. M. szám alatt kiadott rendelet értelmében az ott megjelölt hatóságok előzetes ellenőrzése alá esnek.

A mozgókép megvizsgálása után hirdetési célokra semmi esetre sem használhatók fel olyan képek vagy jelenetek, amelyeknek a képszalagból való eltávolítását (kivágását) az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elrendelte. E rendelkezés megszegését a jelen rendelet 23. §-a alapján kell büntetni.

2. §. A jelen rendelet 1. §-ának első bekezdésében említett mozgóképek előzetes hatósági vizsgálatát az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (O. M. B.) teljesíti. A bizottság tagjait a belügyminiszter nevezi ki.

A bizottság áll: az elnökből, helyettes-elnökből, a szükséges számú alelnökökből (ügyvezető alelnök) és jegyzőkből, valamint a miniszterelnök, a belügy-, a pénzügy-, a kereskedelemügyi, a vallás- és közoktatásügyi, az igazságügyi, a honvédelmi, a népjóléti és munkaügyi, a külügyminiszter képviselőiből, továbbá a mozgóképzem-engedélyesek, valamint a mozgóképipari érdekelttség (mozgóképgyárosok, fimkölcsonzók, színpadi szerzők, színészek, szakhírlapírók, valamint a társadalmi élet szakértő kiválóságai) köréből kiválasztott szükséges számú tagokból.

Az irodai tennivalók ellátására szükséges kezelő személyzet tagjait az elnök saját hatáskörében fogadja fel és bocsátja el.

A bizottság tagjainak kinevezése tárgyában a 4.300/1924. M. E. sz. rendelet 2. §-ának harmadik bekezdésében nyert felhatalmazás alapján a bizottság elnökének meghallgatásával külön intézkedem.

A bizottság elnökének, helyettes-elnökének, alelnökeinek, jegyzőinek és tagjainak megbízatása három évre szól, de ez a 4.300. 1924. M. E. sz. rendelet 2. §-a alapján három éven belül is bármikor visszavonható.

3. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke, helyettes-elnöke, alelnökei, jegyzői és tagjai, valamint a segéd- és kezelőszemélyzet körében alkalmazottak működésük megkezdése előtt – az alábbi kivétellel – a 2.708/1920. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglalt hivatali esküt kötelesek letenni.

A fent megjelöltek közül nem kötelesek esküt tenni azok az állami, vagy más ezzel egyenlő elbírálás alá eső szolgálati ágazatban ténylegesen működő köztisztviselők, akik a fentírt esküt rendes közszolgálati alkalmaztatásukból kifolyólag már letették.

Az esküt a bizottság elnöke és helyettes elnöke a belügyminiszter előtt, a bizottság alelnökei, jegyzői és tagjai, valamint a segéd- és kezelőszemélyzet pedig a bizottság elnöke előtt teszik le.

Az eskü letételéről két példányban jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyek egyik példányát az esküttevőnek kell kiadni, a másik példány pedig a bizottság irattárában őrzendő meg.

4. §. A belföldön vagy a külföldön előállított mozgóképeket nyilvánosan előadni, valamint a belföldön készült mozgóképeket külföldre kivinni csakis az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyokirata alapján szabad.

Az első bekezdésben említett mozgóképeknek hatósági megvizsgálását az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnökéhez írásban benyújtandó kérelemmel kell kérni.

A belföldön előállított mozgókép vizsgálatát tudományos, vagy ismeretterjesztő intézmények és egyesületek, továbbá szabályszerű iparendeléssel rendelkező belföldi filmipari vagy filmkölcsonzó vállalatok kérhetik.

A külföldről származó mozgóképek megvizsgálását hatóság vagy annak felügyelete alatt álló közcélú ismeretterjesztő intézmény, valamint az a szabályszerű, iparendeléssel ellátott filmkölcsonzó vállalat kérheti, amelyik a kizárólagos előadási jogot megszerezte, illetőleg a mozgókép behozatalára engedélyt nyert.

Ez utóbbi két bekezdésben foglalt rendelkezés nem érinti a kizárólagos előadási jogot, illetőleg a behozatali engedélyt nyert személynek azt a jogát, amellyel ezt másra átruházhatja.

A bizottság (elnök) nem vizsgálhatja, hogy a bemutatott mozgókép előadási joga a folyamatot megilleti-e, azonban olyan esetben, ha a bemutatott mozgóképet, vagy ahhoz hasonló című vagy tárgyú mozgóképet korábban már megvizsgált, erre a folyamatot figyelmeztetheti, és az ily figyelmeztetést az engedélyokiratba is belefoglalhatja.

II. Fejezet.

A bizottság működésének szabályai.

5. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság működését és ügykezelését – a fennálló jogszabályok keretén belül – az elnök vezeti.

Az elnök intézkedik az albizottságok megalakítása, a tisztviselők munkakörének megállapítása, a tagok behívása, valamint a szakértők meghívása, a mozgóképek megvizsgálására vonatkozó kérések kiosztása, és a vizsgálat határidejének kitűzése tekintetében. Képviseli a bizottságot hatóságok és más személyekkel szemben, a bizottság határozatait, intézkedéseit, valamint az engedélyokiratokat aláírja. Intézkedik a segéd- és kezelőszemélyzet díjazása kérdésében. Jogosult a mozgóképek nyilvános előadásának hatósági ellenőrzésére vonatkozólag érvényben levő jogszabályok betartását személyesen ellenőrizni, nemkülönben az ellenőrzés gyakorlásával a bizottság egyes tagjait megbízni. A bizottság tagjai az ily megbízást kötelesek teljesíteni.

A természeti felvételek (tájképek), az alkalmi eseményekről felvett mozgóképek (revue) és hirdetések céljait szolgáló mozgóképek nyilvános előadását, nemkülönben az ilyen mozgóképeknek külföldre való kivitelét egyéni felelősségére saját hatáskörében is engedélyezheti.

Az elnököt akadályoztatása esetén a helyettes-elnök, ennek akadályoztatása esetén pedig az alelnökök kinevezésük sorrendjében helyettesítik.

6. §. Mozgókép előzetes hatósági megvizsgálására irányuló kérelemnek tartalmaznia kell:

- a) a mozgókép címét és esetleges alcímeit;
- b) a külföldről származó képeknél az eredeti címet és esetleges alcímeit;
- c) lehetőleg a szöveg (scenárium) írójának nevét;
- d) az eredeti regény, színdarab stb. után készült mozgóképeknél lehetőleg a forrást képező regény vagy darab címét és szerzőjének nevét;
- e) az előállító gyár megnevezését, a gyártási helyet és lehetőleg a gyártás időpontját;
- f) a kérelmező nevét (cégét) és pontos lakcímét (üzleti telephelyét);
- g) a felvonások (tekercek) számát;
- h) a kép hozzávetőleges hosszát;
- i) szükség esetén annak megjelölését, hogy a folyamodó a mozgóképet milyen foglalkozású és milyen életkorú nézőközönség előtt kívánja bemutatni;
- j) a belföldön gyártott és a külföldre kivinni szándékolt mozgóképeknél ezeken kívül az illető ország megnevezését, ahova a kivitelt tervezi;
- k) hány engedélyokiratpéldány (másolat) kiállítását kéri.

A bizottság elnöke az előbbi bekezdés b), c), d), e) pontjaiban felsorolt adatok bejelentése alól indokolt esetben kivételesen felmentést adhat, kiváltképpen a közintézmények által bemutatni szándékolt oktató irányzatú mozgóképeknél, valamint más indokolt esetben is, ha a kérelmező valószínűvé teszi, hogy az illető adat nem tudható meg.

A kéréshez mellékelni kell:

1. a mozgóképet; 2. a kép tartalmának rövid leírását eggyel több írógépellt példányban, mint ahány engedélyokiratpéldányt (másolatot) kér a folyamodó kiállíttatni; 3. a magyarázó (összekötő) szövegrész eggyel több írógépellt példányát, mint ahány engedélyokiratpéldányt (másolatot) kér a folyamodó kiállíttatni; 4. az esetleges ú. n. szkeccsek színpadi részének szövegrészét; 5. a vizsgálati díjak lefizetését igazoló nyugtát.

A 2. és 3. pont alatt említett tartalomleírást és magyarázó szövegrészt tisztán olvasható, teljesen azonos és a mozgókép felirataival szószerint megegyező szövegű, összeolvasott, írógépellt példányokban kell csatolni. Azok összeolvasásának megtörténtét minden egyes példányon a kérelmező aláírásával és bélyegzőjével igazolni kell.

A kérelemben ezenfelül meg kell említeni, hogy a folyamodó az illető mozgóképről hány darab másolatot kíván forgalomba hozni, valamint azt a körülményt is, ha az illető mozgófénykép az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottsághoz vizsgálat végett már be volt nyújtva, még abban az esetben is, ha a képen lényeges változások történtek.

A külföldről származó mozgóképek eredeti címére, esetleges alcímeire, valamint az előállító gyár nevére, a gyártási helyet, és lehetőleg a gyártás időpontjára vonatkozó rendelkezésre álló adatok valódiságát elfogadható módon igazolni kell.

A kérvényt és mellékleteit az érvényben lévő bélyeg- és illetékszabályokban előírt bélyegjegyekkel kell ellátni.

A helytelenül felszerelt kérvényt a vizsgálat megejtése nélkül pótlás végett vissza kell adni.

7. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a nyilvános előadásra és a külföldre való kiviteltre szánt mozgóképeknek előzetes vizsgálatát az elnök által kijelölt egyelőre két, – a szükséghez képest esetleg több – legalább négy-négy tagból álló albizottsága útján gyakorolja.

Az albizottságokat akként kell összeállítani, hogy azok mindegyikében az a miniszter okvetlenül képviselve legyen, amelynek ügykörét a mozgókép különösebben érinti.

Az albizottság ülésén a bizottság elnöke, vagy az általa kijelölt egyik alelnök elnököl.

Az elnök a mozgókép megvizsgálására irányuló kérelmet és mellékleteit átvizsgálja, s amennyiben az kellően fel van szerelve, és nem olyan természeti felvétel (tájkép), vagy alkalmi eseményekről felvett, avagy hirdetés céljait szolgáló mozgókép, amelyet saját hatáskörében is jogosult engedélyezni, a beérkezés sorrendjében az illetékes albizottságnak megvizsgálás végett kiosztja.

A bizottság elnöke a mozgókép vizsgálatára rendszerint a beérkezés sorrendjének figyelembe vételével határnapot tűz ki, és erről az albizottság tagjait, valamint a kérelmezőt értesíti, és amennyiben szükségét látja, a vizsgálatához a bizottságon kívül álló szakértőket is meghívhat.

Az elnök rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben a mozgókép vizsgálatát, a fél kérelmére soron kívül is kitűzheti, ha a kérelmező a vizsgálati díjak összegének kétszeresét előzetesen lefizeti.

8. §. Az albizottság határozatképességéhez az elnökön kívül legalább két tag jelenléte szükséges.

Ha az albizottság meghívott két tagja a vizsgálaton indokolt akadályoztatása miatt előreláthatólag nem jelenhet meg, elmaradását az elnöknek oly időben köteles bejelenteni, hogy az más tag pótlólagos behívása iránt még idejekorán intézkedhessek.

A bizottság kijelölt tagja a kérelem elbírálásában nem vehet részt, ha a folyamodó házastársa, vagy volt házastársa, jegyese, egyenes ágon rokona vagy sógora, oldalágon rokona unokatestvérig bezárólag, házastársának a testvére, vagy testvérének a házastársa, vagy aki a folyamodónak örökbefogadó, vagy nevelő szülője, örökbefogadott vagy nevelt gyermeke, gyámja, gondnoka, gyámoltja vagy gondnokoltja, avagy a folyamodó vállalatnak igazgatósági vagy felügyelőbizottsági tagja, avagy abban egyébként érdekelt.

A bizottság tagja az előbbi bekezdésben foglalt viszony fennforgását, valamint azt, hogy esetleg folyamodóval szemben magát elfogultnak tartja, az elnöknek bejelenteni köteles.

A jelen §. harmadik és negyedik bekezdésében említett tag helyébe a bizottság más tagját kell kirendelni.

A vizsgálatnak ki kell terjednie a képre, a címre, az esetleges alcímekre, a magyarázó szövegrészekre (levelek, táviratok stb.), valamint az esetleges szkeccsrészek színpadri részeire.

Ha egy mozgóképről több példány készül, vagy több példány kerül forgalomba, közülük rendszerint csak egyet kell előzetesen megvizsgálni. Ha azonban a sokszorosított példányok azonosságában kétely merül fel, az összes példányok vizsgálat alá vonhatók.

Az albizottság elnöke a mozgóképnek az albizottság tagjai, valamint az esetleg meghívott szakértők előtt való levetítését rendeli el. Ha a levetítés megtörténte után a bizottság szakértők véleményének meghallgatását tartja szükségesnek, az elnöknek jogában áll a mozgóképet újból vizsgálat alá venni.

Az albizottság tanácskozásán csak az elnök által behívott albizottsági tagok, valamint az esetleg meghívott szakértők vehetnek részt. A kérelmezőt kívánságára, a határozat meghozatala előtt, meg kell hallgatni. A határozat meghozatalánál azonban csakis az albizottság elnöke és tagjai lehetnek jelen.

9. §. Az albizottság határozatát szótöbbséggel hozza meg, úgy, hogy a szavazást az életkorban legfiatalabb kezdi meg. Szavazategyenlőség esetén az albizottság elnöke dönt. A szakértőknek nincs szavazati joguk.

A határozatban az engedély megadását vagy megtagadását kell kimondani. Az engedély megadása esetén a határozatban, illetőleg a határozat alapján kiadott engedélyokiratban ki kell tüntetni, hogy a megvizsgált mozgókép:

- a) nyilvános előadásra alkalmas-e, és ha igen,
- b) egyben alkalmas-e arra is, hogy annak előadásához 18 évnél fiatalabbak is bebocsáttassanak;
- c) kizárólag tudományos, ismeretterjesztő, vagy művészi célok szolgálatában milyen foglalkozású, életkorú és nemű egyének zártkörében adhatók elő, vagy végül
- d) a belföldön gyártott mozgókép a külföldre való kiszállításra alkalmas.

A határozat meghozataláról rövid jegyzőkönyvet kell felvenni.

10. §. Ha a mozgóképet nyilvános előadásra csak egyes részei, vagy egyes jelenései teszik alkalmatlanná, az albizottság az engedélyt megadhatja, de abban a kifogásolt részeknek vagy jeleneteknek kivágását kell elrendelni.

A kifogásolt részeket, vagy jeleneteket az ellenőrzés céljából az engedélyokiratban pontosan meg kell jelölni.

A kifogásolt részeknek vagy jeleneteknek kivágását a folyamodó teljesíti, és a mozgóképnek valamennyi példányából kivágott részeket az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak beszolgáltatni köteles. Az engedélyokiratot a kivágott részek beszolgáltatásáig vissza kell tartani.

A beszolgáltatás megtörténtéről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyben folyamodó abbéli nyilatkozatának is benn kell lennie, hogy az illető mozgókép összes kivágni rendelt részeit hiánytalanul beszolgáltatta, és ezt a folyamodóval alá kell íratni.

Amennyiben a folyamodó a kifogásolt részeket az engedélyokirat keltétől számított harminc napon belül be nem szolgáltatja, az engedélyokirat hatályát veszti.

A külföldről behozott mozgóképek kivágott részeit a külföldre való szállítás alkalmával a folyamodó kérelmére ki kell szolgáltatni.

11. §. Az engedélyt meg kell tagadni, ha a vizsgálatra bemutatott mozgókép tárgya, cselekménye vagy irányzata:

a) fennálló törvénybe vagy rendeletbe ütközik;

b) az állambiztonságot, vagy az államnak más állammal való viszonyát veszélyezteti vagy sérti;

c) nemzeti állam eszméjével ellenkezik;

d) az állam, a véderő, vagy a hatóságok (hatósági közegek) tekintélyét sérti;

e) a közrendet, közérköcsiséget, vagy a jó ízlést sérti;

f) a vallási érzület megsértésére alkalmas.

Az engedély megtagadását röviden meg kell indokolni.

Ha az említett szempontokból kifogás alá eső mozgókép egyébként tudományos, ismeretterjesztő vagy művészi értékkel bír, folyamodó kérelmére az albizottság annak bizonyos szakkörök előtt való előadhatását kivételesen megengedheti. Ebben az esetben azonban pontosan meg kell állapítani, hogy a kérdéses mozgókép milyen élethivátású, milyen korú és milyen nemű nézőközönség körében mutatható be.

Ha a bizottság (elnök) úgy találja, hogy a bemutatott mozgókép címe, tárgya, vagy kiállítása ízléstelen, túlhajtott, vagy a tisztességtelen verseny határait eléri, erre folyamodót figyelmeztetheti és a figyelmeztetést az engedélyokiratba is belefoglalhatja.

12. §. Már az előzetes vizsgálat megejtését is meg lehet tagadni az olyan mozgóképtől, amelynek nincs címe, vagy amelynek részletei, vagy jelenetei magyarázó szöveggel ellátva nincsenek.

Az albizottság a szemrontó vagy hibás mozgóképek (esős, service, rosszul összeragasztott példányok stb.) vizsgálatát félbeszakíthatja és az engedély megadását megtagadhatja. Megtagadhatja ezenfelül az olyan mozgókép engedélyezését is, amelynek magyarázó szövegrésze, vagy esetleges szkeccsrészeinek szövege magyartalan.

13. §. A tizennyolc éven aluli ifjúság előtti előadásra nem lehet engedélyezni az olyan mozgóképet, amelynek tárgya vagy cselekménye, avagy ezek egyes részei a serdülő fiatalság lelkiületét, szellemi vagy erkölcsi fejlődését károsan befolyásolhatják, avagy képzeletük szertelen felcsigázására alkalmasak.

14. §. Az előadási vagy kiviteli engedélyt megtagadó határozat ellen a folyamodó a határozat közlését követő naptól számított 15 napon belül az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnál benyújtandó és a belügyminiszterhez intézett egyfokú fellebbezéssel élhet.

Az engedély megadása vagy megtagadása ellen a bizottság működésében részt vett és a 4.300/1924. M. E. számú rendelet 2. §-ában megjelölt minisztériumi képviselők bármelyike,

ideértve a belügyminisztériumot képviselő elnököt is, külön véleményt jelenthet be, amelynek a fellebbezéssel egyenlő hatálya van. Az engedély megadása ellen benyújtott ilyen különvélemény halasztó hatállyal bír, és annak érdemleges elbírálásáig a mozgóképet nem szabad nyilvánosan bemutatni.

A fellebbezés elbírásánál a mozgókép előttem, illetőleg megbízottaim előtt újból bemutatandó, és e bemutatás alkalmával az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság Elnöke, avagy az elsőfokon eljáró bizottság elnöke, nemkülönben az esetleg meghívott szakértő lehet jelen. A fellebbező kívánságára meghallgatható.

15. §. Az engedélyokiratnak tartalmaznia kell:

1. az iktató számot és sorszámot;
2. az engedélyes nevét, foglalkozását (cégét) és pontos lakcímét (üzleti telephelyét);
3. a mozgókép címét, esetleges alcímeit;
4. a szöveg (scenárium) írójának nevét;
5. a mozgóképet előállító cég megnevezését, a gyártási helyet, és lehetőleg a mozgókép előállításának idejét;
6. a mozgókép hosszát;
7. a mozgókép tárgyát;
8. a mozgókép felvonásonkénti rövid tartalmát;
9. feliratokat (kísérő szöveget);
10. az engedélyezés szövegét, az esetleges külön korlátozásokkal vagy kikötésekkel (kivágások, átalakítások) együtt;
11. az engedély lejáratának napját;
12. a keletet, a bélyegzőt és az aláírást.

A felsorolt adatok közül az engedélyokiratba nem kell felvenni azt az adatot, amelynek bejelentése alól a bizottság elnöke az e rendelet 6. §-ának második bekezdése alapján felmentést adott.

16. §. Az engedélyokirat kiállításától számított három évig az ország egész területén érvényes.

Az e rendelet életbeléptét megelőzően érvényben volt rendeletek alapján kiadott azok az engedélyokiratok, amelyek érvényességének határideje még nem járt le, a határidő lejártáig átmenetileg továbbra is érvényben maradnak.

A kiadott engedélyokirat bármikor visszavonható, vagy módosítható, ha utólag derül ki, hogy a mozgókép nyilvános előadásra vagy külföldre való kivitelre alkalmatlan, és az engedély megtagadása, vagy felnőttek részére, vagy pedig tudományos, ismeretterjesztő, avagy művészi célok szolgálatában zártkörű bemutatásra való korlátozása lett volna indokolt. Ez a rendelkezés az előbbi bekezdésben említett, az e rendelet életbeléptét megelőzően kiadott és még érvényben levő engedélyokiratokra is kiterjed.

Ha az illetékes elsőfokú rendőrhatalóság a helyi viszonyok által nyomósan indokolt rendkívüli esetekben a mozgóképnek bemutatását feltétlenül aggályosnak tartja, a bemutatás ideiglenes felfüggesztését személyes felelősségére kivételesen elrendelheti, köteles azonban erről az indokok közlése mellett a legrövidebb úton (távbeszélő, távirat) a belügyminiszterhez jelentést tenni, hogy az engedélyokirat érvényben tartása, vagy megvonása, esetleg módosítása ügyében dönthessen. A rendőrhatalóság ez esetben azonban a kifogásolt mozgóképszalagot le nem foglalhatja.

Az engedélyokirat visszavonása vagy módosítása a befizetett díjak visszafizetésére jogigényt nem ad.

A három évnél régebben kiadott engedélyokirattal ellátott mozgóképeket, valamint azokat az engedélyezett mozgóképeket, amelyeknek címét, alcímeit, egyes részeit vagy jeleneteit az engedélyes megváltoztatni kívánja, vizsgálatra újólal be kell mutatni.

A mozgóképen tett bármily változtatás az engedélyokiratot érvénytelenné teszi, és aki ilyen mozgóképet nyilvánosan előad, vagy külföldre kivisz, a jelen rendelet 23. §-a alapján büntetendő.

17. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottsághoz benyújtott kérelmeket az iktatókönyvben kell nyilvántartani. A bizottság által megadott engedélyekről azonos nagyságú papírlapokon (kartoték) készített külön nyilvántartást kell készíteni, amely ugyanazokat az adatokat tartalmazza, mint az engedélyokirat (15. §.).

A nyilvántartásokba bárki betekintést nyerhet, aki erre vonatkozó érdekét valószínűvé teszi.

18. §. A nyilvános előadásra (1. §. első bekezdés) alkalmasnak talált mozgóképek engedélyezése tárgyában hozott bizottsági határozatok rövid kivonatát a Belügyi Közlönyben közzé kell tenni. Az engedélyek kivonatát az elnök a szükséghez mérten más hivatalos vagy egyéb lapokban is közzéteheti.

19. §. A mozgókép vizsgálati díjainak, valamint az engedélyokirat és másolatok kiállítási díjainak megállapítása, nemkülönben a bizottság pénzkezelési szabályai ügyében külön fogok intézkedni.

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnökének, helyettes elnökének, alelnökeinek, jegyzőinek és tagjainak díjazása kérdésében az elnök előterjesztése alapján külön intézkedem.

III. Fejezet.

Vegyes rendelkezések.

20. §. Mozgóképek nyilvános előadására öt éven aluli gyermekek egyáltalán, még felnőtt kísérők társaságában sem bocsáthatók be.

A tizennyolc életévüket be nem töltött fiatakorúakat csak az olyan mozgóképek előadásaira szabad bebocsátani, amelyeket az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság az ifjúság előtti előadásra is alkalmasnak talált.

A tizennyolc éves életkor megállapítása hozzávetőleges becslés alapján történik.

A mozgóképüzem tulajdonosa, illetőleg a rendelkezéssel megbízott helyettese a 18. éven aluli ifjúság előtti előadásra alkalmatlanoknak talált mozgóképek előadása alkalmával a bejárat szembetűnő helyén, nemkülönben a pénztárnál is a következő szövegű feliratot tartozik kifüggeszteni:

„Az előadáson tizennyolc évnél fiatalabb egyének nem lehetnek jelen.”

Ezt a körülményt egyébként az illető mozgókép előadásának hirdetési céljait szolgáló hirdetményeken és egyéb sajtótermékeken is ki kell tüntetni.

21. §. E rendelet rendelkezéseinek megtartását az illetékes rendőrhatalóság köteles szigorúan ellenőrizni.

Az ellenőrzésnek különösen ki kell terjednie:

a) a mozgóképek előzetes vizsgálatának megtörténtére, illetőleg arra, hogy a kép engedélyokirattal el van-e látva;

b) az engedélyokiratban esetleg kifogásolt részek vagy jelenetek kivágásának megtörténtére;

c) a mozgóképeknek, valamint az összekötő szövegrészeknek az engedélyokiratban feltüntetett tartalmára annak ellenőrzése végett, hogy előadásra alkalmatlanoknak minősített képek más címen előadhatók ne legyenek, vagy az engedélyezett képek ne legyenek megváltoztathatók;

d) arra, hogy a 18. éven aluli fiatakorúak csakis olyan előadásokon vehessenek részt, amelyeket az engedélyokirat részükre alkalmasoknak minősített (l. 20. §. három bekezdést), és végül

e) hogy a tudományos, ismeretterjesztő, vagy művészeti szempontokból való bemutatásra alkalmasaknak minősített mozgóképek előadásain csak az arra jogosultak vehessenek részt.

Az ellenőrzés gyakorlásának lehetővé tétele céljából a mozgófényképüzemek vezetői kötelesek az ellenőrzést végző rendőrhatalósági közegnek az engedélyokiratokat rendelkezésére bocsátani.

22. §. Az e rendelet rendelkezéseinek betartását az illetékes rendőrhatalóságokon kívül a belügyminiszter igazolt megbízottai, valamint az Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság elnöke saját személyében, nemkülönben igazolt kiküldöttéi által közvetlenül is jogosult ellenőriztetni.

A kiküldöttet a csatolt minta szerint kiállított igazolványának felmutatása esetén a mozgófényképüzem engedélyese, illetőleg a rendelkezéssel megbízott közege a nézőtérre bebocsátani, az ellenőrzés fogatosítását lehetővé tenni és az engedélyokiratokat felmutatni köteles.

A megbízott intézkedésre nem jogosult, hanem az általa esetleg észlelt szabályellenességekről kiküldőjének tartozik jelentést tenni.

23. §. Aki az e rendeletben foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátsza – amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik – kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással és 100 aranykoronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. állami rendőrség működési területén pedig az állami rendőrségnek a hatáskörébe tartozik.

Az elsőfokú rendőri büntető bíróságok az általuk az e rendeletbe ütköző kihágási ügyekben meghozott büntető ítéleteiket jogerőre emelkedésük után a m. kir. belügyminiszterhez (rendőri engedélyezési osztályának vezetőjéhez címezve) felterjesztetni, valamint az Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság Elnökével közölni kötelesek.

A mozgóképek hatósági ellenőrzése tárgyában kiadott rendeletek rendelkezéseinek súlyos, vagy ismételt megsértése esetén a belügyminiszter a mozgófényképüzem engedélyesétől, a kihágási eljárás során kiszabandó büntetésen felül, a mutatóványengedélyt is megvonhatja. A megvonás iránt az illetékes rendőrhatalóság, vagy az O. M. B. elnöke indokolt előterjesztést tehet.

24. §. A 4.300/1924. M. E. számú rendelet 15. §-ában foglaltak értelmében a 4.300/1924. M. E. és a 670/1925. M. E. számú rendeletek, valamint a jelen rendelet 1925. évi április hó 1-én lép hatályba, és ezzel egyidejűleg a nyilvános előadásra szánt mozgóképek hatósági ellenőrzése tárgyában kibocsátott összes korábbi rendeletek az alábbi átmeneti korlátozással hatályukat veszítik.

A 4.300/1924. M. E. számú rendelet 7. §-ában és a 12. §-ában, valamint az e rendelet 9. §-ának b) pontjában, a 13. §-ban, a 20. §-ban, valamint a 21. §. d) pontjában az öt éven aluli gyermekek bebocsátásának tilalmára, valamint a fiatalokorúak korhatárának 16 évről 18 évre történt felemelésére vonatkozó rendelkezések, a jelenlegi nehéz gazdasági viszonyokra tekintettel, egy külön rendelettel megállapítandó későbbi időpontban lépnek hatályba, és eddig az időpontig átmenetileg az e tárgyban érvényben volt, 44.965/1918. és az 5.123/1920. B. M. számú rendeletek megfelelő rendelkezéseit kell alkalmazni.

Budapesten, 1925. évi február hó 12-én.

*Dr. Rakovszky Iván s. k.
m. kir. belügyminiszter.*

**A m. kir. minisztériumnak 4.963/1925. M. E. számú rendelete,
a magyar filmgyártás fejlesztéséről.**

A rendelet előírja, hogy magyarországi filmgyártás előmozdítása érdekében a mozifilmek minden engedélyezett métere után a megállapított alapidíjon felül az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság számára 3000 korona pótdíjat kell fizetni.

Meghatározott számú és hosszúságú külföldi mozi filmet belföldön forgalmazó vállalatok a külföldről behozott filmek átlagos hosszának megfelelő hosszúságú filmet kötelesek Magyarországon gyártatni.

A rendelet – visszamenőleg – 1925. július 1-ével lépett hatályba.

A m. kir. minisztérium a magyar filmgyártás fejlesztése és támogatása érdekében a következőket rendeli:

1. §. A hazai filmgyártás előmozdítása érdekében az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (O. M. B.) által megvizsgált és engedélyezett mozgóképek minden engedélyezett métere után a mindenkori megállapított alapidíjon felül 1925. évi július hó 1-ig visszamenőleg 3000 korona pótdíjat kell az O. M. B. házipénztárába befizetni, melyet az O. M. B. további rendelkezésig külön számlán kezel.

A befizetés megtörténteig az engedélyokirat nem adható ki.

2. §. A pótdíjakból befolyó összegek mindaddig, amíg az azoknak közhasznú felhasználására létesítendő külön szervezet a m. kir. minisztérium előzetes jóváhagyását igénylő alapszabályok alapján meg nem alakult, az O. M. B. által kellő gondossággal gyümölcsözőleg helyezendők el.

3. §. A mozgóképeknek belföldön való forgalombahozatalával minden vállalat, amennyiben évenként legalább 20 darabonként 1500 méter átlaghosszúságú, külföldön gyártott mozgóképet hoz forgalomba, köteles minden 30 forgalomba hozott mozgóképet után egy, a mozgóképek átlagos hosszának megfelelő hosszúságú mozgóképet belföldön gyártatni. Ezen kötelezettség az 1925. évi július hó 1-től forgalombahozott külföldi filmek után számítandó.

4. §. A O. M. B. az engedélyokirat kiadását köteles megtagadni, ha az engedélyt kérő, jelen rendelet végrehajtási utasításában körülírt módon nem igazolja, hogy az előbbi szakaszban meghatározott kötelezettségének eleget tett.

5. §. E rendeletet a m. kir. minisztérium hajtja végre és 1925. évi július hó 1-iki hatállyal lép életbe.

Budapest, 1925. évi augusztus hó 24-én.

Dr. Vass József
*a miniszterelnöki teendők ideiglenes
ellátásával megbízott
m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter*

**A m. kir. minisztérium 1925. évi 6.292. M. E. számú rendelete,
a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló kormányrendelet
végrehajtásáról.**

Az 1925. november 6-án életbe lépett rendelet a külföldről behozott mozgóképek megvizsgálása után szedett pótdíjakból „Filmipari Alap”-ot létesít.

Hatályon kívül helyezte a 8.888/1944. V. K. M. számú rendelet.

1. §. A magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 4.963/1925. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján a külföldről behozott mozgóképek minden megvizsgált métere után az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (O. M. B.) által szedett háromezer koronányi pótdíjakból „Filmipari Alap” létesítetik.

A Filmipari Alap felett a m. kir. minisztérium által kinevezendő bizottság (Felügyelő Bizottság) javaslatára a m. kir. belügyminiszterrel egyetértve a m. kir. kereskedelemügyi miniszter rendelkezik.

A Filmipari Alap kezeléséről a Pénzügyi Központ gondoskodik.

2. §. A Felügyelő Bizottság elnökből és legfeljebb 12 tagból áll s elnöke a Filmtanács elnöke, helyettes elnökei az O. M. B. elnöke, ügyvezető alelnöke pedig a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek kiküldött szakelőadója. Hivatalból tagjai még a Felügyelő Bizottságnak a miniszterelnöknek, a belügyminiszternek és a vallás- és közoktatásügyi miniszternek egy-egy szakelőadója, továbbá az Országos Magyar Mozgóképipari Egyesület (O. M. M. E.), a Magyar Mozgóképzemengedélyesek Országos Egyesülete (M. M. O. E.), a Magyar Színpadi Szerzők Egyesülete és Magyar Nemzeti Film Egyesület egy-egy képviselője.

A két utóbbi azonban csak tanácskozási joggal bír, szavazati joga nincs.

3. §. A Felügyelő Bizottság hatásköre:

1. a szükségessé váló szerződések megkötése a m. kir. kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása mellett;

2. a gyártási hitelek engedélyezése és az ezzel kapcsolatos szerződések megkötése a m. kir. kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása mellett;

3. az engedélyezett gyártási hitelek felhasználásának ellenőrzése;

4. a műteremmel rendelkező filmgyárak és a műterembérlők között felmerülő vitás esetekben a bérösszeg megállapításánál való közreműködés;

5. a 4.963/1925. M. E. számú rendeletben kimondott gyártási kötelezettség ellenőrzése;

6. az ügyviteli költségekre a m. kir. kereskedelemügyi miniszter által utalványozott összegek feletti rendelkezés.

4. §. A Felügyelő Bizottság határozatait szótöbbséggel hozza. Egyebekben a Felügyelő Bizottság ügyrendjét a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyásával maga állapítja meg.

A Filmipari Alap vagyonából való mindennemű pénzutalványozás azonban a kereskedelemügyi miniszter hatáskörébe tartozik.

5. §. A Felügyelő Bizottság tennivalóit a Végrehajtó Bizottság készíti elő s a Felügyelő Bizottság határozatainak fogantatásáról is gondoskodik. Az ügyrendben meghatározott sürgős esetekben közvetlenül intézkedik, azonban erről a Felügyelő Bizottságnak utólagos jóváhagyás végett jelentést tesz.

A Végrehajtó Bizottság tagjai: a Felügyelő Bizottság elnöke vagy annak az ügyrend szerinti sorrendbe megállapított helyettese, a kereskedelemügyi miniszter képviselője, és az O. M. M. E.-nek a Felügyelő Bizottságban helyet foglaló kiküldöttje.

6. §. A Filmipari Alap pénzügyi kezelését és a Felügyelő Bizottság ezzel összefüggő működését a m. kir. minisztérium által kinevezendő bizottság (Ellenőrző Bizottság) ellenőrzi.

Az Ellenőrző Bizottság legfeljebb öt tagból áll. Hivatalból tagjai a m. kir. pénzügyminiszternek, a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek, a Pénzügyi Központnak és az O. M. M. E.-nek egy-egy kiküldöttje.

7. §. Az O. M. B. köteles a 4.963/1925. M. E. számú rendelet 1. §-ában meghatározott pótdíjakat a jelen rendelet életbelépésének napjától kezdve beszedni.

A már esedékes ily pótdíjakat egyszerre és egy összegben kell leróni, azonban, indokolt esetekben a Felügyelő Bizottság részletfizetést, illetőleg halasztást engedhet.

8. §. Az O. M. B. csak oly külföldi mozgóképre adhat ki engedélykiratot, amelynek megvizsgálásáért a 4.963/1925. M. E. számú rendelet 1. §-ában meghatározott gyártási pótdíjat megfizették.

9. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe, és azt a m. kir. kereskedelemügyi miniszter a m. kir. belügyminiszterrel egyetértve hajtja végre.

Budapest, 1925. évi november hó 6-án.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

1925. évi IX. törvénycikk az 1924/25. évi állami költségvetésről

A törvény 24. §-a (1) bekezdése az 1888: XXXI. tc. 1. §-ának rendelkezését a távírda, a távbeszélő és villamos jelzők, illetve ezeknek felállítására, berendezésére és üzletben tartására vonatkozó állami monopóliumot az összes adó- és vevőberendezésre kiterjeszti, függetlenül azok létesítési, üzemeltetési vagy tárolási helyétől. A (2) bekezdés felhatalmazza a kereskedelmi minisztert a rádiózás általános szabályozására.

[...]

24. § (1) A távírda, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888:XXXI. tc. rendelkezései a jeleknek, írásnak, híreknek, képeknek és hangoknak villamoság útján fémvezeték nélkül vagy fémvezetéken nagy váltakozásszámú áramok segítségével adására vagy vételére (rádió) is kiterjednek, tekintet nélkül az idézett törvény 1. §-ának első bekezdésében említett kivételre.

(2) Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy a szükséges rendelkezéseket, ideértve a berendezésekre, készülékekre és alkotó részeikre, azok előállítására, megszerzésére, birtoklására, bírlálására, átruházására, belföldi vagy külföldi forgalmára vonatkozó és ezekkel kapcsolatos, valamint a büntető rendelkezéseket is, szükség esetén a fennálló törvényi és egyéb jogszabályoktól eltérően, rendelettel megállapíthassa és e rendelkezések megszegését két hónapig terjedhető elzárással és három millió koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető kihágássá nyilváníthassa.

[...]

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1925. évi 32.250. számú rendelete,
a rádióberendezésekről, valamint az ilyen berendezésekhez szükséges
készülékek és alkotórészek előállításának, forgalombahozatalának
szabályozásáról.**

*A kereskedelmi miniszter az 1925. évi IX. törvénycikk 24. §-a alapján nyert felhatalmazással kiadott rendeletében hatályon kívül helyezi a 85.463/1924. K. M. számú rendeletet, fenntartva a rádiózás terén az állam kizárólagos monopóliumát. Közhasználatra szolgáló rádióhírmondó adóállomást (broadcasting-adó) csak a m. kir. posta létesíthet. Ezen rendelkezés alól a kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére a minisztertanács kivételt tehet. Nem közhasználatra szolgáló rádióadó-berendezések és a hozzátartozó vevőállomások csak közérdekből (közszolgálat, közbiztonság, közegészség, árvédelem vagy tűzoltás stb. céljaira), továbbá tudományos és kísérleti célokra engedélyezhetők. Kizárólag vételre szolgáló rádióberendezések létesítésére, vagy üzemben tartására a hatóságokon, hivatalokon és közintézményeken felül engedélyt kaphat minden magyar állampolgár, kereskedelmi társaságok, jogi személyek. A rendelet szabályozza a Rádió-adó berendezések, a Rádió-vevő berendezések létesítését, illetve birtoklását, az engedélyeztetési eljárást. Részletesen meghatározza a vevő- vagy adó rádióantennák létesítésének feltételeit és a vonatkozó technikai paramétereket. Szabályozza a rádiókészülékek és azok alkotórészeinek előállítását, külföldről való behozatalát, illetve oda történő kivitelét, forgalomba hozatalát, valamint tárolásának módját. Meghatározza továbbá az engedélyezési és egyéb díjakat, valamint a rendeletben foglaltak megszegése esetén alkalmazandó büntetési tételeket.
Kelt Budapest, 1925. november 10-én.*

A távirda, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888: XXXI. t.-c. 15. §-ában, valamint az 1884: XVII. törvénycikkbe iktatott ipartörvény módosításáról szóló 1922: XII. t.-c. 58. §-ában, végül az 1924/25. évi állami költségvetésről szóló 1925: IX. t.-c. 24. §-ában kapott felhatalmazás alapján a 85.463/1924. K. M. szám alatt kibocsátott rendeletem egyidejű hatályon kívül helyezése mellett a következőket rendelem:

**I. RÉSZ.
Általános rendelkezések.**

1. §. Az államnak a távirda, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888: XXXI. t.-c. 1. §-ában meghatározott fenntartott joga kiterjed az olyan berendezésre is, amely jeleknek, írásnak, híreknek, képeknek és hangoknak villamosság útján fémvezeték nélkül, vagy fémvezetéken nagy váltakozás-számú áramok segítségével adására, vagy vételére (rádió) szolgál, ennél fogva bárki másnak arra, hogy a magyar állam területén (ideértve a levegőteret is) ilyen berendezést létesíthessen vagy üzemben tarthasson, a kereskedelemügyi miniszter előzetes engedélyét kell megszereznie.

Ez a rendelkezés a vízi, légi és más járóműveken valamint – tekintet nélkül a jelen rendelet életbelépése előtt kiadott engedélyokiratra – a vasutakra és más közlekedési vállalatokra is vonatkozik.

Szárazföldön (stabil, parti állomáson, nem járóművön, amelyhez az állandóan lehorgonyozott hajó is tartozik) elhelyezett közhasználatú rádióberendezés létesítésére vagy üzemben tartására magánosoknak engedélyt csak a törvényhozás adhat.

Vízi, légi vagy más járóművön elhelyezett rádióberendezés (fedélzeti vagy mozgóállomás) létesítésére vagy üzemeltetésére közhasználat esetén is az engedélyt a kereskedelemügyi miniszter adja meg.

Ezen §. rendelkezései nem terjednek ki a honvédelmi minisztérium alá tartozó intézményekre.

2. §. Az 1. §-ban foglalt rendelkezés az egyes házak belsejében, úgyszintén más köz- vagy magánterület által el nem választott telken, vagy összefüggő birtokon akár kizárólag magánhasználatra, akár más célra tervezett ilyenemű berendezésekre is vonatkozik.

Egyebekben az 1888: XXXI. t.-c. és ennek végrehajtása tárgyában kibocsátott rendeleteknek azon határozmányait, amelyek a jelen rendelettel ellentétben nem állanak, értelemszerűleg a rádióberendezésekre is alkalmazni kell.

3. §. A magyar állam területén közlekedő külföldi járóművek rádióberendezéseinek létesítési vagy üzemeltetési feltételeit nemzetközi szerződések, illetőleg megállapodások szabályozzák.

Ily szerződések hiányában a m. kir. kereskedelemügyi miniszter, az illető állam részéről követett eljárás lehető figyelembevételével, esetről-esetre állapítja meg a létesítés vagy üzemeltetés feltételeit.

A légi közlekedésről szóló 10.270/1922. M. E. számú rendelet 15. §-ának első, második és harmadik bekezdése, ötödik és utolsó bekezdésének, valamint 23. §-ának a nem fémvezetékes (rádió) berendezésekre vonatkozó rendelkezései hatályukat veszítik.

Külföldi légi járóművek a magyar állam területén (levegőtérben) ily berendezéseiket csak a belső légiszolgálat, illetőleg csak a légi közlekedési szolgálat lebonyolítása érdekében használhatják.

4. §. Az engedély elnyerésére irányuló kérvényben pontosan meg kell jelölni, amennyiben a hatóság kívánja, megfelelő rajzok csatolásával is fel kell tüntetni azt, hogy a folyamodó mire kér engedélyt.

Az engedély megadása esetében az engedély feltételeit és a közszempontból esetleg szükséges korlátozásokat a fennálló jogszabályok és a kiadandó engedélyokirat állapítják meg.

Az engedélyokiratok kiállítás díjait az 55. §. tünteti fel.

5. §. Az engedély, valamint a jelen rendeleten alapuló bármely kedvezmény megadása, megtagadása, vagy visszavonása miatt, úgyszintén a jelen rendeleten alapuló bármely korlátozás érvényesítése miatt az állammal, illetőleg a m. kir. postával szemben díjvisszatérítési, vagy kártérítési igényt támasztani nem lehet, és az állam, illetőleg a m. kir. posta az említett rendelkezések következményeiért felelősséget nem vállal.

6. §. Az engedély az engedélyokiratban meghatározott időre, legfeljebb azonban 10 évi időtartamra, mindenkor az illető naptári év végéig terjedő hatállyal adható, azonban e határidő lejártá előtt az engedély megújítható, illetve meghosszabbítható.

Ha az engedélyes a megújítást olyan berendezéseknél, amelyek egy évnél hosszabb időre engedélyeztettek, az engedélyezett időtartam utolsó évében legkésőbb október hó elejéig, az egy évig vagy ennél rövidebb időtartamra engedélyezett berendezéseknél pedig 14 nappal az engedély lejártá előtt nem kéri, vagy ha az engedély megújítására irányuló kérelemnek a hatóság (hivatal) helyt nem ad, a berendezést az engedélyidő lejártá napjától számított 8 napon, esetleg az engedélyokiratban meghatározott időtartamon belül köteles az engedélyes minden felszólítás nélkül a saját költségén leszerelni, és a készüléket vagy a m. kir. posta által lepecsételt zárt dobozban tartani, vagy oly egyénnek vagy jogi személynek átadni, aki a készülék (lényeges alkotórész) átvételére vagy a berendezés üzemeltetésére jogosult. Az átadást a m. kir. posta kívánságára hitelt érdemlően igazolni kell.

Az átvételre jogosultnak kell tekinteni: a m. kir. postát, továbbá az olyan kereskedőt (iparost, gyárost), akinek rádiókészülék (lényeges alkotórész) forgalombahozatalára engedélye van.

Az átvételre jogosultnak kell tekinteni az olyan engedélyest is, akinek az átadandó rádióvevőkészülék üzemeltetésére engedélye van, de az engedély alapján készüléket még nem szerzett be. Ebben az esetben a készülék átruházását a díjbeszedéssel megbízott postahivatal vezeti rá az engedélyokiratra.

Az érdekelt a hivatalos pecsét eltávolítását az okok közlésével az engedély megadására illetékes hivataltól vagy hatóságtól kérheti.

Amennyiben az engedélyes a 2–4. bekezdésekben megállapított kötelezettségek valamelyikének a fenti határidőn belül eleget nem tenne, a jelen rendelet büntető határozmányai értelmében kell ellene eljárni, és a berendezést az eljáró hatóság az engedélyes költségére szerelteti le.

Ugyancsak a 2–4. bekezdések rendelkezései értelmében kell eljárni abban az esetben is, ha az engedélyes a berendezés üzemből tartásáról még az engedély időtartama alatt önként lemond, vagy ha az engedélyt a kiállító hatóság (hivatal) visszavonja.

Ha az engedélyokirat érvénye az engedélyes lemondása, az engedély visszavonása, vagy egyéb okokból megszűnik, az engedélyokiratot a kiállító hatóságnak (hivatalnak) 8 napon belül vissza kell adni.

7. §. Amennyiben az állam biztonsága, illetőleg egyéb fontos közérdek kívánja, a kereskedelemügyi miniszter a berendezés használatát bármikor határozott vagy határozatlan időre, egészen vagy részben betilthatja, lehetetlenné teheti, az engedélyt visszavonhatja, a berendezést rendkívüli körülmények által előidézett esetekben bármely célra ideiglenesen használatba veheti, esetleg annak kezelésével a m. kir. posta vagy bármely hatóság alkalmazottait megbízhatja.

Az engedély abban az esetben is visszavonható és érvénytelennek nyilvánítható, ha az engedélyes a vonatkozó törvényben, rendeletekben, illetőleg az engedélyokiratban megállapított feltételek bármelyikét meg nem tartja, vagy ha az engedéllyel bármi módon visszaél.

Az e §-ban foglaltak egyébként nem érintik a rendőrhatóságnak, illetőleg a belügyminiszternek, mint legfőbb rendőrhatóságnak az 5.047/1919. M. E. számú rendelet 20. §-ában biztosított jogait.

8. §. A m. kir. posta erre külön meghatalmazással ellátott közegei jogosítva vannak az engedélyezett berendezéseket az általuk célszerűnek talált módon bármikor felülvizsgálni és ellenőrizni. Az engedélyes és alkalmazottai pedig kötelesek az ellenőrző alkalmazottnak a kívánt felvilágosításokat megadni.

Ha az engedélyes mulasztása vagy hibája következtében külön vizsgálat válnék szükségessé, ennek költségeit az engedélyes köteles viselni.

9. §. A kereskedelemügyi miniszter által közérdekből, vagy részéről jogosnak talált magánérdekből elrendelt módosításokat, kiegészítéseket az engedélyes a berendezésen minden kárpótlási igény nélkül azonnal foganatosítani köteles. Ellenben a már engedélyezett berendezésnek az engedélyes részéről kívánt oly megváltoztatásához, vagy kiegészítéséhez, amely a kiadott rendeletek, vagy az engedélyokirat határozmányai értelmében engedélyhez van kötve, a kereskedelemügyi miniszter, illetőleg a részéről kijelölt hatóság vagy hivatal jóváhagyását előzetesen kell megszerezni.

10. §. Az engedélyes a berendezést, a 26. §-ban említett esetektől eltekintve, kizárólag csak az engedélyokiratban meghatározott helyen és célokra létesítheti és tarthatja üzemből.

Tilos a berendezéssel a közhasználatú vagy egyéb engedélyezett táviró-, távbeszélő- és rádióberendezések üzemét zavarni, esetleg lehetetlenné tenni.

Az állami, szolgálati és magántávíratokat, távbeszélgetéseket a rádióberendezés útján jogtalanul felfogni (felvenni), leírni, azokat másokkal közölni, bármi módomból felhasználni, vagy azok felhasználását másoknak megengedni szigorúan tilos, és a büntetőjogi következményeken felül az engedély azonnali visszavonását is maga után vonja.

Az engedélyes a berendezésre gondosan felügyelni köteles, és saját személyében felelős az előírásoknak családtagjai, alkalmazottai, vagy mások által történt megsértéséért.

11. §. Az engedélyezett berendezések használatáért, ellenőrzéséért stb. fizetendő díjakat (költségeket) a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg, és azokat bármikor megváltoztathatja vagy módosíthatja.

A díjfizetési kötelezettség annak a hónapnak első napjától kezdődik, amelyben az engedélyokirat kiállított, és legalább három hónapig tart, tekintet nélkül arra, üzemben van-e a berendezés vagy sem.

Az esedékes díjakat az 55. §. tünteti fel.

A díjakat (költségeket) a m. kir. posta felszólítására elsőízben az engedélyokirat, illetőleg a fizetésre való felszólítás kézhezvételekor, később pedig előzetesen az engedélyokiratban megjelölt időben és módon kell a kijelölt postapénztárnál kiegyenlíteni.

A m. kir. posta részére a jelen rendelet alapján járó díjakat (költségeket), amennyiben a fél fizetési kötelezettségének a megszabott határidőben nem tesz eleget, közzadók módjára kell behajtani.

Abban a kérdésben, hogy a díj megállapítása helyes-e, és a behajtásnak vagy megtérítésnek van-e helye, vita esetében az elsőfokú postai hatóság, második, illetőleg utolsó fokon pedig a kereskedelemügyi miniszter határoz. Ilyen ügyben bírói eljárásnak nincs helye.

12. §. Az engedély élők közötti jogügylet útján csak az engedélyt adó hatóság vagy hivatal előzetes engedélyével, illetőleg jóváhagyásával ruházható át másra.

Ha a berendezés tulajdonjoga az 1888: XXXI. t.c. 4. §-a első bekezdésében felsorolt címeken, vagy csődön kívüli kényszeregyesség folytán másra megy át, az engedélyt a kereskedelemügyi miniszter azonnal visszavonhatja.

Az átruházás díját az 55. §. állapítja meg.

13. §. Azok, akik a kereskedelemügyi miniszter 1924. évi szeptember hó 14-én kelt 85.463. számú, a bevezetésben idézett rendeletének 4. §-a értelmében a használatukban vagy birtokukban álló rádióberendezésekről jelentést tettek, illetőleg ezt később jelentették be, vagy folyamodtak engedélyért, – amennyiben az engedélyt nem kapják meg, – az elutasító határozat kézhezvétele napjától számított 8 napon belül kötelesek a berendezést saját költségükön leszerelni, illetőleg a 6. §. rendelkezéseinek eleget tenni. Ellenkező esetben a jelen rendelet büntető határozmányait kell alkalmazni.

Azok pedig, akik rádióberendezés létesítésére és üzemeltetésére a jelen rendelet megjelenése előtt kaptak engedélyt, a jelen rendelet kihirdetését követő 30 napon belül engedélyokirataikat beszolgáltatni, illetőleg új engedélyokirattal kicseréltetni kötelesek.

II. RÉSZ.

Rádió-adó berendezések.

14. §. Közhasználatra szolgáló rádióhírmondó adóállomást (broadcasting-adó) csak a m. kir. posta létesíthet. Ezen rendelkezés alól a kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére a minisztertanács kivételt tehet.

A közhasználatra szolgáló rádióhírmondó-állomást mindenkor a m. kir. posta saját személyzetével, a maga jogkörében és hatáskörével kezeli.

A rádióhírmondó-állomás által terjesztett „mindenkinek” szóló közlést (zene, ének, felolvasás, és más hasonló szórakoztató- és oktató-anyagot, továbbá a „mindenkinek” jelzésű híreket) bárki felvehet, aki rádió vevőberendezés létesítésére engedélyt kapott. Tilos azonban a felvett közléseket engedély nélkül iparszerűen felhasználni vagy terjeszteni.

Ha a m. kir. posta rádióhírmondó-állomást nem létesít, vagy az állomás üzemét bármely oknál fogva szünetelteti, beszünteti, ebből a vevőállomások engedélyesei, vagy mások az

állammal, illetőleg a m. kir. postával szemben semmiféle díjtérítési, vagy kártérítési igényt nem támaszthatnak.

15. §. Nem közhasználatra szolgáló rádióadó berendezések, és a hozzátartozó vevőállomások egyelőre csak közérdekből (közszolgálat, közbiztonság, közegészség, árvédelem, vagy tűzoltás stb. céljaira), továbbá tudományos és kísérleti célokra engedélyezhetők.

Amennyiben a m. kir. belügyminisztérium alá tartozó valamely hatóság ilyen rádióadóberendezést kívánna létesíteni vagy üzemben tartani, a berendezés engedélyezése iránti kérelmét a belügyminiszterhez intézi, aki azt a kereskedelemügyi miniszterhez továbbítja.

Tudományos és kísérleti célokra engedélyt kaphatnak:

- a) tudományos intézetek, és oly iskolák, amelyek tanterve a rádiótechnikát felöleli;
- b) elektrotechnikai szakegyesületek rádióosztályai;
- c) gyárak (vállalatok) a gyártás körében szükséges kísérleteikre, és az előállított készülékek bevizsgálására.

Az a), b) és c) pontok alatt felsorolt adóberendezések csak egymás közötti jelek váltására, továbbá a jelváltás eredményének közlésére használhatók.

Fémvezetékkel irányított rádióadó berendezések és a hozzájuk tartozó rádió-vevőállomások magánhasználatra is engedélyezhetők.

16. §. A 15. §-ban felsorolt berendezéseket a kereskedelemügyi miniszter engedélyezi. Az engedélyezésre irányuló bélyegköteles kérvényt a kereskedelemügyi miniszterhez címezve a területileg illetékes postaigazgatóságnál (Budapesten a távíró és távbeszélő igazgatóságnál) kell beadni.

A kérvényhez csatolni kell az engedélyezni kért berendezés elvi és szerelési kapcsolási rajzát, és részletes műszaki leírását 3–3 példányban (rendes ívpapír nagyságban, vagy ilyen nagyságra összehajthatóan), továbbá, ha a berendezés közutat, utcát, teret, vasutat, vagy idegen tulajdont érint, az illetékes hatóság, vagy tulajdonos beleegyező nyilatkozatát.

A kapcsolási rajzot és műszaki leírást mind az engedélyt kérő, mind a terv készítője aláírja.

A kérvényben fel kell említeni a berendezés minőségét (távirda, távbeszélő vagy jelzőállomás stb.), a berendezés helyét, továbbá, hogy a kérelmező a berendezést mely célokra kéri, és mely állomásokkal óhajt az adóállomás útján érintkezést fenntartani, és ezeket a vevőállomásokat mely helyeken, és kiknél kívánja bekapcsolni, továbbá, hogy a napnak mely óráiban kíván levelezni. A hullámhosszat és a hívójelet minden állomásra nézve a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg.

A kérvényben meg kell említeni az adóállomás kezelőjének a nevét, és okmányokkal igazolni kell a szakismereteit.

Fémvezetékkel irányított rádióadó-berendezéseknél a kérvényben a felállítandó vezeték végpontjait és hosszát is fel kell tüntetni. Az ily berendezéseknél csatolni kell továbbá a huzalvezetés irány-nyomát feltüntető részlettervet három példányban, és amennyiben engedélyezett vezetékét kíván a kérelmező felhasználni, az erre vonatkozó engedélyokirat számát és keltét is be kell jelentenie.

A részletterveket, ha a vonal hossza 10 kilométert túlhalad, az államépítészeti hivatallal hitelesíttetni kell.

17. §. A 15. §-ban felsorolt adóberendezések, és a hozzájuk tartozó vevőállomások létesítésének és üzemeltetésének feltételeit esetről-esetre kiadandó engedélyokirat állapítja meg a 18-21. §-okban foglalt rendelkezések figyelembevételével.

18. §. Műszaki feltételek:

1. Közérdekű berendezéseknél:

- a) csak csillapítatlan rendszerű adókészülék használható;

b) az adóállomás teljesítményét, valamint a hullám hosszát az engedélyokirat állapítja meg.

2. A tudományos és kísérleti célokra kért adóberendezéseknél:

a) csak csillapítatlan rendszerű adókészülék használható. Lámpaadóknál sem az izzító, sem az anód-feszültség előállítására váltóáramú generátorok nem alkalmazhatók;

b) az adóberendezéssel maximálisan kiadható antenna-teljesítmény 10 wattot nem haladhat meg;

c) az antennaként használt drót hosszúsága, az adókészüléktől számítva, 100 méternél hosszabb nem lehet;

d) csak az engedélyokiratban megállapított hullámhosszak használhatók, az engedélyezett hullámhosszak használatát azonban a kereskedelemügyi miniszter bármikor megváltoztathatja.

3. Fémvezetékkel irányított rádió adóberendezéseknél:

a műszaki feltételek esetről-esetre állapítatnak meg, egyebekben pedig ugyanolyan feltételek mellett engedélyeztetnek, mint a közérdekű vagy magánhasználatú vezetékes berendezések.

19. §. Az adóállomás kezelője csak a szükséges szakismeretekkel rendelkező, megbízható, büntetlen előéletű, legalább tizennyolcadik életévét betöltött magyar állampolgár lehet. Amennyiben az adóállomás kezeléséhez szükséges szakismereteket kellően igazolni nem tudja, ezeknek megállapítása céljából a m. kir. posta kívánságára, a posta által kijelölt helyen és bizottság előtt vizsgát tenni köteles.

A kezelő személyében szándékolt változtatást a területileg illetékes postaigazgatóságnak előzetesen be kell jelenteni.

Ha a kezelő személye ellen a kereskedelemügyi miniszter kifogást emel, köteles az engedélyes a kezelőt megbízatása alól azonnal felmenteni.

Az engedélyes a kezelőkért teljes mértékben felelős.

20. §. Az engedély megadása esetén az adóberendezés csak akkor helyezhető üzembe, ha azt a m. kir. posta előzőleg felülvizsgálta. Köteles ezért az engedélyes a berendezés elkészültét a m. kir. postavezérgazgatóságnak a felülvizsgálat megejtése végett idejében bejelenteni.

Köteles továbbá az engedélyes, az esetleges üzemi zavarokra tekintettel, adásközben a megállapított hívójelét, beszélgetések közben nevét (cégét) minden egyfolytában leadott közlemény elején és végén leadni, illetőleg bemondani. Üzemzavarok esetén az engedélyes a m. kir. posta felhívására köteles az adást minden díjvisszatérítésre, vagy kártérítésre való igény nélkül azonnal beszüntetni.

21. §. Tudományos és kísérleti célokra (15. §.) kivételes, és kellően megokolt esetekben a m. kir. posta kísérleti állomása bizonyos napra, vagy bizonyos nap meghatározott óráira engedélyt adhat az engedélyokiratban megállapított hullámhosszknál hosszabb vagy rövidebb hullámhosszak használatára is. Az erre szóló engedélyt a m. kir. posta kísérleti állomásától távbeszélőn is lehet kérni.

III. RÉSZ.

Rádió-vevő berendezések.

22. §. Kizárólag vételre szolgáló rádióberendezések létesítésére, vagy üzemeltetésére a hatóságokon, hivatalokon, és közintézményeken felül engedélyt kaphatnak: minden magyar állampolgár, kereskedelmi társaságok, általában jogi személyek (rádiókészülékek előállítóira és forgalombahozóira lásd a 42. és 43. §-t).

Tizennyolc éven aluli kiskorúak, vagy gondnokság alatt állók csak törvényes képviselőjük (atyjuk, gyámjuk) beleegyezésével kaphatnak engedélyt.

Külföldi honosok csak a viszonyosság esetén kaphatnak engedélyt.

23. §. Kizárólag a rádióhírmondó állomások által terjesztett közlések vételére szolgáló rádió-vevőberendezések engedélyezése iránti bélyegköteles kérelmet bármely postahivatalnál (ide nem értve a postaügynökségeket) be lehet adni, és a keretemben pontosan meg kell jelölni, hogy a folyamodó milyen használatra (1. 24. §-t), és hol (község, utca, házszám, ajtó stb.) kívánja a berendezést létesíteni és üzemeltetni, továbbá, hogy a készüléket maga állítja-e elő, vagy készen veszi.

A postahivatal kívánságára a kérelmező köteles személyazonosságát igazolni.

24. §. A rádióhírmondó állomások által terjesztett közlések felvételére szolgáló vevőberendezés „rendes” (személyes) vagy „kiterjesztett” használatra engedélyezhető.

Az engedélyt a kérelmező lakására illetékes kézbesítő postahivatal, ahol több postahivatal van, az 1. sz. postahivatal, Budapesten pedig a kérelmező lakására illetékes levélpostakézbesítő hivatal az 1. sz. mellékletnek megfelelő engedélyokiratot (A minta) adhatja meg.

A rendes, vagy kiterjesztett használatra engedélyezett vevőberendezések használatát a jelen rendeletben, illetőleg a kiadandó engedélyokiratban meghatározott eseteken kívül másoknak díjért, vagy bármely ellenszolgáltatásért megengedni, vagy azokat más célokra használni tilos.

Rendes (személyes) használat a rádióhírmondó (broad-casting) állomások által terjesztett „mindenkinek” szóló közlések felvétele. Az ily berendezés csak az engedélyes magánlakásában létesíthető, és csak az engedélyes, valamint hozzátartozóinak szórakoztatására, oktatására tartható üzemben. Ide tartoznak a kórházak azon vevőállomásai is, amelyek kizárólag a betegek szórakoztatására szolgálnak.

Kiterjesztett használat a vevőberendezés útján állandó nyilvános, vagy egyes alkalmi előadásokon a „mindenkinek” szóló közlések felvételének bemutatása; a vevőberendezésnek tudományos és kísérleti, illetőleg oktatási célokra való használata.

Kiterjesztett használatra az idevonatkozó egyéb jogszabályok érvénybentartása, valamint a 22. §-ban felsorolt feltételek mellett engedélyt kaphatnak:

a) olyan egyének (jogi személyek), akik a vevőkészüléket állandóan egy helyen belépődíj mellett folytonosan váltakozó közönségnek kívánják bemutatni;

b) nyilvános jellegű helyiségek (szállodák, éttermek, vendéglők, egyéb üzlethelyiségek, színházak, mozgófényképszínházak, penziók, szanatóriumok stb. hasonló más vállalatok) tulajdonosai (bérloői), akik a vevőkészüléket külön belépődíj nélkül látogatóik, vendégeik stb. szórakoztatására kérik, és kívánják felszerelni, és üzemben tartani;

c) zárt jellegű helyiségek (kaszinók, klubok stb.) tulajdonosai (bérloői), akik a vevőkészüléket belépődíj nélkül tagjaik szórakoztatására kívánják üzemben tartani.

d) Egyes (alkalmi) nyilvános bemutató előadásoknak belépődíj mellett vagy e nélkül való tartására külön engedélyt kell kérni. Az engedélyt a B) mintán (2. számú melléklet) az a postahivatal (ahol több postahivatal van az 1. sz. postahivatal) adja meg, amelynek székhelyén a kérelmező az előadást meg akarja tartani.

Budapest területére kért egyes nyilvános előadás megtartására az engedélyt bármelyik kincstári postahivatal megadhatja.

Az egyes nyilvános előadás megtartására adott engedély alapján az engedélyokiratban megjelölt helyen és napon nemcsak egy, hanem több előadás is tartható.

e) A tudományos és kísérleti, illetőleg oktatási célokra leendő használatra csak elektrotechnikai szakegyesületek rádióosztályai, továbbá tudományos intézetek és tanintézetek nyerhetnek engedélyt.

25. §. A vevőberendezéshez szükséges készülékek és alkotórészek beszerzéséről, és az állomásnak a fennálló jogszabályok, illetőleg az engedélyokirat feltételei szerint való berendezéséről és fenntartásáról az engedélyes maga köteles gondoskodni.

A m. kir. posta a berendezés szabályszerűségét ellenőrizheti, és az esetleges szabálytalanságok megszüntetésére – amennyiben visszaélés nem forog fenn – az engedélyest kötelezi.

26. §. A rendes használatra engedélyezett vevőberendezés engedélyese a vevőkészülékét kirándulásra, nyaralásra stb. is magával viheti, de engedélyokiratát ily esetben is magánál kell tartania. A lakásváltozást az engedélyes mind a régi, mind az új lakóhelyén a díjak beszedésére kijelölt postahivatalnál előzetesen bejelenteni köteles.

27. §. Az engedély csak egy vevőkészülék, és az ehhez szükséges lényeges alkotórészek beszerzésére, illetőleg használatára jogosít. Több vevőkészülék beszerzése és használata esetében mindegyikre külön engedélyt kell kérni. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a tudományos intézetekre és tanintézetekre, amelyek oktatás és kísérletezés céljából egy engedély alapján több vevőkészüléket is szerezhetnek be, s tarthatnak üzemben.

28. §. A rendes használatra engedélyezett vevőberendezés engedélyese saját készülékét leágazással ugyanazon házban, de másnak a lakásában felszerelt, vételre alkalmas berendezéssel (hangosan beszélővel, hallgatóval stb.) kapcsolatba hozhatja, ha az idegen lakás tulajdonosa (bérelője) vevőberendezés létesítésére és üzemeltetésére előzőleg engedélyt kapott.

Ezeket az idegen lakásban felszerelt vevőkészülékeket mindenben önálló rendes használatú vevőállomásoknak kell tekinteni.

29. §. A 24. §-ban felsorolt használattól eltérő célokra, vagy nemcsak a rádióhírmondó állomások által terjesztett közlések felvételére, hanem egyéb célokra is szolgáló rádióvevőberendezések létesítése és üzemeltetése iránti bélyegköteles kérelmeket a kereskedelemügyi miniszterhez kell beadni.

A kérelemben részletesen fel kell említeni, hogy a folyamodó a vevőberendezést mily célra kéri, illetőleg mily közleményeket akar azon felvenni.

Az ily berendezések létesítési és üzemeltetési feltételeit a kereskedelemügyi miniszter esetről-esetre a kiadandó engedélyokiratban állapítja meg.

IV. RÉSZ.

Vevő- vagy adó rádióantennák létesítése.

30. §. Az antenna a rádió (adó- vagy vevő-) berendezés tartozéka. Ezért antennája csak annak lehet, akinek rádióberendezés létesítésére vagy üzemeltetésére engedélye van. Ugyanaz az antenna két vagy több engedélyes használatára is szolgálhat

31. §. 1. Az ingatlan tulajdonosa köteles túrni antenna felerősítését Az antennát a műszaki és egyéb feltételek megtartásával kell elkészíteni. Az antenna helyét – az ingatlan tulajdonos meghallgatásával, véleményeltérés esetében a kereskedelemügyi m. kir. miniszter előzetes döntésének kikérésével – oly módon kell megállapítani, hogy az ingatlan állagát ne veszélyeztesse, és használatát ne akadályozza. Az ingatlan tulajdonosa a felerősítéssel, illetőleg

elhelyezéssel okozott kárának megtérítését, és abban-hagyás esetében az eredeti állapot helyreállítását követelheti.

Az ily antennák építésére vonatkozó műszaki és egyéb feltételeket külön rendelet fogja szabályozni.

2. Nyilvános utak, terek, vasutak keresztezését mellőzni kell. Ha a keresztezést nem lehet elkerülni, a keresztezésre nézve az építés előtt az út, tér vagy vasút tulajdonosának engedélyét meg kell szerezni.

3. Ha az antenna közutat (utcát, teret) feszítene át, és az átfeszítésbe az illetékes közigazgatási hatóság beleegyezik, az antenna huzalait az úttest szintjétől számítva legalább 5 1/2 méter magasságban kell kifeszíteni, feltéve, hogy az illetékes közigazgatási hatóság ennél magasabb átfeszítést nem kíván.

32. §. Az antennához használt építőanyag általában szabadon választható. Azoknál az antennáknál azonban, amelyek nyilvános utakat, tereket, vasutakat, erősáramú vagy közhasználatú berendezéseket kereszteznek, az antennát az alábbiak szerint kell megépíteni:

1. Az antenna légvezetékek építéséhez keményrehúzott vörösréz- vagy keménybronz-huzalokat kell használni, amelyek szakító szilárdságának négyzetmilliméterenkint legalább 40 kg.-nak kell lennie. Az építéshez vékonyabb huzalokból készített sodrott vezetékek csak akkor használhatók, ha az egyes szálak átmérője 0.25 mm.-nél nagyobb. Városokban azonban az ilyen sodrott vezetékek alkalmazását a füstgázok maróhatása miatt lehetőleg kerülni kell.

Tömörhuzalak 1.5 mm átmérőn alul, sodrott huzalak 2 mm² összkeresztmetszeten alul nem alkalmazhatók.

Az antennát úgy kell megépíteni, hogy a huzalakban fellépő legnagyobb húzó igénybevétel az anyag szakító szilárdságának egynegyedét ne haladja meg (négyeszeres biztonság 40 kg. négyzetmilliméterenkint szakítószilárdság esetén tehát a legnagyobb húzóigénybevétel 10 kg. lehet négyzetmilliméterenkint).

2. Az antenna huzalát támpontok között nem szabad darabokból összetoldani.

3. Ha az antenna nem oszlopon feszítetik ki, a felerősítéshez kellő szilárdságú kovácsolt vasból készült csöveket, travers- vagy szögvasakat kell használni.

4. Kihorganyozásra kellő szilárdságú kihorganyozott vaskötelet vagy sodrott huzalat kell alkalmazni.

5. A többvezetékes antenna felerősítésére használt kereszttartók vasból vagy impregnált keményfából készülhetnek, hosszuk legfeljebb két méter lehet.

6. Az antenna-huzalok szigetelésére diószigetelőket kell használni. A szigetelők törési biztonsága a felhasznált huzal szakítást szilárdságának legalább is tízszerese legyen.

7. A diószigetelőknél egymáshoz, vagy végeikre alkalmazandó szívdarabokhoz való összekötésére olyan anyagú és átmérőjű bronz vagy horganyozott vashuzalt kell alkalmazni, amelynek szakítási szilárdsága legalább is kétszerese a használt antenna huzalnak.

33. §. 1. Az antenna-kifeszítéseknél a kikötő pontok egymástól való távolsága az 50 métert nem haladhatja meg.

2. Közterületektől vagy közhasználatú gyenge vagy erősáramú vezetékektől távol eső helyeken épített antennáknál a legnagyobb feszítőtávolság 100 méterig terjedhet.

34. §. Az antennául felhasznált huzalok összhossza az adó- vagy vevő-készülékekhez vezető lebukást és földvezetéket, vagy a földvezetéket helyettesítő ellensúly hosszát is beszámítva, 200 méternél több nem lehet.

Az illetékes kerületi műszaki felügyelőség kisebb városokban, községekben kivételes esetekben a megengedettnél hosszabb antenna felállítására is adhat engedélyt, ha ezt a viszonyok indokolják, illetőleg, ha ez a vétel javítása érdekében feltétlenül szükséges.

35. §. 1. Nagyfeszültségű (250 wolton felüli) vezetékek keresztezése tilos.

2. Nagy feszültségű vezetékek közelében az antennát úgy kell építeni, hogy érintkezés még vezetékszakadás esetén se jöhessen létre. A kétnemű vezeték között mért vízszintes távolság 10 m.-nél kisebb nem lehet.

36. §. 250 voltnál alacsonyabb feszültségű vezetékekkel való találkozás esetén, ha antennaszakadásakor fémes érintkezés is lehetséges, az antenna tulajdonosának költségén a következő biztonsági intézkedéseket kell alkalmazni:

1. Azon a feszítávolságún belül, ahol az érintkezés veszélye fellelphet, vagy az erős áramú vezetékeket szigetelőtől szigetelőig terjedő, jól földelt védőhuzalokkal vagy védőhálózattal kell ellátni, vagy az egyik berendezés vezetékeit a keresztezés helyén, az időjárás viszontagságainak ellenálló, elsőrendű minőségű szigeteléssel ellátott huzalokból kell készíteni. Az alkalmazott szigetelő rétegnek 1.000 volt átütési feszültséget kell kibírnia. A szigetelésnek szigetelőtől szigetelőig kell terjednie.

2. Az erős áramú villamos berendezésen esetleg szükségessé váló munkát kizárólag a berendezés tulajdonosának személyzete hajthatja végre.

3. Az antenna építése csak a fenti biztosítási munkálatok befejezése után kezdhető meg.

37. §. 1. Gyenge áramú vezetékekkel való találkozás esetén párhuzamos vezetést kerülni kell. Ha a helyzet miatt ez nem volna elkerülhető, a kétnemű vezeték között öt méter vízszintesben mért távolságot kell betartani.

2. Keresztezés, esetén a kétnemű berendezés legközelebb álló huzalai között legalább egy méter függélyesben mért távolságnak kell lennie. A keresztezés lehetőleg 90° alatt, de 60°-nál semmi esetre sem kisebb szög alatt történjék.

38. §. 1. Ha az antenna által a közhasználatú vagy vasútüzleti vezetékek üzeme zavartatnék, vagy azok esetleges bővítése megakadályoztatnék, az engedélyes köteles az antennát minden díj vagy kártérítési igény nélkül záros határidőn belül a saját költségére átépíteni, áthelyezni, esetleg el is távolítani.

2. Erős vagy gyenge áramú vezetékek tetőtartóihoz vagy oszlopaihoz csak akkor köthető ki az antenna, ha a tulajdonos, erre előzetesen írásbeli engedélyt adott. Az ily berendezések vezetékei antenna céljaira nem használhatók.

39. §. Az antenna jó karbantartásával járó minden felelősség kizárólag az antenna tulajdonosát terheli.

Az antenna szabályellenes építéséből és fenntartásából keletkező balesetekért és károkért a tulajdonos felelős.

40. §. Abban az esetben, ha valamely helyen az antenna felállítása a közhasználatú távíró- és távbeszélővezetékek miatt lehetetlen, az érdekelt kérelmére a kerületi műszaki felügyelőség (Budapesten és Újpesten a távíró- és távbeszélőigazgatóság) megengedheti a közhasználatú vezetékek támszerkezeteinek igénybevétele is, de csak akkor, ha ez a közhasználatú vezetékek használatát vagy esetleges további bővítését nem akadályozza, vagy hátrányosan nem befolyásolja.

Az engedély bármikor visszavonható.

Az igénybevételeért esedékes díjakat az 55. §. tünteti fel.

V. RÉSZ.

A rádiókészülékek és alkotórészek előállítása, külföldről behozatala, kivitele, forgalombahozatala, megszerzése, birtoklása és bírlalása.

41. §. 1. A jelen rendelet 1. §-ában felsorolt berendezésekhez szükséges, vagy ily célra alkalmas készülékeket, és ezek lényeges alkotórészeit csak a kereskedelemügyi miniszter előzetes engedélye alapján szabad előállítani, megszerezni, birtokolni, bírlalni, átruházni, forgalomba hozni, vagy külföldről behozni.

Lényeges alkotórésznek kell tekinteni ezidőszerint: a rádió-célokra szolgáló alacsony váltakozás-számú erősítőkhöz használt transzformátort, változtatható kondenzátort, hullámok felvételére alkalmas bármilyen tekercset, katódlámpát, hallgatót kagylónként 1.000 ohmos vagy ezen felüli ellenállással, a magas és alacsony frekvenciájú erősítőt, és a hangosan beszélőt.

Az első bekezdésben foglalt rendelkezések hatálya azokra is kiterjed, akik az 1924. évi szeptember hó 13-án 85.463. K. M. szám alatt kiadott rendelet kihirdetése előtt már foglalkoztak az említett készülékek és alkotórészek előállításával, külföldről behozatalával és forgalombahozatalával.

2. A rádió-vevőkészülékek (lényeges alkotórészek) behozatalának engedélyezésére irányuló beadványokban fel kell tüntetni, hogy a kérelmező honnan, mely országból, milyen bruttó súlyban és értékben, milyen és hány készüléket, illetőleg lényeges alkotórészt, és mily célból kíván behozni. A beadványban fel kell továbbá említeni azt is, hogy a kérelmezőnek a rádiókészülékek és alkotórészek előállítására vagy forgalombahozatalára van-e engedélye, s ha igen, mi az engedély száma, és a kiállítás ideje.

A behozatalai engedélyt a kereskedelemügyi miniszter csak feltételeesen adja meg. Ha a vámvizsgálattal kapcsolatos műszaki felülvizsgálat azt állapítaná meg, hogy a behozni szándékolt készülékek a jelen rendelet határozmányainak nem felelnek meg, azokkal a behozatali engedélyhez kötött, de e nélkül érkezett áruk módjára kell eljárni.

A műszaki felülvizsgálat költségeit a felülvizsgált anyag mennyiségéhez képest a m. kir. posta esetről-esetre állapítja meg.

3. Nem szükséges a kereskedelemügyi miniszter engedélye vevőkészüléknek és vevőkészülék alkotórészeinek kizáróan saját használatra, és a jelen rendelet határozmányainak megfelelő módon való előállításához, ha az előállítónak az előállítandó rádió-vevőkészülék, illetőleg berendezés létesítésére és üzemben tartására engedélye van. Ily rádió-vevőkészüléket és lényeges alkotórészeit azonban csak egy példányban szabad előállítani, és azt az engedélyes másra semmiféle jogcímen át nem ruházhatja.

4. A rádió-adókészülékek előállításának, külföldről való behozatalának és forgalombahozatalának feltételeit a kereskedelemügyi miniszter esetről-esetre állapítja meg.

Az engedélyezéssel kapcsolatosan fizetendő díjak az 55. §-ban vannak feltüntetve.

42. §. Rádió-vevőkészülékeknek, és ezek lényeges alkotórészeinek iparszerű előállítására csak olyan iparos (gyáros) kaphat engedélyt, aki szabályszerű iparigazolvány vagy iparengedély alapján villamos áramú berendezéseknek, azok részeinek, valamint villamos mérőeszközöknek létesítésével, javításával, illetőleg ezeknek a munkáknak valamelyikével foglalkozik, avagy a látszerész vagy műszerész ipart gyakorolja. Az iparos (gyáros) a kapott engedély alapján az általa előállított készülékeket és készülékalkotórészeket forgalomba is hozhatja, továbbá a jelen rendeletben, illetőleg az engedélyben megállapított feltételek mellett vevőberendezést is tarthat üzemben.

43. §. A rádió-vevőkészülékkel és ezek lényeges alkotórészeivel kereskedésre, ideértve ezeknek az iparostól (gyárostól) megszerzését is, engedélyt csak oly személy kaphat, akinek elektrotechnikai, műszaki, optikai, vagy ezekkel rokon cikkek árusítására szóló iparjogosítványa van.

Az engedély megadása a jelen rendeletben, illetőleg az engedélyben megállapított feltételek mellett egyúttal vevőberendezés üzemben tartására is jogosít.

44. §. Kivitelre (külföldön leendő értékesítésre) szánt készülékek és készülékalkotórészek előállítása nem esik műszaki természetű korlátozó rendelkezések alá, de előállításukkal csak oly egyén foglalkozhatik, akinek rádiókészülékek és alkotórészek előállításához engedélye van (42. §.).

Belföldi használatra csak olyan vevőkészülékek állíthatók elő és hozhatók forgalomba, amelyek sugárzásmentes, illetőleg olyan kapcsolással bírnak, hogy az antennára csak csekély mérvű és nem zavaró rezgés juthat ki.

45. §. A belföldi használatra előállított minden egyes készüléken fel kell tüntetni a készüléket előállító teljes vagy rövidített nevét, illetőleg cégét, és a folytatólagos gyártási folyószámot. Ezeken az adatokon kívül, amelyeket úgy kell alkalmazni, hogy azokat könnyen eltávolítani ne lehessen, a készülékeket az előállító az érvényben levő rendelkezésbe nem ütköző más megjelöléssel is elláthatja.

A készülék forgalombahozója a készüléken saját nevét (cégét) feltüntetheti.

46. §. A készülékek és alkotórészek előállítására szóló engedély megadásáért (42. §.) köteles az iparos (gyáros) az 55. §-ban megállapított engedélyezési díjakat megfizetni.

47. §. A vevőkészülékek és a jelen rendelet 41. §-ában felsorolt lényeges, alkotórészek csak azok részére szolgáltatathatók ki, akik a részükre kiállított engedélyokirat felmutatásával esetről-esetre igazolják, hogy a kívánt készülék, illetőleg lényeges alkotórészek megszerzésére jogosultak.

Egy engedélyokirat alapján csak egy vevőkészülék szolgáltatható ki, és a készülék kiszolgáltatását az engedélyokiratra tintával fel kell jegyezni.

Kivitel céljaira rádiókészülékek és lényeges alkotórészek minden korlátozás nélkül kiszolgáltatathatók, de a kivitel céljából vásárló általa aláírt írásbeli nyilatkozatot köteles az árusítónak adni arról, hogy a vásárolt készülékeket és alkotórészeket kinek, illetőleg kiknek címén (név, község, utca, házszám, ország) és mennyi időn belül fogja elküldeni. Ezeket a nyilatkozatokat az árusító két éven át megőrizni köteles.

48. §. Azok, akik rádiókészülékek és lényeges alkotórészek előállítására (42. §.), vagy forgalombahozatalára (43. §.) kaptak engedélyt, kötelesek az előállított, illetőleg forgalomba hozott készülékekről, katódlámpákról, hallgatókról, hangosan beszélőkről, továbbá a magas és alacsony frekvenciájú erősítőkről, tekintet nélkül arra, hogy azok belföldi használatra, vagy kivitelre szolgálnak-e, olyan pontos nyilvántartást (raktárkönyvet) vezetni, amelyből megállapítható, hogy mikor, mennyi és milyen készüléket, illetve a fentebb elősoroltak közé eső minő alkotórészt állítottak elő vagy szereztek be, és kinek (név és pontos lakáscím) adtak el. Amennyiben az eladás kivitel céljából történt (47. §.), ezt a körülményt a vevő neve mellett fel kell tüntetni. Ezt a nyilvántartást két éven át meg kell őrizni.

A nyilvántartásba első tételként a jelen rendelet kihirdetésekor már raktáron tartott vevőkészülékeket, és a jelen §. első bekezdésében említett lényeges alkotórészeket kell bevezetni.

49. §. A m. kir. posta ezzel megbízott szakközegei azokban a helyiségekben, amelyekben rádiókészülékeket és lényeges alkotórészeket állítanak elő, raktáron tartanak, vagy forgalomba hoznak, bármikor megjelenhetnek annak ellenőrzése céljából, hogy a tulajdonos a jelen rendelet rendelkezéseit megtartja-e.

A megbízott szakközeg írásban nyert megbízatás esetében kémpróbaszerű felülvizsgálás céljából egy készüléket (alkotórészt) kiválaszthat, és azt, valamint az előző §-ban említett raktárkönyvet elismervény ellenében magával viheti. A készüléket és a raktárkönyvet a vizsgálat foganatosítása után, amennyiben szabálytalanság nem nyer megállapítást, nyomban vissza kell juttatni.

50. §. A kereskedő (iparos, gyáros) üzletében szembeötlő helyen kifüggesztett hirdetmény útján figyelmeztetni köteles a vevőközönséget, hogy rádiókészülékeknek engedély nélkül, vagy az engedély határozmányai ellenére való üzembentartása kihágás.

51. §. A kereskedő az engedély (43. §.) megadásáért az 55. §-ban megállapított díjakat az engedélyokiratban megjelölt módon a m. kir. postának megfizetni tartozik.

52. §. A kereskedelemügyi miniszter olyan egyénnek, aki rádiókészülékek és lényeges alkotórészek előállításával, külföldről behozatalával vagy árusításával az 1924. évi szeptember hó 13-án 85.463. szám alatt kiadott rendelet kihirdetése előtt foglalkozott, és foglalkozásának folytatására az idézett rendelet értelmében engedélyt kért, de kérelmével elutasították, kivételes méltánylást érdemlő esetekben indokolt kérelmére megengedheti, hogy a raktáron levő

készülékeket és lényeges alkotórészeket külön jegyzékbe foglalás után meghatározott időn át, amely idő azonban egy évnél hosszabb nem lehet, a Jelen rendelet vonatkozó rendelkezéseinek megtartása mellett árusíthassa.

53. §. A belföldi használatra szánt minden egyes vevőkészüléket annak fölülvizsgálása céljából, hogy az a jelen rendelet követelményeinek megfelel, az előállító vagy forgalombahozó (gyáros, iparos, kereskedő vagy magánegyen) a m. kir. posta kísérleti állomásának (Budapest, Gyáli-út 22.) bemutathatja.

A fölülvizsgálat iránti kérelemmel egyidejűleg a kísérleti állomás címére a jelen rendelet 55. §-ában a kapcsolási rajzok megvizsgálásáért megállapított díjat postautalványon, továbbá a készülékek négy kapcsolási (1–1 elvi és 1–1 szerelési) rajzát is be kell küldeni, és a kérelemben meg kell említeni, hogy a folyamodó hány készüléket, és hol kívánja fölülvizsgáltatni.

A kísérleti állomás a beküldött kapcsolási rajzokat megvizsgálja, és a vizsgálat eredményéhez képest kapcsolási rajzok egy példányának visszaküldése mellett a kérelmezőt értesíti, hogy a készülékek fölülvizsgálatát mely napon és mily összegű fölülvizsgálati díj ellenében eszközzi.

A fölülvizsgálati díjat a kísérleti állomás által megállapított hatánapig, de még a fölülvizsgálat megkezdése előtt kell a kísérleti állomás címére postautalványon feladni.

A fölülvizsgálat jelöl a kísérleti állomás a megfelelőnek talált készüléket M. K. P. bélyegzővel bélyegzi le. A lebélyegzés és fölülvizsgálat által azonban a m. kir. posta semminemű felelősséget nem vállal a készülékek jóságáért, azok kifogástalan használhatóságáért, valamint valamely szabadalom esetleges megsértéséért.

54. §. A kereskedelemügyi miniszter az előállításra, vagy forgalombahozatalra vonatkozó feltételeket minden kártérítési igény nélkül bármikor módosíthatja. Amennyiben e változtatások vagy módosítások a készülékek technikai berendezését érintenék, azok keresztülvitelére megfelelő átmenti idő biztosítatik.

Ugyancsak jogában áll a kereskedelemügyi miniszternek az előállításra vagy forgalombahozatalra adott engedélyt az előírt feltételek meg nem tartása esetében, vagy közérdekből is, minden díjtérítési vagy kártérítési igény nélkül bármikor visszavonni.

VI. RÉSZ.

Engedélyezési és egyéb díjak.

55. §. A jelen rendeletben említett berendezések engedélyezési és egyéb díjai a következők:

A) Évenként fizetendő díjak:

I. Fémvezetéknélküli adóberendezés után:

Korona

1. közérdekű célokra:

a) minden egyes adóállomás után 500.000

b) minden egyes vevőállomás után 125.000

c) az 1. a) és b) pontokban említett díjakon felül fizetni kell még az engedélyokiratban esetről-esetre megállapított jövedéki kárpótlás-díját;

2. tudományos és kísérleti célokra:

a) tudományos intézetek, iskolák és elektrotechnikai szakegyesületek rádió-osztályai részére:

	Korona
α) minden egyes adóállomás után	125.000
β) minden egyes vevőállomás után	125.000

b) gyárak (vállalatok) részére a gyártással összefüggő kísérleti célokra:

	Korona
α) minden egyes adóállomás után	750.000
β) minden egyes vevőállomás után	125.000

II. Fémvezetékkel irányított közérdekű vagy magánhasználata adóberendezések után:

	Korona
a) ellenőrzési díj 0.5 kilométer vonalhosszig	60.000
b) ellenőrzési díj 0.5–5 kilométer vonalhosszig	150.000
c) ellenőrzési díj 5 kilométer vonalhosszon felül minden további kilométer után	30.000
d) jövedéki kárpótlás a berendezés által érintett minden egyes posta-, távírda- vagy távbeszélőhivatal után	225.000
e) jövedéki kárpótlás a berendezés, által érintett minden egyes távírda, távbeszélő vagy vasúti távírda után	135.000
f) kapcsolási díj a berendezésbe kapcsolt minden egyes idegen helyen felszerelt állomás után	500.000

B) Havonként fizetendő díjak:

I. A rádióhírmondó állomások által terjesztett közlések vételére szolgáló vevőberendezések után:

	Korona
1. Rendes használatért	30.000
2. Kiterjesztett használatért:	
Állandó nyilvános használat esetében:	
a) belépődíj szedése mellett való állandó bemutatásra:	
α) Budapesten	600.000
β) vidéken	300.000
b) nyilvános jellegű helyiségben belépődíj szedése nélküli bemutatásra:	
α) Budapesten	120 000
β) vidéken	60.000
c) zárt jellegű helyiségben belépődíj szedése nélküli bemutatásra:	
α) Budapesten	90.000
β) vidéken	45.000
d) vevőkészülékek előállításával foglalkozóknak az előállítás helyén való bemutatásra:	
α) Budapesten	90.000
β) vidéken	45.000
e) a vevőkészülékek forgalombahozóinak az eláru-sítás helyén való bemutatásra:	
α) Budapesten	90.000
β) vidéken	45.000

II. Rádió-vevőkészülékek előállítására adott engedélyért

400.000

III. Rádió-vevőkészülék forgalombahozására adott engedélyért

200.000

Az I., II. és III. pontok alatti díjak negyedévi előzetes részletekben is fizethetők.

C) Egyszersmindenkor fizetendő díjak:

Korona

A közhasználatú berendezések támszerkezetének igénybevételeért

150.000

valamint a felerősítésből származó összes költségek.

D) Esetenhint fizetendő díjak:

Korona

1. a használaton kívül helyezett készülék lepecsételési díja	20.000
2. bármily engedély kiállításának, megújításának vagy átruházásának díja	20.000
3. <i>Egyes alkalmi nyilvános előadásért minden egyes előadási napért</i>	
a) belépődíj szedése mellett:	
α) Budapesten	100.000
β). vidéken	50.000
b) belépődíj szedése nélkül:	
α) Budapesten	50.000
β) vidéken	30.000
4. A kapcsolási rajzok felülvizsgálati díja	150.000
5. vizsgadíj címén	500.000

56. §. Az engedélyezett vevőberendezések után megállapított mindenkori használati díjakból az alábbi díjmérséklések engedélyezhetők:

a) teljes díjmentesség:
a 100%-os hadirokkantaknak és vakoknak, továbbá a rádió felügyeletével, ellenőrzésével megbízott postai alkalmazottaknak;

b) 50%-os díjmérséklés:
azoknak a kórházaknak, otthonoknak stb., amelyek az a) pont alá eső hadirokkantak, vakok ápolásával foglalkoznak, továbbá a többi kórházaknak, de csak azok után az állomások után, amelyek a betegek szórakoztatására szolgálnak, és az elektrotechnikai szakegyesületek rádióosztályainak, végül azoknak a tanintézeteknek, amelyek a vevőkészüléket kizárólag oktatási és kísérleti célokra használják.

A hadirokkantak és vakok csak igazolványaik felmutatása mellett részesíthetők díjmentességben.

A nyilvános használatra engedélyezett vevőberendezések után díjmentességnek vagy díjmérséklésnek egyáltalán nincs helye, illetőleg az ily használatra engedélyezett berendezések után még a jelen §-ban felsoroltak sem kaphatnak díjmentességet vagy díjkedvezményt.

VII. RÉSZ.

Büntető- és vegyes rendelkezések.

57. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és az 1–9. pontok eseteiben két hónapig terjedhető elzárással és három millió koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, a 10. pont esetében pedig egymillió koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. aki engedélyezés alá tartozó berendezést (állomást) engedély nélkül, vagy az engedély határommánya ellenére létesít, üzembn tart (használ), vagy másnak rendelkezésére bocsát,

2. aki engedélyezett berendezést (állomást) meg nem engedett módon önkényesen megváltoztat, engedély nélkül átruház vagy megszerez, vagy ilyen átruházást közvetít,

3. aki állami, szolgálati vagy magántáviratot vagy távbeszélgetést rádióberendezés útján jogtalanul felfog (felvesz), leír, mással közöl, felhasznál vagy annak felhasználását másoknak megengedi,

4. aki a „mindenkinek” szóló közléseket jogtalanul, iparszerűen terjeszti vagy felhasználja,

5. aki a 6. és 49. §-ban említett felülvizsgálatot, ellenőrzést bármily módon megakadályozza vagy lehetetlennél teszi,

6. aki rádiókészüléket vagy lényeges alkotórészt engedély nélkül, vagy a jelen rendelet határommánya ellenére előállít, megszerez, birtokol, bírlal, vagy az azoknak bel- vagy külföldi forgalombahozatalára vonatkozó rendelkezéseket megszegi,

7. aki vízi, légi vagy más járomműves rádiókészüléket vagy alkotórészt engedély nélkül, vagy az engedély határommányai ellenére magával visz, szállít, használ vagy másnak használatra átengedi, továbbá aki a 3. §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezéseket megszegi,

8. aki a rádiókészülékek és alkotórészek előállítására, nyilvántartására és egyéb megjelölésére, továbbá az antennák létesítésére vonatkozó szabályokat megszegi,

9. aki a 47. §. ellenére szolgáltat ki rádiókészüléket vagy alkotórészt, vagy a készülék kiszolgáltatását az engedélyokiratra kitörölhetetlenül nem jegyzi fel,

10. aki az 50. §-ban előírt hirdetményt üzletében ki nem függeszti.

A jelen szakaszban meghatározott kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntetőbíróságoknak, az államrendőrség működése területén pedig ennek hatáskörébe tartozik. Harmadik fokon a kereskedelemügyi miniszter jár el.

A megindított kihágási eljárás eredményéről az illetékes postaigazgatóságot értesíteni kell.

58. §. Az 57. §. rendelkezései alá eső kihágások eseteiben az eljáró hatóságoknak az eljárás megindultával a berendezést (készüléket, alkotórészt) az Rbsz. 83. §-a értelmében le kell foglalnia, és megőrzésükről hatósági őrizetbevétel útján vagy más alkalmas módon kell gondoskodnia.

A jelen rendeletben meghatározott kihágás esetében a berendezést, tekintet nélkül a Btk. 61. §-ában megszabott feltételekre, el kell kobozni, de az elkobzott berendezést a m. kir. posta vezérigazgatóságnak rendelkezésére kell bocsátani.

59. §. Amennyiben a rendőrhatalóság a jelen rendeletbe ütköző kihágások eseteiben fontos ténykörülmények vagy bizonyítékoknak megállapítására vagy felderítésére szemlét tart szükségesnek, a helyszíni eljárásba az illetékes m. kir. postaigazgatóságot is bevonhatja.

60. §. A jelen rendelet a kihirdetésének napját [1925. szeptember 11.] követő 15-ik napon lép életbe.

Budapesten, 1925. évi november hó 10-én.

Walko Lajos s. k.
m. kir. kereskedelemügyi miniszter.

[...]

(Az „A” minta hátlapja.)

Kivonat az engedélyezési feltételekből.

I. Általános feltételek.

1. Az engedélyes:

a) berendezés létesítésénél és üzemben tartásánál köteles a kiadott rendeletekhez alkalmazkodni;

b) ha a kiadott rendeletek vagy az engedélyokirat határozmányait be nem tartja, a rendelet határozmányaihoz képest két hónapig terjedhető elzárással és három millió koronáig terjedhető pénzbírsággal, továbbá a készülék elkobzásával és az engedély azonnali visszavonásával büntethető;

c) felelős mindenkiért, aki a berendezést használja;

d) köteles megengedni, hogy a m. kir. posta ezzel megbízott alkalmazottai a berendezést az általuk célszerűnek tartott módon bármikor felülvizsgálhassák;

e) a berendezést az engedélyt adó hatóság (hivatal) beleegyezése nélkül másra át nem ruházhatja;

f) köteles a berendezést az engedély lejáratára, megszűnése vagy visszavonása után saját költségén 8 napon belül leszereltetni, a készüléket pedig vagy a m. kir. posta által lepecsételt zárt dobozban tartani, vagy oly egyénnek (jogi személynek) átadni, aki a készülék (lényeges alkotórész) átvételére, vagy a berendezés üzemben tartására jogosult.

2. Az engedélyezett berendezésen csak a rádióhírmondók által terjesztett „mindenkinek” szóló közlések vehetők fel. Az állami, szolgálati és magántáviratokat vagy beszélgetéseket felvenni, azokat bármily módon felhasználni, vagy azok felhasználását másoknak megengedni vagy lehetővé tenni tilos. Ugyancsak tilos az állami, vagy más engedélyezett berendezések üzemét a legcsekélyebb mértékben zavarni vagy megakadályozni.

3. A kereskedelemügyi miniszternek jogában áll az engedély feltételeit bármikor módosítani, megváltoztatni, vagy az engedélyt visszavonni.

II. Antenna.

1. Antennája csak annak lehet, akinek rádióberendezés létesítésére vagy üzemeltetésére engedélye van.

2. Nyilvános utak, terek, vasutak keresztezését lehetőleg mellőzni kell. Ha a keresztezést nem lehet elkerülni, az építés előtt az út, tér vagy vasút tulajdonosának engedélyét meg kell szerezni.

3. Az antennául felhasznált huzalok összhozsza 200 méternél több nem lehet, a kikötő pontok egymástól való távolsága az 50 métert nem haladhatja meg.

4. Nagyfeszültségű (250 volton felüli) vezetékek keresztezése tilos, 250 volton aluli vezetékek keresztezése vagy az érintkezés lehetősége esetén az előírt biztonsági intézkedéseket kell alkalmazni.

5. Valamely engedélyezett berendezés támszerkezetéhez az antenna csak akkor köthető ki, ha a berendezés tulajdonosa (állami vezetékeknél az illetékes posta ker. műszaki felügyelőség) erre előzetesen engedélyt adott.

6. Az antenna szabályellenes építéséből eredő károkért az engedélyes felelős.

III. Vevőkészülék.

1. Ennek az engedélyokiratnak alapján az engedélyes készen vett vagy saját maga által készített bármilyen rendszerű vevőkészüléket használhat, ha az sugárzásmentes, illetőleg oly kapcsolással bír, hogy az antennára csak csekély mérvű és nem zavaró rezgés juthat ki.

A m. kir. minisztérium 1927. évi 1.804. M. E. számú rendelete, a sajtótermékeknek, továbbá egyéb cikkeknek az utcán vagy köztéren elhelyezett bódében (pavillonban), és pályaudvaron vagy hajóállomáson folytatott árusításáról.

A bódében történő árusítást utcai árusításnak kell tekinteni, ezért alkalmazni kell rá az utcai árusításra vonatkozó előírásokat azzal, hogy nem kell karszalagot viselniük az eladóknak.

A pályaudvaron vagy hajóállomáson folytatott terjesztés nem esik az utcai terjesztés fogalma alá.

Hatályba lépett 1927. március 12-én.

A m. kir. minisztérium a sajtóról szóló 1914: XIV. törvénycikk alapján, figyelemmel egyszersmind az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891: XIII. t.-c. és az üzleti záróráról szóló 1915: XXXVI. törvénycikk vonatkozó rendelkezéseire, a felmerült kételyek elosztatása végett – a felhatalmazott miniszterek törvényes rendelkezési jogának érintetlenül hagyásával – a következőket rendeli:

1. §. Utcán vagy köztéren elhelyezett bódében (pavillonban) folytatott árusítás az utcai árusítás fogalma alá esik. Sajtótermékeknek az első bekezdésben említett bódéból (pavillonból) folytatott árusítására a sajtótermékeknek utcai terjesztésére vonatkozó rendelkezések irányadók, azzal az eltéréssel, hogy az ily elárusítókra az 1.153/1920. M. E. számú rendelet 7. §-ának karszalag viseléséről szóló rendelkezései nem terjednek ki.

2. §. Hírlapok és folyóiratok az utcán vagy köztéren elhelyezett bódéból (pavillonból) az időszaki lapok utcai terjesztésére megállapított idő alatt árusíthatók. Ehhez képest a hírlapok és folyóiratok az említett helyekről ezidőszertint köznapokon az 5.810/1920. M. E. számú rendelet 2. §-a értelmében reggel hat órától a nyilvános étkező és szórakozó helyiségekre megállapított záróráig, vasárnapokon és Szent István napján pedig a kereskedelemügyi miniszternek 88.625/1922. számú rendelete értelmében reggel hat órától este hét óráig árusíthatók. Egyéb sajtótermékek (könyvek stb.) az utcán vagy köztéren elhelyezett bódéból (pavillonból) köznapokon és munkaszüneti napokon egyaránt csak a nyílt árusítási üzletek nyitvatartására megállapított idő alatt árusíthatók.

3. §. Ha az utcán vagy köztéren elhelyezett bódében (pavillonban) a sajtótermékeken kívül egyéb cikket is, vagy kizáróan egyéb cikket árusítanak, az ilyen cikk árusítására a záróra és a munkaszünet tekintetében a nyílt árusítási üzletekre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Amennyiben azonban a kérdéses cikk azok közé a cikkek közé tartozik, amelyeknek utcai árusítása tekintetében akár a köznapi záróra, akár a vasárnapi és Szent István-napi munkaszünet szempontjából a nyílt árusítási üzletekre vonatkozó rendelkezésektől eltérő rendelkezések vannak hatályban, ezek a külön rendelkezések nyernek alkalmazást.

4. §. Sajtótermékek vasúti pályaudvar, vagy hajóállomás területén folytatott árusítása nem esik az utcai terjesztés fogalma alá. A vasúti pályaudvarok és a hajóállomások területén sajtóterméket (hírlapot, folyóiratot, könyvet, képeslevelezőlapot stb.), továbbá dohányt, dohánygyártmányokat, gyufát, szivarkapapírt, papírszipkát, postai értékjegyet és okmánybélyeget, valamint élelmiszereket akár köznapon, akár munkaszüneti napon az egész napon át lehet árusítani. Egyéb cikkek árusítása csak a nyílt árusítási üzletek köznapi zárójára és vasárnapi munkaszünetére vonatkozó rendelkezések korlátai közt van megengedve.

5. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1927. márc. 12.) lép életbe.

Budapesten, 1927. évi március hó 4-én.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1927. évi 9.557. számú rendelete,
a fémvezeték nélkül, vagy fémvezetéken nagy váltakozásszámú áramok
segítségével működő (rádió-) távíró-, távbeszélő- és villamosjelző
berendezésekről, valamint az ilyen berendezésekhez szükséges készülékek és
alkotórészek előállításának, forgalombahozatalának szabályozásáról.**

Átvette, egységbe foglalta és egyidejűleg hatályon kívül helyezte a 32.250/1925. K. M. számú és a rádióantennák építéséről szóló 43.702/1926. K. M. szám alatt kibocsátott rendeleteket. Kisebbségi módosításoktól eltekintve szövegszerűen megegyezik e két rendelettel.

Az államnak a távírda, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888: XXXI. t.c. I. §-ában meghatározott jogát kiterjeszti az olyan berendezésre is, amely jeleknek, írásnak, híreknek, képeknek és hangoknak villamosság útján fémvezeték nélkül, vagy fémvezetéken adására vagy vételére (rádió) szolgál. A magyar állam területén (ideértve a levegőteret is) ilyen berendezés létesítése vagy üzemben tartása a kereskedelemügyi miniszter előzetes engedélyével lehetséges.

A rendelet a vízi, légi és más járóműveken valamint – tekintet nélkül a jelen rendelet életbelépése előtt kiadott engedélyokiratra – a vasutakra és más közlekedési vállalatokra is vonatkozik.

Közhasználatra szolgáló rádióhírmondó adóállomást, illetve állomásokat (broadcasting-adó) csak a m. kir. posta létesíthet és tarthat üzemben; az adóállomás, illetve állomások használatát a m. kir. posta a minisztertanács hozzájárulásával bérbe adhatja.

Nem közhasználatra szolgáló rádióadó berendezések és a hozzátartozó vevőállomások csak közérdekből (közszolgálat, közbiztonság, közegészség, árvédelem vagy tűzoltás stb. céljaira), továbbá tudományos és kísérleti célokra engedélyezhetők.

Kizárólag vételre szolgáló rádióberendezések létesítésére, vagy üzemben tartására a hatóságokon, hivatalokon és közintézményeken kívül engedélyt kaphatnak: minden magyar állampolgár, kereskedelmi társaságok, általában jogi személyek.

A rendelet részletesen szabályozza a vevő vagy adó rádióantennák létesítését is.

A vevő- vagy adóberendezésekhez szükséges vagy ily célra alkalmas készülékeket és ezek lényeges alkotórészeit csak a kereskedelemügyi miniszter előzetes engedélye alapján szabad előállítani, megszerezni, birtokolni, átruházni, forgalomba hozni, vagy – amennyiben a jelen rendelet ez alól kivételt nem tesz – külföldről behozni.

A rendelet felsorolja az engedélyezési és egyéb díjakat is. Megszegőivel szemben büntetési tételeket állapít meg.

Módosította a 78.135/1930. K. M., a 209.908/1940., a 216.913/1941., a 237.663/1942., a 260.414/1942. és a 247.930/1942. K. K. M. számú rendelet.

Hatályon kívül helyezte a 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet.

Életbe lépett 1927. május 1-én.

A távírda, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888: XXXI. t.-c. 15. §-ában, valamint az 1884: XVII. törvénycikkbe iktatott ipartörvény módosításáról szóló 1922: XII. t.-c. 58. §-ában, végül az 1924/25. évi állami költségvetésről szóló 1925: IX. t.-c. 24. §-ában kapott felhatalmazás alapján, a 32.250/1925. K. M. szám alatt kibocsátott, továbbá a 43.702/1926. K. M. szám alatt kibocsátott rendeleteim egyidejű hatályon kívül helyezése mellett, a következőket rendelem:

I. RÉSZ.

Általános rendelkezések.

1. §. Az államnak a távírda, a távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló 1888: XXXI. t.-c. 1. §-ában meghatározott fenntartott joga kiterjed az olyan berendezésre is, amely jeleknek, írásnak, híreknek, képeknek és hangoknak villamosság útján fémvezeték nélkül, vagy fémvezetéken nagy váltakozás-számú áramok segítségével adására, vagy vételére (rádió) szolgál, ennél fogva bárki másnak arra, hogy a magyar állam területén (ideértve a levegőteret is) ilyen berendezést létesíthessen vagy üzemben tarthasson, a kereskedelemügyi miniszter előzetes engedélyét kell megszereznie.

Ez a rendelkezés a vízi, légi és más járóműveken valamint – tekintet nélkül a jelen rendelet életbelépése előtt kiadott engedélyokiratra – a vasutakra és más közlekedési vállalatokra is vonatkozik.

Szárazföldön (stabil, parti állomáson, nem járóművön, amelyhez az állandóan lehorgonyozott hajó is tartozik) elhelyezett közhasználatú rádióberendezés létesítésére vagy üzemeltetésére magánosoknak engedélyt csak a törvényhozás adhat.

Vízi, légi vagy más járóművön elhelyezett rádióberendezés (fedélzeti vagy mozgóállomás) létesítésére vagy üzemeltetésére közhasználat esetén is az engedélyt a kereskedelemügyi miniszter adja meg.

Ennek a §-nak első bekezdésében foglalt rendelkezése nem terjednek ki a honvédelmi minisztérium alá tartozó intézményekre.

2. §. Az 1. §-ban foglalt rendelkezés az egyes házak belsejében, úgyszintén más köz- vagy magánterület által el nem választott telken, vagy összefüggő birtokon akár kizárólag magánhasználatra, akár más célra tervezett ilyenemű berendezésekre is vonatkozik.

Egyebekben az 1888: XXXI. t.-c. és ennek végrehajtása tárgyában kibocsátott rendeleteknek azon határozmányait, amelyek a jelen rendelettel ellentétben nem állanak, értelemszerűleg a rádióberendezésekre is alkalmazni kell.

3. §. A magyar állam területén közlekedő külföldi járóművek rádióberendezéseinek létesítési vagy üzemeltetési feltételeit nemzetközi szerződések, illetőleg megállapodások szabályozzák.

Ily szerződések hiányában a m. kir. kereskedelemügyi miniszter, az illető állam részéről követett eljárás lehető figyelembevételével, esetről-esetre állapítja meg a létesítés vagy üzemeltetés feltételeit.

A légi közlekedésről szóló 10.270/1922. M. E. számú rendelet 15. §-ának első, második és harmadik bekezdése, ötödik és utolsó bekezdésének, valamint 23. §-ának a nem fémvezeték (rádió) berendezésekre vonatkozó rendelkezései hatályukat veszítik.

Külföldi légi járóművek a magyar állam területén (levegőtérben) ily berendezéseiket csak a belső légiszolgálat, illetőleg csak a légi közlekedési szolgálat lebonyolítása érdekében használhatják.

4. §. Az engedély elnyerésére irányuló kérvényben pontosan meg kell jelölni, amennyiben a hatóság kívánja, megfelelő rajzok csatolásával is fel kell tüntetni azt, hogy a folyamodó mire kér engedélyt.

Az engedély megadása esetében az engedély feltételeit és a közszempontból esetleg szükséges korlátozásokat a fennálló jogszabályok és a kiadandó engedélyokirat állapítják meg.

Az engedélyokiratok kiállítási díjait a 66. §. tünteti fel.

5. §. Az engedély, valamint a jelen rendeleten alapuló bármely kedvezmény megadása, megtagadása, vagy visszavonása miatt, úgyszintén a jelen rendeleten alapuló bármely korlátozás érvényesítése miatt az állammal, illetőleg a m. kir. postával szemben díjvisszatérítési, vagy kártérítési igényt támasztani nem lehet, és az állam, illetőleg a m. kir. posta az említett rendelkezések (határozatok) következményeiért felelősséget nem vállal.

6. §. Az engedély az engedélyokiratban meghatározott időre, legfeljebb azonban 10 évi időtartamra, mindenkor az illető naptári év végéig terjedő hatállyal adható, azonban e határidő lejártá előtt az engedély megújítható, illetőleg meghosszabbítható.

Ha az engedélyes a megújítást olyan berendezéseknél, amelyek egy évnél hosszabb időre engedélyeztettek, az engedélyezett időtartam utolsó évében legkésőbb október hó elejéig, az egy évig, vagy ennél rövidebb időtartamra engedélyezett berendezéseknél pedig 14 nappal az engedély lejártá előtt nem kéri, vagy ha az engedély megújítására irányuló kérelemnek a hatóság (hivatal) helyt nem ad, a berendezést az engedélyidő lejártá napjától számított 8 napon, esetleg az engedélyokiratban meghatározott időtartamon belül köteles az engedélyes minden felszólítás nélkül a saját költségén leszerelni, és a készüléket (lényeges alkotórészeket) vagy a m. kir. posta által lepecsételt zárt dobozban tartani, vagy oly egyénnek vagy jogi személynek átadni, aki a készülék (lényeges alkotórész) átvételére vagy a berendezés üzemeltetésére jogosult. Az átadást a m. kir. posta kívánságára a felszólítás vételétől számított 8 napon belül hiteltérdemlően igazolni kell.

Az átvételre jogosultnak kell tekinteni a m. kir. postát, továbbá az olyan kereskedőt (iparost, gyárost), akinek rádiókészülék (lényeges alkotórész) forgalombahozatalára engedélye van.

Az átvételre jogosultnak kell tekinteni az olyan engedélyest is, akinek az átadandó rádiókészülék üzemeltetésére engedélye van.

Az érdekelt a hivatalos pecsét eltávolítását az okok közlésével az engedély megadására illetékes hivataltól vagy hatóságtól kérheti.

Amennyiben az engedélyes a 2–4. bekezdésekben megállapított kötelezettségek valamelyikének a fenti határidőn belül eleget nem tenne, a jelen rendelet büntető határozmányai

értelmében kell ellene eljárni, és a berendezést az eljáró hatóság az engedélyes költségére szerelteti le.

Ugyancsak a 2–4. bekezdések rendelkezései értelmében kell eljárni abban az esetben is, ha az engedélyes a berendezés üzemben tartásáról még az engedély időtartama alatt önként lemond, vagy ha az engedélyt a kiállító hatóság (hivatal) visszavonja.

Rendes használatra engedélyezett szórakoztató rádióvevőberendezésről az engedélyes csak a díjkötelezettség lejártá (11. §.), illetőleg két hónapi előzetes írásbeli felmondás után mondhat le.

Ha az engedélyokirat érvénye az engedélyes lemondása, az engedély visszavonása, vagy egyéb okokból megszűnik, az engedélyokiratot a kiállító hatóságnak (hivatalnak) 8 napon belül vissza kell adni.

7. §. Amennyiben az állam biztonsága, illetőleg egyéb fontos közérdek kívánja, a kereskedelemügyi miniszter a berendezés használatát bármikor határozott vagy határozatlan időre, egészen vagy részben betilthatja, lehetetlenné teheti, az engedélyt visszavonhatja, a berendezést rendkívüli körülmények által előidézett esetekben bármely célra ideiglenesen használatba veheti, esetleg annak kezelésével a m. kir. posta vagy bármely hatóság alkalmazottait megbízhatja.

Az engedély abban az esetben is visszavonható és érvénytelennek nyilvánítható, ha az engedélyes a vonatkozó törvényben, rendeletekben, illetőleg az engedélyokiratban megállapított feltételek bármelyikét meg nem tartja, vagy ha az engedéllyel bármilyen módon visszaél.

Az e §-ban foglaltak egyébként nem érintik a rendőrhatóságnak, illetőleg a belügyminiszternek, mint legfőbb rendőrhatóságnak az 5.047/1919. M. E. számú rendelet 20. §-ában biztosított jogait.

8. §. A m. kir. posta erre külön meghatalmazással ellátott közegei jogosítva vannak az engedélyezett berendezéseket az általuk célszerűnek talált módon bármikor felülvizsgálni és ellenőrizni. Az engedélyes és alkalmazottai pedig kötelesek az ellenőrző alkalmazottaknak a kívánt felvilágosításokat megadni.

Ha az engedélyes mulasztása vagy hibája következtében külön vizsgálat válnék szükségessé, ennek költségeit az engedélyes köteles viselni.

9. §. A kereskedelemügyi miniszter által közérdekből, vagy részéről jogosnak talált magánérdekből elrendelt módosításokat, kiegészítéseket az engedélyes a berendezésen minden kárpótlási igény nélkül azonnal foganatosítani köteles. Ellenben a már engedélyezett berendezésnek az engedélyes részéről kívánt oly megváltoztatásához, vagy kiegészítéséhez, amely a kiadott rendeletek, vagy az engedélyokirat határozmányai értelmében engedélyhez van kötve, a kereskedelemügyi miniszter, illetőleg a részéről kijelölt hatóság vagy hivatal jóváhagyását előzetesen kell megszerezni.

10. §. Az engedélyes a berendezést, a 25. §-ban említett esetektől eltekintve, kizárólag csak az engedélyokiratban meghatározott helyen és célokra létesítheti és tarthatja üzemben.

Tilos a berendezéssel a közhasználatú vagy egyéb engedélyezett táviró-, távbeszélő- és rádióberendezések üzemét zavarni, esetleg lehetetlenné tenni.

Táviratokat és távbeszélgetéseket a rádióberendezés útján szándékosan, jogtalanul felfogni (felvenni), leírni, azokat másokkal közölni, bármilyen módon felhasználni, vagy azok felhasználását másoknak megengedni szigorúan tilos, és a büntetőjogi következményeken felül az engedély azonnali visszavonását is maga után vonja.

Az engedélyes a berendezésre gondosan felügyelni köteles, és saját személyében felelős az előírásoknak családtagjai, alkalmazottai, vagy mások által történt megsértéséért.

11. §. Az engedélyezett berendezések használatáért, ellenőrzéséért stb. fizetendő díjakat (költségeket) a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg, és azokat bármikor megváltoztathatja vagy módosíthatja.

A díjfizetési kötelezettség annak a hónapnak első napjától kezdődik, amelyben az engedélyokirat kiállított, és a rendes használatra engedélyezett szórakoztató rádióvevőknél, ha az engedélyes a hó 1–8. napjain mond le, a lemondást követő második hónap végéig a hó többi napjain történő lemondás esetén pedig a lemondási hónapot követő harmadik hónap végéig tart, tekintet nélkül arra, üzemben van-e a berendezés, vagy sem. A rendes használatra engedélyezett berendezéseknél azonban a díjakat legalább hat hónapon át fizetni kell.

Az esedékes díjakat az 66. §. tünteti fel.

A díjakat (költségeket) a m. kir. posta felszólítására elsőízben az engedélyokirat, illetőleg a fizetésre való felszólítás kézhezvételekor, később pedig előzetesen az engedélyokiratban megjelölt időben és módon kell a kijelölt postapénztárnál kiegyenlíteni.

A m. kir. posta részére a jelen rendelet alapján járó díjakat (költségeket), amennyiben a fél fizetési kötelezettségének a megszabott határidőben nem tesz eleget, közzadók módjára kell behajtani.

Abban a kérdésben, hogy a díj megállapítása helyes-e, és a behajtásnak vagy megtérítésnek van-e helye, vita esetében az elsőfokú postai hatóság, második, illetőleg utolsó fokon pedig a kereskedelemügyi miniszter határoz. Ilyen ügyben bírói eljárásnak nincs helye.

12. §. Az engedély élők közötti jogügylet útján csak az engedélyt adó hatóság vagy hivatal előzetes engedélyével, illetőleg jóváhagyásával ruházható át másra.

Ha a berendezés tulajdonjoga az 1888: XXXI. t-c. 4. §-a első bekezdésében felsorolt címeken, vagy csődön kívüli kényszeregyesség folytán másra megy át, az engedélyt a kereskedelemügyi miniszter azonnal visszavonhatja.

Az átruházás díját az 66. §. állapítja meg.

II. RÉSZ.

Rádióadó-berendezések.

13. §. Közhasználatra szolgáló rádióhírmondó adóállomást, illetve állomásokat (broadcasting-adó) csak a m. kir. posta létesíthet és tarthat üzemben; az adóállomás, illetve állomások használatát a m. kir. posta a minisztertanács hozzájárulásával bérbe adhatja.

A közhasználatú rádióhírmondó-állomások által terjesztett „mindenkinek” szóló közlést (zene, ércék, felolvasás és más hasonló szórakoztató- és oktató-anyagot, a „mindenkinek” jelzésű híreket, továbbá a kísérleti adóállomások (14. §.) által- adott és személyes levelezés jellegével nem bíró jeleket (jelzéseket) bárki felvehet, aki rádió-vevőberendezés létesítésére engedélyt kapott. Tilos azonban a felvett közléseket engedély nélkül iparszerűen felhasználni vagy terjeszteni.

Ha a m. kir. posta rádióhírmondó-állomást nem létesít, vagy az állomás üzemét bármely oknál fogva szünetelteti, beszünteti, ebből a vevőállomások engedélyesei, vagy mások az állammal, illetőleg a m. kir. postával szemben semmiféle díjtérítési vagy kártérítési igényt nem támaszthatnak.

14. §. Nem közhasználatra szolgáló rádióadó berendezések, és a hozzátartozó vevőállomások egyelőre csak közérdekből (közszolgálat, közbiztonság, közegészség, árvédelem, vagy tűzoltás stb. céljaira), továbbá tudományos és kísérleti célokra engedélyezhetők. Egyéb célokra szolgáló adóberendezések létesítési és üzemeltetési feltételeit a kiadandó engedélyokirat szabályozza.

Amennyiben a m. kir. belügyminisztérium alá tartozó valamely hatóság ilyen rádióadóberendezést kívánna létesíteni vagy üzemeltetni, a berendezés engedélyezése iránti kérelmét a belügyminiszterhez intézi, aki azt a kereskedelemügyi miniszterhez továbbítja.

Tudományos és kísérleti célokra engedélyt kaphatnak:

- a) tudományos intézetek, és oly iskolák, amelyek tanterve a rádiótechnikát felöleli;
- b) elektrotechnikai szakegyesületek rádióosztályai;
- c) gyárak (vállalatok) a gyártás körében szükséges kísérleteikre és az előállított készülékek bevizsgálására.

Az a), b) és c) pontok alatt felsorolt adóberendezések kizárólag csak egymás közötti jelek váltására, továbbá a jelváltás eredményének közlésére használhatók.

15. §. A 14. §-ban felsorolt berendezéseket a kereskedelemügyi miniszter engedélyezi. Az engedélyezésre irányuló bélyegköteles kérvényt a kereskedelemügyi miniszterhez címezve a területileg illetékes postaigazgatóságnál, illetőleg a postavezérigazgatóságnál kell beadni.

A kérvényhez csatolni kell az engedélyezni kért berendezés elvi és szerelési kapcsolási rajzát, és részletes műszaki leírását 3–3 példányban (rendes ívpapír nagyságban, vagy ilyen nagyságra összehajthatóan), továbbá, ha a berendezés közutat, utcát, teret, vasutat, vagy idegen tulajdont érint, az illetékes hatóság, vagy tulajdonos beleegyező nyilatkozatát.

A kapcsolási rajzot és műszaki leírást mind az engedélyt kérő, mind a terv készítője aláírja.

A kérvényben fel kell említeni a berendezés minőségét (távíró, távbeszélő vagy jelzőállomás stb.), a berendezés helyét továbbá hogy a kérelmező a berendezést mely célokra kéri, és mely állomásokkal óhajt az adóállomás útján érintkezést fenntartani, a vevőállomásokat mely helyeken, és kiknél kívánja bekapcsolni, továbbá, hogy a napnak mely óráiban kíván levelezni. A hullámhosszat és a hívőjelet minden állomásra nézve a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg.

A kérvényben meg kell említeni az adóállomás kezelőjének a nevét, és okmányokkal igazolni kell a szakismereteit.

Fémvezetékkel irányított rádióadó-berendezéseknél a kérvényben a felállítandó vezeték végpontjait és hosszát is fel kell tüntetni. Az ily berendezéseknél csatolni kell továbbá a huzalvezetés iránynyomát feltüntető részlettervet három példányban, és amennyiben engedélyezett vezetéket kíván a kérelmező felhasználni, az erre vonatkozó engedélyokirat számát és keltét is be kell jelentenie.

A részletterveket, ha a vonal hossza 10 kilométert túlhalad, az államépítészeti hivatallal hitelesíttetni kell.

16. §. A 14. §-ban felsorolt adóberendezések, és a hozzájuk tartozó vevőállomások létesítésének és üzemben tartásának feltételeit esetről-esetre kiadandó engedélyokirat állapítja meg a 17–20. §-okban foglalt rendelkezések figyelembevételével.

17. §. Műszaki feltételek:

a) az adóállomás teljesítményét, valamint a hullámhosszát és egyéb feltételeit az engedélyokirat állapítja meg;

b) csak csillapítatlan rendszerű adókészülék használható. Lámpaadóknál sem az izzító, sem az anód-feszültség előállítására váltóáramú generátorok nem alkalmazhatók;

c) csak az engedélyokiratban megállapított hullámhosszak használhatók, az engedélyezett hullámhosszak használatát azonban a kereskedelemügyi miniszter bármikor megváltoztathatja.

Fémvezetékkel irányított rádióadó-berendezéseknél:

a műszaki feltételek esetről-esetre állapíttatnak meg, egyebekben pedig ugyanolyan feltételek mellett engedélyeztetnek, mint a közérdekű, vagy magánhasználatú vezetékes berendezések.

19. §. Az adóállomás kezelője csak a szükséges szakismeretekkel rendelkező, megbízható, büntetlen előéletű, legalább tizennyolcadik életévét betöltött magyar állampolgár lehet. Amennyiben az adóállomás kezeléséhez szükséges szakismereteket kellően igazolni nem tudja, ezeknek megállapítása céljából a m. kir. posta kívánságára, a posta által kijelölt helyen és bizottság előtt vizsgát tenni köteles.

A kezelő személyében szándékolt változtatást a területileg illetékes postaigazgatóságnak előzetesen be kell jelenteni.

Ha a kezelő személye ellen a kereskedelemügyi miniszter kifogást emel, köteles az engedélyes a kezelőt megbízatása alól azonnal felmenteni.

Az engedélyes a kezelőkért teljes mértékben felelős.

19. §. Az engedély megadása esetén az adóberendezés csak akkor helyezhető üzembe, ha azt a m. kir. posta előzőleg felülvizsgálta. Köteles ezért az engedélyes a berendezés elkészültét a m. kir. postavezérigazgatóságnak a felülvizsgálat megejtése végett idejében bejelenteni.

Köteles továbbá az engedélyes, az esetleges üzemi zavarokra tekintettel, adásközben a megállapított hívójelét, beszélgetések közben nevét (cégét) minden egyfolytában leadott közlemény elején és végén leadni, illetőleg bemondani. Üzemzavarok esetén az engedélyes a m. kir. posta felhívására köteles az adást minden díjvisszatérítésre, vagy kártérítésre való igény nélkül azonnal beszüntetni.

20. §. Tudományos és kísérleti célokra (14. §.) kivételes, és kellően megokolt esetekben a m. kir. posta kísérleti állomása bizonyos napra, vagy bizonyos nap meghatározott óráira engedélyt adhat az engedélyokiratban megállapított hullámhosszknál hosszabb vagy rövidebb hullámhosszak használatára is. Az erre szóló engedélyt a m. kir. posta kísérleti állomásától távbeszélőn is lehet kérni.

III. RÉSZ.

Rádióvevőberendezések.

21. §. Kizárólag vételre szolgáló rádióberendezések létesítésére, vagy üzemben tartására a hatóságokon, hivatalokon, és közintézményeken felül engedélyt kaphatnak: minden magyar állampolgár, kereskedelmi társaságok, általában jogi személyek (rádiókészülékek előállítóira és forgalombahozóira lásd a 56. és 57. §-t).

Tizennyolc éven aluli kiskorúak, vagy gondnokság alatt állók csak törvényes képviselőjük (atyjuk, gyámjuk) beleegyezésével kaphatnak engedélyt.

Külföldi honosok csak a viszonyosság esetén kaphatnak engedélyt.

22. §. Kizárólag a rádióhírmondó állomások által terjesztett közlések, valamint a kísérleti adóállomások által adott-jelek vételére szolgáló rádióvevőberendezés (szórakoztató rádióvevő) engedélyezésére irányuló bélyegmentes kérelmet bármely postahivatalnál (ide nem értve a postaügynökségeket) be lehet adni. A kérelemben pontosan meg kell jelölni a folyamodó nevét, honosságát, foglalkozását, továbbá azt, hogy a folyamodó milyen használatra, hol (város, község, kerület, utca, házszám, ajtó stb.), továbbá milyen készülékkel (kristálydetektoros, vagy lámpás ... db. lámpával), belső vagy külső antennával kívánja-e a vevőberendezést létesíteni és üzemben tartani.

Az engedély elnyerése iránti kérelem az első havi használati díjjal együtt a levélkézbesítőnek is átadható.

A postahivatal kívánságára a kérelmező köteles személyazonosságát igazolni.

23. §. A szórakoztató rádióvevő (22. §.) „kiterjesztett” vagy „rendes” használatra engedélyezhető.

A rendes vagy kiterjesztett használatra engedélyezett szórakoztató vevőberendezések használatát a jelen rendeletben, illetőleg a kiadandó engedélyokiratban meghatározott eseteken kívül másoknak díjért, vagy bármely más címen megengedni, vagy azokat más célokra használni tilos.

Kiterjesztett használat a vevőberendezés útján felvett közléseknek (13. §.) belépődíj (különdíj) szedése mellett állandó, vagy egyes (alkalmi) esetekben (előadásokon) történő bemutatása, illetőleg tudomásra bocsátása.

Minden más használatot „rendes” használatnak kell tekinteni.

Az állandó kiterjesztett használatra, valamint a rendes használatra jogosító engedélyt az engedélyes lakása szerint illetékes kézbesítő postahivatal, ahol több postahivatal van, az 1. számú postahivatal, Budapesten pedig a kérelmező lakása szerint illetékes levélpostakézbesítő postahivatal adja meg.

Egyes (alkalmi) esetekben tartandó kiterjesztett használatra (előadásra) külön engedélyt kell kérni. Az engedélyt az a postahivatal (ahol több postahivatal van, az 1. számú postahivatal) adja meg, amelynek kézbesítő kerületében a kérelmező az előadást meg akarja tartani. Budapest székesfőváros területén engedélyt az illetékes levélpostakézbesítő hivatal adja meg.

Állandó és egyes esetekre szóló kiterjesztett használatra a postahivatalok csak az illetékes rendőrhatóság engedélyének előzetes felmutatása mellett adhatnak engedélyt.

Az egyes alkalmi esetekre adott engedély alapján az engedélyokiratban megjelölt helyen és napon nemcsak egy, hanem több előadás is tartható.

24. §. A vevőberendezéshez szükséges készülékek és alkotórészek beszerzéséről, és az állomásnak a fennálló jogszabályok, illetőleg az engedélyokirat feltételei szerint való berendezéséről és fenntartásáról az engedélyes maga köteles gondoskodni.

A m. kir. posta a berendezés szabályszerűségét ellenőrizheti, és az esetleges szabálytalanságok megszüntetésére – amennyiben visszaélés nem forog fenn – az engedélyest kötelezi.

25. §. Egy engedélyokirat csak egy vevőberendezés létesítésére és üzemben tartására jogosít, az engedélyes azonban egy engedélyokirat alapján saját használatára több vevőkészüléket, vagy lényeges alkotórészt is beszerezhet, és készülékeit az engedélyokiratban megjelölt helyen rendes használatra felváltva üzemben tarthatja.

Az engedélyes a rendes használatra engedélyezett vevőberendezését kirándulásra, nyaralásra belépődíj nélküli bemutatásra magával viheti, üzemben tarthatja, de köteles az engedélyokiratát is magával vinni és ellenőrzés esetén felmutatni. Ily esetben, az engedélyes az engedélyokiratban megjelölt helyen vevőberendezést üzemben nem tarthat. Ha azonban több helyen is! kíván létesíteni és üzemben tartani vevőberendezést, erre külön, illetőleg annyi engedélyt kell kérnie, ahány helyen vevőberendezést üzemben tart.

A lakásváltozást, illetőleg a berendezés áthelyezését az engedélyes mind a régi, mind az új lakhelyen a díjak beszedésére kijelölt postahivatalnál előzetesen bejelenteni köteles.

26. §. A rendes használatra engedélyezett vevőberendezés engedélyese saját készülékét leágazással ugyanazon házban, de másnak a lakásában felszerelt, vételre alkalmas berendezéssel (hangosan beszélővel, hallgatóval stb.) kapcsolatba hozhatja, ha az idegen lakás tulajdonosa (bérője) vevőberendezés létesítésére és üzemben tartására előzőleg engedélyt kapott.

Ezeket az idegen lakásban felszerelt vevőkészülékeket mindenben önálló vevőállomásoknak kell tekinteni.

27. §. A 23. §-ban felsorolt használatától eltérő célokra, vagy nemcsak a rádióhírmondó és a kísérleti adóállomások által terjesztett közlések, illetőleg jelek (13. §.) felvételére, hanem egyéb célokra is szolgáló rádióvevőberendezések létesítése és üzemben tartása iránti bélyegköteles kérelmeket a kereskedelemügyi miniszterhez kell beadni.

A kérelemben részletesen fel kell említeni, hogy a folyamodó a vevőberendezést mily célra kéri, illetőleg mily közleményeket akar azon felvenni.

Az ily berendezések létesítési és üzemben tartási feltételeit a kereskedelemügyi miniszter esetről-esetre a kiadandó engedélyokiratban állapítja meg.

IV. RÉSZ.

Vevő vagy adó rádióantennák létesítése.

[...]

V. RÉSZ.

A rádiókészülékek és alkotórészek előállítása, külföldről behozatala, kivitele, forgalombahozatala, megszerzése, birtoklása és birlalása.

54. §. 1. A jelen rendelet 1. §-ában felsorolt berendezésekhez szükséges, vagy ily célra alkalmas készülékeket, és ezek lényeges alkotórészeit csak a kereskedelemügyi miniszter előzetes engedélye alapján szabad előállítani, megszerezni, birtokolni, birlalni, átruházni, forgalomba hozni, vagy – amennyiben a jelen rendelet ez alól kivételt nem tesz (55. §.) külföldről behozni.

A készülék előállítása alatt a kész alkotórészekből való összeállítást is érteni kell.

2. Lényeges alkotórésznek kell tekinteni ezidőszerint: a rádió-célokra szolgáló alacsony váltakozásszámú erősítőkhöz használt transzformátort, változtatható kondenzátort, hullámok felvételére alkalmas bármilyen tekercset, kathodlámpát, hallgatót kagylónkint 1.000 ohmos, vagy ezen felüli ellenállással, a magas és alacsony frekvenciájú erősítőt, és a hangosan beszélőt.

3. Nem szükséges előállítási engedély (56. §.) vevőkészüléknek és vevőkészülék lényeges alkotórészeinek kizáróan saját használatra és a jelen rendelet határozmányainak megfelelő módon való előállításához, ha az előállítónak az előállítandó rádióvevőkészülék, illetőleg berendezés létesítésére és üzembentartására engedélye van.

Ily rádió-vevőkészüléket és lényeges alkotórészt az engedélyes mások részére pénzért, vagy bármily ellenszolgáltatásért semmiféle jogcímen át nem adhat.

55. §. 1. Akinek rádióvevőkészülék. előállítására, forgalombahozatalára, vagy üzembentartására engedélye van, az idevonatkozó egyéb jogszabályok érvénybentartása mellett a kereskedelemügyi miniszter külön engedélye nélkül is jogosult engedélye alapján a külföldről rádióvevőkészülékeket és ezek lényeges alkotórészeit behozni.

2. A rádióadó-készülékek (lényeges alkotórészek) csak a kereskedelemügyi miniszter külön engedélye alapján hozhatók be. A behozatal engedélyezésére irányuló bélyegköteles beadványokban fel kell tüntetni, hogy a kérelmező honnan, mely országból, milyen bruttó súlyban és értékben, milyen és hány készüléket, illetőleg lényeges alkotórészt, és mily célból kíván behozni. A beadványban fel kell továbbá említeni azt is, hogy a kérelmezőnek a rádióadó-készülékek és alkotórészek előállítására, forgalombahozatalára, vagy üzembentartására van-e engedélye, s ha igen, mi az engedély száma, a kiállítás ideje és a kiállító hivatala.

3. A belföldön előállított rádióadó-készülékek (lényeges alkotórészek) előállításának, és úgy külföldön, mint belföldön előállított adó-készülékek (lényeges alkotórészek) forgalombahozatalának feltételeit a kereskedelemügyi miniszter esetről-esetre a kiadandó engedélyokiratban állapítja meg (63. §.).

56. §. Rádióvevőkészülékeknek, és ezek lényeges alkotórészeinek iparszerű előállítására, javítására csak olyan iparos (gyáros) kaphat engedélyt, aki szabályszerű iparigazolvány vagy iparengedély alapján villamosáramú berendezéseknek, azok részeinek, valamint villamos mérőeszközöknek létesítésével, javításával, illetőleg ezeknek a munkáknak valamelyikével foglalkozik, avagy a látszerész- vagy műszerészipart gyakorolja. Az iparos (gyáros) a kapott engedély alapján az általa előállított készülékeket és készülékalkatrészeket forgalomba is hozhatja. Ha azonban, vevőberendezést is akar üzemben tartani, erre a jelen rendeletben (III. Rész) megállapított feltételek mellett külön engedélyt kell kérnie.

57. §. A rádióvevőkészülékkel és ezek lényeges alkotórészeivel kereskedésre, ideértve ezeknek az iparostól (gyárostól) megszerzését is, engedélyt csak oly személy kaphat, akinek elektrotechnikai, műszaki, optikai, vagy ezekkel rokon cikkek árusítására szóló iparjogosítványa van. A kereskedő a forgalombahozói engedélye alapján készülékek (lényeges alkotórészek) előállításával vagy javításával nem foglalkozhat, ily munkálatokat csak az 56. §-ban meghatározott engedéllyel bírókkal végeztethet.

Ha a kereskedő vevőberendezést is akar üzemben tartani, ennek üzemeltetésére a jelen rendeletben (III. Rész) megállapított feltételek mellett külön engedélyt kell kérnie.

58. §. Kivitelre (külföldön leendő értékesítésre) szánt vevőkészülékek és készülékalkotórészek előállítása nem esik műszaki természetű korlátozó rendelkezések alá, de előállításukkal csak oly egyén foglalkozhatik, akinek rádiókészülékek és alkotórészek előállításához engedélye van (56. §.).

Belföldi használatra csak olyan vevőkészülékek állíthatók elő és hozhatók forgalomba, amelyek sugárzásmentes, illetőleg olyan kapcsolással bírnak, hogy a készülék helyes kezelése mellett az antennára zavaró rezgés nem juthat ki. A készülék előállítója, illetőleg forgalombahozója köteles a lámpás készülékekhez oly írásbeli használati utasítást mellékelni, amely a kezelőknek útmutatást ad arra, hogyan kell a készüléket kezelni, azzal keresni, és a visszacsatolást oly módon elvégezni, hogy tartós sugárzás ne léphessen fel. A használati utasításban a jelen rendelet 10. §-ának második bekezdésében, továbbá 68. §-ának első bekezdésében és 1. pontjában foglalt rendelkezéseket is idézni kell.

59. §. A belföldi használatra előállított minden egyes készüléken fel kell tüntetni a készüléket előállító teljes, vagy rövidített nevét, illetőleg cégét, és a folytatólagos gyártási folyószámot. Ezeken az adatokon kívül, amelyeket úgy kell alkalmazni, hogy azokat könnyen eltávolítani ne lehessen, a készülékeket az előállító az érvényben levő rendelkezésbe nem ütköző más megjelöléssel is elláthatja.

A készülék forgalombahozója a készüléken saját nevét (cégét) feltüntetheti.

60. §. A készülékek és alkotórészek előállítására szóló engedély megadásáért (56. §.) köteles az iparos (gyáros) a 66. §-ban megállapított engedélyezési díjakat az engedélyokiratban megjelölt módon megfizetni.

61. §. A m. kir. posta ezzel megbízott szakközegei azokban a helyiségekben, amelyekben rádiókészülékeket és lényeges alkotórészeket állítanak elő, raktáron tartanak, vagy forgalomba hoznak, bármikor megjelenhetnek annak ellenőrzése céljából, hogy a tulajdonos a jelen rendelet rendelkezéseit megtartja-e.

A megbízott szakközeg írásban nyert megbízatás esetében kémpróbaszerű felülvizsgálás céljából egy készüléket (alkotórészt) kiválaszthat, és azt, valamint a 63. §-ban említett raktárkönyvet elismervény ellenében magával viheti. A készüléket és a vizsgálat foganatosítása után a raktárkönyvet, amennyiben szabálytalanság nem nyer megállapítást, nyomban vissza kell juttatni.

62. §. A kereskedő az engedély (57. §.) megadásáért a 66. §-ban megállapított díjakat az engedélyokiratban megjelölt módon a m. kir. postának megfizetni tartozik.

63. §. 1. A rádióvevőkészülékek és a jelen rendelet 54. §-ában felsorolt lényeges alkotórészek csak azok részére szolgáltatathatók ki, akik a részükre kiállított engedélyokirat felmutatásával esetről-esetre igazolják, hogy a kívánt készülék, illetőleg lényeges alkotórészek megszerzésére jogosultak.

2. Rádióadókészülékek és ezek lényeges alkotórészei pedig csak azok részére szolgáltatathatók ki, akik ily készülékek előállítására, forgalombahozatalára, vagy üzemeltetésére jogosító engedéllyel bírnak, és személyazonosságukat igazolják. Ily készülékek (lényeges alkotórészek) előállítói és forgalombahozói kötelesek az általuk előállított, illetőleg forgalombahozott adókészülékekről (lényeges alkotórészekről), tekintet nélkül arra, hogy azok belföldi használatra, vagy kivitelre szolgálnak-e, oly pontos nyilvántartást vezetni, amelyből megállapítható, hogy mikor mennyi készüléket (lényeges alkotórészt) állítottak elő, vagy szereztek be, és kinek (név és pontos lakcím) adtak el. Amennyiben az eladás kivitel céljából történt (3. bekezdés), ezt a körülményt a vevő neve mellett fel kell tüntetni. A nyilvántartást két éven át meg kell őrizni.

3. Kivitel céljaira rádiókészülékek és lényeges alkotórészek minden korlátozás nélkül kiszolgáltatathatók, de a kivitel céljából vásárló általa aláírt írásbeli nyilatkozatot köteles az

árusítónak adni arról, hogy a vásárolt készülékeket és alkotórészeket kinek, illetőleg kiknek címén (név, község, utca, házszám, ország), és mennyi időn belül fogja elküldeni. Ezeket a nyilatkozatokat az árusító két éven át megőrizni köteles.

64. §. A belföldi használatra szánt minden egyes vevőkészüléket annak fölülvizsgálása céljából, hogy az a jelen rendelet követelményeinek megfelel, az előállító, vagy forgalombahozó (gyáros, iparos, kereskedő vagy magán egyén) a m. kir. posta kísérleti állomásának (Budapest, Gyáli-út 22.) bemutathatja.

A felülvizsgálat iránti kérelemmel egyidejűleg a kísérleti állomás címére a jelen rendelet 66. §-ában a kapcsolási rajzok megvizsgálásáért megállapított díjat postautalványon, továbbá a készülékek négy kapcsolási (1–1 elvi, és 1–1 szerelési) rajzát is be kell küldeni, és a kérelemben meg kell említeni, hogy a folyamodó hány készüléket és hol kíván felülvizsgáltatni.

A kísérleti állomás a beküldött kapcsolási rajzokat megvizsgálja, és a vizsgálat eredményéhez képest a kapcsolási rajzok egy példányának visszaküldése mellett a kérelmezőt értesíti, hogy a készülékek felülvizsgálatát mely napon, és mily összegű felülvizsgálati díj ellenében eszközli.

A felülvizsgálati díjat a kísérleti állomás által megállapított hatánapig, de még a felülvizsgálat megkezdése előtt kell a kísérleti állomás címére postautalványon feladni.

A felülvizsgálat jeléül a kísérleti állomás a megfelelőnek talált készüléket M. K. P. bélyegzővel bélyegzi le. A lebélyegzés és felülvizsgálat által azonban a m. kir. posta semminemű felelősséget nem vállal a készülékek jóságáért, azok kifogástalan használhatóságáért, valamint valamely szabadalom esetleges megsértéséért.

65. §. A kereskedelemügyi miniszter az előállításra, vagy forgalombahozatalra vonatkozó feltételeket minden kártérítési igény nélkül bármikor módosíthatja. Amennyiben e változások, vagy módosítások a készülékek technikai berendezését érintenék, azok keresztülvitelére megfelelő átmeneti idő biztosítatik.

Ugyancsak jogában áll a kereskedelemügyi miniszterinek az előállításra vagy forgalombahozatalra adott engedélyt az előírt feltételek meg nem tartása esetében, vagy közérdekből is, minden díjtérítési, vagy kártérítési igény nélkül bármikor visszavonni.

VI. RÉSZ.

Engedélyezési és egyéb díjak.

[...]

VII. RÉSZ.

Büntető- és vegyes rendelkezések.

68. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1–10. pontok eseteiben két hónapig terjedhető elzárással, és húsz pengőtől kettőszáznegyven pengőig terjedhető pénzbüntetéssel, a 11. pont esetében pedig tíz pengőtől egyszáz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. aki engedélyezés alá tartozó berendezést (állomást) engedély nélkül, vagy az engedély határozománya ellenére létesít, üzemben tart (használ), vagy másnak rendelkezésére bocsát;

2. aki engedélyezett berendezést (állomást) meg nem engedett módon önkényesen megváltoztat, engedély nélkül átruház, vagy megszerez, vagy ilyen átruházást közvetít;

3. aki állami, szolgálati, vagy magántáviratot, vagy távbeszélgetést rádióberendezés útján jogtalanul szándékosan felfog (felvesz), leír, mással közöl, felhasznál, vagy annak felhasználását másoknak megengedi;

4. aki a „mindenkinek” szóló közléseket jogtalanul, iparszerűen terjeszti vagy felhasználja;

5. aki a 8., 24 és 61. §-ban említett felülvizsgálatot, ellenőrzést bármily módon megakadályozza, vagy lehetetlenné teszi;

6. aki rádiókészüléket, vagy lényeges alkotórészt engedély nélkül, vagy a jelen rendelet határozményai ellenére előállít, javít, megszerz, birtokol, bírlal, vagy az azoknak bel- vagy külföldi forgalombahozatalára vonatkozó rendelkezéseket megszegi;

7. aki vízi, légi, vagy más járóművön rádiókészüléket, vagy alkotórészt engedély nélkül, vagy az engedély határozmányai ellenére magával visz, szállít, használ, vagy másnak használatára átengedi, továbbá, aki a 3. §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezéseket megszegi;

8. aki a rádiókészülékek és alkotórészek előállítására, nyilvántartására, megjelölésére vonatkozó szabályokat megszegi;

9. aki az ingatlan igénybevétele, az antenna építésére, használatára, jókarbantartására, áthelyezésére, eltávolítására vonatkozó szabályokat megszegi;

10. aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseket bármily más módon megszegi vagy kijátsza;

11. aki az 58. §-ban előírt használati utasítást a készülék kiszolgáltatása alkalmával nem mellékeli.

A jelen szakaszban meghatározott kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntetőbíróóságoknak, az állami rendőrség működése területén pedig a m. kir. állami rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Harmadik fokon a kereskedelemügyi miniszter jár el.

69. §. A jelen rendelet 68. §-ának 1–10. pontjai alá eső kihágások esetében a büntető ítéletben azt is el lehet rendelni, hogy az ítélet kivonata a m. kir. posta rádióhírmondó útján díjmentesen közzététessék. Rádióberendezések engedély nélküli létesítése, készülékek és lényeges alkotórészek engedély nélküli előállítása, vagy forgalombahozatala esetében azonban az ítélet kivonatának a rádióhírmondó útján való közzétételét el kell rendelni.

Az ítélet jogerőre emelkedése után az ítéletet végrehajtó hatóság a közzététel iránt haladéktalanul intézkedni, illetőleg az ítélet kivonatát közzététel végett a m. kir. postavezérigazgatóságnak (Budapest, I., Krisztina-körút 12.) megküldeni köteles.

70. §. A 68. §. rendelkezései alá eső kihágások eseteiben az eljáró hatóságnak az eljárás megindultával a berendezést (készüléket, alkotórészeket stb.) a Rbsz. 83. §-a értelmében le kell foglalnia, és megőrzésükről hatósági őrizetbe vétel útján, vagy más alkalmas módon kell gondoskodnia.

Az első bekezdésben foglalt rendelkezéstől csak akkor lehet eltekinteni, ha a terheltnak a berendezés (készülék, lényeges alkotórész) üzemben tartására, előállítására, vagy forgalombahozatalára engedélye van.

A lefoglalt (őrizetbe vett) berendezést (készüléket, alkotórészt stb.), tekintet nélkül a Btk. 61. §-ában megszabott feltételekre, el kell kobozni, és azt a m. kir. postavezérigazgatóság tulajdonába kell bocsátani.

71. §. Az elsőfokú határozatot a feljelentés megtételének idejétől számított 15 napon belül meg kell hozni.

A tárgyalásra az illetékes postaigazgatóságot, mint szakképviselőt mindig meg kell hívni. A szakképviselő meg nem jelenése a tárgyalás megtartását nem akadályozza, de ily esetben a hozott ítéletet (végzést) a vonatkozó összes ügyiratokkal együtt a szakképviselőnek meg kell küldeni, aki a készhezvételtől számított 15 napon belül nyilatkozni köteles, vajjon megnyugszik-e az ítéletben, vagy fellebbez ellene?

A rendőri büntető eljárás folyamán hozott jogerős ítélet hiteles másolatát az illetékes postaigazgatóságnak meg kell küldeni.

72. § Az elsőfokú rendőrhatalóságok kötelesek őrködni a felett, hogy a területükön Rr.-be ütköző cselekményeket el ne kövessenek, és kötelesek oda hatni, hogy az elkövetett kihágásokat felfedezzék, és a rendőri büntetőbírósnak azonnal feljelentsék.

Az elsőfokú rendőrhatalóságokat ezen tevékenységükben a m. kir. posta alkalmazottai támogatni kötelesek.

Ha valaki ellen a Rr.-be ütköző kihágás miatt feljelentést tesznek, vagy ily kihágás alapos gyanúja merül fel, köteles a rendőri büntetőbírósnak a gyanúsítottnál a helyszíni szemlét a 65.000/1909. B. M. számú rendelet (Rbsz.) szabályainak megfelelően a fél előzetes értesítése, és késedelem nélkül megtartani.

A helyszíni eljárásba a posta alkalmazottait is be lehet vonni.

73. §. A jelen rendelet rendelkezéseit a Btk. 2. §-ának korlátai között a folyamatban levő kihágási ügyekben alkalmazni kell.

74. §. A jelen rendelet rendelkezései azokra az engedélyesekre is kiterjednek, akik részére a rádióvevőberendezés létesítésére és üzemeltetésére az engedélyt a 32.250/1925. K. M. számú rendelet alapján állították ki. Ily engedélyesek részére új engedélyokiratot kiállítani nem kell.

75. §. A jelen rendelet 1927. évi május hó 1. napján lép életbe.

Budapest, 1927. évi április hó 5-én.

Herrmann s. k.

**A m. kir. belügyminiszter 1927. évi 127.491. számú körrendelete,
a ponyvairodalom elleni védekezésről, valamint a sajtótermékek utcai és
házas terjesztésének engedélyezésénél követendő eljárásról és ellenőrzésről.**

*A belügyminiszter sajnálattal állapítja meg, hogy a korábban a tárgyban kiadott rendelkezéseket nem tartatják be a hatóságok maradéktalanul. A hatékonyabb eljárás érdekében elrendeli a törvényhatósági népművelési bizottságok igénybevételét a sajtótermékek felülvizsgálatában, továbbá a rendőrhatalóságokat fokozottan szigorú ellenőrzésre szólítja fel.
Kelt Budapest, 1927. augusztus 5-én.*

Az 1923. évi 60.002. B. M. számú, valamint az 1924. évi 125.400. B. M. számú körrendeletek nyomatékosan felhívták a Cím figyelmét a ponyvairodalom elleni védekezés érdekében a sajtótermékek utcai és házas terjesztésének engedélyezésénél követendő fokozottabb óvatosságra, és a sajtótermékek utcai és házas terjesztésének hatályosabb ellenőrzésére.

Sajnálattal kell megállapítanom, hogy egyes helyeken a fent említett rendeletekben foglalt intézkedések nincsenek a rendeletek szellemének megfelelően végrehajtva, és sok helyütt, főleg az országos és hetivásárokon, valamint házasság útján igen sok silány ponyvairodalmi sajtótermék kerül részben minden engedély nélkül, részben pedig hatósági engedély alapján is forgalomba.

Különösen a falusi nép egyik legfőbb, sőt sok helyütt egyedüli szellemi tápláléka: a különböző naptárkiadványok között igen sok a selejtes és félcmunka, amely a néplélekre, és főként az ifjúságra mértelyező hatást gyakorol.

Amidőn a Címet újólag és nyomatékosan felhívom egyrészt a sajtótermékek utcai, házaló és vásárokon való terjesztésének engedélyezésénél mindenkor a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel való eljárásra, másrészt pedig a sajtótermék engedély nélkül történő utcai és házaló terjesztésének legerélyesebb megakadályozására, egyúttal elrendelem, hogy az utcai árusítás, házalás útján vagy vásárokon terjeszteni kívánt sajtótermékeknek nemzeti, erkölcsi, szociális és általában kulturális szempontból való szakszerű felülvizsgálata végett a törvényhatósági népművelési bizottság közreműködését vegye igénybe, és az engedélykérek elbírálásánál a népművelési bizottság véleményének lehető figyelembevételével járjon el.

Szigorú kötelességévé teszem a rendőrhatóságoknak, hogy a sajtótermékek, különösen pedig a ponyva jellegű naptárak utcai, főleg pedig házalás útján és vásárokon való terjesztését fokozottabb szigorúsággal, szükség esetén egy-egy razzia útján ellenőrizték, és az engedély nélküli terjesztők ellen a sajtótermékek lefoglalása mellett a kihágási eljárást indítsák meg.

Budapesten, 1927. évi augusztus hó 5-én.

A miniszter helyett:

Issekutz s. k.

helyettes államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1927. évi 11.300. M. E. számú rendelete,
a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló rendelet módosításáról.**

Azok a belföldön filmforgalmazással foglalkozó vállalatok, amelyek évente legalább a rendeletben meghatározott mennyiségű és átlaghosszúságú filmet hoznak be külföldről, hazai film előállítására kötelezettek. Ha ezen kötelezettségnek nem tesznek eleget, a gyártás megváltása címén cenzúraméterenként 20 fillér pótdíjat fizetnek.

Hatályba lépett 1928. évi január 1-én. Hatályon kívül helyezte a 2.900/1929. M. E. számú rendelet.

1. §. A mozgóképeknek belföldön való forgalombahozatalával foglalkozó minden vállalat, – amennyiben évenként legalább 20, darabonként 1.500 méter átlaghosszúságú, külföldön gyártott mozgóképet hoz forgalomba, – köteles minden 20 mozgókép forgalombahozatala előtt egy, a mozgóképek átlagos hosszának megfelelő hosszúságú mozgóképet, a 2. §-ban körülírt módon, belföldön gyártani, vagy gyártatni.

Amennyiben a vállalat e kötelezettségének eleget nem tesz, a 4.963/1925. M. E. számú rendelet 1. §-ában megállapított alapidíjon felül köteles azzal egyidejűleg a gyártás megváltása címén cenzúraméterenként 20 fillér pótdíjat fizetni.

2. §. A Filmipari Alap a gyártási kötelezettség megváltása címén a legutóbb forgalomba hozott 20 filmje után befizetett összegeket a vállalat kérelmére köteles visszafizetni, ha az egy olyan magyar filmet gyártott, amelynek scénáriumát és költségvetését a Filmipari Alap Felügyelő Bizottsága előzetesen elfogadta, és a filmet elkészülte után alkalmasnak találta.

3. §. Felhatalmazza a m. kir. minisztérium a Filmipari Alap Felügyelő Bizottságát arra, hogy a 2. §-ban körülírt módon a jövőben gyártandó minden olyan magyar film után, amelyre e rendelet 2. §-ában meghatározott visszatérítés igénybe nem vétetett, 8.000 (nyolcezer) pengőt téríthessen meg e filmet előállító vállalkozónak.

4. §. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg e rendelet 1. §-ában megállapított gyártási kötelezettséget oly vállalatokra is kiterjesztheti, amelyek évente 20 külföldi filmnél kevesebbet hoznak forgalomba.

5. §. Ezt a rendeletet a m. kir. kereskedelemügyi miniszter a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg hajtja végre.

Ez a rendelet 1928. évi január hó 1-én lép hatályba.

Budapest, 1927. évi december hó 22-én.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

1929. évi VII. törvénycikk
a szeméremsértő közlemények forgalmának és a velük való üzérkedésnek elnyomása végett Genfben létrejött nemzetközi egyezmény becikkelyezése tárgyában

(Magyarország megerősítő okirata Genfben, 1929. évi február hó 12-én tétetett le.)

A törvény 1. §-a a magyar jogrend részévé tette a szeméremsértő közlemények forgalmának és a velük való üzérkedésnek elnyomása végett 1923. évi szeptember 12-én Genfben aláírt nemzetközi egyezményt.

Ennek értelmében a szerződő felek megállapodtak abban, hogy a szeméremsértő közlemények (iratok, rajzok, metszetek, festmények, nyomtatványok, képek, hirdetések, jelképek, fényképek, mozgófényképfilmek vagy egyéb tárgyak) létrehozóit, az azokkal való kereskedelmet, ill. ezen tevékenységek segítőit büntetőjogilag üldözik. Az egyezmény az aláíró országok ezen területen való együttműködésére is tartalmaz megállapításokat.

A törvény 2. §-a értelmében vétséget követ el és hat hónapig terjedő fogházzal büntetendő az, aki kereskedés vagy szétosztás céljából szeméremsértő iratot, rajzot, metszetet, festményt, képet, falragaszt, jelképet, fényképet, mozgófényképfilmet vagy más ily tárgyat előállít vagy tart készenlétben, vagy ily tárgyat az említett célból az országba behoz vagy kivisz. Ezen cselekményekre sem a sajtóról szóló 1914. évi XIV. tc. Harmadik és Negyedik fejezetében, sem a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. tc. Harmincadik fejezetében foglalt rendelkezések nem alkalmazandók.

A törvény az 1878:V. tc. 248. §-át hatályon kívül helyezi.

1. § A szeméremsértő közlemények forgalmának és a velük való üzérkedésnek elnyomása végett Genfben 1923. évi szeptember hó 12-én kelt nemzetközi egyezmény az ország törvényei közé iktattatik.

Nemzetközi Egyezmény a szeméremsértő közlemények forgalmának és a velük való üzérkedésnek elnyomása végett, aláírható Genfben 1923. év szeptember hó 12-től 1924. évi március hó 31-ig.

Albánia, a Német Birodalom, Ausztria, Belgium, Brazília, a Brit Birodalom (a Délafrikai Unióval, Új Zélanddal, Indiával és az Ír Szabad Állammal), Bulgária, Kína, Columbia, Costa-Rica, Cuba, Dánia, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Görögország, Haiti, Honduras, Magyarország, Olaszország, Japán, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Monaco, Panama,

Németalföld, Perzsia, Lengyelország (Dantziggal), Portugália, Románia, Salvador, a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, Sziám, Svájc, Cseh-Szlovákország, Törökország és Uruguay:

Egyaránt áthatva attól az óhajtól, hogy a leghatásosabbá tegyék a szeméremsértő közlemények forgalmának és a velük való üzérkedésnek elnyomását,

Elfogadván a Francia Köztársaság Kormányának meghívását az 1910. évben kidolgozott Egyezménytervezet és a különböző Államok által tett észrevételek felülvizsgálata és az Egyezmény végleges szövegének kidolgozása és aláírása céljából a Nemzetek Szövetségének védelme alatt Genfben, 1923. évi augusztus hó 31-re összehívott Értekezleten leendő részvételre,

E célból kinevezték meghatalmazottaikká:

(következik a meghatalmazottak megnevezése)

Akik közölvén jó és kellő alakban talált meghatalmazásaikat és miután tudomásul vették az Értekeztet Záróokmányát és az 1910. évi május hó 4-én kelt Megállapodást, a következő rendelkezésekben állapodtak meg:

I. Cikk. A Magas Szerződő Felek megegyeznek abban, hogy minden intézkedést meg fognak tenni, minden olyan egyén kinyomozására, üldözésére és megbüntetésére, aki az alább felsorolt cselekmények valamelyikében bűnösnek találatik és ennek következtében elhatározták, hogy Büntetéssel sújtandók a következő cselekmények:

1. kereskedés, szétosztás vagy közszemléretétel céljából szeméremsértő iratoknak, rajzoknak, metszeteknek, festményeknek, nyomtatványoknak, képeknek, hirdetéseknek, jelképeknek, fényképeknek, mozgófényképfilmeknek vagy egyéb tárgyaknak előállítása vagy bírlálata;
2. az említett szeméremsértő iratok, rajzok, metszetek, festmények, nyomtatványok, képek, hirdetések, jelképek, fényképek, mozgófényképfilmek vagy egyéb tárgyak behozatala, szállítás vagy kivitel eszközöltetése a fent jelzett célból vagy azoknak valamely módon forgalomba hozatala;
3. az azokkal való – bár nem nyilvános – kereskedés, bármily üzérkedés, azok szétosztása, nyilvános kiállítása vagy üzletszerű bérbeadása;
4. az elnyomandó üzérkedés vagy forgalom elősegítése céljából valamely módon való hirdetése vagy ismertetése annak, hogy valaki a fent felsorolt bűncselekmények valamelyikével foglalkozik; annak hirdetése vagy ismertetése, hogy hogyan és ki által lehet, akár közvetlenül, akár közvetve megszerezni az említett iratokat, rajzokat, metszeteket, festményeket, nyomtatványokat, képeket, hirdetéseket, jelképeket, fényképeket, mozgófényképfilmeket vagy egyéb szeméremsértő tárgyakat.

II. Cikk. Azok az egyének, akik az I. Cikkben körülírt bűncselekmények valamelyikét elkövették, ama Szerződő Állam bíróságai által lesznek felelősségre vonhatók, ahol vagy a bűncselekményt vagy a bűncselekmény tényálladási elemeinek valamelyikét elkövették. Hasonlóképpen felelősségre lesznek vonhatók – ha törvényhozása ezt megengedi és ha ott kézrekerülnek – ama Szerződő Állam bíróságai által, amelynek polgárai, akkor is, ha a bűncselekmény tényálladási elemeit területén kívül követték el.

Mindazonáltal mindegyik Szerződő Fél saját törvényhozása által megengedett keretekben alkalmazhatja a „non bis in idem” elvét.

III. Cikk. A jelen Egyezményben tekintetbe vett bűncselekményekre vonatkozó megkereső levelek továbbíthatók:

1. vagy az igazságügyi hatóságok közvetlen érintkezése útján;
2. vagy a megkereső országnak a megkeresett országban levő diplomáciai vagy konzuli tisztviselője útján. Ez a tisztviselő a megkeresést közvetlenül küldi meg az illetékes igazságügyi

vagy a megkeresett állam Kormánya által kijelölt hatóságnak és közvetlenül ettől a hatóságtól fogja megkapni a megkeresés teljesítéséről szóló iratokat.

Ebben a két esetben a megkeresés másolata egyidejűleg mindig megküldendő a megkeresett államban levő felettes hatóságnak;

3. vagy diplomáciai úton.

A Szerződő Felek mindegyike az összes többi Szerződő Félhez intézendő közleményben tudatni fogja, hogy az illető másik Szerződő Államtól származó megkereséseket a fent jelzett módok melyikén vagy mely módokon lehet hozzá átküldeni.

Mindazokat a nehézségeket, amelyek a jelen cikk 1. és 2. pontjában meghatározott érintkezés alkalmával felmerülnek, diplomáciai úton kell kiegyenlíteni.

Ellenkező megállapodás hiányában a megkeresést akár a megkeresett hatóság nyelvén, akár az érdekelt két állam között megállapított nyelven kell szerkeszteni, vagy pedig csatolni kell hozzá e nyelvek egyikén készült fordítást, amelyet a megkereső állam diplomáciai vagy konzuli tisztviselője vagy pedig a megkeresett állam hiteles tolmácsa hitelesít.

A megkeresés teljesítéseért semmiféle díj vagy költségmegtérítésnek nincsen helye.

A jelen cikknek egyik rendelkezését sem lehet akként értelmezni, mintha az a Szerződő Felek részéről vállalt oly kötelezettséget létesítene, amelynek értelmében törvényeiktől – a bűnügyekben irányadó bizonyítási rendszert illetően – eltérést engedélyeznének.

IV. Cikk. Azok a Szerződő Felek, amelyeknek jogszabályai most még nem lennének elegendők a jelen Egyezmény végrehajtására, kötelezik magukat, hogy megteszik vagy törvényhozó testületeiknél javaslatba hozzák az e végből szükséges intézkedéseket.

V. Cikk. Azok a Szerződő Felek, amelyeknek törvényei most még nem volnának arra elegendők, megegyeznek abban, hogy megfelelő rendelkezéseket fognak azokba felvenni, oly célból, hogy vizsgálatokat (házkutatásokat) lehessen foganatosítani oly helyeken, ahol annak gyanúja merült fel, hogy ott az I. Cikkben részletezett valamely célból vagy eme cikk megszegéseképpen iratok, rajzok, metszetek, festmények, nyomtatványok, képek, hirdetések, jelképek, fényképek, mozgófényképfilmek vagy egyéb szeméremértő tárgyak találhatók vagy előállíthatnak és hasonlóképpen, hogy azok lefoglalását, elkobzását és megsemmisítését lehetővé tegyék.

VI. Cikk. A Szerződő Felek megegyeznek abban, hogy az I. Cikk rendelkezéseinek valamelyikük területén történt megszegése esetében, ha feltehető, hogy a bűncselekmény tárgyait egy másik Fél területén állították elő vagy onnan hozták be, az 1910. évi május hó 4-én kelt Megállapodás értelmében kijelölt hatóság az illető másik Fél hatóságával haladéktalanul közölni fogja ezeket a cselekményeket és egyidejűleg minden felvilágosítást meg fog adni, hogy annak módjában legyen a szükséges intézkedéseket megtenni.

VII. Cikk. A jelen Egyezményt, amelynek francia és angol szövege egyaránt hiteles s amely a jelen napon kelt, 1924. évi március hó 31-ig aláírhatják az Értekezleten képviselt összes Államok, a Nemzetek Szövetségének összes Tagjai és mindazok az Államok, amelyeknek ebből a célból a Nemzetek Szövetségének Tanácsa a jelen Egyezmény egy példányát megküldötte.

VIII. Cikk. A jelen Egyezményt meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat a Nemzetek Szövetsége Főtitkárának kell átnyújtani, aki azok letételéről a Nemzetek Szövetségének a jelen Egyezményt aláíró minden Tagját, valamint a többi aláíró Államokat értesíteni fogja.

A Nemzetek Szövetségének Főtitkára a jelen Egyezményre vonatkozó minden okirat hiteles másolatát a Francia Köztársaság kormányával haladéktalanul közölni fogja.

A Nemzetek Szövetsége Egyességek-mányának 18. Cikkében foglalt rendelkezésekhez képest a Főtitkár a jelen Egyezményt hatálybalépésének napján be fogja lajstromozni.

IX. Cikk. 1924. évi március hó 31-től kezdve minden, az Értekezleten képviselt oly Állam, amely az Egyezményt nem írta alá, a Nemzetek Szövetségének minden Tagja, valamint minden

oly Állam, amelynek a Nemzetek Szövetségének Tanácsa ebből a célból egy példányt megküldött, az Egyezményhez csatlakozhatik.

Ez a csatlakozás a Nemzetek Szövetségének Főtitkárával közölt okirattal fog történni, hogy az okirat a Titkárság levéltárában letétesék. A főtitkár erről a letétéről haladéktalanul értesíteni fogja a Nemzetek Szövetségének az Egyezményt aláíró Tagjait, valamint az összes többi aláíró Államokat.

X. Cikk. A jelen Egyezmény megerősítése, valamint a csatlakozás ehhez az Egyezményhez külön értesítés nélkül is teljes jogú és egyidejű csatlakozás hatályával bír az 1910. évi május hó 4-i Megállapodáshoz, amely a megerősítő vagy csatlakozó Állam vagy a Nemzetek Szövetségének Tagja egész területén ugyanazon a napon fog életbe lépni, mint maga az Egyezmény.

Az előző rendelkezés mindazonáltal nem változtatja meg az 1910. évi május hó 4-én kelt, előbb idézett Megállapodás IV. Cikkét, amely alkalmazható marad abban az esetben, ha valamely Állam egyedül ehhez a Megállapodáshoz óhajtana csatlakozni.

XI. Cikk. A jelen Egyezmény két megerősítésnek a Nemzetek Szövetsége Főtitkárához érkezésétől számított harmincadik napon lép életbe.

XII. Cikk. A jelen Egyezményt a Nemzetek Szövetsége Főtitkárához intézett írásbeli közleménnyel fel lehet mondani. A felmondás a Főtitkárhoz történt értesítés beérkezésétől számított egy év elteltével lép hatályba és csak a Nemzetek Szövetségének felmondó Tagja vagy a felmondó Államra nézve bír érvénnyel.

A Nemzetek Szövetségének Főtitkára minden felmondást közölni fog a Nemzetek Szövetsége mindazon Tagjaival, akik az Egyezményt aláírták vagy ahhoz csatlakoztak és a többi aláíró vagy csatlakozó Államokkal is.

A jelen Egyezmény felmondása nem vonja maga után az 1910. évi május hó 4-i Megállapodás egyidejű és teljes jogú felmondását, kivéve, ha a közlő irat erről kifejezett említést tesz.

XIII. Cikk. A Nemzetek Szövetségének minden Tagja vagy minden aláíró vagy csatlakozó Állam kijelentheti, hogy aláírása vagy csatlakozása nem kötelezi az egész Államot vagy egyes protektorátusait, gyarmatait, tengerentúli birtokait vagy szuverénitásának vagy hatalmának alávetett területeket, és ezzel a nyilatkozatával az Egyezmény hatálya alól kivont protektorátusai, gyarmatai, tengerentúli birtokai vagy területei bármelyikére nézve utólag külön is csatlakozhatik az Egyezményhez.

A felmondás hasonlóképpen minden protektorátusra, gyarmatra, tengerentúli birtokra, szuverénitásának vagy hatalmának alávetett területre nézve külön történhetik meg; erre a felmondásra a XII. Cikk rendelkezései fognak alkalmaztatni.

XIV. Cikk. A Nemzetek Szövetségének Főtitkára külön jegyzéket fog szerkeszteni, amelyből ki fog tűnni, hogy mely Felek írták alá, erősítették meg, csatlakoztak hozzá vagy mondták fel az Egyezményt. Ezt a jegyzéket a Nemzetek Szövetségének Tagjai vagy az aláíró vagy csatlakozó Államok bármikor megtekinthetik. Ez a jegyzék lehetőleg gyakran nyilvánosságra lesz hozva.

XV. Cikk. Mindazok a vitás kérdések, amelyek a szerződő Felek között a jelen Egyezmény magyarázatából vagy alkalmazásából felmerülhetnek, ha közvetlen tárgyalások útján nem tisztázhatók, az Állandó Nemzetközi Bíróság döntése elé terjesztendők.

Ha azok a Felek, amelyek között a vitás kérdés felmerül, nem írták volna alá vagy nem fogadták volna el, vagy valamelyikük nem írta volna alá vagy nem fogadta volna el az Állandó Nemzetközi Bíróság aláírási jegyzőkönyvét, a köztük felmerült vita a Felek kívánságához képest vagy az Állandó Nemzetközi Bíróság, vagy választott bíróság döntésének lesz alávetve.

XVI. Cikk. Ha öt aláíró vagy csatlakozó Fél a jelen Egyezmény felülvizsgálatát kívánja, a Nemzetek Szövetségének Tanácsa e célból Értekezletet tartozik összehívni.

Egyébként is a Tanács minden ötévi időszak elteltével vizsgálat tárgyává fogja tenni ennek az összehívásnak célszerűségét.

Aminek hitelül a fentnevezett meghatalmazottak aláírták a jelen Egyezményt.

Kelt Genfben, az ezerkilencszázhuszonharmadik évi szeptember hó tizenkettedikén, két eredeti példányban, amelyeknek egyike a Nemzetek Szövetségének, a második pedig a Francia Köztársaság kormányának levéltárában marad elhelyezve.

[...]

2. § Vétséget követ el és hat hónapig terjedő fogházzal büntetendő:

1. aki kereskedés, szétosztás vagy közszemléretétel céljából szeméremsértő iratot, rajzot, metszetet, festményt, képet, falragaszt, jelképet, fényképet, mozgófényképfilmet vagy más ily tárgyat állít elő vagy tart készletben, vagy ily tárgyat az említett célból behoz, átvisz vagy kivisz;

2. aki ily tárggyal – habár nem nyilvánosan – kereskedik vagy üzérkedik, vagy ily tárgyat bármily más módon forgalomba hoz, közszemlére tesz vagy üzletszerűen kikölcsönöz.

3. aki abból a célból, hogy az ily tárgy forgalmát előmozdítsa vagy könnyítse, arról tesz közzé hirdetést vagy bármily más közleményt, hogy az 1. és 2. pontban felsorolt cselekmények valamelyikével ki foglalkozik vagy hogy ily tárgyat mily módon vagy kitől lehet megszerezni. Büntett a cselekmény és két évig terjedhető börtönnel büntetendő, ha a tettes a jelen § alapján már egyszer büntetve volt és büntetésének kiállása óta tíz év még nem telt el.

Az 1. pontban megjelölt tárgyat még akkor is el kell kobozni, ha nem az elítéltné tulajdona.

Az 1. pontban megjelölt tárgyak behozatala, átvitele vagy kivitele tekintetében a vámjog szabályozásáról szóló 1924:XIX. tc. VI. Részének rendelkezései nem alkalmazhatók.

A jelen § alkalmazása tekintetében nem tesz különbséget, hogy az 1. pontban megjelölt tárgy a sajtóról szóló 1914:XIV. tc. 2. §-a alá esik-e vagy nem.

A jelen §-ban meghatározott cselekményekre sem a sajtóról szóló 1914. évi XIV. tc. Harmadik és Negyedik fejezetében, sem a bünvádi perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. tc. Harmincadik fejezetében foglalt rendelkezések nem nyernek alkalmazást. Ez a rendelkezés az 1878:V. tc. 62. §-ának alkalmazását nem érinti.

A jelen §-ban meghatározott büntetendő cselekmények a kir. törvényszék hatáskörébe tartoznak.

Az 1878:V. tc. 248. §-a hatályát veszti.

3. § Ezt a törvényt a magyar kir. igazságügyminiszter és a magyar kir. belügyminiszter hajtja végre.

**A m. kir. minisztérium 1929. évi 2.900. M. E. számú rendelete
a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 4.963/1925. M. E. számú rendelet
módosításáról.**

*Hatályon kívül helyezi a 11.300/1927. M. E. számú rendeletet. Újraszabályozza a külföldről behozott filmek után a Filmipari Alapba fizetendő pótdíjak rendszerét.
Kelt Budapest 1929. június 28-án.*

1. A hazai filmgyártás előmozdítása érdekében az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (O. M. B.) által megvizsgált és engedélyezett, külföldön gyártott mozgóképek minden métere (cenzúra-méter) után, a mindenkor vizsgálati díjon felül, 20 fillér pótdíjat kell a Filmipari Alap javára fizetni.

Az O. M. B. az engedélyokiratot csak a befizetés igazolása, valamint a 2. §-ban körülírt egy darab „Behozatali jegy” beszolgáltatása után adhatja ki.

Híradók, továbbá kulturális, oktató, tudományos és ismeretterjesztő filmek a fenti kötelezettség alól mentesek.

2. Minden belföldön gyártott és az alábbi feltételeknek megfelelő mozgóképek után a gyártó vállalkozónak a Filmipari Alap húsz darab behozatali jegyet bocsát rendelkezésére.

A behozatali jegyek csak oly belföldön gyártott mozgóképek után adhatók ki, amely legalább egyezeröttszáz sujetméter hosszú, legalább hatvanezer pengő igazolt belföldi befektetéssel készült, és amelyet a Filmipari Alap magyar filmnek elfogad.

3. A behozatali jegy közokirat, amely bárkire átruházható. A felek azonban az átruházás tényét a Filmipari Alapnál nyilvántartás céljából egyidejűleg kötelesek bejelenteni.

4. A m. kir. kereskedelemügyi és belügyminiszter felhatalmaztatnak, hogy a jelen rendeletben foglalt kötelezettségek teljesítésére nézve a Filmipari Alap útján oly végrehajtási megállapodásokat köthessenek, amelyek a magyar filmgyártás hatályosabb fejlesztését, vagy a magyar filmek részére fogyasztóterületek megszerzését biztosítják.

5. Jelen rendelet 1929. évi augusztus hó 1. napján lép életbe. A rendelet hatálybalépével egyidejűleg a 11.300/1927. M. E. számú hatályát veszti.

6. E rendeletet a m. kir. kereskedelemügyi és belügyminiszter egyetértőleg hajtja végre.
Budapesten, 1929. évi június hó 28-án.

Gróf Bethlen István, s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**1930. évi III. törvénycikk
a katonai büntetőtörvénykönyv életbeléptetéséről és a közönséges
büntetőtörvények egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatos módosításáról és
kiegészítéséről**

Aki háború idején a hadviseléssel kapcsolatban vészhirot kohol, vagy valótlan vészhirot terjeszt, vétség miatt büntetendő.

[...]

80. § Aki háború idején a hadviseléssel kapcsolatban vészhiót kohol vagy valótlan vészhiót terjeszt, – amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik – vétség miatt egy évig terjedhető fogházzal büntetendő.

[...]

**A m. kir. minisztérium 1930. évi 640. M. E. számú rendelete
a mozgófényképezemokról szóló 8.454/1920. M. E. számú rendelet 4. §-ának
módosításáról.**

Az 1930. február 7-én kelt módosítás értelmében a mozgófényképezem engedélyese sem magát az engedélyt, sem az engedéllyel nyert jogosítványra való jogát „sem élők közt, sem halál esetére” nem ruházhatja át másra. A módosítás révén azonban lehetővé válik, hogy az engedélyes – a belügyminiszter jóváhagyásával – olyan személlyel társulhat, aki az üzem folytatásához tőkét biztosít, vagy abban személyesen közreműködik. Több mozi-engedélyes társas viszonyba léphet abból a célból, hogy mozgófényképezemeiket közös kockázat mellett, egységes vezetés alatt működtessék.

A mozgófényképezemokról szóló 8.454/1920. M. E. számú rendelet 4. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek.

1. A mozgófényképezem engedélyese sem magát az engedélyt, sem az engedéllyel nyert jogosítvány kihasználásának jogát, sem élők közt, sem halál esetére nem ruházhatja át másra.

2. Az engedélyes a jog gyakorlása céljából olyan személlyel társulhat, aki az üzem folytatásához tőkét szolgáltat, vagy abban személyesen közreműködik. A társas szerződés, amely kizárólag a társak közt fennálló jogviszonyt szabályozza, csak a belügyminiszter jóváhagyása után válik joghatályossá. A társas szerződés feltételeit az engedélyes és a társuló fél a jövedelemben való aránylagos részesedés kikötésével, és a legkisebb részesedési összeg meghatározásával is megállapíthatja; a társas szerződés alapján azonban a társra az engedélyből származó semmiféle jog nem száll át, és ennek alapján a társ jogot vagy igényt még akkor sem támaszthat, ha az engedély a társas szerződés tartama alatt akár megvonás következtében, akár egyéb okból megszűnt.

3. Több engedélyes társasviszonyba léphet abból a célból, hogy mozgófényképezemeiket, közös kockázat mellett, egységes vezetés alá helyezzék, vagy közös üzletvezetőt alkalmazzanak. Az ilyen társas szerződés is csak a belügyminiszter jóváhagyása után válik joghatályossá, és az az egyes engedélyeseknek az engedélyből eredő személyes jogosítványait és kötelezettségeit nem érinti.

4. Ennek a rendeletnek a rendelkezéseit alkalmazni kell azokra a társas szerződésekre is, amelyek a 6.900/1923. B. M. számú rendelet alapján a belügyminiszter jóváhagyásával jöttek létre.

5. Az e rendelet 1–3. bekezdésében foglalt rendelkezések megsértése az engedély elvesztését vonja maga után.

Budapesten, 1930. évi február hó 7-én.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1930. évi 3.020. M. E. számú rendelete
a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 4.963/1925., és 6.292/1925. M. E.
számú rendeletek újabb módosításáról.**

Az 1930. június 27-én kelt rendelet értelmében a hazai filmgyártás támogatására az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (O. M. B.) által megvizsgált és engedélyezett, külföldön gyártott mozgóképek minden métere (cenzúraméter) után, a mindenkori vizsgálati díjon felül a néma filmeknél 20 fillér, a hangos (szinkronizált és beszélő) filmeknél 40 fillér pótdíjat kell a Filmipari Alap javára fizetni.

A Filmipari Alapba a belföldi filmgyártás hatályosabb támogatása érdekében a behozott filmek után az 1.500 méteren felüli, úgynevezett nagy hangos filmek esetében darabonként 1.000 pengő, a 400 méteren aluli, úgynevezett kis hangos filmekre pedig darabonként 200 pengő díjat kell fizetni.

1. §. A hazai filmgyártás előmozdítása érdekében az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (O. M. B.) által megvizsgált és engedélyezett, külföldön gyártott mozgóképek minden métere (cenzúraméter) után, a mindenkori vizsgálati díjon felül a néma filmeknél 20 fillér, a hangos (szinkronizált és beszélő) filmeknél 40 fillér pótdíjat kell a Filmipari Alap javára fizetni.

Az O. M. B. az engedélyokiratot csak a befizetés igazolása, valamint a 2. §-ban körülírt egy darab „behozatali jegy” beszolgáltatása után adhatja ki.

Néma filmek a behozatali jegy beszolgáltatási kötelezettsége alól, híradók, továbbá kulturális, oktató, tudományos és ismeretterjesztő filmek a fenti összes kötelezettségek alól mentesek.

2. §. A Filmipari Alap a belföldi filmgyártás hatályosabb támogatása érdekében a belföldön gyártott játékfilmek után a gyártó vállalkozónak prémiumot engedélyezhet.

A prémiumok fedezetére a Filmipari Alap „behozatali jegyeket” ad ki, és pedig az 1.500 méteren felüli, úgynevezett nagy hangos filmekre darabonként 1.000 pengő, a 400 méteren aluli, úgynevezett kis hangos filmekre pedig darabonként 200 pengő értékben.

A Filmipari Alap az így befolyó összegek terhére állapítja meg a prémiumot, és pedig a mindenkor rendelkezésre álló fedezet mérvéhez, és a gyártott játékfilmekbe befektetett tőke nagyságához képest, a jelen rendelet végrehajtásával megbízott miniszterek jóváhagyása mellett.

Prémiumot csak e rendelet életbelépte után belföldön gyártott olyan hangos filmre lehet engedélyezni, amelyet a Filmipari Alap magyar filmnek elfogadott.

3. §. A m. kir. kereskedelemügyi és belügyminiszter felhatalmaztatnak, hogy a jelen rendeletben foglalt kötelezettségek teljesítésére nézve a Filmipari Alap útján oly végrehajtási megállapodásokat köthessenek, amelyek a magyar filmgyártás hatályosabb fejlesztését, vagy a magyar filmek részére fogyasztóterületek megszerzését biztosítják.

4. §. A Filmipari Alap jövedelmeit a jelen rendelet végrehajtásával megbízott két miniszter által kijelölt belföldi pénzügyintézet kezeli.

5. §. E rendelet életbeléptetésének időpontját a végrehajtásával megbízott miniszterek egyetértőleg állapítják meg.

A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a 2.900/1929. M. E., úgyszintén a 11.300/1927. M. E. számú rendeletek hatályukat veszítik.

6. §. E rendeletet a m. kir. kereskedelemügyi és belügyminiszter egyetértőleg hajtja végre.
Budapesten, 1930. évi június hó 27-én.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1930. évi 78.135. számú rendelete,
a rádióvevőkészülékek előállítására és forgalombahozatalára vonatkozó
rendelkezések megváltoztatásáról és kiegészítéséről**

Megszünteti a a rádióvevő készülékek előállítására és forgalombahozására adott engedélyért fizetendő díjakat. Rádióvevőkészülékeknek és ezek lényeges alkotórészeinek iparszerű előállítására, javítására, illetőleg ezekkel való kereskedésre csak olyan iparos (gyáros), illetőleg olyan kereskedő kaphat engedélyt, aki a 9.557/1927. K. M. számú rendelet 56. §-a első mondatában, illetve az 57. §-a első mondatában megállapított feltételeken felül arra a helyre, ahol a készüléket előállítja, javítja, illetőleg forgalomba hozza, a rádióvevőberendezés létesítésére és üzemben tartására jogosító engedélyt is megszerzi.
Életbe lépett 1930. július 1-én.

A fémvezeték nélkül, vagy fémvezetéken nagy váltakozásszámú áramok segítségével működő (rádió) távíró, távbeszélő és villamosjelző berendezésekről, valamint az ilyen berendezésekhez szükséges készülékek és alkotórészek előállításának, forgalomba-hozatalának szabályozása tárgyában az 1925: IX. tc. 24. §-ában kapott felhatalmazás alapján 9.557/1927. K. M. szám alatt kibocsátott rendelet V. rész 60. és 62. §-ait, továbbá a VI. rész 66. §-ának B. II. és III. alatti részeit hatályon kívül helyezem, vagyis a rádióvevő készülékek előállítására és forgalombahozására adott engedélyért járó díjakat megszüntetem.

Az idézett rendelet V. rész 56. §-ának utolsó mondatában, és az 57. §. második bekezdésében foglaltak helyett a következőket rendelem:

Rádió vevőkészülékeknek, és ezek lényeges alkotórészeinek iparszerű előállítására, javítására, illetőleg ezekkel való kereskedésre csak olyan iparos (gyáros), illetőleg olyan kereskedő kaphat engedélyt, aki az 56. §. első mondatában, illetőleg az 57. §. első mondatában megállapított feltételeken felül arra a helyre, ahol a készüléket előállítja, javítja, illetőleg forgalomba hozza, a rádióvevőberendezés létesítésére és üzemben tartására jogosító engedélyt is megszerzi.

A rádióvevőkészülékeknek, és ezek lényeges alkotórészeinek iparszerű előállítására, javítására, illetőleg az ezeknek forgalombahozatalára vonatkozó engedélyt az engedélyt kérő telephely (üzlethelyisége) szerint illetékes kézbesítő postahivatal, ahol több postahivatal van, az 1. sz. postahivatal, Budapesten pedig a kérelmező lakása szerint illetékes levélposta kézbesítő postahivatal adja meg.

Ez a rendeletem 1930. évi július hó 1. napján lép életbe.

Budapesten, 1930. évi június hó 29-én.

A miniszter helyett:
Szalay s. k.
a m. kir. posta vezérigazgatója

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1930. évi 85.198. számú rendelete,
a 9.557/1927. K. M. sz. rádiórendelet 63. §. 1. pontjának hatályon kívül
helyezéséről.**

A módosítás következtében, azok, akiknek rádióvevőkészülékek előállítására vagy forgalombahozatalára jogosító engedélyük van, a rádióvevőkészülékeket és ezek lényeges alkotórészeit értékesíthetik anélkül, hogy vevőiktől az engedélyokirat felmutatását követelnék. Életbe lépett 1930. október 3-án.

A fémvezeték nélkül, vagy fémvezetéken nagy váltakozás-számú áramok segítségével működő (rádió) távíró, távbeszélő és villamosjelző berendezésekről, valamint az ilyen berendezésekhez szükséges készülékek és alkotórészek előállításának, forgalombahozatalának szabályozása tárgyában az 1925: IX. tc. 24. §-ában kapott felhatalmazás alapján 9.557/1927. K. M. sz. alatt kibocsátott rendelet V. rész 63. §-ának 1. pontját, amelynek értelmében rádió vevőkészülékek, és ezek lényeges alkotórészei csak azok részére szolgáltatathatók ki, akik a részükre kiállított engedélyokirat felmutatásával esetről-esetre igazolják, hogy a kívánt készülék, illetőleg lényeges alkotórészek megszerzésére jogosultak, hatályon kívül helyezem.

Azok tehát, akiknek rádióvevőkészülékek előállítására vagy forgalombahozatalára jogosító engedélyük van, rádió vevőkészülékeket, és ezek lényeges alkotórészeit kiszolgáltatják a nélkül, hogy vevőiktől az engedélyokirat felmutatását követelnék. Ez a rendeletem a kihirdetés napján lép életbe.

Budapesten, 1930. évi október hó 3-án.

A miniszter helyett:

Szalay s. k.

a m. kir. posta vezérigazgatója.

**1931. évi XXVI. törvénycikk
a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának
biztosításáról**

Aki a gazdasági helyzetet vagy a hiteléletet károsan érintő hírt kohol vagy ilyen valótlan hírt terjeszt, vétség miatt egy évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Módosította a 1937. évi X. törvénycikk.

[...]

9. § Aki a gazdasági helyzetet vagy a hiteléletet károsan érintő hírt kohol vagy valótlan ily hírt terjeszt, - amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik - vétség miatt egy évig terjedhető fogházzal büntetendő.

[...]

**A m. kir. minisztérium 1931. évi 3.080. M. E. számú rendelete,
a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 4.983/1925. és 6.292/1925. M. E.
számú rendeletek újabb módosításáról.**

Hatályon kívül helyezi a 3.020/1930. M. E. számú rendeletet. Módosítja a Filmipari Alapba addig fizetendő tételeket.

Hatályon kívül helyezte a 2.670./1932. M. E. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1931. június 5.

1. §. A hazai filmgyártás előmozdítása érdekében az Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság (O. M. B.) által megvizsgált és engedélyezett, külföldön gyártott mozcóképek minden métere (cenzúraméter) után a mindenkorí vizsgálati díjon felül a némafilmeknél 20 fillér, a hangos (szinkronizált és beszélő) filmeknél 30 fillér pótdíjat kell a Filmipari Alap javára lefizetni.

Ezen a pótdíjon felül a külföldről behozott minden hangos mozcókép után egy darab „Behozatali jegy” beszoigáltatása kötelező. A behozatali jegyet 400 méteren felüli ú. n. nagy hangos filmek esetében darabonkint 1000 pengő, a 400 méteren aluli ú. n. kis hangos filmek behozatala esetében pedig darabonkint 200 pengő lefizetése ellenében szoloigaltatja ki a Filmipari Alap. Az O. M. B. az engedélyokíratot csakis a pótdíj befizetése, valamint a behozatali jegy beszoigáltatása ellenében adhatja ki.

Néma filmek a behozatali jegy beszoigáltatási kötelezettsége alól, híradók, továbbá kulturális, oktató, tudományos és ismeretterjesztő filmek a fenti összes kötelezettségek alól mentesek.

2. §. Minden év május 15-ike és augusztus hó 10-ike között kifejezetten nyári mozcóképszínházban bemutatásra kerülő hangos filmek után lefizetett, az előző szakaszban körülírt pótdíjból cenzúraméterenkint 10 fillért vissza kell téríteni, és ugyancsak vissza kell téríteni az engedélyjegy kiadásakor lefizetett egész díjösszeget abban az esetben, ha a kérelmező igazolja azt, hogy a kérdéses filmeket ebben az időszakban nyári színházban jelentette meg.

Az itt említett igazolásnak módját a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg szabályozza.

3. §. A Filmipari Alap, bevételei terhére, a belföldi filmgyártás hatályosabb támogatása érdekében a belföldön gyártott játékfilmek után a gyártó vállalkozónak praemiumot engedélyezhet. A Filmipari Alap a praemiumot a gyártott játékfilmbe befektetett tőke nagyságához képest a kereskedelemügyi és a belügyminiszter jóváhagyásával engedélyezi.

4. §. A Filmipari Alap jövedelmeit a jelen rendelet végrehajtásával megbízott kereskedelemügyi és belügyminiszter által kijelölt belföldi pénzintézet kezeli.

5. §. E rendelet hatályba lépésével a 3.020/1930. M. E. számú rendelet hatályát veszti.

6. §. Jelen rendelet, melyet a kereskedelemügyi és a belügyminiszter hajt végre, 1931. évi június hó 15-én lép életbe.

Budapesten, 1931. évi június hó 5-én.

Gróf Bethlen István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. miniszterelnök 1931. évi 4.810. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított időszakai lapok terjedelmének újabb,
ideiglenes megállapításáról.**

Az 1931. szeptember 11-én kiadott rendelet ideiglenesen szabályozza a napilapok maximális heti oldalterjedelmét, egyéb időszakai lapok havi maximális oldalterjedelmét. A rendelet kivételeket is megállapít. Megszegőivel szemben szankciókat határoz meg. Hatályon kívül helyezi a 10.406/1922. M. E. és 1.275/1924. M. E. számú rendeleteket. Módosítja az 5.110/1931. M. E. számú rendeletet.

A rotációs újságpapír és íves nyomópapír forgalma tárgyában 1921. évi január hó 12-én 309/1921. M. E. szám alatt kiadott rendelet 3. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. A Magyarország területén rotációs és íves nyomópapíron megjelenő napilapok heti oldalterjedelme, illetőleg az egyéb időszakai lapok havi oldalterjedelme – a 3. §-ban foglalt kivételekkel – egyelőre nem haladhatja meg az 1931. évi augusztus hó 31. napjával kezdődött héten, illetőleg az augusztus hóban megjelent számaik összesített oldalterjedelmének hatvanhat százalékát.

E terjedelem keretén belül a szöveg, hirdetés, valamint a rendelkezésre álló oldalterjedelem beosztása tekintetében a kiadók szabad elhatározása érvényesül.

2. §. Napilapok nem mélynyomású mellékleteinek oldalterjedelme az e rendelet kihirdetése előtt megjelent utolsó melléklet oldalterjedelmének felét nem haladhatja meg.

Nem esnek korlátozás alá az olyan mellékletek, melyek kizárólag – akár hazai, akár külföldi – rádióműsört tartalmaznak.

A mélynyomású mellékletek terjedelme az 1931. évi augusztus havi oldalterjedelmük átlagát nem haladhatja meg.

3. §. Az 1. §. rendelkezései nem esnek az oly időszakai lapokra, melyek az 1. §. első bekezdésében megjelölt időszakban hetenkint, vagy ennél ritkább időközökben számonkint legfeljebb négy oldalon jelentek meg. Az ilyen időszakai lapok oldalterjedelme az 1931. évi augusztus havi oldalterjedelmet nem haladhatja meg.

A Budapesti Közlöny, valamint a hatóságok és hivatalok által kiadott rendeleti közlönyök, a rendelet korlátozó intézkedései alá nem esnek.

4. §. Aki a jelen rendeletnek bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésénél vagy kijátszásánál bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, a 309/1921. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében kihágást követ el, és hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928. évi X. tc. rendelkezései irányadók.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. államrendőrség működési területén az állami rendőrségnek hatáskörébe tartozik.

5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Az 1931. évi szeptember hó 14. napján kezdődő és szeptember hó 30. napjáig bezárólag tartó időszak a havi oldalterjedelem szempontjából félhónapnak számít.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének ideiglenes meghatározása tárgyában kibocsátott 10.406/1922. M. E. és 1.275/1924. M. E. számú rendeletek hatályukat veszítik.

Budapesten, 1931. évi szeptember hó 11-én.

Gróf Károlyi Gyula s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. miniszterelnök 1931. évi 5.110. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított időszakai lapok terjedelmének újabb
ideiglenes megállapítása tárgyában kiadott 4.810/1931. M. E. számú rendelet
módosításáról és kiegészítéséről.**

1931. szeptember 26-ai hatállyal módosítja és kiegészíti a 4.810/1931. M. E. számú rendeletet: tovább csökkenti a lapok maximális oldalterjedelmét. A rendelet intézkedései alól a miniszterelnök felmentést adhat.

A rotációs újságpapír és íves nyomópapír forgalma tárgyában 1921. évi január hó 12-én 309/1921. M. E. szám alatt kiadott rendelet 3. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §. A 4.810/1931. M. E. számú rendelet 1. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A Magyarország területén rotációs nyomópapíron megjelenő napilapok heti oldalterjedelme, illetőleg az egyéb ily időszakai lapok havi oldalterjedelme – a 3. §-ban foglalt kivételekkel – egyelőre nem haladhatja meg az 1931. évi augusztus hó 31. napjával kezdődött héten, illetőleg az augusztus hónapban megjelent számaik összesített oldalterjedelmének hetvenöt százalékát, s ebben a keretben sem lehet nagyobb száztizenhat oldalnál.

Nem ütközik az előbbi bekezdés rendelkezésébe az sem, ha a száztizenhat oldalnál nem nagyobb oldalterjedelem nem haladja meg az 1931. évi január, február vagy március hónapjában megjelent lapszámok átlagos heti és illetőleg összesített havi oldalterjedelmének hatvanhat százalékát.

A Budapesten délelőtt 8 óra után megjelenő napilapoknak vasárnap vagy ünnepnap előtt megjelenő száma 12 oldalnyi, egyéb száma 8 oldalnyi terjedelmű lehet abban az esetben is, ha ez az előbbi első vagy második bekezdésben meghatározott legnagyobb összesített oldalterjedelmet meghaladná.

Magyarország területén íves nyomópapíron megjelenő időszakai lapok heti, illetőleg havi oldalterjedelme – a 3. §-ban foglalt kivételekkel – egyelőre nem haladhatja meg az 1931. évi augusztus hó 31. napjával kezdődött héten, illetőleg az 1931. évi augusztus havában megjelent számaik összesített oldalterjedelmének nyolcvan százalékát.

Nem ütközik az előbbi bekezdés rendelkezésébe, ha az oldalterjedelem nem haladja meg az 1931. évi január, február vagy március hónapjában megjelent lapszámok átlagos heti, illetőleg összesített havi oldalterjedelmének nyolcvan százalékát.

A heti, illetőleg havi oldalterjedelem hatvanhat vagy nyolcvan százalékának kiszámításakor netán mutatkozó töredéket páros oldalszámmra lehet kiegészíteni.

Az előbbi bekezdésekben meghatározott terjedelem keretén belül a szöveg, hirdetés, valamint a rendelkezésre álló oldalterjedelem beosztása tekintetében a kiadók szabad elhatározása érvényesül.

Az íves nyomópapíron megjelenő folyóiratok összesített oldalterjedelmének kiszámításakor nem kell figyelembe venni a szövegrésztől eltérő minőségű, vagy színű borítéklapnak négy oldalát, amennyiben ezeknek rendeltetése kizárólag hirdetések közlése.

2. §. A 4.810/1931. M. E. számú rendelet 2. §-a utolsó bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

Sem napilap, sem más időszaki lap mélynyomású mellékletének terjedelme nem haladhatja meg az 1931. évi augusztus havi oldalterjedelem átlagát.

3. §. A 4.810/1931. M. E. számú rendelet 3. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A jelen rendelet 1. §-ának rendelkezései nem terjednek ki az oly időszaki lapokra, amelyek az 1931. évi augusztus hó 31. napjával kezdődött héten, illetőleg augusztus hónapban számonkint legfeljebb hat oldalon jelentek meg. Az ily időszaki lapok oldalterjedelme az 1931. évi augusztus hó 31. napjával kezdődött hét, illetőleg augusztus hó oldalterjedelmét nem haladhatja meg.

A Budapesti Közlöny, valamint a hatóságok és hivatalok által kiadott rendeleti közlönyök, úgyszintén az íves nyomópapíron megjelenő tudományos és közérdekű ismereteket terjesztő folyóiratok nem esnek jelen rendelet korlátozó intézkedései alá.

4. §. Méltánylást érdemlő kivételes esetben a kiadó részéről, amennyiben pedig a kiadó az ily érdekek képviselőjére alakult egyesületnek (szindikátusnak) tagja, az ily egyesület részéről előterjesztett kérelemre a rendelet intézkedései alól a m. kir. miniszterelnök felmentést adhat.

5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Az 1931. évi szeptember hó 28., 29. vagy 30. napján megjelenő, napilapnak nem minősülő időszaki lapok oldalterjedelmének meghatározása szempontjából a 4.810/1931. M. E. számú rendelet irányadó.

Budapesten, 1931. évi szeptember hó 26-án.

Gróf Károlyi Gyula s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. miniszterelnök 1931. évi 6.120. M. E. számú rendelete, a lapok karácsonyheti oldalterjedelmének szabályozásáról.

*Az 1931. december 21-én hatályba lépett rendelet meghatározza az 1931. december 22., 23., 24. és 25. napi keltezésű lapszámok maximális oldalterjedelmét.
Kelt Budapest, 1931. november 9.*

A rotációs újságpapír és íves nyomópapír forgalma tárgyában 1921. évi január hó 12-én 309/1921. M. E. szám alatt kiadott rendelet 3. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a Budapesten és vidéken megjelenő időszaki lapok karácsony heti oldalterjedelmére vonatkozólag a következőket rendelem el:

1. §. A napilapoknak 1931. évi december hó 22., 23., 24-ről (kedd, szerda, csütörtök) keltezett lapszámai ugyanolyan terjedelemben jelenhetnek meg, mint amilyen terjedelemben 1931. évi október hó 27., 28., 29-én (kedd, szerda, csütörtök) megjelentek, azzal a megszorítással, hogy a december 22., 23., 24-ről keltezett számok oldalterjedelme együttesen nem haladhatja meg az 5.110/1931. M. E. számú rendelet értelmében felhasználható heti oldalterjedelem ötven százalékát.

2. §. A napilapoknak 1931. évi december hó 25-ről keltezett (karácsonyi) száma – a 3. §-ban foglalt kivétellel – az 1930. évi december hó 25-ről keltezett (karácsonyi) szám oldalterjedelmének nyolcvan százalékát tevő oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

Ha valamely lap az 1930. évben a rendes ünnepi számnál is nagyobb terjedelmű, rendkívüli (pl. jubileumi) karácsonyi számot adott ki, számítási alapul az előző években kiadásra került utolsó rendes karácsonyi szám oldalterjedelmét kell venni.

3. §. A Budapesten megjelenő politikai napilapok karácsonyi száma hetven oldalnyi terjedelmű lehet még abban az esetben is, ha ez a 2. §-ban meghatározott legnagyobb oldalterjedelmet meghaladná.

4. §. A nem naponta megjelenő időszakai sajtótermékeknek az 1931. évi december hó 21-ik napjával kezdődő héten megjelenő számai az 5.110/1931. M. E. számú rendelet értelmében egy számra megengedett oldalterjedelemtől negyven százalékkal nagyobb oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

5. §. Az oldalterjedelem meghatározása szempontjából a mellékleteket is figyelembe kell venni, így különösen a rendes heti vagy havi mellékleteket, tekintet nélkül arra, hogy milyen papíron, és milyen nyomási eljárással készültek.

Nem számítanak mellékleteknek az oly könyvek (naptárak stb.), amelyeket a lapok évenként egyszer, a karácsonyi számmal együtt szoktak szétküldeni.

6. §. Az előbbi bekezdésben meghatározott oldalterjedelem keretén belül a főlap és a mellékletek beosztása tekintetében a kiadók szabad elhatározása érvényesül.

7. §. Ez a rendelet 1931. évi december hó 21. napján lép életbe.

Budapesten, 1931. évi november hó 9-én.

Gróf Károlyi Gyula s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1932. évi 2.670. M. E. számú rendelete,
a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 4.963/1925. és 6.292/1925. M. E.
számú rendeletek újabb módosításáról.**

Hatályon kívül helyezi a 3.080/1931. M. E. számú rendeletet, és újraszabályozza a Filmipari Alapba befizetendő díjakat.

Hatályba lépett 1932. május 15-én

1. §. A hazai filmgyártás előmozdítása érdekében az Országos Mozcókép vizsgálo Bizottság (O. M. B.) által megvizsgált és engedélyezett, külföldön gyártott minden oly mozcókép minden métere (cenzúraméter) után, amelynek magyarnyelvű feliratai belföldön készülnek, a mindenkorí vizsgálati díjon felül úgy néma, mint hangos (szinkronizált és beszélő) filmeknél visszavonásig nem a 3.080/1931. M. E. számú rendeletben megállapított pótdíjakat,

hanem úgy a hangos, mint a néma filmre egyformán 20 arany fillér pótdíjat kell a Filmipari Alap javára lefizetni.

Minden oly külföldön gyártott mozgóképet minden métere (cenzúraméter) után pedig, amelynek magyarnyelvű feliratai is külföldön készülnek, a mindenkor vizsgálati díjon felül úgy néma, mint hangos (szinkronizált és beszélő) filmeknél 30 aranyfillér pótdíjat kell a Filmipari Alap javára lefizetni.

Ezen pótdíjon felül a külföldről behozott minden hangos mozgóképet után egy darab behozatali jegy beszoigáztatása kötelező. A behozatali jegyet 200 méteren aluli filmeknél darabonként 100 aranypengő, 200 méteren felüli, de 400 métert meg nem haladó filmeknél darabonként 200 aranypengő, 400 méteren felüli, de 800 métert meg nem haladó filmeknél darabonként 400 aranypengő, 800 méteren felüli, de 1.200 métert meg nem haladó filmeknél darabonként 600 aranypengő, míg az ezen felüli filmeknél darabonként 1.000 aranypengő lefizetése ellenében szolgáltatja ki a Filmipari Alap. Az O. M. B. az engedélyokiratot csakis a pótdíj befizetése, valamint a behozatali jegy beszoigáztatása ellenében adhatja ki.

Néma filmek a behozatali jegy beszoigáztatási kötelezettsége alól, híradók, továbbá kulturális, oktató, tudományos és ismeretterjesztő filmek a fenti összes kötelezettségek alól mentesek.

2. §. A folyó év június hó 1-je és augusztus hó 10-iké közötti időben elsőizben bemutatásra kerülő hangos filmek után vissza kell téríteni a behozatali jegy kiadásakor lefizetett díjösszeget abban az esetben, ha a kérelmező igazolja azt, hogy a kérdéses filmeket ebben az időszakban jelentette meg.

Az igazolás módját a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg szabályozza.

3. §. A Filmipari Alap bevételei terhére a belföldi filmgyártás hatályosabb támogatása érdekében a belföldön gyártott játékfilmek után a gyártó vállalkozónak praemiumot engedélyezhet. A Filmipari Alap a praemiumot – a gyártott játékfilmbe befektetett tőke nagyságához képest – a kereskedelemügyi és a belügyminiszter jóváhagyásával engedélyezi.

4. §. A Filmipari Alap jövedelmeit a jelen rendelet végrehajtásával megbízott kereskedelemügyi és belügyminiszter által kijelölt belföldi pénzüintézet kezeli.

5. §. Jelen rendelet, amelyet a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg hajt végre, 1932. évi május hó 15-én lép életbe és életbelépésével egyidejűleg a 3.080/1931. M. E. számú rendelet hatályát veszti.

Budapesten, 1932. évi május hó 10-én.

*Gróf Károlyi Gyula s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1932. évi 95.252. számú rendelete,
a rádióvevőberendezések próbaidőre való felszerelése határidejének
meghosszabbításáról.**

*A rádióvevőkészülékek iparszerű előállítására vagy forgalombahozatalára jogosított iparos (gyáros), kereskedő tizennégy napi próbaidőre szereltethet fel rádióvevőberendezést, és a felszerelés napját is beleszámítva, tizennégy napon belül köteles az érdekelt postahivatalt értesíteni arról, hogy a fél a vevőberendezést megtartotta-e, vagy sem.
Életbe lépett 1931. október 29-én.*

A 83.798/1931. K. M. sz. rendeletem második bekezdésében és 2. pontjában megállapított nyolc napi határidőt tizennégy napra emelem fel.

E rendeletem életbelépése után tehát a rádió vevőkészülékek iparszerű előállítására vagy forgalombahozatalára jogosított iparos (gyáros), kereskedő tizennégy napi próbaidőre szerelthet fel rádióvevőberendezést, és a felszerelés napját is beleszámítva, tizennégy napon belül köteles az érdekelt postahivatalt értesíteni arról, hogy a fél a vevőberendezést megtartotta-e, vagy sem.

Ez a rendeletem a kihirdetést (1931. okt. 29.) követő nyolcadik napon lép életbe.

Budapesten, 1932. évi október hó 20-án.

A miniszter helyett:

Szalay s. k.

a m. kir. posta vezérigazgatója.

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1932. évi 102.738. számú rendelete,
a hónap második felében felszerelt rádióvevőberendezések díjfizetési és
díjkötelezettségi idejének megállapításáról.**

Azoknak a rádióelőfizetőknek, akik szórakoztató rádióvevőberendezés létesítésére és üzemeltetésére valamelyik hónap 15-ike után kapnak engedélyt, a berendezés után esedékes használati díjakat az engedély megadását követő hónap első napjától kezdődőleg kell fizetniük. Életbe lépett 1932. december 17-én.

Megengedem, hogy azok a rádióelőfizetők, akik szórakoztató rádióvevőberendezés létesítésére és üzemeltetésére valamelyik hónap 15-ike után kapnak engedélyt, a berendezés után esedékes használati díjakat az engedély megadását követő hónap első napjától kezdődőleg fizessék. Az ily berendezések díjfizetési kötelezettsége tehát – eltérőleg az 1927. évi április hó 5-én 9.557/1927. K. M. sz. alatt kiadott rendeletem 11. §-ának második bekezdésében foglaltaktól – az engedélyokirat kiállítását követő hónap első napjától kezdődik, de ugyancsak hat hónapig tart.

A próbaidőre felszerelt rádióvevőberendezéseknél, ha azokat a hó második felében szerelik fel, a díjfizetés és a díjkötelezettség ideje ugyancsak a felszerelést követő hó első napjától kezdődik.

Ez a rendeletem a kihirdetés napján (1932. dec. 17.) lép életbe.

A postahivatalok tehát azoktól az előfizetőktől, akik valamelyik hó második felében lépnek be az előfizetők sorába, csak a belépést követő hó első napjától kezdődőleg szedjék az előfizetési díjakat; így pl. akik f. évi december hó 16-án vagy 16-ika után lépnek be az előfizetők közé, csak január hó elsejétől kezdődőleg kötelesek a díjakat fizetni, és a díjfizetési kötelezettségük is január hó elsejétől kezdődik.

Az ily előfizetőktől az első havi előfizetési díjat az engedélyokirat kiállítása vagy kézbesítése alkalmával beszedni nem kell, hanem csak az engedélyokirat kiállítását követő hó elsejétől. Egyebekben az ily előfizetőkre is a Rr. és annak végrehajtása tárgyában kiadott rendeletek határozmányai érvényesek.

Budapesten, 1932. évi december hó 13-án.

A miniszter helyett:

Dr. báró Szalay Gábor s. k.

a m. kir. posta vezérigazgatója.

**A m. kir. minisztérium 1933. évi 5.200. M. E. számú rendelete,
a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 6.292/1925. M. E. számú rendelet
részbeni módosításáról.**

Az 1933. május 12-én kelt rendelet értelmében a 6.292/1925. M. E. számú rendelettel létrehozott Felügyelő Bizottság, valamint a Végrehajtó Bizottság megszűnik, és ezek helyébe a m. kir. belügyi, a m. kir. kereskedelemügyi és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterek egy-egy delegáltjából álló Miniszterközi Bizottság lép.

1. §. A hazai filmgyártás előmozdítása, főképen azonban a filmügyek adminisztrációjának egyszerűsítése érdekében a 6.292/1925. M. E. számú rendelet 1. és 2. szakaszában meghatározott Felügyelő Bizottság, valamint az 5. szakaszában megállapított Végrehajtó Bizottság megszűnik, és ezek helyébe a m. kir. belügyi, a m. kir. kereskedelemügyi, és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterek egy-egy kiküldöttéből álló Miniszterközi Bizottság lép.

2. §. A Felügyelő Bizottságnak, valamint a Végrehajtó Bizottságnak a fenti rendeletben megállapított hatásköre az előző, szakaszban meghatározott Miniszterközi Bizottságra száll át. Ennek a bizottságnak a hatáskörébe tartoznak a pedagógiai filmek gyártására vonatkozó ügyek is.

3. §. A Miniszterközi Bizottságba a három érdekeit miniszter egy-egy tagot, és azok akadályoztatása esetére egy-egy póttagot nevez ki.

A Bizottság elnöke mindig a belügyi- és a kereskedelemügyi miniszter képviselői közül a rangban idősebb tisztviselő.

4. §. A m. kir. belügyminiszter a m. kir. kereskedelemügyi miniszterrel egyetértően tanácsadó és véleményező szervet létesíthet az érdekelt minisztériumok, és a filmgyártásnál érdekelt szakmai érdekeltségek köréből.

5. §. Ezt a rendeletet a m. kir. belügyi- és a m. kir. kereskedelemügyi miniszter – a pedagógiai filmek gyártására vonatkozóan a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértően – hajtja végre.

Budapesten, 1933. évi május hó 12-én.

vitéz Gömbös Gyula s. k.

m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1933. évi 5.710. M. E. számú rendelete,
a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 4.963/1925. és 6.292/1925. M. E.
rendeletek újabb módosítása tárgyában 2.670/1932. M. E. szám alatt
kibocsátott rendelet módosításáról és kiegészítéséről.**

*Módosítja a 2.670/1932. M. E. számú rendeletet. Megváltozik a külföldről behozott filmek
után fizetendő pótdíj mértéke.
Hatályba lépett 1933. július 1-én.*

A m. kir. minisztérium a következőket rendeli:

1. §. A magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 4.963/1925. és 6.292/1925. M. E. számú
rendeletek újabb módosítása tárgyában 2.670/1932. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet 1. §-
a második bekezdésében említett harminc aranyfillér pótdíj összege ötven aranyfillérre
emeltetik fel.

A 2.670/1932. M. E. számú rendelet 4. §-a hatályát veszti.

2. §. Ez a rendelet 1933 évi július hó 1. napján lép hatályba.

Budapesten, 1933. évi május hó 26-án.

vitéz Gömbös Gyula s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1934. évi 104.912. számú rendelete,
az erősáramú villamosberendezések okozta rádiózavarok megszüntetéséről.**

*A rendelet az erősáramú villamosberendezések okozta rádiózavarok megszüntetését célzó
teendőket tartalmazza. Kiegészítette a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1942. évi
240.613. számú rendelete.
Hatályba lépett 1934. május 1-én.*

Az 1924/25. évi állami költségvetésről szóló 1925: IX. tc. 24. §-ában kapott felhatalmazás
alapján a következőket rendelem:

1. §. Erősáramú villamosberendezést (gépet, készüléket) a lehetőség szerint úgy kell
felszerelni, olyan védőeszközökkel kell ellátni és kell használni, hogy a szomszédos, vagy
általában közelben lévő rádiókészülékek használatát ne zavarja.

Akadályozás vagy zavar esetében a felmerülő érdekösszeütközéseket az alább következő
2–5. §-okban foglalt rendelkezések szerint kell kiegyenlíteni, illetőleg megszüntetni.

2. §. Hatósági engedélyhez kötött villamosberendezésre engedélyt csak abban az esetben
lehet adni, ha az engedélyes mindazokat a védőeszközöket felszereli, és mindazokat az
óvintézkedéseket megteszi, és ezeknek fenntartását a jövőre is vállalja, amelyek a hatóság
(megállapítása szerint az 1. §. első bekezdésében meghatározott zavaró áthatás elkerülése
végett szükségesek. Az engedélyezési eljárás során a m. kir. postát is meg kell hallgatni.

Ha a villamosberendezés engedélyezése a meghatározott feltételeket nem tartja meg, a
hatóság az engedélyt megvonhatja.

3. §. Olyan esetben, amelyben valamely villamosberendezés szerkezeti vagy egyéb hibája (ideértve a védőeszköz hibáját is) okozza a zavart, a zavart okozó berendezés birtokosa (bírlalója) köteles berendezését saját költségén úgy kijavítani, illetőleg kijavíttatni, hogy annak működése a rádiókészülék használatát ne zavarja vagy ne akadályozza. Vita esetében az iparhatóság határoz.

4. §. Ha a rádióberendezés zavarását a villamosberendezésnek nem az előbbi szakaszban említett hibája okozza, hanem a berendezés szerkezeténél, vagy egyéb oknál fogva olyan, hogy a szomszédos, vagy általában a közelben levő rádióberendezéseket hibátlan állapotban is zavarja, amennyiben a zavart az érdekelt megegyezésével megszüntetni, vagy lényegesen csökkenteni nem lehet, mind a m. kir. posta, mind a rádióberendezés érdekeit birtokosa (bírlalója) a zavar megszüntetését kívánhatja.

Ha iparüzlet berendezése okozza a zavart, a szükséges intézkedések megtétele az iparhatóság hatáskörébe tartozik; más esetben a háborítás megszüntetése iránt a kir. járásbírótság előtt lehet keresetet indítani.

Az iparhatóság a szükséges intézkedéseket minden esetben a m. kir. posta meghallgatása után, – az 1884: XVII. tc. 35. és 36. §-aiban, valamint a 150.041/1930. K. M. számú rendeletben foglalt rendelkezések figyelembevételével teszi meg.

A kir. járásbírótság a keresetet a sommás birtokháborítási kereset tárgyalására meghatározott szabályok megfelelő alkalmazásával tárgyalja. A tárgyalásra a m. kir. postát is meg kell hívni. A m. kir. posta képviselője felszólalhat és véleményt nyilváníthat, ha nem is ügyfél.

Az iparhatóság, illetőleg a bíróság az villamosberendezés birtokosát (bírlalóját) kötelezheti, hogy a berendezését megfelelő védőeszközökkel (kondenzátorokkal, ellenállással, árnyékolással vagy más alkalmas felszereléssel) lássa el, a zavaró áthatás elkerülése végett gépét, készülékét, vezetékeit helyezze át, építse át, vagy más alkalmas óvintézkedést tegyen. Szükség esetében az iparhatóság, illetőleg bíróság a villamosbetrendezés naponkinti használatát meghatározott időszakokra is korlátozhatja. Mindezekben a rendelkezésekben gondosan kell mérlegelni a szemben álló érdekek fontosságát, egyrészt azt, hogy a villamosberendezés birtokosának (bírlalójának) gazdasági vagy tudományos tevékenysége korlátozást ne szenvedjen; másrészt pedig azt, hogy a rádióberendezés engedélyezése a rádió használatában alapos ok nélkül ne zavartassék. A szemben álló érdekek összeütközését a méltányosság és teherbíróképesség kölcsönös figyelembevételével kell kiegyenlíteni.

5. §. A villamoshálózat birtokosa (bírlalója) nem felelős azokért a zavarokért, amelyeket az ő hálózata továbbít ugyan a rádiókészülékekhez, de (amelyeket a hálózatra kapcsolt egyéb villamosberendezések okoznak).

6. §. A zavaróberendezés birtokosa (bírlalója) ellenszolgáltatás nélkül köteles megengedni és segídezni abban, hogy a m. kir. postának erre a célra külön meghatalmazással ellátott alkalmazottja a panaszolt zavar eredetének (helyének és okának) megállapítása végett a berendezést a célszerűnek tartott módon és időben megvizsgálja, és a szükséghez képest a zavar megszüntetésére (csökkentésére) szükséges eszközöket kísérlet céljából felszerelje.

A vizsgálatot és kísérletet úgy kell foganatosítani, hogy a zavaró berendezés üzemét egyáltalában ne, vagy csak a feltétlen szükséges mértékig korlátozza.

7. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és 200 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az:

1. aki e rendelet alapján hozott jogerős határozatban (2–4. §.) megszabott kötelessége megszegésével rádióengedélyest rádióberendezésének használatában akadályoz vagy zavar;

2. aki a m. kir. posta megbízottja által a 6. §. alapján végezni kívánt vizsgálatot vagy kísérletet akadályozza.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatásköreibe tartozik.

Harmadfokon a belügyminisztériumban szervezett kihágási tanács bíraskodik. Az 1929: XXX. tc. 59. §. 1. bek. 3. pontja szerint a tanácsülésben részvételre jogosult szakminiszter alatt a m. kir. kereskedelemügyi minisztert kell érteni.

A tárgyalásra a m. kir. postát, mint szakképviselőt meg kell hívni. A szakképviselőnek az ügydöntő határozatot (ítéletet vagy végzést) meg kell küldeni, ha a tárgyaláson nem vett részt.

8. §. A 7. §. 1. pontja alá eső kihágás esetében a rendőri büntetőbíróság a szakképviselő javaslatára a zavart okozó villamosberendezést lefoglalhatja, és azt ideiglenesen üzemen kívül helyezheti mindaddig, amíg annak birtokosa (bírlalója) a zavar megszüntetésére (csökkentésére) szükséges védőeszközt nem létesíti, vagy óvintézkedést meg nem teszi.

Az ideiglenes intézkedést elrendelő határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

9. §. Ez a rendelet az 1934. évi május hó 1. napján lép hatályba.

Budapesten, 1934. évi március hó 6-án.

Dr. Fabinyi Tihamér s. k.
m. kir. kereskedelemügyi miniszter

**A m. kir. minisztérium 1934. évi 8.484. M. E. számú rendelete,
a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 4.963/1925. és 6.292/1925. M. E.
számú rendeletek újabb módosítása tárgyában 2.670/1932. és 5.710/1933.
M. E. szám alatt kibocsátott rendeletek módosításáról és kiegészítéséről.**

*Módosítja a 2.670/1932. M. E. számú rendeletet. Megemeli a külföldről behozott filmek után
fizetendő pótdíjat.*

Hatályba lépett 1934. október 1-én.

A m. kir. minisztérium a következőket rendeli:

1. §. A magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló 4.963/1925. és 6.292/1925. M. E. számú rendeletek újabb módosítása tárgyában 2.670/1932. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet 1. §-a második bekezdésében említett 30 arany fillér pótdíj a jelen rendellel 1 arany pengőre emeltetik fel.

2. §. Ez a rendelet 1934. évi október hó 1. napján lép hatályba.

Budapesten, 1934. évi szeptember hó 29-én.

vitéz Gömbös Gyula s. k.
m. kir. miniszterelnök

1935. évi XIV. törvénycikk
a mozgófényképek előadásában a magyar nyelv érvényesülésének
biztosításáról

A törvény értelmében a belügyminiszter feladata annak meghatározása, hogy az előadásra kerülő magyar nyelvű hangos filmek milyen hányada készüljön Magyarországon. Amíg a meghatározott arány nem valósítható meg, addig a belügyminiszter megengedheti, illetőleg elrendelheti, hogy az előadásra kerülő magyar nyelvű hangos filmek bizonyos hányada Magyarországon magyar nyelvre szinkronizált film legyen.

1. § A magyarországi mozgófényképipar előrehaladásához képest biztosítania kell, hogy magyar nyelvű hangos mozgófényképek (hangosfilmek) megfelelő arányban előadásra kerüljenek.

E végből a belügyminiszter elrendelheti, hogy a mozgófényképüzemek megfelelő arányban magyar nyelvű hangos mozgófényképeket adjanak elő.

A belügyminiszter megállapítja, hogy az előadásra kerülő magyar nyelvű hangos mozgófényképeknek milyen hányada legyen Magyarországon készült; ameddig a körülmények indokolják, a belügyminiszter megengedheti, illetőleg elrendelheti, hogy az előadásra kerülő magyar nyelvű hangos mozgófényképek bizonyos hányada magyar nyelvre Magyarországon áttett mozgófénykép legyen.

2. § Ezt a törvényt a belügyminiszter hajtja végre s ennek végrehajtása érdekében a mozgófényképüzemekre, a mozgófényképek hatósági ellenőrzésére, a magyar filmgyártás fejlesztésére és a filmbehozatalra fennálló jogszabályokat a szükséghez képest kiegészítheti és módosíthatja. Amennyiben a törvény végrehajtása más miniszter hatáskörét is érinti, úgy a belügyminiszter az érdekelt miniszterekkel egyetértően jár el.

3. § E törvény hatálybalépésének idejét a belügyminiszter rendelettel állapítja meg.

A m. kir. belügyminiszter 1935. évi 174.951. számú körrendelete,
a magyar nyelven színre kerülő filmek bemutatásának, és a műkedvelői
előadások engedélyezésének összhangbahozataláról.

Annak érdekében, hogy a magyar nyelvű filmeknek lehetőleg konkurenciát ne támasszanak, az elsőfokú rendőrhatalóságokat utasítják, hogy az ún. műkedvelői előadások, valamint a műsoros esték megtartására az engedélyt lehetőleg ne adják meg azokon napokon, amelyeken a helyben működő mozgófényképüzem magyar nyelven ad filmet. Amennyiben a mozgófényképüzem a hét minden napján magyar filmet ad, ebben az esetben ez a tilalom csak a hét három napjára vonatkozik.

Kelt Budapest, 1935. április 1-jén.

A műkedvelői előadások újabb szabályozása tárgyában a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértőleg 109.000/1932. B. M. szám alatt kiadott rendeletemet az alábbiakkal egészítem ki.

A magyar nyelven színrekerülő filmek nyilvános bemutatásának előmozdítása egyrészt a magyar filmgyártás fellendítésének, másrészt a nemzeti kultúra terjesztésének szempontjából országos érdekű feladat.

Ez a cél csak abban az esetben érhető el, ha a magyar nyelven színrekerülő filmeket bemutató mozgófényképüzemeket minden oly indokolatlan versenytől mentesítjük, amelyek ezeknek az előadásoknak a nagyközönség részéről való látogatottságát veszélyeztetik.

A mozgófényképüzemeknek ezt a közérdekű kulturális működését a hozzám beérkezett és megvizsgált panaszok szerint főleg az egyébként kétségtelenül szintén fontos kultúrmissziót teljesítő műkedvelői előadások, valamint műsorral egybekötött táncmulatságok kelleténél nagyobb mérvű elterjedése a vidéki városokban és községekben immár oly mértékben akadályozza, hogy sok helyen maguknak a vidéki mozgófényképüzemeknek fenntartását is veszélyezteti.

Ezért a magyar nyelven színrekerülő filmek előadásához fűződő közérdekű indokból elkerülhetetlenül szükségesnek látom, hogy a két közérdekű működést az alábbi rendelkezésekkel összhangba hozzam, és ezzel a vidéki mozgófényképüzemek működését is biztosítsam, természetesen a nélkül, hogy a szintén közérdekű műkedvelői előadásokat különösebb sérelem érné.

Ehhez képest a következőket rendelem el:

Utasítsa Főkapitány (Alispán) úr az alárendelt elsőfokú rendőrhatóságokat, hogy a műkedvelői előadások, valamint a műsoros esték megtartására az engedélyt lehetőleg ne adják meg oly napokra, melyeken a helyben működő mozgófényképüzem magyar nyelven színrekerülő filmet mutat be. Amennyiben a mozgófényképüzem a hét minden napján magyar nyelven színre kerülő filmet adnának elő, ebben az esetben ez a tilalom csak a hét három napjára vonatkozik.

Ha azonban a műkedvelői előadást tartó egyesület, vagy pedig a műkedvelői előadásra kerülő színdarab az elsőfokú rendőrhatóság megítélése szerint kiválóan méltánylandó hazafias vagy kulturális célt szolgál, úgy a műkedvelői előadás megtartására az engedély természetesen megadható.

Budapesten, 1935. évi április hó 1-én.

*A miniszter helyett:
Dr. Presely Elemér s. k.
államtitkár.*

**A m. kir. belügyminiszter 1935. évi 180.000. számú rendelete
a mozgófényképek előadásában a magyar nyelv érvényesülésének
biztosításáról szóló 1935: XIV. törvénycikk végrehajtásáról.**

Az 1935. július 26-án kelt rendelet egy olyan filmengedélyezési eljárást állít fel, amelynek az a lényege, hogy külföldi 1200 m-nél hosszabb, ún. játékfilmet Magyarországon engedélyezni csak a hazai gyártású magyar nyelvű, 1200 m-nél hosszabb játékfilmek megfelelő arányában lehet. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság mind a külföldről behozott és magyar nyelvre szinkronizált, mind pedig a Magyarországon készült magyar nyelvű filmek esetében vizsgálja a nyelvhelyességet és a megfelelő minőségű hangfelvételt is. A magyar nyelvre szinkronizált filmek métere után meghatározott vizsgálati díjat kell fizetni, valamint a Filmipari Alap részére is pótdíjat kell leróni. A mozgófényképüzemek kötelesek teljes műsoruk külön rendeletben megállapított hányadát Magyarországon készült, 1200 méternél hosszabb, magyar nyelvű

játékfilmekkel betölteni. Ennek a hányadnak külön rendeletben megállapított részét Magyarországon magyarra szinkronizált 1200 méternél hosszabb filmek is kitehetik.

Az 1935: XIV. tc. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – részben a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrral egyetértően – a következőket rendelem.

1. §. A mozgófényképek előadásában a magyar nyelv érvényesülésének biztosításáról szóló 1935: XIV. törvénycikk 1935. évi augusztus hó 1. napján lép hatályba.

2. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság az 1. §-ban megállapított időponttól kezdve külföldről behozott, 1200 méternél hosszabb, ú. n. játékfilmet csak abban az esetben vizsgálhat meg, illetőleg csak abban az esetben állíthat ki engedélyokiratot, ha a mozgófénykép megvizsgálását kérelmező (filmkölcsonzó vállalat, mozgófényképüzemi engedélyes stb.) e rendelet 3. §-ában meghatározott cenzúrajegyet az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak beszolgáltat.

3. §. (1) Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke minden kérelmezőnek, aki az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak Magyarországon magyar nyelven gyártott, 1200 méternél hosszabb hangos játékfilmet mutat be megvizsgálás végett, és azt az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találja, külön rendeletben megállapított számú cenzúrajegyet ad ki.

(2) Ugyancsak a külön rendeletben megállapított számú cenzúrajegy illeti meg azt is, aki Magyarországon utólag magyar nyelvre áttett, 1200 méternél hosszabb oly játékfilmet mutat be a bizottságnál, amelynek nyilvános előadását az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyezi, és az arányszámba beszámíthatónak minősíti.

(3) A cenzúrajegyek előállításáról az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke gondoskodik, és azokat szigorú számadási nyomtatványként kezeli.

(4) A cenzúra jegyek átruházhatók.

4. §. A Magyarországon utólag magyar nyelvre áttett, valamint Magyarországon készült magyar nyelvű mozgófényképek vizsgálatánál az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a magyar nyelv helyességét, továbbá a megfelelő hangfelvételt is elbírálja. – A mozgófényképek nyilvános előadáson bemutatása ebből az okból is megtagadható.

5. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a Magyarországon magyar nyelvre áttenni kívánt egyes mozgófényképeket – kérelemre – előzetesen is megvizsgálhatja annak megállapítása végett, hogy ezek a mozgófényképek magyar nyelvre való utólagos áttételre, valamint a mozgófényképüzemek által kötelező lejátsszásra alkalmasak-e.

6. §. A magyar nyelvre utólag áttett, nyilvános előadásra és kötelező lejátsszásra alkalmasnak talált mozgófényképek jegyzékét közzé kell tenni.

7 §. (1) Az előzetes megvizsgálás díját (5. §.) méterenkint 4 fillérben, a Magyarországon utólag magyar nyelvre már áttett mozgófényképek vizsgálati díját pedig, méterenkint 6 fillérben állapítom meg.

(2) Magyarországon utólag magyar nyelvre áttett mozgófényképek után a Filmipari Alap részére méterenkint 20 (húsz) fillér pótdíjat, behozatali-jegy illetve címén pedig az idevonatkozó kormányrendeletben megállapított összeg felét kell fizetni.

(3) A befizetett többlet visszatérítése igényelhető.

8. §. Valamennyi mozgófényképüzem engedélyese köteles teljes műsorának külön rendeletben megállapított hányadát Magyarországon készült, 1200 méternél hosszabb, magyar nyelvű játékfilmekkel betölteni. Ennek a hányadnak külön rendeletben megállapított része Magyarországon utólag magyar nyelvre áttett, 1200 méternél hosszabb mozgófénykép is lehet.

9. §. A 8. §-ban meghatározott mozgófényképeket oly módon kell az egyes mozgófényképüzemek játékrendjébe beilleszteni, hogy e mozgófényképek felét minden év

január hó 31-től július hó 31-ig, másik felét pedig augusztus hó 1-től január hó 31-ig terjedő időben tűzzék műsorra.

10. §. A 8. és 9. §-ban megállapított rendelkezések csak a hangosfilmek vetítésére alkalmas géppel felszerelt mozgófényképüzemekre vonatkoznak.

11. §. Attól a mozgófényképüzemengedélyestől, aki a fentebbi kötelezettségeknek nem tesz eleget, a mutatvány engedélyokirat visszavonható.

12. §. (1) A rendőrhatalóságok kötelesek e rendelet 9. és 10. §-ában foglalt kötelezettségek megtartását rendszeresen ellenőrizni, és félévenként megállapítani, hogy a mozgófényképüzemengedélyesek ebben a rendeletben megállapított kötelezettségüknek eleget tettek-e. Az ellenőrzésnek arra is ki kell terjednie, hogy a mozgófényképüzemek főként a magyar nyelven bemutatott mozgófényképeket azok nyugodt szemléletét és megértését biztosító sebességgel vetítik-e. A rendőrhatalóságok az ellenőrzés eredményéről szóló jelentésüket minden év február és július hó 15. napjáig kötelesek hozzám felterjeszteni.

(2) Az első jelentést – az átmeneti időre tekintettel, – 1936. évi július hó 15-én kell megtenni.

Budapest, 1935. évi július hó 26-án.

vitéz Leveldi Kozma Miklós s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. belügyminiszter 1935. évi 180.100. számú rendelete,
a mozgófényképüzemekben magyar nyelvű mozgófényképek kötelező
bemutatásáról.**

Meghatározza, hogy 1935. évi augusztus hó 1-től 1936. évi január hó 31-ig terjedő időszakban a mozikban játszott 1.200 méternél hosszabb filmek hány százalékának kell Magyarországon készült magyar nyelvű hangos filmnek lennie. Szabályozza a – Magyarországon gyártott, magyar nyelvű vagy Magyarországon magyarra szinkronizált legalább 1200 m-nél hosszabb – filmek után kiadható ún. cenzúrajegyek számát is.

Kelt Budapest, 1935. július 26-án.

A mozgófényképek előadásában a magyar nyelv érvényesülésének biztosításáról szóló 1935: XIV. tc. 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján az alábbiakat rendelem.

1. §. Minden mozgófényképüzemengedélyes köteles az 1935/36. játszási évnek 1935. évi augusztus hó 1-től 1936. évi január hó 31-ig terjedő részében teljes műsorának 10%-át Magyarországon készült magyar nyelvű hangos mozgófényképekkel betölteni. Ennek a 10%-nak fele Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, 1200 méternél hosszabb olyan mozgófénykép is lehet, melyet az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság erre alkalmasnak talált.

Az 1935/36. játszási évnek 1936. évi január hó 31-től 1936. évi augusztus hó 1-ig terjedő részében a teljes műsor 15%-át kell Magyarországon készült, 1200 méternél hosszabb magyar nyelvű hangos mozgófényképpel betölteni. Ebből a 15%-ból kétharmadrész az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről erre a célra alkalmasnak talált, Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett mozgófénykép is lehet.

2. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke a 180.000/1935. B. M. számú rendelet 2. és 3. §-aiban megállapított cenzúrajegyből Magyarországon utólag magyar nyelvre

áttett minden mozgófénykép, valamint Magyarországon magyar nyelven gyártott mozgófénykép után az 1935/36. játszási évben – további intézkedésig – 7 (hét) cenzúrajegyet ad ki.

3. §. Minden egyes beszolgáltatott cenzúrajegy alapján az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság az ország területére behozott idegen nyelvű, 1200 méternél hosszabb játékfilmet vizsgál meg.

4. §. Felhatalmazom az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnökét, hogy a cenzúrajegyek beszolgáltatására saját hatáskörében megfelelő biztosíték (kötér stb.) mellett a rendelet hatálybalépését követő egy éven belül halasztást engedélyezhessen.

5. §. Ez a rendelet 1935. évi augusztus hó 1-én lép életbe.

Budapest, 1935. évi július hó 26-án.

*vitéz Leveldi Kozma Miklós s. k.
m. kir. belügyminiszter.*

A m.kir. belügyminiszter 1935. évi 180.547. számú körrendelete a magyar nyelvű filmek engedélyokiratának megkülönböztető jelzéséről.

Annak ellenőrzésének megkönnyítésére, hogy a mozikban lejátszott filmek előírt aránya Magyarországon készült magyar nyelvű film-e, az ezt a feltételt teljesítő filmek engedélyokiratát egységes jelöléssel látják el.

Kelt Budapest, 1935. augusztus 3-án.

A mozgófényképek előadásában a magyar nyelv érvényesülésének biztosításáról szóló 1935: XIV. törvénycikk végrehajtása tárgyában kibocsátott 180.000/1935. B. M. számú rendelet 12. §-a értelmében a rendőrhatalóságok többek között azt is ellenőrizni kötelesek, hogy a mozgófényképezetek az egyes játszási évadokban teljes műsoroknak külön (az 1935/1936. játszási évre nézve a 180.100/1935. B. M. sz. rendeletben) megállapított hányadát Magyarországon készült magyar nyelvű, vagy Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett hangos mozgófényképekkel töltik-e be.

Az idevonatkozó ellenőrzés megkönnyítése céljából az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a részéről nyilvános előadásra alkalmasnak talált, és az említett hányadba beszámított hangos mozgófényképek engedélyokiratát megkülönböztető jellel látja el. Ez a megkülönböztető jel téglalapalakú, fehér alapszínű bélyeg, kerete zöldszínű két vékony vonal, melyeken belül „MAGYAR NYELVŰ FILM” felírás van, ez alatt pedig vízszintesen a nemzeti szín látható.

A bélyeg mind a zöld, mind a sárgásbarna színű ily engedélyokirat negyedik oldalán, az elnök aláírásától balra van felragasztva, és a Bizottság nedves bélyegzőjének egyik része a bélyegre esik.

Felhívom Alispán (Főkapitány) urat, hogy fentiekről az ellenőrzésre hivatott alárendelt elsőfokú rendőrhatalóságokat miheztartás végett értesítse.

Budapest, 1935. évi augusztus hó 3-án.

*A miniszter rendeletéből:
Kádár s. k.
miniszteri osztályfőnök.*

**A m. kir. minisztérium 1935. évi 10.400. M. E. számú rendelete
az iskolai oktatásra szánt mozgófényképek megvizsgálásáról és
engedélyezéséről.**

Kiveszi a 4.300/1924. M. E. számú rendelet hatálya alól az iskolákban a tanuló ifjúság oktatása céljából bemutatandó filmeket, amelyek engedélyezése ezentúl a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által szervezett Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottsága hatáskörébe tartozik.

Életbe lépett 1935. november 30-án.

A m. kir. minisztérium a nyilvános előadásra szánt mozgófényképek, valamint azok bel- és külföldi forgalmának hatósági ellenőrzéséről szóló 4.300/1924. M. E. számú rendeletének 2. §-át a következő rendelkezésekkel egészíti ki:

1. §. Nem esnek a 4.300/1924. M. E. számú rendelet hatálya alá az iskolákban kizáróan a tanuló ifjúság oktatása céljából bemutatandó mozgófényképek.

Az előző bekezdésben említett mozgófényképek megvizsgálása és kizáróan iskolai előadások keretében bemutatásának engedélyezése a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által szervezett Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottsága hatáskörébe tartozik.

2. §. A bizottság állapítja meg azt is, hogy az oktató-jellegű mozgófényképek nemzetközi forgalmának megkönnyítése céljából létrejött nemzetközi egyezmény intézkedéseire képest vámentességben részesíteni kért külföldi mozgófényképek, valamint az egyezmény értelmében belföldön előállított, de az egyezményhez csatlakozott államokba kivinni szándékolt ilyen mozgófényképek valóban alkalmasak-e iskolai oktatásra.

3. §. Az Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottsága által iskolákban oktatás céljából engedélyezett mozgófénykép a tanuló ifjúságon kívül másnak, akár az iskolákban, akár máshol, csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélykirata alapján mutatható be.

4. §. Az Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottságának szervezeti szabályait a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg.

5. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1935. nov. 30.) lép életbe, és azt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg hajtja végre.

Budapest, 1935. évi november hó 15-én.

*vitéz Gömbös Gyula s. k.
m. kir. miniszterelnök*

**A m. kir. belügyminiszter 1936. évi 167.550. számú körrendelete,
a közép- és középfokú iskolákban mozgófényképekkel oktatás bevezetésével
kapcsolatod tűzrendészeti óvóintézkedésekről.**

Az 1936. január 17-én kelt körrendelet meghatározza azokat a tűzvédelmi előírásokat, amelyeket a keskeny-filmek vetítésére alkalmas vetítőgépek kezelésénél figyelembe kell venni.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1935/36. tanévtől kezdve a közép- és középfokú iskolákban a tantervvel összefüggő oktató filmek bemutatásának fokozatos bevezetését rendelte el.

Ennek lehetővé tétele céljából az említett iskolákat keskeny-filmek vetítésére alkalmas vetítőgéppel, és kizáróan oktatást szolgáló filmekkel látja el. A vetítőgépeket erre kiképzett tanárok kezelik, vetítésre pedig csak úgynevezett nehezen égő keskeny-filmeket használnak. Ezek a filmek nehezebben gyúlnak, és nehezebben égnek ugyan, mint az egyéb filmek, a tanuló ifjúság testi épségének ily előadásokon lehető megóvása érdekében azonban mégis szükséges a megfelelő óvintézkedések megtétele.

Ezért a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr utasította az említett iskolák igazgatóit, hogy a vetítőgépnél az iskolában felállítása előtt tűzrendészeti szemle megtartása végett forduljanak az elsőfokú tűzrendészeti hatóságokhoz. Ha tehát valamelyik iskola igazgatósága az elsőfokú tűzrendészeti hatóságot az említett célból megkeresi, ennek – tűzrendészeti szakközege közben jöttével – díjtalanul helyszíni szemlét kell tartania, és ennek eredményéhez képest a kérés teljesíthetősége tekintetében véghatározatban kell döntenie.

A tűzrendészeti hatóságnak véghatározatába mindenesetre fel kell vennie az alábbi óvintézkedéseket.

A tanteremben a vetítőgépet csak az előadó asztalán, vagy külön vetítőasztalon szabad elhelyezni, és ott is úgy kell felállítani, hogy ahhoz avatatlan egyén hozzá ne nyúlhasson. Sem az előadó asztalát, sem a vetítőasztalt nem szabad közvetlen a tanterem ajtaja mellett elhelyezni, mert azok – netán szükséges menekülés esetén – a szabad közlekedést akadályoznák.

b) A tanteremben az állandó berendezési tárgyakon (pld. előadó asztalon, iskolapadokon) kívül egyéb tárgyakat, valamint pót-székeket beállítani, azokkal a szabad közlekedést akadályozni, eltorlaszolni nem szabad.

c) A vetítőgéphez csak külső sérülések ellen védő borítással ellátott villamosvezeték szabad használni. (Sodrott vezeték azért tilos használni, mert annak szigetelése rövid időn belül megsérülhet, és rövidzárlat okozója lehet.).

d) A vetítőgép villamosvezetékét, valamint a teremvilágítás kapcsolóját a vetítőgép közvetlen közelében kell elhelyezni, hogy azokat a gép kezelője működési helyéről elérhesse. Ha a teremvilágításnak vagy a gép vezetékének dugaszkapcsolója a gép helyétől távol van, akkor a vetítés tartama alatt a kapcsolók kezelhetése céljából valakinek állandóan a kapcsolók mellett kell tartózkodnia. Ezt a feladatot megfelelően kioktatott tanuló is elláthatja.

e) A vetítéshez szükséges filmtekercset megfelelő csomagolásban az intézet olyan helyiségében kell tartani, ahová illetéktelenek nem juthatnak.

f) A film csak az előadás tartama alatt az előadó tanár személyes felügyelete mellett tartható a tanteremben. Az előadó tanár előadás után a filmet ismét a megállapított helyére köteles visszavinni.

g) Az előadásokhoz csak olyan filmtekercs használható, melynek engedélyiratán a „nehezen égő film” jelzés, illetve felirat látható.

h) A gép kezelőjének a vetítés tartama alatt a gép mellett kell állnia, és onnan csak a vetítés befejezése után szabad eltávoznia.

Ha oktatás közben a filmek állóképként vetítése válik szükségessé, a motor leállítása előtt – a gépkapuban levő filmnek a vetítőlámpa hősugarai gyújtóhatásától megóvása céljából – a hővédő üveget kell beállítani.

i) A vetítéssel kapcsolatos előadások alatt dohányozni tilos.

j) A tanteremben ragasztóanyagot tartani, vagy esetleg szakadt filmet ott megragasztani nem szabad. Ha a film bemutatása alatt elszakad, akkor

1. a vetítőgép villamos világítását kell kikapcsolni,
2. a teremvilágítást kell bekapcsolni,

3. az elszakadt filmet újra fel kell fűzni, és utána a vetítést a vetítógép kezelési szabályzata szerint kell tovább folytatni.

k) Vetítés alatt a vetítógép közvetlen közelében oltás céljára 1 m² nagyságú vizes pokrócot kell tartani.

l) Ha vetítés közben a film vagy a vetítógép bármely éghető felszerelése vagy alkotórésze meggyúl, akkor a gépkezelőnek – az alábbi sorrendben – a következőket kell tennie:

1. a vetítógép villamos berendezését (motort és lámpát) ki kell kapcsolnia;

2. a tanterem világítását be kell kapcsolnia;

3. a vizes pokróccal az égő tárgyat be kell takarnia, és a tűz elfojtása céljából a szükséges intézkedéseket meg kell tennie.

Ha a helyi viszonyok szükségessé teszik, a tűzrendészeti hatóság a fentiekén kívül egyéb óvóintézkedéseket is elrendelhet.

Az elsőfokú tűzrendészeti hatóság véghatározata ellen fokozatos fellebbevitelnek van helye. Végsőfokon a belügyminiszter dönt.

Az elsőfokú tűzrendészeti hatóság a tűzrendészeti feltételek pontos megtartását időnkint hivatalból (díjtalanul) ellenőrizni köteles.

Erről Alispán (Polgármester) urat azzal a felhívással értesítem, hogy fentieket mihez tartás végett az elsőfokú tűzrendészeti hatóságokkal is közölje.

Budapesten, 1936. évi január hó 17-én.

A miniszter helyett:

Tomcsányi s. k.

államtitkár.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1936. évi 9.000. eln. számú rendelete

az iskolai oktatásra szánt filmek megvizsgálásáról és engedélyezéséről, az Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottságának szervezéséről, szervezetéről és feladatáról.

Az 1936. évi február 11-én kelt rendelet értelmében az Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottságának engedélyező irata nélkül a vallás- és közoktatásügyi miniszter fennhatósága, illetőleg főfelügyelete alá tartozó iskolákban semmiféle film sem mutatható be, ilyen bemutatásra az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyokirata sem jogosít. A rendelet meghatározza a Bizottság felállítására vonatkozó eljárást, valamint azokat a szempontokat, amelyeket a Bizottság az oktatási célú filmek ellenőrzése során figyelembe vesz.

A m. kir. minisztériumnak 10.400/1935. számú rendeletével kapott felhatalmazás alapján, a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértőleg, a következőket rendelem:

1.

(1) Az iskolai oktatásra szánt filmek megvizsgálására és engedélyezésére a vezetésem alatt álló minisztérium Oktatófilm Kirendeltsége mellett bizottságot szervezek.

(2) A bizottság címe: Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottsága. (Továbbiakban: a Bizottság.) Székhelye: Budapest, Pecsétje: az ország koronás címere a Bizottság teljes címét tartalmazó körirattal.

2.

(1) A Bizottság elnökét és helyettes elnökét három évi tartamra a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki.

(2) A Bizottság tagjai:

a) a vallás- és közoktatásügyi minisztérium hat tisztviselője, köztük az oktatófilmügyek intézésével foglalkozó ügyosztály vezetője és oktató filmügyi előadója,

b) a m. kir. belügyminiszter által kiküldött két, a m. kir. honvédelmi, földművelésügyi és az iparügyi miniszter által kiküldött egy-egy tag,

c) az Országos Közoktatásügyi Tanács ügyvezető alelnöke és titkára,

d) két tankerületi kir. főigazgató,

e) Budapest székesfőváros polgármestere által kiküldött két tag,

f) az iskolafenntartó egyházak tanügyi főhatósága által kiküldött egy-egy tag,

g) a vallás- és közoktatásügyi miniszter által három év tartamára meghívott szakértők.

(3) A Bizottság igazgatási és ügyviteli teendőit előadói minőségben az Oktatófilm Kirendeltség vezetője, jegyzői teendőit pedig a Kirendeltség személyzetének egyik tagja látja el. Az előadónak és jegyzőnek szavazati joga nincs.

3.

(1) Az iskolai oktatásra szánt filmek megvizsgálása a Bizottság elnökének vagy helyettes elnökének elnöklete alatt az elnökön felül három tagból álló albizottságban történik. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

(2) Az albizottságot az elnök vagy helyettese a vetítésre kerülő filmek különleges rendeltetési szempontjára tekintettel az előadó véleményének meghallgatásával esetről-esetre állítja össze.

(3) Amennyiben Budapest székesfőváros tulajdonában levő, vagy általa kikészített, avagy elsősorban a székesfőváros által fenntartott iskolák céljait szolgáló film kerül megvizsgálásra, a Bizottságba a székesfővárost képviselő tagok egyikét be kell hívni.

4.

(1) A Bizottság az engedélyezés céljából eléje terjesztett filmeket az alábbi szempontokból vizsgálja, illetőleg bírálja meg:

a) milyen fajú és fokozatú iskola céljaira készült, illetőleg milyen fajú és fokozatú iskolában használható,

b) megfelel-e az érvényben levő tantervek és utasítások szellemének,

c) melyik tantárgy keretébe való, és kiegészíti-e a tantárgy anyagát,

d) a tanítási anyag milyen részletét, egy vagy több tanítási óra anyagát szemlélteti-e,

e) tárgyilag helyes-e,

f) módszeres felépítése helyes-e,

g) technikailag (fotografálás, feliratozás, vágás stb.) megfelel-e a követelményeknek,

h) művészi hatású-e,

i) ajánlható-e a Nemzetközi Oktatófilm Jegyzékébe való felvételre.

(2) A Bizottság a megvizsgált, illetőleg megbírált filmeket változatlanul, vagy pontosan megállapított pótlásokkal, javításokkal, változtatásokkal elfogadja, vagy elveti. A pótlásra, javításra, változtatásra visszaadott filmeknél a kívánt pótlás, javítás, változtatás megtörténtéről vagy újbóli vetítés útján győződik meg, vagy pedig azok ellenőrzésével az Oktatófilm Kirendeltséget bízta meg.

(3) A Bizottság határozata ellen annak közlésétől számított 15 napon belül a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett, és a Bizottságnál benyújtandó fellebbezésnek van helye.

5.

(1) Amennyiben a megbírált film a 4. §-ban felsorolt szempontoknak megfelel, a Bizottság a film benyújtójának iskolai bemutatási engedélyt szolgáltat ki.

(2) A Bizottság engedélyező irata nélkül a vallás- és közoktatásügyi miniszter fennhatósága, illetőleg főfelügyelete alá tartozó iskolákban semmiféle film sem mutatható be, ilyen bemutatásra az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélykirata sem jogosít.

(3) A (2) bekezdésben foglalt rendelkezés az iskolák által rendezett ünnepélyek (jótékonycélú előadások, sport- és cserkész-, vagy egyéb ünnepségek) alkalmával bemutatott filmekre nem vonatkozik. Ilyen alkalmakkor csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről engedélyezett, engedélykíráttal ellátott filmek mutathatók be.

(4) A bizottság olyan filmek iskolai bemutatását is engedélyezheti, amelyek a szorosan vett tantervek keretén kívül eső ismeretanyagot nyújtanak ugyan, de amelyek az iskola munkáját várható nevelő hatásukkal támogatják.

6.

Az oktató jellegű filmek nemzetközi forgalmának megkönnyítése céljából Genfben 1933. évi október hó 11-én kelt nemzetközi egyezmény intézkedéseihez képest a vámmentességben részesíteni kért külföldi származású, valamint az egyezményben résztvevő országokba kivinni szándékolt filmek oktatófilm jellegének megállapítására ugyancsak a Bizottság hivatott.

7.

(1) A Bizottságtól filmek megvizsgálását, illetőleg megbírálását bárki kérheti.

(2) A film megvizsgálását a Bizottsághoz intézett beadványban az Oktatófilm kirendeltségnél kell kérni. A beadványnak tartalmaznia kell:

- a) a megvizsgálást, illetőleg megbírálást kérő pontos címét,
- b) a film címét ha az külföldi eredetű, akkor a külföldi címet,
- c) a scenárium írójának nevét és foglalkozását,
- d) az előállító (előállító üzem) pontos megjelölését,
- e) az előállítás időpontját,
- f) a benyújtott film minőségének (35 mm, 16 mm) és anyagának megjelölését,
- g) a tekercsek számát,
- h) a film hozzávetőleges hosszúságát,
- i) a film leírását,

j) a filmben előforduló feliratoknak írógéppel leírt szó szerinti és számszerinti pontos másolatát,

k) a külföldre szánt filmnél a szándék bejelentését, és annak az államnak megjelölését, ahová a bemutató a filmet kivinni szándékozik.

(3) A filmet az Oktatófilm Kirendeltség helyiségében kell benyújtani. Az Oktatófilm Kirendeltség a filmet naplózza, és arról átvételi elismervényt ad.

(4) A beadványhoz mellékelni kell az Oktatófilm Kirendeltségnek a filmek átvételét igazoló nyugtáját, valamint a vizsgálati díjak befizetéséről szóló nyugtát.

(5) Az Oktatófilm Kirendeltség a benyújtott filmeket pontosan leméri, és a beérkezés sorrendjében terjeszti a Bizottság elé.

8.

E rendelet végrehajtásáról a vallás- és közoktatásügyi miniszter gondoskodik.

Budapest, 1936. évi február hó 11-én.

Dr. Hóman Bálint s. k.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1936. évi 96.425.
számú rendelete
az iskolai filmoktatás céljaira előállított – nem robbanva égő anyagból készült
– filmek postai szállításáról.**

*Szabályozza az iskolai oktatást szolgáló filmek postai szállítását.
Kelt Budapest, 1936. április 25-én.*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium oktatófilm kirendeltsége által ellenőrzött, és az iskolai filmoktatás céljaira belföldi forgalomban erős és jól lezárt papírlemez-dobozban csomagként való postai szállítását engedélyezem azzal a feltétellel, hogy a feladó mind a szállítólevélen (szállítójegyzékén), mind a csomag címiratában „Nem robbanva égő iskolai filmanyag” felírást köteles alkalmazni.

Budapesten, 1936. évi április hó 25-én.

*A miniszter helyett:
Tersztyánssky Ákos s. k.
a m. kir. posta vezérigazgatója*

**A m. kir. belügyminiszter 1936. évi 174.000. számú rendelete,
a mozgófényképüzemek játszási rendjének megállapításáról.**

A rendelet szabályozza az egyes mozikban naponta vetíthető filmek számát, hosszúságát, továbbá a vetítés idejének végét. A mozi alkalmazottai számára legalább heti egy szabadnapot kell biztosítani.

Hatályba lépett 1936. június 1-én.

Az 1935: XIV. tc. 2. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. Bármelyik mozgófényképüzem 1936. évi augusztus hó 20. napjától kezdve egy-egy napon – tekintet nélkül az előadások számára – az alábbi kivétellel – csak egy-egy olyan játékfilmet mutathat be, amely 1.200 méternél hosszabb.

A június hó 1-től kezdődő, és augusztus hó 20-ig terjedő nyári időszakban egy-egy napon két olyan játékfilmet is be lehet mutatni, mely 1.200 méternél hosszabb.

2. §. A budapesti ú. n. bemutató mozgófényképüzemek egy-egy előadáson 3.400 méternél hosszabb műsort nem mutathatnak be.

Az ú. n. másod- és harmadhetes, valamint a vidéki mozgófényképüzemek műsorhossza 3.800 méter lehet.

A műsoroknak az előbbi bekezdésekben meghatározott terjedelmébe a Magyar Világhíradót is bele kell számítani.

Az előadások idejét úgy kell meghatározni, hogy az utolsó előadás éjjel 12 óra előtt végződjék.

3. §. A bemutató mozgófényképüzemek naponta csak három előadást tarthatnak. Szombaton, úgyszintén vasárnap és ünnepnapon négy előadást lehet tartani. A vasárnap vagy ünnepnap tartható előadások számába nem kell beleszámítani a délelőtti tartható egy előadást.

4. §. A budapesti bemutató mozgófénykép üzemek legolcsóbb helyárai a m. kir. belügyminiszter által meghatározott mértéknél kisebb összegben nem szabhatók meg. Félhelyárú, valamint kedvezményes jegyek a bemutató mozgófényképüzemek által nem bocsáthatók ki.

5. §. Minden mozgófényképüzemengedélyes, akár személyesen, kár megbízottá útján, egyes filmek kizárólagos játszásának biztosítását csakis a saját és a vele állandóan, vagy esetenként közös műsorellátásban levő mozgófényképüzemek részére kötheti ki.

Ez a biztosítás azonban csupán annyi és oly filmre terjedhet ki, amelyeket az üzem a folyó, illetve az azt közvetlenül követő játszási időben tényleg elő is ad.

6. §. Az olyan mozgófényképüzemengedélyestől, aki a fennálló jogszabályok keretein belül a játékrendre vonatkozóan kötött, és a m. kir. belügyminisztertől jóváhagyott megállapodást nem tartja meg, a mutatóengedélyt el lehet vonni.

7. §. 1936. évi augusztus hó 20-tól kezdődően egy mozgófényképmásolatot (filmkópiát) ugyanabban az előadási időben legfeljebb két mozgófényképüzemben lehet lejátszani.

8. §. Minden mozgófényképüzem vezetősége köteles az üzemben alkalmazott személyzet mindegyikének, akik egész héten át munkában vannak, hetenkint egy, meg nem váltható, teljes szabadnapot biztosítani.

9. §. Attól a mozgófényképüzemengedélyestől, aki a jelen rendelet valamely rendelkezésének nem tesz mindenben pontosan eleget, a mutatóengedélyt el lehet vonni.

10. §. Ez a rendelet 1936. évi június hó 1-én lép életbe.

Budapesten, 1936. évi május hó 9-én.

vitész Kozma Miklós s. k.

m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. belügyminiszter 1936. évi 177.000. számú rendelete,
Az 1935: XIV. törvénycikk végrehajtásáról szóló 180.000/1935. B. M. számú
rendelet kiegészítéséről és módosításáról.**

Az 1936. május 9-én kelt rendelet kiterjesztette az 1935: XIV. törvénycikk végrehajtásáról szóló 180.000/1935. B. M. számú rendelet hatályát az 1.200 méternél rövidebb játék-, továbbá ismeretterjesztő és oktató filmekre is, azzal, hogy a Magyarországon magyar nyelven gyártott, 1.200 méternél rövidebb játék-, ismeretterjesztő, vagy oktató filmek a kötelezően lejátszani elrendelt magyar filmek arányába nem számíthatók be.

Az 1935: XIV. tc. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – részben a m. kir. iparügyi miniszter úrral egyetértően – következőket rendelem.

1. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság 1936. évi augusztus hó 1. napjától kezdődően külföldről behozott, 1.200 méternél rövidebb játék-, továbbá ismeretterjesztő és oktató filmet is csak abban az esetben vizsgálhat meg, illetőleg láthat el engedélykíráttal, ha a mozgófénykép megvizsgálását kérelmező (filmkölcsonzó vállalat, mozgófényképüzemengedélyes stb.) e Rendelet 2. §-ában meghatározott rövidfilm cenzúrajegyet az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak beszolgált.

2. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke külön rendeletiben megállapított számú rövidfilm cenzúra-jegyet ad ki annak a kérelmezőnek, aki az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnál Magyarországon magyar nyelven gyártott, 1.200 méternél rövidebb hangos játék-, vagy ismeretterjesztő, vagy oktató filmet bemutat, és azt az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találja.

Ezek a cenzúra-jegyek is átruházhatók.

3. §. Magyarországon magyar nyelven gyártott, 1.200 méternél rövidebb játék-, ismeretterjesztő, vagy oktató film a mozgófényképüzemengedélyesek által kötelezően lejátszani elrendelt magyar filmek közé nem számítható be.

4. §. A 180.000/1935. B. M. számú rendeletnek ebben a rendeletben nem érintett rendelkezései változatlanul érvényben maradnak.

Budapest, 1936. évi május hó 9-én.

*vitéz Kozma Miklós s. k.
m. kir. belügyminiszter.*

**A m. kir. belügyminiszter 1936. évi 175.100. számú rendelete,
a mozgófényképüzemekben a magyar nyelvű mozgófényképek
kötelezőtelező bemutatásáról szóló 180.100/1935. B. M. számú rendelet
egyes rendelkezéseinek módosításáról.**

Szabályozza az 1936. augusztus 1-től 1937. július 31-ig terjedő játszási évben a bemutatásra kerülő magyar hangos filmek arányát. Meghatározza a kiadható ún. cenzúrajegyek számát, és azokat a rövidfilmek vonatkozásában is bevezeti.

Hatályba lépett 1936. június 1-én.

A mozgófényképüzemekben magyar nyelvű mozgófényképek kötelező bemutatásáról szóló 180.100/1935. B. M. számú rendelet egyes rendelkezéseinek módosításaként – részben a m. kir. iparügyi miniszter úrral egyetértően – a következőket rendelem.

1. §. Minden mozgófényképüzemengedélyes köteles az 1936. évi augusztus hó 1-től 1937. évi július hó 31-ig terjedő játszási évben teljes műsorának 20%-át Magyarországon készült, 1.200 méternél hosszabb, magyar nyelvű hangos mozgófényképekből összeállítani.

E 20% fele Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, és az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által erre a célra alkalmasnak talált mozgófénykép is lehet.

2. §. A 180.000/1935. B. M. számú rendelet 2. és 3. §-ában megállapított cenzúrajegyekből az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke Magyarországon gyártott, 1.200 méternél hosszabb minden egyes magyarnyelvű játékfilm után 8 (nyolc), Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, 1.200 méternél hosszabb minden egyes játékfilm után pedig 3 (három) cenzúrajegyet ad ki.

A m. kir. belügyminiszter a m. kir. iparügyi, valamint a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőkéig egyes kulturális, vagy különös művészi érték szempontjából kiváló, és nagy költséggel előállított magyar játékfilmnek jutalomként az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnökének javaslatára több cenzúrajegy kiadását is engedélyezheti. Az ezen a címen, kiadható cenzúrajegyek száma egy játszási évben tíznél több nem lehet.

3. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke Magyarországon magyar nyelven gyártott, 1.200 méternél rövidebb mindenegyik hangos játékfilm, valamint ismeretterjesztő,

vagy oktató mozgófénykép után úgynevezett rövidfilm behozatalára jogosító rövidfilm cenzúrajegyet ad ki. A most említett mozgófényképek után 200 méter hosszúságig öt, 400 méter hosszúságig tíz, 600 méter hosszúságig tizenöt, és 600 méter hosszúságon felül húsz cenzúrajegyet kell kiadni abban az esetben, ha az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a megvizsgált mozgó fényképet nyilvános előadásra alkalmasnak találta.

A rövidfilm cenzúrajegy csak akkor adható ki, ha az előző bekezdésben említett hangos mozgófényképeket Magyarországon készítették.

4. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság az ország területére behozott idegen nyelvű, 1.200 méternél rövidebb játék-, vagy ismeretterjesztő és oktató filmet csak abban az esetben vizsgálhat meg, illetőleg azokat csak abban az esetben láthatja el engedélykirattal, ha a megvizsgálást kérelmező egy rövidfilm cenzúrajegyet beszolgáltat.

5. §. Felhatalmazom az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnökét, hogy ezeknek a rövidfilm cenzúrajegyeknek beszolgáltatására is saját hatáskörében – megfelelő biztosíték (kötér stb.) mellett – a rendelet hatálybalépését követő egy éven belül halasztást engedélyezhessen.

6. §. A 180.100/1935. B. M. számú rendeletnek e rendeletben nem érintett rendelkezései változatlanul hatályban maradnak.

7. §. Ez a rendelet 1936. évi június hó 1. napján lép életbe.

Budapest, 1936. évi május hó 9-én.

*vitéz Kozma Miklós s. k.
m. kir. belügyminiszter.*

**A m. kir. belügyminiszter 1936. évi 179.000. számú rendelete,
a mozgófényképek előadásában a magyar nyelv érvényesülésének
biztosításáról szóló 1935: XIV. tc. végrehajtása tárgyában kiadott
180.000/1935. B. M. számú rendelet egyes rendelkezéseinek módosításáról**

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke a nyilvános előadásra alkalmasnak talált mozgófénykép után kiadandó cenzúrajegyek számát leszállíthatja abban az esetben, ha megállapítja, hogy a mozgófénykép előállítási költsége aránytalanul alacsony, vagy ha a mozgófényképnek nincs kellő művészi értéke.

Hatályba lépett 1936. július 17-én.

A 180.000/1935. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezések helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke minden kérelmezőnek, aki az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak Magyarországon magyar nyelven gyártott, 1.200 méternél hosszabb hangos játékfilmet mutat be megvizsgálás végett, a külön rendeletben megállapított számú cenzúrajegyet ad ki abban az esetben, ha az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a hangos mozgófényképet nyilvános előadásra alkalmasnak találja, és egyszersmind a kötelező arányszámba is beszámíthatónak minősíti.

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke a nyilvános előadásra alkalmasnak talált, és a kötelező arányszámban beszámított mozgófénykép részére kiadandó cenzúrajegyek számát leszállíthatja abban az esetben, ha megállapítja, hogy a mozgófénykép előállítási költsége aránytalanul alacsony, vagy a mozgófényképnek nincs kellő művészi értéke.

Ez a rendelet kihirdetése napján (1936. július 17.) lép hatályba.
Budapesten, 1936. évi július hó 15-én.

vitéz Kozma Miklós s. k.
m. kir. belügyminisztert

**A m. kir. belügyminiszter 1936. évi 178.800. számú rendelete,
a mozgófényképezetek játszási rendjének megállapítása tárgyában
kibocsátott 174.00/1936. számú rendelet módosításáról.**

Módosítja a 174.000/1936. B. M. számú rendelet 2. §-át. Meghatározza az egy előadás keretében lejátszható film maximális hosszát, valamint hogy mikor kell végződniük legkésőbb a mozielőadásoknak.

Hatályba lépett 1936. szeptember 22.

A mozgófényképezetek játszási rendjének megállapítása tárgyában 1936. évi május hó 5-én kibocsátott 174.000/1936. B. M. számú rendeletem 2. §-a helyébe az alábbi rendelkezések lépnek.

2. §. A budapesti ú. n. bemutató mozgófényképezetek egy-egy előadáson 3.400 méternél hosszabb műsort nem mutathatnak be.

Az ú. n. másod- és harmadhetes, valamint a vidéki mozgófényképezetek műsorhossza 3.800 méter lehet.

A műsoroknak az előbbi bekezdésében meghatározott terjedelmébe a Magyar Világhíradót is be kell számítani.

Kivétel képeznek azok a filmek, melyeknek az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által megállapított méterhossza a fentieknél nagyobb. Ezek mellett a filmek mellett azonban csak a kötelezően lejátszani elrendelt Magyar Világhíradó mutatható be, más ú. n. kísérőműsor bemutatása tilos.

Az előadások idejét úgy kell meghatározni, hogy az utolsó előadás éjjel 12 óra előtt végződjék. Kivételt képez a szombat, vásár- és ünnepnap, mikor is a mozgófényképezetek előadásait éjjel félegy óráig meghosszabbíthatják.

Ez a rendelet kihirdetése napján (1936. szept. 22.) lép életbe.

Budapesten, 1936. évi szeptember hó 18-án.

vitéz Kozma Miklós s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1936. évi 7.200. M. E. számú rendelete,
a mozgófényképezetekről szóló rendeletek módosításáról és kiegészítéséről.**

Kiegészíti és módosítja a 8.454/1920 és a 640/1930. M. E. számú rendeleteket. Mozgófényképezetet akár engedélyesi, akár üzemvezetői minőségben ezentúl csak az vezethet,

*aki a 8.454/1920. M. E. számú rendelet 6. §-ának első bekezdésében megállapított feltételeken felül üzemvezetői igazolvánnyal is rendelkezik. A mozgófénykép-gépkezelői tanfolyam keretében üzemvezetői szakot kell felállítani.
Hatályba lépett 1936. december 8-án.*

A m. kir. minisztérium a 8.454/1920 és a 640/1930. M. E. számú rendeletek kiegészítéséül és módosításául a következőket rendeli.

I.

1. §. (1) Mozdófényképüzemet akár engedélyesi, akár üzemvezetői minőségben ezentúl csak az vezethet, aki a 8.454/1920. M. E. számú rendelet 6. §-ának első bekezdésében megállapított feltételeken felül üzemvezetői igazolvánnyal is rendelkezik. Ha a folyamodó természetes személy, az üzemvezetői szakképzettség igazolásától az engedély kiadásánál csak akkor lehet eltekinteni, ha folyamodó az üzemvezetői igazolvány megszerzésére bármely okból igazoltan képtelen. Ebben az esetben mozdófényképüzemében az engedélyes természetes személy is – ép úgy, mint a jogi személy – üzemvezetőként üzemvezetői igazolvánnyal rendelkező egyént alkalmazni köteles.

(2) Az üzemvezetői igazolvány megszerzethetése céljából a mozgófénykép-gépkezelői tanfolyam keretében üzemvezetői szakot kell felállítani.

(3) Az üzemvezetői és a gépkezelői szakot csak külön-külön lehet elvégezni.

(4) A tanfolyam szervezeti szabályzatát a belügyminiszter az érdekelt miniszterekkel egyetértően állapítja meg.

2. §. Az 1. §. (1) bekezdésében megállapított rendelkezések – a jogi személyekre vonatkozó rész kivételével – mozdófényképüzem folytatására jogosító, és e rendelet életbelépését megelőzően kiadott engedély birtokában levő természetes személyekre nem vonatkoznak.

II.

3. §. A 8.454/1920. M. E. számú rendelet 2. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Mozdófényképüzem folytatására jogosító mutatványengedélyt természetes személy, és kizáróan erre a célra alakult kereskedelmi társaság kaphat. Ilyen alakulásban a különféle társadalmi egyesületek, és az önkormányzati közigazgatási testületek nem vehetnek részt.

4. §. Mozdófényképüzem folytatására jogosult természetes, vagy jogi személy – a 8.454/1920. M. E. számú rendelet 10. §-ában meghatározott kötelezettségeken felül – külön közérdekű szolgáltatásra (köztámogatásra szoruló, és a jogosultság feltételeivel rendelkező érdemes egyének, hazafias irányú eszmei célú egyesületek, testületek rendszeres anyagi támogatására) ezentúl is kötelezhető. Ezt a közérdekű szolgáltatást az engedélyokiratban kötelező feltételként kell megállapítani.

III.

5. §. A 640/1930. M. E. számú rendelet 2. pontja hatályát veszti.

IV.

6. §. A 8.454/1920. és a 640/1930. M. E. számú rendeletnek ebben a rendeletben nem érintett rendelkezései változatlanul érvényben maradnak.

7. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1936. dec. 8.) lép hatályba, és azt a belügyminiszter hajtja végre.

Budapesten, 1936. évi december hó 5-én.

*Dr. Darányi Kálmán s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. belügyminiszter 1936. évi 182.960. számú rendelete,
a mozgófényképüzemekről szóló rendeletek kiegészítése és módosítása
tárgyában kiadott 7.200/1936. M. E. sz. rendelet végrehajtásáról.**

Rendelkezik a 7.200/1936. M. E. számú rendelet végrehajtásának módjáról. Szabályozza a moziüzemeltetésre jogosító mutatványengedély kiadását, az üzemvezetői teendők ellátását, az üzemvezetői és gépkezelői képzettség megszerzését, illetve az üzemvezetői és a gépkezelői (működési) igazolvány kiadását, cseréjét és visszavonását. A rendelet 9. §-át módosítja a 109.034/1938. B. M. számú rendelet. Kiegészíti a 112.301/1938. B. M. számú rendelet. Hatályba lépett 1937. január 3-án.

A 7.200/1936. M. E. számú rendelet 7. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

Mozgófényképüzem folytatására jogosító mutatványengedélynek természetes személy részére kiadása.

1. §. (1) Mozgófény képüzem folytatására jogosító mutatványengedély kiadása iránt természetes személy részéről benyújtott kérvényhez a 68.800/1920. B. M. számú rendelet 3 §-ában felsorolt okmányokon felül folyamodónak üzemvezetői igazolványát is csatolnia kell.

(2) Ha a folyamodó természetes személy üzemvezetői igazolványát a 7.200/1936. M. E. számú rendelet 1. §-ában említett ok miatt nem tudja megszerezni, kérvényében a mozgófényképüzem vezetésére jogosult egyént (felelős üzemvezetőt) kell megneveznie, és a kérvényhez ennek születési anyakönyvi kivonatát, erkölcsi bizonyítványát és üzemvezetői igazolványát is mellékelnie kell.

Természetes személy tulajdonában levő mozgófényképüzemben az üzemvezetői tennivalók ellátása.

2. §. (1) Az üzemvezetői tennivalókat e rendelet hatálybalépése után természetes személy részére kiadott mozgófényképüzemi mutatványengedély alapján létesített mozgófényképüzemben is csak üzemvezetői igazolvánnyal rendelkező egyénnek szabad ellátni.

(2) A belügyminiszter az (1) bekezdésben említett üzemvezetői igazolvány bemutatására a mozgófényképüzem engedélyes természetes személy részére az engedélyokiratban e rendelet

hatálybalépésétől számított legfeljebb három évi időtartamra halasztást adhat. Ily halasztás az 1. §. (2) bekezdésében említett esetben nem engedélyezhető.

Az üzemvezetői és gépkezelői képzettség megszerzése.

3. §. (1) Az üzemvezetői és gépkezelői képzettség a Mozdófényképüzemi Üzemvezetői és Gépkezelői Országos Tanfolyamon szerezhető meg, melynek szabályzatát külön rendelet tartalmazza.

(2) A tanfolyam üzemvezetői szakának sikeres elvégzése után kiadott bizonyítvány alapján – az egyéb feltételek igazolása esetén – mozdófényképüzem vezetésére jogosító üzemvezetői (működési) igazolvány (1. sz. minta), gépkezelői szakának sikeres elvégzése után kiadott bizonyítvány alapján pedig mozdófényképüzemben a gépkezelői tennivalók ellátására jogosító gépkezelői (működési) igazolvány (2. sz. minta) kiadása kérhető.

Az üzemvezetői és a gépkezelői (működési) igazolvány.

4. §. (1) Mind az üzemvezetői, mind a gépkezelői igazolvány személyre szóló, másra át nem ruházható rendőrhatalósági igazolvány.

(2) Az üzemvezetői és a gépkezelői igazolvány kiadását a belügyminisztertől szabályszerűen bélyegezett kérvényben (3. sz. minta) kell kérni. Az 5. §-ban, illetőleg a 6. §. (6) bekezdésében felsorolt mellékletekkel felszerelt kérvényt folyamodónak a lakóhelye szerint illetékes elsőfokú rendőrhatalóságnál (a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányának hatósága területén a főkapitánynál) kell benyújtania, ki azokat a belügyminiszterhez terjeszti fel.

(3) Az igazolványokat a belügyminiszter a nyomtatványok tényleges árának megtérítése, és a bélyegilleték lerovása ellenében adja ki.

(4) Az igazolványok csak akkor adhatók ki, ha a folyamodó ellen erkölcsi és közrendészeti szempontból, valamint nemzethűség szempontjából a bizonyítvány megszerzése óta sem merült fel kifogás.

(5) Az igazolványok visszavonásig érvényesek (7. §.).

(6) A kiadott üzemvezetői és gépkezelői igazolványokról külön-külön nyilvántartást kell vezetni.

(7) Az üzemvezető üzemvezetői igazolványát, a gépkezelő pedig gépkezelői igazolványát a mozdófényképüzemben a rendőrhatalóság képviselőjének, illetőleg az ott szolgáltatot teljesítő közbiztonsági közegnek – kívánságára – felmutatni köteles.

Az üzemvezetői igazolvány kiadása.

5. §. Az üzemvezetői igazolvány kiadása iránt benyújtott kérvényhez (4. §. (2) bek.) mellékelni kell a folyamodó:

- a) születési anyakönyvi kivonatát (férjes nőnek házassági anyakönyvi kivonatát);
- b) erkölcsi bizonyítványát;
- c) a Mozdófény képüzemi Üzemvezetői és Gépkezelői Országos Tanfolyam üzemvezetői szakának sikeres elvégzését igazoló bizonyítványát;
- d) felragasztásra alkalmas, sajátkezűleg aláírt 6X9 nagyságú arcképét, továbbá
- e) 1 (egy) pengős okmánybélyeget, és
- f) a 100.937. számú bevételi számlára (8. §. (1) bek.) 50 (ötven) fillér befizetését igazoló csekkelismervényt.

A gépkezelői igazolvány kiadása.

6. §. (1) A gépkezelői igazolvány csak akkor adható ki, ha a folyamodó igazolja, hogy gépkezelői munkakörben a vizsgát megelőzően már legalább két éven át segédkezett, és a bizonyítvány megszerzése után mozgófényképüzemben legalább három havi gyakorlatot folytatott.

(2) Aki az (1) bekezdésben említett előzetes gyakorlattal nem rendelkezik, annak a bizonyítvány megszerzése után ténylegesen működő mozgófényképüzemben eltöltött legalább hat havi gyakorlatot kell igazolnia.

(3) Az előzetes gyakorlatra jelentkezőt, valamint a tanfolyam szakvizsgájának megismétlésére utasított vizsgázót – kívánságára – a Magyar Mozgófényképüzemengedélyesek Országos Egyesülete (alábbiakban: M. M. O. E.) hivatalos felterjesztése értelmében a szükséges gyakorlati ismeretek elsajátíthatása céljából valamelyik tényleg működő mozgófényképüzembe gépkezelői gyakorlatra beosztja. Az ily gyakorlatra beosztott részére a M. M. O. E. vezetősége a mozgófényképüzemengedélyes (felelős üzemvezetője) a mozgófényképüzem nevét és helyét is tartalmazó igazolványt állít ki, mellyel az illető a mozgófényképüzem vetítőkamarájában a vetítógép működése közben is tartózkodhat. Az igazolványt a beosztottnak a mozgófényképüzemben tartózkodása alatt magánál kell tartania, és a rendőrhatalóság képviselőjének, vagy szolgálatot teljesítő közbiztonsági közegnek – kívánságára – fel kell mutatnia.

(4) A vetítőkamarában azonban ugyanabban az időben mozgófényképüzemenként – a mozgófényképüzem vetítógépének kezelőjén kívül – legfeljebb egy ilyen gyakorló gépkezelő lehet jelen.

(5) Az (5) bekezdésben és a (2)–(3) bekezdésben említett gyakorlat tényleges eltöltését az illető mozgófényképüzem engedélyese (felelős üzemvezetője) igazolja. Ezt az igazolványt a M. M. O. E. vezetősége láttamozza.

6. A gépkezelői igazolvány kiadása iránt előterjesztett kérvényhez (4. §. (2) bek.) mellékelni kell a folyamodó:

- a) születési anyakönyvi kivonatát,
- b) erkölcsi bizonyítványát,
- c) a Mozgófényképüzemi Üzemvezetői és Gépkezelői Országos Tanfolyam gépkezelői szakának sikeres elvégzését igazoló bizonyítványát,
- d) az (1) vagy (2) bekezdésben említett gyakorlatot igazoló igazolványát,
- e) felragasztásra alkalmas, sajátkezűleg aláírt, 6x9 cm. nagyságú arcképét, továbbá
- f) 1 (egy) pengős okmánybélyeget, és
- g) a 100.937. sz. bevételi számlára (8. §. (1) bek.) 50 (Ötven) fillér befizetését igazoló csekkelszervényt.

Az üzemvezetői és a gépkezelői igazolvány visszavonása.

7. §. (1) Az elsőfokú rendőrhatalóság (Budapesten a főkapitány) indokolt előterjesztésére a belügyminiszter az üzemvezetői, illetve a gépkezelői igazolványt határozott időre, vagy véglegesen visszavonhatja.

(2) Súlyosabb természetű visszaélés miatt, vagy bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja esetén a rendőrhatalóság az igazolványt azonnal bevonja, és a visszavonás tárgyában való döntés céljából a belügyminiszterhez felterjeszti.

(3) Bármelyik igazolvány határozott időre, vagy véglegesen visszavonható, ha

a) az igazolvány tulajdonosa foglalkozása körében olyan cselekményt, vagy olyan súlyos mulasztást követett el, avagy olyan magatartást tanúsít, amely miatt mozgófényképüzemben működése nem kívánatos;

- b) erkölcsi és közrendészeti szempontból kifogás alá esik;
 - c) testi fogyatkozása miatt, vagy egészségi okból az üzemvezetői, vagy gépkezelői tennivalók ellátására tartósan, vagy állandóan képtelenné vált;
 - d) utóbb derül ki, hogy az üzemvezetői, vagy gépkezelői igazolvány a meghatározott feltételek valamelyikének hiánya miatt nem lett volna kiadható;
 - e) az üzemvezetői, illetve gépkezelői igazolvánnyal bárki visszaélést követett el.
- (4) A gépkezelői igazolvány határozott időre való visszavonásának időtartama két évnél több nem lehet.

Elveszett vagy használhatatlanná vált igazolvány kicserélése.

8. §. (1) Ha az üzemvezetői vagy a gépkezelői igazolvány elvesz, ezt tulajdonosa szabályszerűen bélyegzett kérvényben (3. sz. minta) a lakóhelye szerint illetékes elsőfokú rendőrhatalóságnál (a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányának hatósága területén a főkapitánynál) három nap alatt bejelenteni köteles. A kérvényhez mellékelni kell a bejelentő felragasztásra alkalmas, 6X9 cm. nagyságú, sajátkezűleg aláírt arcképét, 1 (egy) pengős okmánybélyeget, és csekkelszervényt arról, hogy a bejelentő a 100.937. számú „Belügyminisztérium, Államrendőrség, Rendőri díjnak és egyéb bevételi számla, Budapest” című bevételi számlára 2 (kettő) pengőt befizetett. A fénykép hátlapján a fénykép és tulajdonosa azonosságát az elsőfokú rendőrhatalóságnak (a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányának hatósága területén az illetékes rendőrszobának) igazolnia kell.

(2) Az elsőfokú rendőrhatalóság (a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányának hatósága területén a főkapitány) e bejelentés alapján a bejelentő részére másra át nem ruházható ideiglenes igazolványt ad ki (4. sz. minta), a kérvényt pedig – mellékleteivel együtt – a belügyminiszterhez terjeszti fel annak jelentése mellett, hogy a bejelentő ellen nincs kifogása (7. §.).

(3) A (2) bekezdésben említett igazolvány alapján annak tulajdonosa az üzemvezetői, illetőleg gépkezelői tennivalók ellátására a belügyminiszter döntéséig jogosult. Az igazolványt tulajdonosa a mozgófényképüzemben magánál tartani, és a rendőrhatalóság tagjának vagy közegének kívánságára felmutatni köteles.

(4) A belügyminiszter az elveszett igazolványt megsemmisíti, erre vonatkozó határozatát a „Belügyi Közlöny”-ben közzéteszi, és az elveszett igazolványról másodlatot ad ki, feltéve, hogy az igazolvány tulajdonosa ellen időközben nem merül fel kifogás (7. §.).

(5) A másodlatot az (1) bekezdésben említett rendőrhatalóság – az ideiglenes igazolvány egyidejű bevonása mellett – átvételi elismervénnyel kézbesíti.

(6) Ha az üzemvezetői, vagy a gépkezelői igazolvány olvashatatlanná, vagy használhatatlanná válik, vagy tulajdonosa családi nevében változás áll be, az igazolványt ki kell cserélni. Ebben a tekintetben az (1)–(5) bekezdésben foglaltak az irányadók, azzal az eltéréssel, hogy az igazolvány tulajdonosának az (1) bekezdésben említett csekkszámára csak 50 (ötven) fillér befizetését kell igazolnia, és a kérvényhez igazolványát is mellékelnie kell.

A régi „Működési igazolvány”-ok kicserélése.

9. §. (1) Az 1937. évi december hó 31. napján az eddig érvényben volt rendelkezések alapján kiadott valamennyi (régi) „Működési igazolvány” érvényét veszti. 1938. évi január hó 1. napjától mozgófényképüzemben üzemvezetői, illetőleg gépkezelői tennivalókat csak az láthat el, aki a 3. §. (2) bekezdésében megállapított mintának megfelelő üzemvezetői, illetőleg gépkezelői igazolvánnyal rendelkezik.

(2) A régi „Működési igazolvány” kicserélését kérvényben (3. sz. minta) kell kérni, és ahhoz folyamodónak erkölcsi bizonyítványát, felragasztásra alkalmas, 6X9 cm. nagyságú,

sajátkezüleg aláírt arcképét, egy (1) pengős okmánybélyeget, és a 100.937. sz. bejvételi számlára 50 (ötven) fillér befizetését igazoló csekkelszervényt kell csatolnia.

(3) A kérvényt és mellékleteit a folyamodó lakóhelye szerint illetékes elsőfokú rendőrhataloságnál (a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányának hatósága területén a főkapitánynál) kell benyújtani.

(4) Az igazolványok kicserélése tekintetében a 8. §. (2), (3) és (5) bekezdésében foglalt rendelkezések az irányadók.

Büntető rendelkezések.

10. §. Ha cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és 15 napig terjedhető elzárással kell büntetni

a) azt, aki mozgófényképüzemben üzemvezetői tennivalókat érvényes üzemvezetői, gépkezelői tennivalókat pedig érvényes gépkezelői igazolvány, illetve a 8. §. (2) bekezdésében, és a 9. §. (4) bekezdésében említett ideiglenes igazolvány nélkül lát el;

b) azt az engedélyest, aki az a) pontban említett tennivalók ellátására ugyanott említett igazolvánnyal nem rendelkező egyént alkalmaz;

c) azt, aki üzemvezetői, illetőleg gépkezelői igazolványát, vagy ideiglenes igazolványát másra átruházza (4. §. (1) bek., 8. §. (2) bek.).

11. §. (1) Ha cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő,

a) az az előzetes gyakorlatra beosztott egyén, aki a mozgófényképüzem vetítőhelyiségében (vetítőkamarájában) a vetítőgép működése közben a M. M. O. E. részéről kiállított igazolvány nélkül tartózkodik (6. §. (3) bek.);

b) az az előzetes gyakorlatra beosztott egyén, aki a M. M. O. E. részéről kiállított igazolványt a rendőrhatalóság képviselőjének, illetőleg szolgálatot teljesítő közbiztonsági közegnek kívánságára nem mutatja fel (6. §. (3) bek.);

c) az az előzetes gyakorlatra beosztott egyén, aki nem abban a tényleg működő mozgófényképüzemben végzi az említett gyakorlatot, amelybe beosztották (6. §. (3) bek.);

d) annak a mozgófényképüzemnek engedélyese, vagy felelős üzemvezetője, aki megengedi, hogy a mozgófényképüzem vetítőhelyiségének vetítőkamarájában vetítőgép működése közben egynél több előzetes gyakorlatra beosztott egyén tartózkodik (6. §. (3) bek.);

e) az a mozgófényképüzemi üzemvezető vagy gépkezelő, aki üzemvezetői, illetőleg gépkezelői igazolványát, vagy ideiglenes igazolványát a rendőrhatalóság képviselőjének, vagy szolgálatot teljesítő közbiztonsági közegnek – kívánságára – nem mutatja fel (4. §. (7) bek., 8. §. (2) bek., 9. §. (4) bek.);

f) az a mozgófényképüzemi üzemvezető vagy gépkezelő, aki a 8. §. (6) bekezdésében foglalt kötelezettségének nem tesz eleget.

(2) A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) Ha a rendőri eljárás során olyan körülményt állapítanak meg, amely a gépkezelői igazolvány visszavonására is okul szolgálhat, a rendőri büntetőbíró a gépkezelőt a mozgófényképüzem gépkezelői tennivalóinak ellátásától a hozandó ítéletben hat hónapig terjedő időre eltilthatja.

(4) A (3) bekezdésben említett esetben a rendőri büntetőbíró a gépkezelői igazolványt megőrzi, az ítélet másolatát pedig a belügyminiszterhez felterjeszti.

(5) A 10–11. §-ban meghatározott kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Harmadfokon a belügyminiszter bíraskodik.

Hatálybalépés.

12. §. Ez a rendelet a hivatalos lapban kihirdetését (1937. jan. 3.) követő nyolcadik napon lép hatályba.

Budapest, 1936. évi december hó 30-án.

*vitéz Kozma Miklós s. k.
m. kir. belügyminiszter.*

**A m. kir. belügyminiszternek 111.000/1937. B. M. számú rendelete.
*A Mozgófényképezési Üzemvezetői és Gépkezelői Országos Tanfolyam
szabályzata.***

*A Mozgófényképezési Üzemvezetői és Gépkezelői Országos Tanfolyam szabályzata.
Kiegészítette a 112.301/1938. B. M. számú rendelet.
Hatályba lépett 1937. január 30-án.*

A mozgófényképezések gépkezelői szakképzettségének rendezéséről szóló 3.732/1923. M. E. számú rendelet 3. és 9. §-ában, továbbá a 7.200/1936. M. E. sz. rendelet 1. §-ának (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján – a m. kir. iparügyi miniszter úrral egyetértőleg – a következőket rendelem.

I. FEJEZET.

A tanfolyamról általában.
[...]

II. FEJEZET.

A tanfolyam szervezete.
[...]

III. FEJEZET.

A tanfolyam tanterve.
[...]

IV. FEJEZET.

Vegyes és záró rendelkezések.
[...]

V. FEJEZET.
Hatálybalépés.

35. §. Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Hatálybalépésével a belügyminiszternek a mozgófényképgepelői tanfolyammal kapcsolatban eddig kiadott valamennyi rendelete hatályát veszti.

Budapesten, 1937. évi január hó 30-án.

vitéz Kozma Miklós s. k.,
m. kir. belügyminiszter.

1937. évi X. törvénycikk
a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról alkotott 1931: XXVI. törvénycikkben a minisztériumnak adott felhatalmazás további meghosszabbításáról és az 1931: XXVI. tc. 9. §-ának módosításáról

A törvény 2. §-a egy évig terjedhető fogházzal büntetendőnek nyilvánítja azt, aki olyan hírt kohol vagy olyan valótlan hírt terjeszt, amely a közrendet vagy a köznyugalmat zavarhatja, vagy az ország külső politikájának érdekét veszélyeztetheti, vagy az ország gazdasági helyzetét vagy hiteléletét károsan érintheti. Az 1931: XXVI. tc. 9. §-a azonos büntetési tétellel csak a gazdasági helyzetet vagy a hiteléletet károsan érintő koholt vagy valótlan hírekre vonatkozott.

[...]

Az 1931: XXVI. tc. 9. §-a helyébe az alábbi 2. §-ba foglalt rendelkezés iktattatik.

2. § Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki olyan hírt kohol vagy olyan valótlan hírt terjeszt, amely a közrendet vagy a köznyugalmat zavarhatja, vagy az ország külső politikájának érdekét veszélyeztetheti, avagy az ország gazdasági helyzetét vagy hiteléletét károsan érintheti.

3. § A jelen törvény kihirdetésének napján lép hatályba; a jelen törvény 2. §-ának hatálya alatt az 1879: XL. tc. 40. §-a és az 1930: III. tc. 80. §-a nem nyer alkalmazást.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek 1937. évi 86.680.
számú rendelete,
*rádiókészülékek bérbeadásáról.***

Rádióvevőkészülékek iparszerű előállítására vagy forgalomba hozatalára a m. kir. posta részéről is jogosított iparos (gyáros), kereskedő a rádió vevőkészülékek bérbeadásának, illetve bérletének megkönnyítése érdekében a szükségletének megfelelő számban válthat rádióvevőberendezés létesítésére és üzemben tartására jogosító, és saját nevére szóló

engedélyt az üzlethelyiségére (telephelyére) illetékes postahivataltól. A bérlet céljaira váltott engedély alapján az iparos (gyáros), kereskedő rádióvevőkészüléket (berendezést) bármilyen időtartamra adhat bérbe annak, aki rádióvevőberendezés létesítésére, illetőleg üzembentartására engedélyt kaphat (9.557/1927. K. M. sz. rendelet 21. §-a). A bérlő tehát a bérlet tartama alatt a postától külön engedélyt kérni nem köteles. Életbe lépett 1937. március 22-én.

Az 1924/1925. évi állami költségvetésről szóló 1925: IX. tc. 24. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Rádióvevőkészülékek iparszerű előállítására vagy forgalombahozatalára a m. kir. posta részéről is jogosított iparos (gyáros), kereskedő a rádió vevőkészülékek bérbeadásának, illetőleg bérletének megkönnyítése érdekében a szükségletének megfelelő számban válthat rádióvevőberendezés létesítésére és üzembentartására jogosító, és saját nevére szóló engedélyt az üzlethelyiségére (telephelyére) illetékes postahivataltól.

2. §. 1. A bérlet céljaira váltott engedély alapján az iparos (gyáros), kereskedő rádióvevőkészüléket (berendezést) bármilyen időtartamra adhat bérbe annak, aki rádió vevőberendezés létesítésére, illetőleg üzembentartására engedélyt kaphat (9.557/1927. K. M. sz. rendelet 21. §-a). A bérlő tehát a bérlet tartama alatt a postától külön engedélyt kérni nem köteles.

2. Egy bérleti engedély alapján egyidőben csak egy bérlő részére adható ki rádió vevőberendezés.

3. §. 1. Az iparos (gyáros), kereskedő a bérbeadással egyidejűleg köteles az előre váltott, és a bérbeadáshoz felhasznált bérleti engedélye számát, a bérbeadás napját, továbbá a bérlő nevét, foglalkozását, állampolgárságát, valamint a bérbeadott készülék üzembentartásának pontos helyét, és a készülék azonosításához szükséges adatokat a bérleti engedélyt adó postahivatalnak írásban bejelenteni.

2. Ugyancsak köteles a készüléket bérbeadó iparos (gyáros), kereskedő ezeket az adatokat tartalmazó, és a bérbeadás napjának keltjével, és aláírásával ellátott cégfeliratú igazolványt a bérlő részére is kiadni, mert annak igazolására, hogy a bérlő jogosult a bérelt rádiókészüléket üzembentartani, ez az igazolvány szolgál (l. 1. §-t).

4. §. A bérlet megszűnéséről a bérbeadó a bérleti engedélyt kiállító postahivatalt a bérleti engedély számának, a volt bérlő nevének, foglalkozásának, lakáscímének, és a bérlet megszűnése napjának közlésével ugyancsak írásban értesíteni köteles.

5. §. Az iparos (gyáros), kereskedő a bérlet céljaira váltott minden egyes engedélyért a rendes használatra megállapított mindenkori előfizetési díjat (jelenleg havi 2.40 P), az engedély érvényességének tartama alatt, havonként tartozik megfizetni. Az előfizetési díj abban az esetben is jár, ha valamelyik bérleti engedély alapján az iparos (gyáros), kereskedő rádiókészüléket nem adott bérbe. Ezen a címen az engedélyest a díjkötelezettségi idő alól sem lehet mentesíteni.

6. §. A rádióvevőkészülék bérbeadhatása céljából e rendelet alapján adható engedélyeikre nézve egyébként a rendes használatra szóló engedélyek rendelkezései alkalmazandók.

7. §. 1. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és kettőszáz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az az iparos (gyáros), kereskedő, aki az ebben a rendeletben foglalt rendelkezéseket megszegi.

2. E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrségnek működése területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntető bíróságnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §. (1) bekezdése 3. pontjának alkalmazása szempontjából szakminiszternek a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert keli tekinteni.

8. §. Ez a rendelet a kihirdetését (1937. márc. 14.) követő 8. napon lép életbe.
Budapesten, 1937. évi március hó 5-én.

A miniszter helyett:
Tersztyánszky Ákos s. k.
a m. kir. posta vezérigazgatója.

**A m. kir. miniszterelnök 1937. évi 2.098. M. E. számú rendelete,
egyes időszaki lapok nagyobb oldalterjedelemben megjelentetésére adott
kivételes engedélyek hatályon kívül helyezéséről.**

1937. április 2-án hatályon kívül helyezi az 5.110/1931. M. E. számú rendelet 1. §-ban megállapított oldalterjedelemtől nagyobb oldalterjedelemre adott kivételes engedélyeket.

Az 5.110/1931. M. E. számú rendelet 4. §-ában foglalt felhatalmazás alapján egyes időszaki lapoknak ugyanezen rendelet 1. §-ában megállapított oldalterjedelemtől nagyobb oldalterjedelemben való megjelentetésére kiadott kivételes engedélyrendeleteimet ezennel hatályon kívül helyezem.

Budapesten, 1937. évi április hó 2-án.

Dr. Darányi Kálmán s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. miniszterelnök 1937. évi 2.300. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított időszaki lapok terjedelmének újabb
ideiglenes megállapítása tárgyában kiadott rendeletek hatályának ideiglenes
felfüggesztéséről.**

*Ideiglenesen felfüggeszti a Budapesten megjelenő politikai napi- és hetilapok vonatkozásában a 4.810/1931. M. E. és az 5.110/1931. M. E. számú rendeletek hatályát.
Kelt Budapest, 1937. április 12-én.*

A rotációs és íves nyomópapíron előállított időszakos lapok terjedelmének újabb ideiglenes megállapítása tárgyában kiadott 4.810/1931. M. E. sz. rendelet, valamint ezen rendelet módosításáról és kiegészítéséről szóló 5.110/1931. M. E. sz. rendelet hatályát a Budapesten megjelenő politikai jellegű napi- és hetilapokra vonatkozóan, további intézkedésig, ideiglenesen felfüggesztem.

Budapesten, 1937. évi április hó 12-én.

Dr. Darányi Kálmán s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 1937. évi 121.000. számú rendelete,
a kiadható cenzúrajegyek számának újabb megállapításáról.**

*Módosítja a 175.100/1936. B. M. számú rendelet 2. §-át. Újra szabályozza a kiadható cenzúrajegyek számát.
Életbe lépett 1937. október 3-án.*

A 175.100/1936. B. M. számú rendelet 2. §-ában foglalt rendelkezések helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

1. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke a 180.000/1935. B. M. számú rendelet 2. és 3. §-ában megállapított cenzúrajegyekből Magyarországon gyártott, 1.200 méternél hosszabb minden egyes magyar nyelvű játékfilm után legfeljebb 4 (négy), Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, 1.200 méternél hosszabb minden egyes játékfilm után pedig legfeljebb 1 (egy) cenzúrajegyet ad ki.

A m. kir. belügyminiszter a m. kir. iparügyi, valamint a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértően kulturális vagy művészi szempontból különösen kiváló és nagy költséggel előállított magyar játékfilmnek jutalomként, az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnökének javaslatára több cenzúrajegy kiadását is engedélyezheti. Ezen a címen kiadható cenzúrajegyek száma egy játszási évben 10 (tíz)-nél több nem lehet.

2. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság ennek a rendeletnek hatálybalépésétől kezdve Magyarországon magyar nyelvre áttett, 1.200 méternél hosszabb játékfilmet is csak abban az esetben vizsgálhat meg, ha az ily mozgófénykép megvizsgálását kérelmező az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 1 (egy) nagy cenzúrajegyet beszolgált.

3. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1937. okt. 3.) lép életbe.

Budapesten, 1937. évi október hó 2-án.

Széll József s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. belügyminiszter 1937. évi 121.001. számú rendelete,
mozgófényképüzemekben magyar nyelvű mozgófényképek kötelező
bemutatásáról.**

A rendelet értelmében az 1937–1938. évi játszási időszakban a mozikban játszandó 1.200 méternél hosszabb filmek 20%-ának Magyarországon gyártott magyar nyelvű hangosfilmnek kell lennie. A 20%-os részarány felerészben magyarra szinkronizált film is lehet.

Kelt Budapest, 1937. október 2-án.

A 175.100/1936. B. M. számú rendelet 1. §-ában foglalt rendelkezés hatályát az 1937. évi augusztus hó 1-től 1938. évi július hó 31-ig terjedő játszási évre is kiterjesztem.

A mozgófényképüzemengedélyeseknek tehát mozgófényképüzemük műsorát az 1937–1938. játszási évben is úgy kell összeállítaniuk, hogy annak 20%-a Magyarországon készült, 1.200 méternél hosszabb, magyar nyelvű hangos játékfilm legyen.

Az előző bekezdésben említett 20% fele Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, és az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről erre a célra alkalmasnak talált mozgófénykép, is lehet.

Budapesten, 1937. évi október hó 2-án.

Széll József s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. belügyminiszternek 109.034/1938. B. M. számú körrendelete.
A régi mozgófényképüzemi üzemvezetői és gépkezelői (működési)
igazolványok kicserélésére engedélyezett határidő meghosszabbítása.**

(Valamennyi vármegye alispánjának, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

A régi mozgófényképüzemi üzemvezetői és gépkezelői igazolványok érvényességét félévvel, 1938. június 30-ig meghosszabbítja.

Kelt Budapest, 1938. január 3.

A mozgófényképüzemekről szóló rendeletek kiegészítése s módosítása tárgyában kiadott 7.200/1936. M. E. számú rendelet végrehajtását tartalmazó 182.960/1936. B. M. számú rendelet 9. §-a értelmében 1937. évi december hó 31. napján a régebbi rendelkezések alapján kiadott valamennyi mozgófényképüzemi üzemvezetői és gépkezelői (rég) működési igazolvány érvényét veszítette s azokat fenti határidőig a 182.960/1936. B. M. számú rendelet 3. §-ának (2) bekezdésében megállapított minta szerint kiállított igazolványokra kellett kicserélni.

Tekintettel arra, hogy az érdekeltek egy része a régi működési igazolványok kicserélésére engedélyezett határidő alatt az említett igazolványok kicseréléséhez szükséges okmányokat önhibáján kívül nem tudta beszerezni, a mozgófényképüzemi üzemvezetői és

gépezési (rég) működési igazolványok érvényét, valamint az ezek kicserélésére engedélyezett határidőt 1938. évi június hó 30. napjáig meghosszabbítom.

Erről Alispán (Főkapitány) urat tudomás és az alárendelt hatóságokkal leendő közlés végett értesítem.

Budapesten, 1938. évi január hó 3-án.

A miniszter helyett:
Dr. Tahy László, s. k.
államtitkár.

**A m. kir. belügyminiszter 1938. évi 111.000. számú rendelete,
a mozgófényképek játszására vonatkozó műsorellátási megállapodás
láttamozásáról.**

*Kiegészíti a mozgófényképek játszási rendjének megállapításáról szóló 174.000/ 1936. B. M. számú rendeletet. A mozifilmekre vonatkozó műsorellátási megállapodás csak a belügyminiszter láttamozásával érvényes.
Hatályos 1938. január 25-től.*

Az 1935: XIV. tc. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján a mozgófényképek játszási rendjének megállapításáról szóló 174.000/ 1936. B. M. sz. rendelet kiegészítésül a következőket rendelem.

1. §. Mozgófényképeknek mozgófényképüzemben játszására vonatkozó műsorellátási megállapodás csak úgy érvényes, ha azt a belügyminiszter láttamozza.

2. §. A belügyminiszter a műsorellátási megállapodás láttamozását megtagadja:

- a) ha a megállapodást egy játszási évadnál (augusztus 1. napjától a következő év július 31. napjáig) hosszabb időre kötik;
- b) ha a megállapodásból burkolt társulási szerződéskötésre lehet következtetni;
- c) ha a megállapodás az 1938: XIV. törvénycikkben biztosítani kívánt célok elérését egyébként veszélyezteti.

3. §. Azzal a mozgófényképüzem-engedéllyel szemben, aki a jelen rendeletben foglalt bemutatási kötelességének nem tesz eleget, vagy a belügyminiszter részéről nem láttamozott műsorellátási megállapodás alapján szerzett mozgófényképeket előad, vagy előadat, a 174.000/1936. B. M. számú rendelet 9. §-ában foglalt rendelkezést lehet alkalmazni.

4. §. Bemutatási kötelesség alá esik a jelen rendelet hatálybalépése előtt kötött műsorellátási megállapodás is, ha az 1938. évi augusztus 1. napja utáni időre terjed.

5. §. A műsorellátási megállapodást mindenkor legkésőbb a játszási évad kezdetéig, a játszási évad közben kötött megállapodást pedig legkésőbb a megállapodás megkötésétől számított tizenöt nap alatt kell két példányban bemutatni a m. kir. államrendőrség illetékes főkapitánya útján a m. kir. belügyminiszterhez.

6. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1938. jan. 25.) lép hatályba.

Budapesten, 1938. évi január hó 22-én.

Széll József s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1938. évi 85.005. K. K.
M. számú rendelete,
az erősáramú villamosberendezések okozta rádiózavarok megszüntetéséről
szóló 104.912/1934. K. M. számú rendelet módosításáról.**

*Ha a rádióberendezés zavarát közforgalmú vasút villamosberendezése okozza, a 104.912/1934. K. M. számú rendelet 3. §-a alapján keletkezett vitában a kereskedelem-és közlekedésügyi miniszter határoz, és az ő hatáskörébe tartozik a szükséges intézkedés megtétele is.
Hatályba lépett 1938. február 19-én.*

Az 1924/25. évi állami költségvetésről szóló 1925: IX. tc. 24. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

Ha a rádióberendezés zavarát közforgalmú vasút villamosberendezése okozza, a 104.912/1934. K. M. számú rendelet 3. §-a alapján keletkezett vita esetében a kereskedelem-és közlekedésügyi miniszter határoz, és az ő hatáskörébe tartozik az említett rendelet 4. §-a értelmében szükséges intézkedés megtétele is.

Ez a rendelet kihirdetésének napján (1938. febr. 19.) lép hatályba.

Budapesten, 1938. évi február hó 17-én.

A miniszter helyett:
Dr. Kuzmich Gábor s. k.
postafőigazgató.

**A m. kir. belügyminiszter 1938. évi 111.001. számú rendelete,
keskeny mozgófényképek bemutatására jogosító mozgófényképüzem
engedélyezésének szabályozásáról.**

Kiegészíti a 68.800/1920. B. M. számú rendelet egyes rendelkezéseit. Szabályozza a keskeny mozgófényképek (filmek) bemutatására jogosító mozis engedélyezését. Keskeny mozgófényképnek a 8–16 mm széles, úgynevezett nehezen égő filmből készült mozgófényképet tekint.

Hatályba lépett 1938. március 14-én.

A 8.454/1920. M. E. számú rendelet 16. §-ában kapott felhatalmazás alapján, a 68.800/1920. B. M. számú rendelet egyes rendelkezéseinek kiegészítéséül, a következőket rendelem.

1. §. (1) Keskeny mozgófényképet (4. §.) csak a belügyminiszter részéről kizáróan erre a célra engedélyezett mozgófényképüzemben szabad nyilvánosan bemutatni.

(2) Keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatására jogosító mozgófényképüzemi mutatványengedély csak természetes személy részére adható. Ilyen engedély kiadásánál a 8.454/1920. M. E. számú rendelet 6. §-ban megállapított személyi feltételekkel rendelkező hadigondozottakat, tűzharcosokat, továbbá az értelmiségi munkanélküliség ügyeinek

kormánybiztosa részéről igazolt értelmiségi munkanélkülieket lehetőleg előnyben kell részesíteni.

(3) A (2) bekezdésben említett mozgófényképüzem engedélyezése, az üzem folytatása és az engedély visszavonása tekintetében is, amennyiben ez a rendelet másként nem intézkedik, a mozgófényképüzemekre vonatkozó rendelkezések az irányadók.

2. § Keskeny mozgó fényképek nyilvános bemutatására jogosító mozgófényképüzemi mutatvány engedély általában csak olyan kis- és nagyközség területére adható ki, amely kis- és nagyközség területén mozgófényképüzem nem működik. Város belső területétől távol fekvő tanya, vagy egyéb település területére azonban ilyen mozgófényképüzem szintén engedélyezhető.

3. §. (1) Keskeny mozgófényképek bemutatására jogosító mozgófényképüzemben kizáróan keskeny mozgófényképet (4. §.) szabad bemutatni.

(2) Az Országos Mozgókép vizsgáló Bizottság engedélye keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatásához is szükséges.

4. §. E rendelet szempontjából keskeny mozgófényképnek a 8–16 mm. széles, úgynevezett nehezen égő filmből készült mozgófényképet kell tekinteni.

5. §. (1) Üzemvezetői és gépkezelői tennivalókat – a (4) bekezdésben foglaltak kivételével – keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatására jogosító mozgófényképüzemben csak keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatására jogosító üzemvezetői, illetőleg gépkezelői igazolvánnyal rendelkező egyénnek szabad ellátnia.

(2) A belügyminiszter az (1) bekezdésben említett üzemvezetői igazolvány bemutatására a mozgófényképüzem engedélyese (1. §. (2) bek.) részére az engedélyokiratban e rendelet hatálybalépésétől számított legfeljebb két évi időtartamra halasztást adhat. Ha az engedélyes az üzemvezetői igazolványt ez alatt az időtartam alatt bármi okból nem mutatná be, üzemvezetőül ily igazolvánnyal rendelkező egyént kell alkalmaznia. Ennek elmulasztása esetén az engedélyt vissza kell vonni.

(3) Az (1) bekezdésben említett igazolványok szintén a Mozgófényképüzemi Üzemvezetői és Gépkezelői Országos Tanfolyam keretében e célból tartandó tanfolyamon szerezhetők meg, amelynek vonatkozó szabályzatát külön rendelet tartalmazza.

(4) Az érvényben levő jogszabályok alapján megszerzett mozgófényképüzemvezetői vagy gépkezelői igazolvány a keskeny filmet bemutató mozgófényképüzem vezetésére, illetve az ily üzem vetítógépének kezelésére is jogosít.

6. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő az,

a) aki keskeny mozgófényképeket nem a belügyminiszter részéről kizáróan keskeny mozgófényképek bemutatására engedélyezett mozgófényképüzemben nyilvánosan bemutat (1. §. (1) bekezdés);

b) aki keskeny mozgófényképek bemutatására engedélyezett mozgófényképüzemben nem kizáróan keskeny mozgófényképet (4. §.) mutat be (3. §.);

c) aki keskeny mozgófényképek bemutatására engedélyezett mozgófényképüzemben az üzemvezetői vagy gépkezelői tennivalókat az e rendeletben meghatározott üzemvezetői, illetve gépkezelői igazolvány megszerzése nélkül látja el (5. §. (1),(4) bekezdés).

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntető bíróság, a m. kir. rendőrség működése területén pedig a m. kir. rendőrség hatáskörébe tartozik. Harmadfokon a belügyminiszter bíraskodik.

7. §. Ez a rendelet a kihirdetését (1938. márc. 6.) követő nyolcadik napon lép hatályba. Budapest, 1938. évi március hó 4-én.

Széll József s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. belügyminiszternek 112.301/1938. B. M. számú rendelete.
A mozgófényképüzemi üzemvezetői és gépkezelői képesítés megszerzésével
kapcsolatos rendelkezések kiegészítése.

Szabályozza a keskeny mozgófényképüzemi üzemvezetői és gépkezelői tanfolyam időtartamát, az elsajátítandó tananyagot és tanórák számát, az igazolvány kiállításának módját stb.
Hatályba lépett 1938. március 20-án.

A keskeny mozgófényképek bemutatására jogosító mozgófényképüzemek engedélyezésének szabályozásáról szóló 111.001/1938. B. M. számú rendeletben foglalt egyes rendelkezések következtében a 182.960/1936. B. M. és a 111.000/1937. B. M. számú rendeletek kiegészítéséül és módosításául – utóbbi tekintetében a m. kir. iparügyi miniszterrel egyetértően – a következőket rendelem.

I.

1. §. A Mozgófényképüzemi Üzemvezetői és Gépkezelői Országos Tanfolyam keretében (111.000/1937. B. M. sz. rendelet) keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatására engedélyezett mozgófényképüzemben az üzemvezetői és a gépkezelői tennivalók ellátásával kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátíthatása végett – elegendő számú jelentkező esetén – külön tanfolyamot (továbbiakban: Tanfolyam) kell tartani.

2. §. A Tanfolyam időtartama legalább 10–14, de legfeljebb 28 nap. A Tanfolyamnak mind üzemvezetői, mind gépkezelői szakán az alap- és szakismeretekből csak a tanfolyam befejeztével kell vizsgát tenni.

3. §. (1) A Tanfolyamon az ú. n. keskeny mozgófényképüzemek vezetésére, valamint a keskeny mozgófénykép vetítő-berendezés kezelésére vonatkozó tananyagot – figyelemmel a 111.000/1937. B. M. számú rendelet 24. §-ában foglaltakra – az alábbi óraszámokban kell előadni.

(2) Elmélet (az üzemvezetői és gépkezelői szakon):

1. Elektrotechnika és hangos filmtechnika	20 óra.
2. Keskeny hangosfilm vetítőberendezése és annak kezelése	24 óra.
3. Keskeny mozgófényképüzemek tűzrendszete	10 óra.
4. Keskeny mozgófényképüzemek rendszete	6 óra.
5. Üzemvitel	6 óra.
összesen:	66 óra.

(3) Gyakorlat (a gépkezelői szakon):

Keskeny hangosfilm vetítő-berendezés kezelése 14 óra.

4. §. A Tanfolyamot végzett és a vizsgát sikerrel letett hallgatók részére szintén a 111.000/1937. B. M. számú rendeletben meghatározott mintának megfelelő bizonyítványokat kell kiállítani. A bizonyítvány bal felső részén azonban fel kell tüntetni, hogy annak alapján csak keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatására engedélyezett mozgófényképüzem vezetésére, illetve ily mozgófényképüzem gépkezelői tennivalóinak ellátására jogosító igazolvány szerezhető.

5. §. A Tanfolyamra egyébként a 111.000/1937. B. M. számú rendelet rendelkezései az irányadók.

II.

6. §. A 4. §-ban említett vizsgabizonyítvánnyal rendelkező egyén részére szintén a 182.960/1936. B. M. számú rendeletben megállapított mintának megfelelő mozgófényképüzemi üzemvezetői, illetve gépkezelői (működési) igazolványt kell kiadni. Az igazolványnak a tulajdonos nevét feltüntető oldalára azonban – bélyegzővel – a következő szövegű záradékot kell vezetni:

Ez az igazolvány csak ú. n. keskeny mozgófényképüzem üzemvezetői tennivalóinak ellátására jogosít.

Ez az igazolvány csak ú. n. keskeny mozgófényképüzem gépkezelői tennivalóinak ellátására jogosít.

7. §. Keskeny mozgófényképüzem gépkezelői tennivalóinak ellátására jogosító gépkezelői (működési) igazolvány kiadásához a 182.960/1936. B. M. számú rendelet 6. §-ában meghatározott elő- és utólagos gyakorlatot nem kell igazolni.

8. §. A 182.960/1936. B. M. számú rendeletnek a jelen rendeletben nem érintett rendelkezései a keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatására engedélyezett mozgófényképüzemi üzemvezetői, illetve gépkezelői igazolványok kiadására és visszavonására is kiterjednek.

III.

9. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1938. március 20.] lép hatályba.

Budapesten, 1938. évi március hó 17-én.

A miniszter helyett:
Dr. *Tahy László* s. k.
államtitkár.

A m. kir. belügyminiszter 1938. évi 112.800. számú rendelete, a nyilvános előadásra szánt keskeny mozgófényképek hatósági ellenőrzéséről.

Az 1938. március 30-án hatályba lépett rendelet alapján a keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatásához is az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (O. M. B.) engedélye szükséges. Az O. M. B. a rendes szélességű (normál) mozgófénykép (film) és az az alapján készített keskeny film azonosságát, valamint a kép- és hangfelvétel minőségét is vizsgálja.

A rendelet 4. §-át módosítja a 97.476/1944. B. M. számú rendelet.

A nyilvános előadásra szánt mozgófényképek, valamint azok bel- és külföldi forgalmának hatósági ellenőrzéséről szóló 4.300/1924. M. E. számú rendelet 11. §-ában kapott felhatalmazás alapján kiadott rendeletek egyes rendelkezéseinek módosításául és kiegészítéséül a következőket rendelem.

1. §. (1) A 111.001/1938. B. M. számú rendelet 3. §-ának (2) bekezdése értelmében az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (alábbiakban: O. M. B.) engedélye keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatásához is szükséges.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezést nyilvános előadásra alkalmasnak talált rendes szélességű (normál = 35 mm) mozgófényképekről keskenyített mozgófényképekre is alkalmazni kell.

2. §. (1) Keskeny mozgófénykép forgalombahozója, valamint a másolatokat (kópiákat) készítő laboratórium a mozgófénykép megvizsgálása céljából benyújtott kérvényhez oly nyilatkozatot is köteles csatolni, amelyben felelősséget vállal arra nézve, hogy a megvizsgálni kért keskeny mozgófénykép, valamint az arról készült valamennyi másolat (kópia) nehezen égő anyagból készült.

(2) Külföldön készült keskeny-hangos játékmozgófénykép forgalombahozója ily mozgófénykép megvizsgálása végett benyújtott kérvényével egyidejűen 10, azaz tíz rövid filmcenzurajegyet is köteles az O. M. B.-hoz beszolgáltatni.

(3) A (2) bekezdésben foglalt rendelkezés Magyarországon magyar nyelven készült, nyilvános előadásra alkalmasnak talált rendes szélességű (normál) mozgófényképről keskenyített, továbbá Magyarországon készült keskeny mozgófényképekre, végül külföldön készült és Magyarországon nyilvános előadásra alkalmasnak talált rendes szélességű (normál) mozgófényképekről Magyarországon keskenyített mozgófényképekre nem vonatkozik.

3. §. (1) Az O. M. B. keskeny mozgófényképet csak a 2. §-ban megállapított feltételeik igazolása esetén vizsgálhat meg.

(2) Az O. M. B. díjtalanul vizsgálhat meg, és alkalmi engedélyokirattal díjtalanul láthat el olyan ismeretterjesztő vagy oktató mozgófényképet, amelyet kizáróan meghívott közönségnek díjtalanul kívánnak bemutatni.

4. §. Az O. M. B. az 1. §. (2) bekezdésében említett esetben a keskeny mozgó fényképnek a nyilvános előadásra már alkalmasnak talált rendes szélességű (normál) mozgófényképpel való azonosságát valamint a megfelelő kép- és hangfelvételt vizsgálja. A keskeny mozgófényképnek nyilvános előadása ez utóbbi két okból is megtagadható.

5. §. Nyilvános előadásra alkalmasnak talált keskeny mozgófénykép részére is a rendes szélességű (normál) mozgófényképekre rendszeresített engedélyokiratot kell kiadni. Az engedélyokirat első és utolsó oldalának jól látható helyére azonban – bélyegzővel – a következő korlátozó rendelkezést kell vezetni:

„Ezt a mozgófényképet nyilvánosan csak úgynevezett keskeny mozgófényképüzemben szabad bemutatni.”

6. §. Az O. M. B. nyilvános előadásra alkalmasnak talált keskeny mozgókép, illetőleg arról készült másolatok (kópiák) részére csak annyi engedélyokiratot adhat ki, ahány másolat (kópia) tekintetében a keskeny mozgófénykép forgalombahozója, valamint a másolatokat (kópiákat) készítő laboratórium a 2. §. (1) bekezdésében említett szempontból felelősséget vállal.

7. §. Keskeny mozgófénykép után cenzúra jegy nem adható ki.

8. §. A 255.000/1924. B. M. számú rendeletnek, valamint az e rendelet módosításául és kiegészítéséül kiadott rendeleteknek a jelen rendelettel nem érintett rendelkezéseit a keskeny mozgófényképekre is alkalmazni kell.

9. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1938. márc. 30.) lép hatályba.

Széll József s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. iparügyi miniszternek 12.800/1938. Ip. M. számú rendelete.
A sokszorosító iparok gyakorlása.

A nyomdaipar (könyvnyomtatás, könyomás, mélynyomás, offsetnyomás, litográfia, fotó-litográfia, fénynyomás, fotochemigrafia, gumi-(anilin-) nyomás, hang jegymetszés, cinkografia és fametszés) iparengedély alapján gyakorolható képesítéshez kötött ipar. Az, aki a jelen rendelet hatálybalépése előtt az 1. §-ban említett tevékenységek valamelyikére iparigazolványt kapott, mindaddig, amíg ez az iparigazolvány hatályát nem veszti, iparát újabb iparjogosítvány váltása nélkül folytathatja, de ha a jelen rendelettel engedélyhez kötött ipari tevékenységet folytat, az 1922: XII. és az ezt módosító 1936: VII. törvénycikknek az engedélyhez kötött iparok gyakorlására vonatkozó rendelkezései az ily személyre is kiterjednek.
Hatályba lépett 1938. április 10-én.

Az 1922: XII. tc. 15. §-ának első bekezdésében és 34. §-ának második bekezdésében, továbbá az 1936: VII. tc. 12. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. A nyomdaipar (könyvnyomtatás, könyomás, mélynyomás, offsetnyomás, litográfia, fotó-litográfia, fénynyomás, fotochemigrafia, gumi-(anilin-) nyomás, hang jegymetszés, cinkografia és fametszés) iparengedély alapján gyakorolható képesítéshez kötött ipar.

A betű- és tömöntés, valamint a grafikai galvanoplasztika iparigazolvány alapján gyakorolható képesítéshez kötött ipar.

A sokszorosító iroda, ideértve a leíró és a másoló irodát is, engedélyhez kötött ipar. Ilyen irodában sokszorosítást csak a nyomdaipar körébe nem tartozó eljárással szabad végezni.

2. §. A nyomdaipar és a sokszorosító iroda azok közé az iparok közé tartozik, amelyekben az iparengedélyek kiadását az 1936: VII. tc. 12. §-a szerint korlátozni lehet.

3. §. Az iparigazolvány alapján gyakorolható képesítéshez kötött iparok jegyzékének (1922: XII. tc. 13. §-ának első bekezdése) 63. pontja hatályát veszti.

Az, aki a jelen rendelet hatálybalépése előtt az 1. §-ban említett tevékenységek valamelyikére iparigazolványt kapott, mindaddig, amíg ez az iparigazolvány hatályát nem veszti, iparát újabb iparjogosítvány váltása nélkül folytathatja, de ha a jelen rendelettel engedélyhez kötött ipari tevékenységet folytat, az 1922: XII. és az ezt módosító 1936: VII. törvénycikknek az engedélyhez kötött iparok gyakorlására vonatkozó rendelkezései az ily személyre is kiterjednek.

4. §. A jelen rendelet kihirdetése napján [1938. április 10.]⁴² lép hatályba.

Budapesten, 1938. évi április hó 8-án.

Bornemisza Géza s. k .
m. kir. iparügyi miniszter.

⁴² Kihirdetve a „Budapesti Közlöny”-ben 1938. évi április hó 10-én.

A könyvkereskedői üzletek és az ideiglenesen felállított utcai könyvárúsító sátrak zárórájának az 1938. évi könyvnapokkal kapcsolatban megállapítása.

A rendelet engedélyezi a Magyar Könyvnapok alkalmából, hogy a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvárúsító sátrak az ország egész területén este 7-ig nyitva tarthassanak.

Kelt Budapest, 1938. április 20.

A magyar könyv hathatósabb terjesztése és népszerűsítése érdekében tartandó Magyar Könyvnapokon várható nagyobb forgalom kielégítésének lehetővé tétele céljából megengedem, hogy a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvárúsító sátrak

a) Budapest székesfőváros, valamint Budafok, Kispest, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákospalota, Újpest, Vác megyei városok, továbbá Csepel, Érd, Monor, Pestújhely, Ráckeve, Rákosszentmihály, Sashalom és Soroksár községek területén az 1938. évi június hó 9., 10. és 11. napjain,

b) az ország területének egyéb részein az 1938. évi június hó 2., 3. és 4. napjain este 7 (hét) óráig nyitva tarthatók legyenek.

Budapesten, 1938. évi április hó 20-án.

A miniszter helyett:
Dr. *Halla Aurél* s. k.
államtitkár.

1938. évi XV. törvénycikk *a társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról*

Az ún. első zsidótörvény súlyosan korlátozza az újságírói és a filmművészeti pályák választásának szabadságát. Lap kiadója, szerkesztője vagy a lapnak állandó munkaviszonyban álló munkatársa, valamint színművészek, filmszínészek, színházi és filmrendezők, úgyszintén színművészeti és filmművészeti ügyvezetők és ügykezelők, valamint színházaknál és a filmiparban alkalmazott művészi segéd személyzet csak az ezen törvény által felállítani elrendelt sajtókamara, illetve színművészeti és filmművészeti kamara tagja lehet, ahova azonban zsidók legfeljebb a tagok húsz százalékáig vehetők fel.

1. § Felhatalmaztatik a m. kir. minisztérium, hogy a társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosítása végett szükséges és halaszthatatlanul sürgős intézkedéseket, – ideértve az értelmiségi munkanélküliség leküzdése végett szükséges intézkedéseket is, – a jelen törvény kihirdetésétől számított három hónap alatt az alábbi §-okban megjelölt tárgykörben és alapelvek szerint rendeletben tegye meg abban az esetben is, ha az intézkedés egyébként a törvényhozás ügykörébe tartoznék.

2. § Utasítatik a m. kir. minisztérium, hogy:

a) akár időszak, akár nem időszakos lap kiadója, szerkesztője vagy a lapnak állandó munkaviszonyban álló munkatársai részére sajtókamara;

b) színművészek, filmszínészek, színházi és filmrendezők, úgyszintén színművészeti és filmművészeti ügyvezetők és ügykezelők, valamint színházaknál és a filmiparban alkalmazott művészi segéd személyzet (karszemélyzet) részére színművészeti és filmművészeti kamara felállításáról gondoskodják.

A sajtókamara, illetőleg a színművészeti és filmművészeti kamara feladata: az újságírás és a lapkiadás, illetőleg a színművészet és filmművészet körében a nemzeti szellem és keresztény erkölcs követelményeinek érvényre juttatása és biztosítása, a kamara kötelékébe tartozók testületi és szociális érdekeinek képviselése, hivatásuk erkölcsi színvonalának és tekintélyének megóvása, a hivatásuk gyakorlásával járó jogok védelme és kötelességeik teljesítésének ellenőrzése, felettük fegyelmi hatóság gyakorlása, állásfoglalás és javaslattevés az újságírásra és a lapkiadásra, illetőleg a színművészetre és a filmművészetre vonatkozó kérdésekben.

Akár időszakai, akár nem időszakai lap kiadója, szerkesztője, vagy a lapnak állandó munkaviszonyban álló munkatársa csak az lehet, aki a sajtókamara tagja.

Színházaknál, mozgófényképet előállító és kölcsönzés útján vagy másként forgalombahozó vállalatnál az első bekezdés b) pontjában meghatározott foglalkozások körében rendezőként, előadóként vagy művészeti segéd személyzet tagjaként csak azt szabad alkalmazni, aki a színművészeti és filmművészeti kamara tagja. A vallás- és közoktatásügyi miniszter indokolt esetben közérdekből kivételt tehet.

3. § A sajtókamarának, úgyszintén a színművészeti és filmművészeti kamarának tagja csak magyar állampolgár lehet. A tagság egyéb feltételeit a m. kir. minisztérium rendeletben állapítja meg.

4. § A sajtókamara, úgyszintén a színművészeti és filmművészeti kamara tagjaiul zsidók csak olyan arányban vehetők fel, hogy számuk a kamara összes tagjai számának húsz százalékát ne haladja meg.

Ebbe a húsz százalékba nem lehet beleszámítani:

a) a hadirokkantat, a tűzharcost, továbbá hősi halált halt szülőnek gyermekét és a hadiözvegyet;

b) azt, aki az 1919. évi augusztus hó 1. napja előtt tért át valamely más bevett felekezetbe és megszakítás nélkül ugyanennek a felekezetnek a tagja;

c) a b) pont alá eső szülőnek olyan leszármazóját, aki nem az izraelita felekezet tagja.

5. § Akár időszakai, akár nem időszakai lapnál állandó munkaviszonyban álló munkatársul a 4. § első bekezdése alá eső személyeket csak olyan arányban szabad alkalmazni, hogy számuk az állandó munkaviszonyban álló munkatársak számának húsz százalékát ne haladja meg; bármely címen kifizetett illetményük évi összege pedig nem haladhatja meg az ilyen munkaviszonyban álló összes munkatársak bármely címen járó illetményei évi összegének húsz százalékát. Ezeket a rendelkezéseket a munkaadó az 1939. évi december hó 31. napjáig köteles végrehajtani. A m. kir. miniszterelnök a végrehajtás módjára utasításokat adhat és közérdekből indokolt esetben a jelen § rendelkezései alól kivételt tehet.

Akár időszakai, akár nem időszakai lapnál a kiadóhivatali személyzet, úgyszintén a szerkesztőségi segéd személyzet tagjaként alkalmazottakra a 8. § rendelkezései irányadók. A 4. § második bekezdését a jelen § rendelkezései tekintetében is megfelelően alkalmazni kell.

A jelen § rendelkezéseit nem lehet alkalmazni azokra a lapokra, amelyek kizárólag hitéleti kérdésekkel és a felekezet ügyeivel foglalkoznak.

6. § A vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg, hogy az egyes színházaknál, úgyszintén a mozgófényképet előállító és kölcsönzés útján vagy másként forgalombahozó egyes vállalatoknál milyen arányszámban lehet a 4. § első bekezdése alá eső személyeket a 2. § első bekezdésének b) pontjában meghatározott munkakörben alkalmazni.

[...]

10. § A jelen törvény kihirdetése napján lép hatályba; végrehajtásáról a m. kir. minisztérium gondoskodik.

Felhatalmaztatik a m. kir. minisztérium, hogy a jelen törvény rendelkezéseinek végrehajtása végett, valamint az értelmiségi munkanélküliség leküzdésére szolgáló intézkedések végett adatszolgáltatási kötelességet állapítson meg, hogy gondoskodjék az adatszolgáltatás helyességének ellenőrzéséről, továbbá, hogy rendelkezésének megszegését vagy kijátszását kihágásnak minősíthesse s hogy a kihágás büntetésére az 1931: XXVI. tc. 3. §-ában foglalt rendelkezéseket állapíthassa meg, végül arra is, hogy a rendelkezéseket megszegő vagy kijátszó vállalat élére a vállalat költségére vezetőt rendeljen mindaddig, amíg a rendelkezéseknek a vállalat eleget nem tett.

1938. évi XVI. törvénycikk ***az állami rend megóvása végett szükséges büntetőjogi rendelkezésekről***

A büntetőtörvényszékek öttagú külön tanácsának hatáskörét nem változtatja meg az a körülmény, hogy a bűncselekményt sajtó útján követték el (1914:XIV. tc. 32. §).

[...]

1. § A kir. ítélőtáblák székhelyén működő kir. törvényszéknek, Budapesten a kir. büntető törvényszéknek öttagú külön tanácsa bíraskodik első fokon:

1. a büntettekéről és vétségekről szóló büntetőtörvénykönyv (1878:V. törvénycikk=Btk.) Második Része I. fejezetében (126–138. §) meghatározott felségsértés.

2. az ugyanezen Rész III. fejezetében (az 1930:III. tc. III. 1. fejezetében – 57–71. § – és az 1934:XVIII. törvénycikkben) meghatározott hűtlenség,

3. az ugyanezen Rész IV. fejezetében (152–162. §) meghatározott lázadás és

4. az ugyanezen Rész VI. fejezetében (171–174. §, 1913:XXXIV. tc. 3. §) meghatározott izgatás büntette és vétsége, úgyszintén

5. az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921:III. törvénycikk rendelkezésébe ütköző, valamint

6. a robbantószer és robbanóanyag előállításával, tartásával és felhasználásával elkövetett büntettek és vétségek (1924:XV. törvénycikk) esetében, végül

7. az 1–6. pontokban felsorolt valamely bűncselekményekre vonatkozóan elkövetett bűnpártolás esetében.

Az öttagú tanács hatáskörén nem változtat az a körülmény, hogy a bűncselekményt sajtó útján követték el (1914:XIV. tc. 32. §), vagy hogy a cselekményt fiatakorú követte el.

[...]

1938. évi XVIII. törvénycikk **az állami rend megóvása végett szükséges sajtórendészeti rendelkezésekről**

Az 1938. június 16-án hatályba lépett törvény I. fejezete új szabályokat alkot a sajtórendészeti kötelezpéldány beszoigáltatása és a sajtótermékek terjesztésének megkezdése vonatkozásában az 1914. évi XIV. törvénycikk 7. §-ának egyidejű hatályon kívül helyezése mellett. A nyomdatulajdonos köteles a többszörösítés befejezése után a sajtótermék egy példányát megküldeni a területileg illetékes kir. ügyészségnek. Az időszaki lapok terjesztését a kötelezpéldány megküldésével egyidejűleg meg lehet kezdeni, más sajtótermék terjesztését (továbbá nyomdából való elszállítását) 48 óra, illetve egy nyomtatott ívnél nagyobb terjedelem esetén nyolc nap múlva lehet megkezdeni, kivéve, ha a sajtótermék lefoglalását kezdeményezik, vagy ha az ügyészség korábban engedélyezte a terjesztést. Nem időszaki sajtótermék esetén – annak bűncselekményt megvalósító tartalma miatt – a terjesztés megkezdése előtt is lehetővé teszi a büntetőeljárást, a sajtójogi felelősségre vonást, valamint a lefoglalást és elkobzást. Az előírások megszegői vétséget követnek el.

A II. fejezet a bírósági tárgyalásról való tudósítás tekintetében lehetővé teszi a bíróság számára, hogy megtiltsa a tárgyalásról való tudósítást.

Végül az időszaki lapok engedélyezéséről szóló III. fejezet a miniszterelnök engedélyéhez köti időszaki lap alapítását, illetve jellegének megváltoztatását, vagyis a miniszterelnök addig rendeletben biztosított lapengedélyezési jogát törvényben rögzíti.

A naponként megjelenő időszaki lapok kivételével minden időszaki lapnak engedélyt kell kérnie a miniszterelnöktől a további megjelenéshez, ezzel a végrehajtó hatalom számára lehetővé teszi, hogy lapokat bűncselekmény elkövetése nélkül is megszüntessen. A törvény végrehajtására a 21.800/1938. I. M. rendelet adták ki.

I. A sajtórendészeti kötelezpéldány beszoigáltatásáról és a sajtótermékek terjesztésének megkezdéséről

1. § A sajtóról szóló 1914: XIV. tc. (St.) 7. §-a hatályát veszti és helyébe az alábbi 2–5. §-okban foglalt rendelkezések iktattnak.

2. § Minden sajtóterméket – kivéve a St. 5. §-ának második bekezdésében felsoroltakat – a nyomda- vagy könyomdavállalat tulajdonosa köteles nyomban a többszörözés befejezése után a nyomda- vagy könyomdavállalat helye szerint illetékes kir. ügyészségnek egy példányban megküldeni (sajtórendészeti kötelezpéldány). Ugyanígy sajtórendészeti kötelezpéldány beszoigáltatására köteles mindenki, ha olyan sajtóterméket többszörösít, amely a közönség körében terjesztésre van szánva.

Időszaki lap terjesztését a sajtórendészeti kötelezpéldány megküldésével egyidőben szabad megkezdeni. Minden más sajtótermék terjesztését csak akkor szabad megkezdeni:

1. ha a sajtórendészeti kötelezpéldánynak a kir. ügyészséghez érkezésétől számítva negyvennyolc óra, ha pedig a sajtótermék terjedelme egy nyomtatott ívet meghalad, nyolc nap a nélkül telt el, hogy a kir. ügyészség a sajtótermék lefoglalását a kir. bíróságnál indítványozta volna:

2. ha a kir. ügyészség a terjesztésnek az 1. pontban meghatározott időnél korábban megkezdésére engedélyt adott.

Ha a kir. ügyészség a kir. bíróságnál a nemidőszaki sajtótermék lefoglalása végett indítványt tett s az elsőfokú bíróság a lefoglalást nem rendelte el, a kir. ügyészség felfolyamodásának halasztó hatálya van, vagyis a terjesztést ilyen esetben csak akkor szabad megkezdeni, ha a lefoglalást a vádtanács nem rendelte el.

3. § Mindaddig, amíg a terjesztést nem szabad megkezdeni (2. §), tilos a sajtótermék elkészült példányait a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat helyiségéből, avagy a többszörösítés más helyéről elszállítani.

4. § Nemidőszaki sajtóterméknek büntettet vagy vétséget megállapító tartalma miatt való lefoglalását, elkobzását, a büntető eljárást és a sajtójogi felelősségrevonást nem akadályozza az a körülmény, hogy a terjesztést (St. 8. §) még nem kezdték meg; ha a terjesztés a lefoglalás következtében vált lehetetlenné, a cselekmény kísérletként büntetendő, még pedig abban az esetben is, ha a bűncselekmény kísérlete egyébként nem esnék büntetés alá.

A sértett (Bp. 13. § hatodik és hetedik bekezdése), akinek sérelmére a nemidőszaki sajtótermék büntett vagy vétség tényálladékát foglalja magában, a terjesztés megkezdése előtt kívánhatja, hogy a kir. ügyészség a bemutatott kötelespéldányt hivatali helyiségében betekintés végett rendelkezésére bocsássa.

Ilyen esetben a Bp. 566. §-a szempontjából elégséges, ha a vizsgálat elrendelésére irányuló indítványban a sajtórendészeti kötelespéldányra történik hivatkozás.

5. § Vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa, avagy más többszörösítő, ha a sajtórendészeti kötelespéldányt nyomban a többszörözés befejezése után a kir. ügyészségnek akár szándékosan, akár gondatlanságból meg nem küldi, vagy ha a terjesztést a 2. § második vagy harmadik bekezdésében meghatározott határidő letelte előtt akár szándékosan, akár gondatlanságból megkezd, avagy ha ezen határidő letelte előtt a sajtóterméket a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat helyiségéből, avagy a többszörösítés más helyéről akár szándékosan, akár gondatlanságból elszállítja (3. §).

Ugyanígy büntetendő az is, aki tudva közreműködik olyan sajtótermék terjesztésében vagy a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat helyiségéből, avagy a többszörösítés más helyéről elszállításában, amelynek terjesztését a 2. § második vagy harmadik bekezdése értelmében még nem szabad megkezdeni, úgyszintén az is, aki büntető ítélettel sújtott vagy előzetesen lefoglalt vagy a nyomda- vagy a többszörösítő vállalat tulajdonosának nevével és a nyomtatás vagy más többszörítés helyének megjelölésével el nem látott vagy a St. 10. §-ának harmadik bekezdése szerint a terjesztésből kitiltott sajtóterméket e körülményt ismerve bármily módon terjeszt.

Ilyen ügyben a büntető eljárást a legnagyobb sürgősséggel kell lefolytatni és minden intézkedést haladéktalanul kell megtenni.

Ha a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosát az első bekezdésben meghatározott vétség miatt az első ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt éven belül újból elítélik, az ítéletben iparigazolványának elvesztését ki kell mondani és az ilyen ipar üzésétől egy évtől öt évig terjedhető időre el kell tiltani.

6. § A St. 24. §-ának 3. pontja, 25. §-a 2. pontjának a 24. § 3. pontjával kapcsolatos rendelkezése, továbbá 27. §-a hatályát veszti.

II. Tudósítás sajtóban a kir. bíróság tárgyalásáról

7. § A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. tc. 294. §-a után új 294/a. §-ként, a polgári perrendtartásról szóló 1911: I. tc. 208. §-a után új 208/a. §-ként, a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912: XXXIII. tc. 258. §-a után pedig új 258/a. §-ként az alábbi 8. §-ban foglalt rendelkezések iktattnak.

8. § A kir. bíróság közérdeknek vagy jogos magánérdeknek védelme céljából és az ehhez szükséges keretben hivatalból vagy az érdekelt kérelmére megtilthatja, hogy a nyilvánosan tartott tárgyalásról vagy ott elhangzott valamely kijelentésről vagy ott történt egyes eseményekről a sajtóban tudósítás tétessék közzé. Rágalmazás vagy becsületsértés miatt folyó eljárásban a bíróság elrendelheti azt is, hogy az ügy tárgyalásáról csak az ítélet hozatalakor vagy az eljárásnak más módon történt befejezésekor szabad tudósítást közölni.

A tárgyalásról szóló tudósítás eltiltása csak abban az esetben jelenti az ítélet közlésének tilalmát is, ha a határozat ezt kifejezetten megemlíti.

Társasbíróság eljárása esetében a tilalom kérdésében a határozathozás az ítélőtanács elnökének ügykörébe tartozik. A tilalom kérdésében hozott határozat ellen fellebbezettelnek nincs helye.

Vétséget követ el és három hónapig terjedhető fogházzal büntetendő, aki a tilalmat kijátssza vagy azt akár szándékosan, akár gondatlanságból megszegi.

III. Időszaki lapok engedélyezéséről

9. § Időszaki lap alapításához, úgyszintén jellegének megváltoztatásához a m. kir. miniszterelnök engedélye szükséges. A már megjelenő időszaki lapok további megjelenéséhez – kivéve a naponként megjelenő időszaki lapokat – ugyancsak a m. kir. miniszterelnök engedélye szükséges; az engedélyt az 1938. évi augusztus hó 31. napjáig lehet kérni. A részletes szabályokat a m. kir. minisztérium rendeletben állapítja meg.

A jelen §-ban foglalt szabályt alkalmazni kell időszaki lap alapítása tárgyában a jelen törvény hatálybalépése előtt megtett és még jogerősen el nem intézett bejelentésekre is.

A St. 16. §-ának első bekezdése hatályát veszti.

10. § Ugyancsak a m. kir. miniszterelnök engedélye szükséges hírlaptudósító újságnak (St. 37. § harmadik bekezdés) vagy bármi olyan vállalkozásnak alapításához, amely híreknek összegyűjtésével, továbbításával, közvetítésével s általában akár időszaki, akár nemidőszaki lapoknak hírekkel való ellátásával foglalkozik. A már megjelenő hírlaptudósító újságok további megjelenéséhez, úgyszintén a már működő említett vállalkozások további működéséhez szintén a m. kir. miniszterelnök engedélye szükséges; az engedélyt az 1938. évi augusztus hó 31. napjáig lehet kérni. A részletes szabályokat a m. kir. minisztérium rendeletben állapítja meg.

IV. Hatálybaléptető rendelkezés

11. § A jelen törvény a kihirdetését követő tizenötödik napon lép hatályba; a végrehajtása végett esetleg szükséges intézkedésekről a m. kir. igazságügyminiszter, a 8. §-nak a honvéd büntetőbíráskodást illető vonatkozásában a m. kir. honvédelmi miniszter, a 9. és a 10. § tekintetében a m. kir. minisztérium gondoskodik.

A m. kir. belügyminiszter 1938. évi 115.950. számú rendelete, sajtótermékeknek házalás útján, vagy utcán terjesztésére rendőrhatalósági igazolvány és karszalag kiadásáról.

A rendelet 1.153/1920. M. E. számú rendelet egyöntetű végrehajtása érdekében újraszabályozza a házaló és utcai újságárusok engedélyével, viselendő karszalagjukkal és nyilvántartási számukat tartalmazó táblácskájukkal kapcsolatos szabályokat.

A rendelet megszegőivel szemben büntető tételeket is meghatároz.

Hatályba lépett 1938. május 16-án.

Az 1.153/1920. M. E. számú rendelet (alábbiakban: R.) egyes rendelkezéseinek egyöntetű végrehajtása érdekében – a R. 15. §-ában kapott felhatalmazás alapján – a következőket rendelem.

Sajtótermékeknek házalás útján vagy utcán terjesztésére jogosító igazolvány.

1. §. Sajtótermékeknek házalás útján vagy utcán terjesztésére jogosító tevékenység folytatására az e rendelethez mellékelt szövegű igazolványt (alábbiakban: igazolvány) kell használni (1. sz. minta).

Sajtótermékeknek házalás útján vagy utcán terjesztésére jogosult személyeknek karszalaggal a thj. városokban is ellátása.

2. §. (1) Az 1. §-ban említett tevékenység folytatására jogosult személyeket az arképes igazolványon felül (R. 4. §., 6. §. második bek.) az igazolvány nyilvántartási számát feltüntető karszalaggal a törvényhatósági jogú városokban is el kell látni.

(2) Az elsőfokú rendőrhatalóság a karszalag viselését megyei városban és nagyközségben is kötelezővé teheti abban az esetben, ha ez a hatályosabb ellenőrzés szempontjából szükséges. (R. 7. §. második bek.)

Karszalag és nyilvántartási számot feltüntető táblácska.

3. §. (1) A m. kir. rendőrség budapesti főkapitánya, valamint a törvényhatósági jogú város m. kir. rendőrkapitányságának vezetője hatósága területén az igazolvánnyal együtt sárgaszínű karszalagot, és a sajtótermék elárúsítói igazolvány nyilvántartási számát feltüntető ovális alakú táblácskát ad ki.

(2) Az (1) bekezdésben említett táblácskát a karszalagra az igazolvány tulajdonosa köteles szilárdan ráerősíteni.

Igazolványürlap, karszalag és táblácska igénylése.

4. §. A sajtó termék-elárúsítói igazolványürlapokat, a karszalagot, és az ovális alakú táblácskát a rendőrhatalóságoknak – az előrelátható szükségletnek megfelelő számban – a m. kir. rendőrség központi anyagraktárából kell igényelniük, és azokat beszerzési árukon kell kiszolgáltatniuk.

5. §. (1) Az igazolvány kiadása és visszavonása tekintetében a R.-ben foglalt idevonatkozó rendelkezések az irányadók.

(2) Az igazolványban névszerint a napi-, hetilapokat és folyóiratokat kell felsorolni, míg egyéb sajtótermékeknek csak az azok házalás útján vagy utcán terjesztését engedélyező hatóság nevét, és engedélye számát kell feltüntetni.

(3) Az igazolvány személyre szóló rendőrhatalósági jogosítvány.

Ezt, valamint a karszalagot, és az igazolvány nyilvántartási számát feltüntető táblácskát másnak átadni nem szabad.

(4) Visszaadott, vagy visszavont igazolványt és táblácskát újból csak annak szabad kiadni, aki azokat visszaadta, illetőleg akitől azokat visszavonták.

Az igazolványban név szerint fel nem sorolt sajtótermékek terjesztési engedélye másolatának a terjesztőnél tartása.

6. §. Sajtótermék-elárúsítói igazolvánnyal rendelkező személy az igazolványában névszerint fel nem sorolt sajtótermékeknek házalás útján vagy utcán terjesztésére jogosító engedély másolatát az ily sajtótermékek terjesztése alkalmával magánál tartani, és azt a rendőrhatalósági közegnek – kívánságára – felmutatni köteles.

A karszalag viselése.

7. §. A karszalagot általában a bal karon, ha pedig ennek akadálya lenne, akkor oly módon kell viselni, hogy a karszalagra erősített táblácskán levő valamennyi arab szám állandóan jól látható, és jól olvasható legyen. A számokat eltakarni, vagy olvashatóságukat bármi módon megnehezíteni tilos.

Elveszett, megsérült, használhatatlanná vált igazolvány, karszalag és táblácska pótlása.

8. §. Ha az igazolvány, vagy a karszalag, vagy a számmal ellátott táblácska elvesz vagy megsérül, vagy az igazolvány és táblácska olvashatatlanná válik, ezt késedelem nélkül be kell jelenteni annál a rendőrhatóságnál, amely azokat kiadta. A rendőrhatóság ily esetben az igazolványról – az eredeti érvénytelenítése mellett – másodlatot, a táblácska elvesztése vagy megrongálása esetén új igazolványt és új táblácskát ad ki, a karszalagot pedig kicseréli.

9. §. Ha az igazolvány tulajdonosa sajtótermékek utcai vagy házaló terjesztésével már nem kíván foglalkozni, az igazolványt a karszalaggal, és a nyilvántartási számot feltüntető táblácskával együtt köteles beszolgáltatni annak a rendőrhatóságnak, amely azokat kiadta.

Igazolványok nyilvántartása.

10. §. A rendőrhatóság a kiadott sajtótermékelárusítói igazolványokról nyilvántartást (2. számú minta), és betűrendes mutatót vezet. A betűrendes mutatóban az egyes nevek után a nyilvántartási számot is fel kell tüntetni.

Büntető rendelkezések.

11. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és az 1914: XIV. tc. 29. §-ának 1. pontja alapján 600 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel kell büntetni azt, aki rendőrhatósági igazolvány, és az igazolványnak sárga színű karszalagra erősített nyilvántartási számát feltüntető táblácska nélkül az utcán, vagy házalva sajtóterméket terjeszt.

(2) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és 200 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel kell büntetni azt,

a) aki a nevére kiállított igazolványt, karszalagot, és az igazolvány nyilvántartási számát feltüntető táblácskát másnak átadja (5. §. (3) bek.),

b) az igazolvánnyal rendelkező személyt, aki az igazolványában névszerint fel nem sorolt sajtótermékeknek házalás útján, vagy utcán terjesztését engedélyező hatóság engedélye másolatát az említett sajtótermék utcán vagy házalás útján terjesztése alkalmával nem tartja magánál, és azt rendőrhatósági közegnek – kívánságára – fel nem mutatja (6. §.).

c) az igazolvánnyal rendelkező személyt, aki a karszalagot és az arra erősített táblácskát nem a 7. §-ban meghatározott helyen és módon viseli, illetőleg a számokat eltakarja, vagy olvashatóságukat bármi módon megnehezíti,

d) aki az igazolványt, a karszalagot és a táblácskát a 9. §-ban meghatározott esetben vissza nem szolgáltatja annak a rendőrhatóságnak, amely azokat kiadta.

(3) A pénzbüntetés kiszabása tekintetében az 1928: X. tc. rendelkezéseit kell alkalmazni.

(4) Az (1)–(2) bekezdésben felsorolt kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntetőbíróság, a m. kir. rendőrség működése területén pedig a m. kir. rendőrség hatáskörébe tartozik. Harmadfokon a belügyminiszter bíraskodik.

Hatálybalépés.

12. §. Ez a rendelet a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányának hatósága területén a kihirdetését (1938. máj. 13.) követő harmincadik napon lép hatályba.

Budapesten, 1938. évi május hó 11-én.

Széll József, s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. igazságügyminiszter 1938. évi 21.800. I. M. számú rendelete,
az állami rend megóvása végett szükséges sajtórendészeti rendelkezésekről
szóló 1938: XVIII. törvénycikk végrehajtásáról.**

A rendelet a köteles példányokkal kapcsolatos kötelezettségeket részletezi. A nyomda tulajdonosának kötelessége az időszaki lapok és – a kivétel alá nem eső – egyéb sajtótermékek többszörösítése után a köteles példányt az illetékes ügyészséghez eljuttatni.

Kelt Budapest, 1938. június 3-án.

Az állami rend megóvása végett szükséges sajtó rendészeti rendelkezésekről szóló 1938: XVIII. tc. 11. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Az idézett tc. 11. §-ának rendelkezéséhez képest a törvény az 1938. évi június hó 16. napján lép hatályba; ugyanezen a napon hatályát veszti a 2.500/1914. M. E. számú rendelet 15. §-a, és ettől a naptól kezdve a sajtórendészeti kötelespéldány beszolgáltatása, és a vele kapcsolatos kérdések tekintetében az alábbi 2–9. §-okban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

2. §. Az idézett tc. 2. §-a értelmében: „Minden sajtóterméket – kivéve a St. 5. §-ának második bekezdésében felsoroltakat” –, tehát mind az időszaki lapokat, mind a most említett kivétel alá nem eső összes egyéb sajtótermékeket „a nyomda- vagy nyomdavállalat tulajdonosa köteles nyomban a többszörözés befejezése után a nyomda- vagy nyomdavállalat helye szerint illetékes kir. ügyészségnek egy példányban megküldeni (sajtórendészeti kötelespéldány). Ugyanígy sajtórendészeti kötelespéldány beszolgáltatására köteles mindenki, ha olyan sajtóterméket többszörösít, amely a közönség körében terjesztésre van szánva.”

3. §. Az előbbi §-ban említett „illetékes” kir. ügyészség rendszerint az, amelyik ama kir. ítélőtábla székhelyén működik, amelyik kir. ítélőtábla területén a sajtóterméket előállító nyomda- vagy nyomdavállalat helye, vagy más többszörösítés helye van, a Budapest kir. ítélőtábla területén pedig az „illetékes” kir. ügyészség rendszerint a budapesti kir. büntetőtörvényszék mellett működő budapesti kir. ügyészség.

A 2.500/1914. M. E. számú rendelet 5. §-ának második bekezdésében említett esetben, nevezetesen akkor, amikor a sajtóterméket külföldön állították elő, az „illetékes” kir. ügyészség az, amelyik az ilyen sajtótermék kiadási helye szerinti kir. ítélőtábla székhelyén működik; Budapesten a budapesti kir. ügyészség.

Az első bekezdésben megjelölt kir. ügyészség vezetője az illetékes kir. főügyész hozzájárulásával intézkedhetik aziránt, hogy egyes sajtótermékek beszolgáltatása időnkint, vagy állandóan a kir. ítélőtábla kerületében működő más kir. ügyészségnél történjék; ilyen esetben azonban köteles a nyomda-, könyvnyomda vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa,

avagy a többszörösítő a sajtó termék egy példányát a többszörözés befejezése után posta útján az első bekezdésben megjelölt kir. ügyészségnek megküldeni.

4. §. A sajtórendészeti kötelespéldány átvételére hivatott kir. ügyészség (3. §.) vezetője kijelöli azt a helyiséget, és azt az időt, ahol, illetőleg amikor a sajtórendészeti kötelespéldányt be kell szolgáltatni.

Időszaki lap sajtórendészeti kötelespéldányának beszolgáltatása, ha azt a terjesztés megkezdésekor az erre kijelölt hivatalos helyiségben átadni nem lehet, haladéktalanul postára adással történik. Minden más sajtótermék sajtórendészeti kötelespéldányának beszolgáltatása átadással történik, még pedig a következő módon:

a nem időszaki sajtótermék sajtórendészeti kötelespéldányaival együtt át kell adni a sajtóterméknek még egy példányát (másodpéldány).

A kir. ügyészség mind a sajtórendészeti kötelespéldányon, mind a másodpéldányon feljegyzi az átvétel idejét a nap, az óra és a perc feltüntetésével, és a feljegyzéssel ellátott másodpéldányt visszaadja a sajtórendészeti kötelespéldány bemutatójának a beszolgáltatás megtörténtének igazolása céljából. Abban az esetben, amikor a kir. ügyészség a nemidőszaki sajtótermék terjesztésének megkezdésére az idézett tc. 2. §. 2. pontja alapján az ugyane §. 1. pontjában meghatározott időnél korábbi időre ad engedélyt, ezt mind a kötelespéldányon, mind a másodpéldányon feljegyzi.

5. §. A kir. ügyészség a terjesztésnek az idézett tc. 2. §-a 1. pontjában meghatározott időnél korábbi megkezdésére csak abban az esetben ad engedélyt, ha azt méltányos körülmények indokolják, és ha ezáltal a kir. ügyészség ügymenetében fennakadás nem áll be.

6. §. A Bp. 567. §. második bekezdésében meghatározott abban az esetben, amikor a sajtótermék lefoglalására nem a 3. §-ban megjelölt kir. ügyészség, hanem más kir. ügyészség terjeszt elő indítványt, az indítvány előterjesztéséről, úgyszintén a lefoglalás tárgyában hozott bírói határozatról az indítványt előterjesztő kir. ügyészség a 3. §. első bekezdésében megjelölt kir. ügyészséget haladéktalanul értesíti.

7. §. A kir. ügyészség a lefoglalási indítvány előterjesztéséről nyomban, még az idézett tc. 2. §. 1. pontjában meghatározott határidő letelte előtt, értesíteni köteles a sajtóterméket előállító nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosát, illetőleg a többszörösítőt.

8. §. Az idézett tc. 5. §-a értelmében: „Vétséget követ el, és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa, avagy más többszörösítő, ha a sajtórendészeti kötelespéldányt nyomban a többszörözés befejezése után a kir. ügyészségnek akár szándékosan, akár gondatlanságból meg nem küldi, vagy ha a terjesztést az idézett tc. 2. §. második vagy harmadik bekezdésében meghatározott határidő letelte előtt akár szándékosan, akár gondatlanságból megkezdi, avagy ha ezen határidő letelte előtt a sajtóterméket a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat helyiségéből, avagy a többszörösítés más helyéről akár szándékosan, akár gondatlanságból elszállítja (id. tc. 3. §.).

Ugyanígy büntetendő az is, aki tudva közreműködik olyan sajtótermék terjesztésében, vagy a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat helyiségéből, avagy a többszörösítés más helyéről elszállításában, amelynek terjesztését az idézett tc. 2. §. második vagy harmadik bekezdése értelmében még nem szabad megkezdeni, úgyszintén az is, aki büntető ítélettel sújtott, vagy előzetesen lefoglalt, vagy a nyomda-, vagy a többszörösítő vállalat tulajdonosának nevével, és a nyomtatás vagy más többszörösítés helyének megjelölésével el nem látott, vagy a St. 10. §-ának harmadik bekezdése szerint a terjesztésből kitiltott sajtóterméket, e körülményt ismerve, bármily módon terjeszt. Ilyen ügyben a büntető eljárást a legnagyobb sürgősséggel kell lefolytatni, és minden intézkedést haladéktalanul kell megtenni.

Ha a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosát az első bekezdésben meghatározott vétség miatt az első ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt éven

belül újból elítélik, az ítéletben iparigazolványának elvesztését ki kell mondani, és az ilyen ipar üzésétől egy évtől öt évig terjedhető időre el kell tiltani.

9. §. A jelen rendelet az idézett törvénycikkkel egy időben, az 1938. évi június hó 16. napján lép hatályba.

Budapest, 1938. évi június hó 3-án.

Dr. Mikecz Ödön s. k.
m. kir. igazságügyminiszter.

1938. évi XIX. törvénycikk az országgyűlési képviselők választásáról

A törvénycikk 220. §-a büntetni rendeli azt, aki közleményt tesz közzé arról, hogy mi történt a magyar országgyűlés vagy bizottsága zárt ülésén, vagy az országgyűlésben történt bármely olyan eseményről, amelynek közzététele nem engedélyezett.

[...]

220. § (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, vétséget követ el és három hónapig terjedhető fogházzal büntetendő, aki akár szándékosan, akár gondatlanságból:

1. közleményt tesz közzé arról, hogy mi történt a magyar országgyűlés vagy bizottsága zárt ülésében; vagy

2. közzétesz olyan nyilatkozatot vagy kifejezést, avagy az országgyűlésben történt bármi olyan eseményt, amelynek közzétételét az országgyűlés valamelyik Háza vagy bizottsága megtiltotta vagy amelyre nézve az országgyűlés valamelyik Háza úgy határozott, hogy töröltessék a gyorsírói jegyzetekből és kihagyassék a naplóból; vagy

3. közleményt tesz közzé arról, hogy az országgyűlés vagy bizottsága a 2. pont értelmében határozott.

(2) A jelen § nem nyer alkalmazást az olyan közzétételre, amelyre nézve az illető Háznak, illetőleg bizottságának elnöke engedelmet adott.

[...]

***A m. kir. belügyminiszter 1938. évi 118.923. számú rendelete,
mozgófényképüzemekben magyar nyelvű mozgófényképek kötelező
bemutatásáról.***

A 175.100/1936. B. M. számú rendeletnek a műsorszerkezet összeállítására vonatkozó rendelkezését az 1938. évi augusztus 1-jétől 1939. évi július 31-éig terjedő játszási évre is kiterjeszti. A mozikban bemutatásra kerülő filmek 20%-ának Magyarországon készült, 1.200 méternél hosszabb, magyar nyelvű hangos játékfilmnek kell lennie, ennek fele Magyarországon magyar nyelvre szinkronizált film is lehet.

Kelt Budapest, 1938. július 15-én.

A 175.100/1936. B. M. számú rendelet 1. §-ában foglalt rendelkezés hatályát az 1938. évi augusztus hó 1-étől 1939. évi július hó 31-ig terjedő játszási évre is kiterjesztem.

A mozgófényképüzem engedélyeseknek tehát mozgófényképüzemük műsorát az 1938/1939. játszási évben is úgy kell összeállítaniuk, hogy annak 20%-a Magyarországon készült, 1.200 méternél hosszabb, magyar nyelvű hangos játékfilm legyen.

Az előző bekezdésben említett 20% fele Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, és az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről erre a célra alkalmasnak talált mozgófénykép is lehet.

Budapesten, 1938. évi július hó 15-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

***A m. kir. belügyminiszter 1938. évi 119.322. számú rendelete,
keskeny mozgófényképek nyilvános bemutatására engedélyezett
mozgófényképüzemekre vonatkozó tűzrendészeti rendelkezésekről***

A rendelet a keskeny mozifilmek bemutatására alkalmas mozihelyiségekkel szemben támasztott tűzvédelmi előírásokat tartalmazza. Megszegőivel szemben büntető tételeket is megállapít. Hatályba lépett 1938. július 29-én.

Keskeny mozgófényképüzemben – a 111.001/1938. B. M. sz. rendelet értelmében – csupán úgynevezett nehezen égő anyagból készült mozgófényképek mutathatók be. Ezek a filmek – tűzrendészeti szakértők megállapítása szerint – kevésbé tekinthetők tűzveszélyeseknek. Éppen ezért az ily mozgófényképek nyilvános bemutatására szolgáló helyiséggel kapcsolatban, továbbá a helyiségben (alábbiakban: keskeny mozgófényképüzem) tűzrendészeti szempontból az alábbi rendelkezéseket kell alkalmazni.

Keskeny mozgófényképüzem helyisége.

1. §. (1) Keskeny mozgófényképüzem helyisége tekintetében tűzrendészeti szempontból a 180.000/1936. B. M. számú rendelet (alábbiakban: R.) 90. §-ának (1) és (4)–(8) bekezdésében, be- és kijáratai tekintetében a R. 92. §-ának (2)–(3) és (5)–(11) bekezdésében, ablakai tekintetében a R. 93. §-ában foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) Ha a keskeny mozgófényképüzemek előcsarnoka, váróterme, folyosója, lépcsőháza, ruhatára is van, e tekintetben a R. 91. §-ában foglalt rendelkezések az irányadók.

A nézőtér.

2. §. Keskeny mozgófényképüzem nézőterére vonatkozóan a R. 94. §-a (1) bekezdésében, (2) bekezdésének a)–e és g) pontjában, (4), (5) és (6) bekezdésében, továbbá a R. 108. §-ában foglalt rendelkezések az irányadók azzal, hogy a keskeny mozgófényképüzem nézőterén asztalt elhelyezni nem szabad.

Keskeny mozgófényképüzem világító berendezése.

3. §. (1) Keskeny mozgófényképüzemben világításra és vetítésre általában csak elektromos fényforrást szabad használni. A szükséges berendezésekre vonatkozóan a R. 85. §-ában foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) Ha keskeny mozgófényképüzemben elektromos fényforrást bármely okból nem lehet használni, akkor ott az egyéb fényforrás használhatóságának feltételeit az önkormányzati közigazgatási hatóság (alábbiakban: a hatóság) állapítja meg.

Mellék- (vész-) világítás.

4. §. Keskeny mozgófényképüzem mellék- (vész-) világítására vonatkozóan a R. 88. §-ának 1), (3)–(4) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

Tűzvédelmi berendezés.

5. §. (1) A keskeny mozgófényképüzem tűzvédelmi berendezését, így különösen a tűzoltóeszközök minőségét, helyét, számát és méretét a hatóság állapítja meg. A hatóságnak e tekintetben az e rendelet bevezető részének első mondatában foglaltakra különös figyelemmel kell lennie.

(2) A megállapított tűzvédelmi berendezést, – ideértve a tűzoltó eszközöket is, – az engedélyesnek állandóan jó karban és használható állapotban kell tartania.

A vetítőkészülék kezelése.

6. §. A vetítőkészülék kezelésére vonatkozóan a R. 102. §-ában foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

A keskeny mozgófényképüzem vetítő berendezésének elhelyezése.

7. §. (1) Keskeny mozgófényképüzemnél vetítő és tekercselő helyiség létesítése nem kötelező.

(2) A vetítőkészüléket, az ahhoz tartozó berendezési tárgyakat – a hangszóró kivételével [(7) bek.] – a nézőtér mögött kell elhelyezni, és olyképen kell elkeríteni, hogy azokhoz avatatlan egyén hozzá ne nyúlhasson.

(3) A vetítőkészülék állványát keményfából vagy fémből kell készíteni, és szilárdan a padlóhoz kell rögzíteni.

(4) A vetítőkészüléket vagy az ahhoz tartozó berendezési tárgyat a közönség részére biztosított úton, vagy bejárat közelében elhelyezni nem szabad.

(5) Elektromos fényforrás használatával vetítés esetén a vetítőkészülékhez, és ahhoz tartozó berendezési tárgyhöz csak külső sérülések ellen védő borítással ellátott villamos vezetékkel szabad használni.

(6) Elektromos áram használata esetén a vetítőkészülék villamos vezetékének, valamint a teremvilágításnak kapcsolóját lehetőleg a vetítőkészülék közvetlen közelében úgy kell elhelyezni, hogy azokat a vetítőkészülék kezelője működési helyéről elérhesse. Ha ezek a kapcsolók a vetítőkészülék helyétől távol vannak, akkor a vetítés tartama alatt a kapcsolók kezelhetése céljából a keskeny mozgófényképző egyik megfelelően kioktatott alkalmazottjának állandóan a kapcsolók mellett kell tartózkodnia.

(7) A hangszóró berendezést a vetítővászonnál is el lehet helyezni. A hangszóró berendezésnek vetítővászonnál elhelyezése esetén annak kábelvezetékét a keskeny mozgófényképző helyiségében úgy kell vezetni, hogy az közlekedési akadály ne legyen.

(8) A nézőtérnek a vetítőberendezés elhelyezésére szolgáló elkerített részén csak a keskeny mozgófényképző engedélyesének (felelős üzemvezetőjének), az ott szolgálatot teljesítő személyzetnek (gépész, tekercselő), végül a tűzoltóság esetleg kivezényelt tagjának szabad tartózkodnia. Ezt a rendelkezést a nézőtérnek a vetítőberendezés elhelyezésére szolgáló részén kifüggesztett táblán jól olvasható betűkkel fel kell tüntetni.

(9) Vetítő és tekercselő helyiség létesítése esetében a hatóság – a tűzrendészeti szempontok megóvása mellett – a R. 101–107. és 109. §-aiban meghatározott követelmények alól könnyítéseket engedélyezhet.

A filmszalag tartása.

8. §. (1) A nézőtérnek a vetítőberendezés elhelyezésére szolgáló, elkerített részén legfeljebb egy előadáshoz szükséges mennyiségű filmtekercset szabad tartani, és pedig szabályszerű bádogdobozban.

(2) A többi filmszalagot a keskeny mozgó fényképzőnek erre alkalmas más helyiségében elhelyezett, önműködő csukódó ajtóval ellátott, keményfából készült ládában kell tartani.

(3) A nézőtéren filmragasztó anyagot tartani, vagy ott filmet ragasztani nem szabad.

A készenlétben tartandó tűzoltóeszközök.

9. §. Vetítés alatt a vetítőkészülék közvetlen közelében oltás céljára legalább egy négyzetméter nagyságú vizes pokrócot kell tartani.

A keskeny film bemutatása.

10. §. Keskenyfilmnek keskeny mozgófényképzőben bemutatása alkalmával – értelemszerűen – a R. 110. §-ának (11), (13), (15) bekezdésében foglalt rendelkezésekhez kell alkalmazkodni. Az előadó tanár helyett – természetesen – a gépkezelőt kell érteni.

A használhatósági és játszási engedély kiadása.

11. §. (1) Nyilvános keskeny mozgófényképet is csak használhatósági és játszási engedély alapján szabad bemutatni.

(2) A használhatósági és játszási engedélyre vonatkozóan egyebekben a R. 111. §. (2)–(4) bekezdésében foglalt rendelkezések az irányadók.

Keskeny mozgófényképek alkalmi bemutatása.

12. §. Keskeny mozgófényképek alkalmi bemutatására vonatkozóan a R. 109. §-ában foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni oly eltéréssel, hogy a hatóság e rendelet 1., 2., 4., 6. §-ában foglalt rendelkezésektől eltérően könnyítéseket engedélyezhet.

Tűzoltói szolgálat keskeny mozgófényképüzemben. Ellenőrzés.

13. §. A keskeny mozgófényképüzemben tartandó tűzoltói szolgálatra, és a keskeny mozgófényképüzem ellenőrzésére vonatkozóan a R. 112. §-a (1) bekezdésének b) és c) pontjában, és (3)–(10) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

Büntető rendelkezések.

14. §. (1) A kihágásokról szóló büntetőtörvénykönyv (1879: XL. törvénycikk, Kbt.) 76. §-a szerint: „Aki nyilvános táncvigalmat, álarcosmenetet, hangversenyt, tűzijátékot, állatseregletet, kiállítást, vagy hasonló látványt, melyre fennálló miniszteri rendelet vagy szabályrendelet szerint a hatóság engedélye szükségeltetik, ennek engedélye nélkül, vagy az engedély megszegésével rendez, illetőleg tart, pénzbüntetéssel büntetendő”.

(2) A jelen rendeletben foglalt, vagy az ebben említett szabályok közül ez alá a rendelkezés alá esik:

a) keskeny mozgófényképnek a hatóság által meg nem engedett épületben vagy helyiségben, vagy a hatóság engedélyében elrendelt tűzrendészeti óvintézkedések nélkül nyilvános bemutatása;

b) keskeny mozgófényképnek használhatósági vagy játszási engedély nélkül nyilvános bemutatása;

c) keskeny mozgófényképnek a 13. §-ban meghatározott esetben a tűzoltói szolgálat nélkül nyilvános bemutatása.

15. §. (1) A Kbt. 109. §-a szerint „Aki robbanó vagy könnyen meggyúló anyagok készítésére, tartására, őrzésére, elárúsítására, elszállítására, vagy alkalmazására vonatkozó szabályokat megszegi, tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő”.

(2) A jelen rendeletben foglalt szabályok közül a robbanó, vagy könnyen meggyúló anyagok tartására, őrzésére, elszállítására vagy alkalmazására a következők vonatkoznak:

a 8. §-nak a filmszalag tartására, a filmragasztó anyag tartására, a filmek ragasztására vonatkozó rendelkezései.

16. §. (1) A Kbt. 111. §-a szerint: „Egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki gőz- vagy más gépekre, mozdonyokra, vaspályákra vonatkozó, az életbiztonság és az egészség oltalma végett kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi”.

(2) A jelen rendeletben foglalt szabályok közül a gépekre vonatkoznak, és az életbiztonság és az egészség oltalmazását célozzák a következők:

a) a 6. §-nak a vetítőkészülék kezelésére,

b) a 7. §. (2) bekezdésének a vetítőkészülék (berendezés) elhelyezésére és elkerítésére, (3) bekezdésének a vetítőkészülék állványára, (4) bekezdésének a vetítőkészülék (berendezés)

szabálytalan elhelyezési tilalmára, (5) bekezdésének a vetítőkészülék (berendezés) villamos vezetékére, (6) bekezdésének a vetítőkészülék vezetéke kapcsolójának – ide nem értve a teremvilágítás kapcsolóját – elhelyezésére, illetőleg kezelésére,

c) a 10. §-nak a gépkezelők tűzrendészeti vonatkozású kötelességeire vonatkozó rendelkezései.

17. §. (1) A Kbt. 141. §-ának első bekezdése szerint: „Aki tűzvész kiütésének vagy terjedésének meggátlása céljából kiadott szabályokat megszegi: pénzbüntetéssel büntetendő”.

(2) A jelen rendeletben foglalt vagy annak alapján kiadott rendelkezések közül tűzvész kiütésének vagy terjedésének meggátlását célozzák a következők:

a) az 1. és 2. §-nak a keskeny-mozgófényképezem céljaira szolgáló helyiségre (épületre), annak berendezésére,

b) a 3. §-nak, illetőleg annak alapján a hatóságnak a keskeny mozgófényképezem világítására, a világító berendezés felszerelésére, elhelyezésére,

c) a 4. §-nak a mellék- (vész-) világítás berendezésére, égvetartására, és a lámpák tisztántartására,

d) az 5. §-nak, illetőleg annak alapján a hatóság részéről a tűzvédelmi berendezésekre, azok jókarban tartására,

e) a 7. §-nak (6) bekezdésének a teremvilágítás kapcsolója elhelyezésére, illetőleg kezelésére, (7) bekezdésének a hangszóró-berendezés (kábelvezeték) elhelyezésére, (8) bekezdésének a vetítőberendezés elhelyezésére szolgáló elkerített helyen tartózkodásra, és az erre vonatkozó rendelkezés táblán feltüntetésére,

f) a 9. §-nak a készenlétben tartandó tűzoltó eszközökre,

g) a 11. §. alapján kiadott használhatósági és játszási engedélynek a tűzrendészeti követelményekre, valamint a 11. §-nak a változtatás engedélyezésére,

h) a 12. §-nak, illetőleg ennek alapján a hatóságnak a keskeny mozgófényképek alkalmi bemutatására;

i) a 13. §-nak az előadás megkezdésére vonatkozó rendelkezései.

18. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és e rendelet alapján pénzbüntetéssel büntetendő:

aki a 13. §. rendelkezésének megszegésével a keskeny mozgófényképezem kulcsát nem tartja az üzem székhelyén, vagy a kulcs őrzőjének nevét és lakását nem jelenti be.

19. §. A 14–18. §-okban foglalt kihágások esetében a pénzbüntetés alkalmazására nézve az 1928 : X. törvénycikk rendelkezései irányadók.

20. §. (1) A Kbt. 111. §-ába (jelen rendelet 16. §-ába) ütköző kihágások miatt az eljárás a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik.

(2) A jelen rendelet 14., 15., 17., 18. §-aiban meghatározott kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működése területén am. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Harmadfokon a m. kir. belügyminiszter bíraskodik.

Hatálybalépés.

21. §. Ez a rendelet a kihirdetését (1938. júl. 21.) követő nyolcadik napon lép hatályba. Budapest, 1938. évi július hó 15-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1938. évi 4.950. M. E. számú rendelete,
időszaki lapok, hírlaptudósító újságok, valamint híreket közvetítő egyéb
vállalkozások engedélyezéséről.**

A rendelet az 1938. évi XVIII. törvénycikkben kapott felhatalmazás alapján újra szabályozza az időszaki lap és hírlaptudósító újság alapításának és az újság jellege megváltoztatásának feltételeit. Meghatározza a lapalapítási kérelem kötelező adattartalmát és kötelező mellékleteit. A naponként megjelenő időszaki lapokat kivéve mindazok az időszaki lapok és hírlaptudósító újságok, amelyek már az 1938. június 16-án is fennállottak, 1938. december 31-e után csak akkor jelenhetnek meg, ha további megjelenésüknek engedélyezését 1938. augusztus 31-ig kérik, és a m. kir. miniszterelnök az engedélyt megadja. A miniszterelnök döntése ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Olyan vállalkozás alapításához, amely híreknek összegyűjtésével, továbbításával, közvetítésével és általában akár időszaki, akár nemidőszaki lapoknak hírekkel való ellátásával foglalkozik, a miniszterelnök engedélye szükséges. A már létező ilyen vállalkozások 1938. december 31-e után csak akkor folytathatják tevékenységüket, ha annak engedélyezését 1938. augusztus 31-éig kérik, és a m. kir. miniszterelnök az engedélyt megadja.

Az engedély hatályát veszti, ha lényeges bejelentett adat nem felel meg a valóságnak, engedély nélkül történik lényeges változtatás, a lap nem jelenik meg az engedélynek megfelelő időszakokban, illetve a lap példányszáma olyan csekély, hogy az csak az időszaki jelleg színlelését célozza. Az előírások megszegőit a rendelet büntetni rendeli. Megerősíti a belügyminiszter lapbetiltási jogát.

A rendelet megszegőivel szemben büntető rendelkezéseket is megállapít.

Részleteiben módosította a 7.900/1938. M. E. számú rendelet, kiegészítette a 9.590/1938. M. E. és a 7.100/1941. M. E. számú rendelet.

A rendelet 1938. július 17-én lépett hatályba.

A m. kir. minisztérium az állami rend megóvása végett szükséges sajtórendészeti rendelkezésekről szóló 1938: XVIII. tc. 9. és 10. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

I. FEJEZET.

Időszaki lap és hírlaptudósító újság alapítása és jellegének megváltoztatása.

1. §. Az 1938: XVIII. tc. 9. és 10. §-a értelmében időszaki lap (1914: XIV. tc. 3. §.), vagy hírlaptudósító újság alapításához a m. kir. miniszterelnök engedélye szükséges. A miniszterelnök engedélye nélkül időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot megindítani, az engedély nélkül megindított lapnak vagy újságnak kiadásában, előállításában, terjesztésében közreműködni nem szabad.

2. §. Időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság alapításának és megindításának engedélyezése iránt a kérvényt a m. kir. miniszterelnökhöz kell beadni. A kérvényben elő kell adni az időszaki lap vagy hírlaptudósító újság:

1. kiadójának nevét és lakóhelyét (cégét, telephelyét, székhelyét), továbbá, ha a lapot jogi személy vagy társaság adja ki, az ügyvitelre jogosított, és a kiadásért az 1914: XIV. tc. 17. §-ának első bekezdése értelmében felelős személy nevét és lakóhelyét;

2. címét, esetleg alcímét,

3. tartalom szerinti jellegét (politikai, társadalmi, közgazdasági, hitbuzgalmi, tudományos, művészeti, egyesületi, sport stb.);

4. megjelenésének helyét, időszakait, napját, vagy napszakát;
5. felelős szerkesztőjének nevét és lakóhelyét;
6. egy-egy lapjának centiméterekben meghatározott szélességi és hosszúsági méretét, és lapszám szerinti terjedelmét;
7. előállítására felhasznált papír megjelölését (íves nyomó, rotációs nyomó stb.);
8. előállításának módját (nyomdai, sokszorosítás, magasnyomás, mélynyomás, könyomás, litográfia, fotolitográfia, fénynyomás, gumminyomás stb.);
9. előállítását végző nyomda, könyomda, vagy más többszörösítő vállalat cégét (nevét), és telephelyét (székhelyét); a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának nevét és lakóhelyét (cégét, telephelyét, székhelyét), és ha a tulajdonos jogi személy, a felelős üzemvezető nevét és lakóhelyét;
10. végül a községet, ahonnan az új időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság terjesztését megindítják.

3. §. A 2. §-nak megfelelően szerkesztett kérvényhez mellékelni kell az időszaki lap vagy hírlaptudósító újság kiadójára, ha pedig a kiadó jogi személy vagy társaság, az ügyvitelre jogosított, és a kiadásért az 1914: XIV. tc. 17. §-ának első bekezdése értelmében felelős személyre, és a felelős szerkesztőre vonatkozó következő okmányokat:

1. születési anyakönyvi kivonatot,
2. állampolgársági bizonyítványt,
3. erkölcsi bizonyítványt,
4. lakásbizonylatot,
5. legalább is a lakóhely szerint illetékes törvényszék igazolását arról, hogy a törvényszék sem csődnovitást, sem gondnokság alá helyezést nem rendelt el,
6. a sajtókamara (1938: XV. tc. 2. §. a) pontja) megalakulása után a kamarai tagságot tanúsító igazolványt.

Ha az időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság kiadója jogi személy vagy társaság, a kérvényhez mellékelni kell a hatóságilag láttamozott alapszabályokat, a hiteles cégkivonatot, illetőleg a jogi személy fennállását tanúsító egyéb okiratot.

4. §. A m. kir. miniszterelnöknek az időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság engedélyezése iránti kérelem tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

5. §. Időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság alapításának engedélyezéséről a m. kir. miniszterelnök engedélyokiratot ad ki; az engedélyokirat tartalmazza a 2. §. 1–8. és 10. pontjában megjelölt adatokat.

Az engedélyokiratot kézbesíteni kell a kiadónak, és az engedélyezésről az engedélyokirat egy-egy másolatának megküldése mellett értesíteni kell:

1. az időszaki lap vagy hírlaptudósító újság kiadásának helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselőjét;
2. az időszaki kp vagy hírlaptudósító újság kiadásának helye szerint 21.800/1938. I. M. számú rendelet 3. §-ának első bekezdése értelmében rendszerint illetékes kir. ügyészséget;
3. a m. kir. belügyminisztert;
4. a sajtókamara megalakulása után a sajtókamarát.

6. §. Időszaki lapnak vagy hírlaptudósító újságnak a címe, tartalma, megjelenési ideje, helye és alakja (2. §. 2., 3., 4., 6., 7., 8. és 10. pontja) szerint meghatározott jellegét csak a m. kir. miniszterelnök engedélye alapján szabad megváltoztatni. A határozatot kézbesíteni kell a kiadónak, és közölni kell az 5. §. második bekezdésében felsorolt hatóságokkal. A m. kir. miniszterelnöknek a jelleg megváltoztatása tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Ha a lapot jogi személy vagy társaság adja ki, és az ügyvitelre jogosított és a kiadásért az 1914: XIV. tc. 17. §-a értelmében felelős bejelentett személy helyébe más lép, a változást a 3.

§-ban felsorolt okmányok bemutatásával együtt be kell jelenteni a m. kir. miniszterelnöknek is. Ez a bejelentés nem érinti az 1914: XIV. tc. 16. §-ában meghatározott bejelentési kötelességet.

7. §. A törvényhatóság első tisztviselője az időszaki lap vagy hírlaptudósító újság megindítására, illetőleg jellegének megváltoztatására vonatkozó bejelentést (1914: XIV. tc. 16. §.) az 1914: XIV. tc. 19. §-a értelmében csak abban az esetben veszi tudomásul, ha a jelen rendelet 5. §-ának második bekezdésében, illetőleg a 6. §-ban említett értesítést megkapta, és a bejelentő az eredeti engedélyokiratot a kézbesítéstől számított harminc nap alatt bemutatja. Az eredeti engedélyokiratot a bejelentés elintézése után a bejelentőnek vissza kell adni.

Az előző bekezdés rendelkezéseit abban az esetben is alkalmazni kell, ha a bejelentést az 1938. évi június hó 16. napja előtt tették, kivéve ha a bejelentést már jogerősen elintézték.

Az 1914: XIV. tc. 16. és 19. §-ában meghatározott bejelentési kötelesség a most említett törvény 16. §-ában felsorolt körülményeken, és az azokban beállott változásokon felül kiterjed a jelen rendelet 2. §-ában felsorolt körülményekre, és az azokban beállott változásokra is.

II. FEJEZET.

A jelen rendelet hatálybalépésekor már fennálló időszaki lapok és hírlaptudósító újságok további megjelenésének engedélyezése.

8. §. Az 1938: XVIII. tc. 9. és 10. §-a értelmében – a naponként megjelenő időszaki lapokat kivéve – mindazok az időszaki lapok és hírlaptudósító újságok, amelyek már az 1938. évi június hó 16. napján is fennállottak, az 1938. évi december hó 31. napja után csak akkor jelenhetnek meg, ha további megjelenésüknek engedélyezését az 1938. évi augusztus hó 31. napjáig kérik, és a m. kir. miniszterelnök az engedélyt megadja.

Az engedély iránti kérelmet az 1938. évi augusztus hó 31. napjáig a jelen rendelet 1. számú mellékletében foglalt mintának meg felelően kell a m. kir. miniszterelnöknél előterjeszteni, és ahhoz csatolni kell a jelen rendelet 3. §-ában megjelölt okiratokat, továbbá az illető időszaki lapnak vagy hírlaptudósító újságnak 1937. évi június hó 16. napjától a kérelem benyújtása napjáig megjelent minden számából egy-egy példányt.

9. §. A m. kir. miniszterelnöknek a lap további megjelenése tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

10. §. Az engedélyokirat kiállítására, kézbesítésére, és a hatóságokkal való közlésére a 6. §. rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni azzal a kiegészítéssel, hogy a m. kir. miniszterelnök az 5. §. második bekezdésében felsorolt hatóságokat az engedély megtagadásáról is értesíti. Az engedély megtagadását közlő határozat alapján a törvényhatóság első tisztviselője a lapot a nyilvántartásból törli.

11. §. 1938. évi december hó 31. napja után – kivéve a jelen rendelet hatálybalépésekor már fennálló, naponként megjelenő időszaki lapokat – nem szabad kiadni olyan időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot, amelynek további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök engedélyt nem adott. Ilyen lap előállításában és terjesztésében nem szabad közreműködni.

12. §. A 6. § rendelkezései az olyan lap vagy újság jellegének megváltoztatására is kiterjednek, amelynek megjelenését az 1938. évi december hó 31. napja utáni időre a m. kir. miniszterelnök a 8. §. értelmében engedélyezte.

III. FEJEZET.

Hírek összegyűjtésével, továbbításával és közvetítésével foglalkozó egyéb vállalkozások alapítása.

13. §. Az 1938: XVIII. tc. 10. §-a értelmében a m. kir. miniszterelnök engedélye szükséges minden olyan vállalkozás alapításához, amely híreknek összegyűjtésével, továbbításával, közvetítésével, és általában akár időszakai, akár nemidőszaki lapoknak hírekkel való ellátásával foglalkozik. Ilyen vállalatot a miniszterelnök engedélye nélkül megindítani, és az engedély nélkül megindított vállalatnak hírgyűjtő, hírtovábbító, vagy hírközvetítő tevékenységében közreműködni nem szabad.

Nem esik az előbbi bekezdés rendelkezése alá, és ehhez képest nem kell miniszterelnöki engedély olyan hiteltudósító iroda vagy vállalkozás alapításához, amely kizárólag kereskedelmi cégek, vevők és megrendelők hitelképességéről szóló felvilágosítások és értesítések adásával foglalkozik, feltéve, hogy a vállalat a felvilágosításokat és értesítéseket nem nyilvánosan terjeszti, hanem kizárólag egyénileg megjelölt címekre küldi meg.

14. §. A jelen rendelet 13. §-ának első bekezdésében meghatározott vállalkozás alapításának megengedése iránt a kérvényt a m. kir. miniszterelnökhöz kell beadni.

A kérvényben elő kell adni:

1. A vállalat tulajdonosának nevét és lakóhelyét (céget, telephelyét, székhelyét), továbbá, ha a tulajdonos jogi személy vagy társaság, az ügyvitelre jogosított, és a hírek összegyűjtéséért, továbbításáért és közléséért felelős személy nevét és lakóhelyét;

2. a vállalat hírközlő kiadmányainak címét, esetleg alcímét;

3. annak a helynek pontos megjelölését, ahonnan a hírek terjesztését megindítják;

4. a vállalat külföldi hírforrásait, illetőleg külföldi hasonló vállalatokkal való összeköttetéseit;

5. tartalom szerinti jellegét (politikai, társadalmi, közgazdasági, tudományos, művészeti, sport stb.) azoknak a híreknek, amelyeknek közvetítésével foglalkozik;

6. a hírközlő kiadmányok sokszorosításának és továbbításának módját, és

7. a hírek közlésének időszakait, napját, napszakait.

15. §. A 14. §-nak megfelelően szerkesztett kérvényhez mellékelni kell a vállalat tulajdonosára, ha pedig a tulajdonos jogi személy vagy társaság, az ügyvitelre jogosított, és a hírek összegyűjtéséért, továbbításáért és közléséért felelős személyre vonatkozó következő okmányokat;

1. születési anyakönyvi kivonatot,

2. állampolgársági bizonyítványt,

3. erkölcsi bizonyítványt,

4. lakásbizonylatot,

5. legalább is a lakóhely szerint illetékes törvényszék igazolását arról, hogy a törvényszék sem csődnitást, sem gondnokság alá helyezést nem rendelt el,

6. a sajtókamara megalakulása után a kamarai tagságot tanúsító igazolványt.

Ha a vállalat tulajdonosa jogi személy vagy társaság, a kérvényhez mellékelni kell a hatóságilag láttamozott alapszabályokat, a hiteles cégkivonatot, illetőleg a jogi személy fennállását tanúsító egyéb okiratot.

16. §. A m. kir. miniszterelnöknek a vállalkozás alapításának engedélyezése tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

17. §. A 13. §. első bekezdésében meghatározott vállalkozás alapításának megengedéséről a m. kir. miniszterelnök engedélyokiratot ad ki; az engedélyokirat tartalmazza a 14. §. második bekezdésének 1–7. pontjában meghatározott adatokat.

Az engedélyokiratot a vállalat tulajdonosának kézbesíteni kell, és az engedélyezésről az engedélyokirat egy-egy másolatának megküldésével értesíteni kell:

1. a vállalkozás telephelye (székhelye) szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselőjét,
2. a vállalkozás telephelye (székhelye) szerint a 21.800/1938. I. M. számú rendelet 3. §-ának első bekezdése értelmében rendszerint illetékes kir. ügyészséget,
3. a m. kir. belügyminisztert,
4. az illetékes elsőfokú iparhatóságot,
5. a sajtókamara megalakulása után a sajtókamarát.

18. §. A hírek összegyűjtésével, továbbításával és közvetítésével a m. kir. miniszterelnök engedélye alapján foglalkozó vállalkozásokról a törvényhatóság első tisztviselője nyilvántartást (törzskönyvet) vezet. A törzskönyvben a 14. §. második bekezdésében foglalt adatokat, és az ezekben beálló változásokat kell nyilvántartani.

Az engedélyes köteles az engedélyokirat kézbesítésétől számított harminc nap alatt az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjénél az eredeti engedélyokiratot bemutatni. A bemutatás elmulasztása esetében az engedély hatályát veszti.

Az engedélyes a 14. §. 1–7. pontjában felsorolt körülményekben beállott minden változást köteles két nap alatt a törvényhatóság első tisztviselőjének bejelenteni. A törvényhatóság első tisztviselője a bejelentés tárgyában az 1914: XIV. tc. 19. §-ának megfelelően jár el. A törvényhatóság első tisztviselője csak a m. kir. miniszterelnök előzetes engedélye után veheti tudomásul azt a bejelentést, hogy az engedélyes más tartalmi jellegű hírek közvetítésével kíván foglalkozni, vagy a közvetítést más tartalmi jellegű hírekre is ki akarja terjeszteni, mint amelyeknek közvetítését bejelentette (14. §. második bekezdésének 5. pontja).

19. §. Ha a 13. §. első bekezdésében meghatározott vállalat olyan tevékenységet is kíván folytatni, amelynek gyakorlása a 12.800/1938. Ip. M. számú rendelet értelmében iparengedélyhez van kötve, az iparhatóság az iparengedélyre vonatkozó kérelem tárgyában csak a m. kir. miniszterelnök engedélyének bemutatása után határozhat.

IV. FEJEZET.

Hírek összegyűjtésével, továbbításával és közvetítésével foglalkozó, és a jelen rendelet hatálybalépésekor már működő vállalkozások további működésének engedélyezése.

20. §. Az 1938: XVIII. tc. 10. §-a értelmében hírek összegyűjtésével, továbbításával, közvetítésével, és általában akár időszakai, akár nemidőszaki lapoknak hírekkel való ellátásával foglalkozó olyan vállalat (egyes személy is), amely már az 1938. évi június hó 16. napján is működött, az 1938. évi december hó 31. napja után csak akkor folytathatja működését, ha további működésének engedélyezését az 1938. évi augusztus hó 31. napjáig kéri, és a m. kir. miniszterelnök az engedélyt megadja.

Az engedély iránti kérelmet az 1938. évi augusztus hó 31. napjáig kell a m. kir. miniszterelnöknél előterjeszteni. A kérvényben elő kell adni a 14. §. második bekezdésében meghatározott adatokat, és a kérvényhez csatolni kell a 15. §-ban felsorolt okmányokat.

21. §. A m. kir. miniszterelnöknek a vállalkozás további működése tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

22. §. Az engedélyokirat kiállítására, kézbesítésére, és a hatóságokkal való közlésére, a vállalkozás nyilvántartására, a változások bejelentésére és tudomásul vételére, valamint az iparengedélyhez kötött tevékenység folytatására vonatkozóan megfelelően kell alkalmazni a 17–19. §. rendelkezéseit.

23. §. Az 1938. évi december hó 31. napja után akár időszakai, akár nem időszakai lapok számára híreket gyűjtenie, továbbítania, közvetítenie, és általában lapoknak hírekkel való ellátásával foglalkoznia nem szabad olyan vállalatnak, amelynek további működésére a m. kir. miniszterelnök engedélyt nem adott. Ilyen vállalkozásban közreműködni nem szabad.

V. FEJEZET.

Az engedély hatályának elvesztése.

24. §. A m. kir. miniszterelnöknek az időszakos lap vagy hírlaptudósító újság alapítására, jellegének megváltoztatására, az 1938. évi június hó 16. napján már fennállott időszakos lapnak vagy hírlaptudósító újságnak az 1938. évi december hó 31. napja utáni további megjelenésére, hírek összegyűjtésével, továbbításával, közvetítésével, és általában akár időszakos, akár nem időszakos lapoknak hírekkel való ellátásával foglalkozó vállalkozásnak alapítására, vagy az 1938. évi június hó 16. napján már fennállott ilyen vállalkozásnak az 1938. évi december hó 31. napja utáni további működésére adott engedélye hatályát elveszti, ha:

1. az engedély megadása szempontjából lényeges ténykörülmény tekintetében a bejelentett adat nem felelt meg a valóságnak;

2. a lapnak (újságnak) a címe, tartalma, megjelenési ideje és alakja (2. §. 2., 3., 4., 6., 7. és 8. pontja) szerint megszabott jellegét engedély nélkül megváltoztatják, vagy a hírközvetítő vállalkozás körében engedély nélkül más tartalmi jellegű hírek közvetítésével foglalkoznak, vagy a közvetítést ugyancsak engedély nélkül más tartalmi jellegű hírekre is kiterjesztik, mint amelyeknek közvetítését bejelentették;

3. az időszakos lap vagy hírlaptudósító újság az engedélyokiratban megállapított időszakokban nem jelenik meg (több számnak együttes kiadása, ú. n. összevont lapszám ezt a mulasztást nem pótolja);

4. az időszakos lap vagy hírlaptudósító újság csupán a köteles példányoknak megfelelő számban, vagy bár ennél több, de olyan kevés példányszámban jelenik meg, hogy a nyilvánosság szempontjából jelentéktelen, és a lap megjelenése csupán az időszakos jelleg színleges fenntartását célozza.

25. §. A m. kir. miniszterelnöknek ama határozata ellen, amelyben az általa adott engedély hatályának elvesztését megállapítja, jogorvoslatnak nincs helye.

26. §. Az engedély hatályának elvesztését megállapító határozatát a m. kir. miniszterelnök közli az 5. §. második bekezdésében felsorolt hatóságokkal; a 13. §. első bekezdésében meghatározott vállalkozásra vonatkozó engedély hatályának elvesztésére vonatkozó határozatot azonfelül az illetékes elsőfokú iparhatósággal is.

Azt a lapot, újságot, vállalkozást, amelynek engedélyére vonatkozólag a m. kir. miniszterelnök a hatályának elvesztését megállapította, a nyilvántartásból törölni kell.

27. §. Nem szabad kiadni olyan időszakos lapot vagy hírlaptudósító újságot, amelynek engedélye hatályát elvesztette, az ilyen lap kiadásában, előállításában, terjesztésében közreműködni nem szabad. Nem szabad közreműködni olyan hírközvetítő vállalkozásban sem, amelynek engedélye hatályát elvesztette.

VI. FEJEZET.

Vegyes, büntető és hatálybaléptető rendelkezések.

28. §. A jelen rendelet nem érinti a m. kir. belügyminiszternek azt a hatáskörét, hogy valamely belföldi időszakos lapnak vagy hírlaptudósító újságnak további megjelenését és terjesztését megtilthassa, ha annak valamely közleménye az országnak az 5.484/1914. M. E. sz. rendelet alapján az 1922: XVII. tc. 6. §-ában védett belső rendjét és közbiztonságát, valamint külső politikájának érdekeit, illetve az 1937: X. tc. 2. §-ában védett gazdasági és hiteléletét veszélyezteti.

29. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő:

1. aki a m. kir. miniszterelnök engedélye nélkül időszakos lapot vagy hírlaptudósító újságot indít meg, vagy az engedély nélkül megindított lapnak vagy újságnak kiadásában, előállításában

avagy terjesztésében bármi módon közreműködik (1. §.), bár tudja, hogy a kiadó a lap vagy hírlaptudósító újság megindítására engedélyt nem kapott;

2. az időszaki lapnak vagy hírlaptudósító újságnak kiadója, ha a lapnak vagy az újságnak a m. kir. miniszterelnök engedélyokiratában (5. §.) a cím, tartalom, megjelenési idő és alak tekintetében meghatározott jellegét a m. kir. miniszterelnök engedélye nélkül megváltoztatja (6., 12. §.);

3. aki az 1938. évi június hó 16. napján is fennállott időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot az 1938. évi december hó 31. napja után a m. kir. miniszterelnöknek a lap vagy az újság további megjelenésére adott engedélye nélkül ad ki, vagy kiadásában, előállításában avagy terjesztésében bármi módon közreműködik (11. §.), bár tudja, hogy a kiadó a lap további megjelenésére engedélyt nem kapott;

4. aki hírek, összegyűjtésével, továbbításával, közvetítésével, és általában akár időszaki, akár nemidőszaki lapoknak hírekkel való ellátásával foglalkozó vállalatot a m. kir. miniszterelnök engedélye nélkül indít meg, vagy e körülményt ismerve, az engedély nélkül megindított vállalatnak hírgyűjtő, hírtovábbító vagy hírközvetítő tevékenységében bármi módon közreműködik (13. §.);

5. a hírek összegyűjtésével, továbbításával és közvetítésével foglalkozó vállalat engedélyese (17. §.), ha a vállalat tartalomszerinti jellegét (14. §. második bekezdés 5. pont) a m. kir. miniszterelnök előzetes engedélye nélkül megváltoztatja (18. §. utolsó bekezdés);

6. aki hírek összegyűjtésével, továbbításával, közvetítésével, és általában akár időszaki, akár nemidőszaki lapoknak hírekkel ellátásával foglalkozó olyan vállalatot, amely az 1938. évi június hó 16. napján is működött, a m. kir. miniszterelnöknek a vállalat további működésére adott engedélye nélkül az 1938. évi december hó 31. napja után is fenntart, vagy e körülményt ismerve, annak hírgyűjtő, hírtovábbító vagy hírközvetítő tevékenységében közreműködik (23. §.);

7. aki olyan lapot, újságot vagy vállalkozást, amelynek engedélye hatályát elvesztette, az engedély hatálya elvesztésének megállapítása után fenntart, vagy fenntartásában – e körülményt ismerve – bármi módon közreműködik (26. §. második bekezdés).

Az iparüzési jog elvonására az 1936: VII. tc. 19. §.-ának rendelkezéseit kell alkalmazni arra a nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosára, amelynek tulajdonosát vagy felelős üzletvezetőjét engedély nélküli időszaki sajtótermék vagy hírlaptudósító újság előállítása, vagy az előállításban való közreműködése miatt (a jelen §. első bekezdésének 1. pontja), vagy a jelen §. első bekezdésében meghatározott más bűncselekmény miatt jogerősen elítéltek.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak a m. kir. rendőrség működésének területén a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a első bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

30. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1938. júl. 17.) lép hatályba.

Budapest, 1938. évi. július hó 16-án.

Dr. *vitéz Imrédy Béla* s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1938. évi 4.960. M. E. számú rendelete,
a társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról
szóló 1938: XV. törvénycikkben a lapoknál állandó munkaviszonyban álló
munkatársakra és egyéb személyzetre vonatkozóan megállapított
rendelkezőknek végrehajtásáról, és a 4.350/1938. M. E. számú rendelet
egyes rendelkezéseinek kiegészítéséről és módosításáról.**

*A miniszterelnök az 1938. évi XV. törvénycikkben (az ún. első zsidótörvényben) meghatározott feladatok ellátására miniszteri biztost nevez ki. A lapok állandó munkatársairól és egyéb személyzetéről a törvényben meghatározott adatokat kötelesek a szerkesztők és állandó munkaviszonyban álló munkatársak a rendelet mellékletében foglalt minta alapján lapvállalatuknál bejelenteni. A lapvállalatok kötelesek ez alapján a miniszteri biztosnak összefoglaló adatokat megküldeni. A miniszteri biztos a törvény alapján megállapításokat tesz, amelyeket a lapoknak figyelembe kell venniük. Az ügyvédi, a mérnöki és az orvosi kamarákra, valamint a vállalatokra vonatkozó rendelkezések végrehajtásáról szóló 4.350/1938. M. E. számú rendeletben meghatározott bejelentéseket (kimutatásokat) a színházaknál, a mozgófényképet előállító, valamint mozgófényképet kölcsönzés útján vagy másként forgalombahozó vállalatoknál az 1938: XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontjában meghatározott munkakörben foglalkoztatottakról is be kell nyújtani.
Hatályba lépett 1938. július 17-én.*

A m. kir. minisztérium az 1938: XV. tc. 5., 6. és 10. §-ában foglalt rendelkezések alapján a következőket rendeli:

I. FEJEZET.

1. §. Az 1938: XV. tc. 5. §-ában az időszakos és a nem időszakos lapok személyzetére vonatkozóan megállapított rendelkezések végrehajtása, továbbá a sajtókamara felállításának előkészítése céljából a m. kir. miniszterelnök miniszteri biztost nevez ki.

2. §. A miniszteri biztos az ügyköre ellátásához szükséges adatok és felvilágosítások szolgáltatása iránt közvetlenül intézhet

a) megkereséseket a hatóságokhoz és a közhivatalokhoz,

b) felhívásokat a nyomdavállalatokhoz, az időszakos és a nem időszakos lapok tulajdonosaihoz, kiadóihoz, szerkesztőihez, úgyszintén az ezeknél állandó munkaviszonyban álló munkatársakhoz és egyéb személyzethez.

A miniszteri biztos felhívásának haladéktalanul eleget kell tenni.

A miniszteri biztos és a hozzá beosztott személyzet tagjai kötelesek a tudomásukra jutott üzleti, vagy üzemi titkot hivatali titokként megőrizni.

II. FEJEZET.

3. §. A jelen rendelet hatálybalépésekor fennálló akár időszakos, akár nem időszakos lapnak szerkesztői és állandó munkaviszonyban álló munkatársai kötelesek az 1938: XV. tc. 4. §-ának körébe tartozó adatokat a jelen rendelethez mellékelt 1. számú minta szerint az 1938. évi augusztus hó 10. napjáig bejelenteni annál a lap vállalatnál, amelynél működnek. A bejelentéshez mellékelni kell az adatokat igazoló okiratokat (5. §.).

4. §. A bejelentések alapján mindegyik lapvállalat a jelen rendelethez mellékelt II. számú minta szerint az 1938: XV. tc. 5. §-ában foglalt rendelkezések szempontjából jelentős adatokat is tartalmazó összefoglaló kimutatást készít két példányban, az egyiket a bejelentésekkel együtt megőrzi, a másikat az 1938. évi augusztus hó 10. napjáig a miniszteri biztosnak megküldi.

A 3. §-ban megjelölt bejelentéshez mellékelt adatokat igazoló okiratokat nem kell csatolni az összefoglaló kimutatáshoz; az okiratokat az összefoglaló kimutatásnak a miniszteri biztos elé terjesztése után két hónap elteltével vissza lehet adni a bejelentőnek; korábban is vissza szabad adni az olyan okiratot, amelyre a bejelentőnek elkerülhetetlen szüksége van.

A jelen rendelet hatálybalépése után megindult lapvállalatoknak az üzem megkezdésekor kell az összefoglaló kimutatást elkészíteniük.

5. §. A bejelentésben foglalt adatokat csak eredeti okiratok (születési anyakönyvi kivonat, illetőleg születési bizonyítvány, az izraelita felekezetből való kilépést igazoló bizonyítvány, annak a lelkésznek bizonyítványa, akinél az áttérés befejeztetett, hadigondozási bizonyítvány) alapján szabad az összefoglaló kimutatásba bejegyezni.

Tűzharcosnak csak azt szabad feltüntetni, akinek házassági anyakönyvébe a „tűzharcos” megjelölést bejegyezték, vagy aki ezt a minőségét a „tűzharcos” minőség igazolásáról és a Károly csapatkeresztre való igényjogosultság utólagos elismerésétől szóló 9.500/1938. H. M. számú rendelet 1. §-a 1–4. pontjában foglalt rendelkezésnek megfelelően igazolja. Nem szabad tűzharcosnak bejegyezni azt, akit büntett miatt, vagy az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921: III. törvénycikkbe ütköző, vagy vagyon elleni vétség miatt jogerősen elítéltek (1938: IV. tc. 21. §.).

6. §. Olyan alkalmazott, aki az összefoglaló kimutatás elkészülte után lép a lapvállalathoz munkatársként állandó munkaviszonyba, úgyszintén általában minden alkalmazott, akire vonatkozóan bejelentett adatokban változás állott be, köteles a 3. §-ban meghatározott bejelentést a III. számú minta szerint haladéktalanul megtenni. Ilyen kötelezettség a szerkesztőt is terheli.

Az összefoglaló kimutatásnak a lapvállalatnál őrzött példányát az új munkaviszonyoknak, valamint az időközi változásoknak megfelelően ki kell egészíteni. Ezzel egyidejűleg mindegyik lapvállalat köteles a bejelentett változásokat a jelen rendelethez mellékelt IV. számú minta szerint bejelenteni. Ezt a bejelentést első ízben az 1938. évi december hó 31. napjának megfelelő adatokat feltüntető tartalommal az 1939. évi január hó 15. napjáig a miniszteri biztosnak, azontúl a december hó 31., illetőleg a június hó 30. napjának megfelelő tartalommal minden év január és július hó 15. napjáig a sajtókamarának kell megtenni.

7. §. A 4. §. szerint készített összefoglaló kimutatásban, és a 6. §. szerint készített bejelentésben (változások bejelentése) az alkalmazás minőségére és az alkalmazott járandóságaira vonatkozó adatokat a lapvállalat könyveinek a fennálló szolgálati szerződésnek, vagy idevágó egyéb eredeti okiratoknak tartalmával megegyezően kell feltüntetni.

Az összefoglaló kimutatást, illetőleg a változások bejelentését a lapvállalat tulajdonosa, közkereseti társaságnak legalább egyik tagja, betéti társaságnak legalább egyik beltagja, korlátolt felelősségű társaságnak egyik ügyvezetője, ha több ügyvezető van, legalább kettő, részvénytársaságnál és szövetkezetnél az igazgatóságnak az a tagja, és a vállalatnak cégjegyzésre jogosult az a tisztviselője, akit ezzel az igazgatóság megbíz, egyesületnél a képviselőre jogosult személy aláírni köteles. Ha a lapvállalat tulajdonosa a kimutatást, illetőleg a változások bejelentésének aláírásában akadályozva van, helyette – az akadály feltüntetésével – megbízottjai jár el.

8. §. A miniszteri biztos az összefoglaló kimutatás, illetőleg a változások bejelentése alapján megállapítja, hogy a lapvállalatnál a szerkesztők és az állandó munkaviszonyban álló munkatársak közül hányan tartoznak az 1938: XV. tc. 4. §-ának első bekezdése alá eső személyek körébe, és ezek illetményei milyen arányban állanak a többi szerkesztők, illetőleg állandó munkaviszonyban álló munkatársak illetményeihez. A bejelentett adatok ellenőrzése

céljából a miniszteri biztos a lapvállalat tulajdonosától, ennek megbízottjától, vagy a lapvállalat bármelyik alkalmazottjától felvilágosítást kívánhat, és az adatok szempontjából jelentős okiratok, vállalati könyvek és feljegyzések felmutatását követelheti.

A miniszteri biztos az előző bekezdés értelmében tett megállapításait közli a lapvállalattal, és megállapításairól jelentést tesz a miniszterelnöknek.

9. §. Ha a miniszteri biztosnak a 8. §. értelmében az összefoglaló kimutatás alapján közölt megállapítása szerint az 1938: XV. tc. 4. §-ának első bekezdése alá eső személyek száma, vagy illetményeik összege az idézett rendelkezés alá nem eső szerkesztők és állandó munkaviszonyban álló többi munkatársak számához, vagy illetményei összegéhez mérve húsz százaléknál nagyobb, az idézett 4. §. első bekezdése alá eső személyeknek a miniszteri biztos által a jelen rendelet 8. §-a értelmében megállapított számarányát, illetőleg illetményeiknek arányát akként kell csökkenteni, hogy az 1938: XV. tc. 5. §-ának első bekezdésében meghatározott húsz százalékos arány az 1939. évi december hó 31. napjáig mindenestre eléressék. A miniszteri biztos által az összefoglaló kimutatás alapján tett megállapítás időpontja, és az 1939. évi december hó 31. napja közé eső időben a szerkesztők és az állandó munkaviszonyban álló többi munkatársak számarányát és illetményeik arányát az 1938: XV. tc. 4. §-ának első bekezdése alá eső személyek javára nem szabad úgy megváltoztatni, hogy számuk, illetőleg illetményeik aránya ennek következtében a húsz százalék fölé emelkedjék. A miniszteri biztos ennek a rendelkezésnek megtartását a változások bejelentése alapján ellenőrzi. A miniszteri biztos a lapvállalatot a jelen rendelet rendelkezéseinek megtartása szempontjából egyébként is bármikor ellenőrizheti.

A lapvállalat tulajdonosa vagy megbízottja a lapvállalatnál végzett ellenőrzésnél a miniszteri biztoshoz vagy kiküldöttjéhez kísérendővel csatlakozhatik. A miniszteri biztos vagy kiküldöttje azonban az egyes alkalmazottakat, ha szükségesnek látja, tanuk nélkül is kihallgathatja.

Az első bekezdésben meghatározott követelményeknek az 1938: XV. tc. 4. §-a első bekezdésének hatálya alá eső szerkesztők és állandó munkaviszonyban álló többi munkatársak számának vagy illetményeik összegének csökkentése helyett az idézett 4. §. első bekezdésének hatálya alá nem eső szerkesztők és állandó munkaviszonyban álló többi munkatársak számának, vagy illetményeik összegének megfelelő emelése útján is eleget lehet tenni.

10. §. A 4.350/1938. M. E. számú rendelet 21. §-ának rendelkezései irányadók annak a megállapításában, hogy a jelen rendelet alkalmazása szempontjából kit kell az 1938: XV. tc. 4. §-ának első bekezdése alá eső személynek tekinteni.

11. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és két hónapig terjedhető elzárással, valamint nyolcezer pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. akár időszakos, nem időszakos lapnak szerkesztője, állandó munkaviszonyban álló munkatársa, kiadóhivatali személyzetének, vagy szerkesztőségi segédszemélyzetének tagja, ha a 2. §. b) pontjában, a 3. §-ban, vagy a 6. §. első bekezdésében meghatározott kötelezettséget megszegi vagy kijátsza;

2. a lapvállalat tulajdonosa, illetőleg az összefoglaló kimutatást vagy a változások bejelentését aláíró személy (7. §. második bekezdése), ha a 2. §. b) pontjában, a 4. §-ban, a 6. §. második bekezdésében, vagy a 9. §-ban meghatározott kötelezettséget megszegi vagy kijátsza.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak; a m. kir. rendőrség működése területén a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a első bekezdésének 3. pontja értelmében szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni. A szakképviselőt a miniszterelnök jelöli ki. A kihágás tárgyában hozott véghatározatot a miniszteri biztosnak kézbesíteni kell.

12. §. A m. kir. minisztérium az 1938: XV. tc. 10. §-a értelmében a jelen rendelet 3–10. §-ának rendelkezéseit megszegő vagy kijátszó lapvállalat részére a törvény és a jelen rendelet rendelkezéseinek foganatosítása céljából a vállalat költségére vezetőt rendelhet mindaddig,

amíg e rendelkezéseknek a vállalat eleget nem tett. Az ilyen kirendelt vezető megteszi a megszabott bejelentéseket; e végből a lapvállalat könyveit és egyéb iratait megtekintheti, a bejelentések megtételéhez szükséges adatokat egyébként is megszerezheti. A törvényben meghatározott arányszám elérése végett a kirendelt vezető szolgálati jogviszonyok megszüntetése és módosítása tekintetében a munkaadó jogait gyakorolja, és az addig fennállott keretben új szolgálati jogviszonyokat is létesíthet. A kirendelt vezetőnek az ebben a körben tett jogselekményei a munkaadót kötelezik. A vezető kirendelését a minisztérium bármikor megszüntetheti; a kirendelés megszüntetése miatt a vezető kártérítési vagy egyéb követelést nem támaszthat. A vezető díját és költségét a miniszterelnök állapítja meg.

13. §. A jelen rendeletben meghatározott bejelentések és kimutatások illetékmentesek, az ezekhez szükséges anyakönyvi kivonatok és egyéb okiratok, míg azokat a más célra fel nem használják, feltételesan illetékmentesek; az ilyen okiratokat díjmentesen kell kiállítani, és az okiratokra a következő szöveget kell rávezetni: „Az 1938: XV. törvénycikk végrehajtása céljára illetékmentes (4.960/1938. M. E. sz. rendelet 13. §.).

III. FEJEZET.

14. §. A jelen rendelet nem érinti a lapvállalatoknak a 4.350/1938. M. E. számú rendelet 10–20. §-a értelmében fennálló kötelezettségeit.

A 4.350/1938. M. E. számú rendelet 10. és 11. §-ában meghatározott bejelentéseket (kimutatásokat) a színházaknál, úgyszintén a mozgófényképet előállító, valamint mozgófényképet kölcsönzés útján vagy másként forgalombahozó vállalatoknál az 1938: XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontjában meghatározott munkakörben foglalkoztatottakról is be kell nyújtani, vagy be kell küldeni az Értelmiségi Munkanélküliség Ügyeinek Kormánybiztosához (Budapest, V., Klotild-u. 10/c). Ezeket a bejelentéseket legkésőbb az 1938. évi augusztus hó 16. napjáig kell megtenni. A bejelentéseket (kimutatásokat) a kormánybiztos az 1938: XV. tc. 6. §-ában meghatározott eljárás végett a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjeszti fel.

A 4.350/1938. M. E. számú rendelet 12. §-ában meghatározott félévi kimutatásokat közvetlenül a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez kell benyújtani vagy beküldeni.

A 4.350/1938. M. E. számú rendelet 13–16., 19–21., 23. és 24. §-ának rendelkezéseit a jelen §. második és harmadik bekezdésében meghatározott bejelentések tekintetében is megfelelően alkalmazni kell.

15. §. Az 5. §. második bekezdésének és a 13. §-nak rendelkezéseit az ügyvédi, a mérnöki, és az orvosi kamarák tagjaira, valamint az 1938: XV. tc. 8. §-ában megjelölt vállalatokra (4.350/1938. M. E. számú rendelet 10. §.) is megfelelően alkalmazni kell. A 4.350/1938. M. E. számú rendelet 3. §-a második bekezdésének a jelen §. rendelkezéseivel ellenkező rendelkezése hatályát veszti.

16. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1938. júl. 17.) lép hatályba.

Budapesten, 1938. évi július hó 16-án.

Dr. vitéz Imrédy Béla s. k
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek 34.051/1938. K. K.
M. számú rendelete.**

***A könyv-, írószer- és papírkereskedések hétköznapi zárórájának átmeneti
meghosszabbítása.***

A könyv-, írószer- és papírkereskedések 1938. szeptember 1-je és szeptember 10-e között este 7 tarthatnak nyitva.

Az 1921: XXXVII. tc. 1 és 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

A könyv-, írószer- és papírkereskedések mindazokban a városokban és községekben, amelyekben ezeknek az üzleteknek a hétköznapi zárórája este 7 óránál korábbi időpontban van megállapítva, 1938. évi szeptember hó 1-étől 10-éig bezárólag – a közbeeső vasárnap kivételével – este hét (7) óráig tarthatók nyitva.

Budapesten, 1938. évi augusztus hó 18-án.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Árkay Ferenc s. k.
miniszteri osztályfőnök

**A m. kir. minisztérium 1938. évi 6.070. M. E. számú rendelete,
a sajtókamara felállításáról.**

A rendelet meghatározza a sajtókamara feladatát, működését és szervezetét. A sajtókamara újságírói és lapkiadói főosztályra, azokon belül négy, illetve három szakosztályra tagozódik. A sajtókamara szervei: a főosztályok közgyűlése (külön-külön) és választmánya, az igazgatóválasztmány, a szakosztályok taggyűlése, az állandó jelölőbizottság, a tisztkar és a fegyelmi bíróság, továbbá az országos sajtótanács, az egyeztető- és a jóléti bizottságok.

A rendelet részletesen meghatározza az egyes szervek szervezetét, valamint feladat- és hatáskörét. A sajtókamara felett a miniszterelnök gyakorolja a főfelügyeletet, adott esetben határozatát is megsemmisítheti.

Rendelkezéseket tartalmaz továbbá a kamarai tagság feltételeit illetően, a tagok jogai és kötelezettségei vonatkozásában, megállapít összeférhetetlenségi szabályokat, rendezi a tagság megszűnésének, valamint a fegyelmi felelősség és -eljárás kérdéseit, végezetül az előírások megszegőire büntetéseket határoz meg.

A sajtókamara felállításával összefüggő átmeneti és végrehajtási rendelkezéseket a 6.080/1938. M. E. számú rendelet határozta meg, részletében módosította a 8.700/1938. M. E. számú rendelet. E két rendeletet a 9.585/1938. M. E. számú rendelet szintén módosította. Utóbbit módosította a 3.240/1939. M. E. számú rendelet. A sajtókamara szervezetét illetően módosításokat tartalmazott továbbá az 5.830/1939. M. E. számú rendelet. 1944. július 1-jei hatállyal a 10.910/1944. M. E. számú rendelet a politikai napilapok munkatársai vonatkozásában tartalmazott módosításokat.

Hatályba lépett 1938. augusztus 28-án.

Az 1938: XV. tc. 2. §-ában kapott utasítás alapján a m. kir. minisztérium a következőket rendeli:

I. FEJEZET.
A sajtókamara.

1. Általános rendelkezések.

1. §. A sajtókamara az időszakos, valamint a nem időszakos lapok kiadóinak, szerkesztőinek és állandó munkaviszonyban álló munkatársainak önkormányzati szervezete.

Állandó munkaviszonyban álló munkatársak alatt érteni kell az újságírókat, közírókat, szépírókat, szakírókat és általában azokat, akik kötelezettség vállalás alapján – díjazásért – hivatásszerűen foglalkoznak azzal, hogy a lap szellemi részének előállításával közreműködjenek.

A sajtókamara székhelye Budapest; hatásköre kiterjed az ország egész területére.

2. §. A sajtókamara feladata: az újságírás és a lapkiadás körében a nemzeti szellem és keresztény erkölcs követelményeinek érvényre juttatása és biztosítása, a kamara kötelékébe tartozók testületi és szociális érdekeinek képviselése, hivatásuk erkölcsi színvonalának és tekintélyének megóvása, a hivatásuk gyakorlásával járó jogok védelme, és kötelességeik teljesítésének ellenőrzése, felettük fegyelmi hatóság gyakorlása, állásfoglalás és javaslattevés az újságírásra és lapkiadásra vonatkozó kérdésekben. A sajtókamara gondoskodik a munkaközvetítés megszervezéséről, és a tagoknak a sajtó közérdekű szolgálatában békés együttműködéséről is.

3. §. A sajtókamara működését – a közös ügyeket nem tekintve – különálló újságírói és lapkiadói főosztályban fejt ki. Az újságírói főosztály négy, a lapkiadói főosztály három szakosztályra tagozódik.

Az újságírói főosztály első szakosztályába tartoznak az időszakos lapok felelős szerkesztői, és az ilyen lapoknál állandó munkaviszonyban álló munkatársak (1. §.) közül azok, akiknek főfoglalkozása újságírás; a másodikba a nem időszakos lapok szerkesztésével megbízott munkatársak, és az időszakos vagy nem időszakos lapoknak azok az állandó munkaviszonyban álló munkatársai (1. §.) tartoznak, akik az újságírást nem főfoglalkozásként üzik; a harmadikba tartoznak az időszakos vagy nem időszakos lapoknál állandó munkaviszonyban álló munkatársak (1. §.), kik tudományos, szépirodalmi, művészeti vagy más szakírói tevékenységgel működnek közre a lap szellemi részének előállításában; végül a negyedik szakosztályba tartoznak az újságíró jelöltek.

A lapkiadó főosztály első szakosztályába tartoznak a naponként megjelenő időszakos lapoknak, a második szakosztályba az egy hétnél nem hosszabb időközökben megjelenő időszakos lapoknak, végül a harmadik szakosztályba az egy hétnél hosszabb időközökben megjelenő időszakos lapoknak, és a nem időszakos lapoknak kiadói (1914: XIV. tc. 5. §. első bekezdése).

Az egyes szakosztályok keretében a tagok – különleges foglalkozási érdekeiknek érvényrejuttatása végett – alosztályokat is alkothatnak. Alosztály alakítását a főosztály közgyűlése határozza el; a határozat érvényéhez a m. kir. miniszterelnök jóváhagyása szükséges; a m. kir. miniszterelnök alosztály alakítását közgyűlési határozat nélkül is elrendelheti.

4. §. A sajtókamara szervei: a főosztályok közgyűlése és választmánya, az igazgatóválasztmány, a szakosztályok taggyűlése, az állandó jelölőbizottság, a tisztikar és a fegyelmi bíróság.

Kiegészítik a sajtókamara szerveinek működését az országos sajtótanács, az egyeztető és a jóléti bizottságok.

2. A sajtókamara szervei.

A) A közgyűlés.

5. §. A sajtókamara mindkét főosztályának külön közgyűlése van. Az újságírói főosztály közgyűlésének tagjai: az első szakosztály valamennyi tagja, és a második, valamint harmadik szakosztálynak külön-külön taggyűlésén választott nyolcvan-nyolcvan tagja (közgyűlési kiküldöttek), továbbá a főosztály elnöke és titkára.

A lapkiadói főosztály közgyűlésének tagjai: az első szakosztály valamennyi tagja, és a második, valamint a harmadik szakosztály külön-külön taggyűlésén választott tíz-tíz tag (közgyűlési kiküldöttek), továbbá a főosztály elnöke és titkára. Mindkét főosztály közgyűlésének tagjai: a sajtókamara elnöke, főtitkára, pénztárosa és ellenőre.

Az újságíró jelöltek nem tagjai a közgyűlésnek.

6. §. A közgyűlés tárgyai:

1. az ügyrend megállapítása;
2. a tisztikar tagjainak megválasztása;
3. a főosztály választmányának határozata ellen beadott fellebbezés elbírálása, kivéve ha a jelen rendelet a fellebbezés elbírálását más szerv vagy hatóság hatáskörébe utalja;
4. a főosztály évi működéséről szóló jelentés megállapítása;
5. mind az a tennivaló, amelyet jogszabály a közgyűlés hatáskörébe utasít, úgyszintén az, amelyet a főosztály választmánya döntés végett a közgyűlés elé terjeszt;
6. a javaslattétel a jelen rendelet 2. §-a értelmében a sajtókamara ügykörébe tartozó kérdésekben;
7. jóléti és segélyalap (külön alapok) létesítése.

A közgyűlés által megállapított ügyrendet jóváhagyás végett fel kell terjeszteni a m. kir. miniszterelnökhöz.

7. §. Évenként legalább egy rendes közgyűlést kell tartani.

Rendkívüli közgyűlést a kamara elnöke bármikor összehívhat, a közgyűlési tagok egytized részének indítványára pedig az indítvány kézhezvételétől, vagy a választmány határozatára a határozathozataltól számított tizenöt nap alatt rendkívüli közgyűlés összehívása iránt intézkedni köteles.

A közgyűlés nyilvános. Az elnök közérdekből a nyilvánosság kizárását elrendelheti.

A közgyűlés akkor határozatképes, ha a szavazásra jogosult tagoknak legalább egyharmada jelen van. Ha azonban a közgyűlésen a szavazásra jogosult tagok egyharmada nem jelenik meg, harminc nap alatt újabb közgyűlést kell tartani, amely a megjelentek számára tekintet nélkül határoz.

A közgyűlés minden ügyben indítvány alapján határoz. A határozat az indítvány értelmében létrejött, ha a közgyűlés jelenlévő tagjainak többsége az indítvány mellett szavazott, kivéve, ha jogszabály másképp rendelkezik. Határozatlan vagy egyébként érvénytelen szavazat nem vehető figyelembe.

8. §. A közgyűlés tárgysorozatát az elnök tizenöt nappal a közgyűlés napja előtt az ügyrendben meghatározott módon közzéteszi. A közgyűlés összehívásának módját és a tárgyalás rendjét egyebekben az ügyrend szabja meg. A közgyűlésről jegyzőkönyvet kell készíteni, és annak másolatát a m. kir. miniszterelnökhöz fel kell terjeszteni.

A közgyűlés mindegyik tagja az ügyrendben meghatározott módon írásbeli indítványt terjeszthet elő a főosztály titkáránál. Az ilyen indítványt a közgyűlés tárgysorozatába fel kell venni, kivéve ha az indítvány tárgyánál fogva nem tartozik közgyűlési hatáskörbe.

9. §. A közgyűlés határozata ellen – ha jogszabály másként nem rendelkezik – a közhírrétételt követő naptól, ha pedig a határozatot kézbesítés útján közölték, a kézbesítést követő naptól számított tizenöt nap alatt fellebbezésnek van helye a m. kir. miniszterelnökhöz. Fellebbezési

joga van az érdekelt közgyűlési tagnak, továbbá a főügyésznek, és utasítására a főosztály ügyészének. A fellebbezést a kamaránál kell benyújtani.

B) A főosztályok választmánya.

10. §. Mindkét főosztálynak külön-külön választmánya van, amelynek huszonnégy-huszonnégy rendes és tizenkét-tizenkét póttagja van; ezenfelül tagja a főosztályi választmányoknak a sajtókamara elnöke, főtitkára, pénztárosa, ellenőre, úgyszintén a főosztály elnöke és titkára.

A választmány tagjainak megbízatása három évre szól.

A választmányi tagokat mindkét főosztály szakosztályainak külön-külön tartott taggyűlésén (15. §.) választják meg akként, hogy az újságírói főosztály első szakosztálya tizenhat rendes és nyolc póttagot, a második és harmadik szakosztálya pedig négy-négy rendes és két-két póttagot választ.

A választmány tagjait lehetőleg úgy kell megválasztani, hogy a választmányban a fővárosi és vidéki tagok országos számarányuknak megfelelően legyenek képviselve.

A választás részletes szabályait az ügyrend állapítja meg.

Ha valamelyik megválasztott választmányi tag kizárási ok miatt nem működhetik, vagy ha tagsága a megbízás idejének lejártá előtt bármely okból megszűnik, helyébe a kizárás tartamára, illetőleg a megbízás hátralevő idejére a szavazatok többsége szerint sorban következő az a póttag lép, aki legtöbb szavazatot kapott; ha pedig több póttag egyenlő szavazatot kapott, a választmányba behívásuk sorrendjét az elnök határozza meg.

11. §. A főosztályok választmányának hatáskörébe tartozik:

1. a közgyűlés határozatainak előkészítése (6. §. 5. pontja) és végrehajtása;
2. a főosztály évi költségvetésének, úgyszintén tisztviselői és más alkalmazottai járandóságának és a tagdíjaknak megállapítása;
3. a tagok felvétele és törlése, valamint felügyelet gyakorlása a főosztály tagjai felett;
4. a főosztály tagjainak összeférhetetlensége tárgyában elsőfokú határozás;
5. bizottság alakítása olyan ügyben, amelyre jogszabály rendelkezése, a közgyűlés vagy a választmány határozata bizottság alakítását rendeli;
6. a közgyűlés által létesített jóléti és segélyalap (külön alapok) kezelése;
7. határozat a taggyűlés által eléje terjesztett javaslatok tekintetében, valamint a taggyűlések elé terjesztendő kérdések megállapítása (15. §.);
8. mindaz a tennivaló, amelyet jogszabály a főosztályok választmányának hatáskörébe utasít.

12. §. A főosztály választmánya legalább negyed évenként tart ülést. Választmányi ülést a kamara elnöke bármikor összehívhat.

A választmány ülése rendszerint nem nyilvános.

A választmány akkor határozóképes, ha az elnökön felül a tagok egyharmad része az ülésen jelen van. A kamarai elnököt a szakosztály elnöke is helyettesítheti. A választmány minden esetben szótöbbséggel indítvány alapján határoz.

A főosztályok választmányának határozata ellen a közhírré tételt követő naptól, ha pedig a határozatot kézbesítés útján közölték, a kézbesítést követő naptól számított tizenöt nap alatt a főosztály közgyűléséhez fellebbezésnek van helye. A főosztály választmányának határozata ellen fellebbezésre jogosult az érdekelt és a főügyész, illetőleg utasítására a főosztály ügyésze. A kamara elnöke azt a választmányi tagot, aki három egymást közvetlenül követő ülésről igazolatlanul távol marad, a választmány rendes tagjai sorából törli, és helyébe a soron következő póttagot hívja be. Ugyanez az eljárás, ha a választmányi rendes tag kamarai tagsága szünetel, vagy megszűnik.

C) Az igazgatóválasztmány.

13. §. A sajtókamara igazgatóválasztmánya a két főosztály választmányának tagjaiból áll; hatáskörébe tartozik:

1. a fegyelmi bíróság és az országos sajtótanács tagjainak megválasztása;
2. a fegyelmi bíróság tagjai megválasztására, valamint ügyvitelére vonatkozó részletes szabályok megállapítása;
3. a két főosztály közös tisztviselői és más alkalmazottai járandóságának, úgyszintén a sajtókamara költségvetésének viseléséhez a főosztályok részéről arányos hozzájárulás mértékének megállapítása;
4. a zárszámadás felülvizsgálása és jóváhagyása, továbbá határozás a sajtókamara vagyonszerzése, valamint vagyonának megterhelése és elidegenítése tárgyában.

14. §. Az igazgató választmány működésére és határozata ellen használható jogorvoslatra nézve a 12. §-ban foglalt rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy az igazgatóválasztmány határozata ellen a m. kir. miniszterelnökhöz van fellebbezésnek helye, és közérdekből a határozat ellen fellebbezésre a kamara főügyésze jogosult. A fellebbezést a kamaránál kell benyújtani.

D) A szakosztályok taggyűlése.

15. §. A taggyűlésen az egyes szakosztályok tagjai vesznek részt. Elnökét és titkárát mindegyik szakosztály – az ügyrendben meghatározott módon – saját kebeléből választja meg.

A taggyűlés feladata:

1. a közgyűlés kiküldötteinek (5. §.),
2. a főosztályok választmányi tagjainak (10. §. harmadik bekezdése),
3. az állandó jelölő bizottság tagjainak (19. §.),
4. az egyeztető bizottság tagjainak (33. §.),
5. a jóléti bizottság tagjainak (36. §.) megválasztása,
6. javaslattétel a szakosztály keretébe tartozó szakkérdések, valamint jóléti és egyéb – a szakosztály tagjait érintő – kérdések tárgyában a főosztály választmányához.

16. §. A taggyűlést a sajtókamara elnöke vagy a főosztály elnöke hívja össze a 15. §. 1., 3., 4. és 5. pontjában meghatározott esetben, ha közgyűlési kiküldött, az állandó jelölő bizottság, az egyeztető vagy jóléti bizottság tagjának megválasztása válik szükségessé, a 15. §. 2. pontjában meghatározott esetben pedig annak a naptári évnek utolsó negyedében, de legalább két hónappal a naptári évnek a vége előtt, amelyben a választmány tagjainak megbízatása véget ért. A taggyűlést a 15. §. 6. pontjában meghatározott esetben a szakosztály elnöke hívja össze és vezeti.

A taggyűlésen részvételi és szavazati joguk van a szakosztály tagjainak, akik az illető szakosztály névjegyzékében helyet foglalnak, kivéve azokat, akiket a jelen rendelet az önkormányzatban részvételtől kizár (45., 74. és 76. §.).

17. §. A taggyűlés a közgyűlési kiküldötteket, valamint a főosztály választmányának, az állandó jelölő bizottságnak, az egyeztető és jóléti bizottságnak tagjait titkos szavazás útján szótöbbséggel választja meg.

18. §. A taggyűlés a 15. §. 6. pontjában meghatározott javaslattétel céljából értekezletet tart; javaslatát a főosztály választmányához terjeszti fel.

Bármelyik főosztály választmánya elhatározhatja, hogy a főosztály keretébe tartozó szakosztály – valamely elvi vagy egyéb fontos kérdésben a szakosztály tagjai állásfoglalásának megismerése végett – a taggyűlés keretében értekezletet tartson, és véleményét nyilvánítsa.

A taggyűlés egybehívására és az értekezlet megtartására vonatkozó szabályokat egyébként az ügyrend állapítja meg.

E) Az állandó jelölő bizottság.

19. §. Az állandó jelölő bizottság feladata a kamarai tisztikar választásának előkészítése. A bizottság hét tagból áll; elnöke a m. kir. miniszterelnök által kiküldött miniszteri megbízott; két tagot az újságírói főosztály első szakosztálya, ugyancsak két tagot a lapkiadói főosztály első szakosztálya választ és küld a bizottságba; két tagot pedig a sajtókamara tagjai közül a miniszteri megbízott jelöl ki.

20. §. Az állandó jelölő bizottságot a miniszteri megbízott hívja össze. A bizottság szótöbbséggel állapítja meg a jelöltek névsorát. Szavazategyenlőség esetében az elnök is szavaz; ha pedig az elnök nem tagja a sajtókamarának, sorshúzás dönt.

A névsorban minden tisztségre három-három jelölt nevét kell felvenni a közgyűlés tagjai közül. Az állandó jelölő bizottság elnöke a jelöltek névsorát aláírásával látja el és a választások megejtése végett a főosztályok elnökeinek küldi meg. Az így megküldött névsort a választások megejtésénél szavazólapként kell használni.

21. §. Megválasztottaknak azokat kell kijelenteni, akik a legtöbb szavazatot kapták. Egyenlő szavazat esetében sorshúzás dönti el, hogy ki legyen a megválasztott.

A jelölésnél és a választásnál lehetőleg figyelemmel kell lenni a fővárosi és a vidéki kamarai tagok számarányára.

A választásról jegyzőkönyvet kell készíteni, abban a szavazatok megszámlálásának eredményét és a szavazat lefolyásának egyéb lényeges mozzanatait fel kell jegyezni. A jegyzőkönyvet az elnök és a jegyzőkönyvvezető írja alá.

A választás részletes szabályait egyébként az ügyrend állapítja meg.

F) A tisztikar.

22. §. A sajtókamara tisztikara: az elnök, a két alelnök, akik a két főosztály elnökei, – a főtitkár, a titkárok, a főügyész, az ügyészek, a pénztáros és az ellenőr. Az elnököt a m. kir. miniszterelnök által kijelölt három személy közül, a tisztikar közös tagjait az állandó jelölő bizottság által kijelölt személyek közül a két főosztály közgyűlése külön-külön tartott ülésen, a főosztály tisztviselőit pedig a főosztály közgyűlése választja; az elnököt, a két alelnököt, a főtitkárt, a pénztárost és az ellenőrt a sajtókamara székhelyén lakó kamarai tagok közül, a főügyészt pedig a kamara székhelyén lakó – gyakorlat folytatására jogosult – gyakorló ügyvédek sorából kell választani.

A tisztikar tagjainak megbízatása három évre szól.

23. §. A sajtókamara elnöke törvényes képviselője a kamarának, mint közjogi testületnek, és mint vagyoni jogi személynek; elnököl a főosztályok közgyűlésein és választmányi ülésein. Ezeken az üléseken az elnöklésben az alelnökök is helyettesíthetik. Az igazgatóválasztmány ülését a sajtókamara elnöke vezeti; esetenként ő elnököl a szakosztályok taggyűlésein is. Elnöki minőségéből folyó tennivalói ellátásán felül hatáskörébe tartozik különösen:

1. helyettes kijelölése, ha valamelyik alelnök vagy a tisztikar tagja akadályozva van;
2. békés kiegyenlítés megkísérlésének előkészítése a sajtókamara tagjai között felmerülő személyi viszonyból származó egyenetlenség esetében az érdekeltek megidézése és meghallgatása útján;
3. utalványozás az ügyrendben meghatározott keretben.

Ha az elnök arról értesül, hogy valamelyik kamarai tag eljárása vagy magaviselete hivatása teljesítése tekintetében, vagy általában a sajtó közérdekű szolgálata követelményeinek érvényre juttatása, illetőleg az újságírói vagy lapkiadói testület tekintélyének megóvása szempontjából kifogás alá esik, a kamarai tagot maga elé idézheti és megfelelő figyelmeztetésben részesítheti. Az elnök örökös afelett, hogy a sajtókamara a jogszabályban meghatározott hatáskörét túl ne lépje.

24. §. A főtítkár vezeti a sajtókamara irodáját; az elnök irányítása mellett ellátja a kamara igazgatási és ügyviteli tennivalóit, és elkészíti a közgyűlés, a főosztályok választmánya, valamint az igazgatóválasztmány ülésének jegyzőkönyveit. A közgyűlés, a főosztályok választmánya és az igazgatóválasztmány határozatait írásba foglalja, és azok végrehajtásáról gondoskodik.

A főügyész fegyelmi ügyekben a közvádlo tennivalóit látja el, és a sajtókamarát peres, valamint nem peres ügyekben képviseli bíróság vagy hatóság előtt. A közgyűlésen, a főosztályok választmányának és az igazgatóválasztmánynak ülésén tanácskozási joga van, és a hozott határozatok ellen közérdekből fellebbezéssel élhet.

A titkárok és ügyészek tennivalóikat a főtítkár, illetőleg a főügyész irányítása mellett végzik.

A pénztáros feladata a vagyoni értékek kezelése körébe tartozó tennivalók végzése.

Az ellenőr a vagyoni értékek kezelésének ellenőrzője.

A tisztikar tagjainak ügykörére vonatkozó részletes szabályokat az ügyrend állapítja meg.

25. §. Az elnök, az alelnökök és a választmányi tagok az ügykörükbe tartozó tennivalók ellátásáért díjazásban nem részesülnek; a kamara megbízásából teljesített eljárásuk során felmerült készkiadásait azonban kérelmükre meg kell téríteni.

A tisztikar többi tagja és a kamara más alkalmazottai részére a választmány, a kamara közös tisztviselőit illetőleg pedig az igazgatóválasztmány évi fizetést állapít meg.

26. §. Ha a tisztikar tagjának tisztsége a megbízatás idejének lejártá előtt bármilyen okból megszűnik, a megbízatás hátralevő idejére új választásnak van helye.

G) A fegyelmi bíróság.

27. §. A fegyelmi bíráskodást a sajtókamara tagjai felett elsőfokon a sajtókamara fegyelmi bírósága gyakorolja.

A sajtókamara fegyelmi bíróságának elnöke a kamara elnöke; a bíróság az elnökön felül húsz rendes tagból és tíz póttagból áll. A fegyelmi bíróság tagjait az igazgatóválasztmány a két főosztály közgyűlésének tagjai közül titkos szavazással választja arra az időre, amelyre a főosztályok választmánya tagjainak megbízassa szól; a választást akként kell megejteni, hogy tíz rendes és öt póttag az újságírói főosztály, ugyanannyi rendes- és póttag pedig a lapkiadói főosztály tagjai közül kerüljön ki.

A sajtókamara fegyelmi bírósága az elnökből és négy tagból alakuló ötös tanácsban jár el. A tanács elnöke a kamara elnöke vagy helyettese, és mindkettőjük akadályoztatása esetében az elnök által – esetleg előre meghatározott időszakra – kijelölt tag. A tanács tagjait, az előző bekezdés rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával, a sajtókamara elnöke előre meghatározott időszakra hívja be, és előre gondoskodik a behívott tagok helyettesítéséről is. Szükség esetében több fegyelmi tanácsot lehet alakítani. A tanácsokat úgy kell megalakítani, hogy azokban tagként az újságírói főosztály és a lapkiadói főosztály tagjai egyenlő számban legyenek képviselve.

A fegyelmi bíróság tagjai megválasztásának, valamint ügyvitelének részletes szabályait az igazgatóválasztmány állapítja meg.

28. §. A sajtókamara fegyelmi bírósága felett másodfokon a fellebbviteli fegyelmi bíráskodást az országos sajtótanács gyakorolja. A másodfokú fegyelmi bíróság határozata végérvényes.

3. Az országos sajtótanács.

29. §. Az országos sajtótanács székhelye Budapest; a működésével járó ügyviteli tennivalók ellátása iránt a sajtótanács elnöke intézkedik.

A sajtótanács azokban az ügyekben jár el, amelyeket a jelen rendelet hatáskörébe utasít. Ezenfelül hatóságok megkeresésére sajtószakkérdésekben véleményt nyilvánít.

Az országos sajtótanács elnökét és elnökhelyetteseit a m. kir. miniszterelnök három évi tartamra nevezi ki. Tagjait felerészben a m. kir. Közigazgatási Bíróság elnöke a Közigazgatási Bíróság ítélőbírái sorából – ugyancsak három évi időtartamra – jelöli ki, felerészben pedig a sajtókamara igazgatóválasztmány, – a közgyűlés tagjai közül három évi időtartamra – titkos szavazással választja meg.

A sajtótanács tagjait úgy kell megválasztani, hogy abban a szakosztályok tagjai az igazgatóválasztmány összetételének megfelelő (10., 13. §§.) arányszámhoz jussanak; annyi tagot kell kijelölni, illetőleg megválasztani, hogy legalább három tanács legyen megalakítható, és minden fegyelmi bírósági rendes tag akadályoztatására számítva, póttagot is kell kijelölni, illetőleg megválasztani.

A sajtótanács az elnökön felül két bírósági és két kamarai választott tagból alakuló tanácsülésben határoz. A választott tagok közül az egyiknek az újságírói főosztályba, a másiknak pedig a lapkiadói főosztályba kell tartoznia. A tanács tagjait esetenként a tanács elnöke hívja meg.

30. §. Aki az állandó jelölő bizottságnak vagy a sajtókamara fegyelmi bíróságának tagja, nem lehet a sajtótanácsnak a tagja. Nem lehet továbbá a sajtótanács tagja a főosztály választmányának és a tisztikarnak tagja sem.

31. §. A sajtótanács választott kamarai tagjaira ebben a minőségükben a felettük való fegyelmi bírászkodás tekintetében a felelősség, úgyszintén a fegyelmi eljárás, elmozdíthatatlanság, függetlenség és a tanács körén belül az együttalkalmazást kizáró rokonsági viszony tekintetében, valamint abban a tekintetben, hogy érdekelttség okából mely ügyek elintézésében nem vehetnek részt, a kir. ítélőbírákra nézve irányadó szabályokat megfelelően kell alkalmazni. A sajtótanács választott kamarai tagjainak fegyelmi ügyei a sajtótanács teljes ülésének hatáskörébe tartoznak.

A sajtótanács ülésén résztvevő azokat a választott kamarai tagokat, akik nem laknak Budapesten, útiköltség és napidíj illeti meg; részükre útiköltség és napidíj címén a II. fizetési csoportba sorozott kir. ítélőbíráknak járó illetményt lehet megállapítani. Az e címen megállapított, a sajtókamara pénztárából kiutalt, és felvett összeget az ügyrendben foglalt szabályok szerint kell elszámolni.

32. §. A sajtótanács a hatáskörébe utalt ügyekben felmerülő vitás elvi kérdéseket teljes ülésben dönti el, ugyancsak teljes ülésben jár el véleménynyilvánítás (29. §.), és választott kamarai tagjai felett gyakorolt fegyelmi bírászkodás (31. §. első bekezdése) esetében. A teljes ülés az országos sajtótanács elnökéből és rendes tagjaiból alakul.

A teljes ülés tárgyaúl kitűzött kérdés megvitatásában és a szavazásban – a sajtótanács elnökét nem számítva – a tanács bírói és választott kamarai tagjai egyenlő számban vesznek részt.

Ha a teljes ülésen megjelent bírói tagok száma nagyobb, mint a választott kamarai tagoké, a kinevezés sorrendjében fiatalabb bírák, ha pedig a kamarai tagok száma nagyobb, az életkor szerint fiatalabb kamarai tagok közül annyi nem vehet részt az elvi kérdés megvitatásában és a tanácskozásban, amennyivel a bírói vagy a kamarai tagok száma egymást kölcsönösen meghaladja. A sajtótanácsnak azt a választott kamarai tagját, akit fegyelmi vétség terhel (31. §. első bekezdése), a teljes ülés megalakításánál figyelmen kívül kell hagyni.

A teljes ülésen a sajtótanács elnöke vagy helyettese elnököl.

A sajtótanács teljes ülése akkor határozatképes, ha azon az elnökön felül a tanácsnak legalább öt bírói és öt kamarai tagja résztvesz. Az előadót az elnök jelöli ki; az előadónak az elvi kérdés megvitatásában, illetőleg a szavazásban részvétele kötelező.

4. Egyeztető bizottságok.

33. §. Egyeztető bizottságot kell alakítani, ha a sajtókamara tagjai között munkaviszonyból származó olyan egyenetlenség vagy érdekellentét merül fel, amely a békés együttműködést a sajtó közérdekű szolgálatában veszélyezteti, vagy akadályozza.

A bizottság tagjaiul a sajtókamara mindegyik szakosztálya taggyűlésén tíz-tíz tagot választ. Ha a felek az egyeztető bizottság közreműködését igénybe veszik, a megválasztott tagok névsorából két-két tagot jelölnek ki az ügyükben eljáró egyeztető bizottságba, amely a sajtókamara tagjai közül választja meg elnökét. Ha az elnök személyére nem tudnak megegyezni, a kamara elnöke jelöli ki a bizottság elnökét ugyancsak a kamarai tagok közül. A bizottság a kamarán kívülálló olyan szakférfiak bevonásával is tanácskozhatik, akiknek közreműködésétől jó eredmény várható.

34. §. Az egyeztető bizottság előtt az eljárás nincs alaki szabályhoz kötve; véget ér, ha a felek között egység jött létre, vagy ha az egyeztetés nem vezetett eredményre.

Az egyeztető bizottságok működéséről a sajtókamara elnöke évenként a m. kir. miniszterelnöknek összefoglaló jelentést tesz.

5. Jóléti bizottságok.

35. §. A sajtókamara főosztályai a tagok szociális és jóléti érdekeinek előmozdítására külön-külön jóléti bizottságokat alakítanak.

A jóléti bizottság feladata különösen: betegsegélyző- és szanatóriumegyletek, a kamarai tagok gyermekei részére nevelőotthonok, a többgyermekes tagok részére pedig országos családipótlék-pénztár létesítése, továbbá munkaközvetítő irodák felállítása, úgyszintén az elaggott vagy más okból munkaképtelen újságírók és munkatársak, azok családtagjai és hátramaradottai részére otthonok létesítése, a nyugdíj- és kegydíj-ügy tárgyában véleményeknek és javaslatoknak előterjesztése a főosztály választmányához.

36. §. A jóléti bizottság elnöke a főosztály elnöke, húsz-húsz tagját a szakosztályok taggyűlése választja akként, hogy az újságírói főosztály első szakosztálya tizenegy, a többi szakosztályok három-három tagot, a lapkiadói főosztály első szakosztálya tizenkét, a második és harmadik szakosztálya pedig négy-négy tagot választ.

A bizottság működésére vonatkozó részletes szabályokat az ügyrendi állapotja meg.

6. Felügyelet a sajtókamara felett.

37. §. A sajtókamara felett a főfelügyeletet a m. kir. miniszterelnök gyakorolja.

A sajtókamara köteles minden év elején megelőző évi működéséről, úgyszintén a sajtókamara feladatának körébe vágó kérdésekben szerzett tapasztalatairól részletes jelentést tenni a m. kir. miniszterelnöknek.

38. §. A sajtókamara köteles minden olyan kamarai határozatot, amely a kamara tagjaira a költségvetés keretén túlterjedő vagyoni megterhelést jelent, tizenöt napon belül a m. kir. miniszterelnökhöz felterjeszteni. Köteles továbbá az évi költségelőirányzatot a kamara költségvetési évének kezdetét megelőző hónap első napjáig, a zárszámadást pedig a számadási év befejezését követő negyedik hónap első napjáig a m. kir. miniszterelnökhöz felterjeszteni.

A sajtókamara tagjaira a költségvetés keretén túlterjedő vagyoni megterhelést jelentő határozat, úgyszintén a költségvetés és a zárszámadás a miniszterelnök jóváhagyásával érvényes. Ha a m. kir. miniszterelnök a határozat, illetőleg a költségvetés vagy zárszámadás felterjesztésétől számított harminc nap alatt nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, hogy a jóváhagyást megadta.

A költségelőirányzat összeállításának és az esetleges külön alapok kezelésének részletes szabályait az ügyrend állapítja meg.

39. §. Ha a sajtókamara nem a költségvetésének, vagy amíg nincs jóváhagyott költségvetése, nem az előző évi költségvetésének keretében gazdálkodik, a m. kir. miniszterelnök a sajtókamara háztartásának vagy gazdálkodásának ellenőrzése, rendbehozása, vagy a kamara bevételeinek és kiadásainak megfelelő keretek közé szorítása céljából, esetenként meghatározott jogkörrel, megbízottat küldhet ki.

40. §. A m. kir. miniszterelnök hivatalból megsemmisítheti a sajtókamara határozatát (választását), amennyiben az jogszabályba ütközik, vagy ha a határozat nincs összhangban a sajtó közérdekű szolgálatának követelményeivel, avagy ha veszélyezteti az önkormányzat közérdekű működését.

Ha a sajtókamara ismételten újból ugyanolyan határozatot hoz, mint amelyet a m. kir. miniszterelnök megsemmisített, vagy ha a jogszabállyal egyébként szembehelyezkedik, vagy az állam érdekét veszélyeztető magatartást tanúsít, vagy a hatáskörébe tartozó tennivalók elvégzésére tartósan képtelenné válik, a m. kir. miniszterelnök a sajtókamara önkormányzatának felfüggesztésével a kamarához miniszteri megbízottat küld ki. Miniszteri megbízottul a kamarai tisztikar valamelyik tagját is ki lehet küldeni.

A felfüggesztés előtt a sajtókamara igazgatóválasztmányát lehetőleg meg kell hallgatni.

A miniszteri megbízott látja el a sajtókamara szerveinek tennivalóit az általa kijelölt kamarai tagok és tisztviselők közreműködésével, vagy szükséghez képest egyéb célravezető módon. Jogkörét egyébként a m. kir. miniszterelnök állapítja meg.

A kamarai önkormányzat felfüggesztése esetében a fegyelmi bíraskodást az erre a célra alakult ideiglenes öttagú fegyelmi tanács látja el. Ennek a fegyelmi tanácsnak az elnöke a miniszteri megbízott; tagjai és póttagjai felerészben a m. kir. Közigazgatási Bíróság ítélőbírái, felerészben pedig a sajtókamara tagjai. Az előbbi két tanácstagot és póttagot a m. kir. Közigazgatási Bíróság elnöke jelöli ki, az utóbbi két tanácstagot és póttagot pedig a m. kir. miniszterelnök nevezi ki. Az öttagú fegyelmi tanács a kamarai fegyelmi bíróság eljárására megállapított szabályok szerint működik; határozata ellen jogorvoslatnak helye nincs.

II. FEJEZET.

A sajtókamara tagjainak működése.

1. A tagok működésének általános feltételei.

41. §. Akár időszakai, akár nem időszakai lap kiadója, szerkesztője, vagy a lapnak állandó munkaviszonyban álló munkatársa csak az lehet, aki a sajtókamara valamelyik főosztályának névjegyzékébe fel van véve, vagy akinek a névjegyzékbe felvételét alkalmaztatása esetére kilátásba helyezte.

A kamara tagjai részére tagsági igazolványt állít ki, amelyben a foglalkozás pontosan meg van jelölve, és amely azt is feltünteti, hogy a tag a sajtókamara melyik főosztályába, illetőleg szakosztályába tartozik.

Az igazolvány érvénye egy évre szól, és ennek lejártával meg kell újítani. Ugyancsak meg kell újítani az igazolványt abban az esetben is, ha a kamarai tagot foglalkozási körének megváltozása következtében másik főosztályba, vagy ugyanannak a főosztálynak keretében másik szakosztályba osztották be.

2. A felvétel általános feltételei.

42. §. A sajtókamara főosztályának névjegyzékébe csak azt a magyar állampolgárt lehet felvenni:

1. aki huszonegyedik életévét betöltötte;
2. aki legalább középiskolai érettségi vizsgát tett, vagy ezzel egy tekintet alá eső képzettséget szerzett;

3. aki a felvétel évére járó tagsági díj negyedének, ha pedig az évi tagsági díj összegét a felvétel kérésekor még nem állapították meg, a megelőző évre megállapított tagsági díj negyedének megfelelő összeget a felvétel kérésekor megfizeti;

4. akivel szemben a névjegyzékbe felvételt kizáró ok nem áll fenn;

5. ezenfelül a jelen rendelet hatálybalépésétől számított négy év elteltével az újságírói főosztály első szakosztályába tagként felvételnek az is feltétele, hogy a felvételt kérő a kérelmét megelőzően az újságíró jelöltek névjegyzékébe három éven át fel volt véve.

Az 1938: XV. tc. 4. §-ának első bekezdése alá eső személyeket csak olyan számban lehet felvenni a főosztályok névjegyzékeibe, hogy számuk az illető osztály összes tagjai számának húsz százalékát ne haladja meg. A jelen bekezdés korlátozó rendelkezését a szakosztályok megalakításánál is megfelelően kell alkalmazni.

A jelen §. első bekezdésének 2. pontjában meghatározott kellék nem vonatkozik időszaki lap olyan munkatársára, akinek főfoglalkozása az újságírás, és nem időszaki lap szerkesztésével megbízott munkatársára, ha ebben a munkakörben a jelen rendelet hatálybalépése előtt legalább három évig működött.

Különös méltánylást érdemlő esetben az első bekezdés 2. és 3. pontjában meghatározott kellék alól az illető főosztály választmánya felmentést adhat.

43. §. Nem lehet felvenni a főosztályok névjegyzékébe azt, aki:

1. az állami rend ellen (1938: XVI. tc. 1. §.), vagy nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény miatt bűnvádi eljárás alatt van, vagy akit az állami rend ellen, vagy nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény miatt tíz éven belül jogerősen elítéltek, avagy három éven belül rágalmazás vagy becsületsértés vétsége miatt jogerősen szabadságvesztésbüntetésre ítélték;

2. hivatalvesztést (1878: V. tc. 55. §.) kimondó jogerős büntetőbírói ítélet, vagy a foglalkozás gyakorlatától felfüggesztést vagy elmozdítást kimondó jogerős fegyelmi bírói határozat hatálya alatt van, felfüggesztés esetében a felfüggesztés tartama alatt;

3. a főosztály névjegyzékébe előző felvétel alapján bejegyeztetvén, az előző tagságának idejében esedékessé vált kamarai tagsági díját a felvételi kérelem előterjesztése előtt nem fizette meg;

4. az újságírás és lapkiadás tisztességével, tekintélyével vagy jóhírnevével össze nem férő foglalkozást folytat.

Rágalmazás vagy becsületsértés miatt elítélés esetében, valamint a tagdíjhátralék miatt fennálló kizárási ok alól az illető főosztály választmánya különös méltánylást érdemlő esetben felmentést adhat.

3. A tagsági díj.

44. §. A sajtókamara két főosztályának névjegyzékébe bejegyzett tagok a kamara kiadásainak fedezésére tagsági díjat kötelesek fizetni.

A kamarai tagdíjat a tagok vagyoni teherviselőkéességéhez, úgyszintén újságírói vagy lapkiadói foglalkozásukból származó keresetükhöz, és a kamara szükségleteihez mérten a főosztályok választmányai külön-külön állapítják meg. A tagsági díj kivetésének és behajtásának szabályait az ügyrend állapítja meg.

45. §. Az a kamarai tag, aki a naptári év végéig esedékessé vált kamarai tagsági díjat nem fizeti meg, a következő évben a hátralékos tagsági díj megfizetéséig a sajtókamara önkormányzatában nem vehet részt. Ehhez képest sem a közgyűlésen, sem a választmányok ülésén; Sem taggyűlésen; sem bizottsági ülésen, sem a kamara más szervének ülésén nem vehet részt, kamarai választás vagy kijelölés alapján nem működhetik, kamarai választásban választási jogot nem gyakorolhat, a kamara bizottságainak, választmányainak, a tisztikarnak, a kamara fegyelmi bíróságának vagy a sajtótanácsnak, és semmiféle más kamarai önkormányzati szervnek tagjává nem választható meg (16. §. utolsó bekezdése, 76. §.).

Az előző bekezdésben meghatározott kizáró ok nem áll fenn, ha a kamarai tagsági díjnak vagy egy részének megfizetésére a kamara tagja halasztást kapott, feltéve hogy az elhalasztott fizetést kellő időben teljesíti.

Törölni kell a névjegyzékből azt a kamarai tagot, aki az előző évi esedékes kamarai tagsági díját a következő év végéig sem fizeti meg. Meg kell azonban a törlési eljárást szüntetni, ha a kamarai tag utólag, de még a törlésnek a hivatalos lapban közzététele előtt az esedékessé vált kamarai tagdíját – a késedelmi kamattal, és az esetleg felmerült költséggel együtt – megfizeti.

Ha a fizetéssel késedelmes kamarai tag a tisztikar tagja, az igazgatóválasztmány az ilyen tagot ajánlott levélben felhívja, hogy fizetési kötelezettségének tizenöt nap alatt tegyen eleget. Ennek a határidőnek eredménytelen eltelte után a tisztikar tagját úgy kell tekinteni, mint aki tisztségéről lemondott. Utódjának megválasztása, illetőleg helyettesítése iránt haladéktalanul intézkedni kell; a tisztikar tagja azonban utódjának megválasztásáig, vagy helyettesének kijelöléséig az ügyköréhez tartozó tennivalókat köteles ellátni.

4. A felvételi eljárás.

46. §. A felvétel tárgyában a főosztály választmánya határoz; e célból a választmány – szükséghez képest – havonta tart ülést.

A választmány a felvétel tárgyában rendszerint a kamara főtitkárának, illetőleg a főosztály titkárának előadása alapján határoz; az elnök azonban az ügy előadásával más tagot is megbízhat. A felvételt elrendelő határozatban a felvett tagnak főosztályba és szakosztályba sorozása tekintetében is rendelkezni kell.

A választmány határozatát a felvételt kérelmező félnek, és ha a kamara főügyésze (ügyésze) a tanácsülésen nem volt jelen, neki is kézbesíteti, továbbá a budapesti kir. ügyészségnek megküldi.

47. §. A felvétel megtagadását meg kell indokolni.

A felvételt megtagadó határozat ellen a felvételt kérő, a felvételnek helytadó, vagy az azt megtagadó határozat ellen a kamara főügyésze (ügyésze) és a kir. ügyészség a kézbesítéstől, illetőleg közléstől számított tizenöt nap alatt fellebbezéssel élhet az országos sajtótanácschoz.

Ha a kamarai tagok névjegyzékébe felvett személyre nézve a bejegyzés után derül ki, hogy a felvételt valamely kellék hiánya vagy kizáró ok miatt meg kellett volna tagadni, ebben a kérdésben és megfelelő esetben a törlés tárgyában is az illető főosztály választmánya határoz; határozathozatal előtt az érdekeltet meg kell hallgatni. A határozat ellen az országos sajtótanácschoz fellebbezésnek van helye.

5. A felvétel kilátásba helyezése.

48. §. Az, akit a lapvállalat kiadóként, szerkesztőként, vagy állandó munkaviszonyban álló munkatársként kíván alkalmazni, a munkaadóval együtt kérheti a sajtókamarától, hogy a névjegyzékbe felvételét alkalmaztatása esetére kilátásba helyezze. A kérvényre, a kérelem előterjesztésére, a kamara eljárására és a kérelem elintézésére megfelelően kell alkalmazni a felvételre irányadó szabályokat (40–45. §§.). Ha a kamara a felvételt kilátásba helyezte, a névjegyzékbe felvételt utóbb az alkalmaztatás bejelentése esetében nem lehet megtagadni, amennyiben a felvétel törvényes előfeltételei változatlanul fennállanak. A felvételt kilátásba helyező határozat hatálya megszűnik, ha a felvételt a határozat kézbesítésétől számított három hónap alatt nem kéri.

6. A tagok nyilvántartása.

49. §. A sajtókamara a tagokról főosztályonként és szakosztályonként elkülönített névjegyzéket vezet.

Az év folyamán előforduló változásokat – a kamara egyik főosztályából vagy egyik szakosztályából a másikba átlépést, törlést, új bejegyzést – a névjegyzékbe be kell vezetni, és minden év január hó első napjának megfelelő névjegyzékeket minden év február havának 1. napjáig a m. kir. miniszterelnökhöz fel kell terjeszteni.

50. §. Ha a sajtókamara bejegyzett tagja az egyik főosztályból a másik főosztályba óhajt átlépni, úgyszintén ha a kamarai főosztályok valamelyik szakosztályából a másikba beosztását kéri, saját főosztályánál átjegyzésre irányuló kérelmet terjeszt elő. Az átjegyzési kérelmet a kamarai tag saját főosztálya – véleményének nyilvánítása mellett – átteszi a kérelem tárgyában határozó főosztály válaszmányához.

A jelen rendelet hatálybalépésétől számított négy év elteltével az újságírói főosztály első szakosztályába beosztását csak az a tag kérheti, aki megelőzően három éven át az újságírójelöltek névjegyzékébe fel volt véve.

Ha az átjegyzést kívánó kamarai tag nem tett eleget a kamara irányában fennálló kötelezettségének, a kérelem teljesítését a kötelezettség teljesítésétől lehet függővé tenni.

A kérelem tárgyában annak a főosztálynak a válaszmánya határoz, amelybe a kamarai tag átjegyzését kéri, és határozatát haladéktalanul közli a kamara főtítkárával. Az átjegyzésnek a névjegyzékbe vezetése végett a főtítkár intézkedik.

Az átjegyzés tárgyában hozott határozat ellen a folyamodó és a kamara főügyésze, vagy utasításra a kérelem tárgyában határozó főosztály ügyésze fellebbezhet az országos sajtótanácsához.

7. Újságírójelöltek.

51. §. Akár időszakai, akár nem időszakai lapnál újságíró jelöltet lehet alkalmazni.

Az újságírójelölti gyakorlat célja ama készségnek és gyakorlati ismereteknek megszerzése, továbbá annak a testületi szellemnek elsajátítása-, amely a sajtó közérdekű szolgálatának érdekében az újságírói foglalkozás tisztaságához szükséges

Az újságírójelölti gyakorlatát az ügyrendben meghatározott módon a sajtókamara ellenőrzi, különösen az újságírójelöltet alkalmazó lapvállalat főnökének vagy újságírónak aláírásával igazolt tevékenységi kimutatás, továbbá az újságíró jelölt magaviseletéről félévenként a sajtókamarához előterjesztendő jelentés alapján.

52. §. Az újságírójelölti gyakorlat – a felvétel tárgyában kelt jogerős határozat napjától számított – három év. Ezt a gyakorlati időt megszakításokkal is el lehet tölteni.

53. §. Az újságírójelöltek névjegyzékébe azt a tizennyolcadik életévét betöltött magyar állampolgárt lehet felvenni, aki Magyarország területén lakik, legalább középiskolai érettségi vizsgát tett, vagy ezzel egy tekintet alá eső képzettséget szerzett, és valamelyik lapvállalatnál újságírói gyakorlatba lépett, és akinek magaviselete sem hazafias, sem erkölcsi szempontból kifogás alá nem esik.

A felvételi kérvényhez csatolni kell a folyamodónak és szüleinek születési anyakönyvi kivonatát, illetőleg születési bizonyítványát, esetleg az izraelita hitfelekezetből kilépést igazoló bizonyítványát, továbbá annak a lelkésznek bizonyítványát, akinél az áttérés befejeztetett, azonfelül a folyamodó állampolgársági bizonyítványát, érettségi vagy azzal egy tekintet alá eső iskolai bizonyítványát, és erkölcsi bizonyítványát.

54. §. Az újságírójelöltek névjegyzékébe történt felvételtől a sajtókamara megfelelő igazolványt (újságírójelölt-igazolványt) állít ki.

Egyébként a jelen rendeletnek a felvételre, a nyilvántartásra, az összeférhetetlenségre és a törlésre vonatkozó rendelkezései az újságírójelöltekre nézve is megfelelően irányadók.

8. Tiszteleti tagság.

55. §. A főosztály közgyűlése tiszteleti taggá választhat olyan érdemes személyt, aki egyébként nem tagja a sajtókamarának, azonban az újságírói, illetőleg a lapkiadói testületnek kimagasló szolgálatot teljesített.

A tiszteleti tag nem vesz részt a sajtókamara önkormányzatában, és tagdíjat nem fizet. Egyéb jogai és kötelességei, úgyszintén az azokból folyó fegyelmi felelőssége tekintetében a sajtókamara tagjaira a jelen rendeletben foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Tiszteleti tag megválasztásához a m. kir. miniszterelnök jóváhagyása szükséges.

9. A sajtókamara tagjainak jogai és kötelességei.

56. §. „Felelős szerkesztő”, „szerkesztő”, „újságíró”, valamely lap „munkatársa” (főszerkesztő, főmunkatárs, segédszerkesztő stb.), úgyszintén a foglalkozás megjelölésére utaló „szakíró”, „újságírójelölt”, továbbá „kiadó” címet csak annak szabad viselni és használni, akit a sajtókamara valamelyik főosztályának névjegyzékébe – a megfelelő szakosztályba sorolva – felvettek, és aki abban helyet foglal.

Kamarai tag a sajtókamara felügyelete alá tartozó működése körében a polgári nevétől eltérő nevet (írói nevet) csak a kamara elnökének engedélyével használhat. Nem vonatkozik ez a rendelkezés olyan személyre, aki írói nevét a jelen rendelet hatálybalépése előtti időben legalább három éven át használta.

57. §. A kamara minden tagját a sajtó közérdekű szolgálatában kifejtett működést megillető bánásmódban kell részesíteni.

A kamara tagja testületi és szociális érdekének, úgyszintén a foglalkozással járó jogai védelme céljából minden esetben a sajtókamarához fordulhat támogatásért.

58. §. Az újságírói főosztály első és második szakosztályába tartozó kamarai tagok olyan arcképes igazolványt (sajtóigazolványt) kapnak, amely szembetűnően különbözik a sajtókamara többi tagja részére kiállított igazolványtól. Az ilyen igazolvány tulajdonosát a hatóságoknak és közegeknek a sajtó közérdekű hírszolgálatával járó működésében lehetőleg támogatniuk kell.

Szükség esetében a sajtóigazolványt fel kell mutatni.

59. §. A sajtókamara valamennyi tagjának részvételi (indítványozási) és szavazási joga van – a 16. §. utolsó bekezdésében meghatározott korlátozással – saját szakosztályának taggyűlésén; azonfelül a sajtókamara mindegyik tagja igénybe veheti az egyeztető bizottság közreműködését, úgyszintén a kamara jóléti intézményeit.

Mindenik szakosztály tagja részt vehet az egyeztető, illetőleg a jóléti bizottságnak, továbbá a szakosztály tisztikarának megválasztásában (36. §.), és javaslatokat tehet a szakosztály keretébe tartozó szakkérdések, valamint jóléti és egyéb kérdések tárgyában (15. §. utolsó bekezdése).

60. §. A sajtókamara újságírói főosztálya második és harmadik szakosztályának, valamint a lapkiadói főosztály második és harmadik szakosztályának tagja – az előző §-ban meghatározott jogokon felül – részt vehet a közgyűlési kiküldötteknek, valamint az illető főosztály választmánya tagjainak megválasztásában.

61. §. A sajtókamara mindkét főosztályának első szakosztályaiba tartozó tagokat – az 59. és 60. §-ok szerint őket is megillető jogokon felül – a többi szakosztályok közgyűlési kiküldötteivel együtt részvételi (indítványozási) és szavazási jog illeti meg a közgyűlésen.

A kamarai tagok egyébként a jelen rendeletben megszabott korlátozással minden vonatkozásban részt vesznek a sajtókamara önkormányzatában.

62. §. Időszaki lap kiadójának a közgyűlésen többszörös szavazati joga van, ha lapvállalatánál állandó munkaviszonyban legalább három olyan kamarai tag áll, aki az újságírói főosztály első vagy második szakosztályába tartozik. Az ilyen kamarai tagot a közgyűlésen két szavazat illeti meg.

Ha legalább öt, az előző bekezdésben említett alkalmazottja van, három szavazat és minden további öt ilyen alkalmazott után pedig egy–egy szavazat illeti meg az időszaki lap kiadóját.

63. §. A főosztályok választmánya, az igazgatóválasztmány, az állandó jelölő bizottság, a tisztikar, a fegyelmi bíróság és az országos sajtótanács tagjává csak azt a kamarai tagot lehet jelölni és megválasztani, aki a választása előtt legalább három évig az újságírói főosztály első, második vagy harmadik szakosztályának, illetőleg a lapkiadói főosztálynak tagjaira nézve meghatározott munkakörben (3. §.) működött. Ez a szabály nem vonatkozik a kamara megalakulása után történő első választásoknál a lapkiadói főosztály tagjaira.

Nem jelölhető és nem választható meg az előbbi bekezdésben említett tisztségre vagy megbízatásra, úgyszintén az egyeztető és a jóléti bizottság tagjává sem az a kamarai tag, aki büntetett, vagy az állami rend ellen elkövetett (1938: XVI. tc. 1. §.), vagy nyereségvágýból elkövetett vétség miatt előzetes letartóztatásban, vizsgálati fogságban van, vagy aki ellen ilyen bűncselekmények valamelyike miatt főtárgyalást tűztek ki, vagy akit a büntető bíróság nem jogerősen hivatalvesztésre ítélt, vagy akit a fegyelmi bíróság nem jogerősen pénzbírságra, felfüggesztésre vagy elmozdításra ítélt, avagy kamarai tagságával járó foglalkozásától felfüggesztett. Ha az ítélet jogerőssé vált, büntetőbíróság ítélete esetében az ítélet jogerőre emelkedését, hivatalvesztés megállapítása esetében a hivatalvesztés hatályának megszűnését követő tíz évig, fegyelmi bíróság ítélete esetében pedig három évi időtartam alatt nem választható meg a kamarai tag a fentebb említett megbízatásokra.

64. §. Nem működhetik a 63. §-ban említett megbízatásban a kamarai tag, ha vele szemben az ott megállapított kizáró ok áll fenn.

Elveszti a 63. §-ban említett megbízatását az a kamarai tag, akivel szemben az előző §. második bekezdésében említett valamelyik bűncselekmény miatt bűnösséget megállapító jogerős ítéletet hoztak, vagy az ugyanott említett valamelyik fegyelmi büntetés jogerőre emelkedett.

65. §. Akár időszaki, akár nem időszaki lapvállalat, kiadóként, szerkesztőként vagy állandó munkaviszonyban álló munkatársként csak olyan személyt alkalmazhat, aki a sajtókamara valamelyik főosztályának névjegyzékébe fel van véve.

A névjegyzékbe felvételtől feltételezetten ideiglenesen olyan személyt is lehet alkalmazni az előző bekezdésben meghatározott munkakörben, aki a kamarának még nem tagja; ilyen esetben kamarai tagként a névjegyzékbe felvételt haladéktalanul kell kérni. Az ideiglenes alkalmazást nyomban meg kell szüntetni, ha a felvételi kérelem tárgyában jogerős elutasító határozatot hoztak.

Az alkalmazás előtt is lehet kérni a kamarától, hogy alkalmazás esetére a névjegyzékbe felvételt kilátásba helyezze.

66. §. A lapvállalat tulajdonosa köteles haladéktalanul elbocsátani azt a kiadót, szerkesztőt vagy állandó munkaviszonyban álló munkatársat, akinek a névjegyzékbe felvételét a kamara megtagadta, vagy akit a névjegyzékből törölt, vagy foglalkozásától elmozdított. Ilyen esetben a lapvállalat tulajdonosa a szolgálati viszonyt az 1914: XIV. tc. 59. §-ában meghatározott jogkövetkezményekkel – rögtön beálló hatállyal – felmondhatja.

A felfüggesztés (73. §. 3. pontja) tartama alatt a kamarai tag közreműködését a lap szellemi részének előállításában, illetőleg a lap kiadásában nem szabad igénybe venni. Ha a lapvállalat tulajdonosa ilyen esetben az 1914: XIV. tc. 59. §-a alapján a rögtön beálló felmondás jogával nem él, a kikötött munkadíjnak vagy más járandóságoknak a felfüggesztés tartamára eső aránylagos részét köteles megfizetni.

67. §. A lapvállalat tulajdonosa köteles a kiadó, a szerkesztő és a lapnak állandó munkaviszonyban álló munkatársa nevét, munkakörét, az 1938: XV. tc. 4. §-ának alkalmazása

körébe vágó személyi adatokat, a kikötött munkadíjat, az alkalmazás kezdő napját a sajtókamarának haladéktalanul bejelenteni; úgyszintén haladéktalanul köteles az erre vonatkozó változásokat is bejelenteni, amelyek időközben a lap szerkesztésében, illetőleg az állandó munkaviszonyban álló munkatársak alkalmazásában beállottak. A bejelentést – az adatok megfelelő igazolásával – a kiadó, a szerkesztő, a munkatárs maga is megteheti.

A lapvállalat tulajdonosa köteles továbbá bejelenteni annak a külföldi állampolgárságú munkatársának nevét és munkakörét, aki állandó megbízás alapján a lapot külföldről hírekkel és tudósítással látja el.

10. összeférhetetlenség.

68. §. A sajtókamara tagja nem folytathat olyan foglalkozást, és nem vállalhat el olyan megbízást, amely az újságírás vagy lapkiadás tisztességét, tekintélyét vagy jóhírnevét sérti, vagy amelynek folytatásától külön jogszabály eltiltja, úgyszintén nem fogadhat el olyan anyagi juttatást vagy támogatást, amelynek célja az, hogy őt az állam ellen irányuló akár külföldi, akár belföldi érdekek szolgálatába állítsa.

Összeférhetetlenségi esetet bárki írásban bejelenthet. Az érdekelt – még kétes esetben is – tartozik önmaga ellen a tudomásszerzéstől számított nyolc nap alatt összeférhetetlenségi bejelentést tenni a sajtókamaránál.

69. §. Az összeférhetetlenség tárgyában a főosztály választmánya öttagú bizottságában jár el a fegyelmi eljárás szabályainak megfelelő alkalmazásával. Az öttagú bizottság elnöke a sajtókamara elnöke, tagjaiul az elnök a főosztály választmányának négy tagját hívja meg. A bizottság határozata ellen fellebbezésnek van helye az országos sajtótanácsához.

Az összeférhetetlenséget megállapító határozat kézbesítésével egyidejűleg fel kell hívni az illető tagot arra, hogy a határozat jogerőre emelkedésétől számított tizenöt nap alatt vagy mondjon le újságírói, illetőleg lapkiadói foglalkozásának folytatásáról, vagy pedig e foglalkozásával összeférhetetlennek nyilvánított állapotot szüntesse meg. A névjegyzékből törölni kell azt a tagot, aki a felhívásnak nem tesz eleget.

Az összeférhetetlenség megállapítása iránt folyó eljárás nem zárja ki a fegyelmi eljárást.

11. A kamarai tagság megszűnése.

70. §. A főosztály választmánya a névjegyzékből törli a tagot, ha:

1. meghalt, vagy holtnak nyilvánították;
2. magyar állampolgárságát elvesztette;
3. kamarai tagságával járó foglalkozása gyakorlásával legalább egy évet meghaladó időre felhagy;
4. alkalmazásának megszűnése óta egy év eltelt anélkül, hogy újabb alkalmazását bejelentették volna;
5. ellene csődnyitást rendeltek el;
6. gondnokság alá helyezték;
7. büntető bírósági ítélettel az állami rend ellen (1938: XVI. tc. 1. §.), vagy nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény miatt jogerősen elítélték, avagy hivatalvesztésre (1878: V. tc. 55. §.) ítélték;
8. jogerős fegyelmi bírósági határozattal foglalkozása gyakorlásától elmozdították;
9. a tagsági díjat a 45. §. harmadik bekezdésében megszabott határidőig nem fizeti meg;
10. összeférhetetlenségét a 69. §. második bekezdésében foglalt felhívás ellenére nem szünteti meg.

A főosztály választmánya a törlés tárgyában hivatalból jár el. A törlést elrendelő határozatot kézbesíteni kell az érdekelteknek, és meg kell küldeni a budapesti kir. ügyészségnek. A határozat ellen fellebbezésnek van helye az országos sajtótanácsához.

III. FEJEZET.

A sajtókamara tagjainak felelőssége.

A) A fegyelmi felelősség.

1. Fegyelmi vétség.

71. §. Fegyelmi vétséget követ el a sajtókamara tagja, ha:

1. foglalkozásából folyó kötelességét gondatlanságból súlyosan vagy szándékosan megszegi;
2. magaviseletével az újságírói és lapkiadói testület tekintélyét súlyosan sérti vagy veszélyezteti.

72. §. Az előbbi §-ban meghatározott fegyelmi vétség terheli különösen azt:

akit a bíróság bűncselekmény miatt jogerősen elítél, vagy hivatalvesztésre ítél;

aki koholt hír terjesztésével az ország gazdasági életének árt anélkül, hogy cselekménye az 1937: X. tc. 2. §-a alá eső bűncselekményt valósítana meg;

akiről a bíróság vagy más hatóság jogerős határozatában olyan tény állapít meg, amely az újságírói vagy lapkiadói tisztességgel, vagy a testület tekintélyével, vagy a sajtó közérdekű szolgálatának követelményeivel nem fér össze;

aki olyan állást vállal, foglalkozást űz, vagy működést fejt ki, amely a testület tekintélyének vagy jóhírnevének sérelmére szolgál;

aki újságírói vagy lapkiadói foglalkozását tisztességtelen jövedelemszerzésre használja fel, még abban az esetben is, ha a kárt megtérítette;

aki a sajtókamara rendelkezésének makacsul ellentáll, az ilyen rendelkezéseket rosszhiszeműen kijátszani igyekszik, általában a jelen rendeletben foglalt szabályokat megszegi.

2. Fegyelmi büntetések.

73. §. A fegyelmi vétség büntetése:

1. feddés;
2. pénzbírság;
3. felfüggesztés, illetőleg
4. elmozdítás a kamarai tagsággal járó foglalkozástól.

74. §. A fegyelmi büntetések közül a pénzbírsághoz egy évig, a fegyelmi büntetésként alkalmazott felfüggesztéshez pedig két évig az a mellékkövetkezmény fűződik, hogy az elítélt az említett időtartam alatt semmiféle kamarai választásban, közgyűlésen, választmányi ülésen, taggyűlésen nem vehet részt, a kamarai tisztikar, a választmány, a fegyelmi bíróság, a sajtótanács tagjává nem választható, semmiféle kamarai tisztséget nem viselhet.

Az időtartam pénzbírság esetében a fegyelmi határozat jogerőre emelkedésének napján, felfüggesztés esetében pedig a felfüggesztés lejártát követő napon kezdődik. Ha azonban az időtartam letelte előtt az elítéltet olyan fegyelmi vétség miatt ítélik el, amelyet az előző ítélet jogerőre emelkedése után követett el, az újabb fegyelmi büntetéshez fűződő jogkövetkezmény időtartama azon a napon veszi kezdetét, amelyen az előző fegyelmi büntetéshez fűződő jogkövetkezmény időtartama letelt.

75. §. A pénzbírság mértékének megállapításánál figyelembe kell venni az elítélt vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyait is.

A pénzbírság megfizetésére a sajtókamara főosztályának választmánya méltányos esetben halasztást adhat, és azt is megengedheti, hogy a pénzbírságot legfeljebb tizenkét hónap alatt részletekben fizessék meg.

A pénzbírságot kiszabó jogerős határozat alapján a sajtókamara fegyelmi bíróságának megkeresésére a bírói végrehajtási eljárás szabályai szerint van helye végrehajtásnak.

Ha a pénzbírságot bármilyen oknál fogva nem lehet behajtani, a fegyelmi bíróság a pénzbírság kiszabására vonatkozó rendelkezést ítélettel hatályon kívül helyezi, és a 73. §. harmadik, vagy negyedik pontjában meghatározott fegyelmi büntetést alkalmazza.

76. §. A felfüggesztés egy hónaptól egy évig tarthat.

A felfüggesztésre ítélt a felfüggesztés tartama alatt a kamarai tagsággal járó semmiféle működést nem fejthet ki, és nem vehet részt a sajtókamara önkormányzatában (16. §.).

A felfüggesztést elrendelő jogerős határozatot haladéktalanul közzé kell tenni a hivatalos lapban, úgyszintén azon a helyen megjelenő valamennyi lapban, ahol az a lap megjelenik, amelynél az elítélt kamarai tag működik.

77. §. Az elmozdításra ítélt kamarai tagot törölni kell a sajtókamara névjegyzékéből.

A névjegyzékből fegyelmi bírósági határozat folytán törölt személy kamarai tagságával járó működést nem fejtheti ki, és őt a sajtókamara névjegyzékébe rendszerint három év eltelte előtt felvenni nem lehet. A 70. §. 7. pontja esetében fegyelmi vétség miatt törölt kamarai tagot a 43. §. 1. pontjában meghatározott idő eltelte előtt nem lehet újból a névjegyzékbe felvenni.

Az elmozdítást elrendelő határozatnak közzétételére a 76. §. harmadik bekezdésének rendelkezése irányadó.

78. §. Nem lehet megindítani, ha pedig már megindították, abba kell hagyni a fegyelmi eljárást, ha a fegyelmi felelősség alá eső kamarai tag meghalt.

79. §. Nincs helye fegyelmi vétség miatt eljárásnak elévülés címén, ha a fegyelmi vétség elkövetése óta három év újabb fegyelmi vétség elkövetése nélkül telt el, kivéve ha a fegyelmi vétség súlyosságánál fogva a kamarai tagsággal járó foglalkozástól elmozdításnak fegyelmi büntetésként alkalmazása közérdekből szükségesnek mutatkozik.

3. Bünvádi eljárás.

80. §. Ha a fegyelmi eljárás alatt olyan adat merül fel, amelyből bűncselekmény elkövetésére lehet következtetni, a sajtókamara az iratokat átteszi az illetékes kir. ügyészséghez (1896: XXXIII. tc. 87. §.).

A bünvádi eljárás folyama alatt rendszerint nem lehet fegyelmi eljárást indítani amiatt a cselekmény miatt, amely miatt a bünvádi eljárás folyik; a megindított fegyelmi eljárást pedig a bünvádi eljárás befejezéséig rendszerint fel kell függeszteni.

B) Fegyelmi eljárás.

1. Általános rendelkezések.

81. §. A fegyelmi eljárásban a jelen rendelettel nem szabályozott kérdésekben az 1896: XXXIII. törvénycikkbe iktatott bünvádi perrendtartás (Bp.), és az azt módosító, valamint kiegészítő jogszabályok (fegyelmi szabályok) rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni, amennyiben a jelen rendelet rendelkezéseiből, vagy a fegyelmi eljárás természetéből más nem következik.

82. §. A terhelt személyes szabadságát korlátozó rendelkezésnek fegyelmi eljárásban helye nincs.

A fegyelmi eljárást mindig kamarai felügyeleti vizsgálat előzi meg.

A vizsgálatot a kamara elnöke, vagy az igazgatóválasztmánynak a kamara elnöke által kijelölt tagja (vizsgálóbiztos) teljesíti; a vizsgálóbiztos a bizonyítékok megszerzése végett a terheltet nyilatkoztattételre hívja fel, és tanukat hallgathat ki. A vizsgálat során egyébként az 1937: IV. tc. 129. §-ában foglalt rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni.

83. §. A fegyelmi eljárást a sajtókamara fegyelmi bírósága rendeli el.

Fegyelmi eljárásban nincs helye vádelejtésnek.

Ha a vádló a fegyelmi eljárás elrendelése után nem lát alapot fegyelmi vétség megállapítására, a terhelt felmentését, illetőleg az eljárás megszüntetését indítványozza.

A fegyelmi bíróság nincs kötve a vádló indítványához.

84. §. Feljelentést fegyelmi vétség miatt a sajtókamara igazgatóválasztmányánál kell tenni. Hatóság vagy egyéb szerv a nála tett fegyelmi feljelentést közli a sajtókamara igazgatóválasztmányával.

Ha valamelyik hatóság olyan tényt észlel, vagy olyan tény jut tudomására, amelyből alaposan következtetheti, hogy a sajtókamara tagját fegyelmi vétség elkövetésének nyomatékos gyanúja terheli, köteles az észlelt vagy tudomására jutott tényt a sajtókamara igazgatóválasztmányával közölni.

Ha a sajtókamara tagját jogerősen gondnokság alá helyezték, vagy ha ellene csőd vagy kényszeregyességi eljárás indult, vagy ha a csődnyitást vagyonihiány miatt nem rendelték el, erről az ügyben eljáró hatóság köteles a sajtókamarát értesíteni.

2. Az eljárás megindítása.

85. §. A sajtókamara elnöke, illetőleg a vizsgálóbiztos a kamarai felügyeleti vizsgálat iratait megfelelő indítványtétel végett kiadja a sajtókamara főügyészének, és erről mind a terheltet, mind a- budapesti kir. ügyészséget értesíti.

A sajtókamara fegyelmi bíróságánál a közzévaló tennivalóit rendszerint a kamara főügyésze látja el. A budapesti kir. ügyészség azonban a fegyelmi eljárásra vonatkozó iratokat megtekintheti, és az eljárásban a kamara főügyésze mellett önállóan részt vehet; a vád képviselőjében a budapesti kir. ügyészség tagját ugyanaz a jogkör illeti, mint a kamara főügyészét (közzévaló).

A sajtótanácsnál a közzévaló tennivalóit a budapesti kir. főügyészség kijelölt tagja látja el.

86. §. Ha a sajtókamara főügyésze fegyelmi vétség megállapítására kellő alapot lát, a fegyelmi eljárás elrendelése végett megokolt indítványt terjeszt a kamara fegyelmi bírósága elé; ha viszont fegyelmi vétség megállapítására nem lát alapot, erről értesíti a budapesti kir. ügyészséget, valamint a terheltet, és a kamara igazgatóválasztmányának – az iratok bemutatásával együtt – jelentést tesz.

Ha a budapesti kir. ügyészség az értesítéstől számított tizenöt nap alatt a sajtókamara fegyelmi bíróságánál nem tesz indítványt a fegyelmi eljárás elrendelésére, további eljárás tekintetében az alábbi §. rendelkezései az irányadók.

87. §. Ha a fegyelmi eljárás megindítását a jogaiban sértett magánfél a miatt kéri, hogy a terhelt kamarai tag foglalkozásából folyó köteletségét gondatlanságból súlyosan, vagy szándékosan megszegte, és a közzévaló a fegyelmi eljárás megindításának indítványozására nem lát alapot, erről a sajtókamara a magánfelet azzal a figyelmeztetéssel értesíti, hogy az értesítés vételétől számított tizenöt nap alatt, szabályszerűen meghatalmazott ügyvéd által képviselve, a kamarai fegyelmi bíróságnál indítványozhatja a fegyelmi eljárás elrendelését. A magánfél kérheti a sajtókamarától, hogy részére szegénységjogon a magánvád képviselője végett ügyvéd kirendelése iránt intézkedjék.

A magánvád képviselőjével kapcsolatban egyébként az 1937: IV. tc. 123. §.-ában foglalt rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni.

88. §. A sajtókamara igazgatóválasztmánya felügyeleti hatáskörében a feljelentésre csak akkor tehet intézkedést, ha a fegyelmi bíróság mellőzte a fegyelmi eljárás elrendelését, vagy ha terheltet a fegyelmi vétség vádjától felmentette, vagy a fegyelmi eljárást megszüntette.

89. §. A sajtókamara fegyelmi bíróságának elnöke a vádló indítványát haladéktalanul közli a terhelttel; a terhelt az indítványra a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt írásban észrevételeket tehet.

A kamara fegyelmi bírósága a határidő lejárta után az ügyet zárt ülésben megvizsgálja, amennyiben szükségesnek tartja, meghallgatja a vádlót és a terheltet. Ha az eljárásra a fegyelmi bíróság kellő alapot lát, nyomban elrendeli a fegyelmi eljárást, és az ügy tárgyalására határnapot tűz ki, különben pedig az eljárást mellőzi; megfelelő esetben az ügy áttételét rendeli el az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz.

90. §. A terhelt attól az időtől kezdve, amikor a sajtókamara elnöke kiadja az iratokat indítványtétel végett a kamara főügyészének, jogosítva van védőt igénybevenni, és az iratokat megtekinteni.

3. Tárgyalás.

91. §. A szabályszerűen megidézett terhelt a tárgyalásra védőt küldhet maga helyett, vagy védelmét írásban terjesztheti elő; sem a terheltnek, sem a védőnek, sem az írásbeli védelemnek elmaradása nem akadályozza a fegyelmi tárgyalás megtartását.

Ha a terhelt a fegyelmi tárgyaláson részt kíván venni, és a kitűzött tárgyalás megkezdése előtt hiteltérdemlően igazolja, hogy a fegyelmi tárgyaláson nem jelenhetik meg, a fegyelmi bíróság egy ízben a tárgyalást elnapolhatja.

92. §. Ha a tényállás nem vitás, a sajtókamara fegyelmi bírósága a felvett bizonyítás alapján határoz; ha pedig a tényállás tisztázásra szorul, a bizonyítást rendszerint a tárgyaláson kell felvenni. Amennyiben a bizonyításnak közvetlen felvétele elháríthatatlan nehézségbe ütközik, vagy aránytalan nagy költséggel járna, a fegyelmi bíróság a bizonyítás felvétele végett egyik tagját küldi ki, vagy megkeresi valamelyik kir. bíróságot.

A tárgyalásról a nyilvánosságot közérdekből, jogos magánérdekből, sőt a felek egyező kérelmére is ki lehet zárni.

93. §. A bíróküldésre, továbbá a kamarai fegyelmi bíróság, az országos sajtótanács tagjainak és a kamara főügyészének (ügyészének) kizárására és mellőzésére az 1896: XXXIII. törvénycikkbe iktatott bünvádi perrendtartás (Bp.), illetőleg az azt módosító, valamint kiegészítő jogszabályok (fegyelmi szabályok) rendelkezései megfelelően irányadók.

A kamarai fegyelmi bíróság tagjainak, valamint a kamarai főügyésznek (ügyésznek) mellőzése tárgyában az országos sajtótanács, a sajtótanács elnökének, elnökhelyettesének, továbbá tagjainak mellőzése tárgyában pedig a m. kir. miniszterelnök dönt.

Bíróküldés kérdésében az országos sajtótanács dönt. Az országos sajtótanács helyett más bíróságot nem lehet kiküldeni.

A sajtókamara önkormányzatának felfüggesztése esetében a fegyelmi bíráskodást a 40. §. utolsó bekezdésében említett öttagú fegyelmi tanács látja el. Az öttagú fegyelmi tanáccsal szemben a bíróküldés, kizárás vagy mellőzés iránt előterjesztett kérelem esetében ugyanazokat a szabályokat kell alkalmazni, mint amelyek a sajtótanáccsal szemben hasonló indítvány esetében irányadók.

4. Jogorvoslatok.

94. §. Felfolyamodásnak van helye az országos sajtótanácshoz a sajtókamara fegyelmi bíróságának olyan határozata ellen, amellyel a hatáskörébe tartozó ügyet hatáskörébe nem tartozónak nyilvánította, vagy amellyel az eljárást mellőzte, vagy megszüntette.

Fellebbezéssel élhet a terhelt, a védője és a közvádó a sajtókamara fegyelmi bíróságának ítélete ellen a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt az országos sajtótanácshoz. Ugyanez idő alatt fellebbezéssel élhet még a jogaiban sértett magánfélnek a tárgyaláson jelenlévő képviselője, de csak a felmentő ítélet, illetőleg az ítéletnek felmentő része ellen, és csak akkor, ha a közvádó nem fellebbezett.

95. §. Az országos sajtótanács rendszerint tanácsülésben határoz; ha azonban szükségesnek tartja, tárgyalás tartását rendeli el.

A felülvizsgálat rendszerint az ítéletnek fellebbezéssel megtámadott részére szorítkozik.

Ha az országos sajtótanács a tényállást nem látja tisztázottnak, az elsőfokú fegyelmi bíróságot újabb tárgyalás tartására, szükséghez képest – az elsőfokú ítélet megsemmisítésével – új határozat hozatalára utasíthatja.

Fellebbezés esetében az országos sajtótanács az elsőfokú fegyelmi bíróság ítéletét egész terjedelmében hivatalból felülvizsgálhatja, és a védelem meghallgatása után az elsőfokú fegyelmi bíróság ítéletét a vádlott terhére akkor is megváltoztathatja, ha csak a vádlott érdekében fellebbeztek.

96. §. Az elsőfokú fegyelmi bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye az országos sajtótanácshoz a törvény lényeges rendelkezésének megsértése miatt, ehhez képest ténykérdésben is amiatt, hogy a tényállást jogszabály lényeges rendelkezésének megsértésével állapították meg.

A sajtókamara fegyelmi bírósága fellebbezést nem utasíthat vissza.

97. §. Az országos sajtótanács határozata ellen – újrafelvétel esetét kivéve – nincs helye jogorvoslatnak.

Újrafelvételnek a felmentett, illetőleg az elítélt terhére az elévülési időn belül egy ízben van helye olyan bizonyítható új tény alapján, amelyet az alapeljárásban senki sem állított, vagy bizonyított, illetőleg amelyet az alapeljárásban önhibáján kívül nem használhatott.

Az elítélt javára használható újrafelvétel szabályait (81. §.) az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezés nem érinti.

Az újrafelvétel sem a felfüggesztést, sem az elmozdítást kimondó ítélet végrehajtását nem akadályozza.

5. Felfüggesztés a fegyelmi eljárás tartamára.

98. §. A sajtókamara fegyelmi bírósága a közvádó indítványára a kamara tagját foglalkozása gyakorlásától felfüggeszti, ha a felfüggesztés a fegyelmi vétség súlyosságánál, vagy az eset egyéb körülményeinél fogva az újságírói és lapkiadói testület érdekében és tekintélyének megóvása céljából szükségesnek mutatkozik.

A felfüggesztés rendszerint a fegyelmi ügy érdemi részében hozott határozat jogerőre emelkedéséig hatályos, hacsak időközben nem szünteti meg.

A felfüggesztés megszüntetése kérdésében a szükséghez képest a sajtókamara fegyelmi bírósága rendszerint az ügy érdemét eldöntő határozatában rendelkezik. Indokolt esetben a fegyelmi bíróság a felfüggesztést megszünteti; esetleg az ügy érdemében döntéskor e tárgyban külön végzésben határoz.

A felfüggesztés elrendelését és megszüntetését a sajtókamara főosztályának névjegyzékébe fel kell jegyezni, és a 76. §. harmadik bekezdésének megfelelően közzé kell tenni.

99. §. A felfüggesztést elrendelő határozat ellen a terhelt és védője, a megtagadó és a megszüntető határozat ellen a közvádló felfolyamodással élhet. A megszüntető határozat ellen a közvádló felfolyamodásának halasztó hatálya van. A felfolyamodás tárgyában az országos sajtótanács soron kívül dönt.

6. Bünvádi és fegyelmi eljárás összefüggése.

100. §. Ha a kamara tagja ellen bünvádi eljárás indul, az ügyben eljáró hatóság haladéktalanul értesíti a sajtókamara igazgatóválasztmányát az előzetes letartóztatás vagy a vizsgálati fogság, valamint a bünvádi vizsgálat elrendeléséről és megszüntetéséről, a vád alá helyezésről, illetőleg a főtárgyalás kitűzéséről, a büntetőparancs kibocsátásáról, az eljárás folyamán hozott ítéletről, illetőleg az eljárásnak a vádindítványt követő megszüntetéséről.

7. Újságíró jelölt fegyelmi felelőssége.

101. §. Az újságíró jelölttel szemben a következő fegyelmi büntetések szabhatók ki:

1. feddés;
2. az újságírójelölti gyakorlat idejének (52. §.) meghosszabbítása három hónaptól egy évig terjedő idővel;
3. felfüggesztés az újságírójelölti foglalkozástól;
4. törlés az újságíró jelöltek névjegyzékéből.

102. §. Az újságírójelölti gyakorlat idejének meghosszabbítására akkor van szükség, ha az újságírójelölt a jelen rendelet 52. §-ában meghatározott idő alatt kellő készséget, illetőleg gyakorlati ismereteket nem szerzett, vagy ha a sajtókamara ellenőrzése alá tartozó tevékenységi kimutatásból kitűnőleg (51. §.) nem sajátította el az újságírói foglalkozás gyakorlásához szükséges – a sajtó közérdekű szolgálata érdekében megkívánt – testületi szellemet.

Azt az újságírójelöltet, akit fegyelmi büntetésből töröltek az újságírójelöltek névjegyzékéből, a törlés jogerőre emelkedésétől számított két éven belül az újságírójelöltek névjegyzékébe nem lehet újból felvenni. A törlést rendelő határozatot közölni kell a névjegyzékből törölt újságírójelölttel, és közzé kell tenni a hivatalos lapban.

C) Felügyeleti intézkedések.

A sajtókamara felügyelete a tagok felett.

103. §. A sajtókamara elnöke a kamara tagját panasz vagy hatósága feljelentés alapján – határidő kitűzésével – igazoló nyilatkozattételre hívhatja fel.

Arra a kamarai tagra, aki a nyilatkozattételt a kitűzött határidőben alapos ok nélkül elmulasztja, a sajtókamara igazgatóválasztmánya száz pengőig terjedhető pénzbírságot szabhat ki; a nyilatkozatra felhívott személyt a mulasztásnak erre a következményére figyelmeztetni kell.

104. §. Azt a kamarai tagot, aki foglalkozásából folyó kötelességét kisebb mulasztással, rendetlenséggel vagy egyéb módon megszegi, de ellene fegyelmi vétség megállapítására nincs alap, a sajtókamara igazgatóválasztmánya – meghallgatás után – szóbeli figyelmeztetésben, súlyosabb esetben írásbeli megintésben részesítheti.

A sajtókamara igazgatóválasztmányának írásbeli megintést tartalmazó határozata ellen felfolyamodásnak van helye az országos sajtótanácsához.

IV. FEJEZET.

Büntető és vegyes rendelkezések.

105. §. A kiadó, szerkesztő vagy újságíró kihágást követ el, és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, ha akár szándékosan, akár gondatlanságból:

1. a tudomására jutott összeférhetlenségét nyolc nap alatt nem jelenti be a sajtókamaránál;
2. olyan újságírótól fogad el közzététel végett közleményt, akit az újságírói foglalkozás gyakorlásától felfüggesztettek, vagy eltiltottak.

106. §. A lapvállalat tulajdonosa kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, ha akár szándékosan, akár gondatlanságból:

1. olyan kiadót, szerkesztőt vagy állandó munkatársat alkalmaz, aki a sajtókamara névjegyzékébe nincs felvéve, vagy a sajtókamara felszólítása ellenére – az elmozdítás hatályának tartama alatt – szolgálatban tart olyan kiadót, szerkesztőt, vagy állandó munkatársat, akit a sajtókamara elmozdított;
2. kiadóként, szerkesztőként vagy állandó munkatársként alkalmazott személy adatainak bejelentésére vonatkozólag a 67. §-ban foglalt rendelkezést megszegi vagy kijátsza.

107. §. A jelen fejezetben foglalt kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak, hatáskörébe tartozik.

Az 1929: XXX. tc. 59. §. első bekezdésének 3. pontja alkalmazása szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

108. §. A jelen rendelet rendelkezésén alapuló eljárási költségeket, fegyelmi pénzbírságokat és egyéb pénzbeli bírságokat a sajtókamara pénztárába kell befizetni.

Az előbbi bekezdésben említett költséget, illetőleg bírságot megállapító határozat alapján a bírói végrehajtási eljárás szabályai szerint van helye végrehajtásnak.

A sajtókamarától a kir. bírósághoz intézett megkeresés teljesítése folytán felmerült eljárási kiadást a sajtókamara előlegezi.

109. §. A sajtókamara névjegyzékébe felvett – lakóhelyéről állandóan távollevő – kiadó, szerkesztő vagy újságíró fegyelmi, vagy felügyeleti felelősségrevonására irányuló eljárást a távollevő részére a sajtókamara által kirendelt ügygondnok útján kell lefolytatni.

A fegyelmi vagy felügyeleti eljárást úgy kell folytatni, mintha a kiadó, a szerkesztő, vagy az újságíró megidézhető volna, helyette azonban a kirendelt ügygondnokot kell megidézni, és a hozott határozatot is az ügygondnok kezéhez kell kézbesíteni.

110. §. Minisztérium vagy más hatóság által kiadott – kizárólag hatósági rendelkezéseket, intézkedéseket vagy hatóság ügykörét érintő közleményeket tartalmazó – lap kiadójaként, szerkesztőjeként vagy e lapnál állandó munkaviszonyban álló munkatársként olyan személyt is alkalmazni lehet, aki nem tagja a sajtókamarának.

111. §. A jelen rendelet, a 65. §. kivételével, kihirdetésének napján (1938. aug. 28.) lép hatályba. A 65. §. hatálybalépésének idejét a sajtókamara felállításával összefüggő átmeneti és végrehajtási rendelkezések tárgyában kiadott 6.080/1938. M. E. számú rendelet 6. §-a állapítja meg.

Budapesten, 1938. évi augusztus hó 26-án.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
a miniszterelnöki teendők
ideiglenes ellátásával megbízott
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1938. évi 6.090. M. E. számú rendelete,
a színművészeti és a filmművészeti kamaráról**

A rendelet meghatározza a színművészeti és a filmművészeti kamara feladatát, működését és szervezetét. A kamara működését – a közös ügyeket nem tekintve – az egymástól különálló színművészeti és filmművészeti főosztályban fejt ki. Mind a két főosztály öt-öt szakcsoportra tagozódik: a művészeti ügyvezetők, az előadóművészek, a művészeti ügykezelők, az igazgatási és műszaki ügyvezetők és ügykezelők, valamint a művészeti segélyszemélyzet szakcsoportjára. A színművészeti és filmművészeti kamara szervei: a főosztályok képviseleti közgyűlése és választmánya, a kamarai közös közgyűlés, a tisztikar, és a kamarai fegyelmi bíróság. Kiegészítik a színművészeti és filmművészeti kamara szerveit: az országos színművészeti és filmművészeti tanács, az állami színházak külön fegyelmi bírósága, az úgynevezett színházi törvényszékek, továbbá a szakbizottságok.

A rendelet részletesen meghatározza az egyes szervek szervezetét, valamint feladat- és hatáskörét. A színművészet és filmművészet kamara felett a főfelügyeletet a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter – a belügyi igazgatást érintő kérdésekben a m. kir. belügyminiszterrel egyetértve – gyakorolja. A kamara határozatát vallás- és közoktatásügyi miniszter megsemmisítheti.

A rendelet meghatározza továbbá a kamarai tagság feltételeit, a tagok jogait és kötelezettségeit, megállapít összeférhetetlenségi szabályokat, rendezi a tagság megszűnésének, valamint a fegyelmi felelősség és -eljárás kérdéseit, végezetül az előírások megszegőivel szemben büntetési tételeket állapít meg.

Hatályba lépett 1938. augusztus 28-án.

A m. kir. minisztérium a társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról szóló 1938 : XV. tc. 2. §-ának b) pontjában foglalt utasítás alapján a következőket rendeli

I. FEJEZET.

A színművészeti és a filmművészeti kamara.

1. Általános rendelkezések.

1. §. A színművészeti és filmművészeti kamara: a színművészek, filmszínészek, színházi és filmrendezők, úgyszintén a színművészeti és filmművészeti ügyvezetők és ügykezelők, valamint a színházaknál és a filmiparban alkalmazott művészi segédszemélyzet (karszemélyzet) önkormányzati szervezete.

A kamara székhelye Budapest, hatásköre az ország egész területére kiterjed.

2. §. A kamara feladata: a színművészet és a filmművészet körében a nemzeti szellem és a keresztény erkölcs követelményeinek érvényrejuttatása és biztosítása, a kamara kötelékébe tartozók testületi és szociális érdekeinek képviselése, hivatásuk erkölcsi színvonalának és tekintélyének megóvása, a hivatásuk gyakorlásával járó jogok védelme, és kötelességeik teljesítésének ellenőrzése, a tagok felett fegyelmi hatóság gyakorlása, végül állásfoglalás és javaslattevés a színművészetre és a filmművészetre vonatkozó kérdésekben. Ebben a feladatkörben a kamara gondoskodik a színművészi és filmművészi hivatás művészi színvonalának fejlesztéséről, úgyszintén a munka-, a színdarab- és a filmközvetítésről is.

3. §. A kamara működését – a közös ügyeket nem tekintve – az egymástól különálló színművészeti és filmművészeti főosztályban fejt ki. Mind a két főosztály öt-öt szakcsoportra tagozódik, úgymint: a művészeti ügyvezetők, az előadóművészek, a művészeti ügykezelők, az

igazgatási és műszaki ügyvezetők és ügykezelők, végül a művészeti segélyszemélyzet szakcsoportjára.

4. §. A kamara színművészeti főosztályában:

a művészeti ügyvezetők szakcsoportjába tartoznak a színingazgatók, és a színház igazgatásával megbízott művezetők;

az előadóművészek szakcsoportjába tartoznak a színművészek, énekművészek, és táncművészek;

a művészeti ügykezelők szakcsoportjába tartoznak a művészeti titkárok, dramaturgok, lektorok, főrendezők, rendezők, díszlet- és jelmeztervezők, karmesterek, énekmesterek, táncmesterek, ügyelők, karvezetők, statisztavezetők, sűgők;

az igazgatási és műszaki ügyvezetők és ügykezelők szakcsoportjába tartoznak a gazdasági igazgatók (főnökök), gazdasági titkárok, gazdák, mérnökök, műszaki tisztviselők, irodai tisztviselők, számvevősegi tisztviselők, könyvtárosok, kottatárosok, pénztárosok;

a művészeti segélyszemélyzet szakcsoportjába tartoznak a zenekari tagok, karénekesek, kartáncosok, segédszínészek, és az állandó némaszemélyzet tagjai.

5. §. A filmművészeti főosztályban:

a művészeti ügyvezetők szakcsoportjába tartoznak a mozgófényképet előállító vagy forgalombahozó vállalatok igazgatói, és az igazgatási tennivalókat ellátó művészeti ügyvezetők;

az előadóművészek szakcsoportjába »tartoznak a filmművészek, énekművészek, és táncművészek;

a művészeti ügykezelők szakcsoportjába tartozóak a film-szenáriumírók, rendezők, rendezői segédek, díszlettervezők, ruhatervezők, hangmérnökök, filmoperatőrök, filmösszeállítók, karmesterek;

az igazgatási és műszaki ügyvezetők és ügykezelők szakcsoportjába tartoznak a felvételvezetők, üzemmérnökök, gyártási vezetők, és egyéb gyártási tisztviselők, díszletmesterek, világítási vezetők;

a művészi segélyszemélyzet szakcsoportjába tartoznak a zenekari tagok, karénekesek és kartáncosok.

6. §. Felhatalmaztatik a vallás- és közoktatásügyi miniszter, hogy a kamara színművészeti, illetőleg filmművészeti főosztályának a jelen rendelet 4. és 5. §-ában meghatározott valamelyik szakcsoportjába sorozott foglalkozási kört rendeletben a jelen rendelet 4. és 5. §-ában meghatározott másik szakcsoportba sorozhassa, továbbá, hogy rendeletben a jelen rendelet 4. és 5. §-ában meghatározott megfelelő szakcsoportba sorozhasson a jelen rendelet 1. §-ában meghatározott foglalkozási körben működő, de a 4. vagy 5. §-ban nem említett egyéb személyeket is.

2. A színművészeti és filmművészeti kamara szervei.

7. §. A színművészeti és filmművészeti kamara szervei: a főosztályok képviselői közgyűlése és választmánya, a kamarai közös közgyűlés, a tisztikar, és a kamarai fegyelmi bíróság.

Kiegészítik a színművészeti és filmművészeti kamara szerveit: az országos színművészeti és filmművészeti tanács, az állami színházak külön fegyelmi bírósága, az úgynevezett színházi törvényszékek, továbbá a szakbizottságok.

a) A főosztályok képviseleti közgyűlése.

1. A képviseleti közgyűlés tagjainak választása.

8. §. A kamara mindkét főosztálya külön-külön választja meg képviseleti közgyűlési kiküldötteit.

Ennél a választásnál szavazási joguk van mindazoknak, akik az illető főosztály tagnévjegyzékében helyet foglalnak, kivéve azt, akit a jelen rendelet az önkormányzatban való részvételből kizár. 9. §. A képviseleti közgyűlési kiküldöttek választásának vezetésére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter miniszteri megbízottat küld ki A választás idejét a 34. §-ban meghatározod időhatáron belül a miniszteri megbízott tűzi ki, és a választás kezdőnapját legalább nyolc nappal megelőzően megfelelően közhírré teszi. A választás a szükséghez képest a miniszteri megbízott megállapítása szerint egy, vagy több napig tart.

A miniszteri megbízott a főosztályok tagnévjegyzékébe felvett, és szavazásra jogosult minden választónak (8. §. második bekezdés) a választás napjának kitűzésével egyidejűen ajánlott levélben, vagy vétív mellett, számmal és a választó nevével ellátott, a jelen rendelethez mellékelt 1. számú minta szerint a kamara költségére előállított szavazójegyeit küld. A szavazójegy a választónak a szavazáskor igazolásra szolgál.

A miniszteri megbízott a választás előkészítésére a főosztályok névjegyzékébe felvett kamarai tagokból előkészítő bizottságot szervez. A bizottságba a főosztályoknak mind az öt szakcsoportjából két-két tagot kell meghívni. A bizottság szótöbbséggel állapítja meg külön-külön a képviseleti közgyűlési kiküldöttek jelöltek névsorát. A képviseleti közgyűlési kiküldöttek jelöltek az *öt-öt* szakcsoportnak megfelelően öt külön-külön névsorban kell ajánlani.

A képviseleti közgyűlési kiküldötteket választó gyűlésen a miniszteri megbízott elnököl. A választók (8. §. második bekezdés) a jelölteknek az előbbi bekezdés rendelkezései szerint megállapított, és a miniszteri megbízott aláírásával ellátott névsorával, mint szavazólappal, titkosan szavaznak. A névsort a szavazó megváltoztathatja úgy, hogy egy vagy több jelölt nevét törli, és más jelölt nevét írja helyébe. A szavazólapot a jelen rendelethez mellékelt 2. számú minta szerint a kamara költségére kell előállítani.

A választó szavazójogát rendszerint személyesen gyakorolja akként, hogy a borítékba zárt szavazólapot és szavazó jegyét átadja a miniszteri megbízottnak, aki a szavazólapot a választási urnába helyezi, a szavazójegyet pedig a szavazás irataihoz csatolja. Az olyan választó, aki nem lakik a kamara székhelyén, szavazatát levélben is beküldheti.

A miniszteri megbízott ilyen választó részére a szavazólapot, és a szavazólap elhelyezésére szolgáló borítékot, valamint a visszaküldés céljára szánt borítékot legalább nyolc nappal a választás kezdőnapja előtt feladott ajánlott levélben, vagy vétív mellett megküldi.

Az ilyen választó a szavazólapot az erre a célra szolgáló borítékba zárva, szavazójegyével együtt a visszaküldés céljára szánt borítékba helyezi, ezt a külső borítékot aláírásával ellátja, és a miniszteri biztosnak megküldi. A szavazólapot tartalmazó borítékot nem szabad aláírni.

A beküldött borítékokat a miniszteri megbízott az előkészítő bizottság előtt bontja fel, és a szavazólapokat tartalmazó borítékokat felbontatlan állapotban a választási urnába helyezi.

Csak azt a beküldött szavazatot lehet figyelembe venni, amelyet a választó szavazójegyével együtt küldött be, és amely a miniszteri megbízotthoz a szavazás utolsó napjának délután két óráig beérkezett.

A szavazás berekesztése után az urnába helyezett borítékokat a miniszteri megbízott bontja fel, és a szavazatokat megszámlálja.

Nem lehet figyelembe venni az olyan szavazólapot, amelyet a miniszteri megbízott nem írt alá, amelyet nem lezárt borítékban tettek az urnába, amelyen a szavazó által feljegyzett jelölt

neve olvashatatlan, amelyen a törlés, vagy a névsor megcsonkítása következtében nincsen kellő számú jelölt neve, amelyen a jelöltek nevén felül más feljegyzések is vannak.

Megválasztottaknak azokat kell kijelenteni, akik a legtöbb szavazatot kapták. Ha egyenlő szavazatot kapott jelöltek közül közgyűlési kiküldöttekül nem juthatnak be valamennyien a megválasztottak közé, sorshúzás dönti el, hogy közülük melyik legyen a megválasztott.

Az 1938 : XV. tc. 4. §-ának első bekezdése alá eső személyek a főosztályok minden szakcsoportjából csak olyan számban választhatók meg képviseleti közgyűlési kiküldöttek, hogy számuk az Összes megválasztandók számának húsz százalékát ne lépje túl; ha ez a szám betelt, többet közülük akkor sem lehet megválasztottnak tekinteni, ha a reá esett szavazatok száma szerint egyébként bele is jutott volna a megválasztottak közé. Az ilyen jelölt kihagyásával a szavazatok számának sorrendjében a következő legtöbb szavazatot kapott olyan jelöltet kell megválasztottnak kijelenteni, aki nem esik az 1938 : XV. tc. 4. §-ának első bekezdése alá.

A választásról jegyzőkönyvet kell készíteni, abba a szavazatok megszámlálásának az eredményét, és a szavazás lefolyásának egyéb lényeges mozzanatait fel kell jegyezni. A jegyzőkönyvet az elnök és a jegyzőkönyvvezető írja alá.

2. A képviseleti közgyűlés.

10. §. A kamara mindkét főosztályának külön-külön képviseleti közgyűlése van.

A képviseleti közgyűlés tagjai: a képviseleti közgyűlési kiküldöttek, és a tisztikar tagjai.

11. §. A színművészeti főosztály képviseleti közgyűlési kiküldötteinek száma száz. Ebből a művészeti ügyvezetők szakcsoportjának tagjai közül harminc, az előadóművészek szakcsoportjának tagjai közül negyven, a művészeti ügyvezetők szakcsoportjának tagjai közül tíz, az igazgatási és műszaki ügyvezetők és ügykezelők szakcsoportjának tagjai közül tíz, és az előadási segédszemélyzet szakcsoportjának tagjai közül tíz képviseleti közgyűlési kiküldöttet, és minden szakcsoport tagjai közül a képviseleti közgyűlési kiküldöttek felének megfelelő számú pótkiküldöttet kell választani.

A filmművészeti főosztály képviseleti közgyűlési kiküldötteinek száma ötven. Minden szakcsoport tagjai közül a színművészeti főosztály megfelelő szakcsoportjai tekintetében az előbbi bekezdésben meghatározott számú képviseleti közgyűlési kiküldöttek felének megfelelő számú képviseleti közgyűlési kiküldöttet, és ezek felének megfelelő számú pótkiküldöttet kell választani; ha a képviseleti közgyűlési kiküldötteknek ekként meghatározott száma kettővel maradék nélkül nem osztható, a pótkiküldöttek számának meghatározása szempontjából eggyel megnövelt számot kell alapul venni.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a képviseleti közgyűlési kiküldöttek számának a szakcsoportok szerint az előző bekezdésekben meghatározott arányát a képviseleti közgyűlési kiküldöttek számának érintetlenül hagyása mellett, indokolt szükség esetében rendeletben módosíthatja.

Ha a képviseleti közgyűlési kiküldött tagsága a megbízatása idejének (34. §.) lejártá előtt bármely okból megszűnik, helyébe a megbízatás hátralevő idejére a legtöbb szavazatot kapott póttag lép. Szavazategyenlőség esetében sorshúzás dönt.

12. §. A képviseleti közgyűlés tárgyai:

1. az ügyrend megállapítása;
2. a kamara választmányának és az alelnököknek megválasztása;
3. a választmány határozata ellen beadott fellebbezés (20. §) elbírálása, kivéve, ha jogszabály a fellebbezés elbírálását más szerv hatáskörébe utalja;
4. a főosztály évi működéséről szóló jelentés megállapítása;
5. mindaz a tennivaló, amelyet jogszabály kifejezetten a képviseleti közgyűlés hatáskörébe utasít, valamint az, amelyet a választmány döntés végett a képviseleti közgyűlés elé terjeszt;

6. állásfoglalás és javaslattétel a színművészetre, illetőleg a filmművészetre vonatkozó kérdésekben.

A képviseleti közgyűlés által megállapított ügyrendet jóváhagyás végett fel kell terjeszteni a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

13. §. Évenként legalább egy rendes képviseleti közgyűlést kell tartani, összehívásáról a kamara elnöke gondoskodik.

A képviseleti közgyűlés tagjait névre szóló meghívóval kell összehívni. A meghívókat legalább nyolc nappal a közgyűlés napja előtt kell szétküldeni a tárgysorozat közlésével együtt.

Rendkívüli képviseleti közgyűlést az elnök bármikor összehívhat. Rendkívüli képviseleti közgyűlést az elnök összehívni köteles, ha az összehívást a képviseleti közgyűlési tagok egyötöd része, vagy a választmány a tárgysorozat megjelölésével kéri. Az elnök a kérelem átvételétől számított nyolc nap alatt a rendkívüli képviseleti közgyűlés összehívása iránt intézkedni köteles. A rendkívüli képviseleti közgyűlés napjának kitűzésére, a kitűzés közhírré tételére, a meghívók szétküldésére, és a tárgysorozat közlésére megfelelően kell alkalmazni a rendes képviseleti közgyűlésre vonatkozó rendelkezéseket.

14. §. A képviseleti közgyűlés tárgysorozatát az elnök állapítja meg. Az elnök köteles a tárgysorozatba felvenni bármely képviseleti közgyűlési tag olyan indítványát, amely tárgya szerint a képviseleti közgyűlés hatáskörébe tartozik, feltéve, hogy a tag az indítványt a kamara főtítkárával a képviseleti közgyűlés napja előtt legalább nyolc nappal közölte.

15. §. A képviseleti közgyűlésen csak azt az ügyet lehet tárgyalni, és csak abban az ügyben lehet határozatot hozni, amelyet a képviseleti közgyűlés tárgysorozatába előre felvettek, és a tagokkal előre közöltek. Érvényes határozat hozatalához, ha a jogszabály másképp nem rendelkezik, legalább a tagok egyharmadának részvétele szükséges.

A képviseleti közgyűlés minden ügyben indítvány alapján, és a jelenlévő tagok egyszerű többségének szavazatával határoz, kivéve, ha a jogszabály másképp rendelkezik. A szavazás nyilvános, feltéve, hogy a jogszabály másként nem rendelkezik, vagy a képviseleti közgyűlés másként nem határozott.

A képviseleti közgyűlésről jegyzőkönyvet kell készíteni, és annak másolatát fel kell terjeszteni a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

b) A kamarai közös közgyűlés.

16. §. A kamarai közös közgyűlés a színművészeti és filmművészeti főosztály képviseleti közgyűléseinek tagjaiból alakul. Hatáskörébe tartozik:

1. a kamara elnökének megválasztása;
2. a kamarai közös közgyűlés ügyrendjének megállapítása;
3. a kamara költségvetésének megállapítása, és ennek keretében a kamarai tisztviselők és egyéb alkalmazottak járandóságának meghatározása;
4. a kamarai tagsági díj meghatározása;
5. határozás a kamara részére vagyron szerzése, megterhelése vagy elidegenítése tárgyában;
6. az évi számadások felülvizsgálása (zárszámadás megállapítása);
7. a főosztályok Választmányainak együttes ülésében hozott határozat ellen bejelentett fellebbezés (21. §.) elbírálása.

A kamarai közös közgyűlés ügyrendjére nézve a 12. §. utolsó bekezdésében, a közös közgyűlés működésére nézve pedig a 13.–15. §-okban foglalt rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni.

c) A főosztályok választmánya.

17. §. A kamara mindkét főosztályának külön-külön választmánya van.

A választmányt alkotják: a kamara elnöke, mint a választmány elnöke, a főosztály alelnökei, a főtitkár, a főosztály titkára, az ügyész és a választmányi tagok.

A színművészeti főosztály választmányi tagjainak száma tizenhat; nyolc az előadóművészek szakcsoportjának tagjai közül, kettő-kettő pedig a többi négy szakcsoport tagjai közül. A választmányi tagok felét – a szakcsoportok szerint alakuló tagozódást is figyelembevéve – a budapesti, másik felét a vidéki tagok közül kell választani.

A filmművészeti főosztály választmányi tagjainak száma tizenhat; négy a művészeti ügyvezetők, hat az előadóművészek szakcsoportjának tagjai közül, kettő-kettő pedig a többi szakcsoport tagjai közül.

A színművészeti főosztály választmányának budapesti, illetőleg vidéki tagjai a csak budapesti, illetőleg a csak vidéki színművészetet érdeklő ügyekben külön-külön is tanácskozhatnak.

18. §. A választmány hatáskörébe tartozik:

1. a közgyűlés határozatainak előkészítése és végrehajtása;
2. a kamarai tagok felvétele és törlése;
3. a főosztály titkárának megválasztása;
4. a kamarai tagok névjegyzékének vezetése, és a gyakorlatos (56. §.) színművészeti alkalmazottak nyilvántartása;
5. a felügyelet gyakorlása a kamara tagjai felett;
6. a gyakorlatra alkalmazottak gyakorlati működésének ellenőrzése;
7. a kamara vagyonának kezelése;
8. bizottság alakítása olyan ügyekben, amelyekben jogszabály rendelkezése, vagy a kamara arra jogosult valamelyik szervének határozata bizottság alakítását rendeli;
9. mindaz a tennivaló, amelyet jogszabály kifejezetten a választmány hatáskörébe utasít, valamint az, amelyet jogszabály színművészeti és filmművészeti kamara hatáskörébe utasít, amennyiben nem tartozik a kamara valamelyik más szervének a hatáskörébe.

19. §. A választmány minden ügyben egyszerű szótöbbséggel határoz. A választmány határozatképességéhez a tagok egyharmadrésznél többjének jelenléte szükséges.

A választmány ülése nem nyilvános.

20. §. A választmány határozata ellen a képviseleti közgyűléshez lehet fellebbezni, kivéve, ha a jogszabály a fellebbezés elbírálását más szerv hatáskörébe utalja.

A fellebbezést a határozat kézbesítését vagy közlését követő tizenöt nap alatt kell a választmánynál benyújtani.

21. §. A két főosztály választmánya együttes ülésben választja meg a kamara főtitkárát, ügyészét, pénztárosát, ellenőrt, a kamarai fegyelmi bíróság tagjait, és az országos színművészeti és filmművészeti tanácsnak a kamarától kiküldött tagjait.

Ugyancsak a két választmány együttes ülésben készíti elő a kamara költségvetésének (16. §. első bekezdés 3. pont) tervezetét, megállapítja a kamarai fegyelmi bíróság ügyvitelének szabályait (27. §. utolsó bekezdés), és alakíthat szakbizottságokat (31–32. §.). Az elnök a kamara mindkét főosztályát egyaránt érdeklő egyéb ügyet is terjeszthet a két választmány együttes ülése elé tárgyalás és határozathozatal végett.

Az együttes ülésben hozott határozat ellen az érdekelt, az ügyész, úgyszintén a kamara bármely tagja fellebbezéssel élhet a kamarai közös közgyűléshez (16. §.). A fellebbezést az érdekelt félnek a kézbesítést követő tizenöt nap alatt, másnak a határozat közzétételétől számított tizenöt nap alatt kell beadnia a kamara elnökéhez.

Az együttes ülést az elnök megválasztására a miniszteri megbízott hívja össze. Egyéb esetben az ülés összehívásáról az elnök gondoskodik. Az ülés határozatképes, ha a tagoknak

legalább egyharmada jelen van. A határozatot egyszerű szótöbbséggel hozzák. A határozatot az érdekelt félnek kézbesíteni kell, a közérdekű határozatok közzétételéről az elnök gondoskodik.

d) *A tisztikar.*

22. §. A kamara tisztikara: az elnök, a négy alelnök, a főtitkár, a két titkár, az ügyész, a pénztáros, és az ellenőr.

Az elnököt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által kijelölt három kamarai tag közül, a kamara tagjai sorából, az alelnököket felerészben a színművészeti, felerészben pedig a filmművészeti főosztály tagjai köréből kell választani. A színművészeti főosztály tagjai köréből választandó egyik alelnököt a budapesti, a másik alelnököt pedig a színművészeti főosztály vidéki tagjainak sorából kell megválasztani.

A tisztikar megválasztása – az elnök megválasztását kivéve, – csak akkor érvényes, ha a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a tisztikar tagjait állásukban megerősítette.

23. §. A színművészeti és filmművészeti kamara elnöke a törvénynél fogva képviselője a kamarának, mint közjogi testületnek, és mint vagyoni jogi személynek. Elnökök a kamarai közös közgyűlésen, bármelyik főosztály képviselői közgyűlésén, választmányi ülésén, a két főosztály választmányának együttes ülésén. Ebből a minőségéből folyó tennivalók ellátásán felül hatáskörébe tartozik különösen:

helyettes kijelölése a tisztikar tagjai részére;

ellenőrzése a tisztikar tagjai és az alkalmazottak hivatali működésének;

utalványozás az ügyrendben meghatározott keretek között;

békés kiegyenlítés megkísérlése a kamara tagjai között az ügyellatásból felmerülő egyenetlenség esetében az érdekeltek megidézése és meghallgatása útján, esetleg a kamara egy vagy több olyan tagjának bevonásával, akinek közreműködésétől jó eredmény várható.

Ha az elnök azt tapasztalja, vagy arról értesül, hogy a kamarai tag eljárása vagy magaviselete az ügyellatás, vagy a színművészeti, illetőleg filmművészeti kar tekintélye szempontjából kifogás alá eshetik, a kamarai tagot maga elé idézheti, és megfelelő figyelmeztetésben részesítheti.

Az elnök örökös afelett, hogy a kamara ne lépje túl a jogszabályokban megszabott hatáskörét.

A kamara elnökét akadályoztatása esetében az általa kijelölt alelnök helyettesíti.

24. §. A főtitkár a titkárok közreműködésével vezeti a kamara irodáját; az elnök irányítása mellett ellátja a kamara igazgatási és ügyviteli tennivalóit; elkészíti az ülések jegyzőkönyveit.

A titkárok tennivalóit a főtitkár irányítása mellett végzik.

Az ügyész fegyelmi ügyekben ellátja a közvádoló tennivalóit, és végzi a kamara ügyvédi képviselőjével kapcsolatos tennivalókat. A választmánynak jogorvoslattal megtámadható határozata ellen a kamara érdekében fellebbezéssel élhet.

A pénztáros végzi a vagyonkezelés körébe tartozó tennivalókat.

Az ellenőr ellenőrzi a vagyonkezelést; ellenjegyzése nélkül sem kiadást teljesíteni, sem bevételt naplózni nem szabad.

A tisztikar tagjainak ügykörére vonatkozó részletes szabályokat egyébként az ügyrend állapítja meg.

25. §. Az elnök, az alelnökök, és a választmányi tagok az ügykörükbe tartozó tennivalók ellátásáért díjazásban nem részesülhetnek, a kamara megbízásából teljesített eljárásuk folyamán felmerült készkiadásait azonban kérelmükre – az ügyrendben meghatározott szabályok szerint – meg kell téríteni.

A tisztikar többi tagjai részére a kamarai közös közgyűlés tiszteletdíjat állapíthat meg. Az erre vonatkozó határozatot végrehajtás előtt jóváhagyás végett fel kell terjeszteni a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

26. §. Ha a tisztikar tagjának tisztsége a megbízatás idejének lejártá előtt bármely okból megszűnik, a megbízatás hátralévő idejére új választásnak van helye.

e) A kamarai fegyelmi bíróság.

27. §. A kamara fegyelmi bírósága a kamara tagjai felett az elsőfokú fegyelmi bíraskodást gyakorolja.

A kamara fegyelmi bíróságának elnöke a kamara elnöke; a bíróság a kamara elnökén és az alelnökön felül huszonnégy rendes tagból, és tizenkét póttagból áll. A bíróság tagjait a két főosztály választmánya együttes ülésben választja meg (21. §.), felerészben a színművészeti, felerészben a filmművészeti főosztály tagjainak sorából, a választmány tagjainak megválasztására irányadó szabályok (15. §.) szerint.

A fegyelmi bíróság az elnökből és négy tagból alakuló ötös tanácsban jár el. A tanács elnöke a kamara elnöke, vagy valamelyik alelnöke, akadályoztatásuk esetében az elnök által kijelölt tag. A tanács tagjait a kamara elnöke előre meghatározott időszakra hívja be, és előre gondoskodik a behívott tagok helyettesítéséről is. Két tanácstagot a színművészeti, két tanácstagot pedig a filmművészeti főosztály tagjainak sorából választott tagok közül kell behívni. Szükség esetében több fegyelmi tanácsot lehet alakítani.

A fegyelmi bíróság ügyvitelének szabályait a kamara két főosztályának választmánya együttes ülésében (21. §. második bekezdés) alkotott ügyrendben állapítja meg.

f) Az országos színművészeti és filmművészeti tanács.

28. §. Az országos színművészeti és filmművészeti tanács gyakorolja a színművészeti és filmművészeti kamara fegyelmi bírósága felett másodfokon a fellebbezési fegyelmi bíraskodást; ezenfelül hatáskörébe tartozik a fellebbezés elbírálása a jelen rendeletben meghatározott ügyekben. Elnökét és tíz tagját a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki három év tartamára, tíz tagját pedig a színművészeti és filmművészeti kamara tagjai sorából a kamara két főosztályának választmánya együttes ülésében (21. §.) választja meg a választmány tagjainak választására vonatkozó szabályok (15. §.) szerint, öt tagot a színművészeti főosztályba, és öt tagot a filmművészeti főosztályba tartozó kamarai tagok sorából kell választani úgy, hogy mindegyik szakcsoportból egy-egy tag legyen a tanácsban.

A tanács az elnökön felül két kinevezett, és két megválasztott tagból alakuló tanácsülésben jár el. A tanács tagjait esetenként a tanács elnöke hívja meg.

Az országos színművészeti és filmművészeti tanács tagja nem lehet egyidőben tagja a színművészeti és filmművészeti kamara fegyelmi bíróságának, a választmányának és a tisztikarnak.

A tanács ülésén résztvevő azokat a kamarai tagokat, akik nem laknak Budapesten, útiköltség és napidíj illeti meg. Az erre vonatkozó részletes szabályokat a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletben állapítja meg.

g) Állami színházak külön fegyelmi bírósága.

29. §. Az állami színházaknál szerződéses alkalmazásban levő kamarai tagoknak alkalmaztatási körükben elkövetett fegyelmi vétségei miatt a fegyelmi eljárásra elsősorban az érdekelt állami színház fegyelmi bírósága az illetékes. Az ilyen ügyre vonatkozó iratokat a

kamara választmánya vizsgálat és tárgyalás nélkül az illetékes állami színház igazgatójának küldi meg.

Az állami színházaknál működő fegyelmi bíróságok a fegyelmi ügyet eljárás végett a kamarához tehetik át. Ebben az esetben a kamarai fegyelmi bíróság az ügyben mint elsőfokú bíróság jár el.

h) Színházi bíróság.

30. §. Az úgynevezett színházi törvényekbe ütköző fegyelmi vétségek miatt az elsőfokú fegyelmi bíraskodást a színművészeti és filmművészeti alkalmazottak felett a kamara fegyelmi bírósága (27. §.) helyett a színházaknál működő bíróságok (úgynevezett színházi törvényszékek, választott bíróságok), illetőleg a filmiparban alkalmazottak ilyen természetű cselekményeinek elbírálására választott, vagy döntő bíróságok elnevezéssel alakított szervek gyakorolják. Amennyiben valamelyik érdekelt fél ezeknek a szerveknek pénzbírságnál súlyosabb fegyelmi büntetést megállapító határozata ellen jogorvoslattal él, az ügyet a színművészeti és filmművészeti kamara fegyelmi bírósága elé kell terjeszteni; a fegyelmi bíróság ilyen esetben a már lefolytatott eljárástól, és a hozott határozattól függetlenül, az ügyben mint elsőfokú fegyelmi bíróság jár el.

i) Szakbizottságok.

31. §. A színművészeti és filmművészeti kamara választmánya együttes ülésben (21. §.) az ügyigazgatáson túlmenő feladatainak szakszerű előkészítése végett tagjai sorából szakbizottságokat alakíthat, különösen a színművészet és a filmművészet egyes szakkérdéseinek megvitatására, a tagok jólétének előmozdítására, és az alkalmazottak és a munkaadók között a munkaviszonyból származó érdekellentétek békés kiegyenlítésére.

Ezekbe a szakbizottságokba a kamara tagjai sorába nem tartozó szakembereket is meg lehet hívni.

32. §. A jóléti bizottság feladata különösen: színművészeti és filmművészeti alkalmazottak társadalmi érdekeinek védelme, véleménynyilvánítás, és javaslattevés az 1. §. rendelkezése alá eső munkakörre vonatkozó szerződések (együttes megállapodások) szövegének elkészítése, betegsegélyező intézmények létesítése, a színművészeti és filmművészeti alkalmazottak munkaközvetítése, úgyszintén a kamarai tagok nyugellátása és segítése kérdésében.

33. §. A szakbizottságok működésére vonatkozó részletes szabályokat az ügyrend állapítja meg.

3. A színművészeti és filmművészeti kamara szerveire vonatkozó közös rendelkezések.

34. §. A képviselői közgyűlési kiküldötteknek, a választmány tagjának, a tisztikar tagjának, a kamarai fegyelmi bíróság tagjának, és az országos színművészeti és filmművészeti tanács választott tagjának választása a naptári év első napjától kezdve három évre szól. A választást legalább két hónappal előbb kell megtartani.

35. §. Nem lehet megválasztani képviselői közgyűlési kiküldötté, a választmány vagy a tisztikar tagjává, a kamara fegyelmi bíróságának, úgyszintén az országos színművészeti és filmművészeti tanácsnak tagjává azt a kamarai tagot, aki büntetett miatt, vagy az állami rend ellen elkövetet (1938 : XVI. tc. 1. §.), vagy nyereségvágyból elkövetett vétség miatt előzetes letartóztatásban, vizsgálati fogságban van, vagy akit ilyen büntetendő cselekmény miatt vád alá helyeztek, vagy aki ellen a büntetőbíróság ilyen cselekmény miatt főtárgyalást tűzött ki, vagy akit a büntetőbíróság, bár nem jogerősen, hivatalvesztésre ítelt, vagy akit a fegyelmi bíróság, nem jogerősen pénzbírságra, felfüggesztésre, vagy a hivatás (foglalkozás) -gyakorlásától való

elmozdításra (73. §.) ítélt, avagy attól ideiglenesen felfüggesztett (100. §.), továbbá az ítélet jogerőre emelkedése után, büntetőbíróóság ítélete esetében az ítélet jogerőre emelkedését, hivatalvesztés megállapítása esetében a hivatalvesztés hatályának megszűnését követő tíz év alatt, fegyelmi bíróság ítélete esetében pedig a 75. §-ban meghatározott időtartam alatt.

36. §. Nem működhetik a kamarai tag mint képviseleti közgyűlési kiküldött, mint a választmány vagy a tisztikar tagja, a kamara fegyelmi bíróságának, úgyszintén az országos színművészeti és filmművészeti tanácsnak tagja, ha ellene az előző §-ban megállapított kizáró ok áll fenn.

37. §. Elveszti a kamarai tag képviseleti közgyűlési kiküldötti megbízatását, választmányi tagságát, tisztikari tisztségét, a kamara fegyelmi bíróságának tagságát, és az országos színművészeti és filmművészeti tanácsnak tagságát, ha a 35. §-ban említett bűncselekmény miatt bűnösségét megállapító büntetőbírói ítélet, vagy fegyelmi büntetés jogerőre emelkedett.

4. A színművészeti és filmművészeti kamarai tagsági díj.

38. §. A színművészeti és filmművészeti kamara tagjainak névjegyzékébe bejegyzett tagok a kamara kiadásainak fedezésére tagsági díjat fizetnek.

A tagsági díj összegét, a tagok vagyoni teherbíró képességének, és a kamara szükségleteinek figyelembevételével, a kamarai közös közgyűlés állapítja meg (16. §. első bekezdés 4. pont); a kivetés módozataira vonatkozó részletes szabályokat a színművészeti és filmművészeti kamara meghallgatása után a m. kir. vallás -és közoktatásügyi miniszter rendeletben állapítja meg.

A tagsági díj fizetése alól indokolt kérelemre a két főosztály választmányának együttes ülése (21. §.) felmentheti azt a tagot, aki az év nagy részében alkalmaztatás, illetőleg szerződés nélkül van. A választmány elutasító határozata ellen a kérelmező, és a kamara ügyésze, a felmentést megadó határozat ellen pedig a kamara ügyésze fellebbezéssel élhet az országos színművészeti és filmművészeti tanácshoz.

A tagsági díjat kivető jogerős határozat alapján a bírói végrehajtási eljárás szabályai szerint van helye végrehajtásnak. Ez a rendelkezés nem érinti a jelen rendelet 67. §-ának rendelkezéseit.

39. §. Az a kamarai tag, aki a naptári év végéig esedékessé vált kamarai tagsági díjat a következő év január havának 5. napjáig nem fizeti meg. az esedékesség évét követő évben a kamara önkormányzatában nem vehet részt. Ehhez képest a kamarai közös közgyűlésen, a képviseleti közgyűlésen és választmányi ülésen nem vehet részt, kamarai választás vagy kijelölés alapján nem működhetik, kamarai választásban választási jogot nem gyakorolhat, a kamarai jelölőbizottságnak, a választmánynak, a tisztikarnak, a fegyelmi bíróságnak, és semmiféle más kamarai önkormányzati szervnek a tagjává nem választható meg, még akkor sem, ha fizetési kötelezettségének utólag eleget tett.

Az előző bekezdésben meghatározott kizáró ok nem áll fenn, ha a tag a kamarai tagsági díjnak, vagy egy részének megfizetésére halasztást kapott, feltéve hogy az elhalasztott fizetést kellő időben teljesítette.

A tagok névjegyzékéből törölni kell azt a kamarai tagot, aki az előző évi esedékes kamarai tagsági díjat a következő évben sem fizeti meg. Ha azonban a kamarai tag utólag, de még a törlésnek a hivatalos lapban közzététele előtt megfizeti esedékessé vált kamarai tagsági díját a késedelmi kamattal, és az esetleg felmerült költséggel együtt, a törlés iránt folyó eljárást meg kell szüntetni.

Ha a fizetéssel késedelmes, kamarai tag a választmánynak vagy a tisztikarnak tagja, a választmány az ilyen tagot ajánlott levélben felhívja, hogy fizetési kötelezettségének tizenöt nap alatt tegyen eleget. Ennek a határidőnek eredménytelen elteltével a választmány vagy a

tisztikar tagját úgy kell tekinteni, mint azt, aki tagságáról, illetőleg tisztségéről lemondott. Utódjának megválasztása, illetőleg helyettesítése iránt haladék nélkül intézkedni kell.

5. Felügyelet a színművészet és filmművészeti kamara felett.

40. §. A színművészet és filmművészeti kamara felett a főfelügyeletet a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter – a belügyi igazgatást érintő kérdésekben a m. kir. belügyminiszterrel egyetértve – gyakorolja.

A színművészeti és filmművészeti kamara minden évben köteles megelőző évi működéséről, úgyszintén a színművészet és filmművészet terén szerzett tapasztalatairól a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek részletes jelentést tenni.

41. §. A színművészeti és filmművészeti kamara köteles minden olyan kamarai határozatot, amely a kamarának a költségvetés keretén túlterjedő vagyoni megterhelésével jár, tizenöt nap alatt jóváhagyás végett a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjeszteni. Köteles továbbá az évi költségelőirányzatot a kamara költségvetési évének kezdetét megelőző hónap első napjáig, a zárszámadást pedig a számadási év befejezését követő negyedik hónap első napjáig jóváhagyás végett a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjeszteni.

A költségelőirányzat összeállításának és az esetleges külön alapok kezelésének részletes szabályait a kamarai közös közgyűlés az ügyrendben állapítja meg.

42. §. Ha a színművészeti és filmművészeti kamara a költségvetés jóváhagyásáig nem az előző évi költségvetés keretében, a jóváhagyás után pedig nem a jóváhagyott költségvetés keretében gazdálkodik, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a kamara háztartásának vagy gazdálkodásának rendbehozása, vagy bevételeinek és kiadásainak megfelelő keretek közé korlátozása érdekében a háztartás, illetőleg gazdálkodás közvetlen ellenőrzésére esetenként meghatározott jogkörrel miniszteri kiküldöttet rendelhet ki.

43. §. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter hivatalból megsemmisítheti a színművészeti és filmművészeti kamara határozatát (választását), amennyiben az törvénybe vagy más jogszabályba ütközik, vagy ha a határozat nem áll összhangban a nemzeti szellem, vagy a keresztény erkölcs követelményeivel, vagy ha veszélyezteti az önkormányzat közérdekű működését.

Ha a kamara ismételten ugyanazt a határozatot hozta, melyet a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter megsemmisített, vagy a törvénnyel vagy más jogszabállyal egyébként szembehelyezkedik, vagy az állam érdekét veszélyeztető magatartást tanúsít, vagy a hatáskörébe tartozó tennivalók elvégzésére tartósan képtelenné válik, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a kamara önkormányzatának felfüggesztésével a kamarához miniszteri biztost küldhet ki. Miniszteri biztосként a kamarai tisztikar valamelyik tagját is ki lehet küldeni. A felfüggesztés előtt a választmányt lehetőleg meg kell hallgatni.

A miniszteri biztos a színművészeti és filmművészeti kamara hatáskörébe tartozó tennivalókat látja el az általa megbízott kamarai tagok közreműködésével, vagy egyéb célravezető módon. Jogkörét egyébként a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg.

A kamara önkormányzatának felfüggesztése esetében a fegyelmi bíraskodást a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által a kamara tagjai közül kinevezett ideiglenes öttagú fegyelmi tanács gyakorolja. A fegyelmi tanács tagjául csak azt lehet kinevezni, aki egyébként fegyelmi bírósági tagul is kinevezhető.

II. FEJEZET.

A kamarai tagok felvétele, nyilvántartása és törlése.

1. A kamarai névjegyzékbe felvétel általános feltételei.

44. §. Az 1938 : XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontjában meghatározott személyek közül a színművészeti és filmművészeti kamara névjegyzékébe csak azt a magyar állampolgárt lehet felvenni:

1. aki tizennyolcadik életévét betöltötte;
2. akinek egyénisége nemzeti szempontból, avagy a hivatás tisztességének szempontjából nem esik kifogás alá;
3. akinek az egyes foglalkozási körökben megszabott képzettsége van;
4. aki a felvétel évére járó tagsági díj egynegyedének, ha pedig az évi tagsági díj összegét a felvétel kérésekor még nem állapították meg, a megelőző évre megállapított tagsági díj egynegyedének megfelelő összeget megfizette;
5. akivel szemben a névjegyzékbe felvételt kizáró ok nem áll fenn.

Az 1938 : XV. tc. 4. §-ának első bekezdése alá eső személyeket csak olyan számban lehet felvenni a kamara névjegyzékébe, hogy számuk az illető főosztályban, illetőleg szakcsoportban az összes tagok számának húsz százalékát ne haladja meg.

45. §. Nem lehet felvenni a színművészet és filmművészet kamara tagjainak névjegyzékébe azt, aki:

1. az állami rend ellen elkövetett bűncselekmény (1938 : XVI. tc. .1. §.), vagy nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény miatt bűnvádi eljárás alatt áll, vagy ilyen bűncselekmény miatt letartóztatásban van, vagy akit öt éven belül az állami rend ellen elkövetett bűncselekmény (1938: XVI. tc. 1. §.) miatt jogerősen elítéltek, vagy akit öt éven belül nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény miatt szabadságvesztésre jogerősen elítéltek;
2. hivatalvesztést (1878 : V. tc. 55. §.) kimondó jogerős büntetőbírói ítélet, vagy felfüggesztést vagy elmozdítást kimondó fegyelmi ítélet hatálya alatt, avagy a színművészeti vagy a filmművészeti alkalmazás körébe tartozó foglalkozás gyakorlásától felfüggesztő fegyelmi bírósági határozat (73. §. 3. pont) hatálya alatt van, felfüggesztés esetében a felfüggesztés tartama alatt;
3. a kamara névjegyzékéből az 50. §. 8. pontjában foglalt rendelkezés alapján töröltetett, és újabb felvételre irányuló kérelme előterjesztése előtt korábban esedékessé vált kamarai tagsági díját nem fizette meg;
4. a színművészeti vagy filmművészeti alkalmazás körébe eső foglalkozás tisztességével vagy jóhírnevével össze nem férő foglalkozást folytat.

A 3. pontban meghatározott kizárási ok alól a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendkívüli méltánylást érdemlő esetben felmentést adhat.

2. A kamarai névjegyzékbe felvétel különös előfeltételei.

46. §. A színművészeti és filmművészeti kamara előadóművészeinek bármelyik szakcsoportjába tagként csak azt lehet felvenni:

1. aki az Országos Magyar Királyi Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, vagy a Nemzeti Zenede operai tanszakán, az Országos Magyar Királyi Színművészeti Akadémián, vagy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől engedélyezett színészképző iskolában oklevelet szerzett, vagy
2. aki, mint gyakorlatos, három (56. §.) éven át működött.

3. A felvételi eljárás.

47. §. A felvétel tárgyában a kamara illető főosztályának választmánya határoz.

A választmány rendszerint a főosztály titkárának indítványa alapján határoz, az elnök azonban az ügy előadásával más tagot is megbízhat. A választmány az indítvány felett egyszerű szavazattöbbséggel határoz. Az ülésen a kamara ügyésze is legyen jelen. Abban az esetben, ha a felvételt kérő a felvételhez szükséges valamelyik kellék hiánya, vagy a felvételt kizáró valamelyik ok alól felmentést kér, a választmány határozat előtt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter döntését megvárja.

A választmány határozatát a felvételt kérőnek, és ha a kamara ügyésze az ülésben nem volt jelen, az ügyésznek is kézbesíteni kell.

48. §. A felvétel megtagadását (a megtagadás okául szolgáló tények tüzetes felsorolásával részletesen) meg kell indokolni.

A felvételt megtagadó határozat ellen a felvételt kérő, a felvételnek helytadó, vagy az azt megtagadó határozat ellen a kamara ügyésze a kézbesítést, illetőleg a közlést követő tizenöt nap alatt fellebbezéssel élhet az országos színművészeti és filmművészeti tanácshoz.

4. A felvétel kilátásba helyezése.

49. §. Az, akit valamely színház vagy mozgófényképet előállító, vagy kölcsönzés útján vagy másként forgalombahozó vállalat az 1938 :XV. tc. 2. §-ának b) pontjában meghatározott valamely munkakörben kíván alkalmazni, a munkaadóval együtt kérheti a kamarától, hogy a kamara névjegyzékébe felvételét alkalmaztatása esetére kilátásba helyezték. A kérvényre, a kérelem előterjesztésére, a kamara eljárására és a kérelem elintézésére megfelelően alkalmazni kell a felvételi kérelemre megállapított szabályokat. Ha a kamara a felvételt kilátásba helyezte, a felvételt utóbb az alkalmaztatás bejelentése esetében nem lehet megtagadni, feltéve hogy a felvétel törvényes előfeltételei változatlanul fennállanak. A felvételt kilátásba helyező határozat hatálya megszűnik, ha a felvételt a határozat kézbesítésétől számított hat hónap alatt nem kéri.

5. Törlés a színművészeti és filmművészen kamara névjegyzékéből.

50. §. A kamara illetékes főosztályának választmánya a színművészeti, illetőleg a filmművészeti főosztály tagjainak névjegyzékéből törli a tagot, ha

1. meghalt, vagy holtak nyilvánították;
2. magyar állampolgárságát elvesztette;
3. színművészeti vagy filmművészeti hivatása (foglalkozása) gyakorlásával (folytatásával) felhagy;
4. színművészeti vagy filmművészeti hivatásának (foglalkozásának) gyakorlására (folytatására) betegség vagy testi fogyatkozás miatt tartósan, vagy végképen képtelenné vált;
5. alkalmazásának (szerződésének) megszűnése óta három év eltelt anélkül, hogy újabb alkalmazását (szerződését) bejelentették volna;
6. a kir. bíróság az állami rend ellen elkövetett bűncselekmény (1938 : XVI. tc. 1. §.) miatt jogerősen elítélte, vagy ha nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény miatt szabadságvesztés büntetésre ítélte, vagy ha kir. bíróság hivatalvesztésre (1878: V. tc. 55. §.) jogerősen elítélte;
7. fegyelmi bírósági határozattal a hivatás (foglalkozás) gyakorlásától elmozdították;
8. a kamarai tagsági díjat a 39. §. ellenére az ott említett határidő eltelté után nem fizeti meg;
9. a bejegyzés után derül ki, hogy a felvételt valamely kellék hiánya, vagy kizáró ok miatt meg kellett volna tagadni;

10. ha az összeférhetetlenséget felhívás ellenére sem szüntette meg (55. §. második bekezdés).

Azt, akit saját vállalkozásában működő ügyvezetőként, vagy ügykezelőként jegyezték be a kamarai névjegyzékbe, törölni kell, ha ellene a csődnyitást elrendelték, vagy ha gondnokság alá helyezték.

A válaszmány a törlés tárgyában hivatalból – a tag munkaképtelensége címén az illető kamarai tag kérelmére is – jár el A törlést elrendelő határozatot kézbesíteni kell az érdekelt kamarai tagnak (törvényes képviselőjének). A határozat ellen fellebbezésnek van helye az országos színművészeti és filmművészeti tanácshoz.

A törlést közzé kell tenni a hivatalos lapban.

A kamarai tagok névjegyzékéből a hivatás (foglalkozás) gyakorlásától elmozdítás folytán (első bekezdés 7. pontja, 78. §. első bekezdése) törölt személy az 1938:XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontja alá eső foglalkozás körében semmiféle tevékenységet nem fejthet ki.

A kamarai tagok névjegyzékéből az első bekezdés 6. és 7. pontja alapján törölt személyt három év eltelte előtt nem lehet újból felvenni a kamara tagjainak névjegyzékébe.

A három évet az első bekezdés 6. pontja esetében a szabadságvesztés büntetés kiállításának, a 7. pont esetében pedig a törlést rendelő határozat közzétételének napjától kell számítani.

6. A kamarai tagok nyilvántartása.

51. §. A színművészeti és filmművészeti kamara a tagokról főosztályonként és szakcsoportonként elkülönített névjegyzékeket vezet. Az év folyamán előfordult változásokat (a kamara egyik főosztályából vagy egyik szakcsoportjából a másikba átlépést, törlést, új bejegyzést is) köteles a kamarai tagokról készült névjegyzékbe bevezetni, és a január hó 1. napjának megfelelő névjegyzéket minden év február havának 1. napjáig a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszterhez felterjeszteni.

52. §. Ha a színművészeti és filmművészeti kamara bejegyzett tagja a színművészeti főosztályból a filmművészeti főosztályba, vagy viszont óhajt átlépni, avagy mindkét főosztály tagja kíván lenni, úgyszintén ha a kamarai főosztályok valamelyik szakcsoportjából a másikba beosztását kéri, átjegyzésre irányuló kérelmet terjeszt elő a kamaránál.

Ha az átjegyzést kívánó kamarai tag nem tett eleget a kamara irányában fennálló kötelezettségének, a kamara a kérelem teljesítését a kötelezettség teljesítésétől teheti függővé.

A kérelem tárgyában annak a főosztálynak a válaszmánya határoz, amelybe a kamarai tag átjegyzését kéri, és határozatát haladéktalanul közli a kamara főtítkárával. A főtítkár az átjegyzésnek a névjegyzékbe vezetése végett haladéktalanul intézkedik.

Az átjegyzés tárgyában hozott határozat ellen a folyamodó és a kamara ügyésze fellebbezhet az országos színművészeti és filmművészeti tanácshoz.

Ugyanaz a személy mind a két főosztály, úgyszintén több szakcsoport névjegyzékében helyet foglalhat.

53. §. A színművészeti és filmművészeti kamara a névjegyzékébe bejegyzett tagjait arcképes igazolvánnyal látja el, amely feltünteti azt a főosztályt és azt a szakcsoportot, amelybe a kamarai tag beosztást nyert. Az igazolvány érvénye egy színházi (üzemi) évre szól, és ennek lejártával meg kell újítani. Ugyancsak meg kell újítani az igazolványt abban az esetben is, ha a kamarai tagot hivatási (foglalkozási) körének megváltozása következtében másik főosztályba, vagy ugyanannak a főosztálynak keretében másik szakcsoportba osztanak be.

7. összeférhetetlenség.

54. §. A színművészeti és filmművészeti kamara tagja nem folytathat olyan foglalkozást, amely színművészeti vagy filmművészeti hivatásának (foglalkozásának) lelkiismeretes ellátásában állandóan vagy tartósan gátolja, nem folytathat továbbá olyan foglalkozást sem,

amely a színművészeti vagy filmművészeti hivatás (foglalkozás) tisztességét, tekintélyét vagy jóhírnevét sérti, vagy amelynek folytatásától jogszabály eltiltja.

Összeférhetetlenségi esetet bárki írásban bejelenthet. Az érdekelt – még kétes esetben is – köteles az összeférhetetlenség alapjául szolgáló tényre vagy helyzetre vonatkozó tudomásszerzéstől számított nyolc nap alatt önmaga ellen összeférhetetlenségi bejelentést tenni a kamaránál.

55. §. Az összeférhetetlenség tárgyában a kamara illető főosztályának választmánya jár el a fegyelmi eljárás szabályainak megfelelő alkalmazásával; határozata ellen fellebbezésnek van helye az országos színművészeti és filmművészeti tanácshoz.

Az összeférhetetlenséget megállapító határozatban az illető kamarai tagot fel kell hívni arra, hogy a határozat jogerőre emelkedésétől számított tizenöt nap alatt színművészeti, vagy filmművészeti hivatásának (foglalkozásának) gyakorlásáról mondjon le, vagy az összeférhetetlennek nyilvánított helyzetet szüntesse meg. A kamarai tagot a tagok névjegyzékéből törölni kell, ha a felhívásnak nem tesz eleget.

Az Összeférhetetlenség megállapítása iránt folyó eljárás nem zárja ki a fegyelmi eljárást.

8. Gyakorlatosok.

56. §. Azt, aki a színművészet vagy a filmművészet körében mint előadóművész kíván működni, de a 46. §. 1. pontjában meghatározott képesítése nincs meg, kérelmére gyakorlatos vizsgára lehet bocsátani, és a vizsga sikeres letétele esetében a színművészeti főosztály keretében a gyakorlatosok elkülönített névjegyzékébe lehet bejegyezni.

A gyakorlatosok névjegyzékébe azt a tizenötödik életévét betöltött magyar állampolgárt lehet felvenni, aki a jelen rendelet 44. §-a első bekezdésének 2. pontjában megszabott követelményeknek megfelel, és akivel szemben a 45. §-ban meghatározott kizáró okok nem forognak fenn.

A jelen rendeletnek a felvételre (44. §. második bekezdése, 47–48. §.), a törlésre (50. §.), a nyilvántartásra (51–53. §.), az összeférhetetlenségre (54–55. §.), a tagsági díj fizetésére (38–39. §.), valamint a fegyelmi felelősségre vonatkozó rendelkezései a gyakorlatosok tekintetében is megfelelően irányadók,

57. §. A gyakorlatos idő tartama legalább három év.

A gyakorlatos vizsgára vonatkozó részletes szabályokat – ideértve a vizsga tárgyait és a vizsgatárgyak anyagát, – úgyszintén a vizsgabizottság szervezetét, és a vizsga díját a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletben állapítja meg.

58. §. A gyakorlatosok gyakorlatát a kamara illető főosztályának választmánya ellenőrzi (18. §. 6. pont).

59. §. Az 56. §-ban meghatározott eseten kívül életének tizennyolcadik évét még be nem töltött személy csak kivételesen indokolt esetben kaphat engedélyt a kamara illető főosztályának választmányától meghatározott színdarabban vagy filmfelvételnél való közreműködésre, feltéve hogy a színdarab vagy a film tárgya és szövege nem gyakorol káros hatást erkölcsi fejlődésére.

III. FEJEZET.

A színművészeti és filmművészeti alkalmazás körébe eső foglalkozás gyakorlása.

60. §. Színháznál, úgyszintén mozgófényképet előállító és kölcsönzés útján vagy másként forgalombahozó vállalatnál az 1938 : XV. tc. 2. §. első bekezdésének b) pontjában meghatározott foglalkozások körében színművészeti, úgyszintén filmművészeti ügyvezetőként, vagy ügykezelőként, rendezőként, előadóként, vagy a művészeti segédszemélyzet tagjaként – amennyiben a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter egyes személyekre kivételt nem tesz – csak azt lehet alkalmazni, illetőleg a felsorolt foglalkozásokban saját vállalkozásában is csak az működhetik, aki a színművészeti és filmművészeti kamara tagjainak névjegyzékében helyet foglal.

A kamara a jogosítottnak megfelelő tanúsítványt állít ki arról, hogy a névjegyzékbe felvették, és abban helyet foglal.

A jelen rendelet 4. és 5. §-ának rendelkezései alá eső személy csak azt a címet vagy megjelölést használhatja, amilyen címen vagy megjelöléssel a kamara névjegyzékében helyet foglal.

Az operaénekesi címet csak az a kamarai tag használhatja, aki az Országos Magyar Királyi Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, vagy a Nemzeti Zenede operai tanszakán oklevelet szerzett, vagy mint a Magyar Királyi Operaház, vagy mint magánszínház tagja operai szerepekre szerződött.

A jelen §. első bekezdésének rendelkezése alá eső személy az 1938 : XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontjában meghatározott foglalkozás körében polgári nevétől különböző azt a művészi nevet használhatja, amelynek használatára a kamara illető főosztályának válaszmánya engedélyt adott.

61. §. A színház, úgyszintén a mozgófényképeket előállító, valamint mozgófényképeket kölcsönzés útján vagy másképp forgalombahozó vállalat tulajdonosa köteles haladéktalanul elbocsátani az 1938 : XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontja alá eső olyan alkalmazottját, akinek a kamarai névjegyzékbe felvételét a kamara megtagadta, vagy akit a névjegyzékből törölt, vagy foglalkozásától elmozdított. Ilyen esetben a vállalat tulajdonosa a szolgálati viszonyt (munkaviszonyt, szerződést) rögtöni hatállyal felmondhatja.

A felfüggesztés tartama alatt a felfüggesztett kamarai tagnak közreműködését az 1938 : XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontjában meghatározott munkakörben nem szabad igénybe venni. A magánjog szabályai határozzák meg, hogy mennyiben van helye ilyen esetben a szolgálati viszony (munkaviszony) megszüntetésének. A munkaadó a kikötött munkadíjnak vagy más szolgáltatásnak a felfüggesztés tartamára eső aránylagos részét nem köteles megfizetni.

62. §. A színház, úgyszintén a mozgófényképeket előállító, valamint mozgófényképeket kölcsönzés útján vagy másképp forgalombahozó vállalat tulajdonosa köteles az 1938 : XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontja alá eső alkalmazottjának nevét, munkakörét, az 1938 : XV. tc. 4. §-ának alkalmazása körébe vágó személyi adatokat, a kikötött munkadíjat, és az alkalmazás kezdőnapját a kamarának haladéktalanul bejelenteni; úgyszintén haladéktalanul köteles bejelenteni a munkaviszony megszűnését, és a bejelentett adatokban beállott egyéb változásokat is. A bejelentést – az adatok megfelelő igazolásával – maga az alkalmazott is megteheti.

63. §. Színházi előadások üzletszerű rendezésére (tartására) csak az kaphat hatósági engedélyt (1848 : XXXI. tc. 3. §. 1879 : XL. tc. 77. §.), aki a kamara névjegyzékében helyet foglal, vagy akinek felvételét a kamara kilátásba helyezte (49. §.). Az engedély megadása előtt az engedélyezés tárgyában határozó hatóság a kamarát nyilatkozatra és véleményadásra hívja fel.

A kamara színművészeti főosztályának választmánya az engedély megadása vagy megújítása iránt előterjesztett kérvényt, indokolt véleményének kíséretében, harminc nap alatt megküldi az illetékes hatóságnak.

64. §. A kamara színművészeti főosztályának választmánya az engedély visszavonása iránt tesz javaslatot az illetékes hatóságnak, ha

1. kiderül, hogy a színiigazgató engedélyének véleményezése alkalmával a választmányt a feltételek tekintetében megtevesztette;
2. a színiigazgató személyét illetően olyan körülmények állanak be, amelyek miatt őt a színművészeti és filmművészeti kamara tagjainak névjegyzékéből törölni kell;
3. a színiigazgatót a fegyelmi bíróság hivatásának gyakorlásától elmozdította (73. §. 4. pont).

Az engedély visszavonása esetében a színtársulat további vezetése iránt – az illetékes hatóság jóváhagyásától függően – a színművészeti és filmművészeti kamara választmánya intézkedik. Ebben az esetben a színtársulat a színiigazgató összes felszerelését használhatja, de a használat idejére a kamara választmánya által megállapított használati díjat fizeti.

65. §. Gyakorlatost csak a művészeti létszám tizenöt százalékát meg nem haladó arányban szabad szerződtetni. Mint vendégszereplő, korlátolt számú előadásra külföldi művész is szerződtethető.

66. §. A színiigazgató a társulat tagjainak szerződését a szerződés megkötésétől számított tizenöt nap alatt köteles a kamara választmányának bemutatni.

67. §. A színiigazgató köteles színtársulatának az 1938 : XV. tc. 2. §-ának b) pontjában meghatározott foglalkozási körben alkalmazott tagjától a kamarai tagsági díj, valamint a fegyelmi bíróság által kiszabott pénzbüntetés megfizetésére szükséges összeget a megjelölt célra beszolgáltatás végett az illető alkalmazott járandóságából havonként levonni, átvételét nyugtázni, és köteles a havonként levont összegeket részletes kimutatás kíséretében a választmánynak haladéktalanul megküldeni.

68. §. A színiigazgató köteles minden állomásváltoztatást negyvennyolc óra alatt a színművészeti és filmművészeti kamarának bejelenteni.

69. §. A színiigazgató és a színtársulat tagja közt az 1938 : XV. tc. 2. §-ának b) pontjában meghatározott foglalkozási körben kötött szerződés a színtársulat tagját csak annyiban kötelezi, amennyiben írásba foglalták, és nem tartalmaz a társulati tagra súlyosabb kötelezettséget, mint a kamara által megállapított szerződési minta.

70. §. A 60.–64. §-ok rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni a mozgófényképet előállító, és kölcsönzés útján, vagy másként forgalombahozó vállalat engedélyesére, igazgatójára, valamint a vállalat és az 1938 : XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontja alá eső alkalmazottai közötti jogviszonyra.

71. §. A kamarai tagok egy vagy több évre, egy színházi évadra, egyes szerepekre, vagy meghatározott számú fellépésre szerződhetnek. A szerződések általános irányelveit a kamara megállapíthatja.

A színművészet vagy filmművészet körében munkavállalási engedéllyel működő nem magyar honosokat a kamaránál be kell jelenteni, és nyilván kell tartani. A munkavállalás tartama alatt a kamara tagjai tekintetében fennálló kötelezettségek őket is terhelik. Megfelelően kötelesek fizetni a kamarai tagokra megállapított nyugdíjárulékot is.

IV. FEJEZET.

A színművészeti és filmművészeti kamara tagjainak fegyelmi felelőssége.

A) Fegyelmi felelősségre vonás.

1. Fegyelmi vétség.

72. §. Fegyelmi vétséget követ el a kamarai tag:

1. ha hivatásából (foglalkozásából), illetőleg alkalmaztatási szerződéséből folyó kötelességét gondatlanságból súlyosan, vagy szándékosan megszegi;
2. ha magaviseletével a színművészeti vagy filmművészeti alkalmazottak testületének tekintélyét súlyosan sérti, vagy veszélyezteti.

2. Fegyelmi büntetések.

73. §. A fegyelmi vétség büntetése:

1. feddés;
2. pénzbírság;
3. felfüggesztése a hivatás (foglalkozás) gyakorlásától;
4. elmozdítás a hivatás (foglalkozás) gyakorlásától.

Fegyelmi büntetések kiszabása.

74. §. A fegyelmi büntetést a vétkekesség fokához, és a vétség súlyához mérten, az összes körülményeknek – különösen az esetleges előző fegyelmi büntetéseknek, – valamint a fegyelmi vétség következményeinek figyelembevételével kell kiszabni.

Fegyelmi büntetés mellékkövetkezményei.

75. §. A fegyelmi büntetések közül a pénzbírsághoz egy évig, a fegyelmi büntetesként alkalmazott felfüggesztéshez pedig két évig az a mellékkövetkezmény fűződik, hogy az elítélt az említett időtartam alatt semmiféle kamarai választásban, közgyűlésen, választmányi ülésen, vagy kamarai értekezleten nem vehet részt. A kamarai tisztikar, a választmány, a fegyelmi bíróság tagjává, képviseleti közgyűlési kiküldötté nem választható, a színművészeti és filmművészeti tanácsnak a tagja nem lehet, és semmiféle kamarai tisztséget nem viselhet.

Az időtartam pénzbírság esetében az ítélet jogerőre emelkedésének napján, felfüggesztés esetében pedig a felfüggesztés lejártát követő napon kezdődik; ha azonban az időtartam letelte előtt az elítéltet olyan fegyelmi vétség miatt ítélik el, amelyet az előző ítélet jogerőre emelkedése után követett el, az újabb fegyelmi büntetéshez fűződő jogkövetkezmény időtartama azon a napon veszi kezdetét, amelyen az előző fegyelmi büntetéshez fűződő jogkövetkezmény időtartama letelt.

Pénzbírság.

76. §. A pénzbírság mértékének megállapításában figyelembe kell venni az elítélt vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyait is.

A pénzbírság megfizetésére a kamara válaszmánya méltányos esetben halasztást adhat, és azt is megengedheti, hogy a pénzbírságot legfeljebb tizenkét hónap alatt részletekben fizessék meg.

A pénzbírságot kiszabó jogerős ítélet alapján a színművészeti és filmművészeti kamara fegyelmi bíróságának a végrehajtás elrendelésére irányuló megkeresésére a bírói végrehajtási eljárás szabályai szerint van helye végrehajtásnak.

Ha a pénzbírságot bármely okból nem lehet behajtani, a fegyelmi bíróság a pénzbírság kiszabására vonatkozó rendelkezést ítélettel hatályon kívül helyezi, és a 73. §. 3. pontjában meghatározott fegyelmi büntetést szabja ki.

Felfüggesztés a foglalkozás gyakorlásától.

77. §. A felfüggesztés hat hónaptól két évig tarthat.

A felfüggesztésre elítélt a felfüggesztés tartama alatt hivatásával (foglalkozásával) összefüggő működést egyáltalán nem fejthet ki, és nem vehet részt a kamara önkormányzatában.

A felfüggesztést elrendelő jogerős határozatot haladéktalanul közzé kell tenni a hivatalos lapban, valamint az elítélt kamarai tag működési helyén megjelenő valamelyik helyi lapban, és ha ezen a helyen nem jelenik meg lap, a legközelebbi helyen megjelenő lapban.

Elmozdítás a foglalkozás gyakorlásától.

78. §. Azt a kamarai tagot, akit hivatásától (foglalkozásától) elmozdításra ítélték, a kamara tagjainak névjegyzékéből törölni kell.

Az elmozdítást elrendelő határozatnak közzététele tekintetében az előző §. utolsó bekezdése irányadó.

Halál; elévülés.

79. §. Nem lehet megindítani, ha pedig már megindították, abban kell hagyni a fegyelmi eljárást, ha a fegyelmi felelősség alá eső kamarai tag meghalt.

Fegyelmi vétség miatt – elévülés folytán – már nincsen helye eljárásnak, ha a fegyelmi vétség elkövetése óta három év újabb fegyelmi vétség elkövetése nélkül telt el, kivéve ha a fegyelmi vétség súlyosságánál fogva a hivatástól (foglalkozástól) elmozdításnak fegyelmi büntetesként alkalmazása közérdekből szükségesnek mutatkozik.

Bűnvádi eljárás.

80. §. Ha a fegyelmi eljárás alatt olyan adatok merülnek fel, amelyekből bűncselekmény elkövetésére lehet következtetni, az iratokat át kell tenni az illetékes kir. ügyészséghez; ha pedig katonai büntetőbíráskodás alá tartozó személyről van szó, az illetékes honvéd ügyészhez.

A bűnvádi eljárás folyama alatt amiatt a bűncselekmény miatt, amely miatt a bűnvádi eljárás folyik, rendszerint nem lehet fegyelmi eljárást indítani, a megindított eljárást pedig fel kell függeszteni.

Ha a bűnvádi eljárást a terhelt távolléte miatt, vagy más okból nem lehet folytatni, a fegyelmi eljárást meg kell indítani, illetőleg folytatni kell. Ha pedig közérdekből, vagy a terhelt érdekében a fegyelmi eljárás sürgős befejezése szükséges, a fegyelmi bíróság a közbíró vagy a terhelt indítványára elhatározhatja, hogy a fegyelmi eljárást a bűnvádi eljárásra tekintet nélkül folytatja.

Vádképviselet. Közvád.

81. §. A közvádló tennivalóit mind a kamara fegyelmi bírósága előtt, mind az országos színművészeti és filmművészeti tanács előtt a kamara ügyésze látja el.

Magánvád.

82. §. Ha a fegyelmi eljárás megindítását az alkalmaztatási szerződésből eredő jogaiban sértett kamarai tag amiatt kéri, hogy a terheit az alkalmaztatási szerződésből folyó kötelességeit gondatlanságból súlyosan, vagy szándékosan megszegte (72. §. 1. pont), és a közvádló a fegyelmi eljárás megindításának indítványozására nem lát alapot, erről a kamara a sértett kamarai tagot azzal a figyelmeztetéssel értesíti, hogy az értesítés vételétől számított tizenöt nap alatt – szabályszerűen meghatalmazott ügyvéd által képviselve – a kamara fegyelmi bíróságánál indítványozhatja a fegyelmi eljárás elrendelését.

Ha a sértett fél indítványára a fegyelmi bíróság elrendeli a fegyelmi eljárást, a magánvádló jogai és kötelességei tekintetében a közvádlóra (81. §.) vonatkozó rendelkezések irányadók.

Ha a bíróság a sértett fél indítványára nem rendeli el a fegyelmi eljárást, erről az indítványtevőt értesíti.

A feljelentő kamarai tagot a tárgyalásra akkor is meg kell idézni, ha a vádat a közvádló képviseli; a közvádlót pedig a tárgyalás hatánapjáról akkor is értesíteni kell, ha a tárgyalást a kamara választmánya a sértett fél indítványára tűzte ki. A közvádló a vád képviselét ily esetben is átveheti. A közvádló meg nem jelenése a tárgyalás megtartását nem akadályozza. Ha a sértett fél a tárgyaláson szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg, a bíróság úgy tekinti, hogy a magánvád képviselétől elállott, erre a feljelentő sértettet az idézésében figyelmeztetni kell.

Ha a közvádló a tárgyaláson a terhelt felmentését indítványozza, a jelenlevő sértett fél átveheti a vád további képviselét, és az eljárás folytatása, vagy a bizonyítás kiegészítése iránt indítványt tehet.

Kizárás, mellőzés.

83. §. A fegyelmi bíróság, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által kinevezett öttagú fegyelmi tanács, az országos színművészeti és filmművészeti tanács tagjainak és a kamara ügyészének kizárására és mellőzésére az 1896 : XXXIII. törvénycikkbe iktatott bűnvádi perrendtartás (Bp.), és az azt módosító és kiegészítő jogszabályok rendelkezései megfelelően irányadók.

A kamarai fegyelmi bíróság tagjainak, valamint a kamara ügyészének kizárása és mellőzése tárgyában az országos színművészeti és filmművészeti tanács, az országos színművészeti és filmművészeti tanács elnökének, elnökhelyettesének, továbbá tagjainak kizárása tárgyában pedig a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter határoz.

3. Fegyelmi eljárás. Általános rendelkezések.

84. §. A fegyelmi eljárást mindig kamarai felügyeleti vizsgálat előzi meg, amelyet a kamara elnöke, vagy választmánya rendel el. Felügyeleti vizsgálatot a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter is elrendelhet.

A kamarai felügyeleti vizsgálat feladata azoknak a ténykörülményeknek és bizonyítékoknak feltárása, amelyeknek ismerete a fegyelmi eljárás elrendelése, vagy el nem rendelése kérdésében a döntéshez szükséges.

A kamarai felügyeleti vizsgálatot a kamara elnöke, vagy a választmányának az elnök által kijelölt tagja (vizsgálóbiztos) teljesíti, aki a bizonyítékok megszerzése végett a terheltet nyilatkozattételre hívhatja fel, és tanukat kihallgatásuk végett megidézhet. A szabályszerűen megidézett tanú meg nem jelenése esetében elővezetése és kihallgatása végett, úgyszintén a tanú megesketése vagy vallomásra kényszerítése végett, vagy ha lefoglalás, házkutatás, személymotoszás válik szükségessé, ezek teljesítése végett az illetékes kir. törvényszék vizsgálóbíráját, vagy azt a kir. járásbírószágot kell megkeresni, amelyik a megkeresés elvégzésére legalkalmasabbnak mutatkozik. Tanuk kihallgatásánál a vizsgálóbíró, illetőleg a kir. járásbíró előtt a kamara elnöke, illetőleg a vizsgálóbiztos jelen lehet, a tanúhoz kérdéseket intézhet, és a tanú megesketése iránt indítványt tehet.

85. §. A fegyelmi eljárást a fegyelmi bíróság rendeli el. Fegyelmi eljárásban nincs helye a vád elejtésének.

Ha a vádló a fegyelmi eljárás elrendelése után nem lát alapot fegyelmi vétség megállapítására, a terhelt felmentését, illetőleg az eljárás megszüntetését indítványozza.

A fegyelmi bíróság nincs kötve a vádló indítványához.

86. §. A fegyelmi eljárásban megengedett jogorvoslatokat a fellebbvitellel megtámadható határozat kézbesítését vagy közlését követő tizenöt nap alatt lehet bejelenteni.

Feljelentés.

87. §. Feljelentést fegyelmi vétség miatt a kamara választmányánál kell tenni. Más hatóság vagy egyéb szerv a nála tett feljelentést közli a kamara választmányával.

Minden hatóság, ha olyan tényeket észlel, vagy ha olyan tények jutnak tudomására, amelyekből alaposan következtetheti, hogy a jelen rendelet hatálya alá tartozó személyt fegyelmi vétség elkövetésének nyomatékos gyanúja terheli, köteles ezeket a tényeket a színművészeti és filmművészeti kamara választmányával közölni.

Az eljárás megindítása.

88. §. A kamara elnöke, illetőleg a vizsgálóbiztos a kamarai felügyeleti vizsgálat iratait megfelelő indítványtétel végett kiadja a kamara ügyészének, és erről a terheltet értesíti.

A kamara ügyészét a bizonyítékok kiegészítése tekintetében ugyanaz a jogkör illeti meg, mint amely a bizonyítékok megszerzése végett a vizsgálóbiztost megilleti.

Ha a kamara ügyésze kellő alapot lát fegyelmi vétség megállapítására, a fegyelmi eljárás elrendelése végett tüzetesen indokolt indítványt terjeszt a fegyelmi bíróság elé. Az indítványt annyi példányban kell benyújtani, hogy egy példány az iratoknál maradjon, egyet-egyet pedig minden terheltnek kézbesíteni lehessen.

Ha a kamara ügyésze fegyelmi vétség megállapítására nem lát alapot, erről értesíti a terheltet, a kamara választmányának pedig az iratok bemutatásával együtt jelentést tesz. A további eljárás tekintetében a 82. §. rendelkezései irányadók.

A kamara választmánya felügyeleti hatáskörében a feljelentésre csak akkor tehet intézkedést, ha a fegyelmi bíróság a fegyelmi eljárás elrendelését mellőzte, vagy ha a terheltet a fegyelmi vétség vádja alól felmentette, avagy ha a fegyelmi eljárást megszüntette.

89. §. A kamara fegyelmi bíróságának elnöke az indítványt haladéktalanul közli a terhelttel; a terhelt az indítványra a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt írásban észrevételeket tehet.

A kamara fegyelmi bírósága a határidő lejártá után az ügyet zárt ülésben megvizsgálja, és amennyiben szükségesnek tartja, meghallgatja a vádlót és a terheltet; ha az eljárásra kellő alapot lát, elrendeli a fegyelmi eljárást, és az ügy tárgyalására hatánapot tűz ki; különben pedig mellőzi az eljárást; végül megfelelő esetben elrendeli az ügy áttételét az illetékes bírósághoz vagy más hatósághoz.

Bűnvádi és fegyelmi eljárás összefüggése.

90. §. Ha a jelen rendelet hatálya alá tartozó személy ellen bűnvádi eljárás indul, az ügyben eljáró hatóság értesíti a színművészeti és filmművészeti kamara választmányát az előzetes letartóztatás és a vizsgálati fogság, valamint a vizsgálat elrendeléséről és megszüntetéséről, a vád alá helyezésről, a főtárgyalás kitűzéséről, a büntetőparancs kibocsátásáról, az eljárás folyamán hozott ítéletről, vagy az eljárásnak a vádindítványt követő megszüntetéséről.

A terhelt védelme.

91. §. A terhelt attól az időtől kezdve, amikor a kamara elnöke az iratokat indítványtétel végett kiadta a kamara ügyészének, jogosítva van védőt igénybe venni, és az iratokat megtekinteni.

Tárgyalás.

92. §. A szabályszerűen megidézett terhelt a tárgyalásra maga helyett védőt küldhet, vagy védelmét írásban terjesztheti elő. Sem a terheltnek, sem a védőnek, sem az írásbeli védelemnek elmaradása nem akadályozza a tárgyalás megtartását. Erre a terheltet az idézőlevélben figyelmeztetni kell.

A terheltet nem lehet személyes megjelenésre kötelezni.

Ha a tényállás nem vitás és nem kétséges, a kamara fegyelmi bírósága a már felvett bizonyítás alapján határoz; ha pedig a tényállás tisztázásra szorul, a bizonyítást rendszerint a tárgyaláson kell felvenni. Amennyiben a bizonyításnak ily közvetlen felvétele elháríthatatlan nehézségekbe ütközik, vagy aránytalan nagy költséggel járna, a kamara fegyelmi bírósága a bizonyítás felvételére egyik tagját kiküldi, vagy a bizonyítás felvételére alkalmas kir. bíróságot megkeresi.

A tárgyalásról minden esetben jegyzőkönyvet kell készíteni. Az ítélet indokolását minden esetben írásba kell foglalni.

A nyilvánosságot a felek egyező kérelmére is ki lehet zárni.

Fellebbvitel

1. Felfolyamodás.

93. §. A kamara fegyelmi bíróságának olyan határozata ellen, amellyel a hatáskörébe tartozó ügyet hatáskörébe nem tartozónak nyilvánította, vagy amellyel az eljárást mellőzte, vagy megszüntette, felfolyamodásnak van helye az országos színművészeti és filmművészeti tanácshoz.

2. Fellebbezés.

94. §. A kamara fegyelmi bíróságának ítélete ellen a kézbesítést vagy közlést követő tizenöt nap alatt az országos színművészeti és filmművészeti tanácshoz fellebbezéssel élhet a terhelt és a közvádó. Ugyanaz alatt az idő alatt fellebbezéssel élhet még a jogaiban sértett fél, vagy a tárgyaláson jelenlevő képviselője, de csak felmentő ítélet ellen, és csak akkor, ha a közvádó nem fellebbezett.

Az országos színművészeti és filmművészeti tanács rendszerint tanácsülésben határoz; ha azonban az ügy érdekében szükségesnek tartja, tárgyalás tartását rendeli el.

95. §. A felülvizsgálás rendszerint az ítéletnek fellebbezéssel megtámadott részére vonatkozik.

Ha az országos színművészeti és filmművészeti tanács a tényállást nem látja tisztázottnak, az elsőfokú fegyelmi bíróságot a szükséghez képest újabb tárgyalás tartására és újabb határozat hozatalára utasíthatja. Ha azonban a fellebviteli fegyelmi bíróság az ítéletet a vádlott terhére tartja megváltoztatandónak, olyan esetben, amikor a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést, az ítélet megsemmisítése mellett az elsőfokú fegyelmi bíróságot új határozat hozatalára utasítja.

96. §. Az országos színművészeti és filmművészeti tanács az elsőfokú ítéletet, szükség esetében az azt megelőző eljárással együtt, megsemmisíti:

1. ha az ügy nem tartozik az eljárás elsőfokú bíróság hatáskörébe;
2. ha az eljárás elsőfokú fegyelmi bíróság eljárásában lényeges eljárási szabályt mellőzött, vagy megsértett, és emiatt a fegyelmi ügy helyes eldöntése a másodfokon lehetetlenné vált.

97. §. Az országos színművészeti és filmművészeti tanács határozata ellen – újfelfelvétel esetét kivéve – nincs helye jogorvoslatnak.

3. Újfelfelvétel.

98. §. A felmentett, illetőleg az elítélt terhére újfelfelvételnek az elévülési időn belül egy ízben van helye olyan bizonyítható új tény alapján, amelyet az alapeljárásban nem hoztak fel. Az elítélt javára szóló újfelfelvétel tekintetében a Bp. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

Az újfelfelvétel sem a felfüggesztést, sem az elmozdítást kiszabó ítélet végrehajtását nem akadályozza.

Eljárási kiadások.

99. §. A fegyelmi bíróság fegyelmi vétség megállapítása esetében az elítélt terhére az eljárásban felmerült kiadásokat megállapítja, és arra kötelezi az elítéltet, hogy azt tizenöt nap alatt a kamara pénztárába fizesse be.

Felfüggesztés a fegyelmi eljárás tartamára.

100. §. A fegyelmi bíróság a közvádó indítványára a kamara tagját hivatása (foglalkozása) gyakorlatától felfüggesztheti, ha a felfüggesztés a fegyelmi vétség súlyosságánál, vagy az eset egyéb körülményeinél fogva a színművészeti és filmművészeti foglalkozás körében működők testületi érdekének és tekintélyének megóvása céljából szükségesnek mutatkozik.

A felfüggesztett személy a felfüggesztés tartama alatt semmiféle hivatási (foglalkozási) működést nem fejthet ki, és a kamara Önkormányzatában nem vehet részt.

101. §. A kamara fegyelmi bírósága által elrendelt felfüggesztés rendszerint az ügy érdemi részében hozott határozat jogerőre emelkedéséig hatályos, hacsak időközben nem szüntetik meg. A felfüggesztés esetleges megszüntetése kérdésében a f

egyelmi bíróság rendszerint az ügy érdemét eldöntő határozatában rendelkezik. Indokolt esetben a fegyelmi bíróság a felfüggesztést megszünteti, és ebben a tárgyban az ügy érdemi eldöntése előtt is, vagy az ügy érdemi eldöntésekor külön végzésben is határozhat.

A felfüggesztés elrendelését és megszüntetését a kamarai névjegyzékbe fel kell jegyezni, és a 77. §. utolsó bekezdésének megfelelően közzé kell tenni.

102. §. A felfüggesztést elrendelő határozat ellen a terhelt és védője, a megtagadó és megszüntető határozat ellen a közvádó felfolyamodással élhet. A közvádónak a megszüntető határozat ellen bejelentett felfolyamodása halasztó hatályú. A felfolyamodás tárgyában a színművészet és filmművészeti tanács haladéktalanul határoz.

Felügyeleti intézkedések.

103. §. A színművészeti és filmművészeti kamara elnöke a kamara tagját a sértett fél panasza, vagy a hatóság feljelentése alapján határidő kitűzésével igazoló nyilatkozattételre hívhatja fel. Arra a kamarai tagra, aki a nyilatkozattételt a kitűzött határidőben alapos ok nélkül elmulasztja, a kamara választmánya kétszáz pengőig terjedhető pénzbírságot szabhat ki; a mulasztásnak erre a következményére a felhívásban figyelmeztetni kell.

104. §. Azt a kamarai tagot, aki hivatásából (foglalkozásából) folyó köteleességét kisebb mulasztással, rendetlenséggel, vagy egyéb módon szegi meg, de fegyelmi vétség megállapítására nincs alap, a színművészeti és filmművészeti kamara választmánya meghallgatása után szóbeli figyelmeztetésben, súlyosabb vagy indokolt esetben írásbeli megintésben részesítheti.

V. FEJEZET.

Büntető, vegyes és átmeneti rendelkezések.

1. Eljárási kiadások és pénzbírságok behajtása.

105. §. A színház, illetőleg mozgófényképet előállító és kölcsönzés útján, vagy másként forgalombahozó vállalat tulajdonosa kihágást követ el, és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, ha:

1. az 1938: XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontjában meghatározott foglalkozások körében a 60., illetőleg a 61. §. rendelkezése ellenére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélye nélkül (1938 : XV. tc. 2. §. utolsó bekezdés) olyan személyt alkalmaz, illetőleg tart alkalmazásban, aki a színművészeti és filmművészeti kamara névjegyzékébe nincs felvéve, vagy akit a névjegyzékből töröltek.

2. az 1938 : XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontjában meghatározott foglalkozások körében működő alkalmazottjára vonatkozó adatok bejelentése tekintetében a 62. §-ban meghatározott köteleességét megszegi vagy kijátsza.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működésének területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbíróságnak hatáskörébe tartozik.

Az 1929: XXX. tc. 59. §-a első bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztert kell tekinteni.

106. §. A jelen rendelet rendelkezésein alapuló eljárási kiadásokat, fegyelmi pénzbírságokat és egyéb pénzbeli bírságokat a színművészeti és filmművészeti kamara pénztárába kell befizetni.

Az előbbi bekezdésben említett kiadást, illetőleg bírságot megállapító határozat alapján az azt megállapító hatóságnak a végrehajtás elrendelésére irányuló megkeresésére a bírói végrehajtási eljárás szabályai szerint van helye végrehajtásnak.

A kamara által a rendes bírósághoz intézett megkeresés teljesítése folytán felmerülő eljárási kiadást a kamara előlegezni köteles.

107. §. A színművészeti és filmművészeti kamara első megalakulása alkalmával fel lehet venni a kamara tagjainak névjegyzékébe azt is, akinek nincs ugyan meg a jelen rendelet 46. §-ának 1. pontjában megszabott képesítése, de a jelen rendelet hatálybalépésének napján valamelyik állami színháznak rendes tagja, vagy ha az 1938. évi XV. törvénycikk hatálybalépésének napján, 1938. évi május hó 28. napján az Országos Színészegyesületnek, vagy a Budapesti Színészek Szövetségének rendes tagja volt, feltéve, hogy a felvétel tekintetében a jelen rendeletben meghatározott egyéb követelményeknek megfelel.

108. §. A színművészeti és a filmművészeti kamara első megalakítására vonatkozó szabályokat külön rendelet állapítja meg.

109. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1938. aug. 28.) lép hatályba.

Budapesten, 1938. évi augusztus hó 26-án.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
a miniszterelnöki teendők
ideiglenes ellátásával megbízott
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1938. évi 6.080. M. E. számú rendelete,
a sajtókamara felállításával összefüggő átmeneti és végrehajtási
rendelkezésekről.**

A sajtókamara megalakulásáig az átmeneti teendők elvégzésére felállítja a felvételi bizottságot és rendelkezik annak összetételéről. A kamarai tagfelvétel iránti kérelmet a 1938. október 15-ig a bizottsághoz kell benyújtani, amely a kérelmek elbírálásáról 1938. november 30-ig dönt. A miniszteri biztos a bizottságnak a felvételi kérelmek tárgyában hozott döntése után haladéktalanul megteszi a kamarai főosztályok közgyűlésének és választmányának megalakításához és összehívásához szükséges intézkedéseket. A miniszteri biztosnak a hatásköre a sajtókamara elnökének megválasztásával megszűnik. Hatályba lépett, 1938. augusztus 28-án.

Az 1938: XV. tc. 2. §-ában kapott utasítás alapján a m. kir. minisztérium a következőket rendeli:

1. §. A sajtókamara felállításával összefüggő intézkedéseket a további rendelkezéseknek megfelelően a 4.960/1938. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján kinevezett miniszteri biztos teszi meg.

2. §. A sajtókamara felállítása tárgyában kiadott 6.070/1938. M. E. számú rendelet (továbbiakban: R.) 46. §-a szerint a főosztályok választmányainak hatáskörébe utalt tennivalókat a sajtókamara megalakulásáig felvételi bizottság látja el. A bizottság elnöke a jelen rendelet 1. §-ában megjelölt miniszteri biztos; tagjai a m. kir. miniszterelnök, a m. kir. külügyminiszter, a m. kir. belügyminiszter és a m. kir. igazságügyminiszter által a vezetésük alatt álló minisztérium személyzetéből kijelölt egy-egy tag, továbbá a m. kir. miniszterelnök által az újságírói, illetőleg a lapkiadói testületből kinevezett négy tag. A felvételi bizottság a m. kir. miniszterelnökség épületében (Budapest, I., Szent György-tér 1. szám alatt) működik.

A kamarai tagfelvétel iránt a bizottsághoz intézett kérelmet az 1938. évi október hó 15. napjáig kell benyújtani; a felvételi kérelem felől a bizottság az 1938. évi november hó 30. napjáig dönt.

3. §. A tagfelvétel iránt a bizottsághoz a kérelmet írásban kell előterjeszteni; a kérelem mellékletei, a felvétel feltételei, a felvételi bizottság határozathozatala és annak közlése, valamint az ilyen határozat ellen használható jogorvoslat tekintetében a R.-ben foglalt szabályokat megfelelően kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy:

1. a kérvényhez csatolni kell a m. kir. minisztériumnak 4.960/ 1938. M. E. számú rendelete 3. §-ában említett I. számú bejelentőlapot, az abban feltüntetett igazoló okiratokkal együtt;

2. tagsági díj előzetes befizetését igazoló nyugtát mellékelni nem kell.

4. §. A felvétel megtagadása esetében, amennyiben a határozat ellen kellő időben fellebbezést adtak be, a kamarai tagfelvételt kérő munkaviszonya – a R. 65. §-ának hatálybalépése után is – csak akkor szüntethető meg, ha a sajtótanács a bizottság határozatát helybenhagyja.

5. §. A miniszteri biztos a bizottságnak a 2. §. második bekezdésében meghatározott időn belül a felvételi kérelmek tárgyában hozott döntése után haladéktalanul megteszi a kamarai főosztályok közgyűlésének és választmányának megalakítása és összehívása céljából a R. értelmében szükséges intézkedéseket.

A miniszteri biztos ezenfelül a m. kir. miniszterelnök által kirendelt személyzet igénybevételeivel megteszi mindazokat az intézkedéseket is, amelyeket a kamara megalakulásának előkészítése egyébként megkíván.

A miniszteri biztosnak a jelen rendelet alapján megállapított hatásköre a sajtókamara elnökének megválasztásával megszűnik.

6. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1938. aug. 28.), a R. 65. §-a pedig attól a naptól számított két hónap elteltével lép hatályba, amely napon a sajtókamara két főosztályának választmánya közül az utóbb megalakuló választmány alakuló ülését tartotta. Budapesten, 1938. évi augusztus hó 26-án.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
a miniszterelnöki teendők ideiglenes ellátásával
megbízott m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1938. évi 6.095. M. E. számú rendelete,
a színművészeti és filmművészeti kamara megalakítására vonatkozó
rendelkezésekről.**

A rendelet értelmében a színművészeti és filmművészeti kamara megalakításának előkészítésére a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter miniszteri megbízottat rendel ki. A kamara megalakítása érdekében szükséges tennivalókat bizottság látja el. A rendelet meghatározza a bizottság összetételét és megalapításának módját. A kamarai tagfelvétel iránti kérelmeket 1938. október 15-ig lehet előterjeszteni a bizottságnál, amely azokról 1938. november 30-ig határoz. A bizottság határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

A miniszteri megbízott haladéktalanul intézkedik a kamara szerveinek és tisztségviselőinek megválasztásáról. A miniszteri megbízott működése megszűnik, mihamarabb a kamarai közös közgyűlés a kamara elnökét megválasztotta.

Hatályba lépett 1938. augusztus 28-án.

A m. kir. minisztérium a társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról szóló 1938 : XV. tc. 2. §-ának b) pontjában foglalt utasítás alapján a következőket rendeli.

1. §. A színművészeti és filmművészeti kamara az 1939. évi január hó 1. napján kezdi meg működését, kivéve ha valamelyik szerve működésének korábbi megkezdéséről jogszabály másként rendelkezik.

2. §. A kamara megalakításának előkészítésére a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter miniszteri megbízottat rendel ki.

3. §. A kamara megalakítása érdekében szükséges tennivalókat bizottság látja el.

A bizottság kilenc tagból áll: Négy tagot a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter nevez ki az 1938 : XV. tc. 2. §-a első bekezdésének b) pontjában meghatározott munkakörben működők közül, egy-egy tagot pedig a m. kir. miniszterelnök, a m. kir. belügyminiszter, a m. kir. igazságügyminiszter, és a m. kir. iparügyi miniszter küld ki a tárcája körében működő tisztviselők közül. A bizottságnak tagja a miniszteri megbízott is, aki egyúttal a bizottság elnöke.

4. §. A színművészeti és filmművészeti kamara felállításáról szóló 6.090/1938. M. E. számú rendelet 4. és 5. §-ában foglalt rendelkezések alá eső színművészek, filmszínészek, színházi- és filmrendezők, színművészeti és filmművészeti ügyvezetők és ügykezelők, valamint színházaknál és a filmiparban alkalmazott művészi segédzemélyzet tagjai a színművészeti és filmművészeti kamara tagjai sorába felvételre irányuló kérelmüket az 1938. évi október hó 15.

napjáig terjeszthetik elő a jelen rendelet 3. §-ában foglalt rendelkezés értelmében szervezett bizottságnál.

A felvétel feltételei tekintetében az 1938 : XV. törvénycikknek, valamint a 6.090/1938. M. E. számú rendeletnek rendelkezései irányadók.

A felvételre irányuló kérelemben a 4.350/1938. M. E., valamint a 4.960/1938. M. E. számú rendelet alapján beszolgáltatott adatokra és mellékletekre – azok csatolása helyett – hivatkozni lehet.

5. §. A bizottság (3. §.) a tagfelvétel tárgyában az 1938. évi november hó 30. napjáig határoz. Határozata végérvényes, ellene semmiféle jogorvoslatnak sincs helye.

Ha a bizottság határozatában a tagfelvételt elrendeli, arra nézve is határoz, hogy a kamara tagjaként felvett személy a kamara melyik főosztályába, és annak keretében melyik szakcsoportba tartozik.

6. §. A miniszteri megbízott azokat, akiket a bizottság (3. §.) a színművészeti és filmművészeti kamara tagjai sorába felvett, haladéktalanul összehívja a kamara képviseleti közgyűlési kiküldötteinek (6.090/1938. M. E. számú rendelet 8. i§.) megválasztása céljából.

A képviseleti közgyűlési kiküldöttek megválasztására nézve a 6.090/1938. M. E. számú rendelet rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a képviseleti közgyűlési kiküldötteket választó gyűlés napját a miniszteri megbízott tűzi ki. A kamara mindkét főosztályának választó gyűlését külön-külön kell kitűzni és megtartani.

A választás előkészítése céljából a miniszteri megbízott a kamara tagjai sorába felvett személyek közül a 6.090/1938. M. E. számú rendelet 9. §-ának rendelkezései értelmében előkészítő bizottságot alakít. Ez a bizottság végzi el a jelölést is a 6.090/1938. M. E. számú rendelet 9. §-ában foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával.

7. §. A képviseleti közgyűlési kiküldöttek megválasztása után a miniszteri megbízott a kiküldötteket a 6.900/1938. M. E. számú rendelet 16. §-ában foglalt rendelkezések értelmében alakuló kamarai közös közgyűlésre hívja össze, amely a 6.090/1938. M. E. számú rendelet rendelkezései értelmében – a miniszteri megbízott elnöklete alatt – megválasztja a kamara elnökét.

A kamara elnökének megválasztása után a színművészeti és a filmművészeti főosztály külön-külön ülésező képviseleti közgyűlése (6.090/1938. M. E. 10. §.) a kamara elnökének elnöklete alatt, a 6.090/1938. M. E. számú rendelet rendelkezései értelmében megválasztja a kamara alelnökeit és a főosztályok választmányait, végül a két főosztály választmánya a 6.090/1938. M. E. számú rendelet 21. §-ában foglalt rendelkezések értelmében együttes ülésben megválasztja a kamara főtitkárát, ügyészét, titkárait, pénztárosát, ellenőrét, a kamarai fegyelmi bíróság tagjait, és az országos színművészeti és filmművészeti tanácsnak a kamarától kiküldött tagjait.

8. §. A jelen rendelet 2. §-ában foglalt rendelkezés alapján kiküldött miniszteri megbízott működése megszűnik, mihelyt a kamarai közös közgyűlés a kamara elnökét megválasztotta.

9. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1938. aug. 28.) lép hatályba.

Budapesten, 1938. évi augusztus hó 26-án.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
a miniszterelnöki teendők
ideiglenes ellátásával megbízott
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. belügyminiszter 1938. évi 121.600. számú rendelete
a kiadható cenzúrajegyek számának újabb megállapításáról.**

A rendelet meghatározza, hogy a Magyarországon gyártott, vetítésre engedélyezett magyarul beszélő filmek, illetve a Magyarországon magyarra szinkronizált filmek után hány darab ún. cenzúrajegy adható ki. A külföldről behozott filmek vetítése csak az előírt számú cenzúrajegy beszolgáltatása ellenében engedélyezhető.

Hatályba lépett 1938. szeptember 11-én.

A 121.000/1937. B. M. számú rendelet hatályon kívül helyezése mellett az alábbiakat rendelem.

1. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke a 180.000/1935. B. M. számú rendelet 2. és 3. §-ában megállapított cenzúrajegyekből Magyarországon gyártott, 1.200 méternél hosszabb minden egyes magyar nyelvű játékfilm után legfeljebb 4 (Négy), Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, 1.200 méternél hosszabb minden egyes játékfilm után pedig legfeljebb 1 (Egy) cenzúra jegyet ad ki.

A m. kir. belügyminiszter a m. kir. iparügyi, valamint a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve kulturális vagy művészi szempontból különösen kiváló és nagy költséggel előállított magyar játékfilmnek jutalomként, az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnökének javaslatára több cenzúrajegy kiadását is engedélyezheti. Az ezen a címen kiadható cenzúrajegyek száma egy játszási évben 10 (Tíz)-nél több nem lehet.

A m. kir. belügyminiszter a m. kir. iparügyi, valamint a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve, a cenzúrajegyek értékesítése körül esetleg mutatkozó aránytalanságok kiküszöbölése érdekében a Filmipari Alapot Kezelő Miniszterközi Bizottságnak egy játszási évre 50 (ötven) db cenzúrajegyet bocsát rendelkezésre.

2. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság Magyarországon magyar nyelven gyártott továbbá Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett 1.200 méternél hosszabb játékfilmet is csak abban az esetben vizsgálhat meg, ha az ily mozgókép megvizsgálását kérelmező az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottságnak 1 (Egy) nagy cenzúrajegyet beszolgáltat.

3. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1938. szept. 11.) lép életbe.

Budapest, 1938. évi szeptember hó 7-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1938. évi 8.700. M. E. számú rendelete,
a sajtókamara felállításával összefüggő átmeneti és végrehajtási rendelkezések
tárgyában kibocsátott 6.080/1938. M. E. számú rendelet módosításáról.**

A 6.080/ 1938. M. E. számú rendelet 2. §-ában a kamarai tagfelvételi bizottsághoz intézett felvételi kérelmek elbírálására megállapított határidőt 1939. január 15-ig meghosszabbítja.

Kelt Budapest, 1938. november 30-án.

Az 1938: XV. tc. 2. §-ában kapott utasítás alapján a m. kir. minisztérium által a sajtókamara felállításával összefüggő átmeneti és végrehajtási rendelkezések tárgyában kibocsátott 6.080/1938. M. E. számú rendelet 2. §-ában a kamarai tagfelvételi bizottsághoz intézett felvételi kérelmek elbírálására megállapított határidő 1939. évi január hó 15. napjáig hosszabbítatik meg.

Budapesten, 1938. évi november hó 30-án.

Dr. vitéz Imrédy Béla s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztériumnak 7.900/1938. M. E. számú rendelete.
Az időszaki lapok, hírlaptudósító újságok, valamint híreket közvetítő egyéb vállalkozások engedélyezése tárgyában kiadott rendelet módosítása.

Ha a miniszterelnök valamely időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság további megjelenésének engedélyezése iránt előterjesztett kérelmet (4.950/1938. M. E. számú rendelet 8. §.) már az 1938. december 31-e napja előtt elutasítja, a lap, vagy hírlaptudósító újság további megjelenését az elutasító határozat kézhezvétele után haladéktalanul meg kell szüntetni. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít. Hatályba lépett 1938. november 3-án.

Az állami rend megóvása végett szükséges sajtórendészeti rendelkezésekről szóló 1938. XVIII. tc. 9. és 10. §-ában foglalt felhatalmazás alapján kiadott 4.950/1938. M. E. számú rendelet a következőképpen módosíttatik.

1. §. Ha a m. kir. miniszterelnök valamely időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság további megjelenésének engedélyezése iránt előterjesztett kérelmet (4.950/1938. M. E. számú rendelet 8. §.) már az 1938. évi december hó 31. napja előtt elutasítja, a lap, vagy hírlaptudósító újság további megjelenését az elutasító határozat kézhezvétele után haladéktalanul meg kell szüntetni.

A törvényhatóság első tisztviselője az elutasító határozat kézhezvétele után az időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot az időszaki lapok nyilvántartásából haladéktalanul törli.

2. §. Aki időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot a további megjelenés engedélyezése iránt előterjesztett kérelem elutasítása után továbbra is kiad, vagy kiadásában, előállításában, avagy terjesztésében bármily módon közreműködik, bár tudja, hogy a lap további megjelenése iránt előterjesztett kérelmet elutasították, – amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, – kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő.

A nyomda-, könyomda- vagy más sokszorosító vállalat tulajdonosára a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 29. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések megfelelően alkalmazandók.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működésének területén a m. kir. rendőrség hatáskörébe tartozik.

3. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1938. november 3.] lép hatályba.
Budapesten, 1938. évi november hó 2-án.

Dr. vitéz Imrédy Béla s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1938. évi 9.585. M. E. számú rendelete,
a sajtókamara felállításával összefüggő átmeneti és végrehajtási
rendelkezések módosításáról.**

Módosítja a 6.080/1938. M. E. számú és a 4.960/1938. M. E. számú rendeletet, hatályon kívül helyezi a 8.700/1938. M. E. számú rendeletet. A sajtókamara felállításával kapcsolatos intézkedéseket a miniszterelnök által kinevezett miniszteri biztos teszi meg. A kamarai tagfelvétel iránt előterjesztett kérelmekről a tagfelvételi bizottság az 1939. március 31-ig dönt. Kelt Budapest, 1938. december 21-én.

A m. kir. minisztérium a sajtókamara felállításával összefüggő átmeneti és végrehajtási rendelkezések módosítása tárgyában az 1938: XV. tc. 2. és 10. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §. A 6.080/1938. M. E. számú rendelet 1. §-a, úgyszintén a 4.960/1938. M. E. számú rendelet 1. §-a akként módosul, hogy a sajtókamara felállításával összefüggő intézkedéseket a sajtókamara megalakításának előkészítésére a m. kir. miniszterelnök által kinevezett miniszteri biztos teszi meg.

2. §. A 6.080/1938. M. E. számú rendelet 2. §-a akként módosul, hogy a felvételi bizottság ülésén a miniszteri biztos akadályoztatása esetében a bizottságnak a minisztériumok személyzetéből kijelölt, és az elnöklésre a miniszteri biztos által felkért tagja is elnökölhet.

3. §. A kamarai tagfelvétel iránt előterjesztett kérelmek felől a bizottság az 1939. évi március hó 31. napjáig dönt.

4. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1938. dec. 22.) lép hatályba. Hatálybalépésével a 8.700/1938. M. E. számú rendelet hatályát veszti.

Budapesten, 1938. évi december hó 21-én.

Dr. vitéz Imrédy Béla s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1938. évi 9.590. M. E. számú rendelete,
az időszaki lapok, hírlaptudósító újságok, valamint híreket közvetítő egyéb
vállalkozások engedélyezéséről szóló 4.950/1938. M. E. számú rendelet
kiegészítéséről.**

*Módosítja a 4.950/ 1938. M. E. számú rendeletet. Az időszaki lapok, hírlaptudósító újságok, valamint híreket közvetítő egyéb vállalkozások engedélye hatályát veszti, ha az, aki az engedélyt kapta, meghalt, illetve, ha jogi személy vagy társaság megszűnt, továbbá ha az időszaki lap vagy hírlaptudósító újság az engedély keltétől számított harminc nap alatt nem jelenik meg.
Kelt Budapest, 1938. december 21-én.*

A m. kir. minisztérium az állami rend megóvása végett szükséges sajtórendészeti rendelkezésekről szóló 1938: XVIII. tc. 9. és 10. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. Az időszaki lapok, hírlaptudósító újságok, valamint híreket közvetítő egyéb vállalkozások engedélyezéséről szóló 4.950/ 1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 930. o.) 24. §-a a következő rendelkezéssel egészítetik ki:

Az engedély hatályát veszti abban az esetben is, ha az., aki az engedélyt kapta, meghalt, illetőleg, ha jogi személy vagy társaság volt, megszűnt, továbbá ha az az időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság, amelynek alapítására, illetőleg jellegének megváltoztatására az engedély szólt, az engedély keltétől számított harminc nap alatt nem jelent meg.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1938. dec. 22.) lép hatályba.

Budapesten, 1938. évi december hó 21-én.

Dr. vitéz Imrédy Béla s. k.
m. kir. miniszterelnök.

Magyar sajtójogi szabályok 1939–1944

1939. évi II. törvénycikk a honvédelemről

A kormány a hadviselés érdekeinek megfelelően postaforgalmat korlátozhatja vagy meg is szüntetheti. Az ország határa mentén fekvő területen (határsávban) bármiféle távirda, távbeszélő és ötven métert meghaladó vezetékhoosszúságú egyéb villamos jelzőberendezés létesítéséhez és használatához a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek a honvédelmi miniszterrel egyetértve adott engedélye szükséges. Rádió-adó-vevő készülékek és üzemek létesítéséhez és üzemben tartásához a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek a honvédelmi miniszterrel egyetértve adott engedélye szükséges.

Híradásra (hírközlésre) alkalmas állatok tartását, valamint az általuk közvetített forgalmat a minisztérium rendelettel korlátozhatja vagy megtilthatja.

A hadviselés érdekeinek vagy más fontos állami érdek megóvása érdekében az időszaki lapok és más sajtótermékek ellenőrzés alatt tartása végett a kormány a sajtótermék kinyomtatását rendeletében kijelölt hatóság engedélyéhez kötheti, a terjesztés megkezdésére is korlátokat szabhat, illetve az illetékes hatóságot a „hadviselés érdekeit hátrányosan” érintő sajtótermékek terjesztésének megtiltására utasíthatja. A belügyminisztert felhatalmazza belföldi időszaki lap megjelenésének és terjesztésének megtiltására a fent meghatározott érdekek védelmében. Külföldi lapok ellenőrzés, illetve behozatali és terjesztési tilalom alá vethetők. A törvény ezzel lehetővé tette a végrehajtó hatalom számára, hogy az előzetes sajtóellenőrzést (cenzúra) bevezesse.

A törvény az előírások megszegőivel szemben büntetőtési tetteket is megállapít.

A honvédelem a legszentebb állampolgári kötelesség, amelyet mindenkinek önfeláldozásig terjedő odaadással kell teljesítenie.

[...]

M. kir. posta, távirdák, távbeszélők, villamos jelzők, rádió

103. § (1) A minisztérium, vagy felhatalmazása alapján a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve, a m. kir. posta anyagkészletének, berendezéseinek, igénybevételét és személyzetének (90. §) működését a honvédelem érdekeinek megfelelően szabályozhatja, a postai forgalmat a mindenkori helyzethez képest korlátozhatja vagy meg is szüntetheti.

(2) Mind a vasutakhoz tartozó, mind a magánhasználatú távirda- és távbeszélővonalak és villamos jelzők személyzetükkel (90. §) és berendezésükkel együtt egészen vagy részben igénybevehetők és üzemük térítés nélkül korlátozható vagy megszüntethető.

(3) A (2) bekezdés alapján igénybevett berendezéseken lényeges átalakításokat is lehet végezni, sőt szükség esetében azokat le is lehet bontani.

(4) A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve a (2) bekezdésben említett berendezések birtokosait a 98. § (2) bekezdésének és a 180. §-nak megfelelően az üzem összes berendezései tekintetében előkészületi intézkedések tekintetében

előkészületi intézkedések fogantatására kötelezheti. Előkészületi intézkedéseket lehet elrendelni a kivételes ellenőrzés (152. §) céljára is. Ugyanilyen értelemben intézkedik a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve a m. kir. posta tekintetében.

(5) Az ország határa mentén fekvő területen (határsávban) bármiféle távirda, távbeszélő és ötven métert meghaladó vezeték hosszúságú egyéb villamos jelzőberendezés létesítéséhez és használatához a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek a honvédelmi miniszterrel egyetértve adott engedélyre van szükség. A határsávban már meglévő ilyen berendezéseket be kell jelenteni a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek, aki a további üzemeltetés engedélyezése felől a honvédelmi miniszterrel egyetértve határoz. A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve a határsávba eső egyes városok (községek) területére vagy egyes berendezésekre nézve kivételeket, illetőleg enyhébb feltételeket állapíthat meg.

(6) A rádió céljára szolgáló üzemek, berendezések, készülékek, alkatrészek és egyéb kellékek – az üzemek személyzetükkel együtt (90. §) – a szükséghez képest igénybevehetők. A (3) bekezdésben foglalt rendelkezés erre az esetre is megfelelően irányadó.

(7) A (6) bekezdésben említett berendezések és készülékek üzemeltetése honvédelmi érdekből térítés nélkül korlátozható vagy megszüntethető.

(8) Rádió adó- (adó-vevő) készülékek és üzemek létesítéséhez és üzemeltetéséhez a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek a honvédelmi miniszterrel egyetértve adott engedélyre van szükség. Az engedély honvédelmi érdekű feltételekhez köthető és bármikor térítés nélkül megvonható. A (4) bekezdésben foglalt rendelkezések rádió adó- (adó-vevő-) készülékekre és üzemekre is kiterjednek.

(9) A (4), az (5) és a (8) bekezdés rendelkezései béke idejére is kiterjednek.

Híradásra (hírközlésre) alkalmas állatok

104. § (1) A híradásra (hírközlésre) alkalmas állatok (postagalambok, kutyák stb.) honvédelmi szolgáltatás címén igénybevehetők.

(2) Híradásra (hírközlésre) alkalmas állatok tartását, valamint az általuk közvetített forgalmat a minisztérium rendelettel korlátozhatja vagy megtilthatja. Ez a rendelkezés béke idejére is kiterjed.

[...]

Sajtóellenőrzés

151. § (1) A minisztérium a jelen §-ban foglalt rendelkezések szerint megteheti mindazokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek avégből, hogy az időszaki lapok és más sajtótermékek a hadviselés érdekeinek vagy más fontos állami érdeknek megóvása végett ellenőrzés alatt álljanak.

(2) A minisztérium elrendelheti:

a) hogy időszaki lapot vagy más sajtóterméket kinyomatni csak akkor szabad, ha a minisztérium rendeletében erre kijelölt hatóság úgy nyilatkozott, hogy az időszaki lap bemutatott példányának vagy egyéb sajtóterméknek megjelenése és terjesztése a hadviselés érdekét vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan nem érinti;

b) hogy időszaki lapnak és más sajtóterméknek terjesztését csak akkor szabad megkezdeni, ha a minisztérium rendeletében erre megszabott idő letelt, vagy ha arra a sajtótermék előállításának helye szerint illetékes kir. ügyészség, illetőleg rendőrhatalóság korábban engedélyt adott;

c) hogy a kir. ügyészség vagy rendőrhatalóság, ha a sajtótermék tartalma a hadviselés érdekét hátrányosan érinti, a sajtótermék terjesztését megtiltani köteles; az ilyen intézkedésről a sajtótermék előállítóját a 198. §-ban meghatározott jogkövetkezményekre utalással egyidejűleg értesíteni kell.

(3) A belügyminiszter belföldi időszaki lapnak megjelenését és terjesztését megtilthatja, ha a lap közleménye a hadviselés érdekét vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érinti.

(4) A minisztérium elrendelheti, hogy külföldről érkező sajtótermékeket rendeltetési helyükre juttatás előtt ellenőrzés alá kell venni és az ilyen sajtóterméket, ha tartalma a hadviselés érdekét vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érinti, le kell foglalni. Az eljáró hatóságokat a minisztérium rendelettel jelöli ki. A minisztérium vagy felhatalmazása alapján a belügyminiszter külföldi időszaki lapok behozatalát és terjesztését az előbb említett okból megtilthatja.

A posta-, távíró-, távbeszélőforgalom és a rádió ellenőrzése

152. § A minisztérium megteheti mindazokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek avégből, hogy a postai, távírdai és távbeszélőforgalom és érintkezés, valamint a rádió az állam érdekeinek megóvása céljából ellenőrzés alá vétessék.

[...]

Sajtórendészeti intézkedések megszegése

198. § (1) Aki a kivételes hatalom alapján tett intézkedés (151. §) ellenére akár szándékosan, akár gondatlanságból olyan sajtóterméket nyomtat ki, terjeszt vagy terjesztet, amelynek kinyomására vagy terjesztésére az illetékes hatóság engedélyt nem adott, vagy amelynek terjesztését megtiltotta, avagy aki egyébként eltiltott időszaki lapot kiad, kinyomtat, terjeszt vagy behoz, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

(2) Ha a sajtótermék tartalma büntett, vétség vagy kihágás tényálladékát foglalja magában, az előbbi bekezdés rendelkezése nem érinti sem a szerzőnek, szerkesztőnek, kiadónak vagy a nyomda-, avagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának sajtójogi, sem pedig a terjesztőnek vagy másnak köztörvényi felelősségét.

[...]

Rádióval és híradásra (hírközlésre) alkalmas állatokkal elkövetett visszaélések

200. § (1) Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki:

1. engedély nélkül rádió adó- (adó-vevő-) készüléket vagy berendezést létesít vagy tart üzemben;

2. híradásra (hírközlésre) alkalmas állatot tilalom ellenére tart vagy hírközlésre felhasznál.

(2) Háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(3) A jelen §-ban meghatározott bűncselekmény esetében elkobzásnak van helye akkor is, ha a bűnvádi eljárást senki ellen sem lehet megindítani.

[...]

1939. évi IV. törvénycikk **a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról**

Az ún. második zsidótörvény értelmében ügyvédi, mérnöki, orvosi kamarába, sajtókamarába, színművészeti és filmművészeti kamarába zsidót tagul csak olyan arányban lehet felvenni, hogy a zsidó tagok száma az illető kamara összes tagjai, ha pedig a kamara szakosztályokra vagy foglalkozási csoportokra tagozódik, az egyes szakosztályok, illetőleg foglalkozási csoportok tagjai számának hat százalékát ne haladja meg. Zsidó nem lehet időszakos lap felelős szerkesztője, kiadója, főszerkesztője, vagy bármely névvel megjelölt olyan munkatársa, aki a lap szellemi irányát megszabja, vagy a lap szerkesztésében egyébként irányító befolyást gyakorol. Zsidó nem lehet a mozgófényképet előállító, forgalombahozó vagy előadó vállalatok igazgatója, az igazgatási tennivalókat ellátó művészi ügyvezetője, ügykezelője és egyéb olyan alkalmazottja, akik a mozgófénykép előállításában, forgalombahozatalában vagy a műsor megállapításában irányító befolyással közreműködnek. A törvény kivételeket is megállapít.

[...]

9. § Ügyvédi, mérnöki, orvosi kamarába, sajtókamarába, úgyszintén színművészeti és filmművészeti kamarába zsidót tagul csak olyan arányban lehet felvenni, hogy a zsidó tagok száma az illető kamara összes tagjai, ha pedig a kamara szakosztályokra vagy foglalkozási csoportokra tagozódik, az egyes szakosztályok, illetőleg foglalkozási csoportok tagjai számának hat százalékát ne haladja meg. Mindaddig, amíg a zsidó kamarai tagok száma az illető kamara összes tagjai számának hat százalékát kitevő szám alá nem csökken, zsidót kamarai tagul felvenni nem lehet. A 2. § első bekezdése alá eső személyt az időközönként felvehető tagok számának három százaléka erejéig, úgyszintén az 5. § második bekezdése értelmében nyugdíjazott vagy a szolgálatból az említett rendelkezés értelmében egyébként elbocsátott személyt, valamint azt a zsidót, aki az 1939. évi január hó 1. napja előtt közjegyzőhelyettes volt, kamarai tagul fel lehet venni akkor is, ha a kamara zsidó tagjainak száma a fentemlített hat százalék alá még nem is csökkent. A kamarai tagul felvételre jelentkező zsidó hadirokkantat (1933:VII. tc. 2. § 4) pont), valamint tűzharcost (1938:IV. tc. 1. §) a többi zsidó jelentkezőkkel szemben előnyben kell részesíteni.

A 2. § első bekezdése alá eső személyeket kamarai tagul az összes kamarai tagok számának három százaléka erejéig azután is fel lehet venni, miután a zsidó kamarai tagok száma – a 2. § első bekezdése alá eső személyeket nem számítva – hat százalék alá csökkent.

Az előző bekezdések rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a helyettes ügyvédekre, valamint az ügyvédjelöltekre (1937:IV. tc. 67. és 70. §), úgyszintén a mérnökhelyettesekre (1923:XVIII. tc. 10. §) is.

Az első bekezdésben felsorolt kamarák tisztikarának és választmányának tagja zsidó csak a tisztikar, illetőleg a választmány tagjai hat százalékának erejéig lehet. Ha a kamara tisztikarának, illetőleg választmányának tagjai közt a zsidók száma a jelen törvény hatálybalépésekor a hat százalékot meghaladja, a zsidó tisztviselők, illetőleg választmányi tagok megbízatása megszűnik és helyüket a törvény hatálybalépésétől számított harminc nap alatt új választás útján kell betölteni. Az ebben a tekintetben esetleg szükséges részletes szabályokat az illetékes miniszter rendeletben állapítja meg.

Felhatalmaztatik a minisztérium, hogy az 1938: XV. tc. 2. és 3. §-ában és a jelen §-ban foglaltaknak szem előtt tartásával művészeti kamarák felállításáról gondoskodjék.

10. § Akár időszakai, akár nem időszakai lap szerkesztésében állandó munkaviszonyban álló munkatársul zsidókat csak az értelmiségi munkakörben foglalkoztatottakra megállapított szabályoknak (17. §) megfelelően lehet alkalmazni.

Zsidó nem lehet időszakai lap felelős szerkesztője, kiadója, főszerkesztője, vagy bármily névvel megjelölt olyan munkatársa, aki a lap szellemi irányát megszabja, vagy a lap szerkesztésében egyébként irányító befolyást gyakorol. Ezt a rendelkezést a 2. § első bekezdésében megjelölt személyekre is alkalmazni kell.

Az előző bekezdések rendelkezéseit nem lehet alkalmazni azokra az időszakai lapokra, amelyek kizárólagosan izraelita hitfelekezeti, zsidó művelődési, gazdasági vagy más zsidó társadalmi célokat szolgálnak és ezt a jellegüket a lap címében (alcímében) határozottan feltüntetik.

A miniszterelnök nem magyar nyelvű időszakai lapokra a jelen § rendelkezései alól kivételt tehet.

11. § Zsidó nem lehet színház igazgatója, művészeti titkára, dramaturgja vagy bármily névvel megjelölt olyan alkalmazottja, aki a színház szellemi vagy művészeti irányát megszabja, a színház művészi személyzetének alkalmazásában vagy a színház művészeti ügyvitelében egyébként irányító befolyást gyakorol.

Az előző bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a mozgófényképet előállító, forgalombahozó vagy előadó vállalatok igazgatóira és az igazgatási tennivalókat ellátó művészi ügyvezetőire, ügykezelőire és egyéb olyan alkalmazottaira, akik a mozgófénykép előállításában, forgalombahozatalában vagy a műsor megállapításában irányító befolyással közreműködnek.

Mozgófényképet előadó vállalatnál alkalmazott igazgató, vagy igazgatási tennivalókat ellátó ügyvezető csak az lehet, aki a színművészeti és filmművészeti kamara tagja.

Színházi előadások üzletszerű rendezésére (tartására) zsidó vagy jogi személy hatósági engedélyt nem kaphat.

[...]

1939. évi X. törvénycikk a „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap” létesítéséről

A törvénycikk annyiban kapcsolatos a médiával, hogy az alap bevételeinek egy része a mozgófényképüzemek által eladott jegyek bevételeiből történő részesedésből, valamint a nemzeti filmgyártás fejlesztése javára megállapított hozzájárulásból az alapot illető részesedésből származik.

1. § A repülés fokozódó nagy jelentőségénél fogva a törvényhozás a repülőképzésnek mennél hathatósabb előmozdítása végett külön alapot létesít és hogy a nemzet hódolatát és hálájával Magyarország Főméltóságú Kormányzója iránt ebben is kifejezésre juttassa, az alapot „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap”-nak nevezi el.

[...]

3. § Az alap bevételei:

a) a mozgófényképezemek részéről eladott jegyek után a repülés támogatása, valamint a nemzeti filmgyártás fejlesztése javára megállapított hozzájárulásból az alapot illető részesedés;

b) az erre a célra időnként kibocsátott, feláras postabélyegek és egyéb alkalmi postabélyegek eladásából származó bevétel;

[...]

**A m. kir. belügyminiszternek 126.873/1938. B. M. számú körrendelete.
*A Magyar Híradó című filmfelvételek kötelező lejátsszása.***

(Valamennyi alispánnak, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

A körrendelet a Magyar Híradó egyes részeinek kötelező vetítését rendeli el az ország valamennyi mozijában.

Kelt Budapest, 1939. január 3.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Magyar Filmiroda R.-T. készítette 765., 766., 767., 768. és 769. számú Magyar Híradó című filmfelvételeknek az ország valamennyi mozgófényképezemében kötelező lejátsszását rendelte el.

A Magyar Filmiroda R.-T. a filmfelvételeknek részéről elkészített és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által jóváhagyott játékrendi tervezetét köteles valamennyi elsőfokú rendőrhatalóságnak oly időben megküldeni, hogy a rendőrhatalóságok ennek alapján a kötelező filmek tényleges lejátsszását ellenőrizhessék.

Felhívom Alispán (Főkapitány) urat, utasítsa az alárendelt elsőfokú rendőrhatalóságokat, hogy a Magyar Filmiroda R.-T. említett bejelentései, illetve saját hivatalos megállapításuk alapján a kötelező film(ek) lejátsszását elmulasztó mozgófényképezemengedélyest (felelős üzletvezetőt) a mulasztás okára vonatkozólag hallgassák ki és az erről felvett jegyzőkönyvet – erre a körrendeletemre hivatkozással – további eljárás végett közvetlenül hozzám terjesszék fel.

Budapesten, 1939. évi január hó 3-án.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Szöllőssy Alfréd s. k.
miniszteri tanácsos

**A m. kir. belügyminiszternek 48.096/1939. B. M. számú körrendelete.
*Magyar Híradó című filmfelvételek kötelező lejátsszása.***

(Valamennyi alispánnak, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

*A körrendelet a Magyar Híradó egyes részeinek kötelező vetítését rendeli el az ország valamennyi mozijában. A kötelező filmek lejátsszását elmulasztó engedélyest ki kell hallgatni, és az erről készült jegyzőkönyvet a belügyminiszternek kell felterjeszteni.
Kelt Budapest, 1939. február 21.*

A m. kir. vallás – és közoktatásügyi miniszter úr a Magyar Filmiroda R.-T. készítette 778. és 779. számú Magyar Híradó című filmfelvételeknek az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező lejátsszását rendelte el.

A Magyar Filmiroda R.-T. a filmfelvételeknek részéről elkészített és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által jóváhagyott játékrendi tervezetét köteles valamennyi elsőfokú rendőrhatalóságnak oly időben megküldeni, hogy a rendőrhatalóságok ennek alapján a kötelező filmek tényleges lejátsszását ellenőrizhessék.

Felhívom Alispán (Főkapitány) urat, utasítsa az alárendelt elsőfokú rendőrhatalóságokat, hogy a Magyar Filmiroda R.-T. említett bejelentései, illetve saját hivatalos megállapításuk alapján a kötelező film(ek) lejátsszását elmulasztó mozgófényképüzemengedélyest (felelős üzemvezetőt) a mulasztás okára vonatkozólag hallgassák ki és az erről felvett jegyzőkönyvet – erre a körrendeletemre hivatkozással – további eljárás végett közvetlenül hozzám terjesszék fel.

Budapesten, 1939. évi február hó 21-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Szöllőssy Alfréd s. k.
miniszteri tanácsos.

**A m. kir. minisztérium 1939. évi 2.240. M. E. számú rendelete
*a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló rendeletek módosításáról és
kiegészítéséről.***

*Az 5.200/1933. M. E. számú rendelettel létesített Miniszterközi Bizottság helyébe az Országos Nemzeti Filmbizottság lép.
Módosították a 3.730/1940. és a 7.690/1942. M. E. számú rendeletek.
Hatályba lépett 1939. február 28-án.*

A m. kir. minisztérium a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló rendeletek egyes rendelkezéseinek módosításául és kiegészítéséül a következőket rendeli:

I. §. Az 5.200/1933. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában létesített Miniszterközi Bizottság helyébe az Országos Nemzeti Filmbizottság (az alábbiakban Bizottság) lép.

2. §. A Bizottságba a m. kir. miniszterelnök, a m. kir. belügy, a m. kir. iparügyi s a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter egy-egy tagot, és azok akadályoztatása esetére egy-egy póttagot nevez ki.

A Bizottság elnökét a m. kir. miniszterelnök nevezi ki, aki helyettesítésével a Bizottság egyik tagját bízhatja meg.

3. §. A Bizottság-hatáskörébe a 6.292/1925. és az 5.200/1933. M. E. számú rendeletekben meghatározott feladatkörön felül a hazai filmgyártás előmozdítása érdekében már biztosított, vagy a jövőben biztosítandó anyagi vagy egyéb támogatás felett való rendelkezés, s általában a magyar filmgyártás irányításával összefüggő intézkedések tartoznak.

4. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1939. febr. 28.) lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi február hó 24-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszter 1939. évi 48.950. számú rendelete, a magyar filmgyártás fejlesztésének előmozdításáról.

Magyar nyelvű film gyártását csak az Országos Nemzeti Filmbizottság engedélyével lehet megkezdni.

Hatályba lépett 1939. február 28-án.

Az 1935: XIV. t-c. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – az érdekelt miniszterekkel egyetértve – a következőket rendelem:

1. §. Aki e rendelet hatálybalépése után bárminő magyarnyelvű filmet kíván készíteni vagy készíttetni, ezt a vonatkozó iratok (szövegkönyv, költségvetés, szereplők neve) bemutatása mellett, tudomásulvétel végett az Országos Nemzeti Filmbizottságnak (alábbiakban: Bizottság) előzetesen bejelenteni köteles.

A Bizottság a bejelentést elsősorban abból a szempontból bírálja, hogy a készíteni szándékolt film a magyar filmekkel szemben egyfelől művészi és minőségi szempontból, másfelől a nemzeti kultúra szempontjából támasztott követelményeknek megfelel-e.

A Bizottság a bejelentés tudomásulvétele tárgyában végérvényesen határoz. E határozat ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Ha a Bizottság a bejelentést tudomásul veszi, erről – a 2. §-ban foglalt célra való felhasználás végett – két példányban tanúsítványt állít ki.

A tanúsítványt, amelynek a gyártó személy (cég) nevét, lakó (telep) helyét, a készítendő film címét, esetleges alcímét, műfaját (dráma, színmű, vígjáték, ismeretterjesztő) kell tartalmaznia, a Bizottság elnöke vagy helyettese írja alá, és a Bizottság bélyegzőjével látja el.

2. §. Belföldi filmgyár (üzem, laboratórium) magyar nyelvű film gyártását csak akkor kezdheti meg, az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság pedig ilyen filmet megvizsgálás végett csak akkor fogadhat el, ha a fél az 1. §-ban említett tanúsítványt beszolgáltatja.

3. §. Az 1. és 2. §-ban foglalt rendelkezések nem vonatkoznak azokra a mozgófényképekre, melyek kizáróan a tanuló ifjúság oktatása céljából iskolai bemutatásra készülnek.

4. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1939. február 28.) lép hatályba.
Budapesten, 1939. évi február hó 25-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.,
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1939. évi 3.240. M. E. számú rendelete,
a sajtókamara felállításával összefüggő átmeneti és végrehajtási rendelkezések
módosításáról.**

*Módosítja a 9.585/1938. M. E. számú rendelet 3. §-át. A kamarai tagfelvételi bizottsághoz
intézett felvételi kérelmek elbírálására megállapított határidő 1939. évi április 30-ra módosul.
Kelt Budapest, 1939. március 24-én.*

Az 1938. évi XV. t.-c. 2. és 10. §-ában kapott utasítás alapján a m. kir. minisztérium által a
sajtókamara felállításával kapcsolatban összefüggő átmeneti és végrehajtási rendelkezések
módosítása tárgyában kibocsátott 9.585/1938. M. E. számú rendelet 3. §-ában a kamarai
tagfelvételi bizottsághoz intézett felvételi kérelmek elbírálására megállapított határidő 1939.
évi április hó 30. napjáig hosszabbítatik meg.

Ez a rendelet kihirdetésének napján (1939. márc. 25.) lép hatályba.
Budapesten, 1939. évi március hó 24-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**Am. kir. belügyminiszternek 54.041/1939. B. M. számú körrendelete.
Magyar Híradó című filmfelvételek kötelező lejátszása.**

(Valamennyi alispánnak, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

*A körrendelet a Magyar Híradó egyes részeinek kötelező vetítését rendeli el az ország
valamennyi mozijában. A kötelező filmek lejátszását elmulasztó engedélyest ki kell hallgatni, és
az erről készült jegyzőkönyvet a belügyminiszternek kell felterjeszteni.
Kelt Budapest, 1939. május 13.*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Magyar Filmiroda Rt. készítette 789.
és 790. számú Magyar Híradó című filmfelvételeknek az ország valamennyi
mozgófényképüzemében kötelező lejátszását rendelte el.

A Magyar Filmiroda Rt. a filmfelvételeknek részéről elkészített és a m. kir. vallás- és
közoktatásügyi miniszter úr által jóváhagyott játérendi tervezetét köteles valamennyi elsőfokú

rendőrhatóságnak oly időben megküldeni, hogy a rendőrhatóságok ennek alapján a kötelező filmek tényleges lejátszását ellenőrizhessék.

Felhívom Alispán (Főkapitány) urat, utasítsa az alárendelt elsőfokú rendőrhatóságokat, hogy a Magyar Filmiroda Rt. említett bejelentései, illetve saját hivatalos megállapításuk alapján a kötelező filmek lejátszását elmulasztó mozgófényképüzemengedélyest (felelős üzemvezetőt) a mulasztás okára vonatkozólag hallgassák ki és az erről felvett jegyzőkönyvet – erre a körrendeletre hivatkozással – további eljárás végett közvetlenül hozzám terjeszse fel .

Budapesten, 1939. évi május hó 13-án.

A miniszter rendeletébe:

Folyovich József s. k.
miniszteri tanácsos.

A m. kir. belügyminiszternek 54.518/1939. B. M. számú rendelete
A nyilvános előadásra alkalmasnak talált mozgóképek hirdetése.

Kiegészíti a nyilvános előadásra szánt filmek, valamint azok külföldi forgalmazásának hatósági engedélyezéséről szóló 255.000/1924. B. M. számú rendeletet. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről nyilvános előadásra alkalmasnak talált filmet csak az engedélyokiratban feltüntetett címeken szabad hirdetni, és e címeket is csak az engedélyokiratban feltüntetett sorrendben szabad használni.

Kelt Budapest, 1939. évi május 16-án.

A nyilvános előadásra szánt mozgóképek, valamint azok külföldi forgalmazásának hatósági engedélyezéséről szóló 255.000/1924. B. m. számú rendelet kiegészítésül a következőket rendelem:

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről nyilvános előadásra alkalmasnak talált mozgóképet csak az engedélyokiratban feltüntetett címeken szabad hirdetni és e címeket is csak az engedélyokiratban feltüntetett sorrendben szabad használni.

Aki az előző bekezdésben foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátsza, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és e rendelet alapján 15 napig terjedhető elzárással büntetendő.

A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezései az irányadók. A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területében a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntető hatóságnak a hatáskörébe tartozik.

Ez a rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba.

Budapest, 1939. évi május hó 16-án.

A miniszter helyett:
Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár

A m. kir. belügyminiszternek 32.393/1939. B. M. számú körrendelete.
Az előzetes hirdetés célját szolgáló filmeknek az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyokirata nélkül vetítése.

(Valamennyi vármegye alispánjának, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

A belügyminisztérium felszólítja az illetékes közigazgatási és rendőri hatóságokat, fokozottan ellenőrizték, hogy a mozik engedélyesei az előzetes hirdetés célját szolgáló filmrészleteket is csak az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság engedélyokirata birtokában játszassák le.
Kelt Budapest, 1939. május 16.

A 4.300/1924. M. E. és a 255.000/1924. B. M. számú rendeletek értelmében mozgófényképet nyilvánosan csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyokiratának birtokában szabad előadni.

Tudomásomra jutott, hogy egyes mozgófényképüzemek engedélyesei fenti rendelkezés ellenére az előzetes hirdetés célját szolgáló mozgófényképeket az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyokirata nélkül mutatják be.

Felhívom Alispán (Főkapitány) urat, utasítsa alárendelt hatóságait és közegeit, hogy a hatóságuk területén levő mozgófényképüzemeket fentiek szempontjából is ellenőrizték és amennyiben az ellenőrzés folyamán arról szereznének meggyőződést, hogy egyes mozgófényképüzemek engedélyesei az előzetes hirdetés célját szolgáló mozgófényképrészeket az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság engedélyokirata nélkül mutatják be, velük szemben a megtorló intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg.

Budapesten, 1939. évi május hó 16-án.

A miniszter rendeletéből:

Folyovich József s. k.
miniszteri tanácsos.

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek 25.966/1939. K. K. M. számú rendelete.

A könyvkereskedői üzletek és az ideiglenesen felállított utcai könyvárusító sátrak 1939. évi június hó 1., 2. és 3.-i zárórája.

A rendelet engedélyezi a Magyar Könyvnapok alkalmából, hogy a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvárusító sátrak az ország egész területén este 7-ig nyitva tarthassanak.

Kelt Budapest, 1939. május 18.

A magyar könyv hathatósabb terjesztése és népszerűsítése érdekében tartandó Magyar Könyvnapokon várható nagyobb forgalom kielégítésének lehetővé tétele céljából megengedem, hogy a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvárusító sátrak 1939.

évi június hó 1., 2. és 3. napjain az ország egész területén este 7 (hét) óráig nyitvatarthatók legyenek.

Budapesten, 1939. évi május hó 18-án.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Árkay Ferenc s. k.
miniszteri osztályfőnök.

A m. kir. belügyminiszternek 54.906/1939. B. M. számú körrendelete.
Magyar Híradó című filmfelvételek kötelező lejátszása.

(Valamennyi alispánnak, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

A körrendelet a Magyar Híradó egyes részeinek kötelező vetítését rendeli el az ország valamennyi mozijában. A kötelező filmek lejátszását elmulasztó engedélyest ki kell hallgatni, és az erről készült jegyzőkönyvet a belügyminiszternek kell felterjeszteni
Kelt Budapest, 1939. május 30.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Magyar Filmiroda R.-T. készítette 791. és 792. számú Magyar Híradó című filmfelvételeknek az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező lejátszását rendelte el.

A Magyar Filmiroda R.-T. a filmfelvételeknek részéről elkészített és a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter úr által jóváhagyott játékrendi tervezetét köteles valamennyi elsőfokú rendőrhatalóságnak oly időben megküldeni, hogy a rendőrhatalóságok ennek alapján a kötelező filmek tényleges lejátszását ellenőrizhessék.

Felhívom Alispán (Főkapitány) urat, utasítsa az alárendelt elsőfokú rendőrhatalóságokat, hogy a Magyar Filmiroda R.-T. említett bejelentései, illetve saját hivatalos megállapításuk alapján a kötelező film(ek) lejátszását elmulasztó mozgófényképüzemengedélyest (felelős üzemvezetőt) a mulasztás okára vonatkozólag hallgassák ki és az erről felvett jegyzőkönyvet – erre a körrendeletemre hivatkozással – további eljárás végett közvetlenül hozzám terjesszék fel.

Budapesten, 1939. évi május hó 30-án.

A miniszter rendeletéből:

Folyovich József s. k.
miniszteri tanácsos.

**A m. kir. belügyminiszter 1939. évi 54.100. számú rendelete,
a mozgófényképüzemekben magyar nyelvű ismeretterjesztő, oktató és
kultúrfilmek kötelező bemutatásáról.**

1939. június 15-től kezdődően, amennyiben a mozikban ún. kísérő műsort is adnak, annak 30%-át Magyarországon magyar nyelven készült ismeretterjesztő, oktató és kulturális filmekből kell összeállítani. A 30%-ba a Magyar Világhíradó, továbbá az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről már engedélyezett vagy a jövőben engedélyezendő filmekből készített filmrészletek nem számíthatók be. Hatályon kívül helyezte az 57.750/1939. számú B. M. rendelet.

Hatályba lépett 1939. június 15-én.

Az 1935: XIV. t.-c. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. (1) Minden mozgófényképüzem köteles 1939. évi június hó 15-től kezdődően, amennyiben ú. n. kísérő műsora van, annak 30%-át Magyarországon magyar nyelven készült ismeretterjesztő, oktató és kultúr hangos mozgófényképekből összeállítani.

(2) Az (1) bekezdésben említett százalékba – a (3) bekezdésben említett mozgófényképek kivételével – azok a legalább 250 méter hosszú, magyar nyelven, Magyarországon készült ismeretterjesztő, oktató és kultúr, riport és rajzfilmek számíthatók be, melyeket az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság erre a célra alkalmasnak talált.

(3) A Magyar Világhíradó, továbbá az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről már engedélyezett vagy a jövőben engedélyezendő mozgófényképeknek részekre bontásából készített filmrészletek az (1) bekezdésben említett százalékba nem számíthatók be.

2. §. (1) Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság az 1. §.

(2) bekezdésében említett mozgófényképek megvizsgálása tekintetében a 180.000/1935. B. M. számú rendelet 4. §-ában megállapított irányelvek szerint jár el.

(2) Ha a Bizottság a mozgófényképet kötelező lejátszásra is alkalmasnak (az arányszámba beszámíthatónak) találja, a Bizottság elnöke az engedélyokiratot a 180.547/1935. B. M. számú körrendeletben megállapított, de kisebb méretű és „KÍSÉRŐ MŰSORUL ALKALMAS” felírású megkülönböztető jelzéssel látja el.

(3) A kötelező arányszámba beszámítható mozgófényképek jegyzékét az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke időről-időre közzéteszi.

3. §. Az 1. §. (2) bekezdésében megjelölt és az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által már megvizsgált filmeket – azok forgalombahozóinak kérésére – a Bizottság a kötelező lejátszásra alkalmasság (az arányszámba beszámíthatóság) szempontjából újból elbírálhatja.

4. §. (1) A m. kir. belügyminiszter 400 méternél nem hosszabb, egyes országos jelentőségű, nemzeti célú (nemzetnevelő) mozgófényképnek a mozgófényképüzemekben kötelező bemutatását rendelheti el.

(2) A m. kir. belügyminiszter rendelete alapján a mozgófényképüzemekben bemutatott mozgófényképeket az 1. §. (1) bekezdésében meghatározott százalékba be kell számítani.

5. §. A rendőrhatalóságok kötelesek e rendeletben a mozgófényképüzemengedélyesek részére meghatározott kötelezettségek megtartását rendszeresen ellenőrizni és azt is megállapítani, hogy a mozgófényképüzemengedélyesek e kötelezettségeiknek eleget tettek-e. Ha e tekintetben mulasztást észlelnének, erről hozzám késedelem nélkül jelentést kell tenni.

6. §. Attól a mozgófényképüzemengedélyestől, aki ebben a rendeletben megállapított kötelezettségeinek nem tesz eleget, a mutatványengedélyokirat visszavonható.

7. §. Ez a rendelet, amelynek rendelkezései az ú. n. keskeny mozgófényképüzemekre nem vonatkoznak, 1939. évi június hó 15. napján lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi június hó 6-án.

A miniszter helyett:

Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1939. évi 5.830. M. E. számú rendelete,
a sajtókamara szervezetére vonatkozó egyes rendelkezésekről.**

Módosítja a sajtókamara felállításáról szóló 6.070/1938. M. E. számú rendelet egyes rendelkezéseit módosító és kiegészítő 9.580/1938. M. E. számú rendelet 1., 4., 5., 7., 10. és 11. §-ait, továbbá a 6.070/1938. M. E. számú rendelet 29. §-át.

Kelt Budapest, 1939. évi június 14-én.

A m. kir. minisztérium a sajtókamara szervezetére vonatkozó egyes rendelkezések tárgyában az 1938: XV. t.-c. 2. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §. A sajtókamara felállításáról szóló 6.070/1938. M. E. számú rendelet egyes rendelkezéseit módosító és kiegészítő 9.580/1938. M. E. számú rendelet 1., 4., 5., 7., 10. és 11. §-ai hatályukat veszítik, és helyükbe az alábbi 2–8. §-okban meghatározott rendelkezések lépnek.

2. §. A sajtókamara működését – a közös ügyeket nem tekintve – különálló újságírói és lapkiadói főosztályban fejtí ki. Az újságírói főosztály négy, a lapkiadói főosztály három szakosztályra tagozódik. Az újságírói főosztály

első szakosztályába tartoznak:

az időszaki lapok felelős szerkesztői közül és az ilyen lapoknak állandó munkaviszonyban álló munkatársai (6.070/ 938. M. E. számú rendelet 1. §.) közül azok, akiknek főfoglalkozása az újságírás;

második szakosztályába tartoznak:

az időszaki lapok felelős szerkesztői közül és az ilyen lapoknak állandó munkaviszonyban álló munkatársai (6.070/ 938. M. E. számú rendelet 1. §.) közül azok, akik az újságírást nem főfoglalkozásként űzik;

harmadik szakosztályba tartoznak:

a nem időszaki lapok szerkesztésével megbízott munkatársak, úgyszintén az időszaki vagy nem időszaki lapoknak állandó munkaviszonyban álló olyan munkatársai (6.070/1938. M. E. számú rendelet 1. §.), akik tudományos, szépirodalmi, művészeti, avagy más szakírói vagy egyéb tevékenységgel működnek közre a lap szellemi részének előállításában:

negyedik szakosztályba tartoznak:

az újságírójelöltek.

A lapkiadói főosztály első szakosztályába tartoznak a naponként megjelenő időszaki lapoknak, második osztályába az egy hétnél nem hosszabb időközökben megjelenő időszaki lapoknak, végül harmadik szakosztályába az egy hétnél hosszabb időközökben megjelenő időszaki lapoknak és a nem időszaki lapoknak kiadói (1914: XIV. tc. 5. §. első bekezdés, 17. §. első bekezdés).

Az egyes szakosztályok keretében a tagok – különleges foglalkozási érdekeiknek érvényre juttatása végett – alosztályokat is alakíthatnak. Alosztály alakítását a főosztály közgyűlése határozza el; a határozat érvényéhez a m. kir. miniszterelnök jóváhagyása szükséges; a m. kir. miniszterelnök alosztály alakítását közgyűlési határozat nélkül is elrendelheti.

A 6.070/1938. M. E. számú rendelet 3. §-a továbbra is hatályon kívül helyezve marad.

3. §. A sajtókamara mindkét főosztályának külön közgyűlése van.

Az újságírói főosztály közgyűlésének tagjai: az első szakosztály valamennyi tagja, továbbá a második és harmadik szakosztály tagjai közül külön-külön taggyűlésen választott kiküldöttek (közgyűlési kiküldöttek), úgyszintén a főosztály elnöke és titkára.

A második szakosztály negyven, a harmadik szakosztály hatvan közgyűlési kiküldöttet választ.

A 6.070/1938. M. E. számú rendelet 5. §-ának első és második bekezdése továbbra is hatályon kívül helyezve marad.

4. §. A választmányi tagokat mindkét főosztály szakosztályainak külön-külön tartott taggyűlésén választják meg akként, hogy az újságírói főosztály első szakosztálya tizenhat rendes és nyolc póttagot, második és harmadik szakosztálya pedig négy-négy rendes és két-két póttagot választ. A negyedik szakosztály nem választ választmányi tagot. A lapkiadói főosztály első szakosztálya tizenhat rendes és nyolc póttagot, második és harmadik szakosztálya pedig négy-négy rendes és két-két póttagot választ.

A 6.070/1938. M. E. számú rendelet 10. §-ának második bekezdése továbbra is hatályon kívül helyezve marad.

5. §. Az egyeztető bizottságba (6.070/1938. M. E. számú rendelet 33. §.) a sajtókamara újságírói főosztályának első szakosztálya taggyűlésén nyolc tagot, többi szakosztálya taggyűlésén négy-négy tagot, kiadói főosztályának mindegyik szakosztálya pedig taggyűlésén öt-öt tagot választ.

A 6.070/1938. M. E. számú rendelet második bekezdésének az előző bekezdés rendelkezésével ellenkező rendelkezése továbbra is hatályon kívül helyezve marad.

6. §. A jóléti bizottságba (6.070/1938. M. E. számú rendelet 36. §.) az újságírói főosztály első szakosztálya tizenkét tagot, második szakosztálya hat tagot, harmadik szakosztálya négy tagot, negyedik szakosztálya pedig két tagot választ.

A 6.070/1938. M. E. számú rendelet 36. §-ának az előző bekezdés rendelkezésével ellenkező rendelkezése továbbra is hatályon kívül helyezve marad.

7. §. Az újságírói főosztály első és negyedik szakosztályába tartozó kamarai tagok olyan arcképes igazolványt (sajtóigazolványt) kapnak, amely szembenetűnően különbözik a sajtókamara többi tagjai részére kiállított igazolványtól.

Szükség esetében a sajtóigazolványt fel kell mutatni.

A 6.070/1938. M. E. számú rendelet 58. §-a továbbra is hatályon kívül helyezve marad.

8. §. A sajtókamara újságírói főosztálya második és harmadik szakosztályának, valamint a lapkiadói főosztály második és harmadik szakosztályának tagja – a 6.070/1938. M. E. számú rendelet 59. §-ában meghatározott jogokon felül – részt vehet a közgyűlési kiküldötteknek, valamint az illető főosztály választmánya tagjainak megválasztásában.

A 6.070/1938. M. E. számú rendelet 60. §-a továbbra is hatályon kívüli helyezve marad.

9. §. A 6.070/1938. M. E. számú rendelet 29. §-ának negyedik bekezdése akként módosul, hogy a sajtótanácsba a lapkiadói főosztály első és második szakosztályának tagjai közül a 6.070/1938. M. E. számú rendelet 29. §-ának negyedik bekezdésében meghatározott arány szerint választandó tagok együttes számának megfelelő számú tagot kell együttevve választani a sajtótanácsba a lapkiadói főosztály első és negyedik szakosztályának tagjai közül, az első és a második szakosztályból kikerülő igazoló-választmányi tagok külön-külön figyelembe vett számának megfelelő arányszámot azonban a sajtótanácsba a kiadói főosztály első és második szakosztályából választandó tagok számának meghatározásánál figyelmen kívül lehet hagyni.

10. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1939. június 17.) lép hatályba.

Ahol valamely jogszabály a 9.580/1938. M. E. számú vagy a 6.070/1938. M. E. számú rendeletnek a jelen rendelettel módosított vagy hatályon kívül helyezett rendelkezésére hivatkozik, ott a jelen rendeletnek megfelelő rendelkezését kell érteni.

A sajtókamarára vonatkozó jogszabályok szempontjából azt, akit a jelen rendelet hatálybalépése előtt az újságírói főosztálynak a 9.580/1938. M. E. számú rendelet 3. §-ában meghatározott harmadik vagy negyedik szakosztályába sorozással vettek fel a sajtókamarába, úgy kell tekinteni, mint az újságírói főosztálynak a jelen rendelet 2. §-ában meghatározott harmadik szakosztályába sorozott sajtókamarai tagot, a jelen rendelet hatálybalépése előtt a sajtókamarába (felvett újságírójelöltet pedig úgy kell tekinteni, mint az újságírói főosztálynak a jelen rendelet 2. §-ában meghatározott negyedik szakosztályába felvett sajtókamarai tagot. Budapest, 1939. évi június hó 14-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 1939. évi 57.750. számú rendelete,
a mozgófényképüzemekben magyar nyelvű mozgófényképek kötelező
bemutatásáról.**

Hatályon kívül helyezi az 54.100/1939. B. M. számú rendeletet.

Minden mozi engedélyese – amennyiben ú. n. kísérő műsort is szolgáltat – köteles azt az 1939/40. játszási évadban úgy összeállítani, hogy annak 30%-a Magyarországon magyar nyelven készült hangos ismeretterjesztő, oktató-, kultúr-, riport- és rajzfilm legyen. Ebbe az arányba beleszámítanak a legalább 250 méter hosszú, magyar nyelven, Magyarországon készült ismeretterjesztő, oktató-, kultúr-, riport- és rajzfilmek is.

A belügyminiszter 400 méternél nem hosszabb, nemzeti célú (nemzetnevelő) filmek kötelező bemutatását elrendelheti.

A rendőrhatalóságok kötelesek a meghatározott arányszámok betartását ellenőrizni.

A külföldről behozott, 1.200 m-nél hosszabb játékfilmek megfelelő magyar gyártású film elkészítésének igazolása nélkül is engedélyezhetők, ha forgalmazó 2.000 (Kettőezer) aranypengőt fizet.

Hatályba lépett 1939. július 23-án.

Az 1935: XIV. t.-c. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – a mozgófényképüzemekben magyar nyelvű ismeretterjesztő, oktató és kultúrfilmek kötelező bemutatásáról szóló 54.100/1939. B. M. számú rendelet egyidejű hatálytalanítása mellett – részben a m. kir. miniszterelnök, a m. kir. iparügyi és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urakkal egyetértően a következőket rendelem.

A mozgófényképüzemekben magyar nyelvű hangos játékfilmek bemutatása.

I. §. (1) A mozgófényképüzemengedélyesek kötelesek mozgófényképüzemük műsorát az 1939/1940. játszási évben úgy összeállítani, hogy annak 20%-a Magyarországon készült, 1.200 méternél hosszabb, magyar nyelvű hangos játékfilm legyen.

(2) Az (1) bekezdésben említett 20% fele Magyarországon magyar nyelvűre utólag áttett és az Országos Mozképvizsgáló Bizottság részéről erre a célra alkalmasnak talált mozgófénykép is lehet.

A mozgó fényképezemek ú. n. kísérő műsorának összeállítása.

2. §. (1) Minden mozgófényképezem engedélyese – amennyiben ú. n. kísérő műsort is szolgáltat – köteles azt az 1939/40. játszási évadban úgy összeállítani, hogy annak 30%-a Magyarországon magyar nyelven készült hangos ismeretterjesztő, oktató-, kultúr-, riport- és rajzfilm legyen.

(2) Az (1) bekezdésben említett százalékba azok a legalább 250 méter hosszú, magyar nyelven, Magyarországon készült ismeretterjesztő, oktató-, kultúr-, riport- és rajzfilmek számíthatók be, melyeket az Országos Mozképvizsgáló Bizottság erre a célra alkalmasnak talált.

(3) A Magyar Világhíradó, továbbá az egyes külföldi világhíradók, végül az Országos Mozképvizsgáló Bizottság részéről már engedélyezett, vagy a jövőben engedélyezendő mozgófényképeknek részekre bontásából készített filmrészletek lejátszása kísérő műsornak nem tekinthető. Ezért e mozgófényképeket a kísérő műsor mennyiségének megállapításánál, valamint az (1) bekezdésben említett százalék kiszámításánál figyelmen kívül kell hagyni.

3. §. (1) Az Országos Mozképvizsgáló Bizottság a 2. §. (2) bekezdésében említett mozgófényképek megvizsgálása tekintetében a 180.000/1935. B. M. számú rendelet (Rt. 1935. 723. o.) 4. §-ában megállapított irányelvek szerint jár el.

(2) Ha a bizottság a mozgófényképet kötelező lejátszásra is alkalmasnak (az arányszámba beszámíthatónak) találja, a Bizottság elnöke az engedélyokiratot a 180.547/1935. B. M. számú körrendeletben megállapított, de kisebb méretű és „KÍSÉRŐ MŰSORUL ALKALMAS” felírással megkülönböztető jelzéssel látja el.

(3) A kötelező arányszámba beszámítható mozgófényképek jegyzékét az Országos Mozképvizsgáló Bizottság elnöke időről-időre közzéteszi.

4. §. A 2. §. (2) bekezdésében megjelölt és az Országos Mozkép vizsgáló Bizottság által már megvizsgált filmeket – azok forgalombahozóinak kérésére – a Bizottság a kötelező lejátszásra alkalmasság (az arányszámba beszámíthatóság) szempontjából újból elbírálni, ha a megvizsgálni kért mozgófénykép három évnél nem régebben készült.

5. §. (1) A m. kir. belügyminiszter 400 méternél nem hosszabb, egyes országos jelentőségű, nemzeti célú (nemzetnevelő) mozgófényképnek a mozgófényképezemekben kötelező bemutatását rendelheti el.

(2) A m. kir. belügyminiszter rendelete alapján a mozgófényképezemekben bemutatott mozgófényképeket a 2. §. (1) bekezdésében meghatározott százalékba be kell számítani.

6. §. E rendelet 2–5 §-aiban foglalt rendelkezéseinek hatálya az ú. n. keskeny mozgófényképezemekre nem terjed ki.

7. §. A rendőrhatalóságok kötelesek az 1–5. §-okban a mozgófényképezemengedélyesek részére meghatározott kötelezettségek megtartását rendszeresen ellenőrizni, és azt is megállapítani, hogy a mozgófényképezemengedélyesek e kötelezettségeiknek eleget tettek-e. Ha e tekintetben mulasztást észlelnének, erről hozzám késelem nélkül jelentést kell tenni.

8. §. Attól a mozgófényképezemengedélyestől, aki e rendelet 1–5. §-aiban megállapított kötelezettségeinek nem tesz eleget, a mutatványengedélyokirat visszavonható.

Cenzúrajegy beszolgáltatása nélkül külföldről behozott játékfilm megvizsgálása.

9. §. (1) Felhatalmazom az Országos Mozképvizsgáló Bizottság elnökét, hogy – további intézkedésig – külföldről behozott, 1.200 m-nél hosszabb játékfilmet nagy cenzúrajegy előzetes beszolgáltatása nélkül is megvizsgáltathasson és engedélyokirattal elláthasson abban az

esetben, ha annak megvizsgálásáért folyamodó a kérvény benyújtásakor a Bizottság pénztárába 2.000 (Kettőezer) aranypengőt lefizet.

(2) Ha az (1) bekezdésben említett folyamodó az ugyanott meghatározott összeg befizetésétől számított 30 nap- alatt egy nagy cenzúra jegyet beszolgált, akkor részére a befizetett 2.000 pengőt vissza kell utalni.

(3) Ha azonban folyamodó a (2) bekezdésben említett határidő alatt a nagy cenzúrajegyet nem szolgáltatja be, a befizetett összeg visszatérítésére jogosultságát elveszti, viszont a nagy cenzúrajegy beszolgáltatására vonatkozó kötelezettsége alól végleg mentesül.

10. §. Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnöke a Bizottság pénztárában visszamaradt összegeket letétként kezeli és a 121.600/1938. B. M. számú rendelet rendelkezéseinek megfelelően ezeket az összegeket részben az Országos Nemzeti Filmbizottság részére játszási évadként adandó 50 (ötven) darab cenzúrajegybe való beszámítás mellett az említett Filmbizottság részére rendelkezésre bocsátja, részben pedig a kulturális vagy művészi szempontból kiváló és nagy költséggel előállított játékfilmek jutalmazására tartalékolja.

11. §. E rendelet 1. §-ában foglalt rendelkezések 1939. évi augusztus hó 1-én, többi rendelkezése pedig kihirdetése napján (1939. júl. 23.) lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi július hó 22-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. belügyminiszter 1939. évi 58.866. számú rendelete, a kiadható cenzúrajegyek számának újabb megállapításáról.

Módosítja a 121.600/1938. B. M. számú rendeletet a kiadható cenzúrajegyek számának tekintetében.

Hatályba lépett 1939. augusztus 5-én.

A 121.600/1938. B. M. számú rendelet 1. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezés helyébe, további intézkedésig, az alábbi rendelkezés lép.

1. §. Az Országos Mozgókép vizsgáló Bizottság elnöke a 180.000/1935. B. M. számú rendelet 2. és 3. §-ában megállapított cenzúrajegyekből Magyarországon gyártott, 1200 méternél hosszabb, minden egyes magyarnyelvű hangos játékfilm után legfeljebb 6 (hat), Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, 1200 méternél hosszabb, minden egyes játékfilm után pedig legfeljebb 1 (egy) nagy cenzúrajegyet ad ki.

A 121.600/1938. B. M. sz. rendeletnek a jelen rendelettel nem érintett rendelkezései változatlanul hatályban maradnak.

2. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1939. aug. 5.) lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi augusztus hó 4-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. belügyminiszter 1939. évi 60.000. számú rendelete,
a „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap” létesítéséről szóló 1939: X.
törvénycikk rendelkezéseinek – mozgófényképezemekkel kapcsolatos –
végrehajtásáról.**

1939. szeptember 1-től kezdődően minden mozi az eladott jegyek után 4%-os hozzájárulást köteles fizetni a repülés támogatásának és a nemzeti filmgyártás fejlesztésének céljaira. A hozzájárulás összegét a mozgófényképezem engedélyese jogosult a közönségre áthárítani. Hatályba lépett 1939. szeptember 1-én.

A „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap” létesítéséről szóló 1939: X. t.-c. 3. §-ának a) pontjában és 4. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezések végrehajtásaként – a m. kir. pénzügyminiszterrel és a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértően – a következőket rendelem.

1. §. Minden mozgófényképezni engedélyese köteles 1939. évi szeptember hó 1. napjától kezdődően a repülés támogatásának és a nemzeti filmgyártás fejlesztésének céljaira az eladott jegyek után 4%-os hozzájárulást fizetni.

2. §. (1) Az 1. §-ban említett hozzájárulás összegét a mozgófényképezem engedélyese jogosult a közönségre áthárítani.

(2) Az (1) bekezdésben említett esetben a mozgófényképezem pénztáránál jól látható helyen az alábbi szövegű táblát kell kifüggeszteni:

„Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap”-ra
és

nemzeti filmgyártás fejlesztésére szolgáló hozzájárulás a jegyek árában benne van.

3. §. (1) Az 1. §-ban megállapított hozzájárulást a pénzügyi hatóságok az általános forgalmi adó módjára és azzal együtt szedik be.

(2) A hozzájárulás befizetésének és elszámolásainak módját a m. kir. pénzügyminiszter külön rendeletben állapítja meg, és ugyancsak e külön rendeletben intézkedik az ily címen befolyt összegeknek az 1939: X. t.-c. 3. §-ának utolsó bekezdésében említett alapok rendelkezésére bocsátása iránt.

4. §. (1) Annak a mozgófényképezem engedélyesnek részére, aki a 3. §. rendelkezése szerint kiadandó pénzügyminiszteri rendeletben megszabott fizetési kötelezettségének, vagy az ellenőrzés tekintetében megállapítandó rendelkezéseknek pontosan nem tesz eleget, a következő hónapra, illetve játszási időszakra rendőrhatalósági játszási engedély nem adható ki.

(2) Forgalmi adóhivatal székhelyén működő mozgófényképezem engedélyese az (1) bekezdésben említett kötelezettségek teljesítését a rendőrhatalósági játszási engedély iránti kérvény beadásakor, esetről-esetre, az adóhivatal külön írásbeli bizonyítványával vagy a kérvényre vezetett záradékával, mindig előzetesen köteles igazolni.

(3) Forgalmi adóhivatal székhelyén kívül eső város vagy község területén működő mozgófényképezemek engedélyeseitől az (1) bekezdésben említett kötelezettségek teljesítésének a (2) bekezdés szerinti előzetes igazolása nem kívánható meg, hanem részükre a rendőrhatalósági játszási engedélyt mindaddig ki kell adni, míg az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóság a rendőrhatalóságot e kötelezettségek teljesítésének elmulasztásáról nem értesíti.

(4) Ha a rendőrhatalósági játszási engedélyek kiadásának az (1) bekezdés értelmében való megtagadása folytán valamely mozgófényképezem folytatásában legalább hat hónapos

kényszerszünet következne be, az elsőfokú rendőrhatalóság köteles a m. kir. belügyminiszterhez a mutatóengedély visszavonása iránt haladéknélkül javaslatot tenni.

(5) A (4) bekezdésben említett esetben a mozgófényképezési mutatóengedély visszavonható.

5. §. Ez a rendelet 1939. évi szeptember hó 1. napján lép hatályba.

Budapest, 1939. évi augusztus hó 14-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. pénzügyminiszter 1939. évi 127.400. számú rendelete,
a „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap” javára és a nemzeti filmgyártás
támogatására a mozgófényképezésekben eladott jegyek után fizetendő
hozzájárulás beszédéről és kezeléséről.**

*Minden általános forgalmi adó köteles mozi az általános forgalmi adó alapja után számított 4%-os hozzájárulást tartozik a „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap”, valamint a nemzeti filmgyártás támogatására fizetni. A 4%-os hozzájárulás 70 százalékban a „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap”-ot, 30%-ban pedig a Filmipari Alapot illeti meg. A rendelet részletesen szabályozza a hozzájárulás bevallásának, könyvelésének és befizetésének módját.
Hatályba lépett 1939. szeptember 1-én.*

A „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap” létesítéséről szóló 1939: X. t.-c. 3. §-ának a) pontjában és 4. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján, figyelemmel a m. kir. belügyminiszter e tárgyban kiadott 60.000/1939. B. M. számú rendeletének 3. és 4. §-ában foglalt rendelkezésekre is, a mozgófényképezésekben eladott jegyek után a Repülő Alap és a nemzeti filmgyártás támogatására fizetendő Hozzájárulás beszédése és kezelése tárgyában – a m. kir. belügyminiszterrel és a honvédelmi miniszterrel egyetértésben – az alábbiakat rendelem:
1. §. (1) Minden általános forgalmi adófizetésre köteles mozgófényképezés – a jelen rendelet hatályba lépésének napjától kezdve – az általános forgalmi adónak a pénzügyi hatóság által megállapított vagy az adózó által bevallott alapja után számított 4%-os hozzájárulást tartozik az általános forgalmi adóval együtt az illetékes forgalmi adóhivatalnál (Budapest, a kerületi adószámviteli osztálynál) vezetett forgalmi adószámlájára befizetni a „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap”, valamint a nemzeti filmgyártás támogatására.

(2) A forgalmi adóbevallás szabályszerű elkészítése után a fizetendő általános forgalmi adó alapja és összege után külön sorban kell bevallani az általános forgalmi adó alapja után 4%-kal kiszámított hozzájárulás összegét. Postatakarékpénztár útján történő befizetés esetén a csekklap középső szelvényének (az Értesítő lapnak) hátlapján is fel kell tüntetni az általános forgalmi adó alapját, külön-külön a 3%-os általános forgalmi adó és a 4%-os hozzájárulás Összegét, valamint ezek együttes összegét.

(3) Az általános forgalmi adót bélyegjegyekkel lerovó adózók forgalmi adókönyvükben – az egy-egy adókiutadási időszak zárata alatt – külön sorban az általános forgalmi adóalap után járó 4%-os hozzájárulás összegét is kötelesek kiszámítani, s a hozzájárulás összegét forgalmi adókönyvükben ugyancsak bélyegjegyekkel tartoznak leróni. Az 1940. évi január hó 1-től kezdve a mozgófényképezések általános forgalmi adójukat bélyegjegyekkel nem róhatják le.

(4) Azok a mozgófényképüzemek, amelyek általános forgalmi adójukat átalányösszegben fizetik, – a jelen rendelet hatályba lépésének napjától kezdve – minden újabb hatósági rendelkezés bevétele nélkül tartoznak általános forgalmi adóátalányukkal együtt a forgalmi adóátalányt 1/3-résszel meghaladó összeget is befizetni a jelen rendelet alapján járó hozzájárulás fejében.

2. §. (1) Az 1940. évi január hó 1-től kezdve csak a 10.000 lélekszámnál nem népesebb kis- és nagyközségekben működő állandó, valamint – a helység lélekszámára való tekintet nélkül – az idényszerűen (évenként 2–3 hónapon át) játszó mozgófényképüzemek általános forgalmi adója állapítható meg átalányösszegben.

Minden más mozgófényképüzem adóbevallás mellett pénzben tartozik az általános forgalmi adót s ezzel együtt a jelen rendelet alapján fizetendő 4%-os hozzájárulást is befizetni.

(2) Az előző bekezdés rendelkezése szerint átalányozható mozgófényképüzemek általános forgalmi adóátalányával egyidejűleg és ugyanabban a határozatban kell megállapítani a mozgófényképüzem által fizetendő 4%-os hozzájárulás összegét is.

(3) Az általános forgalmi adót adóbevallás mellett pénzben fizető mozgófényképüzemek, ha szabályszerű kereskedelmi könyveket nem vezetnek, legalább az összes bevételeiket és kiadásait tartalmazó pénztárkönyvet tartoznak vezetni. Kötelesek ezenkívül nyilvántartani a beszerzett (a jelen rendelet életbeléptetésekor raktáron volt) jegytömbök (tekercsek) számát eladási áranként elkülönítve, ugyanígy a naponként használatba vett (a pénztárnak kiadott) jegy tömbök (tekercsek) számát s a szokásos napi zárlat eredményeként a naponként eladott jegyek darabszámát, ugyancsak eladási áranként elkülönítve.

(4) Az előző bekezdés rendelkezéseinek egységes és célszerű végrehajtására a pénzügyigazgatóságok – az érdekelt mozgófényképüzemekkel való előzetes tárgyalás után – részletes utasítást kötelesek adni a forgalmi adóhivataloknak. Az érdekeltséggel folytatott együttes tárgyalás során kell megállapítani az egy-egy mozgófényképüzem által havonként kiadni szokott ingyenjegyek számát is eladási áranként elkülönítve.

(5) A forgalmi adóhivatalok havonként a jegynyilvántartások alapján is ellenőrizni kötelesek, hogy az általános forgalmi adót adóbevallás alapján fizető mozgófényképüzemek összes bevételeiket bevezetik-e pénztárkönyvükbe. Amennyiben a jegynyilvántartások helyessége ellen jogos kifogás támasztható, a forgalmi adóhivatal elrendelheti, hogy a mozgófényképüzem csak a forgalmi adóhivatal által előzetesen lebélyegzett jegyeket árusíthat, szükség esetén az üzem állandó ellenőrzését is elrendelheti, amelynek legrövidebb időtartama egy hónapban állapítandó meg. A forgalmi adóhivatalnak a jelen bekezdés rendelkezése alapján kiadott határozatai ellen igénybevehető jogorvoslatoknak (fellebbezés a pénzügyigazgatósághoz, illetve ennek határozata ellen a pénzügyminiszterhez) halasztó hatálya nincs.

(6) Ha a mozgófényképüzem engedélyese a (3), (4) vagy (5) bekezdés rendelkezése alapján megállapított könyvvézetési és jegynyilvántartási kötelezettségének a kitűzött határidő alatt nem tesz eleget, valamint ha a forgalmi adóhivatal székhelyén kívül eső városban vagy községben működő mozgófényképüzem a hozzájárulás – vagy forgalmi adófizetési kötelezettségét nem teljesíti pontosan, a forgalmi adóhivatal jelentése alapján a pénzügyigazgatóság az elsőfokú rendőrhatalóságot keresi meg, hogy a 60.000/1939. B. M. számú rendelet 4. §-ában foglalt rendelkezés alapján a mozgófényképüzemnek a következő hónapra, illetve játszási időszakra szóló játszási engedélyét ne adja ki.

A forgalmi adóhivatal székhelyén működő mozgófényképüzemek azt a körülményt, hogy hozzájárulás vagy forgalmi adóhátralékuk nincs, az említett belügyminiszteri rendelet 4. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezése szerint esetről-esetre előzetesen – a forgalmi adóhivatalnak a játszási engedély iránti kérvényre vezetett igazolásával – tartoznak az elsőfokú rendőrhatalóság előtt igazolni.

3. §. (1) A bevallás vagy fizetési meghagyás alapján megállapított hozzájárulást a forgalmi adókkal kapcsolatos számviteli teendők újabb szabályozása tárgyában kiadott 20.000–1937.

számú pénzügyminiszteri rendeletben foglalt rendelkezéseknek megfelelően a számla 5. (előírás-tőke) hasábjában, az általános forgalmi adó előírását közvetlenül megelőzően, külön tételes szám alatt kell előírni. Átalanynak fizetőknél az átalanynak havonként esedékessé váló összegét az átalanyszítottak egyénenkénti számlakönyvében külön kell feltüntetni és összegezni, s úgy az előírásokat, mint a törléseket és lerováásokat a rendes számlakönyvben nyitandó „Repülő-Alap és Filmipari Alap-hozzájárulás fizetésére kötelezettek gyűjtőszámlán” és a naplóban tételenként kell nyilvántartani és elkönyvelni. Az adózó által a forgalmi adóhivatal letéti számlájára befizetett összeget vagy annak megfelelő hányadát elsősorban a hozzájárulás törlesztésére, illetőleg kiegyenlítésére kell elszámolni.

(2) A hozzájárulásról „Repülő Alap és Filmipari Alap” rövidítve „R. és F. A.” jelzéssel külön naplót kell vezetni.

(3) A hozzájárulásból a községek (városokat) részesedés nem illeti meg. A hozzájárulás címén befolyt – vagy a bélyegben lerótt hozzájárulásnak megfelelő – összeget minden hó 20. és utolsó napján teljes egészében a „Pénzügyminisztérium: Forgalmi adó bevételi számla, Budapest” elnevezésű 101.100. sz. számlára kell átutalni. Az átutalt összeget az értesítőlapon (átutalási értesítésen) „Repülő Alap és Filmipari Alap-hozzájárulás” megjelöléssel kell feltüntetni. Az adópótlékot külön részletezés nélkül a többi adópótlékkal együtt kell átutalni.

(4) A hozzájárulásra vonatkozó kezelést az 1.018. rakt. számú eredménykimutatás 20. (üres) hasábjában kell kimutatni.

4. §. A „Pénzügyminisztérium: Forgalmi adó, bevételi számla, Budapest” elnevezésű 101.100. számú számlára befolyt hozzájárulási összegeket a jóváírást követő hó 15. napjáig 70 százalékban a „Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap”, 30%-ban pedig a Filmipari Alap postatakarékpénztári számlájára hivatalból kell átutalni.

5. §. A jelen rendelet alapján fizetendő hozzájárulás tekintetében minden egyéb, ebben a rendeletben nem szabályozott vonatkozásban az általános forgalmi adó jogszabályai irányadók.

6. §. A jelen rendelet 1939. évi szeptember hó 1. napján lép életbe.

Budapesten, 1939. évi augusztus hó 14-én.

A miniszter helyett:
Dr. Szász Lajos s. k.
államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1939. évi 7.720. M. E. számú rendelete,
a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939:IV.
törvénycikk végrehajtásáról.**

*Az ún. „második zsidótörvény,, végrehajtási rendelete. Részletezi – többek között – a sajtó-, valamint a színművészeti és filmművészeti kamarákra vonatkozó szabályokat. Részletezi a lapoknál és a mozgóképvállalatoknál alkalmazott zsidókra vonatkozó korlátozásokat.
Kelt, Budapest, 1939. augusztus 19.*

A m. kir. minisztérium az 1939 : IV. t.-c. (a továbbiakban: T.) 17., 20., 23., 24. és 29. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

[...]

Az ügyvédi kamarákra, az orvosi kamarákra, a mérnöki kamarára, a sajtó kamarára, valamint a színművészeti és filmművészeti kamarára vonatkozó rendelkezések.

12. §. (A T. 9. §-ához.) Az ügyvédi kamarák, az orvosi kamarák, a mérnöki kamara, a sajtókamara, valamint a színművészeti és filmművészeti kamara mindegyik tagja köteles a T. 1. §-a körébe tartozó adatokról a jelen rendelethez mellékelt TI. számú minta szerint elkészített személyi lapon két példányban az 1939. évi október hó 15. napjáig bejelentést tenni ahhoz a kamarához, amelynek tagja. A bejelentéshez mellékelni kell az adatokat igazoló okiratokat (1. és 3. §-ok) és ezeknek egyszerű másolatát vagy az okiratról készült fényképet; nem kell okiratokat mellékelnie annak, aki bejelenti, hogy az izraelita hitfelekezet tagja, vagy őt a T. értelmében egyébként kell zsidónak tekinteni.

Az előbbi bekezdésben meghatározott bejelentést meg kell tennie annak is, aki a helyettes ügyvédek, az ügyvédjelöltek, a mérnökhelyettesek, az újságírójelöltek, avagy a színművészeti és filmművészeti kamara gyakorlatosainak névjegyzékébe fel van véve. Ezeket a személyeket a 13., a 16., a 18. és a 19. §-ban meghatározott jegyzékekbe folytatólagosan, de elkülönítve kell felvenni.

13. §. Az ügyvédi kamarák, az orvosi kamarák, a mérnöki kamara, valamint a színművészeti és filmművészeti kamara a bejelentések alapján elkészítik a nemzsidó tagok névjegyzékét. Azt, aki bejelenti, vagy akiről megállapítják, hogy az izraelita hitfelekezet tagja, vagy a T. 1. §-a értelmében egyébként zsidónak tekintendő, külön névjegyzékbe: a zsidó tagok névjegyzékébe kell foglalni.

14. § A 13. §. rendelkezéseit a sajtókamarára azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy ott a nemzsidó tagok névjegyzékébe a T. 1. §-a hatodik bekezdésében meghatározott korlátozások alá eső személyeket sem szabad bevezetni. Ezeket a tagokat külön jegyzékbe: az 1939:IV. t.-c. 1. §-ának hatodik bekezdésében meghatározott korlátozások alá eső személyek jegyzékébe kell foglalni.

15. §. A bejelentésekhez szükséges nyomtatványokat darabonként 10 fillérért az ügyvédi kamaráknak az igazságügyminiszter, az orvosi kamaráknak a belügyminiszter, a mérnöki kamarának az iparügyi miniszter, a sajtókamarának a miniszterelnök, a színművészeti és filmművészeti kamarának a vallás- és közoktatásügyi miniszter küldi meg.

16. §. Az olyan kamarai tagot, aki megfelelő okiratokkal igazolja, hogy a T. 2. §-a első bekezdésében és harmadik bekezdésében meghatározott valamely kivétel alá esik, a zsidó tagok névjegyzékén (13. és 14. §.) kívül külön jegyzékbe: a T. 2. §-a értelmében kedvezményezett tagok jegyzékébe is fel kell venni. A jegyzéket akként kell elkészítem, hogy abból a T. 2. §-ának az a rendelkezése és azok az okiratok kitűnjenek, amelyek következtében a tagot a jegyzékbe bevezették.

A kamarának az ellen a határozata ellen, amellyel a kérelmezőnek az előbbi bekezdésben megjelölt jegyzékbe bevezetését megtagadja, a 17. §-ban megjelölt felügyeleti hatósághoz jogorvoslatnak van helye.

17. §. A 13., a 14. és a 16. §. rendelkezéseinek megfelelő jegyzékeket az 1939. évi november hó 15. napjáig kell elkészíteni. A jegyzékeik, továbbá a 12. §-ban megjelölt személyi lapok egy példányát mindegyik kamara saját ügyvitele céljára megtartja; a jegyzékek másik példányát az ügyvédi kamara az igazságügyminiszterhez, a mérnöki kamara az iparügyi miniszterhez, az orvosi kamara a belügyminiszterhez, a sajtókamara a miniszterelnökhöz, a színművészeti és filmművészeti kamara a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez mint felügyeleti hatósághoz terjeszti fel.

18. §. Az, aki a kamarába felvételét az 1939. évi október hó 15. napja után kéri, köteles a T. 1. §-ának körébe tartozó adatokról a jelen rendelethez mellékelt II. számú minta szerint a bejelentést megtenni. Ugyanezt a bejelentést tartozik megtenni az a kamarai tag is, akire

vonatkozóan a már bejelentett adatokban változás állott be. A bejelentéshez mellékelni kell az adatokat igazoló okiratokat (1., 3. és 6. §-ok).

A 13., a 14. és a 16. §. rendelkezéseinek megfelelő jegyzékek változását és kiegészítéseit évenként kétszer, még pedig a június hó 1. napjától a november hó 30. napjáig terjedő fél évre vonatkozóan december hó 15. napjáig, a december hó 1. napjától a május hó 31. napjáig terjedő félévre vonatkozóan pedig június hó 15. napjáig a 17. §. értelmében kell felterjeszteni. Az 1939. évi december hó 1. napjától az 1940. évi május hó 31. napjáig terjedő félévre vonatkozó felterjesztéssel egyidejűen kell az előbb megjelölt jegyzékek változásait és „kiegészítéseit az 1939. évi október hó 15. napjától november hó 30. napjáig terjedő időre vonatkozóan is felterjeszteni.

19. §. A névjegyzékek alapján az. ügyvédi kamarákra nézve az igazságügyminiszter, a mérnöki kamarára nézve az iparügyi miniszter, az orvosi kamarákra nézve a belügyminiszter, a sajtókamarára nézve a miniszterelnök, a színművészeti és filmművészeti kamarára nézve pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter megállapítja, hogy a T. 1. §-ának értelmében zsidónak tekintendő személyek száma milyen arányban áll a kamara többi tagjainak számához. A sajtókamaránál az arányszám megállapítása végett a nemzsidó tagok névjegyzékébe és a 14. §-ban megjelölt jegyzékbe foglalt kamarai tagok számát együttesen kell szembeállítani a zsidó kamarai tagok névjegyzékébe felvett személyek számával.

Amennyiben az illetékes miniszter megállapítása szerint kamarai tagot tévesen vettek fel valamelyik névjegyzékbe, illetőleg tévesen hagytak ki valamelyik névjegyzékből, a névjegyzékeket hivatalból is megfelelően módosítani kell.

Az első bekezdésben megjelölt arányt külön kell megállapítani:

[...]

a sajtókamara tagjaira az egyes főosztályok, szakosztályok és alosztályok tekintetében, a színművészeti és filmművészeti kamara tagjaira nézve az egyes főosztályok és szakcsoportok, a szakcsoportokon belül az egyes foglalkozási körök tekintetében.

20. §. Szakosztályokra vagy foglalkozási csoportokra tagozódó kamarában, ha a zsidó tagok száma az összes tagok számának hat százalékát meghaladja, zsidót abba a szakosztályba vagy foglalkozási csoportba sem lehet felvenni, amelyben a zsidó tagok száma a szakosztály, illetőleg foglalkozási csoport tagjai számának hat százalékát nem éri el. Ha pedig a zsidó tagok száma az összes tagok számának hat százalékát nem haladja meg, zsidót csak olyan számban szabad felvenni, hogy számuk sem az összes kamarai tagok számának, sem az illető szakosztály vagy foglalkozási csoport tagjai számának hat százalékát meg ne haladja. A T. 2. §-ának az első és az utolsó bekezdésében meghatározott valamely kivétel alá eső zsidó további három százalék erejéig, a T. 5. §-ának második bekezdése értelmében nyugdíjazott, vagy a szolgálatból az említett rendelkezés értelmében egyébként elbocsátott személy, valamint az a zsidó, aki az 1939. évi január hó 1. napja előtt közjegyzőhelyettes volt, a kamarába (szakosztályba, foglalkozási csoportba) felvehető.

21. §. Kamarai tag átjegyzése esetében (1936:I. t.-c. 29. §., 1937:IV. t.-c. 65. §.), továbbá abban az esetben, ha a szakosztályokra vagy foglalkozási csoportokra tagozódó kamara tagja ugyanazon a kamarán belül más szakosztályba vagy foglalkozási csoportba kíván átlépni, a T.-ben és a jelen rendeletben a kamarai tagok felvételére megállapított rendelkezéseket kell a zsidókra alkalmazni.

22. §. Zsidót csak január és július hónapban lehet az orvosi, a mérnöki, a színművészeti és filmművészeti, továbbá a sajtókamara tagjainak sorába új tagként felvenni; június és december hónapban az említett kamarákban új tagok felvétele teljesen szünetel.

[...]

Az időszaki és nem időszaki lapokkal kapcsolatos rendelkezések.

25. §. (A T. 10. §-ához.) Időszaki lap felelős szerkesztője, kiadója (ha a kiadó jogi személy vagy társaság, az 1914:XIV. t.-c. 17. §-a értelmében a kiadásért felelős személy), főszerkesztője, segéd-szerkesztője, nyomdai szerkesztője, állandóan alkalmazott vezércikkírója, külpolitikai, belpolitikai (községpolitikai), közgazdasági és művészi (film-, színházi, irodalmi) rovatának vezetője az 1939. évi október hó 1. napjától kezdve csak a sajtókamarának olyan tagja lehet, akit a nemzsidó tagok névjegyzékébe (14. §.) felvettek. Ez a rendelkezés nem érinti a sajtókamara felállításáról szóló 6.070/1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 982. o.) 110. §-ában foglaltakat.

26. §. (A T. 10. §-ához.) Az időszaki lapok, hírlaptudósító újságok, valamint híreket közvetítő egyéb vállalkozások engedélyezéséről szóló 4.950/1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 930. o.) 24. §-a a következő rendelkezéssel egészített ki:

Az időszaki lapnak megjelenésére adott engedély az 1939. évi október hó 1. napjától kezdve hatályát veszti abban az esetben is, ha a lap kiadója a T. 1. §-a értelmében zsidónak tekintendő vagy a T. 1. §-ának hatodik bekezdésében meghatározott korlátozások alá eső személyek közé tartozik.

27. §. (A T. 10. §-ához.) A kizárólag izraelita hitfelekezeti, zsidó művelődési, gazdasági vagy más zsidó társadalmi célokat szolgáló időszaki lapokra a T. 10. §-a első és második bekezdésének rendelkezései csak abban az esetben nem vonatkoznak, ha a lap főcímét követő sorban közvetlenül a főcím középrésze alatt „zsidó lap” megjelölés van szembetűnő módon alkalmazva.

Az 1939. évi május hó 5. napján már fennállott időszaki lapnak az előző bekezdésben megjelölt lappá átminősítésére a 4.950/1938. M. E. számú rendelet (Rt 1938, 930. o.) 6. §-ában az időszaki lap jellegének megváltoztatására megállapított szabályok irányadók.

28. §. (A T. 10. §-ához.) Időszaki lap alapításának és megindításának engedélyezése iránt előterjesztett kérvényben a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 2. §-ában megjelölt adatokon felül elő kell adni azt is, hogy az időszaki lap kiadója és felelős szerkesztője a T. 1. §-a szerint nem tekintendő zsidónak, és nem tartozik a T. 1. §-ának hatodik bekezdésében meghatározott korlátozások alá eső személyek közé sem.

A kérvényhez a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 3. §-ában felsorolt okiratokon felül csatolni kell azokat az okiratokat is, amelyek alkalmasak annak igazolására, hogy a kiadó és a felelős szerkesztő az előző bekezdésben megjelölt személyi feltételeknek megfelel (1. és 2. §-ok).

Az előző bekezdések rendelkezései nem vonatkoznak a 27. §-ban meghatározott időszaki lapokra.

29. §. (A T. 10. §-ához.) Akár időszaki, akár nem időszaki lap szerkesztésében állandó munkaviszonyban álló munkatársak tekintetében a nemzsidók és a zsidók számának és illetményeik összegének megállapítása során a T. 1. §-a hatodik bekezdésében meghatározott korlátozások alá eső személyt a zsidókkal együtt kell számításba venni.

Színházakra és mozgófényképvállalatokra vonatkozó rendelkezések.

30. §. (A T. 11. §-ához.) A T. 11. §-ának első és második bekezdésében felsoroltakon felül az ott meghatározott korlátozások irányadók színház rendezőjére, karmesterére és bármi néven megjelölt olyan alkalmazottjára, aki a színház szellemi vagy művészeti irányát megszabja, a színház művészi személyzetének alkalmazásában vagy a színház művészeti ügyvitelében egyébként irányító befolyást gyakorol, úgyszintén mozgófényképet előállító, forgalombahozó, vagy előadó vállalat dramaturgjára, rendezőjére, karmesterére és olyan egyéb alkalmazottjára, aki a mozgófénykép előállításában, a szereplők megválasztásában, külföldi

mozgófényképeknek behozatal végett kiválasztásában, mozgófényképeknek forgalombahozatalában vagy a műsor megállapításában irányító befolyással közreműködik.

31. §. (A T. 11. §-ához.) A 6.090/1938. M. E. számú rendelet 5. §-a azzal egészített ki, hogy mozgófényképet előadó vállalatnál alkalmazott igazgató vagy igazgatási tennivalókat ellátó ügyvezető a színművészeti és filmművészeti kamara filmművészeti főosztályába, azon belül pedig a művészeti ügyvezetők szakcsoportjába tartozik, 70 §-a pedig azzal egészített ki, hogy a 6.090/1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 1015. o.) 60–64. §-ának rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a mozgófényképet előadó vállalatnál alkalmazott igazgatóra és az igazgatási tennivalókat ellátó ügyvezetőre.

[...]

69. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1939. aug. 22.) lép hatályba.
Budapesten, 1939. évi augusztus hó 19-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1939. évi 8.140. M. E. számú rendelete a sajtóellenőrzésről.

*A második világháború kitörésével egyidejűleg bevezeti az előzetes sajtóellenőrzést (cenzúra). Az ügyészség engedélyével lehet csak időszaki lapot és más sajtóterméket kinyomtatni, az ügyészség a kéziratot vagy a kefélenyomatot köteles átvizsgálni. A sajtótermék többszörösítését és terjesztését engedély nélkül nem lehet megkezdeni. A sajtótermékek átvizsgálására Budapesten ellenőrző bizottságot állítanak fel. A rendelet megszegőire az 1939. évi II. törvénycikkben meghatározott szankciók vonatkoznak.
Hatályba lépett 1939. szeptember 2-án.*

A m. kir. minisztérium az 1939: II. t.-c. 151. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. (1) Időszaki lapot vagy más sajtóterméket kinyomtatni csak akkor szabad, ha annak kinyomtatására a sajtótermék előállítási helye szerint illetékes kir. ügyészség, illetőleg az alábbi (2) bekezdésben megjelölt hatóság tagja engedélyt adott.

(2) A kir. ügyészség székhelyén kívül előállított sajtótermék kinyomtatásának engedélyezésére a kir. ügyészség vezetője által kirendelt ügyészségi tag (ügyészségi megbízott) vagy a rendőrhataloságnak a kir. ügyészség vezetője által erre felhatalmazott tagja jogosult.

2. §. (1) Az engedély megadására jogosult hatóság (1. §.) az időszaki lap közlésre szánt minden közleményének kefelevonatát, vagy géppel írt szövegét (kéziratát) azonnal, más sajtótermék bemutatott kéziratát pedig késedelem nélkül átvizsgálja, és ha arról győződik meg, hogy a sajtótermék, vagy egyes közlemények megjelenése és terjesztése a hadviselés érdekét, vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érintené, az engedély kiadását megtagadni és a sajtótermék terjesztését megtiltani köteles. Erről a sajtótermékek előállítóját értesíteni kell.

(2) Ha az engedély kiadásának megtagadására nincs ok, az engedélyt késedelem nélkül meg kell adni.

3. §. A sajtótermék többszörösítését és terjesztését az engedély megadása előtt nem szabad megkezdeni.

4. §. A miniszterelnök a sajtótermékek átvizsgálására kirendelt kir. ügyész mellé Budapesten ellenőrző bizottságot szervez.

5. §. Az, aki akár szándékosan, akár gondatlanságból olyan sajtóterméket nyomtat ki, terjeszt, vagy terjesztet, amelynek kinyomatására a hatóság (1. §.) engedélyt nem adott, vagy amelynek terjesztését a hatóság megtiltotta, vétséget követ el és az 1939: II. t.-c. 198. §-a szerint büntetendő.

6. §. A jelen rendelet nem érinti a kötelezpéldány bemutatására és egyéb sajtórendészeti kötelezettségekre vonatkozó fennálló jogszabályokat.

7. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1939. szept. 2.) lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi szeptember hó 1-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1939. évi 8.150. M. E. számú rendelete a külföldi sajtótermék ellenőrzéséről.

A rendelet előírja a külföldről érkező időszaki lapok és más sajtótermékek – rendeltetési helyükre való eljutás előtti – ellenőrzését, melyet a miniszterelnökség sajtóosztálya végez. A miniszterelnökség intézkedik az esetleges lefoglalásról, illetve a terjesztés megakadályozásáról, továbbá adott esetben büntetőeljárás megindításáról.

Hatályba lépett 1939. szeptember 2-án.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. tc. 151. §-ának (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. A külföldről érkező időszaki lapokat és más sajtótermékeket rendeltetési helyükre való eljuttatás előtt ellenőrzés alá kell venni.

2. §. Az 1. §-ban említett sajtótermékek ellenőrzését a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztálya végzi.

3. §. (1) A külföldről érkező azokat a sajtótermékeket, amelyek vámkezelés céljából valamely vámhivatalnak adattak át, az illető vámhivatal köteles vámkezelés céljából a budapesti fővámhivatalhoz irányítani. A fővámhivatal az ellenőrzés (2. §.) fogatosítása céljából késedelem nélkül értesíti a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztályát.

(2) A külföldről érkező azokat a sajtótermékeket, amelyek vámkezelés alá nem tartoznak, a kicserélő (átvevő) postahivatalok közvetlenül a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztályának küldik meg.

4. §. Azokat a külföldi sajtótermékeket, amelyek tekintetében az ellenőrzés eredménye szerint a kézbesítésnek nincs akadálya, késedelem nélkül szabályszerűen ki kell szolgáltatni.

5. §. (1) Ha a miniszterelnökség sajtóosztálya az ellenőrzés alkalmával olyan sajtóterméket talál, amelyre nézve bírói hatóság a lefoglalást vagy az elkobzást már elrendelte, vagy amelynek tartalma a hadviselés érdekét vagy az állam más fontos érdekét egyébként hátrányosan érinti,

az ilyen sajtóterméket lefoglalja és amennyiben szükséges, haladéktalanul intézkedik a továbbterjesztés megakadályozása, úgyszintén a bűnvádi eljárás folyamatbátétele iránt.

(2) A miniszterelnökség sajtóosztálya arról, hogy valamely külföldi sajtótermék terjesztését – az előző bekezdés értelmében – be kell szüntetni, a Budapesti Közlönyben közleményt tesz közzé. A közzététel után még forgalomban talált ilyen sajtóterméket le kell foglalni és további eljárás végett a miniszterelnökség sajtóosztályához kell megküldeni.

6. §. A belügyminiszter külföldi időszaki lapok behozatalát és terjesztését a hadviselés érdekében vagy az állam és más fontos érdekének védelme céljából megtilthatja.

7. §. Aki az 5. és 6. §-ok alapján kiadott rendelkezések megszegésével külföldi sajtóterméket – akár szándékosan, akár gondatlanságból – az ország területére behoz vagy terjeszt, vétséget követ el és az 1939. II. tc. 198. §-a szerint büntetendő.

8. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1939. szept. 2.) lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi szeptember hó 1-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. miniszterelnök 1939. évi 8.310. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított időszaki lapok terjedelmének
ideiglenes megállapításáról.**

A politikai napilapok terjedelmét korlátozza a rendelet megjelenését megelőző heti összoldalterjedelemhez viszonyítva. Így például a hatvan oldalnál nem nagyobb előző heti oldalterjedelem esetén negyven oldalban, míg a száz oldalnál nagyobb előző heti összoldalterjedelem esetén heti hatvannégy oldalban maximalizálja a megjelenést. A hétfő reggel Budapesten megjelenő politikai hetilapok (hétfői lapok) legfeljebb hat oldalon jelenhetnek meg. A lapok kizárólag fekete tintával nyomtathatók. A rendelet a maximális betűméretet is meghatározza. Egyéb lapok a 4.950/1938. M. E. számú rendelet alapján kiadott engedélyben foglalt oldalterjedelem ötven százalékában jelenhetnek meg. Hatályba lépett 1939. szeptember 2-án.

Az 1939:11. t.-c. 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján további intézkedésig a következőket rendelem:

1. §. A rotációs vagy íves nyomópapíron megjelenő politikai napilapok oldalterjedelmét a következőképpen szabályozzam:

azok a lapok, amelyeknek heti összoldalterjedelme a jelen rendelet életbelépését megelőző héten, a mellékleteket nem számítva, heti hatvan oldalnál nem volt nagyobb, heti negyven oldal, amelyek terjedelme heti hatvan-nyolcvan oldal volt, heti negyvennyolc oldal, amelyek terjedelme heti nyolcvan-száz oldal volt, heti ötvenhat oldal, amelyek terjedelme pedig heti száz oldalnál nagyobb volt, heti hatvannégy oldal terjedelemtől nagyobb terjedelemben nem jelenhetnek meg.

E lapok az említett oldalterjedelmen felül hetenkint egyszer, két oldal terjedelmű rádiómellékletet adhatnak. A rádiómellékleten kívül más mellékletet kiadni nem szabad.

A meghatározott oldalterjedelem keretén belül a szöveg és hirdetés beosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

2. §. Budapest székesfőváros területén rotációs vagy íves nyomópapíron hétfőn reggel megjelenő politikai hetilapok (ügynevezett hétfői lapok) egy-egy számának oldalterjedelme a hat oldalt nem haladhatja meg.

3. §. A jelen rendelet 1. és 2. §-ában említett időszaki lapok egy-egy lapszáma csak egy kiadásban jelenhetik meg (az ügynevezett „mutálás” tilos) és e lapok nyomdai előállítására kizárólag fekete színű festék használható fel. Sem címfeliratban, sem a szövegben tizennégy „Durchschuss” azaz huszonnyolc typometriai pontnál nagyobb (ügynevezett „Doppelmittel”) betűt használni nem szabad.

4. §. A jelen rendelet 1. és 2. §-ában megnevezett időszaki lapokon kívül minden más, rotációs vagy íves nyomópapíron megjelenő időszaki lap oldalterjedelme nem haladhatja meg az illető lap alapítására vagy további megjelenésére a 4.950/1938. M. E. számú rendelet alapján kiadott miniszterelnöki engedélyokiratban meghatározott oldalterjedelem ötven százalékát.

5. §. A Budapesti Közlöny, valamint hatóságok és hivatalok által kiadott közlönyök nem esnek a jelen rendelet korlátozó rendelkezései alá.

6. §. Aki a jelen rendeletnek bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésénél vagy kijátszásánál bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással és 8.000 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntetőbíróságoknak, a m. kir. államrendőrség működési területén pedig az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

7. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1939. szept. 2.) lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi szeptember hó 2-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszter 1939. évi 63.000. számú rendelete, mozgófényképüzemekben az előadás rendjének biztosításáról.

Az 1939. szeptember 19-én kelt rendelet a mozikban az időszerű eseményeket bemutató filmekkel kapcsolatban megtilt mindennemű tetszés vagy nemtetszés nyilvánítását (taps, fütyty, püsszegés stb.).

Kelt Budapest, 1939. szeptember 19-én.

Mozgófényképüzemekben az előadás rendjének és a közrendnek biztosítása érdekében a következőket rendelem:

1. §. Mozdó fény képüzem előadásai során az időszerű események bemutatásával kapcsolatban mindennemű tetszés vagy nemtetszés nyilvánítása (taps, fütyty, püsszegés stb.) tilos.

2. §. (1) Az 1. §-ban foglalt tilalomra a mozgófényképüzem engedélyese (felelős üzemvezetője) köteles a közönség figyelmét egyfelől valamennyi előadáson vetítés útján, másfelől a mozgófényképüzem előcsarnokában és a nézőtéren jól látható helyen, jól olvasható betűkkel a (2) bekezdésben megállapított szövegű figyelmeztető táblán felhívni.

(2) Az (1) bekezdésben említett figyelmeztetés szövege a következő:

„Az időszerű események bemutatásával kapcsolatban mindennemű tetszés, vagy nemtetszés nyilvánítása (taps, fütty, püsszegés stb.) tilos. E tilalom megszegésének büntetése – a 63.000/1939. B. M. sz. rendelet értelmében – 15 napig terjedhető elzárás”.

3. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő:

a) aki mozgófényképüzem előadásai során az időszerű eseményekkel kapcsolatban tetszést vagy nemtetszést nyilvánít;

b) az a mozgófényképüzem engedélyes (felelős üzemvezető), aki a 2. §-ban foglalt rendelkezésnek nem, vagy nem az ott meghatározott módon tesz eleget.

(2) A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezései az irányadók.

(3) Az (1) bekezdésben felsorolt kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működése területén a m. kir. rendőrségnek, mint büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Harmadfokon a belügyminiszter bíraskodik.

Budapesten, 1939. évi szeptember hó 19-én.

A miniszter helyett:
Dr. vitéz Bonczos Miklós s. k.
államtitkár.

**A m. kir. miniszterelnök 1939. évi 8.950. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapításáról és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról.**

Az 1939. szeptember 26-án hatályba lépett rendelet hatályon kívül helyezi a 8.310/1939. M. E. számú rendeletet és új korlátokat állít fel a sajtótermékek terjedelmére vonatkozóan. Budapesten eladási ár szerint határozza meg a terjedelmi korlátokat, így például a hétköznapi tíz-tizenhat fillérbe kerülő lapok legfeljebb tíz, vasárnap tizenhat oldal terjedelemben jelenhetnek meg; vidéki lapok legfeljebb nyolc, vasárnaponként tizenkét oldalon jelenhetnek meg. Az eladási árakat az 1939. augusztus 26-án fennállott állapot szerint rögzíti. A fekete tintára és maximális betűméretre vonatkozóan szintén tartalmaz előírásokat. Az egy hónapnál nagyobb időközökben megjelenő lapok – a tudományos, irodalmi, művészeti lapok kivételével – a rendelet hatályának tartama alatt nem adhatók ki.

1939. október 18-ai hatállyal kiegészítette a 9.560/1939. M. E. számú rendelet, mely 1939. december 3. és 23. napjai közötti időtartamra a politikai napilapok esetében Budapesten ötven, vidéken harminc további oldalterjedelmet engedélyezett, azonban ezt kizárólag hirdetések közlésére lehetett felhasználni. Előírásokat tartalmazott továbbá a karácsonyi lapszámok tekintetében is.

1939. december 8-ai hatállyal újból kiegészítette a 11.120/1939. M. E. számú rendelet a karácsonyi lapszámok terjedelmének meghatározása vonatkozásában.

1940. február 25-ei hatállyal kiegészítette az 1.430/1940. M. E. számú rendelet, amely többlet oldalterjedelmet engedélyezett 1940. március 10-e és 30-a, valamint április 15-e és 27-e között, kizárólag hirdetések és közgazdasági tárgyú közlemények és a húsvéti lapszámok tekintetében.

1940. július 14-ei hatállyal ismét kiegészítette az 5.077/1940. M. E. számú rendelet, többlet oldalterjedelmet engedélyezve az 1940. augusztus 11. és 25. napjai közötti időszakra.

1940. október 22-ei hatállyal újból kiegészítette a 7.440/1940. M. E. számú rendelet, többlet oldalterjedelmet engedélyezve az 1940. november 15. és december 31. napjai közötti időszakra.

1941. március 2-ai hatállyal újból kiegészítette az 1.650/1941. M. E. számú rendelet, többlet oldalterjedelmet engedélyezve az 1941. március 23. és április 7., valamint április 27. és május 19. közötti időszakra.

1941. július 18-ai hatállyal kiegészítette az 5.300/1941. M. E. számú rendelet, többlet oldalterjedelmet engedélyezve az 1941. augusztus 10. és 24. napjai közötti időszakra.

1941. augusztus 1-jei hatállyal módosította a 4.600/1941. M. E. számú rendelet. A Budapesten megjelenő politikai napilapokat oldalterjedelem, példányonkénti eladási ár és előfizetési ár szerint összesen hat, a vidéki lapokat négy csoportra osztja, a lapokat e csoportok valamelyikébe kell sorolni. Továbbra is miniszterelnöki engedéllyel jelenhetnek meg az egy hónapnál nagyobb időközökben megjelenő lapok.

1942. augusztus 19-ei hatállyal kiegészítette a 4.800/1942. M. E. számú rendelet, engedélyezve naptár, illetve évkönyv kiadását.

1942. december 17-ei hatállyal kiegészítette az 7.470/1942. M. E. számú rendelet, többlet oldalterjedelmet engedélyezve a karácsonyi lapszámoknak.

1942. december 25-ei hatállyal kiegészítette a 7.570/1942. M. E. számú rendelet, újraszabályozva a politikai napilapok eladási és előfizetési árait.

1943. január 1-jei hatállyal kiegészítette a 7.750/1942. M. E. számú rendelet a kolozsvári „Magyar Ujság” és „Kolozsvári Estilap”, valamint a nagyváradi „Erdélyi Néplap” vonatkozásában. E rendelet időbeli hatályát az 1.550/1943. M. E. számú rendelet 1943. április 1-jével meghosszabbította.

1943. február 27-ei hatállyal kiegészítette az 1.070/1943. M. E. számú rendelet, a hétfőn reggel megjelenő politikai hetilapok oldalterjedelme és eladási ára tekintetében.

Hatályon kívül helyezte a 11.500/1944. M. E. számú rendelet.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított időszakos lapok terjedelmének ideiglenes megállapítása tárgyában kibocsátott 8.310/1939. M. E. számú rendelet hatályon kívül helyezésével az 1939: II. t.-c. 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a további intézkedésig a következőket rendelem:

1. §. A rotációs vagy íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok oldal terjedelmét a következőképpen szabályozom:

1. Azok a reggel megjelenő politikai napilapok:

a) amelyeknek példányonkénti eladási ára hétköznap hat fillér, vasárnap pedig tíz-tizenkét fillér, hétköznap legfeljebb nyolc, vasárnap pedig legfeljebb tizenkét oldal terjedelemben,

b) amelyeknek példányonkénti eladási ára hétköznap nyolc, vasárnap pedig tizenkét-tizenhat fillér, egy héten belül hétköznapokon legfeljebb két ízben nyolc, három ízben pedig tíz oldalon, vasárnap pedig legfeljebb tizennégy oldal terjedelemben,

c) amelyeknek példányonkénti eladási ára pedig hétköznap tíz-tizenhat, vasárnap pedig húsz-harminckét fillér, hétköznap legfeljebb tíz, vasárnap pedig legfeljebb tizenhat oldal terjedelemben jelenhetnek meg.

2. Azok a napközben megjelenő politikai napilapok:

a) amelyeknek példányonkénti eladási ára hat fillér, legfeljebb hat oldal terjedelemben,

b) amelyeknek példányonkénti eladási ára nyolc fillér, legfeljebb nyolc oldal terjedelemben,

c) amelyeknek példányonkénti eladási ára pedig tíz fillér, legfeljebb tíz oldal terjedelemben jelenhetnek meg.

A rotációs, vagy íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok – tekintet nélkül az eladási árra, hétköznap legfeljebb nyolc, vasárnap pedig legfeljebb tizenkét oldal terjedelemben jelenhetnek meg.

A reggel megjelenő politikai napilapok az említett oldalterjedelmen felül, hetenkint egyszer két oldal terjedelmű rádiómellékletet adhatnak. A rádiómellékleten kívül más mellékletet kiadni, vagy pedig valamely napilaphoz annak ára fejében más időszaki sajtóterméket mellékelni nem szabad.

A meghatározott oldal terjedelem keretén belül a szöveg és hirdetés beosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

2. §. A napilapok megjelenésének napját a lapon úgy kell feltüntetni, hogy az a tényleges megjelenés, vagyis forgalombahozatal megkezdésének napjával megegyezzek.

A napilapok példányonkinti, valamint előfizetési árára nézve az 1939. évi augusztus hó 26. napján fennállott példányonkinti, illetve előfizetési ár irányadó, és azt megváltoztatni nem szabad.

Napilapok példányonkinti eladási, vagy előfizetési árát nem naponkint megjelenő más önálló időszaki lap eladási, vagy előfizetési árával összekapcsolni nem szabad.

3. §. Budapest székesfőváros területén rotációs vagy íves nyomópapíron hétfőn reggel megjelenő politikai hetilapok (ú. n. hétfői lapok) egy-egy számának oldal terjedelme a hat oldalt nem haladhatja meg.

Ezeknek a lapoknak példányonkinti, valamint előfizetési árára nézve az 1939. évi augusztus hó 26. napján fennállott példányonkinti, illetve előfizetési ár irányadó, és azt megváltoztatni nem szabad.

4. §. A jelen rendelet 1. és 3. §-ában említett időszaki lapok egy-egy lapszáma csak egy kiadásban jelenhet meg (az ú. n. „mutálás” tilos), és e lapok nyomdai előállítására kizárólag fekete színű festék használható fel. Sem címfeliratban, sem a szövegben tizennégy „Durchschuss”, azaz huszonnyolc typometria pontnál nagyobb (ú. n. „Doppelmittel”) betűt használni nem szabad.

5. §. A jelen rendelet 1. és 8. §-ában megnevezett időszaki lapokon kívül rotációs, vagy íves nyomópapíron megjelenő minden más időszaki lap oldal terjedelme nem haladhatja meg az illető lap alapítására, vagy további megjelenésére a 4.950/1938. M. E. számú rendelet alapján kiadott miniszterelnöki engedélyokiratban meghatározott oldalterjedelem ötven százalékát.

A Budapest székesfőváros területén megjelenő azok a politikai jellegű időszaki lapok, amelyeknek oldalterjedelme az előző bekezdés alapján hat oldalnál kevesebb lenne, továbbra is hat oldalon, a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő azok a politikai jellegű időszaki lapok pedig, amelyeknek oldal terjedelme az előző bekezdés rendelkezése alapján négy oldalnál kevesebb lenne, továbbra is négy oldalon jelenhetnek meg.

Az előző bekezdés alá azok a lapok tartoznak, amelyek a 4.950/1938. M. E. számú rendelet alapján kiadott engedélyokirat értelmében politikai jellegű tartalommal jelenhetnek meg.

6. §. Időszaki jelleggel nem bíró, vagyis olyan lapok, amelyek egy hónapnál nagyobb időközökben egyébként miniszterelnöki engedély nélkül jelenhetnének meg, a jelen rendelet hatályának tartama alatt nem adhatók ki.

E rendelkezés alól kivételnek a Magyar Tudományos Akadémia vagy más tudományos, irodalmi, művészeti egyesületek, valamint az egyetemek kiadásában megjelenő, időszaki jelleggel nem bíró tudományos folyóiratok.

7. §. A Budapesti Közlöny, valamint hatóságok és közhivatalok által kiadott közlönyök nem esnek a jelen rendelet korlátozó rendelkezései alá.

8. §. Aki a jelen rendeletnek bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háborúi idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni; a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

9. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1939. szept. 26.) lép hatályba, hatálybalépésével a 8.310/1939. M. E. számú rendelet hatályát veszti.

Budapesten, 1939. évi szeptember hó 26-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszternek 340.759/1939. B. M. számú körrendelete.
A Magyar Híradó című filmfelvételek kötelező lejátsszása.

(Valamennyi alispánnak, valamennyi kárpátaljai közigazgatási kirendeltség vezetőjének, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

A körrendelet a „Magyar Híradó” egyes részeinek kötelező vetítését rendeli el az ország valamennyi mozijában. A kötelező filmek lejátsszását elmulasztó engedélyest ki kell hallgatni, és az erről készült jegyzőkönyvet a belügyminiszternek kell felterjeszteni
Kelt Budapest, 1939. október 11.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minister úr a Magyar Filmiroda Rt. készítette 799., 800., 801., 802., 803. és 804. számú Magyar Híradó című filmfelvételeknek az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező lejátsszását rendelte el.

A Magyar Filmiroda Rt. a filmfelvételeknek részéről elkészített és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által jóváhagyott játérendi tervezetét köteles valamennyi elsőfokú rendőrhatalóságnak oly időben megküldeni, hogy a rendőrhatalóságok ennek alapján a kötelező filmek tényleges lejátsszását ellenőrizhessék.

Felhívom Címet, utasítsa az alárendelt elsőfokú rendőrhatalóságokat, hogy a Magyar Filmiroda Rt. említett bejelentései, illetve saját hivatalos megállapításuk alapján a kötelező filmek lejátsszását elmulasztó mozgófényképüzemengedélyest (felelős üzemvezetőt) a mulasztás okára vonatkozólag hallgassák ki és az erről felvett jegyzőkönyvet – erre a körrendeletemre hivatkozással – további eljárás végett közvetlenül hozzám terjesszék fel.

Budapesten, 1939. évi október hó 11-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Szöllőssy Alfréd s. k.
miniszteri tanácsos.

**A m. kir. minisztérium 1939. évi 9.000. M. E. számú rendelete
a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területen
megjelenő időszaki lapok és hírlaptudósító újságok további megjelenésének
engedélyezéséről.**

A visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területen 1939. szeptember 1-jén fennálló lapoknak (a napilapok kivételével) további megjelenésük engedélyezését kell kérniük.

Hatályba lépett 1939. október 22-én.

A m. kir. minisztérium az 1938: XVIII. t.-c. 9. és 10. §-ában, illetőleg az 1938: XXXIV. t.-c. 10. §-ában és az 1939: VI. t.-c. 7. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. Mindazok az időszaki lapok és hírlaptudósító újságok – a naponként megjelenő időszaki lapokat kivéve –, amelyek a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területen 1939. évi szeptember hó első napján fennállottak, az 1940. évi március hó 15. napja után csak akkor jelenhetnek meg, ha további megjelenésük engedélyezését az 1939. évi december hó 31. napjáig kérik és a magyar királyi miniszterelnök az engedélyt megadja.

Az engedély iránti kérelmet a jelen rendelet mellékletében foglalt mintának megfelelő és a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztályában 20 fillérért kapható űrlapon két egyezően kiállított példányban 1939. évi december hó 31. napjáig kell a m. kir. miniszterelnöknél előterjeszteni és ahhoz csatolni kell a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 3. §-ában, valamint a 7.720/1939. M. E. számú rendelet 28. §-ában megjelölt okiratokat, továbbá az illető időszaki lapnak vagy hírlaptudósító újságnak az 1938. évi január hó 1. napjától a kérelem benyújtása napjáig megjelent minden számából egy-egy példányt.

2. §. A m. kir. miniszterelnöknek a lap további megjelenése tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

3. §. Az engedélyokirat kiállítására, kézbesítésére és a hatóságokkal való közlésére a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 6. §-ának rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni azzal a kiegészítéssel, hogy a m. kir. miniszterelnök a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 5. §-ának második bekezdésében felsorolt hatóságokat az engedély megtagadásáról is értesíti.

Az engedély megtagadását közlő határozat alapján a törvényhatóság első tisztviselője a lapot az időszaki lapok nyilvántartásából haladéktalanul törli.

4. §. Az 1940. évi március hó 15. napja után – kivéve a rendelet hatálybalépésekor a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területen már fennálló, naponként megjelenő időszaki lapokat – nem szabad kiadni olyan időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot, amelynek további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök nem adott engedélyt.

5. §. Ha a m. kir. miniszterelnök valamely időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság további megjelenésének engedélyezése iránt előterjesztett kérelmet már az 1940. évi március hó 15. napja előtt elutasítja, a lap vagy hírlaptudósító újság további megjelenését az elutasító határozat kézhezvétele után haladéktalanul meg kell szüntetni.

A törvényhatóság első tisztviselője az elutasító határozat kézhezvétele után az időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot az időszaki lapok nyilvántartásából haladéktalanul törli.

6. §. Aki időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot a további megjelenés engedélyezése iránt előterjesztett kérelem elutasítása után továbbra is kiad, vagy kiadásában, előállításában avagy terjesztésében közreműködik, bár tudja, hogy a lap további megjelenése iránt előterjesztett kérelmet elutasították, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő.

A nyomda, könyomda, vagy más sokszorosító vállalat tulajdonosára a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 29. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések megfelelően alkalmazandók. A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. rendőrség működésének területén a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik.

7. §. Ez a rendelkezés kihirdetésének napján (1939. okt. 22.) lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi október hó 16-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. miniszterelnök 1939. évi 9.560. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsájtott 8.950/1939. M. E. számú rendelet kiegészítéséről.**

Kiegészíti a 8.950/1939. M. E. számú rendeletet, amennyiben az ezen rendeletben megengedett maximális oldalterjedelmet a karácsonyi időszak vonatkozásában megnöveli, amelyet azonban kizárólag hirdetések közlésére lehet felhasználni. A napközben megjelenő politikai napilapok karácsonyi számukhoz meghatározott terjedelmű képes vagy szöveges mellékletet adhatnak. Hatályba lépett 1939. október 18-án.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsájtott 8.950/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939.1409. o.) kiegészítése tárgyában az 1939. évi II. t.-c. 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Az 1939. évi december hó 3. napjától kezdődőleg az 1939. évi december hó 23. napjáig bezárólag terjedő időben a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott napi oldalterjedelmen felül

- a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok összesen ötven,
- b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok összesen harminc

további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

Az előző bekezdésben megengedett oldalterjedelemtöbbletet kizárólag az illető lapban szokásos hirdetések közlésére szabad felhasználni; az oldalterjedelemtöbbletnek az előző bekezdésben meghatározott időben megjelenő egyes lapszámok között való elosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

2. §. A Budapest székesfőváros területén, valamint azon kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok úgynevezett karácsonyi száma, amely a 8.950/1939. M. E. számú rendelet 2. §-ának rendelkezése értelmében a napközben megjelenő politikai napilapoknál az 1939. évi december hó 23. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknál pedig az 1939. évi december hó 24. napján jelenik meg, a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott vasárnapi oldalterjedelem kétszeresének megfelelő terjedelmében jelenhetik meg.

3. §. A napközben megjelenő politikai napilapok karácsonyi számához (2. §.)

- a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok legfeljebb tizenhat oldal,
- b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok pedig legfeljebb nyolc oldal

terjedelmű és az illető lap oldalmérete felénél nem nagyobb képes/ vagy szöveges mellékletet adhatnak.

Az előző bekezdésben meghatározott mellékleten kívül sem naptárt, sem ajándék-könyvet, sem pedig bármilyen más mellékletet nem szabad kiadni.

4. §. A politikai napilapok karácsonyi számának példányonkinti eladási ára az illető lap vasárnapi száma példányonkinti eladási árának kétszerese.

5. §. Aki a jelen rendeletnek bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939. évi II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés ekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. rendőrség működési területen pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

6. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1939. okt. 18.) lép hatályba.
Budapesten, 1939. évi október hó 16.-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszternek 345.407/1939. B . M . számú körrendelete.
A Magyar Híradó című filmfelvételek kötelező lejátssza.

(Valamennyi kárpátaljai közigazgatási kirendeltség vezetőjének, valamennyi alispánnak, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

A körrendelet a Magyar Híradó egyes részeinek kötelező vetítését rendeli el az ország valamennyi mozijában. A kötelező filmek lejátsszását elmulasztó engedélyest ki kell hallgatni, és az erről készült jegyzőkönyvet a belügyminiszternek kell felterjeszteni
Kelt Budapest, 1939. november 15.

A m. kir . vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Magyar Filmiroda Rt. készítette 805., 806., 807., 808., 809., 810., 811., 812., 813. és 814. számú Magyar Híradó című filmfelvételeknek az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező lejátsszását rendelte el.

A Magyar Filmiroda Rt. a filmfelvételeknek részéről elkészített és a m. kir . vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által jóváhagyott játérendi tervezetét köteles valamennyi elsőfokú rendőrhatalóságnak oly időben megküldeni, hogy a rendőrhatalóságok ennek alapján a kötelező filmek tényleges lejátsszását ellenőrizhessék.

Felhívom Alispán (Főkapitány) urat, utasítsa az alárendelt elsőfokú rendőrhatóságokat, hogy a Magyar Filmroda Rt. említett bejelentései, illetve saját hivatalos megállapításuk alapján a kötelező filmek lejátszását elmulasztó mozgófényképüzemengedélyest (felelős üzemvezetőt) a mulasztás okára vonatkozólag hallgassák ki és az erről felvett jegyzőkönyvet – erre a körrendeletemre hivatkozással – további eljárás végett közvetlenül hozzám terjesszék fel.

Budapesten, 1939. évi november hó 15-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Szöllössy Alfréd s. k.
miniszteri tanácsos.

**A m. kir. minisztérium 1939. évi 11.120. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapításáról és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról szóló
8.950/1939. M. E. számú rendelet újabb kiegészítéséről.**

*A politikai napilapok kivételével rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított minden más időszaki lap egy (karácsonyi) lapszáma 1939 decemberében az engedélyokiratban megszabott teljes oldalterjedelemben jelenhet meg.
Hatályba lépett 1939. december 8-án.*

A minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapításáról és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról szóló 8.950/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1409. o.) újabb kiegészítése tárgyában az 1939: II. t.-c. 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A politikai napilapok kivételével rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított minden más időszaki lapnak az 1939. évi december hó folyamán megjelenő egy (úgynevezett karácsonyi) lapszáma, az illető alapítására, vagy további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök által a 4.950/1938. M. E. számú rendelet (Rt, 1938. 930. o.) alapján kiadott engedélyokiratban megszabott teljes oldalterjedelemben jelenhetik meg.

Havonta többször megjelenő időszaki lapok tekintetében a kiadó határozza meg azt, hogy az 1939. évi december hó folyamán megjelenő lapszámok közül melyik jelenjék meg az előző bekezdésben meghatározott oldalterjedelemben.

A havonta egyszer megjelenő azoknak az időszaki lapoknak a kiadói, amelyeknek december havi száma a jelen rendelet hatálybalépése előtt már megjelent, a jelen rendelet hatálybalépése után legközelebb megjelenő számot adhatják ki az első bekezdésben meghatározott oldalterjedelemben.

2. §. Aki a jelen rendelet rendelkezésiét megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármily módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején ha hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt (az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működésének területén a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a. (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

3. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1939. dec. 8.) lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi december hó 6-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1939. évi 10.800. M. E. számú rendelete a sajtóellenőrzésről.

A 8.140/1939. M. E. számú rendelet hatályon kívül helyezésével újraszabályozza a tárgyat, az előzetes sajtóellenőrzést meghatározott témákban tartja fenn. Az ügyészség engedélye szükséges a honvédelem érdekeit, az ország külpolitikai érdekeit, belső rendjét, köznyugalmát, közbiztonságát, gazdasági érdekeit és hitéletét érintő hír, cikk, közlemény kinyomtatásához. Szintén engedély szükséges, ha a közlemény többszörösítése és terjesztése sértheti a közérdeket. A hatóság a kefelevonatot vagy kéziratot vizsgálja. Budapesten sajtóellenőrző bizottság kerül megszervezésre.

1940. február 11-ei hatállyal az 1.060/1940. M. E. számú rendelet Kárpátalja, Ungvár és Munkács városok területére hatályon kívül helyezi a és ezen városokban a 8.140/1939. M. E. számú rendeletet lépteti újból hatályba.

Hatályba lépett 1939. december 10-én.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. t.-c. 151. §-ában foglalt felhatalmazás alapján, az 1939. évi szeptember hó 1-én kelt 8.140/1939. M. E. számú rendelet egyidejű hatályon kívül helyezése mellett, a következőket rendeli.

1. §. (1) Időszaki lap vagy más sajtótermék szerkesztője vagy kiadója

a) a honvédelem érdekeit,

b) az ország külpolitikai érdekeit,

c) az ország belső rendjét, köznyugalmát és közbiztonságát,

végül

d) az ország gazdasági érdekeit és hitéletét érintő minden hírt, cikket, vagy bármilyen más közleményt csak akkor nyomathat ki, ha annak kinyomtatására a sajtótermék előállítási helye szerint illetékes kir. ügyészség, illetőleg az alábbi (2) bekezdésben megjelölt hatóság tagja engedélyt adott.

(2) A kir. ügyészség székhelyén kívül előállított sajtótermékben megjelentetni szándékolt hír, cikk vagy más közlemény kinyomtatásának engedélyezésére a kir. ügyészség vezetője által kirendelt ügyészségi tag (ügyészségi megbízott), vagy a rendőrhatóságnak a kir. ügyészség vezetője által erre felhatalmazott tagja jogosult.

2. §. Az 1. §-ban meghatározott tárgykörökön kívül eső közleményt is be kell mutatni az 1. §-ban kijelölt hatóságnak, ha a közlemény többszörösítése és terjesztése a közérdeket sértheti.

3. §. (1) Az engedély megadására jogosult hatóság az időszaki lap által sajtóellenőrzésre bemutatott minden közleménynek kefelevonatát, vagy géppel írott szövegét (kéziratát) azonnal,

nem időszaki sajtótermék kéziratát pedig késedelem nélkül átvizsgálja, és ha arról győződik meg, hogy a bemutatott közlemény megjelenése és terjesztése az 1. §. (1) bekezdésében körülírt érdekeket vagy más közérdeket (2. §.) hátrányosan érintene, az engedély kiadását megtagadni és a közlemény terjesztését megtiltani köteles. Erről a sajtótermék előállítóját értesíteni kell.

(2) Ha az engedély kiadásának megtagadására nincs ok, az engedélyt késedelem nélkül meg kell adni.

4. §. A miniszterelnök a sajtótermékek átvizsgálására kirendelt kir. ügyész mellé Budapesten sajtóellenőrző bizottságot szervez.

5. §. Az, aki akár szándékosan, akár gondatlanságból az 1. §. (1) bekezdésében meghatározott tárgyú olyan közleményt nyomat ki, terjeszt, vagy terjesztet, amelynek kinyomatására a hatóság (1. §.) engedélyt nem adott, vagy amelynek terjesztését a hatóság megtiltotta, vétséget követ el és az 1939: II. t.-c. 198. §-a szerint büntetendő.

6. §. A jelen rendelet nem érinti a köteles példány bemutatására és egyéb sajtórendészeti kötelezettségekre vonatkozó jogszabályokat.

7. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1939. dec. 10.) lép hatályba.

Budapesten, 1939. évi december hó 9-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszter 1940. évi 46.300. számú rendelete, a magyar filmgyártás fejlesztésére fentálló jogszabályok kiegészítéséről.

Szabályozza a Magyarországon készült magyar nyelvű hangos játékfilmek vonatkozásában a mozik, a filmkölszönző, valamint a filmgyártó vállalatok között a haszonrészesedés megoszlását.

A kötelezően bemutatandó magyar nyelvű hangos filmek aránya mellett előírja azoknak az egész évadban való egyenletes elosztását is.

Hatályba lépett 1940. január 25.

Az 1935: XIV. t.-c. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján, részben az ügyben érdekelt miniszterekkel egyetértve, a következőket rendelem:

1. §. (1) A mozgófényképkölcsönző vállalat, amely mozgófényképgyártó Vállalattól Magyarországon készült magyar nyelvű hangos játékfilmet vesz át, a mozgófényképgyártó vállalatnak ellenszolgáltatásul az illető mozgófénykép kölcsönzéséből befolyó és a forgalmi adó levonása után fennmaradó összegnek legalább 88 (nyolcvannyolc) százalékát fizeti.

(2) Törvényhatósági jogú városban, úgyszintén megyei városban, valamint a m. kir. rendőrség működése körébe tartozó községben engedélyezett mozgófényképezem Magyarországon készült magyar nyelvű hangos játékfilmért a kölcsönző vállalatnak, vagy ha a mozgófényképet közvetlenül a mozgófényképgyártó vállalattól veszi át, a gyártó vállalatnak kölcsöndíj fejében ugyancsak haszonrészesedést fizet.

(3) Amennyiben a haszonrészesedés kulcsában a felek nem tudnak megegyezni, a mozgófényképkölcsönző vállalat és a mozgófényképezem, vagy a mozgófényképgyártó vállalat és a mozgófényképezem közös kérelmére a haszonrészesedést a felekre kötelezően, végérvényesen az Országos Nemzeti Filmbizottság állapítja meg. Az Országos Nemzeti Filmbizottsági ezt a feladatkört elnökből és két tagból álló albizottság útján gyakorolja. Az

albizottság(ok) elnökét és tagjait az Országos Nemzeti Filmbizottság tagjai, illetve póttagjai közül a Filmbizottság elnöke jelöli ki.

(4) A haszonrészesedést az Országos Nemzeti Filmbizottság a mozgófényképüzem jellegének (bemutató, utánjátszó, másodhetes, harmadhetes mozgófényképüzem), forgalmának, közterheinek és általában jövedelmezőségi viszonyainak, továbbá lehetőleg a film minőségének figyelembevételével, az érdekelteknek és ezenfelül – szükség esetén – a szakmabeli érdekeltségek képviselőjének meghallgatása után állapítja meg, attól a feltételtől függően, hogy az illető mozgófénykép nyilvános előadását az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság engedélyezi.

(5) Mind az érdekeltek megegyezése, mind pedig az Országos Nemzeti Filmbizottság megállapítása esetében a haszonrészesedés kiszámításánál bevételként a forgalmi adó, a vigalmi adó és a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap javára szedett hozzájárulás összegével csökkentett jegybevételt kell alapul venni.

(6) Az Országos, Nemzeti Filmbizottság a (3) bekezdés alapján hozott határozatát írásban közli az érdekelt mozgófényképüzem engedélyesével és a mozgófényképkölcsönző, illetve mozgófényképgyártó vállalattal.

(7) Az ebben a szakaszban foglalt rendelkezés, az ú. n. keskeny mozgófényképüzemekre nem kötelező és a belépődíj szedése nélkül tartott mozgófényképelőadásokon bemutatott mozgófényképekre nem terjed ki.

2. §. A mozgófényképkölcsönző vállalat a mozgófényképért befolyt kölcsöndíjakról a mozgófényképgyártó vállalatnak, a mozgófényképüzem a mozgófénykép előadásából befolyt bevételről a mozgófényképkölcsönző vállalatnak, illetve a mozgófényképgyártó vállalatnak kívánatra kimutatást köteles adni.

3. §. (1) Az 1. §-ban meghatározott haszonrészesedési (ameta) rendszertől eltérő megállapodást az ellenszolgáltatás tekintetében nem szabad kötni. Ez a tiltó rendelkezés e rendelet hatálybalépése napja előtt lekötött mozgófényképekre nem terjed ki, és nem vonatkozik azokra az (úgynevezett reprízként bemutatott) mozgófényképekre sem, amelyeket az első engedélyezést követő három év leteltével az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság új engedélye alapján hoznak ismételtén forgalomba.

(2) Annak megállapításában, hogy a mozgófényképüzem megtartja-e a Magyarországon készült magyar nyelvű hangos mozgófényképek előadására meghatározott arányt, nem szabad figyelembe venni annak a mozgófényképnek előadását, amelyet a mozgófényképüzem nem az 1. §-ban meghatározott haszonrészesedési megállapodásnak megfelelően szerzett meg.

(3) Érvénytelen az olyan megállapodás, amellyel a mozgófényképüzem egy-egy Magyarországon készült magyar nyelvű hangos játékfilm átvétele fejében külföldi mozgófénykép átvételére vállal kötelezettséget.

4. §. (1) Az ország valamennyi mozgófényképüzemében az egész játszási évad műsorában egyenletesen elosztva kell bemutatni annyi Magyarországon készült magyar nyelvű hangos játékfilmet, mint amennyinek bemutatása egy-egy játszási évadban kötelező, az egy-egy játszási évadra eső mennyiségnek legalább felerészét azonban mindenestre a játszási évad első felében kell bemutatni.

(2) Ez a rendelkezés az ú. n. keskeny mozgófényképüzemekre nem terjed ki.

5. §. E rendelet rendelkezéseinek ismételt megszegése miatti az 1922: XII. t.-c. 69. és 70. §-ában felsorolt megtorló rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni a mozgófényképgyártó és mozgófényképkölcsönző vállalattal, mint ipari vállalattal szemben, míg a mozgófényképüzemi engedélyestől ugyanebből az okból a mutatványengedély visszavonható.

6. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1940. jan. 25.) lép hatályba.
Budapesten, 1940. évi január hó 24-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1940. évi 1.060. M. E. számú rendelete,
a sajtóellenőrzés tárgyában kibocsátott és hatályon kívül helyezett 8.140/1939.
M. E. számú rendeletnek Kárpátalja, Ungvár törvényhatósági joggal felruházott
város és Munkács megyei város területére vonatkozó újra hatályba léptetéséről.**

*A 8.140/1939. M. E. számú rendelete Kárpátalja, Ungvár törvényhatósági joggal felruházott
város és Munkács megyei város területére újból hatályba lép.
Hatályba lépett 1940. február 11-én.*

A m. kir. minisztérium az 1939: II. t.-c. 151. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a
következőket rendeli:

1. §. A m. kir. minisztériumnak a sajtóellenőrzés tárgyában kibocsátott 10.800/1939. M.
E. számú rendelete (Rt. 1939. 2275. o.) Kárpátalja, Ungvár törvényhatósági joggal felruházott
város és Munkács megyei város területére hatályon kívül helyeztetik.

2. §. A m. kir. minisztériumnak: a sajtóellenőrzés tárgyában kibocsátott és a 10.800/1939.
M. E. számú rendelettel hatályon kívül helyezett 8.140/1939. M. E. számú rendelete (Rt. 1939.
1270. o.) Kárpátalja, Ungvár törvényhatósági joggal felruházott város és Munkács megyei
város területére újból hatályba lép.

3. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1940. febr. 11.) lép hatályba.
Budapesten, 1940. évi februári hó 9-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1940. évi 1.430. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet kiegészítéséről.**

*Az időszaki lapok engedélyezett maximális oldalterjedelmét növeli meg a húsvéti időszakra.
Hatályba lépett 1940. február 25-én.*

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az
ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú

rendelet (Rt. 1939. 1409. a) kiegészítése tárgyában az 1939: II. t.-c. 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Az 1940. évi március hó 10. napjától kezdődőleg az 1940. évi március hó 30. napjáig bezárólag terjedő időben a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott napi oldalterjedelmen felül

- a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok összesen harminc,
- b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok összesen tizenhat,
- c) a politikai napilapok kivételével rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított egyéb időszakos lapok összesen hat további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

2. §. Az 1940. évi április hó 15. napjától kezdődőleg az 1940. évi április hó 27. napjáig bezárólag terjedő időben a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott napi oldalterjedelmen felül

- a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok összesen húsz,
- b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok összesen tíz,
- c) a politikai napilapok kivételével rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított egyéb időszakos lapok összesen négy további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

3. §. A jelen rendelet 1. és 2. §-ában megengedett oldalterjedelem-többletet kizárólag az illető lapban szokásos hirdetések, valamint a közgazdasági tárgyú közlemények és cikkek közlésére szabad felhasználni; az oldalterjedelem-többletnek az 1. és 2. §-ban meghatározott időben megjelenő egyes lapszámok között való elosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

4. §. A Budapest székesfőváros területén, valamint azon kívül (vidéken) napközben megjelenő politikai napilapoknak az 1940. évi március hó 23. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknak pedig 1940. évi március hó 24. napján megjelenő húsvéti száma a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott vasárnapi oldal terjedeleme kétszeresének megfelelő terjedelemben jelenhetik meg.

A politikai napilapok kivételével rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított minden más időszakos lapnak az 1940. évi márciusi hó folyamán megjelenő egy (úgynevezett húsvéti) lapszáma, az illető lap alapítására vagy további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök által a 4.950/1938. M. E. sz. rendelet (Rt. 1938. 930. o.) alapján kiadott engedélyokiratban megszabott teljes oldalterjedelemben jelenhetik meg.

Havonta többször megjelenő időszakos lapok tekintetében a kiadó határozza meg azt, hogy az 1940. évi március hó folyamán megjelenő lapszámok közül melyik jelenjék meg az előző bekezdésben meghatározott oldalterjedelemben.

5. §. A reggel és napközben megjelenő politikai napilapok húsvéti számához (4. §.)

- a) a Budapest székesfővárosi területén megjelenő politikai napilapok legfeljebb tizenhat oldal,
- b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok pedig legfeljebb nyolc oldal

terjedelmű és az illető lap oldalmérete felénél nem nagyobb képes vagy szöveges mellékletet adhatnak.

6. §. A politikai napilapok húsvéti számának példányonkinti eladási ára az illető lap vasárnapi száma példányonkinti eladási árának kétszerese.

7. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezést megszegi vagy kijátsza.

Az előbbi bekezdésben foglalt kihágás büntetése két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárás.

A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, a rendőrség működési területén pedig a. m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

8. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1940. febr. 25.) lép hatályba.

Budapesten, 1940. évi február hó 24-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1940. évi 2.700. M. E. számú rendelete, a sajtókamara szervezetére vonatkozó egyes rendelkezésekről.

Újságírójelöltet csak naponta megjelenő időszaki lapnál engedélyez alkalmazni, továbbá az 1939. évi IV. törvénycikk alapján szabályoz egyes kérdéseket.

Hatályba lépett 1940. április 14-én.

A m. kir. minisztérium a társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról szóló 1938: XV. t.-c. 2. §-ában, valamint a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939: IV. t.-c. (a továbbiakban: T.) 29. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. Újságírójelöltet csak naponta megjelenő időszaki lapnál – a sajtókamara által engedélyezett kivételes esetben hetenkint legalább egyszer megjelenő hírlapnál is – lehet alkalmazni.

A 6.070/1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 982. o.) 51. §-ának első bekezdése hatályát veszti.

2. §. Az újságíró jelöltek névjegyzékébe azt a tizennyolcadik életévét betöltött magyar állampolgárt lehet felvenni, aki Magyarország területén lakik, legalább középiskolai érettségi vizsgát tett, vagy ezzel egy tekintet alá eső képzettséget szerzett, és az 1. §-ban említett valamelyik lapvállalatnál újságírói gyakorlatba lépett, s akinek magaviselete sem hazafias, sem erkölcsi szempontból kifogás alá nem esik.

A 6.070/1938. M. E. számú rendelet 53. §-ának első bekezdése hatályát veszti.

3. §. A sajtókamara főosztályainak névjegyzékébe való felvétel iránt a T. hatálybalépésének napja (az 1939. évi május hó 5. napja) előtt előterjesztett kérelmet, ha a felvétel iránti kérelem tárgyában jogerős határozatot még nem hoztak, a kérelmezőnek vissza kell adni azzal az értesítéssel, hogy a felvétel iránt a 7.720/1939. M. B. számú rendelet (Rt. 1939. 1173. o.) 18. §-ának megfelelő új kérelmet terjeszthet elő. A T. 9. §-a értelmében az ilyen új felvételi kérelem tekintetében a 7.720/1939. M. E. számú rendelet 20. §-át kell alkalmazni.

4. §. A 6.070/1938. M. E. számú rendelet 70. §-a akként egészített ki, hogy a sajtókamara főosztályának névjegyzékéből törölni kell a tagot abban az esetben is, ha a 7.720/1939. M. E. számú rendelet 12. §-ában megszabott bejelentési kötelezettségnek nem tett eleget, vagy bejelentéséhez nem mellékelte az adatokat igazoló okiratokat (7.720/1939. M. E. sz. rendelet

1., 3. és 66. §.), és mulasztását a főosztály választmányának felhívására a felhívásban megszabott határidő alatt nem pótolja.

5. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1940. ápr. 14.) lép hatályba.

Budapesten, 1940. évi április hó 12.-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztériumnak 3.340/1940. M. E. számú rendelete.
A lapvállalati alkalmazottak munkaviszonyára vonatkozó egyes rendelkezések.

Akinek a sajtókamarába való felvételre vonatkozó kérelmét jogerősen elutasították, annak munkaviszonyát azonnal meg kell szüntetni.

Hatályba lépett 1940. május 12-én.

A m. kir. minisztérium az 1938: XV. tc. 2. §-ában, valamint az 1939: IV. tc. 29. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. Akár időszakai, akár nem időszakai lapvállalatnál kiadóként, szerkesztőként vagy állandó munkaviszonyban álló munkatársként alkalmazott olyan személy munkaviszonya, akinek a sajtókamara főosztályainak névjegyzékébe való felvétel iránt előterjesztett kérelmét a 2.700/1940. M. E. számú rendelet 3. §-a értelmében visszaadták, az 1940. évi június hó 30. napjával megszűnik, ha a felvétel iránt új kérelmet az 1940. évi június hó 1. napjáig nem terjeszt elő.

Az előbbi bekezdésnek megfelelően előterjesztett kérelem tárgyában a sajtókamara, tekintet nélkül a 7.720/1939. M. E. számú rendelet 22. §-ának első bekezdésére, a kérelem előterjesztésének napjától számított harminc nap alatt határoz.

Ha az első bekezdésnek megfelelően előterjesztett kérelem tárgyában hozott elutasító határozat jogerőre emelkedik, a kérelmező munkaviszonyát az 1914: XIV. tc. 59. §-ában meghatározott jogkövetkezményekkel – rögtön beálló hatállyal – meg kell szüntetni.

2. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján [1940. május 12.] lép hatályba, rendelkezéseit a már folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Budapesten, 1940. évi május hó 10-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. miniszterelnök 1940. évi 3.333. M. E. számú rendelete,
a munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1937: XXI.
törvénycikknek az időszaki lapok és hírlaptudósító újságok állandó
munkaviszonyban álló munkatársaira vonatkozó végrehajtásáról.**

Az 1940. június 1-én hatályba lépett rendelet előírásokat tartalmaz az időszaki lapok és hírlaptudósító újságok állandó munkaviszonyban álló munkatársainak legkisebb fizetése és évi fizetett szabadsága vonatkozásában.

Hatályba lépett 1940. június 1-én.

A munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1937: XXI. t.-c. 6., 7., 11. és 12. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

I. Legkisebb fizetés.

1. §. Az időszaki lapok, valamint a hírlaptudósító újságok állandó munkaviszonyban álló munkatársainak legkisebb havi fizetését a következő 2–5. §-ban foglalt rendelkezések szerint állapítom meg.

2. §. 1. Politikai napilapnál és naponta megjelenő hírlaptudósító újságnál alkalmazott oly munkatárs legkisebb havi fizetése, aki az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya I. szakosztályának tagja,

a) ha a lap vagy hírlaptudósító újság Budapest székesfőváros területén jelenik meg, 300.– pengő,

b) ha a lap vagy hírlaptudósító újság Budapest székesfőváros területén kívül olyan helyen jelenik meg, amely az állami tisztviselőkre irányadó II. lakáspénzosztályba tartozik, 200.– pengő, más helyen pedig 150.– pengő.

2. A hétfőn reggel megjelenő politikai hetilapoknál (az úgynevezett hétfői lapoknál) alkalmazott oly munkatárs legkisebb havi fizetése, aki az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya I. szakosztályának tagja,

a) ha a lap Budapest székesfőváros területén jelenik meg, 150.– pengő,

b) ha a lap, Budapest székesfőváros területén kívül jelenik meg, 100.– pengő.

3. §. A 2. §-ban említett lapnál, vagy hírlaptudósító újságnál alkalmazott oly munkatárs legkisebb havi fizetése, aki az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya II. vagy III. szakosztályának tagjai sorába tartozik, a 2. §-ban meghatározott megfelelő fizetés fele.

4. §. 1. A hetenkint legalább egyszer megjelenő és a 2. §. alá nem eső időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság oly munkatársának a legkisebb havi fizetése, aki a lap szellemi részének előállításában havonta legalább negyvennyolcórai munkaidővel működik közre, tekintet nélkül arra, hogy az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya melyik szakosztályának tagja,

a) ha a lap vagy hírlaptudósító újság Budapest székesfőváros területén jelenik meg, 120.– pengő,

b) ha a lap vagy hírlaptudósító újság Budapest székesfőváros területén kívül jelenik meg, 60.– pengő.

2. Egy hétnél nagyobb időközökben megjelenő időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság oly munkatársának a legkisebb havi fizetése, aki a lap szellemi részének előállításában havonta legalább negyvennyolcórai munkaidővel működik közre, tekintet nélkül arra, hogy az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya melyik szakosztályának tagja,

a) ha a lap vagy hírlaptudósító újság Budapest székesfőváros területén jelenik meg, 80.– pengő,

b) ha a lap vagy hírlaptudósító újság Budapest székesfőváros területén kívül jelenik meg, 40.– pengő.

A jelen §. rendelkezéseinek alkalmazásában azt az időt, amelyet a munkatárs a szerkesztőségben (munkahelyiségben), vagy kiküldetésben valóságos munkában, vagy a munkára készenlétben tölt, a munkaidőbe be kell számítani.

5. §. Az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya IV. szakosztályába tartozó újságíró-jelölt legkisebb havi fizetése,

a) ha a lap Budapest székesfőváros területén jelenik meg, 120.– pengő,

b) ha alap Budapest székesfőváros területén kívül olyan helyen jelenik meg, amely az állami tisztviselőkre irányadó II. lakáspénzosztályba tartozik, 90.– pengő, más helyen pedig 60.– pengő.

II. Évenkinti fizetési szabadság.

6. §. Időszaki lap, vagy hírlaptudósító újság szerkesztőségében alkalmazott állandó munkaviszonyban álló munkatársnak (újságírójelöltnek) ugyanannál a lapnál, vagy hírlaptudósító újságnál (kiadónál) eltöltött egyévi folytonos szolgálat után évenként fizetési szabadságot kell adni.

Oly munkatársat, illetőleg újságíró jelöltet, aki ugyanannál lapnál, vagy hírlaptudósító újságnál (kiadónál) egyhuzamban egyévi szolgálatot betöltött, évenként harminc napi szabadság illeti meg.

7. §. Az évenkinti fizetési szabadság legrövidebb tartamába nem lehet beleszámítani sem a törvényes munkaszüneti napot, sem azokat a napokat, amelyeken a munkatárs (újságírójelölt) betegség, baleset, katonai szolgálat, vagy szülés miatt nem teljesített szolgálatot.

8. §. A fizetési szabadsághoz való igény szempontjából a szolgálati idő folytonosságát nem érinti a munkának évenként legfeljebb három hónapot meg nem haladó olyan megszakítása, amely betegség, baleset, katonai szolgálat, szülés, vagy a munkatárs (újságírójelölt) személyén kívül álló más körülmény folytán következett be.

9. §. A fizetési szabadságot az erre igénytadó szolgálati év letelte előtt is meg lehet adni, de legkésőbb a szabadságra jogot adó szolgálati év elteltével számított hat hónapon belül kell megadni.

10. §. Az állandó munkaviszonyban álló munkatársnak (újságírójelöltnek) rendes illetményeit a jelen rendelet rendelkezései alapján igénybevetett szabadság egész tartamára meg kell fizetni.

11. §. A szabadságot rendszerint osztatlanul kell megadni, hacsak a kiadó és a munkatárs (újságírójelölt) a megosztásban kifejezetten meg nem egyezett.

Megegyezés hiányában a kiadó a szabadságot csak akkor adhatja megosztva, ha a megosztást a lap érdekei elháríthatatlanul szükségessé teszik és ehhez az Országos Magyar Sajtókamara hozzájárult.

A kiadó köteles a munkatársat (újságírójelöltet) a megadott szabadságról, annak kezdete előtt legalább tizenöt nappal értesíteni.

12. §. Ha a kiadó a szolgálati viszonyt oly okból bontja fel, amely rögtöni hatályú felmondásra nem jogosít és ebben az időben a munkatárs (újságírójelölt) a szabadság megadását kívánhatná, a kiadó köteles a szabadság teljes idejét legkésőbb a felmondási idő tartama alatt megadni és az annak egész tartamára járó illetményeket kifizetni.

III. Vegyes rendelkezések.

13. §. Semmis minden olyan megállapodás, amellyel a munkatárs (újságírójelölt) a jelen rendeletben foglalt rendelkezésekből folyó jogáról lemond, vagy amely ezeknél a rendelkezéseknél a munkatársra (újságírójelöltre) hátrányosabb.

E rendelet rendelkezései nem érintik a kiadó és a munkatárs (újságírójelölt) között fennálló szerződésnek, vagy más megállapodásnak azokat a kikötéseit, amelyek a munkatársra (újságírójelöltre) az ebben a rendeletben foglaltnál kedvezőbb helyzetet biztosítanak.

14. §. Ha a kiadó és a munkatárs (újságírójelölt) között a legkisebb munkabér, vagy a fizetések szabadság tekintetében ellentét merül fel, a feleknek jogukban áll a felmerült ellentét békés kiegyenlítése végett az Országos Magyar Sajtókamara kebelében szervezett egyeztető bizottsághoz (6.070/1938. M. E. számú rendelet [Rt. 1938. 982. o.] 33. §.) fordulni.

15. §. A jelen rendelet rendelkezéseinek megszegése vagy kijátszása az 1937: XXI. t.-c. 16. és 17. §-ában meghatározott büntető rendelkezések alá esik. Illetékes szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

16. §. Ez a rendelet az 1940. évi június hó 1. napján lép hatályba.

Budapesten, 1940. évi május hó 11-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi miniszternek 40.871/1940. K. K.
M. számú rendelete.**

***A könyvkereskedői üzletek és az ideiglenesen felállított utcai könyvárusító
sátrak zárórájának az 1940. évi június hó 3., 4. és 5. napjára szóló hatállyal
megállapítása.***

A rendelet engedélezi a Magyar Könyvnapok alkalmából, hogy a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvárusító sátrak az ország egész területén hosszabb ideig (este 7 óráig) tarsanak nyitva.

Kelt Budapest, 1940. május 16.

A magyar könyv hathatósabb terjesztése és népszerűsítése érdekében tartandó Magyar Könyvnapokon várható nagyobb forgalom kielégítésének lehetővé tétele céljából megengedem, hogy a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvárusító sátrak 1940. évi június hó 3., 4. és 5. napjain az ország egész területén este 7 (hét) óráig nyitvatarthatók legyenek.

Budapesten, 1940. évi május hó 16-án.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Árkay Ferenc s. k.
miniszteri osztályfőnök.

**A m. kir. belügyminiszter 1940. évi 65.232. számú rendelete,
a mozgófényképüzemek játszási rendjére vonatkozó rendelkezések részleges
módosításáról.**

*A 174.000/1936. B. M. számú rendelet 1. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezés hatályát az 1940. évi nyári évadra felfüggeszti, és a mozgófényképüzemekben az 1940. június 1-től augusztus 20-ig terjedő nyári időszakban is naponta csak egy-egy 1.200 méternél hosszabb játékfilm bemutatása engedélyezett.
Hatályba lépett 1940. május 23-án.*

Az 1935: XIV. t.-c. 2. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:
1. §. A mozgófényképüzemek játszási rendjének megállapítása tárgyában kiadott 174.000/1936. B. M. számú rendelet 1. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezés hatályát az 1940. évi nyári évadra felfüggesztem és a mozgófényképüzemekben az 1940. évi június hó 1. napjától augusztus hó 20. napjáig terjedő nyári időszakban is naponta csak egy-egy 1.200 méternél hosszabb játékfilm bemutatását engedélyezem.
2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1940. máj. 23.) lép hatályba.
Budapesten, 1940. évi május hó 21-én.

*Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.*

**A m. kir. minisztérium 1940. évi 3.730. M. E. számú rendelete,
az Országos Nemzeti Filmbizottság szervezéséről, szőlő rendelet módosításáról.**

*A 2.240/1939. M. E. számú rendelet 2. §-ának módosításával az Országos Nemzeti Filmbizottság összetétele kibővül, oda a kereskedelem- és közlekedésügyi, valamint a pénzügyminiszter is egy-egy tagot küldhet.
Módosította a 7.690/1942. M. E. számú rendelet.
Hatályba lépett 1940. május 30-án.*

A m. kir. minisztérium a magyar filmgyártás fejlesztéséről szóló rendeletek módosítása és kiegészítése tárgyában kiadott 2.240/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 78. o.) 2. §-a helyébe a következő rendelkezést lépteti.

1. §. Az Országos Nemzeti Filmbizottságba (az alábbiakban: Bizottság) a m. kir. belügy-, a m. kir. iparügyi, a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi, a m. kir. pénzügy- és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter egy-egy tagot, azok akadályoztatása esetére pedig egy-egy póttagot nevez ki.

A Bizottság elnökét és a Bizottság ügyviteli tennivalóinak ellátásával megbízandó főtitkárt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki. Az elnök – szükség esetén – helyettesítésével a Bizottság egyik tagját bízhatja meg.

2. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1940. máj. 30.) lép hatályba.
Budapesten, 1940. évi május hó 24-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1940. évi 209.908.
számú rendelete,
a „lényeges rádióalkotórészekre” vonatkozó rendelkezés kiegészítéséről.**

Olyan erősítő berendezések, amelyek kizárólag hangfrekvenciák erősítésére szolgálnak és önmagukban rádióhullámok felvételére vagy leadására nem alkalmasak, lényeges alkotórésznek nem tekinthetők, és így azok előzetes engedély nélkül is előállíthatók, javíthatók, megszerezhetők, birtokolhatók, átruházhatók és forgalomba hozhatók, illetve külföldről behozhatók.

Kelt Budapest, 1940. május 29-én.

A 9.557/1927. K. M. sz. rendelet 54. §-ának 2. pontját, második bekezdésként, az alábbi rendelkezéssel egészítem ki: Olyan erősítőberendezések, amelyek kizárólag hangfrekvenciák erősítésére szolgálnak és önmagukban rádióhullámok felvételére vagy leadására nem alkalmasak, lényeges alkotórésznek nem tekinthetők s így azok az 1. pontban előírt előzetes engedély nélkül is előállíthatók, javíthatók, megszerezhetők, birtokolhatók, bírlalhatók, átruházhatók és forgalomba hozhatók, illetőleg külföldről behozhatók. Budapesten, 1940. évi május hó 29-én.

A miniszter helyett:
Dr. Kuzmich s. k.
a m. kir. posta vezérigazgatója.

**A m. kir. miniszterelnök 1940. évi 5.077. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet kiegészítéséről.**

A 8.950/1939. M. E. számú rendeletben a sajtótermékek terjedelmére megállapított korlátozásokon enyhít Szent István napja alkalmából az 1940. augusztus 11–25. közötti időszak tekintetében.

Életbe lépett 1940. július 14-én.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1409. o.) kiegészítése tárgyában az 1939. évi II. t.-c. 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Az 1940. évi augusztus hó 11. napjától kezdődőleg az 1940. évi augusztus hó 25. napjáig bezárólag terjedő időben a 8.950/1939. M. E. számú rendeltben meghatározott napi oldalterjedelmen felül

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok összesen húsz,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) 'megjelenő politikai napilapok összesen tíz további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

Az előző bekezdésben meghatározott oldalterjedelemtöbbletnek a rendeletben meghatározott időben megjelenő egyes lapszámok között való elosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

2. §. A politikai napilapok kivételével rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított minden más időszakos lapnak az 1940. évi augusztus hó folyamán megjelenő egy lapszáma, az illető lap alapítására vagy további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök által a 4.950/1938. M. E. számú rendelet alapján kiadott engedélyokiratban megszabott teljes oldalterjedelemben jelenhetik meg.

Havonta többször megjelenő időszakos lapoknál a kiadó határozza meg azt, hogy az 1940. évi augusztus hó folyamán megjelenő lapszámok közül melyik jelenjék meg az előző bekezdésben meghatározott oldalterjedelemben.

3. §. A hetenkint egyszer és az egy hétnél nagyobb időközökben megjelenő időszakos lapok, amelyeknek 1939. évi szeptember hó 2. napján, vagy az e napot megelőzően megjelent legutolsó lapszáma a lap előállítására felhasznált rotációs vagy íves nyomópapírtól eltérő minőségű színes, vagy kemény (75 grammnál nehezebb) borítólappal jelent meg, a jövőben a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben megállapított oldalterjedelmen felül négy oldal terjedelmű, a lap előállítására felhasznált rotációs vagy íves nyomópapírtól eltérő minőségű színes vagy kemény borítólapot adhatnak.

4. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátsza.

Az előbbi bekezdésben foglalt kihágás büntetése két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárás.

A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni, a pénzbüntetés legmagasabb összege 8.000 pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, a rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntető bíróságnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a 1. bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1940. júl. 14.) lép életbe.

Budapesten, 1940. elvi július hó 12-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 1940. évi 70.200. számú rendelete,
a mozgófényképüzemekben magyar nyelvű mozgófényképek kötelező
bemutatásáról.**

A bemutatott játékfilmek 25%-a Magyarországon készült, 1.200 méternél hosszabb és az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság által az arányszámba beszámíthatónak minősített magyarnyelvű hangos játékfilmnek kell lennie. Ennek fele Magyarországon magyarra szinkronizált film is lehet. A műsorrendet úgy kell kialakítani, hogy minden három külföldi film lejátssza után egy magyar film feltétlenül műsorra kerüljön. A bemutatott kísérő műsor 30%-ának Magyarországon, magyar nyelven készült hangos ismeretterjesztő, oktató-, kultúr-, riport- vagy rajzfilmnek kell lennie. A belügyminiszter 400 méternél nem hosszabb, egyes, országos jelentőségű, nemzeti célú (nemzetnevelő) filmeknek a mozikban való bemutatását elrendelheti. A rendőrhatalóságok kötelesek a mozgófényképüzemek engedélyesei részére meghatározott kötelezettségek megtartását rendszeresen ellenőrizni.

A rendelet az ú. n. keskeny mozgófényképüzemekre nem terjed ki.

Hatályba lépett 1940. augusztus 1-én.

Az 1935: XIV. t.-c. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – részben az érdekelt miniszterekkel egyetértően – a következőket rendelem.

A mozgófényképüzemekben magyarnyelvű hangos játékfilmek bemutatása.

I. §. (1) A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek mozgófényképüzemük műsorát további rendelkezésig játszási évadonként úgy összeállítani, hogy mind a játszási évad első, mind pedig annak második felében az ez idő alatt bemutatott játékfilmek 25%-a Magyarországon készült, 1.200 méternél hosszabb és az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság által az arányszámba beszámíthatónak minősített magyarnyelvű hangos játékfilm legyen.

(2) A játszási évad első fele az év augusztus hó 1. napjától a következő év január hó 31. napjáig, második fele az év február hó 1. napjától július hó 31. napjáig tart.

(3) Az (1) bekezdésben említett 25% fele Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett és az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság részéről erre a célra alkalmasnak talált mozgófénykép is lehet.

(4) Az (1) és (3) bekezdésben meghatározott mozgófényképek közül azonban a 25%-os arányszámba nem számíthatók be:

a) az ugyanazon mozgófényképüzemben újól (reprízként) bemutatott mozgófényképek;

b) azok a mozgófényképek, amelyeket az első engedélyezést követő három év leteltével kiadott új engedélyokirat alapján mutatnak be.

(5) Minden mozgófényképüzem engedélyese – figyelemmel a 46.300/1940. B. M. számú rendelet 4. §-ában foglalt rendelkezésre – köteles az (1) és (3) bekezdésben meghatározott magyarnyelvű játékfilmeket az üzeme játékrendjének megfelelően és oly sorrendben bemutatni, hogy amennyiben az üzem külföldi filmeket is előad, legalább minden három külföldi film lejátssza után egy magyar film feltétlenül műsorra kerüljön.

A mozgófényképüzemek kísérő műsorának összeállítása.

2. §. (1) Minden mozgófényképüzem engedélyese – amennyiben kísérő műsort is bemutat – köteles azt játszási évadonként úgy összeállítani, hogy mind a játszási évad első, mind pedig annak második felében az ez idő alatt bemutatott kísérő műsor 30%-a Magyarországon, magyar nyelven készült hangos ismeretterjesztő, oktató-, kultúr-, riport- vagy rajzfilm legyen.

(2) Az (1) bekezdésben említett százalékba azok a legalább 250 méter bosszú, magyar nyelven, Magyarországon készült ismeretterjesztő, oktató-, kultúr-, riport- vagy rajzfilmek számíthatók be, amelyeket az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság erre a célra alkalmasnak talált.

(3) A Magyar Világhíradó, továbbá az egyes külföldi világhíradók, végül az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság részéről már engedélyezett, vagy a jövőben engedélyezendő mozgófényképeknek részekre bontásából készített filmrészletek lejátszása kísérő műsornak nem tekinthető. Ezért e mozgófényképeket a kísérő műsor mennyiségének megállapításánál, valamint az (1) bekezdésben említett százalék kiszámításánál figyelmen kívül kell hagyni.

A mozgófényképüzemekben egyes magyar rövidfilmek kötelező lejátszása.

3. §. (1) A m. kir. belügyminiszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértően 400 méternél nem hosszabb, egyes, országos jelentőségű, nemzeti célú (nemzetnevelő) mozgófényképeknek a mozgófényképüzemekben kötelező bemutatását rendelheti el.

(2) A m. kir. belügyminiszter rendelete alapján a mozgófényképüzemekben kötelezően bemutatott mozgófényképeket a 2. §. (1) bekezdésében meghatározott százalékba be kell számítani.

Vegyes rendelkezések.

4. §. E rendelet 2. és 3. §-ában foglalt rendelkezések hatálya az ú. n. keskeny mozgófényképüzemekre nem terjed ki.

5. §. Az Országos Mozgófényképvizsgáló Bizottság elnöke a nyilvános előadásra alkalmasnak talált és a kötelező arányszámba is beszámíthatónak minősített játék- és rövidfilmek jegyzékét időről-időre közzéteszi.

6. §. (1) A rendőrhatalóságok kötelesek az 1. és 2. §-ban a mozgófényképüzemek engedélyesei részére meghatározott kötelezettségek megtartását rendszeresen ellenőrizni. Az ellenőrzésnek arra is ki kell terjednie, hogy a mozgófényképüzemek főként a magyar nyelven bemutatott mozgófényképeket azok nyugodt szemléletét és megértését biztosító sebességgel vetítik-e.

(2) A rendőrhatalóságok az (1) bekezdésben foglaltakra vonatkozó jelentéseiket a játszási évad első feléről minden év március hó 1. napjáig, a második feléről pedig minden év szeptember hó 1. napjáig; kötelesek hozzám felterjeszteni.

7. §. Attól a mozgófényképüzem-engedélyestől, aki e rendelet 1–3. §-aiban megállapított kötelezettségeinek nem tesz eleget, a mutatványengedélyokirat visszavonható.

Hatálybalépés.

8. §. Ez a rendelet 1940. évi augusztus hó 1. napján lép hatályba.

Budapesten, 1940. évi július hó 25-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. belügyminiszter 1940. évi 75.000. számú rendelete,
a magyar filmgyártás fejlesztésére és a mozgófényképek hatósági vizsgálatára
vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról, illetve kiegészítéséről.**

1941. augusztus 1-jével megszünteti az ún. nagy cenzúrajegyeket. Ettől az időponttól kezdve a külföldről behozott, 1200 m-nél hosszabb filmek csak a 2.000 pengő lefizetése ellenében bocsáthatók a forgalmazás feltételét képező vizsgálat alá.

1942. augusztus 1-jével megszünteti az ún. kis cenzúrajegyeket. Ettől az időponttól kezdve a külföldről behozott 1200 m-nél rövidebb, valamint a külföldről behozott keskeny filmek csak meghatározott készpénz lefizetése ellenében bocsáthatók a forgalmazás feltételét képező vizsgálat alá.

A rendelet szabályozza a filmek megvizsgálásáért fizetett díjaknak a magyar hangos filmek gyártására és premizálására fordításának módját is.

A cenzúrajegyek helyett bevezeti a „Játékfilm részesedési jegy”-et, valamint „Rövidfilm részesedési jegy”-et és meghatározza azok pénzre váltási lehetőségét.

Magyarországon magyar nyelven készült játék- és rövidfilmek, valamint Magyarországon magyar nyelvre szinkronizált játékfilmek vizsgálatánál az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a magyar nyelv használatának helyességét, továbbá a megfelelő hangfelvételt is elbírálja.

A rendelet 1940. július 28-ai hatálybalépésével a 180.000/1935., 180.100/1935., 175.000/1936., 175.100/1936., 179.000/1936., 121.000/1937., 121.004/1937., 118.923/1938., 121.600/1938., 54.100/1939., 57.750/1939., 58.866/1939. B. M. számú rendeletek, továbbá a 112.800/1938. B. M. számú rendelet 2. §-ának (2) és (3) bekezdésében, valamint a 7. §-ában foglalt rendelkezések hatályukat veszítették.

Az 1935: XIV. t.-c. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – részben az érdekelt miniszterekkel egyetértően – a következőket rendelem.

I. RÉSZ.

A magyar filmgyártás támogatása.

Az ú. n. nagy cenzúrajegyek megszüntetése.

1. §. (1) Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) e rendelet hatálybalépésétől kezdve külföldről behozott, 1.200 méternél hosszabb játékfilmet csak abban az esetben vizsgálhat meg, illetve láthat el engedélyokirattal, ha a mozgófénykép megvizsgálását kérelmező, a kérvény benyújtásával egyidejűleg két ú. n. nagy cenzúrajegyet beszolgáltató vagy pedig 2.000 (Kettőezer) pengőt a Bizottság pénztárába befizet.

(2) Magyarországon magyar nyelven gyártott, továbbá Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, 1.200 méternél hosszabb hangos játékfilm megvizsgálását kérelmező mentes az (1) bekezdésben megállapított nagy cenzúrajegy beszolgáltatás, illetve díjfizetési kötelezettség alól.

(3) A Bizottság a forgalomban lévő nagy cenzúrajegyeket csak 1941. évi július hó 31. napjáig bezáróan fogadhatja el az (1) bekezdésben vagylagosan megállapított készpénzfizetés helyett; ettől az időponttól kezdve az (1) bekezdésben meghatározott mozgófényképek csak a 2.000 pengő lefizetése ellenében vizsgálhatók meg.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott filmek megvizsgálását kérelmezők a (3) bekezdésben megállapított időpontig a 2.000 pengő értékét felerészben egy nagy cenzúrajegy beszoigáltatásával, felerészben pedig készpénzfizetéssel is kiegyenlíthetik.

Az ú. n. rövidfilm cenzúrajegy megszüntetése.

2. §. (1) A Bizottság e rendelet hatálybalépésétől kezdve külföldről behozott, 1.200 méternél rövidebb játék-, továbbá ismeretterjesztő, oktató-, kultur-, riport- vagy rajzfilmet csak abban az esetben vizsgálhat meg, illetőleg- láthat el engedélyokirattal, ha a film megvizsgálását kérelmező a kérvény benyújtásával egyidejűen, a film hosszának megfelelően, minden, megkezdett 25 méter után egy (1) ú. n. rövidfilm cenzúrajegyet beszoigáltat, vagy minden megkezdett 25 méter után 15 pengőt a Bizottság pénztárába befizet.

(2) A Bizottság e rendelet hatálybalépésétől kezdve külföldön, készült keskeny játékfilmet csak abban az esetben vizsgálhat meg, illetve láthat el engedélyokirattal, ha a keskeny játékfilm megvizsgálását kérelmező a kérvény benyújtásával egyidejűen 10 (Tíz) rövidfilm cenzúrajegyet beszoigáltat, vagy pedig 150 (Egyszázötven) pengőt a Bizottság pénztárába befizet.

(3) A (2) bekezdésben foglalt rendelkezés Magyarországon magyar nyelven készült, nyilvános előadásra alkalmasnak talált rendes szélességű (normál) mozgófényképről keskenyített, továbbá Magyarországon készült keskeny mozgófényképekre, végül külföldön készült és Magyarországon nyilvános előadásra alkalmasnak talált rendes szélességű (normál) mozgófényképekről Magyarországon keskenyített mozgófényképekre nem vonatkozik.

(4) A Bizottság a forgalomban lévő rövidfilm cenzúrajegyeket csak 1942. évi július hó 31. napjáig bezáróan fogadhatja el az (1) és (2) bekezdésben vagylagosan megállapított készpénzfizetés helyett, ettől az időponttól kezdve az (1) és (2) bekezdésben meghatározott mozgófényképek csak készpénzfizetés ellenében vizsgálhatók meg.

(5) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott film megvizsgálását kérelmező a (4) bekezdésben megállapított időpontig részben rövidfilm cenzúrajegyekkel, részben készpénzfizetéssel is kiegyenlítheti az (1) és (2) bekezdés szerint járó díj összegét.

A cenzúrajegyek beszoigáltatása helyett fizetendő díjak kezelése és felhasználása.

3. §. A Bizottság elnöke az 1. és 2. §. szerint készpénzben befizetett díjakat külön-külön letétként kezeli és az 1. §. alapján befizetett összegek 90%-át a magyar játékfilmek támogatására, a megmaradó 10%-ot a kiváló minőségű magyar játékfilmek jutalmazására, a 2. §. alapján befizetett összegeket pedig a magyar rövidfilmek támogatására használja fel az alábbi módozatok szerint.

A magyar játékfilmek támogatása.

4. §. (1) A Bizottság elnöke a rendelet hatálybalépésétől kezdve minden kérelmezőnek, aki Magyarországon magyar nyelven gyártott, 1.200 méternél hosszabb hangos játékfilmet mutat be megvizsgálás végett, és azt a Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak és a kötelező arányszámba is beszámíthatónak találja, a mellékelt I. számú mintának megfelelő és egy játszási évadra szóló „Játékfilm részesedési jegy”-et (ígervényt) ad ki.

(2) A játékfilm részesedési jegyre oly összeget kell kifizetni, amely az illető játékfilm megvizsgálása időpontjának megfelelő játszási évad alatt az 1. §. alapján készpénzben befizetett díjak 90%-át kitevő összegből az ugyanazon játszási évadban megvizsgált és játékfilm részesedési jeggyel ellátott összes magyar játékfilmek számának arányában egy játékfilmre esik.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott összeg kifizetése a játszási évad befejezését augusztus hó 15. napjától – kezdődően esedékes. A Bizottság elnöke azonban a játszási évad első felének eltelte (az év február hó 1. napja) után az addig befolyt összegek és a már megvizsgált, valamint a játszási évadban még valószínűleg megvizsgálásra kerülő magyar játékfilmek számának figyelembevételével az esedékesség napjától kifizetésre kerülő összegre előleget folyósíthat.

(4) Az előleg folyósítását, valamint a játékfilm részesedési jegyre eső összeg teljes kifizetését a játékfilm részesedési jegyen fel kell tüntetni.

(5) A játékfilm részesedési jegy névre (cégre) szól és az másra át nem ruházható.

(6) A Bizottság elnöke a játékfilm részesedési jegyeket szigorú számadási nyomtatványként kezeli és a sorszámmal ellátott játékfilm részesedési jegyekről külön nyilvántartást vezet, melyben az esetleg folyósított előlegeket is feltünteti.

(7) A játékfilm részesedési jegyeket az azokra eső összeg teljes kifizetése után be kell vonni és a Bizottság irattárában meg kell őrizni.

(8) A Bizottság elnöke a játékfilm részesedési jegyekre eső összeg nagyságát a játszási évad befejezte után 14 napon belül közzéteszi.

(9) Az az igényjogosult, aki a (8) bekezdésben említett közzétételt követő 90 napon belül a részesedési jegyére eső összeg felvételéért nem jelentkezik, igényét elveszti. Az ekként felszabaduló összeget a Bizottság elnöke a következő játszási évadban a magyar játékfilmek jutalmazására szánt összeg keretében használja fel.

A magyar játékfilmek jutalmazása.

5. §. (1) A m. kir. belügyminiszter a m. kir. vallás- és közoktatásügyi, valamint a m. kir. iparügyi miniszterrel egyetértően – a Bizottság elnökének javaslatára – a kulturális, vagy művészi szempontból különösen kiváló és nagy költséggel előállított egyes magyar játékfilmeket jutalomban részesíti.

(2) A játékfilmek jutalmazására az 1. §. alapján készpénzben befizetett díjak 10%-át és a 4. §. (9) bekezdésében említett összeget kell felhasználni.

A magyar rövidfilmek támogatása.

6. §. (1) A Bizottság elnöke e rendelet hatálybalépésétől kezdve mindazoknak, akik Magyarországon magyar nyelven készült és legalább 250 méter hosszú, hangos ismeretterjesztő, oktató-, kultúr-, riport- vagy rajzfilm megvizsgálását kérelmezik, ha a Bizottság a filmet nyilvános előadásra alkalmasnak és a kísérőműsorra nézve megállapított arányszámba beszámíthatónak találja, a mellékelt II. számú mintának megfelelő és egy játszási évadra szóló „Rövidfilm részesedési jegy”-et (igérvényt) ad ki.

(2) A rövidfilm részesedési, jegyre oly összeget kell kifizetni, amely az illető rövidfilm megvizsgálása időpontjának megfelelő játszási évad alatt a 2. §. alapján készpénzben befizetett összegekből az ugyanazon játszási évadban megvizsgált és rövidfilm részesedési jeggyel ellátott összes magyar rövidfilmek számának arányában egy rövidfilmre esik.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott összeg kifizetése a játszási évad befejezését követő 15. naptól – tehát az év augusztus hó 15. napjától – kezdődően esedékes.

(4) A rövidfilm részesedési jegyre előleg nem folyósítható.

(5) A rövidfilm részesedési jegyre eső összeg kifizetését a rövidfilm részesedési jegyen fel kell tüntetni.

(6) A 4. §. (5)–(9) bekezdésében a játékfilm részesedési jegyekre megállapított rendelkezéseket a rövidfilm részesedési jegyekre is alkalmazni kell, oly eltéréssel azonban, hogy a rövidfilm részesedési jegyekre idejében fel nem vett, s az igényjogosultság megszűnése

folytán felszabaduló összegeket a körvetkező játszási évadban nem egyes kiváló minőségű rövidfilmek jutalmazására, hanem e játszási évadban rövidfilm részesedési jeggyel ellátott valamennyi rövidfilm támogatására kell a (2) bekezdésben foglalt rendelkezés szerint felhasználni.

(7) Az (1) bekezdésben meghatározott rövidfilmek jutalomban nem részesíthetők.

(8) A Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett, továbbá a keskeny mozgófényképek sem támogatásban, sem jutalomban nem részesíthetők.

II. RÉSZ.

A mozgófényképek előzetes hatósági vizsgálata.

A magyar nyelvű mozgófényképeknél a hangfelvétel és a nyelv helyességének vizsgálata.

7. §. Magyarországon magyar nyelven készült játék- és rövidfilmek, valamint Magyarországon magyar nyelvre utólag áttett játékfilmek vizsgálatánál a Bizottság a magyar nyelv használatának helyességét, továbbá a megfelelő hangfelvételt is elbírálja. A mozgófényképek nyilvános előadáson bemutatására jogosító engedélyokirat kiadása ebből az okból is megtagadható.

A magyar nyelvre áttenni kívánt mozgófényképek előzetes vizsgálata.

8. §. (1) A Bizottság a Magyarországon magyar nyelvre áttenni kívánt egyes mozgófényképeket – kérelemre– előzetesen is megvizsgálhatja annak megállapítása végett, hogy ezek a mozgófényképek magyar nyelvre való utólagos áttétele, valamint az arányszámba beszámításra alkalmasak-e.

(2) Az előzetes megvizsgálás díja méterenkint 4 fillér, a Magyarországon utólag magyar nyelvre már áttett mozgófényképek vizsgálati díja pedig méterenkint 6 fillér.

(3) Magyarországon utólag magyar nyelvre áttett mozgófényképek után a Filmipari Alap részére méterenkint 20 (busz) fillér pótdíjat, behozatali jegy illetve címén pedig az idevonatkozó kormányrendeletben megállapított összeg felét kell fizetni.

A magyar rövidfilmeknek az arányszámba beszámíthatóság szempontjából újból megvizsgálása.

9. §. A Bizottság a 6. §. (1) bekezdésében meghatározott és a részéről már megvizsgált mozgófényképeket – azok forgalombahozóinak kérésére – a kötelező lejátszásra megállapított arányszámba beszámíthatóság szempontjából újból elbírálhatja, ha a megvizsgálni kért mozgófénykép két évnél nem régebben készült.

A kísérőműsor arányszámába beszámítható magyar rövidfilmek engedélyokiratainak megkülönböztető jelzése.

10. §. Ha a Bizottság a 6. §. (1) bekezdésében meghatározott mozgófényképet nyilvános előadásra alkalmasnak és a kötelező lejátszásra megállapított arányszámba is beszámíthatónak találja, a Bizottság elnöke az engedélyokiratot a 180.547/1935. B. M. számú körrendeletben megállapított, de kisebb méretű és „KISÉRŐ MŰSORUL ALKALMAS” felírással megkülönböztető jelzéssel látja el.

A mozgófényképeknek nyilvános előadáson bemutatására jogosító engedély megadása.

11. §. A Bizottság a megvizsgált mozgófényképnek nyilvános előadáson való bemutatására jogosító engedélyokirattal ellátását a 255.000/1924. B. M. számú rendelet 11. §-ában felsorolt okokon felül (amikor is az engedélyokirat kiadását meg kell tagadni) abban az esetben is megtagadhatja, ha a mozgófénykép minősége a megkívánt mértéken alul marad, vagy ha annak tartalma előreláthatóan a közönség ízlését és erkölcsi felfogását sértené.

Hatálybalépés.

12. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1940. júl. 28.) lép hatályba.

Hatályon kívül helyezett jogszabályok.

13. §. E rendelet hatálybalépésével a 180.000/1935., 180.100/1935., 177.000/1936., 175.100/1936., 179.000/1936., 121.000/1937., 121.004/1937., 118.923/1938., 121.600/1938., 54.100/1939., 57.750/1939., 58.866/1939. B. M. számú rendeletek, továbbá a 112.800/1938. B. M. számú rendelet 2. §-ának (2) és (3) bekezdésében, valamint a 7. §-ában foglalt rendelkezések hatályukat veszítik.

Budapesten, 1940. évi július hó 25-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1940. évi 5.660. M. E. számú rendelete,
a mozgófényképzemmi jogviszonyok hasznosítása tárgyában kötött
társulási szerződések hatályának megszüntetéséről.**

A mozgófényképzemmi jogosítványok hasznosítása céljából kötött érvényben lévő társulási szerződések 1941. július 31-ével hatályukat veszítik.

Hatályba lépett 1940. augusztus 3-án.

A m. kir. minisztérium a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931: XXVI. t.-c. 2. §-ában foglalt és legutóbb az 1940: XVII. t.-c. 1. §-ában meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. A mozgófényképzemmi jogosítványok hasznosítása céljából kötött és a 6.900/1923. B. M. számú rendelet, illetve a 640/1930. M. E. számú rendelet időközben hatályon kívül helyezett 2. pontjában meghatározott társulási szerződések, amennyiben azoknak érvénye időközben bármely okból meg nem szűnnék, 1941. évi július hó 31. napján hatályukat veszítik.

2. §. Az 1. §-ban említett társulási szerződések hatályának megszünte miatt kártérítés, vagy végkiegyenlítés iránt igény nem támasztható.

3. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1940. aug. 3.) lép hatályba.
Budapesten, 1940. évi. augusztus 2-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1940. évi 5.555. M. E. számú rendelete
a sajtóellenőrzésről.**

A 10.800/1939. M. E. számú és az 1.060/1940. M. E. számú rendeletek hatályon kívül helyezésével újraszabályozza a tárgykört. Időszaki lapot vagy más sajtóterméket kizárólag ügyészségi engedéllyel lehet kinyomtatni, vagyis újra a teljes körű előzetes cenzúra lép életbe. A hatóság által törölt közlemény helyét tilos üresen hagyni.

1941. március 9-ei hatállyal kiegészítette az 1.850/1941. M. E. számú rendelet egy illetékességi szabállyal.

Hatályba lépett 1940. augusztus 29-én.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. t.-c. 151. §-ában foglalt felhatalmazás alapján, az 1939. évi december hó 10. napján kelt 10.800/1939. M. E. számú és az 1940. évi február hó 11. napján kelt 1.060/1940. M. E. számú rendeletek egyidejű hatályon kívül helyezése mellett, a következőket rendjeli.

1. §. (1) Időszaki lapot, vagy más sajtóterméket kinyomtatni csak akkor szabad, ha annak kinyomtatására a sajtótermék előállítási helye szerint illetékes kir. ügyészség, illetőleg az alábbi (2) bekezdésben megjelölt hatóság tagja engedélyt adott.

(2) A kir. ügyészség székhelyén kívül előállított sajtótermék kinyomtatásának engedélyezésére a kir. ügyészség vezetője által kirendelt ügyészségi tag (ügyészségi megbízott), vagy a rendőrhatalóságnak a kir. ügyészség által erre felhatalmazott tagja jogosult.

2. §.(1) Az engedély megadására jogosult (1. §.) az időszaki lap közlésre szánt minden közleményének kefelenyomatát vagy géppel írt szövegét (kéziratát) azonnal, más sajtótermék bemutatott kéziratát pedig késedelem nélkül átvizsgálja, és ha arról győződik meg, hogy a sajtótermék vagy egyes közlemények megjelenése és terjesztése a hadviselés érdekét, vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érintené, az engedély kiadását megtagadni és a sajtótermék terjesztését megtiltani köteles. Erről a sajtótermék előállítóját értesíteni kell.

(2) Ha az engedély kiadásának megtagadására nincs ok, az engedélyt késedelem nélkül meg kell adni.

3. §. Időszaki lapban a hatóság által törölt közlemény helyét, ha pedig valamely közleménynek csak egy részét törölték, a törölt rész helyét üresen hagyni, vagy a figyelmet a törlésre egyéb módon felhívni nem szabad. A tilalom megtartásának ellenőrzése végett a hatóság elrendelheti, hogy a közleménynek vagy a lappéldánynak újból kiszedett és áttördelt levonatát a többszörösítés megkezdése előtt bemutassák.

4. §. Napilap terjesztését a sajtórendészeti köteles példány megküldésével egyidőben szabad megkezdeni. Minden más sajtótermék terjesztését csak akkor szabad megkezdeni, ha erre az 1. §-ban megjelölt hatóság külön engedélyt adott.

5. §. A sajtótermékek átvizsgálására kirendelt kir. ügyész mellé a m. kir. miniszterelnök által Budapesten szervezett sajtóellenőrző bizottság működését tovább is folytatja.

6. §. (1) Az 1914: XIV. t.-c. 5. §-a második bekezdésének 1. és 2. pontjában megjelölt (ú. n. kereskedelmi és választási) nyomtatványokat is csak akkor szabad kinyomatni, ha arra az 1. §-ban megjelölt hatóság engedélyt adott.

(2) Az előbbi bekezdésben meghatározott nyomtatványok egyes fajtáira vonatkozóan (például névjegy, gyászjelentés stb.) az ellenőrzés végett való bemutatási kötelezettség alól a hatóság a helyi viszonyok figyelembevételével felmentést adhat.

7. §. (1) Az 1939: II. t.-c. 198. §-a értelmében vétséget követ el az, aki akár szándékosan, akár gondatlanságból olyan sajtóterméket nyomtat ki, terjeszt vagy terjesztet, amelynek kinyomatására a hatóság (1. §.) engedélyt nem adott, vagy amelynek terjesztését a hatóság megtiltotta,

(2) Aki a rendelet 3. §-ában foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátsza, megszegésükben vagy kijátszásukban bármily módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ-el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

(3) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működésének területén a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

8. §. A köteles példányok bemutatására és más sajtórendészeti kötelezettségekre vonatkozó jogszabályok – amennyiben azokat a jelen rendelet nem módosítja – továbbra is hatályban maradnak.

9. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1940. aug. 29.) lép hatályba.

Budapesten, 1940. évi augusztus hó 28. napján.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek 81.783/1940. K. K.
M. számú rendelete.**

***A könyv-, írószer- és papírkereskedések hétköznapi zárórájának átmeneti
meghosszabbítása.***

*A könyv-, írószer- és papírkereskedések 1940. szeptember 2-a és szeptember 10-e között este
7 tarthatnak nyitva.*

Az 1921: XXXVII. tc. 1 és 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket
rendelem.

A könyv-, írószer- és papírkereskedések mindazokban a városokban és községekben,
amelyekben ezeknek az üzleteknek a hétköznapi zárórája este hét (7) óránál korábbi időpontban
van megállapítva, 1940. évi szeptember hó 2-től szeptember hó 10-ig bezárólag a közbeeső
vasárnap kivételével este hét (7) óráig tarthatók nyitva.

Budapesten, 1940. évi augusztus hó 29-én.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Kováts Aladár s. k.
miniszteri osztálytanácsos.

**A m. kir. miniszterelnök 1940. évi 7.440. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott rendelet újabb kiegészítéséről.**

*A karácsonyi időszakra tekintettel a lapok maximálisan engedélyezett oldalszámát a
rendeletben meghatározott elveknek megfelelően növelik. Az így engedélyezett többlet kizárólag
hirdetések közlésére fordítható. A politikai napilapok karácsonyi számukhoz meghatározott
terjedelmű mellékletet, 1940 decemberében pedig meghatározott terjedelmű naptárt és
évkönyvet is kiadhatnak. A rendelet szabályozza a politikai napilapok karácsonyi számának
eladási árát is. A rendelet a nem politikai lapokkal kapcsolatban is tartalmaz terjedelmi
előírásokat.*

Hatályba lépett 1940. október 22-én.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapításáról és az
ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról szóló 8.950/1939. M. E. számú rendelet (Rt.
1939. 1409. o.) újabb kiegészítése tárgyában az 1939: II. t.-c. 141. §-ában foglalt felhatalmazás
alapján a következőket rendelem.

*I. §. Az 1940. évi november hó 15. napjától kezdődőleg az 1940. évi december hó 31. napjáig
bezárólag terjedő időben a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott napi
oldalterjedelmen felül*

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok összesen harminckettő,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok összesen tizenhat

további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

Az előző bekezdésben megengedett oldalterjedelemtöbbletet kizárólag az illető lapban szokásos hirdetések közlésére szabad felhasználni, az oldalterjedelemtöbbletnek az előző bekezdésben meghatározott időben megjelenő egyes lapszámok között való elosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

2. §. ⁴³A Budapest székesfőváros területén, valamint azon kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok úgynevezett karácsonyi száma, amely a 8.950/1939. M. E. számú rendelet 2. §-ának rendelkezése értelmében a napközben megjelenő politikai napilapoknál az 1940. évi december hó 23. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknál pedig az 1940. évi december hó 24. napján jelenik meg, a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott vasárnapi (a napközi lapoknál a szombati) oldalterjedelem kétszeresének megfelelő terjedelemben jelenhetik meg.

3. §. A reggel és napközben megjelenő politikai napilapok karácsonyi számához (2. §.)

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok legfeljebb tizenhat oldal,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok pedig legfeljebb nyolc oldal, terjedelmű és az illető lap oldalmérete felénél nem nagyobb képes, vagy szöveges mellékletet adhatnak.

4. §. Politikai napilapok karácsonyi számának példányonkinti eladási ára az illető lap vasárnapi (napközi lapoknál a szombati) száma példányonkinti eladási árának kétszerese.

5. §. A politikai napilapok 1940. évi december hó folyamán 15.5X23.5 cm-nel nem nagyobb oldalméretű naptárt, illetőleg évkönyvet adhatnak ki, amely

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapoknál legfeljebb százhatvan oldal, azonfelül négy oldal kemény vagy színes borítólappal,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapoknál pedig legfeljebb nyolcvan oldal, azonfelül négy oldal kemény vagy színes borítólappal terjedelmű lehet. Az előző bekezdésben meghatározott naptár, illetőleg évkönyv előállítására kizárólag a vámtarifa 497/a. tétele alá eső rotációs vagy íves nyomópapír használható fel.

E naptárak, illetőleg évkönyvek a lapok által saját előfizetőiknek külön díj vagy ár felszámítása nélkül is rendelkezésre bocsáthatók, kereskedelmi forgalomban pedig az árusítás csak a naptáron, illetőleg évkönyvön feltüntetett áron történhetik.

6. §. A politikai napilapok kivételével rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított minden más időszakos lapnak az 1940. évi december hó folyamán megjelenő egy (úgynevezett karácsonyi) lapszáma az illető lap alapítására, vagy további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök által a 4.950/1938. M. E. számú (Rt. 1938. 930. o.), illetőleg a 9.000/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1928. o.) alapján kiadott engedélyokiratban megszabott teljes oldalterjedelemben jelenhetik meg.

Havonta többször megjelenő időszakos lapok tekintetében a kiadó határozza meg azt, hogy az 1940. évi december hó folyamán megjelenő lapszámok közül melyik jelenjék meg az előző bekezdésben meghatározott oldalterjedelemben.

7. §. Kivételes méltánylást érdemlő esetekben a m. kir. miniszterelnök a 8.950/1939, M. E. számú rendelet egyes rendelkezései alól egyes lapszámokra vonatkozólag felmentést adhat.

8. §. Aki a jelen rendeletnek bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a

⁴³ A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott rendelet újabb kiegészítése tárgyában 7.440/1940. M. E. sz. a. kiadott és a *Belügyi Közlöny* 1940. évi 48. számában. 1625. lapon is közzétett rendelet 2. §-a helyesen a következőképpen szól: „A Budapest székesfőváros területén, valamint azonkívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok úgynevezett karácsonyi száma, amely a 8.950/1939. M. E. számú rendelet 2. §-ának rendelkezése értelmében a napközben megjelenő politikai napilapoknál az 1940. évi december hó 24. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknál pedig az 1940. évi december hó 25. napján jelenik meg, a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott vasárnapi (napközi lapoknál a szombati) oldalterjedelem kétszeresének megfelelő terjedelemben jelenhetik meg.” *Belügyi Közlöny*, 1940/57.

értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t-c. rendelkezéseit kell alkalmazni, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

9. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1940. okt. 22.) lép hatályba.

Budapesten, 1940. évi október hó 17-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1940. évi 7.979. M. E. számú rendelete,
a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területen megjelenő
és rotációs vagy íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapításáról és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról.**

A politikai napilapokat legfeljebb nyolc, vasárnap tizenkét oldal terjedelemben engedi megjelenni a visszacsatolt területeken. Tartalmaz még rendelkezéseket a betűméret, nyomtatási festék, karácsonyi különszám stb. vonatkozásában is.

Hatályba lépett 1940. november 26-án.

A m. kir. minisztérium az 1940: XXVI. t.-c. 3. §-ában kapott felhatalmazás alapján a rotációs vagy íves nyomópapíron megjelenő időszaki sajtótermékekre vonatkozó 8.950/1939. M. E. (Bt. 1939. 1409. o.), 5.077/1940. M. E. (Rt. 1940. 1785. o.) és a 7400/1940. M. E. számú rendeleteknek – a szükséges átmeneti szabályokkal kiegészített – rendelkezéseit egységes szerkezetbe foglalva, a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területen a következő szövegezésben lépteti hatályba.

1. §. A politikai napilapok – tekintet nélkül az eladási árra – hétköznap legfeljebb nyolc, vasárnap pedig legfeljebb tizenkét oldal terjedelemben jelenhetnek meg.

A reggel megjelenő politikai napilapok az említett oldalterjedelmen felül hetenkint egyszer két oldal terjedelmű rádiómellékletet adhatnak. A rádiómellékleten kívül más mellékletet kiadni, vagy pedig valamely napilaphoz annak ára fejében más időszaki sajtóterméket mellékelni nem szabad.

A meghatározott oldalterjedelem keretén belül a szöveg és hirdetés beosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

2. §. A napilapok megjelenésének napjától (sic!) a lapon úgy kell feltüntetni, hogy az a tényleges megjelenés, vagyis a forgalombahozatal megkezdésének napjával megegyezzik. Napilapok példányonkinti eladási vagy előfizetési árát nem naponként megjelenő más önálló időszaki lap eladási vagy előfizetési árával összekapcsolni nem szabad.

3. §. A napilapok egy-egy lapszáma csak egy kiadásban jelenhetik meg (az ú. n. „mutálás” tilos), és e lapok nyomdai előállítására kizárólag feketeszínű festék használható fel. Sem címfeliratban, sem a szövegben tizennégy „Durchschuss”, azaz huszonnyolc typometriai pontnál nagyobb (úgynevezett „Doppelmittel”) betűt használni nem szabad.

4. §. A jelen rendelet 1. §-ában megnevezett időszaki lapokon kívül rotációs vagy íves nyomópapíron megjelenő minden más időszaki lap oldalterjedelme nem haladhatja meg az illető lapnak a jelen rendelet hatálybalépése előtt megjelent legutolsó lapszáma oldalterjedelmének ötven százalékát.

Azok a politikai jellegű időszaki lapok, amelyeknek oldalterjedelme az előző bekezdés alapján négy oldalnál kevesebb lenne, továbbra is négy oldalon jelenhetnek meg.

A hetenkint egyszer és az egy hétnél nagyobb időközökben megjelenő időszaki lapok, amelyeknek jelen rendelet hatálybalépése előtt megjelent legutolsó lapszámai a lap előállítására felhasznált rotációs vagy íves nyomópapírtól eltérő minőségű színes vagy kemény (75 g-nál nehezebb) borítólapra jelentek meg, az első bekezdésben megállapított oldal terjedelmen felül a jövőben is, négy oldal terjedelmű, a lap előállítására felhasznált rotációs vagy íves nyomópapírtól eltérő minőségű, színes vagy kemény borítólapot adhatnak.

5. §. Időszak jelleggel nem bíró, vagyis oly lapok, amelyek egy hónapnál nagyobb időközökben jelennek meg, a jelen rendelet hatályának tartama alatt nem adhatók ki.

E rendelkezés alól kivételnek az egyetem, valamint a tudományos, irodalmi és művészeti egyesületek kiadásában megjelenő, időszaki jelleggel nem bíró tudományos folyóiratok.

6. §. A hatóságok és közhivatalok által kiadott közlönyök nem esnek a jelen rendelet korlátozó rendelkezései alá.

7. §. A jelen rendelet hatálybalépésének napjától kezdődőleg az 1940. évi december hó 31. napjáig bezárólag terjedő időben a politikai napilapok a jelen rendelet 1. §-ában meghatározott napi oldalterjedelmen felül összesen tizenhat további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

Az előző bekezdésben megengedett oldalterjedelemtöbbletet kizárólag az illető lapban szokásos hirdetések közlésére szabad felhasználni, az oldalterjedelemtöbbletnek az előző bekezdésben meghatározott időben megjelenő egyes lapszámok között való elosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

8. §. A politikai napilapok úgynevezett karácsonyi száma, amely a napközben megjelenő politikai napilapoknál az 1940. évi december hó 24. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknál pedig az 1940. évi december hó 25. napján jelenik meg, a jelen rendelet 1. §-ában meghatározott vasárnapi (a napközi lapoknál a szombati) oldalterjedelem kétszeresének megfelelő terjedelemben jelenhetik meg.

9. §. A politikai napilapok karácsonyi számához (8. §.) legfeljebb nyolc oldal terjedelmű és az illető lap oldalmérete felénél nem nagyobb képes vagy szövegs melléklet adható.

10. §. Politikai napilapok karácsonyi számának példányonkinti eladási ára az illető lap vasárnapi (napközi lapoknál a szombati) száma példányonkinti eladási árának kétszerese.

11. §. A politikai napilapok 1940. évi december hó folyamán 15,5X23,5 cm-nél nem nagyobb oldalméretű naptárt, illetőleg évkönyvet adhatnak ki, amely legfeljebb nyolcvan oldal, azonfelül négy oldal kemény vagy színes borítólap terjedelmű lehet.

Az előző bekezdésben meghatározott naptár, illetőleg évkönyv előállítására kizárólag a vámtarifa 497/a. tétele alá eső rotációs vagy íves nyomópapír használható fel.

E naptárak, illetőleg évkönyvek a lapok által saját előfizetőiknek külön díj, vagy ár felszámítása nélkül is rendelkezésre bocsáthatók, kereskedelmi forgalomban pedig az árusítás csak a naptáron, illetőleg évkönyvön feltüntetett áron történhetik.

12. §. A politikai napilapok kivételével rotációs, vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított minden más időszaki lapnak az 1940. évi december hó folyamán megjelenő egy (úgynevezett karácsonyi) lapszáma az illető lapnak a jelen rendelet 4. §-ában megszabott oldalterjedelme kétszeresének megfelelő terjedelemben jelenhetik meg.

Havonta többször megjelenő időszaki lapok tekintetében a kiadó határozza meg azt, hogy az 1940. évi december hó folyamán megjelenő lapszámok közül melyik jelenjék meg az előző bekezdésben meghatározott oldalterjedelemben.

13. §. Kivételes méltánylást érdemlő esetekben a m. kir. miniszterelnök a jelen rendelet egyes rendelkezései alól egyes lapszámokra vonatkozólag felmentést adhat.

14. §. Aki a jelen rendeletnek bármely rendelkezését megszegi vagy kijátszó, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. § a első bekezdésének harmadik pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

15. §. Ez a rendelet a kihirdetése napján (1940. nov. 26.) lép hatályba.

Budapesten, 1940. évi november hó 15-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1940. évi 8.650. M. E. számú rendelete, a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen lakó személyek tekintetében a sajtókamara tagjai közé felvétel idejének szabályozásáról.

Az 1940. december 1-én hatályba lépett rendelet a sajtókamarai felvétel tekintetében tartalmaz rendelkezéseket. A második bécsi döntés keretében visszaszerzett országrészekben lakó személyeket a sajtókamara decemberben is felveheti tagjai közé.

A m. kir. minisztérium a román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrésznek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásáról és az országgal egyesítéséről szóló 1940: XXVI. t.-c. 3. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A sajtókamara a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen lakó személynek a sajtókamarába felvétel iránt előterjesztett kérelme tárgyában – a 7.720/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1173. o.) 22. §-ának első bekezdésében meghatározott korlátozó rendelkezéstől eltérően – az 1940. évi december hónapban is határozhat, és ebben a hónapban is elrendelheti a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen lakó személynek a sajtókamarába felvételét.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1940. dec. 1.) lép hatályba.
Budapesten, 1940. évi november hó 29-én.

Gróf Teleki Pál s. k. m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1940. évi 9.350. M. E. számú rendelete, a Filmipari Alap kezeléséről.

A Filmipari Alap ügyeiben – ideértve az alap bevételeinek kezelését, illetve kiadásainak utalványozását is – az iparügyi miniszter jár el.

A rendelet 1941. január 1-én lépett életbe, egyidejűleg hatályát veszítette a 6.292/1925. M. E. számú rendelet 6. §-a, valamint a 2.240/1939. M. E. számú rendelet 3. §-a.

A m. kir. minisztérium a Filmipari Alap kezelése tárgyában a következőket rendeli:

1. §. A Filmipari Alap ügyeiben – ideértve az alap bevételeinek kezelését, illetőleg kiadásainak utalványozását is – az iparügyi miniszter jár el. A miniszter az alapnak a többi miniszter ügykörét érintő ügyeiben az Országos Nemzeti Filmbizottságot és meghallgatja.

2. §. A jelen rendelet hatálybalépésével a 6.292/1925. M. E. számú rendelet 6. §-a, valamint a 2.240/ 1939. M. E. számú rendelet 3. §-a hatályát veszti.

3. §. Ez a rendelet az 1941. évi január hó 1-én lép hatályba.
Budapesten, 1940. évi december hó 20-án.

*Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.*

**A m. kir. belügyminiszternek 371.125/1940. B. M. számú rendelete.
*A „Magyarság” című lap megjelenésének és terjesztésének időleges
megtiltása.***

*A rendelet – az ország érdekeit veszélyeztető magatartása miatt – tizennégy napra megtiltja a
Magyarság c. lap megjelenését.*

A m. kir. belügyminiszter a Budapesten dr. Ráttkai R. Kálmán felelős szerkesztésében és ifj. virtsologi Rupperecht Olivér kiadásában megjelenő és a Centrum Kiadóvállalat R.-T. nyomdájában előállított „Magyarság” című időszaki lap további megjelenését és terjesztését az 1939: II. tc. 151. §-ának 3. bekezdése alapján, az országnak az említett törvényhely által védett érdekeit veszélyeztető magatartása miatt 2 heti időtartamra, azaz 1941. évi január hó 14-ig bezárólag megtiltotta. Nevezett lapnak a jelen tilalom ellenére netán megjelenő példányait azonnal el kell kobozni és belőlük egy-egy példányt a budapesti kir. ügyészséghez be kell szolgáltatni. Aki a lapot e tilalom dacára kiadja vagy terjeszti, azt az 1939: II. tc. 198. §-ának első bekezdése szerint kell büntetni.

**A m. kir. minisztérium 1941. évi 30. M. E. számú rendelete,
*a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen megjelenő időszaki és
nemidőszaki lapokkal kapcsolatos egyes rendelkezésekről.***

*A rendelet 1941. január 8-ai hatállyal a 6.070/1938. M. E. számú és a 7.720/1939. M. E. számú
rendeleteknek a visszacsatolt területeken való végrehajtásáról rendelkezik.*

A román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrésznek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásáról és az anyaországgal egyesítéséről szóló 1940: XXVI. t.-c. 3. §-ában foglalt felhatalmazási alapján, a minisztérium a következőket rendeli:

1. §. A sajtókamara felállítása tárgyában kibocsátott 6.070/1938. M. E. számú minisztériumi rendelet 65. §-ában foglalt rendelkezést a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen akként kell végrehajtani, hogy akár időszaki, akár nemidőszaki lapvállalat az 1941. évi február hó 1. napjától kezdődőleg szerkesztőként vagy állandó munkaviszonyban álló munkatársiként csak olyan személyt alkalmazhat, felelős kiadóként csak olyan személyt jelenthet be, aki a sajtókamara valamelyik főosztályának névjegyzékébe fel van véve.

2. §. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939: IV. törvénycikk végrehajtása tárgyában kibocsátott 7.720/1939. M. E. számú minisztériumi rendelet 25. §-ában foglalt rendelkezéseket a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen akként kell végrehajtani, hogy időszaki lap felelős szerkesztője, kiadója (ha a kiadó jogi személy vagy társaság, az 1914: XIV. t.-c. 17. §-a értelmében a kiadásért felelős személy), főszerkesztője, segédszerkesztője, nyomdai szerkesztője, állandóan alkalmazott vezércikkírója, külpolitikai, belpolitikai (községpolitikai), közgazdasági és művészi (film-, színházi, irodalmi) rovatának vezetője az 1941. évi február hó 1. napjától kezdődőleg csak a sajtókamarának olyan tagja lehet, akit a nemzsidó tagok névjegyzékébe (7.720/1939. M. E. számú rendelet 14. §.) felvettek.

3. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1941. jan. 8.) lép hatályba.
Budapesten, 1941. évi január hó 3-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztériumnak 100/1941. M. E. számú rendelete.
*A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területen megjelenő
időszaki lapok és hírlaptudósító újságok további megjelenésének
engedélyezése.***

*A rendelet a 4.950/1938. M. E. számú rendeletnek a visszacsatolt keleti és erdélyi területen való
végrehajtását szabályozza. A rendelet megszegőire büntetési tételeket is megállapít.
Kelt Budapest, 1941. január 3.*

A m. kir. minisztérium az 1938:XVIII. tc. 9. és 10. §-ában, illetőleg az 1940:XXVI. tc.
3. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a 4.950/1938. M. E. számú rendelet végrehajtása
tárgyában a következőket rendeli.

1. §. Az időszaki lapok, hírlaptudósító újságok, valamint híreket közvetítő egyéb
vállalkozások engedélyezéséről kibocsátott 4.950/1938. M. E. számú rendeletet, valamint az
ezt kiegészítő és módosító jogszabályokat a visszacsatolt keleti és erdélyi területen a jelen
rendeletben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

2. §. Mindazok az időszaki lapok és hírlaptudósító újságok – beleértve a naponként
megjelenő időszaki lapokat is –, amelyek a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és
erdélyi területen 1941. évi január hó 1. napján fennállottak, az 1941. évi március hó 31. napja
után csak akkor jelenhetnek meg, ha további megjelenésük engedélyezését az 1941. évi február
hó 28. napjáig kérik és a m. kir. miniszterelnök az engedélyt megadja.

Az engedély iránti kérelmet a jelen rendelet mellékletében foglalt mintának megfelelő
és a m. kir. miniszterelnökség sajtóosztályában példányonként 20 fillérért kapható űrlapon, két
egyezően kiállított példányban 1941. évi február hó 28. napjáig kell a m. kir. miniszterelnöknél
előterjeszteni és ahhoz csatolni kell a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 3. §-ában, valamint a
7.720/1939. M. E. számú rendelet 28. §-ában megjelölt okiratokat, továbbá az illető időszaki
lapnak vagy hírlaptudósító újságnak az 1938. évi január hó 1. napjától a kérelem benyújtása
napjáig megjelent minden számából egy-egy példányt.

3. §. A m. kir. miniszterelnöknek a lap további megjelenése tárgyában hozott határozata
ellen jogorvoslatnak helye nincs.

4. §. Az engedélyokirat kiállítására, kézbesítésére és a hatóságokkal való közlésére a
4.950/1938. M. E. számú rendelet 5. §-ának rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni azzal
a kiegészítéssel, hogy a m. kir. miniszterelnök a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 5. §-ának
második bekezdésében felsorolt hatóságokat az engedély megtagadásáról is értesíti.

Az engedély megtagadását közlő határozat alapján a törvényhatóság első tisztviselője a
lapot az időszaki lapok nyilvántartásából haladéktalanul törli.

5. §. Az 1941. évi március hó 31. napja után nem szabad kiadni olyan időszaki lapot
vagy hírlaptudósító újságot, amelynek további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök nem
adott engedélyt.

6. §. Ha a m. kir. miniszterelnök valamely időszaki lap vagy hírlaptudósító újság további megjelenésének engedélyezése iránt előterjesztett kérelmét már az 1941. évi március hó 31. napja előtt elutasítja, a lap vagy hírlaptudósító újság további megjelenését az elutasító határozat kézhezvétele után haladéktalanul meg kell szüntetni.

A törvényhatóság első tisztviselője az elutasító határozat kézhezvétele után az időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot az időszaki lapok nyilvántartásából haladéktalanul törli.

7. §. Aki időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot a további megjelenés engedélyezése iránt előterjesztett kérelem elutasítása után továbbra is kiad vagy kiadásában, előállításában, avagy terjesztésében közreműködik, bár tudja, hogy a lap további megjelenése iránt előterjesztett kérelmet elutasították, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő.

A nyomda, könyomda, vagy más sokszorosító vállalat tulajdonosára a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 29. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések megfelelően alkalmazandók.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működésének területén a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik.

8. §. E z a rendelet kihirdetésének napján [1941. január 5-én] lép hatályba.
Budapesten, 1941. évi január hó 3-án.

gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

1. sz. minta a 100/1941. M. E . sz. rendelet 1. §-ához.

Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!
Budapest.

Alulírott, mint a városban községben megjelenő időszaki lap kiadója, tisztelettel kérem, méltóztassék nevezett lap további megjelenésére a 100/1941. M. E. sz. rendelet 1. §-a alapján az engedélyt megadni.

A kiadásomban megjelenő időszaki lapra vonatkozó adatokat az alábbiakban közlöm :

[...]

A m. kir. belügyminiszternek 157.585/1941. B. M. számú rendelete. *A „Bölcsőtől az iskoláig” című mozgófénykép kötelező bemutatása.*

Elrendeli „Bölcsőtől az iskoláig” című filmnek az ország összes mozijában – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – hathónapon belüli bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatványengedélye visszavonható.

Kelt Budapest, 1941. január 25.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően a „Bölcsőtől az iskoláig” című mozgófényképnek – az ú. n. keskenyfilmeket bemutató mozgófényképüzemek kivételével – az ország összes mozgófényképüzemeiben kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek az említett mozgófényképet ennek a rendeletnek kihirdetése napjától számított hat hónapon belül bemutatni és azt a beosztott Magyar Világhíradó bemutatásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a mozgófényképüzemi mutatóvengedély visszavonható.

A rendőrhatalóságok kötelesek ennek a rendeletnek a végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzám késelem nélkül jelentést tenni.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1941. január 28.] lép hatályba.

Budapesten, 1941. évi január hó 25-én.

A miniszter helyett:

Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

**A m. kir. miniszterelnök 1941. évi 1.650. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet kiegészítéséről**

A sajtótermékek vonatkozásában többlet oldalterjedelmet engedélyez az 1941. március 23. és április 7., valamint április 27. és május 19. napjai közötti időszakra. Ez a többlet hirdetésekre fordítható. Továbbá a húsvéti lapszomok megjelenését is többlet oldalterjedelemben engedélyezi.

Hatályba lépett 1941. március 2-án.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1409. o.) kiegészítése tárgyában az 1939: II. t.-c. 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Az 1941. évi március hó 23. napjától kezdődőleg az 1941. évi április hó 7. napjáig bezárólag terjedő időben a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott napi oldalterjedelmen felül

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok összesen tizenkettő,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok összesen nyolc,

c) a politikai napilapok kivételével, rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított egyéb időszaki lapok összesen négy,

további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

2. §. 1941. évi április hó 27. napjától kezdődőleg az 1941. évi május hó 19. napjáig bezárólag terjedő időben a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott napi oldalterjedelmen felül

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő napilapok összesen *tizenhat*,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok összesen *nyolc*,

c) a politikai napilapok kivételével, rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított egyéb időszaki lapok összesen *négy*

további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

3. §. Jelen rendelet 1. és 2. §-ában megengedett oldalterjedelemtöbbletet kizárólag az illető lapban szokásos hirdetések, valamint közgazdasági tárgyú közlemények és cikkek közlésére szabad felhasználni; az oldalterjedelem-többletnek az 1. és 2. §-ban meghatározott időben megjelenő egyes lapszámok között való elosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

4. §. A Budapest székesfőváros területén, valamint azonkívül (vidéken) napközben megjelenő politikai napilapoknak az 1941. évi április hó 12. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknak pedig április hó 13. napján megjelenő *húsvéti* száma a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott vasárnapi oldalterjedelem (napközi lapoknál a hétköznapi oldalterjedelem) kétszeresének megfelelő terjedelemben jelenhetik meg.

Politikai lapok kivételével, rotációs vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított minden más időszaki lapnak az 1941. évi április hó folyamán megjelenő egy (úgynevezett húsvéti) lapszáma, az illető lap alapítására, vagy további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök által a 4.950/1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 930. o.) alapján kiadott engedélyokiratban megszabott teljes oldalterjedelemben jelenhetik meg.

Havonta többször megjelenő időszaki lapok tekintetében a kiadó határozza meg azt, hogy az 1941. évi április hó folyamán megjelenő lapszámok közül melyik jelenjék meg az előző bekezdésben meghatározott oldalterjedelemben.

5. §.⁴⁴ A reggel és napközben megjelenő politikai napilapok húsvéti számához (4. §.):

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok legfeljebb tizenhat oldal,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok pedig legfeljebb nyolc oldal

terjedelmű és az illető lap oldalméreténél nem nagyobb képes vagy szöveges mellékletet adhatnak.

6. §. A politikai napilapok húsvéti számának példányonkénti eladási ára az illető lap vasárnapi (napközi lapoknál a hétköznapi) száma példányonkénti eladási árának kétszerese.

7. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezést megszegi vagy kijátsza.

Az előbbi bekezdésben foglalt kihágás büntetése két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárás.

A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, a rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezések szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

⁴⁴ A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott rendelet kiegészítésére vonatkozó és a „Belügyi Közlöny” 1941. évf. 608. lapján is közzétett 1.650/1941. M. E. számú rendelet 5. §-a helyesen a következőképpen hangzik:

„A reggel és napközben megjelenő politikai napilapok húsvéti számához (4. §.)

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok legfeljebb tizenhat oldal,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok pedig legfeljebb nyolc oldal terjedelmű és az illető lap oldalmérete felénél nem nagyobb képes vagy szöveges mellékletet adhatnak.”

8. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1941. márc. 2.) lép hatályba.
Budapesten, 1941. évi február hó 28-án.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1941. évi 1.850. M. E. számú rendelete,
a sajtóellenőrzésről szóló 5.555/1940. M. E. számú rendelet kiegészítéséről.**

*A debreceni, kassai és nagyváradi kir. ítélőtáblák területén előállított rutén vagy orosz (ukrán) nyelvű időszaki lapok vagy más sajtótermékek ellenőrzésére az ungvári kir. ügyészség jogosult.
Életbe lépett 1941. március 9-én.*

A m. kir. minisztérium az 1939: II. t.-c. 151. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A sajtóellenőrzésről szóló 5.555/1940. M. E. számú rendelet 1. §-a a következő 3. bekezdéssel egészített ki: A debreceni, kassai és nagyváradi kir. ítélőtáblák területén előállított rutén vagy orosz (ukrán) nyelvű időszaki lapok vagy más sajtótermékek ellenőrzésére az ungvári kir. ügyészség jogosult. Az ezen a területen előállított rutén vagy orosz (ukrán) nyelvű sajtótermékeket kinyomtatni tehát kizárólag az ungvári kir. ügyészség engedélyével lehet.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1941. márc. 9.) lép életbe.
Budapesten, 1941. évi március hó 7-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszternek 166.818/1941. B. M. számú rendelete.
„A kukoricás kenyér” című mozgófénykép kötelező bemutatása.**

*Elrendeli „A kukoricás kenyér” című filmnek az ország összes mozijában – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – hathónapon belüli bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatványengedélye visszavonható.
Kelt Budapest, 1941. március 11.*

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a m. kir. vallás - és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően „A kukoricás kenyér” című mozgófényképnek – az ú. n. keskeny filmeket bemutató mozgófényképezetek kivételével – az ország összes mozgófényképezeteiben kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképezetek engedélyesei kötelesek az említett mozgófényképet ennek a rendeletnek kihirdetése napjától számított hat hónapon belül bemutatni és azt a beosztott Magyar Világhír adó bemutatásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a mozgófényképüzemi mutatványengedély visszavonható.

A rendőrhatalóságok kötelesek ennek a rendeletnek a végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzám késedelem nélkül jelentést tenni.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1941. március 15.] lép hatályba.

Budapesten, 1941. évi március hó 11-én.

A miniszter helyett:

Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.

**A m. kir. belügyminiszternek 171.266/1941. B. M. számú rendelete.
*A Magyar Híradó című filmfelvételek kötelező lejátsszása.***

(Valamennyi alispánnak, valamennyi kárpátaljai közigazgatási kirendeltség vezetőjének. a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

A körrendelet a Magyar Híradó egyes részeinek kötelező vetítését rendeli el az ország valamennyi mozijában. A kötelező filmek lejátsszását elmulasztó engedélyest ki kell hallgatni, és az erről készült jegyzőkönyvet a belügyminiszternek kell felterjeszteni

[...]

Budapesten, 1941. évi április hó 11-én.

A miniszter rendeletéből:

Folyovich József s. k.
miniszteri tanácsos.

**A m. kir. minisztérium 1941. évi 2.930. M. E. számú rendelete,
*a mozgófényképüzemekkel kapcsolatos egyes gazdasági kérdések
rendezéséről.***

*A mozik üzemeltetésével és a mozihelyiségekkel kapcsolatos kérdéseket szabályozza.
Hatályba lépett 1941. április 19-én.*

A m. kir. minisztérium a gazdasági és hitelélet rendjének, valamint az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931: XXVI. t.-c. 2, és 3. §-ában kapott és legutóbb az 1940: XVII. t.-c. 1. §-ában meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. (1) Mozcófényképzem céljára szolgáló helyiséget és az ahhoz tartozó berendezést abban az esetben, ha a régi mozcófényképzemi engedélyes helyébe bármí okból új engedélyes lép, a tulajdonos, a bérlő, vagy az, aki a helyiség, illetőleg a berendezés felett egyéb jog alapján rendelkezésre jogosult, az új engedélyesnek – kívánságára – a bérleti időnek még hátralévő tartamára, ha pedig ez két évnél rövidebb, vagy bérleti jogviszony nem áll fenn, legalább két évre bérbeadni köteles. Megegyezés hiányában a helyiség és a berendezés használatának átengedése íránt a mozcófényképzem helye szerint illetékes polgármester, illetőleg községben a főszolgabíró határoz; a határozat ellen használt fellebbvitelnek halasztó hatálya nincs. Az engedélyes és a helyiség (berendezés) átadója közötti jogviszonyra ilyen esetben is a bérleti jogviszonyra megállapított szabályok irányadók. A bér összege tekintetében az 1939. évi szeptember hó 1. napján fizetett bérösszeg irányadó. Ha pedig a helyiség az említett időben mozcófényképzem céljára nem volt bérbeadva, vagy az említett időben fennállott bérösszeg egyéb okból nem határozható meg, a bér összegét – megegyezés hiányában – ugyancsak az említett közigazgatási hatóság állapítja meg. A berendezésért járó bér összegét, valamint a felek jogviszonyának egyéb feltételeit megegyezés hiányában szintén a megjelölt közigazgatási hatóság állapítja meg. Az a fél, amelyik a közigazgatási hatóságnak a bér összegét vagy a szerződés egyéb feltételeit megállapító határozatával nincs megelégedve, a határozat közlésétől számított 30 nap alatt a bér összegének és a szerződés egyéb feltételeinek megállapítását a bíróságnál a másik fél ellen indított keresettel kérheti.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezéseknek megfelelően veheti át az engedélyes a helyiséget és a berendezést abban az esetben, ha az 5.660/1940. M. E. számú rendelet alapján a társulási (tőketársi) szerződés megszűnik.

2. §. (1) Mozcófényképzemekre vonatkozó vagy azzal kapcsolatos jogügyletekben, ideértve a helyiség és a berendezés használata tárgyában kötött bérleti szerződéseket is, haszonrészesedést biztosító kikötés fel nem vehető, és a helyiség, valamint a berendezés használatáért és bármely más szolgáltatásért járó ellenérték (bér, kamat stb.) csakis határozott összegben állapítható meg. Nem vonatkozik ez a rendelkezés az ugyanazon mozcófényképzem engedélyesei között létrejött megállapodásokra és az egyes filmek (ameta) kötésére.

(2) A jelen rendelet hatálybalépése előtt létrejött megállapodásoknak az (1) bekezdésben foglalt tilalomba ütköző rendelkezései – amennyiben hatályuk már korábban meg nem szűnik – az 1941. évi december hó 31. napjával hatályukat veszítik. Ha a haszonrészesedés a helyiség, vagy berendezés használata fejében kötött ki, és a felek új jogviszony létesítése íránt nem tudnak megegyezni, az engedélyes a helyiség és a berendezés használatának átengedését az 1. §-nak megfelelően követelheti. A kölcsöntőke használata fejében kikötött haszonrészesedés helyébe az említett időpont után a tőkének olyan mértékű kamata jár, mint amely az Országos Hitelügyi Tanács által mindenkorra megállapított legmagasabb kamat mértékének megfelel. A hitelező a kölcsönt nem mondhatja fel amiatt, mert a haszonrészesedés helyébe a jelen rendelet értelmében kamatszolgáltatás lép. Érintetlenül marad a hitelezőnek az a joga, hogy a kölcsönt más olyan okból felmondhassa, amelyet a törvény vagy a szerződés felmondási okul állapít meg.

(3) Az (1)–(2) bekezdésben foglalt tilalmak megszegése miatt a mozcófényképzemi engedély visszavonható.

3. §. (1) A belügyminiszter mozcófényképzem engedélyezésénél jogi személy engedélyezéssel szemben a vállalati tőke lekötését rendelheti el akként, hogy a vállalati részvények, üzletrészek vagy törzsbetétek a belügyminiszter előzetes hozzájárulása nélkül el nem idegeníthetők, meg nem terhelhetők és másra át nem ruházhatók.

(2) E rendelet hatálybalépése előtt ily engedélyhez jutott jogi személyeket a belügyminiszter kötelezheti, hogy a vállalati tőke lekötése végett tett rendelkezéseinek meghatározott idő alatt az engedély elvonásának terhével tegyenek eleget.

4. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1941. ápr. 19.) lép hatályba.
Budapesten, 1941. évi április hó 18-án.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1941. évi 216.913. K.
K. M. számú rendelete,
a szórakoztató rádióvevőberendezések díjmentességére vonatkozó
rendelkezések módosításáról.**

*Módosítja a 9.557/1927. K. M. számú rendeletet. A rádióberendezések használatában teljes díjmentesség jár: az államfőnek, a m. kir. miniszterelnöknek, a m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi miniszternek, a viszonyosságban álló államok diplomáciai képviselői vezetőinek, az I. járadékosztályba sorozott hadirokkantoknak, a vakoknak, továbbá a rádió felügyeletével, ellenőrzésével megbízott postai alkalmazottaknak.
Hatályba lépett 1941. május 2-án.*

A rádióberendezések használatát és díjait szabályozó 9.557/1927. K. M. számú rendelet 67. §. a) pontját a következőképpen változtatom meg:

Teljes díjmentesség jár:

az államfőnek, a m. kir. miniszterelnöknek, a m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi miniszternek, a viszonyosságban álló államok diplomáciai képviselői vezetőinek, az I. járadékosztályba sorozott hadirokkantoknak, a vakoknak, továbbá a rádió felügyeletével, ellenőrzésével megbízott postai alkalmazottaknak.

A rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1941. évi május hó 2-án.

Dr. Varga József s. k.
a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
minisztérium vezetésével megbízott
m. kir. iparügyi miniszter.

A m. kir. belügyminiszternek 182.366/1941. B. M. számú rendelete.
A nyilvános előadásokon bemutatásra kerülő mozgófényképek fokozottabb ellenőrzése.

(Valamennyi vármegye alispánjának, valamennyi kárpátaljai közigazgatási kirendeltség vezetőjének, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

Ha az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a vizsgálatra bemutatott mozifilmet csak egyes jelenetek vagy feliratok kivágásával találja nyilvános előadásra alkalmasnak, a kivágni rendelt részeket a mozgófénykép valamennyi példányából (kópiából) be kell szolgáltatni a Bizottságnak, és az ilyen filmeket csak a kivágások teljesítése után szabad nyilvánosan bemutatni. Az előzetes hirdetés célját szolgáló mozifilmeket csak az erre a célra külön megszerzendő engedélyokirat (cenzúralap) alapján szabad bemutatni. A belügyminiszter felszólítja a hatóságokat ezen rendelkezések hathatósabb betartatására.
Kelt Budapest, 1941. május 18-án.

A nyilvános előadásra szánt mozgóképek, valamint azok bel- és külföldi forgalmának hatósági ellenőrzéséről szóló 4.300/1924. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 255.000/1924. B. M. sz. rendelet 10. §-a értelmében abban az esetben, ha az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a vizsgálatra bemutatott mozgófényképet csak egyes jelenetek vagy feliratok kivágásával találta nyilvános előadásra alkalmasnak, a kivágni rendelt részeket a mozgófénykép valamennyi példányából (kópiából) be kell szolgáltatni a Bizottságnak és az ily mozgófényképeket csak a kivágások teljesítése után szabad nyilvánosan bemutatni.

Ismételten előfordult, hogy egyes filmkölcsonzó cégek a Bizottság részéről kivágni rendelt részeket az illető mozgófénykép nem valamennyi példányából vágták ki és szolgáltatták be, úgyhogy ennek következtében egyes példányok a kivágni rendelt részek bennhagyásával kerültek forgalomba és nyilvános előadásra.

Tudomásomra jutott továbbá az is, hogy egyes mozgófényképüzemekben a 4.300/1924. M. E. és a 255.000/1924. B. M. számú rendeletekben, valamint az 52.393/1939. B. M. számú körrendeletben foglalt tilalom ellenére az előzetes hirdetés célját szolgáló mozgófényképeket nem az erre a célra külön megszerzendő engedélyokirat (cenzúralap), hanem rendszerint az illető játékfilm teljes bemutatására jogosító engedélyokirat alapján vagy nem ritka esetben bármiféle engedélyokirat nélkül mutatják be.

Felhívom Címedet, utasítsa a hatósága alá tartozó elsőfokú rendőrhatóságokat, hogy a működésük területén levő mozgófényképüzemeket fenti rendelkezések megtartása szempontjából is szigorúan ellenőrizzék és amennyiben az ellenőrzés során arról szereznének meggyőződést, hogy egyes mozgófényképüzemek engedélyesei, illetve a filmkölcsonzó cégek az előbb említett rendeletben foglalt rendelkezéseknek nem tesznek eleget, velük szemben a szükséges megtorló intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg.

Budapesten, 1941. évi május hó 18-án.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Szöllőssy Alfréd s. k.,
miniszteri tanácsos

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek 55.281/1941. K. K.
M. számú rendelete.**

***A könyvkereskedői üzletek és az ideiglenesen felállított utcai könyvárusító
sátrak zárórájának az 1941. évben megtartandó Magyar Könyvnapok
tartamára szóló hatállyal megállapítása.***

A rendelet engedélyezi a Magyar Könyvnapok alkalmából, hogy a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvárusító sátrak az ország egész területén hosszabb ideig (este 7 óráig) tarsanak nyitva.

Kelt Budapest, 1941. május 19.

A magyar könyv hathatósabb terjesztése és népszerűsítése érdekében tartandó Magyar Könyvnapokon várható nagyobb forgalom kielégítésének lehetővé tétele céljából megengedem, hogy a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvárusító sátrak a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi terület kivételével az ország egész területén 1941. évi június hó 4., 5. és 6. napján, a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területen pedig 1941. évi június hó 9., 10. és 11. napján este 7 (hét) óráig legyenek nyitvatartathatók.

Budapesten, 1941. évi május hó 19-én.

Dr. Varga József s. k.
a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
minisztérium vezetésével megbízott
m. kir. iparügyi miniszter.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1941. évi
248.992/1940. [sic!] számú rendelete,
*a központi antennák használatáról.***

*A rendelet a központi antennák telepítésének és használatának szabályait tartalmazza.
Hatályba lépett 1941. június 24-én.*

1. A rádiótechnika fejlődése ma már lehetővé teszi olyan antenna építését, amelyről erősítő közbekapcsolásával vagy anélkül egy épület vagy háztömb összes lakásaiba, illetőleg helyiségeibe antenna leágazások vezethetők. Az ilyen antennák az ú. n. központi antennák.

2. A központi antennának az épület vagy épülettömb minden egyes lakásába, illetőleg egyéb helyiségeibe vezető leágazását külön antennának kell tekinteni, s így a 7. pontban szabályozott kivételtől eltekintve, ilyen antenna leágazása is csak annak lehet, akinek rádióberendezés létesítésére és üzemeltetésére jogosító engedélye van.

3. A központi antennaberendezést, a hozzátartozó erősítőt és elosztó hálózatot úgy kell megépíteni, hogy a lakásokban vagy egyéb helyiségekben levő rádióelőfizetői csatlakozások kapcsain mért rádiófrekvenciás feszültség legalább ugyanakkora legyen, mint az ugyanazon a helyen (háztetön) 1 m hatásos magasságú antennából kapott feszültség. Ezt a feltételt az

antennának a 15–80 és 200–2000 m-es hullámsávban kell teljesíteni. Az elosztórendszert és az erősítőt úgy kell megépíteni, hogy az a környék elektromos berendezéseitől származó zavarokat ne vegye fel. Az antenna helyét pedig úgy kell megválasztani, hogy az a helyi viszonyokat figyelembe véve, a vétel legnagyobb zavarmentességét biztosítsa.

Az antenna építésére és annak légköri és erősáramú villamosságtól való védelmét illetően a 9.557/1927. K. M. sz. rendeletben foglaltak a mérvadók.

4. Az antennaberendezés, valamint az ahhoz tartozó központi erősítő rendeltetésszerű, állandó, éjjel-nappali üzemképességéről és karbantartásáról a központi antenna tulajdonosa (birtokosa) tartozik gondoskodni.

5. A lakásokban és egyéb helyiségekben lévő antennacsatlakozókat olyan műszaki berendezéssel kell ellátni, amely meggátolja, hogy az egyik lakásban előálló kezelési (visszacsatolás) vagy műszaki hibák egy másik, ugyanahhoz a központi antennához csatlakozó leágazásban vételzavart vagy veszélyt okozhassanak.

6. Az antennacsatlakozókat úgy kell megépíteni, hogy azok elektromos adatai lehetővé tegyék a gyakorlatban elterjedt, s használatos rádiókészülékek (beleértve a kristály detektoros készüléket is) minden átalakítása nélkül való bekapcsolását.

7. Azokban a lakásokban vagy egyéb helyiségekben, amelyeknek tulajdonosa, illetőleg bérlője rádió vevőberendezés létesítésére és üzemeltetésére jogosító engedéllyel nem rendelkezik, a központi antennáról oda bevezetett antennaleágazásokat, a központi antenna tulajdonosának (birtokosának) olyan záróberendezéssel kell ellátni, hogy azok használata csak a záróberendezés látható eltávolítása után legyen lehetséges.

A csatlakozóra vagy annak záróberendezésére felírást kell alkalmazni, amely figyelmezteti a helyiség tulajdonosát vagy bérlőjét, hogy az antennacsatlakozást csak a lakásra, helyiségre kiállított érvényes engedély esetén szabad használni, és a csatlakozás záróberendezését csak a központi antenna tulajdonosa (birtokosa), illetőleg annak megbízottja távolíthatja el.

Ha a szóbanforgó lakásra, helyiségre érvényes engedély nincs kiállítva, a központi antennához tartozó, záróberendezéssel el nem látott leágazást is engedélyezetlen antennának kell tekinteni.

A központi antennacsatlakozással bíró helyiség tulajdonosa (birtokosa, bérlője) a szórákkoztató rádió vevőberendezés létesítésére és üzemeltetésére jogosító engedélyének megszűnése esetében az engedély megszűnésével egyidejűleg köteles írásban értesíteni a központi antenna tulajdonosát (birtokosát) az engedély megszűnéséről, és a csatlakozás záróberendezésének felszerelését részére lehetővé tenni tartozik.

Az antennaleágazásoknak a vonatkozó rendelkezéstől eltérő módon történő tartásáért, használatáért a lakás, helyiség mindenkor tulajdonosa, bérlője felelős.

8. A központi antenna tulajdonosa (birtokosa, esetleg megbízottja) köteles gondoskodni arról, hogy a lakásokban vagy egyéb helyiségekben lévő antennacsatlakozások záróberendezései csak azoknál a leágazásoknál távolíttassanak el, amelyeknél biztosítva van, hogy azt csak rádióelőfizető fogja használni. Költözködéskor a csatlakozók záróberendezéseit, saját költségén ugyancsak felszerelni tartozik.

Az antenna használatáért és fenntartásáért, valamint a csatlakozások eltávolításáért és lezárásáért az ingatlan tulajdonos (birtokos) díjat nem szedhet.

9. Az antennacsatlakozás konnektora különbözzék az ugyanabban a helyiségben lévő világítási vagy erősáramú konnektortól, rajta az antenna és földvezeték csatlakozáshelyei meg legyenek jelölve.

10. Központi antenna építésére a m. kir. postától külön előzetes engedélyt kérni nem kell, az ilyen antenna létesítését azonban a m. kir. postának utólag írásban be kell jelenteni. A berendezés elkészülte bármelyik postahivatalnál bejelenthető. A postahivatal a bejelentést a központi antennaberendezést magában foglaló ház vagy ingatlanra illetékes rádiókezeléssel

megbízott postahivatalhoz továbbítja, amely a bejelentést előjegyzés után, ha a berendezés a budapesti egységes távbeszélő hálózat területén létesült, a távíró és távbeszélő igazgatóságnak, vidéken pedig a területileg illetékes postaigazgatóság műszaki ügyosztályának továbbítja.

A bejelentés az antennaépítő iparos vagy vállalat kötelessége. A bejelentésnek a központi antenna műszaki és egyéb adatait kell tartalmaznia, mérő jegyzőkönyvben összeállítva.

11. Amennyiben a központi antenna megfelel az e rendeletben foglalt követelményeknek, úgy az azt létesítő ingatlan tulajdonos (birtokos) a központi antennához történő csatlakoztatás céljából a házban lakó rádióelőfizetők esetleg már felszerelt antennáit a 3. pontban hivatkozott K. M. rendelet 37. és 38. §-ában meghatározott eljárás figyelembevételével, saját költségén eltávolíthatja. Abban az esetben, ha a központi antenna az előírt követelményeknek nem felel meg, úgy az érdekelt rádióelőfizetők külön antennákat szerelteshetnek fel.

Ha a központi berendezés ki nem elégítő volta miatt az érdekelt rádióelőfizető a központi antennához csatlakoztatás céljából leszerelt külön antenna újbóli felszerelését kívánja, a helyreállítás költségei a központi antennaberendezés tulajdonosát terhelik.

12. Amennyiben ez a rendelet eltérőleg nem intézkedik, a központi antennákra nézve az antennákra vonatkozó jogszabályokat kell értelemszerűen alkalmazni.

13. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, s két hónapig terjedhető elzárással büntetendő:

- a) az az iparos, aki központi antenna létesítését bejelenteni elmulasztja,
- b) a központi antennaberendezés tulajdonosa (birtokosa), ha az antennacsatlakozások felszerelésére, kezelésére vonatkozó rendelkezéseknek nem tesz eleget, valamint az,
- c) aki központi antennaberendezésről vezetett leágazást e rendelet határozmányainak meg nem felelő módon birtokol, bírlal.

Az e rendeletben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint büntető bíróságnak hatáskörébe tartozik.

Ez a rendelet kihirdetésének napján (1941. jún. 24.) lép hatályba.

Budapesten, 1941. évi június hó 11-én.

A miniszter helyett:

Dr. Kuzmich s. k

a m. kir. posta vezérigazgatója.

A m. kir. minisztérium 1941. évi 4.680. M. E. számú rendelete, a külföldön megjelenő időszakai sajtótermékek forgalmának szabályozásáról.

Kizárólag az Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Rt. foglalkozhat a rendelet alapján 1941. július 1-jei hatállyal külföldön megjelenő hírlapok, folyóiratok, valamint könyvek nem minősülő egyéb sajtótermékek Magyarországra történő behozatalával és forgalmazásával.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. t.-c. 112., 159. és 212. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. Külföldön megjelenő hírlapok, folyóiratok, valamint könyvnek nem minősülő egyéb sajtótermékek Magyarország területére való behozatalával és forgalombahozatalával más, mint az Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Rt. budapesti bej. cég nem foglalkozhatik.

2. § Aki az 1. §. rendelkezésének megszegésével sajtótermékeknek Magyarország területére való behozatalával és forgalombahozatalával foglalkozik, kihágást követ el és büntetése két hónapig – háború idején hat hónapig – terjedhető elzárás.

A pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő; olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

Az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontja alkalmazása szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

3 §. Ez a rendelet az 1941. évi július hó 1. napján lép hatályba.

Budapest, 1941. évi június hó 25-én.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 1941. évi 192.000. számú rendelete,
a mozgófényképezemekben magyar nyelvű mozgófényképek kötelező
bemutatására és a magyar filmgyártás fejlesztésére vonatkozó egyes
rendelkezések módosításáról, illetve kiegészítéséről.**

Előírja, hogy a mozikban adott filmek egyharmada 1200 m-nél hosszabb Magyarországon készült magyar nyelvű hangos játékfilm legyen. Maximalizálja a haszonrészesedés ellenében játszásra lekötött mozgófényképekkel kapcsolatos százalékos kulcsokat. Rendelkezik a filmek játszási ideje meghosszabbításának szabályairól.

Hatályon kívül helyezte a 70.200/1940. B. M. számú rendeletet 1. §-ának (1) bekezdését. Módosította a 117.000/1943. B. M. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1941. július 5-én.

Az 1935: XIV. t.-c. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – részben az érdekelt miniszterekkel egyetértően – a következőket rendelem.

A mozgófény képezemekben magyar nyelvű hangos játékfilmek bemutatása.

1. §. A mozgófényképezemek engedélyesei 1941. évi augusztus hó 1. napjától kezdődően további rendelkezésig kötelesek mozgófényképezemük műsorát játszási évadonként úgy összeállítani, hogy mind a játszási évad első, mind pedig annak második felében az ez idő alatt bemutatott játékfilmek egyharmada (33⅓%-a) Magyarországon készült, 1200 méternél hosszabb és az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről az arányszámba beszámíthatónak minősített magyar nyelvű hangos játékfilm legyen.

A haszonrészesedés ellenében játszásra lekötött mozgófényképek legmagasabb százalékos kulcsának megállapítása.

2. §. (1) A haszonrészesedés (ameta) ellenében játszásra lekötött akár magyar, akár külföldi származású mozgófényképek kölcsöndíja a 45%-ot nem haladhatja meg. A százalékos kölcsöndíjon felül – a szokásos járulékok és a forgalmi adó kivételével – semminemű külön szolgáltatás (reklámhozzájárulás stb.) nem köthető ki.

(2) Mozgófényképeknek haszonrészesedés ellenében való kölcsönzésére vonatkozó ügyleteknél a százalékos részesedés mellett legkisebb jutalék (minimális garancia) semmi címen (pl. elszámolatlan előleg stb.) sem köthető ki.

(3) A százalékos haszonrészesedés ellenében kötött mozgófényképek játszásának ideje alatt a jegybevétel elszámolásával kapcsolatban elkövetett visszaélés esetén – a büntetőjogi következményeken felül – a mutatóvány engedély is visszavonható. A belügyminiszter az ily visszaélések megakadályozása, illetve felderítése végett a szakmai érdekeltségek közreműködését is igénybeveheti.

(4) A mozgófényképkölcsönző vállalatok igazolt megbízottai jogosultak a haszonrészesedés ellenében kölcsönzött mozgófényképek játszásának ideje alatt a jegybevételt a helyszínen megállapítani.

A mozgófényképek játsszási idejének meghosszabbítására (prolongációra) vonatkozó rendelkezések.

3. §. (1) A mozgófényképek kölcsönzésére vonatkozó megállapodásba a játsszási idő meghosszabbítását célzó záradék (prolongációs clausula) csak abban az esetben vehető fel, illetve köthető ki, ha a mozgófénykép továbbjátsszását a felek az egy játsszási héten belül eső szombat, vasárnap és még két hétköznap alatt elért bevétel összegétől teszik függővé.

(2) A mozgófényképek játsszási idejének meghosszabbítását célzó záradék (prolongációs clausula) alapjául szolgáló határösszeg az 500 személynél nagyobb befogadóképességű megjelentető mozgófényképüzemeknél az előző bekezdésben megjelölt (prolongációs) napok alatt telt házak esetén elérhető teljes jegybevétel 50%-ánál magasabb nem lehet.

(3) Külföldi mozgófényképek játsszási idejének meghosszabbítására vonatkozó záradék alapjául szolgáló határösszeg a magyar mozgófényképekre alapul vett határösszeznél alacsonyabb nem lehet.

(4) A megjelentető mozgófényképüzemekben magyar mozgófényképek bemutatására vonatkozó megállapodás csak a tovább játsszási záradék (prolongációs clausula) alkalmazása mellett köthető.

Jogkövetkezmények.

4. §. (1) Ha valamelyik filmkölcsönző vállalat az ebben a rendeletben megállapított rendelkezéseket ismételtlen megszegi, mint ipari vállalattal szemben az 1922: XII. t.-c. 69. és 70. §-ában megállapított megtorló intézkedéseket kell megfelelően alkalmazni.

(2) Attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki az ebben a rendeletben megállapított rendelkezéseket megszegi, a mutatóványengedély visszavonható.

Hatálybalépés.

5. §. Ez a rendelet az 1. §. (1) bekezdésében foglalt rendelkezések tekintetében 1941. évi augusztus hó 1. napján, a többi rendelkezés tekintetében pedig a kihirdetés napján lép hatályba.

Hatályon kívül helyezett jogszabály.

6. §. A 70.200/1940. B. M. számú rendelet (Rt. 1940. 2046. o.) 1. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés 1941. évi augusztus hó 1. napján hatályát veszti.
Budapesten, 1941. évi július hó 5-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. minisztérium 1941. évi 4.600. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet módosításáról.**

1941. augusztus 1-jei hatállyal újraszabályozza a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmére vonatkozó előírásokat, és módosítja a 8.950/1939. M. E. számú rendeletet. A Budapesten megjelenő politikai napilapok vonatkozásában oldalterjedelem, példányonkénti eladási ár és előfizetési ár szerint összesen hat csoportot, a vidéki lapok tekintetében négy csoportot állapít meg. A csoportba történő besorolást írásban kell bejelenteni a miniszterelnöknek és az Országos Magyar Sajtókamarának. A csoportba való besorolást csak a m. kir. miniszterelnök előzetes engedélyével lehet megváltoztatni.

Csak a miniszterelnök engedélyével jelenhetnek meg az egy hónapnál nagyobb időközökben megjelenő lapok.

Hatályon kívül helyezte a 11.500/1944. M. E. számú rendelet.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában az 1939: II. t.-c. 112., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a további intézkedésig a következőket rendeli.

I. §. A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén úgy a reggel, mint a napközben megjelenő politikai napilapokat oldalterjedelemben, valamint példányonkénti eladási és előfizetési ár szerint három csoportba kell sorolni:

1. a reggel megjelenő lapok közül:

az a) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme ötvenkét oldal, hétköznap nyolc, vasárnap tizenkét oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkénti eladási áruk hétköznap nyolc fillér, vasárnap tizenkét fillér, előfizetési áruk pedig egy hónapra egy pengő 90 fillér, három hónapra öt pengő ötven fillér;

a b) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme hatvankét oldal, hétköznap egyízben nyolc, négyízben tíz, vasárnap tizennégy oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkénti eladási áruk hétköznap tíz, vasárnap tizenhat fillér, előfizetési áruk pedig egy hónapra két pengő ötven fillér, három hónapra hét pengő harminc fillér;

a c) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme hetven oldal, hétköznap tíz, vasárnap húsz oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkinti eladási árak hétköznap tizenkét fillér, vasárnap huszonnégy fillér, előfizetési árak pedig egy hónapra három pengő húsz fillér, három hónapra kilenc pengő harminc fillér.

A fenti a), b) és c) csoportba tartozó lapoknak a kiadói a heti összoldalterjedelem keretén belül, egy előre megállapított hétköznap megjelenő lapszám oldalterjedelmének terhére két oldalt a vasárnap megjelenő lapszám előállítására használhatnak fel. Az a kiadó, aki ezzel a kedvezménnyel élni kíván, tartozik a rendelet kihirdetésétől számított három napon belül a m. kir. miniszterelnöknek és az Országos Magyar Sajtókamarának írásban bejelenteni, hogy a hét melyik napján megjelenő lapszám terhére növeli a vasárnapi lapszám oldalterjedelmét.

2. A napközben megjelenő lapok közül:

az a) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme negyven oldal, hetenkint négyízben hat oldal és kétízben nyolc oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkinti eladási árak nyolc fillér, előfizetési árak pedig egy hónapra egy pengő kilencven fillér, három hónapra öt pengő ötven fillér;

a b) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme ötven oldal, hetenkint ötízben nyolc oldal és egyízben tíz oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkinti eladási árak tíz fillér, előfizetési árak pedig egy hónapra két pengő ötven fillér, három hónapra hét pengő harminc fillér;

a c) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme hatvan oldal, hetenkint hatízben tíz oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkinti eladási árak tizenkét fillér, előfizetési árak egy hónapra három pengő húsz fillér, három hónapra kilenc pengő harminc fillér. Ezek a lapok minden második héten heti hatvankét oldal összterjedelemben jelenhetnek meg. E két oldalterjedelemtöbblet felhasználása tekintetében a lap kiadója szabadon rendelkezik.

2. §. A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapokat, tekintet nélkül arra, hogy reggel vagy napközben jelennek meg, oldalterjedelem, valamint példányonkinti eladási és előfizetési ár szerint négy csoportba kell sorolni:

az a) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti oldalterjedelme huszonnégy oldalnál nem kevesebb és harminc oldalnál nem több, hetenkint legfeljebb háromízben négy, és háromízben hat oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkinti eladási árak hétköznap nyolc fillér, a reggeli lapok vasárnapon, a napközi lapok szombaton megjelenő száma tíz fillér, előfizetési árak pedig egy hónapra két pengő, három hónapra öt pengő hetven fillér;

a b) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme harminchat oldalnál nem kevesebb és ötvenkét oldalnál nem több, hetenkint legfeljebb ötízben nyolc és egyízben tizenkét oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkénti eladási árak hétköznap tíz fillér, a reggeli lapok vasárnapon és a napközi lapok szombaton megjelenő száma tizenhat fillér, előfizetési árak pedig egy hónapra két pengő ötven fillér, három hónapra hét pengő húsz fillér;

a c) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme ötvennégy oldalnál nem kevesebb és ötvennyolc oldalnál nem több, hetenkint legfeljebb háromízben nyolc oldal, kétízben tíz oldal és egyízben tizennégy oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkinti eladási árak hétköznap tizenkét fillér, a reggeli lapok vasárnapon és a napközben megjelenő lapok szombaton megjelenő száma huszonnégy fillér, előfizetési árak pedig egy hónapra három pengő, három hónapra nyolc pengő hetven fillér;

a d) csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme hatvan oldalnál nem kevesebb és hatvan oldalnál nem több, hetenkint legfeljebb kétízben nyolc, háromízben tíz és egyízben húsz oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkénti eladási árak hétköznap tizennégy fillér, a reggeli lapok vasárnapon és a napközi lapok szombaton megjelenő száma huszonnyolc fillér, előfizetési árak pedig egy hónapra három pengő ötven fillér, három hónapra

tíz pengő húsz fillér. Ha valamely lapnál az így megállapított előfizetési ár az e rendelet hatálybalépése előtt fennállott előfizetési árnál legalább huszonöt százalékkal magasabb volna, úgy a kiadók az ilyen lapok előfizetési árát az 1941. évi december hó 31-ig terjedő időtartamra átmenetileg:

az a) csoportba tartozó lapoknál egy hónapra egy pengő nyolcvan fillérben, három hónapra öt pengő negyven fillérben,

a b) csoportba tartozó lapoknál egy hónapra két pengő húsz fillérben, három hónapra hat pengő hatvan fillérben,

a c) csoportba tartozó lapoknál egy hónapra két pengő hatvan fillérben, három hónapra hét pengő nyolcvan fillérben,

a d) csoportba tartozó lapoknál egy hónapra három pengő tíz fillérben, három hónapra kilenc pengő harminc fillérben állapíthatják meg.

Ha azonban valamely lapnak a jelen rendeletben megállapított példányonkinti eladási vagy előfizetési árai a heti oldalterjedelem szerint választott csoportban alacsonyabbak lennének az e rendelet hatálybalépése előtt fennállott példányonkinti eladási vagy előfizetési árainál, úgy az ilyen lap az e rendelet hatálybalépése előtt fennállott példányonkinti eladási vagy előfizetési árait továbbra is fenntarthatja.

A heti összoldalterjedelem keretén belül megállapított legnagyobb napi oldalterjedelem a reggeli lapoknál a vasárnap megjelenő, a napközi lapoknál pedig a szombaton megjelenő számhoz használandó fel.

Átmenetileg az 1942. évi december hó 31. napjáig terjedő időtartamra a Kolozsvárott megjelenő „Magyar Újság” és „Kolozsvári Estilap”, valamint a Nagyváradon megjelenő „Erdélyi Néplap” című politikai napilap heti összoldalterjedelme nem haladhatja meg a harminchat oldalt, példányonkinti eladási árak pedig nyolc fillér, előfizetési árak egy hónapra két pengő, három hónapra öt pengő.

3. §. A kiadó e rendelet kihirdetésétől számított három napon belül a m. kir. miniszterelnöknek és az Országos Magyar Sajtókamarának írásban tartozik bejelenteni, hogy lapját az 1., illetőleg 2. §-ban meghatározott csoportok közül melyik csoport oldalterjedelme, eladási és előfizetési ára szerint kívánja megjelentetni. Ezután csoportot csak a m. kir. miniszterelnök előzetes engedélyével lehet változtatni.

4. §. A Budapest székesfőváros területén reggel, valamint a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) reggel és napközben megjelenő politikai napilapok a jelen rendelet 1. és 2. §-ában megállapított oldalterjedelmen felül hetenkint egyszer két oldal terjedelmű rádiómellékletet adhatnak.

A rádiómellékleten kívül más mellékletet kiadni, vagy pedig valamely napilaphoz, annak ára fejében más időszaki sajtóterméket mellékelni nem szabad.

Napilapok példányonkinti eladási vagy előfizetési árát nem naponként megjelenő más önálló időszaki lap eladási, vagy előfizetési árával összekapcsolni nem szabad.

5. §. A napilapok megjelenésének napját a lap első oldalán – a lap címe felett – feltűnő betűkkel úgy kell feltüntetni, hogy az a tényleges megjelenés, vagyis a forgalombahozatal megkezdésének napjával egyezzek.

6. §. Nem szabad időszaki jellegű, vagyis olyan lapok, amelyek egy hónapnál nagyobb időközökben, egyébként miniszterelnöki engedély nélkül jelenhetnének meg, e rendelet hatályának tartama alatt nem adhatók ki, kivéve, ha arra közérdekből a m. kir. miniszterelnök írásban engedélyt ad.

E rendelkezés alól kivételnek a Magyar Tudományos Akadémia, vagy más tudományos, irodalmi, művészeti egyesületek, valamint az egyetemek és a keresztény egyházak kiadásában megjelenő nem időszaki jellegű tudományos vagy hitbuzgalmi jellegű folyóiratok.

Az első bekezdésben említett nem időszaki jellegű lapok engedélyezésére a 4.950/1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 930. o.) 1., 2., 3., 4., 5. és 6. §-ában foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

7. §. Aki a rendelet bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének harmadik pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszterül a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

8. §. Ez a rendelet 1941. évi augusztus hó 1. napján lép hatályba, hatálybalépésével a 8.950/1939. M. E. számú rendelet 1., 2. és 6. §-ai hatályukat veszítik.

Budapesten, 1941. évi július hó 18-án.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. miniszterelnök 1941. évi 5.300. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapításáról és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása
tárgyában kibocsátott rendelet kiegészítéséről.**

*A rendelet értelmében a sajtótermékek többlet oldalterjedelemben jelenhetnek meg az 1941. augusztus 10. és 24. közötti időszakban.
Életbe lépett 1941. július 18-án.*

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1409. o.) kiegészítése tárgyában az 1939: II. t.-c. 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. Az 1941. évi augusztus hó 10. napjától kezdődőleg az 1941. évi augusztus hó 24. napjáig bezárólag terjedő időben a 8.950/1939. M. E. számú rendeletben meghatározott napi oldalterjedelmen felül

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok összesen húsz,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok összesen tíz további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

Az előző bekezdésben meghatározott oldalterjedelemtöbbletnek a rendeletben meghatározott időben megjelenő egyes lapszámok között való elosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

2. §. A politikai napilapok kivételével rotációs, vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított minden más időszaki lapnak az 1941. évi augusztus hó folyamán megjelenő egy lapszáma, az illető lap alapítására vagy további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök által a

4.950/1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 930. o) alapján kiadott engedélyokiratban megszabott teljes oldalterjedelemben jelenhetik meg.

Havonta többször megjelenő időszaki lapoknál a kiadó határozza meg azt, hogy az 1941. évi augusztus hó folyamán megjelenő lapszámok közül melyik jelenjék meg az előző bekezdésben meghatározott oldalterjedelemben.

3. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátsza. Az előbbi bekezdésben foglalt kihágás büntetése két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárás.

A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni, a pénzbüntetés legmagasabb összege 8.000 pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §. (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

4. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1941. júl. 18.) lép életbe.

Budapesten, 1941. évi július hó 16-án.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek 113.841/1941. K.
K. M. számú rendelete.**

***A könyv-, írószer- és papírkereskedések hétköznapi zárórájának átmeneti
meghosszabbítása.***

A könyv-, írószer- és papírkereskedések mindazokban a városokban és községekben, amelyekben ezeknek az üzleteknek a hétköznapi zárórája este hét óránál korábbi időpontban van megállapítva 1941. évi szeptember hó 1-étől szeptember hó 10-ig bezárólag este hét óráig tarthatók nyitva.

Kelt Budapest, 1941. augusztus 11.

Az 1921: XXXVII. tc. 1. és 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

A könyv-, írószer- és papírkereskedések mindazokban a városokban és községekben, amelyekben ezeknek az üzleteknek a hétköznapi zárórája este hét (7) óránál korábbi időpontban van megállapítva – 1941. évi szeptember hó 1-étől szeptember hó 10-ig bezárólag, a közbeeső vasárnap kivételével –, este hét (7) óráig tarthatók nyitva.

Budapesten, 1941. évi augusztus hó 11-én.

Dr. Varga József s. k.
a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
minisztérium vezetésével megbízott m. kir.
iparügyi miniszter.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek 241.300/1941. K.
K. M. számú rendelete.**

***A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekben
rádiókészülékeknek és ezek lényeges alkotórészeinek iparszerű előállítása és
forgalombahozatala.***

A 9.557/1927. K. M. sz. rendelet hatályát a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekre is kiterjeszti. A szóban forgó területen 1941. évi szeptember 30-a után rádiókészülékeknek és ezek lényeges alkotórészeinek iparszerű előállításával és forgalombahozatalával csak azok foglalkozhatnak, akik az ahhoz szükséges engedélyt megszerezték.

A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételt is tartalmaz.

Kelt Budapest, 1941. augusztus 25.

A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekre a m.kir. posta működésének kiterjesztése tárgyában kiadott 239.130/1940. K. K. M. sz.⁴⁵ rendelet értelmében a rádióra vonatkozó 9.557/1927. K. M. sz.⁴⁶ rendelet is hatálybalépett, minélfogva a szóbanlevő területen rádióvevőkészülékeknek és ezek lényeges alkotórészeinek iparszerű előállításával és forgalomba-hozatalával csak az foglalkozhat, aki erre a m. kir. postától a hivatkozott 9.557/1927. K. M. sz. rendeletben előírt engedélyt megszerezte.

A rádió adó (adó-vevő) készülékek és üzemek létesítéséhez és üzemeltetéséhez a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértve adott engedélyre van szükség. (1939:II. tc. 103. §. 8. pont.)

Mindazok tehát, akik a vonatkozó engedélyt legkésőbb 1941. évi szeptember hó 30. napjáig nem szerzik meg, rádiókészülékeknek és ezek lényeges alkotórészeinek iparszerű előállításával és forgalombahozatalával az említett naptól kezdve nem foglalkozhatnak.

⁴⁵ Bp. K. 1940. évi 203. sz.

⁴⁶ B. K. 1927. évf. 526. lapon.

Rádióvevőkészülékeknek és ezek lényeges alkotórészeinek engedély nélkül való iparszerű előállítás és forgalombahozatala a hivatkozott 9.557/1927. K. M. sz. rendelet értelmében kihágás, a rádió adó (adó-vevő) készülékeknek engedély nélkül való létesítése és üzemeltetése pedig az 1939:II. tc. 200. §-a értelmében vétség, illetve büntetés alá esik.

Budapesten, 1941. évi augusztus hó 25-én.

Dr. Varga József s. k.
a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
minisztérium vezetésével megbízott
m. kir. iparügyi miniszter.

**A m. kir. minisztérium 1941. évi 6.430. M. E. számú rendelete,
a visszafoglalt délvidéki területen lakó személyeknek a sajtókamara tagjai
közé felvételéről.**

Az 1941. szeptember 4-én hatályba lépett rendelet a visszacsatolt délvidéki területek vonatkozásában határoz meg kivételeket a sajtókamarai felvétellel kapcsolatban.

A m. kir. minisztérium a visszafoglalt délvidéki területre vonatkozólag a törvényhozás rendelkezéséig a következőket rendeli:

1. §. Azoknak, akiknek állandó lakásuk az 1941. évi április hó 11. napján a visszafoglalt délvidéki területen volt, és akik jelenleg is ott laknak, a sajtókamarába való felvétel iránt az 1941. évi október hó 1. napjáig előterjesztett kérelme tárgyában a sajtókamara – tekintet nélkül a 7.720/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1173. o.) 22. §-ának első bekezdésében foglalt korlátozásra – az 1941. évi október hó 15. napjáig soron kívül határoz.

A visszafoglalt délvidéki területen megjelenő időszaki vagy nem időszaki lap kiadója, szerkesztője, vagy a lapnak állandó munkaviszonyban álló munkatársa 1941. évi október hó 15-ike után csak olyan személy lehet, aki az Országos Magyar Sajtókamara valamelyik főosztályának névjegyzékébe fel van véve.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1941. szept. 4.) lép hatályba.

Budapesten, 1941. évi szeptember hó 3-án.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszternek 208.556/1941. B. M. számú rendelete.
„Új honalapítás a Bácskában” című mozgófénykép kötelező bemutatása.**

*Elrendeli az „Új honalapítás a Bácskában” című filmnek az ország összes mozijában – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – négyhónapon belüli bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatóengedélye visszavonható.
Kelt Budapest, 1941. szeptember 29.*

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően az „Új honalapítás a Bácskában” című mozgófényképnek – az úgynevezett keskenyfilmeket bemutató mozgófényképüzemek kivételével – az ország összes mozgófényképüzemeiben kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek az említett mozgófényképet ennek a rendeletnek kihirdetése napjától számított négy hónapon belül bemutatni és azt a beosztott Magyar Világhíradó bemutatásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki az ebben a rendeletben megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a mozgófényképüzemi mutatóengedély visszavonható.

A rendőrhatalóságok kötelesek ennek a rendeletnek a végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzájárulni késedelem nélkül jelentést tenni.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1941. szeptember 30.] lép hatályba.

Budapesten, 1941. évi szeptember hó 29-én.

A miniszter helyett
Dr. vitéz Bonczos Miklós s. k.
államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1941. évi 7.000. M. E. számú rendelete
a visszafoglalt délvidéki területen megjelenő időszaki lapok és hírlaptudósító
újságok további megjelenésének engedélyezéséről.**

*A visszacsatolt délvidéki területen megjelenő lapoknak (beleértve a naponta megjelenő időszaki lapokat is) a további működéshez a miniszterelnöktől kell engedélyt kérniük. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételt is megállapít.
Hatályba lépett 1941. október 12-én.*

A m. kir. minisztérium az 1938: XVIII. t.-c. 9. és 10. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a 4.950/1938. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában a következőket rendeli.

I. §. Az időszaki lapok, hírlaptudósító újságok, valamint híreket közvetítő egyéb vállalkozások engedélyezése tárgyában kibocsátott 4.950/1938. M. E. sz. rendeletet, valamint

az ezt kiegészítő és módosító jogszabályokat a visszafoglalt délvidéki területen a jelen rendeletben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

2. §. Mindazok az időszaki lapok és hírlaptudósító újságok – beleértve a naponként megjelenő időszaki lapokat is –, amelyek a visszafoglalt délvidéki területen az 1941. évi szeptember hó 1. napján fennállottak, az 1941. évi december hó 31. napja után csak akkor jelenhetnek meg, ha további megjelenésük engedélyezését az 1941. évi november hó 15. napjáig kérik és a m. kir. miniszterelnök az engedélyt megadja.

Az engedélyre irányuló kérelmet a jelen rendelethez mellékelt mintának megfelelő és a m. kir. miniszterelnökség III. ügyosztályában példányonként 20 fillérért kapható űrlapon, két egyezően kiállított példányban az 1941. évi november hó 15. napjáig kell a m. kir. miniszterelnöknél előterjeszteni, és ahhoz csatolni kell a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 3. §-ában, valamint a 7.720/1939. M. E. számú rendelet 28. §-ában megjelölt okiratokat, továbbá az illető időszaki lapnak vagy hírlaptudósító újságnak az 1941. évi január hó 1. napjától a kérelem benyújtása napjáig megjelent minden számából egy-egy példányt.

Az időszaki lap vagy hírlaptudósító újság kiadója, ha pedig a kiadó jogi személy vagy társaság, az ügyvitelre jogosított és kiadásért az 1914: XIV. t.-c. 17. §-ának első bekezdése értelmében felelős személy, valamint a felelős szerkesztő a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 3. §-a első bekezdésének 2. pontjában megkívánt állampolgársági bizonyítvány helyett helyhatósági bizonyítványt csatolhat, amely igazolja azt, hogy az illető személynek az 1941. évi április hó 11. napján a visszafoglalt délvidéki területen állandó lakása volt, és hogy azóta is ott lakik.

3. §. A m. kir. miniszterelnöknek a lap további megjelenése tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

4. §. Az engedélyokirat kiállítása, kézbesítése és a hatóságokkal való közlése tekintetében a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 5. §-ának rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni azzal a kiegészítéssel, hogy a m. kir. miniszterelnök a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 5. §-ának második bekezdésében felsorolt hatóságokat az engedély megtagadásáról is értesíti.

Az engedély megtagadását közlő határozat alapján a törvényhatóság első tisztviselője a lapot az időszaki lapok nyilvántartásából haladéktalanul törli.

5. §. Az 1941. évi december hó 31. napja után nem szabad kiadni olyan időszaki lapot, vagy hírlaptudósító újságot, amelynek további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök nem adott engedélyt.

6. §. Ha a m. kir. miniszterelnök valamely időszaki lap vagy hírlaptudósító újság további megjelenésének engedélyezése iránt előterjesztett kérelmet már az 1941. évi december hó 31. napja előtt elutasítja, a lap vagy hírlaptudósító újság további megjelenését az elutasító határozat kézhezvétele után haladéktalanul meg kell szüntetni.

A törvényhatóság első tisztviselője az elutasító határozat kézhezvétele után az időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot az időszaki lapok nyilvántartásából haladéktalanul törli.

7. §. Aki időszaki lapot vagy hírlaptudósító újságot a további megjelenés engedélyezésére irányuló kérelem elutasítása után továbbra is kiad, vagy kiadásában, előállításában, avagy terjesztésében közreműködik, bár tudja, hogy a lap további megjelenése iránt előterjesztett kérelmet elutasították, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő.

Az iparüzési jog elvonása tekintetében a nyomda, könyomda, vagy más sokszorosító vállalat tulajdonosára a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 29. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések megfelelően irányadók.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működésének területén a m. kir. rendőrségnek

hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a első bekezdésének 3. pontjában meghatározott rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

8. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1941. okt. 12.) lép hatályba.
Budapesten, 1941. évi október hó 4-én.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

1. sz. minta a 7.000/1941. M. E. sz. rendelethez.

Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!

Budapest.

Alulírott mint a című városban/községben megjelenő időszaki lap kiadója, tisztelettel kérem, méltóztassék nevezett lap további megjelenésére a 7.000/1941 M. E. sz. rendelet 2. §-a alapján az engedélyt megadni.

A kiadásomban megjelenő időszaki lapra vonatkozó adatokat az alábbiakban közlöm:

[...]

A m. kir. minisztériumnak 7.100/1941. M. E. számú rendelete.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott rendeletek kiegészítése.

*Újra szabályozza a sajtótermékek terjedelmére vonatkozó előírásokat, amennyiben kiegészíti a 8.950/1939. M. E.⁴⁷ és 4.600/1941. M. E. számú⁴⁸ rendeleteket. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.
Hatályba lépett 1941. október 12-én.*

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapításáról és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról szóló 8.950/1939. M. E. és 4.600/1941. M. E. számú rendeletek kiegészítése tárgyában az 1939: II. tc. 112., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. Az 1941. évi november hó 15. napjától kezdődőleg az 1941. évi december hó 31. napjáig bezárólag terjedő időben a 4.600/1941. M. E. számú rendeletben meghatározott oldalterjedelmen felül

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok összesen további harminckét oldal,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok összesen további tizenhat oldal terjedelemben jelenhetnek meg.

⁴⁷ B. K. 1939. évf. 1273. lapon.

⁴⁸ B. K. 1941. évf. 1404. lapon.

Az előbbi bekezdésben megengedett oldalterjedelem-többletet kizárólag az illető lapban szokásos hirdetések közlésére szabad felhasználni, az oldalterjedelem-többletnek az előbbi bekezdésben meghatározott időben megjelenő egyes lapszámok között való elosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

2. §. A Budapest székesfőváros területén, valamint azon kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok úgynevezett karácsonyi száma, amely a napközben megjelenő politikai napilapoknál az 1941. évi december hó 24. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknál pedig az 1941. évi december hó 25. napján jelenik meg, a 4.600/1941. M. E. számú rendeletben meghatározott vasárnapi (a napközi lapoknál a szombati) oldalterjedelem kétszeresének megfelelő terjedelemben jelenhetik meg.

3. §. A reggel és napközben megjelenő politikai napilapok karácsonyi számához (2. §.)

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok legfeljebb tizenhat oldal,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok pedig legfeljebb nyolc oldal terjedelmű és az illető lap oldalmérete felénél nem nagyobb képes, vagy szöveges mellékletet adhatnak.

4. §. Politikai napilapok karácsonyi számának példányonkinti eladási ára az illető lap vasárnapi (napközi lapoknál a szombati) száma példányonkinti eladási árának kétszerese.

5. §. A politikai napilapok az 1941. évi december hó folyamán 15'5X23'5 cm-nél nem nagyobb oldalméretű naptárt, illetőleg évkönyvet adhatnak ki, amely

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapoknál legfeljebb százhatvan oldal, azonfelül négy oldal borítólap.

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapoknál pedig legfeljebb nyolcvan oldal, azonfelül négy oldal borítólap terjedelmű lehet.

Az előbbi bekezdésben meghatározott naptár, illetőleg évkönyv előállítására kizárólag a vámtarifa 497/a. tétele, alá eső rotációs, vagy íves nyomópapír használható fel.

A naptárat, illetőleg az évkönyvet a lapok saját előfizetőiknek külön díj, vagy ár felszámítása nélkül is kiszolgáltathatják, kereskedelmi forgalomban azonban csak a naptáron, illetőleg az évkönyvön feltüntetett áron árusíthatják, a naptár, illetőleg az évkönyv ára húsz fillérnél kevesebb és ötven fillérnél több nem lehet.

6. §. A politikai napilapok kivételével rotációs, vagy íves nyomópapír felhasználásával előállított minden más időszakos lapnak az 1941. évi december hó folyamán megjelenő egy (úgynevezett karácsonyi) lapszáma az illető lap alapítására vagy további megjelenésére a m. kir. miniszterelnök által a 4.950/1938. M. E. számú, illetőleg a 9.000/1939. M. E.,⁴⁹ valamint a 100/1941. M. E. számú⁵⁰ rendelet alapján kiadott engedélyokiratban megszabott teljes oldalterjedelemben jelenhetik meg.

Havonta többször megjelenő időszakos lapok tekintetében a kiadó határozza meg azt, hogy az 1941. évi december hó folyamán megjelenő lapszámok közül melyik jelenjék meg az előbbi bekezdésben meghatározott oldalterjedelemben.

7. §. A k i a jelen rendeletnek bármely rendelkezését megszegi, vagy kijátssza, avagy megszegésében, vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939:II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928:X. tc. rendelkezéseit kell alkalmazni, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. rendőrség működésének területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929:

⁴⁹ B. K. 1939. évf. 1386. lapon.

⁵⁰ B. K. 1941. évf. 47. lapon.

XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

8. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1941. október 12.] lép hatályba.
Budapesten, 1941. évi október hó 4-én.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1941. évi 8.820. M. E. számú rendelete, a rádióvevőkészülékek beszolgáltatásáról.

A rendőrhatalóság a külföldi rádióállomások adásainak vételére alkalmas rádióvevőkészülék használatát megtilthatja olyan személyeknek, akikről alaposan feltehető, hogy egyes külföldi rádióállomások hírközléseit fontos államérdekek veszélyeztetésére alkalmas hírek terjesztésére használják fel. Az, akit a rendőrhatalóság rádióvevőkészülék használatától eltiltott, köteles rádióvevőkészülékét – tekintet nélkül az esetleg beadott jogorvoslatra – a rendőrhatalósághoz haladéktalanul beszolgáltatni.

A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételket is megállapít.

Kelt Budapest, 1942. december 12.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939:II. t.-c. 153. §-ának (1) bekezdésében és 212. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, a következőket rendeli.

1. §. (1) A rendőrhatalóság a külföldi rádióállomások adásainak vételére alkalmas rádióvevőkészülék használatát megtilthatja olyan személyeknek, akikről alaposan feltehető, hogy egyes külföldi rádióállomások hírközléseit fontos államérdekek veszélyeztetésére alkalmas hírek terjesztésére használják fel.

(2) Az, akit a rendőrhatalóság rádióvevőkészülék használatától eltiltott, köteles rádióvevőkészülékét – tekintet nélkül az esetleg beadott jogorvoslatra – a rendőrhatalósághoz haladéktalanul beszolgáltatni.

2. §. (1) A beszolgáltatott rádiókészülék igazolt tulajdonosa kérheti, hogy a rendőrhatalóság a beszolgáltatott készüléket a kihágási eljárás során elkobzott tárgyak értékesítésére vonatkozó eljárás szerint értékesítse. Az értékesítésből befolyt összeget a rádió tulajdonosának kezeihez – minden eljárási költség felszámítása nélkül – haladéktalanul ki kell fizetni.

(2) Azt a rádiókészüléket, amelynek értékesítését a tulajdonos az (1) bekezdés értelmében nem kérte, a rendőrhatalóság köteles lepecsételve megőrizni.

3. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború esetén hat hónapig terjedhető elzárással kell büntetni azt, aki az 1. §. (1) bekezdése alapján kiadott tilalmat megszegi, vagy az 1. §. (2) bekezdésében foglalt rendelkezésnek nem tesz eleget.

(2) A pénzbüntetésre az 1928:X. t.-c. rendelkezései az irányadók, azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939:II. t.-c. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjedhet.

(3) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntető bíróságnak hatáskörébe tartozik.

4. §. A jelen rendelet hatálybalépésének idejét a belügyminiszter állapítja meg és végrehajtásáról is ő gondoskodik.

Budapesten. 1941. évi december hó 12-én.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 9.200/1941. M. E. számú rendelete.
Egyes filmkölcsonzõ-vállalatok gondnoki kezelése.

A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter gondnoki kezelés alá helyezheti a belföldön működő olyan filmkölcsonzõ vállalatot, amelynek vagyona egészen vagy részben az országgal hadiállapotban lévő állam polgárait, lakosait vagy ott székhellyel bíró jogi személyt illet meg. A miniszter a vállalat költségére és veszélyére gondnokot rendel. A gondnok a jelen rendelet hatálybalépése előtt már forgalomba hozott filmeken felül új filmeket forgalomba nem hozhat. A rendelet büntetési tételeket is megfogalmaz azzal szemben, aki a hatósági gondnok működését szándékosan akadályozza vagy megghiúsítja.
Hatályba lépett 1941. december 25-én.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. tc. 112., 159. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter gondnoki kezelés alá helyezheti a belföldön működő olyan filmkölcsonzõ vállalatot, amelynek vagyona egészen vagy részben az országgal hadiállapotban lévő állam polgárait, lakosait vagy ott székhellyel bíró jogi személyt illet meg.

2. §. A vállalat gondnoki kezelésének céljára a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a vállalat költségére és veszélyére gondnokot rendel. A hatósági gondnok a vállalatot birtokba veszi.

A hatósági gondnok a vállalatra nézve minden jogcselekményre jogosult.

A gondnok a jelen rendelet hatálybalépése előtt már forgalomba hozott filmeken felül új filmeket forgalomba nem hozhat, még akkor sem, ha a film kölcsönzése tekintetében a vállalat már korábban kötelezettséget vállalt. Ennek a korlátozó rendelkezésnek a szempontjából közömbös az, hogy a film nyilvános előadását az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyezte-e vagy sem,

3. §. A gondnoki kezelés tartama alatt a vállalat birtokosának, a vállalati szerveknek és általában a hatósági gondnokon kívül bárki másnak a vállalatra vonatkozó rendelkezési és képviseleti jogosultsága szünetel.

A vállalat cégét a hatósági gondnok akként jegyzi, hogy az eddigi céghez névnev aláírás t csatolja ezzel a toldattal: „hatósági gondnok”.

4. §. A gondnoki kezelés alá helyezett vállalat üzeméből származó s a folyó kiadásokra nem szükséges felesleget zárolt számlára kell valamely, a Pénzügyi Központ I. kúriájába tartozó pénzügyi intézménynél elhelyezni.

5. §. A gondnok működését a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter akár közvetlenül, akár megbízottja útján ellenőrzi. A miniszter a gondnokot kezelési utasítással láthatja el.

A hatósági gondnoki kezelést a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter szünteti meg, ugyancsak a miniszter menti fel a gondnokot tiszte alól.

6. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő a vállalatnak az a birtokosa (részvényese, tagja), képviselője, alkalmazottja vagy valamelyik szervének tagja, aki a hatósági gondnok működését szándékosan akadályozza vagy megghiúsítja. A pénzbüntetésre az 1928:X. törvénycikk rendelkezései irányadók azzal, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő. A pénzbüntetés átváltoztatására és a kihágás elévülésére az 1939:II. tc. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében foglalt rendelkezések nyerne alkalmazást.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929:XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontja alkalmazása szempontjából szakminiszternek a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

7. §. A jelen rendelet a kihirdetésének napján [1941. december 25.] lép hatályba.

Budapest, 1941. évi december hó 24-én.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszter 71.220/1942. B. M. számú rendelete.

Az „Élő bombák” című mozgófénykép kötelező bemutatása.

Elrendeli „Az Élő bombák” című filmnek – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – az ország összes mozijában való bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatóványengedélye visszavonható.

Hatályba lépett 1942. január 11-én.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően az „Élő bombák” című mozgófényképnek – az ú. n. keskeny filmeket bemutató mozgófényképüzemek kivételével – az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek az említett mozgófényképet a 934. számú Magyar Világhíradóval egyidejűen bemutatni és azt a fenti Magyar Világhíradó beosztásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. sz. rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a mozgófényképüzemi mutatóványengedély visszavonható.

A rendőrhatóságok kötelesek ennek a rendeletnek a végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzám késedelem nélkül jelentést tenni.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1942. január 11.] lép hatályba.

Budapest, 1942. évi január hó 10-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
belügyminiszter.

A m. kir. miniszterelnök 1.300/1942. M. E. számú rendelete.
A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos kérdések szabályozása tárgyában kibocsájtott 4.600/1941. M. E. számú rendelet kiegészítése.

Módosítja a sajtótermékek terjedelmére vonatkozó szabályozást az 1942. március 17–31. és 1942. augusztus 10–24. közötti időszakok tekintetében.

A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Hatályba lépett 1941. március 5-én.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról szóló 4.600/1941. M. E. számú rendelet kiegészítése tárgyában az 1939: II. tc. 141. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. Az 1942. évi március hó 17. napjától kezdődőleg az 1942. évi március hó 31. napjáig, valamint 1942. évi augusztus hó 10. napjától kezdődőleg, 1942. évi augusztus 24. napjáig bezárólag terjedő időben a 4.600/1941. M. E. számú rendeletben meghatározott oldalterjedelmen felül, tekintet nélkül arra, hogy a 4.600/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ában, illetőleg 2. §-ában meghatározott mely csoportba tartoznak

a) a Budapest székesfőváros területén
megjelenő politikai napilapok *nyolc-nyolc*,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok *négy-négy*, további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

2. §. Az előző szakaszban megengedett oldalterjedelemtöbbletet kizárólag az illető lapban szokásos hirdetések, valamint közgazdasági tárgyú közlemények és cikkek közlésére szabad felhasználni; az oldalterjedelemtöbbletnek az 1. §-ban meghatározott időben megjelenő egyes lapszámok között való elosztása tekintetében a kiadó szabadon rendelkezik.

3. §. A napközben megjelenő politikai napilapoknak az 1942. évi április hó 4. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknak pedig április hó 5. napján megjelenő húsvéti száma a 4.600/1941. M. E. sz. rendeletben meghatározott vasárnapi (napközi lapoknál szombati) szám oldalterjedelmén felül, tekintet nélkül arra, hogy a 4.600/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ában, illetve 2. §-ában meghatározott melyik csoportba tartoznak

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok *négy*,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok *kettő* további oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

4. §. A politikai napilapok húsvéti számának példányonkinti eladási árát az illető lapnak a 4.600/1941. M. E. számú rendeletben meghatározott vasárnapi (napközi lapoknál a hétköznapi) szám eladási árában állapítom meg.

5. §. Aki a rendelet bármely rendelkezését megszegi, vagy kijátssza, vagy megszegésében, vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

A pénzbüntetés tekintetében a 1928: X. tc. rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének harmadik pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszterül a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

6. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1942. március 5.] lép életbe.
Budapest. 1942. évi március hó 3-án.

Bárdossy László s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 1942. évi 82.000. számú rendelete,
a mozgófényképüzemek játszási rendjére és a magyar filmgyártás fejlesztésére
vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról, illetve kiegészítéséről.**

Rendelkezik a filmek lekötésének, a haszonrészesedés összege kiszámításának, a mozikban tartható filmvetítések számának, a filmek prolongációjának, a magyar filmek kizárólagos játszási jogának, valamint a keskeny filmeket játszó mozik kötelezettségeinek egyes kérdéseiben.

Hatályon kívül helyezte a 174.000/1936. B. M. sz. rendelet 3. §-át és a 46.300/1940. B. M. sz. rendelet 1. §-ának (5) bekezdését. A rendeletet módosította a 113.706/1942. B. M. és a 117.000/1943. B. M. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1942. április 17-én.

Az 1935: XIV. t.-c. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – az érdekelt miniszterekkel egyetértően – a következőket rendelem:

Műsorkötés a mozgófényképüzemek részére.

I. §. (1) Mozgófényképüzem részére műsort kötni csak az engedélyesnek vagy felelős üzemvezetőjének szabad.

(2) Ha az engedélyes jogi személy, a mozgófényképüzem részére műsort kötni csak a felelős üzemvezetőnek, ezenfelül részvénytársaság esetében az igazgatóság tagjainak, korlátolt felelősségű társaság esetében pedig a társasági tagoknak szabad.

(3) Ha két vagy több mozgófényképüzem engedélyese közös műsorkötési megállapodást létesít (111.000/1938. B. M. sz. rendelet. Rt. 1938. 177. o.), a közös műsorkötéssel ily esetben is csak a megállapodásban résztvevő valamelyik engedélyes vagy annak felelős üzemvezetője bízható meg.

(4) Ha a közös műsorkötési megállapodást létesítő engedélyesek között részvénytársaság vagy korlátolt felelősségű társaság is van, ebben az esetben a műsorkötéssel a részvénytársaságnak, illetve a korlátolt felelősségű társaságnak az 1. §. (2) bekezdésében megjelölt tagjai is megbízhatók.

(5) Az előbbi bekezdésekben megjelölt személyeken kívül más személy műsorkötéssel vagy közös műsorkötéssel csak abban az esetben bízható meg, illetve más személy műsorkötéssel csak abban az esetben foglalkozhatik, ha erre a belügyminisztertől engedélyt kapott. Az engedély bármikor visszavonható.

(6) Műsorkötésre vagy közös műsorkötésre megbízás csak annak adható, illetve ily megbízást csak az fogadhat el, akinek más foglalkozása vagy állása, továbbá filmipari vállalatnál érdekeltsége nincs.

(7) A közös műsorkötéssel megbízott személy munkadíja legfeljebb az általa lekötött műsorok után járó kölcsöndíjnak 2%-ában állapítható meg.

Más mozgófényképüzemnél érdekeltség vagy alkalmazás vállalásának tilalma.

2. §. (1) A mozgófényképüzem engedélyesének, továbbá házastársának más mozgófényképüzemnél érdekeltséget, üzemvezetői vagy egyéb alkalmazást vállalni tilos.

(2) Ha a mozgófényképüzem engedélyese részvénytársaság, a tilalom az igazgatóság és a felügyelő bizottság valamennyi tagjára és a 10%-ot kitevő vagy annál nagyobb érdekeltségű részvényesre, illetve ezek házastársaira, ha pedig az engedélyes korlátozott felelősségű társaság, a tilalom a tagokra, valamennyi ügyvezetőre és ezek házastársaira is vonatkozik.

A haszonrészesedés ellenében játszásra lekötött mozgófényképek után fizetendő részesedés összegének kiszámítása.

3. §. A százalékos haszonrészesedés (ameta) ellenében játszásra lekötött mozgófényképek után fizetendő részesedés összegének kiszámításánál mind a magyar, mind a külföldi filmeknél a forgalmi adó, a vigalmi adó és a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap javára szedett hozzájárulás összegével csökkentett jegybevételt kell alapul venni egyéb köz- vagy magánjellegű szolgáltatás levonása nélkül.

A mozgófényképüzemekben tartható előadások száma.

4. §. (1) A budapesti bemutató mozgófényképüzemekben hétköznapon legfeljebb négy, vasárnap és ünnepnapon legfeljebb öt előadást szabad tartani. Ha az ilyen mozgófényképüzem vasár- és ünnepnapon öt előadást tart, ebből egyet délelőtt köteles megtartani.

(2) Az (1) bekezdés alá nem tartozó budapesti, továbbá valamennyi vidéki mozgófényképüzemben a zárórak keretén belül korlátlan számban tartható előadás.

(3) Vasár- és ünnepnapon az első előadást délelőtt 11 óra előtt sem a budapesti, sem a vidéki mozgófényképüzemekben nem szabad megkezdeni.

A mozgófényképek játsszási idejének meghosszabbítására (prolongációjára) vonatkozó rendelkezések kiegészítése.

5. §. (1) A 192.000/1941. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés csak a budapesti bemutató és utánjátszó mozgófényképüzemekre, de ezekre is csak a június hó 1. napjától augusztus hó 20. napjáig terjedő időszak kivételével alkalmazható.

(2) Az (1) bekezdésben említett mozgófényképüzemekben előadásra kerülő filmek kölcsönzésére vonatkozó megállapodásokba a lekötött film műsoron tartási idejének meghosszabbítására vonatkozó záradék (prolongációs clausula) a június hó 1. napjától augusztus hó 20. napjáig terjedő időszakra vonatkozóan abban az esetben is felvehető, ha a felek a film további műsoron tartását az egy játsszási héten belül eső két hétköznap bevételeitől teszik függővé.

(3) Az (1) bekezdés alá nem tartozó budapesti és valamennyi vidéki mozgófényképüzem tekintetében a játszásra lekötött film műsoron tartási idejének meghosszabbítására vonatkozó záradék (prolongációs clausula) az év bármely szakában akkor is érvényes, ha a felek a film továbbjátszását az egy nap alatt elért bevétel összegétől teszik függővé.

Magyar film kizárólagos játszási és újrajátszási jogának kikötése.

6. §. (1) Bármely mozgófényképüzem engedélyese valamely magyar film bemutatásának, illetve játszásának kizárólagos jogát csak az ugyanazon város vagy község területén levő többi mozgófényképüzemmel szemben és csak arra az időre kötheti ki, amíg a kizárólagos bemutatási joggal kötött magyar filmet műsoron tartja.

(2) Ha valamely város vagy község területén egynél több mozgófényképüzem működik, magyar film újrajátszásának (reprízének) jogát csak attól az időponttól kezdődően szabad kikötni, illetve a magyar filmet csak attól az időponttól szabad újra játszani, amikor azt már az ott működő többi mozgófényképüzem is bemutatta, kivéve, ha a film helybeli első bemutatása óta egy esztendő eltelt.

Keskeny filmeket játszó mozgó fényképüzemekben magyar nyelvű hangos játék és rövid filmek bemutatása.

7. §. (1) A keskeny filmeket játszó mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek további rendelkezésig mozgófényképüzemük műsorát játszási évadonként úgy összeállítani, hogy mind a játszási évad első, mind pedig annak második felében az ezidő alatt bemutatott játékfilmek kétharmada ($66\frac{2}{3}\%$ -a) Magyarországon készült, 1.200 méternél hosszabb és az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről az arányszámba beszámíthatónak minősített magyar nyelvű hangos játékfilmből keskenyített film legyen.

(2) A keskeny filmeket játszó mozgófényképüzemek engedélyesei – amennyiben kísérő műsort is bemutatnak – kötelesek további rendelkezésig a kísérő műsort játszási évadonként úgy összeállítani, hogy mind a játszási évad első, mind pedig annak második felében az ez idő alatt bemutatott kísérő műsor kétharmada ($66\frac{2}{3}\%$ -a) Magyarországon, magyar nyelven készült és az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről kísérő műsorul alkalmasnak talált hangos ismeretterjesztő-, oktató-, kultur-, riport- vagy rajzfilmből keskenyített film legyen.

(3) Az arányszámba való beszámítás feltételeire és a kiszámítás módjára a 70.200/1940. B. M. számú rendelet 1–2. §-ában foglalt rendelkezések az irányadók.

A keskeny filmeket játszó mozgófényképüzemekben a Magyar Világhíradó kötelező bemutatása.

8. §. A keskeny filmeket játszó mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek az 1942. évi május hó 15. napjától kezdődően a Magyar Világhíradót a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletére a rendelet mellékleteként közölt játérendi beosztásnak megfelelően minden előadáson bemutatni.

Jogkövetkezmények.

9. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást, követ el és tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő, aki az 1. vagy a 4. §-okban foglalt rendelkezéseket, illetve tilalmakat megszegi vagy kijátsza.

10. §. A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Harmadfokon a m. kir. belügyminiszter dönt.

11. §. Attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki az ebben a rendeletben foglalt bármely rendelkezést megszegi vagy kijátsza, a mutatványengedély visszavonható. Ennek a rendelkezésnek az alkalmazása független attól, hogy a cselekmény miatt a 9. §. értelmében van-e helye büntető eljárástól.

(2) Ha valamelyik filmkölcsonzó az ebben a rendeletben megállapított rendelkezéseket ismételtelen megszegi, a kihágási eljáráson felül az 1922: XII. t-c. 69. és 70. §-ában megállapított megtorló intézkedéseket kell megfelelően alkalmazni.

Hatálybalépés.

12. §. Ez a rendelet az 1. és 4. §-ban foglalt rendelkezések tekintetében a kihirdetés napját követő nyolcadik napon, a többi rendelkezés tekintetében pedig a kihirdetés napján lép hatályba.

Hatályon kívül helyezett jogszabályok.

13. §. Ennek a rendeletnek hatálybalépésével a 174.000/1936. B. M. sz. rendelet (Rt. 1936. 432. o.) 3. §-ában és a 46.300/1940. B. M. sz. rendelet (Rt. 1940. 419. o.) 1. §-ának (5) bekezdésében foglalt rendelkezés hatályát veszti.
Budapesten, 1942. évi április hó 17-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 54.899/1942. K. K. M. számú rendelete.

A könyvkereskedői üzletek és az ideiglenesen felállított utcai könyvtárak sátrai zárójelében az 1942. évi „Magyar Könyvnapok” tartamára megállapítása.

Engedélyezi, hogy a Magyar Könyvnapok, illetve a kolozsvári Művészeti Hetek alkalmából a könyvkereskedők üzletei, az ideiglenesen felállítandó utcai könyvtárak sátrai – Budapest kivételével – este 7 óráig tarthassanak nyitva.
Kelt Budapest, 1942. május 11.

A magyar könyv hathatósabb terjesztése és népszerűsítése céljából megengedem, hogy a „Magyar Könyvnapokon” a könyvkereskedők üzletei, az ideiglenesen felállítandó utcai könyvtárak sátrai Budapest székesfővárosban és a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészek kivételével az ország egész területén folyó évi június hó 1., 2. és 3. napján; a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi részekben folyó évi június hó 8., 9. és 10. napján, Kolozsvárott pedig a „Művészeti Hetek” ünnepségeire tekintettel folyó évi június hó 5., 6. és 8. napjain este 7 (hét) óráig legyenek nyitva tarthatók.
Budapest, 1942. évi május hó 11-én.

Dr. Varga József s. k.
a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
minisztérium vezetésével megbízott
m. kir. iparügyi miniszter.

**A m. kir. iparügyi miniszter 1942. évi 31.700. Ip. M. számú rendelete, a
nyers (megvilágítatlan) mozgófényképfilmek forgalmának, felhasználásának
és igénybevételeinek szabályozásáról.**

A nyers (megvilágítatlan) mozgófénykép-filmből 1000 méternél nagyobb készlet birtoklását az Ipari Anyaghivatalnak be kell jelenteni. A bejelentési kötelezettség alá eső mozgófénykép-filmet csak a m. kir. Ipari Anyaghivatal engedélyével szabad felhasználni vagy kiszolgáltatni. Hatályba lépett 1942. május 24-én.

Az ipari nyersanyagok és termékek előállításának, forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 12.112/1939. M. E. számú rendeletben, továbbá – mint a 4.500/1940. M. E. számú rendelettel kijelölt illetékes miniszter – a honvédelemről szóló 1939: II. t.-c. 113. és 114. §-ában foglalt felhatalmazás alapján, a honvédelmi miniszterrel egyetértve, a következőket rendelem:

1. §. Aki – akár a saját, akár más részére – nyers (megvilágítatlan) mozgófényképfilmből legalább 1000 méternyi készletet tart, köteles azt a jelen rendelet mellékletében foglalt minta szerint a m. kir. Ipari Anyaghivatalhoz (Vegyi- és olajipari osztály, Budapest, Zrínyi-utca 12.) bejelenteni.

Az első bekezdésben említett bejelentést a jelen rendelet hatálybalépésének napján meglévő állapot szerint a rendelet hatálybalépésétől számított nyolc nap alatt, ezt követően pedig minden hónap utolsó napján meglévő állapot szerint a következő hónap hetedik napjáig kell megtenni.

2. §. A bejelentési kötelezettség alá eső mozgófényképfilmet csak a m. kir. Ipari Anyaghivatal engedélyével szabad felhasználni vagy kiszolgáltatni. Az engedélyt a budapesti kereskedelmi és iparkamaránál kapható úrlapon kell kérni.

3. §. A bejelentési kötelezettség alá eső mozgófényképfilmkészlet birtokosa köteles a m. kir. Ipari Anyaghivatal felhívására készletét, vagy készletének a m. kir. Ipari Anyaghivatal által a felhívásban megjelölt részét hatóságilag megszabott, ennek hiányában piaci áron átengedni.

4. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követel és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezések valamelyikét megszegi vagy kijátsza.

A pénzbüntetésre az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók. A pénzbüntetés legmagasabb mértéke nyolcezer pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, a nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

A pénzbüntetés átváltoztatására, valamint a kihágás elévülésére az 1939: II. t.-c. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hovafordítására nézve pedig az 1939: II. t.-c. 218. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

Arra a készletre (készletrészre) vonatkozóan, amelyet az első bekezdés alá eső kihágással a m. kir. Ipari Anyaghivatal rendelkezése elől elvontak, elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet (készletrész) értékesítése és értékének hovafordítása tekintetében a 6.110/1941. M. E. számú rendelet rendelkezései irányadók.

Az első bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek az iparügyi minisztert kell tekinteni.

5. §. A jelen rendelet a kihirdetésének napján (1942. máj. 24.) lép hatályba.
Budapesten, 1942. évi május hó 13.-án.

Dr. Varga József s. k.
m. kir. iparügyi miniszter.

**A m. kir. minisztérium 1942. évi 3.210. M. E. számú rendelete,
a mozgó fényképüzemekkel kapcsolatos egyes gazdasági vonatkozású kérdések
rendezése tárgyában kibocsátott 2.930/1941. M. E. számú rendelet
kiegészítéséről.**

*A mozihelyiségek bérbeadásával kapcsolatos szabályozást egészíti ki.
Hatályba lép 1942. május 23-án.*

A m. kir. minisztérium a gazdasági és hitelélet rendjének, valamint az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931: XXVI. t.-c. 2. §-ában foglalt és legutóbb az 1941: XI. t.-c. 1. §-ában meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. Ha a régi mozgófényképüzemi engedélyes helyébe bármi okból új engedélyes lép, a 2.930/1941. M. E. számú rendelet rendelkezései alapján a tulajdonos, a bérlő, vagy az, aki a helyiség, illetőleg a berendezés felett egyéb jog alapján rendelkezésre jogosult, a mozgófényképüzem céljaira szolgáló helyiséget és az ahhoz tartozó berendezést az új engedélyesnek további rendelkezésig az említett 2.930/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ának (1) bekezdésében foglalt időbeli korlátozás nélkül köteles bérbeadni. Ha pedig a bérleti jogviszony az említett rendelet alapján már a jelen rendelet hatálybalépése előtt létrejött, az így létrejött bérleti jogviszony további rendelkezésig ugyancsak az említett időbeli korlátozás nélkül áll fenn.

Ha a mozgófényképüzem céljára szolgáló helyiségeket az engedélyes nem a tulajdonostól bérlő, a bérbeadónak a bérbeadásra vonatkozó kötelezettsége a közte és a tulajdonos között fennállott jogviszony megszűnte után a tulajdonosra száll át.

2. §. A 2.930/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ának alkalmazása körében, ha a bérlemény használatáért az 1939. évi szeptember hó 1. napján járó ellenszolgáltatás nem előre meghatározott bérösszegben, hanem haszonrészesedésben volt megállapítva, a bért az említett rendelet értelmében az illető helyen, városrészben levő hasonló üzlethelyiségért az 1939. évi szeptember hó 1. napján fizetett bérek figyelembevételével kell megállapítani.

3. §. Az 5.777/1941. M. E. számú rendelet 9. §-ának rendelkezéseit a mozgófényképüzem céljára szolgáló helyiséghez tartozó berendezés bérletére is alkalmazni kell.

4. §. Az 5.777/1941. M. E. számú rendelet 9. §-ának rendelkezéseit mozgófényképüzem céljaira szolgáló helyiségekre azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a bérbeadó a bérletet rendes felmondással csak az említett rendelet 6. §-a első bekezdésének 2., 4. és 5. pontjában meghatározott esetekben szüntetheti meg.

5. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1942. máj. 23.) lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell.
Budapesten, 1942. évi május hó 22-én.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1942. évi 220.878.
számú rendelete,
a rendes használatra engedélyezett rádió műsorvevő berendezések után
megállapított hat havi díjfizetési kötelezettség megszüntetéséről.**

*Hatályon kívül helyezi a 9.557/1927. K. K. M. számú „Rádiórendelet” 11. §-ának azt a rendelkezését, amely a rendes használatra engedélyezett rádió műsorvevő berendezéseknél a díjfizetési kötelezettséget a belépéstől számított hat hónapban állapítja meg.
Kelt Budapest, 1942. május 29-én.*

A 9.557/1927. K. K. M. számú „Rádiórendelet” 11. §-ának azt a rendelkezését, amely a rendes használatra engedélyezett rádió műsorvevő berendezéseknél a díjfizetési kötelezettséget a belépéstől számított hat hónapban állapítja meg, hatályon kívül helyezem.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi május hó 29-én.

A miniszter helyett:

Dr. Kuzmich s. k.

a m. kir. posta vezérigazgatója

**A m. kir. belügyminiszter 106.446/1942. B. M. számú rendelete.
„Kállay Miklós miniszterelnök Erdélyben” és az „Életadó vér” című
mozgófényképek kötelező bemutatásának elrendelése.**

Elrendeli az „Kállay Miklós miniszterelnök Erdélyben” és az „Életadó vér” című filmeknek – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – az ország összes mozijában való bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatóványengedélye visszavonható.

Hatályba lépett 1942. július 1-én.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően a „Kállay Miklós miniszterelnök Erdélyben” és az „Életadó vér” című mozgófényképeknek – az ú. n. keskeny filmeket bemutató mozgófényképüzemek kivételével – az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek a „Kállay Miklós miniszterelnök Erdélyben” című mozgófényképet a 958., az „Életadó vér” című mozgófényképet pedig a 959. számú Magyar Világhíradóval egyidejűen bemutatni és azt a fenti Magyar Világhíradó beosztásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a mozgófényképüzemi mutatóványengedély visszavonható.

A rendőrhatalóságok kötelesek ennek a rendeletnek a végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzám késedelem nélkül jelentést tenni.

Ez a rendelet kihirdetése napján [július 1.] lép hatályba.

Budapest, 1942. évi június hó 30-án.

A miniszter helyett:
Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1942. évi 4.300. M. E. számú rendelete,
a rotációs és az íves nyomópapírosnak könyv, naptár vagy füzet előállítására
való felhasználásáról.**

A három pengőnél nem drágább példányonkénti árú könyv, naptár, füzet vagy ilyen alakban megjelenő időszaki lap előállításához csak miniszterelnöki engedéllyel használható fel rotációs vagy íves nyomópapír. Nem vonatkozik a rendelkezés a hivatalos kiadványokra, hitéllettel foglalkozó kiadványokra, tankönyvekre, tudományos, művészeti, közgazdasági tárgyú művekre, zeneművekre, időszaki lapok bizonyos mellékleteire.

1943. június 1-jével módosította a 2.950/1943. M. E. számú rendelet, valamint a 10.920/1944. M. E. számú rendelet 1944. május 20-ai hatállyal.

Hatályba lépett 1942. július 17-én.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. t.-c. 112. és 212. §-aiban foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. Olyan könyv, naptár vagy füzet előállításához, amelynek kötetenkint, darabonként, illetőleg füzetenkint megállapított kiskereskedelmi ára három pengőnél nem több, rotációs vagy íves nyomópapírost csak a m. kir. miniszterelnök engedélyével szabad felhasználni.

Az előbbi bekezdés rendelkezése kiterjed könyv, naptár vagy füzet alakjában megjelenő olyan időszaki lap egyes számainak előállítására is, amelynek megjelenésére a m. kir. miniszterelnök a 4.950/1938. M. E. számú rendelet (RT. 1938. 930. o.) alapján engedélyt adott (5. §.).

A jelen rendelet szempontjából három pengőnél nem lehet magasabb árnak tekinteni az olyan könyv, naptár vagy füzet árát, amelynek átvevőitől azt kéri, hogy tetszés szerinti árat fizessenek.

2. §. Az 1. §. rendelkezései nem terjednek ki:

1. a közhivatalok kiadványaira;

2. a Magyarországon bevett vagy elismert vallásfelekezet hívei hitbuzgalmának előmozdítására szolgáló könyvekre, naptárakra és füzetekre;

3. a nyilvános oktatás céljára engedélyezett tankönyvekre;

4. a tudományos, művészeti vagy közgazdasági célú vagy sporttal foglalkozó és a kizárólag szakismeret terjesztését célzó könyvekre, naptárakra és füzetekre;

5. az időszaki lapnak különféle dolgozatokat összefoglaló olyan önálló mellékletére, amely főképpen az időszaki lap előfizetői vagy rendes vásárlói körében való elhelyezésre van szánva;

6. a zeneművekre;

3. §. Az engedélyezés iránt a kérvényt a m. kir. miniszterelnökhöz kell beadni.

A kérvényben elő kell adni:

1. a szerző és a kiadó nevét és lakóhelyét (lakáscímet, cégét, telephelyét, székhelyét);
2. azt a példányszámot, amelyben a sajtótermék megjelenik;
3. az előállításához szükséges papíros minőségének (rotációs, íves, nyomó) és mennyiségének megjelölését;
4. az előállítást végző nyomda, könyomda vagy más többszörösítő vállalat cégét (nevét) és telephelyét (székhelyét).

A kérvényhez mellékelni kell az előállítani kívánt sajtótermék géppel írt szövegének két példányát.

A kérvény beadásával egyidejűen igazolni kell, hogy a sajtótermék egy példányának előállításához szükséges papíros minden íve után tíz pengő eljárási díjat a m. kir. postatakarékpénztárnál 100.531. sz. alatt „M. E.: Eljárási díjak, bevételi számla, Budapest” címmel nyitott csekkszámlára befizettek.

A kérvény és mellékletei az illetékdíjjegyzék 14. tételének g) pontja értelmében a közigazgatási illeték alól mentesek.

4. §. Ha a miniszterelnök azt állapítja meg, hogy – a rotációs és az íves nyomópapírosnak rendelkezésre álló vagy előállítható mennyiségét figyelembe véve – nem engedhető meg, hogy ilyen papírost a bemutatott mű előállítására használjanak fel, a kérelem teljesítését megtagadja, ellenkező esetben az engedélyt késedelem nélkül megadja; határozatáról a kérelmezőt értesíteni kell.

5. §. A m. kir. miniszterelnök kellően indokolt esetben az 1. §. második bekezdésében megjelölt alakban megjelenő időszaki lap egyes számainak és mellékleteinek előállításához szükséges engedély megszerzésének kötelezettsége alól felmentést adhat. A felmentés bármikor visszavonható.

6. §. Az 1. §. értelmében engedélyezés alá eső könyv, naptár vagy füzet többszörösítését és terjesztését az engedély megadása előtt nem szabad megkezdeni.

7. §. Az engedélyezett könyv, naptár vagy füzet utolsó oldalán fel kell tüntetni az engedély számát.

8. §. A jelen rendelet hatálybalépése előtt az 1938. év december hó 31. napja után többszörösített olyan könyvet, naptárt vagy füzetet, amelynek előállításához az 1. §-ban említett engedély volna szükséges, a jelen rendelet hatálybalépésétől számított hatvan nap eltelte után csak abban az esetben szabad terjeszteni, vagy forgalomban tartani, ha a m. kir. miniszterelnök arra engedélyt ad.

Az előbbi bekezdésben említett engedély szükséges abban az esetben is, ha a könyvnek, a naptárnak vagy a füzetnek eredetileg három pengőnél magasabb összegben megállapított kiskereskedelmi árat utóbb három pengőnél nem magasabb összegre szállították le, továbbá abban az esetben is, ha három pengőnél kisebb összegben megállapított kiskereskedelmi árat a rendelet hatálybalépése után három pengőben vagy ennél magasabb összegben állapították meg.

Az engedély megszerzésére irányuló kérelmet a jelen rendelet hatálybalépésétől számított harminc nap alatt lehet előterjeszteni. A kérelem előterjesztésére a 3. és 4. §, rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

Ha az engedély megadása iránt kérelmet nem terjesztettek elő, vagy a m. kir. miniszterelnök az engedélyt nem adta meg, a kiadó, valamint a terjesztéssel és a forgalombahozatallal foglalkozó személyek és vállalatok kötelesek a jelen §. első bekezdésében említett könyveknek, naptáraknak és füzeteknek birtokukban maradt példányait a jelen rendelet hatálybalépésétől számított kilencven nap alatt a „Magyar Papírosipari Nyersanyagbeszerző” korlátolt felelősségű társaságnak (M. kir. iparügyi minisztérium) beszolgáltatni. A beszolgáltatás módozatait, valamint a térítés összegét a m. kir. iparügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

9. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő:

1. aki a m. kir. miniszterelnök engedélye nélkül az 1. §-ban említett könyv, naptár vagy füzet előállításához rotációs vagy íves nyomópapírost használ fel; 2. aki a 6. §. rendelkezésének megszegésével az 1. §. értelmében az engedélyezés alá eső könyv, naptár vagy füzet többszörösítését vagy terjesztését a m. kir. miniszterelnök engedélyének megadása előtt megkezdi;

3. aki a 7. §. rendelkezése ellenére az 1. §. rendelkezései alá eső könyvön, naptáron vagy füzetben a m. kir. miniszterelnök engedélyének számát nem, vagy nem megfelelően tünteti fel;

4. aki a 8. §-ban említett nyomtatványt a m. kir. miniszterelnök engedélyének megadása előtt terjeszti, forgalomba hozza vagy forgalomban tartja;

5. aki a 8. §. utolsó bekezdésében megállapított kötelezettségét megszegi.

Pénzbüntetés alkalmazása tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetésnek legmagasabb összege nyolcezer pengő lehet.

A nyomda-, könyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa iparüzési jogának elvonására a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 29. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezést megfelelően alkalmazni kell.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

10. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1942. júl. 17.) lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi július hó 7-én.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1942. évi 240.613.
számú rendelete,
a gyengeáramú villamosberendezések okozta rádiózavarok megszüntetéséről.**

Az erősáramú villamosberendezések okozta rádiózavarok megszüntetéséről kiadott 104.912/1934. K. M. számú rendelet hatályát a gyengeáramú villamosberendezések okozta rádiózavarok eseteire is kiterjeszti.

Kelt Budapest, 1942. július 18-án.

Az 1925: IX. t-c. 24. §-ában kapott felhatalmazás alapján az erősáramú villamosberendezések okozta rádiózavarok megszüntetéséről kiadott 104.912/1934. IX. 5. K. M. sz. rendelet hatályát a gyengeáramú villamosberendezések okozta rádiózavarok eseteire is kiterjesztem.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.
Budapesten, 1942. évi július hó 18-án.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Havas s. k.
postafőigazgató,

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1942. évi 237.663.
számú rendelete,
a rádió lényeges alkatrészeire vonatkozó rendelkezések módosításáról.**

Módosítja a fémvezeték nélkül, vagy fémvezetéken nagy váltakozásszámú áramok segítségével működő (rádió) távíró, távbeszélő és villamos jelző berendezésekről, valamint az ilyen berendezésekhez szükséges készülékek és alkotórészek előállításának, forgalomba hozatalának szabályozása tárgyában kiadott 9.557/1927. K. K. M. számú rendeletnek, valamint a hivatkozott rendeletet kiegészítő és módosító rendeleteknek a rádió lényeges alkotórészekre vonatkozó rendelkezéseit.

Hatályba lépett 1942. július 25-én.

Az 1888: XXXI. t.-c. 15. §-ában, valamint az 1925: IX. t.-c. 24. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

I. (1) A fém vezeték nélkül, vagy fém vezetéken nagy váltakozásszámú áramok segítségével működő (rádió) távíró, távbeszélő és villamos jelző berendezésekről, valamint az ilyen berendezésekhez szükséges készülékek és alkotórészek előállításának, forgalombahozatalának szabályozása tárgyában kiadott 9.557/1927. K. K. M. sz. rendeletnek, valamint a hivatkozott rendeletet kiegészítő és módosító rendeleteknek a rádió lényeges alkotórészekre vonatkozó rendelkezései hatályukat veszítik.

(2) A 9.557/1927. K. K. M. sz. rendelet 54. §. 1–3. pontja helyébe 54. §. 1–4. pontként az alábbi rendelkezések lépnek: „54. §. 1. A jelen rendelet 1. §-ában felsorolt berendezésekhez szükséges, vagy ily célra alkalmas készülékeket csak előzetes engedély alapján szabad előállítani, javítani, megszerezni, birtokolni, bírlalni, átruházni, forgalombahozni, vagy külföldről behozni.

2. Az előzetes engedély váltási kötelezettség szempontjából rádiókészüléknek a rádióhullámok gerjesztésére, adására, vételére vagy egyenirányítására alkalmas rádióalkatrészek egybeépítését, összekapcsolását kell tekinteni.

3. Nem tekinthetők rádiókészülékeknek:

a) az olyan berendezések, amelyek kizárólag hangfrekvenciák erősítésére szolgálnak és önmagukban rádióhullámok felvételére vagy leadására nem alkalmasak,

b) a központi antennához tartozó rádiófrekvenciás erősítők,

c) a kizárólag orvosi és gyógyászati célokat szolgáló berendezések.

4. Nem szükséges előállítási engedély (56. §.) vevőkészülékeknek kizárólag saját használatra és e rendelet határményainak megfelelő módon való előállításához, ha az előállítónak az előállítandó rádióvevőkészülék, illetőleg berendezés létesítésére és üzemeltetésére engedélye van.

Ily rádióvevőkészülékeket az engedélyes mások részére pénzért, vagy bármily ellenszolgáltatásért semmiféle jogcímen át nem adhat.”

II. Vita esetében annak eldöntése, hogy bizonyos rádióalkatrészek egybeépítése, összekapcsolása rádiókészüléknek tekinthető-e vagy sem, a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter hatáskörébe tartozik.

III. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1942. júl. 25.) lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi július hó 20-án.

A miniszter helyett:
Dr. Kuzmich Gábor s. k.
a m. kir. posta vezérigazgatója.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1942. évi 93.900. K.
K. M. számú rendelete
*a könyvkereskedők tankönyvellátásának szabályozásáról.***

*Kereskedő (könyvkiadó, bizományos) – közvetlenül fogyasztó részére való eladástól eltekintve – tankönyvet (használt állapotban is) kizárólag olyan kereskedő részére szolgáltatathat ki, aki a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter által kiadott névjegyzékben szerepel. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.
Hatályba lépett 1942. július 26-án.*

Az áruellátás biztosítása tárgyában kiadott 3.000/1940. M. E. számú rendelet 2. és 5. §-ában kapott felhatalmazás alapján az alábbiakat rendelem:

1. §. A jelen rendelet alkalmazása szempontjából tankönyvön olyan népiskolai, általános továbbképző népiskolai, gazdasági irányú továbbképző népiskolai, mezőgazdasági népiskolai, polgári iskolai, gimnáziumi, lyceumi tanító(nő)képző-intézeti, kereskedelmi középiskolai, felsőkereskedelmi iskolai, mezőgazdasági középiskolai és ipari középiskolai tankönyvet kell érteni, amelynek használatát a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, vagy az iskolafenntartó egyházi hatóság a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter hozzájárulásával tankönyvül engedélyezett, és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter az általa iskolai évenként kiadott tankönyvjegyzékbe felvett.

2. §. (1) Kereskedő (könyvkiadó, bizományos) – közvetlenül fogyasztó részére való eladástól eltekintve – tankönyvet (használt állapotban is) kizárólag olyan kereskedő részére szolgáltatathat ki, aki a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter által kiadott névjegyzékbe fel van véve.

(2) E rendelkezés alól a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a folyamodó telephelye szerint illetékes kereskedelmi és iparkamara javaslata alapján kivételt engedélyezhet.

3. §. (1) A névjegyzékbe való felvételre a folyamodó telephelye szerint illetékes kereskedelmi és iparkamaránál kell jelentkezni.

(2) A névjegyzékbe felvétel az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál kapható kérdőív alapján történik, amit két példányban kiállítva a kamaránál kell a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszterhez felterjesztés végett beadni.

(3) A névjegyzékbe felvétel és a névjegyzékből törlés tárgyában a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter jogorvoslat kizárásával határoz.

4. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, a 3.000/1940. M. E. számú rendelet 6. §-ának (1) bekezdésében meghatározott kihágást követi el és az ott megállapított büntetéssel büntetendő az a kereskedő (könyvkiadó, bizományos), aki az áruellátásból kizárt kereskedő részére tankönyvet kiszolgáltat.

(2) A pénzbüntetésre az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók. A pénzbüntetés legmagasabb mértéke nyolcezer pengő. Ha a cselekménnyel illetéktelenül elért nyereség mennyisége megállapítható, a pénzbüntetést a megállapított nyereség kétszeresével fel lehet emelni.

(3) Azt a készletet, amellyel a kihágást elkövették, el kell kobozni. Az elkobzott árukészlet értékesítéséből befolyó összeg teljes egészében az államkincstár illeti.

(4) A pénzbüntetés átváltoztatására, valamint a kihágás elévülésére az 1939: II. t. c. 212. §-ának (1) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hovafordítására pedig az 1939: II. t. c. 218. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(5) Az (1) bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a első bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

5. §. A rendelet kihirdetésének napján (1942. júl. 26.) lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi július hó 23-án.

Dr. Varga József s. k.

a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
minisztérium vezetésével megbízott
m. kir. iparügyi miniszter.

**A m. kir. minisztérium 1942. évi 4.800. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes, kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 8.950/1939. M. E. és 4.600/1941. M. E. sz. rendeletek
kiegészítéséről.**

*A politikai napilapok az 1942. decemberében 15.5X23.5 cm-nél nem nagyobb oldalméretű naptárt, illetőleg évkönyvet adhatnak ki meghatározott oldalterjedelemben.
Hatályba lépett 1942. augusztus 19-án.*

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapításáról és az ezzel kapcsolatos kérdések szabályozásáról szóló 8.950/1939; M. E. és 4.600/1941. M. E. sz. rendeletek kiegészítése tárgyában az 1939: II. t.-c. 112., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A politikai napilapok az 1942. évi december hó folyamán 15.5X23.5 cm-nél nem nagyobb oldalméretű naptárt, illetőleg évkönyvet adhatnak ki, amely

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapoknál legfeljebb nyolcvan oldal, azonfelül négy oldal borítólappal,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapoknál pedig legfeljebb hatvannégy oldal, azonfelül négy oldal borítólappal terjedelmű lehet.

Az előbbi bekezdésben meghatározott naptár, illetőleg évkönyv előállítására kizárólag a vámtarifa 497/a. tétele alá eső rotációs vagy íves nyomópapír használható fel.

A naptárt, illetőleg évkönyvet a lapok saját előfizetőiknek külön díj, vagy ár felszámítása nélkül is kiszolgáltathatják, kereskedelmi forgalomban azonban csak a naptáron, illetőleg az évkönyvön feltüntetett áron árusíthatják, a naptár, illetőleg évkönyv ára húsz fillérnél kevesebb és ötven fillérnél több nem lehet.

2. §. Az előző szakaszban meghatározott naptár vagy évkönyv előállításához a m. kir. miniszterelnöktől nem kell kérni a 4.300/1942. M. E. számú rendelet 1. §-ában meghatározott papírfelhasználási engedélyt.

3. §. Aki a jelen rendeletnek bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működésének területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

4. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1942. aug. 19.) lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi augusztus hó 11-én.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 93.273/1942. K. K. M. számú rendelete.

A könyv-, írószer- és papírkereskedések hétköznapi zárórájának átmeneti meghosszabbítása, valamint a könyvkereskedéseknek a 490/1942. M. E.⁵¹ számú rendelet hatálya alól átmeneti kivétele.

Engedélyezi, hogy könyv-, írószer- és papírkereskedések 1942. szeptember 1-e és 15-e között este 7 óráig tartsanak nyitva.

Kelt Budapest, 1942. augusztus 13.

Az 1921. évi XXXVII. tc. 1. és 2. §-ában, valamint a 490/1942. M. E. számú rendelet 2. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

A könyv-, írószer- és papírkereskedések mindazokban a városokban és községekben, amelyekben ezeknek az üzleteknek hétköznapi zárórája este hét (7) óránál korábbi időpontban

⁵¹ B. K. 1942. évi 233. old.

van megállapítva, 1942. évi szeptember hó 1-től szeptember hó 15-ig bezárólag – a közbeeső vasárnapok kivételével – este hét (7) óráig tarthatók nyitva. Ugyanerre az időre a könyvkereskedések kivételnek Budapest székesfőváros területén a nyílt árusítási üzletek nyitási idejének szabályozása tárgyában kiadott 490/1942. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglalt korlátozás hatálya alól.

Budapest, 1942. évi augusztus hó 13-án.

Dr. Varga József s. k.
a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
minisztérium vezetésével megbízott
m. kir. iparügyi miniszter.

A m. kir. belügyminiszter 113.706/1942. B. M. számú rendelete.
A mozgófényképüzemek játszási rendjére és a magyar filmgyártás fejlesztésére
vonatkozó rendelkezések kiegészítése.

Kiegészíti a 82.000/1942. B. M. számú rendelet 4. §-át.
Hatályba lépett 1942. augusztus 14-én.

Az 1935:XIV. tc. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján a mozgófényképüzemek játszási rendjével és a magyar filmgyártás fejlesztésével kapcsolatos egyes kérdések újabb szabályozása tárgyában kiadott 82.000/1942. B. M. számú rendelet 4. §-ában foglalt rendelkezések kiegészítéseképpen – az érdekelt miniszterekkel egyetértően – a következőket rendelem.

1. § Budapesti bemutató mozgófényképüzemnél, amennyiben az a 82.000/1942 B. M. számú rendelet 4. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján előadásai számát felemeli, a játszási idő meghosszabbítását célzó záradék (prolongációs clausula) alapjául szolgáló határösszeg kiszámításánál az engedélyezett hétköznapi negyedik, illetve vasárnap s ünnepnap ötödik újabb előadások jegybevétele figyelembe nem vehető és így ezeknek az esetleges újabb előadásoknak tartása a határösszeg felemelésére jogcímet nem ad.

2. §. Ez a rendelet kihirdetése napján [1942. augusztus 14.] lép hatályba.

Budapest, 1942. évi augusztus hó 13-án.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. belügyminiszter 115.024/1942. B. M. számú rendelete.
„A Magyarok örök Királya” című mozgófénykép kötelező bemutatásának
elrendelése.**

Elrendeli „A Magyarok örök Királya” című filmnek – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – az ország összes mozijában való bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatóványengedélye visszavonható.

Hatályba lépett 1942. augusztus 20-án.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértően „A Magyarok örök Királya” című mozgófényképnek – az ú. n. keskeny filmeket bemutató mozgófényképüzemek kivételével – az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek az említett mozgófényképet a 965. számú Magyar Világhíradóval egyidejűen bemutatni és azt a fenti Magyar Világhíradó beosztásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a mozgófényképüzemi mutatóványengedély visszavonható.

A rendőrhatóságok kötelesek ennek a rendeletnek a végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzám késelem nélkül jelentést tenni.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1942. augusztus 20.] lép hatályba.

Budapest, 1942. éri augusztus hó 19-én.

A miniszter rendeletéből:

Folyovich József s. k.
miniszteri osztályfőnök.

**A m. kir. belügyminiszter 538.000/1942. B. M. számú rendelete.
Az ellenséges repülőgépekről ledobott röplapok és egyéb nyomtatványok
beszolgáltatása.**

Az ellenséges repülőgépről ledobott röplapokat vagy egyéb nyomtatványokat a hatóságnak be kell szolgáltatni.

A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Hatályba lépett 1942. szeptember 27-én.

Aki olyan röplapot vagy egyéb nyomtatványt talál, amelyről feltehető, hogy azt ellenséges repülőgépről dobták le, vagy bármely módon az ellenség juttatta az ország területére, köteles azt a hatóságnak (főszolgabíró, m. kir. rendőrség, községi előljáróság) vagy a közbiztonsági közegeknek (csendőr, rendőr) haladéktalanul beszolgáltatni, illetőleg átadni.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel (1928: X. tc. 5. §.) büntetendő az, aki az első bekezdésben foglalt rendelkezésnek nem tesz eleget.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1942. szeptember 27.] lép hatályba.

Budapest, 1942. évi szeptember hó 23-án.

dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. belügyminiszter 124.075/1942. B. M. számú rendelete.
A „Gömbös Gyula” című mozgófénykép kötelező bemutatásának elrendelése.

Elrendeli a „Gömbös Gyula” című filmnek – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – az ország összes mozijában való bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatóványengedélye visszavonható.

Kelt Budapest, 1942. október 10.

A 70.200 1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően a „Gömbös Gyula” című mozgófényképrek – az ú. n. keskeny filmeket bemutató mozgófényképüzemek kivételével – az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek az említett mozgófényképet a 972. számú Magyar Világhíradóval egyidejűen bemutatni és azt a fenti Magyar Világhíradó beosztásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a mozgófényképüzemi mutatóványengedély visszavonható.

A rendőrhatságok kötelesek ennek a rendeletnek végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzám késedelem nélkül jelentést tenni.

Budapest, 1942. évi október hó 10-én.

A miniszter helyett:
Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

A m. kir. minisztérium 1942. évi 6.300. M. E. számú rendelete,
sajtóközleményeknek időszaki lapokban való kötelező közzétételéről.

A miniszterelnök közérdekből elrendelheti egyes közlemények változtatás nélküli, teljes terjedelemben történő közzétételét időszaki lapokban.

Hatályba lépett 1942. október 25-én.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. t.-c. 141. §-ának (2) bekezdésében és a 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A miniszterelnök, amennyiben közérdekből szükségesnek tartja, elrendelheti egyes közleményeknek időszaki lapokban teljes terjedelemben, meghatározott címmel együtt, változtatás nélkül való kötelező közzétételét. A miniszterelnök úgy is rendelkezhetik, hogy a közleményt csak bizonyos meghatározott jellegű (politikai, közgazdasági, társadalmi stb.) időszaki lapokban, vagy az időszaki lapoknak meghatározott csoportjában (Budapesten megjelenő lapok, vidéken megjelenő lapok, napi-, heti-, havilapok stb.) tegyék közzé, és meghatározhatja azt is, hogy a közleményt a lap mely számában, mely részében és milyen szedéssel keli közzétenni.

A miniszterelnök az előző bekezdésen alapuló rendelkezését akár közvetlenül, akár a Magyar Távirati Iroda útján közölheti az érdekelt lapokkal. A miniszterelnök által kötelező közzétételre kijelölt közleményeket sajtóellenőrzés végett bemutatni nem kell.

2. §. Amennyiben súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az 1. §-ban meghatározott közzététel elmulasztása vagy a kötelezettség nem kellő teljesítése az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig, terjedhető elzárással büntetendő kihágás. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt mind a kiadó, mind a felelős szerkesztő büntetendő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének harmadik pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

3. §. Az 1. §-ban meghatározott kötelező közzététel kötelezettségének elmulasztása vagy nemteljesítése esetében a lap nem jelenhetik meg, csak akkor, ha az elmulasztott kötelezettségnek eleget tesz. A kötelezettség utólagos teljesítése a 2. §-ban meghatározott büntető következmények terhe alól nem mentesít.

4. §. Ez a rendelet kihirdetése napján (1942. okt. 25.) lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi október hó 24-én.

Kállay Miklós s.k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1942. évi 6.270. M. E. számú rendelete,
az Országos Magyar Sajtókamarába való tagfelvétel átmeneti
korlátozásáról.**

1942. október 30-ai hatállyal csak kivételes méltánylást érdemlő esetben lehet a sajtókamarába új tagot felvenni.

A honvédelemről szóló 1939: II. t.-c. 166. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. Az Országos Magyar Sajtókamarába további rendelkezésig csak kivételes méltánylást érdemlő esetben lehet új tagot felvenni, illetőleg a felvételt kilátásba helyezni. A kivételes méltánylást érdemlő ok fennállását a Kamara igazgatóválasztmánya állapítja meg.

2. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1942. okt. 30.) lép hatályba és rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Budapesten, 1942. évi október hó 29-én.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 260.414/1942. K. K. M. számú rendelete.

A rádióvevőkészülékek előfizetési díjának módosítása.

1942. december 1-től módosítja a 9.557/1927. K. M.⁵² számú rendelet (Rádiórendelet) 66. §. B) pontjában megállapított havonta fizetendő rádióelőfizetési díjakat.

A Budapesti Közlöny 1927. évi 190. számában közzétett 9.557/1927. K. M.⁵³ számú rendelet (Rádiórendelet) 66. §. B) pontjában megállapított havonta fizetendő rádióelőfizetési díjakat az 1942. évi december hó 1-től kezdve az alábbiak szerint módosítom:

1. Rendes használatért havi	2'60 P.
2. Állandó kiterjesztett használatért:	
a) Budapesten és Újpesten	26'– P.
b) Vidéken	7'80 P.
3. Díjkedvezményes állomások havi előfizetési díja	1'30 P.

Az 1942. évi december hóra eső díjkülönbözetet az 1943. évi január havi díjjal együtt szedik be a postahivatalok.

Budapest, 1942. évi november hó 18-án.

Dr. Varga József s. k.
a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
minisztérium vezetésével megbízott
m. kir. iparügyi miniszter.

⁵² B. K. 1927. évf. 526. old.

⁵³ B. K. 1927. évf. 526. old.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1942. évi 247.930. K.
K. M. számú rendelete,
a rádióvevőkészülékek forgalombáhozatalára vonatkozó rendelkezések
módosításáról.**

Kiegészíti a 9.557/1927. K. M. számú rendeletet. Azokban a községekben (városokban), ahol elektrotechnikai, műszaki, optikai vagy ezekkel rokon cikkek árusítására szóló iparjogosítvánnyal rendelkező személy nincs, egyéb előfeltételek megléte esetében rádióvevőkészülékekkel való kereskedésre vegyeskereskedői iparigazolványa alapján vegyeskereskedő (szatócs) is kaphat engedélyt.

Hatályba lépett 1942. december 30-án.

Az 1888: XXXI. t.-c. 15. §-ában, valamint az 1925: IX. t.-c. 24. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. A 9.557/1927. K. M. számú rendelet 57. §-át a következőkkel egészítem ki:

Azokban a községekben (városokban), ahol elektrotechnikai, műszaki, optikai vagy ezekkel rokoncikkek árusítására szóló iparjogosítvánnyal rendelkező személy nincs, egyéb előfeltételek fennforgása esetében rádióvevőkészülékekkel való kereskedésre vegyeskereskedői iparigazolványa alapján vegyeskereskedő (szatócs) is kaphat engedélyt.

Ha a községben (városban) később elektrotechnikai, műszaki, optikai, vagy ezekkel rokoncikkek árusítására szóló iparjogosítvánnyal rendelkező személy kap rádiókészülékek forgalombáhozatalára engedélyt, a vegyeskereskedő (szatócs) engedélyét vissza kell vonni, kivéve azt az esetet, ha a vegyeskereskedő (szatócs) bejelenti, hogy záros határidőn belül elektrotechnikai, műszaki, optikai vagy ezekkel rokoncikkek árusítására külön iparjogosítványt szerez. Ilyen esetekben a visszavonó határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül a volt engedélyes rádiókészülékek árusítását megszüntetni köteles.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1942. dec. 30.) lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi december hó 14-én.

Dr. Kuzmich s. k.
a m. kir. posta vezérigazgatója.

**A m. kir. minisztérium 1942. évi 7.470. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 4.600/1941. M. E. számú rendelet kiegészítéséről.**

A politikai napilapoknak a karácsonyi számok megjelenését többlet oldalterjedelemben engedélyezi. A karácsonyi lapszámok példányonkénti árát is meghatározza.

Hatályba lépett 1942. december 17-én.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapításáról és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról szóló 4.600/1941. M. E. számú rendelet (Rt. 1941. 1872. o.) kiegészítése tárgyában az 1939: II. t.-c. 112., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A politikai napilapok úgynevezett karácsonyi száma, amely a napközben megjelenő politikai napilapoknál 1942. évi december hó 24. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknál pedig 1942. évi december hó 25. napján jelenik meg, a 4.600/1941. M. E. számú rendeletben meghatározott vasárnapi (a napközi lapoknál a szombati) oldalterjedelmen felül

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapoknál négy oldallal,
b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapoknál pedig két oldallal nagyobb terjedelemben jelentethető meg.

2. §. A politikai napilapok karácsonyi számának példányonkénti eladási ára

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapoknál az illető lap vasárnapi (napközi lapoknál a szombati) száma példányonkénti eladási áránál négy fillérrel,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő „politikai napilapoknál pedig az illető lap vasárnapi (napközi lapoknál szombati) száma példányonkénti eladási áránál két fillérrel több.

3. §. Aki a rendelet bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszterül a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

4. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1942. dec. 17.) lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi december hó 16.-án.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 7.690/1942. M. E. számú rendelete.
Az Országos Nemzeti Filmbizottság átszervezéséről szóló 3.730/1940. M. E.
számú rendelet kiegészítése.**

Kiegészíti 3.730/1940. M. E. számú rendelet 1. §-át. Az Országos Nemzeti Filmbizottságba a miniszterelnök, a külügyminiszter és a nemzetvédelmi-propaganda miniszter is nevez ki egy-egy tagot.

Hatályba lépett 1942. december 29-én.

A m. kir. minisztérium az Országos Nemzeti Filmbizottság átszervezéséről szóló 3.730/1940. M. E. számú rendelet 1. §-át a következő rendelkezéssel egészíti ki.

1. §. Az Országos Nemzeti Filmbizottságba a m. kir. miniszterelnök, a m. kir. honvédelmi, a m. kir. külügy- és a m. kir. nemzetvédelmi-propaganda miniszter is nevez ki egy-egy tagot, azok akadályoztatása esetére pedig egy-egy póttagot.

2. §. Ez a rendelet kihirdetése napján [1942. december 29.] lép hatályba.

Budapest, 1942. évi december hó 22-én.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1942. évi 7.570. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 4.600/1941. sz. rendelet módosításáról.**

Módosítja a 4.600/1941. sz. rendeletet, és újraszabályozva a politikai napilapok eladási és előfizetési árait. Módosította a 10.400/1943. M. E. sz. rendelet.

Hatályba lépett 1942. december 25-én.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában az 1939: II. t.-c. 112., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján, további intézkedésig a következőket rendeli.

1. §. A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet módosításáról szóló 4.600/1941. M. E. számú rendelet egyéb rendelkezéseinek változatlanul hagyása mellett a politikai napilapok eladási és előfizetési árai példányonként a következőképpen állapíttatnak meg:

A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén

1. a reggel megjelenő lapok közül:

az a) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tíz fillér, vasárnap tizenhat fillér, előfizetési ára egy hónapra két pengő ötven fillér, három hónapra hét pengő húsz fillér;

a b) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tizenkét fillér, vasárnap húsz fillér, előfizetési árak egy hónapra három pengő harminc fillér, három hónapra kilenc pengő ötven fillér;

a c) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tizenhat fillér, vasárnap harminc fillér, előfizetési árak egy hónapra négy pengő, három hónapra pedig tizenegy pengő hatvan fillér.

2. A napközben megjelenő lapok közül:

az a) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként tíz fillér, előfizetési árak egy hónapra két pengő ötven fillér, három hónapra hét pengő;

a b) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként tizenkét fillér, előfizetési árak egy hónapra három pengő harminc fillér, három hónapra kilenc pengő ötven fillér;

a c) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként tizenhat fillér, előfizetési árak egy hónapra tizenegy pengő hatvan fillér.

A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok közül, tekintet nélkül arra, hogy reggel vagy napközben jelennek meg:

az a) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tíz fillér, reggeli lapok vasárnapon, a napközi lapok szombaton megjelenő száma tizenhat fillér, előfizetési árak egy hónapra két pengő ötven fillér, három hónapra hét pengő húsz fillér;

a b) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tizenkét fillér, a reggeli lapok vasárnapon és a napközi lapok szombaton megjelenő száma húsz fillér, előfizetési árak egy hónapra három pengő húsz fillér, három hónapra kilenc pengő húsz fillér;

a c) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tizenhat fillér, a reggeli lapok vasárnapon és a napközben megjelenő lapok szombaton megjelenő száma harminc fillér, előfizetési árak egy hónapra három pengő nyolcvan fillér, három hónapra tizenegy pengő.

2. §. A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő napilapok tekintetében a 4.600/1941. M. E. számú rendelet 2. §-ának első bekezdésében meghatározott d) csoport megszűnik és a jelen rendelet hatálybalépésekor ezen csoportba tartozó lapok mind oldalterjedelem, mind eladási és előfizetési ár tekintetében a c) csoportba soroztatnak.

3. §. Aki a rendelet bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármily módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. rendőrség működésének területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének harmadik pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

4. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1942. dec. 25.) lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi december hó 23-án.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1942. évi 7.750. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 4.600/1941. M. E. számú rendelet módosításáról.**

Módosítja a 4.600/1941. sz. rendeletet, és újraszabályozva a kolozsvári „Magyar Ujság” és „Kolozsvári Estilap”, valamint a nagyváradi „Erdélyi Néplap” című politikai napilapok oldalterjedelmére és eladási árára vonatkozó rendelkezéseket.

Hatályba lépett 1943. január 1-én.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában az 1939: II. t.-c. 112., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1409. o.) módosításáról szóló 4.600/1941. M. E. számú rendelet (Rt.

1941. 1872. o.) 2. §-ának utolsó bekezdésében foglalt és a Kolozsvárott megjelenő „Magyar Újság” és a „Kolozsvári Estilap”, valamint a Nagyváradon megjelenő „Erdélyi Néplap” című politikai napilapokra vonatkozó rendelkezés hatálya 1943. évi március hó 31. napjáig bezárólag azzal a módosítással hosszabbíttatik meg, hogy 1943. évi január hó 1. napjától kezdődőleg nevezett lapok eladási ára példányonként tíz fillér, előfizetési ára pedig egy hónapra két pengő ötven fillér, három hónapra hét pengő húsz fillér.

2. §. Az előző szakaszban megnevezett lapok oldalterjedelme, valamint eladási és előfizetési ára tekintetében 1943. évi március hó 31. napja után a 4.600/1941. M. E. sz. rendelet 2. §-ának első bekezdésében, illetőleg a 7.570/1942. M. E. számú rendelet (Rt. 1942. 2895. o.) 1. §-ának harmadik bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a lap kiadója március hó 15. napjáig a m. kir. miniszterelnökségnek és az Országos Magyar Sajtókamarának írásban tartozik bejelenteni, hogy lapját a hivatkozott rendeletekben meghatározott csoportok közül melyik csoport oldalterjedelme, eladási és előfizetési ára szerint kívánja bejelentetni.

3. §. Aki a rendelet bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében, vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszterül a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

4. §. Ez a rendelet 1943. évi január hó 1. napján lép hatályba.

Budapesten, 1942. évi december hó 30-án.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 87.485/1943. B. M. számú rendelete.
*Mozgófényképüzemekben a takarékosági jelszó kötelező vetítése.***

A rendelet értelmében – az engedély visszavonásának terhével – valamennyi mozi köteles lejátszani a nemzetvédelmi-propaganda miniszter részéről filmszalagon rendelkezésre bocsátott takarékosági jelszót.

Hatályba lépett 1943. január 26-án.

Az 1935: XIV. tc. 2. §-a alapján – az érdekelt miniszterekkel egyetértően – elrendelem, hogy valamennyi mozgófényképüzem engedélyese köteles – az engedély visszavonásának terhével – a m. kir. nemzetvédelmi-propaganda miniszter részéről filmszalagon rendelkezésre bocsátott takarékosági jelszót további intézkedésig minden előadáson, a játékfilm bemutatását közvetlenül megelőzően vetíteni.

Ez a rendelet kihirdetése napján [1943. január 26.] lép hatályba.
Budapest, 1943. évi január hó 25-én.

A miniszter helyett:
Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

**A m. kir. honvédelmi miniszter 161.641/1943. H. M. eln. számú rendelete.
A 8.820/1941. M. E.⁵⁴ számú rendelet alapján beszolgáltatott
rádióvevőkészülékeknek légvédelmi riasztás céljaira igénybevétele.**

Elrendeli a 8.820/1941. M. E. számú rendelet alapján beszolgáltatott és a rendőrhatalóság őrizetében lévő rádióvevőkészülékeknek légvédelmi riasztó szolgálat céljaira való ideiglenes igénybevételét. A rendelet alapján igénybevett rádióvevőkészülékek használatáért térítést határoz meg.

Hatályba lépett 1943. február 13.

A honvédelemről szóló 1939: II. tc. 103. §-ának (6) és 122. §-ának (5) bekezdése, továbbá a 124., 128. §-a, 139. §-ának (3) bekezdése és 235. §-a alapján a m. kir. belügy-, pénzügy-, továbbá a kereskedelem és közlekedésügyi miniszterrel egyetértve a következőket rendelem.

I. §. (1) A 8.820/1941. M. E. számú rendelet alapján beszolgáltatott és a rendőrhatalóság őrizetében lévő rádióvevőkészülékeknek légvédelmi riasztó szolgálat céljaira való ideiglenes igénybevételét elrendelem.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezése alapján csak azokat a rádióvevőkészülékeket lehet igénybevenni, amelyeknek a beszolgáltatását és őrizetbevételét elrendelő rendőrhatalósági véghatározat jogerőre emelkedett.

(3) Az (1) bekezdésben említett igénybevételnek csak a légvédelmi riasztó szolgálat ellátására hivatott szervek részére van helye.

(4) A légvédelmi riasztó szolgálat ellátására hivatott egyes szervek részére az igénybevételt a területileg illetékes m. kir. honvéd hadtestparancsnokság (hadtest légvédelmi parancsnok), illetőleg m. kir. honvédkerületi parancsnokság (honvédkerületi légvédelmi parancsnok) fogatosítja. A rendőrhatalóság az említett parancsnokság (parancsnok) erre vonatkozó megkeresésére a rádióvevőkészülékeket kiadja.

(5) A rendőrhatalóság az őrizetben lévő rádióvevőkészülékeket elismervény ellenében szolgáltatja ki. Az elismervénynek tartalmaznia kell az őrizetbevételre vonatkozó elsőfokú rendőrhatalósági véghatározat számát, a tulajdonos nevét és lakhelyét, a készülék közelebbi meghatározására alkalmas adatokat (gyártmány, csövek száma, stb.), a havi térítés (2. §.) összegét és a kiadás napját. A m. kir. honvéd hadtestparancsnokságnak (hadtest légvédelmi parancsnoknak), illetőleg a m. kir. honvédkerületi parancsnokságnak (honvédkerületi légvédelmi parancsnoknak) a rádióvevőkészülék kiadására vonatkozó megkeresését és az elismervényt a rendőrhatalóság megőrzi.

⁵⁴ B. K. 1941. évf., 2875. old.

2. §. (1) A jelen rendelet alapján igénybevett rádióvevőkészülékek használatáért – a készülékeknek a rendőrhatalósághoz való visszaszállításáig terjedő idő minden megkezdett hónapjára – az alábbi térítés jár:

a) két csöves (lámpás) készülékért havi	60 f,
b) három csöves (lámpás) készülékért havi	90 f,
c) négy csöves (lámpás) készülékért havi	1 P 20 f,
d) öt csöves (lámpás) készülékért havi	1 P 50 f,
e) hat és ennél több csöves (lámpás) készülékért havi	1 P 80 f.

(2) A használati időnek megfelelő térítést a m. kir. kincstár terhére egy összegben akkor kell a tulajdonos részére kifizetni, amidőn az igénybevett rádiókészüléket – a 8.820/1941. M. E. számú rendelet alapján foganatosított őrizetbevétel feloldásával – a rendőrhatalóság a tulajdonosnak ismét kiszolgáltatja.

(3) Amennyiben a rendőrhatalóság a 8.820/1941. M. E. számú rendelet alapján beszolgáltatott és légi riasztás céljaira kiadott rádióvevőkészülék visszaadását jogerősen elrendelte, az 1. §. (4) bekezdésében megjelölt parancsnokság (parancsnok) az igénybevételt megszünteti. Az erre vonatkozó rendelkezés alapján a légvédelmi riasztó szolgálat ellátására hivatott szerv köteles a rádióvevőkészüléket a rendőrhatalósághoz haladéktalanul beszolgáltatni. Új készülék kiutalása iránt az említett parancsnokság (parancsnok) az 1. §. (4) bekezdésében foglaltak szerint jár el.

(4) Ha a rádióvevőkészülék használatára a légvédelmi riasztó szolgálat ellátásánál már nincs szükség, az 1. §. (4) bekezdésében megjelölt parancsnokság (parancsnok) az igénybevételt megszünteti; ebben az esetben a légvédelmi riasztó szolgálat ellátására hivatott szerv a készüléket a rendőrhatalóságnak visszaszolgáltatja, a rendőrhatalóság pedig a készüléket lepecsételve ismét őrizetbe veszi.

3. §. A jelen rendelet alapján igénybevett rádióvevőkészülékek üzemeltetéséhez a légvédelmi riasztó szolgálat ellátására hivatott szerv részére a 9.957/1927. K. M. számú rendelet 1. §-ának utolsó bekezdése értelmében engedély nem szükséges. A készülékek kiutalásáról azonban az 1. §. (4) bekezdésében megjelölt parancsnokság (parancsnok) egyidejűleg értesíti az üzemeltetés helye szerint illetékes m. kir. postaigazgatóságot.

4. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján [1943. február 13.] lép hatályba.

Budapest, 1943. évi február hó 4-én.

A miniszter rendeletéből:

vitéz Szurmay Lajos s. k.
m. kir. vezérőrnagy.

**A m. kir.minisztérium 1943 évi 1.070. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet újabb módosításáról**

A 8.950/1939. M. E. számú rendelet módosításával újraszabályozza a hétfőn reggel megjelenő politikai hetilapok oldalterjedelmére és eladási árára vonatkozó előírásokat. Módosította a 10.400/1943. M. E. sz. rendelet.

Hatályba lépett 1943. február 27-én.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában, az 1939:11. t-e. 112., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján, további intézkedésig a következőket rendeli:

1. §. A Budapest székesfőváros területén rotációs, vagy íves nyomópapíron hétfőn reggel megjelenő *politikai hetilapok* (ú. n. hétfői lapok) egy-egy számának oldalterjedelme a hat oldalt nem haladhatja meg, eladási áruk pedig példányonként tizenhat fillér.

2. §. Aki a rendelet bármely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármily módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-á értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. rendőrség működésének területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929 : XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének harmadik pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

3. §. Ez a rendelet a kihirdetés napján (1943. febr. 27.) lép hatályba, hatálybalépésével a 8.950/1939. M. E. számú rendelet 3. §-a hatályát veszti.

Budapesten, 1943. évi február hó 22-én.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1943. évi 1.550. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének
megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában
kibocsátott 7.750/1942. M. E. számú rendelet hatályának
meghosszabbításáról**

A kolozsvári „Magyar Ujság” és „Kolozsvári Estilap”, valamint a nagyváradi „Erdélyi Néplap” című politikai napilapok oldalterjedelmére és eladási árára vonatkozó előírásokat további rendelkezésig meghosszabbítja.

Hatályon kívül helyezte a 11.500/1944. M. E. számú rendelet.

Hatályba lépett 1943. április 1-én.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában az 1939: II. t.-c. 112., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott 8.950/1939. M. E. számú rendelet (Rt. 1939. 1409. o.) módosításáról szóló 4.600/1941. M. E. számú rendelet (Rt. 1941. 1872. o.) 2. §-ának utolsó bekezdésében a Kolozsvárott megjelenő „Magyar Újság” és „Kolozsvári Estilap”, valamint a Nagyváradon megjelenő „Erdélyi Néplap” című politikai

napilapok tekintetében foglalt és a 7.750/1942. M. E. számú rendelettel (Rt. 1942. 2916. o.) módosított rendelkezés hatálya a minisztérium további rendelkezéséig meghosszabbíttatik.

2. §. Ez a rendelet 1943. évi április hó 1. napján lép hatályba.

Budapesten, 1943. évi március hó 19-én.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1943. évi 2.400. M. E. számú rendelete egyes sajtótermékek terjesztésének megtiltásáról.

A hadviselés érdekeit vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érintő tartalmú sajtótermékek terjesztését az ügyészség megtilthatja. A rendelet vonatkozik a sajtóellenőrzésre vonatkozó rendelkezések előtt megjelent és a korábban engedélyezett sajtótermékekre is. Az ügyészség által terjesztési tilalom alá helyezett sajtótermék valamennyi példányát az ügyészségnél letétbe kell helyezni. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Hatályba lépett 1943. május 14-én.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. t.-c. 151. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. Ha valamely Magyarországon előállított sajtótermék tartalma a hadviselés érdekeit vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érinti, a sajtótermék előállítási helye szerint illetékes kir. ügyészség a sajtótermék terjesztését megtiltja, ezt az intézkedést nem gátolja sem az, hogy a sajtótermékeket a sajtóellenőrzésről szóló rendelkezések hatályba lépése előtt állították elő, sem pedig az, hogy a sajtótermék terjesztésére a hatóság a 8.140/1939. M. E. számú rendelet 2. §-a, illetőleg az 5.555/1940. M. E. számú rendelet 2. vagy 4. §-a alapján engedélyt adott.

Az első bekezdésben említett intézkedésről a sajtótermék előállítóját, valamint a kiadóját az 1939: II. t.-c. 198. §-ában meghatározott jogkövetkezményekre való utasítással egyidejűleg értesíteni kell.

2. §. A kir. ügyészség intézkedése ellen jogorvoslatnak nincs helye, de a kir. ügyészség a sajtótermék terjesztésének megtiltása tárgyában hozott határozatát, akár hivatalból, akár kérelemre, hatályon kívül helyezheti, ha a sajtótermék tartalma a viszonyok megváltozása következtében az 1. §-ban említett érdekeket már hátrányosan nem érinti.

Amennyiben a kir. ügyészség valamely sajtótermék terjesztését ennek a rendeletnek 1. §-a alapján megtiltja, úgy az ilyen sajtótermék kiadója, előállítója, szerzője, valamint a sajtótermék terjesztésével foglalkozó személy vagy vállalat köteles a birtokában levő sajtóterméknek valamennyi példányát – az illetékes hatóság további intézkedéséig – annál a kir. ügyészségnél letétbe helyezni, amelyik a sajtótermék terjesztését megtiltotta.

3. §. A kir. ügyészségnek a sajtótermék terjesztését megtiltó határozatát, valamint ennek hatályon kívül helyezését a Budapesti Közlönyben közzé kell tenni.

4. §. Az 1939: II. t.-c. 198. §-a értelmében vétséget követ el az, aki akár szándékosan, akár gondatlanságból olyan sajtóterméket terjeszt vagy terjesztet, amelynek terjesztését a kir. ügyészség megtiltotta.

5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1943. május 14.) lép hatályba.
Budapesten, 1943. évi április hó 27-én.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1943. évi 2.950. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapírosnak könyv, naptár vagy füzet előállítására való
felhasználása tárgyában 4.300/1942. M. E. szám alatt kiadott rendelet
módosításáról és kiegészítéséről.**

Miniszterelnöki engedélyhez köti a rotációs vagy íves nyomópapíron korábban többszörösített három pengőnél nem drágább könyv, naptár vagy füzet terjesztését, forgalomba hozatalát, illetve forgalomban tartását. Ilyen művet magánkönyvtárból kölcsönözni is csak engedéllyel lehet. A rendelet hatálya nem terjed ki a nem Magyarországon előállított, nem magyar nyelvű művekre.

Hatályba lépett 1943. június 1-én.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. t.-c. 112. és 212. §-ában – kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

I. §. Az 1918. évi október hó 31-e után, de az 1939. évi január hó 1. napja előtt rotációs vagy íves nyomópapíroson többszörösített olyan könyvet, naptárt vagy füzetet, amelynek kötetenkint, darabonkint, illetőleg füzetenkint megállapított kiskereskedelmi eladási ára e rendelet hatálybalépésének napján három pengőnél nem nagyobb, a jelen rendelet hatálybalépése után csak abban az esetben szabad terjeszteni, forgalomba hozni vagy forgalomban tartani, ha a m. kir. miniszterelnök engedélyt ad rá. Nem vonatkozik ez a rendelet a 4.300/1942. M. E. számú rendelet (az alábbiakban: R.) (Rt. 1942. 1630. o.) 2. §-ában megjelölt kiadványokra. (A 4.300/1942. M. E. számú rendelet a Budapesti Közlönynek 1942. évi július hó 17-én megjelent 160. számában hirdettetett ki.) Az engedélyt az 1943. évi június hó 15. napjáig bezárólag lehet kérni.

Az előbbi bekezdésben említett engedély szükséges abban az esetben is, ha az előbbi bekezdés alá eső könyvnek, naptárnak vagy füzetnek eredetileg három pengőnél magasabb kiskereskedelmi árát utóbb három pengőnél nem magasabb összegre szállították le. Az ilyen könyvet, naptárt vagy füzetet a m. kir. miniszterelnök engedélyeinek megadása előtt három pengőnél nem magasabb áron terjeszteni) forgalomba hozni vagy forgalomban tartani nem szabad.

A jelen rendelet alapján előterjesztett kérelmekre a R. 3. §-át megfelelően alkalmazni kéli azzal az eltéréssel, hogy a m. kir. miniszterelnökhöz intézett kérvényt a m. kir. nemzetvédelmi propagandaminiszterhez kell beadni, és hogy az eljárási díjat a m. kir. postatakarékpénztárnál 100.571. sz. alatt „Nemzetvédelmi propagandaminiszter: Eljárási díjak, bevételi számla. Budapest” címen nyitott csekkszámlára kell befizetni.

Ha a m. kir. miniszterelnök a könyv értékességének és az ország papírosanyagszükségletének mérlegelésével azt állapítja meg, hogy a kérelem tárgyát képező könyv, naptár vagy füzet papírszállításának felhasználására szükség van, a kérelem teljesítését megtagadja, ellenkező esetben az engedélyt késedelem nélkül megadja. Határozatáról a kérelmezőt értesíteni kell.

2. §. Ha az 1. §. (1) bekezdésében meghatározott engedély megadása iránti kérelmet nem terjesztették elő, vagy a m. kir. miniszterelnök az engedélyt nem adta meg, a kiadó, valamint a terjesztéssel és forgalombahozatallal foglalkozó személyek és vállalatok kötelesek a jelen §. első bekezdésében említett könyveknek, naptáraknak és füzeteknek birtokukban maradt példányait az 1943. évi július hó 15. napjáig bezárólag a „Magyar Papírosipari Nyersanyagbeszerző” korlátolt felelősségű társaságnak (Budapest, VI., Arany János-utca 10.) vételre felajánlani.

3. §. A jelen rendelet hatálybalépése után magánkölsönkönyvtárból nem szabad kölcsönadni olyan könyvet, naptárt vagy füzetet, amelyet a R. 8. §-a és a jelen rendelet szerint csak engedéllyel lehet forgalomban tartani, hacsak a forgalomban tartásra szóló engedély meg nem adatott.

Kérelemre meg lehet engedni az első-bekezdés tilalma alá eső könyvnek, naptárnak vagy füzetnek magánkölsönkönyvtárból való kölcsönadását. Az engedély kérése határidőhöz kötve nincs, egyebekben az arra irányuló kérelemre az 1. §. rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

A jelen rendelet és a R. alapján engedélyezett könyvek, naptárak és füzetek jegyzékét a nemzetvédelmi propagandaminiszter a Budapesti Közlönyben közzététeti:

4. §. Az 1943. évi június hó 15. napja után az olyan könyvnek, naptárnak vagy füzetnek, amelynek további forgalomban tartásához a R. vagy a jelen rendelet szerint engedély szükséges, a kiadónál, könyvkereskedelmi forgalomban vagy magánkölsönkönyvtárban levő minden példánya utolsó oldalán fel kell tüntetni, hogy forgalombantartását a miniszterelnöknek milyen számú határozata engedélyezte. E feljegyzésekben a könyv címét és szerzőjét is fel kell tüntetni. Nincs szükség az első bekezdés szerinti feljegyzésre, ha a kiadó, könyvárusítással foglalkozó vagy magánkölsönkönyvtártulajdonos olyan hivatalos jegyzéket tart készen, amelyből a könyv, naptár vagy füzet engedélyezése kitűnik.

5. §. Sem a R.-nek, sem a jelen rendeletnek rendelkezései nem terjednek ki a Magyarország mai területén kívül előállított vagy a jövőben előállítandó nem magyar nyelvű könyvekre, naptárakra vagy füzetekre. E rendelet rendelkezései nem terjednek ki a R. 2. §-ában felsorolt kiadmányokra sem.

A miniszterelnök a rendeletnek és a R.-nek rendelkezései alól hivatalból is mentesítheti egyes elhalt kiváló magyar írók műveit, valamint egyes sorozatos gyűjtemények (pl. Olcsó Könyvtár, Magyar Könyvtár stb.) körében megjelent kiadmányokat. A mentesítés kiterjed az előző mondat értelmében felsorolandó elhalt kiváló magyar írók műveire akkor is, ha hozzájuk más szerzőtől származó magyarázó jegyzetek, vagy a szerzők életével és működésével foglalkozó értekezés is van kapcsolva.

6. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. t.-c. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő az,

1. aki a jelen rendelet 1. §-ában meghatározott nyomtatványt az említett §. rendelkezései ellenére engedély nélkül terjeszt, forgalomba hoz vagy forgalomban tart,

2. aki a 2. §. szerinti beszolgáltatási kötelezettségének nem tesz eleget,

3. aki a rendelet 3. §-a ellenére könyvet, naptárt vagy füzetet magánkölsönkönyvtárból kölcsön ad,

4. aki a jelen rendelet 4. §-a alá eső könyvet, naptárt vagy füzetet a 4. §. szerinti bejegyzés nélkül raktáron, könyvkereskedelmi forgalomban vagy kölcsönkönyvtárban tart.

A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. t.-c. rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege 8.000 pengő.

A nyomda, könyomda vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa iparüzési jogának elvonására a 4.950/1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 930. o.) 29. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezést megfelelően alkalmazni kell.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. t.-c. 59. §. (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

7. §. Ez a rendelet 1943. évi június hó 1. napján lép hatályba.

Budapesten, 1943. évi május hó 21-én.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszter 100.000/1943. B. M. számú rendelete.
A mozgófényképezemekben tartandó jótékony célú előadások helyett fizethető
átalányösszegek megállapítására és beszédésére vonatkozó rendelkezések
módosítása.

Újraszabályozza a mozikban tartandó jótékonyági célú előadások helyett fizethető
átalányösszegek kiszámítási módját.

Hatályba lépett 1943. augusztus 1-én.

A 21.765/1921. B. M. számú rendelet 1. §-ának a) pontjában, továbbá az 53.840/1922. a 195.000/1923., a 42.574/1924. és a 240.600/1924. B. M. számú rendeletekben a mozgófényképezemi jótékony célú előadások megtartása helyett fizethető átalányösszegek megállapítását és beszédésének módját szabályozó rendelkezések helyébe a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértően a következő rendelkezéseket léptetem.

1. §. Valamennyi mozgófényképezem engedélyese e rendelet hatálybalépésétől kezdve köteles a jótékony célú előadások megtartása, illetve az eddig felajánlás folytán megállapított átalányösszeg helyett az alábbiakban meghatározott megváltási díjakat rendszeresen fizetni. Ehhez képest az elsőfokú rendőrhatóságok és a mozgófényképezemek engedélyesei között a jótékonycélú előadások megtartása helyett fizetendő átalányösszegek tárgyában létesült és jóváhagyott valamennyi megállapodás az 1943. évi július hó 31. napjával hatályát veszti.

2. §. A városokban, továbbá a 10.000 lélekszámnál népesebb községekben rendes szélességű (normál) filmek nyilvános előadására jogosított mozgófényképezemi engedélyesek az 1943. évi augusztus hó 1. napjától kezdődően minden hó 5. napjáig a belépőjegyek eladásából származó előző havi tisztbevételek (alaphelyárbevétel) 1/3 %-át kötelesek a jótékonycélú előadások megtartása, illetve az eddigi átalányösszegek helyett a „Belügyminisztérium: Mozgóképszínházak által jóléti célokra fizetendő járulékokból bevételi számla, Budapest” elnevezésű 100.903. számú postatakarékpénztári csekk számlára befizetni.

3. §. A 1. §. rendelkezései alá nem eső rendes szélességű (normál), továbbá valamennyi, keskeny film nyilvános előadására jogosult mozgófényképezem engedélyese az 1943. évi augusztus hó 1. napjától kezdődően a jótékonycélú előadások megtartása, illetve az eddig fizetett átalányösszegek helyett a következő bekezdésben megállapított átalányösszegeket köteles a 2. §-ban megjelölt postatakarékpénztári csekkszámra befizetni.

(2) Ha az (1) bekezdésben meghatározott mozgófényképezem befogadóképessége a 100 személyt meg nem haladja, az egy havi átalányösszeg a legmagasabb belépődíj ötszöröse, – 101–150 személyig terjedő befogadóképesség esetén az egy havi átalányösszeg a legmagasabb belépődíj hatszorosa, – 151–200 személyig terjedő befogadóképesség esetén az egy havi

átalányösszeg a legmagasabb belépődíj hétszerese, – 201–250 személyig terjedő befogadóképesség esetén az egy havi átalányösszeg a legmagasabb belépődíj nyolcszorosa, – 251–300 személyig terjedő befogadóképesség esetén az egy havi átalányösszeg a legmagasabb belépődíj kilencszerese, – 301–350 személyig terjedő befogadóképesség esetén az egy havi átalányösszeg a legmagasabb belépődíj tízszerese, – 351–400 személyig terjedő befogadóképesség esetén az egy havi átalányösszeg a legmagasabb belépődíj tizenegyszerese, – végül a 400 személyt meghaladó befogadóképesség esetén az egy havi átalányösszeg a legmagasabb belépődíj tizenkészerese.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott mozgófényképezem engedélyese azokra a hónapokra, amelyekben az előadások tartását szünetelteti, mentesül a (2) bekezdésben megállapított díjak fizetésének kötelezettsége alól. Ha azonban a szüneteltetés valamely hónapnak csak egy részében tartana, ebben az esetben a (2) bekezdésben megállapított díjakat az egész hónapra meg kell fizetni.

4. §. (1) Az elsőfokú rendőrhatóságok kötelesek a hatóságuk területén működő mozgófényképezemeket a 2., illetve 3. §-ban megállapított kötelezettség teljesítése szempontjából ellenőrizni és az ellenőrzés megkönnyítése végett a hatóságuk területén működő minden egyes mozgófényképezemről a mellékletként közölt mintáknak megfelelő külön-külön nyilvántartást vezetni.

(2) Mozcófényképezem engedélyese részére a játszási engedély csak abban az esetben adható ki, ha az engedélyes a 2., illetve 3. §-ban megállapított díjfizetési kötelezettségének eleget tett.

(3) A 2., illetve 3. §-ban megállapított díjak befizetését igazoló postatakarékpénztári csekkszelvény(ek)e)t a játszási engedély iránt benyújtott kérvényre kell ragasztani és a kérvény iktatószámát a nyilvántartás megfelelő rovatában (rovataiban) fel kell tüntetni.

(4) A 2. és 3. §-ban megállapított díjak befizetéséhez szükséges postatakarékpénztári befizetési űrlapokat a vidéki I. fokú rendőrhatóságok (főszolgabíró, rendőrkapitányság, stb.) a m. kir. rendőrség vidéki főkapitánya mellé rendelt számvevősegtől igényelhetik.

5. §. Azok a rendes szélességű (normál) és keskeny filmek nyilvános előadására jogosult mozgófényképezemi engedélyesek, akik a jótékony célú előadások helyeit fizethető átalányösszegre vonatkozóan az illetékes elsőfokú rendőrhatósággal még megállapodást nem kötöttek, illetve akiknek az átalányösszegre vonatkozó megállapodását még jóvá nem hagytam, az 1943. évi július hó 31. napjáig terjedő időre is a 2., illetve 3. §-ban megállapított díjakat kötelesek az üzem megindításától kezdődően megfizetni.

6. §. Ez a rendelet az 5. §-ban foglalt rendelkezés tekintetében a kihirdetés napján [1943. július 9.], egyéb rendelkezéseiben pedig az 1943. évi augusztus hó 1. napján lép hatályba.

7. §. A 21.765/1921. B. M. számú rendelet 1. §-ának a) pontjában foglalt rendelkezés, továbbá az 53.840/1922. B. M., a 195.000/1923. B. M., a 42.574/1924. B. M. és a 240.600/1924. B. M. számú rendeletek az 1943. évi augusztus hó 1. napjával hatályukat veszítik.

Budapest, 1943. évi július hó 8-án.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

Minták a 100.000/1943. B. M. számú rendelet 4. §-ához.

[...]

**A m. kir. minisztérium 1943. évi 3.830. M. E. számú rendelete,
a tankönyvek forgalmának szabályozásáról.**

A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter szabályozhatja a tankönyvek forgalmát és kijelölheti azokat a kereskedőket, akik a tankönyvek forgalomba hozatalában részt vesznek. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít. Hatályba lépett 1943. július 25-én.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. tc. 112. és 212. §-ában, valamint az 1942: XIV. tc. 28. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter szabályozhatja a tankönyvek forgalmát és kijelölheti azokat a kereskedőket, akik a tankönyvek forgalombahozatalában résztvesznek.

2. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek az 1. § alapján tett intézkedését megszegi vagy kijátsza.

(2) A pénzbüntetésre az 1928: X. törvénycikk rendelkezései az irányadók. A pénzbüntetés legmagasabb mértéke nyolcezer pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, a nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

(3) A pénzbüntetés átváltoztatására, valamint a kihágás elévülésére az 1939: II. tc. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hovafordítására pedig az 1939: II. tc. 218. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(4) Azt a készletet, amelyre nézve a kihágást elkövették, el kell kobozni. Az elkobzott áru értékesítéséből befolyó összeg teljes egészében az államkincstár illeti.

(5) Az (1) bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek a m. kir. közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

3. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1943. júl. 25.) lép hatályba.
Budapest, 1943. évi július hó 13-án.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszter 117.000/1943. B. M. számú rendelete.
A mozgófényképezemek helyárainak emelése és a magyar filmgyártás
fejlesztésére vonatkozó egyéb rendelkezések kiegészítése.

A rendelet meghatározza, hogy a mozijegyek árát a városokban, illetve a községekben milyen mértékben lehet emelni. A mozijegyek árának emelése csak a megszabott határidőig és a megszabott mértékben megengedett.

Az 1944. évi január 1-je után létesülő filmkötéseknél sem a magyar, sem a külföldi gyártmányú filmek kölcsöndíjához nem szabad a forgalmi adón felül semmiféle más járulékot hozzászámítani.

A mozik pénztárainál az alaphelyárakat és az azokat terhelő adókat (forgalmi és vigalmi adót, valamint a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alapra fizetendő hozzájárulás összegét) – utóbbiakat egy összegben – a rendelethez mellékelte mintának megfelelően, külön-külön is fel kell tüntetni. Módosítja a 82.000/1942. és a 192.000/1941. B. M. számú rendeleteket.

Hatályba lépett 1943. július 15-én.

Az 1935: XIV. tc. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – részben az érdekelt miniszterekkel egyetértően – a következőket rendelem.

A városokban működő mozgófényképezemek helyárainak felemelése.

1. §. (1) A városokban, mind a rendes szélességű (normál), mind a keskeny filmek nyilvános előadására jogosított mozgófényképezemi engedélyesek e rendelet hatálybalépésétől, illetve legkésőbb a 3. §. (2) bekezdésében megállapított időponttól kezdődően, a belépő jegyeket terhelő forgalmi és vigalmi adót, valamint a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alapra fizetendő hozzájárulás összegét ezentúl külön kötelesek beszédni és kezelni. Ennek következtében a mozgófényképezemek pénztárainál az alaphelyárakat és az azokat terhelő fenti adókat – utóbbiakat egy összegben – a rendelethez mellékelte mintának megfelelően, külön-külön is fel kell tüntetni.

(2) Az (1) bekezdésben megjelölt mozgófényképezemek engedélyesei e rendelet hatálybalépésétől kezdődően az alábbi mérvű helyáremelést hajthatják végre, illetve az említett adóktól külön választott új alaphelyáraikat a következő módon állapíthatják meg. A helyáremelés alapja az 1943. évi június hó 30-án érvényben volt helyárakkal számított telt ház bevétele. Az emelés mérve az említett telt ház bevételeinek 10%-a, amelynek keretében az egyes jegycsoportok árai legfeljebb 25%-ig emelhetők. Az emelés eredményeként mutatkozó új helyár alaphelyár.

A községekben működő mozgófényképezemek helyárainak felemelése.

2. §. A községekben, mint a rendes szélességű (normál), mind a keskeny filmek nyilvános előadására jogosított mozgófényképezemi engedélyesek e rendelet hatálybalépésétől a forgalmi adót és a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alapra fizetendő hozzájárulás összegét is magában foglaló nyers helyáraikat oly mérvben emelhetik, hogy egy telt ház bevétele a régihez képest 40%-os többletet eredményezzen, viszont az emelés a jogcsoportok egyikénél se haladja meg az 50%-ot.

A helyáremelés végrehajtásával kapcsolatos rendelkezések.

3. §. (1) Az 1. és 2. §-okban megállapított módtól eltérő, vagy az említett §-okban meghatározott %-osnál kisebb mérvű helyáremelés végrehajtása tilos.

(2) A helyáremelés legkésőbb az 1943. évi augusztus hó 1. napjáig, az ezidőszert esetleg szünetelő mozgófényképüzemben pedig a megnyitás napjától kell végrehajtani, mert a mozgófényképüzem engedélyese az ebben a rendeletben engedélyezett helyáremelés jogával később már nem élhet.

(3) A mozgófényképüzem engedélyese köteles az ellenőrzés megkönnyítése végett a helyáremelést annak végrehajtása előtt legalább 24 órával az illetékes elsőfokú rendőrhatalóságnak a régi és a felemelt helyárakat tartalmazó kimutatás csatolása mellett Írásban bejelenteni.

A százalékos alapon fizetendő filmkölcsondíj, közérdekű szolgáltatás (résztétel) és jótékony célú járulék kiszámításának alapja.

4. §. A százalékos haszonrészesedés (améta) ellenében kötött filmek kölcsönadíjának, a mozgófényképüzemi engedélyokiratban százalékos alapon is megállapított közérdekű szolgáltatás (résztétel) összegének, valamint a 100.000/1943. B. M. számú rendelet 2. §-a értelmében fizetendő 1/3 %-os jótékonyági járuléknek kiszámításánál városokban az alaphelyárakból eredő bevétel összegét, községekben pedig a forgalmi adó és a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alapra fizetendő hozzájárulás összegeivel csökkentett nyers bevételt kell alapul venni, egyéb köz- vagy magánjellegű szolgáltatás levonása nélkül.

A filmkölcsondíjak után szedett járulékok megszüntetése.

5. §. Az 1944. évi január hó 1. napja után létesülő filmkötéseknél sem a magyar, sem a külföldi gyártmányú filmek kölcsönadíjához nem szabad a forgalmi adón felül semmiféle más járulékot hozzászámítani, függetlenül attól, hogy a kölcsönadíj meghatározott összegben, vagy százalékos haszonrészesedésben van-e megállapítva.

Hatálybalépés.

6. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1943. július 15.] lép hatályba.

Hatályon kívül helyezett jogszabályok.

7. §. A 82.000/1942. B. M. számú rendelet 3. §-ában foglalt rendelkezés e rendelet hatálybalépésével, az 192.000/1941. B. M. számú rendelet 2. §. (1) bekezdésének második mondata pedig az 1944. évi január hó 1. napjától kezdődően hatályát veszti.

Budapest, 1943. évi július hó 14-én.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

Minta a 117.000/1943. B. M. számú rendelet 1. §-ához.

Hely árak.

[...]

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1943. évi 103.200. K.
K. M. számú rendelete,
a tankönyvek forgalmának szabályozásáról szóló 3.830/1943. M. E. számú
rendelet végrehajtásáról**

*Az 1943. évi 3.830. M. E. számú rendelet végrehajtási rendelete.
Hatályba lépett 1943. július 25-én.*

A tankönyvek forgalmának szabályozásáról szóló 3.830/1943. M. E. számú rendelet (Rt. 1943. 1656. o.) 1. §-ában, valamint az. áruellátás biztosításáról szóló 3.000/1940. M. E. számú rendelet 2–4. §-ában foglalt felhatalmazás alapján – a 4. §. (1) bekezdésében foglalt ármegállapító rendelkezés tekintetében a közellátásügyi miniszterrel egyetértve – a következőket rendelem:

1. §. A jelen rendelet alkalmazása szempontjából tankönyvön olyan népiskolai, általános továbbképző népiskolai, gazdasági irányú továbbképző népiskolai, mezőgazdasági népiskolai; polgári iskolai, gimnáziumi, lyceumi, tanító- (nő-)képzőintézeti, kereskedelmi középiskolai (felsőkereskedelmi iskolai), mezőgazdasági középiskolai és ipari középiskolai új, vagy használt tankönyvet és segédkönyvet (ideértve az iskolai atlaszt is) kell érteni, amelynek használatát a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter vagy az iskolafenntartó egyházi hatóság a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter hozzájárulásával engedélyezte.

2. §. Tankönyvet az a kereskedő vásárolhat és hozhat forgalomba, aki fél van véve a könyvkereskedők tankönyvellátásának szabályozásáról szóló 93.900/1942. K. K. M. számú rendelet 2. §-a alapján összeállított névjegyzékbe, vagy áruval való ellátását a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter egyébként engedélyezte (az alábbiakban: kijelölt tankönyvkereskedő).

(2) Ki nem jelölt tankönyvkereskedő vagy az a kereskedő, akinek kijelölése megszűnt, a raktáron lévő tankönyveket kijelölt tankönyvkereskedőnek eladhatja.

3. §. (1) A ki nem jelölt kereskedő köteles:

a) a jelen rendelet hatálybalépésétől, illetve kijelölésének megszűnésétől számított tizennégy nap elteltével a raktárán lévő tankönyvekről – azoknak a könyvkereskedelemben szokásos megjelölésével (példányszám, szerző, cím, iskolatípus, osztály), valamint azok esetleges hiányosságainak feltüntetésével – nyolc nap alatt két példányban leltárt készíteni és annak egyik példányát ajánlott küldeményként az illetékes kereskedelmi és iparkamarának megküldeni, a másik példányt pedig az elküldött példány feladóvevényével együtt megőrizni;

b) a leltározott készletben beállott változásokat – a kötelező átadás folytán előállók kivételével – a vevő nevének (cégének) megjelölésével az ügyletkötéstől számított három nap alatt az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál bejelenteni.

(2) A leltárakat a kereskedelmi és iparkamaránál minden kijelölt tankönyvkereskedő megtekintheti.

4. §. (1) A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a 3. §. (1) bekezdésében említett határidők elteltével a ki nem jelölt kereskedőt kötelezheti arra, hogy tankönyvkészletét készpénzfizetés ellenében egészben vagy részben valamely kijelölt tankönyvkereskedőnek átadja. Új tankönyv átadása esetén az igazolt beszerzési árat, használt tankönyv átadása esetén a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által engedélyezett bolti árnak 30%-át köteles az átvevő az átadónak megfizetni.

(2) Az árukészlet átadása iránt a kérelmet az elsőfokú iparhatóságnál kell benyújtani, amely azt véleményével ellátva, az illetékes kereskedelmi és iparkamarának küldi meg a m. kir.

kereskedelem- és közlekedésügyi miniszterhez való felterjesztés céljából. Az árukészlet átadását több kereskedő közösen is kérheti.

5. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik,

I. a 3.830/1943. M. E. számú rendelet 2. §-ában meghatározott kihágást követi el és az ott meghatározott büntetéssel büntetendő az a kereskedő, aki a jelen rendelet 2. §-ának a tankönyvek forgalombahozatalára vonatkozó rendelkezéseit megszegi vagy kijátsza;

II. a 3.000/1940. M. E. számú rendelet 8. §-ában meghatározott kihágást követi el és az ott meghatározott büntetéssel büntetendő az a kereskedő, aki

a) a jelen rendelet 3. §-ában foglalt rendelkezés ellenére nem készít leltárt, továbbá, aki a leltárnak a kereskedelmi és iparkamarához való megküldését, vagy a leltárban beállott változásoknak a bejelentését elmulasztja;

b) a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek a jelen rend. 4. §-a alapján tett intézkedését megszegi vagy kijátsza.

(2) A pénzbüntetésre az 1928: X, törvénycikk rendelkezései irányadók. A pénzbüntetés legmagasabb mértéke nyolcezer pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, a nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

(3) A pénzbüntetés átváltoztatására, valamint a kihágás elévülésére az 1939: II. tc. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hovaforrására pedig az 1939: II. tc. 212. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(4) Azt a készletet, amelyre nézve az (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott kihágást elkövették, el kell kobozni. Az elkobzott árú értékesítéséből befolyó összeg teljes egészében az államkincstárt illeti.

(5) Az (1) bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a első bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

6. §. A jelen rendelet kihirdetésének-napján (1943. júl. 31.) lép hatályba.

Budapest, 1943. évi július hó 22-én.

Dr. Zsindely Ferenc s. k.

m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter.

A m. kir. belügyminiszter 117.655/1943. B. M. számú rendelete.

A „Ne dobd el!” című mozgófénykép kötelező bemutatása.

Elrendeli a „Ne dobd el!” című filmnek – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – az ország összes mozijában való bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatóengedélye visszavonható.

Kelt Budapest, 1943. július 24.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően a „Ne dobd el!” című mozgófényképnek – az ú. n. keskeny filmeket bemutató mozgófényképüzemek kivételével – az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek az említett mozgófényképet az 1016. számú Magyar Világhíradóval egyidejűen bemutatni és azt a fenti Magyar Világhíradó beosztásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

Nem vonatkozik ez a kötelezettség azokra a mozgófényképüzemekre, amelyeknek engedélyesei a filmet már előzőleg kölcsöndíj fizetése ellenében bemutatták.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a mozgófényképüzemi mutatóengedély visszavonható.

A rendőrhatalóságok kötelesek ennek a rendeletnek végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzám késedelem nélkül jelentést tenni.

Budapest, 1943. évi július hó 24-én.

A miniszter helyett:
Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

A m. kir. minisztérium 10.400/1943. M. E. számú rendelete.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított egyes sajtótermékek árának újabb megállapítása.

Újra szabályozza a 4.600/1941. M. E. számú rendeletben meghatározott csoportbeosztás szerint a sajtótermékek eladási árait. A rendelet megszegőire büntetési tételeket is megállapít.

Hatályon kívül helyezte a 11.500/1944. M. E. számú rendelet.

Hatályba lépett 1943. augusztus 1-én.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában az 1939: II. tc. 112., 151, 212. §-aiban foglalt felhatalmazás alapján további intézkedésig, a következőket rendeli.

1. §. A politikai napilapok eladási és előfizetési árai példányonként a 4.600/1941. M. E. számú rendeletben meghatározott csoportbeosztás szerint a következőképpen állapíttatnak meg:

A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén

1. a reggel megjelenő lapok közül

az a) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tizennégy fillér, vasárnap húsz fillér, előfizetési ára egy hónapra három pengő negyven fillér, három hónapra kilenc pengő nyolcvan fillér;

a b) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tizenhat fillér, vasárnap harminc fillér, előfizetési árak egy hónapra négy pengő ötven fillér, három hónapra tizenhárom pengő;

a c) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi húsz fillér, vasárnap negyven fillér, előfizetési árak egy hónapra öt pengő hatvan fillér, három hónapra pedig tizenhat pengő.

2. A napközben megjelenő lapok közül:

az a) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként tizennégy fillér, előfizetési árak egy hónapra három pengő negyven fillér, három hónapra kilenc pengő nyolcvan fillér;

a b) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként tizenhat fillér, előfizetési árak egy hónapra négy pengő ötven fillér, három hónapra tizenhárom pengő;

a c) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként húsz fillér, előfizetési árak egy hónapra öt pengő hatvan fillér, három hónapra pedig tizenhat pengő.

2. §. A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok közül, tekintet nélkül arra, hogy reggel vagy napközben jelennek meg:

az a) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tizennégy fillér, reggeli lapok vasárnapon, a napközi lapok szombaton megjelenő száma húsz fillér, előfizetési árak egy hónapra három pengő negyven fillér, három hónapra kilenc pengő nyolcvan fillér;

a b) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi tizenhat fillér, a reggeli lapok vasárnapon és a napközi lapok szombaton megjelenő száma harminc fillér, előfizetési árak egy hónapra négy pengő harminc fillér, három hónapra tizenkét pengő negyven fillér;

a c) csoportba tartozó lapok eladási ára példányonként hétköznapi húsz fillér, a reggeli lapok vasárnapon és napközben megjelenő lapok szombaton megjelenő száma negyven fillér, előfizetési árak egy hónapra öt pengő húsz fillér; három hónapra pedig tizenöt pengő.

3. §. A Budapest székesfőváros területén rotációs vagy íves nyomópapíron hétfőn reggel megjelenő politikai hetilapok (ú. n. hétfői lapok) eladási ára példányonként húsz fillér.

4. §. A Magyar Távirati Iroda és a Magyar Országos Tudósító című nyomatos hírlap tudósító újságok 1943. évi július hó 1. napján érvényben volt megállapodásszerű előfizetési díjai harminc százalékkal emelkednek.

5. §. Az 1.550/1943. M. E. számú rendelettel hatályában fenntartott 4.600/1941. M. E. számú rendelet 2. §-ának utolsó bekezdésében említett, Kolozsvárott megjelenő „Magyar Újság” és „Kolozsvári Esti lap”, valamint a Nagyváradon megjelenő „Erdélyi Néplap” című politikai napilapok eladási ára példányonként tizennégy fillérben, előfizetési ára egy hónapra három pengő negyven fillérben, három hónapra pedig kilenc pengő nyolcvan fillérben állapíttatik meg.

6. §. Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939:II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb, összege nyolcezer pengő. A kihágás miatt az

eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működésének területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének harmadik pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

7. §. A jelen rendelet 1943. évi augusztus hó 1. napján lép hatályba, s ezzel a 7.570/1942. M. E. számú rendelet 1. §-a, valamint az 1.070/1943. M. E. számú rendelet 1. §-ának az eladási árat megszabó rendelkezése hatályát veszti.

Budapest, 1943. évi július hó 30-án.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszter 130.607/1943. B. M. számú rendelete.
Egyes mozgófényképek kötelező bemutatása.

Elrendeli a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a rádióval”, „Bólintó Péter és Levente Pál esete az espressóban”, valamint „Bólintó Péter és Levente Pál esete az idegennel” című filmeknek – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – az ország összes mozijában való bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatóengedélye visszavonható.

Kelt Budapest, 1943. október 18.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a rádióval”, „Bólintó Péter és Levente Pál esete az espressóban”, valamint „Bólintó Péter és Levente Pál esete az idegennel” című mozgófényképeknek – az ú. n. keskeny filmeket bemutató mozgófényképüzemek kivételével – az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező bemutatását elrendelem, A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a rádióval” című mozgófényképet az 1.026. számú, a „Bólintó Péter és Levente Pál esete az espressóban” című mozgófényképet az 1.027. számú, végül a „Bólintó Péter és Levente Pál esete az idegennel” című mozgófényképet az 1.028. számú Magyar Világhíradóval egyidejűen bemutatni és azokat a fenti számú Magyar Világhíradók beosztásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tett eleget, a mozgófényképüzemi mutatóengedély visszavonható.

A rendőrhatóságok kötelesek ennek a rendeletnek végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzám késedelem nélkül jelentést tenni.

Budapest, 1943. évi október hó 18-án.

A miniszter helyett:
Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 149.000/1943. K. K. M. számú rendelete.

A könyv-, írószer- és papírkereskedések hétköznapi zárórájának átmeneti meghosszabbítása, valamint a könyvkereskedéseknek a 490/1942. M. E. számú rendelet hatálya alól átmeneti kivétele.

A könyv-, írószer- és papírkereskedések 1943. november 1-je és november 15-e között este 7 óráig tarthatnak nyitva.

Kelt Budapest, 1943. október 22.

Az üzleti záróráról szóló 1942. évi VI. tc. 11. §-ában, valamint a Budapest székesfőváros területén a nyílt árusítási üzletek nyitási idejének szabályozásáról szóló 490/1942. M. E. számú rendelet 2. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

A könyv-, írószer- és papírkereskedések mindazokban a városokban és községekben, amelyekben ezeknek az üzleteknek hétköznapi zárórája este hét (7) óránál korábbi időpontban van megállapítva, 1943. évi november hó 1-től november hó 15-éig bezárólag – a közbeeső vasárnapok kivételével – este hét (7) óráig tartható nyitva. Ugyanerre az időre a könyvkereskedések kivételnek a 490/1942. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglalt korlátozás hatálya alól.

Budapest, 1943. évi október hó 22-én.

Dr. Zsindely Ferenc s. k.
m. kir. kereskedelem- és
közlekedésügyi miniszter.

A m. kir. minisztérium 10.900/1943. M. E. számú rendelete.

A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott 4.600/1941. M. E. számú rendelet kiegészítése.

Meghatározza, hogy a politikai napilapok 1943. évi karácsonyi száma mennyivel nagyobb terjedelemben és mennyivel magasabb áron jelenhet meg.

Hatályba lépett 1943. november 25-én.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapításáról és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozásáról szóló 4.600/1941. M. E. számú rendelet kiegészítése tárgyában az 1939: II. tc. 112., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

I. §. A politikai napilapok úgynevezett karácsonyi száma, amely a napközben megjelenő politikai napilapoknál 1943. évi december hó 24. napján, a reggel megjelenő politikai napilapoknál pedig 1943. évi december hó 25. napján jelenik meg, a 4.600/1941. M. E. számú rendeletben meghatározott vasárnapi (a napközi lapoknál a szombati) oldal terjedelmen felül

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapoknál négy oldallal,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapoknál pedig két oldallal nagyobb terjedelemben jelentethető meg.

2. §. A politikai napilapok karácsonyi számának példányonkinti eladási ára

a) a Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapoknál az illető lap vasárnapi (napközi lapoknál a szombati) száma példányonkinti eladási áránál nyolc fillérrel,

b) a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napi lapoknál pedig az illető lap vasárnapi (napközi lapoknál szombati) száma példányonkinti eladási áránál négy fillérrel több.

3. §. Aki a rendelet bármely rendelkezését megszegi vagy kijátssza, avagy megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. tc. rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszterül a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

4. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1943. november 25.] lép hatályba.

Budapest, 1943. évi november hó 23-án.

Kállay Miklós s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. belügyminiszter 138.057/1943. B. M. számú rendelete.
„Kassa hazatért”, „Hazádnak rendületlenül” és a „Tisztaság ABC-je” című
mozgófényképek kötelező bemutatása.**

Elrendeli a „Kassa hazatért”, „Hazádnak rendületlenül” és a „Tisztaság ABC-je” című filmeknek – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – az ország összes mozijában való bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatványengedélye visszavonható.

Kelt Budapest, 1943. október 18.

A 70.200/1040. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően a „Kassa hazatért”, „Hazádnak rendületlenül” és a „Tisztaság ABC-je” című mozgófényképeknek – az ú. n. keskeny filmeket bemutató mozgófényképezetek kivételével – az ország valamennyi mozgófényképezetében kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképezetek engedélyesei kötelesek a „Kassa hazatért” című mozgófényképet az 1031. számú, a „Hazádnak rendületlenül” című mozgófényképet az 1033. számú, végül a „Tisztaság ABC-je” című mozgófényképet az 1037. számú Magyar Világhíradóval egyidejűen bemutatni és azokat a fenti számú Magyar Világhíradók beosztásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a mozgófényképüzemi mutatóengedély visszavonható.

A rendőrhatalóságok kötelesek ennek a rendeletnek végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzá, késedelem nélkül jelentést tenni.

Budapest, 1943. évi november hó 24-én.

A miniszter helyett:

dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

A m. kir. minisztérium 1944. évi 1.310. M. E. számú rendelete, a külföldi rádióállomások hallgatásának eltiltásáról.

A rendelet megtiltja a külföldi rádióadók műsorának vételét, kivételt csak a rendeletben meghatározott szövetséges államok rádióadói képeznek. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételket is megállapít. A kihágást elkövetőktől a rádiókészüléküket elkobozzák. Hatályba lépett 1944. április 2-án.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. tc. 103. §-ának (7) bekezdésében és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. Külföldi rádióállomás közvetítésének hallgatása tilos. A tilalom kiterjed a zenei műsorszámokra is.

Nem vonatkozik a tilalom az olyan államok által fenntartott rádióadóállomásokra, amelyeket a belügyminiszter a külügyminiszterrel egyetértve a tilalom alól rendelettel kivesz.

2. §. Az 1. §-ban foglalt tilalom szándékos megszegése – amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik – kihágás és büntetése két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárás. A büntetőjogi felelősségre vonáson felül a 8.130/1939. M. E. számú rendelet alapján rendőrhatalósági őrizet alá helyezésnek (internálásnak) is helye van.

A pénzbüntetésre az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939: II. t.-c. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed, a pénzbüntetés átváltoztatására pedig az említett § (4) bekezdésében foglalt rendelkezést kell alkalmazni.

Azt a rádióvevőkészüléket, amellyel a kihágást elkövették, el kell kobozni.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Harmadfokon a belügyminiszter bíraskodik.

3. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1944. április 2.) lép hatályba; végrehajtásáról a belügyminiszter gondoskodik.

Budapest, 1944. évi március hó 9-én.

Szójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1944. évi 1.220. M. E. számú rendelete,
a zsidók sajtókamarai, valamint színművészeti és filmművészeti kamarai
tagságának megszüntetéséről.**

Megtiltja zsidó tagok felvételét a sajtókamarába, valamint a színművészeti és filmművészeti kamarába. A korábban felvett zsidó származású tagokat legkésőbb 1944. április 30-ig törölni kell. A tilalom a zsidó hiteléttel foglalkozó lapok zsidó kiadójára, felelős szerkesztőjére és „feltétlenül szükséges számú állandó munkaviszonyban álló munkatársaira” nem vonatkozik. A rendelet kivételeket is felsorol az első világháborúban szerzett – a rendeletben részletezett – hadikitiüntetések birtokosai tekintetében.

A rendelet 1944. március 31-én lépett hatályba.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. tc. 141. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. Az országos magyar sajtókamarába, a színművészeti és filmművészeti kamarába zsidót felvenni nem lehet.

2. §. Az országos magyar sajtókamara, továbbá a színművészeti és filmművészeti kamara tagjainak névjegyzékébe a jelen rendelet hatálybalépése előtt bejegyzett zsidó kamarai tagokat az országos magyar sajtókamara illetékes főosztályának választmánya, illetőleg a színművészeti és filmművészeti kamara miniszteri biztosa a névjegyzékből legkésőbb az 1944. évi április hó 30. napjáig törölni köteles. A határozat ellen tizenöt nap alatt fellebbezésnek van helye az országos sajtótanácsához, illetőleg a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez azon az alapon, hogy az érdekelt személy nem zsidó, vagy a jelen rendelet 5. §-ában megállapított kivétel alá esik. Az egyéb alapon előterjesztett fellebbezést a választmány, illetőleg a miniszteri biztos visszautasítja.

3. §. Az 1. §-ban meghatározott tilalom nem vonatkozik a kizárólag izraelita hitfelekezeti és hitbuzgalmi célokat szolgáló és ezt a jelleget a lap címében határozottan feltüntető időszakos lap zsidó kiadójára, felelős szerkesztőjére és feltétlenül szükséges számú, állandó munkaviszonyban álló munkatársaira. Ezeknek a munkatársaknak a számát minden egyes ilyen időszakos lap tekintetében a miniszterelnök állapítja meg.

Az előbbi bekezdés alapján felvett zsidó kamarai tag az országos magyar sajtókamara önkormányzatában nem vehet részt, a sajtókamara tagjainak kötelességére és felelősségére vonatkozó rendelkezések azonban rá is vonatkoznak.

4. §. Annak megállapításában, hogy a jelen rendelet szempontjából ki a nem zsidó és ki a zsidó, az 1941. évi XV. tc. 9. és 16. §-ának rendelkezései az irányadók azzal, hogy nem zsidó az olyan személy is, aki származására és vallására nézve az említett 9. § utolsó bekezdésében foglalt meghatározásnak megfelel, feltéve hogy nem kötött, illetőleg mindaddig, amíg nem köt házasságot zsidóval, vagy olyan nem zsidóval, akinek egy vagy két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született.

5. §. A jelen rendelet 2. §-ának rendelkezéseit nem kell alkalmazni arra a zsidóra, akit az 1914–1918. évi háborúban az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért arany, vagy legalább két ízben I. osztályú ezüst vitézségi éremmel, vagy mint főtisztet a kardokkal ékesített III. osztályú vaskoronarenddel, vagy annál magasabb, de ugyancsak kardokkal ékesített kitüntetéssel, vagy mint törzstisztet kardokkal ékesített III. osztályú vaskoronarendnél magasabb, de ugyancsak a kardokkal ékesített kitüntetéssel tüntették ki, úgyszintén arra sem, aki legalább 75%-os hadirokkant, végül arra sem, aki az 1939: IV. tc. 2. §-a első bekezdésének 6. pontjában, a 7.720

1939. M. E. számú rendelet 66. §-ában, a 2.220/1941. M. E. számú rendelet 3. §-ában, vagy a 8.550/1941. M. E. számú rendelet 2. §-ában meghatározott kivétel alá esik.
6. §. A jelen rendelet a kihirdetésének napján (1944. márc. 31.) lép hatályba.
Budapesten, 1944. évi március hó 29-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. belügyminiszter 358/1944. B. M. számú rendelete.
A külföldi rádióadóállomások hallgatása.

A Külföldi rádióállomások közvetítésének hallgatására vonatkozó tilalom nem vonatkozik a Német Birodalom és szövetségesei, illetve a német vezetés alatt álló adóállomásokra.
Hatályba lépett 1944. április 2-án.

A m. kir. minisztériumnak a külföldi rádióállomások hallgatásának eltiltásáról szóló 1.310/1944. M. E.⁵⁵ számú rendelete 1. §-ának (2) bekezdésében foglaltak alapján – a m. kir. belügyminiszterrel egyetértve – a következőket rendelem.

Az 1.310/1944. M. E. számú rendelet 1. §-ának első bekezdésében foglalt tilalom nem vonatkozik:

1. A Német Birodalom valamint a Német Birodalommal szövetségben álló államok adóállomásaira.

2. A német birodalmi csapatok által megszállott területeken működő és német vezetés alatt álló adóállomásokra.

Ez a rendelet kihirdetésének napján [1944. április 2.] lép hatályba.

Budapest, 1944. évi március hó 30-án.

vitéz Jaross Andor s. k.
m. kir. belügyminiszter

A m. kir. minisztérium 10.600/1944. M. E. számú rendelete
az időszaki lapok és hírlaptudósító újságok további megjelenésének
szabályozása tárgyában

A miniszterelnök felhatalmazást kap arra, hogy 1944. május 31-ig betilthasson bármely 1944. március 18-a előtt indult időszaki lapot és hírlaptudósító újságot, ha azok megítélése szerint „az állami rendet” veszélyeztetik. A miniszterelnök arra is felhatalmazást kap, hogy a papírral való „okszerű gazdálkodás érdekében” az olyan időszaki lap vagy hírlaptudósító újság megjelenését szüneteltesse, amelynek megjelenésére „közérdekből szükség nincsen”. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.
Hatályba lépett 1944. április 6-án.

⁵⁵ B. K. ugyane száma.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. tc. 141. §-ának (2) bekezdésében és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §.

A m. kir. miniszterelnök az állami rend megóvása érdekében megtilthatja az olyan időszakos lap vagy hírlaptudósító újság további kiadását, amely már 1944. évi március 18. napján fennállott. Ilyen rendelkezést csak az 1944. évi május hó 31. napjáig lehet tenni.

A m. kir. miniszterelnök határozatát a Budapesti Közlönyben közzé kell tenni.

2. §.

A m. kir. miniszterelnök a papírosanyaggal való okszerű gazdálkodás érdekében elrendelheti az olyan időszakos lap vagy hírlaptudósító újság megjelenésének szüneteltetését, amelynek megjelenésére közérdekből szükség nincsen.

A m. kir. miniszterelnök a szünetelést elrendelő határozatát bármikor hatályon kívül helyezheti.

A szünetelést elrendelő határozat kézbesítésére a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 5. §-ának rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.

3. §.

A jelen rendelet 1. vagy 2. §-a alapján megszüntetett, illetőleg szüneteltetett időszakos lap vagy hírlaptudósító újság kiadója köteles a lap szerkesztőségében és kiadóhivatalában alkalmazott személyek törvényes felmondási időre járó összes illetményeit kifizetni, még abban az esetben is, ha a felmondást szerződés korlátozza.

4. §.

Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedő elzárással büntetendő az, aki a jelen rendelet alapján megszüntetett vagy szüneteltetett lapot kiad vagy bármi módon közreműködik abban, hogy a lap megjelenjék. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. tc. rendelkezéseit kell alkalmazni: a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszterül a miniszterelnököt kell tekinteni.

5. §.

A jelen rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1944. évi április hó 6-án.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 1.300/1944. M. E. számú rendelete.
A zsidó rádióengedélyesek adatszolgáltatási kötelezettsége.

A zsidónak minősülő rádióengedélyesek készülékeikről a rendeletben meghatározott módon annak hatályba lépésétől számított három hónapon belül bejelentést kötelesek tenni. A rendelet kivételeket is megállapít. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket helyez kilátásba. Hatályba lépett 1944. április 7-én.

A honvédelemről szóló 1939: II. tc. 86. és 212. §-ában, valamint az 1942 : X I V . tc. 28. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. A zsidó rádióengedélyesek ennek a rendeletnek hatályba lépésétől számított három nap alatt kötelesek ajánlott levélben írásban a következő adatokat bejelenteni:

a) a rádióengedélyes neve;

b) foglalkozása;

c) az engedélyes birtokában levő rádióvevőkészülék(ek) üzemben tartásának, birtoklásának, birtoklásának helye (helység, utca, házszám, lakás, üzem, üzlet stb.);

d) a rádióvevőkészülék(ek) adatai (detektoros vagy lámpás, gyártó cég neve, gyártási szám, rádiócsövek darabszáma, stb.);

e) az engedélyes résztvett-e az 1914–18. évi háborúban, milyen hadikitüntetést(eket) szerzett (ide nem értve a Károly-csapatkeresztet);

f) az 1918–19. évi forradalmak idején azok ellen irányuló nemzeti mozgalmakban résztvett-e oly módon, hogy életét kockáztatta vagy szabadságvesztést szenvedett;

g) hadirokkant-e, ha igen, hadirokkantsága milyen mérvű;

h) a visszacsatolt területen az elszakítás ideje alatt a magyarsághoz való hűségéről bizonyosságot tett-e.

2. §. Ha az engedélyes birtokában egynél több készülék van, minden egyes rádiókészüléket be kell jelenteni.

3. §. Az 1. §-ban megszabott adatszolgáltatási kötelezettségnek az a zsidó személy is eleget tenni tartozik, aki rádióengedély nélkül, csupán lepecsételt rádióvevőkészülékét tart birtokában.

4. §. Az adatbejelentést ahhoz a postahivatalhoz kell benyújtani, illetőleg címezni, amelyiknél az engedélyes a rádióhasználati díjakat fizeti, illetve amelynek kézbesítőkörzetében a lepecsételt rádióvevőkészülék zsidó birtokosa lakik.

5. §. Annak megállapításában, hogy a jelen rendelet alkalmazása szempontjából ki a nemzsidó, ki a zsidó, az 1941: XV. tc. 9. és 16. §-ának rendelkezései az irányadók azzal, hogy nemzsidó az olyan személy is, aki származására, és vallására nézve az említett 9. §. utolsó bekezdésében foglalt meghatározásnak megfelel, feltéve, hogy nem kötött, illetőleg mindaddig, amíg nem köt házasságot zsidóval vagy olyan nemzsidóval, akinek egy vagy két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született.

6. §. A bejelentési kötelezettségre megszabott határidő lejártával a zsidó rádióengedélyesek rádióengedélyének érvénye megszűnik.

Az a zsidó, akinek rádióengedélye megszűnik, köteles antennáját leszereltetni, központi antennaleágazását a háztulajdonos útján lepecsételtetni, rádióvevőkészülékét további intézkedésig üzemképes állapotban megőrizni, de azt nem használhatja és el nem idegenítheti. Nem szűnik meg az engedély érvénye annál az személynél, akit az 1914–18. évi háborúban az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért arany vagy legalább két ízben I. osztályú ezüst vitézségi érmmel vagy mint főtisztet a kardokkal ékesített III. osztályú vaskoronarenddel vagy annál magasabb, de ugyancsak kardokkal ékesített kitüntetéssel vagy mint törzstisztet kardokkal ékesített III. osztályú vaskoronarendnél magasabb, de ugyancsak a kardokkal

ékesített kitüntetéssel tüntettek ki, úgyszintén annál sem, aki legalább 75%-os hadirokkant, végül annál sem, aki az 1939: IV. tc. 2. §-a első bekezdésének 6. pontjában, a 7.720/1939. M. E. számú rendelet 66. §-ában, a 2.220/1941. M. E. számú rendelet 3. §-ában vagy a 8.550/1941. M. E. számú rendelet 2. §-ában meghatározott kivétel alá esik.

7. §. A bejelentés alá eső rádióvevőkészülékre vonatkozóan külön rendelet fog rendelkezni.

8. §. Ez a rendelet a rádióvevőkészülékeknek a 8.820/1941. M. E. számú rendelet alapján történt őrizetbevételét nem érinti.

9. §. Aki a jelen rendelet 1–3. és 6. §-ában foglalt rendelkezésnek nem tesz eleget, amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

A pénzbüntetésre az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939: II. tc. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed, a pénzbüntetés átváltoztatására pedig az említett §. (4) bekezdésében foglalt rendelkezést kell alkalmazni. A be nem jelentett rádióvevőkészüléket el kell kobozni.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntető bíróságnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdése 3. pontjának alkalmazása szempontjából szakminiszternek a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

10. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1944. április 7.] lép hatályba.

Budapest, 1944. évi április hó 6-án.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 217.300/1944. K. K. M. számú rendelete.

A zsidók tulajdonában levő és igénybevett rádióvevőkészülékek beszoigáltatása.

A zsidó tulajdonban levő rádióvevőkészülékeket – kivételektől eltekintve – kötelező beszoigáltatni. A rádióvevőkészülékeket a erre a céltá felállított Bizottság veszi át, amely megállapítja a készülékek üzemképességét és értékét.

A rendelet megszögőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Hatályba lépett 1944. április 21-én.

A honvédelemről szóló 1939: II. tc. 125. és 126. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. A honvédelmi miniszter úrnak 33.000/1944. H. M. eln. számú rendeletével igénybevett rádióvevőkészülékeket tulajdonosaik kötelesek beszoigáltatni.

Nem kötelesek beszoigáltatni készülékeiket azok a zsidók, akiknél a rádióengedély érvénye a zsidó rádióengedélyesek adatszolgáztatási kötelezettsége tárgyában kiadott 1.300/1944. M. E. számú rendelet 6. §. 3. bekezdése értelmében nem szűnt meg.

2. §. Az igénybevett rádióvevőkészülékek átvétele céljából minden olyan városban vagy községben, amelyben postahivatal van, átvévő bizottság működik.

A bizottság a beszolgáltatott rádióvevőkészülékeket átveszi, megállapítja üzemképességüket és értéküket megbecsüli.

A bizottság a becsérték megjelölésével a készülékek átvételéről elismervényt ad.

A készülékeket abban a községben működő bizottságnál kell beszolgáltatni, amely község postahivatalánál az érdekeltek az 1.300/1944. M. E. számú rendelet alapján az adatbejelentést megtették.

3. §. A készülékboszolgáltatás helyének, idejének és rendjének közzétételéről városokban falragaszok útján, községekben a szokásos kihirdetési módon történik intézkedés.

4. §. Aki a jelen rendelet 1. §-ában foglalt rendelkezésnek nem tesz eleget, amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 2 hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

A pénzbüntetésre az 1928: X. tc. rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939: II. tc. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed, a pénzbüntetés átváltoztatására pedig az említett § (4) bekezdésében foglalt rendelkezést kell alkalmazni.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntető bíróságnak a hatáskörébe tartozik.

Az 1929: XXX. tc 59. §-a (1) bekezdése 3. pontjának alkalmazása szempontjából szakminiszternek a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1944. április 21.] lép hatályba.

Budapest 1944. évi április hó 19-én.

Kunder Antal s. k.

m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
miniszter.

**A m. kir. honvédelmi miniszter 33.000/1944. H. M. eln. számú rendelete.
A zsidó rádióengedélyesek tulajdonában lévő rádióvevőkészülékek
igénybevétele.**

*Elrendeli a zsidó rádióengedélyesek tulajdonában lévő rádiókészülékek igénybevételét.
Hatályba lépett 1944. április 21-én.*

A honvédelemről szóló 1939: II. tc. 103. §. (6) bekezdésében és 124. §-ában kapott felhatalmazás alapján a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszterrel egyetértésben a következőket rendelem.

1. §. Az 1.300/1944. M. E. számú rendelet alapján adatszolgáltatásra kötelezett zsidó rádióengedélyesek tulajdonában lévő rádiókészülékek igénybevételét elrendelem.

2. §. Az igénybevétel foganatosítása iránt a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter úr külön rendelettel fog intézkedni.

3. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1944. április 21.] lép hatályba.

Budapest, 1944. évi április hó 20-án.

Csatay Lajos s. k.

m. kir. honvédelmi miniszter.

**A m. kir. belügyminiszter 97.476/1944. B. M. számú rendelete.
A nyilvános előadásra szánt keskeny mozgófényképek hatósági ellenőrzéséről
szóló rendelet módosítása.**

*Módosítja a 112.800/1938. B. M. számú rendelet 4. §-át. A keskeny mozifilmeket az O. M. B. elnöke (helyettese), vagy a részéről megbízott alelnök vizsgálja meg és bírálja el.
Hatályba lépett 1944. április 25-én.*

A nyilvános előadásra szánt keskeny mozgófényképek hatósági ellenőrzéséről szóló 112.800/1938. B. M. számú rendelet 4. §-ában foglalt rendelkezések helyébe az alábbi rendelkezések lépnek.

„4. §. (1) Az 1. §. (2) bekezdésében említett esetben a keskeny mozgófényképet az O. M. B. elnöke (helyettese), vagy a részéről megbízott alelnök vizsgálja meg és bírálja el. A vizsgálatnak arra kell kiterjednie, hogy a keskeny mozgófénykép azonos-e a nyilvános előadásra már alkalmasnak talált rendes szélességű (normál) mozgófényképpel, a kép- és hangfelvétel a követelményeknek megfelel-e.

(2) Az O. M. B. elnöke (helyettese) az (1) bekezdésben említett keskeny mozgófénykép megvizsgálását a bizottság, illetve annak albizottsága elé utalhatja, ha azt bármely okból szükségesnek tartja.”

Ez a rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1944. évi április hó 25-én.

A miniszter helyett:
dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1944. évi 10.730. M. E. számú rendelete,
a sajtókamara szervezetére vonatkozó egyes rendelkezésekről**

A sajtókamara első szakosztályának tagságából kizárja az ügyvédi, közjegyzői, mérnöki vagy orvosi kamarák tagjait.

Hatályba lépett 1944. április 28-án.

A m. kir. minisztérium a sajtókamara szervezetére vonatkozó egyes rendelkezések tárgyában az 1938: XV. tc. 2. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §. Aki valamely ügyvédi, kir. közjegyzői, mérnöki, vagy orvosi kamara tagja, az Országos Magyar Sajtókamara Újságírói Főosztálya első szakosztályának tagja nem lehet.

Az Újságírói Főosztály első szakosztályának azon tagját, aki a jelen rendelet hatálybalépésekor az előbbi bekezdésben említett valamely kamarának tagja, az Országos Magyar Sajtókamara Újságírói Főosztályának választmányja által haladéktalanul az Újságírói Főosztály második szakosztályába kell átminősíteni.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1944. ápr. 28.) lép hatályba.
Budapesten, 1944. évi április hó 27-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m kir. minisztérium 1944. évi 10.575. M. E. számú rendelete, a
sajtókamara szervezetének körében a fegyelmi eljárásra vonatkozó és azzal
összefüggő rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről.**

Az 1944. április 28-án hatályba lépett rendelet a sajtókamarai fegyelmi eljárást szabályozza.

A m. kir. minisztérium az 1938: XV. tc. 2. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §. A sajtókamara felállításáról szóló 6.070/1938. M. E. számú rendeletnek (a továbbiakban: R.) (Rt. 1938. 982. o.) a fegyelmi eljárásra vonatkozó s azzal összefüggő rendelkezései az alábbi 2–12. §-ok rendelkezései értelmében módosíttatnak és egészítettnek ki.

I. A fegyelmi eljárásra vonatkozó rendelkezések.

2. §. A fegyelmi eljárásban minden intézkedést a legnagyobb sürgősséggel kell elrendelni és foganatosítani.

3. §. A fegyelmi eljárásban minden intézkedést a felügyeleti vizsgálat előzi meg.

A felügyeleti vizsgálat csupán azoknak a tényeknek a felderítésére terjed ki, amelyeknek ismerete feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a fegyelmi eljárás elrendelése vagy mellőzése tárgyában döntení lehessen.

A felügyeleti vizsgálatot a sajtókamara elnöke rendeli el s a kamara elnöke vagy a kamarának az elnök által kijelölt tagja (vizsgálóbiztos) teljesíti. Ha a felügyeleti vizsgálat két hónap alatt nem fejeztetett be, a vizsgálóbiztos a késedelem okának feltüntetésével jelentést tesz a sajtókamara elnökének.

A kamara elnöke, illetőleg a vizsgálóbiztos a bizonyítékok megszerzése végett a fegyelmi felelősség alá eső személyt rövid határidő kitűzésével nyilatkozattételre hívhatja fel és tanukat hallgathat ki. A szabályszerűen megidézett tanúk meg nem jelenése esetében elővezetés és kihallgatás végett, úgyszintén a tanú megesketése, esetleg vallomásra kényszerítése végett, vagy ha lefoglalás, házkutatás, vagy személymotoszás válik szükségessé, ennek elrendelése végett az illetékes kir. törvényszék vizsgálóbíráját, vagy azt a kir. járásbírósgot kell megkeresni, amelyik a megkeresést az eset körülményeinél fogva a leggyorsabban foganatosíthatja. Tanú megesketését a vizsgálat folyamán az 1896: XXXIII. tc.-be iktatott bünvádi perrendtartásban meghatározott eseteken felül akkor is el lehet rendelni, ha az eljárás gyorsítása érdekében kívánatosnak mutatkozik.

4. §. A fegyelmi eljárásban megengedett jogorvoslatokat a fellebbvitellel megtámadható határozat kézbesítését követő naptól számított nyolc nap alatt kell bejelenteni.

5. §. A feljelentést fegyelmi vétség miatt a sajtókamara elnökénél kell tenni. Hatóság, vagy egyéb szerv a nála tett fegyelmi feljelentést haladéktalanul közli a sajtókamara elnökével. Ugyancsak a sajtókamara elnökével közli a hatóság az általa észlelt vagy tudomására jutott olyan tényt is, amelyből alaposan következtethető, hogy a sajtókamara tagját fegyelmi vétség elkövetésének nyomatékos gyanúja terheli.

6. §. Abban az esetben, ha a felügyeleti vizsgálatra nincs szükség, a sajtókamara elnöke a feljelentést, illetőleg a fegyelmi eljárás megindításának alapjául felhozott adatokat megfelelő indítványtétel végett, haladéktalanul közli a sajtókamara főügyészével (ügyészével) és erről mind a fegyelmi felelősség alá eső személyt, mind a budapesti kir. ügyészséget értesíti.

7. §. A terhelt a közvádó által a R. 89. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezés alapján előterjesztett indítványra a kézbesítést követő naptól számított nyolc nap alatt tehet írásbeli észrevételeket.

Ha a fegyelmi bíróság a fegyelmi eljárást az R. 89. §-ának második bekezdése értelmében elrendeli, tizenöt napnál nem hosszabb határidőre tűzi ki az ügy tárgyalását.

8. §. Ha a bizonyításnak a tárgyaláson (R. 92. §) való közvetlen felvétele elháríthatatlan nehézségbe ütközik, vagy aránytalan nagy költséggel járna, a fegyelmi bíróság a bizonyítás haladéktalan felvétele végett egyik tagját kiküldi, vagy megkeresi azt a kir. járásbíróságot, amely a bizonyítás felvételét a leggyorsabban fogantatosíthatja.

9. §. A fegyelmi eljárásban halaszthatatlanul sürgős esetben, indokolt határozattal, ideiglenesen a sajtókamara elnöke is elrendelheti a felfüggeszt [...] huszonnégy óra alatt értesíteni a sajtókamarai fegyelmi bíróságot, amely a felfüggesztés tárgyában haladék nélkül határoz.

A felfüggesztést elrendelő határozat ellen a terhelt és védője, a megtagadó és a megszüntető határozat ellen a közvádó az Országos Sajtótanácsához halasztó hatállyal nem bíró felfolyamodással élhet. Az Országos Sajtótanács a felfolyamodás tárgyában nyolc napon belül határozni köteles.

II. A közszolgálati alkalmazottakra vonatkozó rendelkezések.

10. §. A tényleges állományú hivatásos honvédtisztek és hasonló állásúak nem tartoznak a kamara fegyelmi hatósága alá.

Ha a kamara fegyelmi bírósága olyan kamarai tag ellen indított fegyelmi eljárást, akire más fegyelmi hatóságok hatásköre is kiterjed, köteles jogerős fegyelmi határozatát a másik fegyelmi hatósággal haladéktalanul közölni. A sajtókamara előtt befejezett fegyelmi eljárás nem érinti az utóbbi hatóságnak azt a jogát, hogy a sajtókamara fegyelmi bírósága által megállapított tényállást a közszolgálat érdekei és a közhivatali felelősség szempontjából vizsgálat tárgyává tegye.

Közszolgálatban álló kamarai tag ellen hivatali hatósága által indított fegyelmi eljárást befejező határozatot a sajtókamarával is közölni kell. Erre az esetre az előbbi bekezdés második mondatában írt rendelkezés megfelelően alkalmazandó.

11. §. A tényleges állományú hivatásos honvédtisztek és hasonló állásúak fegyelmi ügyében az eljárás a katonai hatóságot illeti meg. Az ilyen ügyre vonatkozó iratokat a sajtókamara választmánya vizsgálat és tárgyalás nélkül a honvédelmi miniszterhez terjeszti fel.

Ha a katonai hatóság ilyen ügyben a sajtókamarai tagságot érintő okból a honvédségben viselt rendfokozat elvonását mondta ki, vagy ha az első bekezdésben említett személy az ellene ily okból indult fegyelmi eljárás alatt rendfokozatáról lemondott, erről a honvédelmi miniszter értesíti a sajtókamara elnökét, egyéb esetben a fegyelmi eljárás eredményéről a miniszterelnököt kell értesíteni.

III. Hatálybaléptető rendelkezés.

12. §. A jelen rendelet a kihirdetésének napján (1944. ápr. 28.) lép hatályba.

Hatálybalépésével a R. 82. §-ának második és harmadik bekezdése, 84. §-ának első és második bekezdése, 89. §-ának a jelen rendelet 7. §-ával ellentétes rendelkezései, 92. §-ának a jelen rendelet 8. §-ával ellentétes rendelkezései, valamint 94. §-ának a jelen rendelet 4. §-ával ellentétes rendelkezései hatályukat veszítik.

Budapesten, 1944. évi április hó 27-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1944. évi 10.750. M. E. számú rendelete, a sajtóellenőrzésről.

Hatályon kívül helyezi az 5.555/1940. M. E. számú rendeletet, és előírja, hogy kizárólag az ügyészség, illetőleg a Sajtóellenőrző Bizottság engedélyével lehet olyan hírt, cikket vagy más közleményt kinyomtatni, amely a honvédelem érdekeit, az ország külpolitikai érdekeit, az ország belső rendjét, köznyugalmát és közbiztonságát, illetve az ország gazdasági érdekeit és hitéletét érinti. Akkor is be kell mutatni a közleményt a hatóságnak, ha annak többszörösítése és terjesztése sértheti a közérdeket. A Magyar Távirati Irodától átvett híryananyagot nem kell ellenőrzésre bemutatni. A politikai napilapok és a hétfői lapok első oldalának címfeliratait és közleményeit is csak hatósági engedéllyel lehet kinyomtatni. Minden más sajtótermék kizárólag engedéllyel nyomtatható ki. A hatóság által törölt közlemény helyét tilos üresen hagyni. A rendelet az előzetes cenzúrát tehát csak meghatározott tárgyú sajtóközlemények esetében tartja fenn.

A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

1944. augusztus 18-ai hatállyal módosította a 11.800/1944. M. E. számú rendelet: minden hír, cikk vagy bármilyen más közlemény kinyomtatásához ügyészségi engedély szükséges.

Hatályba lépett 1944. április 30-án.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. tc. 151., 198. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján az 5.555/1940. M. E. számú rendelet egyidejű hatályon kívül helyezése mellett a következőket rendeli:

1. §. (1) Időszaki lap szerkesztője vagy kiadója:

a) a honvédelem érdekeit,

b) az ország külpolitikai érdekeit,

c) az ország belső rendjét, köznyugalmát és közbiztonságát végül

d) az ország gazdasági érdekeit és hitéletét érintő minden hírt, cikket vagy bármilyen más közleményt csak akkor nyomtathat ki, ha annak kinyomtatására a sajtótermék előállításai szerint illetékes kir. ügyészség, illetőleg az alábbi (2) bekezdésben megjelölt hatóság tagja engedélyt adott.

(2) Ha az időszaki lap kiadója az (1) bekezdésben meghatározott kötelezettségének nem tesz eleget, úgy Budapesten a Sajtóellenőrző Bizottság elnöke, Budapest székesfőváros területén kívül pedig a sajtóellenőrzést végző hatóság által arra kötelezhető, hogy lapjának egész anyagát,

(tekintet nélkül az 1. és 2. §-ban foglalt rendelkezésekre, határozott vagy határozatlan időn át sajtóellenőrzés végett bemutatassa.

(3) A kir. ügyészség székhelyén kívül előállított sajtótermék kinyomtatásának engedélyezésére a kir. ügyészség vezetője által kirendelt ügyészségi tag (ügyészségi megbízott) vagy a rendőrhatóságnak a kir. ügyészség által erre felhatalmazott tagja jogosult.

2. §. (1) Az 1. §-ban meghatározott tárgykörön kívül eső közleményt is be kell mutatni az 1. §-ban kijelölt hatóságnak, ha a közlemény többszörösítése és terjesztése a közérdeket sértheti.

(2) A Magyar Távirati Iroda által az időszaki lapokhoz, eljuttatott híryanagyot sajtóellenőrzés céljából bemutatni nem kell az esetben, ha az időszaki lap a közleményt teljes terjedelemben változatlanul teszi közzé és a «Magyar Távirati Iroda jelenti»: vagy az «MTI jelenti»: jelzéssel a közlemény elején, illetve «(M. T. I.)» jelzéssel a közlemény végén feltünteti, hogy a közleményt a Magyar Távirati Irodától vette át.

(3) A politikai napilapok, valamint a hétfő reggel megjelenő politikai hetilapok (ú. n. hétfői lapok) első oldalának címfeliratait és közleményeit, még ha az 1. §-ban meghatározott tárgykörön kívül esnek is, csak akkor szabad kinyomtatni, ha annak kinyomtatására az 1. §-ban kijelölt hatóság engedélyt adott.

A sajtóellenőrzésre benyújtott kéziratot vagy kefelevonaton, a felső balsarokban feltűnő módon «Első oldalas közlemény» megjelölést kell alkalmazni.

3. §. Az 1914: XIV. tc. 3. §-a alapján időszaki lapnak nem minősülő minden más sajtóterméket, tekintet nélkül annak tartalmára, kinyomtatni csak akkor szabad, ha annak kinyomtatására az 1. §-ban kijelölt hatóság engedélyt adott.

(2) Az 1914: XIV. tc. 5. §-a második bekezdésének 1. és 2. pontjában megjelölt (ügynevezett kereskedelmi és választási) nyomtatványok egyes fajtáira vonatkozóan (pl. névjegy, gyászjelentés stb.) az ellenőrzés végett való bemutatási kötelezettség alól a hatóság a helyi viszonyok figyelembevételével felmentést adhat.

4. §. (1) Az engedély megadására jogosult hatóság (1. §) az időszaki lap közlésre szánt közleményének kefelevonatait vagy géppel írt szöveget (kéziratát) azonnal, más sajtótermék bemutatott kéziratát pedig késedelem nélkül átvizsgálja és ha arról győződik meg, hogy a sajtótermék vagy egyes közlemények megjelenése és terjesztése a hadviselés érdekét vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érintené, az engedély kiadását megtagadni és a sajtótermék terjesztését megtiltani köteles. Erről a sajtótermék előállítóját értesíteni kell.

(2) Ha az engedély kiadásának megtagadására nincs ok, az engedélyt késedelem nélkül meg kell adni.

5. §. Időszaki lapban a hatóság által törölt közlemény helyét, ha pedig valamely közleménynek csak egy részét törölték, a törölt rész helyét üresen hagyni, vagy a figyelmet a törlésre egyéb módon felhívni nem szabad. A tilalom megtartásának ellenőrzése végett a hatóság elrendelheti, hogy a közleménynek vagy a lappéldánynak újból kiszedett és áttördelt levonatát a többszörösítés előtt bemutassák.

6. §. Napilap terjesztését a sajtórendészeti köteles példány megküldésével egyidőben szabad megkezdeni. Minden más sajtótermék terjesztését csak akkor szabad megkezdeni, ha erre az 1. §-ban kijelölt hatóság külön engedélyt adott.

7. §. A sajtótermék átvizsgálására kirendelt kir. ügyész mellé a m. kir. miniszterelnök által Budapesten szervezett Sajtóellenőrző Bizottság működését tovább is folytatja.

8. §. (1) Az 1939: II. tc. 198. §-a értelmében vétséget követ el az, aki akár szándékosan, akár gondatlanságból olyan sajtóterméket nyomtat, ki, terjeszt vagy terjesztet, amelynek kinyomtatására a hatóság (1. §) engedélyt nem adott, vagy amelynek terjesztését a hatóság megtiltotta.

(2) Aki a rendelet 2. és 5. §-ában foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátsza, megszegésükben vagy kijátszásukban bármily módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. tc.

212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

(3) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működésének területén pedig a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

9. §. A köteles példányok bemutatására és más sajtórendészeti kötelezettségekre vonatkozó jogszabályok, amennyiben azokat a jelen rendelet nem módosítja, továbbra is hatályban maradnak.

10. §. Ez a rendelet a kihirdetésének napján (1944. ápr. 30.) lép hatályba.

Budapesten, 1944. évi április hó 29-én.

Sztójay Döme s.k.
m. kir. miniszterelnök

A m. kir. minisztérium 10.800/1944. M. E. számú rendelete.
A magyar szellemi életnek a zsidó szerzők írói műveitől való megóvása.

A rendelet hatálybalépése után zsidó szerző írói művét többszörösíteni, közzétenni és forgalomba hozni nem szabad; tudományos tárgyú írói mű többszörösítésére, közzétételére és forgalomba helyezésére közérdekből a vallás- és közoktatásügyi miniszter a m. kir. miniszterelnökkel egyetértve kivételesen engedélyt adhat. A rendelet mellékletében felsorolt zsidó szerzők műveit a kiadók, nyomdák, könyvtárak és könyvkölcsönzéssel foglalkozó vállalatok (nyilvános könyvtárak, továbbá az egyesületi, iskolai, intézeti és az egyéb könyvtárak) stb. kötelesek az erre kijelölt Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző Kft.-nek beszolgáltatni, amely gondoskodik a sajtótermékek bezúzás általi megsemmisítéséről. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít. Hatályba lépett 1944. április 30-án.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. tc. 141. §-ának (2) bekezdésében és 212. §-ában, valamint az 1942: XIV. tc. 28. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. A jelen rendelet hatálybalépése után zsidó szerző írói művét többszörösíteni, közzétenni és forgalomba hozni nem szabad; tudományos tárgyú írói mű többszörösítésére, közzétételére és forgalombahelyezésére közérdekből a vallás- és közoktatásügyi miniszter a m. kir. miniszterelnökkel egyetértve kivételesen engedélyt adhat.

2. §. A jelen rendelet mellékletében felsorolt zsidó szerzők művének a kiadónál, nyomdavidálatnál, kereskedőnél és általában a forgalombahozatal vagy a terjesztéssel foglalkozó – akár természetes, akár jogi személy által fenntartott – vállalatnál lévő és forgalombahozatalra szánt példányait terjesztetni (1914: XIV. tc. 8. §.), kölcsönadni, vagy bármily más módon használatba bocsátani nem szabad.

3. §. Az előbbi §-ban felsorolt, úgyszintén a könyvkölcsönzéssel foglalkozó vállalatok, valamint a nyilvános könyvtáraknak, továbbá az egyesületi, iskolai, intézeti és az egyéb olyan könyvtáraknak vezetői, amelyekből könyveket bárkinek vagy a személyek bizonyos körének, (egyesület vagy társaskör tagjainak, iskola tanulóinak, stb.) olvasásra vagy egyéb használatra

kiadnak, kötelesek az előbbi §-ban meghatározott műveknek forgalombahozatalra, illetőleg kikölcsönzésre, vagy könyvtári használatra szánt példányait a jelen rendelet hatálybalépésétől számított 15 nap alatt kimutatásba foglalni és a kimutatás öt azonos példányát az említett határidőben a sajtóügyek m. kir. kormánybiztosához (Budapest, I. ker., Uri-utca 18. sz.) bemutatni. A kimutatásnak tartalmaznia kell az írói művek szerzőjének nevét, az írói mű címét, nyelvét, jellegének (pl. szépirodalmi, tudományos, politikai, stb.) megjelölését, továbbá azt, hogy az írói műből hány példány van a bejelentésre kötelezett birtokában.

4. §. A sajtóügyek m. kir. kormánybiztosa a bejelentések három példányát a Magyar Papírosipari Nyersanyagbeszerző Kft.-nak (Budapest, V., Zoltán-u. 16. sz.) – a továbbiakban: Kft. – küldi meg, kivéve az állam, a törvényhatóság, a község, az egyházak, alapítványok és közintézetek által tett bejelentéseket. A Kft. a kormánybiztos által megküldött bejelentések alapján a bejelentőket felhívja, hogy bejelentett példányokat a felhívásban meghatározott időben és helyen szolgáltatassák be. A Kft.-nek a felhívásokat úgy kell kibocsátania, hogy a bejelentett példányokat legkésőbb az 1944. évi június hó 15. napjáig összegyűjtse. A bejelentők a Kft. felhívásának kötelesek eleget tenni. A gyűjtőhelyre való szállítás költségei a beszolgáltatót terhelik. A Kft. az írói mű beszolgáltatót példányaiért a hulladékpapír hatóságilag megállapított árát téríti meg. A Kft. a ajtótermékek beszolgáltatásáról vagy annak elmulasztásáról az 1944. évi június hó 30. napjáig jelentést tesz a sajtóügyek m. kir. kormánybiztosának.

5. §. A Kft. köteles a beszolgáltatót példányok megsemmisítéséről összezúzás útján késedelem nélkül gondoskodni. A sajtóügyek m. kir. kormánybiztosa személyesen vagy megbízottja útján megfelelő módon ellenőrzi, hogy a beszolgáltatót összes példányok megsemmisíttessenek.

6. §. A 4. §-ban említett könyvtárakban lévő példányokra vonatkozó bejelentéseket a kormánybiztos a könyvtár fenntartója vagy felügyelő hatósága szerint illetékes miniszternek küldi meg. Az illetékes miniszter gondoskodik arról, hogy a könyvtár fenntartója, illetőleg felügyelő hatósága a bejelentett írói művek példányait elkülönítve őrizze és azokat csupán indokolt tudományos kutatás céljára adja ki.

7. §. A jelen rendelet rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell azoknak a zsidó szerzőknek írói művei tekintetében is, akiket a miniszterelnök a jelen rendelet hatálybalépése után a Budapesti Közlönyében közzétett újabb jegyzékekben megnevez. A bejelentésre a 3. §-ban megszabott határidőt ilyen esetben a jegyzék közzétételétől kell számítani; a 4. §-ban meghatározott tennivalók teljesítésére pedig a kormánybiztos állapít meg a Kft. számára határidőt.

8. §. Annak megállapításában, hogy a jelen rendelet, 1. §-ának alkalmazása szempontjából ki a nemzsidó és ki a zsidó, az 1941: XV. tc. 9. és 16. §-ának rendelkezései irányadók azzal, hogy nemzsidó az olyan személy is, aki származására és vallására nézve az említett 9. §. utolsó bekezdésében foglalt meghatározásnak megfelel, feltéve, hogy nem kötött, illetőleg mindaddig, amíg nem köt házasságot zsidóval vagy olyan nemzsidóval, akinek egy vagy két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született.

9. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő:

1. aki az 1. §-ban foglalt tilalom ellenére zsidó szerző írói művét többszörösíti, közzéteszi vagy forgalombahozza;

2. aki a 2. §. rendelkezése ellenére zsidó szerző írói művét terjeszti, kölcsönadja vagy használatba bocsátja;

3. aki a 3. §-ban megszabott bejelentést nem teljesíti vagy nem megfelelően teljesíti;

4. aki a 4. §. rendelkezése ellenére a Kft. felhívására a bejelentett példányokat nem szolgáltatja be;

5. a Kft. felelős vezetője, ha az 5. §. rendelkezése ellenére a beszolgáltatót példányok megsemmisítését el nem végezteti.

A pénzbüntetésre az 1928: X. tc. rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939: II. tc. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed.

A pénzbüntetés átváltoztatására, valamint a kihágás elévülésére az 1939: II. tc. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hovafordítására nézve pedig az 1939: II. tc. 218. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbíróságnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

10. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján [1944. április 30.] lép hatályba.

Budapest, 1944. évi április hó 29-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

I. száma jegyzéke **a zsidó szerzőknek, akiknek művei a közforgalomból kivonatnak.**

a) Magyarországiak:

Abádi Imre (Dunajecz), Adorján Andor (Lachenbacher), Ágai Adolf (Rozenzweig), Andai Ernő (Axelrad), Antal Sándor (Adler), Balázs Béla (Bauer), Ballagi Ernő (Bloch), Barát Endre (Breuer), Barta Lajos, Barta Sándor, Bedé Jób (Rosenberg), Békefi (Békeffy) László (Kann), Benamy Sándor (Berger), Bernstein Béla, Bíró Lajos (Blau), Boros László (Beiméi), Boross Mihály (Weiner), Böhm Vilmos, Bródy Sándor, Buchinger Manó, Buk Miklós, Bús-Fekete László (Trauerschwartz), Dénes Gyula (Freireich), Dénes Zsófia (Deutsch), Dévény Jenő (Deutsch), Drégely Gábor (Dessauer), Erdős Renée (Ehrenthal), Fábíán Béla (Feuermann), Falus László (Franki), Faragó Jenő (Frankfurter), Fazekas Imre, Feleky László (Füchsel), Fényes Jenő (Feuerwerker), Fényes Samu (Fein), Fenyő Miksa (Fleischmann), Fodor László, Forró Pál (Friedmann), Földes Imre (Fleischmann), Földes Jolán (Grünfeld), Földi Mihály (Frank), Füst Milán (Fürst), Gábor Andor (Greiner), Gál Imre (Grünfeld), Gárdos Mariska (Grünfeld), Garvai Andor, Gelléri Mór (Glück), Gellért Oszkár (Goldmann), Gergely Győző (Ungar), Gergely Sándor, Giszkalay János (Widder), Göndör Ferenc (Kraus), Halmi Bódog, Halmi József, Hatvány Lajos báró (Deutsch), Hatvány Lily bárónő (Deutsch), Ignotus (Veigelsberg), Ignotus Pál (Veigelsberg), Indig Ottó, Jászai Samu, Jászi Oszkár (Jakubovics), Jób Dániel (Ziffer), Kabos Ede (Rosenberg), Kaczér Illés (Katz), Kahána Mózes, Kenéz-Kurlander Ede, Kiss József, Kner Izidor, Kóbor Tamás (Berman), Kóbor Noémi, Korcsmáros Nándor (Reich), Kunfi Zsigmond (Kohn), Lakatos László (Kellner), Lázár Miklós (Léderer), Lengyel Menyhért (Lebovits), Lenkei Henrik (Guttmann), Lukács György (Löwinger), Markovits Rodion, Márkus József, írói álneve Sata-nello, Mezei Ernő (Grünfeld), Mezei Mór (Grünfeld), Mezőfi Vilmos (Grünfeld), Molnár Ákos, Molnár Ferenc (Neumann), Molnár Jenő (Müller), Mónus Illés (Brandstein), Nádas Sándor (Neumann), Nagy Imre (Fischer), Nóti Károly, Osváth Ernő (Roth), Pásztor Árpád (Pikler), Peterdi Andor (Pollák), Pogány József (Schwartz), Propper Sándor, Radnóti József (Glatte), Ráskai Ferenc (Kraus), Relle Pál (Reichmann), Révész Béla (Roth), Révész Mihály (Reisner), Roheim Géza, Roboz Imre, Sass Irén (Kellner), Somlyó Zoltán (Schwartz), Somogyi Béla (Steiner), Sós Endre (Schlesinger), Szabó Ervin, Szabolcsi Lajos (Weinstein), Szabolcsi Miksa (Weinstein), Szatmári Mór (Gottlieb), Szép Ernő (Schön), Szilágyi Géza (Silbermann), Szomaházy István (Steiner), Szomory Dezső (Weisz), Szőke Szakáll (Gerő-Grünwald), Újhelyi Nándor, Vadnai László

(Wolf), Várnai Zseni (Weisz), Vázsonyi Vilmos (Weiszfeld), Weltner Jakab, Zsolt Béla (Steiner).

b) *Külföldiek:*

Asch Schalom, Baum Vicki, Bernhard Tristan, Bernstein Eduard, Bernstein Henri, Bettauer Hugo, Bloch Jean, Brod Max, Buber Martin, Dekobra Maurice, Dymov Osip, Ehrenburg Ilja, Feuchtwanger Lion, Freud Sigmund, Kellermann Bernhard, Kerr Alfred, Kisch Egon Ervin, Körber Lili, Lassalle Ferdinand, Ludwig Emil, Maurois André, Marx Karl, Miasa Rabbach, Nordau Max, Opatosuh Josef, Salten Felix, Schnitzler Arthur, Szfurim Mendale Moscher, Werfel Franz, Wassermann Jakob, Zarek Otto, Zweig Otto, Zweig Stephan, Zangwill Izrael.

A m. kir. belügyminiszter 97.591/1944. B. M. számú rendelete.
Egyes mozgófényképek kötelező bemutatása.

Elrendeli a „Rajzos Híradó”, továbbá a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a ruhás szekrénnel”, „Bólintó Péter és Levente Pál esete a fodrásznál”, „Bólintó Péter és Levente Pál esete a taxival”, valamint a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a kijárással” című filmeknek – a keskenyfilmeket bemutató mozik kivételével – az ország összes moziójában való bemutatását. Attól a moziengedélyestől, aki a rendeletnek nem tesz eleget, a mutatványengedélye visszavonható.

Kelt Budapest, 1944. május 2.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral egyetértően a 209. számú „Rajzos Híradó”, továbbá a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a ruhás szekrénnel”, „Bólintó Péter és Levente Pál esete a fodrásznál”, „Bólintó Péter és Levente Pál esete a taxival”, valamint a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a kijárással” című mozgófényképeknek – az ú. n. keskeny filmeket bemutató mozgófényképüzemek kivételével – az ország valamennyi mozgófényképüzemében kötelező bemutatását elrendelem.

A mozgófényképüzemek engedélyesei kötelesek a 209. számú „Rajzos Híradó” című mozgófényképet az 1054. számú, a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a ruhásszekrénnel” című mozgófényképet az 1055. számú, a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a fodrásznál” című mozgófényképet az 1056. számú, a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a taxival” című mozgófényképet az 1057. számú, végül a „Bólintó Péter és Levente Pál esete a kijárással” című mozgófényképet az 1058. számú Magyar Világhíradóval egyidejűen bemutatni és azokat a fenti számú Magyar Világhíradók beosztásának tartama alatt valamennyi előadáson műsoron tartani.

A 70.200/1940. B. M. számú rendelet 7. §-a értelmében attól a mozgófényképüzemi engedélyestől, aki e rendeletben megállapított kötelezettségének nem tett eleget, a mozgófényképüzemi mutatványengedély visszavonható.

A rendőrhatalóságok kötelesek ennek a rendeletnek a végrehajtását ellenőrizni és mulasztás észlelése esetén hozzám késedelem nélkül jelentést tenni.

Budapest, 1944. évi május hó 2-án.

A miniszter helyett:

Dr. Tomcsányi Kálmán s. k.
államtitkár.

**A m. kir. minisztérium 1944. évi 10.910. M. E. számú rendelete,
a sajtókamara felállításáról szóló 6.070/1938. M. E. számú rendelet egyes
rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről.**

*Politikai napilap fontosabb ügykört betöltő, olyan munkatársa, aki a lap szellemi irányát megszabja, vagy a lap szerkesztésében egyébként irányító befolyást gyakorol, csak olyan személy (hivatásos újságíró) lehet, aki az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya első szakosztályának tagja. A rendelet azt is meghatározza, hogy a politikai lapok kiadójánál a politikai lapoknál kialakított kategóriák függvényében hány olyan munkatársat kell alkalmazni, aki a az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya első szakosztályának tagja. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.
Hatályba lépett 1944. július 1-én.*

A m. kir. minisztérium a sajtókamara felállításáról szóló 6.070/1938. M. E. számú rendelet egyes rendelkezéseinek módosítása és kiegészítése tárgyában az 1938: XV. tc. 2.§-a alapján a következőket rendeli:

1. §. Politikai napilap főszerkesztője és felelős szerkesztője csak olyan személy (hivatásos újságíró) lehet, aki az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztály első szakosztályának tagja.

2. §. Politikai napilapnak fontosabb ügykört betöltő, vagy bármily névvel megjelölt olyan munkatársa, aki a lap szellemi irányát megszabja, vagy a lap szerkesztésében egyébként irányító befolyást gyakorol, így különösen: vezércikkíró, továbbá külpolitikai, belpolitikai, közgazdasági, törvényszéki, rendőrségi, tudományos, irodalmi, művészeti – ez utóbbiak sorában a színművészeti és filmművészeti, – valamint a sportrovat vezetője, úgyszintén hírszerző tudósító (riporter) csak olyan személy (hivatásos újságíró) lehet, aki az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya első szakosztályának tagja.

3. §. Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilap kiadója, ha a lap a 4.600/1941. M. E. számú rendek 1. §-ának rendelkezése értelmében a reggel megjelenő napilapokra vonatkozólag megállapított 1/a, vagy 1/b csoportba tartozik, legalább húsz, ha az 1/c csoportba tartozik, legalább huszonkettő, ha pedig a lap a napközben megjelenő napilapokra vonatkozólag megállapított 2/a, vagy 2/b csoportba tartozik, legalább tizenhat, ha a 2/c csoportba tartozik, legalább tizenhármas olyan hivatásos újságírót köteles alkalmazni, aki az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya első szakosztályának tagja.

Az alkalmazottaknak az előbbi bekezdésben megszabott száma szempontjából a főszerkesztőt és a felelős szerkesztőt figyelmen kívül kell hagyni.

4. §. A Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilap kiadója, ha a lap a 4.600/1941. M. E. sz. rendelet 2. §-ának rendelkezése értelmében megállapított a) csoportba tartozik, legalább három, ha a b) csoportba tartozik, legalább négy,

ha pedig a c) csoportba tartozik, legalább hat olyan hivatásos újságíró köteles alkalmazni, aki az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya első szakosztályának tagja.

A 3. § második bekezdésének rendelkezése a jelen § esetében is irányadó.

5. §. A Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilap köteles a lapnál alkalmazott, az újságírói főosztály első szakosztályába tartozó minden hat-hat, a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilap kiadója pedig köteles a lapnál alkalmazott minden három-három hivatásos újságíró után egy-egy újságírójelöltet alkalmazni.

6. §. (1) Jelen rendelet alkalmazása szempontjából az Országos Magyar Sajtókamara tiszteleti tagja ugyanolyan elbírálás alá esik, mint az újságírói főosztály első szakosztályának tagja.

(2) Az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztályának választmánya a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilap tekintetében a 4. és 5. § rendelkezései alól, kivételes méltánylást érdemlő esetben, meghatározott időre felmentést adhat.

7. §. Aki a rendelet 1., 2., 3., 4. vagy 5. §-ának rendelkezését megszegi vagy kijátsza, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege 8.000 pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929. évi XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszterül a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

8. §. A jelen rendelet 1., 2., 3., 4. vagy 5. §-ában meghatározott kötelezettség teljesítésének elmulasztása vagy nem megfelelő teljesítése esetében a lap mindaddig nem jelenhetik meg, amíg a lapkiadó az elmulasztott vagy nem megfelelően teljesített kötelezettségének szabályszerűen eleget nem tesz. A kötelezettség utólagos teljesítése a 7. §-ban meghatározott büntető jogkövetkezmények alól nem mentesít.

9. §. A jelen rendelet az 1944. évi július hó 1. napján lép hatályba.

Budapesten, 1944. évi május hó 17-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 61.914/1944. K. K. M.
számú rendelete.**

***A könyvkereskedői üzletek és az ideiglenesen felállított utcai könyvtárak
sátrai zárójelűjének az 1944. évi „Magyar Könyvnapok” tartamára
megállapítása.***

A rendelet engedélezi a Magyar Könyvnapok alkalmából, hogy a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvtárak az ország egész területén hosszabb ideig (este 7 óráig) tarsanak nyitva.

Kelt Budapest, 1944. május 17.

A magyar könyv hathatósabb terjesztése és népszerűsítése céljából megengedem, hogy a „Magyar Könyvnapokon” a könyvkereskedők üzletei és az ideiglenesen felállítandó utcai könyvárusító sátrak Budapest székesfőváros területén folyó évi június hó 1., 2., 3. napján, az ország többi részén pedig folyó évi június hó 5., 6., 7. napján este 7 (hét) óráig legyenek nyitva tarthatók.

Budapest, 1944. évi május hó 17-én.

Kunder Antal s. k.
m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
miniszter.

**A m. kir. minisztérium 1944. évi 10.920. M. E. számú rendelete,
a rotációs és íves nyomópapírosnak könyv, naptár, vagy füzet előállítására
való felhasználása tárgyában kibocsátott 4.300/1942. M. E. és 2.950/1943. M.
E. szám alatt kiadott rendeletek módosításáról.**

*A rendelet a 4.300/1942. M. E. és a 2.950/1943. M. E. számú rendeleteket részben módosítja.
Hatályba lépett 1944. május 20-án.*

A m. kir. minisztérium az 1939: II. tc. 112. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A 4.300/1942. M. E. számú rendelet (Rt. 1942. 1630. o.) 1. §-ában megállapított értékhatár öt pengőre emeltetik fel.

2. §. A 2.950/1943. M. E. számú rendelet (Rt. 1943. 292. o.) 1. §-ának harmadik bekezdése hatályon kívül helyeztetik.

3. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1944. május 20.) lép hatályba.

Budapesten, 1944. évi május hó 17-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1944. évi 10.930. M. E. számú rendelete,
a naptárak előállításáról**

Olyan naptárakat, amelyek vallásos tárgyú, politikai, szépirodalmi, tudományos-művészeti, közgazdasági, sporttal foglalkozó vagy szakismeret terjesztését célzó közleményt vagy zeneművet tartalmaznak, kizárólag az Országos Magyar Sajtókamara adhat ki. A rendelet kivételeket is meghatároz.

Hatályba lépett 1944. május 20-án.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. tc. 112. és 212. §-ában valamint az 1942: XIV. tc. 28. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. (1) Olyan naptárt, mely a naptári részen és közérdekű tudnivalókon (postadíj szabás, illetékjegyzék, pénzmérték és súly-rendszer ismertetése, vadászati és halászati tilalmak jegyzéke, gépjárművek nemzetközi jelzései, nemzetközi útjelzések stb.) felül vallásos tárgyú, avagy politikai, szépirodalmi, tudományos-művészeti, közgazdasági, sporttal foglalkozó, vagy szakismeret terjesztését célzó közleményt, vagy zeneművet tartalmaz, tekintet nélkül a naptár eladási árára, vagy arra, hogy a naptárt ellenszolgáltatás nélkül hozzák forgalomba, – a 2. §-ban meghatározott kivételektől eltekintve – a m. kir. minisztérium által (illetőleg megbízásából) kiadandó «Nemzeti Kalendárium» című naptáron kívül kizárólag az Országos Magyar Sajtókamara adhat ki.

(2) Az Országos Magyar Sajtókamara a naptár szellemi részének összeállításánál köteles a m. kir. miniszterelnök (sajtóügyek m. kir. kormánybiztosa) kívánságait teljesíteni. Az Országos Magyar Sajtókamara köteles a naptár kiadásából eredő tiszta hasznot a Magyar Hírlapírók Nyugdíjbiztosító Intézetének átengedni.

(3) A naptári részen a naptárnak azt a részét kell érteni, amely az évnek hónapokra, hetekre és napokra beosztását, esetleg az ünnepnapoknak és a névnapoknak, a hold- és a nap változásainak és az évszakok kezdeteinek feltüntetését tartalmazza.

(4) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából a naptárral egy tekintet alá esik a naptári részt tartalmazó bármilyen más elnevezésű (kalendárium, évkönyv, almanach stb.) sajtótermék is.

(5) Az első bekezdésben foglalt tilalom alól a m. kir. miniszterelnök kivételes méltánylást érdemlő esetekben közérdekből felmentést adhat.

2. § (1) A bevett keresztény felekezetek egyházi főhatósága, ha valamelyik felekezetnek pedig több főhatósága van, úgy azok együttesen, a hívek hitbuzgalmának ápolása céljából magyar, és a szükséghez képest a hazai kisebbségek nyelvén is naptárt adhat ki.

(2) A naptár legfeljebb 15.5 X 23.5 cm méretben, valamint négy oldal borítólappal és hatvannégy oldal terjedelemben adható ki. A naptár címében a naptár hitbuzgalmi jellegét (pl. katolikus naptár, református naptár stb.), valamint a naptár címlapján a kiadó egyház megjelölését fel kell tüntetni.

3. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy kijátsza.

A pénzbüntetés alkalmazása tekintetében az 1928: X. tc. rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939: II. tc. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed.

A nyomda-, könyvnyomda- vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa iparüzési jogának elvonására a 4.950/1938. M. E. számú rendelet (Rt. 1938. 930. o.) 29. §-ának második bekezdésében foglalt rendelkezések megszegése vagy kijátszása esetén is megfelelően alkalmazni kell.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén pedig a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a miniszterelnököt kell tekinteni.

4. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1944. máj. 20.) lép hatályba, hatálybalépésével a 4.300/1943. M. E. számú rendeletnek a naptárakra vonatkozó rendelkezései hatályukat veszítik. Budapesten, 1944. évi május hó 17-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1944. évi 10.950. M. E. számú rendelete,
a könyvkölcsönzésnek iparendedélyhez kötéséről.**

Könyvet – rendszeresen vagy üzletszerűen – kölcsönözni csak iparendedély birtokában lehet. Ezen rendelkezés nem alkalmazható az állam, egyházak, törvényhatóságok, községek, alapítványok és közintézetek által fenntartott könyvtárakra. A rendelet hatálybalépése előtt kiadott iparjogosítványok (iparigazolvány, iparendedély) 1944. augusztus 31-ével hatályukat veszítik. Zsidók részére a jövőben ilyen iparendedélyt kiadni nem szabad. A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a miniszterelnökkel (sajtóügyek m. kir. kormánybiztosával) egyetértve a kiadói iparendedélyt határozott vagy határozatlan időre elvonhatja, ha az ipar gyakorlása szakmai vagy nemzeti megbízhatóság szempontjából kifogás alá esik. A rendelet kivételeket is felsorol az első világháborúban szerzett – a rendeletben részletezett – hadikitüntetések birtokosai tekintetében.

Hatályba lépett 1944. május 20-án.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. tc. 141. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. (1) Könyveknek ellenszolgáltatásért vagy a nélkül való kikölcsönzésével, olvasásra vagy egyéb használatra való adásával rendszeresen, illetve üzletszerűen – tekintet nélkül arra, hogy a könyvek tulajdonosa természetes vagy jogi személy – csak az foglalkozhat, aki arra iparendedélyt kapott.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés nem alkalmazható az állam, egyházak, törvényhatóságok, községek, alapítványok és közintézetek által fenntartott könyvtárakra.

(3) Jelen rendelet hatálybalépése előtt kiadott iparjogosítványok (iparigazolvány, iparendedély) 1944. évi augusztus hó 31. napjával hatályukat veszítik.

(4) Zsidó részére kiadott iparjogosítványok (iparigazolvány, iparendedély) jelen rendelet hatálybalépésével hatályukat veszítik, a jövőben pedig zsidónak ilyen iparendedélyt adni nem szabad.

(5) Az iparhatóság az iparendedélyt csak a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek a miniszterelnökkel (sajtóügyek m. kir. kormánybiztosával) egyetértve, előzetesen adott külön engedélye alapján adhatja ki.

2. §. (1) Rendszeres, illetve üzletszerű könyvkölcsönzésről jogosító iparendedély, megadásáért a kérelmet az elsőfokú iparhatóságnál, a kereskedelmi és iparkamaráknál díjmentesen szerezhető nyomtatvány felhasználásával kell előterjeszteni.

(2) Az elsőfokú iparhatóság az iparendedélyt kérő beadványt haladéktalanul köteles megküldeni a kereskedelmi és iparkamarának, amely azt a beadványnak hozzáérkezése napjától számított 3 nap alatt véleményes javaslatával a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszterhez terjeszti fel.

3. §. (1) A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a miniszterelnökkel (sajtóügyek m. kir. kormánybiztosával) egyetértve a kiadói iparendedélyt határozott vagy határozatlan időre elvonhatja, ha az ipar gyakorlása szakmai vagy nemzeti megbízhatóság szempontjából kifogás alá esik.

(2) Az iparendedélyt el lehet vonni abban az esetben is, ha a szakmai vagy a nemzeti megbízhatóság hiánya az engedélyes halála esetében az iparának folytatására jogosultak (1922: XII. tc. 7–8. §) személyében áll be, továbbá ha a közkereseti vagy a betéti társaság beltágjaiban, vagy más kereskedelmi társaság vezetésében áll be olyan változás, amely a megbízhatóságot kétségessé teszi.

(3) A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek az iparendedélyt elvonó véghatározata ellen a közigazgatási bírósághoz panasznak nincs helye.

(4) Az előző bekezdések az 1936: VII. tc. 19. §-ának az iparüzési jog elvonására vonatkozó rendelkezéseit nem érintik.

4. §. A jelen rendeletben a zsidókra megállapított rendelkezéseket alkalmazni kell minden olyan közkereseti betéti korlátolt felelősségű társaságra, amelynek legalább egy tagja (betéti társaságnál akár kültagja) zsidó.

5. §. (1) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából annak megállapításában, hogy ki a nemzsidó és ki a zsidó, az 1914: XV. tc. 9. és 16. §-ának rendelkezései irányadók azzal, hogy nemzsidó az olyan személy is, aki származására és vallására nézve az említett 9. § utolsó bekezdésében foglalt meghatározásnak megfelel, feltéve hogy nem kötött, illetőleg mindaddig, amíg nem köt házasságot zsidóval vagy olyan nemzsidóval, akinek egy vagy két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született.

(2) A jelen rendeletben foglalt rendelkezések nem terjednek ki a zsidók közül

1. arra, akit az 1914–1918. évi háborúban az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért arany, vagy legalább kétizben elsőosztályú ezüst vitézségi éremmel, vagy mint főtisztet a kardokkal ékesített III. osztályú vaskoronarenddel, vagy annál magasabb, de ugyancsak kardokkal ékesített kitüntetéssel, vagy mint törzstisztet kardokkal ékesített III. osztályú vaskorona-rendnél magasabb, de ugyancsak kardokkal ékesített kitüntetéssel tüntették ki, úgyszintén arra sem, aki legalább 75%-os hadirokkant, végül arra sem, aki az 1939: IV. tc. 2. §-a első bekezdésének 6. pontjában, a 7.720/1939. M. E. számú rendelet mi 1939. (Rt. 1939. 1173. o.) 66. §-ában, a 2.220/1941. M. E. sz. rendelet (Rt. 1941. 318. o.) 3. §-ában, vagy a 8.550/1941. M. E. számú rendelet (Rt. 1941. 3744. o.) 2. §-ában meghatározott kivétel alá esik.

2. az 1. pontban megjelölt személynek a vele együtt élő feleségére, vagy özvegyére és gyermekére,

3. a jelenlegi háború hadiözvegyeire és hadiárváira.

6. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő:

1. aki az 1. § ellenére rendszeres, illetve üzletszerű könyv-kölcsönzéssel foglalkozik:

2. aki a nélkül, hogy az 1. §-ban meghatározott iparendedélye volna, a könyvkölcsönzői ipar gyakorlását megkezdi;

3. aki annak ellenére, hogy a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter iparendedélyét a 3. § alapján elvonta, iparüzési jogának elvonása után könyvkölcsönzői iparát folytatja.

(2) A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. tc. rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő, illetőleg olyan esetben, amelyben megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

(3) Azokra a sajtótermékekre, amelyekre nézve az (1) bekezdés 2. és 3. pontja alá eső kihágást elkövették, elkobzásnak van helye.

(4) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a m. kir. rendőrség működési területén .a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbíróságnak hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a 1 bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

7. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1944. máj. 20.) lép hatályba; végrehajtásáról a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a miniszterelnökkel egyetértőleg gondoskodik.
Budapesten, 1944. évi május hó 17-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1944. évi 11.050. M. E. számú rendelete,
az Országos Magyar Sajtókamara választott önkormányzati szervei, továbbá az
Országos Sajtótanács elnöke, elnökhelyettesei, a m. kir. közigazgatási bíróság
elnöke által kijelölt, illetve az Országos Magyar Sajtókamara által választott
tagjai megbízatásának újabb meghosszabbítása tárgyában.**

A rendelet 1945. június 30-ig meghosszabbítja az Országos Magyar Sajtókamara választott önkormányzati szervei, továbbá az Országos Sajtótanács elnöke, elnökhelyettesei, a m. kir. közigazgatási bíróság elnöke által kijelölt, illetve az Országos Magyar Sajtókamara által választott tagjai megbízatását.

Hatályba lépett 1944. június 3-án.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. tc. 141. §-ának első bekezdésében és a 166. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. Az Országos Magyar Sajtókamara választott önkormányzati szerveinek, továbbá az Országos Sajtótanács elnökének, elnökhelyetteseinek, valamint a m. kir. közigazgatási bíróság elnöke által kijelölt és az Országos Magyar Sajtókamara által választott tagjainak a 6.070/1938. M. E. (Rt. 1938. 982. o.), illetőleg a 6.990/1942. M. E., a 3.160/1942. M. E. (Rt. 1942. 2844. és 904. o.), a 2.720/1943. M. E. (Rt. 1943. 291. o.) és a 10.860/1943. M. E. számú rendeletek értelmében lejáró megbízatása 1945. évi június hó 30. napjáig meghosszabbíttatik.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1944. jún. 3.) lép hatályba.

Budapesten, 1944. évi június hó 1-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. miniszterelnök 11.300/1944. M. E. számú határozata
a magyar szellemi életnek a zsidó szerzők műveinek a közforgalomból való
kivonása.**

A 10.800/1944. M. E. számú rendelet hatályát további, a rendeletben felsorolt zsidónak minősített művekre terjeszti ki.

Kelt Budapest, 1944. június 24-én.

A magyar szellemi életnek a zsidó szerzők írói műveitől való megóvása tárgyában kiadott 10.800/1944. M. E. számú rendelet 7. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következő zsidó szerzők műveinek a közforgalomból való kivonását rendelem el:

a) *Magyarországiak:*

Aczél Lajos (Ádler), írói álnév Aczél László, Ács Klára (Ádler), Ádler Miklós, írói álnév Ákos Miklós, Adorján Sándor (Weisz), Ágai Béla (Schäffer), Ágoston Ernő (Ádler), Alba Nevis (Unger Ilona), Andersen György, Aszlányi Károly (Ausländer), Avar Pál (Auer), Balassa Emil (Berger), Bálint Dezső (Beck\ Bálint Imre (Österreicher), Bánóczi László (Weisz), Bárd Imre (Beck), Bárdos Artúr (Burstein), Báttaszéki Lajos (Hoffmann), Baumgarten Ferenc, Bédi-Schwimmer Róza, Békefi István (Kann), Béli Izor (Goldstein), Bencze Tibor (Bruch), írói álneve Bencés Tibor, Berend László (Braun), Berkes Imre (Bergl), Bogdányi Mór (Bienenstock), Bokor Malvin (Brück), Bródy László, Bródy Miksa, Csergő Hugó (Honig), Csermely Gyula, Déri Tibor (Deutsch), Dormándi László, Egri Viktor, Ernőd Tamás (Fleischer Ernő), Farkas Pál (Wolfner), Feld Mátyás (Roscnfeld), Fenyő László, Fóthy János (Fleiner), Gara Ákos (Gottlieb), Garami Andor (Goldstein), Gellért Andor, Gerő Attila (Gurtmann), Gró Lajos (Grosz), Guthi Soma (Guttman), Haáz István (Haász), Hajó Sándor (Hoffmann), Hárs László (Herczog), Heltai Jenő (Herzl), Hervai Frigyes (Herzfeld), Heumann Károly, Hevesi József (Kronstein), Horn Ede (Einhorn), Incze Henrik (Israel), Incze Sándor (Stein), Jászi Oszkárné (Moskovitz Amália, írói álneve Lesznai Anna), Kádár Imre, Kadosa Marczel (Krieszháber), Kálmán Jenő (Kreisler), Kálnoki Izor (Kaufmann), Karácsony Benő, Karczag Vilmos (Krammer), Kardos László (Katz), Karinthy Frigyes (Keér Dezső), Kemény Simon (Kohn), Kéri Pál (Krammer), Kohn Sámuel, Komját Aladár (Korah) (a név nem tévesztendő össze Komjáthy Aladár magyar költőével a Petőfi Társaság tagjával), Komlós Aladár (Katz), Komor András (Kohn), Komor Gyula (Kohn), Kőműves Imre, Kuthi Sándor (Schönborn), írói álneve Térey Sándor, Latzkó Andor, Lendvai Lehel (Léderer), Lengyel Géza, Lestyán Sándor (Lichtenstein), Ligeti Ernő (Lichtenstein), Lóránth László, Lukács Gyula (Lichtenstein), Magyar Lajos, Makai Emil (Fischer), Mezei Imre (Rosenfeld), Miklós Jutka (Militzer), Miskolczi Henrik (Weizsmann), Moly Tamás, Nagy Endre (Grosz), Nagy Samu (Neuhaus), Nagy Zoltán (A volt „Nyugat” főmunkatársa), Paál Jób, Palágyi Lajos (Silberstein), Palágyi Menyhért (Silberstein), Pályi Ede (Klein), Pap Károly (Nem tévesztendő össze Papp Károly magyar irodalomtörténész professzorral), Patai József (Klein), Radnóti Miklós (Glatte), Reichard Piroksa, Roboz Andor (Rosenzweig), Rónai Mihály András, Rózsa Miklós (Rosenthal), Sas László, Sásdi Sándor, Szabó Imre (Steiner), Szántó György, Székely Nándor, Szenes Béla (Schlesinger), Szirmai Rezső (Schwartzkopf), Szomori Emil (Weisz). Tábori Kornél (Tauber), Tábori Róbert (Tauber), Tamás Sári, Újvári Péter (Groszmann), Újvári László (Groszmann), Újvári Jenő (Groszmann), Vajda Ernő (Weisz), Vándor Iván (Weisz), Vámbéry Rusztem (Wamberger), Várnai Dániel (Weisz), Vér Andor (Weisz), Verő György (Weisz), Vészi József (Weisz), Vidor Marczel (Weinberger), Villányi Andor (Schwabach), Wallasz Jenő, Zelk Zoltán, Zempléni Gyula (Pollák), Zerkovitz Béla.

b) *Külföldiek:*

Bialik Chaim Nachman, Döblin Alfred, Hameiri Avigdor, Heine Heinrich, Herzl Theodor, Mandes Catulle, Proust Marcel, Saphir Moritz Gottlieb, Sokolov Nachum, Toller Ernst, da Verona Guido.

A fent felsorolt zsidó szerzők műveire vonatkozólag a 10.800/1944. M. E. számú rendelet 3. §-ában megszabott kimutatásokat 1944. évi július hó 11. napjáig kell öt azonos példányban a sajtóüggyek m. kir. kormánybiztosához benyújtani.

A Magyar Papírosipari Nyersanyagbeszerző kft. a bejelentett példányokat legkésőbb 1944. évi augusztus hó 31. napjáig köteles összegyűjteni. A Magyar Papírosipari

Nyersanyagbeszerző kft. a sajtótermékek beszolgáltatásáról, vagy annak elmulasztásáról 1944. évi szeptember hó 15. napjáig jelentést tesz a sajtóügyek m. kir. kormánybiztosának.

Budapest, 1944. évi június hó 24-én.

A miniszterelnök helyett:
dr. vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály s. k., államtitkár,
a sajtóügyek m. kir. kormánybiztosa.

**A m. kir. minisztérium 11.350/1944. M. E . számú rendelete.
*A 10.910/1944. M. E. számú rendelet módosítása.***

*Módosítja a 10.910/1944. M. E. számú rendelet, amennyiben annak 1. §-ának a főszerkesztői állás betöltésére vonatkozó rendelkezése alól közérdekből felmentést adhat.
Hatályba lépett 1944. július 6-án.*

A m. kir. minisztérium a sajtókamara felállításáról szóló 6.070/1938. M. E. számú rendelet egyes rendelkezéseinek módosítása és kiegészítése tárgyában kibocsátott 10.910/1944. M. E. számú rendelet módosítása tárgyában az 1938: XV. tc. 2. §-a alapján a következőket rendeli.

1. §. A m. kir. miniszterelnök a 10.910/1944. M. E. számú rendelet 1. §-ának a főszerkesztői állás betöltésére vonatkozó rendelkezése alól közérdekből felmentést adhat.

2. §. A jelen rendelet a kihirdetés napján [1944. július 6.] lép hatályba.

Budapest, 1944. évi július hó 5-én.

vitéz Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 1944. évi 1.880. M. E számú rendelete
*a filmügyek egységes intézésének szabályozásáról.***

*A filmügyek egységes intézésére kormánybiztos kinevezését rendeli el. A kormánybiztos hatáskörébe tartozik a filmgyártás, a filmforgalmazás, a filmszínházak üzemeltetésének, az Országos Színművészeti és Filmművészeti Kamara filmművészeti főosztályának működése feletti ellenőrzés, továbbá a magyar filmügy nemzetközi vonatkozásainak és külföldi érdekeinek figyelemmel kísérése és a nemzetközi filmügyekkel kapcsolatos feladatok elintézése. A magyar nyelvű, valamint a Magyarországon készítendő idegen nyelvű mozgóképek készítésére vonatkozó szövegekönyvek és költségvetések előzetes elbírálása is a kormánybiztos feladata. A kormánybiztos kinevezéséig jogosítványait a vallás- és közoktatásügyi miniszter látja el. Hatályon kívül helyezte a 10.320/1945. M. E. számú rendelet.
Hatályba lépett 1944. július 14-én.*

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. tc. 141. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a) következőket rendeli:

1. §. (1) A filmüggyel kapcsolatos feladatkörök egyesítése és az ide tartozó ügyek egységes intézése céljából az 1939: II. tc. 142. §-ának d) pontja alapján kormánybiztost kell kinevezni.

(2) A kormánybiztos működését a vallás- és közoktatásügyit miniszter felügyelete alatt fejtí ki.

(3) A kormánybiztost a szükséges személyzettel a vallás- és közoktatásügyi miniszter látja el.

2. §. A kormánybiztos feladatkörébe tartozik különösen:

1. a gyártás körében:

a) a filmgyártás hosszabb időszakra szóló rendjének előkészítése és megállapítása.

b) a Filmipari Alap (6.292/1925. M. E. számú rendelet) kezelése és jövedelmének rendeltetésszerű célokra felhasználása,

c) felügyelet a Hunnia Filmgyár r. t. és a Magyar Filmroda r. t., valamint a többi filmgyárak és filmlaboratóriumok működése felett.

d) a filmgyártás állami támogatására rendelt hitelösszegek felett való rendelkezés,

e) a magyar nyelvű, valamint a Magyarországon készítendő idegen nyelvű mozgóképek készítésére vonatkozó szövegekönyvek és költségvetések előzetes elbírálása,

f) a filmszakképzés újjászervezésének előkészítése,

g) a filmgyártáshoz szükséges tőke és hitel állandó biztosításának megszervezése;

h) a gyártáshoz szükséges nyersanyag és felszerelésének biztosítása és szétosztásának ellenőrzése,

i) a filmgyártásban szereplő művészi és műszaki személyzet összeállításának és ezek tiszteletdíjainak, valamint általában a gyártási költségeknek felülvizsgálata és gyártási kedvezmények biztosítása,

j) a filmipar gyakorlásához szükséges engedélyek kiadásához való hozzájárulás és az ipar gyakorlásának ellenőrzése;

2. a forgalombahozatal körében:

a) a filmkölcsönzői és filmkereskedői ipar gyakorlásához szükséges engedélyek kiadásához hozzájárulás és az ipar gyakorlásának ellenőrzése,

b) magyar filmek kivitelének és külföldi filmek behozatalának arányos egyensúlyban tartása és a behozatalnak ebből a célból, továbbá nemzeti szempontból való ellenőrzése,

c) magyar filmek kivitelének engedélyezése,

d) felügyelet a filmkölcsönzők testületi szervezetei felett,

e) a gazdasági irányú filmszakképzés megszervezése és ellenőrzése;

3. a nyilvános bemutatás körében:

a) közreműködés mozgó képszínházi engedélyek adásában és megvonásában,

b) a mozgóképszínházak játszási rendjének megállapítása,

c) mozgóképbérleti díjak felülvizsgálata,

d) mozgóképek kijelölése kötelező bemutatásra, bemutatásuk tartamának megállapítása.

e) felügyelet az üzemvezetői és gépkezelői tanfolyamok és vizsgabizottságok működése felett,

f) a mozgóképszínházi engedélyesek képesítésének szabályozására vonatkozó előkészítő intézkedések,

g) felügyelet a mozgóképszínházi engedélyesek és alkalmazottak testületi szervezetei felett;

4. felügyelet az Országos Színművészeti és Filmművészeti Kamara filmművészeti főosztályának működése felett és az Országos Filmkamara felállításának, valamint ezzel kapcsolatban a 2. d) és 3. g) alatt említett testületi szervezetek megszüntetésének, illetőleg az Országos Filmkamarába való beolvasztásának előkészítése;

5. a magyar filmügy nemzetközi vonatkozásainak és külföldi érdekeinek figyelemmel kísérése és a nemzetközi filmügyek elintézésének előkészítése.

3. §. Az Országos Nemzeti Filmbizottság (2.240/1939. M. E. számú rendelet, Rt. 1939. 78. o.) a jelen rendelet hatályba lépésével megszűnik. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a kormánybiztos működésének támogatására, egyes szakkérdésekben véleménynyilvánításra hivatott tanácsadó bizottságokat szervezhet.

4. §. (1) Belföldön vagy külföldön előállított mozgóképet belföldön nyilvánosan előadni vagy forgalomba hozni, valamint belföldön előállított mozgóképet külföldre kivinni csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedély alapján szabad.

(2) Az engedélyt meg kell tagadni, ha a mozgókép tárgya, cselekménye vagy irányzata

a) büntető vagy más jogszabályba ütközik,

b) a magyar állam biztonságát vagy külpolitikai érdekeit veszélyezteti,

c) a magyar állam eszméjével ellenkezik,

d) a magyar állam, a magyar fegyveres erő vagy a magyar hatóságok tekintélyét sérti,

e) a nemzeti érzést, a közrendet, a közbiztonságot, a keresztény vallási érzületet vagy a jóízlést sérti,

f) ellentétben áll a közösségi eszmével, a társadalmi igazságosság és kiegyenlítődés gondolatával, a nemzeti erők összegyűjtésére és a felforgató mozgalmak leküzdésére irányuló törekvésekkel, vagy alkalmas arra, hogy a nemzeti társadalom egyes rétegei között az összhangot megbontsa, avagy az ifjúság erkölcsiségének és jellemének kialakítását károsan befolyásolja.

(3) Ha az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság a (2) a)–f) pontjaiban felsorolt valamely ok alapján olyan mozgókép tekintetében véli szükségesnek az engedély megtagadását, amely a filmügyek kormánybiztosának előzetes elbírálása és felügyelete alatt belföldön készült el, a Bizottság a megtagadás iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez tesz előterjesztést, aki a megtagadás kérdésében a kormánybiztos meghallgatása után határoz.

(4) Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság szervezetének és működésének újabb részletes szabályait a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletben állapítja meg.

(5) Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság elnökét és tagjait a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki. A Bizottsági jelenleg működő elnökének és tagjainak megbízatása az 1944. évi augusztus hó 1. napján megszűnik.

5. §. (1) Ez a rendelet kihirdetésének napján (1944. júl. 14.) lép hatályba; végrehajtásáról a vallás- és közoktatásügyi miniszter gondoskodik.

(2) A jelen rendeletben a kormánybiztosra bízott tennivalókat – a kormánybiztos kinevezéséig – ideiglenesen a vallás- és közoktatásügyi miniszter látja el.

Budapesten, 1944. évi július hó 12-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 11.500/1944. M. E. számú rendelete.
A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének újból való megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása.

Újra szabályozza a sajtótermékek csoportosítását, amelynek alapján újból meghatározza azok terjedelmére és eladási árára vonatkozó előírásokat. Szabályozza a megjelentethető példányszámokat is. Politikai napilapok a jelen rendelet hatálybalépése után csoportot csak a miniszterelnök előzetes engedélye alapján változtathatnak.

A hetente, illetve egy hétnél kisebb időközben megjelenő időszakos lap alapítására, további rendelkezésig engedély nem adható. A egy hónapnál nagyobb időközökben megjelenő lapok a rendelet hatályának tartalma alatt nem adhatók ki. A rendelet kivételeket is megállapít.

Minden időszakos lap kiadója köteles az 1944. augusztus 1-től a lapon feltüntetett eladási ár egy százalékát az összes megjelent (kinyomtatott) példányok után a Magyar Hírlapírók Országos Nyugdíjbiztosító Intézete javára, sajtónyugdíjhozjárulás címén befizetni.

A rendelet megszegőivel szemben büntető rendelkezéseket is megállapít.

Kiegészítette a 11.880/1944. M. E. számú, módosította a 12.000/1944. M. E. számú rendelet.

Hatályon kívül helyezte a 8.950/1939. M. E., valamint a 4.600/1941. M. E., továbbá az 1.550/1943. M. E. és a 10.400/1943. M. E. számú rendeleteket.

Hatályba lépett 1944. július 17-én.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában az 1939: II. tc. 112., 141., 151., 157. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

I. §. A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén, mind a reggel, mind a napközben megjelenő politikai napilapokat oldalterjedelem, valamint példányonkinti eladási és előfizetési ár szerint két csoportba kell sorolni.

A reggel megjelenő lapok:

I. csoportjába tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme negyven oldal, hétköznapi hat oldalon, vasárnap tíz oldalon jelennek meg, példányonkinti eladási árak hétköznapi tizennégy, vasárnap húsz fillér, előfizetési árak egy hónapra három pengő negyven fillér, három hónapra kilenc pengő nyolcvan fillér;

II. csoportjába tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme ötvenkét oldal, hétköznapi nyolc vasárnap pedig tizenkét oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkinti eladási árak hétköznapi húsz fillér, vasárnap negyven fillér, előfizetési árak egy hónapra öt pengő hatvan fillér, három hónapra tizenhat pengő.

A napközben megjelenő lapok:

I. csoportjába tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme harmadik oldal, hetenként hat ízben hat oldalterjedelemben jelennek meg, példányonkinti eladási árak tizenhat fillér, előfizetési árak egy hónapra négy pengő ötven fillér, három hónapra tizenhárom pengő;

II. csoportjába tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme negyvennégy oldal, hetenként kettő ízben hat oldal és négy ízben nyolc oldal terjedelemben jelennek meg, példányonkinti eladási árak húsz fillér, előfizetési árak egy hónapra öt pengő hatvan fillér, három hónapra tizenhat pengő.

2. §. A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapokat tekintet nélkül arra, hogy reggel vagy napközben jelennek meg, oldalterjedelem, valamint példányonkinti és előfizetési ár szerint, két csoportba kell sorolni:

az I. csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme huszonnégy oldalnál nem kevesebb és huszonnyolc oldalnál nem több, hetenkint legfeljebb négyízben négy, és kétízben hat oldal terjedelemben jelennek meg. Példányonkinti eladási árak a négyoldalas lapszám esetében tizennégy, a hatoldalas lapszám esetében húsz fillér, előfizetési árak egy hónapra három pengő negyven fillér, három hónapra kilenc pengő nyolcvan fillér;

a II. csoportba tartoznak azok, amelyeknek heti összoldalterjedelme harminchat oldalnál nem kevesebb és negyvennyolc oldalnál nem több, hetenkint legfeljebb hatízben nyolc oldal terjedelemben jelennek meg. Ez esetben példányonkinti eladási árak húsz fillér, előfizetési árak egy hónapra öt pengő húsz fillér, három hónapra tizenöt pengő.

Az első bekezdésben meghatározott csoportokba tartozó, reggel megjelenő lapok kiadói a heti összoldalterjedelem keretén belül legfeljebb két, előre megállapított hétköznapi megjelenő lapszám oldalterjedelmének terhére legfeljebb négy oldalt a vasárnap megjelenő lapszám oldalterjedelmének növelésére használhatnak fel. Ez esetben a vasárnapi szám példányonkinti eladási ára az I. csoportba tartozó lapoknál húsz, a II. csoportba tartozó lapoknál negyven fillér. Az a kiadó, aki ezzel a kedvezménnyel élni kíván, tartozik a rendelet kihirdetésétől számított nyolc napon belül a m. kir. miniszterelnöknek és az Országos Magyar Sajtókamarának írásban bejelenteni, hogy a hét melyik napján megjelenő lapszám, vagy lapszámok terhére növeli a vasárnapi lapszámok oldalterjedelmét.

3. §. A Budapest székesfőváros területén mind a reggel, mind a napközben megjelenő politikai napilapok közül azok, amelyek a rendelet hatálybalépésekor a 4.600/1941. M. E. számú rendelet. 1. §-ában meghatározott a) és b) csoportba tartoznak, e rendelet hatálybalépése után az 1. §-ban meghatározott I. csoport, azok pedig, amelyek a 4.600/1941. M. E. számú rendelet 1. §-ában meghatározott c) csoportba tartoznak, az 1. §-ban meghatározott II. csoport részére megállapított oldalterjedelem, valamint eladási és előfizetési ár szerint jelenhetnek meg.

A Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő politikai napilapok közül azok, amelyek a rendelet hatálybalépésekor a 4.600/1941. M. E. számú rendelet 2. §-ában meghatározott a) csoportba tartoznak, e rendelet hatálybalépése után a 2. §-ban meghatározott I. csoport, azok pedig, amelyek a 4.600/1941. M. E. számú rendelet 2. §-ában meghatározott c) csoportba tartoznak, a 2. §-ban meghatározott II. csoport részére megállapított oldalterjedelem, valamint eladási és előfizetési ár szerint jelenhetnek meg. Az a lapkiadó, akinek lapja a 4.600/1941. M. E. számú rendelet 2. §-ában meghatározott b) csoportba tartozik, e rendelet kihirdetésétől számított nyolc napon belül a m. kir. miniszterelnöknek és az Országos Magyar Sajtókamarának írásban tartozik bejelenteni, hogy lapját a 2. §-ban meghatározott melyik csoport oldalterjedelme, eladási és előfizetési ára szerint kívánja megjelentetni.

4. §. Politikai napilapok a jelen rendelet hatálybalépése után csoportot csak a m. kir. miniszterelnök előzetes engedélye alapján változhatnak.

A napilapok megjelenési napját a lap első oldalán, a lapcím felett feltűnő betűkkel úgy kell feltüntetni, hogy az a tényleges megjelenés, vagyis a forgalombahozatal megkezdésének napjával egyezzen.

A jelen rendelet 1., 2. és 7. §-ában megnevezett időszak lapok egy-egy száma csak egy kiadásban jelenhetik meg (az úgynevezett imitálás tilos) és e lapok nyomdai előállításához kizárólag fekete színű festék használható fel. Sem címfeliratban, sem szövegben tizennégy durchschuss, azaz huszonnyolc typometriai pontnál nagyobb (úgynevezett doppelmittl) betűket használni nem szabad.

5. §. Az 1. és 2. §-ban meghatározott oldalterjedelmen felül semmiféle mellékletet kiadni, vagy pedig valamelyik napilaphoz, annak ára fejében más időszaki vagy nemidőszaki sajtóterméket mellékelni nem szabad. Napilapok példányonkinti, eladási vagy előfizetési árát

nem naponkint megjelenő más önálló időszaki lap eladási vagy előfizetési árával összekapcsolni nem szabad.

6. §. Politikai napilap kiadója lapját csak annyi példányban állíthatja elő (nyomtathatja ki), amekkora az 1944. évi június havi hétköznapi, illetve vasárnapi példányszámok átlaga volt.

Az átlag kiszámításánál a hétköznapi és a vasárnapi példányszámokat külön kell számításba venni. Az átlag a június hó folyamán megjelent hétköznapi, illetve vasárnapi lappéldányok összegének a hétköznapi, illetve vasárnapi megjelenések oldalánál nem kevesebb és negyvenoldalnál számával történt elosztása folytán keletkezett hányados lesz.

Az 1944. évi június hó 1. napja után alapított lap kiadójának az előállítható példányszám megállapítását a m. kir. minisztertől kell kérnie.

A m. kir. miniszterelnök a példányszámok megállapítása céljából a lapok üzleti könyveit és üzletvitelét bármikor felülvizsgálhatja.

7. §. A Budapest székesfőváros területén rotációs vagy íves nyomópapíron, hétfőn reggel megjelenő politikai hetilapok (úgynevezett hétfői lapok) egy-egy számának oldal terjedelme a négy oldalt nem haladhatja meg, példányonként eladási áruk pedig húsz fillér.

8. §. A jelen rendelet 1., 2. és 7. §-ában megnevezett időszaki lapokon kívül, rotációs vagy íves nyomópapíron megjelenő minden más időszaki lap egy-egy számának oldalterjedelme – tekintet nélkül a lap oldalméreteire – következőképpen állapítottak meg:

ha a lapnak a jelen rendelet kihirdetése napján, vagy azt közvetlenül megelőzően megjelent legutolsó lapszámának tényleges oldalterjedelme

2–6 oldalnál nagyobb nem volt, a jövőben legfeljebb 4 oldal,

8–14 oldal volt, a jövőben legfeljebb 8 oldal,

16–22 oldal volt, a jövőben legfeljebb 12 oldal,

24–30 oldal volt, a jövőben legfeljebb 24 oldal,

48–62 oldal volt, a jövőben legfeljebb 32 oldal.

64 vagy annál nagyobb volt, a jövőben legfeljebb 48 oldal terjedelemben jelenhetnek meg.

9. §. A Budapest székesfőváros területén megjelenő azok a politikai jellegű időszaki lapok, amelyeknek oldalterjedelme a 8. §. alapján hat oldalnál kevesebb lenne, továbbra is hat oldalon, a Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő azok a politikai jellegű időszaki lapok, amelyeknek oldalterjedelme négy oldalnál kevesebb lenne, továbbra is négy oldalon jelenhetnek meg.

10. §. A hetenkint egyszer és az egy hétnél nagyobb időközökben megjelenő időszaki lap, amelynek a jelen rendelet kihirdetése napján, vagy azt közvetlenül megelőzőleg megjelent legutolsó lapszáma a lap előállítására felhasznált rotációs vagy íves nyomópapírostól eltérő minőségű színes, vagy kemény, 75 grammnál nehezebb borítólappal jelent meg, a jövőben a jelen rendelet 8. §-ában megállapított oldalterjedelmen felül négy oldal terjedelmű lap előállítására felhasznált rotációs vagy íves nyomópapírostól eltérő minőségű, színes vagy kemény borítólapot adhat.

11. §. A Budapesti Közlöny, valamint a hatóságok és közhivatalok által kiadott időszaki lapok nem esnek a jelen rendelet korlátozó rendelkezései alá.

12. §. Hetenkint, illetve egy hétnél kisebb időközben megjelenő időszaki lap alapítására, további rendelkezésig engedély nem adható.

13. §. Nem időszaki jellegű, vagyis olyan lapok, amelyek egy hónapnál nagyobb időközökben, egyébként miniszterelnöki engedély nélkül jelenhetnek meg, a rendelet hatályának tartalma alatt nem adhatók ki, kivéve, ha közérdekből a m. kir. miniszterelnök írásban engedélyt ad.

E rendelkezés alól kivétel a Magyar Tudományos Akadémia, az egyetemek és a keresztény egyházak kiadásában megjelenő, nem időszaki tudományos, vagy hitbuzgalmi jellegű folyóiratok.

Az első bekezdésben említett nem időszaki jellegű lapok engedélyezésénél a 4.950/1938. M. E. számú rendelet 1., 2., 3. 4. 5. és 6. §-ában foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

14. §. Minden időszaki lap kiadója köteles az 1944. évi augusztus hó 1. napjától kezdődőleg a lapon feltüntetett eladási ár egy százalékát az összes megjelent: (kinyomtatott) példányok után a Magyar Hírlapírók Országos Nyugdíjbiztosító Intézete javára, sajtónyugdíjhozzájárulás címén befizetni.

Az előbbi bekezdésben meghatározott sajtónyugdíjhozzájárulás összeget a ténylegesen megjelent (kinyomtatott) példányszámok után kell kiszámítani és havonta egy összegben a következő hónap tizedik napjáig a Magyar Hírlapírók Országos Nyugdíjbiztosító Intézete 5600. számú postatakarékpénztári számlájára befizetni.

Minden időszaki lap kiadója köteles az 1944. évi augusztus hó 1. napjától kezdődőleg példányszám-nyilvántartókönyvet vezetni. E példányszám-nyilvántartókönyvnek tartalmaznia kell a lap címet, a lapot előállító nyomda megnevezését, továbbá minden egyes lapszám sorszámát és megjelenésének napját, valamint a ténylegesen előállított (kinyomtatott) példányszámát. A lapkiadó köteles e példányszám-nyilvántartó könyvnek a lapot előállító nyomdávalalatt felelős üzemvezetőjének aláírásával hitelesített havi kivonatát minden következő hónap 7. napjáig ajánlott levélben az Országos Magyar Sajtókamarának beküldeni. Az Országos Magyar Sajtókamara a példányszám-nyilvántartó könyv adatai helyességének ellenőrzése céljából a lap »üzleti könyveit, valamint üzletvitelét bármikor felülvizsgálhatja.

A jelen §-ban meghatározott kötelezettség teljesítésének elmulasztása, vagy nem megfelelő teljesítése esetében a lap mindaddig nem jelentethető meg, amíg a lapkiadó az elmulasztott, vagy nem megfelelően teljesített kötelezettségének eleget nem tesz.

15. §. Aki a rendelet bármely rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza, vagy megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszterül a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

16. §. Jelen rendelet az 1944. évi július hó 17. napján lép hatályba és hatálybalépésével a 8.950/1939. M. E., valamint a 4.600/1941. M. E., továbbá az 1.550/1943. M. E. és a 10.400/1943. M. E. számú rendeletek hatályukat veszítik.

Budapest, 1944. évi július hó 14-én.

vitéz Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1944. évi 8.888. számú
rendelete,
a filmügylek egységes intézésének szabályozásáról szóló 1.880/1944. M. E.
számú rendelet egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról.**

Részletesen szabályozza a 1.880/1944. M. E. számú rendeletben létrehozott filmügylekért felelős kormánybiztos feladatait és jogosítványait.

Magyar nyelvű film elkészítésére vagy nem magyar nyelvű filmnek Magyarországon való készítésére a kormánybiztos ad gyártási engedélyt. Az engedélyre irányuló kérelemhez csatolni kell a tervezett film szöveggönyvét, az előállítás részletezett költségvetését, pénzügyi lebonyolításának tervét, a szereplők és a film előállításában közreműködő egyéb személyek névsorát.

A kormánybiztosnak a gyártás engedélyezése (a gyártási engedély megadása) vagy a kérelem elutasítása tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak helye nincs, vagyis a filmgyártás felett teljes cenzúrát gyakorol.

A rendelet 1944. augusztus 1-jén lépett hatályba, egyidejűleg a rendelkezéseivel ellenkező jogszabályok hatályukat veszítették, különösen a 48.950/1939. M. E. számú, a 9.350/1940. M. E. számú rendelet, a 111.000/1937. B. M. számú rendelet 6. §-a és a 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. § (1) bekezdése, valamint a 6.292/1925. M. E. számú rendelet.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1.880/1944. M. E. számú rendelet 5. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §. A Filmipari Alap bevételeit az 1.880/1944. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján kinevezett kormánybiztos a m. kir. Postatakarékpénztár útján kezeli és Ő utalványozza az alap kiadásait is. Az alap kezelésével és az utalványozással kapcsolatos számviteli tennivalókat a vallás- és közoktatásügyi minisztérium számvevősege látja el.

2. §. (1) A Kormánybiztos a filmgyárak és filmlaboratóriumok ellenőrzése céljából a filmgyár, illetőleg filmlaboratórium tulajdonosát (vezetőjét) a vállalat működésével kapcsolatos adatok bejelentésére írásban felhívhatja. A kormánybiztos (megbízottja) a bejelentett adatok ellenőrzése végett a filmgyár, illetőleg filmlaboratórium üzleti és üzemi könyveit megtekinthetik. Ha a vállalat tulajdonosai (vezetője) a kormánybiztos megismételt felhívása után sem jelenti be a kívánt adatokat, vagy pedig üzleti, illetőleg üzemi könyveit megtekintés végett rendelkezésre nem bocsátja, a kormánybiztos az iparendély megvonása iránt az illetékes hatósághoz fordul. Az adatszolgáltatás, illetőleg a könyvek megtekintése alkalmával a kormánybiztosnak (megbízottjának) tudomására jutott adatokat hivatali titokként kell kezelni (1940: XVIII. tc. 4. §).

(2) A filmgyári és filmlaboratóriumi szolgáltatások (munkák) ellenértékére vonatkozó szakmai megállapodásokat láttamozás végett a kormánybiztosnak be kell mutatni. A kormánybiztos a láttamozást indokoltan megtagadhatja, vagy azt a megállapodásnak a közérdek által megkívánt módosításától teheti függővé.

3. §. (1) Magyar nyelvű film elkészítésére vagy nem magyar nyelvű filmnek Magyarországon való készítésére a kormánybiztos ad gyártási engedélyt. Az engedélyre irányuló kérelemhez csatolni kell a tervezett film szöveggönyvét, az előállítás részletezett költségvetését, pénzügyi lebonyolításának tervét, a szereplők és a film előállításában közreműködő más személyek névsorát. A kormánybiztos az engedély megadásával kapcsolatban azt mérlegeli, hogy a készíteni szándékolt film a közérdek követelményeinek megfelel-e, és művészi vagy műszaki szempontból nem esik-e kifogás alá. A film előállításában külön engedély nélkül nem lehet eltérni a gyártási engedély kiegészítése alkalmával előterjesztett tervektől (szöveggönyv,

költségvetés, névsor stb.); a kormánybiztos az előterjesztett terveknek megfelelő kivített megbízottja útján a gyártás egész folyamata alatt bármikor ellenőrizheti.

(2) A kormánybiztosnak a gyártás engedélyezése (a gyártási engedély megadása) vagy a kérelem elutasítása tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak helye nincs.

(3) A gyártási engedély megadása előtt a film készítését megkezdeni nem szabad.

(4) Az (1)–(3) bekezdésben foglalt rendelkezések nem vonatkoznak azokra a filmekre, amelyek a tanulóifjúság oktatása céljából kizárólag iskolai bemutatásra készültek.

4. §. A kormánybiztos a filmgyártás megállapított rendjébe (1.880/1944.M. E. számú rendelet 2. § 1. a) pont) felvett filmek engedélyezéséről az ipari anyagkiutalásban való figyelembevétel végett haladéktalanul értesíti az Ipari Anyaghivatalt. Nyers mozgóképfilmlet és annak kidolgozásához szükséges anyagokat csak az Ipari Anyaghivatalnak engedélye alapján és az engedély tartalmának megfelelően szabad kiszolgáltatni és felhasználni. A kormánybiztos a nyersanyag megfelelő felhasználását ellenőrizheti.

5. §. (1) Filmgyártó ipar, valamint filmkölcsönzői és filmkereskedői ipar gyakorlásához szükséges engedély kiadásához a kormánybiztos írásban járul hozzá. A hozzájárulás előtt mérlegelni kell a folyamodó szakmai képzettségét, korábbi működését, megbízhatóságát, tőkeerejét és a szakmában foglalkoztatottak számát.

(2) A kormánybiztos az engedélyest az ipar gyakorlásával kapcsolatos adatok bejelentésére írásban felhívhatja. A kormánybiztos (megbízottja) a bejelentett adatok ellenőrzése végett az engedélyes üzleti és üzemi könyveit megtekintheti. Ha az engedélyes a kormánybiztos megismételt felhívása után sem jelenti be a kívánt adatokat, vagy pedig üzleti, illetőleg üzemi könyveit megtekintés védett rendelkezésre nem bocsátja, a kormánybiztos az iparengedély megvonása iránt az illetékes hatósághoz fordul. Az adatszolgáltatás, illetőleg a könyvek megtekintése alkalmával a kormánybiztosnak (megbízottjának) tudomására jutott adatokat hivatali titokként kell kezelni (1940: XVIII. tc. 4. §).

(3) Ha az (1) bekezdésben említett engedélyes működése közérdekből kifogás alá esik, illetőleg tőkehiány vagy más ok miatt az ipar folytatására képtelenné válik, a kormánybiztos az engedély megvonása iránt az illetékes hatósághoz fordul.

6. §. Magyarországon készült magyar nyelvű filmet külföldre vinni és külföldön készült filmet Magyarországra behozni csak a kormánybiztos engedélyével szabad. Kiviteli engedélyt csak olyan magyar nyelvű filmre vonatkozóan lehet kérni, amelynek külföldre kivitelét az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság előzőleg már engedélyezte. A kormánybiztosnak a filmek kivitelének és behozatalának engedélyezésében arra kell lehetőleg törekednie, hogy a külföldi filmek behozatala a magyar filmek kivitelével és általában a hazai filmtermeléssel arányos egyensúlyban maradjon, és hogy csak olyan külföldi filmeket hozhassanak be, amelyek a hazai közérdekű szempontoknak megfelelnek.

7. §. A kormánybiztos a filmkölcsönzés testületi szervezetét (az Országos Magyar Mozgóképipari Egyesület) működésével és tagjai iparűzésével kapcsolatos adatszolgáltatásra, különösen pedig tagnévsorának bemutatására hívhatja fel és annak pénz- és vagyonkezelését megvizsgálhatja.

8. §. A mozgóképszínházi engedélyek adásában és megvonásában való közreműködés során a kormánybiztos a filmügyhöz fűződő kultúrpolitikai és más közérdekű szakszempontokat veszi figyelembe és ezekből a szempontokból kiindulva tesz nyilatkozatot az engedélyt kérő személyére, illetőleg az engedélyes szakmai megbízhatóságára és képzettségére, továbbá érdemességére, előzetes működésére és tőkeerejére nézve.

9. §. A játszási rend (játszási idő, előadások száma, a magyar nyelvű játékfilmek arányszáma), valamint a helyárák időről-időre érvényes szabályait a kormánybiztos a Budapesti Közlönyben, továbbá a szakma hivatalos lapjában hirdetmény útján közzéteszi.

10. §. (1) A kormánybiztos megállapíthatja azt a legnagyobb mértéket, amely általában vagy egyes meghatározott mozgóképekre nézve a filmkölcsöndíj és a haszonrészesedés

tekintetében irányadó. A kölcsöndíj és a haszonrészesedés mértékeire vonatkozó megállapítást a Budapesti Közlönyben és a szakmai hivatalos lapban hirdetmény útján közzé kell tenni.

(2) Ha a filmkölcsönző filmkölcsöndíj vagy haszonrészesedés címén a kormánybiztos által megállapított legmagasabb mértéknél többet követel vagy fogad el, a kormánybiztos a filmkölcsönzői ipar folytatásához szükséges engedély megvonása iránt az illetékes hatósághoz fordul.

(3) A filmbérleti díjak felülvizsgálása céljából a kormánybiztos a mozgóképüzemi engedélyeseket és a filmkölcsönzőket adatok szolgáltatására hívhatja fel és azok ellenőrzése céljából megbízottja útján üzleti könyveiket megtekintheti.

11. §. A kormánybiztos közérdekből egyes mozgóképeket kötelező bemutatásra jelölhet ki és megállapíthatja azok kötelező bemutatásának tartamát is. A kötelező bemutatásra kijelölt mozgóképek címét és a kötelező bemutatás tartamára vonatkozó rendelkezést a Budapesti Közlönyben és a szakma hivatalos lapjában közzé kell tenni.

12. §. A mozgóképüzemi üzemvezetői és gépkezelői tanfolyamok és vizsgabizottságok működésére a 111.000/1937. B. M. számú rendelet (megjelent a Magyarországi Rendeletek Tára 254. o.) rendelkezéseit kell továbbra is megfelelően alkalmazni a következő bekezdésben foglalt eltérésekkel.

(2) A tanfolyam elnökét, alelnökét, igazgatóját és előadóit a vallás- és közoktatásügyi miniszter a kormánybiztos javaslatára nevezi ki. Egyebekben azokat a tennivalókat, amelyeket a 111.000/1937. B. M. számú rendelet a belügyminiszter feladatkörébe utalt, a kormánybiztos látja el.

13. §. A kormánybiztos a mozgóképüzemi engedélyesek és alkalmazottak testületi szervezeteit működésükkel kapcsolatos adatszolgáltatásra, különösen pedig tagnévsoruknak bemutatására hívhatja fel és azok pénz- és vagyonkezelését megvizsgálhatja.

14. §. Ez a rendelet az 1944. évi augusztus hó 1. napján lép hatályba.

(2) Jelen rendelet rendelkezéseivel ellenkező jogszabályok hatályukat veszítik. Hatályát veszti különösen a 48.950/1939. B. M. számú rendelet, a 9.350/1940. M. E. számú rendelet, a 111.000/1937. B. M. számú rendelet 6. §-a és a 70.200/1940. B. M. számú rendelet 3. § (1) bekezdése, valamint a 6.292/1925. M. E. számú rendelet.

Budapesten. 1944. évi július hó 27-én.

Dr. Antal István s. k.
a vallás- és – közoktatásügyi miniszteri
teendők ideiglenes ellátásával megbízott
m. kir. igazságügyminiszter.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 8.900/1944. V. K. M. számú rendelete.

Mozgóképfelvételek nyilvános előadása, forgalomba hozatala, továbbá az Országos Mozgóképfelvételek Bizottság szervezete és működése.

Felvételeket belföldön forgalmazni és előadni csak az Országos Mozgóképfelvételek Bizottság engedélye alapján szabad. A rendelet meghatározza Országos Mozgóképfelvételek Bizottság összetételét, működését, a filmek külföldről való behozatalának, külföldre való kivitelének, belföldi forgalmazásának és bemutatásának főbb szabályait.

Módosítja a 4.300/1924. M. E. számú rendeletet.

Hatályba lépett 1944. augusztus 1-én.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1.880/1944. M. E. számú rendelet 4. §-ának (4) bekezdése, valamint 5. §-ának (1) bekezdése alapján a következőket rendeli.

I. Mozgóképfelvételek nyilvános előadása és forgalombahozatala.

1. §. (1) Belföldön vagy külföldön előállított mozgóképet belföldön nyilvánosan előadni vagy forgalomba hozni, valamint belföldön előállított mozgóképet külföldre kivinni csak az Országos Mozgóképfelvételek Bizottság engedélye alapján szabad. (1.880/1944. M. E. számú rendelet 4. §. (1) bek.).

(2) Nyilvános előadásnak kell tekinteni az előadást akkor is, ha a mozgóképet egyesületben (kaszinóban, klubban, társaskörben stb.), valamint tudományos és ismeretterjesztő intézmény előadása során mutatják be.

II. Az Országos Mozgóképfelvételek Bizottság.

2. §. A Bizottság szervezete.

Az Országos Mozgóképfelvételek Bizottság (következőkben: Bizottság) elnökét, helyettes elnökét, öt alelnökét, ügyvezető igazgatóját és öt jegyzőjét, valamint a Bizottság tagjait a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki. A bizottság tagjait a miniszterelnökség, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium, a külügyminisztérium, a belügyminisztérium, az igazságügyminisztérium, a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium és az iparügyi minisztérium, a miniszterelnök, illetőleg az érdekelt miniszter által kijelölt fogalmazási tisztviselők, továbbá a honvédelmi miniszter részére kijelölt személyek, valamint az 1.880/1944. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján kinevezett kormánybiztos által javasolt személyek közül kell kinevezni. A kinevezés három évre szól.

3. §. A Bizottság működése.

(1) A Bizottság ügyrendjét maga állapítja meg. Az ügyrendet jóváhagyás végett a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez kell felterjeszteni.

(2) Mindaddig, amíg a Bizottság által készített ügyrendet jóvá nem hagyták, a Bizottság a kormánybiztos által megállapított ideiglenes ügyrend alapján működik.

(3) A Bizottság ügyvitelét a vallás- és közoktatásügyi miniszter a kormánybiztos útján ellenőrzi.

(4) A Bizottság irodai és egyéb személyzetét a Bizottság elnöke a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásával szerződés útján alkalmazza.

(5) A Bizottság elnöke – ha egyébként közszolgálati viszonyban nem áll, – a vallás- és közoktatásügyi miniszter (megbízottja) előtt, a Bizottság többi tisztviselői és tagjai közül pedig azok, akik nem állanak közszolgálati viszonyban, az elnök előtt fogadalmat tesznek. A fogadalom szövege a következő: „Én N. N. becsületemre és lelkiismeretemre fogadom, hogy megbízatásommal járó feladatok teljesítésében híven, részrehajlás nélkül és pontosan fogok eljárni, a törvények és egyéb törvényes jogszabályok rendelkezéseit megtartom és mindazt, amiről az eljárásommal kapcsolatban tudomást szereztem, mint hivatali titkot megőrzöm.”

(6) A Bizottság elnöke, helyettes elnöke, alelnökei, ügyvezető igazgatója, jegyzői tiszteletdíjban, tagjai pedig jelenléti díjban részesülnek. A díjak mértékét a vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg.

(7) A Bizottság pénz- és vagyonkezelését a vallás- és közoktatásügyi miniszter szabályozza.

III. Nyilvános előadásra, forgalombahozatalra vagy belföldi mozgókép kivitelére vonatkozó engedély elnyerése.

4. §. Kérelem az engedély kiadása iránt.

(1) A mozgókép nyilvános előadásának, forgalombahozatalának, illetőleg belföldi mozgókép külföldre kivitelének engedélyezése iránt a kérést írásban kell előterjeszteni. A kérelem előterjesztésére filmkölcsonzói és filmkereskedői ipar gyakorlásához szükséges engedéllyel bíró személy vagy vállalat, továbbá tudományos vagy ismeretterjesztő intézmény és egyesület jogosult.

(2) A kérelem előterjesztésével egyidejűleg be kell fizetni azokat a díjakat, amelyeket a vallás- és közoktatásügyi miniszter a mozgókép megvizsgálásáért megállapít.

5. §. A kérelem elbírálása.

(1) A mozgókép vizsgálatát a Bizottságban, alakult állandó tanácsok végzik. Minden állandó tanácsban a miniszterelnökség, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium, a külügyminisztérium, a belügyminisztérium, az igazságügyminisztérium, a honvédelmi minisztérium tisztviselői és a kormánybiztos ajánlatára kinevezett tagok közül egy-egy tagnak helyet kell foglalnia. A tanács elnöke egy-egy mozgókép vizsgálatára tanácskozási joggal szakértőt (szakértőket) is meghívhat. A tanács eljárására vonatkozó részletes szabályokat egyébként az ügyrend állapítja meg.

(2) Meg kell tagadni az engedély kiadását, ha a mozgókép tárgya, cselekménye vagy irányzata:

a) büntető vagy más jogszabályokba ütközik;

b) a magyar állam biztonságát vagy külpolitikai érdekeit veszélyezteti;

c) a magyar állam eszméjével ellenkezik;

d) a magyar állam, a magyar fegyveres erő vagy a magyar hatóságok tekintélyét sérti;

e) a nemzeti érzést, a közrendet, a közbiztonságot, a keresztény vallási érzületet vagy a jóízlést sérti;

f) ellentétben áll a közösségi eszmével, a társadalmi igazságosság és kiegyenlítődés gondolatával, a nemzeti erők összegyűjtésére és a felforgató mozgalmak leküzdésére irányuló törekvésekkel, vagy alkalmas arra, hogy a nemzeti társadalom egyes rétegei között az összhangot megbontsa, avagy az ifjúság erkölcsiségének és jellemének kialakítását károsan befolyásolja, (1.880 1944. M. E. számú rendelet 4. §. (2) bek.).

(3) Ha a tanács engedélyt adó vagy azt megtagadó határozata ellen a külügyminisztériumi, a belügyminisztériumi, az igazságügyminisztériumi, vagy a honvédelmi minisztériumi tanácsstag annak a miniszteri tárcának a gondozására bízott közérdek szempontjából emelt – írásban is megindokolt – kifogást, amelyhez a tag tartozik, a tanács elnöke a határozatnak a felekkel való

közlését mellőzi és az ügyről a vallás- és közoktatásügyi miniszternek részletes jelentést tesz. Ilyen esetben az engedély megadása vagy megtagadása felől a vallás- és közoktatásügyi miniszter az érdekelt miniszterrel egyetértve a kormánybiztos meghallgatása után határoz.

(4) Ha a tanács a (2) bek. **a)–f)** pontjaiban felsorolt ok alapján olyan mozgókép tekintetében véli szükségesnek az engedély megtagadását, amely a filmügyek kormánybiztosának előzetes elbírálása és felügyelete alatt belföldön készült el, a tanács elnöke a megtagadás iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez tesz előterjesztést, aki a megtagadás kérdésében a kormánybiztos meghallgatása után határoz (1.880/1944. M. E. számú rendelet 4. §. (3) bek.).

(5) A tanács határozata ellen jogorvoslatnak helye nincs.

6. §. Az engedély.

(1) A Bizottság a mozgókép **a)** nyilvános előadását, **b)** kizárólag 16 éven felüli személyek számára való nyilvános előadását, **c)** meghatározott mozgóképüzemekben való nyilvános előadását, vagy **d)** meghatározott körhöz tartozó személyek előtt való előadását engedélyezheti.

(2) Kizárólag 16 éven felüli személyek előtt való előadását lehet engedélyezni annak a mozgóképnek, amelynek tárgya, cselekménye vagy ezeknek valamely részlete az ifjúság erkölcsiségének és jellemének kialakulását hátrányosan befolyásolhatja, képzeletét vagy érdeklődési körét nevelési szempontból károsan foglalkoztathatja.

(3) Olyan mozgóképnek, amely a nagy közönség széles rétegei előtt való előadásra tárgyánál, cselekményénél vagy irányzatánál fogva nem alkalmas, meghatározott mozgóképüzemben való előadását lehet engedélyezni, ha a mozgókép előadását a meghatározott mozgóképszínházak rendszerinti közönsége előtt károsnak tekinteni nem lehet, feltéve, hogy a mozgókép művészi értéke, színvonala a kivételes elbánást indokoltá teszi.

(4) Külön kérelemre meghatározott körű személyek előtt való zárt előadását lehet engedélyezni annak a mozgóképnek, amelyet nyilvánosan előadni tárgya, tartalma, vagy irányzata miatt nem lehetne, de szakemberek előtt való előadása tudományos, művészeti vagy más közérdekű szempontból kívánatos. Az engedélyokiratban ilyen esetben pontosan meg kell határozni azoknak a körét, akik előtt a mozgóképet elő szabad adni.

(5) A Bizottság külön kérelemre határoz abban a tekintetben, hogy a belföldön előállított mozgóképet mely külföldi államokba szabad kivinni. Csak annak a mozgóképnek külföldi kivitelét szabad engedélyezni, amely a magyar mozgóképgyártás jó hírét és a magyar nemzet megbecsülését külföldön is emeli. A kivitel engedélyezésénél külpolitikai szempontokra is tekintettel kell lenni.

(6) A nyilvános előadásra alkalmasnak ítélt mozgóképek címét, hosszát, az előállító és forgalomba hozó vállalatot és azt, hogy az engedély milyen előadásra terjed ki, a Bizottság a Budapesti Közlönyben és a szakmai hivatalos lapban hirdetményben teszi közzé.

(7) Az engedély részletes tartalmát és nyilvántartását a Bizottság ügyrendje állapítja meg.

IV. Vegyes rendelkezések.

7. §. (1) Ez a rendelet az 1944. évi augusztus hó 1. napján lép hatályba.

(2) A rendelet hatálybalépésével a 4.300/1924. M. E. számú rendelet (Magyarországi Rendeletek Tára 94. oldal) 1–8., 10. és 11. §-ai hatályukat veszítik; a 9. §. harmadik bekezdése akként módosul, hogy a belügyminiszter a rendőrhatóság jelentése alapján az engedélyokirat megvonása vagy módosítása iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fordul; a 12. és 13. §-ok pedig akként módosulnak, hogy a belügyminiszter helyett a vallás- és közoktatásügyi minisztert kell érteni.

Budapest, 1944. évi július hó 27-én.

Dr. Antal István s. k.

a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri
teendők ideiglenes ellátásával megbízott
m. kir. igazságügyminiszter.

A m. kir. minisztérium 1944. évi 11.800. M. E. számú rendelete, a sajtóellenőrzésről szóló 10.750/1944. M. E. számú rendelet egyes rendelkezéseinek módosításáról.

Minden hír, cikk vagy bármilyen más közlemény kinyomtatásához előzetes ügyészségi engedély szükséges.

Hatályba lépett 1944. augusztus 18-án.

A m. kir. minisztérium az 1939: II. tc. 151., 198. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján, a 10.750/1944. M. E. számú rendelet (Rt. 1944, 497. o.) 1. és 2. §-ának egyidejű hatályon kívül helyezése mellett, a következőket rendeli:

1. §. (1) Időszaki lap szerkesztője vagy kiadója minden hírt, cikket, vagy bármilyen más közleményt – a 2. §-ban foglalt rendelkezések kivételével – csak akkor nyomathat ki, ha annak kinyomtatására a sajtótermék előállítása szerint illetékes kir. ügyészség, illetőleg az alábbi (2) bekezdésben, megjelölt hatóság tagja engedélyt adott.

(2) A kir. ügyészség székhelyén kívül előállított sajtótermék kinyomtatásának engedélyezésére a kir. ügyészség vezetője által kirendelt ügyészségi tag (ügyészségi megbízott), vagy a rendőrhatóságnak a kir. ügyészség által arra felhatalmazott tagja jogosult.

2. §. (1) A Magyar Távirati Iroda és a Magyar Országos Tudósító által az időszaki lapokhoz eljuttatott híryanagot sajtóellenőrzés céljából bemutatni nem kell az esetben, ha az időszaki lap a közleményt teljes terjedelemben, változatlanul, vagy a hivatalos közlésnek megfelelő kivonatban teszi közzé és a «Magyar Távirati Iroda (illetve a Magyar Országos Tudósító) jelenti:» jelzéssel a közlemény elején, illetve «MTI» vagy «MOT» jelzéssel a közlemény végén feltünteti, hogy a közleményt a Magyar Távirati Irodától, illetőleg a Magyar Országos Tudósítótól vette át.

(2) A politikai napilapok, valamint a hétfőn reggel megjelenő politikai hetilapok (ügynevezett hétfői lapok) első oldalának címfeliratait és közleményeit, még ha az (1) bekezdésben meghatározott rendelkezés alá esnek is, csak akkor szabad kinyomtatni, ha annak kinyomtatására az 1. §-ban kijelölt hatóság engedélyt adott. A sajtóellenőrzésre benyújtott kéziraton vagy

kefelenyomaton a felső bal sarokban feltűnő módon «Első oldalas közlemény» jelzést kell alkalmazni.

3. §. Az 1939: II. tc. 198. §-a értelmében vétséget követ el az, aki akár szándékosan, akár gondatlanságból olyan sajtóterméket nyomat ki, terjeszt vagy terjesztet, amelynek kinyomatására a hatóság (1. §) engedélyt nem adott, vagy amelynek terjesztését a hatóság megtiltotta.

(2) Aki a rendelet 2. §-ában foglalt rendelkezéseket megszegi vagy kijátsza, megszegésében vagy kijátszásában közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók, a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

(3) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működésének területén pedig a m. kir. rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

4. §. Ez a rendelet a kihirdetésének napján (1944. aug. 18.) lép hatályba.

Budapesten, 1944. évi augusztus hó 18-án.

Vitéz Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 11.880/1944. M. E. számú rendelete.
A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének újból való megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kiadott 11.500/1944. M. E. számú rendelet kiegészítése.

Kiegészíti a 11.500/1944. M. E. számú rendelet 13. §-ának második bekezdését. Kibővíti azon nem időszaki kiadványok körét, amelyek továbbra is megjelenhetnek.
Hatályba lépett 1944. szeptember 3-án.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. tc. 112., 141., 151. és 212. §-aiban foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

I. §. A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének újból való megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kiadott 11.500/1944. M. E. számú rendelet 13. §-ának második bekezdése azzal egészítetik ki, hogy a 13. §. első bekezdésében foglalt rendelkezés alól kivételnek még: az állam, a törvényhatóságok, a Magyar Nemzeti Múzeum, a gróf Teleki Pál Tudományos Intézet, a Szent István Akadémia, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, az Erdélyi Múzeum Egyesület, a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Természettudományi Társulat, valamint a főiskolák kiadásában megjelenő, nem időszaki, tudományos jellegű folyóiratok.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján [1944. szeptember 3.] lép hatályba.

Budapest, 1944. évi szeptember hó 1-én.

vitéz Lakatos Géza s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 3.120/1944. M. E. számú rendelete.
*A belföldi posta-, táviró- és távbeszélőforgalom ellenőrzése.***

*Elrendeli a belföldi posta-, táviró- és távbeszélőforgalom ellenőrzését.
Hatályba lépett 1944. szeptember 12-én.*

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939. évi II. tc. 152. §-a alapján a belföldi posta-, táviró- és távbeszélőforgalom ellenőrzését elrendeli.

Ez a rendelet a kihirdetésének napján (1944. szeptember 12.) lép hatályba.

Budapest, 1944. évi szeptember hó 7-én.

vitéz Lakatos Géza s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 217.600/1944. K. K. M.
számú rendelete.**

***A belföldi posta-, táviró- és távbeszélőforgalom ellenőrzésével kapcsolatos
korlátozások.***

Rádióadó, vagy kizárólag rövidhullámúvevőkészülékeket postán feladni csak a honvéd vezérkar főnöke engedélyével lehet. Elő nem hívott fényképfilmeket és lemezeket feladni tilos. Beszédet, vagy szöveget rögzítő filmek, lemezek, lapok elő nem hívott állapotban, vagy általában beszédet rögzítő tárgyak, amelyeken a beszéd szövege nem magyar, német, román, szlovák, rutén, szerb, horvát, fel nem adhatók. Magán- és hírlaptáviratot csak közértelmű magyar, német, román, szlovák, rutén, szerb és horvát nyelven szabad szerkeszteni. Rejtjelzett (betűjegyes, számjegyes) magán- és hírlaptáviratok feladása tilos. Katonai híreket tartalmazó magán és hírlaptáviratok feladásához a honvéd vezérkar főnökének előzetes engedélye szükséges.

Kiegészítette a 240.050/1944. K. K. M. számú rendelet.

Hatályba lépett 1944. szeptember 12-én.

A m. kir. minisztériumnak a belföldi posta- táviró- és távbeszélőforgalom ellenőrzése tárgyában kiadott 3.120/1944. M. E. számú rendeletének végrehajtásával kapcsolatban a belföldi posta-, táviró- és távbeszélőforgalomban a honvédelmi miniszterrel egyetértésben a következő korlátozásokat rendelem.

1. §. A postai forgalom korlátozása.

[...]

(7) Rádióadó, vagy kizárólag rövidhullámúvevőkészülékeket és ezek lényeges alkatrészeit feladni csak a honvéd vezérkar főnöke engedélyével lehet.

(8) Felvételt tartalmazó, de elő nem hívott fényképfilmeket és lemezeket feladni tilos. Beszédet, vagy szöveget rögzítő filmek, lemezek, lapok elő nem hívott állapotban, vagy általában beszédet rögzítő tárgyak, amelyeken a beszéd szövege nem magyar, német, román, szlovák, rutén, szerb, horvát, fel nem adhatók.

2. §. A táviróforgalom korlátozása.

(1) Magán- és hírlaptáviratot csak közértelmű magyar, német, román, szlovák, rutén, szerb és horvát nyelven szabad szerkeszteni.

(2) Táviratot nem lehet feladni.

- a) mozgóposta útján,
- b) vonaton,
- c) légi járművön,
- d) levélszekrény útján.

(3) Részben vagy egészben rejt jelzett (betűjegyes, számjegyes) magán- és hírlaptáviratok feladása tilos. Magántáviratokban csak az általánosan használt és ismert rövidített kifejezéseket vagy jelzéseket szabad alkalmazni.

(4) Katonai híreket tartalmazó magán és hírlaptáviratok feladásához a honvéd vezérkar főnökének előzetes engedélyét kell bemutatni.

[...]

4. §. Ez a rendelet a kihirdetése napán (1944. szeptember 12.) lép hatályba.
Budapest, 1944. évi szeptember hó 9-én.

Markos Olivér s. k.
m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
miniszter.

A m. kir. minisztérium 12.000/1944. M. E. számú rendelete. *A rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének újból való megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában kibocsátott 11.500/1944. M. E. számú rendelet módosítása.*

Újra szabályozza a sajtótermékek (időszaki lapok) maximális terjedelmére és eladási árára vonatkozó előírásokat. Kivételes méltánylást érdemlő esetekben a miniszterelnök a tudományos jellegű időszaki lapok terjedelmére vonatkozó előírások alól felmentést adhat.

A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket és megállapít.

A 11.500/1944. M. E. számú rendelet 1., 2., 3., 8., 9., 10., 12. §-ait, valamint a 4. §. első bekezdését hatályon kívül helyezi.

Hatályba lépett 1944. október 2-án.

A m. kir. minisztérium a rotációs és íves nyomópapíron előállított sajtótermékek terjedelmének megállapítása és az ezzel kapcsolatos egyes kérdések szabályozása tárgyában az 1939: II. tc. 112., 141., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén mind a reggel, mind a napközben megjelenő politikai napilapok hétköznapi hat oldal terjedelemben jelenhetnek meg. A reggel megjelenő politikai napilapok vasárnapi száma nyolc oldalon jelentethető meg.

A Budapest székesfőváros területén megjelenő politikai napilapok példányonkinti eladási ára hat oldalas lap esetében húsz fillér, nyolc oldalas lap esetében harminc fillér, előfizetési árak pedig, tekintet nélkül arra, hogy a lap reggel vagy napközben jelenik meg, egy hónapra öt pengő húsz fillér, három hónapra tizenöt pengő.

2. §. A rotációs és íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) mind a reggel, mind a napközben megjelenő politikai napilapok hétköznapi négy oldal terjedelemben jelenhetnek meg. A reggel megjelenő politikai napilapok vasárnapi, valamint a napközben megjelenő politikai napilapok szombati száma hat oldal terjedelemben jelentethető meg.

A Budapest székesfőváros területén kívül (vidéken) megjelenő napilapok példányonkinti eladási ára négy oldalas lap esetében húsz fillér, hat oldalas lap esetében harminc fillér, előfizetési árak pedig, tekintet nélkül arra, hogy a lap reggel vagy napközben jelenik meg, egy hónapra öt pengő, három hónapra tizennégy pengő ötven fillér.

3. §. A Budapest székesfőváros területén rotációs nyomópapíron előállított politikai jellegű képes hetilapok (Magyar Erő, Magyar Futár, Képes Krónika, Képes Vasárnap) oldalterjedelme nyolc oldalban, példányonkinti eladási ára pedig negyven fillérben állapíttatik meg.

4. §. A jelen rendelet 1., 2. és 3. §-ában megnevezett időszakos lapokon kívül rotációs vagy íves nyomópapíron megjelenő minden más időszakos lap oldalterjedelme nem haladhatja meg az illető lap alapítására vagy további megjelentetésére kiadott miniszterelnöki engedélyokiratban meghatározott oldalterjedelem 25 százalékát. Ez a terjedelem azonban tizenhat oldalnál nagyobb nem lehet.

Amennyiben az előző bekezdésben foglalt rendelkezés szerint kiszámított oldalterjedelem olyan oldalszámot eredményezne, amely néggyel nem osztható, úgy az első bekezdés alapján kiszámított oldalterjedelem felfelé kerekíthető a legközelebbi néggyel osztható számig. A jelen szakaszban meghatározott oldalterjedelmen felül időszakos lap külön borítólapot nem adhat.

5. §. Kivételes méltánylást érdemlő esetekben a m. kir. miniszterelnök a tudományos jellegű időszakos lapok tekintetében a 4. §. egyes rendelkezései alól felmentést adhat.

6. §. Aki a jelen rendelet bármely rendelkezését megszegi vagy kijátssza, megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének (3) pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

7. §. Jelen rendelet 1944. évi október hó 2. napján lép hatályba és hatálybalépésével a 11.500/1944. M. E. számú rendelet 1., 2., 3., 8., 9., 10., 12. §-ai, valamint a 4. §. első bekezdése hatályukat veszti.

Budapest, 1944. évi szeptember hó 27-én.

vitéz Lakatos Géza s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 240.050/1944. K. K. M. számú rendelete.

A belföldi posta-, távíró- és távbeszélőforgalom ellenőrzésével kapcsolatos korlátozásokról szóló 217.600/1944. K. K. M. számú rendelet kiegészítése.

Kiegészíti a 217.600/1944. K. K. M. számú rendeletet, amennyiben a Magyarországon székelő külképviseleti szervek, továbbá a külügyminisztérium sajtóosztálya által kiállított igazolvánnyal ellátott külföldi újságírók a belföldiposta-, távíró- és távbeszélőforgalomban az angol, francia és olasz nyelvet is használhatják.

Hatályba lépett 1944. október 10-én.

A belföldi posta-, távíró- és távbeszélőforgalom ellenőrzésével kapcsolatos korlátozások tárgyában kiadott 217.600/1944. K. K. M. számú rendelet 1. §. (6), a 2. §. (1) és a 3. §. (1) bekezdését akként egészítem ki, hogy a Magyarországon székelő külképviseleti hatóságok és szervek, továbbá a m. kir. külügyminisztérium sajtóosztálya által kiállított igazolvánnyal ellátott külföldi újságírók a belföldiposta-, távíró- és távbeszélőforgalomban az angol, francia és olasz nyelvet is használhatják.

Ez a rendelet a kihirdetése napján [1944. október 10.] lép hatályba.

Budapest, 1944. évi október hó 7-én.

Dr. Markos Olivér s. k.
m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi
miniszter.

A m. kir. belügyminiszter 115.385/1944. B. M. számú rendelete.
A színházak és mozgófényképezemek működésének engedélyezése.

(Valamennyi alispánnak, a kárpátaljai közigazgatási kirendeltségek vezetőinek, a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának.)

Feloldja többek között a mozik működésének ideiglenesen érvényben volt megtiltását.
Kelt Budapest, 1944. október 18.

A színházak, mozgófényképüzemek és más nyilvános szórakozóhelyek működésének ideiglenes megtiltása tárgyában kiadott rendelkezésemet a színházak és mozgófényképüzemek tekintetében a mai nappal feloldom.

E rendelkezésem következtében a színházi és mozgófényképüzemi előadások megtartása az illetékes elsőfokú rendőrhatalóságok által az érvényben lévő záróráig a mai naptól kezdődően továbbra is engedélyezhető.

Erről tudomás végett értesítem.

Budapest, 1944. évi október hó 18-án.

Vajna Gábor s. k.
m. kir. belügyminiszter.

**A m. kir. belügyminiszter 115.400/1944. B. M. számú rendelete.
A színházak, mozgófényképüzemek és nyilvános étkezőhelyiségek
zárórájának újabb megállapítása.**

Meghatározza, hogy – többek között – a mozihelyiségeket esténként legkésőbb mikor kell kiürítetten bezárni.

Hatályba lépett 1944. október 18-án.

A nyilvános étkező- és szórakozókelyiségek zárórájának szabályozása tárgyában kiadott 5.550/1942. M. E. számú rendelet 3. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. A színházakban és a mozgófényképüzemekben az előadások tartását oly időpontban kell befejezni, hogy a színház, illetőleg mozgófényképüzem helyisége a mai napon este ½ 8 órakor, 1944. évi október hó 19-től kezdődően pedig este ½ 10 órakor kiürítetten zárva legyen.

[...]

3. §. Azt, aki az 1. és 2. §-ban foglalt rendelkezéseket megszegi, az 5.550/1942. M. E. számú rendelet 2. §-a alapján kell büntetni.

4. §. Ez a rendelet azonnal hatályba lép. A szeszitalok kiszolgáltatására vonatkozó általános tilalom további rendelkezésig érvényben marad.

Budapest, 1944. évi október hó 18-án.

Vajna Gábor s. k.
m. kir. belügyminiszter.

A m. kir. minisztérium 12.500/1944. M. E. számú rendelete.
A politikai napilapok oldalterjedelmének újból való megállapítása.

Újra szabályozza a politikai napilapok oldalterjedelmét, amennyiben a Budapesten megjelenő napilapok négy oldalon jelenhetnek meg. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Hatályba lépett 1944. november 7-én.

A m. kir. minisztérium a rotációs vagy íves nyomópapíron előállított politikai napilapok terjedelmének megállapítása tárgyában az 1939: II. tc. 112., 141., 151. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A rotációs vagy íves nyomópapíron Budapest székesfőváros területén mind a reggel, mind a napközben megjelenő politikai napilapok úgy hétköznap, mint vasárnap négy oldal terjedelemben jelenhetnek meg.

2. §. Aki a jelen rendelet rendelkezését megszegi, vagy kijátssza, megszegésében vagy kijátszásában bármely módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1939: II. tc. 212. §-a értelmében két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő. A pénzbüntetés tekintetében az 1928: X. törvénycikk rendelkezéseit kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege nyolcezer pengő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbírósnak, a m. kir. rendőrség működési területén pedig a rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Az 1929: XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének három pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a m. kir. miniszterelnököt kell tekinteni.

3. §. Jelen rendelet kihirdetésének napján [1944. november 7.] lép hatályba és hatálybalépésével a 12.000/1944 M. E. számú rendelet 1. §-a hatályát veszti.

Budapest, 1944. évi november hó 7-én.

Szálasi Ferenc s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 3.960/1944. M. E. számú rendelete.
A Budapesten megjelenő napilapok összevonása, illetve oldalterjedelmének újabb szabályozása.

Elrendeli a Függetlenség és az Esti Újság, az Összetartás és a Magyar Szó, a Magyarország és a Pest című politikai napilapok összevonását nyolc-nyolc oldal terjedelemben. Az összevont lapok és kiadók kötelesek megnevezni az összevont lapok felelős kiadóit és felelős szerkesztőit. Módosítja a 4.040/1944. M. E. számú rendelet.

Kelt Budapest, 1944. november 11-én.

1. §. Elrendelem, hogy a Budapesten megjelenő napilapok közül a Függetlenség című politikai napilap – megjelenik dr. Báthory-Hüttner János felelős kiadásában, dr. vitéz

Kolosváry-Borcsa Mihály felelős szerkesztésében – és az Esti Újság című politikai napilap – megjelenik dr. Báthory-Hüttner János felelős kiadásában, Kun László felelős szerkesztésében – 1944. évi november hó 14-étől összevontan jelenjék meg éspedig naponta egyszer, délben 1/2 12 órakor az eddigi ár és oldalméret fenntartásával, nyolc oldal terjedelemben.

Elrendelem, hogy a Budapesten megjelenő Összetartás című politikai napilap – megjelenik Kassai Ferenc felelős kiadásában, Csehi Ferenc felelős szerkesztésében – és a Magyar Szó című politikai napilap – megjelenik Bornemisza Gábor felelős kiadásában és felelős szerkesztésében – 1944. november hó 14-étől összevontan jelenjék meg, éspedig naponta egyszer, délután 16 órakor, az eddigi ár és oldalméret fenntartásával nyolc oldal terjedelemben.

Elrendelem, hogy a Budapesten megjelenő Magyarország című politikai napilap – megjelenik vitéz Horváth János felelős kiadásában, Barabás Endre felelős szerkesztésében – és a Pest című politikai napilap – megjelenik vitéz Horváth János felelős kiadásában, Mattyasovszky Kornél felelős szerkesztésében – 1944. november 14-étől összevontan jelenjék meg, éspedig naponta egyszer, déli 14 órakor, az eddigi ár és oldalméret fenntartásával nyolc oldal terjedelemben.

Elrendelem, hogy a Budapesten megjelenő Uj Magyarság című politikai napilap – megjelenik Mlotay István felelős kiadásában és felelős szerkesztésében – 1944. november 14-étől napi nyolc oldal terjedelemben jelenjék meg az eddigi ár, oldalméret és megjelenési idő változatlan fenntartásával.

Elrendelem, hogy a Budapesten megjelenő Magyarság című politikai napilap – megjelenik virtsológiai dr. Ruprecht Olivér felelős kiadásában, dr. Rátkay R. Kálmán felelős szerkesztésében, – 1944. november 14-étől nyolc oldal terjedelemben jelenjék meg, az eddigi ár, oldalméret és megjelenési idő változatlan fenntartásával.

2. §. Az összevont lapok kiadói tartoznak az összevont lapok felelős kiadói és felelős szerkesztői közül megnevezni azt a felelős kiadót és felelős szerkesztőt, aki az összevont lap kiadásáért és szerkesztéséért a felelősséget továbbra vállalja. A bejelentésnek a törvényben meghatározott módon 1944; november hó 13-án déli 12 óráig kell megtörténnie.

Budapest, 1944. évi november hó 11-én.

Szálasi Ferenc s. k.
m. kir. miniszterelnök.

**A m. kir. minisztérium 4.040/1944. M. E. számú rendelete.
A Budapesten megjelenő „Összetartás” és a „Magyar Szó” című politikai
napilapok megjelenése, illetve oldalterjedelmük újabb szabályozása.**

*Az Összetartás című lap ismét külön naponta nyolc, míg a Magyar Szó című politikai napilap szintén külön naponta négy oldal terjedelemben jelenhetnek meg.
Kelt Budapest, 1944. november 14-én.*

A 3.960. M. E. számú rendeletben foglaltakat módosítom. Elrendelem, hogy 1944 november 15-től kezdődően a Budapesten megjelenő „Összetartás” című politikai napilap – Kassai Ferenc felelős kiadásában és Csehi Ferenc felelős szerkesztésében – naponta egyszer, nyolc oldal terjedelemben, délután 4 órakor, az eddigi ár és oldalméret változatlan fenntartásával jelenjék meg.

Elrendelem továbbá, hogy 1944 november 15-től a Budapesten megjelenő „Magyar Szó” című politikai napilap – Bornemisza Gábor felelős kiadásában és szerkesztésében – naponta egyszer, ½ 9 órakor, négy oldal terjedelemben, az eddigi ár és oldalméret fenntartásával jelenjék meg.

Budapest, 1944. évi november hó 14-én.

Szöllősi Jenő s. k.
m. kir. miniszterelnökhelyettes.

Magyar sajtójogi szabályok 1945–1948

Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 200. M.E. számú rendelete a zsidótörvények és rendeletek hatályon kívül helyezéséről.

Hatályon kívül helyezi a zsidókat hátrányosan megkülönböztető jogszabályokat, így azokat is, amelyek a sajtóra és a filmre vonatkoznak.

Hatályba lépett 1945. március 17-én.

Az ideiglenes nemzetgyűlés által 1944. évi december hó 22. napján adott felhatalmazás alapján az ideiglenes nemzeti kormány a következőket rendeli:

1. §. Az összes jogszabályokat, amelyek a zsidókra vonatkozó hátrányos megkülönböztetéseket tartalmaznak, így különösen az 1938. évi XV. tc.-t, az 1939. évi IV. tc.-t, az 1940. évi IV. tc. 12., 40., 41. §-ait, az 1940. évi XXXIX. tc. 4. §. 1. bekezdését, az 1941. évi XV. tc. 9., 10., 14., 15., 16. §-ait, az 1942. évi VIII. tc.-t hatályon kívül helyezi és alkalmazásukat megtiltja.

Mindazokat a törvényeket és rendeleteket, amelyek az 1. bekezdésben felsorolt törvényeknek az életbeléptetését elrendelték, végrehajtásuk és alkalmazásuk módját szabályozták, módosították vagy kiegészítették, teljes egészükben hatályon kívül helyezi. Hatályon kívül helyezi a más tárgyban kibocsátott törvényeknek és rendeleteknek ama rendelkezéseit is, amelyek a polgári egyenjogúság elvét sértik.

2. §. Megállapítja az ideiglenes nemzeti kormány, hogy ezek a törvények és rendelkezések a magyar nép alkotmányos érzületével ellentétben állanak és a polgárok közötti teljes egyenjogúságot ünnepélyesen újból kinyilvánítja.

[...]

12. §. Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Debrecenben, 1945. évi február hó 6-án.

Miklós Béla s. k.
miniszterelnök.

Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 340. M. E. számú rendelete a nyomdaiparban felhasználható papír bejelentéséről és zárolásáról.

Minden papírgyártással, forgalomba hozatallal és felhasználással foglalkozó vállalatnak írásban be kell jelenteni minden, a nyomdaiparban felhasználásra kerülő papírkészletet. Az ideiglenes nemzeti kormány a rendelet hatálybalépésekor meglévő, azután előállított vagy külföldről behozott, a nyomdaiparban felhasználható papírsanyagot zár alá helyezi.

A zárolt papírányagot csak a miniszterelnökség (III. sajtóosztálya) engedélyével és csak az engedélyben megjelölt célra lehet felhasználni. Az időszaki lapok 1945. április 15-ig legfeljebb csak oly példányszámban és oly mennyiségű papírányag felhasználásával jelentethetők meg, mely az 1945. február 15-ig terjedő idő alatt átlagos példányszámnak és papírányagmennyiségnek megfelel. 1945. április 15-e után időszaki lap csak a miniszterelnökség (III. sajtóosztálya) által meghatározott példányszámban, nagyságban, valamint a meghatározott minőségű és mennyiségű papíron jelenhet meg. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tétteleket is megállapít.
Hatályba lépett 1945. március 13-án.

Az ideiglenes nemzeti kormány az ideiglenes nemzetgyűlés által Debrecenben, 1944. évi december hó 22 én adott felhatalmazás alapján a nyomdaiparban felhasználható papír bejelentése és zárolása tárgyában a következőket rendeli:

1. §. A rendelkezésre álló papírányag arányos szétosztása végett a jelen rendelet hatálybalépésétől számított 8 nap alatt minden papírgyártással, forgalombahozatallal és felhasználással foglalkozó vállalatnak a törvényhatóság első tisztviselőjénél írásban be kell jelenteni minden, a nyomdaiparban felhasználásra kerülő papírkészletet. A bejelentést két példányban kell beadni.

Az ideiglenes nemzeti kormány a rendelet hatálybalépésekor meglévő, azután előállított vagy külföldről behozott, a nyomdaiparban felhasználható papírányagot zár alá helyezi.

2. §. A zárolt papírányagot csak a miniszterelnökség (III. sajtóosztálya) engedélyével és csak az engedélyben megjelölt célra lehet felhasználni.

Az engedélyezés iránti kérelmet a nyomda fekvése szerint területileg illetékes törvényhatóság első tisztviselőjénél kell benyújtani. A kérelemben meg kell jelölni a zár alól felszabadítani bért papír mennyiségét, minőségét, valamint az előállítandó nyomdatermék tüzetes körülírását. A miniszterelnökség engedélyének kézbesítése előtt papírányagot felhasználni tilos:

3. §. Nem vonatkozik a jelen rendelet 2. §-ában írt felhasználási tilalom az olyan nyomdatermék befejező előállításához szükséges papírányagra, amely nyomdatermék szedése a jelen rendeletnek a Magyar Közlönyben való közzététele előtt megkezdődött, továbbá a jelen rendelet hatálybalépése időpontjában már rendszeresen megjelenő időszaki lapokra 1945. április 15. napjáig.

4. §. Minden nyomda köteles az 1. §-ban írt bejelentéssel egyidejűleg bejelenteni azt is, hogy a rendelet megjelenését megelőző időben milyen sajtótermékek szedési munkái kezdődtek meg és milyen minőségű, mennyiségű papírányag felhasználását kívánja meg a sajtótermék kinyomatásáról szóló szerződés, illetve megállapodás. A miniszterelnökség az így bejelentett papírányag mennyiségét, illetve a megjelenő sajtótermék példányszámát korlátozhatja.

Az időszaki lapok 1945. április 15-ig legfeljebb csak oly példányszámban és oly mennyiségű papírányag felhasználásával jelentethetők meg, mely az 1945. február 15-ig terjedő idő alatt átlagos példányszámnak és papírányagmennyiségnek megfelel.

5. §. 1945. április 15. napja után időszaki lap csak a miniszterelnökség (III. sajtóosztálya) által meghatározott példányszámban, nagyságban, valamint a meghatározott minőségű és mennyiségű papíron jelenhetik meg.

6. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb minősítés alá nem esik, a jelen rendeletben írt kötelezettségek megszegése, vagy kötelezettségeknek nem pontos teljesítése kihágást képez és 15 napig terjedő elzárással, valamint 200 P pénzbüntetéssel, háború esetén hat hónapig terjedő elzárással, valamint 8.000 P-ig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. Súlyosabb esetben a nyomda ipari, valamint az időszaki lap engedélyét a miniszterelnökség megvonhatja.

A kihágás elbírálása a rendőrségnek, mint rendőri büntető bíróságnak hatáskörébe tartozik.

A hatóságok kötelesek a hivatali eljárásuk során tudomásukra jutott kihágásokat a rendőrség illetékes kapitányságánál feljelenteni.

A rendőri büntetőbíróság a kihágási iratokat haladéktalanul köteles másolatban felterjesztetni a miniszterelnökséghez (III. sajtóosztály) a nyomda iparengedélyének, illetve az időszaki lap engedélyének megvonása tárgyában hozandó döntés végett.

7. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1945. márc. 13.) lép hatályba.

Debrecenben, 1945. évi február 22-én.

Miklós Béla s. k. miniszterelnök.

Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 390 M. E. számú rendelete a sajtórendészeti intézkedések újabb szabályozásáról.

Sajtóterméket kinyomtatni csak a miniszterelnökség engedélyével szabad. Az engedély kiadását a hadviselés vagy az állam más fontos érdekének sérelme esetén a hatóság megtagadja. A sajtótermékben tilos a törölt részt üresen hagyni. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

Az 1945. március 1-jén hatályba lépett rendelet teljes körű cenzúrát vezetett be.

Az ideiglenes nemzeti kormány az ideiglenes nemzetgyűlés által Debrecenben 1944. évi december hó 22. napján adott felhatalmazás alapján a sajtórendészeti intézkedések újabb szabályozása tárgyában a következőket rendeli:

1. §. Sajtóterméket, ideértve a könyveket, az időszaki lapokat, politikai pártok falragaszait, röpcéduláit stb. kinyomtatni csak akkor szabad, ha annak kinyomtatására a miniszterelnökség sajtóosztálya, illetve (a kormány székhelyén kívül) a miniszterelnökség sajtóosztálya által kijelölt hatóság vagy személy engedélyt ad.

Nem esnek e tilalom alá a társadalmi és üzleti élet céljait szolgáló egyszerű jelentések, értesítések, valamint névjegyek, gyászjelentések, címlapok stb., ha azok kizárólag a jelzett célnak megfelelő közléseket tartalmaznak.

2. §. A kinyomtatási engedély megadására kijelölt hatóság, illetve személy az időszaki napilapok kefelelyomatát azonnal, egyéb sajtótermék kéziratát pedig a lehetőség szerint, késedelem nélkül tartozik átvizsgálni.

Amennyiben a bemutatott közlemény a hadviselés vagy az állam más fontos érdekét sértené, a kinyomtatási engedélyt megtagadja és erről a kézirat (kefelelyomat) bemutatóját értesíti.

3. §. Az engedély megadása külön határozat közlése nélkül az „engedélyezem” szónak a kéziratra (kefelevonatra) való rávezetésével is történhetik. Időszaki napilapnak így, záradékolt kefelelyomatát a nyomda három hónapig, más sajtótermék záradékolt kéziratát pedig egy évig köteles megőrizni.

4. §. A sajtótermékben a törölt részt üresen hagyni vagy a törlésre más módon utalni tilos.

5. §. Az engedélyt megadó hatóság elrendelheti, hogy az átvizsgálás alkalmával kifogásolt sajtótermék kefelelyomata a kinyomtatás megkezdése előtt újból bemutatassék.

6. §. Aki szándékosan vagy gondatlanságból olyan sajtóterméket nyomtat ki, terjeszt, vagy terjesztet, amelynek kinyomására az illetékes hatóság engedélyt nem adott, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

A jelen rendelet előírásainak, vagy tilalmainak megszegése súlyosabb eseteiben a miniszterelnökség a nyomda ipari, valamint az időszakos lap engedélyét megvonhatja.

7. §. Az 1929: XI. tc. V. fejezetének a nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles példányairól szóló rendelkezései további intézkedésig olyképp hajtandók végre, hogy az előírt 4 kötelespéldány a területileg illetékes törvényhatóság első tisztviselőjéhez küldendő meg, aki azoknak megőrzéséről gondoskodik. Az így megőrzött kötelespéldányoknak továbbszállításáról a vallás- és közoktatásügyi miniszter fog intézkedni.

8. §. Ez a rendelet 1945. évi március 1. napján lép hatályba.

Debrecenben, 1945. február 22-én.

Miklós Béla s. k.,
miniszterelnök.

Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 530. M. E. számú rendelete a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek megsemmisítéséről.

1945. március 17-ei hatállyal elrendeli minden „fasiszta szellemű, szovjetellenes és antidemokratikus” sajtótermék megsemmisítését A megsemmisítendő sajtótermékek kiadása, utánnyomása, forgalomba hozatala, terjesztése és külföldről való behozatala is tilos. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételket is megállapít.

A rendelet végrehajtására került kibocsátásra 1945. április 23-án az 1.330. M. E. számú rendelet.

Az ideiglenes nemzeti kormány az ideiglenes nemzetgyűlés által Debrecenben, 1944. évi december hó 22. napján nyert felhatalmazás alapján a Moszkvában, 1945. évi január hó 20. napján megkötött fegyverszüneti egyezmény 16. pontjának végrehajtásaként a következőket rendeli:

1. §. Meg kell semmisíteni a könyvnyomdák, könyvkiadóvállalatok, könyvkereskedők, köz- és kölcsönkönyvtárak, iskolai könyvtárak, valamint magánszemélyek birtokában lévő minden fasiszta szellemű, szovjetellenes és antidemokratikus sajtóterméket (könyv, folyóirat, napilap, hirdetés, röplap, képes ábrázolat stb.), tekintet nélkül arra, hogy az magyar vagy más nyelven jelent meg.

Különösen és kivétel nélkül megsemmisítendő a fasiszta (nemzeti szocialista) politikusok fasiszta szellemű életrajzai, nyilvánosan elmondott beszédei, fasiszta állampolitikát méltató tudományos színezetű művek, a német hadviselést feldicsérő sajtótermékek, a fasiszta politikusoknak ily szellemű művei, a fasiszta pártoknak és kiadóhivataloknak összes politikai jellegű kiadmányai vagy ilyen vonatkozású szépirodalmi termékei stb.

2. § Az 1. §-ban megjelölt sajtótermékek kiadása, utánnyomása, forgalombahozatala, terjesztése, külföldről behozatala tilos.

3. §. A fenti rendelkezésekhez képest a könyvnyomdák, könyvkiadók, könyvkereskedők és kölcsönkönyvtárak, egyesületi, testületi és iskolai könyvtárak, valamint a magánszemélyek kötelesek e rendelet hatálybalépésétől számított 15 nap alatt az 1. §-ban felsorolt sajtóterméket a törvényhatóság első tisztviselője által kijelölt gyűjtőhelyre szállítani.

4. §. A törvényhatóság első tisztviselője gondoskodik a beszállítandó sajtótermékek gyűjtőhelyének kijelöléséről, a beszállított sajtótermékek őrzéséről mindaddig, amíg az

összegyűjtött sajtótermékek papíryanagának hasznosítása zúzómalomokba való szállítás útján meg nem történik.

5. §. Az 1921. évi III. tc. 1. §-ában írt büntetést követi el az, aki a jelen rendelet 1. §-ában megjelölt sajtóterméket kiadja, ki nyomtatja, utánnyomja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, vagy aki a birtokában lévő sajtóterméket másnak átadja.

A bünvádi eljárásra a 81/1945. M. E. sz. rendelet 20. §-a értelmében a népbíróság bír hatáskörrel.

6. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabban nem büntetendő, kihágást követ el és háború idején hat hónapig terjedő elzárással, valamint 8.000 P-ig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő az, aki a 3. §-ban írt be-szolgáltatási kötelességének szándékosan vagy súlyos gondatlanságból nem tesz eleget.

7. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1945. márc. 17.) lép hatályba.

Debrecenben, 1945. évi február hó 26-án.

Miklós Béla s. k.
miniszterelnök

**A miniszterelnök 1945. évi ad 659. M. E. számú rendelete
a sajtórendészeti intézkedések végrehajtásáról szóló 659/1945. M. E. sz.
rendelet módosításáról. [sic!]**

A 390/1945. M. E. számú rendeletben elrendelt teljes körű cenzúrát a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült demokratikus pártok és az egyházak sajtótermékei, nyomtatványai, kiadványai tekintetében hatályon kívül helyezi.

Hatályba lépett 1945. április 20-án.

1. §. A 390/1945. M. E. számú rendelet 1. §. első bekezdésében foglalt előzetes ellenőrzés végrehajtását a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült demokratikus pártok és az egyházak sajtótermékei, nyomtatványai, kiadványai tekintetében hatályon kívül helyezem, mert annak a jövőben való esetleges végrehajtása sértené a demokrácia elvét.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült pártok mindennemű politikai sajtótermékei, kiadványai, falragaszai, röpcédulái, – továbbá az egyházak hitbuzgalmi vonatkozású sajtótermékei, nyomtatványai, kiadványai a magyar hatóságok részéről előzetes ellenőrzés alá nem esnek.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült pártok központi vezetősége, – valamint az egyházak az általuk kiadott nyomtatványokért az Ellenőrző Bizottsággal szemben közvetlenül felelősek.

2. §. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült demokratikus politikai pártok kiadványait, stb. kinyomtató nyomdákért az illető párt központi vezetősége, – az egyházak kiadványait stb. kinyomtató nyomdákért a kiadást eszközöző egyház az Ellenőrző Bizottságnak közvetlenül tartozik felelősséggel.

3. §. A fegyverszüneti szerződés 16. pontjában az Ellenőrző Bizottságnak biztosított jogokkal kapcsolatban mindannak, amit az Ellenőrző Bizottság a magyar hatóságokra bíz, végrehajtásáról a miniszterelnök gondoskodik.

4. §. Az ideiglenes nemzeti kormány 340/1945. M. E. számú rendeletével zárolt papírkészletet csak engedély alapján lehet felhasználni.

A még be nem jelentett készletek tulajdonosai vagy birtokosai a bejelentést azonnal pótolják. Ennek a rendelkezésnek elmulasztásáért, illetve betartásáért a nyomdatulajdonos személyében is felelős.

5. § Ez a rendelet 1945. évi április hó 20. napján hatályba lép és az ellentétes korábbi szabályok érvényüket veszítik.

Budapest, 1945. évi április hó 19-én.

Miklós Béla s. k.
miniszterelnök.

**Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 1.146. M. E. számú rendelete
a szabad pályán működő értelmiségi foglalkozásúak és a hatósági
jogosítvánnyal rendelkezők igazolási eljárás alá vonásáról.**

Az 1945. május 4-én hatályba lépett rendelet értelmében igazoló eljárás alá vonták az újságírókat is.

Az ideiglenes nemzetgyűlés által 1944. december 22. napján adott felhatalmazás alapján a szabad pályán működő értelmiségi foglalkozásúak és a hatósági jogosítvánnyal rendelkezők igazolási eljárás alá vonásáról az ideiglenes nemzeti kormány a következőket rendeli:

1. §. Igazolási eljárás alá kell vonni a szabad pályán működő értelmiségi foglalkozású egyéneket is, mint orvost, gyógyszerészt (segédet), mérnököt, újságírót, színművészt.

2. § Az igazolási eljárásra az 1.080/1945. M. E. számú rendelet irányadó a következő eltérésekkel:

Az 1. §-ban felsoroltak igazoló jelentésüket a törvényhatóság első tisztviselőjénél nyújtják be, aki azokat haladéktalanul továbbítja a területileg illetékes igazolóbizottság, illetőleg bizottságok egyikének elnökéhez.

Az igazolóbizottság az alábbi határozatokat hozhatja:

Az igazolási eljárás alá vontat

1. igazoltnak jelenti ki,

2. megfeddi,

3. foglalkozásának gyakorlásától általában vagy a határozatban megjelölt helységeken meghatározott, de legfeljebb 5 évi időtartamra eltiltja.

[...]

5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1945. máj. 4.) lép hatályba.

Budapest, 1945. évi április hó 19-én.

Miklós Béla s. k. miniszterelnök.

**Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 1330 M. E. számú rendelete
a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek megsemmisítéséről szóló
530/1945. M. E. sz. rendelet végrehajtásáról.**

A rendelet előírja, hogy a törvényhatóságok első tisztviselői a hozzájuk benyújtott megsemmisítendő könyveket gyűjtsék össze és tárolják mindaddig, amíg elszállításukról gondoskodás történik.

*A törvényhatóság első tisztviselőinek a beszolgáltatott könyvekről kimutatást is kell készíteniük.
Kelt Budapest, 1945. április 23-án.*

Az ideiglenes nemzeti kormány 530/1945. M. E. számú rendelete végrehajtásaként a következőket rendelem:

1. §. Folyamatban van a pártok kiküldötteinek közreműködésével azon irodalmi termékek, filmek és kották teljes kimutatásának összeállítása, s melyek az 530/1945. M. E. számú rendelet 3. §-ának körében megsemmisítendőek:

Valamennyi törvényhatóság, társadalmi intézmény, könyvkiadó vállalat, Magyar Távirati Iroda stb. és a sajtó támogassa a hatóságokat ebben a munkában, ilyen tárgyú felterjesztései a Magyar Miniszterelnökséghez küldendőek.

2. §. A törvényhatóságok első tisztviselői a hozzájuk benyújtott megsemmisítendő könyveket gyűjtsék össze és tárolják mindaddig, amíg elszállításukról gondoskodás történik.

A könyvek birtokosai és tulajdonosai, könyvnyomdák, könyvkiadó – vállalatok, könyvkereskedők, köz- és kölcsönkönyvtárak, iskolai könyvtárak felhívandók arra, hogy minden fasiszta szellemű, szovjetellenes és antidemokratikus sajtóterméket, tekintet nélkül arra, hogy magyar vagy más nyelven jelent meg, szolgáltatassák be.

3. §. A törvényhatóság első tisztviselői a beszolgáltatott könyvekről kimutatást készítsenek.

A könyvekből két-két példányt külön kezeljenek és őrizzenek meg. A sajtótermékek, könyvek stb. elszállításáról később fogok intézkedni.

4. §. A Nemzeti Bizottságok, valamint a nagyközönség is felkérendő, hogy az irodalmi művek, film- és kottanyagnak ebben az általános tisztogatási folyamatában az Ideiglenes Nemzeti Kormányt támogassák s ily módon biztosítsák a teljes eredményességet.

5. §. A törvényhatóság első tisztviselői hassanak oda, hogy az idevágó munkálatok 15 nap alatt befejeződjenek.

Budapesten, 1945. évi április hó 23-án.

*Miklós Béla s. k.
miniszterelnök.*

**Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 2.800. M. E. számú rendelete
az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság működéséről.**

A filmügyek egységes szabályozásának megtörténteig a kormány eredeti hatályába visszahelyezi a 4300/1924. M. E., a 255.100/1924. B. M., a 177.000/1936. B. M., a 75.000/1940.

*B. M., a 112.800/1938. B. M., az 54.518/1939. B. M., a 182.366/1941. B. M. és az 52.393/1939. B. M. számú rendeleteket.
Hatályba lépett 1945. június 7-én.*

Az ideiglenes nemzeti kormány az ideiglenes nemzetgyűlés által 1944. évi december hó 22. napján adott felhatalmazás alapján a mozgókép felülvizsgálat megindításának sürgősségére tekintettel a következőket rendeli:

1. §. Az Országos Mozképvizsgáló Bizottság létesítésére, működésére, hatáskörére és minden, a bizottsággal kapcsolatos kérdésre vonatkozóan 1944. évi március hó 19-e óta kiadott rendeletek hatályukat veszítik.

2. §. Addig, amíg a filmügyek egységes szabályozása megtörténik, a kormány eredeti hatályába visszahelyezi a 4300/1924. M. E., 255.000/1924. B. M., 177.000/1936. B. M., 75.000/1940. B. M., 112.800/1938. B. M., 54.518/1939. B. M., 182.366/1942. [sic!] B. M., 182.366/1941. B. M. és 52.393/1939. B. M. számú rendeleteket.

3. §. Felhatalmazza a kormány a belügyminisztert a már forgalomban lévő mozgóképek újból való felülvizsgáltatására.

4. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1945. jún. 7.) lép hatályba és végrehajtásáról a belügyminiszter gondoskodik.

Budapesten, 1945. évi május hó 25-én.

*Miklós Béla s. k.
miniszterelnök.*

A belügyminiszter 1945. évi 150.430. B. M. számú rendelete a mozgóképek megvizsgálásának és engedélyokiratának díjairól.

Újra szabályozza a filmek vetítésre alkalmasságára vonatkozó vizsgálat és az engedélyokirat kiadásának díjait. A rendelet hatálybalépése után Magyarországon készült és legkésőbb 1947. december 31-ig vizsgálatra bocsátott új magyar nyelvű hangos filmek után nem kell fizetni vizsgálati díjat.

Hatályba lépett 1945. július 19-én.

A 2.800/1945. M. E. 2. §. és a 4.300/1924. M. E. számú rendelet 11. §-ában kapott felhatalmazás alapján a mozgóképek vizsgálati és az engedélyokiratok kiállítási díjait további intézkedésig a következőképpen állapítom meg:

A 35 m/m szélességű hangos mozgóképek vizsgálati díjai.

1. §. (1) A Magyarországon gyártott 35 m/m szélességű magyar nyelvű hangos mozgóképek vizsgálati díja méterenkint 2.50 (Kettő P 50 f) pengő.

(2) Az (1) bekezdés alá nem tartozó minden más 35 m/m szélességű hangos mozgókép vizsgálati díja méterenkint 4.– (Négy) pengő.

(3) Ha az Országos Mozképvizsgáló Bizottság 35 m/m szélességű idegen nyelvű hangos mozgóképet – külön kérelem alapján – előzetesen annak megállapítása végett vizsgál meg, hogy azt magyar feliratokkal ellátásra, vagy magyar nyelvre való utólagos áttételre alkalmasnak

tartja-e, az ily előzetes vizsgálat díja méterenkint 2.50 (Kettő P 50 f) pengő, az előzetes vizsgálat eredményének alapján magyar feliratokkal már ellátott, illetve magyar nyelvűre utólag áttett mozgóképek vizsgálati díja pedig méterenkint 3.– (Három) pengő.

A 35 m/m szélességű néma mozgóképek vizsgálati díja.

2. §. A 35 m/m szélességű akár magyar, akár külföldi gyártmányú néma filmek vizsgálati díja méterenkint 3.– (Három) pengő.

A 8–26 m/m szélességű hangos mozgóképek vizsgálati díjai.

3. §. (1) Az 1. § (1) bekezdésében meghatározott mozgóképről Magyarországon keskenyített, vagy Magyarországon már eredetileg is 8–16 m/m szélességben készült magyar nyelvű hangos mozgóképek vizsgálati díja méterenkint 4.– (Négy) pengő.

(2) Az (1) bekezdés alá nem tartozó minden más 8–16 m/m szélességű hangos mozgóképek vizsgálati díja méterenkint 7.– (Hét) pengő.

A 8–16 m/m szélességű néma mozgóképek vizsgálati díjai.

4. §. A 8–16 m/m szélességű akár magyar, akár külföldi gyártmányú néma filmek vizsgálati díja méterenkint 4.– (Négy) pengő.

Az engedélyokirat visszavonása, vagy hatálytalanítása folytán vizsgálatra újból bemutatott mozgóképek vizsgálati díjai.

5. §. Olyan mozgóképek újból való vizsgálatáért, amelynek az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság részéről kiadott és még érvényben levő engedélyokiratát a Bizottság visszavonja, vagy a belügyminiszter hatálytalanítja, az 1–4. §-okban megállapított díjak 50%-át kell fizetni.

Az 1947. évi december hó 31. napjáig vizsgálatra bemutatott új magyar filmek díjfizetés alól való mentessége.

6. §. A Magyarországon e rendelet hatálybalépése után készült és vizsgálatra legkésőbb az 1947. évi december hó 31. napjáig bemutatott új magyar nyelvű hangos mozgóképek után vizsgálati díjat fizetni nem kell.

Az engedélyokiratok díja.

7. §. A nyilvános előadásra alkalmasnak minősített mozgóképek bemutatathatása céljából kiadott engedélyokiratok eredeti és másolati példányának kiállítása díjai darabonként 200.– (Kettőszáz) pengő.

A magyar mozgóképek kiviteli engedélyének díja.

8. §. (1) Magyarországon gyártott 35 m/m szélességű 1.200 méternél hosszabb játékfilm kiviteli engedélyének díja 2.000.– (Kettőezer) pengő.

(2) Az (1) bekezdés alá nem tartozó minden más, Magyarországon gyártott mozgóképek kiviteli engedélyének díja 500.– (Ötszáz) pengő.

Hatálybalépés.

9. §. Ez a rendelet kihirdetésiének napján (1945 júl. 19.) lép hatályba.

Hatályon kívül helyezett jogszabály.

10. §. E rendelet hatálybalépésével a 94.000/1943. B. M. számú rendelet hatályát veszti.
Budapesten, 1945. évi július hó 14-én.

A miniszter rendeletiéből:
Dr. Szébenyi Endre s. k.
miniszteri tanácsos.

**A belügyminiszter 1945. évi 150.400. B. M. számú rendelete
az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság működésének megkezdéséről.**

*Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság új vezetőkkel és tagokkal megkezdí működését. Magyarországon nyilvános mozikban még be nem mutatott filmeket 1945. augusztus 15-e után már csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyével lehet vetíteni. A rendelet hatálybalépése előtt már nyilvános előadáson, vagy bárhol bemutatott, levetített filmeket pedig 1945. október 1-e után újból nyilvános előadáson levetíteni csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyével lehet.
Hatályba lépett 1945. július 19-én.*

A 2.800/1945. M. E. számú rendelet 4. §-a alapján a következőket rendelem:

1. §. (1) Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság működését 1945. évi július hó 25-vel Budapest, VIII., Csepregy-utca 4. szám alatti helyiségben megkezdí.

(2) A Bizottságnak e rendelet megjeleneése előtt kinevezett elnökének, helyettes elnökének, alelnökeinek, jegyzőinek és tagjainak megbízatását a 255.000/1924. B. M. számú rendelet 2. §-ának 6. pontja alapján visszavonom. A Bizottság új elnökének, helyettes elnökeinek, alelnökeinek, jegyzőinek, tagjainak kinevezéséről e rendelet aláírásával egyidejűleg gondoskodom.

2. §. (1) Az ország területén filmeket, az alább meghatározott időpontok után csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyével lehet vetíteni. Ezért minden filmgyártó, filmkölcsonzó vagy mozgófényképüzem-engedélyes köteles a 2.800/1945. M. E. számú rendelet 2. §-a értelmében hatályába visszahelyezett jogszabályokban előírtaknak megfelelően a birtokában lévő mozgóképeket megvizsgálásra a Bizottságnál benyújtani.

(2) Magyarországon nyilvános mozgófényképüzemben még be nem mutatott mozgóképeket, (filmeket) 1945. évi augusztus hó 15-e után már csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyével lehet vetíteni.

Magyarországon e rendelet hatálybalépése előtt bármikor nyilvános előadáson, vagy bárhol bemutatott, levetített mozgóképeket, filmeket 1945. évi október hó 1-e után újból nyilvános előadáson levetíteni csak az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság engedélyével lehet.

3. §. Utasítom az összes vármegyei és városi rendőrfőkapitányságok vezetőit, hogy az előző bekezdésben megállapított határidők után az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság

engedélye nélküli filmnek nyilvános előadáson való lejátszását akadályozzák meg és e rendelet megsebzői ellen az eljárást azonnal indítsák meg, egyben azonnal tegyenek jelentést közrendészeti osztályomnál.

4. §. (1) E rendelet megszegése kihágás és a 255.000/1924. B. M. számú rendelet 23. §-ának 1. bekezdése szerint büntetendő azzal, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összegére az 1928. évi X. tc. rendelkezései az irányadók.

(2) A jelen rendelet megszegőivel szemben a belügyminiszter a mozgófényképüzem mutatványi engedélyének megvonását is elrendelheti.

5. §. Jelen rendelet kihirdetésének napján (1945. júl. 19.) lép hatályba.

Budapesten, 1945. évi július hó 16-án.

Dr. Erdei Ferenc s. k.
belügyminiszter.

Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 5.090. M. E. számú rendelete a mozgófényképüzemek engedélyezésének újabb szabályozásáról.

Mozit csak az üzemeltethet, aki a belügyminisztértől 1945. július 31-e után kapott mutatványi engedélyt. A korábban kiadott engedélyek legkésőbb 1945. szeptember 30-ával érvényüket veszítik.

Moziüzemeltetésre jogosító engedélyt közjótékonysági és népművelési intézmények, valamint szakszervezet vagy politikai párt által erre a célra alakított kereskedelmi társaságok, továbbá természetes személyek és ilyenek által kizárólag erre a célra alakított kereskedelmi társaságok kaphatnak.

Hatályba lépett 1945. július 31-én.

A minisztérium az ideiglenes nemzetgyűlés által az 1944. évi december hó 22. napján adott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A mozgófényképüzem folytatásához a 8.454/1924. M. E. számú rendelet 1. §-a értelmében szükséges mutatványi engedélyt továbbra is kizárólag a belügyminiszter adja.

2. §. (1) Jelen rendelet hatálybalépése előtt mozgófényképüzem folytatására szóló és a megelőző kormányok belügyminisztere, vagy 1944. évi október hó 15. napja óta bármely más hatóság vagy szerv által kiadott bármely elnevezésű engedély a jelen rendelet alapján a belügyminiszter által a vonatkozó mozgófényképüzemekre kiadandó mutatványi engedély aláírásának napjával, de esetleg ilyen új engedély kiadása nélkül is legkésőbb 1945. évi szeptember hó 30-napjával hatályát veszti.

(2) Az 1945. évi október hó 1. napjától kezdve mozgófényképüzemet csak az folytathat, aki a belügyminisztértől a jelen rendelet alapján mutatványi engedélyt kapott.

3. §. Mozgófényképüzem folytatására jogosító mutatványi engedélyt közjótékonysági és népművelési intézmények, valamint hasonló célú egyesületek, úgyszintén valamely szakszervezet vagy politikai párt által erre a célra alakított kereskedelmi társaságok, továbbá természetes személyek és ilyenek által kizárólag erre a célra alakított kereskedelmi társaságok kaphatnak.

4. §. (1) A mozgófényképüzem engedélyese közérdekű szolgáltatás címén köteles a vigalmi adó és a fényűzési forgalmi adó levonása után mutatkozó nyersbevétel 12%-át a belügyminiszter által meghatározott számlára befizetni. Ezenfelül más közérdekű szolgáltatás

fizetésére az engedélyest kötelezni és az eladott jegyek után – bármely címen – hozzájárulást (részesedést) szedni nem szabad.

(2) Az előbbi bekezdésben említett számlára befolyt összegeket a belügyminiszter a minisztertanács előzetes hozzájárulásával félévenként felosztja az arra érdemes közjótékonyági, közművelődési és más intézmények között.

(3) A természetes vagy jogi személyeknek juttatott úgynevezett részeltetések a jelen rendelet hatálybalépésével megszűnnek; az ezekre vonatkozó hatósági rendelkezések hatályukat veszítik. A részeltetés megszűnése miatt sem a kincstárral, sem az engedéllyessel vagy a volt engedéllyessel szemben nem lehet igényeket támasztani.

5. §. (1) A mutatványi engedélyért folyamodó jogi személyek kötelesek szervezeti szabályaikat (alapszabály, társasági szerződés, stb.), valamint vezetőségük (igazgatóság és felügyelőbizottság, ügyvezetők, elnökség, tisztikar, stb.) névsorát egyidejűen a belügyminiszterhez bemutatni.

(2) A mutatványi engedélyt nyert jogi személyek kötelesek évi számadásaikat (mérleg, eredményszám, zárszámadás, stb.) minden évben az azok megállapítását követő harminc nap alatt a belügyminiszterhez bemutatni.

6. §. A 7.200/1936. M. E. számú rendelet 3. és 4. §-a, a 100.000/1943. B. M. számú rendelet, a 111.001/1938. B. M. számú, rendelet 1. §-ának (2) bekezdése, valamint a jelen rendelet rendelkezéseivel ellenkező egyéb jogszabályok hatályukat veszítik.

7. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1945. júl. 31.) lép hatályba és annak végrehajtásáról a belügyminiszter gondoskodik.

Budapesten, 1945. évi július hó 18-án.

Miklós Béla s. k.,
miniszterelnök.

**A belügyminiszter 1945. évi 20.178. B. M. számú rendelete
a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek és filmek
megsemmisítéséről szóló 530/1945. M. E. és 1.330/1945. M. E. számú
rendeletek végrehajtásáról.**

**Minden vármegye alispánjának és minden törvényhatósági jogú város
polgármesterének.**

Az 1945. július 28-án kelt rendeletben a belügyminiszter figyelmezteti a törvényhatóságok első tisztviselőit a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek megsemmisítéséről szóló 530/1945. M. E. számú és 1.330/1945. M. E. számú rendeletek rendelkezéseinek végrehajtására.

Utasítom minden törvényhatóság első tisztviselőjét, hogy – amennyiben eddig intézkedést nem tett volna, – haladéktalanul foganatosítsa a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek megsemmisítéséről szóló 530/1945. M. E. számú és 1.330/1945. M. E. számú rendeletek idevonatkozó rendelkezéseit, közelebbről:

haladéktalanul jelöljön ki gyűjtőhelyet – lehetőleg valamely közkönyvtárat – a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek számára,

ezzel egyidejűen bocsásson ki felhívást a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek és filmek beszoigáltatására s egyben a Magyar Közlönyben megjelent jegyzékek alapján tegye közzé az ilyen sajtótermékek és filmek jegyzékét,

a felhívásban tűzzön ki 3 napos határidőt a beszoigáltatásra és közölje az 530/1945. M. E. sz. rendelet 5. és 6. §-ában foglalt büntető rendelkezéseket is,

a felhívást közzététel végett megfelelő számú példányban küldje meg a hatósága területén fekvő összes városok polgármestereinek, összes közigazgatási kirendeltségek (tanyaközpontok, városi kerületek, stb.) közigazgatási vezetőinek s ezekre a területekre vonatkozóan szükség esetén jelöljön ki megfelelő helyi gyűjtőhelyeket,

az államrendőrség megyei főkapitányságait keresse meg a beszoigáltatási kötelezettség hatékony ellenőrzése iránt és a végrehajtásra vonatkozóan adja meg a szükséges útmutatásokat, gondoskodjék a beszoigáltatott sajtótermékekről és filmekről készítendő kimutatás (1.330/1945. M. E. sz. rendelet 3. §-a) munkálatainak haladéktalan megkezdéséről,

az eddig tett s ennek alapján teendő intézkedésekről, a beszoigáltatás eredményéről, a gyűjtőhelyekről és a folyamatba tett kihágási eljárásokról tegyen hozzám 4 napon belül jelentést.

Budapest, 1945. július 28-án.

Dr. Erdei Ferenc s. k.
belügyminiszter.

**A belügyminiszter 1945. évi 20.178. B. M. 2. számú rendelete
a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek és filmek
megsemmisítéséről szóló 530/1945. M. E. számú és 1.330 /1945. M. E. számú
rendeletek végrehajtásáról.**

Minden vármegye és törvényhatósági jogú város rendőr főkapitánysága vezetőjének.

Az 1945. július 28-án kelt rendeletben a belügyminiszter felszólítja a rendőr-főkapitányságok vezetőit, hogy a törvényhatóságok első tisztviselőinek mindenben álljanak rendelkezésére a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek és filmek beszoigáltatásával kapcsolatban.

Utasítom az összes rendőrfőkapitányságok vezetőit, hogy a törvényhatóságok első tisztviselőinek mindenben álljanak rendelkezésére a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek és filmek beszoigáltatásával kapcsolatban; a kiadott rendelkezések végrehajtását hatékonyan őrizték ellen és szükség esetén tegyék folyamatba az 530/1945. M. E. számú rendelet 6. §-a szerinti kihágási eljárást.

Budapest, 1945. július 28-án.

Dr. Erdei Ferenc s. k.
belügyminiszter.

Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 6.770. M. E. számú rendelete egyes fasiszta hírközlítő részvénytársaságok vagyonának elkobzásáról.

A kormány 1945. augusztus 22-én hatályba lépett rendeletével az állam javára elkobozza a Magyar Telefonhírmondó és Rádió Részvénytársaság, a Magyar Távirati Iroda Részvénytársaság, a Magyar Országos Tudósító Részvénytársaság, a Magyar Filmiroda Részvénytársaság és a Magyar Hirdetőiroda Részvénytársaság vagyontárgyait, tekintettel arra „a bűnös működésre, amelyet a felsorolt részvénytársaságok a fasiszmus érdekében az ország kárára kifejtettek”. Egyidejűleg az elkobzott vagyontárgyakat használatra a Magyar Központi Híradó Részvénytársaságnak engedi át arra az időtartamra, amíg annak rádióműsor adására engedélye van.

A minisztérium az ideiglenes nemzetgyűlés által az 1944. évi december hó 22. napján adott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. (1) A minisztérium a Magyar Telefonhírmondó és Rádió Részvénytársaságnak, a Magyar Távirati Iroda Részvénytársaságnak, a Magyar Országos Tudósító Részvénytársaságnak, a Magyar Filmiroda Részvénytársaságnak és a Magyar Hirdetőiroda Részvénytársaságnak mindazokat a vagyontárgyait, amelyek a jelen rendelet hatálybalépésekor birtokukban vannak, tekintettel arra a bűnös működésre, amelyet a felsorolt részvénytársaságok a fasiszmus érdekében az ország kárára kifejtettek, elkobozza.

(2) Az elkobzás folytán az említett vagyontárgyak tulajdonjoga a jelen rendelet erejénél fogva a magyar államra száll át.

(3) A felsorolt részvénytársaságok javára a telekkönyvbe bejegyzett azokat a jogokat, amelyek az előbbi bekezdés értelmében a magyar államra szállanak át, a jelen rendelet alapján külön bekebelezési engedély nélkül a kincstári jogügyi igazgatóság kérelmére az államkincstár javára kell bejegyezni.

2. §. (1) Mindazokat a vagyontárgyakat, amelyeknek tulajdonjoga az 1. § értelmében a magyar államra száll, a minisztérium külön szerződéssel használatra a Magyar Központi Híradó Részvénytársaságnak engedi át. A használatra átengedés addig tart, amíg az említett részvénytársaságnak rádióműsor adására engedélye van.

(2) A Magyar Központi Híradó Részvénytársaság a használatra átengedett vagyontárgyakat a jelen rendelet hatálybalépésével azonnal birtokba veheti.

3. §. (1) Az 1. §-ban felsorolt részvénytársaságok alkalmazottainak szolgálati viszonyában a jelen rendelet hatálybalépésével munkaadóként a Magyar Központi Híradó Részvénytársaság lép az említett részvénytársaságok, mint munkaadók helyébe.

(2) A Magyar Távirati Iroda R. T. és társvállalatai elismert nyugdíjpénztára tekintetében a jelen rendelet hatálybalépésétől kezdve az 1. §-ban felsorolt részvénytársaságok, mint fenntartó vállalatok helyébe a Magyar Központi Híradó Részvénytársaság lép fenntartó vállalatként mindazokkal a jogokkal és kötelezettségekkel, melyek az említett eddigi fenntartó vállalatokat megillették, illetőleg terhelték.

4. §. Azt, hogy az 1. §-ban felsorolt részvénytársaságoknak hitelezőikkel szemben fennálló, a 3. § alá nem tartozó kötelezettségei kire mennyiben szállanak át, a minisztérium külön rendelettel szabályozza.

5. §. A jelen rendelet, kihirdetésének napján, (1945. augusztus 22.) lép hatályba.

Budapesten, 1945. augusztus 16. napján.

Miklós Béla s. k.,
miniszterelnök.

**A belügyminiszter 1945. évi 151.189. B. M. száma rendelete
a mozgófényképezemek engedélyezésének újabb szabályozásáról szóló
5.090/1945. M. E. számú rendelet végrehajtásáról.**

*Az 5.090/1945. M. E. számú rendelet végrehajtásáról intézkedő rendelet részletesen szabályozza a mozik engedélyezésére vonatkozó eljárást, a bevétel után fizetendő fényűzési forgalmi adó, a vigalmi adó és a 12%-os közérdekű szolgáltatás és a százalékos alapon fizetendő filmkölcsöndíj kiszámításának és teljesítésének módját.
Hatályba lépett 1945. szeptember 7-én.*

A mozgófényképezemek engedélyezésének újabb szabályozása tárgyában kiadott 5.090/1945. M. E. számú rendelet végrehajtásaként – részben az 1935: XIV. tc. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján – a következőket rendelem.

A kérvények benyújtásának helye és határideje.

1. §. A mozgófényképezem folytatásának engedélyezésért folyamodó természetes vagy jogi személy köteles a 6.980/1945. M. E. számú rendelet 51. §-ában megállapított 30.– pengő összegű beadványi illeték alá eső kérvényét legkésőbb 1945. évi szeptember hó 20. napjáig községeikben a járási rendőrkapitányságnál, megyei városokban a városi rendőrkapitányságnál, thj. városokban pedig a rendőrfőkapitányságnál benyújtani.

A természetes személyek részéről benyújtott kérvények felszerelése.

2. §. Az engedélyért folyamodó természetes személy kérvényéhez a következő okmányokat köteles mellékelni:

- a) születési anyakönyvi kivonatát;
- b) 3 hónapnál nem régebb keltezésű hatósági erkölcsi bizonyítványát, vagy ehelyett a hatóságnak folyamodó politikai magatartására vonatkozó bizonyítványát;
- c) ha folyamodó régi engedélyes, az igazolásáról szóló okiratot;
- d) esetleges érdemeit (hadirokkantságát, az ellenállási mozgalomban való részvételét stb.) tanúsító okmányait;
- e) új helyiségben létesítendő mozgófényképezem kérelmezése esetében a helyiség fekvését és a környező többi mozgófénykép-üzemtől való távolságát feltüntető helyszínrajzot, valamint a helyiség feletti rendelkezési jogot igazoló okiratot.

A jogi személyek részéről benyújtott kérvények felszerelése.

3. §. Az engedélyért folyamodó jogi személy kérvényéhez a következő okmányokat köteles mellékelni:

- a) szervezeti szabályait (alapszabály, társasági szerződés stb.);
- b) vezetőségének (igazgatóság és felügyelőbizottság, ügyvezetők, elnökség, tisztikar stb.) névsorát és személyi adatait;
- c) az üzem vezetésével megbízandó személy nevét és adatait annak megjelölése mellett, hogy üzemvezetői működési igazolványát mikor és mily szám alatt kapta;
- d) új helyiségben létesítendő mozgófényképezem kérelmezése esetében a 2. § e) pontjában megjelölt inatokat.

A kérvények felterjesztésének határideje és a felterjesztés tartalma.

4. §. (1) Az 1. §-ban megjelölt rendőrhatóságok a hozzájuk benyújtott kérvényeket legkésőbb az 1945. évi szeptember hó 30. napjáig kötelesek véleményes jelentésükkel közvetlenül a belügyminiszterhez felterjeszteni.

(2) A rendőrhatóság véleményes jelentésében köteles kiterjeszkedni;

a) folyamodó természetes személy politikai megbízhatóságára;

b) annak megjelölésére, hogy az illető mozgófényképüzemre mások is adtak-e be kérvényt;

c) a kérelmezett helyiségnek mozgófényképüzem céljaira rendészeti szempontból alkalmas, vagy alkalmatlan voltára;

d) megrongálódott helyiség kijavításához szükséges időtartam és hozzávetőleges költség megjelölésére;

e) a mozgófényképüzem befogadóképességére és átlagos havi nyers bevételére;

f) annak megjelölésére, hogy a mozgófényképüzem 35 vagy 16 milliméter szélességű mozgóképek vetítésére alkalmas-e;

g) annak feltüntetésére, hogy a mozgófényképüzem jelenleg működik-e vagy sem és ki tartja azt üzemben. Ha a mozgófényképüzemet nem az engedélyes folytatná, ki kapott ama és melyik hatóságtól engedélyt és mi van az eredeti engedéllyessel.

Az új mutatónyi engedélyokirat kézbesítése.

5. §. A rendőrhatóság a kézbesítés végett megküldött mutatónyi engedélyokiratot csak a 6.980/1945. M. E.-számú rendelet 56. §-ának 23. pontjában megállapított kiadványi illeték lerovása után adhatja ki az engedélyesnek. Az említett rendelet szerint a kiadványi illeték Budapesten 500 P, 100.000 lelket meghaladó népességű más városban vagy községben 350 P, 5000–100.000-ig terjedő népességű városban vagy községben 250 P, egyéb helyen pedig 150 P. A kiadvány illeték lerovására az említett rendelet 64. §-ában foglalt rendelkezések az irányadók.

A régi engedélyes részére kiadott játszási engedély visszavonása.

6. §. A rendőrhatóság a régi engedélyes részére kiadott játszási engedélyt abban az esetben, ha már a helyiségre a belügyminisztertől más kapott mutatónyi engedélyt, az új engedélyes kívánságának megfelelően esetleg azonnali hatállyal, legkésőbb azonban az 1945. évi szeptember hó 30-án beálló joghatállyal köteles visszavonni.

A mozgófényképüzemi helyiség és berendezés igénybevétele.

7. §. Az új engedélyes, ha a mozgófényképüzem helyiségét és berendezését a maga számára megegyezés útján biztosítani nem tudja, annak hatósági igénybe vételét kérheti. Az igénybe vételi eljárásra és a bérösszeg megállapítására a 2.930/1941. és a 3.210/1942. M. E. számú rendelet rendelkezései irányadók.

A fényűzési forgalmi adó, vigalmi adó, a 12%-os közérdekű szolgáltatás és a százalékos alapon fizetendő filmkölcsöndíj kiszámításának alapja.

8. §. A fényűzési forgalmi adónak, a vigalmi adónak és a 12%-os közérdekű szolgáltatásnak, valamint a százalékos haszonrészesedés (améta) ellenében kötött filmek kölcsöndíjának kiszámításánál az alaphelyárakból származó bevételt kell alapul venni. Az alaphelyárbevétel úgy számítható ki, ha a teljes nyers (bruttó) bevétel százszoros összegét

osztjuk a fénnyüzési forgalmi adó, vigalmi adó és a 12%-os közérdekű szolgáltatás százalékszámainak 100-al növelt összegével. (Példák: 1. Ha valamely város területén lévő mozgófényképüzem teljes nyers bevétele 329.868 P, a 20%-os fénnyüzési forgalmi adó és 15%-os vigalmi adó esetében az osztószám $20+15+12+100=147$. A nyersbevétel százszoros összege 32,986.800. Ezt osztva a 147 osztószámmal, az alaphelyárbevétel 220.40 P, ami után a 20%-os fénnyüzési forgalmi adó 44.880 P, a 1.5%-os vigalmi adó 33.600 P, a 12%-os közérdekű szolgáltatás összege pedig 26.928 P. 2. Ha valamelyik község területén lévő mozgófényképüzem teljes nyersbevétele 329.868 P, tekintettel arra hogy a községekben ezidőszertig vigalmi adó nincs, az osztószám $20+12+100=132$. Az alaphelyárbevétel tehát $32,986.800 : 132=249.900$ P, ami után a 20%-os fénnyüzési forgalmi adó 49.980 P, a 12%-os közérdekű szolgáltatás pedig 29.988 P.

A 12%-os közérdekű szolgáltatás teljesítése

9. §. Valamennyi mozgófényképüzem engedélyese köteles legkésőbb minden hó 5. napjáig az előző havi alaphelyárbevétel után a 8. § szerint kiszámított 12%-os közérdekű szolgáltatás összegét a „B. M.: Letéti számla 1. Budapest” elnevezésű 151.101. számú csekkszámlára befizetni. Ha valamelyik mozgófényképüzem engedélyese e kötelezettségét nem teljesíti, részére a játszási engedély ki nem adható, illetve az esetleg már kiadott játszási engedélyt azonnali hatállyal vissza kell vonni.

(2) A 12%-os közérdekű szolgáltatás fizetésének kötelezettsége a mutatványi engedélyokirat keltének napjától, ha pedig engedélyes az üzemet bármely oknál fogva csak későbbi időpontban vehetné át, az átvétel napjától kezdődik

A mozgó fényképüzemekben alkalmazott üzemvezetők és gépkezelők szakképesítésének ellenőrzése.

10. §. (1) Minden mozgófénykép üzem engedélyese, ha jogi személy, az üzemvezető (helyettes üzemvezető) és gépkezelők, ha pedig természetes személy, az esetleg alkalmazott helyettes üzemvezető és gépkezelők nevét, személyi adatait és a működési igazolványuk számát az alkalmazástól számított 24 órán belül az elsőfokú rendőrhatalóságnál bejelenteni köteles.

(2) A rendőrhatalóság a bejelentést csak abban az esetben veheti tudomásul, ha az alkalmazott üzemvezető és gépkezelő szakképesítéssel és ennek alapján a belügyminiszter részéről kiállított működési igazolvánnyal rendelkezik.

Hatálybalépés.

11. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1945. szeptember 7.) lép hatályba.
Budapest, 1945. szeptember hó 3. napján.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Szabenyi Endre s. k.
miniszteri osztályfőnök

**A belügyminiszter 1945. évi 154.983. B. M. számú rendelete
a 150.400/1945. B. M. számú rendeletben a filmeknek új engedélyokirat nélkül
bemutatásra engedélyezett határidő meghosszabbításáról.**

Magyarországon a 150.400/1945. B. M. számú rendelet hatálybalépése előtt bármikor nyilvános előadáson vagy bárhol levetített 35 mm szélességű (normál) filmet 1945. november 15-ig, a 8–16 mm szélességű (keskeny) filmet pedig az 1945. december 31-ig szabad az Országos Mozképvizsgáló Bizottság által 1945. július 25-e után kiadott engedélyokirat nélkül nyilvánosan előadni.

Hatályba lépett 1945. szeptember 27-én.

A 2.800/1945. M. E. számú rendelet 4. §-ában kapott felhatalmazás alapján az Országos Mozképvizsgáló Bizottság működésének megkezdéséről szóló 150.400/1945. B. M. számú rendelet 2. §-ának harmadik bekezdésében megállapított határidő meghosszabbítása tárgyában a következőket rendelem:

1. §. A Magyarországon a 150.400/1945. B. M. számú rendelet hatálybalépése előtt bármikor nyilvános előadáson vagy bárhol bemutatott (levetített) 35 mm szélességű (normál) mozgóképeket az 1945. évi november hó 15. napjáig, a 8–16 mm szélességű (keskeny) mozgóképeket pedig az 1945. évi december hó 31. napjáig szabad az Országos Mozképvizsgáló Bizottság által 1945. évi július hó 25. napja után kiadott engedélyokirat nélkül nyilvánosan előadni.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésiének napján (1945. szept. 27) lép hatályba.

Budapest, 1945. évi szeptember hó 25-én.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Szebenyi Endre s. k.
miniszteri osztályfőnök

**A belügyminiszter 1945. évi 154.984. B. M. számú rendelete
a mozgóképek megvizsgálásának és engedélyokiratának díjairól szóló
150.430/1945. B. M. számú rendelet kiegészítéséről.**

A nyilvános előadásra első ízben alkalmatlannak talált (betiltott) mozgóképek után vizsgálati díjat nem kell fizetni.

Hatályba lépett 1945. október 1-én.

A 2.800/1945. M. E. számú rendelet 2. §-ában és a 4.300/1924. M. E. számú rendelet 11. §-ában kapott felhatalmazás alapján a mozgóképek megvizsgálásának és engedélyokiratának díjai tárgyában kiadott 150.430/1945. B. M. számú rendel[et] a következő rendelkezésekkel egészítem ki.

1. §. (1) Az Országos Mozképvizsgáló Bizottság által nyilvános előadásra elsőízben alkalmatlannak talált (betiltott) mozgóképek után vizsgálati díjat fizetni nem kell.

(2) Az Országos Mozképvizsgáló Bizottság által, már egyízben bármikor betiltott filmet újabb betiltás esetén az (1) bekezdésben biztosított díjmentesség nem illeti meg.

2. §. Ha a belügyminiszter akár az érdekelt cég fellebbezése, akár a határozathozatalnál valamelyik miniszter képviseletében eljár tag különvéleményének bejelentése folytán a felülvizsgálat alkalmával a betiltott filmet nyilvános előadásra alkalmasnak minősíti és az erre jogosító engedélyokirat kiadását elrendeli, az alapvizsgálat díjait köteles az érdekelt cég utólag megfizetni.

3. §. Ez a rendelet 1945. évi október 1. napján lép hatályba.

Budapest, 1945. évi szeptember hó 25-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Szebenyi Endre s. k.
miniszteri osztályfőnök.

**Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 8.590. M. E. számú rendelete
a mozgófényképüzemek engedélyezésének újabb szabályozásáról szóló
5.090/1945. M. E. számú rendeletben a régi engedélyek hatályának
megszűnésére megállapított határidő meghosszabbításáról.**

Módosítja az 5.090/1945. M. E. számú rendeletet, amennyiben az 1945. július 31-e előtt kiadott moziüzemeltetési engedélyek hatályát 1945. december 31-ig meghosszabbítja.

Hatályba lépett 1945. szeptember 28-án.

A minisztérium az ideiglenes nemzetgyűlés által az 1945. évi szeptember hó 13. napján adott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A mozgófényképüzemek engedélyezésének újabb szabályozása tárgyában kiadott 5.090/1945. M. E. számú rendelet 2. §-ának (1) bekezdésében megállapított határidő akként módosul, hogy a megelőző kormányok belügyminisztere vagy 1944. évi október hó 15. napja óta bármely más hatóság vagy szerv által kiadott mozgófényképüzemi engedély – feltéve, hogy a belügyminiszter időközben új engedélyt nem ad ki – legkésőbb 1945. évi december hó 31. napjával veszti hatályát.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1945. szept. 28.) lép hatályba.

Budapest, 1945. évi szeptember hó 26-án.

Miklós Béla s. k. miniszterelnök.

**Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 10.320. M. E. számú rendelete
a Magyar Filmügyek Országos Bizottsága létesítéséről.**

A filmügyek egységes irányításának céljából létrehozza a vallás- és közoktatásügyi miniszter felügyelete alatt a Magyar Filmügyek Országos Bizottságát. A Bizottság feladatköre kiterjedt a filmgyártás, filmforgalmazás, filmtámogatás kérdéseire. A Bizottság javaslatot tesz az egyes

szakminisztereknek a filmügyet érintő minden kérdésben. A Bizottság felülvizsgálja a forgatókönyveket és a filmköltségvetéseket, állásfoglal a film művészi értékelésében. Hatályon kívül helyezte az 1.880/1944. M. E. számú rendeletet. Hatályba lépett 1945. november 6-án.

A minisztérium az ideiglenes nemzetgyűlés által az 1945. évi szeptember hó 13. napján adott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A magyar filmügyek egységes irányításának előmozdítása céljából országos bizottságot kell szervezni. Az országos bizottság címe: Magyar Filmügyek Országos Bizottsága (következőkben: Bizottság). A Bizottság a vallás- és közoktatásügyi miniszter felügyelete alatt működik.

2. §. A Bizottság feladata:

a) a magyar filmgyártás keretében a forgatókönyvek és a filmköltségvetések felülvizsgálata és állásfoglalás a film művészi értékelése és gyártási költségei tekintetében;

b) az állami irányítás alatt működő filmgyárak műtermeinek bérbeadása és a műtermekben a munkarend megállapítása;

c) a kötelezően bemutatandó mozgóképek kijelölése.

(2) A Bizottság javaslatot tesz az egyes szakminisztereknek a filmügyet érintő minden kérdésben, különösen pedig

A) az iparügyi miniszternek:

a) a filmgyártáshoz szükséges nyersanyagok és felszerelések biztosítása és felhasználása tekintetében;

b) a film gyártására vonatkozó iparendély megadása tekintetében;

B) a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek:

a) filmkölcsönzésre, vagy forgalomba-hozatalra vonatkozó iparendély kiadása tekintetében;

b) a magyar filmek kivitelének és a külföldi filmek behozatalának arányos egyensúlyban tartása tekintetében;

C) a belügyminiszternek a filmszakma testületi szervei feletti felügyelet gyakorlása tekintetében,

D) a vallás- és közoktatásügyi miniszterinek:

a) filmipari alap kezelésére és a filmipari alap jövedelmének, valamint a filmgyártás állami támogatására rendelt hitelösszegeknek felhasználására,

b) a filmgyártás keretében a művészeti és köznevelési szempontok érvényesítésére, az ezeknek a szempontoknak legjobban megfelelő filmek kitüntetésére,

c) a filmmel kapcsolatos szakoktatási kérdésekben,

E) a pénzügyminiszternek:

a) a filmgyártáshoz szükséges tőke és hitel biztosítására,

b) a film megadóztatása tekintetében;

F) a külügyminiszternek a magyar film nemzetközi vonatkozású kérdéseiben.

(3) Amennyiben az illetékes szakminiszter a Bizottság javaslatától eltérően intézkedett, a Bizottságot értesíti azokról a közérdekű szempontokból [sic!], amelyek miatt a Bizottság javaslatától eltért.

3. §. (1) A Bizottság tagjai a miniszterelnök, a belügyminiszter, a külügyminiszter, a pénzügyminiszter, a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, az iparügyi miniszter, a honvédelmi miniszter, a földművelésügyi miniszter, a népjóléti miniszter és a vallás- és közoktatásügyi miniszter egy-egy képviselője, a filmgyártás, a filmkölcsönzés és a filmkereskedelem, a mozgóképszínházak, a Magyar Művészeti Tanács, a Köznevelési Tanács, a Magyar Népművelési Intézet és az Oktatófilm Kirendeltség egy-egy képviselője.

(2) A Bizottság elnökét, alelnökét, titkárát és tagjait a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki, mégpedig a miniszterek képviselőit az illető miniszter, a tanácsok és filmérdekeltségek képviselőit az illetékes tanács, illetőleg a szakmai szervezet jelölése alapján. A kinevezés három évre szól.

(3) Minden tag mellett egy-egy póttagot is kell kinevezni.

4. §. (1) A Bizottság feladatait teljes ülésben és szakbizottságokban látja el.

(2) Állandó szakbizottságok:

a) a filmgyártási szakbizottság,

b) a filmkereskedelmi és filmforgalombahozatali szakbizottság,

c) művelődési filmügyeket intéző szakbizottság.

(3) A Bizottság intézési és tanácskozási rendjét, valamint a Bizottság mellé szervezendő hivatal működését a Bizottság ügyrendjében kell meghatározni. Az ügyrendet a Bizottság állapítja meg és jóváhagyás végett a vallás- és közoktatásügyi miniszternek mutatja be. A hivatal személyzetéről a vallásos közoktatásügyi miniszter állami tisztviselők berendelése útján gondoskodik.

5. §. (1) Ez a rendelet kihirdetése napján (1945 nov. 6.) lép hatályba. Végrehajtásáról a vallás- és közoktatásügyi miniszter gondoskodik.

(2) Az 1.880/1944. M. E. számú rendelet hatályát veszti.

Budapest, 1945 évi október hó 30-án.

Miklós Béla s. k.
miniszterelnök.

**A belügyminiszter 1945. évi 159.503. B. M. számú rendelete
a 154.983/1945. B. M. számú rendeletben a filmeknek új engedélyokirat nélkül
való bemutatására engedélyezett határidő újabb meghosszabbításáról.**

A Magyarországon a 150.400/1945. B. M. számú rendelet hatálybalépése előtt bármikor nyilvános előadáson vagy bárhol vetített 35 m/m szélességű (normál) filmet 1945. december 31-ig, a 8–16 m/m szélességű (keskeny) filmet pedig 1946. március 31-ig szabad az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által 1945. július 25-e után kiadott engedélyokirat nélkül nyilvánosan előadni.

Hatályba lépett 1945. november 18-án.

A 2.800/1945. számú rendelet 4. §-ában kapott felhatalmazás alapján az Országos Mozgókép vizsgáló Bizottság működésének megkezdéséről szóló 150.400/1945. B. M. számú rendelet 2. §-ának harmadik bekezdésében megállapított és a 154.983/1945. B. M. számú rendelettel módosított határidő újabb meghosszabbítása tárgyában a következőket rendelem:

I. §. A Magyarországon a 150.400/1945. B. M. számú rendelet hatálybalépése előtt bármikor nyilvános előadáson vagy bárhol bemutatott (vetített) 35 m/m szélességű (normál) mozgóképet az 1945. évi december hó 31. napjáig, a 8–16 m/m szélességű (keskeny) mozgóképet pedig az 1946. évi március hó 31. napjáig szabad az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által 1945. évi július hó 25. napja után kiadott engedélyokirat nélkül nyilvánosan előadni.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1945. nov. 18.) lép hatályba, hatályba lépésével a 154.983/1945. B. M. számú rendelet hatályát veszti.

Budapest, 1945. évi november hó 15-én.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Szébenyi Endre s. k.
miniszteri osztályfőnök.

**A nemzeti kormány 1945. évi 11.790. M. E. számú rendelete
a polgári peres és nemperes eljárások során kibocsátott hirdetmények
közzétételéről.**

A polgári peres és nemperes eljárások során a bíróság vagy a közjegyző által kibocsátott hirdetményeket a Magyar Közlöny Hivatalos Értesítőjében közzétenni nem kell. Ez a szabály az ilyen hirdetményeknek a Magyar Közlönyben való kivonatos közzétételére vonatkozó rendelkezést nem érinti.

Hatályba lépett 1945. december 18-án.

Az ideiglenes nemzetgyűlés által az 1945. évi szeptember hó 13. napján adott felhatalmazás alapján a minisztérium a következőket rendeli:

1. §. (1) A polgári eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról szóló 1925: VIII. tc. 50. §-ának második bekezdése akként módosíttatik, hogy a polgári peres és nemperes eljárások során a bíróság vagy a közjegyző által kibocsátott hirdetményeket a Magyar Közlöny Hivatalos Értesítőjében közzétenni nem kell. Ez a szabály az ilyen hirdetményeknek a Magyar Közlönyben való kivonatos közzétételére vonatkozó rendelkezést nem érinti.

(2) Az előbbi bekezdés alá eső hirdetményeket a Magyar Közlöny szerkesztőségéhez továbbra is teljes szövegükben kell megküldeni a hirdetménynek, illetőleg a hirdetmény kivonatának közlése végett.

2. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1945 dec. 18.) lép hatályba és rendelkezéseit a már folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Budapest, 1945. évi december hó 5-én.

Tildy Zoltán s. k.
miniszterelnök.

**Az iparügyi miniszter 1945. évi 95.900. Ip. M. számú rendelete
a nyersfilmkészletek bejelentése és zár alá vételéről.**

Bármilyen mennyiségű, fajtájú, méretű vagy kivitelezésű nyersfilm birtoklását be kell jelenteni az iparügyi miniszternek.

Hatályba lépett 1945. december 8-án.

Az ipari nyersanyagok és termékek előállításának, forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 12.112/1939. M. E. sz. rendeletben foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

2. §. (1) Minden olyan – természetes vagy jogi – személy, akinek akár saját, akár más részére bármilyen mennyiségű, fajtájú, méretű vagy kivitelezésű nyersfilm van a birtokában, köteles ezt a készletét a következő bekezdésekben megállapított módon az iparügyi miniszternek (Budapest. V., Gróf Teleki Pál-utca 23.) bejelenteni.

(2) A bejelentést a jelen rendelet hatálybalépésekor meglévő állapot szerint legkésőbb a hatálybalépést követő harmadik napon ajánlott levélben kell megtenni.

(3) A bej. előntésnek tartalmaznia kell:

a) a bejelentő nevét (cégét), lakhelyét (telephelyét);

b) a készlet tulajdonosának nevét (cégét), lakhelyét (telephelyét);

c) a bejelentett nyersfilmet előállító gyár nevét, továbbá a film minőségének közelebbi megjelölését (pozitív normál, hang-, kép-, dub. negatív vagy pozitív).

2. §. (1) Az 1. § szerint bejelentés alá eső készletet, vagy annak egy részét csak az iparügyi miniszter engedélyével szabad forgalomba hozni, felhasználni vagy feldolgozni (zár alá vétel).

(2) A bejelentés alá eső készletet a bejelentésre kötelezett saját költségén köteles tárolni, illetőleg megőrizni.

3. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, a 12.112/1939. M. E. számú rendelet 2. §-a értelmében kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezések valamelyikét megszegi, vagy kijátssza.

(2) A pénzbüntetésre az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók. A pénzbüntetés legmagasabb mértéke – figyelemmel a büntetőjogi értékhatároknak, úgyszintén a pénzbüntetés, és a pénzbírság mértékének felemeléséről szóló 11.220/1945. M. E. számú rendelet rendelkezéseire – 1.600.000 pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, az 1.600.000 pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összeg.

(3) Azt a készletet, amelyre vonatkozólag az (1) bekezdés alá eső kihágást elkövették, el kell kobozni.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, az államrendőrség működési területén az államrendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1929. XXX. tc. 59. §. (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek az iparügyi minisztert kell tekinteni.

4. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján (1945. dec. 8.) lép hatályba.

Budapest, 1945. évi december hó 5-én.

Bán Antal s. k.
iparügyi miniszter.

1946. évi I. törvény **Magyarország államformájáról**

A törvény preambuluma az állampolgárok természetes és elidegeníthetetlen jogai között felsorolja a gondolat és vélemény szabad nyilvánításához való jogot.

[...]

A köztársaság polgárai részére biztosítja az ember természetes és elidegeníthetetlen jogait, a magyar nép számára a rendezett együttélést s a más népekkel való békés együttműködést. Az állampolgárok természetes és elidegeníthetetlen jogai különösen: a személyes szabadság, jog az elnyomástól, félelemtől és nélkülözéstől mentes emberi élethez, a gondolat és vélemény szabad nyilvánítása, a vallás szabad gyakorlása, az egyesülési és gyülekezési jog, a tulajdonhoz, a személyi biztonsághoz, a munkához és méltó emberi megélhetéshez, a szabad művelődéshez való jog s a részvétel joga az állam és önkormányzatok életének irányításában. Ezekről a jogokról egyetlen állampolgár sem fosztható meg törvényes eljárás nélkül és e jogokat a magyar állam valamennyi polgárának minden irányú megkülönböztetés nélkül, a demokratikus államrend keretein belül, egyformán és egyenlő mértékben biztosítja.

[...]

A magyar köztársaság kormányának 4.750/1946. M. E. számú rendelete **a hivatalos hirdetések közzétételének újabb szabályozása tárgyában.**

Mindennemű hivatalos hirdetményt – ideértve az idézéseket és körzéseket, továbbá a felhívásokat és felszólításokat, valamint a pályázati hirdetményeket és egyéb közleményeket is – a hivatalos lapban vagy más időszaki lapban akkor is csak egyszer szabad közzétenni, ha valamely jogszabály annak többszöri közzétételét rendeli.

Kelt Budapest, 1946. április 26-án.

A minisztérium az 1946 VI. tc. 1. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §. Mindennemű hivatalos hirdetményt – ideértve az idézéseket és körzéseket, továbbá a felhívásokat és felszólításokat, valamint a pályázati hirdetményeket és egyéb közleményeket is – a hivatalos lapban vagy más időszaki lapban akkor is csak egyszer szabad közzétenni, ha valamely jogszabály annak többszöri közzétételét rendeli.

2. §. (1) Az 1. §-ban meghatározott hirdetmények közzétételéért a Magyar Közlönyben csupán a hirdetmény legfontosabb adatait tartalmazó kivonatot kell közölni, a hirdetmény teljes szövegét pedig csak a Magyar Közlöny Hivatalos Étesítőjében kell közzétenni.

(2) A jelen § rendelkezései nem terjednek ki a polgári peres és nemperes eljárások során kibocsátott hirdetmények közzétételére; e tekintetben továbbra is a 11.790/1945. M. E. számú rendelet rendelkezései irányadók.

3. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.
Budapest, 1946. évi április hó 26-án.

1946. évi XIV. törvény
a vádtanács megszüntetéséről, a sajtóeljárás gyorsításáról és az
államfogházbüntetés megszüntetéséről

A törvény II. fejezete foglalkozik egyes sajtóeljárásra vonatkozó (eljárási) kérdésekkel. Kimondja, hogy a sajtó útján elkövetett bűncselekmény esetében vizsgálatnak nincs helye. A nyomozás csak a felelős személy vagy személyek megállapítására szorítkozik. Rendelkezik a nyomozás és a sajtótermék lefoglalásának, valamint a bírósági eljárás egyes kérdéseiről (3–5. §§).

[...]

II. FEJEZET
A sajtóeljárásra vonatkozó rendelkezések

3. § (1) Sajtó útján elkövetett bűncselekmény esetében vizsgálatnak nincs helye.
(2) A nyomozás csak a felelős személy vagy személyek megállapítására szorítkozik, a nyomozó hatóság az evégből szükséges cselekményeket a feljelentés (magánindítvány) megtétele után, illetőleg hivatalból haladéktalanul köteles foganatosítani.
(3) Sajtótermék lefoglalásának hatálya a főtárgyalási tanácsnak a 2. § (4) bekezdésében említett határozatáig tart. A főtárgyalási tanács határozatában a lefoglalásnak a főtárgyaláson hozandó érdemleges határozatig való fenntartása vagy megszüntetése tekintetében is dönt, a lefoglalást azonban hivatalból vagy kérelemre előbb is megszüntetheti. A vádtanácsnak az 1914: XIV. tc. (a továbbiakban: St.) 49. §-ában meghatározott jogkörét a főtárgyalási tanács gyakorolja.
(4) A Bp. 565. és 568. §-ai, valamint a St. 51. §-ának második bekezdése hatályukat veszítik.
4. § A terhelt a vádirat közlésétől számított nyolc nap alatt előterjesztendő észrevételeiben nevezheti meg legkésőbb azt a személyt, akinek felelősségrevonása az ő sajtójogi felelősségét kizárja. Az elkésett megnevezés nem vehető figyelembe. Erre a következményre a terheltet a vádirat közlésével egyidejűleg figyelmeztetni kell.
5. § (1) Sajtó útján elkövetett rágalmozás és becsületsértés esetében a vádiratot főtárgyalási határnap kitűzése nélkül azzal a figyelmeztetéssel kell a terhelttel közölni, hogy a valóság bizonyítására irányuló esetleges indítványát a bizonyítani kívánt tényeknek és azok bizonyítékainak tüzetes megjelölésével, legkésőbb a vádirat közlésétől számított nyolc nap alatt terjesztheti elő. Ezt az indítványt annyi példányban kell benyújtani, hogy a bíróságnak, minden sértettnek, – ha pedig a vádat az államügyészség képviseli – az államügyészségnek is egy-egy példány jusson.
(2) Ha a terhelt a valóság bizonyítása iránt az előbbi bekezdésnek megfelelően indítványt tett, indítványát a sértettel – ha pedig a vádat az államügyészség képviseli, az államügyészséggel is – közölni kell és a sértettet az ellenbizonyítékok előterjesztésére nyolcnapos határidő kitűzésével

fel kell hívni. Ez a határidő a sértett kérelmére, indokolt esetben, meghosszabbítható. Az ellenbizonyítékokat tartalmazó beadványt megfelelő számú példányban kell beterjeszteni.

(3) Ezt követőleg a felek a valóság bizonyításának, illetőleg az ellenbizonyításnak újabb tényekre kiterjesztését nem kérhetik, új bizonyíték beszerzését pedig csak a St. 54. §-ának második bekezdésében meghatározott esetekben indítványozhatják. (4) A terhelt és a sértett – esetleg az államügyészség – nyilatkozata alapján a bíróság az észrevételek tárgyában tartott zárt ülésben – szükség esetén a feleknek szóbeli meghallgatása után – határoz abban a tekintetben, hogy a valóság bizonyításának, illetőleg ellenbizonyításnak helye van-e és ha igen, milyen tényekre és mely bizonyító eszközökkel. Ezt a határozatot a főtárgyaláson vita tárgyává tenni nem lehet és csak az ítélet ellen használt perorvoslattal lehet megtámadni.

(5) A valóság bizonyítására, illetőleg az ellenbizonyításra irányuló indítvány határideje és tartalma tekintetében a jelen § rendelkezéseit a törvényszék előtt folyó eljárásban a sajtóeljáráson kívül is megfelelően alkalmazni kell.

(6) A St. 53. §-a hatályát veszti.

[...]

**A belügyminiszter 612.807/1946. B. M. számú körrendelete
a mozgófényképezési vetítő gépkezelők működési jogosultságának ellenőrzése
tárgyában.**

A magyar államrendőrség valamennyi városi és járási kapitánysága Vezetőjének.

A belügyminiszter felszólítja a városi és járási rendőrhatóságok vezetőit, fokozottan ellenőrizték, hogy a mozikban a vetítógépet csak a megfelelő működési igazolvánnyal rendelkező személyek kezeljék.

Kelt Budapest, 1946. december 27-én.

A 3.732/1923. M. E. számú rendelet: 1. §-a, valamint a 182.960/1936. B. M. számú rendelet 9. §-a szerint mozgófényképezésekben a vetítógépet csak az kezelheti, aki a Mozgófényképezési Üzemvezetői és Gépkezelői Országos Tanfolyam gépkezelői szakát elvégezte és ennek alapján a belügyminisztortól a gépkezelői tenni valók ellátására jogosító „Működési igazolvány”-t kapott.

A 111.001/1938. B. M. számú rendelet 5. §-a szerint a 16 m/m szélességű (keskeny) filmet játszó mozgófényképezésekben az, is: jogosult a vetítógép kezelésére, aki az említett tanfolyam keskenyfilmű vetítógépkezelői szakát elvégezte és a belügyminisztortól kizárólag keskeny filmek vetítésére jogosító „Működési igazolvány”-t kapott.

Tudomásomra jutott, hogy az idézett rendelkezések ellenére – különösen a vidéki mozgófényképezésekben –, a vetítógépet sokszor működési igazolvánnyal nem rendelkező egyének, vagy pedig a 35 m/m szélességű (normál) filmű vetítógépet a kizárólag keskenyfilmű vetítógépek kezelésére jogosult gépészek kezelik, sőt szakképzettség hiánya miatt gyakran okoznak tűz- és baleseteket.

Ennek az állapotnak megszüntetése érdekében utasítom, hogy a hatósága területén működő mozgófényképezéseket az említett rendelkezések megtartása szempontjából rendszeresen ellenőrizze és közegei útján ellenőriztesse. Ha az ellenőrzés során az derülne ki, hogy valamely mozgófényképezésben a vetítógépet arra nem jogosult személy kezeli, a mozgófényképezést a játszási engedély visszavonása mellett azonnal zárassa be és az

engedélyes, valamint a gépkezelő ellen a kihágási eljárást a 3.732/1923. M. E. számú rendelet 7. §-a, a 182.960/1936. B. M. számú rendelet 10. §-a, illetve a 111.001/1938. B. M. számú rendelet 6. §-a értelmében folytassa le.

Budapest. 1946. évi december hó 27-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Szebenyi Endre s. k.,
miniszteri osztályfőnök

**A belügyminiszter 190.122/1947. IV. 1. B. M. számú rendelete
fasiszta és szovjetellenes sajtótermékek IV. számú jegyzékével kapcsolatos
intézkedések megtétele tárgyában.**

A magyar államrendőrség budapesti és vidéki főkapitánysága és Államvédelmi Osztálya
Vezetőjének, valamennyi rendőrkapitányság Vezetőjének, Székhelyén.

A miniszterelnökség kibocsátotta a fasiszta és szovjetellenes sajtótermékek IV. számú
jegyzékét.

*A belügyminiszter felszólítja a rendőrhatóságok vezetőit, hogy intézkedjenek a IV. számú
jegyzékben foglalt „fasiszta szellemű, szovjet ellenes és antidemokratikus, valamint a
Szövetséges Nemzetek ellen izgató” sajtótermékeknek (könyv, folyóirat, napilap, hirdetmény,
röplap, képesábrázolat, stb.) könyvnyomdák, könyvkiadóvállalatok, könyvkereskedések, köz- és
kölsönkönyvtárak, iskolai könyvtárak, valamint magánszemélyek birtokából történő
összeszedéséről. A határidő 1947. január 25.*

Kelt Budapest, 1947. január 7-én.

A jegyzékben foglalt sajtótermékekkel kapcsolatos eljárást az 530/1945. M. E., valamint
az ennek végrehajtása tárgyában kibocsátott 1330/1945. M. E. számú rendeletek szabályozzák.

Felhívom a rendőr hatóságok vezetőit, hogy az állam védelmi osztályok és előadók
bevonásával az arra hivatott közigazgatási hatóságokkal karöltve sürgősen intézkedjenek a IV.
számú jegyzékben foglalt fasiszta szellemű, szovjet ellenes és antidemokratikus, valamint a
Szövetséges Nemzetek eellen izgató sajtótermékeknek (könyv, folyóirat, napilap, hirdetmény,
röplap, képesábrázolat, stb.) könyvnyomdák, könyvkiadóvállalatok, könyvkereskedések, köz-
és kölsönkönyvtárak, iskolai könyvtárak, valamint magánszemélyek birtokából történő
összeszedése iránit. Az intézkedési minél teljesebb sikere érdekében vegyék igénybe a
demokratikus pártok helyi szervezetett, BK ifjúsági és tárdadalmi egyesületeket, a Magyar Nők
Demokratikus Szövetségét, a főiskolai, gimnáziumi és iskolai tanulók egyesületeit és
szervezeteit is.

A rendőrhatóságok vezetői a főispánurakat e feladatkörükben a legmesszebbmenően
támogassák.

A SzEB kifejezett kívánságára a felsorolt sajtótermékek összeszedésének legkésőbb
1947. év január hó 25. napjáig meg kell történnie.

Utasítom a rendőrhatóságok vezetőit, hogy az összegyűjtött sajtótermékek számszerű
adatait táviratilag vagy a Hírközpont rádióállomásán 1947. évi i január 26. és február 5. napján
két ízben velem közölje. (Magyar Belügyminisztérium, V., Markó utca 16. II. 19. szám, Gál
Ferenc r. őrnagy címére.)

A törvényhatóság székhelyén begyűjtött sajtótermékek rendőri őrizete iránt a helyi rendőrkapitányság vezetője tartozik intézkedni.

A szükséges intézkedések haladéktalan végrehajtásáért a rendőrhatalóságok vezetői személyes felelősséggel tartoznak.

Budapest, 1947. január 7.

Rajk László s. k.,
belügyminiszter.

1947. évi XVIII. törvénycikk
a Párisban 1947. évi február hó 10. napján kelt békeszerződés becikkelyezése
tárgyában

A Békeszerződés II. rész (Politikai rendelkezések) I. Cím, 2. Cikk, 1. pontja alapján Magyarország minden szükséges intézkedést megtesz, hogy különbségtétel nélkül biztosítsa mindenkinek az emberi jogok és alapvető szabadságok élvezetét, és itt külön kiemelve (többek között) a véleménynyilvánítás, illetve a sajtó szabadságát.

[...]

II. RÉSZ

Politikai rendelkezések

I. Cím

2. Cikk

1. Magyarország minden szükséges intézkedést megtesz aziránt, hogy a magyar fennhatóság alá tartozó minden személynek biztosítsa faji, nemi, nyelvi vagy vallási különbség nélkül az emberi jogok és az alapvető szabadságok élvezetét, ideértve a véleménynyilvánítás, a sajtó és közzététel, a vallásgyakorlat, a politikai véleménynyilvánítás és a nyilvános gyülekezés szabadságát.

[...]

**A magyar köztársaság kormányának 3.980/1947. M. E. számú rendelete
a külföldről behozott sajtótermékeknek a behozatali engedély-kötelezettség
alól való mentesítése tárgyában.**

*Könyv, folyóirat, zenemű külföldről való behozatalához a Magyar Külkereskedelmi Igazgatóság engedélye nem szükséges. A behozatal feletti ellenőrzést a vallás- és közoktatásügyi és a tájékoztatásügyi miniszterek gyakorolják.
Kelt Budapest, 1947. március 27-én.*

A minisztérium az 1946: VI. tc. 1. §-ában foglalt és az 1947: VIII. tc. 1. §-ával meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §

A vámtarifa 533. szám alá tartozó sajtótermékek: könyv, folyóirat, zenemű külföldről való behozatalához a Magyar Külkereskedelmi Igazgatóság behozatali engedélye nem szükséges.

2. §

Felhatalmaztatik a kereskedelem- és szövetkezetügyi miniszter, hogy az 1. §-ban említett áruk behozatalának ellenőrzését a vallás- és közoktatásügyi, valamint a tájékoztatásügyi miniszterrel egyetértésben gyakorolja.

3. §

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; egyidejűleg az 5.120/1943. M. E. számú rendelet (Budapesti Közlöny 256. szám) 4. §-ának, valamint a 9.640/1945. M. E. számú rendelet (Magyar Közlöny 156. szám) 1. §-ának a vámtarifa 533. számára vonatkozó rendelkezései hatályukat veszítik.

Budapest, 1947. évi március hó 27-én.

Nagy Ferenc s.k.
miniszterelnök.

**A magyar köztársaság kormányának 11.290/1947. Korm. számú rendelete
a sajtótermékek és terjesztésük engedélyezésének ideiglenes rendezése
tárgyában.**

A rendelet értelmében sajtótermékeket kinyomtatni, a már megjelenő időszak és nem időszaki lapokat a továbbiakban kiadni csak a tájékoztatásügyi miniszter engedélyével szabad. A sajtótermékek terjesztéséhez belügyminiszteri engedély szükséges. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

*Hatályon kívül helyezi a 26/1959. (V. 1.) Korm. rendelet.
Kelt Budapest, 1947. szeptember 19-én.*

A magyar köztársaság kormánya az 1946. évi XVI. tc.-kel 1.§-ában foglalt és legutóbb az 1947. évi XVI. tc.-kel meghosszabbított felhatalmazás alapján, addig is, amíg a sajtóügyek végleges szabályozást nem nyernek – átmenetileg a következőképpen szabályozza:

1. §

Sajtótermékeket, ideértve a könyveket, valamint az időszakos és nem időszakos lapokat is, kinyomtatni csak a tájékoztatásügyi miniszter engedélyével szabad.

2. §

(1) A már megjelenő időszakos és nem időszakos lapok további megjelenéséhez a tájékoztatásügyi miniszter engedélye szükséges.

(2) Az engedély iránti kérelmet az 1947. évi október hó 31. napjáig kell benyújtani. A kérelem tárgyában a tájékoztatásügyi miniszter az 1947. évi november hó 30. napjáig köteles határozni.

3.§

Az 1. §-ban említett sajtótermékek terjesztését a belügyminiszter engedélyezi.

4.§

Aki szándékosan vagy gondatlanságból olyan sajtóterméket állít elő, nyomtat ki, terjeszt vagy terjesztett, amelynek kinyomtatására, illetőleg terjesztésére az illetékes hatóság (1–3. §) engedélyt nem adott, vétséget követ el és két évig terjedő fogsággal büntetendő.

5.§

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; 1. és 2. §-ainak végrehajtásáról a belügyminiszterrel egyetértve a tájékoztatásügyi miniszter, a 3. §-nak végrehajtásáról pedig a belügyminiszter gondoskodik.

Budapest, 1947. évi szeptember hó 19-én

Dinnyés Lajos s.k.
miniszterelnök.

**A tájékoztatási miniszter 326/1947. T. M. számú rendelete
a sajtótermékek és terjesztésük engedélyezésének ideiglenes rendezéséről szóló
11.290/1947. Korm. számú rendelet végrehajtása tárgyában.**

*A sajtótermékek nyomtatási, valamint időszakos és nem időszakos lapok további megjelentetési engedélyezésének eljárását határozza meg a 11.290/1947. Korm. rendelet végrehajtására egyidejűleg kiadott jogszabály. Hatályon kívül helyezi a 26/1959 (V. 1.) Korm. rendelet.
Kelt Budapest, 1947. szeptember 20-án.*

A sajtótermékek és terjesztésük engedélyezésének ideiglenes rendezéséről szóló 11.290/1947. Korm. számú rendelet (Magyar Közlöny 215. szám) 5. §-ában foglalt felhatalmazás alapján – a belügyminiszterrel egyetértve – a következőket rendelem:

1. §.

A sajtótermékek és terjesztésük engedélyezésének ideiglenes rendezéséről szóló 11.290/1947. Korm. számú rendelet 1 §-a értelmében sajtótermékeket, ideértve a könyveket, valamint az időszaki lapokat is, kinyomtatni csak a tájékoztatásügyi miniszter engedélyével szabad.

2. §.

(1) A sajtótermékek kinyomtatásának engedélyezése iránt a kérelmet a tájékoztatásügyi miniszterhez kell benyújtani. A kérvényekben elő kell adni a sajtótermék:

1. kiadójának nevét és lakhelyét (céget, telephelyét, székhelyét),
 2. címét és tartalom szerinti jellegét,
 3. megjelenésének helyét, esetleg időszakait,
 4. időszaki lapoknál a felelős szerkesztő nevét,
 5. terjedelmére és előállítására vonatkozó adatokat (az előállítás módja, az előállító nyomdára vonatkozó adatok, stb.),
 6. terjesztése megindításának helyét,
- valamint a sajtótermékre vonatkozó egyes, szükségesnek mutakozó egyéb adatokat.

(2) A kérvényhez mellékelni kell a sajtótermékek kiadójának, ha pedig az jogi személy vagy társaság, az ügyvitelre jogosított személynek, valamint időszaki lapnál a felelős szerkesztőnek születési anyakönyvi kivonatát és hatósági erkölcsi bizonyítványát. Ha a kiadó jogi személy vagy társaság, a kérvényhez mellékelni kell a jogi személy fennállását tanúsító valamely okiratot is.

3. §.

Sajtótermék kinyomtatására engedélyt általában csak jogi személy vagy társaság kaphat. A tájékoztatásügyi miniszter azonban indokolt esetben természetes személy javára kivételt engedhet.

4. §.

(1) A 11.290/1947. Korm. számú rendelet 2.§-a értelmében a már megjelenő időszaki és nem időszaki lapok további megjelenéséhez a tájékoztatásügyi miniszter engedélye szükséges.

(2) Új engedély szükséges a már engedéllyel rendelkező időszaki és nem időszaki lapok további megjelenéséhez, valamint az olyan nem időszaki lapok további megjelenéséhez is, amelyek kinyomtatására a miniszterelnök, tájékoztatásügyi miniszter vagy a sajtórendészeti intézkedések újabb szabályozásáról szóló 390/1945. M. E. számú rendelet (Magyar Közlöny 8. szám) alapján engedélyt adott.

(3) Az engedély iránti kérelmet az 1947. évi október hó 31. napjáig kell a tájékoztatásügyi miniszterhez benyújtani. A kérvényben a jelen rendelet 2.§-ának (1) bekezdésében említett adatokat kell előadni.

(4) A már megjelenő időszaki vagy nem időszaki lap, amelynek további megjelenéséhez szükséges engedély kiadása iránt az 1947. évi október hó 31. napjáig nem folyamodtak, az említett időszakot követően nem jelenhetik meg.

5. §.

A 11.290/1947. Korm. számú rendelet 2. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében a már megjelenő időszaki és nem időszaki lap további megjelenéséhez szükséges

engedély iránti kérelem tárgyában a tájékoztatásügyi miniszter az 1947. évi november hó 30. napjáig köteles határozni. Mindaddig, amíg a tájékoztatásügyi miniszter a kérelem tárgyában nem határozott, a lap megjelenésének nincs akadálya.

6. §.

A tájékoztatásügyi miniszternek a sajtótermék kinyomatása, illetőleg az időszaki és nem időszaki lap további megjelenése tárgyában hozott határozata ellen jogorvoslatnak nincs helye.

7. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.
Budapest, 1947. évi szeptember hó 20-án

Dr. Mihályfi Ernő s. k.
tájékoztatásügyi miniszter.

**A belügyminiszter 500.700/1947. B. M. számú rendelete
a sajtótermékek és terjesztésük engedélyezésének ideiglenes rendezéséről szóló
11.290/1947. Korm. számú rendelet végrehajtása tárgyában.**

*A sajtótermékek terjesztési engedélyezésének eljárását határozza meg a 11.290/1947. Korm. rendelet végrehajtására egyidejűleg kiadott jogszabály. Hatályon kívül helyezi a 26/1959 (V. 1.) Korm. rendelet.
Kelt Budapest, 1947. szeptember 22-én.*

A sajtótermékek és terjesztésük engedélyezésének ideiglenes rendelkezéséről szóló 11.290/1947. Korm. számú rendelet (Magyar Közlöny Rendeletek Tára 215. szám) 5. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §.

A sajtótermékek és terjesztésük engedélyezésének ideiglenes rendelkezéséről szóló 11.290/1947. Korm. számú rendelet 3. §-ában foglalt rendelkezés értelmében sajtóterméket, ideértve a könyveket, valamint az időszaki és nem időszaki lapokat is, csak a belügyminiszter engedélyével szabad terjeszteni.

2. §.

(1) A sajtótermék terjesztésének engedélyezése iránt a sajtótermék kiadójának kell folyamodnia.

(2) A kérelmet közvetlenül a belügyminiszterhez (belügyminisztérium közrendészeti főosztálya sajtórendészeti csoportjához, Budapest, VI., Csengery-utca 39. szám) kell benyújtani.

(3) A kérvényiratban meg kell jelölni:

1. a sajtótermék kiadójának nevét és lakcímét;

2. a nyomda vagy többszörösítő vállalatot, amelyben a sajtóterméket készítik. A nyomdavállalat vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának (felelős vezetőjének) nevét és lakcímét;

3. a sajtótermék címét és tartalom szerinti jellegét;

4. a sajtótermék megjelenésének helyét, időszakait, azt a helyet, ahonnan a terjesztés megindul és azt, hogy a sajtóterméket hol kívánják terjesztetni;

5. időszaki lap terjesztés esetén még a felelős szerkesztő nevét és lakását, a lap alakját, megjelenésének helyét és ha előre megvannak határozva, a megjelenés időszakait is.

(4) A kérvényirathoz eredetiben vagy hiteles másolatban csatolni kell a tájékoztatásügyi miniszternek a sajtótermék kinyomtatására adott engedélyét.

3. §.

A belügyminiszter által a jelen rendelet hatálybalépte előtt kiadott terjesztési engedélyek továbbra is érvényesek maradnak. Amennyiben azonban a tájékoztatásügyi miniszter valamely, már megjelenő időszaki vagy nem időszaki lap további megjelenését nem engedélyezné, a jelen rendelet hatálybalépte előtt kiadott terjesztési engedély, a tájékoztatásügyi miniszter határozata kézbesítésének napjával külön intézkedés nélkül, érvényét veszti. Ugyancsak külön intézkedés nélkül az 1947. évi október hó 31. napjával érvényét veszti az a terjesztési engedély is, amely olyan, már megjelenő időszaki vagy nem időszaki lap terjesztésére vonatkozik, amelynek további megjelenéséhez szükséges engedély kiadása iránt a megjelölt időpontig a tájékoztatásügyi miniszterhez nem folyamodtak.

4. §.

(1) A belügyminiszter a törvényhatóság első tisztviselője által a jelen rendelet hatálybalépte előtt kiadott terjesztési engedélyeket felülvizsgálja. Ebből a célból a törvényhatóságok első tisztviselői az általuk kiadott terjesztési engedélyekről a 2. §-ban megjelölt adatok feltüntetésével jegyzéket készítenek és azokat az 1947. évi október 31. napjáig a belügyminiszterhez felterjesztik.

(2) Az (1) bekezdésben említett sajtótermékek mindaddig terjeszthetők, amíg a belügyminiszter további terjesztésük, illetőleg a törvényhatóság első tisztviselője által kiadott terjesztési engedély visszavonása tekintetében nem határoz.

5. §.

A belügyminiszter a sajtótermék terjesztésének engedélyezéséről, illetőleg a kiadott engedély visszavonásáról a törvényhatóság első tisztviselőjét is értesíti.

6. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

Budapest, 1947. évi szeptember hó 22-én.

A belügyminiszter helyett:

Dr. Szebenyi Endre s. k.
államtitkár.

**A magyar köztársaság kormányának 14.580/1947. Korm. számú rendelete
az időszaki sajtótermékek eladott és visszamaradt (ú. n. remittenda)
példányszámainak bejelentése tárgyában.**

*A felelős kiadó és a nyomda felelős vezetője köteles bejelenteni, hogy adott lap adott kiadásban hány példányszámban jelent meg. Havonta pedig jelenteni kötelesek az előző havi visszamaradt sajtótermékek mennyiségét. Hatályon kívül helyezi a 26/1959 (V. 1.) Korm. rendelet.
Kelt Budapest, 1947. november 28-án.*

A magyar köztársaság kormánya az 1946: XVI. tc. 1.§-ában foglalt és legutóbb az 1947: XXVI. törvényekkel meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az időszaki sajtótermékek felelős kiadója, valamint a lapot készítő nyomda felelős vezetője köteles az időszaki sajtótermékek terjesztésének megkezdéséről számított 24 óra alatt a tájékoztatásügyi minisztériumnak írásban bejelenteni, hogy a lap abban a kiadásban hány példányszámban jelent meg.

2. §.

Az előző §-ban meghatározott személyek kötelesek minden hó 20. napjáig a tájékoztatásügyi minisztériumnak írásban bejelenteni, hogy a bejelentés napját megelőző hónapban mennyi az időszaki sajtótermék visszamaradt példányszáma kilogrammokban.

3. §.

Amennyiben a rendelkezés súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, az a felelős kiadó, valamint az a felelős nyomdavezető, aki az 1–2. §-ban előírt rendelkezéseket a bejelentés elmulasztásával megszegi, kihágást követ el és az 1928: X. törvénycikk, illetőleg a 8.960/1946. M. E. számú rendelet (Magyar Közlöny 173. szám) rendelkezéseiben megszabott pénzbüntetéssel büntetendő.

4. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.
Budapest, 1947. évi november hó 28-án

Dinnyés Lajos s. k.
miniszterelnök.

**A magyar köztársaság kormányának 14.570/1947. Korm. számú rendelete
az időszaki sajtótermékek oldalterjedelmének megállapítása tárgyában.**

A rendelet maximálja az időszaki lapok oldalterjedelmét, így például a kormányban résztvevő politikai pártok birtokában lévő, reggel megjelenő napilapoknál a már meglévő oldalszámban, más reggeli napilapoknál 30 oldalban. A korlátozásokat megszegő felelős kiadó fogházzal büntethető.

Hatályon kívül helyezi a 26/1959 (V. 1.) Korm. rendelet.

Kelt Budapest, 1947. december 5-én.

A magyar köztársaság kormánya az 1946: XVI. tc. 1. §-ában foglalt és legutóbb az 1947: XXVI. törvénycikkkel meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

(1) A magyar köztársaság kormányában résztvevő politikai pártok birtokában levő, reggel megjelenő egy-egy napilap oldalterjedelme nem haladhatja meg a jelenleg megjelenő kiadásainak oldalterjedelmét.

(2) Az első bekezdés hatálya alá nem eső, reggel megjelenő napilapok oldalterjedelme betegként legfeljebb 30 oldal lehet.

2. §.

(1) Az előző §-ban megjelölt időponttól eltérő időpontban megjelenő napilapok (napközi lapok) oldalterjedelme hetenként a következők szerint szabályoztatik:

1. a 31,5 X 47,5 cm méretű (ú. n. 13-as formátum) napilapok heti oldalterjedelme legfeljebb 30 oldal,

2. a 29 X 42 cm méretű (ú. n. 12-es formátum) napilapok heti oldalterjedelme pedig legfeljebb 32 oldal lehet.

(2) Abban az esetben, ha az 1. § (2) bekezdésében, valamint a jelen § (1) bekezdésében 1. és 2. pontjainak hatálya alá tartozó napilapok cm-ekben meghatározott oldalterjedelme 29 X 42 centiméternél kisebb, heti oldalterjedelmét az így előálló különbségek keretén belül növelhetik.

(3) Az az időszaki lap, amely a hét valamelyik napján bármely oknál fogva nem jelenik meg, az így keletkező oldalterjedelem megtakarítást a hét többi napján megjelenő példányainak oldalterjedelme növelésére nem használhatja fel.

3. §.

(1) A vasárnap este megjelenő (ú. n. hétfői) politikai lapok 8 oldalterjedelemben jelenhetnek meg.

(2) Egyéb politikai hetilapok oldalterjedelme hetenként legfeljebb 8 oldal lehet.

(3) A mélynyomással, illetve mélynyomópapíron megjelenő képes hetilapok oldalterjedelme a jövőben legfeljebb 16 oldal lehet.

4. §.

(1) Azoknak a napilapoknak az oldalterjedelme, amelyek Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs és Szeged thj. városokban jelennek meg, hetenként legfeljebb 28 oldal lehet.

(2) Magyarország egyéb területén (Budapest kivételével) megjelenő napilapok oldalterjedelme hetenként legfeljebb 26 oldal.

5. §.

A Budapest területén kívül megjelenő hetilapok a jövőben csak hetenként egyszer, 4 oldal terjedelemben jelenhetnek meg.

6. §.

Minden egyéb sajtótermék oldalterjedelmét, amelyekre nézve az előző §-ok korlátozásokat nem tartalmaznak, a takarékosági szempontok figyelembevételével a miniszterelnökkel egyetértésben a tájékoztatásügyi miniszter esetenként állapítja meg.

7. §.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, az a felelős kiadó, aki az 1–6 §-okban felsorolt korlátozásokat megszegi, kihágást követ el és 6 hónapig terjedő fogházzal büntetendő.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.
Budapest, 1947. évi december hó 5-én

Dinnyés Lajos s.k.
miniszterelnök.

**A magyar köztársaság kormányának 7.120/1948. Korm. számú rendelete
a háborús helyzet következtében beszolgáltatott rádiók elvesztéséből eredő
kártérítési követelések érvényesítésének kizárása tárgyában.**

*A háborús események vagy a háború által előidézett helyzet következtében beszolgáltatott (hatósági őrizet alá vett) rádiók elvesztéséből vagy megrongálódásából eredő kártérítési követeléseket érvényesíteni nem lehet.
Hatályba lépett 1948. július 1-én.*

A magyar köztársaság kormánya az 1946: XVI. tc. 1. §-ában foglalt és legutóbb az 1948:XXIV. tc. 1. §-ával meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:
1. §. A háborús események vagy a háború által előidézett helyzet következtében beszolgáltatott (hatósági őrizet alá vett) rádiók elvesztéséből vagy megrongálódásából eredő kártérítési követeléseket bírói úton érvényesíteni nem lehet.

2. §. Az 1. § értelmében bírói úton nem érvényesíthető követelésre vonatkozó keresetet vagy fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet a bíróság visszautasítja, az ilyen követelés iránt a jelen rendelet hatálybalépésekor folyamatban lévő pert pedig hivatalból megszünteti.

3. §. Az 1. § értelmében bírói úton nem érvényesíthető követelés biztosítása vagy kielégítése céljából végrehajtást elrendelni (végrehajtható kiadmányt kiállítani) vagy végrehajtást foganatosítani nem szabad. A jelen rendelet hatálybalépése előtt foganatosított végrehajtási cselekményeket a végrehajtást szenvedő kérelmére a végrehajtást foganatosító bíróság hatályon kívül helyezi.

4. §. A jelen rendelet kihirdetésének [1948. július 1.] napján lép hatályba; rendelkezéseit a már folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Budapest, 1948. évi június hó 18-án.

A magyar köztársaság kormányának 8.770/1948. Korm. számú rendelete egyes szövetkezetek hirdetményeinek közzététele tárgyában.

A termelő szövetkezetek hirdetményeit tekintet nélkül az alapszabály rendelkezésére hírlapban közzétenni nem szabad.

Hatályba lépett 1948. augusztus 24-én.

A magyar köztársaság kormánya az 1946:XVI. tc. 1. §-ában foglalt és legutóbb az 1948; XXIV. törvénycikkkel meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. (1) A termelő szövetkezetek hirdetményeit [1947: XI. tc. 13. § (1) bekezdés *f*) pont] – tekintet nélkül az alapszabály rendelkezésére – hírlapban közzétenni nem szabad.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés azokra az egyéb szövetkezetekre is kiterjed, amelyeknek működési területét valamely jogszabály rendelkezése folytán az alapszabályban meg kell határozni, feltéve, hogy a szövetkezet székhelye község.

(3) Az (1) és (2) bekezdés hatálya alá eső szövetkezet hirdetményeit a szövetkezet székhelyén – fióktelep esetében a fióktelep székhelyén is – a helyi, szokásnak megfelelő módon (pl. dobszó útján) kell közzétenni és a szövetkezet helyiségében (üzlet- vagy üzemhelyiségben), valamint a községi előjáróság (polgármester) hivatali hirdetőtábláján kell kifüggeszteni.

A jelen rendelet kihirdetésének napján [1948. augusztus 24.] lép hatályba.

Budapest, 1948. évi augusztus hó 12-én.

**A magyar köztársaság kormányának 10.630/1948. Korm. számú rendelete
a büntetőbírósi ítéletek hírlapi közzétételére vonatkozó rendelkezések
tárgyában.**

A büntetőbírósi ítéletek hírlapi közzétételére vonatkozó jogszabályokat akként módosítja, hogy a bíróság csak a vádlott lakóhelyén megjelenő hírlapban, ha ilyen ott nincs, a legközelebbi helyen megjelenő hírlapban, ha pedig a vádlott lakóhelye külföldön van, a Magyar Közlönyben vagy az általa kijelölt valamelyik Budapesten megjelenő hírlapban való közzétételt rendelhet el.

Ez érvényes akkor is, ha időszaki lapban elkövetett rágalmozás vagy becsületsértés esetében a bíróság a szerkesztő mulasztása vagy a lap megszűnése folytán nem a rágalmozó vagy becsületsértő közleményt tartalmazó, hanem más lapban való közzétételt rendel el.

Hatályba lépett 1948. október 19-én.

A magyar köztársaság kormánya az 1946: XVI. tc. 1. §-ában foglalt és legutóbb az 1948: XXIV. törvénycikkkel meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. (1) A büntetőbírósi ítéletek hírlapi közzétételére vonatkozó jogszabályok akként módosítatnak, hogy a bíróság csak a vádlott lakóhelyén megjelenő hírlapban, ha ilyen ott nincs, a legközelebbi helyen megjelenő hírlapban, ha pedig a vádlott lakóhelye külföldön van, a Magyar Közlönyben vagy az általa kijelölt valamelyik Budapesten megjelenő hírlapban való közzétételt rendelhet el. A Magyar Közlönyben való közzétételnek egyébként helye nincs.

(2) Időszaki lapban elkövetett rágalmozás vagy becsületsértés esetében az 1914: XIV. tc. 43. §-ának 4–6. bekezdéseit továbbra is alkalmazni kell, mégis azzal az elféréssel, hogy ha a bíróság a szerkesztő mulasztása vagy a lap megszűnése folytán nem a rágalmozó vagy becsületsértő közleményt tartalmazó, hanem más lapban való közzétételt rendel el, efelől a jelen § (1) bekezdése szerint határoz.

2. §. A hírlapi közlemény az ítéletet vagy annak rendelkező részét egész terjedelmében nem tartalmazhatja, hanem csak az elítélt nevének, személyi adatainak, az ítéletben megállapított bűncselekménynek és a kiszabott büntetésnek a tényállás rövid összefoglalása mellett való megjelölésére, felmentő ítélet esetében pedig a vádlott nevének, személyi adatainak, a vád tárgyává tett bűncselekmények és a felmentés indokainak rövid összefoglalására kell szorítkoznia. A hírlapban közzéteendő közlemény szövegét a bíróság állapítja meg.

2. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján [1948. október 19.] lép hatályba; végrehajtásáról az igazságügyminiszter gondoskodik.

Budapest, 1948. évi október hó 15-én.

Magyar sajtójogi szabályok 1949–1989

225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet ***rádióüzletszabályzat kibocsátása tárgyában*** (Közigazgatási rendszám: 7.963.)

A rendelet tartalmazza az új rádióüzletszabályzatot. Hatályon kívül helyezi a 9.557/1927. KM rendeletet, valamint az ezt kiegészítő és módosító rendeleteket, így különösen a 31.944/1929., a 78.135/1930., a 83.798/1930., a 85.198/1930., a 95.252/1932., a 102.738/1932., a 104.912/1934. KM számú, a 125.932/1936., a 86.680/1937., a 85.005/1938., a 209.908/1940., a 209.479/1941., a 216.913/1941., a 234.922/1941., a 248.992/1941., a 220.878/1942., a 237.663/1942., a 240.613/1942., a 247.930/1942. KKM és a 220.897/1946., a 211.500/1948., a 243.800/1948. Közl. M. rendeleteket.

Kiegészítette a 2/1958. (V. 21.) KPM rendelet. Módosította a 6/1960. (VIII. 6.) KPM rendelet, és a 6/1963. (IX. 21.) KPM rendelet.

A távirda-, távbeszélő- és egyéb villamosberendezésekről szóló 1888. évi XXXI. tc. 15. §-ában és az 1924/25. évi állami költségvetésről szóló 1925. évi IX. tc. 24. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

I. RÉSZ ***ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK***

[...]

II. RÉSZ ***RÁDIÓÁLLOMÁSOK (RÁDIÓBERENDEZÉSEK) LÉTESÍTÉSE ÉS*** ***ÜZEMBENTARTÁSA***

[...]

II. RÉSZ ***RÁDIÓÁLLOMÁSOK (RÁDIÓBERENDEZÉSEK) LÉTESÍTÉSE ÉS*** ***ÜZEMBENTARTÁSA***

[...]

IV. RÉSZ ***ANTENNÁK LÉTESÍTÉSE***

[...]

V. RÉSZ ***RÁDIÓKÉSZÜLÉKEK IPARSZERŰ ELŐÁLLÍTÁSA ÉS FORGALOMBAHOZATAL*** [...]

VI. RÉSZ
RÁDIÓZAVAROK MEGSZÜNTETÉSE
[...]

VII. RÉSZ
BÜNTETŐRENDELKEZÉSEK
[...]

VIII. RÉSZ
VEGYES RENDELKEZÉSEK
[...]

IX. RÉSZ
A RÁDIÓÜZLETSZABÁLYZAT ALKALMAZÁSA

A Szabályzat alkalmazása
A Szabályzat visszamenő hatálya

61. § (1) Ennek a Szabályzatnak a rendelkezései azokra az engedélyesekre is kiterjednek, akik rádióberendezés létesítésére és üzemeltetésére a 9.557/1927. KM rendelet alapján kaptak engedélyt. Az ilyen engedélyesek részére új engedélyt vagy engedélyokiratot kiállítani nem kell.

Az 1888. évi XXXI. tc. alkalmazása

(2) Ha ez a Szabályzat másképp nem rendelkezik, az 1888. évi XXXI. törvénycikk és a végrehajtása tárgyában kibocsátott rendeletek rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell a rádióberendezésekre is.

Hatálybalépés

62. § Ez a rendelet az 1949. évi szeptember hó 1. napján lép hatályba; egyidejűleg a 9.557/1927. KM valamint az ezt kiegészítő és módosító rendeletek, így különösen a 31.944/1929., 78.135/1930., 83.798/1930., 85.198/1930., 95.252/1932., 102.738/1932., 104.912/1934., KM számú, a 125.932/1936., 86.680/1937., 85.005/1938., 209.908/1940., 209.479/1941., 216.913/1941., 234.922/1941., 248.992/1941., 220.878/1942., 237.663/1942., 240.613/1942., 247.930/1942. KKM és a 220.897/1946., 211.500/1948., 243.800/1948. Közl. M. rendeletek hatályukat veszítik.

1949. évi XX. törvény
A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA

Az 1949. évi Alkotmány 55. §-a kimondja, hogy a „dolgozók érdekeinek megfelelően” biztosítja a szólás- és sajtószabadságot. (1949. augusztus 20-án lépett hatályba.)

[...]

55. § (1) A Magyar Népköztársaság a dolgozók érdekeinek megfelelően biztosítja a szólásszabadságot, a sajtószabadságot, a gyülekezési szabadságot.

(2) Az állam e jogok érvényesítésére a dolgozók rendelkezésére bocsátja a szükséges anyagi eszközöket.

[...]

4166/1949. (VII. 30.) Korm. rendelet
az állam érdekében bizalmasan kezelendő adatokat tartalmazó sajtótermékek
kötelezpéldányai tárgyában
(Közigazgatási rendszám: 5.510.)

A rendelet értelmében az állam érdekében bizalmasan kezelendő adatokat tartalmazó sajtótermékekből a Központi Statisztikai Hivatalhoz tíz példányt kell beszolgáltatni. E példányok őrzésére a Központi Statisztikai Hivatalban „Bizalmas Kiadványok Gyűjteményé”-t kell létre hozni.

A magyar köztársaság kormánya 1946:XVI. tc. 1. §-ában foglalt és legutóbb az 1949. évi 17. törvény 1. §-ával meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. § (1) Az állam érdekében bizalmasan kezelendő adatokat tartalmazó sajtótermékekből a Központi Statisztikai Hivatalhoz (Budapest, II., Keleti Károly-utca 5-7. szám) tíz példányt kell beszolgáltatni. E példányok őrzésére a Központi Statisztikai Hivatalban Bizalmas Kiadványok Gyűjteményét kell létesíteni.

(2) Abban a kérdésben, hogy valamely adat az állam érdekében bizalmasan kezelendő-e, az Állami Ügykezelési Bizottság (4.165/1949. (159) Korm. rendelet 1. §-a) dönt.

2. § Az 1. §-ban körülírt sajtótermékekre vonatkozóan hatályukat veszítik mindazok a jogszabályok, amelyek értelmében azokból valamely hatóság vagy más szerv részére kötelezpéldányt kell beszolgáltatni.

3. § A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba; végrehajtásáról a miniszterelnökkel egyetértésben a belügyminiszter gondoskodik.

70/1950. (III. 7.) M. T. számú rendelet
Magyar Rádió Hivatal létesítése és a Magyar Távirati Iroda átszervezése
tárgyában

(Közigazgatási rendszám: 7.960.)

A rendelet megszünteti a Magyar Központi Híradó Rt.-t, és annak feladatait és vagyonát az újonnan létrehozott, a művelődésügyi miniszter felügyelete alatt álló Magyar Rádió Hivatal, illetve a Rádió Hivaltól független Magyar Távirati Iroda között osztja szét.

1. § A szocializmus építése, dolgozó népünk politikai és kulturális színvonalának emelése és a szocialista kultúra terjesztése terén a magyar rádióra háruló fokozott feladatok ellátására „Magyar Rádió Hivatal”-t (továbbiakban: Rádió Hivatal) kell létesíteni.

2. § (1) A Rádió Hivatal feladata:

a) ellátja a közhasználatú műsorszóró rádió és televízió berendezéseket közlésekkel (műsorral);

b) az a) pontban meghatározott műsorszóráshoz szükséges műszaki berendezéseket létesíti és üzemben tartja az adóállomásokhoz vezető összeköttetések kezdőpontjáig. E kérdésben a Rádió Hivatal döntés előtt a közlekedés- és postaügyi miniszter véleményét kikéri;

c) ellátja a telefonhírmondó rendszerű közhasználatú berendezéseket közlésekkel (műsorral).

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feladatok ellátása kizárólag a Rádió Hivatal hatáskörébe tartozik.

3. § A Rádió Hivatal véleményét döntés előtt ki kell kérni:

a) közhasználatú műsorszóró és televízió-adóállomások, valamint központi rádió vevőberendezések létesítését és üzemeltetését, továbbá rádió és televíziós vevőberendezések nagybani előállítását érintő kérdésekben;

b) a hanglemezgyártással kapcsolatos elvi kérdésekben.

4. § (1) A Rádió Hivatal önálló jogi személy. Vezérigazgatóját a népművelési miniszter előterjesztésére a minisztertanács, a vezérigazgató két helyettesét, továbbá a főosztályvezetőket és az osztályvezetőket a népművelési miniszter nevezi ki. A Rádió Hivatal egyéb személyzetét a vezérigazgató alkalmazza.

(2) A vezérigazgató a Rádió Hivatal felelős vezetője. A két vezérigazgatóhelyettes közül az egyik a műsorpolitikai, a másik a gazdasági és adminisztratív ügyeket intézi.

(3) A Rádió Hivatal alkalmazottait büntetőjogi és fegyelmi felelősség szempontjából közhivatalnokoknak kell tekinteni.

5. § A Magyar Központi Híradó Részvénytársaság keretében működő Magyar Távirati Iroda (továbbiakban: MTI) a jelen rendelettel a Rádió Hivaltól független, önálló jogi személlyé szerveztetik át.

6. § A MTI feladata:

a) továbbítja a hivatalos és félhivatalos híryanagot a bel- és külföldi sajtó, valamint a Rádió Hivatal részére,

b) továbbítja ugyanezen szervekhez a szocializmus építésével kapcsolatos termelési, kulturális és egyéb híryanagot,

c) továbbítja a külföldről érkező híryanagot a sajtó és a Rádió Hivatal részére

d) kiépíti és kifejleszti a vidéki hírszolgálatot.

7. § A MTI külföldi hírszolgálati ügynökségekkel bármilyen egyezményt csak a népművelési miniszter előzetes beleegyezésével köthet.

8. § (1) A MTI vezérigazgatóját a népművelési miniszter előterjesztésére a minisztertanács, a vezérigazgató két helyettesét, továbbá a főosztályvezetőket és az osztályvezetőket a népművelési miniszter nevezi ki. A MTI egyéb személyzetét a vezérigazgató alkalmazza.

(2) A vezérigazgató a MTI felelős vezetője. A két vezérigazgatóhelyettes közül az egyik a szerkesztési, a másik a gazdasági és adminisztratív ügyeket intézi.

(3) A MTI alkalmazottait büntetőjogi és fegyelmi felelősség szempontjából közhivatalnokoknak kell tekinteni.

9. § A Rádió Hivatal és a MTI a népművelési miniszter felügyelete alatt áll; szervezetüket a népművelési miniszter állapítja meg.

10. § A Rádió Hivatal és a MTI személyi és dologi költségeinek fedezéséről a Népművelési Minisztérium költségvetésében külön-külön alcím keretében kell gondoskodni.

11. § (1) A Magyar Központi Híradó Rt. megszűnik és a cégjegyzékből hivatalból törölendő.

(2) A 6.770/1945. (VIII. 22.) ME rendelet alapján az államkincstár javára elkobzott és a Magyar Központi Híradó Részvénytársaságnak használatára átengedett vagyontárgyakat, valamint a Magyar Központi Híradó Részvénytársaság vagyonát – rendeltetésük szerint – a népművelési miniszter vagy a Rádió Hivatalnak, vagy a MTI-nek adja át.

(3) A Magyar Központi Híradó Részvénytársaság kötelezettségeiért a Rádió Hivatal vagy a MTI aszerint felel, hogy melyikük vagyonát gyarapította a kötelezettség ellenértéke. Vita esetén a népművelési miniszter dönt.

12. § A Magyar Központi Híradó Részvénytársaság által üzemben tartott telefonhírmondó rendszerű közhasználatú berendezések és közhasználatú villamos óraszabályozó és villamos időjelző berendezések üzemeltetéséről a közlekedés- és postaügyi miniszter gondoskodik.

13. § A jelen rendelet hatálybalépésével a 6.770/1945. (VIII. 22.) ME rendeletnek és a 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendeletnek a jelen rendelettel ellentétes rendelkezései hatályukat veszítik.

14. § A jelen rendelet végrehajtásáról – a közlekedés és postaügyi miniszter hatáskörét érintő kérdésekben vele egyetértésben – a népművelési miniszter gondoskodik.

71/1950. (III. 9.) M. T. számú rendelet
egyes filmek bejelentéséről és beszolgáltatásáról
(Közigazgatási rendszám: 5.540)

Az, akinek bármilyen jogcímen olyan film van birtokában, amely nyilvános bemutatásra jogosító érvényes engedélyokirattal ellátva nincs, vagy engedélyokirattal el van látva, de az engedélyokirat 1950. január 1-je előtt kelt, köteles azt a jelen rendelet hatálybalépésétől számított tizenöt napon belül a Népművelési Minisztérium Filmfőosztályához beszolgáltatni. Az, akinek bármilyen film a jelen rendelet hatálybalépése után kerül birtokába, a beszolgáltatást ettől számított kettő napon belül köteles teljesíteni. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

1. §. (1) Az, akinek bármilyen jogcímen olyan film van birtokában (birtokában), amely nyilvános bemutatásra jogosító érvényes engedélyokirattal ellátva nincs, vagy bár ilyennel el van látva, de az engedélyokirat 1950. évi január hó 1. napja előtt kelt, köteles azt a jelen rendelet hatálybalépésétől számított tizenöt (15) napon belül a Népművelési Minisztérium Filmfőosztályához (Budapest, V., Kálmán-u. 7.) beszolgáltatni.

(2) Az, akinek az (1) bekezdésben meghatározott film a jelen rendelet hatálybalépése után kerül bármely jogcímen birtokába (bírlalatába) a beszolgáltatást ettől számított kettő (2) napon belül köteles teljesíteni.

(3) A beszolgáltatott filmek térítési összegét a népművelési miniszter határozza meg.

(4) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából filmnek tekintendő normál (35 mm) és keskeny (16 mm) méretű minden eredeti képnegatív, eredeti hangnegatív, bármilyen sokszorosításhoz szükséges reprodukív filmanyag (kék-kópia, dup-negatív és arról készült dup-pozitív) és minden másolat (kópia).

2. §. Az 1. §-ban előírt beszolgáltatási kötelezettség teljesítésekor egyúttal két példányban írásban közölni kell a beszolgáltatott film címét, gyártóinak nevét, a forgalmazásra jogosult nevét, a gyártás idejét, a film nemét (eredeti negatív, másolat, stb.) és méretét (normál, keskeny).

3. §. A Népművelési Minisztérium Filmfőosztályához a jelen rendelet hatálybalépésétől számított tizenöt (15) napon belül a 2. §-ban meghatározott tartalmú bejelentést köteles tenni az is, akinek olyan, az 1. §-ban foglalt rendelkezések szerint beszolgáltatási kötelezettség alá eső film van a tulajdonában, amely a jelen rendelet kihirdetésekor bármilyen jogcímen valamely közület [2.850/1949. (III. 29.) Korm. rendelet 1. §] birtokában (bírlalatában) van. E bejelentésben azt is fel kell tüntetni, hogy a bejelentés tárgyát képező film melyik közület birtokában (bírlalatában) van.

4. §. A közületek a tulajdonukban, vagy bármilyen jogcímen birtokukban (bírlalatukban) lévő filmek jelen rendelet szerinti beszolgáltatásának és bejelentésének kötelezettsége alól mentesek.

5. §. (1) Kihágást követ el és 6 hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki

a) az 1. §-ban meghatározott beszolgáltatási kötelezettségének nem, vagy nem a megszabott határidőben tesz eleget,

b) a 3. §-ban meghatározott bejelentési kötelezettségét nem, vagy nem a meghatározott határidőben teljesíti.

(2) Azt a filmet, amelyre nézve a kihágást elkövették, el kell kobozni. Az elkobzott filmet a Népművelési minisztérium Filmfőosztálya rendelkezésére kell bocsátani.

(3) A pénzbüntetés tekintetében az 1928. évi X. törvény rendelkezéseit a 8.960/1946. (VIII. 1.) ME rendeletben foglalt azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege 24 000 Ft.

(4) A kihágás miatt az eljárás a rendőrség, mint rendőri büntetőbíróság hatáskörébe tartozik. Az 1929. évi XXX. tv. 59. § (1) bekezdése 3. pontjának alkalmazása szempontjából szakminiszternek a népművelési minisztert kell tekinteni.

(5) Az első fokon eljáró rendőri büntetőbíróság köteles a jogerős büntető ítélet egy kiadmányát a népművelési miniszternek megküldeni.

7.966-H/40-2/1950. (VI. 29.) KPM rendelet
a Rádióüzletszabályzat kiegészítése tárgyában
(Közigazgatási rendszám: 7.963.)

Módosítja a 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelettel kibocsátott Rádióüzletszabályzat 51. §-ának (4) bekezdését.

Az 1888. évi XXXI. tv. 15. §-ában és az 1925. évi IX. tv. 24. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. § A 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelettel kibocsátott Rádióüzletszabályzat 51. §-ának (4) bekezdése az alábbi rendelkezésekkel egészített ki:

«A kereskedő köteles a vevő nevét, foglalkozását és lakcímét az illetékes postahivatalnak írásban bejelenteni. A bejelentést három napon belül kell postára adni. Bérmentesítési díjat leróni nem kell.»

2. § (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő az a kereskedő, aki a Rádióüzletszabályzat 51. §-a (4) bekezdésének a jelen rendelet 1. §-ával kiegészített rendelkezése ellenére a vevő nevét, foglalkozását és lakcímét nem jelenti be.

(2) A pénzbüntetésre az 1928. évi X. törvény rendelkezései – a 8.960/1946. (VIII. 1.) ME rendeletben foglalt módosításokkal – az irányadók.

(3) A kihágás miatt az eljárás a rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Az 1929. évi XXX. tv. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek a közlekedés- és postaügyi minisztert kell tekinteni.

2651/1951. (III. 30.) MTE rendelet
a szótárszerkesztési munkálatok bejelentéséről
(Közigazgatási rendszám: 1601.)

Az állami intézmények a náluk folyamatban lévő bármilyen jellegű szótárkészítési munkálatokat a Magyar Tudományos Akadémia mellett működő Szótárbizottságnál bejelenteni kötelesek. Bármilyen jellegű szótár kiadására kizárólag az Akadémiai Kiadóvállalat jogosult.

1. § (1) A minisztériumok az államhatalom és államigazgatás helyi szervei, ezek intézetei és intézményei, valamint az éves tervek kidolgozására kötelezett állami vállalatok a jelen rendelet megjelenésétől számított 15 napon belül kötelesek az általuk tervbevett, vagy a náluk folyamatban lévő bármilyen jellegű szótárkészítési munkálatokat a Magyar Tudományos Akadémia mellett működő Szótárbizottságnál (a továbbiakban: Szótárbizottság) (V., Akadémia u. 2.) írásban bejelenteni.

(2) A bejelentést akkor is meg kell tenni, ha a szótárkészítésre a felettes hatóság korábban engedélyt vagy megbízást adott, vagy ha a munkálat az 1951. évre jóváhagyott tervben már szerepel.

(3) A bejelentett szótárszerkesztési munkálatok csak akkor folytathatók, ha ahhoz a Szótárbizottság hozzájárult.

2. § (1) Bármilyen jellegű szótár kiadására kizárólag az Akadémiai Kiadóvállalat (Bp. VI., Sztálin út 31.) jogosult.

(2) A bejelentésre kötelezettek bármilyen jellegű szótár kiadására vagy kinyomatására csak az Akadémiai Kiadóvállalattal köthetnek szerződést.

3. § Azzal szemben, aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza, a 227/1950. (IX. 7.) MT rendelet értelmében rendbírság kiszabásának van helye.

139/1951. (VII. 8.) M. T. számú rendelet
filmfelvevőgépek és filmvetítőgépek bejelentéséről
(Közigazgatási rendszám: 9.830.)

A rendelet 1951. július 31-ei határrnappal, illetve a jövőre nézve előírta a 16 és 35 mm szélességű kamerák és vetítőgépek bejelentési kötelezettségét. Ezen túlmenően filmnyersanyagot csak annak enged a rendelet kiszolgáltatni, aki bejelentett filmfelvevő géppel rendelkezik. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít.

1. §.

A jelen rendelet alkalmazása szempontjából filmfelvevőgépnek kell tekinteni minden 16 mm vagy 35 mm szélességű néma- vagy hangosfilm felvételére alkalmas kép- vagy hangkamerát, valamint ennek minden alkatrészét és tartozékát, filmvetítőgépnek kell tekinteni minden 16 mm vagy 35 mm szélességű néma- vagy hangosfilm vetítésére alkalmas készüléket, valamint annak minden alkatrészét és tartozékát is.

2. §.

Az, akinek bármilyen jogcímen filmfelvevő- vagy filmvetítőgép van a birtokában, köteles azt 1951. évi július hó 31. napjáig a népművelési minisztériumnak írásban bejelenteni.

3. §.

Az, akinek 1951. évi július hó 31. napja után bármilyen jogcímen filmfelvevő- vagy filmvetítőgép kerül a birtokába, a bejelentést (2. §.) a birtokbavételtől számított három napon belül köteles teljesíteni.

4. §.

Filmfelvevő-, illetőleg filmvetítőgép előállításával, vagy forgalombahozatalával foglalkozó állami vállalatoknak a birtokukban lévő, eladásra szánt filmfelvevő- és filmvetítőgépeket bejelenteniök nem kell.

5. §.

A 2. és 3. §-ban megszabott bejelentés teljesítéséről a népművelési miniszter a bejelentőnek igazolást ad.

6. §.

Filmfelvevőgéphez (1. §.) szükséges, valamint 16 mm, 32 mm vagy 35 mm szélességű mozgóképszalagok sokszorosítására alkalmas filmnyersanyagot – kivéve a 16 mm, 32 mm vagy 35 mm szélességű, legfeljebb 3 méter hosszúságú, fényképezőgéphez használt filmnyersanyagot – csak annak szabad kiszolgáltatni, akinek a jelen rendelet alapján bejelentett filmfelvevőgép van a birtokában.

7. §.

Közületek és közületi vállalatok, filmek (mozgóképfelvételek) készítésére (forgatására) megbízást a filmgyártó állami vállalatokon kívül másnak csak a népművelési miniszter előzetes jóváhagyásával adhatnak.

8. §.

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 2 hónapig terjedő elzárással vagy 10.000 forintig terjedő pénzbüntetéssel kell büntetni azt, aki:

a) 2. és 3. §-ban megszabott bejelentési kötelezettségének nem, vagy nem kellő időben tesz eleget;

b) a 6. §-ban foglalat tilalom ellenére filmnyersanyagot szolgáltat ki, illetőleg vásárol.

(2) Azt a filmfelvevő, illetőleg filmvetítőgépet, valamint filmet, amelyre nézve a kihágást elkövették, el kell kobozni. Az elkobzott gépet, illetőleg filmet a népművelési minisztériumnak kell megküldeni.

(3) Kihágás miatt az eljárás a végrehajtóbizottságnak, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik, szakminiszter a népművelési miniszter.

9. §.

A jelen rendelet hatálya nem terjed ki a néphadseregre, az Államvédelmi Hatóságra, a rendőrségre, valamint a filmgyártó és a moziüzemeltetéssel foglalkozó állami és azokra a vállalatokra, amelyekben a nem állami érdekeltség az 1945. évi január hó 20. napja után kötött és érvényben lévő államközi egyezményen alapszik.

10. §.

A jelen rendelet végrehajtásáról a népművelési miniszter gondoskodik.

1.011–5–71/1951. (VII. 8.) Np. M. számú rendelet
a filmfelvevőgépek és a filmvetítőgépek bejelentéséről szóló 139/1951. (VII.8.)
M. T. számú rendelet végrehajtása tárgyában.
(Közigazgatási rendszám: 9.830.)

A rendelet a címében is szerepeltetett 139/1951. (VII. 8.) M. T. számú rendelet végrehajtási rendelete.

A filmfelvevő- és a filmvetítőgépek bejelentéséről szóló 139/1951. (VII. 8.) M. T. számú rendelet (a továbbiakban R.) 10. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1.§.

(1) A R. 2., illetőleg 3.§-ában előírt bejelentést két példányban az erre a célra rendszeresített a jelen rendelet melléklete szerinti űrlapon kell megtenni. Az űrlapot a népművelési minisztériumban (Budapest, V., Báthory-utca 10.) lehet beszerezni.

(2) A R. 3. §-a alapján teljesített bejelentésben (az „Egyéb közlések” rovatban) közölni kell azt is hogy a bejelentő a filmfelvevő-, illetőleg filmvetítőgépet kitől szerezte és csatolni kell a bejelentéshez a gép korábbi birtokosa részére a bejelentés teljesítéséről kiadott igazolást. (2. §.)

2. §.

A bejelentés teljesítését a népművelési minisztérium üzemgazdasági és tervfőosztálya a bejelentés egyik példányán igazolja és az ily módon kiállított igazolást a bejelentőnek megküldi.

3. §.

Filmnyersanyag forgalombahozatalával foglalkozó állami vállalat filmfelvevőgéphez szükséges, valamint 16 mm, 32 mm és 35 mm szélességű mozgóképszalagok sokszorosítására alkalmas filmnyersanyagot – kivéve a 16 mm, 32 mm vagy 35 mm szélességű, legfeljebb 3 méter hosszúságú fényképezőgéphez használt filmnyersanyagot – csak a filmfelvevőgép bejelentéséről szóló igazolás (2. §.) felmutatása ellenében szolgáltatathat ki és az igazolás hátlapjára köteles minden alkalommal, a kelet megjelölésével, valamint aláírásával és pecsétjével ellátva feljegyezni a kiszolgáltattott filmnyersanyag mennyiségét (mérethosszúságát).

1012-19-2/1951. (IX. 29.) NpM rendelet
a mozgóképek engedélyokiratának kiállításáról szóló rendelkezések
módosítása tárgyában
(Közigazgatási rendszám: 5540.)

A rendelet értelmében a mozgókép nyilvános előadásához és forgalombahozatalához szükséges engedélyokiratot (cenzúralap) a Mozgóképüzemi Vállalat részére egy példányban kell kiállítani.

A népművelési miniszter ügykörének ideiglenes megállapításáról szóló 4267/1949. (X. 5.) MT rendelet 1. § 4. pontjában nyert felhatalmazás alapján a belügyminiszterrel egyetértésben a következőket rendelem:

mozgókép nyilvános előadásához és forgalombahozatalához szükséges engedélyokiratot (cenzúralap) a Mozgóképüzemi Vállalat részére egy példányban kell kiállítani és a mozgókép további forgalombahozatalához és előadásához elegendő az engedélyokiratról a Mozgóképüzemi Vállalat által kiállított másolat.

1032/1951. (XI. 17.) minisztertanácsi határozat
február 1-jének a „Magyar Sajtó Napjává” nyilvánításáról

A Kommunista Párt központi lapja, a Szabad Nép 1942. február 1-jén történt első megjelenésének emlékére február 1. napját a Magyar Sajtó Napjává nyilvánítja a határozat.

1942. február 1-jén jelent meg első ízben a szabadságunk, nemzeti függetlenségünk és a népek békéjének ügyéért küzdő Szabad Nép, a Kommunista Párt központi lapja.

A Szabad Népek az elnyomatás éveiben és a felszabadulás után jelentős része volt népünk küzdelmeiben és győzelmeiben. Harcokban és sikerekben gazdag útja során milliók szellemi kenyérévé vált. Éles fegyver szabadságunk és nemzeti függetlenségünk védelmében, a szocializmus építésében. A Szabad Nép magasra emeli a proletárinternacionalizmus, a Szovjetunióhoz való rendületlen hűség diadalmas zászlaját. Szilárd helytállásra neveli a béke minden magyar hívét az imperialista háborús gyűjtogatókkal szemben.

A minisztertanács ezért a Szabad Nép megjelenésének 10. évfordulója emlékére minden év február 1. napját a MAGYAR SAJTÓ NAPJÁVÁ nyilvánítja.

Ez a nap ünnepélyes kifejezője annak a megbecsülésnek, amellyel államunk az Alkotmány szellemében a szabad sajtót munkájában támogatja. Erősítse a Magyar Sajtó Napja a Magyar Dolgozók Pártjának, kormányunknak eltéphetetlen kapcsolatát a dolgozó néppel, a munkásosztály és a dolgozó parasztság szövetségét, a magyar dolgozó nép egységét a békeharcban és ötéves tervünk megvalósításában. Növelje e történelmünk során először igazán szabaddá lett magyar sajtó megbecsülését és szeretetét a legszélesebb tömegekben. Buzdítsa új harcokra, új győzelmekre a magyar sajtó dolgozóit.

213/1951. (XII. 18.) MT rendelet
tudományos célokra köteles példányok beszoigáztatásáról

A rendeletben felsorolt legalább 25 példányban előállított sajtótermékekből tudományos célokra ingyenes kötelesspéldányokat kell az Országos Széchényi Könyvtárhoz (OSZK) beszoigáztatni. A beszoigáztatás alap esetben a nyomda kötelessége. A kötelesspéldányokból kettőt az OSZK tart meg, a többi pedig a rendeletben meghatározott intézményekhez juttatja el. A rendelet betartásának ellenőrzésével az OSZK-t bízzák meg. A rendelet az állam érdekében „bizalmasan vagy szigorúan bizalmasan kezelendő adatokat tartalmazó sajtótermékekre” nem vonatkozik. A rendelet megszegőivel szemben büntetési tételeket is megállapít. Hatályon kívül helyezi a 26/1959 (V. 1.) Korm. rendelet.

1. § (1) Tudományos célokra ingyenes kötelesspéldányokat kell beszoigáztatni a Magyarországon kiadott, illetőleg nyomtatás vagy sokszorosítás útján legalább 25 példányban előállított alábbi sajtótermékekből:

- a) hírlapok, időszaki és nem időszaki lapok, nyomtatott vagy más úton sokszorosított sajtótudósítások;
- b) könyvek, füzetek (bármilyen önálló vagy sorozatos művek, jegyzetek, szöveges naptárak vagy könyvek, évi jelentések, zárszámadások, szabványok, külön lenyomatott stb.);
- c) nem katonai jellegű térképek;
- d) zeneművek;
- e) önálló képek és metszetek;
- f) vegyes kisebb nyomtatványok (falragaszok, statisztikai űrlapok, műsorok, meghívók, színlapok, röpcédulák, képes levelezőlapok, gyászjelentések és minden más, csupán egy levélből álló nyomtatvány).

(2) A köteles példány beszoigáztatási kötelezettség a (1) bekezdésben felsorolt sajtótermékek minden változatára egyaránt vonatkozik.

2. § Az 1. §-ban meghatározott körön belül nem kell kötelesspéldányként beszoigáztatni:

- a) a hivatali ügyintézés során kiadott és célszerűségi szempontból sokszorosított intézkedéseket;
- b) a hivatali ügykezelésre szánt hivatalos nyomtatványokat és üzleti nyomtatványokat;
- c) a kötvényeket, értékjegyeket, érték- és hitelpapírokat, eladásra kerülő posta-, okmány- és tagsági bélyegeket;
- d) vonalazott űrlapokat és könyvek címkéit;
- e) családi értesítéseket, levélpapírokat, látogató- és köszöntő jegyeket, egyesületi szavazólapokat;
- f) a MÁV szolgálati menetrendeket.

3. § (1) Az 1. § (1) bekezdésének a)-e) pontjai alá eső sajtótermékekből az előállításukat követő 48 órán belül külön szállítólevéllel tizenkét kötelesspéldányt, az f) pont alá eső sajtótermékekből pedig az előállításukat követő hónap 8. napjáig négy kötelesspéldányt az Országos Széchényi Könyvtárhoz kell beszoigáztatni.

(2) Kötelesspéldányként csak teljes, hibátlan példányok terjesztésre kész állapotban adhatók be.

4. § (1) A sajtótermékek kötelesspéldányainak beszoigáztatási kötelezettsége általában a nyomtatót (nyomda, sokszorosító) terheli.

(2) A kiadó köteles a beszoigáztatási kötelezettségének eleget tenni, ha

- a) az egész nyomdaterméket vagy annak egyes részeit, mellékleteit (szöveg, kép, hangjegy, térkép, borítólapp) külföldön nyomtatták;

b) a nyomdatermék előállítása több hazai vagy hazai és külföldi nyomda vagy könyvkötészet között oszlik meg.

5. § (1) A nyomtató az üzemében készült összes sajtótermékekről, a kiadó pedig összes kiadványairól havonta kimutatást köteles készíteni. A nyomtatói kimutatást négy példányban, a kiadói kimutatást pedig két példányban a következő hónap 8. napjáig az Országos Széchényi Könyvtárhoz kell megküldeni.

(2) Mind a nyomtató, mind pedig a kiadó az (1) bekezdésben megjelölt határidőig az Országos Széchényi Könyvtárnak nemleges bejelentést köteles tenni, amennyiben valamelyik hónapban sajtóterméket nem állított elő, illetőleg nem adott ki.

6. § (1) Az Országos Széchényi Könyvtár a hozzá tizenkét példányban beküldött sajtótermékekből két kötelespéldányt saját céljára tart vissza, egy-egy példányt pedig a beérkezésüktől számított 48 órán belül a Központi Statisztikai Hivatalnak és a Debreceni Egyetem Könyvtárának küld meg.

(2) A további kötelespéldányokból egy példányt igényelhet a Központi Technológiai Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, a Budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem Könyvtára, a Magyar Országgyűlési Könyvtár, a Népkönyvtári Központ, a Munkásmozgalmi Intézet és az Országos Mezőgazdasági Könyvtár abban az esetben, ha a sajtótermék tárgya, illetőleg tartalma a gyűjtőkörének megfelel. Az igénylés jogalapja tekintetében felmerült esetleges vitát az Országos Könyvtári Központ dönti el.

(3) A fennmaradó kötelespéldányokkal az Országos Könyvtári Központ rendelkezik és azokat elsősorban nemzetközi csere céljára használhatja fel.

7. § Az Országos Széchényi Könyvtár a hozzá négy példányban beküldött sajtótermékekből két kötelespéldányt tart meg saját céljaira, egy-egy példányt pedig a Debreceni Egyetem Könyvtárának és annak a tudományos könyvtárnak vagy intézménynek küld meg, amelynek gyűjtőköre a sajtótermékre kiterjed.

8. § (1) A kötelespéldányok beszolgáltatásának ellenőrzése az Országos Széchényi Könyvtár feladata.

(2) Az ellenőrzés keretében az Országos Széchényi Könyvtár helyszíni eljárást fogatosíthat és megbízottja a nyomtató, illetőleg a kiadó üzleti könyveibe is betekinthet.

(3) Az ellenőrzés helyes szervezése érdekében a nyomdai (sokszorosító) vállalatok és a kiadványvállalatok engedélyezéséről, megszüntetéséről, továbbá a működésükben beállott változásokról a könnyűipari miniszter, illetőleg a kiadók felügyeleti hatóságai az Országos Széchényi Könyvtárat egyidejűleg értesítik.

(4) A kiadók kötelesek a kiadványaikról kiadói könyvet vezetni. A kiadói könyvben a kiadvány szerzőjét, címét, oldalszámát, az előállított példányszámot, valamint az előállító nyomtató nevét és telephelyét kell feltüntetni.

9. § (1) Kihágást követ el és 5000 forintig terjedő pénzbüntetéssel kell büntetni a nyomdai, illetőleg kiadványvállalat felelős vezetőjét, ha a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza.

(2) A kihágás miatt az eljárás a végrehajtóbizottság mint rendőri büntetőbíróóság hatáskörébe tartozik. Szakminiszternek a közoktatásügyi minisztert kell tekinteni.

10. § Az Országos Széchényi Könyvtár a felszólítása ellenére szabályszerűen be nem szolgáltatott sajtótermékek kötelespéldányát jogosult vétel útján közvetlenül beszerezni. Az igazolt beszerzési költségeket a beszolgáltatásra kötelezett az Országos Széchényi Könyvtár felhívására 8 napon belül megtéríteni köteles.

11. § A jelen rendelet 3-10. §-ának rendelkezései az állam érdekében bizalmasan vagy szigorúan bizalmasan kezelendő adatokat tartalmazó sajtótermékekre nem vonatkoznak, az ilyen sajtótermékek kötelespéldányainak beszolgáltatásáról külön történik intézkedés.

12. § (1) A jelen rendelet az 1952. évi január hó 1. napján lép hatályba, végrehajtásáról a közoktatásügyi miniszter gondoskodik.

(2) A jelen rendelet hatálybalépésével a tudományos célokra kötelespéldányok beszolgáltatása tekintetében intézkedő korábbi jogszabályok hatályukat veszítik.

**A közoktatásügyi miniszter 1.011-107/1951. (XII. 18.) K. M. számú
rendelete**
***a tudományos célokra kötelespéldányok beszolgáltatásáról szóló 213/1951.
(XII. 18.) M. T. számú rendelet végrehajtása tárgyában***

A 213/1951. (XII. 18.) M. T. számú rendelet végrehajtásának részletes szabályait tartalmazza.

A Magyar Népköztársaság minisztertanácsának 213/1951. (XII. 18.) MT rendelet (a továbbiakban: R.) 12. §-ának (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. § (1) A kötelespéldányokat terjesztésre kész állapotban kell beszolgáltatni; a kötve terjesztésre kerülő sajtótermékekből tehát bekötött példányokat kell kötelespéldányként beadni.

(2) A kötelespéldány beszolgáltatási kötelezettség a sajtótermékek minden változatára egyaránt vonatkozik, pl. több kiadásban megjelenő hírlapból, valamennyi kiadásra, a Braille-írással készült kiadványokra, a könyveknél önállóan és sorozatban megjelent kiadások mindkét változatára, zenemű esetében minden szólamra, partitúrára és zongora-kivonatra.

(3) Amennyiben a beszolgáltatási kötelezettség alá eső sajtótermékek, könyvek, füzetek kötve és fűzve, illetve különböző minőségű papíron, vagy különleges kiállításban (díszkiadás) is megjelennek, a kötve, illetőleg egyfajta papíron készült tizenkét példányon felül az eltérő kiadványokból további két-két példányt kell beszolgáltatni. Ebből a két példányból egy-egy példány az Országos Széchényi Könyvtárba és a Debreceni Egyetem Könyvtárába kerül.

(4) A részenként előállított jegyzetek kötelespéldányait az utolsó rész előállításától számított 48 órán belül kell beszolgáltatni.

2. § (1) Az előállításuktól számított 48 órán belül beszolgáltatásra kerülő kötelespéldányokat a jelen rendelethez mellékelt *I. és II. számú minta* szerint házilag készített, sorszámmal ellátott és négy példányban kiállított külön szállítólevéllel kell beküldeni.

(2) A szállítólevélen fel kell tüntetni:

- a) a nyomtató vagy kiadó nevét és telephelyét,
- b) a nyomtatvány sorsszámát,
- c) hírlapoknál, folyóiratoknál a címet, évfolyamot, számot és darabszámot, az esetleges változatok (vidéki és egyéb kiadások) megjelölésével,
- d) könyveknél, zeneműveknél és térképeknél a szerzőt, a mű címét, a kiadás számát és a gyártás nyomdakönyvi számát,
- e) a beszolgáltatás keltét.

(3) A hírlapokat, időszaki és nem időszaki lapokat, nyomtatott vagy sokszorosított sajtótudósításokat mindenkor külön csomagban és külön szállítólevéllel kell beküldeni.

(4) A vegyes kisebb nyomtatványokat az R. 5. §-ában előírt nyomdai, illetve kiadói kimutatással együtt kell beszolgáltatni.

3. § (1) A nyomdai, illetőleg kiadói kimutatásokat a jelen rendelethez mellékelt *III. és IV. számú minta* szerint kell házilag elkészíteni.

(2) A kimutatások fejlécén pontosan meg kell jelölni:

- a) a kimutatás jellegét (nyomdai vagy kiadói),

- b) az időszakot, amelyre a kimutatás vonatkozik,
- c) a beszolgáltatásra kötelezett nyomtató, illetőleg kiadó nevét és telephelyét.

4. § (1) Sajtótermékeket a havi kimutatásokban az R. 1. §-ában megjelölt sorrendben kell csoportosítani.

(2) A hat csoportba osztott sajtótermékekkel kapcsolatban a következő adatokat kell feltüntetni:

a) az első csoportnál a sajtótermék címét (az újság neve), és az egyes címek mellett a nyomdatermék (újság) évfolyamát és azt, hogy hányadik számtól hányadik számig készült. A variánsokat külön kell feltüntetni. Meg kell jelölni továbbá a beküldött darabok számát és külön rovatban a maximális példányszámot;

b) a második, harmadik, negyedik és ötödik csoportba tartozó sajtótermékeket a csoportokon belül egyenként (külön-külön) kell felsorolni mindegyiknél megjelölve a sorszámot, a gyártási számot, a szerző nevét, a mű címét, a kiadás számát, az előállított példányszámot, a lap (oldal) számot, egy példány bolti árát – vagy ennek hiányában az egy példányra eső előállítási értéket –, a kiadó nevét és címét, továbbá a beküldött kötelespéldányok darabszámát. Ezeknél a csoportoknál fel kell tüntetni a szállítólevélnek a sorszámat is, amellyel a sajtóterméket az Országos Széchényi Könyvtárba beszolgáltatták, utánnyomás esetében pedig a megjegyzés rovatba be kell vezetni azt is, hogy az utánnyomás hányadik kiadásból történt;

c) a hatodik csoportba tartozó vegyes kisebb nyomtatványokat nem egyenként, hanem fajtájuk szerint csoportosítva kell felsorolni. Minden egyes csoport mellett azonban fel kell tüntetni az egyes nyomtatványok gyártási számát. Ezeknél a csoportoknál fel kell tüntetni a szállítólevélfajtáknál a beszolgáltatott darabok számát.

(3) Ha valamely nyomdatermék előállítása hazai és külföldi vagy több hazai nyomda között oszlik meg, úgy a nyomtató köteles a nyomdatermékeknek az ő üzemében készült részére vonatkozó adatokat, valamint a teljes mű beszolgáltatására kötelezett kiadó nevét és pontos címét bejelenteni.

(4) A kimutatást a beszolgáltatásra kötelezettnek keltezéssel, aláírással és bélyegzővel kell ellátni.

(5) Ha valamely időszaki nyomtatványnál nyomdaváltozás történik, az új nyomtató köteles feltüntetni a kimutatásban, hogy a nyomtatvány előállítását mely évfolyam, hányadik számnál vette át.

5. § (1) A Magyar Országgyűlési Könyvtár, a Központi Technológiai Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, a Budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem Könyvtára, a Népkönyvtári Központ, a Munkásmozgalmi Intézet és az Országos Mezőgazdasági Könyvtár az Országos Széchényi Könyvtár által rendelkezésükre bocsátott bibliográfia és a könyvanyag helyszíni megtekintése alapján igényelhetnek kötelespéldányt.

(2) Az Országos Széchényi Könyvtár a kötelespéldányokról beérkezésük napján bibliográfiát (címjegyzéket) készít és azt minden héten az általa megjelölt napon az igénylők rendelkezésére bocsátja. Az igényeket a címjegyzék betekintésére kijelölt napon kell előterjeszteni és az igényelt kötelespéldányokat három napon belül el kell szállítani. Utólagos igénylést az Országos Széchényi Könyvtár nem vehet figyelembe.

(3) A R-ben előírt szétosztás és az igénylések után visszamaradt kötelespéldányok felhasználásáról az Országos Könyvtári Központ egy héten belül gondoskodik.

6. § A Központi Statisztikai Hivatal a hozzá megküldött kötelespéldányokból az Országos Széchényi Könyvtárnak küldi vissza azokat a sajtótermékeket, amelyeket statisztikai adatfeldolgozás után a saját könyvtárában elhelyezni nem kíván.

7. § A R. 9. §-ban megállapított kihágást követi el a nyomtató- vagy kiadóvállalat felelős vezetője, ha

- a) a kötelespéldányoknak az R.-ben előírt határidőig beszolgáltatását elmulasztja,
- b) a nyomtatói, illetőleg a kiadói kimutatásokat az előírt határidőig nem küldi be,

c) a kötelespéldányok beszolgáltatására, illetőleg a kimutatások beküldésére, vonatkozó kötelezettségnek hiányosan, illetve meg nem felelő példányok beadásával tesz eleget és a hiányosságokat az Országos Széchényi Könyvtár felhívására a Könyvtár által megadott határidőig nem pótolja,

d) a kötelespéldány beszolgáltatási kötelezettség teljesítésének ellenőrzését akadályozza vagy megghiúsítja.

8. § A kihágás miatt a büntető feljelentést a nyomtató, illetőleg kiadó székhelye szerint illetékes végrehajtóbizottságnál az Országos Széchényi Könyvtár teszi meg.

9. § A büntető eljárástól függetlenül az Országos Széchényi Könyvtár a kötelespéldányokat be nem szolgáltató, vagy hiányosan, illetőleg hibás példányok felhasználásával beszolgáltató nyomtatót vagy kiadót ajánlott levélben a beszolgáltatási kötelezettség 48 órán belül történő megfelelő teljesítésére hívja fel. Amennyiben a felhívás eredménytelen marad, a Könyvtár a kötelespéldányokat a beszolgáltatásra kötelezett költségére közvetlenül, vétlen útján beszerzi.

10. § (1) A jelen rendelet az 1952. évi január hó 1. napján lép hatályba.

(2) Az 1952. évi január hó 1. napja előtt kiadott, illetőleg előállított sajtótermékek kötelespéldányait az addig érvényben volt szabályok szerint kell beszolgáltatni.

I-IV. számú melléklet az 1011-107/1951. (XII. 18.) KM rendelethez

[...]

1/1952. (I. 8.) PoM rendelet
a Rádióüzletszabályzat egyes rendelkezéseinek módosítása és kiegészítése
tárgyában

A rendelet a 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet 15. §-át, az amatőrrádiózásra vonatkozó rendelkezéseket módosítja.

A belügyminiszterrel egyetértésben a következőket rendelem:

1. § A 225000/1949. (VII. 23.) KPM rendelettel kibocsátott Rádióüzletszabályzat (az alábbiakban: Szabályzat) 15. §-a helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

15. § Amatőr rádióállomások. (1) 1. a rádióamatőr-mozgalom szervezője és irányítója a Magyar Szabadságharcos Szövetség. Rádióamatőradóállomások létesítésére és üzemeltetésére ennélfogva csak azok a Magyarországon élő, 18.-ik életévüket betöltött magyar állampolgárok kaphatnak engedélyt, akik a Magyar Szabadságharcos Szövetség (továbbiakban: Szövetség) igazolt rendes tagjai, rendelkeznek a szükséges szakismeretekkel és az engedély megadását a Szövetség javasolja. A Szövetség javaslata alapján történik az engedélyokiratok esetleges meghosszabbítása, valamint azok ideiglenes vagy végleges megvonása is.

2. A szülő (gyám, gondnok) beleegyezésével és felelősségére ugyancsak a Szövetség javaslata alapján 18 éven aluli magyar állampolgárok is kaphatnak engedélyt.

(2) 1. Amatőr-rádióadóállomás létesítésére és üzemeltetésére csak természetes személyek kaphatnak engedélyt; ipari vállalatok, laboratóriumok, iskolák és más hasonló intézmények részére ilyen engedély nem adható. Kivételek e rendelkezés alól a Szövetség rádióadóállomásai és a Szövetség javaslata alapján létesített kollektív rádióadóállomások (rádiókörök). A Szövetség, illetőleg a rádiókörök is kötelesek azonban az állomások felelős kezelőiként az (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott feltételeknek megfelelő szövetségi tagokat kijelölni.

2. A kollektív amatőr-rádióadóállomás kezelői által a berendezés útján elkövetett bármiféle visszaélésért vagy szabálytalanságért a postával szemben minden esetben a Szövetség felelős.

(3) Az engedélyt kérő részére a postaügyi miniszter első ízben csak építési engedélyt, majd a berendezés elkészítése és annak a posta által történő felülvizsgálása után üzemeltetési engedélyt ad ki.

(4) 1. Az üzemeltetési engedély lehet:

a) „A” fokozatú, melyet a Szövetség haladó tanfolyamát elvégzett és amatőrvizsgát sikeresen tett amatőrök kaphatnak, kizárólagosan távíróüzemre az 1800 kc/s sávban történő adásra, 10 W, a végfokozatba bemenő egyenáramú teljesítményig.

Az ilyen engedélyes csak a Szövetség által kiadott szabványkapcsolást és alkatrészkészletet használhatja fel a berendezés építéséhez. Az állomásnak sem teljesítménye, sem kapcsolása nem változtatható meg. Megengedett üzemmód: A1; aki „A” fokozatú engedéllyel rendelkezik, annak külön adóállomásüzemeltetési engedélyt kérnie nem kell. Az „A” fokozatú engedélyokirat ugyanis berendezés építésére és üzemeltetésére egyaránt jogosít;

b) „B” fokozatú, amelyet a Szövetség tanfolyamán és az amatőrvizsgán az adás és vételtechnika területén nagyobb felkészültséget tanúsító amatőrök kaphatnak távíró- és távbeszélő üzemre, az amatőr hullámsávokon 50 W maximális végfokozatba bemenő egyenáramú teljesítményig. Megengedett üzemmód: A1, A2, A3, AM modulációs rendszer.

c) „C” fokozatú, amelyet a Szövetség tanfolyamán és az amatőrvizsgán kiváló eredményt elért amatőrök kaphatnak távíró- és távbeszélőüzemre, az összes amatőr-hullámsávokon 200 W maximális végfokozatba bemenő egyenáramú teljesítményig. Az üzemmódok, valamint az

alkalmazott modulációs rendszerek korlátozás alá nem esnek. A Szövetség kollektív rádióállomásai részére azonban 200 W helyett 500 W bemenő teljesítmény engedélyezhető.

2. Az „A” fokozatú engedély érvényességének tartama a kiállítás hónapjának 1. napjától számított egy év; a „B” és „C” fokozatú engedélyeké a kiállítási év első hónapjától számított tíz év.

(5) Rádióamatőrvizsgára csak a Szövetség útján lehet jelentkezni. A vizsgát a postaügyi miniszter által kijelölt legalább 5 tagú bizottság előtt kell letenni. A bizottságba a Szövetség kiküldöttjét (kiküldöttjeit) minden esetben meg kell hívni.

(6) A rádióamatőrvizsga tárgyait a Szövetséggel egyetértésben a postaügyi miniszter határozza meg.

(7) 1. A postaügyi miniszter annak, aki az amatőrvizsgát sikerrel letette, erről bizonyítványt ad. A bizonyítvány az engedély megszerzésének csak egyik feltétele, de nem jogosít egyúttal adóállomás létesítésére és üzemeltetésére is.

2. Az, aki az amatőrvizsgán egy tárgyból nem felelt meg, három hónap múlva, de öt hónapon belül pótvizsgát tehet. Aki két tárgyból nem felelt meg, egy éven belül ismétlővizsgára nem bocsátható.

3. Attól az „A” fokozatú engedélyestől, aki engedélyének érvényességi ideje alatt a „B” vagy „C” fokozatú engedély megszerzéséhez szükséges megfelelő fokozatú amatőrvizsgát sikeresen nem teszi le, az engedélyt a postaügyi miniszter visszavonja és részére két éven belül újabb engedélyt nem ad.

Indokolt esetben azonban a postaügyi miniszter a Szövetség javaslata alapján az „A” fokozatú engedély érvényességét legfeljebb egy évre meghosszabbíthatja.

(8) Annak, aki nemzetközi rádiótávírókezelői bizonyítvánnyal rendelkezik, a postaügyi miniszter a Szövetség javaslata alapján az amatőrvizsga letétele alól felmentést adhat.

(9) 1. Az amatőradóállomás engedélyese csak szabályszerűen jogosított amatőrökkel válthat közleményeket.

2. A rádióközleményeket közértelmű nyelven kell szerkeszteni és azok nem tartalmazhatnak egyebet, mint a kísérletezésekre, a készülék szabályozására és tisztán személyes jellegű észrevételekre vonatkozó olyan közléseket, amelyek csekély jelentőségüknél fogva a távközlés nyilvános szolgálatának igénybevételét nem okolják meg. A nemzetközileg elfogadott rövidítések és jelek, valamint a Q-kódex használata meg van engedve. Amennyiben az engedély távíró- és távbeszélőüzem használatára jogosít, a népművelési minisztérium által engedélyezett hanglemezek is adhatók.

3. Tiltott közlések:

a) tilos a külföldi országokban engedélyezett adóállomásokkal rádióközleményeket váltani, ha az érdekelt ország igazgatása a Távközlés Nemzetközi Irodája útján közölte, hogy ezt nem engedi meg;

b) tilos az amatőradóállomásokat harmadik személyektől eredő vagy ilyeneknek szóló közlemények továbbítására felhasználni; a levelezésben részt nem vevő harmadik engedélyezett rádióadóállomás részére szóló amatőrvonatkozású rádióközlemény továbbítása azonban meg van engedve.

4. Ha az engedélyes a jelen bekezdésben foglalt rendelkezéseket megszegi, a postaügyi miniszter az engedélyt visszavonhatja.

2. § A Szabályzat 16. §-ának (1) bekezdése új 2. és 3. pontként az alábbi rendelkezésekkel egészítették ki:

„2. Az amatőrrádióadóállomások létesítésének és üzemeltetésének engedélyezésére irányuló kérelmet a postaügyi miniszterhez címezve a Szövetséghez kell benyújtani.

3. A Szövetség köteles megvizsgálni, hogy a kérelmező tagja-e a Szövetségnek és azt is, hogy a kérelmező politikai mozgalmi, valamint műszaki munkájával az amatőrmozgalom fejlesztése terén hathatósan közreműködött-e.”

3. § A Szabályzat 16. §-ának (3) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(3) A kérvényhez két példányban önéletrajzot, két db 6x6 cm-es nagyságú, két hónapnál nem régebbi fényképet, a termelésben való részvétel igazolását (munkahely javaslatát), az amatőrvizsga bizonyítványt, négy példányban az engedélyezni kért adóberendezés részletes műszaki leírását, két példányban az adóberendezés kapcsolási rajzát, továbbá, ha az adóberendezés nagyfrekvenciás tápvezetke vagy antennája (sugárzója) közutat, utcát, teret, vasutat vagy idegen tulajdont érint, az illetékes hatóság vagy tulajdonos beleegyező nyilatkozatát, valamint a Szövetség írásbeli javaslatát.”

4. § A Szabályzat 17. §-ának (1) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(1) Az állomás engedélyese szorosán alkalmazkodni köteles:

a) a Nemzetközi Távközlési Egyezménynek és ahhoz tartozó Rádió szabályzatnak általános jellegű határozataihoz;

b) a postaügyi miniszter által kiadott engedélyokiratban foglalt feltételekhez.”

5. § A Szabályzat 17. §-a (4) bekezdésének 3. pontja helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„3. Az adóberendezés frekvenciastabilitása, ha az adóberendezés öngerjesztéssel működik, legalább 0,05%, ha pedig kristályvezérléssel működik, legalább 0,02% legyen.”

6. § A Szabályzat 17. §-a (4) bekezdésének 4. pontja helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„4. Az adások sáv szélességét azon a legalacsonyabb értéken kell tartani, amelyet a lebonyolítandó szolgálat műszakilag megkövetel. Ez A1 üzemnél legfeljebb 150 c/s, A2 üzemnél legfeljebb 2000 c/s és A3 üzemnél legfeljebb 8000 c/s. Az alapsugárzás térerősségéhez viszonyítva bármelyik harmonikus térerőssége legalább 40 decibellel kisebb legyen.”

7. § A Szabályzat 17. §-ának (4) bekezdése új 6. és 7. pontként az alábbi rendelkezésekkel egészített ki:

„6. Az engedélyes a helyi tanács végrehajtóbizottsága elnökétől vagy megbízottjától, a helyi rendőrség vezetőjétől vagy megbízottjától eredő, az emberi élet és biztonság védelme érdekében vagy más fontos közérdekű (elemi csapás, tűzvész, árvíz) közlemények továbbításánál berendezésével közreműködni köteles.

7. Az ilyen adás csak a 160 vagy a 80 m-es amatőrsávban történhet. E célból az engedélyesek a rendelet hatálybalépésétől számított két hónapon belül (új engedélyesek az építéssel egyidejűleg) kötelesek adóberendezéseiket a fenti hullámhosszon történő sugárzásra alkalmassá tenni és e tényről a postaügyi miniszternek írásban bejelenteni.”

8. § A Szabályzat 17. §-ának (5) bekezdése 2. pontja helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„2. Az engedélyes az engedélyben megjelölt teljesítményhatár, üzemmód és egyéb kikötések betartása mellett bármilyen rendszerű adóberendezést építhet, illetőleg eredeti adóberendezésén változtatásokat eszközölhet, kivéve a 15. § (4) bekezdés 1. pontjában megjelölt „A” fokozatú adóberendezést, amelynek kapcsolása nem változtatható meg.”

9. § A Szabályzat 17. §-ának (7) bekezdése új 3. pontként az alábbi rendelkezéssel egészített ki:

„3. Az engedélyes köteles a távíróüzemre engedélyezett adóberendezés mellett távírójelek vételére alkalmas vevőkészüléket is tartani.”

10. § A Szabályzat 20. §-a (6) bekezdésének 1. pontja helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(6) Ha az engedély érvényessége bármely okból megszűnik, az engedélyes köteles a berendezést az engedély lejártának napjától számított nyolc nap alatt leszerelni és e határidő alatt a berendezés sorsát a posta felhívására hitelt érdemlően igazolni. A volt engedélyes a berendezést

a) az engedélyről való lemondás esetében köteles a Szövetségnek megvételre felajánlani. Ha a Szövetség elővételi jogával nem él, eladhatja, elajándékozhatja, megőrzésre átadhatja olyan személynek (jogi személynek is), akinek rádióadó-berendezés létesítésére és üzemeltetésére, illetőleg ilyen berendezés előállítására vagy forgalombahozatalára engedélye van, vagy a posta által lepecsételt zárt dobozban (ládában, csomagolópapírban) magánál tarthatja;

b) az engedély megvonása esetében a készülék sorsáról a postaügyi miniszter dönt.”

11. § (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő

a) az az amatőr engedélyes, aki szabályszerű jogosítvánnyal nem rendelkező belföldi rádióamatőrrel vált közleményeket;

b) az az amatőrengedélyes, aki szabályszerű jogosítvány nélkül üzemben- vagy birtokbantartásáról tudomást szerez és ezt – mihelyt teheti – nem hozza a hatóság tudomására.

(2) A kihágás miatt az eljárás a rendőrségnek mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik Szakminiszter a postaügyi miniszter.

4/1952. (I. 12.) MT rendelet a Magyar Rádióhivatal megszüntetéséről

Az 1950-ben felállított Rádióhivatal megszűnik. (Ennek ellenére a Rádióhivatal megnevezés a továbbiakban is használatban maradt).

A 70/1950. (III. 7.) MT rendelettel létesített Magyar Rádióhivatal 1951. évi december hó 31. napjával megszűnik.

1041/1953. (VIII. 18.) MT határozat az újságíróképzés bevezetéséről az Eötvös Loránd Tudományegyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Karán

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Karán az 1953/54-es tanévtől kezdve 4 év képzési idejű újságíró szakot kell létesíteni.

1. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Karán az 1953/54-es tanévtől kezdve újságíró szakot kell létesíteni.

2. Az újságíró-képzés ideje 4 év.

3. A szak tanulmányi, fegyelmi és vizsgarendjét az oktatásügyi miniszter állapítja meg.

4. A határozat végrehajtásáról a pénzügyminiszterrel és a népművelési miniszterrel egyetértésben az oktatásügyi miniszter gondoskodik.

1043/1954. (VI. 17.) MT határozat a Kiadói Főigazgatóság létesítéséről

A könyvek kiadásának és terjesztésének országos irányítására a Népművelési Minisztérium keretében felállítják a Kiadói Főigazgatóságot, amely országos hivatal.

1. A könyvek kiadásának és terjesztésének országos irányítására Kiadói Főigazgatóságot (a továbbiakban: Főigazgatóság) kell létesíteni.

a) A Főigazgatóság országos hivatal, amely a Népművelési Minisztérium keretében működik.

b) A kiadói tevékenység előmozdítása és egybehangolása érdekében a Főigazgatóság mellett Kiadói Tanácsot kell alakítani a kiadók tekintetében érdekelt minisztériumok és szervek, valamint az Országos Tervhivatal képviselőiből. A Tanács véleményező szerv. A Tanács elnöke a Főigazgatóság vezetője, hivatalból tagjai a helyettesei; a Tanács többi tagját a népművelési miniszter az érdekelt miniszterekkel egyetértésben nevezi ki.

I. A Kiadói Főigazgatóság feladatköre

2. A Főigazgatóság feladata:

a) A könyvkiadás országos elvi irányítása, a könyvkiadás országos tervének elkészítése és a népművelési miniszter útján Minisztertanács elé terjesztése;

b) gazdálkodás a könyvek céljára megállapított papírkeretekkel;

c) a kiadóvállalatok

– tervezésének, gazdálkodásának és elszámolásának egységes szabályozása az Országos Tervhivatal elnökének, illetőleg a pénzügyminiszternek hozzájárulásával;

– létszám- és anyagnormáinak megállapítása, a létszámnormákat illetően az Országos Létszámbizottság hozzájárulásával;

d) a kiadóvállalatok és a könyvterjesztés dolgozóinak szakmai továbbképzése;

e) a könyvkiadásra vonatkozó általános érvényű szabályok és útmutatások kidolgozása;

f) a Minisztertanács által megállapított keretek között:

– a könyvárrendszer egységes elveinek megállapítása az Országos Tervhivatallal (tankönyveket illetően az oktatásügyi miniszterrel) egyetértésben,

– a könyvkiadásra fordítható állami támogatás összegének megállapítása a pénzügyminiszterrel egyetértésben és az állami támogatás felhasználásának ellenőrzése,

– a kiadóvállalatok és a könyvterjesztés dolgozóinak bérével és munkaviszonyával kapcsolatos irányelvek meghatározása a Minisztertanács Bértitkárságának hozzájárulásával,

– a szerzői jogdíjak, valamint a fordítók, bírálók stb. díjának szabályozásával kapcsolatban a 89/1951. (IV. 15.) MT rendelet szerint az Országos Tervhivatal elnökét, a 98/1951. (IV. 21.) MT rendelet szerint a szakminisztereket megillető hatáskör gyakorlása, tankönyveket illetően az oktatásügyi miniszterrel egyetértésben;

g) a szótárszerkesztés egységes irányítása és lebonyolítása céljából kiadott 2.651/1951. (III. 30.) MT E. rendeletben említett Tárcaközi Szótár Bizottság feladatkörének ellátása; ezzel egyidejűleg a Tárcaközi Szótárbizottság megszűnik,

h) a közös könyvkiadásra vonatkozó nemzetközi szerződések, valamint a kulturális egyezmények könyvkiadással kapcsolatos rendelkezéseinek végrehajtása;

i) a népművelési minisztert a 11.290/1947. (IX. 23.) Korm. rendelet alapján megillető – és a 2.015/7/1954. MT határozat szerint a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala feladatkörébe nem utalt – sajtóközigazgatási jogkör ellátása a miniszter által megállapított keretek között;

j) a könyvek forgalombahozatalának, illetve forgalomból való kivonásának engedélyezése.

3. A Főigazgatóság a közvetlen felügyelete alá tartozó kiadóvállalatok és az Állami Könyvterjesztő Vállalat tekintetében az 1950. évi 32. törvényerejű rendelet szerint a minisztert megillető főfelügyeleti jogkört látja el. A közvetlen felügyelete alá nem tartozó kiadóvállalatok működése felett a Főigazgatóság a 2. pontban meghatározott keretek között szakfelügyeletet gyakorol. E vállalatok igazgatóinak és szerkesztőségük vezetőinek kinevezésekor előzetesen meg kell hallgatni a Főigazgatóság véleményét. A Minisztertanács által megjelölt egyes szervek kiadói tevékenysége tekintetében a Főigazgatóság csak a papírkeretek megállapítása és a kiadás egybehangolása terén jár el.

II. A minisztériumok és országos hivatalok (továbbiakban: minisztériumok) jogai és kötelezettségei a Főigazgatóság felügyelete alá tartozó kiadók tevékenységét illetően

4. a) A működési körüket érintő szakkönyvkiadás programtervére a minisztériumok kötelesek javaslatot tenni a tárgykör szerint érdekelt kiadóvállalat bevonásával. A programterv-javaslatot – lehetőleg a kollégium meghallgatásával – a miniszter erősíti meg. Az így elkészült programtervet a Főigazgatóság összehangolja a többi kiadóvállalat terveivel és bedolgozza a könyvkiadás országos tervébe, melyet a népművelési miniszter a Kiadói Tanács meghallgatása után a Minisztertanács elé terjeszt. A vitás kérdéseket a terv jóváhagyása alkalmával a Minisztertanács dönti el.

b) A szakmai könyv- és brosúrakiadás papírkereteit a Minisztertanács a tervek jóváhagyása alkalmával tárcánként állapítja meg.

c) A szakkönyvkiadás programtervébe felvett művet a Főigazgatóság csak az érdekelt minisztérium hozzájárulásával törölheti.

d) A miniszter jelöli ki a tankönyvek szerzőit, a szerkesztőit, bírálóit, a tankönyveket nyomdábaadás előtt felülvizsgálja, az általa kijelölt egyéb szakkönyvek szerzőit, szerkesztőit, bírálóit kijelölheti és a könyveket nyomdábaadás előtt felülvizsgálhatja.

e) A minisztériumok részére hivatalos kiadványaik céljára az illetékes kiadóvállalatnál külön papírkeretet kell biztosítani, melyet a kiadóvállalat csak a minisztérium hozzájárulásával használhat fel más célra.

f) A kiadóvállalatoknál az egyes szakirodalmi ágazatok irányítására hivatott vezetők (igazgató, lektorátus vezetője) alkalmazásánál vagy felmentésénél az érdekelt miniszter véleményét előzetesen ki kell kérni.

III. A Kiadói Főigazgatóság szervezete

5. A Főigazgatóság élén főigazgató áll, akit a népművelési miniszter nevez ki. Az egyéb alkalmazottak kinevezése tekintetében a Főigazgatóságnak a népművelési miniszter által jóváhagyott ügyrendje az irányadó.

6. A Főigazgatóság költségeinek fedezéséről a Népművelési Minisztérium költségvetésében külön cím keretében kell gondoskodni.

IV. Egyéb rendelkezések

7. A Főigazgatóság felügyelete, vagy szakfelügyelete alá tartozó szervek között keletkezett vitás ügyek eldöntésére döntőbizottságot kell szervezni, mely a döntőbizottsági eljárásról szóló 207/1951. (XII. 8.) MT rendelet 8. §-ában megjelölt minisztériumi döntőbizottságok hatáskörét gyakorolja. Ha az egyik fél nem a Főigazgatóság közvetlen felügyelete alatt álló kiadó, a döntőbizottságot ki kell egészíteni az érdekelt felügyeleti szerv képviselőjével.

8. Könyvkiadó vállalat csak a Főigazgatóság előzetes hozzájárulásával szervezhető és szüntethető meg, illetőleg ilyen vállalatok szervezésére, megszüntetésére, csak a Főigazgatóság hozzájárulásával tehető előterjesztés a Minisztertanácshoz.

9. A feladatkörébe tartozó kérdésekben a Főigazgatóság közvetlenül érintkezik a minisztériumokkal, az Országos Tervhivatallal, valamint más országos hivatalokkal.

10. A jelen határozat végrehajtásáról a népművelési miniszter gondoskodik. Az egyes kiadóvállalatok, valamint az Állami Könyvterjesztő Vállalat főfelügyeletének ellátását a Főigazgatóság a népművelési miniszter által az érdekelt miniszterrel egyetértésben megállapított időponttól kezdődően veszi át.

3/1955. (X. 13.) KPM rendelet ***Vezetékesrádió Üzletszabályzat kiadásáról***

A Vezetékesrádió Üzletszabályzat 1955. évi október 1-jén lépett hatályba. Kiegészítette a 4/1959. (IV. 30.) KPM rendelet, módosította a 7/1960. (VIII. 6.) KPM rendelet.

A Vezetékesrádió Üzletszabályzat 1955. évi október 1. napján lépett hatályba.

A Vezetékesrádió Üzletszabályzat hivatalos kiadványát Budapesten a 4. számú, vidéken a postaigazgatóságok székhelyén működő 1. számú postahivatalok árúsítják.

25/1956. (XII. 19.) Korm. határozat ***a Kormány Tájékoztatási Hivatalának megszervezéséről***

A kormányhatározat elrendeli a Kormány Tájékoztatási Hivatalának felállítását. A Hivatal megszervezésével párhuzamosan a Minisztertanács Titkárságának Sajtó Osztálya és a Népművelési Minisztérium Sajtó Osztályának sajtó-közigazgatási feladatköre megszűnik. A Hivatal feladata az állami tájékoztatási munka megszervezése, feladatkörébe tartozik a sajtórendészeti tennivalók ellátása (lapengedélyek kiadása és bevonása, külföldről érkezett sajtótermékek behozatalának és terjesztésének engedélyezése, lapok és folyóiratok papírigényeinek számbavétele, lapfejlesztési és terjesztési tervek kidolgozása, papírellátás biztosítása, felhasználásának engedélyezése stb.). A Hivatal szakirányítást ad a fővárosi és valamennyi megyei, megyei jogú városi tanács vb. igazgatási osztálya sajtórendészeti, kiadói tevékenységéhez.

A Hivatal felügyeleti hatósága az alábbi szerveknek: Magyar Rádió, Magyar Távíráti Iroda, Magyar Újságírók Országos Szövetsége, Magyar Újságírók Szanatóriumi Egyesülete, lapkiadó vállalatok.

Hatályon kívül helyezte a 1012/1960. (VI. 7.) Korm. határozat.

1. A Kormány elnökének közvetlenül alárendelve meg kell szervezni a Kormány Tájékoztatási Hivatalát (a továbbiakban: Hivatal.)

A Hivatal megszervezésével párhuzamosan a Minisztertanács Titkárságának Sajtó Osztálya és a Népművelési Minisztérium Sajtó Osztályának sajtó-közigazgatási feladatköre megszűnik.

2. A Hivatal mellett sajtószakemberekből – tanácsadó testületként – társadalmi bizottságot kell létrehozni.

3. A Hivatal feladata az állami tájékoztatási munka megszervezése. A Hivatal biztosítja a sajtó rendszeres tájékoztatását, zavartalan munkáját, részvételét jelentős eseményeken.

A Hivatal az Országgyűlés által megalkotott törvényeket, a Népköztársaság Elnöki Tanácsa által elfogadott törvényerejű rendeleteket és határozatokat, továbbá a Kormány rendeleteit és határozatait, valamint az ezekkel kapcsolatos kommunikéket a sajtó rendelkezésére bocsátja.

4. A Hivatal feladatkörébe tartozik a sajtórendészeti tennivalók ellátása (lapengedélyek kiadása és bevonása, külföldről érkezett sajtótermékek behozatalának és terjesztésének engedélyezése, lapok és folyóiratok papírigényeinek számbavétele, lapfejlesztési és terjesztési tervek kidolgozása, papírellátás biztosítása, felhasználásának engedélyezése stb.).

A Hivatal szakirányítást ad a fővárosi és valamennyi megyei, megyei jogú városi tanács vb. igazgatási osztálya sajtórendészeti, kiadói tevékenységéhez.

5. A Hivatal felügyeleti hatósága az alábbi szervezetek: Magyar Rádió, Magyar Távirati Iroda, Magyar Újságírók Országos Szövetsége, Magyar Újságírók Szanatóriumi Egyesülete, lapkiadó vállalatok. A Hivatal működése az említett szervek önállóságát nem érinti. A Hivatal ebben a feladatkörében segíti és ellenőrzi az alája tartozó szervek munkáját.

6. A jelen határozat kihirdetése napján lép hatályba. A 2175/1955. (VIII. 7.) MT határozat hatályát veszti.

1072/1957. (VIII. 18.) Korm. határozat a Magyar Rádió nevének megváltoztatásáról

A kormányhatározat a televíziózás elindulása után a Magyar Rádió nevét „Magyar Rádió és Televízió”-ra változtatja.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a „Magyar Rádió” intézmény nevét „Magyar Rádió és Televízió”-ra változtatja.

58/1957. (IX. 10.) Korm. számú rendelet a beszolgáltatásra kötelezett filmek térítési díjáról.

A 71/1950. (III. 9.) M. T. számú rendelet alapján beszolgáltatott filmért a film anyagának selejt értékét kell megtéríteni. Abban az esetben, ha a film akár belföldön, akár külföldön, idegen nyelvre szinkronizáltan vagy anélkül nyilvános előadásra kerül – ideértve a televízióon történő közvetítést is – a térítési díjon felül felvonásonként 500–5000 forint térítési díjat kell fizetni.

1. §. (1) A 71/1950. (III. 9.) M. T. számú rendelet alapján beszolgáltatott filmért (a továbbiakban: film) a film anyagának selejt értékét kell megtéríteni.

(2) Abban az esetben, ha a film akár belföldön, akár külföldön, idegen nyelvre szinkronizáltan vagy anélkül nyilvános előadásra kerül – ideértve a televízióon történő közvetítést is – az előző bekezdésben meghatározott térítési díjon felül felvonásonként 500–5000 forint térítési díjat kell fizetni.

(3) Nem jár a (2) bekezdésben meghatározott térítés a Magyar Televízió kísérleti adásaiért, valamint a filmek múzeumszerű bemutatásáért.

(4) A térítés mértékét – az (1) és (2) bekezdések keretei között – a Művelődésügyi Minisztérium Filmfőigazgatósága állapítja meg.

(5) A térítési díjat annak részére kell kifizetni, akinek a film tulajdonában állott, illetőleg, akit a filmmel kapcsolatos jogok megillettek a film beszolgáltatásakor. A térítési díjat az illetékes Állami Filmforgalmazási Vállalat fizeti ki, a jogosultat terhelő adó levonásával.

[...]

69/1957. (XI. 22.) Korm. rendelet ***a rádióállomások forgalmi adatainak bejelentéséről***

A rádióállomások üzemeltetői kötelesek a rendelet hatálybalépésétől számított tíz napon belül a rendeletben meghatározott adatokat a Belügyminisztériumnak bejelenteni.

Hatályon kívül helyezte a 26/1965. (XI. 28.) Korm. rendelet.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a rádióállomások forgalmi adatainak nyilvántartása érdekében a következőket rendeli:

1. § A jelen rendelet hatálya kiterjed az állami szervek (a Honvédelmi, Külügy, Közlekedés- és Postaügyi, valamint az összes minisztériumok, az irányításuk, felügyeletük alá tartozó intézmények, vállalatok), társadalmi szervezetek, valamint magánszemélyek tulajdonában (használatában, kezelésében) levő az ország területén üzemeltetett valamennyi rádió- és sugárzókészülékre (továbbiakban: rádióadóállomás).

2. § A rádióadóállomások forgalmi adatainak nyilvántartása a Belügyminisztérium hatáskörébe tartozik.

3. § A nyilvántartás megszervezése érdekében az 1. §-ban megjelölt szerveknek a rádióállomásaik üzemeltetésével megbízott vezetője a jelen rendelet hatálybalépésétől számított 10 napon belül – a *melléklet* szerinti nyomtatványon – köteles a Belügyminisztériumnak bejelenteni az üzemeltetett rádióadóállomások következő adatait:

- a) a rádióadóállomások működésének időpontjait;
- b) a rádióállomások és az ellenállomások hívójeleit, hívóneveit;
- c) a rádióállomások és az ellenállomások fő- és tartalékfrekvenciáit (a sugárzókészülékek frekvenciáit) kilohertekben;
- d) a rádióállomások és ellenállomásaik földrajzi helyét;
- e) a rádióadóállomások és az ellenállomások hívásmódját (kód, rejtjel és táviratfej formája);
- f) a rádióadóállomások üzemmódját (távíró, fónia, kísérleti stb.).

4. § (1) A jelen rendelet hatálybalépésétől számított 10 nap után az állami, társadalmi szervek és magánszemélyek csak olyan rádióadóállomást tarthatnak üzemben, melynek a 3. §-ban

felsorolt adatait az üzembehelyezés időpontja előtt legalább 5 nappal a Belügyminisztériumnak írásban bejelentették.

(2) A rádióállomás működése során megvalósítani kívánt változtatásokat a változtatást megelőzően 5 nappal ugyancsak közölni kell a Belügyminisztériummal.

5. § A társadalmi szervezetek, illetve a magánszemélyek által üzemben tartott amatőr rádióadóállomásokkal kapcsolatban a 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet 15. §, valamint a jelen rendelet 3-4. §-ban megállapított rendelkezéseknek megfelelően és az ott előírt határidők alatt a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium köteles a Belügyminisztériummal közölni a rádió amatőr adóállomásokra vonatkozó forgalmi adatokat (az ellenállomásra vonatkozó adatok kivételével).

6. § (1) Szabálysértést követ el és 1000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható az aki a 3-4. §-ban előírt bejelentési kötelezettségnek nem tesz eleget.

(2) A szabálysértés miatt az eljárás a Belügyminisztérium szerveinek hatáskörébe tartozik.

7. § Ha a Belügyminisztérium olyan rádióadóállomás működését észleli, amelyre vonatkozóan a 3-4. §-ban említett bejelentési kötelezettséget elmulasztották, a Belügyminisztérium a rádióállomás működését felfüggesztheti, megtilthatja, a készüléket lepecsételheti, elkobozhatja.

8. § A Budapesten székelő külképviseleti szervek rádióadóállomásaira vonatkozó rendelkezéseket a külügyminiszter állapítja meg.

9. § (1) Jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba, végrehajtásáról a belügyminiszter gondoskodik.

(2) E rendelet a 225000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet hatályát nem érinti.

Melléklet a 69/1957. (XI. 22.) Korm. rendelethez

[...]

**1/1958. (II. 26.) KPM rendelet
a televízió műsorvevő berendezésekről**

A 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelettel kiadott Rádióüzletszabályzat rendelkezései a televízió-műsorvevő berendezésekre is kiterjednek. Televízió-műsorvevő berendezés üzemben tartásának engedélyezésére irányuló kérelmet a jelen rendelet hatálybalépésétől számított 8. napon belül kell benyújtani. A televízió-előfizetés díja havonta 50 Ft.

1. § A 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelettel kiadott Rádióüzletszabályzat rendelkezései a televízió műsorvevő berendezésekre is kiterjednek.

2. § (1) Televízió műsorvevő berendezés üzemben tartásának engedélyezésére irányuló kérelmet a jelen rendelet hatálybalépésétől számított 8. napon belül a kérelmező lakóhelye szerint illetékes levélkérző postahivatalhoz kell benyújtani.

(2) Az engedély iránti kérelemben a 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet 30. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában felsorolt adatokon felül meg kell jelölni a televízió műsorvevő berendezés gyártmányát és típusszámát is.

3. § (1) A televízió műsorvevő berendezés előfizetési díja 1958. évi február hó 1.-től kezdődő hatállyal havi 50 forint.

(2) Szórakoztató rádióműsor vételére is alkalmas televízió műsorvevő berendezés előfizetője – amennyiben rádió műsorvevő engedéllyel nem rendelkezik – a televízió előfizetési díjon felül a rádió előfizetési díjat is köteles megfizetni.

4. § A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

2/1958. (V. 21.) KPM rendelet a Rádióüzletszabályzat kiegészítéséről

Kiegészíti a 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelettel kiadott Rádióüzletszabályzatot. A használaton kívül helyezett televízió-vevőkészüléket az illetékes postahivatalhoz benyújtott kérelemre a posta a beadványban megjelölt helyen (lakáson) is lepecsételi. A lakáson végzett lepecsételési díja 30 forint.

1. § A 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelettel kiadott Rádióüzletszabályzat 35. §-ának (4) bekezdése az alábbi 3. ponttal egészül ki:

„3. A használaton kívül helyezett televízióvevőkészüléket az illetékes postahivatalhoz benyújtott kérelemre a posta a beadványban megjelölt helyen (lakáson) is lepecsételi. A lakáson végzett lepecsételési díja 30 forint.”

2. § A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

1/1959. (I. 10.) M. M. számú rendelet a kiskorúak filmszínház látogatásáról

A Filmátvételi Bizottság a filmeket nevelési szempontból korhatár-kategóriákba sorolja. A filmszínházak dolgozói kötelesek ügyelni arra, hogy a fiatalabb korosztályok a számukra nem ajánlott filmek vetítésén ne vegyenek részt.

A kiskorúak filmszínházlátogatása és a nevelési érdekek összhangjának biztosítása érdekében az alábbiakat rendelem:

1. §. A bemutatásra kerülő filmeket a Filmátvételi Bizottság nevelési szempontból az alábbiak szerint minősíti:

- a) Csak 18 éven felüliek látogathatják
- b) 18 éven aluliak is látogathatják
- c) 14 éven aluliaknak nem ajánlott film
- d) 10 éven aluliaknak nem ajánlott film
- e) A ... éven felüli ifjúság részére különösen ajánlott film.

2. §. A filmeknek az 1. § szerinti minősítését a propaganda anyagokon – a filmszínházak pénztárainál pedig külön táblán – minden esetben fel kell tüntetni.

3. §. Az 1. §. a) pontja szerint minősített filmek előadásain a 18 éven aluliak felnőttek kíséretében sem vehetnek részt. Ennek a tilalomnak érvényesülését a rendőrségi szervek is ellenőrizni kötelesek.

4. §. (1) A filmszínházak dolgozói kötelesek az 1. §. a) pontja szerint minősített filmek előadásaira való belépéstől a 18 éven aluliakat – a jegy árának megtérítése nélkül – eltiltani és szükség esetén eltávolításuk érdekében az ügyeletes rendőrhatósági közeg közreműködését igénybe venni.

(2) Azt a filmszínházi dolgozót, aki az 1. § a) pontjának hatálya alá tartozó film megtekintését 18 éven aluli részére megengedi, fegyelmi úton felelősségre kell vonni.

5. §. a 3. ÉS 4. §-OK rendelkezései nem alkalmazhatók olyan 18 éven aluliakkal kapcsolatban, akik házasságot kötöttek.

6. §. A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba, egyidejűleg a 225.000/1924. B. M. számú rendelet 9. §-a, továbbá a kiskorúak filmszínházlátogatására vonatkozó egyéb rendelkezések hatályukat veszítik.

2/1959. (I. 18.) MM rendelet a tankönyvek kiadásáról

A rendelet a tankönyvkiadásban a kiadói szerződéseket szabályozza, és a szerzői jogdíjra, valamint egyéb jogdíjakra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

A 98/1951. (IV. 21.) MT rendeletben, az 1043/1954. (VI. 17.) MT határozatban, valamint a 10/1957. (II. 24.) Korm. rendeletben foglalt felhatalmazás alapján, az érdekelt miniszterekkel és az Országos Árhivatal elnökével egyetértésben a szerző és a kiadóvállalat között a tankönyvek kiadására vonatkozólag kötött szerződések feltételeit az alábbiak szerint szabályozom.

I. A kiadói szerződésre vonatkozó rendelkezések

1. § (1) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából tankönyv az olyan nyomtatott, vagy más módon többszörösített írói mű, amelynek állami oktatási intézetben tankönyvként való használatát a tanintézet felett főfelügyeletet gyakorló miniszter elrendelte, vagy jóváhagyta.

(2) Tankönyvnek kell tekinteni azokat az egyetemi, főiskolai, illetőleg akadémiai és egyéb segédkönyveket is, amelyek használata a hallgatók (tanulók) részére kötelező.

(3) Abban a kérdésben, hogy valamely művet tankönyvnek kell-e tekinteni, vita esetén az (1) bekezdés szerint illetékes miniszter dönt.

2. § (1) Tankönyv megírására, illetőleg átdolgozására kiadói szerződés (továbbiakban: szerződés) csak olyan személlyel köthető, akit az 1. § (1) bekezdése szerint – technikumok, szakiskolák szakmai tárgyú tankönyveinél a szaktárgy szerint – illetékes miniszter a kiadóvállalat (továbbiakban: kiadó) meghallgatásával kijelöl.

(2) A kijelölésnél figyelembe kell venni a 26. §-ban foglaltakat.

3. § A kiadó a szerződéssel hat évi időtartamra jogot szerez a tankönyvnek a Magyar Népköztársaság területén magyar és nemzetiségi nyelven történő kiadására.

4. § A kiadói jog időtartama – hat év – alatt a kiadó jogosult a tankönyvből a szerző hozzájárulása és újabb szerzői jogdíj fizetése nélkül több kiadást – mindenkor az oktatás szükségleteinek megfelelő példányszámban – megjelentetni.

5. § (1) A kiadói szerződés időtartamának (3. §) lejártá után a tankönyv további kiadására új, a 4. §-nak megfelelő szerződést kell kötni.

(2) Az előző bekezdésben említett új szerződés alapján azonban a jogdíjat a 16. §-ban megjelölt feltételek szerint kiadásonként kell meghatározni és kifizetni.

6. § A kézirat elfogadásáról (jóváhagyásáról) a kézirat átvételétől számított négy hónapon belül a szerzőt írásban kell értesíteni.

7. § (1) A szerző köteles a nyomdai hasáb és tördelt levonatok kijavítását elvégezni, valamint a tördelt levonatokra jóváhagyását (imprimatúra) megadni a kiadóval történt megállapodásnak megfelelő határidőben. Ha ezt a munkát a szerző nem végzi el, a kiadónak jogában áll a szerző költségére az általa kijelölt személlyel elvégeztetni.

(2) A szerzői korrektúrákra alkalmazandó irányelveket a Kiadói Főigazgatóság állapítja meg.

8. § Tankönyv forgalomba hozatalához, illetőleg oktatási intézményben való bevezetéséhez a 2. § (1) bekezdése szerint illetékes miniszter jóváhagyását kell kérni.

II. A szerzői jogdíjra, valamint egyéb jogdíjakra vonatkozó rendelkezések

9. § (1) A tankönyvek szerzői jogdíját a tervezett ívterjedelem alapján előre meghatározott összegben kell megállapítani. A szerződésben megjelölt jogdíj jár a szerzőnek akkor is, ha a jogdíj megállapításának alapjául szolgáló (tervezett) ívterjedelemtől nagyobb, vagy kisebb terjedelmű kéziratot készít és azt a kiadó kiadásra elfogadja.

(2) A szerződés szerint járó jogdíj a tervezettnél nagyobb ívterjedelem alapján csak abban az esetben emelhető fel, ha a szerző a kiadó kívánságára készített a tervezettnél nagyobb ívterjedelmű kéziratot.

10. § Fordítói, szerkesztői, bírálói stb. tevékenység esetén ívenkénti díjazásra kell szerződést kötni.

11. § (1) A szerzői jogdíj összegének megállapításánál az alábbi ívenkénti díjakat kell alapul venni:

a)	magyar nyelven írt eredeti egyetemi, főiskolai, akadémiai tankönyv	1.000–1 400 Ft
	magyar nyelven írt eredeti általános iskolai, középiskolai, szakiskolai és ipari tanulóiskolai tankönyv	800–1.200 Ft
	nemzeti nyelven írt eredeti tankönyv	900–1.300 Ft
	nyelvkönyv	800–1 200 Ft
	magyar irodalmi tankönyvi szöveggyűjtemény válogatása, szerkesztése és magyarázó jegyzetekkel ellátása (tehát a három munkafeladat együttesen)	400–600 Ft
b)	idegen irodalmi tankönyvi szöveggyűjtemény válogatása, szerkesztése és magyarázó jegyzetekkel ellátása (tehát a három munkafeladat együttesen)	500–750 Ft
c)	zenei tankönyv [zeneművek válogatása, szerkesztése és feldolgozása (elemzése) együttesen]	500–900 Ft

(2) Az általános iskolák alsó tagozata, valamint a gyógypedagógiai intézmények számára készült tankönyvi szöveggyűjtemény (olvasókönyv) válogatást is végző szerkesztőjét a válogatott szemelvényekért az eredeti tankönyvre megállapított mérték szerint lehet díjazni.

(3) Tankönyvben közzétett olyan kisebb vers, vagy prózai műért, illetőleg nagyobb mű egyes részeinek közléséért, amely más műben már közlésre került, a szerzőt jogdíj nem illeti meg. Ez a rendelkezés vonatkozik a zeneművekre és műfordításokra is.

(4) Olyan szépirodalmi, vagy zenemű, illetőleg műfordítás után, amelyet a szerző a tankönyv számára írt, vagy a tankönyvben kerül először közzétételre, a szerzői jogdíjat a kiadó és a szerző az ezekre a művekre vonatkozó hatályos rendelkezések alapulvételével, közösen határozzák meg.

12. § (1) Tankönyv átdolgozásáért – amennyiben ezt a kiadó kívánságára, vagy hozzájárulásával a kiadói szerződés időtartamán belül végzik el – a szerzőt, illetőleg azt, aki az átdolgozást végzi, külön díjazás illeti meg. Az átdolgozásért járó díjat a felek az első kiadás esetén fizethető jogdíj legfeljebb 50%-áig terjedhető összegben az átdolgozás befejezése és annak a kiadó által történt elfogadása után állapítják meg, figyelemmel az átdolgozás mértékére és jelentőségére.

(2) Az előző bekezdésben foglalt korlátozás nem vonatkozik a tankönyv teljesen újonnan írt fejezeteire, illetőleg nagyobb, összefüggő új szövegrészeire.

(3) Az értelemzavaró és a helyesírási hibák kiküszöbölését célzó javítások, valamint az oktatást elősegítő kisebb változtatások, rövidítések stb. átdolgozásnak nem tekinthetők. A szerző által végzett ilyen természetű munkáért a korrektúrára megállapított díjazás jár, kivételes esetben – a munka mérve és jellege szerint – az (1) bekezdés szerinti jogdíj fizethető.

13. § A tankönyvek ívenkénti fordítói díjai a következők:

a) magyar nyelvről nemzetiségi nyelvre	500–780 Ft
b) idegen nyelvről magyar nyelvre	250–500 Ft

14. § Ha a kiadó magyar nyelvű tankönyvet nemzetiségi nyelvre fordíttat le, a szerzőt a fordítási jog átruházásáért jogdíj illeti meg. A jogdíj összege fordításonkénti magyar nyelvű tankönyvre kötött első kiadói szerződésben megállapított jogdíj 20%-a.

15. § (1) A tankönyvek szerkesztéséért, bírálatáért és lektorálásáért járó ívenkénti díjak a következők:

a) magyar nyelvű eredeti tankönyv szerkesztése	60–100 Ft
nemzetiségi nyelvű eredeti tankönyv szerkesztés	100–200 Ft,
b) ellenőrző szerkesztés (kontraredigálás)	80–225 Ft
magyar nyelvű általános iskolai, középiskolai,	
c) szakiskolai és ipari tanulóiskolai tankönyv	50–90 Ft
szakmai bírálata (lektorálása)	
nemzetiségi nyelvű tankönyv szakmai bírálata	60–100 Ft
(lektorálása)	
egyetemi, főiskolai és akadémiai tankönyv	80–160 Ft
szakmai bírálata (lektorálása)	
d) véleményező bírálat	20–50 Ft
de kötetenként legfeljebb	700 Ft

(2) Szerkesztésen a jelen § szempontjából több szerző munkájának összehangolását, a helyes tematikai arányok kialakítását, az egyes részek, fejezetek összehangolását, a mű szakmai, szóhasználati és stílári egységének biztosítását kell érteni.

(3) Az ellenőrző szerkesztés (kontraredigálás) a fordított szövegnek szöveghűség, illetőleg nyelvhelyesség szempontjából való ellenőrzése, javítása.

(4) Véleményező bíráló a kéziratnak kiadás szempontjából való előzetes elbírálása (előbíráló), továbbá már megjelent tankönyvnek az oktatás tapasztalatai alapján történő általános bírálata (utóbíráló).

16. § (1) A szerzőt a kiadói jognak, az 5. § szerinti újabb hat évre történő átengedéseért az első kiadás után kifizetett jogdíj 20%-a, további kiadásokként a jogdíj 10%-a illeti meg.

(2) Az előző bekezdés nem vonatkozik arra az esetre, ha a szerződés lejártá után a felek átdolgozott szövegű kiadásban állapodtak meg és az átdolgozást a szerző végzi. Ebben az esetben – a felek megállapodástól függően – vagy az átdolgozás díját kell külön megállapítani, és az előző bekezdés szerinti díjazáson felül kifizetni, vagy pedig az első kiadásra irányadó díjazás mellett – mint új műre – kell a 4. §-ban meghatározott feltételekkel szerződni.

(3) Az (1) bekezdés szerinti jogdíjakat a szerződésben összegszerűen kell megállapítani.

17. § A 11. §-ban meghatározott díjtételeket 20 százalékkal kell csökkenteni, ha a szerző ugyanabban a tárgykörben tankönyvet helyettesítő egyetemi, főiskolai vagy akadémiai jegyzetet írt és a jegyzet megírásáért díjazásban részesült.

18. § (1) Az ívenkénti terjedelem 40 000 betűhelyre vonatkozik (szerzői ív).

(2) A tankönyvek terjedelmét általában az előző bekezdés szerinti szerzői ívekben kell megállapítani, illetőleg kiszámítani. A kiszámítás módját a Kiadói Főigazgatóság szabályozza.

(3) Olyan tankönyveknél, amelyeknél az oktatás különleges szempontjai (pl. ABC-s könyvek, rajzkönyvek stb.), vagy a könyv jellege (pl. zenei tankönyvek) miatt a terjedelemnek szerzői ívekben való kiszámítása nem lehetséges, az ívenkénti terjedelmet tizenhat A/5 alakú nyomtatott oldalon kell meghatározni.

19. § (1) A kiadói szerződésben meghatározott jogdíj terhére előleget lehet folyósítani. Az előleg mértékében és az esedékesség időpontjában a felek állapodnak meg. A megállapodás az alábbi (3) bekezdésben meghatározott kereteket nem haladhatja meg.

(2) Az előleg mértéke általában:

a szerződés megkötésekor legfeljebb a jogdíj 10 százaléka,

a kézirat elfogadásakor legfeljebb a jogdíj további 50%-a.

(3) Fordítás esetén a szerződés megkötésekor legfeljebb a jogdíj egyhatod része, a kézirat elfogadásáig az átadott kéziratok arányában – legfeljebb a jogdíj összesen kétharmad része fizethető ki. A fennmaradó részt a végelszámolásra vonatkozó szabályok szerint kell kifizetni.

(4) Bírálói és lektori tevékenység után járó jogdíjra előleg nem folyósítható. A kikötött jogdíjat ilyen esetben az írásban elkészített bírálói, vagy lektori vélemény benyújtása után kell kifizetni.

20. § Az előbbi §-ban foglaltak nem vonatkoznak a kiadói szerződés megújításáért kikötött 20%-os jogdíjra [16. § (1) bekezdés], amely a szerződés megkötésekor teljes összegben esedékes. Az egyes kiadások után külön járó jogdíjra előleg nem folyósítható.

21. § (1) A tankönyv végelszámolását a megjelentét követő három héten belül kell elvégezni.

(2) Ha a kiadás a szerzőnek fel nem róható okból elmarad, vagy jelentős késedelmet szenved és a szerzőnek a már kiutalt előlegeken felül a 22. § szerint jogdíj jár, a végelszámolást az eredetileg tervbe vett megjelenési időtől számított három hónapon belül kell elvégezni.

22. § (1) Amennyiben a felek másképp nem állapodtak meg és a kézirat a szerzőn kívül álló okokból nem kerül kiadásra:

a) ha a kiadó a szerzőt erről a kézirat elfogadása előtt értesíti, a szerzőnek az általa kimutathatóan elvégzett munkával arányban álló jogdíjat,

b) ha a kiadó a szerzőt erről a kézirat elfogadása után értesíti, a jogdíj 80%-át,

c) ha a kiadó a szerzőt erről a nyomdai levonatok imprimálása után értesíti, a szerződésben kikötött teljes összegű jogdíjat köteles kifizetni.

23. § (1) Tankönyvet a kiadó jogosult szakkönyvként is kiadni.

(2) Ha a kiadó az (1) bekezdésben biztosított jogával él, a szerzőt a tankönyvekre megállapított jogdíjon felül a 3/1958. (VI. 14.) MM rendelet 7. § (1) bekezdésében (a második és további kiadásokra) meghatározott mértékű jogdíj is megilleti.

III. Vegyes rendelkezések

24. § A kiemelkedő színvonalú tankönyvek jutalmazására a kiadó évenként tankönyvírói pályadíjat tűzhet ki, vagy pedig egyes tankönyveket a kézirat elfogadásakor külön prémiumban részesíthet. A tankönyvírói pályadíjak és prémiumok kitűzésének, kifizetésének és az eljárás módozatainak részletes szabályozását a Kiadói Főigazgatóság állapítja meg.

25. § A szerzőt megillető tiszteletpéldányokról az 5/1955. (NpK 3-4.) NPM utasítás rendelkezik.

26. § A jelen rendelet nem alkalmazható arra, aki

a) a tankönyvet kiadó vállalattal munkaviszonyban áll,

b) közszolgálatban áll és e munka elkészítésére munkaköri feladatként utasítást, illetőleg megbízást attól a hatóságtól, hivaltól, intézettől, vagy intézménytől kapott, ahol szolgálatot teljesít.

27. § (1) A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba; rendelkezéseit alkalmazni kell a már megkötött szerződések alapján, a rendelet hatálybalépése után megjelenő újabb kiadásokra is, amennyiben ez a szerzőt nem hozza kedvezőtlenebb helyzetbe.

(2) Az 500560/1951. (TgÉ 54.) OT-ÁH rendeletnek a tankönyvekre vonatkozó rendelkezései a 98/1955. (OK 22.) OM utasítás, valamint a Kiadói Főigazgatóság 10-9-143/1955. határozata hatályukat veszítik.

28. § (1) A jelen rendelettel nem szabályozott kérdésekben a 98/1951. (IV. 21.) MT rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) A kiadói szerződéseknek a 98/1951. (IV. 21.) MT rendelettel, illetőleg a jelen rendelettel ellentétes kikötései érvénytelenek.

4/1959. (IV. 30.) KPM rendelet a Vezetékesrádió Üzletszabályzat kiegészítéséről

A rendelet a 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet végrehajtási rendelete, annak egyes szabályaihoz fűz kiegészítéseket. Apró részleteiben módosította a 3/1973. (IX. 7.) MM számú rendelet.

1. § A 3/1955. (X. 13.) KPM rendelettel hatálybaléptetett Vezetékesrádió Üzletszabályzat 14. §-a után új 14/A. §-ként az alábbi rendelkezéseket kell beiktatni:

„Újabb hangszórók bekapcsolása

14/A. § (1) Az 1959. évi május hó 1. napja után belépő vezetékesrádió előfizető (a továbbiakban: új előfizető) köteles a hangszóróért és annak felszereléséért a külön jogszabályban megállapított díjat megfizetni. A hangszóró javítási költségei is az új előfizetőt terhelik.

(2) Az új előfizetői jogviszony megszűnése esetén a hangszóró a megszűnt engedélyes tulajdonában marad.”

2. § A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

26/1959. (V. 1.) Korm. rendelet a sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről

A szocialista korszak egyik legjelentősebb sajtójogi jogszabálya. Hatályon kívül helyezte az 1914. évi 14. törvénycikket a sajtóról.

A rendelet preambuluma első mondata magyarázatot ad keletkezésére: „A sajtóra vonatkozó jogszabályok jelentős része még a felszabadulás előtt keletkezett, és a gyökeresen megváltozott társadalmi viszonyok között nem alkalmazható.”

A rendelet I. címe általános rendelkezéseket tartalmaz, így meghatározza a sajtótermék fogalmát, ami műszaki vagy vegyi úton sokszorosított irat, ábra vagy zenemű, illetve ezekkel egy tekintet alá kell venni a gondolatnak rádió vagy televízió útján történő közvetítését, illetve film, hanglezem, magnetofon vagy más készülék útján történő terjesztési célú sokszorosítását is (1. §). Időszaki lap a legalább negyedévente megjelenő hirlap vagy folyóirat (2. §). A terjesztés definíciója szerint annak minősül az árusítás, szétküldés, kézbesítés, ingyenes szétosztás, nyilvános helyen történő elhelyezés, illetve bemutatás (3. §).

A sajtótermékek előállítását és terjesztését szabályozza a II. cím. Főszabály szerint csak állami engedéllyel, az abban meghatározott példányszámban és terjedelemben lehet időszaki lapot kiadni és terjeszteni, illetve egyéb sajtóterméket kinyomtatni, előállítani és terjeszteni (4–6. §§). A nyomda köteles meggyőződni az engedély meglétéről, továbbá adminisztrációs kötelezettségein túl a sokszorosítást csak akkor kezdheti meg, ha a lap felelős szerkesztője, illetve a sajtótermék megrendelője ehhez írásban hozzájárul (7. §). A rendelet a következő impresszum-adatok feltüntetését teszi kötelezővé: előállítás helye, ideje, nyomdai megrendelés törzsszáma, nyomda neve, kiadóvállalat és kiadásért felelős személy neve; időszaki lapoknál még: felelős szerkesztő neve, valamint a terjesztő szerv megjelölése (8. §). A szerzőnek a kéziratot alá kellett írnia, a felelős szerkesztő, illetve a kiadó kötelessége, hogy a szerző személye meghatározott határidőig kétséget kizáróan megállapítható legyen (9. §). Az időszaki lapok terjesztése alapvetően a Magyar Posta feladata, más csak állami engedély alapján teheti ezt (11. §).

A III. cím a helyreigazítással foglalkozik, eszerint állami, gazdasági vagy társadalmi szerv, illetve (magán)személy, amelyről, illetve akiről időszaki lap, rádió vagy televízió valótlan tényről közöl, híresztel, vagy való tényeket hamis színben tüntet fel, a megjelenéstől számított harminc napon belül helyreigazítást igényelhet. A közérdek sérelme esetén az illetékes miniszter is felléphet (13. §). A helyreigazítást öt napon belül (napilap, rádió és televízió), illetve a legközelebbi számban (egyéb időszaki lap) kell közölni, kivéve, ha a helyreigazítási kérelem valósága nyomban megcáfолható (14. §). A helyreigazítás részben vagy egészben történő megtagadása esetén tizenöt napon belül panasszal lehet élni, amelyet bíróság bírál el a rendeletben meghatározott eljárás szerint (15–23. §§).

*A rendelet záró, IV. címe szabálysértési tényállásokat állapít meg az előírások megszegőire, illetve egy sor, korábbi jogszabályt – köztük az 1914. évi XIV. törvénycikket a sajtóról, az 1938. évi – helyez hatályon kívül.
Hatályba lépett 1959. június 1-jével.*

A sajtóra vonatkozó jogszabályok jelentős része még a felszabadulás előtt keletkezett, és a gyökeresen megváltozott társadalmi viszonyok között nem alkalmazható. Az idejétmúlt és nehezen áttekinthető szabályozás akadályozta a helyreigazítási jog érvényesülését is, jóllehet, ez hatékonyan biztosítja a törvényességet és védi az állampolgárok jogos érdekeit. Ezért a Kormány a felszabadulás előtti sajtójogi szabályokat hatályon kívül helyezi és a felszabadulás óta kibocsátott jogszabályok összefoglalásával és részbeni módosításával az alábbiakat rendeli:

I. Általános rendelkezések

1. § (1) Sajtótermék a műszaki vagy vegyi úton sokszorosított írat, ábra vagy zenemű.

(2) Nem sajtótermék a nyilvános terjesztésre nem kerülő iratmásolat, ha a másolatok száma az irat ügyviteli vagy levelezési célja által indokolt példányszámot nem haladja meg.

(3) A sajtótermékre vonatkozó jogszabályokat megfelelően alkalmazni kell a gondolatnak rádió vagy televízió útján történő közvetítésére, valamint film, hanglemez, magnetofon készülék vagy bármely más készülék útján terjesztés céljára történő sokszorosítására is.

(4) A képzőművészeti és iparművészeti alkotások, valamint a dekorációs anyagok többszörösítésére és forgalombahozatalára az 1955. évi 12. számú törvényerejű rendelet rendelkezései az irányadók.

2. § (1) A jelen rendelet alkalmazásában időszaki lap a legalább negyedévenként megjelenő hírlap vagy folyóirat.

(2) A jelen rendeletnek a nyomdákra vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni kell minden olyan berendezés (sokszorosítógép) üzemtartózára is, amely sajtótermék üzemszerű előállítására alkalmas.

3. § Terjesztés a jelen rendelet értelmében az árusítás, a szétküldés, a kézbesítés, az ingyenes szétosztás, az elhelyezés nyilvános helyen, úgyszintén a bemutatás a nyilvánosság előtt.

II. Sajtótermékek előállítása és terjesztése

4. § (1) Időszaki lapot kiadni és terjesztetni, úgyszintén egyéb sajtóterméket kinyomtatni vagy más úton előállítani és terjesztetni – a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kivételekkel – csak engedéllyel (6. §) szabad.

(2) Nincs szükség engedélyre:

a) az Országgyűlés, a Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány, valamint az Országgyűlés bizottságai által kiadott hivatalos iratoknak,

b) a tanácsok, valamint az államigazgatási szervek által megrendelt vagy előállított, kizárólag hivatalos adatokat tartalmazó vagy ügyviteli célra szolgáló sajtótermékeknek,

c) állami vállalatok, egyéb állami gazdálkodó szervek, valamint szövetkezeti szervek által megrendelt vagy előállított, kizárólag a vállalat (szerv) gazdasági tevékenységét vagy ügyvitelét szolgáló és nyilvános terjesztésre nem kerülő sajtótermékeknek,

d) a társadalmi szervezetek alapszabályszerű működésével kapcsolatos, nyilvános terjesztésre nem kerülő sajtótermékeknek,

e) végül azoknak a sajtótermékeknek előállításához és terjesztéséhez, amelyeket az 5. §-ban foglalt hatásköri megosztás szerint a Kormány Tájékoztatási Hivatala, illetőleg a művelődésügyi miniszter az engedélyezés alól tárgyuknál fogva mentesít.

(3) Nincs szükség engedélyre a Magyar Rádió és Televízió műsoradásához, valamint a televíziós film- és képfelvételek előállításához, illetőleg terjesztéséhez sem.

5. § (1) A sajtótermék előállítására és terjesztésére az engedélyt megadja:

a) a Kormány Tájékoztatási Hivatala: a belföldi időszaki lapokra, valamint a külföldi lapok

belföldi terjesztésére;

b) a Művelődésügyi Minisztérium: könyvekre, rölapokra, grafikai és rajzos kiadványokra, zeneművekre, valamint a film, hanglemez, magnetofonkészülék vagy bármely más készülék útján terjesztés céljára történő sokszorosításra;

c) a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium: a postai értékes nyomtatványokra, bélyegkatalógusokra (bélyegárjegyzékekre), bélyegismertetőkre;

d) a Honvédelmi Minisztérium, illetőleg a Belügyminisztérium: a szervei által belső használatra kiadott oktatási, kiképzési vagy nevelési célokat szolgáló sajtótermékekre;

e) a fővárosi, a megyei, illetőleg a megyei jogú városi tanács vb. igazgatási osztálya: minden egyéb engedélyezés alá eső sajtótermékre.

(2) A 4. §-ban említett engedélyt pótolja a sokszorosítógépen előállított, továbbképzés célját szolgáló, szakmai oktatási jegyzetekenél az illetékes minisztérium (egyéb országos hatáskörű szerv) jóváhagyása.

6. § (1) Az időszaki lapok engedélye meghatározott példányszámra és terjedelemre, visszavonásig érvényes.

(2) Az egyéb sajtótermékek előállítására és terjesztésére kiadott engedély egyszeri megjelenésre, meghatározott példányszámra és terjedelemre szól. Ha a sajtóterméket ezt meghaladó példányszámban vagy terjedelemben kívánják előállíttatni vagy újranyomatni, az előállításhoz újabb engedély szükséges.

7. § (1) A nyomda [a sokszorosítógép üzemben tartója, 2. § (2) bek.] engedélyezés alá tartozó sajtótermék előállításának megkezdése előtt köteles meggyőződést szerezni arról, hogy a megrendelő az engedélyt megkapta.

(2) A nyomda (a sokszorosítógép üzemben tartója) a sajtótermék sokszorosítását csak akkor kezdheti meg, ha ahhoz időszaki lap esetében a szerkesztésért felelős személy (a továbbiakban: felelős szerkesztő), illetőleg megbízottja, egyéb sajtótermék esetében a megrendelő szerv felelős vezetője (megbízottja), vagy a megrendelő aláírásával hozzájárul (imprimatúra).

(3) A nyomda felelős vezetője (a sokszorosítógép üzemben tartója) köteles a nyomdában sokszorosítógépen előállított sajtótermékekről nyilvántartást vezetni.

(4) A nyomda (a sokszorosítógép üzemben tartója) köteles az imprimatúrát és a kéziratot az előállítás befejezésétől számított hat hónapig megőrizni; három hónap elteltével azonban a nyomda a kiadóvállalattal történt megegyezés alapján az imprimatúrát (kéziratot) további megőrzés végett a kiadóvállalatnak adhatja át. Napilapok imprimatúráját (kéziratát) a nyomda hatvan napig köteles megőrizni.

8. § (1) Az ország területén előállított minden sajtóterméken fel kell tüntetni (impresszum):

a) az előállítás helyét, idejét és a nyomdai megrendelés törzsszámát,

b) a nyomda (egyéb sokszorosító szerv) nevét,

c) a kiadóvállalat és a kiadásért felelős személy nevét.

(2) A művelődésügyi miniszter egyes sajtótermékeket – az időszaki lapok kivételével – az impresszum alkalmazása alól mentesíthet vagy rövidített impresszum alkalmazását engedélyezheti.

(3) Időszaki lapokon az impresszumban kell feltüntetni a felelős szerkesztő nevét, valamint a terjesztő szerv megjelölését is.

9. § A sajtótermék kéziratát a szerző köteles aláírni. Időszaki lapnál a felelős szerkesztő, egyéb sajtóterméknél a kiadó (megrendelő) köteles gondoskodni arról, hogy a sajtótermék szerzője legalább a 7. § (4) bekezdésében megszabott határidőig kétséget kizáróan megállapítható legyen.

10. § Felhatalmazást kap a művelődésügyi miniszter, hogy – a könnyűipari miniszterrel és a Kormány Tájékoztatási Hivatalával egyetértésben – a közgyűjtemények számára és egyéb célra szükséges köteles- és tiszteletpéldányok rendelkezésre bocsátását rendelettel szabályozza.

11. § (1) Az időszaki lapok terjesztésének részletes szabályait – ideértve a kötelező érvényű

általános terjesztési feltételeket is –, úgyszintén az előfizetésgyűjtés feltételeit a művelődésügyi miniszterrel és a Kormány Tájékoztatási Hivatalával egyetértésben a közlekedés- és postaügyi miniszter, az egyéb sajtótermékek terjesztésének részletes szabályait pedig a művelődésügyi miniszter állapítja meg.

(2) Az időszaki lapok terjesztése a Magyar Posta feladata. Más szervezet vagy magánszemély időszaki lap (divatlap) terjesztésével hivatásszerűen csak a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumtól kapott engedély alapján foglalkozhatik.

12. § Terjesztési engedély birtokában sem szabad terjeszteni azt a sajtóterméket:

- a) amelynek elkobzását jogerős bírói ítélet elrendelte,
- b) amelyet nyomozóhatóság lefoglalt, addig, amíg a lefoglalást jogerősen meg nem szüntették,
- c) amelyről a 8. §-ban előírt impresszum hiányzik.

III. Helyreigazítás

13. § (1) Az az állami, gazdasági vagy társadalmi szerv, illetve szervezet, amelyről, vagy az a személy, akiről időszaki lap, a rádió vagy a televízió valótlan tényt közölt vagy híresztelt, vagy való tényeket hamis színben tüntetett fel, az időszaki laptól, illetőleg a Magyar Rádió és Televíziótól a közlemény megjelenésétől, illetve közvetítésétől számított harminc napon belül írásban helyreigazítás közlését igényelheti. Ha a valótlan tartalmú közlemény a közérdeket sérti, helyreigazítás közlését igényelheti az illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) is.

(2) Ha az (1) bekezdésben említett személy cselekvőképtelen vagy a kérelem előterjesztésében alapos ok akadályozza, a helyreigazítást helyette törvényes képviselője, illetőleg hozzátartozója (Btá. 29. §) igényelheti.

14. § (1) A határidőben igényelt helyreigazítás közlését csak akkor lehet megtagadni, ha a helyreigazítási kérelemben előadott tények valósága nyomban megcáfolható.

(2) A helyreigazítást napilapnál a helyreigazítási kérelem kézhezvételét követő öt napon belül, egyéb időszaki lapnál a kérelem kézhezvételét követő legközelebbi számban, a rádiónál és a televíziónál pedig öt napon belül, az eredeti közléssel azonos napszakban kell közölni.

(3) A helyreigazítás tartalmából világosan ki kell tűnnie annak, hogy a közleménynek mely tényállításai valótlanok, illetőleg melyek azok a tények, amelyeket a közlemény hamis színben tüntetett fel.

15. § (1) Ha az időszaki lap, a rádió vagy a televízió megfelelő helyreigazítást nem közöl, a helyreigazítást igénylő fél az időszaki lap felelős szerkesztője, illetőleg a Magyar Rádió és Televízió elnöke – vidéki műsoradás esetében a vidéki stúdió vezetője – ellen panasszal élhet.

(2) A panaszt tizenöt nap alatt kell benyújtani. Ezt a határidőt a 14. § (2) bekezdésében megszabott közlési kötelezettség utolsó napjától kell számítani.

(3) A panaszban határozottan meg kell jelölni, hogy a panaszos milyen tartalmú helyreigazító nyilatkozat közzétételét igényli, igazolni kell, hogy a panaszos a helyreigazítást törvényes határidőben igényelte és – időszaki lap esetén – csatolni kell a kifogásolt közleményt tartalmazó lappéldányt.

16. § A panaszt Budapesten megjelenő időszaki lap felelős szerkesztője, úgyszintén a Magyar Rádió és Televízió elnöke ellen a pesti központi kerületi bírósághoz, egyébként az időszaki lap megjelenési helye, illetőleg a rádió (televízió) vidéki stúdiója szerint illetékes járásbírósághoz (városi, városi kerületi bírósághoz) kell benyújtani.

17. § (1) A bíróság a helyreigazítási ügyet soron kívül köteles elintézni.

(2) A bírósági tanács elnöke legkésőbb a panasz beérkezéstől számított nyolcadik napra tárgyalást tűz ki, kivéve ha a panasz elkésett, vagy nem jogosulttól származik; ez esetekben a bíróság az eljárást zárt ülésben végzéssel megszünteti.

(3) A tárgyalás kitűzéséről a feleket, valamint képviselőiket és az ügyészt a bíróság értesíti s

szükség esetén tanúkat vagy szakértőket idézhet meg. A panaszíratot az értesítéssel együtt az ügyésznek és a panaszlottnak ki kell kézbesíteni, utóbbinak azzal a figyelmeztetéssel, hogy arra a tárgyalás napjáig észrevételt tehet.

(4) Az értesítésben figyelmeztetni kell a feleket a 19. §-ban, valamint a 20. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra.

18. § (1) Az ügyész jogosult a helyreigazítási eljárásban, annak bármely szakában, a törvényesség érdekében fellépni. Az ügyészt fellépése során megilletik mindazok a jogok, amelyek a felet megilletik. Az ügyész fellépése a felek jogait nem érinti.

(2) A helyreigazítási eljárásban a fél képviseletében eljárhat törvényes képviselője, meghatalmazás alapján ügyvéd vagy a fél nagykorú hozzátartozója (Btá. 29. §), továbbá a panaszos vállalat (szerv) képviseletében vállalati jogtanácsos (jogi előadó). Az érdekelt vállalat jogtanácsosa (jogi előadója) meghatalmazás alapján eljárhat a panaszlott képviseletében is.

19. § A tárgyalás megtartásának nem akadályozza az, ha a panaszos vagy a panaszlott nem jelenik meg. Ha azonban a tárgyaláson egyik fél sem jelenik meg, az eljárást végzéssel meg kell szüntetni. Ebben az esetben ugyanazon közlemény miatt újabb panasznak nincs helye.

20. § (1) Bizonyítás felvételének csak olyan bizonyítékok tekintetében van helye, amelyek a tárgyaláson rendelkezésre állanak, és amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy a közlemény kifogásolt tényállításainak valóságát nyomban igazolják vagy a panaszban előadott tényeket nyomban megcáfolják. Bizonyítás felvételének helye lehet a panaszos által nyomban felajánlott bizonyítékok tekintetében is. A tárgyalást elnapolni – legfeljebb nyolc napra – csak egy ízben és csak akkor lehet, ha a már feltárt bizonyítékok a bizonyítás eredményességét valószínűsítik, vagy ha azt a panaszos kéri.

(2) A panaszosnak a közleményre vonatkozó előadásával szemben a panaszlott a tárgyaláson a rádió (televízió) adásáról készült hivatalos feljegyzés vagy hangfelvétel bemutatásával vagy egyéb módon igazolhatja, hogy a panaszosnak a közlemény tekintetében tett előadása valótlan.

21. § (1) Ha a bíróság a panasznak helyt ad, ítéletében a panaszlottat határidő kifizetésével a bíróság által megállapított helyreigazítás közzlésére és a felmerült költségek viselésére is kötelezi.

(2) Ha a bíróság a panaszt elutasítja, a költségét a panaszos viseli.

22. § (1) A bíróság határozata ellen a kihirdetéstől számított három napon belül fellebbezésnek van helye. Fellebbezéssel (fellebbezési órással) élhet a fél és az ügyész; az utóbbi akkor is, ha az eljárásban nem vett részt.

(2) A fellebbezés felől a megyei bíróság (fővárosi bíróság) az iratok beérkezésétől számított nyolc napon belül köteles határozni.

23. § A helyreigazítási eljárás során perújításnak igazolásnak nincs helye, egyébként a jelen rendeletben nem szabályozott eljárási cselekmények tekintetében a büntető perrendtartás rendelkezéseit kell – a helyreigazítási eljárás jellegéből folyó eltérésekkel – alkalmazni.

IV. Záró rendelkezések

24. § (1) Szabálysértést követ el és 3000 forintig terjedhető pénzbírsággal sújtható a nyomda felelős vezetője (a sokszorosítógép üzemben tartója), ha a nyomda (sokszorosító üzem):

a) az engedélyben megszabott példányszámot vagy terjedelmet túllépi [6. § (1)–(2) bekezdés];

b) imprimatúrával [7. § (2) bekezdés] el nem látott sajtótermék sokszorosítását megkezd; i

c) az előállított sajtótermékekről nem vezet nyilvántartást, vagy azt figyelmeztetés ellenére hanyagul vezeti [7. § (3) bekezdés];

d) az imprimatúrát és kéziratot a megszabott határidőig [7. § (4) bekezdés] nem őrzi meg;

e) impresszum feltüntetése nélkül vagy hiányos impresszummal sokszorosít olyan sajtóterméket, amelyen az impresszum feltüntetése kötelező (8. §);

f) kötelespéldányok küldésére vonatkozó jogszabályban megszabott kötelezettségét (10. §)

figyelmeztetés ellenére nem teljesíti.

(2) Szabálysértést követ el és 3000 forintig terjedhető pénzbírsággal sújtható a felelős szerkesztő, illetve a kiadó felelős vezetője vagy a megrendelő, ha a szerző kilétének megállapításához szükséges intézkedéseket elmulasztja (9. §).

(3) Szabálysértést követ el és 3000 forintig terjedhető pénzbírsággal sújtható a kiadó felelős vezetője, ha a megőrzésre átvett imprimatúrát és kéziratot [7. § (4) bekezdés] a megszabott határidőig nem őrzi meg.

(4) Szabálysértést követ el és 3000 forintig terjedhető pénzbírsággal sújtható az, aki időszaki lap vagy divatlap terjesztésével engedély nélkül hivatásszerűen foglalkozik [11. § (2) bekezdés].

(5) Azt a sajtóterméket, amelyre nézve a szabálysértést elkövették, el lehet kobozni.

(6) A szabálysértés miatt az eljárás a járási (városi, városi kerületi) tanács végrehajtó bizottsága igazgatási osztályának hatáskörébe tartozik.

25. § A jelen rendelet 7. és 8. §-ában foglalt rendelkezések végrehajtását működése területén a járási (városi, városi kerületi) tanács vb. igazgatási osztálya köteles ellenőrizni; a könnyűipari miniszter a nyomdák tevékenységét az ország egész területén ellenőrizheti.

26. § (1) A jelen rendelet 1959. évi június hó 1. napján lép hatályba.

(2) A jelen rendelet hatálybalépésével hatályukat veszítik:

a) a felszabadulás előtt kibocsátott sajtójogi jogszabályok [1914. évi XIV. törvény, 1938. évi XVIII. törvény, az 1914. évi XLI. törvény 32. §-a, 1939. évi II. törvény 151. §-a, a 2.500/1914. M. E. számú, 1.153/1920. M. E. számú, 15.900/1920. B. M. számú, 56.203/1922. B. M. számú, 125.400/1924. B. M. számú rendeletek];

b) a sajtótermékek és terjesztésük engedélyezésének ideiglenes rendezése tárgyában kiadott 11.290/1947. (IX. 23.) Korm. számú rendelet és annak végrehajtási jogszabályai [326/1947. (IX. 23.) T. M., 500.700/1947. (IX. 23.) B. M. számú rendeletek];

c) az időszaki sajtótermékek oldalterjedelmének megállapítása tárgyában kiadott 14570/1947. (XII. 11.) Korm., az időszaki sajtótermékek eladott és visszamaradt példányszámainak bejelentése tárgyában kiadott 14.580/1947. (XII. 11.) Korm. számú rendelet;

d) a képeslevelezőlapok előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról szóló 4.093/1949. (VI. 18.) Korm. számú, az ennek végrehajtása tárgyában kiadott 4.124/1949. (VII. 2.) M. E. számú, a közületi sajtótermékek központi kiadásáról szóló 1.610/1948. (II. 8.) Korm. számú, a cím- és névtárak kiadásáról szóló 4.160/1948. (IV. 10.) Korm. számú, a hazai idegen nyelvű kiadványok szövegének felülvizsgálatáról szóló 54/1948. (X. 6.) M. T. számú, a kereskedelmi forgalomba kerülő kalendáriumok és naptárak kiadásának, valamint előállításának szabályozásáról szóló 12.930/1948. (XII. 19.) Korm. számú, a külföldről behozott sajtótermékek behozatali engedélykötelezettség alól való mentesítéséről szóló 3.980/1947. (V. 20.) M. E. számú és a szótárszerkesztési munkálatok bejelentéséről szóló 2.651/1951. (III. 30.) M. T. E. számú rendeletek.

(3) A köteles- és tiszteletpéldányok szabályozására vonatkozó miniszteri rendelet (10. §) kibocsátásával hatályukat veszítik a tudományos célokra kötelesepéldányok beszolgáltatásáról szóló 213/1951. (XII. 18.) M. T. számú rendelet, valamint az utóbbit kiegészítő és végrehajtó jogszabályok [1011-107/1951. (XII. 18.) K. M. számú rendelet, 2.099/1955. (I. 5.) számú minisztertanácsi határozat], úgyszintén az állam érdekében bizalmasan kezelendő adatokat tartalmazó sajtótermékek kötelesepéldányai tárgyában kiadott 4.166/1949. (VII. 30.) Korm. számú rendelet.

(4) A jelen rendelet nem érinti a hatálybalépése előtt sajtótermékek előállítására (kiadására) és terjesztésére adott engedélyek érvényét.

(5) A jelen rendelet végrehajtásáról – az érdekelt miniszterekkel és a Tájékoztatási Hivatal elnökével egyetértésben – a művelődésügyi miniszter, a nyomdákra vonatkozó rendelkezések (7–8. §) végrehajtásáról a könnyűipari miniszter, az időszaki lapok terjesztésére vonatkozó

rendelkezők (11. §) végrehajtásáról a közlekedés- és postaügyi miniszter, végül a helyreigazításra vonatkozó rendelkezések (13–23. §) végrehajtásáról az igazságügyminiszter gondoskodik. [Végrehajtására lásd a 4/1959. (VI. 9.) M. M. számú rendeletet.]

1959. évi 17. számú törvényerejű rendelet a sajtójogi büntető rendelkezésekről.

[Kihirdetés napja: 1959. május 1.]

Az 1959. június 1-jén hatályba lépett törvényerejű rendelet büntetné nyilvánítja, ha valaki maga vagy más részére személyes vagy vagyoni előnyt kér vagy fogad el azért, hogy valamit a sajtóban elhallgasson vagy közvégyen; továbbá, ha valaki engedély nélkül kinyomtat, előállít vagy terjeszt engedélyköteles sajtóterméket; ha az impresszum-adatok szándékosan hamisan kerülnek feltüntetésre; ha valaki lefoglalásra vagy elkobzásra rendelt sajtóterméket terjeszt. Ezeken felül, büntetné a helyreigazítási kötelezettség szándékos nem vagy nem megszabott módú teljesítése, illetve a helyreigazítási kérelemben szándékosan tett valótlan tényállítás. Hatályba lépett 1959. június 1-én.

1. §. Büntetné követ el és három évig terjedhető börtönnel büntetendő, aki maga vagy más részére személyes vagy vagyoni előnyt kér vagy fogad el azért, hogy valamit a sajtóban elhallgasson vagy a szokásosan díjazott hirdetések körén túl – közvégyen.

2. §. Büntetné követ el és egy évig terjedhető börtönnel büntetendő, aki:

1. engedély nélkül kinyomtat, más módon előállít vagy terjeszt olyan sajtóterméket, amelynek kinyomtatásához, előállításához vagy terjesztéséhez engedély szükséges;

2. sajtóterméken az előállítás helyére és idejére a nyomdára vagy kiadóvállalatra, a kiadásért felelős személyre, illetőleg a felelős szerkesztőre vonatkozó adatokat (impresszum) szándékosan hamisan tünteti fel;

3. olyan sajtóterméket terjeszt, amelynek lefoglalását vagy elkobzását rendelték el, vagy amelyről a jogszabályokban megszabott impresszum hiányzik.

3. §. Büntetné követ el és pénzbüntetéssel büntetendő:

1. az a közvégyetelre kötelezett személy, aki jogerős ítélettel megállapított helyreigazítási kötelezettségét szándékosan nem, vagy nem az ítéletben megszabott módon, illetőleg határidőben teljesíti;

2. aki helyreigazítási kérelmében (panaszában) valamely lényeges körülményre szándékosan valótlan tényállítást tesz, feltéve, hogy ez a tényállítás a helyreigazításban megjelenik.

4. §. A jelen törvényerejű rendelet az 1959. évi június hó 1. napján lép hatályba.

4/1959. (VI. 9.) M. M. számú rendelet
a sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. rendelet
végrehajtásáról

A rendelet a 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet végrehajtási rendelete, annak egyes szabályaihoz fűz kiegészítéseket. Apró részletében módosította a 3/1973. (IX. 7.) MM számú rendelet.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 26/1959. (V. 1.) rendeletének (a továbbiakban: R.) 26. § (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján – a könnyűipari miniszterrel, a Tájékoztatási Hivatal elnökével és az Állami Egyházügyi Hivatal elnökével egyetértésben – az alábbiakat rendelem:

(Az R. 2. §-ához.)

1. § Sokszorosítógép az R. alkalmazásában minden olyan gép vagy kézi sokszorosító eszköz, amely szöveget vagy ábrát stencil-, ormig-, hektográf-, fénymásoló eljárással vagy ezekhez hasonló eljárással sokszorosít.

(Az R. 4. §-ához.)

2. § Az R. 4. § (2) bekezdése c)–d) pontjának alkalmazásában nem kerül nyilvános terjesztésre a sajtótermék, ha azt kizárólag a vállalatnak (szervnek, szervezetnek) alárendelt személyek, vagy szervek a vele tagsági kapcsolatban álló személyek vagy szervek körében vagy a vállalat (szerv) ügyfelei között terjesztik.

3. § Tárgyuknál fogva nem szükséges engedély az alábbi sajtótermékek előállításához és terjesztéséhez:

- a) üzemi munkarendek, üzemi balesetelhárítási és óvórendszabályok;
- b) vállalati gyártmányjegyzékek (katalógusok), árjegyzékek, gyártmányismertető, (prospektusok), használati utasítások;
- c) közlekedési vállalatok menetjegyei, menetrendjei, forgalmi hirdetményei;
- d) meghívók, belépőjegyek, ruhatári jegyek, étrendek;
- e) hirdetésátragasztók, zárócímkék, jegyzettömbök;
- f) községi sportműsor-falragaszok és röpcédulák;
- g) szokásos családi jellegű értesítések (házassági, születési értesítő, újévi üdvözlés, gyászjelentés, névjegy, előnyomott magánlevélpapír).

4. § Az R. 4. §-ának (3) bekezdése nem érinti a rádióállomások forgalmi adatainak bejelentéséről szóló 69/1957. (XI. 22.) Korm. rendelet, valamint a rádió üzletszabályzatról szóló 22.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet hatályát.

(Az R. 5. §-ához.)

5. § A Művelődésügyi Minisztérium ügykörébe tartozó sajtótermékek engedélyezése tárgyában a következő szervek járnak el:

- a) a Művelődésügyi Minisztériumnak a tankönyv tárgya szerint érdekelt főosztálya:
a Tankönyvkiadó Vállalat kiadásában megjelenő tankönyvekre;
- b) a Művelődésügyi Minisztérium Színházi és Zenei Főigazgatósága:
a hanglezet, magnetofonkészülék vagy bármely más hasonló készülék útján terjesztés céljára történő sokszorosításra;
- c) a Művelődésügyi Minisztérium Kiadói Főigazgatósága:
az a) pontban és a 6. §-ban nem említett könyvekre, ideértve a füzetes kiadványokat (brosúrákat), évkönyveket, naptárakat, a naptárrészt is tartalmazó kiadványokat és kalendáriumokat is, az országos terjesztésre kerülő szöveges és grafikai hirdetések, röplapokra, képes és rajzos propagandaüzetekre, grafikai, illetőleg rajzos oklevelekre, egyéb

grafikai és rajzos kiadványokra, valamint a külföldre szánt vagy belföldön nyilvános terjesztésre kerülő fényképekre, továbbá a zeneművekre (kottákra), dalszövegekre és daloskönyvekre, úgyszintén az időszaki lapnak nem minősülő divatlapokra;

d) A Művelődésügyi Minisztérium Film-főigazgatósága:

a filmekre.

6. § A hittan- és imakönyvek, bibliák, vallásos tárgyú és az egyházak által kiadott egyéb egyházi kiadványok, valamint az egyházi ügyviteli nyomtatványok engedélyezése az 1959. évi 25. számú törvényerejű rendelet folytán az Állami Egyházügyi Hivatal hatáskörébe tartozik.

7. § A sajtótermék engedélyezése iránti kérelmet az R. 5. §-a szerint illetékes szervnél, a jelen rendelet 6. §-ának hatálya alá tartozó sajtótermékekénél pedig az Állami Egyházügyi Hivatalnál kell előterjeszteni.

8. § Az időszaki lap engedélyezése iránt előterjesztett kérelemben meg kell jelölni:

- a) az időszaki lap címét és tárgykörét,
- b) a lapot fenntartó szervezet nevét,
- c) a szerkesztésért felelős személy (felelős szerkesztő) nevét és címét,
- d) a lap megjelenési helyét,
- e) a megjelenés idejét,
- f) a lap méreteit és oldalterjedelmét, valamint példányszámát,
- g) a papír minőségét és az alkalmazni kívánt nyomdatechnikai eljárást,
- h) az előállító nyomdát,
- i) a szerkesztőség és kiadóhivatal címét.

9. § A 8. § hatálya alá nem tartozó sajtótermék engedélyezése iránt előterjesztett kérelemben meg kell jelölni:

- a) az engedélyt kérő szerv vagy személy nevét és címét,
- b) a mű címét és terjedelmét,
- c) a szerző (szerkesztő) és a lektor nevét,
- d) a kivitelezésre vonatkozó adatokat.

10. § Az R. nem vonatkozik az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatalnak az 1092/1954. (XI. 7.) minisztertanácsi határozat III. fejezete 1. f) pontjában szabályozott hatáskörére.

(Az R. 6. §-ához.)

11. § A sajtótermék előállítására és terjesztésére kiadott engedélynek tartalmaznia kell a mű címét és tárgyát, példányszámát és terjedelmét. Az időszaki lapengedélyben ezenfelül meg kell jelölni a lapot fenntartó szervezetet, a szerkesztésért felelős személyt, a lap címét és a megjelenés idejét is.

(Az R. 7. §-ához.)

12. § A nyomda felelős vezetője (a sokszorosítógép üzemben tartója) által vezetett nyilvántartásban időrendben fel kell tüntetni a sajtótermék megrendelőjének nevét, az engedélyező hatóság rövid megjelölését és az engedély számát, továbbá a sajtótermék megnevezését, alakját, lapterjedelmét és példányszámát.

(Az R. 8. §-ához.)

13. § (1) Az impresszumban az adatokat a következő sorrendben kell feltüntetni:

- a) időszaki lapokon első helyen a szerkesztésért felelős személy neve a kiadóvállalat és a kiadásért felelős személy neve, a nyomda neve és telephelye, a terjesztő szerv megjelölése;
- b) egyéb kiadványokon a megrendelési törzsszám – ennek első két számjegye az előállítás évét jelzi – a nyomda neve, telephelye, a kiadóvállalat, illetőleg a kiadásért felelős személy neve.

(2) Az (1) bekezdés b) pontjának hatálya alá tartozó sajtótermékeken a megrendelő által megkívánt egyéb adatok csak a kötelező impresszumatatok után következhetnek.

14. § Rövidített impresszum (a nyomda rövid megjelölése, vidéken a telephely is) alkalmazható az alábbi sajtótermékeken:

- a) meghívók, belépőjegyek, ruhatári jegyek, étrendek,
- b) hirdetésátragasztók, jegyzettömbök,
- c) szokásos családi jellegű értesítések (házassági, születési értesítés, újévi üdvözlés, gyászjelentés),
- d) árucsomagolás célját szolgáló sajtótermékek (doboz, címke, használati utasítás, zárójegy, zárószalag),
- e) külföldre szánt könyvek és propagandanyomtatványok, ha az impresszum rövidítését a megrendelő kívánja,
- f) kisméretű naptárak,
- g) sorsjegyek, fogadási szelvények,
- h) képes levelezőlapok, állványpapíros, órarend, oklevél, előnyomott postai levelezési nyomtatványok,
- i) postai és vasúti hirdetmények, továbbá kezelési és ügyviteli nyomtatványok (ezek közül a kisméretű ragjegyeken ívenként csak egy impresszumot kell feltüntetni).

15. § Nem kell impresszumot feltüntetni az alábbi sajtótermékeken:

- a) hivatalvezetők levélpapírosa, előnyomott magánlevélpapír, ezek borítéka,
- b) közlekedési vállalatok menetjegyei,
- c) névjegy, névjegy nagyságú családi értesítés,
- d) illeték- és egyéb értékjegyes bélyegek,
- e) postai értékes nyomtatványok,
- f) játékkártya.
- g) levonóképek.

16. § A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

A pénzügyminiszter 7/1960. (V. 10.) P. M. számú rendelete

Többek között meghatározza a sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet alapján helyreigazítás iránt előterjesztett panasz illetékét.

[...]

1. §.

A sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet alapján helyreigazítás iránt előterjesztett panasz illetéke 30 Ft. A fellebbezés illetéke 60Ft.

[...]

2/1960. (V. 25.) M. M. számú rendelet **a sajtótermékek köteles- és tiszteletpéldányairól**

A rendelet meghatározza, hogy mely sajtótermékekből kell tudományos és igazgatási célokra kötelespéldányt szolgáltatni. A legalább 25 példányban előállított sajtótermékek már e körbe tartoznak.

Módosítja az 5/1977. (VIII. 28.) KM számú rendelet, amelynek értelmében a kötelespéldány kötelezettség a legalább 70 példányban kinyomott sajtótermékekre vonatkozik, továbbá egyéb technikai jellegű változtatásokat hoz.

A 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet 10. §-ában kapott felhatalmazás alapján a könnyűipari miniszterrel és a Kormány Tájékoztatási Hivatalának vezetőjével egyetértésben az alábbiakat rendelem.

Kötelespéldányok

1. § A sajtótermékekből tudományos és igazgatási célokra ingyenes kötelespéldány jár e rendeletben meghatározott szervezeteknek. A kötelespéldány az arra jogosult szerv tulajdonává válik és – az igazgatási célra szolgáltatott napilapok és folyóiratok kivételével – a szerv tartozik azt leltárba venni.

2. § (1) Tudományos és igazgatási célokra kötelespéldányokat kell beszolgáltatni a Magyarországon kiadott, illetőleg nyomtatás vagy sokszorosítás (litográfia, fotó-litográfia, fénymásolás vagy bármely más módon történő sokszorosítás) útján – a kötelespéldányokat nem számítva – legalább 25 példányban előállított, továbbá a Magyarországon kiadott, de külföldön nyomtatott, valamint a magyar nyelven külföldön kiadott, belföldi terjesztésre átvett következő sajtótermékekből:

- a) időszaki és nem időszaki lapok, nyomtatott vagy más úton sokszorosított sajtótudósítások,
- b) könyvek, füzetek (önálló vagy sorozatos művek, jegyzetek, különlenyomatok, szöveges naptárak, évkönyvek, évi jelentések, szabványok, szabadalmi leírások, menetrendek, kép- és metszet-albumok, műszaki leírások és prospektusok stb.),
- c) nem katonai jellegű térképek,
- d) zeneművek,
- e) önálló képek és metszetek,
- f) vegyes kisebb nyomtatványok (grafikai plakátok, színlapok, falragaszok, műsorok és meghívók, röpcédulák, képes levelezőlapok, gyászjelentések és egyéb egy levélből álló nyomtatványok).

(2) A kötelespéldány szolgáltatási kötelezettség az előző bekezdésben felsorolt sajtótermékek minden változatára egyaránt kiterjed.

(3) Kötelespéldányként csak teljes, hibátlan példányok, terjesztésre kész állapotban szolgáltatathatók.

3. § A 2. §-ban felsorolt sajtótermékek közül nem esnek kötelespéldány szolgáltatási kötelezettség alá:

- a) a hivatali ügyintézés során kiadott és célszerűségi szempontból sokszorosított intézkedések,
- b) az ügykezelésre szánt hivatali és üzleti nyomtatványok,
- c) a kötvények, értékjegyek, érték- és hitelpapírok eladásra kerülő posta-, okmány- és tagsági bélyegek,
- d) vonalazott űrlapok és könyvek címkéi,
- e) családi értesítések, – kivéve a gyászjelentéseket [2. § (1) bekezdés f) pont] – levélpapírok,

látogatójegyek, egyesületi szavazólapok.

4. § (1) A kötelespéldányok közül a tudományos – célokra szolgáló kötelespéldányokat – a (2) bekezdés *a)*-*c)* pontjaiban foglalt kivétellel – a megrendelő terhére a nyomda (sokszorosító) szolgáltatja.

(2) A kiadó szolgáltatja az, igazgatási célra szolgáló kötelespéldányokat, továbbá a tudományos célú kötelespéldányokat abban az esetben, ha

a) az egész nyomdaterméket, vagy annak egyes részeit, mellékleteit (szöveg, kép, hangjegy, térkép, borítólap) külföldön nyomtatták,

b) a nyomdatermék előállításához több nyomda, illetőleg könyvkötészet között oszlik meg,

c) a nyomdatermék külföldi kiadványalattal közösen került kiadásra és belföldön nyomtatták.

(3) A külföldön kiadott, belföldi terjesztővállalat által legalább 100 példányban belföldi terjesztésre átvett [a 2. § (1) bekezdés *b)*–*d)* pontjai alá eső] magyarnyelvű sajtótermékekből a kötelespéldányokat, kizárólag tudományos célra, – a bolti eladási árak megfelelő térítés ellenében – a terjesztő vállalat szolgáltatja.

5. § (1) Tudományos célokra 4–16 kötelespéldányt kell az Országos Széchenyi Könyvtárnak (OSZK) beszállítani. Vidéki nyomdák a helyi kiadványokból – ideértve a vegyes kisebb nyomtatványokat is [2. § (1) bekezdés *f)* pont] az OSZK-nak járó kötelespéldányok terhére egy példányt közvetlenül a megyei könyvtárnak, a Dunántúl, illetve Dél-Alföld területén nyomtatott kiadványokból egy példányt a Pécsi Egyetemi Könyvtárnak, illetve a Szegedi Egyetemi Könyvtárnak küldenek.

(2) A 2. § (1) bekezdésének *a)*–*d)* pontja alá eső sajtótermékekből a kötelespéldányokat az előállításukat követő 48 órán belül külön szállítólevéllel, a 2. § (1) bekezdésének *e)*–*f)* pontja alá eső sajtótermékekből pedig az előállításukat követő hó 5. napjáig kell a havi kimutatással [6. § (1) bekezdés] együtt és azon feltüntetve az OSZK-nak beküldeni.

(3) Az OSZK a 2. § (1) bekezdésének *a)*–*d)* pontjában felsorolt sajtótermékekből a részére beszállított kötelespéldányokból általában két példányt a saját céljaira tart meg, egy példányt a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának, egy példányt a Központi Statisztikai Hivatal könyvtárának küld meg. A további kötelespéldányokból egy-egy példányt igényelhet az Országos Műszaki Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, a Budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtára, az Országgyűlési Könyvtár, a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtári Osztálya, a Párttörténeti Intézet Könyvtára, az Országos Mezőgazdasági Könyvtár, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Könyvtára és az Országos Pedagógiai Könyvtár, abban az esetben, ha a sajtótermék tárgya, illetőleg tartalma a könyvtár gyűjtőkörének megfelel. Az igénylési jogú könyvtár gyűjtőkörébe nem tartozó műből a kötelespéldány adását az OSZK megtagadhatja.

(4) Az előző bekezdés alapján kiszolgáltatott példányokon felül fennmaradó kötelespéldányokkal az OSZK rendelkezik és azokat elsősorban nemzetközi csere céljára használhatja fel.

6. § (1) A nyomda az üzemében készült sajtótermékekről, a kiadó pedig az összes kiadványairól köteles az OSZK által rendszeresített kimutatást – a tárgyhónapot követő hónap 5. napjáig – 4 példányban az OSZK-nak megküldeni. Vidéki nyomdák a kimutatást 5 példányban készítik el és az ötödik példányt a megyei könyvtárnak küldik meg.

(2) Arra a hónapra, amelyben a nyomda köteles példányszolgáltatás alá eső nyomdaterméket nem állított elő, illetőleg a kiadó ilyen sajtóterméket nem adott ki, az OSZK részére nemleges jelentést kell adni.

(3) A kiadó kiadványairól kiadói könyvet tartozik vezetni. A kiadói könyv a kiadvány szerzőjét, címét, ívszámát, az előállított példányszámot, valamint az előállító nyomda nevét és telephelyének feltüntetését tartalmazza.

7. § (1) Az OSZK jogosult a kötelespéldány szolgáltatást ellenőrizni. Ennek során a

helyszínen a szolgáltatásra kötelezett vállalatoknak erre a célra rendszeresített nyilvántartásaiba betekinthes.

(2) Ha a kötelezpéldány szabályszerű szolgáltatását a kötelezett vállalat elmulasztja és mulasztását felszólítás ellenére sem pótolja, az OSZK jogosult a kötelezpéldányt a mulasztó vállalat terhére vétel útján beszerezni.

8. § A Központi Statisztikai Hivatal a könyvkiadási statisztika adatait tudományos feldolgozás céljából az OSZK rendelkezésére bocsátja.

9. § (1) Igazgatási célra kötelezpéldány illeti meg – a sajtótermék elkészültétől számított 15 napon belül – a Belügyminisztériumot, a Kiadói Főigazgatóságot, a kiadót, valamint – szépirodalmi és irodalomelméleti művekből – a Magyar Írók Szövetségét és az Irodalmi Alap Könyvtárát, végül a 2. § (1) bekezdésének *a)* pontjában, valamint a *b)* pontban megjelölt sajtótermékek közül a szépirodalmi és tudományos művekből a Kormány Tájékoztatási Hivatalát.

(2) Az igazgatási célú kötelezpéldányok szolgáltatása a sajtótermék megrendelőjének terhére történik.

Tiszteletpéldányok

10. § (1) Tiszteletpéldány adható a sajtótermék szerzőjének, azoknak a személyeknek, akik a mű eszmei tartalmának kialakításában közreműködtek, a kiadó felügyeletét ellátó szerveknek, valamint a kiadó és a felügyeletét ellátó szerv dolgozói közül azoknak, akik részére tiszteletpéldány juttatása munkakörükre tekintettel indokolt, továbbá sajtó és propaganda célokra.

(2) A tiszteletpéldányokat a kiadóvállalat szolgáltatja és azok az arra jogosult szerv (személy) tulajdonává válnak.

11. § (1) A szépirodalmi és ismeretterjesztő művek magyar szerzőjét, továbbá versek műfordítóját szerzői tiszteletpéldány címen az első kiadás jogdíjköteles példányainak 1%-a, de legfeljebb 30, a második és további kiadások 0,5%-a, de legfeljebb 15 példány, a fordítót pedig a szerzőnek járó példányok fele illeti meg. Műfordítás esetében, ha nyersfordítás is készül, a fordítói tiszteletpéldányok 2/3-a a műfordítót, 1/3-a a nyersfordítást készítőt illeti meg.

(2) Tudományos, szakmai és tankönyvek első kiadásából a szerzőt (több szerző esetén a társszerzőket együttesen) legfeljebb 15, a fordítót (fordítókat együttesen) legfeljebb 5 tiszteletpéldány illeti meg.

(3) Gyűjteményes művek (antológiák), továbbá kézikönyvek szerkesztőit és szerzőit (fordítóit), továbbá, ha tudományos, szakmai, illetőleg tankönyvnek 15-nél több társszerzője van, valamennyi társszerzőt egy-egy, de összesen legfeljebb 30 tiszteletpéldány illeti meg.

12. § A mű illusztrátorát – ha a címlaptervező más személy, úgy őt is – 1–1 tiszteletpéldány illeti meg. Ha az illusztráció a szöveges résszel azonos, vagy azt meghaladó terjedelmű, az illusztrátort a 11. §-ban meghatározott tiszteletpéldányok fele illeti, másik fele a szöveges rész szerzőjét; ilyen esetben sem haladhatja meg azonban a szerzők, szerkesztők és illusztrátorok részére járó tiszteletpéldányok együttes száma a megállapított felső határokat.

13. § A zeneművek után járó tiszteletpéldányokra a 11. és 12. §-okban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

14. § A szerzői tiszteletpéldányok számát a mű kiadására vonatkozó szerződésben – a rendelet keretei között – írásban rögzíteni kell.

15. § (1) Az egyes jogosultaknak járó kötelezpéldányok számát, szolgáltatásuk rendjét, valamint a köteles – és tiszteletpéldányokkal való gazdálkodást a 2. § (1) bekezdésének *b)–f)* pontjaiban felsorolt sajtótermékek tekintetében a Kiadói Főigazgatóság állapítja meg.

(2) A 2. § (1) bekezdésének *b)* pontjában felsorolt sajtótermékek közül a szépirodalmi és ismeretterjesztő művekből összesen szolgáltatatható köteles- és tiszteletpéldányok száma a százhuszonhatot, szakmai és tudományos művek (tankönyvek) esetében pedig a kilencvenhatot

nem haladhatja meg.

(3) A 2. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott sajtótermékekből az OSZK-t 16 kötelespéldány illeti meg; e sajtótermékekre vonatkozóan egyébként a köteles – és tiszteletpéldányok számát és elosztását – az 5. § (1) bekezdésében és a 9. §-ban megszabott keretre figyelemmel – a Kormány Tájékoztatási Hivatala állapítja meg és tételesen közli a Könyvügyi Minisztérium Nyomdaipari Igazgatóságával, valamint a lapkiadókkal.

Záró rendelkezések

16. § (1) E rendelet nem vonatkozik az állam érdekében bizalmasan kezelendő adatokat tartalmazó sajtótermékekre.

(2) Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

1012/1960. (VI. 7.) Korm. határozat a Kormány Tájékoztatási Hivataláról

Hatályon kívül helyezi a 25/1956. (XII. 19.) Korm. határozatot és újraszabályozza a Tájékoztatási Hivatal feladatkörét. A Kormány Tájékoztatási Hivatalának feladata az állami tájékoztatási munka megszervezése, az időszaki sajtótermékek tekintetében az államigazgatási feladatok ellátása, többek között lapengedélyek intézése, az időszaki sajtótermékek terjesztésének engedélyezése, lapok és folyóiratok papírigényeinek számbavétele, papírellátásának biztosítása, felhasználásának engedélyezése, lapfejlesztési és terjesztési tervek stb. A korábbiaktól eltérően a Hivatal hatásköréből kikerül a Magyar Rádió és Televízió, valamint a Magyar Távirati Iroda felügyelete.

1. A Kormány Tájékoztatási Hivatalának (a továbbiakban: Hivatal) feladata az állami tájékoztatási munka megszervezése. A Hivatal biztosítja a sajtó rendszeres tájékoztatását, zavartalan munkáját, részvételét jelentős eseményeken. A Hivatal az Országgyűlés által megalkotott törvényekkel, a Népköztársaság Elnöki Tanácsa által elfogadott törvényerejű rendeletekkel és határozatokkal, valamint a Kormány rendeleteivel és határozataival kapcsolatos hivatalos közleményeket a sajtó rendelkezésére bocsátja.

2. A Hivatal feladatkörébe tartozik az időszaki sajtótermékek tekintetében az államigazgatási feladatok ellátása, így különösen lapengedélyek intézése, az időszaki sajtótermékek terjesztésének engedélyezése [26/1959. (V. 1.) Korm. rendelet], továbbá lapok és folyóiratok papírigényeinek számbavétele, papírellátásának biztosítása, felhasználásának engedélyezése, lapfejlesztési és terjesztési tervek kidolgozása stb.

A Hivatal szakfelügyeletet gyakorol a tanácsok vb. igazgatási osztályainak az időszaki sajtótermékek tekintetében kifejtett tevékenysége felett.

3. A Hivatal élén a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány által kinevezett vezető áll. A beosztott dolgozókat a Hivatal vezetője nevezi ki.

4. A Magyar Újságírók Országos Szövetsége, a Magyar Újságírók Szanatóriumi Egyesülete, valamint a lapkiadó vállalatok a Hivatal szakfelügyelete alá tartoznak.

5. Ez a határozat kihirdetése napján lép hatályba, a 25/1956. (XII. 19.) Korm. határozat hatályát veszti.

6/1960. (VIII. 6.) KPM rendelet **a Rádióüzletszabályzat egyes rendelkezéseinek módosításáról**

A rádió- illetve a televízióelőfizetési díjakra vonatkozó előírásokat módosítja. Egy rádióengedély alapján azonos címen több rádióvevőkészülék is üzemeltethető. A televízióelőfizető egy engedély alapján egyidőben csak egy televíziókészüléket tarthat működésben. Az országban csak ideiglenesen tartózkodó külföldiek rádió- és televíziókészülékének ideiglenes tartózkodási helyükön való üzemben tartására az ideiglenes tartózkodásuk ideje alatt 30 napig nem kell engedély. 30 napnál hosszabb tartózkodás esetén ideiglenes műsorvevő engedélyt kell váltaniuk.

A rádióhasználati díjak beszedésének egyszerűsítése érdekében az alábbiakat rendelem:

1. § A posta havonkénti díjbeszedés helyett 1960. évi július hó 1. napjától a rádióhasználati díjakat naptári negyedévenként szedi be. Ezért a 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelettel kiadott Rádió-üzletszabályzatnak (a továbbiakban: Szabályzat) az 1/1958. (II. 26.) KPM rendelettel a televízióra is kiterjesztett egyes rendelkezései az alábbiak szerint módosulnak.

2. § A Szabályzat 7. §-ának (3) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(3) Ha a rádióelőfizető a naptári negyedév utolsó hónapjának 15. napjáig, a televízió előfizető pedig a tárgyhó utolsó napjáig az esedékessé vált nyugta összegét bármely okból nem egyenlíti ki, köteles a Rádiódíjszabásban megállapított pótdíjat megfizetni.”

3. § A Szabályzat 8. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„8. § Rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben a postaigazgatóságok rádióelőfizetés esetében a vonatkozó naptári negyedévre, televízió előfizetés esetében pedig a tárgyhóra esedékes, vagy a felmondás (lemondás) idejére járó előfizetési díjak megfizetésének kötelezettsége alól az előfizető írásbeli kérelmére felmentést adhatnak. A kérvényben felhozott adatok helytállóságát a kérelmezőnek az illetékes községi (városi, városi kerületi) tanács végrehajtó bizottságának szakigazgatási szervével igazoltatnia kell.”

4. § A Szabályzat 9. §-a (1) bekezdésének 2. pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„2. A rádióadóberendezésért előre kifizetett évi, a rádióműsorvevőberendezésért előre kifizetett negyedévi, illetőleg a televízióműsorvevőberendezésért előre kifizetett havi használati díjat az engedélyes, illetőleg az előfizető kérésére a posta visszatéríti. Az engedélyről való lemondás esetében a díjvisszatérítés hivatalból történik.”

5. § A Szabályzat 23. §-ának (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(2) 1. A rádióelőfizető saját használatára több rádióműsorvevőkészüléket is beszerezhet és azokat az engedélyben megjelölt helyen üzemben tarthatja.

2. A közös háztartásban élő, ugyanazon ingatlanon (bérleményben) lakó természetes személyek – tekintet nélkül arra, hogy a rádióberendezés kinek a tulajdonában (birtokában) van, – a rádióengedély alapján az engedélyben megjelölt helyen egyidőben több készüléket is üzemben tarthatnak.

3. Ha a rádióelőfizető az engedélyben megjelölt helyen kívül több helyen is kíván egyidőben rádióműsorvevőberendezést működésben tartani, annyi vevőberendezés használatára kell engedélyt kérnie, ahány helyen vevőkészüléket működésben tart.

4. A televízióelőfizető egy engedély alapján egyidőben csak egy televízióberendezést tarthat működésben.”

6. § A Szabályzat 24. §-ának (1) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(1) 1. Gépkocsiba, repülőgépbe, hajóba vagy egyéb járóműbe beépített (tartósan rögzített) rádióműsorvevőkészülék üzembentartására engedélyt kell szerezni.

2. A rádió és a televíziókészüléknek egyik helyről a másikra felszereletlen állapotban való egyszerű szállításához nem kell engedély.
3. A hordozható rádióműsorvevőkészülék üzemeltetésére, ha annak használója egyébként rádióelőfizető, külön engedélyt szerezni nem kell.
4. A hordozható televíziókészülék üzemeltetése külön engedélyszerzési kötelezettség alá esik.
5. Az 1. pontban említett járóművekbe szerelt rádióműsorvevőberendezés, valamint a hordozható televíziókészülék előfizetője köteles engedélyét, illetőleg a használati díj megfizetését igazoló utolsó nyugtáját magával vinni és azt ellenőrzéskor felmutatni.”
- 7. §** A Szabályzat 25. §-ának (1), (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:
„(1) Az országban csak ideiglenesen tartózkodó külföldiek rádióműsorvevőkészülékének és televízióberendezésének ideiglenes tartózkodási helyükön való létesítésére és üzemeltetésére az ideiglenes tartózkodásuk ideje alatt 30 napig nem kell engedélyt szerezniük. 30 napnál hosszabb tartózkodás esetén ideiglenes műsorvevő engedélyt kell váltaniuk. Ilyen esetben a jelentkezés időpontjának – függetlenül attól, hogy a bejelentés ténylegesen mikor történt – az üzemeltetés 31. napját kell tekinteni. Ennek figyelembevételével kell a Szabályzat 29. §-a (3) bekezdés 1. pontja, televíziónál a Szabályzat 29. §-a (3) bekezdés 2. pontja szerint a díjfizetési kötelezettség kezdő időpontját megállapítani.
(2) A rádió, illetőleg televízió készülék üzemeltetőjének, az esedékes használati díjat az ideiglenes engedély kiadásakor egy összegben kell megfizetnie.”
- 8. §** A Szabályzat 29. §-ának (1)-(4) bekezdései helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:
„(1) A rendes használatra engedélyezett rádióműsorvevőberendezésekért a Rádiódíjszabásban megállapított negyedévi, a televízióműsorvevőberendezésekért pedig a Rádiódíjszabásban megállapított havi használati díjakat kell fizetni. A naptári negyedévre esedékes rádióhasználati díjat a naptári negyedév utolsó hónapjának 8. napjáig kell megfizetni. Televízió előfizetés esetében az első havi díjat az engedély kézhezvételekor, a további díjakat pedig havonként előzetesen, minden hónap 8. napjáig kell megfizetni.
(2) Az előfizető a használati díjakat az esedékesség időpontjában az előfizetés tartama alatt még akkor is köteles megfizetni, ha nincs rádió-, vagy televízióműsorvevőberendezése, vagy azt bármely ok miatt nem tartja üzemben.
(3) 1. Rádióelőfizetés esetében a naptári negyedév első hónapjának 1. napjától a naptári negyedév második hónapjának 15. napjáig rendes használatra kiadott rádióműsorvevő engedélyért a díjat az egész naptári negyedévre meg kell fizetni; a naptári negyedév későbbi napjain váltott engedélyért a következő naptári negyedévtől kezdődően kell díjat fizetni.
2. Televízió előfizetés esetében a hónap 1. napjától 15. napjáig rendes használatra kiadott televízió műsorvevő engedélyért a díjat az egész hónapra meg kell fizetni; a hónap későbbi napjain váltott engedélyért a következő hónaptól kezdődően kell díjat fizetni.
3. A díjfizetési kötelezettség kezdő időpontjának a megállapításánál azt a napot kell alapul venni, amelyen az előfizető az engedély iránti kérelmét [30. § (1) bekezdés] a postahivatalnak (a kézbesítőnek) közvetlenül átadta, vagy postára adta.
4. A próbára adott rádió- és televízióműsorvevőberendezéseknél a fizetési kötelezettség kezdő időpontjának megállapításakor az 53. § (6) bekezdésének 2. pontjában foglaltak szerint a próbára adás napját kell alapul venni.
(4) 1. Rádióelőfizetés esetében a belépés után első ízben esedékes rádióhasználati díj kifizetéséig, illetőleg nyugtázásáig az előfizető a rádióberendezések használatára vonatkozó jogosultságát a nevére kiállított rádióműsorvevő engedéllyel igazolja. A továbbiakban a jogosultság igazolására a legutolsó naptári negyedévi nyugta szolgál.
2. Televízió használat esetében az első havi használati díjat a posta az engedélyen nyugtázza; a további használati díjak kiegyenlítéséről az előfizetőnek havonta nyugtát ad.

3. A rádió és a televízió műsorvevő engedélyt, illetőleg a nyugtát a következő nyugta kiváltásáig meg kell őrizni és ellenőrzés alkalmával kívánatra fel kell mutatni.
4. A posta a rádióelőfizetési nyugtákat kiegyenlítés végett a naptári negyedév utolsó hónapjának 1-8. napja között, a televízió előfizetési nyugtákat pedig a tárgyhó 1-8. napja között mutatja be az előfizetőnek. A kézbesítő a nyugtát csak akkor hagyja az előfizetőnél, ha az előfizető a nyugta teljes összegét kifizeti. Eredménytelen kézbesítési kísérlet esetében a kézbesítő az előfizetőnél értesítést hagy arról, hogy a díjat a postahivatalban egyenlítsse ki.
5. Ha a televízió előfizető a díjat a tárgyhó végéig nem egyenlíti ki, a következő hó elején a hivatal a nyugtát a következő havi nyugtával együtt újból bemutatja.
6. Ha a rádióelőfizető a díjat a postahivatalban a naptári negyedév utolsó hónapjának 15. napjáig, a televízió előfizető pedig a tárgyhót követő hónap 15. napjáig nem egyenlíti ki, a posta térítvevényes ajánlott levélben tartozásának megfizetésére felszólítja.
7. Ha a rádióelőfizető díjfizetési kötelezettségének a folyó naptári negyedév utolsó hónapjának végéig, a televízió előfizető pedig a tárgyhót követő hónap végéig nem tesz eleget, a posta a rádióengedélyt a folyó naptári negyedév végével, a televízió engedélyt a tárgyhónapot követő hó utolsó napjával visszavonja és a használati díj, valamint az esedékes pótdíj összegének bírósági úton való behajtása iránt intézkedik.
8. Ha a rádió vagy televízió nyugtát kiegyenlítés végett az előfizetőnek azért nem lehet bemutatni, mert állandó lakhelyétől huzamosabb ideig távol van, a használati díjnak a postahivatalhoz az (1) bekezdésben megszabott határidő alatt való eljuttatásáról az előfizető köteles gondoskodni.”
- 9. §** A Szabályzat 30. § (1) bekezdésének 3. pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:
„3. Az engedélyt kérő bejelentésben pontosan meg kell jelölni a folyamodó nevét, foglalkozását, a készülék beszerzésének időpontját, továbbá azt, hogy a folyamodó hol (város, község, kerület, utca, házszám, emelet, ajtó stb.) kívánja a műsorvevőberendezést létesíteni és üzembentartani. A kérvényt a folyamodó köteles aláírni; kiskorúak és gondnokoltak részére kért engedélyekre vonatkozó kérvényt a törvényes képviselőnek is alá kell írni.”
- 10. §** A Szabályzat 31. §-ának (2)-(4) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezések lépnek.
„(2) 1. Ha a rádióelőfizető az engedélyről a naptári negyedév első felében mond le, az engedély érvényessége a naptári negyedév második hónapjának 15. napjával, a naptári negyedév második felében történő lemondás esetén pedig, a naptári negyedév utolsó napjával szűnik meg. Ha a lemondás a naptári negyedév második hónapjának 15. napjával történik, az előfizető a naptári negyedévre díjat nem fizet; a naptári negyedév későbbi napjain történő lemondás esetén a negyedévi díj teljes összegét meg kell fizetni.
2. Ha a televízió előfizető az engedélyről a hó 15. napjáig mond le, az engedély érvényessége és a díjfizetési kötelezettség a lemondás hónapjának végén, a hó többi napjain történő lemondásnál pedig a lemondás napját követő hónap végével szűnik meg.
(3) A lemondás napjául azt a napot kell tekinteni, amelyen a lemondásra vonatkozó bejelentést a postahivatalban megteszik. Ha a bejelentést postán küldik be, a lemondás napjának a bejelentés postára adásának napját kell tekinteni.
(4) Elhalálozás és az engedély visszavonása esetében az engedély érvényessége és a díjfizetési kötelezettség tekintetében a (2) bekezdés 1., illetőleg 2. pontjában foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.”
- 11. §** A Szabályzat 32. §-ának (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:
„(2) A díjmentes használat alapjául szolgáló feltételek megszűnése folytán díjkötelessé átminősített rádióengedély alapján a díjfizetési kötelezettség az átminősítést követő negyedév első napjával, televízió engedély esetében az átminősítést követő hónap első napjával kezdődik; a díjmentessé átminősített rádióengedélynél a díjmentesség a díjmentes használatra irányuló kérelem benyújtását követő negyedév első napjával, a televízió engedélye a benyújtást követő hó első napjával kezdődik.”

12. § A Szabályzat 34. §-a helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„34. § (1) 1. Az előfizető a rádió- és televízióműsorvevő engedélyéről írásban bármikor lemondhat. A lemondást az illetékes postahivatalban kell bejelenteni.

2. Ha a rádióelőfizető a naptári negyedév második felének, vagy a televízió előfizető a tárgyhoz bármely napján lemond, az e Szabályzat 31. § (2) bekezdésében megállapított használati díjat akkor is köteles megfizetni, ha a berendezést bármely ok miatt nem tartja üzemben.

(2) 1. A rádióelőfizető a lemondást annak a naptári negyedév utolsó hónapjának 15. napjáig, a televízió előfizető pedig annak a hónapnak 15. napjáig, amelyben az engedély érvényessége megszűnnék, az illetékes postahivatalban írásban visszavonhatja. A postahivatal az előfizetőt a lemondás hatálytalanításáról írásban értesíti.

2. Az előbbi pontban megállapított határidő eltelte után a lemondást hatálytalanítani nem lehet, ha a kérelmező továbbra is előfizető kíván maradni, új rádió-, illetőleg televízióműsorvevő engedélyt kell szereznie.”

13. § E rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

7/1960. (VIII. 6.) KPM rendelet a Vezetékesrádió Üzletszabályzat egyes rendelkezéseinek módosításáról

A vezetékesrádió használati díjak beszedésének egyszerűsítése érdekében módosítja a 3/1955. (X. 13.) KPM rendeletet.

A vezetékesrádió használati díjak beszedésének egyszerűsítése érdekében az alábbiakat rendelem:

1. § A posta havonkénti díjbeszedés helyett 1960. évi július hó 1. napjától a vezetékesrádió használati díjakat naptári negyedévenként szedi be. Ezért a 3/1955. (X. 13.) KPM rendelettel hatálybaléptetett Vezetékesrádió Üzletszabályzat (továbbiakban: Szabályzat) egyes rendelkezései az alábbiak szerint módosulnak:

2. § A Szabályzat 8. §-ának (3) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(3) Ha a vezetékesrádió előfizető a naptári negyedév utolsó hónapjának 15. napjáig az esedékessé vált nyugta összegét bármely okból nem egyenlíti ki, köteles a Rádiódíjszabásban megállapított pótdíjat megfizetni.”

3. § A Szabályzat 9. §-a helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„9. § (1) Rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben az illetékes igazgatóság a vonatkozó naptári negyedévre járó használati díjak megfizetésének kötelezettsége alól az előfizető írásbeli kérelmére felmentést adhat.

(2) A kérvényben felhozott adatok helytállóságát a kérelmezőnek az illetékes községi (városi, városi kerületi) tanács végrehajtó bizottságának szakigazgatási szervével igazoltatnia kell.”

4. § A Szabályzat 16. §-a helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„16. § (1) A hangszóró használatáért a díjszabásban megállapított használati díjat naptári negyedévenként kell fizetni. A naptári negyedévre esedékes díjat a negyedév utolsó hónapjának 8. napjáig kell megfizetni.

(2) Az előfizető a használati díjat az esedékesség időpontjában még akkor is köteles megfizetni, ha a hangszórót bármely ok miatt nem használja.

(3) 30 napot meghaladó üzemszünet (hálózati zavar, áramszünet stb.) esetében a naptári negyedévre esedékes használati díj megfizetése alól az előfizető mentesül.

(4) A díjfizetési kötelezettség kezdetének a hangszóró felszerelési időpontját kell tekinteni. A naptári negyedév első hónapjának 1. napjától a naptári negyedév második hónapjának 15. napjáig felszerelt hangszóró használatáért a díjat az egész naptári negyedévre meg kell fizetni; a negyedév későbbi napjain felszerelt hangszóróért a következő naptári negyedév 1. napjától kezdődően kell a díjat fizetni.

(5) A belépés után első ízben esedékes használati díj kiegyenlítéséig, illetőleg nyugtázásáig az előfizető a hangszóró használatára való jogosultságát a nevére kiállított vezetékesrádió engedéllyel igazolja. A továbbiakban a jogosultság igazolására a legutolsó naptári negyedévi nyugta szolgál. Az engedélyt, illetőleg az utolsó negyedévi nyugtát a következő negyedévi nyugta kiváltásáig meg kell őrizni és ellenőrzés alkalmával kívánatra fel kell mutatni.

(6) A posta a nyugtát kiegyenlítés végett a naptári negyedév utolsó hónapjának 1-8. napja között mutatja be az előfizetőnek. A kézbesítő a nyugtát csak akkor hagyja az előfizetőnél, ha az a nyugta teljes összegét kifizeti. Eredménytelen kézbesítési kísérlet esetében a kézbesítő az előfizetőnél értesítést hagy arról, hogy a díjat a postahivatalban egyenlítsse ki. Ha az előfizető a díjat a nyugta bemutatásakor, illetőleg a postahivatalban a naptári negyedév utolsó hónapjának 15. napjáig nem egyenlíti ki, a posta térítvevényes ajánlott levélben tartozásának megfizetésére felszólítja. Ha az előfizető díjfizetési kötelezettségének a folyó negyedév utolsó hónapjának végéig nem tesz eleget, a posta az engedélyt a folyó negyedév végével visszavonja és egyidejűleg a hangszóró leszerelése iránt intézkedik.

(7) Ha a nyugtát kiegyenlítés végett az előfizetőnek azért nem lehet bemutatni, mert állandó lakóhelyétől huzamosabb ideig távol van, az esedékes díjnak a postahivatalhoz eljuttatásáról az (1) bekezdésben megszabott határidő alatt az előfizető köteles gondoskodni.

(8) A hangszóró díjmentes használatára jogosultság az engedély kiállítását követő naptári negyedév 1. napjával kezdődik. Az engedélyt az érvényesség egész ideje alatt meg kell őrizni és ellenőrzés alkalmával kívánatra fel kell mutatni. Ha az engedély érvényessége bármely okból megszűnik, azt az illetékes postaigazgatóságnak be kell szolgáltatni.”

5. § A Szabályzat 18. §-ának (2)-(4) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„(2) Ha az előfizető az engedélyről a naptári negyedév első felében mond le, az engedély érvényessége a naptári negyedév második hónapjának 15. napjával, a naptári negyedév második felében történő lemondás esetén pedig, a naptári negyedév utolsó napjával szűnik meg. Ha a lemondás a naptári negyedév második hónapjának 15. napjával történik, az előfizető a naptári negyedévre díjat nem fizet; a naptári negyedév későbbi napjain történő lemondás esetén a negyedévi díj teljes összegét meg kell fizetni.

(3) A lemondás napjának azt a napot kell tekinteni, amelyen a lemondásra vonatkozó írásbeli bejelentést a postahivatalban megteszik. Ha a bejelentést postán küldik be, a lemondás napjának a bejelentés postára adásának napját kell tekinteni.

(4) Elhalálozás és az engedély visszavonása esetében az engedély érvényessége és a díjfizetési kötelezettség tekintetében a (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.”

6. § A Szabályzat 20. §-ának (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(2) Az előfizető a lemondást az illetékes postahivatalban írásban visszavonhatja annak a naptári negyedév utolsó hónapjának 15. napjáig, amelyben az engedély érvényessége megszűnnék. A postahivatal az előfizetőt a lemondás hatálytalanításáról írásban értesíti.”

7. § Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről

A Büntetőtörvénykönyv (Btk.) a közrend és közbiztonság elleni bűntettek között szabályozza a sajtóbűntetteket (210–212. §§). Ezek: előny kérése valaminek a sajtóban való elhallgatása vagy közzététele iránt; engedélyköteles sajtótermék engedély nélküli kinyomtatása, előállítása, terjesztése; impresszum-adatok nem vagy hamis feltüntetése; lefoglalásra vagy elkobzásra rendelt, illetve impresszum nélküli sajtótermék terjesztése; helyreigazítási kötelezettség nem vagy nem megfelelő teljesítése; helyreigazítási kérelemben lényeges körülményre valótlán tény állítása. Az utóbbi két esetben pénzbüntetés, a többi esetben szabadságvesztés a kiszabható büntetés.

A 63. § (2) bekezdése értelmében el kell kobozni azt a sajtóterméket, amelyben a büntett megvalósul. Minősített esetként – sajtó útján – a következő bűncselekmények elkövetését szabályozza még a törvény: izgatás [127. § (2) bekezdés a) pont], háborús uszítás [135. § (2) bekezdés], hatóság vagy hivatalos személy megsértése [158. § (3) bekezdés], izgatás törvény vagy hatósági rendelkezés ellen [216. § (2) bekezdés], rémhírterjesztés [218. § (2) bekezdés], rágalmozás [266. § (2) bekezdés b) pont], becsületsértés [267. § (2) bekezdés c) pont], halottnak vagy emlékének meggyalázása [268. §].

A törvény 1962. július 1-jén lépett hatályba.

[...]

Az elkobzás

63. § (1) El kell kobozni azt a dolgot,

- a) amelyet a büntett elkövetéséhez eszközül használtak vagy arra szántak, ha az az elkövető tulajdona, vagy egyébként is, ha az a közbiztonságot vagy a közrendet veszélyeztet;
- b) amely a büntett elkövetése útján jött létre;
- c) amelyet a büntett elkövetője a tulajdonostól vagy annak hozzájárulásával mástól az elkövetésért kapott.

(2) El kell kobozni azt a sajtóterméket is, amelyben a büntett megvalósult.

(3) Ha az elkobzást nem lehet elrendelni, vagy foganatosítani, az (1) bekezdés b) és c) pontja esetében az elkövető a dolog értékének megfizetésére kötelezhető.

(4) Az elkobzott dolog tulajdonjoga az elkobzást kimondó határozat jogerőre emelkedésével az államra száll.

(5) Ha az elkobzás előfeltételei fennállanak, azt akkor is el kell rendelni, ha az elkövető nem büntethető.

[...]

Izgatás

127. § (1) Aki mások előtt

- a) a magyar nemzet,
- b) a Magyar Népköztársaság, ennek államrendje, az államrend valamely alapintézménye, a Magyar Népköztársaság Alkotmánya, ennek valamely alapelve,
- c) a Magyar Népköztársaság szövetségi, barátsági vagy együttműködésre irányuló egyéb nemzetközi kapcsolata,

d) valamely nép, nemzetiség, felekezet vagy faj, továbbá – szocialista meggyőződésük miatt – egyes csoportok vagy személyek ellen gyűlölet keltésére alkalmas cselekményt követ el, hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az izgatást sajtó vagy sokszorosítás útján, avagy egyébként nagyobb nyilvánosság előtt követték el;

b) a büntett – a c) pont esetében – a Magyar Népköztársaság nemzetközi kapcsolatainak megzavarására vezetett.

(3) Aki a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő izgatásra irányuló előkészületi cselekményt hajt végre, három évig, háború idején hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

128. § Aki mást a szocializmus érdekében kifejtett tevékenysége miatt tetteleg bántalmaz, hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[...]

Háborús uszítás

135. § (1) Aki háborúra uszít vagy egyébként háborús hírverést folytat, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a büntettet sajtó vagy sokszorosítás útján, avagy egyébként nagyobb nyilvánosság előtt követték el.

(3) Aki háborús uszításra irányuló előkészületi cselekményt hajt végre, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[...]

Hatóság vagy hivatalos személy megsértése

158. § (1) Aki olyan tényt állít, híresztel vagy olyan tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, amely alkalmas arra, hogy a hatóság vagy hivatalos személy működésével kapcsolatban a bizalmat megingassa, avagy a hivatalos személy becsületét csorbítsa, egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ugyanígy büntetendő az is, aki hatóság vagy hivatalos személy ellen – hivatali működésével kapcsolatban – olyan kifejezést használ vagy egyéb olyan cselekményt követ el, amely alkalmas a hatóságba vetett bizalom megingatására vagy a hivatalos személy becsületének a csorbítására.

(3) A büntetés három évig terjedő szabadságvesztés, ha a büntettet sajtó vagy sokszorosítás útján, avagy egyébként nagyobb nyilvánosság előtt követték el.

(4) Az elkövető nem büntethető, ha az állított tény valónak bizonyult. A valóság bizonyításának azonban csak akkor van helye, ha a tény állítását vagy híresztelését, illetve az arra közvetlenül utaló kifejezés használatát közérdek vagy bárkinek jogos érdeke indokolta tette.

159. § Hatóság vagy hivatalos személy megsértése miatt (158. §) büntető eljárásnak csak a jogszabályban meghatározott szerv feljelentése alapján van helye.

[...]

Sajtóbüntettek

210. § Aki a maga vagy más részére ellenszolgáltatásként előnyt követel, kér vagy fogad el azért, hogy valamit a sajtóban elhallgasson vagy közvégyen, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

211. § Aki

a) engedély nélkül kinyomtat, más módon előállít vagy terjeszt olyan sajtóterméket, amelynek kinyomtatásához, előállításához vagy terjesztéséhez engedély szükséges,

b) sajtóterméken az előállítás helyére és idejére, a nyomdára vagy kiadóvállalatra, a kiadásért felelős személyre, illetőleg a felelős szerkesztőre vonatkozó adatokat (impresszum) nem, vagy hamisan tünteti fel,

c) olyan sajtóterméket terjeszt, amelynek lefoglalását vagy elkobzását rendelték el, vagy amelyről a jogszabályban megszabott impresszum hiányzik, egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

212. § Aki

a) mint közzétételre kötelezett személy a jogerős ítélettel megállapított helyreigazítási kötelezettségét nem vagy nem az ítéletben megszabott módon, illetőleg határidőben teljesíti,

b) helyreigazítási kérelmében (panaszában) valamely lényeges körülményre valótlan tényt állít, feltéve, hogy az a tényállás a helyreigazításban megjelenik, pénzbüntetéssel büntetendő.

[...]

Izgatás törvény vagy hatósági rendelkezés ellen

216. § (1) Aki mások előtt a törvény vagy más jogszabály, avagy a hatóság rendelkezése ellen engedetlenségre izgat, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az izgatást sajtó vagy sokszorosítás útján, avagy egyébként nagyobb nyilvánosság előtt követték el.

[...]

Rémhírterjesztés

218. § (1) Aki mások előtt olyan valótlan tény vagy való tény oly módon elferdítve állít vagy híresztel, amely alkalmas arra, hogy a köznyugalmat zavarja vagy a gazdasági helyzetet károsan érintse, két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a büntettet sajtó vagy sokszorosítás útján, avagy egyébként nagyobb nyilvánosság előtt követték el.

[...]

Rágalmazás

266. § (1) Aki valakiről más előtt a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel, avagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, hat hónapig terjedő szabadságvesztéssel vagy egy évig terjedő javító-nevelő munkával büntetendő.

(2) A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmazást

a) aljas indokból,

- b) sajtó vagy sokszorosítás útján, avagy egyébként nagyobb nyilvánosság előtt követték el, vagy az
c) súlyos hátrányt okozott.

Becsületsértés

267. § (1) Aki a 266. § esetén kívül mással szemben olyan kifejezést használ, vagy egyéb olyan cselekményt követ el, amely alkalmas a becsület csorbítására, pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés hat hónapig terjedő szabadságvesztés vagy egy évig terjedő javító-nevelő munka, ha

a becsületsértést

a) aljas indokból,

b) feltűnően durva módon,

c) sajtó vagy sokszorosítás útján, avagy egyébként nagyobb nyilvánosság előtt követték el, vagy az

d) súlyos hátrányt okozott.

Halottnak vagy emlékének meggyalázása

268. § Halottnak vagy emlékének meggyalázása a 266. és 267. §-ban foglalt megkülönböztetés szerint, az ott meghatározott büntetéssel büntetendő.

[...]

37/1961. (XI. 4.) Korm. számú rendelet a rádió, a televízió és a postai hírközlő berendezések zavartalan használatának biztosításáról.

Szabálysértést követ el és 1.000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható az, aki a rádió, a televízió vagy a posta hírközlő berendezéseinek használatát akadályozó vagy zavaró villamos berendezést üzemeltet és a posta felhívására 15 napon belül a berendezés által okozott akadályozást, illetőleg zavarást nem szünteti meg.

1. §. Szabálysértést követ el és 1.000,- Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható az, aki a rádió, a televízió vagy a posta hírközlő berendezéseinek használatát akadályozó vagy zavaró villamos berendezést üzemeltet és a posta felhívására 15 napon belül a berendezés által okozott akadályozást, illetőleg zavarást nem szünteti meg.

2. §. A szabálysértés miatt az eljárás a járási (városi, városi kerületi) tanács végrehajtó bizottsága igazgatósági osztályának hatáskörébe tartozik.

3. §. A fegyveres testületek villamos berendezései által okozott akadályozás vagy zavarás megszüntetéséről a honvédelmi miniszter, illetőleg belügyminiszter gondoskodik.

4. §. Ez a rendelet az 1962. évi október hó 1. napján lép hatályba.

1014/1963. (VI. 30.) Korm. számú határozat
a sajtóban nyilvánosságra hozott javaslatok és bírálatok megválaszolásáról

A határozat az állami szervek sajtó részére történő válaszadási kötelezettségét írja elő.

1. Az időszaki lapok (újságok, folyóiratok), a Magyar Rádió és a Televízió, a Magyar Távirati Iroda (a továbbiakban: a sajtó) útján nyilvánosságra hozott javaslatokban, illetve bírálatokban érintett állami szerv közvetlen felettese, (közvetlen felügyeleti szervének vezetője) köteles a javaslatot, illetve a bírálatot megvizsgálni, s a szerkesztőségnek érdemi választ adni, amennyiben a szerkesztőség a közlemény nyilvánosságra hozatalától számított öt nap alatt a szöveg egyidejű megküldésével választ kér. A választ a közlemény kézhezvételétől számított 30 nap alatt kell a szerkesztőségnek megküldeni s tartalmaznia kell a vizsgálat megállapításait és a tett intézkedéseket.

2. Ha nem a felkért állami szerv illetékes a válasz megadására, köteles erről a szerkesztőséget a közlemény kézhezvételétől számított öt nap alatt értesíteni, s a megkeresést ugyanezen határidő alatt az illetékes szervnek megküldeni.

3. Ha a felkérés ellenére az illetékes állami szerv válaszadási kötelezettségének a megszabott határidőn belül nem tesz eleget, a szerkesztőség bejelentése esetén a szóbanforgó állami szerv közvetlen felettes szerve, végsőfokon pedig az illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) köteles haladéktalanul intézkedni az érdemi válasz megadása iránt és a körülményektől függően elrendelni a mulasztást elkövető személyek felelősségre vonását.

4. Ha az állami szerv vezetője arra a megállapításra jut, hogy a közlemény valótlan tényt tartalmazott, vagy való tényt hamis színben tüntetett fel, a további eljárásra a sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendeletnek a helyreigazítást szabályozó 13–23. §-a irányadó.

5. A Minisztertanács felkéri a társadalmi-, a tömegszervezetek és a szövetkezeti szervek vezető testületeit, hogy e határozat szellemében illetékességi területükre megfelelő intézkedéseket hozzanak.

6. E határozat kihirdetése napján lép hatályba.

6/1963. (IX. 21.) KPM rendelet
a Rádió-üzletszabályzat egyes rendelkezéseinek módosításáról

Előfizetőtől vásárolt vagy ajándékba kapott televíziókészülékre a díjfizetési kötelezettség a vásárlást (ajándékozást) követő hónap első napján kezdődik.

Televíziókészülék eladása (elajándékozása) esetében az eladó (elajándékozó) műsorvevő engedélyének érvényessége és díjfizetési kötelezettsége a lemondás hónapjának végével megszűnik.

1. § A 225.000/1949. (VII. 23.) KPM rendelettel kiadott és az 1/1958. (II. 26.) KPM rendelettel a televízióra is kiterjesztett Rádió-üzletszabályzat (továbbiakban: Szabályzat) 29. §-a a 6/1960. (VIII. 6.) KPM rendelettel megállapított (3) bekezdésének 3. pontja az alábbi rendelkezéssel egészül ki:

„Előfizetőtől vásárolt vagy ajándékba kapott televízió műsorvevő készülékre a díjfizetési kötelezettség a vásárlást (ajándékozást) követő hónap 1. napján kezdődik.”

2. § A szabályzatnak a 6/1960. (VIII. 6.) KPM rendelettel megállapított 34. §-a az alábbi (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Televízió műsorvevő készülék eladása (elajándékozása) esetében az eladó (elajándékozó) műsorvevő engedélyének érvényessége és díjfizetési kötelezettség a lemondás hónapjának végével megszűnik.”

3. § Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

1964. évi II. törvény a postáról és a távközlésről

Az állami feladatként meghatározott posta- és távközlési tevékenységet kizárólagosan a Magyar Posta látja el. A távközlési tevékenység körében a Magyar Posta feladata többek között a rádió és televízió műsorának sugárzása, jeleknek továbbítása és vétele vezetéken vagy sugárzás útján, a frekvenciagazdálkodás, a rádió- és televízió-zavarelhárító szolgálat ellátása.

A rendelet tartalmazza a távközlési berendezések létesítésére és működésére vonatkozó szabályokat. Nagyfrekvenciás villamosberendezés előállításához és üzemben tartásához – ha jogszabály kivételt nem tesz – a Magyar Posta engedélye szükséges.

A közlekedés- és postaügyi miniszter hozzájárulása szükséges rádió- és televízió-műsorvevőkészülék sorozatgyártásához, külföldi rádió- és televízió-műsorvevőkészülék forgalombahozatalához, továbbá olyan vezetékes vagy vezeték nélküli távközlési berendezés gyártásához vagy külföldről való behozatalához, amely a Magyar Posta hálózatához csatlakoztatható és eltér az érvényben levő postai szabványtól, vagy a frekvenciagazdálkodás szempontjából engedélyezése elbírálandó.

Hatályon kívül helyezi a távirda, a távbeszélő- és egyéb villamosberendezésekről szóló 1888. évi XXXI. törvényt, a postáról szóló 1936. évi XXXV. törvényt és az 1925. évi IX. törvény 24. §-át.

A törvény célja

1. § E törvény a lakosság és a népgazdaság postai és távközlési igényeinek kielégítése érdekében a Magyar Posta, valamint a postai és távközlési szolgáltatást igénybevevők jogait és kötelelességeit szabályozza.

Postai és távközlési tevékenység

2. § (1) A postai és távközlési tevékenység állami feladat, amelyet kizárólagos joggal a Magyar Posta lát el.

[...]

(3) A távközlési tevékenység körében a Magyar Posta feladata:

- a) a távíró és távbeszélő szolgálat,
- b) a rádió és televízió műsorának sugárzása,

c) jeleknek, jelzéseknek, írásnak, képnek, hangnak vagy bármely egyéb természetű közlésnek az a) és b) pont alá nem eső adása, továbbítása és vétele vezetéken vagy sugárzás útján,

d) a frekvenciagazdálkodás,

e) a rádió és televízió zavarelhárító szolgálat ellátása.

[...]

3. § (1) A közlekedés- és postaügyi miniszter a Magyar Posta feladatkörébe utalt postai és távközlési tevékenység [2. § (2)-(3) bek.] ellátására – a Minisztertanács által meghatározott esetekben – másnak is adhat engedélyt.

(2) Ez a törvény a bányászatról, valamint a villamosenergia fejlesztéséről, átviteléről és elosztásáról szóló jogszabályoknak a távközlésre vonatkozó rendelkezéseit, továbbá a bányászatról szóló jogszabályoknak a bányahatóság jogkörére vonatkozó rendelkezéseit nem érinti.

(3) A távközlési hálózat egységét a Magyar Posta és az egyéb szervek távközlési hálózata között a közlekedés- és postaügyi miniszter biztosítja.

4. § (1) A Magyar Posta köteles a posta és a távközlés zavartalan működése érdekében szükséges személyi és tárgyi feltételekről gondoskodni.

(2) A Magyar Posta a feladatkörébe tartozó szolgáltatások igénybevételének lehetőségét – a meglévő szervezettel és berendezéssel – mindenki számára biztosítani és a szolgáltatásokat a szabályzatokban meghatározott feltételekkel teljesíteni köteles.

(3) A Magyar Posta köteles a szolgáltatást megtagadni, ha annak teljesítése jogszabályba, az állam érdekébe vagy közérdeksbe ütközne.

(4) A Magyar Posta megtagadhatja annak a szolgáltatásnak teljesítését, melynek teljesítése alól a közlekedés- és postaügyi miniszter közérdekből felmentette.

(5) Aki a postai és távközlési szolgáltatásokat igénybe veszi, köteles a szabályzatok és a díjszabások rendelkezéseit megtartani.

5. § (1) A postai és távközlési szolgáltatások igénybevételéért a díjszabásokban meghatározott díjat kell fizetni.

(2) Közérdekű célra a közlekedés- és postaügyi miniszter feláras postabélyegek kibocsátását engedélyezheti.

Felügyelet és ellenőrzés

6. § (1) A Magyar Posta felett a felügyeletet a közlekedés- és postaügyi miniszter gyakorolja és ennek keretében

a) meghatározza a Magyar Posta szervezetét és működésének rendjét,

b) irányítja és ellenőrzi a Magyar Posta munkáját,

c) kiadja a postai és távközlési szabályzatokat, díjszabásokat és ezekben meghatározza a posta és távközlési szolgáltatások igénybevételének feltételeit,

d) jóváhagyja a postabélyegek kibocsátásának tervét.

(2) A közlekedés- és postaügyi miniszter a más minisztérium, illetőleg országos hatáskörű szerv felügyelete alatt folytatott postai és távközlési tevékenység felett szakfelügyeletet gyakorol.

[...]

A posta felelőssége

12. § A postai és távközlési szolgáltatások teljesítéséért a Magyar Posta e törvényben meghatározott keretek között felel. Nemzetközi forgalomban a nemzetközi szerződések rendelkezései az irányadók.

13. § A szolgáltatás nem, vagy nem megfelelő teljesítése esetén a Magyar Posta a közönséges levélpostai küldemény díja kivételével köteles a fizetett díjat a szabályzatok rendelkezései szerint, egészben vagy részben visszafizetni.

14. § (1) A szolgáltatás nem, vagy nem megfelelő teljesítése esetén a Magyar Posta köteles az okozott kárt az alábbiak szerint megtéríteni:

[...]

(2) Nem felel a Magyar Posta

[...]

e) a távközlési szolgáltatás nem, vagy nem megfelelő teljesítéséből eredő károkért.

[...]

Kisajátítás

16. § Postai és távközlési létesítmények, ezek berendezéseinek és tartozékainak elhelyezésére ingatlan kisajátításának van helye.

Jogok idegen ingatlanon

17. § (1) E törvény keretei között a Magyar Posta jogosult az ingatlanokat, a vizeket és a légteret postai és távközlési célból használni.

(2) Az ingatlan tulajdonosa (kezelője, használója) túrni köteles, hogy a Magyar Posta az ingatlanon, az alatt vagy felett vezetékeket, kábeleket, tartóoszlopokat, jelzőköveket és szerelvényeket (a továbbiakban: vezetékek), az épület vagy más létesítmény (a továbbiakban: épület) megfelelő helyén (tető, padlástér, lépcsőház, pince, kerítés stb.) postai és távközlési berendezést helyezzen el, azokat javítsa és karbantartsa.

(3) Ha a vezetékek vagy berendezés elhelyezése, illetőleg használata az ingatlan, épület rendeltetésszerű használatát lényegesen nem akadályozza, az ingatlan tulajdonosa (kezelője, használója) térítést nem igényelhet, egyébként az akadályoztatás mértékének megfelelő kártalanítás illeti meg.

(4) A Magyar Posta a távközlési összeköttetés biztosítása érdekében – kártalanítás ellenében – jogosult a vezetékek nyomvonalában levő fákat, bokrokat, azok ágait, gallyait és gyökereit eltávolítani, ha azt a vezetékek létesítése, karbantartása, javítása vagy az üzemzavarok megakadályozása szükségessé teszi.

(5) Az ingatlan tulajdonosának (kezelőjének, használójának) a vezetékek vagy berendezés elhelyezésével, javításával, karbantartásával vagy eltávolításával járó munkák során okozott károkat meg kell téríteni a polgári jog szabályai szerint.

(6) A kártalanítás, valamint a károk megtérítése felől – megegyezés hiányában – a bíróság határoz.

18. § A 17. § rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell az irányított sugárzású vezetékek nélküli összeköttetések nyomvonalára is. Ha a vezetékek nélküli zavartalan összeköttetés másképp nem biztosítható, – a Magyar Posta kérésére – az építésügyi hatóság építési korlátozást rendelhet el. A részletes szabályokat az építésügyi miniszter és a közlekedés- és postaügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

19. § (1) Új építmény létesítése, építmény felújítása, átalakítása vagy lebontása esetén az ingatlanon levő postai vezetékek vagy berendezés eltávolításának, illetőleg áthelyezésének költségei azt terhelik, aki a vezetékek vagy berendezés eltávolítására, illetőleg áthelyezésére okot adott.

(2) Személyi tulajdonban levő ingatlanon új építmény létesítése, építmény felújítása, átalakítása vagy lebontása esetén a postai vezeték vagy berendezés eltávolításáról, illetőleg áthelyezéséről az ingatlan tulajdonosának (kezelőjének, használójának) bejelentésétől számított hatvan napon belül a Magyar Posta köteles a szükséges mértékben a saját költségén gondoskodni.

Távközlési berendezések létesítése és működése

20. § (1) Nagyfrekvenciás villamosberendezés előállításához és üzemben-tartásához – ha jogszabály kivételt nem tesz – a Magyar Posta engedélye szükséges.

(2) Nagyfrekvenciás villamosberendezést és minden olyan gépet, készüléket, amely működése közben nagyfrekvenciás mellékhatást kelt, úgy kell üzemben-tartani, hogy működése a rádió, a televízió, a mikrohullámú vagy egyéb távközlési berendezés üzemében zavart ne okozhasson.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott villamosberendezést, gépet, készüléket csak zavarssűrővel szabad előállítani és forgalomba hozni.

(4) A rádió, a televízió, a mikrohullámú vagy egyéb távközlési berendezést zavaró bármely berendezés, gép, vagy készülék üzemeltetője köteles a zavar megszüntetése céljából berendezésén, gépén, készülékén a Magyar Posta által elrendelt változtatásokat saját költségén végrehajtani. Ha az üzemeltető a felhívásnak nem tesz eleget, a berendezés, gép, vagy készülék üzemeltetését engedélyező szerv a Magyar Posta megkeresésére az engedélyt visszavonja.

(5) A (2) és (4) bekezdés rendelkezéseinek megtartását a Magyar Posta bármikor ellenőrizheti.

21. § Frekvenciagazdálkodás, valamint a zavarelhárítás szempontjainak érvényesítése érdekében a közlekedés- és postaügyi miniszter hozzájárulása szükséges

a) rádió és televízió műsorvevőkészülék sorozatgyártásához,

b) külföldi rádió és televízió műsorvevőkészülék forgalombahozatalához, továbbá

c) olyan vezetékes vagy vezeték nélküli távközlési berendezés gyártásához vagy külföldről való behozatalához, amely a Magyar Posta hálózatához csatlakoztatható és eltér az érvényben levő postai szabványtól, vagy a frekvenciagazdálkodás szempontjából engedélyezése elbírálandó.

22. § Erősáramú vezeték, vagy berendezés létesítése és üzemeltetése során biztosítani kell, hogy az a távközlési összeköttetést ne veszélyeztessen és ne zavarja.

Antenna létesítése

23. § Rádió és televízió berendezés tulajdonosa a berendezés működéséhez szükséges antennát – a vonatkozó szabványok és biztonsági előírások szerint – az ingatlan állagának veszélyeztetése nélkül jogosult létesíteni.

Postai és távközlési létesítmények elhelyezésének biztosítása

24. § (1) Város- és községrendezésnél, lakótelepek és egyéb létesítmények beruházásánál és felújításánál a postai és távközlési célra szolgáló épületek, vezetékek és berendezések elhelyezésének lehetőségét biztosítani kell.

(2) Ha a beruházási program postai és távközlési létesítményt is előír, ezt járulékos beruházásként kell figyelembe venni, s részére a kommunális létesítményekhez hasonlóan megfelelő elhelyezést kell biztosítani.

Vegyes rendelkezések

25. § A közlekedés- és postaügyi miniszter elemi csapás vagy a Magyar Posta tevékenységi körén kívül eső el nem hárítható egyéb rendkívüli körülmény esetén a postai és távközlési szolgáltatásokat átmenetileg korlátozhatja vagy szüneteltetheti. Az ebből eredő károkért a Magyar Posta nem felel, a díjak visszatérítésére a szabályzatok rendelkezései az irányadók.

26. § A postai és távközlési díjszabások alkalmazásával kapcsolatos vitákban – a felszámított összeg helyessége tekintetében felmerült vitákat kivéve – bírói, illetőleg döntőbizottsági út kizárásával a Magyar Posta határoz.

27. § Ha a Magyar Posta a postai és távközlési szolgáltatást igénybevevő vagy harmadik személy részére jog engedélyezése vagy kötelezettség megállapítása tárgyában határoz, eljárására az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény rendelkezései az irányadók.

28. § A közlekedés- és postaügyi miniszter a munkaügyi miniszterrel és a Postások Szakszervezetével egyetértésben egyes munkakörökben a postai dolgozók részére egyenruhát és postai rangjelzést rendszeresíthet.

29. § A postára vonatkozó történelmi emlékek felkutatásáról és megőrzéséről gondoskodni kell.

30. § A fegyveres testületekre külön jogszabály rendelkezései az irányadók.

Hatálybalépés, végrehajtás

31. § (1) Ez a törvény 1964. július 1. napján lép hatályba; egyidejűleg a távirda, a távbeszélő- és egyéb villamosberendezésekről szóló 1888. évi XXXI. törvény, a postáról szóló 1936. évi XXXV. törvény és az 1925. évi IX. törvény 24. §-a hatályát veszti.

(2) E törvény végrehajtásáról a Minisztertanács gondoskodik.

26/1965. (XI. 28.) Korm. rendelet a rádióállomások forgalmi adatainak bejelentéséről

A rendelet értelmében rádióállomás (minden hírközlés céljából vezeték nélküli jeltovábbításra alkalmas sugárzó berendezés) az ország területén üzemben tartott (tartalékolt) minden rádióállomást központi nyilvántartásba kell venni. A központi nyilvántartást a Belügyminisztérium vezeti. Az állami szervek, a társadalmi szervezetek, más jogi személyek, valamint – állampolgárságuktól függetlenül – a magánszemélyek kötelesek a tulajdonukban (használatukban, kezelésükben) levő rádióállomást e rendelet hatálybalépésétől számított harminc napon belül bejelenteni. Aki e rendelet hatálybalépése után létesít (készít) rádióállomást, a rádió-üzletszabályzatban [225000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet] megállapított engedélyokirat kézhezvételétől számított öt napon belül köteles azt az erre a célra rendszeresített nyomtatványon a Belügyminisztériumnak bejelenteni.

1. § E rendelet alkalmazásában rádióállomás minden hírközlés céljából vezeték nélküli jeltovábbításra alkalmas sugárzó berendezés.

2. § (1) Az ország területén üzemben tartott (tartalékolt) minden rádióállomást központi nyilvántartásba kell venni. A központi nyilvántartást a Belügyminisztérium vezeti.

(2) Az állami szervek, a társadalmi szervezetek, más jogi személyek, valamint – állampolgárságuktól függetlenül – a magánszemélyek kötelesek a tulajdonukban (használatukban, kezelésükben) levő rádióállomást e rendelet hatálybalépésétől számított harminc napon belül az e célra rendszeresített nyomtatványon a Belügyminisztériumnak bejelenteni.

(3) Aki e rendelet hatálybalépése után szerez, vagy létesít (készít) rádióállomást, a rádióüzletszabályzatban [225000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet] megállapított engedélyokirat kézhezvételétől számított öt napon belül köteles azt az e célra rendszeresített nyomtatványon a Belügyminisztériumnak bejelenteni.

(4) A (2)-(3) bekezdésben meghatározott bejelentés megtétele előtt a rádióállomás nem helyezhető üzembe.

3. § A rádióállomás üzemeltetése során a forgalmi adatokban bekövetkezett változást az engedélyokirat kézhezvételétől számított három napon belül a Belügyminisztériumnak írásban be kell jelenteni.

4. § (1) A rádióadó-berendezést előállító, átalakító, illetőleg forgalomba hozó vállalat (szövetkezet) az előállított (átalakított), illetőleg a belföldön forgalomba hozott rádióadó-berendezés adatait köteles a rendszeresített nyomtatványon a Belügyminisztériummal közölni.

(2) A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium az általa engedélyezett rádióállomásokra vonatkozó forgalmi adatokat, továbbá az engedélyokiratok érvényességi, illetőleg visszavonási idejét írásban közli a Belügyminisztériummal.

5. § (1) A rádióállomás – a 7. § (1) bekezdésében meghatározott szervek kivételével – csak a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium által engedélyezett rádióforgalmi adatokkal üzemeltethető.

(2) A rádióállomás rendeltetésszerű és szabályos üzemeltetését a Belügyminisztérium ellenőrzi.

6. § (1) Ha a cselekmény nem büntett, szabálysértést követ el és ötszáz forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, aki

a) a rádióállomások bejelentésére és adatszolgáltatására vonatkozó köteleességét megszegi,

b) a birtokában levő rádióadó-berendezést szabálytalanul vagy nem a rendeltetésének megfelelően üzemelteti.

(2) A szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.

(3) Szabálysértés elkövetése esetén a Belügyminisztérium a rádióállomás működését felfüggesztheti, megtilthatja, a készüléket lepecsételtetheti, a szabálysértési hatóság pedig elkobozhatja és a felmerült költségeket a szabálysértővel megtéríttetheti.

7. § (1) A Honvédelmi Minisztérium, Belügyminisztérium és Munkásörség bejelentési kötelezettségét a belügyminiszter külön szabályozza.

(2) Külföldi állam magyarországi diplomáciai képviselője rádióállomásaira vonatkozó rendelkezéseket a külügyminiszter állapítja meg.

8. § Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba, végrehajtásáról a belügyminiszter gondoskodik; egyidejűleg a 69/1957. (XI. 22.) Korm. rendelet hatályát veszti.

17/1968. (IV. 14.) Korm. számú rendelet egyes szabálysértésekről

Az 1968. október 1-jén hatályba lépett szabálysértési rendelet 160. §-a a sajtóigazgatási szabálysértéseket tárgyalja. Szabálysértésnek minősül a sajtótermék sokszorosításának megkezdésére, előállítására, példányszámára, terjedelmére, a sajtóterméken feltüntetendő adatokra, kötelező nyilvántartásokra, kézirat, imprimatúra megőrzésére, kötelezpéldányok küldésére, továbbá a szerző kilétének megállapításra vonatkozó előírások megszegése. E cselekmények pénzbírsággal sújthatóak, a sajtóterméket pedig el lehet kobozni.

I. FEJEZET

Közrend és közbiztonság elleni, valamint honvédelmi szabálysértések

[...]

II. Cím

SAJÓIGAZGATÁSI SZABÁLYSÉRTÉS

160. § (1) A nyomdának (sokszorosító üzemnek) az a felelős vezetője (a sokszorosító berendezésnek vagy gépnek üzemben tartója), illetőleg a kiadó, aki a sajtótermék sokszorosításának megkezdésére, előállítására, példányszámára, terjedelmére, a sajtóterméken feltüntetendő adatokra, a kötelező nyilvántartásokra, a kézirat vagy imprimatúra megőrzésére, valamint a kötelezpéldányok küldésére vonatkozó rendelkezéseket megszegi, háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(2) A sajtótermék felelős szerkesztője, a kiadó vagy a megrendelő, aki a szerző kilétének megállapításával kapcsolatos kötelességét megszegi, ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(3) Azt a sajtóterméket, amelyre nézve a szabálysértést elkövették, el lehet kobozni.

[...]

XI. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉS

166. §. Ez a rendelet 1968. október 1. napján lép hatályba.

1039/1969. (X. 28.) Korm. határozat
a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala feladatkörének szabályozásáról

Hatályon kívül helyezi a 1012/1960. (VI. 7.) Korm. határozatot, és újra szabályozza a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának jog- és feladatkörét. Eszerint a Hivatal a sajtótevékenység felett felügyeleti, illetve ágazati felügyeletet gyakorló országos hatáskörű szerveként többek között feladatokat lát el a sajtó, a rádió, a televízió és „más tömegtájékoztatási eszközök” vonatkozásában. A Tájékoztatási Hivatal a sajtóval kapcsolatos engedélyezési jogkörrel bír az időszaki lapok megjelenése és terjesztése terén, valamint visszakérült hozzá a Magyar Rádió és Televízió közvetett, az MTI-nek pedig közvetlen felügyelete, szintén közvetlenül felügyeli a Lapkiadó Vállalatot.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a Tájékoztatási Hivatal feladatait és hatáskörét a következőkben határozza meg:

1. A Tájékoztatási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) a Kormánynak a sajtótevékenység felett felügyeleti, illetve ágazati felügyeletet gyakorló országos hatáskörű szerve.

2. A Hivatal hatásköre a sajtóra, a rádióra, a televízióra és más tömegtájékoztatási eszközökre (a továbbiakban: sajtószervek) terjed ki.

A Hivatal feladata és jogköre:

a) a legfőbb államhatalmi szervek és az államigazgatási vezető szervek tevékenysége propagandájának szervezése, tájékoztatással kapcsolatos tevékenységének koordinálása;

b) biztosítja, hogy minden fontos, munkájukhoz szükséges állami információ a sajtószervek rendelkezésére álljon;

c) biztosítja a sajtó részvételét és zavartalan munkakörülményeit a nagyobb jelentőségű országos és nemzetközi rendezvényeken;

d) kezdeményezi a sajtószervek munkáját érintő jogszabályok alkotását és részt vesz azok előkészítésében;

e) a minisztériumokkal és az országos hatáskörű szervekkel együttműködve – a Belügyminisztérium javaslatait figyelembe véve – biztosítja a sajtó területén az államtitkok és a szolgálati titkok, valamint – a Honvédelmi Minisztériummal együtt – a katonai vonatkozású, a honvédelemmel összefüggő és az azt érintő titkok védelmét.

3. A Hivatal számon tartja, koordinálja és elősegíti a sajtószervek rendeltetésszerű működéséhez szükséges feltételek biztosítását és fontos fejlesztési feladataik tervszerű megvalósítását. E tevékenysége során:

a) az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke által átengedett hatáskörben – a lapkiadásban érdekelt állami és társadalmi szervekkel együttműködve – gazdálkodik a sajtókiadványok céljára rendelkezésre álló papírkontingenssel;

b) a pénzügyminiszterrel és a munkaügyi miniszterrel, továbbá a Magyar Nemzeti Bank elnökével együttműködve részt vesz mindazon pénzügyi és munkaügyi kérdések eldöntésében, amelyek a sajtószervekre vonatkoznak;

c) az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke által átruházott hatáskörben a sajtótermékek vonatkozásában árhatósági jogkört gyakorol;

d) foglalkozik mindazokkal a személyi ügyekkel, amelyeket a Kormány a hatáskörébe utal;

4. A sajtóigazgatás keretében a Hivatal:

a) ellátja a sajtóval kapcsolatos engedélyezési jogkört, megadja, illetve megtagadja, vagy indokolt esetben visszavonja a belföldi időszaki lapok vonatkozásában a kiadás és terjesztés engedélyét;

b) megadja, illetve megtagadja vagy visszavonja a külföldi lapok vonatkozásában a belföldi terjesztési engedélyeket;

c) engedélyezi a lapok és folyóiratok importját és exportját.

5. Az érintett sajtószervek önállóságának érintetlenül hagyása mellett a Hivatal elnöke:

a) közvetlen felügyeleti jogkört gyakorol a Magyar Távirati Iroda és a Lapkiadó Vállalat felett;

b) a Kormány elnökének megbízása alapján és az általa meghatározott mértékben felügyeleti jogkört gyakorol a Magyar Rádió és Televízió vonatkozásában;

c) az egyesületekre vonatkozó rendelkezésekkel összhangban felügyeleti jogkört gyakorol a Magyar Újságírók Országos Szövetsége felett.

6. Az ágazati minisztereket megillető jogkört a sajtó területén az érdekelt miniszterekkel együttműködve a Hivatal elnöke gyakorolja. Az állami tájékoztatási munka koordinálása érdekében a Hivatal segítséget nyújt a minisztériumok, országos hatáskörű szervek és a tanácsok sajtó osztályainak (csoportjainak, előadóinak) munkájához.

7. A Hivatal a Külügyminisztérium hatáskörét nem érintve, részt vesz a sajtószervek nemzetközi kapcsolatainak koordinálásában. Ennek során feladata különösen:

a) a tájékoztatással kapcsolatos egyezmények előkészítése, megkötése és végrehajtásának ellenőrzése;

b) részvétel a külföldre irányuló propaganda koordinálásában;

c) részvétel a Magyarországon tartózkodó külföldi tudósítók tájékoztatásában.

8. A Hivatal feletti felügyeletet a Kormány a Minisztertanács elnöke útján gyakorolja. Elnökét és elnökhelyettesét a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány nevezi ki. A Hivatal munkatársait a Hivatal elnöke nevezi ki. A Kormány elnöke hagyja jóvá a Hivatal szervezeti felépítését és ügyrendjét.

9. A Hivatal elnöke tanácskozási joggal részt vesz a Minisztertanács ülésein és ellátja a Kormány szövivői teendőket.

10. Ez a határozat kihirdetése napján lép hatályba. Egyidejűleg az 1012/1960. (VI. 7.) Korm. határozat, a 3155/1960. Korm. határozat, valamint a 3122/1959. Korm. határozat hatályát veszti.

5/1970. (IX. 10.) KPM rendelet **a Rádió- és Televíziószabályzat Első Részének kiadásáról**

Új Rádió- és Televíziószabályzat kerül kiadásra. Egyidejűleg hatályát veszti a 225 000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet 2. §-ának (5)–(7) és (9), 4. §-ának (2)–(3), 6. §-ának (2)–(3) és 7. §-ának (3) bekezdése, 8., 21–35., 53–54., 58–59. §-a és a műsorvevőkészülék üzemeltetésével kapcsolatos egyéb rendelkezései, valamint a Rádióüzletsabályzat kiegészítése, illetőleg módosítása tárgyában kiadott 7966-H/40-2/1950. (VI. 29.) KPM rendelet, 1/1952. (I. 8.) PoM rendelet, 2/1958. (V. 21.) KPM rendelet, 6/1960. (VIII. 6.) KPM rendelet és 6/1963. (IX. 21.) KPM rendelet, a Vezetékesrádió Üzletsabályzat kiadásáról szóló 3/1955. (X. 13.) KPM rendelet, valamint a kiegészítéséről, illetőleg módosításáról szóló 4/1959. (IV. 30.) KPM rendelet és 7/1960. (VIII. 6.) KPM rendelet, a televízióműsorvevő berendezésekről szóló 1/1958. (II. 26.) KPM rendelet.

1. § (1) A postáról és a távközlésről szóló 1964. évi II. törvény 6. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján a Rádió- és Televíziószabályzat Első részét – a 16-18. §-ban foglalt rendelkezések tekintetében az építésügyi és városfejlesztési miniszterrel egyetértésben – e rendelet *mellékleteként*⁵⁶ kiadom.

(2) A Rádió- és Televíziószabályzat Első Része minden postahivatalnál megtekinthető és a Budapest 72. számú postahivatalnál (Budapest, VIII., Verseny utca 1.) megvásárolható.

2. § Ez a rendelet az 1970. évi október hó 1. napján lép hatályba; egyidejűleg hatályát veszti

- a Rádióüzletszabályzat kibocsátása tárgyában kiadott 225 000/1949. (VII. 23.) KPM rendelet 2. §-ának (5)-(7) és (9), 4. §-ának (2)-(3), 6. §-ának (2)-(3) és 7. §-ának (3) bekezdése, 8., 21-35., 53-54., 58-59. §-a és a műsorvevőkészülék üzemeltetésével kapcsolatos egyéb rendelkezései, valamint a Rádióüzletszabályzat kiegészítése, illetőleg módosítása tárgyában kiadott 7966-H/40-2/1950. (VI. 29.) KPM rendelet, 1/1952. (I. 8.) PoM rendelet, 2/1958. (V. 21.) KPM rendelet, 6/1960. (VIII. 6.) KPM rendelet és 6/1963. (IX. 21.) KPM rendelet,
- a Vezetékesrádió Üzletszabályzat kiadásáról szóló 3/1955. (X. 13.) KPM rendelet, valamint a kiegészítéséről, illetőleg módosításáról szóló 4/1959. (IV. 30.) KPM rendelet és 7/1960. (VIII. 6.) KPM rendelet,
- a televízióműsorvevő berendezésekről szóló 1/1958. (II. 26.) KPM rendelet.

12/1970. (VI. 30.) MM rendelet ***a megfilmesítési szerződések feltételeiről és a szerzők díjazásáról***

A rendelet a filmkészítéssel kapcsolatos szerződések feltételeinek és a szerzők díjazásának részleteit szabályozza. Kiegészíti a 2/1973. (VI. 2.) MM számú rendelet, módosítja a 6/1984. (II. 1.) MM rendelet.

A szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény 56. §-ának (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az érdekelt miniszterekkel és országos hatáskörű szervek vezetőivel, valamint a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben az alábbiakat rendelem el.

I. Általános rendelkezések

1. § (1) A rendelet hatálya a szerzői jogi védelem alatt álló művek megfilmesítése céljából kötött szerződésekre (a továbbiakban: szerződés) terjed ki.

(2) Nem tartoznak a rendelet hatálya alá azok a szerződések, amelyeket kizárólag televíziós sugárzásra készülő film alkotásához kötnek meg, továbbá amelyeknél a szerződő felek egyike a devizajogszabályok szerint külföldinek minősül.

2. § A rendelet alkalmazása szempontjából

a) film a játékfilm, a riport-, dokumentum-, és oktatófilm szakmai tájékoztató és népszerű tudományos film, a rajz-, báb-, propaganda-, reklám- és diafilm,

b) animációs film az a film, amelynél a felvétel tárgya nem reális, fizikai, térben és időben létező személy vagy tárgy;

c) írói mű bármely írói mű, amelyet film alkotásához kívánnak felhasználni, ideértve a film céljára készülő filmvázlatot, filmnovellát, forgatókönyvet, ismeretterjesztő és szakszöveget,

⁵⁶ Közlékedéssügyi Értesítő, 1970/19.

kísérőszöveget, magyar és idegennyelvű szinkronszöveget, feliratos film prózai vagy verses szövegét is;

d) grafikai mű – a reklámdia kivételével – film készítéséhez felhasználni kívánt grafikai alkotás.

3. § (1) A szerződésnek tartalmaznia kell a szerzői mű fajtát, a mű felhasználásával megalkotni kívánt film műfaji meghatározását, a film tervezett terjedelmét (hosszát), a mű átadásának határidejét, valamint a díjazással kapcsolatos megállapodást.

(2) A szerződés írásba foglalásán felül írásban kell megtenni a feleknek a szerződés alapján, vagy annak folytán szükséges jognyilatkozataikat is.

4. § (1) Film alkotásához felhasználni kívánt, de nem film céljára készült írói műre, továbbá a filmvázlatra és a filmnovellára vonatkozó szerződéssel a felhasználó megszerzi azt a kizárólagos jogot is, hogy azok alapján akár a szerzővel, akár más személlyel filmnovellát, illetőleg filmforgatókönyvet készíttessen.

(2) A szerződés alapján a felhasználó a filmet egyidejűen többnyelvű verzióban elkészítheti.

(3) A felhasználó a szerződés alapján a filmhez felhasznált műveket – a cél által indokolt terjedelemben, külön díjazás nélkül – a filmmel kapcsolatos propaganda céljára is felhasználhatja.

(4) A felhasználó az általa készített filmből jogosult egy vagy több rövidebb filmet, továbbá diafilmet készíteni, a film egyes részeit pedig más filmben is felhasználni.

5. § (1) A szerződés – játékfilm filmvázlatának kivételével – film céljára jövőben alkotandó műre is köthető. Ilyen esetben a felhasználó köteles a mű átvételétől számított 6 hónapon belül a szerzőt írásban értesíteni arról, hogy a művet elfogadja-e, vagy annak kijavítását igényli.

(2) A mű kijavításra visszaadása esetén a kijavítás elvégzésére megfelelő határidőt kell kitűzni. A kijavított mű elfogadása tárgyában az átvételtől számított 3 hónapon belül köteles a felhasználó nyilatkozni.

(3) A mű, illetőleg a kijavított mű elfogadása tárgyában a nyilatkozattételi kötelezettség elmulasztása esetén a művet elfogadottnak kell tekinteni.

6. § (1) A felhasználó elállhat a szerződéstől, ha a szerző a művet az előírt határidőben nem adja át, vagy az indokoltan kívánt kijavítását nem végzi el. Ilyen esetben a szerzőt díjazás nem illeti meg.

(2) A felhasználó elállhat a szerződéstől, ha a mű kijavítás után sem alkalmas felhasználásra. Ilyenkor a szerzőt a 8. § (3) bekezdésében meghatározott mérsékelt díj illeti meg.

(3) A szerződéstől a szerző elállhat, ha a felhasználó a film céljára készített mű elfogadásától számított 4 éven belül a filmrevételt (a továbbiakban: forgatás) nem kezdi meg, vagy a megkezdett forgatást 4 éven belül nem fejezi be. Ilyen esetben a film céljára készített mű szerzőjét a 8. § (4) bekezdésében meghatározott díj illeti meg, a művel pedig szabadon rendelkezik.

7. § (1) A szerző a nem film céljára készített műre vonatkozó szerződéstől elállhat, ha a felhasználó a film forgatását a szerződés megkötésétől számított négy éven belül nem kezdi meg, vagy a megkezdett forgatást négy éven belül nem fejezi be. A szerzőt ilyen esetben a felvett előleg megilleti, a művel pedig szabadon rendelkezik.

(2) Nem gyakorolhatja a szerző az (1) bekezdésben szabályozott elállási jogát, ha a felhasználó a kikötött szerzői díjnak 40 százalékát a szerződés megkötésétől számított három év lejártát megelőző 30 napig a szerző részére kifizeti. Ilyen esetben a négy éves határidő a kifizetés napjával újból kezdődik; ezzel a joggal a felhasználó ismételten nem élhet.

8. § (1) A szerzői díjat a rendelethez *mellékelt A-F jelű táblázatokban* megjelölt művek esetén az ott feltüntetett díjtételek alkalmazásával, egyéb művek (pl. mozgófilm céljára készült grafikai művek, jelmeztervek, díszlettervek stb.) esetén a felek megállapodása szerint kell a szerződésben meghatározni. A jövőben alkotandó mű szerzői díja az *A-D és F táblázatok* szerint külön alkotói és külön megfilmesítési díjból áll.

(2) A szerzői díjat – eltérő szabály hiányában – a film forgatásának a mű felhasználásával történő megkezdésétől számított 8 napon belül kell a szerző részére kifizetni. Ha a szerzői díj alkotói és megfilmesítési díjból áll, az alkotói díj a mű elfogadásától, a megfilmesítési díj pedig a film forgatásának megkezdésétől számított 8 napon belül esedékes.

(3) Ha a felhasználó a szerződés alapján készített művet kijavítás után sem fogadja el, a szerző alkotói díj esetén annak 25 százalékára, ha külön alkotói díj nincs megállapítva a szerzőnek egyébként járó díj 25 százalékára tarthat mérsékelt díjként igényt, az ezt meghaladó esetleges előleget azonban visszatérítenie nem kell. A felvett előleggel nem fedezett mérsékelt díjat a mű elfogadásának megtagadásától számított 8 napon belül kell a szerző részére kifizetni.

(4) Amennyiben a film céljára készített mű szerzője a 6. § (3) bekezdése alapján a szerződéstől eláll, úgy részére 8 napon belül a kikötött megfilmesítési díjnak 30 százalékát kell – az esetleg folyósított előleg beszámításával – kifizetni.

9. § A szerzői díjon felül a szerzőt az alábbi különdíjak illetik meg:

a) A forgatókönyv és az alapjául szolgáló írói mű (művek), továbbá a filmben felhasznált zenemű szerzője (szerzői) részére – ha a felhasználó a filmből egy vagy több rövidebb filmet vagy diafilmet készít, vagy a film egyes részeit más filmben is felhasználja, – különdíjként jár annak az összegnek egynegyed része, amely a szerzői díj összegéből – az eredeti film hosszához viszonyítva – a rövidebb filmre, a diafilmre, illetőleg a film felhasznált részére esik. Ez a különdíj a rövidebb film, a diafilm, illetőleg a film részének felhasználásával készült film első nyilvános bemutatásától – diafilm esetében a forgalombahozataltól – számított 8 napon belül esedékes.

b) Ha a szerzői díj összege a film hosszához igazodik, de a szerződésben kikötöttnél hosszabb film készült, és a szerzői díj a hosszabb film után járó szerzői díj alsó határát nem érte el, a különbözetet különdíjként a forgatás befejezésétől számított 8 napon belül kell a szerzők részére kifizetni.

c) A filmben felhasznált zenemű szerzőjét a szöveges zenemű szövegírójával együtt, a film nyilvános vetítése után – a reklámfilm kivételével – különdíj illeti meg. A különdíjat a filmet vetítő filmszínházaknak keskenyfilm vetítése esetén havi 5 Ft összegű, egyéb filmek után pedig a bruttó jegybevétel 0,5 százalékát kitevő befizetéseiből a Szerzői Jogvédő Hivatal folyósítja az érdekelt szerzők részére.

d) Ha a film külföldi értékesítésre kerül, a forgatókönyvnek és az alapjául szolgáló írói műnek szerzője részére az exportbevétel 0,5 százaléka jár különdíjként abban az esetben, ha az exportbevétel összege az 1 millió Ft-ot meghaladja. A különdíjat a szerzők részére félévi elszámolás mellett – a szerzők eltérő megállapodásának hiányában – a szerzői díjak aránya szerint kell kifizetni.

e) A diafilmszöveg szerzője részére különdíjként kell kifizetni azt az összeget, amit a felhasználó részére a szöveg hanglemeze vétele esetén a hanglemezt előállító szerv szövegírói díj címén fizet.

f) A filmhez felhasznált zenemű szerzője részére különdíjat kell megállapítani, ha a zeneművet vagy annak egy részét a felhasználó animációs filmsorozat több darabjában használja fel. A különdíj a szerzői díj mértékét nem haladhatja meg.

II. Az egyes szerzői művekre vonatkozó külön rendelkezések

10. § (1) Filmvázlat az az írói mű, amely filmtörténet cselekményének rövid, vázlatos leírását tartalmazza, és filmnovella, vagy filmforgatókönyv megalkotásához alapul szolgálhat.

(2) A filmvázlat szerzőjét – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – csak megfilmesítési díj illeti meg, amit a film forgatásának megkezdésétől számított 8 napon belül kell kifizetni.

(3) A szerződés szerint riport-, dokumentum-, szakmai tájékoztató, népszerű tudományos-, oktató-, reklám-, propaganda és animációs film céljára a szerződés alapján készített filmvázlat

szerzőjét megilleti alkotói díj is, amely a filmvázlat elfogadásától számított 8 napon belül esedékes. Az alkotói díjra a szerződés megkötésével egyidejűen előleget kell a szerző részére kifizetni. Az előleg az alkotói díj 30 százalékánál kevesebb nem lehet, de a díj 50 százalékát nem haladhatja meg.

11. § (1) Filmnovella az az írói mű, amely a dialógusok és részletek aprólékos kidolgozása nélkül a filmtörténet cselekményének olyan leírását tartalmazza, amely forgatókönyv megalkotásához alapul szolgálhat.

(2) Az alkotói díj 30 százalékát a szerződés megkötésekor kell kifizetni, további 10 százalékát pedig a filmnovella alkotásának időtartama alatt előlegként lehet a szerző részére folyósítani. Ha a szerző részére járó alkotói díj az 1 000 Ft-ot nem éri el, a felhasználó a díjat – esedékességekor – 1 000 Ft-ra kiegészítheti a megfilmesítési díj előlegeként. A megfilmesítési díj előlegeként egyébként annak 15 százaléka illeti meg a szerzőt abban az esetben, ha a felhasználó a forgatókönyv megalkotására szóló szerződést nem a filmnovella szerzőjével köti meg.

12. § (1) A filmforgatókönyv az az írói mű, amely a filmtörténetnek részletes, a film elkészítésére alkalmas módon való leírását tartalmazza.

(2) Ha a szerző a filmforgatókönyvet más szerző által alkotott írói mű felhasználása nélkül alkotta meg, úgy a filmforgatókönyv megfilmesítési díján felül megilleti őt az a megfilmesítési díj is, amely a melléklet szerint, az alapul szolgáló írói mű szerzőjének járna. Ilyen esetben az utóbbi megfilmesítési díj összegét is a filmforgatókönyvre vonatkozó szerződésben kell meghatározni.

(3) Az alkotói díjnak játékfilm esetén 25 százalékát, más film esetén pedig 40 százalékát a szerződés megkötésekor előlegként kell a szerző részére folyósítani. A felhasználó indokolt esetben a filmforgatókönyv megalkotásának ideje alatt is folyósíthat előleget, de ez az előleg a szerződés megkötésekor fizetett előleggel együtt az alkotói díj 50 százalékát nem haladhatja meg.

13. § (1) A diafilmszöveg az az írói mű, amely a rajzokból vagy fényképekből álló diafilm kísérő, vagy ismertető szövegét tartalmazza.

A diafilmszövegre vonatkozó szerződéssel a felhasználó kizárólagos jogot szerez arra is, hogy a filmszöveget felíratként alkalmazza, szöveggönyvként kiadja, továbbá diahanglemezre és magnószalagra felvegye, a filmet pedig azokkal együtt terjessze.

(2) A diafilmszövegre vonatkozó szerződés alapján a szerző köteles a filmszöveggel együtt annak képekre bontását tartalmazó képtervet is átadni. Fényképes diafilm esetén a szerző egyidejűleg köteles írásban közölni a felhasználóval az egyes fényképek szerzőinek nevét, lakcímét és a fényképek felhasználásával kapcsolatos díj- és esetleges egyéb igényét.

14. § (1) A film céljára szolgáló írói mű alkotásához felhasználni kívánt másik írói mű szerzőjével kötött szerződés alapján a megfilmesítési díj csak abban az esetben jár, ha a film forgatását a felhasználó megkezdte. A szerző részére előlegként a megfilmesítési díj 10 százaléka fizetendő a szerződés megkötésekor abban az esetben, ha a felhasználó a film céljára szolgáló írói mű megalkotására nem a szerzővel köt szerződést.

(2) Diafilm céljára szolgáló filmszöveg alkotásához felhasználni kívánt írói mű megfilmesítési díját a diafilm forgalombahozatalát követő 8 napon belül kell a szerző részére kifizetni, előlegként a megfilmesítési díj 20 százaléka a szerződés megkötésekor fizethető.

15. § (1) Zeneműre vonatkozó szerződés alapján a felhasználó a zeneművet animációs film gyártása esetén filmsorozatban is felhasználhatja.

(2) Ha a szerződés tárgya jövőben alkotandó zenemű, a szerző köteles a szerződésben meghatározott időpontig a zenemű teljes partitúráját, a hangszerelésre megfelelő utalást tartalmazó zongoravázlattal együtt átadni, továbbá a film zenei felvételeinél és azok összeállításánál (keverésénél) közreműködni, a zenemű lényegét nem érintő módosításokat pedig a művén végrehajtani. A szerzői díj 40 százalékát a szerződés megkötésekor, további 40

százalékát a teljes partitúra elfogadásától, 20 százalékát pedig az utószinkron elkészültétől számított 8 napon belül – legkésőbb azonban a partitúra elfogadásától számított egy éven belül – kell a szerző részére kifizetni. Opera-, operett- és balettfilm esetén a szerzői díj második 40 százalékát az előhangfelvételtől számított 8 nap alatt kell a szerző részére kifizetni.

(3) A kész zenemű felhasználására vonatkozó szerződés alapján a szerzői díj a film forgatásának zenemű felhasználásával történő megkezdésétől számított 8 napon belül esedékes. A szerző kívánságára a szerzői díj 10 százalékát előlegként a szerződés megkötésekor ki kell fizetni a szerző részére.

16. § (1) Diafilm készítéséhez felhasználni kívánt jövőben alkotandó grafikai műre vonatkozó szerződésben a felek vázlat készítését is kiköthetik. Ilyen esetben a rendeletnek a mű elfogadására vonatkozó szabályait a vázlatra is alkalmazni kell, a művet pedig a szerző csak a vázlat kifejezett elfogadása esetén készítheti el. A vázlatért különdíj nem jár, elfogadásának hiányában a mérsékelt díjat a 8. § (3) bekezdése szerint az alkotói díj alapján kell megállapítani.

(2) Diafilm készítéséhez felhasznált kész grafikai mű alkotóját a megfilmesítési díjon felül alkotói díj is megilleti, ha a grafikai mű a diafilm útján kerül először nyilvánosságra. Az alkotói díj ilyen esetben a mű filmrevételének megkezdésétől számított 8 napon belül esedékes.

(3) A szerződés alapján alkotandó grafikai mű szerzője részére a szerződés megkötésekor az alkotói díjra előleget kell folyósítani. A megfilmesítési díjra előleg a filmrevétel megkezdését követően jár a szerző részére. Az előleg az alkotói, illetőleg a megfilmesítési díj 20 százalékánál kevesebb nem lehet, de annak 50 százalékát nem haladhatja meg.

(4) A grafikai mű megfilmesítési díja az elkészült diafilm forgalombahozatalától számított 8 napon belül esedékes. A mű szerzőjét az elkészült diafilm egy példánya ingyenesen megilleti.

III. Vegyes rendelkezések

17. § A felhasználó a szerződés alapján öt megillető jogokat más – akár belföldi, akár külföldi – természetes vagy jogi személlyel együttesen is gyakorolhatja, a film terjesztésének és nyilvános előadásának, továbbá a filmből diafilm készítésére, terjesztésére és nyilvános előadására vonatkozó jogát pedig a szerző hozzájárulása nélkül átruházhatja.

18. § (1) A szerző a szerződés alapján készített filmvázlat, filmnovella és forgatókönyv témáját, továbbá film céljára alkotott zeneművet és grafikai művet a szerződés megkötésétől kezdődően a film első nyilvános bemutatásáig bármilyen formában csak a felhasználó írásbeli hozzájárulásával hozhatja nyilvánosságra.

(2) Az újabb megfilmesítési szerződés kötésének az Szjt. 42. §-ának (3) bekezdésén alapuló korlátozása kiterjed a rajz vagy bábfilmekben szereplő jellegzetes alakra, valamint a felek megállapodása esetén a szerzőnek a film céljára készített és felhasznált művével azonos témájú másik művére is.

(3) Diafilmszöveg témájának nyilvánosságra hozatalához a diafilm forgalombahozataláig szükséges a felhasználó írásbeli hozzájárulása, de a filmszövegnek, illetőleg a témájának diafilm, hanglemez, vagy magnószalag formájában való felhasználásához a diafilm forgalombahozatala után is meg kell szerezni a felhasználó írásbeli hozzájárulását.

(4) Amennyiben a film céljára alkotott írói művet, zeneművet vagy grafikai művet a szerző és a felhasználó hozzájárulása nélkül harmadik személy hozza a nyilvános bemutatás, illetőleg a forgalombahozatal előtt nyilvánosságra, úgy a szerző a felhasználó felhívására köteles haladéktalanul megtenni mindazokat az intézkedéseket, amelyek a nyilvánosságra hozatal folytatásának megakadályozásához szükségesek.

19. § Ha a felhasználó az Szjt. 41. §-ának (3) bekezdése alapján a filmmel kapcsolatos vagyoni jogok védelmében fellép, a film alkotásához felhasznált mű szerzője köteles a felhasználó részére a jogok érvényesítéséhez szükséges minden támogatást megadni.

20. § A Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztálya vezetőjének előzetes hozzájárulásával a felhasználó

a) az A) jelű táblázat 1–3 díjtétele szerint számított alkotói díjnak a szerződésben kikötött összegét rendkívül indokolt esetben legfeljebb 40 százalékkal felemelheti;

b) a játékfilmhez felhasznált, de nem a film céljára alkotott és a film megalkotásának szempontjából is kimagasló értékű írói mű szerzőjének a szerződésben kikötött megfilmesítési díját legfeljebb 20 000 Ft-tal kiegészítheti, a 2 000 m-nél rövidebb film esetén azonban a kiegészítés összege a 4 000 forintot nem haladhatja meg;

c) a B) jelű táblázat 2–3 díjtétele alá eső filmekhez felhasznált írói mű alkotói és megfilmesítési díját arányosan felemelheti, ha az elkészült film hossza a 2 000 m-t meghaladja;

d) az E) jelű táblázat 1–2 díjtétele alá eső és a 6 000 m-t meghaladó hosszúságú film esetén a szerződésben kikötött szerzői díjat legfeljebb 50 százalékkal emelheti fel;

e) az opera-, operett- és balettfilm céljára jövőben megalkotandó zenemű szerzői díjának az E) jelű táblázatban meghatározott felső határától eltérhet.

21. § A film céljára készített vagy egyébként felhasznált, de a rendelet mellékletében fel nem sorolt kisebb írói művek (versek, dalszövegek, magyar és idegennyelvű verses szinkronszövegek és filmfeliratok, animációs filmekhez készített kísérőszövegek stb.) szerzői díját a felek a szerződésben a melléklet díjtételeire figyelemmel, azok arányos alkalmazásával a kisebb zeneművek (betétszám stb.) vagy zeneművek kisebb részének szerzői díját pedig a mű filmbeli terjedelmére tekintettel állapítják meg. Az így megállapított szerzői díj azonban 100 forintnál kevesebb nem lehet.

22. § A szerződés alapján a felhasználó részére átadott műpéldány – eltérő szerződési rendelkezés hiányában – a szerző tulajdona marad és azt a felhasználás által indokolt idő után a szerző részére vissza kell adni.

23. § Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépése után kötött szerződésekre kell alkalmazni.

A Táblázat

Írói művek játékfilm és animációs film gyártására való felhasználása fejében fizetendő szerzői díjak

[...]

B Táblázat

***Írói művek, riportfilm, dokumentumfilm,
népszerű tudományos film, oktatófilm
vagy reklámfilm gyártására való felhasználása fejében
fizetendő szerzői díjak Ft-ban***

[...]

C Táblázat

***Magyar és idegen nyelvű verses szinkronszövegek
és filmfeliratok filmgyártás céljából való felhasználása
fejében fizetendő szerzői díjak***

[...]

D Táblázat

***Írói művek diafilmgyártásra való felhasználása
fejében fizetendő szerzői díjak***

[...]

E Táblázat

***Zeneművek filmek gyártására való felhasználása
fejében fizetendő szerzői díjak***

[...]

F Táblázat
Grafikai művek diafilmgyártásra való felhasználása fejében
fizetendő szerzői díjak
[...]

4/1971. (VII. 31.) MM rendelet
a mozgófilmek gyártásának és forgalmazásának engedélyezéséről, valamint
egyes filmgyártói munkakörök képesítéshez kötéséről

Mozgófilm gyártását megkezdeni és az elkészült filmet forgalmazni csak a Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztályának engedélyével lehet. A rendelet kivételeket is meghatároz. Továbbá meghatározza az egyes filmgyártói munkakörök betöltéséhez szükséges szakképesítéseket. Részleteiben módosította a 9/1982. (VII. 5.) MM rendelet.

A mozgófilmek gyártásának és forgalmazásának engedélyezését, valamint a filmgyártói munkakörök betöltéséhez szükséges szakképzettséget – az érdekelt miniszterekkel és országos hatáskörű szervek vezetőivel, továbbá a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsával, az Általános Fogyasztási Szövetkezetek Országos Szövetségével, a Kisipari Szövetkezetek Országos Szövetségével, a Szakszervezetek Országos Tanácsával és a Művészeti Szakszervezetek Szövetségével egyetértésben – a következőkben szabályozom:

I. Általános rendelkezések

1. § A rendelet alkalmazásában filmen mozgófilmet, filmgyártáson a filmrevételt, a filmgyártón a filmrevévt, filmforgalmazáson pedig a filmek nyilvános bemutatását, továbbá többszörözés útján való terjesztését kell érteni.

2. § Nem esnek a rendelet hatálya alá

- a) a magánszemélyek saját használatra készült amatőr filmjei,
- b) az állami szervek, a társadalmi szervezetek és szövetkezetek, valamint ezek vállalatai és intézményei saját gazdasági tevékenységét, ügyvitelét vagy oktató tevékenységét szolgáló, forgalmazásra nem kerülő filmek,
- c) a televíziós sugárzásra készülő filmek.

II. Filmek gyártásának és forgalmazásának engedélyezése

3. § (1) Film gyártását – megrendelés esetén is – csak akkor szabad megkezdeni, ha a film elkészítéséhez a Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztályának vezetője hozzájárult. Az erre irányuló kérelmet a filmgyártó a felügyeleti szerve, illetőleg a társadalmi szervezet az országos szerve, a szövetkezet pedig az országos szövetség (a továbbiakban: felügyeleti szerv) útján terjesztheti elő. A felügyeleti szerv a kérelmet véleményezve továbbítja a Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztályához.

(2) A film gyártásának engedélyezése iránti kérelemhez csatolni kell a tervezett filmre vonatkozó költségelőirányzatot, valamint – két példányban – a film technikai forgatókönyvét, amelyen a szerző (szerzők) nevét is fel kell tüntetni. Ha a kérelmező csak alkalmászerűen foglalkozik filmgyártással, a kérelemhez a tervezett gyártás személyi és tárgyi előfeltételeinek

leírását is mellékelni kell. A kérelemben nyilatkozni kell arról, hogy a filmet forgalmazni kívánják-e és milyen körben. Ha a film megrendelésre készül, a megrendelőre vonatkozó adatokat is közölni kell.

(3) A film gyártásának engedélyezéséről a Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztályának vezetője a kérelem kézhezvételétől számított 15, reklámfilm esetében 8 napon belül dönt és erről a kérelmezőt írásban értesíti.

(4) Az (1)–(3) bekezdésekben szabályozott engedélyezési eljárás alól mentesek a minisztériumok közvetlen irányítása alá tartozó és a Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztályának bejelentett filmstúdiók által a minisztérium vagy a közvetlen felügyelete alatt álló szervek, intézmények, vállalatok részére készített filmek. Az ilyen filmek gyártását a filmstúdiók közvetlen irányítását ellátó minisztérium engedélyezi.

(5) Nem kell esetenként gyártási engedélyt kérniük a reklámfilm gyártásához a Belkereskedelmi Minisztérium ágazati felügyelete alá tartozó azoknak a szerveknek, intézményeknek, vállalatoknak és szövetkezeteknek, amelyek reklámfilmek gyártásával – nem főtevékenységként – üzletszerűen foglalkoznak. Az ilyen filmgyártóknak – a Belkereskedelmi Minisztérium útján – általános reklám filmgyártási engedélyt kell a Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztályától kérniük.

4. § (1) Filmet csak engedéllyel szabad forgalomba hozni. A film forgalmazásának engedélyezése iránti kérelmet a film elkészültét követően a standard kópiával együtt kell a Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztálya vezetőjének megküldeni. A minisztériumok közvetlen irányítása alatt álló filmstúdiók által készített filmek forgalmazásának engedélyezése iránti kérelmet a filmstúdió irányítását ellátó minisztérium útján kell előterjeszteni; a kérelmet az említett minisztérium – véleményével ellátva – továbbítja a Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztályához.

(2) A film forgalmazásának engedélyezéséről a Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztályának vezetője 8 napon belül dönt. A film forgalmazásának engedélyezése „Engedélyokirat” kiállításával történik.

(3) A rendelet nem érinti az engedélyezett filmek külkereskedelmi forgalmazására vonatkozó külön jogszabályok rendelkezéseit.

5. § (1) A filmek gyártásának és forgalmazásának engedélyezésével kapcsolatos eljárásra – az e rendeletben foglalt eltérésekkel – az 1957. évi IV. törvény rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(2) A Művelődésügyi Minisztérium Filmművészeti Főosztálya vezetőjének a 3. § (3) bekezdése, valamint a 4. § (2) bekezdése alapján hozott döntése ellen a művelődésügyi miniszterhez lehet 15 napon belül fellebbezni.

III. A filmgyártói munkakörök betöltéséhez szükséges szakképesítés

6. § (1) A filmgyártás körében – a *mellékletben* felsorolt munkakörökben – e rendelet hatálybalépése után csak az alkalmazható vagy helyezhető át, aki az adott munkakörre a mellékletben meghatározott szakképesítéssel és szakmai gyakorlattal rendelkezik.

(2) A melléklet szerint középfokú iskolai végzettséghez kötött segédoperatőr II. elnevezésű munkakört az is betölthet, aki középfokú iskolai végzettség nélkül legalább ötéves finommechanikai műszerészi és egyéves filmszakmai gyakorlattal rendelkezik.

7. § (1) Azok a dolgozók, akik a rendelet hatálybalépésekor a mellékletben felsorolt munkakörökben az előírt szakképesítés nélkül munkaviszonyban állnak – a 8. és 9. §-okban foglalt kivételekkel – kötelesek a szakképesítést a melléklet A) csoportjában megjelölt munkakörökben a rendelet hatálybalépésétől számított 7 éven belül, a melléklet B) csoportjában felsorolt munkakörökben pedig 6 éven belül megszerezni.

(2) Az a dolgozó, aki az (1) bekezdésben előírt kötelezettségét nem teljesíti, az adott munkakörben – a 8. és 9. §-okban szabályozott eseteket kivéve – tovább nem foglalkoztatható.

8. § (1) A 7. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés nem vonatkozik arra a dolgozóra, aki a rendelet hatálybalépésekor a mellékletben felsorolt munkakörben van alkalmazva, ha

a) a melléklet *A)* csoportjában megjelölt munkakört tölt be és bármilyen egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkezik, vagy a *B)* csoportban felsorolt munkakört tölt be és bármilyen középfokú iskolai végzettsége van,

b) a munkaköre betöltéséhez szükséges szakképesítést azért nem tudja megszerezni, mert a mellékletben megjelölt oktatási intézményben, illetőleg szakon, esti vagy levelező tagozat nem működik.

(2) Az (1) bekezdés *b)* pontjának hatálya alá tartozó dolgozókat a munkáltató szerv vezetője a munkakörük ellátásához szükséges ismereteket nyújtó szaktanfolyam elvégzésére kötelezheti.

9. § (1) Mentés a szakképesítés megszervezésének kötelezettsége alól az a dolgozó, aki a rendelet hatálybalépésekor a mellékletben felsorolt munkakörben munkaviszonyban áll, ha

a) a rendelet hatálybalépésekor a 40. életévét betöltötte és legalább 10 évi filmszakmai gyakorlattal rendelkezik, vagy

b) a szakképesítés megszerzése alól a felügyeleti szerv vezetője – a művelődésügyi miniszterrel egyetértésben – különös méltánylást érdemlő okból felmenti.

(2) Az egyetemi vagy főiskolai oklevélhez kötött munkakörben [melléklet *A)* csoportja] alkalmazott dolgozót az (1) bekezdés *a)* pontja alapján a mentesség csak abban az esetben illeti meg, ha legalább középfokú végzettséggel rendelkezik.

10. § Azokat a dolgozókat, akik e rendelet hatálybalépésekor a mellékletben felsorolt munkakört az előírt szakképesítés nélkül töltik be és nem tartoznak a 8. § (1) bekezdésének, vagy a 9. § (1) bekezdésének hatálya alá, a munkáltató szerv vezetője – a rendelet hatálybalépésétől számított 15 napon belül – köteles a szükséges szakképesítés megszerzésére írásban felhívni.

IV. Vegyes rendelkezések

11. § Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, egyidejűleg az 1012-19-2/1951. (IX. 29.) NpM rendelet, valamint a 172/1965. (M. K. 23.) MM utasítás hatályát veszti.

Melléklet a 4/1971. (VII. 31.) MM rendelethez

[...]

1972. évi I. törvény
az 1949. évi XX. törvény módosításáról és a Magyar Népköztársaság
Alkotmányának egységes szövegéről

Az Alkotmány „új” 64. §-a a korábbi szöveget annyiban módosítja, hogy immár „a szocializmus, a nép érdekeinek megfelelően” kerül biztosításra a sajtószabadság. Hatályba lépett 1972. április 26-án.

[...]

64. § A Magyar Népköztársaság a szocializmus, a nép érdekeinek megfelelően biztosítja a szólásszabadságot, a sajtószabadságot és a gyülekezési szabadságot.

[...]

1972. évi 26. számú törvényerejű rendelet
a polgári perrendtartás módosításáról

Az 1973. január 1-jén hatályba lépett, ún. III. polgári perrendtartási novella 60. §-a egy sor új fejezetet iktat be a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvénybe (a továbbiakban: Pp.). Ekkor kerül az eljárásjogi szabályok közé a Pp. XXI. fejezete, a sajtóhelyreigazítási eljárás szabályozása. A rendelkezések érdekessége, hogy nem kizárólag eljárási, hanem anyagi jogi szabályokat is tartalmaznak.

A törvényerejű rendelet teljes egészében hatályon kívül helyezi a 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet helyreigazítást szabályozó részét. A korábbiakhoz hasonlóan a megjelenéstől számított harminc napon belül helyreigazítást igényelhet az a szerv, illetve személy, amelyről, illetve akiről időszaki lap, rádió, televízió, filmhíradó valótlan tényt közöl, híresztel, vagy való tényeket hamis színben tüntet fel. Közérdek sérelme esetén az illetékes miniszter is fellelphet. Helyreigazítás közlését csak akkor lehet megtagadni, ha a helyreigazítás valósága nyomban megcáfолható, egyébként nyolc napon belül teljesíteni kell a helyreigazítást, amelyből ki kell tűnnie a közlemény sérelmezett tényállításainak és a valóságnak (Pp. 342. §). A helyreigazítás elmaradása esetén kereset indítható. A rendelet a perbeli eljárás részletei (határidők, tárgyalás, bizonyítás, fellebbezés szabályai) is meghatározza (Pp. 343–346. §§).

A polgári perrendtartásról szóló, az 1954. évi VI. és az 1957. évi VIII. törvénnyel, valamint az 1960. évi 12. és az 1961. évi 14. számú törvényerejű rendelettel módosított 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp) az alábbiak szerint módosul:

[...]

60. §. A Pp XIX. fejezete után a következő XX–XXIV. fejezetet kell beiktatni:
„XX. Fejezet

[...]

XXI. Fejezet

A sajtó helyreigazítási eljárás

342. §. (1) Az a szerv (szervezet), amelyről vagy az a személy, akiről a napilap, folyóirat (időszaki lap), rádió, televízió vagy filmhíradó (a továbbiakban együtt: sajtó) valótlan tényt közölt vagy híresztelt, vagy való tényeket hamis színben tüntetett fel, írásban kérheti a napilaptól, folyóirattól (időszaki laptól) a Magyar Rádió és Televíziótól, a Filmhíradó Szerkesztőségétől, illetőleg a Magyar Távirati Irodától a közlemény megjelenésétől, illetőleg a közvetítéstől számított harminc napon belül a helyreigazítás közlését. Ha a valótlan tartalmú közlemény a közérdeket sérti, a helyreigazítás közlését az illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) is kérheti.

(2) A határidőben kért helyreigazítás közlését csak akkor lehet megtagadni, ha a helyreigazítási kérelemben előadottak valósága nyomban megcáfolható.

(3) A helyreigazítást a kérelem kézhezvételét követő nyolc napon belül, folyóirat, illetőleg filmhíradó esetében a legközelebbi számban azonos módon, rádió, illetőleg televízió esetében pedig az említett időponton belül az eredeti közléssel azonos napszakban kell közölni.

(4) A helyreigazítás tartalmából világosan ki kell tűnnie annak, hogy a közleménynek mely tényállásai valótlanok, melyek azok a tényállítások, amelyeket a közlemény hamis színben tüntetett fel, illetőleg a helyreigazításnak – a érdekelt kérelmére – tartalmaznia kell azt is, melyek a való tények.

343. §. (1) Ha a sajtó a 342. §-ban meghatározott határidő alatt a megfelelő helyreigazítást nem közölte, a helyreigazítást igénylő fél a napilap, folyóirat (időszaki lap), a Magyar Rádió és Televízió – vidéki műsoradás esetében a vidéki stúdió –, a Filmhíradó Szerkesztősége, illetőleg a Magyar Távirati Iroda ellen keresetet indíthat.

(2) Az I–XIV. fejezet rendelkezéseit a sajtó helyreigazítási perekben az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A sajtó helyreigazításra irányuló keresetet más keresettel összekapcsolni vagy egyesíteni nem lehet.

(3) A keresetet a közlési kötelezettség utolsó napjától számított tizenöt nap alatt kell megindítani. A határidő elmulasztása esetén igazolásnak (106–110. §) van helye. Az (1) bekezdésben megjelölt szerv félként jár el akkor is, ha egyébként nincs perbeli jogképessége (48. §).

(4) A keresetlevélben határozottan meg kell jelölni az igényelt helyreigazító nyilatkozat tartalmát, igazolni kell, hogy a felperes a helyreigazítást törvényes határidőben igényelte, és a napilap, folyóirat (időszaki lap) esetében – amennyiben az rendelkezésre áll –, csatolni kell a kifogásolt közleményt tartalmazó lappéldányt.

344. §. (1) A perre a Budapesten megjelenő napilap, folyóirat (időszaki lap), a Magyar Rádió és Televízió, a Filmhíradó Szerkesztősége, illetőleg a Magyar Távirati Iroda esetében a Fővárosi Bíróság, egyébként az a megyei bíróság illetékes, amelynek területén van a napilap, folyóirat (időszaki lap) megjelenési helye, illetőleg a rádió (televízió) vidéki stúdiója.

(2) A bíróság a sajtóhelyreigazítási perben soron kívül jár el. Az elnök legkésőbb a keresetlevél benyújtásától számított nyolcadik napra tárgyalást tűz ki, kivéve ha a keresetlevél benyújtása elkésztett, vagy az nem a jogosulttól származik; az utóbbi esetekben az elnök a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja.

(3) A perben igazolásnak, viszontkeresetnek, szünetelésnek, illetőleg egyezségnek nincs helye.

345. §. (1) Az első tárgyalás megtartásának nem akadálya az, ha felperes vagy az alperes nem jelenik meg. Ha azonban egyik fél sem jelenik meg az első tárgyaláson, az eljárást meg kell szüntetni. Sajtóhelyreigazítási perben a bírósági meghagyást nem lehet kibocsátani.

(2) Bizonyítás felvételének csak olyan bizonyítékokra vonatkozóan van helye, amelyek a tárgyaláson rendelkezésre állanak, és amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy a közlemény kifogásolt tényállításainak valóságát nyomban igazolják, vagy a keresetben előadottakat nyomban megcáfolják. Bizonyítás felvételének helye lehet a felperes által nyomban felajánlott bizonyítékokra is. A tárgyalást – legfeljebb nyolc napra – csak akkor lehet elhalasztani, ha ezt a felperes kéri, vagy a már feltárt bizonyítékok a bizonyítás eredményességét valószínűsítik.

(3) Ha a bíróság a keresetnek helyt ad, ítéletében az alperest határidő kitűzésével a bíróság által megállapított szövegű helyreigazítás közlésére és a felmerült költségek viselésére kötelezi.

346. §. (1) A másodfokú bíróság a fellebbezést legkésőbb az iratok beérkezésétől számított nyolc napon belül köteles tárgyalni.

(2) A sajtó helyreigazítási perben hozott ítélet ellen perújításnak nincs helye.

[...]

64. §. (1) Ez a törvényerejű rendelet az 1973. évi január hó 1. napján lép hatályba; egyidejűleg hatályukat veszti

[...]

– a sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet 13–23. §-a;

[...]

7/1972. (XI. 28.) IM rendelet
a polgári perrendtartás módosításáról szóló 1972. évi 26. tvr. hatálybalépése
folytán szükséges rendelkezésekről

A polgári perrendtartás módosítása miatt a bíróság előtt folyó sajtóhelyreigazítási ügyekkel kapcsolatosan szükséges átmeneti rendelkezéseket tartalmazza.

A polgári perrendtartás módosításáról szóló 1972. évi 26. számú tvr. (a továbbiakban: tvr.) 64. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján – a 14. § (4) bekezdés tekintetében a legfőbb ügyésszel egyetértésben – a következőket rendelem:

I. Átmeneti rendelkezések

[...]

12. § (1) A sajtóhelyreigazítási ügyet – ha az elsőfokú bíróság még tárgyalást nem tűzött ki – át kell tenni a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz.

(2) Ha a elsőfokú bíróság a sajtóhelyreigazítási ügyben már tartott tárgyalást, az eljárásra a korábbi rendelkezéseket kell alkalmazni.

(3) Ha a másodfokú bíróság az első fokú ítéletet hatályon kívül helyezi, az új eljárást a Pp. XXI. Fejezetében foglalt rendelkezések szerint kell lefolytatni.

[...]

II. A tvr. hatálybalépése folytán szükséges egyéb rendelkezések

18. § Ha a sajtóhelyreigazítási perben alperesként szereplő félnek nincs perbeli jogképessége [Pp. 343. § (3) bek.], a perköltség viselésére a kiadóvállalatot, illetőleg vidéki stúdió esetében a Magyar Rádió és Televízió-t kell kötelezni.

[...]

2/1973. (VI. 2.) MM számú rendelet a megfilmesítési szerződések feltételeiről és a szerzők díjazásáról szóló 12/1970. (VI. 30.) MM számú rendelet kiegészítéséről

Megállapítja azokat a szorzószámokat, amelyek alkalmazásával a 35 mm széles filmszalagra vonatkozó szerzői díjat eltérő méretű filmszalag esetén számítani kell.

Az érdekelt miniszterekkel és országos hatáskörű szervek vezetőivel, valamint a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben az alábbiakat rendelem:

1. §. A megfilmesítési szerződések feltételeiről és a szerzők díjazásáról szóló 12/1970. (VI. 30.) MM számú rendelet 8. §-ának (1) bekezdése a következő rendelkezéssel egészül ki: „Az A., B. és E. jelű táblázatokban 35 mm széles filmszalagra megállapított szerzői díjat eltérő méretű filmszalag esetén a következő szorzószámok alkalmazásával kell átszámítani:

Filmszalag szélessége	Átszámítási szorzószám
16 mm	2,5
8 mm	5
szuper 8 mm	4,5”

2. § Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

3/1973. (IX. 7.) MM számú rendelet
a sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú
rendelet végrehajtásáról intézkedő 4/1959. (VI. 9.) MM számú rendelet
módosításáról

Részleteiben módosítja a 4/1959. (VI. 9.) MM számú rendeltetést.

A 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet 26. §-ának (5) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a könnyűipari miniszterrel, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnökével és az Állami Egyházügyi Hivatal elnökével egyetértésben az alábbiakat rendelem:

1. § A sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról intézkedő 4/1959. (VI. 9.) MM számú rendelet 3. §-ának *b)*, *d)* és *f)* pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

3. § *(Tárgyuknál fogva nem szükséges engedély az alábbi sajtótermékek előállításához és terjesztéséhez):*

„...*b)* vállalati gyártmányjegyzékek (katalógusok), árjegyzékek, gyártmányismertető (prospektusok), használati utasítások, nem grafikával készült, egy ív terjedeleminél kisebb reklámszövegek és plakátok;

d) meghívók, ingyenesen terjesztett kiállítási katalógusok, belépőjegyek, ruhatári jegyek, étrendek;

f) mozi-, színházi, sport-műsorfüzetek (röpcédulák, falragaszok)”.
2. § Ez a rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

7/1973. (XII. 27.) KPM rendelet
a Rádió- és Televíziószabályzat kiadásáról

A rendelettel új a Rádió- és Televíziószabályzat kerül kiadására.

Hatályon kívül helyezi a 225 000/1949. (VII. 23.) KPM és a televízió berendezésekről szóló 1/1958. (II. 26.) KPM, valamint a Rádió- és Televíziószabályzat Első Részének kiadásáról szóló 5/1970. (IX. 10.) KPM rendeleteket.

1. § (1) A postáról és a távközlésről szóló 1964. évi II. törvény 6. §-a (1) bekezdésének *c)* pontja alapján a Rádió- és Televíziószabályzatot – az ügykörüket érintő rendelkezések tekintetében az érdekelt miniszterekkel és országos hatáskörű szervek vezetőivel egyetértésben – a rendelet *mellékleteként* kiadom.

(2) A Rádió- és Televíziószabályzat minden postahivatalnál megtekinthető és a Budapest 72. számú postahivatalnál (Budapest VIII., Verseny utca 1.) megvásárolható.

2. § Ez a rendelet az 1974. évi január hó 1. napján lép hatályba; egyidejűleg a Rádióüzletszabályzat kibocsátása tárgyában kiadott 225 000/1949. (VII. 23.) KPM és a televízió berendezésekről szóló 1/1958. (II. 26.) KPM, valamint a Rádió- és Televíziószabályzat Első Részének kiadásáról szóló 5/1970. (IX. 10.) KPM rendelet hatályát veszti.

Melléklet a 7/1973. (XII. 27.) KPM rendelethez

[...]

**1047/1974. (IX. 18.) MT határozat
az Állami Rádió és Televízió Bizottságról, valamint a Magyar Rádióról és a
Magyar Televízióról**

A Magyar Rádió és Televízió két önálló intézménnyé alakul. A két médium élén a Minisztertanács által kinevezett – miniszterhelyettesi besorolású – elnökök állnak. Az elnökök mellett elnökhelyettesek működnek. A Magyar Rádió és a Magyar Televízió a Minisztertanács felügyelete alatt áll.

Az elektronikus médiumok felügyeletéről csak 1996-ban született törvény. Ezen rendelet – annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság a minisztertanács felügyeleti jogosítványáról szóló 6. pontját 1992-ben alkotmányellenessé nyilvánította – egészen 1996-ig érvényben volt, és a mindenkori kormányok a Magyar Rádió és a Magyar Televízió feletti felügyeleti jogosítványának jogi alapját adta.

A 1063/1983. (XII. 29.) MT határozat a 7–10. pontokat hatályon kívül helyezi. Módosítja a 116/1989. (XI. 22.) MT rendelet.

A Magyar Rádió és Televízió társadalmunkban fontos szerepet tölt be; hatékonyan részt vesz a Magyar Népköztársaság politikájának propagálásában.

Az utóbbi időszakban jelentős fejlődés következett be a rádió és televízió munkájában. A rádió eljutott a legszélesebb tömegekhez, a televízió pedig különösen dinamikusan fejlődött.

A gyakorlati munka követelményei emellett is igazolják Állami Rádió és Televízió szervezetének és működésének fejlesztését.

I.

1. A Magyar Rádió és Televízió két önálló intézménnyé alakul: mint Magyar Rádió és Magyar Televízió folytatja tevékenységét.

2. A Magyar Rádió (a továbbiakban: MR) és a Magyar Televízió (a továbbiakban: MTV) feladata: a Magyar Népköztársaság politikájának felelős propagálásában való hatékony részvétel, a korszerű, gyors hírközlés és tájékoztatás, továbbá a közművelődési igények színvonalas kielégítése és a szabad idő tartalmas kihasználásának elősegítése. Ezzel hozzájárul az állampolgárok tájékozottságának, műveltségének növeléséhez, és elősegíti, hogy tevékenyen részt vegyenek a szocialista építőmunkában.

3. Az MR és az MTV élén a Minisztertanács által kinevezett – miniszterhelyettesi besorolású – elnökök állnak. Az elnökök mellett elnökhelyettesek működnek.

4. Az MR és az MTV önálló költségvetési fejezet keretében gazdálkodik.
5. Az MR és az MTV szervezetére és tevékenységére vonatkozó részletes szabályokat az MR, illetőleg az MTV elnöke által megállapított szervezeti és működési szabályzatok tartalmazzák.

II.

6. Az MR és az MTV a Minisztertanács felügyelete alatt áll. A felügyeletet a Minisztertanács az ezzel megbízott tagja útján gyakorolja, aki jóváhagyja az MR és az MTV szervezeti és működési szabályzatát, kinevezi az MR és MTV elnökhelyetteseit és ellátja azokat az egyéb feladatokat, amelyeket e határozat vagy más jogszabály a hatáskörébe utal.

7. A Minisztertanácsot az MR és az MTV tevékenységével összefüggő feladatainak ellátásában az Állami Rádió és Televízió Bizottság (továbbiakban: Bizottság) segíti, amely tanácsadó, véleményező, koordináló és ellenőrző szerv.

A Minisztertanácsnak a felügyelettel megbízott tagja a 6. pontban felsorolt feladatát – amennyiben az a Bizottság feladatkörét érinti – a Bizottság bevonásával látja el.

A Bizottság elnökét – államtitkári besorolásban – a Minisztertanács nevezi ki.

A Bizottság tagjai:

- a kulturális miniszter vagy helyettese,
- az oktatási miniszter vagy helyettese,
- a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke,
- a Magyar Posta vezérigazgatója,
- a Magyar Rádió elnöke,
- a Magyar Televízió elnöke.

A Minisztertanács felkéri az MSZMP Központi Bizottságát, a Szakszervezetek Országos Tanácsát, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának Elnökségét, a KISZ Központi Bizottságát, hogy vezető beosztású képviselőjük útján vegyenek részt a Bizottság munkájában.

A Bizottság mellett titkárság működik.

8. A Bizottság hatáskörébe különösen az alábbi feladatok tartoznak:

- a) megvitatja, véleményezi az MR és az MTV által javasolt költségvetési és beruházási terveket, ellenőrzi e tervek megvalósulását;
- b) foglalkozik a rádió és televízió komplex kérdéseivel, a hosszútávú és éves műsortervekkel;
- c) foglalkozik a műszaki fejlesztés egészével, az adóhálózat fejlesztésével, a vevőkészülékek gyártásának és forgalomba hozatalának kérdéseivel;
- d) összehangolja és irányítja az MR és az MTV nemzetközi kapcsolatait.

9. A Bizottság ügyrendjét és Munkatervét maga állapítja meg; ügyrendjét a Minisztertanács hagyja jóvá.

10. A Bizottság működési költségének fedezetét a Minisztertanács című költségvetési fejezetben kell biztosítani.

11. Az MR és az MTV működéséhez szükséges adóhálózatról a közlekedés- és postaügyi miniszter gondoskodik.

A miniszterek és az országos hatáskörű szervek vezetői, a feladatkörükben támogatják az MR és az MTV tevékenységét.

12. Az MR és az MTV szervezeti és működési szabályzatai állapítják meg a Rádió és TV Újság, az egyes művészi együttesek, a Kereskedelmi és Propaganda Iroda, valamint a szociálpolitikai és jóléti intézmények szervezeti alárendeltségének, közös feladataik ellátásának és felügyeletének szabályait is.

13. A Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke az MR és az MTV elnökeivel egyetértésben gyakorolja felügyeleti jogkörét az intézményekben dolgozó újságírók felett.

14. Ez a határozat 1974. október 1-én lép hatályba.

Ezzel egyidejűleg hatályát veszti a Magyar Rádió nevének megváltoztatásáról szóló 1072/1957. (VIII. 18.) Korm. sz. határozat, és a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala feladatkörének szabályozásáról szóló 1039/1969 (V. 28.) Korm. sz. határozat 5. pontjának b) alpontja.

34/1975. (XII. 10.) MT számú rendelet az időszaki lapok engedélyezéséről és terjesztéséről

A kihirdetése napján (1975. december 10.) hatályba lépett rendelet újra definiálja az időszaki lap fogalmát: az a sajtótermék, amely évente legalább egyszer megjelenik, azonos címmel és tárgykörrel kerül kiadásra, el van látva évfolyamszámmal, sorszámmal vagy keltezéssel, és újságírói, írói műfajú írásművet, fényképet, karikatúrát vagy rejtvényt közöl.

Időszaki lap csak akkor engedélyezhető, ha politikai, gazdasági, kulturális szükségletet elégít ki, továbbá ha megfelel a Népköztársaság jogszabályainak és a népgazdasági tervben az előállítás feltételei biztosítottak (1. §). Az időszaki lap előállítását és terjesztését, valamint a külföldi lapok terjesztését a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala engedélyezi (2. §). Az engedély nélkül kiadható sajtótermékek körének, illetve az impresszum kötelező adatainak meghatározása a korábbi szabályozásokhoz hasonló marad (4–5. §§). A rendelet tartalmaz előírásokat a terjesztésre (továbbra is a Magyar Posta feladata), valamint a nyomda vezetőjének a nyomtatással és nyilvántartással kapcsolatos felelősségére vonatkozóan is (6–7. §§).

A lapkiadás tervszerű, lehetőségeinkkel összhangban álló fejlesztése, továbbá a sajtópolitikai elvek hatékonyabb érvényesítése érdekében a Minisztertanács a következőket rendeli el.

1. § (1) Időszaki lapot kiadni és terjeszteni csak az e rendeletben meghatározott feltételek alapján lehet.

(2) Időszaki lap az a sajtótermék (hírlap, újság, folyóirat, tudományos, műszaki, szakmai, üzemi és egyéb lap, valamint mindezek melléklete), amely egy naptári évben legalább egyszer megjelenik, azonos címmel és tárgykörrel kerül kiadásra, évfolyamszámmal, sorszámmal vagy keltezéssel van ellátva, és akár eredeti szerzői alkotásként, akár átvett fordításként újságírói, írói műfaj körébe tartozó írásművet (híreket, közleményt, tudósítást, cikket, riportot, tanulmányt, verset, elbeszélést stb.), fényképet, karikatúrát vagy rejtvényt közöl.

(3) Az időszaki lap megjelenése csak akkor engedélyezhető, ha országos vagy helyi politikai, gazdasági, illetőleg kulturális szükségletet elégít ki, tartalmában megfelel a Magyar Népköztársaság jogszabályainak, az előállításához szükséges anyagi-műszaki és pénzügyi feltételek a népgazdasági terv keretében biztosítva vannak.

2. § (1) Az időszaki lap előállítását és terjesztését, valamint a külföldi lapok belföldi terjesztését a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala (a továbbiakban: Tájékoztatási Hivatal) engedélyezi.

(2) A Tájékoztatási Hivatal a megjelenés szükségességét utólag megvizsgálhatja, és indokolt esetben az engedélyt visszavonhatja. Vissza kell vonni az engedélyt, ha az 1. § (3)

bekezdésében foglalt valamely feltétel már nem áll fenn vagy ha az engedély előírásait megszegték.

3. § Az időszaki lap engedélye a visszavonásig érvényes.

4. § (1) Engedély nélkül kiadható és terjeszthető

a) az állami, szövetkezeti szervek és társadalmi szervezetek által kiadott, nyilvános terjesztésre nem kerülő, kizárólag csak jogszabályt, intézkedést, határozatot, közleményt, felsőbb szervek hasonló rendelkezéseit tartalmazó kiadvány;

b) a kizárólag külföldi lapokban megjelent szakcikkek címét, kivonatos fordítását kommentár nélkül közlő kiadvány;

c) a rendszeresen megjelenő műsor- és programfüzet;

d) a könyvtárak által rendszeresen kiadott állománygyarapodási jegyzék.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt sajtótermékek kiadásáért és terjesztéséért a szerv illetékes vezetője a 9. §-ban meghatározott felelősséggel tartozik.

(3) Az engedély nélkül megjelent kiadvány két példányát a kiadásért felelős vezető köteles a megjelentetéssel egy időben a Tájékoztatási Hivatalnak megküldeni.

5. § (1) A lapengedélyben feltüntetett feltételek megtartásáért – ügykörén belül – a felelős szerkesztő (főszerkesztő), illetőleg a kiadó vezetője a felelős.

(2) Az időszaki lapon fel kell tüntetni (impresszum):

a) a szerkesztésért felelős személy nevét,

b) a kiadó vállalat és a kiadásért felelős személy nevét,

c) a nyomda (sokszorosítást végző szerv) megnevezését, továbbá a vezetőjének nevét;

d) az előállítás helyét, idejét és a nyomdai megrendelés törzsszámát,

e) a terjesztő szerv nevét.

(3) Az impresszumot hetilapban és folyóiratban a második oldalon, egyéb esetben az utolsó oldalon kell feltüntetni.

(4) A szerkesztésre, kiadásra és terjesztésre vonatkozó egyéb adatokat csak az impresszumtól elkülönítve lehet megjelentetni.

6. § (1) Az időszaki lap terjesztésének részletes szabályait – ide értve a kötelező érvényű általános terjesztési feltételeket is –, úgyszintén az előfizetésgyűjtés feltételeit a közlekedés- és postaügyi miniszter, a Tájékoztatási Hivatal elnökével egyetértésben, állapítja meg.

(2) A terjesztés, e rendelet alkalmazásában: az árusítás, a szétküldés, a kézbesítés, az ingyenes szétosztás, az elhelyezés nyilvános területen.

(3) Az időszaki lapok terjesztése a Magyar Posta feladata. Más szervezet vagy magánszemély időszaki lap terjesztésével hivatásszerűen csak a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumtól kapott engedély alapján foglalkozhat.

(4) Engedély alapján sem szabad terjesztetni azt az időszaki lapot vagy lapszámot,

a) amelynek elkobzását jogerős bírósági határozat elrendelte,

b) amelyet a nyomozó hatóság lefoglalt, addig, amíg a lefoglalást jogerősen meg nem szüntetik,

c) amelyről az 5. §-ban előírt impresszum hiányzik,

d) amelynek terjesztését a Tájékoztatási Hivatal a lapengedély visszavonása nélkül, megtiltotta.

7. § (1) A nyomda felelős vezetője, illetőleg a sokszorosítógép üzembentartója (a továbbiakban együtt: a nyomda vezetője) az engedélyezés alá tartozó időszaki lap előállításának megkezdése előtt köteles meggyőződni arról, hogy a megrendelő az engedélyt megkapta-e.

(2) A nyomda vezetője az időszaki lapot csak az engedélyben meghatározott formátumban, terjedelemben és példányszámban állíthatja elő.

(3) A nyomda vezetője az időszaki lap sokszorosítását csak akkor kezdheti meg, ha ahhoz a felelős szerkesztő, illetőleg megbízottja, aláírásával hozzájárul (imprimatúra).

(4) A nyomda vezetője köteles a nyomdában (sokszorosítógépen) előállított minden időszaki lapról nyilvántartást vezetni, továbbá az imprimált kéziratot hatvan napig megőrizni.

(5) A nyomda vezetője köteles gondoskodni arról, hogy a köteles példányokat az érvényben levő szabályozásnak megfelelően a kijelölt szervezeteknek megküldje.

8. § Felhatalmazást kap a kulturális miniszter, hogy – a könnyűipari miniszterrel és a Tájékoztatási Hivatal elnökével egyetértésben – a közgyűjtemények számára és egyéb célra szükséges köteles- és tiszteletpéldányok rendelkezésre bocsátását rendelettel szabályozza.

9. § Aki az időszaki lap kiadására és terjesztésére, annak tartalmára, illetőleg célkitűzéseire vonatkozó rendelkezéseket megszegi, külön jogszabályban meghatározott büntetőjogi, polgári jogi, illetőleg munkajogi felelőséggel tartozik.

10. § Ez a rendelet a kihirdetés napján lép hatályba. Egyidejűleg a 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet 2. §-ának (1) bekezdése, a 6. §-ának (1) bekezdése, a 7. §-a (4) bekezdésének utolsó mondata, a 8. §-ának (3) bekezdése, a 11. §-ának (2) bekezdése, valamint az időszaki lapokra vonatkozó egyéb rendelkezései hatályukat veszítik.

1976. évi 8. törvényerejű rendelet
az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án
elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya
kihirdetéséről

Az Okmány III. rész 19. cikke értelmében mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, mindenfajta adat és gondolat határookra való tekintet nélküli – szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában stb. történő – keresésére, megismerésére és terjesztésére. (2. bekezdés).

E jogok gyakorlása csak törvényi megállapítással mások jogainak vagy jó hírnevének tiszteletben tartása, illetve az állambiztonság vagy a közrend, közegészség vagy közérkölcse védelme érdekében korlátozható (3. bekezdés).

Törvényben kell tiltani a háborús propagandát, a nemzeti, faji vagy vallási gyűlölet bármilyen hirdetését, amely megkülönböztetésre, ellenségeskedésre vagy erőszakra izgat (20. cikk).

(A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa megerősítő okiratának letétbe helyezése az Egyesült Nemzetek Főtitkáránál 1974. január 17-én megtörtént. Az Egyezségokmány a 49. Cikk 1. bekezdése értelmében 1976. március 23-án lépett hatályba.)

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya hivatalos, magyar fordítása a következő:

„A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya

Az Egyezségokmány részes államai

tekintetbe vették, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányában meghirdetett elveknek megfelelően az emberi közösség valamennyi tagja veleszületett méltóságának, valamint

egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak az elismerése a szabadság, az igazságosság és a világbéke alapja,

felismerték azt, hogy ezek a jogok az emberi lény veleszületett méltóságából erednek,

felismerték, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának megfelelően a polgári és politikai szabadságjogokat élvező, a félelemtől és a nélkülözéstől mentes szabad emberi lények eszménye csak úgy valósítható meg, ha olyan feltételeket hoznak létre, amelyek révén mindenki élvezheti polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jogait,

tekintetbe vették az államoknak az Egyesült Nemzetek Alapokmányából folyó kötelezettségét az emberi jogok és szabadságok egyetemes tiszteletben tartására,

figyelembe vették, hogy az egyénnek kötelességei vannak más egyének és a közösség iránt, amelyhez tartozik, és törekedni köteles az Egyezségokmányban elismert jogok előmozdítására és tiszteletben tartására, és ezért

megállapodtak az alábbi cikkekben:

[...]

19. Cikk

1. Nézetei miatt senki sem zaklatható.

2. Mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra; ez a jog magában foglalja mindenfajta adat és gondolat határokon való tekintet nélküli – szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában vagy bármilyen más tetszése szerinti módon történő – keresésének, megismerésének és terjesztésének a szabadságát is.

3. Az e cikk 2. bekezdésében meghatározott jogok gyakorlása különleges kötelességekkel és felelősséggel jár. Ennélfogva az bizonyos korlátozásoknak vethető alá, ezek azonban csak olyanok lehetnek, amelyeket a törvény kifejezetten megállapít és amelyek

a) mások jogainak vagy jó hírnevének tiszteletben tartása, illetőleg

b) az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közérkölcshöz való viszonyok védelme érdekében szükségesek.

20. Cikk

1. Minden háborús propagandát törvényben kell megtiltani.

2. Törvényben kell megtiltani a nemzeti, faji vagy vallási gyűlölet bármilyen hirdetését, amely megkülönböztetésre, ellenségeskedésre vagy erőszakra izgat.

[...]

5/1977. (VIII. 28.) KM rendelet

a sajtótermékek köteles- és tiszteletpéldányairól szóló 2/1960. (V. 25.) MM rendelet módosításáról és kiegészítéséről

Kiegészíti és módosítja a 2/1960. (V. 25.) MM rendeletet.

A sajtótermékek köteles- és tiszteletpéldányairól szóló 2/1960. (V. 25.) MM rendeletet (a továbbiakban: R.) – a könnyűipari miniszterrel és a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala elnökével egyetértésben – a következőkben módosítom, illetve egészítem ki.

1. § Az R. 2. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Tudományos és igazgatási célokra kötelespéldányokat kell szolgáltatni a Magyarországon kiadott, illetőleg nyomtatásban vagy bármely sokszorosítási eljárás útján – a kötelespéldányokat nem számítva – legalább 70 példányban előállított, továbbá a Magyarországon kiadott, de külföldön nyomtatott, valamint a magyar nyelven külföldön kiadott belföldi terjesztésre átvett következő sajtótermékekből:”

2. § Az R. 3. §-a az alábbi *f)–k)* pontokkal egészül ki:

- „*f)* tervdokumentációk, sokszorosított műszaki rajzok,
- g)* jegyzőkönyvek, körlevelek,
- h)* vizsgakérdések, tételjegyzékek, tesztlapok,
- i)* munkatérképek, versenytérképek,
- j)* játékkártyák, névjegyek,
- k)* cikklisták, kódszám-jegyzékek.”

3. § Az R. 5. §-ának (1), valamint a (3)–(4) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(1) Tudományos célokra 5–16 kötelespéldányt kell az Országos Széchényi Könyvtárnak (a továbbiakban: OSzK) beszállítani. A vidéki székhellyel működő nyomdák azokból a helyi kiadványokból, amelyekből – a Kiadói Főigazgatóság külön rendelkezése szerint – 5 példányt kötelesek az OSzK-nak szolgáltatni, egy példányt közvetlenül a megyei könyvtárnak küldenek meg.

(3) Az OSzK a részére szolgáltatott kötelespéldányok kezelését és más könyvtárak kötelespéldánnyal való ellátását a Kulturális Minisztérium külön intézkedése szerint végzi.

(4) A könyvtárak a sajtótermékekből részükre biztosított kötelespéldányokat nyilvántartásba veszik, az olvasóknak közvetlenül vagy könyvtárközi kölcsönzés útján rendelkezésre bocsátják, és – eltérő rendelkezés hiányában – legalább tíz évig megőrzik.”

4. § Az R. 6. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az OSzK-t a kötelespéldány szolgáltatási kötelezettség alá eső sajtótermékekből 10 példányra elővásárlási jog illeti meg. Ezeket a példányokat az OSzK, a kereskedelmi forgalomba kerülő sajtótermék esetében a Könyvértékesítő Vállalat Könyvtárellátó Osztályán szerezheti be (a könyvtári keret terhére), a megjelenést követő 60 napon belül. A kereskedelmi forgalomba nem kerülő sajtótermék tekintetében a példányokat – az OSzK igénye alapján – a kiadó köteles a megjelenést követő 90 napon belül rendelkezésre bocsátani. Ha a sajtótermék egyébként nem kerül árusításra, a térítés összegében a felek szabadon állapodnak meg.”

5. § A R. 7. §-a helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„7. § (1) Az OSzK jogosult a kötelespéldány szolgáltatást ellenőrizni és a szolgáltatásra kötelezettek által az erre a célra rendszeresített nyilvántartásaiba a helyszínen betekinteni. Az OSzK az ellenőrzésbe a megyei könyvtárakat bevonhatja.

(2) Ha a kötelespéldány szabályszerű szolgáltatását a kötelezett elmulasztja és azt felszólítás ellenére sem teljesíti, az OSzK a kötelespéldányt a mulasztó terhére megvásárolja, illetőleg ha a vételre nincs lehetőség, az eredeti sajtóterméket érdemben pótló másolatot beszerzi, vagy másolatot készíttet.”

6. § Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba; rendelkezéseit azonban 1978. január 1. napjától kell alkalmazni.

1977. évi IV. törvény
a Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV.
törvény módosításáról és egységes szövegéről

A Polgári Törvénykönyv (Ptk.) 1977. évi novellájával került a Ptk.-ba a sajtó-helyreigazításról szóló 79. §. Eszerint, ha valakiről napilap, folyóirat (időszaki lap), rádió, televízió vagy filmhíradó valótlan tényt közöl vagy híresztel, illetőleg való tényeket hamis színben tüntet fel, a sértett helyreigazító közlemény közzétételét követelheti. A helyreigazítást főszabály szerint az igény kézhezvételétől számított nyolc napon belül kell közölni. A személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés. Hatályba lépett 1978. március 1-jén.

Az Országgyűlés az 1959. évi IV. törvényt ezzel a törvénnyel módosítja, és megállapítja a Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyvének egységes szövegét:

[...]

79. § (1) Ha valakiről napilap, folyóirat (időszaki lap), rádió, televízió vagy filmhíradó valótlan tényt közöl vagy híresztel, illetőleg való tényeket hamis színben tüntet fel – a törvényben biztosított egyéb igényeken kívül – követelheti olyan közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlemény mely tényállása valótlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, illetőleg melyek a való tények (helyreigazítás).

(2) A helyreigazítást napilap esetében az erre irányuló igény kézhezvételét követő nyolc napon belül, folyóirat, illetőleg filmhíradó esetében a legközelebbi számban azonos módon, rádió, illetőleg televízió esetében pedig – ugyancsak nyolc napon belül – a sérelmes közléssel azonos napszakban kell közölni.

80. § (1) A személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés.

(2) Képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához – a nyilvános közszereplés kivételével – az érintett személy hozzájárulása szükséges.

(3) Az eltűnt, valamint a súlyos bűncselekmény miatt büntető eljárás alatt álló személyről készült képmást (hangfelvételt) nyomós közérdekből vagy méltánylást érdemlő magánérdekből a hatóság engedélyével szabad felhasználni.

[...]

1978. évi 2. számú törvényerejű rendelet
a Polgári Törvénykönyv módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi
IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról

A törvényerejű rendelet 24. § (1) bekezdése 1978. március 1-jei hatállyal módosította a polgári perrendtartásról szóló törvény 342. §-ának előírásait, miután az anyagi jogi szabályok az 1977. évi IV. törvénnyel átkerültek a Polgári Törvénykönyvbe.

A törvény hatálybalépése

[...]

24. §. (1) A polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. §-ának (1) bekezdése a következők szerint módosul, egyidejűleg a (3) és (4) bekezdés hatályát veszti.

„Sajtóhelyreigazítást (1959. évi IV. törvény 79. §-a) a közlemény megjelenésétől, illetőleg a közvetítéstől számított harminc napon belül lehet írásban kérni a napilaptól, a folyóirattól (időszaki laptól), a Magyar Rádiótól és a Magyar Televíziótól, a Filmhíradó Szerkesztőségétől, illetőleg a Magyar Távirati Irodától. A helyreigazítást az érintett személyen kívül az illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) is kérheti, ha a valótlan tartalmú közlemény a közérdeket sérti.”

[...]

3/1978. (VII. 7.) KM számú rendelet a sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 4/1959. (VI. 9.) MM számú rendelet módosításáról

A rendelet a 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet egyes végrehajtási szabályait módosítja.

A sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet (a továbbiakban: R.) 26. §-ának (5) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján – a könnyűipari miniszterrel, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnökével és az Állami Egyházügyi Hivatal elnökével egyetértésben – a következőket rendelem:

1. § A 4/1959. (VI. 9.) MM számú rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„**2. §** Tárgyuknál fogva nincs szükség engedélyre

a) az üzemi és egyéb munkarend, szabályzat, balesethárítási és óvórendszabály a vállalati gyártmányjegyzék (katalógus), az árjegyzék, a gyártmányismertetés, az idegenforgalmi és egyéb prospektus, a használati utasítás és az árucímke;

b) a közlekedési vállalat menetjegye, menetrendje és forgalmi hirdetménye;

c) a nem grafikával készült plakát, az egy szerzői ív terjedelmet el nem érő reklámszöveg, a reklámcélú röplap és falragasz, a hirdetés-átragasztó és a zárócímke;

d) a meghívó, az ingyenesen terjesztett kiállítási katalógus, a belépőjegy, a ruhatári jegy, az étlap és a jegyzetömb;

e) a mozi-, színházi, sport- és egyéb műsorfüzet vagy műsor;

f) a levonókép;

g) a rajzos oklevél;

h) a szokásos családi jellegű értesítés (születési, illetőleg házassági értesítés, újévi üdvözlés, gyászjelentés), a névjegy és az előnyomott magánlevélpapír előállításához és terjesztéséhez.”

2. § A Vhr. 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„**4. §** Az R. 4. §-ának (3) bekezdése nem érinti a rádióállomások forgalmi adatainak

bejelentésére vonatkozó rendelkezéseket, valamint a Rádió- és Televíziószabályzat hatályát [26/1965. (XI. 28.) Korm. számú rendelet; 7/1973. (XII. 27.) KPM számú rendelet].”

3. § A Vhr. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„**5. §** A R. 5. §-a (1) bekezdésének *b)* pontja szerint a Kulturális Minisztérium hatáskörébe tartozó sajtótermékek engedélyezése tárgyában a minisztérium következő főigazgatóságai, illetőleg főosztályai járnak el:

a) a Kiadói Főigazgatóság

– a könyv (legalább három szerzői ív terjedelmű sajtótermék), továbbá
– a terjedelemtől függetlenül a tankönyv, a minikönyv, az időszaki lapnak nem minősülő naptár (kalendárium), a naptárrészt is tartalmazó kiadvány, az évkönyv, a daloskönyv, a nem reklám célú röplap, a kifestőkönyv, a leporelló jellegű kiadványok,

– a zenemű, a kotta, a dalszöveg,

– a társasjáték, a kártya,

– az egyedi – külföldre szánt vagy belföldön nyilvános terjesztésre kerülő – fénykép;

b) a Színház-, Zene- és Táncművészeti Főosztály a hanglemez, a műsoros hangszalag vagy más műsoros hanghordozó;

c) a Filmfőigazgatóság

a film;

d) a Képzőművészeti és Közgyűjteményi Főosztály

az országos terjesztésre kerülő – időszaki lapnak nem minősülő – grafikai kiadvány, grafikával készült plakát és egyéb mű kiadásának és terjesztésének engedélyezése tárgyában.”

4. § A Vhr. 9. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„**9. §** (1) A sajtótermék kiadásának és terjesztésének engedélyezése iránt előterjesztett kérelemben meg kell jelölni

a) az engedélyt kérő szerv vagy személy nevét és címét,

b) a sajtótermék címét, terjedelmét és példányszámát,

c) a szerző (szerkesztő, fordító) és a lektor (bíráló) nevét,

d) az előállítás (sokszorosítás), a terjesztés, illetőleg az értékesítés módjára vonatkozó adatokat.

(2) Az engedélyezésre irányuló kérelmet az erre rendszeresített formanyomtatványon kell benyújtani. A sajtótermék kiadását és terjesztését engedélyező szerv a kérelmezőtől vagy felügyeleti szervétől kiegészítő adatokat (lektori, bíráló vélemény stb.) igényelhet, indokolt esetben szakmai véleményt is beszerezhet.

(3) A sajtótermék előállításának módját az engedélyező a kérelemtől eltérően is meghatározhatja.”

5. § A Vhr. 10. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„**10. §** Az R. nem vonatkozik a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszternek, valamint a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Országos Földügyi és Térképészeti Hivatalának a térképek (atlaszok, földgömbök stb.) kiadására, sokszorosítására és forgalomba hozatalára vonatkozó jogkörére [12/1969. (III. 11.) Korm. számú rendelet 13. §; 6/1969. (III. 11.) MÉM számú rendelet 43. §].”

6. § A Vhr. 13. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„**13. §** (1) Az impresszumban a R. 8. §-ának (1) bekezdésében előírt adatokat a következő sorrendben kell feltüntetni:

a) a kiadó neve,

b) a kiadásért felelős személy neve,

c) az előállított nyomda (egyéb sokszorosító szerv) megnevezése,

d) a nyomdai megrendelés törzsszáma,

e) az előállítás helye és ideje.

(2) A megrendelő által kívánt egyéb adatok az impresszumban csak az (1) bekezdés szerinti

adatok után tüntethetők fel.

(3) A Nemzetközi Szabványos Azonosító Könyvszámozás (ISBN) jelzését, valamint a sajtótermék árát a külön rendelkezések szerint kell megállapítani és feltüntetni.”

7. § A Vhr. a következő 15/A. §-sal egészül ki:

„15/A. § (1) Olyan esetben, amikor e rendelet 3., illetőleg 5. §-ának alkalmazása során kétséges, hogy valamely sajtótermék engedélyezési kötelezettség alá esik-e, illetőleg az engedélyezés melyik szerv hatáskörébe tartozik, a Kulturális Minisztérium állásfoglalása az irányadó.

(2) A R., valamint e rendelet alkalmazásában könyvnek a legalább három szerzői ív terjedelmű – egyébként időszaki lapnak nem minősülő – sajtóterméket kell tekinteni. Egy szerzői ív 40 000 betűhely, verses műveknél 500 sor. Amennyiben a mű terjedelmi szerzői ívben nem határozható meg (pl. táblázatos művek, ABC-könyvek, zenei tankönyvek), 16 A/5 alakú nyomtatott oldalt kell egy szerzői ívnek tekinteni.

(3) Országos terjesztésre kerülő kiadványnak azt a sajtóterméket kell tekinteni, amelyet a fővárosban vagy legalább két megye területén terjesztenek.

(4) A rendszeres kiadói tevékenységet folytató, de kiadó vállalatnak nem minősülő szervektől az 5. § a) pontjában meghatározott sajtótermékek vonatkozásában a Kulturális Minisztérium Kiadói Főigazgatósága a kiadványokról tájékoztatást kérhet.”

8. § Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba; egyidejűleg a 4/1959. (VI. 9.) MM számú rendelet 8. §-a, 11. §-ának második mondata, valamint a 3/1973. (IX. 7.) MM számú rendelet hatályát veszti.

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről

Az 1978. évi Büntető Törvénykönyv (Btk.) a rendészeti bűncselekmények között tárgyalja a sajtórendészeti vétséget: az engedélyköteles sajtótermék engedély nélküli előállítás vagy terjesztése; illetve a lefoglalásra vagy elkobzásra rendelt sajtótermék terjesztése (213. §). A korábbi Btk.-ban még a sajtóbüntettek között szabályozott, előnykérésen alapuló elkövetés átkerült a vesztegetés szabályozási körébe (255. §). Továbbra is el kell kobozni azt a sajtóterméket, amelyben a bűncselekmény megvalósul [77. § (2) bekezdés]. A 137. § 10. pontja alapján nagy nyilvánosságon a sajtó útján történő elkövetést is érteni kell, így a következő bűncselekmények büntethetők sajtó útján történő elkövetés által is: izgatás [148. § (2) bekezdés a) pont], háborús uszítás [153. § (2) bekezdés], rágalmazás [179. § (2) bekezdés b) pont], becsületsértés [180. § (1) bekezdés b) pont], kegyelemsértés [181. §], hatóság vagy hivatalos személy megsértése [232. § (3) bekezdés], törvény vagy hatósági rendelkezés elleni izgatás (268. §), közösség megsértése [269. § (3) bekezdés].

Hatályba lépett 1979. július 1-jén.

[...]

Az elkobzás

[...]

77. § (1) [...]

(2) El kell kobozni azt a sajtóterméket, amelyben a bűncselekmény megvalósul.

[...]

(8) Nincs helye elkobzásnak a cselekmény büntethetőségének elévülésére megállapított idő, de legalább öt év elteltével.

[...]

IX. fejezet

Értelmező rendelkezések

137. § E törvény alkalmazásában

[...]

10. nagy nyilvánosságon a bűncselekménynek sajtó, egyéb tömegtájékoztatási eszköz vagy sokszorosítás útján elkövetését is érteni kell,

[...]

Izgatás

148. § (1) Aki mások előtt azért, hogy

a) a magyar nemzet vagy valamely nemzetiség,

b) a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendje,

c) a Magyar Népköztársaság szövetségi, barátsági vagy együttműködésre irányuló egyéb nemzetközi kapcsolata,

d) valamely nép, felekezet vagy faj, továbbá – szocialista meggyőződésük miatt – egyes csoportok vagy személyek ellen gyűlöletet szítson, ennek felkeltésére alkalmas cselekményt követ el, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az izgatást nagy nyilvánosság előtt vagy csoport tagjaként követik el,

[...]

(3) Aki a (2) bekezdés a) pontjában meghatározott izgatásra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig, háború idején büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Háborús uszítás

153. § (1) Aki háborúra uszít, vagy egyébként háborús hírverést folytat, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt nagy nyilvánosság előtt követik el.

[...]

Rágalmazás

179. § (1) Aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, javító-nevelő munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmazást

- a) aljas indokból vagy célból,
- b) nagy nyilvánosság előtt,
- c) jelentős érdeksérelmet okozva követik el.

Becsületsértés

180. § (1) Aki a 179. § esetén kívül mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben,

b) nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, javító-nevelő munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

[...]

Kegyeltsértés

181. § Aki halottat vagy emlékét a 179. vagy a 180. §-ban meghatározott módon meggyalázza, vétséget követ el, és az ott meghatározott büntetéssel büntetendő.

[...]

Sajtórendészeti vétség

213. § Aki

a) engedély nélkül állít elő vagy terjeszt olyan sajtóterméket, amelynek előállításához vagy terjesztéséhez engedély szükséges,

b) olyan sajtóterméket terjeszt, amelynek lefoglalását vagy elkobzását rendelték el, vétséget követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

Hatóság vagy hivatalos személy megsértése

232. § (1) Aki más előtt olyan tényt állít, híresztel vagy olyan tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, amely a hatóság vagy a hivatalos személy működése iránti bizalom megingatására vagy a hivatalos személy becsületének csorbítására alkalmas, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, javító-nevelő munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a hatóság vagy a hivatalos személy működésével kapcsolatban a hatóság tekintélyének vagy a hivatalos személy becsületének csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el.

(3) Vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki az (1) és (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt nagy nyilvánosság előtt követi el.

(4) Nem büntethető az elkövető, ha az állított tény valónak bizonyul. A valóság bizonyításának akkor van helye, ha a tény állítását vagy híresztelését, illetve a tényre közvetlenül utaló kifejezés használatát közérdek vagy bárki jogos érdeke indokolta.

(5) Hatóság vagy hivatalos személy megsértése miatt büntetőeljárásnak csak jogszabályban meghatározott szerv feljelentése alapján van helye. Ha a sértett a feljelentés megtételét kívánja, ez csak akkor tagadható meg, ha teljesítése közérdekbe ütközik.

[...]

Vesztegetés

[...]

255. § Aki azért kér vagy fogad el előnyt, hogy a sajtóban vagy egyéb tömegtájékoztatási eszköz útján, valamit közzétegyen vagy elhallgasson, büntetett követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[...]

Törvény vagy hatósági rendelkezés elleni izgatás

268. § Aki nagy nyilvánosság előtt a törvény vagy más jogszabály, avagy a hatóság rendelkezése ellen engedetlenségre izgat, büntetett követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Közösség megsértése

269. § (1) Aki mások előtt

a) a magyar nemzet vagy valamely nemzetiség,

b) a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendje,

c) a Magyar Népköztársaság szövetségi, barátsági vagy együttműködésre irányuló egyéb nemzetközi kapcsolata,

d) valamely nép, felekezet vagy faj, továbbá – szocialista meggyőződésük miatt – egyes csoportok vagy személyek ellen gyűlölet keltésére alkalmas cselekményt követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki mások előtt a magyar nemzetet, a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendjét, továbbá – nemzetiségük, felekezetük, fajuk vagy szocialista meggyőződésük miatt – csoportokat vagy személyeket sértő vagy lealacsonyító kifejezést használ, avagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, javító-nevelő munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt csoport tagjaként vagy nagy nyilvánosság előtt követi el, büntetett miatt három évig, illetőleg vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[...]

19/1979. (V. 11.) MT számú rendelet
az egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (IV. 14.) Korm. számú rendelet
módosításáról és kiegészítéséről

1979. július 1-jei hatállyal sajtóhelyreigazítási kötelezettség megszegése elnevezéssel új szabálysértési tényállás került a szabálysértési rendeletbe (160/A. §). Elkövethető e szabálysértés a jogerős ítélettel megállapított helyreigazítás nem vagy nem előírt módon vagy határidőben történő teljesítésével; illetve a helyreigazítási kérelemben valótlan tény állításával.

Az egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (IV. 14.) Korm. számú rendelet (a továbbiakban: R.) a következők szerint módosul:

[...]

29. § Az R. a következő 160/A §-szal egészül ki:

„Sajtó helyreigazítási kötelezettség megszegése”

160/A § Aki

- a) mint közzétételre kötelezett személy a jogerős ítélettel megállapított helyreigazítási kötelezettségét nem vagy nem az ítéletben előírt módon, illetőleg határidőben teljesíti,
- b) helyreigazítási kérelmében (panaszában) valamely lényeges körülményre valótlan tény állít, feltéve, hogy ez a tényállítás a helyreigazításban megjelenik, háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.”

9/1982. (VII. 5.) MM rendelet
a mozgófilmek gyártásának és forgalmazásának engedélyezéséről, valamint
egyres filmgyártói munkakörök képesítéshez kítéséről szóló 4/1971. (VII. 31.)
MM rendelet módosításáról

Módosítja a 4/1971. (VII. 31.) MM rendeletet.

Az érdekelt miniszterekkel és országos hatáskörű szervek vezetőivel, a szövetkezetek országos érdekképviselői szerveivel, továbbá a Szakszervezetek Országos Tanácsával és a Művészeti Szakszervezetek Szövetségével egyetértésben a következőket rendelem:

1. § A mozgófilmek gyártásának és forgalmazásának engedélyezéséről, valamint egyes filmgyártói munkakörök képesítéshez kítéséről szóló 4/1971. (VII. 31.) MM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. § E rendelet alkalmazásában

- a) *film* (mozgófilm) a bármilyen hordozóanyagra (pl. filmszalag, mágnesszalag, videokazetta, videolemez), bármely technikai eljárással rögzített mozgóképalkotás,
- b) *filmgyártás* a mozgóképalkotás felvétele (rögzítése) és többszörözése (másolása, átírása),
- c) *filmgyártó* a mozgóképalkotás felvételének készítője,

d) *filmforgalmazás* a mozgóképkalkotás eredeti felvételének vagy másolatának eladása, kölcsönzése, továbbá bármilyen módon (pl. vetítőernyőn, tv-vevőkészüléken, tv-monitoron), belépődíj ellenében vagy ingyenesen történő nyilvános előadása.”

2. § Az R. 3. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Mentés az (1)–(3) bekezdésekben szabályozott eljárás alól a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatósága hozzájárulásával működő filmstúdió, ha a filmet felügyeleti szerve, továbbá annak irányítása alá tartozó vállalat, intézmény vagy egyéb szerv részére készíti. Az ilyen film, valamint az MTA Országos Kutatófilm Központja által bármely szerv részére készítendő tudományos célú kutatófilm gyártását a filmstúdió felügyeleti szerve engedélyezi.”

3. § Az R. 4. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. § (1) Filmet csak engedéllyel szabad forgalomba hozni. Az engedély megadására vonatkozó kérelmet a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatósága vezetőjéhez

a) forgalmazás céljára készített belföldi film esetében a standard kópiával együtt a filmgyártó – a 3. § (4) bekezdésében említett filmstúdió a felügyeleti szervének véleményével ellátva –,

b) egyéb esetekben pedig a nyilvános előadási jog megszerzésének igazolása és a film egy példányának beküldése mellett a forgalmazó nyújtja be.”

4. § Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba.

19/1983. (VI. 15.) MT számú rendelet az egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (IV. 14.) Korm. számú rendelet módosításáról

1983. szeptember 1-jei hatállyal került be a szabálysértések közé a sajtórendészeti szabálysértés (159/A. §), ami engedélyköteles sajtótermék előállításával vagy terjesztésével, illetve lefoglalni vagy elkobozni rendelt sajtótermék terjesztésével valósítható meg.

1. § Az egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (IV. 14.) Korm. számú rendelet (a továbbiakban: R.) 10. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelet lép:

[...]

42. § A R. IX. fejezetének II. címe a következő 159/A. §-sal egészül ki:

„Sajtórendészeti szabálysértés

159/A. § (1) Aki

a) engedély nélkül állít elő, vagy terjeszt olyan sajtóterméket, amelynek előállításához engedély szükséges,

b) olyan sajtóterméket terjeszt, amelynek lefoglalását vagy elkobzását rendelték el, feltéve mindkét esetben, hogy a cselekményt csekély mennyiségű sajtótermékre követték el, tízezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(2) Azt a sajtóterméket, amelyre nézve az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértést elkövették, el lehet kobozni,

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.”

[...]

1063/1983. (XII. 29.) MT határozat
az Állami Rádió és Televízió Bizottság megszüntetéséről

A határozat módosítja az 1047/1974. (IX. 18.) MT határozatot és megszünteti az Állami Rádió és Televízió Bizottságot.

1. A Minisztertanács az Állami Rádió és Televízió Bizottságot megszünteti.
2. Ez a határozat kihirdetése napján lép hatályba, egyidejűleg az 1047/1974. (IX. 18.) MT határozat 7–10. pontja hatályát veszti.

6/1984. (II. 1.) MM rendelet
a filmalkotók, valamint a filmgyártásban közreműködők gazdasági
érdekeltségéről

A rendelet meghatározza, hogy a filmalkotókat, illetve a filmgyártásban közreműködőket milyen prémiumok (alkotói prémium, nézettségi prémium, hatékonysági prémium, tv-sugárzási prémium stb.) illetik meg. Részben módosítja a 12/1970. (VI. 30.) MM rendeletet.

A filmalkotók, valamint a filmgyártásban közreműködők gazdasági érdekeltiségi rendszerét – az érdekelt miniszterekkel és országos hatáskörű szervek vezetőivel, továbbá a Művészeti Szakszervezetek Szövetségével egyetértésben – a következők szerint szabályozom:

1. § (1) A rendelet hatálya a filmgyártóval munkaviszonyban álló filmalkotókra, közreműködőkre és a filmgyártás folyamatában közvetlenül részt vevőkre (szakalkalmazottak és fizikai dolgozók) terjed ki.

(2) A rendelet 2. § (1) bekezdésének c) pontját a filmforgatókönyv és az alapul szolgáló írói mű szerzőjére is alkalmazni kell.

(3) A rendelet alkalmazásában *filmalkotók*: a rendező, az operatőr, a kép-, háttér-, figura- és mozdulattervező, továbbá a dramaturg; *közreműködők*: a filmgyártó művészeti vezetője (stúdióvezető) és a gyártásvezető (műteremvezető).

2. § (1) A filmalkotókat az egyes filmfajták sajátosságainak megfelelően

a) *alkotói prémium*,

b) a film hazai mozilátogatói alapszintjének elérése, illetőleg túlhaladása esetén *nézettségi prémium*,

c) a film bel- és külföldi forgalmazási bevételeiből adódó költségmegtérülésétől függően *hatékonysági prémium*,

d) a film belföldi televíziós közvetítéséért *tv-sugárzási prémium*,

e) a film belföldi gyártó által készített videováltozatáért *video-prémium* illeti meg.

(2) A közreműködők közül

a) a filmgyártó művészeti vezetőjét (a stúdióvezetőt) *nézettségi prémium*,

b) a gyártásvezetőt (rajz- és animációs film esetén a műteremvezetőt) *hatékonysági prémium* illeti meg, a filmalkotókra vonatkozó feltételek szerint.

(3) A filmalkotók, valamint azok, akik a film létrehozásában kiemelkedő egyéni teljesítményt nyújtottak, nívójutalomban részesíthetők.

(4) Az előző bekezdések szerinti prémiumok, valamint a nívójutalom mértékét a Művelődési Minisztérium – a Pénzügyminisztériummal, az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatallal, valamint a Filmművészek és Filmalkalmazottak Szakszervezetével egyetértésben – állapítja meg.

3. § (1) A filmgyártás folyamatában közvetlenül részt vevő szakalkalmazottakat és fizikai dolgozókat – a munkáltató által a szakszervezet vállalati szervével egyetértésben kiadott szabályzat (kollektív szerződés) szerint – filmprémium illeti meg.

(2) A Művelődési Minisztérium közvetlen felügyelete alá tartozó filmszakmai vállalatok magasabb vezető állású és egyéb dolgozói – a stúdióvezetők kivételével – a felügyeleti szerv által esetenként külön kitűzött gyártási és forgalmazási feladatok teljesítése esetén, a Filmszakmai Kulturális Alap terhére célprémiumban részesíthetők.

4. § (1) A 2. § (1) bekezdésében felsorolt prémiumok a filmgyártóval munkaviszonyban nem álló filmalkotók részére szerzői díjként (különdíjként) fizethetők ki.

(2) Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, a 2. § (1) bekezdése *b)* és *c)* pontját azonban azokra az 1983. január hó 1. napja után átadásra került filmekre is alkalmazni kell, amelyek belföldi forgalmazására a gyártó vállalat egyedi szerződést kötött.

(3) A rendelet kihirdetésével egyidejűleg a 12/1970. (VI. 30.) MM rendelet 9. §-ának *d)* pontja, valamint a 105/1972. (M. K. 2.) MM utasítás hatályát veszti, de rendelkezéseiket a jelen rendelet hatálybalépése előtt gyártásba vett filmek után járó prémiumok elszámolásáig figyelembe kell venni.

1986. évi II. törvény a sajtóról

Az 1986-ban elfogadott sajtótörvény preambuluma szerint az Alkotmány biztosítja a sajtószabadságot és mindenkinek joga van sajtó útján közölni nézeteit, alkotásait, ennek korlátja „csak” az, hogy ez nem sértheti a Népköztársaság alkotmányos rendjét.

A törvény négy fejezetéből áll. Az I. fejezet második cím a sajtó feladatát határozza meg, ami a „hiteles, pontos és gyors” tájékoztatás, mert mindenkinek joga van tájékoztatást kapni. A tájékoztatás nem sértheti (elsősorban) az alkotmányos rendet, a személyek jogait, törvényes érdekeit és a közérkölcset. Külön kiemelés kapott, hogy a tájékoztatás nem sértheti az emberi jogokat, nem szolgálhat gyűlöletkeltést, hátrányos megkülönböztetést (2–3. §§). A tájékoztatás elősegítése érdekében felvilágosítási kötelezettséget ír elő állami szervek, gazdálkodó szervezetek, illetve társadalmi szervezetek, egyesületek részére (4. §). E szervezetek kötelesek megválaszolni a sajtó által tett közérdekű bejelentéseket és javaslatokat, a sajtó viszont köteles a választ (kérelemre) nyilvánosságra hozni (6. §).

A II. fejezet a sajtó szervezetéről és az újságíróról tartalmaz rendelkezéseket. Így időszaki lapot kizárólag állami szerv, gazdálkodó szervezet, társadalmi szervezet és egyesület alapíthat (7. §), kiadó lehet az alapító vagy a lapkiadói tevékenységre jogosult szervezet (8. §), (országos) rádió- és televízióműsort a Magyar Rádió, illetve a Magyar Televízió készíthet és közölhet nyilvánosan, azonban erre jogszabály más szervet is feljogosíthat. Helyi jellegű, önálló rádió- vagy televízióműsort készítő stúdiót állami szerv, gazdálkodó szervezet, társadalmi szervezet és egyesület is alapíthat. E szervezetekre az időszaki lap alapítójára és kiadójára vonatkozó rendelkezések alkalmazandók (9. §). A belföldi hírszolgálat és a külföldre irányuló tájékoztatás feladatait a Magyar Távírási Iroda látja el (10. §).

Az újságíró a sajtónál hivatásszerűen tájékoztatási tevékenységet végző személy, aki bárkitől felvilágosítást kérhet; a forrást titokban tarthatja; körültekintéssel, ellenőrzéssel, a valóságnak megfelelően köteles információit előkészíteni, kezelni; a nyilatkozatot adó személynek be kell mutatnia közlésre szánt nyilatkozatát; a törvénnyel ellentétes közlés kialakításában nem működhet közre; lényeges szerkesztői változtatás esetén az újságíró hozzájárulása szükséges a neve alatt történő közléshez; az újságíró jogszabályban meghatározott védelem illeti meg (11. §9.

A III. fejezetbeli sajtóigazgatási szabályokkal foglalkozik. Sajtótermék előállításához, nyilvános közléséhez, időszaki lap, illetve helyi stúdió alapításához engedély szükséges (12. §). A fejezetben felsorolásra kerül az engedély nélkül előállítható és közölhető sajtótermékek köre, az engedély megtagadásának, illetőleg visszavonásának feltételei (13-15. §§). Főszabály szerint „a sajtóterméken fel kell tüntetni a szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatokat” (16. §). A nyilvánosan nem közölhető sajtótermékeket határozza meg a törvény 17. §-a.

A IV. fejezet a vegyes és záró rendelkezéseket tartalmazza. Itt kapott helyet a felelősségi kör szabályozása: az előállításért, illetve az engedély, valamint a törvény betartásáért a sokszorosító, a kiadó, a nyilvános közlést végző, illetve a szerkesztő tartozik felelősséggel; a sajtó feladatainak teljesítéséért a szerkesztőség vezetője felelős (18. §). Kimondja a törvény, hogy személyhez fűződő jog vagy a hiteles tájékoztatás sérelme esetén külön jogszabály szerinti helyreigazításnak is helye van (19. §). A 20. §-ban kaptak helyet az értelmező rendelkezések: a sajtó, a sajtótermék, a sajtótevékenység, a nyilvános közlés, a tájékoztatás, valamint az időszaki lap fogalmának meghatározása.

*A törvény az elektronikus média szabályozására nem terjed ki.
Hatályba lépett 1986. szeptember 1-jén.*

A Magyar Népköztársaság Alkotmánya biztosítja a sajtószabadságot. Mindenkinek joga van a sajtó útján közölni nézeteit, alkotásait, amennyiben azok nem sértik a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendjét.

Az Országgyűlés – ezen alapvető jogosultság maradéktalan érvényesülésének elősegítése érdekében – a következő törvényt alkotja:

I. fejezet **Alapvető rendelkezések**

A törvény hatálya

1. § (1) E törvényt kell alkalmazni a Magyar Népköztársaság területén folytatott sajtótevékenységre, valamint a magyar állampolgárok és a magyar szervezetek által külföldön folytatott sajtótevékenységre.

(2) A más államoknak a Magyar Népköztársaságban levő vagy oda akkreditált diplomáciai képviselete, konzuli képviselete, valamint diplomáciai képviselet irányításával működő intézmények, továbbá a nemzetközi szervezetek Magyarországon folytatott sajtótevékenységére nemzetközi szerződés vagy viszonyosság az irányadó. A viszonyosság kérdésében a külügyminiszter nyilatkozatát kell alapul venni.

A sajtó feladata

2. § (1) A Magyar Népköztársaságban mindenkinek joga van arra, hogy tájékoztatást kapjon szűkebb környezetét, hazáját, a világot érintő kérdésekben. A sajtó feladata – a hírközlés más eszközeivel összhangban – a hiteles, pontos és gyors tájékoztatásról való gondoskodás.

(2) A sajtó nyújtson hiteles képet a Magyar Népköztársaság politikai, gazdasági, tudományos és kulturális életéről, a nemzetközi élet eseményeiről, más országok és népek életéről, így különösen a béke és a biztonság megóvása, valamint a társadalmi haladás érdekében kifejtett erőfeszítésekről.

(3) A sajtó segítse elő a társadalmi jelenségek közötti összefüggések megértését, és mozgósítson a társadalmi cselekvésre.

3. § (1) A sajtóban közölt tájékoztatás nem sértheti a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendjét, nemzetközi érdekeit, valamint az állampolgárok és a jogi személyek jogait, törvényes érdekeit és a közérkölcst.

(2) A tájékoztatás nem sértheti az emberi jogokat, nem szolgálhatja az emberiség ellen elkövetett bűncselekmények igazolását, a háborús uszítást, a más népek elleni gyűlölet felkeltését, a sovinizmust, a nemzetiségi, a faji, a felekezeti és a nemek közötti hátrányos megkülönböztetést.

(3) A reklámot a tájékoztatástól elkülönítve, e jellegét kifejezve kell közölni. A tájékoztatás nem szolgálhat burkolt reklámtevékenységet.

Felvilágosítási kötelezettség

4. § (1) A hiteles, pontos és gyors tájékoztatást az állami szervek, a gazdálkodó szervezetek [Ptk. 685. § c) pont], a társadalmi szervezetek és az egyesületek a saját kezdeményezéseikkel, továbbá a szükséges felvilágosításoknak és adatoknak a sajtó rendelkezésére bocsátásával kötelesek elősegíteni. Meg kell tagadni a felvilágosítást, ha az a 3. § (1) bekezdésében foglalt tilalmakba ütközik, illetőleg ha az állami, szolgálati, üzemi (üzleti) vagy magántitkot sért, és a titoktartási kötelezettség alól az arra jogosult szerv vagy személy nem adott felmentést.

(2) A sajtó részére felvilágosítást adó személy a valóságnak megfelelő felvilágosítást köteles adni.

(3) A felvilágosítást adó személyt a közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot tevő védelmére vonatkozó jogszabályokban meghatározott védelem illeti meg.

5. § A sajtó – az érdekeltek hozzájárulása nélkül is – tájékoztatást adhat az állami szervek, a gazdálkodó szervezetek, a társadalmi szervezetek és az egyesületek, valamint ezek bizottságai nyilvános üléséről, továbbá a bíróságok nyilvános tárgyalásairól.

Válaszadási kötelezettség

6. § (1) A sajtó által nyilvánosságra hozott közérdekű bejelentést és javaslatot az érintett állami szerv, gazdálkodó szervezet, társadalmi szervezet és egyesület – a sajtó kérelmére – köteles megvizsgálni és megválaszolni.

(2) A sajtó – az érintett szerv kérelmére – köteles a választ tartalmi változtatás nélkül nyilvánosságra hozni.

II. fejezet

A sajtó szervezete és az újságíró

Az időszaki lap alapítója

7. § (1) Időszaki lapot állami szerv, gazdálkodó szervezet, társadalmi szervezet és egyesület alapíthat.

(2) Az időszaki lap alapítója:

a) meghatározza a lap célját, jellegét, valamint irányvonalát és azt ellenőrzi,

b) gondoskodik a lap működésének feltételeiről,

c) dönt a szerkesztőség vezetőjének személyéről [18. § (2) bekezdés a) pontja],

d) vagyoni felelősséggel tartozik a lap működéséért.

Az időszaki lap kiadója

8. § (1) Időszaki lapot a lap alapítója, továbbá lapkiadói tevékenységre jogosult szervezet adhat ki.

(2) Ha az időszaki lapot kiadói tevékenységre jogosult szervezet adja ki, a kiadáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételeket – a lap alapítójának megbízása szerint – a kiadó biztosítja.

(3) A kiadó a szerkesztőség vezetője tekintetében – az alkalmazás, a munkaviszony-megszüntetés és a fegyelmi felelősségre vonás kivételével – gyakorolja a munkáltatói jogokat. Jogszabály a munkáltatói jogok gyakorlása tekintetében további kivételt tehet.

A Magyar Rádió és a Magyar Televízió

9. § (1) Rádió- és televízióműsort a Magyar Rádió, illetőleg a Magyar Televízió készíthet és közölhet nyilvánosan. Jogszabály más szervet is feljogosíthat rádió- vagy televízióműsor készítésére és nyilvános közlésére.

(2) Helyi jellegű, önálló rádió- vagy televízióműsort készítő stúdiót (a továbbiakban: helyi stúdió) állami szerv, gazdálkodó szervezet, társadalmi szervezet és egyesület is alapíthat; e szervezetekre az időszaki lap alapítójára és kiadójára vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.

(3) A helyi stúdió jogosult rádió-, illetőleg televízióműsort készíteni, és jogszabályban meghatározott módon nyilvánosan közölni.

A Magyar Távirati Iroda

10. § A Magyar Távirati Iroda mint országos hír-, sajtó- és fotóügynökség ellátja a belföldi hírszolgálat feladatait, és részt vesz a külföldre irányuló tájékoztatásban.

Az újságíró

11. § (1) A sajtónál hivatásszerűen tájékoztatási tevékenységet végző személy (a továbbiakban: újságíró) hivatása gyakorlása során:

a) bármely szervezettől vagy magánszemélytől jogosult felvilágosítást kérni;

b) a felvilágosítást adó személy nevét jogosult – annak kérelmére köteles – titokban tartani; bűncselekményre vonatkozó felvilágosítás esetén a büntető jogszabályok rendelkezései az irányadók;

c) a kapott felvilágosítást, valamint megállapításait kellő körültekintéssel, ellenőrzéssel és a valóságnak megfelelően köteles közzétételre előkészíteni, a tényeket, eseményeket, a maguk teljességében köteles ismertetni;

d) köteles a nyilvános közlésre készített nyilatkozatot a nyilatkozatot adó személynek – kérelmére – bemutatni; azt nem közölheti, ha ehhez a nyilatkozatot adó személy azért nem járul hozzá, mert nyilatkozatát az újságíró megváltoztatta;

e) köteles megtagadni az olyan közlés tartalmi kialakításában való közreműködést, amely ellentétben áll e törvény rendelkezéseivel.

(2) Ha a sajtó a nyilatkozathoz [11. § (1) bekezdés d) pont] vagy a válaszhoz [6. § (2) bekezdés] megjegyzést fűz, köteles az érdekelt erre vonatkozó észrevételét közölni.

(3) Ha a szerkesztő az újságíró által nyilvános közlésre átadott anyag tartalmát lényegesen megváltoztatja, az újságíró hozzájárulása szükséges a neve alatt történő közléshez. A nyilatkozatot adó személynek az (1) bekezdés d) pontjában előírt hozzájárulását ilyen esetben ismételten be kell szerezni.

(4) Az újságírót hivatása gyakorlása során a közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot tevő védelmére vonatkozó jogszabályokban meghatározott védelem illeti meg.

III. fejezet

Sajtóigazgatási szabályok

Az engedélyezés

12. § Sajtóterméket előállítani és nyilvánosan közölni, valamint időszaki lapot, illetőleg helyi stúdiót alapítani – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – csak engedéllyel szabad.

13. § Nincs szükség engedélyre

a) az időszaki lap egyes lapszámainak, a Magyar Távirati Iroda tájékoztatási kiadványainak, a képújságnak, a Magyar Rádió és a Magyar Televízió országos és körzeti műsorának, a helyi stúdió egyes műsorainak, valamint a Magyar Rádió és a Magyar Televízió által készített hang-, kép- és filmfelvételeknek;

b) a Minisztertanács által meghatározott, kiadói tevékenységre jogosult szervezet által kiadott – az a) pontban nem említett – sajtótermékeknek;

c) a Minisztertanács által az engedélyezés alól mentesített sajtótermékeknek az előállításához és nyilvános közléséhez.

14. § (1) Az engedélyt meg kell tagadni, ha

a) a sajtótermék tartalma a 3. § (1) és (2) bekezdésében foglalt tilalmakba ütközik;

b) a sajtótermék útján bűncselekmény vagy szabálysértés valósul meg.

(2) Az engedélyt meg lehet tagadni, ha a sajtótermék előállításához, illetve nyilvános közléséhez szükséges, jogszabályban meghatározott személyi, tárgyi feltételek nincsenek biztosítva.

15. § (1) Az engedélyt vissza kell vonni, ha az engedély megtagadásának lenne helye; az engedélyt vissza lehet vonni, ha annak előírásait nem tartották meg.

(2) A bíróság – kérelemre – felülvizsgálja a sajtótermék előállítása és nyilvános közlése iránti kérelmet elutasító, illetőleg az engedélyt visszavonó határozatot.

(3) Az ügyész indítványára a bíróság megtiltja annak a sajtóterméknek vagy sajtóterméknek nem minősülő iratnak a nyilvános közlését, amely a 14. § (1) bekezdésében foglaltakba ütközik. Az ilyen sajtótermék vagy irat nyilvános közlését az ügyész azonnal felfüggesztheti. Az ügyész nyilvános közlést felfüggesztő határozata a bíróság érdemi határozatának a jogerőre emelkedésével veszti hatályát.

A szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó adatok

16. § Ha a jogszabály eltérően nem rendelkezik, a sajtóterméken fel kell tüntetni a szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatokat (impresszum).

A nyilvános közlés tilalma

17. § (1) Nem szabad nyilvánosan közölni azt a sajtóterméket,

a) amelynek elkobzását a bíróság vagy a szabálysértési hatóság elrendelte,

b) amelyet a büntető ügyben eljáró vagy a szabálysértési hatóság lefoglalt addig, amíg a lefoglalást meg nem szüntetik,

c) amelynek nyilvános közlését az ügyész felfüggesztette vagy a bíróság megtiltotta [15. § (3) bekezdés],

d) amelyről a szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatok (16. §) hiányoznak.

(2) Az engedélyezés alá nem eső vagy sajtóterméknek nem minősülő irat sem állítható elő, illetőleg nyilvánosan nem közölhető, ha arra a 14. § (1) bekezdése értelmében engedély sem lenne adható.

IV. fejezet Vegyes és záró rendelkezések

A felelős személyek

18. § (1) A sajtótermék előállítása és nyilvános közlése tárgyában kiadott engedélyben foglaltak, továbbá – az engedélyezés alá nem eső sajtótermék esetében is – az e törvény rendelkezéseinek megtartásáért a sokszorosító, a kiadó és a nyilvános közlést végző, illetőleg az ilyen szerv vezetője, valamint a szerkesztő az őt terhelő kötelezettségek tekintetében tartozik felelősséggel.

(2) A sajtó feladatainak a teljesítéséért

a) az időszaki lapnál a szerkesztőség vezetője,

b) a sajtó más szervénél a szerv vezetője, illetőleg – vele együtt – az általa az egyes szervezeti egységek irányításával megbízott személy (fősztályvezető, önálló főszerkesztő, szerkesztőségvezető stb.) a felelős.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltak nem érintik a sajtónak felvilágosítást adó személy, valamint az újságíró (11. §) és más szerző felelősségét.

19. § (1) Aki e törvényben és a végrehajtására kiadott rendeletekben foglalt rendelkezéseket megszegi, a külön jogszabályban meghatározott büntetőjogi, szabálysértési, polgári jogi, fegyelmi és anyagi felelősséggel tartozik.

(2) A 4. § (1) bekezdésében, a 6. §-ban és a 11. § (2) bekezdésében meghatározott kötelezettség teljesítését – a jogosult kérelmére – a bíróság is elrendelheti. A sajtó szervének perbeli jogképességére a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 343. § (3) bekezdését alkalmazni kell.

(3) Ha a sajtóban közölt tájékoztatás a személyhez fűződő jogot vagy a hiteles tájékoztatás követelményét sérti, külön jogszabály szerint helyreigazításnak is helye van.

(4) Ha a Magyar Távirati Irodát a bíróság jogerős határozattal helyreigazításra kötelezi, a sajtónak az eredeti közleményt átvevő más szervei is kötelesek a helyreigazítást közölni.

(5) A sajtó a tájékoztatás anyagát a nyilvános közléstől számított harminc napig – ha helyreigazítást kértek, az eljárás befejezéséig – köteles megőrizni.

Értelmező rendelkezések

20. § E törvény alkalmazásában:

a) sajtó: az időszaki lap, a rádió, a televízió, a hírügynökség és a filmhíradó;

b) sajtótermék: az időszaki lap egyes lapszámai, a rádió- és a televízióműsor, a könyv, a röplap és az egyéb szöveges kiadvány – ide nem értve a bankjegyet és az értékpapírt -, a zeneművet, grafikát, rajzot vagy fotót tartalmazó kiadvány, a térkép, a nyilvános közlésre szánt műsoros filmszalag, videokazetta, videolemez, hangszalag és hanglemez, továbbá bármely más tájékoztatást vagy műsort tartalmazó, nyilvános közlésre szánt technikai eszköz;

c) sajtótevékenység: a sajtótermék előállításával, kiadásával és nyilvános közlésével kapcsolatos tevékenység;

d) nyilvános közlés: a sajtótermék árusítása, szétküldése, kézbesítése, üzletszerű kölcsönzése, ingyenes szétosztása, bemutatása nyilvánosság előtt, sugárzása vagy vezetékes továbbítása;

e) tájékoztatás: tényeknek, eseményeknek, hivatalos közleményeknek, beszédeknek, valamint az ezekre vonatkozó véleményeknek, elemzéseknek és értékeléseknek sajtótermék útján történő nyilvános közlése;

f) időszaki lap: az a napilap, folyóirat és egyéb lap, valamint ezek melléklete, amely egy naptári évben legalább egyszer megjelenik, azonos címmel és tárgykörrel kerül kiadásra, évfolyamszámmal, sorszámmal, keltezéssel van ellátva, és akár eredeti szerzői alkotásként, akár átvett fordításként az újságírói, az írói vagy a tudományos műfaj körébe tartozó

írásművet (hírt, tudósítást, cikket, riportot, tanulmányt, verset, elbeszélést stb.), fényképet, grafikát, karikatúrát vagy rejtvényt közöl.

Hatálybalépés

21. § (1) Ez a törvény 1986. szeptember hó 1. napján lép hatályba; rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell.

(2) Az 1986. szeptember hó 1. napját megelőzően kiadott engedélyek érvényességét a törvény nem érinti.

(3) E törvény végrehajtásáról – az a)–c) pontban foglaltak kivételével – a Minisztertanács gondoskodik. Felhatalmazást kap

a) az igazságügyminiszter, hogy a bírósági ügyről, valamint – a belügyminiszterrel együttesen és a legfőbb ügyésszel egyetértésben – a büntetőeljárás nyomozási szakaszáról szóló tájékoztatás részletes szabályait – amelynek során e törvény 4. §-a (1) bekezdésének, 5. §-ának és 6. §-a (1) bekezdésének a rendelkezéseitől eltérhet;

b) a művelődési miniszter, hogy – az időszaki lap, valamint a helyi stúdió alapításának kivételével – a sajtótermékek engedélyezésére vonatkozó részletes szabályokat; – a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnökével egyetértésben – az impresszum feltüntetésére vonatkozó részletes szabályokat; – az ipari miniszterrel, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnökével és a legfőbb ügyésszel egyetértésben – a köteles- és tiszteletpéldányok rendelkezésre bocsátására vonatkozó részletes szabályokat;

c) a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke, hogy az időszaki lap szerkesztősége vezetőjének, a helyi stúdió működéséért és a szolgáltatott műsorért felelős személyeknek, valamint az újságíróknak az alkalmazási feltételeit, továbbá az időszaki lap, valamint a helyi stúdió alapításának a részletes szabályait megállapítsa.

22. § (1) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. rendelet, az időszaki lapok engedélyezéséről és terjesztéséről szóló 34/1975. (XII. 10.) MT rendelet, a nyilvánosságra hozott javaslatok és bírálatok megválaszolásáról szóló 1014/1963. (VI. 30.) MT határozat.

(2) Ahol büntető vagy szabálysértési jogszabály terjesztést említ, ezen a továbbiakban nyilvános közlést, ahol szabálysértési jogszabály a sajtótermék felelős szerkesztőjét említi, ezen a továbbiakban a szerkesztőség vezetőjét kell érteni.

(3) A sajtótermék előállítása és nyilvános közlése iránti kérelmet elutasító, illetőleg az engedélyt visszavonó államigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti perek, a 19. § (2) bekezdésében meghatározott perek, valamint a nyilvános közlés megtiltása iránti bírósági eljárás a Fővárosi Bíróság hatáskörébe és kizárólagos illetékessége alá tartoznak.

23. § (1) A Pp. 342. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Sajtóhelyreigazítást (1959. évi IV. törvény 79. §-a) a közlemény megjelenésétől, illetőleg a közvetítéstől számított harminc napon belül lehet írásban kérni a sajtótól.”

(2) A Pp. 343. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a sajtó a helyreigazítási kötelezettségét határidőben nem teljesíti, a helyreigazítást igénylő fél az időszaki lap szerkesztősége, a Magyar Rádió, a Magyar Televízió – ezek körzeti stúdiójának műsora esetében a körzeti stúdió –, a helyi jellegű, önálló rádió- vagy televízióműsort készítő stúdió (a továbbiakban: helyi stúdió), a Magyar Távirati Iroda, illetőleg a Filmhíradó Szerkesztősége ellen keresetet indíthat.”

(3) A Pp. 344. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A perre azoknak az időszaki lapoknak az esetében, amelyeknek a szerkesztősége Budapesten van, továbbá a Magyar Rádió, a Magyar Televízió, a Budapesten működő helyi stúdió, a Magyar Távirati Iroda és a Filmhíradó Szerkesztősége esetében a Fővárosi Bíróság,

egyébként az a megyei bíróság illetékes, amelynek területén van az időszaki lap szerkesztősége, illetőleg a rádió (televízió) körzeti vagy helyi stúdiója.”

(4) A Pp. 344. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A perben igazolásnak, viszontkeresetnek szünetelésnek nincs helye.”

12/1986. (IV. 22.) MT számú rendelet a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény végrehajtásáról

Az 1986. szeptember 1-jén hatályba lépett végrehajtási rendelet egyes részletszabályokat állapít meg, így meghatároz – többek között – egyes fogalmakat; a válaszadási kötelezettség teljesítési rendjét szabályozza; megjelöli egyes állami hivataloknak az engedélyezésben betöltött feladatát; az engedélyezési kérelem kötelező elemeit; az engedély felhasználásának szabályait; az engedélyt nem igénylő sajtótermékeket; az impresszumban feltüntetendő kötelező adatokat; valamint egy új szabálysértési tényállást is megállapít. Bevezeti az újságíró akadályozása elnevezésű szabálysértési tényállást [160/B. §], ami erőszakkal vagy fenyegetéssel valósítható meg.

Hatályon kívül helyezi a 4/1959. (VI. 9.) MM számú rendeletet és az ezt módosító 3/1978. (VII. 7.) KM számú rendeletet, és kiegészíti az egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (IV. 14.) Korm. számú rendeletet.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban: Tv.) 21. §-ának (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a Minisztertanács a következőket rendeli:

(A Tv. 1. §-ához)

1. § A Tv. és a e rendelet alkalmazásában

- a) könyv: legalább három szerzői ív terjedelmű – időszaki lapnak nem minősülő – irat;
- b) sokszorosítógép: minden olyan technikai eszköz (gép, berendezés), amely sajtótermék többszörözésére alkalmas, ide nem értve a jellemzően egyedi példányok elkészítésére szolgáló eszközöket (magnetofon, írógép stb.);
- c) sokszorosítás: a sajtóterméknek sokszorosítógéppel történő többszörözése;
- d) sokszorosító szerv: a sokszorosítógépet üzembentartó szerv.

(A Tv. 4. §-ához)

2. § Ha a felvilágosítás vagy adat más szerv tevékenységet is érint, a felvilágosítást adó szerv a felvilágosítást az érintett szervvel egyeztetve adja meg.

(A Tv. 6. §-ához)

3. § (1) A válaszadási kötelezettség akkor terheli az érintett szervet, ha a sajtó a nyilvános közléstől számított öt nap alatt a megjelent tájékoztatás szövegének egyidejű megküldésével – rádió- és televízióműsor, valamint filmhíradó esetében a felvétel megtekintésének (meghallgatásának) lehetővé tételével – választ kér.

(2) A választ az érintett szerv a tájékoztatás szövegének kézhezvételétől, illetőleg a megtekintés (meghallgatás) napjától számított harminc nap alatt köteles a sajtónak megküldeni. A válasznak tartalmaznia kell a vizsgálat megállapításait és a – szükség esetén – tett intézkedéseket.

(3) Ha a vizsgálat előreláthatólag hosszabb ideig tart, erről a sajtót harminc napon belül – az intézkedés várható időpontjának közlésével – értesíteni kell.

(4) Ha a válasza nem a felkért szerv az illetékes, köteles erről a sajtót haladéktalanul értesíteni.

(A Tv. 12. §-ához)

4. § A sajtótermék előállítására és nyilvános közlésére az engedélyt megadja:

a) a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala a belföldi időszaki lapok alapítására, a külföldi lapok belföldön történő nyilvános közlésére, a helyi stúdió alapítására, továbbá a tájékoztatást tartalmazó más technikai eszközre;

b) a Művelődési Minisztérium: a könyvekre, az oktatási jegyzékre, a zeneművet, grafikát, rajzot, fotót tartalmazó kiadványokra, a politikai plakátokra és röplapokra, a műsoros filmszalagra, video-kazettára, video-lemezre, hangszalagra, hanglemeze, továbbá bármely más műsört tartalmazó technikai eszközre;

c) a Magyar Posta: a bélyegkatalogusokra (bélyegárjegyzékre), bélyegismertetőkre;

d) a fegyveres erők, fegyveres testületek, rendészeti szervek felett felügyeletet gyakorló minisztérium (országos hatáskörű szerv): a felsorolt szervek által belső használatra kiadott oktatási, kiképzési vagy nevelési célokat szolgáló sajtótermékekre;

e) az Állami Egyházi Hivatal: a hittan és imakönyvekre, bibliákra, továbbá az egyházak és a felekezetek által kiadott vallásos tárgyú egyéb kiadványokra;

f) a megyei (fővárosi), illetőleg a megyei városi tanács végrehajtó bizottságának művelődési feladatot ellátó szakigazgatási szerve: minden egyéb engedélyezés alá eső sajtótermékre.

5. § A bélyegek, szabványok, térképek előállítására és nyilvános közlésére külön jogszabályok az irányadók.

6. § (1) „A sajtótermék engedélyezése iránti kérelmet időszaki lap esetében a lapalapító vagy a kiadó, egyéb sajtótermék esetében a kiadó terjesztheti elő a 4. § szerint hatáskörrel rendelkező szervnél.

(2) Ha kétséges, hogy valamely sajtótermék engedélyezési kötelezettség alá esik-e, illetőleg az engedélyezés melyik szerv hatáskörébe tartozik, az időszaki lap, valamint a helyi stúdió tekintetében a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala, egyébként a Művelődési Minisztérium állásfoglalása az irányadó.

7. § Az időszaki lap alapításának engedélyezése iránt előterjesztett kérelemben meg kell jelölni:

a) a lap címét, célját, tárgykörét;

b) a lap alapítóját és annak címét;

c) a szerkesztőség vezetőjének nevét és címét;

d) a szerkesztőség címét;

e) a kiadó nevét és címét;

f) a papír minőségét és alkalmazni kívánt nyomdatechnikai eljárást;

g) a lap alakját (formátumát, méretét), oldalterjedelmét és tervezett példányszámát;

h) a sokszorosító szerv nevét és címét, továbbá, a sokszorosításért felelős személy nevét;

i) a megjelenés gyakoriságát;

j) a tervezett árat és előfizetési díjat;

k) a nyilvános közlés körére és módjára vonatkozó adatokat.

8. § A helyi stúdió alapításának engedélyezése iránti kérelemben meg kell jelölni:

- a) a stúdió alapító szervet és annak címét;
- b) a stúdió elnevezését és címét;
- c) a stúdió működéséért felelős személy nevét címét;
- d) a szolgáltatott műsorért felelős személy nevét;
- e) a tervezett műsorszolgáltatás gyakoriságát, idejét és időtartamát;
- f) a nyilvános közlés módjára és körére vonatkozó adatokat.

9. § (1) A 7. és a 8. § hatálya alá nem tartozó sajtótermék engedélyezése iránt előterjesztett kérelemben meg kell jelölni:

- a) a kiadó nevét és címét;
- b) a sajtótermék címét és tárgyát;
- c) a szerző (szerkesztő) nevét és címét;
- d) a sajtótermék terjedelmét és tervezett példányszámát;
- e) az alkalmazni kívánt sokszorosítási eljárás megnevezését és a hordozóanyagot;
- f) a sokszorosító szerv nevét és címét, továbbá a sokszorosításért felelős személy nevét;
- g) a tervezett árat;
- h) a nyilvános közlés körére, módjára vonatkozó adatot. A kérelemhez a kéziratot (műpéldányt) csatolni kell.

(2) A művelődési miniszter egyes sajtótermékek engedélyezése iránti kérelemhez bírálói (lektori) vélemény csatolását írhatja elő. Ilyen esetben a kérelemben a bírák (lektor) nevét és címét is meg kell jelölni.

(3) A bírálói vélemény az engedélyező hatóságot nem köti.

10. § Az engedélyező a sajtótermék előállításának módját a kérelemtől eltérően is meghatározhatja.

11. § (1) A sajtótermék előállítására és nyilvános közlésére kiadott engedély – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – egyszeri megjelenésre, meghatározott példányszámra és terjedelemre szól. Ha a sajtóterméket ezt meghaladó példányszámban vagy terjedelemben kívánják előállítani, ehhez újabb engedély szükséges.

(2) Az időszaki lap, továbbá a helyi stúdió engedélye meghatározott időre vagy a visszavonásig érvényes.

12. § A Tv. alapján kiadott engedély nem mentesíti a más jogszabályokban előírt egyéb hatósági engedélyek megszerzése alól.

13. § (1) A sokszorosító szerv vezetője az engedélyezés alá eső sajtótermék sokszorosításának megkezdése előtt köteles meggyőződni arról, hogy a megrendelő az engedélyt megkapta.

(2) A sajtótermék sokszorosítása akkor kezdhető meg, ha ahhoz időszaki lap esetében a szerkesztőség vezetője, illetőleg megbízottja, egyéb sajtótermék esetében a megrendelő szerv felelős vezetője, illetőleg megbízottja vagy a megrendelő aláírásával hozzájárul (imprimatúra).

(3) A sajtótermék csak az engedélyben meghatározott feltételek szerint sokszorosítható.

14. § (1) A sokszorosító szerv vezetője köteles a sokszorosított sajtótermékekről nyilvántartást vezetni. A nyilvántartásban időrendben fel kell tüntetni a sajtótermék megrendelőjének a nevét, az engedélyező hatóságot, az engedély számát – engedélyezés alá nem eső sajtótermék esetében azt a jogszabályt, amelyen a mentesség alapul – továbbá a sajtótermék címét, alakját (formátum, méret, terjedelmét és példányszámát).

(2) Az engedélyezés alá nem eső sajtótermék esetében a megrendelő köteles megjelölni azt a jogszabályt, amelyen a mentesség alapul.

(3) A sokszorosító szerv vezetője a mentesség fennállását ellenőrzi, és ha ez szükséges, e kérdésben a 6. § (2) bekezdésben foglaltak szerint a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala, illetőleg a Művelődési Minisztérium állásfoglalását kérheti.

15. § A sokszorosító szerv az imprimatúrát [13. § (2) bekezdés] és a kéziratot a sokszorosítás befejezésétől számított hat hónapig megőrzi: három hónap elteltével azonban a

sokszorosító szerv a kiadóval történt megegyezés alapján az imprimatúrát (kéziratot) további megőrzés végett a kiadónak adhatja át.

16. § A Tv-ben és e rendeletben a sokszorosító szervre vonatkozó rendelkezések végrehajtását a sokszorosító szerv helye szerinti illetékes városi – községekre is kiterjedően -, fővárosi kerületi tanács végrehajtó bizottságának igazgatási feladatot ellátó szakigazgatási szerve, illetőleg megyei városi hivatal ellenőrzi.

(A Tv. 13. §-ához)

17. § Nincs szükség engedélyre:

a) az állami szervek működését, a gazdálkodó szervezetek gazdasági tevékenységét szolgáló, valamint a társadalmi szervezetek és az egyesületek alapszabályszerű működésével kapcsolatos, e szervek által megrendelt vagy előállított sajtótermékek;

b) az állami szervek, a gazdálkodó szervezetek a társadalmi szervezetek és az egyesületek által összeállított, hazai vagy külföldi lapokban megjelent szakcikkek címét, kivonatos fordítását kommentár nélkül közlő kiadvány.

c) a felhasználók vagy a címzettek szűkebb esetenként meghatározható köréhez eljutó irat vagy kiadvány (pl. meghívó, belépőjegy, családi jellegű értesítés, névjegy stb.).

d) az árut, szolgáltatást vagy műsort ismertető röplap, plakát (falragasz), füzet;

e) a hirdetésátragasztó, a zárócímke, a levonókép (matrica) és a rajzos oklevél előállításához és nyilvános közléséhez.

(A Tv. 14. §-ához)

18. § A sajtótermék előállításához, illetőleg nyilvános közléséhez szükséges személyi, tárgyi feltételek nincsenek biztosítva, ha:

a) a sajtóterméknek nincs kiadója vagy sokszorosítója;

b) a helyi stúdió alapítását az erre hatáskörrel rendelkező szerv a külön jogszabályban előírt szakvéleményében nem javasolta;

c) a szükséges hordozóanyag nem áll rendelkezésre;

d) az időszaki lap, valamint a helyi stúdió esetében akkor is, ha a szerkesztőség vezetője, illetőleg a stúdió működéséért vagy a szolgáltatott műsorért felelős személy a külön jogszabályban előírt alkalmazási feltételekkel nem rendelkezik.

(A Tv. 15. §-ához)

19. § (1) A bíróság a nyilvános közlés megtiltásáról polgári nemperes eljárásban, soron kívül határoz. Az eljárás költségmentes.

(2) A sajtótermék vagy a sajtóterméknek nem minősülő irat nyilvános közlését felfüggesztő ügyészi határozatot, valamint a bírósági eljárás során hozott határozatokat kézbesíteni kell a kiadónak, a sokszorosító szervnek, a nyilvános közlést végző szervnek, valamint az időszaki lap esetében a lap, helyi stúdió alapítójának és a szerkesztőség (stúdió) vezetőjének, egyéb sajtótermék esetében a szerzőnek (szerkesztőnek) és a bírálónak (lektornak); továbbá annak a személynek is, akinek a jogát vagy törvényes érdekét [Tv. 3. § (1) bekezdés] a sajtótermék tartalma sérti: A bíróság határozatait az ügyésznek is kézbesíteni kell. A felsorolt szervek és személyek, valamint az ügyész az eljárásban félként vesznek részt.

20. § (1) A bíróság az ügyész indítványáról végzéssel határoz.

(2) Ha az ügyész az indítványt visszavonja, a bíróság az eljárást megszünteti.

(Tv. 16. §-ához)

21. § (1) Az impresszumban a következő adatokat kell feltüntetni:

- a) a kiadó és a kiadásért felelős személy nevét;
- b) a sokszorosító szerv megnevezését, továbbá a sokszorosításért felelős személy nevét;
- c) a sokszorosítás helyét, idejét és a megrendelés sorszámát;
- d) a szerkesztésért felelős személy nevét;

(2) Az (1) bekezdésben fel nem sorolt, a megrendelő által kívánt egyéb adatok csak az impresszum után, attól elkülönítve tüntethetők fel.

(3) A Nemzetközi Szabványos Azonosító Könyvszámozás (ISBN, illetőleg sorozatok esetében ISSN) jelzését, az egyéb nemzetközi jelzéseket és a sajtótermék árát a külön jogszabályok szerint kell megállapítani és feltüntetni.

22. § Jogszabály rövidített impresszum feltüntetését – egyes sajtótermékeken az impresszum mellőzését – is előírhatja.

23. § A rádió és a televízió műsorában a szerkesztésért felelős személy nevét kell feltüntetni.

24. § A sajtótermék kéziratát (műpéldányát) – az időszaki lap kivételével – a szerző köteles aláírni.

25. § Időszaki lapnál a szerkesztőség vezetője, egyéb sajtóterméknél a kiadó (megrendelő) köteles gondoskodni arról, hogy a sajtótermék szerzője legalább a nyilvános közléstől számított hat hónapig kétséget kizáróan megállapítható legyen.

26. § (1) A jogszabályban meghatározott sajtótermékekből tudományos és igazgatási célokra ingyenes kötelezpéldányt kell a jogszabályban megjelölt szervek rendelkezésére bocsátani. A kötelezpéldányt az arra jogosult szerv tulajdonává válik.

(2) Ha a jogszabály eltérően nem rendelkezik, a tudományos célú kötelezpéldányokat – a kiadó (megrendelő) terhére – a sokszorosító szerv, az igazgatási célú kötelezpéldányokat pedig a kiadó szolgáltatja.

(3) Tiszteletpéldány adható a sajtótermék szerzőjének, azoknak a személyeknek, akik a mű eszmei tartalmának kialakításában közreműködtek, a kiadó felügyeletét ellátó szervnek, valamint a kiadó és a felügyeletét ellátó szerv dolgozói közül azoknak, akik részére tiszteletpéldány juttatása munkakörükre tekintettel indokolt, továbbá sajtó és propaganda célokra. A tiszteletpéldányokat a kiadó (megrendelő) szolgáltatja, és azok az arra jogosult szerv (személy) tulajdonává válnak.

(A Tv. 21. §-ához)

27. § (1) Ez a rendelet 1986. szeptember 1. napján lép hatályba: egyidejűleg hatályát veszti a sajtóval kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 26/1959. (V. 1.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról rendelkező 4/1959. (VI. 9.) MM számú rendelet és az ezt módosító 3/1978. (VII. 7.) KM számú rendelet.

(2) Az Állami Egyházügyi Hivatal felállításáról szóló 1959. évi 25. számú tvr. végrehajtására kiadott 33/1959. (IV. 2.) Korm. számú rendelet 1. § (1) bekezdésének h) pontja helyébe a következő rendelkezés lép, a h) pont i) pontra változik:

[A Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1959. évi 25. számú törvényerejű rendeletével létrehozott Állami Egyházügyi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal feladatkörébe tartozik;]

„h) az időszaki lapok kivételével az egyházi vonatkozású sajtótermék előállítására és nyilvános közlésére engedély kiadása.”

(3) Az egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (IV. 14.) Korm. számú rendelet a következő címmel és 160/B. §-sal egészül ki:

„Újságíró akadályozása

160/B. § Aki az újságíró hivatásának jogszerű gyakorlásában erőszakkal vagy fenyegetéssel szándékában akadályozza
háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.”

(4) A bíróság által felülvizsgálható államigazgatási határozatokról szóló 63/1981. (XII. 5.) MT számú rendelet (1) bekezdése a következő új 25. ponttal egészül ki:

(A bíróság által felülvizsgálható)

„25. A sajtótermék előállítása és nyilvános közlése iránti elutasító, illetőleg az engedélyt visszavonó határozat.”

**1/1986. (IX. 1.) MTH számú rendelkezés
az időszaki lap alapításának engedélyezéséről**

*A rendelkezés a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény 21. § (3) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a belföldi időszaki lapok engedélyezésének részletszabályait határozza meg. Hatályon kívül helyezte a 2/1989. (VI. 22.) MH rendelkezés.
Hatályba lépett 1986. szeptember 1-én.*

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban: Tv.) 21. § (3) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a művelődési miniszterrel egyetértésben a következőket rendelem:

1. § A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény végrehajtásáról kiadott 12/1986. (IV. 22.) MT számú rendelet (a továbbiakban: MT rendelet) 4. § a) pontjában megjelölt belföldi időszaki lap, valamint az időszaki laphoz kapcsolódó évkönyv, különszám és alkalmi kiadvány (a továbbiakban együtt: időszaki lap) alapításának engedélyezésére e rendelkezés szabályait kell alkalmazni.

2. § (1) Az időszaki lap évkönyvének, különszámának és alkalmi kiadványának előállításához és nyilvános közléséhez külön engedély szükséges.

(2) Külön engedély kell az időszaki lap mellékletének előállításához és nyilvános közléséhez is, ha a lap alapításának az engedélye a mellékletre nem terjed ki.

3. § Az időszaki lap alapításának az engedélyezését az e rendelkezés melléklete szerinti engedélykérő lapon kell kérni.

4. § (1) Az engedélyezés iránti kérelemhez csatolni kell:

a) A kérelmező által beszerzett igazolást arról, hogy az időszaki lap folyamatos előállításához szükséges – a kérelemben részletezett – papírmennyiség és -minőség a rendelkezésre áll, ennek hiányában a szükséges mennyiségű és minőségű rendelkezésre bocsátás iránti kérelmét;

b) A sokszorosító nyilatkozata arról, hogy a kérelemben részletezett mennyiségű és minőségű papír felhasználásával a sokszorosítást folyamatosan elvégzi:

c) A szerkesztőség vezetője alkalmazási feltételeinek meglétéről szóló igazolást.

(2) A szerkesztőség vezetőjének alkalmazási feltételeit külön jogszabály határozza meg.

5. § (1) Az időszaki lap megszűnését, valamint a megjelenés szünetelését, az engedélyt kérő szerv köteles az engedélyező szervnek, az utolsó lapszám megjelenésétől számított 15 napon belül bejelenteni.

(2) Az időszaki lap megszüntetésének bejelentésével az időszaki lap alapításának az engedélye hatályát veszti.

(3) Ha a megjelenés szünetelése 1 évnél tovább tart, az engedélyező szerv ismételt megvizsgálja, hogy az időszaki lap előállításához, illetőleg nyilvános közléséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítva vannak-e; ha azt állapítja meg, hogy a feltételek nincsenek biztosítva, az engedélyt visszavonja.

6. § Ez a rendelkezés 1986. szeptember 1. napján lép hatályba.

Melléklet

KÉRELEM

az időszaki lap alapításának engedélyezéséhez

[...]

2/1986. (IX. 1.) MTH számú rendelkezés a helyi jellegű önálló rádió- és televízióműsort készítő stúdiókról

A rendelkezés a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény 21. § (3) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a helyi stúdiók engedélyezésére és működésére vonatkozó részletszabályokat tartalmazza.

Hatályba lépett 1986. szeptember 1-én.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban: Tv.) 21. § (3) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a belkereskedelmi miniszterrel, a Magyar Rádió elnökével, a Magyar Televízió elnökével, a Magyar Posta elnökével, valamint az Országos Anyag- és Árhivatal elnökével egyetértésben a következőket rendelem:

A helyi stúdió alapításának engedélyezése

1. § (1) A helyi politikai, gazdasági és kulturális igényt kielégítő műsorokat készítő és közlő stúdió (a továbbiakban: műsorkészítő helyi stúdió) alapításának engedélyezését az alapítónak az e rendelkezés melléklete szerinti engedélykérő lapon kell kérnie.

(2) Az engedélyezés iránti kérelemhez csatolni kell rádióstúdió alapítása esetében a Magyar Rádió (a továbbiakban: MR), televízióstúdió alapítása esetében pedig a Magyar Televízió (a továbbiakban: MTV) a műsorszerkesztésre és a stúdióban alkalmazott technikára vonatkozó, továbbá a Magyar Postának a helyi stúdió és a kábelrendszer főállomása közötti csatlakozásra vonatkozó szakvéleményét.

2. § A helyi stúdió alapításához szükséges személyi feltételeket külön jogszabály állapítja meg.

3. § (1) Nem kell engedély

a) az egy épületben, illetőleg egy szervezeten (üzem, iskola, honvédségi alakulat, lakásszövetkezet stb.) belül működő és ennek alaptevékenységét szolgáló, zárt láncú közlési módon alapuló műsorkészítő helyi stúdió:

b) a csak műsorközlést [rádió- vagy televízióadás, illetőleg a képűség adásának továbbítása, engedélyezett műsoros filmszalag, videokazetta, videolemez, hangszalag és hanglemez lejátszása és továbbítása (a továbbiakban együtt: átvett műsor)] végző helyi stúdió alapításához.

(2) Zárt láncú a közlési mód, ha a műsor továbbítására szolgáló kábelhálózat nem érint idegen ingatlant.

(3) Az (1) bekezdés b) pontja értelmében engedélymentes helyi stúdió alapítását be kell jelenteni a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalánál.

A helyi stúdiók működésére vonatkozó közös szabályok

4. § (1) A helyi stúdió műsora nem továbbítható azon a rádióhullámhosszon, illetőleg műsorcsatornán, amelyen az MR, illetőleg MTV műsora az adott körzetben vehető.

(2) A helyi stúdió műsoridejét (a szolgáltatott műsor gyakoriságát, idejét és időtartamát) a helyi körülményeket figyelembe véve kell kialakítani.

(3) Az MR, illetőleg az MTV engedélye szükséges az általa közölt műsornak a helyi stúdió műsorában történő megismétléséhez.

5. § A helyi stúdió műsorának vétele – ide nem értve a közlési rendszer kiépítésének költségeit – ingyenes: a külön rádióhullámhosszon, illetőleg műsorcsatornán nyújtott szolgáltatás [6. § (2) bekezdés] azonban térítéshez köthető.

A műsorkészítő helyi stúdiókra vonatkozó szabályok

6. § (1) A műsorkészítő helyi stúdió szerkesztőségi keretek között működik.

(2) A műsorkészítő helyi stúdió az általa készített műsoron és az átvett műsoron kívül reklámot (hirdetést) is közölhet és – külön rádióhullámhosszon, illetőleg műsorcsatornán – egyéb szolgáltatást (műszaki kommunális információ stb.) is nyújthat.

(3) A közölt reklám (hirdetés) időtartama a műsoridő 10%-át nem haladhatja meg.

Hatálybalépés

7. § Ez a rendelkezés 1986. szeptember 1. napján lép hatályba.

Melléklet

KÉRELEM

a helyi jellegű önálló rádió-, televízióműsort készítő stúdió alapításának
engedélyezéséhez

[...]

3/1986. (IX. 1.) MTH számú rendelkezés a szerkesztőség vezetőjének jogállásáról

A rendelkezés időszaki lap, illetve helyi jellegű, önálló rádió- vagy televízióműsört készítő stúdiók szerkesztőség vezetőjének jogállását, felelősségi körét határozza meg. Időszaki lap szerkesztőségének vezetőjét és helyettesét – a lap alapítójának döntése alapján – a Tájékoztatási Hivatal elnöke nevezi ki. A helyi stúdió szerkesztőségének vezetőjét és helyettesét a stúdió alapítója nevezi ki.

Hatályba lépett 1986. szeptember 1-én.

A Nyomda-, a Papíripari, a Sajtó és Könyvkiadás Dolgozóinak Szakszervezete és a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége egyetértésével a következőket rendelem:

1. § (1) A rendelkezés az időszaki lap szerkesztőségére, valamint a helyi jellegű, önálló rádió- vagy televízió műsört készítő stúdióra terjed ki.

(2) A Magyar Rádiónál, a Magyar Televíziónál, illetve a Magyar Távirati Irodánál a szerkesztőség vezetőjének jogállását a Magyar Rádió és Magyar Televízió elnökének, illetve a Magyar Távirati Iroda vezérigazgatójának utasítása határozza meg.

2. § (1) Az időszaki lap szerkesztőség vezetőjét és helyettesét – a lap alapítójának döntése alapján – a Tájékoztatási Hivatal elnöke nevezi ki meghatározott időre.

(2) Ha az időszaki lapnál a szerkesztőség vezetőjének munkáját szerkesztő bizottság segíti, annak tagjait – a lap alapítójával egyetértésben – a Tájékoztatási Hivatal elnöke nevezi ki.

(3) A helyi stúdió szerkesztőségének vezetőjét és helyettesét a stúdió alapítója nevezi ki.

3. § (1) Az időszaki lap, valamint a helyi stúdió szerkesztőség vezetője (a továbbiakban együtt: a szerkesztőség vezetője) és a vezető helyettese, valamint a szerkesztő bizottság tagja – az alapító és a kiadó megállapodásától függően – az alapítóval vagy a kiadóval áll munkaviszonyban.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott személyek tekintetében az alkalmazás, a munkaviszony megszüntetése és a fegyelmi felelősségre vonás jogát a lap alapítója, az egyéb munkáltatói jogokat a lap kiadója gyakorolja. A lap alapítója a fegyelmi felelősségre vonás jogát a kiadóra átruházhatja.

4. § (1) A szerkesztőség vezetője felel:

a) a lap alapítója által meghatározott célok, szerkesztési elvek megvalósításáért, a lap teljes tartalmáért;

b) a szerkesztőséget jogszabály, bírósági vagy hatósági határozat alapján terhelő kötelezettségek teljesítéséért;

c) azért, hogy a sajtótermék tartalma megfeleljen a jogszabályokban meghatározott előírásoknak.

(2) A szerkesztőség vezetője megtagadhatja a reklám (hirdetés) közlését, ha annak tartalma politikailag, erkölcsileg káros, a lap profiljától eltér vagy jogszabályba ütközik.

5. § (1) A szerkesztőség vezetője saját hatáskörében – a lap kiadójának (alapítójának) egyetértésével – dönt az általa irányított lap (műsor) belső struktúrájáról.

(2) A szerkesztőség vezetője – a munkatársaival szemben – dönt a fegyelmi eljárás megindításáról.

6. § (1) A szerkesztőség vezetője gyakorolja az ügykörébe utalt munkáltatói jogokat, dönt a rendelkezésre bocsátott kereteken belül munkatársainak személyéről, azok alaphéréről és egyéb bérjellegű juttatásairól és ellátja a személyzeti feladatokat.

(2) A szerkesztőség vezetője az újságíró képzés és káderutánpótlás érdekében – a lap kiadójával egyetértésben – gyakornokokat alkalmazhat. A gyakornok kiválasztásáról és alkalmazásáról önállóan dönt.

7. § (1) A szerkesztőség vezetője – a jogszabályi keretek között – önállóan gazdálkodik a lap kiadója (alapítója) által rendelkezésre bocsátott anyagi eszközökkel.

(2) A honorárium-, működési- és devizakeretet a lapkiadója a szerkesztőség vezetője javaslata alapján annak egyetértése mellett osztja föl. A kapott keretekkel – a jogszabály egyéb rendelkezéseinek megtartása mellett – a szerkesztőség vezetője önállóan gazdálkodik.

8. § Ez a rendelkezés 1986. szeptember 1-én lép hatályba.

4/1986. (IX. 1.) MTH számú rendelkezés a szerkesztőség vezetője és az újságíró alkalmazási feltételeiről

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban Tv.) 21. § (3) bekezdésének c) pontjában és a Munka Törvénykönyv 20. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján meghatározza a szerkesztőségi vezetők és újságírók alkalmazási, lényegében képesítési feltételeit. Szerkesztőség vezetőjeként, illetve újságíróként az a büntetlen és feddhetetlen előéletű személy alkalmazható, aki meghatározott állami iskolai és politikai végzettséggel rendelkezik. Egyéb újságírói munkakörben az alkalmazható, aki felsőfokú állami iskolai végzettséggel, középfokú politikai végzettséggel, továbbá újságírói iskolai végzettséggel rendelkezik. Azt, hogy az alkalmazás szempontjából mit kell állami iskolai végzettségnek, politikai végzettségnek, illetve újságírói iskolai végzettségnek tekinteni, e rendelkezés melléklete határozza meg.

Hatályba lépett 1986. szeptember 1-én.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban Tv.) 21. § (3) bekezdésének c) pontjában és a Munka Törvénykönyv 20. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján – a művelődési miniszterrel, az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal elnökével, a Magyar Rádió elnökével, a Magyar Televízió elnökével, a Magyar Távirati Iroda vezérigazgatójával, valamint a Nyomda-, a Papíripar, Sajtó és a Könyvkiadás Dolgozóinak Szakszervezetével, Művészeti Szakszervezetek Szövetségével egyetértésben – a következőket rendelem:

1. § (1) E jogszabály rendelkezéseit kell alkalmazni az időszaki lap és a helyi stúdió szerkesztőségének vezetője a Magyar Rádió, a Magyar Televízió és a Magyar Távirati Iroda (a továbbiakban: MR, MTV, illetőleg MTI) szerkesztőségének vezetője (a továbbiakban együtt: a szerkesztőség vezetője), valamint az újságíró alkalmazásakor.

(2) A Magyar Rádió, a Magyar Televízió és a Magyar Távirati Iroda tekintetében azt, hogy kit kell a szerkesztőség vezetőjének tekinteni, a szerv vezetője határozza meg.

2. § Szerkesztőség vezetőjeként, illetve újságíróként az a büntetlen és feddhetetlen előéletű személy alkalmazható, aki a 3. §-ban meghatározott állami iskolai és politikai végzettséggel rendelkezik, továbbá megfelel az ott meghatározott egyéb követelményeknek is.

3. § (1) Szerkesztőség vezetője (főszerkesztő, felelős szerkesztő stb.) és helyettese szerkesztő bizottsági tag, szerkesztőségi titkár, olvasószerkesztő, vezető szerkesztő (MTV, MR,

MTI) munkakörben az alkalmazható, aki felsőfokú állami iskolai végzettséggel, felsőfokú politikai végzettséggel, továbbá legalább 5 éves újságírói vagy egyéb szakmai gyakorlattal rendelkezik.

(2) Tervező szerkesztő (tördelőszerkesztő), rovatvezető, rovatszerkesztő, főmunkatárs, turnusvezetőszerkesztő, kiadvány szerkesztő és megyei szerkesztőség vezető (MTI). Megyei körzeti stúdió vezető (MTV – MR), mutációs szerkesztő, felelős szerkesztő helyettes, olvasószerkesztő-helyettes, rovatvezető-helyettes, megyei szerkesztőség helyettes vezetője, kiadvány-szerkesztő helyettes (MTI) és megyei stúdió vezető helyettes (MTV – MR) munkakörben az alkalmazható, aki felsőfokú állami iskolai végzettséggel, középfokú politikai végzettséggel, továbbá legalább 3 éves újságírói vagy egyéb szakmai gyakorlattal rendelkezik.

(3) Fotóriporter grafikus munkakörben az alkalmazható, aki középfokú állami iskolai végzettséggel, középfokú politikai végzettséggel, legalább 2 éves szakmai gyakorlattal, továbbá az újságíró iskola tördelőszerkesztői szak végzettséggel rendelkezik.

(4) Egyéb újságírói munkakörben az alkalmazható, aki felsőfokú állami iskolai végzettséggel, középfokú politikai végzettséggel, továbbá újságírói iskolai végzettséggel rendelkezik.

(5) Gyakornoki munkakörben az alkalmazható, aki felsőfokú állami iskolai végzettséggel rendelkezik.

(6) Az újságíró iskola elvégzésének követelménye alól a Tájékoztatási Hivatal elnöke kivételesen mentesítheti azt az újságírót, aki a 28. életévét betöltötte és szakmai alkalmasságát bebizonyította.

(7) Azt, hogy az alkalmazás szempontjából mit kell állami iskolai végzettségnek, politikai végzettségnek, illetve újságírói iskolai végzettségnek tekinteni, e rendelkezés melléklete határozza meg.

4. § (1) A képesítéshez kötött munkakörökben kivételesen olyan személy is alkalmazható, aki az előírt képesítései feltételek közül valamelyikkel nem rendelkezik, de

a) meghatározott határidőig vállalja annak elvégzését vagy

b) mentesítést kapott a képesítés megszerzése alól.

(2) Aki az előírt képesítést önhibáján kívül nem szerezte meg, a képesítés megszerzése alól – méltányolható indokaira tekintettel – egy alkalommal, legfeljebb öt évre halasztást kaphat.

(3) Aki az előírt képesítést önhibájából nem szerezte meg, vagy nem kapott halasztást, képzettségének megfelelő munkakörbe kell helyezni vagy munkaviszonyát meg kell szüntetni.

(4) Mentesítést és halasztást a Tájékoztatási Hivatal elnöke adhat.

(5) Az a nő, aki a 40. életévét, illetve az a férfi, aki a 45. életévét a rendelkezés hatálybalépéskor betöltötte, nem kötelezhető az előírt állami iskolai végzettség megszerzésére.

5. § E rendelkezés alkalmazásában gyakornok az a személy, akivel a munkáltató az újságírás alapvető elemeinek elsajátítása céljából munkaviszonyt létesít.

6. § Ez a rendelkezés 1986. szeptember 1. napján lép hatályba. Ezzel egyidejűleg az 5/1978. MTH számú utasítás, valamint az 1/1981. (IX. 14.) MTH számú rendelkezés 4. és 5. §-a a hatályát veszti.

Melléklet a 4/1986. (IX. 1.) MTH számú rendelkezéséhez

Állami iskolai végzettség

1. Egyetemi végzettségen minden Magyarországon állami oktatási rendszerben működő egyetemen szerzett oklevelet (diplomát) kell érteni. A munkakör betöltése szempontjából egyetemi végzettségnek minősül továbbá

az MSZMP KB Politikai Főiskoláján,

a Lenin Intézetben,

az SZKP KB Társadalomtudományi Akadémiáján,

a Moszkvai Lomonoszov Egyetemen,

a Moszkvai Nemzetközi Kapcsolatok Intézet Egyetemen, valamint a külföldi egyetemeken szerzett és honosított oklevél.

2. Főiskolai végzettségen minden Magyarországon állami oktatási rendszerben működő főiskolán szerzett oklevelet (diplomát) kell érteni.

A munkakör betöltése szempontjából főiskolai végzettségnek minősül továbbá

a Marxizmus–Leninizmus Esti Egyetemen három szakosító vizsgával szerzett oklevél,

a fegyveres erők főiskoláján,

az Idegennyelvek Főiskoláján,

a Felsőfokú Tanítóképző Intézetben,

a 2 éves Pártfőiskolán,

az SZKP KB főiskoláján

szerzett oklevél.

3. Középiskolai végzettségen bármely magyar középiskola negyedik osztályában szerzett végbizonyítványt kell tekinteni.

Újságírói iskolai végzettség

4. Újságíró iskolai végzettségen a MÚOSZ iskola elvégzését, illetve az Újságíró Szakvizsga Bizottság előtt tett vizsgát kell tekintetni. Újságíró iskolai végzettségnek minősül továbbá

a Moszkvai Nemzetközi Kapcsolatok Intézete Egyetemén,

az NDK Újságíró Egyetemen vagy más szocialista ország újságíró iskoláján,

az Eötvös Loránd Tudományegyetem újságíró tagozatán

szerzett oklevél.

5. Újságírói szakmai gyakorlati időnek lehet tekintetni a párt- és társadalmi szerveknél politikai munkatársként eltöltött időt is.

Politikai végzettség

6. Felsőfokú politikai végzettségnek számít:

a) az SZKP KB Társadalomtudományi Akadémiáján szerzett kandidátusi fokozat, az SZKP KB Főiskoláján szerzett diploma;

b) az MSZMP Pártfőiskoláján államvizsga letételével szerzett főiskolai, valamint a Politikai Főiskolán kapott egyetemi érvényű oklevél;

c) a közgazdaságtudományi egyetemeken és a tudományegyetemeken bölcsészettudományi, valamint az állam- és jogtudományi karán szerzett diploma;

d) a társadalomtudományok valamely ágában szerzett kandidátusi fokozat;

e) a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia politikai és parancsnoki tagozatán 1957 után szerzett oklevél;

- f) a Szovjet Katonai Akadémiák elvégzését tanúsító oklevél;
- g) a Marxizmus–Leninizmus Esti Egyetem 3 szakosító vizsgája után kapott oklevél.

7. Középfokú politikai végzettség:

- a) az állami egyetemeken, főiskolákon, valamint a BM és HM felsőfokú oktatási intézményeiben szerzett egyetemi, főiskolai oklevél;
- b) a Marxizmus–Leninizmus Esti Egyetem 3 éves általános tagozatán, a Tanácsakadémián szerzett oklevél;
- c) a tudományok valamely ágában szerzett kandidátusi fokozat;
- d) a 6–12 hónapos pártiskola elvégzése;
- e) a Komszomol, a KISZ és a SZOT 1 éves iskolájának elvégzése.

10/1986. (IX. 1.) IM-BM együttes rendelet a bűnügyi és az igazságügyi tájékoztatásról

A rendelet meghatározza a büntetőeljárás nyomozási szakaszáról, a bírósági eljárásról, valamint a büntetés-végrehajtásról szóló tájékoztatás szabályait.

A rendelet hatálya kiterjed a nyomozóhatóságok és az ügyészségek előtt folyamatban levő, illetve az általuk befejezett büntetőügyekről, a bíróságok, a közjegyzők, a bírósági végrehajtók előtt folyamatban levő, illetőleg az általuk befejezett ügyekről, továbbá a büntetés-végrehajtási intézetek által végrehajtott bírósági határozatokról szóló, a sajtóban közölt tájékoztatásra.

A tájékoztatás nem sértheti az ártatlanság védelmét és az állampolgárok személyhez fűződő jogait. Ha a büntetőeljárás megindulásának közlése már önmagában állami, szolgálati vagy üzemi (üzleti) titkot sért, illetőleg az eljárás eredményes lefolytatását veszélyezteti, az erre vonatkozó felvilágosítást meg kell tagadni.

A rendelet részben módosítja a 7/1972. (XI. 28.) IM számú rendeletet.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban: Tv.) 21. § (3) bekezdésének a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján – a legfőbb ügyésszel egyetértésben – a következőket rendeljük:

Általános rendelkezések

1. § A rendelet hatálya kiterjed:

- a) a nyomozóhatóságok és az ügyészségek (a továbbiakban: bűnüldöző szervek) előtt folyamatban levő, illetve az általuk befejezett büntetőügyekről,
- b) a bíróságok, a közjegyzők, a bírósági végrehajtók (a továbbiakban: bíróságok) előtt folyamatban levő, illetőleg az általuk befejezett ügyekről, továbbá
- c) a büntetés-végrehajtási intézetek által végrehajtott bírósági határozatokról szóló, a sajtóban közölt tájékoztatásra.

2. § (1) A bűnüldöző szervek, a bíróságok és a büntetés-végrehajtási intézetek a szükséges felvilágosításoknak és adatoknak a sajtó rendelkezésére bocsátásával biztosítják, hogy az előttük folyó eljárásokról, az egyes ügyekben végzett tevékenységükről a közvélemény hiteles, pontos és gyors tájékoztatást kapjon.

(2) A felvilágosítást – a Tv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott eseteken kívül – meg kell tagadni akkor is, ha az veszélyezteti az eljárás eredményes lefolytatását.

3. § (1) Az 1. §-ban meghatározott ügyekről adott tájékoztatás nem sértheti az ártatlanság vélelmét és az állampolgárok személyhez fűződő jogait. Nem tartalmazhat olyan megállapítást, amely a tárgyilagos döntést veszélyezteti.

(2) A tájékoztatásban közölni kell, hogy az ismertetett ügy az eljárásnak milyen szakaszában van, és hogy a tájékoztatás milyen forrásból származik.

(3) Ha a sajtó az 1. §-ban meghatározott ügyről az eljárást befejező határozat meghozatala előtt közölt tájékoztatást, akkor az eljárást befejező határozatról, ha pedig a határozatot utóbb megváltoztatták, erről a döntésről is – az érdekelt kérelmére – hírt kell adni.

(4) A tájékoztatás során a kiskorú személy családi neve – kivéve, ha súlyos bűncselekményt követett el – csak kezdőbetűvel jelölhető, képmása és hangfelvétele pedig – a Ptk. 80. § (3) bekezdésében meghatározott eseten kívül – csak olyan módon közölhető, hogy a kiskorú ne legyen azonosítható.

4. § A folyamatban levő ügyre vonatkozó, a sajtó által nyilvánosan közölt közérdekű bejelentést, illetőleg javaslatot a bíróságok és a bűnüldöző szervek az ügy jogerős befejezése után válaszolják meg.

Tájékoztatás a büntetőeljárás nyomozási szakaszáról

5. § (1) A rendőrség előtt folyamatban levő, illetőleg a rendőrség által nyomozási szakban megszüntetett büntető ügyről a sajtó helyi szervének (megyei lap, üzemi lap, a Magyar Rádió, illetőleg a Magyar Televízió körzeti stúdiója, helyi jellegű, önálló rádió – vagy televízió stúdió stb.) a budapesti, illetőleg a megyei rendőrfőkapitányság vezetője, vagy az általa megbízott személy, egyébként pedig a Belügyminisztérium ad a sajtó részére felvilágosítást. A kapott felvilágosításon alapuló anyag nyilvános közléséhez a felvilágosítást adó hozzájárulása szükséges.

(2) Az ügyészségen folyamatban levő vagy az ügyészség által befejezett büntetőügyről az illetékes, valamint a felettes ügyészi szerv vezetője vagy az általa megbízott személy ad felvilágosítást.

(3) Ha a nyomozást a vám- és pénzügyőrség folytatja, a vám- és pénzügyőrség országos parancsnoka vagy az általa megbízott személy, ha pedig más szerv folytatja le – vagy külön jogszabály alapján más szerv végez nyomozási cselekményeket – a nyomozást lefolytató szerv parancsnoka (vezetője) gondoskodik a szükséges adatoknak és felvilágosításoknak a sajtó rendelkezésére bocsátásáról.

(4) A felvilágosítás adására jogosult ügyész a rendőrségen vagy a más szerv előtt folyamatban levő nyomozásról is felvilágosítást adhat.

6. § Az újságíró az előzetes letartóztatásban levő terhelttel csak a nyomozó hatóság vagy az ügyészség felvilágosítás adására jogosult képviselőjének engedélyével – az általa meghatározott ellenőrzés mellett – folytathat beszélgetést. A beszélgetés során fénykép, televízió vagy filmfelvétel, illetőleg hangfelvétel (a továbbiakban: felvétel) az engedélyező hozzájárulásával készíthető. A felvétel nyilvánosságra hozatalához – a Ptk. 80. § (3) bekezdésében meghatározott eseten kívül – a terhelt hozzájárulása szükséges.

7. § Ha a büntetőeljárás megindulásának közlése már önmagában állami, szolgálati, vagy üzemi (üzleti) titkot sért, illetőleg az eljárás eredményes lefolytatását veszélyezteti, az erre vonatkozó felvilágosítást meg kell tagadni.

Tájékoztatás a bírósági eljárásról

8. § (1) A bíróság előtt folyamatban levő ügyről a sajtó részére a bíróság elnöke vagy az általa megbízott személy ad felvilágosítást.

(2) A jogerősen befejezett ügyről – az (1) bekezdésben meghatározott személyeken kívül –

az ügy intézéséért felelős dolgozó (közjegyző, végrehajtó) is adhat felvilágosítást, a bíró azonban az általa tárgyalta ügyről nem adhat felvilágosítást.

9. § (1) A bíróság elnöke a folyamatban levő, illetve a bíróság által befejezett ügyben az újságírónak betekintést engedélyezhet az ügy irataiba.

(2) A nyilvánosság kizárásával tartott tárgyaláson történekről a sajtó részére felvilágosítás nem adható, az ügy irataiba betekintés nem engedélyezhető.

10. § Magánszemélyek polgári jogi perének, a családjogi pernek, valamint a munkaügyi és a szövetkezeti tagsági viszonytal kapcsolatos pernek nyilvános bírósági tárgyalásáról csak valamennyi perben álló fél (beavatkozó) hozzájárulásával szabad tájékoztatást adni.

11. § (1) A bírósági tárgyaláson felvételt készíteni csak az eljáró tanács elnökének engedélyével szabad. Az engedély – a Ptk. 80. § (3) bekezdésében meghatározott eseten kívül – csak akkor adható meg, ha a felvétel nyilvánosságra hozatalához a felvételen szereplő és az eljárásban részt vevő személyek hozzájárultak.

(2) Az érintett személy hozzájárulása nélkül felvételt készíteni csak a Ptk. 80. § (3) bekezdésében meghatározott esetben szabad, erre az eljáró tanács elnöke adhat engedélyt.

(3) Az engedélyt vissza kell vonni, illetve a további nyilvánosságra hozatalt meg kell tiltani, ha utóbb a tárgyalásról a bíróság a nyilvánosságot kizárta. Az engedély visszavonható, ha a tanács elnöke az eljárás, illetőleg a rendfenntartás érdekében azt indokoltak tartja.

Tájékoztatas a büntetésvégrehajtásról

12. § A büntetésvégrehajtási intézetben szabadságvesztés büntetését vagy elzárását töltő, illetőleg szigorított őrizetben levő személlyel való beszélgetést, a beszélgetésről felvétel készítését a büntetésvégrehajtás országos parancsnoka az Igazságügyi Minisztérium Tudományos és Tájékoztatási főosztályának vezetőjével egyetértésben engedélyezi. Az engedélyezésre a 11. § (1)–(2) bekezdését megfelelően alkalmazni kell.

13. § (1) Ez a rendelet 1986. szeptember hó 1-jén lép hatályba, egyidejűleg az igazságügyi sajtótájékoztatásról szóló 111/1980. (IX. 5.) IM számú utasítás a hatályát veszti.

(2) A polgári perrendtartás módosításáról szóló 1972. évi 26. számú tvr. hatálybalépése folytán szükséges rendelkezésről szóló 7/1972. (XI. 28.) IM számú rendelet 18.§-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„18.§ Ha a sajtóigazítási vagy a sajtóval kapcsolatos más perben a sajtó szervének nincs perbeli jogképessége [Pp. 343.§ (3) bek., 1986. évi II. törvény 19. § (2) bek.], helyette a perköltség viselésére az alapítóját; a Magyar Rádió, illetőleg a Magyar Televízió körzeti stúdiója esetében a Magyar Rádiót, illetőleg a Magyar Televíziót; a Filmhíradó Szerkesztősége esetében pedig a Magyar Filmgyártó Vállalatot kell kötelezni.”

29/1986. (IX. 1.) MM rendelet az egyes sajtótermékek engedélyezéséről és az impresszum feltüntetéséről

A rendelet film- és videofelvételek, illetve egyéb sajtótermékek (könyv, oktatási jegyzet, naptár, minikönyv, politikai röplap, plakát, kifestőkönyv, képregény, képes regény, időszaki laphoz nem kapcsolódó évkönyv, daloskönyv, leporelló, zenemű, dalszöveg, grafikát, rajzot, fotót tartalmazó kiadvány, műsoros hangszalag, hangplemez) engedélyezésével és egyes sajtótermékek impresszumával kapcsolatos előírásokat határozza meg. Filmet és videofelvételt előállítani és nyilvánosan közölni a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatóságának

engedélye alapján lehet. A Művelődési Minisztérium Kiadói Főigazgatósága engedélyezi a könyv, az oktatási jegyzet, a naptár, a minikönyv, a nem grafikával készült politikai röplap és a plakát, a kifestőkönyv, a képregény, a képes regény, az időszaki laphoz kapcsolódó évkönyv, a daloskönyv, a leporelló, a zenemű (kotta), a dalszöveg előállítását és nyilvános közlését. A Művelődési Minisztérium Művészeti Főosztálya engedélyezi a grafikát, rajzot, fotót tartalmazó kiadvány, a műsoros hangszalag, hanglemez előállítását és nyilvános közlését.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban: Tv.) 21. §-a (3) bekezdésének b) pontjában kapott felhatalmazás alapján – a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala elnökével egyetértésben – a következőket rendelem:

I. Engedélyezési szabályok

Film és video

1. § E rendelet alkalmazásában:

film: a filmszalagra rögzített mozgóképalkotás,

videofelvétel: a videokazettára, videolemezre vagy bármely más videohordozó anyagra rögzített mozgóképalkotás,

videováltozat: a videohordozó anyagra átmásolt film.

2. § A filmet és videofelvételt előállítani és nyilvánosan közölni a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatóságának (a továbbiakban: Filmfőigazgatóság) engedélye alapján lehet.

3. § (1) A 60 perc vetítési időtartamot meghaladó játék-, dokumentum- és animációs film, illetőleg videofelvétel előállításának megkezdéséhez engedély szükséges. Az engedély iránti kérelemnek – a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény végrehajtásáról rendelkező 12/1986. (IV.22.) MT számú rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 9. § (1) bekezdésében foglaltakon kívül – tartalmaznia kell

- a) a tervezett filmre, illetőleg videofelvételre vonatkozó költségelőirányzatot,
- b) a technikai forgatókönyvet,
- c) a rendezőre, operatőrre, gyártásvezetőre és a megrendelőre vonatkozó adatokat.

(2) Az előállítás engedélyezéséről a Filmfőigazgatóság a kérelem előterjesztéséről számított 15 napon belül dönt.

4. § (1) A film, illetőleg a videofelvétel nyilvános közlésének engedélyezése iránti kérelmet a rendelet 1. számú melléklete szerinti nyomtatványon kell előterjeszteni, melyhez csatolni kell

a) a belföldön előállított film, illetőleg a videofelvétel eredeti (standard) kópiáját, illetve kazettáját, a szöveglistát, valamint a készítésben részt vevő személyek névsorát,

b) a külföldön előállított film, illetőleg videofelvétel egy példányát, az idegennyelvű szöveg hitelesített magyar fordítását, a gyártóra vonatkozó adatokat, valamint a szerzői jog külföldi jogosultja által a belföldi forgalmazáshoz adott hozzájáruló nyilatkozatot.

(2) A nyilvános közlés engedélyezéséről a Filmfőigazgatóság a kérelem előterjesztésétől számított 15 napon belül határoz. Az engedély megadása engedélyokirat kiállításával történik.

5. § (1) Az engedélyezett film videováltozatának nyilvános közlése iránti kérelemhez csatolni kell a film szerzői jogi jogosultjának hozzájáruló nyilatkozatát.

(2) Az engedélyezésről a Filmfőigazgatóság a kérelem előterjesztésétől számított 15 napon belül – ha a kérelmező azonos a film szerzői jogi jogosultságával 3 napon belül – határoz. Az engedély megadása engedélyokirat kiállításával történik.

Egyéb sajtótermékek

6. § (1) A Művelődési Minisztérium Kiadói Főigazgatósága (a továbbiakban: Kiadói Főigazgatóság) engedélyezi

- a könyv, az oktatási jegyzet,
- a naptár, a minikönyv, a 7. § (1) bekezdés a) pontjába foglaltak kivételével a nem grafikával készült politikai röplap és a plakát, a kifestőkönyv, a képregény, a képes regény, az időszaki laphoz kapcsolódó évkönyv, a daloskönyv, a leporelló,
- a zenemű (kotta), a dalszöveg előállítását és nyilvános közlését.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt sajtótermékek engedélyezés iránti kérelmet a rendelet 2. számú melléklete szerinti nyomtatványon kell előterjeszteni.

(3) A szerzői kiadás engedélyezése iránti kérelemhez lektori véleményt kell csatolni, egyéb esetben lektori véleményre a Kiadói Főigazgatóságnak – a kérelem benyújtását követően – erre vonatkozó felhívása esetén van szükség.

7. § (1) A Művelődési Minisztérium Művészeti Főosztálya engedélyezi

- a) a grafikát, rajzot, fotót tartalmazó kiadvány (pl. plakát, képes levelezőlap, poszter).
- b) a műsoros hangszalag, hanglemez (a továbbiakban együtt: hangfelvétel)

előállítását és nyilvános közlését.

(2) Az (1) bekezdés a) pontjában felsorolt sajtótermékek engedélyezése iránti kérelmet a rendelet 3. számú melléklete szerinti, a b) pontjában felsorolt sajtótermékek engedélyezése iránti kérelmet a rendelet 4. számú melléklete szerinti nyomtatványon kell előterjeszteni.

(3) A hangfelvétel engedélyezése iránti kérelemhez csatolni kell a hangfelvétel nyilvános közlésére szánt mintapéldányát. A kérelemben a Vhr. 9. § (1) bekezdésében foglaltakon kívül meg kell jelölni a hangfelvételen szereplő előadó nevét és lakcímét.

(4) A kérelemhez csatolni kell a Szerzői Jogvédő Hivatalnak a nyilvános közléshez adott hozzájáruló nyilatkozatán kívül

a) első előállítás esetén a hangfelvételen szereplőknek a nyilvános közléshez való hozzájáruló nyilatkozatát.

b) ismételt rögzítés esetén a hangfelvétel első előállítójának hozzájáruló nyilatkozatát (1975. évi 19. számú tvr.).

c) idegen nyelvű szöveg rögzítése esetén annak hitelesített magyar fordítását.

8. § Az engedélyező szerv a kérelem előterjesztésétől számított 15 napon belül határoz. A Kiadói Főigazgatóság által adott engedély a jogerőre emelkedéstől számított 3 hónap elteltével érvényét veszti, kivéve ha a sokszorosítást megkezdték és folyamatosan végzik.

Az engedélyezési szabályok hatálya

9. § A rendeletnek a sajtótermékek engedélyezésére vonatkozó szabályait a Művelődési Minisztérium engedélyezési hatáskörébe tartozó sajtótermékekre [Vhr. 4. § b) pont] kell alkalmazni.

II. Impresszum feltüntetése

10. § Rövidített impresszum (sokszorosító neve és címe) alkalmazható a következő sajtótermékeknél:

- reklámfilm, illetve videofelvétel,
- híradófilm,
- meghívó, belépőjegy, ruhatári jegy, étrend,
- hirdetésátragasztó, jegyzetömb,
- szokásos családi jellegű értesítés,
- árucsomagolás célját szolgáló sajtótermék,
- külföldre szánt könyv és propagandanyomtatvány,
- kisméretű naptár,
- sorsjegy, fogadási szelvény,
- képes levelezőlap, órarend, oklevél, előnyomott postai nyomtatvány,
- postai és vasúti hirdetmény, kezelési és ügyviteli nyomtatvány.

11. § Nem kell impresszumot feltüntetni a következő sajtótermékeken:

- hivatalvezető levélpapírja, előnyomott magánlevélpapír és ezek borítéka;
- közlekedési vállalat menetjegye;
- névjegy, névjegy nagyságú családi értesítés;
- illeték- és egyéb értékjegyes bélyeg;
- postai értékes nyomtatvány;
- játékkártya, levonókép.

12. § A 10. és 11. §-ban felsoroltakon kívül az előállítást és a nyilvános közlést engedélyező szerv – kérelemre – egyes sajtótermékeket az impresszum alkalmazása alól mentesíthet, illetve rövidített impresszum alkalmazását engedélyezheti.

III. Záró rendelkezések

13. § A Vhr. 1. §-a a) pontjának, valamint e rendelet alkalmazásában egy szerzői ív 40 000 betűhely, verses műnél 500 sor. Ha a mű terjedelme szerzői ívben nem határozható meg, a 16 A/5 alakú nyomtatott oldalt kell egy szerzői ívnek tekinteni.

14. § Ez a rendelet 1986. szeptember hó 1. napján lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti a mozgófilmek gyártásának és forgalmazásának engedélyezéséről, valamint egyes filmgyártási munkakörök képesítéshez kötéséről szóló 4/1971. (VII. 31.) MM számú rendelet 1–5. §-a, valamint az ezt módosító 9/1982. (VII. 5.) MM számú rendelet.

60/1988. (VII. 22.) MT rendelet
az államminiszter feladatáról és hatásköréről

Az államminiszter felügyelete alá kerül a Magyar Távirati Iroda, a Magyar Rádió, a Magyar Televízió, a Magyar Hírlap és a Magyar Közvéleménykutató Intézet.

Módosítja az 1/1990. (I. 4.) MT rendelet, hatályon kívül helyezi a 95/1990. (V. 21.) MT rendelet.

1. § Az államminiszter

[...]

f) irányítja a Minisztertanács működésével összefüggő tájékoztatási tevékenységet, összehangolja a hazánkról külföldön kialakított kép formálásával, a külföldre irányuló tájékoztatással foglalkozó központi szervek és intézmények ilyen jellegű munkáját.

2. § Az államminiszter

a) a Minisztertanács nevében felügyeletet gyakorol a Magyar Távirati Iroda, a Magyar Rádió, a Magyar Televízió, a Magyar Hírlap felett;

b) ellátja a Magyar Közvéleménykutató Intézet felügyeletét.

3. § Az államminiszter feladatkörében eljárva miniszteri rendeletet és utasítást ad ki. A Minisztertanács felhatalmazása alapján képviseli a Minisztertanácsot, illetőleg a Minisztertanács elnökét. Együttműködik a Minisztertanács más tagjaival és az országos hatáskörű szervek vezetőivel.

4. § Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba; egyidejűleg a Minisztertanács Hivataláról szóló 19/1988. (IV. 1.) MT rendelet 16. §-ának a) pontjában „a Minisztertanács elnökének” kifejezés helyébe az „államminiszter” kifejezés lép.

1989. évi I. törvény
az Alkotmány módosításáról

A módosított Alkotmány értelmében „A Magyar Népköztársaság biztosítja a szólásszabadságot és a sajtószabadságot.”

Hatályba lépett 1989. január 24-én.

[...]

„64. § A Magyar Népköztársaság biztosítja a szólásszabadságot és a sajtószabadságot.”

[...]

1/1989. (V. 16.) MH rendelkezés
a szerkesztőség vezetőjének jogállásáról szóló 3/1986. (IX. 1.) MTH
rendelkezés módosításáról

Hatályon kívül helyezi a 3/1986. (IX. 1.) MTH rendelkezésnek azon előírását, miszerint a szerkesztőség vezetőjét és helyettesét állami hivatal nevezi ki.

A Sajtó Dolgozóinak Szakszervezete és a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége egyetértésével a következőket rendelem:

1. §. A Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala elnökének a 3/1986. (IX.1.) MTH rendelkezése 2.§-ának (1), (2) és (3) bekezdését hatályon kívül helyezem.

2. §. Ez a rendelkezés kihirdetése napján lép hatályba.

58/1989. (VI. 15.) MT rendelet
a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény végrehajtására kiadott 12/1986. (IV. 22.)
MT rendelet módosításáról

Egyes részletszabályokat módosít az 1989. június 15-én hatályba lépett rendelet.

1. § A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény végrehajtására kiadott 12/1986. (IV. 22.) MT rendelet (a továbbiakban:Vhr.) 4.§-ának a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A sajtótermék előállítására és nyilvános közlésére az engedélyt megadja.)

„a) a Minisztertanács Hivatala a helyi stúdiók alapítására;”

2. § A Vhr. a következő 4/A. §-sal egészül ki:

„4/A. § (1) Időszaki lap előállítása és nyilvános közlése bejelentési kötelezettség alá esik. A belföldi időszaki lapot a bejelentés alapján a Minisztertanács Hivatala nyilvántartásba veszi.

(2) A nyilvántartásbavételről a Minisztertanács Hivatala a bejelentés benyújtásától számított 15 napon belül határoz.

(3) A nyilvántartásbavételt meg kell tagadni, illetve törölni kell a nyilvántartásból az időszaki lapot a Tv. ,14, § (1) bekezdésében meghatározott esetekben,”

3. §. A Vhr. 6. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„6. § (1) Időszaki lap estében a bejelentést a lapalapító, vagy a kiadó, egyéb sajtótermék esetében az engedélyezés iránti kérelmet a kiadó terjesztheti elő a 4. és a 4/A. § szerint hatáskörrel rendelkező szervnél.

(2) Ha kétséges, hogy valamely sajtótermék engedélyezési, vagy bejelentési kötelezettség alá esik-e, illetőleg az engedélyezés melyik szerv hatáskörébe tartozik, a Minisztertanács Hivatala állásfoglalása az irányadó.”

4. §. A Vhr. 7.§-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. §. Az időszaki lap nyilvántartásbavételének alapjául szolgáló bejelentést meg kell jelölni:

a) a lap címét, célját, tárgykörét;

- b) a lap alapítóját és annak címét;
- c) a szerkesztőség vezetőjének nevét és címét;
- d) a szerkesztőség címét;
- e) a kiadó nevét és címét.”

5. §. A Vhr. 13. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A sokszorosító szerv vezetője az engedélyezés alá eső sajtótermék sokszorosításának megkezdése előtt köteles meggyőződni arról, hogy a megrendelő az engedélyt megkapta, illetve bejelentési kötelezettségének eleget tett.”

6. §. A Vhr. 14. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„14. §. A sokszorosító szerv vezetője köteles a sokszorosított sajtótermékekről nyilvántartást vezetni. A nyilvántartásban időrendben fel kell tüntetni a sajtótermék megrendelőjének a nevét, az engedélyező hatóságot, az engedély számát, továbbá a sajtótermék címét, alakját (formátumát, méret), terjedelmét és példányszámát.”

7. §. A Vhr. 17.§-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„17. §. Nincs szükség engedélyre, a 4. §-ban fel nem sorolt sajtótermék előállításához és nyilvános közléséhez.”

8. §. A Vhr. 18.§-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„18. §. A helyi stúdió alapításához szükséges tárgyi feltételek nincsenek biztosítva, ha alapítását az erre hatáskörrel rendelkező szerv a külön jogszabályban előírt szakvéleményben nem javasolta.”

9. §. (1) Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, egyidejűleg a Vhr. 4.§-ának b), e) és f) pontjai, továbbá Vhr. 9. §-ának (2) és (3) bekezdései, valamint a Vhr. 11. §-ának (2) bekezdéséből „az időszaki lap, továbbá” szövegrész, illetve az egyes sajtótermékek engedélyezéséről és az impresszum feltüntetéséről szóló 29/1986. (IX. 1.) MM rendelet – annak 10–13.§-ai kivételével – hatályukat veszítik.

(2) A bíróság által felülvizsgálható államigazgatási határozatokról szóló 63/1981. (XII. 5.) MT rendelet 1. §-a (1) bekezdésének 25. pontja⁵⁷ helyébe a következő rendelkezés lép:

(A bíróság által felülvizsgálható:)

„25. A sajtótermék előállítása és nyilvános közlése iránti kérelmet, illetőleg a nyilvántartásbavételt elutasító, valamint az engedélyt visszavonó, továbbá a nyilvántartásból való törlést elrendelő határozat.”

2/1989. (VI. 22.) MH rendelkezés az időszaki lap alapításának engedélyezéséről szóló 1/1986. (IX. 1.) MTH rendelkezés hatályon kívül helyezéséről

Hatályon kívül helyezi az időszaki lap alapításának engedélyezéséről szóló 1/1986. (IX. 1.) MTH számú rendelkezést.

1. § Az időszaki lap alapításának engedélyezéséről szóló 1/1986. (IX. 1.) MTH rendelkezés a hatályát veszti.

2. § Ez a rendelkezés 1989. július 1-jén lép hatályba.

⁵⁷ Ilyen pont nem létezik.

26/1989. (IX.12.) MM rendelet
a sajtótermékek köteles- és tiszteletpéldányairól szóló 17/1986. (VIII. 20.) MM
rendelet módosításáról

Egyes részletszabályokat módosít az 1989. szeptember 15. napján hatályba lépett rendelet.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban: tv.) 21.§-a (3) bekezdésének b) pontjában foglalt felhatalmazás alapján – az ipari miniszterrel, a Minisztertanács Hivatalának elnökével, valamint a legfőbb ügyéssel egyetértésben – a következőket rendelem:

1. § A sajtótermékek köteles- és tiszteletpéldányairól szóló 17/1986. (VIII. 20.) MM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Műsoros filmszalag, videokazetta és videolemez esetében akkor kell kötelesspéldányt szolgáltatni, ha azt nyilvánosan bemutatják, vagy az árusítással, üzletszerű kölcsönzéssel, ingyenes szétszétással forgalomba hozott példányszám film esetében az 5, videomű esetében a 10 példányt meghaladja.”

2. § A R. 2. § (4) bekezdése a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„a) A sugárzással vagy vezetékes továbbítással nyilvánosságra hozott rádió- és televízióműsort tartalmazó hang- és képhordozókból;”

3. § A R. 5. §-a (1) bekezdése első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Tudományos célra – a műsoros filmszalag kivételével – az Országos Széchényi Könyvtárnak (a továbbiakban: OSZK) kell 1–16 példányban kötelesspéldányt szolgáltatni.”

4. § A R. 13.§-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Sajtótermékekből – a műsoros filmszalag, videokazetta és videolemez kivételével – igazgatási célra kötelesspéldányt kell szolgáltatni

a) 1 példányban a Legfőbb Ügyészség

b) 1 példánnyal az időszaki és nem időszaki lapokból, a sajtótudósításokból a Minisztertanács Hivatala,

c) 2 példányban a könyvből, könyvjellegű kiadványból, valamint a műsoros hangszalagból és hanglemezből a Művelődési Minisztérium részére.”

5. § A R. 14. §-a (1) bekezdése első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Műsoros filmszalagból, videokazettából és videolemezből tudományos célra a Magyar Filmintézet, valamint a filmszalag kivételével az OSZK részére kell kötelesspéldányt szolgáltatni.”

6. § A R. 14.§-a (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A belföldön előállított 16 és 36 mm-es műsoros filmszalagból a gyártó, videokazettából és videolemezből a kiadó az előállításától számított 15 napon belül 1–1 kötelesspéldányt szolgáltat.

(3) A külföldön előállított és belföldön forgalomba hozott műsoros videokazettából és videolemezből a kiadó a forgalomba hozataltól számított 15 napon belül 1–1 kötelesspéldányt szolgáltat.

7. § A R. 15.§-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„15. § (1) A könyv és egyéb szöveges kiadvány, a zenemű, valamint a grafikát, rajzot vagy fotót tartalmazó kiadvány, a műsoros hanglemezen és hangszalagon szereplő alkotás (a továbbiakban együtt: mű) szerzőjét, a gyűjteményes mű (antológia) szerkesztőjét, műfordítás esetén a mű fordítóját (nyersfordítót), a mű illusztrátorát, címlaptervezőjét (a továbbiakban együtt: szerző) szerzői tiszteletpéldány illeti meg.

(2) A szerzői tiszteletpéldányok számát a mű kiadására vonatkozó szerződésben a szerződő felek határozzák meg.”

8. § A R. melléklete a következő felsorolással egészül ki:

„videokazetta 1

videolemez 1.”

9. § Ez a rendelet 1989.szeptember 15. napján lép hatályba; egyidejűleg hatályát veszti – a R. 16–22. §-a.

– a kulturális járandóságokkal kapcsolatos kérdésekről szóló 1/1983. ME utasítás,

– a sajtó- és kommunikációs szervek egyes dolgozóinak kulturális járandóságairól szóló 101/1984. (Műv. K. 1.) MM utasítás,

– a kulturális járandóságokkal kapcsolatos kérdések szabályozásáról szóló 102/1984. (Műv. K. 1.) MM utasítás.

1989. évi XXXI. törvény az Alkotmány módosításáról

*A módosított Alkotmány 61. § (1) bekezdése kimondja a véleménynyilvánítás szabadságát, a (2) bekezdés a sajtó szabadságának elismerését és védelmét.
Hatályba lépett 1989. október 23-án.*

[...]

61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát.

[...]

116/1989. (XI. 22.) MT rendelet a Magyar Televízió és a Magyar Rádió felügyeletéről

A Minisztertanács a Magyar Televízió (MTV) és a Magyar Rádió (MR) felügyeletére Felügyelő Bizottságot hoz létre, amelyre átruházza az MTV és az MR felügyeletével kapcsolatos hatáskörét.

A Bizottság a hazai társadalmi, politikai szervezeteket és a Kormányt képviselő 15 tagból áll, akiket a Minisztertanács elnöke nevez ki. A Bizottság működésével összefüggő koordinációs feladatokat a Kormányt képviselő bizottsági tag látja el.

Módosítja az 1063/1983. (XII. 29.) MT határozattal módosított 1047/1974. (IX. 18.) MT határozatot.

Módosítja az 1/1990. (I. 4.) MT rendelet, hatályon kívül helyezi a 92/1990. (V. 10.) MT rendelet.

A békés átmenet céljának megvalósításában a Magyar Televízió és a Magyar Rádió szerepe jelentős. Ez felügyeletüknek és vezetésüknek olyan átalakítását igényli, amely lehetővé teszi a politikai pluralizmus és a kialakuló többpártrendszer intézményi viszonyaihoz való szerves kapcsolódásukat. Ennek érdekében a Minisztertanács a következőket rendeli:

1. § A Minisztertanács a Magyar Televízió (a továbbiakban: MTV) és a Magyar Rádió (továbbiakban: MR) felügyeletére Felügyelő Bizottságot (a továbbiakban: Bizottság) hoz létre, amelyre átruházza az MTV és az MR felügyeletével kapcsolatos hatáskörét.

2. § (1) A Bizottság feladata különösen:

a) érvényesíti a kommunikáció szabadságát, az eltérő eszmei áramlatok és vélemények kifejezését,

b) biztosítja a műsorok egyenlő elbírálását, a televíziós és a rádiós közintézmények függetlenségét és pártatlanságát, támogatja a produkciók szabad versenyét,

c) elősegíti a nemzeti audiovizuális alkotás és gyártás fejlesztését, biztosítja a magyar nyelv és kultúra, valamint az egyetemes kulturális értékek védelmét és bemutatását,

d) felügyel a műsorok minőségére,

e) meghatározza az MTV és az MR szervezeti tagozódásának elveit, s ezzel összhangban kinevezi vezetőit,

f) jóváhagyja az MTV és az MR szervezeti és működési szabályzatát, valamint fejlesztésének koncepcionális terveit.

(2) A Bizottság tevékenységéről évente beszámol a Minisztertanácsnak.

3. § (1) A Bizottság a hazai társadalmi, politikai szervezeteket és a Kormányt képviselő 15 tagból áll, akiket a Minisztertanács elnöke nevez ki. A Bizottság működésével összefüggő koordinációs feladatokat a Kormányt képviselő bizottsági tag látja el.

(2) A Bizottság akkor határozatképes, ha legalább 9 tagja jelen van, döntéseit egyszerű szótöbbséggel hozza. Működési rendjét maga határozza meg.

4. § (1) A Bizottság tagjai tevékenységükért díjazást kapnak. A tagok nem vehetnek részt gyakorlati tevékeniós vagy rádiós tevékenységben, s az MTV-től vagy az MR-től nem részesülhetnek díjazásban.

(2) A tagok megbízatásuk időtartama alatt és annak megszűnését követő egy éven belül nem nyilváníthatnak véleményt azokban a kérdésekben, amelyeket a Bizottság tárgyalt, vagy amelyekkel megbízatásuk alatt foglalkoztak.

5. § A Bizottság működésével kapcsolatos költségeket a Minisztertanács Hivatalának költségvetéséből kell fedezni. Titkársági feladatainak ellátásáról a Minisztertanács Hivatala gondoskodik.

6. § (1) Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba. (2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a Magyar Rádióról és a Magyar Televízióról szóló, s az 1063/1983. (XII. 29.) MT határozattal módosított 1047/1974. (IX. 18.) MT határozat

a) 5. pontja helyébe a következő rendelkezés lép: „Az MR és az MTV szervezetére és működésére vonatkozó részletes szabályokat az MR, illetve az MTV vezetői által kidolgozott szervezeti és működési szabályzatok tartalmazzák.”

b) 6. pontja helyébe a következő rendelkezés lép: „Az MR és az MTV a Minisztertanács felügyelete alatt áll. A Minisztertanács e jogát az e célra létrehozott testület útján gyakorolja.”

c) 2. pontjának utolsó mondatában az „és elősegíti, hogy tevékenyen részt vegyenek a szocialista építő munkában” szövegrész, továbbá a 3. és 13. pontja hatályát veszti.